Tupana Ehay Satere Mawe Pusupuo

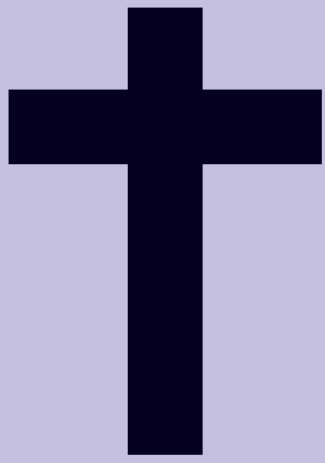

New Testament in Sateré-Mawé (BR:mav:Sateré-Mawé)

Tupana Ehay Satere Mawe Pusupuo

New Testament in Sateré-Mawé (BR:mav:Sateré-Mawé)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sateré-Mawé

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sateré-Mawé [mav], Brazil

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Sateré-Mawé

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
86691f85-c501-5f1f-949e-903f2bbf9ae7

Contents

IESUI ETIAT MATEU MIENOI 1
IESUI ETIAT MAKU MIENOI 63
IESUI ETIAT IRUKA MIENOI 90
IESUI ETIAT IUWÃU MIENOI 166
IESUI SAIPEPIARIA MINUG KO'I 202
Romanos 250
1 Coríntios 286
2 Coríntios 311
Gálatas 330
Efésios 340
Filipenses 351
Colossenses 359
1 Tessalonicenses 367
2 Tessalonicenses 372
1 Timóteo 375
2 Timóteo 382
MEHĨ TITU NÃPIN HAP PAURU MIENOI 386
MEHĨ WIREMU NÃPIN HAP PAURU MIWAN 389
EPEREU YWANIA NÃPIN HAP 391
MEHĨ TIAKU MINÃPIN 417
PETERU MINÃPIN SA'AWY'IWUAT 425
PETERU MINÃPIN TYPUAT 436
IUWÃU MINÃPIN SA'AWY'IWUAT 442
IUWÃU MINÃPIN TYPUAT 448
IUWÃU MINÃPIN MYE'YMUAT 449
MEHĨ IUTA MINÃPIN 450
IESUI ARU E HAP IUWÃU MIWAN 454

IESUI ETIAT MATEU MIENOI

1 Uito ti IESUI potmu'e Mateu. Mi'i uimiwan me atimoherep yne Aipotypot Iesui etiat ui'akasa hap ko'i uimikuap hap ko'i are.

IRUKA 3.23-28 PIAT EWY

Mesuwe sa'awy'iwuaria ati'atusetpehik teran AIPOTYPOT IESUI e'ase'i'in set ko'i katupono IESUI ti aha'ase'i pot Aparãu Saipepiat Sese aikotã sa'awy'i TUPANA to'e aha'ase'i koro Aparãu me — Meiũran ti aru Emiariru kawiat Eiã'ỹi topyhu'at Wuat'i Ywania Porekuat Koro e Tupana sa'awy'i. I'ewyte Aiporekuat Iesui ti aiporekuat pot Tawi Saipepiat Sese topyhu'at aikotã sa'awy'i Tupana to'e — Meiũran ti aru Eiã'ỹi kaipywiat ra'yn topyhu'at Uimipo'oro Wuat'i Porekuat Eporekuat no e Tupana morekuat Tawi pe Aipotypot IESUI piat. 2 Pyno ati'atusetpehik teran mesuwe Ahehakyera'at hat IESUI e'ase'i'in set ko'i. Sa'awy'i ti APARÃU imoherep tosaipepiat ISAKI. Mi'i hawyi ISAKI imoherep tosaipepiat IAKO. Mi'i hawyi IAKO imoherep tosaipepiat IUTA iywyt'in nywo. 3 Mi'i hawyi IUTA imoherep tosaipepiat PERE iywyt Seru wywo tehary'i Tamãu kaipyi. Mi'i hawyi PERE kaipyi tuwemoherep ESEHÜ. Mi'i hawyi ESEHÜ imoherep ARÃU. 4 Mi'i hawyi ARÃU imoherep AMINÃTAPI. Mi'i hawyi AMINÃTAPI kaipyi tuwemoherep NASÜ. Mi'i hawyi NASÜ imoherep SARUMÃU. 5 Mi'i hawyi SARUMÃU kaipyi tuwemoherep PUASI tehary'i Hapi kaipyi. Mi'i hawyi PUASI imoherep OPETI tehary'i Huti kaipyi. Mi'i hawyi OPETI kaipyi tuwemoherep IESE. 6 Mi'i hawyi IESE imoherep aiporekuat sa'awy'iwuanuat TAWI. Mi'i hawyi morekuat koro TAWI kaipyi tuwemoherep morekuat SARUMÃU tomima'at tomi'auka Uria ehary'i kaipyi. 7 Mi'i hawyi SARUMÃU kaipyi tuwemoherep morekuat HUPUÃU. Mi'i hawyi HUPUÃU imoherep morekuat APIA. Mi'i hawyi APIA kaipyi tewemoherep morekuat ASA. 8 Mi'i hawyi ASA imoherep morekuat IOSAWA. Mi'i hawyi IOSAWA imoherep morekuat IURÃU. Mi'i hawyi IURÃU imoherep morekuat USIA. 9 Mi'i hawyi USIA imoherep morekuat IUTÃU. Mi'i hawyi IUTÃU imoherep morekuat AKASI. Mi'i hawyi AKASI kaipyi tuwemoherep morekuat ESEKIA. 10 Mi'i hawyi ESEKIA kaipyi tuwemoherep morekuat MANASI. Mi'i hawyi MANASI imoherep morekuat AMAÜ. Mi'i hawyi AMAÜ kaipyi tuwemoherep morekuat IUSIA. 11 Mi'i hawyi IUSIA kaipyi tuwemoherep morekuat IEKUNIA iywyt'in nywo. Morekuat IEKUNIA toĩne'en turan surara'in yi Papirunia kaipyi tõ'ẽ tõ'ẽ kahato ai'ywania sa'awy'iwuaria moma hamo. Mi'i hawyi i'atuesurara'in teropo'ok kahato i'atueyi pyi yi Papirunia kape ta'atueropat hamo. Mi'i hawyi watukupte'en mot'i yi Papirunia pe. Mi'i tote watuwepotpap at ka'ap yi Papirunia ywania emiit'in no watuwepotpap yt kat sa'up mo i yi wato Papirunia pe watuwepotpap itote ahewanĩkaptia miky'esat ewy. 12 Mi'i hawyi yi wato Papirunia pe mekewat aha'ase'i morekuat IEKUNIA kaipyi tuwemoherep SARATIEU. Mi'i hawyi SARATIEU imoherep SURUPAPEU. 13 Mi'i hawyi SURUPAPEU kaipyi tuwemoherep APIUTI. Mi'i hawyi APIUTI imoherep ERIAKĨ. Mi'i hawyi ERIAKĨ imoherep ASU. 14 Mi'i hawyi ASU imoherep SATOKI. Mi'i hawyi SATOKI kaipyi tuwemoherep AKĨ. Mi'i hawyi AKĨ imoherep ERIUTI. 15 Mi'i hawyi ERIUTI kaipyi tuwemoherep EREASA. Mi'i hawyi EREASA imoherep MATÃ. Mi'i hawyi MATÃ imoherep IAKO. 16 Mi'i hawyi IAKO imoherep IUSE. IUSE ti mana MARIA e'aito wanuat toĩne'en. Mi'i hawyi mana MARIA kaipyi tuwemoherep IESUI mekewat TUPANA MIPO'ORO WUAT'I YWANIA POREKUAT NUAT E HAP HET RAKAT.

17 Sa'awy'iwuat aha'ase'i pot APARÃU e'at kaipyi morekuat TAWI e'at kape 14 ok tuwemoherep miit'in AIKA'IWAT IESUI e'yianmiaria ha'ase'i'in nuat. Mi'i hawyi morekuat TAWI e'at kaipyi yi Papirunia pe watopyhu'at hap e'at kape 14 ok tuwemoherep miit'in AIKA'IWAT IESUI e'yianmiaria ha'ase'i'in nuat.

IRUKA 1.26-35 PIAT EWY

18 Mi'i hawyi IESUI AIPOTYPOT ywã'ĩ hap etiat ahenoi teran sa'awy'i. Mesuwat miwan nug hat sese ti Mateu.

Pyno tawa Nasare pe wẽtup ok IUSE e hap het rakat tikyi'at teran tehary'i wo yt karãpiat i ihainia wywo ieĩne'en hat mana MARIA e hap het rakat. Ma'ato mi'i yt to'opytyk i te turan imẽpyt a rakano topyhu'at mana MARIA ma'ato yt ihainia kaipyi i ma'ato TUPANA PÃ'ÃU kaipyi hupi'a. 19 Mi'i hawyi iky'esat hat IUSE tikuap ta'yn hupi'a MARIA hap hawyi tuwanẽtup ko'i ko'i kahato — Uima'at rasig Maria e. Wẽtup ok ihainia hupi'a nug hat pote yt naku i atat Maria uhehary'i wo katupono wuat'i wywo waire rakat Maria e tuwanẽtup hawe.

Pyno waku atipo'oro mana Maria wẽtup hy kape mig'i wo e Iuse tuwanẽtup hawe katupono waku rakat Iuse pote yt toiky'esat i miit'in tikuap hupi'a hap katupono Iuteu ywania ti'auka yt he'aito i pytkai hupi'a rakaria pote. — Pyno waku atipo'oro Maria wẽtup tawa kape mig'i wo e tuwanẽtup hawe. Mi'i tã atunug mote aru miit'in yt ti'auka i Maria nu wo e tuwanẽtup hawe. 20 Ma'ato aikotã waku Maria po'oro wẽtup hy kapiat hap kape tuwanẽtup turan Tupana tipo'oro ra'yn tehay enoi hat Iuse kape atipy kaipyi. Mi'i hawyi to'e imu'etu — Iuse morekuat Tawi emiariru emiariru e yt erewanẽtup ko'i ko'i tei'o Maria ehary'i wuat upi'a hap ete e katupono hupi'a yt ihainia kaipywiat minug i e. Waku etat ehary'i wo hupi'a ra'yn pytkai Maria katupono yt toi'aparap hin i pytkai hupi'a ra'yn toĩne'en mesup e. Ta'i Tupana Pã'ãu Wakuat kaipyi toĩne'en imẽpyt e. 21 Pyno meiũran ti aru mana Maria timoherep ihainia hit wakuat sese rakat e. Mi'i ti Tupana Mipo'oro tomohey haria minug sa'ag popywiat hep hanuat e. Mi'i pote waku ehet'ok o Maria Mẽpyt IESUI e katupono Iuteu pusu puo IESUI ti WO'OEHAKYERA'AT HAT i'atu'e. 22 Pywo pe ti tuwemoherep ti aru Maria Mẽpyt aikotã sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria te'ero'e hap ewy e. 23 Mio tã e ti Tupana sa'awy'i miit'in me. — Meiũran ti aru wẽtup ok haryporia wakuat rakat pytkai yt karãpe i he'aito pytkai imẽpyt'a rakano ti aru topyhu'at yt uwe piat topytyk pytkai i e. Meiũran ti aru imẽpyt ihainia ti aru tuwemoherep hawyi Tupana AIPY'ASETPIAT rakat eset i'atu'e Tope e yianmiat Tupana ehay enoi hat Isaia tomiwan 7.14 pe e. — Mi'i hap ewywuat toĩne'en mesup ehary'i wuat mana Maria ete e atipy kaipywiat sut hat Iuse pe. 24 Mi'i hawyi Iuse tuwehymut ra'yn hawyi tutunug na'yn Tupana potpo'oro piat tonãpin hap ewy. Tatat ra'yn Maria tehary'i wo ma'ato yt topytyk i. 25 Meiũran ti Maria Imẽpyt ra'yn hawyi to'opytyk. Imẽpyt hawyi Iuse tum na'yn Imẽpyt pe het IESUI e hap het rakat WO'OEHAKYERA'AT e topusu puo.

2

1 Aipotypot Iesui ti tuwemoherep ta'yn mesuwe mekewat tawa hit Perẽ yi Iuteu pe karãpeĩ Eroti toĩne'en morekuat no itotiat turan. Mi'i hap e'at pe waikiru etiat wemu'e haria tõ'ẽ tõ'ẽ ta'atue'yi Urienti kaipyi aikope pyi at tuwẽtem hap kaipyi. 2 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tawa wato Ierusarẽi note hawyi — Aikope som hirakat Aiporekuat pakup nuat toĩne'en i'atu'e itotiaria pe. Aikope som tuwemoherep Ei'ywania Iuteu ywania Potypot pakup ywã'ĩ hap i'atu'e. Katupono ha'awyte ra'yn uruta'akasa at wẽtem hap kaipyi hewaikiru i'ywã'ĩ hap enoi hap uruta'akasa urue'yi tote i'atu'e. Mi'i pote mesup Aiporekuat Koro pakup mõtypot hamo urutõ'ẽ meikowo hewaikiru upi urutõ'ẽ meikowo i'atu'e waikiru etiat wemu'e haria iwe'eg kahato rakaria tawa wato Ierusarẽi miaria pe. 3 I'atu'e hap morekuat Eroti tikuap hawyi token'ẽ kahato i'ewyte tawa Ierusarẽi miaria. Katupono te'eruwanẽtup ko'i ko'i kahato Iuteu ywania Potypot ywã'ĩ hap etiat waikiru etiat wemu'e haria ta'atuẽtup hawyi. Kat pote mi'i tã e morekuat Eroti katupono waku uito yn morekuat koro wo mesuwat yi tote e. 4 Mi'i pote morekuat Eroti ti'atukaykay tuwewawi Tupana ehay miwan etiat kuap sese haria i'ewyte pa'i kororia toi'atukaykay hawyi apo'e i'atuepe — Mehĩ'in e aikope so tuwemoherep irane Tupana Mipo'oro Wuat'i Porekuat Koro wuat sese e. Kat etawa pe kat etawa pe i'ywã'ĩ e. 5 — Ta'i tawa hit Perẽ me aru tuwemoherep Mi'i Miit i'atu'e katupono sa'awy'i Tupana ehay moherep hat mio tã e miwan me yianmete i'atu'e. 6 — Ta'i ahetawa kurin moity'i ewei'e tawa Perẽ miaria yi Iuta ywaniaria e. Ma'ato yt eiwemõti tei'o ehetawa kurin mupi katupono ti aru meiũran etawa hit Perẽ po'og po'og miit'in mikuap mo topyhu'at yi Iuta ywaniaria yne tawa ko'i kai katupono ehetawa hit Perẽ me tuwemoherep irane Isareu ywania Potypot Koro sese e ti sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Mikeia tomiwan me 5.2 pe i'atu'e morekuat Eroti pe. 7 Tuwat i ra'yn inãpin haria hawyi morekuat Eroti ti'atukaykay i ra'yn at wẽtem hap kaipywiat õ'ẽ haria waikiru etiat wemu'e haria apoto'e mig'i wo i'atuepiat hamo toi'atukaykay i ra'yn — Karãpeĩ ewei'akasa sa'awy'i mekewat waikiru e i'atuepe. Karãpeĩ tuwemoherep sa'awy'i ehowawi mekewat waikiru e. 8 Mi'i hawyi ta'atumoherep morekuat Eroti pe yne i'atu'e hap. Waikiru wemoherep hap e'at morekuat Eroti tikuap hawyi to'e waikiru etiat wemu'e haria pe — Waku eweiwat tawa hit Perẽ kape uhyt'i'in e. Mi'i tote o apo'ewei'e kahato Hirakat ete aikope aikope tuwemoherep e. Mi'i hawyi eweipuẽti hawyi waku ewehenoi uhepe aikope toĩne'en Mi'i hat ete e. Pywo ti atikuap teran aikope toĩne'en Hirakat. Areto mono imõtypot hamo ipoityro hamo e so i'atuepe morekuat Eroti. 9 Mi'i hawyi waikiru kuap haria tuwat morekuat Eroti yatypepyi Hirakat kat hamo. Te'eruwẽtem morekuat yat koro pyi hawyi te'era'akasa i ra'yn mu'ap upi mekewat waikiru sa'awy'iwuat at wẽtem hap kaipywiat. Mi'i hawyi ti toto i ra'yn waikiru i'atue'yianme te'en te'en Hirakat ieĩne'en hap kape ra'yn toto. Mi'i hawyi waikiru upi tuwat tawa wato Ierusarẽi pyi tawa hit Perẽ kape. Put'ok'e waikiru itote hawyi topyhu'at Hirakat ieĩne'en hap apy tote. 10 Te'era'akasa ra'yn mekewat waikiru mimoherep hawyi i'atuwepit kahato ra'yn waikiru kapiat te'era'akasa haria. Te'eruwehum kahato waikiru

kapiat ta'akasa hawyi. 11 Mi'i hawyi waikiru topyhu'at hirakat ieĩne'en hap apy tote ra'yn hawyi tuwehyt'ok i'yat pe hawyi te'era'akasa ra'yn Hirakat kape toty Maria wywo. Mi'i hawyi te'eruwepỹ'ãtutuk ta'yn mekewat Hirakat mõtypot hamo. — Waku ta'atu'e hawyi ta'atumiereto ko'i ta'atu'apok ta'yn hawyi imehit rakat Uru kawiat ta'atuium ne'en ne'i Hirakat pe iky'e hap. Mi'i hawyi ta'atuium ikamhig se rakat miwuk wo iky'e hap. Mi'i hawyi mohag hy Mira e hap ta'atuium Hirakat mõtypot haype. 12 Mi'i hawyi i'atumu'etu ti Tupana ti'atunãpin — Yt ewei'aipok tei'o morekuat Eroti puo henoi topiat hamo e seha'at haria õ'ẽ haria pe at wẽtem hap kaipywiaria pe to'e. Mi'i pote te'era'aipok ta'atue'yi kape wẽtup mu'ap upi. Yt ta'atuhenoi hin i ra'yn morekuat Eroti pe aikope Hirakat toĩne'en hap. 13 Mi'i hawyi Tupana mipo'oro atipy kaipywiat tuwemoherep Iuse mu'etu hawyi to'e — Epoĩ'ãm no Iuse e. Etioto ro Hirakat wẽtup yi kape pya meiũpepyi mekewat yi Esitu kape ity wywo e. Eweipopy ro e katupono ti aru morekuat Eroti tikat ra'yn wyti aru Hirakat i'auka hamo ne'i e. Mi'i pote waku yi Esitu pe eweikupte'en mig'i wo e. Waku yne meikowo hawyi ti aru woronãpin ra'yn karãpe i era'aipok i meikowo te hap ahenoi pakup'i aru epe e atipy kaipywiat Iuse mu'etu to'e. 14 Mi'i hawyi Iuse ipoĩ'ãm na'yn wãtym muo hawyi meremo ra'yn Hirakat Iesui ity wywo toteropo'ok. Te'eropopy ra'yn yi Esitu kape wãtym muo mig'i wo. 15 Mi'i hawyi morekuat Eroti ku'uro hap kape itote tukupte'en yi Esitu tote aikotã sa'awy'i Tupana to'e miwan me hap ewy — Meiũran ti aru Uha'yru atikaykay ti aru yi Esitu kaipyi e sa'awy'i wuat miwan me Oseia 11.1 pe. 16 Ma'ato morekuat Eroti tikuap ta'yn seha'at haria ipuẽti haria yt topuo i ra'yn i'atu'aipok hawyi ipy'ahak sese ra'yn topyhu'at — Yt naku i pãi e. Yt tõ'ẽ i ra'yn uipuo henoi uhepiat hamo waikiru kuap haria uimiky'esat ewy pãi e. Yt ta'atuhenoi hin i aikope mekewat Hirakat ieĩne'en hap e topy'ahak popuo. Mi'i hawyi morekuat Eroti ti'atupo'oro kahato tesurara'in sem na'yn tawa hit Perẽi kape yne itotiaria hirakaria ipa'iat hit ko'i atu'uka hamo typy anu pyi i'ywã'ĩ rakaria atu'uka yne hamo Perẽi miaria i'ewyte hirakaria ipa'iat yt pya hin i Perẽi kai gupte'en haria typy anu pyi yi kape toi'atu'uka kary katupono typy anu ra'yn waikiru etiat wemu'e haria te'era'akasa waikiru kape. Mi'i hap ewy te toiky'esat hirakaria atu'uka hap typy anu i'ywã'ĩ rakaria pyi. 17 Toi'atu'uka yne itote aikotã Tupana ehay moherep hat Ieremia mienoi tomiwan miat sa'awy'i sese hap ewy. 18 — Tawa Perẽi pyi ti aru mekewat yi Hama pyi ti aru atikuap kahato ti aru i'atuwo'okak'i kahato hap i'atuehay pirik kahato hap e. Ta'atusaty'u kahato itote to'opytit'i kahato e. Mana Hakeu ywania tawa hit Perẽi miaria te'eruwak kahato ta'atumẽpyt'in ky'e hap upi. Te'eruwak at ka'ap hap atikuap uimu'etu e. Yt uwe i imoperup'i kuap katupono topap yne yne imẽpyt'in itote pote e ti Tupana ehay enoi hat Ieremia miwan pe 31.15 pe yianmete Perẽi miat e hirakaria atu'uka hamuat hap etiat. 19 Mi'i hawyi yi Esitu pe Iuse'in tukupte'en mot'i itote. Meiũran morekuat Eroti iku'uro hawyi Tupana tipo'oro temiit i ra'yn atipy kaipyi Iuse kape. Mi'i hawyi tuwemoherep i ra'yn Iuse mu'etu te yi Esitu piat heĩne'en turan. 20 — Epoĩ'ãm no Iuse e. Etioto ro Hirakat ity wywo hawyi ewei'aipok i ro ehe'yi kape i Isareu ywania e'yi kape katupono ti koitywy Hirakat Iesui auka teran hat morekuat Eroti iku'uro ra'yn e atipy kaipywiat sut hat Iuse mu'etu. 21 Mi'i hawyi Iuse ipoĩ'ãm hawyi — To'iro wata'aipok ahetawa kape e ra'yn Hirakat pe ity pe. Mi'i hawyi te'era'aipok ta'atue'yi Isareu kape.

IRUKA 2.39 PIAT EWY

22 Put'okta'atu'e itote hawyi Iuse tikuap ta'yn morekuat Eroti sa'yru sa'ag Akeirau e hap het rakat topyhu'at to'ywot saipe pot heiam note aikope sa'awy'iwuat to'ywot ti'atu'uka hirakaria turanuat hap tote. Mi'i pote Iuse token'ẽ tuwe'yatnug itotiat hamo. Mi'i hawyi mio tã e Tupana imu'etu Iuse pe — Yt ereĩne'en nei'o meiũpe yi Iuteu pe e Tupana Iuse mu'etu to'e. Mi'i pote tuwat i ra'yn tetawa sa'awy'iwuat kape mekewat yi Karireia kape. 23 Mi'i hawyi tuwat tawa Nasare kape hawyi itote Iesui tuwemotag aikotã Tupana miky'esat ewy katupono to'e yianmete tehay enoi hat wẽ pyi — Meiũran ti aru tawa Nasare piat ieĩne'en hat ati'airo Wuat'i Porekuat no e Tupana sa'awy'i miwan me e hap ewy Iesui toĩne'en Tawa Nasare pe.

3

MAKU 1.1-8 IRUKA 3.1-18 IUWÃU 1.19-28 PIAT EWY

1 Pyno Iesui toĩne'en ne totag hap tawa Nasare pe turan mekewat wo'oset'ok hat Iuwãu toto ra'yn yahig kape. 2 Mi'i tote tohenoi kahato ra'yn tewawiat õ'ẽ haria pe — Ewei'atoiat ro yne eiminug yt naku i hap ko'i e katupono ti yt pya i ra'yn Tupana tipo'oro meikowo Tomi'airo Aiporekuat Koro sese wuanuat e Iuwãu tewawiat õ'ẽ haria pe. 3 Sa'awy'iwuat sese ti Tupana ehay moherep hat Isaia henoi Iuwãu etiat yianmete. Mio tã e — Meiũran ti aru toĩne'en yahig wato tote eimu'e haty wuat hat sese e Isaia mekewat wo'oset'ok hat Iuwãu etiat. — Mio tã e aru mekewat yahig notiat ieĩne'en hat e — Ewehekatup o katupono

tut wyti aru Mekewat Tupana Mi'airo Wuat'i Porekuat nuat e. Ahehakyera'at hanuat tut irane ahowawi e aru. Mi'i tupono eweimohãpyk to Tupana kape e aru mi'i miit. Eiminug yt naku i hap ko'i ewei'atoiat ro e aru. Waku yne hawyi ti aru Tupana tipo'oro ra'yn Mi'i Miit ehowawi e. Mi'i tupono eweimohãpyk o Tupana kape eiminug yt naku i hap ko'i. Yne ewei'atoiat hawyi tut irane ahowawi e aru yahig wato totiat aimu'e haty wuat hat e sa'awy'i Isaia tomiwan me 40.3 pe mekewat Iuwãu ieĩne'en hap etiat yianmete e tohenoi. 4 Mi'i e hap ewy put'ok'e aimu'e hat Iuwãu yahig note tesokpe i'atuhũ wato Kameru sap kawiat wywo. I'ewyte iwe'ok kytyt hap i'atuhũ pe kawiat. Mi'i hawyi imi'u ti pohit ko'i i'ewyte awi'a hy mi'i tutu'u itote. 5 Mi'i hawyi tawa wato Ierusarẽi miaria tuwat tuwat ahet'ok hat Iuwãu kape ihay kuap hamo. I'ewyte yi wato Iuteu ywania etawa piaria tuwat tuwat Iuwãu kape. I'ewyte wuat'i tawa hit upiaria Iũtãu hy popy etiaria gupte'en haria tuwat tuwat Iuwãu kape ihay kuap hamo tuwat ra'yn. 6 — Uito yt naku i nug hat ta'atu'e Tupana piat hamo tuwat. Mi'i tã ta'atuhenoi hawyi Iuwãu ti'atuset'ok ta'yn Iũtãu hy pe. 7 I'ewyte wo'omu'e haria meimuẽ wuaria Tupana mohey haria akag ko'i tuwat Iuwãu ewawi te'eruweset'ok hamo. Irania'in — Aiku'uro hawyi watoĩne'en ne hap e haria. Irania'in — Aiku'uro hawyi yt kat i aheĩne'en pakup i hap e haria wy tuwat te'eruweset'ok hamo wo'omu'e haria. Ma'ato mio tã e Iuwãu i'atuepe — Yt naku i woroho'oset'ok eipe e Iuwãu katupono eipe yt naku i nug haria wo te eweikupte'en e. Eipe ti moi ko'i ewywuat re haiwot rakaria e. Miit auka haria wo wyti eweikupte'en ne eipe e. Mi'i pote kan hamo eweĩ'ẽ meikowo eiweset'ok hamo yt naku i nug haria wo i te eweikupte'en ne turan e. Ta'i Tupana apiheg haria wo eweipyhu'at eipe. 8 Pyno ewei'atoiat ro yne eiminug sa'ag ko'i are. Mi'i hawyi waku nug haria wo eweikupte'en wuat'i akasa hamo. Mi'i hawyi waku woroho'oset'ok eipe e. Aikotã aimikoi wakuat hap aimowepit kahato hap ewy eweikupte'en no e. Eweipyhu'at ro Tupana mowepit haria wo eiminug waku hap wywo e. I'ewyte eweikupte'en no miit'in mowepit haria wo eiminug wakuap hap kaipywiat no e. Mio tã hap ewy ewetunug hawyi waku woroho'oset'ok eipe e Iuwãu wo'omu'e haria pe. 9 Yt naku i ewei'e eiwanẽtup hawe — Yt karãpe i Tupana uru'apiheg kuap katupono urue'ase'i'in Aparãu emiariru'in sese ti uruto. Ta'i uruto ti Iuteu ywania pote Tupana yt uru'apiheg kuap i hap yt ewei'e i ran o eiwanẽtup hawe katupono mio tã ei'e hap kaipyi Tupana tikuap ta'yn yt eiwe'eg i kahato hap ko'i katupono ahewaku hap yt tut i aha'ase'i'in kaipyi i yt ai'ywot'in kaipyi i wyti yt aity'in kaipyi i wyti ahewaku hap e. Ta'i Tupana tiky'esat pote tutunug kuap Aparãu emiariru piit ko'i meimuẽ wat nu ko'i kawiat. Yt niatpo hin i mio tã Tupana minug toiky'esat pote e Iuwãu wo'omu'e haria akag ko'i meimuẽ wuaria Iuteuria — Uruto po'og irania'in kai e haria pe. 10 Eiwe'eg wo o katupono mio Tupana toĩne'en waku pe ra'yn te'ywyhap wywo yt haat i rakaria yp pugha hamo hap ewy toĩne'en e. — Yt naku i eipe pote yt kan hamo i e. Mi'i pote aria mi'u wo yn waku eipe e Tupana e. Aria mi'u wo eweikupte'en aikotã torania aria'yp yt haat kahato i rakat miterek sok wuk wat ewy topyhu'at hap ewy eweikupte'en mesup e Iuwãu wo'omu'e haria pe. Mi'i hap ewywuat eipe katupono yt kat i eikai wakuap pote pãi e. 11 Uito woroho'oset'ok y'y wo — Urutoiat yne ra'yn uruminug sa'ag yt nakuat i hap ko'i ei'e pote woroho'oset'ok. Ma'ato yt naku i nug haria wo te eweikupte'en pote yt karãpe i aru woroho'oset'ok eipe pãi e Iuwãu wo'omu'e haria akag ko'i pe. Mi'i hawyi Iuwãu to'e torania õ'ẽ haria pe — Uimimu'eria e meiũran ti aru tut wẽtup ok Miit ahowawi Aimu'e kahato hat e. Ta'i Mi'i Miit ri uhaipepiat wen ma'ato Mi'i Miit ri po'og po'og wakuat uikawiat hat are. Ta'i Mi'i Miit ri po'og po'og uikawiat wakuat are e. Uiat uhewaku hap ti yt put'ok'e hin i hemiit ipysei hamo ipy sokpe pag hamo are. Uito ti woroho'oset'ok kuap y'y wo yn ma'ato uhaipepiat ti aru po'og na'yn inug uikai katupono Mi'i Miit ti aru eipyt'atnug kuap Tupana Pã'ãu Wakuat no hat e. Woroho'oset'ok kuap y'y wo uito ma'ato Mi'i Miit ehet'ok kuap Tupana Pã'ãu wo e. Mi'i Miit ri po'og uikai wakuat e. Y'y wo yn na'yn uito woroho'osei ma'ato Mi'i Miit ti aru imoma kuap yne yt naku i hap eipy'a pyi eiwanẽtup hawyi aikotã aria tiwuk kuap kat sa'ag ko'i rakat yt nakuat i ko'i hap ewy e. Pywo ti Mi'i Miit ti aru ehet'ok kuap kahato Tupana Pã'ãu wo e Iuwãu Iesui etiat. 12 Aikotã hã'ỹi watotok hawyi wati'apopesap uhu hawyi hã'ỹi yn na'yn topyhu'at. Aikotã watopag hã'ỹi heiam me ma'ato i'ape yt kat hamo i ra'yn topyhu'at hawyi ahe'aria nug hamo yn waku i'ape. Mi'i hap ewy ti aru uhaipepiat Tupana Mipo'oro tikuap uwe tomohey haria uwe yt hap e. Ta'i toikuap ti aru towanuaria aikotã watikuap aimitok hã'ỹi wakuat hap ewy e. Towanuaria pe mio tã e aru — Ta'i uimohey haria ti eipe pote woroho'oset'ok e aru tomohey haria pe ma'ato irania'in tehay pun ne'i haria pe ti aru to'e — Aria mi'u wuat ko'i wyti eipe e aru tehay pun haria pe. Aikotã mi'apopesap uhu ko'i ewy ra'yn eipe e aru uhaipepiat sut hat e Iuwãu Iesui piat pe e.

MAKU 1.9-11 IRUKA 3.21-22 PIAT EWY

13 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe Iesui toto Iũtãu hy kape te'yi Karireia kaipyi Iuwãu piat toset'ok
hamo toto. 14 Ma'ato put'ok'e itote hawyi Iuwãu to'e Iesui pe — Uika'iwat e eriot apo eset'ok
uhetiat hamo e. Pyno yt naku i uito woroset'ok Uipotypot ne'i En tupono. En ni po'og uikai
e. Mi'i tupono ti po'og ni En waku uhet'ok En Ui'ywot e. 15 Mi'i hawyi Iesui to'e ma'ato Iuwãu
me — Waku uhet'ok en mehĩ e katupono ti mi'i tã hap ti Tupana miky'esat ewy eminug
uhet'ok epiat hap e. Mio tã e pote — Pyno woroset'ok Ui'akag e'e hap ewy e Iuwãu Iesui
pe. 16 Mi'i hawyi toset'ok rokirẽ Iesui tuwẽtem y'y pyi turan Iuwãu teha'at atipy kape hawyi
oken'ypy ewywuat atipy piat ta'akasa. Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu ut hamuat hap pykasu
ut hap ewy ta'akasa ra'yn. Mi'i ti ta'apyk ta'yn Iesui apy tote. 17 Mi'i turan toikuap sehay
atipy kaipyi — Meiẽ ti Uha'yru sese uimiky'e kahato ti meiũ e. Uimowepit kahato hat Mi'i
e Tupana Iesui etiat. Iuwãu tikuap Iesui set'ok hap tote sehay atipy kaipyi.

Iesui weset'ok hap etiat ahenoi mesuwe uimiwan me Uito Mateu.

4

MAKU 1.12-13 IRUKA 4.1-13 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu tioto Iesui yahig wato kape aikope yt uwe i ieĩne'en hap kape.
Mi'i hawyi itote ahiag hã'ãg kahato Iesui 40 e'at turan tomiky'esat nug hamo toiky'esat.
2 Itote Iesui toĩne'en wẽtup ewaty. Yt kat i hin i tutu'u at ka'ap yahig wato tote. Itote yt kat
i tutu'u at ka'ap wẽtup ewaty turan. Ta'i 40 e'at pe tuwemosy'at yn itote. 40 e'at hawyi
hesy'at kahato toĩne'en itote mekewat yahig koro tote. 3 Mi'i hap ete iperup kahato sy'at
pono. Mi'i turan put'ok'e ahiag itote hã'ãg sese hamo. Mi'i hawyi to'e Iesui pe — Mehĩ e
pywo Tupana Sa'yru sese En mote etunug no emi'u wo man meikowat nu ko'i kawiat e Iesui
pe. 4 Mi'i hawyi Iesui to'e ahiag me — Ma'ato yt atunug neran i rat e'e hap ewy e katupono
sa'awy'i Tupana to'e — Mi'u hap kape yn miit'in te'eruwanẽtup pote yt karãpe i ta'atupuẽti
ta'atuieĩne'en wuat'i e'at piat hamuat e katupono uhehay nug yne hap kaipyi yn ni miit'in
tipuẽti kuap toieĩne'en hap sese e Tupana sa'awy'i miwan me e Iesui ahiag me. 5 Mi'i hawyi
ahiag tioto Iesui tawa wato Ierusarẽi kape ra'yn hawyi totopag Iesui mekewat Tupana
mõtypot yat koro po'og ywaiti kahato rakat tote. Mekewat sa'awy'iwuat Teuterunumiu 8.5
miwan miat ewy to'e ahiag me. 6 Mi'i hawyi ahiag to'e tope — Mehĩ e pywo ti Tupana Sa'yru
sese En mote e'okhyt'at ro meiũpepyi yi kape katupono sa'awy'i ti Tupana to'e — Atipo'oro
uhemiit atipy kaipyi epowyro hamuat e. Era'at hawyi yt ere'ahyk hin i yi tote meimuẽ
wuat nu ko'i ete hamo e Tupana sa'awy'i miwan me Mehĩ e ahiag Iesui pe. Tawi wepy
miwan 9.11 e hap ewy to'e Iesui pe. 7 Ma'ato Iesui tiwesat — Pywo mio tã e Tupana wen
ma'ato i'ewyte wẽtup we to'e miwan me — Wãi yt uhã'ãg nei'o sio woropowyro ipoity'i rakat
nug hap ete sio yt e katupono yt woropowyro kuap i ti sa'ag nug hap ete e Tupana i'ewyte
miwan me e ahiag me. Mi'i sehay Teuterunumiu 6.16 pe tohenoi ahiag me. 8 Mi'i hawyi
ahiag tioto Iesui yity'ok ywaiti rakat kape ra'yn. Mi'i hawyi itote pyi ahiag timoherep tope
wuat'i ywania mesuwat yi totiat. Mesuwat mytyp yne toimoherep tope i'atuetawa wato
kahato ko'i ta'atuporekuaria ta'atuwepainug hap ko'i ta'atuekat kahato hap ta'atukahu hap
ko'i toimoherep yne yne Iesui pe aikotã aikotã iwato hap ok tã. 9 Mi'i hawyi to'e — Mehĩ e
pywo ti rat woronug En wuat'i ywania Porekuat no i'ewyte i'atuekat ko'i i'atuetawa wato
ko'i atum yne yne epe uimõtypot En mote erepỹ'ãtutuk uhowawiat pote e ahiag Iesui pe.
10 Ma'ato Iesui tiwesat — Mutoro meiũpepyi ahiag pya ui'yatypepyi e katupono sa'awy'i
mio tã e ti Tupana miwan me — Uito yn waku eimimõtypot no katupono Uito yn areĩne'en
Tupana wo wẽtup yn e. Mi'i hawyi yt uwe i Tupana wo toĩne'en e Tupana sa'awy'i miwan
me e. Mi'i pote — Mutoro ahiag pya uikai e Iesui ahiag me. Mi'i sehay Teuterunumiu 6.13
toĩne'en. 11 Mi'i hawyi ahiag toto ra'yn Iesui yatypepyi. Mi'i pytkai Tupana mipo'ororia tõ'ẽ
ra'yn atipy kaipyi Iesui powyro hamo.

MAKU 1.14-15 IRUKA 4.14 PIAT EWY

12 Mi'i hawyi Iesui ta'aipok i ra'yn aikope miit'in tukupte'en hap kape mekewat yity'ok
totepyi. Mi'i tote toikuap ta'yn Iuwãu wo'oset'ok hat morekuaria tipyhik ta'yn wo'opyhik
hawe. Toikuap hawyi toto ra'yn itote pyi tomotag hap kape tawa Nasare kape yi Karireia
kape i ra'yn toto. 13 Put'okto'e itote hawyi toto tomotag hap tawa Nasare pyi tawa Kawana'ũ
e hap kape yi Karireia ihyemyi'a kawianuat tawa ko'i kape toto yi Sãpurũ piaria kape yi
Natari piaria kape toto. 14 Mi'i hawyi tawa Kawana'ũ tote Iesui toĩne'en yi Karireia pe
i'atumu'e hamo aikotã sa'awy'i miwan me to'e hap ewy ra'yn. 15 Aikotã sa'awy'i Tupana
ehay moherep hat Isaia to'e hap ewy — Ta'i yi Sẽpurũ piaria yi Natari piaria yi Karireia
hyemyi'a ẽpe etiaria Iũtãu hy ẽpe piaria wẽtup ywania. Mi'iria ti uhehay yt ta'atukuap i pote
tukupte'en kahato i'atuminug sa'ag ko'i. Mi'i pote i'ypyryp wiat gupte'en haria ewy mi'iria.
Iku'uro rakaria ewy yn tukupte'en mi'iria. 16 Ma'ato meiũran ti aru atipo'oro ra'yn Uha'yru
i'atuewawi i'atumu'e hamo. Uhehay wuat i'atumu'e hamo hawyi ti aru ta'atu'atoiat ra'yn

ta'atuminug sa'ag hap ko'i. Mi'i hawyi ta'atuieĩne'en hap sese ta'atupuẽti ra'yn e. Ta'i atipo'oro irane Uha'yru ariãty ewywuat sese i'atuieĩne'en hap moẽtyhot hamuat. Mi'i hawyi uhehay kuap haria wo te'eropyhu'at wẽtup ywania pytkai e Isaia sa'awy'i miwan me 9.1 pe Iesui ut hamuat tohenoi.

17 Mi'i hawyi toto ra'yn Iesui yi Karireia piaria mu'e hamo — Eiwemorem no yt nakuap i nug hap ko'i kaipyi e. Mi'i hawyi eweiwemorem no Tupana kape katupono yt pya hin i Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat no sese ra'yn e Iesui yi Karireia piaria pe. Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e kahato yne y'y hit i upiaria yi wato Karireia piaria.

MAKU 1.16-20 IRUKA 5.1-11 PIAT EWY

18 Wẽtup e'at pe hawyi Iesui hewyry mekewat yi Karireia hyemyi'a ẽpe upi yi kyt upi. Mi'i hap tote Iesui teha'at typy ok kape mekewat mehĩ Simãu wẽtup het Peteru e hap i'ewyte iywyt Ãtere e hap kape teha'at. Mi'iria tukupte'en ta'atue'yara pe ihyemyi'a wato tote aikope ta'atuesuki wato wo haria i'atuehapap kahato pira pytyk suki wato wat rakaria kape. 19 Mi'i hawyi Iesui iwẽpap'i i'atuewawi — Uiwyria'in e to'iro uhupi e. Ahenoi mono miit'in pytyk Tupana wanuat hap aikotã pira ko'i pytyk ehepiat hap ewywuat re hamo e. 20 Mi'i hawyi ta'atu'atoiat ra'yn ta'atuesuki wato itote hawyi meremo tuwat Iesui upi. 21 Tuwat porap'i i ra'yn hawyi yi kyt upi Iesui teha'at Sepeteu sa'yru'in kape mehĩ Tiaku i'ewyte iywyt Iuwãu kape wesuki wato mog yara piat haria kape. Mi'i hawyi i'ewyte Iesui iwẽpap'i i'atuewawi — To'iro uhupi mehĩ'in e. 22 Mi'i hawyi tuwat meremo hupi. Ta'atu'atoiat ra'yn ta'atuesuki pira pytyk hap ta'atue'yara pe hawyi ta'atuhenoi ta'atu'ywot sese hawyi tuwat ra'yn Iesui upi miit'in mu'e hamo.

MAKU 1.38-39 IRUKA 4.14-15 PIAT EWY

23 Mi'i hawyi Iesui toto i itote pyi yi wato Karireia piaria mu'e hamo i ra'yn. Toi'atumu'e kahato sehay wakuat no wuat'i Tupana mõtypot yat pe toi'atumu'e. I'ewyte i'ahu rakaria toi'atumoehãite kahato aikotã aikotã i'atu'ahu hap ok tã toi'atumoehãite torania itote. 24 Mi'i hawyi miit'in yi Karireia piaria yi Siria piaria tikuap ta'yn Iesui misepap sese ko'i. Mi'i hawyi tõ'ẽ tõ'ẽ pya wuaria. Ta'atuerut kahato i'ahu rakaria torania hawyi Iesui ti'atumoehãite kahato i'atutara heg nakaria mã'ãu sa'ag ko'i mimoeso'ok ko'i ipo kĩ'ã rakaria ipy kĩ'ã rakaria iku'uro ku'uro rakaria ta'atuerut howawi hawyi toi'atumoehãite yne ra'yn. 25 Mi'i hawyi miit'in sem tuwat tuwat hupi aikopuo aikopuo hewyry hap upi yi Karireia kaipywiaria tawa wato Ierusarẽi kaipywiaria mekewat Iũtãu hy sakpuaria mekewat 10 etawa ko'i kaipywiaria tuwat hupi. I'ewyte yi Iuteu kaipywiaria tuwat tuwat Iesui upi miit'in typy'i kahato rakaria are uito Mateu.

5

IRUKA 6.20-23 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi miit'in sem te'eruwa'atunug Iesui kape. Mi'i hawyi teha'at i'atuewawi hawyi ipot'am na'yn yity'ok tote hawyi ta'apyk itote yity'ok apypeke. Mi'i tote ipotmu'eria te'eruwa'atunug i'apypueri wo. 2 Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e uwe uwe mesuwarote Tupana mipoityro wuat ko'i tohenoi. 3 Mio tã to'e — Uhekatuwyria uwe uwe Tupana pe to'e — Worokuap po'og neran wyti uito katupono ti yt worokuap hin i te yt uimiky'esat ok tã i te worokuap e topy'a pe mio tã e haria pe Tupana to'e — Pyno uimipoityro sese ko'i eipe katupono woroho'onug wyti aru eipe wuat'i ywania porekuaria wo mesuwarote aikotã Uito areĩne'en Morekuat no atipy pe hap ewy e Tupana mio tã e haria pe e Iesui itotiaria pe.

4 Mi'i hawyi Iesui to'e i — Uiwyria'in e uwe uwe tuwak topy'a pe irania'in satek pote ho'opot pote mi'i haria pe ti Tupana to'e — Woroho'omowepit kahato eipe katupono karãpe ehehaky'e'i hap put'ok'e ehete mi'i hap atu'u yne uipy'a pe wy aikotã irania'in ehaky'e'i hap ewetu'u yne hap ewy e Tupana mi'iria pe e. Uhegyi'at hap ok tã wyti aru eweikupte'en e. Woroho'o'oghytsat wyti aru eipe e Tupana mio tã e haria pe e.

5 Mi'i hawyi Iesui to'e i — Uipotmu'eria e uwe uwe pywo pe to'e topy'a pe perup'i popuo — Pywo pe ti uito po'og yi kai irania'in kai e hap yt tuwemowato hap wywo i mio tã e haria pe Tupana to'e — Pywo pe ti uimipoityro sese eipe katupono mesuwat mytyp tote morekuaria wo wyti aru woroho'onug eipe e. Mesuwat mytyp tote topyhu'at irane eipo pe e Tupana paa'e haria pe e Iesui yity'ok totiaria pe.

6 Mi'i hawyi to'e i — Uhupiaria e uwe uwe to'e Tupana pe — Areĩne'en neran hãpyk kahato e'ewy mi'i haria pe Tupana to'e — Uimipoityro ko'i kahato wyti aru eweikupte'en ui'ewywuat waku sese hamo woroho'onug eipe katupono eimiky'esat ewy woroho'omohãpyk eipe Ui'ewy e Tupana mio tã e haria pe e.

7 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi — Uhaipepiaria e uwe uwe ihaky'e'i rakaria powyro haria mi'i haria pe Tupana to'e — Pywo ti rat woroho'opoityro kahato aru eipe e. Uhegyi'at

kahato hap topyhu'at aru ehete aikotã eiminug ewy e Tupana ihaky'e'i rakaria powyro haria pe e Iesui ta'apypueri haria pe.

8 Mi'i hawyi to'e i — Uimohey haria e uwe uwe topy'a pe tuwanẽtup hawe wakuat kape yn tuwanẽtup mi'i haria pe Tupana to'e — Pywo pe ti woroho'omowepit kahato aru eipe katupono uhowawiat akasa haria ewy eweikupte'en e Tupana ipy'a kahu rakaria iwanẽtup kahu rakaria pe e Iesui yity'ok totiaria pe.

9 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi itotiaria pe — Uhemiit'in e uwe uwe wo'owese hap yn nug haria pe Tupana to'e — Pywo pe uimipoityro ko'i eipe katupono uha'yru'in uhaki'yt'in sese wo e wyti aru mi'iria pe wuat'i ehamo Tupana wo'owese hat yn nug haria pe e Iesui.

10 Mi'i hawyi Iesui to'e i — Uhupiaria e uwe uwe wakuap nug motiat miit'in wo'okyry'i hamo topyhu'at mi'i haria pe ti Tupana to'e — Pywo pe ti woroho'omowepit kahato katupono atum aru ehepe uhetama atipy piat e Tupana. Pywo pe ti woroho'omowepit kahato eipe katupono aikope Uito areĩne'en Morekuat no hap tote eheiam sese wo topyhu'at irane e Tupana wakuaria pe miit'in misaty'i saty'i ko'i pe e.

11 I'ewyte uwe uwe uhemiit'in sese wo miit'in mikyry'i hamo te'eropyhu'at miit'in misaty'i saty'i wo miit'in mimoweuka'i mi'i uhemiit'in pote mi'i hat pe — Pywo pe ti woromowepit po'og ni wuat'i kai e Iesui temiit'in me. 12 — Ta'i mi'i tã hap ewy ta'atunug sa'awy'iwuaria uhehay moherep haria ete e Tupana. Mi'i tupono i'atuehay sa'ag yt pywo pe i ehete uhemiit'in eipe pote eiwewepit ro eiwewehum no sa'ag ta'atunug ehetiat pytkai katupono meiũran ti aru Tupana mimõtypot kahato haria wo eweikupte'en atipy pe are e. Ta'i atipy pe — Woromõtypot kahato eipe e Tupana aru uimohey haria potiat miit'in mikyry'i hap ko'i wo eipe pote e Iesui. Uhehay mohey hat eipe pote i'atuehay sa'ag yt pywo pe i ehete pote eweimowepit ro eweiwehum no Tupana kape are katupono eha'up muat wyti iwato kahato toĩne'en atipy pe e Iesui. Sa'awy'i te pyi mesup te Tupana ehay moherep haria miit'in mikyry'i hap ko'i wo tukupte'en e. Mesup te i'ewyte miit'in yt i'atuwese hin i ehete Tupana ehay moherep haria eipe pote are e. Uimohey haria yt paa'ewei'e hin i miit'in yt i'atuwese i ehete turan are e. Po'og po'og eiwehum no Tupana kape po'og sa'awy'iwuat kai are e. Waku mi'i tã ewei'e — Waku kahato En Tupana katupono koitywy yt emohey haria i uimoweuka'i kahato hap kaipyi atikuap ta'yn uito ti ehay moherep hat sese areĩne'en hap atikuap mesup waku ewei'e ro Tupana pe ehehay wepit hap wywo e Iesui temiit'in me.

MAKU 9.50 IRUKA 14.34-35 PIAT EWY

13 Pywo ti rat uhemiit'in sese wo eipe pote uimoherep haria eweikupte'en miit'in mu'e haria are e. Pywo pe uhehay kuap haria wo eipe pote uhehay moherep haria eweikupte'en miit'in py'asetpe are e. I'atuieĩne'en hap mowaku hanuaria ewy eweikupte'en are e. Ta'i ukyt ewywuat eipe aikotã mi'u mosẽ'ẽ hap ewywuaria wo eipe e. Mi'i hap ewy ti eweipyhu'at eipe miit'in py'asetpe e. Ma'ato karãpe ukyt yt hẽ'ẽ rakat i topyhu'at yt uwe i imosẽ'ẽ kuap mekewat e. Waku mipun wuano hawyi miit'in mi'akit akit no topyhu'at e. Yt naku i eweikupte'en ukyt nop takat ewy e. Pyno o hẽ'ẽ rakaria wo eweikupte'en e Iesui temiit'in me yity'ok tote.

14 Uimohey haria e eipe ti ariãty ewy ra'yn eweikupte'en mu'ap Tupana kapiat moherep miit'in miat hanuaria eipe aikotã ariãty wãtym muo mu'ap moẽtyhot haria ewywuaria eipe e. Ta'i aikotã yity'ok totiat tawa e'ariãty hẽtyhot kahato yi hot kape. Yt tuwemig kuap i mekewat yi hot piat tawa wãtym muat e. Aikope pyi aikope pyi heremo wãtym muo ariãty hẽtyhot pya kahato yity'ok totepyi pote e yt tuwemig kuap i mekewat tawa wãtym muo e. Mi'i hap ewy ariãty ewy kahato eipe miit'in py'asetpe uhemiit'in eipe pote uhehay moherep haria eipe pote e. Eiminug wakuap kaipyi miit'in eikuap meremo uimohey haria eipe hap ariãty ewywuat mu'ap Tupana kapiat moherep miit'in miat hanuaria eipe pote e. 15 Mi'i hap ewy ti eipe ariãty ewy eweikupte'en e. Wãtym mote miit'in topag ariãty ywaiti heiam sese pe ma'ato yt uwe i ariãty ipag neran yrysakag ywyt'okpype i e. Yt naku i ti mi'i tã watunug ma'ato waku heiam me yn waku aiũpe getap moẽtyhot hamo watopag waku. Mi'i hawyi ti yne ra'yn getap wiaria waku puo hewyry e. 16 Pyno ti ariãty hẽtyhot kahato hap ewy uimohey haria miit'in pu'ap Tupana kapiat moẽtyhot hamo eweikupte'en e. Atiky'esat yne eiminug wakuap ko'i heremo wuat'i akasa hamo i'ewyte Ai'ywot Tupana atipy piat mõtypot hamuat atiky'esat e Iesui temiit'in me yity'ok tote. 17 Uiwyria'in yt eiwanẽtup tei'o ariot mesuwat yi kape Tupana ehay Musei mimoherep moma hamuat hap kape e. I'ewyte yt eiwanẽtup tei'o ariot mesuwat yi kape mekewat sa'awy'iwuaria Tupana ehay enoi haria miwan monik hamuat hap kape katupono nimo te Tupana ehay moherep haria i'atuehay kahato yianmete uheĩne'en hap etiat ta'atuhenoi kahato are e. Kat i'atu'e kat i'atu'e hap ta'atumoherep uhetiano hap e. I'atu'e hap uhetiano yne nug hamo ariot meikowo uiwyria'in e. Mi'i pote yt atimoma hin i sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria Musei ewywuat katupono mi'iria uhetiat ta'atuhenoi kahato uhut hap owakai te e.

18 Katupono aikotã mesuwat yi at waty waikiru ko'i tukupte'en mot'i mi'iria i'ewyte Tupana ehay moherep haria nimuaria miwan ko'i te tukupte'en mot'i ma'ato po'og mot'i katupono wuat'i e'at piat Tupana ehay toĩne'en e. Pyno ti iwan hit ko'i Tupana ehay miwan etiat ko'i itig hap ko'i iwan hit hap ko'i Tupana ehay Musei miwan Tupana ehay moherep haria miwan topyhu'at aru wuat'i e'at pe. Yt karãpe i Tupana ehay miwan miat ikahuro aru e. Miwan miat yne Tupana e hap topyhu'at wuat'i e'at pe e. Yt sehay wẽtup i miwan miat ikahuro e Tupana. Pyno ti yt uwe i ipyhyp kuap Tupana e hap ko'i — Atunug aru e hap ko'i ta'i Tupana tunug kahato yne yne to'e hap ewywuat are e. — Atunug aru e miwan me pote tutunug aru to'e hap ewy e. Pywo tutunug aru to'e hap ewy are e. Pywo ti rat waikiru ko'i at ewaty yi ikahuro ma'ato Tupana ehay miwan miat torania topyhu'at aru wuat'i e'at pe e Iesui itotiaria pe miit'in sem me. 19 Mi'i tupono waku watunug yne kahato Tupana piat ainãpin hap ko'i miwan miat kurin kat iwato'in nakat are e katupono uwe uwe mekewat Tupana miky'esat miwan miat yt tutunug neran i Tupana piat ainãpin hap i'e hap yt tutunug i hawyi tohenoi henoi irania'in me — Yt naku i watunug Tupana piat ainãpin hap miwan miat ko'i ewy e hat ti aru yt uwe mimõtypot no i ra'yn topyhu'at atipy pe e. Mi'i hat wyti aru miit'in mimohit sese wo topyhu'at atipy pe e. Ma'ato uwe uwe mekewat Tupana miky'esat ewy inug i'e hap miwan miat ewywuat mi'i hat tohenoi kahato irania'in me — Ta'i waku kahato watunug torania ainãpin Tupana piat hap ko'i miwan miat e hat wyti aru Tupana etama atipy piat pe po'og topyhu'at Tupana mimõtypot no e Iesui yity'ok totiaria ta'apypueri haria pe.

20 Uipotmu'eria e pywo pe ti eiwe'eg wo o ai'ywania wo'omu'e koro haria minug yt nakuat i hap ewywuat pupi e. Eiwe'eg wo o Tupana mõtypot yat piaria akag ko'i minug sa'ag ewywuat pupi e. I'ewyte eiwe'eg wo o Tupana ehay miwan saipepiat nug haria minug sa'ag ewywuat pupi e katupono yt po'og i eiwat i'atukai ehewaku hap pote ti aru yt karãpe i eiwehyt'ok aikope Tupana Morekuat no topyhu'at hap tote e topotmu'eria pe.

21 Uiwyria'in e nimuat ainãpin haria ti Tupana ehay moherep haria hãpyk kahato aimu'e Tupana e hap ta'atuwan ma'ato ta'atuwan pytkai yt ta'atunug neran i. Mio tã e Tupana piat hap — Yt eti'auka tei'o miit e. Eti'auka miit pote waku surara po pe ereĩne'en ekuap hamo e. Pywo pe waku miit'in mi'auka wo ereĩne'en e Tupana sa'awy'i miwan me. Ma'ato eimu'e haria — Yt kan hamo i watunug Tupana piat mio tã e hap i'atu'e sa'ag e. 22 Uimohey haria koitywy po'og woroho'onãpin mi'i e hap ete e. Uwe uwe ipy'ahak at ka'ap topy'a pe wẽtup ok miit ete mi'i hat wyti miit auka hat ewywuano ra'yn topyhu'at e Tupana towanẽtup hawe e. I'ewyte uwe uwe to'e wẽtup ok pe topy'a pe — Yt kan hamo i en uiwanẽtup hawe e at ka'ap mi'i e hat pe — Woro'apiheg aru e Tupana mi'i hat pe e. Ma'ato uwe uwe ipy'ahak sese wẽtup ok ete at ka'ap hawyi to'e — Motoro aria koro kape wuat'i pe yt kan hamo i en e topy'a pe at ka'ap mi'i e hat pe ti Tupana to'e — Woro'apiheg aru aria koro wo e katupono mi'i e hat ewywuat wo'opot'auka hat sese wo ra'yn toĩne'en Tupana wanẽtup hawe e Iesui. Yt naku i aipy'a pe miit auka hat watopyhu'at Tupana ehamo are. Mi'i tã eweikupte'en mote Tupana mi'apiheg wo eweikupte'en e Iesui temiit'in me yity'ok tote.

23 Mi'i hawyi Iesui to'e i i'atuepe. — Karãpe etum neran Tupana pe emiium imõtypot hap ma'ato toĩne'en wẽtup ok miit ewanĩkap epy'ahak hap pote waku yt etum i emiium Tupana pe ma'ato waku etoiat ro emiium muat mekewat yparakai tote hawyi ereto ro ewanĩkap kape ti etunug ewy wo i ra'yn hamo e. 24 Mi'i hawyi — Uiwy ere atiky'esat kahato waure wo ereĩne'en uhepiat emõpy'ahak hap kai ere o e. Eiwo'owese hap toĩne'en i ra'yn iwywo hawyi waku era'aipok emiium muat sat hamo hawyi etum imiky'esat ewy. Waku pe ereĩne'en hawyi eiwo'owese hap etipuẽti i ra'yn hawyi o e Iesui temiit'in me.

25 Mi'i hawyi Iesui to'e i yity'ok totiaria pe — Uiwyria'in e karãpe wẽtup ok ewanĩkap tut surara'in wywo epyhik hamo morekuat wo'opyhik hawe pyno ewe'eg wo o mi'i hap e'at pe are e. Waku mu'ap upi etunug ni ipy'ahak takat ewy ok wo e. Waku meremo etunug mekewat ewanĩkap ewy ok wo i ra'yn mu'ap tote e ma'ato yt etimowese i yianmete pote yt naku i topyhu'at aru eete e katupono ewanĩkap aru eium morekuat pe yt naku i nug hat en sio waku rakat e hamo. — Yt naku i en e morekuat pote epag surara'in akag po pe ra'yn epyhik wo'opyhik hawiat wuat'i e'at pe hamo ra'yn e. 26 — Uimohey hat en mote ewe'eg wo o karãpe ewanĩkap ereto wo'opyhik hap kapiat turan e. Etikat kahato iwese hap mu'ap upi e. Yt pote wo'opyhik hawe ereĩne'en mot'i itote. Yt uwe i ikuap karania ewaty karania anu ereĩne'en epyhik hawe e. Mi'i hawyi ti eporenõtem hap sa'up niatpo kahato ra'yn iwato kahato ra'yn toĩne'en e. Pyno ti po'og waku mu'ap upi ehã'ãg kahato ewy inug hamo ereto hat ewanĩkap e. Etunug o ewanĩkap merep ewy ok wo i ra'yn are ehepe uipotpo'ororia e Iesui temiit'in me yity'ok tote.

27 — Uipotmu'eria e watikuap ta'yn aikotã sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi hat Musei to'e — Yt erepehik tei'o wẽtup wary ete wẽtup e'aito ete e. Ewary wywo yn o ewaire e'aito wywo yn o ewaire e hap e. Pywo kahato ainãpin Musei e. 28 Musei e hap mohag hat ri uito. Musei

e hap ete woroho'onãpin eipe — Yt naku i kahato eraha'at kahato haryporia kape ihainia kape erepehik teran hap wywo mekewat haryporia wywo mekewat ihainia wywo epy'a pe ewanẽtup hawe. Mi'i tã etunug mote yt naku i kahato rakat no ereĩne'en Tupana wanẽtup hawe e.

MAKU 9.47 PIAT EWY

29 Pyno eha wo eraha'at haryporia kape ihainia kape mi'i hawyi ewanẽtup hawe ere'e — Arepehik teran mekewat haryporia ete mekewat ihainia ete ere ewanẽtup hawe pote etihep o eha mehĩ'in mana'in katupono pywo ti rat eha ti e'aparap hap nug hap topyhu'at are e. Mi'i pote waku etihep eha hawyi etipun pya ekai are e. Pywo ti rat waku po'og kokawiat ihasik takano ereke atipy pe ma'ato typy kawiat eha wywo ereto aria kape are e. 30 I'ewyte epo kokawiat wo etima'at teran wẽtup ok haryporia wẽtup ok ihainia sewaire hamo mi'i pote waku etitek epo kokawiat mi'i hawyi etipun mi'i pya ra'yn ekai are katupono po'og waku mesuwe ereĩne'en ipo tut rakat ipy tut rakat ihasik takat wo ereĩne'en mesuwe sio torania epo wywo eha wywo epy wywo ereke aria koro pe are aikope miit'in ho'opot kahato mi'i hap kape are e ti Iesui. Po'og waku ereke Tupana etama pe wẽtup epo wywo yn typy epo wywo ereke aria pe ho'opot hamo e Iesui miit'in sem me yity'ok tote.

31 Mi'i hawyi po'og Iesui to'e ta'apypueri haria pe — Pywo pe ti mehĩ'in mana'in sa'awy'i ti mio tã i'atu'e nagnia — Etoiat teran ehary'i e'aito mi'i pote waku etunug iwan me morekuat wywo e miwan me hawyi waku eiwo'o'atoiat i'atu'e sa'awy'i aha'ase'i'in mio tã i'atu'e. 32 Ma'ato Uito ti yt mio tã are'e hin i woroho'omu'e e ma'ato Uito ti mio tã are — Yt karamuo tei'o ehary'i etoiat e'aito etoiat are ra'yn woroho'omu'e e. Ma'ato etoiat ehary'i e'aito mi'i pote ti aru yt naku i kahato etunug Tupana wanẽtup hawe are ra'yn katupono etoiat ehary'i e'aito mi'i hawyi ti meiũran wẽtup ok wywo i ra'yn e'aito ehary'i. Mi'i hawyi ti typy e'aito ehary'i rakano ra'yn ereĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. Pyno yt naku i ti mi'i tã are e Iesui. I'ewyte are'e mesuwe ma'ato ehary'i e'aito hewaire hewaire toĩne'en irania'in wywo rakano mote waku etoiat ehary'i e'aito are ma'ato mi'i e hap ete yn mesuwe are. Pyno Uito yt sa'awy'iwuat nagnia yt e hap ewy hin i woroho'omu'e. Mi'iria ti eimu'e — Waku etoiat ehary'i waku etoiat e'aito morekuat ehay miwan miat upi yt etiky'esat i po'og i pote i'atu'e sa'ag. Ma'ato Uito ti uiweupi ra'yn uhehay. Pyno yt karãpe i tei'o etoiat ehary'i e'aito are ra'yn e.

33 Watikuap ta'yn aikotã sa'awy'i nagnia ainãpin kahato — Etunug no mi'i tã aru — Atunug e'e hap Tupana set upi ewy i'atu'e hap. Pyno waku wato'e miit'in ehamo — Yt atunug aru i mio tã ui'e hap mi'i pote ti aru waku ra'yn Tupana uhaty'i haty'i waku wato'e wuat'i ehamo i'atu'e aha'ase'i'in ahepe miwan me. 34 Ma'ato Uito ti yt nagnia sa'awy'iwuaria e hap yt ewy i ra'yn ahenoi ehepe e. Uito ti atiky'esat etunug yne e'e hap ewywuat. Waku ti watunug ai'e hap are e. Pywo pe yn ihay rakat.

35 — Atunug aru wato'e pote waku watunug ai'e hap ok tã e Iesui. Pyno yt naku i watuwepehik ai'e hap ete nagnia aimu'e hap ewy — Yt atunug aru i pote waku mesuwat mytyp ui'apiheg. Yt naku i watuwepehik ai'e hap ete — Atunug aru ai'e hap ete are. — Pyno waku ra'yn aru uimikoi ko'i uiko piat topap yne yt atunug aru i ui'e hap ewy ai'e hap yt naku i wato'e are katupono mesuwat mytyp ti Tupana pu'ap hap are katupono mesuwat aiko ko'i i'ewyte ahe'yi mesuwe yt aiwat hin i are. Ta'i Tupana wat ko'i wyti are e. Pyno yt naku i ti aheso hap watipehik Tupana set upi are — Yt atunug i pote waku tawa wato Ierusarẽi piaria ui'apiheg yt ere'e tei'o katupono tawa wato Ierusarẽi ti yt aiwat i Tupana wuanuat i'ewyte mekewat Tupana Mipo'oro Wuat'i Porekuat Porekuat nuat etawa ti Ierusarẽi topyhu'at pãi are e Iesui tuwepe. 36 — Ma'ato aheso pote aru waku ui'asap kytsig nakat topyhu'at yt etipehik tei'o — Atunug aru ai'e hap ete katupono yt uwe i ti inug kuap ai'asap ikytsig hap tuwanẽtup hawe are e. Yt uwe i inug kuap tuwanẽtup hawe to'apyig hap are. 37 Pyno waku atunug aru ai'e hap yn mi'i hawyi waku watunug ai'e hap ok tã are e Iesui. Ma'ato yt watunug neran i pote — Atunug aru yt wato'e i waku e. Mi'i pote ti aru pywuat sehay yn tuwẽtem aiwẽ pyi are katupono pywuat sese sehay yn atiky'esat uipotmu'eria wẽ kaipyi are e. Ma'ato yt pywo piat i — Atunug aru ewei'e mi'i pote ti aru ta'i ahiag ehay upiat myhu'at haria wo eweipyhu'at are e Iesui topotmu'eria pe yity'ok totiaria to'apypueri haria pe.

38 Ta'i watikuap kahato ti aikotã sa'awy'i nagnia ainãpin hap e. Mio tã i'atu'e miwan me — Karãpe wẽtup ok eha apok e'ahyk hawe mi'i pote waku era'apyk etiha'apok eha apok sa'up mo e. I'ewyte karãpe wẽtup ok eiãi pik ahyk hawe mi'i pote i'ewyte era'apyk etihãipik mi'i hat i'atu'e sa'awy'i nagnia ahepe ainãpin hap e. Ma'ato Uito yt mi'i tã are hin i ra'yn woroho'onãpin e. Pyno karãpe wẽtup ok ai'ahyk mi'i pote waku yt watuwepyk hin i are e. 39 I'ewyte ewanĩkap eete tunug sa'ag mi'i hat i'ewyte wy yt erepyk tei'o are ti Uito woroho'omu'e yt sa'awy'iwuat nagnia yt wo'omu'e hap ewy i ra'yn e. I'ewyte epo sese

kawiano wẽtup ok eowa pe ete e'ahyk mi'i pote yt erepyk tei'o ma'ato mio tã ere'e ro e'ahyk hat pe — Pyno waku kokai i ro uipo ran kai i'ewyte waku ui'ahyk mehĩ mana waku wato'e e. 40 Uito ti yt woronãpin hin i irania'in ewy. Mio tã yn are'e — Yt etipoepyk tei'o are aikotã aikotã sa'ag nug etiat hat are. Karãpe ewanĩkap ewa pe tek mi'i pote o kokai ere'e na'yn are. Karãpe ewanĩkap epohari teran ekat ete mi'i hawyi yt epy'ahak tei'o ewanĩkap ete are e. Mi'i hawyi waku ekat imiky'esat ewy etum po'og imiky'esat kai are e. Ewanĩkap tiky'esat e'yni pote etum. Esokpe toiky'esat pote etum. Ekamisa toiky'esat pote etum. Ma'ato waku po'og na'yn imiky'esat kai etum are. Toihep ekamisa hawyi waku i'ewyte esirara etum uimohey hap moherep hamo e Iesui. 41 I'ewyte karãpe ewanĩkap to'e — Etioto ro uhekare'en e my'ahaktu e mi'i hawyi waku perup'i puo — Ta'i mehĩ mana emiky'esat ewy atunug waku wato'e perup'i puo. Mi'i hawyi waku imiky'esat sakpuat ewetunug uimohey hap moherep ewanĩkaptia iky'e hap moherep hamo e Iesui.

42 — Karãpe wẽtup ok hẽtup ekare'en kat ko'i kat ko'i mi'i pote waku etum imiky'esat ewy are uimohey epiat hat moherep hamo are e. I'ewyte karãpe wẽtup ok tipuru ekat ko'i pote waku etipuru ekat tope uimohey epiat hap moherep hamo iky'e hap moherep hamo are'e e Iesui temiit'in me yity'ok tote.

43 Mi'i hawyi Iesui to'e i itotiaria pe — Mio tã e miwan me sa'awy'iwuaria ainãpin hanuaria — Waku ti aiwyria'in sese yn wati'atuky'e kahato i'atu'e ma'ato ti waku ahewanĩkaptia ete haiwot takat ewy ipy'ahak takat ewy watoĩne'en i'atu'e sa'awy'iwuat ainãpin haria. 44 Ma'ato Uito wẽtup sehay wo woronãpin yt i'atu'e hap ewy i. Uito ti mio tã are woroho'onãpin e. Pyno ewei'atuky'e ro ewanĩkaptia are. Pyno waku ahaty'i haty'i haria upi wahẽtup Tupana pe — Eti'atupoityro o uhaty'i haty'i haria Papai waku wato'e are'e. 45 Mi'i tã watunug mote aru Ai'ywot atipy piat sa'yru'in saki'yt'in no watopyhu'at kahato katupono ti Ai'ywot atipy piat ti'atuky'e kahato tewanĩkaptia are e. Ta'i toimoherep kahato i'atuky'e hap katupono toipo'oro i'aman at i'atumikoi moehãite hamo e. Ta'i toi'atupoityro yt toky'e hin i haria are. Ta'i Ai'ywot atipy piat ti'atuky'e kahato tewanĩkaptia torania e. Yt nakuat i nug haria ko kape toipo'oro i'aman at toky'e haria mikoi ko'i poityro hamo ma'ato i'ewyte yt toky'e haria i mikoi ko'i kape toipo'oro wy i'aman at i'atuky'e hap moherep hamo are e. Pyno to'o'ewy'ewy toi'atuky'e towyria'in tewanĩkaptia are e. Mi'i tã ewy ti Tupana toĩne'en e. Pyno waku Tupana ewy watunug. Ewetunug wakuap yne miit'in me Ai'ywot atipy piat minug ewy waku watunug are e. Mi'i tã watunug mote ti aru irania'in te'eraha'at ahepiat miit'in yne ky'e hap kape hawyi ti aru te'eruwanẽtup hawyi — Ta'i Tupana sa'yru'in Tupana saki'yt'in mote ti meke tã ta'atuky'e miit'in i'atu'e wyti aru e Iesui.

IRUKA 6.32 PIAT EWY

46 Katupono ti mesuwarotiaria yt Tupana mohey haria i tiky'e ta'atuky'e haria sese yn e. Ma'ato yt ta'atuky'e i haria ti yt ta'atuky'e i ra'yn e. Ma'ato mi'iria ewywuat eiky'e haria yn na'yn ewei'atuky'e miit'in mote ti aru mesuwarotiaria ewy eweipyhu'at are e. Aiky'e haria yn watipowyro pote yt Ai'ywot atipy piat yt ewy hin i watopyhu'at are e. Iwese rakaria wo watoĩne'en ahepiat iwese haria kape yn mote yt kat i ha'up watipuẽti aru Ai'ywot atipy piat kaipyi are e. Ta'i marak'aria ti'atuky'e kuap ta'atuky'e haria ma'ato atiky'esat ewei'atuky'e kahato yt eiky'e hin i haria are. 47 I'ewyte ti waku wati'atuwesat wuat'i miit'in are e. Yt naku i wati'atuwesat aiwyria'in yn are katupono ti yne ti mesuwat yi tote ta'atuwyria'in wesat kuap are. I'ewyte yt Tupana mohey haria i iwesat kuap ta'atuwyria'in are. Pyno waku ti yne wati'atuky'e are e. — Pyno ereke uhyt mana mimi wato'e aiky'e haria pe yn mote mesuwarotiaria ewywuat watoĩne'en katupono mi'iria ti ta'atuwyria'in ta'atuky'e haria sese pe yn — Ereke ro era'apyk mehĩ mana aimi'u ra'yn i'atu'e ma'ato yt ta'atuwesat i ta'atuewanĩkaptia are. Ma'ato mi'i tã aito pote i'atu'ewywuat watopyhu'at mesuwe yi tote irania'in yt Tupana mohey haria i ewywuat e. Yt naku i rat mi'i tã aito pote are e. 48 Pyno waku watopyhu'at hãpyk kahato rakaria wo aikotã Ai'ywot atipy piat waku rakat ewy waku watunug are e. Ai'ywot atipy piat Aiky'e kahato hano toĩne'en are e. Iwese kahato iperup'i kahato tewanĩkaptia ete towyria'in ete are e. Pyno waku Tupana ewywuat kahato watopyhu'at mesuwarotiaria ky'e hap upi are e. Pyno toran na'yn mesup einãpin hap e Iesui ahepe tomohey haria pe mekewat yity'ok tote miit'in sem toi'atumu'e hap tote.

6

1 Pyno ti mi'i hawyi po'og Iesui to'e miit'in sem me yity'ok tote — Uiwyria'in e pyno yt naku i kahato watuwemõtypot Tupana potpap watunug turan e. Yt naku i kahato miit'in ehamo miit'in miat aimõtypot hamo wewo'i watunug Tupana potpap turan e. Pyno waku ti Tupana potpap watunug imõtypot hamo yn e. Pyno waku Tupana mõtypot hap yn aiwanẽtup hawe watunug imiky'esat ewy. Ma'ato aimõtypot miit'in kaipywiat hap yn watikat pote yt kat i aimõtypot hap sese watipuẽti Ai'ywot atipy piat kaipywiat e. Pyno

waku miit'in wati'atupowyro kat ko'i kat ko'i hap ete ma'ato aiwanẽtup hawe yt aimõtypot hamo i e. Waku Ai'ywot atipy piat mõtypot hamo aiwanẽtup hawe e. 2 Mi'i pote karãpe hatek takat put'ok'e ahowawi mi'i pote waku watipowyro kahato ma'ato yt miit'in miat aimõtypot hamo i waku watipowyro e. Ma'ato Yt naku i aiwanẽtup hawe — Atipowyro mi'i miit wuat'i ehamo uimõtypot kahato miit'in mesuwe hamo pãi yt naku i wato'e e. Yt naku i ahehay aiwanẽtup hawe aremowato wuat'i ehamo uiminug waku ko'i wo e. Yt naku i aito typy wanẽtup haria ewy watoĩne'en e. Kat pote mi'iria ti Tupana mõtypot yat pe tuwehyt'ok kahato Tupana mõtypot haria ewy te'eruwa'atunug ma'ato yt pywo piat i katupono — Uimõtypot mono ta'atu'e hap yn ta'atuwanẽtup hawe e. Mi'iria ti to'owatka'i ti Tupana mõtypot hamuat tuwak hamo — To'iro to'iro Tupana mõtypot hamo i'atu'e i'atuehay ma'ato yt pywo pe i katupono i'atupy'a pe — Uruto ti po'og eikai Tupana mohey haria i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe yt kat i Tupana mõtypot sese hap i'atukai e. Ta'i mi'iria wyti getap upi upi oken upi upi Tupana mõtypot hap ta'atunug te'eruwepe te'eruwanẽtup hawe — Uruto po'og urumõtypot urumohey ta'atu'e haype e. Mi'iria ti te'eruwanẽtup hawe ti typy wanẽtup haria e. I'ewyte ti miit'in ehamo oken upi getap upi ti ta'atu'atumu'e Tupana ehay miit'in me haty wo ma'ato miit'in ehamo — Waku uimõtypot miit'in ta'atu'e haype e. Pyno pywo pe ti are'e mi'i hap ewy ewetunug mote wyti aru yt kat i ti aru Tupana kaipywiat eimõtypot hamuat e. Miit'in mimõtypot ko'i yn eweikupte'en mesuwe wen ma'ato yt karãpe i aru Tupana mimõtypot wo eweikupte'en e Iesui miit'in sem me yity'ok tote.

3 Mi'i hawyi po'og Iesui to'e itotiaria pe — Uiwyria'in waku kahato watipowyro ihaky'e'i rakaria Tupana ehamo ikuap hamo e. Karãpe satek poria wati'atupowyro waku watum i'atupowyro hap mig'i wo are yt uwe i mikuap mo i ahepiat e. Waku Tupana kape yn aheha imõtypot hamuat. Waku ti yt wahenoi i aimiium mekewat ahepiat miit'in powyro hap wuat'i pe aiwemõtypot hamo e. 4 Waku ti Tupana kapiat aiwatetup hap wywo yn wati'atupowyro miit'in e. Yt naku i wahenoi henoi irania'in me kat kat hap watunug Tupana mõtypot hamuat e. Waku ti Tupana kapiat aiwanẽtup wywo yn watipowyro ihaky'e'i rakaria e. Ai'ywot atipy piat ta'akasa kahato yne aiminug mig'i wuat ko'i e. Mi'i pote waku Tupana ehamo wati'atupowyro irania'in e. Waku Tupana tuwehum ahepe hap yn watikat e. Waku aheha Tupana kape yn watunug waku irania'in powyro hap turan e. Waku wati'atupowyro miit'in Tupana ehamo Tupana mõtypot hamo e Iesui ahepe. 5 — Uiwyria'in ahehay Tupana kapiat ahehay ikahu rakat irania'in ehamo aiwemõtypot hamo uito po'og Tupana kapiat uhehay ikahu rakat e kuap takat eikai ai'e hap aiwanẽtup hawe yt naku i ahehay e. Yt naku i typy ahẽgu wywo ahehay Tupana kape miit'in miat aimõtypot hamo aiwemõtypot hamo e. Pywo ti rat irania'in mesuwat yi totiaria i'atuehay kahato Tupana mõtypot hawe miit'in me i'atuehay se Tupana kape ma'ato yt pywo pe i i'atuehay e. Aikope aikope miit'in te'eruwa'atunug hap tote i'atuehay pot'i kahato Tupana kape — Waku uimõtypot miit'in ta'atu'e haype. Pyno eiwe'eg wo o miit'in miat eimõtypot hap pupi are katupono miit'in miat ne'i eimõtypot hap eweiky'esat pote mi'i yn topyhu'at eha'up mo e. Mi'i hap kape eiwewanẽtup pote yt kat i i Tupana kaipywiat Tupana wehum ehetiat hap e. 6 Pyno waku karãpe ahehay teran Tupana wywo pote waku wateke aikope aikope miitin yt uwe i ikuap ehamo i waku ahehay Tupana kape mig'i wo yt heremo pyi i ahehay Ai'ywot yn ikuap ahehay e. Mi'i hawyi Tupana tikuap ahehay mig'i wuat aipy'a pe pote Tupana tuwehum kahato ahowawi hawyi tutum ahepe aimiẽtup e. Ta'i mig'i wo wahẽtup wen ma'ato meiũran tutum na'yn aimiẽtup hawyi heremo kahato topyhu'at Tupana miium ko'i wuat'i ehamo e Iesui. 7 Uiwyria'in karãpe miit'in py'asetpiat ahehay Tupana kapiat turan yt naku i wato'e aipy'a pe — Uhehay se Tupana kapiat pote mono miit'in mimõtypot no ra'yn areĩne'en yt naku i wato'e e. Mi'i tã wato'e aiwanẽtup hawe pote typy ihay rakat ewy watopyhu'at e. Yt naku i typy ihay rakaria wo watoĩne'en katupono mi'iria Tupana kapiat ta'atuehay turan i'atuehay ywop kahato miit'in miat ta'atuehay ikahu kahato rakat hap kuap hamo i'atuehay. Yt naku i mi'iria ewy watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe e. Ta'i tukupte'en miit'in mesuwarotiaria ihay su'at at ka'ap haria i'atuehay kahato Tupana kape wẽtup sehay ahut ewy ta'atuwẽpap kahato e. Yt atiky'esat i uimohey haria ahut ko'i ewywuat i'atumisu'at su'at ko'i e. Waku aipy'a pyi ahehay Tupana wywo e. 8 Waku ahehay Tupana wywo wen ma'ato ti yt naku i hupi te i hupi te i wahu'at wahu'at sehay Tupana kape are katupono mio tã ehehay Tupana wywo pote irania'in yt uimohey i haria ewywuat eweikupte'en e. Pywo pe ti Ai'ywot atipy piat tikuap kahato aimiẽtup tewawiat wahẽtup hap e'yianmete toikuap ta'yn kat ko'i kat ko'i aimiẽtup ko'i toikuap. Toikuap sakpo aimiky'esat sese ko'i katupono hewaure ka'a kahato ahehay kape aiwanẽtup hap yt wahẽtup i te pytkai e.

IRUKA 11.2-4 PIAT EWY

9 Uimohey haria woroho'omu'e teran aikotã ahehay Tupana wywo hap ahenoi teran e Iesui. Waku pyno wato'e

10 Uru'ywot atipy piat uruiky'e kahato En e.

Tupana pywo pe ti ikahu kahato eset Tupana. Eset ri po'og ikahu torania kai uruipuẽti e.

Papai uruiky'esat kahato ereĩne'en wuat'i miit'in Akag Koro wo mesuwat yi tote miit'in py'asetpe aikotã ereĩne'en Wuat'i Potypot no atipy pe hap ewy hap uruiky'esat e.

Papai uruiky'esat kahato torania miit'in emiky'esat ewywuat nug hanuaria wo tukupte'en aikotã atipy piaria tunug emiky'esat yn hap ko'i ewywuat hap uruiky'esat kahato mesuwe e.

11 Tupana urupoi o mesup e'at pe urumi'u wo urue'u'i wo e.

12 Tupana waure wo ereĩne'en ema'at hap ko'i kai aikotã uruto urutukupte'en waure wo uruma'at hap ko'i kai e.

13 Tupana uru'ykesat o pya kahato ahiag uruiã'ãg yt naku i nug hap kaipyi katupono urui'atoiat teran torania uruminug sa'ag hap ko'i e.

Tupana En ni Wuat'i Potypot nuat wuat'i e'at pe e.

Tupana En ni po'og esaika wuat'i kai e.

Tupana En ni po'og po'og wuat'i mimõtypot no wuat'i kai

W A K U

Pyno waku aipy'a pyi ahehay Tupana wywo. Yt naku i watuwesu'at'i su'at'i ui'e hap ahut ewy e Iesui ahepe mekewat yity'ok tote.

14 — Pyno uiwyria'in po'og ahenoi teran miit'in miat aima'at hap waure wo hap etiat. Karãpeĩ eipe waure wo eweikupte'en eima'at irania'in miat hap ko'i kai mi'i hap ewy te Ai'ywot atipy piat waure wo ehepiat toma'at hap ko'i kai topyhu'at atipy pe e Iesui. 15 Ma'ato karãpe ewei'e — Yt karãpe i waure wo areĩne'en uhyt'i minug sa'ag ete mimi mana minug uima'at hap ko'i kai ewei'e pote i'ewyte yt karãpe i Ai'ywot atipy piat waure wo toĩne'en eiminug sa'ag ko'i hap kai e Iesui temiit'in me yity'ok tote.

16 Uiwyria'in karãpe mesuwe yt kat i watu'u ahehay Tupana wywo hap yn watunug neran mi'i hap e'at pe waku mig'i wo Tupana ehamo haype watuwemosy'at Tupana yn ikuap hamo e. Yt naku i wahenoi henoi irania'in me aiwemosy'at hap Tupana kapiat hap e. Ma'ato waku watuwemosy'at mig'i wo Tupana yn ikuap aiwemosy'at hap tewawiat ahehay teran hap e'at pe e. Yt naku i watimoherep aiwemosy'at hap irania'in me aheha arot'i hamo ahowa arot'i hamo yt naku i watimoherep — Aremosy'at kahato mesup katupono uhehay teran Tupana wywo at ka'ap ai'e hap. Yt naku i watimoherep ahowa ete ahehay ete aiwemosy'at hap Tupana kapiat hap e. Ma'ato watunug mote typy ihay rakaria ewywuaria watukupte'en katupono mi'i haria timoherep teran ta'atuwemosy'at hap wuat'i miit'in me. Te'eruwemõtypot hap ta'atukat kahato ta'atuwemosy'at hap ko'i ma'ato yt naku i watuwemoherep ahehay arot'i hamo ahowa arot'i hamo aiwemosy'at Tupana kapiat hap e. Yt naku i typy ihay rakaria ewy watopyhu'at e katupono typy ihay rakaria timoherep teran ta'atuwemosy'at hap upi miit'in me ikuap hamo te'eruwemõtypot hamo e. — Ta'i en waku kahato Tupana kapiat wemosy'at hat i'atu'e hap ky'ewi ta'atukat haype. Typy ihay rakaria tikat kahato miit'in wehum ta'atuetiat hap e. Miit'in wehum ta'atuetiat hap ta'atupuẽti kahato mesuwe wen ma'ato mi'i hap yn topyhu'at i'atusa'up mo katupono yt kat i Tupana wehum i'atuetiat hap topyhu'at wuat'i e'at pe e. 17 Mi'i tupono ti po'og waku watuwemokahu yn Tupana kapiat aiwemosy'at hap e'at pe e. Waku watuweowasei hawyi watuwe'apin hawyi watuwepainug aikotã watunug wuat'i e'at pe hap ewy hawyi waku watuwemosy'at Tupana ehamo Tupana yn ikuap hamo e. Mi'i hap ewy ti waku aiwemosy'at Tupana kapiat hap watunug yt uwe i mikuap mo e. 18 Mi'i tã watunug mote ti yt uwe i ikuap aiwemosy'at Tupana kapiat hap yt heremuat i rakat e. Ai'ywot Tupana yn ikuap katupono ti Ai'ywot yne mig'i wuat minug ko'i ikuap yne e. Mi'i tupono ti mig'i wuat aiwemosy'at hap toikuap miit'in yt uwe i ikuap pytkai i. Mi'i hawyi Tupana tuwehum ahete hawyi tutum ahepe aimiẽtup sa'up ahepe wuat'i ehamo e Iesui ta'apypueri haria pe.

19 Uimohey haria yt naku i mesuwat yi tote yn ahekare'en e. Yt naku i ahekat mo wato hap kape yn watuwewanẽtup at ka'ap e. Mesuwarotiat yn ahekare'en mote meiũran aru yt kat i topyhu'at atipy pe e katupono mesuwarotiat ahekat yn tukupte'en mote meiũran tuweimotyk yne ahekat katupono ahekat mesuwarotiat yt tukupte'en mot'i hin i e. Uiwyria'in mesuwarotiat yn ahekat pote meiũran sero'ok'e haria wano topyhu'at ahekat sio nupi'a mi'u wo ikahu rakat topyhu'at sio i'ytyk mi'u wo topyhu'at ahekare'en ko'i ikahu kahato sa'awy'i pytkai. Mesuwe yn wati'atunug ahekat pote yt kat i topyhu'at irane aru atipy pe e. 20 Uipotmu'eria pywo ti po'og waku wati'atunug ahekat atipy pe katupono iheg me kahato toĩne'en itote wuat'i e'at pe e. Itote ti yt kat i ahekat wuat'i e'at piat u kuap haria are'e yt kat i nupi'a itote. Sero'ok'e haria yt uwe i itote e. Yt kat i i'ytyk hap atipy pe e. Mi'i pote waku watum ahekat Tupana pe mesuwepyi aimiium ko'i upi

e. Mi'i hawyi toĩne'en itote. Put'okwato'e itote hawyi ti aru tutum yne aimipo'oro ahekat e. 21 Ahekare'en watopag yne atipy pe Tupana po pe pote ti aiwanẽtup hap sese i'ewyte toĩne'en at ka'ap Tupana kape atipy kape e. Ma'ato mesuwarote yn ahekat wati'atunug pote i'ewyte aiwanẽtup hap mesuwarote yn topyhu'at at ka'ap e Iesui tomimu'eria pe mekewat yity'ok totiaria pe miit'in typy'i rakaria ehamo.

IRUKA 11.34-35 PIAT EWY

22 — Uhekatuwyria e aheha wo yn ni wata'akasa kuap e. Mi'i tupono ti waku ahehapytig kahato e. Aheha ihãite pote ti waku yne heremo yne mu'ap upi katupono ihot'ok puat hewyry rakaria ewywuaria wo watukupte'en e. 23 Ma'ato yt ahehapytig i pote ti yt heremo kahato i kat ko'i kat ko'i ai'akasa hap ko'i yt heremo kahato i e. Mi'i e hap ewy ti yt eweimohey i pote aikotã i'ypyryp sese puo ehewyry hap ewy eweipyhu'at eiwanẽtup hawe e. Pywo ti rat eheha mimohey hap yt kat i Tupana akasa hap pote i'ypyryp sese puo ti rat eweikupte'en yt ihapytig i rakat ewy eikohyewyry atipy kape yt Tupana mohey hap i eheha piat pote e Iesui itotiaria pe.

IRUKA 16.13 PIAT EWY

24 — Uhemiit'in pywo ti rat yt naku i kahato watunug typy ok ahetupana e. Yt naku i typy ok aika'iwat no are katupono typy ok aipo'oro motpap nug hamuat pote yt to'o'ewy hin i aipo'oro e. Mi'i hap ewy yt naku i typy ahetupana e. Ahete aika'iwat typy ok toĩne'en hawyi yt naku i kahato e. Pywo ti wẽtup ok yn aika'iwat pote mi'i hat watiky'e kahato. Ma'ato typy ok toĩne'en wẽtup ok watiky'e po'og hawyi wẽtup ok yt watiky'e hin i sio wẽtup ok miky'esat ewy watunug neran pote wẽtup ok miky'esat ewy yt watunug neran hin i e. Mi'i hawyi ai'akag'aia hap yn ahete typy ai'akag hawyi e. Yt naku i kahato typy aipo'oro hano e. Mi'i hap ewy kahato yt naku i kahato typy ahetupana hawyi e. Yt naku i watunug ahekat ne'i ahetupana wo e. Yt naku i kahato ahekare'en sok hap ky'ewi sese hap kape yn aipotpap hap. Ahekat ky'ewi yn toĩne'en aikai pote mi'i hawyi yt karãpe i Tupana sese watikuap e. Ahekat toĩne'en Tupana wo aheĩne'en turan mi'i pote yt karãpe i Tupana sese topyhu'at Ahetupana wo Aipotypot no e. Yt watomohey kuap i typy ok ahetupana wo e. Mi'i tupono waku Tupana yn Aipotypot Koro wo topyhu'at e. Mi'i hawyi waku Tupana miky'esat yn waku watunug e Iesui ahepe yity'ok toto.

IRUKA 12.22-24 PIAT EWY

25 Mi'i tupono yt naku i watuwanẽtup ko'i ko'i — Aikope pyi aru aikope pyi aru aimi'u ahe'u'i ahesokpe ahesapo hy. Aikope pyi aru aikope pyi aru aheĩne'en hap ai'e hap kape yn yt naku i aiwanẽtup ko'i ko'i at ka'ap hap are katupono ti aiwepit hap sese aheĩne'en hap sese yt tut i aimi'u wato hap kaipyi e. Ta'i aiwepit hap sese yt tut i ahe'u'i kahato hap kaipyi ahesokpe kahu kahato hap kaipyi e. 26 — Pyno ti rat waku wateha'at weitaria ewawi i'atuwepit hap kape katupono weitaria ti te'eruwepy kahato katupono i'atuwepit at ka'ap kahato yt karãpe i — Uiku'uro aru yt kat i uimi'u pote yt i'atu'e i. Waku atikoi hawyi atipirik kahato uimi'u pãi an yt pote uiku'uro uhesy'at hap upi yt i'atu'e i pytkai te'eruwehum Tupana kape e. Yt kat i i'atue'u'i ahyt sok i'atue'yparakai tote i'atu'yat koro ko'i pe pytkai i'atuwepit at ka'ap e. Te'eruwehum kahato weitaria ko'i katupono Ai'ywot atipy piat ti'atupoi kahato torania weitaria wuat'i e'at pe toi'atueropat kahato weitaria e. Uiwyria'in e aito ti po'og po'og Tupana wanẽtup hawe weitaria kai are mi'i tupono kahu ahowawi po'og po'og Ai'ywot atipy piat tuwanẽtup weitaria ewawiat hap kai e. Ta'i po'og aito weitaria ko'i kai e. Mi'i pote waku watomohey Tupana ai'atupoi wuat'i e'at piat hap e. Waku watomohey weitaria ewy e. 27 Yt naku i ti watuwanẽtup ko'i ko'i hap — Uiku'uro apuru sio apuru yt ai'e hap kape katupono mi'i yt aimoieĩne'en mot'i kuap i watuwanẽtup at ka'ap — Uiku'uro apuru sio apuru yt ai'e hap kape pytkai e. 28 Yt naku i ti paawato'e — Aikope aikope som ahesokpe watipuẽti aru ai'e hap kape yn watuwewanẽtup ko'i ko'i e. Po'og ni waku watuwanẽtup ipohyt ko'i kape aikotã te'eruwepainug hap ko'i kape e. Mohyt yt te'eruwanẽtup ko'i ko'i hin i — Aikope pyi aru uhesokpe e hap kape yt i'atu'e hin i e. I'ewyte ipohyt yt tuwesokpe pi'ig hin i at ka'ap te'eruwepainug hamuat e. 29 Pywo pe ti are'e ehepe sa'awy'i aha'ase'i mesuwarote aiporekuat pot Sarumãu esokpe ti kahuria kahato imehit kawiat Uru kawiat. Ikahu sese hesokpe are ma'ato morekuat Sarumãu yt put'ok'e hin i ti mesuwarotiat ipohyt ko'i ikahu hap ete e. Ta'i po'og ikahu ipohyt mesuwarotiaria mekewat morekuat Sarumãu esokpe wakuat sese kai e. Pyno yt kan hamo i ahesokpe kape yn watuwanẽtup ko'i ko'i e. Waku po'og watomohey Tupana piat aipainug hamuat hap waku watomohey e. Ta'i Tupana aipainug kuap kahato hat e. Tupana ti wuat'i painug kuap hat e. Eweha'at ro pohyt ikahu kahato rakaria ko'i kape katupono mi'iria yne Tupana mipainug ko'i tukupte'en e. Ta'i ga'apy ko'i pohyt tutunug ikahuria yne Tupana ti'atupainug yne e. Mi'i hap ewy Tupana aipainug kuap katupono aito

po'og waku Tupana wanẽtup hawe ipohyt ko'i kai e. 30 Ga'apy Tupana mipainug toĩne'en mesup e. Koitywy ga'apy ikahu sese toĩne'en ma'ato mũki'ite igag na'yn hawyi ahemyp okpy sa'aria wo iku'uro hawyi igag hawyi e. Ta'i Tupana ti'atupainug kahato ga'apy ko'i are ma'ato meiũran igag hawyi ahe'aria wo topyhu'at e. Pyno Tupana ti'atupainug kuap yne wuat'i i'anam ko'i e. Mi'i hap ewy ti waku Tupana watomohey aipainug kuap hat e. Kat hamo ten ahesokpe kape yn watuwanẽtup at ka'ap yt Tupana mohey i ra'yn hap wywo e. 31 Pyno yt naku i yt watuwemopohepap i yt ahesokpe i yt ahesapo i hap ete yt aimi'u i hap ete e. 32 Katupono mi'u kat hap kape sokpe kat hap kape yn te'eruwanẽtup at ka'ap yt Tupana mohey haria i ra'yn e. Yt karãpe i Tupana kape i'atuwanẽtup haype e. Pyno yt naku i mi'iria ewywuaria watopyhu'at are katupono ti Ai'ywot atipy piat ti'atukuap kahato yne yne kat ko'i kat ko'i aipo pe yt kat i aimiky'esat ko'i kape tuwewanẽtup kahato aikawiano aipowyro hamo haype e. 33 Waku po'og ti watuwewanẽtup aipy'a pe at ka'ap aikotã aru aikotã aru waku po'og atunug Tupana Uiporekuat no hap kape e. Waku po'og ni watuwanẽtup — Aikotã aru aikotã aru waku aterut miit'in Tupana kape Ta'atuporekuat no ai'e hap kape po'og waku watuwanẽtup at ka'ap aipy'a pe e Iesui. Pyno ti waku po'og watuwanẽtup — Aikotã aru Tupana miky'esat ewy atunug pãi ai'e hap kape yn e. Mi'i tã ai'e hap kape aiwanẽtup pote ti Tupana tum aru ti ahepe mekewat wẽtup kat ko'i kat ko'i aimiky'esat ko'i mesuwarotiat e. Tupana miky'esat kape po'og watuwanẽtup pote mi'i hap kaipyi aimiky'esat ko'i tut Tupana kaipyi e. 34 I'ewyte yt naku i watuwanẽtup mesup niatpo mũki'ite wat aipotpap hap ko'i kape yt naku i watuwewanẽtup at ka'ap e. Ma'ato mesuwat e'at piat niatpo hap kape yn waku watuwewanẽtup e. Pyno yt naku i mũki'ite wuat niatpo rakat watopag mesup e'at pe e. Mi'i tã watunug mote ti topyhu'at aimo'akag'aia hap e Iesui topotmu'e haria pe yity'ok tote.

Mi'i hawyi uito ahenoi mesuwe uimiwan me uito Mateu

7

IRUKA 6.3738 4142 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi po'og to'e Iesui temiit'in me yity'ok tote — I'ewyte ti e yt naku i wato'e aiwanẽtup hawe wẽtup ok pe — Yt kan hamo i en Tupana wanẽtup hawe yt naku i wato'e e. Mio tã wato'e sa'ag miit'in aipy'a pe pote ai'e hap ewy Tupana i'ewyte — Yt naku i en e aru ahepe mekewat e'at aru karãpe uwe waku sese uwe yt naku i sese to'e hap e'at pe e. 2 Pyno aikotã watuwanẽtup sa'ag miit'in ete aipy'a pe — Yt naku i rakat mi'i miit wato'e pote mi'i ai'e hap ewy kahato aru te'eruwanẽtup sa'ag ahete ta'atupy'a pe e. Yt iwese rakaria i aito pote i'ewyte yt iwese rakaria i ai'ewy miit'in tukupte'en ahowawi e. Yt ahegyi'at i pote i'ewyte ai'ewy irania'in tukupte'en ahowawi e. I'ewyte — Mi'i miit yt kan hamo i wato'e wẽtup ok pe aipy'a pe mi'i ai'e hap ewy te ti to'e aru ahepe mekewat ai'e hap ewy mekewat aimohit e. I'ewyte — Yt naku i en wato'e wẽtup ok miit pe aiwanẽtup hawe mi'i pote i'ewyte ti Tupana — Yt naku i en e aru ahepe ai'e hap ewy e. 3 Yt naku i ti watikat irania'in piat i'aparap hap ko'i yn e. Yt naku i watimohit irania'in ahehay wo aipy'a pe e. Ma'ato watikat aiwanẽtup hawe irania'in mi'aparap pote watopyhu'at aikotã yt ihapytig i rakat ewy aikotã — Meiẽwat eha pe ti toĩ wyti hu hit wato'e hap ewy ma'ato ti yt watikuap i aiwat aheha piat aria'yp pik iwato ewy toĩne'en e. Uiwyria'in kat poteĩ ewy ok eha pe etikat yt nakuat i hap e. 4 Kat poteĩ — Uhyt mana ere atihep teran nyti mekewat eha piat hu hit ere'e irania'in me hap ewy ma'ato yt etikuap kahato i ewy eha piat aria'yp wato toĩne'en ne eha pe. Mi'i hap ewy ereĩne'en irania'in i'aparap hap eti'atukat pote e. 5 Ma'ato mi'i tã ere'e pote yt hãpyk hin i ewanẽtup e. Mi'i pote ti typy ihay rakat ewy ereĩne'en e. Pyno waku ewat eha piat ri waku etihep aria'yp tek iwato rakat ewywuat eminug sa'ag ko'i hawyi ti aru pywuat ihapytig sese rakano sese ra'yn ereĩne'en e. Eiminug yt naku i ko'i ewetotiat yne pote ti ihapytig rakat ewy i ereĩne'en aru e. Ehapytig nakat ewy ereĩne'en hawyi waku etihep kuap ta'yn ewy ok eha piat hu hit ewywuat iminug sa'ag hit ko'i etihep kuap are yt pote yt aru e Iesui yity'ok totiaria pe. 6 Mi'i hawyi to'e i — Uimohey haria woroho'onãpin neran mesup ahewanĩkaptia ete e. Tukupte'en mesuwarote miit'in Tupana ehay ete haiwot kahato rakaria e. Waku aiwe'eg wo o mi'iria pupi katupono aikotã awahuru ko'i ti'atu'uka teran ne'i aihũria ewy kahato mi'iria tukupte'en e. Pywo ti rat mesup ta'yn Tupana wanĩkaptia ko'i ai'auka teran katupono Tupana ehay moherep haria aito pote e. Ta'i aikotã hamaut ko'i ti'atu'akit reran ne'i aimikoi. Mi'i hap ewywuat kahato Tupana wanĩkaptia ai'akit reran ne'i e. Waku wahenoi wuat'i miit'in me Tupana ehay wakuat no are wen ma'ato waku aiwe'eg kahato wo o wahenoi mi'iria pe turan katupono ahewanĩkaptia mi'iria tukupte'en aikotã awahuru ewywuaria tukupte'en aihũria u haria ewy ahewanĩkaptia tukupte'en aipy'asetpe e. Aikotã hamaut aikope hap ewywuaria ahewanĩkaptia tukupte'en aipy'asetpe e. Mi'i pote waku aiwe'eg kahato wo o wahenoi mi'iria pe haype are aikotã

yt naku i wati'atupoi awahururia Tupana mõtypot yat mi'u wakuat ewywuat yt naku i hap ewy e. Ta'i awahururia te'erenuk aimiium ete hawyi te'eruwemorem ahowawi ahekatu'u hamo awahururia e. Waku aiwe'eg kahato hap wywo wahenoi turan ai'auka teran ahewanĩkaptia e. Yt naku i ahewahi ikahu rakat watimoherep hamaut uato ko'i haiwot rakaria ga'apy piaria pe katupono te'era'akasa hawyi ta'atu'akit akit ne'i hawyi yt kat hamo i ra'yn topyhu'at sa'awy'i ahewahi ikahu rakat. Mi'i hawyi ahowawi ai'akit hamo tõ'ẽ haiwot rakaria e. Mi'i hap ewy kahato waku aiwe'eg kahato wo o wahenoi Tupana ehay ahewanĩkaptia pe e Iesui yity'ok totiaria pe i'ewyte ahepe.

IRUKA 11.9-13 PIAT EWY

7 Mi'i hawyi po'og tohenoi — Uiwy ok ko'i uheinyt'in ko'i karãpe wahẽtup kahato Tupana kape aimiky'esat ko'i mi'i hawyi tutum ahepe yne yne aimiẽtup ko'i ma'ato tomiky'esat ewy e. Mi'i tupono waku watikat kahato aikope aikope toĩne'en imiium aimiẽtup ko'i e. Watikat kahato aimiẽtup Tupana piat ko'i pote ti aru wati'atupuẽti Tupana mipo'oro ko'i e. watikat aimiẽtup ko'i pote ti aru watipuẽti imipo'oro ko'i e. Ma'ato yt watipuẽti i pote waku wahẽtup — Tupana wato'e ta'atupyhyp kahato urumiẽtup ewawiat hap emipo'oro waku wato'e. Eho'o'okenhyp'ok to mu'ap hawyi waku mesuwe toĩne'en waku wato'e Tupana pe. Mi'i pote ti toho'o'okenhyp'ok hawyi watipuẽti aru aimiẽtup Tupana piat ok tã e. 8 Pywo pe ti hẽtup kahato haria wo watukupte'en pote Tupana miium porera'at haria watopyhu'at aru e. I'ewyte Tupana miium kat kahato haria aito pote wuat'i imiium puẽti haria watopyhu'at mesuwe e. I'ewyte — Ere'okenhyp'ok to Tupana e haria aito pote mu'ap puẽti haria watopyhu'at e Iesui itotiaria pe i'ewyte ahepe. 9 Uhemiit'in karãpe aimẽpyt hẽtup ahepe u'i pote watum u'i tope e. Yt watum i aimẽpyt pe yi kyt ne'i — Atiky'esat kahato u'i mamai papai e pote watum na'yn aha'yru ahaki'yt u'i e. 10 I'ewyte — Papai mamai atiky'esat pira pu'i epo piat e pote meremo watimõ'ẽ e. Yt uwe i moi ne'i hum tosa'yru tosaki'yt pe hesy'at pote e. 11 Mesuwarotiat miit'in ti yt naku i nug haria wo tukupte'en wen ma'ato ti ta'atukuap wyti ta'atumẽpyt'in miat wakuap ium hamuat e. Ai'ywot atipy piat ti po'og po'og wakuat wuat'i mesuwarotiat miit'in kai e. Mi'i tupono miit'in miẽtup wakuat tutum kuap kahato ti e. Wakuat aimiẽtup tepiat ko'i Ai'ywot Wakuat Atipy piat ti'atuium kahato ahape e Iesui yity'ok totiaria pe i'ewyte ahepe.

12 Sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria piat ainãpin hap i'ewyte aha'ase'i Musei ainãpin hap wẽtup uhehay pe yn teke are e — Aikotã watiky'esat irania'in minug wakuap ahepe mi'i hap ewy waku watunug i'atuepe e Iesui temiit'in me yity'ok tote.

IRUKA 13.24 PIAT EWY

13 Pyno ti waku ti etikat kahato mekewat mu'ap ypy kurin kat atipy kapiat are katupono mekewat aria kapiat mu'ap ypy wyti heremo yne e Iesui. Ta'i mekewat aria kapiat mu'ap tote ti miit'in yne ikohyewyry kahato pote mekewat mu'ap ihot kahato e. 14 Ma'ato mekewat atipy kapiat mu'ap ypy ti yt heremo i e. Eweikat kahato pote yn eweipuẽti are katupono mekewat mu'ap kurin kat upi ti niatpo kahato ehewyry e. Ma'ato mekewat upiat eipe pote ti put'ok'ewei'e wuat'i e'at piat eheĩne'en hap tote e. Katupono mekewat mu'ap yt hot i kahato pote ti yt typy'i hin i miit hewyry e Iesui yity'ok totiaria pe ahepe.

15 Mi'i hawyi to'e Iesui itotiaria pe — Uimimu'eria e ewe'eg wo o mekewat Tupana ehay moherep yt pywuat piat i haria wywo e. — Uruimohey kahato Tupana i'atu'e pytkai yt Tupana ehay ewy i ta'atumoherep — Uruto ti Tupana hũria ei'ewywuat i'atu'e pytkai eiwe'eg wo o i'atuehay pupi yt uiat ewywuat i pupi e. Ta'i eima'at reran haype uimohey ehepiat hap moma teran haype i aikotã awahuru tu'u teran aihũria hap ewywuaria ti mi'iria tukupte'en eipy'asetpe eimu'e hamo e. 16 I'atuminug sa'ag ete ti aru mi'iria eweikuap e. Aikotã mekewat ahiag ẽpo yt hum i ti he rakat ahepe mi'u hap ewy mi'iria tukupte'en e. I'ewyte yt karãpe i watipuẽti mekewat hu ẽpo ete he rakat ywa ewy e. 17 Pyno karãpeĩ aimikoi upi'a i'atuehãite kahato hawyi meiũran i'atusat kahato hawyi hewo ra'yn i'ywa he kahato rakaria e. Ma'ato yt wenug i hat aimikoi haat sa'ag kahato yt he i i'ywa hap ewy e. Mi'i hap ewy kahato Tupana ehay wẽtup aimu'e haria tukupte'en e. 18 Ma'ato mekewat wenug kahato haat wyti yt karãmuo i haat sa'ag nakat ne'i e. Haat kahato yn topyhu'at e. Ma'ato yt ihãite i rakaria ywa ti yt mi'u wo hin i ra'yn topyhu'at. Mi'i ti yt watu'u kuap i ra'yn i'ywa haat sa'ag nakat ne'i e. 19 Pyno mi'i meiũran — Yt kat hamo i ra'yn meiẽwat i'ywa yt hẽ'ẽ kahato i rakat meiẽpe wato'e. Pyno waku ahe'aria wo ra'yn mi'i yp yt aipoi i pote wato'e hawyi wati'ypytek yt naku i rakat e. 20 Ta'i watikuap kahato ti mikoi ypia i'ywa he hap upi sio wakuat ypia sio yt naku i rakat ypia hap watikuap kahato aito e. Mi'i hap ewy kahato te ti watikuap pywo piat Tupana ehay enoi haria sio aima'at haria ta'atuminug wakuap upi sio ta'atuminug yt naku i hap upi wati'atukuap mi'iria e.

IRUKA 13.25-27 PIAT EWY

21 Katupono ti i'atu kahato miit'in uhehay su'at kahato haria — Uika'iwat kahato En Uika'iwat kahato En i'atu'e uhepiat haria ma'ato yt pywo piat haria i mio tã i'atu'e ehepe aru ehekat ky'ewi eima'at haype e. Pywo ti mi'iria yt karãpe hin i te'eruwehyt'ok aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hap tote aru are katupono ti itote Ui'ywot miky'esat nug haria yn wyti te'eruwehyt'ok e. 22 Ta'i mekewat wehyt'ok hap e'at pe ti aru typy'i itote — Ihot'ok Uika'iwat waku kahato En i'atu'e. Uika'iwat kahato En i'atu'e haria itote tukupte'en ma'ato yt uimikuap ko'i i yt Ui'ywot miky'esat nug haria pytkai mio tã i'atu'e — Ta'i uruto ti eset moherep kahato miit'in miat haria ti i'atu'e. Miit'in mu'e kahato haria urutukupte'en itote i'atu'e ti aru wehyt'ok hap e'at pe. — Uruka'iwat eset no ti mã'ãu sa'ag ko'i uru'atusopo kahato miit'in pywiat haria ti uruto i'atu'e ti aru wy. Ta'i i'ewyte karania wo i wyti urutunug wakuap yt uwe misepap ewywuat i wuat'i ehamo miit'in mowanẽtup kahato hamo itote urutukupte'en turan i'atu'e ti aru wy uhepe. Mi'i tupono ti waku Uruka'iwat urutuwehyt'ok atipy pe i'atu'e aru. Waku ahewaku hap upi watopyhu'at atipy pe aikope Tupana toĩne'en Wuat'i Akag wo hap tote i'atu'e ti aru uhepe at. Uruto waku pote waku watuwehyt'ok atipy pe i'atu'e aru uhepe e. 23 Ma'ato ti aru mi'iria pe are'e — U pãi uhyt mana yt karãpe hin i ti woroho'okuap eipe are'e ti aru i'atuepe. Eweiwat ro meiũpepyi pya ui'yatypepyi are ti aru mi'iria pe katupono yt nakuat i nug haria ti eipe are ti aru yt uikuap i sese haria pe e Iesui irane mekewat wehyt'ok e'at hap etiat.

IRUKA 6.47-49 PIAT EWY

24 Uiwyria'in pywo ti rat uwe uwe ikuap ui'e hap hawyi topyhu'at ui'e hap nug hat mi'i Tupana mimowe'eg kahato rakano topyhu'at e Iesui. Pywo ti rat uwe uwe uhehay nug hat mi'i hat topyhu'at aru aikotã iwe'eg kahato getap nug kuap kahato hat ewy wyti aru toĩne'en aikotã — Are pãi are an pyno sig waku atunug ui'yat meiũpe yi heg kahato tote e hat ewy toĩne'en aikotã — Yt naku i yẽpeke are'yatnug ywyku'i pe e hat ewy toĩne'en e. 25 Ta'i toĩne'en wy yẽpeke we'yatnug haria ywyku'i upiaria ma'ato karãpe put'ok'e i'aman ipopit kahato hawyi ti aru ywytu uato at ka'ap hawyi ihy wato meremo hawyi yẽpekiat yi kyt rotiat we'yatnug hat yat pe teke ra'yn y'y yẽpekiat getap we e. Mi'i turan wasere wato i ra'yn hawyi y'y ihyeput haty wo ra'yn hawyi meremo meiẽwat getap toihep. Mi'i hawyi yt kat i ra'yn topyhu'at itotiat e. Ma'ato mekewat yi heg notiat we'yatnug hat yat yt toihep hin i e katupono mekewat yi nu ewy iheg kahato rakat rotiat i'yat pote e katupono tuwanẽtup mo kahato tutunug getap pote e. Mi'i hat ewy ti te'eropyhu'at uhepiat ta'atunãpin hap nug haria e. 26 Ma'ato uwe uwe uhehay ta'atukuap hawyi — Ta'i yt atunug neran hin i uito pãi an e haria ti aru tukupte'en yt we'eg haria wo i e. Aikotã yt tuwe'eg wo hin i tuwe'yatnug yi kyt pe hat ewy. — Waku ra'yn ui'yat atunug yẽpeke e hat ewy yi og notiat e hat ewy e. 27 Aikotã i'aman kahato hawyi ihy wato meremo ra'yn y'y hawyi teke ra'yn i'yat pe toine'en y'y ẽpe ete pote. Mi'i pote meremo y'y tipugha kahato mekewat yat hawyi wasere teke kahato i'yat pe hawyi toi'ypyhep i'yat e. Ta'at ra'yn hawyi i'aporok'e ra'yn hawyi yt ikahu hin i ra'yn i'yat e. Mi'i hap ewy ti yt uimohey i haria te'eropyhu'at uhepiat ta'atunãpin hap yt nug i haria e Iesui miit'in sem me yity'ok totiaria pe. 28 Mio tã e pote itotiaria te'eruwanẽtup kahato hawyi te'ero'e to'ope — Ta'i yt uwe i po'og meiẽwat Miit kawiat ainãpin kuap kahato hat i'atu'e Iesui piat pe katupono yt irania'in Tupana ehay wani wani e haria piat yt aimu'e hap yt ewy hin i tig Mi'i Miit aimu'e i'atu'e katupono irania'in ti aimu'e kat i'atu'e kat i'atu'e irania'in aimu'e hap ewy yn aimu'e i'atu'e. 29 Ma'ato Iesui ti tuweupi ra'yn aimu'e Morekuat Koro ewy i'atu'e. Pywo ti rat Iesui aimu'e aikotã Tupana wẽ ewy ihay i'atu'e to'ope yity'ok totiaria Iesui mienoi kuap haria.

8

MAKU 1.40-45 IRUKA 5.12-14 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui ipot'apyk i ra'yn yity'ok totepyi topotmu'eria sem wywo. 2 Mi'i turan wẽtup ok Iesui owa kape tut hepihi pihi rakat. Mi'i ti tuwepỹ'ãtutuk Iesui mõtypot hamo to'e hamo — Uhyt atiky'esat kahato uimoehãite epiat hap e Iesui pe. 3 Mi'i hawyi tuweponug hepihi pihi rakat piit ete hawyi — Ta'i atiky'esat kahato ehãite hap e. Pyno woromoehãite ra'yn mehĩ e hawyi meremo hepihi pihi tuwetyk yne ra'yn tokã'ã meremo ra'yn.

4 Mi'i hawyi Iesui to'e tomimoehãite pe — Ereto ro pa'i ko'i kape hawyi etimoherep to i'atuepe emoehãite epihi pihi mokã'ã hap e. Yt ehenoi henoi tei'o mu'ap upiaria pe emoehãite hap uhepiat ma'ato ereto hãpyk o pa'i ko'i kape hawyi — Pywo i'atu'e hawyi waku etum ehũ i'atumi'u wo are aikotã sa'awy'i aha'ase'i Musei aimu'e hap ewy e. Mi'i hap kaipyi ti aru yne itotiaria ikuap pywuat uhepiat emoehãite hap e.

IRUKA 7.1-10 PIAT EWY

5 Mi'i hawyi Iesui teke tawa Kawana'ũ me i ra'yn. 6 Mi'i turan put'ok'e surara akag sese tapy'yia Humanu ywania. Mi'i hawyi to'e Iesui pe — Uipowyro o uhyt e katupono uhemiit

sese i'ahu kahato toĩne'en e. Mio ra'yn topyhu'at kahato te'yni pe ui'yat pe e. Yt naku i sakpo tuete Mehĩ e. Uhemiit uiwy ho'opot kahato Uhyt e. Ta'i yt tuwemokup kuap i ra'yn Uhyt e. Mi'i pote ti imoehãite hap atiky'esat kahato ekaipyi Mehĩ e. 7 Mi'i hawyi — Pyno areto eupi hawyi atimoehãite emiit itote e Iesui surara akag me. Mi'i hawyi surara akag to'e Iesui pe 8 — Yt naku i ereto ui'yat kape Uhyt kat pote uiat uhewaku hap yt put'ok'e i ui'yat piat ereke hamo Uhyt e. Waku po'og meiũpepyi yn etimoehãite uhemiit ehay wo e. 9 Katupono uito areĩne'en surara'in sem po'oro hat e. Ta'i uiat uhemiit sem kahato tukupte'en e. Ta'i i'ewyte ui'akag ko'i tukupte'en morekuaria ko'i e. Atunug kuap kahato i'atumiky'esat wy e. I'ewyte atipo'oro kuap kahato mesuwarotiaria uhemiit'in sem e. Ta'i surara'in me are'e — Eweiwat ro kuepuo are pote meremo tuwat kuepuo ui'e hap ewy e. I'ewyte irania'in me are'e pote — Eweĩ'ẽ ro meikowo uhowawi are pote meremo tõ'ẽ uhowawi uhepiat ta'atupo'oro hap ok tã e. I'ewyte ti uhemiit'in sese ui'yat piat pe are pote — Etunug no mi'i tã ui'e pote ta'atunug na'yn meremo uhepiat topo'oro hap ok tã e. Mi'i hap ewy En meiũpepyi ehay wo — Ehãite ro ere ui'yat piat uhemiit i'ahu kahato rakat pe pote taren meremo ihãite ra'yn itote e'e hap ewy ehay po'oro hap ok tã e mekewat Humanu ywania esurara akag Iesui pe. 10 Mi'i to'e hawyi Iesui tikuap surara akag koro ehay hawyi tuwanẽtup kahato ihay kape hawyi toikuap kahato tomohey hap e. Mi'i hawyi tuwemorem hawyi to'e toupiaria pe — Uhyt'i'in mana'in e aito ti Iuteuria aito ma'ato mesuwat meiũwat surara akag wẽtup ywania toĩne'en e. Eiperia uimohey ma'ato mesuwat Humanu ywania po'og po'og ti uimohey hat toĩne'en ai'ywania Isareu ywania kai e. Mi'i ti yt ai'ywania hin i wen e Humanu ywania ti mi'i wen ma'ato mi'i pytkai ti po'og uimohey ai'ywania kai e. 11 Mi'i pote eiwe'eg wo o ui'ywania uimohey hap wywo are katupono yt uimohey i ehepiat pote meiũran ti aru irania'in ywania mimohey kahato wo arepyhu'at mesuwe e. Pywo pe ti rat meiũran aru karãpe Tupana toĩne'en Wuat'i Porekuat no mi'i hap kape tõ'ẽ tõ'ẽ kahato irania'in ywania aikope pyi aikope pyi e. Mi'i hawyi ti aru mi'iria te'era'apyk aikope Tupana toĩne'en Morekuat eyparakai kawiano aikope ienuk hap tote e. Aikope aha'ase'i koro Aparãu apyk hap kawiano aikope aha'ase'i pot Isaki apyk hap kawiano aikope ai'ywania 12 ywania aha'ase'i Iako apyk hap kawiano ra'yn te'era'apyk wẽtup ywania uimohey rakaria e. Ta'i eiwe'eg wo o katupono ui'ywania eipe pytkai yt uimohey haria i kahato eipe pote e. 12 Mi'i pote ewe'eg wo o ui'ywania e katupono yt uimohey i haria wo eweikupte'en Tupana mipun ko'i ewywuaria eweikupte'en aru aikope i'ypyryp sese hap tote aikope kak'ewei'e kak'ewei'e hap tote aikope kyry'et kyry'et'ewei'e haty pono hap tote eipugha eipe uimohey sese hap pun haria eipe hawyi e. Ma'ato meiũwat surara ywania ewywuaria tukupte'en kahato aru atipy pe uimohey sese haria wo tukupte'en mote wẽtup ywania pytkai e. Mi'i pote ewe'eg wo o ui'ywania e Iesui. 13 Mi'i hawyi Iesui to'e i mekewat Humanu ywania surara akag me — Mehĩ e uimohey kahato hat en e. Pyno mio waku kahato era'aipok i ro e'yat kape katupono emiit i'ahu rakat ihãite i ra'yn topyhu'at mio ra'yn epiat uimohey hap ewy mehĩ e. Mio tã e hawyi toto surara akag to'yat kape hawyi toipuẽti itote temiit waku kahato ra'yn ihãite kahato ra'yn kat e Iesui yianmete tepiat hap ewy kahato ra'yn temiit toipuẽti to'yat pe.

MAKU 1.29-34 IRUKA 4.38-41 PIAT EWY

14 Irokirẽ Iesui toto topotmu'e Peteru yat kape. Itote Iesui tipuẽti Peteru sakitu i'ahu kahato te'yni pe ipiit sakup kahato. 15 Mi'i hawyi toto ra'yn Peteru sakitu kape hawyi tuweponug hakitu po ete hawyi meremo i'ahu hap ipiit sakup hap tokosap ta'yn. Mi'i hawyi ipoĩ'ãm na'yn ipotpap ta'yn i'atumi'u nug hap ete. 16 Mekewat ewãtym muo ta'atueropo'ok kahato i'ahu rakaria ahiag ipiit piat rakaria Iesui kape. Mi'i hawyi mi'iria kaipyi toi'atusopo kahato ra'yn ahiagnia wẽtup yn tehay wo i'ewyte toi'atumoehãite ra'yn i'ahu rakaria torania ra'yn.

17 Mi'i hawyi toi'atumoehãite kahato itotiaria aikotã sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Isaia to'e hap ewy — Ai'ahu hap ti aru toimoehãinte topiit ahyk hap mo e. Aipo kĩ'ã hap aipy kĩ'ã hap toimog yne yne ra'yn e. Ahaty'i haty'i hap totioto yne aru pya aikai e sa'awy'i Isaia miwan 53.4 pe e hap ewy.

IRUKA 9.57-62 PIAT EWY

18 Mi'i tã Iesui ti'atumoehãite kahato pote tõ'ẽ tõ'ẽ kahato miit'in po'og po'og Iesui emig hamo. Mi'i pote meremo to'e topotmu'eria pe — To'iro meremo ihyemyi'a sakpo uheka-tuwyria katupono ui'akit kuap ne'i i'ahu rakaria. I'atumoehãite hap ta'atuky'esat kahato pote uhemig neran haria i'ahu kahato rakaria sem ui'akit irane e. 19 Mi'i hawyi meremo tuwehyt'ok yara piat turan put'ok'e yẽpeke wẽtup ok miit Musei e hap miwan kuap kahato hat. Mi'i hawyi tuwẽpowat Iesui kape — Wo'omu'e hat e uipap kahato eupi emiit no e. Areto teran aikopuo aikopuo ewyry hap upi e Iesui pe. 20 Ma'ato Iesui tiwesat — Pyno ereto teran uhupi pote waku ma'ato sa'awy'i erewanẽtup kahato katupono yt kat hin i ti ui'yat

mesuwarotiat toĩne'en e. Ereto uhupi pote yt kat i i getap sese ewano ewyry hap tote pãi e. Ta'i awahuru ko'i ti te'eroket ta'atuka'a puo i'ewyte weitaria te'eroket ta'atusok pe ma'ato uiat yt kat i ui'yat uiket hap sese pãi e. Miit'in Eyke'et Uito wen ma'ato yt i'yat rakat ewy i areĩne'en mesuwe uhewyry miit'in mu'e hamo turan e Iesui — Areĩne'en neran emiit no e hat pe. 21 Mi'i turan wẽtup ok ipotmu'e to'e Iesui pe — Pywo ti rat areto teran eupi Uika'iwat e ma'ato ui'ywot yatype te areĩne'en neran. Ui'ywot iku'uro hawyi isyp hawyi areto teran eupi e Iesui pe. 22 Ma'ato Iesui tiwesat — To'iro uhupi uipotmu'e wo e katupono tukupte'en nat yt Tupana yt mohey i haria itote e'ywot syp hanuaria uhyt e. Ereto uhupi e Iesui tope.

MAKU 4.35-41 IRUKA 8.22-25 PIAT EWY

23 Mi'i hawyi ipotmu'eria te'eruwehyt'ok ta'yn yara pe Iesui upi hawyi tuwat ra'yn ihyemyi'a wato sakpo. 24 Tuwat turan wasere wato tut. Mi'i hawyi ihywẽ'okmoĩ okmoĩ wato'in kahato hap yara pe teke teke kahato ma'ato mi'i pytkai Iesui toket ne'i yara pe. 25 Mi'i pote ipotmu'eria tokoka'at ihymut hamo — Uhyt wata'apy'at hamuat ra'yn Uhyt i'atu'e haty wo. Erehymut ro uruehakyera'at ro En i'atu'e haty wo katupono watopap hamuat Uhyt i'atu'e. 26 Mi'i hawyi Iesui tuwehymut hawyi — Kat poteĩ eweiken'ẽ e Iesui. Yt uimohey i te apo eipe e. Mio tã e hawyi ipoĩ'ãm na'yn hawyi to'e haty wo ywytu uato pe — Wãi ne epo'inik to y'y epo'inik to ywytu e hawyi meremo y'y ihy nik ra'yn. 27 Mi'i hawyi mehit'i'atu'e kahato Iesui minug kape ipotmu'eria. Mi'i hawyi hemiit'in te'eruwanẽtup kahato hawyi — Kat kawiat kahu meiũ Miit i'atu'e to'ope Iesui piat. — Uweĩ meiũ Miit katuponoĩ ywytu y'y toimoperup'i kuap kahato tomiky'esat ewy i'atu'e to'ope.

MAKU 5.1-20 IRUKA 8.26-39 PIAT EWY

28 Iesui timoperup'i ywytu uato hawyi meremo put'ok'i'atu'e mekewat ihyemyi'a koro sakpo mekewat tawa Karata e hap tote wo'osyp hap wã tote. Tuwẽtem yara pyi hawyi mi'i tote ahiag emiit tut Iesui ewa kape wẽtup ok towy wywo mekewat mũ'ẽ ka'a kaipyi tõ'ẽ ipy'ahak kahato rakaria. Itotiaria tawa Karata piaria gupte'en haria te'eroken'ẽ kahato meimuẽ wuat ahiagnia pupi hewyry rakaria pupi. Mi'i pote yt karãpe i tuwat mekewat wo'osyp hap kapiat mu'ap upi. 29 Ma'ato Iesui put'ok'e itote hawyi meimuẽwat ahiagnia ko'i te'eroken'ẽ kahato Iesui pupi. Mi'i haype to'okak'i kahato haype ta'atuemiit wẽ pyi kak'i'atu'e — Kat hamo eriot uruewawi Tupana Sa'yru i'atu'e. Yt put'ok'e i te ti uruepiat ho'opot hamuat uru'apiheg hap e'at yt put'ok'e i te i'atu'e meiẽwat miit wẽ pyi. 30 I'ewyte itote tukupte'en hamaut asuwai ko'i sem te'erenuk hap tote. 31 Mi'i pote mi'i ko'i ahiagnia hẽtup kahato Iesui pe — Yt naku i i'atu'e uruhep ta'yn ti meiũwat miit pyi mi'i pote ti urutuwehyt'ok teran meimuẽwat hamaut asuwai ko'i pe ra'yn i'atu'e. 32 Mi'i pote Iesui to'e — Eweiwat ro pyno meremo e pote meremo tuwenõ'ẽ hawyi tuwehyt'ok hamaut asuwai ko'i pe. Mi'i pote hamaut asuwai ko'i i'atueso'ok kahato ra'yn ahiagnia wehyt'ok hawyi. Mi'i pote hewo hewo ihyemyi'a wato pe yity'ok pyi hawyi ikohyeput'i ikohyeput'i hawyi te'ereãpyhyka ãpyhyka y'y pe hawyi topap yne hamaut asuwai ko'i mekewat ihyemyi'a koro y'y wato pe. 33 Mi'i pote hamaut asuwai apykok haria ikohyeput ra'yn tawa kape ta'atuhenoi yne mi'i tã hap ko'i tawa piaria pe aikotã Iesui ti'atusopo yne ahiagnia hap ko'i ta'atuhenoi. Aikotã ahiagnia ti'atumoma ra'yn hamaut asuwai ko'i yne hap ta'atuhenoi kahato yne tawa piaria pe. 34 Mi'i hawyi itotiaria tuwat ra'yn te'eraha'at hamo. Mi'i hawyi mi'iria te'ero'e haty wo Iesui pe — Mehĩ ereto ro meiũpepyi wẽtup tawa kape Uhyt Mimi ta'atuhẽtup haty wo te'eroken'ẽ haype. Yt ta'atuky'esat i Iesui pote toto ra'yn itote pyi are uito Mateu mesuwe uimiwan me.

9

MAKU 2.1-12 IRUKA 5.17-26 PIAT EWY

1 Yi Karata piaria yt iky'esat i Iesui ta'atuetawa piat pote teke i ra'yn yara pe hawyi ta'aipok i ra'yn temiit'in nywo ta'atue'yara puo ta'atusaipepe ihyemyi'a koro sakpo i ra'yn ta'atuetawa pakup Kawana'ũ kape i ra'yn te'era'aipok. 2 Put'ok'i'atu'e ta'atuetawa pe hawyi itotiaria tuerut Iesui kape wẽtup ok miit ipiit iheg nakat yni pe. Mi'i hawyi toikuap ta'yn topiat tomohey haria hap hawyi to'e ipy'a heg nakat pe — Eremowepit ro uha'yru katupono mesup ti atimohãpyk yne ra'yn ti emi'aparap ko'i Tupana piat e. Mio wyti waure wo toĩne'en na'yn eminug sa'ag ko'i yne hap kai e. Ati'atumoweityk yne ra'yn eminug sa'ag ko'i wyti e Iesui ipiit heg nakat pe. 3 Mi'i to'e Iesui turan ti tukupte'en wy itote Musei wo'onãpin hap kaipywiat wo'omu'e haria. Yt naku i kahato Iesui to'e mi'i tã — Ati'atumoweityk eminug sa'ag ko'i e hap ewy i'atu'e yt naku i mio tã wato'e i'atu'e katupono watikuap ta'yn Tupana yn ni ahehakyera'at kuap watunug yt naku i hawyi i'atu'e. Mi'i pote yt naku i Mi'i Miit meketã e hap e hamo i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. 4 Ma'ato mio tã i'atuwanẽtup hap meremo Iesui tikuap ta'yn towanẽtup hap kaipyi hawyi to'e i'atuepe — Koitywy atimoweityk yne emi'aparap Tupana piat are'e i'ahu rakat pe pote eiwanẽtup sa'ag apo uhowawi uhyt'i'in

e. — Yt uwe i mio tã e hap inug kuap ewei'e eiwanẽtup hawe. — Tupana yn ni mio tã e hap inug kuap ewei'e ti. — Yt naku i mio tã ere'e pãi ewei'e ti uhete eiwanẽtup hawe. e. 5 Emi'aparap atimoweityk are'e tope pote — Yt naku i En ewei'e uhepe eipy'a pe ma'ato uhesaika kahato miit'in minug sa'ag moma hamo e. 6 Ta'i Miit'in Eyke'et kahato areĩne'en are wen ma'ato yt uimohey hin i te eipe e. Ta'i Tupana tum yne ra'yn tesaika hap wuat'i miit'in minug sa'ag mohãpyk hamo e. Atiky'esat kahato eweikuap uhesaika hap miit'in ehakyera'at hap e. Mi'i hap moherep hamo are'e yt hewyry kuap i rakat pe ipiit heg nakat pe — Epoĩ'ãm no uiwy hawyi meremo eti'okpoi ro e'yni hawyi ewyry ro e'yat kape ui'e hap ewy e Iesui yt hewyry kuap hin i rakat pe tesaika hap wuat'i miit'in minug sa'ag moma hap moherep hamo. 7 Mi'i to'e hawyi meremo ipy kĩ'ã rakat ipiit kĩ'ã rakat ihãite ra'yn hawyi meremo ipoĩ'ãm hawyi toto ra'yn to'yat kape wuat'i ehamo Iesui e hap ewy. 8 Mi'i pote itotiaria te'eraha'at kahato hawyi i'atuwepit kahato ra'yn — Urutuwehum kahato ewawi Tupana i'atu'e itotiaria. Waku kahato En Tupana katupono mesup ta'yn uruehamo etum na'yn esaika hap ewywuat meiũwat Miit Iesui pe i'atu'e irania'in itotiaria.

MAKU 2.13-17 IRUKA 5.27-32 PIAT EWY

9 Mi'i hawyi ti Iesui toto ra'yn tetawa pakup Kawana'ũ pyi. Mi'i hawyi mu'ap upi teha'at uhowawi. Uito ti Mateu apyk pe sa'awy'i areĩne'en itote tawa Kawana'ũ kapiat mu'ap py'asetpe mekewat pyhyp hamuat surara'in wywo morekuat piat ha'up sat wuat'i miit'in mu'ap sa'up sat hanuat areĩne'en itote. Mi'i hawyi Iesui put'ok'e itote. Mi'i hawyi Iesui teha'at kahato uhowawi hawyi to'e uhepe — Mateu e atiky'esat kahato en uhemiit no e. Ereto ro uhupi mehĩ uhemiit no e uhepe. Mio tã to'e uhepe hawyi meremo uipoĩ'ãm na'yn hawyi areto ra'yn hupi. 10 Mi'i hawyi ti atioto ra'yn Iesui ui'yat tote kape imoenuk ui'yat piat hamo. Mi'i hap ti typy'i kahato yt naku i rakaria wuat'i pu'ap pyhyp haria uiwyria'in tõ'ẽ tõ'ẽ kahato ui'yat kape te'erenuk hamo uimikaykay ko'i. Mi'iria ti te'erenuk itote Iesui wywo i'ewyte Iesui potmu'eria wywo to'otokpe tokpe yt naku i rakaria wywo uruwywo. 11 Mi'i hawyi ai'ywania eko nug yne haria te'eraha'at kahato Iesui kape hawyi te'ero'e to'ope — Yt kan hamo i Mi'i Miit Iesui katupono tenuk kahato yt naku i rakaria wywo yt aheko etiat mienoi yt ewywuat i i'atu'e. Mi'i hawyi te'ero'e Iesui emiit'in me — Kat pote som yt nakuaria i wywo emu'e hat Iesui tenuk kahato yt aheko ewy i i'atu'e. 12 Ma'ato apo'i'atu'e temiit'in miat hap Iesui tikuap hawyi toi'atuwesat — Pyno eweikuap teran apo kat pote arenuk teran yt nakuaria i py'asetpe yt eweimu'e hap yt ewy i e. Pyno ahenoi ehepe. Ta'i aikotã mohag nug haria i'ahu rakaria py'asetpe toĩne'en i'atumoehãite hamo mi'i hap ewy kahato areĩne'en yt naku i nug haria py'asetpe Tupana moherep i'atuepiat hamuat e. 13 Wo'omu'e haria e eweikuap kahato yne aheko hit Iuteu ywania wãi'e hap ko'i ma'ato Tupana e hap koro sese ko'i waku eweimu'e ro e. Waku eweimu'e Tupana ehay moherep haria sa'awy'iwuaria miwan ete aikotã Tupana to'e hap sese — Pywo ti rat yt atimorem kuap i eipe uhowawi — Uito po'og waku torania kai e haria ewei'e pote e Tupana sa'awy'i ehepiat e Iesui. — Yt atimohãpyk kuap i — Waku kahato ra'yn uito e haria e Tupana sa'awy'i ehepiat e. Mi'iria yt atikaykay kuap i uhemiit no e Tupana. Ma'ato irania'in — Tupana piat ati'aparap kahato uito e haria paa'e haria ati'atukaykay kuap kahato uhowawi i'atuehakyera'at hamo e Tupana sa'awy'i miwan me yt naku i nug haria etiat e Iesui — Uruto po'og e haria pe. Mi'i hawyi to'e i i'atuepe — Pyno waku eiwemu'e i'ewyte mekewat Tupana e hap sa'awy'iwuat — Ati'atuehakyera'at kuap uhepiat — Uruehakyera'at ro e haria paa'e haria e. Ma'ato irania'in — Tupana miehakyera'at yn uruto urutukupte'en e haria yt ati'atuehakyera'at kuap i e Tupana sa'awy'i e. — Uruto waku sese nug kahato e haria uruto po'og e haria yt ati'atuehakyera'at kuap i e Tupana sa'awy'i miwan me e. Mi'i e hap Tupana wat kape waku eweiwanẽtup kahato e Iesui mekewat Iuteuria wo'omu'e haria pe to'ywania seko moherep haria pe ui'yat pe.

IRUKA 5.33-39 PIAT EWY

14 Iesui mio tã to'e turan put'ok'i'atu'e Iesui kape mekewat wo'oset'ok hat Iuwãu potmu'eria ko'i. Mi'i hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Mehĩ i'atu'e irania'in wo'omu'e haria aheko moherep haria te'erewemosy'at kahato Tupana mõtypot hamo i'atu'e. I'ewyte uruto Iuwãu potmu'eria mi'iria ewy kahato urutuwemosy'at Tupana mõtypot hamo i'atu'e. Ta'i urutuwemosy'at kahato uruto Tupana mõtypot hamo ma'ato ewat epotmu'eria yt te'erewemosy'at hin i uruto ewy i'atu'e. Kat pote mi'i tã eupiaria i'atu'e Iesui pe. 15 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Eweikuap kat pote pyno ahenoi ehepe. Pywo pe ti rat yt uwe i mesuwat yi tote tuwemosy'at wo'omowepit ienuk koro hap e'at pe turan mekewat wo'okyi'at hap e'at ienuk koro hap e'at pe yt uwe i tuwemosy'at teran i i'atumowepit hap e'at pote e. Mi'i ui'e hap ewy kahato uhemiit'in tukupte'en mesup areĩne'en i'atupy'asetpe pote e Iesui. Ta'i i'atuwepit kahato mesup katupono areĩne'en i'atupy'asetpe aikotã uhehary'i kyi'at hap e'at piat ienuk koro hap nug hat ewy areĩne'en mesuwe i'atupy'asetpe aikotã uhemiit mowepit

kahato hat ewy areĩne'en mesup aikotã iwary rakat ewywuat e. Mi'i pote te'erenuk kahato aikotã ienuk hap iwary pakup takat mõtypot hap ienuk hap ewy e. Mi'i pote te'erenuk kahato at ka'ap e. I'atuwepit kahato areĩne'en i'atupy'asetpe pote mesuwe pote e. Ma'ato pywo ti rat meiũran ti aru uhewanĩkaptia uhereto saity ete pya uimimowepit ko'i kai e. Uhereto hap e'at pe ti aru yt kat hin i ta'atu'u teran aru uhemiit yt uwe i uito hawyi e. Ta'i yt i'atuwepit hin i aru mekewat e'at turan katupono irania'in yt uimohey haria i ui'auka aru e. Mi'i hap e'at pe uhemiit sese te'eremosy'at kahato uipotmu'eria e Iesui wo'oset'ok hat Iuwãu potmu'eria pe.

16 Mi'i hawyi to'e Iesui — Ui'ywania ahenoi teran ehepe aikotã uhehay pakup uheko pakup yt eheko pot'i yt ewywuat hin i hap ete e. I'ewyte ti uhehay ipakup i yt ai'ywania wãi'e hap ewy hin i e. Ta'i uhehay pakup ti topyhu'at aikotã ahesokpe pakup turan hap ewy kahato uhehay pakup e. Ui'ywania karãpe ahesokpe pot'i hiot'e rakat mi'i hawyi yt watomog neran i ra'yn sokpe ipakup mo are katupono watomog ahesokpe pot'i ahesokpe pakup wo pote mi'i hawyi karãpe watikoho aimimog hap tote hawyi tuweityk ta'yn ahesokpe pakup mimog hawyi toihiot ra'yn ahesokpe pot'i e. Mi'i hawyi ahesokpe pot'i hiot'e iwato po'og na'yn sa'awy'iwuat kai topyhu'at e. Yt naku i e. Mi'i pote waku watomog ahesokpe pot'i sokpe pot'i kawiat wywo yn. Yt naku i watomog sokpe pot'i sokpe pakup'i wo e. Mi'i hap ewy kahato tig yt naku i watomog aheko pot'i uheko pakup'i wo are katupono yt to'osat hin i uhehay pakup'i sehay pot'i upi hap ewy kahato ui'ywania e. 17 I'ewyte ti uhehay pakup'i topyhu'at kahato aikotã sapo hy pakup ewy yt nem hin i te turan e. Ta'i ahetama pe ywa pakup hy ti waku watopag heiam i'ape pakup we yn watopag katupono ti i'ape pakup yn wyti iporok kuap hat i'ape pakup pote e. I'ape pakup we watopag pote waku i'ywa pakup hy watopag heiam me iporok kuap hamo e. Mi'i hawyi meiũran mahy wo topyhu'at e. Mi'i hap ewy watunug ahetama pe e. Yt naku i wen ma'ato watopag i'ywa hy pakup mekewat heiam i'ape pot'i kawiat pe ipe teneg nakat kawiat pe are katupono yt put'ok'e kuap i yt iporot kuap i pote e. Ma'ato watopag Uwa hy pakup Uwa hy eĩam teneg me pote yt naku i sese topyhu'at aru katupono mahy we'amut hawyi i'ape teneg me hawyi i'ape teneg i'apok'e e. Mi'i pote i'apok'e kahato heiam teneg e. Mi'i hawyi mekewat mahy Uwa hy wakuat yne yi tote tuwepun ne'i e. I'ewyte heiam i'ape teneg kawiat yt kan hamo i topyhu'at i'apok'e hawyi e. Yt kat pe kuap i ra'yn waheiam nug i'apok'e hawyi e. Yt kat i ahesapo hy i'ewyte ti yt kat i heiam e. Pywo ti rat mi'i ewy kahato uhehay pakup'i topyhu'at e aikotã kat kat ywa hy ipakup takat ewywuat topyhu'at mesuwe e. Ta'i uhehay pakup'i yt toĩne'en kuap i ahehay pot'i puo e. Yt watomohey kuap i wẽtup sehay yt uiat ewywuat i e. Watomohey teran mote aiwepyi sehay pot'i pote hawyi yt naku i topyhu'at aikotã ahesapo hy eiam teneg nakat pok'e hap ewywuat toĩne'en e. Uhehay pakup'i yt to'osat i ahehay pot'i wywo e. Yt to'o'ewy i pote yt naku i to'opuo tukupte'en e. Eweipag uhehay pakup'i wo'omu'e haria sehay pot'i puo pote meiũran yt naku i sese topyhu'at itote e. Ma'ato ehã'ãg mote uhehay pakup sehay pot'i puo wẽtup sehay nug hamo pote yt kat i sehay pywuat topyhu'at aru katupono uhehay pakup yt sat'e i kahato wẽtup sehay wywo tu'uka kahato e. Waku uhehay pakup watopag heiam pakup we e. Yt pote tu'uka to'ope hawyi sehay sa'ag ewywuat topyhu'at e Iesui sehay pot'i moherep haria pe mekewat uiat ui'yat pe. Uito Mateu.

MAKU 5.21-43 IRUKA 8.41-56 PIAT EWY

18 Mio tã e Iesui turan wẽtup ok Iuteuria akag put'ok'e hawyi tuwepỹ'ãtutuk Iesui mõtypot hamo hawyi to'e — Yt naku i uhete Mehĩ e. Mesup ta'yn uhaki'yt sese uimiky'e kahato iku'uro sese ra'yn ipyhu tek'e ra'yn Mehĩ e. Ma'ato ereto uhupi hawyi ereponug ipiit ete hawyi uhaki'yt tuwẽtem i ra'yn gu'uro pyi hap atikuap Uhyt e haty wo Iesui pe. 19 Mi'i hawyi — Pyno areto e Iesui hawyi toto ra'yn mekewat tu'isa upi ui'yat pyi. Mi'i hawyi ipotmu'eria tuwat hupi wy. I'ewyte typy'i kahato mu'ap upiaria seha'at reran howawiat hanuaria tuwat ahupi. Toĩne'en wy aipy'asetpe wẽtup haryporia. 20 Mi'i haryporia ti i'ahu kahato. Huu wato kahato rakat toĩne'en. 12 anu ra'yn toho'opot at ka'ap mekewat tosuu wato hap. Mi'i hawyi toto Iesui upi tehãite Iesui esokpe mig hamo toto hap toiky'esat. 21 — Are an e atemig Iesui esokpe uipo wo mi'i hawyi waku i mono uhete e haryporia tuwepe. Uimoehãite hap topyhu'at i ra'yn mono e huu wato rakat tuwanẽtup hawe toto hupiat haype. 22 Mi'i hawyi totemig na'yn hesokpe ete. Mi'i hawyi meremo temig hap Iesui tikuap topy'a pe hawyi tuwemorem meremo uwe temig hat kat hamo. Toipuẽti temig hat hawyi to'e — Waku ra'yn mana eremowepit ro katupono uimohey hap epiat hap ti emoehãite hap topyhu'at e. Mi'i hawyi mekewat haryporia tikuap meremo topiit piat huu wato tek'e hap. Tohãite hap toikuap ta'yn.

23 Iesui timoehãite mekewat haryporia hawyi toto i mu'ap upi mekewat tu'isa wywo ra'yn. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e hawyi tuwehyt'ok tu'isa yat pe. Mi'i hawyi Iesui ta'akasa

ra'yn itote pĩ'ã iku'uro potiat wo'okak'i haria ahyt tukupte'en itote i'ewyte akuara piat wepy haria pĩ'ã iku'uro potiat wepy haria tukupte'en tu'isa yat pe. 24 Mi'i hawyi Iesui to'e itotiaria pe — Eweiwat ro meiũpepyi eipe yne e katupono yt iku'uro i wyti tu'isa saki'yt are ma'ato toket ne'i rat e. Mio tã e hawyi to'okyry'i sa'ag kahato Iesui ete. 25 Mi'i hawyi Iesui ti'atusopo mi'iria torania tu'isa yat pyi. Toiporenõ'ẽ ra'yn miit'in wo'okak'i haria hawyi toto ra'yn tu'isa upi haki'yt iku'uro rakat e'okipy kape. Mi'i hawyi pĩ'ã ok puk toimopoĩ'ãm ipo ete. Totat ipo hawyi pĩ'ã tuwehymut toku'uro sese hap pyi hawyi meremo ipoĩ'ãm na'yn ihãite i ra'yn. 26 Karãpe irania'in tikuap ta'yn haki'yt tuwẽtem sese gu'uro pywiat hap hawyi ta'atuhenoi henoi kahato wuat'i miit'in me Iesui minug wakuat yt uwe minug kuap ewywuat i. Mi'i hawyi yne tawa hit puo yne tawa wato puo meremo ra'yn miit'in yne tikuap iminug wakuap etiat. — Toimoieĩne'en kuap i'ok puk takaria i'atu'e to'ope.

27 Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn mekewat tu'isa etawa pyi hawyi mu'ap upi typy ok yt ihapytig i sese rakaria tuwat hupi. Mi'i hawyi ta'atuwẽpowat kahato Iesui kape — Morekuat Koro Tawi saipepiat i'atu'e yt uruehapytig hin i pote urumoehãite ro uruky'e hap ok tã i'atu'e haty wo Iesui pe. 28 Mi'i hawyi Iesui teke wẽtup yat pe ra'yn hawyi ti meimuẽwuaria yt ihapytig i rakaria i'ewyte tuwehyt'ok iwywuat pe. Mi'i hawyi apo'e Iesui i'atuepe — Eweimohey apo uhepiat eimoehãite kuap hap e. — Ta'i Mehĩ i'atu'e uruimohey kahato epiat urumoehãite kuap hap ehepap kahato hap i'atu'e Iesui pe. 29 Mi'i hawyi totemig i'atueha ko'i hawyi to'e — Pyno uimohey hap ok tã na'yn wyti topyhu'at eheha ete e. 30 Mi'i hawyi meremo i'atuehapytig na'yn hawyi mehit i'atu'e kahato ra'yn. Mi'i hawyi Iesui i'atunãpin — Uhyt'i'in yt uwe pe tei'o ewehenoi uiminug eimoehapytig hap e haty wo tomimoehãite ko'i pe. 31 Ma'ato yt tutunug i Iesui miky'esat ewy hawyi tuwat hawyi wuat'i puo — Iesui ti wuat'i sepap hat i'atu'e. Pywo ti rat urumoehapytig kahato hat Iesui i'atu'e wuat'i miit'in me — Yt eweihenoi tei'o e Iesui pytkai ta'atumoherep. Mi'i pote miit'in wuat'i etawa piat — To'iro Iesui kape imisepap ko'i akasa hamo i'atu'e katupono Mi'i Miit Iesui yt uwe misepap ewywuat nug hat i i'atu'e. Pywo ti rat wakuap sese nug hat yt miit minug ewywuat i tutunug itote i'atu'e. To'iro pyno wateha'at hamo i'atu'e to'ope.

32 Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn mekewat getap wyi topotmu'eria wywo. Mi'i hawyi mu'ap upi ta'atuerut wẽtup ok miit yt ihay kuap hin i rakat ahiag ipiit piat rakat pote. 33 Mi'i hawyi Iesui tisopo ra'yn mekewat mã'ãu sa'ag hawyi ihay i ra'yn. Sa'awy'i yt ihay kuap takat i waku pe iwẽ piat. Mi'i hawyi itotiaria te'erewanẽtup kahato — Ta'i yt karãpe i ti wata'akasa meketã ewywuat ai'ywania Isareu ywania etama pe i'atu'e katupono Iesui ti'atusytpok kuap sese ahiagnia miit'in piit pyi i'atu'e. Waku kahato Mi'i Miit i'atu'e to'ope. 34 Ma'ato irania'in Iuteuria wãi'e hap seko sehay moherep haria te'ero'e to'ope — Iesui ahiagnia akag koro esaika hamo ti toi'atusopo ahiagnia i'atu'e miit'in me itote. Ahiagnia porekuat ehay pyi tohytpok ahiag ko'i i'atu'e sa'ag Iesui ete.

35 Mi'i hawyi Iesui toto wuat'i tawa kape wuat'i hy totiaria mu'e hamo tehay wawiat hamo. I'ewyte wuat'i Tupana mõtypot yat pe teke ra'yn i'atumu'e hamo. Toi'atumu'e kahato tehay wakuat no — Ewei'atoiat ro yne eiminug sa'ag hap ko'i Tupana kape morem hamuat are katupono yt pya hin i Tupana topyhu'at Aipotypot no hap e'at pe e. I'ewyte toi'atumoehãite kahato torania i'ahu rakaria aikotã aikotã ahu hap ewywuat toi'atumoehãite torania tewyry hap upi. 36 Ta'i miit'in sem tõ'ẽ tõ'ẽ Iesui ewawi. Mi'iria kape teha'at kahato tepiat i'atuky'e kahato hap mywo — Are pãi e ati'atuehakyera'at teran kahato wuat'i mi'iria e katupono mi'iria ti piku piku ko'i ho'owasat rakaria ewywuaria gupte'en haria uiwanẽtup hawe e. Ahaty'u kahato uipy'a pe mi'iria ekyi uhowawi are katupono aihũria yt i'atu'apykok hat i ewywuaria ti mi'iria tukupte'en uiwanẽtup hawe uipy'a pe e. Ta'i meimuẽ puaria ti aikotã aihũria iku'uro ku'uro rakaria ewy tukupte'en yt uwe i ta'atupoi hat pote e. Pywo pe uipy'a pe i'atuhaky'e'i kahato hap yn uhete katupono yt uwe i te i'atumu'e hat i'atu kahato rakaria pytkai e Iesui topotmu'eria pe. 37 — Uipotmu'eria miit'in typy'i kahato wyti yt wati'atumu'e i te mesuwat yi totiaria mi'iria i'ewyte waku aimimu'eria wo torania e. Uimohey haria e aimikoi haat kahato ra'yn i'ok kahato ra'yn hap ewywuaria tukupte'en yt aimimu'e i te ko'i e. Yt typy hin i i'atumu'e hanuaria tukupte'en e. Ta'i aikotã aimikoi haria yt put'ok'i'atu'e hin i aimi'u yne terek hamo hap ewy kahato miit'in mu'e haria yt put'ok'i'atu'e i te ti wuat'i mu'e uhehay wo mesuwarotiaria e Iesui topotmu'eria pe i'ewyte ahepe. 38 Mi'i pote uiwyria'in ehẽtup to haty wo mekewat mikoi wato Ka'iwat ewywuat pe — Tupana ewei'e — Etipo'oro ro ehay moherep haria wuat'i ywania mu'e hamo ewei'e ro Ai'ywot Tupana kape e. — Aikotã uruipo'oro motpap nug haria ahyt uruko wato kape urumikoi wato terek hamuat hap ewywuat ro eti'atupo'oro emiit'in sem ehay moherep wuat'i ywania pe waku ewei'e o Tupana pe e Iesui topotmu'eria pe i'ewyte ahepe.

Iesui enoi hap ewy atiwan mesuwe uito Mateu.

10

MAKU 6.7 IRUKA 9.1 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui ti'atukaykay temiit'in 12 ok takaria tuwewawi. Mi'i hawyi Iesui tum i'atuepe tesaika hap ahiagnia sytpok hamuat wuat'i miit'in piit pywiat. Mi'i hawyi tutum i'atuepe tesaika hap wuat'i i'ahu rakat moehãite hamuat. Toimõ'ẽ kahato tesaika hap temiit'in 12 ok takaria pe tomisepap ok tã nug hamo miit'in mu'e hamo i'ahu rakaria moehãite hamo ahiag sytpok hamo hap tutum temiit 12 ok takaria pe. 2 Sa'awy'i tutum tesaika hap tomisepap nug hamo topotmu'e Simãu me tomiset'ok PETERU mekewat Nu e hawe rakat pe.

Mi'i hawyi ÃTERE pe tutum tesaika hap mekewat Peteru ywyt pe tomisepap nug hamo.

Mi'i hawyi topotmu'e TIAKU pe i'ewyte iywyt IUWÃU me uhyt Sepeteu sa'yru'in me tutum tesaika hap tomisepap nug hamo.

3 Mi'i hawyi topotmu'e WIRIPI pe tutum tesaika hap tomisepap ok tã nug hamo.

Mi'i hawyi temiit PATORUMEU pe tutum tesaika hap wuat'i nug hamo.

Mi'i hawyi tomi'airo TUME pe tutum tesaika hap wakuap nug hamo.

Mi'i hawyi uhepe mu'ap pyhyp hat pe MATEU pe tutum tesaika hap tomisepap wakuat nug hamo.

Mi'i hawyi tomipo'oro TIAKU pe mehĩ Auweu sa'yru pe tutum tesaika hap towat ewywuat.

Mi'i hawyi i'ewyte tomi'airo TATEU pe tutum tesaika hap tomisepap wakuap nug hamo.

4 Mi'i hawyi mekewat surara pe tetama apykok hat SIMÃU me tutum tesaika hap tomisepap ewywuat nug hamuat.

Mi'i hawyi mekewat IUTA pe mekewat uhyt Ikarioti sa'yru pe Iesui tum tesaika hap mekewat Iuta toma'at hanuat ne'i wen ma'ato to'auka hamuat topyhu'at.

5 Toimõ'ẽ sese tesaika hap ahiagnia sopo hamo miit'in moehãite hamo hawyi toi'atupo'oro topotmu'eria tehay moherep hamo wuat'i tawa kape wuat'i miit'in me — Uipotmu'eria e eipe ti uimi'airoria 12 ok takaria e. Koitywy woroho'opo'oro ra'yn eipe uhehay wakuat moherep hamo ai'ywania Iuteu ywania kape e. Mesup atiky'esat eweimu'e ai'ywania yn e. Yt atiky'esat i te eweiwat irania'in ywania kape e. Ai'ywania kape yn waku mesup wati'atumu'e e. Irania'in pusu kuap haria kape yt eweiwat i mesup uhehay moherep hamo e. Yt naku i mesup eweiwat meimuẽwat yi Samaria ywania mu'e hamo e. Yt eiwehyt'ok tei'o i'atuetawa pe i'atumu'e hamo mesup e. 6 Pyno ai'ywania tukupte'en aikotã aihũria ho'owasat rakaria ewywuaria e. Mi'i pote waku ai'ywania Iuteu ywania wati'atumu'e sa'awy'i e. 7 Put'ok'ewei'e hawyi mio tã ewei'e ro itotiaria pe — Pywo ti aru tut irane Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat mehĩ'in mana'in ewei'e o itotiaria pe e Iesui tomipo'ororia pe tuwetiat ihay. 8 Mi'i hawyi waku aimẽpuo aimẽpuo eikohyewyry hap upi i'ahu rakaria o ewei'atumoehãite uhesaika hap wo e. I'ewyte iku'uro rakaria ewei'atumoieĩne'en o uhesaika wo e. I'ewyte hepihi pihi rakaria o ewei'atumokã'ã uhesaika hap wo e. I'atupã'ãu sa'ag ko'i ahiagnia ewei'atusopo yne i'atupiit piat ko'i uhesaika hap wo e. Ta'atusa'up nug neran ta'atumoehãite hap ete pote o wãi'ewei'e o i'atuepe e katupono ti yt ha'up ete i ti atum na'yn uhesaika hap miit'in moehãite hamuat. Pyno mi'i hap ewy ti yt kat sa'up i ete ewei'atumoehãite miit'in uimiium ehepiat yt kat sa'up i hap ewy e. 9 Waku ti yt kat i hin i sa'up ewetioto eiwywo are yt i'ape rakat i wyti yt i'yhop takat i wyti. Yt kat i mig'i wo ewetioto ehetineiru e. Uiwyria'in yt atiky'esat i sẽtup'i sẽtup'i e haria wo eweikupte'en eimimu'eria py'asetpe e. 10 Waku yt kat i mu'ap sa'up i'ewyte eimi'u mu'ap upiat yt kat i ewetioto e. Waku wẽtup yn ehesokpe eipiit piat are i'ewyte wẽtup yn epy sokpe eipy piat yn waku ewetioto e. I'ewyte ehekare'en ko'i yt naku i ewetioto e. Eimipowyroria eipoi teran mote waku i'atuwywo ewehenuk are katupono sa'awy'i Tupana to'e miwan ahepe — Ewetum no sa'up eipotpap nug haria pe e Tupana miwan me. 11 Mi'i pote put'ok'ewei'e wẽtup tawa pe i'atumu'e hamuat hawyi waku itote eweikat iwese rakaria eimimu'e kuap teran haria. Mi'i hawyi waku eweikupte'en i'atu'yat pe aikope aikope — Uhyt mimi waku uru'yat pe eweikupte'en e haria yat pe e. Mi'i tote waku eweikupte'en e. Yt eiwo'osat i tei'o getap upi getap upi meiẽwat tawa piat ko'i upi e. Waku sa'awy'itewuat eweikupte'en no — Uru'yat pe uhyt mimi waku meiũpe eweikupte'en e haria yat e. Mi'i tote eweikupte'en mekewat tawa piaria ewei'atumu'e turan e. Mi'i e hat yat pe yn eweikupte'en itote turan e. Pyno ewei'atumu'e yne mekewat tawa piaria hawyi waku eweinõ'ẽ mekewat i'yat pyi hawyi waku eweiwat wẽtup tawa kape e.

12 Mi'i hawyi wẽtup yat pe eiwehyt'ok hawyi waku ewehẽtup Tupana pe — Tupana ewei'e eti'atumowepit kahato yne ro mesuwat yat piaria ewei'e eiwehyt'ok mekewat yat pe turan e. 13 Mekewat yat piaria i'atuwese kahato ehepiat ta'atumu'e hap ete pote ti aru Tupana ti'atumowepit kahato mekewat yat piaria eimiẽtup Tupana piat hap ewy ra'yn e. Ma'ato

yt i'atuwese i pote Tupana yt tum i i'atumowepit hap ei'e hap ewy. Ma'ato yt i'atuwese i pote i'atuwepit hap eimiẽtup Tupana kaipywiat ta'aipok meremo ehowawi e. 14 Ma'ato wẽtup tawa piaria torania yt ta'atuwanẽtup teran i ehehay uhepiat kape pote waku eweiwat i ra'yn meiẽwat yt iwese rakat tawa pyi. Mi'i hawyi i'atuehamo waku mekewat tawa okipy sawiu eweipikpik'ok eipy etiat itotiaria uimohey hap pun haria hap moherep hamo e. 15 Katupono Tupana tikuap ta'yn mi'iria uimohey hap pun haria hawyi yt iwẽpohep hin i i'atu'apiheg haty wuat hap ete e. Karãpe Tupana tut wakuaria yt nakuaria i to'e hamuat hap e'at pe mi'iria pe ti aru po'og po'og haty wo to'e — Yt nakuaria i sese eipe e aru Tupana uhetiat eimienoi pun haria pe. Ta'i yt ipohep hin i ti aru i'atu'apiheg haty wuat hap ete are aikotã sa'awy'i hap ewy. Sa'awy'i te ti Tupana timoma kahato mekewat tawa Sutuma piaria i'ewyte tawa Kumura piaria toi'atuwuk kahato aria wo i'atuminug sa'ag hap upi e. Ta'i toi'atu'apiheg kahato ti meimuẽwat tawa piaria aria wo e ma'ato mekewat tawa uhehay pun haria ti aru po'og po'og toi'atu'apiheg wuat'i etawa puaria kai are po'og tawa Sutuma tawa Kumura wuk hap ko'i kai aru uimipo'ororia ehay pun haria pote e. 16 Uipotpo'oria eiwe'eg wo o karãpe ewei'atumu'e wẽtup tawa yt uhehay kuap i te haria katupono ti aikotã aihũria awahuru ko'i py'asetpe tukupte'en hap ewy ti aru eweikupte'en eipe e. Uiwyria'in woroho'opo'oro miit'in mu'e hamo ma'ato o eiwe'eg wo katupono ipoity kahato ti itote uimohey hap pun haria haiwot rakaria awy'ato ko'i ewywuaria e. Eiwe'eg wo o uihũria ewei'atumu'e uhetiat turan. Waku pe iperup'i rakaria wo eweikupte'en ewei'atumu'e uhetiat turan aikotã pykasu tuwe'eg wo kahato toĩne'en hap ewy. I'ewyte aikotã mio yt iky'esat hin i to'auka hap ewy o eweikupte'en itote e. 17 Eiwe'eg wo o katupono tukupte'en ti aru itote eipyhyp teran haria e. Morekuat pupiat eipag neran nakaria surara pupiat eipag neran haria ei'apiheg ei'ahyk ahyk hanuaria e. Ai'ywania mu'e Tupana ehay wuat hap yat pe ti aru e ehaty'i haty'i ti aru eipetek petek popuo ti aru e. Mi'i pote eweikupte'en i'atupy'asetpe aikotã pykasu ko'i moi ko'i we'eg hap ewywuaria eweikupte'en e. 18 Meiũran ti aru ahewanĩkaptia ehereto ta'atuporekuaria kape uhemiit'in eipe pote. Mi'i hawyi ta'atuky'esat kahato eipag ta'atuporekuaria po pe ei'apiheg apiheg hap ei'ahyk ahyk hamo e. Itote ti aru apo'i'atu'e eiwehay aparap teran haype apo'i'atu'e ma'ato waku ewei'atumu'e mi'iria uhehay wakuat wo yn na'yn ai'ywania akag ko'i i'ewyte irania'in ywania akag ko'i uhehay kuap hamo e. Eweikupte'en aru itote uhetiat sehay moherep morekuaria piat hamo. Mi'i pote o uiwẽ wywo o eweikupte'en itote e. 19 Karãpe ahewanĩkaptia ehereto morekuaria kape turan o yt eiwewanẽtup ko'i ko'i tei'o — Kat ui'e hap kat ui'e hap ko'i kape kat are aru atiwesat morekuat pãi yt ewei'e tei'o eiwanẽtup hawe katupono ti aru mekewat e'at pe Tupana hum na'yn eiwanẽtup hawe ehepiat i'atuwesat hamuat kat ewei'e kat ewei'e waku ewei'atuwesat hamuat e. 20 Katupono ti aru mekewat e'at pe yt eiwat sehay hin i tuwẽtem eiwẽ pyi are ma'ato Ai'ywot atipy piat Pã'ãu kaipyi ti aru tuwẽtem eiwẽ pyi ehehay e. 21 I'ewyte ti aru mekewat e'at pe eheyke'et'in eheywyt'in eheinyt'in ti aru ehewanĩkaptia wo ti tukupte'en uhehay moherep haria eipe pote e. Mi'i hawyi ti aru ta'atukat kahato aikotã miat ei'atu'uka hamuat e. Ei'ywot eity eha'yru'in ehaki'yt'in ti aru ei'auka hamuat hap kat haria wo tukupte'en e'yat piaria e. Mi'i hawyi ti aru eimẽpyt'in i'ewyte ehewanĩkaptia wo sese ra'yn te'eropyhu'at wuat'i miit'in aru uhemiit'in no ra'yn eipe pote e. Eity'in ei'ywot'in i'ewyte ei'auka teran haria wo tukupte'en katupono yt eweipun i uimohey hap pote e. 22 Yt naku i kahato eipe i'atu'e aru ehete wuat'i miit'in uimohey haria eipe pote. Ma'ato uwe uwe uimohey te ta'atuewanĩkaptia py'asetpe pytkai uimiehakyera'at nuaria sese wo te'eropyhu'at e. 23 Uipotpo'ororia karãpe wẽtup tawa piaria eimohan ei'atu'uka hamo mi'i hap e'at pe eweikat ro wẽtup tawa hawyi ewei'atumu'e mi'iria e. Waku yne tawa pe wahenoi yne e. Uheywyt'in uheinyt'in waku wahenoi yne ai'ywania tawa ko'i piaria e. Wahenoi yne ywania kahu hawyi ta'atukuap mesuwat uhehay wakuat eiwẽ pyi hawyi ti aru waku ra'yn ara'aipok atipy kaipyi ehowawi i ra'yn e. 24 Pyno ti aimu'e haria sese tukupte'en aimimõtypot nuaria e. Ta'i aika'iwuaria aimimõtypot nuaria wo tukupte'en mi'iria ti po'og aikai wato'e e. 25 Pywo pe pywo pe uimohit pote i'ewyte ti aru eimohit e. Mekewat e'at aru karãpe eimohit kahato mesuwarotiat uimohey haria eipe pote waku eiwatetup kahato uimohit hap kape hawyi mio tã ewei'e eiwanẽtup hawe — Pywo pe ti Aimu'e hat Iesui ewy watoĩne'en mesup miit'in mikyry'i hamo waku ewei'e. Uha'yru'in uhaki'yt'in mesuwarotiaria uhet'ok sa'ag — Ahiag koro i'atu'e sa'ag uhepe. Pyno aikotã ehet'ok sa'ag kat som te'ero'e hap ewy aru ehete uimẽtpyt'in pote. Pyno ehepe — Ta'i ahiag koro mẽpyt'in sese ko'i eipe i'atu'e sa'ag aru ehete e.

IRUKA 12.2-7 PIAT EWY

26 Ma'ato yt eweiken'ẽ tei'o i'atumu'e uhehay wuat hamo i'atumikyry'i ehetiat pytkai are katupono Tupana tikuap kahato i'atumikyry'i hap yt pywo i rakat. Mi'i hawyi ti aru toimo-

herep wuat'i miit'in me ehewaku kahato hap i'ewyte i'atuheso hap. Mi'i pote yt eweiken'ẽ tei'o i'atumu'e uhetiat hamo i'atumikyry'i ehetiat pytkai are ehepe e Iesui. 27 Kat are kat are ehewaure ka'a pe mi'i e hamo yn na'yn o ewei'atumu'e itote ehewanĩkaptia eima'at reran turan e. Kat e hap som eweikuap yt uwe mikuap mo i ehewaure ka'a pe uhehay mi'i hap o eweimoherep i'atumu'e hamuat meimuẽwaria py'asetpe turan e. Eweikuap uhehay i'ypyryp we eweikupte'en turan ehenoi ro mi'i i'atuepe ihot'ok puo e. 28 Yt eweiken'ẽ tei'o uhehay moherep hamo ei'atu'uka teran haria pupi katupono mi'iria ti yt aimoma kuap i e. Aipiit yn ta'atu'auka kuap ma'ato aheĩne'en hap sese wuat'i e'at piat aipã'ãu aheha piat wuat'i e'at piat aipy'a piat wuat'i e'at piat aimoieĩne'en hap yt ta'atumoma kuap hin i e. Mi'i pote yt eweiken'ẽ i mi'iria ei'auka pupi. Yt kat hamo i watoken'ẽ katupono yt ta'atupo'oro kuap i miit'in ta'atuku'uro wuat'i e'at pe hap kape e. Pywo pe ti Tupana yn eipo'oro kuap eipiit i'ewyte eipã'ãu po'oro kuap aria wato kape aikope eipiit i'ewyte eipã'ãu sese iku'uro at ka'ap wuat'i e'at pe hap kape e Iesui temiit'in me.

29 Ahetama puo ti weita hit ko'i watikyi'at aimi'u wo e. Yt ha'up woity hin i watikyi'at weita hit e. Ta'i wẽtup ape hit po'og yi kai sa'up mo yn watikyi'at kuap ta'yn typy weita hit e. Yt ha'up woity hin i pãi weita hit ma'ato pywo pe ti Ai'ywot atipy piat haty'u kahato topy'a pe wẽtup weita iku'uro e. Pywo pe ti toikuap kahato aikope aikope wuat'i weita koi tukupte'en hap toikuap e. Wẽtup weita hit iku'uro hap toikuap topy'a pe katupono toi'atuky'e kahato haype re. Mi'i hap ewy te ti ma'ato po'og po'og toikuap aiku'uro hap katupono po'og aiky'e torania kai e. 30 Ta'i aikuap kahato ti Tupana e. Ai'asap ti torania toimorania yne yne ai'asap toikuap karania ai'asap hap toikuap kahato. 31 Mi'i tupono o yt eweiken'ẽ tei'o miit'in miat ei'auka hap pupi katupono eikawiano hat toĩne'en Tupana e. Ta'i iwanẽtup hawe eweikupte'en po'og po'og weitaria kai e. Tupana tiky'e kahato weitaria ma'ato tuwanẽtup hawe eipe po'og po'og weitaria kai e.

IRUKA 12.8-9 PIAT EWY

32 Pywo pe ti uwe uwe to'e uhetiat irania'in py'asetpe — Atomohey kahato ti Iesui ti rat e. Mi'i Miit ri Uhehakyera'at hat i'ewyte Uika'iwat koro e irania'in me mi'i e hat piat Uito i'ewyte wy are'e — Meiẽ miit ri Uimohey kahato hat Papai are'e wy Ui'ywot atipy piat pe mio tã e hat etiat e. 33 Ma'ato uwe uwe — Yt atomohey i Mi'i Miit katupono yt Uika'iwat i ti Mi'i e uhepiat pe irania'in me mi'i hat pe Uito i'ewyte — Yt uimohey hat i ti mi'i are yt uhemiit i ti mi'i miit are wy Ui'ywot atipy piat pe mio tã e hat etiat e.

34 Yt eweiwanẽtup tei'o ariot mesuwarotiat miit'in wuat'i puat wo'owese hap nug hamo aiwanẽtup hawe e katupono yt wo'owese hap ewy hin i atunug mesuwat yi tote katupono ti aru irania'in wyti aru i'atupy'ahak kahato ahete uimohey haria eipe pote. Ta'i kyse'yp wywo ai'auka hamuat hap ewy katupono Tupana emiit'in aito pote e. Mi'i hawyi yt kat i wo'owese hap ewy topyhu'at mesuwarotiat uimohey haria ete wuat'i miit'in i'atupy'ahak hawyi kyse'yp wywo aikat ai'auka hamo e Iesui. 35 Katupono ti aru meiũran eha'yru'in ehu'uka wyti aru uimohey haria eipe pote. I'ewyte ti aru meiũran ehaki'yt'in aru ehu'uka uimohey ehepiat hap upi e. I'ewyte ti aru eimẽpyt'in ehary'i'in i'atupy'ahak kahato ehete uimohey haria eipe pote. Mi'i hawyi ti aru esa'yru ehary'i tu'uka tosakitu wywo uimohey hap upi. 36 Ei'yat piaria yt uimohey haria i i'ewyte i'atupy'ahak aru ehete po'og torania kawiat po'og nakat e Iesui. 37 Mi'i pote uwe uwe toty to'ywot ky'e po'og uikai mi'i hawyi ui'atoiat katupono toiky'e po'og to'ywania po'og uikai mi'i haria ewaku hap ti yt put'ok'e i uhemiit nuat hamo e. I'ewyte uwe uwe tomẽpyt tosa'yru tosaki'yt ky'e po'og uiky'e hap kai mi'i hat ewaku hap yt put'ok'e i uhemiit'in nuat hamo e. 38 Mi'i hawyi ui'auka pytkai yt atoiat hin i imohey hap e haria yn ni waku uhemiit nuat hamo e. I'ewyte uwe uwe uhewaku hap ewywuat nug hat yn ni waku uhemiit nuat hamo e. 39 Ma'ato uwe uwe — Ta'i atunug aru uimiky'esat ko'i yn mi'i pote waku pe kahato areĩne'en e hat wyti aru yt iwepit hin i topyhu'at tutunug yne tomiky'esat ko'i pytkai. Ma'ato uwe uwe uimiky'esat yn nug hat ti aru topyhu'at iwepit hat sese e. Toipuẽti mesuwe wy topy'a piat tomowepit hap tutunug yne uimiky'esat ko'i hawyi e. Uimiky'esat nug haria yn wyti ieĩne'en kahato mesuwarotiat hanuat wepit hap sese puẽti hamuat e Iesui temiit'in me.

40 Pywo ti uwe uwe — Ereke ro mehĩ mana e ehepe uhemiit'in eipe pote mi'i hat wyti uhepiat — Ereke ro Uhyt Mimi e hat ewy ra'yn topyhu'at e Iesui. I'ewyte uwe uwe — Ereke ro e uhepe mi'i hat Uipo'oro hat Tupana piat — Ereke ro e hat ewy ra'yn topyhu'at e Iesui. 41 Pywo ti uwe uwe Tupana mipo'oro tehay henoi hamuat pe tuwese popuat — Ereke ro Tupana mipo'oro e hat pote Tupana tum hamuat ha'up aikotã tomipo'oro piat tutum hap ewy te tutum aru e. I'ewyte uwe uwe — Ereke ro mehĩ mana e mekewat waku rakat pe tuwese hap wywo mi'i hat pe ti Tupana tum aru mekewat waku rakat waku nug hat piat sa'up ok tã e. 42 I'ewyte yt eweiwaure tei'o uhemiit'in miit'in emiit'in ihaky'e'i rakaria powyro hap etiat katupono uwe uwe hum y'y ra'ak wẽtup ekui'a yn uhemiit pe po'og yt

uwe i miky'e i rakat pe i'atuky'e hap wywo mi'i hat pe ti aru atum ha'up e Iesui temiit'in 12 ok takaria pe.

Iesui mienoi hap ewy atiwan mesuwe uito Mateu.

11

IRUKA 7.18-35 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Pyno waku ra'yn eweikuap ta'yn einãpin hap aikotã aikotã atiky'esat ewei'atumu'e irania'in miit'in uhehay ete hap e. Pyno to'iro meiũpepyi aiweran hap kaipyi aikowo aikowo tawa hit ko'i upi i'atumu'e hamo e 12 ok takaria pe. Mi'i hawyi tuwat ra'yn yt pya wuaria i kape.

2 Mi'i hawyi ti mekewat wo'oset'ok hat Iuwãu tikuap ta'yn aikotã aikotã Iesui minug ipotpap hap ko'i topyhik pyi. Mi'i hawyi ti toi'atupo'oro ra'yn temiit'in Iesui kape apo'i'atu'e hamo. 3 Mi'i hawyi toipo'oro temiit'in tehay wywo apo'i'atu'e hamo. — Urumu'e hat i'atu'e sa'awy'i ahet'ok hat Iuwãu tikuap teran En apo Tupana Mipo'oro Uruehakyera'at hanuat ra'yn apo sio uruhekatup te wẽtup ok imipo'oro e hap toikuap teran i'atu'e. 4 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Ewei'aipok to Iuwãu kape hawyi waku ewehenoi ro tope aikotã aikotã eimikuap uhehay wakuap ko'i tope i'ewyte uiminug ko'i aikotã aikotã ei'akasa hap ko'i ewehenoi ro tope e. 5 Mi'i hawyi ewehenoi ro tope aikotã yt hekat i rakaria ati'atumu'e Tupana ehay hap ewehenoi ro tope. 6 Mi'i hawyi i'ewyte wẽtup uhehay se eweitioto ro aiwy Iuwãu kape mio tã ewei'e tope — Uwe uwe uimohey pot'i kahato tepiat ho'opot pytkai mi'i hat ti aru uimowepit sese hanuat topyhu'at ewei'e ro Iuwãu me e Iesui Iuwãu potpo'ororia pe.

IRUKA 7.24 PIAT EWY

7 Mi'i hawyi te'era'aipok i ra'yn Iuwãu potmu'eria. Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e itotiaria miit'in sem wo'oset'ok hat Iuwãu etiat — Sa'awy'i eweiwat kahato yahig kape aimu'e hat Iuwãu kapiat ei'akasa hamo e. Mi'i hawyi ti itote eweipuẽti ti Tupana ehay moherep kahato hat sese eimikat ewywuat kahato e. Iuwãu ti iheg miat kahato Tupana mohey hat yt kowo'i kowo'i wanẽtup hat yt akuara yp wasere potiat kowo'i kowo'i hap ewywuat hin i ti eweipuẽti Iuwãu itote e. 8 Irania'in miit'in esokpe kahuria yt hap ewy hin i ti Iuwãu topyhu'at katupono ti hesokpe kahu rakaria morekuaria yat pe yn ni tukupte'en sokpe kahuria puo ma'ato mi'iria yt Iuwãu ewywuat hin i katupono yahig notiat hesokpe i'anam nakat puo Iuwãu toĩne'en e. 9 Pyno kan hamo eweiwat Iuwãu kapiat ei'akasa hamo mekewat yahig kape sa'awy'i. Ta'i Tupana ehay moherep hat ehay kuap hamo eweiwat waket'ok hat Iuwãu a'akasa hamo e.

10 Ta'i sa'awy'i mio tã e Tupana Tosa'yru pe miwan me — Uha'yru e meiũran ti aru woropo'oro miit'in kape ma'ato ti atiky'esat sa'awy'i wẽtup ok ti toto e'yianme hap atiky'esat. Mi'i ti eto hap etiat enoi hamuat atipo'oro e Ui'ywot sa'awy'i uhepe Iuwãu etiat. 11 Mi'i hawyi mekewat e'at pe put'ok'e mesuwe Tupana e hap ewy are. Mi'i hawyi ahet'ok kahato y'y wuat hat put'ok'e ra'yn are. Waku kahato Iuwãu are. Po'og wakuat wuat'i sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria kawiat hat are wen ma'ato ti aru meiũran tukupte'en Tupana ehay moherep haria ahyt mesuwat yi totiaria uimohey haria yn po'og waku rakaria Iuwãu kai are. Pyno pywo pe ti koran ti uwe uwe uimohey hano toĩne'en uhemiit no uimiky'esat nug hano mi'i hat po'og po'og iwato Tupana wanẽtup hawe mekewat Iuwãu kai are. Ta'i yne uimohey haria aru po'og Tupana mimõtypot wo tukupte'en atipy pe ahet'ok hat Iuwãu kai are. Pywo ti rat yt iwato hin i uhemiit mesuwe uimohey haria py'asetpiat pytkai meiũran atipy pe hawyi po'og Tupana mimõtypot no topyhu'at ahet'ok hat Iuwãu kai are e. 12 Ha'awyte i'ewyte mesup te i'atu kahato — Atiky'esat Tupana Uiporekuat no e haria wen ma'ato irania'in haiwot rakaria ti'atupyhyp teran Tupana Aiporekuat nuat hap are. Sa'awy'i Iuwãu mienoi ta'atupyhyp teran i'ewyte koitywy uimienoi ta'atupyhyp teran ma'ato mi'i pytkai yt aipyhyp kuap i katupono tuwehyt'ok kahato miit'in uhowawi wãi'i'atu'e pytkai. Ta'i tõ'ẽ kahato uhowawi miit'in sem Tupana nug ta'atuporekuat no teran haria yt uwe i i'atupyhyp kuap i are e Iesui. 13 Yt uruto yn i uruhenoi mi'i hap ko'i katupono sa'awy'iwuaria Tupana ehay enoi haria ti torania henoi — Meiũran aru Tupana tipo'oro Aiporekuat nuat ahowawi e hap ko'i ete ti ta'atuhenoi. I'ewyte mekewat Musei miwan me yne ihay mi'i hap ko'i ete sa'awy'i te mesup te Iuwãu aimu'e hap e'at pe te woroho'omu'e hap e'at pe are e.

14 I'ewyte mekewat sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Eria ti Iuwãu ewywuat kahato toĩne'en are. Sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi haria ti — Ta'aipok wyti aru Eria ahowawi Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat ut hap moherep hamo. Ahehakyera'at hat yianmete tut aru Eria i'atu'e miwan me are. Pywo ti rat Iuwãu etiat ta'atuhenoi are. Eria

i'atu'e pytkai ma'ato Iuwãu etiat ta'atuhenoi yianmete are. Pyno mi'i e hap eweimohey kuap wote eweimohey ro are katupono Eria ewywuat kahato Iuwãu are e.

15 Pyno waku mio wuat sehay teke ehewaure ka'a pe are. Ehewaure toĩne'en pote waku eweiwanẽtup uhehay kape are e. 16 Mi'i ahenoi teran ehepe aikotã tukupte'en miit'in mesuwarotiaria uhehay pun haria yt uimohey haria i are. Ta'i mi'i haria ti hirakaria wo'okyry haria ewywuaria tukupte'en wemahara haria ewy mi'iria tukupte'en yt ipap i rakaria ewy are. — To'iro watuwemahara i'atu'e irania'in me. 17 To'iro ahehairu i'atu'e haria ewy. To'iro akuara piat wepy hawe ahehairu aikotã se'aito hap e'at piat wepit hap ewy ahehairu i'atu'e to'ope irania'in hirakaria pe ma'ato — Yt urupap i i'atu'e are. Mi'i hawyi irania'in hirakaria to'iro wo'osyp hap kape. Itote watunug akuara piat wepy hap aikotã wo'osyp hap e'at piat aiwak hap ewy i'atu'e irania'in hirakaria to'ope ma'ato — Yt atunug neran i i'atu'e are. Pyno mi'i haria ewy uimienoi pun haria mesuwarotiaria tukupte'en are e. 18 Ta'i sa'awy'i ti Iuwãu put'ok'e mesuwe mesuwarotiaria mu'e hamo. Mi'i hawyi tuwemosy'at kahato i'ewyte yt kat i imahy Uwa kawiat tutu'u. Mi'i hap pytkai — Ahiag wyti epiit pe I'atu'e Iuwãu me. 19 Mi'i hap ewy te Uito Eheyke'et Eikywyt put'ok'are mesuwe eimu'e hamo are. Mi'i hawyi ati'atumu'e kahato uiwepit popuo kahato are yt Iuwãu ewywuat hin i katupono Uito atu'u yne yne mi'u ko'i i'ewyte aremahy'u yt Iuwãu ewy hin i areĩne'en. Uheko wẽtup takat yt uimohey haria i py'asetpe ma'ato mi'i pytkai — Ta'i ienuk kahato rakat mahy u yn hat mi'i i'atu'e uhepiat yt uimohey haria i. Ta'i mu'ap pyhyp hap sa'up sat haria ahewanĩkaptia yt nakuaria i wy ok sese ne'i ti Mi'i Miit i'atu'e uhetiat are. Are pãi pyno ti uhehay pun haria mi'iria aikotã meimuẽ wuaria hirakaria te'eruwemahara hap e'at piat ewywuaria kahato uimienoi pun haria are. Iuwãu Uito ti yt uruwo'o'ewy hin i urueko ko'i ete ma'ato ti Tupana we'eg hap yn tuwẽtem uruwẽ pyi. Mi'i tupono we'eg haria tuwat kahato uruehay upi ma'ato irania'in ni uruehay pun haria ne'i te'eropyhu'at. Yt i'atuwe'eg hin i uruehay pun haria aikotã hirakaria yt urupap i e haria ewywuaria tukupte'en mesuwarotiaria yt uimohey i haria e. Mi'iria — Yt urupopap hin i uruto e haria mi'iria. Yt kan hamo i ta'atupun Tupana ehay wakuat te'en ne'i uruwẽ piat are. Mi'i ewywuat mesuwarotiaria yt uimohey i haria are e.

IRUKA 10.13-15 PIAT EWY

20 Mi'i pote Iesui tuwẽpowat tehay pirik wo — Tawa Karireia piaria woroho'osaty'i saty'i eipe katupono uhehay pun haria sese eipe. Aikopiat aikopiat uhewyry eimu'e hamuat uimisepap ko'i Tupana esaika wuat hap ko'i yt miit'in minug kuap i ko'i ati'atumoherep kahato ehepe. Atunug kahato ra'yn ti eipy'asetpe uhehay wakuap pywuat hap moherep hamuat wen ma'ato ewei'akasa yne mi'i ko'i pytkai uhehay pun haria wo eweikupte'en eipe. Yt naku i are. Yt uwe minug kuap ewywuat i ra'yn atunug ehehamo ma'ato ti yt ewei'atoiat teran hin i te eiminug sa'ag ko'i pãi are e. 21 Tupana misaty'i saty'i ko'i wuano eweipyhu'at are tawa Korasĩ piaria tawa Pesaita piaria are. Meiũran wyti aru eweiwak kahato are katupono ho'opot kahato hanuaria eweikupte'en are. Wakuap sese hap ko'i ra'yn atunug ehehamo miit'in moehãite hap miit'in ky'e hap ma'ato mi'i pytkai yt eiwemorem neran hin i Tupana kape eiminug sa'ag ko'i kaipyi are. — Sa'awy'i Tupana tiwuk ta'yn meimuẽ wuat tawa Tiru piaria tawa Sitãu miaria ewei'e yt naku i nug haria mi'iria pote ewei'e eiwo'ope ma'ato eipe ti po'og yt nakuat i tawa Tiru piaria tawa Sitãu miaria kai are katupono Uito areĩne'en mi'i tote mekewat e'at pe hawyi mi'i turan ti uiminug hap ko'i atomoherep itotiaria pe pote uimohey haria ra'yn mi'iria te'eropyhu'at mesup are. Sa'awy'i te'eraha'at kuap uiminug wakuat ko'i kape hawyi meremo te'eruwemorem Tupana kape are. Sa'awy'iwuaria te'eraha'at pote meremo ta'atupag sokpe i'anam nakat hawyi te'era'apyk ta'yn ywytup tote i'atuminug sa'ag atoiat hap moherep hamo ta'atueko ewy. Ma'ato atimoherep ehetawa piaria pe iwato kahato hap uimohey hamuat wen ma'ato mi'i pytkai uimohey hap pun haria eweikupte'en are. Are pãi mi'i pote ti rat po'og yt naku i nug haria eweikupte'en tawa Tiru piaria kai tawa Sitãu puaria kai are e. 22 Karãpe Tupana piat miit'in apiheg hap e'at put'ok'e ra'yn turan mi'i hap e'at pe ti aru po'og Tupana mi'apiheg ko'i wo eweipyhu'at tawa Korasĩ piaria tawa Sitãu ywania kai are e. 23 I'ewyte eipe tawa Kawana'ũ piaria — Wuat'i miit'in urukuap kahato haria ewei'e uruto iwato'in nakaria pote. Ta'i atipy piaria ewy uruwato pote ewei'e ma'ato yt hin i are. Eipe yt karãpe i put'ok'ewei'e atipy pe ma'ato Tupana mipugha wuat wyti eipe aria wato pe ti aru yt nakuaria i eipe pote. Sa'awy'i ti Tupana tiwuk ta'yn tawa Sitãu piaria yt nakuaria i pote. Pywo ti rat Uito areĩne'en itote mekewat e'at pe turan eiwa'akasa hap ko'i moherep hamo itotiaria pe mesup ta'yn uimohey haria wo tukupte'en katupono atimoherep ta'yn uiminug wakuap sese hap ko'i sa'awy'iwuaria tawa Sitãu piaria pe pote meremo ta'atu'atoiat ra'yn ta'atuminug sa'ag hap ko'i are. Eipe ti ewei'akasa yne hawyi yt ewei'atoiat hin i eiminug sa'ag hap ko'i. Mi'i pote aria wato pe Tupana eipugha irane are katupono yt uimohey hin

i eipe iwato kahato ra'yn atunug uimisepap eipy'asetpe pytkai are. Nimo ti Tupana tiwuk ta'yn tawa Sutuma piaria yt naku i apiheg hap are ma'ato ti eipe po'og yt nakuaria i mi'iria kai are. Ta'i woroho'omu'e kahato ra'yn eipe ma'ato ti yt uimohey hin i are. Mi'i hap ok tã atunug sa'awy'i tawa Sutuma tawa Tiru pe pote itotiaria tukupte'en na'yn paa'e haria ta'atuminug sa'ag ko'i etiat haria are. 24 Karãpe ti aru Tupana wo'o'apiheg hap e'at put'ok'e ra'yn mi'i hap e'at pe ti aru po'og eipe Tupana mi'apiheg wuanuaria wo eweikupte'en mekewat tawa Sutuma piaria kai mekewat tawa Tiru piaria kai are e Iesui tehay pun haria pe.

IRUKA 10.21-22 PIAT EWY

25 Mi'i hawyi Iesui to'e To'ywot pe Tupana pe — Ui'ywot e arehum kahato ra'yn ewawi Tupana. Yne atipy piaria ko'i Porekuat En i'ewyte mesuwarotiat yi totiat Porekuat En are. Ta'i wuat'i Porekuat no ereĩne'en e. Waku kahato En Tupana katupono hirakaria ewywuaria — Yt uruikuap kahato i te En i'atu'e uhepe uimohey sese haria mi'iria e. Ma'ato irania'in — Uruikuap ta'yn po'og torania kai e haria. Uruto yn iwe'eg nakaria e haria pe yt atimoherep hin i uwe uipo'oro hat e. Yt ta'atukuap hin i uwe hap En Ui'ywot Uipo'oro hat. Yt karãpe i mi'iria uimohey haria wo tukupte'en e. 26 Ta'i paa'e haria pe — Yt uruikuap kahato i te e haria pe etomoherep ta'yn ti Uipo'oro hat ma'ato irania'in me — Uruto yn iwe'eg nakaria e haria pe yt etomoherep teran i yt ekuap teran i yt emienoi ky'esat i haria pe are. Mi'iria ti yt karãpe i uhemiit no te'eropyhu'at e Iesui To'ywot pe. 27 Mi'i hawyi to'e i itotiaria pe — Mio Ui'ywot tum na'yn ni uhepe yne yne towanuat are. Uiwyria'in yt uwe i mesuwarotiaria uikuap sese haria e. Ma'ato Ui'ywot yn ni uikuap sese hat. I'ewyte yt uwe i mesuwat yi totiaria Ui'ywot kuap sese haria e. Ma'ato Uito atikuap kahato Ui'ywot e. Ta'i Uito yn ikuap sese hat arepyhu'at are e Iesui itotiaria pe. 28 Mehĩ'in mana'in woroho'oky'e kahato torania eiperia pote eweĩ'ẽ ro uhowawi wuat'i miit'in e. Uwe uwe hatek takaria eweĩ'ẽ ro uhowawi e. Uwe uwe ho'opot hanuaria eweĩ'ẽ ro uhowawi e. Pywo pe ti uwe uwe tõ'ẽ uhowawi mi'i haria pe atum uiwepit hap ok tã e. Eweho'opot hap atu'u yne e. Ei'arot hap i'ewyte ahupit mekewat yt eimihupit kuap i hap e. Eiwemohy hap atum ehepe eweĩ'ẽ uhowawi pote e. 29 Uiwyria'in uheropat haria eweikupte'en pote po'og waku eweipuẽti mesuwat yi tote e. Pywo pe ti uwe uwe toto uhupi mi'i hat waku pe topyhu'at katupono uipotpap po'og waku torania kai e. Pywo uhe'yrysakag ni yt ipotyi hin i yt sa'awy'iwuat yt ewywuat hin i e. Pyno eweĩ'ẽ ro uhowawi yne yne ehero hap wywo hawyi yt woroho'osaty'i saty'i hin i ra'yn katupono uiwanẽtup hawe paa'e haria kahato eweipyhu'at e. Ehehaky'e'i hap atu'u kahato uipy'a pe e. I'ewyte uiperup'i kahato pote meremo eweipuẽti uikaipyi uimohey ehepiat hap e. 30 Uimiium eipotpap hamuat yt ipotyi hin nakat i sa'awy'iwuat ewy i katupono eipotpap uhowawi pote woroho'opowyro kahato hupit hap ete are e Iesui wuat'i miit'in me.

12

MAKU 2.23-28 IRUKA 6.1-5 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe Iesui toto topotmu'eria wywo awati ypia sakpo mekewat yt motpap i hap e'at pe. Mi'i hap tote hemiit'in ho'opik ta'yn awati ta'atuesy'at hap monik hamuat. 2 Ma'ato irania'in mekewat seko wuat wo'omu'e haria pote te'eraha'at kahato hawyi wãi'i'atu'e Iesui pe — Wãi'ere ro emiit'in me Uhyt i'atu'e katupono yt aheko ewy i ta'atuho'opik awati yt aipotpap i hap e'at pe i'atu'e. Yt naku i Mehĩ mi'i tã watunug mesuwat e'at pe. Yt naku i awati watipirik katupono Tupana mõtypot hap e'at ti koity'i e'at i'atu'e seko moherep haria Iesui pe. 3 Mi'i pote ma'ato Iesui — U pãi e yt karãpe i apo mekewat miwan miat eweimowẽpap are aikotã sa'awy'i aiporekuat Tawi tesy'at kahato tesurara'in wywo hap e. 4 Aikotã teke Tupana mõtypot yat pe hawyi mekewat Tupana mõtypot yat piat man ne'i ra'yn toimõ'ẽ tesurara'in me hawyi ta'atu'u ra'yn yt aheko yt ewy hin i mi'i morekuat Tawi tunug itote hap e. Ta'i pa'iria mi'u wuat ko'i yn waku rakat toimõ'ẽ tesurara'in me. Mi'i tã ti aipotypot sa'awy'iwuat Tawi tunug e. 5 Yt karãpe i apo eiwemu'e mekewat Tupana ehay enoi hat Musei miwan ete aikotã yne Tupana mõtypot hap e'at pe pa'iria i'atupotpap at ka'ap ne'i Tupana mõtypot yat apykok hap ete miit'in powyro hap ete ma'ato yt uwe i wãi'e i'atuepe. Ta'i pa'iria mi'iria wen ma'ato te'eruwepotpap at yt aipotpap i hap e'at pe Tupana mõtypot hap yat apykok hamo pytkai yt uwe i wãi'e pa'iria pe e. 6 Mi'i hap ewy wyti urupotpap mesup pãi e. Pywo pe ti wẽtup ok toĩne'en na'yn eipy'asetpe po'og po'og Tupana mõtypot hap topyhu'at mekewat to'yat nu kawiat kai e tuwepe seko moherep haria pe. 7 Kat pote ti eweikat kahato uruepiat aparap hap aheko ehay upi yt kat i urutunug sa'ag pytkai e. Yt naku i eipy'a pe eweikat at ka'ap irania'in miat i'aparap hap ko'i katupono nimo te ti mio tã e Tupana ahepe — Pywo pe ti yt uimowepit hin i ti eheko eiminug ko'i e. Yt uimowepit hin i ti eihũria wuk hap ko'i mekewat eimiium uimõtypot hamuat hap ko'i

are katupono uimowepit hap sese ti sehaky'e'i haria irania'in hatek takaria ihaky'e'i hap uimowepit sese hap e Tupana. Uimowepit sese hap ti eiwewy'inug irania'in yt miky'e i ko'i wo hap e. Mi'i ti uimowepit sese hap e. Atiky'esat ehehaky'e'i hap uimowepit hap e Tupana sa'awy'i miwan me e Iesui wãi'e haria pe. Mi'i e hap ewetunug hawyi yt urumohit teran i katupono eweikuap ta'yn yt kat i urutunug sa'ag e Iesui wãi'e yn hap nug haria pe. 8 Yt naku i ehemiit'in Uhyt ewei'e katupono ta'atuho'opik awati Tupana mõtypot e'at piat pote ewei'e ma'ato Uito waku kahato uhemiit'in are. I'ewyte meiũran aru karãpe kat som waku kat som yt naku i miit'in minug ahenoi Tupana pe mi'i hap e'at pe waku kahato mi'iria are Tupana pe. Tupana ui'airo Miit'in Eyke'et sese wo wuat'i e'at piano e. I'ewyte wuat'i e'at Ka'iwat wo uinug. Mi'i pote Tupana mõtypot e'at Ka'iwat areĩne'en i'ewyte. Mi'i pote kat som waku watunug kat som yt naku i watunug Tupana mõtypot hap e'at pe e hano i'ewyte Tupana uinug e Iesui wãi wãi'e haria pe.

MAKU 3.1-6 IRUKA 6.6-11 PIAT EWY

9 Mio tã to'e hawyi Iesui toto towyria'in upi awati ypia sakpo ra'yn. Mi'i totepyi toto hawyi teke ra'yn Tupana ehay enoi hawe. 10 Mi'i pe toĩne'en ipo kĩ'ã rakat i'atuwywuat pe. Mi'i hawyi irania'in itotiaria ima'at reran Iesui haype — Waku apo watuwepotpap mesuwat e'at pe miit'in moehãite hap ete sio yt i'atu'e tope katupono ta'atukat yt naku i e hap haype. 11 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Waku apo mesup e'at pe watiõtem aihũ yi ka'a pyi i'okhyt'at rakat sio yt e. Ta'i aihũ Uweuria ta'at yi ka'a pe Tupana mõtypot hap e'at pe pote ti meremo watihep aihũ e. Atikuap ti Tupana mõtypot hap e'at ewetiõtem eihũ yi ka'a piat at hat e. Tupana mõtypot hap e'at piat at hat yi ka'a piat meremo eweihep yt eweipotpap i hap e'at pe yt eweiky'esat iku'uro hap pote e. 12 Mehĩ'in mana'in are kat som po'og Tupana wanẽtup hawe sio aihũria sio aito e. Ta'i watikuap ti aito po'og po'og Tupana miky'e aihũ ko'i kai e. Mi'i pote waku wati'atumoehãite miit Tupana mõtypot hap e'at pe e Iesui toma'at reran haria pe. 13 Mi'i hawyi to'e ra'yn ipo kĩ'ã rakat pe — Uiwy e etitorok to e'yke uhowawi e. Mi'i hawyi meremo toitorok topo kĩ'ã hap wuat'i ehamo hawyi waku pe ra'yn topyhu'at kokawiat ewy te ihãite ra'yn. 14 Mi'i tã Iesui tunug Tupana mõtypot hap e'at yt ta'atueko ewy i pote seko etiat wo'omu'e haria tuwat itote pyi hawyi ta'atukat kahato aikotã waku Iesui auka hamuat.

15 Iesui tikuap ta'yn to'auka hamuat ta'atukat hap hawyi toto pya i'atue'yatypepyi wẽtup hy kape toto. Typy'i kahato tuwat Iesui upi. I'ewyte i'ahu rakaria tuwat upi. Mi'i pote mu'ap upi toi'atumoehãite kahato miit'in i'ahu rakaria. 16 Toi'atumoehãite torania hawyi to'e tomimoehãite ko'i pe. — Yt ewehenoi henoi tei'o irania'in me eimoehãite uhepiat hap ko'i e. 17 Toi'atumoehãite kahato i'ahu rakaria aikotã sa'awy'i Tupana ehay enoi hat Isaia to'e hap ewy. 18 Mio tã e Tupana — Meiũran ti aru atipo'oro Uhemiit sese ehowawi e. Pywo pe ti Uheropat kahato hat topyhu'at e. Uimiky'e kahato ti Mi'i Miit e. Uimowepit sese hat ti Uimipo'oro e. Eweheha'at ro uimiky'esat nug hat kape e katupono Mi'i Miit ri Uipã'ãu eiam sese wo topyhu'at e. Mi'i Miit wyti aru imoherep uhepe uwe waku uwe yt hap e. Atimohey kahato Mi'i Miit katupono uiwanẽtup hap ewy yn tuwanẽtup e. Mi'i pote ihay upi ati'atuehakyera'at reran wuat'i ywania yi totiaria. I'ewyte iwẽ pyi ati'atu'apiheg irania'in yt imohey i haria wuat'i ywania yi totiaria e. Mi'i hawyi uwe uwe topyhu'at uimi'apiheg wuaria wo uwe uimiehakyera'at wuaria wo hap moherep hanuat Mi'i e. Mi'i Miit po wo ati'atupohari ahiag po pyi imimoehaky'e'i ko'i e. 19 Pywo pe Uimipo'oro wyti aru perup'i puo kahato miit'in mu'e e. Yt tuwemowato hin i tehay wo miit'in me. Ma'ato ti topotehakyera'at kahato e. Yt topot'uka hin i tehay wo miit'in ete. Yt ihay pirik hin i rakat paa'e kahato rakat topyhu'at e. 20 Miit'in yt uwe miky'eria i ky'e hat uhemiit e. I'ahu kahato rakaria hatek takaria ihaky'e'i rakaria aikotã akuara pok'e rakat watomog hawyi tuwepy ihay se i ra'yn hap ewy kahato toi'atumog miit'in yt tuwehum kuap i po'og nakaria ete. I'ewyte yt iwẽ po hep hin i uhehay hãpyk takat moherep hap ete e. Mi'i Miit ti'atu'akit aru wuat'i miit'in ma'at haria e. Mi'i hawyi miit'in pyhyp haria toi'atumoma yne e Tupana. 21 Meiũran ti aru Mi'i Miit yn ni miit'in miekatup mo topyhu'at mesuwat yi tote e. Ta'i Mi'i Uimipo'oro topyhu'at aru wuat'i ywania mimohey wo e Tupana yianmete Iesui etiat Isaia miwan me tohenoi.

MAKU 3.19-30 IRUKA 11.14-23 PIAT EWY

22 Mi'i hawyi itotiaria terut Iesui kape ahiag ipiit piat rakat. Mi'i miit i'ewyte yt ihapytig i i'ewyte yt ihay kuap i. Yt toikuap i sehay katupono yt hewaure i rakat toĩne'en. Yt naku i kahato tuete. Mi'i hawyi meremo Iesui timohapytig. I'ewyte toimoehay i ra'yn mekewat miit. Mi'i hawyi ihay kuap i ra'yn ihapytig i ra'yn hewaure ka'a i ra'yn ipiit toikuap yne i ra'yn. 23 Mi'i hawyi miit'in sem itotiaria te'eraha'at kahato imoehãite hat kape hawyi te'ero'e to'ope — Iesui apo Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat mekewat sa'awy'iwuat aipotypot Tawi saipepiat apo'i'atu'e to'ope. Ta'i morekuat Tawi ewywuat

kahato ha'yru sese pote i'atu'e. 24 Mi'i e hap i'atu'akagnia tikuap ta'yn hawyi — Wãi nei'o i'atu'e. Mi'i Miit yt Tupana Mipo'oro hin i i'atu'e. Ahiag mipo'oro Mi'i i'atu'e. Ahiagnia porekuat saipepiat Iesui i'atu'e. Mekewat ahiagnia akag Peusepu saipepiat i'atu'e. Mi'i pote ahiagnia toi'atusytpok kuap katupono ti sa'awy'i ti ahiag tum ni tesaika hap tope. Mi'i pote toi'atuporera'at kuap kahato mã'ãu sa'ag ko'i i'atu'e te'eruwanẽtup hawe Iesui etiat. 25 Ma'ato i'atuwanẽtup sa'ag hap Iesui tikuap ta'yn topy'a pe hawyi to'e i'atuepe — Pywo pe ti are'e ehepe ahiag koro yt ti'atusopo teran hin i ti topã'ãu sa'ag ko'i miit'in myi pãi katupono ahiag koro yt tu'uka teran hin i temiit'in ahiagnia ete are katupono to'ope to'ope tu'uka ahiag hawyi meiũran te'eruwemoma ra'yn. Aikotã aikotã wẽtup setawa piaria to'o'auka to'o'auka hawyi meiũran yt uwe kuap i tukupte'en hap ewy ahiag mipo'ororia e. Aikotã to'o'auka to'o'auka wẽtup getap wiaria to'ywot toty tomẽpyt'in nywo to'o'auka hap ewy meiũran to'o'atoiat ra'yn hawyi yt uwe i ra'yn itote tukupte'en hap ewy e. 26 Mi'i hap ewy kahato ti aru ahiag topyhu'at toi'atusopo topã'ãu ko'i temiit'in myi hawyi ti aru yt uwe i tukupte'en imipo'ororia e. Atikuap kahato ra'yn eiwanẽtup hap e. 27 Ahiagnia morekuat ehay pyi toi'atusopo mã'ãu sa'ag miit'in myi ewei'e uhepe hap ma'ato yt mi'i tã hin i e. Eipe i'ewyte ewei'atumu'e kahato ti eipotmu'e mã'ãu sa'ag ko'i sytpok hap ete eipe ma'ato koitywy ati'atusopo kahato ahiagnia eimiky'esat ewy ma'ato wãi'ewei'e uhepe e. Kat poteĩ — Ahiagnia porekuat Peusepu ehay pyi ti toi'atusopo mã'ãu sa'ag ewei'e uhetiat e. Yt eiwe'eg hin i eipe e Iesui wo'omu'e haria akagnia pe seko moherep haria pe. 28 Eweikuap teran apo aikope pyi tut uhesaika hap ahiagnia sopo hamuat hap e. Pyno ahenoi aikope pyi uhesaika hap tut hap e. Ta'i Tupana Pã'ãu esaika hamo yn ti ati'atusopo mã'ãu sa'ag ko'i miit'in kaipyi e. Tutum yne ra'yn tesaika hap uhepe meimuẽwuat ko'i porenõtem hamuat e. Mi'i tupono ti koitywy Tupana topyhu'at ra'yn miit'in Porekuat no mesuwat yi tote katupono miit'in porekuaria ahiagnia urui'atuporenõtem mesup pote are katupono ati'atu'akit ne'i ra'yn ahiag i'ewyte ahiagnia pãi e Iesui wãi'e haria pe. 29 Yt uwe i mesuwe teke kuap ipy'ahak takat yat pe hekare'en etiat ipohari hamo are ma'ato toipo'i po'i haity wo hawyi teke kuap hesaika rakat yat pe hekare'en etiat ipohari hamo e. Mi'i hap ewy kahato ti atunug ahiag porekuat ete Uito e. 30 Mehĩ'in eiwe'eg wo o uihoiro hap pupi are katupono uwe uwe yt uhemiit i topyhu'at mi'i hat yt uikawiano i topyhu'at e. I'ewyte uwe uwe yt ikaykay i miit'in uhowawi mi'i haria tukupte'en uhowawiat miit'in pyhyp hanuaria wo e. Eiwe'eg wo o uipun iũte'en hap pupi ui'ywania e. Yt pote Tupana ewanĩkaptia wo aru eweikupte'en e. 31 Eiwe'eg wo o Tupana Pã'ãu pun ehepiat hap pupi e. Pywo pe ti Tupana timohãpyk kuap kahato yne yne wyti ehehay sa'ag ko'i eiminug sa'ag ko'i toi'atumoweityk kuap torania are ma'ato wẽtup ehehay sa'ag ni yt karãpe i toimohãpyk kuap i Tupana e. Karãpe Tupana Pã'ãu pywuat sese kaipyi ihay ehepe turan uhetiat ehehakyera'at hat mi'i hawyi — Eso kahato ewei'e Tupana Pã'ãu me mi'i e hap wyti aru yt karãpe i Tupana timohãpyk kuap e Iesui. 32 I'ewyte kat ewei'e kat ewei'e sa'ag uimoweuka'i hap Eheyke'et ete Eikywyt ete uhete mi'i hap ko'i sa'ag ti Tupana timohãpyk kuap te ma'ato uwe uwe Tupana Pã'ãu pywuat sese rakat ehay pe — Eso kahato rat e mi'i hat wyti aru yt karãmuo i ra'yn Tupana timohãpyk kuap wuat'i e'at piat ra'yn e Iesui — Ahiag ehay pyi eti'atusopo ahiagnia e haria pe.

33 Pywo pe ti aimikoi ypia yt ihãite i hawyi yt tuweium kuap i ahepe e. Ta'i aimikoi yt haat rakat i yt karãmuo i hum kuap tosaat ahepe mekewat aimikoi saat he kahato rakat pote watikuap ta'yn yt naku i rakat. Ma'ato tuweium kahato ahepe aimikoi ywa ko'i pote wakuat kahato yp hap watikuap e. 34 Mi'i hap ewy kahato ti eipe seko enoi haria ypia yt ipiit i rakat ewy yt haat i rakat ewy yt hewo i rakat ewy eipe e. Yt kat i ei'e hap he rakat toĩne'en eikaipywiat are katupono ti eiwẽ pyi ti sehay haiug nakat miit'in mosaty'i saty'i hamuat sehay sa'ag yn tuwẽtem na'yn eiwanẽtup saiwot hap kaipyi. Yt naku i kahato aikotã moi wo'o'auka hat wanẽtup hap ewy ti eiwanẽtup hap pãi e. 35 Mi'i hap ewy kahato eipe aikotã ahekare'en i'apyp takat ewy eipe e. Karãpe miit'in terut ahowawi ikahu kahato rakat ta'atuium mi'i hawyi — Waku aito watum aimiium ikahu kahato rakat wy wato'e. Ma'ato yt naku i watum ahekat pot'i yt ikahu rakat i irania'in miium waku ha'up mo wato'e e. Mi'i tã watunug pote yt hegyi'at i rakaria i watoĩne'en wato'e aiwo'ope e. Mi'i hap ewy waku e hap tuwanẽtup hawe wyti waku e hap ete wanẽtup hat ti toĩne'en na'yn ma'ato uwe uwe i'atunug tuwepe sehay sa'ag tuwanẽtup hawe mi'i hat wyti yt naku i rakat nuat ti toĩne'en na'yn e. Pyno ti waku wati'atunug ahekat waku rakaria ewy aiwanẽtup hawe e. Mi'i hawyi wahenoi kuap irania'in me ahekat aiwanẽtup hap wakuat ko'i e wo'omu'e haria akagnia pe. 36 Eiwe'eg wo o ehehay ko'i ko'i Tupana Pã'ãu etiat uhetiat uhemiit'in etiat hap pupi are wyti ehepe katupono karãpe Tupana tut urumoweuka'i haria apiheg hamo mi'i hap e'at pe — Kan hamo ten mi'i tã ewei'e eimikyry'i wo uhete uhemiit'in ete e aru ehepe e. Mi'i hawyi kat ewei'e aru Tupana pe ei'apiheg hap e'at pe e. 37 — Ta'i yt nakuaria i kahato eipe e Tupana ehepe tut turan. Ehehay sa'ag uhete wyti i'ewyte uimohey haria ete i'ewyte wy

Tupana Pã'ãu wakuat ete pote yt naku i ewetunug e. Pywo ti ehehay sa'ag hap ete Tupana to'e aru — Woroho'okuap kahato pote mesup uimi'apiheg nuaria wo eweipyhu'at eipe katupono Uha'yru ete eiwekyry'i kahato eipe e aru ehepe ma'ato irania'in me — Wakuaria kahato eipe katupono yi tote eweikupte'en turan ei'e hap kaipyi atikuap Uha'yru mõtypot haria wo eweikupte'en e aru Tupana uimohey haria pe e. — Woroho'okuap imohey haria eipe ehehay kaipyi eweikupte'en yi tote turan e aru Tupana uimõtypot haria pe e Iesui yt to'oksat'i i haria pe.

IRUKA 11.29-32 PIAT EWY

38 Mi'i hawyi itotiaria wãi'e hap enoi haria te'ero'e Iesui pe — Etomoherep to uruepe esaika hap atipy kaipywiat merep'e hap ewy yt miit'in mikuap i hap ko'i ewy i'atu'e. Mi'i tã etunug mote ti aru meremo ra'yn uruimohey En Tupana Mipo'oro ma'ato yt pote yt i'atu'e. 39 — U pãi e Iesui yt atunug neran i wyti iwato hap merep hap ewy miit'in uimohey hamuat are katupono yt naku i nug haria yt timohey kuap i ti mi'i pote — Tupana i'atu'e eremoherep uhepe uimo'akasa iwato rakat kape atipy kaipyi mi'i hawyi woromohey En i'atu'e. Mi'iria wyti yt Tupana mohey i haria pote ra'yn mio tã i'atu'e. Ta'atuky'esat Tupana iã'ãkap ko'i ta'atumimohey ko'i wo heremo pote. Yt nakuaria i ra'yn nyti mi'i tã iky'esat e. Mesup ti eweiky'esat atunug iwato rakat uipo wo ehepiat kuap hamo ma'ato yt atunug neran hin i ehehay pyi e. Meiũran ti aru ma'ato atunug wẽtup iwato rakat uimohey ehepiat hamo. Iwato'in nakat atunug aru miit'in mowanẽtup kahato hamuat katupono mekewat e'at pe ti aru Uito Eheyke'et Eikywyt ti toĩne'en i hamuat tosyp hawyi mye'ym e'at yn toĩne'en tosyp hawe hawyi tuwẽtem i ra'yn gu'uro pyi e. Mi'i yn ni iwato sese rakat atimoherep ei'akasa hamo uimohey hamo ehepiat e. 40 Aikotã mekewat sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Iuna toĩne'en pira wato ymyẽ pe mye'ym e'at mye'ym ewãtym mi'i hawyi tuwẽtem i ra'yn pira wato ymyẽ pyi. Mi'i hap ewy kahato ti aru arepyhu'at Uito yi pe hawyi arẽtem i ra'yn uisyp hawyi ase'i Iuna toĩne'en i hap ewy e. Mi'i yn atunug iwato hap aremoherep ehepe Tupana Mipo'oro sese Uito hap mohey hamuat. Ma'ato mi'i yn ni aru atimoherep ehepe yt miit'in minug kuap ko'i i uimohey hamuat ma'ato arẽtem gu'uro pyi pytkai yt uimohey i aru eipe hap atikuap ta'yn e. 41 Pyno toĩne'en koitywy wẽtup ok Iuna ewywuat eipy'asetpe ewei'akasa hamo ma'ato ti Mi'i Miit ti po'og Tupana ehay moherep hat Iuna kawiat hat ma'ato yt uimohey i eipe e. Sa'awy'i te ti tawa wato Niniwe kape toto Iuna hawyi toimoherep Tupana ehay i'atuepe. Mi'i hawyi paa'i'atu'e. Te'eruwemorem kahato Tupana kape yt naku i nug hap kaipyi mekewat Iuna mienoi upi are ma'ato mesup ti wẽtup ok po'og Tupana ehay moherep hat aha'ase'i Iuna kawiat rakat toĩne'en eimu'e hat koro ehehamo ma'ato ahenoi henoi Tupana ehay ehepe pytkai yt eiwemorem neran hin i eiminug sa'ag hap kaipyi Tupana kape e. Pyno eipe po'og yt nakuaria i mekewat tawa Niniwe piaria kai hamuat e. Karãpe Tupana tut uwe tomi'apiheg wuaria enoi hamo mi'i hap e'at pe ti aru tawa Niniwe piaria pe — Waku rakaria eipe e aru Tupana i'atuepe. Ma'ato ehepe ti aru — Yt nakuaria i eipe katupono po'og po'og Iuna kawiat toĩne'en eipy'asetpiat eimu'e hat Uimipo'oro ma'ato uimipo'oro ehay pun haria ne'i ti eipe e aru ehepe e Iesui wo'omu'e haria pe. 42 Sa'awy'i morekuat wato haryporia kawiat tut pya pyi at wẽtem hap moran kaipyi tut aipotypot sa'awy'iwuat we'eg hap kuap hamo tut e. Ma'ato koitywy ti wẽtup ok ti toĩne'en eipy'asetpe po'og we'eg morekuat Sarumãu kawiat hat ma'ato iwe'eg hap pun haria ti eipe e Iesui tuweete. Mi'i pote ti aru — Yt naku i kahato eipe e aru Tuana ehepe katupono Uimipo'oro po'og we'eg nakat ehay pun haria eipe e mi'i pote woroho'o'apiheg kahato eipe e aru ehepe mekewat ei'apiheg hap e'at pe e Iesui tehay pun haria pe.

IRUKA 11.24-26 PIAT EWY

43 Mi'i hawyi po'og Iesui tohenoi ahiag ko'i etiat. Eiwe'eg wo o mã'ãu sa'ag mupi e katupono karãpe wẽtup mã'ãu sa'ag tuwẽtem wẽtup ok miit piit pyi mi'i hawyi kowo'i kowo'i hewyry kahato aikope aikope yahig upi aikope aikope ga'apy pe teiam kat hamo tuwemohy teran haype ma'ato yt toipuẽti i teiam itote hawyi ti aru tuwanẽtup i ra'yn tosaipe toĩne'en sa'awy'iwuat hap kape i e. 44 Mi'i hawyi ti ta'aipok teiam mot'i kape i ra'yn. Mi'i hawyi ti yt uwe i toipuẽti teiam mot'i pe hawyi waku te teiam mo topainug me toipuẽti hawyi toĩne'en i ra'yn temiit sa'awy'iwuat ahiag ipiit piat rakat e. 45 Mi'i hawyi — Pãi e waku kahato uheiam mo te i ra'yn mesuwat uhemiit e. Mi'i hawyi — To'iro ahiagnia e watuwehyt'ok meiẽwuat miit pe uheiam mot'i pe e 7 ok takaria towyria'in me ahiagnia pe po'og sa'ag tokawiat mã'ãu ko'i pe. Mi'i hawyi ti tuwehyt'ok ta'yn mi'i miit pe hawyi po'og yt naku i rakano mekewat ipiit piat rakat sa'awy'iwuat kai. Sa'awy'i yt naku i tuwete ahiag ipiit pe toĩne'en mote. Ma'ato ahiag ta'aipok 7 wo hawyi po'og yt naku i mekewat miit ete sa'awy'iwuat kai e. Mi'i hap ewy ti aru eweipyhu'at eipe yt kat i Tupana Pã'ãu eweipag eipiit pe pote katupono mã'ãu sa'ag toto hawyi ta'aipok towyria'in wywo hawyi eipuẽti

eipe waku pe te eiwepainug turan waku te ei'yat toipuẽti ewehywytip we toipuẽti eipe. Mi'i hawyi mã'ãu sa'ag ko'i tuwehyt'ok eipiit pe yt uwe i itote pote. Mi'i hawyi ahiag sem eiam eweikupte'en yt uimohey i pote. Yt uwe i Tupana Pã'ãu eipiit piat pote meiũran po'og sa'ag na'yn eweikupte'en sa'awy'iwuat kai e Iesui itotiaria pe.

MAKU 3.31-35 IRUKA 8.19-21 PIAT EWY

46 Mio tã e Iesui turan ity iywyt'in nywo yt pya i aikope toĩne'en hap kai hawyi te'eruwẽpowat — Uruehay teran ewywo Uimẽpyt Urueyke'et i'atu'e. Eriot ro uruewawi oken kape i'atu'e. 47 Mi'i hawyi toto wẽtup ok henoi hamo — Iuẽ ety eywyt'in ekaykay Mehĩ e. I'atuehay teran ewywo Uhyt e Iesui pe. 48 Mi'i pote Iesui to'e — U pãi are uwe uity uwe'in uheywyt'in uwe'in uheinyt'in e. 49 Eweha'at ro uipotmu'eria meiũpiaria kape are katupono uwe uwe uhehay nug haria mi'iria tukupte'en ni uity'in no uheywyt'in no uheinyt'in no e. 50 Katupono ti uwe uwe Ui'ywot atipy piat miky'esat nug haria yn ni tukupte'en uity'in uheywyt'in uheinyt'in tukupte'en uiwanẽtup hawe e Iesui itotiaria pe iwanẽtup haria pe.

Mi'i hap etiat atikuap kahato pote ahenoi mesuwe uimiwan me uito Mateu.

13

MAKU 4.1-9 IRUKA 8.4-8 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi mekewat getap wyi Iesui tuwẽtem na'yn hawyi toto i ra'yn yi Karireia hyemyi'a wato kape. Mi'i tote ta'apyk yi kyt rote yẽpeke. 2 Mi'i hawyi miit'in sem kahato tõ'ẽ tõ'ẽ howawi. Mi'i pote teke ra'yn yara wato pe itote pywiat yẽpe upiaria mu'e hamo. Typy'i kahato rakaria toi'atumu'e. 3 Toi'atumu'e kat ko'i kat ko'i ete hã'ãkap wuo. — Sa'awy'i so wẽtup ok toto toko kape hã'ỹi sytpok hamo e. 4 Mi'i hawyi so toko tote put'okto'e hawyi tohytpok hã'ỹi wakuaria so tohytpok toko pe e. Mi'i so ta'at yi wakuat rote e ma'ato go py'asetpuo mu'ap ẽpe upi hewo hewo irania'in hã'ỹi ko'i so. Mi'i ko'i so weitaria tu'u yne ne'i e. 5 Irania'in ni yi perup nu totiat ko'i tote hewo hewo e. Mi'i totiat so hẽtyt wen e. 6 Ma'ato meiũran at hakup hawyi ti iku'uro kat pote yt toto kuap i hapo yi piit kape nu totiat ne'i pote e. Mi'i pote meiũran itag na'yn hawyi meremo iku'uro e. 7 Ma'ato irania'in hã'ỹi ni hewo hewo te'en te'en i'anam me e. Mi'i ti i'ewyte hẽtyt wen ma'ato i'anam mywo to'o'ewy wewuat'i pote meiũran i'anam tohik ne'i ra'yn yt tuwenug i ra'yn e. 8 Ma'ato irania'in hã'ỹi yi wakuat rote go sese tote hewo hewo rakaria wyti i'atuehãite kahato te'eruwenug kahato e. Ta'i wẽtup yp kaipyi 100 iã'ỹi toipuẽti. Mi'i hawyi wẽtup yp kaipyi 70 iã'ỹi toipuẽti. Mi'i hawyi wẽtup yp kaipyi 30 iã'ỹi hap ewy yi wakuat rakat rotiat hewo rakat hã'ỹi ko'i e. 9 Mi'i tupono are'e ehepe ehewaure ka'a pote eweiwanẽtup kat ui'e kat ui'e hap kape uhehay iã'ãkap wuat kape eiwanẽtup o e.

MAKU 4.10-12 IRUKA 8.9-10 PIAT EWY

10 Mi'i hawyi Iesui potmu'eria tõ'ẽ howawi — Uhyt i'atu'e kat hamoĩ sehay hã'ãkap wuat eti'atumu'e irania'in i'atu'e. 11 — Ta'i yt uimohey i haria ti ati'atumu'e hã'ãkap wuo yt heremo i ma'ato ehepe uimohey haria ti sehay wo herep wuo woroho'omu'e aikotã aru Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat no mesuwe atipy piat ewy hap ete e. 12 Katupono uwe uwe uhehay ikuap teran mi'i hat pe ti aru po'og topyhu'at uhehay e. Ta'i uhehay ahyt kuap teran hat topyhu'at uhehay kuap sese hat e. Ma'ato irania'in yt uhehay kuap teran i haria ti aru yt kat i i ikuap aru uimienoi ko'i e. Uhehay kurin ta'atukuap ta'atusu'at hawyi tuwat hawyi meremo ta'atuwaure i ra'yn uhehay mi'i haria. Uhehay yt teke sese i i'atuwanẽtup hawe pote e. Te'eruwewanẽtup ran haria ewy mi'iria. Ta'atuwanẽtup hawe yt ta'atunug neran i uhehay pote yt teke sese i i'atuwanẽtup hawe e. 13 Mi'iria te'eraha'at uhowawi wen ma'ato yt uikuap wytkai i e. I'ewyte uhehay teke i'atuwaure pe wen ma'ato yt ta'atukuap i kahato ta'atuwanẽtup hawe kat are kat are sese hap yi sa'ag ewywuaria mi'iria pote e. 14 Aikotã sa'awy'i Tupana ehay enoi hat Isaia to'e miwan me hap ewy — Teke kahato uhehay i'atuewaure ka'a pe wen ma'ato yt put'ok'e i i'atuwanẽtup hawe e Tupana Isaia miwan me 6.9 pe. I'ewyte uiminug wakuat ko'i kape te'eraha'at kahato ra'yn wen ma'ato yt ta'atukuap i uwe Uito hap e. 15 Katupono sehay pywuat Tupana piat yt he hin i i'atu'e te'eruwanẽtup hawe ta'atupy'a pe. — Uruikuap ta'yn emienoi i'atu'e uhepe wen ma'ato yt ta'atunug i te. — Yt urumu'e po'og mekewat ete i'atu'e katupono uruikuap ta'yn yne urumu'e hap i'atu'e yt ta'atukuap hin i te pytkai. Yt ta'atukuap teran i pote mi'i tã i'atu'e at ka'ap e Tupana katupono ta'atusu'at su'at i teran uhehay ta'atuwẽ puo ma'ato te'eruwanẽtup hawe wẽtup sehay kape ra'yn te'eruwanẽtup e. Yt ui'e hap hin i i'atuwanẽtup hawe. Yt naku i kahato rat mi'iria wanẽtup hap atipuẽti pãi e Tupana. Ta'i te'eraha'at ri uhehay kape miwan kape wen ma'ato ti te'eruwanẽtup wẽtup kape ne'i e. Ma'ato pywo ta'atukuap teran uhehay pote ta'atukuap kuap e. I'ewyte pywo te'eraha'at teran mote ti te'era'akasa ra'yn e. Mi'i hawyi heremo yne i'atuwanẽtup hawe uikuap hap topyhu'at e. Mi'i hawyi ti te'era'aipok uhowawi ta'atuminug sa'ag hawyi paa'i'atu'e

uhowawi hawyi uimohey haria wo te'eropyhu'at e. Uimimoehaĩteria wo ra'yn hawyi tukupte'en uimiehakyera'aria wo ra'yn tukupte'en hawyi uhehay ta'atuky'esat ra'yn hawyi e Tupana sa'awy'i Isaia henoi e Iesui. — Pywo pe ti Isaia e hap ewy kahato tukupte'en yt uimohey i haria e. Mi'i pote ati'atumu'e mi'iria hã'ãkap wuo yt ta'atukuap teran i pote e. Ma'ato eipe uiwyria'in uimohey haria sese ati'atumu'e teran uhehay sese eweikuap teran haria pote e. 16 Mi'i tupono Tupana mimowepit ko'i wo eweikupte'en po'og torania miit'in kai katupono ui'akasa hap sese ko'i eipe i'ewyte uhehay sese kuap haria eipe e. Mi'i pote Tupana mipoityro ko'i wo eweikupte'en kahato eipe e. 17 Uipotmu'eria pywo pe ti sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria ti te'era'akasa teran kahato ei'akasa hap ko'i kape e. I'atupap kahato uhowawi te'era'akasa hamo. Sa'awy'iwuaria aikotã aru uhut hap moherep haria te'era'akasa ma'ato ta'atumu'etu wuat ewy te'era'akasa sa'awy'itewuat wakuaria te'era'akasa teran. I'ewyte ta'atukuap teran kahato uiwẽ piat eimikuap ko'i are ma'ato ti yt ta'atukuap kuap i ta'atukat pytkai e. Mi'i pote eheha ehewaure Tupana mipoityro ko'i sese tukupte'en mesuwe e.

MAKU 4.13-20 IRUKA 8.11-15 PIAT EWY

18 Uiwyria'in mio ahenoi ra'yn wyti ehepe kat are kat are hã'ỹi iã'ãkap wuat hap ko'i are katupono atiky'esat eweikuap uimienoi mikoi yp etiat sehay iã'ãkap wuat hap e Iesui topotmu'eria pe. 19 Mekewat hã'ỹi sytpok hat wyti Tupana ehay sytpok hat ewy e. Mi'i hawyi mekewat go pu'ap ẽpe upiaria ti wẽtup ok wẽtup ok uhehay kapiat wanẽtup hat ewy e. Mi'iria ti ikuap sa'ag ne'i e. Mi'i pote mi'iria kaipyi ahiag tihep te'en te'en ne'i i'atupy'a pyi Tupana ehay e. 20 I'ewyte ti mekewat hã'ỹi nu totiat yi hit rotiat ti wẽtup ok ti wẽtup ok ti wanẽtup teran hat ewywuat ne'i e. Mi'i hawyi meremo waku kahato toipuẽti uhehay wen e. 21 Ma'ato yt teke i iwanẽtup hawe sese meimuẽwuat uimienoi ko'i yt i'atusapo wo i pote e. Mi'i turan ti irania'in ti'atusaty'i saty'i ra'yn Tupana ehay mohey i'atuepiat hap. Mi'i pote ta'atu'atoiat ra'yn Tupana ehay e. Sa'awy'i te ti ta'atumohey kahato wen ma'ato mi'i turan ti irania'in to'okyry'i ra'yn mote te'eruwemõti ra'yn uimohey hap pupi e. Mi'i hawyi typy ehay ete te'eruwanẽtup at ka'ap. Mi'i hawyi Tupana ehay kape yt te'eruwanẽtup i ra'yn hawyi kat aru kat aru atunug kat aru atunug e hap kape yn na'yn te'eruwanẽtup at ka'ap. Mi'i hawyi Tupana ehay kape yt te'eruwanẽtup kuap i. I'ewyte — Uhekat iwato kahato hawyi uimowepit hap sese toĩne'en aru i'atu'e e. 22 Mi'i hawyi ta'atukat hap ky'ewi yn tukupte'en i'atuwanẽtup hawe at ka'ap hawyi Tupana ehay yt tuwenug kuap i i'atupy'a pe. Hu ypia tohik ne'i ra'yn hap ewy topyhu'at i'atupy'a pe. I'anam kahato ga'apy piat ewy itote pote yt tuwenug hin i. Mi'i hap ewywuaria ti typy ehay ky'e kahato haria aimikoi i'anam miat ewywuat e. 23 Ma'ato mekewat yi wakuat rotiat ti wẽtup ok wẽtup ok hewaure kahato rakat ewy. Mi'i hat sat'e kahato ka'a wanẽtup hawe. Mi'i hawyi Tupana ehay toikuap kahato topy'a pe hawyi tutunug kahato ra'yn Tupana e hap ewy e. Mi'i ti yi wakuat rotiat at hat hã'ỹi ihãite kahato rakat ewywuat e. Mi'i ti wẽtup ok 100 wẽtup ok 60 wẽtup ok 30 iã'ỹi ewywuat ra'yn e Iesui topotmu'eria pe. 24 Koitywy ahenoi teran ehepe wẽtup i uhehay aikotã Tupana topyhu'at miit'in Porekuat no mesuwarotiat. Aikotã toĩne'en Morekuat atipy pe hap ewywuat e Iesui. Mio tã are'e Sa'awy'i so wẽtup ok toto toko kape hã'ỹi ko'i koi hamo hawyi toikoi at iã'ỹi waku aimi'u man wuat rakat iã'ỹi toikoi at itote e. 25 Ta'i man wuat waku rakat iã'ỹi tohytpok kahato ra'yn itote yi perup we. Waku pe itote hawyi ta'aipok i ra'yn to'yat kape e. Ma'ato wãtym muo iket kai wẽtup ok hewanĩkap toto iko kape imikoi py'asetpuat wẽtup kawiat iã'ỹi yt mi'u i rakat iã'ỹi koi man wuat waku rakat iã'ỹi ewywuat wen ma'ato nop takat toikoi ka'ap tewanĩkap ko moma hamo mikoi mo'anam hamo toikoi hã'ỹi ran man wuat ewywuat mikoi ka'iwat ket kai toikoi e. 26 Mi'i hawyi meiũran hẽtyt to'opype ra'yn man wuat waku rakat ypia to'opype ra'yn iã'ỹi ran ko'i wywo e. 27 Mi'i hawyi meiũran go ka'iwat ko eropat haria tuwat iko kape imikoi waku sio yt hap kuap hamo tuwat i'yat kaipyi. Te'era'akasa hawyi aikotã imikoi ypia pe to'opype ra'yn yt nakuat i iã'ỹi rakaria wywo iã'ỹi yt mi'u i rakat ta'atukuap hawyi te'era'aipok go ka'iwat kape henoi hamuat — Uruka'iwat i'atu'e sa'awy'i kue etikoi iã'ỹi wakuat yn eko pe i'atu'e. Pywo pote aikope pyi saĩke hẽtyt yt mi'i i yn i ra'yn i'atu'e. Uwe saĩke ikoi eko pe yt waku rakat iã'ỹi i i'atu'e. 28 — Ta'i ahewanĩkaptia mikoi ra'yn ti som e toi'atuwesat. — Pyno waku watipuruk ta'yn emikoi py'asetpiat ko'i ahewanĩkaptia mikoi i'atu'e. 29 Ma'ato — Yt eweipuruk tei'o e katupono eweipuruk pote ti ten mekewat uimikoi wakuat rakat ko'i ẽtyt turan ne'i ra'yn eweipuruk i'ewyte to'opype pype pote e. Waku ra'yn aru to'opype te'eremotag e. 30 Pyno waku toywyt pe te'eremotag e. Mi'i hawyi iterek hap e'at pe ra'yn aru ipotpap takaria pe are'e — Eweiterek to mekewat wanĩkap mikoi sa'ag yt man yt naku i mi'u rakat nug hap iã'ỹi ewywuat nop takat mi'i hawyi ewei'apeman kytyt sok hawyi eweiwuk to aria pe e. Mi'i tã ewetunug hawyi waku eweterut ro uimikoi sese torania meikowo ui'yat wato kape hawyi waku mesuwe e mikoi ka'iwat koro temiit'in me e Iesui. — Mi'i ui'e hap ewy kahato

Tupana topyhu'at Morekuat nuat mesuwat yi tote aikotã toĩne'en Morekuat no atipy pe hap ewy e Iesui hyemyi'a ẽpe piaria pe miit'in sem me.

MAKU 4.30-32 IRUKA 13.18-19 PIAT EWY

31 Mi'i hawyi wẽtup hã'ãkap i ra'yn Iesui tunug yi kyt upiaria mu'e hamo. — Pyno ahenoi teran ehepe wẽtup sehay aikotã Tupana toĩne'en aru mesuwe Morekuat no aikotã atipy pe hap ewy e. Ahetama pe toĩne'en mutata ypia aimikoi aimi'u apopyt kahato mi'i e. 32 Ma'ato watikoi iã'ỹi kurin kat hawyi hẽtyt hawyi meremo tuwemotag hawyi i'yp po'og iwato irania'in aimikoi ko'i kai ma'ato hã'ỹi kurin kahato torania irania'in aimikoi iã'ỹi ko'i kai topyhu'at e. Tuwekoran mowato kahato ra'yn e. Ikoran wato hawyi weitaria tõ'ẽ tõ'ẽ kahato te'eruwesok nug ikoran miat upiat hamo e. Mi'i hap ewy ti aru Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat no mesuwe aikotã atipy piat hap ewy e Iesui yara pyi yẽpe etiaria kape.

IRUKA 13.20-21 PIAT EWY

33 Pyno ahenoi i wẽtup uhehay ehepe aikotã aru Tupana topyhu'at Morekuat no mesuwe miit'in py'asetpe hap etiat i ra'yn e. Karãpe haryporia'in tunug u'i ta'atu'apõi mekewat kurin kat mani pyre ipuk wywo mi'i hawyi tuwemowato ra'yn mani puk ipyre wywo hawyi. Sa'awy'i kurin kat tuwemowato ra'yn ipuk toi'apõi ipyre wywo hawyi. Mi'i hap ewy kahato Tupana topyhu'at Morekuat no mesuwat yi tote aikotã toĩne'en atipy pe hap ewy e Iesui hyemyi'a Karireia upiaria pe.

34 Sehay iã'ãkap wuo yn toi'atumu'e miit'in sem ko'i itote yt heremo i hap ewy toi'atumu'e teran typy'i rakaria. 35 Toi'atumu'e hã'ãkap aikotã sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria mienoi hap ewy — Meiũran ti aru areto miit'in mu'e hã'ãkap wuat hamo e. Mi'i hap e'at pe ti aru uiwẽ pyi tuwẽtem hã'ãkap wuo yn yt uwe mikuap i te sehay pakup po'og ikahu rakat po'og hãpyk takat. Mi'i ti irania'in yt ikuap i te yt uwe mikuap i te e. Ta'i yi nug hawyi te yt uwe ikuap takano i ati'atumu'e miit'in hã'ãkap wuo e Tupana sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Tawi wepy hawe 78.2 pe. 36 Mi'i hawyi Iesui to'e itotiaria pe — Toran na'yn ui'e hap eimu'e hap e. Ewei'aipok to ehetawa ko'i kape e. Mi'i hawyi toto ra'yn ihyemyi'a totepyi wẽtup getap kape temiit'in nywo yn na'yn 12 ok takaria wywo. Mi'i hawyi put'okta'atu'e hawyi hemiit'in te'ero'e — Urumu'e hat i'atu'e yt uruikuap hin i ti emienoi hã'ãkap wuat i'atu'e. Ehenoi ro mi'i emienoi hã'ãkap wuat uruepe i'atu'e. 37 Mi'i pote toi'atuwesat — Mekewat iã'ỹi wakuat koi hano ewy ti Uito Eheyke'et e. 38 Mekewat go ewy ti wuat'i ywania uhehay kapiat wanẽtup haria mesuwat yi wato totiaria e. Mekewat hã'ỹi wakuat man nug hamuat ewy ti Tupana mipo'oro ko'i wuat'i tama kapiaria ko'i uimohey haria — Waku watunug Tupana Aipotypot no e haria are ma'ato mekewat hã'ỹi yt nakuat i yt mi'u hã'ỹi rakat i ahiag ehay moherep haria mekewat ahiag sa'yru'in saki'yt'in e. 39 Mekewat wanĩkap iã'ỹi wẽtup koi hat ti ahiag e. Mekewat iã'ỹi terek haria ti atipy kaipywiaria Tupana eropat haria atipy piaria e. 40 Ikahuro hap e'at pe ati'atupo'oro atipy piaria yt uimohey i te haria miit'in atunug hamo ati'atu'apiheg hamo. Aikotã wanĩkap mikoi ta'atusokwuk hap ewy atunug aru ahiag ehay mohey haria ete e. Mi'i tã ti aru aikotã iã'ỹi terek hap e'at piat ewy aru topyhu'at mekewat ikahuro hap e'at turan e. Iã'ỹi terek haria meimuẽwuat atipy kaipywiaria ewy te'eropyhu'at are ta'atuporera'at ahiag mẽpyt'in wuat'i ywania etawa piaria e. 41 Uito ti Eheyke'et Eikywyt no areĩne'en mi'i tupono ti aru mekewat e'at pe ati'atupo'oro atipy piaria yt naku i nug haria atunug yne hamo e. Pywo ti mekewat yi kahuro hap e'at pe — Eweteropo'ok to uhowawi wuat'i sa'ag nug haria ahiag upiaria are aru e. 42 Ewei'atunug no uhemiit'in ma'at haria are ti aru. Mi'i hawyi ewehytmoi ro mi'iria aria wato haiwot rakat pe are aru mesuwat yi kahuro turan. Mi'i hawyi ti aru to'okak'i kahato ti aru i'ewyte ti aru kyry'et kyry'et'i'atu'e haty kahato ta'atuetiat pote e. Aria sakup kahato pote kynkyn'i'atu'e ahiag mikoi ko'i ewywuaria e. 43 Ma'ato meimuẽwuat Tupana miky'esat nug haria pe ti aru — Eipe ti uimowepit haria wo eweikupte'en are aru. Eipe ti uimimõtypot nuaria mesup are ti aru. Eipe ti iwato'in nakaria wo Tupana etama piaria are ti aru. Eiminug wakuap ko'i Tupana mõtypot hap ko'i Tupana mowepit hap topyhu'at wuat'i e'at pe. Aikotã ihot'ok hap aimowepit hap ewy eweikupte'en aru are Tupana miky'esat nug haria pe. Uiwyria'in ehewaure ka'a pote eipotpap to uhehay kuap hap ete e Iesui topotmu'eria pe. 44 Pyno wẽtup i ahenoi sehay iã'ãkap ehepe are aikotã Tupana topyhu'at Morekuat no mesuwarote aikotã toĩne'en atipy pe hap ewywuat e Iesui. Wẽtup ok so ipotpap wẽtup ok ko ete turan tepurure wo toipuẽti yi pe miit'in miãuka imehit kahato rakat. Hekat sok toipuẽti yi ywyt'okpype tepurure wo ipotpap turan e. Mi'i hawyi so — Pãi e ta'i atiky'esat kahato rat meiũwat uiano e topy'a pe. Mi'i hawyi so tohyp i yi piat tomipuẽti hawyi toto ra'yn mekewat yi ka'iwat kape to'e hamo — Atikyi'at reran eko mehĩ e. Atum ni aru emiky'esat ok tã ha'up epe pãi e. Mi'i hawyi toikuap karania upi hawyi iwepit kahato hap wywo toto to'yat kape yne towanuat weneru hamo. Toiweneru toko to'yat tekare'en ko'i kat ko'i kat ko'i tomiereko ko'i toiweneru yne yne ra'yn hawyi mi'i sa'up

mo toikyi'at mekewat yi aikope toipuẽti yi pe mekewat hekat e. Mi'i hap ewy ti Tupana ti'atukyi'at aru mesuwarotiaria temiit'in no hawyi yi Porekuat no i ra'yn topyhu'at e Iesui sehay iã'ãkap wuo. 45 Uiwyria'in e wẽtup uhehay hã'ãkap i ra'yn ahenoi teran ehepe aikotã aru Tupana topyhu'at Morekuat no mytyp tote aikotã atipy piat hap ewy e Iesui temiit'in me. Sa'awy'i so wẽtup ok karaiwa toto wahi ko'i kyi'at hamo e. 46 Mi'i hawyi so wahi wẽtup po'og ikahu sese rakat torania kai toipuẽti itote ikahu kahato rakat. — Meikowat wahi nu sa'up iwato kahato rakat kawiat e tuwanẽtup hawe. Imehit kahato rakat pãi e. Po'og po'og hekat rakaria wuat kai torania irania'in kai mi'i wahi ikahu e. Yt wẽtup i po'og hekat rakat wuat atipuẽti uito mesuwat wahi kahu hap ok tã e so. Mi'i hawyi so toiky'esat kahato topy'a pe hawyi so toiweneru yne tomiereko to'yat te'yi tomikoi hawyi mi'i sa'up mo toikyi'at ra'yn mekewat wahi towanuat e. Pywo pe ti mi'i kyi'at hap ewy kahato Tupana tikyi'at aru wuat'i ywania towanuat hawyi topyhu'at Ka'iwat no aikotã toĩne'en atipy pe hap ewy e Iesui temiit'in me. 47 Mi'i hawyi — Uipotmu'eria pyno wẽtup sehay iã'ãkap i atimoherep ehepe aikotã Tupana topyhu'at miit'in Porekuat no hap e Iesui. Sa'awy'i so toto wẽtup ok pira pytyk hamo ihyemyi'a wato kape tesuki wato totioto. Mi'i hawyi so toipun na'yn tesuki wato y'y wato pe pira pytyk hamo e. Mi'i hawyi hesuki howapy kahato pira ko'i wo aikotã aikotã hap ko'i tukupte'en hesuki wato pe so e. 48 Mi'i hawyi totekyi yẽpe kape hawyi yi kyt rote ti ta'apyk hawyi toi'airo ra'yn meimuẽwuat pira wakuat ko'i hawyi toipat'ok pira ko'i waku aimi'u wo rakaria toi'atuhytmoi te'yara pe ma'ato yt naku i rakaria toipugha ra'yn e. 49 Mio wuat uimienoi ewy ti aru topyhu'at mesuwe torania ra'yn hap e'at pe Tupana ti'atupo'oro temiit'in atipy piaria wakuaria eropo'ok hamo i'ewyte yt nakuaria i eropo'ok hamo. 50 Mi'i hawyi ti aru yt nakuaria i ta'atupugha ra'yn ti aria haiwot rakat ieĩne'en hawe e. Mi'i pe ti aru yt naku i nug haria to'okak'i kahato haty pono aria pe i'ewyte to'okyry'et i kahato haty pono kynkyn'i'atu'e aru e Iesui. 51 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Eweikuap apo mio wuat uhehay hã'ãkap wuat e. Mi'i pote — Ta'i Urumu'e hat uruikuap som i'atu'e. 52 — Pywo eweikuap hawyi waku eweimõ'ẽ uhehay eimikuap irania'in me are katupono uwe uwe ikuap sa'awy'iwuat Tupana ehay hap i'ewyte ikuap te uhehay pakup i hã'ãkap wuat hap ko'i aikotã Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat nuat hap etiat mi'i hat ti aru topyhu'at wuat'i sepap hanuat sehay wuat wo'omu'e hanuat topyhu'at e. Ta'i mi'i hat ti aru topyhu'at morekuat hekat rakat iwe'eg kahato hat ewywuat topyhu'at aikotã kare'en pakup mywo kare'en mot'i wywo toiweneru kuap hat ewy topyhu'at e Iesui topotmu'eria pe.

MAKU 6.1-6 IRUKA 4.16-30 PIAT EWY

53 Iesui henoi yne ra'yn mekewat hã'ãkap wuat tehay hawyi ta'aipok i ra'yn tomotag hap tawa Nasare kape. 54 Put'okto'e itote hawyi teke i ra'yn Tupana mõtypot hap getap we i ra'yn itotiaria mu'e hamo. Mi'i hawyi itotiaria te'eruwanẽtup kahato ta'atumu'e hap kape hawyi — Koitywy ti tuwe'eg kahato ra'yn aimimotag i'atu'e to'ope. Aikope saĩke toipuẽti tuwe'eg hap i'atu'e katupono koitywy toimoherep kuap kahato topo wo yt miit'in misepap hin i ko'i ra'yn i'atu'e. 55 Ma'ato watikuap ta'yn sakpo Mi'i Miit aimimotag i'atu'e. Ta'i mekewat pan'i pan'i'e hat sa'yru mekewat mana Maria mẽpyt i'atu'e. Ta'i watikuap kahato iywyt'in mehĩ Tiaku uhyt Iuse mehĩ Simãu uhyt Iuta i'atu'e. Ta'i i'atueyke'et sese Mi'i Miit i'atu'e. 56 I'ewyte inyt'in ni tukupte'en meiũpe i'atu'e to'ope. 57 Pyno aikope pyi som pyno iwe'eg kahato hap tut i'atu'e to'ope. Uwe saĩke imu'e iwe'eg hap ete i'atu'e sa'ag ta'atumohit reran haype. Mi'i pote — Ta'i yt uimohey hin i eipe uimotag haria e Iesui. Irania'in tama puaria ti ma'ato uimõtypot kahato are ma'ato eipe yt ra'yn e. Ma'ato irania'in te'ero'e — En ni Tupana Mipo'oro tehay enoi hanuat i'atu'e irania'in tawa piaria ma'ato eipe uimotag haria sese ui'yat piaria sese uiwyria'in sese uhetawa sese puaria yt uimõtypot hin i haria eweikupte'en e. Mi'i e hap ewy kahato uimipo'ororia uhehay moherep haria ma'ato ta'atu'ywania sese ta'atumotag haria yt timohey hin i uimipo'ororia e Tupana sa'awy'i miwan me. Mi'i hap ewy kahato topyhu'at mesuwe ahetama pe pãi e. Yt naku i mi'i tã mehĩ'in mana'in e. 58 Mi'i hawyi Iesui yt tunug kuap i tewaku hap miit'in yt minug kuap i ko'i ewy itote tawa Nasare pe katupono imotag haria yt imohey i kahato haria wo tukupte'en mote. Ta'i mi'i tã hap ewy itote. Mi'i hawyi uito Mateu atiwan mesuwe.

14

MAKU 6.14-29 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi ti yi Karireia piat morekuat Eroti tikuap ta'yn Iesui aikotã iminug wakuap etiat. 2 Mi'i hawyi Morekuat Eroti to'e tu'isaria pe — Koitywy toĩne'en uhetama pe wẽtup ok wuat'i nug kuap hat Iesui e hap het rakat e. Uwe sese Mi'i Miit hap atikuap ta'yn e. Ta'i mekewat uimi'akagtek wo'oset'ok hat Iuwãu wyti tuwẽtem gu'uro pyi e. Ta'i tuwẽtem gu'uro pywiat hawyi ti mio tutunug yt uwe misepap kuap takat i ra'yn e Eroti morekuat yi

Karireia piat tu'isaria pe Iesui etiat. 3 Mio tã e katupono sa'awy'i mekewat morekuat Eroti
ti'atupo'oro tesurara'in Iuwãu pyhyp hamo. Mi'i hawyi ta'atupo'i po'i hawyi ti ta'atupag
wo'opyhik hawe. Mi'i tã ti Eroti tunug sa'awy'i Iuwãu ete. 4 Toipyhik Iuwãu wo'opyhik hawe
sa'awy'i katupono iwary sa'ag Erotia ipy'ahak kahato Iuwãu ete. — Wãi'e yt naku i kahato
ewaire waire e pote. Yt naku i e'aito morekuat Eroti wywo katupono Eroti eyke'et Wiripi
wywo ereĩne'en sa'awy'i e'aito wo e Iuwãu morekuat Eroti wary sa'ag mana Erotia pe pote.
Mi'i to'e pote mana Eotia ipy'ahak Iuwãu ete. Mi'i pote haiwot topyhu'at hawyi toipyhyp
teran ahet'ok hat Iuwãu wo'opyhik hawe — Tupana yt tiky'esat i etipohari eywyt Wiripi
ehary'i ete e pote. 5 — Pyno waku ati'auka teran Iuwãu ma'ato yt ati'auka kuap i katupono
typy'i kahato ra'yn Iuwãu mohey haria e. Ta'i Tupana mipo'oro aimu'e hamuat Iuwãu e
haria ahyt Iuteuria tukupte'en mesuwe e. Aikotã me aru waku Iuwãu auka hap atipuẽti e
tuwanẽtup hawe morekuat Eroti. 6 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe morekuat Eroti tunug to'ywã'ĩ
hap kapiat watetup hap. Mi'i pote tutunug ienuk wato hap tomõtypot haypiat. Mi'i hap e'at
pe morekuat Eroti tikaykay tehary'i wuat Erotia mẽpyt ihairu hamo. Mi'i ti makuptia ihairu
miit'in typy'i ehamo. Ikahu mekewat pĩ'ã pote morekuat iwepit kahato teha'at hawyi. 7 Mi'i
hawyi morekuat Eroti to'e pĩ'ã pe — Ehairu ikahu kahato pĩ'ã e mi'i pote e'e hap ewy atunug
teran emiky'esat ok tã emiẽtup atum neran e pĩ'ã pe. 8 Mi'i hawyi pi'a to'e morekuat pe
— Apuete e. Mi'i hawyi toto toty kape — Kat som waku ahẽtup morekuat pe to'e hamo.
Mi'i hawyi — Pyno waku ehẽtup wo'oset'ok hat Iuwãu akag kui'a pe e ity Wiripi saki'yt
pe. 9 Mio tã e hap morekuat tikuap hawyi tuwanẽtup ko'i ko'i ne'i ra'yn. Ma'ato — Atum
aru emiẽtup ok tã e ra'yn sa'awy'i pĩ'ã pe torania towyria'in ehamo pote — Pyno atunug
ui'e hap ewy emiky'esat ewy pãi e yn pĩ'ã pe. 10 Mi'i hawyi ti toipo'oro ra'yn tesurara'in
wo'opyhik hap kape Iuwãu akag tek hamo. 11 Mi'i hawyi ta'atuerut warupy hit pe Iuwãu
akag hawyi ta'atuium na'yn mekewat pĩ'ã makuptia ihairu rakat pe. Mi'i hawyi ti tutum
na'yn Iuwãu akag toty pe. 12 Mi'i hawyi Iuwãu potmu'eria tikuap ta'yn ta'atumu'e hat Iuwãu
ut'yp tek hap hawyi tõ'ẽ ra'yn hyp hamo. Ta'atusyp hawyi ti tuwat ra'yn Iesui kape henoi
hamo ra'yn.

MAKU 6.30-44 IRUKA 9.10-17 IUWÃU 6.1-14 PIAT EWY

13 Mi'i hawyi Iesui tikuap ta'yn Iuwãu auka hap hawyi toto ra'yn yara puo mekewat
hyemyi'a wato sakpo aikope yt uwe i hap kape tuweran. Mi'i hawyi miit'in tikuap ta'yn
Iesui aikowuat toto hap hawyi tuwat tuwat typy'i ra'yn ta'atuetawa pyi aikowuat ito hap
kape yi upi. 14 Mi'i hawyi Iesui put'ok'e ra'yn yẽpe ete yara puo hawyi ta'akasa miit'in
typy'i kahato takat haria. Mi'i hawyi toi'atuky'e ne'i ra'yn mi'iria hawyi toi'atumoehãite
yne i'ahu rakaria i'atuehaky'e'i kahato iha'at turan pote. Mi'i hawyi toi'atumoehãite at
itote. 15 Meiũran wãtym i ra'yn turan put'ok'i'atu'e ra'yn hemiit'in Iesui ete. Mi'i hawyi
— Wãtym na'yn mesuwe ra'yn mote eti'atupo'oro ro i'atuetawa ko'i kape miit'in i'atu'e
katupono wyti yt naku i yahig note watoĩne'en katupono yt kat i aimi'u meiũpe Mehĩ i'atu'e.
Mi'i hawyi waku eti'atupo'oro ro hesyat rakaria tawa hit ko'i upi getap ko'i kape aikowo
aikowo te'eruwemi'u kyi'at hamo i'atu'e. 16 Ma'ato Iesui — Yt rat pãi e. Yt ati'atupo'oro
teran hin i rat e. Ewei'atupoi ro hesy'at rakaria e Iesui. 17 — Ma'ato Mehĩ i'atu'e aikotã
aru pyno urui'atupoi mi'iria katupono aimi'u yt iwato hin i 5 man typy pira yn toĩne'en
aimi'u wuat i'atu'e. 18 Mi'i hawyi — Pyno eweterut ro mi'i mi'u hit ko'i uhowawi e. 19 Mi'i
hawyi to'e miit'in sem me — Ewei'apyk to mopep hyp we e. Mi'i hawyi mekewat typy
pira 5 man totat topo pe hawyi teha'at atipy kape hawyi to'e — Waku kahato En Tupana
are. Urutuwehum kahato emiium ete e. Mi'i hawyi mekewat 5 man toipat'ok kahato
hawyi toimõ'ẽ topotmu'eria pe hawyi mi'iria imõ'ẽ ra'yn miit'in sem me. 20 Mi'i hawyi
te'erenuk kahato ra'yn miit'in sem hawyi i'atu'ok kahato ra'yn hawyi hemiit'in ti'atunug
i'atumi'u ieĩpyt 12 e'yrysakag ne te topyhu'at i'atumi'u so'o ko'i. 21 Toi'atumo'ok kahato 5000
rakaria ihainia'in i'ewyte i'atu kahato te haryporia'in i'ewyte i'atumẽpyt'in. Yt ta'atukuap
i yt ta'atumorania i haryporia'in i'ewyte i'atumẽpyt'in yt ta'atukuap i karania tukupte'en
itote ihainia'in ko'i yn ta'atumorania pote.

MAKU 6.45-52 IUWÃU 6.16-21 PIAT EWY

22 Mi'i hawyi to'e i Iesui towyria'in me — Eiwehyt'ok to ehe'yara pe hawyi eweiwat ro
ihyemyi'a wato sakpo e. Uito aru ati'atupo'oro miit'in sok i'atuetawa ko'i kape hawyi areto
ehowawi ehupi mehĩ'in e temiit'in me. Mi'i hawyi tuwat ra'yn. 23 Tuwat yne ra'yn hawyi
ipot'am na'yn yity'ok kape. Mi'i tote tuweran hawyi ihay ra'yn Tupana wywo. Pyno wãtym'i
ra'yn hawyi tehay kahu ra'yn hawyi tuweran toĩne'en yity'ok tote. 24 Mi'i totepyi heremo
yne y'y emyi'a. Mi'i hawyi teha'at temiit'in kape ihyemyi'a py'asetpiat ikupte'en turan.
Wasere poity'i temiit'in e'yara yowa etiat kape. Mi'i pote yt tuwat kuap i iha'at turan ihy
wato kahato ra'yn itote ywytu haty wo kahato pote. 25 Mi'i pote waipaka ehay hap owakai
toto ra'yn Iesui temiit'in kape yowa tote hewyry i'atue'yara kape y'y puo. 26 Mi'i hawyi

hemiit'in te'era'akasa Iesui ut hap kape y'y wato totiat hewyry turan. Mi'i hawyi i'atuwuwu kahato ra'yn hawyi i'atuehay haty wo — En apo miit ehag y'y totiat i'atu'e. 27 Ma'ato Iesui to'e — Uipotmu'eria yt eweiken'ẽ tei'o uipupi katupono Uito rat mesuwe areĩne'en e. Pyno eiwepit ro e. 28 Mi'i pote Peteru iwẽpap'i — Uruka'iwat e pyno En pote uikaykay iro ewewawi uhewyry teran ewawi yowa tote e. 29 — Eriot ro e Iesui hawyi Peteru tuwẽtem na'yn yara pyi hawyi toto ra'yn y'y owa upi Iesui kape. 30 Ma'ato hewyry y'y owa upi turan teha'at ywytu kahato kape ywytu uato poity'i kape. Teha'at hawyi — Uhehakyera'at ro En Uika'iwat e iwẽpap'i. 31 Mi'i hawyi meremo Iesui tokosap howawi hawyi totat ipo ete hawyi to'e — Kat poteĩ yt uimohey i Peteru e. Kat pote kahu uimohey ran yn en e. 32 Mi'i hawyi tuwehyt'ok yara pe hawyi ywytu meremo ipohep hawyi inik kahato ra'yn itote. 33 Mi'i hawyi 12 ok takaria yara piaria timõtypot kahato ra'yn Iesui — En ni Tupana Sa'yru sese i'atu'e.

MAKU 6.53-56 PIAT EWY

34 Mi'i hawyi tuwat ra'yn ihyemyi'a sakpo hawyi mekewat tawa Kenesare e hap wã tote tuwehik. 35 Mi'i hawyi itotiaria ikuap ta'yn meremo Iesui put'ok'e hap. Mi'i hawyi meremo ta'atukuap Iesui uwe hap. Mi'i hawyi ta'atueropo'ok i'ahu rakaria kopepyi kopepyi howawi. 36 Mi'i hawyi ta'atuhẽtup ta'atumierut ko'i i'ahu rakaria moehãite hap hesokpe emig hamo. Mi'i hawyi wuat'i i'ahu rakaria Iesui ti'atumoehãite yne tesokpe emig haria are uito Mateu.

15

MAKU 7.1-13 PIAT EWY

1 Mi'i turan itote Tupana ehay miwan miat wan pakup i haria i'ewyte Tupana ehay enoi haria tõ'ẽ tõ'ẽ tawa wato Ierusarẽi kaipyi apota'atu'e Iesui piat hamo. 2 — Kat poteĩ emiit'in yt te'eruweposei posei i yt aha'ase'i'in eko yt ewy i i'atu'e. Kat pote yt naku i aipopitpit wywo watenuk i'atu'e õ'ẽ haria Iesui pe. 3 Mi'i hawyi Iesui apo'e i'atuepe — Kat pote eipe ti Tupana eko yt ewetunug hin i e. Pywo pe ti Tupana ehay atoiat haria eipe katupono eimienoi ko'i yn ewetunug e. Kat pote Tupana eko yt ewetunug hin i e. 4 Sa'awy'i Tupana to'e tomiwan me — Eweimõtypot ro ei'ywot eity e. Karãpe wẽtup ok tunug saty'i saty'i at to'ywot ete toty ete waku mi'auka wo mekewat miit topyhu'at e sa'awy'itewuat miwan me e. 5 Ma'ato ti yt mio tã hin i ewei'atumu'e miit'in e. Karãpe yt watimõ'ẽ neran i aity kape ai'ywot kape mi'i pote ti waku — Papai Mamai yt kat i hin i eipohapnug hap topyhu'at katupono Tupana kape atum yne ra'yn eipohapnug hap wato'e ewei'atumu'e sa'ag miit'in e Iesui nagnia ehay enoi haria pe. 6 Mi'i pote ti mesup aimẽpyt'in yt ti'atumõtypot hin i ta'atu'ywot ta'atuty. Yt kat i i i'atumimõ'ẽ e. Mi'i hawyi i'atupohapnug hap topyhu'at eipo pe e. Yt naku i kahato katupono mesup ti Tupana e hap ta'atu'atoiat kahato ra'yn hawyi eiwat eimienoi sa'ag ne'i ra'yn ta'atumohey e. 7 Ta'i mi'i pote eipe typy ehay rakaria ra'yn e Iesui. Nimo te ti ase'i Isaia henoi tomiwan me 8 — Eipe ti ehehay wo uimõtypot ma'ato ti eiwanẽtup hawe ti pya kahato uikai e Tupana tomiwan me Esekieu 33.31 pe. 9 Yt kat hamo ti ehehay se uimõtypot hap ete katupono uhehay atoiat haria eipe hawyi eimienoi sa'ag ko'i yn ewehenoi eipotmu'eria pe e. — Urumienoi ti Tupana ewei'e ma'ato eheso kahato e ti Tupana ehepiat pe Isaia miwan me 29.13 pe e Iesui apo'e haria pe.

MAKU 7.14-23 PIAT EWY

10 Mi'i hawyi itotiaria typy'i rakaria pe Iesui to'e — Eweĩ'ẽ ro uhowawi e. Woroho'omu'e teran eipe e. Waku eweiwanẽtup to ui'e hap kape ikuap hamo inug hamo e. Waku ehewaure ka'a kahato uhepiat einãpin hap kape e. 11 Uiwyria'in yt eweiwanẽtup tei'o eipy'a pe — Waku areĩne'en Tupana wanẽtup hawe. Mi'u hãpyk urueko ewy wakuat yn atu'u yt ewei'e tei'o eipy'a pe katupono aheko mi'u ete yt aimohãpyk kuap i Tupana wanẽtup hawe e. Uimimu'eria pywo pe ti Tupana teha'at kahato eipy'a piat eiwanẽtup hap kape. Eimiky'esat hap kape teha'at kahato. Mi'i hawyi ei'e hap kaipyi eikuap sio eipe waku sio yt hap yt naku i eipe hap e. Mi'u yt eimohun kuap i eiwanẽtup hawe are ma'ato eiwẽ pywiat ehehay eimohun kuap hap tuwẽtem eiwẽ pyi e Iesui to'ywania Iuteu ywania pe. 12 Mio tã to'e hawyi ipotmu'eria sese tõ'ẽ meremo Iesui kape henoi hamo — Mehĩ i'atu'e Tupana ai'airo temiit no aheko mi'u u hap etiat e haria i'atupy'ahak kahato eete. Urumu'e hat ewe'eg wo o i'atu'e katupono yt naku i e'e hap iatu'e irania'in wo'omu'e haria to'ope katupono — Tupana miky'esat ewy mi'u u haria yn waku pe tukupte'en Tupana wanẽtup hawe i'atu'e mi'iria. Aheko mi'u ete aipu'ap Tupana kape i'atu'e wo'omu'e haria ipotmu'eria henoi Iesui pe. 13 Mi'i pote Iesui to'e — Pyno mi'iria mienoi ko'i yt Tupana mienoi ewy hin i e. Karãpe watikoi aiko hawyi wahekatup kahato hẽtyt hap e. Hẽtyt hawyi aimowepit kahato hap aimikoi e. Ma'ato i'anam ne'i hẽtyt hap yt aimowepit kuap i yt aimikoi hin i pote meremo watipuruk. Mi'i hap ewy irania'in wo'omu'e haria mimu'e ko'i yt Ai'ywot Tupana e hap

ewy hin i ma'ato i'anam aiko piat ewy e. 14 Uipotmu'eria eiwanētup ko'i ko'i i'atuwesat hap kape e. I'atu'e hap miit'in mu'e hap yt kan hamo i katupono yt ta'atukuap i mu'ap Tupana kape e. Ta'i mi'iria tukupte'en yt ihapytig i rakaria ewy — Mesuwe mu'ap Tupana kape i'atu'e irania'in me yt ta'atukuap i mu'ap pytkai. Aikotã yt ihapytig i rakaria to'o'ykesat hap ewy tukupte'en mi'iria. Meiũran to'oykesat ereto yi hot pe hawyi i'atuewo yi ka'a pe e. 15 Mi'i hawyi Peteru to'e Iesui pe — Uimu'e hat yt uruikuap hin i te e'e hap mi'u ete e. Urumu'e i ro kat e'e hap sese etiat e. 16 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Uiwyria'in yt eweikuap i te ui'e hap eipe e. Ta'i irania'in mesuwarotiaria ewywuaria te eipe katupono mi'iria yt uikuap i te haria e. 17 Yt eweikuap i te apo aikotã mi'u watohon hawyi aiymyẽ pe toto hawyi teke aime'en me hawyi ahepai'a hawyi toto i ra'yn aipiit pyi hap. Yt eweikuap i te apo aikotã mi'u yt teke kuap i aiwanētup hawe e. 18 Ma'ato ai'e aiwanētup hawiat meiũran tuwētem aiwẽ pyi ahehay wo ra'yn aiwanētup hap ok tã e. Pywo ti rat ei'e hap eipy'a piat eima'at hap topyhu'at katupono tuwētem eiwẽ pyi hawyi torania tikuap ta'yn eiwanētup hap e. Pywo pe ti ei'e hap eipy'a pywiat eimohun hap topyhu'at e Iesui. 19 Ta'i eiwe'eg wo o eipy'a piat eiwanētup hap e hap pupi are katupono mesuwarotiaria te'eruwanētup at ka'ap aikotã aikotã yt naku i nug hap kape — Waku ati'auka mekewat uhewanĩkap i'atu'e ta'atupy'a pe. Waku mi'i uhewaire wo i'atu'e ta'atupy'a pe. Waku atoiat uhe'aito uhehary'i hawyi wētup atat i'atu'e ta'atupy'a pe. Waku atero'ok mekewat uianuat i'atu'e ta'atupy'a pe. Waku atima'at mi'i miit uhehay yt pywo i rakano i'atu'e ta'atupy'a pe. 20 Mi'i ei'e hap ko'i eipy'a pywiat eima'at hap ko'i tukupte'en katupono ewei'e eipy'a pe hawyi meremo ewetunug ei'e hap ewy. Ei'e hap upi eweiwat hawyi yt naku i nug haria eweikupte'en e. — Mi'u watu'u aipopitpit hap wywo pote meremo yt naku i nug haria wo watopyhu'at i'atu'e irania'in wo'omu'e haria ma'ato yt pytkai i e. Aipopitpit hap yt teke kuap i aiwanētup hawe e. Aipopitpit hap yt ainug hin i sa'ag nug haria Tupana wanētup hawe e.

MAKU 7.24-30 PIAT EWY

21 Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn tetama pyi wētup tama piat tawa kape toto mekewat y'y wato sese yẽpe kape topotmu'eria wywo. Put'okta'atu'e tawa Tiru pe hawyi tuwat tawa Sitãu kape. 22 Mi'i turan wētup haryporia mekewat y'y wato ẽpe totiat ieĩne'en hat tut Iesui ewawi hawyi tuwẽpowat Iesui kape — Uika'iwat ase'i Tawi emiariru En e. Pyno uipowyro hap atiky'esat katupono uhehaky'e'i kahato Mimi e. Uiky'e hap kaipyi uipowyro ro e. Eriot ro uhupi uimẽpyt haryporia moehãite hamo e. Uimẽpyt haryporia kawiat ahiag tisaty'i saty'i kahato e. 23 Ma'ato Iesui yt tiwesat hin i tuwewawi wẽpowat i rakat. Ma'ato haryporia yt ipohep hin i tohētup po'og ne'i. Mi'i hawyi ipotmu'eria te'ero'e Iesui pe — Uhyt i'atu'e etipo'oro ro mekewat haryporia pya meiũpepyi i'atu'e katupono aimosero kahato ihay pirik hap aimopy'ahak kahato i'atu'e. Waku etipo'oro pya aikai i'atu'e. 24 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Mana Uito ariot yt e'ywania kape hin i e ma'ato uru'ywania sese mu'e hamo yn ariot mesup e. Ta'i ui'ywania tukupte'en aikotã aihũria ga'apy piat ho'owasat rakaria ewywuaria tukupte'en haria uru'ywania Isareu ywania e. 25 Mi'i hawyi ma'ato haryporia put'ok'e howawi hawyi toimõtypot kahato ra'yn Iesui hawyi to'e tope — Uipowyro En Mimi e. Wakuat kahato En Tawi emiariru En. Uipowyro ro Uika'iwat e. Etisopo ro ahiag uimẽpyt pyi e. 26 Mi'i pote Iesui tiwesat — Mana e yt naku i urumẽpyt'in wakuaria mi'u wakuat urutum awareria pe e. Mi'i hap ewy yt naku i wētup ywania powyro hamo areto mesup wētup ywania kape e. 27 Ma'ato haryporia to'e Iesui pe — Pywo pe ti an Mimi e'e hap ma'ato kat ko'i kat ko'i ta'at yparakai kaipyi mi'u ku'i ieĩpyt eimẽpyt'in te'erenuk turan topyhu'at awareria mi'u wo Mimi e. 28 Mio tã e hawyi Iesui tiwesat — Mana uimohey hap epiat hap iwato kahato. Mi'i tupono emiky'esat ewy atunug na'yn e Iesui haryporia pe. Iesui mio tã to'e hawyi haryporia mẽpyt waku ra'yn. Iesui ehay wētem iwẽ pywiat turan haryporia piat tomohey hap kaipyi ihãite ra'yn. 29 Mi'i hawyi toto tawa Tiru pyi tawa Sitãu myi hawyi toto ra'yn mekewat ihyemui'a Karireia hyẽpe upi tewyry hamo. Mi'i hawyi yity'ok upi put'ok'e hawyi ipot'am hawyi ta'apyk itote. 30 Tuwat Iesui upi typy'i rakaria. Mi'iria terut kahato i'ahu rakaria Iesui ewawi. Tõ'ẽ ipy kĩ'ã rakaria yt ihapytig i rakaria yt hewaure ka'a i rakaria i yt ihay i rakaria yt hewyry kuap i rakaria. Ipo tut i i'ewyte ipy tut i rakaria tõ'ẽ howawi. I'ewyte tõ'ẽ aikotã aikotã ahu wywuaria tõ'ẽ Iesui ewawi ta'atumoehãite hap puẽti hamo. Ta'atupag i'ahu rakaria Iesui yatype hawyi toi'atumoehãite torania ra'yn. 31 Irania'in itotiaria teha'at haria te'eruwanētup kahato Iesui kape katupono yt hewaure i rakaria toi'atuewaure hot'ok ta'yn yt ihay kuap i rakaria toi'atumoehay kuap ta'yn yt ihapytig i rakaria toi'atumoehapytig na'yn I'ewyte ipiit yt ikahu i rakaria toi'atumoekahu. Mi'i hawyi ta'atumõtypot kahato Tupana — Uru'ywania Isareu eTupana i'atu'e waku kahato En i'atu'e.

MAKU 8.1-10 PIAT EWY

32 Mi'i hawyi Iesui ti'atukaykay tuwewawi topotmu'eria — Uiwyria'in e i'atuhaky'e'i
kahato katupono mye'ym e'at ra'yn tukupte'en meiũpe uhehay kuap hamo miit'in sem
e. Mi'i hawyi ta'atumi'u ta'atu'u yne ra'yn e. Mi'i pote koitywy yt naku i ati'atupo'oro
i'atuetawa ko'i kape katupono ti pya kahato pyi tõ'ẽ mi'iria e. Ta'i tuwat hawyi ti ren
te'eropap ne'i ra'yn yahig note sy'at pono e. Mi'i pote waku sa'awy'i wati'atupoi mi'iria
e. I'atu'ok ta'yn hawyi waku te'era'aipok yahig wato sakpo ta'atuetawa ko'i kape e Iesui
temiit'in me. 33 Ma'ato — Mehĩ i'atu'e typy'i kahato ti hesy'at rakaria mesuwe i'atu'e.
Aikope pyi aru pyno watipuẽti i'atumi'u wuat meiũpe yahig wato pe i'atu'e. 34 — Yt kat i
i apo aheman mesuwe e Iesui. Mi'i hawyi — Yt rat i'atu'e kurin kahato aimi'u pãi i'atu'e.
Aheman 7 yn topyhu'at i'ewyte ahepira hit typy yn topyhu'at Mehĩ i'atu'e. Mio tã i'atu'e
pytkai Iesui to'e miit'in sem me 35 — Pyno ewei'apyk to yi upi e. 36 Mi'i hawyi totat 7 man
typy pira topo pe hawyi to'e to'ywot pe — Arehum ewawi Tupana. Waku kahato emiium
e. Mi'i hawyi toi'atupat'ok hawyi tutum na'yn temiit'in me. Mi'i hawyi ipotmu'eria imõ'ẽ
ra'yn typy'i rakaria pe. 37 Mi'i hawyi te'erenuk kahato ra'yn hawyi i'atu'ok kahato ra'yn.
Mi'i hawyi hemiit'in ti'atunug i'atumi'u ieĩpyt hawyi 7 e'yrysakag ne howapy te topyhu'at
man pikpik ko'i pira pu'i ko'i. 38 Te'erenuk haria 4000 ihainia tukupte'en itote i'ewyte
haryporia'in i'atumẽpyt'in typy'i kahato yt i'atumimorania i ko'i te'erenuk wy. 39 Waku
hawyi Iesui ti'atupo'oro ra'yn i'atuetawa ko'i kape. Mi'i hawyi teke ra'yn yara pe hawyi
toto i ra'yn ihyemyi'a sakpo mekewat yi Matara e hap kape.

Mi'i hap ti ara'akasa yne sa'awy'i uito Mateu. Mi'i hawyi mesuwat uimiwan atunug.

16

MAKU 8.11-13 IRUKA 12.54-56 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi itote wo'omu'e haria put'ok'i'atu'e Iesui iã'ãg hamo. Ta'atuky'esat i'aparap
topiat hap haype. — Urumu'e hat i'atu'e etomoherep to esaika hap atipy kaipywiat yt uwe
minug kuap i rakat ok tã i'atu'e. Mi'i etunug hawyi mono meremo uruimohey Tupana
Mipo'oro En hap i'atu'e Iesui pe. 2 Mi'i hawyi Iesui to'e i'atuepe — At min'e hap kape
ewei'akasa hawyi — Pyno mũki'ite at kahu kahato irane ewei'e katupono at min'e turan
atipy piat ihup kahato pote watikuap ewei'e. 3 I'ewyte at wẽtem hap kape eweha'at hawyi
— Pyno meiũ i'aman aru ewei'e katupono at wẽtem hap ete hun moity i'ewyte ipy'ahak
hap ewywuat topyhu'at atipy pe pote watikuap ewei'e. Ta'i i'aman aru hap yt i'aman i
aru hap eweikuap kahato at mimoherep hap ete ma'ato Tupana Mipo'oro wemoherep hap
ko'i yt eweikuap hin i eipe e. Atunug kahato ra'yn eipy'asetpe Tupana miky'esat uipo'oro
hap ko'i uwe Uito hap moherep hap ko'i ma'ato mi'i ewei'akasa yne hawyi ti yt uikuap i
hin te eipe e. 4 Yt naku i kahato mesuwarotiaria tukupte'en katupono yt Tupana mohey i
haria kahato eipe e. — Etimoherep to esaika hap atipy kaipywiat iwato'in nakat merep'e
hap ewy hawyi emohey haria wo urutukupte'en ewei'e sa'ag uhepe e. Ma'ato yt atunug i
aru iwato'in nakat ehepe ei'akasa hamuat uimohey ehepiat hamuat e. Ma'ato ti aru wẽtup
iwato'in nakat ei'akasa hamo ehepiat uimohey hap yn atunug e. Ta'i meiũran ti aru arẽtem
ni aru gu'uro pyi aikotã mekewat sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Iuna tuwẽtem
mekewat pira wato rakat wẽ pyi mye'ym e'at hawyi hap ewy ti aru arẽtem gu'uro pyi e.
Mi'i iwato rakat yn atunug aru uwe Uito hap moherep ehepiat hamo e. Mi'i hawyi ti Iesui
toto wo'omu'e haria yatypepyi i'ewyte Tupana ehay iwan miat wan pakup i haria kaipyi.

MAKU 8.14-21 PIAT EWY

5 Mi'i hawyi tuwat ra'yn temiit'in nywo ihyemyi'a wato sakpuat yara puo ma'ato
hemiit'in tiwaure ta'atumi'u man. 6 Mi'i hawyi mu'ap upi toi'atunãpin na'yn temiit'in —
Eiwe'eg wo o nagnia eko enoi haria wat ti mani ok pyre mopuk ewywuat pupi e nagnia
ehay enoi haria Tupana ehay miwan miat wan pakup i haria wat e. 7 Mio tã e pote te'ero'e
to'ope — Kat pote aheman wyti yt iwato i pote ti mio tã e. Aheman aimi'u wo watiwaure
pote ti mio tã to'e i'atu'e. 8 Ma'ato Iesui tikuap i'atuehay to'opiat tuwanẽtup hawe hawyi to'e
— Yt kat i aheman ewei'e apo eiwo'ope e. Pyno yt uimohey kuap i te eipe e. 9 Yt eweikuap i
te apo uhesaika hap man nug hamuat hap e. Eweiwaure ra'yn apo aikotã ga'atpo 5 man wo
ati'atupoi 5000 ihainia hap e. Eweiwaure ra'yn apo karania e'yrysakag ne topyhu'at mi'i
mi'u ieĩpyt hap itotiat e. 10 I'ewyte mi'i hawyi ati'atupoi sa'awy'i 7 man wo 4000 ihainia.
Mi'i hap apo karania e'yrysakag ne topyhu'at i'atumi'u ieĩpyt itotiat e. 11 Mi'i tupono mesup
ti uhehay wyti aikotã nagnia ehay enoi haria i'ewyte wani wani e haria tukupte'en mani
puk ewy hap ete ti uhehay e. Ta'i yt eimiwaure aheman yt ete i ti uhehay e. Pyno eiwe'eg
wo o eiwanẽtup hap man puk hap pupi mekewat sehay wẽtup nagnia mienoi hap pupi e.
12 — Ta'i mio ti uruikuap ta'yn ehay Uhyt yt aheman ete i ehay hap ma'ato iã'ãkap wuo
urumu'e wẽtup seko enoi hap pupi mekewat Tupana mõtypot yat piaria akag ko'i Tupana
ehay miwan miat wan pakup haria wo'omu'e hap pupi ehay hap i'atu'e.

MAKU 8.27-30 IRUKA 9.18-21 PIAT EWY

13 Mi'i hawyi Iesui toto tawa Sesaria kape wuat'i tawa hit upi toto morekuat Wiripi e'yi upi toto. Mi'i hawyi mu'ap upi tuwat hap tote Iesui apo'e temiit'in me — Uiwyria'in e uwe som pyno irania'in me Uito eheyke'et apo'e. 14 — Ta'i irania'in ni mekewat wo'oset'ok hat Iuwãu raso i'atu'e ti epe. Ma'ato irania'in ti ta'i mekewat sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Eria raso Ieremia raso i'atu'e epe. Ma'ato irania'in wẽtup ok sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat ti ta'aipok i gu'uro pyi i'atu'e ti epe i'atu'e. 15 — Ma'ato apo uwe Uito ehepe e. 16 Mi'i hawyi Peteru tiwesat — En ni Tupana Mipo'oro Miit'in Ehakyera'at hanuat En e. En ni Tupana Sa'yru wuat'i e'at piat ieĩne'en hat Sa'yru ti En e Peteru. 17 — Hãpyk kahato ti en uiwesat Simãu Iuwãu sa'yru e. Pywo ti uiwesat en. Yt uwe miit'in mikuap ewy i uiwesat en e. Ta'i yt uwe i ti mio tã emu'e mesuwe ma'ato Ui'ywot atipy piat wyti henoi epe uwe Uito hap e. 18 Uimohey hat sese ti en e. Uimohey iheg miat hat en Peteru aikotã ai'yat nu kawiat iheg kahato hap ewy ti uimohey hap e. Mi'i hawyi ti aru en ewywuaria uimohey kahato haria wo yne ati'atunug aikotã wati'atunug nu ai'yat nug hamuat hap ewy. Uimohey haria en ewywuaria wo ati'atunug ui'yat Tupana mõtypot hamuaria e. Yt uwe i wyti aru imoma kuap uimohey haria katupono po'og hesaika gu'uro kawiat rakat atunug mi'iria e. Wanĩkaptia ti'atu'uka atu'uka pytkai tukupte'en ne uimohey haria mesuwe katupono yt ta'atumoma kuap e. 19 Koitywy woronug en oken'ypy apykok hat ewywuat e. — Ereke ro aikope Tupana toĩne'en Morekuat no ere'e miit'in me pote tuwehyt'ok aru ma'ato irania'in me yt eiwehyt'ok tei'o ere'e pote yt tuwehyt'ok i aru e Iesui. 20 Mi'i hawyi toi'atunãpin — Uiwyria'in e yt ewehenoi tei'o mesup te irania'in me eimikuap Uito Tupana Mipo'oro Wuat'i Miit'in Porekuat nuat hap e.

MAKU 8.31-9.1 IRUKA 9.22-27 PIAT EWY

21 Mekewat e'at pyi Iesui ti'atumu'e topotmu'eria aikotã aru toieĩne'en mesuwarote irane hap etiat tohenoi — Uipotmu'eria e koitywy ahenoi teran ehepe heremo kahato aikotã aru ta'atunug mesuwe uhepe hap e. Areto ra'yn aru Ierusarẽi kape uipo'oro hap ewy areto. Mi'i tote ti aru nagnia pa'i kororia i'ewyte seko enoi haria uhaty'i haty'i kahato itote aho'opot kahato aru e. Ui'auka ra'yn aru itote ma'ato mye'ym e'at yn wyti aru uipiit topyhu'at ui'asyp hawe e. Mi'i hawyi ti aru arẽtem i gu'uro pyi hawyi areĩne'en ne i ra'yn Uito e. 22 Mio tã e pote Peteru tikaykay Iesui tuwewawi wãito'e hamo — Mehĩ yt karãpe i ti mi'i tã hap ta'atunug kuap eete pãi e. Pyno ti yt karãpe i ti aru e'auka hap e. 23 Ma'ato Iesui tuwemorem na'yn Peteru saty'i saty'i hamo — Motoro ahiag e Peteru pe. Uipyhyp teran en Tupana miky'esat nug hap ete Satanai e. Uinãpin sa'ag ne'i yt Tupana piat yt uinãpin hap ewy hin i ma'ato ti miit'in wanẽtup hap kaipyi ne'i ti uinãpin en e Peteru pe. 24 Mi'i hawyi yne temiit'in me to'e — Uipotmu'eria uhemiit no sese wo erepyhu'at teran pote etiwaure o yne emiky'esat nug hap ko'i e. — Ui'auka pote waku ui'auka ma'ato yt atoiat hin i aru imohey hap ewei'e o e. — Yt atoiat hin i Uika'iwat uiku'uro hap kape ewei'e o e. 25 — Uimiky'esat nug hap yn aru atunug ewei'e pote eheĩne'en hap sese mesuwat yi tote pun haria wo eweipyhu'at ma'ato uwe uwe — Uika'iwat miky'esat yn atunug neran ewei'e pote eheĩne'en hap sese puẽti hanuaria eweipyhu'at mesuwat yi tote i'ewyte atipy pe e Iesui. 26 Kan hamo ten eweipotpap at ka'ap wuat'i e'at pe yne yne mesuwarote yi wato hap ok tã eweikyi'at hamo yt eweikupte'en i sese mesuwe hamuat pytkai i e. Kan hamo eweipun yne eheĩne'en hap eimiky'esat nug hap ete hawyi aikotã i aru ewei'aipok i emotag hap e'at kape. Eweipun na'yn eheĩne'en hap sese yne hawyi aikotã aru eweikyi'at i ra'yn e. 27 Meiũran ti aru ara'aipok te ra'yn meikowo Uito Eheyke'et Eikywyt. Ariot re ti ra'yn Ui'ywot mimõtypot nuat ariot pãi hemiit'in atipy piaria py'asetpiat ariot e. Mi'i e'at pe ti aru atum ha'up uimiky'esat nug haria pe ikahu kahato aikotã i'atuminug wakuap ok tã wyti aru atum ha'up iwato rakat e. Ma'ato irania'in me ti aru i'atuminug sa'ag ok tã ne wyti aru atum ha'up i'atuepe yt nakuap i ok tã e. Yt eweiwaure tei'o mio wuat uhehay pãi e. 28 Pywo pe ti areĩne'en ti aru Morekuat no mesuwe e. Mi'i hawyi i'ewyte tukupte'en eipy'asetpe wẽtup ok wẽtup ok Eheyke'et Morekuat nuat hap kapiat akasa haria ti aru eipy'asetpe tukupte'en wy e. Pyno ti aru mi'iria te'era'akasa ta'atuku'uro hap e'yianmete e Iesui temiit'in me.

Mio tã e. Mi'i hawyi uito Mateu atiwan mi'i hap etiat mesuwe.

17

MAKU 9.2-13 IRUKA 9.28-36 PIAT EWY

1 Mi'i rokirẽ 6 e'at tokosap rokire totioto temiit Peteru Tiaku iywyt Iuwãu wywo yity'ok ywaiti kahato rakat kape aikope yt uwe i tukupte'en hap kape. 2 Mi'i hap tote te'eraha'at Iesui kape turan yt sa'awy'itewuat ewy i ra'yn toĩne'en katupono howa ti imehit kahato at mehit hap ewy i'ewyte hesokpe ikytsig kahato imehit hap ewy. 3 Mi'i hawyi ipotmu'eria mye'ym ok takaria te'era'akasa Iesui yatype typy ok mekewat Musei hawyi Eria mekewaria

sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria kape te'era'akasa. Mi'iria ti to'oehay Iesui wywo. 4 Mi'i hawyi Peteru tuwẽpowat ra'yn — Urumu'e hat e waku kahato meiũpe watoĩne'en pãi e. Etiky'esat pote meremo atunug ehe'og mye'ym wẽtup ewano wẽtup Musei wano wẽtup Eria wano e haty wo. 5 Mio tã e turan put'ok'e ra'yn ywyhig imehit rakat i'atuete ywai kaipyi. Mi'i hawyi ywyhig og kaipyi sehay ta'atukuap — Uha'yru sese ti toĩne'en eipy'asetpe uimiky'e kahato Mi'i e. Mi'i tupono eweiwanẽtup kahato ro ihay imienoi kape e Tupana. 6 Mi'i pote ywyhig mywiat sehay pupi ipotmu'eria hewo ra'yn yi tote ta'atuewa puo. 7 Mi'i hawyi Iesui teha'at i'atuewawi hawyi toi'atuemig hawyi to'e — Wãi eweiken'ẽ tei'o e i'atuemig haype. Eipoĩ'ãm no e. Yt eweiken'ẽ te e. 8 Mi'i hawyi te'eraha'at yi totepyi hawyi Iesui yn na'yn heremo. Te'era'akasa Iesui yn na'yn. Mi'i yn toĩne'en ne itote. 9 Mi'i hawyi i'atupot'apyk i ra'yn yi hot kape yity'ok totepyi. Mi'i turan Iesui to'e mye'ym ok takaria pe — Yt ewehenoi tei'o irania'in me ei'akasa uhowawiat yity'ok totiat aikotã areĩne'en hap e. Uito Eheyke'et tuwẽtem i ra'yn gu'uro pyi hawyi ti waku ewehenoi mi'i tã hap irania'in me e. 10 Mi'i hawyi apo'i'atu'e tope — Kat poteĩ irania'in Musei ehay wuat aimu'e haria te'ero'e — Sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi hat ti Eria ti ta'aipok i ra'yn Tupana Mipo'oro Miit'in Ehakyera'at hat ut hap moherep hamo tut i'atu'e. 11 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Ta'i pywo kahato ti mio tã i'atu'e hap ewy ti e. Katupono Eria ti tut ra'yn yianme Tupana Mipo'oro ut hamuat enoi hamo i'atu'e hap ewy e. 12 Pywo pe ti Eria put'ok'e e hap ti tokosap ta'yn uiwyria'in e. Ta'i ta'aipok kahu ra'yn ma'ato miit'in yt tikuap i ut hap hawyi to'okyry'i sa'ag kahato mi'i ete. Ta'atumikyry'i sa'ag hap ne'i e. Mi'i mikyry'i hap ewy te ti aru ta'atunug sa'ag uhete Eheyke'et ete e. 13 Ta'i uruikuap ta'yn koitywy kat e'e hap i'atu'e. Ta'i mekewat wo'oset'ok hat Iuwãu sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat ti Eria ewywuat kahato ti ere'e hawe ti i'atu'e.

MAKU 9.14-29 IRUKA 9.37-43 PIAT EWY

14 Mi'i hawyi Iesui ta'aipok i ra'yn Peteru Iuwãu Tiaku wywo miit'in typy'i rakaria kape. Mi'i hawyi wẽtup ok ihainia put'ok'e Iesui ewawi hawyi tuwepỹ'ãtutuk haype to'e 15 — Uhyt e eraha'at uha'yru kape iky'e hap mywo ro katupono yt naku i kahato ahiag uha'yru ete e. Toku'uro ku'uro hawyi ti aria pe y'y pe tuereto ta'at e. 16 Sa'awy'i ti aterut epotmu'eria kape ma'ato ti mi'iria ti yt imoehãite kuap i e. 17 Mi'i hawyi Iesui to'e topotmu'eria pe — Yt Tupana mohey haria hin i ti eipe pãi. Mi'i pote ti ewei'aparap kahato eipe e. Karãmuo ti aru put'ok'e uhepiat eimu'e hap Tupana mohey sese hap e. Woroho'omu'e ti imohey hamuat ete wen ma'ato ti yt eweimohey kuap hin i te e. Aikotã aru pyno ewei'atumoehãite kuap miit'in areto ra'yn pytkai yt kat i ra'yn uimohey hap eikai hawyi e. Pyno eterut ro esa'yru e Iesui wepỹ'ãtutuk hat pe. 18 Mi'i hawyi tohaty'i haty'i ahiag tehay wo — Erẽtem no ahiag kurum piit pyi e hawyi meremo ihapy hot'ok i ra'yn ahiag ipiit piat rakat. Meremo waku ra'yn tuete. 19 Mi'i hawyi waku hawyi ipotmu'eria te'eruweran tuwat howawi — Kat pote som uruto yt uruihep kuap i ahiag kurum piit pyi i'atu'e ta'atumu'e hat pe. 20 Iesui henoi ra'yn — Tupana mohey hap eiwanuat yt iwato i te yt itag i te eweimohey Tupana pote yt eweimoehãite kuap i te eipe e. Tupana mohey hap eiwat itag pote iwato pote yne yne ewetunug kuap e. Aikotã aimikoi Mutara iã'ỹi ti yt iwato hin i wen ma'ato itag hawyi i'yp wato e. Mi'i hap ewy ti Tupana mohey hap ehepiat hap eikawiat kurin kaipyi itag hawyi yne ra'yn ewetunug kuap imohey hap wywo ewehẽtup wote e. Mesuwat yity'ok wato pe — Motoro mesuwepyi ewei'e imohey hap wywo pote ta'i toto ra'yn eimiẽtup ewy e. 21 Ta'i uhyt'i'in ewehẽtup Tupana pe haty wo ahiag hep hamuat ehesy'at hap wywo mi'i hawyi tuwẽtem ahiag ma'ato yt pote yt e.

MAKU 9.30-32 IRUKA 9.43-45 PIAT EWY

22 Mi'i hawyi hemiit'in yi Karireia piaria te'eruwa'atunug yne ra'yn Iesui kape. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Uiwyria'in e mi'i hawyi irane Uito ti wanĩkaptia po pe areĩne'en Uito e. 23 Ta'i ta'atu'auka sese hamuat ti Eheyke'et Eikywyt hawyi ta'atusyp ipiit iku'uro hawyi ma'ato mye'ym e'at hawyi Tupana uihep i ra'yn gu'uro pyi Uito e. Ta'atukuap ihay hawyi i'atu'arot kahato ra'yn iwyria'in. 24 Mi'i hawyi Iesui toto temiit'in nywo tawa Kawana'ũ kape. Mi'i tote put'ok'e wẽtup ok Tupana mõtypot yat apykok hap sa'up sat hamo tut. Mi'i hawyi apo'e Peteru pe — Eika'iwat tum apo Tupana mõtypot yat apykok hap sa'up e. 25 — Ta'i tutum som e Peteru hawyi teke getap we apoto'e hamo ma'ato apo'e hap e'yianmete Iesui to'e — Simãu e mesuwat yi totiaria morekuaria wyti miit'in kaipywiat ha'up sat kahato haria e. Uwe kaipyi som ta'atuky'esat ha'up sat hap are sio i'atumẽpyt'in kaipyi are sio irania'in kaipyi e. Kat som mi'i tã erewanẽtup e Simãu me. 26 Ta'i ta'atumẽpyt'in kaipyi ti yt kat i ta'atuhep e ma'ato irania'in kaipyi iwato kahato ta'atuporera'at e Simãu hawyi Iesui to'e — Simãu e Ui'ywot yat apykok hap sa'up ta'atusat teran uikaipyi e. 27 Ta'i atum wyti aru e yt kat i uiweteweru hap pytkai Ha'yru Uito pote ma'ato atum katupono yt atiky'esat i wyti yt hegyi'at i rakat i'atu'e uhepe e. Pyno waku watum i'atumiẽtup e Simãu me. Mi'i pote ti etioto ro pina

ihyemyi'a wato kape hawyi etekyi pira ro e. Mi'i tote ti aru etipuẽti pira e. Mi'i hawyi ti aru emiekyi sa'awy'iwuat wẽ pe etipuẽti ha'up muat i'ape rakat e. Mi'i i'ape rakat ti aru put'ok'e ra'yn Tupana mõtypot hap apykok hap sa'up mo aiwanuat e. Pyno etekyi pira hawyi etum i'ape iwẽ piat mekewat sa'up nug hamo e Iesui Peteru pe.

Mio tã hap ewy to'e Peteru pe sa'awy'i. Mi'i hawyi uito Mateu uimiwan atunug mi'i etiat.

18

MAKU 9.33-37 IRUKA 9.46-48 PIAT EWY

1 Mekewat e'at Iesui potmu'eria put'ok'i'atu'e Iesui ete apota'atu'e hamo — Uhyt i'atu'e uwe aru mekewat Tupana topyhu'at Morekuat no mesuwat yi tote turan mekewat e'at pe apuru uwe uwe topyhu'at urupy'asetpe po'og miit'in akag no irania'in kai i'atu'e. 2 Mi'i hawyi Iesui tikaykay hirakat kurin kat tuwewawi hawyi hirakat pe to'e — Eremo'y'am no meiũpe uhemiit'in py'asetpe e. 3 Mi'i hawyi to'e temiit'in me — Miit'in akag wo eweikupte'en neran mote eweikupte'en meiũwat hirakat ewywuat e. Hirakaria waku kahato e. — Uito po'og yt to'e i hap ewywuaria waku ewei'e e. 4 Ewei'atoiat ro — Uito po'og irania'in kai ei'e hap ko'i hawyi — Irania'in po'og uikai ewei'e eiwanẽtup hawe hirakat ewy e. Mio tã e haria ewywuaria yn miit'in akag wo tukupte'en aru karãpe Tupana toĩne'en Wuat'i Potypot Koro wo i mesuwat yi wato hap ok tã hap e'at turan e. 5 I'ewyte uwe uwe uhetiano wẽtup ok mesuwat hirakat ewywuat pe to'e — Ta'i waku ereĩne'en ui'yat pe pĩ'ã kurum e hat topyhu'at mi'i e hat ewywuat uhepe to'e — Ta'i waku ereĩne'en ui'yat pe Uhyt Mimi e hat topyhu'at e.

MAKU 9.42 IRUKA 17.2 PIAT EWY

6 Pyno eiwe'eg wo o uimohey haria piat uimohey hap moma hap pupi e. Katupono uwe uwe hirakat ma'at hat topyhu'at mi'i hat yt naku i sese rakano topyhu'at Tupana wanẽtup hawe pãi e. Uwe uwe uimohey hap hirakaria wanẽtup hawiat ihep mi'i hat ti Tupana mi'apiheg sese wuanuat topyhu'at e. Ta'i mi'i hat ti sakpo yt naku i hawe topyhu'at irane aikotã ihyemyi'a wato pe nu wato saity nug ete watoĩne'en hap ewy topyhu'at yt naku i pe aru uimohey haria hirakat ewywuat ma'at haria e. 7 Tukupte'en aru uimohey haria ma'at haria uimohey hap hep kuap haria e. Po'og po'og Tupana mi'atu'apiheg ko'i wo aru mi'iria te'eropyhu'at wuat'i irania'in ko'i kai e. 8 Mi'i pote epo epy einug yt naku i pe pote wãi'ewei'e o eiminug yt naku i hap ete e. Ta'i po'og waku eweitek eipo eipy katupono po'og waku ipo ipy tut rakano eweikupte'en mesuwarote te sio meiũran eweipyhu'at eipiit ikahu rakat wywo wuat'i e'at pe aria pe eheho'opot hawe e. 9 I'ewyte wãi'ewei'e eiwa'akasa sa'ag neran hap ete. Ta'i po'og waku eweihep eheha hawyi eweipun no pya eikai katupono po'og waku eheha i'apak'e wywo yn ehewyry mesuwarote sio typy kawiat eheha wywo eweikupte'en wuat'i e'at piat aria ieĩne'en hat ho'opot hawe ne'i e.

10 Mi'i pote eiwe'eg wo o hirakaria ewywuat haria etiat eipy'ahak hap pupi katupono tukupte'en kahato atipy pe Tupana esurara'in ko'i hirakaria apykok haria tukupte'en yt pya hin i Ui'ywot atipy piat kai e. 11 Mi'i pote eiwe'eg wo o hirakaria ewywuat uimohey haria ma'at hap pupi. Katupono ho'owasat rakaria ehakyera'at hamo ariot e. Ta'i Uito ti ariot Eheyke'et miit'in ho'owasat rakaria puẽti hamo e. 12 Karãpeĩ aihũria 100 rakat tukupte'en ai'yatype hawyi ma'ato wẽtup ok aihũ ho'owasat ra'yn mi'i hawyi watikat kahato meremo ho'owasat rakat. Mi'i hawyi 99 rakaria i'atumi'u ete hawyi aihũ ho'owasat rakat kat hamo watuwat e. 13 Mi'i hawyi meiũran watipuẽti i ra'yn aihũ hawyi — Pãi waku wato'e aimowepit kahato katupono ho'owasat rakat watipuẽti i ra'yn pote. I'ewyte meimuẽwat 99 rakaria aimowepit kahato haria te ma'ato ho'owasat rakat puẽti hap po'og aimowepit e. 14 Mi'i hap ewy te ti Ai'ywot atipy piat yt tiky'esat hin i wẽtup hirakat ho'owasat hap e Iesui temiit'in me. 15 Uiwyria'in e karãpe wẽtup ok uimohey hat ti'aparap eete aikotã aikotã tutunug ema'at hap mi'i hawyi o ereto howawi iweran hawyi ehenoi ro tope aikotã toi'aparap epiat hap e. Ma'ato waku iweran turan ehenoi tope e. Yt naku i irania'in ikuap ehay itote e. Mi'i hawyi — Pywo pe ti woroho'o'aparap ta'yn e pote epe hawyi — Pyno waure wo areĩne'en uima'at hap kai ere'e ro tope e. Mi'i hawyi eiwo'owese hap yn na'yn toĩne'en eiwo'ope e. 16 Ma'ato yt tuwanẽtup teran i ehay kape pote etioto ro typy ok sio mye'ym ok uimohey haria etioto ewywo ihay kuap hamo sio pywo sio yt kuap hamo e. Katupono sa'awy'i mio tã e Tupana — Yt naku i ti etimohey meremo wẽtup ok heso hap wẽtup ok miit ete yt etikuap i te pywo sio yt e hap pytkai e. Ma'ato to'o'ewy kahato ta'atuhenoi typy miit sio mye'ym miit wẽtup ok miit ete mi'i pote waku etimohey i'atuehay apo apo'ere hawyi e sa'awy'i miwan me e. 17 Ma'ato yt tuwanẽtup teran i eiwo'omye'ym ok takat piat tonãpin hap kape pote ewehenoi ro uimohey haria sok pe e. Ma'ato uimohey haria sok piano inãpin hap kape yt tuwanẽtup teran i hawyi waku ewei'e tope — Koitywy yt urumimohey ewywuat i pote wẽtup ywania ewywuat ereĩne'en. Meimuẽwat mu'ap pyhyp

haria ewywuat ra'yn ereĩne'en uruwanẽtup hawe waku ewei'e tope e. 18 Karãpe — Waku mi'i tã watunug ewei'e eiwo'ope sio yt naku i mekewat watunug ewei'e eiwo'ope mi'i pote ei'e hap ewy Ui'ywot atipy piat to'e aru e Iesui. 19 Wẽtup uhehay ahenoi teran ehepe are. Karãpe mesuwat yi tote typy ok uimohey haria hẽtup to'o'ewy Ui'ywot atipy piat pe kat e kat e hap mi'i hawyi tutum aru i'atumiẽtup ok tã to'o'ewy'ewy i'atumiẽtup tutum e. 20 Pywo pe ti are'e aikope aikope uimohey haria typy ok sio mye'ym ok te'eruwa'atunug uimõtypot hamo mi'i hap tote ti aru Uito i'ewyte areĩne'en i'atupy'asetpe e Iesui temiit'in me. 21 Urumu'e hat e Peteru karãpe wẽtup ok emohey hat uima'at hawyi waure wo areĩne'en. Ma'ato mi'i hawyi uima'at i ra'yn mi'i pote karania wo waku atimohãpyk uima'at i hat sio 7 wo sio yt e. 22 Yt rat po'og po'og 7 wo hap kape ma'ato 490 wo hap kape etimohãpyk wẽtup ok piat ema'at hap ko'i upi e. Ta'i waure wo watoĩne'en at ka'ap e Iesui Peteru apo'e hawyi. 23 Pyno ahenoi teran ehepe hã'ãkap wuo aikotã Tupana topyhu'at miit'in Porekuat no mesuwe i'ewyte atipy pe hap ewy e. Sa'awy'i so wẽtup morekuat ti'atukaykay tuwewawi temiit'in. Toi'atukuap teran karan karan i'atuweteweru hap haype. 24 Wẽtup ok weteweru hap ti iwato kahato aikotã aipotpap aheĩne'en hap ok tã kapiat sa'up ewy iwato kahato aikotã yt watum kuap i hap ewy e. 25 Mi'i hawyi so yt toha'up nug kuap i ra'yn e. Mi'i pote morekuat to'e haty wo tesurara akag me. Etiweneru ro mesuwat weteweru hat ihary'i wywo imẽpyt'in wywo yne hekat ko'i wywo hawyi eterut ro mekewat sa'up hawyi etum no uhepe iweteweru hap sa'up nug hamuat e. 26 Ma'ato mi'i hawyi meremo wetewеru hat tuwepỹ'ãtutuk morekuat ewa kape hawyi to'e — Atum yne wyti aru uiweteweru hap epe uika'iwat e ehekatup porap'i pote atum wyti aru e haty wo. 27 Mi'i hawyi sig morekuat tiky'e kahato temiit hawyi — Pyno atiwaure ra'yn eweteweru uhepiat hap e. Koitywy yt kat i po'og na'yn eweteweru hap uikai e. Katupono atihep yne ra'yn e weteweru hap uimiwan myi e. 28 Mi'i hawyi weteweru hat toto ra'yn morekuat yatypepyi hawyi wẽtup ok temiit toipuẽti yt iwato hin i weteweru hap wywo wẽtup e'at kapiat ipotpap hap ok tã yn iwetewеru hap e. Mi'i hawyi ma'ato totat ra'yn topo wo hut'yp ete hawyi to'e haty wo — Etum no eweteweru hap uhepe e. 29 Mi'i hawyi hemiit yi tote tuwepỹ'ãtutuk hawyi to'e — Mehĩ e ehekatup porap'i o hawyi atat aru yne uiweteweru hap hawyi atum yne aru epe mehĩ e. 30 — Yt rat e woropo'oro en mesup epyhik hap kape e eweteweru hap upi e. Mi'i hawyi so tutum na'yn temiit surara'in me ipyhik hamo. 31 Mi'i pote irania'in morekuat emiit'in i'atupy'ahak kahato tukupte'en hawyi — Yt naku i kahato tutunug temiit ete i'atu'e. Mi'i hawyi so tuwat ra'yn morekuat kape henoi hamo e. 32 Mi'i hawyi morekuat tikuap ta'yn hawyi toikaykay mekewat sa'awy'iwuat weteweru wato kahato hat tuwewawi hawyi to'e — Yt naku i kahato ti en katupono sa'awy'i atiwaure yne eweteweru hap iwato rakat ehẽtup uhepiat hap upi e. 33 Sa'awy'i ehaky'e'i uhepiat hap upi waure wo areĩne'en eweteweru hap iwato kahato pytkai. Ma'ato mi'i hawyi en yt waure wo hin i ereĩne'en epiat weteweru hin hat kai e. Waku ti waure wo ereĩne'en eweteweru kurin kat etiat hat ete aikotã uito waure wo areĩne'en eweteweru wato kahato hap ete hap ewy e temiit sa'ag kahato sa'awy'iwuat rakat pe. 34 Yt karãmuo i ra'yn uima'at epiat hap atimonik uipy'a pe e. Uimõpy'ahak kahato yt waure wo i ereĩne'en irania'in miat ema'at hap etiat pote e. Mi'i hawyi ereĩne'en irane morekuat pyhik hawe mekewat eweteweru uhepiat hap mohãpyk hamuat e. Waku itote erepotpap at eweteweru hap sa'up ete e. waku ereĩne'en itote at ka'ap iheg me morekuat esurara'in sem po pe e ika'iwat temiit sa'ag me yt waure wo i toĩne'en irania'in miat toma'at hap etiat pote e. 35 Mi'i hawyi mio tã e ti ahepe Iesui wy. Yt naku i yt waure wo i eweikupte'en irania'in miat weteweru hap kai e. Mi'i tã eweikupte'en hawyi Ui'ywot atipy piat mi'apiheg ko'i wo eweipyhu'at are yt waure wo i miit'in miat eima'at hap ete haria wo eweikupte'en mote e Iesui ahepe temiit'in me.

19

MAKU 10.1-12 PIAT EWY

1 Toi'atumu'e kahu hawyi toto i ra'yn Iesui tetama Karireia pyi mekewat Iũtãu hy sakpo yi Iuteu kape toto. 2 Mi'i hawyi miit'in typy'i kahato tuwat hupi i'ewyte i'ahu rakaria. Mi'i haria ti Iesui ti'atumoehãite kahato i'ahu rakaria itote. 3 Mi'i turan tõ'ẽ howawi nagnia ehay enoi haria ta'atuehay piat Iesui ti'aparap hap ta'atuky'esat haype. Mi'i hawyi ta'atuiã'ãg hap te'ero'e Iesui pe — Mehĩ urunãpin En sio waku apo uruwary wywo uruto'o'atoiat urumiky'esat ewy sio yt i'atu'e. 4 — U pãi e yt karãpe i apo nimuat sese miwan ete eiwemu'e apo'are aikotã mi'i pe sa'awy'i sese to'e — Ainug hap ihainia hawyi haryporia wẽtup yn tutunug hap ete e. Wẽtup ipa'iat wẽtup iwary'i yn ni tutunug e miwan me. 5 Mi'i tupono tehary'i hawyi ihainia toiat to'ywot toty e hawyi toĩne'en tehary'i wywo yn. Mi'i hawyi toĩne'en tehary'i wywo hawyi wẽtup miit ewy yn na'yn topyhu'at wẽtup ihainia wẽtup haryporia typy miit pytkai e Iesui. 6 To'okyi'at hawyi wẽtup miit yn na'yn ihainia haryporia

pytkai e. Katupono Tupana tunug mi'iria wẽtup miit ewywuat e. Mi'i tupono yt naku i
ti Tupana mipehik watitek e Iesui nagnia ehay enoi haria pe 7 Mi'i pote apo'i'atu'e — Kat
poteĩ pyno Musei to'e ahepe sa'awy'i — Yt eiwo'owese i ehary'i wywuat hawyi ti ewetunug
no iwan me aikotã ehary'i wywuat yt eiwo'owese i hap hawyi waku eiwo'o'atoiat e Musei
i'atu'e. 8 — Ta'i yt eiwo'oky'e kuap i pote mio tã e Musei ehepe toĩne'en turan ma'ato sa'awy'i
sese ti ipa'iat iwary'i nug hap e'at pe yt kat hin i wo'o'atoiat hap toĩne'en e. 9 Pywo pe ti uwe
uwe he'aito kahato rakat atoiat hawyi toĩne'en wẽtup ok wywo mi'i miit ti'aparap kahato
ra'yn Tupana wanẽtup hawe e Iesui Tupana ehay enoi haria pe. 10 Mi'i pote ipotmu'eria
— Urumu'e hat i'atu'e pyno yt karãpe i waku uruto'o'atoiat uruehary'i pote po'og waku yt
iwary rakanuat i urutukupte'en sio yt i'atu'e. 11 — Ma'ato tukupte'en iwary kahato rakaria
i'ewyte tukupte'en yt iwary rakanuat i mesuwat yi tote e. 12 Tukupte'en wyti ihainia'in
yt iwary rakat nuat i katupono ta'atuhire pyi te ta'atu'ywã'ĩ pyi te yt i'atu'yp i rakaria e.
I'ewyte ti tukupte'en wyti miit'in minug misa'ahep takat ewywuat ko'i e. I'ewyte yt yne
i ma'ato tukupte'en tuereto — Uito yt atiky'esat i uiwary katupono po'og waku yt iwary
rakanuat i areĩne'en Tupana potpap nug hamuat e haria e. Yt yne i wen ma'ato ho'okup
mio tã e haria e. Mi'i tã ewei'e eiwanẽtup hawe pote waku mi'i tã eweikupte'en Tupana
potpap nug hamo ma'ato yt pote yt e Iesui ipotmu'eria pe.

IRUKA 18.15-17 PIAT EWY

13 Mi'i hawyi miit'in te'eropo'ok teran hirakaria Iesui kape — Mehĩ i'atu'e ereponug no
urumẽpyt'in ete hawyi ehẽtup to Tupana pe urumẽpyt'in poityro hap i'atu'e. Mi'i hawyi
ma'ato ipotmu'eria ti'atupyhyp kahato hirakaria howawi — Wãi'i'atu'e. 14 — Yt ewei'atu-
pyhyp tei'o hirakaria uhowawi pãi e Iesui ipotmu'eria pe. Tupana tiky'esat kahato temiit'in
no hirakaria e. Tero tõ'ẽ uhowawi e. Katupono karãpe Tupana topyhu'at Morekuat no
mesuwe mi'i hap e'at pe hirakaria ewywuat yn wakuat nuaria toi'airo temiit'in akag ko'i
wo e Iesui temiit'in me. 15 Mi'i hawyi tuweponug hirakaria ete hawyi toi'atuewaku yne
ra'yn topo wo hawyi tuwat i ra'yn Iesui'in itote pyi.

MAKU 10.17-31 IRUKA 18.18-30 PIAT EWY

16 Mi'i turan wẽtup ok kurum put'ok'e hawyi to'e Iesui pe — Wo'omu'e hat waku sese ti
En e. Uimu'e ro aikotã aikotã atipuẽti uheĩne'en wuat'i e'at piat hap sa'up e. Mi'i pote ariot
ewawi uimu'e hamuat e katupono wakuat sese ti En Uhyt e. 17 — Tupana yn ni wakuat
sese kurum e Iesui wuat'i e'at piat heĩne'en hap ky'esat hat pe. Uito ti wakuat sese ere'e apo
uhepiat e. Pyno etunug no yne Tupana miky'esat miwan miat ko'i hawyi waku pe ereĩne'en
e Iesui kurum me. 18 — Pyno etimoherep to uhepe Uhyt kat imiky'esat ko'i waku atunug e.
— Ta'i yt erepot'auka tei'o are yt ewary wary tei'o are yt sero'ok'ere tei'o are yt etoma'at tei'o
wẽtup ehay wo e. 19 Etomõtypot ro e'ywot ety e eti'atuky'e ro irania'in aikotã eweiky'e hap
ok tã hap ewy e. Etunug mi'i tã mote waku pe ereĩne'en e Iesui kurum me. 20 — Ma'ato Uhyt
e uihire pyi te ti rat mio tã e'e hap miwan miat atunug yne e. Kat e hap pyno mi'i hawyi
waku atunug uheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat puẽti hamo e. 21 — Ta'i wẽtup mo etunug
hawyi hekat rakat sese wo ereĩne'en aru atipy pe atum kurum e. Pyno etum yne ekare'en
ahyt yne hatek takaria pe hawyi era'aipok uhowawi ereto uhupi uhemiit no hamo kurum
e Iesui wuat'i e'at piat ky'esat hat pe. 22 Mio tã e hap toikuap hawyi ti tohaty'u ra'yn topy'a
pe hawyi toto ra'yn katupono yt toimõ'ẽ teran i tekare'en sok yt hekat i rakaria pe haype.
23 Mi'i hawyi Iesui to'e topotmu'eria pe — Are pãi niatpo sese ti rat wekare'en ky'e haria
tuwehyt'ok atipy pe aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hawe e. 24 Pywo ti niatpo kahato
aikotã aihũ iwato rakat Kameru teke teran awi ehapo ka'a puo hap ewy niatpo hap ewy
e. Mi'i hap ewy ti ma'ato po'og po'og niatpo hekat rakaria te'eruwehyt'ok Tupana etama
pe e. 25 Mio tã e hawyi ipotmu'eria te'eruwanẽtup kahato — Pyno niatpo kahato Tupana
etama pe uruwehyt'ok uruekat pote i'atu'e. Niatpo kahato uruehakyera'at hap Mehĩ i'atu'e.
26 Mi'i pote teha'at kahato topotmu'eria kape hawyi to'e — Yt uwe i tuwehakyera'at kuap
e. Tupana yn ni miit'in ehakyera'at kuap hat e. Katupono mi'i yn nyti po'og hat toĩne'en
e. Tupana tunug kuap yne yne. Yt kat i hin i ti niatpo tutunug towanẽtup hawe e. 27 Mi'i
hawyi Peteru to'e — Urumu'e hat e sa'awy'i uru'atoiat yne ra'yn uruekat eupiat urutuwat
hamo e. Pyno kat aru ha'up etum uruepe e. 28 Mi'i pote Iesui tiwesat — Karãpe yi ipakup
turan karãpe Uito Eheyke'et ara'apyk Morekuat e'amyap tote wuat'i miit'in miat uimõtypot
hamo mi'i turan ti aru pywo eweikupte'en ui'yatype 12 morekuat e'amyap tote uiwywo e
ai'ywania Isareu ywania tok puo wẽtup ywania wẽtup ywania morekuat no eweikupte'en
aru uwe yt naku i uwe waku hap e hamo eweikupte'en aru e. 29 Pywo ti rat uwe uwe
uhehay upi uhupiat toto haype i'atoiat to'yat towywyt'in tokywyt'in toinyt'in tosaki'yt'in
to'ywot'in toty'in tomẽpyt'in toko ko'i tomikoi uimiky'esat nug hamo mi'i hat ti aru po'og
ipuẽti meimuẽwat tomi'atoiat ko'i kai sa'awy'iwuat kai. Po'og po'og ipuẽti meimuẽwat
tomi'atoiat ko'i kai. Tomi'atoiat wẽtup kaipyi toipuẽti 100 na'yn mesuwe i'ewyte ti aru

toipuẽti wuat'i e'at piat toĩne'en hamuat e. 30 I'ewyte ti aru mesup te wuat'i uimohey haria — Uito po'og e haria uimohey haria po'og kurin nakaria wo te'eropyhu'at atipy pe ma'ato uhemiit wuat'i miit'in eropat haria wo mesup we mi'i haria miit'in akag wo tukupte'en aru atipy pe e Iesui Peteru'in temiit'in me.

Uito Mateu uimiwan mesuwe

20

1 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Koitywy wẽtup hã'ãkap ahenoi teran ehepe aikotã Tupana topyhu'at wuat'i miit'in Porekuat no mesuwe aikotã toĩne'en atipy pe hap ewy e. Sa'awy'i so toto wẽtup ok hekat rakat hunete to'yat pyi teropat haria kaykay hamo motpap nug hamuat hamo toko piat Uwa ypia etiat i'atupotpap hamo e. 2 — Eipotpap at pote ti atum wẽtup e'at sa'up ehepe e. Mi'i pote — Hẽ i'atu'e. Mi'i hawyi toi'atupo'oro tomikoi ypia kape. 3 Meiũran mikoi ka'iwat ihot'ok po'og hawyi toto aikope miit'in tikyi'at wuat'i hap kape. Mi'i turan itote toi'atupuẽti yt kat nug i haria motpap ekatup haria. 4 Mi'iria pe to'e — Eweiwat ro uiko kape hawyi meiũran aru atum ha'up wakuat ehepe e. — Ta'i i'atu'e hawyi tuwat ra'yn iko kape. 5 Atposake rokirẽ i'ewyte toi'atupuẽti po'og miit'in mu'ap upi hawyi i'ewyte toi'atupo'oro toko kape i'atupotpap hamo waku i'atu'e pote. 6 Mi'i hawyi porap wãtym i turan po'og toi'atupuẽti toto hap upi yt ipotpap i rakaria. Mi'i hawyi mi'iria pe — Kat poteĩ yt eipotpap hin i e yt kat i apo eiminug motpap e. 7 — Yt uwe i rat urupo'oro motpap nug hamo i'atu'e tope. — Pyno moroho'opo'oro eipe uheUwa ypia kape e. Mi'i rẽ ti aru atum ha'up wakuat ehepe e. Mio tã e hawyi tuwat imikoi ypia kape. 8 Mi'i hawyi wãtym na'yn hawyi ipotpap takaria toi'atunug tuwewawi i'atupotpap sa'up nug hamo. Mi'i hawyi temiit akag pe to'e — Pyno koitywy waku etum i'atupotpap sa'up e. Sa'awy'i etum wat'ymuat ipotpap takaria pe mi'i rokirẽ etum sa'up ipotpap at rakaria pe e. 9 Mi'i hawyi toikaykay tuwewawi wat'ymuat ipotpap takaria. I'atupotpap aparap yn wen ma'ato tutum wẽtup e'at sa'up i'atuepe e. 10 Meiũran put'ok'i'atu'e sa'awy'itewuat i'atumipo'oro yne hune pywiat rẽ wuat'i ipotpap takaria. Mi'iria te'eruwanẽtup te'eruwepe — Ahepe ti aru po'og tutum katupono aito po'og aipotpap aipotpap at pote i'atu'e. Ma'ato tutum sa'up aikotã aikotã irania'in me tutum hap ok tã ne ne'i. Yt uwe pe i po'og iwato tutum ma'ato wẽtup e'at sa'up kapiat tutum wuat'i pe. 11 Mi'i pote ipotpap at rakaria i'atuehay sa'ag ne'i ra'yn mekewat Uwa ypia ka'iwat wakuat ete sa'up tutum ta'atuepiat hawyi e. 12 — Meimuẽwaria pe etum uruwat sa'up ok tã ne kurin kahato i'atupotpap pytkai i'atu'e. Uruto kue at at hakup kahato mesuwe urupotpap i'atu'e. 13 Mi'i pote go ka'iwat to'e mio tã e haria pe — Uiwyria'in yt kat i ti atunug sa'ag ehepe e. Yt ati'aparap hin i ti ehepe. Katupono sa'awy'i mio tã are — Atum aru ehepe wẽtup e'at sa'up e. Mi'i hap ewy ti atum na'yn ehepe. 14 Eipo pe ra'yn ehe'at sa'up e waku ra'yn e. Koitywy ti waku ra'yn ewei'aipok ei'yat kape. Katupono ehe'at sa'up toĩne'en eipo pe ui'e hap ewy atum e. 15 Ipotpap kurin nakaria pe atum ha'up i'ewyte ipotpap at rakaria pe atum ha'up to'o'ewy uimiky'esat ewy atum. Waku uhekat wywo atunug uimiky'esat ewy uhegyi'at hap ok tã e. Kat poteĩ yt eiwese i uiminug uhegyi'at hap ete e ipotpap at rakaria pe e. 16 Mi'i hap ewy ti aru Tupana tum ni aru temiit'in me sa'up wat'ymuaria pe tutum yianmiaria pe i'ewyte te. Ma'ato yianmiaria pe tutum wat'ymo hap ewy e Iesui hã'ãkap muo temiit'in me.

MAKU 10.32-34 IRUKA 18.31-34 PIAT EWY

17 Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn tawa wato Ierusarẽi kape mu'ap wato upi. Tuwat turan toi'atukaykay topotmu'eria mu'ap ẽpe kape miit'in tok pyi i'atumu'e hamo. 18 I'atuweran turan hawyi to'e — Eiwanẽtup to uhehay kape e. Koitywy areto ra'yn tawa Ierusarẽi kape mehĩ'in e. Put'okwato'e itote hawyi ti aru Eheyke'et ta'atupag pa'i kororia wãi'e hap enoi haria po pe ra'yn ui'auka hamo ra'yn e. 19 Mi'i hawyi ti aru uhum wẽtup ywaniaria wanĩkaptia po pe i'atumikyry'i uhetiat hamo ui'ahyk ahyk hamo e. Mi'i hawyi ui'auka ti aru itotiaria aria'yp posak ete e. Mi'i hawyi uiku'uro sese itote ti aru e. Mye'ym e'at uisyp hawe uipiit topyhu'at. Ma'ato mi'i hawyi ti aru areĩne'en ne i ra'yn gu'uro pyi ma'ato e.

MAKU 10.35-45 PIAT EWY

20 Mi'i turan put'ok'e wẽtup haryporia Sepeteu ehary'i typy ok imẽpyt'in nywo Iesui ewawi. Pyno mekewaria tomẽpyt'in Iesui potmu'eria sese mi'iria. Pyno mana tuwepỹ'ãtutuk hawyi to'e — Mimi e ahẽtup teran wyti epe uimiky'esat kahato e. 21 Karãpe Morekuat no erepyhu'at turan atiky'esat uimẽpyt'in epo sese kai epo ran kai hap atiky'esat kahato e. 22 Mi'i pote — Mana e yt etikuap i kahato kat som emiẽtup uhepe e. Mi'i hawyi to'e imẽpyt'in me Iuwãu Tiaku pe — Are pãi eiwe'y'u irane uhekui'a pyi sapo hy wo uhatek e. Eiwe'y'u kuap apo i'ewyte uhekui'a pyi sapo hy wo e. — Ta'i urute'y'u kuap Uruka'iwat i'atu'e. Urutuwe'y'u kuap ekui'a pyi i'atu'e. 23 Mi'i hawyi — Pywo ti uhemiit'in eiwe'y'u aru uhekui'a pyi sapo hy e. Uhatek hap ewywuat ewehã'ãg aru e. Ma'ato morekuaria

ewy uipo sese kai uiporan kai hamuat yt atum kuap i ehepe. Katupono Tupana yn ikuap uwe ui'yatypiat apyk hanuaria e. Tutum aru tomi'airoria pe tomiky'esat ewy e Iesui Iuwãu Tiaku pe. 24 Mio tã ta'atuẽtup pote irania'in hemiit'in i'atupy'ahak typy ok ta'atuwyria'in ete hawyi tu'uka ta'atuehay wo. 25 Mi'i turan Iesui ti'atukaykay i ra'yn tuwewawi — Uiwyria'in e mesuwarote morekuaria te'eruwemiit'in po'oro po'oro kahato haty wo e. Toi'atusaty'i saty'i kahato i'atu'e e. — Uruto ti po'og iwato'in nakaria wuat'i kai i'atu'e kahato e. 26 Ma'ato yt atiky'esat i kahato eipe mesuwarotiat morekuaria ewywuaria eweikupte'en eiwo'ope e. Mi'i pote uwe uwe topyhu'at teran uhemiit'in akag wo mi'i hat waku tuwenug semiit yne miit'in eropat hano topyhu'at e. 27 Uimohey haria wuat'i powyro kahato haria yn ni waku uhemiit'in akag wo tukupte'en Tupana wanẽtup hawe e. 28 Uito Eheyke'et wuat'i miit'in eropat hat kahato areĩne'en wuat'i miit'in powyro hat areĩne'en e. Uito Eiporekuat koro areĩne'en wen ma'ato yt irania'in morekuaria ewywuat i wyti Uito e. Wuat'i eropat hamo ariot i'ewyte atum irane uheĩne'en hap sa'up miit'in kyi'at Tupana wanuat hamo e Iesui topotmu'eria pe.

29 Mi'i hawyi tuwat ra'yn tawa Ieriko pyi. Mi'i turan miit'in sem kahato tuwat itote pyi Iesui upi. 30 Tuwat aparap i mekewat tawa pyi turan typy ok yt ihapytig i rakaria mu'ap ẽpe upi apyk pe tukupte'en. Mi'iria tikuap ta'yn Iesui ut hap hawyi te'eruwẽpowat Iesui kape — Eraha'at ro uruewawi Mehĩ uruky'e hap wywo i'atu'e. Uruehaky'e'i mẽti uruto Mehĩ i'atu'e. Urupowyro En Uhyt i'atu'e. Ta'i morekuat Tawi saipepiat ti En i'atu'e. 31 Mio tã i'atu'e pote meimẽpuaria — Wãi ehehay pirik poity'i i'atu'e. Eiwẽpohep to i'atu'e ma'ato yt i'atuwẽpohep hin i. Po'og ne'i te'eruwẽpowat — Uruehakyera'at En Uruka'iwat Tawi Sa'yru En i'atu'e. 32 Mi'i hawyi Iesui topyhu'at itote hawyi tuwẽpowat — Eweĩ'ẽ ro meikowo uhowawi uhyt'i'in e. Mio tã e pote tokoka'at ra'yn howawi hawyi to'e — Kat aru atunug eimiky'esat ehepe e. 33 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Uru'akasa pakup'i hap nug hap ti uruiky'esat etunug Mehĩ i'atu'e. 34 Mi'i hawyi Iesui ti'atuky'e kahato hawyi tuweponug na'yn i'atueha ete hawyi meremo i'atuehapytig te'era'akasa pakup'i i ra'yn. Mi'i hawyi tuwat ra'yn Iesui upi mu'ap upi heremo yne i'atueha ete pote waku kahato i'atu'e.

Mi'i tã Iesui tunug sa'awy'i. Mi'i hawyi uito Mateu atiwan mesuwe.

21

MAKU 11.1-11 IRUKA 19.29-40 IUWÃU 12.12-19 PIAT EWY

1 Mi'i hap totepyi Iesui toto i ra'yn tawa wato Ierusarẽi kape towyria'in nywo. Put'okta'atu'e ra'yn tawa Pewake tote hawyi tuwat mekewat yity'ok kape Uriweira yp mikoi ypia e hap kape. Itote pyi Iesui tipo'oro typy ok temiit tawa hit kape. 2 — Uhyt'i'in e eweiwat ro mekewat tawa hit kape ai'akasa hap kape e. Put'ok'ewei'e itote turan ti aru eweipuẽti i'atuhũ Iumenta to'asaity nug me tomẽpyt wywo e. Mi'iria o ewei'asaitypok hawyi eweteropo'ok ra'yn uhowawi e. 3 Ma'ato — Kan hamo ewetioto uruhũ i'atu'e pote o — Ta'i Aika'iwat wyti ipuru porap'i eihũ ko'i ewei'e o mi'i pote meremo — Hẽto pyno eweitioto ro i'atu'e aru ehepe e. Mi'i hap ewy yne ti aru eweipuẽti itote e Iesui typy ok takaria tomipo'ororia pe. 4 Sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi hat mio tã e tomiwan me Iesui etiat 5 — Tut wyti aru Aipotypot sese aihũ Iumenta tote ahowawi ewei'e ro tawa Ierusarẽi miaria pe e. Yt morekuat ewy hin i tut ma'ato aihũ Iumenta mẽpyt hit tote e ti aikotã sa'awy'itewuat miwan me Isaia 62.11 pe Iesui etiat tohenoi. 6 Mi'i hawyi tuwat ra'yn ipotmu'eria typy ok hawyi aikotã tohenoi hap ewy ta'atunug. 7 Mi'i hawyi ta'atuerut ra'yn i'atuhũ Iumenta imẽpyt wywo Iesui kape. Mi'i hawyi ta'atuesokpe ko'i ta'atuporokpun Iumenta ok tote hawyi Iesui ta'am na'yn apyk pe i'ok tote. 8 Mi'i hawyi irania'in miit'in typy'i rakaria tipysapnug ta'atuesokpe ko'i wo mu'ap tote. Irania'in iporokpun mu'ap upi aria'yp iãgã ko'i imõtypot hamo. 9 Mi'i hawyi typy'i rakaria wat'ymo i'ewyte yianmiaria i'atuwepit kahato — Ereke ro ereke ro morekuat Tawi saipepiat i'atu'e ta'atuehay pirik wo. Waku kahato En atipy kaipywiat i'atu'e. Ta'i Tupana mimõtypot kahato En i'atu'e. Katupono Tupana mõtypot hat En pote i'atu'e. Waku sese waku sese Tupana i'atu'e. 10 Mi'i hawyi put'ok'e Iesui tawa wato Ierusarẽi me hawyi itotiaria irania'in ikohyeput kohyeput'i kowo'i kowo'i — Uwe som Mi'i Miit i'atu'e to'ope. 11 — Ta'i Mi'i Miit ti mekewat Tupana ehay moherep hat yi Karireia tawa Nasare kaipywiat i'atu'e.

MAKU 11.15-19 IRUKA 19.45-48 PIAT EWY

12 Mi'i hawyi Iesui teke ra'yn Tupana mõtypot yat koro pe hawyi toi'atusopo kahato kat ko'i kat ko'i weneru itotiaria hawyi toi'atupugha kahato mesa ko'i. Toi'atu'ãpe'okpun yne tineiru pat'ok pat'ok hap mesa ko'i. I'ewyte pykasu weneru haria amyap ko'i toi'atuã-pe'okpun i'atuepykasu ko'i wywo ra'yn. 13 Mi'i waku hawyi Iesui to'e haty wo i'atuepe — Mio tã to'e Tupana sa'awy'i miwan me — Ui'yat wyti meiũ e. Mi'i ti atiky'esat wuat'i ywania ehay uhowawiat at hamuat e ti Tupana miwan me e. Ma'ato mesup ti Tupana

mõtypot yat koro topyhu'at sero'oke haria yat koro wo ne'i rat e. Yt naku i nug haria kahato eipe e. 14 Toi'atusopo Tupana mõtypot yat pyi hawyi yt ihapytig i rakaria yt ipoĩ'ãm kuap i rakaria tõ'ẽ tõ'ẽ howawi hawyi toi'atumoehãite ra'yn ihaky'e'i rakaria itote. 15 Mi'i pote pa'i kororia Wãi'e hap enoi haria te'eraha'at kahato iminug wakuap kape. I'ewyte ta'atukuap hirakaria piat — Waku kahato En morekuat Tawi saipepiat kahato En i'atu'e hap. Mi'i pote i'atusaiwot kahato ra'yn pa'i koro ko'i 16 — Yt etikuap i apo hirakaria kat i'atu'e kat i'atu'e ewawiat hap i'atu'e Iesui pe. Yt naku i hirakaria emõtypot morekuat ewy i'atu'e. Mi'i hawyi toi'atuwesat — Ta'i atikuap kahato hirakaria ehay uhepiat ko'i e. Yt eweimu'e i te apo Tupana miwan me sa'awy'iwuat ete aikotã to'e — Hirakaria hit ko'i yn uimõtypot kuap haria sese e Tupana mõtypot hap ete e. Ta'i mi sym haria hirakaria yn uimõtypot kuap po'og irania'in torania kai e Tupana sa'awy'i. Mi'i pote yt kat hamo i wãi'are i'atuepe. 17 Mio tã to'e hawyi toto ra'yn tawa Ierusarẽi myi tawa hit Petania kape. Mi'i hawyi toket itote.

MAKU 11.12-14 20-24 PIAT EWY

18 Itote pyi mũki'ite hunete ta'aipok i ra'yn tawa wato Ierusarẽi kape i ra'yn. Mi'i turan mu'ap upi Iesui hesy'at kahato ra'yn. 19 Mi'i turan ta'akasa Wiku yp mu'ap ẽpe upi hawyi toto haat ky'ewi ma'ato i'yhop yn toipuẽti hesy'at kahato turan. Mi'i pote to'e Wiku yp we — Yt naku i rat en e. Pyno koitywy ti aru yt sake i ra'yn esaat e. Mio tã e hap hawyi meremo i'yp gag na'yn. 20 Mi'i hap kape ipotmu'eria te'eraha'at hawyi iku'uro ra'yn pote. Mi'i hawyi te'ero'e — Urumu'e hat i'atu'e aikotã emisaty'i saty'i iku'uro ra'yn i'atu'e. 21 — Uiwyria'in e eweimohey ro Tupana haty wo yt kat i eweimohey sa'ag ne'i wywo mi'i tã uiminug ewywuat ewetunug kuap hamo e. Ma'ato po'og iwato uiminug kai ewetunug kuap e. Ta'i uwe uwe meiũwat yity'ok pe to'e — Ereto ro meiũpepyi y'y wato kape hawyi min'ere ro y'y pe ewei'e Tupana mohey hap yn nywo mi'i pote ti aru toto ra'yn meremo ei'e hap ewy imohey hap ewy e. 22 Mi'i tupono kat ere ehẽtup Tupana kape imohey sese hap wywo mi'i e'e hap ewy kahato ti aru topyhu'at e Iesui.

MAKU 11.27-33 IRUKA 20.1-8 PIAT EWY

23 Mi'i hawyi put'ok'e i ra'yn Iesui Tupana mõtypot hap yat koro pe hawyi toi'atumu'e i ra'yn. Mi'i turan tõ'ẽ tõ'ẽ pa'i akag ko'i Iuteu ywania akag ko'i apo'i'atu'e hamo — Uwe epo'oro ga'atpuat weneru weneru i haria sopo hamuat i'atu'e. 24 — Pyno apo'are ehepe ewehenoi mono mi'i pote Uito i'ewyte ahenoi uwe uipo'oro hap e. 25 Uweĩ pyno Iuwãu po'oro hat wo'oset'ok hamuat hat sio Tupana ipo'oro sio miit'in ipo'oro haria e. Mi'i pote te'eruwanẽtup to'o'ewawi — Ta'i Tupana mipo'oro Iuwãu ai'e pote aru kat poteĩ pyno yt eweimohey i e aru ahepe i'atu'e. 26 Ma'ato miit'in mipo'oro ti Iuwãu ai'e pote ti aru miit'in i'atupy'ahak kahato ahete katupono irania'in Iuwãu ti Tupana mipo'oro e haria tukupte'en i'atu'e. 27 Mi'i hawyi — U pãi Uhyt yt uruikuap i sese wyti uwe mipo'oro Iuwãu i'atu'e. — Pyno yt uiwesat i pote Uito i'ewyte yt woroho'owesat kuap i ehepe uwe ehay pyi meikotã atunug hap e. 28 Mi'i hawyi waku eweiwanẽtup o uimienoi kape e. Sa'awy'i so wẽtup ok miit typy ok ha'yru rakat toĩne'en. Mi'i hawyi wẽtup e'at pe so to'e tosa'yru yianme — Uha'yru e atiky'esat wyti koitywy epotpap uimikoi ypia pe e. 29 Ma'ato so — Yt uipopap i rat papai e. Ma'ato meiũran tuwanẽtup hawyi paa'e to'ywot ehay pun hap ete. Mi'i pote yt uipotpap i rat to'e pytkai toto ra'yn to'ywot mikoi ypia kape. 30 Mi'i hawyi so iywyt pe — Uha'yru e atiky'esat wyti koitywy epotpap uimikoi ypia pe e. Mi'i hawyi — Ta'i papai areto meremo e ma'ato yt toto hin i mio tã to'e pytkai e. 31 Mi'i pote apo'are ehepe uwe uwe som pyno to'ywot miky'esat nug hat sio wat'yp sio yian e Iesui Tupana mõtypot yat piaria akag ko'i pe. Mi'i hawyi ta'atuwesat — Ta'i yian yn inug to'ywot miky'esat i'atu'e. — Pywo ti rat mi'i tã ti rat e Iesui. Eipe ti mekewat sa'yru wat'yp ewy kahato eipe — Urutuwat emiky'esat nug hamo Papai ewei'e Tupana pe ma'ato yt. Mi'i hawyi irania'in haryporia yt iwe'eg i sese rakaria i'ewyte ahewanĩkaptia emiit'in aipohari haria — Yt urutuwat i Papai emiky'esat nug hamo i'atu'e Tupana pe. Ma'ato te'eruwanẽtup hawyi paa'i'atu'e hawyi meiũran Tupana ehay pun hap ete. Mi'i rẽ koitywy tuwehyt'ok kahato Tupana etama pe eheiam me e Iesui pa'i akag ko'i pe miit'in to'ywania akag ko'i pe. 32 Ahet'ok Iuwãu put'okto'e hawyi aimu'e kahato Tupana kapiat mu'ap upi e. Mi'i hawyi ti yt nakuaria i — Pywo i'atu'e ra'yn hawyi tuwat kahato Tupana kape e. Ma'ato eiperia ti yt eweiwat hin i Tupana kape Iuwãu miat enoi hap upi e. Ma'ato irania'in meimuẽwat haryporia'in yt iwe'eg i rakaria paa'i'atu'e i'ewyte mekewat ahewanĩkaptia sa'up porera'at haria paa'i'atu'e. Mi'i haria ko'i ewei'akasa yne ra'yn pytkai yt paa'ewei'e hin i eipy'a pe. Katupono mekewat sa'yru wat'yp ewywuat eweikupte'en eipe yt eweihay pywo hin i eipe Ei'ywot ehay e Iesui pa'i koro akag ko'i pe.

MAKU 12.1-12 IRUKA 20.9-19 PIAT EWY

33 Mi'i hawyi — Pyno wẽtup sehay ahenoi ehepe hã'ãkap wuat e pa'i kororia pe to'ywania
akag ko'i pe. Sa'awy'i so toĩne'en wẽtup ok miit yi wato ka'iwat e. Mi'i hawyi so ihay
ra'yn Uwa ypia nug hap ete e. Mi'i hawyi so toikoi hawyi toipyhyp yne ra'yn hero'ok
haria pupi hawyi tutunug nu ka'a Uwa tok hamo Uwa hy sapo nug hamo e. Mi'i hawyi
so i'ypia py'asetpe so surara yat ywaiti rakat tutunug surara teha'at mikoi ero'ok haria
wãi'e hamo. Mi'i so iwato kahato i'ypia e. Hãpyk yne hawyi so toipuru to'ywania pe Uwa
ypia i'apykok kuap haria pe hawyi so toto ra'yn i'ypia wato ka'iwat wẽtup setama kape
ra'yn toto ma'ato teuwa ypia waku hap e'at pe toiky'esat toha'up nug e. 34 Mi'i pote heuwa
ypia saat hap e'at put'ok'e ra'yn hawyi toi'atupo'oro temiit'in tomikoi ypia apykok haria
kape tomikoi sa'up pat'ok sat hamo e. 35 Ma'ato so i'apykok haria yt ho'oium neran hin i
ra'yn. Ipuruk haria yt ho'oium i ra'yn ta'atumipo'ok ko'i e. Mi'i hawyi so ta'atupytyk ne'i
imipo'ororia hawyi wẽtup ok ti ta'atu'ahyk ahyk ne'i wẽtup ok ta'atu'auka wẽtup ok kape
ti nu wo mak mak'i'atu'e. 36 Mi'i hawyi po'og toi'atupo'oro temiit sa'up sat hamo ma'ato
so i'ewyte ta'atunug i'atuete e. 37 — Pyno koitywy atipo'oro uha'yru sese e. Uha'yru sese
tupono ti aru ta'atumõtypot rat pãi e so tuwanẽtup hawe e. 38 Mi'i hawyi so put'ok'e ra'yn
wat'ymuat hawyi yi wato imipuru apykok haria te'eraha'at howawi hawyi te'ero'e to'ope —
Meiẽ ra'yn ti tut ra'yn yi ka'iwat saipepiat i'atu'e. Pyno waku wati'auka meiẽwat ha'yru mi'i
hawyi meiũran iku'uro ra'yn i'ywot hawyi aipo pe ra'yn imikoi ypia i'atu'e to'ope. 39 Mio tã
i'atu'e turan put'ok'e ha'yru hawyi ta'atupytyk hawyi ta'atupugha i'ywot e'yi ekuekai hawyi
ta'atu'auka ra'yn ha'yru imipo'oro e Iesui tuwepiat pa'i koro akag ko'i pe. 40 Pyno apo'are
ehepe aikotã aru ika'iwat tunug meimuẽwat tosa'yru auka haria ete ta'aipok i ra'yn tomikoi
ypia kape hawyi e. 41 Mi'i pote pa'i kororia tiwesat — Ta'i tut hawyi ti aru toi'atu'uka kahato
ti aru meimuẽwat yt naku i nug haria i'atu'e. Ta'i mi'i hawyi ti rat wẽtup ywania pe haat
hap e'at piat ha'up ium kuap haria pe aru tutum i te'yi tomikoi ypia i'atu'e. 42 — Ta'i pywo
kahato ti uiwesat. Ehepiat e hap ewy ti aru topyhu'at ehete are aikotã sa'awy'i Tupana to'e
hap ewy — Nu po'og waku rakat ui'yat nug hamuat ta'atupugha ra'yn — Yt naku i ta'atu'e
haype. Mi'i pote Mi'i Nu i'atumipugha wo ti aru aha'awynug ui'yat po'og ikahu sese rakat e
Tupana. Yt karãmuo i apo eiwemu'e mi'i e hap miwan me Isaia 28.16 pe e. 43 Mi'i e hap ewy
kahato ti aru topyhu'at mesuwe katupono Tupana tihep ta'yn eipo pyi tetama atipy piat
ewywuat. Mi'i hawyi ti aru tutum wẽtup ywania pe ra'yn tomikoi ypia sa'up ium kuap haria
pe i ra'yn tutum e. 44 Uwe uwe ta'at ti mekewat Nu miit'in mipun ete mi'iria ti aru wepik pik
sese haria wo te'eropyhu'at. Ma'ato uwe uwe mekewat Nu tote ta'at hap aru mesuwat Nu
mi'i haria ti aru iku'i ku'i wo te'eropyhu'at e. 45 Mio tã e pote pa'i kororia — Yt naku i ihay
i'atu'e. Katupono ahete aimohit hamo mio hã'ãkap tohenoi i'atu'e. 46 Mi'i pote ta'atupyhyp
teran Iesui wen ma'ato typy'i kahato miit'in Iesui apypueri wo tukupte'en pote te'eroken'ẽ
ne'i ipyhyp hamo — Iesui ti Tupana ehay moherep hat sese toĩne'en i'atu'e i'apypueri haria
pote te'eroken'ẽ mi'iria mõpy'ahak hap pupi.

Uito Mateu atunug uimiwan mesuwe are.

22

IRUKA 14.15-24 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi wẽtup hã'ãkap wuo Iesui ti'atumu'e itotiaria — Pyno ti ran ahenoi teran
ehepe aikotã Tupana aikaykay temiit no hap e. 2 Pyno wẽtup e'at pe so wẽtup ok morekuat
koro to'e te'eropat haria pe — Atunug neran ienuk hap iwato kahato uha'yru mõtypot hamo
katupono uha'yru ihary'i hap e'at put'ok'e ra'yn e. 3 Pyno woroho'opo'oro uhetama kape
itotiaria tu'isa'in nãpin hamo i'ewyte ti hekat rakaria atukaykay hamo uha'yru sese ehary'i
hap e'at pe mõtypot hamo e. Mi'i hamo atunug neran ienuk iwato hap haype e temiit me.
Tohenoi hawyi tuwat ra'yn hemiit'in i'atunãpin hamo. Ma'ato so imikaykay ko'i yt tuwat
teran i. 4 Mi'i pote so irania'in te'eropat haria toi'atupo'oro i'atunãpin hamo. Waku yne
ra'yn wyti aimi'u ewei'e ro i'atuepe. Ikahu kahato ti ienuk hap tutunug ewei'e o e. Uihũria
wewato ahup ko'i ikap takaria iwyp ta'yn imẽpyt hin ni ikã'ã ko'i wo ra'yn ewei'e o e. Mi'i
pote meremo soke eweiwat ewei'e o i'atuepe katupono waku ra'yn ahenuk hamo ewei'e
o e. Uha'yru ehary'i hap nug turanuat imõtypot hap ti put'ok'e ra'yn ewei'e ro i'atuepe e.
5 Mio tã e hawyi tuwat ma'ato i'ewyte yt urutuwat kuap i i'atu'e ne'i. Irania'in to'okyry'i ne'i
imipo'ororia ete. Irania'in ta'atupotpap nug hamo tuwat. Wẽtup ok toto toko kape wẽtup ok
kyi'at to'e hamo ne'i toto. 6 Ma'ato irania'in tawa piaria to'okyry'i imipo'ororia ete. Wẽtup
ok wẽtup ok ta'atu'auka ra'yn imipo'oro. 7 Mi'i hap morekuat koro tikuap hawyi ipy'ahak
ta'yn. Mi'i hawyi toi'atupo'oro tesurara'in ahyt topotpo'ororia etiat mikyry'i haria atu'uka
hamo. Mi'i hawyi surara'in tiwuk ta'yn i'atuetawa e. 8 Mi'i hawyi to'e ti tomi'atupo'ororia
pe — Ta'i waku ra'yn ti aimi'u e ma'ato sa'awy'iwuaria uimi'atukaykay ko'i yt nakuaria i e.
I'atuewaku hap ti yt put'ok'e i uha'yru wywuat te'erenuk hamo e. 9 Mi'i tupono eweiwat

yne tawa hit ko'i upi e. Mi'iria o ewei'atukaykay yne meikowo uha'yru wary hap e'at kape e. 10 Mi'i hawyi tuwat yne mu'ap upiat tawa hit ko'i kape wuat'i miit'in i'atukaykay hamo. Ta'atukaykay wakuaria i'ewyte yt nakuaria i ko'i. Howapy kahato morekuat ienuk hap eiam getap koro miit'in wo yt to'o'ewy ewywuaria i wo. Put'ok'i'atu'e turan morekuat ekamisa ewywuat tomosat pe yne imiium yne õ'ẽ haria pianuat ko'i. Mi'i hawyi to'o'ewy'ewy ikahuria tukupte'en i'atupainug hap to'o'ewy'ewy ikahuria i'atuekamisa ko'i e. 11 Meiũran morekuat koro tut i'atuwywo hawyi toipuẽti wẽtup ok i'atupy'asetpe — Uito yt atiky'esat i morekuat esokpe ewywuat e hano katupono uiat waku po'og e hat. 12 Mi'i pote morekuat to'e mi'i e hat pe — Mehĩ kat poteĩ yt etiky'esat i uimiium sokpe pakup ikahu rakat e. Mi'i pote yt toiwesat kuap i tuwemõti haype yt kat e kuap i ra'yn. 13 Mi'i hawyi morekuat ti'atukaykay tesurara'in — Eweipopo'i ro meiẽwat miit uhesokpe pun hat ipo ete ipy ete e. Mi'i hawyi ewetioto ro meiũpepyi hawyi eweipun no i'ypyryp wato hawe e aikope kyry'et kyry'et'i'atu'e hap kape ta'atuwak popuat hap kape e. 14 Mi'i hap ewy ti Tupana eikaykay temiit no. Toi'atukaykay miit'in wuat'i ywania kawiat Tosa'yru mõtypot hap kapiat hap ewy ma'ato sa'awy'iwuaria imikaykay ko'i ui'ywania yt tuwat teran i mote irania'in ywania ko'i tokoka'at e Iesui to'ywania pe Iuteuria pe.

MAKU 12.13-17 IRUKA 20.20-26 PIAT EWY

15 Mi'i hawyi wo'omu'e haria yt i'atuwese i Iesui ete — Tupana ti'atukaykay wyti aru irania'in ywania e Iesui pote. Mi'i hawyi tuwat ra'yn Iesui yatypepyi hawyi te'eruwa'atunug i'atu'akag koro ko'i Iesui ma'at hap etiat to'oehay hamo. Mi'i hawyi ta'atuehay ehay kat ehay wo kat ehay wo waku Iesui ehay aparap ta'atu'auka teran haype. 16 Mi'i hawyi ta'atupo'oro ta'atuemiit'in morekuat Eroti emiit'in wywo Iesui ma'at teran haype. Mi'i hawyi te'ero'e — Urumu'e hat ta'i uruikuap ta'yn wyti ehay hãpyk hap i'atu'e. Ta'i eti'atumu'e hãpyk kahato ti miit'in Tupana miky'esat ewy i'atu'e. I'ewyte ti yt ereken'ẽ hin i miit'in mupi i'atu'e. I'ewyte uruikuap ti aikotã miit'in eti'atumõtypot to'o'ewy'ewy i'atu'e iwato'in nakaria i'ewyte kurin nakaria i'atu'e hap uruikuap ta'yn uruto i'atu'e. 17 Mi'i tupono etomoherep to ewanẽtup hap uruepe sio waku apo i'atuporekuat Sesa pe waha'upnug i'atu'e sio yt tomiky'esat ewy imiẽtup ahepiat i'atu'e. 18 Ma'ato mio tã i'atu'e i'atuehay hap Iesui tikuap tuwanẽtup hawe toma'at hamuat hap etiat toikuap. Mi'i hawyi toi'atuwesat — Typy ihay rakaria sese ti eipe katupono uima'at reran ne'i are uhã'ãg neran haype hap atikuap ta'yn e. 19 Pyno eweimoherep to uhepe i'ape rakat i'atuetineiru e. Ta'atuium hawyi Iesui to'e 20 — Uwe iã'ãkap meiũ i'ape tote toĩne'en e. 21 Mi'i pote — Ta'i morekuat wato Sesa iã'ãkap i'atu'e. — Pyno iwat hã'ãkap wywuat pywuat tupono tope ro ewetum are ma'ato Tupana wanuat waku ewetum no Tupana pe e. 22 Mio tã ihay ta'atukuap ta'yn hawyi i'atuperup kahato ra'yn te'eruwanẽtup kahato iwe'eg hap ete. Mi'i hawyi tuwat ima'at reran haria.

MAKU 12.18-27 IRUKA 20.27-40 PIAT EWY

23 Mi'i hawyi meimuẽwaria miit'in iku'uro hawyi yt te'eruwehymut hin i e haria te'ero'e Iesui pe 24 — Urumu'e hat sa'awy'i Musei to'e uruepe — Karãpe eiwy'ok eheyke'et iku'uro yt imẽpyt i te turan mi'i pote waku hehiwu iywyt po pe i ra'yn topyhu'at iku'uro rakat mẽpyt nug hamo e Musei sa'awy'i i'atu'e. Mio tã e tupono ti uruhenoi teran epe wẽtup sehay uhyt i'atu'e. 25 Pyno sa'awy'i so ihainia so ha'yru'in sok 7 ok takaria. Mi'iria so i'atueyke'et ihary'i ra'yn ma'ato so yt tomẽpyt i te turan iku'uro ra'yn i'atueyke'et. 26 Mi'i hawyi so iywyt wywo i ra'yn imi'atoiat hehiwu i'atu'e. Mi'i so i'ewyte iku'uro ra'yn yt tomẽpyt i te turan. Mi'i tã me so wẽtup i wẽtup i wywo toĩne'en sake so topap yne. 27 Mi'i hawyi yt uwe i imẽpyt rokirẽ iku'uro ra'yn haryporia i'atu'e. 28 Mi'i tupono karãpe tuwenõ'ẽ gu'uro pyi hawyi apuru uwe wary wo meiẽ haryporia i'atu'e 7 ok he'aito rakat ieĩne'en hat i'atu'e. 29 Pyno eipe ewei'aparap kahato e Iesui i'atuepe. Yt eweikuap i Tupana ehay miwan miat pote e. Katupono yt eweikuap hin i Tupana hesaika hap yne nug kuap hamuat. 30 Pywo pe ti watuwẽtem gu'uro pyi hawyi yt kat i ra'yn ahehary'i hamuat itote. Ma'ato ti watoĩne'en aikotã atipy pe yt iwary i rakaria ewy i ra'yn watukupte'en irane e. Mi'iria ti yt karãmuo i i'atuhary'i e. Katupono Tupana emiit'in atipy piat ewywuat tukupte'en yt ihainia kaipywiat i yt haryporia kaipywiat i ra'yn e. Mi'iria ti tuweupiaria ra'yn e. Mi'i Iesui to'e miit'in iku'uro hawyi yt te'eruwehymut hin i ra'yn e haria pe 31 — Pyno ahenoi ehepe aikotã miit'in gu'uro pywiat wẽtem hap e. Yt karãmuo i apo eiwemu'e Tupana ehay miwan ete aikotã sa'awy'i Tupana to'e 32 — Uito ti Aparãu eTupana Isaki eTupana. Uito ti Iako eTupana e. Mi'i tupono pywo pe are'e ehepe Aparãu Isaki Iako tukupte'en ne e. Katupono Tupana ti yt map haria eTupana i. Ta'i ihãite rakaria eTupana yn e. Mi'i tupono mi'iria topap wen ma'ato i'atuieĩne'en pakup i hamuat toĩne'en na'yn e Iesui Tupana ehay miwan miat wan pakup i haria pe yt kat i ra'yn ti aiku'uro hawyi aheĩne'en hap e haria pe. 33 Mio

tã e pote meimuẽwat miit'in typy'i rakaria te'eruwanẽtup hawyi i'atuperup ta'yn. — Pyno yt uwe i wyti aimu'e meiũwat ewywuat aimu'e po'og i'atu'e.

MAKU 12.28-34 PIAT EWY

34 Mi'i hawyi pa'i akag koro ko'i tikuap ta'yn aikotã wani wani haria ehay akit Iesui piat hamuat ta'atukuap hawyi te'eruwa'atunug — Aikotã som watunug meimẽwat miit ete ihay moma hamo i'atu'e te'eruwa'atunug mi'i hamo. 35 I'ewyte i'atupy'asetpe toĩne'en wẽtup ok wo'onãpin kuap hat apo apoto'e Iesui piat hamo. Iesui wehay aparap hap ky'ewi. 36 Wẽtup ok — Wo'omu'e hat e kat e hap kat e hap som po'og iwato Tupana ainãpin hap wuat'i kai apo'e Iesui pe. 37 — Pyno ahenoi po'og hesaika rakat piat ainãpin hap e. Tomiwan kaipywiat hap ahenoi po'og hesaika rakat — Waku watiky'e kahato Aika'iwat Tupana yne aipy'a pe yne aiwanẽtup hawe yne aiwe'eg hawe e miwan me. 38 Mi'i ti po'og iwato Tupana wo'onãpin hap torania kai e. 39 Ma'ato wẽtup wo'onãpin hap porap i'ewywuat are mio tã e — Eweiky'e ro irania'in. Waku wati'atuky'e kahato irania'in aikotã aiweky'e hap ewy e miwan me. 40 Meimuẽwat typy rakat kaipyi ti watikuap yne ra'yn wo'onãpin hap. Mi'i hap watunug mi'i pote ti yne sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi haria wo'onãpin hap ewy ra'yn watunug e Iesui wo'onãpin hat kuap hat pe mekewat wo'omu'e hat py'asetpiat.

MAKU 12.35-37 IRUKA 20.41-44 PIAT EWY

41 Mi'i pote Iesui apo'e irania'in wa'atunug haria pe wo'omu'e haria pe 42 — Atikuap teran ti aikotã eweiwanẽtup mekewat Tupana Mipo'oro Aiporekuat hap etiat e. Mi'i tupono uiwesat ro eipe uwe Sa'yru Mi'i e. Mi'i hawyi te'ero'e — Ta'i morekuat Tawi sa'yru i'atu'e. 43 Mi'i hawyi Iesui to'e — Ma'ato ti sa'awy'i morekuat Tawi ti to'e — Uhetupana to'e Uika'iwat pe. 44 — Era'apyk o meiũpe uipo sese kai e ti. Ta'i meiũran ti aru epy ywyt'okpype yne atunug ewanĩkaptia e ti Tupana e morekuat Tawi Tupana Pã'ãu kaipyi wepy 110.1 pe e. 45 Morekuat Tawi sa'yru Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat ewei'e apo'are ma'ato yt mio tã e ti morekuat Tawi. — Uiporekuat Tupana Mipo'oro e ti pãi. 46 Mio tã e pote yt ta'atuwesat kuap i ra'yn. Mio tã e ra'yn hawyi yt uwe kuap i ra'yn ta'atuso'opo'oro kuap i ima'at hamo. I'atuwẽpohep yne ra'yn Iesui iã'ãg i iã'ãg i hap ete. Katupono yt kat i i'atu'e kuap i ra'yn ima'at reran haria are uito Mateu uimiwan me.

23

MAKU 12.38-39 IRUKA 11.43-46 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui to'e miit'in sem ko'i pe tomi'atumu'eria pe 2 — Uiwyria'in meimuẽwat Tupana ehay miwan miat kuap haria wo'omu'e haria te te'eropyhu'at Musei saipepiaria wo aimu'e Musei ehay wuat haria. Mi'iria ti ainãpin kahato Musei wo'onãpin hap ko'i ete. 3 Mi'i tupono waku watunug o kat e kat e i'atu'e ainãpin hap Musei kaipywiat hap ewy e. Ma'ato o yt i'atueko ewy ne'i tei'o eweikupte'en e. Katupono i'atuwẽ pywiat mienoi ti hãpyk takat ma'ato i'atueko ti i'atupiit etiat ti yt hãpyk hin i e. 4 Katupono yrysakag ipotyi rakat ai'okpe tote hap ewy ta'atunug ma'ato ti aito yt wahupit kuap i ipotyi poity'i ai'akit hap ewy ne'i e. Ta'atupag wahupit hamo ma'ato mi'iria yt aipowyro hin i hupit hamo. Yt ta'atuiã'ãg ne wy hupit hap yt wẽtup puĩ'ã wo te wy aipowyro. Yt kat i hin i wyti ahehakyera'at hap i'atuepe e Iesui itotiaria pe. 5 Ta'i mi'iria ti ikat miit'in upi wuat'i piat — En wyti waku kahato uhyt e hap ta'atuky'esat kahato. Miit'in ehamo yn wakuap nug hap ta'atumoherep ta'atumõtypot hamuat hap. Ta'atuesokpe i'ywop takat kaipyi — Uito po'og i'atu'e urumohey mono i'atu'e haype. Mi'iria ti ikytyt Tupana ehay ta'atuewatu'e ete i'ewyte ta'atupo poran kai ete iwato'in nakat — Ewei'akasa ro uhowawi uito Tupana ehay kuap hat uito e hamo. I'ewyte ti ta'atuesai'a wato ẽpe ete ta'atuwan yne Tupana wo'onãpin hap — Uito po'og eikai Tupana kuap haria ta'atu'e hap. 6 Mi'iria ti iky'esat ienuk turan te'era'apyk po'og ta'atu'e hawe irania'in kai morekuat e'amyap ewywuat upi hap. I'ewyte Tupana mõtypot hawe aikotã morekuat eiam ewy ta'atuky'esat po'og irania'in kai enoi hamo hap yn ta'atuky'esat. 7 Mi'i hawyi ta'atuewyry turan — Ihot'ok urumu'e hat koro i'atu'e irania'in hap ta'atuky'esat miit'in kaipyi. — Hẽ aimu'e sese hat tut ra'yn e hap ta'atuky'esat. 8 Mi'i pote yt ewetunug nei'o mi'i tã hap i'atu'ewy e Iesui temiit'in me. Katupono — Meiẽ aimu'e hat sese yt ewei'e tei'o eiwo'ope ne'i uiwyria'in. Katupono wẽtup ok yn ni toĩne'en eimu'e hat sese. Mi'i ti Uito ra'yn are. Waku eweipyhu'at eipe eiwo'owyria'in wo yn na'yn katupono wẽtup ywania yn aito. 9 Katupono wẽtup yn Ai'ywot waku ewei'e eiwo'ope. Mi'i ti ahetupana sese ewei'e o. Mi'i pote yt naku i ewei'e eimu'e hat pe — En uru'ywot sese yt ewei'e tei'o. 10 Pyno yt naku i wẽtup ok pe — En Tupana ewei'e uimohey haria eipe pote. Katupono Uito yn Eiporekuat sese areĩne'en. 11 Pyno uwe uwe toĩne'en eipy'asetpe wo'opowyro hat po'og po'og eipowyro irania'in kai mi'i hat wy ti — Aiporekuat sese ewywuat ewei'e o e. Katupono po'og aheropat mi'i ewei'e e. 12 Ma'ato — Uito po'og eikai e hat ti aru Tupana mimohit hat topyhu'at. Irania'in ma'at wẽtup ok tuwemohit hat ti aru iwato rakat topyhu'at Tupana mimowato

wo. 13 Mi'i hawyi Iesui to'e wo'omu'e haria pe — Ta'i heso rakaria ti eipe typy hẽku rakaria ti eipe are e Tupana ehay kuap ran haria pe. Yt eweiky'esat i ti miit'in tuwat aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hap kape e. Ta'i ewei'atupyhyp kahato ti miit'in ipap Tupana etawa kapiat rakaria e. I'ewyte ti eipe yt eweiwat teran hin i. Mi'i pote ti irania'in yt tuwat i ei'ewy e. Yt naku i kahato. Yt nakuaria i eipe are. 14 — Ta'i Tupana ehay moherep haria akag ko'i uruto ewei'e eimimu'eria ko'i pe. Ta'i uruto yn Tupana e hap yne nug haria ewei'e wen ma'ato pywo ti rat are ehepe Tupana mi'apiheg sese ko'i eipe haria po'og po'og torania kai e. Katupono typy hẽku rakaria akag ko'i eipe e. Karãpeĩ ehehay Tupana kape miit'in ehamo ehay se kahato wen ma'ato yt pywo pe i. Ta'i yt Tupana kape hin i ehehay ma'ato eheso hap ewy ehehay e. Miit'in ehamo eipe po'og po'og Tupana emiit no torania kai ma'ato Tupana ehamo po'og yt nakuaria i torania kawiat eweikupte'en e. Katupono eimimu'eria nãpin hap waku wen ma'ato yt ewetunug hin i ei'e hap eiminãpin ewywuat e. Mi'i pote po'og po'og aria mi'u wo eweikupte'en aru torania kawiat e. Are pãi Tupana mõtypot e'at turan Tupana ehay ewei'atumu'e miit'in me ma'ato wãtym i turan hiwu ko'i ma'at'i ma'at'i haria wo eweikupte'en sa'ag e. Ta'i hiwu yat ero'ok haria akag ko'i eipe e. 15 Ta'i Tupana mi'apihag wuat'i e'at piaria ti eipe katupono typy hẽku rakaria wo'omu'e haria mienoi kuap haria heso rakaria eipe pote e. Yt eweiwat hin i eimienoi upi e. Ta'i eikohyewyry kahato ti miit'in mu'e hamo. Ysakpo yi upi yne mu'ap upi eweikat kahato wẽtup miit wẽtup miit ehay upiat myhu'at hat wyti e. Eweipuẽti hawyi ei'ewy ra'yn ewetunug. Mi'i hawyi ma'ato topyhu'at po'og po'og na'yn sa'ag yianote wuat yt ehehay kuap i te turanuat kai e. Po'og po'og sa'awy'iwuat kai aria kape topyhu'at. Yt naku i kahato e Iesui typy sehay upi enoi haria pe. 16 Uruikuap atipy kapiat mu'ap ewei'e ti eipe wen ma'ato ti yt ihapytig i rakaria ewywuat eipe. Yt eweikuap hin i mu'ap e. — Uruikuap kahato mu'ap Tupana kapiat ewei'e eipotmu'eria pe yt eweikuap hin i pytkai e. Aikotã yt ihapytig i rakaria yt tikuap hin i mu'ap aikope aikope hap ewy. Karãpeĩ wẽtup ok to'e ehepe — Pywo ti atunug aru ui'e hap ewy to'e hawyi — Eso rat ewei'e tope hawyi — Yt rat yt uheso i rat to'e hawyi — Pyno eso pote waku mio tã ere'e uruwepe — Yt atunug i aru ui'e hap pote waku yne uhekat atum ehowawi Tupana mõtypot yat ekat no waku ere'e miit'in me ta'atukat ky'ewi e Iesui Tupana mõtypot yat apykok haria pe. Eweimohit kahato yt hekat rakaria i'atupowat'yp Tupana mõtypot yat piat pohari hamo e Iesui Tupana mõtypot yat hekat rakat imehit hap apykok haria pe. Eipy'a pe mio tã e haria eweipyhu'at mekewat mehit rakat mesuwe po'og waku topyhu'at Tupana mõtypot hap kai ewei'e eipy'a pe. Yt naku i kahato ewei'e e. Yt eiwe'eg hin i eipe. Katupono Tupana mõtypot yat po'og po'og wo Tupana wanẽtup hawe mekewat mehit rakat pen hap kai e. — Yt uheso i rat ewei'e uruehamo i'ewyte wuat'i miit'in ehamo waku ewei'e eimimu'eria pe. — Uheso pote waku uhekat yne iheg me mesuwe Tupana mõtypot yat piat uimimoheg ko'i uipoi hamuat aru ui'ahu hawyi uhekat sese uhehiwu uimẽpyt'in poi hamuat uiku'uro hawyi waku mi'i uhekat topyhu'at pa'i ko'i wuanuat uheso pote waku ewei'e ro wuat'i miit'in ehamo ewei'e eimimu'eria pe i'atuekat yne i'atupowat'yp i'atu'yi yne hap ky'ewi e. — Waku uipo pyi uhewat'yp eweihep yne yt atunug aru ui'e hap atunug aru e hap ewy hawyi waku ewei'e yne eimima'at ko'i pe e Iesui. Pywo pe are'e ehepe Tupana ehamo yn waku wato'e miit'in me — Atunug aru ui'e hap ewywuat e hap e. Pywo ti rat Tupana ehamo po'og waku wato'e aipy'a pyi atunug aru ai'e hap yt kat i aheso hap wywo e Iesui miit'in powat'yp ekat yne u teran haria pe. 17 Yt eiwe'eg hin i ei'e hap upi kat e hap kat e hap ete. Katupono Tupana mohey hap po'og po'og Tupana wanẽtup hawe to'yat piat yne ahekat imehit rakat kai. 18 I'ewyte mio tã ewei'e eimimu'eria pe — Karãpe wẽtup ok to'e ahepe — Atunug aru ui'e hap ewy mi'i pote waku wato'e tope — Pywo pote — Atunug aru e hap etunug no wuat'i miit'in ehamo Tupana mõtypot yat pe eimiium iwato hap wywo. Mi'i hawyi meremo wuat'i miit'in tikuap ta'yn pywo ewei'e hap — Atunug aru e hap ewei'e eimimu'eria pe e. Pyno yt naku i katupono po'og waku wato'e — Ui'e hap ewy atunug aru aipy'a pyi ahehay pywo kahato hap wywo Tupana ehamo po'og waku wato'e yt kat hin i aheso hap wywo e Iesui wo'omu'e haria miit'in ekat ky'esat haria pe. 19 Yt ehehapytig hin i rakaria ewy kahato eipe Tupana wanẽtup hawe e Iesui wo'omu'e haria itotiaria pe. Kat som po'og waku watunug hap yt heremo hin i ti ehepe. Miit'in miium Tupana piat kape yn eheha ma'ato Tupana piat mõtypot hap kape yt kat i eheha e. Kat som po'og waku Tupana wanẽtup hawe tomõtypot hap sio aimiium topiat e. Ta'i tomõtypot hap po'og waku aimiium kai e. Aimiium Tupana ky'e hap upi yn Tupana mowepit hap e. 20 Mi'i pote karãpe wato'e Tupana pe — Pywo ti aru atunug ui'e hap mi'i pote atum epe uimiium mesuwe eiam yparakai tote mi'i e hap ti waku tutunug e. Ma'ato uwe uwe to'e Tupana pe — Mesuwat uimiium wywo atimoheg neran uhehay uimiium ko'i wato hap ewy mi'i e hap yt he i Tupana wanẽtup hawe. Katupono toiky'esat aimiium toky'e hap moherep hamuat hap e. 21 I'ewyte karãpe wato'e wuat'i ehamo — Atunug aru ui'e hap ewy pãi an mi'i pote mesuwe Tupana mõtypot yat ehamo are'e hap ewy atunug aru e hap atimoheg uhehay

wato'e pote yt iwe'eg i rakat ewy watoĩne'en e. Katupono Tupana mõtypot yat yt ahehay kuap i rakat ma'ato Tupana sese ahehay kuap kahato rakat toĩne'en sio aheso ahehay wo sio yt hap toikuap tomõtypot hap yat pe e. 22 Pywo ti rat karãpeĩ wato'e wuat'i ehamo — Pywo ti rat atunug aru ui'e hap ewy mi'i pote mesup wuat'i atipy piaria ehamo — Atunug aru pãi an are'e mi'i wato'e pote yt aiwe'eg i rakat ewy watoĩne'en. Katupono po'og waku aipy'a pyi ahehay pywuat wato'e pywo pe — Atunug aru ui'e hap hawyi waku watunug ma'ato yt watunug i aru e hap watikuap aipy'a pe mi'i pote po'og waku wato'e — Yt atunug i po'og waku — Atunug aru wato'e yt pywo pe i haype e. Katupono Tupana tikuap kahato aipy'a piat sio pywo wato'e sio yt e hap. Tupana ti wuat'i atipy piaria nug hat mi'i pote po'og waku ihamo watunug ahehay pywo kahato rakat e. 23 Ta'i eipe ti wo'omu'e haria wani wani'e haria Tupana kuasa haria typy hẽku rakaria ti eipe. — Ta'i watum kahato ti wuat'i Tupana kape e haria ti eipe. Eimi'u mosẽ'ẽ hap ko'i wyti eweipat'ok kahato Tupana wanuat i'ewyte ti muse i'ewyte ti eimi'u apopyt ti Tupana wanuat e. I'ewyte ti eipe mekewat eimiium kaipywiat kape ti eiwanẽtup kahato at ka'ap e. Mi'i hap ti waku wen ma'ato mi'i tã pote mekewat po'og iwato rakat aimu'e hap kai eweiwaure kahato e. I'ewyte mi'i pote aikotã aru eiminug ko'i Tupana tomoherep waku hap sio yt naku i hap ei'e hap ti eweiwaure ra'yn e. I'ewyte aikotã Tupana iwese yt nakuaria i ete hap eweiwaure ra'yn e. Mi'i pote Tupana mohey hap kape yt eiwanẽtup hin i e. Eweiwaure yne ra'yn — Atunug aru ei'e Tupana piat hap ko'i e. 24 Ma'ato ti irania'in wo'onãpin hap kurin kat kape po'og ne'i eiwanẽtup e. Mi'i ti waku wen ma'ato ti waku yt eweiwaure i mekewat po'og wuat iwato rakat aimu'e hap ko'i e. Ta'i — Atomoherep teran mu'ap ewei'e ma'ato ti yt ehehapytig pytkai i e. I'ewyte aikotã mekewat win hin teke ehesapo hy pe mi'i hawyi eweihep meremo — Yt watohon kuap i ewei'e. Ma'ato mekewat aihũ iwato'in nakat kameru ewẽ pe teke hawyi meremo mi'i ewetohon e. Mi'i hap ewy ti eipe. Kurin kat ko'i kape yn eiwanẽtup kowo'i kowo'i. Ma'ato aimu'e hap iwato'in rakat kape po'og Tupana wanẽtup hawe yt eweiwanẽtup hin i e. 25 Eipe ti yt nakuaria i kahato eipe iwan miat Tupana ehay enoi haria wo'omu'e haria e. Katupono yt ewetunug i ti miit'in nãpin ehepiat hap eiwẽ piat e. I'ewyte aikotã kui'a eweikoho iwa pe ma'ato hã'ũmpype ipitpit hap sese. Eweipyi pyi kahato yne kui'a ko'i yne kat ko'i kat ko'i eiam ma'ato hã'ũmpype ipitpit kahato e.

Mi'i hap ewy ti eiwanẽtup hawe. I'ewyte eipe eiwa pe waku kahato wy. Mi'i hap ewy ti eiwa pe eipainug hap waku kahato ma'ato ehã'ũmpype ti yt nakuap i yn topyhu'at e. — Atima'at irania'in ei'e hap ti eipitpit hamo e. Atiky'esat uiano irania'in ekat ei'e hap ti eimohun hap e. Yt eweiwãi kuap i ti eheko sa'ag ete eipe e. 26 Pyno yt ehehapytig hin i e. Miit'in teha'at ehowawi hawyi ikahu rakaria ewy eweipyhu'at wen ma'ato eipy'a piat ipitpit kahato ra'yn topyhu'at. Ta'i kui'a hã'ũmpype ipitpit hap ewy topyhu'at ehowa ikahu wen. Waku sa'awy'i eipy'a eweikoho yt naku i nug hap ko'i moweityk hamo e. Mi'i hawyi eiminug hap ko'i i'ewyte waku ra'yn topyhu'at e. 27 Ahetama puo miit'in tipen wo'osyp hap ikytsig nakano ma'ato hã'ũmpype ti nem na'yn e. Iku'uro rakaria kag yn topyhu'at hã'ũmpype. Ipitpit kahato hap yn topyhu'at itote e. 28 Mi'i hap ewy ti eipe eiwa pe eikahuria kahato wakuaria ewy e. Ikahuria kahato mi'iria i'atu'e ehetiat pe e. Ma'ato ehã'ũmpype wyti typy ehay topyhu'at e. — Yt atunug neran i Tupana ehay e hap yn topyhu'at eikai e. 29 Ta'i ho'opot haria wo eweikupte'en aru e Iesui wãi'e haria pe wo'omu'e haria pe. I'ewyte ti sa'awy'iwuaria wo'osyp hap ti ikahu kahato ewetunug Tupana ehay moherep sa'awy'iwuat haria wakuaria wo'osyp hap eweipen kahato ipainug hap imokahu hap. 30 Ta'i sa'awy'itewuaria nagnia ai'ywania mi'atu'uka ko'i ti mi'iria ewei'e ti e. Ma'ato ti aito koran mi'iria tukupte'en pote — Yt wati'atu'uka i ra'yn ewei'e ti e. 31 — Ta'i ui'ywot'in mi'atu'uka ti mi'iria ma'ato uruto ti yt ra'yn ewei'e eiwo'ope. Mio tã ei'e hap kaipyi uruikuap eipe. Mi'i ei'e hap mipo'ororia sa'awy'iwuaria auka haria sa'yru'in ne eipe hap katupono — Uru'ywot'in atu'uka haria ei'e hap kaipyi uruikuap. 32 Pyno ti waku ra'yn eiwemotag aikotã ei'ywot'in minug sa'ag ko'i ewy e. Katupono Tupana mipo'ororia sa'awy'iwuaria atu'uka haria saipepiaria sese te eipe. 33 Moi satek mẽpyt'in ewywuaria ti eipe eweikupte'en ti e. Mi'i tupono ti eipe torania aria mi'u wo eweipyhu'at. Yt sake i wyti aru eiwenõ'ẽ kuap e Iesui. 34 — Meiũran aru ati'atupo'oro ehowawi uhehay moherep haria we'eg haria Tupana ehay kuap haria. Ma'ato ti ipat'ok ti aru ewei'atu'uka ne'i e. Ipat'ok ti aria'yp posak ete ewei'auka e. Ipat'ok ti aru ewei'ahyk ahyk Ehetupana mõtypot hawe e. Ipat'ok ti aru ewei'atumohan mohan tawa ko'i kape i'atu'uka teran haype e miwan me. 35 Ta'i sa'awy'iwuat Tupana mi'atupo'ororia suu ti topyhu'at kahato ei'ywot'in po ete. Mi'i pote mesup eipe i'ewyte eweikupte'en aikotã sa'awy'ite Kaĩ'in ti'auka toywyt Apeu hap ewy e. Yne sa'awy'iwuat Tupana mi'atupo'ororia atu'uka haria te ti eipe e. Sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi hat Sakaria mekewat Parakia sa'yru ewei'auka Tupana mõtypot koro wywuat aihũ wuk hawe ewei'auka torania ewei'auka eiperia. Pywo ti torania mi'iria suu topyhu'at eipo ete te e. 36 Mi'i pote Tupana mi'apiheg wuaria eweipyhu'at ei'ywot'in apiheg

hap ahyt topyhu'at ehepe.

IRUKA 13.34-35 PIAT EWY

37 Ierusarẽi miaria Tupana mipo'ororia atu'uka haria kahato ti eipe e. Ati'atupo'oro kahato ti uhemiit'in eimu'e hamo ma'ato ti yne mi'iria ewei'atu'uka nu wo e Iesui. Mi'i rẽ Uito ti ra'yn meiũ i'atusaipe kai areĩne'en Uito eipy'asetpe i ra'yn. Aikotã waipaka ty tomẽpyt'in atukaykay tepiat i'atuky'e haype hap ewy ti Uito woroho'okaykay e. Eweĩ'ẽ ro uimẽpyt'in are'e ma'ato yt eweikoka'at reran i wyti uhowawi. Uipopesap ywyt'okpype ro eweikupte'en are ma'ato yt eweĩ'ẽ teran i e. 38 Mi'i tupono ti aru ei'yat ikahu rakat ko'i pyi eiwenõ'ẽ. Yt uwe i topyhu'at aru itote e. 39 Mio Uito i'ewyte arẽtem na'yn eipy'asetpyi Ierusarẽi miaria. Mi'i hawyi ti aru yt karãmuo i ra'yn ewei'akasa uhowawi. Yt uwe i ra'yn — Ereke ro e haria uhepiat pote. Areĩne'en mot'i eikai ma'ato meiũran — Era'aipok i ro ereke mono ewei'e pote waku kahato ti En Tupana Mipo'oro sese ti En ewei'e uhepe pote ti aru ariot i ma'ato ehowawi i ra'yn e Iesui wo'omu'e haria pe.

Uito Mateu atiwan yne mesuwe are.

24

MAKU 13.1-4 IRUKA 21.5-7 PIAT EWY

1 Iesui tuwẽtem Tupana mõtypot yat pyi hawyi ipotmu'eria tõ'ẽ howawi te'ero'e hamo — Mehĩ uruimoherep teran meiẽwat Tupana mõtypot yat nu kawiat iwato rakat i'atu'e. 2 — Ta'i iwato kahato ti nu kawiat to'otote tote rakat iwato'in nakaria e Iesui. Ma'ato ti are'e ehepe pywo pe ti meiũran ti aru to'otiat to'otiat rakaria yt wẽtup i topyhu'at e. Meiũran ti aru wanĩkaptia hytpok yne nu wato ko'i e.

MAKU 13.2-13 IRUKA 21.7-19 PIAT EWY

3 Mi'i hawyi toto Uriweira ypia eyity'ok kape. Mi'i itote ta'apyk hawyi ipotmu'eria tõ'ẽ howawi 12 ok takaria. Mi'i hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Karãpe aru ta'atupugha meiẽwat Tupana mõtypot yat i'atu'e. Karãmuo aru put'ok'e e'aipok mesuwat yi kapiat hap e'at i'atu'e. Karãpe aru yi kahuro hap put'ok'e i'atu'e. Kat ko'i kat ko'i aru tuwemoherep mesuwe put'ok'e hap e'yianmete i'atu'e. 4 — Pyno eiwe'eg wo o uiwyria'in katupono tõ'ẽ tõ'ẽ kahato ti aru eima'at reran haria e. 5 Uhet ero'ok hap kaipyi ti aru mio tã i'atu'e — Uito ti Tupana mipo'oro eiporekuat nuat i'atu'e. 6 He'at ete i ti aru aikotã aikotã ne'i eweikuap wuat'i kaipyi wo'o'auka hap wu'uka hap ti aru eweikuap yne tama kaipyi e. Pyno mekewat sehay eweikuap hawyi o yt eiwanẽtup tei'o gyt'ei'e hamuat hap kape ne'i e. Katupono pywo ti aru put'ok'e he'at mi'i tã hamuat hap e. Ta'i mi'i hap ti eipy'asetpe eweikuap yne hamo e. Ma'ato ti aru yt he'at ete i te wyti e. 7 Mi'i turan ti aru wẽtup ok wẽtup ok morekuaria emiit'in ti aru tu'uka tu'uka to'ope to'ope yi wato hap ok tã e. Mekewat e'at pe ti aru yt kat i hin i mi'u topyhu'at mesuwarote e. I'ewyte ti aru yi tyry'e kahato mekewat e'at pe aikope aikope wẽtup tawa pe wẽtup tawa pe tyry'e e. Mi'i hawyi ti aru tõ'ẽ tõ'ẽ kahato wẽki'a sari nupi'a ape'i ko'i aiko u hamuat. Mi'i hawyi yt kat i mi'u topyhu'at e. Mi'i hawyi topap kahato miit'in sy'at pyno. 8 Mi'i hap ko'i ti aru pyno ha'awynug hap ta'yn wyti mi'i tã ta'atunug ta'yn e. Ma'ato ti yt ho'opot hap sese i te e. 9 Mi'i hawyi ti aru eima'at haria ehum na'yn ho'opot hamuat hawe ei'auka hamuat kape e. Mekewat e'at pe ti aru yne i'atupy'ahak ehete. Yt i'atuwese o ehete are katupono eipe uimohey haria pote e. 10 Ta'i mekewat e'at pe ti aru ipoity'i kahato sa'awy'iwuat uimohey haria ma'ato ti aru wemõti uipupiat haria e. Mi'i hawyi ti aru eiwo'o'atoiat atoiat wyti aru. Mekewat e'at pe eweikupte'en eiwo'ope are ma'ato ti yt yne i ti aru ma'ato e. 11 Mi'i hawyi ti aru wẽtup ok tuwemowato — Uito ti meiũ Tupana mipo'oro tehay enoi hanuat e ti aru aikowo aikowo tuwemowato ma'ato ti aru yt pywo pe ti aru e. I'atu kahato ti aru mio tã e haria e. I'ewyte ipotmu'eria ti aru i'atu kahato e. 12 Mi'i hawyi po'og na'yn yt naku i nug hap ko'i topyhu'at mesuwarotiat. Mi'i tupono irania'in uimohey haria sa'awy'i uiky'e haria wo'owese haria wyti aru ira'ak takaria iperup takaria te'eropyhu'at. Yt ta'atuky'esat i po'og uiky'e hap kai. Katupono sa'ag nug hap yn ta'atuky'esat irane e. Mi'i hawyi ti aru yt uiky'e i i'ewyte yt irania'in ky'e i haria te'eropyhu'at e. 13 Ma'ato uwe yt ipun i uiky'e hap at ka'ap mekewat e'at kape mi'i haria ti aru te'eropyhu'at uimiehakyera'at ko'i wuat e. 14 Mekewat e'at pe ti aru uhehay wakuat aikotã Tupana topyhu'at Morekuat no wuat'i miit'in muo yi wato hap ok tã tuwemoherep eimimu'eria pe. Mi'i hap kaipyi ti aru yne ywania tikuap ta'yn uhetiat e. Mi'i hap ko'i toran na'yn hawyi ti aru he'at sese ra'yn put'ok'e e. Mi'i ti aru ikahuro hap e'at sese ra'yn e Iesui.

MAKU 13.14-23 IRUKA 21.20-24 PIAT EWY

15 Aikotã sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Tanieu e hap ewy put'ok'e ra'yn mio tã e hap — Meiũran ti aru tuwemopoĩ'ãm Tupana mõtypot yat wato pe po'og yt nakuat i wuat'i kawiat rakat — Uito ti Tupana to'e hat e. Eweikuap to kat som Tupana ihay mesuwat iwan

me e. 16 Mekewat yt nakuat i sese wemopoĩ'ãm hat ewei'akasa ra'yn hawyi o eikohyeput ra'yn yi Iuteu pyi yity'ok ko'i kape e. 17 Eihyha ra'yn o. Yt ewei'aipok i ra'yn o ei'yat kape ehekare'en sat hamo. Yt pya i ei'yat kai eweikupte'en wen ma'ato o yt era'aipok i ra'yn ei'yat kape. Eikohyeput yity'ok ko'i kape yn na'yn e. 18 Ta'i eipotpap eiko etiat ko'i turanuat pote o yt ewei'aipok i ra'yn ei'yat kape ehesokpe pag hamo e. 19 Ta'i mekewat e'at pe ti aru niatpo kahato imẽpyt rakat ete hupi'a rakat ete e. 20 Pyno o ewehẽtup Tupana pe — Yt etipo'oro tei'o uruepiat ho'opot hap e'at i'aman mot e'at pe waku ewehẽtup. I'ewyte yt etipo'oro tei'o uruepiat ho'opot hap e'at emõtypot hap e'at pe katupono yt urukohyeput kuap i mekewat e'at ewei'e o Tupana pe. 21 Mi'i hawyi ti aru po'og po'og topyhu'at ho'opot hap wuat'i e'at piat kai e. Ta'i mekewat e'at pe ti aru po'og satek hap e'at Tupana piat yi nug sa'awy'ite hap ok tã mesup ahe'at kape e. Ma'ato mekewat ho'opot hap e'at tokosap ta'yn hawyi ti aru yt kat i ira'yn i'ok tã nakat ho'opot hap e. 22 Pyno mekewat e'at pe ti aru iwato kahato hamuat ho'opot hap topyhu'at e. Mi'i hap ti aru Tupana timõpytu'u e. Ma'ato yt toimõ-pytu'u i mekewat pote ti topap yne miit'in e. Mi'i tupono ti tomiky'e tomi'airoria etiano yn toimõpytu'u e. Yt toiky'esat i tomohey haria topap hap haype e. 23 Ma'ato mekewat e'at tokosap ta'yn hawyi ti aru te'ero'e irania'in ehepe — Meiẽ put'ok'e ra'yn Tupana mipo'oro aiporekuat nuat i'atu'e ti aru ma'ato o yt ewei'atumohey tei'o eima'at hap e. 24 Ta'i — Eheso i rat ewei'e yn o are katupono Tupana mipo'oro eiporekuat nuat ra'yn uruto e haria ti aru te'eruwemoherep e. I'ewyte — Tupana mipo'oro tehay enoi hamuat ko'i ti uruto ti i'atu'e yt pywo pe i e. Mi'iria ti aru ta'atumisepap iwato kahato inug wy miit'in miat ta'atuehay mohey hamuat e. Meremo ti aru iwato kahato atipy kaipywiat ewy e. Ma'ato mi'iria miit'in ma'at hamuat haria e. I'ewyte ti Tupana mi'airoria imohey sese haria ma'at reran haype e. Ma'ato ti aru porap ta'atuma'at ma'ato yt e. 25 Pyno eiwe'eg wo o mi'iria pupi katupono ahenoi ra'yn yianmete ra'yn i'atuetiat e. 26 Mio tã i'atu'e ti aru — Yahig kape iuẽpe ra'yn ti tuwemoherep Tupana mipo'oro aiporekuat nuat i'atu'e ti aru ehepe pote yt eweiwat rei'o mi'iria eima'at teran haria upi are'e. — Ta'i toĩne'en ni iheg me pote eweiwat hawyi ti aru uruimoherep ehowawi i'atu'e ti mi'iria e. — Pãi an yt uruho'omohey hin i ti ewei'e o are e Iesui temiit'in me. 27 Katupono Uito Eheyke'et sese ti aru ariot turan wuat'i miit'in ui'akasa hamuat ariot e. Mi'i ti aru aikotã merep'e hap ewy aremoherep wuat'i puo e. Pyno aikotã wãtym muo merep'e hap ewy yn tuwemoherep Eheyke'et e. Mi'i ti aru heremo yne at wẽtem hap totepyi yne at min'e hap kape e. Ta'i mi'i hap ewy ti aru ara'aipok e. 28 Aikotã i'okpuk kape Urupu ko'i tõ'ẽ tõ'ẽ hap ewy e.

MAKU 13.24-27 IRUKA 21.25-28 PIAT EWY

29 Mi'i hawyi mekewat e'at tokosap ta'yn ho'opot hap hawyi ti aru at i'ypyryp ta'yn i'ewyte waty i'ypyryp ta'yn i'ewyte ti aru waikiru hewo hewo teiam myi e. I'ewyte atipy ti aru mi'i turan yt iheg i ra'yn huruk'e ra'yn e. Mi'i hap e'at turan ti aru tuwemoherep ta'yn Uito Eheyke'et atipy kaipyi wuat'i te'era'akasa hamo e. 30 Mi'i hawyi yne ywania miit'in to'okak'i katupono Eheyke'et ut hap e'at pe ti heremo ywyhig muo meremo tut e. Yne ti aru te'era'akasa mi'i tesaika wuat hut hap kape e. Tomõtypot hawiat hut hap e'at kape meremo tut e. 31 Mi'i hawyi ti aru temiit'in atipy piaria toi'atupo'oro huhu'i'atu'e hamo e. Mi'i hawyi ti ta'atu'atunug tuwewawi tomi'airoria e. Ta'atu'atunug ni aru aikope pyi aikope pyi wasere tut hap kaipyi at wẽtem hap kaipyi at min'e hap kaipyi yne yne kaipyi ta'atu'atunug imi'airoria howawi yi sasat hap kaipyi aikope aikope miit'in tukupte'en hap kaipyi.

MAKU 13.28-31 IRKUA 21.29-33 PIAT EWY

32 Pyno eweikuap ta'yn Wiku yp ete. Wiku i'yhop kyt hap kaipyi eweikuap ta'yn merep hamuat ra'yn haat hap e'at yt pya hin i ra'yn hap. 33 Mi'i hap ewy ti aru karãpe ewei'akasa yne ra'yn ui'e hap ko'i hawyi eweikuap ta'yn yt pya i ra'yn oken'ypy kapiat uhut hap e. 34 Mekewat e'at piat ieĩne'en haria te'era'akasa yne wyti aru ui'e hap ewy. Ta'atuieĩne'en ne turanuat yt ta'atuku'uro i te turanuat tote te'era'akasa.

MAKU 13.31-32 IRUKA 21.33 PIAT EWY

35 Pyno waikiru at yi tuweityk yne ma'ato uiat uimienoi uhehay yt sake i tuweityk e Iesui. 36 Yt uwe i ti uhut hap kuap uhut hap e'at kat ewãtym uhut hap kuap hat yt uwe i pãi e. Ta'i Uito yt atikuap i wy. Yi totiaria atipy piaria i'ewyte yt uwe i ti ikuap e. Ma'ato wẽtup yn ikuap hat pãi. Ui'ywot atipy piat yn ikuap karãpe aru ara'aipok meikowo hap e'at e Iesui.

37 Sa'awy'i te aha'ase'i Nu'e e'at pe hap ewywuat tukupte'en aru miit'in uhut hap e'at pe turan e. 38 Mi'i hap e'at pe iwato kahato ienuk hap itote. Wuat'i ta'atu'u sapo mi'u to'okyi'at kyi'at itote e. Mi'i pytkai Nu'e teke ra'yn yara wato tominug me. 39 Iheg nakat pe hawyi meremo i'aman kahato ra'yn sa'awy'iwuat yt ewywuat i ra'yn. Ta'i mi'i ti yi ãpymin hamuat ra'yn i'aman wato. Mi'i hawyi yt kat i yi heremo rakat. Y'y yn na'yn topyhu'at yi tote hawyi

topap topap kahato yne yi totiaria katupono yt ta'atumohey hin i ma'ato Nu'e'in yt topap i. Ta'i mekewat turanuat ewy te irane ti Eheyke'et ut hap e'at turan e. 40 Mi'i turan ti aru typy ok Tupana tipuẽti ta'atuko tote. Mi'iria ti aru wẽtup ok totioto hawyi wẽtup ok topyhu'at aru e. 41 I'ewyte ti aru haryporia'in typy ok mani pe wat haria mi'iria toi'atupuẽti. Mi'iria ti aru wẽtup ok totioto ma'ato wẽtup ok tuweran topyhu'at aru pãi e. 42 Mi'i tupono o eiwe'eg wo o katupono yt eweikuap i kat e'at put'ok'e Eheyke'et hap e. Seha'at uhut hap kapiat hap ewy o eweikupte'en e. 43 Pyno eweikuap o uhã'ãkap e. Sa'awy'i so toĩne'en hekat rakat to'yat ikahu rakat pe ma'ato meiũran wãtym muo put'ok'e sero'ok'e hat hawyi totero'ok yne hekare'en iket kai e. Ma'ato toikuap hut hap pote yt toket i e. Mi'i hap ewy ti are'e ehepe. 44 Mi'i tupono o eiwe'eg wo o uhut hap kape e. Katupono ti sero'ok'e hat ewy ti aru Eheyke'et tut e. Yt uwe mikuap mo i put'ok'e Eheyke'et aikotã sero'ok'e hanuat ewy put'ok'e hap ewy. 45 Uwe uwe som pyno topyhu'at uhemiit sese meiũpiat ipotpap pot'i rakat iwe'eg kahato hat. Pyno uwe ewywuat mi'i ahenoi teran. Mi'i ti toka'iwat aipok i hap ekatup hat — Tut ti aru uika'iwat e yn hat ewy — Mi'i pote waku ati'atupoi wuat'i e'at pe hemiit'in mi'u wo e. Waku i'atuehãite yn put'ok'e turan e. I'ewyte waku pe yn i'yat hut turan toka'iwat ut hap e'at ekatup hat e. 46 Mi'i tã nug hat wyti aru iwepit kahato toka'iwat put'ok'e turan katupono wakuap nug turan ika'iwat tipuẽti tut turan. 47 Mi'i hat pe ti aru — Pyno woronug en yne uhekare'en ko'i apykok hamo e inug hat pe. 48 Ma'ato irania'in wyti aru — Ta'i yt tut i ra'yn i'atu'e. Mi'i turan ti aru put'ok'e e. 49 Mi'i haype ti aru ta'atu'ahyk ahyk ne'i ta'atuka'iwat emiit'in ko'i. Mi'i haype ti aru mi'i tã e haria te'eruwemo'ok kahato hemiit'in mi'u wo mahy wo iwat hemiit'in hesy'at turan. 50 Mi'iria ti aru yt i'atuwe'eg wuat turan hin i put'ok'e e. 51 Mi'i hat ete put'ok'e hawyi haiwot kahato. Mi'i hawyi ti aru tutum surara'in me — Eweiku'iku'i ro meimẽwat yt we'eg i kahato hat e ti aru put'okto'e hawyi. Mi'i hawyi ti aru typy ihay rakaria eiam me ra'yn tohytmoi aikope miit'in te'eruwak kyry'et kyry'et'i'atu'e ta'atuiãi ete hap kape ra'yn aru toi'atuhytmoi e Iesui.

Mi'i tã hap ewy Iesui tohenoi sa'awy'i. Mi'i hawyi Uito Mateu atiwan mesuwe uimikuap ok tã.

25

1 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi aikotã Tupana topyhu'at aru Aiporekuat nuat. — Mi'i hap ewy ti aru topyhu'at e Iesui aikotã ahetama puo haryporia'in 10 ok yt se'aito i te rakaria tuwat ta'atue'ariãty wywo wãtym muo ta'atuwy'ok e'aito wuat erut hamo e. 2 Ipat'ok 5 ok takaria hepap takaria katupono mi'iria i'atue'ariãty ipyt'at kahato rakaria tuwat e. 3 Ma'ato irania'in 5 ok takaria e'ariãty ti yt ipyt'at rakaria i e. 4 Ta'i ipat'ok iwe'eg nakaria i'atue'ariãty heiam howapy ta'atuerut ma'ato irania'in yt. Mi'i turan i'atuwy'ok he'aito wuat yt tut i te. Mi'i pote ti ta'atuhekatup ta'yn wãtym ka'ap kape ta'atuhekatup ta'atuwy'ok e'aito wuat. 5 Heniatpo poity'i ra'yn mote i'atuket'at ra'yn. Mi'i hawyi i'atuket ahy ahy ra'yn mu'ap ẽpe upi mekewat wãtym hake turanuat hekatup haria yne yt hut i te pote. 6 Mi'i turan wãtym hake turan miit'in te'eruwatka ta'atuehay pirik wo — Meipe ra'yn tut i'atu'e. Eweiwat ro he'aito wuat kape ehe'ariãty wywo ipu'ap moherep hamo i'atu'e. Mi'i hawyi eweterut ro ihary'i wuat kape i'atu'e. 7 Mi'i pote ti te'erehymut i'atupoĩ'ãm 10 ok takaria he'aito wuat ekatup haria. Mi'i hawyi ta'atunug hãpyk kahato yne ta'atue'ariãty iun ko'i. 8 Ma'ato irania'in — Eweho'opuru uruepe ehe'ariãty hy i'atu'e kat pote uruket kai sio hasep urue'ariãty hy kahuro pote i'atu'e. 9 U an yt ra'yn i'atu'e ma'ato uruho'oium urue'ariãty uruwat hy pote uruwat mu'ap upiat hamo yt put'ok'e i ra'yn i'atu'e. Eweiwat ro ihy weneru haria kape mi'i hawyi eweikyi'at ro eiwano ehe'ariãty hy wo i'atu'e 5 ok takaria ẽtup haria pe. 10 Mi'i hawyi tuwat ra'yn ariãty hy kyi'at hamo ma'ato mi'i pytkai ti irania'in tuwat ra'yn he'aito wywuat kape. Mi'i hawyi tuwehyt'ok ta'yn wo'okyi'at hap yat kape. Mi'i hawyi he'aito wuat he'okenhyp ta'yn. 11 Mi'i hawyi wãtym mot'i pe ra'yn put'ok'i'atu'e irania'in 5 ok takaria ariãty hy so'okyi'at hamuat aipok haria. Mi'i hawyi te'eruwẽpowat — Mimi mimi eho'okenhyp'ok to e'yat uruepe i'atu'e. 12 Ma'ato — Yt woroho'okuap i eipe mana'in e i'atue'ariãty hy yt put'ok'e i rakaria pe. 13 Pyno mi'i hap ewy o eiwe'eg wo o eweikupte'en uhut hap ekatup haype. Katupono yt eweikuap i Eheyke'et ut hamuat kat e'at pe sio wãtym i sio atposake sio wãtym hake e Iesui temiit'in me. 14 Mi'i hawyi wẽtup sehay iã'ãkap i ra'yn tohenoi. — Sa'awy'i so wẽtup ok miit toto teran pya wuat setama kape e. Ma'ato toto hap owakai toi'atukaykay tuwewawi yne temiit'in. Mi'i hawyi toi'atupuru porap'i tetineiru i'ewyte te tekat ko'i toho'oium i'atuepe toto hamuat haype. 15 Wẽtup ok pe tutum iheg nakaria Uru kawiat hekat kahato 5 saka howapy ra'yn tutum sa'awy'iwuat pe. Mi'i hawyi wẽtup ok pe ti tutum typy esaka Uru wywuat hap ko'i tutum. Wẽtup ok pe ti tutum wẽtup saka yn aikotã i'atuepiat hepap hap ok tã tutum tekat i'atuepe. Toiky'esat kahato po'og i'atuepiat imowato tetineiru hap toiky'esat. Mi'i hawyi wẽtup tama kape ra'yn toto e. 16 Mi'i hawyi mekewat 5 saka wywuat myhu'at hat ti ipotpap kahato ra'yn aikotã

aikotã tuwe'eg hap ewy tutunug. Mi'i ti toimowato kahato toka'iwat etineiru i'ok tã ne toiwy'inug. Mi'i hawyi 10 saka ra'yn topyhu'at. 17 Mi'i hawyi i'ewyte wẽtup ok typy saka rakat kaipyi toipuẽti 4 saka i'ok tã ne toimowato. 18 Ma'ato mekewat wẽtup esaka wywuat ti yt toto i topotpap hamo yt toimowato i toka'iwat miium ma'ato toi'asyp yi pe. Toterowyi ne'i miit'in mupi. 19 Mi'i turan i'atuka'iwat ti toto pot'i tewyry hamo. Ma'ato meiũran hawyi tut i ra'yn. Tewyry hap kaipyi put'okto'e hawyi temiit'in mye'ym ok takaria toi'atukaykay i ra'yn tuwewawi mekewat tetineiru wywuat gupte'en haria. 20 Sa'awy'iwuat 5 saka sat hat ri put'ok'e hawyi to'e — Uhyt e po'og na'yn ti mekewat emiium 5 saka rakat kaipyi atipuẽti 10 ra'yn nyti uika'iwat e. 21 — Pyno waku kahato en. Ehepap kahato ti e. Yt uima'at hin i e. Pyno en wakuat kahato. Mi'i tupono meiũran ti aru po'og uhekare'en apykok hamo ra'yn woroporokpun e. Mi'i tupono koitywy uhekare'en epo pe e. Katupono mio po'og na'yn woromohey en e. Pyno koitywy to'iro watunug emowepit hap. Katupono koitywy uhekatuwy wo kahato ra'yn en e. 22 Mi'i hawyi wẽtup ok i typy saka rakat wywuat myhu'at hat put'ok'e hawyi to'e — Uika'iwat e sa'awy'i ti etum typy saka etineiru uhepe e. Pyno koitywy ti ma'ato po'og na'yn emiium typy saka rakat kaipyi katupono ti 4 saka ra'yn ti toĩne'en e. 23 Mi'i hat pe ika'iwat to'e — Pyno waku kahato en e. Pyno en motpap kahato rakat en e. Yt uima'at hin hat i e. Katupono uimi'atoiat epo piat etimowato kahato ra'yn. Pyno po'og na'yn typy saka kai iwato e. Mi'i tupono waku woronug en uhekare'en apykok hano ra'yn e. Koitywy to'iro watuwehyt'ok aiwo'omowepit hamo. Katupono koitywy ti uhekatuwy kahato wo ra'yn en e. 24 Mi'i hawyi wẽtup saka wywuat myhu'at hat i ra'yn put'ok'e. Mi'i hawyi to'e — Uika'iwat ta'i niatpo poity'i ti atipuẽti ewawiat uipotpap hap e. Katupono worokuap kahato en yt hegyi'at rakat i aikotã yt ewat i emikoi terek hat ewy ereĩne'en. 25 Pyno ti worokuap kahato ra'yn en e. Pyno ti areken'ẽ kahato ra'yn epupi e. Mi'i pote mekewat etineiru wẽtup esaka rakat ati'asyp yi pe sero'ok'e hat pupi e. Pyno ti ga'atpo ti atihep ta'yn etineiru uhyt e. Koitywy atum i epe emiium uhepiat hap ok tã. 26 Mi'i hawyi ipy'ahak ika'iwat mi'i hawyi to'e haty wo — Eperup kahato rat motpap pupi e. Ereken'ẽ kahato yt uhegyi'at i hap uhetineiru mowato hamuat pupi e. — Mikoi terek hat hap niatpo poity'i e hat ne'i en ere uhepe. Uimikoi puruk hat ne'i en ere uhepe e. 27 Kat poteĩ uhetineiru yt etipuru i irania'in me iwy'inug hamo e. 28 Mi'i hawyi irania'in temiit'in me — Pyno eweihep to mekewat yt we'eg i hat po pyi imisyp hawyi ewetum no mekewat 10 saka puẽti hat pe e. 29 Mi'i hap ewy ti aru Tupana tikuap topotpap nug haria sese e Iesui. Uwe uwe Tupana miium imowato mi'i hat ti aru topyhu'at Tupana ekat mõ'ẽ kahato rakat no. Hekat rakano ewy tapyhu'at katupono mi'i hat pe Tupana tum kuap po'og po'og tomimohey po pe. Ma'ato irania'in mekewat imiium yt mowato i haria po pyi ti aru tomiium toi'atupohari yne. Mi'i hawyi yt kat i topyhu'at mio tã haria po pe e. 30 Waku pyno mekewat uimiium syp hat yt we'eg i hat etipugha ro i'ypyryp kape ui'yat pyi. Aikope i'atuwo'okak'i hap kape aikope ta'atuiãi ete kyry'et kyry'et'i'atu'e hap kape e. 31 Meiũran ti aru put'ok'are Uito Eheyke'et Morekuat koro wuat mesuwat yi tote wo'omõtypot kahato hawe wuat'i e'at piat kahato rakat hẽtyhot kahato hawe. Atipy piaria torania wakuaria wywo ariot e. Mi'i hawyi ti aru ara'apyk morekuat eiam note ra'yn e. Uheiam note wuat'i puat uimõtypot hamo e. 32 Mi'i hawyi ti aru mi'i eiam kape ati'atukaykay ra'yn uhowawi torania ywania. Mi'iria ti aru aikotã aihũria to'opype pype areĩne'en hap ewy e. 33 Mi'i hawyi ti aru ati'airo ra'yn uiwaria sese ko'i kokai uipo sese kawiano ra'yn katupono mi'iria wakuaria ra'yn e. Ma'ato mekewat yt nakuaria i ti aru kowo uipo ran kai ra'yn ati'atunug e. Mi'i hawyi ti aru uipo ran kai aikotã hũria Kapiritu ko'i ewy tukupte'en ma'ato uipo sese kai ti aru meimuẽwat Uweuria ko'i ewywuat ra'yn e. 34 Mi'i hawyi itote uipo sese kawiat pe are'e — Eweĩ'ẽ ro meikowo Ui'ywot mi'atuky'e ko'i e. Atum neran ti Tupana etama ehepe e. Katupono yi nug hawyi te ti mekewat atum teran kahato ehepe e. 35 Katupono sa'awy'i uhesy'at kahato turan ti ewetum eimi'u uhepe e. I'ewyte are'y'utui kahato turan ewetum uhepe y'y uiwe'y'u hamo e. I'ewyte yt uikuap pytkai i ti — Ereke ro areĩne'en mesuwe Uhyt Mimi ewei'e uhepe e. 36 I'ewyte yt uhesokpe hin turan i kue eweho'oium uhepe ehesokpe e. I'ewyte kue ui'ahu turan uipowyro eipe e. I'ewyte kue uipyhik piat areĩne'en turan eipe ehehay uiwywuat eweĩ'ẽ uhowawi e. Ta'i mio tã are ti aru uipo sese ko'i kawiat pe e. 37 Mio tã are'e pote uipo sese kawiaria te'ero'e — Karãpeĩ esy'at turan uruipuẽti hawyi uruipoi En i'atu'e ti aru. Karãpeĩ ere'y'u teran turan uruipuẽti hawyi uruho'oium epe Uhyt Mimi i'atu'e irane. 38 — Karãpeĩ ereke o uruto'e epe yt ekuap i pytkai sio yt hesokpe i rakano areĩne'en turan uruho'oium sokpe epe i'atu'e uhepe. 39 I'ewyte urutuwat wo'opyhik hap kape turan wepyhik haria wywo ehay hamo i'atupowyro hamo yt uruta'akasa hin i En i'atu'e irane uhepe uipo sese kawiaria. 40 Mi'i hawyi Uito i'atuPorekuat ti'atuwesat — Yt uhepe i ma'ato uhemiit'in ihaky'e'i rakaria yt iwy rakaria i powyro haria ti eipe. Ma'ato i'ewyte uipowyro haria eipe yt eweikuap i pytkai are aru i'atuepe. 41 Ma'ato irania'in uipo ran kawiaria pe ti aru are'e — Eweiwat ro ui'yatypepyi Tupana mi'uhu ko'i wyti eipe.

Eiwehyt'ok to aikope aria yt hasep i rakat pe Tupana minug ho'opot hamuat hap kape ahiag toĩne'en hap kape. Aikope atipy piaria haiwot rakaria tukupte'en hap kape are ti aru uipo ran kawiaria pe. 42 Katupono sa'awy'i areĩne'en eipy'asetpiat turan uhesy'at kahato hap wywo areine'en ma'ato yt uipoi hin i eipe eimi'u wo e. Uiwe'y'utui kahato turan eipe yt uimõ'ẽ y'y hin i uhepe e. 43 I'ewyte yt uwe piat i uikuap turan — Ereke ro Mimi Uhyt yt ewei'e hin i uhepe. I'ewyte areĩne'en eitokpe yt uhesokpe hin wywo i. Mi'i turan yt ewetum hin i uhepe sokpe. Ui'ahu turan uipyhik piat turan yt eweĩ'ẽ hin i uimowepit hamo uipowyro hamo e. 44 Mi'i hawyi ti aru pyno apo'i'atu'e mi'iria uhepe — Karãpeĩ mi'i tã Mimi Uhyt i'atu'e. Karãpeĩ ereĩne'en uruwywo yt i'yat rakano i yt esokpe rakano i i'ahu rakano epyhik pe ereĩne'en rakano. Karãpeĩ yt kat i i uruipome'eg epe apo'i'atu'e aru uhepe. 45 Mi'i hawyi ti aru ati'atuwesat — Ta'i ha'awyte ti uimohey haria yt i'atu'yat i eipy'asetpiat turan wyti i'ewyte i'atupyhik piat turan i'atuwe'y'utui turan i'atuesy'at turan i'atu'ahu turan ha'awyte yt ewei'atupowyro hin i mi'iria uimohey haria ihaky'e'i rakaria e. Mi'i hap e'at pe ti i'ewyte yt uipowyro hin i are aru uipo ran kawiaria pe. 46 Mio tã are hawyi ti mi'iria tuwehyt'ok ta'yn ho'opot at ka'ap hap kape. Irania'in waku nug uhepiat haria uhemiit pome'eg haria tuwehyt'ok aru wuat'i e'at piat ieĩne'en hap sese kape e Iesui ahepe topotmu'eria pe Uriweira ypia yity'ok tote. Mi'i hawyi Uito Mateu atiwan mesuwe are.

26

MAKU 14.1-2 IRUKA 21.37-22.2 PIAT EWY

1 Iesui ti'atumu'e yne ra'yn hawyi to'e topotmu'eria pe 2 — Mũki'ite e'ihot'ok hawyi ai'ywaniaria tuwat ra'yn yne ienuk hap nug hamo mekewat ahewanĩkaptia sa'awy'iwuat Esitu'in miaria po pywiat ho'opot hap kaipywiat ahenõ'ẽ hap kapiat watetup hap e'at ta'atunug irane hamo tuwat itote e. Pyno to'iro uhowawi e katupono Eheyke'et auka hamuat e'at put'ok'e ra'yn e. Uhewanĩkaptia po pe ui'auka aria'yp posak etiat hamuat e'at put'ok'e ra'yn e Iesui. 3 Mi'i turan pa'i ko'i te'eruwa'atunug na'yn. Wẽtup ok pa'i po'og iwato rakat Ka'iwa e hap hat rakat yat pe te'eruwa'atunug. Pyno yne yne tõ'ẽ tõ'ẽ pa'i kororia irania'in wywo. 4 Mi'i hap tote to'oehay to'ope to'ope aikotã Iesui waku ta'atupytyk hawyi ta'atu'auka yt uwe mikuap mo i ti e hap ete to'oehay to'oehay. 5 Yt naku i o som watopytyk ahenuk koro hap e'at pe i'atu'e. Yt naku i o som sehamo watopytyk i'atu'e katupono mi'i pote wo'o'auka hap ne'i topyhu'at miit'in sem e hap tote i'atu'e.

MAKU 14.3-9 PIAT EWY

6 Mi'i hawyi Iesui put'ok'e tawa Petania pe temiit'in nywo. Mi'i hawyi tuwehyt'ok Simãu yat pe sa'awy'itewuat hepihi pihi rakat yat pe. 7 Itotiat i'atuenuk turan wẽtup ok haryporia tut mohag hy ikap takat hekat rakat mohag hy wywo. Heiam nu Arapatu kawiat wywo ikahu kahato rakat i'ewyte ihy ikamhig se kahato rakat wywo. Mi'i hawyi put'okto'e hawyi toi'okpun yne Iesui asap ete henuk turan. 8 Mi'i tã haryporia tunug pote hemiit'in yt i'atuwese i haryporia minug hap ete. Yt kan hamo i toi'okpun i'atu'e to'ope. 9 Waku po'og mi'i watiweneru hawyi watum ha'up yt hekat i rakaria pe i'atu'e. Yt kat hamo hin i wyti saĩke toi'okpun howoity rakat saĩke i'atu'e. Waku ti saĩke watiweneru mi'i hawyi ha'up iwato'in nakat watum yt hekat i rakaria pe i'atu'e to'ope hemiit'in. 10 Mio tã i'atu'e hap Iesui tikuap hawyi to'e i'atuepe — Yt eipy'ahak tei'o mana ete katupono wakuap ti uhepe tutunug e. Mi'i tupono eiwẽpohep to mi'i hap ete e. Katupono ti ikahu kahato ti iminug atipuẽti e. 11 Katupono yt hekat i rakaria i ti aru tukupte'en wuat'i e'at pe mesuwat yi tote eiwywo eimipowyro ko'i wuat ma'ato Uito aru yt mot'i areĩne'en eipy'asetpe e temiit'in me. 12 Aikotã ai'ywania tikã'ã iku'uro rakat mohag ikap takat wywo hap ewy ti meiũwat haryporia tunug uhete uiku'uro hap e'yianmete e. 13 Mi'i tupono are'e pywo ti aru meiũran wuat'i yi wato hap ok tã aikotã haryporia minug waku uhetiat hap ta'atuhenoi henoi e. Wuat'i ywania ti aru ikuap wakuap uhetiat iminug hap e.

MAKU 14.10-11 IRUKA 22.3-6 PIAT EWY

14 Mi'i hawyi wẽtup hemiit 12 ok hap Iuta Ikarioti sa'yru toto ra'yn pa'i kororia kape. 15 Mi'i hawyi — Kat aru Iesui puẽti hap sa'up ewetum uhepe ahenoi ehepiat ipytyk hap pote e. 16 Mi'i hawyi Iuta pe ta'atuium 30 ape Iesui enoi hap sa'up mo. Mi'i hawyi Iuta tuwanẽtup aikotã waku tutunug ima'at hamuat hap ete. Toikat kahato aikotã miat ipytyk hamuat.

MAKU 14.12-16 IRUKA 22.7-14 PIAT EWY

17 Mi'i turan howakai te wuat man teneg u hap ete irania'in hemiit'in apo'i'atu'e — Aikope som waku watunug meiũ aheman teneg u hap i'atu'e. Aikope aru watenuk i'atu'e. 18 Mi'i hawyi Iesui to'e — Pyno eweiwat ro tawa wato kape e. Put'ok'ei'e hawyi ti aru eweipuẽti

wẽtup ok miit itote e. Mi'i pe ewehenoi — Uruka'iwat e'at ti put'ok'e ra'yn ti ewei'e ran o e. Uiku'uro hamuat e'at yt pya hin i ra'yn wyti e ti Aika'iwat ewei'e o e. Mi'i pote ti tenuk teran temiit'in nywo e'yat pe ewei'e o mekewat man u hamo getap ka'iwat pe e. 19 Mi'i hawyi tuwat ra'yn Iesui ehay wywo tuwat hawyi aikotã Iesui mienoi ewy yne ra'yn ta'atupuẽti. Mi'i hawyi ta'atuporokpun itote ienuk hap imiky'esat ewy ra'yn.

MAKU 14.17-25 IRUKA 22.21 IUWÃU 13.21PIAT EWY

20 Mi'i hawyi wãtym i turan toto ra'yn Iesui temiit'in kape i'atuwywo tenuk hamo. Mi'i hawyi te'era'apyk itote mekewat mesa ypyke. 21 Mi'i hawyi i'atuenuk turan Iesui to'e — Pywo pe ti are'e wẽtup ok ti meiũpe aiwywuat ui'auka kary hanuat hat e. 22 Mio tã e pote ipotmu'eria te'eruwanẽtup kahato hawyi i'atunik kahato ra'yn haty kahato i'atuete mio tã e hap ihay. Mi'i hawyi apo'i'atu'e — Uito apo'e wẽtup ok i uito apo'e. 23 Mi'i hawyi Iesui to'e — Ta'i mekewat uiwywuat man puka mi'u moi miat hat wyti aru ui'auka kary hat e irania'in me Iuta etiat. 24 Ta'i tohenoi yne sa'awy'i miwan me aikotã Eheyke'et auka hamuat etiat hap e. Ma'ato ti mekewat uima'at hat Tupana ti'uhu kahato ti aru e. Ta'i Eheyke'et wyti miit'in mi'auka wo ra'yn topyhu'at aikotã sa'awy'iwuat e hap ewy. Ma'ato ima'at hat ti po'og yt naku i pe topyhu'at hamuat aru e. Ta'i po'og waku iku'uro toty ymyẽpe te uima'at rẽ e. Po'og waku yt karãpe i ra'yn toĩne'en e. 25 Mi'i hawyi tokosap ta'yn Iuta irania'in saipepe to'e hamo — Uito apo ema'at hanuat hat uiKa'iwat e. Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Ta'i e'e hap ewy mehĩ e Iesui Iuta pe apo'e hawyi. 26 Mi'i hawyi Iesui tat man hawyi waku e Tupana pe hawyi toipikpik ta'yn. Mi'i hawyi tutum temiit'in me hawyi to'e — Ewetat ro mesuwat man mehĩ'in e. Eweitu'u ro mi'i ti uipiit e. 27 Mi'i hawyi totat ihy kui'a piat. Mi'i hawyi waku e Tupana pe. Mi'i hawyi toimõ'ẽ temiit'in me hawyi to'e i'atuepe — Eiwe'y'u ro e. 28 Mi'i ti uhuu at hap miit'in wehik Tupana etiat hamuat yn i'atuminug sa'ag miwaure Tupana piat hamuat e. 29 Mi'i hawyi ti aru yt karãmuat i ra'yn aresapohy'u eiwywo mesuwe ma'ato meiũran aru karãpe Ui'ywot topyhu'at Morekuat nuat mi'i turan aresapohy'u eiwywo i ra'yn aru e. 30 Mi'i hawyi Te'eruwepy hawyi tuwat ra'yn Uriweira ypia e'yity'ok kape.

MAKU 14.27-31 IRUKA 22.31-34 IUWÃU 13.36-38 PIAT EWY

31 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e itote hawyi to'e Iesui i'atuepe — Ta'i mesuwat ewãtym ni aru ui'atoiat yne eipe. Eiwesytpok aikowo aikowo aikotã miwan miat to'e hap ewy — Ati'ahyk hawyi iku'uro I'atuka'iwat hawyi ihũria tuwesytpok yne e hap ewy tuwat tuwat kowo'i kowo'i ihũria e miwan me. Mio tã e hap ewy ti aru mesup ewãtym ui'atoiat yne ra'yn eipe e. 32 Ma'ato areĩne'en i ra'yn gu'uro pyi hawyi ti aru woroho'opuẽti i te ra'yn yi Karireia pe e. Ehe'yianmete areto. Mi'i hawyi ti itote ra'yn wato'opuẽti aru e. 33 Mi'i pote Peteru to'e — Uito aru yt karãmuo hin i aremõti epupi e wen. Yt karãmuo hin i aru woro'atoiat En e Peteru. 34 Mi'i pote Iesui to'e — U pãi mesuwat ewãtym ti aru — Yt atikuap i ra'yn Iesui ere ra'yn mye'ym muat waipaka ehay e'yianmete — Yt atikuap i wyti uito ere ti aru. 35 — Ta'i yt hin i aru ma'ato ui'auka ti aru ewywo uito irania'in ma'ato ti aru yt woro'atoiat hin i aru e Peteru. I'ewyte irania'in hemiit'in Peteru ehay ewy te te'ero'e Iesui pe.

MAKU 14.32-42 IRUKA 22.39-46 PIAT EWY

36 Mi'i hawyi put'okta'atu'e mikoi ypia Kesemani e hap tote. Mi'i hawyi to'e topotmu'eria pe — Ewei'apyk to meiũpe. Mi'i hawyi ti Uito kuepuo areĩne'en uhehay Tupana wywo turan e. 37 Mi'i hawyi totioto Peteru i'ewyte typy ok Sepeteu sa'yru'in totioto yt pya i irania'in kai. Itote hawyi tohaty u kahato topy'a pe. Tuwanẽtup ho'opot hap kape yn. 38 Itote iwanẽtup hap yt he hin i ra'yn. Itote i'arot yn toĩne'en. Mi'i hawyi to'e topotmu'eria pe mye'ym ok takaria pe — Ta'i ahaty'u hap porap ui'auka e. Paa'ui'e hap wyti e. Mi'i tupono ewehẽtup are Tupana pe uipowyro hamuat hap e. Pyno uhekatuwy wo ro eweikupte'en meiũpe e. Yt eweiket rei'o. Eweheha'at ro e Iesui mye'ym ok takaria pe. 39 Mi'i hawyi toto porap'i hawyi porog'e yi tote to'owapuo hawyi to'e — Ui'ywot e etat meikowat kui'a uipo pyi are ma'ato — Etu'u ro ere pote atu'u emiky'esat ewy e Iesui To'ywot pe. 40 Mi'i hawyi ta'aipok i ra'yn temiit'in mye'ym ok takaria kape. Mi'i hawyi toi'atupuẽti i'atuket turan ne'i ra'yn. Mi'i hawyi to'e Peteru pe — Yt ehẽtup kuap i apo wẽtup eura i wyti uhupi e. 41 Ewe'eg wo o. Ehẽtup o Tupana kape — Urumoesaika kahato uruiã'ãg hap pupi Uruka'iwat atoiat hap pupi ewei'e ro Tupana pe e. Ta'i atikuap ti eweiky'esat kahato Tupana miky'esat nug hap ma'ato ti yt put'ok'e i ehesaika hap inug hamo e Iesui topotmu'eria mye'ym ok takaria pe. 42 Mi'i hawyi ta'aipok To'ywot kapiat tehay hamo hawyi to'e — Ui'ywot yt etihep kuap i pya uikai meikowat kui'a uipo pyi ho'opot hap e mi'i pote waku atu'u emiky'esat ewy e. 43 Mi'i hawyi ta'aipok i ra'yn temiit'in kape. Mi'i turan te'eroket i ra'yn. Yt mehit'i'atu'e kuap i sese yt te'eroket teran i pytkai. 44 Mi'i hawyi ta'aipok i ra'yn mye'ym mo ra'yn tehay Tupana kapiat hamo. Mi'i hawyi i'ewyte te tohẽtup. 45 Mi'i hawyi ta'aipok i temiit'in kape. Mi'i turan iwyria'in te'eroket i ra'yn. Mi'i hawyi to'e — Uiwyria'in pyno eweiket re apo'are. Put'ok'e

ra'yn ti koitywy uima'at hat. Eheyke'et ti koitywy yt nakuaria i po pe ra'yn topyhu'at. 46 Ei'ãpe'ok'am no katupono ti uima'at hat ti tut ra'yn e temiit'in me.

MAKU 14.43-50 IRUKA 22.47-53 IUWÃU 18.3-12 PIAT EWY

47 Mio tã e turan Iuta put'ok'e ra'yn. Tõ'ẽ tõ'ẽ Iuta upi typy'i kahato aria'yp ãkun wywo kyse'yp ko'i wywo Iesui kape ipak pak hamo. Pa'i kororia nagnia akag ko'i tõ'ẽ tõ'ẽ Iuta wywo. 48 Katupono sa'awy'i ti Iuta ti'atumu'e mu'e surara'in yianmete — Put'ok'ui'e hawyi ti aru Iesui ra'yn ati'ãpysig e i'atuepe. Mi'i turan o ewetopytyk ta'yn e. 49 Mi'i hawyi put'okto'e hawyi tokosap Iesui kape hawyi to'e — Wãtym Uimu'e hat e. Mi'i hawyi ti toi'ãpysig na'yn. 50 Mi'i pote Iesui — Kat hamoĩ eriot uiwy e. Mi'i pote hupiat õ'ẽ haria topytyk ta'yn. 51 Mi'i pote wẽtup ok ipotmu'e i'yatypiat hat tekyse'yp towope pyi totekyi hawyi wẽtup ok pa'i emiit toi'ahape hep ta'yn. 52 Mi'i pote Iesui to'e — Etopag i ro ekyse'yp ewope pe mehĩ e temiit Peteru pe. Katupono uwe uwe tuwepyk mi'i hat wyti miit'in mipoepyk wo hawyi iku'uro rakano topyhu'at e. Uwe uwe ti'auka miit mi'i miit miit'in mi'auka wo aru tapyhu'at. 53 Katupono atiky'esat pote ti yt niatpo hin i ahẽtup Ui'ywot kape atipy kaipyi uipowyro hamuat. Meremo tõ'ẽ uipowyro hamo po'og typy'i kahato wuat sakpuaria surara'in sem e. 54 Katupono sa'awy'ite ui'auka hamuat yn ta'atuhenoi miwan me. Mi'i pote yt ahẽtup kuap i atipy kape uipowyro hamuaria surara'in sem e. 55 Mi'i hawyi Iesui to'e õ'ẽ haria pe — Kat hamoĩ eweĩ'ẽ uhowawi kyse'yp ko'i wywo aria'yp ãkun ko'i wywo. Pyno sero'ok'e hat apo Uito. Mi'i pote apo eweĩ'ẽ uhowawi. Sa'awy'i te kue areĩne'en wuat'i e'at pe Tupana mõtypot yat pe eimu'e haype ma'ato kue eipe yt kat ewei'e hin i. Yt uipytyk i eipe pãi e. 56 Ma'ato apo koitywy eweikuap pyno katupono uipyhik ta'yn eipe mesup e. Pyno ahenoi ehepe. Ta'i sa'awy'itewuaria Tupana ehay enoi haria henoi henoi meikotã hamuat hap yn. Mi'i hawyi aru i'atu'e ta'atumiwan me mi'i hap ewy ra'yn meiũ e. Mi'i hawyi ti ipotmu'eria ikohyeput Iesui yatypepyi ta'atu'atoiat yne.

MAKU 14.53-65 IRUKA 22.54-55 IUWÃU 18.12-14 PIAT EWY

57 Mi'i hawyi ipytyk haria tioto ra'yn Iesui pa'i koro sese Ka'iwa e hap yat kape ra'yn. Aikope tukupte'en iwan miat Tupana ehay enoi haria kape nagnia ehay enoi haria te'eruwa'atunug hap kape. 58 Meiũran Peteru toto ma'ato pya i'atukai yt heremo i ma'ato. Mi'i hawyi put'ok'e mekewat pa'i wato yat ete hawyi tokosap i'yat pyhyp hap surara e'oken'ypy kape. Mi'i hawyi ta'apyk itote pa'i kororia emiit'in ywytpe. Ta'akasa teran aikotã ta'atunug Iesui ete hap kape. 59 Mi'i hawyi itote pa'i kororia tikat kahato sehay sa'ag yne kaipyi nagnia wo'onãpin haria ko'i wywo. Kat pote yt pywo pe hin i ta'atukuasa sa'ag i'auka hamuat. 60 Ma'ato yt aikotã hin i ta'atupuẽti sehay sa'ag Iesui etiat. Katupono ta'atuhenoi yt to'o'ewy'ewy i. Mi'i pote yt to'osat'i i'atuwanẽtup hap ko'i. Mi'i turan ni ma'ato put'ok'i'atu'e typy ok henoi hanuaria hawyi te'ero'e 61 — Ta'i meiẽwat Miit wyti ihay uruehamo — Atipugha ti aru meiẽwat Tupana mõtypot yat e ti i'atu'e. Mi'i hawyi — Mye'ym e'at pe yn atimopoĩ'ãm i e i'atu'e. 62 Mio tã i'atu'e pote pa'i koro ipoĩ'ãm na'yn hawyi to'e Iesui pe — Yt eti'atuwesat i apo mio tã i'atu'e pytkai e. Eti'atuwesat ro e. 63 Ma'ato yt kat e hin i. Mi'i hawyi pa'i koro to'e i — Ehenoi ro Tupana kaipywiat En hap Miit'in Porekuat nuat eut hap sio apo yt Mi'i i En e. 64 Mi'i hawyi to'e Iesui pa'i koro pe — Ta'i mehĩ mio tã e'e hap ewy ti mehĩ e. Ta'i meiũran ti aru ewei'akasa miit'in Eyke'et Tupana po sese kai mekewat po'og hesaika rakat po sese kai apyk pe tut atipy kaipyi ywyhig me ewei'akasa ti aru. Ta'i mi'i hap ti aru ewei'akasa e Iesui pa'i koro pe. 65 Mio tã e pote pa'i koro tuwekamisa wato hiot hawyi to'e i — Ta'i heso kahato ti Tupana ete tuwepehik pehik topy'ahak haype. Pyno koitywy watikuap kahato sese ra'yn heso hap. Ta'i tuwekuasa kahato ra'yn ti tehay wo. Ahehamo kahato ra'yn tuwema'at sese ra'yn. Pyno watikuap ta'yn koitywy. Toran na'yn ahehay e pa'i koro irania'in me. 66 Mio tã to'e hawyi apo'e irania'in me — Pyno aikotã wato'e aru koitywy meiũwat Miit ete e. Mi'i hawyi ta'atuwesat — Ta'i mio tã e hat auka potiat ne'i waku i'atu'e. 67 Mi'i hawyi kuitu'i'atu'e Iesui owa ete. Ta'atu'ahyk ta'atupo'ok. Irania'in howapetek ta'atupopep mo. 68 — Pyno koitywy pywuat Tupana Mipo'oro En pote ehenoi ro uwe uwe piat ewapetek haria set ko'i i'atu'e.

MAKU 14.66-72 IRUKA 22.56-62 IUWÃU 18.15-27 PIAT EWY

69 Mi'i turan Peteru ta'apyk mekewat getap e'okipyke. Mi'i hawyi wẽtup ok makuptia pa'i koro eropat hat put'ok'e Peteru ete — An e worokuap kahato en. Iesui emiit en yi Karireia piat en e. 70 Mi'i pote Peteru tiwesat — U yt uito i rat e. Yt atikuap i ehay e. 71 Mi'i hawyi Peteru toto mekewat oken'ypy wato kawianuat og kape ra'yn. Tokosap mekewat haryporia hit yatypepyi. Mi'i hawyi itote wẽtup ok i ra'yn i'atueropat hat re haryporia kawiat to'e towyria'in me — Atikuap ti uito meiẽwat. Mekewat tawa Nasare piat turanuat Iesui wywuat ieĩne'en hat wyti e. 72 Mi'i hawyi Peteru to'e itotiaria pe — Yt rat e yt atikuap i ti uito Mi'i Miit e. pywo ti yt uheso i rat. Tupana tikuap kahato yt uheso i hap e Peteru. 73 Mi'i

hawyi irania'in tokoka'at Peteru kape mi'i hawyi te'ero'e — Ta'i uruikuap ti en. En ni wyti wẽtup ok Iesui potmu'e ti rat katupono yi Karireia piaria ehay ewy ra'yn ehay i'atu'e. 74 Mio tã i'atu'e pote toiwesat sa'ag ne'i ra'yn — Yt atikuap i ti uito Mi'i Miit tupono. Yt atikuap i kahato rat Mi'i Miit. Uheso pote aru waku ra'yn Tupana ui'apiheg e. Ma'ato yt uheso i rat e turan waipaka ihay ra'yn. 75 Mi'i pote so hot'ok'e ra'yn Iesui ehay kape — Waipaka ehay e'yianmete ti aru — Yt atikuap i wyti Mi'i Miit ere ra'yn uhepiat pe mye'ym mo e Iesui hap kape iwatetup ta'yn. Mi'i hawyi tuwepik ta'yn itote pyi tuwak kahato ra'yn Peteru tominug sa'ag hap upi.

Mi'i tã sa'awy'iwuat hap etiat atikuap. Mi'i hawyi atunug uimiwan mesuwe are uito Mateu.

27

MAKU 15.1 IRUKA 23.1-2 IUWÃU 18.28-32 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi hunete te'eruwa'atunug pa'i kororia nagnia ko'i wywo aikotã waku Iesui ta'atu'auka hap kat hamo torania tapy'yiaria akagnia ko'i wywo. 2 Mi'i hawyi ta'atupo'i po'i ra'yn Iesui haity wo. Mi'i hawyi ta'atuereto ra'yn wanĩkaptia porekuat Piratu e hap kape. Mi'i turan Iuta tut ra'yn Iesui ma'at hat topo piat ha'up wywo. 3 Mi'i hawyi tuwanẽtup hawyi Iuta to'e pa'i kororia pe — Ahaty'u uipy'a pe ra'yn uiminug sa'ag Uika'iwat etiat hap pãi e i'atuepe. Ewetat ro mesuwat sa'up sa'ag uipo pyi e. 4 Ta'i ati'aparap kahato ti uito. Atum Uika'iwat ehepe pote yt kat upiat hin i i'aparap hat i atiweneru ehepe e. Mi'i hawyi ta'atuwesat Iuta — Pyno koitywy yt urutuwanẽtup teran hin i ra'yn ti eminug kape i'atu'e. Eminug sa'ag epe topyhu'at uhyt i'atu'e. Kat etunug ti aru ewanuat ra'yn uhyt i'atu'e. 5 Mi'i hawyi Iuta tiporokpun na'yn mekewat sa'up 30 ape rakat Tupana mõtypot yat koro pe. Mi'i hawyi totoiat ha'up itote hawyi toto tuwe'auka hamo. Mi'i hawyi haity wywo tuwe'ut'yp kytyp ywaiti hawyi iku'uro. 6 Mi'i hawyi pa'i kororia te'ero'e — Aikotã som mesuwat miit suu sa'up ete watunug i'atu'e. Yt naku i watopag mi'i Tupana mõtypot yat piat heiam me i'atu'e. 7 Te'eruwanẽtup hawyi te'ero'e — Pyno waku ti watikyi'at mekewat kamũti wuat mipuruk puruk yi ka'a. Mi'i hawyi waku itote watisyp iku'uro rakaria yt uwe mikuap i ko'i i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atukyi'at mekewat 30 ape rakat sa'up mo. 8 Mi'i hawyi mi'i yi ta'atu-setnug — Mi'auka suu sa'up muat mikyi'at i'atu'e. Pyno mesup te mi'i set topyhu'at itote. 9 Pyno aikotã Tupana ehay enoi sa'awy'iwuat Ieremia to'e hap ewy — Meiũran ti aru ipiit sa'up ta'atukat karania upi i'auka hap sa'up ta'atukat hawyi 30 ape waku i'atu'e ti aru e. 10 Mi'i sa'up mo ti aru ta'atukyi'at kamũti wuat mihephep yi ka'a e Ieremia sa'awy'i miwan me hap etiat tohenoi.

MAKU 15.2-5 IRUKA 23.3-5 IUWÃU 18.33-38 PIAT EWY

11 Mi'i hawyi Iesui put'ok'e morekuat yat pe hawyi morekuat tikaykay tuwewawi apoto'e hamo — En apo Iuteuria ywania Porekuat sio yt e. Mi'i pote Iesui to'e — Mio wat ehay ewy uhyt e. 12 Mi'i hawyi morekuat pe te'ero'e pa'i kororia nagnia'in — Meiũ Miit yt naku i kahato rakat i'atu'e. Ma'ato Iesui yt i'atuwesat hin i mio wuat i'atueso tepiat pytkai. 13 Mi'i hawyi morekuat to'e Iesui pe — Mio tã i'atu'e ti epe Uhyt ewanĩkaptia e. Yt naku i i'atu'e ti epiat pe Uhyt e. Kat ere kahu i ro pote eti'atuwesat mio tã e epiat haria e. 14 Ma'ato Iesui ipo'inik ne'i. Yt kat e hin i toi'atuwesat mio tã e haria. Mi'i hawyi morekuat tuwanẽtup kahato kat pote yt toi'atuwesat i hap kape. Kat pote som — Yt atunug hin i mi'i tã yt e hin i pãi e morekuat tuwanẽtup hawe.

MAKU 15.6-15 IRUKA 23.13-25 IUWÃU 18.39-19.16 PIAT EWY

15 Pyno yne anu pe mekewat ienuk wato hap turan morekuat tiporenõtem wẽtup ok wo'opyhik hawyi miit'in mowepit hamo ta'atumiky'esat ewy. 16 Mekewat e'at pe toĩne'en wo'opyhik hawe po'og yt nakuat i rakat Parapa e hap. 17 Mi'i hawyi morekuat ti'atukaykay miit'in hawyi to'e — Waku mesuwat anu atiporenõ'ẽ wẽtup ok aimipyhik e. Uweĩ eweiky'esat e apo'e. Pyno waku apo atiporenõtem mekewat Iesui sio ei'e hap eimiset'ok wuat'i po'og yt nakuat i Parapa e hap e. 18 Mi'i hawyi Piratu tikuap i'atuwemoeha'ywywi hap tuwanẽtup hawe Iuteuria akag yt tiky'esat i miit'in tuwat Iesui kape hap. 19 Mi'i hawyi Piratu ta'apyk te'amyap tote aikope morekuaria to'e hap miit'in wakuat sio yt hap kuap hap tote. Mi'i turan ihary'i tuwehay po'oro te'aito kape — Yt etunug sa'ag nei'o mekewat Iesui e hap het rakat ete to'e hap. Ahaty'u kahato uimu'etu wuat mi'i hap e. Pyno uhe'aito epohep to merep Mi'i Miit ete e. 20 Mi'i hawyi pa'i kororia nagnia'in te'ero'e miit'in me — Pyno waku watiputsit Parapa mi'i hawyi waku wati'auka Iesui ewei'e ro morekuat pe i'atu'e miit'in py'asetpe. — Mio tã ewei'e ro morekuat pe i'atu'e. Mi'i hawyi i'atuehay upi tuwat Piratu kape — Waku etiputsit Parapa hawyi waku eti'auka Iesui te'ero'e hamo. 21 Mi'i hawyi morekuat Piratu to'e i'atuepe — Pyno ewehenoi ro uwe waku atiputsit wo'opyhik hawiat e. Mi'i hawyi — Waku Parapa i'atu'e. 22 Mi'i hawyi to'e i — Aikotã are aru atunug mekewat

Eiporekuat nuat Tupana Mipo'oro ete e. Mio tã e pote — Erehay po'oro ro i'auka aria'yp posak etiat hamo i'atu'e. 23 Mio tã i'atu'e pote — Kat hamo kat iminug sa'ag po'ypyi ten ati'auka e morekuat. Mi'i hawyi ta'atuehay pirik wo — Erehay po'oro ro epiat i'auka aria'yp posak etiat hap i'atu'e. 24 Mi'i hawyi Piratu tuwanẽtup hawe to'e — Tu'uka irane apo pãi e. Mi'i hawyi morekuat to'e temiit'in me — Eweherut y'y e uiweposei miit'in ehamuat hamo e. Ta'atuherut hawyi tuweposei wuat'i miit'in ehamo. Tuweposei haype to'e — Areposei meiũ uipo meiũwat Miit wakuap auka hap suu yt atiky'esat i uipo ete pote e. Yt uito i i'auka hat to'e haype. 25 Mi'i hawyi te'ero'e — Yt eete i ti aru uhyt i'atu'e uruete urumẽpyt'in ete aru i'atu'e. Ta'i Iesui auka hap ti aru uruete uhyt i'atu'e. Uruete aha'yru'in ete uhyt i'atu'e Iuteuria. 26 Mi'i hawyi Parapa toiputsit wo'opyhik hawyi tutum i'atuepe. Mi'i hawyi toipo'oro tesurara'in Iesui pak pak hamo. Ta'atupak pak hawyi morekuat toiat ra'yn Iesui tesurara'in po pe i'auka hamo aria'yp posak etiat i'auka hamo.

MAKU 15.16-20 PIAT EWY

27 Mi'i hawyi hesurara'in tioto morekuat koro yat pe. Mi'i hawyi ta'atukaykay yne morekuat esurara'in temiit'in sese Iesui kape. 28 Mi'i hawyi Iesui esokpe ta'atuhep yne hawyi morekuat esokpe wato ihup takat ipiit pe ta'atupag.

29 Mi'i hawyi ta'atupi'ig morekuat e'amãtap ewywuat morekuat painug hap ewy hehu rakat he'amãtap mo ma'ato ta'atumikyry'i hap ne'i mi'i tã ta'atunug. Ta'atupag Iesui akag me haty rakat. I'ewyte wy ta'atupag aria'yp ipo pe. Mi'i hawyi te'eruwepỹ'ãtutuk ta'atumikyry'i haype. — Ereĩne'en mot'i ro mesuwat yi tote Uruporekuat no i'atu'e Iuteuria Porekuat no i'atu'e ta'atuehay mikyry'i haype. 30 Kuitu kuitu'i'atu'e Iesui ete. Mi'i hawyi ipo piat aria'yp ta'atusat hawyi ta'atu'ahyk ahyk mi'i wo i'akag ete. 31 Ta'atumikyry'i kahu ra'yn hawyi ta'atuhep i ra'yn ta'atumipag morekuat esokpe ihup takat. Mi'i hawyi ta'atupag iwat hesokpe sese i ra'yn. Mi'i hawyi itote pyi ta'atueroto i'auka hamuat kape ra'yn.

MAKU 15.21-32 IRUKA 23.26-43 IUWÃU 19.17-27 PIAT EWY

32 Mi'i turan wẽtup ok miit ta'atupuẽti mu'ap tote tawa Sireniu kaipywiat. Wẽtup ok Simãu e hap het rakat. Mi'i pe te'ero'e — Ehereto meiũwat Miit e'aria'yp posak i'atu'e tope. 33 Mi'i hawyi put'okta'atu'e yity'ok tote Iesui wywo yity'ok Miit Akag Kag ewywuat i'atu'e hap het rakat kape ta'atu'eroto ma'ato i'atupusu puat Koukota e hap het rakat kape. 34 Mi'i hawyi itote ta'atuium sapo hy puo mohag haty monik hamuat hap nop takat. Toterep hawyi toikuap hawyi yt tutu'u i po'og neran. 35 Mi'i hawyi ta'atuhep hesokpe ko'i ipiit pyi. Mi'i hawyi ta'atu'ateg ipo ete ipy ete aria'yp posak ete. Hesokpe ta'atumõ'ẽ neran pote te'eruwemahara aikotã waku hesokpe ta'atumõ'ẽ hamuat hap. Aikotã sa'awy'ite Tupana ehay enoi haria henoi mi'i tã — Meiũran ti aru uhesokpe ta'atupat'ok pat'ok. Mi'i hawyi ti aru te'eruwemahara uwe topyhu'at uhekamisa wato wywuat hamuat kat hamo hap ete ti aru te'eruwemahara e sa'awy'i Tupana e hap ewy ta'atunug. 36 Mi'i hawyi apyk pyi surara'in yt ta'atuky'esat i irania'in ne'i ihep haype. Mi'i pote surara'in i'apykok kahato te'eraha'at kahato. 37 Mi'i hawyi ta'atumiwan ta'atupehik Iesui apy tote aikotã yt nakuap i ko'i tutunug hap enoi hap — Meiũ ti Iesui Aiporekuat koro. Meiũ ti Iesui Iuteuria Porekuat koro e hap. 38 Mi'i hawyi i'ewyte ta'atupehik i'atu'aria'yp posak ete typy ok sero'ok'e haria wẽtup ok ipo ran kai wẽtup ok ipo sese kai tukupte'en ta'atupehik. 39 Mi'i hawyi hepiok haria i'atuehay mikyry'i kahato tokoka'at no. 40 — Erehakyera'at ro erehakyera'at ro meiẽpe pyi i'atu'e. — Tupana mõtypot yat atomoma hawyi atunug mye'ym e'at yn e hat meiẽ i'atu'e. Pywuat Tupana Sa'yru sese pote ti aru era'apyk to meiẽpe pyi ewewi aria'yp posak pyi i'atu'e. 41 I'ewyte pa'i kororia nagnia'in ehay enoi haria te'eruwemoko'i moko'i howawi. 42 — Irania'in ti toi'atuehakyera'at kuap i'atu'e ma'ato tuwewi ti yt tuwehakyera'at kuap hin i i'atu'e. Ma'ato irania'in te'ero'e — Pywuat e'apyk aria'yp posak totepywiat pote ti ran meremo pywo rasig Isareu ywaniaria Porekuat nuat wato'e i'atu'e. 43 Ta'i heso kahato ti — Tupana atimohey e ma'ato pywo imohey hat pote tut Tupana aria'yp posak pywiat iehakyera'at hamo i'atu'e ta'atuehay mikyry'i haype. 44 I'ewyte mipehik iywyt piat sero'ok'e haria te'ero'e ta'atuehay mikyry'i hap te wy.

MAKU 15.33-41 IRUKA 23.44-49 IUWÃU 19.28-30 PIAT EWY

45 Mi'i hawyi atposake pyi i'ypyryp hap put'ok'e wãtym i kape. 46 Mi'i hawyi i'ypyryp we Iesui tuwatka haty wo wãtym i turan — Uhetupana Uhetupana kat poteĩ ui'atoiat En e. Ma'ato tuwat topusu puo — Erai erai irama sapatania e. 47 Mio tã e pote meimẽpuaria te'ero'e — Meiẽ ti Eria sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi hat ra'yn toikaykay topowyro hamo i'atu'e. 48 Mi'i hawyi aria'yp hit ẽpo ete ta'atupo'i amũkiusu'ap ewywuat hawyi ta'atupuka ihy haiug nakat pe mi'i hawyi tutum turan waĩ'i'atu'e. 49 Waku wahekatup mio apuru tut Eria ipowyro hamo sio yt i'atu'e. 50 Mi'i hawyi Iesui kak'e toku'uro haype hawyi ipyhu tek'e ra'yn hawyi iku'uro sese ra'yn. Tutum na'yn toieĩne'en hap. 51 Mi'i hawyi Tupana

mõtypot yat e'okenhyp sokpe kawiat hiot'e ra'yn ywaiti pyi yi kape. I'ewyte wy yi ti huruk'e itote. I'ewyte wy nu wuat itotiat i'apok'e ra'yn nu. 52 I'ewyte wo'osyp hap i'ahot'e ra'yn yi tyry'e pote Iesui iku'uro turan. Mi'i hawyi tukupte'en i ra'yn gu'uro pywiat sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria. 53 Mi'i hawyi mi'iria Iesui ewy tukupte'en i ra'yn gu'uro pywiat hawyi tuwat tuwat Tupana etawa Ierusarẽi kape te'erumoherep itotiaria miit'in kapiat hamo. 54 Ma'ato sa'awy'i Iesui ku'uro hap tote surara'in ta'atu'akag wywo i'apykok miit'in mupi hamo. Te'era'akasa yne aikotã aikotã iku'uro hap kape yi tyry'e hap kape. Mi'i hawyi te'eroken'ẽ kahato hawyi te'ero'e — Ta'i meiũ ti Tupana Sa'yru sese ti i'atu'e. 55 Mi'i turan tukupte'en haryporia'in iwywuat hewyry rakaria iku'uro hap kapiat akasa haria pya pywiat seha'at haria. Mi'iria ti sa'awy'i tõ'ẽ Iesui upi yi Karireia kaipyi Iesui powyro hewyry te turanuat mi'iria. 56 Itote toĩne'en mekewat yi Matarena kaipywiat Maria e hap het rakat. I'ewyte wẽtup ok Maria Sepeteu sa'yru'in ty toĩne'en i'atuwywo.

MAKU 15.42-47 IRUKA 23.50-56 IUWÃU 19.38-42 PIAT EWY

57 Mi'i turan mekewat at min'e turan mekewat Iesui potmu'e hekat rakat put'ok'e Iuse mekewat tawa Arimateia kaipywiat tut. Mi'i hawyi itote morekuat Piratu kape toto to'e hamo. 58 — Ati'asyp irane ra'yn ti Iesui piit e Piratu pe. Pyno etum no uhepe e. Mi'i pote Piratu temiit'in surara'in me to'e — Ewetum soke ro meiẽwat ipiit meiũwat miit pe e. 59 Mi'i hawyi toto howawi hawyi toihep ta'yn meiẽwat aria'yp posak ete pyi Iesui piit hawyi toipo'i po'i sokpe pakup ikytsig nakano ipiit. 60 Mi'i hawyi totopag ipiit mekewat towat wo'osyp hap nu ka'a pe ipakup takat pe. Mi'i hawyi meiẽwat nu wato toi'ãpe'okpun i'apyhik hamo. Mi'i hawyi waku yne ra'yn iheg me ra'yn hawyi toto ra'yn. 61 Mi'i hap ti Maria'in te'era'akasa yne katupono mi'iria te'era'apyk yt pya i ipũ'ã kai. 62 Mi'i hawyi Seitaweira e'at pe e'ihot'ok pe te'eruwe'atunug pa'i kororia wo'omu'e haria morekuat Piratu wywo. Mi'i hawyi te'ero'e morekuat pe 63 — Mekewat ga'atpuat urumi'auka heso rakat toĩne'en ne turan mio tã e — Mye'ym e'at areĩne'en gu'uro pe hawyi ti aru areĩne'en i ra'yn e hat i'atu'e. 64 Mi'i hap uruikuap hawyi uruhenoi kahato teran epe i'atu'e. Pyno waku etimoheg kahato mekewat i'asyp hap tote surara'in wywo i'atu'e mye'ym e'at kape surara'in ti'apykok waku i'atu'e. Ma'ato yt kat i i'apykok haria pote meiũran wãtym muo tõ'ẽ ipotmu'eria hereto hamo ta'atu'e haype. Mi'i pote iwẽtem na'yn hawyi te'ero'e miit'in me — Meiẽ neke tuwẽtem na'yn gu'uro pyi i'atu'e. Ma'ato mi'i tã ra'yn ta'atunug hawyi ti rẽ po'og heso hap topyhu'at ahepe sa'awy'i wat heso hap kai i'atu'e. 65 — Pyno uimiium sa'awy'iwuat surara'in ko'i waku eti'atupo'oro mekewat misyp apykok hamo e. Waku eweimoheg eimiky'esat ok tã e Piratu pa'i kororia pe. 66 Mi'i hawyi ta'atu'okenhyp iheg nakat nu wo mekewat yi mi'apokik wo ta'atupyhyp. Mi'i hawyi morekuat tunug toiã'ãkap mekewat yi mi'apokik ete. Mi'i hawyi to'e miwan me itote — Yt eweipikpik tei'o meiũwat e ma'ato eweipikpik pote ei'auka hap topyhu'at e. Mi'i hawyi i'ewyte surara ko'i toimõpyhu'at at ka'ap Iesui piit ero'ok haria pupi are uito Mateu.

28

MAKU 16.1 IRUKA 24.1 IUWÃU 20.1 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Sapatu e'at tokosap hawyi mũki'ite mytu'u e'at pe hunete ihot'ok pe turan tuwat Maria'in Iesui syp hap kapiat te'eraha'at hamo. 2 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e turan yi huruk'e kahato katupono Tupana mipo'oro atipy kaipywiat ra'yn put'ok'e nu wato kawiat he'okenhyp'ok hamo. Toimorem mekewat he'okenhyp hap hawyi ta'apyk he'okenhyp hap tote nu wato tote. 3 Imehit kahato hẽtyhot kahato aikotã merep'e hap ewy. Hesokpe ti ikytsig kahato nukara kytsig hap ewy. 4 Mi'i pote surara'in itotiaria te'eroken'ẽ kahato ipupi to'otyry'i kahato ipupi gen'ẽ pono. Mi'i hawyi hewo yi upi map haria ewy surara ko'i.

MAKU 16.5-8 IRUKA 24.3-8 PIAT EWY

5 Mi'i pote to'e Tupana mipo'oro Maria'in me — Yt eweiken'ẽ tei'o e. Woroho'okuap eipe Iesui piit kat haria aria'yp posak etiat mi'auka kat haria ti eipe e. 6 Ma'ato yt uwe i ra'yn meiũpe topũ'ẽ pe e. Tuwẽtem na'yn gu'uro pyi Iesui aikotã yianmete tohenoi. Mi'i hap ewy ra'yn ti toĩne'en i ra'yn pãi e. Mi'i pote eweĩ'ẽ ro meikowo ipũ'ẽ kape eweha'at hamo pyno ta'atusyp Aika'iwat sa'awy'i hap kape e atipy kaipywiat sut hat mana'in me. 7 Mi'i hawyi tokoka'at hawyi te'eraha'at ra'yn. Mi'i hawyi to'e i i'atuepe — Koitywy eweiwat ro meremo ipotmu'eria piat henoi hamo. Iwẽtem i ra'yn gu'uro pywiat hap enoi i'atuepiat hamo. I'ewyte ewehenoi i'atuepe toto ra'yn tetama Karireia kape aikotã sa'awy'i to'e hap ewy — Areĩne'en i ra'yn hawyi ti aru areto yi Karireia kape i ra'yn. Mi'i tote ti aru wato'opuẽti i ra'yn eiwywo to'e hap ewy ewei'e ro ipotmu'eria pe e atipy kaipywiat Tupana mipo'oro mana'in me. 8 Mio tã e hawyi tuwat ra'yn meremo Maria'in. Ikohyeput ra'yn te'eroken'ẽ popuo ma'ato i'ewyte ta'atuwepit kahato wywo tuwat meremo ipotmu'eria piat henoi hamo. 9 Mi'i turan i'atukohyeput nuat iwat turan meremo Iesui ti'atupuẽti mu'ap tote

— Mana'in ariot i ra'yn e. — Mimi i'atu'e hawyi i'atuporok'at ipy ete imõtypot hap wywo.
10 — Mana'in yt eweiken'ẽ tei'o e ma'ato eweiwat ro uiwyria'in eikywyt'in me henoi hamo
— Waku ewei'aipok to ahe'yi Karireia kape i ra'yn ui'e hap ewy ewehenoi ro uhemiit'in me.
Mi'i hawyi tuwat i ikohyeput i ra'yn ta'atuhenoi hamo.
11 Mi'i turan surara'in ikohyeput ra'yn tawa wato Ierusarẽi kape. Mi'i hawyi ta'atu-
henoi ra'yn yne yne itote ta'atuerokosap hap aikotã aikotã hap pa'i kororia pe. 12 Mi'i
hawyi te'eruwa'atunug na'yn pa'i kororia nagnia wo'onãpin haria wywo aikotã wato'e aru
watunug ta'atu'e hamo. Mi'i hawyi surara'in me te'ero'e — Yt ewehenoi tei'o irania'in me
mi'i tã hap. Ma'ato wẽtup sehay ewehenoi pote watum sa'up iwato'in nakat ehepe i'atu'e.
13 Waku mio tã ewei'e wen — Wãtym muo urutoket turan ipotmu'eria tero'ok ne'i Iesui piit
ewei'e ro irania'in me pote sa'up iwato watum ehepe i'atu'e nagnia surara'in me. 14 Ma'ato
morekuat tikuap hawyi ipy'ahak eiket hap ete pote ti aru watum aru ha'up iwato tope
imoperup'i hamuat i'atu'e. 15 Mi'i hawyi waku i'atu'e surara'in hawyi ha'up ta'atusat ra'yn.
Mi'i hawyi ti ta'atuma'at ra'yn miit'in — Ta'i ipotmu'eria tero'ok ti Iesui piit uruket kai
i'atu'e torania pe mi'i tã i'atu'e. Mio tã e hap ti mesup te topyhu'at koran te mio tã i'atu'e
Iuteuria to'ope.

MAKU 16.15-18 PIAT EWY

16 Mi'i hawyi ti ipotmu'eria 11 ok takaria tuwat ra'yn yi Karireia kape mekewat
sa'awy'iwuat yity'ok kape aikope sa'awy'i Iesui to'e — Meiũran ti aru waku eweĩ'ẽ i mesuwe
uiwẽtem i ra'yn gu'uro pywiat hawyi e hap kape. 17 Mi'i hawyi put'okta'atu'e itote i
ra'yn hawyi te'era'akasa i ra'yn Ta'atuka'iwat Iesui kape. Mi'i hawyi te'eruwehum kahato
ta'atumõtypot kahato Iesui. Ta'atumohey kahato ma'ato wẽtup ok wẽtup ok imohey ran.
18 Mi'i hawyi Iesui tut i'atuewawi hawyi i'atupy'asetpe toĩne'en heremo kahato. Mi'i
hawyi to'e itotiaria pe — Koitywy Tupana uinug Wuat'i Miit'in Porekuat koro wo e. I'ewyte
atipy piaria Porekuat koro wuat e. Koitywy Ui'ywot tum yne ra'yn tesaika hap yne uhepe
e. 19 Mi'i pote koitywy woroho'opo'oro eipe wuat'i ywania mu'e hamo e. Mi'i pote koitywy
atimõ'ẽ ra'yn ehepe uhesaika hap uhemiit'in pakup nug uhepiat hamo e. Ewei'atumu'e ro
mi'iria ui'e yne hap nug hamuat i'ewyte ewei'atuset'ok uimohey pakup i haria Ui'ywot set
upi uhet upi Tupana Pã'ãu set upi ewei'atuset'ok e. 20 I'ewyte atiky'esat uhehay ehehay wo
topyhu'at einãpin uhepiat hap ok tã e. Mi'i hawyi eimimu'eria uimohey haria atiky'esat
uhehay nug haria wo te'eropyhu'at e. Atiky'esat mi'iria uhepiat ta'atunãpin hap nug haria
wo tukupte'en at ka'ap takaria hap atiky'esat e. Mi'i tupono eweiwat ro irania'in ywania
yne mu'e hamuat turan ti aru yt eiweran hin i eweiwat katupono Uito ti aru areto eiwywo
aikope aikope eweiwat hap upi areto wy. Eipowyro hano areto wuat'i e'at pe ikahuro hap
put'ok'e hap kape. Areĩne'en eiwywo wuat'i e'at pe e Iesui ahepe temiit'in me.

Toran na'yn uimiwan

Uito ti Iesui eropat hat sese mekewat 12 ok takat Mateu.

IESUI ETIAT MAKU MIENOI

MATEU 3.1-12 IRUKA 3.1-18 IUWÃU 1.19-28 PIAT EWY

1 Mesup mienoi wakuat Aipotypot Iesui etiat Tupana Sa'yru etiat aikotã sa'awy'i te
Tupana to'e Tosa'yru pe — Uha'yru e woropo'oro aru En miit'in ehakyera'at hamo e ma'ato
sa'awy'i atipo'oro teran wẽtup ok eut hap enoi hamo e. 2 Miit'in ekatup hawyi woropo'oro
En i'atuewawi i'atuehakyera'at hamo e Tupana miwan me Marakia 3.1 pe. 3 Ma'ato sa'awy'i
mekewat wẽtup ok eut hap henoi miit'in me — Tut irane wyti Tupana Mipo'oro Miit'in
Porekuat nuat e hat e. Mio tã wyti aru to'e epiat Uha'yru e. — Eweihywytip ipu'ap e
aru eipy'a piat eiwanẽtup hawe. Mi'i hawyi toĩne'en mu'ap ewy ra'yn Tupana Mipo'oro
ehay mohey hamo e aru Uha'yru e Tupana. Ekatup hawyi woropo'oro En miit'in kape
Uha'yru e. Waku hawyi ti aru ekatup ta'yn miit'in turan ti aru waku En ereto e Tupana
Tosa'yru pe. E'yianmiat uimipo'oro wyti aru henoi henoi haty wo miit'in me — Tut irane
ti Miit'in Porekuat nuat e. Mi'i hawyi eweitoiat ro eiminug sa'ag ko'i eiwanẽtup sa'ag hap
ko'i hawyi mu'ap ewy ra'yn toĩne'en Tupana Mipo'oro Ehehakyera'at hanuat mohey pote
e'yianmiat henoi e Tupana Tosa'yru pe. Waku hawyi ti aru ekatup ta'yn miit'in mi'i turan
ti aru waku ereto En e Tupana Tosa'yru pe sa'awy'i. Mi'i hawyi Tupana ehay moherep
hat Isaia iwan Tupana e ihay Tosa'yru piat hap Isaia 40.3 pe. 4 Mi'i turan ni Iuwãu tut
ra'yn mekewat wo'oset'ok hat Tupana to'e hap ewy. Mi'i hawyi yahig note tohenoi henoi
kahato miit'in me — Eweiwaure ro eiminug yt naku i hap ko'i e. Mi'i hawyi ewei'aipok
to Tupana ewawi e. Waku hawyi woroho'oset'ok e Iuwãu miit'in me. 5 Mi'i hawyi miit'in
tawa Ierusarẽi kaipywiaria yi Iuteu kaipywiaria tõ'ẽ tõ'ẽ yahig kape Iuwãu mienoi kuap
hamo. Mi'i hawyi ti õ'ẽ haria henoi ra'yn wuat'i aikotã ta'atunug yt naku i hap ko'i to'ope.
Waku hawyi Iuwãu ti'atuset'ok Iũtãu hy pe. 6 Mi'i hap Iuwãu esokpe ti ihũ Kameru sap
kawiat. Imi'u wyti pohit i'ewyte awi'a hy imi'u wo. Iwe'ok kytyt hap ti mi'at pe kawiat.
7 Mi'i hawyi ti tohenoi henoi miit'in me — Meiũran ti aru tut wẽtup ok po'og po'og wakuat
uikawiat rakat e. Uiat uhewaku hap yt put'ok'e i ipysei hamo ipy sokpe saity pok hamo e.
8 — Uito ti woroho'oset'ok y'y wo ma'ato mi'i ti aru Tupana Pã'ãu wakuat no ra'yn ehet'ok
e Iuwãu miit'in me.

9 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe tut ra'yn Iesui tawa Nasare kaipyi tomotag hap tama Karireia
kaipyi Iuwãu kape toset'ok Iũtãu hy piat hamo tut. 10 Mi'i hawyi Iesui tuwẽtem y'y pyi hawyi
teha'at ra'yn atipy kape. Mi'i hawyi ta'akasa ra'yn oken'ypy ewy ra'yn. Mi'i totepyi tut ra'yn
Tupana Pã'ãu hawyi put'ok'e ra'yn pykasu ewywuat Iesui ete. 11 Mi'i hawyi sehay tut Iesui
pe atipy kaipyi — Ta'i uimiky'e kahato En Uha'yru e. Mi'i tupono arehum kahato ete e.

MATEU 4.1-11 IRUKA 4.1-13 PIAT EWY

12 Mi'i hawyi meremo Tupana Pã'ãu to'e Iesui pe — Ereto ro yahig koro kape mesuwepyi
Iũtãu hy sakpo Uha'yru e. 13 Mi'i hawyi toto Iesui Iuwãu pyi i'ewyte Iũtãu hy kaipyi yahig
koro kape. Mi'i hawyi itote tuweran toĩne'en mi'at ko'i py'asetpe 40 e'at toĩne'en itote. Mi'i
turan ahiag hã'ãg kahato Iesui. Toiky'esat Iesui tunug yt naku i hap ko'i. Mi'i hawyi Tupana
mipo'ororia atipy kaipywiaria tõ'ẽ tõ'ẽ Iesui moesaika hamo.

MATEU 4.12 IRUKA 4.14 PIAT EWY

14 Wẽtup e'at pe miit'in tipyhik wo'oset'ok hat Iuwãu. Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn yi
Karireia kape Tupana ehay wakuat enoi enoi hamo. 15 Mi'i hawyi to'e — Koitywy ti porap
put'ok'e ra'yn Tupana Morekuat nuat ieĩne'en hamuat. Mi'i tupono eweitoiat ro eiminug yt
naku i hap ko'i hawyi eweimohey ro Tupana ehay wakuat e Iesui tetama piaria pe.

MATEU 4.18-22 IRUKA 5.1-11 PIAT EWY

16 Wẽtup e'at pe so hewyry Iesui yi Karireia hyemyi'a e'yi kyt upi. Mi'i turan ta'akasa
pira pytyk haria kape uhyt Simãu iywyt Ãtere kape. Mi'i turan kowo'i kowo'i suki wato
wo ta'atukat pira y'y pe. 17 Mi'i hawyi Iesui ti'atukaykay ra'yn — To'iro uhupi uhyt'i'in e.
Mesup te ti pira pytyk haria wo eipe ma'ato meiũran ti aru ahenoi miit'in pytyk Tupana
wanuat hap ehepe e Iesui Simãu i'ewyte Ãtere pe. 18 Mio tã e Iesui hawyi meremo ta'atu-
'atoiat ta'atuesuki wato hawyi tuwat ra'yn Iesui upi. 19 Mi'i hawyi Iesui toto porap'i ywyku'i
upi. Mi'i turan ta'akasa i Sepeteu sa'yru'in kape Tiaku Iuwãu kape wesuki wato mog yara
piat haria kape. 20 Mi'i hawyi toi'atukaykay meremo mi'iria hawyi tuwat ra'yn hupi yara
pyi ta'atu'ywot wywuatpyi. Mi'i hawyi Sepeteu topyhu'at temiit'in wywo yara pe.

MATEU 4.13-25 IRUKA 4.31-37 PIAT EWY

21 Mi'i hawyi toto i ra'yn Iesui temiit'in wywo tawa Kawana'ũ kape. Tupana mõtypot hap e'at pe hawyi Iesui teke Tupana mõtypot yat pe itotiaria mu'e hamo. 22 Mi'i hawyi te'eruwewanẽtup kahato hawyi te'ero'e to'ope — Kat poteĩ Iesui aimu'e yt miwan enoi haria ewy i ra'yn i'atu'e. Mi'i ti morekuat ewy ra'yn wen i'atu'e. 23 Mi'i turan wo'omu'e hawe wẽtup ok toĩne'en ahiag ipiit piat rakat. Mi'i so to'e — Ta'i uruikuap ti En e. En ni mekewat Iesui tawa Nasare kaipywiat. En ni Tupana Sa'yru wakuat e tehay pirik wo. 24 Kat ere teran kahu uruete i'atu'e. Urutu'uka hamo apo eriot i'atu'e. 25 Mi'i pote Iesui wãi'e haty wo — Epo'inik to ahiag e. Erẽtem no meiẽwat miit piit pyi e. 26 Mi'i pote meiẽwat miit ahiag tihuruk tuwẽtem tehay pirik wuat haype. 27 Mi'i pote irania'in te'eruwanẽtup kahato hawyi apo'i-'atu'e to'ope — Uweĩ meiẽ wo'omu'e hat i'atu'e. Yt wata'akasa i meiẽwat ewywuat tehay esaika wuat ahiag sopo hat i'atu'e. 28 Mi'i hawyi wuat'i pe ra'yn ta'atuhenoi henoi Iesui etiat hawyi irania'in yi Karireia piaria ikuap ta'yn Iesui piat wakuap nug hap etiat.

MATEU 8.14-16 IRUKA 4.38-41 PIAT EWY

29 Mi'i hawyi ti Iesui tuwẽtem na'yn Tupana mõtypot yat pyi. Mi'i hawyi toto i ra'yn towyria'in Iuwãu Tiaku wywo temiit'in Ãtere Simãu yat kape. 30 Mi'i hawyi Simãu sakitu i'ahu rakat yni pe ta'atupuẽti. Mi'i hawyi ti mekewat i'ahu hap ta'atuhenoi Iesui pe. 31 Mi'i hawyi toto ra'yn howawi. Put'okto'e hawyi toipopytyk ta'yn hawyi — Epoĩ'ãm no e hawyi i'ãpe-'ok'am na'yn waku ra'yn. Mi'i hawyi i'ahu kosap iwy Simãu sakitu. Tehãite meremo hawyi toteropat ra'yn Iesui'in.

32 Mi'i hawyi at min'e turan ta'atuerut Iesui kape wuat'i i'ahu rakaria wuat'i ahiag ipiit piat rakaria tawa wato Kawana'ũ kaipywiaria. 33 Mi'i hawyi ti yne tawa piaria te'eruwa'atunug oken'ypyke. Mi'i hawyi ti toi'atumoehãite kahato i'ahu rakaria. 34 I'ewyte ahiagnia toi'atusopo kahato miit'in piit pyi. Mi'i hawyi to'e i ahiagnia pe — Eipo'inik to ahiagnia e. Yt ewehenoi tei'o uikuap ehepiat hap e i'atuepe.

35 Ihot'ok kai i toto ra'yn Iesui tuweran yahig kape. Mi'i hap tote to'oehay Tupana wywo. 36 Meiũran ti Simãu'in tuwat hupi ikat hamo. 37 Ta'atupuẽti hawyi te'ero'e tope — Urumu'e hat i'atu'e mio ti ekat haria typy'i kahato Mehĩ i'atu'e. Pyno to'iro i wata'aipok ekat haria kape i'atu'e. 38 Ma'ato toi'atuwesat — To'iro irania'in tawa kape e. Wuat'i tawa pe ahenoi teran e. Yt wẽtup tawa pe yn i ahenoi teran e. Wuat'i piat henoi hamo ariot mesuwat yi kape e. 39 Mi'i hawyi toto i ra'yn Iesui yi Karireia piat Tupana mõtypot yat piaria enoi hamo ahiagnia sopo hamo miit'in kaipyi toto.

MATEU 8.2-4 IRUKA 5.12-14 PIAT EWY

40 Wẽtup e'at pe Iesui ewyry hap tote hepihi pihi rakat tut Iesui kape. Mi'i hawyi tuwepỹ'ãtutuk haype to'e — Uhyt e uimoehãite teran mote uimoehãite o e. 41 Mi'i hawyi Iesui tiky'e hawyi tuweponug hawyi to'e — Ta'i woroky'e kahato woromoehãite teran uhyt e. 42 Mio tã e hawyi meremo ra'yn ipiit kahu ra'yn tuweityk ta'yn hepihi. 43 Mi'i hawyi Iesui tinãpin haty wo — Pyno uhyt waku ra'yn epe etiat e. Mi'i pote are'e epe ereto ro pa'i ko'i kape hawyi epiit kahu hap etomoherep to i'atuepe e. Mi'i hawyi ti aru ta'atukuap ta'yn emoehãite hap e. Ma'ato irania'in me o yt etomoherep tei'o emoehãite hap mu'ap upiaria pe e. 44 Katupono etomoherep sa'awy'i pa'iria piat hap atiky'esat e. Waku ehenoi i'atuepe aikotã aha'ase'i Musei nimo ainãpin hap ewy ehenoi o emoehãite kuap miit'in miat hamo e. 45 Ma'ato yt Iesui miky'esat ewy i tohenoi Iesui piat tomoehãite hap yne pe. Mi'i pote ti Iesui yt teke kuap i tawa pe katupono ti typy'i kahato akasa teran haria tõ'ẽ tõ'ẽ howawi wuat'i kaipyi. Mi'i pote yahig note toĩne'en yt teke kuap i tawa pe pote.

2

MATEU 9.1 IRUKA 5.17 PIAT EWY

1 Meiũran Iesui ta'aipok i ra'yn tawa Kawana'ũ kape. Put'okto'e itotiat hawyi teke wẽtup netap we. Toĩne'en porap'i itotiat hap hawyi miit'in tikuap ta'yn aikope Iesui ieĩne'en hap. 2 Mi'i hawyi meremo tõ'ẽ tõ'ẽ i ra'yn howawi typy'i kahato ra'yn hawyi irania'in miit'in sem oken upi ne'i ra'yn yn tukupte'en. Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e Tupana ehay wo õ'ẽ tewawiat haria. 3 Mi'i turan ta'atuerut Iesui kape yt ipoĩ'ãm kuap i rakat yni pe 4 ok herut haria. Ma'ato yt tuwehyt'ok kuap i Iesui ewawi sese kat pote typy'i poity'i netap wiat pote. 4 Mi'i pote te'era'am na'yn netap ok tote hawyi ta'atu'ahot ra'yn netap ok Iesui apy tote. Mi'i hawyi i'okhot'e hawuo ta'atumo'apyk yt hewyry kuap i rakat yni pe. 5 Mi'i hawyi ta'akasa yne hawyi Iesui tikuap ta'yn tomohey i'atuepiat hap ko'i. Mi'i hawyi to'e i'ahu rakat pe — Koitywy ti yt naku i eminug sa'ag ko'i Tupana tihep yne ra'yn epy'a piat uiwy e. 6 Mi'i pote apyk puaria miwan enoi haria te'eruwanẽtup hawe te'ero'e — Kat pote mio tã e Iesui i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. 7 Tupana yn ni yt nakuaria i aiminug hep kuap hat i'atu'e. Yt naku i mio tã e Iesui i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. 8 Ma'ato meremo Iesui tikuap topy'a pe

i'atuwanẽtup hap. Mi'i hawyi Iesui to'e i'atuepe — Kat poteĩ yt eweiky'esat i ui'e i'ahu rakat piat hap e. 9 Kat are'e som pyno po'og yt niatpo i yt hewyry kuap i rakat pe sio apo koitywy ti yt nakuap i eminug atihep ta'yn are'e sio erepoĩ'ãm no hawyi eti'okpo'i ro e'yni hawyi ereto ro e'yat kape are'e. Kat som pyno po'og yt niatpo i are'e yt ipoĩ'ãm kuap i rakat pe e Iesui miwan enoi haria pe. 10 Mi'i hawyi to'e i — Ta'i Miit'in Yke'et ti yt nakuap i hep kuap hat wuat'i yt naku i hep kuap hat wyti Uito e. Mi'i tupono atimoherep mesup ehepe uhesaika hap yt nakuap i hep hamuat e. 11 Mi'i hawyi Iesui to'e i yt hewyry kuap i rakat pe — Epoĩ'ãm no hawyi eti'okpo'i ro e'yni hawyi ereto ro e'yat kape e. 12 Mi'i hawyi meremo ra'yn i'ahu rakat ipoĩ'ãm hawyi toi'okpo'i te'yni hawyi toto ra'yn wuat'i ehamo. Mi'i hawyi te'eraha'at kahato hawyi te'eruwehum kahato Tupana ete. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Aito yt karãpe i wata'akasa meikotã i'atu'e ra'yn.

MATEU 9.9-13 IRUKA 5.27-32 PIAT EWY

13 Mi'i hawyi toto ra'yn Iesui tawa pyi yi Karireia hyemyi'a hy ẽpe kape. Mi'i hawyi yi kyt upi tõ'ẽ tõ'ẽ miit'in typy'i kahato howawi. Mi'i hawyi tohenoi henoi i'atuepe. 14 Mi'i hawyi tewyry hap tote Iesui ta'akasa uhyt Irewi mekewat Auweu sa'yru apykpe ipotpap netap wiat rakat. Mi'i ipotpap mu'ap pyhyp hap ete. Wuat'i mu'ap kare'en ko'i toipyhyp. Toiporera'at sa'up to'ywania kaipyi wanĩkaptia porekuat pe. Mi'i hawyi Iesui tuwẽpowat howawi — To'iro uiwywo Irewi e. Mi'i hawyi ipoĩ'ãm na'yn hawyi toto Iesui upi.

15 Wẽtup e'at pe Iesui toto Irewi yat kape topotmu'eria wywo te'erenuk hamo. Mi'i hap tote typy'i kahato Irewi wyria'in te'eruwa'atunug ienuk hap tote. I'ewyte Iesui wywo tukupte'en yt nakuaria i sa'up porera'at haria te'erenuk hamo. 16 Mi'i hawyi irania'in nagnia ehay enoi haria te'eraha'at ienuk hap kape i'ewyte miwan enoi haria te'eraha'at. Mi'i hawyi apo'i'atu'e Iesui potmu'eria pe — Kat poteĩ eimu'e hat yt nakuaria i iwywo sa'up porera'at haria wywo tenuk i'atu'e. 17 Mi'i e hap Iesui tikuap hawyi toi'atuwesat — Uhyt'i'in yt eweikuap i apo aikotã ihãite rakaria yt tikat hin i mohag nug hat ma'ato irania'in i'ahu rakaria ti ikat kahato e. Mi'i hap ewy ti koitywy ariot yt nakuaria i era'aipok Tupana kapiat hamo e. Ma'ato — Uruto po'og waku e haria yt atera'aipok kuap i Tupana kape e katupono yt uikat hin i — Uruto po'og i'atu'e pote.

MATEU 9.14-17 IRUKA 5.33-38 PIAT EWY

18 Mi'i hawyi mekewat i'atuwemosy'at hap e'at pe miit'in te'ero'e Iesui pe — Wo'oset'ok hat Iuwãu potmu'eria koitywy te'eruwemosy'at kahato ra'yn i'atu'e. I'ewyte ti nagnia ehay enoi haria te'eruwemosy'at kahato ra'yn i'atu'e. Ma'ato ewat epotmu'eria yt te'eruwemosy'at hin i i'atu'e. Kat poteĩ mi'i tã epotmu'eria i'atu'e. 19 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Katupono uipotmu'eria i'atuwepit kahato aikotã ienuk hap e'at piat se'aito hap e'at piat ienuk hap ewy uipotmu'eria tukupte'en e. Ienuk hap e'at pe yt uwe i tuwemosy'at i'atuwepit hap e'at pote e. 20 Ma'ato karãpe irania'in tioto se'aito pya to'o'yatypepyi mi'i hawyi te'eruwemosy'at e Iesui wemosy'at haria pe. 21 — I'ewyte ti wẽtup sehay ahenoi teran ehepe e. Ahesokpe pot'i i'ewyte hiot'e pote yt naku i watomog sokpe pakup wo ne'i e. Katupono ti ahepiat imog hap tuwe'atuk hawyi toihiot ne'i ra'yn ahesokpe pot'i e. Mi'i hawyi ahesokpe hiot'e rakat topyhu'at po'og na'yn sa'ag e. 22 I'ewyte ahetama pe watopag Uwa hy heiam i'ape pakup we e. Ma'ato heiam i'ape pot'i pe iteneg moity'i pote yt naku i mi'i tã katupono ti henãpuk hawyi heiam i'ape teneg hawyi pok'e i ra'yn e. Pok'e hawyi yt kat i Uwa hy i'ewyte yt kat i heiam pok'e hawyi. Ma'ato i'ape pakup wote yt pok'e i torok'e pote. Mi'i ewywuat yt naku i uhehay pakup eweipag sehay pot'i puo e Iesui nagnia ehay enoi haria pe.

MATEU 12.1-8 IRUKA 6.1-5 PIAT EWY

23 Mi'i hawyi yt i'atupotpap i hap e'at pe Iesui tokosap ta'yn go sakpo awati ypia wywuat sakpo. Mi'i hawyi iwyria'in ho'opik ta'yn awati tokoka'at no. 24 Mi'i hawyi ma'ato irania'in nagnia ehay enoi haria te'eraha'at kahato i'atupotpap hap kape. Mi'i hawyi tõ'ẽ meremo hawyi wãita'atu'e Iesui piat hamo — Yt naku i ti ta'atuho'opik awati yt aipotpap i hap e'at pe. Yt naku i ti mi'i tã i'atu'e. 25 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — U pãi yt eweikuap i apo miwan me aikotã sa'awy'i Tupana miky'e morekuat Tawi teke Tupana mõtypot hawe tesy'at wywuat hawyi toimõ'ẽ mekewat Tupana mõtypot haria eman tesurara'in me hap e. 26 Mi'i hawyi tutu'u tesurara'in nywo pa'i wato mi'u wuat ne'i. Mi'i aikotã aiporekuat sa'awy'iwuat Tawi tunug mekewat pa'i Apiata ieĩne'en hap e'at pe turan e. Mi'i tã hat pytkai — Waku kahato aipotypot sa'awy'iwuat Tawi ewei'e. 27 — Uhyt'i'in sa'awy'i Tupana tunug tomõtypot hap e'at hawyi tutum miit'in me i'atumowepit hamo tomohey hamuat e. Mi'i pote mio he'at toĩne'en miit'in po pe aimowepit hamo e. Ma'ato yt naku i Tupana mõtypot e'at ne'i topyhu'at ai'akag wo wãi'e hano e. Kat pote Tupana tum ahepe te'at aimowepit hamo e. 28 Tutum na'yn miit'in me te'at are mi'i pote Uito areĩne'en Tupana e'at Ka'iwat no i'ewyte areĩne'en Wuat'i Miit'in Yke'et no e Iesui nagnia wãi'e hap enoi haria pe.

3

MATEU 12.9-14 IRUKA 6.6-11 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Tupana mõtypot hap e'at pe Iesui teke i Tupana ehay enoi hawe. Mi'i hawyi itotiaria wywo toĩne'en ipo kĩ'ã rakat. 2 Mi'i hawyi te'eruwanẽtup — Iesui timoehãite apo ipo kĩ'ã rakat yt aipotpap i hap e'at pe. Mi'i hap ti yt naku i i'atuwanẽtup hawe. Mi'i hawyi te'eraha'at kahato Iesui kape ikuasa te hamo. 3 Mi'i hawyi Iesui tikaykay tuwewawi ipo kag mot'i rakat — Uhyt'i eriot ro meikowo e. Epoĩ'ãm no meiũpe miit'in py'asetpe e. 4 Mi'i hawyi to'e Iesui irania'in me — Koran wyti Tupana mõtypot hap e'at e. Mi'i pote apo'are ehepe waku som mesuwat e'at pe wakuap watunug sio apo yt naku i e. Waku apo mesup e'at pe watunug miit'in ky'e hap sio miit'in atu'uka hap watunug e. Mi'i hawyi ma'ato yt ta'atuwesat i ra'yn Iesui. I'atunik ne'i ra'yn. 5 Mi'i pote Iesui ipy'ahak hawyi iha'at kahato i'atuewawi i'atupy'a heg nakaria kape yt ta'atuky'e i ipo kĩ'ã rakat pote. Mi'i hawyi to'e i ipo kĩ'ã rakat pe — Erepotorok to uhyt e. Mi'i hawyi toitorok ta'yn hawyi ipo kokawiat ewy ra'yn. 6 Mi'i hawyi nagnia ehay enoi haria tuwat ra'yn Iesui kaipyi. Mi'i hawyi tuwat ra'yn morekuat Eroti esurara'in kape. Mi'i hawyi mi'iria wywo ta'atukat aikotã waku Iesui auka hamuat hap.

7 Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn topotmu'eria wywo tawa Karireia hyemyi'a kape. Mi'i hap upi typy'i kahato miit'in tuwat hupi tawa Karireia kaipywiaria tawa Iuteu kaipywiaria 8 Tawa Ierusarẽi kaipywiaria yi Itumeia kaipywiaria Iũtãu hy sakpuaria tuwat hupi i'ewyte mekewat tawa ko'i pya pywiat Tiru kaipywiaria tawa Sitãu kaipywiaria tuwat tuwat Iesui upi. 9 Karãpe Iesui minug wakuap ta'atukuap ta'yn hawyi te'eruwa'atunug howawi wuat'i kaipywiaria. 10 Mi'i hawyi itote i'ahu rakaria typy'i kahato Iesui ti'atumoehãite. Mi'i pote te'eruwa'atunug kahato howawi hemig hamo. Mi'i pote Iesui to'e towyria'in me — Eweterut ro yara uhowawi e. Katupono meiũpe uhemig neran haria typy'i kahato e. Ta'i ui'akit kuap ne'i ra'yn ti uhemig neran haria e. 11 Mi'i hawyi ahiag ipiit piat rakaria hewo yi tote. I'ewyte ahiagnia kak'i'atu'e. Iesui kapiat te'eraha'at hawyi — Tupana Sa'yru ti En i'atu'e. 12 Mi'i pote Iesui wãi'e ahiagnia pe — Eipo'inik to e. Yt ewehenoi tei'o eimikuap uwe Uito hap e Iesui ahiagnia pe.

MATEU 10.1-4 IRUKA 6.12-16 PIAT EWY

13 Mi'i hap totepyi Iesui ta'am na'yn yity'ok tote. Mi'i totepyi toi'atukaykay tuwewawi tomi'airoria 12 miit. Mi'i hawyi tokoka'at howawi hawyi to'e topotmu'eria pe 14 — Uimi'airoria eipe uiwywuat wuat'i e'at piat ieĩne'en haria eipe e. 15 Uimipo'ororia ahiag sopo hanuaria ti eipe e. 16 Sa'awy'i toikaykay tuwewawi Simãu. Mi'i hawyi tutum het pakup Simãu me PETERU Nu e. 17 Mi'i hawyi toikaykay TIAKU Sepeteu sa'yru tuwewawi hawyi toikaykay Tiaku ywyt IUWÃU tuwewowi. Mi'i hawyi mi'iria pe Iesui tum i'atuset pakup Ipuehay rakaria e ma'ato Iesui pusu puo Puanesei e. 18 Mi'i hawyi toi'atukaykay tuwewawi temiit'in ÃTERE WIRIPI PATORUMEU. Mi'i hawyi toikaykay MATEU TUME tuwewawi. I'ewyte TIAKU Auweu sa'yru hawyi TATEU hawyi SIMÃU SERATI torania toi'atukaykay. 19 Torania toikaykay IUTA Ikarioti sa'yru. Mi'i ti meiũran ima'at hano topyhu'at.

20 Mi'i hawyi Iesui ta'aipok i ra'yn yity'ok kaipyi netap kape towyria'in nywo. Mi'i hawyi miit'in te'eruwa'atunug kahato i ra'yn howawi typy'i kahato. 21 Mi'i pote yt aikotã kuap i te'erenuk. Mi'i hap ti iywyt'in tikuap ta'yn hawyi te'ero'e to'ope — Meiẽ Aheyke'et Iesui wyti heso'ok ta'yn yt tenuk i pote i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi tuwat ra'yn Ta'atuyke'et Iesui enõtem hamo. Waku watioto i ai'yat kape kat pote ti heso'ok ta'yn i'atu'e. 22 I'ewyte miwan enoi haria Ierusarẽi kaipywiaria to'oehay to'ope — Ta'i watikuap ta'yn Iesui hepap ahiagnia porenõtem miit'in mywiat hap i'atu'e. Ta'i ahiagnia porekuat aipusu puo Peusepu toĩne'en Iesui piit pe pote toi'atupo'oro kuap ahiagnia sa'ag i'atu'e to'ope. 23 Mi'i pote Iesui ti'atukaykay miit'in tuwewawi hawyi to'e i'atuepe — Uiwyria'in e ahenoi teran ehepe uhehay iã'ãkap wuo e. Are pãi kat hamo ten ahiag tuwesopo are e. 24 Yt aikotã kuap i wyti ren e. Katupono yt karãpe i tuwesopo kuap miit piit pyi ahiag e. Katupono karãpe wẽtup setama pe miit'in tu'uka tu'uka to'ope meiũran ti mekewat setama pe yt uwe i ra'yn topyhu'at e. Kat pote to'o'atoiat yne yne e yt kat i wo'owese hap itote pote e. 25 I'ewyte ti karãpe miit'in wẽtup yat pe tu'uka tu'uka to'ope meiũran ti yt uwe i ra'yn topyhu'at mekewat yat pe to'o'atu'uka pote e. 26 Mi'i hap ewy kahato karãpe ahiag tuwe'uka tuwete meiũran tuwemoma hap yn topyhu'at e. I'ewyte sero'ok'e hat yt teke kuap i surara hesaika rakat yat pe hekare'en ero'ok hamo e. 27 Ma'ato sa'awy'i toipo'i po'i hesaika rakat mi'i hawyi ti totero'ok kuap hekare'en e. Mi'i pote ti rat toipohari kuap ahiag e. 28 Pywo ti are'e ehepe yne ehehay yt nakuap i ko'i Tupana timohãpyk kuap ma'ato ehehay yt nakuat i Tupana Pã'ãu kapiat ti ihay uhepiat turan Tupana yt timohãpyk kuap i — Mi'i Miit Uha'yru sese e Tupana Pã'ãu ehepe turan — Eso kahato ewei'e tope hawyi Tupana yt tomohãpyk kuap i

ra'yn e. 29 Mi'i e hat ti Tupana mi'apiheg hano topyhu'at wuat'i e'at pe. Katupono Tupana yt timohãpyk kuap i — Yt uimohey teran i e hat. Tupana Pã'ãu wakuat etiat — Eso kahato to'e hawyi ihay uhetiat turan. Mi'i e hat wuat'i e'at piat Tupana mi'apiheg hanuat topyhu'at e Iesui tomohey hap pun haria pe. 30 Iesui to'e mio tã e katupono Iesui ete sa'awy'i te'ero'e — Ahiag pã'ãu toĩne'en Iesui piit pe i'atu'e pote.

MATEU 12.46-50 IRUKA 8.19-21 PIAT EWY

31 Mi'i turan put'ok'i'atu'e Iesui ywyt'in inyt'in ity wywo Ta'atuyke'et ereto tawa Nasare kapiat hamo. Mi'i hawyi typy'i kahato Iesui apypueri wo pote ity'in yt teke kuap i Iesui ewawi. Mi'i pote sehay ta'atupo'oro Iesui kaykay hamo oken kape ipotmu'eria py'asetpyi. 32 Mi'i hawyi Iesui apypueri haria henoi tope — Urumu'e hat ety eywyt'in einyt'in ekaykay oken kape i'atu'e. 33 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — U e uweĩ uity e uweĩ uheywyt'in e uweĩ uheinyt'in e. 34 Mi'i hawyi teha'at ta'apypueri haria kape tomohey haria kape hawyi to'e 35 — Meiũpe ti uity uheywyt'in uheinyt'in e. Katupono Tupana ehay pe pywo e haria wyti uheywyt'in uheinyt'in uity'in e. Ui'ywot miky'esat nug haria eipe pote Uheywyt'in uheinyt'in uity'in wo eweipyhu'at e Iesui ta'apypueri haria pe i'ewyte ahepe.

4

MATEU 13.1-9 IRUKA 8.4-8 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn yi Karireia hyemyi'a e'yikyt'ok upi miit'in atumu'e hamo. Mi'i hap tote typy'i rakaria te'eruwa'atunug howawi. Mi'i hawyi Iesui teke yara pe. Mi'i hawyi ta'apyk yara pe yowa totepywiat miit'in atumu'e hamo. Mi'i pytkai miit'in yi kyt upi tukupte'en. 2 Mi'i hawyi tohenoi henoi sehay iã'ãkap wuo i'atuepe. 3 — Eweiwanẽtup o e. Wẽtup e'at pe so hã'ỹi sytpok hat toto toko kape hã'ỹi sytpok hamo e. 4 Put'okto'e ra'yn go totiat hawyi tohytpok ta'yn hã'ỹi te'yi go pe ma'ato yt yne i hã'ỹi hewo go sese tote. Irania'in so hã'ỹi hewo go pu'ap upi. Mi'i ko'i ti weitaria tu'u ne'i e. 5 Ma'ato irania'in hã'ỹi ti hewo yi hit nu totiat rote. 6 Mi'i ti meremo hẽtyt ma'ato meiũran at hakup hawyi ti iku'uro ra'yn itotiat hapo yt toto kuap i yi piit kapiat pote e. 7 Mi'i hawyi so irania'in hã'ỹi hewo tuereto i'anam me e. Mi'i ko'i so hẽtyt wen ma'ato i'anam wywo to'o'ewy ne'i. Mi'i pote meiũran i'anam tohik ne'i ra'yn hawyi yt tuwenug i ra'yn e. 8 Ma'ato irania'in hã'ỹi yi wakuat rote go sese tote hewo e. Mi'iria ti hẽtyt meremo hawyi ihãite kahato hawyi haat kahato e. Mi'i ko'i kaipyi toimorania haat karan karan iã'ỹi hawyi toipuẽti 30 iã'ỹi. Wẽtup sat kaipyi toipuẽti 60 ra'yn. Wẽtup kaipyi 100 ra'yn e. 9 Uhyt'i'in Mana'in ehewaure ka'a pote eweikuap to kat som are'e teran eimu'e hap uhehay iã'ãkap wuo hap e Iesui yẽpe upiaria pe.

MATEU 13.18-23 IRUKA 8.11-15 PIAT EWY

10 Tuwat porap i ra'yn yne miit'in hawyi iwyria'in 12 ok takaria apo'i'atu'e Iesui pe — Urumu'e hat kat ete som mesuwat hã'ỹi hã'ãkap wuo urumu'e i'atu'e. 11 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Ta'i uiwyria'in ahenoi teran ehepe wuat'i mikuap yt heremo i aikotã Tupana topyhu'at irane Miit'in Porekuat no hap etiat e. Ma'ato irania'in me pya aikawiat haria pe yt uimohey teran i haria pe ahenoi teran sehay iã'ãkap wuo e. 12 Mi'i tupono uhehamo ma'ato yt ta'atukuap i kat are'e sese hap mi'iria e. Te'era'akasa yne ma'ato yt heremo i rakat e. Mi'i pote yt karãpe i te'era'aipok Tupana kape ta'atuminug yt nakuap i pyi ta'atumohãpyk Tupana piat hamo e. 13 Koitywy kat poteĩ yt eweikuap i mesuwat mikoi iã'ãkap sehay e. Aikotã aru pyno eweikuap irania'in uimienoi iã'ãkap ewywuaria e topotmu'eria pe. 14 Pyno ahenoi ehepe eweikuap sese hamo e. Mekewat iã'ỹi sytpok hat ti Tupana ehay enoi moherep hat ewy e. 15 Mi'i hawyi mekewat go pu'ap ẽpe upiat ti wẽtup ok wẽtup ok wanẽtup haria ewy e. Mi'iria tote hawyi Tupana ehay hewo mikoi hã'ỹi ewy ma'ato ta'atukuap sa'ag hawyi meremo ahiag tihep te'en te'en i'atupy'a pyi Tupana ehay e. 16 I'ewyte ti mekewat iã'ỹi hin nu totiat ti wẽtup ok wẽtup ok wanẽtup hat ewy e. Ta'atuwanẽtup hawyi meremo waku kahato ta'atupuẽti e. 17 Ma'ato yt i'atusopo i pote yt toĩne'en mot'i e. Meiũran irania'in miat ta'atusaty'i saty'i Tupana ehay mohey i'atu'e piat pote mi'i hawyi meremo ta'atu'atoiat Tupana ehay e. Sa'awy'i i'atuwepit kahato ma'ato irania'in to'okyry'i e i hawyi meremo ta'atuwaure ra'yn e. 18 I'ewyte ti mekewat hu ypia piat ewy toĩne'en e. Mi'iria ta'atuwanẽtup Tupana ehay kape. 19 Ma'ato meiũran hawyi te'eruwanẽtup ta'atupotpap iwato hap kape ta'atuekare'en iwato hap kape. Ta'atumiky'esat wuat'i hap kape yn te'eruwanẽtup. 20 Mi'i pote Tupana ehay yt tuwenug i e. Ma'ato mekewat yi wakuat upiat ti wẽtup ok wẽtup ok wanẽtup haria ewy e. Sa'awy'i ta'atuwanẽtup Tupana ehay kapiat hawyi ta'atuky'esat kahato. Mi'iria tuwenug na'yn e. Ta'i wẽtup ok 30 hap ewy wẽtup ok 60 hap ewy hawyi wẽtup ok 100 hap ewy ra'yn Tupana ehay tuwenug kahato ra'yn i'atuieĩne'en hap tote e Iesui topotmu'eria pe.

MATEU 5.15 PIAT EWY

21 Mi'i hawyi Iesui henoi wẽtup iã'ãkap sehay tekatuwyria'in me — Wãtym mote wyti
miit'in topag ariãty ywaiti heiam note ta'atupag hẽtyhot hamo e. Ma'ato yt uwe i ariãty ipag
neran yrysakag ywyt'okpype e. Ta'i yt uwe i tuwe'ariãtypag neran yparakai ywyt'okpype
e. Yt naku i mi'i tã. Iwat heiam me yn waku ariãty e. 22 Katupono meiũran imierewyi
tuwemoherep e i'ewyte huwy piat meiũran heremo e. 23 Ehewaure ka'a pote eweikuap to
uiwyria'in e Iesui tomohey haria pe. 24 Eweiwanẽtup to sehay kape e. Imõ'ẽ haria wyti aru
po'og hereko e. 25 Meiũran po'og na'yn Tupana tum ehepe e. Ma'ato yt eweimõ'ẽ Tupana
miium pote mekewat kurin kat toihep yne eipo pyi. Tupana piat einãpin hap eweimu'e
irania'in me pote po'og tehay tutum ehepe e. Ma'ato yt eweimu'e irania'in me i Tupana piat
einãpin hap ko'i pote ti aru toihep yne i ra'yn to'e hap eipy'a pyi eimikuap hit e. Mi'i hawyi
po'og yt kat i sa'awy'iwuat kai topyhu'at eiwanẽtup hawe e Iesui. 26 — Ta'i mi'i tã ti Tupana
topyhu'at irane Miit'in Porekuat no aikotã hã'ỹi koi hat ewy ti aru e. 27 Sa'awy'i toikoi hawyi
tuwewi hẽtyt ra'yn ma'ato ikoi hat toĩne'en to'yat pe mi'i turan hẽtyt e. Mi'i hawyi itag na'yn
mi'i hawyi haat ra'yn ma'ato ikoi hat yt uwe i itote pytkai i'ewyte yt ta'akasa hin i aikotã
itag hap kape pytkai e. 28 Ta'i mekewat at esaika hap upi mekewat iã'ỹi tuwemoehãite
tuwepyi e. Mekewat go koi hat toket turan hewyry turan hẽtyt ra'yn tuwemotag na'yn haat
ra'yn. Mi'i hawyi iko nug hat toto ra'yn ta'akasa hamo hawyi — Waku kahato e uimi'u
ra'yn e yt uipotpap i pytkai tuwenug pãi e tuwepe e. 29 Waku yne hawyi toiterek kyse'yp
wo e. Mi'i uhehay iã'ãkap ewy kahato Tupana tuwenug Morekuat no mesuwat yi tote e
Iesui topotmu'eria pe apo'i'atu'e hap wesat hamo.

MATEU 13.31-32 IRUKA 13.18-19 PIAT EWY

30 Mi'i hawyi Iesui henoi po'og na'yn wẽtup iã'ãkap sehay towyria'in me — Are pãi aikotã
Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat no. Mi'i hap ete ahenoi teran ehepe sehay iã'ãkap wuo e.
31 Ta'i aimikoi iã'ỹi kurin kat Mutata iã'ỹi ewy ti. Eweikoi yi pe hawyi hẽtyt hawyi meremo
topyhu'at itag i'yp e. Ywaiti ra'yn hawyi weitaria te'eruwesoknug na'yn haga tote i'yhop
og me. 32 Aikotã aimikoi yt kat iã'ỹi ok tã rakat i po'og kurin kat wen ma'ato meremo i'yp
uato ra'yn e. Mi'i hap ewy ti Tupana topyhu'at irane Miit'in Porekuat no e Iesui i'atuepe.
33 Miit'in me Iesui henoi henoi kahato sehay hã'ãkap wuo yn tohenoi yt i'atumikuap wuo i.
34 Ma'ato tuweran hawyi topotmu'eria sese pe tohenoi sese kat e kat e tohenoi hã'ãkap wuo
hap.

MATEU 8.23-26 IRUKA 8.22-25 PIAT EWY

35 At min'e turan Iesui to'e — To'iro ysakpo uhyt'i'in mesuwat yara puo e. 36 Mi'i hawyi
ta'atuhok'iwat ra'yn yẽpeke typy'i rakaria. Mi'i hawyi ma'ato ipat'ok irania'in tuwat hupi
hewat'ymo yara ko'i puo. 37 Mi'i turan Iesui toket ne'i yara etu'a pe to'akag pysop tote. Iket
kai ti ihyemyi'a wato py'asetpiat turan ywytu kahato ra'yn ywytu uato kahato ra'yn. Mi'i
hawyi y'y teke teke ra'yn i'atue'yara pe. 38 Mi'i hawyi hemiit'in to'okak'i te'era'apy'at irane
ihy wato ta'atue'yara piat pote. Mi'i hawyi meremo te'eruwẽpowat ta'atuehay pirik wo
Iesui kape — Urumu'e hat erehymut ro i'atu'e. Yt uruky'e i apo En i'atu'e. Urutopap hamuat
ra'yn wyti i'atu'e minwato'e Uhyt i'atu'e Iesui pe. 39 Mi'i hawyi Iesui ipoĩ'ãm na'yn hawyi to'e
ywytu uato pe ihy esaika rakat pe — Epo'inik to y'y e epohep to wasere wato e. Mi'i hawyi
meremo wasere ipohep hawyi y'y i'ewyte ipo'inik ta'yn. Mi'i hawyi ihy nik kahato ra'yn.
40 Mi'i hawyi to'e towyria'in me — Uhyt'i'in e kat poteĩ eweiken'ẽ uimohey haria eipe pytkai
e. 41 Mi'i hawyi te'eroken'ẽ po'og ne'i hawyi apo'i'atu'e to'ope — Yt uwe i mesuwat yi tote
Mi'i Miit Iesui ewywuat i'atu'e. Ta'i ywytu y'y tunug kahato Aimu'e hat Iesui mipo'oro ewy
i'atu'e. Uwe pyno Iesui i'atu'e to'ope.

5

MATEU 8.28-34 IRUKA 8.26-39 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui hakpo temiit'in wywo yi Karireia hyemyi'a. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e
yi Katarenu wã tote te'eruwehik ta'yn. 2 Mi'i hawyi Iesui tuwẽtem yara pyi yi kape. Mi'i
hawyi meremo ahiagnia ipiit piat rakat wẽtup ok teput tuerut Iesui kapiat ta'akasa hamo.
3 Mi'i so nimo ra'yn toĩne'en wo'osyp hawe yt uwe i ipyhik kuap. 4 Ha'awyte ra'yn karania
wo ne'i ra'yn ta'atupyhik wo'opyhik hawe wen ma'ato so toipirik ne'i topyhik hap ko'i.
Ta'i kurenti wo ta'atupyhik ma'ato toitektek ne'i. Mi'i hawyi yt uwe i imoperup'i hamo
topyhu'at. 5 Mi'i tã ti mekewat ahiagnia ipiit piat rakat wãtym muo ihot'ok puo miit syp
hawe yity'ok tote toĩne'en. Kak'e kak'e yity'ok upi tuwewitwit nu ko'i wo hawyi haty kahato
ra'yn tuwete. 6 Mi'i turan so ta'akasa Iesui kape pya pyi hawyi so teput tuerut ra'yn. Mi'i
hawyi put'ok'e Iesui ete hawyi tuwepỹ'ãtutuk howa kape. 7 Mi'i hawyi Iesui pe to'e tehay
pirik wo — Kat som etunug neran uhete Iesui Tupana Sa'yru e. 8 Mi'i hawyi Iesui to'e
ahiagnia pe — Eiwenõ'ẽ ro meiũwat miit piit pyi e. Mio tã hawyi toiwesat — Yt urusaty'i
saty'i tei'o En i'atu'e. 9 Mi'i hawyi Iesui to'e mekewat miit piit piat ahiagnia pe — Kat eĩ

pyno ehet e Iesui ahiagnia pe. 10 Mio tã e hawyi ta'atuwesat — Isem e uruwat uruset Uhyt i'atu'e katupono urutypy'i kahato uruto pote. Pyno yt urupo'oro tei'o pya meiũpe pyi Uhyt i'atu'e mekewat miit ahiag ipiit piat rakat wẽ pyi. 11 Mi'i turan hamaut ko'i typy'i rakaria tukupte'en mekewat yity'ok tote te'erenuk hap tote. 12 Mi'i hawyi ahiagnia hẽtup Iesui pe — Meimuẽwat hamaut asuwai ko'i kape ro urupo'oro i'atu'e. Mi'iria pe mono urutuwehyt'ok i'atu'e ra'yn. 13 Mi'i hawyi Iesui to'e — Eweiwat ro pono e. Mio tã e hawyi tuwenõ'ẽ ra'yn ahiagnia mekewat miit piit pyi hawyi tuwehyt'ok ta'yn hamaut asuwai ko'i 2000 rakaria piit pe ra'yn tuwehyt'ok. Mi'i hawyi hamaut ko'i ikohyeput'i kohyeput'i yity'ok totepyi hawyi tuwehyt'ok y'y pe hawyi topap yne ra'yn. 14 Mi'i hawyi hamaut sem apykok haria ikohyeput ra'yn yi Katarenu etawa ko'i upi go ko'i upi irania'in miat henoi hamo. Mi'i hawyi so tuwat yne miit'in Iesui kapiat te'era'akasa hamo. 15 Mi'i hawyi te'era'akasa mekewat miit Iesui yatype apyk pe ra'yn waku i ra'yn tuwepainug me ra'yn toĩne'en yt kat i ra'yn ahiagnia ipiit pe. 16 Mi'i hawyi ti te'eroken'ẽ Iesui pupi. Mi'i hawyi ti mekewat õ'ẽ haria pe akasa haria henoi yne ra'yn aikotã aikotã mekewat ahiag ipiit piat rakat etiat hamaut asuwai ko'i topap yne hap etiat. 17 Mi'i hawyi ta'atuhẽtup hẽtup i Iesui pe — Uhyt Mimi i'atu'e motoro meiũwat uruetama pyi i'atu'e. 18 Mi'i hawyi Iesui teke yara pe turan mekewat sa'awy'iwuat ahiagnia ipiit piat rakat imimoehãite tuwẽpowat Iesui kape — Uipap kahato eupi Mehĩ e. 19 Ma'ato Iesui tiwesat — Yt wyti waku po'og ni era'aipok i ra'yn e'yat kape hawyi ehenoi henoi mesuwarotiaria pe aikotã Uito Eka'iwat pakup eky'e hap aikotã enug waku hap ewyria'in miat hap ti atiky'esat uha'yru e Iesui. 20 Mi'i hawyi ti toto ra'yn Iesui yatypepyi. Mi'i hawyi wuat'i 10 tawa puaria piat henoi henoi aikotã wakuap Iesui tunug tetiat hap. Mi'i hawyi ikuap haria te'eruwanẽtup kahato — Waku kahato Iesui i'atu'e to'ope.

MATEU 9.18-26 IRUKA 8.40-56 PIAT EWY

21 Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn temiit'in nywo yara puo yi Karireia hyemyi'a wato sakpo. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e hawyi miit'in tõ'ẽ tõ'ẽ howawi. 22 Mi'i hawyi miit'in sem ra'yn tukupte'en yẽpeke. Mi'i hawyi Tupana mõtypot yat ka'iwat wẽtup ok Tupana mõtypot yat akag uhyt Iairu tut Iesui kape. Mi'i hawyi tuwepỹ'ãtutuk Iesui ewa kape. 23 Mi'i hawyi tohẽtup Iesui pe haty wo — Mehĩ e uhaki'yt hin iku'uro irane Uhyt e. Pyno to'iro meremo imoehãite hamo e. Ereponug itote hawyi mono ihãite hawyi uhaki'yt yt iku'uro i e. 24 Mi'i hawyi toto Iesui Iairu upi. Ma'ato mekewat typy'i rakaria tuwat yne hupi. Mi'i hawyi mu'ap upi ta'atupyhuhik ne'i Iesui. 25 MI'i hawyi Iesui toto Tupana mõtypot yat akag uhyt Iairu upi miit'in sem tuwat hupi. Mi'i turan ti wẽtup ok haryporia huu wato rakat toĩne'en i'atuwywo. Mi'i wyti nimo kahato ra'yn i'ahu. Mi'i wyti 12 anu ra'yn toho'opot mekewat to'ahu hap. 26 Mi'i so hewyry mohag nug haria upi. Tutum yne ra'yn tekare'en mohag nug haria pe. Ma'ato yt naku i po'og po'og ne'i tuwete. 27 Mi'i turan Iesui etiat toikuap ta'yn. 28 Mi'i hawyi tuwanẽtup ta'yn — Pyno mesup aru areto ra'yn Mimi Iesui upi hesokpe emig hamo e. Mi'i atunug mote mono waku ra'yn uhete e. Mi'i hawyi ti toto ra'yn miit'in typy'i tok puo Iesui ewat'ymo. Mi'i hawyi totemig na'yn hesokpe ete. 29 Mi'i hawyi meremo waku tuwete hawyi mekewat haryporia tikuap ta'yn tehãite hap. Toikuap tetiat yt tosuu wato i ra'yn hap. 30 Mi'i hawyi ma'ato meremo tuwewi Iesui tikuap tesaika wẽtem topiit pywiat miit'in moehãite hamuat hap ko'i. Mi'i pote tuwemorem na'yn hawyi apo'e topyhuhik haria pe — Uwe kahu uhesokpe emig e. 31 Mio tã e pote ipotmu'eria te'ero'e — Urumu'e hat meiũpe ti miit'in sem me watukupte'en typy'i poity'i emig haria i'atu'e. Kat poteĩ — Uwe uhesokpe emig ere i'atu'e. 32 Ma'ato Iesui teha'at yne i'atuewa pe. Toikat temig hat uwe hap. Mi'i pote mekewat haryporia token'ẽ kahato katupono toikuap ta'yn tomoehãite hap. 33 Mi'i hawyi tut i ra'yn hawyi tuwepỹ'ãtutuk howa kape tyryto'e wywo hawyi tohenoi ra'yn Iesui piat tomoehãite hap. 34 Mi'i hawyi Iesui to'e — Uheinyt ewat uimohey hap emoehãite ra'yn e. Mi'i hawyi ti aru ehãite ra'yn e. Mi'i tupono ewepit ro era'aipok i ro e'yat kape e.

35 Mi'i turan Tupana mõtypot yat akag uhyt Iairu emiit'in tõ'ẽ ra'yn i'yat kaipyi. Mi'i hawyi ta'atuhenoi Iairu pe — Uruka'iwat i'atu'e yt naku i kahato ra'yn. Yt kat hamo i ra'yn wyti Wo'omu'e hat etiky'esat katupono ti esaki'yt wyti iku'uro sese ra'yn i'atu'e i'ywot Iairu pe. 36 Ma'ato Iesui tikuap hawyi to'e i'ywot pe — Yt ereken'ẽ tei'o e. Uimohey yn no en e. 37 Mi'i hawyi typy'i rakaria irania'in Iesui yt tiky'esat i tuwat yne hap. Temiit'in yn Peteru Tiaku iywyt Iuwãu wywo yn toiky'esat tuwat hap. 38 Mi'i hawyi tuwat ra'yn Iairu yat kape. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tu'isa yat pe turan miit'in typy'i poity'i ta'atupuẽti wak haria. 39 Te'eruwak ihay pirik kahato pĩ'ã hin iku'uro pote. Mi'i turan Iesui teke netap we hawyi to'e wak haria pe — Kat poteĩ eweiwak e. Kat poteĩ ehehay pirik e. Yt iku'uro i ti pĩ'ã ma'ato toket ne'i ti e. Mio tã e pote wak haria to'okyry'i Iesui ete. Mi'i pote wak haria Iesui ti'atusopo ra'yn i'yat pyi. 40 Mi'i hawyi tokoka'at ity i'ywot Iuwãu Tiaku Peteru wywo yn na'yn iku'uro rakat kape. 41 Mi'i hawyi Iesui ti'ykesat hawyi to'e iku'uro rakat pe — Pĩ'ã

hin epoĩ'ãm no e. 42 Ma'ato towat topusu puo — Tarita kumi e. Mi'i hawyi meremo pĩ'ã hin 12 anu rakat ipoĩ'ãm na'yn hewyry i ra'yn. Mi'i pote te'eraha'at kahato te'eruwanẽtup kahato ra'yn. 43 Mi'i hawyi Iesui ti'atunãpin — Pyno ewetopoi ro eimẽpyt e. Ma'ato o yt ewehenoi tei'o pĩ'ã hin ieĩne'en i hap irania'in me e i'atuepe.

6

MATEU 13.53-58 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn uhyt Iairu etawa kaipyi towyria'in wywo tomotag hap tawa hit Nasare kape. 2 Mi'i hawyi Tupana mõtypot hap e'at pe Iesui henoi henoi tetawa Nasare piaria pe Tupana mõtypot yat pe. Mi'i hawyi itotiaria te'eruwanẽtup kahato. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Yt sa'awy'iwuat meiũpiat pan'i pan'i e hat i apo meiẽ i'atu'e. Yt mana Maria mẽpyt i apo Mi'i Miit i'atu'e. Yt Tiaku Iuse Iuta Simãu eyke'et i apo Mi'i Miit Iesui i'atu'e. I'ewyte iwat yt Iesui einyt'in i apo tukupte'en meiũpe i'atu'e to'ope. 3 Uwe som pyno mekewat we'eg hap henoi Iesui pe i'atu'e. Hawytepyi ipatpap mesuwe tawa Nasare pe wuat'i aria'yp kawiat hap nug hanuat i'atu'e. Katupono som pono tohepap kahato wuat'i wakuap nug hanuat i'atu'e ra'yn. Uwe som mesuwat tesaika hap henoi tope Tupana ewywuat nug hamo i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi yt ta'atumohey hin i Iesui haype. Mi'i pote Iesui yt timoherep kuap i wakuap Tupana mimoherep yt uwe tunug kuap i hap i'atuepe. 4 Kurin Kurin tutunug tesaika wo tawa Nasare pe. Wẽtup ok wẽtup ok yn toimoehãite topo wo i'ahu rakaria. 5 Ma'ato yt tomohey i haria pe yt tutunug kuap i aikotã aikotã e hap ko'i. Yt tomohey i haria kape tuwanẽtup kahato — Kat pote yt uimohey i uimotag haria e tuwepe. 6 Mi'i pote to'e i'atuepe — Irania'in setama puaria wyti imohey kahato Tupana ehay moherep hat e. Ma'ato iwat hetama puaria ti yt imohey i e. Iwat i'ywania sese ti i'ewyte yt imohey i e. I'yat piaria i'ewyte yt imohey i e Iesui tetawa Nasare piaria pe tomotag hanuaria pe yt tomohey i haria pe. Mio tã e hawyi toto ra'yn tomotag hap tawa Nasare pyi irania'in tawa hit ko'i kape henoi henoi ipuat hamo.

MATEU 10.1 IRUKA 9.1-2 PIAT EWY

7 Mi'i turan Iesui tikaykay temiit'in tuwewawi. Mi'i hawyi tutum na'yn tesaika hap ahiag sopo hamuat towyria'in me 12 ok takaria pe. Mi'i hawyi toi'atunãpin — Uipotmu'eria e koitywy woroho'opo'oro wuat'i tawa piaria mu'e hamo e. 8 Typy ok tuereto woroho'opo'oro e. Pyno waku ti ewetioto ehekare'en kurin kurin mu'ap upianuat e. Esokpe epiit etiat yn etioto e. 9 Waku epy sokpe epy etiat yn etioto are. Epo'yha wẽtup waku e. Waku yt kat i eimi'u mu'ap upianuat ewetioto e. Waku yt kat i ehesokpe eiam e. Waku yt kat i mu'ap sa'up ape ewetioto e. Waku sokpe eipiit piat yn ewetioto are. 10 Mi'i hawyi put'ok'ewei'e wẽtup tawa pe hawyi waku wuat'i e'at pe ti wẽtup getap we yn ewehenuk i'ewyte eweiket e. 11 Ma'ato tawa piaria yt i'atuwese i ehete yt te'eruwanẽtup teran i eimienoi uhetiat kape mi'i pote eweiwat i ra'yn i'atuetawa pyi e. Eiwenõ'ẽ hamo waku meiẽwat tawa sawiu eipy etiat ko'i eiwepypitpit'ok kahato i'atuehamo e. Mi'i tã ewetunug hawyi ti aru ta'atukuap ta'yn Tupana etiat yt ta'atuwese i hap e Iesui topotpo'ororia 12 ok takaria pe.

Mi'i hawyi tuwat ra'yn typy ok tuereto tawa ko'i upi Iesui yatypepyi ihay enoi hamo. 12 Put'okta'atu'e hawyi mio tã i'atu'e miit'in me — Koitywy ewei'atoiat ro yt nakuap i eiminug ko'i hawyi ewei'aipok to Tupana etiat kuap hamo i'atu'e miit'in me. 13 Mi'i hawyi i'ewyte ahiag ko'i ta'atu'atusopo miit'in piit pyi. I'ewyte ikap takat wo ta'atupen i'ahu rakaria akag hawyi i'atuehãite ra'yn. Miit'in te'eruwewanẽtup kahato uwe Iesui e hap ete. 14 Mi'i hawyi yne ra'yn ikuap Iesui etiat ipotmu'eria 12 ok takaria wẽ pyi. Mi'i hawyi mio tã hap morekuat Eroti tikuap hawyi to'e tuwanẽtup hawe — Iuwãu ta'aipok ta'yn gu'uro pyi e. Iesui wyti wo'oset'ok hat Iuwãu toĩne'en i ra'yn gu'uro pyi e. Mi'i tupono ti totereko hesaika hap e morekuat Eroti Iesui etiat. 15 Mi'i hawyi wẽtup ok wẽtup ok to'e — Iesui wyti Tupana ehay moherep nimuat hat i'atu'e. Ma'ato irania'in — Ta'i Tupana ehay moherep hat sa'awy'iwuat Eria wyti Iesui i'atu'e. 16 Ma'ato morekuat Eroti to'e tuwewanẽtup hape — Are pãi atikuap wyti uwe sese hap e. Ta'i Iuwãu uimi'akag tek wyti e tuwewanẽtup. Ta'i toĩne'en i ra'yn gu'uro pyi e tuwanẽtup hawe morekuat Eroti Iesui etiat.

MATEU 14.1-12 IRUKA 9.7-9 PIAT EWY

17 Mio tã to'e katupono sa'awy'i morekuat Eroti toywyt Wiripi ehary'i wywo mana Erotia e hap het rakat wywo toĩne'en. 18 Mi'i pote sa'awy'i te ahet'ok hat Iuwãu to'e morekuat pe — Wãi'e yt naku i ti ereĩne'en eywyt ehary'i wywo ne'i e tope. Mio tã e pote morekuat ti'atupo'oro tesurara'in Iuwãu sat hamo ipo'i po'i hamo. Mi'i hawyi iheg me ta'atupag. 19 Mi'i hawyi morekuat ehary'i pakup Erotia yt iwese hin i Iuwãu ete. Toi'auka teran ma'ato yt toi'auka kuap i katupono Iuwãu pupi he'aito token'ẽ kahato. 20 Morekuat Eroti tikuap ta'yn Iuwãu wakuat kahato hap. Mi'i hawyi toikawiano Iuwãu katupono morekuat tikuap teran Iuwãu ehay aikotã kahato hap. Toikuap hawyi ikenmu'e kahato

tuwete. 21 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe morekuat Eroti ywã'ĩ hap kapiat wa'atunug hap e'at pe tõ'ẽ tõ'ẽ hesurara'in akagnia te'erenuk hamo. Te'eruwa'atunug tu'isaria yne yi Karireia kaipywiaria tõ'ẽ tõ'ẽ. 22 Mi'i hawyi i'atuwa'atunug hawe teke ihary'i hit Erotia mẽpyt ikahu rakat tehairu tuweran hamo. Mi'i hawyi tehairu waku ra'yn hawyi morekuat Eroti iwepit kahato ienuk haria wywo. Mi'i hawyi to'e pĩ'ã makuptia pe — Ehairu hap ikahu kahato pĩ'ã e. 23 Pyno ehẽtup to kat som etiky'esat e. Mi'i hawyi kat emiẽtup atum epe ehẽtup pote e. Ta'i etiky'esat pote uhe'yi ipat'ok atum epe pĩ'ã e morekuat ihairu rakat pe. 24 Mi'i hawyi pĩ'ã toto toty kape ihay kuap hamo hawyi to'e — Mamai e kat som waku ahẽtup morekuat pe e. Mi'i pote ity to'e e — U an e pyno ehẽtup to miit'in set'ok hat Iuwãu akag. Mi'i som yn waku e mana Erotia pĩ'ã pe. 25 Mi'i hawyi pĩ'ã ta'aipok meremo ra'yn morekuat piat henoi hamo. Put'okto'e hawyi pĩ'ã to'e — Pyno mesup uito atiky'esat warupy hit piat Iuwãu akag e. 26 Mio tã e pote morekuat iperup ta'yn yt iwepit hin i ra'yn. Yt toi'auka teran i Iuwãu haype ma'ato sa'awy'i mio tã e pĩ'ã piat hap iwywuat ienuk haria tikuap ta'yn kat e hap. 27 Mi'i pote toipo'oro ra'yn wẽtup ok surara Iuwãu auka hamo. Mi'i hawyi toto ra'yn wo'opyhik hap kape i'auka hamo. 28 Mi'i hawyi toterut warupy hit pe imiẽtup Iuwãu akag hawyi tutum na'yn pĩ'ã pe. 29 Mi'i hawyi pĩ'ã hum na'yn toty pe. Mi'i hawyi Iuwãu potmu'eria tikuap ta'yn i'auka hap hawyi tõ'ẽ ra'yn hyp nu ka'a piat hamo.

MATEU 14.13-21 IRUKA 9.10-17 IUWÃU 6.1-14 PIAT EWY

30 Mi'i hawyi imipo'ororia 12 ok takaria te'era'aipok i ra'yn Iesui ewawi wo'opotmu'e haria wuat'i tawa kaipyi. Mi'i hawyi ta'atuhenoi henoi Iesui pe aikotã ta'atuminug ko'i i'ewyte ta'atumienoi wuat'i tawa puat ko'i. 31 Mi'i hawyi typy'i kahato õ'ẽ õ'ẽ haria tukupte'en itote mi'i pote yt te'erenuk kuap i ra'yn typy'i poity'i pote. Mi'i pote Iesui to'e topotmu'eria pe — To'iro wato aiweran aikope yt uwe i miit'in hap kape aiwemohy hamo e. 32 Mi'i hawyi typy'i rakaria kaipyi Iesui toto ra'yn temiit'in wywo yara puo ihyemyi'a sakpo. 33 Ma'ato irania'in tikuap ta'yn iwat hap hawyi yi upi wuat'i kaipyi miit'in te'eruwa'atunug aikowo Iesui toto hap kape. 34 Mi'i hawyi Iesui tuwehik hawyi tuwẽtem yara pyi. Mi'i turan yahig note yẽpeke toi'atupuẽti miit'in typy'i kahato yt tuweran hin i. Mi'i hawyi ma'ato toi'atuky'e kahato katupono toi'atupuẽti aikotã hũria Uweuria ko'i ewy aikotã yt ika'iwat rakaria i ewy toi'atupuẽti. Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e. 35 Wãtym irane ra'yn hawyi Iesui potmu'eria tõ'ẽ Iesui kape te'ero'e hamo — Wãtym irane ra'yn wyti Uhyt i'atu'e. 36 Yahig note ne'i ti watukupte'en mi'i pote eti'atupo'oro i ro hesy'at rakaria i'atuetawa ko'i kape i'atu'e. Waku netap ko'i kape tuwat mi'u kyi'at hamo i'atu'e. 37 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — Yt rat waku ewei'atupoi hesy'at rakaria e. Mi'i hawyi ta'atuwesat — Aikotã etiky'esat Mehĩ miit'in sem poi hap i'atu'e. Etiky'esat man iwato watikyi'at miit'in mi'u wo i'atu'e. Katupono 200 e'at motpap sa'up yn put'ok'e i'atupoi hap sa'up mo i'atu'e. 38 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Karania a pyno aheman e. Ewei'akasa ro pyno e. Ta'atukuap hawyi ta'atuhenoi — 5 man typy pira yn Uhyt i'atu'e. 39 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Ewei'apyk to mopep hyp tote ewei'e ro miit'in me e. 40 Mi'i hawyi te'era'apyk ta'yn kowo 50 ok kowo 50 ok kowo 100 ok kowo 100 ok. 5000 rakaria yne mopep hyp tote. 41 Waku hawyi Iesui tat 5 man typy pira hit topo pe hawyi iha'at ywaipe hawyi to'e — Waku kahato En Tupana e. Urupoi kahato hat En e. Mi'i hawyi toipat'ok kahato mekewat 5 a man 2 pira hit rakat towyria'in me. Mi'i hawyi mi'iria imõ'ẽ irania'in me. 42 Toi'atumi'umowato kahato ra'yn. Mi'i hawyi ti te'erenuk kahato ra'yn hawyi i'atu'ok kahato ra'yn tukupte'en. 43 Mi'i hawyi i'atumi'u ieĩpyt topyhu'at re 12 eyrysakag ne. 44 Mekewat e'at pe Iesui ti'atupoi 5000 ihainia 5 man wo yt miit minug kuap ewy hin i tutunug kuap Iesui.

MATEU 14.22-33 IUWÃU 6.15-21 PIAT EWY

45 Te'erenuk waku hawyi Iesui ti'atupo'oro ra'yn temiit'in ihyemyi'a sakpo tawa Petsaita kape. Mi'i hawyi irania'in tomipoi ko'i i'ewyte toi'atupo'oro i'atuetawa ko'i kape. 46 Toi'atusopo yne yne hawyi Iesui toto ra'yn yity'ok kape. Mi'i hap tote tuweran na'yn hawyi ihay Tupana wywo. 47 Wãtym irane hawyi teha'at ihyemyi'a kape towyria'in kape. Mi'i turan wasere kahato i'atuewa kapiat pote yt i'atuhyha i iwyria'in iha'at turan. 48 Mi'i pote waipaka ehay hap owakai Iesui toto ra'yn temiit'in ewat'ymo yowa tote. 49 Ma'ato te'era'akasa Iesui kapiat hawyi to'okak'i — Kat kahu meke i'atu'e. Miit ehog keĩ i'atu'e. 50 Mi'i hawyi i'atuwuwu kahato ra'yn. Mi'i hawyi Iesui to'e — Uiwyria'in Uito rat yt eweiken'ẽ tei'o e. 51 Mio tã to'e hawyi Iesui teke ra'yn yara pe temiit'in wywuat pe ra'yn. Teke hawyi meremo ywytu ipohep ta'yn. Mi'i pote te'eruwanẽtup aikotã aikotã Iesui hewyry yowa tote hap kape. 52 Katupono sa'awy'i te'era'akasa Iesui minug ko'i 5 man etiat ma'ato yt ta'atukuap i uwe sese Iesui hap i'atupy'a heg mote yt ta'atumohey kuap i.

MATEU 14.34-36 PIAT EWY

53 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tama Kenesare wã tote i ra'yn. 54 Te'eruwehik yẽpeke hawyi tuwẽtem na'yn yara pyi. Mi'i hawyi meremo yi Kenesare piaria tikuap Iesui mi'i pote yni puo ta'atueropo'ok i'ahu rakaria kope pyi kope pyi ra'yn howawi. 55 Mi'i hawyi ta'atuhẽtup i'atumoehãite hamuat hesokpe emig hamo. Mi'i hawyi tewyry hap upi toi'atumoehãite kahato i'ahu rakaria i'atumierut ko'i. Mi'i turan yne mu'ap upi tukupte'en i'ahu rakaria Iesui esokpe emig neran haria. 56 Tawa wato pu'ap upiaria tawa hit pu'ap upiaria go pu'ap upiaria tawa e'oken upiaria i'atuetama pu'ap upiaria yne yne Iesui ti'atumoehãite i'ahu rakaria tesokpe emig haria. I'ahu rakaria ta'atuerut kahato Iesui ewawi hawyi Iesui hewyry hap upi ta'atuemig hesokpe yne mu'ap upi hawyi yne yne temig haria toi'atumoehãite tomohey hap ok tã.

7

MATEU 15.1-9 PIAT EWY

1 Wẽtup e'at pe te'eruwa'atunug kahato Iesui kape nagnia ehay enoi haria i'ewyte miwan enoi haria tawa wato Ierusarẽi kaipywiaria wywo. 2 Mi'i hawyi ta'atuenuk hap tote te'era'akasa Iesui ekatuwyria'in yt te'eruweposei i nagnia mienoi yt ewy i. 3 Mi'i hawyi te'eraha'at kahato katupono yne Iuteu ywania te'eruweposei yne te'erenuk hamo. Kare'en kyi'at haria te'eruwei yne. 4 Yt te'eruwei i pote yt te'erenuk kuap i. Ta'i niatpo kahato ti i'atuwepokuap hap. Katupono yne ta'atupyi wuat'i y'y eiam ko'i mi'u eiam ko'i wuat'i ta'atupyi te'erenuk hamo. Aikotã nagnia inug sa'awy'i hap ewy ta'atunug. 5 Mi'i hap yn ta'atunug. Ma'ato irania'in Iesui mohey haria yt te'eruwepokuap i mi'i tã. Mi'i pote nagnia ehay enoi haria miwan enoi haria apo'i'atu'e Iesui pe — Wo'omu'e hat kat poteĩ emimu'eria yt te'eruweposei posei i urumu'e haria ewy i i'atu'e. Kat poteĩ yt ta'atunug i ainãpin sa'awy'iwuat hap ko'i i'atu'e. Katupono ti aipo pitpit hap wywo yt naku i watu'u aimi'u yt naku i i'atu'e. 6 Mi'i pote Iesui ti'atuwesat — Nimo te ti ase'i Isaia henoi tomiwan me ehetiat typy ihay rakat etiat. Mio tã e Isaia — Mi'i tã haria Tupana mõtypot ta'atuwẽ pywiat haria yn mi'iria ma'ato yt ta'atupy'a pyi i ta'atumõtypot Tupana e Isaia 29.13 pe. 7 Ta'i mi'iria ti Tupana mõtypot sa'ag ne'i katupono yt ta'atuhenoi Tupana ehay sese i ma'ato miit'in kaipywiat sehay yn ta'atuhenoi e ti Isaia henoi ehetiat e Iesui. 8 Mi'i hawyi po'og to'e — Ta'i Tupana ehay atoiat haria ti eipe katupono nagnia ehay yn ni topyhu'at eipy'a pe i'ewyte ewehenoi miit'in e hap ko'i ma'ato Tupana e hap meremo eweiwaure are e. 9 Ta'i apuete ewei'e ti Tupana miky'esat ko'i nug hawe hawyi eimiky'esat yn ewetunug at ka'ap. Tupana ehay aikotã waku watunug e hap pun haria eipe wen ma'ato ei'e hap aikotã waku watunug e hap ewetunug kahato. 10 Nimo te ti Tupana tinãpin tehay moherep hat Musei — Waku ti eimẽpyt'in eimõtypot hanuaria wo tukupte'en are e. Waku ta'atuty ta'atu'ywot ky'e kahato haria wo te'eropyhu'at e. Ma'ato yt kat i ta'atuty'in ta'atu'ywot'in mõtypot hap i'atuete pote ta'atusaty'i saty'i ta'atuty'in ta'atu'ywot'in. Waku mi'iria miit'in ti'atusaty'i saty'i nu wo ta'atuku'uro hap kape e Tupana sa'awy'i Musei pe mekewat Esutu 20.12 piat pe. 11 Ma'ato eipe wẽtup sehay moherep haria e Iesui pa'iria pe nagnia pe. Yt mio tã ewei'e hin i katupono mio tã ewei'e — Waku Tupana pe yn eweium eipo hap nug hap ko'i ewei'e sa'ag aha'yru'in muo ahaki'yt'in muo. Waku Tupana yn watimõtypot yt kan hamo i watimõtypot ai'ywot'in ewei'e sa'ag. Waku watum aity ai'ywot sa'up Tupana pa'i pe ewei'e sa'ag e. Waku watum sa'up aipo hap nug hap ko'i ahepa'i pe uruepe Tupana wanuat ewei'e sa'ag yn eimu'e haria pe e Iesui. 12 Yt naku i ti eimienoi katupono koitywy yt kat i ra'yn miit'in po hap nug hap ta'atu'ywot ta'atuty piat hap e. Yt ta'atumõ'ẽ hin i ta'atuty'in ta'atu'ywot'in me mesup e. Yt naku i are katupono mesup yt ta'atumõtypot hin i ta'atuty'in ta'atu'ywot'in eimienoi sa'ag nagnia ehay upi pyi e. Mi'i pote mesup ta'atu'ywot'in me — Papai Mamai i'atu'e yt kat i ti koitywy topyhu'at uikaipyi eipowyro hamuat hap i'atu'e katupono uimiium ehepiat eipowyro hamo atum yne ra'yn Tupana mõtypot yat piaria akag ko'i pe i'atu'e sa'ag eimienoi upi ma'ato yt Tupana e hap ewy hin i ei'e hap ko'i are. 13 Ta'i mi'i hap ko'i ewywuat ti rat sa'ag ne'i ewehenoi miit'in me ma'ato Tupana e hap yt eweimoherep hin i yt naku i rat eipe are. Katupono Tupana ehay etiat eipohep takaria eipe. Mi'i pytkai — Uruehay ti Tupana ehay toĩne'en ewei'e sa'ag ne'i. Mi'i hap kaipyi ti Irania'in Tupana ehay sese yt ikuap hin i are e Iesui Iuteu ywania mu'e haria pe wẽtup miwan enoi haria pe.

MATEU 15.10-20 PIAT EWY

14 Mi'i hawyi Iesui ti'atukaykay tuwewawi irania'in miit'in miat henoi hamo — Koitywy are'e teran ehepe aikope pyi som yt nakuap i tut e. 15 Pywo ti yt eimi'u kaipyi i ti i'ewyte yt eiposei eipysei hap eiwepainug hap kaipyi i ti tut i'aparap ehepiat hap e. 16 Ma'ato miit'in minug yt nakuap i ti tuwẽtem i'atupy'a pyi i'atuwanẽtup sa'ag hap kaipyi e. Pyno ehewaure ka'a pote eiwanẽtup to mio wat ui'e hap kape e Iesui i'atuepe.

17 Mi'i hawyi Iesui toto temiit'in wywo miit'in typy'i rakaria py'asetpyi hawyi teke wẽtup
netap we. Mi'i hawyi meiũran hemiit'in apo'i'atu'e Iesui pe — Kat ereĩ i'atuepe sehay
hã'ãkap wuo ehenoi Mehĩ i'atu'e. 18 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Are pãi yt eweikuap i
apo uhehay e. Irania'in ewy te ti apo eipe e. Pyno ahenoi i ehepe e. Yt miit'in mi'u kaipyi i
ti tuwenug yt naku i hap e. 19 Pywo pe ti mi'u yt teke i aiwanẽtup hawe aipy'a piat ma'ato
aimẽ'ẽn me yn teke kuap e. Mi'i hawyi tuwẽtem hawyi toto i ra'yn aipiit pyi e Iesui. Mio
tã tupono ti waku yne mi'u aimi'u wo e Iesui. 20 Mi'i hawyi Iesui to'e — Uiwyria'in miit'in
minug yt nakuat i tuwẽtem i'atupy'a pyi ti e. Pywo pe ti miit'in py'a pyi tuwetẽm wanẽtup yt
nakuat i hap e. 21 Tuwepyi tutunug yt nakuap i e. Wuat'i haryporia'in nywo e hat sero'ok'e
hat miit auka hat wẽtup ok ti se'aito wywo uito e hat wẽtup ok ti sehary'i wywo uito e hat
miit'in py'a pyi tuwẽtem 22 I'ewyte uiwano yn irania'in ekare'en e hat ati'atumoweuka'i
uito irania'in e hat atima'at sehay wo wẽtup ok e hat uito ti po'og uiwaku irania'in kai e
hat ti Tupana ehay etiat wekyry'i hat yt iwe'eg i rakat tuwepyi ta'atuehay ta'atupy'a pywiat
ta'atunug yt naku i e. 23 Pyno uiwyria'in eweikuap ta'yn som miit py'a pyi tuwẽtem wanẽtup
hap yt naku i hap. Mi'i wo ti yt naku i tuwenug tuwemohun e Iesui temiit'in me.

MATEU 15.21-28 PIAT EWY

24 Mi'i hawyi Iesui toto pya kahato tetama pyi wẽtup ywania etama kape i ra'yn wẽtup
setama pya wuat kape. Mi'i hap tote put'ok'e ra'yn i'atuetama Tiru piat hawyi iheg me
ra'yn toĩne'en. Katupono yt toiky'esat i miit'in miat tokuap hap. Ma'ato yt aikotã me kuap i
tuwemig. 25 Mi'i hawyi wẽtup ok haryporia tikuap Iesui etiat hawyi toikat ra'yn Iesui. 26 Kat
pote tomẽpyt piit piat ahiag putsit hamo toikat Iesui. Mi'i haryporia so yt Iesui ywania
i ra'yn. Wẽtup setama pywiat mekewat yi Siruwenisia pywiat. Mi'i ti wẽtup ta'yn ipusu
Kereku ehay puo ra'yn ihay. Mi'i hawyi toipuẽti Iesui hawyi tuwepỹ'ãtutuk howa kape
hawyi to'e — Mimi e etihep o ten ahiag uimẽpyt piit piat e haty wo. 27 Mi'i hawyi Iesui
tiwesat — Apuete mana e sa'awy'i ti atipoi teran ui'ywania e katupono yt naku i hirakaria
mi'u wo urutopoi awareria ne'i e. 28 Mi'i hawyi to'e Iesui pe haryporia — Are an mi'i tã ti
Mimi e ma'ato ti i'ewyte aware hit ko'i tu'u mi'u ku'i hewo rakat e'ywania mẽpyt'in tenuk
turan e. 29 Mio tã e pote Iesui tiwesat — Hẽ ti waku kahato mana uiwesat en e. Pyno
era'aipok i ro emẽpyt kape katupono koitywy ti yt kat i ra'yn ahiag emẽpyt piit pe are'e hap
ewy e. Atisopo ra'yn wyti ahiag emẽpyt piit pyi mana e. Pyno koitywy waku ra'yn tuwete e.
Yt kat i ra'yn som pyno ahiag emẽpyt piit pe mana e. 30 Mi'i hawyi ity ta'aipok ta'yn tomẽpyt
kape. Put'ok'e to'yat pe hawyi toipuẽti ra'yn tomẽpyt yni pe waku pe i ra'yn. Tokosap ta'yn
heso'ok hap. Mi'i hawyi ti ity tikuap ta'yn tomẽpyt piit pywiat ahiag wẽtem hap.

MATEU 15.29-31 PIAT EWY

31 Mi'i hawyi toto Iesui tawa Tiru pyi yi Sitãu sakpo ra'yn. Mi'i hawyi ta'aipok i ra'yn
hẽpype tetama sese kape i ra'yn. Mi'i hap upi toi'atumu'e tetama Karireia hyemyi'a piaria 10
tawa ko'i. 32 Mi'i hap tote ta'atuerut ra'yn Iesui kape wẽtup ok hewaure rakat yt ihay hãpyk
kuap i rakat. Mi'i hawyi ta'atuhẽtup Iesui pe imoehãite topo wuat hamo. 33 Mi'i hawyi Iesui
tioto hewaure rakat miit'in tok pyi hawyi totemig na'yn hewaure ka'a ko'i hawyi kuitu'e
ra'yn hawyi tohẽku pen tẽty hy wo. 34 Mi'i hawyi Iesui iha'at atipy kape hawyi kynkyn'e
— Etimoewaure ka'a i ro meiũwat miit Tupana e. Ma'ato towat topusu puo Iesui to'e tope
— Ewata e. 35 Mi'i hawyi meremo hewaure ka'a i ra'yn ihay kuap wuat'i ewy ra'yn. 36 Mi'i
hawyi Iesui wãi'e irania'in me haty wo — Yt ewehenoi tei'o uhepiat imoehãite hap irania'in
me e wen ma'ato ta'atuhenoi henoi ra'yn wuat'i puo ra'yn yt Iesui miky'esat ewy hin i ra'yn.
37 Mi'i hawyi ta'atukuap wuat'i puo ra'yn Iesui piat hewaure rakat moehãite hap hawyi
te'ero'e to'ope — Waku kahato Iesui tunug i'atu'e. Hewaure rakaria wyti tutunug hewaure
ka'a ko'i wo ra'yn i'atu'e. Yt ihay kuap i rakaria tutunug ihay kuap i ko'i wo ra'yn i'atu'e.
Mi'i hawyi tuwat tuwat Iesui kape pya pyi.

8

MATEU 15.32-39 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi te'eruwa'atunug Iesui kape miit'in sok. Mi'i hawyi mye'ym e'at Iesui ti'atu-
mu'e at ka'ap. 2 Mi'i hawyi temiit'in me to'e ra'yn — Uimimu'eria meiũpiaria ti mye'ym e'at
pe ra'yn mye'ym wãtym na'yn uhupi hupi uhehay kuap hamo e. Mi'i pote ti yt kat i ra'yn
topyhu'at i'atumi'u wuat e. Mi'i pote i'atuehaky'e'i kahato uhepe mi'iria pãi e. 3 Koitywy
ti yt naku i ra'yn te'era'aipok ta'atuetawa ko'i kape katupono pya kahato ra'yn i'atuetawa
ko'i tukupte'en e. Ta'i te'eropap ne'i ra'yn ni ren mu'ap upi yahig koro sakpo tuwat turan
sy'at pono e. Yt naku i ra'yn ati'atuporera'aipok yt kat i i'atumi'u wywo i e Iesui. 4 Mi'i
hawyi hemiit'in te'ero'e Iesui pe — Pywo mehĩ ma'ato aikotã waku wati'atupoi mesuwe
yahig wato tote i'atu'e. Yt kat i meiũpe man i'atupoi hamo i'atu'e Iesui pe. 5 Mi'i hawyi
apo'e Iesui — Karania a kahu pyno man aiwat e. Mio tã e pote — Ta'i 7 man yn Uhyt i'atu'e.

6 — Pyno ewei'apyk to yi upi e Iesui torania miit'in me. Mi'i hawyi Iesui waku e Tupana pe — Uru'ywot atipy piat urutuwehum ewawi urupoi hap upi e hawyi toipikpik kahato ra'yn mekewat 7 rakat man hawyi toimõ'ẽ kahato temiit'in me. Mi'i hawyi hemiit'in irania'in me imõ'ẽ ra'yn wy. 7 Mi'i hawyi i'ewyte pira hit ko'i totat hawyi waku e Tupana pe hawyi toipat'ok kahato hawyi tutum temiit'in me hawyi — Eweimõ'ẽ o irania'in me e. 8 Mi'i hawyi te'erenuk kahato ra'yn hawyi i'atu'ok ta'yn 4000 miit. 9 Mi'i hawyi hemiit'in ti'atunug i'atumi'u ieĩpyt 7 e'yrysakag ne topyhu'at. Waku hawyi Iesui ti'atupo'oro ra'yn i'atuetawa pya rakat ko'i kape.

MATEU 16.1-4 PIAT EWY

10 Mi'i hawyi toto i ra'yn Iesui yara puo tama Taumanuta kape temiit'in wywo. 11 Put'ok-'i'atu'e hawyi nagnia ehay enoi haria hã'ãg Iesui ta'atuehay wo — Heno pyno etomoherep esaika hap atipy kaipywiat iwato rakat i'atu'e. Mi'i etunug mote ti aru uruikuap ta'yn Tupana Mipo'oro En hap i'atu'e. 12 Mio tã i'atu'e pote Iesui haty'u kahato topy'a pe hawyi hen'ẽ poity'i hawyi to'e mio tã e haria pe — Kat poteĩ mesuwiaria tiky'esat kahato atimoherep yt miit'in misepap ko'i ewywuat i uimohey hamo e. — Ta'i esaika hap etimoherep uruepe hawyi uruimohey En i'atu'e. Mio tã e haria pe ti yt atomoherep teran i uhesaika hap mio tã e haria pe e Iesui yt imohey i haria tewanĩkaptia pe. 13 Mi'i hawyi tohok'iwat hawyi toto i ra'yn temiit'in wywo ihyemyi'a sakpo i ra'yn.

MATEU 16.5-12 PIAT EWY

14 Ma'ato hemiit'in tiwaure ta'atumi'u man. Mi'i pote ta'atukat man yara pe mu'ap upi ma'ato wẽtup man yn ta'atupuẽti. 15 Mi'i hawyi Iesui ti'atunãpin — Eiwe'eg wo o nagnia ehay enoi haria mani puk hap ewywuaria pupi e. I'ewyte morekuat Eroti mani puk hap ewywuat pupi e. 16 Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Kat poteĩ mio tã e ahepe sio aheman yt iwato i pote i'atu'e to'ope. 17 Mi'i hawyi Iesui tikuap hawyi to'e i'atuepe — Kat pote aheman yt iwato i ewei'e eiwo'ope e. Yt eweikuap hin i te iwato kahato atunug man ga'atpo pytkai apo e. Eipy'a heg kahato te apo e. 18 Yt eheha pytig i te apo e. Yt ehewaure ka'a i te apo e. 19 Eweiwaure ra'yn apo aikotã sa'awy'i miit'in ati'atupoi 7 man wo yn 4000 rakaria hap e. 20 Mi'i kaipyi apo pyno karania e'yrysakag ne topyhu'at mi'u ieĩpyt e Iesui temiit'in me. — Ta'i 7 e'yrysakag ne ti howapy topyhu'at Uhyt i'atu'e. Mi'i hawyi Iesui to'e — I'ewyte ti sa'awy'iwuat 5 man wo ati'atupoi 5000 rakaria. Mi'i kaipyi apo karania e'yrysakag ne topyhu'at mi'u ieĩpyt mekewat e'at piat wy e. — Ta'i 12 e'yrysakag ne i'atu'e. 21 Mi'i hawyi Iesui to'e — Yt eweikuap i apo te aikotã atimowato kuap man hap pyno kat — Aheman yt iwato i ewei'e. Wẽtup man a yn toĩne'en aimi'u wo ewei'e e. Yt uimohey i te apo eipe e Iesui temiit'in me katupono po'og kurin ipo pe toĩne'en pote po'og iwato tutunug kuap.

22 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e ysakpo tawa Petsaita pe. Mi'i turan so ta'atuerut Iesui ewawi yt iha pytig i rakat — Etimoehãite epo wo meiũwat yt iha pytig i rakat i'atu'e. 23 Mi'i hawyi Iesui ti'ykesat ereto ra'yn yt iha pytig i rakat tawa pyi. Mi'i hap tote iha pe kuitu'e ra'yn hawyi totemig topo wo. 24 Mi'i hawyi apo'e — Waku ra'yn apo eha uhyt e. Mi'i hawyi teha'at hawyi toiwesat — Hẽ porap waku Uhyt e ma'ato meimuẽwat miit'in hewyry rakaria wyti aria'yp ko'i ewy ne'i e. 25 Mi'i hawyi Iesui temig i topũ'ĩa wo iha hawyi waku ra'yn yne ta'akasa ra'yn. Mi'i hawyi Iesui to'e tope — Pyno waku ra'yn eete koitywy uhyt e. 26 Era'aipok to e'yat kape wẽtup mu'ap upi e. Yt erokosap tei'o wẽtup tawa puo emoehãite hap enoi hamo e Iesui tomimoehapytig me.

MATEU 16.13-25 IRUKA 9.18-26 PIAT EWY

27 Mi'i hawyi Iesui ipot'am towyria'in wywo yi Sesareia piat tawa Wiripi kape tawa ko'i upi toto temiit wywo. Mi'i hawyi mu'ap upi Iesui apo'e towyria'in me — Uwe som pono Uito irania'in wanẽtup hawe e. 28 Apo'e hawyi ta'atuwesat — Ũ pãi Tupana ehay moherep hat nimuat hat raso wo'oset'ok hat Iuwãu raso Eria raso i'atu'e. 29 Mi'i hawyi to'e — Ma'ato apo uwe Uito eiwanẽtup hawe e. Mi'i pote mekewat Nu e hap het rakat mekewat Peteru tiwesat — Wo'oehakyera'at hat Tupana Mipo'oro Uruporekuat nuat rat En Uhyt e. 30 Mi'i hawyi Iesui ti'atunãpin — Yt ewehenoi tei'o koitywy uikuap ehepiat hap irania'in me e temiit'in sese pe. 31 Pywo ti Uito Wuat'i Miit'in Eyke'et wen ma'ato mi'i pytkai nagnia yt uiky'esat hin haria i e. Ta'i pa'i kororia miwan enoi haria i'ewyte uhehay pun haria ne'i e. Pywo ti Uito Eheyke'et ta'atu'auka irane e. Aho'opot kahato ui'auka hap turan ma'ato ui'auka sa'ag hawyi uiku'uro sese hawyi mye'ym e'at yn uisyp hawe areĩne'en hawyi Tupana uihep gu'uro po pyi Eheyke'et e Iesui towyria'in me. 32 Mio tã e pote Peteru tikaykay Iesui tuwewawi wãito'e hamo — Uhyt e yt naku i ti ehenoi e'auka hamuat hap e. 33 Ma'ato Iesui tuwemorem topotmu'eria kape Peteru saty'i saty'i hamo hawyi to'e Peteru pe — Erepik to ahiag e. Uinãpin sa'ag ne'i yt Tupana uinãpin hap ewy i ra'yn ma'ato miit'in wo'onãpin hap ewy ne'i ra'yn uinãpin en e. 34 Mi'i hawyi Iesui ti'atukaykay tuwewawi irania'in mu'ap

upiaria i'atumu'e hamo — Pywo ti rat eweiwat teran uhupiat pote eweitoiat ro eimiky'esat ko'i yt Tupana miky'esat ko'i hawyi eweiwat ro uhupi ehe'aria'yp posak wywo e. 35 Uwe uwe iku'uro uhehay wakuat enoi hap upi pote uiky'e haria wo topyhu'at e. Mi'i haria ti aru wuat'i e'at piat ieĩne'en hap sese puẽti hanuaria e. Ma'ato irania'in mesuwat rotiat ieĩne'en hap yn ky'esat haria ti aru ieĩne'en hap sese pun hanuaria wo ho'owasat rakaria ne'i tukupte'en e. 36 Kat hamo ten eweikyi'at yne yne mesuwat yi totiat eheĩne'en hap sese sa'up mo e. 37 Ma'ato mesuwarotiat kyi'at hap kape yn eiwanẽtup at ka'ap hawyi aru aikotã eweikyi'at kuap wuat'i e'at piat ikahu sese rakat ehekare'en Tupana wuat hap e. Mi'i hawyi eheĩne'en wuat'i e'at piat hap ko'i eimipun no topyhu'at e. Mi'i hawyi uhehay wakuat kuap hap yt teke kuap i eiwanẽtup hawe e Iesui ahepe. 38 Mesuwarotiat miit'in wyti yt uimohey i kahato haria mesuwiaria e. Ta'i ta'atumiky'esat ko'i yn ta'atunug neran e. Mi'i pote uwe uwe uhehay pupi tuwemõti yt uimohey haria i py'asetpe mi'i haria pupi ti aru Uito i'ewyte aremõti wy mekewat e'at pe karãpe Uito Eheyke'et no ariot i ra'yn Morekuat no atipy piaria wywo Tupana wat hẽtyhot rakat pe imehit rakat piat turan. Mi'i hap e'at pe ti aru Uito Eheyke'et aremõti uipupiat wemõti haria pupi e Iesui mu'ap upiaria pe.

9

MATEU 17.1-8 IRUKA 9.28-36 PIAT EWY

1 Wẽtup e'at pe Iesui to'e temiit'in me — Meiũran ti aru Tupana uimoherep sese ehepe Uito Miit'in Porekuat nuat sese areĩne'en hap e. Ma'ato wẽtup ok wẽtup ok yn eipe meiũpe akasa uhowawiat haria eweipyhu'at e. Ta'i eipe ti eiwa'akasa ra'yn uhewaku hap ko'i e eiku'uro hap e'yianmete are e. Yt yne i eipe ma'ato wẽtup ok wẽtup ok ti aru mi'i hap kapiat akasa hanuaria eweikupte'en aru e Iesui Iuwãu Tiaku Peteru piat. 2 Mi'i hawyi 6 e'at itote toĩne'en hawyi Iesui toto i ra'yn yity'ok ywaiti kahato rakat kape towyria'in nywo mye'ym ok takaria wywo yn Peteru Tiaku Iuwãu wywo. Mi'i hawyi itote Iesui timoherep ta'yn aikotã toĩne'en hap sese. 3 Mi'i turan Iesui esokpe imehit kahato ikytsig kahato po'og ikytsig mesuwarotiat ko'i kai e. 4 Mi'i hawyi hemiit'in te'era'akasa typy ok Tupana ehay moherep haria sa'awy'iwuaria iwywo. Wẽtup ok Eria wẽtup ok Musei te'era'akasa. Mi'iria ti to'oehay Iesui wywo. 5 Mi'i hawyi Peteru to'e — Urumu'e hat e ta'i waku kahato meiũpe watoĩne'en e. Etiky'esat apuru urutunug ehe'og mye'ym e wẽtup ewano wẽtup Musei wano wẽtup Eria wano e Peteru Iesui pe. 6 Ma'ato ipoity'i tuete pono mio tã e ne'i. Ta'i token'ẽ pote. Yne ra'yn te'eroken'ẽ. 7 Mi'i hawyi ywyhig me ywaiti pyi sehay tut ra'yn — Uha'yru Uimiky'e kahato ti eipy'asetpe toĩne'en e. Mi'i tupono eweiwanẽtup to ihay kape are e Tupana ywaiti pyi. 8 Mio tã e hawyi Iesui yn na'yn heremo temiit'in yatype. 9 Mi'i hap totepyi tuwat popuo Iesui to'e towyria'in me mye'ym ok takaria pe — Yt ewehenoi tei'o aikotã Eimu'e hat ewei'akasa mesup yity'ok totiat hap irania'in me e. Ma'ato karãpe Uito Eheyke'et arẽtem gu'uro pyi hawyi ti aru waku ra'yn ewehenoi Eimu'e hat ewei'akasa mesup hap e. 10 Mi'i pote irania'in me yt ta'atuhenoi teran i. Ma'ato mio tã e Iesui pote te'eruwanẽtup kahato — Kat pote mio tã e — Ara'aipok gu'uro pyi e i'atu'e te'erewanẽtup hawyi. 11 Mi'i hawyi yity'ok totepywiat tuwat hap upi te'ero'e Iesui pe — Kat poteĩ sa'awy'iwuat miwan enoi haria te'ero'e ahepe miwan me — Ta'i Tupana tipo'oro ti aru wuat'i ehakyera'at hanuat ma'ato toipo'oro aru Mi'i Miit e'yianme mekewat sa'awy'iwuat tehay moherep hat Eria toipo'oro Temiit ut hap moherep hamuat i'atu'e ahepe. Mio tã i'atu'e pote Iesui tiwesat — Ta'i Eria ti tut hamuat yianme uipu'ap mohãpyk hamo e. Ta'i tohenoi kahato Eria etiat miwan me. To'e hap ewy ti ra'yn e. I'ewyte ti tohenoi kahato Eheyke'et ku'uro hamuat hap etiat miwan me e. 12 I'ewyte tohenoi kahato aikotã ho'opot hamuat hap etiat aikotã i'atumikyry'i tuetiat hamuat etiat hap ko'i tohenoi miwan me wy e. Mi'i hap ewy ti tohenoi Eria ut hamuat hap etiat e. 13 Pywo ti Eria ti put'ok'e ra'yn ha'awyte ra'yn e hap ewy e. Ta'i Uimoherep ta'yn miit'in me mi'i miit Tupana ehay moherep hat sa'awy'iwuat Eria ewywuat e Iuwãu piat. Pywuat sese ti i'atumikyry'i kahato mi'i ete. Ta'atu'auka ra'yn wyti aikotã sa'awy'iwuat henoi hap ewy ti ra'yn e Iesui towyria'in mye'ym ok takaria pe mu'ap upi yity'ok totepyi.

MATEU 17.14-21 IRUKA 9.37-43 PIAT EWY

14 Mi'i turan myhu'at haria irania'in hemiit'in tihep teran wẽtup ok kurum piit pyi ahiag pã'ãu ma'ato yt ta'atuhep kuap i. Mi'i pote itotiaria miwan enoi haria to'okyry'i kahato i'atuete. Mi'i turan Iesui put'ok'e i ra'yn i'atuete mye'ym ok takaria wywo. 15 Hemiit'in te'era'akasa Iesui kape hawyi pun'i'atu'e howa kape irania'in typy'i rakaria wywo i'atuwepit kahato ra'yn. Mi'i hawyi te'eruwẽpowat — Haika'at Uhyt haika'at Mimi i'atu'e. 16 Mi'i hawyi Iesui put'ok'e ra'yn i'atuete mye'ym ok takaria wywo hawyi Iesui apo'e i'atuepe — Kat eiwei'eĩ eiwo'ope uhyt'i'in mana'in e. 17 Mi'i hawyi wẽtup ok typy'i tok pyi to'e — Wo'omu'e hat ga'atpo aterut uha'yru ahiag ipiit piat rakat ewawi wen ma'ato En yt uwe i e. Yt naku i kahato ahiag uha'yru ete Uhyt e. Ahiag teke hawyi yt ihay kuap i tuereto e. 18 Ta'i

ta'at yi tote hawyi ti tuwe'okhyt morem morem tuereto iwẽ enãpuk tyry'e kyry'etkyry'et e. Mi'i haype iku'uro porap i tuereto e hap. Yt naku i Uhyt e. Sa'awy'i epotmu'eria pe ahẽtup ahiag putsithep hamuat hap wen ma'ato yt ta'atuhep kuap i e. 19 Mi'i hawyi Iesui to'e — Ta'i yt uimohey i haria miit'in mesuwat yi totiaria pote e. Karania e'at ti aru areĩne'en eiwywo eimu'e uimohey mono ui'e haype e. Karãmuo put'ok'e uimohey ehepiat hap woroho'omu'e mot'i pytkai yt Tupano mohey i rakaria wo eweikupte'en ne e. Pyno eterut ro meikowo uhowawi esa'yru ahiag ipiit piat rakat e Iesui ahiag ipiit piat rakat ywot pe. 20 Mi'i hawyi meremo ta'atuerut ra'yn howawi. Mi'i hawyi ta'akasa ra'yn Iesui ewa kape hawyi ahiag tipun hirakat yi tote hawyi toi'okhyt morem morem hawyi iwẽ enãpuk ta'yn. 21 Mi'i pote Iesui to'e i'ywot pe — Karãmuo kahu sa'awy'i meiko tã emẽpyt ete uhyt e. — Ta'i ihire pyi te mekewat ahiag toĩne'en ipiit pe Mehĩ e. 22 Aria pe kawiat re i ahiag tipun tuereto i'auka hamo e. Mi'i tusake ti y'y pe toi'auka teran tuereto i'auka hamo e. Yt naku i kahato mi'i tã uha'yru etiat hap uhete Uhyt e. Uruehakyera'at ro En Uhyt e. Eithep kuap pote etihep to ahiag Uhyt e. 23 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Etihep kuap pote ere'e apo uhepe e. Kat pote mio tã ere. Yt uimohey i apo en. E'e hap kaipyi ti yt uimohey i kahato hap atikuap. Tupana mohey haria pe ti yt kat i niatpo e Iesui mio tã e pote. 24 Mi'i hawyi hirakat ywot to'e haty wo — Ta'i atimohey Tupana Uhyt ma'ato yt kahato i e. Pyno uipowyro po'og uhepiat Tupana mohey hamuat e tuwak popuo. 25 Mi'i turan typy'i ra'yn tõ'ẽ pote Iesui haty'i haty'i tehay wo ahiag — Erẽtem no ahiag sa'ag meiũwat hirakat piit pyi e. Yt naku i kahato en e. Miit'in pusu mõto hat en e. Miit'in ewaure ka'a pyhyp hat en e Iesui ahiag me. Yt karãmuo i ra'yn o era'aipok hirakat kape e. 26 Mi'i hawyi ahiag tuwẽtem na'yn kakto'e kakto'e popuo hawyi toihuruk huruk kurum tuwẽtem hawe. Mi'i hawyi kurum ta'at yi tote iku'uro rakat ewy ra'yn. Mi'i pote raso — Iku'uro ra'yn wyti i'atu'e ra'yn irania'in. 27 Ma'ato Iesui timopoĩ'ãm na'yn topo wo hawyi ipoĩ'ãm waku i ra'yn tuete. 28 Mi'i hawyi toto i ra'yn Iesui wẽtup getap kape towyria'in nywo. Mi'i tote apo'i'atu'e Iesui pe — Uhyt kat pote som yt uruihep kuap i mekewat ahiag uruto i'atu'e ra'yn. 29 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Ta'i uhyt'i'in mesuwat ewywuat ahiag niatpo kahato tuwẽtem e. Tupana yn na'yn ti mekewat ewywuat ihep kuap e. Ewehẽtup Tupana pe haty wo eiwemosy'at hap wywo ahiag hep hamuat mi'i pote yn ni tuwẽtem ma'ato iũte'en ewehẽtup pote yt karãpe i eweimõto kuap meremo mekewat ahiag ewywuat e Iesui temiit'in me.

MATEU 17.22-23 IRUKA 9.43-45 PIAT EWY

30 Mi'i hap totepyi toto Iesui towyria'in wywo yi Karireia sakpo i ra'yn. Ma'ato yt tuwenoi i toto hamo irania'in me katupono temiit'in mu'e hamo ne'i tuweran toto. 31 Mi'i hawyi mu'ap upi toi'atumu'e mu'e kahato ra'yn towyria'in — Meiũran ti aru Uito Eheyke'et ta'atupyhik hawyi ui'auka ra'yn e. Mi'i hawyi ti aru ta'atusyp wo'opyhyp hawe e. Mi'i hawyi ti aru ta'atusyp hawyi mye'ym e'at yn iku'uro mekepe e. Mi'i hawyi ti aru ma'ato areĩne'en i ra'yn gu'uro pyi Uito Eheyke'et e. 32 Ma'ato mio tã e hap iwyria'in yt tikuap i ma'ato apo yt i'atu'e i katupono te'eroken'ẽ haype apo'i'atu'e hap pupi.

MATEU 18.1-5 IRUKA 9.46-48 PIAT EWY

33 Mi'i hawyi put'ok'e Iesui temiit'in wywo getap we hawyi apo'e temiit'in me — Mehĩ'in e kat ewei'eĩ eiwo'ope ehehay mu'ap upi e. 34 Ma'ato yt ta'atuwesat teran i katupono to'oehay moweuka'i ne'i — Uito ti wakuat no po'og eikai i'atu'e to'ope wen. 35 Mi'i hawyi ta'apyk ta'yn Iesui hawyi toi'atukaykay temiit'in 12 ok takaria hawyi tohenoi i'atuepe — Po'og nakano areĩne'en neran mote areĩne'en no wuat'i miit eropat hano wuat'i miit'in miat motpap nug hano. Mi'i hawyi po'og areĩne'en Tupana wanẽtup hawe e Iesui temiit'in me i'ewyte ahepe. 36 Mi'i hawyi hirakat toiporokpun i'atupy'asetpe hawyi toi'ahi'ypysat hawyi to'e towyria'in me. 37 — Uwe uwe ti aru uhetiano wẽtup ok hirakat ky'e meikowat ewy e mi'i hat wyti uiky'e hano topyhu'at e. I'ewyte uwe uwe uiky'e hat toĩne'en mi'i hat ti aru yt Uito yn i uiky'e ma'ato Uipo'oro hat Tupana ky'e hano topyhu'at wy e.

IRUKA 9.49-50 MATEU 18.6-9 PIAT EWY

38 Mi'i hawyi iwy ok Iuwãu to'e — Wo'omu'e hat ga'atpo uruta'akasa wẽtup ok ahiag sopo eset wuat hat e. Mi'i hawyi wãi'uruto'e katupono yt aiwywuat hewyry rakat i pote e. 39 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Yt naku i wãiwato'e wẽtup ok pe uhet wuat ahiag sopo hat e katupono atiky'esat mi'i ewywuat nug hap. Kat pote uhet wuat ahiag sopo haria yt te'eruwekyry'i kuap i uhet esaika hap ete e. 40 Mi'i pote uwe uwe uhehay etiat uhet etiat yt ipy'ahak i rakat mi'i hat aiwywuat hewyry rakat ewy toĩne'en e Iesui. 41 Ta'i uwe uwe ehepe hum y'y wẽtup ekui'a yn uhemiit'in eipe pote mi'i hat ti aru haipepiat ipuẽti ha'up Tupana piat e. 42 Uiwyria'in e ta'i yt naku i kahato watopyhu'at ihy pya pe nu wato aipiit ete saitynug wo katupono mi'i hap ewy hawyi aiku'uro hap yn topyhu'at. Mekewat nu ipotyi rakat aipiit ete pote yt wato'am kuap i ihy pya pyi hawyi. Ma'ato po'og yt naku i mi'i hap kai topyhu'at aru

hirakaria uimohey haria ma'at haria e. 43 Ma'ato eipo wo eweima'at hirakat pote waku eweitek eipo e. Katupono po'og waku eiwehyt'ok Tupana etawa pe wẽtup eipo wywo yn ma'ato typy eipo wywo eiwehyt'ok aria pe ne'i e. 44 Ta'i yt naku i ti eiwehyt'ok hamuat aikope aria yt hasep i hawe aikope ut yt topap i hawe e. I'ewyte eipy wo eweima'at hirakat wẽtup mu'ap upi mi'i ti waku eweitek eipy e. 45 Katupono po'og waku eiwehyt'ok Tupana etawa pe wẽtup eipy wywo yn ma'ato typy eipy wywo eiwehyt'ok aria pe ne'i e. Mi'i pote karãpe eipy ehewyry yt naku i nug hamuat po'og waku eweitek eipy eweiwat yt naku i nug hamuat kai are e Iesui ahepe. 46 Ta'i yt naku i ti eweikupte'en hamuat aikope aria yt hasep i hawe aikope ut yt topap i hawe e. 47 I'ewyte eweima'at hirakat eheha wo mi'i eheha waku eweihep o are'e e. 48 Po'og waku wẽtup eheha wywo yn eiwehyt'ok aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hawe. I'ewyte typy eheha wywo eiwehyt'ok aikope ut yt topap i rakat hap tote e Iesui tomohey haria hirakaria ma'at haria pe.

49 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Ta'i aria waku kahato aimi'u mokã'ã hamo e. 50 I'ewyte waku kahato ukyt yne mosẽ'ẽ hamo ma'ato ukyt yt hẽ'ẽ i rakanuat pote yt uwe i iky'esat e. Uhyt'i'in mi'i hap ewy o eweikupte'en aria ewy ukyt hẽ'ẽ rakat ewy wuat'i mosẽ'ẽ hamo e. Hẽ'ẽ kahato rakaria ewy o eweikupte'en eiwo'ope e. Yt eiwu'uka tei'o eiwo'ope e Iesui temiit'in me e.

10

MATEU 19.1-12 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn yi Iuteu kape. Mi'i hawyi toto Iũtãu hy sakpo. Mi'i hap tote te'eruwa'atunug typy'i kahato howa kape. Mi'i hawyi tohenoi henoi i'atuepe tomiky'esat ewy Tupana ehay. 2 Mi'i turan nagnia ehay enoi haria tõ'ẽ howa kape ima'at teran haype apo'i'atu'e — Uhyt urunãpin En sio waku apo uruehary'i wywo uruto'o'atoiat wẽtup ok wywuat i ra'yn hamo i'atu'e Iesui pe. 3 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Kat eĩ pono nimuat aha'ase'i Musei ainãpin mi'i hap yt eweikuap i apo'e. 4 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Nimo Musei to'e — Eiwo'o'atoiat teran pote ewetunug miwan popera tote yt eiwo'owese i hap morekuat ehamo mi'i hawyi ti waku eiwo'o'atoiat e Musei sa'awy'i i'atu'e. 5 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — Eweikuap kat pote Musei einãpin mio tã e. Pyno ahenoi ehepe. Ta'i yt eiwo'oky'e kuap i ti eipy'a heg mote. Mi'i pote ti Musei mio tã e miwan me e. 6 Ma'ato sa'awy'i sese ti yt mi'i tã hin i katupono sa'awy'i te ti Tupana tunug miit ipa'iat iwary'i e. 7 Mi'i tupono waku ihainia ti'atoiat to'ywot toty hawyi tehary'i wywo toĩne'en e. 8 Mi'i hawyi ihainia tehary'i wywo wẽtup piit ieĩne'en hap ewy ra'yn topyhu'at e. 9 Mi'i tupono yt eweitek tei'o Tupana mipo'i wo'okyi'at hap e. 10 Getap wiat hawyi iwyria'in apo'i'atu'e Iesui pe — Kat to'e hawe som mio tã i'atu'e. 11 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Uwe uwe tehary'i atoiat mi'i hawyi toĩne'en wẽtup ok wywo i ra'yn mi'i hat ti yt naku i inug tehary'i sa'awy'i pe Tupana wanẽtup hawe e. 12 I'ewyte ti uwe te'aito atoiat mi'i hawyi toĩne'en wẽtup ok wywo i ra'yn mi'i hat ti yt naku i inug te'aito sa'awy'i pe Tupana wanẽtup hawe e. Mi'i tã ti yt naku i kahato ewetunug uimohey haria eipe pote e Iesui.

MATEU 19.13-15 IRUKA 18.15-17 PIAT EWY

13 Mi'i hawyi miit'in te'eropo'ok teran hirakaria Iesui ewawi i'atuewaku topo wuat hamo. Ma'ato ipotmu'eria ti'atupyhyp hirakaria howawi waĩ'i'atu'e. 14 Mi'i pote ipy'ahak Iesui temiit'in ete hawyi to'e — Tero tõ'ẽ uhowawi hirakaria e. Yt eweipyhyp tei'o uhowawi hirakaria pãi e. Katupono karãpe Tupana topyhu'at Wuat'i Ywania Miit'in Porekuat no mi'i hap e'at pe hemiit'in imohey haria hirakaria ewy ra'yn tukupte'en hetama pe. 15 Pywo pe ti eweiwat teran aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hap kape pote aikotã hirakaria tiky'esat tuwehyt'ok ta'atuty ta'at'ywot kapiat hap ewy o eweiky'esat eiwehyt'ok hap ma'ato yt pote ti aru yt eiwehyt'ok hin i atipy pe e Iesui topotmu'eria pe. 16 Mi'i hawyi hirakaria toi'atu'okhytsat hawyi topo wo toi'atuewaku.

MATEU 19.16-30 IRUKA 18.18-30 PIAT EWY

17 Mi'i hap totepyi Iesui toto ra'yn. Mi'i turan wẽtup ok hekat rakat pun'e Iesui owawi mu'ap upi. Put'okto'e hawyi tuwepỹ'ãtutuk howa kape. Mi'i hawyi to'e — Wo'omu'e hat waku kahato En e. Mi'i pote uimu'e katupono atiky'esat wyti areĩne'en wuat'i e'at piat hap e ma'ato yt atikuap i kahato kat som atunug waku ha'up mo e. En ni wakuat kahato e. 18 Mi'i hawyi Iesui to'e mekewat miit pe — Tupana yn ni wakuat e. Uito wakuat ere'e apo. Uito Tupana ewanẽtup hawe apo e. 19 Mi'i hawyi Iesui to'e tope — Etikuap apo Tupana wo'onãpin hap ko'i yt erepot'auka tei'o e hap yt wẽtup ok wywo tei'o ehary'i e'aito e hap yt sero'ok'ere tei'o e hap yt eso tei'o e hap yt erepotma'at tei'o e hap etimõtypot e'ywot ety e hap etikuap apo'e. Ta'i mio tã e hap etikuap e Iesui kurum iwasu hekat rakat pe. 20 Mi'i hawyi kurum iwasu tiwesat — Ta'i uihire pyi te ti yt ati'aparap i mio tã e hap ete e. 21 Mi'i hawyi Iesui teha'at howawi iky'e kahato hap wywo hawyi to'e — Mehĩ wẽtup mo etunug

hawyi waku ereĩne'en ne'en Tupana wywo e. Pyno motoro e'yat kape hawyi etimõ'ẽ yne ekare'en yt hekat i rakaria pe hawyi era'aipok uhowawi ereto uhupi hamo e. Mi'i pote ti aru ekare'en sese etipuẽti Tupana etama pe e. 22 Mio tã e Iesui pote paa'e ne'i ra'yn hawyi toto Iesui kaipyi yt iwepit i ra'yn katupono iwat hekare'en iwato kahato pote yt toimõ'ẽ teran i. 23 Mi'i hawyi Iesui teha'at temiit'in kape hawyi to'e — Are pãi niatpo kahato ti rat wekare'en ky'e haria tuwehyt'ok aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hawe e. 24 Mi'i hawyi hemiit'in te'eruwewanẽtup kahato ihay kape mi'i hawyi Iesui to'e i — Ta'i niatpo kahato ti rat wekare'en mohey hat teke aikope Tupana Morekuat no toĩne'en hawe e. 25 Ta'i niatpo kahato aikotã aihũ iwato rakat Kameru teke awi ehapo ka'a puo hap ewy e. Mi'i hap ewy ma'ato ti po'og niatpo tuwehyt'ok Tupana etama pe wekare'en mohey haria e temiit'in me. 26 Mi'i hawyi hemiit'in gyt'i'atu'e i ra'yn hawyi te'ero'e to'ope — Pyno yt uwe i hekat rakat pono teke kuap atipy pe i'atu'e. Mi'i hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Yt uwe i aru pono hekat rakaria Tupana mi'atuehakyera'at rakaria i'atu'e. 27 Mio tã i'atu'e pote Iesui teha'at i'atuewawi hawyi to'e — Pywo ti rat yt uwe i tuweehakyera'at kuap tuwewi. Tupana yn ti'atuehakyera'at kuap miit'in e. 28 Mi'i hawyi Peteru to'e ra'yn — Urumu'e hat sa'awy'i te ti uru'atoiat yne meimuẽwuat ko'i uruekat eupiat urutuwat hamo e Peteru Iesui pe. 29 Mi'i hawyi Iesui to'e — Atikuap eimi'atoiat yne hap e. Ta'i pywo ti rat are'e ehepe uwe uwe uhehay moherep wẽtup ywania pe toto uiky'e haype hawyi i'atoiat to'yat towyria'in toty to'ywot tomẽpyt'in tomikoi ko'i mi'i hat po'og toipuẽti sa'awy'iwuat wakuat tomi'atoiat hap ko'i kai e. 30 Mi'i hawyi toipuẽti mesuwarotiat ko'i kai po'og po'og na'yn sa'awy'iwuat kai aikotã 100 hap ewy aru toipuẽti to'yat ko'i towyria'in toty'in tomẽpyt'in tomikoi ko'i sa'awy-'iwuat wẽtup takat tomi'atoiat kai 100 hap ewy aru toi'atupuẽti e. I'ewyte ti aru eweipuẽti miit'in mikyry'i hap uhehay upi uhupi eweiwat pote e. I'ewyte mesuwarotiat toku'uro hap saipepiat toipuẽti hamuat toieĩne'en hap yt sakewuat ikahuro rakat i ra'yn e. 31 Mekewat e'at pe ti aru ipoity kahato sa'awy'iwuat mesuwarotiaria iwato rakaria te'eropyhu'at kurin rakaria wo yt miit'in mimõtypot ko'i i wo e. Ma'ato sa'awy'iwuat kurin nakaria paa'e haria ti aru te'eropyhu'at po'og iwato rakaria wo po'og mimõtypot ko'i wo wuat'i miit'in kai atipy pe e Iesui temiit'in me.

MATEU 20.17-19 IURKA 18.31-34 PIAT EWY

32 Mi'i hawyi Iesui ipot'am towyria'in e'yianme tawa wato Ierusarẽi kape. Mi'i hawyi te'eroken'ẽ kahato ipotmu'eria i'ewyte i'atuwuwu kahato katupono — Ta'i itote tukupte'en ai'auka teran haria i'atu'e to'ope. Mi'i pote toi'atukaykay tuwewawi temiit'in hawyi tohenoi i'atuepe aikotã aikotã tawa wato Ierusarẽi miaria tunug tuwetiat hamuat. 33 — Wato hamuat wyti tawa Ierusarẽi kape e. Put'okwato'e itote hawyi ti aru Uito Eheyke'et pa'i kororia miwan enoi haria uipag na'yn surara'in po pe ra'yn e. Mi'i hawyi mi'iria ti aru uipo'oro ra'yn ui'auka hamuat kape e hawyi ti aru irania'in ywania po pe uipag ui'auka hamo e. Mi'i hawyi te'erehay mikyry'i kahato uhete. 34 I'ewyte kuitu'i'atu'e uhete e. Mi'i hawyi ti aru uipokpok ta'yn hawyi ti aru ui'auka ra'yn wen ma'ato ti aru mye'ym e'at yn areĩne'en gu'uro pe hawyi ti aru areĩne'en i ra'yn Uito Eheyke'et e Iesui mu'ap upi tawa Ierusarẽi kapiat tuwat hap upi.

MATEU 20.20-28 PIAT EWY

35 Mi'i hawyi hemiit'in Iuwãu Tiaku Sepeteu sa'yru'in tuwat Iesui kape hawyi ta'atuhẽtup tope — Urumu'e hat etum uruepe kat urumiky'esat ok tã i'atu'e. 36 Mi'i hawyi to'e — Pyno kat som eweiky'esat atum ehepe e. 37 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Pyno karãpe eropyhu'at Wuat'i Miit'in Porekuat no mi'i turan ni aru uruiky'esat uruta'apyk po'og e'yatype etu'isaria wo emimõtypot ko'i irania'in kai i'atu'e. 38 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — U yt eweikuap i kahato kat som ewehẽtup uhepe hap e. Pyno uhekui'a pyi apo eiwe'y'ukuap e. Uhatek hap apo ewehã'ãg kuap e. 39 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Ta'i uruhepap kahato i'atu'e. 40 Mi'i hawyi Iesui to'e — Pywo eiwe'y'u aru ti uhekui'a pyi i'ewyte ewehã'ãg irane uhatek hap e ma'ato eimiẽtup uhepiat ti yt atum kuap i ehepe katupono Tupana ti'airo yn na'yn ui'yatypiat apyk hanuaria e Iesui Tiaku Iuwãu pe. 41 Mio tã i'atu'e ta'atuhẽtup Iesui piat pote irania'in hemiit'in i'atupy'ahak Iuwãu Tiaku ete. 42 Mi'i hawyi Iesui ti'atukaykay i ra'yn tuwewawi hawyi to'e i'atuepe — Uhekatuwyria e eweikuap apo aikotã mesuwarotiat morekuaria te'eruwemowato kahato hap e. Ta'i ta'atupo'oro kahato ti ta'atuemiit'in sehay pirik wo e. 43 Ma'ato mesuwarotiaria eporekuaria ewy yt atiky'esat hin i eweikupte'en e. Ma'ato uwe wemowato teran hat wuat'i powyro hano atiky'esat e. 44 Uwe topyhu'at ei'akag wo teran mi'i hat waku topyhu'at ehemiit no Eheyke'et ewy e. Katupono Uito Eheyke'et ariot mesuwat yi kape miit'in eropat hamo e. Ma'ato yt miit'in miat uheropat hamo i ariot mesuwe e. 45 Ta'i miit'in hep yt nakuap i pywiat hamo ariot ehowawi e. Ta'i uheĩne'en hap atum irane wuat'i miit'in kyi'at Tupana wanuat sa'up mo atum uhuu e Iesui topotmu'eria pe.

MATEU 20.29-34 IRUKA 18.35-43 PIAT EWY

46 Mi'i hawyi Iesui put'ok'e i tawa Ieriko pe temiit'in nywo. Mi'i hawyi tuwenõ'ẽ mekewat tawa pyi miit'in tok puo. Mi'i hawyi tawa ekuekai mu'ap tote toĩne'en mehĩ Patimeu apyk pe. Mi'i ti yt iha pytig i. Wuat'i kaipywiat kat ẽtup hat toĩne'en. Mi'i ti Timeu sa'yru. 47 Mi'i hawyi toikuap ta'yn Iesui tawa Nasare piat ut hap hawyi tohẽtup haty wo Iesui pe — Morekuat Tawi Sa'yru uhehakyera'at En e. 48 Ma'ato so irania'in — Wãi'i'atu'e ehay pirik kahato. Epo'inik to i'atu'e. Ma'ato po'og ne'i haty wo iwẽpap'i tuwatka watka — Morekuat Tawi Sa'yru uhehakyera'at En e Iesui pe. 49 Mi'i hawyi Iesui topyhu'at hawyi to'e — Eweikaykay ro meikowo yt iha pytig i rakat e i'atuepe. Mi'i hawyi te'ero'e Patimeu pe — Iesui ekaykay ra'yn koitywy uhyt mimi i'atu'e. Pyno epoĩ'ãm no ereto ro ewepit ro i'atu'e. 50 Toikuap hawyi topysop toipun hawyi ipoĩ'ãm peso'e hawyi toto ra'yn Iesui kape. 51 Mi'i hawyi apo'e Iesui tope — Pyno kat aru emiky'esat atunug epe e. Mi'i hawyi toiwesat — Wo'omu'e hat uheha pakup i nug hap atiky'esat e. 52 Mi'i hawyi Iesui to'e tope — Pyno koitywy waku ra'yn eha ete katupono uimohey hap emoehãite ra'yn e. Mi'i hawyi meremo waku ra'yn tuete ta'akasa i ra'yn. Mi'i hawyi Patimeu toto mu'ap upi Iesui upi sa'awy'iwuat yt iha pytig i rakat.

11

MATEU 21.1-11 IRUKA 19.28-40 IUWÃU 12.12-19 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn tawa wato Ierusarẽi kape towyria'in wywo. Put'okto'e mekewat yity'ok Uriweira ypia yity'ok hap het rakat tote hawyi te'era'am hawyi te'eropyhu'at mekewat yity'ok tote. Yt pya hin i ra'yn tawa wato Ierusarẽi kai tawa Pewake kai tawa Petania kai tukupte'en itote. 2 Mi'i totepyi toi'atupo'oro typy ok temiit tawa Ierusarẽi kape — Eweiwat ro mekewat tawa kape hawyi put'ok'ewei'e hawyi aru ewei'akasa aru wẽtup i'atuhũ Iumentu mẽpyt ta'asaity piat eweipuẽti aru e. Mekewat i'atuhũ Iumentu mẽpyt pakup takat toĩne'en katupono yt uwe i hewyry itotiat rakat te toĩne'en i'atuhũ e. Pyno mi'i hawyi o waku ewei'asaitypok hawyi o eweterut ra'yn i'atuhũ uhowawi katupono uhewyry teran mekewat Iumentu mẽpyt rote areto tawa wato Ierusarẽi kape teran e Iesui typy ok temiit'in me. 3 Mi'i hawyi to'e i tomipo'oro ko'i pe — Ta'atukuap teran aru — Kat hamoĩ ewetioto uruhũ i'atu'e hawyi waku ewei'e aru — Aika'iwat wyti ipuru porap'i eihũ uhyt'i'in waku ewei'e o ika'iwaria pe e Iesui typy ok tomipo'ororia pe. 4 Mi'i hawyi tuwat ra'yn hawyi mi'i Iesui e hap ewy ra'yn ta'atupuẽti itote i'atuhũ Iumentu ta'asaity pe mu'ap tote oken note. 5 Mi'i hawyi ta'atu'asaitypok pote itotiaria apo'i'atu'e — Kat hamoĩ ewetioto uruhũ i'atu'e. 6 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Aika'iwat Iesui wyti ipuru meremo i'atu'e. Mi'i hawyi so — Pyno waku i'atu'e. 7 Mi'i hawyi ti tuwat ra'yn i'atuhũ wywo Iesui kape. Put'ok'i'atu'e hawyi ta'atuporokpun i'ok tote ta'atuesokpe ko'i i'atuhũ tote. Mi'i hawyi Iesui ta'am na'yn apyk pe mekewat Iumentu pakup ok tote. 8 Mi'i hawyi irania'in iporokpun ta'atuesokpe yi upi. Ta'atuterek i'yhop ko'i haga ko'i ga'akoran ko'i hawyi ta'atuporokpun howa kai ipu'ap mokahu hamo morekuaria pu'ap ewy. 9 Mi'i hawyi yianmiaria wat'ymuaria te'erehum ta'atuehay wepit wywo — Ta'i waku kahato ti Tupana i'atu'e. Meiũwat Miit ti Tupana Mimõtypot i'atu'e. 10 Meiũwat Miit ri Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat aikotã morekuat Tawi ewywanuat i'atu'e. To'iro Tupana Mipo'oro Morekuat Tawi Saipepiat sese mõtypot hamo i'atu'e mekewat mu'ap upiaria sem tuwat tuwat Iesui upi tawa wato Ierusarẽi kape turan. 11 Put'ok'e tawa wato Ierusarẽi me hawyi Iesui teke Tupana mõtypot hawe. Mi'i hawyi teha'at yne hawyi toto i tawa wato Ierusarẽi myi wãtym neran moity'i pote toto mekewat tawa hit Petania kape temiit'in 12 ok takaria wywo.

MATEU 21.18-19 PIAT EWY

12 He'ihot'ok pe tawa Petania kaipyi ta'aipok i ra'yn Ierusarẽi kape. Mi'i hap tote mu'ap upi Iesui hesy'at kahato ra'yn. 13 Mi'i hawyi ta'akasa Wiku yp kape pya wuat kape i'yhop kahuria rakat kape. Mi'i hawyi toto haat ky'ewi ma'ato yt kat i haat toipuẽti. I'yhop yn toipuẽti hesy'at turan. Yt haat rakat i. 14 Mi'i hawyi Iesui to'e Wiku yp we hawyi — Are pãi e pyno mi'i hawyi wyti aru yt sake i ra'yn esaat e. Yt uwe i ra'yn ti aru esaat'u e tesy'at hap wywo te. Mio tã e hap hemiit'in tikuap.

MATEU 21.12-17 IRUKA 19.45-48 PIAT EWY

15 Mi'i hawyi Iesui toto temiit'in wywo i ra'yn Ierusarẽi kape. Put'okta'atu'e hawyi tuwehyt'ok i ra'yn Tupana mõtypot yat wato pe. Mi'i turan kare'en kyi'at haria weneru'i weneru'i e haria tukupte'en itote typy'i kahato toipuẽti. Mi'i hawyi Iesui ti'atuporenõtem i ra'yn mi'iria Tupana mõtypot yat wato hawyi. Mi'i hawyi Iesui i'atuetineiru pat'ok pat'ok hap mesa yparakai ko'i tohytpok yne. Mi'i hawyi pykasu weneru haria e'amyap ko'i tohytpok yne. Toi'atusopo yne i'atukat weneru haria. 16 Mi'i hawyi herut haria toi'atupyhyp ta'yn yt toiky'esat i ra'yn Tupana mõtypot yat wato e'okipy sakpo tokoka'at. 17 Mi'i hawyi mi'i

haria toi'atunãpin haty wo — Yt eweikuap i apo aikotã Tupana to'e Isaia miwan me — Ui'yat rat ri atiky'esat wuat'i ywania ehay uhowawiat hamuat e. Ma'ato ti Tupana mõtypot yat ewetunug sero'ok'e haria yat no ne'i are e. Yt naku i kahato ewetunug are e Iesui Tupana mõtypot yat piaria kare'en weneru haria pe. 18 Mi'i tã na'yn tutnug mote miwan enoi haria pa'i akagnia tikat kahato ra'yn aikotã miat i'auka hamuat ma'ato te'eroken'ẽ Iesui pupi kat pote typy'i poity'i ihay upiaria pote. 19 Mi'i hawyi wãtym'i irane hawyi toto Iesui tawa Ierusarẽi myi temiit'in wywo.

MATEU 21.20-22 PIAT EWY

20 Mi'i hawyi he'ihot'ok pe hunete Iesui toto i ra'yn towyria'in nywo Ierusarẽi kape. Mi'i hawyi mu'ap upi iwyria'in te'eraha'at i mekewat Wiku yp kape. Mi'i turan i'yp gag na'yn hapo wywo ra'yn. 21 Mi'i hawyi ti Peteru to'e — Urumu'e hat mekewat Wiku yp iku'uro ra'yn emisaty'i saty'i e. 22 Mi'i hawyi Iesui ti'atunãpin — Ta'i eweimohey ro Tupana haty wo e. 23 Pywo pe ti are'e ehepe uwe uwe meiũwat yity'ok wato rakat ewywuat pe to'e — Ereto ro meiũpepyi y'y wato kape hawyi min'ere ro y'y wato pe imohey hap wywo yn mi'i pote ti aru topopy ra'yn meremo yity'ok y'y wato kape hawyi min'e imohey hap ok tã are e. 24 Mi'i tupono ti karãpeĩ eimiky'esat ehẽtup Tupana pe imohey hap wywo ewei'e ro eipy'a pe — Tut aru tut aru pãi tut aru an uimiẽtup ewywuat ewei'e ro eipy'a pe e. Katupono imohey hap wywo ehẽtup Tupana pe pote eimiẽtup ewy tutunug ehepiat tomohey hap ok tã tutunug. Mi'i pote ti meremo aru eipo pe ra'yn eimiky'esat toĩne'en Tupana miium emiẽtup hap ok tã. 25 Pyno Tupana kapiat ehehay hamo eweimohãpyk to eipy'a piat yt eiwo'owese i hap ko'i mi'i pote ti aru Ei'ywot atipy piat timohãpyk yne eiminug yt nakuap i ko'i e. 26 Ma'ato yt waure wo i eweikupte'en mote ti aru Ei'ywot atipy piat i'ewyte yt waure wo i toĩne'en eiminug sa'ag ko'i ete e Iesui temiit'in me Wiku yp gag na'yn hap tote apo'e haria pe.

MATEU 21.23-27 IRUKA 20.1-8 PIAT EWY

27 Mi'i hawyi put'ok'e i ra'yn Iesui tawa wato Ierusarẽi me. Mi'i hawyi Tupana mõtypot hap yat puo hewyry. Mi'i hawyi pa'i akag ko'i seko miwan enoi haria i'ewyte nagnia tipuẽti Iesui itote. 28 Mi'i hawyi apo'i'atu'e Iesui pe 29 — Uweĩ epo'oro ga'atpo meketã nug hamo Tupana mõtypot yat pyi uruemiit'in sopo hamo i'atu'e. 30 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Pyno ahenoi aru ehepe wen ma'ato sa'awy'i ewehenoi uhepe uwe ipo'oro Iuwãu wo'oset'ok hamo sio Tupana sio miit'in e Iesui. 31 Mi'i hawyi ta'atukat Iesui wesat hamuat hap. Mi'i hawyi te'eruwanẽtup — Kat wato'e som waku watiwesat i'atu'e. Sio Tupana ti Iuwãu po'oro hat wato'e pote ti ren — Kat poteĩ pyno yt eweimohey i Iuwãu e aru ahepe. 32 Ma'ato miit'in mipo'oro ti Iuwãu wato'e pote aru i'atupy'ahak ahete irania'in katupono irania'in Iuwãu mohey haria tukupte'en i'atu'e to'ope. 33 Mi'i hawyi ta'atuwesat Iesui — Uhyt yt uruikuap i sese uwe ehay pyi Iuwãu topotset'ok i'atu'e. Mi'i pote Iesui ti'atuwesat — Yt uiwesat i pote mi'i hawyi yt ahenoi i ehepe uwe ehay pyi ati'atusopo weneru'i weneru'i'e haria pya Tupana mõtypot yat pyi hap e Iesui pa'i akag ko'i miwan enoi haria pe.

12

MATEU 21.33-46 IRUKA 20.9-19 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui henoi hã'ãkap wuo i'atuepe sehay — Wẽtup e'at pe so wẽtup ok miit tuwanẽtup Uwa ypia nug tepiat hap ete e. Mi'i hawyi toikoi hawyi toi'atupyhyp kurara wato pe hawyi tutunug nu ka'a wato Uwa hy sat hamuat e. Mi'i hawyi so i'ypia py'asetpe tuwepytypnug ywaiti rakat surara eiam Uwa u haria pupi Uwa ero'ok haria pupi e. 2 Hãpyk yne hawyi ipotpap takaria po pe ra'yn toipuru. Mi'i hawyi so toto ra'yn tewyry hamo e. Meiũran haat hap e'at pe so toipo'oro wẽtup ok temiit Uwa po'ok hamo e. 3 Mi'i hawyi put'ok'e ipotpo-'oro imikoi ypia pe ma'ato yt i'atuwese i ra'yn imipo'oro ete. Yt ta'atuium neran i ra'yn ta'atumipo'ok e. Mi'i hawyi ta'atupytyk hawyi ta'atupokpok kahato ra'yn. Mi'i hawyi ta'atuporera'aipok yt kat nywo i ra'yn e. 4 Mi'i hawyi wẽtup ok temiit i ra'yn ika'iwat tipo'oro ma'ato i'ewyte mi'i ipotpap takaria ti'ahyk ahyk i'akag ete e. Mi'i hawyi i'atumikyry'i wo ne'i ra'yn. 5 Mi'i hawyi wẽtup ok temiit i ra'yn toipo'oro. Mi'i ti ta'atu'auka ra'yn e. Mi'i hawyi irania'in i ra'yn toi'atupo'oro ma'ato i'ewyte te ta'atunug irania'in ta'atu'ahyk ahyk irania'in ta'atu'atu'uka ne'i ra'yn e Iesui. 6 Mi'i hawyi Ha'yru yn na'yn topyhu'at Imiky'e kahato. Mi'i ti ma'ato toipo'oro — Ta'i Uha'yru sese tupono ti aru ta'atumõtypot kahato ra'yn Mi'i Miit rat pãi e so tuwanẽtup hawe e. 7 Ma'ato ti yt hin i. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — To'iro wati'auka I'ypia Ka'iwat Sa'yru i'atu'e. Katupono ti aru meiũran Mi'i ra'yn Ika'iwat Pakup mo i'atu'e. Wati'auka hawyi mono aipo pe yne ra'yn topyhu'at mesuwat mikoi ypia i'atu'e ne'i to'ope e Iesui tuwepiat. 8 Mi'i hawyi ta'atu'auka ra'yn Ha'yru hawyi ta'atupugha ipiit mikoi i'ypia kaipyi e. 9 Mi'i hawyi Iesui to'e — Kat aru mi'i hawyi mikoi ypia Ka'iwat tunug Tosa'yru auka haria ete e. Ta'i tut hawyi ti aru toi'atu'uka mi'iria hawyi ti aru wẽtup ywania po pe i ra'yn toipuru te'yi e Iesui nagnia pe to'auka teran haria pe. 10 Mi'i hawyi

Iesui to'e i'atuepe — Yt karãmuo i apo eiwemu'e miwan me aikotã Tupana to'e sa'awy'iwuat hap ete — Meiũran aru Wẽtup ok Uimi'airo i'apy'yha ewywuat netap nug haria yt tiky'esat i uimõtypot yat nug hamo e Iesui. Ma'ato mi'i ti aru topyhu'at netap akywyt yp mo ipo'og hesaika irania'in kai e. 11 Mi'i wyti Aipotypot minug ikahu kahato rakat atipuẽti e. Mi'i wyti aru akywyt yp mo aha'awynug uimõtypot yat sese ui'yat nug haria yt tiky'esat i pytkai e ti miwan me e morekuat Tawi miwan 118.22 pe. 12 Mio tã e pote hewanĩkaptia te'eruwanẽtup kahato hawyi te'ero'e — Ahete ti mio ihay yt watiky'esat i Iesui pote i'atu'e. Mi'i pote ta'atupytyk teran Iesui ma'ato typy'i poity'i iwyria'in pote te'eroken'ẽ hawyi tuwat Iesui yatypepyi.

MATEU 22.15-22 IRUKA 20.20-26 PIAT EWY

13 Mi'i hawyi meiũran morekuat Eroti emiit ta'atupo'oro Iesui kape nagnia ehay enoi haria Iesui ehay aparap ta'atuehay wuat hamo tuwat. 14 Mi'i hawyi apo'i'atu'e — Wo'omu'e hat i'atu'e ta'i uruikuap En. Pywo ti ehenoi hãpyk yn Tupana kapiat pu'ap wuat'i miit'in me katupono yt uwe pupi i ereken'ẽ i'atu'e. Wẽtup ehay yn ehenoi wuat'i miit'in i'atu'e. Mi'i tupono urunãpin En. Waku apo ahetineiru watipat'ok morekuat wato Sesa pe sio yt i'atu'e Iesui pe. 15 Ma'ato Iesui tikuap toiã'ãg ne'i hap morekuat mõpy'ahak hap. Mi'i hawyi toi'atuwesat — Kat poteĩ mio tã ewei'e sio apo uhã'ãg hap e. Eweterut ro uhepe tineiru i'ape rakat ara'akasa mono pyno e Iesui apo'e haria pe. 16 Mi'i hawyi ta'atu'erut ra'yn hawyi Iesui apo'e i'atuepe — Uwe iã'ãkap kahu pyno meiũ tineiru ete toset wywo e. Mi'i hawyi ta'atuwesat — Ta'i morekuat wato Sesa iã'ãkap ti i'atu'e. 17 Mi'i hawyi Iesui to'e — Pyno waku watum morekuat wato pe towanuat ko'i sa'up e. Ma'ato Tupana wanuat ko'i sa'up waku watum Tupana pe e. Mi'i hawyi mio tã e Iesui pote te'ero'e to'ope — Pywo ti rat ihay hãpyk kahato Iesui wyti i'atu'e. Ta'i tuwe'eg kahato ti ihay i'atu'e to'ope Iesui ewanĩkaptia.

MATEU 22.23-33 IRUKA 20.27-40 PIAT EWY

18 Wẽtup e'at pe hawyi tõ'ẽ Iesui kape wo'omu'e haria. Mi'iria so miit'in mu'e aiku'uro hawyi ti yt kat i ra'yn aheĩne'en pakup i hap e haria. Mi'iria so apo'i'atu'e Iesui pe. 19 — Wo'omu'e hat nimo te Musei miwan ainãpin hap mio tã e — Karãpe eheyke'et iku'uro ma'ato yt kat i imẽpyt mi'i pote waku hehiwu iywyt ehary'i wo iku'uro rakat mẽpyt nug hamo e ti Musei mienoi nimuat Mekewat Musei miwan miat Teuterunumiu 25.5 pe i'atu'e. 20 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe so iywyt sem nakaria toĩne'en. Mi'i hawyi so i'atuyke'et tipuẽti tehary'i ma'ato meiũran so iku'uro yt imẽpyt i te turan i'atu'e. 21 Mi'i hawyi so iywyt wywo i ra'yn hehiwu toĩne'en i'atu'e. Mi'i i'ewyte yt imẽpyt i te turan so iku'uro ra'yn i'atu'e. 22 Meiũran 7 ok takat topap yne ta'atuehiwu yatype ma'ato yt wẽtup ok i imẽpyt topyhu'at i'atu'e Iesui pe. Mi'i hawyi so iku'uro ra'yn i'atuehiwu i'atu'e aiku'uro hawyi yt kat i aheine'en hap e haria Iesui pe. 23 Mi'i hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Atipy pe hawyi mekewat hiwu uwe te'aito wywo toĩne'en kat pote 7 he'aito toĩne'en mesuwe pote. Mi'i hawyi apuru uwe wary wo mekewat haryporia katupono 7 ok he'aito i'atu'e Iesui pe. 24 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Ta'i ewei'aparap kahato wyti katupono yt eweiwanẽtup hãpyk hin i wyti uhyt'i'in e katupono Tupana mienoi yt eweikuap i kahato i'ewyte Tupana esaika hap yt eweikuap i kahato e i'atuepe. 25 Karãpeĩ tuwenõ'ẽ gu'uro pyi miit'in mi'i hawyi ti aikotã Tupana emiit'in atipy piaria ewy te'eropyhu'at. Ma'ato yt he'aito rakaria i yt iwary rakaria wo i ra'yn tukupte'en itote e. 26 Mi'i hawyi Iesui to'e — Eipe ti aiku'uro hawyi ti yt kat i ra'yn aheĩne'en pakup i hap e haria e. Pyno ahenoi teran wẽtup sehay ehepe gu'uro pywiat aheĩne'en pakup i hap e. Yt karãmuo i apo eiwemu'e Musei miwan ete aikotã aria'yp wuk'e hat kaipyi to'e Tupana Musei pe — Uito ti Aparãu eTupana Isaki eTupana Iako eTupana Uito e Tupana Musei pe sa'awy'i e Esutu 3.6 pe. 27 Mi'i tupono are'e ehepe Tupana ti yt map haria eTupana i ti. Ta'i uhyt'i'in Tupana ti ieĩne'en haria eTupana yn hap watikuap e. Mi'i pote Aparãu Isaki Iako yt karãpiat i iku'uro rakanuaria ma'ato wuat'i e'at piat ieĩne'en hanuaria mi'iria e Iesui yt kat i aheĩne'en hap aiku'uro hawyi e haria pe.

MATEU 22.34-40 PIAT EWY

28 Mi'i turan wẽtup ok miwan enoi hat tikuap yne Iesui wesat waku hap ko'i pote apo'e Iesui pe — Uhyt e kat e hap som ewanẽtup hawe irania'in kai po'og iwato Tupana wo'onãpin hap e. 29 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Pyno ahenoi po'og iwato rakat epe e. Mio tã e ti miwan me tohenoi Isareu ywania pe — Wẽtup Tupana yn ni toĩne'en e Aipotypot no e. 30 Tupana ro eweiky'e kahato yne yne eipy'a pe yne yne eiwanẽtup hawe yne yne eiwe'eg hawe e ti e Musei tomiwan Teuterumumia 6.5 pe e Iesui tope. 31 Mi'i hawyi wẽtup wo'onãpin hap toĩne'en porap i'ewywuat — Eti'atuky'e miit'in irania'in aikotã aikotã eweky'e hap ewy e Musei tomiwan Irewitiku 19.18 pe. 32 Yt kat i ti wẽtup po'og iwato wo'onãpin hap mesuwat kawiat rakat e Iesui tiwesat. 33 Mi'i hawyi mekewat miwan enoi hat Iesui pe to'e — Ta'i waku ti watiky'e Tupana yne yne aipy'a pe aiwanẽtup hawe aiwe'eg hawe e i'ewyte irania'in

waku wati'atuky'e aiweky'e hap ewy e. Pywo pe ti mi'i po'og waku watunug ikamhig se wuk hamuat sio aihũ aimiium Tupana piat kai. Ta'i po'og waku watiky'e Tupana aipy'a pyi e Iesui pe. 34 Mi'i hawyi Iesui tipuẽti iwesat hamuat ikahu rakat sehay. Mi'i hawyi Iesui to'e tope — Ta'i porap yn na'yn ni en Tupana emiit no e Iesui miwan enoi hat pe. Mi'i hawyi yt ta'atuhã'ãg po'og i Iesui ehay aparap ta'atuehay wuat hamo katupono iwesat hap pupi te'eremõti ra'yn iwesat hap waku yne yne pote.

MATEU 22.41-46 IRUKA 20.41-44 PIAT EWY

35 Mi'i hawyi to'e Iesui Tupana mõtypot yat piaria pe — Kat poteĩ einãpin haria mio tã i'atu'e ehepe — Wẽtup ok morekuat Tawi emiariru aru topyhu'at Wuat'i Miit'in Porekuat no i'atu'e ehepe e. 36 Ma'ato nimo te Tupana Pã'ãu mikuap morekuat Tawi to'e — Tupana ti to'e Uhetupana pe — Era'apyk to uipo sese kai e. Mi'i hawyi ti aru ati'atu'akit torania e'akit reran haria e. Mi'i hawyi ti aru yt kat i'atu'e i ra'yn ewanĩkaptia aru katupono atunik yne ra'yn e wyti Tupana uhepe e morekuat Tawi e Iesui. 37 — Kat poteĩ pyno Tawi emiariru yn topyhu'at Wuat'i Porekuat no ewei'e ma'ato Tawi to'e — Tupana ti to'e Uhetupana pe e e Iesui. Mi'i hawyi mio tã e Iesui pote ti Tupana mõtypot hawiaria — Ta'i ihay se kahato ti Iesui i'atu'e ra'yn to'ope.

MATEU 23.1-7 IRUKA 20.45-47 PIAT EWY

38 Mi'i hawyi Iesui to'e — Eiwe'eg wo o einãpin haria ran mupi e. Katupono sokpe kahuria puo teran ikohyewyry miit'in ko'i upi e. Mi'i hawyi ta'atuky'esat miit'in wẽpowat kahuria i'atu'ekare'en kyi'at hap upi e. 39 I'ewyte Tupana mõtypot hawe ienuk turan ta'atueiam nug po'og waku irania'in kawiat hap ta'atuky'esat e. 40 Mi'i hawyi hiwuria ta'atuma'at ta'atu'yat ko'i kape ta'atuero'ok hamo e. Yt nakuaria i mi'iria pote meiũran aru po'og mi'iria Tupana ti'atumoso'opot irania'in kai e. Eiwe'eg wo o Tupana mõtypot yat piaria nãpin haria yt pywo i rakaria pupi e Iesui itotiaria pe.

IRUKA 21.1-4 PIAT EWY

41 Iesui henoi kahu ra'yn hawyi ta'apyk towyria'in nywo Tupana piat miium eiam yatype. Mi'i hawyi miit'in terut terut ta'atumiium Tupana pianuat ko'i. Mi'i hap kape Iesui iha'at. Mi'i turan hekat rakaria miium iwato ra'yn. 42 Mi'i turan wẽtup ok hiwu yt hekat i rakat i'atupy'asetpe hum tomiium kurin typy ape hit rakat yn tutum. 43 Mi'i hawyi Iesui teha'at kahato hawyi tekatuwyria toi'atukaykay hawyi to'e i'atuepe — Eweha'at ro mekewat haryporia hiwu kape e. Pywo pe ti are'e ehepe mekewat hiwu yt hekat i rakat miium po'og iwato Tupana pe hekat rakaria wat kai e. 44 Katupono hekat rakaria wyti hum Tupana pe ta'atuetineiru eĩpyt yn ma'ato mekewat hiwu tuwemi'ukyi'at hamuat tutum yne yne Tupana pe e Iesui towyria'in me.

13

MATEU 24.1-14 IRUKA 21.5-19 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui toto meiẽwat Tupana mõtypot yat koro pyi. Mi'i hawyi wẽtup ok ipotmu'e tuwẽpowat Iesui kape — Wo'omu'e hat e eraha'at ro meikowo e ikahu kahato rasig Tupana mõtypot hap yat nu wato kawiat e. 2 Mi'i pote Iesui tiwesat — Ta'i iwato kahato nu kawiat ikahu kahato e era'akasa ro e. Ma'ato meiũran ti aru yt wẽtup i ra'yn nu wato wo'ototiat totiat rakat topyhu'at e. Meiũran ti aru surara'in ti'atu'aporok'e yne nu wato wuat Tupana mõtypot yat yt kat i topyhu'at meiũpe e Iesui topotmu'e haria pe. 3 Mi'i hawyi tuwat ra'yn Uriweira ypia yity'ok kape ra'yn. Mi'i hawyi te'era'apyk yity'ok apypeke ra'yn. Itote pyi heremo yne Tupana mõtypot yat nu wato kawiat ko'i. Mi'i hawyi ipotpo'ororia Peteru Iuwãu Tiaku Ãtere ta'atuweran hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Urumu'e hat karãmuo aru meiẽwat Tupana mõtypot yat i'atu'aporok'e i'atu'e. 4 I'ewyte aikotã aikotã aru uruta'akasa yian Tupana mõtypot hap yat aporok'e hamo i'atu'e. Mi'i hap uruikuap teran mesup yianmete i'atu'e. Mi'i hawyi ti aru karãpe hut hamuat hap uruikuap ta'yn i'atu'e. 5 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Uiwyria'in eiwe'eg wo o katupono meiũran tut aru uhet ero'ok haria — Meiũ ra'yn Uito Iesui i'atu'e miit'in ma'at reran haype e. 6 Uito ti Tupana Mipo'oro Miit'in Porekuat nuat ra'yn i'atu'e ti aru miit'in me yt pywo pe i te'eropotma'at ne'i ti aru wẽtup mu'ap upi e. 7 Mi'i hap upi ti aru toĩ wu'uka hap ko'i wuat'i setama puo i'ewyte ehetama puo irania'in etama puo wyti aru yne kaipyi wu'uka hap sehay eweikuap ma'ato o yt gyt'ewei'e tei'o katupono ti aru yt ikahuro hap i te e. 8 I'ewyte ti aru wẽtup ywania wẽtup ywania wywo ti aru to'o'atu'uka atu'uka i'ewyte ti aru wẽtup setama wẽtup setama wywo to'o'atu'uka atu'uka yne mesuwat yi wato hap ok tã e. Mi'i hap ewy ti aru aikope aikope yi huruk huruk'e. Mi'i hawyi ti aru miit'in topap kahato yt kat i hin i mi'u pote e. Ma'ato meiũran ti aru po'og po'og haty wo rakat tut e. 9 Eiwanẽtup kahato o katupono wyti aru ehum wanĩkaptia po pe ra'yn eipe tu'isaria po pe ra'yn eipe e. Mi'i

hawyi ei'ahyk ahyk wyti aru Tupana mõtypot hawe e. Mi'i hawyi ti aru i'atuporekuat po pe i'atuetu'isa po pe ra'yn eipe ehum uhetiat enoi i'atuepiat hamo e. 10 Mesuwat uhehay wakuap wyti aru wuat'i miit'in me yi wato ok tã tuwemoherep ikahuro hap sese owakai te e. 11 Mi'i hawyi karãpe eipyhik ehehay kuap hamo mi'i pote o yt eweiken'ẽ tei'o mi'i hap e'at pe are — Kat som pono aru waku are'e atiwesat pãi an yt ewei'e tei'o eipy'a pe katupono ti aru mekewat e'at pe Tupana Pã'ãu ti aru eiwẽ pyi henoi e. 12 Mi'i hawyi ti aru to'okuasa to'o'auka toyke'et toywyt toinyt toty to'ywot tomẽpyt'in nywo yne yne wywo to'ope to'ope to'okuasa to'o'auka wyti aru e. 13 Katupono ti uimohey haria ti eipe mi'i pote ti aru wuat'i i'atupy'ahak ehete e. Ma'ato uwe uwe ta'atusaty'i saty'i pytkai yt uiwaure i wuat'i e'at pe mi'i hat ti aru Tupana miehakyera'at topyhu'at wuat'i e'at pe e Iesui.

MATEU 24.15-41 IRUKA 21.20-31 PIAT EWY

14 Iwan miat wo'omu'e hat uito ti Maku. Mesuwe atiwan uimiwan me Iesui e hap. Eweikuap to kat e som Iesui to'e meiũpe hap. Mio tã e Iesui — Ui'ywania sa'awy'i Tupana ehay moherep hat ase'i Tanieu tiwan kahato ahaig mipo'oro wuat'i porekuat ran hap etiat. Mi'i pote are'e ehepe karãpe ti aru ewei'akasa mekewat miit po'og po'og yt nakuat i rakat ahiag sa'yru — UIto ti Tupana e hat yt teiam me i Tupana mõtypot yat wato pe wuat'i miit'in porekuat no hawyi o eikohyeput haty wo ra'yn mekewat miit uhet ere'ok sa'ag nakat pyi yity'ok ko'i kape hawyi eiwemig no yi ka'a ko'i pe mi'i hat pupi ahiag mote are'e e. 15 Eihyha wo ro eweinõ'ẽ. Yt ewei'aipok tei'o i ra'yn o ei'yat kape ehekare'en sat hamo e. 16 Eipotpap turanuat put'ok'e pote o eikohyeput tawa Ierusarẽi myi o yity'ok kape yn na'yn. Yt ewei'aipok i ra'yn o ehesokpe pag hamo ei'yat kape e. 17 Mekewat e'at wyti aru yt naku i kahato mĩ u haria ete hupi'a rakaria ete e. 18 Ewehẽtup to Tupana pe — Yt etipo'oro tei'o mekewat ho'opot hap e'at sese i'aman mot pe ewei'e ro e. 19 Mekewat e'at ti aru po'og satek hap e'at wuat'i e'at kai Tupana piat yi nug hawyi te mesup te ahe'at kape yt irania'in e'at piat ewy i ra'yn po'og na'yn yt naku i e. 20 Ta'i miit'in topap topap kahato mekewat e'at pe e. Mi'i tupono ti aru Tupana titek ta'yn mi'i hap e'at — Yt atiky'esat po'og ho'opot hap e aru tomi'airoria etiano e. Yt pote miit'in topap yne mesuwat yi totiaria e. 21 Mi'i hawyi ti aru miit'in te'ero'e ehepe — Ta'i miit'in Porekuat Aipotypot Tupana Mipo'oro wyti put'ok'e ra'yn i'atu'e ti aru. To'iro ewei'akasa pyno i'atu'e ti aru ehepe. Ma'ato ti aru yt eweimohey tei'o — Eheso ewei'e ro i'atuepe e. 22 Katupono ti aru i'atu kahato — Uito Tupana Mipo'oro Eiporekuat nuat e haria ewywuat sa'ag ko'i te'eruwemoherep mesuwat yi totiat kape e. Tupana ehay henoi sa'ag haria ne'i yt pywo pe i ma'ato te'eruwemõtypot hanuaria e. Mi'iria ti aru aikotã aikotã imoherep ta'atuesaika hap iwato rakat i'atuminug ko'i ti aru yt miit minug kuap i ewy ta'atunug Tupana mi'airoria sese ma'at reran haype e. 23 Ta'i yianmete ra'yn ni ahenoi ehepe yne mi'i ho'opot hap e'at aikotã aru hap etiat e. Mi'i tupono eimitum o ra'yn eweikupte'en e. 24 Mi'i hawyi mekewat ho'opot hap e'at tokosap hawyi ti aru yt hẽtyhot i sese i ra'yn at i'ewyte waty i'ypyryp ra'yn e. 25 I'ewyte ti aru waikiru ko'i ta'atueiam myi hewo hewo hawyi ti aru huruk huruk'e atipy e. 26 Mi'i hawyi ti aru ariot i ra'yn Uito Eheyke'et Wuat'i Miit'in Yke'et Sese wo. Uhesaika kahato hawe ariot mesuwat yi kape uimõtypot kahato hawe ariot aru e. Te'era'akasa kahato hamuat uhut hap ywyhig me wuat'i miit'in e. 27 Mi'i hawyi ti aru atipo'oro Tupana potpo'ororia atipy piaria yne mesuwarotiat uimi'airoria uimohey haria atunug uhowawiat hamo mesuwat yi sasat kaipyi ta'atu'atunug uhowawi e. At min'e hap kaipyi at wẽtem hap kaipyi at posak hap kaipyi yne kaipyi ta'atu'atunug aru uhemiit'in sese e Iesui i'atuepe. 28 Mi'i hawyi Iesui to'e i temiit'in me — Pyno mesup ahenoi teran wẽtup sehay iã'ãkap ehepe e — Wiku yp i'yhop kyt ra'yn hawyi eweikuap ta'yn meremo i'aman mot ut hamuat e. 29 I'ewyte ti aru karãpe ta'atunug mesuwat uimienoi ewywuat mi'i hawyi ti aru eweikuap ta'yn meremo Uito Eheyke'et ut hamuat hap e. 30 Pywo pe ti ta'atunug ni aru yne mesuwat uimienoi ewy mi'i hawyi ti aru mesuwarotiaria uimohey haria ahaipepiaria wo ra'yn tukupte'en yne aheĩne'en hawe e. 31 Ta'i at waikiru yi ti aru ikahuro yne ma'ato uimienoi ko'i yne yt sake i ikahuro e Iesui. 32 Yt uwe i mesuwarotiaria ikuap karãmuo mekewat uhut hap e'at put'ok'e hap e. Yt atipy piaria i wyti ikuap yt Ha'yru i wyti ikuap. Ma'ato Ui'ywot atipy piat yn wyti ikuap e. 33 Mi'i tupono eiwatetup we o eweikupte'en katupono yt uwe i ikuap karãpe mekewat e'at put'ok'e hap e Iesui temiit'in me.

34 Mi'i hap ewy uhut hap e'at piat e. Mi'i uhehay iã'ãkap ewy — Wẽtup e'at pe so wẽtup ok netap ka'iwat koro toto tewyry hamo e. Mi'i hawyi temiit'in sem toi'atukaykay tohenoi aikotã i'atupotpap nuat ko'i mesuwiat tosaipe kawianuat turanuat hap ko'i henoi i'atuepiat hamo e. Mi'i hawyi to'e oken'ypy wato apykok hat pe — Ewatetup we o ereĩne'en karãmuo ui'aipok hap kape e. Put'ok'are hawyi worokaykay hawyi waku ero'okenhyp'ok uhowawi e. 35 Mi'i hawyi toto netap ka'iwat e. I'ewyte Uimohey haria eiwatetup we o eweikupte'en katupono yt eweikuap hin i karãmuo Uito Ei'yat Ka'iwat put'ok'e aru hap sio hunete sio

wãtym hake turan sio waipaka ehay turan yt uwe ikuap i kat e'at kat ewãtym ara'aipok i hap e. 36 Yt naku i eiket at Tupana motpap nug hap kai aru put'ok'are i mi'i hap e'at pe e. Ta'i yt naku i eiwemõti hap put'ok'e Eika'iwat ut turan e. 37 Meremo ti tut hamuat mi'i pote kat are'e ti ehepe are'e yne uhemiit'in me wuat'i uimohey aru haria pe ewatetup we o e Iesui ahepe mekewat mikoi Uriweira ypia e'yity'ok tote.

14

MATEU 26.1-5 IRUKA 22.1-2 PIAT EWY

1 Typy e'at man teneg u hap e'at ko'i owakai te pa'i akag ko'i miwan enoi haria wywo te'eruwa'atunug tawa wato Ierusarẽi kape sa'awyiwuat Iuteu ywania ehakyera'at hap ta'atuewanĩkaptia Esitu'in po pyi e'at kapiat watetup hamo te'eruwa'atunug kahato itote. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Aikotã som pyno waku watipyhik hawyi wati'auka Iesui yt uwe mikuap mo i i'atu'e. 2 Yt naku i watipyhik aheman teneg u hap e'at ko'i pe katupono wu'uka hap ne'i ra'yn topyhu'at miit'in me i'atu kahato Iesui mohey haria pote i'atu'e.

MATEU 26.6-13 IUWÃU 12.2-8 PIAT EWY

3 Mi'i turan toĩne'en Iesui hepihi pihi rakat Simãu yat pe tawa Petania pe. Mi'i hawyi te'erenuk turan wẽtup ok haryporia tut Iesui owawi mohag hy Natu kawiat okpun Iesui esap ete hamo. Ha'up woity kahato rakat toterut. Mi'i hawyi toi'okpik heiam hekat rakat nu Arapatu kawiat hawyi toi'okpun Iesui esap ete. 4 Mi'i pote irania'in ienuk haria i'atupy'ahak kahato haryporia ete hawyi te'ero'e to'ope — Ta'i ha'up woity kahato ti mekewat i'atu'e. 5 Yt naku i ti mohag hy moma yne hat haryporia i'atu'e. Waku po'og ti toiweneru hawyi ti ha'up iwato yt hekat i rakaria pe toimõ'ẽ i'atu'e. 6 Ma'ato Iesui to'e — Kat poteĩ ewehaty'i haty'i mesup haryporia tero tutunug wakuap uhepe e. 7 Yt hekat i rakaria ti aru tukupte'en wuat'i e'at pe eiwywo e. Karãpe ewetunug waku teran mi'iria pe mi'i pote waku eweimõ'ẽ ehekat mi'iria pe wuat'i e'at pe wen ma'ato Uito yt areĩne'en mot'i i eiwywo ewetunug waku uhepiat hamo e. 8 Ta'i mesuwat haryporia ti'okpun howakai te ra'yn uipiit ete mohag hy uhyp hap e'yianmete e. Mi'i ti inug waku uhepe tomikuap ok tã e. 9 Mi'i pote pywo pe ti rat are'e ehepe aikope aikope ti aru mesuwat yi wato hap ok tã miit'in henoi Tupana ehay wakuat mi'i hap i'ewyte te ti aru mesuwat haryporia minug wakuap uhepiat hap ta'atuhenoi wuat'i ywania pe yt waure'i'atu'e i hamo e Iesui i'atuepe — Yt naku i tutunug mekewat haryporia e haria pe.

MATEU 26.14-16 IRUKA 22.3-6 PIAT EWY

10 Mi'i hawyi surara'in tikat kahato Iesui i'auka hamo ma'ato yt ta'atupuẽti i. Mi'i hawyi wẽtup ok hemiit 12 ok hap toto pa'i wato ko'i kape Iesui enoi i'atupo piat hamo. Mi'i hawyi put'ok'e hawyi Iuta henoi. Mi'i pote i'atuwepit kahato pa'iria akag ko'i — Ta'i urutum epe ha'up Iesui puẽti hamo i'atu'e tope. 11 Mi'i hawyi Iuta tikat at ka'ap aikotã waku surara'in po piat hum hamuat hap.

MATEU 26.17-20 IRUKA 22.7-14 PIAT EWY

12 Mi'i hawyi mekewat man teneg u hap e'at put'ok'e hawyi mekewat i'atuhũ Kuteiru mẽpyt auka hap e'at put'ok'e ra'yn hawyi hemiit'in apo'i'atu'e Iesui pe — Aikopeĩ etiky'esat koity urutunug aheman teneg u hap e'at mesuwat ewãtym Mehĩ i'atu'e Iesui pe. 13 Mi'i hawyi Iesui tipo'oro typy ok temiit tawa Ierusarẽi kape ma'ato sa'awy'i toi'atunãpin aikotã som waku ta'atunug hap. Mio tã e typy ok pe — Pyno eweiwat ro eipe tawa kape e. Put'ok'ewei'e hawyi te ti aru eweipuẽti wẽtup ok ihainia kamũti piat y'y so'osat hat e. Mi'i ti aru tut ehowawi tekamũti wywo e. 14 Mi'i upi o eweiwat hawyi ti aru teke wẽtup ok yat pe e. Mi'i hawyi o ewehenoi uhehay mekewat netap ka'iwat pe — Aiũwat okipy keĩ waku wo'omu'e hat temiit'in nywo teman teneg u wãtym muo mesup ewei'e o netap ka'iwat pe e. 15 — Mi'i pote ti aru netap ka'iwat tomoherep ehepe okipy wato ywaiti rakat waku yne rakat ra'yn e. Mi'i pe o eweiporokpun yparakai mesa tote aimi'u ko'i e Iesui temiit typy ok takaria pe. 16 Mi'i hawyi tuwat ra'yn tawa kape. Mi'i hawyi ti aikotã aikotã Iesui henoi i'atuepe sa'awy'i hap ewy yne ra'yn ta'atupuẽti. Mi'i hawyi put'okta'atu'e hawyi ta'atuporokpun yparakai tote ta'atumi'u ko'i. 17 Mi'i hawyi ti wãtym i turan ni tut ra'yn Iesui temiit'in 12 ok takaria wywo.

MATEU 26.21-24 IRUKA 22.21-22 PIAT EWY

18 Mi'i hawyi ta'atuenuk hap tote Iesui to'e temiit'in me — Pywo pe ti are'e wẽtup ok ti aipy'asetpe ahenuk tuwy uhenoi aru wanĩkaptia surara'in po piat ui'auka hanuat e. 19 Mio tã e pote ti hemiit'in haty'u kahato ta'atupy'a pe hawyi wẽtup ok tuereto apo'e Ta'atumu'e hat pe — Urumu'e hat uito apo ema'at hat apo'i'atu'e tuereto. 20 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Eipe 12 ok hap wyti mekewat mĩkau u piat uiwywuat man pag hat kui'a piat wyti Eheyke'et ma'at hat toĩne'en e. 21 Ta'i Uito Eheyke'et wyti iku'uro irane aikotã sa'awy'i

Tupana ehay enoi haria henoi hap ewy ti ra'yn e Iesui. Ma'ato ti aru yt naku i yn na'yn Eheyke'et ma'at hat topyhu'at wuat'i e'at pe e. Ta'i waku po'og uima'at hat yt karãpe i sa'awy'i i'ywã'ĩ hap e'at piat toĩne'en e Iesui temiit Iuta piat.

MATEU 26.26-30 IRUKA 22.19-20 PIAT EWY

22 Mi'i hawyi te'erenuk hamo Iesui tat wẽtup a man hawyi waku e Tupana pe hawyi toipikpik hawyi toimõ'ẽ temiit'in me. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Ewetu'u ro man pikpik e. Mi'i ti uipiit e. 23 Mi'i hawyi ihy kui'a piat totat hawyi waku e Tupana pe hawyi toimõ'ẽ i'atuepe. Mi'i hawyi yne te'ere'y'u ihy wo. 24 Mi'i hawyi to'e Iesui — Mi'i ti uhuu at hap miit'in wo'owehik Tupana wywuat hamuat hap e. 25 Pywo ti are'e ehepe mi'i hawyi ti aru yt are'y'u i ra'yn sapo hy mesuwe eiwywo ma'ato karãpe Tupana toĩne'en Morekuat no mi'i hap e'at pe ti aru watuwe'y'u i ra'yn e Iesui. 26 Mi'i hawyi te'eruwepy Tupana pe hawyi tuwat Uriweira yp e'yity'ok kape i ra'yn.

MATEU 26.31-35 IRUKA 22.31-34 PIAT EWY

27 Mi'i hawyi Iesui to'e towyria'in me — Eiwesytpok yne ti aru ui'yatypepyi mesup ewãtym e. Ta'i ui'atoiat yne eipe aikotã iwan me sa'awy'i tohenoi hap ewy ti aru — Ta'atuka'iwat auka hawyi ihũ ko'i tuwesytpok yne e miwan me e Iesui towyria'in me. 28 Mi'i hawyi to'e — Ma'ato uimoieĩne'en i hap hawyi ti aru areto ehe'yian me uimotag hap Karireia kape e. Mi'i hap tote ti aru wato'opuẽti i ra'yn e. 29 Mi'i hawyi Peteru to'e Iesui pe — Irania'in e'atoiat yne mesup ewãtym mote uito yt woro'atoiat hin i e Peteru Iesui pe. 30 Ma'ato Iesui — Pywo pe ti mesup ewãtym na'yn ni aru waipaka ehay typuot hap owakai ti aru — Yt atikuap i Iesui ere'e irane irania'in me mye'ym mo e Iesui Peteru pe. 31 Mi'i hawyi tehay pirik wo Peteru wẽtup het Nu to'e — Yt nyti yt nyti e. Ui'auka irania'in ewywo pytkai yt woro'atoiat i En e Peteru Iesui pe. I'ewyte irania'in hemiit'in Peteru ehay ewyte i'atu'e.

MATEU 26.36-46 IRUKA 22.39-46 PIAT EWY

32 Mi'i hawyi toto Iesui towyria'in nywo mikoi ypia ikahu rakat Kesemani e hap kape. Mi'i hawyi to'e towyria'in me — Ewei'apyk to meiũpe uhehay Tupana wywuat turan e. 33 Mi'i hawyi totioto Peteru Tiaku Iuwãu tuwewywo hap tote. 34 Tohaty'u tuwanẽtup kahato hawyi to'e i'atuepe — Uiwyria'in Uito ti ahaty'u kahato ra'yn uipy'a pe e. Ta'i ipoity'i kahato ti uhete e. Yt uipy'a wasu i hap porap ui'auka e. Eweheha'at ro wanĩkaptia pupi e Iesui hemiit'in mye'ym ok takaria pe. 35 Mi'i hawyi toto porap i hawyi parag'e towa puo tehay Tupana kapiat hamo. Mi'i hawyi to'e — Ui'ywot e etiky'esat pote etihep o meikoranmuo uikaipyi e. 36 Ui'ywot wuat'i nug kuap hat En mi'i tupono etat teran uipo pyi meikowat kui'a mi'i pote etat ma'ato yt pote yt e. 37 Mi'i tã to'e kahu hawyi ta'aipok ta'yn towyria'in kape. Mi'i hawyi ta'akasa towyria'in kape mi'i turan ti te'eroket ne'i ra'yn iwyria'in. Mi'i hawyi to'e Peteru pe — Uhyt Simãu ereket apo'e. Yt eraha'at porap'i apo uhekawiano e. 38 Yt eweiket ne'i tei'o ma'ato ewehẽtup o Tupana pe koran ni yt ahiag eihã'ãg hawyi ewetunug yt naku i hap e. Ta'i ewetunug neran ni Tupana miky'esat ewy eipy'a pe ehesaika kahato wen ma'ato ti eipiit wyti iperup kahato hap ewy toĩne'en e Iesui Peteru'in me. 39 Mi'i hawyi toto i ra'yn Iesui Tupana wywo tehay hamo — Papai e etiky'esat pote etihep o uipo pyi meikowat kui'a ma'ato yt pote yt e. 40 Tehay kahu hawyi ta'aipok i ra'yn towyria'in kape. Mi'i turan ni te'eroket i typy wo ra'yn yt mehit'i'atu'e kuap i ra'yn. Mi'i hawyi yt kat i'atu'e kuap i ra'yn te'eruwemõti i ra'yn haype. 41 Mi'i hawyi toto hawyi kat e sa'awy'i ihay mi'i e hap ewy te ihay hawyi ta'aipok hawyi toi'atupuẽti i ra'yn i'atuket kai mye'ym mo. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Eweiket i ra'yn apo'e. 42 Pyno toran na'yn e. Koran na'yn ni yt nakuaria i po pe Uito Eheyke'et topyhu'at e. Put'ok'e ra'yn uiku'uro hap e'at e. Eweipoĩ'ãm no eweha'at ro meikowo ti uima'at hat tut ra'yn ui'auka haria wywo e.

MATEU 26.47-56 IRUKA 22.47-53 IUWÃU 18.3-12 PIAT EWY

43 Mio tã e turan wẽtup ok hemiit Iuta 12 ok hap tut. Mi'i wywo typy'i kahato ra'yn surara'in tõ'ẽ tõ'ẽ Iesui pyhik hanuaria. Irania'in aria'yp ãkun ko'i wywo irania'in kyse'yp wywo tõ'ẽ tõ'ẽ. Pa'i koro miwan enoi haria nagnia mipo'ororia tõ'ẽ tõ'ẽ hemiit Iuta upi. 44 Sa'awy'i ma'ato Iuta henoi surara'in me — Aiũwat uimi'ãpysin o ewetopytyk to e katupono ti aru Iesui ra'yn Mi'i Miit e. Mi'i ti aru ewei'apykok kahato o hawyi ewetioto o e Iuta sa'awy'i surara'in me. 45 Mi'i hawyi put'okto'e hawyi Iuta tokosap Iesui kape meremo hawyi — Uimu'e hat to'e hawyi toi'ãpysin na'yn. 46 Mi'i hawyi surara'in topytyk ta'yn Iesui. 47 Mi'i pote wẽtup ok Iesui emiit i'yatypiat iherep ta'yn towape pyi kyse'yp hawyi toi'ahapehep ta'yn pa'i akag emiit. 48 Mi'i hawyi topyhik teran haria pe to'e Iesui — Sero'ok'e hat Uito mi'i pote apo eweĩ'ẽ uipyhik hamo kyse'yp ko'i wywo aria'yp ãkun ko'i wywo e. Ha'awyte areĩne'en at eiwywo Tupana mõtypot yat pe wuat'i e'at pe eimu'e hamo ma'ato mekewat e'at pe yt uipytyk hin i eipe e. 49 Ma'ato mesup ti aikotã nimo tohenoi yianme miwan me uhetiat hap ewy ti ra'yn uipytyk eipe e topyhik haria pe. 50 Mi'i hawyi iwyria'in yne ti'atoiat

ra'yn Iesui. Te'eruwesytpok yne ipytyk pote. 51 Mi'i hawyi ma'ato wẽtup kurum wasu toto Iesui upi tuwesuwy puo yn. 52 Mi'i hap tote ta'atupytyk ta'yn mi'i kurum wasu hesokpe ete ma'ato totoiat tuwesuwy hap i'atupo pe hawyi topopy kahato ra'yn yt kat i topiit piat sokpe wywo i teput.

MATEU 26.57-68 IRUKA 22.63-67 IUWÃU 18.19-24 PIAT EWY

53 Mi'i hawyi ta'atuereto Iesui pa'i akag koro kape. Mi'i hawyi yne nagnia pa'i wato ko'i miwan enoi haria te'eruwa'atunug na'yn. 54 Mi'i hap kape toto Iesui upi Peteru ma'ato yt heremo i. Mi'i hawyi tokosap Iesui upi pa'i wato e'oken'ypy kape. Mi'i hawyi ta'apyk sura-ra'in py'asetpe aria kupyke tuwemõpe hamo. 55 Mi'i hawyi pa'i wato emiit'in tu'isaria wywo ta'atukat Iesui kuasa te haria i'auka hamo — Ara'akasa Iesui yt naku i nug hap kape e haria ma'ato yt ta'atupuẽti i. 56 Mi'i pote heso rakaria yn na'yn henoi ikuasa hap itote ma'ato yt i'ewy i ra'yn ta'atuhenoi sa'ag. 57 Mi'i hawyi ikuasa haria wẽtup ok wẽtup ok i'atupoĩ'ãm ta'atuehay hamo — Ta'i ha'awyte Iesui to'e — Atipugha aru meiũpiat Tupana mõtypot yat miit'in minug ko'i e ti i'atu'e. 58 Mi'i hawyi wẽtup Tupana mõtypot yat atunug mye'ym e'at pe yn e. Mi'i hawyi Tupana yat atunug yt mo wuat i minug na'yn e ti Iesui i'atu'e. 59 Ma'ato yne i'atu'e hap ko'i yt to'o'ewy i ta'atuhenoi. Mi'i hawyi ipoĩ'ãm na'yn pa'i akag koro apoto'e Iesui piat hamo — Ta'atuhenoi kahato eminug yt naku i hap ko'i ma'ato yt kat ere'e i e. 60 Eti'atuwesat ro pywo apo ta'atuhenoi sio yt e. 61 Ma'ato ipo'inik ne'i ra'yn Iesui yt kat e i hawyi pa'i akag i ra'yn apo'e tope — En apo Tupana Mipo'oro Miit'in Porekuat nuat sio yt e. En apo Tupana Wakuat Sese rakat Sa'yru e. 62 Mi'i hawyi ti Iesui tiwesat — Ta'i Uito Mi'i Miit e'e hap ewy e. Meiũran ti aru ewei'akasa Uito Miit'in Yke'et Tupana hesaika po'og nakat po sese kai apyk pe e. Ta'i ewei'akasa ti aru uhut turan atipy kaipyi ywyhig kytsig me e. 63 Mio tã e Iesui pote pa'i akag koro totat tesokpe hawyi toihiot ra'yn topy'ahak hap Iesui ete moherep hamo irania'in me — Heso kahato Iesui e pa'i akag koro. Ihay sa'ag kahato Tupana ete — Ta'i Uito Tupana Mipo'oro Wuat'i Ywania ehakyera'at hamo e hap yt naku i kahato. Pyno yt watiky'esat i po'og miit'in ehay Iesui etiat meiũpe katupono iwẽ pyi yne ahehamo yt naku i mio tã sa'ag ihay e. Pyno aikotã ewetunug neran mesuwat Miit heso rakat ete e. 64 Mi'i hawyi irania'in tiwesat — Ta'i mio tã e hat auka potiat ne'i yn waku i'atu'e. 65 Mi'i hawyi irania'in kuitu'i'atu'e Iesui ete hawyi irania'in ihahik i'ahyk ahyk hamo hawyi te'ero'e — Etikuap yne pote uwe mio e'ahyk ahyk apo'i'atu'e Iesui pe. I'ewyte surara'in howa petek tuereto Iesui piit ete.

MATEU 26.69-75 IRUKA 22.56-62 IUWÃU 18.15-27 PIAT EWY

66 Mi'i turan Peteru toĩne'en oken note aria kupyke tuwemõpe turan ni wẽtup pa'i koro emiit haryporia tut. 67 Mi'i ta'akasa Peteru kape aria kupyke hawyi teha'at hawyi to'e — Are an worokuap en tawa Nasare piat Iesui emiit keĩ en e. 68 Ma'ato Peteru to'e — U pãi yt atikuap i kat ere'e mana e. Mi'i hawyi Peteru toto kurara e'oken'ypy wato kape. Ikosap turan wẽtup waipaka ihay. 69 Meiũran tut i ra'yn turan mekewat haryporia pa'i wato eropat hat hawyi i'ewyte to'e Peteru yatypiaria pe — Meiũ ti Iesui emiit e. 70 Ma'ato Peteru i'ewyte — Yt uito i rat e. Meiũran i'yatypiaria i'ewyte te'ero'e — En nat wẽtup ok hemiit katupono tama Karireia kaipywiat en i'atu'e. Epusu Karireia pusu ewy kahato pote uruikuap en i'atu'e. 71 Ma'ato Peteru tiwesat — Yt uheso i ti. Uheso pote waku ra'yn Tupana uhaty'i haty'i e. Pywo rat yt atikuap i Mi'i Miit Iesui ti rat e Peteru. 72 Mio tã e hawyi ihay i ra'yn mekewat waipaka. Mi'i pote Peteru iwatetup Iesui ehay sa'awy'iwuat kape — Waipaka ehay typuot hap owakai te — Yt atikuap i Mi'i Miit ere'e aru uhepiat mye'ym mo irania'in me e Iesui Peteru pe sa'awy'i. Mi'i Iesui e hap kape iwatetup Peteru teso hap kape hawyi tuwak kahato haty wo tuwemõti kahato haype.

15

MATEU 27.1-14 IRUKA 23.1-5 IUWÃU 18.28-38 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi hunete at wẽtem hawyi meremo te'eruwa'atunug pa'i wato ko'i nagnia miwan enoi haria yne yne irania'in wo'onãpin sa'ag haria wywo i ra'yn te'eruwa'atunug. Mi'i hawyi to'ope to'oehay aikotã aikotã waku Iesui ete ta'atunug hap ko'i ete. Mi'i hawyi ta'atupo'i po'i hawyi ta'atueroto hawyi ta'atuium morekuat Piratu kape. 2 Mi'i hawyi morekuat apo apo'e Iesui pe — En apo Iuteu ywania Porekuat e. Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Uito Iuteu Ywania Porekuat ere'e apo e. 3 Mi'i hawyi pa'i wato ko'i tikuasa kahato ra'yn Iesui. 4 Mi'i hawyi morekuat Piratu apo'e i Iesui pe — Ekuasa kahato mi'iria Uhyt e. Yt kat ere'e i apo eti'atuwesat e. 5 Ma'ato yt kat e i po'og Iesui tiwesat. Mi'i pote morekuat tuwanẽtup kahato — Kat poteĩ yt uiwesat i e tuwanẽtup hawe.

MATEU 27.15-26 IRUKA 23.13-21 IUWÃU 18.39-19.16 PIAT EWY

6 Yne 12 ewaty e'at pe ienuk hap e'at pe morekuat tiporenõtem wẽtup ok wo'opyhik hap
wyi miit'in miky'esat ewy. 7 Mekewat ewaty pe toĩne'en morekuat wo'opyhik hawe wẽtup
ok yt naku i rakat Parapa e hap. Mi'i ti morekuat tipyhik sa'awy'i katupono wo'ohoiro hap
tote toi'auka wẽtup ok miit. 8 Mi'i hawyi te'eruwa'atunug morekuat kape miit'in kahato
hawyi ta'atuhẽtup — Morekuat etiporenõtem i ro emipyhik wẽtup ok i'atu'e. 9 Mi'i hawyi
Piratu tiwesat — Eweiky'esat apo pyno atiporenõtem ei'ywania Porekuat Iesui hap e. 10 Mio
tã e Piratu i'atuepe pa'i akag ko'i moweuka'i hamo katupono Piratu tikuap pa'i ko'i Iesui
auka teran i'atupy'ahak kahato tuete miit'in miat iky'e pote i'atuha'ywywi pote. 11 Mi'i
hawyi pa'i akag ko'i te'ero'e ta'atuemiit'in me — Yt etiporenõtem nei'o Mi'i Miit Iesui ma'ato
etiporenõtem emipyhik Parapa ewei'e ro morekuat Piratu pe i'atu'e ta'atumimu'eria ko'i pe.
12 Mi'i hawyi Piratu to'e — Kat aru pyno atunug Ei'ywania Porekuat ete e. 13 Mi'i hawyi
ta'atuwesat ta'atuehay pirik wo — Ewei'auka ro ewei'auka ro aria'yp posak ete i'atu'e.
14 Mi'i pote Piratu apo'e — Kat poteĩ kat som tutunug yt naku i e. Mi'i hawyi te'ero'e i
po'og haty wo — Ewei'auka ro aria'yp posak ete i'atu'e. 15 Mi'i hawyi mi'iria mowepit hamo
morekuat Piratu tiporenõtem Parapa wo'opyhyp hawyi. Mi'i hawyi toipo'oro Iesui ipokpok
hamo hawyi tutum tesurara'in me aria'yp posak etiat ipehik hamo.

MATEU 27.27-31 IUWÃU 19.2-3 PIAT EWY

16 Mi'i hawyi surara'in tioto Iesui aikope morekuat mipyhik haria saty'i saty'i hamuat
hap kape. Mi'i tote hawyi hereto haria ti'atukaykay irania'in surara'in ko'i Iesui moweuka'i
hamo. 17 Mi'i hawyi ta'atupag Iesui ipiit pe sokpe hup'i morekuat ewy. Mi'i hawyi
ta'atupi'ig morekuat e'amãtap ma'ato hu kawiat ne'i ma'ato. Mi'i hawyi ta'atupag i'akag me
ta'atumikyry'i hap. 18 Mi'i hawyi te'eruwẽpowat ta'atumikyry'i hap — Wakuat wakuat En
Uruporekuat i'atu'e sa'ag imohit hap ne'i ma'ato. 19 Mi'i hawyi te'eropoityk pina wy'yp ko'i
wo i'akag ete hawyi kuitu'i'atu'e tuwete hawyi te'eruwepỹ'ãtutuk ta'atumõtypot yt pywo pe
i hamo. 20 Ta'atumikyry'i kahu hawyi ta'atuhep i ra'yn ta'atumipag sokpe hup'i morekuat
ewy hap hawyi ta'atupag iwat hesokpe sese i ra'yn. Mi'i hap totepyi ta'atuereto aria'yp
posak etiat i'auka hamo.

MATEU 27.32-44 IRUKA 23.26-43 IUWÃU 19.17-27 PIAT EWY

21 Mi'i hawyi mu'ap upi tut Simãu yi Sireneu kaipywiat mekewat Aresãtere ywot Huwu
ywot tut toko kaipyi. Mi'i hawyi tokosap hawyi surara'in te'ero'e tope — Etipowyro ro Iesui
he'aria'yp posak ereto hap ete i'atu'e mekewat Simãu me.

22 Mi'i hawyi ta'atueroto Iesui I'akag Kag e hap e'yity'ok kape ma'ato Iesui pusu puo
Koukuta e hap kape. 23 Put'okta'atu'e hawyi ta'atuium neran Iesui pe mohag Mira e hap
Winu hy puo haty monik hamo ma'ato yt tutu'u i. 24 Mi'i hawyi ta'atuhep i ra'yn hesokpe
hawyi te'eruwemohara ra'yn aikotã waku hesokpe ta'atupat'ok pat'ok hamo to'ope. 25 Mi'i
hawyi ihot'ok po'og na'yn ta'atupehik ta'yn aria'yp posak ete. 26 Mi'i hawyi toĩne'en miwan
kat pote Iesui auka hap enoi hap aria'yp posak tote. Mi'i ti henoi miit'in me — Mi'i Miit
Iuteu Ywania Porekuat e. 27 I'ewyte typy ok iwywo ta'atupehik i'atue'aria'yp posak ete
sero'ok'e haria miit'in atu'uka haria ipo ran kai ipo sese kai aikotã nimo ta'atuhenoi miwan
me. 28 — Yt nakuaria i py'asetpiat iku'uro pote Mi'i Miit i'ewyte yt naku i te'eruwanẽtup
hawe e Tupana ehay moherep hat Isaia tomiwan 53.12 pe. 29 Mi'i hawyi gosap haria
te'eruwemõko'i mõko'i howawi ta'atuehay mikyry'i tuwete — Meiẽ Tupana mõtypot yat
okhytpun hat hawyi mye'ym e'at piat yn inug pakup i hat i'atu'e. 30 — Erehakyera'at
ro i'atu'e. Era'apyk to e'aria'yp posak pyi i'atu'e. 31 I'ewyte pa'i watoria miwan enoi
haria to'okyry'i tuete — Ta'i irania'in ni toi'atuehakyera'at kuap ma'ato tuwewi ti yt
tuwehakyera'at kuap hin i i'atu'e. 32 Mi'i hawyi te'ero'e mikyry'i hap wywo Iesui pe — Pyno
En ni Tupana Mipo'oro Aiporekuat no pote waku era'apyk to aria'yp posak kaipyi i'atu'e.
Ta'i e'apyk hap aria'yp posak pyi uruta'akasa pote ti aru uruimohey ra'yn En yt pote yt
i'atu'e Iesui pe imoweuka'i haype. Mi'i hawyi i'yatypiaria mipehik ko'i te'ero'e yt naku i
tope irania'in ehay ewy.

MATEU 27.45-56 IRUKA 23.44-49 IUWÃU 19.28-30 PIAT EWY

33 Atposake hawyi at min'e hap kape i'ypyryp kahato wãtym ewy ra'yn yne mesuwat yi
tote topyhu'at. 34 Mye'ym ura hawyi Iesui iwẽpap'i tehay pirik wo — Uhetupana Uhetupana
kat pote ui'atoiat En e. Ma'ato topusu puo to'e — Erui Erui irama sapatani apo'e. 35 Mi'i
hawyi seha'at haria te'ero'e — Meiẽ toikaykay sa'awy'iwuat ase'i Eria topowyro hamuat
i'atu'e. 36 Mi'i hawyi wẽtup ok teput amũkiusu ap ewywuat kape hawyi toipo'i pina wy'yp
ãpo ete hawyi toipuk'a ihy haiũg nakat pe. Mi'i hawyi tutum Iesui pe ihy sym hamo. Mi'i
hawyi to'e irania'in me — Apuete to'iro wateha'at sio Eria tut imo'apyk aria'yp posak
pywiat hamo sio yt e. 37 Mi'i hawyi Iesui kak'e haty wo hawyi ipyhu tek'e ra'yn iku'uro
sese ra'yn. 38 Mi'i hawyi Tupana mõtypot yat wato e'okenhyp wato sokpe i'anam kawiat

miit'in pyhyp Tupana kapiat hap hiot'e ra'yn atipy kaipyi oken'ypy yi kape. 39 Mi'i hawyi surara akag Iesui owakaipyi ta'akasa yne aikotã Iesui iku'uro hap hawyi to'e — Pywo rasig Meiẽ Ihainia ti Tupana Sa'yru sese e. 40 Mi'i hawyi haryporia tawa Ierusarẽi kaipywiaria te'era'akasa pya pyi Iesui auka hap kape. Mi'i haria py'asetpe tukupte'en mana Sarume mana Maria yi Matarena kaipywiat hawyi mana Maria Tiaku hit ty Iuse ty. 41 Mi'iria sa'awy'i Iesui ieĩne'en tama Karireia piat turan tuwat Iesui upi heropat hamo. Yt mi'iria yn i ma'ato i'atu haryporia tõ'ẽ Iesui upi Ierusarẽi kape. Mi'i pote tukupte'en itote mekewat e'at pe i'auka hamuat turan.

MATEU 27.57-61 IRUKA 23.50-56 IUWÃU 19.38-42 PIAT EWY

42 Tupana mõtypot hap e'at owakai te waku puo yne ra'yn ta'atunug neran motpap ko'i Iuteu ywania. 43 Mi'i pote wãtym'i turan pote Iuse tawa Arimateia kaipywiat ti'asyp teran na'yn Iesui piit meremo at min'e hap yianmete. — Iuse ti Iuteu ywania atunãpin hat akag waku sese rakat i'atu'e. Mi'i ti hekatup kahato karãmuo Morekuat no Tupana tut hap e'at. Mi'i ti toto morekuat Piratu kape Iesui piit ẽtup hamo hyp hamo. Morekuat pupi yt token'ẽ hin i. 44 Mi'i hawyi morekuat Piratu tuwanẽtup — Iku'uro ra'yn koitypuo yt pãi e tuwanẽtup hawe. Mi'i pote toikaykay tesurara akag hawyi apo'e tope — Iku'uro ra'yn apo Iesui sio yt e. 45 Mi'i hawyi toiwesat — Ta'i iku'uro sese ra'yn e. Mi'i pote morekuat tum na'yn Iuse pe ipiit. 46 Mi'i hawyi Iuse toto sokpe kyt'i kype kyi'at hamo. Mi'i hawyi toimo'apyk Iesui piit aria'yp posak pyi. Mi'i hawyi tohuwy ipiit mekewat sokpe kype kyt'i wo. Mi'i hawyi totopag ipiit wo'osyp pakup we tominug sa'awy'i nu ka'a pe. Mi'i hawyi toho'okenhyp ta'yn nu wato wo ra'yn. 47 Mana Maria yi Matarena piat mana Maria Iuse ty te'era'akasa yne Iesui syp hap aikopiat hyp hap.

16

MATEU 28.1-8 IRUKA 24.1-12 IUWÃU 20.1-10 PIAT EWY

1 Tupana mõtypot hap e'at kosap hawyi mana Maria yi Matarena kaipywiat mana Sarume hawyi mana Maria Tiaku ty tikyi'at mohag hy ikamhig se rakat Iesui piit pen hamo. 2 Mi'i hawyi hunete mytu'u e'at pe at wẽtem turan tuwat ra'yn Iesui syp hap kape. 3 Mi'i turan mu'ap upi te'ero'e to'ope — Uwe aru ho'o'okenhyp'ok ahepe i'atu'e. Nu wato ipotyi pote Iesui syp hap oken'ypy ete pote aikotã me aru watipen Iesui piit mohag hy wo i'atu'e. 4 Ma'ato te'eraha'at turan te'okenhyp'ok pe ra'yn toĩne'en ika'a. 5 Mi'i hawyi tuwehyt'ok nu ka'a pe. Mi'i hawyi mo sese kai apyk pe te'era'akasa kurum iwasu ewywuat atipy kaipywiat ieĩne'en hat sokpe kyt'i i'ywop takat piat. Mi'i hawyi i'atuperup ta'yn. 6 Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Yt gyt'ewei'e tei'o e. Atikuap kat pe eweĩ'ẽ. Iesui tawa Nasare piat kape eweĩ'ẽ e. Aria'yp posak etiat mi'auka kape eweĩ'ẽ meikowo e. Yt uwe i ra'yn Iesui meiũpe hyp hawe e. Katupono toĩne'en i ra'yn gu'uro pyi e. Ewei'akasa ro aikope ipag hap kape are e. 7 Mi'i pote ewei'aipok i ro iwyria'in miat henoi hamo i'ewyte Peteru kape hawyi ewehenoi Iesui ehay i'atuepe — Areto ti aru ahetama Karireia kape ehe'yianme e hap e. Mi'i tote ra'yn aru wato'opuẽti i kat are'e sa'awy'i e hap ewy e. Mi'i e hap ewehenoi ro e atipy piat haryporia pe. 8 Mi'i hawyi haryporia'in ikohyeput kahato Iesui potmu'eria 11 ok takaria enoi hamo. Yt uwe pe i ta'atuhenoi mu'ap upi te'eroken'ẽ haype.

IUWÃU 20.11-18 PIAT EWY

9 Mi'i hawyi mekewat mytu'u e'at pe Iesui wẽtem gu'uro pywiat hap e'at pe hunete Iesui tuwemoherep Maria tawa Matarena piat kape tomiahiag sopo 7 ok takat pot'i kape. 10 Mi'i hawyi Maria ta'aipok iwyria'in kape henoi hamo. Mi'i hawyi paa'i'atu'e te'eruwak toi'atupuẽti. 11 Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Ta'aipok i ra'yn ni Iesui gu'uro pyi Mimi'in e. Ara'akasa i ra'yn an uito e i'atuepe. Ma'ato mio tã e hap iwyria'in yt timohey i.

IRUKA 24.13-35 PIAT EWY

12 Mi'i hawyi typy ok hemiit tuwat wẽtup tawa kape. Mi'i hawyi mu'ap tote Iesui tuwemoherep i'atuewawi ma'ato yt ta'atukuap i sa'awy'i. 13 Ta'atukuap Iesui hawyi te'era'aipok irania'in miat henoi hamo. Ma'ato ta'atuhenoi hawyi i'ewyte yt ta'atumohey hin i.

MATEU 28.16-20 IRUKA 24.36-49 IUWÃU 20.19 PIAT EWY

14 Mi'i hawyi 11 ok takaria kape Iesui tuwemoherep i'atuenuk turan. Mi'i hawyi toi'atusaty'i saty'i tehay wo — Kat poteĩ yt eweimohey i uheĩne'en pakup i hap kapiat akasa haria e. Eipy'a heg kahato rat e i'atuepe. 15 Mi'i hawyi to'e i — Uiwyria'in eweiwat ro yne mesuwat yi totiaria wuat'i ywania uhehay wakuat enoi hamo e. 16 Uwe uwe uimohey haria weset'ok haria ti aru uimiehakyera'at nuaria te'eropyhu'at e Iesui. Ma'ato yt uimohey i haria ti aru wo'o'apiheg haria tukupte'en wuat'i e'at pe e. 17 Mi'i hawyi uimohey haria tomoherep miit'in me wakuap kahato. Mi'i tã ta'atunug ahiag ko'i miit'in miat ta'atusopo

uhesaika wo. Musu pakup ko'i ta'atusu'at. 18 Mi'i hawyi moi ok akit hanuaria tukupte'en. Moi pytyk pytkai yt haty i uimohey haria ete e. I'ewyte gu'uro hy u pytkai yt haty i i'atuete e. Ta'i i'ahu rakaria ete te'eruweponug hawyi waku ra'yn i'atuete e. Mi'i tã ti aru uimohey haria timoherep miit'in me e Iesui topotmu'eria pe.

IRUKA 24.50-53 PIAT EWY

19 Mio tã e Aika'iwat Iesui hawyi Tupana tioto Iesui atipy kape. Mi'i hawyi ta'apyk Tupana po sese kai tomimõtypot po'og eiam note ra'yn ta'apyk ta'yn.

20 Mi'i hawyi hemiit'in tuwat ra'yn Iesui ehay enoi hamo wuat'i ywania mesuwat yi totiaria enoi hamuat. I'ewyte ti I'atuka'iwat Pã'ãu ipotpap kahato i'atuwywo tesaika wo wakuap nug hamo miit'in miat tomohey hamo.

Toran na'yn uimiwan

Uito ti Maku

IESUI ETIAT IRUKA MIENOI

MEHĨ TEOWIRU

1 Mesup mienoi wakuat ti Aipotypot Iesui etiat. Uito ti ewy Iruka. Mesuwat uimiwan
atipo'oro ewawi uiwy Teowiru. Mesup ti atipo'oro ewawi uimiwan Aimimohey Iesui
etiat aikotã sa'awy'i toĩne'en Aipy'asetpiat hat enoi hamuat atipo'oro uimiwan ewawi mehĩ
Teowiru. Mi'i e hap typy'i rakaria tiwan na'yn aikotã saĩke tokosap Tupana Mipo'oro Iesui
ehat aipy'asetpiat toĩne'en turanuat hap ko'i. Mi'i hap ko'i ti ta'atuwan na'yn. Mi'i e hap ti
wẽtup ok wẽtup ok tiwan na'yn ta'atupo wo. Mi'iria miwan toĩne'en uipo pe hawyi — Pyno
waku i'atumiwan kaipyi atiwan yne sehay Iesui etiat wẽtup yn uimiwan me are'e uipy'a
pe hawyi mesup ewawi mehĩ Teowiru atipo'oro ra'yn yne urumikuap wẽtup yn miwan
me are. 2 Mi'i pote irania'in miwan Iesui etiat aremu'e kahato hawyi atikuap kahato Iesui
minug ko'i i'ewyte Iesui e hap ko'i. Mi'i hawyi are'e — Pyno waku atiwan yne Iesui etiat
wẽtup yn uimiwan me are. Pyno waku Iesui wywo hewyry rakaria wẽ pyi yn atiwan yne
Iesui ete i'atumi'akasa ko'i sese are. Waku atiwan yne Iesui e hap i'atumikuap ko'i are.
Waku Iesui wywo hewyry rakaria yn uimu'e are'e uiwepe are. Waku Iesui kuap haria
miwan kaipyi yn atiwan uimiwan are. Mi'i hawyi waku atipo'oro uimiwan Iesui ky'e haria
pe are. 3 Pyno ti uito i'ewyte atikuap yne yne aikotã aikotã Iesui etiat hap sa'awy'iwuaria
iwywo hewyry rakaria mienoi ko'i. Mi'i hawyi atiwan mesuwat uimiwan i'atumiwan ko'i
ewat'ymo. Pyno waku.

4 Mi'i uimiwan Iesui etiat mesup atipo'oro ra'yn ewawi uiwy sese Teowiru are. Pyno
sa'awy'i ahenoi teran aikotã Iesui ywãĩ hap etiat aikotã sa'awy'i tuwemoherep hap etiat.
5 Sa'awy'i ti Iesui ywania etama puo toĩne'en wẽtup ok Pa'i Sakaria e hap het rakat. Mi'i
miit Pa'i koro wo turan hap e'at pe Iesui ywãĩ hap e'at put'ok'e. Pyno waku sa'awy'i
uimiwan me ahenoi epe kurin pa'i Sakaria e hap ete. Pa'i Sakaria sa'awy'i pa'i koro wo
toĩne'en Tupana mõtypot yat koro pe. I'ywot ti Pa'i koro Api'a e hap het rakat. Mi'i saipepiat
ipotpap takat Pa'i Sakaria toĩne'en. Mi'i tupono pa'i Api'a emiariru ko'i tukupte'en pa'i ko'i
wo tawa wato Ierusarẽi me ma'ato haipepiat sese ti pa'i Sakaria toĩne'en. Mi'i pote Pa'i
koro wo toĩne'en tawa wato Ierusarẽi me. Ma'ato Pa'i Sakaria yt ha'yru rakat i katupono
ihary'i Isapeu yt karãpe i imẽpyt rakat toĩne'en. Pyno pa'i koro Sakaria e'ase'i koro sese
Arãu toĩne'en mekewat Musei yket'et. Mi'i pote Sakaria pa'i koro sese toĩne'en. Sakaria
ipotpap kahato pa'i wo ma'ato yt iwepit sese i katupono yt kat i tosaipepiat nuat pote.
I'ewyte mana Isapeu yt iwepit i. Ta'atuky'esat kahato ta'atumẽpyt hap. Sakaria toĩne'en
pa'i koro wo Eroti toĩne'en morekuat no turan. 6 Pa'i Sakaria'in waku kahato rakaria wo
tukupte'en Tupana wanẽtup hawe. Ta'i Tupana miky'esat yn nug haria yn mi'iria. Pa'i
tunug kahato wuat'i e'at pe Tupana mienoi ewy. 7 Mekewat e'at pe turan ma'ato pa'i
Sakaria saipepianuat yt kat i katupono i'atuporo kahato ra'yn. I'ewyte hehary'i mana
Isapeu pyhu'at hap tokosap woity'i ra'yn. Mana Isapeu ti topakup wyi te yt karãpe i imẽpyt.
8 Wẽtup e'at pe pa'i koro Sakaria toĩne'en Tupana mõtypot yat koro pe Tupana miky'esat
nug hamo to'ywot Api'a potpap ewy te tutunug. 9 To'ywot'in Api'a'in potpap ewy te toĩne'en
ipotpap kat pote to'ywot Api'a'in saipepiat sese toĩne'en. Pa'i Api'a'in mi'airo Sakaria pote
i'atueko ewy te tutunug itote. Mi'i pote pa'i Sakaria teke Tupana eiam sese pe Tupana
mõtypot hamuat ikamhig se rakat wuk hap yparakai tote. Mi'i tote toiwuk ikamhig se
rakat Tupana mõtypot hamuat hap. 10 Mi'i wuk totiat turan okenypyke õ'ẽ haria typy'i
kahato Tupana kapiat ihay rakanuaria tukupte'en. 11 Mi'i hawyi Tupana mõtypot yat
e'okipyke atipy kaipywiat sut hat tuwemoherep ta'yn pa'i Sakaria kape. Mekewat mohag
wuk hamo ran kawiat rote tuwemoherep. 12 Ma'ato pa'i Sakaria mekewat wemoherep hat
pupi token'ẽ kahato ne'i ta'akasa hawyi. 13 Mi'i pote atipy kaipywiat sut hat to'e pa'i Sakaria
pe — Yt ereken'ẽ tei'o e katupono Tupana miium epiat sa'awy'iwuat emiẽtup ta'yn emẽpyt
ky'esat hap ta'yn e. Mi'i hawyi ehary'i ti imẽpyt irane ra'yn e. Esa'yru irane ra'yn wyti
Tupana miium epiat e. Mi'i set wyti Iuwãu e hamuat waku ehet'ok iwemoherep hawyi
e. 14 Mi'i hawyi esa'yru wemoherep hap e'at pe wyti aru ewepit kahato ra'yn e. I'ewyte
ti aru yne irania'in i'atuwepit kurum hit wemoherep hap ete hap e'at pe e. 15 Mi'i ti aru
Tupana wywuat myhu'at hanuat e. Esa'yru tuwemoherep hawyi meremo howapy ra'yn
Tupana Pã'ãu Wakuano e. Ta'i yne e'at pe toĩne'en hap ok tã howapy Tupana Pã'ãu Wakuano
e. 16 Itag hawyi ti aru esa'yru ti'atumorem wyti aru e'ase'i Isareu ywania Tupana kape
e. 17 Esa'yru ti aru topyhu'at Tupana ehay moherep hat akag wo e. Aikotã sa'awy'iwuat
mekewat Tupana ehay moherep hat Eria e hap het rakat ewywuat topyhu'at esa'yru itag
hawyi e. Aikotã Eria sa'awy'i hesaika kahato Tupana ehay enoi hap ete topyhu'at mi'i
hap ewy te aru esa'yru Iuwãu ete topyhu'at e. Ta'i esa'yru ti aru miit'in sem mu'e hat

koro wo topyhu'at e. Ipotmu'eria sem ni aru te'eropyhu'at wo'oky'e hanuaria e. Ta'i wo'owese hap sese toterut irane e'ase'i Isareu ywania kape e. Ta'i toi'atumorem kahato ti aru miit'in Tupana kape tehay wo tomienoi wo e. Mi'i hap e'at pe ti aru esa'yru Iuwãu terut wo'owese hap sese e'ywania kape e. Mi'i piat ta'atumu'e hap kaipyi ti aru nagnia'in tukupte'en wo'oky'e haria wo e. Mi'i hawyi hirakaria ti'atuky'e kahato ta'atu'ywot'in ta'atuty'in esa'yru piat ta'atumẽpyt'in mu'e hap kaipyi e. I'ewyte e'ywot'in ti'atuky'e kahato ta'atumẽpyt'in esa'yru piat ta'atu'ywot'in mu'e hap kaipyi e. Ta'i ta'atumu'e hap kaipyi wo'owese haria wo yn tukupte'en i'yat piaria e. Mi'i hawyi ti aru Tupana yt miky'esat i nug haria esa'yru ti'atumu'e hap kaipyi Tupana miky'esat nug haria wo ra'yn tukupte'en e. Waku puo i ra'yn tukupte'en Tupana miky'esat ewy ipotmu'eria tunug turan ti aru tut esa'yru Mimoherep mekewat Tupana Mipo'oro Wuat'i Miit'in Porekuat Nuat e. Mekewat e'at pe meimuẽwat esa'yru mimu'eria ko'i Tupana Mipo'oro ekatup hanuaria wo ra'yn tukupte'en. Mi'i ta'atuekatup turan ni aru put'ok'e I'atuehakyera'at Hat sese esa'yru Mimoherep e ti atipy kaipywiat sut hat pa'i koro Sakaria pe. 18 Mi'i to'e pote pa'i Sakaria tiwesat sa'ag atipy kaipywiat ehay pe — U pãi e aikotã apuru e'e hap atikuap sio pywo sio yt e. Kat som iwato kahato etomoherep epo wo ehay sio pywuat sio yt moherep hamo e. Pywo e'e hap pote pywo are aru ma'ato yt pote yt e. Katupono uiporo kahato ra'yn i'ewyte uhehary'i mẽpyt hap e'at tokosap kahato ra'yn uhyt e. Iporo sese ra'yn uhehary'i mehĩ e. 19 Mio tã to'e Sakaria pote atipy kaipywiat Tupana e hap erut hat tiwesat haty wo — Uito ti atipy kaipywiat Tupana ehay erut hat koro e. Tupana ti uipo'oro tehay enoi epiat hamo e. Uhet sese ti Kapireu e. Tupana e hap ewywuat yn moherep hat uito pãi e. Tupana yt karãpe i heso rakat are e. Uito areĩne'en Tupana wywuat sese hat e. Yne ti uhehay uimimoherep epiat Tupana ehay esa'yru wanuat etiat pywo sese topyhu'at aru katupono Tupana to'e mio tã uhepe pote e. Mi'i pote ti aru put'ok'e yne i'e hap ewy emowepit hamuat e. 20 Uhyt e kat pote som yt etimohey i Tupana e hap uimierut e. Yt naku i kahato e. Yt etimohey i Tupana e hap pote ti yt ehay kuap i aru uhyt e. I'ewyte ti aru ewaure ka'a pe yt teke kuap i sehay katupono Tupana ehay uimierut pytkai yt uimohey i pote e. Ma'ato eimẽpyt put'ok'e ui'e hap ewy era'akasa ra'yn esa'yru hawyi ewaure ka'a i ra'yn i'ewyte ehay kuap i ra'yn mehĩ e atipy kaipywiat sut hat pa'i koro Sakaria pe. 21 Mi'i turan oken'ypyke gupte'en haria hekatup kahato pa'i Sakaria wẽtem hap. Mi'i pytkai yt tut i pot'i kahato hawyi te'eruwanẽtup to'ope — Katuponoĩ koitywy heniatpo kahato toĩne'en mot'i Tupana mõtypot yat pe i'atu'e. 22 Mi'i hawyi pa'i Sakaria tuwẽtem hawyi put'ok'e oken'ypykiaria ete. Mi'i hawyi tohenoi teran to'e hap wen ma'ato yt ihay kuap i ra'yn. Yt ihay kuap i pote oken'ypykiaria te'ero'e to'ope — Pyno tomu'etu wuat ewy ra'yn Tupana e'okipyke toĩne'en turan pote yt ihay kuap i i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. Mi'i hawyi Sakaria topo wo yn na'yn tohenoi teran tehay oken'ypykiaria pe. 23 Mi'i hawyi Tupana yat pe tuwepotpap kahu hawyi pa'i Sakaria toto i ra'yn to'yat kape.

24 Put'ok'e i ra'yn pa'i Sakaria to'yat piat hawyi ti toĩne'en tehary'i wywo hawyi ihary'i hupi'a ra'yn Tupana e hap ewy. Mi'i hawyi iheg me toĩne'en 5 ewaty. 25 Mi'i turan mana Isapeu to'e — Waku kahato Tupana tunug uhepe e. Uiky'e kahato ra'yn Uhetupana e. Sa'awy'i aremõti kahato yt uimẽpyt i pote ma'ato mesup uhupi'a ra'yn toĩne'en mote yt aremõti kuap i ra'yn e. Sa'awy'i irania'in uimohit kahato yt uimẽpyt i pote e. Ma'ato uimẽpyt Tupana miium toĩne'en hawyi yt kat i i'atu'e kuap i aru e. Mi'i pote yt aremõti hin i katupono Tupana uiky'e kahato hawyi tutum na'yn uhepe uimẽpyt ra'yn to'e hap ewy e. Waku kahato Tupana e mana Isapeu.

26 Wẽtup e'at pe hawyi mana Isapeu 6 ewaty hupi'a toĩne'en turan Tupana tipo'oro i ra'yn sa'awy'iwuat atipy kaipywiat sut hat akag Kapireu wẽtup tama kape i ra'yn mekewat yi Karireia popykiat tawa hit Nasare kape i ra'yn toipo'oro. 27 Itote wẽtup ok pe pĩ'ã makuptia Maria e hap het rakat kape tuwemoherep atipy kaipywiat Kapireu. Pĩ'ã Maria ti yt he'aito rakat i te i'ewyte yt hewaire i te rakat toĩne'en. Toiky'esat kahato ma'ato te'aito wo wẽtup ok Iuse e hap het rakat mekewat morekuat Tawi emiariru emiariru toiky'esat. Mi'i tohekatup turan atipy kaipywiat Kapireu tuwemoherep tope. 28 Mi'i hawyi to'e tope — Mana Maria e eremowepit ro e katupono koitywy ti Tupana mipoityro sese wo ereĩne'en e. Katupono tutum neran epe emẽpyt ihainia Wuat'i Miit'in Porekuat Nuat e. Mi'i pote ti aru po'og Tupana mipoityro wo ereĩne'en torania haryporia kai katupono Wuat'i Miit'in Potypot ty wo ereĩne'en aru pote e. 29 Mi'i hawyi Mana Maria teha'at kahato atipy kaipywiat kape hawyi tuwanẽtup kahato tewawiat sehay kape hawyi — Kat to'e hamuat ewy ran uhepe an e tuwanẽtup hawe. 30 Mi'i hawyi Kapireu to'e tope — Maria yt ereken'ẽ tei'o e katupono Tupana tuwehum kahato ewawi e. 31 Pyno emẽpyt irane wyti mana e. Emẽpyt ihainia ti tuwemoherep irane Tupana miium epiat e. Wakuat kahato e'iunmỹ'ã piat Emẽpyt mana e. Emẽpyt tuwemoherep hawyi waku ehet'ok Mi'i — Iesui ere'e e. 32 Mi'i hawyi En ni Tupana Po'og Torania Kawiat Sa'yru i'atu'e aru miit'in Emẽpyt Iesui pe e. I'ewyte — En

ni Wuat'i Ywania Porekuat no i'atu'e Emẽpyt pe mana e. Emẽpyt ihainia pe Tupana tum aru Morekuat Tawi eiam e. Morekuat Tawi saipepiano ti aru topyhu'at Emẽpyt e atipy kaipywiat Kapireu Maria pe. 33 Mi'i hawyi ti aru e'ase'i pot Iako emiariru'in sem Porekuat no ra'yn Emẽpyt Iesui topyhu'at wuat'i e'at pe e. Yt karãpe i aru Emẽpyt piat Wuat'i Porekuat no hap ikahuro e atipy kaipywiat sut hat Maria pe. 34 Mi'i hawyi Maria apo'e — Aikotã aru uhupi'a mimi katupono yt kat i te uhe'aito e. 35 Mi'i hawyi Tupana mipo'oro Kapireu tiwesat ra'yn — Ta'i Tupana Pã'ãu tut ewawi e. Mi'i hawyi Ipã'ãu esaika howa eupi'a aru toĩne'en e. Mi'i pote Emẽpyt topyhu'at ri Tupana Koro Sese Sa'yru e atipy pywiat Maria pe. 36 I'ewyte wyti e'api'i pa'i Sakaria ehary'i Isapeu e hap het rakat hupi'a ra'yn wy. Iporo sese rakat pytkai toupi'a wywo toĩne'en mesup to'yat pe e. Pywo pe wyti imẽpyt tuwemoherep irane ra'yn e'api'i pot piat wy e. Sa'awy'i yt imẽpyt kahato rakat i e'api'i e. I'ewyte mesup ipo'oro sese rakano toĩne'en. Ma'ato mi'i hap pytkai toupi'a wywo toĩne'en mesup to'yat pe e. Pywo pe wyti imẽpyt tuwemoherep irane ra'yn e'api'i pot piat e. 37 Ta'i hesaika kahato Ahetupana e. Ta'i Tupana ti wuat'i nug kuap hat e. Yt kat i wyti niatpo Tupana wanẽtup hawe katupono tutunug kuap yne yne ko'i e. Yt watunug kuap i pytkai Tupana inug kuap e Kapireu mana Maria pe. 38 Mi'i hawyi pĩ'ã Maria to'e Kapireu pe — Uito ti Tupana eropat hano areĩne'en e. Pyno waku atung to'e hap ewy e. Waku Tupana tum uhepe to'e hap ewy e Maria Kapireu pe. Mio tã e kahu hawyi Kapireu ta'aipok ta'yn atipy kape Mana Maria pyi. 39 Mi'i hawyi Maria tuwe'arumary hawyi meremo toto te'api'i Isapeu yat kape. Wẽtup yi mekewat yi Iuta e hap kape yity'ok hit puat mu'ap upi toto. Pya kahato toto. 40 Mi'i hawyi put'okto'e mana Maria pa'i Sakaria yat pe hawyi teke hawyi — Ihot'ok e te'api'i mana Isapeu pe. 41 — Ihot'ok e hawyi mana Isapeu mẽpyt'a huruk'e i'ymyẽ pe. 42 Mi'i hawyi mana Isapeu howapy ra'yn Tupana Pã'ãu wo hawyi to'e mana Maria pe tehay pirik wo — Waku pe kahato Tupana tunug mesup katupono Tupana po'og hegyi'at epe irania'in mana'in kai e. Mesup ta'yn Tupana Sa'yru Sese toĩne'en e'ymyẽ pe e. 43 Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at Hanuat ty wo ra'yn ereĩne'en mesup e. Mi'i pote ti uimowepit kahato E'iunmỹ'ã Piat e. Ereke hin waku ereĩne'en uru'yat pe e. En ne po'og uikai katupono Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat ty wo ereĩne'en e. 44 Koitywy — Ihot'ok ere'e uhepe turan uimẽpyt tuwemũkup uhe'ymyẽ pe iwepit haype e. Katupono uimẽpyt uhunmỹ'ã piat tikuap ta'yn Emẽpyt Eiunmỹ'ã piat toĩne'en Toporekuat Koro wuat hap e. Mi'i pote tuwemũkup uipiit pe tuwehum kahato haype e mana Isapeu Mana Maria pe. 45 Sa'awy'i etomohey kahato Tupana e hap pote mesup waku pe kahato ereĩne'en e. Tupana e hap upi eupi'a ra'yn toĩne'en mesup e. Mi'i pote mesup Tupana mimowepit kahato wo ereĩne'en e he'api'i Isapeu pĩ'ã Maria pe. 46 Mi'i hawyi mana Maria tuwehum kahato Tupana ete hawyi to'e — Woromõtypot kahato uipy'a pyi Tupana e. 47 Uhehakyera'at kahato hat En Tupana e. Uimowepit kahato hat En e. 48 Tupana mihaky'e'i kahato rakano. Miit emiit no areĩne'en pytkai uiky'e kahato En an e. Sa'awy'i ereha'at uhowawi uiky'e hap wywo e. Yt miit'in miky'e i uito pytkai uiky'e En e. Are an uito wuat'i miit eropat hanuat yn areĩne'en pytkai ui'airo e. Uito ti po'og yi kapiat nakano areĩne'en wuat'i miit emiit kai pytkai uiky'e kahato En e. Mi'i hawyi ui'airo Esa'yru eiam mo Uruehakyera'at hat ty wo e. Ta'i uhewaku hap upi yt ui'airo i ma'ato uiky'e hap upi ui'airo e. Ta'i mi'i pote ti aru — Waku kahato En Tupana i'atu'e ewawi wuat'i ywania Uhehakyera'at hat En mote. 49 Esaika kahato En Tupana e Maria. Waku sese En Tupana are katupono egyi'at hap kaipyi wakuap sese etunug uhete e. Mi'i hawyi uimẽpyt hap kaipyi wuat'i miit'in te'ero'e aru — Waku kahato Tupana i'atu'e epe e. 50 Pywo pe ti yne mesuwarotiat gupte'en haria emõtypot haria wo tukupte'en aru katupono Esa'yru miehakyera'aria tukupte'en aru pote e. sa'awy'itewuaria koranuaria i'ewyte meiũranuaria gupte'en haria yt wemoherep i te haria ky'e kahato hano ereĩne'en mote e Maria Tupana pe. 51 Yt uwe i po'og hesaika rakat ekai Tupana e. Waku kahato En po'og po'og torania kai e. Ma'ato irania'in mesuwarotiaria — Uruto po'og torania kai e haria mohit sese hanuat ereĩne'en Tupana e. Mi'i hawyi ti aru i'atuminug sa'ag hap ko'i eti'atumoma yne ra'yn e. I'ewyte i'atuwanẽtup sa'ag hap eti'atumoweityk yne ra'yn e. 52 I'ewyte wemowato haria etipuruk kahato i'atuwemowato hap kaipyi ma'ato mi'i pytkai miit emiit ko'i paa'e haria ewywuaria eti'atumowato kahato morekuat no mesuwe e mana Maria Tupana pe. 53 Are an Hegyi'at kahato rakano ereĩne'en hesy'at rakaria pe ihaky'e'i rakaria pe. Mi'i hawyi mi'u wakuano eti'atupoi kahato mi'iria e ma'ato irania'in — Uruto po'og hekat rakaria e haria eti'atunug hesy'at kahato rakaria wo e. 54 Waku sese rakat En Tupana are katupono yt etiwaure hin e'e hap — Atunug aru e hap etunug yne e'e hap ok tã e. Sa'awy'iwuat urue'ase'i pot Isareu pe mio tã ere'e — Esaipepiat kawiano wyti aru ati'atuehakyera'at wuat'i ywania ere hap ewy etunug mesup e. Mesup ta'yn e'e hap ewy eti'atupowyro kahato uru'ywania e'e hap urue'ase'i pot Isareu piat ewy e urue'ase'i emiariru emiariru uruto pote. Waku kahato En katupono e'e hap urue'ase'i piat hap ewywuat mesup ta'yn etunug aikotã sa'awy'i e'e hap ewy — Atipo'oro aru emiariru'in me I'atuehakyera'at hanuat e'e hap

ewy etunug na'yn mesup katupono etipo'oro koran uruewawi Uruehakyera'at hat e'e hap sa'awy'iwuat ewy ehay uruky'e wywuat hap ewy e. 55 Aikotã urue'ase'i'in me — Atunug aru ui'e hap ewy etunug na'yn mesup aikotã sa'awy'i urue'ase'i koro Aparãu me ere'e hap ewy — Ati'atupoityro aru torania Wẽtup Esaipepiat po wo e. Wẽtup Emiariru upi Eiã'ỹi upi aru ati'atumowaku kahato imohey haria wuat'i ywania mesuwat yi totiaria e Tupana sa'awy'i urue'ase'i Aparãu me e. Pyno waku kahato En Tupana katupono e'e hap ewy ra'yn put'ok'e mesup e. Are an Aparãu Emiariru Koro toĩne'en na'yn mesup uhunmỹ'ã pe e mana Maria Tupana pe. 56 Mi'i hawyi mana Maria topyhu'at mye'ym ewaty te'api'i Isapeu yat pe. Mi'i hawyi te'aipok i ra'yn to'yat kape tawa Nasare kape.

57 Wẽtup e'at hawyi mana Isapeu mẽpyt hap e'at put'ok'e ra'yn hawyi imẽpyt ra'yn ihainia tuwemoherep ta'yn Tupana miium topiat to'e hap ewy. 58 Mi'i hawyi iwyria'in sese ko'i i'ewyte hekatuwyria'in tikuap ta'yn Tupana miium wakuat mana Isapeu piat hawyi te'eruwehum kahato Tupana kape. 59 Mi'i hawyi mana Isapeu emẽpyt 8 e'at ra'yn hawyi tuwat tuwat ra'yn iwyria'in mana Isapeu yat kape hawyi — Pyno waku watikaykay pa'i meikowo emẽpyt emusin sokpe ãpy tek hamuat i'atu'e. 60 — Mi'i watunug hawyi waku watum het emẽpyt pe aheko ewy i'atu'e. Waku wahet'ok emẽpyt Sakaria e'aito set mõtypot hamo i'atu'e ma'ato mana Isapeu — Yt an e. Waku watum tope het Iuwãu e i'atuepe. 61 Mi'i hawyi te'ero'e mana Isapeu pe — Ahetama puo waku wahet'ok aimẽpyt'in aha'yru'in ai'ywot'in set ewywuat sio aha'ase'i'in set ewywuat i'atu'e. Kat pote pyno — Uimẽpyt set ti waku Iuwãu ere'e uruepe i'atu'e. Ma'ato e'aito pa'i Sakaria e'ase'i'in set Iuwãu e hap het rakat yt uwe i i'atu'e mana Isapeu pe. 62 Mi'i pote ta'atupo wo ta'atuhẽtup pa'i Sakaria pe yt hewaure i pote — Kat som waku wahet'ok esa'yru uhyt i'atu'e hap kuap hamo. 63 Ma'ato pa'i Sakaria yt ihay kuap i. Mi'i hawyi pa'i Sakaria hẽtup miwan hug hap hawyi — Waku wahet'ok uha'yru Iuwãu e tomiwan me. Mi'i hawyi te'eruwanẽtup kahato to'e miwan miat hap ete. — Aikotã toikuap ahehay mesuwe i'atu'e katupono yt toikuap i ahehay tewaure pote i'atu'e. 64 Ma'ato mi'i hawyi pa'i Sakaria tiwan het hawyi meremo ihay kuap i ra'yn itote hewaure ka'a i ra'yn. Mi'i hawyi toimõtypot kahato ra'yn Tupana tehay wo sa'awy'i yt ihay kuap i rakat pa'i Sakaria. 65 Mi'i pote Sakaria yat piaria hekatuwyria'in te'erewanẽtup kahato ha'yru Iuwãu wemoherep hap kape. Mi'i hawyi tuwat ra'yn tawa piaria ko'i kape Iuwãu wemoherep hap enoi hamo. 66 Meiũran irania'in yne tama Iuteu piaria ikuap ta'yn Sakaria sa'yru Iuwãu wemoherep hap etiat hawyi te'ero'e to'ope — Kan no aru pa'i Sakaria sa'yru topyhu'at i'atu'e. Uwe ewy aru mekewat Iuwãu topyhu'at i'atu'e to'ope tawa piaria. Mi'i hawyi Iuwãu Tupana mipoityro kahato wo topyhu'at itote. Mi'i hawyi Tupana toĩne'en kahato Iuwãu kai hawyi waku pe kahato toĩne'en ipiit ete iwanẽtup hap ete. 67 Mi'i hawyi pa'i Sakaria ihay kahato itote Tupana Pã'ãu kaipyi tohenoi kahato yianmete tosa'yru Iuwãu etiat Tupana e hap ewy tohenoi. 68 Mi'i ko'i tohenoi henoi yian note wuat sehay yne tosa'yru pakup etiat aikotã aru hamuat ihay i'ewyte Aipotypot Iesui etiat aikotã aru hamuat ihay yt iwemoherep i te pytkai. 69 Mio tã to'e Pa'i Sakaria — Ta'i esaika kahato Tupana uruehakyera'at hamo. Ta'i esaika hap po'og hĩpo po ehã'ãpe esaika hap kai uruewanĩkaptia moma hamo e. Ta'i morekuat Tawi saipepiat sese ti Emipo'oro tuwemoherep irane e. 70 Aikotã ere'e sa'awy'i te morekuat Tawi pe hap ewy — Meiũran wyti aru atum epe Emiariru Emiariru Kawiat Wẽtup ok Esaipepiat Wuat'i Miit'in ekyi Ehowawi Hanuat e hap ewy put'ok'e mesup ta'yn uruewawi e. Aikotã sa'awy'itewuat ehay moherep haria pe ere'e hap ewy ra'yn mesup ta'yn etunug na'yn e. Aikotã ha'awytepyite mesuwuat kape mi'i e'e hap ewywuat yne yne mesup etunug ra'yn uruky'e haype e pa'i Sakaria Tupana pe. 71 Mio tã ere'e sa'awy'i uruepe ehay moherep haria wẽ pyi — Pywo ti aru meiũran atipo'oro Uhemiit sese ehewanĩkaptia po pywiat eipuruk hamo ere'e. Mi'i hawyi e'e hap ewywuat etunug mesup e. 72 — Yt atiwaure hin i ti sa'awy'iwuat ui'e hap atunug aru ui'e hap ere'e. Uiwese hap wyti aru atimoherep yne ra'yn ui'e hap ewy ere'e urue'yian miaria pe e. — Uhegyi'at hap uiwese hap atimoherep wuat'i miit'in me aru ere'e sa'awy'i e. Mi'i e'e hap ewy koitywy etunug na'yn uruepe e. 73 I'ewyte sa'awy'itewuat urue'ase'i pot koro Aparãu miat e'e hap ewywuat re etunug na'yn aikotã ere'e sa'awy'i — Atunug irane e'e hap ewy etunug na'yn mesuwat e'at pe e. Yt etiwaure hin i e'e hap Tupana e. Aikotã ere'e urue'ase'i pot Aparãu me — Ati'atumoehãite aru wuat'i ywania mesuwat yi totiaria Esaipepiat po wo e'e hap ewy etunug na'yn mesup e. Wẽtup ok Emiariru emiariru minug kaipyi ti aru ati'atupoityro wuat'i imohey haria ere'e hap ewy etunug na'yn mesup e pa'i Sakaria Tupana pe itote wuat'i miit'in ehamo.

74 Mi'i hawyi pa'i Sakaria to'e ra'yn ta'apypueri haria pe — Uiwyria'in e Tupana tiky'esat kahato ahewanĩkaptia po pywiat ahenõtem hap e. Toiky'esat kahato aheropat tepiat hap yn e. Yt toiky'esat hin i watoken'ẽ ahewanĩkaptia pupiat hap e. Mi'i pote aiporenõtem neran ahewanĩkaptia po pyi e. 75 Mi'i hawyi Tupana ainug neran hãpyk kahato rakaria wo aikotã

tewaku hap ewy hap toiky'esat e. Toiky'esat yne e'at pe waku hap ewy watukupte'en hap e pa'i Sakaria itotiaria pe tosa'yru Iuwãu ywã'ĩ hap e'at pe.

76 Mi'i hawyi pa'i Sakaria to'e tosa'yru Iuwãu me — Uha'yru e meiũran ni aru ereĩne'en Tupana kapiat mu'ap moherep hano e. Mi'i hap e'at pe mio tã ere'e miit'in sem me — Tut irane tut irane Tupana ahowawi Aiporekuat nuat ere'e aru e. Mi'i hawyi miit'in emienoi kape te'eruwanẽtup kahato hap turan aru put'ok'e Emimoherep e pa'i Sakaria tosa'yru Iuwãu me Ahehakyera'at hat Iesui etiat. Mi'i hawyi to'e i Iuwãu me — Pywo ti rat ehenoi henoi aru ai'ywania pe aikotã waku ta'atupuẽti ta'atuehakyera'at hap Tupana piat hap e. 77 Uha'yru Iuwãu e ai'ywania timohey e'e hap Emimoherep hawyi ti aru waku pe kahato tukupte'en are katupono ta'atumohey ehay hawyi Tupana waure wo toĩne'en aru ta'atuminug sa'ag ko'i kai e. Mi'i hap ko'i ti aru ehenoi henoi ai'ywania pe Tupana Mipo'oro ut hap etiat yianmete e pa'i Sakaria tosa'yru Iuwãu me. Mi'i hap e'at pe ti aru ehenoi aikotã waku ta'atupuẽti ta'atuehakyera'at Tupana piat hamuat hap e. Katupono ta'atumohey Emimoherep hawyi Tupana waure wo toĩne'en i'atuminug sa'ag ko'i kai e. 78 Ta'i Tupana yt ti'atupopetek teran hin i miit'in e. Tehay wo toi'atuky'e kahato miit'in e. Ta'i miit'in ho'owasat hap haty kahato tuete e. Mi'i hap kaipyi toipo'oro Temiit sese Ahehakyera'at hanuat e. Ta'i atipy kaipyi toipo'oro ahekyi tuwewawiat hanuat e. Toiky'esat wuat'i miit'in mesuwat yi totiaria tuwewawiat hap uha'yru e. Aikotã at ta'am hawyi toimoẽtyhot yne i'ypyryp hap mi'i hap ewy toimoẽtyhot teran tehay wo wuat'i ywania e. 79 Uha'yru Iuwãu e mesuwarotiaria ti yt ihapytig hin i rakaria ewy kahato tukupte'en aikotã i'ypyryp we ga'apy puat ho'owasat rakaria ewy miit'in tukupte'en e. Aikotã miit'in misyp we tukupte'en i'ypyryp we hap ewy mesuwarotiaria tukupte'en yt te'era'akasa kuap i Tupana kape pote e. Aikotã ho'owasat kahato rakaria ga'apy piaria yt ikuap i mu'ap ta'atu'yat kapiat hap ewy kahato miit'in mesuwarotiaria tukupte'en e. Yt ta'atupuẽti hin i ta'atumowepit Tupana piat hap e. Ma'ato hẽtyhot hap put'ok'e hawyi ta'atukuap meremo mu'ap i ra'yn hawyi waku pe i ra'yn tukupte'en e. Mi'i ui'e hap Emimoherep Tupana Mipo'oro aimoẽtyhot hamuat toĩne'en aru e. Uha'yru Iuwãu e mio tã ere'e aru emimu'eria pe — Tut irane tut irane Aimoẽtyhot Kahato Hanuat hawyi waku pe aru watoĩne'en ere'e ti aru e pa'i Sakaria tosa'yru Iuwãu hire pe.

80 Mi'i hawyi ha'yru Iuwãu hit tuwemotag itote pa'i Sakaria mana Isapeu yatype. Mi'i tote ipiit hesaika kahato toĩne'en ihãite kahato. Itote tuwemoesaika kahato Tupana kuap hap ete. Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu Wakuat imu'e kahato itote. Iuwãu kurum iwasu turan hawyi toto ra'yn yahig wato sese kape. Mi'i tote tuwemu'e kahato Tupana e hap kuap hamo. Mekewat yahig koro tote Tupana mikuap ok tã tuwemu'e kahato katupono toiky'esat tuwemoesaika kahato aikotã aru toimoherep to'ywania pe Tupana e hap ko'i hap ete.

2

MATEU 1.18-2.7 PIAT EWY

1 Sa'awy'i toĩne'en mesuwat yi tote wẽtup ok morekuat akag kahato morekuaria porekuat koro Sesa Aukutu e hap het rakat. Mi'i turan toiky'esat kahato temiit'in yne yne atumorania hap. Mi'i hawyi toi'atupo'oro kahato tesurara'in sem tomiwan wywo yne tetama ko'i kape temiit'in atuset pehik yne hamo — Atiky'esat kahato yne yne uhemiit'in set ko'i miwan me e. Waku i'atuset ko'i ewei'atupehik yne are katupono ati'atumorania teran torania uhemiit'in sem ko'i uhetama wato piaria e ok tã katupono toiky'esat yne miit'in kaipyi tekat ko'i i'atusa'upsat hamuat. Mi'i hawyi toi'atupo'oro ra'yn tomiwan ko'i yne tetu'isaria pe tosurara'in sem po pe. 2 Mi'i hap ewy ta'atunug mesuwat yi tote Tu'isa wato Sireniu e hap het rakat toĩne'en morekuat koro wuat mekewat yi wato Siria pe turan.

3 Mi'i hawyi mõtypot Sesa Aukutu etama puaria tuwat ra'yn ta'atuetawa sese ko'i kape. Ta'atue'ase'i'in etawa ko'i kape tuwat ta'atuset pehik hamo sa'up ium hamo morekuat koro Sesa Aukutu e hap ewy. 4 Mi'i e hap upi i'ewyte toto mehĩ Iuse yi Karireia popykiat tetawa Nasare kaipyi yi upi tawa hit Perẽi kape te'ase'i morekuat Tawi ywã'ĩ hap kape mekewat yi Iuteu piat tawa hit Perẽi kape toto tuwesetpehik hamo. Toto tawa Perẽi kape katupono mehĩ Iuse ti toĩne'en mekewat sa'awy'iwuat morekuat Tawi emiariru emiariru pote. Mi'i pote toto te'ase'i Tawi etawa kape. 5 I'ewyte mana Maria toto mehĩ Iuse upi toupi'a wato kahato wywo toto. Ma'ato yt Iuse wat toupi'a wywo i toto ma'ato Tupana Pã'ãu Wakuat upi'a wywo toto. Yt pya hin i ra'yn put'okta'atu'e hamuat tawa hit Perẽi tote turan imẽpyt haty kahato ra'yn mana Maria. 6 Mi'i hawyi itote Tawa hit Perẽi me tukupte'en hawyi put'ok'e he'at ra'yn hewãtym na'yn hawyi imẽpyt tuwemoherep hap e'at put'ok'e meremo itote hawyi meremo ta'atukat kahato itote ta'atuket hap wen ma'ato yt aikope kuap i katupono yt uwe i Perẽi miaria — Waku eiwehyt'ok uru'yat pe e haria itote katupono i'atu kahato miit'in õ'ẽ haria itote pote. 7 Mi'i pote ta'atukat kahato ta'atueiam hawyi yt

ta'atupuẽti hawyi tuwehyt'ok wewato ahup yat pe hawyi mekewat hũria yat pe te'eroket. Mi'i hawyi mekewat wãtym muo tuwemoherep ta'yn Maria Mẽpyt sa'awy'iwuat ihainia ra'yn. Tuwemoherep hawyi sokpe wo tohuwy kahato ra'yn ta'atueko ewy ipiit mohãpyk sese nug hamo. Mi'i hawyi tawa hit Perẽi me te'eruwemosy'at ra'yn wẽtup ewaty.

8 Mekewat ewãtym muo Iesui tuwemoherep turan tukupte'en itote yt pya hin i tawa Perẽi kai yahig note ta'atuhũ Uweuria apykok haria. Mi'i tote te'eroket ta'atuhũria py'asetpe katupono ta'atu'apykok teran ta'atuhũria awyato pupi. 9 Mi'i tote ti atipy kaipywiat sut hat tuwemoherep wehũria apykok haria kape. Mi'i ti Tupana ẽtyhot hap wywo tuwemoherep hawyi yne i'atuete hẽtyhot kahato. Mi'i pote Uweira ko'i apykok haria te'eroken'ẽ kahato hẽtyhot put'ok'e ta'atuetiat pote. 10 Mi'i hawyi atipy kaipywiat sut hat to'e wehũria apykok haria pe — Yt eweiken'ẽ tei'o uipupi e i'atuepe. Katupono wakuat sehay ahenoi teran ehepe eimowepit kahato hamo e. Ta'i yt ehepe yn i uhehay wakuat ma'ato wuat'i ywania mesuwat yi totiaria mowepit hap ahenoi e. 11 Waku kahato Tupana tunug mesup ehepe katupono mesuwat ewãtym Tupana tum Temiit sese Wuat'i Miit'in Ehakyera'at hanuat tuwemoherep ta'yn e. Pywo ti rat tuwemoherep ta'yn mesup ta'yn itote eha'ase'i morekuat Tawi tawa Perẽi me Tupana Mipo'oro Wuat'i Ywania Ehakyera'at Hanuat e. Mi'i sehay wakuat enoi hamuat Tupana uipo'oro ehowawi e. 12 Pyno ahenoi teran ehepe aikotã waku eweipuẽti imẽpyt e hamuat hap. Pyno waku eweiwat tawa Perẽi kape hawyi waku eweikat eihũria yat mekewat eihũria poi hap. Mi'i tote wyti aru eweipuẽti ui'e hap ewywuat e i'atuepe. Mi'i tote sokpe wo tosuwy pe ra'yn ti aru eweipuẽti Tupana Sa'yru e. Ta'i eihũria mi'u upip tote toket itote ui'e hap ewy e. Mi'i ui'e hap ewy eweipuẽti hawyi ti aru eweikuap ta'yn pywo kahato ui'e hap e mekewat atipy kaipywiat sut hat wehũria apykok haria pe. 13 Mi'i to'e turan atipy kaipywiaria sem itote te'eruwemoherep wy mekewat yahig note. Mi'i hawyi mekewat sa'awy'iwuat wemoherep hat wywo tukupte'en Tupana mõtypot hamo. 14 — Wakuat wakuat wakuat En Tupana i'atu'e. Ywaiti Piat Ieĩne'en Hat Sese En i'atu'e. Uruimõtypot kahato En katupono mesup ta'yn Miit'in Mowepit Hat Sese etum na'yn yi totiaria pe i'atu'e. Pyno Miit'in Wo'owese Hap Nug Hat topyhu'at ra'yn mesuwat mytyp tote i'atu'e. Waku kahato katupono mesup ta'yn aru wo'oky'e haria wo tukupte'en miit'in emohey haria i'atu'e. Emiky'e kahato ko'i miit'in mote i'atu'e Tupana emiit'in atipy kaipywiaria typy'i rakaria yahig note Tupana mõtypot hamo. 15 Mi'i hawyi atipy kaipywiaria te'era'aipok i ra'yn atipy kape hawyi hũria apykok haria te'ero'e to'ope — To'iro tawa hit Perẽi kape Tupana mienoi kapiat akasa hamo i'atu'e to'ope. 16 Mio tã ta'atu'e hawyi meremo tuwat ra'yn tawa Perẽi kape. Put'okta'atu'e itote hawyi ta'atukat kahato atipy piaria mienoi upi hirakat. Mi'i hawyi ta'atupuẽti ra'yn Hirakat hũria yat pe hũria poi hap upip tote. I'ewyte uhyt Iuse mana Maria ta'atupuẽti itote. 17 Te'era'akasa hawyi ta'atuhenoi ra'yn uhyt Iuse pe mana Maria pe atipy kaipywiat sut hat ehay yne Iesui etiat ta'atuhenoi. 18 Mi'i hawyi tuwat hawyi mu'ap upi ta'atuhenoi yne irania'in me tawa hit Perẽi miaria pe. Mi'i hawyi irania'in te'eruwanẽtup kahato Uweria ko'i apykok haria mienoi kape. 19 Mi'i hawyi mana Maria tereko yne tomẽpyt wemoherep hap etiat topy'a pe. Mi'i hawyi yne e'at pe tuwanẽtup kahato atipy piaria ehay tomẽpyt etiat hap kape. 20 Mi'i hawyi Uweuria apykok haria te'era'aipok i ra'yn ta'atuhũria ko'i kape. Te'era'aipok turan te'eruwehum kahato ra'yn Tupana kape — Wakuat kahato En i'atu'e katupono atipy kaipywiat sut hat mienoi ewywuat ra'yn uruta'akasa i'atu'e Tupana pe.

21 Mi'i hawyi 8 e'at ra'yn toĩne'en hawyi Hirakat ta'atuemurui sokpe ãpy tek hawyi ta'atuset'ok ta'yn — IESUI eset i'atu'e aikotã sa'awy'iwuat atipy kaipywiat sut hat Kapireu mienoi mana Maria yt upi'a i te turan hap ewy ra'yn ta'atuset'ok Imẽpyt — Iesui het i'atu'e. 22 Mi'i hawyi Iuse'in te'eruwemosy'at wẽtup ewaty hap kahu hawyi tuwat ra'yn tawa wato Ieruserẽi kape Tupana mõtypot yat wato kape. Mi'i tote ta'atuhenoi Iesui Tupana pe — Uruikuap ta'yn ewanuat kahato Mesuwat Hirakat toĩne'en wuat'i e'at pe i'atu'e. 23 Mi'i hawyi ta'atuium Iesui Tupana pe itote aikotã sa'awy'i Tupana mienoi ase'i Musei miwan me e hap ewy — Waku etum esa'yru sa'awy'iwuat Uhepe e hap ewy. 24 Mi'i hawyi ta'atuhenoi Iesui Tupana kape hawyi ta'atuium Tupana pe typy pykasu hit ko'i pa'i pe. Pa'i ti'atu'auka pykasu hawyi toi'atuwuk itote Tupana mõtypot hamo aikotã Tupana to'e ase'i Musei miwan me sa'awy'i hap ewy — Waku etum typy pykasu hit sio typy pykasu wato uhepe uimõtypot hamo esa'yru sa'awy'iwuat tuwemoherep hawyi e hap ewy ta'atunug itote.

25 Toĩne'en Ierusarẽi me wẽtup ok pa'i koro Simeãu e hap het rakat. Simeãu ni waku rakat toĩne'en Tupana mõtypot kahato hat mi'i. Mi'i i'ewyte hekatup kahato Isareu ywania Ehakyera'at Hat Isareu Ywania powyro hanuat katupono Simeãu kai toĩne'en kahato Tupana Pã'ãu. 26 Tupana Pã'ãu henoi ra'yn tope — Eku'uro hap owakai te ti aru era'akasa Uimipo'oro Ehakyera'at Hanuat e Tupana Pã'ãu Simeãu me. 27 Meiũran hawyi wẽtup e'at pe Tupana henoi i ra'yn Simeãu me — Ereto ro koran uimõtypot yat kape e. Mi'i

hawyi toto ra'yn Tupana Pã'ãu mienoi ewy. Pa'i Simeãu toto turan put'ok'i'atu'e Iuse'in Tupana mõtypot yat ete. Mi'i hawyi tuwehyt'ok ta'atueko ewywuat nug hamo. 28 Mi'i hawyi Simeãu i'ewyte teke itote hawyi totat ra'yn Iesui hit Maria po pyi hawyi tuwehum kahato Tupana kape. 29 Mi'i hawyi to'e — Woromõtypot kahato En Tupana katupono uheha wo ara'akasa ra'yn Emipo'oro Wuat'i Ywania Ehakyera'at Hanuat kape ara'akasa ra'yn e Tupana pe Iesui hit piat pe. 30 Uimowepit kahato Tupana katupono e'e hap ewy etunug na'yn mesup uiku'uro hap e'yianmete e. 31 — Pyno waku ra'yn uiku'uro hap mesup uimowepit hap wywo katupono mio atikuap ta'yn Emipo'oro Uhehakyera'at Hat toĩne'en mote e pa'i Simeãu Tupana pe. 32 Mi'i hawyi pa'i Simeãu to'e Maria pe — Mesuwat uipo piat Emẽpyt wyti aru topyhu'at Wuat'i Ywania Piat Tupana Moherep Hano e. Aikotã ariãty timoherep mu'ap ahepe wãtym muo hap ewy wyti aru Emẽpyt timoherep mu'ap Tupana kapiat e. Ta'i Emẽpyt topyhu'at Wuat'i Miit'in Pu'ap Tupana kapiat hat e. Emẽpyt Iesui wyti aru topyhu'at Uru'ywania Mimõtypot kahato wo e pa'i Simeãu Iesui ty pe. 33 Mio tã to'e hawyi mehĩ Iuse mana Maria te'eruwanẽtup kahato pa'i Simeãu ehay kape. 34 Mi'i hawyi Simeãu ti'atupoityro Iuse'in hawyi to'e mana Maria pe — Emẽpyt wyti aru Ai'ywania Ehakyera'at Hano topyhu'at ma'ato irania'in ai'ywania yt timohey i Emẽpyt itag hawyi pote te'eruwema'at kahato yt ta'atumohey i hawyi e. Mi'i hawyi Tupana mi'apiheg wanuaria tukupte'en e. Ma'ato irania'in ai'ywania imohey kahato haria Tupana mimõtypot kahato wanuaria tukupte'en wuat'i e'at pe e. Mi'iria Tupana mimowepit kahato ko'iria tukupte'en wuat'i e'at pe e pa'i Simeãu Iesui piat Maria pe. 35 Ta'i sa'ag kahato aru ta'atunug Emẽpyt ete itag hawyi e. Mi'i pote haty kahato topyhu'at aru epy'a pe aikotã kyse aipy'a piat haty hap ewy topyhu'at eete emẽpyt ta'atu'auka hawyi e pa'i Simeãu Iesui ty pe.

36 Mi'i hawyi toĩne'en wy itote Tupana mõtypot yat pe wẽtup ok hiwu mana Ana e hap het rakat. Mi'i ti uhyt Wanueu saki'yt toĩne'en i'ewyte ase'i Ase ywania toĩne'en. Hiwu Ana tuwemosy'at kahato tuereto tehay teran Tupana wywuat turan. 37 Hiwu Ana ti Tupana ehay moherep hat kahato toĩne'en. Mi'i ti waku kahato rakat toĩne'en Tupana wanẽtup hawe. Tupana eropat kahato rakat toĩne'en itote. At ka'ap toimõtypot kahato Tupana tehay wo. Waku pe toĩne'en mi'i hap ete. Ihay kahato Tupana wywo at ka'ap. Ihay Tupana wywo turan yt tenuk hin i hawyi yt tuwẽtem hin i Tupana mõtypot yat pyi. He'aito iku'uro hawyi toto Tupana mõtypot yat kape hawyi toĩne'en mot'i itote at ka'ap hap ewy 84 anu toĩne'en itote he'aito iku'uro hawyi. Hiwu pot 84 anu turan hiwu i'atu'e. 38 Mi'i turan Mana Ana put'ok'e pa'i Simeãu henoi Iesui piat mana Maria pe turan. Mi'i hawyi mana Ana ta'akasa imẽpyt Iesui kapiat hawyi tuwehum kahato wy Tupana kape — Waku kahato En Tupana e. Mesup ta'yn ara'akasa Emipo'oro Uruehakyera'at nuat e. Mi'i hawyi yne itotiaria Tupana yat piaria pe tohenoi Iesui etiat torania Tupana Mipo'oro ekatup haria pe — Put'ok'e ra'yn wyti Ahehakyera'at Hanuat sese uiwyria'in e. Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat sese wyti put'ok'e ra'yn e mana Ana Iesui piat. Mi'i hawyi toto wuat'i piat henoi hamo tawa wato Ierusarẽi miaria Tupana Mipo'oro ekatup haria piat henoi hamo. Mi'i hawyi tohenoi hirakat Iesui etiat — Put'ok'e ra'yn wyti Ahehakyera'at hanuat sese uiwyria'in e hiwu Ana.

39 Mi'i hawyi Iuse'in tunug na'yn yne Tupana mienoi ewy hawyi te'era'aipok i ra'yn tawa wato Ierusarẽi kaipyi yi Karireia popykiat tawa hit Nasare kape tuwat sa'awy'iwuat ta'atuieĩne'en hap kape. 40 Mi'i tote Iesui tuwemotag kahato tawa Nasare pe. Ihay kahato Tupana wywo itote. Tupana Pã'ãu wo tuwemowe'eg kahato hawyi hesaika kahato rakano toĩne'en ipiit ete i'ewyte iwe'eg hap ete Tupana ehay ete. Yne e'at pe po'og po'og itag sa'awy'iwuat kai. Mi'i hawyi Tupana tipoityro sese Iesui iwemotag turan.

41 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe tuwat ra'yn Iuse'in tawa wato Ierusarẽi kape man teneg u hamo. Te'eruwa'atunug itote ta'atue'ase'i'in ehakyera'at ta'atuewanīkaptia po piat yi Esitu'in ywania po pywiat hap e'at kapiat te'eruwanẽtup hay piat kape. 42 Mi'i hawyi kurum iwasu Iesui 12 anu ra'yn hawyi toto wy Iuse upi toty wywo tawa wato Ierusarẽi kape te'eruwa'atunug yne anu hap kape. Itote tukupte'en 7 e'at. 43 Mi'i hawyi te'eruwa'atunug hap tokosap hawyi tuwat ra'yn Iuse'in ta'atu'yat kape ma'ato Iesui yt toto i tawa Ierusarẽi myi toty'in upi. Sa'awy'i yt ta'atukuap hin i Iesui topyhu'at hap. 44 Ma'ato yt te'era'akasa i hawyi ta'atuwyria'in tok pe rasom Iesui i'atu'e — Towyria'in upi tut wat'ymo i'atu'e to'ope wen ma'ato wãtym hawyi ta'atukat Kurum Iwasu Iesui iwyria'in upi ma'ato yt ta'atupuẽti i. 45 Mi'i hawyi te'era'aipok i ra'yn tawa wato Ierusarẽi kape Iesui kat hamo. 46 Mye'ym e'at ta'atukat Iesui itote hawyi ta'atupuẽti Tupana mõtypot yat pe. Isareu ywania wo'onãpin haria akag tok pe ta'atupuẽti kurum iwasu Iesui. Mi'i tote Iesui tuwanẽtup kahato wo'onãpin haria akag ko'i ehay kape hawyi apo apo'e wo'onãpin haria akagnia kape. Mye'ym e'at turan ihay se kahato mi'iria kape. 47 Mi'i pote itotiaria wo'omu'e akag kororia te'eruwanẽtup kahato Kurum Iwasu Iesui piat ta'atuwesat kuap kahato hap kape. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Ta'i iwe'eg kahato rasig Iesui i'atu'e. 48 Iuse'in ipuẽti Tupana mõtypot yat pe wo'onãpin haria py'asetpe hawyi te'eruwanẽtup kahato hawyi ity Maria

to'e tope — Kat poteĩ meiũpe erepyhu'at uimẽpyt e. Paa'uruto'e kahato ekat haype kowo'i kowo'i uruikat en tawa wato pe e. Haty kahato uruwanẽtup hawe yt uruipuẽti i En hawyi e Iesui pe ity. 49 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Kat pote uikat kowo'i kowo'i e. Kat pote yt uikat i mesuwe Tupana mõtypot yat pe yn e. Yt eweikuap i apo aikotã areĩne'en neran Ui'ywot sese yat pe ipotpap nug hap ete e Iuse pe Maria pe. 50 Ma'ato yt ta'atukuap hin i Iesui e hap. 51 Mi'i hawyi Iesui ta'aipok i ra'yn to'ywot hit mana Maria wywo tawa Nasare kape i'atumiky'esat ewywuat nug hamo. Mi'i hawyi ity yt waure'e hin i ra'yn Iesui e hap tawa Ierusarẽi miat hap. Tuwanẽtup kahato ihay kape — Kat pote yt uikat i Ui'ywot Sese yat upi Iesui e hap kape at ka'ap tuwanẽtup.

52 Mi'i hawyi tawa hit Nasare pe Iesui topyhu'at mot'i. Tuwemotag itote yne ete. Mi'i hawyi itote tuwepiitmoesaika hawyi tuwemotag kahato po'og po'og yne e'at hap ewy. Iwe'eg kahato yne e'at pe po'og po'og totag hap ewy'ewy iwe'eg. Mi'i hap ewy miit'in mowepit hap ete tuwemotag i'ewyte Tupana kuap hap ete tuwemotag. Mi'i hap upi Tupana tuwehum kahato Iesui ete.

3

MATEU 3.1-12 MAKU 1.1-8 PIAT EWY

1 Pyno sa'awy'i mekewat morekuat Sesa toĩne'en morekuat koro hap e'at pe turan Tupana ihay ra'yn pa'i Sakaria sa'yru Iuwãu kape yahig wato sese tote. Mi'i hawyi Tupana tiwyro kahato Iuwãu wanẽtup hawe ihay. Mi'i turan morekuat Tiperiu Sesa e hap 15 anu toĩne'en morekuat koro wo yi wato Humanu ywania torania potypot no toĩne'en. Mi'i pote wẽtup e'at pe morekuat Sesa ti'atukaykay tuwewawi tetu'isaria hawyi toi'atumowato mi'iria. Mi'i hawyi to'e tu'isa Põsiu Piratu pe — Waku ereĩne'en Iuteu ywania morekuat no yi Iuteu pe uhyt e. Mi'i hawyi to'e tu'isa Eroti pe — Waku ereĩne'en yi Karireia piaria porekuat no uhyt e. Mi'i hawyi i'ewyte toikaykay toywyt sese Wiripi tuwewawi hawyi to'e tope — Waku ereĩne'en yi Itureia piaria porekuat no mekewat Iuteu ywania irania'in kawiat porekuat no e. Ma'ato waku aru po'og atum yi epe uheywyt en tupono e. Waku wy yi wato Tacunite atum epe i'ewyte yi wato Irisania atum epe wy i'ewyte yi wato Apirene atum epe uheywyt Wiripi en mote e. Mi'i hap e'at pe Tupana ihay sa'awy'i Pa'i Sakaria sa'yru Iuwãu wywo mekewat yahig koro note. 2 I'ewyte mekewat e'at pe Iuteu ywania ti'atu'airo typy pa'i ta'atuepa'i koro wuat. Wẽtup pa'i Anai e hap wẽtup ok pa'i Ka'iwa e hap. Mi'i hawyi mi'iria ta'atunug pa'i koro wo Tupana mõtypot yat pe. Mi'i hap e'at pe Tupana ihay sa'awy'iwuat ahet'ok hat Iuwãu wywo. 3 Pyno mi'iria tukupte'en miit'in akag wuat turan Tupana ihay kahato pa'i Sakaria sa'yru Iuwãu yahig notiat ieĩne'en hat pe — Iuwãu e woro'airo en uhehay enoi miit'in miat hamo e. Mi'i hawyi Iuwãu toto Tupana ehay moherep hamo Tupana e hap ewy. Mi'i hawyi ikohyewyry kahato mekewat Iũtãu hy ẽpe upi. Mi'i hap upi ẽpe upiaria toi'atumu'e kahato Tupana ehay wo. Mio tã e — Ewei'aipok to Tupana kape e. Waku hawyi woroho'oset'ok eipe e. Ta'i eweitoiat ro eminug sa'ag ko'i hawyi Tupana waure wo toĩne'en eiminug sa'ag ko'i kai e. 4 Aikotã sa'awy'itewuat Tupana ehay moherep hat Isaia timoherep yne ahet'ok hat Iuwãu etiat tomiwan me hap ewy. Mio tã to'e — Tut wyti aru wẽtup ok tehay pirik wuat henoi henoi miit'in miat yahig notiat hat e Iuwãu etiat tomiwan me. Mi'i miit wyti aru mio tã e wuat'i tomimu'eria pe — Eiwanẽtup hawiat mu'ap yt hãpyk i rakat ewy toĩne'en ipori'ok kahato rakat ewy e aru e. — Ma'ato mi'i kaipyi ewei'aipok to Tupana kape eiwanẽtup hap mohãpyk hamo hawyi mu'ap hãpyk hap ewy Tupana einug e aru mekewat Tupana mipo'oro e. — Eweikupte'en no Tupana wanẽtup hawe hãpyk takat hawyi eiwanẽtup hap mu'ap ikahu rakat ewy ra'yn topyhu'at aru e aru Tupana mipo'oro e Tupana Isaia miwan me. 5 Mio tã e Tupana sa'awy'i — Uimipo'oro Miit'in Ehakyera'at ut hap moherep hat wyti aru atipo'oro e. Mi'i miit wyti aru mu'ap nug hat ewy topyhu'at e Tupana miwan miat ahet'ok hat Iuwãu ete. Ta'i mi'i miit wyti aru mu'ap nug hat ewy topyhu'at e. Mu'ap sa'ag ko'i mokahu hamuat tutunug e. Mu'ap i'anam kahato hyri kawiat toihywytip yne e. Mu'ap yity'ok ete ipoity rakat toimohãpyk e. Mi'i hawyi mu'ap sa'ag ko'i yi hot pe itym nakat toimokahu kahato e. Mi'i hawyi hãpyk yne mu'ap hawyi atipo'oro Uhemiit Ho'owasat Rakaria Puẽti Hat e. Mi'i hawyi Uimipo'oro Uhemiit Sese mu'ap mohot hat toimoherep kahato miit'in me tehay pirik wo — Tut irane tut irane Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at hat e aru. Eiwemohãhyk to ipu'ap hawyi wyti aru tut ahepe e aru Uhemiit ut hap moherep hat e Tupana sa'awy'i. 6 Mi'i hawyi ti Uimipo'oro Wuat'i Ywania Ehakyera'at Hat akasa haria i'atu kahato tukupte'en aru mesuwat yi wato hap ok tã e Tupana Isaia miwan 40.3 pe Tosa'yru Iesui etiat.

7 Pyno Isaia e hap ewy kahato Iuwãu ti'atumu'e miit'in itote Iũtãu hy ẽpe upiaria. Mi'i hawyi tõ'ẽ kahato miit'in tuwewawi. Mi'i hawyi typy'i kahato miit'in put'ok'i'atu'e Iuwãu ete ta'atuset'ok hap ky'esat haria. Mi'iria pe Iuwãu to'e — Moi mẽpyt ewywuat eipe e. Yt nakuaria i eipe e. Tupana piat ei'apiheg hap yt eweiky'esat i pote ewei'õ'ẽ Tupana

kape imohey hamo hawyi woroho'oset'ok e. Ta'i Tupana piat ehet'ok hap eweiky'esat pote eiwemorem no Tupana kape e Iuwãu. 8 — Waku eiminug sa'ag ko'i hap ewei'atu'atoiat yne yne e. Mi'i tã ewetunug hawyi irania'in ikuap ta'yn Tupana kapiat ei'aipok hap e. Ma'ato — Waku kahato uruto yt ewei'e tei'o e. — Uruto ti ase'i Aparãu emiariru ko'i pote wakuaria urutukupte'en Tupana wanẽtup hawe yt ewei'e tei'o e. Ta'i aha'ase'i minug wakuap ko'i yt put'ok'e i ahowawi aimowaku Tupana wanẽtup hawe e. Ta'i aiwaku hap yt tut i ai'ywã'ĩ hap kaipyi e. Ta'i Aparãu ewaku hap yt ahehakyera'at kuap hin i e. Ta'i eipiit aha'ase'i Aparãu piit ewywuat kahato toĩne'en ma'ato eiminug sa'ag ko'i yt Aparãu ewywuat hin i e. Ta'i Tupana tiky'esat pote tutunug kuap mesuwat nu ko'i kawiat aipiit ko'i ewywuat e. Toiky'esat pote Aparãu emiariru piit ko'i tutunug kuap mesuwat yi kawiat e. Ma'ato wakuaria imohey haria Aparãu ewywuaria yn waku Tupana wanẽtup hawe e Iuwãu. 9 — Eiwe'eg wo o e katupono Tupana mikoi ypia yt haat i rakat ewywuat eweikupte'en. Aikotã aimikoi yt aipoi i hap ewywuat eipe. Pywo pe ti mesup ta'yn ehapo ete toĩne'en Tupana piat ei'apiheg hap. Ywyhap ewywuat toĩne'en Tupana po pe eikai aikotã aimikoi yp yt haat i rakat ewywuat watitek ywyhap wo hap ewy eweikupte'en mesup e. Pyno eiwe'eg wo o katupono ywyhap ewywuat toĩne'en Tupana po pe ehete aikotã aria'yp ko'i yt haat i rakaria ypugha hamo hat ewy toĩne'en eikai. Aikotã wati'ypugha hawyi wati'atusokwuk ahe'aria wo mi'i hap ewy Tupana tunug ehepe sa'ag ewetunug mote e Iuwãu õ'ẽ haria pe. 10 Mi'i hawyi yahig kapiat howawiat õ'ẽ haria apo'i'atu'e Iuwãu me — Yt naku i rat urutuwat aria wato kape i'atu'e. Yt naku i Tupana uru'apiheg ko'i urutopyhu'at wuat'i e'at pe i'atu'e. Mi'i pote aikotã aru waku urutunug Tupana ehamo paa'uruto'e hamo i'atu'e Iuwãu me. 11 Mi'i hawyi Iuwãu ti'atuwesat — Pyno ehesokpe typy pote eweho'oium no yt hesokpe i rakaria pe e. I'ewyte eimi'u toĩ mote ewei'atumoenuk to hesy'at rakaria e Iuwãu paa'e haria pe. 12 I'ewyte wo'opyhyp haria tukupte'en itote weset'ok teran hanuaria. Mi'iria i'atupotpap Iuteuria ewanĩkaptia Humanu ywania eporekuat sa'up sat hamo. Mi'iria wyti wuat'i kaipyi ta'atuporekuat wuanuat ha'up porera'at haria. Ma'ato po'og iwato ta'atusat ta'atuporekuat miẽtup ko'i kai. Mi'i hawyi ipat'ok — Uruwano ra'yn i'atu'e haria. I'ewyte mi'iria apo'i'atu'e Iuwãu me — Urumu'e hat aikotã aru waku urutunug Tupana mowepit hamo i'atu'e katupono Tupana piat uru'apiheg hap yt uruiky'esat i pote i'atu'e Iuwãu me. 13 Mi'i hawyi Iuwãu ti'atuwesat morekuaria sa'up sat haria pe — Yt ewei'atuma'at rei'o miit'in e. Eiporekuat miẽtup ok tã yn ewetat ro e Iuwãu mu'ap pyhyp haria pe.

14 Mi'i hawyi i'ewyte surara'in weset'ok teran haria apo'i'atu'e Iuwãu me — Mi'i hawyi uruto apuru aikotã urutunug Tupana mowepit hamo i'atu'e. Mi'i hawyi Iuwãu ti'atuwesat — Yt ewepohari tei'o irania'in ekat eipy'ahak popuo ne'i e. Yt eheso i tei'o miit'in minug ko'i ete e. — Waku rakat mi'i miit ewei'e ro waku rakat pe e. — Yt naku i rakat mi'i miit ewei'e ro yt naku i rakat pe e. Yt eheso i tei'o miit'in etiat eiporekuat pe e. Mi'i hawyi yt naku i ewei'e eiporekuat pe — Uhepiat uipotpap hap sa'up emiium yt iwato i yt ewei'e tei'o e Iuwãu surara'in me.

15 Mi'i hawyi miit'in hekatup kahato Tupana Mipo'oro Ta'atuporekuat nuat. Mi'i pote te'eruwanẽtup kahato Iuwãu kape — Pywo apo Iuwãu ni Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat put'ok'e sio yt i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. 16 Ma'ato Iuwãu to'e i'atuepe — Uito ti yt Tupana Mipo'oro Wuat'i Ywania Ehakyera'at hanuat i e. Ta'i uito y'y wuat wo'oset'ok hat ne'i ma'ato Mi'i Miit wẽtup ok wyti aru po'og wakuat uikawiat ra'yn e. Uhewaku hap uiat yt put'ok'e hin i heropat hanuat e. Uhewaku hap yt put'ok'e i Tupana Mi'airo Wuat'i Miit'in Porekuat nuat py sokpe saity pok hamo e. Uito y'y wuat yn wo'oset'ok hat ma'ato Tupana Mipo'oro Koro ti aru topotset'ok miit'in Tupana Pã'ãu wo ra'yn e. Ma'ato yt eweimohey i Imipo'oro pote ehaty'i haty'i hap yn topyhu'at Tupana kaipywiat e. Ta'i yt eweimohey i Tupana Mipo'oro pote aria wo ehet'ok hap haty hap ewywuat tutunug e. 17 Mi'i Miit panene ewy ihay put'ok-to'e hawyi aikotã wati'atu'yky arui iã'ỹi sese puẽti hamuat hap ewy ti aru toi'yky miit'in wakuaria puẽti hamo e. Mi'i hawyi toi'atukat kahato temiit'in wakuaria aikotã watikat panene pe arui iã'ỹi wakuat hap ewy e. Tomohey haria toi'atukat watikat iã'ỹi wakuat ewy i'ewyte tomohey ran haria toi'atukat iã'ỹi ape ewy e. Wasere upi toikat panene pyi hap ewy toi'atupat'ok tomohey haria sese i'ewyte tomohey ran haria e. Yt nakuaria i ti aru i'ape ko'i ewywuaria mipugha wuat aria yt hasep i rakat pe mi'iria ti aru toi'atupugha aria wuat'i e'at piat pe e Iuwãu õ'ẽ haria pe. 18 Wakuat sehay iã'ãkap wuo Iuwãu ti'atunãpin Iũtãu hy ẽpe etiaria miit'in mowe'eg hamo. 19 I'ewyte morekuat Eroti minug yt naku i hap ko'i toimoherep yne. — Ta'i morekuat Eroti tero'ok toywyt morekuat Wiripi ehary'i hawyi totioto ra'yn to'yat kape tehary'i e. Yt naku i kahato mi'i tã watunug mote e Iuwãu miit'in me. 20 Mi'i tã e Iuwãu morekuat ete pote morekuat Eroti tipyhik ta'yn ahet'ok hat Iuwãu wo'opyhik hawe. Toipyhyp Iuwãu hawyi — Yt naku i kahato morekuat Eroti i'atu'e miit'in. Iwato kahato morekuat Eroti minug sa'ag ko'i watikuap mesup i'atu'e.

MATEU 3.13-17 MAKU 1.9-11 IUWÃU 1.32-33 PIAT EWY

21 Pyno Iuwãu topyhik hap owakai te Iuwãu ti'atuset'ok kahato miit'in. I'ewyte wẽtup e'at pe Iesui tut ra'yn howawi toset'ok hamo. Toset'ok hawyi Iesui Tupana kape ihay. Mi'i turan oken'ypy ewy tuwemoherep atipy kaipyi. 22 Mi'i hawyi atipy kaipyi Tupana Pã'ãu tut ra'yn pykasu ewy. Mi'i hawyi ta'apyk Iesui apy tote. Mi'i hawyi atipy kaipyi sehay put'ok'e Iesui etiat — Uha'yru Sese En e. Uimowepit kahato hat En Uha'yru En mote e. Arehum kahato epe Uha'yru Sese e Tupana Iesui pe.

23 Toset'ok hawyi Iesui ha'awynug na'yn topotpap hap 30 anu tuwemotag hap ete. Mi'i hawyi Iesui ha'awynug To'ywot Tupana piat topo'oro hap ko'i. Mi'i pote imimu'eria miit'in te'ero'e — Ta'i watikuap ta'yn Iesui i'atu'e. Meiẽ ti ahetawa Nasare piat panipani'e hat Iuse sa'yru i'atu'e. Iesui ywot Iuse mimotag hat topyhu'at i'atu'e.

MATEU 1.1-27 PIAT EWY

Uito ti mesuwat miwan nug hat IRUKA. Pyno mesuwe ahenoi teran ehepe Iesui e'ase'i'in sa'awy'itewuaria. Pyno Iesui ywot hit ewywuat IUSE Imotag hap topyhu'at. Pyno Iesui e'ase'i Iuse ywot ERI e hap toĩne'en miwan me i'atu'e. 24 Mi'i hawyi Iesui e'ase'i Eri ywot MATATI e hap toĩne'en. Mi'i hawyi Matati ywot IREWI toĩne'en i'atu'e. Mi'i hawyi Irewi ywot MEUKI e hap. Mi'i pytkai Meuki ywot IANAI i'atu'e. Ianai e hap ywot IUSE POT i'atu'e. 25 Pyno Iuse pot ywot MATATIA i'atu'e. Mi'i hawyi Matatia ywot AMO i'atu'e. Mi'i hawyi Amo ywot NAÕ i'atu'e. Pyno Naũ ywot ESIRI i'atu'e. Esiri ywot NAKAI i'atu'e. 26 Mi'i hawyi Nakai ywot MAATE i'atu'e. Maate ywot MATATIA i'atu'e. Matatia ywot SEMEI i'atu'e. Semei ywot IUSEKI i'atu'e. Iuseki ywot IOTA i'atu'e. 27 Iota ywot IUANA i'atu'e. Iuana ywot IRESA i'atu'e. Iresa ywot SURUPAPEU i'atu'e. Surupapeu ywot SARATIEU i'atu'e. Saratieu ywot NERI i'atu'e. 28 Mi'i hawyi Neri ywot MEUKI i'atu'e Meuki ywot ATI i'atu'e. Ati ywot KUSÃ i'atu'e. Kusã ywot EUMUTÃ i'atu'e. Eumutã ywot ET i'atu'e. 29 Mi'i hawyi Et ywot IUSUE i'atu'e. Iusue ywot ERIESE i'atu'e. Eriese ywot IURĨ i'atu'e. Iurĩ ywot MATATE i'atu'e. Matate ywot IREWI i'atu'e. 30 Irewi ywot SIMEÃU i'atu'e. Simeãu ywot IUTA POT i'atu'e. Mi'i hawyi Iuta pot ywot IUSE i'atu'e. Iuse ywot IUNA i'atu'e. Iuna ywot ERIAKĨ i'atu'e. 31 Eriakĩ ywot MEREA i'atu'e. Merea ywot MENA i'atu'e. Mena ywot MATATA i'atu'e. Matata ywot NATÃ i'atu'e. Mi'i hawyi Natã ywot aha'ase'i Morekuat TAWI i'atu'e. 32 Mi'i uimiwan kaipyi watikuap ta'yn AIPOTYPOT IESUI Morekuat Tawi Emiariru Emiariru hap. Mi'i hawyi Morekuat Tawi ywot IESE i'atu'e. Iese ywot IUPETE i'atu'e. Iupete ywot PUASI i'atu'e. Puasi ywot SAMÕ i'atu'e. Samũ ywot NAASÕ i'atu'e. 33 Mi'i hawyi Naasũ ywot AMINATAPE i'atu'e. Aminatape ywot ATIMĨ i'atu'e. Atimĩ ywot ARANI i'atu'e. Arani ywot IRÕ i'atu'e. Irũ ywot WARE i'atu'e. Mi'i hawyi Ware ywot ase'i pot IUTA i'atu'e. 34 Ase'i pot Iuta ywot IAKO i'atu'e. Iako ywot ISAKI i'atu'e. Isaki ywot aha'ase'i koro APARÃU i'atu'e. Mi'i uimiwan kaipyi watikuap AIPOTYPOT IESUI aha'ase'i koro Aparãu Emiariru Emiariru hap. Mi'i hawyi aha'ase'i Aparãu ywot TARE i'atu'e. Tare ywot NAKU i'atu'e. 35 Mi'i hawyi Naku ywot SERUKI i'atu'e. Seruki ywot IRAKÃU i'atu'e. Irakãu ywot WAREKI i'atu'e. Wareki ywot EPET sa'yru. Mi'i hawyi Epet ywot SARE i'atu'e. 36 Mi'i hawyi Sare ywot KAINÃ i'atu'e. Kainã ywot AWASATE i'atu'e. Awasate ywot SẼ i'atu'e. Sẽ ywot wuat'i e'ase'i pot NU'E i'atu'e. 37 Nu'e ywot IRAMEKI i'atu'e. Irameki ywot METUSARA mekewat ieĩne'en mot'i kahato hat i'atu'e. Mi'i hawyi Metusara ywot INOKI i'atu'e. Inoki yt iku'uro i katupono Tupana tioto atipy kape mi'i miit. Mi'i hawyi Inoki ywot IARETE i'atu'e. Iarete ywot MARERU i'atu'e. Mi'i hawyi Merereu ywot KAINÃ i'atu'e. 38 Kainã ywot ENU i'atu'e. Enu ywot SETE i'atu'e. Sete ywot ÃTÃU i'atu'e. Ãtãu ni Tupana minug mekewat miit sa'awy'iwuat miit'in e'ase'i pot.

Mesuwat miwan nug hat ti Iesui ehay moherep hat IRUKA. Pyno mesuwat uimiwan kaipyi watikuap yne ra'yn AHEHAKYERA'AT HAT IESUI e'ase'i e'ase'i pot Ãtãu emiariru emiariru emiariru hap ko'i Ãtãu kaipyi Iesui kape set ko'i watikuap yne ra'yn IESUI e'ase'i set ko'i. IESUI ywot sese ma'ato TUPANA. Waku ra'yn.

4

MATEU 4.1-11 MAKU 1.12-13 PIAT EWY

1 Toset'ok hap kahu hawyi Iesui toto tuweran na'yn miit'in kaipyi mekewat Iũtãu hy pyi. Tupana Pã'ãu yn na'yn Iesui piit pe. Ta'i yne Tupana Pã'ãu topyhu'at kahato ipiit pe. Mi'i pote tutunug Tupana miky'esat ko'i torania i'e hap ewy yn tutunug. Mi'i hawyi mu'ap upi Tupana Pã'ãu to'e tope — Uha'yru e atiky'esat ereto yahig wato kape aikope yt uwe i miit'in toĩne'en hap kape e. Mi'i hawyi Iesui toto Tupana Pã'ãu miky'esat ewy. Mi'i hawyi ahiag akag sese toto Iesui ma'at hamo. Toiky'esat Iesui temiit no. Toiky'esat Iesui tomiky'esat nug hanuat. 2 Ta'i 40 e'at 40 ewãtym Iesui toĩne'en mekewat yahig wato tote. Yt kat i mi'u tutu'u.

Itote yt tenuk i 40 e'at 40 wãtym. Mi'i hawyi hesy'at sakpo'e tuete itote. Mi'i hawyi yt hesaika i yt kat i mi'u tutu'u hawyi sese yt hesaika i. 3 Hesy'at kahato sese itote. Mi'i turan ahiag akag toto Iesui iã'ãg hamo. Toiky'esat Iesui tunug hã'ãg hap. Toiky'esat Iesui tomiky'esat nug hat. Mi'i hawyi toto Iesui kape hawyi to'e tope — Pywuat Tupana Sa'yru En mote etomoherep to uhepe esaika hap wuat'i nug kuap hap e. Etunug no emi'u wo man mesuwat nu kawiat Mehĩ e. 4 Ma'ato Iesui tiwesat — Yt atunug i rat e'e hap ewy ahiag e katupono sa'awy'i sese mio tã e Tupana Musei miwan Teuterumumiu 8.3 pe — Yt naku i mi'u mesuwarotiat yn eweikat at ka'ap eipiit mo'ok hamo e. Yt naku i mi'u kape yn eiwewanẽtup e. Mi'u kape yn eiwewanẽtup wote yt karãpe i eweikat eheĩne'en hap sese wuat'i e'at piat e Tupana Musei miwan me Teuterunumiu 8.3 pe e Iesui ahiag me. 5 Mi'i hawyi ahiag tioto Iesui yity'ok ywaiti kahato rakat kape hawyi itote pyi meremo toimoherep Iesui kape morekuaria etama mesuwat yi totiaria torania wuat'i etama i'atuekat ikahu rakat toimoherep yne Iesui kape tomu'etu hap ewy. Mi'i hawyi mi'i tote to'e Iesui pe. 6 — Eraha'at ro mesuwarotiat ikahu kahato rakat ko'i kape Mehĩ katupono mesuwat yi totiat atum yne teran epe uhemiit no ereĩne'en mote e. Ta'i yne miit atum teran epe mesuwat ewa'akasa hap ko'i katupono uiat yne mesuwat yi tote torania e. Atum kuap yne mesuwarotiat ekat wo epe uimiky'esat ewywuat etunug yne hawyi e. Uimõtypot hap etunug hawyi mesuwat ko'i iwato hap ok tã atum yne torania epe e. Mi'i hawyi wuat'i Miit'in Porekuat no ereĩne'en mesuwat yi wato ok tã e. Mi'i hawyi wuat'i ywania tukupte'en ewano i'ewyte emõtypot haria mi'iria te'eropyhu'at e ahiag Iesui pe. 7 To'iro uhupi e. Ta'i uiat ko'i tukupte'en meimuẽwaria yi totiat yne e. Mi'i pote uimõtypot En hawyi erepỹ'ãtutuk uhowawi mi'i pote aru atum yne ra'yn mesuwat yi totiaria epe Uhyt e ahiag Iesui pe. 8 Ma'ato Iesui tiwesat — Yt rat ahiag yt naku i arepỹ'ãtutuk ewawi katupono yt naku i woronug uhetupana wo ne'i katupono mio tã e Tupana Musei miwan me — Waku uhowawi yn eiwepỹ'ãtutuk e hawyi waku Uito yn eTupana wo areĩne'en e. Yt uwe i toĩne'en mi'i rẽ e Tupana nimopywiat Teuterunumiu 6.13 miwan me. Yt naku i pãi are'e — en tupana wo ahiag katupono Tupana yn Tupana wo topyhu'at uimimõtypot nuat Tupana yn aheropat hat e miwan me e Iesui ahiag me. 9 Mi'i hawyi ahiag tioto Iesui Ierusarẽi kape yity'ok totiat Tupana mõtypot yat koro ywaiti rakat tote toipag Iesui. Itote Tupana mõtypot yat piaria sem tukupte'en mekewat okipy wato tote. Mi'i hawyi ahiag to'e Iesui pe — Pywo Tupana Sa'yru En mote e'oghyt'at ro meiũpepyi wuat'i miit'in ehamo hawyi waku erepopy hawyi wuat'i miit'in tikuap En Tupana Sa'yru sese hap e. 10 Waku e'oghyt'at meiũpepyi yi kape i'atuehamo katupono sa'awy'i Tupana to'e morekuat Tawi wepy 91.11 pe — Uhemiit ta'at pote yt iku'uro i katupono meremo atipo'oro wẽtup ok atipy kaipyi ta'at rakat okhyt'at hamo hawyi yt iku'uro hin i e ti ahepe nimo te miwan me Mehĩ e ahiag Iesui pe. 11 Mi'i hawyi — Pyno ehã'ãg no katupono atipy kaipywiaria meremo epytyk hawyi yt era'at i hamo e. Pyno erepopy ro mesuwepyi wuat'i miit'in ehamo yi kape hawyi meremo ta'atukuap esaika hap e. Mi'i ehã'ãg hawyi yt erepik hin i yi tote e miwan me e ahiag Iesui pe. 12 Ma'ato Iesui tiwesat — Motoro ahiag pya kahato uikai yt atiky'esat hin i e'e hap ewy atunug yt naku i ahã'ãg Tupana sio uiku'uro sio yt hap ete katupono mio tã e i'ewyte Tupana miwan me — Yt naku i eiwekaipyi ewei'e — Yt uiwe'eg i pytkai uiminug sa'ag ete eweipehik uipowyro aru Tupana ei'e hap e. Yt naku i — Uipowyro aru ipoity'i pytkai ewei'e uhepe e Tupana miwan me e. Yt naku i uhã'ãg e Tupana sio eku'uro sio yt hap ete e Tupana ahepe nimo te Musei miwan Teuterunumiu 6.16 pe e Iesui ahiag me. 13 Mi'i hawyi ahiag ipohep ta'yn Iesui iã'ãg kahato hap ete pyi. Yt toima'at kuap i yt nakuap i nug hap ete ma'ato toto porap'i hap ewy ne'i katupono tut i tut i tereto karania wo Iesui iã'ãg iã'ãg hamo ma'ato Iesui po'og hesaika ahiag kai.

MATEU 4.12 MAKU 1.14 PIAT EWY

14 Mi'i hawyi Iesui ta'aipok i ra'yn tomotag hap kape yi Karireia kape. Tupana Pã'ãu piat tomoesaika topyt'atnug na'yn hap wywo ta'aipok. Mi'i hawyi waku kahato toimoherep itote wuat'i miit'in mikuap kahato wo Iesui tuwemotag hap itote hawyi ta'atuhenoi kahato to'ope to'ope — Iesui minug ko'i waku kahato yt uwe i minug ko'i ewy i'atu'e. 15 Mi'i hawyi tewyry hap upi yne Tupana mõtypot yat ko'i pe teke miit'in atumu'e hamo. Toi'atumu'e hawyi waku kahato i'atu'e imienoi ko'i pe. 16 Mi'i hawyi Tupana mõtypot hap e'at pe Iesui teke Tupana mõtypot hawe teko ewy Tupana mõtypot hamo. Mi'i hawyi Iesui ipoĩ'ãm na'yn miit'in py'asetpe Tupana ehay moherep miwan miat hamo teko sa'awy'iwuat ewy tomotag eko ewywuat. 17 Mi'i hawyi ta'atuium na'yn sa'awy'itewuat Isaia miwan tope imimowẽpap hamo katupono sa'awy'i tetawa Nasare pe toimowẽpap Tupana ehay i'atuepe aikotã sa'awy'i kurum iwasu Iesui turan tomotag hap turan toimoherep Tupana ehay miwan miat hap ewy. Mi'i hawyi totat Tupana ehay miwan miat hawyi toikat ra'yn miwan me aikowuat tomiky'esat ewywuat. Mi'i hawyi toipuẽti ra'yn sehay tuwetiat hawyi toimowẽpap tomipuẽti Tupana ehay tomoherep hat Isaia e hap miwan miat hap ewy. 18 —

Uiwyria'in e mesuwe mio tã e miwan me — Tupana Pã'ãu Wakuat toĩne'en kahato uhepe e. Ta'i Tupana ui'airo ra'yn tehay wakuat moherep hamo e. Ta'i Tupana ui'airo satek takaria ehakyera'at hamo yt hekat i rakaria mu'e yt kat sa'up i hamuat e. Yt kat etiat kuap i haria mowe'eg hamo ui'airo Tupana e. Mesup ta'yn Tupana uipo'oro wanĩkaptia mipyhik piat ko'i porenõtem ta'atupyhik hap kaipywiat hamo e. I'ewyte ti yt iha pytig i rakaria mohapytig hamo uipo'oro e. Ta'i Tupana uipo'oro ra'yn miit'in yt uwe miky'e i ko'i ky'e sese hamo e. Ta'i Tupana mio tã e uhepe — Atiky'esat eti'atuporenõtem miit'in yne i'atuwanĩkaptia po pywiat hamo e mesuwe miwan me e. 19 Tupana emiit'in ehakyera'at hap e'at enoi hamuat uipo'oro e. Ta'i Tupana ihay mesuwe Isaia miwan me yianmete uhetiat e Iesui itotiaria Tupana mõtypot yat piaria pe. 20 Mio tã e Iesui timowẽpap kahu hawyi tutum i ra'yn mekewat Isaia miwan Tupana mõtypot yat piat eropat hat pe. Mi'i hawyi Iesui ta'apyk ta'yn hawyi itote i'atumu'e hamo. Mi'i hawyi itotiaria te'eraha'at kahato howawi kat e aru ihay e hap kuap hamo. 21 Mi'i hawyi Iesui henoi i'atuepe — Mesuwat e'at mesuwat miwan uimimowẽpap sa'awy'iwuat Isaia mienoi yianme uhetiat toha'awynug na'yn ehehamo ra'yn topyhu'at ra'yn e Iesui tomotag haria pe. 22 Mi'i hawyi itotiaria — Waku kahato ihay i'atu'e. Ihay se kahato hap watikuap i'atu'e. Ma'ato kat pote iwe'eg kahato ra'yn i'atu'e. Uwe som imu'e iwe'eg hap ete katupono watikuap kahato Iesui ywot sese Iuse i'atu'e. 23 Ta'i i'ywot Iuse pan'ipan'i'e hat i'atu'e. Pyno uwe imu'e iwe'eg hamo i'atu'e. Mi'i hawyi Iesui to'e tomotag haria pe — Ta'i eweikuap teran uwe piat uimu'e hap e. Ta'i ewehenoi teran sehay pot'i kaipyi mekewat sehay mikyry'i hap kaipyi — Paini i'ahu rakat eremoehãite ro uruehamo aikotã irania'in eti'atumoehãite hap ewy ewei'e teran uhepe uimoweuka'i hamo. — Eti'atumoehãite kahato miit'in tawa Kawana'ũ piaria i'atu'e pyno waku mesuwe emotag hawe tawa Nasare pe i'ewyte eti'atumoehãite urutoria ewei'e teran uhepe yt kat i uimohey hap eikai pytkai e Iesui. 24 Mi'i hawyi — Etimoherep uruepe esaika hap wuat'i nug hamuat hawyi uruimohei En kurum ewei'e pote woroho'owesat — Yt uimõtypot hin i yt uimohey hin i eipe mesuwe uimotag hap etawa pe are'e. Pywo ti rat Tupana ehay moherep hat Uito pytkai uimotag hap totiaria yt uimohey hin i e. Aikotã to'e miwan me — Uimotag haria yt uimohey hin i e ma'ato irania'in kape atipo'oro uhehay moherep hat pote ta'atumohey kahato ma'ato imotag hap tote yt hin i e hap ewy kahato eiperia mesup eweipyhu'at e. Ma'ato atipo'oro ui'e hap moherep hat wẽtup ywania kape pote itotiaria i'atuewaure ka'a kahato e. Ma'ato ta'aipok ta'yn tuwemotag hap kape hap totiaria yt uwe i iky'esat e. Ma'ato irania'in tawa ko'i kape — Ereke Mehĩ i'atu'e — Ereke Mimi i'atu'e e Tupana miwan me e Iesui tehay pun haria pe. Mi'i hap ewy kahato mesuwe e Iesui tomotag haria pe. Yt uwe i mesuwe uimohey haria e Iesui tawa Nasare piaria pe.

25 Pyno ahenoi teran po'og uimohey hap pun hap ete e Iesui. Nimo sese te i'atu kahato hiwu ko'i tukupte'en ai'ywania Isareu ywania tukupte'en mesuwe sa'awy'i ahe'yi tote e. Mi'i hawyi Tupana tipo'oro temiit Eria e hap i'atuewawi e. Mi'i hawyi Eria to'e i'atuepe — Mio tã e Tupana ehepe — Yt kat i hin i i'aman aru eimikoi ete hawyi yt kat i aru eimi'u e. Topap yne eimikoi yt kat i i'aman hawyi e. Mye'ym anu kape ti yt kat i i'aman e Tupana aha'ase'i'in me sa'awy'i Tupana mipo'oro Eria wẽ pyi ma'ato yt ta'atumohey hin i. Ma'ato to'e hap ewy put'ok'e. Mi'i hawyi 6 ewaty yt kat i i'aman mote i'atumikoi ko'i topap yne hawyi i'atusy'at kahato mesuwat yi wato hap ok tã. 26 Mi'i hawyi Tupana tipo'oro i tehay moherep hat Eria wẽtup ywania kape mekewat yi Sareta ywania etawa kape. Mi'i hawyi put'ok'e itote tawa hit Sitãu note uru'ywania ewanĩkaptia etawa tote e. Mi'i hawyi itote hiwu wẽtup ywania yat pe toĩne'en porap Eria. Mekewat hiwu Tupana tipoityro kahato e. Ma'ato Eria motag haria aha'ase'i'in yt timohey i Eria pote Tupana yt tipo'oro hin i temiit Eria aha'ase'i'in hiwu ko'i kape e. 27 I'ewyte sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Eriseu toĩne'en Tupana e hap moherep hat pywo sese hat mesuwe ahetawa pe e. Mi'i e'at pe tukupte'en kahato itotiaria hepihi pihi rakaria heĩne'en turan ma'ato mi'iria Tupana mipo'oro Eriseu yt ti'atumoehãite kuap i kat pote yt ta'atumohey i pote e. Mi'i hap e'at pe wẽtup surara akag put'ok'e pya pyi Eriseu kape. Wẽtup ywania kaipyi tut. Wẽtup yi kaipyi tut mekewat hepihi pihi rakat Namã e hap het rakat e. Mekewat yi Siria kaipyi e. Mi'i hawyi toikat Tupana ehay moherep hat Eriseu tomoehãite hamuat hap ky'ewi. Mi'i ti Eriseu timoehãite meremo ra'yn Tupana esaika wo tomohey hap upi e. Yt ai'ywania hin pytkai i toimoehãite e. Ma'ato ai'ywania itote i'ahu rakaria ahyt tukupte'en hepihi pihi rakaria e. Ma'ato mi'iria yt toi'atumoehãite hin i katupono yt uwe i ahetama piaria imohey pote e Iesui tuwemotag hap totiaria pe yt tomohey i haria pe. Mi'i hap ewy te Uito areĩne'en mesup eipy'asetpe e. Irania'in ywania po'og uimohey eikai e Iesui tomotag hanuaria pe mekewat tawa Nasare piaria pe. 28 Mi'i hawyi Iesui ehay kuap kuap haria Tupana mõtypot yat piaria i'atupy'ahak kahato ra'yn Iesui ete — Irania'in ywania po'og eikai Tupana mohey hap ete e Iesui hawyi. 29 Mi'i hawyi — To'iro wati'auka Iesui i'atu'e. To'iro watipun Iesui yity'ok pyi yihot pe i'auka hamo i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atuhã'ãg i'auka hamo. 30 Ma'ato put'okta'atu'e yity'ok tote Iesui

auka hamo i'okpun hamo ra'yn turan Iesui tuwemorem i'atueowa kape hawyi yt heremo hin i topyhu'at. Mi'i hawyi — Aikope toto Iesui i'atu'e. Yt watikuap i ra'yn aikowo toto hap i'atu'e katupono i'atupy'asetpuo tokosap.

MAKU 1.21-28 PIAT EWY

31 Mi'i hawyi Iesui toto wẽtup tawa kape ra'yn tawa Nasare tuwemotag hap totepyi. Mi'i hawyi Iesui ta'aipok ta'yn yi Karireia popyke tawa hit Kawana'ũ kape. Itote Tupana mõtypot hap e'at turan teke Tupana mõtypot yat pe itotiaria mu'e hamo. 32 Itotiat Tupana yat piaria te'eruwanẽtup kahato aikotã aikotã Iesui mienoi ko'i kape. — Iesui yt irania'in aimu'e haria ewy hin i i'atu'e katupono Morekuat Koro ewy aimu'e i'atu'e. 33 Mi'i turan toĩne'en Tupana yat pe wẽtup ok miit ahiag ipiit piat rakat. Mi'i hawyi ahiagnia ta'atuehay pirik wo te'ero'e Iesui pe mekewat miit wẽ pyi. 34 — Kat hamo som eriot uruewawi Iesui i'atu'e. Kan etiky'esat urukaipyi i'atu'e. Ta'i uruikuap ta'yn uru'auka hamo eriot i'atu'e. Pywo ti rat uruikuap En. En ni Iesui tawa Nasare kaipywiat sut hat wakuat i'atu'e. En ni Tupana Mipo'oro ahiag akit hamuat i'atu'e haty wo. 35 Mi'i hawyi Iesui wãi'e ahiagnia pe — Eipo'inik to ahiag e. Erẽtem no meiẽwat miit piit pyi ahiag e. Mi'i hawyi ahiag tipun temiit i'atupy'asetpe tuwẽtem ipiit hawe. Mi'i hawyi sa'awy'iwuat miit ahiag ipiit piat rakat waku ra'yn ahiag ipun pytkai yt kat i haty ipiit ete. 36 Mi'i hawyi Iesui minug wakuat kape te'erewanẽtup kahato hawyi te'ero'e to'ope — Aikotã som toi'atusopo kuap ahiagnia i'atu'e. Po'og ahiag kai Mi'i Miit hesaika i'atu'e. Yt aimu'e haria ewy hin i tutunug kuap. Toipo'oro pote ahiag tuwẽtem meremo ihay pyi. Pywo pe ti po'og paini kai Iesui i'atu'e. Ta'i Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat hesaika hap ewywuat nug hat toi'atuporenõtem ahiagnia meiũwat miit piit pyi i'atu'e. Tehay wo yn toi'atusopo kuap ahiagnia i'atu'e wanẽtup haria. 37 Mi'i hap ewy tutunug mote wuat'i puaria ikuap yne Iesui minug wakuap ko'i ahiag sopo tehay wuat hap.

MATEU 8.14-17 MAKU 1.29-34 PIAT EWY

38 Mi'i hawyi Iesui tuwẽtem Tupana yat pyi hawyi toto ra'yn topotmu'e Nu Simãu Peteru yat kape. Mi'i tote Peteru sakitu i'ahu rakat toĩne'en. Ipiit hakup kahato. Mi'i hawyi ta'atuhẽtup ta'yn Iesui pe — Etimoehãite o meiũwat uruwy Peteru sakitu i'ahu rakat Mehĩ i'atu'e Iesui pe. 39 Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn Simãu sakitu ewawi. Mi'i hawyi wãi'e i'ahu hawe hawyi tokosap meremo ipiit sakup hap. Mi'i hawyi waku ra'yn. Tehãite meremo hawyi iãpe'ok'am getap wiat topotpap hamo õ'ẽ haria eropat hamo. 40 Mi'i hawyi at min'e hawyi ta'atuerut kahato ta'atuwyria'in i'ahu rakaria Iesui ewawi. Mi'i hawyi Iesui tuweponug i'ahu rakaria ete hawyi toi'atumoehãite yne. Tuweponug hawyi waku yne ra'yn. 41 I'ewyte Iesui ti'atupo'oro yne ahiagnia miit'in piit pyi. Tuwenõ'ẽ turan i'atuehay pirik kahato — Ta'i En ni Tupana Sa'yru Iesui i'atu'e. Ma'ato Iesui wãi'e i'atuepe. Yt toiky'esat i tomoherep hap katupono ahiag tikuap Iesui Tupana Sa'yru hap. Mi'i pote — Wãi'e i'atuepe eipo'inik to yt ewehenoi tei'o uwe Uito hap eweikuap hap ok tã e Iesui ahiagnia pe.

MAKU 1.35-39 PIAT EWY

42 Ihot'ok kai i toto Iesui tuweran tawa Kawana'ũ pyi yt uwe i miit toĩne'en hap kape Tupana wywuat tehay kahato hamo. Mi'i hawyi miit'in tikat kahato Iesui. Ta'atupuẽti hawyi — Ereĩne'en no uruwywo uruetawa pe Mehĩ i'atu'e. Eto hawyi yt uruiky'esat hin i katupono i'atu kahato miit'in ekat haria i'atu'e miit'in sem Iesui pe. 43 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — Uiwyria'in ahenoi teran wuat'i tawa pe aikotã aikotã Tupana topyhu'at Wuat'i Miit'in Porekuat no hap etiat e. Mi'i nug hamo Tupana uipo'oro e. Mi'i tupono atunug neran uipo'oro hap e. — Atiky'esat yne ywania mu'e hap Tupana e hap ewy uipo'oro pote Wuat'i mu'e hamo e. 44 Mi'i pote toto ra'yn tawa Kawana'ũ pyi yne y'y hit i upi yne yi Iuteu puo wuat'i miit'in mu'e hamo. Yne Tupana mõtypot yat ko'i kape toto. Mi'i hawyi teke yne Tupana mõtypot yat ko'i pe tohenoi Tupana toĩne'en Miit'in Porekuat hap.

5

MATEU 4.18-22 MAKU 1.16-20 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe Iesui yi Kenesare hyemyi'a hyẽpeke toĩne'en. Mi'i tote te'eruwa'atunug kahato miit'in typy'i rakaria Iesui ewawi Tupana ehay kapiat wanẽtup hanuaria. 2 Itote turan typy e'yara yẽpe piat ko'i pe Iesui ta'akasa pira pytyk haria kape. Ma'ato ika'iwaria yt uwe i yara ko'i pe katupono te'eruwesuki wato koho hamo tuwenõ'ẽ ta'atue'yara pyi ihyemyi'a hyẽpeke kape pira pytyk haria. 3 Mi'i hawyi typy'i kahato tomimu'eria pote Iesui teke ra'yn wẽtup yara pe hawyi to'e yara ka'iwat Simãu Peteru pe — Mehĩ atipuru porap e'yara katupono mi'i totepyi ati'atumu'e teran miit'in sem ihyemyi'a hyẽpeke piaria hamo e Iesui Simãu me. Mi'i hawyi Iesui e hap ewy meremo Simãu tunug.

Mi'i hawyi Iesui ta'apyk yara pe hawyi toi'atumu'e ra'yn miit'in mekewat yẽpeketotiaria yara pyi. 4 Mi'i hawyi tehay kahu ra'yn hawyi to'e ra'yn Simãu me — Ereto i ro ihy pya kape e. Mi'i totepyi ewyria'in wywo waku eweipytyk pira ko'i waku ewetopag ehesuki y'y pe pira pytyk hamo e. 5 Ma'ato Simãu to'e — Uruka'iwat e uruikat kahato ra'yn ka'ap mo pira suki wato wo wen ma'ato rat yt kat i hin i pira uruipytyk yt wẽtup i uruipytyk uruesuki wo e. Ma'ato etiky'esat pote urutunug neran e'e hap ewy mi'i hawyi waku e'e hap ewy urutopag uruesuki y'y pe Mehĩ e Iesui pe. 6 Mi'i hawyi ta'atupag y'y pe ta'atuesuki wato hawyi ipyt'at kahato ra'yn pira wo. Mi'i hawyi pira sem ko'i tihiot i'atuesuki wato. 7 Mi'i pote ta'atukaykay ra'yn ta'atuwyria'in wẽtup yara piaria ta'atupowyro hamo. Mi'i hawyi ta'atuhytmoi ta'atue'yara ko'i pe pira sem hawyi porap te'era'apy'at pira i'atu kahato pote. 8 Mi'i hawyi Simãu Peteru ta'akasa Iesui minug wakuat kapiat hawyi toikuap ta'yn Iesui minug yt uwe i minug kuap hap ok tã hawyi tuwepỹ'ãtutuk Iesui eowa kape to'e hamo — Mehĩ e ereto o pya kahato uikai kat pote yt nakuat i kahato rakat uito e tuwenoi ra'yn Iesui pe. — Ta'i uiat uhewaku hap ti yt put'ok'e hin i emiit no areĩne'en hamo e. Mesup worokuap En wuat'i nug kuap hat ereĩne'en hap e. Mi'i pote Wuat'i Ka'iwat no ereĩne'en e. Mi'i pote aremõti uiminug sa'ag ko'i ete e. Mi'i pote yt naku i areĩne'en emiit no e Peteru Iesui pe. 9 Mi'i hawyi Simãu tuwanẽtup kahato pira sem kape i'ewyte yne iwywuat wat haria yara piaria te'eruwanẽtup kahato i'atu kahato pira ta'atupytyk pote. 10 I'ewyte Simãu ekatuwyria seseria he'yara piaria ipowyro haria mehĩ Tiaku mehĩ Iuwãu mekewat uhyt Sepeteu sa'yru'in te'eruwanẽtup kahato wy pira pytyk kahato hap kape. I'ewyte Simãu teha'at kahato hawyi Iesui to'e — Yt erewanẽtup tei'o po'og mi'i hap kape Simãu e katupono wyti aru mesuwat hawyi miit'in atupytyk Tupana wanuat hamo ra'yn ereĩne'en ni aru aikotã mesuwat pira pytyk suki wuat hap ewy e. 11 Mi'i hawyi te'eruwehik ta'yn ihyemyi'a hyẽpeke hawyi ta'atu'atoiat ta'atupotpap hap pira pytyk hap Iesui upiat tuwat hamo.

MATEU 8.1-4 MAKU 1.40-45 PIAT EWY

12 Iesui toĩn'en wẽtup tawa pe turan tut ra'yn wẽtup ok miit hepihi pihi kahato rakat Iesui ewawi. Ipe ete hepihi yn yne ipiit ete. Mi'i ti tuwewahik yi tote porog me Iesui yatype hẽtup hamo — Mehĩ e uimoehãite teran mote atiky'esat kahato uimowaku hap. 13 Mi'i hawyi Iesui tuweponug ipiit pe hawyi to'e — Ta'i woromoehãite teran uhyt e. Mio tã e hawyi meremo ipe pakup we toĩne'en. Yt wẽtup hepihi pihi i toĩne'en ipiit ete tokã'ã ra'yn hepihi pihi hap ko'i. 14 Ipiit waku hawyi Iesui haty wo ra'yn to'e tope — Uhyt yt ehenoi tei'o irania'in me uhepiat emoehãite hap mesup ma'ato ereto ro meremo pa'i kape epiit kahu hap etiat moherep hamo aheko ewy e. I'ewyte etum no pa'i pe Tupana piat emoehãite hap sa'up aikotã sa'awy'iwuat Musei aimu'e hap ewywuat e. Mi'i etunug hawyi pa'iria tikuap ta'yn epe moehãite hap e.

MATEU 9.1-8 MAKU 2.1-12 PIAT EWY

15 Mi'i hawyi irania'in po'og ikuap Iesui etiat hawyi tõ'ẽ tõ'ẽ miit'in typy'i kahato Iesui ehay kapiat te'eruwanẽtup hamo. I'ewyte i'ahu rakaria ko'i tõ'ẽ ta'atumoehãite Iesui piat kat hamo. 16 Mi'i pote Iesui toto tuereto yt uwe i miit hap kape Tupana wywuat tehay hamo. 17 Wẽtup e'at pe Iesui piat miit'in atumu'e hap tote tukupte'en nagnia ehay enoi haria i'ewyte miwan enoi haria apyk puo tukupte'en yi Karireia kaipywiaria yi Iuteu kaipywiaria tawa wato Ierusarẽi kaipywiaria tõ'ẽ mi'iria Iesui mienoi kuap hamo. Mekewat e'at pe toĩ kahato Iesui kai Tupana esaika hap i'ahu rakaria moehãite hamo. 18 Mi'i turan tõ'ẽ ihainia'in ko'i wẽtup ok yt ipoĩ'ãm kuap i rakat yni pe aria'yp ete he'yni pe ta'atuerut Iesui ewawi. Mi'i tote miit sem kahato puo ta'atuerokosap i'ahu rakat Iesui kape. 19 Ma'ato yt aikopuo kuap i ta'atuerokosap Iesui kape. Mi'i hawyi miit'in tok puo yt ta'atuereke kuap i pote te'era'am na'yn getap ok tote hawyi ta'atu'oghot ra'yn mare itote ywaiti Iesui apy tote. Mi'i hawuo ta'atumo'apyk Iesui yatype yt hewyry kuap i rakat. Miit'in tok puo Iesui ywytpe ta'atumo'apyk. 20 Mi'i hawyi Iesui tikuap ta'yn i'atuepiat tomohey hap hawyi to'e yt ipoĩ'ãm kuap i rakat pe — Uiwy e koitywy o waure wo ra'yn eminug sa'ag ko'i kai areĩne'en e. 21 Mi'i hawyi itotiaria nagnia ehay enoi haria i'ewyte miwan enoi haria te'ero'e te'eruwanẽtup hawe — Heiẽ yt naku i Iesui ihay sa'ag kahato Tupana ete i'atu'e katupono Tupana yn ni iwaure kuap aiminug yt naku i hap ko'i i'atu'e. 22 Ma'ato i'atuwanẽtup hap ko'i Iesui tikuap yne ra'yn tuwanẽtup hawe. Mi'i pote to'e wanẽtup haria pe — Kat pote mio tã ewei'e eiwanẽtup hawe e. 23 Ta'i — Waure wo ra'yn ni eminug sa'ag ko'i kai areĩne'en mesup are'e ra'yn mesuwat miit pe e. Yt niatpo hin i — Waure wo are'e miit'in me e. Ma'ato po'og niatpo wato'e yt hewyry kuap i rakat pe — Epoĩ'ãm no hawyi ewyry ro wato'e niatpo kahato e. 24 Mi'i pote pono atimoherep ehepe uhesaika hap miit'in mi'aparap ko'i moweityk hamo e. Ta'i Uito ti Miit'in Eyke'et mi'i pote ti uhesaika hap put'ok'e wuat'i miit'in minug yt naku i hap ko'i moma hamuat e. Mi'i uhesaika hap moherep hamuat mesup uhehay wo atimoehãite meiũwat yt hewyry kuap i rakat yne ehehamo e. Mi'i hawyi eweikuap ta'yn

uhehay wuat atihep kuap wy eiminug sa'ag ko'i hap e itotiaria pe. Mi'i hawyi to'e yt ipoĩ'ãm kuap i rakat pe — Epoĩ'ãm no mehĩ hawyi eti'okpo'i ro e'yni hawyi ereto ro e'yat kape e. 25 Mio tã e hawyi meremo sa'awy'iwuat i'ahu rakat ipoĩ'ãm hawyi toi'okpo'i te'yni hawyi toto ra'yn to'yat kape tuwehum kahato Tupana kape toto turan. 26 Itotiaria te'eruwanẽtup Iesui minug etiat hawyi te'eruwehum kahato Tupana kape ma'ato te'eroken'ẽ hap wywo te'ero'e — Iesui yt uwe i ewy i'atu'e. Aikotã pyno tutunug wakuap mi'i hap ewy i'atu'e. Meiũwat ewywuat yt miit'in minug kuap ewy hin i i'atu'e. Yt karãpe i mi'i ewywuat kape wata'akasa meikotã nug hap kape i'atu'e to'ope. Mi'i pote te'eroken'ẽ kahato Iesui pupi.

MATEU 9.9-13 MAKU 2.13-17 PIAT EWY

27 Mi'i hawyi toto i ra'yn Iesui mekewat tomimoehãite yat pyi hawyi mu'ap upi teha'at kahato wẽtup miit kape. Ta'akasa wẽtup ok yt uwe miky'esat i rakat kat pote mu'ap pyhyp hano toĩne'en surara'in wanĩkaptia powyro rakat pote. Morekuaria wanĩkaptia wywo toi'atupyhyp yne mu'ap ko'i. Itote pyi toi'atuky'esat wuat'i miit'in kaipyi mu'ap sa'up. Iwato kahato toi'atuporera'at Iuteuria ewanĩkaptia porekuat wano. Mi'i hawyi ipat'ok towanuat totat sa'ag. Mi'i hawyi iha'at kahato Iesui howawi mehĩ Mateu Irewi e hap het rakat kape. Mi'i hawyi toto howawi hawyi to'e — Woroky'esat en uhemiit no e. Pyno to'iro uhupi e Iesui Mateu pe. 28 Toikaykay hawyi meremo ipoĩ'ãm Iesui upiat toto hamo. Mi'i hawyi toi'atu'atoiat yne yne tomisat ko'i sa'up iwato rakat yparakai tomi'apykok tote. Yt toiky'esat i po'og katupono toto teran Iesui upi pote e. 29 Mi'i hawyi Irewi Mateu toto ra'yn Iesui upi hemiit no. Mi'i hawyi Iesui mekewat Mateu Irewi tioto to'yat kape imoenuk hamo. Put'okto'e to'yat pe hawyi ienuk hap tutunug Iesui etiat tuwehum haype. Mi'i hawyi toi'atukaykay towyria'in to'ewywuat sa'up porera'at haria toi'atukaykay irania'in wywo. Mi'i hawyi yt naku i kahato rakaria py'asetpe Iesui toĩne'en. 30 Mi'i hawyi nagnia ehay enoi haria i'ewyte miwan etiat wãi'e hap moherep haria te'eraha'at Iesui ienuk hap kape hawyi mi'iria i'atupy'ahak Iesui ete i'ewyte Iesui potmu'eria ete. Mi'i pote te'ero'e — Kat poteĩ Eika'iwat yt nakuaria i sa'up porera'at haria wywo tenuk hamuat toto i'atu'e. Yt naku i yt nakuaria i wywo watenuk e miwan me i'atu'e. 31 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — Uhyt'i'in e yt eweikuap i apo aikotã ihãite rakaria yt ikat hin i mohag nug hat ta'atumoehãite hamo e. Ma'ato irania'in i'ahu rakaria ihãite pik'e rakaria ikat kahato mohag nug hat ta'atumohãite pakup i hat ta'atumopakup i hat e. Uito areĩne'en mohag nug hat ewy. Mesuwarotiaria ehakyera'at hamo Tupana uipo'oro miit'in yt naku i nug haria moehãite hamo uipo'oro e. 32 — Uito ti yt ariot i wakuaria mowaku pakup i hamo katupono — Uruto po'og waku torania'in kai i'atu'e. Mi'i e haria yt uikat i — Uruto waku kahato Tupana wanẽtup hawe i'atu'e haria ewy e. Mi'i pote yt ati'atuehakyera'at kuap i mi'iria ma'ato irania'in — Yt nakuaria i uruto e haria tikuap kahato ra'yn yt i'atuewaku i hap pote mi'iria ati'atuera'aipok kuap Tupana kape e. Mi'iria mu'e hamo ariot e. Ma'ato — Uruto waku e haria yt ati'atuehakyera'at kuap i e Iesui.

MATEU 9.14-17 MAKU 2.18-22 PIAT EWY

33 Mi'i hawyi mekewat — Uruto po'og e haria te'ero'e Iesui pe — Uhyt i'atu'e ahet'ok hat Iuwãu potmu'eria i'ewyte nagnia ehay enoi haria te'eruwemosy'at kahato ta'atuehay Tupana kapiat moesaika hamo i'atu'e. Ma'ato ewat epotmu'eria te'eruwenuk yn i'atu'e. Yt te'eruwemosy'at hin i ta'atuehay Tupana kapiat moesaika hamo i'atu'e. 34 Mio tã te'ero'e hawyi Iesui ti'atuwesat — Pyno ahenoi teran hã'ãkap wuo uhehay e. Karãpe toĩne'en ienuk wato hap e'at aiwo'omowepit hap e'at turan he'aito pakup takat e'at mõtypot hap turan ihary'i pakup takat e'at mõtypot hap turan mekewat e'at pe yt uwe i tuwemosy'at teran i'atuwepit teran hap yn te'erenuk hap yn wo'okyi'at hap e'at piat pote se'aito hap e'at piat pote e. Ta'i i'atuwepit kahato te'erenuk turan e. Mi'i hap ewy kahato areĩne'en mekewat Se'aito Pakup ewy e. Uhemiit'in wywo areĩne'en turan i'atuwepit kahato aikotã wo'okyi'at hap e'at piaria ewy are e. Pyno se'aito hap e'at pe i'atuwyria'in i'atuwepit kahato te'erenuk turan e. Se'aito wywo tukupte'en turan yt te'eruwemosy'at teran hin i e. Yt i'atu'arot hin i tukupte'en aikotã wo'okyi'at hap turanuat ienuk hap ewy e. 35 — Ma'ato meiũran ti aru Uito irania'in tioto ui'auka hamo mi'i hap e'at turan aikotã se'aito pya ta'atuereto to'yat totepyi hap ewy irane areĩne'en e. Mi'i hap e'at pe ti aru i'atu'arot sese hap topyhu'at i'atuepe. Yt te'erenuk hin i katupono i'atuehat'at kahato uiky'ewi haype e. Aikotã watihep se'aito ipakup te turan hap ewy hawyi iwary pakup i'arot toĩne'en hap ewy aru tukupte'en ta'atu'arot hap wywo e. Mi'i hap e'at pe yn te'eruwemosy'at kahato ra'yn e Iesui — Kat pote yt eremosy'at i uruto ewy e haria pe.

MATEU 9.16-17 MAKU 2.21-22 PIAT EWY

36 Mi'i hawyi wẽtup sehay iã'ãkap i Iesui henoi seko pot'i enoi haria pe. — Uiwyria'in mana'in eweikuap aikotã yt naku i watomog ahesokpe pot'i sokpe kype pakup wo e. Mi'i

tã yt ikahu hin i watunug katupono watopi'ig sokpe pot'i hiot'e hap sokpe pakup wo hap yt ikahu hin i topyhu'at e. Mi'i watikoho hawyi sokpe pakup tihiot ne'i ra'yn totekyi kahato pote sokpe pot'i e. Mi'i hawyi sokpe pot'i hiot'e rakat po'og hiot'e sa'awy'iwuat kai e. Ta'i mi'i ewy kahato ti uhehay wakuat pakup toĩne'en e. Ta'i yt watopag kuap i uhehay pakup sehay pot'i tote katupono yt to'o'ewy hin i e. Ma'ato to'opuo to'opuo wahenoi uhehay sehay pot'i puo pote po'og topyhu'at yt naku i e. Aikotã ahesokpe pot'i hiot'e sese hap ewy topyhu'at e. I'ape pot'i hawyi iteneg kahato ra'yn e Iesui — Kat pote yt etunug yne i urueko ewy e haria pe. 37 Mi'i hawyi Iesui to'e miit'in akag ko'i yt tomohey i haria pe — Pyno wẽtup sehay iã'ãkap ahenoi i ehepe e. Uiwyria'in e yt naku i watomohey typy sehay yt to'o'ewy i pytkai e. Yt naku i to'opuo to'opuo eweipag uhehay pywo sehay rakat sehay yt pywo rakat i wywo e. Pywo ti rat ahetama puo watopag Uwa ywa hy heiam pakup we yn e. Ta'i ahekamũti i'ape pakup kawiat pe yn watopag e. Mi'i hawyi mekewat Uwa ywa hy tuwemõpuk itote e. Mi'i i'ape pakup we waku yt ipe teneg i pote e. Ta'i i'ape yt gag i te pote torok'e te'en te'en ne'i Uwa ywa hy pakup henãpuk ne'i hawyi e. Ma'ato ahetama puo watopag Uwa hy pakup yt ihyenãpuk i te turan heiam pot'i pe pote i'ape teneg nakat heiam me mi'i mye'ym e'at hawyi ihyenãpuk ta'yn turan ipe heiam teneg nakat ipot'i rakat yt torok'e i hawyi yt naku i katupono heiam pok'e hawyi Uwa hy yt kat i ra'yn toto yne yi tote e. Mi'i hawyi yt kat i topyhu'at Uwa hy toto yne ra'yn mote e. I'ewyte heiam mot'i hiot'e wy hawyi yt naku i pe toĩne'en. 38 Mi'i pote ahetama puo watopag Uwa hy i'ape yt igag i te rakat pe e. Mi'i hawyi toĩne'en mot'i itote ahesapo wuat waku rakat e. Mi'i tã ti watunug ahetama puo mana'in uhyt'i'in e. Mi'i ui'e hap ewy kahato ti uhehay he kahato rakat ipakup e. Mi'i pote waku watopag ipakup we e. Yt teke kahato i sehay pot'i pe e Iesui typy sehay upiaria pe. 39 Ma'ato eipe — Po'og waku iporo rakat ewei'e hawyi yt eweiky'esat i uhehay pakup e. Eipe eweikupte'en mahy u haria ewy e. Mi'i u haria tiky'esat kahato sapo hy pot'i ahetama pe te'eruwemopẽ'ã hamo e. — Watikuap ihy nem hap u hap i'atu'e. Mi'i po'og waku uruwanẽtup hawe i'atu'e. Yt kan hamo i sapo hy pakup uruwanẽtup hawe i'atu'e. Imopẽ'ã teran nakaria mio tã i'atu'e. Mi'i haria ewy kahato eweikupte'en uhehay pakup yt ky'esat i pote — Yt kan hamo i ehay pakup ewei'e pote katupono urumikuap iporo rakat po'og he ewei'e e. Mi'i pote yt karãpe i eiwehekuap ipakup takat e. — Ipot'i rakat po'og waku ewei'e yn e Iesui tehay pun haria pe.

6

MATEU 12.1-8 MAKU 2.23-28 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi yt i'atupotpap i hap e'at pe Iesui awati ypia puo tokosap towyria'in nywo. Mi'i hap tote iwyria'in ho'opik ta'yn awati ta'atukoka'at no hawyi ta'atu'u ra'yn. 2 Mi'i pote nagnia ehay enoi haria te'ero'e i'atuepe — Kat poteĩ eweho'opik awati yt aipotpap i hap e'at pe i'atu'e. Mi'i tã ti yt naku i aiwo'onãpin hawe i'atu'e. 3 Mi'i tã ti i'atu'e pote Iesui to'e — Yt eweikuap i aikotã sa'awy'ite morekuat Tawi tunug tesy'at hawyi e. I'ewyte towywuaria tesurara'in i'atuesy'at hawyi hap e. 4 Teke Tupana mõtypot hawe hawyi tutu'u mekewat man wakuat Tupana kapiat pa'i mi'u wuat yn mekewat man yt naku i miit re'en ne'i mi'u wo e miwan me wen ma'ato morekuat Tawi i'u hesy'at kahato hawyi. I'ewyte toimõ'ẽ mekewat man tesurara'in me. Ma'ato miwan me waku pa'i mi'u wuat yn wo rakat man tutu'u tesurara'in wywo. Yt naku i irania'in mi'u e miwan me wen. 5 Pyno Tupana tipo'oro ra'yn ehowawi Wuat'i Miit'in Yke'et e hap het rakat e. Mi'i Miit toĩne'en Tupana Mipo'oro Wuat'i Miit'in Akag wo e. Mi'i pote waku ahenoi ehepe uheywyt'in uheinyt'in kat som waku watunug kat som yt naku i watunug Tupana mõtypot hap e'at pe e Iesui tuwepiat.

MATEU 12.9-14 MAKU 3.1-6 PIAT EWY

6 Mi'i hawyi wẽtup yt motpap i hap e'at piat turan teke ra'yn Iesui Tupana mõtypot hawe miit'in atumu'e hamo. Mi'i hap tote wẽtup ok ipo sese kawiat ipo kag mot'i rakat toĩne'en. 7 Mi'i hawyi Miit'in mu'e haria itotiaria wãi'e hap miwan miat moherep haria te'ero'e to'ope — Waku wateha'at kahato Iesui kape sio ipotpap mesup yt aipotpap i hap e'at pe sio yt sio toimoehãite mekewat ipo kĩ'ã rakat sio yt i'atu'e to'ope. Ipotpap Iesui pote waku wato'e wuat'i ehamo — Yt naku i rakat meiẽ Iesui wato'e i'atu'e. 8 Ma'ato toma'at teran hap i'atuwanẽtup hawiat Iesui tikuap ta'yn tuwekaipyi hawyi toikaykay ra'yn ipo kĩ'ã rakat tuwewawi wuat'i ehamo hawyi to'e — Uhyt eriot ro meikowo waku meiũpe y'am me ereĩne'en wuat'i miit'in py'asetpe wuat'i miit'in ehamo e ipo kĩ'ã rakat pe. Ipoĩ'ãm na'yn hawyi hewyry miit'in py'asetpuo. 9 Mi'i hawyi Iesui apo'e irania'in me — Kat som to'e miwan me Tupana mõtypot hap e'at ete e. Aikotã watunug mesuwat e'at pe sio wakuap watunug sio yt nakuap i watunug sio miit'in ky'e hap sio miit'in auka hap kat som to'e miwan me hap watunug e mi'i hap ete apo'e itotiaria pe. 10 Mi'i hawyi yt ta'atuwesat kuap i. Mi'i hawyi Iesui teha'at kahato itotiaria ewawi mot'i hawyi to'e ipo kĩ'ã rakat pe — Uiwy

e erepotorok to meikowo e. Mi'i hawyi ipo kĩ'ã rakat tuwepotorok ta'yn hawyi waku ra'yn ipo. 11 Mi'i pote wãi'e hap enoi haria i'atupy'ahak kahato ra'yn Iesui ete. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Aikotã aru wati'akit watimohit mesuwat Iesui i'atu'e ta'atupy'ahak popuo.

MAKU 3.13-19 PIAT EWY

12 Mi'i hawyi Iesui toto yity'ok kape Tupana wywuat to'oehay hamo. Mi'i hawyi wãtym ka'ap ihay Tupana wywo yity'ok tote. 13 Ihot'ok hawyi toi'atukaykay ra'yn temiit'in sem tuwewawi. Mi'iria kaipyi 12 ok takaria toi'atu'airo topotpo'ororia 12 ok takaria wo. 14 Sa'awy'i Simãu toi'airo topotpo'oro wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi het tutum pakup i PETERU e Simãu me het pakup ta'yn. Mi'i hawyi Peteru ywyt ÃTERE toi'airo tomipo'oro wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi TIAKU toi'airo temiit sese wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi IUWÃU toi'airo tomiit sese wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi WIRIPI toikaykay tuwewawi temiit sese wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi PATURUMEU toi'airo topotmu'e sese wo tehay moherep hamo. 15 Mi'i hawyi MATEU toi'aro topotmu'e sese wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi TUME toi'airo tomipo'oro sese wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi wẽtup ok TIAKU mekewat Auweu sa'yru toi'airo tomipo'oro wo tehay moherep hamo. I'ewyte wẽtup ok SIMÃU toi'airo topotpo'oro wo tehay moherep hamo. Mekewat sa'awy'iwuat surara powyro hat tetama piaria wanĩkaptia sytpok hamo rakat — Uhetama Kana'a po'og wakuat torania kai e hat. 16 Mi'i hawyi IUTA mekewat Tiaku sa'yru toi'airo temiit sese wo tehay moherep hamo. Mi'i hawyi wẽtup IUTA toi'airo temiit no tehay moherep hamo mekewat Ikarioti sa'yru. Mi'i miit yt naku i ma'ato Iesui ma'at hanuat ne'i topyhu'at. Mi'i hawyi toran na'yn 12 ok takaria tehay moherep hanuaria wo toi'atu'airo.

17 Iesui ti'atu'airo 12 ok takaria temiit'in topotpo'ororia wo miit'in mu'e hamuat hawyi ipot'apyk yity'ok kaipyi yi hot kape tomi'airoria wywo. Mi'i hawyi yt put'okto'e yi hot piat i te turan irania'in ipotmu'eria sem tipuẽti Iesui mekewat yahig note. Mi'i hawyi mekewat yahig wato tote tukupte'en Iesui kat haria aikopepyi aikopepyi tõ'ẽ. I'atu kahato miit'in itote toipuẽti yi Iuteu kaipywiaria tawa wato Ierusarẽi kaipywiaria i'ewyte y'y wato yẽpe etiat tawa Tiru kaipywiaria tawa Sitãu kaipywiaria toi'atupuẽti itote. 18 I'atu kahato miit'in itote Iesui ekatup haria. Tõ'ẽ tõ'ẽ Iesui ehay kapiat te'eruwanẽtup teran haype. I'ewyte i'ahu rakaria ta'atuehãite hap ky'ewi haria tõ'ẽ kahato Iesui kape. I'ewyte tõ'ẽ kahato ahiag ipiit piat rakaria. Mi'i haria ahiag i'atumoso'opot ko'i ma'ato Iesui ti'atusopo yne ahiag i'atupiit pyi. 19 Mi'i hawyi yne Itotiaria te'eruwehik teran Iesui ete katupono ta'atuky'esat ta'atumoehãite hap Iesui piat katupono Iesui hesaika kahato Tupana esaika hamo miit'in moehãite hamo. Mi'i pote ta'atuky'esat kahato Iesui emig ta'atupo wuat hap yne i'ahu rakaria. Ta'atuemig hawyi meremo i'atuehãite hap topyhu'at.

MATEU 5.1-12 PIAT EWY

20 Mi'i hawyi Iesui teha'at topotmu'eria kape hawyi toi'atuky'e kahato hawyi to'e — Tupana mipoityro ko'i eipe uimohey haria yt hekat rakaria i eipe pytkai morekuaria Tupana etama pe eweikupte'en wuat'i e'at pe e. — Uhekatuwyria uwe uwe Tupana pe to'e — Yt uimiky'esat ok tã i te worokuap e topy'a pe mio tã e haria pe Tupana to'e — Pyno uimipoityro sese ko'i eipe katupono woroho'onug wyti aru eipe wuat'i ywania porekuaria wo mesuwarote aikotã Uito areĩne'en Morekuat no atipy pe hap ewy e Tupana tepiat — Worokuap teran e haria uimohey haria. 21 Mi'i hawyi Iesui teha'at topotmu'eria kape hawyi toi'atuky'e kahato hawyi to'e — Tupana mipoityro ko'i eipe uimohey haria hesy'at rakaria eweikupte'en pytkai katupono uwe uwe to'e Tupana pe — Uhesy'at kahato ekuap hap ky'ewi aikotã hesy'at kahato rakaria tikat mi'u yn hap ewy — Worokat kahato En Tupana e haria pe — Aikotã ienuk kahato haria iwepit kahato haria ewy woroho'onug eiperia i'ok kahato rakaria ewy e Tupana tokuap teran haria pe e. Mi'i hawyi Iesui teha'at topotmu'eria kape hawyi toi'atuky'e kahato hawyi to'e — Tupana mipoityro ko'i eipe uimohey haria e. koitywy eweiwak eipy'a pe ma'ato mi'i hawyi Tupana mimowepit kahato rakaria eweikupte'en wuat'i e'at pe e. Ta'i uwe uwe tuwak topy'a pe irania'in satek pote ho'opot pote mi'i haria pe ti Tupana to'e — Woroho'omowepit kahato eipe katupono karãpe ehehaky'e'i hap put'ok'e ehete mi'i hap atu'u yne uipy'a pe wy aikotã irania'in ehaky'e'i hap ewetu'u yne hap ewy e Tupana mi'iria pe e Iesui topotmu'eria pe ahepe. 22 Mi'i hawyi Iesui teha'at topotmu'eria kape hawyi toi'atuky'e kahato hawyi to'e — Tupana mipoityro ko'i eipe uimohey haria miit'in mikyry'i eweikupte'en mesuwe pytkai e. Uwe uwe wakuap nug motiat miit'in wo'okyry'i hamo topyhu'at mi'i haria pe ti Tupana to'e — Pywo pe ti woroho'omowepit kahato katupono atum aru ehepe uhetama atipy piat e Tupana. Pywo pe ti woroho'omowepit kahato eipe katupono aikope Uito areĩne'en Morekuat no hap tote hekat kahato rakaria wo eweikupte'en wuat'i e'at pe e. 23 Mi'i hawyi Iesui teha'at topotmu'eria kape hawyi toi'atuky'e kahato hawyi to'e — Uwe uwe uhemiit sese wo miit'in

mikyry'i hamo te'eropyhu'at miit'in misaty'i saty'i wo miit'in mimoweuka'i mi'i uhemiit pote mi'i hat pe — Pywo pe ti woromowepit po'og ni wuat'i kai e Iesui temiit'in me. — Ta'i mi'i tã hap ewy ta'atunug sa'awy'iwuaria uhehay moherep haria ete e Tupana. Mi'i tupono i'atuehay sa'ag yt pywo pe i ehete uhemiit'in eipe pote eiwemowepit ro eiwewehum hawyi waku peso'ewei'e iwepit sese rakat peso'e hap ewy katupono meiũran ti aru Tupana mimõtypot kahato haria wo eweikupte'en atipy pe are e. Ta'i atipy pe — Woromõtypot kahato eipe e Tupana aru uimohey haria potiat miit'in mikyry'i hap ko'i wo eipe pote e Iesui. 24 Mi'i hawyi Iesui teha'at yt tomohey haria i pe hawyi to'e tuwak popuo — Ho'owasat kahato rakaria eiperia katupono — Uruekat kahato hap kaipyi urumowepit hap toĩne'en e haria eipe e. Yt naku i pe eiwanẽtup hap katupono eweikat at ka'ap ewepit hap ehekare'en sok mesuwarote hap kaipyi e. Ta'i mesuwarotiat ewepit kahato hap yn eweikat e. Pyno emiky'esat ewy toĩne'en eipo pe aru hap ok tã ma'ato Tupana piat eimowepit hap yt eweikat hin i e. Pywo ti rat eimipuẽti ok tã mesuwarote yn toĩne'en irane eha'up mo ma'ato atipy piat eha'up yt kat i hin i irane eweipuẽti aru e mesuwarotiat yn hekat rakaria pe. 25 Mi'i hawyi Iesui teha'at yt tomohey haria i pe hawyi to'e tuwak popuo — Ho'owasat kahato rakaria ewy eweikupte'en mesuwarotiat mi'u yn ewei'atukat pote e. — Uru'ok kahato mi'u wo ewei'e eiwo'ope ma'ato yt ehesy'at hin i eipy'a pe Tupana kuap hap ky'ewi e. — Uru'ok kahato uruto ewei'e ma'ato meiũran aru ehesy'at kahato ra'yn wuat'i e'at pe e. Koitywy eiwepit kahato mesuwe wen ma'ato mi'i irẽ aru paa'ewei'e ehesy'at sese wuat'i e'at pe hap kaipyi e. Yt naku i kahato aru topyhu'at ehepe e. Eweiwak kahato wuat'i e'at pe ei'arot'i kahato hap aru put'ok'e e Iesui mesuwarotiat mi'u yn kat haria pe. 26 Mi'i hawyi Iesui teha'at yt tomohey haria i pe hawyi to'e tuwak popuo — Yt naku i pe aru eweikupte'en wuat'i e'at pe e. — Uruto po'og irania'in kai ewei'e yn eipy'a pe pote e. Eweikat kahato miit'in kaipyi — Waku po'og en i'atu'e hap. Eiwemõtypot hap yn eweikat irania'in kaipyi e. Mi'i pote ti aru ihaky'e'i kahato rakaria ewy eweikupte'en wuat'i e'at pe yt kat i Tupana mõtypot hap eikai pote e. Sa'awy'iwuat Tupana ehay yt pywo rakat i moherep haria heso rakaria ko'i ewy kahato eweikupte'en are e. Ta'i sa'awy'i mi'iria pe — Waku kahato eipe po'og torania kai i'atu'e wen ma'ato — Yt nakuaria i kahato ti eipe e Tupana sa'awy'i mi'iria pe e Iesui. Mi'iria ewy kahato aru to'e ehepe are e Iesui — Uruto po'og irania'in kai e haria pe.

MATEU 5.38-48 PIAT EWY

27 Mi'i hawyi Iesui to'e tomohey haria pe. — Uha'yru'in uhaki'yt'in e eiwanẽtup to mesup uimienoi koro kape e. Eiwewaure ka'a kahato ro mesuwat uimienoi koro kape e katupono atiky'esat kahato ewetunug kahato mesuwat ui'e hap — Waku wati'atuky'e yne yne ahewanĩkaptia ko'i e. Waku pe yn waku watukupte'en yt nakuap i nug ahetiat haria wywo e. Waku watunug waku yn yt aiky'e i haria pe e. Waku wati'atuky'e kahato yn na'yn yt aiky'e i haria e. 28 Uimohey haria e waku wati'atuewaku yn na'yn ai'atusaty'i saty'i haria e. Mi'i hawyi waku aimoso'opot haria upi wahẽtup Tupana kape yn na'yn — Eti'atuehakyera'at o uruewanĩkaptia yt aipowyro hin i haria waku wato'e Tupana pe e. I'ewyte waku wahẽtup kahato Tupana kaipyi aimoweuka'i haria upi i'atupoitynug ahiag pupiat hamo e. 29 Waku wati'atuky'e aima'at haria yt naku i watu'uka aiwu'uka teran haria wywo e. Karãpeĩ ahewanĩkap ahowapetek hawyi waku wato'e tope — Waku kokai i ro uhowapetek uhyt mana waku wato'e ahowapetek hat pe e. Karãpe ahewanĩkap aipohari ahe'yni ete waku watum ahesokpe ko'i tope ahewanĩkap ky'e hap moherep hamo are e. 30 I'ewyte karãpe wẽtup ok hẽtup kat ahekat kat ahekat ahepe mi'i hat pe waku watum imiky'esat ewy e. I'ewyte karãpe ahewanĩkaptia ahero'ok ahekat ko'i mi'i hawyi yt naku i — Eterut i ro emiero'ok uhyt mana wato'e. Yt naku i aipohari ahekat etiat hat kaipyi watera'aipok e. 31 Uimohey haria waku watunug wakuap torania miit'in muo e. Ta'i uiwyria'in aikotã irania'in tunug waku hap ehepe aimiky'esat ewy mi'i hap ewy o waku watunug waku hap irania'in me e. Ta'i aikotã watiky'esat irania'in miat wakuap nug ahepiat hap ok tã waku watunug mi'i waku hap ewy i'atuepe e. 32 Uiwyria'in e mesuwarotiaria tiky'e ta'atuky'e haria yn ma'ato are'e ehepe wẽtup sehay — Waku wati'atuky'e yne miit'in sio aiky'e haria sio yt aiky'e i haria e. 33 Ma'ato aiky'e haria yn wati'atuky'e pote watukupte'en yt Tupana mohey i haria mesuwarotiaria ewywuat haria ewy kahato watukupte'en katupono mi'iria ti'atuky'e ta'atuky'e haria yn e. Mi'i haria mesuwarotiaria ewy watopyhu'at iro yt po'og i mi'iria kai ahewaku hap e. 34 — Ta'i mesuwarotiaria yt Tupana mohey haria i timõ'ẽ kahato ta'atuekat ta'atuky'e haria kape yn e. Yt Tupana mohey hin i haria pytkai ta'atuky'e kahato ta'atuky'e haria — Etipuru ekat uhyt mana mimi ta'atuky'e hat to'e pote meremo ta'atupuru ta'atukat irania'in miẽtup hap katupono te'eruwanẽtup — Pyno meũran aru uimõ'ẽ uimipuru saipepiat po'og toterut i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. Pyno uimohey haria eipe pote yt atiky'esat i eweimõ'ẽ

irania'in miat turan eweipuru turan mi'iria wanẽtup hap ewywuat eiwanẽtup hap wywo e. Atiky'esat mio tã wato'e aipy'a pe ahekat puru hap ete — Ta'aipok pote waku ma'ato yt ta'aipok i uimipuru uimimõ'ẽ pote i'ewyte waku uhepe waku wato'e kahato aipy'a pe yt kat i ahekat ky'ewi hap wywo e Iesui ahepe. 35 Pyno waku kahato watimõ'ẽ ahekat ma'ato yt naku i watimõ'ẽ ahekat mesuwarotiaria yt Tupana mohey i haria mimõ'ẽ hap ewy e. Waku watipuru ahekat wuat'i miit'in me yt kat yt naku i aiwanẽtup hap wywo i e. Waku watipuru ahekat wuat'i miit pe ta'atupuru reran mote e. Yt naku i apowato'e — Eweterut apuru uimipuru sio yt yt naku i wato'e. Waku watimõ'ẽ aikotã Tupana timõ'ẽ hap ewy are e. Ta'i aiky'e hap wywo yn toi'atumõ'ẽ ahowawi aiky'e hap wywo. I'aman tutum kahato wuat'i miit'in me i'atuko ko'i moehãite hap sio waku nug haria kape sio yt naku i nug haria kape sio tomohey hap upi sio yt tomohey i hap upi tutum i'aman i'atuko ko'i moehãite hap e. Ta'i Tupana ti'atuky'e tewanĩkaptia torania hawyi tutum at i'atuko moehãite hamo yt kat sa'up i wuat'i pe e. Pyno waku Ai'ywot Tupana ewywuat waku watimõ'ẽ ahekat are e. Ta'i waku watunug Tupana minug ewy e. Ta'i ahegyi'at kahato hap kaipyi watimõ'ẽ pote meiũran yt ta'atuerut i aimipuru i'atuepiat saipepiat ma'ato Tupana yt tiwaure hin i aima'at hap mi'i hawyi ahekat saipepiat hum ahepe aimipuru. 36 Uipotmu'eria eipe pote mio tã are'e ehepe — Ewei'atuky'e ro yne yne ehewanĩkaptia are e. Waku yn no ewetunug ehewanĩkaptia pe hãpyk takat yn i'atuky'e hap upi e. Ehekat ko'i kape yt eiwanẽtup at ka'ap tei'o — Kat ko'i kat ko'i aru uimipuru saipepiat uhekat ta'atuium yt ewei'e tei'o eipy'a pe e. Yt eiwanẽtup tei'o eimipuru porap hap kape are. Mi'i tã eweipuẽti eimipuru saipepiat Tupana kaipyi po'og po'og eimipuru kupitu kai e. Mi'i tã ui'e hap ewy ewetunug pote ti aru Tupana sa'yru'in Tupana saki'yt'in eipe i'atu'e mi'iria ehepiat pe e. — Tupana mẽpyt'in eipe i'atu'e ehepiat pe e. Ta'i Ai'ywot atipy piat minug ewywuat nug haria eipe i'atu'e ehepiat katupono Tupana iwese kahato yt iwese kahato i rakaria ete hap ewy waku aito iwese kahato rakaria wo watopyhu'at wuat'i miit'in ete are e. Tupana tuwemosaty'i kahato topy'a pe tewanĩkaptia satek hap e'at pe e. Waku watuwemosaty'i ahewanĩkap satek hap e'at pe e. Waku wati'atupowyro mi'iria hatek hap upi e. Pyno waku Ai'ywot Koro miit'in ky'e hat ewy watoĩne'en wuat'i miit'in ky'e hap wywo sio wakuaria sio miit yt nakuaria i are e. Wakuat yn ewetunug o wuat'i miit'in me Ai'ywot Koro minug hap ewywuat e Iesui uruepe ahepe topotmu'eria pe.

MATEU 7.1-5 PIAT EWY

37 Mi'i hawyi po'og Iesui to'e ahepe — Uiwyria'in yt naku i wati'atumohit miit'in — Mekewat miit yt kan hamo i yt naku i wato'e irania'in me are e. Yt naku i wato'e aiwanẽtup hawe — Uito po'og mi'i miit kai e. I'ewyte karãpe miit'in inug sa'ag ahetiat hawyi yt naku i wahenoi irania'in me iminug sa'ag ahetiat e. Miit'in minug sa'ag ahetiat wahenoi irania'in me wẽtup ok minug sa'ag ko'i pote ti aru Tupana i'ewyte henoi eiwat eiminug yt naku i hap ko'i wuat'i miit'in ehamo aru e. Ma'ato waku waure wo watoĩne'en irania'in miat aima'at hap kai. Mi'i hap ete eweikupte'en waure wo pote Tupana i'ewyte eiminug yt naku i hap ko'i kai waure wo toĩne'en are e Iesui ahepe. 38 Waku hegyi'at kahato rakaria wo watukupte'en uhekatuwyria are. Watimõ'ẽ ahekat irania'in me pote ti aru i'ewyte Tupana timõ'ẽ kahato tekat ahowawi aikotã ahegyi'at hap ok tã tutum ahepe ma'ato ahegyi'at hap wywo watum kurin kurin irania'in me pote mi'i hap ok tã ne aru Tupana tum ahepe e. Ma'ato ahegyi'at hap iwato kahato watum mote Tupana i'ewyte hum iwato kahato ahepe e. I'ewyte aimiium kurin yt ahegyi'at i pote i'ewyte Tupana tum kurin ahepe ahegyi'at hap ok tã aru tutum ahowawi e. Waho'oium kurin pote Tupana ho'oium kurin ahowawi e Iesui.

39 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi hã'ãkap wuo — Ta'i e ahetama puo yt ihapytig i rakaria ikat kahato ta'atuporereko hat e. Mi'i hawyi wẽtup ok tuereto yt ipuẽti i toporereko hanuat hawyi to'o'ewywuat toipuẽti toporereko hamo yt ihapytig i rakat re e. Mi'i hawyi hewo yi hot pe to'o'ewy e. Mi'i hap ewy ti aimu'e haria yt Tupana kuap i rakaria pote aimu'e hap Tupana moherep hap yt heremo hin i katupono yt iha i rakaria ewy tukupte'en. — Mi'i ti mu'ap Tupana kape i'atu'e pytkai yt mu'ap hin i. Mi'i pote i'atumimu'eria i'ewyte ho'owasat rakaria ewy e. Yt toikuap i kahato mu'ap hawyi yt toimoherep kuap i topotmu'eria pe yt ihapytig i rakaria ewywuaria pe e. 40 Ma'ato eiwemu'e kahato Eimu'e Hat mienoi ete uhehay ete hawyi Eimu'e Hat mikuap hap ok tã ewehenoi kuap are e. Ma'ato wo'omu'e hat yt ihapytig i rakat ewywuat pote i'ewyte wo'omu'e haria yt ihapytig i rakaria ewywuaria tukupte'en ta'atumu'e kahato pytkai. Mi'i hawyi ta'atumu'e hat ewy hewo yi hot pe to'o'ewy e. Pyno areĩne'en Eimu'e Haria Akag wo e Iesui. Atiky'esat kahato yne eiperia ewetunug torania ui'e hap ok tã e. Ui'e hap ewy ewetunug pote Uito ewywuat eweikupte'en miit'in mu'e hamo e. Yt naku i ewei'e eipy'a pe — Atikuap po'og Uimu'e hat Iesui kai mi'i pote waku wẽtup sehay ahenoi irania'in me uiwanẽtup hap ewy yt uimu'e hap sehay ewy yt naku i ewei'e. Uipotmu'eria sese eipe pote uimimu'e hap ewy kahato aru ewei'atumu'e e. Mi'i

hawyi hãpyk sese uipo'ororia wo miit'in mu'e hamo eweikupte'en e. 41 Tukupte'en irania'in uimimu'eria te'eraha'at kahato irania'in kape sio ta'atu'aparap sio yt hap kuap hamo e. I'atueha irania'in kape yn yt naku i kat hamo e. Yt te'eraha'at hin i ta'atuminug ta'atuwat kape sio waku sio yt ta'atuminug kuap hamo e. Mi'iria ta'atumohey teran irania'in yt naku i nug hap etiat haype e. Yt karãpe i paa'i'atu'e ta'atuminug sa'ag hap ko'i ete e. Yt eweikupte'en nei'o mi'iria ewy e Iesui ahepe. 42 — Uito po'og irania'in kai e haria ewy eweikupte'en mote yt ihapytig i rakaria ewy te eweikupte'en katupono — Hehu iwato'in nakat eheha pe hap ewy toĩne'en aikotã hu yp toĩne'en eheha pe hap ewy e. — Atihep teran mekewat eha piat hu hit ewei'e ma'ato yt etunug kuap i kat pote hu yp ewywuat toĩne'en eha pe pote e. Pyno waku etihep hu yp eha pyi hawyi pote etihep kuap kurin nakat hu irania'in eha pyi e. Mi'i hap ewy eweikupte'en eweikat irania'in minug sa'ag mote e. Waku ewei'e eipy'a pe — Atoiat teran uiminug sa'ag e. Ma'ato yt naku i ewei'e — Uito waku ma'ato irania'in yt naku i nug haria wo yt ewei'e tei'o e Iesui ahepe.

MATEU 7.16-20 PIAT EWY

43 Mi'i hawyi Iesui to'e ahepe — Pyno uiwyria'in ahenoi teran ehepe wẽtup uhehay iã'ãkap e. Pyno aito watopyhu'at kat kat yp ewywuat watoĩne'en iywa he rakat yp ewy e. Ta'i ai'ywa he rakat ewywuat aito pote iwese kahato rakaria ewy watoĩne'en e. Ma'ato ai'ywa nop takat pote yt kan hamo watoĩne'en miit'in ekyi Tupana kape are. Yt karãpe i ywa nop takat watikoi are. Ta'i watu'u he kahato rakat hawyi — Waku mesuwat iã'ỹi aimikoi wo wato'e e. 44 Pyno watikuap mikoi yp waku sio yt naku i hap i'ywa he sio nop hap ete. — He pote he yt pote yt wato'e. Ma'ato he nakat kape wata'aipok aimi'u wuat hep hamo. Ma'ato nop takat kape yt karãpe i wata'aipok aimi'u wuat hep hamo e. Ihep hawyi watu'u hap ky'ewi ma'ato nop takat pote yt karãpe i wata'aipok i'u hamo e. Mi'i hap ewy kahato aiminug waku hap irania'in me te'era'aipok ahowawi aiwese hap upi ma'ato yt naku i nug hap ahehay pote yt te'era'aipok hin i ahowawi Tupana ehay kuap hamo e Iesui ahepe.

Pyno watikuap mikoi yp waku sio yt naku i hap i'ywa he sio nop hap ete. I'ewyte Yt karãpe i watipuẽti Wiku yp ywa he rakat ewywuat hu yp ete ne'i e. Ta'i ahetama Wiku yp ywa he rakat watipuẽti Wiku yp ete yn e. Yt karãpe i watipuẽti hu yp kape Wiku ywa he rakat e. Mi'i hap ewy yt karãpe i yt he i rakat kape watuwat Tupana ehay he rakat kat hamo are e Iesui ahepe. 45 Pyno uiwyria'in aito waku rakaria watukupte'en mote mekewat Wiku yp he rakat ewy watukupte'en e. Hewo hewo waku mug hap yn mote waku kahato rakat no watoĩne'en. Iwese kahato rakaria wo watukupte'en e. Pyno waku hap kape yn watuwanẽtup aipy'a pe mi'i hawyi ahehay kaipyi tuwẽtem waku rakat yn e. Ma'ato yt naku i watuwanẽtup pote yt naku i hap tuwẽtem ahehay kaipyi e. Pyno aiwanẽtup hap aipy'a piat toĩne'en ahekat hap ewy e. Waku rakat aiwanẽtup hap pote toĩne'en waku rakat ewy aheĩne'en hap e. Ma'ato yt pote yt naku i nug hano watoĩne'en e Iesui ahepe.

Pyno aiwanẽtup hap ahesokpe eiam ewy toĩne'en e. Pyno ahesokpe waku rakat watopag aheuru pe pote pyno waku rakat ahesokpe watihep kuap itotepyi are. Ma'ato yt naku i rakat ahesokpe watopag ahesokpe eiam me pote miit'in mipun ewywuat watihep aheuru pyi are e. Mi'i hap ewy kahato aipy'a pe watopag waku e hap pote waku e hap ewywuat tuwẽtem aru aiwẽ pyi e Iesui ahepe.

MATEU 7.24-27 PIAT EWY

46 Uipotmu'eria kat pote som ewei'e uhepe — Urumu'e hat ekag koro En Mehĩ Urumu'e hat akag koro Mimi ewei'e uhepe at ka'ap ma'ato mi'i pytkai yt ewetunug hin i yne yne uhepiat einãpin hap ko'i e. Uruka'iwat sese En ewei'e hawyi yt uimiky'esat ewy hin i ewetunug pytkai e. Yt naku i eimiky'esat ko'i yn ewetunug hawyi uimiky'esat pun haria eweikupte'en are e ahepe. 47 Pyno uwe uwe tut uhowawi mi'i hawyi uhehay toikuap tonãpin hap ko'i toikuap mi'i hawyi tutunug yne tonãpin hap uhepiat ok tã ewy mi'i hat topyhu'at aikotã getap nug hat ikahu waku kahato rakat nug hat ewy are e. 48 Ta'i uipotmu'eria ewetunug uhepiat einãpin hap ewy pote eweikupte'en aru iwe'eg kahato rakaria ewywuat aikotã getap iheg nakat nug hat ewy eweikupte'en e. Ta'i sa'awy'i toikat kurusu'yp iheg nakat to'yat eãkukag wo e. Mi'i hawyi toi'atutuk iãkukag yi pya pe hap ewy e. Mi'i yat toĩne'en iheg nakat kahato ikahu kahato hap ewy. I'yat iminug aikotã ai'yat yi heg note ewy iheg hap ewy. Mi'i turan ywytu uato kahato put'ok'e wen ma'ato tominug to'yat iheg kahato rakat yt ta'at hin i hawyi ywytu uato yt timoma kuap i katupono yi heg nakat tote yi pan me toĩne'en kahato pote yt ta'at hin i ywytu uato hap e'at pe e. Mi'i hap ewy kahato uimienoi ko'i nug haria tukupte'en e Iesui ahepe. 49 Ma'ato uwe uwe tuwanẽtup uhehay kape tonãpin hap kape porap'i mi'i hawyi tuwanẽtup tuwepe — Yt atunug neran i Iesui piat uinãpin hap e mi'i e hat wanẽtup hat aikotã getap nug yt iheg miat i rakat ewy aikotã aria'yp nupi'a misekuap kahato wuat ne'i getap nug hat ewy. I'ewyte yt ika'a pya pe i toipan hat ewy e. Mi'i turan put'ok'e ywytu uato hawyi ywytu uato ti'ypyhep hap ewy

e. Mi'i hawyi i'yat yt kat i ta'at ra'yn hawyi e. Mi'i hap ewy topyhu'at uhepiat tonãpin hap uhehay upi yt topyhu'at i rakat e Iesui ahepe mekewat yity'ok totepyi.

7

MATEU 8.5-13 PIAT EWY

1 Tohenoi yne ra'yn hawyi toto ra'yn Iesui tawa Kawana'ũ Kape. 2 Mi'i turan toĩne'en itote wẽtup ok surara'in sem akag koro eropat hat. Mi'i miit surara akag koro miky'e kahato. Mi'i miit waku rakat i'ahu kahato. Iku'uro irane poity'i hap ewy. 3 Mi'i turan surara sem akag tikuap Iesui ieĩne'en hap tetawa Kawana'ũ piat. Mi'i hawyi toipo'oro sehay meremo Iesui kape Iuteu ywania akagnia upi — Uheropat hat uimiky'e kahato iku'uro irane Uhyt mi'i pote meremo eriot uhowawi uheropat hat moehãite hamo e tohẽtup toipo'oro tehay. 4 Mi'i hawyi nagnia put'ok'i'atu'e Iesui ete hawyi te'ero'e tope — Uhyt waku eriot urupo'oro hat surara sem akag eropat hat moehãite hamo i'atu'e. I'ahu kahato hawyi epiat imoehãite hap surara akag tiky'esat kahato i'atu'e. I'ewyte uruto wy uruiky'esat etimoehãite surara akag emiit katupono ai'ywania powyro kahato hat mekewat surara akag i'atu'e. 5 Ta'i mi'i surara akag ni ai'ywania Iuteu ywania powyro kahato hat i'atu'e. Mi'i ti wẽtup ywania kaipywiat pytkai aiky'e kahato i'atu'e. Ga'atpo tutum sa'up iwato kahato Ahetupana mõtypot yat nug hamo i'atu'e Iesui pe. 6 Mi'i Iesui tikuap hawyi toto ra'yn nagnia wywo surara akag yat kape hemiit i'ahu rakat kape. Ma'ato tuwat turan surara koro yat kape turan surara koro tipo'oro sehay Iesui ewawi towyria'in upi — Yt ereke tei'o ui'yat pe katupono uhewaku hap yt put'ok'e i ereke uhowawiat hamo katupono En ni po'og po'og Morekuat no uikai e Iesui pe. 7 Mesup atipo'oro uhemiit ewawi uhehay moherep epiat hamo katupono yt areto kuap i ewawi uhewaku hap yt put'ok'e i uhehay ewawi hamo Mehĩ e. En po'og uikai pote e. Pyno waku ehay etipo'oro uhemiit kape — Woromoehãinte ere o itote hawyi uhemiit mesuwe emimoehãite meremo topyhu'at hap atimohey ra'yn e surara koro tuwehay po'oro Iesui kape. 8 Uito ti areĩne'en surara akag wo e. Ta'i En ni uito ewy e. Ati'atupo'oro kuap kahato uhesurara sem ko'i aikope aikope uimiky'esat ewy e. I'ewyte ui'akag ko'i morekuaria po'og uikai uipo'oro hap atikuap ta'yn e. I'ewyte 100 ok surara tukupte'en uhemiit no mesuwe ui'yat pe e. Pyno wẽtup ok surara pe uhemiit pe — Ereto ro tu'uka hamo are hawyi meremo toto ui'e hap nug hamo e. Eriot i ro are'e pote meremo te tut uhowawi e. Etunug no are'e uheropat hat uhesurara pe hawyi meremo tutunug uimiky'esat ewy e surara akag Iesui pe tehay po'oro. Pyno atikuap ta'yn En uito ewy ereĩne'en Uru'akag wo hap e. Pyno erehaypo-'oro meikowo e'e hap hawyi meremo uheropat hat uimiky'e i'ahu kahato rakat waku ra'yn topyhu'at e'e hap ok tã e. 9 Iesui tikuap Surara akag ehay hawyi tuwanẽtup kahato ihay kape hawyi to'e tewat'ymuaria õ'ẽ haria pe — Ta'i eiperia ui'ywania ko'i Isareu ywania eweikupte'en e. Eiperia eweikupte'en na'yn uimohey kahato haria wen ma'ato ti mesup te ti yt atipuẽti i eipy'asetpe miit'in uimohey haria mesuwat surara akag piat uimohey hap ewywuat ko'i e. Yt ai'ywania i wen ma'ato uimohey kahato e Iesui to'ywania pe tewat'y-muaria õ'ẽ haria pe. 10 Mi'i hawyi surara'in akag ehay erut haria te'era'aipok i ra'yn surara akag yat kape. Put'okta'atu'e turan mekewat surara koro eropat hat imiky'e ihãite kahato ra'yn hap ta'atupuẽti.

11 Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn tawa Naĩ kape topotmu'eria wywo. I'ewyte miit'in typy'i kahato rakaria tuwat hupi. 12 Yt pya hin i tawa Naĩ pyhyp hap e'oken'ypy wato kai turan toipuẽti wo'osyp hanuaria mu'ap upi wẽtup ok ihainia iku'uro rakat ta'atueroto tawa pyi hyp hamo. Iku'uro rakat ty toĩne'en itote wẽtup ok takat imẽpyt iku'uro rakat wywo. Ity ti hiwu toĩne'en. Imẽpyt wẽtup yn nakat iku'uro pote yt kat i ra'yn ipowyro hamuat. Mekewat hiwu yatype tukupte'en typy'i kahato tawa kaipywiaria iku'uro rakat hyp hanuaria. Iku'uro rakat ty upi tuwat mu'ap upi. 13 Mi'i hawyi Iesui teha'at ity kape hiwu ra'yn hap kape hawyi totomohaty kahato topy'a pe hawyi toiky'e kahato hawyi to'e hiwu kape — Mana e yt erewak tei'o e. 14 Mio tã e Iesui hawyi toto ra'yn iku'uro rakat ewawi hawyi tuweponug iku'uro rakat eiam note hereto turan. Mi'i hawyi meremo hereto haria te'eropyhu'at mu'ap tote. Mi'i hawyi to'e ra'yn iku'uro rakat pe — Kurum e'ãpe'ok'am no e Iesui i'okpuk kape. 15 Mi'i hawyi iku'uro rakat tuwẽtem gu'uro pyi hawyi tuwe'ãpe'ok'am hawyi ihay i ra'yn. Mi'i hawyi Iesui tioto ra'yn ity kape mekewat hiwu kape. Ihãite i ra'yn tuwẽtem na'yn toku'uro sese hawyi. 16 Mi'i pote miit'in itotiaria te'eruwanẽtup kahato hawyi i'atuwepit kahato. Mi'i hawyi te'eruwehum kahato Tupana kape — Waku kahato En Tupana i'atu'e i'atuehay wo. Mi'i turan te'ero'e — Wakuat kahato En Tupana wakuat kahato En Tupana. Mesup ta'yn Ehay Moherep Hat toĩne'en mesuwe urupy'asetpe i'atu'e. Put'ok'e Emiit Uruehakyera'at Hanuat i'atu'e Iesui piat Tupana kape mekewat iku'uro rakat Iesui timoieĩne'en i ra'yn hawyi. 17 Mi'i hawyi ta'atuhenoi kahato Iesui minug yt uwe i mesuwarotiaria minug kuap ewywuat i'atu'e wuat'i tawa pe hawyi yne yi Iuteu piaria

tikuap ta'yn — Iesui minug iwato hap. I'ewyte irania'in tawa puaria yi Iuteu hyẽpe upiaria ikuap yne ra'yn.

MATEU 11.2-19 PIAT EWY

18 Mi'i hawyi ahet'ok hat Iuwãu potmu'eria henoi ra'yn Iuwãu me Iesui minug wakuap yt uwe i mesuwarotiaria minug kuap ewywuat ko'i etiat. 19 Mi'i hawyi Iuwãu tikuap hawyi toikaykay typy ok topotmu'eria tuwewawi topyhik hap kape hawyi to'e — Uhyt'i'in eweiwat ro Iesui kape apo'ewei'e hamo e. Mio tã ewei'e o tope uhehay ewehenoi — En apo Urumiekatup Tupana Mipo'oro Uruehakyera'at Hanuat ra'yn sio apo waku wẽtup ok uruhekatup ewei'e o Iesui pe e Iuwãu topotpo'ororia typy ok pe. 20 Mi'i hawyi Iuwãu mipo'oro ko'i tuwat ra'yn Iesui kape. Put'okta'atu'e Iesui ete hawyi apo'i'atu'e — Wo'omu'e hat i'atu'e Iuwãu wo'oset'ok hat wyti urupo'oro ewawi i'atu'e. Ahet'ok hat tikuap teran epiat towesat hap — En apo urumiekatup Tupana Mipo'oro Wuat'i Porekuat nuat sio apo wẽtup ok te uruhekatup uruehakyera'at hamo i'atu'e Iuwãu potpo'ororia Iesui pe. 21 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e Iuwãu potpo'ororia turan Iesui ti'atumoehãite kahato i'ahu rakaria. Wuat'i i'atu'ahu rakaria toi'atumoehãite. Mi'i hawyi Iuwãu mipo'ororia teha'at kahato Iesui minug wakuap hap ko'i kape. Ahiag ipiit piat rakaria toi'atusopo kahato. Yt iha pytig i rakaria toi'atumoehapytig na'yn put'ok'i'atu'e turan. 22 Mi'i tutunug turan Iesui to'e apo'e haria pe — Pyno ewei'aipok i ro Iuwãu kape hawyi ewehenoi ro yne aikotã aikotã ei'akasa hap ko'i yne eimikuap ko'i ewehenoi tope e i'atuepe. Yt ihapytig i rakaria ti toi'atumoehapytig na'yn ewei'e ro Iuwãu me e. Mi'i hawyi yt hewyry kuap i rakaria toi'atumoewyry ta'yn ewei'e ro e. I'ewyte hepihi pihi rakaria toi'atumokã'ã ra'yn i'atuepihi ewei'e ro e. Hewaure rakaria i'atuewaure hot'ok'e ra'yn ewei'e ro ahet'ok hat Iuwãu me e. I'ewyte ti iku'uro sese rakaria toi'atumohymut i ra'yn i'atuku'uro sese hawyi ewei'e ro e. Mi'i hawyi yt hekat i rakaria toi'atumu'e kahato ra'yn Tupana ehay wakuano yt ha'up ete i ewei'e ro aiwy Iuwãu me e Iesui. 23 Mi'i hawyi wẽtup uhehay ewei'e ro Iuwãu me — Pywo ti rat waku kahato tukupte'en uimohey kahato rakaria uhepiat pywo yn e haria — Woromohey uiku'uro hap kape e haria i'atuwepit kahato tukupte'en ma'ato irania'in tuwemõti kahato uipupi yt naku i pe tukupte'en ewei'e o aimu'e hat sa'awy'iwuat Iuwãu me e Iesui apo'e haria pe Iuwãu potpo'ororia pe. 24 Mi'i hawyi Iuwãu potmu'eria tuwat ta'atupotpo'oro hat kape Iesui miwesat moherep hamo Iuwãu kape. Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e kahato itotiaria yne ta'atuhet'ok hat Iuwãu etiat — Sa'awy'i te kat hamo kahu eweiwat yahig kape e. Ta'i aimu'e hat wakuat Iuwãu ehay wakuat kuap hamo watuwat sa'awy'i yahig kape e Iesui. Ta'i Iuwãu aimu'e kahato Tupana ehay sese wo e. Upip wasera upi ta'at turan kowo'i kowo'i tuwat yt hãpyk hin i ta'at e. Aimu'e hat Iuwãu yt upip wasera upi ewywuat hin i e. Hãpyk kahato aimu'e e. Upip wasera upi yt tikuap i aikotã waku hawyi kowo'i kowo'i toto e. Ma'ato Iuwãu yt mi'i hap ewywuat hin i e. 25 Pyno apo kat som yahig note ewei'akasa sa'awy'i. Kat kapiat ei'akasa hamo som eweiwat Iuwãu ewawi e. Miit esokpe ikahuria rakat ewywuat kapiat apo ewei'akasa hamo eweiwat yahig kape sa'awy'i. Yt hesokpe ikahuria rakat hin i Iuwãu e. Ta'i hekat kahato rakaria esokpe ikahu kahato ma'ato Iuwãu esokpe aihũ Kameru sap kawiat. Hekat rakaria yt tukupte'en i yahig note ma'ato morekuaria yat pe yn tukupte'en ikahuria puaria ma'ato Iuwãu yt mi'iria ewywuat hin i toĩne'en e. 26 — Pyno sa'awy'i kat som eweikat mekewat yahig note. Kan hamo ten eweiwat mekewat yahig at hakup hap kape sa'awy'i e. Ta'i Tupana ehay enoi hat koro akasa hamo eweiwat yahig kape sa'awy'i are. Pywo ti rat Tupana Mipo'oro ut hap moherep hat kape eweiwat e. Mi'i hawyi eimikat eweipuẽti itote e. Iuwãu ni po'og wuat'i Tupana ehay moherep haria kai are. Tupana ehay moherep hat koro ahet'ok hat are e Iesui. 27 Ta'i waku kahato ahet'ok hat Iuwãu e Iesui. Sa'awy'i sese Tupana ehay enoi hat pot Isaia henoi kahato Iuwãu etiat e'yianmete tomiwan me. Uiwyria'in e mio tã to'e Tupana sa'awy'i sese Tosa'yru pe. — Uha'yru e sa'awy'i e'yianme wẽtup ok miit atipo'oro teran e'ut hap moherep hamuat wuat'i miit'in miat hamo e Tosa'yru pe e. Mi'i hat yahig note aru toi'atumu'e kahato Uha'yru e'ut hap mohãpyk hanuat atipo'oro e Tupana Isaia miwan me sa'awy'i Iuwãu etiat. Pyno mi'i ti Isaia e hap ewy eweipuẽti ra'yn yahig note e. Ta'i Tupana Sa'yru ut hap moherep e'yianmiat hat henoi tehay wuat hat ti eweipuẽti ra'yn ahet'ok hat Iuwãu e Iesui. 28 — Pyno are'e teran aikotã are'e sa'awy'i ehepe hap ewy e Iesui. Mio tã are'e sa'awy'i — Mesup yt uwe i miit'in muo mesuwarotiat po'og Iuwãu kai. Iuwãu po'og po'og yne haryporia mẽpyt kai e. Iuwãu po'og torania sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria kai e. Ma'ato pywo ti rat aikope aikope toĩne'en wẽtup uipotpo'oro uhehay moherep hat mi'i miit ti po'og po'og Iuwãu kai toĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. Ta'i ahet'ok hat Iuwãu wakuat kahato wen ma'ato yne Tupana miky'esat nug haria uhehay moherep haria po'og ahet'ok hat Iuwãu kai e. 29 Sa'awy'i tuwat ra'yn miit'in Iuwãu kape Iuwãu ehay kapiat te'eruwanẽtup hamo e. Wo'opyhyp haria miit'in ma'at haria ko'i tuwat

e. Imienoi ta'atukuap hawyi — Pywo i'atu'e. Hãpyk kahato Tupana i'atu'e. Mi'i hawyi te'era'aipok ta'yn Tupana kape imiky'esat nug hamo e. Mi'i hawyi ta'atuẽtup ta'yn Iuwãu miat ta'atuset'ok hap katupono — Tupana mohey haria urutoria e hap moherep hamo miit'in ehamo. 30 Ma'ato irania'in nagnia ehay enoi haria i'ewyte miwan enoi haria yt Iuwãu mohey hin i e Iesui. Mi'iria ti yt inug neran i Tupana miky'esat ewy e. Mi'i pote yt ta'atuky'esat i Iuwãu piat ta'atuset'ok hap e Iesui. 31 Are pãi yt naku i mi'iria katupono — Uruto po'og waku wuat'i miit'in kai i'atu'e ta'atupy'a pe. Uruto po'og Iuwãu kai i'atu'e hawyi Iuwãu mimoherep uhepiat sehay ta'atupun ne'i e Iesui Tupana mohey haria mu'e haria akag ko'i piat.

32 Pyno mesuwarotiaria — Uruto po'og e haria yt uimohey i teran tukupte'en aikotã hirakaria iha'ywywi rakaria ewywuaria are e. Aikotã hirakaria te'ero'e to'ope — To'iro waku watuwepy aiwo'omowepit hamo i'atu'e to'omahara hap mywo ma'ato irania'in hirakaria — Yt naku i aiwo'omowepit hap mesup i'atu'e. Yt urutuwat teran i aiwo'omahara hap kape watuwepy hap kape i'atu'e irania'in hirakaria pe e. Yt urutunug neran i wepy hap aiwepit hap upi i'atu'e. — Pyno waku aiwo'ohayka hap watunug miit'in syp haria ewywuat aiwo'omikyry'i hap i'atu'e irania'in hirakaria pe wen ma'ato — Yt uruiky'esat i aiwak hap ne'i aiwo'omikyry hap ne'i i'atu'e to'ope to'ope hirakaria mi'i hap ewy kahato eweikupte'en — Uruto po'og torania'in kai e haria pe e Iesui. Yt ta'atuky'esat i uimienoi i'ewyte yt ta'atuky'esat i ahet'ok hat Iuwãu mienoi. Kat ko'i kat ko'i are'e hawyi — Yt uruimohey ehay i'atu'e uhepe. I'ewyte kat ko'i kat kat ko'i ahet'ok Iuwãu henoi — Yt uruimohey i ehay i'atu'e wy e. 33 Pyno eipe ti irania'in hirakaria ewywuaria eweipyhu'at katupono sa'awy'i Iuwãu miit'in set'ok hat tuwemosy'at at ka'ap kahato eimiky'esat ewy tutunug yne e. Mi'u i'ewyte yt tutu'u i tuwemosy'at Tupana wywo ihay hamuat eimiky'esat ewy tutunug e. I'ewyte mahy mekewat Uwa hy pot'i kawiat yt tutu'u i. Ta'i Iuwãu eimiky'esat ewy tenuk wen mi'i pytkai eiperia — Ahiag ipiit piat rakat Iuwãu ewei'e wuat'i miit'in me e. Yt naku i mio tã ei'e hap e Iesui tomohit haria pe. 34 Mi'i hawyi i'ewyte uimohit kahato eipe ehehay wo katupono atu'u yne mi'u i'ewyte Uwa hy atu'u e Iesui. — Yt naku En ewei'e uhepe. — Ta'i erenuk kahato yne mi'u ete ewei'e uhepe. I'ewyte En ni mahy u hat mekewat uwa hy pot'i u kahato hat ewei'e uhepe e. — En ni yt naku i katupono imopẽ'ã rakat ereĩne'en i'ewyte wuat'i mi'u u hat ereĩne'en yt uruto ewy i ewei'e sa'ag uhepe e Iesui tewanĩkaptia pe. Eiperia ti Iuwãu ehay wakuat pun haria i'ewyte uhehay wakuat kahato pun haria uruehay Tupana mipo'oro sese wen. Yt naku i kahato ewetunug e Iesui to'ywania pe — Uruto po'og ekai e haria pe. — En ni yt naku i ewei'e uhepe. En ni yt eremosy'at hin i hawyi erenuk yn at ka'ap imopẽ'ã rakat ewy rat ewei'e uhepe e. Ta'i En ni urupyhyp haria uruewanĩkaptia esurara'in ky'e hat ewei'e uhepe e. I'ewyte yne yt nakuaria i wy'ok wo ereĩne'en ewei'e uhepe e. Mi'i pote yt kat hamo i En ewei'e uhepe. Pywo pe ti yt uimohey haria uhehay pun haria eweikupte'en katupono aikotã hirakaria i'atuwo'okyry'i hap potiat ewy eweipyhu'at e Iesui tewanĩkaptia pe. Yt eweikuap i kat som eweiky'esat. Iuwãu mienoi yt eweiky'esat i pote i'ewyte uimienoi kape yt eweiwanẽtup hin i e. 35 Irania'in uimohey haria pe — Yt naku i nug haria eipe ewei'e ma'ato mi'i pytkai mi'iria Tupana ehay kapiat wanẽtup kahato haria. Eipe urumohit haria eweikupte'en e. Eweha'at ro uimohey haria sese kape hawyi meremo eweikuap aru Tupana mienoi ky'esat kahato rakaria mi'iria tukupte'en hap ma'ato eipe yt eweiky'est hin i e. Eimienoi wãi'e hap ko'i ky'esat haria yn eipe are e Iesui to'ywania yt tomohey hin i haria pe mekewat wãi'e hap moherep haria pe.

36 Mi'i hawyi wẽtup ok nagnia wãi'e hap moherep hat to'e Iesui pe — Uhyt to'iro uhupi e. Waku watuwat ui'yat kape enuk hamo e. Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn i'yat kape tenuk hamo mekewat — Uruto po'og waku e haria sem wywo tenuk ta'yn hamo. 37 Mi'i hawyi toĩne'en itote mekewat tawa pe wẽtup ok haryporia yt iwe'eg i rakat wuat'i ihainia'in wywo ieĩne'en hat. Mi'i toikuap ta'yn Iesui toĩne'en hap hawyi toto ra'yn nagnia wãi'e hap moherep hat yat kape. Mohag hy ikamhig se rakat heiam nu Arapatu kawiat ikahu rakat wywo sa'up iwato kahato rakat wywo toto. 38 Put'okto'e nagnia ehay wãi'e hap moherep hat yat pe hawyi toipuẽti Iesui porog me tupe tote tenuk yparakai yt itypore i rakat ete i'atueko ewy tenuk hamo. Mi'i hawyi mekewat haryporia yt iwe'eg i rakat toto Iesui kape hawyi tuwepỹ'ãtutuk ipy yatypiat kape. Mi'i hawyi tuwak ta'yn haty kahato topy'a pe pote paa'e kahato tominug sa'ag ko'i po'ypyi. Mi'i hawyi hom'e teha hy Iesui py ok pe ete hawyi toitip ta'yn ta'asap mo teha hy ipy okpe ete. Mi'i hawyi toi'ãpysig ipy hawyi mekewat nu wakuat mohag hy eiam toi'okpik hawyi mekewat mohag hy hekat rakat toi'okpun yne Iesui py okpe ete. Mi'i hawyi toitip ta'yn ta'asap mo mohag hy imõtypot haype iky'e kahato hap moherep hamo. 39 Mi'i hawyi mekewat getap ka'iwat wãi'e hap kuap hat ta'akasa haryporia yt iwe'eg i rakat Iesui py ete hawyi mio tã to'e tuwepe tuwanẽtup hawe — Are pãi Iesui yt Tupana Mipo'oro Tehay Moherep hat hin i e katupono yt toikuap i ra'yn meiẽ haryporia hewaire hewaire kahato rakat e tuwepe tuwanẽtup hawe yt naku i e. Iesui Tupana Wanẽtup Kuap

hat pote meremo toikuap mana yt kan hamo i rakat toĩne'en topysei hat hawyi toipo'oro pya topiit pyi e. Ta'i yt naku i Iesui tunug itote katupono uruto Iuteu ywania Tupana wãi'e hap kuap haria hawyi yt uruiky'esat hin i haryporia yt iwe'eg i rakat uruehamo e tuwepe tuwanẽtup hawe mekewat pa'i Simãu. 40 Mi'i hawyi Iesui tikuap ta'yn tuwepe mekewat miit tuwanẽtup hap hawyi to'e tope — Pa'i Simãu e ahenoi teran wẽtup sehay epe e. Mi'i hawyi toiwesat — Waku Uhyt waku uimu'e e Iesui pe. 41 Mi'i hawyi Iesui to'e pa'i Simãu me sehay iã'ãkap wuo. Mio tã e — Sa'awy'i so wẽtup ok toĩne'en weteweru hat. Iwato kahato sa'up toipuru morekuat po pyi iwato kahato aikotã topotpap wuat'i e'at kapiat ha'up takat ewy. Mi'i hawyi wẽtup ok i'ewyte ipuru morekuat po pyi kurin aikotã topotpap wẽtup ewaty kapiat yn ha'up takat ewy. 42 Mi'i hawyi so weteweru haria yt ha'up nug kuap i ta'atuweteweru hap morekuat pe katupono yt kat i ta'atuweteweru hap sa'up wote. Mi'i pote ti mekewat morekuat tineiru puru hat to'e tepiat wetewеru iwato kahato hat pe — Pyno waure wo areĩne'en mekewat emipuru iwato rakat kai e so. — Mi'i hawyi to'e tepiat weteweru yt ha'up wato i rakat pe wẽtup ewaty kapiat yn ha'up takat pe — Pyno waku mehĩ atiwaure ra'yn uhepiat ewetewеru hap kurin kat mehĩ e tope wy e morekuat e Iesui sehay iã'ãkap puo. Mi'i hawyi Iesui apo'e pa'i pe — Simãu e aiũwat som po'og morekuat ky'e tuweteweru hap kawiat waure'e hat e. Sio mekewat tuweteweru iwato rakat waure hap sio mekewat weteweru kurin kat waure hap e Iesui Simãu me. 43 Mi'i hawyi Simãu tiwesat — Pyno arewanẽtup wetewеru wato hat po'og iky'e katupono iwat iwetewеru hap po'og iwato rakat toiwaure wẽtup ok kai pote e Simãu. Mi'i hawyi — Pywo kahato uhyt e Iesui Simãu me. 44 Mi'i hawyi Iesui tuwemorem haryporia topy yatypiat kape hawyi to'e pa'i Simãu me — Eraha'at ro mesuwat uipy yatpiat haryporia kape uiky'e kahato hat kape katupono Tupana waure wo iwetewеru uato hap kai e ma'ato en meiũwat haryporia yt ewy hin i ereĩne'en uhyt e. Mi'i ti uiky'e hap moherep kahato hat toĩne'en e ma'ato en areke e'yat pe wen ma'ato yt kat i y'y eiam ewy etum uhepe uipysei hamo ma'ato meiũwat haryporia tehahy wo uipysei hawyi ta'asap mo uipy toimogag e. 45 Ma'ato yt ui'ãpysig hin i en areke e'yat piat turan aheko ewy e. Ma'ato haryporia ti tut hawyi uipy ãpysig e. 46 — Ta'i put'ok'e miit ai'yat pe hawyi wat'atu'ãpysig hawyi watopag mohag hy yt ha'up woity i rakano õ'ẽ haria asap ete aheko ewy e. Pyno en ni Simãu yt etipag hin i ui'asap mohag kap mo areke e'yat pe pytkai wen ma'ato mesuwat haryporia uipysei hap ewy ha'up woity rakano mohag hy ikamhig se rakano uipypen hap ewy e. 47 Pywo pe ti meiũwat haryporia uipy etiat pe — Yt we'eg hat hin i ere'e epy'a pe imohit hamo e. Iminug sa'ag iwato kahato ere'e mana pe e. — Ta'i weteweru wato kahato hat ewy toĩne'en Tupana pe ere'e mana pe ma'ato koitywy iminug sa'ag ko'i Tupana tiwaure yne ra'yn e. Ta'i waure wo ra'yn iminug kai uiky'e kahato hat topyhu'at pote e. Ma'ato wẽtup ok weteweru yt iwato i hat minug sa'ag kurin nakat pote waure wo yt iwato i pote e. En ni mi'i hat ewy e. Mi'i pote uiky'e hap epiat yt iwato i e. Mi'i pote Tupana kyẽ hap epiat kurin topyhu'at e Iesui Simãu me. Pyno en ereĩne'en aikotã uhehay iã'ãkap ewy aikotã mekewat weteweru kurin kat hap ewy ereĩne'en uhehay iã'ãkap hap ewy e. Ma'ato meiũwat ui'yatypiat haryporia minug sa'ag weteweru uato kahato hap etiat uhehay iã'ãkap ewy e. Mi'i hap ewy pote uiky'e kahato hat toĩne'en e. Ma'ato en ni yt uiky'e mi'i haryporia ewy i e pa'i Simãu me. — Uiwetewеru hap epiat yt iwato hin i e hat ewy ere'e Tupana pe pote are e. 48 Mi'i hawyi Iesui to'e topysei hat pe mekewat haryporia pe — Koitywy waku ereĩne'en Tupana wanẽtup hawe waku ra'yn mana e. Waure wo Tupana toĩne'en eminug sa'ag ko'i kai sa'awy'iwuat yt naku i sese nug hat en rokirẽ e Iesui haryporia pe sa'awy'i yt iwe'eg i rakat pe. 49 Mio tã e Iesui hawyi ienuk haria te'ero'e to'ope — Yt naku i mio tã wato'e katupono Tupana yn ni ihep kuap aiminug sa'ag ko'i i'atu'e. Pyno mio tã e Iesui yt naku i kahato wato'e i'atu'e to'ope. 50 Ma'ato Iesui to'e haryporia pe — Waku ra'yn mana ewepit ro katupono uimohey ra'yn en mote waku pe ra'yn ereĩne'en koitywy Tupana wanẽtup hawe e. Waku era'aipok e'yat kape ewepit kahato hap wywo katupono koitywy Tupana miehakyera'at ereĩne'en e Iesui mekewat haryporia topysei hat sa'awy'iwuat 7 ok ahiagnia ipiit piat rakat mana Maria tawa Matarena piat e hap het rakat pe.

8

1 Mi'i hawyi Iesui toto yne tawa ko'i upi temiit'in 12 ok takaria wywo sehay wakuat enoi hamo. Aikotã Tupana topyhu'at irane Wuat'i Ywania Porekuat no hap tomohey hawyi hap moherep hamo ra'yn yne tawa hit yne tawa wato'in ko'i upi. 2 Temiit'in sem ko'i wywo tuwat i'ewyte haryporia'in tuwat hupi mi'u nug hamo. Wẽtup ok haryporia Maria tawa Matarena piat e hap het rakat sa'awy'iwuat 7 ok ahiagnia ipiit piat rakat Iesui tisopo ra'yn nakat. 3 Mi'i hawyi Iuana mekewat Kusa ehary'i toto hupi hemiit'in eropat hamo. He'aito ti mekewat Kusa morekuat Eroti yat pe toĩne'en. Yne motpap hap ko'i morekuat yat piat toĩne'en Kusa po pe. I'ewyte yne morekuat ekat topyhu'at Iuana e'aito po pe. Mi'i hawyi mana Susana i'ewyte irania'in haryporia Iesui potpo'ororia powyro haria te'eropyhu'at.

Iesui potmu'e ko'i 70 ok takaria poi haria. Mi'i hawyi ta'atuekat kaipyi ta'atukyi'at kat ko'i kat ko'i Iesui powyro hamo.

MATEU 13.1-9 MAKU 4.1-9 PIAT EWY

4 Mi'i hawyi yne tawa kaipywiaria aikopepyi aikopepyi te'eruwa'atunug Iesui ewawi. 5 Mi'i hawyi mi'iria sem me Iesui henoi hã'ãkap wuo — Wẽtup e'at pe so hã'ỹi sytpok hat toto toko kape hã'ỹi sytpok hamo ma'ato yt yne i hewo go sese tote e. Irania'in hã'ỹi go pu'ap upi hewo e. Mi'i ti miit'in ikohyewyry iko pu'ap tote hawyi ta'atu'akit akit ne'i ra'yn hã'ỹi hawyi weitaria tu'u yne hã'ỹi ko'i hewo rakat mu'ap upiat e. 6 Irania'in hã'ỹi nu upi yi heg upi hewo e. Wẽtup tuereto hẽtyt ma'ato meiũran iku'uro yt kat i y'y yi kaipyi hã'ỹi nu totiat ne'i pote e. 7 Irania'in hã'ỹi i'anam me hu ypia pe hewo e. Mi'iria hẽtyt wen ma'ato i'anam wywo to'o'ewy ne'i pote meiũran i'anam tohik ne'i ra'yn hawyi yt tuwenug i ra'yn e. 8 Irania'in yi wakuat upi hewo hewo heko go tote e. Mi'iria ti i'atuehãite kahato hawyi wẽtup sat kaipyi 100 iã'ỹi tuwemoherep e. Pyno ehewaure ka'a pote ewehẽtup kahato o mesuwat uhehay iã'ãkap puat uimienoi e Iesui miit'in sem me. 9 Mi'i hawyi ipotmu'eria apo'i'atu'e Iesui pe — Pyno kat e hap som ehenoi teran iã'ãkap wuo hã'ỹi koi hap ete i'atu'e. 10 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Ta'i uiwyria'in ahenoi teran ehepe wuat'i mikuap yt heremo i rakat i aikotã Tupana topyhu'at irane Wuat'i Miit'in Porekuat no hap etiat e. Ma'ato irania'in me miit'in sem me hã'ãkap wuo ahenoi teran yt uikuap teran i haria mi'iria pote e. Te'era'akasa wen uipiit kape ma'ato uhehay kape yt hot'ok'e i i'atuete. Ta'atuky'esat ta'atuehãite hap ta'atupoi hap wen ma'ato Tupana ehay yt ta'atukuap teran hin i pytkai e temiit'in me. 11 — Pyno koitywy ahenoi i ehepe mesuwat iã'ỹi iã'ãkap etiat eweikuap sese hamo. Pyno uhehay iã'ãkap we Tupana ehay topyhu'at mekewat iã'ỹi ewy e. 12 Mekewat mikoi iã'ỹi go pu'ap upiat ti hewo rakat iã'ỹi wẽtup ok wẽtup ok wanẽtup hat ewywuat e. Te'eruwanẽtup ma'ato meremo ahiag put'ok'e i'atuwanẽtup hap ete hawyi Tupana ehay mikoi iã'ỹi ewywuat toihep ta'yn i'atuewaure pyi. Yt toiky'esat i ta'atukuap hawyi uimohey hap katupono ta'atumohey hawyi Tupana piat uimienoi hap ta'atuehakyera'at hamuat ta'atukuap ta'yn e. Mi'i ahiag yt tiky'esat i e. 13 Mi'i hawyi ti nu totiat hewo rakat ewywuat wẽtup ok wẽtup ok wanẽtup hat ewy e. Te'eruwanẽtup hawyi waku kahato ta'atupuẽti uimienoi e. Pywo kahato i'atu'e ma'ato mi'iria iã'ỹi yt hapo rakaria i ewywuaria ko'i tukupte'en e. Mi'i pote yt toĩne'en mot'i i uhehay mohey hap ete e. Meiũran irania'in ti'atukyry'i i'atuepiat uimohey hap ete hawyi meremo ta'atuwaure ra'yn Tupana ehay uiwẽ pywiat e. 14 I'ewyte ti mekewat iã'ỹi i'anam miat hu ypia puat hewo rakat wẽtup ok wẽtup ok wanẽtup hat ewywuat e. Mi'iria te'eruwanẽtup kahato uhehay wakuat kapiat hawyi ta'atumohey ran na'yn. Sa'awy'i inug neran Tupana miky'esat ewywuat wen ma'ato ta'atupotpap iwato hap kape ta'atuekare'en iwato hap kape ta'atumiky'esat wuat'i hap kape te'eruwanẽtup yn hawyi sa'awy'iwuat ta'atusat hap ewywuat uhehay toĩ wen ma'ato yt karãpe i waku sese ihãite hap ewy toĩne'en i'atupy'a pe ma'ato i'akyt haria ewywuaria wo te'eropyhu'at yt haat i hap ewy i'atuwanẽtup hap at ka'ap i'atumonik poity'i ne'i ra'yn Tupana e hap uimienoi e. Mi'i hawyi ta'atumohey ran kahato hawyi waure wo te'eropyhu'at Tupana e hap ko'i kai e. 15 Ma'ato mekewat hã'ỹi yi wakuat upiat hewo rakaria wẽtup ok wẽtup ok wanẽtup hat ewywuat e. Mi'iria ti i'atupy'a piat yi wakuat ewywuat pote te'eruwanẽtup at ka'ap Tupana ehay kapiat hawyi yt ta'atuwaure hin i. Ta'atuhytmõi ta'atupy'a pe Tupana ehay hawyi ta'atunug na'yn Tupana miky'esat ewy e. Mi'i pote mikoi haat kahato rakat ewywuat te'eropyhu'at te'eruwenug kahato rakat ewy e Iesui.

MAKU 4.21-25 PIAT EWY

16 Mi'i hawyi wẽtup iã'ãkap wuo Iesui henoi towyria'in me — Getap we wãtym hawyi yt uwe i ariãty hẽtyhot hap ipag neran kamũti pe mig'i wo e. I'ewyte yt ta'atupag i yni ywyt'okpype ne'i ma'ato ywaiti pe waku pe heiam note yn ta'atuhupit teran e. Mi'i hawyi wehyt'ok haria meremo ta'atukuap hẽtyhot hap e. 17 Mi'i hap ewy kahato uimohey hap topyhu'at e Iesui. Ta'i uimohey sese pote meiũran aru heremo yne miit'in me ehepiat topyhu'at hap uimohey hap aikotã ariãty ywaiti piat ewy e. Niatpo kahato uimohey hap mig'i wo hap are aikotã ariãty wãtym muat mig'i wo hap ewy e. Miit'in py'a pe uimohey hap toĩne'en mote meiũran hot'ok'e kahato itote hawyi heremo kahato e. 18 Pyno eweiwanẽtup to uimienoi kape uhyt'i'in mana'in e Iesui. Eweiwanẽtup haty wo hawyi ta'i ehewaure kahato uhehay kape mot'i hawyi meremo aru eweikuap uimienoi mikoi saat kahato rakat ewy eweikupte'en hawyi Tupana mienoi hẽtyhot kahato rakat powyro hamuat miit'in hap ewy eweikupte'en e. I'ewyte po'og na'yn sa'awy'iwuat kai eimikuap ko'i hap ahenoi ehepe. Ma'ato yt haty wo i pote waure wo eweikupte'en uimienoi nug hap kai pote yt kat wywo i aru eweipyhu'at e Iesui temiit'in me.

MATEU 12.46-50 MAKU 3.31-35 PIAT EWY

19 Mi'i turan Iesui ty put'ok'e Iesui ywyt'in wywo. Mi'i hawyi Iesui ewawi ta'atuky'esat
ma'ato yt tuwehyt'ok kuap i ipotmu'eria i'atu kahato sakpo getap we Iesui yatype pote
Maria yt teke kuap i tomẽpyt kape. Mi'i pote Maria tikaykay Tomẽpyt tuwewawi ipotmu-
'eria py'asetpyi. 20 Mi'i pote wẽtup ok to'e Iesui pe — Uhyt iuẽ ety put'ok'e oken'ypyke
hawyi eywyt'in nywo i'atuehay teran so ewywo e Iesui pe. 21 Mi'i hawyi Iesui to'e tomohey
haria pe topotmu'eria pe — Uity sese ewywuaria eweikupte'en eipe meiũpe e. Eipe ti
uheywyt'in sese uheinyt'in sese ewywuat e. Pyno eipe meiũpe eweikupte'en uimiky'e ko'i
aikotã uity uheywyt'in uheinyt'in ko'i ewy katupono uwe uwe tuwanẽtup kahato uhehay
kape uimienoi Tupana ehay kape hawyi tutunug uhehay ewy hawyi mi'i haria ti uity'in
uheywyt'in uheinyt'in tukupte'en uiwanẽtup hawe uipy'a pe e Iesui ahepe tomohey haria
pe tomiky'esat nug haria pe.

MATEU 8.23-27 MAKU 4.35-41 PIAT EWY

22 Wẽtup e'at pe Iesui to'e temiit'in me — To'iro yara puo hyemyi'a wato sakpo e. Mi'i
hawyi toto ra'yn yara wato kape hawyi teke temiit'in wywo. Tuwehyt'ok hawyi to'e
temiit'in me — To'iro uhyt'i'in ysakpo watuwat e. Mi'i hawyi tuwat ra'yn ysakpo. 23 Y'y
py'asetpiat turan Iesui toket kahato. Mi'i turan ywytu kahato put'ok'e y'y ete hyemyi'a wato
py'asetpiat ikupte'en turan. Mi'i hawyi ipoity'i kahato yara ete katupono y'y teke teke ra'yn
i'atue'yara pe — Yt naku i i'atu'e minwato'e hamuat i'atu'e ta'yn. Pãi i'atu'e to'ope ipoity'i
kahato i'atu'e to'ope to'ope haty wo. 24 Mi'i hawyi te'eruwẽpowat Iesui kape — Uruka'iwat
Uruka'iwat erehymut ro i'atu'e te'erewẽpowat. — Wato'opy'at irane ra'yn i'atu'e. — Y'y
teke teke kahato ahe'yara pe i'atu'e. Ai'auka irane y'y i'atu'e. Mi'i hawyi Iesui tuwehymut
hawyi — Wãi nei'o ywytu are e ywytu uato pe. — Epo'inik to y'y e ihy wato pe hawyi ipo'inik
ta'yn y'y wato i'ewyte ywytu uato ipohep ta'yn. Ta'i meremo ipo'inik ta'yn Iesui ehay upi
iwẽpowat hawyi. 25 Mi'i hawyi apo'e haty wo topotmu'eria pe — Uiwyria'in kat pote som
yt uimohey kahato i e. Mi'i hawyi po'og te'eruwanẽtup iminug ete hawyi te'ero'e to'ope —
Uwe som pyno Meiũ Miit Iesui katupono yt miit ewy i tutunug kuap i'atu'e to'ope. Tupana
ewy toimopo'inik kuap y'y wato ywytu uato hap tehay wo i'atu'e — Kat kawiat som pyno
Iesui i'atu'e to'ope.

MATEU 8.28-34 MAKU 5.1-20 PIAT EWY

26 Mi'i hawyi meremo yi Kerasenu e'y sakpuat put'ok'i'atu'e hawyi tawa Katarenu yẽpeke
te'eruwehik ta'yn. 27 Tuwẽtem yara wato pyi hawyi put'ok'e howawi wẽtup ok ahiagnia
sem ipiit piat rakat. Tawa Katarenu piat ieĩne'en hat mi'i ti yt toĩne'en kuap i towyria'in
wywo tetawa pe katupono ipy'ahak kahato heso'ok sese ahiagnia tuete ipiit pe pote. Mi'i
pote toĩne'en at ka'ap wo'osyp hawe yt tesokpe pe i. 28 Teha'at Iesui kape hawyi tehay pirik
wo tuwewahik yi totiat hawyi iwẽpap'i tehay pirik wo — Worokuap En Tupana Ywaitiat
Ieĩne'en hat Sa'yru En e. Kat aru etunug uhete e haty wo Iesui pe. Uhyt wãi urusaty'i saty'i
tei'o e ahiagnia miit piit pyi. 29 Mio tã i'atu'e katupono Iesui ti'atusopo teran mekewat
miit piit pyi ahiagnia pote. Sa'awy'i ahiagnia topytyk tuereto mekewat miit ipiit ete hawyi
heso'ok sese hap tuete topyhu'at. Irania'in ipo'i po'i teran ahiagnia ipiit piat rakat haity
iheg nakat wo ipo ete ipy ete ma'ato ahiagnia tuete hawyi toiterek tuereto haity iheg nakat
hawyi ahiag tioto yahig kape. 30 Mi'i tote Iesui to'e — Kat eĩ eset e tope. Mi'i hawyi — Isem
uhet katupono sa'awy'i ahiag ko'i typy'i rakaria tuwehyt'ok uipiit pe pote hawyi miit'in
uhet'ok Isem e. 31 Mi'i hawyi ahiag ko'i te'ero'e Iesui pe ta'atuemiit piit pyi — Uhyt i'atu'e
yt urupo'oro tei'o aria wato kape wuat'i e'at piat uruho'opot hamo uruta'at ta'at hamo
i'atu'e. 32 Ma'ato tukupte'en itote hamaut ko'i pote — Pyno meimuẽwat hamaut ko'i piit
pe urutuwehyt'ok teran i'atu'e Iesui pe. Mio tã i'atu'e hawyi Iesui — Eiwehyt'ok to hamaut
ko'i pe ei'e hap ewy e ahiagnia pe. 33 Mi'i hawyi tuwenõ'ẽ ra'yn mekewat miit heso'ok rakat
piit pyi hamaut ko'i kapiat tuwehyt'ok hamo. Mi'i hawyi hamaut ko'i ra'yn ikohyeput i
kohyeput i yity'ok totepyi y'y wato kape hawyi hewo hewo ra'yn y'y wato pe topap yne
ra'yn. 34 Mi'i hawyi hamaut apykok haria te'era'akasa hawyi meremo tuwat henoi hamo
tawa ko'i kape. I'ewyte mu'ap upiat gupte'en haria pe ta'atuhenoi — Tapap ta'yn yne aihũ
hamaut ko'i i'atu'e y'y wato pe uhyt'i'in mana'in i'atu'e yne miit'in me. Mekewat ahiag ko'i
ipiit piat rakat waku ra'yn i'atu'e. 35 Pyno i'atuepiat henoi hawyi tõ'ẽ kahato Iesui kape.
Put'ok'i'atu'e turan mekewat sa'awy'iwuat ahiag ipiit piat rakat waku ra'yn ta'atupuẽti.
Sokpe pe ra'yn toĩne'en Iesui yatype. Te'era'akasa hawyi õ'ẽ haria te'eruwanẽtup kahato.
36 Mi'i hawyi sa'awy'iwuat akasa haria henoi yne aikotã aikotã Iesui timoehãite hap etiat õ'ẽ
haria pe. 37 Mi'i tupono mekewat tawa Katarenu kaipywiaria gyt'i'atu'e Iesui pupi hawyi —
Mehĩ ereto ro meiũpepyi i'atu'e Iesui pe. Yt uruiky'esat i meiũpe ereĩne'en po'og i'atu'e. Mi'i
pote Iesui teke i ra'yn yara pe hawyi ta'aipok y'y wato sakpo. 38 Teke turan sa'awy'iwuat
ahiag ipiit piat rakat — Uika'iwat areto teran eupi katupono areĩne'en epotmu'e wato wo
teran e Iesui pe. 39 Ma'ato Iesui — Yt uhyt waku po'og era'aipok e'yat kape tawa ko'i kape

ipuo mono eremoherep aikotã Tupana emoehãite hap ehenoi ewyria'in me hamo e. Mi'i hawyi Iesui henoi hawyi toto ra'yn wuat'i ipiat henoi hamo tetawa piaria pe toto. Mi'i tote yne tawa piaria pe aikotã Iesui tunug tetiat hap tohenoi kahato.

MATEU 9.18-26 MAKU 5.21-43 PIAT EWY

40 Mi'i hawyi Iesui tokosap i ra'yn ysakpo. Mi'i tote miit'in typy'i rakaria toi'atupuẽti put'okto'e turan. I'atuwepit kahato katupono ta'atuhekatup Iesui ut hap. 41 Mi'i turan tut Iesui ewawi wẽtup ok Tupana mõtypot yat piaria akag Iairu e hap het rakat. Mi'i hawyi Iesui owa kape tuwepỹ'ãtutuk hawyi tuwewahik yi kape hawyi to'e Iesui pe — Mehĩ eriot ro uhupi ui'yat kape e. 42 — Mehĩ e uhaki'yt makuptia rakat 12 anu rakat iku'uro teran moity'i ra'yn e. Mio tã e hawyi Iesui — To'iro pyno Iairu pe. Iesui toto turan yne itotiaria miit'in sem tuwat hupi. Miit'in tohik kahato tuwat kahato hupi pote. 43 Toĩne'en i'atutok pe wẽtup ok haryporia huu wato rakat 12 anu ra'yn toho'opot. Toipun yne ra'yn tekat ko'i paini ko'i upi mohag nug haria ko'i upi tomoehãite hap ky'ewi wen ma'ato yt toipuẽti hin i tehãite hap. 44 Mi'i ti put'ok'e Iesui ape kai hesokpe emig neran haype. Mi'i hawyi totemig hesokpe hawyi meremo huu iponik ta'yn ihãite ra'yn. 45 Mi'i hawyi tesokpe emig hawyi Iesui apo'e — Uwe keĩ uhemig hat meikope e. Ma'ato õ'ẽ haria — Yt uruto i i'atu'e torania. Mi'i hawyi Peteru to'e Iesui pe — Uika'iwat miit'in typy'i rakaria to'oran me meiũ watukupte'en e. I'atu kahato emig emig haria mesuwe e. Kat poteĩ — Uweĩ uhemig hat meikope ere'e e. 46 Ma'ato Iesui to'e — Peteru e uhemig hat sese uimohey kahato hat toĩne'en meikope atikuap ta'yn. Uhesaika hap tuwẽtem uhemig hap kape uipiit pyi hap ete e. Mi'i uimimoehãite topyhu'at atikuap e. 47 Toikuap ta'yn hawyi hemig hat tyryto'e popuo tut howawi. Mi'i hawyi tuwepỹ'ãtutuk Iesui ewawi. Mio tã e — Mimi mesup ta'yn mig'i wo woromig uimoehãite hap ky'ewi e. Woromig hawyi meremo epiat uimoehãite hap atipuẽti e Iesui pe wuat'i ehamo. Mi'i hawyi itotiaria Iesui upiaria ikuap ta'yn huu wato rakat tomoehãite ra'yn hap. 48 Mi'i hawyi Iesui to'e tomimoehãite hat pe — Uhaki'yt pyno waku ra'yn en e. Uimohey hap kaipyi emoehãite hap topyhu'at koitywy etipuẽti ra'yn e. Waku pyno era'aipok i ra'yn e'yat kape ewepit hap wywo e. 49 Mi'i turan Iesui piat henoi imoehãite hap turan put'ok'e wẽtup ok Iairu yat kaipyi. Mi'i to'e Iairu piat henoi hamo. — Uhyt e iku'uro sese ra'yn wyti esaki'yt e. Pyno yt kan hamo i wahenoi po'og Aimu'e hat Iesui pe e. 50 Katupono yt kat i aiku'uro hawyi aheĩne'en i hap e Iairu yat kaipywiat sut hat. Mi'i hap Iesui tikuap hawyi to'e Iairu pe — Yt gyt'ere tei'o esaki'yt iku'uro hap pupi ma'ato etimohey yn na'yn Tupana hawyi waku pe esaki'yt e. 51 Mi'i hawyi Iesui put'ok'e Iairu yat ete hawyi Iesui to'e miit'in sem me — Yt atiky'esat i miit'in typy'i poity'i iku'uro rakat yatype e. Waku Peteru Iuwãu Tiaku i'ewyte i'ywot ity yn atiky'esat iku'uro yatype e. 52 Teke hawyi toipuẽti itote miit'in wak haria haki'yt iku'uro pote te'eruwak ta'atueko ewy sa'up ete. Mi'iria pe Iesui to'e — Yt eweiwak tei'o e eipo'inik to e. Yt iku'uro i rat e. Toket ne'i wyti e. 53 Mi'i pote wak haria to'okyry'i ne'i Iesui ehay ete — Pywo ti rat iku'uro sese haki'yt i'atu'e. Era'akasa ro i'atu'e Iesui pe. 54 Iesui teke ra'yn iku'uro rakat kape iwywuat pe hawyi toipopytyk ta'yn hawyi tuwẽpowat — Ere'ãpe'ok'am no pĩ'ã makuptia e. 55 Mi'i hawyi tuwẽpowat haki'yt yt ipyhu i ra'yn nakat. Mi'i hawyi tuwẽtem gu'uro pyi hawyi tuwe'ãpe'ok'am i ra'yn. Mi'i hawyi Iesui to'e ity pe — Mana etopoi ro emẽpyt e. 56 I'ywot'in te'eruwehum kahato Iesui ete ma'ato mi'i hawyi Iesui to'e — Yt ewehenoi tei'o aikotã uiminug esaki'yt etiat ko'i irania'in me aikotã atomoieĩne'en esaki'yt atiõtem gu'uro pyi hap ko'i e.

9

MATEU 10.5-42 MAKU 6.7-13 PIAT EWY

1 Iesui tuwẽtem Iairu yat pyi hawyi toi'atukaykay tuwewawi temiit'in sese 12 ok takaria. Mi'i hawyi to'e temiit'in sese pe — Uiwyria'in Mesup atum na'yn ehepe uhesaika hap ahiag sopo hamuat e. I'ewyte atum na'yn ehepe uhesaika hap i'ahu rakaria moehãite hamuat katupono mesup woroho'opo'oro teran wuat'i tawa ko'i puat wuat'i miit'in mu'e uhehay wakuat nuat e. 2 Mi'i hawyi toi'atupo'oro temiit'in miit'in mu'e hamo aikotã waku miit'in tunug Tupana Ta'atupotypot Koro wo mesuwat yi tote hap enoi hamo. I'ewyte i'ahu rakaria moehãite hamo toi'atupo'oro. 3 — Uipotpo'oro ko'i eipe e. Uhehay moherep hanuaria e. Mi'i pote atiky'esat ewei'atumu'e miit'in uimiky'esat ewy e. Pyno woroho'omu'e aikotã atiky'esat eweiwat hap owakai te e. Yt kat i tei'o eweitioto ehekat ko'i e. Eipo'yha ti sero'ok ehat pupiat wyti aru yt ewetioto i e. Yt ehekuriwu i wyti yt eimi'u ko'i i wyti i yt ehetineiru i wyti yt typy ehesokpe i wyti ewetioto tei'o e. 4 Put'ok'ewei'e wẽtup tawa pe hawyi eiky'esat hat wẽtup ok to'yat pe pote eweikupte'en o itote e. Waku wẽtup yat pe yn eweikupte'en eimimu'eria etawa pe e. Yt eikohyewyry kohyewyry tei'o irania'in yat ko'i upi mi'u kat hamo eimimu'eria etawa ok tã e. Waku wẽtup ok e'yat pe — Ereĩne'en mesuwe mehĩ e haria

e'yat pe yn o eweiket eipoi hap ok tã are e. Wẽtup getap we yn eweikupte'en uhehay sytpok hamuat eweiwat eimimu'eria etawa pe turan e. 5 Ma'ato mekewat tawa piaria yt uwe i i'atuwese pote eweiwat i ra'yn o i'atuetawa pyi e. Ma'ato eiwat hap owakai te o tawa sawiu eipy etiat eiweipitpit'ok kahato — Tupana ehay pun haria eipe hap enoi i'atuepiat hamo e Iesui topotpo'ororia 12 ok takaria pe. 6 Mi'i hawyi tohenoi yne aikotã waku miit'in mu'e hawyi tuwat ra'yn Iesui e'yianme yne tawa ko'i upi. Mi'i hawyi ta'atuhenoi wuat'i tawa pe sehay wakuat Iesui etiat hawyi i'ahu rakaria tawa piaria ta'atumoehãite kahato.

MATEU 14.1-12 MAKU 6.14-29 PIAT EWY

7 Mi'i hawyi tama Karireia piat morekuat Eroti tikuap ta'yn aikotã Iesui minug ko'i etiat hawyi tuwanẽtup kahato — Atikuap som uwe sese Iesui pãi e. Atikuap ti mekewat uimi'auka Iuwãu wo'oset'ok hat ra'yn tuwehymut i e tuwepe Iesui pe. 8 Ta'i Iesui wyti Iuwãu uimi'auka tuwehymut i ra'yn gu'uro pyi sio tuwehymut gu'uro pyi mekewat sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Eria sio yt e tuwanẽtup Iesui etiat sio yt mi'i miit i sio wẽtup ok Tupana ehay moherep hat tuwehymut i ra'yn e morekuat Eroti topy'a pe Iesui etiat. Mi'i pote morekuat Eroti tuwanẽtup kowo'i kowo'i. 9 — Pyno ui'akag'aia Iuwãu pãi e. Tuwẽtem gu'uro pyi e ma'ato Mi'i Iesui e hap het rakat uwe sese yt atikuap i pote e. Irania'in mienoi uhepiat pywo sio yt atikuap i e. Uwe kahato som atikuap teran mesup e. Mi'i hawyi morekuat Eroti teha'at teran kahato Iesui ewawi. Toiky'esat kahato Iesui kapiat ta'akasa hap. Toiky'esat ta'akasa Iesui minug yt miit'in eminug kuap i iwato rakat haype.

MATEU 14.13-21 MAKU 6.30-44 IUWÃU 6.1-14 PIAT EWY

10 Mi'i hawyi Iesui potpo'ororia te'era'aipok i ra'yn tawa ko'i kaipyi ihay moherep haria. Mi'i hawyi ta'atuhenoi aikotã aikotã ipu'ap muat upi ta'atuminug hap ko'i ta'atuewyry hap upi ta'atuhenoi henoi yne yne Iesui pe.

Ta'atuhenoi yne ra'yn hawyi Iesui te'erepo'ok i ra'yn temiit'in wẽtup tawa kape tawa Pesaita kape ta'atuweran temiit'in nywo hap toiky'esat. 11 Ma'ato miit'in typy'i rakaria tikuap hawyi aikope Iesui toto hap kape tuwat hewat'ymo. Iesui tiky'esat kahato tuweran pytkai iwese kahato toĩne'en õ'ẽ haria ete. — Waku uhyt'i'in mana'in e õ'ẽ haria pe. Eiwehyt'ok to e i'atuepe. Mi'i hawyi mi'iria toi'atumu'e kahato aikotã waku watunug Tupana Aiporekuat no hap ete. I'ewyte i'ahu rakaria toi'atumoehãite kahato itote. 12 Mi'i hawyi porap wãtym i kape hemiit'in 12 ok takaria te'ero'e Iesui pe — Urumu'e hat eti'atupo'oro i ro miit'in sem tawa ko'i upi getap ko'i kape mi'u kyi'at hamo i'atuket hamo katupono yahig wato pe watukupte'en mesuwe ne'i pote yt kat i getap i'atu'e Iesui pe. 13 Mio tã i'atu'e hawyi Iesui to'e — Ewei'atupoi ro hesy'at rakaria mio e ti temiit'in me. Mi'i hawyi — Mehĩ kurin kahato aimi'u mesuwe i'atu'e. Ta'i aimi'u 5 man typy pira yn wuat'i poi hamo i'atu'e. Sio apo etiky'esat urutuwat tawa kape mi'u kyi'at po'og iwato hamo typy'i rakaria moenuk hamo i'atu'e. 14 Tukupte'en itote miit'in sem kahato aikotã 5000 ihainia'in i'ewyte haryporia'in hirakaria'in tukupte'en itote hesy'at rakaria ma'ato yt ta'atumorania yne i. Mi'i hawyi Iesui to'e ra'yn — Pyno ewei'apyk to yi upi kowo 50 kowo 50 ewei'e ro wa'atunug haria pe e Iesui temiit'in me. 15 Mi'i hawyi ta'atunug na'yn i'e hap ewy hawyi apyk puo tukupte'en. 16 Mi'i hawyi Iesui tat ra'yn man a hit rakat typy pira hawyi teha'at atipy kape — Waku kahato emiium uruepiat urumi'u wuat Tupana e. Waku to'e Tupana pe hawyi tutum na'yn mekewat man 5 a hit typy pira temiit'in me itotiaria moenuk hamo. 17 Mi'i hawyi tuwemowato kahato itotiaria erenuk hap. Mi'i hawyi i'atu'ok ta'yn hawyi mi'u ieĩpyt 12 yrysakag me topyhu'at. Wẽ sakpo i'atumi'u ieĩpyt topyhu'at re.

MATEU 16.13-19 MAKU 8.27-29 PIAT EWY

18 Wẽtup e'at hawyi meiũran Iesui tuweran toĩne'en temiit'in nywo Tupana kapiat tehay hamo. Mi'i hawyi apo'e temiit'in me — Uwe som uito irania'in wanẽtup hawe e. 19 Mi'i hawyi ta'atuwesat — En ni wo'oset'ok hat Iuwãu tuwẽtem gu'uro pywiat hat i'atu'e irania'in epiat pe Uhyt i'atu'e. En ni erẽtem sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Eria e hap i'atu'e irania'in epiat pe Uhyt i'atu'e. Yt Eria i pote wẽtup ok sa'awy'itewuat Tupana ehay enoi hat tuwehymut i ra'yn gu'uro pyi i'atu'e irania'in etiat Uhyt i'atu'e. 20 Mi'i hawyi apo'e i ra'yn temiit'in me — Ma'ato ehepe apo uwe Uito eiwanẽtup hawe e. Uwe sese som Uito ehepe e temiit'in me. Mi'i hawyi Peteru tiwesat — En ni Tupana Mipo'oro Uruehakyera'at hanuat rat Mehĩ e. En ni Wuat'i Miit'in Porekuat Hanuat Uhyt e Iesui pe.

MATEU 16.21 MAKU 8.30-31 PIAT EWY

21 Mio tã e hawyi Iesui ti'atunãpin haty wo temiit'in — Pyno uiwyria'in e uikuap ehepiat hap yt ewehenoi tei'o irania'in me e temiit'in me. 22 Yt ewehenoi tei'o irania'in me Peteru to'e uhepiat hap ewy katupono uhehay pun hanuaria irania'in tukupte'en mote e. Pywo ti aru aho'opot kahato aru e. Uito ti Wuat'i Miit'in Yke'et i'ewyte Wuat'i Miit'in Kywyt pytkai yt uimohey hin i e. Pywo ti rat aho'opot hap put'ok'e irane e. Yt uiky'e hin i mesuwarotiaria

nagnia i'ewyte pa'i watoria yt uiky'esat hin i ta'atuporekuat no hap e ta'atuehakyera'at hap e. I'ewyte Tupana ehay miwan etiat henoi haria yt uiky'esat hin i e. Ui'auka teran haype Uito Ta'atueyke'et Ta'atukywyt pytkai e. Uiku'uro ma'ato mi'i hawyi ti aru ara'aipok i ra'yn gu'uro pyi hawyi areĩne'en ne e. Pywo mye'ym e'at uisyp uiku'uro hawe areĩne'en hawyi e Iesui tuwetiat tohenoi temiit'in 12 ok takaria pe.

23 Mi'i hawyi irania'in itotiaria kape Iesui henoi — Eweiwat teran uhupi uipotmu'eria wo pote eweitoiat ro yne eimiky'esat ko'i yt uimiky'esat i ewywuat ko'i e. Mi'i hawyi haty wo o — Atunug neran Tupana miky'esat ewywuat ei'e hap wywo eweiwat ro uhupi e. Ta'i eho'opot hap eweipuẽti irane eweiwat uhupi hawyi e. Yt eimiky'esat ewy i ewetunug ma'ato Tupana minug neran hap ewywuat wywo o eweiwat e. I'ewyte irania'in yt eiky'esat i haria i'atupy'ahak hamuat ehete e. Ehaty'i haty'i aru uhupiat eweiwat hawyi e. Ui'auka irane aria'yp posak ete e. Pyno waku eipe ui'ewy eweikupte'en e. — Ui'auka pote ui'auka ma'ato yt atoiat hin i Uika'iwat mohey hap ewei'e o eweikupte'en neran uipotmu'eria wo pote e. Waku ahe'aria'yp posak etiat ewywuat ra'yn wywo aho'opot hap upi aiku'uro hap kape watuwat wẽtup sok yn aito hawyi e. Uhemiit sese yt ui'atoiat i miit'in pupi e Iesui. 24 Uwe uwe iku'uro uipotpap we uhehay wakuat enoi hamo mi'iria wyti aru ta'atuieĩne'en hap sese puẽti wuat'i e'at pe mesuwe i'ewyte atipy pe e. Ma'ato irania'in ta'atuieĩne'en hap mesuwarotiat kape yn wanẽtup haria ta'atuieĩne'en hap sese pun haria howasat rakaria te'eropyhu'at e. 25 Pyno torania mesuwarotiat kare'en eipo pe hawyi hekat rakaria eipe mesuwe ma'ato mi'i pytkai yt kat i ha'up eweipuẽti eheĩne'en sese wuat'i e'at piat sa'up mo e. Mi'i hap yt kat i topyhu'at eipo pe katupono eweipun na'yn eheĩne'en sese mesuwuat uimiky'esat nug hap hawyi eimiky'esat nug hap mesuwe yn ewetunug pote e. 26 Uwe uwe mesuwarotiaria uipupi tuwemõti uhehay pupi tuwemõti mi'i hawyi i'ewyte Uito aremõti wy mi'i haria pupi e. Ta'i mekewat e'at aru karãpeĩ Uito Eheyke'et Eikywyt ariot atipy kaipyi uhẽtyhot hap puo Ui'ywot esaika hap puo hap e'at mi'iria pupi aremõti e. Ta'i mekewat ikahu sese hawuo ariot atipy piaria wywo uhesaika kahato hap wywo e. Mi'i hap e'at pe turan aremõti aru wemõti uipupiat haria pupi e.

MATEU 17.1-13 MAKU 9.2-8 PIAT EWY

27 Yt eweiwaure tei'o mio wuat ui'e hap e. Pywo ti rat tukupte'en meiũpe Tupana topyhu'at Morekuat nuat hap kapiat akasa haria e. Aikotã Tupana topyhu'at Morekuat hap kape te'era'akasa irane ta'atuku'uro hap owakai e Iesui itotiaria pe temiit'in Peteru Iuwãu Tiaku piat pe mio tã e. 28 Mi'i hawyi 7 e'at hawyi Iesui tioto ra'yn topotmu'eria sese Peteru Iuwãu Tiaku tuwewywo yity'ok kape. Mi'i tote ihay To'ywot Tupana wywo. 29 Mi'i turan Iesui owa yt sa'awy'iwuat ewy hin i hẽtyhot kahato i'ewyte hesokpe imehit kahato ikytsig kahato. 30 Mi'i hawyi meremo te'eruwemoherep iwywo typy ok sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria atipy kaipyi. Wẽtup ok ase'i Musei wẽtup ok ase'i Eria. 31 Mi'iria atipy piat hẽtyhot hap ewywuat puo te'eruwemoherep. Mi'i hawyi Musei Eria i'atuehay kahato Iesui wywo aikotã Iesui tunug irane Tupana miky'esat etiat aikotã iku'uro irane Tawa Ierusarẽi me hap. Iku'uro hap aikawiano hap ete e hap ete i'atuehay. 32 Mi'i turan Peteru Iuwãu Tiaku te'eroket kahato itote ma'ato te'eruwehymut hawyi te'era'akasa ra'yn Iesui ẽtyhot hap. I'ewyte i'yatypiaria sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria ase'i Musei ase'i Eria te'era'akasa ra'yn. 33 Mi'i hawyi Musei Eria Iesui yatypepyi tuwat turan Peteru to'e Iesui pe — Waku meiũpe watopyhu'at wuat'i e'at pe Mehĩ e. Pyno waku urutunug mesuwe wẽtup yat ase'i Musei mõtypot hamo wẽtup yat ase'i Eria mõtypot hamo hawyi wẽtup yat emõtypot hamo urutunug mesuwat yity'ok tote e Peteru Iesui pe ma'ato yt tepiat yt ikuap i popuo mio tã to'e katupono token'ẽ haype. 34 Mio tã e turan ywyhig put'ok'e Peteru Iuwãu Tiaku ete. Mi'i hawyi te'eroken'ẽ kahato. 35 Mi'i hawyi Tupana ehay ta'atukuap ta'yn ywyhig kaipyi — Mekepe eipy'asetpe ti Wẽtup ok Miit toĩne'en. Mi'i ti Uha'yru Uimi'airo Wuat'i Miit'in Ehakyera'at hanuat e. Pyno eiwanẽtup to Uha'yru mienoi kape e Iesui piat pe I'ywot Tupana ehay put'ok'e atipy kaipyi. 36 Mio tã e hawyi Iesui tuweran toĩne'en Musei Eria te'era'aipok atipy kape hawyi. Mi'i hawyi Peteru Tiaku Iuwãu yt henoi hin i irania'in me ta'atu'akasa hap ko'i ma'ato meiũran ta'atuhenoi ra'yn ta'atumikuap ko'i Iesui tehymut ra'yn gu'uro pywiat hawyi.

MATEU 17.14-21 MAKU 9.14-29 PIAT EWY

37 E'ihot'ok pe hawyi Iesui topotmu'eria wywo ipot'apyk yity'ok kaipyi yi hot kape. Mi'i turan put'ok'i'atu'e typy'i rakaria Iesui ete. 38 Mi'i hawyi wẽtup ok miit'in tok piat tikaykay ra'yn Iesui — Urumu'e hat eraha'at ro uha'yru wẽtup yn nakat kape e. 39 Ma'ato ahiag teke uha'yru piit pe hawyi tehay pirik wo ihay sa'ag hawyi ahiag tihuruk kahato uha'yru Uhyt e. Yt naku i kahato tuete hawyi iwẽnãpuk sa'ag kahato uimẽpyt e. Mi'i hawyi tohaty'i haty'i hawyi iperup kahato toĩne'en mot'i tuete hawyi tuwẽtem porap i tuereto uimẽpyt piit pyi e. Mi'i hawyi meremo teke i ra'yn ipiit pe tuereto i'ahyk ahyk hamo e. 40 Emiit'in me ahiag

hep hap ahẽtup wen ma'ato yt ta'atuhep kuap i e Iesui pe. 41 Mi'i hawyi Iesui to'e itotiaria pe — Are pãi eipe ti yt Tupana mohey hin i haria i'ewyte eiwanẽtup hap yt hãpyk hin i Tupana kape e. Areĩne'en mot'i ra'yn eiwywo eimu'e hamo wen ma'ato yt uimohey kahato i e. Mi'i hawyi to'e ahiag ipiit piat rakat e'ywot pe — Pyno eterut ro esa'yru uhowawi e. 42 Mi'i hawyi kurum tut Iesui ewawi turan ahiag tipun i yi tote hawyi toihuruk huruk kahato i'ewyte iwẽnãpuk. Ma'ato mi'i turan Iesui — Wãi'e ahiag me hawyi tuwẽtem hawyi ihãite. Waku hawyi Iesui tum ha'yru i'ywot pe.

MATEU 17.22-23 MAKU 9.30-32 PIAT EWY

43 Mi'i hawyi itotiaria te'eruwanẽtup Tupana esaika hap iwato kahato Iesui mimoherep hap kape. 44 Te'erewanẽtup turan Iesui minug ko'i etiat turan Iesui henoi topotmu'eria pe — Yt eweiwaure tei'o mesuwat uimienoi e. Pywo ti rat Miit'in Eheyke'et kahato areĩne'en pytkai miit'in mima'at aru arepyhu'at hawyi ui'auka teran haria po pe uhenoi. 45 Ma'ato yt ta'atukuap hin i kat to'e hawe mio tã e ma'ato hemiit'in apo yt i'atu'e teran i te'eroken'ẽ haype.

MATEU 18.1-5 MAKU 9.33-37 PIAT EWY

46 Mi'i hawyi Iesui potmu'eria tu'uka to'ope ta'atuehay wo uwe kahu po'og tu'isa wo toĩne'en hap ete. Mi'i hawyi — Uito po'og eikai yn i'atu'e to'ope. 47 Mi'i hawyi Iesui tikuap ta'yn i'atuwanẽtup hap hawyi toterut hirakat i'atuewawi tuwewywo. 48 Mi'i hawyi to'e temiit'in me — Uwe uwe toĩne'en neran uhemiit'in akag wo waku mi'i miit topyhu'at hirakaria powyro hat wo mẽpyt'in ky'e hat wo po'og torania kai e. Uwe uwe ti'atuky'e kahato hirakaria Uito ewy mi'i hat po'og uhemiit koro toĩne'en irania'in kai Tupana wanẽtup hawe e. Mi'i pote eweha'at ro meiũwat hirakat kape uwe uwe meiũwat hirakat ewywuat ky'e hat i'ewyte uiky'e hat sese e. Meiũwat hirakat ewywuat ky'e hat uiky'e hat toĩne'en mi'i hawyi mi'i hat waku ei'akag wo e. Pywo ti rat uwe uwe uiky'e hat toĩne'en mi'i hat piat Tupana to'e — Uiky'e kahato hat en e hirakaria ky'e hap upi e. Mi'i hat ti ei'akag wo toĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. Pywo ti rat uwe uwe to'e hirakat yt i'ywot i yt ity i rakat pe — Ereke o ui'yat pe uimẽpyt no e hat pe — En po'og uhemiit e aru Tupana e Iesui. Meiũwat hirakat ewywuat ky'e kahato hat uimi'airo ei'akag wo toĩne'en e. Uwe to'e hirakaria pe — To'iro watenuk hit e mi'i hat i'ewyte uhepe — To'iro watenuk e hat ewy toĩne'en e Iesui. Mi'i hat uiky'e hat i'ewyte uwe uwe uiky'e hat Ui'ywot Atipy piat ky'e hat toĩne'en e. Meiũwat hirakat ky'e hat ewywuat eipe pote uiky'e hat i'ewyte toĩne'en i'ewyte Uipo'oro hat Tupana ky'e hano toĩne'en e. Uwe hirakat powyro hano toĩne'en mi'i ti po'og waku eimu'e hat akag e. Ta'i yt wemowato i hat po'og irania'in kai ei'akag wo e Tupana e Iesui ahepe temiit'in me.

MAKU 9.38-40 PIAT EWY

49 Mi'i hawyi Iuwãu to'e Iesui pe. — Uruka'iwat ga'atpo uruta'akasa ra'yn wẽtup ok ahiag ko'i sopo hat e. Eset wo toi'atusopo kahato ahiag wen yt hewyry hin i ahupi hat. Mi'i pote — Wãi'uruto'e tope katupono yt karãmuo i uruwywo hewyry rakat i pote e. Ta'i yt karãpe i mekewat miit eti'airo uruehamo emiit no pote — Yt naku i etunug Iesui motpap mesuwe yt uruwywo i ereto pote uruto'e tope e. Mi'i hawyi — Ma'ato uito ti eipe ewywuat kahato katupono uito i'ewyte Iesui mohey hat areĩne'en e uruepe. Mi'i hawyi — Wãi'uruto'e i tope katupono toi'atusopo kahato ahiag itote ehay wo ma'ato yt hewyry i uruupi uruto'e tope i'atu'e Iesui pe topotpo'ororia. 50 Ma'ato Iesui tiwesat topotpo'oro Iuwãu me i'ewyte irania'in topotmu'eria pe — Yt naku i wãi'ewei'e wẽtup uhemiit yt hewyry i eiwywuat rakat pe e katupono ti aru tukupte'en kahato uhemiit'in yt eimikuap ko'i i e. Mi'iria ti aru ma'ato howapy kahato uhesaika hap wywo eiperia ewywuat e. Mi'iria uimohey kahato haria tukupte'en eiperia ewywuat uimohey kahato rakaria yt karãpe i eiwywo hewyry rakaria pytkai e. Mi'iria ti yt karãpe i uimohit ta'atuehay wuat haria katupono uhet wywo ta'atusopo ahiag e. Mi'i pote ti yt naku i irania'in uhemiit'in me — Wãi nei'o ewei'e yt eiwywuat hewyry rakaria i pytkai are e. Pyno po'og waku — Hẽ to uhyt mana ewei'e yne uhemiit'in waku nug haria pe e Iesui ahepe.

51 Iesui aipok hap atipy kapiat hamuat yt pya hin i mi'i pote Ierusarẽi kape yn toto teran to'auka ahekawiano hap kape toto teran. 52 Toto Ierusarẽi kapiat tokosap mo teran tawa Samaria kape. Mi'i pote sa'awy'i toi'atupo'oro temiit'in te'yianme tawa kape ta'atuket hamuat heiam kat hamo. 53 Ma'ato toto tawa wato Ierusarẽi kapiat tokosap mo. Mi'i pote tawa Samaria piaria sakpo toto teran. Mi'i pote toi'atupo'oro temiit'in te'yianme tawa Samaria kape i'atumi'u kat hamo i'atuket hap kat hamo. Ma'ato tawa Samaria piaria yt tiky'esat i katupono ta'atukuap ta'yn ta'atuewanĩkaptia tawa Ierusarẽi piara kapiat tokosap mo toto Iesui hap. Ta'i Iuteu ywania Iesui pote yt ta'atuky'esat i Iesui ut hap. Katupono tawa Samaria piaria gupte'en haria yt iky'esat hin i Iuteuria ko'i. 54 Tiaku Iuwãu

mi'i tawa piaria e hap ta'atukuap hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Uruka'iwat waku apo aria uruikaykay atipy kaipyi yt eky'esat i haria tawa Samaria yawnia u hamo i'atu'e. Pyno waku eti'atumoma yne mi'iria aria atipy kaipywiat wo i'atu'e Iesui pe. 55 Mi'i hawyi Iesui tuwemorem wãito'e hamo — Yt rat yt eiwe'eg hin i e. Yt ariot i wyti miit'in auka hamo Uito e. Yt naku i eweikaykay aria atipy kaipyi miit auka hamo e. Miit'in ehakyera'at hamo ariot e. 56 Mi'i hawyi tuwat i ra'yn wẽtup tawa kape wẽtup mu'ap upi yi Samaria sakpo.

MATEU 8.18-22 PIAT EWY

57 Mu'ap upi put'ok'e Iesui ewawi wẽtup ok tehay hamo — Mehĩ areto teran kahato eupi aikowo aikowo ewyry hap upi e. Uipap eupi emiit no areĩne'en neran e. Ehay moherep wuat'i ywania piat hamo atiky'esat uito e. 58 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Pyno ereto teran pote waku sa'awy'i eto hap owakai etikuap niatpo kahato ereto uhupi hap e. Yt kat hin i ui'yat toĩne'en mesuwarotiat e Iesui. Uito Miit'in Yke'et areĩne'en wen ma'ato yt kat i uhekat uimi'u mesuwe e. Ereto teran uhupi pote yi tote yn watoket yt kat i ai'yat pote e. Ta'i mesuwarotiat awahuru ko'i tukupte'en ta'atuka'a puo ma'ato Uito yt kat i uiket hap e. I'ewyte weitaria ta'atusok ko'i puat te'eroket ma'ato Uito Wuat'i Miit'in Porekuat pytkai areket yahig me mu'ap upi yt kat i ui'yat i pote. Yt kat i uhekat mesuwarote are'e epe e. Niatpo kahato uhemiit no hap waku miit'in tikuap tuwat uhupi teran haria e. Yt naku i eweiwat uhupi hawyi ui'atoiat niatpo kahato hap upi are e Iesui ahepe. 59 Mi'i hawyi Iesui tuwẽpowat wẽtup ok kape — To'iro uhupi mehĩ e. Mi'i hawyi toiwesat Iesui — U pãi wen ma'ato sa'awy'i waku atipoi ui'ywot iku'uro hap kape mi'i hawyi isyp rokirẽ waku meremo areto eupi e. 60 Ma'ato Iesui to'e — Etipo'oro iku'uro rakaria iku'uro rakat syp hamo uhyt e. Tukupte'en ni iku'uro rakaria ewywuaria Tupana kape yt ihay i haria yt kuap i haria waku mi'iria po pe etoiat sa'up e'ywot poi e'ywot syp hamo uhyt e. Mi'i hawyi meremo ereto uhupi miit'in mu'e aikotã waku ta'atunug Tupana ta'atuporekuat nuat enoi hamo e. 61 Mi'i hawyi wẽtup ok to'e Iesui pe — Ta'i areto teran eupi pãi Uhyt e ma'ato sa'awy'i ahẽtup teran ui'ywot uity pe sio waku sio yt hap e. 62 Mi'i pote Iesui to'e — Yt naku i wateput hap upi wateha'at at ka'ap ahewat'ymo hap kape katupono mi'i tã watunug pote meremo wata'at e. Mi'i hap ewy kahato uwe uwe toto uhupi uhehay moherep hamo hawyi tewat'ymo hap kape teha'at kahato hawyi toiky'esat tomi'atoiat ko'i hawyi ta'aipok i ra'yn sa'awy'iwuat hap kape mi'i miit yt naku i topy'a pe uhemiit no. Mi'i miit yt naku i uhemiit no Tupana ehay moherep hamo aikotã waku watunug Tupana Aipotypot no e hap moherep hamo e Iesui — Areto teran eupi wen e haria pe.

10

1 Wẽtup e'at Iesui Aika'iwat ti'atu'airo po'og 70 ok takaria topotmu'eria wo. Mi'iria typy ok tuereto toi'atupo'oro aikowo aikowo toto irane hap tawa kape te'yianme tawa ko'i upiat miit'in atumu'e yian notiat hamo. 2 Toi'atu'airo topotpo'ororia hawyi toi'atunãpin i'atuwat hap eyianmete aitotã waku ta'atunug ipuo hap ete mio tã e — Woroho'o'airo eipe miit'in sem atumu'e hanuaria wo e. Miit'in haat rakaria ewywuaria Tupana wanuat nug hamuat e. Aikotã awati ewy kahato mi'iria tukupte'en waku pe hamo e. Waku eweipuruk aimi'u wo e katupono awati sem ewywuat itote miit'in sem e. Yt eweipuruk kuap i hap ewy i'atu kahato awati ewy e. mi'i pote waku eiperia typy'i kahato ipuruk hamo e. Waku ewehẽtup ipuruk hamo Mikoi Ka'iwat Tupana pe — Etipo'oro o meremo urupowyro hanuaria haat ko'i puruk hamuat ewei'e Ipuruk Hat Ka'iwat pe e. Waku wahẽtup Tupana pe aipowyro hap are. Mi'i hawyi temiit 70 ok takaria toi'atupo'oro tehay moherep hamo. 3 — Pyno eweiwat ro e ma'ato eiwe'eg wo o eimimu'eria pupi are katupono irania'in itote ai'auka teran haype ne'i e. Ta'i woroho'opo'oro ehewanĩkaptia py'asetpiat eikupte'en hamo aikotã aihũria tukupte'en awahuru sem py'asetpe hap ewy aru eweikupte'en itote aikotã awyato ai'u teran haria ewywuaria itote tukupte'en uhetiat ewei'atumu'e turan e topotpo'ororia 70 ok takaria pe. 4 Eiwat hap upi yt eweitioto tei'o ehekat ko'i i'ewyte mekewat sa'up eiam me yt kat i sa'up eweitioto o e. I'ewyte ehesokpe eiam yt eweitioto tei'o e. Wẽtup yn eipy piat eipy sokpe mi'i waku eretopag e. Mi'i hawyi yt eweikupte'en mot'i i mu'ap upi irania'in wehay mikyry'i hamo e. Ma'ato eweiwat ro hãpyk mekewat tawa ko'i kape eipo'oro hap ko'i nug hamo i'atumu'e hamo are ehepe e Iesui. 5 Kat etawa kat etawa pe put'ok'ewei'e hawyi o wẽtup getap we yn eiwehyt'ok hawyi waku ewehẽtup Tupana pe — Eti'atuehakyera'at kahato ro meiũwat getap wiaria hawyi eti'atumoehãite yne miit'in meiũwat getap wiaria o ewei'e itote e. 6 Mi'i hawyi getap wiaria eimienoi ko'i Tupana mipoityro ko'i tukupte'en ei'e hap ewy e. Ta'atukuap teran ehay pote meremo ta'atukuap e. I'atuwese ehete pote ei'e hap — Tupana eti'atuehakyera'at meiũwat yat piaria o ei'e hap sa'awy'i eimiẽtup ewy Tupana tunug na'yn ei'e hap ewy wen ma'ato mekewat yat piaria yt i'atuwese i uhehay kuap hamo pote hawyi wu'uka teran haype pote eimiẽtup — Tupana eti'atupoityro meiũwat

yat piaria ei'e hap Tupana yt tum i ta'atumowepit hap eimiẽtup sa'awy'iwuat ewy e. 7 — Mi'i hawyi wẽtup getap we yn eweikupte'en eiky'esat haria piat pe e. Eiwehyt'ok hawyi itote yn o eweikupte'en e. Kat som ta'atuium ehepe eimi'u wo mi'i ti waku ewetu'u e. Yt eweiwemõti tei'o i'atumium ete yt kat sa'up i katupono eipe ti i'atumu'e haria pote eipoi eipotpap sa'up mo e. Ma'ato yt naku i ehehamane'i yne getap ko'i upi sẽtup sẽtup eharia ewy e. Sa'awy'iwuat eiwehyt'ok hawe yn eweikupte'en hawyi itote yn eweinuk e. 8 Tawa piaria waku kahato eweipuẽti e haria pote ehu'u ro kat ko'i kat ko'i ta'atumierut eimi'u wuat. 9 Mi'i tote yne i'ahu rakaria waku eweimoehãite e. Waku kotã ewei'e itotiaria pe — Tupana topyhu'at meiũ Porekuat no hap yt pya hin i eikai ewei'e iwese etawa piaria pe. 10 Ma'ato tawa piaria yt i'atuwese i ehete pote waku eiwenõ'ẽ i'atuetawa pyi hawyi mu'ap upi itote pyi eiwepitpit'ok i'atuetawa sawiu eipy etiat hep hamo hawyi ewei'e wuat'i tawa piaria ehamo — Pyno mehĩ'in mana'in Tupana ehay pun haria eipe ewei'e i'atuepe e. Pyno yt uruiky'esat i ra'yn ehetawa sawiu urupy ete ewei'e o i'atuewawi. Tupana ehay pun haria ra'yn eipe ewei'e itotiaria pe e. Mi'i hap ewetunug hawyi meiũwat tawa piaria tikuap ta'yn uimohey hap pun haria ne'i mi'iria i'ewyte Tupana tikuap ta'yn uimohey hap pun haria hap e Iesui topotpo'ororia pe 70 ok takaria pe. 11 Mio tã waku ewei'e itote — Pyno urumienoi Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at hat etiat sehay yt eweiky'esat i hawyi ehetawa sawiu urupy etiat yt uruiky'esat i hawyi uruipitpit'ok ewei'e o e. Mi'i tã urutunug ei'apiheg irane hap enoi hamuat hap ewei'e o e. Koitywy Tupana ti'atu'apiheg aru yt eweiky'esat i urumienoi pote ewei'e o e. Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat nuat hap yt pya hin i eikai toĩne'en ma'ato yt eweiky'esat i pote ei'apiheg hap yn topyhu'at irane ewei'e o yt uiky'esat i haria pe e.

MATEU 11.20-24 PIAT EWY

12 Mi'i hawyi Iesui to'e wuat'i tawa ko'i puaria towanĩnkaptia pe yt tomohey i haria pe — Arewak uipy'a pe ei'apiheg hap ete e. Pywo ti rat are'e ehepe Tupana mi'apiheg ko'i eweikupte'en aru e. Karãpe put'ok'e aru mekewat uhe'at hawyi are'e Tupana pe uwe waku rakaria uwe yt naku i rakaria hap e'at pe ti aru ahenoi Tupana pe mio tã — Eipe ti uipotpo'ororia yt ky'esat i haria pote yt naku i pe eweikupte'en po'og sa'awy'itewuat tawa Sutuma piaria kai sa'awy'iwuat uimiwuk kai are'e. Mi'iria yt naku i kahato rakaria ati'atumoma ra'yn aria wo atipy kaipywiat no ma'ato eipe po'og yt naku i wo eweipyhu'at tawa Sutuma piaria kai uhehay enoi haria yt eweiky'esat i pote are aru ehehay uhetiat pun haria pe e Iesui topotmu'eria pe. 13 Mi'i hawyi po'og tohenoi tawa ko'i puaria yt tomohey haria i etiat — Ahenoi wyti Iuteuria kaipywiaria tawa Kurasĩ miaria gupte'en haria i'ewyte tawa Pesaita piaria apiheg hap etiat e. Yt naku i pe te'eropyhu'at irane e. Arewak uipy'a pe ei'apiheg hap ete e. Te'era'akasa uiminug wakuap ko'i kape yt irania'in ewywuat i ma'ato mi'i pytkai yt uimohey teran hin i. Uito iwato kahato rakat hap upi i'atuehamuat atunug kahato pytkai yt miit minug ewywuat i atunug ma'ato uimohit ne'i e Iesui. 14 Nimo kahato tawa Tiru piaria tawa Sĩtau piaria Tupana ti'atumoma e. Tawa Sĩtau piaria tawa Tiru piaria topap yne itote e miwan me e. Mi'iria yt naku i sese rakaria tukupte'en hap watikuap. Pywo ra'yn i'atuminug sa'ag ko'i po'og iwato toĩne'en wuat'i sa'awy'iwuaria kai wen ma'ato uimohey pun hap mesuwarotiaria tawa Kurasĩ piaria tawa Pesaita piaria po'og yt naku i nug haria Tawa Sĩtau tawa Tiru piaria yt naku i nug hap kai katupono uimohey hap pun haria mi'iria pote e. Ta'i ati'atumu'e kahato mi'iria Tupana ehay wakuat wo ma'ato yt uimohey i haria hap yn topyhu'at yt kat i uimohey hap e. Are pãi arewak uipy'a pe ei'apiheg hap Tupana piat hap aru hap pupi. Yt naku i kahato hawuo topyhu'at aru tawa Kurasĩ tawa Pesaita piaria e. Sa'awy'i tawa Sĩtau piaria tawa Tiru piaria yt te'era'akasa hin i uiminug wakuat nug hap ko'i kape ma'ato te'era'akasa pote tawa Kurasĩ tawa Pisaita piaria ewy meremo te'eruwemorem Tupana kape hap atikuap. Te'era'akasa hawyi meremo sokpe i'anam nakat ewywuat ta'atupag ta'atuepiit ete haty nug hamo paata'atu'e Tupana kapiat hap moherep hamo are e. Mi'i hawyi yi tote te'era'apyk hawyi ywytup ko'i ta'atu'akag me ta'atupag ta'atueko ewy ta'atuminug sa'ag atoiat hap moherep hamo e. Ma'ato eipe ti tawa Kurasĩ piaria tawa Pesaita piaria yt naku i pe eweipyhu'at po'og tawa Tiru piaria kai tawa Sĩtau piaria kai aru are katupono ewei'akasa uiminug wakuap ko'i i'ewyte uhehay Tupana etiat yn hap wen ma'ato yt ewei'atu'atoiat teran hin i eiminug sa'ag hap ko'i e. 15 Mi'i hawyi Iesui — Arewak uipy'a pe ei'apiheg hap Tupana piat hap pupi tawa Kawana'ũ piaria e. — Ta'i uruto po'og na'yn torania'in kai urutopyhu'at e haria eipe wen ma'ato eiwema'at ne'i mio tã ewei'e katupono ti aru eiku'uro hap topyhu'at irane hawyi yt uwe i te'eropyhu'at ehetawa pe aru eikuap haria tukupte'en mesuwat yi tote katupono eipe yt uimohey i haria pote are e Iesui tawa Kawana'ũ piaria pe. 16 Mi'i hawyi to'e i ra'yn topotpo'ororia pe — Uwe eimienoi kapiat wanẽtup hat wyti aru i'ewyte uimienoi kapiat wanẽtup hanuat. Yt eiky'esat i hat ti aru i'ewyte yt Uito i wyti uiky'esat hat ra'yn e. Yt uiky'esat hat i pote i'ewyte

yt Uipo'oro Hat Tupana ky'esat hat i e 70 ok takaria pe i'atupo'oro haype. 17 Mi'i hawyi 70 ok takaria Iesui ti'atupo'oro ra'yn tawa ko'i upiat tehay henoi hamo. Mi'i hawyi 70 ok takaria tuwat hawyi i'atukohyewyry hap tawa ko'i upi miit'in mu'e hamo hawyi te'era'aipok i ra'yn Iesui kape i'atuwepit kahato. Mi'i hawyi te'ero'e — Uruka'iwat i'atu'e pywo wyti ahiag tuwat ra'yn esaika wuat urui'atusopo hawyi i'atu'e. Eset nywo urui'atusopo kuap kahato ahiagnia i'atu'e Iesui pe. 18 Mi'i hawyi Iesui to'e i ra'yn 70 ok takaria pe — Ta'i uimiium uhesaika hap po'og ahiag kai e. Sa'awy'i ahiag atipy pe toĩne'en Tupana yatype hemiit no wen ma'ato tuwemowato teran po'og Tupana kai hawyi Tupana tipun ahiag atipy kaipyi yi kape e. Mi'i hap Uito ara'akasa ahiag Tupana ti'okhytpun turan. Merep merep'e hap put'ok'e hap ewy ta'at atipy kaipyi yi kape ahiag e. I'ewyte eweiwat turan ara'akasa i ta'at i ra'yn ahiag hap ara'akasa uhehay ewei'atumu'e miit'in wuat'i tawa ko'i upi turan e Iesui topotpo'ororia 70 ok takaria pe. 19 Mi'i pote uimiium uhesaika hap ehepiat po'og hesaika ahewanĩkap sese ahiag kai. I'ewyte eikohyewyry hap upi miit'in mu'e uhehay wo turan moi ok yt hesaika i ehete i'ewyte sapot yt haty kuap i eipiit ete e. Pywo pe ti yt kat i eipyhyp kuap eipe uhehay ehewyry hap upi uhehay moherep hamuat turan e Iesui temiit'in me. 20 Ga'atpo ra'yn atum ehepe uhesaika hap wuat'i nug kuap hamo e. Mi'i pote waku kahato ahesaika ewei'e eipy'a pe. Waku kahato ahesaika hap ahiag sopo hamo ewei'e eipy'a pe e. Mi'i pote eiwepit kahato mesup e. Pyno waku eiwemowepit uhesaika hap toĩne'en eipiit ete wuat'i nug hamo wen ma'ato po'og po'og waku ewei'e eipy'a pe — Uimowepit hap sese ti toĩne'en mesup katupono Tupana uhehakyera'at ra'yn wuat'i e'at pe uimowepit hap sese po'og waku ewei'e eipy'a pe e. — Ta'i uhet sese toĩne'en miwan me atipy pe Tupana miehakyera'at areĩne'en pote uiwepit kahato mesup po'og uhesaika ahiag sopo miit'in moehãite hap kai po'og waku ewei'e eipy'a e. Mi'i Tupana piat ehehakyera'at wuat'i e'at piat hap are waku katupono ehet ko'i toĩne'en atipy pe miwan me uwe Tupana miehakyera'at ko'i sese e hap miwan note e. Mi'i hap po'og waku toĩne'en wuat'i kai eimowepit hap e Iesui temiit'in me ahepe.

MATEU 11.25-27 PIAT EWY

21 Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu timowepit ra'yn Iesui hawyi to'e — Papai waku kahato ti En e. Atipy piat Morekuat nuat i'ewyte mesuwarotiat Morekuat nuat. Waku kahato en Papai katupono emikuap ko'i yt heremo i rakat ko'i yt etimoherep hin i — Uruikuap yne po'og torania kai ra'yn e haria pe ma'ato — Yt uruikuap i kahato te e haria pe hirakaria ewywuaria pe etimoherep ta'yn ekuap hap uimimoherep hap ko'i uhehay wakuat emiky'esat ewy e Iesui To'ywot pe. 22 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Tupana tum na'yn uhepe towanuat ko'i apykok hamo tesaika hap e. Ta'i Ui'ywot yn ni uikuap hat sese e. Ui'ywot yn nyti Uito Tosa'yru kuap hat sese e. I'ewyte Uito yn nyti Ui'ywot kuap hat e. Ha'yru yn nyti To'ywot kuap hat sese e. Ma'ato uwe uwe pe atimoherep teran Ui'ywot kuap hamuat mi'iria ti aru Ui'ywot kuap haria te'eropyhu'at e. 23 Pyno uiwyria'in e i'atu kahato sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria te'eraha'at teran kahato uhowawi rakaria ma'ato yt te'eraha'at kuap i yt uhe'at i te pote e ma'ato eiperia ti eweha'at ra'yn uikuap haria sese ra'yn eipe. Mi'i pote ti are'e ehepe eheha ko'i yt uwe wuat ewy i tukupte'en eheha wuat ewa'akasa uhowawiat haria eipe pote e. Eipe po'og Tupana mipoityro ko'i torania kai are e Iesui topotpo'ororia 12 ok takaria pe. 24 Katupono sa'awy'itewuaria Tupana ehay enoi haria i'ewyte porekuat nuaria ko'i hekatup kahato mesuwat e'at piat e. Te'era'akasa teran ei'akasa hap ko'i kape ma'ato mesuwat e'at pe yt put'ok'e i te i'atukupte'en hap e'at pe e.

MATEU 19.16-30 MAKU 10.17-31 PIAT EWY

25 Mi'i hawyi wẽtup ok miwan enoi hat apo'e Iesui pe — Urumu'e hat e aikotã som waku uheĩne'en hap sese puẽti hamo atunug e yt pywo pe i ma'ato toima'at reran haype ne'i apo'e. 26 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Etikuap apo aikotã Musei mienoi ko'i e. 27 — Ta'i atikuap e. — Etiky'e o Tupana yn epy'a pe e. Etiky'e yne ewanẽtup hawe. Etiky'e Tupana yne ewe'eg hawe e. I'ewyte eti'atuky'e irania'in yne ro eweky'e hap ewy e tomiwan me e miwan enoi hat Iesui apo'e hawyi. 28 — Pywo kahato uiwesat en uhyt e Iesui. Mi'i ko'i etunug hawyi eieĩne'en hap sese etipuẽti ra'yn e. 29 Mekewat miwan enoi hat — Uito po'og waku irania'in kai e hat toĩne'en pote yt toi'atuky'e hin i irania'in. Mi'i pote to'e Iesui pe — Uwe pyno waku atiky'e irania'in e. 30 Mi'i hawyi Iesui henoi sehay iã'ãkap tope uwe waku watiky'e hap enoi hamuat — Sa'awy'i so wẽtup ok Iuteu ywania kaipywiat toto ra'yn tawa Ierusarẽi kaipyi tawa Ieriko kape. Mi'i hawyi mu'ap upi tuwemoherep sero'ok takaria. Mi'iria mu'ap upiat hat esokpe ta'atuhep yne hawyi ta'atu'ahyk ahyk ne'i e. Porap ta'atu'auka e i'ahyk ahyk hawe e. Mi'i hawyi ta'atu'atoiat mu'ap tote e. I'ewyte ta'atueroto yne hekare'en e. 31 Ta'atu'atoiat hawyi pa'i Iuteu kaipywiat toto ipuo e. Mi'i ta'akasa hawyi tokosap ne'i mi'ahyk ahyk ywytpuo e Iesui. 32 Mi'i hawyi Irewi ywania kaipywiat hat Tupana yat piat motpap nug hat tut e. Mi'i ti i'ewyte ipuẽti mekewat i'atumi'ahyk ahyk ma'ato pa'i ewywuat

kahato pote yt ta'akasa teran i iku'uro rakat hawyi tokosap ne'i i'ywytpuo e. 33 Mi'i hawyi meiũran put'ok'e wẽtup ywania mekewat yi Samaria kaipywiat e. Yt ai'ywania Iuteuria ywania miky'e hin i Samaria ywania ma'ato mi'i pytkai mekewat yi Samaria kaipywiat teha'at kahato mekewat mi'ahyk ahyk kape hawyi toiky'e kahato topy'a pe. 34 Mi'i hawyi tuwepohagnug mohag ikap takano i'ewyte mahy ewy wuano hawyi sokpe wo ra'yn toipo'i po'i. Tepiat ipohag nug waku hawyi mekewat yi Samaria kaipywiat hupit ra'yn tohũ ok tote mi'i hawyi getap kapiat totioto hamo. Miit'in ket howare pe hawyi hekatuwy wo toĩne'en wãtym muo ka'ap i'apykok hamo e. 35 E'ihot'ok pe hawyi yi Samaria kaipywiat tum na'yn sa'up iwato kahato rakat getap ka'iwat pe mekewat sero'ok mi'ahyk ahyk poi hamo hawyi typy i'ape nu Uru kawiat tutum ha'up iwato kahato rakat hawyi tohenoi getap ka'iwat pe — Etiky'e ro meiũwat i'ahu rakat e. Mi'i hawyi ariot hawyi po'og atum epe iky'e hap sa'up mo e. 36 Tohenoi hawyi Iesui apo'e ra'yn Tupana ehay miwan miat enoi hat pe — Uwe kahu meiẽwat sero'ok takaria mi'ahyk ahyk ky'e hat e. 37 Mi'i hawyi miwan enoi hat tiwesat — Mekewat yi Samaria kaipywiat iwese rakat iky'e kahato hat e. Mi'i ti toto mi'ahyk ahyk kape ipohag nug hamo e. Mi'i hawyi Iesui to'e — Pyno ereto ro i'ewywuat nug hamo ewanĩkaptia ky'e hamo e mekewat — Uwe waku watiky'e irania'in apo'e hat pe.

38 Mi'i hawyi Iesui temiit'in wywo put'ok'i'atu'e wẽtup tawa pe. Mi'i tote haryporia Mata ehap het rakat — Eiwehyt'ok o ui'yat pe Mimi e Iesui pe. 39 Mi'i hawyi te'eruwehyt'ok hawyi mana Mata kypy'yt Maria toĩne'en Iesui yatype imienoi kapiat tuwanẽtup hamo. 40 Ma'ato mana Mata ipotpap yn mi'u toi'atu'anug kahato Iesui moenuk hamo. Ikypy'yt yt ipowyro i hawyi ipy'ahak ta'yn tokypy'yt ete hawyi to'e — Uiporekuat e uikypy'yt Maria wyti yt uipowyro hin i e Iesui pe. Uiweran kahato uipotpap an e. Pyno etipo'oro o uikypy'yt Maria uipowyro hamo e. 41 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Uiwy Mata uiwy Mata e eminug ko'i kape yn erewanẽtup kahato e. 42 Waku wen ma'ato toĩne'en po'og waku hap uimi'u nug hap kai katupono Uito uiwywuaria uhehay kapiat wanẽtup haria waku wy uiwanẽtup hawe e. Uhehay kuap hap mana Maria ti'airo ra'yn e. Mi'i hawyi yt uwe i tihep kuap imiky'esat uiwywuat hap e. Pywo kahato uikuap hap mana Maria piat wyti aru yt uwe i ihep kuap ui'yatype tuwemu'e hap e Iesui mana Mata pe.

11

MATEU 6.7-15 PIAT EWY

1 Wẽtup e'at pe Iesui toto tehay teran Tupana wywuat hamo. Mi'i hawyi ihay kahato To'ywot wywo hawyi wẽtup ok ipotmu'e hẽtup Iesui pe — Uruporekuat urumu'e ro En Tupana kapiat Tupana wywuat uruehay hamuat hap ete e. Aikotã ahet'ok hat Iuwãu ti'atumu'e topotmu'eria hap ewy e katupono uruiky'esat En ewywuat uruehay Tupana wywuat hap e. 2 Mio tã tohẽtup hawyi Iesui henoi ra'yn — Pyno Uimohey haria yt atiky'esat i ehehay Tupana kape ewehu'at'i hu'at'i eiwẽpap'i wẽpap'i ahut ewy hap yt atiky'esat i e. Atiky'esat ti ehehay eipy'a pyi Tupana wywo hap e. Mi'i e hap eipy'a piat waku ewei'e ma'ato emiky'esat ewy hap ehehay ewy hap atiky'esat e. Sa'awy'i waku wato'e

— Uru'ywot Atipy piat waku kahato En waku wato'e.

Uruimõtypot kahato En waku wato'e e.

Uruiky'esat emõtypot hap mesuwat yi tote wuat'i miit'in py'asetpiat eset mowato hap uruiky'esat kahato waku wato'e.

Tupana ereĩne'en no mesuwat yi toto Wuat'i Miit'in Potypot no mi'i hap uruiky'esat. Uruiky'esat kahato mesuwarotiaria wuat'i ywania tunug emiky'esat ewywuat hap aikotã atipy piaria tunug emiky'esat hap ok tã hap uruiky'esat waku wato'e e.

3 Tupana mesuwat e'at uruihẽtup epe urue'u'i mesuwarotiat urumi'u hap uruhẽtup epe waku wato'e e.

4 Urui'aparap kahato ewawi Tupana mi'i pote uruhẽtup kahato ewawi waure wo ereĩne'en uruminug sa'ag ko'i ete hap waku ewei'e e. Tukupte'en kahato uruma'at haria uruetiat i'aparap haria. Mi'i hap sa'ag ko'i ete waure wo teran urutukupte'en haype aikotã En ereĩne'en waure wo eetiat uru'aparap hap ko'i kai hap ewy katupono waure wo En ereĩne'en uruweteweru epiat hap kai pote En ewywuat urutupte'en neran waku ewei'e Tupana pe e.

Mesuwat e'at pe i'atu kahato uruiã'ãg ahiag ehay wo yt naku i nug hamo mi'i pote urupo-reroto uruiã'ãg hap sakpuo urukosap hamo katupono yt urutunug po'og teran i yt naku i nug hap waku ewei'e Tupana pe e Iesui topotmu'eria pe.

Uiwyria'in waku mi'i e hap ok tã ewehẽtup turan Tupana kape ehehay Tupana wywo e ma'ato eipy'a pyi ehehay eimiky'esat ewy yn waku. Yt atiky'esat i ewehu'at'i hu'at'i mesuwat uhehay e Iesui ahepe.

5 Mi'i hawyi Iesui to'e ahepe — Ai'ywot Tupana tum aru aimiẽtup ok tã ahepe e. Yt naku
i aipohep Tupana piat aimiẽtup hap ko'i ete are e. Waku wahẽtup hẽtup i Tupana pe tutum
ahepe hap kape e Iesui ahepe. 6 Ta'i mi'i hap ewy waku wahẽtup aikotã karãmuo put'ok'e
ai'yat pe aiwy wãtym turan hesy'at kahato hap wywo hap ewy waku watipoi ma'ato aimi'u
yt kat i pote waku watuwat ahekatuwy yat kape hawyi waku wahẽtup ahekatuwy yat piaria
õ'ẽ haria poi hamo e. — Uhyt mana wato'e uruwyria'in tõ'ẽ iuẽpe uru'yat pe hawyi yt
kat i urue'u'i turan i. Uruiky'esat etipuru porap'i eikaipyi u'i uiwyria'in poi hamo hesy'at
kahato pote waku mio tã wato'e. 7 — Ma'ato wãtym hake turan pote aiwesat to'yat pyi.
— Watoket uhyt mana yt ehẽtup i ra'yn o u'i meikoran katupono wãtym na'yn katupono
are'okenhyp ta'yn wyti urutoket ra'yn wyti e. Ta'i te'eroket yne ra'yn wyti uimẽtpyt'in
ui'yat piaria. Pyno meiũpe urue'yni ko'i poity'i pote yt areto kuap i ra'yn ewawi emiẽtup
ium epiat hamo e. 8 Ma'ato mi'i hawyi — Eherut ro uhyt mana katupono uruwy mu'ap upiat
put'ok'e rokirẽ hesy'at kahato wato'e i wato'e i kahato hawyi i'ãpe'ok'am hawyi u'i tutum
ahepe yt toket kuap i hawyi wahẽtup mot'i hawyi mi'i tu sake ti aru tut ahowawi u'i ium
hamo e. 9 Pyno Tupana kape waku ahehay mi'i uhã'ãkap ok tã ahehay turan ahẽtup hẽtup
kahato mekewat u'i ky'esat hap ewy ui'e hap ewy e. Mi'i pote ti aru tutum ahepe watikat
kahato Tupana kape pote watipuẽti aru e. Teg teg wato'e Tupana e'oken'ypy ete hawyi aru
to'okenhyp to'oken'ypy hawyi aru tutum kahato aimiẽtup ewy wyti aru ahowawi e. 10 Ta'i
wahẽtup hẽtup mot'i hawyi Tupana tum aru ahepe are e. Watikat turan Tupana miium
turan yt naku i aipohep aimiẽtup ete pyi mi'i pote watipuẽti irane aimiẽtup ipo pyi e. Waku
Uhyt Uhyt Uhyt Mimi Mimi Mimi wato'e pot'i hawyi to'okenhyp'ok hap ewy wyti aru are e.
11 Uipotmu'eria Tupana hegyi'at kahato pote tutum teran kahato aimihẽtup ahepe pãi are e.
Ta'i karãpe aimẽpyt'in hẽtup u'i pira ahepe ta'atuhesy'at hawyi mi'i pote watum i'atumiẽtup
ko'i ahepiat i'atuky'e aimẽpyt'in mote e. Yt karãpe i yi ne'i watum yi aimẽpyt'in me u'i
ẽtup ahepiat hawyi e. I'ewyte pira kã'ã ta'atuhẽtup ahepe pote watum pira e. Yt karãpe
i watum i'atuepe moi ne'i katupono wati'atuky'e kahato aimẽpyt'in ko'i pote e. 12 Pyno
aimẽpyt'in waipaka upi'a ta'atuhẽtup pote hupi'a watum e. Yt karãpe i ti watum aimẽpyt
pe sapot hupi'a tohẽtup hawyi are ma'ato toĩ pote i'atumiẽtup ewywuat watum aha'yru'in
me ahaki'yt'in me e. 13 Ei'ywot'in eity'in ni eipoi kahato eimiẽtup ko'i ewywuat. Yt naku
i nug haria eity'in ei'ywot'in pytkai waku yn ta'atunug neran ehepe eiky'e haype e. Pyno
Ai'ywot atipy piat Tupana ti yt karãpe i sa'ag nug hat e. Waku Kahato rakat toĩne'en Ai'ywot
Tupana e. Mi'i tupono ti aimiẽtup kat ko'i tomiky'esat ewy yn aimiẽtup tutum. Wahẽtup
Ipã'ãu Wakuat miky'esat ewywuat pote tutum e. Mesuwarotiaria yt nakuaria i pytkai hum
kuap wakuap yn. Ta'atumõ'ẽ kahato mi'u wakuat ko'i ta'atumẽpyt'in me. Mi'i hap ewy
ti po'og Ai'ywot atipy piat timõ'ẽ kahato po'og po'og ahepuo wahẽtup kahato hawyi aito
imẽpyt'in mote e Iesui ahepe.

MATEU 12.22-30 MAKU 3.20-27 PIAT EWY

14 Pyno wẽtup e'at pe Iesui ipotpap kahato miit'in moehãite hap ete. Mi'i hawyi itote
toĩne'en yt ihay kuap i rakat ahiag topiit piat pote rakat. Mi'i ti Iesui tisopo ra'yn hawyi
ihay kuap i ra'yn. Mi'i pote irania'in itotiaria te'eruwehum kahato Tupana ete. 15 Ma'ato
irania'in te'ero'e sa'ag Iesui ete itote — Ta'i ahiagnia akag esaika hamo mekewat ahiag
potypot Peusepu aipusu puat hesaika hamo wyti Iesui ti'atusopo meiũwat miit piit piat
ahiag i'atu'e sa'ag Iesui mohit hamo. 16 Irania'in itote — Uhyt Mimi i'atu'e etunug no
emisepap yt miit'in minug kuap i hap ewywuat iwato rakat atipy kaipywiat Tupana
kaipyi hap uruiky'esat i'atu'e. Yt miit'in minug kuap i iwato rakat merep hap ewy etunug
paini ewywuat mi'i hawyi meremo — En Uruetupana uruto'e i'atu'e sa'ag hã'ãg hap ne'i.
17 Ma'ato Iesui tikuap i'atuwanẽtup hap sa'ag hawyi to'e — Wẽtup tama piaria tu'uka tu'uka
kahato to'ope to'ope hawyi meiũran ti aru meiẽwat tama wo'oky'e hap esaika hap yt kat i
ra'yn topyhu'at itote e. I'ewyte getap wiaria tu'uka tu'uka to'ope to'ope hawyi meiũran yt
kat i wo'owese hap topyhu'at itote hawyi yt i'atupotpap kuap i kat nug kat nug hap ete yt
to'owesat i hawyi e. 18 Pyno — Ahiag koro Peusepu esaika hamo eti'atusopo ahiagnia ewei'e
ti uhepe ma'ato ahiag akag emiit'in ko'i tu'uka tu'uka to'ope to'ope pote yt kat i to'owesat
hap toĩne'en itote hawyi to'omoma hap yn topyhu'at itote irane e. Yt karãpe i ti tu'uka ahiag
akag temiit'in ahiagnia wywo e. Ahiag akag yt to'osopo teran hin i ahiagnia wyti miit'in piit
pyi ma'ato to'opowyro to'okawiano hap yn ta'atuky'esat e. Pyno yt eiwe'eg hin i are e. Kat
pote som — En ahiag akag koro esaika hamo wyti eti'atusopo ahiagnia ewei'e katupono
pywo ti rat ahiag koro yt ti'atusopo teran i temiit ahiagnia miit'in piit ko'i pyi uiminug ewy
are e. 19 Pyno koitywy apo'ewei'e eiwo'ope — Kat esaika hamo som toi'atusopo ahiagnia
e hap ete ewei'e uhepiat. Pyno ahenoi ehepe uwe esaika hamo ati'atusopo sopo ahiag
ko'i sem hap miit'in piit pywiat hap e. 20 Pyno pywo ti rat Tupana esaika hamo ti rat
ati'atusopo ahiagnia e. Ta'i Tupana po wo ati'atusopo ahiagnia are e. Tupana puĩ'ã wo

ati'atupugha ahiagnia miit'in piit pyi are e Iesui. Mi'i pote ti Tupana topyhu'at mesuwe Morekuat no i ra'yn e. 21 Pyno ahiag ni yt toĩne'en kuap i po'og morekuat no miit'in piit pe katupono karãpeĩ uhesaika hap topyhu'at surara akag koro hesaika kahato rakat ewywuat ahiagnia esaika hap moma kahato hano ti areĩne'en Tupana esaika hap ti toĩne'en uhehay wo. 22 Mi'i pote karãpe wẽtup ok surara koro toĩne'en to'yat pe tesurara sem wywo to'yat apykok haype mi'i hawyi yt uwe i hekare'en sero'ok kuap surara akag wo toĩne'en itote pote i'ewyte tesurara'in sem tukupte'en itote pote hesaika hap pupi sero'ok ko'i te'eroken'ẽ kahato are e. 23 Pywo pe ti uwe uwe yt uhupiat i hat uhewanĩkaptia wo te'eropyhu'at e. Yt uipowyro i miit'in atuekyi uhowawiat hamo pote miit'in sytpok uhowapyiat haria wo tukupte'en are e. Ta'atusytpok ne'i uimohey hap kaipyi i'atuehay mikyry'i uhetiat hap wywo pote yt uikawiano hin i tukupte'en are e. Mi'i hat ewywuat areĩne'en pote uimohey haria sytpok haria wo eweikupte'en uhewanĩkaptia sese wo eweikupte'en are e.

MATEU 12.43-45 PIAT EWY

24 Mi'i hawyi Iesui to'e ihay mikyry'i tetiat haria pe — Eiperia aikotã ahiag ipiit piat rakat ewy eweikupte'en e. Mi'i hawyi meiũran tuwẽtem na'yn mekewat ahiag mekewat miit piit pyi tuwepyi haype hawyi waku ra'yn toĩne'en hap ewy hawyi hewyry kahato yahig note teiam miit'in piit pakup kat hamo e. Ma'ato yt toipuẽti i tomiky'esat ewywuat hawyi to'e tuwepe — Pyno ara'aipok irane sa'awy'iwuat uheiam kape uimi'atoiat miit piit kape e tuwepe hawyi mekewat miit piit sa'awy'iwuat kape toto hawyi teke i ra'yn tomiky'esat ewy e. Mi'i hap ewywuat eiperia e tehay pun haria pe. Mesup waku pe eweikupte'en wen ma'ato meiũran ti ahiag hewyry kahato hawyi to'e tuwepe — Pyno ara'aipok i mesup sa'awy'iwuat uheiam kape mi'i hawyi areke i mekewat sa'awy'iwuat miit piit pe aikope areĩne'en sa'awy'iwuat hap kape e tuwepe ahiag e. 25 Mi'i hawyi tut i ra'yn miit sa'awy'itewuat toĩne'en hap kape. Mi'i turan toipuẽti i ipiit waku pe tuwepainug turan ikahu toipuẽti yt kat i heso'ok hap toĩne'en itote. Pyno waku kahato toipuẽti mekewat miit aikotã ai'yat wahywytip rokire hap ewy toĩne'en mi'i miit piit aikotã ai'yat topen pakup i turan ikytsig kahato hap ewy e. 26 Mi'i hawyi ahiag sa'ag to'e towyria'in ahiagnia pe — To'iro watuwehyt'ok meiũwat miit piit pe e 7 ok takaria pe towyria'in ahiagnia sa'ag ko'i pe. Mi'i hawyi tuwehyt'ok ahiagnia 8 ok takaria e. Sa'awy'i wẽtup yn toĩne'en itote mekewat miit piit pe mi'i hawyi po'og po'og na'yn tukupte'en kahato itote e. Mi'i hawyi mi'iria tukupte'en at ka'ap mekewat miit piit pe. Mi'i pote po'og yt naku i sa'awy'iwuat kai po'og heso'ok sa'awy'iwuat kai toĩne'en hap ewy kahato mekewat miit e. Mi'i uhehay ewy kahato eiperia uhehay pun hanuaria e katupono yt uimohey teran i eipe yt kat i ahiag eipiit piat hawyi ati'atusytpok yne ahiagnia eipiit pyi hawyi e. Ma'ato yt uimohey i pote te'era'aipok i po'og na'yn ehowawi e Iesui tehay pun haria pe.

27 Mio tã to'e hawyi wẽtup ok haryporia miit'in tok pyi to'e Iesui pe tehay pirik hap — Mimi e uiwanẽtup hawe waku kahato ety Maria toĩne'en e katupono ety wo toĩne'en epoi temi wuat hat pote emotãg hat pote e. Emoherep topiit pywiat hat pote waku kahato ety e Iesui pe. 28 Mio tã e hawyi Iesui tiwesat tope — Mana waku uity wen ma'ato po'og waku Tupana wanẽtup hawe uimienoi kapiat wanẽtup kahato haria po'og Tupana mipoityro ko'i mi'iria tukupte'en uipiit moherep hat uity kai e Iesui ahepiat pe tomohey haria piat pe.

MATEU 12.38-42 PIAT EWY

29 Mi'i hawyi miit'in sem te'eruwa'atunug po'og typy'i kahato Iesui ewawi wanẽtup hanuaria. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Are pãi e eipe eweikupte'en mesuwarotiat miit'in ehay yt uimohey reran i haria eipe Iuteu ywania uimotag haria pytkai e. Uikat kahato haria wo eipe ma'ato eipoi hamuat eimoehãite hamuat hap yn eweikat uikai wen ma'ato yt uikat hin i uhehay kuap hamuat are e. Eweiky'esat kahato ti ewei'akasa uiminug Tupana misepap ko'i kape miit'in moehãite hap ko'i kape kat ko'i kat ko'i hap yt uwe minug kuap i ewywuat uiminug ko'i kape e. Eiperia seha'at sese hanuat õ'ẽ haria ne'i eipe e. Mi'i pote ti rat pãi yt atomoherep teran i eimiky'esat ko'i eweha'at hamo katupono yt uimohey teran i haype eweha'at teran yn pote e. Mi'i pote wẽtup yn aru uimisepap iwato aru atimoherep ehepe yt uwe i te inug nakat katupono uiku'uro sese hawyi areĩne'en pakup i hap yn ti aru atomoherep ehepe aikotã aikotã sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Iona e hap het rakat ewy aru areĩne'en e. 30 Sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep hat Iona Tupana tipo'oro tawa Niniwe kape yt naku i rakaria kape wẽtup ywania kape. Pyno apo'are — Kat pote Iona Pira wato hunmỹ'ã pe mye'ym e'at pe toĩne'en hap ete e. Pira wato hunmỹ'ã pe toĩne'en mye'ym e'at. Mi'i hawyi pira te'en ne'i yi Niniwe pe hawyi Iona tuwẽtem na'yn. Mi'i hap tawa Niniwe piaria tikuap ta'yn hawyi ta'atukuap pywo Iona ti Tupana mipo'oro hap. Mye'ym e'at pe iku'uro pira hunmỹ'ã hawyi tuwẽtem e. Mi'i hap ewy aru atunug e. Uito ti Miit'in Yke'et Sese e Iesui mi'i hawyi arẽtem gu'uro pyi i ra'yn hawyi aremoherep i aru ehowawi Iona ewy e. Mye'ym e'at hap ete uiku'uro hawe yi hunmỹ'ã

pe uisyp hawe arepyhu'at mye'ym e'at hawyi arẽtem gu'uro pyi hawyi eweikuap aru pywo Uito Tupana Mipo'oro Miit'in Ehakyera'at Hanuat hap are e Iesui. 31 Sa'awy'i sese wẽtup ywania porekuat haryporia kawiat tut pya pyi at wẽtem hap moran kai tut morekuat pot Sarumãu we'eg hap kapiat tuwanẽtup hamo ihay se kuap hamo tut e. Meiũran ti aru karãpeĩ Tupana henoi uwe waku uwe yt naku i e hap e'at piat turan toĩne'en itote sa'awy'iwuat morekuat haryporia kawiat eiminug yt naku i hap enoi hanuat e katupono sa'awy'i pya pyi tut morekuat Sarumãu kapiat iwe'eg hap kapiat tuwanẽtup hamo ma'ato koitywy Uito areĩne'en eipy'asetpe po'og uiwe'eg ase'i morekuat Sarumãu kai ma'ato uhehay kape yt eweiwanẽtup teran hin i ra'yn eipe e. Mi'i pote mekewat wẽtup ywania po'og waku Tupana wanẽtup hawe eikai e. Mi'i pote mekewat e'at pe aru — Kat pote yt eweimohey i Tupana Mipo'oro Sarumãu Saipepiat e aru ehepe mekewat morekuat haryporia kawiat yi Sapa piat eiwemõti hamo e Iesui tehay pun haria pe. 32 I'ewyte meiũran ti aru mekewat Tupana uwe waku uwe yt naku i e hap enoi hamuat hap e'at pe ti aru tawa Niniwe piaria henoi — Eipe yt nakuaria i i'atu'e ehepiat katupono sa'awy'i mi'iria te'eruwanẽtup Tupana ehay enoi hat Iona mienoi kapiat hawyi te'era'aipok kahato Tupana kape. Ma'ato eiperia yt ewei'aipok hin i Tupana kape Uito ti rat po'og Iona kai pytkai e. Ta'i eipy'asetpe areĩne'en wen ma'ato uimienoi kape yt eweiwanẽtup hin i e.

MATEU 6.22-23 PIAT EWY

33 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi — Yt uwe i mig'i wo hytmoi ariãty hot hap e. Yt ta'atupag hin i kamũti ka'a pe ma'ato ipytyp sese pe yn ta'atupag ariãty hot hamo e. Mi'i hawyi wehyt'ok haria te'era'akasa ra'yn hawyi teha'at kuap heremo hawyi e. 34 Yne heremo aheha pytig pote. Ihot'ok hawyi aheha ko'i wo wata'akasa kuap yne ra'yn e. Mi'i pote eheha ko'i ariãty ewywuat eipiit piat moẽtyhot hamo e. Waku aheha ko'i pote waku kahato heremo kahato yne yne ma'ato yt aheha pytig i yt kat i heremo ahepe. Watiky'esat mu'ap kuap hamo ma'ato aho'owasat hap ewy watoĩne'en at toĩne'en pytkai are e. Eipy'a piat uimohey hap hawyi eheha wakuat ewywuat toĩne'en hawyi heremo kahato mu'ap Tupana kapiat hap ma'ato yt naku i ky'esat haria eipe pote ariãty yt nakuat i ewywuat eipy'a pe toĩne'en. Mi'i pote sa'ag hap yn eweikat are e. Mi'i hawyi eipiit puo i'ypyryp we sese topyhu'at e. 35 Yt naku i hap nug neran haria eipe pote yt eheha pytig i rakaria ewywuat eweikupte'en e. Mi'i pote i'ypyryp wiat gupte'en haria ewy eweikupte'en kahato eipe hawyi eipiit puo eheĩne'en hap yt naku i pe topyhu'at e. Mi'i pote Tupana kuap hap yt kat i eipy'a pe yt uimohey i eipe pote e. 36 Waku hap yn eweiky'esat pote eheha ko'i ariãty wakuat ewywuat topyhu'at e. Mi'i hawyi yt kat i i'ypyryp hap eipiit pe. Eheĩne'en hap ete hẽtyhot hap yn ehete e.

MATEU 23.1-36 MAKU 12.38-40 PIAT EWY

37 Iesui piat ta'atunãpin kahu turan put'ok'e Musei miwan enoi hat hawyi to'e — To'iro ui'yat kape watenuk hamo e. Mi'i hawyi Iesui toto ra'yn hupi i'yat kape. Put'ok'i'atu'e hawyi ta'apyk yparakai ypyke ma'ato yt tuweposei i tenuk hamo. 38 Mi'i pote Musei miwan enoi hat tuwanẽtup — Kat pote som yt tuweposei i Iesui aheko ewy e. 39 Mi'i hawyi Iesui to'e — Tupana miky'esat ko'i toĩ yne miwan me wen mi'i hap ko'i eweiwaure hawyi wẽtup sehay ehenoi e. Eipe ti eheko wẽtup enoi kahato haria e. Eheko upi eiwepiitsei sei kahato eiweposei kahato eikoho koho kahato hawyi — Waku kahato aito mesup Tupana wanẽtup hawe ewei'e eipy'a pe e. Ma'ato yt mi'i tã hin i are e. Eiperia ahekui'a ko'i ipitpit kahato hap ewywuat are e. Aikotã eiwekui'akoho kahato i'okpe ete ma'ato ehekui'a py'a yt eiwepyi hin i mi'i pote mi'u nem ipy'a pe toĩne'en hap ewy e. Eipo pe ete waku kahato yt ipitpit hin i ma'ato eiwanẽtup hawe ipitpit hap ewy toĩne'en e. 40 — Yt we'eg i kahato rakaria ti rat eipe e. — Pyno Tupana aipiit nug hat pote waku aipiit sei hap watunug at ka'ap imowepit hamo ewei'e eiwo'ope e. Ma'ato pywo pe are'e ehepe aiwanẽtup hap aipy'a piat nug hat Tupana toĩne'en wy are e. Mi'i pote waku aipy'a piat aiwanẽtup hap sei hap watunug at ka'ap wy imowepit hamo are e. Ma'ato eipy'a ipitpit hap ywytip hap eweiwaure kahato ra'yn e. Eiwanẽtup hap eipy'a ko'i ipitpit kahato eiminug sa'ag ko'i wo e. Yt eiwe'eg hin i ti rat katupono eipiit painug hap yn ewetunug ma'ato eiwanẽtup hap eipy'a piat painug hap yt kat i Tupana wanẽtup hawe are e. Eipiit ko'i ikahu kahato yt ipitpit hin i wen ma'ato eipy'a ko'i yt ikahu hin i eiminug sa'ag ko'i wo e. Eipitpit kahato eiwanẽtup sa'ag ko'i wo e. 41 Ta'i eiwepyi kahato ehekui'a ko'i ok pe ete ma'ato yt eiwepyi hin i kat som nem toĩne'en ehekui'a ko'i pe hap e. Waku po'og aiwanẽtup hawe — Pyno waku ati'atumõ'ẽ uimi'u uhekare'en yt hekat i rakaria pe hatek takaria pe mi'i hawyi Tupana mowepit hat areĩne'en e hap kape po'og waku watuwanẽtup at ka'ap — Uiposei sio yt e hap kape yn watuwanẽtup hap kai are e. 42 Mi'i hawyi po'og Iesui to'e — Urutunug uruposei hap pote po'og waku urutoria eikai e haria eipe e Iesui tewanĩkaptia pe mi'i pote eipe ti rat yt naku i po'og Tupana wanẽtup hawe e. — Ta'i wẽtup hyt u'i 10 hyt u'i kaipyi atum Tupana pe pote po'og waku uito

irania'in kai ewei'e ne'i ma'ato Tupana — Yt naku i kahato eipe e. Eipe eimi'u apopyt hit kaipyi eweiho'oium Tupana pe hawyi — Waku po'og torania'in kai urutukupte'en ewei'e eiwo'ope ne'i wen ma'ato Tupana ky'e hap ete i'ewyte miit'in ky'e hap ete waure wo kahato eweikupte'en e. Waku watum Tupana aimiium wẽtup hyt 10 hyt ahe'u'i hap kaipyi ma'ato po'og waku watum aipiit yne Tope waku po'og wati'atuky'e miit'in e Iesui. 43 — Ta'i eipe ti irania'in miat eimõtypot hap yn eweiky'esat haria eipe ma'ato Tupana piat eimõtypot hap yt eweiky'esat hin i haria eipe e. Tupana eimõtypot hap yt eweikat hin i hawyi e. Tupana mõtypot yat pe ei'apyk hap po'og wakuat irania'in kawiat hap eweiky'esat e. I'ewyte yne tawa pe mu'ap upi ehekat kyi'at hap tote miit'in wẽpowat kahato hap eimõtypot hamuat hap yn eweikat at ka'ap ma'ato Tupana piat eimõtypot hap yt eiwekat hin i e. Yt naku i are mesuwarotiaria kaipywiat yn eimõtypot hap toĩne'en hawyi yt kat i Tupana kaipywiat eimõtypot hap toĩne'en e Iesui wo'omu'e haria pe. 44 Aikohyewyry tuereto wo'osyp hap tote turan yt watikuap hin i aikope aikope iku'uro rakaria toĩne'en yi pe aimisyp ko'i sa'awy'i katupono yt heremo i te itote e. Mi'i hap ewy kahato eiperia e. Ta'i eipe ti wo'osyp hawiat hap gupte'en haria yt heremo i rakat ewywuat are e. Ta'i miit'in te'eruwanẽtup eimienoi kape ma'ato ehehay kaipyi yt ta'atukuap hin i Tupana hawyi i'atumohun hap yn topyhu'at eimienoi kaipyi e. Eimienoi iku'uro rakat nem nakat ewy e wẽtup sehay moherep haria pe yt Tupana e hap ewywuat moherep haria pe.

45 Pyno itote toĩne'en wẽtup ok miit uwe waku uwe yt naku i e morekuat piat hat. Mi'i hawyi to'e Iesui pe — Are pãi etimohit kahato urumu'e haria akag ko'i i'atuminug sa'ag hap ete Uhyt e. Pyno kat som ere'e teran uruepe sio uruto waku sio yt sio uruto irania'in aimu'e haria akag ko'i ewy ewanẽtup hawe sio yt katupono uruto po'og morekuat ehay kuap haria torania'in kai sio miit ti'aparap morekuat ete sio yt e haria uruto pote e Iesui pe. 46 Mi'i pote Iesui tiwesat — Yt uheso i uhyt e. Eweikuap kahato miwan eiperia e. Kat som waku miit'in tunug kat som yt naku i hap e. Mi'i hawyi uruikuap po'og irania'in kai ewei'e. Mi'i hawyi miit'in airo haria eweikupte'en miwan moherep hap kaipywiat haria wo eweikupte'en e. — Wãi wãi'ewei'e hap yn miit'in kape — Yt etunug nei'o ewei'e hap yn mi'i pote waku nug haria yt tunug kuap i wakuap katupono waku nug haria pyhyp haria eweikupte'en morekuat e hap kaipyi e. Yt uheso hin i mehĩ eiperia ti eweikupte'en aikotã ipotyi rakat ewy eiwo'o'apyk miit'in okpe tote haria ewy hawyi yt ta'atuhupit kuap i ti ehehay ipotyi rakat are e. Eweiporokpun yt hekat i rakaria okpe tote morekuat ehay ipotyi rakat hawyi — Ewetunug o morekuat e hap ewy ewei'e ma'ato yt pote surara po pe uruipag eipe ehaty'i haty'i hamo ewei'e e. Morekuat ehay nug hap ete yt eweipowyro hin i hatek takaria e. I'ewyte yt ewetunug hin i ti morekuat piat einãpin hap ko'i eimimoherep hap ko'i e hap ewywuat e. Mi'i pote typy ihay rakaria ewy eweikupte'en are e. Pyno ti eimienoi aikotã aikotã ipotyi kahato rakat ewy — Ewetunug no ewetunug no ewei'e hap yn uruepiat ei'atunãpin hap ewy ewetunug o ewei'e ma'ato ti i'ewyte eipe yt ewetunug hin i ei'e hap ewy irania'in miat ei'e hap ewywuat e mi'i pote ti Tupana wanẽtup hawe yt nakuaria i sese eipe e. Mi'i pytkai yt eiwemõti hin i eha'ase'i minug sa'ag ko'i ete katupono eha'ase'in ko'i tukupte'en ei'ewywuaria ko'i e. Sa'awy'iwuaria ei'ywot'in ti'atu'uka kahato Tupana mipo'oro ko'i e. Ta'atumoma teran kahato Tupana ehay moherep haria ko'i e. Mi'i hap ewy te ti eiperia eweikupte'en aha'ase'i'in sa'awy'iwuaria ewy te eweikupte'en Tupana ehay moherep haria auka haria eperia are e Iesui morekuaria wãi'e hap moherep haria pe. 47 Yt nakuaria i kahato eipe. Yt eiwemõti hin i eha'ase'i'in minug ko'i ete. Sa'awy'i ta'atu'atu'uka kahato Tupana ehay enoi haria Tupana mipo'ororia ko'i e. 48 Mi'i hawyi eipe ewei'atumokahu eha'ase'i'in mi'atu'uka syp hap ko'i e Tupana mipo'oro tehay moherep hamuat syp hap ko'i. Mesup ti ewei'atumõtypot kahato eha'ase'i'in mi'atu'uka ko'i wo'osyp hawiat i'atu'kag ko'i katupono eiwemõti kahato eipy'a pe eha'ase'i'in minug sa'ag ko'i ma'ato ei'ywot'in ewy te eweikupte'en katupono mesup te ti ewei'atu'uka teran Uito i'ewyte yne Tupana mipo'oro ko'i are e. Yt nakuaria i sese ti eipe — Uruto po'og torania kai ei'e pytkai e. 49 Ta'i aikotã aikotã tohenoi sa'awy'i miwan me ehetiat hap ewy mesup ewetunug e. Mio tã e ti sa'awy'i Tupana — Uhemiit'in irania'in ta'atu'auka e. Irania'in ti ta'atusaty'i saty'i yne irania'in ta'atumohit mohit e Tupana ti miwan me ehepiat pe e Iesui to'auka teran haria pe. 50 Pyno ti koitywy ehepiat Tupana ihay mekewat miwan me sa'awy'i — Ta'i koitywy ei'ywot'in mi'auka uimipo'oro ko'i suu ko'i yne yne eipo ete te topyhu'at e. Ehepe yt heremo i ma'ato uheha pe ti tuwekuap uhemiit suu yn ni eipo ete e. I'ewyte ti mesup te ti eweikupte'en uimipo'oro atu'uka rakaria e. Ta'i ei'ywot'in ewywuaria eipe eweikupte'en e. Ha'awynug hap totepyiwiaria te wẽtup ywania yn mesup te eweikupte'en. Yt uheso hin i uhyt'i'in. Tupana mi'apiheg kahato ko'i aru eweikupte'en wuat'i e'at pe e. Katupono eha'ase'i'in minug upi ewetunug ne e. I'atusaipepiaria sese te ti eweikupte'en e Iesui to'auka teran haria pe. 51 Sa'awy'i sese ti aha'ase'i pot Atãu sa'yru Apeu eha'ase'i Kãi ti'auka toywyt Tupana mohey sese hat Apeu. Toipun kahato toywyt suu yi tote. Mi'i hap

ewy te Tupana mipo'oro ko'i ewei'atu'uka e Iesui to'auka teran haria pe. Sa'awy'i Tupana mipo'oro ase'i Sakaria ei'ywot'in mi'auka wo toĩne'en. Ipotpap kahato Tupana mõtypot hap etiat. Tupana mõtypot hap yat etiat turan toiwuk yne miit'in miium Tupana kapiat hawyi tuwẽtem Tupana ehamo turan ei'ywot'in ti'auka ra'yn Tupana mõtypot yat pe e. Ta'i sa'awy'iwuat Tupana mohey hat Apeu ta'atu'auka i'ewyte Tupana mipo'oro Sakaria ta'atu'auka wy i'ewyte irania'in Tupana mipo'oro ko'i ta'atu'atu'uka kahato ei'ywot'in mi'auka ko'i tukupte'en e. Pyno mesup te ti eiperia ei'ywot'in ewywuat eweikupte'en ne e Iesui to'auka haria pe. 52 Yt naku i wo kahato eipe miwan moherep haria ete are e. Eipe ti rat oken'ypy pyhyp haria ewywuaria Tupana mienoi ko'i ete are e. Eweikuap kahato Tupana ehay Musei mimoherep po'og torania kai. Irania'in tikuap teran Tupana etiat ma'ato yt ewehenoi hin i irania'in me e. Tupana kuap teran haria mesuwe tukupte'en ma'ato yt eweho'okenhyp'ok hin i iky'esat haria pe. Ta'i mu'ap Tupana kapiat eweikuap wen ma'ato yt eweiwat i mi'i upi i'ewyte yt ewehenoi hin i irania'in me e. yt ewehenoi hin i mu'ap Tupana kuap hamo i'ewyte yt eiwehyt'ok hin i wy mekewat oken'ypy puo hawyi seke teran haria pysokpun haria eweikupte'en e Iesui — Uwe waku mi'apiheg wo uwe'in yt e haria morekuat piat haria pe. 53 Mio tã Iesui to'e hawyi i'atupy'ahak sese Iesui ete nagnia ehay enoi haria i'ewyte miwan enoi haria i'atupy'ahak kahato mio tã e pote. Mi'i hawyi apo apo'i'atu'e kahato at Iesui pe kat ehay kat ehay pirik kahato itote Iesui ete tu'uka teran haype. Ta'atuky'esat sehay Iesui kaipyi iwema'at hap i'auka hamuat hap ta'atumõpy'ahak teran Iesui hap ma'ato yt toi'aparap hin i towesat hap ete. 54 Mi'i hawyi yt ta'atuwaure hin i ta'atupy'ahak Iesui ete. I'aparap hap ta'atuky'esat haype ta'atukat kahato. Ta'atuma'at hap yn ta'atuky'esat. Mi'i pote mig'i wo teran Iesui ta'atusat i'ypyryp wyi aikotã wamiri ewy tukupte'en Iesui pytyp teran hap ete i'aparap hap ta'atukat kahato ihay kaipyi ma'ato ti yt ta'atupuẽti i hawyi ta'atuhenoi teran surara'in miat i'auka Iesui i'aparap hap ta'atukat hawyi ma'ato yt ta'atunug kuap i katupono Iesui waku yn ihay waku yn tutunug mote.

12

MATEU 10.26-27 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi miit'in sem kahato te'eruwa'atunug Iesui ewawi ta'atumoehãite hap ta'atuky'esat kahato. Mi'i pote to'opykit pykit ne'i i'atu kahato hemig neran haria. Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Eiwe'eg wo'o Tupana ehay ran enoi haria pupi e. Mi'iria typy sehay enoi haria e. — Uruto po'og urikuap Tupana ehay torania kai i'atu'e. Mi'i hawyi — Waku kahato eipe i'atu'e ta'atupotmu'eria pe ma'ato — Yt nakuaria i eipe e Tupana i'atuemimu-'eria pe pytkai e. Ta'atusu'at kahato Tupana wenãpin miwan miat wen ma'ato yt ta'atunug hin i aikotã Tupana to'e hap ewy. — Waku kahato uruto i'atu'e miit'in me hawyi — Pywo ti rat waku kahato eipe e irania'in mi'iria pe ma'ato — Yt naku i kahato eipe e i Tupana mi'iria pe katupono Tupana piat ainãpin hap ta'atusu'at kahato pytkai yt naku i kahato ta'atunug mig'i wo. Sehay ikahu kahato rakano ta'atuhenoi wen ma'ato i'atuminug ko'i yt naku i kahato e. Typy hẽku rakaria ewywuaria mi'iria yt ewetunug nei'o mi'iria ewywuat are. Ta'i manĩ puk ko'i ewywuat ne'i mi'i haria are e. Manĩ kurin kat ipyp takat watopag manĩ pakup we hawyi toimo'okpuk ne'i ipakup takat e. Pyno eipe ti yt eiwe'eg i pote i'atuminug sa'ag ko'i timowato ne'i aru yt naku i nug ehepiat hamo e. Pyno waku eiwe'eg wo i'atuminug ko'i ewywuat nug hap pupi are e katupono mi'iria ti manĩ puk ewy meiũran ti eipe ei'ewyte eweikupte'en mi'iria ewy e. 2 I'ewyte yne huwy piat ewywuat i'atuminug ko'i mig'i wo i'atumi'apyhik ko'i meiũran aru Tupana ti'atumoherep wuat'i ehamo e. Meiũran ti aru heremo kahato i'atuminug sa'ag mig'i wo topyhu'at wuat'i mikuap mo are e. 3 Kat ewei'e som i'ypyryp we meiũran ti aru Tupana timoherep wuat'i miit'in ehamo sio waku sio yt hap are e. Aikotã watimoherep ahehay ywaiti hap totepyi aheyparakai ywaiti hap kaipyi hap ewy toimoherep aru wuat'i miit'in minug sa'ag wuat'i miit'in minug wakuap tehay wo wuat'i miit'in ehamo wuat'i miit'in ikuap hamuat e. Aikotã morekuaria mipo'oro sehay ewywuat Tupana timoherep wuat'i ehamo i'atuminug sa'ag sio i'atminug wakuap e Iesui.

MATEU 10.28-31 PIAT EWY

4 Uiwyria'in miit'in miat ei'auka hap pupi yt eweiken'ẽ tei'o katupono eipiit auka hawyi yt kat i ra'yn po'og ta'atunug kuap ehete ei'auka hawyi. 5 Ma'ato Tupana pupi waku eweiken'ẽ kahato katupono Mi'i ti eipiit toi'auka kuap i'ewyte toipugha kuap eipe aria koro pe aikope eho'opot hap toĩne'en wuat'i e'at hawe e. Mi'i pote waku Tupana pupi eweimõtypot kahato po'og po'og miit'in kai e. 6 Ma'ato Tupana aiky'e kahato e Iesui. Pywo kahato toi'atuky'e wuat'i miit'in. Miit'in yt uwe i miky'e ko'i toiky'e kahato e. Ta'i miit'in ky'e kahato hat Ui'ywot e. Po'og aiky'e irania'in aiky'e haria kai. Ta'i ahetama pe watiweneru ra'yn weitaria hit ko'i ha'up yt iwato hin i ha'up typy ape kurin nakaria put'ok'e 5 weita hit kyi'at hamo wato'e mesuwe yt ha'up kahato rakat i miit'in wanẽtup hawe weita hit aimi'u apopyt

wato'e. Yt kan hamo i weitaria miit'in i'atu'e ma'ato Tupana py'a pe waku kahato yne tominug ko'i e. Ta'i toi'atuky'e kahato weitaria ko'i e. Yt toiwaure hin i weitaria apykok hamo e Iesui. 7 Yt eweiken'ẽ tei'o uiwyria'in katupono eipe ti po'og kahato weitaria kai eiky'e Tupana e. Pyno aikuap kahato Tupana aiky'e haype are e. Ta'i toikuap yne ahetiat e. Ta'i toi'atukuap kahato yne ahepiat. Aipiit yne ete toikuap. Karania karania ai'asap ko'i etiat toikuap yne. Wẽtup ai'asap ta'at yi tote hawyi toikuap are. Mi'i hap ewy aikuap Tupana e. Mi'i pote yt naku i watoken'ẽ miit'in pupi sio ai'auka sio yt hap pupi katupono ai'apykok kahato Ai'ywot atipy piat e Iesui ahepe.

MATEU 10.32-33 PIAT EWY

8 Pywo are'e ehepe uwe uwe yt token'ẽ i uimohey hap moherep hamo ahewanĩkaptia ehamo ai'auka teran haria pe mi'i e hat piat — Uhemiit kahato mi'i miit are'e kahato atipy pe Ui'ywot pe e. Mi'i miit piat yt aremõti hin i e. Uito areĩene'en Eheyke'et Koro i'ewyte Eikywyt Koro wuat'i e'at pe uimohey hap eweimoherep miit'in me — Ui'auka pote ui'auka ma'ato yt aremõti hin i Uimimohey moherep hamo e hat pe — Aimohey hat sese mekewat miit are Ui'ywot sese atipy piat pe e Iesui. 9 Ma'ato — Yt atimohey i ewei'e irania'in me uhepiat — Ui'auka aru atimoherep Uheyke'et Wato Uikywyt Wato i'atuepe hawyi ui'auka hap pypi areken'ẽ ewei'e hawyi i'ewyte Uito ahenoi Ui'ywot Atipy piat i'ewyte yne Tupana yatypiat ieĩne'en haria itotiaria pe mio tã e hat etiat — Yt Uimohey kahato hat i mi'i miit are'e aru itotiaria pe e Iesui. 10 Pyno ehehay sa'ag uhetiat Eheyke'et Koro etiat Eikywyt Koro etiat i'ewyte sa'ag ewetunug uhete mi'i pe ehẽtup Tupana pe paa'ewei'e hap wywo pote Tupana tiwaure kuap eiminug sa'ag ko'i uhetiat hap wen ma'ato wẽtup ei'e sa'ag hap Tupana yt tiwaure kuap i are. Karãpe Tupana Pã'ãu to'e ehepe — Eweimohey ro Uha'yru mi'i hawyi ewei'e Tupana Pã'ãu Wakuat pe — Eso ewei'e motoro yt atiky'esat i e'e hap katupono ahiag mẽpyt ri Emimoherep Iesui ewei'e sa'ag eipy'a pe Tupana Pã'ãu Wakuat pe pote Tupana yt karãpe i waure wo ei'e hap sa'ag eipy'a piat Topã'ãu miat ei'e hap etiat are e Iesui tuwepiat. Pyno eiwe'eg wo'o — Eso ei'e Tupana Pã'ãu miat eimu'e turanuat uhepiat hap pupi katupono pywuat sehay yn tohenoi uhetiat e Iesui — En ni ahiag mẽpyt e haria pe.

MATEU 10.19-20 MAKU 13.11 PIAT EWY

11 Uipotmu'eria meiũran ti aru eheropo'ok te'eruwa'atunug hap kape Tupana mõtypot yat kape ta'atu'akagnia py'asetpiat — Mi'iria yt naku i kahato rakaria ta'atu'e hamo eima'at sehay wuat ei'auka hamo eheroto surara kape e. 12 Mi'i turan eheroto turan — Kat are'e aru ati'atuwesat yt ewei'e i tei'o eipy'a pe eiwanẽtup hawe are katupono aikowat wakuat wyti aru i'atuwesat hamuat Tupana Pã'ãu henoi ehepe aru itote ihay aru to'e hap ok tã ma'ato eiwẽ pyi ihay e Iesui temiit'in me.

13 Mi'i hawyi wẽtup ok miit'in tok pyi to'e Iesui pe — Urumu'e hat e ui'ywot wyti iku'uro ra'yn ma'ato ui'ywot ekare'en yt kat i tutum uhepe ma'ato uheyke'et pe tutum yne hawyi mesup uheyke'et yt ho'oium neran hin i uhepe ui'ywot powat'yp pãi — Uiano uiano are'e pytkai yt toipat'ok hin i e. Mi'i pote atiky'esat kahato ehay ro — Eho'opat'ok to e'ywot ekat eywyt pe ere o uheyke'et pe e Iesui pe. 14 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Are pãi Uito wyti yt atimõ'ẽ teran i ei'ywot ekare'en ko'i ehepe uhyt e. Yt ariot i mesuwat yi kape irania'in ekat mõ'ẽ hamo e. Pywo ti rat ewe'eg wo o eheyke'et ekat ky'ewi hap pupi are'e epe uhyt e. Tupana yt uipo'oro i mesuwe e'ywot ekare'en mõ'ẽ hamo pãi e. 15 Mio tã to'e hawyi tohenoi yne itotiaria pe — Eiwe'eg wo o meimuẽwat ehekare'en iwato kahato ky'e kahato hap pupi e. Uhekat kahato teran eweiky'esat ma'ato eheĩne'en hap sese yt eweikat hin i hawyi yt eweipuẽti i wyti aru ehekat wuat'i e'at piat hap e. Mesuwarotiat ehekare'en iwato kahato hap kaipyi yt eweipuẽti hin i eipy'a piat eimowepit hap sese hap e. 16 Mi'i hawyi hã'ãkap wuat tohenoi ahekat ky'ewi hap etiat. Mio tã to'e Iesui — Sa'awy'i so toĩne'en wẽtup ok iko iwato kahato rakat i'atu'e. Mi'i hawyi so toi'atukoi kahato yne te'yi koro tote hawyi so tuwenug kahato ra'yn manĩ itote i'atu'e. 17 Mi'i hawyi so tutunug kahato u'i hawyi i'atu kahato u'i hyt ahyt ko'i sem tutunug at ka'ap hawyi — Aikotã som waku atunug aru e katupono Uhe'u'i hyt ahyt kahato ra'yn e so topy'a pe. Ui'yat ko'i yne yt put'ok'e hin i uhe'u'i hyt ahyt ereko hamo e so. Pyno aikotã aru atunug aru e topy'a pe. 18 Mi'i hawyi to'e tuwepe — Pyno atikuap ta'yn aikotã waku uhe'u'i hyt ahyt sem atimoheg wuat'i e'at pe e. Pyno waku atunug kahato uhe'u'i hyt yat koro ko'i hawyi waku uheyparakai sem itote atunug uhe'u'i hyt ahyt sem ko'i ereko hamo e so tuwepe. Pyno waku ati'atupugha uhe'u'i yat pot ko'i hawyi po'og iwato ikahu rakaria ati'atunug kahato uhe'u'i hyt ahyt sem ereke hamo e so. 19 Mi'i hawyi ti aru uimowepit hap toĩne'en wuat'i e'at pe katupono yt karãpe i aru yt uimi'u i hap toĩne'en uikai e so tuwepe topy'a pe tuwanẽtup hawe e. Ta'i waku ra'yn waku ra'yn wuat'i e'at pe e. Uhe'u'i iwato sese sakpo ra'yn mesup waku pe ra'yn aru areĩne'en pãi e so. Ui'ok hap yn aru toĩne'en e. Mi'i pote uheĩne'en hap waku pe areĩne'en u'i hyt ahyt sem pote e so topy'a pe tuwehum kahato tuwewawi haype. Mesup

ta'yn yne uimiky'esat ok tã wuat'i e'at pe atikyi'at kuap e so u'i sa'up mo e so. Pyno waku uipohep ta'yn wyti aru uipotpap hap ko'i ete pyi hawyi uiwepit hap yn na'yn atikat hawyi arenuk at ka'ap uimiereko iwato kahato e. Karania e'at kapiat ne'i mi'i ra'yn uhekare'en e so topy'a pe e. 20 Mi'i hawyi Tupana to'e tope atipy kaipyi — Yt ewe'eg i kahato rasig e katupono mesup ewãtym wyti eku'uro hap toĩne'en are e u'i wo hekat rakat pe. Mi'i hawyi apuru uwe po pe ekare'en ko'i sem topyhu'at e Tupana tekat iwato mohey hat pe e. 21 Mio tã e hã'ãkap wuo tohenoi hawyi to'e itotiaria pe tomimu'eria pe — Mi'i ewywuat te'eropyhu'at mesuwarotiaria ta'atuekare'en etiat yn wehum haria e. Mi'iria yt hekat rakaria i Tupana wanẽtup hawe e. Te'eruwanẽtup kahato ta'atuekare'en ete hawyi i'atuwanẽtup hawe yt put'ok'e i Tupana kapiat te'eruwanẽtup hamo e Iesui itotiaria wa'atunug sok haria pe.

MATEU 6.25-35 PIAT EWY

22 Mi'i hawyi Iesui henoi i ra'yn topotmu'eria pe — Uiwyria'in e yt naku i watuwanẽtup yn aimi'u mesuwarotiat kape e. Yt naku i aipiit piat ehesokpe ko'i kape yn watuwanẽtup e. 23 Katupono aheĩne'en hap wuat'i e'at piat aimowepit hap wuat'i e'at piat yt tut i aimi'u iwato kahato hap kaipyi i'ewyte aipainug hap kaipyi aimowepit hap yt tut i e. Aiwepit sese hap yt tut i ahesokpe aipainug hap kaipyi are e. Ta'i aimi'u sese ahesokpe sese ti tut Tupana miium kaipyi are. Mi'i ti po'og waku watikat aimi'u ko'i kai ahesokpe ko'i kai are e. 24 Ẽiweha'at ro weitaria ko'i kape e. Yt te'eruwemi'u koi kuap i wen ma'ato Tupana ti'atupoi kahato weitaria ko'i are e. I'ewyte yt kat i u'i hyt ko'i ta'atuereko aito ewy ma'ato Tupana ti'atupoi kahato weitaria ko'i yne e'at pe ta'atuhewyry hap upi e. Pyno aito ti po'og po'og Tupana mi'atuky'e ko'i torania weitaria ko'i kai are mi'i pote aipoi kuap Tupana aikotã toipoi weitaria ko'i ewy e Iesui. 25 Ta'i pywo ti yt aitypore i pote yt kan hamo i watuwanẽtup ko'i ko'i katupono watuwanẽtup ko'i ko'i haty wo pytkai aipiit motypore hap yt kat i toĩne'en e. I'ewyte — Pyno areĩne'en mot'i kahato mesuwat yi tote e hap kape watuwanẽtup at ka'ap aimoken'ẽ hap wywo pytkai aiku'uro hap e'at tut aru hawyi yt watoĩne'en kuap i wẽtup e'at po'og watuwanẽtup ko'i ko'i ahesaika hap wywo pytkai e. 26 Pyno aipiit motypore hap yt watunug kuap i aiwanẽtup ko'i ko'i hawuo hap ewy yt kan hamo i aiwanẽtup ko'i ko'i — Are pãi are an yt kat i uimi'u hawyi uiku'uro uhesy'at hap upi pãi an aiwanẽtup aimoken'ẽ hap upi hap yt kan hamo i katupono yt aiwanẽtup ko'i ko'i hap kaipyi ti aimi'u ko'i toĩne'en e. Yt naku i paa'wato'e — Yt kat i uhesokpe hawyi uhatek hap sese toĩne'en hawyi uiku'uro aru yt kat i uhesokpe hawyi e hap upi yt naku i watuwanẽtup sa'ag aimogyt hap ewy e Iesui ahepe. 27 Uimohey haria e eiweha'at ro ga'apy pohyt ko'i kape katupono tuwepainug kahato ga'apy ko'i ikahu kahato sese e. Ta'i ga'apy yahig kape eiweha'at ro katupono tuwepainug kahato i hupi itote ipohyt ko'i wo ikahuria kahato rakaria mi'iria e. Ikahu kahato po'og po'og ikahu sa'ay'iwuat ieĩne'en hat morekuat koro pot Sarumãu hekat rakat esokpe kahuria kahato rakat kai. Po'og po'og ikahu ga'apy piat pohyt ko'i morekuat Sarumãu esokpe ko'i kai e. Ga'apy piat pohyt ko'i yt wepotpap haria i i'ewyte yt te'eruwesokpe pi'ig kuap i haria tukupte'en ma'ato i'atuwepainug hap Tupana minug po'og ikahu ahesokpe kai are e. 28 Wuat'i e'at pe ga'apy piat ko'i Tupana minug sokpe puo e. Ga'apy watitek hawyi mũki'ite ipohyt pap ta'yn aiko watunug hawyi e. Mi'i hawyi igag hawyi ahe'aria wo i'yp ko'i watunug e. Uimohey haria kat pote yt eweimohey i Tupana tikuap kahato ahesokpe nug hap aipainug hap e. Yt eweikuap i te apo aikotã aito po'og Tupana miky'e ko'i ga'apy pohyt ko'i kai hap e. Pywo kahato Tupana tum kuap ahepe ahesokpe e. 29 Mi'i tupono yt naku i watuwanẽtup ko'i ko'i yt kat i Tupana mohey hap wywo — Yt kat i uimi'u pote uiku'uro irane mũki'ite aiwanẽtup aimoken'ẽ hap upi e. Yt naku i — Uhatek hawyi kat som aru atu'u rat kat som uimẽpyt mi'u wo aikope pyi aru uhesokpe e hap kape yn yt naku i watuwanẽtup ko'i ko'i haty kahato aipy'a pe hap wywo yt kat i Tupana kapiat imohey hap wywo are e. Aikope pyi aru ahesapo hy pãi an yt naku i hawyi yt naku i aru e hap aimoken'ẽ hap wywo yt naku i watuwanẽtup at ka'ap aimoken'ẽ hap ewywuat ko'i hap upi e. 30 Ta'i yt Tupana mohey haria i mekewat ko'i ko'i kape yn te'eruwanẽtup at ka'ap te'eroken'ẽ hap wywo yt kat i Tupana mohey hap wywo ma'ato aito — Pywo pe wyti Tupana ti aimoieĩne'en kahato kuap hat waku wato'e e. 31 Ta'i Tupana ti'atukuap kahato ahesy'at yt ahesokpe i hap e. Ta'i mesuwarotiat irania'in ywania Yt Tupana kuap i haria ta'atu'ok hap ta'atusokpe hap ta'atu'yatnug hap kape yn te'eruwanẽtup at ka'ap ma'ato yt atiky'esat i eipe mi'iria ewy eweikupte'en aikotã yt Tupana mohey i haria ewy e. Yt atiky'esat eipe mi'iria ewy eweikupte'en uiwyria'in ma'ato atiky'esat eweikat kahato aikotã pote waku miit'in mu'e Tupana etiat hamuat hap kape e. Mi'i hap kape yn po'og waku watuwanẽtup at ka'ap hap atiky'esat e. Mi'i hap ti watunug mote watipuẽti kahato irania'in aimiky'esat ko'i Tupana po pyi mekewat ai'ok hap ai'yat ko'i ahesokpe hap ko'i wy e. Mi'i hawyi waku eweiwanẽtup aikotã Tupana topyhu'at Wuat'i Ywania Porekuat nuat hap kape are e. Mi'i hap eweikat po'og mesuwarotiat ko'i kai hawyi put'ok'e aru ehepe eipoityro hap mesuwarotiat hap ko'i

eimoieĩne'en hap ko'i eimi'u ei'yat eisapo hy ehe'yni eimikoi ehesokpe ko'i hawyi Tupana mipoityro ko'i eweikupte'en ipo pyi are e Iesui ahepe.

MATEU 6.19-21 PIAT EWY

32 Mi'i hawyi Iesui to'e tomohey haria pe — Uihũria ko'i ewywuat no eipe are e. Yt typy'i kahato i eipe ma'ato yt eweiken'ẽ tei'o katupono Tupana einug neran morekuaria wo karãpe Tupana topyhu'at Wuat'i Miit'in Morekuat nuat hap e'at pe e. 33 Waku watiweneru ahekare'en mi'i hawyi waku ahekare'en sa'up kaipywiat waku waho'oium ahekat yt hekat i rakaria pe hatek takaria pe are e. Mi'i watunug hawyi ahekare'en sese iwato kahato toĩne'en atipy pe wuat'i e'at pe e. Mi'i tote ahekat sese mohag hap toĩne'en aheiam yt karãpe i ipot'i rakat are e. Yt karãpe i ikahuro ahekat itote e. I'ewyte sero'ok eharia yt tuwehyt'ok kuap i itote yt uwe i itote aipohari rakaria are e. I'ewyte ahekare'en u haria ko'i ape'i ko'i sari ko'i nupi'a ko'i wẽki'a ahekat u haria yt uwe i itote atipy pe e. 34 Ahekare'en atipy pe pote i'ewyte eiwanẽtup hap aipy'a piat i'ewyte tukupte'en itote ma'ato ehekare'en mesuwarotiat yn tukupte'en pote i'ewyte eiky'e hap eiwanẽtup hap eipy'a piat toĩne'en wy mesuwarotiat ko'i ete yn e. Watuweha'at kahato aimiky'e ko'i ky'ewi hap kape are e. Pywo kahato aikope ahekat toĩne'en hap kape aiwewanẽtup hap i'ewyte toĩne'en kahato are e. Aimiky'e kape yn aheha toĩne'en aiwanẽtup hawe are e Iesui ahepe.

35 Mi'i hawyi wẽtup sehay Iesui henoi ahepe itote. Mio tã e — Waku wo'oeropat haria ewywuat watopyhu'at e. Mesuwarotiaria tiky'esat kahato ta'atueropat hap waku kahato rakat e. Waku Tupana eropat kahato haria watoĩne'en are e. Ta'i ahetama pe karãpe morekuaria tuwat ta'atuetawa pyi ta'atu'atoiat ta'atu'yat pe surara akag i'atu'yat piaria apykok hamo. — Ewe'eg wo o ui'yat apykok hap ete e tesurara akag me. Ara'aipok hawyi sa'up iwato atum epe mehĩ e morekuaria ta'atu'yat piaria apykok haria pe. Mi'i hawyi tuwat wẽtup tama kape hawyi waku yne hawyi te'era'aipok ta'atu'yat kape ta'atumẽpyt'in kape. Mi'i hawyi waku itote yne ta'atu'yat piaria i'atuwepit itote hawyi morekuaria timõtypot kahato ta'atu'yat piaria apykok haria. — Waku kahato ti rat en uhyt mana e to'yat apykok haria pe e. Pyno waku watukupte'en Tupana yat piaria apykok hat ewy e. Waku surara akag ewywuat aheropat Aipotypot Tupana e. Aikotã ipotpap takaria ariãty wywo wãtym muat ipotpap yat piaria poi hamo mohag ium hamo aria nug hamo haria ewywuat waku waheropat Tupana mẽpyt'in e. Waku wateropat wãtym muo rakaria ewy haty pytkai yt watoket pytkai i waku waheropat kahato Ai'akag emiit'in ta'atuky'e hap wywo are e. Aikotã hesaika rakat ipiit sakup wywo rakat ewy waku watuwepotpap Tupana mẽpyt'in eropat hap upi e. Aikotã aheropat haria wãtym muo ta'atupag ariãty ai'yat pe mi'i hawyi yne heremo itote mi'i hap ewywuat waku watuwepotpap e. Waku ahe'ariãty imehit rakat ewy yt kat i i'ytyk hap mi'i ete hap ewy watuwepotpap Tupana mẽpyt'in ky'e hap yn ahete e. 36 Ta'i ahetama puo morekuaria eropat haria hekatup kahato morekuat ut hap at ka'ap ta'atuhekatup katupono put'ok'e morekuat turan meremo ta'atuho'o'okenhyp teran haype e. Mi'i hawyi at ka'ap ta'atuhekatup ta'atumorekuat ut hap e. Mi'i hawyi morekuat put'ok'e to'oken'ypyke hawyi meremo ta'atuho'o'okenhyp'ok teran hawyi ta'atupysei aheko ewy waku hap ewy hawyi ta'atupoi hawyi ta'atumõtypot kahato ta'atuky'e ta'atuporekuat ta'atupotpap hap ete e. Mi'i haria ewywuat waku watukupte'en are e katupono tut irane Tupana akotã morekuat tut ho'okyi'at hap ienuk wato hap e'at kape hap ewy e. Mi'i hawyi wo'okyi'at hap enuk hap kapiat hut turan — Ariot ra'yn ewei'okenhyp'ok to e haty wo to'yat koro ete hawyi meremo heropat haria tuwat hawyi — Ereke ereke Urupotypot i'atu'e hawyi teke e. 37 Heropat haria yt te'eroket hin i te'eropyhu'at ta'atuka'iwat put'ok'e turan i'atuwepit kahato yt te'eroket i ma'ato ta'atukat ka'ap sio tut sio yt Ai'akag i'atu'e hap ete e. Mi'i hawyi put'ok'e hawyi i'atuka'iwat koro piit ete ta'atuesokpepag hawyi — Era'apyk o mehĩ mimi i'atu'e ta'atu'akag sese pote e. Ma'ato karãpe teropat haria yt naku i rakaria ket kai ne'i put'ok'e morekuat pote te'eruwemõti kahato. Mi'i hawyi oken'ypy ete ihay ta'atukuap ta'atuket turanuat pote te'eruwemõti kahato ma'ato heropat hap etiat ta'atupotpap turanuat pote te'eruwehum kahato ta'atuetu'isa ut hap ete e. Mi'i hap ewy waku watuwepotpap e. Mi'i turan Aipotypot put'ok'e pote yt mesuwarotiat morekuat minug ewy hin i tutunug Tupana are e. — Uheropat ro uheropat ro i'atu'e haty wo mesuwarotiaria morekuaria e. Ma'ato Ai'akag Tupana put'ok'e hawyi — Woroho'oky'e kahato e yn ahepe hawyi aheropat hat ewy topyhu'at itote hawyi toihep tesokpe ikahu kahato rakat morekuat nuat esokpe mi'i te pag'e topiit etewuat eropat hat esokpe ewywuat mi'i hawyi to'e aru ahepe — Sa'awy'i uheropat kahato haria waku kahato rakaria eipe e ahepe. Mi'i pote koitywy areĩne'en eheropat hat eipotpap nug hat ewy areĩne'en e aru ahepe hawyi — Era'apyk to uheyparakai ete hawyi woroho'opoi yne ehenuk hap koro ikahu kahato e aru Ahetu'isa Koro Tupana ahepe. — Ta'i waku kahato eipe katupono yt eiket turanuat i put'ok'are pote e. 38 Pyno waku watopyhu'at iwe'eg kahato rakaria

ewy watuwepotpap Aika'iwat potpap nug hap ete uhyt'i'in mana'in e Iesui katupono yt eweikuap hin i karãmuo put'ok'e Ai'akag Koro hap sio ihot'ok puo sio wãtym'i sio wãtym hake sio atposake turan hap yt eweikuap hin i e. Pyno waku pe kahato watoĩne'en put'ok'e Ai'ywot Tupana yt watoket i te turan hap e Iesui temiit'in me ahepe. 39 Pyno waku wateropat kahato katupono yt pya hin i put'ok'e hamuat Wuat'i Potypot Nuat hap. Mi'i tupono waku wateropat kahato aikotã — Put'ok'e irane Ahetu'isa e haria ewy. Waku wati'arymary yne put'ok'e turan hap atiky'esat e haria ewy katupono karãpe Aika'iwat aipok hap kat e'at pe turan kat e'at pe turan hap yt watikuap hin i pote e. Ta'i tut wyti aru aikotã sero'ok'e hap tut hap ewy yt uwe i ikuap hap ewy e. Mesuwarote yt watikuap hin i karãpe put'ok'e sero'ok'e hat katupono mig'i wo sero'ok'e haria tõ'ẽ hap ewy. mi'i tupono waku aiwe'eg wo kahato sero'ok'e hat hap pupi hap ewy katupono tuwehyt'ok ai'yat pe yt iheg i rakat pe meremo ahero'ok hamo ahekare'en ko'i pohari hamo. Ma'ato aiwe'eg wuat pote yt ahero'ok kuap i mi'i hap ewy kahato. Waku watukupte'en surara'in ewywuat haria te'eraha'at at ka'ap takaria ewy mi'i pote karãpe Eika'iwat put'ok'e aru hawyi meremo eweikuap uhut hap mekewat surara'in ewywuat uhekatup pote are e. 40 Uito areĩne'en Wuat'i Miit'in Eyke'et wo Wuat'i Miit'in Kywyt wo mi'i pote ariot i te aru mesuwat yi kape are. Ma'ato mekewat uhut hap e'at pe yt uwe mikuap mo i ariot are. Mekewat uhut hap e'at yt i'atu hin i uhekatup haria tukupte'en e. Mekewat e'at pe — Yt tut i ira'yn po'og Aika'iwat i'atu'e haria ahyt tukupte'en are. — Yt tut i po'og mesuwat yi kape Aika'iwat e haria tukupte'en hap e'at pe aru ariot aikotã sero'ok'e hat ut hap ewy e Iesui ahepe tomohey haria pe.

MATEU 24.45-51 PIAT EWY

41 Mi'i e hap tohenoi hawyi ipotmu'e Peteru apo'e Iesui pe — Uruka'iwat e mekewat sehay iã'ãkap ehay uwe pe ehenoi e sio uruto epotmu'eria piat mu'e hano sio yne miit'in mesuwat yi totiaria mu'e hamo ehenoi e. 42 Yt uruhekatup i apuru eut hap kape sio irania'in yt emohey i haria kape mio tã ere e Peteru Iesui pe. Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Pyno ahenoi uwe pe ahenoi mekewat uhehay iã'ãkap. Karãpe mekewat morekuat toto turan tesurara akag po pe iwe'eg kahato rakat po pe totoiat torania to'yatpiaria sem i'ewyte tomẽpyt'in hawyi — Eti'atu'apykok o ui'yat piaria areto hap turan e tope. I'ewyte eti'atupo'oro miit'in mesuwe i'atupoi hamo i'atu'apykok kahato hamo e tesurara akag me e. Mi'i surara akag ni uimohey haria apykok haria ewywuat kahato are'e uhehay iã'ãkap upi e. Mi'i pote ewe'eg wo uimohey haria apykok hap pupi are ehepe e. Ta'i uheropat haria sese pe mio tã are einãpin hamuat katupono atiky'esat kahato eiperia aikotã morekuat eropat haria powyro kahato sese rakaria ewy hap atiky'esat areto turan e. 43 Atiky'esat kahato uhemiit apykok haria powyro kahato rakaria aikotã morekuat eropat haria hãpyk sese rakaria ewy hap e. 44 Mi'i tã ewywuat eweikupte'en turan ariot pote woroho'onug eipe morekuaria wo uhetama pakup we. Uhekat yne yne eiwano topyhu'at e. Pywo pe miit'in ky'e hap upi ewei'apykok uimohey haria pote — Pyno waku kahato en wuat'i uhemiit akag wo hap atiky'esat are'e aru e. — Atikuap ta'yn uimohey haria poi hãpyk kahato hap kaipyi uimohey haria ky'e hap kaipyi woroho'okuap eipe waku kahato rakaria wo eweikupte'en uheropat haria akag wo ko'i are'e aru uimiky'esat ewy uimohey haria powyro kahato rakaria pe e. Mi'iria ewywuat Tupana mimõtypot sese ko'i tukupte'en aru wuat'i e'at pe uhut hawyi e. 45 Ma'ato irania'in uheropat haria ma'at haria yt iwe'eg nakaria i mi'i haria pupi aremõti kahato uhut hap e'at pe e. Katupono — Aika'iwat yt tut irane i ra'yn mi'i tupono waku yt naku i watuwenug e haria e hamo ta'atuma'at uimohey haria. — Ta'i yt tut i som katupono toĩne'en mot'i itote iatu'e uhut hap ete. Pyno waku watu'u mahy aimopẽ'ã hamo yn waku i'atu'e sa'ag. Waku wati'atu'ahyk irania'in heropat haria i'atu'e. Waku watu'uka hemiit'in ete uhyt'i'in mana'in ko'i ete i'atu'e aru. Waku mahy ete watuwenuk i'atu'e katupono yt tut hamuat i ra'yn mesup wote toĩne'en mot'i itote. Waku aimopẽ'ã yn hap wywo waku watoĩne'en i'atu'e ti aru uheropat haria akag ko'i yt iwe'eg i sese rakaria e. 46 Yt ta'atumohey hin i aru Ta'atuka'iwat put'ok'e hamuat hap ma'ato mio tã ta'atu'e turan sese put'ok'are i ra'yn are e. Karãpe put'ok'are hawyi mekewat uhemiit'in ma'at haria ati'atu'apiheg apiheg kahato itote e. Mi'i hawyi — Yt naku i kahato eipe are'e aru i'atuepe hawyi — Motoro pya pya uikai hawyi eweikupte'en aikope yt uimohey haria i tukupte'en hap tote are'e aru uimohey apykok haria pe uimohey haria ma'at haria pe. Mi'i hawyi ati'atu'okpok kyse wo hawyi ati'atumoku'i i'atupiit ko'i uimohey haria apykok haria sa'ag nakaria e Iesui. 47 Pywo pe are'e heropat hat ikuap kahato kat ko'i kat ko'i Toka'iwat Tupana miky'esat ko'i wen ma'ato yt tutunug i pote mi'i hat wyti Ika'iwat tipokpok kahato aru ta'aipok hawyi are e. 48 Ma'ato uheropat hat yt ikuap i kahato kat som Toka'iwat miky'esat hawyi mi'i hap yt inug i mi'i hat i'ewyte Ika'iwat ti'pokpok aru ma'ato yt kahato i aikotã toipokpok teropat hat ikuap kahato pytkai yt tutunug i Toka'iwat miky'esat hap ewy katupono yt

tuwepyi i toi'aparap e. Ma'ato waku watukupte'en heropat waku rakaria yne Aika'iwat miky'esat ko'i aimikuap ok tã nug haria e. Mi'i hap ewy Aika'iwat tiky'esat kahato e. Pyno karãpe wẽtup ok pe ika'iwat tum iwato kahato teropat hap mi'i hat kaipyi ti toiky'esat iwato hap po'og mi'i teropat hat pote e. Pyno po'og po'og Tupana timoherep ahepe tomiky'esat watunug hap ko'i tomi'airoria aito pote. Pyno waku watunug tomiky'esat tomimoherep ahepe aimohey haype pote. Waku watunug imiky'esat hap ok tã tomowepit hap e. Ma'ato yt watunug i to'e ahepe hap ewy pote po'og wati'aparap irania'in kai katupono watikuap imiky'esat pytkai yt watunug i hawyi pote are e. Watunug imiky'esat hawyi tuwehum kahato ahowawi hawyi po'og toimoherep ahepe tomiky'esat ko'i ma'ato yt pote yt aimohey kuap i e Iesui temiit'in me ahepe.

MATEU 10.34-36 PIAT EWY

49 Mi'i hawyi Iesui to'e ahepe — Pyno ahenoi teran ehepe uhetiat e. Uito ti aria ewywuat yt naku i nug hap yne mesuwat yi tote wuk hamo e. Aikotã aria wy Uito aikotã watiwuk aiko hap ewy wẽtup aria aipo piat hap kaipyi watiwuk yne e. Sa'awy'i yt iwato hin i aria itote ma'ato watopag aria itote hawyi tutu'u yne. Iwato kahato aria itote hawyi wuk wuk'e itote hawyi ikahu hawyi yt kat i moi yt kat i i'anam yt kat i sa'ag tutu'u kahato hawyi waku pe amikoi ko'i hamo e. Uito ti mekewat aria ewywuat areĩne'en mesuwat yi tote wuat'i sa'ag miit'in wanẽtup hawe wuk hamo e. Aria ewywuat ti Uito ma'ato uiko yt atiwuk i te ma'ato atiwuk teran haype e. 50 Katupono aho'opot hap aria'yp posak etiat yt i te wen ma'ato mi'i kape arewanẽtup kahato e. Sa'awy'i ahet'ok hat Iuwãu uhet'ok ta'yn y'y wo ma'ato wẽtup ok uhet'ok hap toĩne'en ne mi'i ti aria ewywuat uimoso'opot hap sese are. 51 Uimohey haria yt naku i aru topyhu'at ahete pãi e. Pywo ti rat yt ariot i mesuwarotiat kape wo'owese hap erut hamo ma'ato ariot hawyi wo'otu'uka kahato hap yn sehay topyhu'at e. Uhehay pun haria ti'atu'atu'uka teran haype uhehay mohey haria ete e. — Yt pywo pe ihay i'atu'e yn uhehay ete eimimoherep ete hawyi yt i'atuwese kahato ehete uhehay moherep haria eipe pote e. Pyno yt eweiwanẽtup tei'o eipy'a pe meiũran aru yne mesuwarote wo'owese haria tukupte'en hap kape e. Yt eiwanẽtup tei'o miit'in i'atuwese kahato hap uhehay kape eipy'a pe are e. Yt karãpe i aru yne miit wo'owese haria tukupte'en katupono po'og i'atupy'ahak aru uhehay moherep haria ete ahewanĩkaptia are e. Aikotã surara sese tipat'ok kuap miit piit kyse'yp wo hap ewy mi'i hap ewy uhehay ti'atupat'ok miit'in wẽtup kai uimohey haria hawyi wẽtup kai yt uimohey haria i e. Pyno miit'in wo'opat'ok hat ewy areĩne'en e. Wẽtup kai uhehay upiaria tukupte'en hawyi wẽtup kai yt i'atupap i uhehay upiaria e. 52 Mi'i hawyi ti aru 5 ok wẽtup yat piaria gupte'en haria meiũran aru yt to'owese hin i to'opat'ok uimohey hawyi are e. Mi'i hawyi to'opat'ok pat'ok haria wo tukupte'en wẽtup yat pe e. Uimohey haria iwese kahato pytkai irania'in mekewat yat piaria yt i'atuwese hin i itote wẽtup ywania pytkai e. Typy ok mye'ym ok ete sio mye'ym ok typy ok ete uimohey haria ete ipat'ok hawyi — Wãi'iatu'e irania'in uimohey haria mohit hamo aru e. 53 Mi'i turan miit'in tu'uka teran ehete uimohey haria eipe hawyi e. Ta'i ei'ywot'in yt i'atuwese hin i ehete uimohey haria eipe hawyi e. Eha'yru'in ehaki'yt'in i'ewyte yt i'atuwese hin i ehete uimohey eipe hawyi eimẽpyt'in pytkai are e. I'ewyte eity ipy'ahak ehete topyhu'at uimohey hawyi eipe tomẽpyt'in eipe pytkai e. I'ewyte eimẽpyt'in yt i'atuwese i ehepe uimohey hawyi ta'atuty'in ta'atu'ywot'in eipe pytkai are e. Ehakitu'in i'ewyte yt i'atuwese i ehete ta'atumimohapy'ap ko'i pytkai eipe e. Mi'i hawyi getap ka'iwat yt iwese hin i tosa'yru ete tosaki'yt ete tosa'yru tosaki'yt uimohey hano ra'yn mote e. Ta'i ariot pote miit'in to'opat'ok kahato wyti aru uimohey haria ete yt i'atuwese hin i irania'in mesuwarotiaria eipe eiwese kahato pytkai e. Yt kat i aru wo'owese hap sese mesuwe aru are e Iesui ahepe tomohey haria pe.

MATEU 16.2-3 PIAT EWY

54 Mi'i hawyi po'og Iesui tohenoi miit'in sem itotiaria pe — Uhekatuwyria'in e mesuwarotiaria tikuap kahato i'aman ut irane hap te'eraha'at at hun kape — Meiẽ i'aman hamuat i'atu'e. At wẽtem hap kaipyi i'aman tut i'atu'e mi'i hawyi i'atu'e hap ewy i'aman tut kahato. — Meiũpe ywyhig at ẽtyhot hap aũka hap ko'i mi'i pote i'aman irane i'atu'e ahetama pe hawyi i'atu'e hap ewy i'aman na'yn tut e. 55 Ta'i kahato atipy ihyryp'i kahato hap mi'i pote mesuwiaria iũe e'at hakup irane mesup i'atu'e hawyi i'atu'e hap ewy put'ok'e e'at kahu hap e. 56 Mesuwarotiaria tikuap kahato i'aman ut hap sio yt hap te'eraha'at atipy kape hawyi ta'atukuap ma'ato mesuwarotiaria ta'atuieĩne'en wuat'i e'at piat hap kape yt te'eruwanẽtup teran hin i e. Ta'i mi'iria tikuap aikotã aru i'aman sio at waku hap ma'ato uwe Uito hap yt ta'atukuap hin i. Ta'atukuap uhehay ko'i kape ta'atuwanẽtup pytkai yt uikuap i te uwe sese Uito e. Te'era'akasa kahato uiminug yt miit'in eminug kuap i iwato rakat ko'i kape pytkai yt uikuap i te uwe Uito e hap kape yt te'eruwanẽtup teren hin i te'eraha'at kahato uhowawi yt

uimohey i te rakaria mesuwarotiaria e. Yt ihapytig i rakaria Tupana kape yt kat i i'atueha rakaria ewywuaria pote e Iesui miit'in sem itotiaria pe.

MATEU 5.25-26 PIAT EWY

57 Mi'i hawyi po'og to'e Iesui itotiaria pe — Kat poteĩ yt eiwanẽtup teran i uwe Uito sese e hap kape e. Kat pote yt eiwanẽtup sio Uito waku sio yt hap kape e. Eiwo'okuap uwe waku uwe yt hap kape meremo eiwo'okuap yne eiwo'omohey hap ete uwe waku uwe yt naku i watomohey ma'ato uhetiat uimohey hap kape yt eiwewanẽtup teran hin i wuat'i atunug waku ehehamo pytkai are.

58 Uimohey haria wẽtup sehay ahenoi teran ehepe — Karãpe ehewanĩkaptia aheroto surara'in po pe Morekuat kape ai'auka hamo ai'pyhik hamo waku watikat kahato aiwenõ'ẽ i aiwanĩkaptia popywiat hamuat are e. Mi'i hap e'at pe ai'auka teran pote waku watoĩne'en iwe'eg kahato rakano i'atupy'asetpe mi'i hawyi mu'ap upi waku watikat kahato mu'ap aiwetopopy ahewanĩkaptia po pywiat hap are. Yt naku i watuwat morekuat koro kape ai'auka teran haria upi katupono itote meremo ahum morekuat koro pe hawyi morekuat — Yt naku i en e hawyi ahum tesurara'in akag pe hawyi surara akag aipag iheg me kat aiwo'opyhik hawe e. 59 Mi'i hawyi wo'opyhik hawe watukupte'en at ka'ap hawyi aikotã aru watuwenõ'ẽ mekewat wo'opyhik hap sa'ag myi e. Ta'i itote yt uwe i tuwẽtem kuap i e. Mi'i tote waho'opot kahato mekewat sa'up iwato ium hamo hawyi ai'yat toiweneru aiko ko'i aimikoi ko'i aimẽpyt'in ko'i totat temiit'in nuat ahehary'i totat towanuat ahemiit'in torania toipo'oro topotpap nug hamo hawyi ahekat ko'i toi'atuweneru yne sa'up sat hamo. Mi'i hawyi yne aiwanuat morekuat nuat hawyi watuwenõ'ẽ aipyhik hap kaipywiat hawyi — Waku ra'yn motoro pya mesuwepyi e ahepe sio meremo woro'auka en aru e ahepe. Mi'i tupono waku po'og ahewanĩkaptia meremo watunug aiwyria'in sese wo mu'ap upi eheroto surara'in miat morekuat kape turan are e Iesui temiit'in me ahepe.

13

1 Iesui ti'atumu'e itotiaria turan irania'in itotiaria te'ero'e Iesui pe — Mehĩ i'atu'e wanĩkaptia mipo'oro aiporekuat nuat mekewat Piratu e hap het rakat yt naku i kahato tutunug katupono ga'atpo ti ahetama Karireira piaria morekuat Piratu timoma kahato i'atu'e. Morekuat totat ahemiit'in hawyi toiwuk Tupana mõtypot yat pe i'atu'e. Mi'i hawyi totopag mekewat i'atusuu at hap Tupana mõtypot yat piat yparakai tote mekewat aihũria suu wuk hap eyparakai tote aihũ watum hawyi watiwuk Tupana mõtypot hamuat hap tote i'atu'e Iesui pe. 2 Mi'i hawyi Iesui to'e i'atuepe — Pyno uruto po'og morekuat Piratu mi'atu'uka ko'i kai ewei'e. Yt karãpe i urutunug sa'ag imi'atu'uka ko'i minug ewywuat ewei'e. Mi'i pote Tupana mi'apiheg ko'i wuaria tukupte'en mi'iria ai'ywania ewei'e eiwo'ope e Iesui. 3 Ma'ato pywo pe ti are'e ehepe eiperia ti wy i'ewyte yt nakuaria i kahato eweikupte'en are. Ga'atpo ei'ywaniaria morekuat Piratu ti'atu'uka kahato yi Karireira piaria. Yt naku hin i ti ipap hap ewei'e. Yt ikahu hin i i'atuku'uro hap ewei'e e. Mi'i hap ewy ti aru eweipap yt uimohey i eipe pote e. Ma'ato wuat'i e'at pe ti aru ho'opot hap eiwanuat topyhu'at eiwano e. Ma'ato yt paa'ewei'e i yt uimohey i hap ete pote yt naku i pe wuat'i e'at pe eweikupte'en po'og yt naku i morekuat Piratu mi'auka ko'i ho'opot hap kai are. 4 Ta'i sa'awy'i sese 18 surara topap yne ta'atu'yat nu kawiat ywaiti rakat ta'at i'atuepiit ete hawyi yt naku i ewei'e. Mi'i hawyi surara'in gupte'en haria topap yne nu yat ta'at i'atuete hawyi. I'atuku'uro hap yt ikahu hin i ewei'e. Mi'i pote ewei'e eiwo'ope — Eweikuap kat pote mekewat 18 surara topap nu mi'atu'uka ko'i ewei'e. Ta'i surara'in yt naku i nug kahato haria pote ti Tupana ti'atu'apiheg sese mi'iria ewei'e eiwo'ope. Ta'i po'og tawa Ierusarẽi miaria kai yt naku i nug haria mi'iria pote Tupana ti'atumoma yne ewei'e eiwo'ope. 5 Ma'ato pywo pe are'e ehepe meiũran ti aru eipe po'og eweipap mi'iria kai po'og yt naku i are'e. Eiku'uro hap po'og yt ikahu i mi'iria ku'uro hap kai. Katupono wuat'i e'at piat eiku'uro hap topyhu'at yt ikahu hin i. Ma'ato paa'ewei'e yt uimohey i hap ete hawyi mi'i hawyi uimohey haria wo eweikupte'en hawyi waku puo eweikupte'en wuat'i e'at pe e Iesui tomohey hap pun haria pe.

6 Mi'i hawyi Iesui henoi hã'ãkap wo i'atuepe. — Wẽtup ok so toto tomikoi ypia wato hap kape e. Sa'awy'i warana ypia py'asetpe Wiku yp toĩne'en itote hawyi toto mekewat tomikoi Wiku yp kape hawyi toho'okat Wiku saat toho'ohep hamo. Ma'ato put'okto'e hawyi so ma'ato i'yhop yn toĩne'en itote ihãite kahato. Ma'ato yt kat i haat ipoi hamo. Yt wẽtup i haat toipuẽti tomi'u wo. 7 Mi'i hawyi toikaykay tuwewawi teropat hat tomikoi ypia apykok hat — Uhyt e ga'atpuat ga'atpuat e'at ariot sa'awy'i meiũwat yp kape uipoi hap kat hamo ma'ato yt kat i atipuẽti te e so. Mi'i hawyi ga'atpo e'at i'ewyte haat hap e'at ra'yn turan ariot i ma'ato i'ewyte i'yhop yn ne atipuẽti yt uipoi hin i uhesy'at hawyi. Koran ariot i hawyi he'at ra'yn ma'ato ara'akasa hawyi yt uipoi hin i hat mesuwat uimikoi Wiku yp e. Pyno uhyt eti'yppun

no meiũwat yp ywyhop mo e. Kat pote uhe'yi u hat toĩne'en ma'ato yt uipoi hat i e. Mi'i hawyi waku wẽtup i watikoi mesuwat yi aikope toĩne'en mesup Wiku yp hap tote e. 8 Mio tã e pote — Yt uhyt e mikoi ypia apykok hat. Yt rat uika'iwat yt naku i rat wati'yppun e. Waku watum yi hun kahato tope 12 ewaty pe te sio haat hamuat sio yt ti ra'yn hap kuap hamo e. Mi'i hawyi waku watipoi kahato aimipun ko'i wo e. Waku ahywytip kahato i'anam ko'i mi'i hawyi weita iun a'ẽpo ko'i waku watipuruk kahato haga etiat e. Mi'i hawyi arewanẽtup irokirẽ wat 12 ewaty hawyi haat aru ma'ato yt haat pote waku watipugha e. 9 Pyno 12 ewaty hawyi waku mehĩ era'aipok eraha'at sio wakuat sio yt hap kuap hamo e. Ma'ato mi'i turan yt haat i te ra'yn pote waku eti'yppun uhyt e. Mi'i mikoi Wiku yp ewy kahato ti eweikupte'en eipe e Iesui. Wẽtup 12 ewaty hawyi ete sio haat rakat ewy sio yt hap ewy eweikupte'en. Ma'ato yt i te ti pote Tupana mi'yppun wo eweikupte'en e Iesui to'ywania pe yt tomohey i te haria pe.

10 Mi'i hawyi Iesui toĩne'en i ra'yn wẽtup Tupana mõtypot yat pe i ra'yn miit'in mu'e hamo. 11 Mi'i tote toĩne'en wẽtup ok haryporia ahiag ipiit piat rakat itote. I'ahu kahato 18 anu ra'yn. Toho'opot kahato katupono ahiag mimo'ahu toĩne'en. I'ok tũ'ã kahato hap wywo toho'opot ahiag minug. 12 Iesui teha'at mi'i haryporia kape hawyi toikaykay tuwewawi. Mi'i hawyi to'e tope — Mana atipok ta'yn epo'i po'i hap ahiag minug e. Pyno mana e e'ahu hap epo'i po'i hap ewy kahato. Pyno mi'i hap ewywuat epo'i po'i hap atiporop ta'yn e. 13 Mi'i hawyi tuweponug hawyi i'ok tũ'ã hap meremo tokosap ta'yn. Waku hawyi haryporia to'e tehay wepit kahato hap wywo — Waku kahato En Tupana e. 14 Ma'ato Tupana mõtypot yat apykok hat ipy'ahak kahato Iesui ete katupono Iesui timohãite mekewat haryporia yt topotpap i hap e'at pe pote. Mi'i pote to'e tomimu'eria pe — Toĩne'en wyti 6 e'at aipotpap nug hamuat e. Pyno waku 6 e'at aiwepotpap hap turan watikat aimoehãite hap ma'ato mesup e'at pe yt naku i kahato watikat amoehãite hap e. Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Mehĩ e yt ewe'eg hin i aikotã typy ehay rakat ewy ereĩne'en katupono etipotpap kahato tuereto mesuwat e'at pe ehũ wewato ahup ta'at yi ka'a pe pote meremo etiõtem hap atikuap e. 15 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Typy hẽku rakat ne'i wyti en e. Yne e'at pe eweterepo'ok ewetioto eihũria i'atumoe'y'u hap kape. Yne e'at pe eweterepo'ok y'y kape eihũria e Iesui Tupana mõtypot yat apykok hat pe. 16 Pyno mesuwat haryporia aha'ase'i Aparãu emiariru toĩne'en wen ma'ato 18 anu turan ahiag mipo'i wo toĩne'en aikotã ehũ saity ete hap ewy are. Kat poteĩ pyno yt eweiky'esat i Aparãu emiariru moehãite hap e. Kat poteĩ — Wãi'ere mesuwat mana erepo'ok hap ete yt naku i yt aipotpap i hap e'at pe e Iesui. 17 Mio tã e Iesui hawyi wanĩkaptia paa'i'atu'e. Ma'ato irania'in itotiaria te'eruwehum kahato Tupana pe Iesui minug wakuap ko'i ete.

MATEU 13.31-33 MAKU 4.30-32 PIAT EWY

18 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi teran iã'ãkap wuo ma'ato sa'awy'i apo'e i'atuepe — Aikotã som Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat no hap ete apo'e. 19 — Pyno ahetama pe toĩne'en iã'ỹi kurin kahato rakat aimi'u mosẽ'ẽ hap Mutata iã'ỹi wato'e. Mi'i ti kurin kahato wen ma'ato wẽtup ok tikoi toko pe hawyi hẽtyt hawyi meiũran i'yp ywaiti kahato ra'yn aria'yp sese ewy wo ra'yn toĩne'en. Mi'i hawyi i'yp haĩkupy pe weitaria te'eruwesoknug na'yn i'yhop ko'i og muo. Mi'i hap ewy ti Tupana topyhu'at Morekuat no mesuwat yi tote Mutata iã'ỹi mikoi hap ewy e Iesui tomimu'eria pe.

MATEU 13.33 PIAT EWY

20 Mi'i hawyi Iesui apo'e i ra'yn — Aikotã wyti aru so Tupana topyhu'at Miit'in porekuat no e hawyi sehay iã'ãkap wuo toi'atumu'e i ra'yn. 21 — Pyno uhyt'i'in aikotã u'i nug hap ewy kahato ti aru Tupana topyhu'at Morekuat no mesuwarotiaria pe e. Aikotã watopag manĩ puk ipyre kape. Mi'i hawyi wati'apokik manĩ puk ipyre wywo. Mi'i hawyi wati'ahik hawyi watoiat hawyi meiũran i'apoperup hawyi watikaray mi'i hawyi aimi'u wo ra'yn he kahato ra'yn. Mi'i hap ewy ti aru Tupana teke aipy'a pe tehay wo e. Kurin nakat ewy i'apopyt ewy ihay pytkai hawyi ihay tuwemowato aiwanẽtup hawe hawyi meiũran u'i he hap ewy watopyhu'at e Iesui itote mu'ap upi tawa wato Ierusarẽi kape toto turan.

MATEU 7.13-14 PIAT EWY

22 Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e kahato yne tawa hit piaria Tupana ehay wo. Mi'i hawyi tawa wato Ierusarẽi kapiat epu'ap upiaria toi'atumu'e kahato Tupana ehay wo. 23 Mi'i hawyi mu'ap upi wẽtup ok apo'e Iesui pe — Uruporekuat e karania apuru pyno te'eropy-hu'at Tupana miehakyera'at ko'i wo atipy pe e sio apuru typy'i kahato miit sio apuru yt typy'i i apo'e Iesui pe. Mi'i hawyi Iesui tiwesat. 24 Waku ewei'e eipy'a pe — Uito areke teran pãi areke teran an mekewat oken'ypy yt iwato i rakat ewywuat pe arehakyera'at hap puẽti hamo waku ewei'e at ka'ap eipy'a pe are. Yt naku i — Waku mũki'ite areke ewei'e hap ewy ewei'e are. Katupono meiũran ti aru i'atu kahato tuwehyt'ok teran atipy pe aikope Tupana

toĩne'en Morekuat no hap kape wen ma'ato mi'iria yt tuwehyt'ok kuap i katupono wehyt'ok hap mot'i poity'i rakaria — Mũki'ite waku areke sa'awy'i i'atu'e pote e haria pote e. Yt kat i typy oken'ypy atipy kape. Eweikat ro mekewat wẽtup yn oken'ypy Ui'ywot kape hap e Iesui tuwepiat. 25 Mi'i hap e'at pe aru — Ere'okenhyp'ok to Mimi ere'okenhyp'ok to Uhyt i'atu'e mot'i kahato uhowawi wen — U pãi yt woroho'okuap kahato i eipe aikope pyi eweiõ'ẽ are'e i'atuepe aru. Ui'yat ri iheg me ra'yn are'e aru. Iheg me sese ra'yn ni oken'ypy are'e aru — Ere'okenhyp'ok o ewei'e mot'i uhepe hawyi e. Waku mesup ereke uhyt'i'in mana'in are e Iesui. 26 Mi'i tote aru oken'ypke te'erewak kahato. — Sa'awy'i urutenuk kahato ewywo Mimi. Urutuwesapo'u kahato kue ewywo Mehĩ i'atu'e uhepe. Ehay ete ti urutuwemu'e kahato wuat'i puo mu'ap upi i'atu'e aru uhepe. 27 Mi'i hawyi ati'atuwesat — Pywo pe ti rat are'e ehepe sa'awy'i yt uimohey i pote yt woroho'okuap hin i eipe are'e aru. Yt atikuap hin i aikope pywiat eweiõ'ẽ hap are'e aru. Eweiwat ro ui'yatypepyi pãi katupono yt nakuap i nug haria ti eipe are'e aru yt tuwehyt'ok i haria pe e Iesui. 28 Mi'i hawyi te'eruwak popuo te'era'aipok haty turanuat hap ewy i'atuwanẽtup hawe i'atupy'a pe kyry'et kyry'et ta'atuiãi ete haty kahato i'atupiit ete pote. Katupono sa'awy'i Aparãu yt pya hin i i'atukai toĩne'en meiẽwat getap we toĩne'en. I'ewyte Isaki i'ewyte Iako i'ewyte sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep tukupte'en kahato itote Tupana yat pe ienuk hap ikahu kahato hap tote. Mi'i haria ewy aru eweikupte'en mekewat wo'okak'i haria ewy yt eiwehyt'ok teran i mesup yn mote. Meiũran aru Tupana oken'ypy sakpo eweikupte'en ho'opot hap tote yn. Yt eweikupte'en hin i aru uiwywo atipy pe are — Mũki'ite waku watomohey ewei'e mesup pote e. 29 Ma'ato tuwehyt'ok kahato irania'in ywania. Mi'i haria ti tuwehyt'ok aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hap tote yt ai'ywania sese hin i pytkai. Tõ'ẽ tõ'ẽ kahato aikope pyi at tuwẽtem hap kaipyi aikope at min'e hap kape hawyi at posak kaipyi tõ'ẽ Tupana wywuat tukupte'en hamo. Mi'i hawyi mi'iria paa'e haria pe — Eiwehyt'ok to are'e mi'iria pe ma'ato ehepe ti aru — Eiwehyt'ok to yt are hin i e. Uhehamo eweikupte'en mesup uhehay sio waku sio yt hap kape ehewaure toĩne'en pytkai mekewat e'at wyti aru — Yt woroho'okuap i eipe are'e aru Tupana ehamo ehepiat yt uimohey i haria te eipe pote e Iesui yt tomohey i te haria pe. 30 Ui'ywania e eipe ti Tupana ehay kuap yianmiat haria eweikupte'en ma'ato o irania'in ywania ehewot'yptia rakaria wyti aru tuwehyt'ok ehe'yianme atipy pe wẽtup ywania pytkai katupono uimohey haria tukupte'en mi'iria aru are ma'ato eipe uhepiat sehay yianmiat kape eweikuap kahato pytkai yt eiwehyt'ok teran i mesup oken'ypyke atipy kape e. Mi'i pote irania'in tuwehyt'ok kakato aru ma'ato eipe yt eweiky'esat i pote i'atuwat'ymo eiwehyt'ok aru are e Iesui to'ywania Iuteuria pe.

MATEU 23.37-39 PIAT EWY

31 Mi'i hawyi Tupana ehay enoi haria put'ok'i'atu'e Iesui yatype te'ero'e hamo — Erẽtem no meremo meiũpepyi i'atu'e katupono morekuat Eroti wyti e'auka teran moity'i ra'yn Uhyt i'atu'e Iesui pe. 32 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Morekuat Eroti ti awahuru ewywuat uiwanẽtup hawe katupono wo'o'auka teran hat mi'i miit are'e. Mi'i hawyi eweiwat ro Eroti kape hawyi ehenoi ui'e hap tope — Uito ti meiũ ahiagnia atusopo kahato hat ra'yn i'ewyte ati'atumoehãite kahato i'ahu rakaria mũki'ite ti aru i'ewyte atunug atunug wakuat uipotmoehãite hap ko'i uhewyry hap upi e. Mi'i hawyi mũki'ite e'ihot'ok hawyi ti aru waku yne ra'yn uiminug ko'i mi'i hawyi waku yne hawyi areto e. 33 Mesup e'at pe uipotpap teran miit'in moehãite hap ete hawyi mũki'ite i'ewyte uipotpap teran hawyi mũki'ite e'ihot'ok hawyi toran na'yn uipotpap hap mesuwe katupono ui'auka hap e'at aru put'ok'e ra'yn are. Ma'ato mesup e'at pe waku te arepotpap waku uhewyry mesuwe i'ewyte mũki'ite waku ti wy. Ma'ato e'ihot'ok toran na'yn uipotpap hap toran na'yn. Katupono ui'auka hap e'at yt pya hin i ra'yn waku ewei'e mekewat Eroti pe awahuru ewywuat pe. Mi'i hawyi i'ewyte wẽtup ewehenoi tope — Yne sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria topap kahato tawa Ierusarẽi me i'ewyte Uito Tupana Mipo'oro Tehay Moherep Hanuat yt naku i pyno wẽtup tawa pe ui'auka hap e. I'ewtye Uito atiky'esat sa'awy'iwuat Tupana mipo'oro ko'i atu'uka hap tote te uiku'uro hap uhyt ewei'e o miowat ui'e hap ewehenoi mekewat awahuru pe e.

34 Mi'i hawyi Iesui tuwak to'ywania ky'ewi tomohey hap pun haria pote. — Tawa Ierusarẽi miaria e yt eweiwe'eg hin i eiperia katupono Tupana mipo'ororia auka haria eipe e. Ihay moherep haria ewei'atu'uka ha'awyte nu ko'i wo e. Ewei'atu'akit kahato i ti Tupana mipo'oro ko'i e. Mi'i hap ewy Uito wy woroho'oky'e eipe pytkai — Eweiõ'ẽ ro eweiõ'ẽ ro uhowawi are yn pytkai akotã waipaka ty ti'atukaykay tomẽpyt'in ko'i hap ewy woroho'okaykay kahato eipe — Eweiõ'ẽ ro eweiõ'ẽ ro uhowawi are kahato waipaka wary'i imẽpyt rakat ewy ma'ato ti — Yt yt yt ewei'e uhepe piku piku ko'i ewy. Uipopesap ywyt'okpype are waipaka ewy ma'ato — Yt rat ewei'e uhepe e Iesui tawa wato Ierusarẽi piaria pe tuwak turan. 35 Are pãi mi'i hawyi ti aru eiweran eweipyhu'at areto hawyi. Yt ewei'akasa hin i uhowawi aru ma'ato meiũran ti aru esaipepiaria ai'ywania Iuteuria —

Waku kahato Tupana Mipo'oro Sese Ahehakyera'at hat i'atu'e aru uhetiat pe hawyi mi'i hap e'at pe aru ara'aipok ehowawi i ra'yn e Iesui tuwak hawuo. Ma'ato mesup yt uimohey hin i eipe pote eweikupte'en aru aikotã ai'yat ikahu rakat yt uwe i miit wywo rakat ewy i'anam kahato ga'apy mihik pe tawa Ierusarẽi toĩne'en mot'i are. Mi'i hawyi ei'yat mesuwe yt kat i eipe yt uwe i hawyi are. Ma'ato meiũran ti aru — Mi'i Miit waku kahato Aiporekuat no ewei'e uhepiat hawyi mekewat e'at pe irania'in ewy waku puo eweikupte'en Tupana ywania wo i ra'yn ma'ato mesup te yt e Iesui to'ywania pe yt tomohey teran i te haria pe.

14

1 Mi'i hawyi yt i'atupotpap i hap e'at pe put'ok'e itote Tupana mõtypot yat pyi wẽtup getap kape Iesui toto Tupana mõtypot yat piaria apykok hat yat kape toto. Itote i'atu kahato nagnia ehay enoi haria. Itote Iesui ta'apyk tenuk i'atu'akag wywo hamo. Mi'i hap kape te'eraha'at kahato Iesui kape. Ta'atuky'esat kahato Iesui ti'aparap hap sio Iesui ipotpap yt i'atupotpap i hap e'at miit'in moehãite hap ete sio yt i'atu'e. 2 Katupono itote ti toĩne'en ihainia i'ahu kahato rakat ipiit puk takat. Mi'i pote te'eraha'at kahato sio apuru Iesui timoehãite sio yt aipotpap i hap e'at pe ta'atueromõpusu teran haype. 3 Mi'i hap Iesui tikuap tuwekaipyi mi'i hawyi to'e — Eiperia ti eweikuap kahato wãi'e hap ko'i yt naku i mesup e'at pe mio tã watunug hap ko'i. Ta'i ahe'ase'i Musei wãi'e hap ko'i kuap kahato haria eipe pote apo'are teran ehepe — Waku apo miit'in moehãite hap watunug Tupana mõtypot e'at pe sio yt e. Uiwesat ro e Iesui wo'omu'e haria akag me. 4 Ma'ato yt ta'atuwesat teran i katupono i'atupy'ahak Iesui ete. Mi'i hawyi Iesui tipopytyk ipiit puk takat ipo ete. Mi'i hawyi tuweponug ipiit puk takat ete pote meremo ipiit ihãite i ra'yn topyhu'at. Mi'i hawyi ipohep ipiit ete pyi — Pyno waku ra'yn eete mehĩ e. Waku ereto i ro e'yat kape e. 5 Toto hawyi Iesui tuwemorem itotiaria ewawi — Eiperia eipotpap kahato yt motpap i hap e'at pe e. Woroho'okuap eipe. Eihũ wewato ahup ta'at yi ka'a pe y'y pe hap enõtem hap ete eipotpap mi'i hap e'at pe pywo are sio yt. Ta'i pywo ti are e mi'i tã ti ewetunug yt naku i aipotpap e hap e'at pe. Mi'i pytkai kan hamo uimohit teran mesuwat e'at piat miit moehãite hap upi e. 6 Mi'i hawyi yt ta'atuwesat kuap i kahato Iesui.

7 Mi'i hawyi toi'atumu'e i tehay iã'ãkap wo Iesui katupono toikuap itotiaria te'eruwemowato hap pote. Ta'atuky'esat morekuat e'yparakai totiat ta'atu'apyk ienuk hap e'at turan — Uito po'og torania kai ta'atu'e hap moherep teran haype i'ewyte ta'atuesokpe ikahu kahato hap ete ta'atu'apyk hap tote. Morekuat e'okipy tote te'erenuk teran. Yt te'erenuk teran i irania'in miit'in emiit wywo. 8 Mi'iria pe Iesui to'e — Uhyt'i'in mana'in karãpeĩ morekuaria eikaykay ienuk hap kape turan o yt eiwo'o'apyk tei'o iwato'in nakaria e'amyap tote eiwemowato haype hap e. Pyno po'og waku paa'e haria wo yn itote eweikupte'en. Ma'ato ewei'apyk morekuaria ewy turanuat put'ok'e wẽtup ok po'og iwato rakat eikawiat hat. 9 Mi'i hawyi aru ienuk hap ka'iwat to'e aru ehepe — Apuete uhyt mana etum no e'amyap meiũwat uiwy pe e aru. Mi'i hawyi era'apyk kuepe e aru. Mi'i pote aru eiwemõti hap kahato topyhu'at ehete e. Mi'i hawyi ienuk hap e'at pe eremõti kahato yi tote apyk pe era'apyk hawyi e. 10 Mi'i pote woroho'onãpin teran uhyt'i'in mana'in. Karãpe aikaykay ienuk hap kape turan waku wata'apyk yt uwe mikuap i yatype. Mi'i pote aru ienuk ka'iwat tut ahowawi hawyi — Po'og waku morekuat amyap tote ro era'apyk mana uhyt e aru ahepe. Mi'i hawyi aiwemõtypot hap itote topyhu'at. I'ewyte aru itotiaria aikuap ta'yn morekuaria mimõtypot no watoĩne'en hap are. 11 Katupono mio tã e ehowawi AheTupana — Wemowato haria mohit hano areĩne'en e. Ma'ato wemohit haria mõtypot hano areĩne'en e. 12 Mi'i hawyi tuwemorem hawyi Iesui to'e i ienuk ka'iwaria pe — Uhyt'i'in mana'in e karãpe ienuk hap iwato rakat watunug teran yt naku i wati'atukaykay ienuk hap kape aikatuwyria aiwyria'in iwato'in nakaria are. Po'og waku watuwẽka ienuk kape yt uwe mikuap i ko'i hesy'at rakaria hatek takaria katupono mi'i haria yt aikaykay kuap i aru ta'atuenuk hap kape yt hekat rakaria i pote. Ma'ato aiwyria'in hekat rakaria yn wati'atukaykay pote meiũran i'ewyte aikaykay ta'atuenuk wato hap kape. Yt naku i — Waku atikaykay uiwyria'in hekat rakaria ui'yat kape ienuk hamo katupono ati'atupoi hawyi i'ewyte wyti aru uikaykay i'atu'yat kape i'atumi'u u hamo yt naku i wato'e aiwanẽtup hawe wati'atukaykay miit'in ehenuk hap kape turan. 13 Po'og waku wato'e aiwanẽtup hawe — Waku po'og ati'atukaykay ui'yat kape tenuk hamo hatek sese rakaria ipiit sa'ag nakaria ipy sa'ag nakaria po'og waku wato'e. Waku yt ihapytig i rakaria yt miit'in miky'e ko'i i ati'atukaykay ui'yat kape ienuk hamo po'og waku wato'e are. 14 Pyno mi'i tã watunug hawyi Tupana meremo tikuap ahegyi'at hap hawyi wy ti aru meremo aru Tupana aikaykay tomimõtypot ko'i wo watopyhu'at aipoi hamo toenuk wato hap kape e. Katupono hatek takaria ky'e haria wo watoĩne'en Tupana ewywuat pote. Mi'i hawyi eweinõ'ẽ eiku'uro hap pyi mi'i hawyi aru ta'aipok kahato ehowawi mekewat mi'u eimiium hap satek takaria piat enuk wato nug hap sa'up Tupana po pyi atipy pe e Iesui.

15 Mi'i hawyi wẽtup ok miit itote ihay kahato Iesui kape tenuk hap yparakai totepyi — Ikahu kahato tig ehay e. Urumu'e kahato En. Pywo aru meiũran meimuẽwat ienuk haria i'atuwepit kahato Tupana yparakai henuk hap tote e. Ta'i Tupana put'ok'e Morekuat no hap e'at pe ienuk hap aimowepit kahato hap aru toĩne'en e. 16 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Pywo ti rat mehĩ wen ma'ato ti mesup ta'yn Tupana ti'atukaykay tenuk wato hap kape ma'ato mi'i pytkai miit'in yt tuwat teran i e. Pyno ahenoi ehepe mi'i iã'ãkap wuo. Wẽtup e'at pe so hekat kahato rakat ti'atukaykay kahato tominug ienuk hap iwato kahato rakat kape. Katupono Mi'i Miit miit'in Potypot nuat ieĩne'en hat. 17 Mi'i hawyi tuwehay po'oro kahato miit'in typy'i rakaria kape — Eweiõ'ẽ ro eweiõ'ẽ ro waku ra'yn aimi'u ikã'ã ra'yn iwato kahato rakat waku ra'yn eweiõ'ẽ mesuwe katupono yparakai tote ra'yn aimi'u wuat aimowepit hap e. I'ewyte ahesapo hy waku ra'yn wy e. Ũ'i he kahato rakat toĩne'en e. Pyno eweiõ'ẽ ro e. Waku ra'yn eweiõ'ẽ ro uiwyria'in e. Pyno waku ewei'e ro irania'in me uiwyria'in me e te'eropat haria tehay enoi haria pe e. Mi'i hawyi tuwat. — Aimi'u ra'yn i'atu'e. 18 Ma'ato — Apu i ete i'atu'e. Yt naku i te mesup areto e. Etikuap kat pote yt uipohepap i te mesup katupono atipuẽti ra'yn mesup yi wakuat uiweko nug hamuat e. Katupono mesup ta'yn ti areto hamuat mekewat yi hun kapiat ui'akasa uiweko nug hamuat hap kape e. Mi'i tote ti ikahu kahato. Pyno waku ere'e morekuat pe — Yt areto kuap enuk hap ikahu rakat kape e morekuat potpo'oro pe. 19 Mi'i hawyi wẽtup ok pe i — To'iro morekuat enuk hap kape mehĩ e. Waku ra'yn e. Ikahu kahato tig itote e. Mi'i pote — Waku mehĩ e wen ma'ato ti mesup te yt areto kuap i e yt uipohepap i te mesup. Etikuap kat pote. Na'atpo atikyi'at 5 wewato ahup mi'i pote mesup areto ui'akasa hamo waku sio uimikyi'at ko'i sio yt hap kuap hamo. Sio i'atuesaika uhe'yara ekyi yi totiat hamo sio yt. Mi'i hap ko'i ete ti yt uipohepap i e. Pyno mi'i pote ere'e o morekuat pe — Areto teran wen waku kahato hap kape ma'ato yt areto kuap i. Pyno waure wo o morekuat toĩne'en uikai mehĩ e. 20 Mi'i hawyi wẽtup ok morekuat wy ok yat pe teke hawyi — Aim'u ra'yn mehĩ e. Ikahu kahato tig morekuat yat pe e. Iwato kahato tig ahenuk hap e. Pyno to'iro mehĩ e. Mi'i hawyi toiwesat — Pyno waku areto teran ni ma'ato ti yt uipohepap i te koitywy morekuat enuk hap kape e. Etikuap kat pote e. Ga'atpo atipuẽti uhehary'i ikahu rakat mi'i pote areĩne'en mesup iwywo e. Pyno waku ere'e morekuat pe — Waure wo soke ereĩne'en ere morekuat pe kat pote ti yt uipohepap i te. Mesup uhehary'i mowepit hap ete areĩne'en e. Mi'i hap ete areĩne'en mesup e. 21 Mi'i hawyi heropat haria te'era'aipok i ra'yn morekuat kape — Yt tõ'ẽ i wyti ewyria'in uhyt te'ero'e hamo. Mi'i hawyi toikuap yne ra'yn i'atu'e hap — Yt uipohepap i te mesup e haria yn aimikaykay ko'i i'atu'e hawyi morekuat ipy'ahak kahato i'atuete hawyi to'e tomipo'ororia pe — Pyno eweiwat i ro wuat'i mu'ap wato upi wuat'i mu'ap hit ko'i upi. Mi'i hap upi ewei'atukaykay wuat'i haky'e'i rakaria hatek takaria uhenuk hap kape e. Waku ewei'atukaykay yne tawa wato piaria yt hekat rakaria i yt ipy kahato rakaria i yt ipo kahato rakaria i yt ihapytig i rakaria yt hewyry kuap i rakaria ipiit sa'ag sa'ag nakaria yt uwe miky'e i ko'i mi'iria meikowo henuk hap kape ewei'atukaykay ro e morekuat teropat haria pe. 22 Mi'i hawyi tuwat hawyi ta'atu'atukaykay yne miit'in yt iwato'in nakaria i yt uwe miky'e i ko'i morekuat enuk wato hap kape. Mi'iria tõ'ẽ tõ'ẽ kahato howawi. Mi'i hap kaipyi te'era'aipok i ra'yn ihay moherep haria morekuat kape. — Urutunug na'yn ni emiky'esat ewy mehĩ i'atu'e. Mi'i hawyi tõ'ẽ emikaykay ko'i i'atu'e. Typy'i kahato ti wen enuk hap tote tukupte'en mesup ma'ato mi'i pytkai emi'u iwato kahato pote yt ta'atu'u kuap i yne i'atu'e. 23 Mi'i pote morekuat to'e — Are pãi e pyno waku eweiwat i ro yne y'y hit i ko'i upiat gupte'en haria kape e. Yne tawa hit tawa hit ko'i kape ga'apy piaria kape e. Mi'iria eti'atukaykay meikowo hamo e. Katupono ti atiky'esat ui'yat pyt'at nug yne miit'in miat hap e. Atiky'esat nyti hik'e miit'in no ui'yat hap e. 24 Sa'awy'iwuaria uimikaykay ko'iria uimõpy'ahak kahato uiwyria'in sese mi'iria ui'ywania pytkai yt tõ'ẽ i. Pywo pe ti rat are'e pyno yt karãpe i aru mi'iria te'erenuk uimi'u wakuat rakat ete. Yt ta'atukuap i aru he hap. Yt wẽtup ok i ra'yn ti teke kuap irane uhenuk hawe uimikaykay sa'awy'iwuaria ko'i e morekuat topotpo'ororia tehay enoi haria pe. Mi'i hap ewy ti miit'in tukupte'en mesup e Iesui. Tupana ti'atukaykay kahato koran te tenuk wato kahato hap kape e Iesui yt tehay mohey i haria pe.

25 Mi'i hawyi Iesui toto i ra'yn hawyi typy'i rakaria miit'in tuwat tuwat ra'yn hupi. Mi'i hawyi tuwesaipe'ok toupiat õ'ẽ haria mu'e hamo. 26 Eweipyhu'at teran uipotpo'ororia uhemiit sese wo mi'i pote woroho'oky'esat kahato. Mi'i pote ahenoi aikotã aikotã eweikupte'en uhemiit sese wo hap uimiky'esat ewywuat nug hap e. Uhupi ereto hap etiky'esat pote eweitoiat yne eimiky'esat e. Mi'i hawyi po'og uiky'e eiwat e'ywot kai ety kai ehary'i kai ehe'aito kai eimẽpyt'in kai eheyke'et kai eheywyt kai ehesaki'yt kai eikypy'yt kai eheinyt kai i'ewyte eiweky'e hap kai uiky'e uimiky'esat nug hap po'og eimiky'esat ko'i nug hap kai. Mi'i hawyi ewei'e — Uiku'uro pote uiku'uro ma'ato areto eupi ewei'e uhepe mi'i hawyi mi'i hap yn waku uhemiit no. 27 Ma'ato eweiken'ẽ eiku'uro hap pupi pote mi'i pote aria'yp

posak ete eiku'uro hap ui'ewy e hap yt eweiky'esat i. Mi'i hawyi yt eweiwat kuap i uhupi uhemiit'in sese wo uipotpo'ororia wo e. 28 Pyno ahenoi hã'ãkap wo aikotã waku hap. Pyno so wẽtup ok surara akag tunug neran ywaiti rakat to'yat. Tu'uka teran itote pywiat hap mory'a wywuat hap. Mi'i hawyi tutunug hap e'yianme ti ipotpap kahato miwan ete karania upi mi'i hap nug hamuat hap ete karania e'at temiit'in poi hamuat hap ete karania upi nu wato kyi'at hap ete karania upi ha'up nug hap ete sio tekat put'ok'e inug hamo sio yt hap kuap hamo. 29 Mi'i hawyi tuwepe to'e — Pyno uiwe'eg wo mesuwat nug hap ete e. Yt naku i atunug wẽtup ipat'ok yn e. Waku atunug yne e. Ma'ato aha'awynug hap yn mote mi'i hawyi uhekat yt put'ok'e i ra'yn hawyi miit'in mikyry'i areĩne'en aru e. Pyno yt atiky'esat i mi'i tã pote waku atikuap sa'awy'i sio uhekat put'ok'e ui'yat ywaiti nug hamo e tuwepe. 30 Pyno waku atunug yne kahato mi'i pote yn miit'in mimõtypot no areĩne'en kuap e. Katupono atimowaku yne kahato ma'ato yt pote ten to'okyry'i kahato uiminug ipat'ok hap ete e. Pyno mi'i iã'ãkap ewy kahato eweikupte'en uhemiit no teran eweikupte'en mote. Waku eweiwekuap ti sio pyt'ok'ewei'e inug hamo hap ete sio yt hap kuap hamo. Mi'i hawyi waku eweiwat uhupi e Iesui itotiaria pe — Urutuwat teran ehupi e haria pe. 31 Pyno wẽtup iã'ãkap i ahenoi ehepe e. Pyno sa'awy'i so wẽtup tawa porekuat to'e tuwepe — Pyno atimoma teran irania'in ywania uhewanĩkaptia uhesurara'in wywo e tuwepe tuwanẽtup so e Iesui. Mi'i hawyi ma'ato yt atikuap i uhesurara'in imoma hamo sio put'ok'e sio yt e so. Katupono uhesurara'in sok 10000 surara yn ma'ato uhesurara'in kai ma'ato uhewanĩkatptia esurara'in 20000 hap ewy tukupte'en e. Mi'i hawyi morekuat ti'atukaykay tuwewawi tonãpin hat surara akag iwe'eg kahato rakat — Waku apo watuwat uhesurara'in nywo uhewanĩkaptia moma hamo e sio apo yt e. 32 Katupono ti uhewanĩkaptia tõ'ẽ kahato ahetawa moma hamo 20000 surara'in wywo ma'ato aiwat ahesurara'in 10000 surara yn tukupte'en e. Mi'i pote atikuap teran waku watuwat sio yt hap e. Ma'ato yt naku i ewei'e pote woroho'opo'oro eipe uhehay wywo i'atuewawi i'atuporekuaria kape e. Mi'i hawyi waku watum ahekat aiwo'owese hap nug hamuat e so mekewat morekat tesurara akag me e Iesui tehay iã'ãkap hawe itotiat — Urutuwat teran ehupi e haria pe. 33 Pyno mesuwat uhehay iã'ãkap wuo ahenoi teran ehepe aikotã waku eweiwat uhupi hap uhemiit'in sese wanuat hap. Pyno waku mi'i hap ewy he'yianmete eiwewanẽtup niatpo kahato eito uhupiat hap ete e. Katupono pywo ti uwe uwe uhupi toto uwe uwe toto teran uhupi waku mi'i hat tuwanẽtup kahato — Atunug aru uika'iwat miky'esat ewy yn e. Pyno mi'i hawyi uiat uimiky'esat atiwaure yne uiminug neran hap ko'i hawyi waku ewei'e eweiwat teran uipotpo'ororia waku ma'ato yt mio tã ewei'e i eiwat teran uhupiat hap ete pote yt karãpe i waku eweikupte'en uhemiit no uipotpap nug hamo e Iesui areto teran ehupi e haria pe.

34 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Ewetum no ehewaure ka'a uhepe uiwyria'in e katupono uhehay pywo kahato pe are'e ehepe e. Yt uheso i rat eiperia aikotã ukyt ewy eweikupte'en uipotpo'ororia sese eweikupte'en hawyi e. Ukyt waku kahato aimi'u apopyt no. Mi'i hawyi hẽ'ẽ kahato waku kahato aimi'u mosẽ'ẽ hamo ukyt waku kahato e. Ma'ato toĩne'en ukyt yt he rakat i mesuwarote uhemiit yt kan hamo i ewywuat katupono ukyt nop takat ewywuano tukupte'en hawyi yt hẽ'ẽ hin i pote yt he i hap ewywuat hawyi yt kat hamo i e. 35 Ukyt yt hẽ'ẽ i rakat ti yt kat hamo i e. Yt naku i wy aimikoi ete katupono aimikoi auka hap topyhu'at e. Pyno ukyt nop takat yt kat hamo i mi'i pote miit'in mipugha mu'ap tote ahetama pe hawyi miit'in mi'akit akit no toĩne'en mu'ap tote e. Mi'i hap ewy uhemiit yt he kahato rakat i ewy e. Pyno eiwanẽtup o uhehay mio wuat kape uiwyria'in e. Ehewaure ka'a apypok kahato uhehay kape e Iesui toupiat wat haria pe mu'ap upi.

15

MATEU 18.12-14 PIAT EWY

1 Wẽtup e'at pe put'ok'i'atu'e kahato Iesui ete yt nakuaria i sese ko'i. Ta'atukuap teran ihay haype. Irania'in tukupte'en itote sero'ok'e haria ewywuat katupono mi'iria mu'ap pyhyp haria. Mi'iria ti wuat'i kaipyi ta'atuky'esat sa'up ikoka'at hap hawyi. Mi'i sa'up ta'atuium morekuaria pe Iuteu ywania ewanĩkaptia pe ma'ato yt ta'atuium i yne sa'up katupono sa'up po'og morekuaria miky'esat hap ok tã ta'atusat miit'in kaipyi hawyi ta'atupat'ok hawyi sa'up iwato ta'atutero'ok ta'atuewanuat. Mi'i pote yt uwe miky'esat i ko'i mi'iria tukupte'en. 2 Mi'iria Iesui ti'atumu'e kahato Tupana ete. Mi'i hawyi Tupana mõtypot yat akag ko'i put'ok'i'atu'e itote hawyi te'ero'e — Kat poteĩ Iesui ihay yt nakuaria i wywo i'atu'e. Yt naku i ti mi'i tã watunug i'atu'e. I'ewyte Tupana ehay wan haria put'ok'i'atu'e itote wy. Mi'i hawyi ta'atumohit kahato Iesui — Kat poteĩ Iesui tenuk yt nakuat i sese wywo i'atu'e. Yt Tupana miky'esat ewy i Iesui tunug i'atu'e to'ope. 3 Mi'i hawyi Iesui tuwemorem Tupana mõtypot yat apykok haria akag ko'i kape hawyi to'e i'atuepe — Uhyt'i'in e woroho'omu'e teran sehay hã'ãkap wuo kat poteĩ Tupana ti'atuky'e kahato yt nakuaria i hap ete. 4 Pyno

so wẽtup ok toĩne'en tohũ 100 Uweuria rakat apykok hat e. Mi'i hat so wẽtup e'at pe toi'atumorania kahato tohũria hawyi toipuẽti 99 yn tohũria itote hawyi to'e — Are pãi wẽtup uihũ sig ho'owasat pãi e. Mi'i hawyi so aikotã som atipuẽti aru uihũ howasat rakat ehakyera'at hamo e. Mi'i hawyi so tohok'iwat 99 rakat i'atuenuk hap tote. Mi'i rokirẽ toto tohũ ho'owasat rakat kat hamo. Mi'i hawyi so ho'owasat rakat kat hap ete yt ipohep hin i e. 5 Mi'i tusoke ti toipuẽti ra'yn tohũ ho'owasat hap tote. Mi'i hawyi totat hawyi tohupit hawyi toterut i ra'yn to'yat kape e. Mi'i hat so mi'i hawyi iwepit kahato tohũ wẽtup ok takat puẽti hap ete wẽtup yn ho'owasat rakat puẽti hap ete 99 ihũria yt ho'owasat rakaria i pytkai e. 6 Mi'i hawyi put'okto'e to'yat piat hawyi towyria'in toi'atukaykay tuwewawi tuwepit haypiat i'atupoi hamo hawyi to'e i'atuepe — Koitywy uiwepit hap e'at pe katupono uihũ ho'owasat rakat atipuẽti i ra'yn e. Pyno to'iro watenuk to'iro watesapo'u pyno waku aiwepit mi'i hap ete e tekatuwyria pe e Iesui henoi hã'ãkap wuo itote. 7 Mi'i hawyi tomohey haria pe Iesui to'e — Ta'i karãpe aihũ watipuẽti ho'owasat rakat aimowepit kahato hap toĩne'en e. Mi'i hap ewy kahato ti Tupana toĩne'en wẽtup ok miit ho'owasat rakat toipuẽti hawyi tuwemowepit kahato e. Pyno toiky'esat kahato ti yt nakuaria i aipok tewawiat hap e. Toiky'esat kahato miit'in waure wo toĩne'en neran ta'atuminug sa'ag ko'i hap etiat hap e. Karãpe ho'owasat rakat wẽtup ok toipuẽti hawyi atipy piaria i'atuwepit kahato Tupana wywo e. Ienuk hap iwato kahato ta'atunug hap ewy e. Mekewat sa'awy'iwuat po'og yt nakuat i wemorem na'yn Tupana ewawiat hap imowepit kahato e. I'ewyte tukupte'en 99 rakaria ewywuaria mi'iria ti — Uruto wakuaria e haria ewywuaria tukupte'en — Yt karãpe i uruto ho'owasat rakaria wo e haria. Uruto hãpyk sese rakaria i'atu'e. Mi'i hap ewywuaria tukupte'en 99 rakaria ewy uhehay iã'ãkap hawuo e. Tupana ti'atuky'esat kahato yne tohũria ma'ato wẽtup ok ho'owasat ra'yn hawyi toikat kahato mi'i hat e. Yt waure hin i ho'owasat hap ete e. Mi'i hat puẽti hap hawyi po'og iwepit irania'in kai e Iesui — Kat pote pãi eti'atumu'e yt nakuat i rakaria ehay uhyt e haria pe.

8 Mi'i hawyi wẽtup i ahenoi teran hã'ãkap wuo e Iesui. Ahetama pe ti ihainia'in tum haryporia'in me — Woroky'esat en uhehary'i wo pote atum epe mesuwat wahi 10 a imehit rakat Uru kawiat atum na'yn ha'up ekyi'at hamuat e hap moherep hamo hap ewy ta'atunug ahetama pe e. Mi'i hap ewywuat wẽtup a ta'at hewahi pyi hawyi toikat kahato haryporia ahetama piat hawyi wãtym'i turan mote meremo te'aria uhu mi'i hawyi toikat to'yat pe. Yt toipuẽti i hawyi tohywytip to'yat hawyi yi perup we toikat kahato mekewat i'a mehit rakat at hat te'aito wuat miium tesa'up wote howoity kahato rakat wahi i'a mehit rakat e. 9 Mi'i hawyi toipuẽti ra'yn hawyi haryporia iwepit kahato torania i ra'yn 10 a rakat hawyi e. Mi'i hawyi toi'atukaykay ra'yn towyria'in haryporia'in tuwewawi mi'iria pe — To'iro watenuk watesapo'u e katupono mesup e'at uiwepit hap sese toĩne'en katupono sa'awy'iwuat uhe'aito miium uhehary'i wuat e hap 10 a rakat wẽtup atipun nakat atipuẽti hawyi e. 10 Mi'i hawyi to'e i itotiaria — Uruto po'og e haria pe. — Ta'i yt uheso hin i ti uhyt'i'in mana'in e. Aikotã haryporia tipuẽti tewahi tomipun hawyi tuwehum iwepit kahato hap ewy ti Tupana ho'owasat rakat aipok towawiat hap ete tuwehum kahato e. Toi'atukaykay atipy piaria hawyi — To'iro aiwepit e katupono wẽtup ok miit ta'aipok uhowawi ho'owasat rakat itote e yt naku i sese nug haria mi'iria pytkai e. Mi'i hap ewy ti areĩne'en yt nakuaria i mu'e hamo yt eimiky'esat ewy i pytkai e. Katupono Tupana tiky'esat mi'iria aipok tuwewawiat hap pote e Iesui.

11 Mi'i hawyi Iesui to'e — Pyno wẽtup iã'ãkap i ahenoi Tupana tiky'esat kahato yt naku i nug haria aipok hap tuwewawiat hap ete. Sa'awy'i so wẽtup ok ihainia typy ok ha'yru rakat toĩne'en. Mi'i i'atu'ywot waku kahato rakat. 12 Mi'i hat so wẽtup ok ha'yru wat'yp'i to'e to'ywot pe — Papai yt atiky'esat i epowat'yp eku'uro turan hawyi e ma'ato mesup ta'yn atiky'esat e. Pyno etipat'ok o kat ko'i kat ko'i uhepe epowat'yp uiat e katupono uhewyry teran wyti Papai e. Mi'i pote toimõ'ẽ ra'yn tekat ko'i toku'uro hap owakai e. Mi'i hawyi so wẽtup e'at hawyi — Pyno areto ra'yn Papai e so. 13 Mi'i hawyi to'ywot miium tohytmoi yne to'yara wato pe hawyi toto e. Iwato kahato totioto to'ywot ekat hawyi toto pya wẽtup tawa kape wẽtup y'y kape e. Mi'i hap tote toiweneru kat ko'i kat ko'i hawyi toikyi'at mahy ko'i hawyi temahy'u haryporia'in toi'atukaykay kahato tuwewawi. Hairu hap yn tutunug at ka'ap itote to'ywot ekare'en sa'up mo tenuk kahato itote e. Towyria'in kyi'at hamo toipugha kahato to'ywot ekat yt tuwe'eg hin i haype toipugha topiit miky'esat yt naku i nug hap upi e Iesui. 14 Mi'i hap tote tehairu at ka'ap pote to'ywot miium iwato rakat tekat toimoweityk yne e. Mi'i hap e'at pe ti sy'at kahato hap ta'yn put'ok'e tuete hawyi yt kat i ra'yn mi'u kyi'at hamuat ha'up ipo pe e. Mi'i turan yt i'aman hin i yne mekewat tawa ko ete yi wato hap ok tã e. Mi'i hawyi i'atumikoi yt tuwenug kuap i hawyi yne yne i'atuesy'at e. 15 Mi'i hawyi tesy'at sese ra'yn hawyi toho'okat topoi hanuat. Toiky'esat topotpap hap mi'u hit sa'up mo. Mi'i hawyi wẽtup ok yat kape toto mi'i hat pe to'e — Arepotpap teran eupi uhyt e. Mi'i hawyi — Pyno waku uhehamaut asuwai ko'i eti'atupoi at at e tope. Mi'i hawyi toto hamaut asuwai

ko'i apykok hamo e. 16 Mi'i tote hamaut asuwai py'asetpiat toĩne'en turan hesy'at sese hap put'ok'e tuete hawyi ti to'e tuwepe — Pyno waku ahu'u hamaut asuwai mi'u ape kumana ape e. Mio tã tuwanẽtup hawe put'ok'e hamaut asuwai ka'iwat hawyi to'e — Yt etu'u tei'o ma'ato uihũria mi'u e. 17 Mi'i hawyi hesy'at sese hap tuete hawyi ti tuwewanẽtup kahato topy'a pe — Yt uiwe'eg hin i pãi e katupono areĩne'en hesy'at sese ma'ato yne ui'ywot eropat haria te'erenuk at ka'ap kahato ui'ywot yat pe yne e'at pe mi'u pu'i sakpo'e tukupte'en itote e. Mi'i hawyi ikap takaria wo ui'ywot eropat haria tukupte'en ma'ato uito uikag mot'i rakat areĩne'en. U'i he rakat hẽ'ẽ rakat ete te'erenuk at ka'ap ma'ato atu'u teran hamaut mi'u kumana ape ma'ato — Yt etu'u tei'o uhehamaut mi'i i'atu'e uhepe. Yt naku pe i areĩne'en mesuwe e tuwepe. 18 Pyno yt uiwe'eg hin i areĩne'en meiũpe pãi e. Pyno waku ara'aipok i ui'ywot yat kape hawyi — Papai are'e aru tope woroma'at kahato en uiminug sa'ag wo i'ewyte ti Tupana ma'at hano areĩne'en are aru tope e. Katupono ti ihamo ti atunug yt naku i hap are aru ui'ywot pe ui'aipok hawyi e. 19 Pyno Papai uhewaku hap yt put'ok'e i te ra'yn esa'yru wat uheĩne'en hamo are aru Papai pe e. Mi'i tupono waku eropat hano ra'yn uinug Papai are aru e. Pyno mi'i hawyi — Uha'yru yt ere'e tei'o po'og uhepe ma'ato uheropat hat en ere'e ro aru uhepe papai are'e aru e topy'a pe tuwanẽtup hamaut asuwai py'asetpiat toĩne'en hap e'at pe. 20 Mi'i hawyi ti paa'e sese ra'yn itote tuwak popuo hawyi topoĩ'ãm hawyi meremo toto ra'yn to'ywot kape. Mi'i turan i'ywot ta'akasa pya howawi mu'ap upiat hut turan. Mi'i pote i'ywot haty'u kahato topy'a pe tosa'yru toiky'esat kahato topy'a pe hawyi so i'ywot pun'e howa kape hawyi iporok'at tosa'yru ete hawyi toi'ãpysig tosa'yru e. 21 Mi'i pote ha'yru to'e to'ywot pe — Papai yt uiwe'eg hin i e. Ekat atipun yne ra'yn uiminug sa'ag hap ete e. Yt naku i sese atunug Tupana ehamo wẽtup hy tote e. mi'i pote i'ewyte epe yt naku i atunug e. Mi'i pote yt put'ok'are i ra'yn emẽpyt wuat uheĩne'en hamo ui'ywot e. Pyno koitywy waku areĩne'en eropat hano yn na'yn e. 22 Ma'ato ti i'ywot to'e — Yt nyti yt nyti uha'yru wo kahato ereĩne'en ne e. Mi'i hawyi kaykay'e teropat haria tehay pirik wo — Merep to eweterut ro uha'yru esokpe wuat ikahu rakat hawyi ewetopag ipiit pe. Mi'i hawyi i'ewyte ipy sokpe eweterut ro e. I'ewyte eterut ro muĩ'ãpiat hekat rakat hawyi ewetopag ipuĩ'ã pe e. 23 Mi'i hawyi to'e i tomi'u nug haria pe — Eweterut ro wẽtup wewato ahup mẽpyt aimi'u wo ikap takat e. Mi'i hawyi ewei'auka hawyi ewetey hawyi waku watenuk kahato e. Mi'i hawyi waku aiwepit hap sese watunug meiũpe e teropat haria pe. 24 Uha'yru sa'awy'i ho'owasat rakat toĩne'en iku'uro rakat ewy ma'ato mesup uimipuẽti toĩne'en i. Sa'awy'i pya pyi aikai toĩne'en ma'ato ti mesup mi'i kaipyi tuwẽtem na'yn gu'uro pyi hap ewy toĩne'en e. Sa'awy'i ti ho'owasat kahato rakat ewy uha'yru toĩne'en ma'ato ti mesup uipuẽti i ra'yn e. Mi'i hap uimowepit kahato. Mi'i pote waku mesup aiwepit kahato hap watunug ahenuk hap iwato e. Mi'i hawyi ti te'erenuk kahato ra'yn itote ha'yru mõtypot hamo. 25 Mi'i turan ti iyke'et put'ok'e toko pyi temiit'in nywo ta'aipok topotpap hap toko kaipyi hawyi yt pya hin i turan i'yat kai turan toikuap pypy'e hap toywyt ho'owasat sa'awy'iwuat rakat mõtypot hap ienuk hap toikuap. 26 Toikuap toywyt mõtypot hap to'ywot piat hawyi ti ipy'ahak kahato hawyi yt teke teran hin i ienuk hawe. Mi'i hawyi toi'atukaykay to'ywot emiit'in tuwewawi apoto'e hamo — Kat poteĩ i'atuwepit meikope e. 27 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Mehĩ mimi i'atu'e eywyt mesup tut i'atu'e. Yt iku'uro hin i ti yt ai'ywot wanẽtup hap ewy hin i. Mi'i pote ai'ywot iwepit kahato hawyi mesup ai'ywot tiky'esat mesup aiwo'omowepit hap i'atu'e. Waku kahato ra'yn hap upi ti ei'ywot ti'auka tohũ mẽpyt ikap takat aimi'u aiwepit haypiat wuat i'atu'e. Ikã'ã ra'yn mimi uhyt i'atu'e pyno ereke ro mehĩ i'atu'e. 28 Toywyt yt naku i nug hat aipok hap toikuap hawyi po'og ipy'ahak iyke'et hawyi yt teke teran hin i ra'yn to'ywot yat pe. Mi'i hap toikuap hawyi i'ywot toto ra'yn howawi to'yat pyi ikaykay hamo — Ereke ro uha'yru e. Waku aimowepit yne aito mesup uha'yru e. Katupono eywyt ho'owasat rakat wyti watipuẽti i ra'yn mesup e tosa'yru yianme. 29 Ma'ato — Yt rat Papai e. Yt karãpe i ti uimowepit hamo eti'auka ehũ ikap takat e. Arepotpap at at ka'ap ka'ap eimiky'esat nug hap etiat pytkai ma'ato ti yt karãpe i uiat uimõtypot hap etunug Papai e. Emiky'esat ewy kahato atunug pytkai ma'ato ti yt waipaka i te wyti uiwyria'in wywuat uimowepit haypiat mi'u wo eti'auka e. 30 Ma'ato ti mekewat uheywyt ekare'en sem pun hat esa'yru aipok hap pote ienuk wato hap etunug imõtypot hamuat etunug yt karãpe i emiky'esat tutunug epiat pytkai e. Yt naku i mi'i hap Papai e. Ekat sa'up kaipyi ti haryporia'in yt iwe'eg i rakaria toi'atukyi'at kahato e. Mi'i rokirẽ ta'aipok hawyi aihũ po'og he rakat eti'auka ma'ato imowepit hamo po'og he waipaka kawiat rakat eti'auka imowepit hamo wewato ahup ikap takat eti'auka imowepit hamo. Yt naku i Papai e. 31 Mi'i hawyi to'e i'ywot tosa'yru yianmiat pe — Uha'yru e yt mio tã ere'e tei'o e. Atikuap ewat ewaku hap mi'i pote ti uipowat'yp epo pe yne ui'yat uihũria uiko ko'i ui'yat ko'i torania meimuẽwat epo puo toĩne'en uipowat'yp e. Atikuap ereĩne'en uiwywo wuat'i e'at pe hap e. Uhekat ko'i yne emiky'esat ok tã toĩne'en ewano uipowat'yp e. 32 Mi'i pytkai ti mesup yt naku i areĩne'en ipy'ahak eywyt ete are. Ereke ro uha'yru waku watumowepit mesuwat wãtym ka'ap katupono eywyt sa'awy'i iku'uro rakat

ewy toĩne'en aiwanẽtup hawe ma'ato meiũ tut i ra'yn sa'awy'i ho'owasat kahato ma'ato mesup ti aipuẽti ra'yn e iyke'et pe tosa'yru po'og nag nakat pe. Pyno ti ui'e hap ewy kahato ti e Iesui itotiaria pe. Katupono Tupana tuwemowepit kahato karãpe yt naku i nug haria ti'atoiat ra'yn ta'atuminug yt naku i hap ko'i hawyi te'era'aipok Ta'atu'ywot Tupana kape mekewat ha'yru ho'owasat rakat ewy e Iesui — Uruto po'og irania'in kai e haria pe.

16

1 Mi'i hawyi Iesui henoi hã'ãkap wuo topotmu'eria pe wuat'i nagnia ehay enoi haria py'asetpe. — Sa'awy'iwuat ieĩne'en hat so hekat kahato rakat toĩne'en i'atu'e so e. Mi'i hawyi so toikat kahato topotpap nug hap akag wuat hawyi to'e — Pyno waku ereĩne'en ui'e hap nug hap akag wo e. Atiky'esat etimowato uhekare'en e so. Waku etiporera'at yne uhepiat weteweru haria kaipyi uhekat e. Mi'i hawyi ti ipotpap ta'yn hekat rakat ekare'en mowato hap ete. Ma'ato so wẽtup e'at pe tõ'ẽ kahato miit'in hekat rakat kape — Esaipepiat ti epotpap nug hat ti yt naku i sese yt hãpyk i sese ta'atu'e hamo e. Toi'atumona toi'atuero'ok atuero'ok ti ekare'en i'atu'e. 2 Mio tã i'atu'e hap tepiat hawyi toikaykay temiit tekare'en apykok hat tuwewawi apoto'e hamo — Uhyt e irania'in uhemiit'in henoi kahato ti uhepe eminug uima'at hap ko'i etiat e ma'ato yt atikuap i sio pywo sio yt e. Mi'i pote etimoherep aikotã aikotã eminug epopera piat hap ko'i uhyt e. Atiky'esat yne mesup miwan miat yne e ma'ato waku pytkai pote waku ma'ato pywo pote yt kan hamo i ereĩne'en po'og uipotpap nug hamuat e. Yt woroky'esat po'og i en uhemiit akag wo e. 3 — Pyno waku etimoherep emiwan yne aikotã hãpyk uinug hap. Mi'i hawyi toto toka'iwat to'akag ma'at hat mi'i hawyi to'e tuwepe — Are pãi aikotã aru atunug e katupono toikuap aru uimiwan ko'i kaipyi toma'at uhepiat hap e. Mi'i hawyi aru yt kat i ra'yn uipotpap hamuat toĩne'en hawyi uhehaky'e'i aru arepyhu'at e. Mesup te waku ma'ato meiũran yt naku i e. Uhesaika hap yt put'ok'e i te uiweko nug hamo e i'ewyte yt areĩne'en neran sẽtup sẽtup e hano e tuwepe tuwanẽtup hawyi. 4 Aikotã aru atunug pãi e tuwepe. Pyno atikuap koitywy waku mesup ta'yn atunug uiwyria'in wo kahato uiwyria'in uika'iwat piat uika'iwat ewetweweru haria e. Pyno waku ati'atukaykay mi'i haria uhowawi hawyi waku atipat'ok i'atuwetweweru hap e i'atumowepit hamo e. Katupono areĩne'en ne mesup uika'iwat emiit no te e. Katupono mũki'ite uika'iwat yt uiky'esat i po'og na'yn e. Mi'i hawyi ma'ato waku uika'iwat hekat rakat piat weteweru haria yat pe areĩne'en e. 5 Mi'i hawyi ika'iwat hekat rakat piat wetewerú haria toi'atukaykay tuwewawi. Mi'i hawyi to'e wẽtup ok pe — Karania upi kẽi ewetewerú uika'iwat piat hap mehĩ e. 6 — Ta'i iwato kahato tig uhyt e aikotã 100 kamũti howapy kahato hap ewy Uriweira kap muat rakat ewy uhyt e. Mi'i hawyi toiwesat — Pyno ti waku watipat'ok hawyi waku 50 kamũti ikap yn uhyt e. Mio tã e pote weteweru hat iwepit kahato tuwehum kahato. Mi'i hawyi miwan miat toiwan 50 yn iwetewerú hap e. Mi'i hawyi ta'atuset pehik mekewat miwan me hawyi toto. 7 Mi'i hawyi wẽtup ok i toikaykay wetewerú hat — Karania upi kẽi uika'iwat piat ewetewerú hap uhyt e. — Ta'i iwato kahato e. 100 hyt u'i kapiat hap ewy uhyt e. Mi'i hawyi hekat rakat emiit akag tiwesat — Pyno waku watipat'ok ewetewerú hap hawyi waku etum 50 hyt yn e. Mio tã e pote weteweru hat iwepit tuwehum kahato. Mi'i hawyi mekewat miwan me ta'atupag iwetewerú hap pakup 50 hyt kapiat yn iwetewerú hap mesup e hap. Mi'i te weset pehik i'atu'e. Mi'i tã ti tutunug at at toka'iwat hekat rakat ma'at hat hemiit. 8 Mi'i hawyi wẽtup ewaty hap ete ika'iwat tikaykay tuwewawi hawyi toka'iwat to'e temiit akag me — Are pãi pyno koitywy yne uiwetewerú haria ewyria'in no tukupte'en uima'at kahato hap upi ewyria'in sem etunug hawyi e. Pyno erewy'inug kahato uhekare'en kaipyi e. Yt ikahu hin i eminug uhepiat hap atikuap ta'yn e. Pyno worokuap ta'yn ewe'eg kahato sa'ag nug hap etiat hap e so e Iesui sehay iã'ãkap wuo topotmu'eria pe. Mi'i hawyi to'e i Iesui i'atuepe — Ta'i uhyt'i'in mana'in mesuwarotiaria i'atuwe'eg kahato sa'ag nug kahato hap ete sa'ag nug hap kuap kahato hap ete. Ma'ato Tupana mohey haria yt i'atuwe'eg hin i Tupana potpap nug kahato hap ete e. Ma'ato mesuwarotiaria po'og i'atukai te'eruwe'eg e. I'ypyrypwiat ikohyewyry rakaria ewy mesuwarotiaria sa'ag nug hap yn ta'atukuap kahato e. Mi'i haria ewy woroho'oky'esat eipe ma'ato wakuap nug hap kuap hap ete i'ewyte hẽtyhot puat wakuap nug hap ete e. Waku pyno eiwemowe'eg kahato Tupana miky'esat minug kuap hap ete e. 9 Katupono mesuwarotiaria miit'in tikat kahato to'opowyro wo'oma'at hap etiat hap ta'atuka'iwat hekat rakat ma'at hap kaipyi ta'atunug ta'atuwyria'in mesuwarote e. Uiwyria'in waku atiky'esat kahato ewetunug uhekat kaipyi Tupana wyria'in wuat ko'i e. Mi'i hawyi mi'iria tukupte'en wuat'i e'at pe atipy pe e. Waku wati'atuekyi kahato miit'in hekat kaipyi miit'in Tupana wano e. 10 Pyno uiwyria'in waku watunug yne aiwe'eg hap ok tã Tupana miky'esat yne ete sio motpap wato nug hap kaipyi sio kurin motpap hap nug hap kaipyi waku watimõtypot kahato Tupana aiminug ko'i hap ete e. Karãpe aheso hap kurin mi'i pote i'ewyte aheso hap iwato hap watunug kuap pote Tupana yt aimohey kuap i pywo sehay nug hamo e. Ma'ato hãpyk kahato aiminug kurin

yn mytkai mi'i pote meiũran iwato rakat nug hamo Tupana aimohey kahato e. Ma'ato yt hãpyk i kurin kat aiminug kaipyi pote i'ewyte yt aimohey hin i iwato rakat nug hamo e. 11 Uiwyria'in eiwe'eg wo o ehekat mõ'ẽ hap ete. Waku hãpyk kahato eweimõ'ẽ Tupana miium ehepiat ko'i e. Ehegyi'at hãpyk kahato hap kaipyi ti aru Tupana eikuap hãpyk sio yt sio ehekat iwato sio kurin hap e. Ma'ato hãpyk kahato ehekat mõ'ẽ hap ta'akasa toikuap hawyi meiũran po'og tekat toimõ'ẽ kahato ehowawi eimohey hap toikuap hawyi eimohey hap upi e Iesui. Yt kat i i toma'at hap toikuap eikai hawyi po'og tutum ehepe tekare'en hawyi i'ewyte wuat'i e'at piat kare'en tutum ehepe wy e. 12 Uiwyria'in eiwe'eg wo o irania'in ekat eipo piat hawyi e. Yt eti'atuma'at rei'o i'atumipuru ta'atuekat ete e. Ma'ato miit'in ekat etima'at epo pe toĩne'en mote meiũran yt kat i Tupana tum tekat ehepe yt eimohey i pote e. Mi'i hawyi yt karãpe i hekat rakano eweikupte'en yt karãpe i Tupana mipoityro wo eweikupte'en e Iesui. 13 Uiwyria'in eiwe'eg wo o ehekare'en ko'i wywo eweikupte'en e. Pyno wẽtup sehay i ahenoi teran ehepe e. Yt naku i kahato typy eika'iwat e. Niatpo kahato ti pyno typy ok aika'iwat pote e. Typy aika'iwat hap kaipyi wẽtup aika'iwat no wẽtup ahewanĩkap mo wẽtup aiwy ok sese wẽtup ahewanĩkap sese topyhu'at e. Katupono yt watunug kuap i typy ok miky'esat i ko'i e. Wẽtup ok aipo'oro — Etunug no mi'i pytkai wẽtup ok — Yt e. Yt wateropat kuap i typy ok ahetu'isa ko'i aipo'oro haria e. Mi'i hap ewy kahato yt watunug kuap i typy Ahetupana wo e. Yt naku i watunug ahekat ne'i ahetupana wo katupono mi'i watunug hawyi ti Tupana sese yt watunug kuap i Ahetupana wo ahekat mowato hap kape yn aiwanẽtup hap hawyi e. Mi'i hawyi Tupana yt aipo'oro kuap i towat nug hamo ma'ato ahekat ky'esat hap kape yn aipo'oro. Mi'i tã ne'i pote ti typy ahetupana rakano watoĩne'en. 14 Mio tã e pote itotiaria wekare'en ky'e haria teromõpusu kahato Iesui Tupana ehay Musei mienoi kaipywiat enoi haria — Yt ewe'eg hin i ti Mehĩ i'atu'e. Waku kahato ti ahekat iwato i'atu'e. 15 Mi'i pote Iesui ti'atuwesat — Miit'in seha'at turan ti wakuaria sese eipe eweikupte'en e. Yne eiminug ko'i ewetunug eimõtypot hamuat hap miit'in ehamo e. Yt karãpe i ewetunug Tupana mõtypot hap eipy'a pe e. Eiwanẽtup hap ti Tupana tikuap kahato e. Toikuap kahato ti eipy'a piat eiwemõtypot hap yn nug neran hap eiwanẽtup hap e. Mi'i hap upi mesuwarotiaria te'eruwehum kahato ehete e. Ma'ato Tupana eha'at turan ti yt naku i sese nug haria kahato eipe e. 16 Koitywy irania'in tiky'esat kahato tuwehyt'ok Tupana etama piat hap e. Ta'atuky'esat kahato Tupana ta'atuporekuat no hap e. Mi'i haria pyhyp haria kahato ti eipe e. Ewei'atumu'e kahato Musei miwan i'ewyte Tupana ehay enoi haria miwan kaipyi i'ewyte koran wuat het'ok hat Iuwãu ut hap kape mi'iria ma'ato wẽtup sehay yn henoi Tupana ut Wuat'i Porekuat nuat hap ete yn i'atuehay e. 17 Yne yne ti topyhu'at aru i'atu'e hap ewy e. Yne i'atumiwan hit ko'i aikotã aikotã aru hap ko'i topyhu'at yne e. Yt wẽtup i i'atumiwan kaipyi i'atueso hap — Tut ti aru tut ti aru i'atu'e hap yne e. Pyno yt karãpe i mi'i hap i'atumiwan ikahuro aru e. Niatpo kahato ti aru i'atumiwan hit tuwemoma po'og niatpo at ikahuro hap kai e. Po'og niatpo waikiru ko'i yne ikahuro hap kai e. Katupono mi'i i'atumiwan hit toĩne'en wuat'i e'at pe e. 18 Sa'awy'i Musei to'e ainãpin hamuat — Yt etoiat tei'o ehary'i e. Etoiat hawyi yt naku i wẽtup ok etat e. Ma'ato wẽtup ok i etat hawyi yt naku i nug hano ereĩne'en e. Aikotã hewaire hewaire rakano ewy ereĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. Yt eimiky'esat ewy hin i einãpin hap ehepe e. Yt etat rei'o haryporia sa'awy'iwuat he'aito mi'atoiat e. Ma'ato etat pote hewaire hewaire rakat ereĩne'en Tupana wanẽtup hawe e Musei sa'awy'i ahepe. Mi'i e hap miwan yt eweiky'esat hin i ma'ato toĩne'en ne wuat'i e'at pe eweiky'esat sio yt e.

19 Mi'i hawyi wẽtup sehay Iesui henoi i'atuepe. — Toĩne'en hekat rakat e. Mi'i hesokpe ikahu kahato e. Wuat'i e'at pe yne imiky'esat ko'i toĩne'en e. Ienuk hap tutunug kahato e. Yne miit'in itotiaria ikuap mi'i hap ete e. 20 Toĩne'en wy itote wẽtup ok yt hekat i rakat i'ahu kahato rakat hepihi pihi rakat Irasaru e hap het rakat e. Mi'i ti wuat'i e'at pe iwyria'in terut hawyi ta'atu'atoiat hekat rakat e'oken'ypyke kat ẽtup ẽtup hamo e. 21 Mipun mi'u ieĩpyt ko'i so'oẽtup hamo hekat rakat mi'u iwato kahato mipun kaipyi ma'ato yt toho'oium i yt hegyi'at hin i hekat rakat pote. Mi'i tusake sy'at pono iku'uro ra'yn. Mi'i hawyi ti toto ra'yn atipy kape e. 22 Meiũran Irasaru iku'uro ra'yn hawyi atipy piaria tioto wakuaria ienuk ieĩne'en hap kape ha'ase'i Aparãu e'yatypiat heĩne'en hamo e. Mi'i hawyi hekat rakat iku'uro hawyi ta'atusyp ta'yn e. 23 Ma'ato aria kape toto ho'opot hap aria wato pe toĩne'en e. Mi'i hawyi ho'opot hap kaipyi hekat rakat teha'at ywaipe hawyi ta'akasa ra'yn Irasaru ase'i Aparãu e'yatype ra'yn toĩne'en. 24 Mi'i hawyi tuwẽpowat — Ase'i e etipo'oro ro meikowo uhowawi Irasaru y'y wywo e. Waku topuĩ'ã etiat y'y wo uhẽku pen e. Aho'opot kahato ra'yn mesup uito aria pe e. 25 Yt kat i i y'y uiwe'y'u hamo e. Mio tã e pote Aparãu tiwesat — Uha'yru e etiwaure ra'yn apo eieĩne'en ne turan aikotã ereĩne'en sa'awy'i hap waku kahato yne emiky'esat ko'i wywo ma'ato Irasaru ieĩne'en yi totiat turan ho'opot hap yn toĩne'en tuete ihaky'e'i e. 26 Pyno meiũ wyti waku pe ra'yn toĩne'en Irasaru ma'ato en wyti ho'opot hawe yn meiẽ ereĩne'en e. 27 Yt uwe i mesuwiaria tokosap kuap ewawi i'ewyte yt uwe i

ewywuaria tokosap kuap uruewawi e. Katupono toĩne'en yi hot iwato rakat yt kat i wyti meiũpepyi mu'ap ho'opot hap kape e Aparãu hekat rakat pe. 28 Mi'i hawyi hekat rakat to'e i ra'yn Aparãu me — Pyno etipo'oro ro Irasaru ui'ywot yat kape uheywyt'in 5 ok takaria piat henoi hamo e. Katupono yt atiky'esat i ra'yn wyti mi'iria tõ'ẽ meiũpe uhepiat ho'opot hap kape uiwyria'in e. 29 Ma'ato Aparãu tiwesat — Uha'yru e tukupte'en kahato eywyt'in nãpin hanuaria itote. Waku te'eruwanẽtup Musei potnãpin hap ko'i kape i'ewyte Tupana ehay enoi haria mienoi kape e. 30 Mi'i hawyi hekat rakat — Yt rat e ma'ato wẽtup ok wẽtem gu'uro pywiat hat henoi i'atuepe pote taren yt tõ'ẽ i meiũpe uhepiat ho'opot hap kape ta'atuepiat ho'opot hamuat hap kape hawyi te'eruwemorem Tupana kape ta'atuminug sa'ag kaipyi pote e. Meremo ta'atuminug sa'ag ta'atu'atoiat hawyi Tupana ta'atumohey mi'i hawyi yt tõ'ẽ kuap i mesuwe ta'atuepiat ho'opot hamuat hap kape e. 31 Mi'i hawyi Aparãu to'e i ra'yn — Pyno yt atipo'oro Irasaru i'atuewawi katupono yt te'eruwanẽtup i Musei mienoi kape yt te'eruwanẽtup i Tupana ehay moherep haria kape pyno ti i'ewyte yt gu'uro kaipywiat wẽtem hat Irasaru toto henoi hamo pote i wyti teran te'eruwanẽtup e Aparãu aria piat ieĩne'en hat pe e Iesui hekat rakat pe.

17

MATEU 18.6-7 MAKU 9.42 PIAT EWY

1 Wẽtup e'at pe hawyi Iesui to'e temiit'in me — Mesuwarotiat eikupte'en turan wyti aru ehã'ãg haria sem put'ok'i'atu'e ehete hawyi ta'atuky'esat aru ehepiat uimohey hap hep hamuat yt naku i nug hamo e. Yt waku pe hin i aru mi'iria tukupte'en aru katupono po'og Tupana mi'apiheg ko'i wo tukupte'en wuat'i e'at pe aru are e. 2 Yt waku pe hin i mi'iria tukupte'en aru aikotã wuat'i e'at piat y'y wato pe nu wato ete saity ete min'i'atu'e yt ahen'i'atu'e kuap i hap ewy ta'atuho'opot aru eima'at reran haria uimohey hap ehepiat hep teran haria e. Mi'i hap ewy kahato ti uhemiit'in hirakaria iã'ãg iã'ãg i haria ete e. Tupana mi'apiheg ko'i aru tukupte'en aikotã y'y wato piat ahaity ete nu wato ãpe'ok etiat Mi'i hap ewy kahato ti hirakaria ma'at sa'ag nug hamuat haria ete Tupana mi'apiheg ko'i aru tukupte'en wuat'i e'at pe ho'opot kahato rakaria wo te'eropyhu'at. Yt naku i sese eweihep uimohey hap hirakat py'a pyi are. 3 Ewe'eg wo eima'at reran haria pupi e. Karãpe wẽtup ok ahã'ãg yt naku i nug hamo mi'i hawyi — Yt naku i mio tã watunug mehĩ mana waku wato'e aima'at reran hat are ma'ato — Yt uiwepyi i mehĩ mana to'e ahepe — Pyno waure wo areĩne'en uima'at hap kai mehĩ mana waku wato'e tope. 4 Yt naku i ipy'ahak aima'at haria etiat rakaria wo watopyhu'at e. Waku wati'atuwesat aima'at haria pytkai e. Waku he'ihot'ok he'ihot'ok pe i — Yt uiwepyi i e — Yt uiwepyi i e 7 wo to'e i to'e i ahepe pote waku — Uito waure wo areĩne'en wato'e i wato'e i 7 wo are.

MATEU 17.20 PIAT EWY

5 Mi'i hawyi 12 ok takaria ipotmu'eria tõ'ẽ Iesui ewawi hawyi te'ero'e Iesui pe — Uruka'iwat uruimohey kahato po'og neran Tupana wuat'i nug hamo ete. Pyno etimowato o uruepiat imohey hap i'atu'e Iesui pe. 6 Mi'i tã i'atu'e pote Iesui ti'atuwesat — Uiwyria'in watomohey Tupana pote tutunug yne aimiẽtup e. Yt uheso hin i eimimohey yt iwato hin i pytkai ehã'ãg no imohey hawyi tutum eimimohey ok tã e. Ga'apy pe ti toĩne'en aria'yp koro ko'i po'og torania kai ma'ato iã'ỹi kurin kahato hap ok tã yt heremo hin i hap ewy wasere upi topopy rakaria iã'ỹi tuwemoherep mekewat aria'yp koro ko'i e. Waku mi'i iã'ỹi ewy eweimohey Tupana. Aimimohey watikoi hawyi iwato topyhu'at aru kurin kahato sa'awy'i pytkai katupono Tupana ti aimiẽtup nug hat pote e. Tupana mohey hap wywo ewei'e Wasere yp pe — Motoro ga'apy pyi hawyi erekoi ro ihyemui'a wato tote wato'e hawyi Tupana mohey hap wywo pote meremo tutunug ai'e hap ewy e. Mi'i hawyi Wasere yp toto meremo hawyi ihyemui'a wato py'asetpe tuwekoi itote hap ewy eweimohey Tupana hawyi are. Ta'i yt aiminug kuap i ko'i Tupana tunug kuap meremo e Iesui ahepe.

7 Mi'i hawyi wẽtup sehay i tohenoi — Karãpe wata'aipok i ai'yat kape ahesy'at kahato hap wywo hawyi meremo wato'e aheropat haria pe — Arewei hawyi meremo uipoi ro hawyi meremo uhe'yni ãti ro. Arenuk kahuro hawyi waku areket uhero pote wato'e aheropat haria ai'yat piaria ahetama pe morekuaria watoĩne'en pote. Yt karãpe i wato'e aheropat hat pe — Mesup atunug eimi'u hawyi waku erewei hawyi woroho'opoi yt wato'e i aheropat haria pe e. 8 Mio tã wato'e — Ewetunug no uimi'u hawyi arenuk teran wato'e aheropat haria pe. — Aresapohy'u hawyi areket hawyi waku wato'e ahetama pe morekuaria aito pote. Uheropat hap kahu hawyi waku eweinuk eweiket wato'e. 9 Yt karãpe i morekuaria koro ko'i te'ero'e ta'atueropat haria pe — Eiperia po'og uikai uheropat kahato haria eiperia pote yt i'atu'e i katupono morekuat ekat kaipyi tukupte'en mote. Ta'i morekuat mi'u kaipyi te'erenuk te'erosapo'u. Morekuat sokpe kaipyi te'eruwepainug. Ta'i morekuat sa'up ete i'atupotpap pote — Waku kahato eipe yt i'atu'e i morekuaria ta'atupotpap nug haria pe

ahetama pe e Iesui. 10 Pyno waku kahato watopyhu'at Tupana eropat kahato haria wo are. Waku Tupana miky'esat ewywuat yn watunug are. Waku watuwepotpap kahato imiky'sat nug hap ete aikotã morekuat eropat haria akag ko'i ewy. Yt naku i wato'e Tupana pe — Yt ewese hin i kat pote yt karãpe i uheropat yt karãpe i uimiky'esat ewy etunug i'ewyte yt karãpe i uipoi yt naku i wato'e Tupana pe. Po'og waku wato'e Tupana pe — Arehum ewawi pote eropat hano areĩne'en waku wato'e Tupana pe. — Atunug neran po'og hãpyk emiky-'esat ko'i katupono yt naku i te areĩne'en emiky'esat nug hap ete waku wato'e Tupana pe e Iesui temiit'in me.

11 Mi'i hawyi Iesui toto hãpyk kahato yi Karireia yi Samaria sakpo tawa wato Ierusarẽi kape. 12 Mi'i hawyi mu'ap upi Iesui toto wẽtup tawa hit kapiat turan 10 ok takaria hepihi pihi rakaria tõ'ẽ howawi. Ta'atu'ahu pote yt tukupte'en kuap i irania'in wywo. 13 I'atupe nem mote pya Iesui kai te'eropyhu'at hawyi te'erowẽpowat haty wo — Uru'akag eraha'at ro uruewawi hawyi uruehakyera'at i'atu'e. 14 Mi'i hawyi Iesui ta'akasa i'atuewawiat hawyi toikuap i'atuehay hawyi to'e i'atuepe — Eweiwat ro pa'i ko'i kape eipiit moherep i'atuepiat hamo ehehãite hap moherep hamo e i'atuepe. Tohenoi hawyi hepihi pihi rakaria tuwat ra'yn pa'i ko'i kape yt ta'atuehãite hin mywo i te tuwat ma'ato mu'ap upiat tuwat hap tote i'atuehãite ra'yn ta'atuehepihi kã'ã ra'yn i'atupe kahuria ra'yn. 15 Mi'i hawyi wẽtup ok ta'aipok Iesui kape hawyi to'e tehay pirik wo — Waku kahato Tupana pe katupono mesup ta'yn uimoehãite i ra'yn e. 16 Put'okto'e Iesui ete hawyi porog myi ihay — Waku kahato uhete etunug Uika'iwat e. Uimoehãite ra'yn En e Iesui pe. Mi'i miit aipok hat yt Iesui ywania kaipywiat hat i ma'ato yi Samaria ywania kaipywiat sut hat. Samaria ywania yt ta'atuky'e hin i Iesui ywania pytkai meiũwat Iesui mimoehãite tuwepỹ'ãtutuk — Waku kahato En e hamo. 17 Mi'i hawyi mekewat Iesui mimoehãite yi Samaria kaipywiaria Iesui py ywytpe hawyi Iesui to'e tope — Pyno 10 ok takaria ati'atumoehãite mesup ma'ato en yn era'aipok uhowawi epihi kã'ã moherep hamo — Waku e hamo e. 18 — Aikope pyno irania'in 9 ok takaria uimimoehãite ko'i aikope tuwat mi'iria kat poteĩ yt tõ'ẽ i uhowawi — Waku ta'atu'e uhepiat hamo e. 19 Mi'i hawyi to'e — Waku era'aipok e'yat kape mehĩ e. Mesup waku pe areĩne'en i ra'yn katupono uimohey hawyi emoehãite hap toĩne'en mesup e Iesui tomimohãite pe.

20 Mi'i hawyi tõ'ẽ miit'in Iesui ma'at reran hanuaria meimuẽwat Tupana ehay miwan etiat kuap kahato rakaria. Mi'i hawyi — Mehĩ i'atu'e uruikuap teran ehay i'atu'e. Karãpe aru put'ok'e mesuwat yi tote Tupana Aiporekuat nuat hap i'atu'e. Aikope aru pyno tuwemoherep Aipotypot no Tuapana i'atu'e. Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Pywo ti rat yt heremo i hap ewy Tupana topyhu'at yi Porekuat no tuwemoherep mesuwarotiaria pe e. 21 Yt uwe i ikuap are e. Yt naku i ewei'e — Meiẽ Tupana toĩne'en aiporekuat nuat. Yt naku i ewei'e — Ewei'akasa ro iuẽpe toĩne'en na'yn Tupana aiporekuat nuat yt naku i mio tã ewei'e katupono yt heremo i tuwemohep Eiporekuat nuat e i'atuepe. Ta'i eipy'asetpe yt heremo i hap ewy tuwemoherep Tupana Eiporekuat nuat mesup ma'ato yt heremo hin i ehepe e tuwepe.

22 Mi'i hawyi Iesui to'e topotmu'eria pe tomohey haria pe — Uiwyria'in e mesup ta'yn Tupana toĩne'en Eiporekuat nuat eipy'asetpe e. Mesup ta'yn Eheyke'et toĩne'en eiwywo heremo kahato hap ewy ma'ato yt mot'i i areĩne'en eiwywo e. Areto hawyi ti aru ehehat'at kahato — Waku kahato sa'awy'i karãpe Aheyke'et Aikywyt toĩne'en aiwywo hap ewei'e aru uhepiat e. Waku kahato nimuat Aiwy toĩne'en aiwywo hap e'at ewei'e aru uhepiat e. Ehehat'at kahato mekewat e'at hawyi — Watiky'esat kahato wẽtup e'at po'og Aheyke'et wywo Aikywyt wywo i ra'yn hap watiky'esat ewei'e aru uhepiat pe eiwo'ope ma'ato mi'i hawyi ti aru yt uipuẽti hin eipe hawyi uhehat'at kahato are e Iesui. 23 Mi'i hap e'at pe aru irania'in te'ero'e ehepe eima'at hamo — Pywo ti rat ta'aipok ta'yn Aheyke'et Aikywyt kuepe ra'yn toĩne'en i ra'yn i'atueso ehepe. — Pyno to'iro Aheyke'et Aikywyt ewawi i'atu'e aru ehepe irania'in eima'at hamo ma'ato yt eweiwat rei'o mi'iria upi uikat hamo katupono yt pywo pe i mio tã i'atu'e ehepe ma'ato eima'at hamo mio tã i'atu'e ehepe aru e. 24 Katupono Uito Miit'in Eyke'et ut hap e'at pe turan merep e hap ewy ariot atipy kaipyi are e. Heremo sese hap ewy ariot atipy kaipyi are e. Wuat'i mikuap ewy uhẽtyhot kahato puo ariot Wuat'i Miit'in Potypot no ariot aru atipy kaipyi e Iesui tomohey haria sese pe. 25 Ma'ato koitywy mesuwarotiaria yt uimohey haria i tukupte'en e. Pywo ti rat koran te ti mesuwarotiaria irania'in Eheyke'et Eikywyt pun haria te'eropyhu'at are e. Yt ta'atuky'esat hin i uimohey hap pãi e. Aho'opot kahato irane ta'atumikyry'i hap upi e. 26 Pyno areto hawyi ara'aipok i mesuwe i ra'yn e. Sa'awy'i sese te mekewat i'aman at ka'ap 40 e'at piat hap turanuat mekewat aha'ase'i pot Nu'e toĩne'en hap e'at piat turanuat yt uwe i aha'ase'i pot Nu'e mohey hat toĩne'en e. Mi'i hap ewy kahato ti aru miit'in tukupte'en wyti aru Eheyke'et ut hap e'at pe wyti aru are e. 27 Nu'e ieĩne'en hap e'at turan te'erenuk hap ko'i kape yn ta'atuwanẽtup mesuwat yi tote are e. Mahy u hap kape yn te'eruwewanẽtup at ka'ap e.

Ta'i i'atuwary wary kahato itote e. Wo'owaire waire hap kape yn ta'atuwanẽtup e. Yt te'eruwanẽtup hin i mekewat Tupana ehay Nu'e mimoherep kape i'aman koro tut irane e hap kape yt te'eruwanẽtup teran hin i sa'awy'i e. Mi'i hawyi Nu'e teke ra'yn mekewat yara wato sese pe to'yat piaria wywo hawyi i'aman koro kahato ra'yn Tupana e hap ewy ra'yn hawyi y'y wato ta'am kahato yi tote hawyi y'y koro hap ewy yn toĩne'en yi tote hawyi yt imohey i haria y'y koro ti'atu'atu'uka kahato torania mesuwat yi totiaria e miwan me e. Mi'iria ewywuat aru tukupte'en miit'in uhut hap e'at pe e Iesui. 28 Ta'i sa'awy'i sese Tupana to'e ase'i Iro pe — Eiwenõ'ẽ ro tawa wato Sutuma pyi katupono ati'atuwuk tawa Sutuma piaria i'atuminug sa'ag upi e. Mekewat e'at pe Iro tuwẽtem turan mi'i hap e'at pe Tupana tiwuk ta'yn itotiaria e miwan me e. Mekewat e'at pe te'erenuk at ka'ap hap ko'i kape yn te'eruwanẽtup e. I'atu'yat nug hap kape yn te'eruwanẽtup e. Ta'atueko nug hap kape yn ta'atuwanẽtup e. Te'eruwesapo mahy u hap ko'i kape yn te'eruwa'atunug e. Weneru'i weneru'i hap ete wo'owaire waire hap kape yn ta'atuwanẽtup hawyi Iro tuwẽtem na'yn mekewat tawa pyi to'yat piaria hupi hawyi aria ra'yn hewo hewo itote atipy kaipyi hawyi yt te'eruwanẽtup teran i Tupana e hap kapiaria wuk hamo e miwan me e. Mi'i hap ewy kahato ti aru mesuwarotiaria tukupte'en aru ara'aipok hap e'at pe. 29 Ma'ato mekewat e'at pe karãpe Iro'in tuwẽtem na'yn tawa sa'ag Sutuma pyi hawyi aria hewo hewo ra'yn atipy kaipyi nukara ewywuat ko'i Tupana minug. Mi'i haria tawa Sutuma piaria Tupana ehay pun haria aria mi'u wo yn tukupte'en e. 30 Mi'i hap ewy kahato ti aru miit'in tukupte'en Eheyke'et ut hap e'at pe hamuat turan acre e. Yt uwe i Tupana ehay kape te'eruwanẽtup mekewat e'at pe e. Ta'atuminug ko'i kape yn te'eruwanẽtup e. Uhut hap kape yt te'eruwanẽtup hin i mekewat e'at pe hawyi ariot e Iesui ahepe. 31 Mekewat uhut hap e'at pe eweinõ'ẽ ro tawa Ierusarẽi myi meremo are e. Ehe'yni toĩne'en ei'yat pe pote yt ewei'aipok i ehekare'en ko'i sat hamo are e. Meremo eweinõ'ẽ ro tawa Ierusarẽi myi are e. Eiko totiat eweikupte'en mote uhut turan mote yt ewei'aipok tei'o ei'yat kape ehekat sat hamo e. 32 Ase'i Iro ehary'i ta'aipok teran tawa Sutuma kape hawyi teha'at tawa Sutuma kape ta'aipok teran haype hawyi nu ukyt kawiat mana Iro ehary'i topyhu'at itote e. Pyno yt ewei'aipok tei'o tawa Ierusarẽi kape Iro ehary'i ewy are katupono tuwenõ'ẽ tawa Sutuma pyi turan Tupana to'e Iro'in me — Yt eweiweha'at tei'o tawa kape eweiwenõ'ẽ hawyi e ma'ato Iro ehary'i teha'at i ra'yn tosaipe hawyi ipiit nu ykyt kawiat topyhu'at iha'at turan hawyi e. Toiky'e kahato toieĩne'en hap Sutuma totiat pote e. 33 Pyno eheĩne'en hap mesuwarotiat eweiky'e kahato ewei'apykok kahato pote yt put'ok'ewei'e i eheĩne'en hap ehehakyera'at wuat'i e'at piat hamo are e. Ma'ato yt eweiky'e kahato i eheĩne'en hap mesuwarotiat pote ma'ato Tupana miky'esat ewywuat hap upiat eweiwanẽtup hawyi pywo pe ti eweipuẽti wyti aru eheĩne'en hap sese ehehakyera'at hap hamuat e Iesui ahepe. 34 Mekewat wãtym me Eheyke'et Eikywyt ut hap e'at pe turan tukupte'en aru typy ok te'eroket ne'i wyti aru getap wiat to'okipy pe e. Mi'i hawyi wẽtup ok yt uwe i ra'yn Tupana tioto hawyi ma'ato wẽtup yt uimohey hat i pote Tupana toiat ra'yn itote e. 35 Mekewat e'at pe turan uhut hap e'at typy haryporia wemi'utok haria tukupte'en irane hawyi wẽtup haryporia yt uwe i wyti aru Tupana tioto hawyi ma'ato wẽtup ok totoiat ra'yn itote yt uimohey hat i pote e. 36 I'ewyte wyti aru typy ihainia ta'atuko tote tukupte'en wẽtup ok wyti aru yt uwe i ra'yn Tupana tioto hawyi ma'ato wẽtup ok totoiat itote mekewat e'at pe e. Yt uimohey hat i wyti aru totoiat e Iesui ahepe. 37 Mi'i hawyi iwyria'in apo'i'atu'e Iesui pe — Uruporekuat i'atu'e aikope aikope aru eriot eut hap e'at pe i'atu'e. Mi'i hawyi toi'atuwesat — Pyno mekewat uhut hap e'at pe put'ok'e hawyi meremo eweikuap uhut hap are. Ta'i karãpe wat'akasa Uruwu ko'i te'erepopy hawyi meremo watikuap i'okpuk takat toĩne'en itote i'atumi'u wo te'eruwa'atunug kahato itote pote e. Ta'i yt niatpo hin i watikuap aikope toĩne'en hap. Mi'i hap ewywuat yt niatpo hin i eweikuap aikope ariot hap e Iesui topotmu'eria pe ahepe.

18

1 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi tehay iã'ãkap wuo — Uiwyria'in e waku ahehay kahato Tupana kape e. Waku yt aipohep hin i ma'ato wahẽtup hẽtup hap pyi e. Tupana yt tum i aimiẽtup hawyi waku wahẽtup i e. Yt naku i ahehay yi kape yt hum i ahepe hawyi e. Pyno ahenoi teran uhehay hã'ãkap wuo aikotã waku wahenoi Tupana kapiat wahẽtup aimiky'esat ko'i hap etiat e. 2 Pyno sa'awy'i so wẽtup tawa piat toĩne'en morekuat esurara akag koro i'atu'e. Mi'i miit topyhu'at morekuat mu'e hat uwe waku uwe yt naku i e hanuat i'atu'e e. Mi'i miit ma'ato ti yt Tupana mohey hin i hat i'ewyte yt toi'atuky'e hin i miit'in i'atu'e so e. 3 I'ewyte hiwu toĩne'en wy mekewat tawa tote i'atu'e. Mi'i ti toto mekewat surara akag kape katupono toiky'esat topowyro hap. Mi'i hawyi topowyro hap tohẽtup mekewat surara akag me — Uipowyro ro e katupono tukupte'en kahato miit'in yt i'atuwese rakaria uima'at kahato rakaria e tope. Pyno wãi'ere ro uhewanĩkaptia pe mimi e so. Mi'i hawyi

eweimohãpyk o i'atuminug sa'ag uhetiat hap e morekuat emiit akag me. 4 — Ma'ato so mekewat morekuat surara akag yt ipowyro teran hin i haype mekewat hiwu i'atu'e. Mi'i pote yt toiwesat i tohẽtup hawyi i'atu'e so. Mi'i hawyi yne e'at pe yne wãtym me toto i hẽtup hẽtup kahato hamo ma'ato yt kat i tutum ipowyro hap i'atu'e so. Mi'i hawyi wẽtup e'at pe — Are pãi e tuwepe mekewat surara akag hawyi so — Yt areken'ẽ i Tupana pupi e. I'ewyte irania'in mupi yt areken'ẽ hin i ma'ato mesuwat hiwu pupi areken'ẽ kahato katupono yt areket kuap i mekewat hiwu tut at ka'ap hẽtup hẽtup hamo pote e. Yt naku i uhete pote atum pãi imiky'esat ewy hawyi yt tut i uhowawi e tuwepe i'atu'e so e. 5 Ta'i uimosero mosero kahato rat mekewat haryporia hiwu tehay wo e so. Mi'i pote atipowyro hawyi yt tut i e so tuwepe. Wuat'i e'at pe tut wuat'i wãtym me tut pote atum imiky'esat ewy hawyi yt tut i e so e Iesui tehay iã'ãkap wuo. 6 — Pyno eiwewanẽtup to mekewat hiwu miẽtup uhehay iã'ãkap kape e. eiwewanẽtup to mekewat surara akag ehay kape e. 7 — Pywo ti rat Tupana yt mekewat surara akag sa'ag ewy hin i katupono Tupana tiky'e kahato temiit'in yne hawyi tutunug neran yne aimiẽtup towawiat hap are e. Pywo ti rat toiky'esat kahato ahẽtup hẽtup kahato hap sio ihot'ok puo sio wãtym muo hap e. Ta'i waku wahẽtup tope at ka'ap yt aipohep hin hẽtup hẽtup hap etepyi e. Ta'i meremo Tupana timohãpyk aru irania'in minug sa'ag ahetiat ko'i wahẽtup hawyi e temiit'in me. 8 Ta'i areĩne'en Eheyke'et Uito mi'i pote uhut hap e'at turan ati'atu'apiheg kahato irania'in minug sa'ag uimohey haria etiat e. Ta'i uimohey sese haria ihay kahato rakaria Tupana mohey hawuo are e. Mi'i ewywuat Ui'ywot mohey haria ati'atukat kahato e. Uhut hap e'at pe mi'iria ewywuat ati'atukat kahato sio toĩ sio yt hap e. Are pãi yt atikuap i te sio tukupte'en aru Tupana wywo ihay rakaria uimohey sese haria mekewat uhut hap e'at pe hap yt atikuap i te e Iesui temiit'in me ahepe.

IRUKA 16.15 PIAT EWY

9 Mi'i hawyi wẽtup sehay iã'ãkap wuo Iesui henoi miit'in me katupono tukupte'en itote — Uruto po'og wakuaria torania kai e haria yt irania'in atuky'e hin i haria. 10 Mi'i haria pe Iesui henoi — Sa'awy'i so typy ihainia'in tuwat ra'yn Tupana mõtypot hap yat kape ta'atuehay Tupana wywuat hamo e. Wẽtup ok Tupana ehay moherep hat mi'i — Po'og uito irania'in kai e tuwepe hat e. Mi'i hawyi so wẽtup ok yt naku i kahato rakat katupono ipotpap ahewanĩkaptia porekuat emiit no ahekare'en porera'at hamuat wuat'i mu'ap upi hanuat mi'i e. 11 Mi'i hawyi so mekewat — Uito waku kahato rakat e hat put'ok'e Tupana mõtypot hawe hawyi teke aikope pa'i yn teke hawe pya kahato pyi irania'in yt naku i nug haria kai hawyi ihay se hap ewy Tupana kape — Waku sese kahato atunug e so uito po'og waku irania'in kai e so tuwepe tuwanẽtup hawe e. Arehum ewawi uiwaku hap upi e so. Uito yt irania'in ewy hin i i'atuminug sa'ag hap ete e so. Uito waku kahato nug hat yn e so. Are pãi e uito ti yt miit'in ma'at hat ewy hin i e. Uito yt areĩne'en i wuat'i haryporia wywo ehat i e. Waku kahato uito pãi e so. Tupana e so toĩne'en mesuwe e'yat pe wẽtup ok miit yt naku i sese nug hat e so. Mi'i miit ahewanĩkaptia esurara'in powyro hat hawyi ahekare'en toiporera'at ahewanĩkaptia porekuat ekat no e so. Yt karãpe i ati'aparap mi'i miit ewywuat e so tuwepe Tupana mõtypot yat pe e. 12 Ta'i waku kahato atunug yne ete e. Pywo ti rat typy e'at 7 e'at turan yt kat i hin i atu'u mi'u emõtypot hamuat haype e so. Waku kahato atunug katupono uhegyi'at kahato katupono uiko kaipyi uhekat kaipyi atimõ'ẽ 10 kaipyi wẽtup aterut ewawi Tupana hawyi 9 yn atioto ui'yat kape e. Iwato kahato ati'atumõ'ẽ uihũria kaipyi wẽtup 10 kaipyi atum e so Tupana pe e ma'ato mi'i tã to'e Tupana pe wuat'i miit'in tikuap tehay hamuat hap toiky'esat e. 13 Mi'i hawyi mekewat yt naku i nug hat mekewat wanĩkaptia powyro hat wuat'i ekare'en pyhyp hat pya kahato irania'in waku nug haria kai toĩne'en oken'ypy ete. Yt teha'at hin i atipy kape Tupana ewawi tehay hamo ma'ato yi kape yn tehe'at hawyi tuwe'ahyk ahyk tuwemõti Tupana wywo tehay hamuat haype. — Yt ui'apiheg nei'o uiminug sa'ag upi e. Atikuap ta'yn uito yt naku i kahato rakano areĩne'en wen ma'ato uhehakyera'at En hap atiky'esat e Tupana pe paato'e haype e so e Iesui. 14 Pywo pe are'e ehepe mekewat paa'e tominug sa'ag ko'i ete mekewat — Atoiat teran uiminug yt naku i e hat yn ta'aipok to'yat kape waku pe Tupana wanẽtup hawe are katupono Tupana tiwaure yne iminug sa'ag ko'i pote ma'ato mekewat — Uito po'og po'og irania'in kai e hat ete Tupana yt tiwaure kuap i iminug yt naku i ko'i hap kai katupono — Uito yt atunug i yt naku i e hat toĩne'en mote e. Mi'i hat ewywuat kahato eweikupte'en katupono — Uruto po'og waku torania kai e haria eweikupte'en e Iesui tewanĩkaptia pe itotiaria pe. Pywo ti rat are'e ehepe uwe uwe tuwemowato topy'a pe tuwanẽtup hawe — Uito po'og waku irania'in kai e hap wywo mi'i hat wy ti aru Tupana mimohit kahato rakano topyhu'at wuat'i e'at pe wen uwe uwe paa'e topy'a pe tuwanẽtup hawe tominug sa'ag hawyi — Uhehakyera'at Tupana pe to'e hat mi'i hat toĩne'en Tupana mimõtypot no toĩne'en wuat'i e'at pe are e Iesui wuat'i miit'in me.

MATEU 19.13-25 MAKU 10.13-16 PIAT EWY

15 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe miit'in terut ta'atumẽpyt'in Iesui ewawi katupono ta'atuky-
'esat kahato ta'atumẽpyt'in poityro hap Iesui po kaipywiat hap. Ta'atuky'esat i'atuewaku
Iesui piat hap. Mi'i hawyi tõ'ẽ howawi wen ma'ato Iesui emiit'in wãi'i'atu'e hirakaria erut
haria pe. 16 Ma'ato Iesui ihay pirik temiit'in me — Kat poteĩ ewei'atupyhyp hirakaria
uhowawi haria e. Wãi nei'o are e katupono ati'atuky'esat kahato hirakaria uhowawiat hap
e. Yt ewei'atupyhyp tei'o hirakaria i'atuepap uhowawiat hap upi are e topy'ahak hap wywo
temiit'in me. Yt ewei'atupyhyp tei'o hirakaria katupono hirakaria timohey kahato Tupana
are e. Ta'i hirakaria tuwehyt'ok teran kahato Tupana etama pe e. Tupana mohey kahato
haria kahato ti hirakaria mi'i pote ti aru mi'iria ewywuat rakaria yn wyti aru tukupte'en
Tupana etama pe e. Mesuwe karãpe Tupana topyhu'at Wuat'i Miit'in Porekuat no hap e'at
pe turan mi'iria pe — Atum aru uhetama sese ehepe e. Atum aru mesuwat yi yne hirakaria
ewywuat uimohey haria pe e Tupana e. 17 — Pywo pe ti eweiwat teran aikope Tupana
toĩne'en morekuat no hap kape pote hirakaria tiky'esat tuwehyt'ok hap ewy o eweiwat o are
e. Ma'ato yt pote yt eweiwat kuap i e. Eweiwat ro Tupana mohey kahato hawuo hirakaria
imohey kahato haria ewywuat pote ti aru put'ok'ewei'e aikope Tupana toĩne'en hap tote e
Iesui topotmu'eria pe ta'atupyhyp hirakaria howawi turan.

MATEU 19.16-30 MAKU 10.17-31 PIAT EWY

18 Mi'i hawyi wẽtup ok Iuteuria ywania akag hekat kahato rakat apo'e Iesui pe — Uimu'e
hat e waku kahato En e. Pyno uimu'e ro kat som waku atunug uheĩne'en wuat'i e'at piat
hap kyi'at hamo e. Atiky'esat kahato areĩne'en Tupana wywo wuat'i e'at pe e. Pyno kat
som waku atunug mi'i hap puẽti hamo apo'e Iesui pe. — Waku sese kahato en e Iesui pe.
19 Mi'i hawyi Iesui to'e — Kat poteĩ — Waku sese kahato En ere'e uhepiat pe e. Tupana
yn ni waku sese hap watikuap e. Uito apo areĩne'en Tupana wo ewanẽtup hawe e. 20 Pyno
etikuap apo Tupana piat ainãpin hap ko'i e. Etikuap aikotã Tupana ainãpin Musei miwan
miat apo. Mio tã e — Yt naku i wẽtup ok wywo wẽtup ok wywo ehary'i e'aito e miwan me
e. Yt naku i eti'auka miit e miwan me e. Yt naku i sero'ok'ere e miwan me e. yt naku i eso
e. Etimõtypot ro e'ywot ety e miwan me e. Mio tã e hap ko'i etikuap apo'e mekewat hekat
rakat pe mekewat miit akag me. 21 Mi'i hawyi toiwesat — Ta'i ati'atukuap yne mekewat
Tupana piat ainãpin hap ko'i mehĩ e. Ta'i uihire pyi te ti atunug yne yne mio tã e hap ko'i e
Iesui pe. 22 Mi'i hawyi Iesui to'e tope — Waku mehĩ wen ma'ato wẽtup mo yt etunug i te e.
Mi'i hap etunug hawyi waku pe ereĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. Pyno ereto ro e'yat kape
hawyi ekat iwato kahato hap eti'atumõ'ẽ yne yt hekat i rakaria pe miit'in haky'e'i rakaria
pe satek takaria pe e. Eti'atumõ'ẽ yne hawyi waku era'aipok uhowawi uhemiit no uhupiat
eto hamo e Iesui mekewat miit'in akag me mekewat hekat kahato rakat pe. Mio tã etunug
pote etipuẽti ekare'en sese wuat'i e'at piat mesuwe karãpe Tupana toĩne'en mesuwe wuat'i
porekuat nuat hap e'at pe e Iesui mekewat hekat kahato rakat pe. 23 Ma'ato mio tã e Iesui
hawyi mekewat miit yi kape yn teha'at hawyi paa'e kahato katupono iwat hekare'en iwato
kahato hap toi'atuky'e kahato pote yt toimõ'ẽ teran i tekat sem hatek takaria pe yt hekat i
rakaria pe pote. 24 Mi'i hawyi Iesui teha'at kahato mekewat hekat ky'e kahato hat ewawi
hawyi toikuap ta'yn paa'e kahato hap hawyi toiky'e kahato hawyi to'e itotiaria pe — Are
pãi e niatpo kahato ti rat wekare'en ky'e kahato haria tuwehyt'ok aikope Tupana toĩne'en
Morekuat no hawe are e Iesui. 25 Ta'i niatpo kahato yt hegyi'at i rakat teke atipy pe e. Niatpo
kahato wateke atipy pe ahekat iwato wywo e. Niatpo kahato aikotã aihũ iwato kahato rakat
mekewat Kameru e hap het rakat teke awi ehapo ka'a puo ma'ato sakpo niatpo sese ewy
wekat iwato kahato ky'e kahato rakaria teke atipy pe e. Niatpo aihũ Kameru iwato kahato
rakat teke awi ehapo sakpo po'og po'og niatpo tuwehyt'ok Tupana etama pe — Uhekat ti
uhetupana wo toĩne'en e hat e Iesui. 26 Mio tã to'e hawyi wanẽtup haria itotiaria te'ero'e tope
— Pyno yt uwe i teke kuap atipy pe hekat rakat i'atu'e to'ope. 27 Ma'ato Iesui to'e — Pywo
miit'in yt uwe i teke kuap atipy pe e. Tupana yn tiehakyera'at kuap miit'in e. Pywo pe ti rat
miit'in yt tikyi'at kuap i ereke hap atipy pe e. Ma'ato Tupana yn miit'in ehakyera'at kuap e.
Yt kat i niatpo Tupana wanẽtup hawe e. Miit'in yt minug kuap ko'i i yt niatpo hin i Tupana
pe e. Tupana tiehakyera'at kuap miit'in hekat rakaria pytkai e. 28 Mi'i hawyi Peteru to'e
— Urumu'e hat uruto ti urui'atoiat ra'yn uru'yat ko'i urue'yara uruekat uruepotpap uruko
eupiat tuwat hamo ehay moherep hamo e. 29 — Pywo kahato ti e'e hap Peteru e. Woro-
ho'okuap kahato eipe e. Atikuap aikotã sa'awy'i eweitoiat yne uhupiat tuwat hamo hap e.
Waku kahato ti rat eipe e. Pywo ti rat uwe uwe eipe ewy uiky'e po'og po'og to'yat kai toty
kai tehary'i kai toywyt'in kai tomẽpyt'in kai topotpap kai hawyi toto uhehay Tupana piat
Aiporekuat nuat e hap moherep hamo mi'i hat eipe ewywuaria wyti aru waku pe tukup-
te'en wuat'i e'at pe atipy pe e Iesui Peteru pe ahepe. 30 Kat ko'i kat ko'i eweitoiat uhehay
sytpok hamo wuat'i ywania enoi hamuat mi'i ko'i eimi'atoiat ko'i atum aru ehowawi i ra'yn
mesuwe ma'ato po'og po'og atum eimi'atoiat sa'awy'iwuat ko'i kai e. Ta'i eimi'atoiat ko'i

saipepiat uimiium ko'i po'og po'og iwato po'og ikahu atum ehepe eweiwat uhupi hawyi i'ewyte eheĩne'en hap Tupana wywo wuat'i e'at piat hap ikahu kahato hap atum ehepe e Iesui ahepe topotpo'ororia pe.

MATEU 20.17-19 MAKU 10.32-34 PIAT EWY

31 Mi'i hawyi temiit'in Iesui terepo'ok miit'in typy'i rakaria tokpyi enoi tepiat hamo. — Uhekatuwyria watuwat mesup tawa wato Ierusarẽi kape e. Itote ti aru ui'auka irane aikotã sa'awy'itewuat Tupana ehay moherep haria miwan miat e hap ewywuat wyti ta'atunug sa'ag yne uhete Eheyke'et ete e. 32 Itote ahewanīkaptia ywania esurara'in po pe ra'yn uipag ui'auka hamo itote irane e Iesui. Yt naku i ta'atunug uhete e. Mi'iria te'eruweuka'i kahato uhete ta'atumikyry'i uhete hawyi kuitu kuitu'i'atu'e uipiit ete uimohit haype irane itote e. Uito Wuat'i Miit'in Eyke'et pytkai uipun aru itote are e. Yt uimõtypot hin i itote e. 33 Uipak pak kahato itote hawyi aru ui'auka sa'ag ne'i aru ma'ato mi'i pytkai mye'ym e'at hawyi arẽtem aru uiku'uro sese hap pyi e. Gu'uro pyi ara'aipok ehowawi i ra'yn. Ui'asyp pytkai arẽtem i ra'yn aru ui'asyp hap kaipyi e. 34 Tuwetiat tohenoi ma'ato hemiit'in yt ikuap hin i imienoi ko'i yt hot'ok'e i pote yt ta'atukuap kuap i i'e hap pote.

MAKU 10.46-52 PIAT EWY

35 Mi'i hawyi Iesui toto temiit'in wywo tawa wato Ierusarẽi kape. Mi'i hawyi put'ok'iatu'e tawa Ieriko ete. Mi'i tote toĩne'en apyk pe mu'ap ẽpeke ete yt iha pytig i rakat mu'ap tote. Itote pyi tohẽtup kahato miit'in miium ko'i teko ewy. 36 Miit'in typy'i rakaria õ'ẽ hap toikuap hawyi tohẽtup ta'yn — Kat hamo som miit'in typy'i rakaria tõ'ẽ e apo'e mu'ap upiaria pe yt iha pytig i hat. 37 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Ta'i Mekewat Miit tawa Nasare kaipywiat wyti tut meikowo mekewat Iesui e hap het rakat i'atu'e ta'atuhenoi yt iha rakat i pe. 38 Mi'i hawyi mekewat yt iha rakat i tikuap hawyi tuwẽpowat Iesui kape tehay pirik wo — Uipowyro ro uipowyro ro Morekuat Tawi Emiariru uhehakyera'at ro En e. 39 Ma'ato irania'in mu'ap upiaria — Wãi nei'o i'atu'e. Yt naku i ehay pirik hap i'atu'e. Epo'inik to i'atu'e wen ma'ato po'og ne'i tuwẽpowat haty wo kahato hamo — Morekuat Tawi Emiariru uhehakyera'at En e. 40 Mi'i hawyi Iesui topyhu'at itote mu'ap tote hawyi to'e — Eweterut ro uhowawi iwẽpap'i kahato hat e mu'ap upiaria pe. Mi'i hawyi ta'atuerut mekewat sẽtup'e hat. 41 Put'ok'e Iesui yatype hawyi apo'e Iesui — Kat e hap etiky'esat uipo pyi mehĩ apo'e tope. Mio tã e pote — Mehĩ e uimoehapytig i hap epiat hap atiky'esat kahato pãi e Iesui pe. 42 — Pyno waku ra'yn emiky'esat ewy atunug e Iesui. Pyno waku ra'yn ereĩne'en e. Mesup ta'yn atum epe emiẽtup ewywuat e. Era'akasa ro are katupono uimohey kahato hap emoehãite hap topyhu'at e Iesui yt iha i rakat pe. 43 Mio tã to'e Iesui hawyi meremo iha i ra'yn meremo waku i ra'yn iha ete ihapytig hap waku hap wywo toĩne'en kahato. Ta'akasa kuap i ra'yn hawyi — Waku kahato En Tupana waku kahato En katupono waku i ra'yn uheha e itote tehay se kahato hap ewy tuwehum kahato Tupana kape. Mi'i hawyi mu'ap upi toto ra'yn Iesui upi tawa Ieriko kape iwepit kahato hap wywo toto — Waku kahato En waku kahato En yn to'e Tupana pe itote. I'ewyte irania'in Iesui minug wakuat kapiat akasa haria te'eruwehum yn kahato Tupana ete itote mu'ap upi Iesui toto tawa Ieriko kape turan.

19

1 Mi'i hawyi Iesui teke ra'yn tawa Ieriko pe. Mi'i hawyi tawa Ieriko sakpo toto mekewat tawa pu'ap upi tuwat. 2 Mi'i tawa pe toĩne'en hekat kahato rakat Sakeu e hap het rakat itotiat. Mi'i miit ri yt naku i kahato rakat toĩne'en irania'in wanẽtup hawe katupono ipotpap Iuteu ywnia wanīkaptia esurara'in powyro to'ywania ekare'en pyhyp hamo. Toikat kahato miit'in kaipyi i'atuekat pat'ok hap wanīkaptia porekuat sa'up mo. Wanīkaptia porekuat powyro kahato rakano toĩne'en mote tuwemowato kahato tekare'en ete tawa Ieriko tote. 3 Mi'i hawyi Sakeu ta'akasa teran kahato Iesui kape ma'ato yt itypore i sese rakat pote yt ta'akasa kuap i miit'in tok piat sakpo Iesui kape. 4 Mi'i pote pun'e irania'in e'yianme wẽtup aria'yp mu'ap upiat kape hawyi meremo ta'am haga tote ywaipe pyi teha'at kahato Iesui ewawi ta'akasa teran haype. 5 Put'ok'e Iesui aria'yp ypyke hawyi teha'at kahato ywaiti hawyi to'e — Uhyt Sakeu e era'apyk to uhowawi uhyt e. Mesuwat e'at pe at areĩne'en neran ewywo e'yat pe mehĩ e. 6 Mi'i hawyi meremo ta'apyk hawyi iwepit hap wywo — Hẽ to uhyt e. Waku kahato ereĩne'en ui'yat pe e Iesui pe. 7 Ma'ato irania'in tikuap Sakeu yat kapiat Iesui to hap hawyi te'ero'e to'ope — Yt naku i Iesui i'atu'e katupono ahewanīkap yat kape toto i'atu'e to'ope yt nakuat i kahato rakat yat kape Iesui toto ra'yn yt Tupana miky'esat ewy i tutunug i'atu'e ta'atupy'ahak hap wywo. 8 Mi'i hawyi Iesui toto mekewat mu'ap pyhyp hat upi mekewat Sakeu e hap het rakat upi i'yat kape. Put'ok'i'atu'e itote hawyi te'erenuk hap upi mekewat Sakeu to'e Iesui pe — Uhyt e ipat'ok uhekat yne ti rat atimõ'ẽ mesup yt hekat i rakaria pe e. Pywo ti rat miit'in ekare'en pyhyp hap ko'i miit'in ma'at hap ko'i atum mesup i'atuepe e katupono atimohãpyk teran yne uiminug sa'ag ko'i uhero'ok hap

ko'i atiporera'aipok teran mesup uimisat ko'i yne mu'ap upiaria po pyi miit'in ekat ko'i e. Wẽtup ok hyt u'i atat uimipohari po'og atum 4 hyt u'i atiporera'aipok tuwewawi atum e. Atupohari hap ko'i yt naku i hap ewy atum yne i ra'yn uimima'at ko'i pe e. Mekewat wẽtup hap ete uimipohari ko'i ete atiporera'aipok 4 hap ewywuat ipakup takat ko'i uimima'at ko'i pe e. Pyno ati'atu'atoiat teran uiminug sa'ag yne hawyi waku yn atunug neran mi'i hawyi e Iesui pe Sakeu. 9 Mi'i hawyi Iesui to'e irania'in me tawa Ieriko piaria pe — Uruto po'og waku irania'in kai e haria eipe e. Mesup ta'yn Tupana miehakyera'at no topyhu'at Mehĩ Sakeu e. Mesup ta'yn ti rat Aha'ase'i Aparãu emiariru sese toĩne'en mehĩ Sakeu katupono mesup ta'yn mehĩ Sakeu waku pe toĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. 10 Mesup ta'yn Tupana miehakyera'at no topyhu'at i'ewyte yne i'yat piaria waku pe toĩne'en e. Mi'i hawyi to'e mehĩ Sakeu pe — Pyno waku pe ra'yn mehĩ e mesup ta'yn Tupana miehakyera'at ereĩne'en wuat'i e'at pe e Iesui mehĩ Sakeu pe. Pywo ti Uito Eheyke'et ariot mesuwat mytyp kape ho'owasat rakaria kat hamo ariot e. Ta'i ho'owasat rakaria ehakyera'at hamo ariot miit'in kat hamo e. Ma'ato — Uruto po'og irania'in kai e haria yt atimowaku kuap i katupono — Uruto waku ra'yn i'atu'e. Mi'i pote yt naku i rakaria wywo uhewyry i'atumu'e Tupana kuap hamo e Iesui tawa Ieriko piaria pe — Uruto po'og irania'in kai e haria pe.

MATEU 25.14-30 PIAT EWY

11 Mi'i hawyi miit'in tuwat tuwat tawa wato Ierusarẽi kape. Mi'i hawyi i'atuehay kahato mu'ap upi — Pywo ti rat Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat tut irane ahewanĩkaptia akit hamo hawyi waku pe watukupte'en i ra'yn aikotã sa'awy'iwuat hap e'at piat hap ewy i'atu'e to'ope mu'ap upi. 12 Mi'i hawyi yt pya i tawa wato Ierusarẽi kai turan Iesui ti'atumu'e mu'ap upiaria tehay iã'ãkap wuo — Sa'awy'i so wẽtup tu'isa waku rakat hekat kahato rakat wuat'i etama piaria mikuap toto ra'yn tetawa kaipyi morekuat koro kape. — Atiky'esat wuat'i tu'isaria akag wo uinug uruetama pe e hap wywo toto e so. 13 Ma'ato toto morekuat koro kapiat hap owakai toi'atukaykay ra'yn toeropat haria akag ko'i 10 ok takaria tuwewawi hawyi so — Areto ra'yn Morekuat koro kape hawyi atiky'esat ui'airo temiit akag wo mesuwat ahetama piaria wuat'i tu'isaria akag wo e so. Pyno areto turan atiky'esat uhekat eipo pe areto turan imowato hamo e so. Pyno atimõ'ẽ uhekat eipo pe hawyi waku areto ma'ato Morekuat koro uinug wuat'i tu'isaria akag wo ahetama piat hawyi tutum uhepe tomiwan uimowato hap hawyi meremo ara'aipok mesuwe hawyi atiky'esat uimiium ehepiat mowato kahato hap e so temiit 10 ok takaria pe. Mi'i hawyi wẽtup ok pe tuereto tutum nu mehit kahato rakat tekat kahato hap hawyi — Pyno areto ra'yn mesup e. Mi'i hawyi areĩne'en morekuat koro yat pe mekewat tama koro pe hawyi mi'i turan ewei'atumowato kahato o uhekat mesuwe e so. Mi'i hawyi iwato toimõ'ẽ i'atuepe nu mehit rakat hawyi toto tetawa pyi. 14 Toto ra'yn tetama pyi turan hawyi so itotiaria tu'isaria te'eruwa'atunug hawyi so meremo tuwat morekuat koro kape wẽtup mu'ap upi po'og meremo tuwat at ka'ap hap ewy. Mi'i hawyi so put'ok'i'atu'e mekewat tu'isa yianmete hawyi so — Morekuat i'atu'e tut wyti aru wẽtup ok miit uruetama pyi yne mikuap takat i'atu'e. Mi'i miit tiky'esat kahato uruetu'isa akag wo uruetama pe wen ma'ato yt uruiky'esat i rat meiẽwat miit uruetu'isaria akag wo i'atu'e so. Yt naku i eti'airo mi'i miit wuat'i tu'isaria akag wo uruetama pe i'atu'e so. 15 Pyno mekewat wuat'i miit'in miky'esat hekat rakat etama puat gupte'en haria yt tiky'e hin i mekewat tu'isa e. Ma'ato mekewat morekuat eporekuat koro rakat tiky'e kahato hawyi — Woronug na'yn en uhemiit'in sem mesuwat yi totiaria porekuat no e tope. Mi'i hawyi ta'aipok ta'yn tetama kape morekuat koro mi'airo wo wuat'i miit'in porekuat no. Mi'i hawyi so itote hawyi toi'atukaykay ra'yn tuwewawi temiit 10 ok takaria teropat haria aikotã i'atupotpap hap moherep hamo aikotã tomiium sa'awyi ta'atumowato hap kuap hamo. 16 Mi'i hawyi sa'awyiwuat put'ok'e hawyi to'e morekuat pakup we — Sa'awyi wẽtup eiam howapy nu mehit rakat hekat kahato rakat etum uhepe e. Koitywy 10 eiam howapy nu mehit rakat hekat kahato hap ewy aterut ewawi Uika'iwat e. 17 Mi'i hawyi mekewat Tu'isa Wato pakup iwepit kahato hawyi toiwesat — Waku kahato etunug uhekat wywo areto hap turan e. Uhemiit kahato en uhyt e so. Waku rakat rasig en e. Pyno ewe'eg kahato uhekat wywo pote mesup woronug en uhemiit koro wo 10 uhetawa pe e temiit wakuat pe. 18 Mi'i hawyi wẽtup ok teke henoi hamo — Pyno sa'awy'i etoiat uipo pe wẽtup eiam nu mehit rakat hekat rakat e. Koitywy 5 eiam howapy atum epe uika'iwat e. 19 Mi'i hawyi morekuat to'e mekewat temiit pe — Waku pyno etunug mehĩ e. Yt uima'at hin i pote mesup atum epe 5 tawa ko'i i'atupo'oro epiat hamo e. Waku ereĩne'en itote i'atuetu'isa akag wo e morekuat pakup temiit wakuat pe. 20 Mi'i hawyi wẽtup i teke towat etiat enoi hamo — Heno uika'iwat meiũ ti emiium ok tã e. Sa'awyiwuat emiium ewywuat atum epe e. Uhesokpe ikahu rakat pe ati'apykok kahato mesuwat emiium hekat rakat e. Koitywy toĩne'en ne yne mesuwat sokpe pe emiium iwato hap ok tã. 21 Pywo areken'ẽ epupi pote waku pe kahato atunug iheg me mekewat nu imehit kahato ko'i e.

Ati'apykok kahato katupono worokuap kahato en uhyt e. Atikuap wy ewe'eg kahato hap kaipyi yt ewat i pytkai eti'atuporera'at ekat ko'i e. I'ewyte yt emikoi i pytkai eho'ohep kuap irania'in ko ko'i hap atikuap e. Ta'i uruikuap kahato en aikotã ereĩne'en iwe'eg kahato epotpap nug hap ete ekat mowato hap ete e. Mi'i pote emiium atisyp yi pe hawyi mesup atum yne i ra'yn epe e. 22 Mi'i hawyi ika'iwat to'e tope topy'ahak popuo — Uhemiit sa'ag kahato wo ereĩne'en pãi are e. Yt naku i kahato etunug uhekat wywo e. Uipy'ahak hap etikuap pytkai uhekat yt eti'atumowato hin i e. Yt uiat i pytkai atiporera'at ere'e uhepe. I'ewyte yt uimikoi pytkai i aho'ohep ta'yn ere'e uhepe. 23 Pyno ereken'ẽ uipupi hawyi kat pote kahu uhekat kahato hap yt etimowato i en wẽtup ok potpap nug hap kai e. Kat pote yt etipuru i wẽtup ok pe uhekat mowato hamo e temiit iperup takat pe. 24 Mi'i hawyi morekuat pakup to'e tesurara'in me — Eweitat ro meiũwat uhekat uhemiit yt iwe'eg i rakat po pyi hawyi ewetum no ipo piat uimiium uhemiit wakuat pe hekat po'og mowato hamo e. 25 Mi'i hawyi hesurara'in te'ero'e morekuat pakup we — Uruka'iwat i'atu'e iwato kahato ra'yn ipo pe toĩne'en 10 eiam howapy ra'yn toĩne'en na'yn ipo pe kat pote pyno etum mo'og tope i'atu'e. 26 Mi'i hawyi morekuat pakup to'e tesurara'in me — Pywo pe ti uhekat mowato hat pe po'og po'og atum aru sa'awy'iwuat kai e. Ma'ato yt iwe'eg i rakat pe uhekat mohit hat pe mio tã are — Sa'awy'iwuat iwato kahato atum epe ma'ato mesup yt kat i po'og atum epe e. Mi'i hawyi mekewat kurin epo piat ewanuat tuweityk ta'yn hawyi yt kat i topyhu'at epo pe aru e morekuat pakup temiit yt iwe'eg i rakat pe tekat tomiium yt imowato i hat pe. 27 Mi'i hawyi meimuẽwat sa'awy'iwuaria morekuat pakup wanĩkaptia — Yt uruiky'esat i mi'i miit uruporekuat nuat e haria toi'atupo'oro tesurara'in herepo'ok tewawiat hamo. Ta'atuerut hawyi mio tã e i'atuepe — Pyno sa'aw'i yt uiky'esat hin i uito eiporekuat no e. Mi'i hawyi ehehay sa'ag kahato uhetiat hap atikuap ta'yn e. Yt naku i kahato eipe uiwanẽtup hawe e. Mi'i hawyi to'e tesurara'in me — Meremo meiũpe ra'yn uhowakai te ewei'atu'uka ro mi'iria e so mekewat morekuat pakup itote e Iesui tehay iã'ãkap wuo. Tuwepiat ihay tehay pun haria pe — Yt naku i Iesui Aika'iwat no e haria pe.

MATEU 21.1-11 MAKU 11.1-11 IUWÃU 12.12-19 PIAT EWY

28 Mio tã e tohenoi hawyi Iesui toto i ra'yn mu'ap upi mekewat tawa wato Ierusarẽi kape temiit'in sem e'yianmete toto. 29 Put'ok'e mekewat mikoi ypia pe mekewat Uriweira ypia ko'i e'yity'ok totiat mekewat yi yt pya i tawa hit Pewake kai tawa hit Petania kai hawyi Iesui henoi typy ok temiit'in me. 30 Mio tã to'e — Eweiwat ro meiẽwat tawa hit kape hawyi put'ok'ewei'e itote hawyi eiwehyt'ok tawa hit pe turan aru i'atuhũ hit Iumenta mẽpyt eweipuẽti itote e. Mi'i i'atuhũ atiky'esat mesuwe katupono i'ok pe tote uhewyry teran tawa wato Ierusarẽi kape e. Ma'ato yt uwe i te hewyry mekewat i'atuhũ hit okpe tote are e. Pyno ewei'asaitypok i'atuhũ hawyi meikowo eweterut uhowawi uihũ wo e. 31 Itotiaria tikuap teran aru kan hamo i'atuhũ asaity eweipok e pote waku ewei'atuwesat mi'iria — Ta'i Aika'iwat Iesui tiky'esat wyti eihũ waku ewei'e apo'e haria pe e Iesui temiit'in typy ok takaria pe. 32 Tuwat ra'yn meimuẽwat tawa hit kape hawyi Iesui to'e hap ewywuat kahato ta'atupuẽti put'okta'atu'e itote hawyi. 33 I'atuhũ ta'atu'asaitypok turan put'ok'i'atu'e mekewat hũ ka'iwaria hawyi — Kan hamoĩ uruhũ ewei'asaitypok hamuat apota'atu'e. 34 Mi'i hawyi Iesui emiit'in i'atuwesat — Aika'iwat Iesui tiky'esat kahato ti eihũ i'atu'e Iesui mipo'ororia. 35 Mi'i hawyi — Pyno waku eweitioto ro i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atu'eroto Iumentu hit Iesui kape. Puk'ok'i'atu'e Iesui kape hawyi ta'atuporokpun na'yn ta'atuesokpe ko'i mekewat hũ okpe tote hawyi ta'atumo'apyk ta'yn Iesui ihũ hit okpe tote. 36 Mi'i hawyi mu'ap upiaria tiporokpun ta'atuesokpe mu'ap tote Iesui to hap owakai ipu'ap ikahu rakat nug hamo morekuat ewywuat mu'ap nug hamo imõtypot haype ta'atunug. 37 Mi'i hawyi Iesui ipot'apyk mekewat yity'ok Uriweira ypia piat kaipyi tawa wato Ierusarẽi kape hawyi toto mekewat mu'ap miit'in minug upi toto tohũ hit tote apyk pe ipot'apyk. 38 Yt pya hin i tawa wato Ierusarẽi kai turan typy'i rakaria hupiaria sem — Waku kahato En Tupana i'atu'e. Waku kahato Emi'airo Uruporekuat nuat i'atu'e ta'atuehay pirik wo. Meiũwat Miit timoherep kahato Tupana esaika hap yt uwe mesuwarotiat minug ewy i tutunug uruehamo i'atu'e kahato itote. En Tupana Mipo'oro sese i'atu'e katupono uruta'akasa ra'yn eminug ko'i Emipo'oro mimoherep ko'i i'atu'e i'atuwepit kahato haype. Mi'i pote urutuwehum kahato ewawi Tupana i'atu'e. 39 Mi'i ta'atunug kahato itote hawyi wo'omu'e haria itotiaria te'ero'e Iesui pe — Wo'omu'e hat i'atu'e eti'atumopo'inik to epotmu'eria i'atu'e. 40 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Pyno mi'iria i'atupo'inik uimõtypot hap ete pote meremo aru mesuwat nu ko'i mu'ap upiat te'eruwẽpowat uimõtypot hap — Tut ri tut ri Tupana Mipo'oro Wuat'i Ywania Ehakyera'at Hanuat i'atu'e aru nu ko'i are e Iesui tewanĩkaptia pe. 41 Mi'i hawyi porap put'ok'e Ierusarẽi me hawyi Iesui teha'at tawa wato kape hawyi tuwak popuo to'e — Ierusarẽi miaria Ierusarẽi miaria ariot ra'yn ma'ato yt uikuap i eiperia e. 42 Mesup ta'yn aterut teran ehowawi wuat'i e'at piat eimowepit hap

wen ma'ato yt heremo i pote yt eweikat i uimierut e tuwak popuo. Ta'i Tupana uipo'oro ehehakyera'at hamo hawyi eiwo'owese hap wywo eweikupte'en e ma'ato yt eweiky'esat i pote mi'i hawyi uimienoi eiwo'owese hap etiat yt heremo i ra'yn toĩne'en e. Mig'i wo ra'yn toĩne'en yt eweiky'esat i hawyi e. 43 Uimohey hap pun haria eipe pote ti aru ehewanīkaptia esurara'in sem tõ'ẽ tõ'ẽ kahato irane eimoma hamo are e. Put'okta'atu'e ehetawa wato ete hawyi yne mu'ap ta'atupyhyp ehetawa kapiat e. Mi'i hawyi eimi'u yt kat i toĩne'en aru e. Mi'i hawyi yt eiwenõ'ẽ kuap i ehetawa pyi. 44 — Mi'i hawyi ehetawa wato pe tuwehyt'ok kahato ehewanīkaptia surara'in sem wẽtup ywania eiwu'uka hamuat eimoma yne hamuat aru e. Ta'atu'atu'uka torania ehetawa piaria mekewat e'at pe aru e. I'ewyte ehetawa piaria topap topap yne e. Ei'yat ko'i ta'atupuruk yne wyti aru e. Yt wẽtup i nu ehetawa piat tukupte'en aru ei'yat nug hap katupono itote ta'atupugha yi kape yne ei'yat ko'i e. Hewo hewo yne nu wato ko'i yi kape aru are e. Pywo ti rat eimoma hap yn topyhu'at aru e. Tupana mi'apiheg ko'i eweipyhu'at aru kat pote Tupana Mipo'oro Ehehakyera'at hanuat mohey hap pun haria eipe pote e Iesui tuwak popuo ma'ato eipe ti yt eweikuap i Tupana heĩne'en eipy'asetpiat hap e tuwak popuo tetawa Ierusarẽi piaria pe.

MATEU 21.12-17 MAKU 11.15-19 PIAT EWY

45 Mi'i hawyi Iesui teke ra'yn tawa Ierusarẽi me hawyi Tupana mõtypot yat koro pe teke hawyi toi'atusopo kahato kare'en weneru weneru'i haria itote. 46 Mi'i hawyi to'e wuat'i weneru haria pe — Wãi nei'o e yt ewetunug ne Tupana mõtypot yat kat weneru kat weneru hap netap e. Sa'awy'i mio tã e Tupana tehay moherep haria miwan me — Ui'yat yi tote atiky'esat wuat'i ywania uhowawiat uiwywuat i'atuehay hamuat hap atiky'esat ui'yat e Tupana sa'awy'i Isaia miwan 56.7 pe. Ma'ato eipe ti sero'ok'e haria yat no ewetunug na'yn e Iesui wuat'i kat weneru haria pe. 47 Mi'i hawyi mekewat e'at ko'i turan wuat'i e'at pe turan Iesui ti'atumu'e miit'in Tupana mõtypot yat koro piaria. Ma'ato pa'i akagnia miwan enoi haria i'ewyte tawa piaria akagnia i'auka teran kahato haype itote. 48 Mi'i hawyi hewanīkaptia ti'atukat kahato aikotã waku Iesui auka hap ma'ato yne itotiaria i'atupap kahato Iesui ehay upi pote yt ta'atupuẽti i mu'ap i'auka hamuat.

20

MATEU 21.23-27 MAKU 11.27-33 PIAT EWY

1 Wẽtup e'at pe Iesui toĩne'en Tupana mõtypot yat pe turan toi'atumu'e kahato itotiaria tehay wakuat Tupana etiat. Mi'i turan put'ok'i'atu'e howawi pa'i akag ko'i miwan ehay enoi haria wywo i'ewyte nagnia akag ko'i wywo. 2 Mi'i hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — kat pote ti rat eti'atusytpok miit'in ga'atpo Tupana mõtypot yat pyi i'atu'e. Yt naku i mi'i tã etunug yt uruehay upi i i'atu'e. Pyno uwe kahu epo'oro hat mi'i tã nug hamuat i'atu'e sio morekuaria sio ewepyi mi'i sa'ag hap etunug i'atu'e. 3 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Pyno ahenoi aru ehepe uwe uipo'oro Tupana mõtypot yat apykok hamo ma'ato sa'awy'i atiky'esat uiwesat hap ehepiat e. 4 Pyno uiwesat ro — Uwe sese ahet'ok hat Iuwãu po'oro hat apo toĩne'en sio Tupana tipo'oro Iuwãu sio miit'in tipo'oro ahet'ok hap nug hamo apo'are e. Uiwesat ro mi'i hawyi woroho'owesat wy uwe uipo'oro Tupana mõtypot yat hywytip hamo e tewanī-kaptia pe. 5 Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Aikotã som waku watiwesat Iesui katupono i'atu kahato mesuwe ahet'ok hat Iuwãu mõtypot kahato rakaria i'atu'e to'ope. Pyno — Tupana ipo'oro hat wato'e pote apo'e irane ahepe Iesui — Kat poteĩ pyno yt eweimohey i te urumi-mohey Iuwãu to'e aru ahepe i'atu'e to'ope. 6 Ma'ato — Tuwepyi tuwepo'oro Iuwãu wato'e mesuwe pote mesuwat irania'in sem Iuwãu ky'e haria meremo ai'auka wyti aru ta'atupy-'ahak popuo i'atu'e. Katupono mi'iria — Tupana ehay moherep hat koro Iuwãu i'atu'e katu-pono ta'atumohey kahato te imienoi i'atu'e to'ope. 7 Mio tã i'atu'e to'ope hawyi ta'atuwesat ra'yn Iesui apo'e hap — Yt uruikuap i kahato te uwe sese Iuwãu po'oro hat i'atu'e. Uwe ehay pyi Iuwãu tut miit'in set'ok hamo hap yt uruikuap kahato i te i'atu'e. 8 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Are pãi kat pote yt uiwesat i e. Pyno yt uiwesat i pote uito eipe ewywuat yt woroho'owesat i rat uwe hay upi ati'atusytpok mesuwepyi Tupana mõtypot yat piat yt naku i nug haria e Iesui pa'i kororia pe miwan ehay moherep haria pe nagnia akagnia pe. Mi'i hawyi yt kat i to'e i'atuepe Tupana Mipo'oro Iesui.

MATEU 21.33-46 MAKU 12.1-12 PIAT EWY

9 Mi'i hawyi hã'ãkap wuo Iesui henoi Tupana mõtypot yat koro piaria pe tewanīkaptia pe — Wẽtup e'at pe so wẽtup yi wato ka'iwat warana koi hat ti'atukoi kahato tewarana ypia koro yi wato hap ok tã toikoi. Waku ra'yn hawyi so toipuru tewarana ypia to'ywania pe hawyi to'e — Waku eti'atu'apykok uhe'yi e hawyi eweium no uhepe sa'up wuat'i ewaty pe warana eweiweneru hawyi e warana ypia ka'iwat hawyi toto ra'yn pya wẽtup tama kape hawyi toĩne'en mot'i itote e. 10 Meiũran mekewat warana ypia haat ra'yn hawyi mekewat warana ypia ka'iwat tipo'oro temiit pya pyi mekewat warana ypia apykok haria

pe towanuat warana sat hamo ho'ohep hap kaipyi. Ma'ato hemiit'in warana ypia apykok haria yt i'atuwese hin i hawyi yt ho'oium i haype hawyi imipo'ororia pe ta'atuehay sa'ag hawyi ta'atupokpok hawyi ta'atupo'oro i ra'yn yt kat i hin i i'atupo pe wywo e. 11 Mi'i hawyi warana ypia ka'iwat wẽtup ok i ra'yn toipo'oro ra'yn towarana ypia piat ipotpap takaria kape warana ko'i towanuat sa'up sat hamo i'atumipo'oksu'at hamo ma'ato i'ewyte yt kat i ta'atuha'upium tope ma'ato yt i'atuwese hin i imipo'oro ete hawyi ta'atupokpok imipo'ororia sa'awy'iwuaria ewy hawyi ta'atuporera'aipok yt kat i wywo i e. 12 Mi'i hawyi wẽtup ok temiit warana ypia ka'iwat tipo'oro i ra'yn ma'ato mi'i miit mi'i hare ta'atu'ahyk ahyk hawyi ta'atupun na'yn warana ypia pyi e. 13 Mi'i hawyi warana ypia ka'iwat tuwanẽtup — Aikotã waku atunug uimipo'ororia pun haria ete e tuwepe hawyi to'e tuwepe — Pyno atikuap ta'yn aikotã waku atunug e tuwepe ta'i Uha'yru sese uimiky'e kahato atipo'oro hawyi ti aru ta'atumõtypot mi'i miit uimipo'oro katupono Uha'yru sese mi'i uimipo'oro pote e tuwanẽtup hawe. 14 Mi'i hawyi toipo'oro ra'yn wen ma'ato tewarana ypia apykok haria te'era'akasa hawyi te'ero'e to'ope — To'iro waku wati'auka mesuwat yi warana ypia koro ka'iwat sa'yru i'atu'e to'ope. Ta'i pãi wati'auka ha'yru hawyi ti aru ha'yru ywot iku'uro hawyi yt kat i ipowat'yp hawyi mesuwat yi yne aiwanuat tukupte'en hawyi hekat rakaria wo watoĩne'en i'atu'e sa'ag. Pyno to'iro warana ypia koro ka'iwat pakup auka hamo hawyi iku'uro hawyi yne i'ywot ekat sem topyhu'at aipo pe ra'yn i'atu'e te'ero'e to'ope. 15 Mi'i hawyi ta'atusat ha'yru hawyi ta'atupugha sa'ag ipiit i'ywot mikoi ypia pyi hawyi itote ta'atu'auka sa'ag ne'i ha'yru e Iesui hã'ãkap wuo tuwepiat ihay tewanĩkaptia pe. Mi'i hawyi Iesui apo'e i'atuepe — Uiwesat ro kat pyno aru kat pyno aru ha'yru ywot tunug aru tomikoi ypia apykok haria sa'ag ete e. 16 Mi'i hawyi yt iwesat i. Mi'i pote Iesui to'e to'auka teran haria pe — Pyno ahenoi ehepe kat som tutunug mekewat Morekuat akag tosa'yru auka haria ete e ta'i meremo tut tesurara'in sem wywo hawyi toi'atu'uka kahato Tosa'yru auka haria hawyi tutum aru tewarana ypia e'yi wato wẽtup ywania po pe ra'yn hawyi toipag te'yi wato tomikoi warana ypia koro wẽtup ywania po pe i'apykok hamo e Iesui to'ywania pe tehay pun haria pe. Mi'i hawyi itotiaria tikuap Iesui ehay iã'ãkap hawyi — Yt naku i kahato ehay ai'ywania ete Uhyt i'atu'e Iesui pe. 17 Mi'i hawyi Iesui teha'at tewanĩkaptia ewawi hawyi to'e — Pyno topyhu'at aru ui'e hap ewy aikotã Tupana to'e sa'awy'i tehay miwan miat puo ewy e. Mio tã to'e — Waku ewetunug uimõtypot yat Mesuwat Nu ikahu rakat iheg nakat kawiat e Tupana tomi'airoria pe to'yat nug haria pe wen ma'ato — Yt naku i kahato Mi'i Nu Tupana Mi'airo i'atu'e hawyi inug haria yt tiky'esat i ma'ato — Mi'i Nu po'og hesaika torania'in kai po'og ikahu uimõtypot yat nug hamo e Tupana tomiwan me e Iesui tuwepiat. ma'ato mi'i pytkai eweipugha Tupana Mi'airo e Iesui tomohey hap pun haria pe. 18 Uwe uwe yt tiky'esat i Mekewat Nu Tupana Mõtypot Yat Nug Hamuat mi'i miit ri yt iwe'eg hin i topyhu'at e katupono mi'i hawyi Mekewat Nu Wato toipun turan to'akit hap tokag pik hap topyhu'at e miwan me e. I'ewyte uwe uwe tipun Mekewat Nu hawyi ta'aipok tuwewawi hawyi mekewat miit Mekewat Nu miku'i wo topyhu'at e. Ta'i e Mekewat Nu Koro tote eiweta'at hawyi eipiit pok'e itote hawyi Mekewat Nu Koro mimoku'i wo eweikupte'en aru wuat'i e'at pe e Iesui to'auka kat haria pe tuwepiat tehay iã'ãkap hawuo. 19 Mio tã to'e hawyi pa'i akag ko'i i'ewyte nagnia ehay enoi haria te'ero'e to'ope — Yt naku i Iesui ehay ahete i'atu'e to'ope. Pywo pe ti ahetiat tohenoi mekewat hã'ãkap wuo i'atu'e. Mi'i pote ta'atupytyk teran Iesui i'auka hamo ma'ato miit'in pupi te'eroken'ẽ i. Katupono irania'in Iesui mimu'eria — Waku kahato aimu'e Iesui i'atu'e to'ope mi'i tupono yt ta'atupytyk kuap i. Watat Iesui hawyi ipotmu'eria ai'auka rakaria wo tukupte'en i'atu'e to'ope. 20 Ta'atukat kahato Iesui pytyk hamo wãtym muat hap yt heremo i hawuo. Ta'atuha'up nug ihainia'in me yt nakuaria i pe Iesui ma'at haria ta'atuehay wo. Mi'iria wakuaria ewywuaria tõ'ẽ ta'atuehay wuat Iesui ma'at hamo. I'atupo'oro haria ta'atupag neran Iesui ta'atuporekuat nuat po pe i'auka hamo. Iesui ihay sa'ag hap morekuat ete hap ta'atukat hawyi. 21 Put'ok'i'atu'e hawyi ta'atuma'at reran ta'atuehay wo — Wo'omu'e hat koro i'atu'e hãpyk kahato emienoi miit'in me uruwanẽtup hawe i'atu'e. Uruikuap aikotã Tupana miky'esat yn ewy etunug miit'in me i'atu'e. I'ewyte pywo pe yn uruwesat hap uruikuap i'atu'e. Ta'i yt ereken'ẽ hin i rasig miit'in pupi Tupana ehay etimoherep wuat'i miit'in me turan i'atu'e Iesui pe. Ta'i uruikuap aikotã waku kahato ereĩne'en wuat'i miit'in ky'e hap ete sio morekuaria sio aheropat haria i'atu'e. Uruikuap aikotã miit emiit powyro hano ereĩne'en i'ewyte miit akag ko'i powyro hano ereĩne'en wy i'atu'e Iesui pe. 22 Pyno ehenoi uruepe sio waku watum sa'up aiporekuat uruewanĩkaptia pe mekewat wẽtup ywania Humanu ywania porekuat wato Sesa e hap het rakat pe sio yt i'atu'e. Waku watum morekuat Sesa pe imiẽtup ewy sio yt apo'i'atu'e Iesui pe ima'at hamo. 23 Mi'i hawyi meremo Iesui toma'at hap toikuap tuwepe hawyi to'e i'atuepe. 24 — Eweterut ro uhowawi mekewat sa'up wẽtup e'at piat aipotpap sa'up mekewat wẽtup imehit rakat kawiat e. Mi'i hawyi ta'atuium i'ape rakat Iesui pe hawyi apo'e i'atuepe — Pyno uwe

miit akag iã'ãkap mesuwe miwan me uwe set toĩne'en meiũ sa'up i'ape tote e. Mi'i pote — Ta'i mekewat morekuat koro Sesa e hap iã'ãkap mekewat Sesa set itote toĩne'en miwan me i'atu'e ta'atuwesat. 25 Pyno morekuat wato Sesa set toĩne'en itote pote Sesa wanuat toĩne'en are e. Mi'i pote morekuat Sesa wanuat tohẽtup i'ape ko'i pote ewetum no tope morekuat Sesa sa'up are e. I'ewyte Tupana miẽtup hap ok tã sa'up ewywuat ewetum no Tupana wanuat Tupana pe are e Iesui toma'at reran e haria pe apo'e haria pe. 26 Mi'i hawyi te'eruwemõti kahato Iesui pupi yt ta'atuma'at kuap i haype katupono Iesui po'og po'og iwe'eg nakat toma'at reran haria kai pote. Mi'i hawyi i'atupohep ta'yn miit'in sem ehamo Iesui apo'i'atu'e hap. Mi'i hawyi yt kat i'atu'e kuap i itote miit'in ehamo ma'ato te'eruwanẽtup kahato Iesui piat ta'atuwesat hap kape.

MATEU 22.23-33 MAKU 12.18-27 PIAT EWY

27 Mi'i hawyi tõ'ẽ Iesui ewawi Tupana ehay miwan miat miit'in mu'e haria akag ko'i Satuseuria e hap ko'i. Mi'iria ti — Aiku'uro hawyi yt kat i ra'yn aheĩne'en pakup i hap e haria. 28 Tõ'ẽ hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Wo'omu'e hat ahe'ase'i Musei miwan me mio tã to'e ahepe — Eyke'et iku'uro hawyi ma'ato yt kat i te mẽpyt rakat pote waku iyke'et i hehiwu he'aito wo toĩne'en iywyt sa'yru nug hamo haki'yt nug hamo iku'uro yt kat i haipepiaria pote e ti aha'ase'i Musei tomiwan me i'atu'e. 29 — Pyno sa'awy'i so tukupte'en so 6 ywyt'in ta'atuyke'et etawa pe. I'atuyke'et toĩne'en tehary'i wywo hawyi iku'uro yt kat hin i ha'yru haki'yt te turan iku'uro so. 30 Mi'i hawyi so iywyt po'og wuat yian nakat wywo ra'yn hehiwu ma'ato iywyt iku'uro wy yt kat i imẽpyt i te turan. 31 Mi'i hawyi so wẽtup ok iywyt wywo ra'yn hehiwu toĩne'en ma'ato i'ewyte yt imẽpyt i te turan iku'uro so. Mio tã hap ewy 6 ok takaria iywyt'in hehiwu wywo toĩne'en tuereto hawyi yne so topap hawyi ta'atuehiwu yt kat i imẽpyt rakano te so. 32 Mi'i hawyi so i'ewyte i'atuehiwu iku'uro i'atu'e yt imẽpyt i te turan iku'uro so i'atu'e Iesui pe. 33 Pyno uruikuap teran karãpeĩ tukupte'en yne miit'in gu'uro pyi hawyi apuru uwe wary wo aru mekewat hiwu i'atu'e katupono 7 ok he'aito apo'i'atu'e Iesui pe. 34 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Pywo pe ti mesuwarotiaria wo'okyi'at hap ta'atunug ihainia'in haryporia'in aikotã aikotã aheko ewy wen ma'ato atipy pe yt mi'i tã hin i e. 35 Ta'i miit'in tuwẽtem gu'uro pyi hawyi atipy piaria ewywuaria tukupte'en wuat'i e'at pe yt kat i wo'okyi'at hap itote yt ta'atunug i wo'okyi'at hap itote are e. 36 Katupono atipy piaria ewywuaria wo te'eropyhu'at mi'iria tuwenõ'ẽ gu'uro pyi hawyi yt i'atuku'uro i wuat'i e'at pe tukupte'en Tupana mẽpyt'in sese wo are e. 37 I'ewyte aha'ase'i Musei miwan kaipyi watimu'e hawyi watikuap aheĩne'en pakup i hap watuwẽtem gu'uro pyi hap watikuap katupono mio tã to'e Musei tomiwan me — Ta'i mekewat aria'yp wuk'e hap kaipyi Tupana to'e uhepe — Uito ti ewat e'ase'i Aparãu eTupana e. Uito ti e'ase'i Isaki eTupana e uhepe. I'ewyte Uito ti ewat e'ase'i Iako eTupana e uhepe aria'yp wuk'e hap kaipyi e Musei tomiwan me mekewat e'at ihay Tupana wywo hap e'at pe turan e. 38 Mi'i tupono aha'ase'i Musei miwan kaipyi watikuap aha'ase'i Aparãu Isaki Ioko toĩne'en ne ta'atuku'uro pytkai katupono Ahetupana ieĩne'en haria eTupana wo toĩne'en are. Yt naku i map haria eTupana Ahetupana toĩne'en wato'e e. Ta'i ieĩne'en haria eTupana katupono Musei mio tã e — Tupana ti gupte'en haria aha'ase'i Aparãu Isaki Ioko eTupana toĩne'en Aparãu Isaki Ioko iku'uro rakaria tukupte'en pytkai Musei toĩne'en mesuwat yi tote turan pytkai mio tã e. 39 Mi'i hawyi wẽtup ok miwan ehay enoi hat itote to'e Iesui pe — Wo'omu'e hat waku kahato uruwesat hap e. 40 Mi'i hawyi yt apo'i'atu'e kuap i po'og na'yn Iesui pe miwan kuap kahato rakaria. Mi'i hawyi i'atuponik ta'yn — Are pãi i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe iwesat kuap kahato Iesui pote yt wati'aparap kuap i Mi'i ahehay wo i'atu'e. Ta'i Mi'i Miit po'og iwe'eg aikai i'atu'e Iesui piat ta'atuwanẽtup hawe.

MATEU 22.41-46 MAKU 12.35-37 PIAT EWY

41 Mi'i hawyi Iesui to'e i Musei miwan kuap kahato rakaria pe yt apoto'e hap wesat kuap i rakaria pe — Wo'omu'e haria e kat pote ri rat ewei'e eimu'e haria pe — Tupana Mipo-'oro Aiporekuat nuat ri morekuat Tawi emiariru emiariru kaipywiat tuwemoherep ewei'e ahepe e. 42 Katupono sa'awy'i sese aha'ase'i pot morekuat Tawi to'e tomiwan me towepy hawe — Uipotypot koro Tupana to'e Uipotypot koro Tupana pe — Era'apyk o Uimimõtypot no mesuwe uipo sese kai e. 43 Waku ereĩne'en mesuwe uikai hawyi ti aru atunug ewanĩ-kaptia yne epy ywyt'okpype e TUPANA UIKA'IWAT pe e aha'ase'i morekuat Tawi towepy hawe e. 44 Pyno Tupana Mipo'oro Aika'iwat nuat toĩne'en pãi Tawi KA'IWAT KORO wo e. Kat pote pyno ewei'e — Morekuat Tawi emiariru emiariru topyhu'at aru Tupana Mipo'oro Aika'iwat Koro wo yt Tawi e hap ewywuat e Iesui tuwepiat e yt tomohey i haria pe Iesui morekuat Tawi ka'iwat pote mio tã.

MATEU 23.1-36 MAKU 12.38-40 PIAT EWY

45 Mi'i hawyi itotiaria te'eruwanẽtup kahato Iesui e hap kape turan Iesui to'e temiit'in
me. 46 Uhekatuwyria e eiwe'eg wo o miit'in ehamo miit'in mikuap mo watunug waku aiwe-
mõtypot hamo aiwemowato hamo yt Tupana mõtypot hap ky'esat hap wywo are e. Katu-
pono yt naku i watopyhu'at typy ehay moherep haria ewy are e. Mi'iria ti — Waku po'og
uruto irania'in kai i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe e. — Waku po'og uruto eimu'e haria akag wo
ewei'e uruepe i'atu'e ahepe. Mi'iria ta'atumõtypot hap miit'in miat yn ta'atuky'esat ta'atu-
minug waku hap kaipyi miit'in ehamo miit'in mikuap mo. Yne waku hap ta'atunug wen
ma'ato Tupana mõtypot hap kape yt te'eruwewanẽtup hin i e. Morekuaria wywo yn te'e-
ra'apyk teran haype Tupana mõtypot yat hawe ienuk hap iwato rakat hap tote — Eiwe-
ha'at ro uruewawi e hap yn toĩne'en i'atupy'a pe. Yt naku i mi'iria ewywuat watoĩne'en e
Iesui temiit'in me ahepe. 47 Mi'iria i'atuwẽpap se kahato Tupana kape ma'ato yt pywo pe i e.
I'atuehay i'ywop kahato ta'atunug Tupana kape miit'in ehamo miit'in mikuap mo — Uruto
Tupana kuap kahato haria e hamo irania'in me ma'ato yt Tupana kape hin i i'atuehay are e.
Yt eweimohey tei'o mi'iria katupono yt pywo pe i i'atuehay se ma'ato ahekat ky'ewi Tupana
mohey haria tukupte'en are e. Ta'i i'atuehay at Tupana kape miit'in ehamo miit'in mikuap
mo. I'ywop kahato ta'atunug ta'atuehay Tupana kape wuat'i miit'in ehamo ma'ato yt pywo
pe i e. Eiwe'eg wo o pyno mekewat typy sehay nug haria pupi are e Iesui ahepe.

21

MAKU 12.41-44 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi Iesui teha'at miit'in kape i'atumiium Tupana kapiat hap kape teha'at kahato
hawyi ta'akasa ra'yn hekat rakaria miium hap kape. Iwato kahato ta'atupag heiam me
Tupana mõtypot hamo. 2 I'ewyte ta'akasa wẽtup ok hiwu yt hekat rakat i itote hap kape
ta'akasa. Mi'i hawyi hiwu tum na'yn tomiium kurin sese hap ewy tutum katupono typy
kurin kat ape yn totopag mekewat yparakai tote Tupana kapiat imiium heiam ika'a pe
totopag hap kape ta'akasa Iesui. 3 Mi'i hiwu kape teha'at hawyi Iesui to'e temit'in me —
Eiweha'at ro mekewat hiwu kape mekewat yt hekat i kahato rakat kape katupono mekewat
hiwu tum iwato kahato Tupana pe e. Po'og po'og tutum Tupana pe irania'in hekat rakaria
miium hap kai are pãi e. 4 Katupono irania'in hekat rakaria ta'atuekare'en sem kaipyi
heĩpyt hit yn ta'atuium Tupana pe ma'ato mekewat hiwu tum na'yn Tupana pe tomi'u
yne sa'up are tutum na'yn yne tomoieĩne'en sese hamuat sa'up Tupana pe mesup e. Mi'i
pote are'e ehepe mekewat hiwu miium po'og Tupana mowepit hap topyhu'at torania hekat
rakaria miium kai katupono tutum yne yne tope pote are e Iesui topotmu'eria pe ahepe.

MATEU 24.1-2 MAKU 13.1-2 PIAT EWY

5 Mi'i hawyi Iesui potmu'eria te'eraha'at kahato Tupana mõtypot yat ikahu kahato hap
etiat hawyi te'ero'e to'ope — Pãi i'atu'e ikahu kahato mesuwat Tupana mõtypot yat i'atu'e
to'ope. Iwato kahato tig mesuwarotiat nu koro ko'i Tupana mõtypot yat i'atuminug i'atu'e.
Waku kahato mesuwe i'atu'e. Eiweha'at ro mekewat miit'in miium ko'i Tupana kapiat
hap kape i'atu'e to'ope. Ta'i ta'atumokahu kahato Tupana mõtypot hap yat mesuwe i'atu'e
to'ope. 6 Mio tã i'atu'e hawyi Iesui to'e i'atuepe — Uhemiit'in e eiweha'at ro meiũwat nu
koro ko'i kape e. Ta'i mesuwarotiat nu koro ko'i ikahu kahato pytkai iwato kahato pytkai
hewo hewo wyti aru hawyi yt kat i aru wẽtup nu koro topyhu'at mekewat e'at pe to'otote
tote rakat are e.

7 Mi'i hawyi hekatuwyria apo'i'atu'e Iesui pe — Urumu'e hat i'atu'e karãpe aru pãi
mesuwat nu koro ko'i hewo hewo hap topyhu'at i'atu'e. Aikotã aru pyno uruikuap
mekewat e'at put'ok'e hap i'atu'e Iesui pe. 8 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat topotpo'ororia pe
— Eiwe'eg wo o are katupono wyti aru uhet wywo uhet ero'ok haria put'ok'i'atu'e ehepe
eima'at hamo are. — Uito Iesui ti rat i'atu'e wyti aru. Uito ti ariot ra'yn eiporekuat koro
wuat i'atu'e aru. Tupana mipo'oro uito wuat'i miit'in porekuat nuat i'atu'e aru õ'ẽ haria. —
Ara'aipok ta'yn mana'in uhyt'i'in i'atu'e aru ehepe wen ma'ato yt eweiwanẽtup tei'o i'atueso
rakaria kape are katupono eima'at hamo tõ'ẽ are. Yt pywo piat rakaria i mi'iria pote e.
Ehekat ky'ewi eipiit ky'ewi tõ'ẽ aru — Uito Tupana mipo'oro sese e haria e Iesui ahepe. 9 —
Ta'i mekewat e'at pe wyti aru wu'uka hap ko'i kahato eweikuap yne mesuwarotiat wu'uka
hap etiat eweikuap aru e. Mi'i hawyi yt kat hin i wo'owese hap mesuwarote hap ewywuat
eweipuẽti aru are e. Yt ikahu hin i hap ewy miit'in to'o'atu'uka atu'uka kahato wyti aru hap
kape eiwa'akasa pytkai yt eweiken'ẽ mi'i pupi katupono po'og po'og sa'ag mi'i e'at kai turan
put'ok'e mekewat ho'opot ho'opot hap e'at koro are e. 10 Mi'i hawyi wo'o'atu'uka atu'uka
sakpo hap e'at wyti aru put'ok'e are e. Mi'i hawyi morekuaria koro ko'i to'omoma teran
aru hawyi to'o'atu'uka atu'uka irania'in ywania eporekuaria ko'i wywo e. 11 — I'ewyte wyti
aru mekewat e'at yt naku i hap koro owakai mesuwat yi aipytyp huruk huruk'e kahato
tyry'e tyry'e hap ewy hawyi yt kat hin i miit'in mi'u mesuwat yi tote toĩne'en are e. Mi'i

hawyi wuat'i etama piaria hesy'at kahato rakaria wo tukupte'en e. Mi'i hawyi miit'in saty'i saty'i hap yt ikahu hin i hap ewy te'eruwemoherep aru mesuwarote e Iesui. Ta'i yt naku i hap yn wyti aru miit'in ete ta'atupuẽti are e. I'ewyte atipy wyti aru yt aimikuap ewy hin i topyhu'at aru katupono ipoity kahato ui'e hap ewywuat hap kape ewei'akasa aru e. Ta'i atipy kaipyi ywaiti pyi hewo hewo kahato miit'in ete yt naku i hap ewywuat yt karãpe i ewei'akasa hap ewywuat e. Mi'i hap ko'i kape eiweha'at turan waku eiwatetup mesuwat uimienoi kape e. 12 Ma'ato mekewat e'at pe wyti aru mesuwarotiaria yt uimohey haria eipytyk kahato wyti aru ehaty'i haty'i hamo are e Iesui. Ta'i Tupana mõtypot hap yat kape eheroto eipe hawyi — Yt nakuaria i kahato mi'iria i'atu'e ehepiat uipotpo'ororia eipe pote are e. Mi'i hawyi wyti aru ta'atupyhik kahato eipe are e. Morekuat koro ko'i tu'isaria ei'auka teran haria tukupte'en uhemiit eipe pote are e. 13 — Ma'ato eheroto haria pe i'ewyte morekuaria pe waku ehenoi uhehay wakuat i'atuepe eweikupte'en i'atupy'asetpe turan mekewat e'at. Ereĩne'en surara'in po pe pytkai waku ewehenoi ewanĩkaptia pe sehay wakuat uhetiat e. 14 — Yt eweiwanẽtup tei'o sa'awy'i — Kat som waku aru are'e ui'auka teran haria pe i'atuwesat hap ete are e. 15 Katupono mekewat e'at sa'ag me aru uito ti aru areĩne'en eiwywo kahato hawyi atopag eiwẽ pe uhehay i'atuwesat hamuat are e. Ta'i aikotã waku kahato hap ahenoi ehepe e. Mi'i hawyi ehewanĩkaptia yt ta'atumohit kuap i ei'e hap hawyi paa'i'atu'e uhehay wakuat eiwẽ pywiat pupi are e. 16 Pywo ti rat meiũran aru ei'ywot'in eity'in yt uimohey i haria yt i'atuwese hin i ehete uhehay upiaria eipe pote i'ewyte ehekatuwyria sese wyti aru eima'at hanuaria te'eropyhu'at uiky'e haria sese eipe pote are e. Mi'i hap e'at pe eikatuwyria sese ti'atukaykay surara'in sem ei'auka hamo are e. Mi'i hawyi ta'atuho'o'atu'uka kahato uhehay moherep haria mekewat e'at pe are e. 17 Yt uwe i eiky'esat haria tukupte'en mekewat e'at pe uikai eweikupte'en eipe pote are e. 18 I'atupy'ahak kahato ehete uhemiit'in eipe pote are e. Ma'ato eimosaty'i saty'i pytkai wyti aru yt uwe i eihep kuap Tupana po pyi are e. Ehehay pywo sese uhetiat yt ta'atu'akit kuap i are e. Ta'i yt wẽtup e hap ta'atumoma kuap mekewat e'at pe uimi'apykok ko'i eiperia pote e. 19 Uimohey ro haty wo po'og mekewat e'at pe are yt naku i kahato ahete pytkai are e. Yt eweipun nei'o uimohey hap miit'in ei'atu'uka hap e'at pe are e. Waku uikawiano eweikupte'en ne wuat'i e'at pe e. Yt ui'atoiat i pote waku pe eweikupte'en wuat'i e'at pe are e.

MATEU 24.15-21 MAKU 13.14-19 PIAT EWY

20 — Mekewat e'at pe karãpeĩ tukupte'en surara'in sem ahewanĩkaptia yt pya i ahetawa wato Ierusarẽi kaipywiat hawyi karãpe tuwehyt'ok teran ahetawa pe ai'atu'uka hamo mi'i hap e'at pe meremo eweikuap ta'yn yt pya hin i ahetawa wato Ierusarẽi moma sese hap e'at hap eweikuap are e. 21 Tawa wato Ierusarẽi toĩne'en yi Iuteu py'asetpe pote waku eikohyeput kahato pya kahato yi Iuteu kaipyi are e. Waku eikohyeput yity'ok ko'i kape eiwemig hamo are e. Ma'ato tawa Ierusarẽi miaria eipe pote meremo eiwenõ'ẽ ro pya pya tawa wato Ierusarẽi kaipyi hawyi meremo eikohyeput pya pya tawa pyi e. Mu'ap upi Ierusarẽi kapiat eweikupte'en mote yt ewei'aipok tei'o tawa Ierusarẽi kape are e. 22 Katupono miit'in apiheg hap koro hap e'at sese topyhu'at mekewat e'at pe aru are e. Ta'i sa'awy'iwuat Tupana miwan ewywuat sa'ag hap ewywuat topyhu'at aru mekewat e'at sa'ag hap e'at pe are e. 23 Mekewat e'at turan yt naku i kahato topyhu'at aru hupi'a rakaria ete mana'in mẽpyt sat haria wywo ete are e. Katupono ho'opot hap yn topyhu'at itote are e. Tupana piat miit'in apiheg hap put'ok'e ra'yn yne yi Iuteu piaria ete are e. 24 Mi'i hawyi wẽtup ywania ti'atu'uka kahato yne Iuteu ywania kyse'yp mo ta'atu'atu'uka kahato are e. Irania'in ta'atueroto ta'atuetama kape ta'atupotpap nug hamo hawyi irania'in ta'atupyhik ta'atuwo'opyhik hawe are e. Ta'i irania'in wẽtup ywania kaipywiaria ko'i ti'atumoma irane Ierusarẽi miaria ma'ato mi'i hawyi wẽtup e'at pe aru Tupana — Wãi'e mi'iria pe toran na'yn e aru hawyi ta'atupohep ta'yn ai'ywania moma hap hawyi ta'atu'atoiat tawa Ierusarẽi are e. Mi'i hawyi yt ta'atuewyry kuap i po'og tawa Ierusarẽi me are e.

MATEU 24.29-31 MAKU 13.24-27 PIAT EWY

25 At waty waikiru ko'i i'ewyte tohenoi wyti aru uhut hap e'at ta'atuhenoi are. Yt pya i ra'yn toran na'yn e hap e'at pe put'ok'e hap ta'atuhenoi aru are. At waty waikiru ko'i yt tukupte'en i ta'atueiam me are e. Ta'i yt sa'awy'iwuat ewy hin i at waty waikiru tukupte'en are e. Mekewat e'at pe kowo i kowo i ta'atuewyry mekewat e'at pe are. Ta'i mesuwat yi tote ywytu uato hap ewy kahato y'y tote yi tote po'og po'og sa'awy'iwuat kai are e. Mi'i hawyi wasere sa'ag hap ewy toĩne'en e. Mi'i hawyi y'y wato hap wasere upiat ai'yat ypik hap pupi miit'in te'eroken'ẽ kahato pote i'atu'akag'aia hawuo te'erewanẽtup kahato at ka'ap hawyi — Yt naku i kahato mesuwe i'atu'e aru to'ope are e. Pywo pe ti yne hyemyi'a wato ko'i ete y'y ihyesaika kahato hap ewy topyhu'at mekewat e'at pe aru e Iesui temiit'in me itote. 26 — Mi'i hawyi at waikiru waty kohyewyry hap kapiat mesuwarotiaria te'era'akasa hawyi

gyt'i'atu'e aru e. I'atuperup i'atuwuwu gen'ẽ pono e. Atipy piat i'atueiam ko'i huruk'e hawyi yt te'eropyhu'at kuap i sa'awy'itewuat ewy e. Mi'i hawyi — Watopap yne irane aito i'atu'e to'ope te'eroken'ẽ haype are e. 27 — Mi'i hawyi tut ra'yn Uito Eheyke'et Eikywyt ywyhig muo uhesaika hawuo uimõtypot hawe put'ok'are ra'yn e Iesui. 28 — Pyno uimienoi hap ewy put'ok'e hawyi yt eweiken'ẽ tei'o ma'ato eiwepit ro katupono yt pya hin i ehehakyera'at hap hamuat e'at toĩne'en are e Iesui ahepe temiit'in me.

MATEU 24.32-35 MAKU 13.28-31 PIAT EWY

29 Mi'i hawyi hã'ãkap wuo tohenoi i ra'yn. Mio tã e Iesui — Pyno eweikuap ta'yn aikotã ahetama pe aria'yp ko'i haat kahato ta'atue'at put'ok'e hawyi e. 30 Ahetama pe Wiku yp i'yhop kyt ewei'akasa hawyi i'aman mot e'at yt pya hin i wato'e mesuwe ahetama pe e. 31 Mi'i hap ewy karãpe ewei'akasa yne yne uimienoi ko'i ewy wyti aru tokosap yne hap — Waku ewei'e eipy'a pe tut irane Tupana Mi'airo Wuat'i Miit'in Porekuat nuat hap e'at waku ewei'e are e. 32 Pywo ti rat tut aru wuat'i ui'e hap ok tã ko'i are e. Mũki'ite e'ihot'ok wyti aru uimohey haria mesuwat yi totiaria te'eraha'at aru yne ui'e hap kape hawyi te'ero'e to'ope aru — Aimu'e hat to'e hap ok tã topyhu'at ra'yn mesuwat yi tote aikotã to'e hap ewy i'atu'e aru e. Yt uheso i tut wyti aru yne uimimoherep ui'e hap ko'i ok tã e. Uimohey haria tukupte'en aru mesuwat yi tote karãpe put'ok'e yne uimimoherep aikotã aru ui'e hap ko'i e. Aimimu'eria ehaipepiaria uimohey haria yt karãpe i ikahuro mesuwat yi tote ma'ato te'eraha'at aru uimimoherep uhehay aikotã aru hap akasa hamuat e Iesui tomohey sese haria pe ahepe. 33 Ta'i atipy ko'i waty at waikiru ko'i te'eruweityk kahato aru yne yne i'ewyte mesuwat yi rotiat yne yne yt kat i aru toĩne'en katupono tuweityk aru yne yne ma'ato uimienoi ko'i yt karãpe i ikahuro aru are ma'ato toĩne'en wuat'i e'at pe uhehay e Iesui ahepe. 34 — Eiwe'eg wo o eiwanẽtup hawe are yt naku i kahato mesuwarotiat eimi'u kape esapo hy u hap kape yn eweiwanẽtup are e. yt naku i ehenuk iwato kahato hap kape yn eiwemahy u hap kape yn eipy'a pe toĩne'en mekewat e'at put'ok'e turan are e. Yt naku i eiminug ko'i hap kape mesuwarotiat kape yn eiwewanẽtup are. Mi'i wanẽtup hap ewy ereĩne'en mote karãpe mekewat e'at put'ok'e hawyi eiwemogyt mogyt ne'i aru Tupana pupi are e. 35 — Ta'i wuat'i miit'in mesuwarotiaria te'era'akasa hamuat mekewat e'at pe hut turan ma'ato yt hekatup i haria pote mi'iria pyhik hap ewywuat put'ok'e irane e. Aikotã pay yt tikuap i mory'a toĩne'en mu'ap tote to'auka hamuat hap ewy kahato put'ok'e mekewat e'at yt naku i rakat yt Tupana mohey i te haria ete are e. 36 Pyno ewehẽtup to Tupana piat eimoesaika hap ei'apykok hamuat mekewat ho'opot hap e'at put'ok'e ehete pote are e. Waku miat iwe'eg rakat ewy eweikupte'en are e. Waku ewehẽtup o Tupana pe — Yt atoiat teran i uhepiat emohey hap waku ewei'e tope are. Mi'i hawyi put'ok'ewei'e wyti aru mekewat eho'opot hap e'at hawyi waku — Uipowyro ro mesuwat e'at sakpo areto hamuat ewei'e ro Tupana pe are e Iesui ahepe itote.

37 Mi'i hawyi wuat'i e'at pe Iesui ti'atumu'e kahato miit'in sem Tupana mõtypot yat koro pe. 38 Hunete wuat'i miit'in te'eruwa'atunug itote Tupana mõtypot yat koro pe Iesui mienoi kapiat te'erowanẽtup hamo. Ma'ato wãtym'i hawyi toto i ra'yn Iesui mekewat Uriweira ypia yity'ok kape. Mi'i tote toĩne'en wãtym muo ẽtup hamo.

22

MATEU 26.14-16 MAKU 14.10-11 PIAT EWY

1 Pyno wẽtup e'at pe put'ok'e mekewat man teneg u hap e'at karãpe Iuteuria te'eruwa'atunug kahato ta'atuetawa koro Ierusarẽi kape man teneg u hamo — Mi'i man aimi'u sa'awy'iwat ewywuat kahato ewy watoĩne'en ahewanĩkaptia po pe turan e hap kuekatu hamo te'eruwa'atunug. 2 Mi'i hawyi itote pa'i kororia i'ewyte wãi'e hap enoi haria tikat kahato aikotã waku mig'i wo Iesui auka hamo hap ta'atukat tawa Ierusarẽi me wen ma'ato yt ta'atupuẽti i katupono Iesui ky'e haria sem mupi te'eroken'ẽ kahato itote. 3 Mi'i turan ahiag teke ra'yn Iesui potmu'e Iuta e hap piit pe mekewat Ikarioti sa'yru piit pe teke mekewat Iesui potmu'e wẽtup ok 12 ok takat pe. 4 Ahiag teke hawyi Iuta piit pe hawyi toto ra'yn pa'i wato kororia kape i'ewyte surara'in akag ko'i kape Tupana mõtypot yat apykok haria kape hawyi ihay kahato mi'iria wywo aikotã waku Iesui pytyk hamuat kat hamo. 5 Toi'atumowepit pa'i wato ko'i i'ewyte surara akag ko'i imienoi sa'ag wo hawyi ta'atuha'up nug neran sa'up iwato Iuta pe Iesui ma'at hap pe sa'up mo. 6 Ha'up totat hawyi toto ra'yn hawyi toikat kahato aikotã karãpeĩ waku Iesui moherep hamo i'auka teran haria po piat hum hamo irania'in yt mikuap mo i hap toikat.

MATEU 26.17-19 MAKU 14.12-16 PIAT EWY

7 Mi'i hawyi put'ok'e ra'yn mekewat man teneg u hap e'at tawa wato Ierusarẽi me. Mi'i turan Iesui ywania Iuteuria ywania i'auka ta'atuhũ Kuteiru mẽpyt i'atuminug sa'ag sa'up mo Tupana mowepit hamo. 8 Mekewat man teneg u hap e'at owokai Iesui tipo'oro

typy ok temiit Peteru Iuwãu tawa Ierusarẽi kape to'e henoi hamo hawyi — Eweiwat ro tawa kape ienuk wato hap nug hamo. 9 Mi'i hawyi apo'i'atu'e — Mehĩ aikope som waku watunug aimi'u itote i'atu'e Iesui pe. 10 Mi'i tupono toi'atuwesat — Eweiwat tawa wato Ierusarẽi kape hawyi meremo itote eweipuẽti aru ihainia kamũti piat y'y sat hat itote are e. Mi'i hawyi hewat'ymo eweiwat ro hawyi teke ra'yn wẽtup getap we. 11 Mi'i hawyi waku ewei'e ro getap ka'iwat pe — Urupo'oro hat Iesui tuwehay po'oro ewawi uhyt katupono toikuap teran — Aiũwat mekewat okipy wato waku rakat Uito uhemiit'in wywo man teneg u hamuat ewei'e ro getap ka'iwat pe. 12 Mi'i ewei'e mekewat getap ka'iwat pe hawyi toimoherep aru ehepe wẽtup okipy iwato rakat ywaiti rakat piat are e. Mi'i pe tukupte'en yne aimiky'esat mekewat ienuk hap nug hamuat aru are e. Waku mi'i okipy koro tote ewetunug aimi'u are e. 13 Mi'i hawyi tuwat Peteru Iuwãu Iesui mienoi ewy hawyi ta'atupuẽti yne ra'yn Iesui e hap ewy hawyi itote ienuk hap iwato rakat ta'atunug itote Iesui miky'esat ewy.

MATEU 26.26-35 MAKU 14.22-31 PIAT EWY

14 Mi'i hawyi wãtym'i turan hawyi Iesui toto wy mekewat okipy ywaiti kape hawyi put'ok'e itote hawyi Iesui ta'apyk ta'yn yparakai koro ete temiit 12 ok takaria wywo. 15 Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Waku kahato mesuwe watenuk e. Ahekatup kahato ra'yn mesuwat ienuk hap u hamuat eiwywo uhepiat ho'opot hap owakai e. 16 Uiwyria'in e areto irane eikai hawyi yt arenuk i ira'yn ienuk hap man teneg u hap mesuwat yi tote i ra'yn are e. Ma'ato meiũran karãpe Tupana topyhu'at Wuat'i Miit'in Porekuat Koro wanuat hap e'at pe hawyi atu'u i ra'yn eiwywo e Iesui. Ta'i wuat'i miit'in tikuap ta'yn hawyi Tupana topyhu'at Wuat'i Miit'in Porekuat no hawyi ahu'u i ra'yn man teneg ienuk hap eiwywo e Iesui temiit'in me. 17 Mi'i tã to'e hawyi totat ra'yn mekewat kui'a piat sapo hy hawyi — Waku e Tupana pe. Mi'i hawyi tutum mekewat kui'a torania temiit'in me hawyi to'e i'atuepe — Waku eweimõ'ẽ ro mesuwat kui'a piat sapo hy eiwo'ope e. 18 — Pywo pe ti Uito are'y'u meiũ hawyi yt are'y'u i sapo hy eiwywo i ra'yn ma'ato mekewat e'at karãpe Tupana toĩne'en Wuat'i Miit'in Porekuat nuat e'at put'ok'e hawyi are'y'u i ra'yn mesuwat ewywuat sapo hy eiwywo i ra'yn e temiit'in me. 19 Mi'i hawyi man teneg totat hawyi waku e Tupana pe hawyi toipik topo wo hawyi tutum na'yn topotmu'eria pe hawyi to'e — Mesuwat man uimipik uipiit ewy kahato toĩne'en katupono uipiit miit'in tipik kahato ui'auka turan e. Mi'i pote uipiit iã'ãkap kahato meikowat man e. Ta'i meikowat man ni uipiit e. Mi'i hap ewy topyhu'at uipiit irane ui'auka turan e. Katupono uiku'uro irane wuat'i miit'in kawiano e. Mi'i pote waku man u hat uiku'uro hap kuekatu hap ewetunug aru e. 20 Te'erenuk kahu hawyi sapo hy kui'a piat totat hawyi — Meikowat sapo hy uhuu ewywuat e. Ta'i uhuu at hap topyhu'at aru mohag wo miit'in Tupana wywo wo'owese hap nug hamuat e. Uhuu ta'at yne irane miit'in ehakyera'at hamuat e.

21 Mi'i hawyi Iesui to'e — Ma'ato eiwe'eg wo o katupono wẽtup ok aipy'asetpiat mesuwat yparakai ete apyk piat uima'at hanuat toĩne'en na'yn e. Katupono ui'aukakare sa'ag ne'i mi'i miit toĩne'en e. 22 Ta'i Uito ti Wuat'i Ywania Yke'et pote uiku'uro irane miit'in yne kawiano Tupana miky'esat ewywuat ma'ato yt naku i kahato topyhu'at aru uima'at hat ete katupono Tupana mi'apiheg sese mi'i miit topyhu'at e Iesui temiit Iuta piat. 23 Mio tã to'e hawyi hemiit'in apo'i'atu'e to'ope to'ope — Uweĩ aiwywo Aika'iwat ma'at hanuat i'atu'e.

24 Mi'i hawyi Iesui potmu'eria 12 ok takaria tu'uka to'ope yparakai ete to'oehay wo — Uito ti po'og Iesui potmu'e eikai torania kai i'atu'e sa'ag to'ope. 25 Mi'i hawyi Iesui to'e temiit'in me — Uiwyria'in e ahewanĩkaptia ywania porekuaria mio tã i'atu'e — Woroho'oky'e kahato i'atu'e ahepe ma'ato i'atueso ne'i katupono marak'a ko'i ne'i mi'iria tupono e. Yt kat i aiky'e hap wywo aipo'oro ta'atupotpap nug hamo e. Pyno yt naku i mi'iria ewywuat ko'i eiperia are e. Yt atiky'esat i e temiit'in me. 26 Ma'ato eipe ti yt mi'iria ewywuat no i eweikupte'en e. Atiky'esat kahato eiperia iwese kahato rakaria wo e. — En ni po'og uikai e haria wo atiky'esat eipe e. — Waku uito ewat'ymo areto uhyt mana e haria wo atiky'esat eipe e. — Woropowyro teran e haria wo atiky'esat eipe e. — Waku uipo'oro uhyt mana e haria wo atiky'esat eipe e. Atiky'esat eweipyhu'at irania'in powyro hanuaria e. Mi'i haria wo eweipyhu'at pote mi'i hawyi po'og po'og irania'in kai Tupana wanẽtup hawe eweipyhu'at e. I'ewyte miit akag wuat eipe pote heropat haria ewywuaria waku eweipyhu'at eimiit'in powyro hanuaria hap atiky'esat e Iesui temiit'in me tomohey haria yne pe. 27 Mesuwarotiaria aiporekuaria te'eruwepyk hawyi ta'atukaykay ta'atueropat haria hawyi — Uipoi ro mesuwe meremo i'atu'e. Mi'i hawyi heropat haria meremo ta'atuerut morekuat kape imi'u ipupi te'eroken'ẽ hawyi. Ma'ato Uito yt mi'iria ewy hin i are. Yt atiky'esat eiperia morekuaria ewy ma'ato waku po'og miit'in poi hanuaria wo ewy hap atiky'esat aikotã uito woroho'opoi hap atiky'esat eiperia katupono areĩne'en mesuwe miit'in eropat hano are miit'in poi hano areĩne'en e Iesui temiit'in me. 28 Mesuwarote

aho'opot kahato miit'in mikyry'i wo hap upi ahenoi mi'iria pe turan wen ma'ato eipe yt ui'atoiat hin i uhã'ãg turan e. Waku kahato eiperia e Iesui topomu'eria pe. 29 Sa'awy'i Ui'ywot Tupana tum uhepe wuat'i ywania uhemiit no. Koitywy Ui'ywot ewy atunug eiperia morekuaria wo ui'ewywuaria e. Ta'i Ui'ywot uinug na'yn Morekuat no mesuwarote e. Mi'i hawyi eipe ti i'ewyte woroho'onug morekuaria wo ui'ewy e Iesui. 30 Pywo pe ti are'e ehepe aikope aikope areĩne'en morekuat no hap tote wyti aru uimi'u nug hap tote uiwywo ewei'apyk aru e. Ta'i morekuaria wo uiwywo eweikupte'en e. Ta'i uiwywo ewei'apyk uimi'u u hamo uhesapo hy u hamo itote uimõtypot sese hap e'at e. I'ewyte ei'apyk hap ko'i sese iwato rakat tote ewei'apyk morekuaria kororia wo 12 ai'ywania Isareu ywania morekuaria wo eweikupte'en aru itote are e. Mi'i hawyi ta'atuerut ehowawi ai'ywania uwe waku uwe yt naku i ewei'e hamo e Iesui temiit'in me 12 ok takaria pe.

31 Mi'i hawyi Iesui to'e Peteru pe — Simãu Simãu e mesup wãtym muo ahiag ehã'ãg kahato e. Ta'i ahiag tihep teran epiat uimohey hat uhyt i'ewyte irania'in uipotmu'eria yne toiky'esat towano e. Pyno eiã'ãg hap iwato kahato tutunug neran ei'akit reran haype e. Aikotã arui ape watihu'i hu'i hap ewy tutunug hawyi arui ape toihep yne hawyi arui sese yn topyhu'at panene pe i'ape wasere upi toto yne hap ewy uimohey hap yn topyhu'at eikai aru Peteru e. 32 Pyno atikuap ahiag miky'esat hawyi meremo ahẽtup kahato Ui'ywot pe emoesaika hamo — Tupana are yt atiky'esat i Simãu tipun aimohey hap are kahato Ui'ywot pe ekawiano Peteru e. Mi'i hawyi karãpeĩ era'aipok uhowawi i ra'yn aru mi'i hawyi eti'atumoesaika o ewyria'in uimohey haria i'atuiã'ãg hap turan e Iesui Peteru pe. 33 Mi'i hawyi Simãu tiwesat Iesui — Uika'iwat pywo ti rat areto ewywo wuat'i e'at pe eku'uro hap kape miit'in epyhik hap kape areto wy e. Ta'i areto ewywo e'auka hap kape Mehĩ e. Ta'i ui'auka teran irania'in mote — Waku ui'auka are'e aru i'atuepe ma'ato yt karãpe i moro'atoiat En Uhyt Uiwy Iesui e Peteru. 34 Mi'i hawyi Iesui to'e Peteru pe — U uiwy Simãu mesuwat wãtym nuran aru — Yt atikuap i Mi'i Miit ere'e aru uhepiat mye'ym mo mekewat waipaka ehay e'yianmete e. Ta'i mye'ym mo aru — Yt atikuap i Mi'i Miit ere'e uhewanĩkaptia pe uhyt e Iesui Peteru pe. 35 Mi'i hawyi Iesui apo'e temiit'in me — Sa'awy'i woroho'opo'oro eipe yt kat wywo i Tupana ehay moherep hamo e. — Yt ewetioto tei'o mu'ap sa'up ehupi are sa'awy'i ehepe e. Yt ewetioto tei'o ehekuriwu ehupi are sa'awy'i. Yt naku i typy ehesokpe ewetioto are sa'awy'i ehepe e. I'ewyte eipy piat eipy sokpe wywo yn waku eweiwat are sa'awy'i ehepe woroho'opo'oro uhehay moherep hamo turan e. Yt naku i ekyse'yp surara ewywuat are sa'awy'i ehepe e. Pyno apo'are ehepe — Kat som yt kat i eweipuẽti mekewat e'at pe e. Yt kat i eimi'u hap eweipuẽti sio yt e. Yt kat i ehesokpe hap eweipuẽti sio yt e Iesui temiit'in me. Mi'i hawyi ta'atuwesat — Yt Uhyt waku kahato uruipuẽti yne urumiky'esat ok tã toĩne'en urui'atumu'e miit'in itote turan hap uruipuẽti i'atu'e Iesui pe. 36 Mi'i hawyi Iesui to'e i temiit'in me — Pyno sa'awy'i yt ewetioto tei'o mu'ap sa'up are ma'ato koran wẽtup ui'e hap are'e ehepe e. Mio tã are — Toĩne'en eipo pe mu'ap sa'up pote ewetioto o yne ehupi are. Ehekuriwu ko'i howapy ekat wo tukupte'en mote ewetioto yne ro ehupi are. I'ewyte ehekyse'yp surara wat ewywuat yt kat i eikai pote waku meremo ehesokpe wywo eweikyi'at ro ehekyse'yp surara'in wat ewywuat are ehepe e Iesui. 37 Pywo pe ti sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria mio tã i'atu'e ta'atumiwan me — Yt nakuaria i po pe wyti aru topyhu'at Uipo'oro Wuat'i Ehakyera'at hat e Tupana sa'awy'i miwan me e Iesui temiit'in me. Pyno koitywy sa'awy'iwuaria uhetiano ta'atuwan e. Mi'i pote koran na'yn areĩne'en yt nakuaria i po pe aikotã Tupana to'e hap ewy e. Katupono yne Tupana e hap uheteiat ewywuat aru topyhu'at tomimoherep miwan sa'awy'iwuat e hap ok tã e. 38 Mio tã to'e hawyi ipotmu'eria te'ero'e — Uruka'iwat eraha'at kope urupo pe typy kyse'yp surara'in wat ewywuat toĩne'en i'atu'e. Mi'i hawyi Iesui to'e — Pyno waku typy kyse'yp put'ok'e e.

MATEU 26.36-56 MAKU 14.32-50 PIAT EWY

39 Mi'i hawyi aikotã sa'awy'itewuat ewy Iesui toto i ra'yn tawa wato Ierusarẽi pyi mekewat yity'ok Uriweira ypia ko'i kape temiit'in wywo. 40 Put'okta'atu'e yity'ok tote hawyi Iesui to'e temiit'in me — Uiky'e haria waku mesup wãtym ka'ap ewehẽtup kahato Tupana pe — Urumoesaika ro Tupana esaika hamo emohey po'og hamo katupono mesup ta'yn ewanĩkaptia uruhep teran epo pyi emohey hap po pyi waku ewei'e ka'ap Tupana pe e Iesui temiit'in me. 41 Mi'i hawyi Iesui ta'am na'yn po'og yity'ok upi temiit'in myi yt pya i aikotã nu watipun hap ewy toto hawyi tuwepỹ'ãtutuk ihay To'ywot Atipy piat Tupana wywo. 42 — Ui'ywot atiky'esat kahato emiky'esat ewy yn atunug e. Etiky'esat miit'in ho'opot hap wuat'i e'at piat atu'u yne hap pote atu'u e. Papai uhepiat ho'opot hap sapo hy kui'a piat ewy toĩne'en e. Yt atu'u teran i mekewat kui'a piat Papai katupono ui'auka hap toĩne'en mote wen ma'ato etiky'esat atu'u pote atu'u mesup emiky'esat ewy Papai e. Etihep teran mesuwat kui'a uipo pyi pote etihep to ma'ato yt etihep teran i mote atu'u yne e Iesui To'ywot

Tupana pe. 43 Mi'i tohenoi hawyi tuwemoherep howawi ra'yn wẽtup ok atipy kaipywiat sut
hat Tupana mipo'oro Iesui moesaika hamo. 44 Mi'i hawyi Iesui ihay kahato Tupana wywo.
Mi'i hawyi tuwesaty'u kahato itote. Mi'i hawyi huu tuwẽtem ipiit pyi huu aikotã an hakup
ewy homhom'e yi tote i'akag owa pe pyi. 45 Ihay kahato Tupana wywo hawyi ipoĩ'ãm na'yn
hawyi ta'aipok temiit'in kape ma'ato i'atuket turan ne'i toi'atupuẽti katupono yt i'atuwepit
hin i pote. 46 Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Are pãi kat poteĩ eweiket ne'i mesup e. Eipoĩ'ãm
no hawyi ewehẽtup to Tupana pe e. Yt pote ahiag mi'akit ko'i eweikupte'en aru e. 47 Mio
tã e turan surara'in sem put'ok'i'atu'e miit'in typy'i kahato rakaria wywo. Mi'iria mu'ap
moherep hat tut ra'yn wẽtup ok Iesui potmu'e sa'ag Iuta e hap. Mi'i tokosap Iesui ewawi
imoherep surara'in me hamo hawyi iporok'at Iesui i'ãpysig hamo. 48 Mi'i hawyi Iesui to'e
— Uimoherep teran surara'in me ui'auka hamo pote ui'ãpysig uiky'e hat ewy apo Iuta e.
49 Mi'i hawyi ipotmu'eria ta'atukuap ta'yn Iesui ma'at hap hawyi te'ero'e — Uruka'iwat
koitywy apo waku urutat uruekyse'yp typy hawyi waku apo urutu'uka surara'in nywo
ehakyera'at hamo i'atu'e. 50 Mi'i hawyi wẽtup ok Iesui potmu'e Peteru ti'ahapehep ta'yn pa'i
koro emiit tekyse'yp mo. Ipo sese kai toi'ahapehep. 51 Ma'ato Iesui to'e Peteru pe — Wãi ne
mehĩ yt naku i e hawyi tuweponug na'yn pa'i koro emiit eahape tek hap ete hawyi meremo
sat'e hawyi waku sa'awy'i ewywuat i ra'yn topyhu'at. 52 Mi'i hawyi Iesui to'e pa'i kororia
esurara'in akag ko'i pe nagnia pe to'auka teran haria pe — Kat pote uimohan mesuwe
wãtym muo sero'ok takat mohan hap ewy e. Kat pote kyse'yp ko'i wywo aria'yp ko'i wywo
uimohan e i'atuepe itote. 53 Sa'awy'iwuat'i e'at pe areĩne'en eiwywo Tupana mõtypot yat
pe eimu'e hamo wen ma'ato mekewat e'at pe turan yt uhat hin i eipo wo ui'auka hamo e.
Ma'ato ehe'at ra'yn toĩne'en katupono ui'auka teran i'ypyryp we aikotã ei'akag ahiag ewy
cewetunug mesup uhete e surara'in me.

MATEU 26.69-75 MAKU 14.66-72 IUWÃU 18.12-27 PIAT EWY

54 Mi'i hawyi surara'in ipytyk ta'yn Iesui hawyi ta'atueroto ra'yn pa'i koro ko'i yat kape.
Mi'i hawyi ipotmu'e Peteru toto wy hupi wen ma'ato pya Iesui kai toto. 55 Mi'i hawyi pa'i
koro ko'i oken'ypy totiaria aria ta'atunug hawyi te'era'apyk aria ywytpe te'eruwemõpe
hamo. I'ewyte Peteru ta'apyk i'atupy'asetpe ira'ak pote. 56 Mi'i hawyi wẽtup pĩ'ã makup
surara mi'u nug hat teha'at kahato ra'yn Peteru kape aria kupykiat iwemõpe turan mi'i
hawyi to'e — Mimi e en ni mekewat sa'awy'iwuat Iesui wywo hewyry rakat hap atikuap
e are an worokuap kahato e Peteru pe. 57 Ma'ato Peteru to'e — Yt atikuap i uito Mi'i Miit
Iesui e hap het rakat pãi e. 58 Mi'i hawyi meiũran wẽtup ok surara teha'at kahato Peteru
ewawi hawyi to'e — Are pãi worokuap kahato en e. En ni wẽtup ok Iesui emiit sese e Peteru
pe ma'ato toiwesat — Eso kahato yt atikuap i rat Mekewat Miit e. 59 Po'og wãtym hawyi
wẽtup ok itote teha'at Peteru kape hawyi to'e — Pywo ti rat en ni ereĩne'en sa'awy'i mekewat
aimipyhik Iesui wywo e. Worokuap ta'yn katupono epusu wẽtup tama pusu ewywuat
mekewat yi Karireia hy pusu ewywuat aikope Iesui motag hap toĩne'en pusu ewywuat e.
60 Ma'ato Peteru tiwesat — U pãi e yt atikuap hin i rat emienoi Iesui etiat e. Mio tã e turan
waipaka ihay — Akurẽ'ã e ra'yn e. 61 Mi'i hawyi Iesui tuwemorem Peteru ewawi hawyi
iha'at kahato howawi hawyi Peteru paa'e kahato katupono Iesui mienoi hot'ok'e ra'yn
tuwanẽtup hawyi Iesui e hap sa'awy'iwuat — Mesuwat ewãtym waipaka ehay owakai te
mye'ym mo — Yt atikuap i Mi'i Miit ere'e aru uhepiat Peteru e hap kape tuwanẽtup hawyi
paa'e. 62 Iwanẽtup Iesui ehay kape hawyi Peteru toto meremo itote pyi hawyi tuweran
hawyi tuwak kahato katupono — Yt atikuap i Iesui to'e mye'ym mo pote tuwak haty wo
tuwemõti kahato hap wywo.

63 Mi'i hawyi Iesui pytyk haria surara'in ti'ahyk ahyk kahato ra'yn hawyi te'eruwekyry'i
kahato ta'atumikyry'i wo Iesui ete. 64 Mi'i hawyi sokpe wo ta'atuowahik iha ko'i wywo
hawyi — Etikuap yne Tupana ewywuat pote ehenoi ro uruepe e'ahyk ahyk haria set ko'i
i'atu'e ne'i Iesui pe surara'in sem. 65 I'ewyte ta'atumoweuka'i kahato ta'atuehay sa'ag wo
itote.

MATEU 26.57-68 MAKU 14.53-65 IUWÃU 18.19-24 PIAT EWY

66 Mi'i hawyi hunete ihot'ok hawyi nagnia miwan enoi haria i'ewyte pa'i koro ko'i te'e-
ruwa'atunug yne hawyi ta'atuerut Iesui i'atuewawi apo'i'atu'e hamo. 67 — En keĩ Tupana
Mipo'oro Wuat'i Miit'in Ehakyera'at hamuat sio yt i'atu'e. Ehenoi ro uruepe i'atu'e Iesui
pe. Mi'i hawyi toiwesat — Ahenoi ehepe uwe Uito hap pote wyti aru yt uimohey hin i e.
68 Apo'are ehepe — Uito kẽi Tupana Mipo'oro Miit'in Ehakyera'at hamuat are ehepe pote
yt uiwesat hin i eipe e. 69 Mi'i hawyi Iesui tuwemoherep tehay wo uwe sese toĩne'en hap
mio tã e — Uito ara'apyk aru Tupana Koro po sese kai ara'apyk aru Wuat'i Miit'in Yke'et
no e. Mi'i hap e'at pe Tupana Sese Po'og Po'og Hesaika Rakat Mimõtypot sese wo ara'apyk
atipy pe e Iesui tuwepiat. 70 Mio tã to'e hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Pyno En nyti Tupana

Sese Sa'yru Sese sio yt i'atu'e. Mi'i hawyi toi'atuwesat — Ei'e hap ewy e. 71 Mi'i hawyi morekuaria i'atupy'ahak kahato ra'yn Iesui ete hawyi te'ero'e to'ope — Heso kahato ra'yn i'atu'e. Towẽ piat — Uito Tupana Sa'yru Sese to'e sa'ag ne'i pote waku wati'auka katupono towẽ pyi tehay wo tuwenug na'yn Tupana wo ra'yn i'atu'e. Yt kat hamo i watikaykay irania'in morekuaria — Iesui yt naku i e hamo katupono watikuap ta'yn ihay pyi heso kahato hap i'atu'e morekuaria.

23

MATEU 23.1-33 MAKU 15.1-20 IUWÃU 18.28-19.17 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi torania ra'yn te'eropoĩ'ãm Iesui eroto hamo morekuat koro Piratu kape. 2 Mi'i hawyi ta'atukuasa teran haype Iesui Piratu pe. — Ta'i mesuwat miit yt naku i sese rakat pãi i'atu'e. Ga'atpo watipuẽti Mi'i Miit miit'in ma'at hap ete i'atu'e. — Yt ewetum nei'o morekuat koro pe poha'up katupono Uito ti Morekuat sese wo areĩne'en e itote hap ete watipuẽti i'atu'e Piratu pe ma'ato yt pywo pe i. 3 Mi'i hawyi morekuat Piratu apo'e Iesui pe — En apo e'ywania Iuteuria Porekuat e. Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Mio tã apo e'e hap ewy ere'e uhyt e Iesui Piratu pe. 4 Mi'i hawyi Piratu to'e pa'i koro ko'i pe i'ewyte irania'in wa'atunug haria pe — Yt ati'auka teran i Iesui katupono yt kat i hin i toi'aparap uiwanẽtup hawe e. 5 Mi'i hawyi po'og haty wo ta'atukuasa Iesui — Pywo ti rat Iesui ti'atumu'e kahato temiit'in yt naku i nug hamuat hap ete i'atu'e. Pywo pe ti wu'uka hap topyhu'at Iuteu etama pe Iesui mienoi hap kaipyi i'atu'e. Ta'i sa'awy'i mekewat wẽtup e'yi Karireia pe toi'atumu'e itotiaria ehay pun hamo hawyi mio meiũpe hawyi — Waku watu'uka morekuat ete tohenoi ra'yn mesuwe wuat'i emiit'in me i'atu'e sa'ag Iesui ete morekuat Piratu pe. 6 I'atu'e hap toikuap hawyi apo'e i'atuepe — Iesui apo yi Karireia piat e i'atuepe. 7 Ta'i yi Karireia piaria mimotag Iesui i'atu'e Piratu pe. Mi'i toikuap hawyi morekuat Eroti kape toipo'oro Iesui katupono yi Karireia piaria porekuat no Eroti toĩne'en i'ewyte mekewat e'at pe morekuat Eroti toĩne'en tawa Ierusarẽi me. Mi'i pote yt niatpo hin i ipo'oro morekuat Eroti kapiat hamo. 8 Mi'i hawyi morekuat Eroti iwepit Iesui put'ok'e tewawiat hawyi katupono sehay Iesui etiat toikuap hawyi ta'akasa teran howawi. Iesui misepap kapiat ta'akasa teran haype. 9 Put'ok'e Iesui morekuat Eroti ewawi hawyi morekuat Eroti apo apo'e kahato ma'ato Iesui yt iwesat i. 10 I'ewyte tukupte'en itote pa'i koro ko'i i'ewyte i'atunãpin hap enoi haria. Pyno morekuat Eroti apo'e apo'e mi'iria pe Iesui etiat hawyi ta'atukuasa kahato Iesui tope. 11 I'ewyte morekuat Eroti tesurara'in wywo tikuasa kahato Iesui. Mi'i hawyi morekuat esokpe ikahu kahato hap ewywuat ta'atupag Iesui piit pe imohit hamo hawyi ta'atupo'oro i ra'yn morekuat Piratu kape. 12 Sa'awy'i te ti morekuat Piratu morekuat Eroti hewanĩkaptia wo ne'i ma'ato mekewat e'at pe Iesui kuasa hap e'at pe iwyria'in wo ra'yn tukupte'en Piratu Eroti katupono wẽtup wanẽtup hawe ewywuat te'eropyhu'at Iesui ete. 13 Mi'i hawyi Piratu ti'atukaykay ra'yn pa'i koro ko'i i'ewyte nagnia ehay enoi haria yne wa'atunug haria toi'atukaykay howawi. 14 Mi'i hawyi morekuat Piratu to'e i'atuepe — Meiũ miit Iesui eimierut wo toĩne'en uhowawi ra'yn iminug yt naku i hap moherep hamuat e. — Miit'in ma'at hat Mi'i Miit Iesui ewei'e ra'yn uhepe ma'ato uito ti apo'are eipy'asetpe hawyi yt kat i hin atipuẽti eimienoi ewy e. Waku rakat Iesui are e. 15 Mi'i hawyi atipo'oro Iesui morekuat Eroti ewawi waku sio yt kuap hamo e. Mi'i hawyi Eroti — Waku rakat mi'i e yt kat i i iminug kaipyi atipuẽti sa'ag kahato e. Yt naku i wati'auka Mi'i Miit Iesui e uhepe e morekuat Eroti e uhepe e Piratu. 16 Pyno waku watipokpok haity hehu kahato rakat wywo hawyi waku atiporenõtem na'yn Iesui e Piratu i'atuepe. 17 Mio tã to'e katupono yne anu pe ienuk hap iwato rakat e'at pe wẽtup ok sa'awy'i morekuat mipyhik ko'i Piratu tiporenõtem na'yn tomipyhik wo'opyhyp hap pyi. 18 Ma'ato itotiaria pa'i kororia emiit'in i'atuehay kahato ta'atuehay pirik wo — Eti'auka ro eti'auka ro Iesui hawyi waku wẽtup ok mekewat aiwy Pasapa etiporenõtem wo'opyhik hap wyi i'atu'e. — Waku miwan me etunug ehay — Waku watiporenõtem uhyt Parapa ipyhik hap wyi ere'e ro emiwan me i'atu'e. 19 Mekewat wo'opot'auka hat Parapa sa'awy'i Piratu tipyhik katupono sa'awy'i Parapa tipo'oro tesurara'in tu'uka kahato Piratu surara'in ete toiky'esat Piratu etawa towanuat haype. 20 Ma'ato morekuat Piratu Iesui porenõtem hap toiky'esat pote tuwẽpõwat i ra'yn miit'in sem kape — Yt naku i wati'auka Iesui katupono waku rakat Mi'i e. 21 Mi'i hawyi po'og haty wo te'ero'e i — Waku aria'yp posak ete wati'auka Iesui i'atu'e ta'atuehay pirik wo. 22 Mi'i hawyi mye'ym wo Piratu to'e i'atuepe — Are pãi kat som Iesui tunug yt naku i i'auka hamo e. Yt kat i hin i atipuẽti sa'ag Mi'i Miit minug ko'i e. Yt naku i pyno wati'auka Mi'i e. Pyno waku watipokpok hawyi waku watiporenõtem wo'opyhik hap pyi hawyi waku watipohep Mi'i Miit piit ete e morekuat Piratu Iesui auka teran haria pe. 23 Ma'ato wa'atunug haria yt i'atupohep hin i po'og i'atu'e — Yt naku i watiporenõtem Iesui i'atu'e ta'atuehay pirik wo. Waku wati'auka aria'yp posak ete i'atu'e. Waku watipehik hawyi waku iku'uro i'atu'e at. Mio tã i'atu'e at hawyi morekuat Piratu yt tiporenõtem kuap i

Iesui. 24 Mi'i hawyi miit'in miky'esat ewy tutunug na'yn. Toiwan na'yn — Waku wati'auka Iesui e. 25 Mi'i hawyi mekewat wo'opot'auka hat mekewat wu'uka hap nug hat Parapa e hap het rakat Piratu tiporenõtem na'yn wo'opyhik hap pyi hawyi i'atumiky'esat ewy ma'ato Iesui tutum tesurara'in me i'auka hamo irania'in miky'esat sa'ag ewywuat nug hamuat. 26 Mi'i hawyi aria'yp posak ipotyi rakat ta'atunug hawyi ta'atupag Iesui okpe tote. Ma'ato mu'ap upi ta'atupuẽti ra'yn wẽtup tapaiũn'a Simãu e hap yi Sireneu kaipywiat hat. Mi'i ti go kaipyi tut tawa Ierusarẽi kape. Mi'i Simãu surara'in ti'atupytyk hawyi i'okpe tote ta'atupag Iesui e'aria'yp posak hawyi Iesui ewat'ymo totioto. 27 Mi'i hawyi typy'i rakaria tuwat Iesui ewat'ymo hawyi toĩne'en miit'in tok puo haryporia'in wak haria. Mi'iria Iesui ho'opot hap ta'atumohaty kahato haype te'eruwak kahato. 28 Mi'i hawyi Iesui teha'at wak haria kape hawyi to'e — Mana'in Ierusarẽi miaria e yt eweiwak tei'o uhepiat ho'opot pote e. Ma'ato eiwat ehepiat ho'opot hap aru eimẽpyt'in ho'opot hawiat waku eweiwak e. 29 Pywo put'ok'e irane ehepiat ho'opot kahato hap sese e. Mekewat e'at pe turan aru ewei'e kahato — Waku po'og haryporia'in yt kat i imẽpyt'in nakaria ewei'e aru e. Ta'i yt imẽpyt i rakaria pote po'og waku ewei'e. Waku po'og yt kat i aimẽpyt'in ahemĩ ete an ewei'e aru mekewat eho'opot sese hap e'at pe e. 30 Mekewat e'at pe ewei'e aru yity'ok ko'i pe — Eiwehyt'ok to uruewawi uru'auka hamuat ewei'e aru e. Mi'i hawyi yity'ok hit ko'i pe ewei'e aru — Urumig neran eika'a ko'i pe katupono uru'auka teran uruwanĩkaptia ewei'e aru e. 31 Pyno yt watiwuk kuap i aiko pe aria'yp iwato rakat yt igag i te rakat e. Pyno Uito aria'yp iwato rakat yt igag i te rakat aiko piat ewy e. Ma'ato eipe aria'yp ko'i igag kahato ko'i ewy eweikupte'en e. Meremo aria sat'e aria'yp igag nakat ete are e. Ta'i Uito yt kat i atunug sa'ag po'ypyi ui'auka sa'ag ne'i aria'yp posak ete e. Pyno mio tã ewetunug mesup uhete yt kat i atunug sa'ag pytkai aikotã aru ta'atunug ehete ehewanĩkaptia aru eiminug sa'ag kahato hap po'ypyi e. Mesup aho'opot kahato aikotã aria pe ewy aho'opot yt kat i atunug sa'ag pytkai e. Pyno aikotã aru eho'opot eho'opot hap e'at put'ok'e aru hawyi e Iesui haryporia wak haria pe topiat ho'opot hap turan.

MATEU 27.33-44 MAKU 15.22-32 IUWÃU 19.17-27 PIAT EWY

32 Mi'i hawyi i'ewyte typy ok yt naku i sese nug haria miit'in pot'auka haria miit'in potsero'ok takaria ta'atueroto yity'ok kape i'atu'uka Iesui wywuat hamo. 33 Mi'i hawyi put'ok'i-'atu'e itote mekewat yity'ok sa'ag note mekewat yity'ok nu kawiat miit akag kag ewywuat hap tote hawyi ta'atupehik ta'yn Iesui imuheg hap ko'i wo te'aria'yp posak ete. Mi'i hawyi ta'atupoĩ'ãm ywaipe.

Mi'i hawyi ta'atupehik wy mekewat typy ok yt naku i sese nug haria wy ta'atu'aria'yp posak ko'i ete hawyi ta'atupot'am wẽtup ok Iesui po sese kai hawyi wẽtup ok ipo ran kai ta'atupoĩ'ãm ta'atue'aria'yp posak ko'i ete y'am me. 34 Mi'i hawyi Iesui to'e Tupana pe — Ui'ywot Ui'ywot waure wo ereĩne'en no uhewanĩkaptia minug sa'ag kai hap atiky'esat katupono yt ta'atukuap i uwe sese uwe Uito Ta'atu'mi'auka e Tupana pe.

Sa'awy'i ipehik hap owakai Iesui esokpe ta'atuhep ta'yn hawyi te'eruwemahara ra'yn hesokpe kyi'at hamo aikotã waku hesokpe ta'atupat'ok hamo.

35 Mi'i hawyi irania'in te'eraha'at at Iesui ewawi. Mi'i hawyi to'ywania Iuteuria ywania i'atuehay sa'ag kahato Iesui ete — Hẽie yt pywo rakat hin i i'atu'e. Ta'i irania'in toi'atuehakyera'at kuap wen ma'ato yt hesaika hin i tuwehakyera'at hamo i'atu'e. Mi'i hawyi i'atu'e Iesui pe — Pywo pe ti En Tupana Mipo'oro Uruporekuat nuat pote waku ewewi erehakyera'at hawyi erehep to e'aria'yp posak pyi i'atu'e. 36 Surara'in i'ewyte Iesui moweuka'i sa'ag haria tukupte'en itote. Mi'i hawyi surara'in hum sapo hy ewywuat ma'ato yt naku i rakat nop takat ne'i. 37 Mi'i hawyi — Pyno En ai'ywania porekuat pote erehakyera'at ro i'atu'e tope surara'in. 38 Mi'i hawyi Morekuat Piratu tiwan na'yn — MI'I MIIT RI IUTEU YWANIA POREKUAT KORO e tomiwan me hawyi toipehik Iesui akag apy tote aria'yp posak ete. 39 Mi'i hawyi mekewat wẽtup ok mekewat miit auka hat yt nakuat i tomoweuka'i haype Iesui wẽtup aria'yp posak pyi — Pywo ti rat En nyti pywuat Tupana Mipo'oro pote uruhep to mesuwepyi hawyi uruehakyera'at ro En i'ewyte erehakyera'at ro meiũpepyi aria'yp posak pyi e Iesui pe. 40 Mio tã to'e hawyi wẽtup ok Iesui po sese kawiat yt nakuat i mio tã to'e Iesui moweuka'i hat pe — Yt naku i mi'i tã ere Iesui pe e. Yt ereken'ẽ i apo Tupana pupi e. Pywo pe ti ai'apiheg aiminug sa'ag po'ypyi mesuwat aria'yp posak ko'i ete e. 41 Ta'i aiminug sa'ag upi ai'auka ai'apiheg hamuat wen ma'ato Iesui yt kat i hin i sa'ag tutunug pytkai toĩne'en to'apiheg hawe iku'uro hamuat e. 42 Mi'i hawyi Iesui pe to'e — Mehĩ e yt uiwaure tei'o En karãpeĩ ereĩne'en Wuat'i Miit'in Potypot nuat turan e. 43 Mi'i hawyi Iesui tiwesat ra'yn — Pywo ti ahenoi epe mesup e'at pe ereĩne'en uiwywo uhetama sese pe e Iesui tomohey pakup takat pe mekewat sa'awy'i miit'in auka hat pe aria'yp posak pyi.

44 Mi'i hawyi atposake put'ok'e hawyi wãtym kape put'ok'e mye'ym ura turan i'ypyryp
kahato wãtym ewy mesuwat yi tote. 45 At yt hẽtyhot hin i mesuwat yi tote hawyi mekewat
Tupana mõtypot yat e'oken'ypy sokpe kawiat hiot'e kahato myasetpuo yi kape. 46 Mi'i hawyi
aria'yp posak pyi Iesui to'e tehay pirik wo Tupana pe — Papai e epo pe ra'yn atoiat Uipã'ãu
e. Mio tã to'e ipyhu tek ta'yn hawyi iku'uro ra'yn. 47 Mi'i hawyi wẽtup ok surara'in akag
ta'akasa yne hawyi tuwehum kahato Tupana pe — Pywo pe ti Meiũ Miit Iesui waku kahato
rakat are e. 48 Mi'i hawyi irania'in seha'at haria ikuap ta'yn aikotã aikotã Iesui iku'uro waku
hap ewy hawyi te'era'aipok ta'yn ta'atu'yat ko'i kape. Ma'ato i'atuwat turan te'erepoti'a
petek petek kahato mu'ap upi — Paa'uruto'e paa'uruto'e e hamo Iuteuria eko ewy. 49 Mi'i
hawyi Iesui wywuaria typy'i kahato rakaria yi wato Karireia pywiaria te'eraha'at kahato
Iesui ku'uro hap kape pya pyi aria'yp posak ko'i kai tukupte'en wen ma'ato itote pyi
te'eruweha'at yne aikotã Iesui ku'uro turan hap kape.

MATEU 27.57-61 MAKU 15.42-47 IUWÃU 19.38-42 PIAT EWY

50 Toĩne'en itote wẽtup ok miit Iuse e hap het rakat tawa Arimateia kaipywiat. 51 Iuse
ti waku kahato rakat. Mi'i ti miit'in mimõtypot kahato — Tupana topyhu'at irane Miit'in
Porekuat nuat e hap ekatup hat Iuse. Sa'awy'i toĩne'en irania'in wo'onãpin haria py'asetpe
karãpe — Yt naku i kahato Iesui pote waku wati'auka mi'i i'atu'e turan ma'ato Iuse — Yt
naku i wati'auka Mi'i Miit e itote. 52 Mi'i hawyi Iesui iku'uro hawyi Iuse toto morekuat
Piratu kape hawyi tohẽtup — Etum no Iesui piit atisyp hamo e. 53 Mi'i hawyi morekuat
Piratu — Waku e hawyi Iuse tihep ta'yn Iesui piit aria'yp posak pyi hawyi tohuwy ra'yn
sokpe ikahu rakat ho'owoity rakano. Mi'i hawyi totopag na'yn ipiit wo'osyp hawe nu wato
ka'a pe aikope yt uwe i syp hawe nu ka'a miit'in minug pakup we totopag. 54 Toisyp ta'yn
Iesui wãtym yt pya i turan. Mi'i turan watunug mi'u wãtym'i turan mũki'ite wanuat Tupana
mõtypot hap e'at piat mi'u wo yt kat i mi'u wati'anug Tupana mõtypot e'at pe hap ewy. Mi'i
wãtym'i turan Iuse topag na'yn Iesui piit iku'uro sese rakat mekewat nu ka'a wo'osyp hawe
wãtym i turan. 55 I'ewyte haryporia'in Iesui wywuaria yi Karireia kaipywiaria tuwat Iuse
wywo Iesui syp hap kapiat te'era'akasa hamo. 56 Mi'i hawyi te'era'aipok ta'yn ta'atu'yat
ko'i kape mohag ikamhig se rakat kyi'at hamo Iesui piit pen hamo. Mi'i hawyi meiũran
ta'atueroto hyp hap kape ipiit pen mohag wuat hamo Iuteuria eko ewy. Mi'i hawyi mũki'ite
wẽtup e'at te'eruwemohy at Tupana e hap miwan miat ewy Tupana mõtypot hamo.

24

MATEU 28.1-10 MAKU 16.1-8 IUWÃU 20.1-10 PIAT EWY

1 Mi'i hawyi hunete mytu'u e'at pe haryporia'in Iesui emiit'in tuwat Iesui syp hap kape.
Mana Maria yi Matarena kaipywiat i'ewyte mana Iuana hawyi wẽtup ok mana Maria Iesui
potmu'e Tiaku ty i'ewyte irania'in haryporia'in sa'awy'iwuat hewyry Iesui upiaria tuwat
ra'yn isyp hap kape mohag hy ikamhig se kahato rakat wywo ipiit pen hamuat Iuteu
ywania eko ewy. 2 Put'ok'i'atu'e hawyi mekewat nu ka'a hap ete isyp hap ete hawyi yt
kat i te oken'ypy nu kawiat sa'awy'i ewy toĩne'en itote ma'ato tuwe'okenhyp'ok pe ra'yn
ta'atupuẽti Iesui syp hap. Mekewat nu wato tuwemorem yi ka'a oken'ypy pyi topyhu'at.
3 Mi'i hawyi Iesui emiit'in haryporia kawiat tuwehyt'ok ta'yn wo'osyp hawe mekewat yi
ka'a pe hawyi ma'ato Iesui piit yt ta'atupuẽti hin i itote. 4 Mi'i hawyi te'eruwanẽtup kahato
ipiit weityk hap etiat turan te'eruwemoherep ta'yn i'atupy'asetpe typy ok ihainia atipy
kaipywiat sut haria. I'atuesokpe hẽtyhot kahato wywo te'eruwemoherep ta'yn. 5 Mi'i
hawyi haryporia'in i'atupupi te'eroken'ẽ kahato hawyi yi kape ne'i hewo gen'ẽ pono.
Mi'i hawyi wemoherep haria atipy kaipywiaria te'ero'e i'atuepe — Kat pote ieĩne'en hat
eweikat wo'osyp hawe map haria py'asetpe apo'i'atu'e Iesui piat. 6 Ta'i Iesui yt uwe i
meiũpe katupono toĩne'en i ra'yn aikotã i'e hap ewy i'atu'e. Waure'ewei'e apo ra'yn kat
som i'e ehepiat eweikupte'en tawa Karireia pe turanuat aikotã Iesui to'e — Mye'ym e'at
hawyi arẽtem gu'uro pyi e hap apo'i'atu'e. 7 Ta'i mio tã i'e hap ewy topyhu'at mesup
i'atu'e. Mio tã to'e ehepe — Uito ti Ekywyt koro Uito e. Mi'i hawyi wyti aru irania'in yt
nakuaria i ui'auka hamo arepyhu'at aru e. Mi'i hawyi ta'atupehik ta'yn Uito aria'yp posak
ete ui'auka hamo e. Mi'i hawyi uiku'uro miit'in ekawiano ma'ato mye'ym e'at uiku'uro
sese hawyi areĩne'en i ra'yn gu'uro po pyi e ti ra'yn kue Iesui ehepe yi Karireia pe turan
i'atu'e atipy kaipywiaria Iesui emiit'in haryporia'in kawiat pe. 8 Mi'i hawyi haryporia'in
te'eruwewanẽtup sa'awy'iwuat Iesui e hap kape hawyi tuwenõ'ẽ ra'yn isyp hap kaipyi.
9 Mi'i hawyi te'era'aipok Iesui potmu'eria kape 11 ok takaria kape i'ewyte irania'in Iesui
emiit'in me hawyi put'ok'i'atu'e hawyi te'era'akasa hap ta'atuhenoi — Iesui ti toĩne'en i ra'yn
an tuwẽtem na'yn gu'uro pyi ti an i'atu'e. 10 — Pywo Iesui toĩne'en i'atu'e mana Maria yi
Matarena kaipywiat i'ewyte mana Iuana hawyi wẽtup ok mana Maria Iesui potmu'e Tiaku
ty i'ewyte irania'in haryporia'in sa'awy'iwuat haria Iesui syp hap akasa haria. Mi'iria ti

te'era'aipok hawyi ta'atuhenoi yne ra'yn Iesui potmu'eria pe — Aipotypot toĩne'en i ra'yn i'atu'e. 11 Mi'i hawyi ipotmu'eria pe haryporia'in henoi yne yne atipy piaria e hap ko'i hawyi — Heso kahato mana'in i'atu'e haryporia'in me. Yt ta'atumohey hin i. 12 Ma'ato Peteru tikuap hawyi meremo teput ra'yn Iesui syp hap kape teha'at hamo. Put'okto'e hawyi i'ywyt'okpypuo teha'at. Teha'at hawyi Iesui suwy hap sokpe yn toipuẽti itote. Mi'i hawyi ta'aipok ta'yn to'yat kape ma'ato tuwanẽtup kahato ta'akasa hap ko'i etiat.

MAKU 16.12-13 PIAT EWY

13 I'ewyte mekewat mytu'u e'at pe tuwat ra'yn typy ok Iesui potmu'eria tawa hit Emau kape tawa wato Ierusarẽi kaipyi. Tawa hit Emau yt pya hin i Ierusarẽi pyi. Wãtym'i hap kaipyi wãtym hap kape hap ewy wahewyry mu'ap upi hap ewy ta'atuhewyry. 14 Mi'iria to'oehay kahato to'ope yne ta'atu'akasa hap Iesui ku'uro hap ete ta'atuehay mu'ap upi. 15 Mi'i turan Iesui put'ok'e i'atuwywo tewyry hamo. 16 Ma'ato yt ta'atukuap i uwe sese Iesui hap. Te'era'akasa ra'yn wen ma'ato yt ta'atukuap i sese uwe Iesui katupono Tupana tunug i'atueha yt hãpyk i. 17 Mi'i hawyi Iesui to'e i'atuepe — Kat ewei'e ehehay eiwo'ope eikohyewyry hap upi uhyt'i'in e. Mio tã apo'e hawyi te'eropyhu'at mu'ap tote yt kat i i'atuete ta'atuwepit hap wywo. 18 Mi'i hawyi wẽtup ok ihainia mehĩ Keupa apo'e Iesui pe — En ni Ierusarẽi miat ieĩne'en porap i hat apo'e. Yt etikuap i te apo aikotã tokosap itote e'ihot'ok e. Yt ikuap hat apo en e. 19 Mio tã to'e hawyi Iesui apo'e — Aikotã som tokosap itote e. Mi'i hawyi toiwesat — Sa'ag kahato ta'atunug na'yn itote wẽtup ok ete mekewat Iesui ete mekewat tawa hit Nasare kaipywiat hat ete e. Ta'i Tupana ehay enoi hat kahato Mi'i Miit Iesui e. Pywo pe ti iminug ko'i iwato kahato tutunug yt uwe minug ewywuat i e. Waku kahato tutunug i'ewyte ihay se kahato rakat toĩne'en Mekewat Miit Iesui i'atu'e. Ta'i Mekewat Miit Wakuat kahato wo toĩne'en Tupana wanẽtup hawe i'ewyte miit'in wanẽtup hawe i'atu'e. 20 Miit'in powyro rakat pytkai ahepa'i koro ko'i i'ewyte ai'akagnia ima'at kahato rakaria wo tukupte'en hawyi ta'atupag Iesui morekuaria ahewanĩkaptia po pe ra'yn i'auka hamo e. — Ewei'auka ro Mi'i Miit i'atu'e. Mi'i hawyi i'atumiky'esat ewy ta'atunug sa'ag ne'i Iesui ete i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atuesurara'in tipehik pereku wo aria'yp posak ete hawyi iku'uro ra'yn i'atu'e. 21 — Ta'i ai'ywania Isareu ywania wanĩkaptia po pywiat ehakyera'at hat Mi'i Miit Iesui urutuwanẽtup sa'awy'i ma'ato mio iku'uro ra'yn pote aikotã aru i'atu'e. Mi'i hawyi koitywy mye'ym e'at tokosap ta'yn iku'uro hawyi i'atu'e. 22 Irania'in haryporia'in Iesui emiit'in uruwywuaria urumõgyt kahato katupono mesup ti hunete tuwat Iesui syp hap kape hawyi ta'atukat ipiit itote ipen hamuat wen ma'ato yt kat i ipiit ta'atupuẽti itote. 23 Mi'i hawyi te'era'aipok uruewawi hawyi mio tã i'atu'e uruepe — Mesup ta'yn urumu'etu hap ewy itote turan tuwemoherep ta'yn atipy kaipywiaria uruewawi i'atu'e haryporia'in te'era'aipok hawyi i'atu'e. 24 Mi'i hawyi irania'in uruto tuwat ra'yn haryporia'in mienoi kuap hamo sio pywo sio yt kuap hamo. Mi'i hawyi Iesui syp hap te'era'akasa haryporia'in mienoi ewywuat ta'atupuẽti itote wen ma'ato Iesui piit sese yt ta'atupuẽti hin i i'atu'e Iesui pe yt ikuap i te turan. 25 Mi'i hawyi Iesui to'e i'atuepe — Are pãi kat poteĩ yt eweimohey i te sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi haria miwan miat e hap ko'i apo'e. 26 Ta'i sa'awy'iwuaria Tupana ehay wan haria ta'atuhenoi kahato Mi'i Miit ete e. Mio tã i'atu'e sa'awy'i — Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at toho'opot kahato aru miit'in po wo hawyi miit'in mi'auka wo topyhu'at hawyi tuwẽtem gu'uro pyi hawyi ta'aipok atipy kape i ra'yn e kahato sa'awy'i Tupana ehay moherep haria ta'atumiwan me e. Mi'i Tupana e hap ewy toĩne'en mesup ta'yn. Tupana Mimoieĩne'en toĩne'en mesup katupono Tupana Mimõtypot no toĩne'en Mi'i Miit wuat'i e'at pe e. 27 Mi'i hawyi Tupana ehay moherep hat akag Musei tiwan kahato Tupana Mipo'oro Wuat'i Miit'in Ehakyera'at hanuat ete e Iesui tuwepiat mu'ap tote. 28 Mi'i hawyi tuwat i tawa hit Emau kape hawyi yt pya i tawa hit Emau kai hawyi Iesui to'e i'atu'e pe — Pyno meiũran irane uhyt'i'in e. 29 Ma'ato — Yt Mehĩ eropyhu'at ro mesuwe uruwywo katupono wãtym na'yn i'atu'e Iesui pe. Mi'i tupono topyhu'at topotmu'eria wywo ma'ato yt ta'atukuap hin i te uwe hap. 30 Mi'i hawyi Iesui tenuk i'atuwywo turan man teneg totat hawyi — Waku e Tupana pe hawyi toipik aikotã sa'awy'iwuat ewy hawyi tutum na'yn i'atuepe. 31 Toipik mekewat man teneg topo wywo sa'awy'i ewy hawyi meremo ta'atukuap ta'yn uwe hap hawyi Tupana tomog na'yn yt i'atueha pytig i hap ewy hawyi meremo ta'atukuap Iesui itote hawyi tuweityk ta'yn i'atupy'asetpyi Iesui. 32 Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Pywo pe ti rat Ai'akag Iesui tuwẽtem na'yn gu'uro pyi hawyi ihay ra'yn ikahu kahato aiwywo i'atu'e. Ta'i ihay aria ewy aipy'a pe toĩne'en mu'ap upi ihay aiwywo turan i'atu'e. 33 Mi'i hawyi meremo te'era'aipok ta'yn irania'in Iesui mohey haria kape tawa wato Ierusarẽi kapiaria enoi hamo. Put'ok'i'atu'e itote hawyi ta'atupuẽti ra'yn mekewat 11 ok takaria irania'in ipotmu'eria wywo. 34 Put'ok'i'atu'e hawyi — Pywo pe ti rat tuwẽtem na'yn Aika'iwat Iesui katupono tuwemoherep ta'yn mesup Simãu me i'ewyte uhepe e. 35 — Mesup ta'yn mu'ap

upiat Iesui tuwemoherep uruepe i'atu'e. Mi'i hawyi urutenuk hap turan toipik aheman aikotã Iesui tipik man sa'awy'iwuat man imipik hap ewy hawyi uruikuap ta'yn uwe Iesui i'atu'e. 36 Mio tã ta'atuhenoi turan tuwemoherep ta'yn Aika'iwat Sese IESUI i'atupy'asetpe. Mi'i hawyi to'e topotmu'eria pe — Tupana eimowepit uiwyria'in e.

IUWÃU 20.19-23 PIAT EWY

37 Mi'i hawyi ma'ato — Miit ehog i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe te'eroken'ẽ kahato hawyi Iesui pupi. 38 Mi'i hawyi apo'e — Kat poteĩ eweiwanẽtup kahato kowo'i kowo'i eipy'a pe yt kat i eiwepit hap wywo e. Kat poteĩ tig yt eweimohey i te uheĩne'en gu'uro pyi hap e. 39 Pyno uimohey ro e. Eiweponug no uipiit ete uipiit suk hap ko'i ete sio Uito sio yt kuap hamo e. Uito rat eweha'at ro yt miit ehog hin i Uito katupono uikag ko'i wywo uipiit pu'i wywo areĩne'en e topotmu'eria pe. 40 Mio tã to'e hawyi toimoherep ta'yn topo suk hap ka'a ko'i topy suk hap ka'a ko'i hawyi — Uito ti rat uimohey ro eipe e. 41 Ma'ato niatpo kahato imohey hamuat ipotmu'eria. Te'eruwanẽtup kahato itote i'ewyte i'atuwepit kahato ra'yn. Mi'i hawyi Iesui apo'e i'atuepe yt ta'atumohey i pote — Toĩne'en apo meiũpe eimi'u uiwyria'in e. 42 Mi'i hawyi pira iwyp takat ta'atupuẽti hawyi ta'atuium na'yn Iesui pe. 43 Mi'i hawyi Iesui tu'u ra'yn topotmu'eria ehamo miit Uito hap moherep hamo. 44 Tutu'u hawyi po'og Iesui to'e temiit'in me — Sa'awy'i areĩne'en eipy'asetpiat turan ahenoi kahato ehepe aikotã aru topyhu'at uhete hap. Mesup e'at pe ahenoi teran aha'ase'i Musei miwan kaipyi Tupana ehay enoi haria miwan kaipyi yne uhetiat e. I'ewyte morekuat Tawi wepy hap miwan kaipyi uhetiat yne atimoherep teran yne uhetiat e. Koitywy topyhu'at ra'yn yne i'atumienoi yianmiat uhetiat hap ewy e. 45 Mi'i hawyi heremo yn na'yn i'atuwanẽtup hawe Tupana ehay Iesui tunug. Mi'i hawyi ta'atukuap kahato ra'yn miwan sa'awy'iwuat kai Iesui etiat hap hawyi heremo ra'yn i'atuepy'a pe yne Iesui ete. 46 Mi'i hawyi Iesui to'e i — Ta'i miwan sa'awy'iwuat Tupana mimoherep tohenoi kahato uhetiat aho'opot hap etiat uiku'uro hawyi mye'ym e'at uiku'uro ra'yn hawyi areĩne'en i hap e Tupana miwan me sa'awy'iwuat pe e. 47 Ta'i yianme Tupana henoi kahato uhetiat tehay wan haria po wo aikotã aru ta'atuhenoi kahato tesaika hap wywo torania ywania pe aikotã waku miit'in te'eruwemorem Tupana kape i'atuminug sa'ag hap ko'i kaipyi uhet upi hap tohenoi miwan me e Iesui. Miit'in te'eruwemorem Tupana kape uhet upi hawyi waure wo Tupana toĩne'en i'atuminug sa'ag hap ko'i ete e kahato yne mekewat Tupana ehay miwan me. Waku tawa Ierusarẽi me toha'awynug na'yn mesuwat sehay wakuat hawyi waku yne ywania kape ta'atuhenoi Uha'yru ete e Tupana miwan me e. 48 — Pyno eipe ti eweikuap ta'yn uheĩne'en gu'uro pyi hap uhowawi ewei'akasa hawyi e. 49 Pyno Tupana miky'esat ewy atum ehepe Tupana Pã'ãu eimoesaika hamuat e. Ma'ato waku meiũpe tawa Ierusarẽi me eweikupte'en hawyi meiũran areto hawyi atum aru ehepe Tupana Pã'ãu eimoesaika kahato uipotpap nug hamuat hap e. Pyno waku mesuwe tawa Ierusarẽi me eweikupte'en Tupana Pã'ãu ut hap e'at ekatup hamuat e topotmu'eria pe Iesui.

MAKU 16.19-20 PIAT EWY

50 Mi'i hawyi Iesui tioto ra'yn topotmu'eria tawa wato Ierusarẽi myi tawa hit Petania kape. Mi'i tote ipo ko'i ywaiti pe tutunug hawyi — Tupana etipowyro uimohey haria wuat'i e'at pe eti'atupoityro mi'iria ahẽtup e. 51 Mi'i to'e Tupana pe turan Iesui ta'am na'yn atipy kape. 52 Mi'i hawyi ta'atumõtypot kahato itote Tupana hawyi te'era'aipok ta'yn tawa wato Ierusarẽi kape i'atuwepit sakpo hap wywo. 53 Put'ok'i'atu'e hawyi te'eropyhu'at Tupana mõtypot yat hawe hawyi — Waku kahato En Tupana ta'atu'e itote at ka'ap.

Mesup miwan Iesui etiat atunug mesuwe iky'e haria mowepit hamo.

Toran na'yn uimiwan. Uhet IRUKA.

IESUI ETIAT IUWÃU MIENOI

1 Uito Iuwãu ti ahenoi teran Aika'iwat sa'awy'i ieĩne'en hap etiat. Sa'awy'i sese turan
mesuwat wuat'i nug hap e'yianmete ti Aika'iwat Iesui toĩne'en Tupana kai te. Sa'awy'i
sese wuat'i owakai te Aika'iwat set sa'awy'i Tupana Ehay Moherep Hat toĩne'en are. Ta'i
yt tuwemoherep i te miit no te turan Tupana Ehay Moherep Hat toĩne'en wuat'i e'at pe
Tupana wywo. Tupana kai toĩne'en sa'awy'i i'ewyte Tupana wo toĩne'en mekewat Tupana
Ehay Moherep Hat are. Yi yt kat i te turan toĩne'en Mekewat Tupana Ehay Moherep Hat
Sese. 2 Mesuwat wuat'i nug hap e'yianmete mekepe te toĩne'en Tupana kai te Aika'iwat.
3 Mi'i hawyi Tupana to'e tope — Uhehaytuwy e waku etunug yne yne uiminug ko'i e. Waku
etunug mytyp at waty waikiru ko'i e Tupana sa'awy'i sese tope. Mi'i hawyi tutunug yne
yne mesuwe i'ewyte atipy pe. Yt kat kawiat i tutunug yne yne tehay wo yn at waikiru ko'i
waty yi yne yne tutunug i'ewyte wuat'i yi piat ko'i atipy piat ko'i toi'atumoherep yne yne
tehay wo. — Eweikupte'en no e hawyi tukupte'en yne yne. Yne ieĩne'en hanuaria nug hat
Tehaytuwy toĩne'en. Mi'i Hat yn ni Wuat'i nug Hat. Mi'i hawyi yt uwe i wẽtup ok kat hap kat
hap ko'i nug hat toĩne'en katupono Aika'iwat ti'atumoherep torania torania to'e hap ewy
te'eruwemõpyhu'at yne yne. 4 Tehaytuwy toĩne'en Wuat'i Moieĩne'en Hat. Ta'i Wuat'i Nug
Hat ri Mi'i.

Mi'i hawyi he'at put'ok'e hawyi tuwemoherep Miit no. Aipy'asetpe hirakat nuat topy-
hu'at. To'ywã'ĩ ra'yn mesuwe miit kawiat aipu'i ra'yn Miit sese topyhu'at mesuwe Tupana
Ehay Moherep hat Tupana Ehaytuwy. Aipy'asetpiat Tupana moherep ahepe hanuat sese
topyhu'at mesuwe. Heremo kahato ariãty ewy topyhu'at aipy'asetpe. Tuwemoherep
hawyi aikotã ariãty ewywuat Tupana tomoherep miit'in me hanuat topyhu'at Mi'i Miit.
5 Put'ok'e ra'yn mesuwe hawyi toimoherep miit'in me mu'ap Tupana kapiat aikotã ariãty
wãtym muo mu'ap moherep mu'ap ahepe hap ewy toimoherep ahepe mu'ap Tupana kapiat
Mekewat Miit sese are. Mi'i hawyi i'ypyryp hap yt hasep kuap i hin i he'ariãty hot hap
put'ok'e ra'yn hawyi. Aikotã wãtym muo hẽtyhot hap ewy yt naku i nug haria yt ti'akit kuap i
Aika'iwat Tupana ehay Moherep Hat. Mi'i Miit i'ypyryp hap moweityk hat topyhu'at ma'ato
i'ypyryp yt hasep kuap i he'ariãty hot hap.

6 Nimo sakpo kahato turan Tupana to'e — Pywo ti rat atipo'oro Uha'yru miit'in atueha-
kyera'at hamo e ma'ato waku sa'awy'i atipo'oro wẽtup ok Uha'yru e'yianmiat hut hamuat
moherep hamo e sa'awy'i miwan me. Mi'i hawyi toipo'oro mekewat ahet'ok hat Iuwãu
miit'in atumu'e hamuat Aiporekuat Iesui ut hap etiat enoi hamo. 7 Mi'i hawyi Iuwãu
henoi kahato — Tupana Mipo'oro sese Ahehakyera'at hanuat tut irane e yn miit'in me
mesuwarotiaria pe. Ta'i e Mi'i Miit tut hawyi ti toimoherep ahepe mu'ap sese Tupana
sese kape ikuap sese hamo tohenoi. Aikotã Mi'i Miit Ariãty Sese e hap het rakat timoherep
mu'ap ahepe i'ypyryp sese pe hap tohenoi Iuwãu mekewat wo'oset'ok hat Tupana Mipo'oro
etiat e. 8 Iuwãu yt mekewat ariãty sese i are ma'ato mekewat Ariãty Sese e hap het rakat
ut hap moherep hat mekewat Iuwãu wo'oset'ok hat are. 9 Mi'i Miit topyhu'at ariãty ewy.
Mi'i Miit set ti Iesui. Mi'i Miit ti'atumoẽtyhot kahato miit'in mesuwarotiaria ha'awytepyi
mesup te mũki'ite te toimoherep To'ywot. Mekewat Ariãty Sese rakat tuwemoherep Miit
no hawyi toimoherep kahato ahepe Tupana Sese. Koitywy watikuap kahato Tupana etiat
Iesui ieĩne'en hap kaipyi Iesui ehay kaipyi. Ariãty ewywuat kahato Iesui. Aimoẽtyhot
kahato Tupana etiat aiwanẽtup hawe aipy'a piat yne yne aito mesuwat mytyp totiaria
are. 10 Tutunug miit'in pytyp rokirẽ topyhu'at i'atupy'asetpe yi tote ma'ato — En ni yt
urunug hat i i'atu'e ne'i. 11 Aika'iwat tuwemoherep sa'awy'i to'ywania Iuteuria ywania
ehakyera'at hamo ma'ato yt ta'atumohey i yt ta'atuky'esat i Iesui Ta'atuehakyera'at hat
Ta'atuporekuat no. 12 Ma'ato irania'in aitoria uwe uwe to'e topy'a pe — Woromohey kahato
En Iesui. Ereke ro uipy'a pe e hat pe Tupana to'e — Pywo ti rat koitywy woronug en mesup
uha'yru sese uhaki'yt sese e ahepe Iesui mohey haria pe. 13 Mi'i tã wato'e pote aipy'a
pe hawyi Tupana topyhu'at Ai'ywot Atipy piat. Tupana yn aimoherep kuap tosa'yru'in
wo tosaki'yt'in no. — Waku kahato eipe ti e ahepe. Eiperia ti uimẽpyt'in sese e Tupana
ahepe Iesui toĩne'en aipy'a pe hawyi. Ai'ywot aity mesuwarotiaria kaipyi yt watoĩne'en
kuap i Tupana mẽpyt'in no katupono Tupana yn aimoherep kuap tomẽpyt'in no. Yt pu'i
kaipywiat i ra'yn Tupana mẽpyt'in watoĩne'en. Yt aiwepyi i watopyhu'at kuap Tupana
mẽpyt'in no. Yt watuwemoherep kuap i aiwekaipyi Tupana mẽpyt'in no katupono Tupana
kaipywiat yn imẽpyt'in ko'i te'eruwemoherep. 14 Tupana Ehay Moherep hat tuwe'amak
ta'yn hawyi Miit no ra'yn topyhu'at aipiit ewywuat tuwemoherep. Miit'in pu'i wo topyhu'at
aipy'asetpe mesuwe. Waku Kahato Rakat Miit Sese wo toĩne'en yi tote. Miit Kahato Waku
Sese Rakano toĩne'en. Miit Pywuat Sese Rakat iwese kahato hamo ai'atuky'e. Tuwekaipyi

ai'atuky'e torania sio aito waku sio yt. Hegyi'at kahato sese aiky'e haype tuwemoherep mesuwe hawyi. Yt kat i i'aparap hano topyhu'at ahehamo. Tupana Mõtypot hat Sese topyhu'at mesuwe — Uha'yru wẽtup ok takat Mi'i Miit e Tupana ahepe. Mi'i Miit Ywot sese areĩne'en e Tupana Iesui piat pe. 15 Ha'awyte te ti Iuwãu mekewat wo'oset'ok hat henoi henoi kahato uruepe ahepe Mekewat Miit etiat. Mio tã e miit'in me — Meipe ra'yn tut irane Uhewat'ymo ma'ato Mi'i Miit ti toĩne'en uheĩne'en hap e'yianmete e ahepe. Mi'i pote Mekewat sut hat po'og po'og wakuat uikawiat. 16 Ta'i Mi'i Miit po'og kahato uikai katupono Wuat'i E'at piat Ieĩne'en hat Mi'i Miit toĩne'en mote. Meipepe ti rat tut irane Hegyi'at Kahato Rakat tuwekaipyi aiky'e hap e. Mi'i Miit ti hum ahepe tewaku hap yt ahewaku hap upi i e. Toimõ'ẽ irane ahehakyera'at hap Tupana miium. Yt kat sa'up ete i tutum ahepe ahehakyera'at hap Tupana miium yt ahewaku pytkai i e. Wuat'i Miit'in Ky'e hat uhewat'ymo tut. Tuwekaipyi kahato aiky'e. Tuwekaipyi tewaku hap upi aiky'e yt kat sa'up i pytkai aiky'e. Po'og po'og to'ototetote aiky'e haype are uito Iuwãu Iesui piat pe. 17 Nimuat aha'ase'i Musei henoi kahato wãi'e hap ahepuo ma'ato mesup koitywy ti Aipotypot Tupana Mipo'oro Sese Iesui henoi kahato ahepuo aiky'e hap Tupana piat pywuat sese hap sehay tohenoi — Pywo ti rat Tupana ti'atuky'e kahato miit'in haype tutum teran te'en ne'i tewanĩkaptia pe wuat'i e'at piat ieĩne'en hap e mekewat po'og aha'ase'i Musei kawiat tutum ahepe. 18 Ta'i yt karamuo i ti miit'in te'era'akasa Tupana Sese kape. Ma'ato Tupana Sa'yru Sese ta'akasa kahato ra'yn Tupana Sese kape. Mi'i pote toikuap kahato Tupana moherep hap ahepuo katupono To'ywot yatypepywiat sut hat Mi'i Miit pote. Mi'i Miit Tupana Sese moherep kuap ahepe Ha'yru sese Mi'i Miit pote e Iuwãu mekewat wo'oset'ok hat Iesui etiat sa'awy'i. 19 Wẽtup e'at pe hawyi mekewat Iuteu ywania akag ko'i tawa wato Ierusarẽi miaria gupte'en haria ti'atupo'oro pa'iria ase'i Irewi emiariru'in ko'i mekewat wo'oset'ok hat Iuwãu kape apo'i'atu'e hamo — Uwe sese kahato en uhyt i'atu'e. En apo Tupana Mipo'oro Uruporekuat nuat sio yt i'atu'e. 20 Ma'ato toi'atuwesat kahato heremo kahato — Uito ti yt Tupana Mipo'oro Wuat'i Miit'in Ka'iwat nuat hin i e i'atuepe. — Yt uito i rat e. 21 Mi'i pote — Uweĩ sese pyno en sio apo sa'awy'iwuat aha'ase'i Tupana ehay moherep hat Eria put'ok'e i ra'yn atipy kaipyi apo pyno i'atu'e. — Yt mi'i i ti rat uito e. — Pyno en mekewat Tupana ehay enoi e'yianmiat hat urumiekatup sio yt i'atu'e. — Yt rat. Yt mi'i i ti rat uito e Iuwãu. 22 — Pyno ehenoi kahato ro uwe sese en hap katupono urupo'oro haria tikuap teran kahato etiat uwe sese en hap i'atu'e. Eremoherep to uruhenoi hãpyk mono urupo'oro haria pe i'atu'e. 23 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Nimo te ti mio tã e aha'ase'i Isaia tomiwan me 40.3 pe — Tut wyti aru wẽtup ok miit'in atumu'e yahig notiat hanuat e. Yahig notiat tehay pirik wuat wo'omu'e hat e. Aiporekuat Tupana Mipo'oro ut hamuat moherep hanaut e hat e Isaia sa'awy'i miwan me e Iuwãu. Sa'awy'i Isaia ihay e'yianme uhetiat e mio tã e hap nug hat sese rat uito e Iuwãu pa'iria pe. 24 Mio tã e pote meimuẽwat Iuteuria akag ko'i mipo'ororia pa'i ko'i apo'i'atu'e Iuwãu me 25 — Mehĩ i'atu'e pyno en yt Tupana Mipo'oro wuat'i porekuat nuat pote kat pote pyno eti'atuset'ok ai'ywania y'y wo i'atu'e. Uito ere yt Eria i uito ere yt Tupana ehay moherep hat aimiekatup ne'i ti uito ere pyno kat tuponoĩ eti'atuset'ok set'ok ai'ywania y'y wo i'atu'e. 26 Mi'i hawyi Iuwãu ti'atuwesat — Uito ti woroho'oset'ok y'y wo katupono atimoherep teran ehepe tut irane Tupana Mipo'oro ahehakyera'at hamo e. Mi'i Miit toĩne'en mio eito'oran me e. Ta'i Tupana Mipo'oro toĩne'en mesup eipy'asetpe ma'ato uwe uwe Mi'i Miit sese yt eweikuap hin i te e. 27 Mi'i Miit ti uhewat'ymuat tut irane ma'ato ti uhe'yianmiat hat sese Mi'i Miit toĩne'en wuat'i e'at pe e. Mi'i Miit waku sakpo e po'og waku kahato uikai e. Pywo ti rat uiwat po'og uhewaku hap yt put'ok'e hin i mekewat Miit eropat hamo e. Ahetama pe toĩne'en aipysei hanuaria aheropat hanuaria po'og torania kai miit'in mikyry'i torania kai. Po'og yi kape torania aheropat hanuaria kai aipysei hanuaria e. Mi'iria ewywuat areĩne'en neran ma'ato Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat emiit hit no wen ma'ato uhewaku hap yt put'ok'e i ipysei hamo ipy saity pok hamo e Iuwãu Iesui waku kahato hap moherep hamuat. 28 Mekewat e'at pe Iuwãu timoherep kahato miit'in me tehay Aika'iwat etiat yt pya hin i tawa Petania pyi Iũtãu hy sakpo aikope miit'in toi'atuset'ok hap tote.

MATEU 3.13-17 MAKU 1.9-11 IRUKA 3.21-22 PIAT EWY

29 E'ihot'ok pe Iuwãu ta'akasa Iesui ut tewawiat hap. Mi'i hawyi to'e temiit'in me — Meipe ra'yn Tupana tum na'yn ahepe Tohũ e. Meiũran ti aru Meiẽwat Miit imoma yne miit'in minug sa'ag yt nakuap i hap ko'i e aikotã wati'auka aihũria aiminug sa'ag moweityk hamuat mi'i ewywuat ti aru Tupana Hũ iku'uro aikawiano e. Eweiweha'at ro meipewat Miit kape katupono Mi'i Miit Tupana Hũ sese ahehakyera'at hamo e Iuwãu Iesui ut tewawiat hap turan. 30 Pywo ti rat meipe Miit wyti uimienoi sa'awy'iwuat ewywuat aikotã are'e — Uhewat'ymo hamuat ti uhe'yianmiat tut ui'e hap ewywuat meipe Miit katupono uiwat ui'ywã'ĩ hap e'yianme ti Mi'i Miit toĩne'en wuat'i e'at pe ma'ato uiat ui'ywã'ĩ hap wat'ymo

tuwemoherep mesuwe i'ywã'ĩ hap e. Meipewat Miit po'og wakuat uikawiat are sa'awy'i e hap ewywuat koran tut ra'yn ahowawi e. 31 Ma'ato Uwe kahato hap Mi'i Miit sa'awy'i yt atikuap hin i e. Sa'awy'i mi'i yn ma'ato atikuap — Meiũran epotset'ok turan aru tuwemoherep e'ywania ewawi Uimipo'oro Eipotypot Tupana e hap yn ma'ato atikuap sa'awy'i. Mi'i pote woroho'oset'ok y'y wo e Iuwãu miit'in me Mi'i Miit moherep hamo tut uhowawi hap etiat e. 32 Wẽtup e'at pe Iuwãu ta'akasa Iesui kape hawyi to'e — Ha'awyte neke ara'akasa ra'yn uito Tupana Pã'ãu put'ok'e ra'yn meiẽwat Miit etiat atipy kaipywiat pykasu ewywuat tut e Iuwãu miit'in me. 33 Sa'awy'i yt atikuap i Mi'i Miit ma'ato uipo'oro miit'in set'ok y'y wuat hat Tupana mio tã e uhepe — Meiũran tut aru ewawi miit'in set'ok Uipã'ãu wakuat nuat sese wuat hanuat e. Mi'i hawyi Uipã'ãu topyhu'at aru ipiit ete hawyi etikuap Mi'i Miit Uimipo'oro ra'yn wuat'i miit'in ehakyera'at hamuat e Tupana ha'awyte uhepe e Iuwãu. 34 — Mi'i kape ti ara'akasa ra'yn mi'i tupono ahenoi hamuat ehepuo — Mi'i Miit ti Tupana Sa'yru sese ra'yn are e wo'oset'ok hat Iuwãu ahepe.

35 Wẽtup e'at tokosap hawyi Iuwãu wo'oset'ok hat toĩne'en i ra'yn Iutãu hy ẽpeke typy ok topotmu'eria wywo. 36 Mi'i hawyi ta'akasa i ra'yn Iesui ikosap turan hawyi to'e topotmu-'eria typy ok pe — Meke i ra'yn tokosap Tupana Hũ e. 37 Hemiit'in tikuap ta'yn hawyi tuwat ra'yn Iesui upi. 38 Mi'i turan Iesui teha'at tosaipepe toupiat õ'ẽ haria kape. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Kan eweikat uhyt'i'in e. — Wo'omu'e hat aikopeĩ ereĩne'en i'atu'e. Ma'ato ta'a-tupusu puo Irapi aikopeĩ ereĩne'en i'atu'e. 39 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Eweiwat uhupi hawyi atimoherep mono aikope uheĩne'en hap ehepuo e Iesui. Mio tã e hawyi tuwat ra'yn Iesui upi aikope heĩne'en hap kape. Mi'i hawyi itote put'ok'i'atu'e wãtym'i turan. Mi'i hawyi itote tukupte'en i'atuewãtym na'yn Iuwãu potmu'eria typy ok takaria. 40 Mi'i hawyi wẽtup ok Iuwãu potmu'e hat Ãtere ehap het rakat toĩne'en porap'i Iesui wywo hawyi toto ra'yn toyke'et Simãu Peteru kat hamo. 41 Toipuẽti hawyi to'e — Simãu e atipuẽti ra'yn wyti Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat e ma'ato topusu puo — Atipuẽti ra'yn wyti Ahemesia e Simãu me. 42 Mi'i hawyi Ãtere tioto toyke'et Iesui kape hawyi Iesui to'e iyke'et pe — En ni Simãu Iuwãu sa'yru e ma'ato eset pakup atum epe mehĩ e. Koitywy ti aru Nu e ra'yn eset e Iesui. Ma'ato topusu puo Iuteuria ywania pusu puo Sewa eset e ma'ato Kereku pusu puo Peteru eset e.

43 Wẽtup e'at hawyi Iesui toto teran i ra'yn te'yi Karireia kape. Mi'i hawyi toto ra'yn. 44 Put'okto'e itotiat hawyi toipuẽti Wiripi tawa Pesaita kaipywiat mekewat Ãtere Peteru etawa kaipywiat. Mi'i hawyi Iesui to'e tope — To'iro uhupi e Wiripi pe hawyi toto ra'yn hupi. 45 Meiũran Wiripi toto towy ok Natana'eu kat hamo. Toipuẽti hawyi to'e — Are pãi koitywy atipuẽti ra'yn Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat sese mekewat sa'awy'iwuat Musei miwan miat mienoi ewy mekewat Tupana ehay nimuat e'yianmiat miwan miat mienoi ewy e. Mi'i Miit ti Iesui e hap het rakat mekewat mehĩ Iuse sa'yru e. Mi'i ti mekewat tawa Nasare kaipywiat sut hat e Wiripi towy ok Natana'eu pe. 46 Mio tã e hawyi Natana'eu to'e — U e eeso mehĩ e uiwanẽtup hawe yt uwe i rasom tawa Nasare piat waku rakat e Wiripi pe. Mi'i hawyi — To'iro pyno waku etikuap mono Iesui wakuat sio yt nakuat i hap kuap hamo e. 47 Ma'ato put'ok'e irane turan Iesui ti ta'akasa ra'yn Natana'eu kape hawyi to'e — Meiẽ meipe ti ra'yn ai'ywania Isareu ywania sese hãpyk kahato rakat tut e. 48 Mi'i hawyi Natana'eu to'e Iesui pe — Aikotã tuponoĩ uikuap En Uhyt e. Mi'i pote Iesui tiwesat — Ha'awyte neke ewy Wiripi piat ekaykay hap e'yianmete mekewat Wiku yp ywyt'okpype ereĩne'en turan eweran turan tig ara'akasa ewawi Natana'eu e. 49 Mi'i pote Natana'eu to'e Iesui pe — Wo'omu'e hat En ni Tupana Sa'yru sese are. En ni Isareu ywania Porekuat koro e. 50 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Pyno meremo uimohey en mekewat Wiku yp ywyt'okpype ereĩne'en eweran turan ara'akasa ewawi ui'e hawyi yn uimohey ra'yn e. Pywo ti rat meiũran ti aru po'og po'og na'yn atimoherep epe koran wuat kai e. 51 Sa'awy'i aha'ase'i Iako pe Tupana timoherep mu'ap yi totepyi atipy kape. Iako ta'akasa tomu'etu atipy piaria mekewat mu'ap upi. Tuwat tuwat atipy piaria yi kaipyi atipy kape i'ewyte atipy kaipyi tõ'ẽ tõ'ẽ yi kape mekewat mu'ap upi hap kape ta'akasa aha'ase'i. Mi'i mu'ap ewywuat sese areĩne'en mehĩ e. Meiũran era'akasa aru atipy te'okenhyp'ok pe hawyi mi'i kape ti aru tuwat tuwat yi kaipyi Tupana potpo'ororia atipy piaria i'ewyte te'era'aipok aipok aipytyp kape e. Uito ti mekewat mu'ap atipy kape Uito Wuat'i Miit'in Yke'et sese kawiat mu'ap e. Mi'i hap kape era'akasa aru Natana'eu. Mi'i ui'e hap era'akasa hawyi po'og uimohey hap topyhu'at mekewat — Ara'akasa en eweran turan Wiku yp og me ui'e hap kawiat e Iesui

2

1 Mye'ym e'at hawyi te'eruwa'atunug miit'in tawa Kana pe yi Karireia pe. Mi'i tote ta'atunug ienuk hap katupono typy ok wo'okyi'at hap e'at ta'atunug e'at itote. Iesui ty toĩne'en itote. 2 I'ewyte Iesui hemiit'in wywo ta'atuwenka i'atuwo'okyi'at hap ienuk hap kape. 3 Mi'i turan ma'ato Uwa sapo hy ta'atumõ'ẽ yne ra'yn mi'i pote Iesui ty to'e — Yt

kat i ra'yn wyti Uwa sapo hy meiũpe Uimẽpyt e. 4 Mi'i pote Iesui to'e — U mana kat som etiky'esat atunug e. Koran te ti yt uipopap i te Tupana esaika hap moherep miit'in miat hamo e toty pe. 5 Mi'i hawyi ity to'e ienuk nug hat eropat haria pe — Kat e Uimẽpyt ehepe hap ewy ti aru ewetunug no eipo'oro hap ok tã e. 6 Mi'i turan itote 6 kamũti wato nu kawiat ko'ĩ tukupte'en itote miit'in posei hamuat Iuteuria eko ewy. Wẽtup kamũti pe tukupte'en 15 ekuiru'a piat y'y i'atu'e. 7 Mi'i hawyi Iesui to'e heropat haria pe — Ewei'atuewopyro y'y wo kamũti ko'i e. Mio tã e hawyi ta'atupyt'atnug yne ta'atuewopyro ra'yn 6 kamũti. 8 Howapy yne hawyi Iesui to'e i'atuepe — Eweho'osat ro koitywy kamũti piat kurin hawyi eweipome'eg no ienuk hap ka'iwat pe e. Mi'i hawyi ta'atuereto mi'i kape. 9 Mi'i hawyi ienuk hap ka'iwat hã'ãg na'yn mekewat sapo hy yt y'y hin i ra'yn ma'ato Uwa sapo hy wo ra'yn topyhu'at y'y. Ma'ato yt toikuap i aikope pywiat Uwa sapo hy wo hap ma'ato heropat haria yn ikuap. Mi'i hawyi ika'iwat tikaykay tuwewawi ihary'i rakat nuat. 10 Mi'i hawyi to'e tope — Mehĩ e sa'awy'iwuat ienuk nug hawe ti uruimõ'ẽ miit'in me Uwa sapo hy he rakat e ma'ato wat'ymo ti i'atu'ok hawyi uruimõ'ẽ heĩpyt yt he rakat i ra'yn e ma'ato en wyti yt uru'ewy hin i kat pote wat'ymuat ra'yn po'og he rakat sa'awy'iwuat kai etum uruepe Uwa sapo e. Ta'i he sese ti rat mesuwat sopo hy e iwary pakup takat pe. 11 Yt miit'in mikuap ok tã i Iesui ha'awynug itote Uwa sapo hy he rakat y'y kawiat 6 kamũti howapy toimoherep y'y kawiat itote. Sa'awy'i yt totag i te turan yt karãpe i Iesui timoherep tesaika hap iwato hap nug hamuat mekewat Tupana yn inug kuap minug ewy. Sa'awy'i toha'awynug mi'i tã tawa Kana pe yi Karireia pe. Toimoherep Tupana esaika hap topiit pywiat wakuap nug hamuat kuap hap itote. Uwa hy tutunug y'y kawiat te'era'akasa hawyi ti te'ero'e ra'yn — Pywo ti rat Iesui ti Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat i'atu'e ipotmu'eria.

12 Mi'i hawyi ti Iesui toto tawa Kana kaipyi tawa wato Kawana'ũ kape toty to'ywyt'in sese tehay towyria'in wywuat hamo. Mi'i hawyi tukupte'en porap'i itote. 13 Mi'i hawyi Iuteuria wa'atunug hap e'at put'ok'e irane i ra'yn mekewat te'eruwanẽtup aikotã sa'awy'i Tupana ti'atuhep wanĩkaptia po pywiat hap e'at put'ok'e. Mi'i hawyi Iesui toto Tawa koro Ierusarẽi kape. 14 Put'ok'e hawyi Tupana mõtypot hap yat wato pe Iesui teke. Mi'i hawyi Tupana mõtypot yat e'okipy tote toi'atupuẽti hũria wewato ahup weneru haria uweria ko'i weneru haria pykasu weneru haria sem toipuẽti i'ewyte toipuẽti tineiru porera'at haria apyk puaria yparakai ypyke tukupte'en toi'atupuẽti. 15 Mi'i pote Iesui tunug haity kawiat i'atu'apiheg hamuat tutunug. Mi'i hawyi haity wo toi'atusytpok kahato Tupana mõtypot ehũria weneru haria. I'ewyte toi'atusytpok wewato ahup ko'i uweria ko'i toi'atusytpok Tupana mõtypot yat pyi. Mi'i hawyi wuat'i etama etineiru pat'ok pat'ok haria yparakai ko'i toi'atu'ãpe'okpun na'yn tohytpok yne tineiru ko'i yi tote. 16 Mi'i hawyi Iesui to'e pykasu weneru haria puo — Ewei'atuporenõtem no ehepykasu ko'i Tupana mõtypot hap yat pyi e. Wãi yt ewetunug nei'o Ui'ywot mõtypot yat weneru'i weneru'i ehap yat no e. Moto ro mesuwepyi e. 17 Toi'atusopo sopo yne hawyi hemiit'in te'eruwanẽtup ta'yn aikotã sa'awy'i miwan me tohenoi hap kape — Atiky'e kahato emõtypot yat Tupana e. Emõtypot hap yn atiky'esat ne'i e mi'i pote ti aru ui'auka teran ne'i e miwan me sa'awy'i sese Iesui hap kape Saumu 69.9 pe. 18 Mi'i hawyi Iuteuria akag ko'i apo'i'atu'e — Uwe kahu epo'oro meke tã nug Tupana mõtypot yat piat hamo i'atu'e. Yt naku i meke tã ehap etunug pãi i'atu'e. Kat pote eti'atusytpok sytpok mesuwe i'atu'e. Tupana epo'oro mi'i tã nug hamo pote etomoherep to koitywy eminug iwato rakat Tupana esaika hamo uruepiat emohey kuap hamo i'atu'e katupono merep hap ewy etimoherep mesuwe hawyi uruikuap ta'yn Tupana sese epo'oro meke tã nug hamuat hap i'atu'e. 19 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Pyno waku iwato kahato atimoherep ehepe e. Ewei'aporok meiũwat Tupana yat wato pote ati'ãpe'ok'am i ra'yn mye'ym e'at pe yn atunug i ra'yn e Iesui Iuteuria akag ko'i pe. 20 — Eeso kahato i'atu'e kat pote sa'awy'ite nagnia tunug niatpo kahato 46 anu pe ta'atunug meiũwat Tupana mõtypot yat wato i'atu'e. Aikotã ten pyno etunug kuap mye'ym e'at pe yn i'atu'e. 21 Ma'ato hã'ãkap wuo Iesui henoi i'atuepe. Mio tã e topiit etiat pe Tupana yat e. Ma'ato Iesui wyria'in i wyti mio tã e hap yt uwe i ikuap ma'ato meiũran Iesui iku'uro hawyi toĩne'en i ra'yn gu'uro pyi hawyi ta'atukuap ta'yn kat som to'e sese hã'ãkap wuo hap. 22 Mi'i hawyi ta'atumohey po'og Iesui ehay i'ewyte ta'atumohey po'og sa'awy'iwuat Tupana e hap. — Pywo ti Tupana ihay kahato nimuat Iesui ete miwan me i'atu'e. 23 Mekewat ienuk wato turan Iesui ti'atumoehãite kahato tawa Ierusarẽi miaria i'ahu rakaria. Mi'i pote typy'i kahato itotiaria tipywo ra'yn Iesui kat pote te'era'akasa ra'yn iwat iminug ko'i yt miit'in minug kuap ewy i ko'i kape. — Pywo Mi'i Miit Tupana Mipo'oro Aiporekuat koro wo i'atu'e. 24 Ma'ato Iesui yt tipywo hin i tomohey i'atuepiat hap katupono toikuap ta'yn yt towat temiit'in sese i hap toikuap. 25 Yt uwe i henoi Iesui pe miit'in etiat wen ma'ato toikuap ta'yn miit'in wanẽtup hap ko'i tuwekaipyi. Toi'atukuap kahato miit'in haype. Toikuap tuwewi miit'in wanẽtup hap ko'i.

3

1 Toĩne'en tawa Ierusarẽi me wẽtup ok miit Nikutemu e hap het rakat. Mi'i ti Iuteuria
ywania akag i'atunãpin koro hat. Wẽtup mo wãtym muo Nikutemu toto Iesui kape. 2 —
Urumu'e hat e ewat eminug wakuap ko'i yt uwe misepap ewy i ra'yn e. Mi'i pote uruikuap
Tupana epo'oro urumu'e hamo hap uruikuap mehĩ e. Mi'i pote uruikuap Tupana toĩne'en
ewywo kahato Mehĩ e Iesui pe. 3 Ma'ato Iesui tiwesat — Pywo pe ti are'e epe uwe uwe
i'ywã'ĩ pakup mi'i haria yn ni te'eropyhu'at Tupana miit no e. Pywo ti rat wemoherep
pakup i haria tukupte'en aru atipy pe aikope Tupana toĩne'en Morekuat no hap tote are uhyt
e. 4 Mi'i hawyi Nikutemu — Yt uwe kuap i ra'yn ten teke pakup i toty ymyẽ pe urumu'e hat
e aikotã som pyno waku watuwemoherep pakup i hap e. 5 — Mesuwat ui'e hap ti pywo pe
are'e wemoherep pakup i haria yn ni te'eropyhu'at kuap Tupana emiit no e. Tupana aikoho
hawyi ti tutum Topã'ãu hawyi tomẽpyt no ainug e. Mi'i hap ewy yn ni te'eropyhu'at miit'in
Tupana mẽpyt'in no e Iesui are. 6 — Ma'ato to'ywot kaipywiat wemoherep hat ti miit yn
na'yn topyhu'at ma'ato Tupana pã'ãu kaipywiat wemoherep hat ti Tupana mẽpyt ri ra'yn
tuwemoherep e. 7 Kat pote yt hot'ok'e i uimienoi e'ywã'ĩ pakup i ro ui'e hap e Iesui. 8 — Pyno
ahenoi po'og epe aikotã miit'in wemoherep pakup i hap ete e. Pyno mi'i tã aikotã ywytu
hewyry tomiky'esat ewy kahato hap ewy e. Ipu'ehay watikuap kahato wen ma'ato aikope
pyi wasere tut hap yt uwe i ikuap i'ewyte ito hap yt uwe i ikuap. Mi'i hap ewy Tupana Pã'ãu
tomoherep pakup i miit'in tomiky'esat ewy e. Yt heremo i Tupana Pã'ãu ywytu ewy ma'ato
put'ok'e hawyi watikuap Tupana ra'yn Tupana sa'yru wo Tupana saki'yt no watopyhu'at
e. 9 Mi'i hawyi Nikutemu to'e — Yt atikuap i te emienoi Uhyt e. 10 — Pãi are en ai'ywania
Isareu ywania mu'e hat koro kahato pytkai yt etikuap i mio wuat uimienoi epiat e Iesui.
11 — Pywo pe ti ahenoi epe mesuwat urumikuap ok tã e. I'ewyte uru'akasa hap ok tã ma'ato
yt etimohey i urumienoi ko'i e. 12 Miit'in misepap sehay puo mesuwarotiat ra'yn ahenoi epe
ma'ato mi'i pytkai yt etikuap hin i ui'e hap aikotã aporu etikuap uimienoi Tupana misepap
sehay puo atipy totiat ra'yn ahenoi epe pote e. 13 Yt uwe i mi'i rẽ toto atipy kape. Wẽtup ok yn
toto atipy kape mi'i ti wuat'i miit'in yke'et e tuwepe. Yt uwe i mi'i rẽ toto atipy kape. Wẽtup
ok yn toto Mi'i Miit'in Yke'et Mi'i ti atipy kaipywiat. Mi'i yn ni henoi kuap sese Tupana
misepap sehay atipy kaipywiat e.

14 Sa'awy'i aha'ase'i Musei timopoĩ'ãm aria'yp posak ete moi iã'ãkap imehit rakat mohag
wo. Mi'i tutunug yahig note moi tok pe moi miekatu'u ko'i moehãite hamo ipap tet
pupi. Mi'i hap ewy ti aru uito miit'in yke'et ta'atumopoĩ'ãm aria'yp posak ete e. 15 Mi'i
hawyi meiẽwat i'atumimopoĩ'ãm mohey haria wyti aru wuat'i e'at piat ieĩne'en hanuaria
tukupte'en e. Uimopoĩ'ãm aru mekewat moi iã'ãkap ewy miit'in moieĩne'en hamuat e
Iesui. 16 Katupono Tupana ti'atuky'e kahato miit'in haype tutum Tosa'yru wẽtup ok takat
i'atuepe e. Mi'i pote uwe uwe imohey mi'i haria wyti aru yt iku'uro sese i ma'ato wuat'i
e'at pe ra'yn i'atuehãite hap toĩne'en e Iesui. 17 Ta'i Tupana tipo'oro Tosa'yru miit'in
ehakyera'at hanuat sese. Ta'i yt miit'in atuma'at'i ma'at'i hamo i Tupana tipo'oro Tosa'yru e.
18 Uwe uwe Ha'yru mohey haria ti Tupana yt ti'atu'apiheg i ma'ato irania'in ti aru Tupana
mi'atu'apiheg wuanuaria tukupte'en mi'iria are. Mi'iria pe wyti aru mio tã e Tupana —
Yt nakuaria i sese eipe e katupono Uha'yru uimiium pun haria eipe e. 19 — Atum kahu
ra'yn Uha'yru ariãty ewy ehepe mekewat mu'ap uhowawiat moherep hamuat wen ma'ato
yt eweiky'esat i Uha'yru ariãty ewywuat e. Yt naku i eipe e katupono po'og i'ypyryp hap
ne'i mi'i haype eweiky'esat are katupono eiminug sa'ag hap nug hap po'og eweiky'esat
i'ypyryp wiat haype e. Mi'i pote i'ypyryp we yn eweikupte'en e. Mi'i hap ete atikuap kahato
uwe yt nakuaria i hap e Tupana. 20 Yt nakuat i nug haria i'atupy'ahak kahato ne'i ariãty
ete. Ta'atuky'esat pya kahato ta'atukawiat hẽtyhot hap katupono ta'atuminug sa'ag ko'i
moherep hap yt ta'atuky'esat i haype e. 21 Ma'ato irania'in wakuap nug neran haria tõ'ẽ tõ'ẽ
ariãty kape katupono ta'atuky'esat ta'atuminug wakuat ko'i Tupana esaika hap wywuat
moherep hamo ta'atuky'esat kahato e Iesui Nikutemu pe.

22 Meiũran hawyi toto Iesui yi Iuteu kape. Topotmu'eria wywo yn toto. Mi'i hawyi toĩne'en
mot'i itote topotmu'eria wywo. Mi'i tote hemiit'in ti'atuset'ok kahato miit'in y'y pe ma'ato
yt Iesui i i'atuset'ok ma'ato ipotmu'eria ne'i i'atuset'ok. 23 Mekewat e'at pe topyhik hap
e'yianmete wo'oset'ok hat Iuwãu ti'atuset'ok miit'in tawa hit Enũ pe yt pya hin i tawa Sarẽi
kai. 24 Toiky'esat Enũ hy miit'in set'ok hamo ihy wato pote. Mi'i kape tõ'ẽ tõ'ẽ miit'in Iuwãu
kape te'eruweset'ok y'y piat hamo. 25 Itote tu'uka tu'uka to'ope sehay wo Iuwãu potmu'eria
wẽtup ok Iuteu wywo aikotã aikotã som po'og hãpyk wati'atuset'ok miit'in ta'atu'e hap ete
tu'uka sehay wo. 26 Mi'i hawyi tuwat Iuwãu kape te'ero'e hamo — Urumu'e hat i'atu'e
mekewat ihainia Iutãu e'y sakpuat emimoherep sa'awy'iwuat wyti toĩne'en mio meiũpe
yi Iuteu pe. Koitywy miit'in toi'atuset'ok kahato ra'yn itote po'og aikai. Yt naku i mi'i tã
uruto'e katupono koitywy wyti wuat'i miit'in tuwat kahato mi'i hat kape te'eruweset'ok
hamo hawyi yt tõ'ẽ i po'og ahowawi i'atu'e Iuwãu me. 27 Mi'i hawyi Iuwãu ti'atuwesat

— Pyno po'og waku eweiwat Mi'i Miit upi po'og waku eweikupte'en Mi'i Miit emiit'in no uhemiit'in e katupono Tupana tiky'esat wuat'i miit'in Mi'i Miit wanuat sok hap e. Toiky'esat kahato yne miit'in tuwat Mi'i Miit kape are e. Uito rat yt Tupana Mipo'oro Eiporekuat nuat i rat e sa'awy'i ma'ato uito Tupana Mipo'oro yianmiat Aiporekuat sese hut hamuat enoi hat ne'i uito are'e sa'awy'i ehepe hap ewy e Iuwãu. 28 Mi'i hat ne'i uito are e. Mi'i pote uiwepit kahato Mi'i Miit mõtypot hap ete e. Ta'i uiwepit aikotã uiwyok ehary'i wuanuat kat hat ewy ne'i uito e Iuwãu. Toterut ihary'i wuat towy ok kape hawyi towy'ok miky'esat tohenoi ihary'i wuanuat pe. Toiky'esat pote tut te'aito wuat kape. 29 Mi'i hawyi to'okyi'at ra'yn. Uito ti areĩne'en aikotã wewy ok ehary'i kat hat ewywuat areĩne'en e Iuwãu. Meiẽwat Miit topyhu'at tehary'i uimipuẽti wywo. Mi'i hawyi ihary'i pakup takat iwepit kahato e. Iwepit pote uito i'ewyte uiwepit ihary'i erut hat uito pote. Mi'i hap ewy uito uiwepit kahato katupono uipotmu'eria tuwat yne ra'yn Iesui kape are e. Mio aru ipotmu'eria tukupte'en uipotmu'eria ko'i. Ihary'i pakup ewywuat ipotmu'eria are sehay iã'ãkap wuo e Iuwãu wo'oset'ok hat. 30 Mi'i Miit wyti po'og po'og wakuat uikawiat hat e. 31 Mi'i Miit atipy kaipywiat po'og wakuat wuat'i kawiat hat are. Yi totiaria ti ta'atumikuap ok tã yn henoi kuap ma'ato atipy kaipywiat sut hat mienoi po'og iwato yi totiaria mienoi kai are e. 32 Atipy kaipywiat ta'akasa hap tohenoi tomikuap ok tã tohenoi ma'ato Mi'i Miit yt uwe i imohey e Iesui piat. 33 Ma'ato watomohey atipy kaipywiat mienoi hawyi ti watikuap ti meremo pywuat sese e Tupana wato'e hap e. 34 Tupana Mipo'oro atipy kaipywiat wyti henoi hãpyk yne kahato topo'oro hat ehay upi katupono tutum yne Topã'ãu tehay enoi hanuat pe e. 35 Ta'i Tupana tiky'e kahato ti Tosa'yru mi'i tupono tutum yne ipo pe e. 36 Pyno ti watomohey pote yn wuat'i e'at pe ra'yn ahehãite ma'ato yt watihaymohey i Ha'yru pote ti yt karãpe i watoĩne'en ahehãite hap ma'ato watukupte'en Tupana mi'apiheg ko'i wo e wo'oset'ok hat Iuwãu topotmu'eria pe.

4

1 Yi Iuteu piat toĩne'en hap e'at pe Iesui ti'atuset'ok kahato miit'in topotmu'eria po wo kat pote yt tohet'ok i topo wo. 2 — Po'og po'og iwat ipotmu'eria Iuwãu potmu'eria kai po'og po'og miit'in toi'atuset'ok Iuwãu kai i'atu'e nagnia ehay enoi haria. 3 Mio tã i'atu'e hawyi Iesui toto ra'yn Iuteu e'yi pyi. 4 Mi'i hawyi Iesui toto te'yi Karireia kape yi Samaria puo toto. Yt toto i mekewat wẽtup mu'ap upi katupono toto teran yi Samaria puo. 5 Mi'i hawyi toto tawa Sikat kape yi Samaria puo. Itote nimo kahato ra'yn aha'ase'i Iako toĩne'en. Sa'awy'i te'yi tutum na'yn tosa'yru Iuse pe. Mi'i tote ti ase'i tunug y'y yi pan me. Mi'i hap kape Iesui toto. 6 Atposake turan put'ok'e mekewat yi ka'a ẽpeke hawyi Iesui ta'apyk yi ka'a pyhyp hap ẽpeke. Tuwemohy ra'yn mu'ap hake topysero ra'yn pote. 7 Itote pyi ma'ato ipotmu'eria ra'yn tuwat tawa Sikat kape mi'u so'okyi'at hamo. 8 Mi'i pytkai wẽtup ok haryporia tut ra'yn y'y so'osat hamo. Put'ok'e tipytpe hawyi Iesui to'e tope. — Eherut ro uhepe y'y mana e. 9 Mi'i pote toiwesat — En ni Iuteu ywania ma'ato uito ti Samaria ywania ne'i e. Kat poteĩ ehay uiwywo mimi yt eheko ewy i e. Kat pote uipo pyi etiky'esat y'y mimi e katupono Iuteuria ywania yt to'oehay teran i yi Samaria ywania wywo e. 10 Mi'i hawyi toiwesat — Yt etikuap i kahato mana uwe y'y ẽtup epe e. Yt etikuap i kahato kat som Tupana tum neran epe mana e. Etikuap pote meremo ehẽtup uhepe y'y sese wo'omoieĩne'en hap emoieĩne'en hamuat wuat'i e'at piat hamuat e. 11 Mio tã e hawyi toiwesat — Yt kat i kahu ekuiru'a saity etiat y'y sat hamuat e katupono meiũwat pyi pya poity'i yi pe y'y e. Aikotã aru pyno etum uhepe y'y uimoieĩne'en hamuat e. 12 Nimo kahato urue'ase'i Iako ti hum uruepe mesuwat yi ka'a piat y'y sat hap e. Sa'awy'i ti Iako mẽpyt'in te'eruwe'y'u mesuwat yi ka'a piat y'y wo. I'ewyte iwat ihũria te'ere'y'u meiũpe i'ewyte urue'ase'i Iako te'y'u meiũpe mimi e. En apo pyno po'og wakuat y'y moherep hat urue'ase'i Iako kai mimi e. 13 Mio tã e hawyi toiwesat — Uwe uwe te'y'u meiũwat pe meiũran te'y'utui i ra'yn.

14 Ma'ato uwe uwe mekewat uimiium y'y wo te'ere'y'u mi'i haria ti aru yt karãmuo i ra'yn te'ere'y'utui i e katupono uimiium y'y toĩne'en emoieĩne'en hamuat wuat'i e'at piat ihãite rakat ra'yn. Uimiium y'y yrasa sese ewy ra'yn tuwẽtem y'y epy'a pyi mana e. 15 — Pyno mimi etum no uhepe ewat e'y'y e. Mi'i rokirẽ mono yt karãmuo i ra'yn are'y'utui hawyi yt karãmuo i ra'yn ariot meiũpe y'y so'osat hamo e. 16 Mio tã e hawyi Iesui timoherep ta'yn haryporia pe iminug sa'ag ko'i. Mi'i pote to'e tope — Pyno eterut ro e'aito uhowawi mana e. 17 — U an mimi yt uhe'aito i rat e. Mio tã e ne'i toiwesat pote to'e — Pywo pe ti mio tã ere mana katupono yt e'aito kahato i. 18 Mio ti wẽtup ok e'aito wywo i ra'yn ereĩne'en. Ha'awyte ti e'aito wo 5 ok wẽtup ok wẽtup ok tuereto wo mi'iria eti'atu'atoiat yne. Yt naku i mi'i tã mana e. Mio tã e Iesui tomoherep haryporia pe yt iwe'eg i hap kuap haype. 19 Mi'i pote toiwesat — Are an Mimi En ni Tupana mikuap yn moherep hat e. 20 Sa'awy'i uru'ywot'in tomõtypot Tupana mesuwat e'yity'ok totepyi Mimi ma'ato eiperia Iuteuria tawa Ierusarẽi me yn waku watomõtypot Tupana e haria eipe e. 21 Mi'i hawyi to'e — Etimohey ro ui'e hap mana e. Meiũran

ti aru yt eweiwat i ra'yn meiũwat yity'ok kape. Yt uwe i tuwat aru Tupana mõtypot tawa Ierusarẽi kape Tupana mõtypot hamo katupono wẽtup e'at pe ti aru miit'in pywiat yt sa'awy'iwuat ewy i ra'yn timõtypot haty wo Tupana sese aikope aikope hap upi. 22 Ei'ywania yt ikuap i kahato Tupana mõtypot hap are. Uwe Tupana sese hap yt eweikuap hin i are. Ma'ato uruto uruikuap kahato Tupana katupono Iuteuria ywania kaipyi tut ra'yn miit'in ehakyera'at hat e. 23 Mesup ti aru tut ra'yn Tupana mõtypot hap yt mesuwat ewywuat i ra'yn katupono Tupana mõtypot haria sese ta'atupy'a pywiat ta'atuwanẽtup hap kaipywiat ra'yn imõtypot hãpyk kahato haria ra'yn tukupte'en Tupana miky'esat ewy e. 24 Tupana toĩne'en Ipã'ãu yn yt heremo i mi'i tupono toiky'esat tomõtypot hap yt heremo i. Aiwanẽtup we yn pywo sese e hap kaipywiat aipy'a pywiat mio toiky'esat tomõtypot hap mana e. 25 — Are an atikuap teran meiũran ti aru Tupana tipo'oro temiit Aiporekuat nuat aimu'e yne hamuat mekewat Wuat'i Miit'in Porekuat e hap het rakat e. 26 — Yt meiũran i ra'yn ti aru mana katupono tut kahu ra'yn. Uito ra'yn meiũ hemiit mana e Iesui. 27 Mi'i turan ipotmu-'eria put'ok'i'atu'e mi'u kyi'at hawyi. Mi'i hawyi te'era'akasa Iesui ihay haryporia wywo. Mi'i hawyi te'eruwanẽtup kahato — Kat poteĩ Iesui ihay haryporia wywo i'atu'e. Irania'in wo'omu'e haria yt i'atuehay teran i haryporia wywo ahetama puo i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. 28 Mi'i hawyi mana toiat tekuiru'a mekewat y'y sat hap itote hawyi toto meremo tetawa Sikat kape. 29 Put'okto'e hawyi to'e itotiaria pe — To'iro woroho'omo'akasa wẽtup ok miit iuẽpiat kape yne uiminug sa'ag toimoherep ta'yn yt uwe i piat henoi pytkai e. Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat apo Mi'i Miit e i'atuepe. 30 Mi'i hawyi tuwat tuwat haryporia upi tawa pyi te'era'akasa Iesui kapiat hamo. 31 Mi'i turan Iesui emiit'in te'ero'e Iesui pe — Urumu'e hat waku ra'yn aimi'u. Ẽrenuk to i'atu'e. 32 Ma'ato toi'atuwesat — Waku ra'yn e ui'ok ta'yn e. Toĩ uimi'u yt eimikuap i ma'ato e. 33 Mi'i pote to'ope apo'i'atu'e — Toĩ apo wẽtup ok imi'u erut hat meiko pe tawa pe ahewyry turan i'atu'e. 34 Mi'i pote Iesui to'e. — Uiwyria'in e aikotã mi'u wo ai'ok hawyi aimowepit kahato mi'i hap ewy uipo'oro hat miky'esat nug uhepiat hap uimowepit kahato atu'u hawyi e. 35 Uiwyria'in mio tã ewei'e eiwo'ope. Meiũran 4 ewaty hawyi ti aru aimikoi waku ra'yn haat ra'yn ewei'e eiwo'ope e. Uito ti ma'ato are'e ehepe ewei'akasa ro aiko kape are ewei'akasa ro Samaria ywania kape e. 36 Mio ti haat ra'yn waku ra'yn eweiterek to are ra'yn ehepe e. Wẽtup ok ikoi hat wẽtup ok iterek hat e miwan me hap ewy are ehepe. Uwe ipotpap ikoi hap ete uwe ipotpap iterek hap ete mi'i hat tipuẽti aru tosa'up e. 37 Pywo ti Tupana ehay sytpok haria imipo'ororia tipuẽti aru ha'up e. Iterek tipyt saipepe ti aru typy'i ra'yn miit'in wuat'i e'at piat ieĩne'en hanuaria ra'yn tukupte'en mekewat e'at pe e. I'atuwepit kahato ikoi haria iterek haria e. 38 Mi'i tã woroho-'opo'oro mikoi terek hamo ra'yn aikope ha'awytewuaria ei'yianmiaria ikoi hap kape hap ewy woroho'opo'oro e. Aikope Tupana ehay moherep haria i'atupotpap sa'awy'i hap kape woroho'opo'oro e. Ta'i haat ra'yn wyti ikoi hawuo mio uipotmu'eria e. Ewei'akasa ro e. 39 Mi'i to'e turan tõ'ẽ kahato tuwewawi typy'i ra'yn yi Samaria piaria Iesui mohey haria wo te'eropyhu'at mekewat haryporia ehay upi. — Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat apo iuẽpiat Miit katupono yne uiminug sa'ag moherep yt uwe i piat henoi pytkai hat mi'i e hap upi. 40 Put'okta'atu'e hawyi te'ero'e Iesui pe — Waku ereĩne'en uruetawa pe mehĩ i'atu'e. Mio tã i'atu'e pote ti typy e'at toĩne'en i'atuetawa pe. 41 Mi'i hawyi toi'atumu'e ra'yn itotiaria. Mi'i hawyi itotiaria typy'i ra'yn Iesui mohey haria te'eropyhu'at. 42 Mi'i hawyi te'ero'e — Mana i'atu'e sa'awy'ite ti ehenoi uruepe hawyi uruimohey ra'yn ma'ato mio Iesui uruikuap ta'yn ihay. Uruwanẽtup hawe toĩne'en na'yn. Mi'i tupono — Mi'i ti rat mesuwat yi totiat wo'oehakyera'at hat uruto'e. Koitywy uruikuap ta'yn uruimohey ra'yn po'og sa'awy'iwuat — Ai'ywot Tupana Mipo'oro Aika'iwat nuat e'e hap ewy mana i'atu'e.

43 Toĩne'en Iesui yi Samaria pe typy e'at hawyi toto ra'yn tomotag hap yi Karireia kape. 44 Mu'ap upi Iesui to'e topotmu'eria pe — Ara'aipok hamuat uimotag hap kape tawa Nasare kape e. Pywo pe are'e ehepe Tupana ehay moherep hat wyti imotag haria yt timõtypot i yt ta'atumohey i yt ta'atu'oksat'i i e Iesui. 45 Put'ok'e Iesui yi Karireia pe hawyi itotiaria i'atuwese tuete kat pote te'era'akasa ra'yn imisepap ko'i tuwat hupiat tawa Ierusarẽi kapiat hawyi ienuk hap koro e'at pe. 46 Mi'i hawyi Iesui toto tawa Kana kape yi Karireia piat aikope Uwa hy nug y'y kawiat hap kape toto. Yt pya i tawa Kana kai toĩne'en wẽtup tawa Kawana'ũ e hap. Itotiat tawa ka'iwat sa'yru ti i'ahu kahato rakat. 47 Karãpeĩ mi'i turan i'ywot tikuap ta'yn Iesui put'ok'e tawa Kana pe hap mi'i hawyi toto meremo hẽtup hamo — Uha'yru moehãite epiat hap ti atiky'esat e. I'ahu kahato iku'uro hamuat uha'yru uhyt e. Mi'i pote morereto teran uhetawa Kawana'ũ kape imoehãite hamo e. 48 Mi'i pote Iesui tiwesat — Are pãi yt ewei'akasa i uiminug wakuap ko'i kapiat pote rasom yt uimohey hin i eipe e. 49 Ma'ato i'ahu rakat ywot to'e — Merep to mehĩ. Iku'uro irane uha'yru e. 50 Ma'ato Iesui tiwesat — Yt iku'uro i esa'yru uhyt. Ihãite ra'yn emẽpyt e. Pyno era'aipok i ro e'yat kape katupono waku ra'yn e Iesui. Mi'i hawyi imohey hap wywo toto tosa'yru kape. 51 Mi'i hawyi mu'ap tote hemiit'in tõ'ẽ heowa kape — Uruka'iwat i'atu'e ihãite ra'yn ti esa'yru

uhyt i'atu'e. 52 Mi'i hawyi apo'e — Kat e'at kahu uha'yru ihãite e. — Ga'atpo atposake pyi ti ipiit sakup nik tokosap ta'yn meremo ihãite ra'yn i'atu'e. 53 Mi'i hawyi iwatetup ta'yn Iesui atposake pyi to'e hap kape — Ihãite i ra'yn ti esa'yru e hap kape. Mi'i hawyi i'ywot timohey ra'yn Iesui. Torania ra'yn itotiaria imohey i'yat piaria ta'atukuap hawyi. 54 Mi'i tomisepap tutunug na'yn yi Karireia pe ta'aipok yi Iuteu kaipywiat hawyi. Typuo ra'yn wakuap tutunug iwato rakat tomisepap yi Karireia piaria ete. Sa'awy'i tutunug sapo hy y'y kawiat. Mi'i hawyi toimoehãite pya pyi ha'yru iku'uro irane rakat.

5

1 Mi'i hawyi yi Karireia kaipyi Iesui toto tawa Ierusarẽi kape i ra'yn ienuk hap koro kape toto. 2 Mi'i hawyi Ierusarẽi me toĩne'en yt pya i oken'ypy kai y'y eiam iwato rakat Peteta e hap het rakat. Mi'i tote y'yẽpe ete 5 og toĩne'en. Mi'i ti yt pya i aikope i'atuhũ uweria ko'i e'oken'ypy kai aikope tuwehyt'ok i'atuhũria Ierusarẽi me hap. 3 Mi'i tote i'atue'og me tukupte'en i'ahu rakaria typy'i kahato y'y eiam ẽpeke. Yt ihapytig i rakaria yt ipoĩ'ãm kuap i rakaria ipy kĩ'ã rakaria ti tukupte'en. 4 Mi'i tote ti ta'atuekatup y'y mum'ok mum'ok e hap katupono atipy kaipywiat Tupana mipo'oro put'ok'e tuereto ihypykoĩ hanuat. Mi'i hawyi ihy pykoĩ turan mohag wo topyhu'at y'y. Sa'awy'iwuat wyti mekewat y'y piat seke hat topyhu'at ihãite ra'yn i'atu'e. 5 Toĩne'en itote wẽtup ok i'ahu rakat nimo kahato 38 i'aman mot piat turan ra'yn i'ahu atug me tetupe tote toĩne'en. 6 Mi'i Iesui ta'akasa hawyi toikuap nimo ra'yn i'ahu hap. Mi'i hawyi to'e tope — Ehãite hap apo etiky'esat uhyt e. 7 — Ta'i e ma'ato yt uwe i ui'ykesat uipowyro y'y piat uipag hamo uhyt e. Tut tuereto y'y hypykoĩ hat wen ma'ato yt areke kuap i katupono irania'in — Wãi'i'atu'e uhepe hawyi tuwehyt'ok wehyt'ok y'y pe uhe'yianme pote. Yt uwe i ui'ykesat y'y piat uipag hamo. Mi'i pote yt areke kuap i e. 8 Mio tã e hawyi to'e Iesui — E'ãpe'ok'am no mehĩ e. Etat ro etupe hawyi ewyry ro e. 9 Mio tã to'e hawyi meremo waku. Ipoĩ'ãm na'yn hawyi totat tetupe hawyi toto ra'yn ihãite ra'yn Iesui ehay pyi. 10 Mi'i hawyi mu'ap upi Iuteuria akag ko'i te'ero'e imimoehãite pe — Koity'i e'at Tupana mõtypot hap e'at pe ne'i uhyt i'atu'e. Yt etioto tei'o etupe mesup e'at pe ne'i katupono iwan miat ainãpin hap wyti wãi'e kahato meke tã hat ete i'atu'e. 11 — Ma'ato uimoehãite hat to'e uhepe — Etioto ro etupe hawyi ehewyry ro e uhepe e. 12 — Uwe kahu pyno mio tã e epe i'atu'e. 13 — U e yt atikuap i uwe uimoehãite uhyt'i'in e katupono miit'in typy'i tok puo toto pote yt ahẽtup kuap i kat eĩ eset ui'e hap e. 14 Meiũran tomimoehãite Iesui tipuẽti Tupana mõtypot yat pe i ra'yn. Mi'i hawyi to'e tope — Ewe'eg wo uhyt sa'awy'iwuat eminug sa'ag. Yt etunug i ra'yn ma'ato etunug ne pote ti aru meiũran po'og sa'ag topyhu'at ekai e'ahu sa'awy'iwuat kai e. 15 Mi'i hawyi toto ra'yn Iuteuria akag ko'i kape henoi hamuat — Uimoehãite hat Iesui e i'atuepe. 16 Mi'i pote Iesui ta'atusaty'isaty'i katupono Tupana mõtypot e'at pe toimoehãite ra'yn. 17 Ma'ato Iesui to'e Iuteuria akagnia pe — Ui'ywot ipotpap kahato te ti wakuap nug hamo Uito i'ewyte uipotpap kahato wakuap nug hamo wuat'i e'at pe e Iesui. 18 Mi'i tã e pote Iuteuria ti'auka teran ne'i Iesui katupono ipotpap Tupana mõtypot e'at pe i'ewyte to'e Tupana Ui'ywot e tuwenug Tupana ewy te pote. 19 Mi'i hawyi to'e Iuteuria akagnia pe — Pywo pe yt kat i tuwepy'apyi Ha'yru tunug. To'ywot minug ewywuat yn ni tutunug. Teha'at To'ywot minug ewawiat hawyi tutunug i'ewywuat e. 20 I'ywot tiky'e Tosa'yru mi'i pote toimoherep tope yne tominug ko'i e. Meiũran ti aru po'og toimoherep mesuwat kai eimowanẽtup hamo e. 21 I'ywot ti'atumoieĩne'en pakup i mam haria. Mi'i hap ewy ti Ha'yru ti'atumoieĩne'en tomi'airoria ko'i e. 22 I'ywot wyti aru yt henoi i uwe uwe imi'apiheg wuat ma'ato henoi hat topyhu'at Ha'yru kai uwe uwe i'apiheg haria henoi hamuat e. 23 Mi'i hap nug hamuat tutum yne Tosa'yru pe katupono toiky'esat Tosa'yru mõtypot hap tomõtypot hap ewy toiky'esat e. Uwe uwe Ha'yru yt mõtypot i ipo'oro hat I'ywot yt mõtypot i hat topyhu'at. 24 Pywo pe ti are'e ehepe uwe uwe uhehay ẽtup hat ti aru uipo'oro hat mohey hat mi'i hat ti aru topyhu'at wuat'i e'at pe yt karãpe i imi'apiheg wo topyhu'at. Iku'uro hap tokosap ta'yn hawyi heĩne'en hap yn topyhu'at wuat'i e'at piat ikai e. 25 Pywo pe ti are'e ehepe tut ti aru koitywy put'ok'e ra'yn he'at karãpeĩ iku'uro rakat ewy Tupana kapiat hat ikuap ta'atukaykay Tupana Sa'yru piat hap ihay kuap haria i'atuehãite ra'yn wuat'i e'at pe e Iesui. 26 I'ywot toĩne'en tuwekaipyi yt uwe i inug. Mi'i hap ewy tutum Tosa'yru pe tuwekaipywiat toĩne'en hap e. 27 Tupana to'e Tosa'yru pe — En wyti Miit'in Yke'et miit sese eropyhu'at mi'i tupono waku ere'e uwe waku uwe yt uwe topyhu'at wo'o'apiheg haria wo uwe yt hap miit'in me e Tupana Tosa'yru pe. 28 Pyno eiwanẽtup kahato uimienoi pakup kape pote meiũran ti aru po'og iwato ahenoi ehepe e Iuteuria pe. Tut wyti aru mekewat e'at pe ti aru yne misyp ko'i map haria ikuap ta'yn Ha'yru ehay hawyi te'eruwenõ'ẽ ra'yn ta'atusyp hawyi e. 29 Wakuaria te'eruwenõ'ẽ ta'atuieĩne'en wuat'i e'at piat hap kape e ma'ato yt nakuaria i ti aru te'eruwenõ'ẽ ho'opot hap kape e. 30 Uito ti yt arepot'airo hin i uiwepy'a pyi uwe uwe wo'o'apiheg hanuat hap ete ma'ato yt nakuat i e Tupana pote Uito i'ewyte yt nakuat i are wy ma'ato wakuat e Tupana pote Uito wakuat

are te wy mi'i hat pe e Iesui. 31 Uiwewi ahenoi uiwewi uwe Uito hap ete pote heso kahato rakat areĩne'en. 32 Mi'i pote toĩne'en wẽtup ok uwe Uito hap enoi hanuat mi'i ti ahet'ok hat Iuwãu. Mi'i ti henoi hãpyk kahato uhetiat uwe Uito kahato hap ete e. 33 Sa'awy'i te wyti eweipo'oro ehemiit'in Iuwãu kape uwe Uito hap kuap hamo. Mi'i hawyi toi'atuwesat pywo piat hãpyk ta'yn uwe Uito hap ete. 34 Kat e Iuwãu uhetiat tohenoi uikuap ehepiat hamo ehehakyera'at hat Uito hat are ma'ato kat e uhetiat tohenoi hap atikuap uipy'a pe yt Iuwãu kaipyi i arekuap uwe Uito hap e. 35 Ta'i sa'awy'i Iuwãu mienoi uhetiat ariãty ewy hẽtyhot yne e. Ha'awyte ran eweikupte'en Iuwãu ehay upi ihay se kahato ewei'e sa'awy'i. 36 Pyno Iuwãu mienoi kaipyi eweikuap sa'awy'i uwe Uito hap ma'ato mesup po'og na'yn eweikuap katupono uiminug iwato hap kaipyi Ui'ywot miky'esat nug hap kaipyi eweikuap ta'yn Uito Ui'ywot mipo'oro hap Iuwãu mienoi ewy ra'yn. 37 I'ewyte Ui'ywot uhenoi ra'yn ma'ato yt eweikuap i ihay. Katupono uipo'oro hat yt karãpe i ewei'akasa howa kape e. 38 Mi'i pote yt kat i eipy'a pe Ui'ywot mienoi katupono yt eweimohey i imipo'oro Uito e Iuteuria pe. 39 Eiwemu'e kahato Tupana mipo'oro iwan ete eipe — Miwan ni ahehakyera'at kuap ewei'e eiwo'ope e. 40 Pywo ti yt eweikuap i uhetiat miwan henoi kahato mi'i pytkai ti eipe yt eweiwat teran i uhowawi eheĩne'en hap sese sat hamo. 41 Uito yt atikat i miit'in miat waku kahato En e hap. 42 Eipe woroho'okuap kahato. Atikuap ta'yn yt kat i Tupana ky'e hap eipy'a pe e. 43 Ariot ti Ui'ywot ehay pyi ma'ato yt eiwese i uhete ma'ato meiũran ti aru tuwehay pyi wẽtup ok i ra'yn tut — Uito eiporekuat Tupana mipo'oro. Mi'i ete ti aru eiwese ra'yn e. 44 Kat pote yt karãmuo i uimohey teran eipe. Eweiky'esat kahato miit'in miat waku kahato eipe i'atu'e hap ma'ato Tupana piat waku kahato eipe e hap yt eweiky'esat i yt eweikuap i pote e. Pyno yt karãmuat i uimohey hanuaria eipe e. 45 Watunug Musei wãi'e hap ko'i hawyi watuwehakyera'at kuap ewei'e ma'ato meiũran aru Musei yt iwese hin i ehete katupono einãpin hap tomiwan miat yt hap ewy i ewetunug mote Tupana pe tohenoi aru — Meimuẽwuaria tig yt naku i nug haria i e aru ehepiat e Iesui Musei yn ahehakyera'at kuap haria pe. Mi'i hawyi to'e Iesui mi'iria pe — Yt eiwanẽtup tei'o uito are'e aru Ui'ywot pe mi'iria yt naku i nug haria are ehepiat katupono mekewat e'at pe aru Musei tuwemoherep Tupana pe — Yt naku i nug haria mi'iria e aru ehetiat Tupana pe are e Iesui Musei e hap nug hawyi watuwehakyere'at haria pe. 46 Musei miwan eweimohey pote ti aru uimohey haria wo eweipyhu'at mesup katupono Musei henoi kahato yianme uhetiat iwan me e Iesui. 47 Yt eweimohey i Musei mienoi miwan me uhetiat pote aikotã aru uimohey eipe e Iesui Iuteuria akag ko'i pe.

6

MATEU 14.13-21 MAKU 6.30-44 IRUKA 9.10-17 PIAT EWY

1 Mio tã to'e kahu hawyi toto ra'yn Iesui yi Karireia hyemyi'a sakpo mekewat ihyemyi'a Tiperiati e hap het rakat sakpo. 2 Mi'i hawyi hewat'ymo miit'in tuwat typy'i kahato katupono te'eraha'at teran imisepap wo'omoehãite hap kape. 3 Mi'i totepyi Iesui ipot'am yity'ok kape. Put'ok'e yity'ok tote hawyi ta'apyk itote topotmu'eria wywo. 4 Porap put'ok'e mekewat ienuk koro hap e'at yt pya i ra'yn turan. Mi'i ienuk hap e'at pe Iuteuria hekatup aikotã sa'awy'i Esitu e'yi kaipywiat wanĩkaptia po pywiat Tupana ti'atuehakyera'at irania'in hap e'at pe ta'atuhekatup. 5 Mi'i hawyi yity'ok totepyi Iesui ta'akasa miit'in typy'i kahato õ'ẽ haria kape. Mi'i hawyi apo'e topotmu'e Wiripi pe — Aikope pyi aru iwato mi'u watipuẽti typy'i rakaria mi'u wo e. 6 Mio tã e Wiripi iã'ãg hamo katupono mi'i ikuap aikope pyi mi'u toipuẽti kuap miit'in poi hamuat hap. 7 Mi'i hawyi Wiripi tiwesat — Are pãi iwato kahato ti i'atumi'u sa'up uhyt e. Toĩne'en aipo pe pote 200 e'at motpap kapiat ma'ato mi'i pytkai yt put'ok'e hin i i'atumi'u sa'up nug hamo e Wiripi. 8 Mi'i hawyi Simãu Peteru ywyt Ãtere ipotmu'e to'e Iesui pe 9 — Meiũwat kurum po pe 5 a yn man Sewata iã'ỹi kawiat i'ewyte typy pira hit yn Uhyt ma'ato yt put'ok'e hin i typy'i rakaria poi hamo e. 10 Mi'i hawyi Iesui to'e topotmu'eria pe — Ewei'apyk to meimuẽ puo ewei'e ro miit'in me e. Mi'i hawyi te'era'apyk mopep hyp we mopep tok kahato itote pote. 5000 ihainia itote te'era'apyk. 11 Mi'i hawyi Iesui tat man hawyi waku e Tupana pe hawyi toipat'ok pat'ok topotmu'eria pe mekewat man toimowato kahato. Mi'i hawyi ipotmu'eria tum miit'in sem me apyk haria pe. Mi'i hawyi i'ewyte pira hit typy rakat toipat'ok pat'ok i'atumi'u wo. 12 Mi'i hawyi te'erenuk kahato i'atu'ok kahato. Mi'i hawyi to'e Iesui temiit'in me — Eweikat ro i'atumi'u ieĩpyt uhyt'i'in e. Yt naku i mi'u watomosatek e. 13 Mi'i hawyi ta'atuwo 12 e'yrysakag me topyhu'at heĩpyt miit'in mi'u ieĩpyt 5 man yn typy pira hit kaipyi. 14 Mi'i pote Iesui minug wakuap kapiat akasa haria te'ero'e to'ope — Pywo pe ti aimiekatup Mi'i Miit i'atu'e. Mi'i Miit ti Tupana Mipo'oro tehay moherep ahepiat hanuat i'atu'e. To'iro pyno watunug meremo Mi'i Miit Aiporekuat no i'atu'e to'ope. 15 Ma'ato i'atuwanẽtup hap Iesui tikuap ta'yn topy'a pe — Uinug irane ta'atuporekuat no mi'u ky'ewi yt uimiky'esat ewy i e

tuwepe. Mi'i tã ne'i toikuap hawyi meremo toto ra'yn i'atupy'asetpyi yity'ok kape. Tuweran ne'i toto ra'yn yt toiky'esat i tuwepag i'atupo pe i'atuporekuat no haype.

MATEU 14.22-23 MAKU 6.45-52 PIAT EWY

16 Wãtym'i hawyi ipotmu'eria tuwat ra'yn ihyemyi'a kape. 17 Mi'i hawyi tuwehyt'ok yara pe hawyi tuwat ysakpo teran tawa Kawana'ũ kape ma'ato yt uwe i Iesui i'atupy'asetpe. 18 Mi'i hawyi ywytu uato put'ok'e ihyemyi'a tote. Mi'i hawyi ihy we'okmoĩ wato'in kahato. 19 Ihyemyi'a py'asetpiat turan te'era'akasa ra'yn Iesui kape. Tut ra'yn i'atuupi yawa tote hewyry. Te'era'akasa hawyi te'eroken'ẽ kahato. 20 Iesui to'e i'atuepe. — Uito rat yt eweiken'ẽ tei'o e. 21 Ta'atuehay kuap hawyi ereke uhyt i'atu'e. Mio tã i'atu'e hawyi Iesui teke ra'yn yara pe. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e aikopuo tuwat hap tote merep hap ewy Tupana inug. 22 He'ihot'ok pe ihyemyi'a sakpuaria imi'atoiat ko'i tikat ra'yn Iesui — Aikowo som toto Iesui i'atu'e. Ga'atpo ti wẽtup yara yn toĩne'en mesuwe. Mi'i puo ra'yn tuwat Iesui potmu'eria ma'ato Iesui yt toto i i'atu'e. Aikowo som pyno toto i'atu'e. 23 Mi'i hawyi tõ'ẽ po'og yara puo aikope sa'awy'i Iesui ti'atupoi man wo hap kape. Aikope waku e Tupana pe hap kape tõ'ẽ tõ'ẽ tawa Tiperiati kaipyi. 24 Ma'ato yt ta'atupuẽti Iesui i'ewyte yt ta'atupuẽti i ipotmu'eria. Mi'i tupono tuwehyt'ok ta'atue'yara ko'i piat i ra'yn hawyi tuwat ysakpo tawa Kawana'ũ kape ikat hamo. 25 Put'ok'i'atu'e ysakpo hawyi ta'atupuẽti ta'atumikat hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Kat puo eriot meikowo urumu'e hat i'atu'e. 26 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — Pãi e atikuap kat hamo uikat eipe e. Eimo'ok mi'u wuat hamo yn uikat eipe e. Ma'ato atunug uimisepap Tupana esaika hap upi uwe sese Uito hap moherep hamo ma'ato yt eweikat hin i uwe Uito sese hap kuap hamo. Man atimowato kahato eimo'akasa hamo uwe sese Uito hap kuap hamo ma'ato man wuat eimo'ok hap yn eweikat. Ta'i man u hap upi yn uikat eipe. Iwato kahato uimisepap nug hap man ati'atunug ehehamo uwe Uito moherep hamo ehepe wen ma'ato yt uimohey hin i aremoherep pytkai e. 27 Yt naku i eimo'ok mi'u wuat hap yn eweikat mesuwe e. Eweikat ro mi'u sese wuat'i e'at piat eimo'ok kuap sese hamuat eimoieĩne'en hamuat are e. Miit'in Yke'et tum neran kahato mi'u eimoieĩne'en wuat'i e'at piat hap e mi'i tupono eweikat ro e. Uito eheyke'et tum kahato ehepe man sese katupono Ui'ywot waku etum no i'atuepe i'atumi'u sese e ra'yn uhepe e Iesui. 28 Mi'i hawyi apo'i'atu'e — Aikotã som pyno Tupana tiky'esat urutunug i'atu'e. 29 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Tupana tiky'esat kahato ti tomipo'oro mohey ehepiat hap e Iuteuria pe. 30 Mio tã e hawyi te'ero'e — Kat som pyno etunug irane iwato rakat Tupana minug ewywuat uru'akasa hamo ekuap hamo emohey hamo i'atu'e. 31 Sa'awy'i ti Ai'ywania tu'u man yahig note i'atu'e aikotã miwan tohenoi Esutu 16.15 pe — Atipy kaipyi Musei tum man i'atumi'u wo e miwan me i'atu'e. 32 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Mekewat man atipy kaipywiat yt Musei miium i ma'ato Ui'ywot miium. Koran tutum i ehepe wẽtup man are. Mio Ui'ywot miium na'yn man sese emoieĩne'en wuat'i e'at pianuat tutum na'yn ehepe e tuwepe e. 33 Tupana wat man tut ra'yn atipy kaipyi. Tutum ne'en neran wuat'i miit'in moieĩne'en hamuat e. 34 Mi'i pote te'ero'e tope — Urupoi ro pyno mi'i man wo Uhyt wuat'i e'at pe i'atu'e. 35 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — Mi'i man ni Uito e. Uito rat mi'u miit'in moieĩne'en hanuat e. Uwe uwe uhowawiat sut hat uimohey hanuat ti aru yt karãpe i hesy'at yt karãpe i te'y'utui e Iesui. 36 Ha'awyte are ehepe — Eipe uhowawiat seha'at haria ma'ato yt uimohey i eipe are e. 37 Ui'ywot miium uhepiaria wyti aru uhowawi tõ'ẽ miit'in. Mi'iria ti aru yt karãmuo i ra'yn ati'atu'aro ui'yatypepyi. 38 Katupono Uito ti ariot atipy kaipyi Uipo'oro hat miky'esat yne nug hamo ariot e. 39 Uipo'oro hat miky'esat ahenoi ehepe katupono toiky'esat yt wẽtup ok i imiium ho'owasat ui'yatypepywiat hap toiky'esat. Toiky'esat atum i'atuepe i'atuieĩne'en pakup i hap ikahuro hap e'at piat hap e. 40 Mi'i hap Ui'ywot tiky'esat — Uwe uwe ta'akasa Uha'yru kape hawyi imohey mi'i hat pe atum aru wuat'i e'at piat ieĩne'en hap e. Uwe uwe Uha'yru mohey mi'i haria ti aru Uha'yru ti'atumonõ'ẽ i'atu'asyp hap kaipyi i'atuieĩne'en pakup i hamo ikahuro hap e'at pe hap atiky'esat e Ui'ywot wuat'i miit'in me mesup e Iesui. 41 Mio tã e hawyi ta'atueromõpusu Iesui — Uito man atipy kaipywiat e pote. 42 Mi'i haype te'ero'e to'ope — Ta'i watikuap kahato uwe en i'atu'e e'ywot uwe ety hap uruikuap i'atu'e. Ta'i Iuse sa'yru ti en i'atu'e. Katuponoĩ atipy kaipywiat Uito ere i'atu'e. 43 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Wãi uheromõpusu tei'o eipe e. 44 Uipo'oro hat Ui'ywot sese yt ehekyi i uhowawi eipy'a pe pote yt eweikosap kuap i uhowawi e. Uwe uwe uhowawiat gosap haria ti aru atenõ'ẽ i'atu'asyp hap kaipyi ikahuro hap e'at pe are e. 45 Sa'awy'itewuat Tupana e hap moherep haria te'ero'e — Meiũran ti aru wuat'i puo Tupana ti'atumu'e miit'in i'atu'e miwan me e Iesui. Mi'i pote are'e uwe uwe ikuap Ui'ywot mienoi mi'i hat ti aru tut uhowawi e. 46 Yt uwe i ti mesuwat yi totiaria te'era'akasa Ui'ywot kape e. Mi'i rẽ wẽtup ok yn ni Tupana kapiat akasa hat. Mi'i Miit ti Tupana kaipywiat sut hat pote are e tuwepiat. 47 Pywo pe are'e ehepe uwe uwe uimohey hat ti aru toĩne'en wuat'i e'at pe ihãite ra'yn e. 48 Man ewy kahato Uito are uwe uwe uimohey mi'i hat ti uimimoieĩne'en hanuat topyhu'at

wuat'i e'at pe e Iesui. 49 Sa'awy'i aha'ase'i'in tu'u man yahig note ma'ato mio mi'i haria yne topap ta'yn yt uwe i ra'yn mekewuat man u haria e. 50 Ma'ato ti mekewat atipy kaipywiat man wyti yt mi'i man ewywuat i ra'yn katupono uwe uwe i'u hat yt karãmuo i ra'yn topap sese e. 51 Uito ti atipy kaipywiat man miit'in moieĩne'en hamuat e. Uwe uwe mi'i man i'u mi'i hat ti aru toĩne'en wuat'i e'at pe e. Mekewat uimiium man wyti uipiit e. Atum aru uipiit miit'in moieĩne'en hamuat e Iesui. 52 Mi'i hawyi Iuteuria tu'uka to'ope sehay wo kat to'e sese Iesui hap ete — Aikotã aru pyno mekewat miit tum ahepe topiit aimi'u wo i'atu'e to'ope. 53 Mi'i pote Iesui to'e — Pywo pe ti ewetu'u ro Miit'in Yke'et pu'i i'ewyte huu wo eiwe'y'u ro ma'ato yt pote ti aru yt kat i eheĩne'en hap sese wuat'i e'at pianuat topyhu'at are e. 54 Uwe uwe uipu'i i'u uwe uwe uhuu wo te'y'u mi'i haria yn ni aru ipuẽti tukupte'en hap sese mi'i haria yn atiõtem i'atu'asyp hap kaipyi e. 55 Uipu'i ti mi'u kahato e uhuu sapo hy kahato e. 56 Uwe uwe uipu'i uhuu u haria te'eropyhu'at uipy'a pe i'ewyte areĩne'en i'atupy'a pe e. 57 Ui'ywot uipo'oro hat toĩne'en tuwekaipyi i'ewyte Uito areĩne'en ikaipyi. Mi'i hap ewy uwe uinug tomi'u wo mi'i hat toĩne'en wuat'i e'at pe uikaipyi e Iesui. 58 Uipu'i ti man atipy kaipywiat e. Sa'awy'ite man ai'ywania tu'u mesuwat yt uimiium ewywuat man i. 59 Mi'i u haria aha'ase'i'in topap yne ra'yn ma'ato uwe uwe uimiium man u haria ti aru wuat'i e'at pe toĩne'en sese e Iesui tawa Kawana'ũ piat Tupana mõtypot yat piaria pe. 60 Mi'i pote Iesui potmu'eria irania'in te'ero'e to'ope — Yt aimiky'esat ewy hin i aimu'e Iesui i'atu'e. Kat pote — Atum aru uhuu uipu'i eimi'u wo e Iesui ahepe i'atu'e. Yt ihay se hin i puo aimu'e mesup. 61 Mi'i hawyi Iesui tikuap ta'yn temiit'in ehay sa'ag tetiat hap tuwanẽtup hawe. Mi'i haype to'e topotmu'eria pe — Kat pote — Watoiat ro imienoi ewei'e eipy'a pe e. 62 Yt uimohey i te apo eipe e. Pyno kat ewei'e aru mekewat meiũran Eheyke'et ta'am i ra'yn aikope toĩne'en sa'awy'iwuat hap kapiat pote e. Mi'i turan aporu kat ewei'e uhetiat ui'atoiat hawyi e. Eimu'e hap uhetiat Tupana Pã'ãu e hap. Tupana Pã'ãu e hap yn eimoieĩne'en kuap wuat'i e'at pe e. 63 Ta'i Tupana Pã'ãu ete uhehay yt uipu'i ete uhehay e. Uhehay Mã'ãu kaipywiat eimu'e hap. Mi'i yn eimoieĩne'en hap wuat'i e'at pianuat e ma'ato yt uimohey i eipe e Iesui. 64 Yt uimohey yne i eipe e woroho'okuap kahato eipe e temiit'in 70 ok pe katupono ha'awynug hawyi te toikuap uwe yt tomohey i hanuaria i'ewyte toikuap temiit toma'at sese hanuat. 65 Mi'i haype to'e i — Yt uimohey yne i eipe aikotã are'e — Ui'ywot yt ehekyi i uhowawi eipy'a pe pote yt eweikosap kuap i uhowawi e Iesui topotmu'eria ran me. 66 Mio tã e pote typy'i ra'yn ipotmu'eria tuwat ra'yn Iesui upi pyi ta'atu'atoiat ra'yn. Yt tuwat po'og neran i hupi. 67 Mi'i hawyi to'e temiit'in sese pe 12 ok takaria pe — Eipe apo i'ewyte ra'yn ui'atoiat reran irania'in ewy e. 68 Ma'ato Simãu Peteru tiwesat Iesui — Yt rat pãi e. Yt uwe i ra'yn e'e ewywuat Uruporekuat e. En yn ni urumu'e kuap hat e. Emienoi yn ni urumoieĩne'en wuat'i e'at piat hamuat Uruka'iwat e. Urui'atoiat En hawyi urui'atoiat sehay wuat'i e'at piat kuap hap e. 69 Koitywy uruimohey ra'yn En Uruporekuat nuat Tupana Mipo'oro Tupana sese Sa'yru En e. Worokuap En na'yn Uhyt e. Uruikuap En na'yn urupy'a pe e Peteru Iesui pe. 70 Mi'i hawyi Iesui to'e — Uimi'airo 12 ok takaria eipe ma'ato wẽtup ok eipy'asetpe ahiag kawiat e topotmu'e Iuta etiat mekewat Simãu Ikarioti sa'yru etiat tohenoi. 71 Sa'awy'i Iesui ti'airo Iuta e hap het rakat topotmu'e wo. Mi'i hawyi toĩne'en irania'in 12 ok takaria py'asetpe ma'ato ihay typy rakat Iesui ma'at hanuat toĩne'en mi'i miit.

7

1 Mi'i hawyi Iesui hewyry ra'yn yi Karireia puo. Yt hewyry teran i yi Iuteu puo katupono yi Iuteu piaria i'auka teran. 2 Mekewat e'at pe tuwat ra'yn miit'in yne tawa kaipyi Ierusarẽi kape yi Iuteu kape tuwat tuwat ienuk hap wato nug hamo. Mi'i tote te'eruwe'ywypyi'anug ienuk hamo. 3 Mi'i pote Iesui ywyt'in sese te'ero'e tope — Urueyke'et i'atu'e miit'in sem tukupte'en tawa wato Ierusarẽi me mi'i pote erẽtem no meiũpepyi yi Karireia pyi hawyi ereto ro yi Iuteu kape i'atu'e. Mi'i hawyi itote eremoherep epotmu'eria kape emisepap ko'i etunug no itote wuat'i ehamo i'atu'e. 4 Yt naku i mig'i wo ne'i etunug emisepap ko'i ahetama hit puo. Waku po'og wuat'i ehamo wuat'i akasa hamo etimoherep uwe En hap kuap hamo i'atu'e Iesui ty mẽpyt'in. 5 Iywyt'in ta'atuwekyry'i hap yt imohey i haype. 6 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Uheywyt'in e yt naku i mesup areto Ierusarẽi kape e. Mesup yt put'ok'e i te uhe'at mi'i tã nug hamo uheywyt'in e. Yt naku i mio areto Ierusarẽi kape e ma'ato waku eweiwat tawa Ierusarẽi kape yne e'at pe eimiky'esat ewy e. 7 Ta'i miit'in yt uwe i ipy'ahak ehete e ma'ato uhete miit'in yt i'atuwese kahato i katupono ahenoi henoi i'atuepe i'atuminug sa'ag ko'i e. Mesuwat rotiat ko'i eiky'e haria ti ma'ato Uito yt uiky'e hin i e katupono yt haku i nug haria are'e i'atuepe pote. 8 Pyno waku eweiwat ro ienuk hap kape ma'ato Uito yt areto i te yt naku i koran areto uheywyt'in katupono yt uhe'at i pote e to'ywyt'in me. 9 Mio tã e hawyi topyhu'at yi Karireia pe Iesui ma'ato iywyt'in tuwat ienuk wato hap kape. 10 Tuwat yne hawyi meiũran i'ewyte toto Iesui yt uwe mikuap mo i toto. 11 Mi'i hawyi

itote ienuk haria tikat at Iesu aikope toĩne'en hap ma'ato yt uwe i ipuẽti. Mi'i hawyi apoi'atu'e to'ope — Aikope som toĩne'en i'atu'e. 12 Mi'i haype te'eruwanẽtup ko'i ko'i kahato tuete. Irania'in — Yt naku i Iesui i'atu'e aima'at reran tehay wo i'atu'e. Irania'in Iesui waku i'atu'e. 13 Ma'ato — Atimohey uito Iesui yt i'atu'e i wuat'i ehamo katupono i'atu'akagnia pupi te'eroken'ẽ. 14 Ienuk hap posasat pe put'ok'e Iesui tawa Ierusarẽi me. Mi'i hawyi toto Tupana mõtypot yat wato kape. Mi'i tote toi'atumu'e kahato. 15 Mi'i pote Iuteuria te'eruwanẽtup kahato — Iesui iwe'eg kahato i'atu'e. Toikuap kahato miwan yne yne Tupana e hap i'atu'e. Uwe saĩke imu'e wo'omu'e haria mikuap yne ko'i i'atu'e. Teke apo sa'awy'i aiwemu'e hawe i'atu'e katupono toikuap yne aimikuap ko'i i'atu'e. 16 Mio tã i'atu'e hawyi Iesui ti'atuwesat — Uimienoi yt uiat i e. Tupana uipo'oro hat uimu'e hat e. 17 Ewetunug no Tupana ehay upi imiky'esat ewy ewetunug pote ti aru meremo eweikuap uimienoi meremo — Pywo rasig tohenoi Tupana ehay ewei'e. Yt tuwehay pyi hin i aimu'e ewei'e uhepe ewehã'ãg Tupana miky'esat nug hawyi e Iesui. 18 Irania'in aimu'e haria ta'atuky'esat kahato — Waku kahato en urumu'e hat e hap miit'in kaipyi ta'atuky'esat ma'ato yt mi'i tã i Uito woroho'omu'e katupono Tupana mõtypot hap yn uiwanẽtup hawe woroho'omu'e. Tupana mõtypot reran hat ihay hãpyk kahato rakat yt heso hi rakat i e. Mi'i hat ewy areĩne'en. Mi'i kupitu woroho-'omu'e pote yt kat i sa'ag uiwanẽtup hawe. — Waku En e Tupana uhepe e. 19 Sa'awy'i ti aha'ase'i Musei ainãpin tomiwan me ma'ato ti yt ewetunug i eipe imiky'esat ewy. Mi'i pote ui'auka teran ne'i eipe e ma'ato wãi erepot'auka i tei'o e Musei e Iesui. 20 Mio tã e hawyi te'ero'e — Eeso kahato yt uwe i e'auka teran hat i'atu'e. Ahiag ni epiit pe i'atu'e Iesui pe. 21 Ma'ato Iesui ti'atuwesat — Ha'awyte ti atunug wẽtup wakuap yt motpap i hap e'at pe pote ti eipy'ahak kahato uhete atimoehãite yt ipoĩ'ãm kuap i rakat Tupana mõtypot hap e'at pe pote e. 22 Ma'ato eipe i'ewyte eipotpap mekewat e'at pe e. Pywo ti rat eimẽpyt tuwemoherep hawyi toĩne'en 8 e'at hawyi ewei'ahit sokpe tek ta'yn yne e'at pe aha'ase'i Musei mienoi ewy e. Yt Musei mienoi yn i ma'ato sa'awy'itewuaria ai'ywania ti mi'i tã te inug 8 e'at toĩne'en hawyi ta'atunug na'yn wuat'i e'at pe yt aipotpap i hap e'at pe sio yt ta'atunug mi'i tã ta'atusa'yru toĩne'en 8 e'at hawyi ta'atupotpap. 23 Are pãi mi'i pytkai ma'ato ti uhete yt eiwese i mekewat e'at piat sehãite hap nug uhepiat pote. Yt naku i eipy'ahak uhete mekewat e'at piat wẽtup ok miit moehãite uhepiat pote e Iesui. 24 Ewei'ywyk kahato eiwanẽtup hap uhetiat e. Yt iũte'en nei'o uiwesat eipe e. Waku ti eiwanẽtup ete mi'i rokirẽ ewei'e hãpyk uhepe uwe Uito hap ete e. En yt naku i yt ewei'e tei'o uhepe iũte'en eipe e tewanĩkaptia pe. 25 Mi'i pote mekewat tawa Ierusarẽi miaria irania'in te'ero'e to'ope — Iesui ti Iuteuria akag mi'auka teran ma'ato ti topotmu'e kahato te i'atupy'asetpe i'atu'e. 26 Kat poteĩ ai'akagnia yt tipyhyp i i'atu'e. Mio apo ta'atumohey ra'yn Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat Iesui i'atu'e ra'yn apo mio i'atu'e. Kat poteĩ yt ta'atuewãi i i'atu'e. 27 Ta'i yt uwe i raso ikuap aiũwat tawa aiũwat yi kaipywiat tut hamuat Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat i'atu'e. Ta'i iũte'en ne'i hamuat wyti tuwemoherep i'atu'e ma'ato mekewat Iesui ti watikuap kahato ra'yn aiũwat tawa pe tuwemotag mi'i tupono ti Iesui ti yt Tupana Mipo'oro i te i'atu'e. 28 Mi'i hawyi Iesui to'e haty wo — Uikuap eipe wen ma'ato yt uikuap hat i yt heremo kahato i e. Aikope pywiat Uito hap eweikuap sa'ag ne'i e. Yt uiwehay pyi i ti ariot ehowawi. Ta'i Pywuat hat sese wyti uipo'oro ehowawi ma'ato Mi'i hat uipo'oro hat yt eweikuap hin i are e. 29 Ma'ato Uito atikuap kahato Uipo'oro hat katupono ikaipyi ariot e Iesui tehay pirik wo. 30 Mio tã e pote Iuteuria akagnia tipyhik teran na'yn ma'ato yt iku'uro hap e'at i te pote yt ta'apyhik kuap i te. 31 Ma'ato typy'i irania'in te'ero'e to'ope — Sio Tupana Mipo'oro ahehakyera'at hamuat meiẽ katupono Tupana misepap ewy ra'yn tutunug mesuwe i'atu'e. Mio tã ta'atu'e hawyi ta'atumohey ra'yn. 32 Mi'i hawyi Tupana mohey haria akag ko'i i'ewyte pa'i kororia tikuap ta'yn irania'in miat Iesui Tupana Mipo'oro e hap. Mi'i pote ta'atupo'oro ipyhik hamo. 33 Mi'i hawyi Iesui to'e miit'in me — Areĩne'en porap'i yn na'yn eiwywo katupono areto irane ra'yn Uipo'oro hat kape e. 34 Mi'i hawyi ti aru uikat eipe wen ma'ato ti aru yt uipuẽti i ra'yn eipe e. Aikowo Uito hap kape yt eweiwat kuap i e Iesui. 35 Mio tã e pote te'ero'e to'ope — Aikowo irane som pyno toto yt aimikuap mo i. Wẽtup ywania tawa ko'i kape topopy irane i'atumu'e hamo sio topopy irania'in ywania etawa piaria ai'ywania mu'e hamo i'atu'e Iuteuria. 36 Kat to'e hawe — Uikat wyti aru eipe ma'ato ti aru yt uipuẽti i ra'yn eipe e i'ewyte — Yt eweiwat kuap i aikowo aikowo Uito hap kape e ahepe i'atu'e. Katupono som mio tã e i'atu'e to'ope.

37 Mi'i hawyi ienuk hap ywopope e'at ikahuro hamo mekewat po'og iwato hap e'at pe Iesui ipoĩ'ãm i'atupy'asetpe hawyi haty wo to'e i'atuepe — Uwe uwe te'y'utui mi'i haria eweiwat ro uhowawi eiwe'y'u hamo e. 38 Pywo ti rat uimohey haria ti aru Tupana Pã'ãu eiam kahato te'eropyhu'at are mi'i hawyi ta'atukuap kahato Tupana are. Aikotã y'y tuwẽtem yrasa sese pyi at ka'ap miit'in te'y'utui hap monik hamuat mi'i hap ewy topyhu'at uimohey haria are aikotã to'e sa'awy'i — Uimohey haria py'a pyi aru tuwẽtem wẽtem wuat'i e'at piat y'y ewywuat i'atumoieĩne'en hamuat e miwan me. 39 Mekewat e'at pe yt kat i Tupana Pã'ãu miit'in py'a pe. Yt tutum i te pote Iesui ta'aipok atipy kape hawyi Tupana

mimõtypot no hawyi toimõ'ẽ Topã'ãu wakuat tomohey haria torania pe. 40 Mi'i hawyi itotiaria irania'in tikuap ta'yn Iesui e hap eweiwat ro uhowawi e hap hawyi te'ero'e to'ope — Pywo pe ti Mi'i Miit wyti aimiekatup Tupana Mipo'oro aimu'e tehay wuat hamuat ra'yn i'atu'e. 41 Ma'ato irania'in — Mi'i Miit wyti Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat i'atu'e. Ma'ato irania'in — Yt wyti i'atu'e katupono aimiekatup aiporekuat koro wyti aru yt yi Karireia kaipyi i tut i'atu'e. 42 Ta'i miwan me ti tohenoi mekewat yne miit'in porekuat nuat ete Tupana mipo'oro ete i'atu'e. Morekuat Tawi emiariru tawa hit Perẽi miat i'ywã'ĩ rakat e i'atu'e. Morekuat Tawi etawa piat i'ywã'ĩ rakat e miwan me i'atu'e ma'ato mesuwat Iesui yi Karireia piat. Mi'i i'atu'e sa'ag katupono yt ta'atukuap i Iesui ywã'ĩ hap tawa Perẽi miat hap pote. 43 Mi'i pote i'atuwanẽtup hap uwe sese Iesui hap ete yt ewy i. Mi'i pote yt to'owese i ra'yn to'ope. 44 Irania'in ipyhik teran Iesui ma'ato yt uwe i ipyhik kuap. 45 Mi'i hawyi surara'in te'era'aipok i ra'yn pa'i kororia kape seko etiat wo'omu'e haria akag ko'i kape. Mi'i hawyi te'ero'e surara'in me — Sa'awy'i woroho'opo'oro eipe Iesui sat hamo i'atu'e kat pote pyno yt eweterut i i'atu'e. 46 Ma'ato surara'in ti'atuwesat — Mehĩ'in i'atu'e uruikuap Iesui ehay hawyi ikahu kahato uruipuẽti ihay mi'i hawyi yt uruipyhyp kuap i i'atu'e katupono Mi'i Miit po'og ikahu torania wo'omu'e haria kai ihay se rakat i'atu'e surara'in. Mio tã i'atu'e surara'in pote. 47 — Yt naku i kahato rat. Eipe apo i'ewyte imohey haria i'atu'e heso hap ete i'atu'e surara'in me — Eweimohey ti ra'yn apo i'atu'ewyte i'atu'e. 48 Yt uwe i uruto Iesui mohey haria i'atu'e. Ta'i ei'akagnia einãpin haria yt wẽtup ok i imohey haria topyhu'at i'atu'e. 49 Ma'ato irania'in ai'ywania itotiaria yt ti'atukuap kahato i Musei wo'onãpin hap ko'i mi'i pote i'atupap Mi'i Miit upi ma'ato mi'iria ti topyhu'at aru Tupana mi'apiheg wuaria i'atu'e. 50 Mi'i hawyi ma'ato wẽtup ok i'atupy'asetpe Nikutemu e hap het rakat to'e i'atuepe. 51 — Sa'awy'i mio tã e Tupana miwan me — Yt naku i iũte'en ewei'apiheg wẽtup ok e. Yt naku i ewei'auka wẽtup ok yt iwat ihay kuap i pytkai e miwan me aiwo'onãpin hawe e. Yt naku i eweimohit wẽtup ok yt eweikuap i pytkai waku sio yt e. Ma'ato eipe yt aiwo'onãpin hap ewy i ewetunug neran Iesui ete e Nikutemu sa'awy'iwuat wãtym wuano Iesui kapiat hat. 52 Mi'i pote Nikutemu pe te'ero'e — Pãi i'ewyte yi sa'ag Karireia piaria apo en Iesui ewy i'atu'e. 53 Mio tã te'ero'e hawyi yne itotiaria wa'atunug haria tuwat ra'yn i'atu'yat ko'i kape.

8

1 Ma'ato Iesui toto yity'ok kape Uriweira ypia ehap het rakat kape. 2 Itote pyi ihot'ok hawyi hunete ta'aipok i ra'yn Tupana mõtypot yat wato kape. Mi'i hawyi itotiaria te'eruwa'atunug Iesui kape. Mi'i hawyi ta'apyk hawyi Iesui ti'atumu'e i ra'yn itote. 3 Mi'i hawyi Musei miwan enoi haria i'ewyte Tupana mohey haria akag ko'i tõ'ẽ tõ'ẽ howawi. Ta'atuerut wẽtup ok haryporia yt naku i sese rakat ta'atupuẽti ihainia wywo yt te'aito wywo i. Mi'i hawyi miit'in typy'i rakaria py'asetpe ta'atuereke Iesui kape. 4 Mi'i hawyi wo'omu'e haria henoi Iesui pe — Wo'omu'e hat i'atu'e meiũwat haryporia uruipuẽti wẽtup ok se'aito wywo yni pe i'atu'e. 5 Sa'awy'i urunãpin hap Musei to'e Teuterunumiu 22.22 pe — Uwe eweipuẽti wẽtup ok wẽtup ok e'aito wywo hawyi ewei'auka mi'iria nu wo mak mak wo e Musei i'atu'e. Mi'i pote uruikuap teran ekaipyi aikotã etiky'esat urutunug meiũwat haryporia ete yt we'eg hat i ete i'atu'e. Waku wati'auka nu wo sio yt i'atu'e. 6 Mio tã i'atu'e Iesui ti'aparap mono ta'atuerut. Mi'i hawyi ma'ato Iesui tuwe'ymyk hawyi yi kyt ete yn topũ'ĩa wo wan'iwan'i'e. 7 Mi'i hawyi po'og apo'i'atu'e Iesui pe. Mi'i hawyi Iesui tuwe'ãpe'ok'am hawyi toi'atuwesat ra'yn — Eipe yt karãpiat i'aparap hap nug haria pote mak mak'ewei'e ro sa'awy'i nu wo i'auka hamo e. 8 Mi'i hawyi tuwe'ymyk i ra'yn Iesui hawyi tutunug i ra'yn yi kyt ete iwan topũ'ĩa wo. 9 Mio tã e hawyi haryporia erut haria i'auka teran haria tuwat i ra'yn Iesui kaipyi te'eruwemõti te kahato i'atuminug sa'ag ko'i yt uwe i mikuap ko'i pote tuwat. Yianme nagnia sa'awy'i tuwat hawyi wat'ymo kurum iwasuria ra'yn tuwat. Tuwat yne hawyi topyhu'at Iesui yn na'yn mekewat i'atumierut haryporia yt iwe'eg i hat wywo. 10 Mi'i hawyi Iesui ipoĩ'ãm na'yn hawyi to'e haryporia pe — Aikopeĩ eerut haria mana e. Yt wẽtup ok i apo e'auka teran hanuat topyhu'at e. 11 Yt uwe i Mimi e. — Mana Uito i'ewyte yt woro'apiheg i yt woro'auka teran i nu wo e. Koitywy waku era'aipok i ra'yn e'yat kape ma'ato etoiat ro eminug sa'ag e. Yt etunug i ra'yn yt ewe'eg i hap e haryporia pe.

12 Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e Tupana mõtypot yat piaria — Uito ariãty ewy aikotã ariãty timoherep mu'ap wãtym muo hap ewy Uito atimoherep mu'ap Tupana kapiat. Areĩne'en ariãty hot ewy miit'in wanẽtup hawe i'atuwanẽtup hap moẽtyhot hanuat areĩne'en Uito e. Uwe uwe toto uhupi mi'i hat wyti hewyry ariãty hot pe. Yt karãmuo i i'ypyryp wuo hewyry are e Iesui. 13 Mi'i pote irania'in akag ko'i te'ero'e Iesui pe — Pãi ehay kahato ewete eremowato teran — Uito po'og ere'e pote eeso kahato i'atu'e. 14 — Ta'i uhehay uiwete e Iesui ma'ato pywuat ahenoi uiwetiat katupono atikuap kahato aikope pyi ariot i'ewyte aikowo areto hamuat atikuap e. Eipe ti yt eweikuap hin i aikope pyi ariot aikowuat areto hamuat

hap e Tupana mõtypot yat apykok haria pe. 15 Eipe yt naku i ewei'e irania'in me eiwanẽtup hap kaipyi ne'i ma'ato Uito yt mi'i tã atunug i irania'in me e. 16 Ma'ato — Yt naku i mi'iria are'e Tupana pe ehepiat pote pywo pe e ma'ato yt are'e i. Yt uiwanẽtup hap kaipyi i are'e uwe waku uwe yt naku i e hap mesup. Ta'i Ui'ywot Uipo'oro hat wanẽtup hap kaipyi yn ni mi'i miit waku mi'i miit yt naku i e hap waku are'e. Ma'ato mesup uwe waku uwe yt are'e hin i ehepiat irania'in etiat mesup e Iesui uruto po'og e haria pe.

17 Iwan me ainãpin hawe mio tã e ahepe — Yt etimohey meremo i sehay yt naku i wẽtup ok ete e ma'ato typy ok to'o'ewy kahato wẽtup ok ete aimu'e to'o'ewy aiwesat wesat apo'wato'e hawyi te'era'akasa iminug pote pywo i'atu'e ma'ato yt pote yt e miwan me. 18 — Pyno Ui'ywot ti eimu'e ra'yn uhete i'ewyte Uito woroho'omu'e uiwete. Uruwo'o'ewy kahato urui'atumu'e eipe wẽtup ehay yn mi'i pote pywo ewei'e ro e. 19 — Aikope som pyno e'ywot i'atu'e. — Pyno yt uikuap i eipe i'ewyte yt Ui'ywot i wyti eweikuap ma'ato uikuap eipe pote i'ewyte eweikuap ta'yn Ui'ywot e. 20 Mio tã e Iesui Tupana mõtypot hap yat piaria pe i'atumiium Tupana piat heiam yatypepyi. Ma'ato yt uwe i ipytyk kuap itote katupono yt put'ok'e i te iku'uro hap e'at pote. 21 Mi'i hawyi Iesui to'e i i'atuepe — Areto irane ra'yn wyti mesuwepyi e. Areto hawyi ti aru uikat kahato eipe wen ma'ato yt uipuẽti i e. Eiminug sa'ag yt hep i te turan ti aru eweipap. Yt eweiwat kuap i wyti aru aikowuat areto hap kape e. 22 Mio tã e pote te'ero'e to'ope — Kat tuponoĩ — Yt eweiwat kuap i wyti aru aikowuat areto hap kape e Iesui ahepe sio apo tuwe'auka irane haype i'atu'e. 23 Ma'ato Iesui to'e — Eipe ti mesuwat yi totiat miit'in wanẽtup hap ewy yn eiwanẽtup e eiwewawi yn eiwanẽtup. Yt eiwanẽtup i atipy kape e ma'ato Uito ti arewanẽtup kahato Tupana atipy piat wanẽtup hap ewy te e. Eipe ti ei'yat mesuwarotiat kape yn mi'i pote eiwanẽtup mesuwe ma'ato Uito ti atipy piat i'yat rakat e. 24 Ha'awyte are'e ehepe — Eiminug sa'ag ko'i yt hep i te turan ti aru eweipap yt uimohey i pote are e Iesui nagnia pe. 25 — Uweĩ pyno en i'atu'e — Sa'awy'i pyi te ra'yn ahenoi ehepe uwe Uito hap e. Karania wo i eweiky'esat ahenoi ehepe uwe Uito hap e Iesui. 26 Uipo'oro hat Pywuat hat sese e. Mi'i ehay uhepiat pywo sese kahato e. Ihay yne ahenoi teran ehepe ma'ato yt naku i ewei'e uhepe. Atimoherep teran ehepe eiminug sa'ag ko'i e. Ipoity kahato te ti atimoherep teran ehepiat ui'e hap are wen ma'ato ehewaure ka'a pe yt teke kuap i uhehay e wo'onãpin haria pe. 27 Karãpe Iesui to'e Uipo'oro hat yt ta'atukuap hin i uwe ete ihay. Yt ta'atukuap i ihay I'ywot etiat Tupana etiat. 28 Mi'i pote Iesui to'e — Ma'ato meiũran eweimopoĩ'ãm eheyke'et aria'yp posak ete hap e'at pe ti aru eweikuap ta'yn uwe Uito e. I'ewyte ti aru eweikuap yt kat i atunug uiwehay pyi ma'ato Ui'ywot ehay yn ahenoi ehepiat hap e. 29 Uipo'oro hat wuat'i e'at pe uiwywo toĩne'en i'ewyte Ui'ywot mowepit hap yn atunug e. Mi'i pote yt karãpe i ui'atoiat uiweran e Iesui. 30 Mi'i hawyi ti itote ipoity ra'yn Iesui e hap kuap haria te'eropyhu'at. 31 Mi'i hawyi Iesui to'e Iuteuria pe tomohey pakup'i haria pe — Ui'e hap ewetunug no mi'i pote uipotmu'eria sese wo ra'yn eipe ma'ato yt pote yt e. 32 Pywo ti aru ewetunug ui'e hap ko'i pote ti eweikuap ta'yn pywuat sese e. Mi'i hawyi eipyhik hawyi eiwenõ'ẽ kuap ta'yn eweipopy kuap ta'yn e. 33 Mi'i pote ta'atuwesat — Yt kat hin i ti urupyhik hap Uhyt i'atu'e uruto Aparãu emiariru'in uruto. Yt karãpe i miit'in eropat haria urutukupte'en yt karãpe i wo'opyhik hawe urutukupte'en i'atu'e. 34 Ma'ato Iesui to'e i'atuepe — Pywo pe ti are'e ehepe yt nakuap i nug hap eheko pote yt eiwe'aputsit kuap i eheko sa'ag yt nakuat i pyi ma'ato eipyhik piat ewy eweikupte'en eipe e. 35 Wo'oeropat haria tukupte'en wuat'i yat puo ma'ato ha'yru toĩne'en to'ywot yat pe yn wuat'i e'at pe e. Sa'ag nug haria wo'oeropat haria ewy tukupte'en. 36 Tupana Sa'yru yne ehakyera'at kuap eipyhik hap kaipyi eweimohey pote. Mi'i pote eweipopy kuap kahato. Eiwe'aputsit kuap kahato eiminug sa'ag po pyi e. 37 Uhehay yt teke hin i eipy'a pe eiwanẽtup hawe mi'i pote ti ui'auka teran eipe e. Pywo ti Aparãu emiariru'in ni eipe wen ma'ato ti eiminug ko'i ti rat yt aha'ase'i Aparãu ewywuat hin i are katupono uiky'e hat ri aha'ase'i Aparãu e Iesui. Eipe uimienoi pun haria ma'ato Aparãu uimohey kahato hat e. 38 Atunug kahato yne Ui'ywot miky'wesat ewy ma'ato eiperia ewetunug yne ei'ywot mienoi ewy e. Pywo ti rat ahenoi Ui'ywot piat uimu'e yn ma'ato eiperia ei'ywot miky'esat ewywuat yn ewetunug e Iesui. 39 Mi'i hawyi — Uruto ti Aha'ase'i pot Aparãu emiariru emiariru ko'i sese uruto i'atu'e. — U pãi e Iesui mekewat wakuat Aparãu emiariru emiariru ko'i sese eipe pote meremo i'ewyte uimohey haria eweikupte'en aikotã aha'ase'i pot Aparãu waku sese nug hat ma'ato eiperia ui'auka teran yt Aha'ase'i pot ewy hin i eipe e. Pyno wẽtup ti ei'ywot pot e Iesui. 40 Uito ti woroho'omu'e Tupana e uhepiat hamo yn pywuat sese wo ma'ato ui'e hap wakuat pytkai ui'auka teran eipe e ma'ato uha'ase'i Aparãu ti yt karãpe i mi'i tã inug neran e Iesui. 41 — Ui'auka teran eipe ei'ywot sese minug ewy ewetunug neran e. — Uruto ti uruikuap ti uru'ywot i'atu'e. Ta'i yt i'ywot wekuap re'ym rakaria i ti uruto i'atu'e. Wẽtup yn uru'ywot. Mi'i ti Uruetupana i'atu'e. 42 — Ta'i yt Tupana hin i ei'ywot are ma'ato pywo ei'ywot Tupana pote uiky'e haria eipe eweipyhu'at katupono Tupana Mipo'oro Uito e yt uiwewi i arepo'oro e Iesui. 43 Sa'awy'i — Woropo'oro En e Tupana uhepe

hawyi ariot ehowawi Tupana yatypepyi ariot e Iesui. Ahenoi ehepe ma'ato yt eweikuap i kahato uimienoi ko'i e. Eweikuap ehewaure ka'a pe ma'ato mi'i hawyi meremo eweipun uimienoi ehewaure ka'a pyi eiwanẽtup hawyi e. 44 Ei'ywot sese ti ahiag e mi'i pote ti ewetunug neran ei'ywot miky'esat sa'ag ok tã e. Ha'awyte pyi ahiag ti'auka teran miit'in wo'opot'auka hat mi'i pote yt wẽtup i hãpyk takat sehay pywuat iwat iwanẽtup hap toĩne'en e. Karãpe ahiag heso tuwekaipyi tutunug yt niatpo hin i katupono yne heso rakat ka'iwat ne'i ahiag topyhu'at e. Ta'i heso rakaria ywot ti ahiag topyhu'at e Iesui. 45 — Ahenoi ehepe hãpyk takat yn mote yt eweimohey hin i heso rakat mohey haria eipe pote e. 46 Uiminug yt nakuat i kue yt wẽtup i eweipuẽti pãi e. Woroho'omu'e kahato ra'yn ni sehay pywuat no ma'ato ti uimienoi yt eweimohey hin i e. 47 Tupana sa'yru'in saki'yt'in ta'atukuap kahato Tupana e hap e ma'ato eipe ti yt Tupana wanuaria i pote ti yt eweikuap i Tupana ehay e. 48 — Sa'awy'itewuat uru'e hap ewy ti en i'atu'e. En ni wẽtup ywania yi sa'ag Samaria kaipywiat ti en i'atu'e. En ni ahiag ipiit piat rakat ti en uru'e hap ewy en i'atu'e Iesui pe. 49 — Yt kat i ti uikai ahiag katupono atomowato Ui'ywot pytkai yt karãpe i ahiag Ui'ywot mõtypot hat toĩne'en e. Eipe ti yt uimowato hin i e. 50 Yt atiky'esat i uhepiat waku En ei'e hap katupono wẽtup uiky'esat hat uimõtypot hat toĩne'en e. Mi'i hat ti aru yt naku i ehepe e. Mi'i hat ti aru ehaty'i haty'i eipe kat pote uimohit kahato eipe e. 51 Pywo ti uwe uwe inug uimienoi ko'i mi'i hat ti aru yt iku'uro i e Iesui i'atuepe. 52 Mi'i hawyi Iuteu ywania akag ko'i te'ero'e Iesui pe — Koity'i wyti uruikuap ta'yn ahiag epiit piat hap katupono ase'i Aparãu waku sese pytkai iku'uro ra'yn i'ewyte sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria yne yne iku'uro ra'yn ma'ato ere'e — Uwe uwe uimienoi inug mi'i haria ti aru yt iku'uro sese i ere i'atu'e. 53 Ewat ewaku hap apo po'og aha'ase'i koro Aparãu ewaku hap kai i'atu'e. Ma'ato Aparãu iku'uro ra'yn i'ewyte irania'in Tupana ehay moherep haria i'atu'e. Sa'awy'iwuaria topap yne ma'ato En — Uwe uimienoi nug haria wyti aru yt iku'uro sese i ere. Eremõtypot kahato eremowato kahato pãi i'atu'e — Uito po'og Aparãu kawiat po'og sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria kawiat e hat ewywuat En i'atu'e Iesui pe. 54 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Uiwemowato hap yt atunug neran i uiwekaipyi katupono atunug pote meiũran yt kan hamo i uhehay eweipuẽti ma'ato uimowato kahato hat ti Ui'ywot e. 55 Mi'i hat pe Uruetupana En ewei'e ma'ato yt pywo pe i mio tã ewei'e kat pote yt eweikuap i pytkai e. Ma'ato Uito ti kue pãi atikuap kahato Tupana ma'ato yt atikuap i Tupana ui'e pote heso rakano Uito areĩne'en ei'ewy kat pote ikuap hat sese Uito imiky'esat nug hat sese Uito e. 56 Sa'awy'i ti eha'ase'i Aparãu ta'akasa teran kahato uhut hap miit'in kapiat hap are. Pyno mesup ti Aparãu ta'akasa ra'yn uhut hap hawyi iwepit kahato sese topyhu'at ra'yn e Iesui. 57 — Heso kahato Uhyt i'atu'e. Ase'i Aparãu ti nimo kahato ra'yn iku'uro ma'ato ewat ieĩne'en hap emotag hap yt 50 anu hin i heĩne'en hap i'atu'e. Pyno ti Aparãu yt ta'akasa hin i kue ewawi pãi i'atu'e. 58 — Uito ti aha'ase'i Aparãu ywã'ĩ hap e'yianmete wuat ieĩne'en hat e Iesui. 59 Mio tã e hawyi ta'atukat nu ko'i yi totiat mak mak hamo i'auka hamo ta'atu'e ma'ato Iesui tuwemig miit'in sem py'asetpe ra'yn hawyi toto ra'yn Tupana mõtypot hap yat wato pyi.

9

1 Mi'i hawyi yt Iuteu ywania potpap i hap e'at pe toto Iesui mu'ap upi towyria'in wywo. Mi'i hawyi mu'ap tote toipuẽti wẽtup ok miit yt ihapytig i rakat wemoherep toty kaipywiat yt kat kapiat i akasa hat. 2 Mi'i hawyi Iesui wyria'in apo'i'atu'e Iesui pe — Urumu'e hat i'atu'e uwe piat i'aparap hap upi som Tupana ti'apiheg yt ihapytig i rakat i'atu'e. I'ywot'in piat i'aparap hap upi toĩne'en yt ihapytig i sio tuwewiat i'aparap sese hap kaipyi Tupana mi'apiheg wo topyhu'at i'atu'e. 3 — Yt wyti uiwyria'in yt i'ywot'in minug sa'ag i upi ti i'ewyte yt iwat iminug sa'ag i upi wyti yt ihapytig i hap are ma'ato mi'i miit yt ihapytig i rakat toĩne'en katupono meiũran Tupana tomoherep teran miit'in me tuwemõtypot hap tuete toimoehãite hawyi are e. Mi'i pote mi'i miit yt ihapytig i rakat toĩne'en are e. 4 Uiwyria'in ihot'ok puo aipotpap kuap ma'ato wãtym put'ok'e hawyi yt kat i watunug kuap are e. Mi'i hap ewy waku atunug yne uipo'oro hat miky'esat ewy koitywy koran katupono meiũran ti aru yt kat i atunug kuap i. Meiũran aru i'ypyryp ewy topyhu'at mesuwe hawyi yt kat i wakuat watunug kuap i i'ypyryp kahato hap ewy pote aru e. 5 Uheĩne'en hap mesuwarote turan Uito ti miit'in moẽtyhot hap ewywuat areĩne'en miit'in mo'akasa hamo mu'ap Tupana kapiat moherep hamo e. Pywo ti rat uwe uwe hewyry uhẽtyhot puo mi'i toto kuap Tupana kape are e topotmu'eria pe. 6 Mi'i hawyi kuitu'e yi tote hawyi totat topo pe yi og tẽty hy wywo toi'apokik hawyi mi'i wo toipen yt kat kapiat akasa i hat ete. 7 Mi'i hawyi to'e yt ihapytig i rakat pe — Mehĩ e mowehasei ro mekewat y'y Sirue e hap wo'osei hawe e Tupana Mipo'oro y'y e hap kape. Mi'i rẽ toto ra'yn tuwehasei hamo. Tuwehasei hawyi ta'aipok ihapytig nakano. 8 Mi'i hawyi tuwemoherep to'yatypiaria pe hawyi te'ero'e to'ope — Ihapytig apo sa'awy'iwuat yt ihapytig i rakat apo'i'atu'e sio wẽtup ok i'atu'e. Mekewat

yt kat sa'up i miium ẽtup hat ra'yn apo meke sio yt i'atu'e to'ope. 9 Ta'i mi'i rasom i'atu'e irania'in. — U yt mi'i i rat i'atu'e irania'in. I'ewywuat ne'i rat ma'ato yt mi'i i i'atu'e. 10 Uito rat e. — Aikotã pyno era'akasa ra'yn apo mio uhyt mimi i'atu'e. 11 — Wẽtup ok Miit Iesui e hap het rakat wyti tomi'apokik yi tẽty hy wywuano uhehapen hawyi ti to'e uhepe — Mowehasei ro y'y Sirue e hap wo'osei hawe e uhepe hawyi areto arehasei hamo. Mi'i hawyi ti mio ara'akasa ra'yn uheha ra'yn e i'atuepe. 12 — Aikope mio emo'akasa hat i'atu'e. 13 — U yt atikuap i aikope e. 14 Mi'i rẽ ta'atuerut iha pakup takat Tupana mohey haria akag ko'i kape katupono Iesui timoehapytig mi'i yt aipotpap i hap e'at pe pote. 15 Mi'i hawyi Tupana mohey haria akag ko'i apo'i'atu'e — Aikotã me etipuẽti ehapytig hap mehĩ i'atu'e. — Ta'i toi'apokik yi og tẽty hy wywuat hawyi ti uhehapen hawyi arehasei hawyi ti mio uheha ra'yn ara'akasa kuap ta'yn e. 16 Yt naku i ti rat emoehãite hat yt Tupana kaipyi i tut i'atu'e katupono yt aipotpap i hap e'at pe ipotpap emoehãite hap ete i'atu'e. Ma'ato irania'in te'ero'e — Kat pote yt Tupana kaipywiat i Mi'i Miit ewei'e i'atu'e. Yt Tupana kaipywiat i Mi'i Miit pote aikotã som pyno wakuat sese tutunug kuap yt Tupana Mipo'oro i Mi'i Miit pote i'atu'e irania'in. Uruikuap ta'yn yt naku i nug haria po wo Tupana yt ipotpap i i'atu'e. Mi'i hawyi yt to'o'ewy'ewy i ra'yn te'eruwanẽtup. 17 Mi'i hawyi apo'i'atu'e ihapytig nakat pe — Aikotaĩ eĩ pyno erewanẽtup mekewat emoehapytig hat ete apo'i'atu'e hawyi toi'atuwesat — Ta'i Tupana ehay enoi hat wyti Mi'i e i'atuepe. 18 Mi'i hawyi Iuteu ywania akag ko'i yt timohey i sa'awy'i yt iha i rakano toĩne'en hap. Mi'i hawyi ta'atukaykay i'ywot'in apota'atu'e hamo. 19 I'ywot'in put'ok'i'atu'e hawyi Iuteu ywania akag ko'i apo'i'atu'e — Eimẽpyt apo meiũ i'atu'e. Pywo apo to'ywã'ĩ pyi te yt kat i ta'akasa i'atu'e. Pywo pote aikotã mio ta'akasa i'atu'e i'ywot'in me. 20 — Mi'i hat ti rat urumẽpyt i'atu'e i'ywot'in. Pywo ti to'ywã'ĩ pyi te ti yt kat i ta'akasa ma'ato mio uruto wyti yt uruikuap i aikotã me toipuẽti tehapytig hap i'atu'e i'ewyte uwe imoehapytig hat yt uruikuap i i'atu'e. 21 — Pyno apo'ewei'e ro tope. Itag na'yn tohenoi kuap som i'atu'e i'ywot'in apo'e haria pe. 22 Mio tã hap ewy te'ero'e katupono Iuteu ywania akag pupiat te'eroken'ẽ haype katupono Iuteu akag ko'i te'ero'e ra'yn to'ope — Uwe uwe Iesui Tupana Mipo'oro Aiporekuat wuat e hat watipugha aru Tupana mõtypot yat wato pyi i'atu'e. Pywo pe Mi'i Miit ahehakyera'at hat ewei'e pote yt naku i eiweke po'og Tupana mõtypot yat wato pe uruto'e i'atu'e ra'yn wuat'i miit'in me Iuteu akag ko'i. 23 Mi'i pote yt kat to'e i teran i i'atumẽpyt moehãite hap etiat. Mi'i pote — Itag na'yn tohenoi kuap tã som i'atu'e i'ywot'in Iuteu akag ko'i apo'e haria pe te'eroken'ẽ haype. 24 Mi'i hawyi ta'atukaykay i ra'yn mekewat Iesui mimoehãite iha pakup takat ta'atuewawi te'ero'e hamo — Hãpyk to ehenoi uruepe Tupana mõtypot hap ehay wo i'atu'e yt eso tei'o i'atu'e. Uruikuap ti Mekewat Miit emoehãite hat yt nakuat i i'atu'e. 25 — U pãi yt atikuap i kahato koitypuo waku rakat Mi'i Miit koitypuo yt ma'ato wẽtup hap atikuap sa'awy'i yt kat i ara'akasa kuap ma'ato mesup ti ara'akasa yne ra'yn. Mi'i hap yn atikuap kahato are e. 26 — Aikotã eĩ pyno tutunug emo'akasa hamo apo'i'atu'e i. 27 — Ahenoi henoi ra'yn ti ehehamo aikotã uipohagnug hap e. Kat poteĩ eweikuap kahato teran uiwẽ pyi uimoehãite hap e. Eweipyhu'at teran apo hemiit'in wo haype e. 28 Mio tã e pote i'atupy'ahak kahato tuete — Yt naku i en i'atu'e. En wyti iwat hemiit ma'ato uruto ti ase'i Musei emiit'in na'yn i'atu'e. 29 Uruto ti uruikuap kahato ase'i Musei mienoi Tupana ehay i'atu'e ma'ato mekewat Miit Iesui uwe mipo'oro aikope pyi tut hap ti yt uruikuap hin i i'atu'e. 30 Mi'i hawyi iha pakup takat tuwanẽtup kahato hawyi to'e — Kat pote aikope pyi tut hap yt eweikuap i te are e. Eiwanẽtup to mehĩ'in katupono Mi'i Miit uimo'akasa ra'yn pãi e. 31 Ta'i watikuap ta'yn yt nakuaria i tomisepap ko'i po wo Tupana yt timoherep i towaku nug hap ko'i tomisepap ko'i ma'ato tomõtypot haria tehay nug haria po wo toimoherep wakuap sese mesuwe e. 32 Yi nug hawyi te mesuwat etiat miit'in yt inug kuap i yt iha rakat moehapytig hap ma'ato mesup ti toĩ na'yn wo'omoehapytig hap. Pyno Mi'i Miit ti Tupana kaipywiat e. 33 Yt Tupana kaipywiat i ti Mi'i Miit pote yt uheha nug kuap hin i e. 34 Mio tã e pote po'og i'atupy'ahak tuete — Ehire pyi te ti yt nakuat i ereĩne'en yt e'ywot wakuap i rakat en pãi i'atu'e. Miit yt iwe'eg i rakat en i'atu'e. Aikotã pyno urumu'e teran en yt nakuat i en pytkai i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atuporenõtem haty wo Tupana mõtypot yat pyi mekewat iha pakup takat. 35 Ma'ato Iesui tikuap Tupana yat pywiat iporenõtem hap hawyi toikat ra'yn. Toipuẽti hawyi to'e tomimoehãite pe — Etomohey apo mekewat Wuat'i Miit'in Yke'et mekewat Tupana Sa'yru e. 36 — Atimohey teran nat wen ma'ato yt atikuap i uwe Mi'i Miit e. Ehenoi uhepe uwe Mi'i Miit pote atomohey meremo Mehĩ e. 37 Mi'i hawyi Iesui to'e — Uito rat Mi'i Miit e. Mio ti Mi'i ra'yn ihay ewywo e. Koitywy era'akasa ra'yn uhowawi e Iesui iha pakup takat pe. 38 — Ta'i Uiporekuat woromohey kahato ra'yn ti koitywy e Iesui pe. Mi'i hawyi toimõtypot kahato ra'yn toiky'e kahato ra'yn Iesui. 39 Mi'i hawyi Iesui to'e tope — Mesuwarotiat yt watikuap i kahato Tupana e haria yt ahehapytig i e haria moehapytig sese hamo ariot e ma'ato irania'in watikuap kahato Tupana e haria ahehapytig kahato e haria moehapysasep hamo ariot e. 40 Mi'i hawyi irania'in itotiaria Tupana mohey haria akag ko'i

mio tã e Iesui hawyi apo'i'atu'e tope — Pyno apo uruto yt ihapytig i rakaria ewywuat ne'i ewanẽtup hawe i'atu'e. 41 — Ta'i e Iesui yt watikuap i kahato Tupana ewei'e pote meremo ihapytig nakaria wo eweipyhu'at katupono ehehãite hap eweiky'esat kahato ikaipyi ma'ato mio watikuap sakpo'e Tupana ewei'e mi'i pote yt eimoehapyhot'ok kuap i ra'yn Tupana e Iesui wakuaria uruto e haria pe.

10

1 Mi'i hawyi Iesui ti'atumu'e kahato hã'ãkap wo — Pywo ti are'e ehepe sero'ok'e hat ti aihũ Uweuria yat pe yt teke kuap i he'oken'ypy sese puo ma'ato kokawiat i'ahot'e hawuo yn teke kuap sero'ok'e hat e. 2 Ma'ato ika'iwat sese teke te'oken'ypy sese puo e. 3 Karãpe aka'iwat tiky'esat ra'yn hawyi tut tohũ yat e'oken'ypy kape mi'i oken'ypy apykok hat tikuap yt sero'ok'e hat i mi'i hawyi toho'okenhyp'ok e. Mi'i hawyi ika'iwat ti'atukaykay tuwat tohũria i'atuwat i'atuset upi e. Mi'i hawyi ihũria tikuap ta'atuka'iwat ehay ihay ete. Mi'i hawyi toimoherep mu'ap hãpyk kahato tohũ yat kaipyi e. 4 Toiporenõ'ẽ yne hawyi ihũria ikohyewyry ta'atuka'iwat ewat'ymo kat pote ta'atukuap ta'atuka'iwat ihay ete e. 5 Irania'in kaykay e hap yt ta'atukuap i e ma'ato irania'in kaykay e hap pupi te'eroken'ẽ Uweuria e Iesui wo'onãpin haria pe. 6 Ma'ato wanẽtup haria yt tikuap i kat e Iesui ihay sehay hã'ãkap wo pote to'e i ra'yn Iesui i'atuepe. 7 — Pywo pe ti Uito ti oken'ypy ewy uimohey haria pe e. 8 Irania'in ti uimohey haria kaykay e haria uihũria hero'ok haria ewy tukupte'en e ma'ato uihũria yt tikuap i sero'ok'e haria ehay ihay ete ta'atukaykay hap e. 9 Uito ti oken'ypy ewywuat mi'i tupono uwe uwe uimohey mi'i hat tipuẽti tehakyera'at hap sese are aikotã aihũria apykok hat tuwe'okenhyp'ok mekewat hũria yat i'atuporenõtem hamo i'atupoi hamo. Mi'i hawyi wãtym i turan toi'atunug i ra'yn i'atu'yat pe e. Mi'i hap ewywuat uihũria uimohey haria apykok hat kahato areĩne'en e. 10 Ma'ato sero'ok'e hat tut wyti hũria ko'i u hamo i'atu'auka hamo hero'ok hamo tut e. Uito ti ariot ma'ato uimohey haria ieĩne'en hap ium hamo po'og po'og ikahu sa'awy'itewuat kawiat ium hamo e. 11 Aikotã hũria ko'i ka'iwat wakuat kahato tohũria apykok waku kahato hap ewy Uito areĩne'en uimohey haria apykok hamo. Uito ati'atu'apykok kahato uihũria i'atuky'e haype e. Yt areken'ẽ hin i ui'auka wanĩkaptia piat hap pupi e. Ui'auka pote ui'auka ma'ato yt ahok'iwat hin i wanĩkaptia po pe uihũria ui'auka pytkai e. 12 Ma'ato wẽtup ok hũria apykok hat ti token'ẽ wewuat'i awahuru ko'i pupi yt ika'iwat sese i pote yt towanuat sese i hũria pote e. Ha'up ky'ewiat yn ipotpap pote teput kahato awahuru ko'i õ'ẽ hap pupi — Ui'u aru awahuru ko'i e hawyi to'atoiat ra'yn toka'iwanuat hũria ko'i awahuru mi'u wo e. 13 Ipoity'i pote to'atoiat ra'yn toka'iwat hũria hawyi awahuru ko'i ti'atu'uka kahato ra'yn ta'atusytpok ta'yn ma'ato ha'up ky'esat hat potiat ipotpap takat pote yt iky'e sese ne'i toka'iwat hũria mi'i pote ipoity'i hawyi teput kahato ne'i are e. 14 Ma'ato ti Uito hũria apykok hat wakuat sese ewy Uito aikotã Ui'ywot uikuap aikotã atikuap Ui'ywot mi'i hap ewy ti uihũria uimohey haria ati'atukuap Uito e. 15 Yt atoiat hin i uihũria uimohey haria awahuru ko'i ewywuat put'ok'e i'atuete pote yt areput hin i ma'ato ta'atuehakyera'at kahato uimohey haria awahuru ewywuat wẽ pywiat hep hamuat e. Uiku'uro pote uiku'uro wen ma'ato yt atoiat hin i wẽtup ok uimohey hat e Iesui. 16 Yt torania i uihũria uimohey haria meiũwat ywania kaipyi pãi ma'ato i'ewyte ati'atukaykay aru uimohey hanuaria wẽtup ywania kaipyi e. Mi'iria aru wo'o'ewywuat tukupte'en katupono uimohey haria wẽtup sok yn i'atu'ywania pytkai e. Mi'i hawyi wẽtup ok yn i'atu'apykok hat topyhu'at mekewat e'at pe mi'i ti Uito e.

17 Uiku'uro hamuat wyti uimohey haria uihũria ehakyera'at hamo e. Mi'i tupono Ui'ywot uiky'e kahato e. Mi'i tã atunug hawyi uimoieĩne'en i ra'yn Ui'ywot e. 18 Sa'awy'i to'e uhepe Ui'ywot — Atiky'esat eku'uro Uha'yru e. Mi'i hawyi areĩne'en i hap atiky'esat e uhepe Ui'ywot e. Mi'i pote waku Papai are emiky'esat ewy yn ni atiky'esat are. Uiku'uro hawyi areĩne'en kuap i uiwewi are. Uimiky'esat ewy areĩne'en i kuap uiku'uro hawyi Papai are'e sa'awy'i are e. Mi'i tupono uiky'e kahato Ui'ywot are e Iesui. 19 Mio tã e pote itotiaria Iuteu ywania akagnia tu'uka kahato ra'yn ta'atuehay wo 20 — Heso'ok ta'yn wyti Iesui i'atu'e katupono ahiag wyti tuete i'atu'e irania'in me. Kat poteĩ pyno eweikuap teran ipotmu'e hap i'atu'e miit'in me heso'ok ta'yn ahiag eiam Iesui pote i'atu'e. 21 Ma'ato irania'in — Yt wyti yt wyti i'atu'e ma'ato ahiag emiit pote ti yt ihay hãpyk i i'atu'e. Aikotã ten ahiag timoewaku yt ihapytig i rakat Iesui ewy i'atu'e Iuteu ywania akagnia pe.

22 Meiũran hawyi Iesui toĩne'en Ierusarẽi me wẽtup e'at pe i'aman mot ewaty pe Iuteu ywania ta'atunug i ra'yn ienuk hap tawa Ierusarẽi me. Ta'atuekatup Tupana mõtypot hap yat sa'awy'iwuat inug hap e'at itote. 23 Mi'i turan Iesui hewyry itote Tupana mõtypot yat iwato rakat pe morekuat sa'awy'iwuat Sarumãu e'oken upi hewyry. 24 Mi'i turan Iuteu ywania akagnia te'eruwa'atunug i ra'yn Iesui kape apo'i'atu'e hamo — Kat poteĩ yt heremo i ehay i'atu'e. Uruwesat ro uwe sese En i'atu'e katupono uruikuap teran ewẽ pyi Tupana Mipo'oro Uruporekuat nuat apo En sio apo yt i'atu'e. 25 — Karania wo i ra'yn ahenoi ehepe

uwe Uito hap ma'ato ti yt uimohey i eipe e Iesui. I'atu kahato ra'yn wakuap sese yt miit'in minug kuap ewywuat i atunug uipo wo ehehamo uwe Uito moherep hamo uwe Ui'ywot moherep hamo. Ui'ywot miky'esat ewy atunug katupono mi'i ko'i wo atimoherep kahato ra'yn ehepe uwe Uito hap e. 26 Ma'ato ti yt uimohey i eipe ti katupono yt uihũria i eipe pote e. 27 Uimohey haria ti inug kahato uimiky'esat ewy aikotã aihũ ko'i uihũria Uweuria ko'i tunug aikotã ta'apykok hat miky'esat ewy e. Uimohey haria kuap hat kahato Uito. I'ewyte ta'atunug kahato uimiky'esat hap ewy e. 28 Ati'atumoieĩne'en i ra'yn uimohey haria e. Yt karãmuo i ra'yn ti aru i'atukahuro sese e uiwywo yn na'yn te'eropyhu'at wuat'i e'at pe aru e. Mi'i hawyi ti aru yt uwe i ra'yn hero'ok kuap uipo pyi uimohey haria katupono ati'atu'apykok kahato uihũria e Iesui ahepiat. 29 kat pote Ui'ywot po'og hesaika wuat'i kai e. I'ewyte Ui'ywot wyti uimohey haria apykok hat kahato toĩne'en e. Mi'i pote ti yt uwe i tihep kuap Ui'ywot po pyi uihũria e. 30 Ui'ywot Uito ti wẽtup ok yn e Iesui. 31 Mio tã e pote ta'atusat i ra'yn nu ko'i yi totiat Iesui auka mak mak wuat hamo. 32 Ma'ato Iesui to'e — Kat po'ypyi ui'auka teran nu wo e. — Ipoity kahato ra'yn tig atunug wakuat Ui'ywot miky'esat ewywuat ehehamo e. Kat som ehehamo atunug sa'ag ne'i ui'auka teran ehepiat hamo e Iesui. 33 — Yt eminug wakuap ko'i po'ypyi i ti urui'auka teran En i'atu'e ma'ato e'e hap po'ypyi i'atu'e. En ni miit kawiat ne'i ma'ato ti ewewi erenug Tupana wo i'atu'e. 34 Mi'i hawyi Iesui to'e i'atuepe — Sa'awy'i ti einãpin hawe mio tã to'e miwan me — Eipe ti Tupana ko'i e Tupana e. 35 Pyno watikuap ta'yn kat e Tupana hãpyk yn tohenoi. Mi'i kaipyi watikuap ta'yn iwan me tohenoi ra'yn yne ihay pywo piat hap yn e. Eipe ti Tupana ko'i e ti Tupana sa'awy'i tomi'airoria tehay enoi haria pe e. 36 I'ewyte Uito Ui'ywot ui'airo hawyi uipo'oro miit'in kape ihay enoi hanuat. Mi'i hawyi are'e miit'in me — Uito ti Tupana Sa'yru i'atuehakyera'at hamo are yn ma'ato mio tã are pote — Yt naku i kahato En ewei'e yt etimõtypot i Tupana ewei'e uhepe. 37 Yt atunug i Ui'ywot misepap ewywuat pote rasom yt uimohey i eipe ma'ato atunug imisepap ewywuat pote waku uimohey haria wo eweikupte'en e. 38 Ta'i atikuap yt uimohey i haria eipe ma'ato Ui'ywot misepap ewy uiminug kape waku ewei'akasa mi'i pote uiminug wakuap ko'i upi waku uimohey e. Uiminug wakuap eweimohey hawyi ti rẽ meremo eweikuap ta'yn eipy'a pe uiat uhesaika hap Ui'ywot hesaika hap ok tã ne e. Uimohey hawyi meremo eweikuap eipy'a pe Uito Ui'ywot wẽtup ok yn hap e Iesui. 39 Mi'i pote ta'atupyhik teran i ra'yn ma'ato tuwe'apuksit ne'i Iesui.

40 Mio tã e rokirẽ Iesui toto ra'yn topyhik teran haria kaipyi. Pya Iutãu hy sakpo sa'awy'iwuat Iuwãu ieĩne'en miit'in i'atuset'ok hap kape toto. 41 Mi'i turan miit'in tõ'ẽ tõ'ẽ howawi. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Iuwãu ahet'ok hap yt kat i mowato hap ko'i toimoherep ahepe Tupana kaipyi. Yt karãpe i Tupana yn misepap kuap hap ewywuat tutunug ahehamo wen ma'ato mekewat imienoi Iesui etiat pywuat kahato rakat tohenoi ahepe Iuwãu i'atu'e to'ope. 42 Mi'i hawyi itote typy'i ra'yn Iesui mohey haria pakuptia te'eropyhu'at Iutãu hy sakpo.

11

1 Mi'i hawyi Iesui miky'e kahato Irasaru e hap het rakat i'ahu kahato topyhu'at tawa hit Petania pe. Mi'i ti toĩne'en itote toinyt'in Mata i'ewyte Maria wywo toĩne'en. 2 Mekewat Maria ti Iesui py ko'i toipen sa'awy'i mohag hy hekat rakat wywo hawyi toimogag ipy ko'i to'asap wywo. Mi'i Maria ekywyt ti i'ahu kahato toĩne'en. 3 Mi'i hawyi mana Mata i'ewyte mana Maria te'eruwehaypo'oro Iesui kape — Mimi i'atu'e urukywyt emiky'e kahato rakat i'ahu kahato i'atu'e i'atuehay tehay po'oro. 4 Iesui tikuap ta'yn i'atuwehaypo'oro hap hawyi to'e topotmu'eria pe — Aiwy Irasaru i'ahu kahato pãi e ma'ato yt iku'uro hamuat i wyti e. Ta'i meiũran aru aiwy Irasaru waku hawyi mi'i topyhu'at Tupana mõtypot kahato hap i'ewyte Ha'yru mõtypot kahato hap e topotmu'eria pe. 5 Iesui ti'atuky'e kahato ti Mata i'ewyte Maria i'ewyte Irasaru. 6 Iesui mi'atuky'eria kahato ti mi'iria ma'ato ti yt toto i i'ahu rakat kape. Typy e'at yt toto i. 7 Typy e'at tokosap hawyi to'e temiit'in me — Pyno to'iro tawa Petania yi Iuteu piat kape e. 8 Mi'i pote iwyria'in tiwesat — Urumu'e hat yt naku i ereto tama Iuteu kape katupono ga'atpo porap e'auka nu wo itote i'atu'e. 9 Mi'i pote Iesui ti'atuwesat — Meiũ te ti yt ui'auka kuap i katupono uhe'at yt put'ok'e i te ui'auka hamuat e. Aikohyewyry ihot'ok puat pote yt wata'at kuap i kat pote toĩne'en aimoẽtyhot hap at pote e. 10 Ma'ato wãtym na'yn hawyi i'ypyryp ta'yn ti hawyi yt aikohyewyry kuap i kat pote meremo wata'at mu'ap upi yt kat i aimoẽtyhot hap aikai pote e. Mi'i hap ewy kahato areĩne'en mesuwe eipy'asetpe ariãty ewywuat eimoẽtyhot hap areĩne'en eipy'asetpe Uito uiwyria'in e. 11 Uiwyria'in e aiwy Irasaru ti toket ra'yn mi'i pote areto ra'yn mesup ihymut hamo e. 12 — Mehĩ i'atu'e waku ti i'ahu pote mohag iket hamo i'atu'e. Tuwemohy hawyi ti aru meiũran waku i ra'yn tuete i'atu'e. 13 Katupono iwyria'in te'eruwanẽtup iket hap kape yn yt ta'atukuap i iku'uro sese e hap ete ihay. 14 Mi'i hawyi ti tohenoi ra'yn — Uiwyria'in e aiwy Irasaru ti iku'uro sese ra'yn e. 15 Mi'i pote to'iro iku'uro hap kape e. I'ahu turan yt

areto teran i howawi e. Po'og waku areto mesup iku'uro sese rakat toĩne'en turan katupono uiminug kape ewei'akasa aru hawyi po'og po'og uimohey eipe e. 16 Mi'i hawyi to'e wẽtup ok hemiit ipat rakat Tume e hap — Pyno to'iro aito aiku'uro iwywo e ipotmu'eria pe. 17 Mi'i hawyi tuwat ra'yn. Put'ok'i'atu'e itote hawyi ta'atuhenoi ra'yn Iesui pe — Iku'uro ra'yn ewy Irasaru Uhyt i'atu'e. Ga'atpo 4 e'at ra'yn uruisyp ta'yn Mimi i'atu'e. Toĩne'en ihyp hawe 4 e'at ra'yn i'atu'e. 18 Pyno tawa hit Petania yt pya hin i toĩne'en tawa wato Ierusarẽi kai aikotã aiko kapiat pya hap ewy toĩne'en. 19 Mi'i pote tõ'ẽ tawa Ierusarẽi ikaipyi Iuteuria mana Maria mana Mata'in moesaika hamo mowepit hamo. 20 Mana Mata tikuap ta'yn Iesui ut hap hawyi toto meremo ra'yn howa kape ma'ato mana Maria yt toto i ma'ato to'yat pe topyhu'at re. 21 Mi'i hawyi to'opuẽti Iesui wywo hawyi to'e Iesui pe — Mimi e iku'uro ra'yn aiwy urukywyt e. Yt naku i katupono meiũpe ereĩne'en pote ti neke urukywyt yt iku'uro hin i Mimi e. 22 Ma'ato mi'i pytkai atikuap kat ehẽtup kat ehẽtup Tupana kape mi'i pote tutum merep emiẽtup ok tã hap atikuap e Mata. 23 — Pywo mana ekywyt Irasaru toĩne'en i ra'yn e. 24 — Pywo an Mimi atikuap mi'i e atikuap aikotã aiku'uro hawyi aheĩne'en i hap toĩne'en aru e atikuap uikywyt ti aru tuwẽtem toku'uro hap pyi mekewat ikahuro hap e'at pe tuwehymut i hamuat uikywyt aito irania'in ewy te e. 25 — Mana e Uito ti meiũ iku'uro rakaria moieĩne'en i hat sese e. Uwe uwe iku'uro uimohey hano turan mi'i miit meiũran aru toĩne'en i ra'yn wuat'i e'at pe erẽtem no are'e aru tope hawyi e. 26 I'ewyte uwe uwe uimohey hano topyhu'at toĩne'en ne hap turan mi'i miit yt karãpe i topap sese hamuat aru ma'ato topyhu'at wuat'i e'at pe e. Mana e etimohey apo mio tã ui'e hap e. 27 — Pywo ti an Mimi woromohey kahato e. En ni Uruporekuat nuat Tupana Mipo'oro urumiekatup e woromohey kahato e. En ni Tupana Sa'yru sese Mimi e. 28 Mio tã mana Mata to'e hawyi ta'aipok i ra'yn to'yat kape. Mi'i hawyi toikaykay tokypy'yt Maria iweran turan tohenoi hamo — Tut ra'yn ti Aimu'e hat e. Mi'i ti ekaykay ra'yn Maria e. 29 Maria tikuap ta'yn Iesui ut hap hawyi meremo ipoĩ'ãm hawyi toto ra'yn Iesui kape. 30 Mi'i turan Iesui yt put'ok'e i te tawa Petania pe ma'ato toĩne'en mu'ap tote aiũpe Mata piat topuẽti hap tote. 31 Mi'i hawyi Iuteu ywania Maria'in mowepit teran haria to'yat pywiat Maria tomeremo hap kape te'eraha'at hawyi — Pyno toto ra'yn tokywyt Irasaru syp hap kape wyti i'atu'e. Toto ra'yn tuwak hamo i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. Mi'i pote tuwat hewat'ymo. 32 Mi'i hawyi put'ok'e Maria Iesui etiat hawyi tuwepỹ'ãtutuk howawi hawyi to'e — Uika'iwat meiũpe ereĩne'en pote yt iku'uro i uikywyt Mimi e. 33 Iesui ta'akasa Maria wak towyria'in wywuat hap kape hawyi tohaty'u kahato topy'a pe — Aiwy iku'uro ta'atuwanẽtup hawe pote e. 34 — Aikopeĩ ewetopag ewehyp aiwy e. — Uruka'iwat i'atu'e to'iro pyno uruimoherep epe aikope uruisyp aiwy Irasaru piit i'atu'e. 35 Mi'i hawyi Iesui tuwak ta'yn. 36 — Tuwak ta'yn Iesui i'atu'e koitywy watikuap ta'yn Irasaru ky'e kahato Iesui piat hap i'atu'e to'ope Iuteuria. 37 Ma'ato irania'in te'ero'e — Toiky'e pote kat pote yt tut i ga'atpo imoehãite hamo i'atu'e. Toimoehãite kuap kahato i'ahu rakaria yt ihapytig i rakaria kat poteĩ pyno yt tut i Irasaru moehãite hamo iku'uro hap e'yiãn me te i'atu'e. 38 Mi'i hawyi tohaty'u kahato hap wywo put'ok'e aikope towy Irasaru ta'atupag nu ka'a pe hap kape. Mi'i hap tote sa'awy'i ti yi py hot'i piat nu ka'a pe ta'atusyp Irasaru hawyi ta'atu'okenhyp nu wato wo. 39 Mi'i hawyi Iesui to'e — Eweho'okenhyp'ok to aiwy Irasaru e. Ma'ato inyt Mata to'e — Yt rei'o Mimi katupono nem na'yn ti som urukywyt kat pote 4 e'at ra'yn mekepe topyhu'at. I'okpuk ta'yn e. Yt naku i waho'okenhyp'ok mesup e. 40 Ma'ato Iesui to'e — Mana Mata etiwaure ra'yn apo mu'ap upiat ui'e hap epiat e. Uimohey pote ti aru era'akasa Tupana minug wakuat sese mesup are'e hap etiwaure ra'yn apo'e. 41 Mio tã e hawyi ta'atuero'ok ta'yn nu kawiat he'okenhyp hap. Mi'i hawyi Iesui teha'at atipy kape. 42 Mi'i hawyi to'e — Ui'ywot e waku kahato En are e. Yne e'at pe etikuap ui'e hap Papai ma'ato irania'in meiũpiaria yt tikuap hin i uipo'oro epiat hap. Mi'i tupono uhehay ewywo i'atuehamo Uipo'oro hat En hap ta'atukuap hamo Papai e. Arehum ewawi Ui'ywot Uipo'oro hat e. 43 Mi'i hawyi Iesui to'e tehay pirik wo — Irasaru erẽtem no gu'uro pyi e. 44 Mio tã e pote tuwẽtem meremo gu'uro pyi Irasaru nu ka'a pyi topo'i'po'i hap tesokpe wywo topiit etiat topo etiat topy etiat to'akag etiat tosuwy hap sokpe wywo tuwẽtem. Mi'i hawyi Iesui to'e — Eweipo'ipo'i hap porop to hewyry mono e. Mi'i hawyi Irasaru toĩne'en i itote waku pe ipiit tuwẽtem na'yn gu'uro pyi. 45 Mi'i hawyi irania'in Maria upiaria te'era'akasa ra'yn wakuap nug Iesui piat hap hawyi ta'atumohey ra'yn Iesui. 46 Ma'ato irania'in akasa haria Iesui ewanĩkap ko'i tuwat meremo ra'yn Iuteu akag ko'i piat enoi hamo aikotã Iesui timoieĩne'en iku'uro sese rakat hap enoi hamo. 47 Ta'atukuap hawyi pa'i watoria ko'i i'atu'akag ko'i meremo te'eruwa'atunug na'yn aikotã hap kuap hamo. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Aikotã som waku watunug aru i'atu'e katupono yt miit misepapnug kuap hap ewy i Iesui tunug wakuat wuat'i ehamo i'atu'e. 48 — Yt kat i watunug pote ti aru yt watipyhyp i Mi'i Miit pote ti aru meiũran typy'i kahato Iesui mohey haria tukupte'en aru mesuwe i'atu'e. Mi'i hawyi — Pywo ti Iesui yn ni waku Aiporekuat nuat e haria yn na'yn te'eropyhu'at mesuwe irane i'atu'e. Mi'i pote ti aru aiporekuaria Humanu ywania

i'atupy'ahak kahato tukupte'en ai'ywania ete Iesui topyhu'at ai'ywania Porekuat no hawyi. Mi'i pote ti aru ta'atupo'oro ta'atuesurara'in aimoma hamo Ahetupana yat pugha hamo i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi ahetawa ikahu rakat ta'atupugha yne. Ai'ywania ta'atu'atu'uka torania yne yne i'atu'e. 49 Toĩne'en wẽtup ok pa'i wato sese i'atupy'asetpe Pa'i Ka'iwasi e hap. 50 Mi'i ti to'e — Apuete uiwyria'in e yt eweikuap i apo aikotã po'og waku Tupana wanẽtup hawe wẽtup ok miit iku'uro ahetiano sio watopap yne yne ai'ywania sio ta'atumoma yne yne ai'ywania e. Po'og po'og waku wati'auka Mi'i Miit Iesui e. Iku'uro aikawiano hawyi waku pe watopyhu'at e Iuteuria pe. 51 Pa'i Ka'iwasi toĩne'en pa'i wato sese mekewat e'at pe itote mi'i pote Tupana ti ihay iwẽ pyi yt toikuap i pytkai. Iwẽ pyi Tupana tohenoi Tosa'yru ku'uro Iuteu ywania etiano hap ete. 52 Ta'i ma'ato ti yt Iuteuria yn etiano i iku'uro ma'ato i'ewyte torania ywania ehakyera'at hamo wyti iku'uro. Mi'i hawyi tutunug yne ywania kaipywiat tomẽpyt'in no. 53 Mi'i hawyi mekewat e'at pe nagnia te'eruwanẽtup at aikotã waku Iesui auka hamo.

54 Mi'i hawyi Iesui yt hewyry i ra'yn tama Iuteu pe ma'ato wẽtup yi kape toto towyria'in wywo mekewat yahig Ewarĩ e hap upi pya Iuteu ywania kai hewyry.

55 Meiũran put'ok'e i tawa Ierusarẽi miat Iuteuria enuk koro hap e'at pe. Mi'i turan tuwat kahato miit'in tawa Ierusarẽi kape waku pe yne nug hamuat mekewat ienuk hap e'at koro owakai te hamo tuwat aikotã ta'atueko ewy te'eruwei. Yne waku hawyi ta'atu'auka ta'atuhũria Tupana mõtypot hamo. 56 Mi'i turan tawa Ierusarẽi miaria tikat kahato Iesui itote aikope toĩne'en hap. Put'ok'i'atu'e Tupana mõtypot hap yat iwato rakat pe hawyi te'ero'e to'ope — Tut apo Iesui i'atu'e sio yt i'atu'e. 57 Mi'i hawyi pa'i koro ko'i i'ewyte Tupana mõtypot yat akag ko'i te'ero'e irania'in me — Eweikuap Iesui aikope toĩne'en pote ewehenoi uruepe i'atu'e katupono ta'atupytyk teran ipyhik hamo ta'atu'auka teran haype.

12

MATEU 26.6-13 MAKU 14.3-9 PIAT EWY

1 6 e'at mekewat ienuk koro e'at owakai te mekewat sa'awy'i wanĩkap po pywiat hekatup hap e'at owakai te Iesui toto ra'yn tawa Petania kape towy'ok moieĩne'en i hap kape toto. Irasaru tomi'ãpe'ok'am gu'uro pywiat yat kape toto temiit'in 12 ok takaria wywo toto. 2 Itote Irasaru'in tunug ienuk wato hap Iesui etiat tuwehum hap. Itote mana Mata tipowyro mi'u nug hap ete. Waku yne hawyi ta'atukaykay Iesui hawyi te'era'apyk ta'yn. Irasaru ta'apyk yparakai auri wo i'ewyte Iesui ywytpe. 3 Mi'i hawyi mana Maria tat topohag hy heiam ha'up woity kahato rakat totat mohag hy Naratu pohyt kawiat ha'up woity kahato rakat totat. Mi'i hawyi Iesui py ete toi'okpun yne mekewat mohag hy i'ewyte toimogag ipy to'asap mo. Mi'i hawyi ikamhig se kahato ra'yn i'yat waku kahato. 4 Mi'i hawyi ipotmu'e Iuta mekewat Simãu Ikarioti sa'yru Iesui ma'at hanuat to'e 5 — Yt kan hamo i eti'okpun mohag hy e. Kat poteĩ yt etiweneru i mekewat mohag hy hawyi ha'up woity rakat etat hamo hawyi atum ha'up yt hekat i rakaria pe e. Ta'i ha'up woity'i rakat ti meke 300 e'at motpap kapiat hap sa'up. Ha'up woity kahato rakat ti mekewat e mana pe. 6 Iuta tiky'esat ha'up topo piat hap towano. Yt toiky'e hin i yt hekat i rakaria pytkai i katupono totero'ok kahato 12 ok takaria wywuat tineiru heiam miat. 7 Ma'ato Iesui to'e — Iuta wãi mio tã ere te mana Maria pe are'e pãi katupono uiku'uro hap owakai te aheko ewy mana uipen mohag hy wo uipiit ete e. 8 Areto irane ra'yn Uito mi'i hawyi yt kat i aru ma'ato etum kuap emiium ko'i uhepe e. Yt hekat i rakaria ti aru ma'ato tukupte'en wuat'i e'at pe mesuwe eiwywo kat ium ehepiat hamo.

9 Mi'i hawyi Iuteuria tikuap ta'yn mekewat tawa Petania piat Iesui ieĩne'en hap. Mi'i pote typy'i te'eruwa'atunug Iesui kapiat te'era'akasa hamo i'ewyte Irasaru kapiat te'era'akasa hamo imi'ãpe'ok'am gu'uro pywiat hat kapiat hamo. 10 Mi'i hawyi Iesui mimoieĩne'en Irasaru kapiat akasa haria timohey kahato ra'yn Iesui. 11 Mi'i pote pa'i kororia tikat aikotã waku Irasaru auka hamo i ra'yn ta'atukat.

MATEU 21.1-11 MAKU 11.1-12 IRUKA 19.28-40 PIAT EWY

12 Wẽtup e'at itote hawyi toto ra'yn Iesui tawa Ierusarẽi kape. Mi'i totiat turan ti ienuk wato hap nug haria tikuap ta'yn Iesui ut hap. 13 Mi'i hawyi typy'i ra'yn tuwat Iesui owawi. Mi'iria tuwat Pinawa yhop ta'atupo piat wywo Iesui kape. Mi'i wywo i'atuehay wepit kahato — Waku ti rat En. Waku ti rat En Uhyt Mimi i'atu'e. En ni Tupana Mipo'oro ai'ywania Porekuat i'atu'e. En ni Tupana Mipoityro po'og waku torania kawiat hat ai'ywania Porekuat nuat Isareu ywania Porekuat nuat i'atu'e. Waku ti rat En Uhyt Mimi i'atu'e haty wo Iesui pe. 14 Mi'i hawyi Iesui tipuẽti ihũ Iumetiu. 15 Mi'i tote ta'apyk aikotã sa'awy'ite miwan me Sakaria 9.9 pe Tupana to'e hap ewy — Tawa Siãu piaria woroho'oehakyera'at teran ehewanĩkaptia po pyi e. Yt eweiken'ẽ po'og tei'o tawa Ierusarẽi piaria katupono atipo'oro irane Eiporekuat sese ehowawi ehehakyera'at hamo e. Mi'i Miit

ti aru atipo'oro ehowawi apykpe eihũ Iumetiu mẽpyt rote tut irane e miwan me Tupana e hap. 16 Iesui emiit'in yt tikuap i kahato yianmiat aikotã aru Tupana e hap ko'i miwan miat Iesui etiat miwan miat ma'ato Iesui tuwẽtem gu'uro pyi hawyi i'atuwatetup kahato Tupana e hap kape hawyi — Meiẽ i'atu'e Iesui tunug yne mesuwe aikotã aikotã Tupana to'e yianme miwan me e hap ewy kahato aikotã iwan miat Tupana e hap ewywuat Iesui tunug na'yn i'atu'e. Iesui ta'aipok atipy kape hawyi ta'atukuap aikotã iwan miat Tupana e hap ewywuat Iesui tunug ra'yn ta'atukuap ta'yn.

17 Mi'i hawyi Iesui wy Irasaru moieĩne'en pakup i hap kapiat akasa haria henoi henoi kahato ra'yn tawa Ierusarẽi miaria pe aikotã Iesui tihep Irasaru gu'uro pywiat hap ta'atuhenoi henoi aikotã Iesui tunug yt miit'in mikuap ewy i tomisepap ko'i ta'atumoherep miit'in me itote. 18 Mi'i pote ti miit'in tõ'ẽ kahato Iesui kuap hamo. 19 Mi'i pote Iuteu wo'onãpin haria te'ero'e to'ope — Yt naku i katupono miit'in i'atupap kahato ra'yn Iesui upi i'atu'e. Yt naku i katupono ta'atunug neran Iesui I'atuporekuat nuat i'atu'e. Wãiwato'e kahato pytkai ahepiat ta'atunãpin hap yt ta'atumohey hin i aiwat wãi'ai'e hap i'atu'e. Yt naku i tuwat tuwat Iesui upi i'atu'e to'ope. 20 Mi'i turan wẽtup ywania yi Karasia kaipywiaria put'ok'i'atu'e tawa Ierusarẽi me Tupana mõtypot hamo mekewat ienuk koro hap e'at pe. 21 Mi'i hawyi ta'atuhẽtup Iesui emiit Wiripi pe — Uhyt uruehay teran Iesui wywo i'atu'e mekewat Wiripi pe yi Karasia kaipywiat tawa Petsaita kaipywiat. 22 Mi'i hawyi Wiripi toto Ãtere kape yi Keresia ehay enoi hamo wẽtup ywania miẽtup enoi hamo. Mi'i hawyi tuwat typy ok Iesui kape topotmu'eria. 23 Mi'i hawyi Iesui tikuap toky'esat hap Keresia ywania piaria hap hawyi to'e — Uimõtypot hap e'at yt pya hin i e. Miit'in Yke'et areĩne'en pytkai uiku'uro hamuat ra'yn ma'ato uiku'uro hawyi wyti aru uimõtypot hap e'at put'ok'e e. 24 Pywo ti are'e kat iã'ỹi yt misyp i te pytkai yt iku'uro i ma'ato toĩne'en ma'ato wẽtup yn toĩne'en. Ma'ato iku'uro pote meiũran hẽtyt hawyi tuwemotag hawyi haat kahato ra'yn are e. 25 Uwe uwe mesuwarotiat ieĩne'en hap yn ky'esat haria ti aru yt ipuẽti i ra'yn toieĩne'en pakup i hap e. I'ewyte uwe uwe mesuwarotiat toĩne'en hap kawiat waure'e hat wyti aru ipuẽti ipakup i toĩne'en hap yt karãmuo i ikahuro rakat e Iesui. 26 Eweiky'esat uhemiit no pote ewetunug no uimiky'esat ewy e. Aikope aikope areĩne'en mi'i hap upi i'ewyte uhaipepiaria uhemiit'in tukupte'en e. I'ewyte uwe uwe uheropat hat Mi'i pe Tupana to'e — Waku kahato en e Tupana wuat'i miit'in ehamo e. 27 Mi'i hawyi Iesui to'e Tupana pe — Ui'ywot e kat are'e kahu epe sio Papai eti'ywyk to uhepiat ho'opot hap uiku'uro tet pupi are sio yt Papai e. Pyno yt naku i mi'i tã are'e epe kat pote uiku'uro miit'in ehakyera'at hamo ariot mesuwat yi kape e. Ahaty'u kahato uiwanẽtup hawe kat e hap waku are'e epe Papai e. 28 Etomoherep to ewaku hap wuat'i miit'in piat ekuap hamo eset kuap hamo e. Mi'i pote Tupana tiwesat — Uha'yru e pywo ti uhewaku hap atimoherep ta'yn. Mi'i hawyi i'ewyte atimoherep pakup i ra'yn miit'in me e Tupana haty wo atipy kaipyi. 29 Mio tã e hawyi miit'in typy'i rakaria mekewat atipy kaipywiat sehay kuap haria te'ero'e to'ope — Mio ti huru'e hap ewy ihay i'atu'e. Ma'ato irania'in — Atipy kaipywiat miit wyti mio ihay Iesui kape i'atu'e. 30 Ma'ato Iesui to'e. Yt uhepe yn wyti mio sehay tut ma'ato ehepiat ikuap hamuat wyti e. Tupana tiky'esat kahato uimohey ehepiat hap are e. 31 Koitywy wyti put'ok'e ra'yn Tupana e'at uwe uwe uimohey haria sese uwe uwe yt haria moherep hamuat uwe waku uwe yt e hamuat e'at mesup e. Koitywy i'atuporekuat mesuwarotiat ahiag Tupana tisopo hamuat e'at put'ok'e ra'yn e. 32 Karãmuo miit'in uimo'ãpe'ok'am aria'yp posak ete yi totepywiat mi'i turan ti aru ati'atuekyi yne ywania uhowawi uiwano ra'yn e. 33 Mio tã e toimoherep to'auka hamuat temiit'in me. 34 Mi'i pote itotiaria — Uruyke'et kat pote — Uiku'uro irane ere'e i'atu'e ma'ato urunãpin haria irania'in yt ewat ehay ewy i i'atu'e katupono — Tupana Mipo'oro wyti aru yt ikahuro rakat i e miwan me i'atu'e uruepe. Miit'in Yke'et apo en sio yt i'atu'e. En Tupana Mipo'oro Uruporekuat nuat sio yt i'atu'e. Kat pote — Uiku'uro irane ere'e Mehĩ i'atu'e. 35 Mi'i hawyi Iesui ti'atuwesat — Uito eimu'e hat wyti areĩne'en ariãty ewy mu'ap Tupana kapiat moherep hamuat. Ariãty ewy areĩne'en e ma'ato ui'auka irane hawyi porap ta'yn ti hasep ariãty eipy'asetpiat e. Meiũran ti aru yt ehewyry kuap i i'ypyryp we e. Mi'i pote waku mesup ti uimohey ro e. 36 Mio areĩne'en eipy'asetpe turan uimohey ro e. Eweikupte'en no ariãty hot pe uhyt'i'in mana'in e. Ta'i uimohey hawyi ariãty eweipyhu'at eiwanẽtup hawe eipy'a pe katupono uimohey hawyi areĩne'en eiwywo mesup mũki'ite wuat'i e'at pe areĩne'en eiwywo e. Mi'i hawyi eweipyhu'at ariãty hot mẽpyt'in e Iesui. Mio tã to'e hawyi toto ra'yn yt tomohey i haria py'asetpyi. 37 Iwato tomisepap tutunug i'atupy'asetpe yt i'atumisepap yt ewy i tutunug wen ma'ato yt ta'atumohey hin i. Mi'i hawyi toto i'atu'yatypepyi pya kahato aikope yt ta'atupuẽti kuap i hap kape tuwemig Iesui. 38 Aikotã sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Isaia to'e hap ewy — Tupana e ati'atumu'e kahato ehay wo ma'ato yt uhehay mohey hin i emimoherep esaika hap yt ta'atumohey hin i ta'atukuap pytkai. Te'era'akasa ra'yn yne emisepap ko'i eminug ko'i kape pytkai yt

ta'atumohey hin i Emipo'oro e Isaia 53.1 pe nimo te Iesui e hap etiat. 39 Iuteu akagnia yt timohey teran i Iesui aikotã sa'awy'i Isaia mienoi ewy. 40 Mio tã e Isaia miwan me 6.10 pe Iesui etiat — Atimoherep kahato esaika hap wen ma'ato yt te'era'akasa teran i e. Ati'atumu'e kahato ehay ikahu rakano wen ma'ato yt ta'atumohey hin i ehay uiwẽ piat Tupana e. Mi'i pote i'atuminug sa'ag ko'i yt atipuruk kuap i ra'yn e. 41 Isaia nimo te ta'akasa yianmete Iesui ewaku hap kape tomu'etu hawyi. 42 Ma'ato Iuteu akagnia Iesui mohey haria tukupte'en itote wen ma'ato — Uito Iesui mohey hat yt i'atu'e i miit'in ehamo kat pote te'eroken'ẽ — Wahenoi imohey hap pote aipugha ne'i aiwo'omu'e hap pyi i'atu'e. Mi'i pote Iesui mohey hat uito yt i'atu'e i te'eroken'ẽ kahato irania'in akag ko'i pupi pote. 43 Katupono miit'in kaipyi — Waku kahato en e hap ta'atuky'esat kahato po'og po'og Tupana kaipywiat — Waku en e hap kai. Ta'atuky'e po'og miit'in ky'e hap Tupana ky'e hap kai. 44 Mi'i hawyi Iesui to'e tehay pirik wo i'atuepe — Uwe uwe uikuap haria mi'i haria yn uipo'oro hat kuap haria pãi e. 45 Uwe uwe uimohey haria mi'i haria uipo'oro hat mohey haria i'ewyte te'eropyhu'at ma'ato yt pote yt e. 46 Ta'i ariãty ewy uipo'oro mesuwat yi totiaria moẽtyhot hamo e. Uwe uwe uimohey haria ti ariãty hot puo ikohyewyry hawyi i'ypyryp we yt ikohyewyry hin i katupono uimohey hat Tupana kuap hat topyhu'at e. 47 Ati'atuehakyera'at teran kahato mesuwat yi totiaria. Mi'i hamo yn ariot meikowo ma'ato tukupte'en mesuwe uimienoi pun haria e. Ta'i uimienoi ta'atukuap hawyi — Yt atunug neran i i'atu'e e. Ma'ato yt aho'osaty'i saty'i teran i mi'iria katupono i'atuehakyera'at hamo yn uipo'oro e. 48 Koran te yt kat i are'e i'atuepe — Woroho'o'apiheg aru yt are'e i uipun haria pe uimienoi pun haria pe. Koran te yt kat i are'e i'atuepe ma'ato meiũran aru karãpe ikahuro hap e'at pe ti aru mi'iria uipun haria uhehay pun haria pe Tupana to'e aru — Yt naku i eipe are woroho'okuap eipe. Eheĩne'en hap e'at pe Uha'yru mohey ran haria eweikupte'en mi'i pote woroho'o'apiheg eipe wuat'i e'at pe e Tupana irane yt uimienoi pun haria pe e. 49 Uipo'oro hat ehay moherep hat Uito. Yt ihay i uiwẽ pyi pote yt uhehay kuap i Uito e. Mio tã e Ui'ywot hap yn uhehay wo pãi. 50 Ikahu kahato Ui'ywot e hap atipuẽti katupono ihay upiaria wuat'i e'at piat ieĩne'en hanuaria te'eropyhu'at e. Mi'i pote i'e hap yn tuwẽtem uiwẽ pyi miit'in moieĩne'en wuat'i e'at piat e hap. Tupana — Ereĩne'en no wuat'i e'at pe to'e hawyi ereĩne'en aru waku pe to'e hap ewy aikotã ui'e hap mesup hap ewy e Iesui ienuk haria pe.

13

1 Mi'i totepyi ienuk koro e'at owakai te Iesui tikuap ta'yn topy'a pe ta'aipok To'ywot kapiat hamuat mesuwat yi totepywiat hamuat toikuap ta'yn. Iesui ti'atuky'e kahato temiit'in mesuwarotiaria. Toi'atukaykay sa'awy'i mi'i hawyi toi'atumu'e kahato. Iesui toĩne'en mesuwat yi totiat turan toi'atuky'e kahato temiit'in hawyi toku'uro hap kape i'ewyte toi'atuky'e. 2 Mi'i haype te'erenuk hap tote Simãu Ikarioti sa'yru hemiit Iuta e hap piit pe ahiag teke ra'yn Iesui ma'at hamuat ra'yn. 3 Meiẽpe Iesui tikuap ta'yn Tupana esaika hap torania yne ra'yn topyhu'at ipiit pe. Mi'i pote topy'a pe topo piat hap toikuap tuwewi Tupana kaipywiat tut hap i'ewyte Tupana kapiat toto hamuat toikuap topy'a pe itote. 4 Toikuap hawyi tenuk kahu hawyi Iesui ipoĩ'ãm na'yn mi'i hawyi tuwekamisa wato hep hawyi tuwe'okpo'i wato wepotip hamo to'okhak puat. 5 Mi'i te so'osat'e y'y kui'a pe hawyi toi'atupysei ra'yn temiit'in. Waku hawyi toi'atupymogag tomipo'i to'okhak puat tomipo'i wo. 6 Mi'i hawyi Peteru pysei hamo tokosap ma'ato Peteru to'e — Yt naku i uipysei En katupono Uika'iwat ne'i En Mehĩ e. 7 Ma'ato Iesui tiwesat — Woropysei ra'yn Peteru e mio ma'ato yt etikuap te kan hamo woropysei e. Meiũran ti aru ma'ato etikuap ta'yn uhyt e. 8 Mi'i pote Peteru to'e — Yt karãpiat uipysei hat i En e haty wo. — Ma'ato yt woropysei i pote yt Eka'iwat no i po'og areĩne'en Uito e. 9 — Pyno Uika'iwat yt uipy yn i ro etikoho ma'ato uipo uhowa etikoho ro wy e. 10 — Peteru e etikuap ta'yn aikotã wei kahu haria wyti te'eruwepysei yn na'yn put'okta'atu'e hawyi e. Tupana tipuruk yne eminug sa'ag ko'i hawyi ti ereĩne'en misei ewy e. 11 Ta'i misei rakaria ewy ra'yn yne eipe ma'ato wẽtup ok epy'asetpiat ipitpit re rakat ewy yt misei i rakat ewy toĩne'en e Iesui Iuta piat katupono toma'at hamuat Iutai toikuap haype. 12 Toi'atupysei yne hawyi tuwekamisa wato pag i ra'yn hawyi ta'aipok yparakai kape ta'apyk hamo. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Eweikuap apo kat pote woroho'opysei e. 13 Pyno ahenoi — Urumu'e hat Uruporekuat no En ewei'e ti uhepe e. Ta'i Mi'i ti Uito are. Uito ti Eipotypot Uito ti eimu'e hat e. 14 Ta'i Uito ti Eiporekuat sese Eimu'e hat sese Uito ma'ato ti woroho'opysei semiit po'og yi kape hat ewy Uito e. Mi'i tupono aikotã Uito ewy waku eweikupte'en wuat'i eropat hanuaria Uito ewy e. 15 Uiminug ehetiat ewy wo'oeropat haria ewy ro eweikupte'en Uito ewy e. 16 Yt naku i wato'e aipy'a pe — Uito po'og irania'in kai mi'i pote waku irania'in uheropat at ka'ap yt naku i wato'e. Waku po'og watopyhu'at irania'in powyro haria irania'in eropat hanuaria ewy e. Uito Eika'iwat wuat'i powyro hat areĩne'en e. Eipowyro hat areĩne'en eipysei hat Uito e. Mi'i

pote waku eipe uhemiit'in ewy eweikupte'en wuat'i miit eropat hamo e. I'ewyte — Yt uipopap i motpapnug hamo yt ewei'e tei'o katupono Eipo'oro hat wuat'i miit powyro hat e. Uimipo'ororia eipe mi'i pote waku ui'ewy eweheropat miit'in e. Waku ui'ewy eweikupte'en semiit ewy katupono uhaipepiaria eipe uipotmu'eria eipe uhemiit eipe uimipo'oro ko'i eipe e. Eipysei hat Uito pytkai e yt naku i eiwemowato po'og uikai e. Waku yi kape eweikupte'en ui'ewy e. 17 Uito ti Eika'iwat ma'ato woroho'opysei semiit ewy. Mi'i tupono eweikupte'en no wo'oeropat haria ui'ewy e. Mi'i ewetunug pote Tupana mowepit kahato haria wo eweikupte'en e Iesui i'atuepe. 18 Atikuap kahato ti uiky'e haria ma'ato wẽtup aipy'asetpiat uima'at hanuat. Mi'i miit aikotã sa'awy'i miwan me Saumu 41.9 pe Tupana to'e mio tã e — Uimi'u su'u haria py'asetpe ti aru toĩne'en woroma'at mo e hat e. Mio tã e hap ewy wyti aru topyhu'at mesup e. 19 Mio ahenoi kahato ehepe aikotã aikotã ta'atunug uhetiat hamuat i'ewyte ehetiat hamuat e. Mi'i hap put'ok'e ui'e hap ewy hawyi po'og na'yn uimohey eipe katupono yne ui'e hap ewy yne tuwemoherep aru katupono pywuat sese ui'e hap e. 20 Pywo ti uwe uwe uimipo'ororia pe — Ereke ro e hat i'ewyte uhepiat ereke ro e hat e Iesui. Mi'i hawyi i'ewyte uwe uwe uhepiat — Ereke ro e hat i'ewyte uipo'oro hat piat ereke ro e hat e.

MATEU 26.20-25 MAKU 14.17-21 IRUKA 22.21-23 PIAT EWY

21 Mio tã to'e rokirẽ Iesui haty'u tuwanẽtup hawe hawyi toimoherep tehay — Pywo ti aru wẽtup ok aiwywuat hat wyti aru uima'at hamuat hat e. Haty kahato uipy'a pe mi'i hap ete e temiit'in me. 22 Mio tã e ra'yn hawyi te'eraha'at to'oewawi — Uwe pe som mio tã e i'atu'e te'eruwanẽtup. 23 Pyno wẽtup ok imiky'e kahato i'ywytpiat iwy tuwe'akyt'anug Iesui ãtiyp pyke. 24 Mi'i pote Peteru ipomeru Iesui etiat wepehik hat kape to'e hamo uhepe — Apo'ere kahu uwe som ema'at hanuat Mehĩ ere kahu e. 25 Mi'i hawyi Iesui etiat wepehik hat apo'e — Uwe som pyno ema'at hat Uhyt e. 26 Mio tã e hawyi Iesui tiwesat — Koran uima'at hat pe ti atipuk'a mi'u moĩ me man hawyi ti aru atum tope e. Mi'i atunug kahu hawyi meremo etikuap uwe uima'at hat e Iesui uhepe Iuwãu me. Mi'i hawyi Iesui tat man hawyi totopag imoĩ me hawyi tutum uhyt Iuta pe Simãu Ikarioti sa'yru pe tutum. 27 Mi'i totat man Iesui po pywiat turan ahiag potypot Satanai e hap het rakat teke ra'yn uhyt Iuta piit pe. Mi'i hawyi to'e Iesui tope — Pyno aikotã etunug neran hap etunug no meremo mehĩ e Iuta pe. 28 Ma'ato yparakai ywytpiat apyk haria yt ikuap hin i kat to'e hawe mio tã e hap e Iuta piat hap. 29 Ma'ato te'eruwanẽtup Iuta po'oro ienuk hap mi'u kyi'at hamo mio tã e hap to'e Iuta pe sio toipo'oro sa'up mõ'ẽ hamo toipo'oro sa'up wywuat ihaky'e'i rakaria piat imõ'ẽ hamo sio i'atu'e. Kat pote Iuta po pe tineiru eiam toĩne'en miit'in miium ko'i eiam apykok hat toĩne'en pote. 30 Mi'i hawyi Iuta tat kahu man Iesui po pyi hawyi meremo toto ra'yn Iesui ma'at hamo. Tuwẽtem hawyi wãtym na'yn i'ypyryp wuo toto. 31 Mi'i hawyi Iesui to'e Iuta saipekai — Pyno koitywy waku ra'yn katupono koitywy ti put'ok'e ra'yn Tupana mõtypot sese hap e'at e. Mesup ta'yn ti Uito Eheyke'et auka hap e'at put'ok'e ra'yn e ma'ato ti aru itote Tupana ewaku hap atimoherep ta'yn wuat'i ehamo pãi e. Te'era'akasa hawyi — Waku kahato En Tupana i'atu'e aru i'ewyte — Waku kahato En i'atu'e aru uhepe e. 32 Uimimõtypot kahato Tupana topyhu'at uiku'uro hap e'at pe. Atimõtypot Ui'ywot hawyi uimõtypot kahato. Mi'i tutum uhepe aru tomõtypot hap ok tã. Tuwemõtypot hap ok tã Ui'ywot tum aru uhepe. Atimõwato Ui'ywot wuat'i ehamo mesuwepyi e. Ta'i wẽtup miit ewywuat yn uruto Ui'ywot Uito e. Meremo irane uimõtypot wuat'i ehamo e Iesui. 33 Uimẽpyt'in areĩne'en porap yn ni eiwywo mesuwarote e. Areto hawyi ma'ato uikat wyti aru mesuwe eipe ma'ato ti aru yt uipuẽti i kahato e. Ha'awyte wuat ui'e hap ewy ti — Yt eweiwat kuap i te Uito hap kape e. Sa'awy'iwuat ui'e Iuteuria piat hap ewy mio are'e ehepe uimẽpyt'in e Iesui. 34 Einãpin pakup hap ahenoi ehepe eiwo'oky'e uhemiit'in woroho'oky'e hap ewy. Eiwo'oky'e uhemiit'in woroho'oky'e ky'e hap ewy e. 35 Mi'i tã ewetunug pote irania'in eikuap ta'yn eipe uhemiit'in sese hap e 11 ok takaria pe.

MATEU 26.31-35 MAKU 14-27-31 IRUKA 22.31-24 PIAT EWY

36 Mi'i hawyi ipotmu'e Simãu Peteru to'e Iesui pe — Aikowo aru pyno ereto Uruka'iwat e. — Koran te ti yt ereto kuap i te uhupi Peteru are ma'ato meiũran ti aru uhupi ereto e. 37 — Uika'iwat areto teran eupi e. Kat pote koran yt areto kuap i eupi mehĩ katupono yt karãmuo i ti aru woro'atoiat e. Irania'in miat — Woro'auka ti aru eto hupiat pote i'atu'e pytkai yt woro'atoiat hin i e Peteru Iesui pe. 38 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Ui'auka pote ui'auka ma'ato yt woro'atoiat hin i ere'e apo Peteru. E'auka irane pytkai yt woro'atoiat i ere'e apo Peteru e. Pywo pe ti are'e epe mesup wãtym muo waipaka ehay owakai ti aru — Yt atikuap kahato i Mi'i Miit ere'e ti aru mye'ym mo uhepiat pe irania'in apo'e i'atu'e epe hawyi e Iesui Peteru pe.

14

1 — Uiwyria'in e Iesui areto irane eipy'asetpyi ma'ato yt ei'arot rei'o eipy'a pe eiwanẽtup
hawe e katupono ara'aipok i ehowawi aru e. Eweimohey po'og yn o Tupana i'ewyte
uimohey yn o e. 2 Pywo ti rat Ui'ywot etama pe ti tukupte'en kahato ai'yat sese ko'i e yt
uheso i rat. Ei'yat koro ko'i nug hamo areto irane e. Waku pe yne itote ei'yat ko'i hawyi
ara'aipok ehowawi i ra'yn e. Ma'ato heso hap pote yt ahenoi i ehepe e. Uimohey ro e Iesui.
3 Ma'ato waku yne ei'yat ko'i itote hawyi ti aru ariot i ehowawi e. Mi'i hawyi ti aru aikope
Uito areĩne'en mi'i hap tote ra'yn eweikupte'en e. Eiwehyt'ok to uiwyria'in are'e aru ehepe
uimohey haria Ui'ywot etama pe e aru. 4 Ta'i koitywy eweikuap ta'yn aikowuat Uito hap
e i'ewyte uipu'ap eweikuap ta'yn e. 5 Ma'ato ipotmu'e Tume tiwesat — Yt uruikuap hin
i Uhyt aikowuat eto hap e. Pyno aikotã som waku pyno uruikuap epu'ap Uhyt e. 6 Mi'i
hawyi Iesui tiwesat — Uito yn wyti mu'ap Ui'ywot kapiat hat. Uito yn wyti mu'ap Ui'ywot
moherep hãpyk hat e. Uito yn wyti mu'ap miit'in moieĩne'en Ui'ywot yat piat hat e. Uwe
uwe uimohey mi'i hat yn wyti put'ok'e aru Ui'ywot kuap hamuat e Iesui Tume pe. 7 Uikuap
haria ti i'ewyte Ui'ywot kuap haria te'eropyhu'at e. Pyno mio uikuap haria eipe mi'i pote
Ui'ywot kuap haria eipe e. Ui'ywot kapiat akasa haria eipe e Iesui. 8 Mio tã e pote Wiripi
to'e — Pyno etomoherep to E'ywot uruepe Mehĩ e mi'i pote ti aru uruikuap uwe E'ywot hap
e. 9 Mi'i pote Iesui Wiripi wesat — Kat pote yt uikuap i en uiwy Wiripi e katupono areĩne'en
mot'i kahato ra'yn eipy'asetpe ma'ato apo yt uikuap i te en e. Uhowawiat akasa haria
wyti Ui'ywot kapiat akasa haria tukupte'en e. Kat pote — Etomoherep to E'ywot uruepe
ere'e e Iesui Wiripi pe. 10 Yt etimohey i apo Ui'ywot eiam sese ne'i Uito e. I'ewyte uheiam
ne'i Ui'ywot e Uimienoi ehepiat ti yt uiat i ma'ato Ui'ywot wat ahenoi e. Ui'ywot yn wyti
uipo'oro kat ko'i kat ko'i nug hamo e. 11 Pywo pe ti Uito Ui'ywot eiam ne'i e. I'ewyte uheiam
ne'i Ui'ywot ma'ato mio tã ui'e hap yt eweimohey i pote uimohey ro eipe uiminug wakuap
ehehamuat upi e. 12 Ta'i pywo pe ti are'e uwe uwe uimohey hat wyti aru uiminug ko'i ewy
inug e. Ui'ywot kape areto pytkai wyti aru uimohey haria po'og iwato inug uiminug ko'i kai
e. — Areto ti aru Ui'ywot yatypiat uheĩne'en hamo eimiẽtup eimiky'esat ko'i moherep hamo
Ui'ywot pe e. 13 Itotiat turan kat ko'i kat ko'i ewehẽtup uhowawi uiat uimiky'esat ok tã yn
eweiky'esat haype uimõtypot hap eweikat pote mi'i pote ti aru ahẽtup Ui'ywot pe hawyi ti
aru eimiẽtup uhepiat tutum ehepe e. Eimiẽtup tutum hawyi mi'i hap kaipyi ti aru wuat'i
miit'in — Wakuat Tupana i'atu'e e. 14 Mi'i pote ti aru atum yne eimiẽtup ok tã uimiky'esat
ewy ehẽtup pote e Uhet mõtypot hamuat ehẽtup pote e Iesui topotmu'eria pe.

15 Mi'i hawyi po'og tohenoi — Uiky'e ehepiat pote ewetunug no einãpin uhepiat hap ko'i
e. 16 Mi'i hawyi ahẽtup Ui'ywot pe hawyi ti aru toipo'oro ra'yn ehepe wẽtup ok einãpin
wuat'i e'at piat hanuat. Mi'i ti Tupana Pã'ãu wakuat sese hãpyk enoi hat sese mi'i e. Mi'i
ti aru eipowyro hat Uito ewywuat eimowepit hat e. Yt karãpe i ei'atoiat hamuat ma'ato
toinẽ'en wuat'i e'at pe eipy'a pe e. 17 Ahẽtup hawyi Tupana tum aru Topã'ãu pywuat e.
Ma'ato Tupana yt ky'esat haria i ti yt ha'at teran i Ipã'ãu katupono yt heremo i pote yt
ta'atukuap i. Ma'ato eipe ti eweikuap ta'yn katupono toĩne'en na'yn eipy'asetpe. Ma'ato
mi'i hawyi ti aru eipy'a pe ra'yn topyhu'at at ka'ap Tupana Pã'ãu wakuat e 18 Ma'ato
Uito i'ewyte yt woroho'o'atoiat sese i katupono aipok no areto e. Ara'aipok i te ti aru
ehowawi uimohey haria e. Uipã'ãu ma'ato toĩne'en eikai eipuo eipowyro hamo areto turan
e Iesui. 19 Pywo ti rat yt pya i ra'yn wyti Tupana yt ky'esat haria i yt akasa i uhowawiat
hamuat e. Ma'ato eipe akasa uhowawiat haria ti aru eweikupte'en wuat'i e'at pe katupono
areĩne'en ne eipy'asetpe e. Meiũran ti aru areĩne'en i ra'yn gu'uro pyi Uito e. Mi'i hap e'at
pe woroho'omoieĩne'en wuat'i e'at pe Uito areĩne'en i hap ewywuat hawyi e. 20 Karãpeĩ
Tupana Pã'ãu wo ipyt'at eipiit mi'i hawyi ti aru eweikuap Ui'ywot eiam sese Uito i'ewyte
eheiam Uito hap i'ewyte uheiam eipe hap eweikuap Tupana Pã'ãu toĩne'en ehehapiat hawyi
e. 21 I'ewyte uwe uwe uhepiat tonãpin hap ko'i nug hat wyti aru uiky'e sese hat toĩne'en
mi'i miit e. Uiky'e hat uhepiat tonãpin hap nug hat wyti aru Ui'ywot miky'e sese topyhu'at
i'ewyte uimiky'e kahato topyhu'at e. Uimiky'esat nug hat pe ti aru aremoherep tope uwe
Uito sese hap e Iesui 11 ok takaria pe. 22 Mi'i hawyi ipotmu'e Iuta ma'ato wẽtup ok Iuta
yt Iuta mekewat Ikarioti sa'yru ma'ato ipotmu'e wẽtup Iuta to'e Iesui pe — Pyno uruepe
yn apo eremoherep uwe En hap Mehĩ e. Yt yne miit'in me apo eremoherep teran Uhyt
e. 23 Mio tã e pote Iesui tiwesat — Iuta pywo ti rat uwe uwe uiky'e uwe uwe uhehay nug
hat toĩne'en ti aru mi'i hat pe ti aru Ui'ywot miky'e wo topyhu'at e. Mi'i hat kape ti aru
Ui'ywot wywo ariot hawyi mi'i hat pyt'atnug hamo urutukupte'en e. Mi'i hat topyhu'at
uru'yat ewywuat e. 24 Pywo ti rat yt uiky'e sese i haria yt uhehay nug neran hin i haria
te'eropyhu'at e. Yt tuwat teran hin i uhepiat i'atunãpin hap upi yt uiky'e sese i potiaria
e Iesui. Uiwyria'in uimienoi ehepiat ko'i yt uiat uimienoi sese i ma'ato Ui'ywot Uipo'oro
hat mienoi sese uhepiat ko'i e. I'e hap yn ahenoi ehepe e. 25 Mio te ti eipy'asetpe areĩne'en
eimu'e hanuat mesuwe e. 26 Ma'ato meiũran ti aru uhaipe kai Tupana tipo'oro Uipã'ãu sese

ehowawi einãpin hamuat eiwanẽtup hawe ieĩne'en hanuat e. Toipo'oro Uipã'ãu ehowawi uhemiit sese eipe pote e. Put'ok'e hawyi ti aru yne eimiwaure uimienoi ehepiat ko'i ete eimowatetup ewanẽtup hãpyk hamo hat topyhu'at eipuo Uipã'ãu e. Kat ui'e hap kat ui'e hap eimiwaure ko'i toi'atumoherep i ra'yn eiwanẽtup hawe areto hawyi e. 27 Uiwyria'in areto ra'yn eipy'asetpyi are wen ma'ato yt eweiwanẽtup ko'i ko'i tei'o mi'i hap pupi e. Yt eweiken'ẽ tei'o e. Mesup ta'yn woroho'onug Tupana mowepit hanuaria e. Yt eiwanẽtup ko'i ko'i hamo i e. Woroho'omowepit kahato aru Uipã'ãu wo e Iesui. Irania'in yt uimohey i haria wyti yt eimowepit kuap i ma'ato Uito ti woroho'omowepit kuap sese katupono uimowepit hap uipy'a piat atum na'yn ehepe e. 28 Areto irane eipy'asetpyi uhemiit'in ma'ato mi'i hawyi ti aru ariot re ehowawi ra'yn ehepe e. Uiky'e sese eipe pote waku ewei'e uhepe — Ereto teran mote waku etunug emiky'esat ewy Mehĩ waku era'aipok E'ywot kape waku ewei'e uhepe uiky'e pote katupono uhehat'at kahato Ui'ywot ky'ewi e. Waku kahato ti rat Ui'ywot e. Uhehat'at kahato Ui'ywot akasa i hamo e katupono Ui'ywot po'og uikai e. 29 Areto ra'yn Ui'ywot kape aru hawyi ara'aipok ehowawi e. Mi'i e hap ahenoi ehepe yianme katupono ti aru karãpeĩ topyhu'at ui'e hap ewywuat mi'i e'at pe ti aru — Pywo kahato rasig tohenoi ahepe ewei'e aru uhepiat ui'e hap mesup e hap ete e. Mi'i hawyi mekewat e'at pe po'og na'yn uimohey eipe ra'yn katupono atunug yne yne ui'e hap ewywuat pote e. 30 Koran te ti aru yt ati'atumu'e kuap i kahato eipe sa'awy'iwuat eimu'e hap ok tã katupono tut aru yt uimohey haria i akag. Yt naku i nug haria potypot put'ok'e irane mesuwe uipyhyp teran haype e. Ta'i mi'i yt nakuat i ti uhã'ãg sese haype tut ahiag ma'ato yt kat hin i uipy'a piat uiwanẽtup hawiat ahiag miky'esat ko'i are yt wẽtup sehay i ahiag wat uipy'a pe e. 31 Koitywy ti aru wuat'i miit'in na'yn ikuap kahato uhepiat Ui'ywot ky'e kahato hap e. I'ewyte Ui'ywot miky'esat yn nug hat Uito hap ta'atukuap e. Uiku'uro hap kape te'eraha'at hawyi ta'atuwanẽtup hawe mi'i hawyi meremo ta'atukuap ta'yn uinãpin hap Ui'ywot mienoi ko'i yne yne nug hat areĩne'en hap ta'atukuap aru e.

Mio tã tohenoi yne hawyi — Pyno waku ra'yn are to'iro pyno meiũpepyi uipotmu'eria e Iesui 12 ok takaria pe.

15

1 Mi'i hawyi mu'ap upi Iesui to'e — Uito ti mikoi yp ewy Ui'ywot wyti ikoi hat ewy e. 2 Mi'i hawyi eipe mikoi yp iaga ewy eweikupte'en e. Haga yt haat i hawyi tohywytip i'ywyt'okpy hawyi haga yt naku i rakat toiterek yt imosat i hat mi'i hawyi irania'in haga ko'i haat kahato i ra'yn e. 3 Mi'i hap ewy kahato einãpin uhepiat hap timohãpyk kuap kahato eiwanẽtup sa'ag hap e. Mi'i hawyi ehehãite eweikupte'en eipy'a piat eiwanẽtup hap ko'i eiwo'o'ewy'ewy mikoi iãgã pitpit'ok hap ewy kahato einãpin uhepiat hap e. 4 Haga mitek ta'yn merep hap ewy hawyi igag. Mi'i hap ewy kahato eipe yt eweikupte'en i uiwywo pote e. Eweikupte'en no yt pya hin i uikai aikotã haga sat'e kahato rakat i'yp ete hap ewy waku mi'i tã uimohey eipe e. Haga yt haat'e kuap i pote watitek i'yp ete pyi e. Mi'i tupono waku haga ko'i sat'e kahato rakaria ewywuaria i'yp ete eweipyhu'at e. Waku wepytyk kahato haria wo eweipyhu'at. Mi'i pote mono erepytyk ehete e. Mi'i tã hap ewy pote haat'e kahato rakaria wo eweipyhu'at. Iwese rakaria wo'oky'e haria wo eweikupte'en e. Ta'i haga ko'i i'atu'yp esaika hap kaipyi tuwenug na'yn e. Eipe ti i'ewyte uhesaika hap kaipyi eiwenug kuap e. Eiweran pote yt eiwenug kuap i e. 5 Uito i'yp ewy eipe haga ewy. Eiwepytyk to uhete aikotã haga sat'e i'yp etiat to'ewy haga haat rakat ewy eweikupte'en e. Ta'i eiwepytyk uhete pote yn haga haat rakat ewy eweikupte'en ma'ato yt uhesaika hap wywo i pote yt kat i ewetunug kuap kahato wakuap e. 6 Aria'yp iaga mitek ta'yn hawyi igag meremo hawyi yt kan hamo i waku ra'yn aria wo yn na'yn. Mi'i hap ewy eipe yt eiwepytyk i uhetiat pote e yt kan hamo i eweikupte'en e. Aikotã haga gag ewy eweikupte'en. Miit'in ti'atunug haga gag hawyi ta'atuwuk. Mi'i hap ewy eipe yt uimohey i eipe pote. 7 Eiwepytyk uhete pote uimienoi ehepiat ewetunug pote Tupana tum ehepe eimiẽtup topiat tutum eimiky'esat ewy uiwy sese eweikupte'en pote e. 8 Karãpeĩ hewo hewo haga ete pyi he rakat pote miit'in tuwehum kahato e. Mi'i hap ewy waku kahato he rakaria ewy eweikupte'en e. Mi'i pote ti aru i'atuwepit kahato irania'in — Waku kahato Tupana i'atu'e haype wo'oky'e rakaria wo'owese haria wo eweikupte'en pote aru e. 9 Aikotã aikotã Ui'ywot eiky'e hap ewy ti Uito woroho'oky'e e. Yt eweipun nei'o uhepiat eiky'e hap e. 10 Uito atunug Ui'ywot miky'esat ewy mi'i pote uiky'e kahato. Mi'i hap ewy uimiky'esat ewetunug mote woroho'oky'e kahato Uito wy e. Aikotã Uito Ui'ywot piat uinãpin hap atunug mi'i hawyi toĩne'en uruto'oky'e hap e. Mi'i hap ewy eipe ewetunug uhepiat einãpin hap hawyi toĩne'en kahato aiwo'oky'e hap e. 11 Eiwo'omowepit hap yn ni atiky'esat uiwyria'in e. Mi'i pote ha'awytepyi ti woroho'onãpin kahato e. Atiky'esat kahato eiwo'omowepit hap sese uiat uiwepit hap ewy atiky'esat eipy'a pe e. Mi'i pote woroho'onãpin ha'awytepyi eimowepit hamuat uiminãpin nug hap e.

12 Uhepiat einãpin sese hap ahenoi i ehepe einãpin hap koro mio tã are'e i — Eiwo'oky'e ro aikotã Uito woroho'oky'e hap ewy are'e i e. 13 Pyno wẽtup ok aiwy poity'i tuete hawyi watuwat ra'yn ipowyro hamo aiwy ky'e kahato hat pote e. Mi'i hawyi ai'auka hap topyhu'at wen ma'ato aiwy yt iku'uro i iehakyera'at hat watopyhu'at. Toĩne'en ne aiwy aiku'uro ikawiano hawyi e. Mio tã hap ewy watunug mote aiwy ky'e sese hap ahepiat watimoherep po'og po'og wuat'i ky'e hap kai e. Pyno mi'i tã hap ati'atuky'e eipe uiwyria'in e. Ta'i eiky'e uhepiat hap atomoherep irane e. 14 Uiku'uro irane ehehakyera'at hamo e. Pywo ti rat ewetunug uimiky'esat ewy pote uiwyria'in sese eweipyhu'at uimiky'e kahato haria wo eweipyhu'at. 15 Motpo'ororia yt ta'atukuap hin i kat ko'i kat ko'i ta'atuka'iwat minug wuat e ma'ato eipe uiwyria'in me uheropat haria eipe yt are i. Ma'ato uiwyria'in sese eipe are mi'i pote ahenoi ehepe torania Ui'ywot e uhepiat hap ko'i. Pyno mio eipe yt uheropat haria i ma'ato uiwyria'in sese eipe katupono ahenoi kahato yne yne Ui'ywot e hap ehepe hawyi eweikuap ta'yn yne uiminug irane hap ko'i uiwyria'in eipe pote. 16 Ta'i uiwyria'in eipe ti yt ui'airo i ma'ato Eika'iwat no ma'ato Uito woroho'o'airo eipe uhemiit no. Mi'i hawyi woro'ho'opo'oro uhehay moherep miit'in miat hamo i'ewyte wakuap sese nug hamo yt ikahuro i rakat motpap nug hamo woroho'opo'oro uiwyria'in e. Mi'i turan kat ko'i kat ko'i eweiky'esat hawyi ewehẽtup to Ui'ywot pe uimiky'esat ewy hawyi tutum ehepe eimiky'esat ok tã uhyt'i'in e. Atiky'esat eimimu'eria ehaipepiaria i'ewyte uimohey heg nakaria ewy te'eropyhu'at. Atiky'esat ehaipepiaria uhemiit sese wo hap atiky'esat e. 17 Mi'i pote atiky'esat kahato eiwo'oky'e kahato hap e. Eiwo'oky'e ro eiwo'ope e. Mio tã hap ewy eweikupte'en uimiky'esat nug hamuat e. 18 Mio wyti aru yt uimohey i haria i'atupy'ahak kahato ehete ma'ato karãpe mesuwarotiaria tukupte'en haiwot rakaria ehete uhemiit'in eipe pote waku eiwatetup aikotã sa'awy'ite uhete i'ewyte i'atupy'ahak hap kape — Aika'iwat ete i'atupy'ahak sa'awy'itewuat ewy ewei'e yn o eiwo'ope e. 19 Yt uimohey i haria eipe pote irania'in eiky'e haria tukupte'en ma'ato uimohey haria eipe mi'i pote yt eiky'e hin i katupono yt uimohey i haria tok pyi woroho'o'airo uhemiit no hawyi yt i'atuwat i ra'yn eipe eweipyhu'at e. Mi'i tupono yt i'atuwese i ehete i'atupy'ahak ehete e. 20 Aikotã aikotã sa'awy'ite ga'iwat eika'iwat ete ta'atunug sa'ag pote hemiit'in ete i'ewyte ta'atunug sa'ag are ra'yn sa'awy'i ehepe. Yt waure'ewei'e tei'o mio tã ui'e hap kai e. I'ewyte hemiit'in ta'atusaty'i saty'i wy e. I'ewyte uhepiat ta'atunãpin hap ta'atunug mi'i pote ti aru i'ewyte i'atuepiat ta'atunãpin hap ta'atunug e. 21 Sa'ag sa'ag ta'atunug aru ehete uiwyria'in eipe pote uhet moherep haria eipe pote. I'ewyte yt ta'atukuap i uwe uipo'oro hat pote. Mi'i pote yt naku i kahato ta'atunug aru ehete mehĩ'in e. 22 Yt ariot i mesuwarote miit'in mu'e hamo pote yt ta'atu'aparap i uimohey hap. Ma'ato koitywy yt uimohey hin i mi'i pote — Eipe yt nakuaria wo i sese ra'yn e Tupana yt uimohey i haria pe. Mi'i hawyi yt kat i'atu'e kuap i ra'yn Tupana pe katupono pywo pe to'e e. Sa'awy'i — Yt uiwepyi i yt uruwepyi i i'atu'e Tupana pe ma'ato koitywy yt ta'atuwesat kuap i Tupana pe — Kat pote Uha'yru pun haria eipe e i'atuepe hawyi. 23 Uwe uwe uhete ipy'ahak mi'i haria i'ewyte ti Ui'ywot etiat ipy'ahak takaria e. 24 Ma'ato yt ariot i mesuwarote wakuap sese nug miit'in ehamuat hamo pote yt ta'atu'aparap sese i uimohey hap e. Ma'ato mio te'era'akasa ra'yn yne uimisepap wakuap sese ko'i po'og iwato torania kai ma'ato mi'i pytkai i'atupy'ahak uhete Ui'ywot etiat ewy e. 25 Aikotã nimuat — Yt kat pytkai i i'atupy'ahak uhete e iwan me. Mi'i e hap ewy miit'in i'atupy'ahak uhete mesup e. 26 Put'ok'e ui'e atipy pe hawyi ti aru are'e — Etipo'oro ro uhemiit'in kape Epã'ãu Papai are. Mi'i hawyi ti aru toipo'oro ehowawi Topã'ãu wakuat eipowyro hamo eimu'e sehay wuat hãpyk hamo uimoherep ehepiat hamo toipo'oro Topã'ãu sese e. 27 Ui'ywot Pã'ãu put'ok'e hawyi eimowepit hat topyhu'at ei'arot'i hap monik hamuat tut. Mi'i hawyi ti aru ewehenoi miit'in me ra'yn uhetiat katupono Tupana Pã'ãu eiam eweikupte'en pote. I'ewyte uimimu'e ko'i eweikuap kahato ra'yn pote i'ewyte uikuap kahato eipe ha'awytepyite mesup te pote ewehenoi kahato aru miit'in me uhetiat e Iesui topotmu'eria pe.

16

1 Eiwe'eg wo o uimohey hap atoiat hap pupi are katupono yianmete ahenoi aikotã aikotã sa'ag ehetiat hamuat ahenoi yne yianmete ra'yn ehepe katupono karãpe put'ok'e hawyi mono yt eweipun i ra'yn uimohey ehepiat hap e. 2 Katupono ti aru meiũran eipugha Tupana mõtypot yat pyi e. Meiũran ti aru ei'atu'uka hanuaria tukupte'en. Mesuwat yi totiaria ti aru te'ero'e to'ope — To'iro waku wati'atu'uka Tupana mohey haria i'atu'e sa'ag ne'i e. 3 Mi'i tã ti aru ta'atunug ehete katupono yt uikuap i uwe sese Uito hap i'ewyte uwe Ui'ywot hap yt ta'atukuap i e. 4 Ma'ato ti ahenoi yne ra'yn mesup ehepe yianmete aikotã ta'atunug sa'ag hamuat ko'i e. Mi'i tupono mekewat put'ok'e ra'yn ehete hawyi ti aru eiwatetup yn na'yn mesuwat uimienoi kape e. Sa'awy'i te ti yt ahenoi i ehepiat ho'opot hamuat katupono sa'awy'i ti eipy'asetpe areĩne'en eikawiano ei'apykok hamuat. Mi'i pote yt ahenoi i ma'ato

mesup ti ahenoi ra'yn ehepe aikotã ehehaky'e'i hamuat ko'i e. 5 Mio wyti aru ma'ato areto uipo'oro hat kape i ra'yn are ma'ato eipe yt apo'ewei'e i uhepe — Aikowo aru pyno ereto Uhyt yt ewei'e i uhepe e. 6 Areto mot'i irane eitokpyi pote ewehaty'u kahato uiky'e haype e. 7 Pywo pe ti are'e ehepe meiũpe yn areĩne'en pote ti yt tut i ti eipowyro pakup i hamuat Tupana Pã'ãu ma'ato areto meiũpepyi pote ti aru atipo'oro kuap eipowyro pakup i hanuat e. 8 Mio tã e irane Tupana Pã'ãu wuat'i miit'in me — Eiperia torania Tupana piat i'aparap haria e ti aru put'okto'e hawyi. Tupana yn ni eimohãpyk kuap hat e ti aru wuat'i miit'in me. Ta'i yt nakuap nug haria ti aru Tupana ti'atusaty'i saty'i kahato hamuat e ti aru miit'in me Tupana Pã'ãu put'okto'e hawyi e Iesui. 9 — Tupana piat i'aparap haria eiperia e ti aru katupono yt uimohey haria i eweikupte'en e ti aru Tupana Pã'ãu ehepiat e Iesui. 10 — Tupana yn ni eimohãpyk kuap hat e ti aru miit'in me — Pywo ti Ha'yru yn eimohãpyk kuap e ti aru kat pote toĩne'en To'ywot yatype atipy pe emiẽtup moherep hamuat ehehakyera'at hamuat e ti aru. Ma'ato yt eweimohey i pote yt karãpe i eweha'at Ha'yru kape e ti aru Tupana Pã'ãu miit'in me e. — Areto ra'yn mi'i hawyi uimohey haria yn uipuẽti haria ma'ato irania'in yt karãpe i aru uipuẽti mesuwe. Yt karãpe i uhowawi te'eraha'at e Iesui. 11 — Tupana ti'atusaty'i aru eipotypot ahiag wuat'i e'at pe e ti aru i'ewyte toi'atusaty'i saty'i iwywo Ha'yru mohey hap pun haria e ti aru Tupana Pã'ãu mesuwarotiaria pe uhepiat e Iesui. 12 Po'og wyti ahenoi teran ehepe mesuwat etiat ma'ato ti eiwanẽtup hap yt put'ok'e i ikuap hamo e. 13 Meiũran ti aru tut Tupana Pã'ãu ehowawi pywuat sese sehay yne moherep hamo. Mi'i ti aru henoi yne yne pywuat sese etiat ehepe e. Tuwepyi yt ihay i. Ui'e hap yn ihay aru e. Tupana Pã'ãu timoherep aru ehepe kat aru kat aru toĩne'en hap toi'atumoherep ehepe Topã'ãu pywuat sese wo e. 14 Ta'i uimõtypot kahato hat Tupana Pã'ãu katupono kat are tope hap yn tohenoi ehepe uiwyria'in e. 15 Wuat'i Ui'ywot wat ipo piat uianuat ra'yn tukupte'en e. Mi'i tã ti ui'e hap ewy Tupana Pã'ãu tohenoi irane ehepe e Iesui topotmu'eria pe. 16 — Aipok go Ui'ywot kape areto hawyi meremo uipuẽti i eipe e. 17 Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Kat to'e hawe som — Aipok go areto Ui'ywot kape hawyi meremo uipuẽti i eipe e ahepe i'atu'e. 18 — Kat pote yt mot'i wo i aru Ui'ywot kape areto e i'atu'e. Kat to'e hawe som pyno aipok go areto e. Aikotã hamuat som tohenoi teran ahepe pãi i'atu'e to'ope. 19 Mi'i hawyi Iesui tikuap apo'i'atu'e teran tepiat hap mi'i pote to'e — Uiwyria'in apo'ewei'e teran apo aipok go Ui'ywot kape areto e hap ete. Pyno ahenoi ra'yn ehepe ehepiat ikuap hamo e. 20 Pywo pe ti are meiũran ti aru eiwo'okak'i Uito yt uwe i pote ma'ato irania'in yt uimohey haria i ti aru i'atuwepit ne'i ra'yn e. I'atumowepit hap ete ti aru eipe yt eimowepit hin i wyti aru e. Mi'i rẽ ti aru ma'ato meremo tokosap yt eiwepit i hap hawyi ti aru meremo eiwepit i ra'yn e. 21 Pywo pe ti are'e ehepe aikotã haryporia imẽpyt haty turan yt iwepit hin i ra'yn topy'a pe ma'ato tuwemoherep ta'yn imẽpyt hawyi meremo iwepit kahato katupono imẽpyt tuwemoherep pote imẽpyt put'ok'e pote. 22 Mi'i hap ewy ti mesup areto ra'yn ei'yatypepyi mi'i pote yt eiwepit hin i ma'ato meiũran woroho'opuẽti i ra'yn hawyi ti aru ma'ato meremo ra'yn eiwepit hap tut aikotã aity iwepit ai'ywã'ĩ hap e'at pe hap ewy e. Aremoherep i ra'yn eipy'asetpe hawyi eimowepit sese hap topyhu'at eiwepit sakpo hap ewy aikotã imẽpyt pakup hap ewy are. Areĩne'en i eiwywo hawyi eiwepit sese hap toĩne'en eipy'a pe iheg me toĩne'en yt uwe i ra'yn eiwepit hap porop kuap hat e. 23 — Koitywy ewehẽtup kahato uhepe eimiky'esat ko'i ma'ato areto hawyi are yt ewehẽtup kuap i uhepe areto hawyi e. Ma'ato ti aru put'ok'e eipowyro pakup hat Tupana Pã'ãu. Mi'i hawyi waku ewehẽtup Ui'ywot pe eimiky'esat ko'i — Tupana ewei'e o Esa'yru Iesui e hap het rakat mohey haria uruto ewei'e o. Mi'i hawyi uhet upi tutum ehepe kat ko'i kat ko'i eimiẽtup ok tã tutum ehepe uimiky'esat nug wywuat pote e. 24 Ha'awyte pyi ti uhepe yn ewehẽtup eimiky'esat ko'i ma'ato mi'i hawyi aru waku ewehẽtup Ui'ywot pe uhet wywo uimiky'esat ewy. Mi'i hawyi Ui'ywot tum aru eimowepit sese hamuat e. Ewehẽtup mi'i tã hap ewy pote eweipuẽti ra'yn eimiẽtup eimowepit kahato hamuat e. 25 Sa'awy'itepyi yne ahenoi ehepe uhehay hã'ãkap wuo ma'ato mi'i hawyi ti aru herep wuo yn na'yn ahenoi ehepe Ui'ywot etiat e. 26 Mekewat herep wuo yn ahenoi ehepiat hap e'at pe ti aru waku yn ewehẽtup Ui'ywot pe uhet upi eimiẽtup ko'i uimiky'esat ko'i. Sa'awy'i Uito yn ahẽtup Ui'ywot pe eimiẽtup ko'i are ma'ato put'ok'e Tupana Pã'ãu ehetiat hap e'at pe ti aru yt Uito yn i ahẽtup eimiky'esat ko'i katupono atiky'esat i'ewyte ewehẽtup Ui'ywot kape e. 27 Waku kahato ewehẽtup tope katupono eiky'e kahato hat Ui'ywot e. Ta'i eiky'e kahato katupono Uiky'e haria eipe i'ewyte eweimohey kahato Tupana Mipo'oro Uito hap Tupana kaipywiat sut hat Uito hap eweimohey kahato. Mi'i pote waku ewehẽtup hãpyk Ui'ywot ewawi e. 28 Pywo kahato Ui'ywot kaipywiat Uito ariot ra'yn miit'in kape. Mi'i rẽ ara'aipok i ra'yn Ui'ywot kape mesuwat yi totepyi e. 29 Mi'i hawyi hemiit'in te'ero'e Iesui pe — Uruka'iwat mesup ta'yn uruikuap ta'yn ehay katupono ehenoi heremo ra'yn mio yt hã'ãkap wuo i ra'yn i'atu'e. 30 Koitywy ti uruimohey ra'yn En wuat'i kuap yne hat i'atu'e. Mi'i hawyi pyno yt apo'uruto'e i ra'yn epe uwe En hap ete katupono mesup uruimohey ra'yn Tupana Mipo'oro sese En hap

i'atu'e. 31 Iesui to'e — Pywo apo uimohey eipe e. 32 Meikoran ti aru mesup ta'yn ui'atoiat yne eipe hawyi eiwesytpok yne ui'yatypepyi ei'yat ko'i kape. Mi'i hawyi uiweran ui'atoiat yne eipe hawyi. Ma'ato ti aru yt uiweran sese i katupono Ui'ywot yt ui'atoiat hin i e. 33 Mi'i hawyi Iesui to'e — Eimoso'opot kahato hanuaria yt uimohey haria i tukupte'en aru ma'ato yt eweiken'ẽ tei'o i'atupupi katupono i'atupyhyp hat Uito areĩne'en i'atumoperup i hat Uito mi'i pote eiwesaika ro uhete e. Wuat'i kat ko'i kat ko'i ahenoi ra'yn ehepe eimoesaika hamuat eimowepit hamuat. Eimowepit hap sese ma'ato Uito e. Yt eiwanẽtup o ko'i ko'i wo katupono ati'atu'akit akit aru yne yne ahewanīkaptia ko'i e. Ho'opot hap put'ok'e ehetiat turan yt paa'ewei'e sese eipy'a pe eiwanẽtup hawe katupono yt karãpe i woroho'o'atoiat sese e Iesui topotmu'eria pe.

17

1 Mi'i tã to'e Iesui hawyi iha'at ywaipe mi'i hawyi to'e — Papai e uiku'uro hamuat mesup ta'yn put'ok'e e. Woromõtypot teran Papai uiku'uro hawe. Atiky'esat kahato miit'in piat — Wakuat kahato En Tupana i'atu'e hap atiky'esat. Mi'i haype uimõtypot mesuwe Ui'ywot e. 2 Papai uinug na'yn En Wuat'i Miit'in Potypot nuat katupono etiky'esat kahato miit'in ehakyera'at hamuat uimiium emi'airoria pe hap etiky'esat Papai. Waku kahato mesup yne emiium esaika hap topyhu'at mesup uipiit pe e. 3 En yn ni Tupana sese are. I'ewyte wẽtup ok yn Emipo'oro Esa'yru wuat'i Porekuat. Mi'i ti Uito Iesui Emipo'oro Papai are. Ekuap sese haria Esa'yru kuap haria yn wuat'i e'at piat gupte'en sese hanuaria are e. 4 Ta'i ewat emõtypot hap yn ni miit'in me atomoherep Ui'ywot are e. Atunug na'yn wyti yne uipo'oro epiat hap emiky'esat nug hap Papai are e. 5 Papai ara'aipok irane ewawi mesup are. Woroky'e kahato Papai wẽtup yn Aito. Pyno ewekaipyi uimõtypot ro itote aikotã sa'awy'ite yi nug hap e'yian notiat ewy uimõtypot itote Papai are e. 6 Ta'i woromoherep ta'yn yne emiium uimu'eria ko'i pe are. Sa'awy'i te ewanuaria uhemiit tukupte'en ma'ato mio emiium aiwanuaria wo ra'yn tukupte'en mio ahehay upianuaria tukupte'en ma'ato sa'awy'i mesuwarotiaria ehay upiaria tukupte'en are e. 7 Koitywy ta'atukuap ta'yn Uito Emipo'oro ehay moherep yne hamuat hat are e. 8 Atimoherep ta'yn yne emienoi uhepiat Papai are. Mi'i ta'atukuap yne ra'yn emienoi uiwẽ piat hawyi ta'atusat yne ra'yn ehay katupono ta'atukuap kahato ra'yn ekaipywiat Uito hap i'ewyte Uito Emipo'oro hap ta'atumohey kahato ra'yn are e. 9 Papai ahẽtup emiium uhemiit'in ko'i powyro hamuat Papai katupono ewanuaria sese mi'iria pote eti'atupoityro mi'iria koitywy are. Atiky'esat mi'iria wẽtup miit ewy yn uimohey hap ete. Yt ahẽtup i yt uimohey i haria powyro hap ma'ato ahemiit powyro hap ahẽtup epe Papai are e. 10 Papai torania wyti uimohey haria ewanuaria wo tukupte'en are. Mi'i pote i'ewyte yne ewanuaria uiano tukupte'en are. Aimohey haria waku nug haria tukupte'en mesup mi'i pote uimõtypot kahato irania'in — Waku pe tukupte'en Iesui saipepiaria i'atu'e. Mi'i pote — Waku sese i'atuka'iwat i'atu'e uhepiat are e. 11 Papai yt uwe i ra'yn mesuwat yi tote e'ewywuat wakuat are. Papai ara'aipok irane ewawi ma'ato ti aru uimohey haria yn na'yn te'eropyhu'at mesuwarote are. Papai En ni po'og hesaika torania kawiat hat are. Mi'i esaika hap etum na'yn uhepe. Koitywy En ewy uhesaika ra'yn. Ewawi areto hawyi yt uwe i Uito mesuwe ma'ato uhaipepiaria uhemiit'in ti aru te'eropyhu'at mesuwe. Papai En ni hãpyk kahato rakat are. Eti'atumoesaika ro uhemiit'in aikotã e'ewy i'ewyte ui'ewy mi'iria tukupte'en hãpyk hamo are. Atiky'esat mi'iria tukupte'en wẽtup miit ewy aikotã En Uito wẽtup miit ewy watoĩne'en hap ewy are e. 12 Papai uheĩne'en i'atupy'asetpiat turan esaika wo ati'atukawiano torania uhemiit'in. Yt wẽtup ok i uimohey hap waure'e hat wo topyhu'at ma'ato mekewat ho'owasat rakat uimohey ran hat waure hat mi'i ti tonug hap ewy ti ra'yn uiwaure are. Aikotã sa'awy'iwuat miwan henoi hap ewy ti ra'yn uiwaure to'uhu hap ewy tutunug mi'i tã. Ma'ato irania'in torania ati'atumoheg kahato ehay wo are e. 13 Papai koitywy areto i ra'yn ewawi mi'i tupono meiũwat ui'e hap ahenoi kahato uimohey haria pe i'atumowepit hamuat. Atiky'esat kahato uiwepit hap ewy topyhu'at i'atupy'a pe yt areĩne'en i mesuwarote hawyi. I'atumowepit hap sese atiky'esat Papai are e. 14 Ahenoi ra'yn ni eko uhemiit'in me Papai. Eko ewy ti ra'yn tukupte'en i'ewyte ui'ewy te'eruwanẽtup are. Mi'i pote yt imohey haria i yt i'atuwese hin i ahete katupono yt i'atueko ewy hin i urutukupte'en Papai are e. 15 Papai eti'atu'ywyk o uhemiit'in yt aimohey i haria py'asetpyi yt are i. Ahẽtup epe ma'ato o eti'atu'ywyk o uimohey re'ym haria porekuat ahiag po pyi uhemiit'in are ahẽtup Papai. Atiky'esat kahato mesuwarotiaria py'asetpe tukupte'en aru ahemiit i'atumu'e ahetiano hanuaria wo Papai are ma'ato tukupte'en yt nakuaria i py'asetpe turan eti'atumoesaika ahemiit'in esaika hamo wãi'e hamo yt naku i nug haria iã'ãg hap pupi are e. 16 Katupono aheko yt mesuwarotiaria eko ewy hin i ra'yn. I'ewyte ahemitt'in aimohey haria yt irania'in wanẽtup haria ewywuat i tukupte'en are e. 17 Pywo kahato ti urunãpin En Papai. Ta'i ehay pywuano ro uhemiit'in motypy'i En emiky'esat ewywuat nug hanuaria wo. Mi'i tã etunug mote ti aru emiit'in sese wo

ra'yn te'eropyhu'at ai'ewywuat tukupte'en ahemiit'in are e. 18 Papai sa'awy'i uipo'oro mesuwarotiaria ehakyera'at hamo emiit nug hamuat uipo'oro sa'awy'i. Koitywy En hap ewy ati'atupo'oro ahemiit'in wuat'i mesuwarotiaria emiit nug hamuat aikotã uipo'oro hap ewy are e. 19 Papai epo pe hamuat ra'yn areĩne'en uiku'uro iatuepiat rẽ. Mi'i hawyi torania uhemiit epo tukupte'en Papai are. Ui'ywot ewanuat yn areĩne'en emiky'esat nug hamuat are. Uito ewywuaria hap atiky'esat kahato uimimu'eria ewanuat yn emiky'esat nug hanuaria hap atiky'esat. Mi'i pote ati'atumu'e kahato mi'iria ehay pywuanuat ete. Ehay pywuanuat no ati'atuekyi uipotmu'eria ehowawi emiit'in yn no are e. 20 Papai yt uhemiit meiũwuaria 11 ok takaria upi yn i ahẽtup epe ma'ato i'ewyte ti meiũran nuaria uimohey haria meiũwuaria haipepiaria upi ahẽtup epe i'atuehay upiat aimohey hanuaria upi are. I'atusaipepiaria aimohey hanuaria upi ahẽtup i'ewyte are e. 21 Papai aikotã aiwanẽtup hap wẽtup yn hap ewy ahemiit'in wanẽtup hap ahẽtup ekaipyi are. Aikotã areĩne'en ekai i'ewyte ereĩne'en uikai mi'i hap ewy atiky'esat aimimu'eria tukupte'en ahepe wẽtup miit hap ewy aito uruto hap ahẽtup Papai are. I'atuwanẽtup hap aiwat ewy. Mi'i hawyi meremo mesuwarotiaria yt aimohey haria i pywo i'atu'e. Meremo ta'atumohey Emipo'oro wuat'i ehakyera'at hat Uito hap are e. 22 Papai sa'awy'i ere'e uhepe — Waku kahato En ui'ewy ere. Mi'i hap ewy koitywy are uhemiit'in me — Wakuaria kahato eipe ui'ewy are. Mi'i tã are i'atuepe katupono atiky'esat mi'iria aiwo'o'ewy'ewy aiwanẽtup hap are e Iesui. 23 — Ui'ywot atiky'esat En Uito ahemiit wẽtup miit ewy hap atiky'esat are. Atiky'esat ahemiit wakuat sese rakaria ahewaku hap ok tã hap atiky'esat are. Aiwo'o'ewy kahato watoĩne'en Papai En Uito ahemiit'in wywo wẽtup yn aiwanẽtup hap ko'i hap atiky'esat are. Mi'i tupono mi'i ahekatuwyria sese ko'i ahehay enoi haria mesuwat yi totiat haria aru tukupte'en are. Toi'atumu'e miit'in turan pywo sese ti i'atu'e irania'in Tupana Mipo'oro Iesui ahehakyera'at hamuat i'atu'e wanẽtup haria. Ta'i Tupana aiky'e kahato Tosa'yru ky'e hap ewy aiky'e i'atu'e irania'in katupono hãpyk sese tukupte'en ahemiit'in irania'in ehamo pote hap ahẽtup epe Ui'ywot are e. 24 Papai mesuwat yi nug hap e'yianmete uiky'e kahato En are. Ta'i sa'awy'i sese mesuwat yi yt etunug i te turan — Wakuat kahato En aiwo'oky'e hap to'o'ewy kahato ere uhepe Papai are. Atiky'esat kahato uhemiit'in uimohey haria emiium ko'i tukupte'en aru aiũpe aiũpe uheĩne'en sa'awy'iwuat hap upi i are. Atiky'esat uikahu hap kape te'eraha'at aru are. Atiky'esat emiium uhewaku hap sese kuap hamo Papai are e. 25 Papai hãpyk kahato rakat sese En ma'ato emohey re'ym haria mesuwe uwe En hap yt ta'atukuap hin i. Ma'ato Uito ti worokuap kahato are i'ewyte uipo'oro epiat hap mohey haria tikuap kahato En wy are e. 26 Ha'awyte pyi te mesup te woromoherep uiwyria'in me are. I'ewyte ti aru woromoherep i uwe En uhemiit'in me are katupono atiky'esat kahato i'atuwo'oky'e hap aiwo'oky'e hap ewy are. Mi'i haype woromoherep ti aru i'atuepe katupono atiky'esat ahekatuwyria wywo watukupte'en wuat'i e'at pe Papai are. Eti'atuky'e ro uhaipepiaria uimohey haria uiky'e hap ewy are aikotã — Woroky'e Uha'yru ere uhepe sa'awy'i. Mi'i e hap ewy ere'e uhaipepiaria pe — Woroho'oky'e uha'yru'in uhaki'yt'in ere'e aru uimohey mot'i haria pe Ui'ywot are e kahato Iesui To'ywot pe.

18

MATEU 26.47-56 MAKU 14.43-50 IRUKA 22.47-53 PIAT EWY

1 Mio tã to'e To'ywot piat hawyi toto ra'yn Iesui y'y hit'i Seterũ hy sakpo toto. Mi'i hap tote teke mikoi ypia pe temiit'in wywo. 2 Ma'ato Iesui ma'at hat Iuta tikuap ta'yn mekewat mikoi ypia katupono sa'awy'ite Iesui tiky'esat te'eruwa'atunug temiit'in wywuat 12 ok takaria wywuat hap itote. 3 Mi'i kape Iuta teropo'ok ta'yn surara'in ko'i Iesui ieĩne'en hap kape toteropo'ok i'ewyte Tupana mõtypot yat apykok haria tuwat hupi. Toteropo'ok pa'i kororia ehay upi i'ewyte i'atu'akag ko'i ehay upi tuwat typy'i. Ariãty pirik hot puo tuwat i'ewyte ariãty ko'i puo tuwat aria'yp ãkun ko'i wywo tu'uka hamo tuwat tuwat. 4 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e itote ma'ato Iesui tikuap ta'yn yianmete aikotã aikotã tutunug tetiat hamuat ko'i toikuap kahu ra'yn topy'a pe. Mi'i hawyi toto ra'yn Iuta mieropo'ok ko'i owa kape. Mi'i hawyi to'e — Uweĩ eweikat e i'atuepe. 5 Mi'i pote surara'in tiwesat — Ta'i mekewat Iesui tawa Nasare piat wyti uruikat i'atu'e. Mi'i pote Iesui to'e — Uito rat Mi'i e. 6 Mio tã e pote hewo yi tote ta'atu'ape wo hewo yi tote. 7 Mi'i rokirẽ Iesui to'e i — Uweĩ pyno eweikat e. — Iesui tawa Nasare piat rat uruikat i'atu'e i. 8 Mi'i pote — Uito rat Mi'i e i. — Uito uikat pote waku eipohep to uhemiit'in ete tuwat mono pyno e surara'in me. 9 Sa'awy'iwuat to'e hap ewy — Papai yt atiky'esat i emiium uhepiat uhemiit'in yt wẽtup ok i ta'at uipo pyi to'e hap ewy tupono. 10 Mi'i tã ra'yn pote Simãu Peteru tihep tekyse'yp hawyi toi'atek pa'i koro emiit. Mi'i hawyi ipo sese kawiat i'ahape toihep ta'yn Mauku e hap het rakat toi'ahapehep. 11 Mi'i hawyi Iesui to'e Peteru pe — Etopag i ro ekyse'yp heiam me Simãu e. Yt uikawiano tei'o en kyse'yp mo katupono Ui'ywot tiky'esat aho'opot hap e. Waku atu'u

mekewat kui'a piat Ui'ywot miium pãi e. 12 Mi'i hawyi Iuta mieropo'ok ko'i topytyk Iesui hawyi surara ko'i tipo'ipo'i Iesui saity wo ipopy tet pupi. 13 Mi'i hawyi ta'atueroto Iesui pa'i koro Ka'iwasi ehamũpot Anai kape. Sa'awy'i pa'i wato Ka'iwasi mio tã e Iuteuria akag ko'i pe — Yt wati'auka i Iesui pote miit'in porekuat no topyhu'at e. 14 Mi'i pote ipy'ahak Humanu ywania kawiat aiporekuat koro hawyi toipo'oro tesurara'in ai'atu'uka yne hamo watunug Iesui aipotypot no pote e. Pyno po'og waku wati'auka ra'yn meiẽwat miit Iesui sio Humanu ywania aiwanĩkaptia esurara'in miat ai'atu'uka hap owakai te e pa'i koro Ka'iwasi kape. Mi'i hawyi surara'in ta'atueroto ra'yn Iesui.

MATEU 26.69-75 MAKU 14.66-72 IRUKA 22.54-62 PIAT EWY

15 Mi'i hawyi toto Simãu Peteru Iesui saipeupi wẽtup ok Iesui potmu'e wywo uiwywo. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e pa'i koro yat ete. Mi'i hawyi wẽtup ok teke ra'yn pa'i wato kuap hat pote. 16 Ma'ato Peteru yt teke i. Toĩne'en kokawiat he'oken'ypyke ne'i. Mi'i hawyi mekewat pa'i wato kuap hat Iuwãu e het rakat toto e'oken'ypy pyhyp hat pĩ'ã kape — Waku meiũwat miit teke ere ro surara'in me to'e pĩ'ã piat hamo. 17 Mi'i turan mekewat pĩ'ã heke oken'ypykiat to'e Peteru pe — Iesui potmu'e keĩ en e. Mio tã e hawyi Peteru tiwesat pĩ'ã — Yt mi'i i rat uito e. 18 Mi'i turan oken note pa'i wato eropat haria te'ere'aria'uhu surara'in wywo. Mi'i hawyi itote te'eremõpe na'ak pote. Mi'i kape Peteru i'ewyte tuwemõpe i'atupy'asetpe. 19 Mi'i turan pa'i wato ehamũpot Anai apo apo'e Iesui pe — Ehenoi ro uruepe aikotã ere epotmu'eria wywo ereĩne'en i'atumu'e haype e. 20 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Uito ti herep wuo ati'atumu'e Tupana yat iwato rakat pe. I'ewyte kat pe ahenoi henoi kahato miit'in sem me aikope aikope te'eruwa'atunug hap tote Tupana mõtypot yat iwato rakat pe. I'ewyte kat e ahenoi henoi kahato miit'in sem me aikope aikope te'eruwa'atunug hap tote Tupana mõtypot yat hit ko'i pe e. 21 Pyno kat poteĩ apo apo'ere uhepe — Kat som eti'atumu'e miit'in me mesuwe ere e. Epiat ikuap teran pote uimimu'e ko'i ete pote apo'ere ro uhehay kuap haria pe katupono mi'iria tikuap kahato kat ui'e kat uimienoi ko'i e. Mi'iria pe ro apo'ere e. Kat ui'e hap kat uimienoi ko'i ta'atukuap yne e. Mi'i pote i'atuwẽ pywiat etikat ui'e hap e Iesui pa'i koro Anai pe 22 Mio tã e Iesui pote wẽtup ok surara ti'ahyk ta'yn Iesui howa ete topopep mo — Wãi ehay sa'ag nei'o pa'i koro ete e haty wo Iesui pe 23 Ma'ato Iesui tiwesat — Kat pote ui'ahyk e. Uhehay sa'ag mote ehenoi ro uhepe aikotã sa'ag ui'e hap wuat'i pe ma'ato pywuat uhehay ahenoi pote yt ui'ahyk tei'o en e Iesui surara pe. Mi'i hawyi yt kat e kuap i surara. 24 Mi'i hawyi pa'i koro Anai tipo'oro Iesui ipo'i po'i pe wẽtup pa'i koro kape mekewat Ka'iwasi e hap kape tomimohapy'ap kape. 25 Mi'i turan Iesui potmu'e Peteru toĩne'en y'am me aria kupyke tuwemõpe. Mi'i hap tote irania'in apo'i'atu'e apo'i'atu'e Peteru pe — Uhyt mimi i'atu'e en apo wẽtup Iesui potmu'e sio yt i'atu'e. Ma'ato Peteru tiwesat — Yt rat e yt uito i rat yt Iesui emiit hin i uito e. 26 Mi'i hawyi pa'i koro eropat hat mekewat Peteru mi'ahapehep wy'ok to'e Peteru pe — Uhyt e ara'akasa en mũki iwywo mikoi ypia piat turan e. 27 Mi'i hawyi Peteru to'e — Ũ yt uito i rat e yt atikuap i Mi'i Miit e haty wo. Mio tã e sa'ag turan waipaka pa'iat ihay ra'yn Peteru miẽtup mo.

MATEU 27.1-14 MAKU 15.1-5 IRUKA 23.1-5 PIAT EWY

28 Mi'i hawyi hunete totioto Iesui topo'i po'i pe morekuat wato yat kape pa'i wato Ka'iwasi yat pyi. Mi'i hawyi ma'ato Iuteu ywania yt tuwehyt'ok teran i Iesui upi morekuat yat pe katupono — Yt naku i wateke meiũwat getap we i'atu'e katupono yt aiwat ai'ywania yat i i'atu'e. Wateke pote wati'aparap ta'yn aheko i'atu'e. Tupana yt tiky'esat i watoĩne'en wẽtup ywania yat pe i'atu'e. Yt toiky'esat i watenuk irania'in ywania wywo Tupana mõtypot ienuk wato hap turan i'atu'e to'ope. 29 Mi'i pote morekuat Piratu tuwẽtem to'yat pyi i'atuewawi. Mi'i hawyi to'e — Kat pote eweterut Meiẽwat Miit uhowawi e. Kat som sa'ag tutunug ehepe e. 30 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Meiũwat Miit yt nakuat i sese ti rat i'atu'e. Mi'i pote uruterut Mi'i Miit ewawi mehĩ i'atu'e. Waku Mi'i Miit pote yt karãpe i uruterut ewawi i'apiheg hamo mehĩ i'atu'e. Ma'ato pywo ti Miit Miit yt naku i sese rakat i'atu'e. Mi'i pote neke uruterut ewawi Mi'i Miit Iesui ewawi uruporekuat en mote i'atu'e Piratu pe. 31 Mi'i hawyi Morekuat Piratu to'e — Kat poteĩ uhowawi eweterut Mi'i Miit e. Ewetioto ro Mi'i Miit einãpin haria kape aikotã yt eheko ewy i hap kuap hamo e Piratu Iuteu ywania akag ko'i pe. Mio tã e Piratu hawyi te'ero'e — Ma'ato mehĩ yt ehay upi i pote yt uwe kuap i i'auka. Ehay upi yn waku urui'auka Mi'i Miit uruto'e ere'e sa'awy'i uruepe e hap ewy i'atu'e. 32 Aikotã yianmete Iesui tuwenoi toku'uro hamuat aria'yp posak ete hap ewy ra'yn ti ta'atunug na'yn tuete itote. 33 Mi'i hawyi ta'atu'atoiat hawyi teke i ra'yn to'yat pe morekuat Piratu. Mi'i hawyi Iesui toikaykay to'yat pe tuwewawi hawyi to'e — E'ywania Iuteuria Porekuat apo En e. 34 Mi'i pote Iesui tiwesat — Ewanẽtup hawe apo'ere sio etimohey sese i'atuporekuat Uito hap sio irania'in henoi epe uikuap hamuat e Iesui morekuat pe. 35 Mi'i hawyi Piratu tiwesat — Uito ti yt ewat e'ywania Iuteu ewywuat hin i e. E'ywania pa'i koro ko'i eerut uhowawi ekuap hamo sio waku En sio yt naku i e hap kuap hamo e. Pyno kat som yt nakuap i etunug

Uhyt e Piratu. 36 Mi'i hawyi Iesui tiwesat — Uito ti mesuwarotiat morekuaria yt ewywuat i are Uito yt miit'in po'orokary haty wuat hat i e. Ati'atupo'orokary uhemiit yt epo'oro hat morekuat Sesa yt ewy i Uito e. Morekuat kahato areĩne'en ma'ato yt mesuwarotiaria ewy hin i e. Mesuwarotiat morekuat Uito pote meremo uhemiit'in uhesurara'in ati'atupo'oro uikawiano hamo mesuwe. Mi'i hawyi meremo tu'uka uikawiano haype e. Mi'i pote Iuteu ywania yt uipopytyk kuap i are. Ma'ato Uito yt mesuwarotiat morekuaria ewy hin i e Iesui. 37 Mi'i tã e pote Piratu to'e — En nasom pyno Miit'in Potypot Koro sio yt e. — Ta'i Mehĩ e'e hap ewy Morekuat nuat Tupana uipo'oro mi'i hanuat areĩne'en mesuwe i'ewyte mi'i hamo aremoherep mesuwat yi tote e. Pywuat sakpo sehay enoi hamo ariot miit'in mu'e hamo are mi'i pote pywuat sese sehay ky'esat haria tuwanẽtup kahato uhehay pywuat kape e Iesui. 38 Mi'i hawyi to'e Piratu Iesui pe — Yt kat i rasom pywuat sese mesuwarote uiwanẽtup hawe e. Mio tã morekuat Piratu to'e hawyi tuwemorem hawyi toto to'yat pyi Iuteu ywania akag ko'i kape tehay moherep hamo sio Iesui waku sio yt e hamo. Mi'i hawyi to'e Piratu itote — Mehĩ'in e mana'in e ahã'ãg na'yn Mekewat Miit Iesui e hap het rakat mi'i hawyi uiwanẽtup hawe waku kahato Mi'i Miit e. Yt kat i sa'ag nug hat Mi'i Miit e Piratu. 39 Ma'ato toĩne'en eiwat eiwepokuap hap mesuwat e'at piat hap ewy e. Ta'i yne ano pe mesuwat ienuk wato hap turan wẽtup ok eimipyhik eweipuksit eiwepokuap hap ewy e. Mi'i tupono apo'are ehepe — Eweiky'esat apo atiporenõtem Iesui e. Eweiky'esat apo ei'ywania Iuteu potypot atipuksit apo'e morekuat Piratu. 40 Mi'i hawyi te'eruwatka popuo — Yt nyti yt nyti. Waku po'og etiporenõtem no mekewat miit Parapa i'atu'e. Waku etiporenõtem Parapa ewo'opyhik hap pyi mehĩ i'atu'e. Mi'i hawyi eti'auka ro Mekewat Iesui i'atu'e haty wo. Mekewat Parapa hero'ok hat miit'in pot'auka hat pytkai — Etiporenõtem no mekewat miit Parapa hawyi waku eti'auka Mekewat Iesui e hap het rakat i'atu'e sa'ag morekuat Piratu pe.

19

1 Mi'i hawyi Piratu to'e tesurara'in me — Pyno eweipak pak haty wo meiũwat Miit Iesui haity hu rakat wywo e. 2 Mi'i hawyi surara'in timõko'i Iesui. Mi'i hawyi wẽtup ok tipi'ig morekuat esapeu ewywuat ma'ato hu wywo morekuat painug hap ewywuat. Mi'i ta'atupag sapeu hu kawiat i'akyt'ape ta'atupag haty wo. 3 Mi'i hawyi morekuat esokpe hup'i ta'atuesai'a nug ta'atumikyry'i hap — Wakuat wakuat Iuteu ywania eporekuat ta'atuehay mikyry'i wo haype. Mi'i hawyi ta'atu'ahyk ahyk Iesui ta'atupo wo haty wo. 4 Mi'i hawyi Piratu tioto to'yat pyi ipainug ihup takat nuat rẽ mekewat e'amãtap hu kawiat wywo haty rakat wywo — Eweha'at ro Mi'i Miit kape e. Pywo ti rat yt kat i iminug sa'ag atipuẽti e. Yt kat e i. 5 Mi'i hawyi Iesui tuwemoherep itote morekuat esokpe sa'ag ipiit ete i'ewyte hu ipainug hap i'akag me tuwemoherep i'atupy'asetpe. Mi'i hawyi Piratu to'e — Eweha'at ro meiũwat Miit kape e. 6 Te'eraha'at hawyi te'ero'e haty wo — Wãi ne i'atu'e eti'auka ro eti'auka ro aria'yp posak ete i'atu'e pa'i kororia ta'atuesurara'in akag nywo Piratu pe. — Eipo pe ra'yn atopag koitywy i'auka ehepiat hamo e katupono uiwanẽtup hawe yt kat pe i ti toi'aparap i'auka hamo atipuẽti uito are e. Pyno ewei'auka teran pote ewei'auka ro aria'yp posak ete e ma'ato uito yt sake i atunug neran mi'i tã e Piratu. 7 Mi'i hawyi Iuteu akag ko'i tiwesat — Ma'ato uruwat urunãpin hap ete toĩne'en mi'i hap ete meiẽwat miit i'aparap kahato katupono tuwenoi Tupana Sa'yru Uito e. Mi'i pote etipo'oro ro esurara'in i'auka hamo i'atu'e. 8 Karãpeĩ morekuat Piratu tikuap ta'yn Iesui e hap Uito Tupana Sa'yru e hap hawyi token'ẽ kahato ra'yn. Mi'i hawyi iperup ta'yn token'ẽ kahato Iesui auka hap nug hamuat. 9 Mi'i hawyi put'okto'e to'yat piat hawyi to'e i ra'yn Iesui pe — Aikope pyi pyno eriot Uhyt e Piratu ma'ato yt Iesui tiwesat hin i ra'yn. 10 Mi'i pote Piratu to'e — Yt uiwesat i apo Uhyt e. Yt etikuap i apo uikaipyi e'auka hap ta'atuky'esat e. Ta'i Uhyt moropuksit reran pote woropuksit kuap ne'i e katupono uipo pe ne'i ereĩne'en En Uhyt e sio woro'auka kary teran pote woro'auka kuap e morekuat Piratu. 11 Ma'ato Iesui tiwesat — Tupana yt enug i uruporekuat no mesuwarote pote yt aikotã kuap i ui'auka hamuat hap uhyt e ma'ato ui'auka pote i'aparap epiat hap iwato toĩne'en are ma'ato po'og iwato ekawiat haria i'aparap hap mekewat uherut ewawiat haria wat — Eti'auka ro e haria wat e. 12 Mio tã e hawyi Piratu tiky'esat po'og Iesui puksit hap ma'ato Iuteu akag wãi'i'atu'e — Yt etiporenõtem nei'o Mi'i Miit i'atu'e ma'ato etiporenõtem pote ti aru e'akag morekuat koro Sesa e hap ewanĩkap mo ra'yn Sesa mi'auka wo ra'yn ereĩne'en e eimiwan me i'atu'e Piratu pe. 13 Mi'i hawyi Piratu tioto Iesui he'ywania Iuteuria akagnia kape waku sio yt i'atu'e hamo. Mi'i hawyi itote ta'apyk i'atupy'asetpe morekuat e'amyap tote aikotã miit'in kuap waku sio yt e hap amyap tote akipy nu kawiat rote ta'apyk Iuteu pusu puat Akipy Kapata e hap tote ta'apyk.

14 Atposake ra'yn turan ienuk koro hap e'at owakai te morekuat Piratu to'e haty wo — Meiũ ra'yn Eiporekuat koro wuat e Piratu Iesui ywania akag ko'i pe. 15 Ma'ato i'atuehay

pirik wo te'ero'e — Yt wyti yt wyti. Yt urumiky'esat i i'atu'e yt uruporekuat hin i i'atu'e. Ewei'auka ro ewei'auka ro aria'yp posak ete i'atu'e haty wo. Mi'i hawyi toi'atuwesat — Ati'auka meiũwat pote ti aru yt kat i eiporekuat koro e. Mi'i hawyi ta'atuwesat — Wẽtup ok yn ni aiporekuat koro mi'i wyti kuepe morekuat wato Sesa e hap i'atu'e Iuteu akag ko'i.

MATEU 27.32-44 MAKU 15.21-32 IRUKA 23.26-43 PIAT EWY

16 Mi'i hawyi Piratu to'e tesurara'in me — Pyno eipo pe ra'yn Iesui i'auka ehepiat hamo e. Mi'i hawyi surara'in tioto ra'yn Iesui i'auka hamo. 17 Mi'i hawyi tuwẽtem na'yn Iesui Piratu yat pyi te'aria'yp posak wywo. Mi'i hawyi totioto miit akag'akag e hap kape yity'ok Koukota e hap ipusu puo. 18 Mi'i hawyi meipepe ta'atupehik ta'atu'apig Iesui na'yn pereku wato wo ipy ko'i i'ewyte ipo ko'i aria'yp posak ete. Typy ok iwywo ta'atupehik typy aria'yp posak ete wẽtup ok ipo ran kai wẽtup ok ipo sese kai. Mi'i hawyi ta'atumopoĩãm na'yn Iesui aria'yp posak wywo yi ka'a pan me ta'atupag. Mi'i hawyi y'am me Iesui topyhu'at tomosat e hap ete toĩne'en. 19 Mi'i hawyi morekuat Piratu tipo'oro towat tomiwan Iesui apy totiat hupit hamo. Mio tã to'e Piratu miwan me — Meiũ ti Iuteu ywania Potypot sese e tawa Nasare piat ti meiũ e. 20 Mekewat Iesui auka hap ti yt pya hin i tawa Ierusarẽi kai. Mi'i pote ipoity akasa Piratu miwan kapiat haria. Ta'atukuap kahato Piratu miwan katupono mye'ym pusu puo toiwan Iuteu ywania pusu puat hawyi Iratĩ ywania pusu puat hawyi Kereku ywania pusu puat Piratu tiwan to'e hap Iesui etiat aria'yp posak totiat. 21 Mi'i hawyi Iuteu epa'i koro ko'i te'ero'e Piratu pe — Yt etiwan nei'o meiũ ti Iuteu ywania Potypot sese e hap meipe pe i'atu'e ma'ato Mi'i Miit to'e Uito Iuteuria Porekuat e hap yn waku etiwan mehĩ i'atu'e. 22 Ma'ato Piratu ti'atuwesat — Yt rat e. Yt atiwan i wẽtup e. Koitywy ti meipe pianuat ra'yn uimiwan topyhu'at wuat'i e'at pe ui'e hap ewy pãi e. 23 Mi'i hawyi surara'in 4 ok takaria tihep Iesui esokpe. Mi'i ta'atusat hawyi ta'atupat'ok ta'aturaniawuat ma'ato hesokpe hekamisa wato yt aikotã kuap i ta'atuky'esat yne pytkai ta'atusat ta'aturaniawuat. Yt ta'atupat'ok kuap i yt ta'atuhiot kuap i katupono yt mipi'ig i pote wẽtup o so'o yn pote yt ta'atupat'ok kuap i. 24 Mi'i pote te'ero'e to'ope — Yt naku i ra'yn watihiot hiot hekamisa wato i'atu'e. Waku po'og watuwemahara yn na'yn uwe ika'iwat pakup puẽti hamo i'atu'e. Aikotã sa'awy'i miwan me Saumu 22.18 pe Tupana ehay moherep hat e hap ewy ta'atunug yianmete e hap ewy ta'atunug — Ta'atupat'ok pat'ok hamuat aru uhesokpe hawyi uhekamisa wato ete i'ewyte te'eruwemahara to'opohari pohari hamuat e yianmete miwan me. Mi'i tã e hap ewy ti surara'in tunug Iesui esokpe ete. 25 Mi'i hawyi yt pya hin i aria'yp posak kai Iesui ty Maria toĩne'en tokypy'yt wywo hawyi mekewat wẽtup ok Maria wywo uhyt Koropai wary wywo. Mi'i hawyi i'ewyte mekewat Maria yi Matarena kaipywiat itote tukupte'en i'am me. 26 Mi'i hawyi Iesui teha'at ra'yn aria'yp posak totepyi toty kape i'ewyte topotmu'e tomiky'e kape. Mi'i hawyi Iesui to'e toty pe aria'yp posak ete pyi — Mamai e meiẽwat uimimu'e yatype ro ereĩne'en koitywy e. Emẽpyt no ra'yn toĩne'en koitywy e. 27 Mi'i hawyi to'e uhepe topotmu'e pe — Uiwy e meiẽwat uity epo pe ra'yn toĩne'en e. Mi'i hawyi atioto Iesui ty ui'yat kape hawyi ui'yat piat toĩne'en.

MATEU 27.45-56 MAKU 15.33-41 IRUKA 23.44-49 PIAT EWY

28 Mi'i hawyi Iesui tikuap ta'yn topy'a pe wuat'i Tupana miky'esat ewywuat tepiat inug hap hawyi to'e miwan miat to'e hap ewy — Are'y'utui kahato e aikotã yianmetewuat Tupana e hap ewy. 29 Mi'i tote toĩne'en Uwa sapo hy haiũg nakat toĩne'en kui'a pe. Mi'i rẽ ta'atupo'i pina wy'yp ãpy ete amũkiusu ap ewywuat ete. Mi'i rokirẽ ta'atupuk'a kui'a pe Uwa hy haiũg nakat pe hawyi ta'atupehik Iesui wẽ ete. 30 Mi'i toihysym kui'a piat hawyi tutu'u hawyi to'e haty wo — Ui'ywot e atunug yne ra'yn uipo'oro epiat hap e. Ikahu ra'yn miit'in ehakyera'at hap e. Waku ra'yn e hawyi ipuhu tek'e ra'yn iku'uro sese ra'yn. Tutum na'yn tehapiat Tupana pe. 31 Mi'i rokirẽ wãtym'i kape ta'atuhep teran na'yn meremo aria'yp posak ko'i pyi i'atupiit ko'i katupono ta'atusyp teran meremo katupono mũki'ite ra'yn wemohy hap e'at ta'atu'e haype. — Yt naku i ti watuwepotpap i'atusyp hap ete at min'e hawyi katupono wãtym'i turan put'ok'e Tupana mõtypot e'at i'atu'e. Mi'i pote Piratu pe te'ero'e — Etipo'oro ro esurara'in mehĩ aria'yp posak piaria yt iku'uro i te rakaria kag'yp pik hamo katupono mi'i watunug pote meremo topap sese i'atusyp hamo i'atu'e Iuteuria akag ko'i. 32 Mi'i hawyi Piratu tipo'oro ra'yn tesurara'in i'atukag'yp pik hamo. Mi'i hawyi Iesui yatypiaria kag'yp ta'atupik ta'yn. 33 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e Iesui kag'yp pik hamo ma'ato Iesui iku'uro sese ra'yn pote yt ta'atukag pik i ra'yn. 34 Ma'ato wẽtup surara toto Iesui sakupe suk muruku wato wuat hamo. Toisuk hawyi tuwẽtem huu y'y wywo. 35 Mi'i hap kape ara'akasa kahato uito iku'uro hap are. Pywo pe mi'i hap atiwan yne yt uheso hin i. Mi'i hap ti ahenoi teran ehepe Iesui mohey hanuaria wo eweikupte'en hamo. 36 Yt surara'in tipik i ti Iesui kag'yp uhehamo aikotã Tupana to'e sa'awy'iwuat henoi hap ewy ti ra'yn — Yt wẽtup i ti aru ta'atupik ikag e hap ewy Numeru 9.12 pe.

37 I'ewyte surara tisuk Iesui uhehamo aikotã yianme Tupana to'e miwan me Sakaria
12.10 e hap ewy — Meiũran aru i'atuepiat isuk hap kape te'eraha'at kahato e miwan me
hap ewy.

MATEU 27.57-61 MAKU 15.42-47 IRUKA 23.50-56 PIAT EWY

38 Mi'i hawyi Iesui ewy Iuse toto Piratu kape Iesui piit hẽtup hamo toto. Mi'i Iuse ti Iesui
potmu'e wen ma'ato ti token'ẽ Iuteuria pupi imohey hap enoi hamo. Mi'i ti tawa Arimateia
kaipywiat toto Piratu kape hawyi to'e — Morekuat e atihep teran wyti Iesui piit aria'yp
posak pyi mehĩ e. Mi'i pote toiwesat — Hẽ to e etihep to e. Mi'i hawyi Iuse toto hawyi
toimo'ãpyk ta'yn Iesui piit aria'yp posak pyi. 39 Mi'i hawyi mekewat Nikutemu sa'awy'iwuat
toto wãtym wuat Iesui kapiat hat toto wy Iuse wywo. Put'okta'atu'e hawyi mohag hy ikap
takat mira kawiat Nikutemu terut wẽtup hyt ikap. Mi'i hawyi ta'atupen towy Iuse wywo
Iesui piit ete 40 Kiru rakat ta'atupen. 40 Mi'i hawyi mohag hy ko'i wywo ta'atu'ok po'i sokpe
kyt'i hawyi ta'atupo'i po'i aikotã Iuteuria ywania eko ewy i'atuwo'osyp turan wuat ewy ta'a-
tunug Iesui piit ete mekewat mohag hy ikap takat mira kawiat wywo. 41 Mi'i hawyi yt pya
hin i Iesui auka hap kai mikoi ypia toĩne'en. Mi'i py'asetpe toĩne'en wo'osyp hap pakup nu
ka'a pe yi py hot'i piat wo'osyp hap. 42 Yt pya i pote ta'atusyp teran mi'i pe Iesui piit katupono
Tupana mõtypot e'at yt pya i ra'yn. Wãtym'i ra'yn pote mũki'ite toĩne'en at min'e hawyi i'atu'e
Iuteuria pote. Mi'i pote ta'atusyp teran Iesui meremo mikoi ypia puat wo'osyp pakup hawe
yt pya i iku'uro hap kai pote.

20

1 Mi'i hawyi mye'ym e'at hawyi mytu'u e'at pe toto ra'yn mana Maria yi Matarena
kaipywiat Iesui syp hap kape. I'ypyryp te turan at yt ihot'ok i te turan toto Iesui piit pen
mohag hy wuat hamo. Mi'i hawyi put'ok'e hawyi teha'at kahato Iesui syp hap kape. Mi'i
turan ta'akasa ra'yn te'okenhyp'ok pe ra'yn toĩne'en. 2 Mi'i hawyi teput kahato ipotmu'e
Simãu Nu piat henoi hamo i'ewyte uhenoi hamo mekewat wẽtup ok Iesui emiit iky'e hat
piat henoi hamo. Mi'i hawyi to'e uruepe — Ta'atuero'ok ta'yn wyti Aika'iwat Iesui hyp hap
totepyi mimi'in e. Mi'i hawyi yt uruikuap i aikowo ta'atuereto e uruepe tehay pirik wo.

IRUKA 24.12 PIAT EWY

3 Mi'i hawyi Peteru wẽtup ok ipotmu'e wywo tuwat tokohyeput no hyp hap kape te'era'a-
kasa hamo. 4 Mi'i hawyi put'ok'uruto'e itote ma'ato mekewat wẽtup ok ipotmu'e hat po'og
ihyha Peteru kai. Mi'i pote put'ok'are Nu e'yianmete uito Iuwãu. Mi'i hawyi arepỹ'ãtutuk
Iesui pũ'ẽ kape teha'at hamo nu ka'a pe hepiok hamo. 5 Mi'i hawyi ara'akasa ipo'i po'i hap
sokpe yn ma'ato yt areke i hyp hap nu ka'a pe. 6 Ma'ato mi'i hawyi Peteru put'ok'e wat'ymo
ma'ato meremo Peteru teke nu ka'a pe teput no. Mi'i hawyi ta'akasa Iesui suwy hap sokpe.
7 Mi'i hawyi kokai ta'akasa i'akag suwy hap to'okmoĩ me. 8 Mi'i hawyi mekewat wẽtup ok
po'og ihyha rakat uito areke Peteru owakai te Iesui syp hawe. Mi'i hawyi ara'akasa yne
ra'yn mekewat sokpe hawyi — Tuwẽtem na'yn sig gu'uro pyi pãi are'e uipy'a pe are ara'a-
kasa Iesui suwy hap kape hawyi. Heremo ra'yn uhepe tuwẽtem na'yn gu'uro pyi hap are
katupono heiam yn sokpe ipueri pueri hap iheg me toĩne'en ma'ato Iesui piit yt ipuo i mi'i
pote atimohey kahato itote are. 9 Sa'awy'ite ti aikotã iwan me Iesui wẽtem gu'uro pywiat e
hap etiat yt atikuap hin i te ma'ato mesup ara'akasa ra'yn. Koitywy hyp hawiat yt kat i hap
hawyi atikuap sese ra'yn i'atumienoi sa'awy'iwuat miwan miat ko'i aikotã Iesui tuwẽtem
aru e hap ko'i atikuap sese ra'yn. 10 Mi'i hawyi uruta'aipok i ra'yn getap kape. 11 Ma'ato
mana Maria yi Matarena kaipywiat yt toto teran i ma'ato itote tuwak kahato hyp hap tote.
Mi'i hawyi teha'at hyp hap ka'a puo. 12 Mi'i hawyi ta'akasa ra'yn atipy kaipywiat typy ok
i'atuesokpe ikytsig kahato apyk pe wẽtup ok i'akag kai wẽtup ok ipy kai aikope sa'awy'i Iesui
piit toĩne'en hap tote ta'akasa. 13 Mi'i hawyi mi'iria te'ero'e mana Maria pe — Kat pote kahu
erewak mana i'atu'e. — Yt uwe i tosyp hawe pote an arewak e. Ta'atuero'ok ta'yn sig an
Uika'iwat piit hawyi yt atikuap i aikope ta'atupag ipiit hap pote an arewak e. 14 Mi'i hawyi
Maria tuwemorem tosaipepe hawyi ta'akasa Iesui y'am me ma'ato yt toikuap i uwe meiẽ.
15 Mi'i pote — Kat pote kahu erewak mana e uwe kahu etikat e. Mikoi ka'iwat sio e yn tuwa-
nẽtup hawe mi'i hawyi to'e — Aikope kahu etioto mesuwiat piit mimi e. Ehenoi pote mono
uhepiat hawyi atat i e. 16 Mi'i pote toiwesat — Maria e hawyi ihay ete aikotã to'e het hap
ete toikuap uwe Iesui hawyi tuwemorem meremo hawyi — Wo'omu'e hat e ma'ato topusu
puo Hapuni e. 17 Mi'i hawyi Iesui to'e — Epohep o uipy ete mana katupono ara'aipok teran
Ui'ywot kape e. Mi'i hawyi ma'ato mohenoi ro uhehay mio wyti koitywy are'am irane ra'yn
Ui'ywot kape e. Mi'i pote mohenoi ro uhehay mio wyti Uipotmu'eria pe — Koitywy are'am
irane ra'yn Ui'ywot kape Ai'ywot Tupana kape ere'e ro ui'e hap uheywyt'in me mana e.
18 Mi'i hawyi Maria yi Matarena kaipywiat toto ra'yn meremo ipotmu'eria kape wakuap
enoi hamo. — Waku kahato mimi'in katupono mio ra'yn ara'akasa ra'yn Aika'iwat Iesui

am hap e. Pywo pe ti tuwẽtem na'yn gu'uro pyi Iesui e. Mi'i hawyi tohenoi yne Iesui ehay tepiat.

MAKU 16.14-18 IRUKA 24.36-49 PIAT EWY

19 Mi'i hawyi mekewat mytu'u ewãtym'i turan ipotmu'eria te'eruwa'atunug iheg me Iuteuria akagnia pupiat te'eroken'ẽ haype. Mi'i hawyi put'ok'e ra'yn Iesui i'atupy'asetpe. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Koitywy yt eweiken'ẽ tei'o. Eiwepit ro e. 20 Mio tã to'e hawyi toimoherep toposuk hap ko'i hawyi to'ywy pe suk hap toimoherep. Mi'i hawyi ta'atuka'iwat kapiat te'eraha'at kahato hawyi i'atuwepit kahato ra'yn. 21 Mi'i hawyi Iesui to'e — Uiwyria'in e mio ahẽtup ta'yn Tupana pe eiwo'oky'e kahato hap mi'i pote wãi ei'arot re po'og e. Sa'awy'i te ti Ui'ywot uipo'oro tehay wakuat moherep hamo miit'ĩn me uipo'oro. Mi'i hap ewy te koran woroho'opo'oro eipe Uipo'oro hat tehay wakuat moherep hamo wuat'i ywania pe e. 22 Mi'i hawyi Iesui ahen'ẽ haty wo i'atuewawi hawyi to'e — Ereke ro urupy'a pe ewei'e ro Tupana Pã'ãu me e. 23 Karãpe Tupana Pã'ãu put'ok'e sese ehepe aru eipy'a topyhu'at kahato Tupana eiam mo e. Mi'i tupono karãpe ewei'e Tupana pe eipy'a piat — Waure wo o ereĩne'en mi'i miit minug sa'ag epiat hap ko'i kai mi'i hawyi meremo waure wo Tupana topyhu'at ei'e hap ewy e. Mi'i tã ewei'e hawyi waure wo i'ewyte toĩne'en Ui'ywot atipy piat i'aparap hap ko'i kai are ma'ato yt ewei'e i pote ti aru yt waure wo i toĩne'en are e.

24 Mekewat mytu'u e'at pyra'ak'i turan Iesui tuwemoherep ta'yn iheg miaria py'asetpe hap e'at pe. Mi'i turan wẽtup ok ipotmu'e yt uwe i Tume e hap wẽtup het Titimu e hap itote. 25 Meiũran tut ra'yn Tume hawyi — Tuwẽtem na'yn gu'uro pyi Aipotypot mehĩ i'atu'e. Pywo ti rat uruta'akasa ra'yn i'atu'e. Toĩne'en pakup i Aika'iwat i'atu'e. Ma'ato Tume ti'atuwesat — Eheso kahato rat katupono yt toĩne'en hin i e. Isuk hap kape ara'akasa pote atimohey. Mi'i hawyi woroho'o'ehaymohey pãi ma'ato yt pote yt e. Arepũ'ĩapag ipo suk hap ka'a pe hakupe suk hap ka'a pe pote yn pywo e. Ma'ato yt arepũ'ĩapag i pote yt atomohey i toĩne'en i hap e Tume ipotmu'eria pe.

26 Mi'i hawyi put'ok'e i ra'yn mytu'u e'at hawyi te'eruwa'atunug i ra'yn itote ma'ato mekewat e'at pe toĩne'en na'yn i'atupy'asetpe Tume. Mi'i hawyi ta'atue'okenhyp kahato mekewat ta'atu'yat pe hawyi tukupte'en iheg me ta'atu'auka hap pupi. Ma'ato iheg me pytkai meremo ti Iesui tuwemoherep y'am me i'atuto'oran me. Mi'i hawyi to'e — Waku hap yn ahẽtup Tupana pe ehupi uiwyria'in e. 27 Eiwepit ro e. Uipotmu'e Tume e erokosap to uhowawi are erepũ'ĩapag no uiposuk hawe i'ewyte uhakupe suk hawe hawyi mono uikuap en sio Uito sio yt e. Mi'i hawyi uimohey ro en mehĩ e. Yt etipun nei'o uimohey epiat hap Tume e. 28 — Uika'iwat e koitywy woromohey kahato ra'yn Uhetupana kahato ra'yn En e Tume. 29 — Tume era'akasa potiat uimohey hat en e ma'ato po'og uimohey hat yt akasa i uhowawiat haria po'og po'og uimohey haria ekawiat e katupono mi'iria uimohey haria tukupte'en yt karãpe i uhowawiat akasa sese pytkawiat haria mi'iria e. Mi'iria ti aru po'og Tupana mowepit hanuaria torania kai e Iesui Tume pe.

30 Toĩne'en mesuwat yi tote turan Iesui tunug kahato tomisepap ko'i are. Pywo ti rat Tupana esaika hap wywuat wakuap kahato toimoherep uruepe topotmu'eria piat akasa hamuat. Mesuwe yt atiwan kuap i torania towato hap ko'i e katupono mesuwat miwan me ipat'ok yn ahenoi kuap Iesui minug ko'i are. 31 Ma'ato kat ko'i kat ko'i atiwan mesuwat uimiwan me ahenoi kahato ra'yn haty wo uipy'a pyi katupono atiky'esat kahato uimiwan kuap haria tukupte'en aru Iesui mohey haria. Atiky'esat kahato eweimohey Iesui ti Tupana Sa'yru sese hap i'ewyte atiky'esat ewetunug Iesui Eipotypot koro sese wuanuat hap atiky'esat uimiwan etiat wemu'e haria. Eweimohey ro Iesui are uipy'a pyi. Pywo pe ti Iesui upiaria sese eweikupte'en pote waku pe eweikupte'en Tupana py'a pe i'ewyte wuat'i e'at piat eweikupte'en mesuwe i'ewyte atipy pe are. Uito ipotmu'e imiky'e sese Iuwãu.

21

1 Mi'i hawyi Iesui tuwemoherep uruewawi topotmu'eria kape i ra'yn ihyemyi'a wato ẽpe tote. Sa'awy'i tuwẽtem gu'uro pyi hawyi tuwemoherep uruewawi urutenuk turan iheg me urutukupte'en turan. Mi'i hawyi mytu'u e'at pe tuwemoherep i uruewawi karãpe ipotmu'e Tume toĩne'en uruwywo turan tuwemoherep i. Mi'i hawyi tuwemoherep i ra'yn uruewawi mekewat ihyemyi'a wato yi Karireia py'asetpiat yẽpe ete mekewat hyemyi'a Tiperiati e hap het rakat yi kyt upi tuwemoherep i uruewawi. Mi'i tã hap ewy tuwemoherep uruewawi gu'uro pyi tuwẽtem hawyi. 2 Wẽtup ewãtym Simãu Nu to'e uruepe — To'iro i pira pe e uruepe. Mi'i hawyi Waku uruto'e. Urutukupte'en itote Simãu Nu hawyi ipotmu'e Tume wẽtup set Titimu ipat rakat. Mi'i rẽ ipotmu'e Natana'eu tawa Kana tama Karireia kaipywiat. Mi'i hawyi Sepeteu sa'yru'in hawyi typy ok ipotmu'eria Tiaku i'ewyte uito Iuwãu urutukupte'en itote. 3 Mi'i turan Simãu Peteru to'e uruepe — Aho'opytyk ta'yn pira

e hawyi — Urupap eupi uhyt uruto'e. Mi'i hawyi urutuwehyt'ok ta'yn yara pe. Mi'i hawyi pira uruho'okat ka'ap uruesuki wato wo wen ma'ato yt uruepira hin i uruikat ka'ap pytkai. 4 Mi'i hawyi hunete wẽtup ok miit kape uruteha'at yi kyt rote ma'ato yt uruikuap i uwe hap. 5 Mi'i hawyi tehay pirik wo tuwẽpowat uruewawi — Uha'yru'in ehepira ra'yn apo'e. — Yt rat uruto'e yt wẽtup i pira uruipuẽti Uhyt uruto'e. 6 — Pyno eipo sese kai ro eweipag y'y pe ehesuki wato e. Mi'i kai wyti aru eweipuẽti ra'yn pira e tehay pirik wo. Mi'i hawyi uruimak y'y pe uruepo sese kai yara ywytpuo. Mi'i hawyi howapy kahato pira wo uruesuki wato. Mi'i hawyi urutiõtem neran na'yn uruesuki wato ma'ato pira i'atu poity'i pote yt uruiherep kuap i urue'yara kape. 7 Mi'i hawyi ipotmu'e imiky'e uito are'e Peteru pe — Aika'iwat wyti koity'i iuẽpe yẽpe tote mehĩ are. Ui'e hap toikuap ta'yn hawyi tesokpe pag na'yn katupono yt tesokpe pe i ipotpap pote hawyi peso'e yara pyi y'y pe toto Iesui kapiat hamo. Yt pya i ma'ato yara pyi Iesui kape 200 iã'ãg hap ewy yẽpe kape. 8 Mi'i hawyi urutekyi uruesuki wato yẽpe kape i'atu kahato pira wywuat pote ipotyi kahato pote. 9 Mi'i hawyi urutuwẽtem yara pywiat hawyi uruta'akasa ra'yn pira kã'ã ko'i man ko'i aria sapypen me. 10 Mi'i hawyi Aika'iwat to'e uruepe — Eherut ro eimipytyk pira ko'i uhepe e. 11 Mio tã e hawyi Simãu Peteru toto totekyi suki wato yẽpe kapiat hamo. Mi'i hawyi pira iwato'in nakaria toipuẽti itote ma'ato pira i'atu kahato pytkai hesuki pira yt tihiot hin i. Mi'i hawyi toimorania hawyi 153 pira iwato'in kahato rakaria toipuẽti. 12 Mi'i hawyi Iesui to'e uruepe — Aimi'u ra'yn e. To'iro watenuk e uruepe. Urutenuk turan — Uweĩ En yt uruto'e i Iesui pe katupono uruikuap kahato uruwanẽtup hawe Aika'iwat Iesui toĩne'en itote pote. 13 Mi'i hawyi Iesui tat man hawyi toimõ'ẽ uruepe hawyi pira totat i'ewyte hawyi toimõ'ẽ. 14 Mi'i tã Iesui tuwemoherep topotmu'eria kape mye'ym mo gu'uro pywiat tuwẽtem hawyi. 15 Te'erenuk kahu rokirẽ to'e Iesui — Simãu Iuna sa'yru uiky'e po'og apo eti'atuky'e irania'in hap ko'i kai e. Uiky'e apo po'og etiky'e mesuwarotiat hap ko'i kai e. — Ta'i Uika'iwat etikuap ta'yn aikotã ewy sese ewy areĩne'en hap e. — Simãu uiky'e sese pote eti'atumu'e ro uimohey pakup haria aikotã aihũ ko'i apykok haria topoi tohũ mẽpyt'in hap ewy e. 16 Mi'i hawyi to'e i — Simãu Iuna sa'yru uiky'e sese apo en e. — Ta'i Uika'iwat etikuap ta'yn aikotã ewy sese ewy areĩne'en hap e. — Pyno uiky'e sese pote Simãu eti'atumu'e ro uimohey hanuaria aikotã aihũ ko'i apykok haria topoi tohũria tomierohik ko'i hap ewy e. 17 Mi'i hawyi mye'ym mo Iesui to'e i — Simãu Iuna sa'yru uiwy sese apo en e. Uiwy apo en e Iesui pote Peteru haty'u hawyi toiwesat — Sakpo'e wyti ewy sese areĩne'en uito Uika'iwat e. Wuat'i kuap hat ri En mi'i tupono ti etikuap ta'yn epy'a pe ekai areĩne'en aikotã ewy koro areĩne'en e. — Uiwy en pote etimu'e uimohey haria mehĩ aikotã watipoi aihũria mẽpyt hin ko'i ewy ahepiku piku ko'i ewy Simãu e. 18 Ahenoi teran wẽtup pywuat hap epe Peteru e. Sa'awy'ite turan emiky'esat ewy yn ereĩne'en e. Ta'i ewe'ok kytyt hap etopag hawyi ewyry aikowo aikowo emiky'esat ewy yn etunug sa'awy'i e ma'ato meiũran ti aru epo'oro hawyi epo etitorok ewanĩkaptia pe hawyi epopo'i po'i ra'yn miit'in yt emiky'esat ewy i. Mi'i hawyi ereto ra'yn aikowo aikowo yt epap i hap kape e Iesui Peteru pe. 19 Tohenoi yianme aikotã aru toimõtypot Tupana toku'uro turanuat hamuat. Mi'i hawyi to'e Iesui — Pyno to'iro i uhupi Peteru e. 20 Mi'i tã e pote Peteru iha'at kahato tesaipepiat ipotmu'e kape mekewat ipotmu'e imiky'e kahato hat kape mekewat wepehik Iesui etiat hat kape mekewat uweĩ ema'at hat e Iesui piat hat kape teha'at kahato Nu. Mi'i hawyi apo'e Iesui pe. 21 — Kat aru ai'okpe kawiat emiit tunug mehĩ e uhepiat pe. 22 Mi'i hawyi toiwesat — Kat aru ai'okpe kawiat tunug yt ere'e tei'o Peteru ma'ato aikotã aru Uika'iwat tomoherep uhepe uiminug wuat pãi yn o Peteru po'og waku ere'e ewepe e. Kat kahu aru Tupana tiky'esat atunug ere'e ro e. Atiky'esat ahaipepiat toĩne'en mot'i mesuwarote pote ta'i toĩne'en mot'i kuap karãmuo ui'aipok hap kape hap ewy atiky'esat pote atunug kuap i e Iesui Peteru pe uhepiat. 23 Mio tã e Iesui pote irania'in Iesui mohey haria te'ero'e to'ope — Pyno ti sio yt iku'uro rakat nuat i meiẽwat ipotmu'e i'atu'e uhetiat ma'ato Iesui yt mio tã e pytkai i mio tã i'atu'e uhetiat. 24 Pywo pe ti mesuwat uimiwan uiminug sese yt uheso i are. Ta'i yne mesuwat uimienoi pywo sese rakat yn toĩne'en. Aikotã ara'akasa hap ewy atiwan aikotã atikuap hap ewy ti atiwan. Uruikuap kahato Iesui hãpyk sese hap are yne hap topyhu'at aru to'e hap ewy katupono yt karãpe i wẽtup e hap ete i'aparap. Yt karãpe i uruma'at yt wẽtup mo i hap. Uruikuap sese ti Mi'i Miit. Ahehakyera'at kuap kahato hat to'e hap ewy. Tupana Sa'yru sese Mi'i Miit are uruto'e wato'e pãi. 25 Ma'ato po'og po'og Iesui tunug mesuwat uimiwan kai are yt ahenoi kuap i yne. Iesui minug wakuat ko'i Iesui mienoi wakuat ko'i i'atu kahato toĩne'en ma'ato wahenoi henoi teran yne yne iminug hap ko'i pote mesuwat uimiwan me pote yt watunug kuap i kahato katupono i'atu kahato wyti imisepap ko'i ma'ato yne aitoria wahã'ãg iwan nug hamo mi'i pote meiũran howapy kahato mesuwat yi wato hap ok tã tukupte'en. Sakpo mesuwat aipytyp tote mekewat aimiwan Iesui etiat to'ototetote tukupte'en. Yi yne howapy hap ewy mesuwat yi topyhu'at aimiwan eiam mo yn na'yn are'e koitywy mesuwe uimiwan Iesui etiat hap tote. Pyno toran na'yn mesup uimiwan. Uito ti

Iesui miky'e po'og nakat are. Pyno waku Tupana pe.
Uito Iesui miky'e Iuwãu

IESUI SAIPEPIARIA MINUG KO'I

UIMIKY'E TEOWIRU

1 Pyno mesuwat waku uimiwan ewawiat mehĩ Teowiru atipo'oro. Uito ti ewy Iruka. Ha'awyte atipo'oro wẽtup uimiwan Iesui etiat ewawi mehĩ. Ha'awyte uimiwan me ahenoi epe yne Iesui minug sa'awy'iwuat hap ko'i ete i'ewyte imienoi sa'awy'iwuat ko'i hap ahenoi. Mekewat miwan ahet'ok Iesui etiat Iruka mienoi are.

MAKU 16.15 IRUKA 24.51 PIAT EWY

2 Sa'awy'i Iesui ti'atu'airo temiit'in sese hawyi to'e i'atuepe — Uiwyria'in e woroho'opo-'oro eipe uimoherep wuat'i ywania piat hamo e. 3 Mi'i hawyi Iesui iku'uro ra'yn aikawiano ma'ato ti toku'uro pyi toĩne'en pakup i ra'yn. Mi'i hawyi tuwemoherep i ra'yn temiit'in kape. 40 e'at kapiat tuwemoherep i'atuewawiat tuwẽtem gu'uro pywiat hawyi. Wẽtup ewaty hap ewy toi'atumu'e itote hawyi ta'atumohey sese ra'yn heĩne'en pakup i hap. Toi'atumu'e aikotã aru Tupana topyhu'at Miit'in Porekuat no hap ete. 4 Wẽtup ewaty toi'atumu'e hawyi te'eruwa'atunug yne Iesui kape. Mi'i hawyi to'e temiit'in me — Uiwyria'in apuete meiũran ti aru Ui'ywot tipo'oro Topã'ãu ehowawi e. 5 Aikotã sa'awy'i are'e ehepe hap ewy — Tupana ehet'ok kahato irane Topã'ãu wo uiwyria'in are'e sa'awy'i. Sa'awy'i sese Iuwãu ehet'ok y'y wo ma'ato mesup Tupana to'e uhepe — Uha'yru e wẽtup e'at pe aru yne esaipepiaria ati'atuset'ok Uipã'ãu Wakuat no e uhepe. Pyno mi'i to'e hap ewy irane einug eipe Topã'ãu Wakuat no uiwyria'in e. Mi'i pote waku ewehekatup o meiũpe tawa Ierusarẽi me Tupana Pã'ãu Wakuat ut hap e'at e. Areto irane atipy kape hawyi Ui'ywot tipo'oro meremo ehowawi Uipã'ãu Wakuat aikotã are'e sa'awy'i ehepe hap ewy e. Mi'i hawyi waku kahato eweikupte'en eipiit yne puo Tupana Pã'ãu Wakuat topyhu'at hawyi e Iesui temiit'in me.

6 Wẽtup e'at tokosap hawyi apo'i'atu'e Iesui pe — Uruka'iwat i'atu'e koitywy apo eti'atue-hakyera'at irane ra'yn ai'ywania ahewanĩkaptia po pyi sio yt i'atu'e. Koitywy apo ai'ywania pe etum i ra'yn ahe'yi sio yt i'atu'e. 7 Mi'i hawyi toi'atuwesat — Uiwyria'in e Tupana yn ni ikuap kat e'at pe aru tutum ai'ywania pe i'atue'yi Kanã'ã i ra'yn hap e. Tupana yn ni ikuap kat e'at pe tutum i ai'ywania po pe hap i ra'yn e. Mi'i pote yt eipo pe kuap i e. Ta'i Ai'ywot yn ikuap karãpe ahewanĩkaptia po pywiat ai'ywania e'yi hep hamuat e. Kat e'at pe kat ewaty pe hap Tupana yn ni ikuap e. 8 Ma'ato pywo tut irane Tupana Pã'ãu ehowawi eimoesaika hamo e. Totopag Topã'ãu Wakuat ehepe hawyi ti aru Uimoherep ta'yn eipe wuat'i miit'in me e. Sa'awy'i ti aru tawa Ierusarẽi miaria pe Uimoherep ehehay wo e. Mi'i hawyi ti aru yi Iuteu piaria pe uimoherep hawyi yi Samaria piaria pe Uimoherep e. Mi'i hawyi yi wato hap ok tã wyti aru Uimoherep eipe ehehay wo wuat'i ywania puo e Iesui topotmu'eria pe ahepe.

MAKU 16.19 IRUKA 24.50 PIAT EWY

9 Mio tã to'e rokirẽ Iesui ta'am na'yn yity'ok pyi. Mi'i hawyi te'eraha'at turan teke ra'yn ywyhig me. Mi'i hawyi yt heremo i ra'yn Iesui. 10 Mi'i hawyi te'eraha'at re turan typy ok atipy kaipywiat put'ok'e i'atuete i'atuesokpe ikytsig kahato rakaria. 11 Mi'iria te'ero'e Iesui saipepiaria pe — Kat poteĩ eweha'at atipy kape eipe yi Karireia piaria i'atu'e katupono toto ra'yn Iesui atipy kape i'atu'e ma'ato aikotã toto hap ewy te ti aru ta'aipok i i'atu'e ipotpo'o-roria pe ahepe.

12 Mi'i hawyi Ipotpo'oria te'era'aipok i ra'yn Uriweira ypia pyi tawa wato Ierusarẽi kape yity'ok apype kaipyi te'era'aipok i. Yt pya pyi i te'era'aipok aikotã Iuteu ywania i'atuewyry yt pya i Tupana mõtypot e'at turan hap ewy. 13 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e i ra'yn ipotpo'ororia mekewat okipy ywaiti rakat pe. Mi'i hawyi itote tukupte'en i ra'yn aikope sa'awy'i Iesui wywo tukupte'en hap tote. Itote tukupte'en ipotpo'ororia PETERU IUWÃU hawyi TIAKU hawyi ÃTERE WIRIPI TUME PATORUMEU MATEU TIAKU mekewat Auweu sa'yru SIMÃU mekewat surara IUTA mekewat Tiaku ywyt. Mi'iria ipotmu'eria sese tukupte'en aikope sa'awy'i Iesui tenuk okipy ywaiti tote hap tote te'eropyhu'at 11 ok takaria. 14 Mi'i hawyi irania'in Iesui mohey haria i'ewyte haryporia'in ko'i Iesui ty Maria tukupte'en itote. Mi'i hawyi Iesui ywyt'in ity mẽpyt'in tukupte'en itote torania. Mi'i hawyi at ka'ap i'atuehay Tupana kape mi'iria. To'o'ewy'ewy ta'atuhẽtup Tupana kape wẽtup wanẽtup hap ewy yn. Itote wẽtup ehay yn i'atuwanẽtup hap Tupana kape.

15 Wẽtup e'at pe 120 ok takaria Iesui mohey haria tuwehyt'ok ywaiti pe. Mi'i hap tote Peteru ipoĩ'ãm i'atupy'asetpe tehay i'atuewawiat hamo. 16 Mio tã to'e i'atuepe — Uiwyria'in e sa'awy'i sese ti Tupana Pã'ãu henoi kahato Tosa'yru Iesui etiat aha'ase'i morekuat Tawi pe — Meiũran aru atipo'oro esaipepiat Wuat'i Porekuat nuat e. I'ewyte Uimipo'oro ma'at

hanuat aru toĩne'en wẽtup ok hemiit sese e Tupana sa'awy'i morekuat Tawi pe yiannote Aika'iwat Iesui ma'at hanuat Iuta etiat tohenoi e Peteru. Mi'i hap ewy Iuta tima'at sa'ag Aiporekuat Iesui aikotã Tupana to'e aha'ase'i Tawi pe hap ewy ra'yn e. 17 Ga'atpo Iuta wywo watoĩne'en 12 ok te. Ta'i ipotpap kahato mi'i aiwywo e. 18 Ha'awyte Aika'iwat ma'at hap sa'up wywo toikyi'at te'yi. Mi'i hawyi Iuta yt iwepit hin i tominug sa'ag hap ete hawyi tuwe-'auka ra'yn tuwe'ut'yp kytyt pe. Mi'i hawyi ipiit ipuk kahato. Mi'i hawyi i'oghyt'at yi itote hap tote i'ok pok'e hawyi ime'en wẽtem e. 19 Mi'i hawyi ti Ierusarẽi miaria ikuap ta'yn Iuta iku'uro hap. Mi'i hawyi iku'uro hap tote ta'atuset'ok — Suu sa'up muat mikyi'at yi i'atu'e ma'ato i'atupusu puo Akeutama i'atu'e. 20 Ta'i sa'awy'iwuat mienoi morekuat Tawi pypy'e hap ewywuat — Ewei'atoiat ro iwat he'yi e i'ewyte ewei'atoiat i'yat e. Waku yt uwe i toĩne'en itote e. Mi'i hawyi mono waku wẽtup ok po pe ra'yn iwat motpap topyhu'at e Tupana Tawi pe sa'awy'i Iuta piat pe Saumu 109.8 pe e. 21 Pyno uiwyria'in waku Iuta potpap wẽtup ok po pe watopag aikotã sa'awy'i Tupana to'e Tawi wẽ pywiat hap ewy e Peteru. 22 Waku ti watopag wẽtup miit wakuat po pe Iuta mipun motpap e Peteru. Waku wati'airo wẽtup ok miit ha'awytewuat Iesui wywuat hewyry rakat e. Waku wati'airo wẽtup ok yne Iesui minug ko'i kapiat akasa hat i'ewyte Iuwãu miat Iesui het'ok hawyi ta'am i ra'yn To'ywot kape hap kapiat akasa hat e. Waku wati'airo wẽtup ok wakuat yne Iesui toku'uro hawywiat toĩne'en pakup i hap kapiat akasa hat e Peteru Iesui potmu'eria pe. 23 Mi'i hawyi ta'atukat hawyi ta'atupuẽti typy ok Iesui potmu'eria ha'awyte wuaria ikuap kahato haria ipotmu'eria sese wẽtup ok Matia hawyi wẽtup ok Iuse. Typy ok ta'atupuẽti Iuta saipepiat waku rakat. Iuse set wẽtup Parasapa i'ewyte Iutu i'atu'e. — Pyno waku watikat uwe Tupana miky'esat eywuat 12 ok takat sio mehĩ Matia sio mehĩ Iuse i'atu'e. 24 Mi'i hawyi ta'atuhẽtup — Tupana i'atu'e ehenoi uruepe aiũ emiky'esat ewywuat Iuta saipepainuat i'atu'e. Katupono En yn miit'in py'a wanẽtup hap kuap hat. Mi'i pote En yn etikuap uwe waku rakat sio Matia sio Iuse i'atu'e. 25 Katupono yt uwe i Iuta potpap nug hat mesup i'atu'e. Toto ra'yn Iuta teiam aria wo'omoso'opot hap kape i'atu'e. Pyno waku eti'airo wẽtup ok Iuta saipepainuat sio Iuse sio Matia i'atu'e Tupana pe. 26 Mi'i hawyi ti te'eruwemahara ra'yn aikotã Tupana tiky'esat typy ok takaria kaipywiat kuap hamo. Mi'i hawyi i'atuwemahara hap henoi ra'yn Matia e. Mi'i hawyi — Ta'i Matia ti Tupana mi'airo i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi ta'atupag 11 ok takaria kape mehĩ Matia hawyi 12 ok i ra'yn topyhu'at ipotmu'eria sese ra'yn tukupte'en itote. Waku i ra'yn.

Aikotã hap ewy ahenoi mesuwe uimiwan me uito Iruka.

2

1 Mi'i hawyi 50 e'at Iesui gu'uro pyi hap ete Iuteuria enuk wato hap e'at put'ok'e tawa Ierusarẽi me yahig wato sakpuat tokoka'at hap e'at kapiat ta'atuwatetup hamo. Ta'atueko wuat'i eanu piat hap ewy. Mi'i hap tote Iuteu ywania te'eruwa'atunug kahato kat e hap yi kat e hap tama kaipyi. I'ewyte Iesui mohey haria te'eruwa'atunug wy itote Iuteu ywania mi'iria pote. 2 Mi'i hap tote put'ok'e Iesui mohey haria ete muehay ewywuat. Ta'atukuap muehay wasere wato puehay ewy. Mi'i kaipyi i'atuehay wuat'i ywania kape. Teke i'atupy'asetpe muehay hap ewy. 3 Mi'i hawyi irania'in te'era'akasa Iesui mohey haria apypeke ariãty ewy. Mi'i put'ok'e Iesui mohey haria apypeke atipy kaipyi ariãty ewywuat. 4 Mi'i ti Tupana Pã'ãu tuwehik Iesui mohey haria ete. Mi'i kaipyi kat pusu kat pusu puo i'atuehay kahato Tupana Pã'ãu kaipyi. Irania'in pusu ta'atsepap ta'yn i'atuehay kuap ta'yn yt ta'atuwat ta'atupusu pytkai i kat pote Tupana Pã'ãu kaipyi pote ta'atukuap. Ta'i Tupana Pã'ãu ihay kahato i'atuwẽ pyi yt i'atumikuap wuat pytkai. Katupono Tupana ihay i'atuewawi topusu puo. 5 Itote tawa Ierusarẽi me tukupte'en kahato Iuteuria aikope pyi aikope pyi mesuwat yi wato hap ok tã te'eruwa'atunug Tupana mohey kahato haria. 6 Mi'iria py'asetpe Iesui mohey haria i'atuehay. Mi'i kape õ'ẽ haria wuat'i pusu puat ihay rakaria te'eruwanẽtup kahato — Aikotã tupono som ta'atukuap aimotag hap ahe'yi pusu yt karãpe i te'eremu'e aiwywo pytkai i'atu'e. Mi'i hap kape te'eruwa'atunug kahato mi'i hap kuap hamo. — To'iro watuwanẽtup i'atuehay kape i'atu'e. 7 Mi'i hawyi wa'atunug haria te'eraha'at kahato Iesui mohey haria kape. Mi'i hawyi te'erewanẽtup kahato — Aikotã aikotã tupono ta'atukuap aipusu wẽtup tawa kaipywiaria pytkai i'atu'e. Aikotã aiwemotag hap ahe'yi pusu ko'i ta'atukuap i'atu'e. Uruikuap ti meimuẽwuaria yt karãpe i ikohyewyry ahe'yi puo i'atu'e. Yne meimuẽwat yi Karireia piaria wemotag haria ko'i i'atu'e. 8 Aikotã tupono som ta'atusu'at kuap aipusu i'atu'e. Aikotã som ta'atusepap kahato aimotag hap pusu ai'ewywuaria i'atu'e. Aikotã hap kaipyi som Iesui mohey haria meiũpiaria tikuap kahato yne yne aipusu ko'i i'atu'e to'ope. 9 Aikotã hap kaipyi som pyno aimotag hap ko'i yi Patui ywania pusu yi Metui ywania pusu yi Eramita ywania pusu yi Mesuputamia ywania pusu yi Iuteu ywania pusu yi Kapatusia ywania pusu yi Puntu ywania pusu yi Asia ywania pusu ko'i ta'atusepap i'atu'e. 10 Aikotã tupono som aimotag hap ko'i yi Wirisia pusu yi

Pãwiria pusu yi Esitu ywania pusu ko'i yi Iripia pusu yi Sirene popy etiaria pusu ta'atukuap i'atu'e. Aikotã hap kaipyi ta'atukuap i'atu'e. I'ewyte aipusu Humanu pusu ta'atusepap i'atu'e. 11 Ta'i ta'atukuap kahato yi Kereta ywania pusu i'ewyte yi Arapia ywania pusu ta'atusepap. Aikotã ta'atukuap ai'ywania Iuteu perania pusu. Aikotã tupono som mi'i tã i'atu'e. Katupono aito ti watikuap i'atumisepap ko'i aimoherep hap pusu pote i'atu'e. Ta'i Tupana mõtypot hap ko'i ete i'atuehay kahato i'atu'e. Ta'i Tupana minug wakuap ko'i ete i'atuehay kahato i'atu'e. 12 Mi'i hawyi te'eruwanẽtup po'og — Pyno aikotã ta'atunug i'atu'e te'eruwewanẽtup hawe hawyi te'ero'e to'ope — Aikotã som ta'atukuap aipusu yt te'eruwemu'e i aiwywo pytkai i i'atu'e to'ope. 13 Ma'ato irania'in to'okyry'i kahato itote — Ta'i mahy pyno wyti i'atuwepẽ'ã wyti. Mi'i pote i'atuehay sa'ag i'atu'e sa'ag kahato Iesui mohey haria ete.

14 Mi'i hawyi Peteru ipoĩ'ãm towyriae'in 11 ok takaria py'asetpe. Mi'i hawyi to'e tehay pirik wo ihay rakaria kape — Aito Iuteu ywania sese mi'i pote uhehay teran ehowawi tawa Ierusarẽi miaria torania eiperia e. Atiky'esat kahato ti eweikuap ui'e hap e. Pyno ewetum no ewuare ka'a uhowawi ui'e hap uhehay kuap hamo e. 15 Yt mahy pyno i wyti woroho'omu'e eiperia eipesu puo ui'ywania katupono yt uwe i ahetama piaria at tuwẽtem turan temahy u ahetama pe e. Pyno ei'e mahy pono wyti e hap yt hin i e. Pywo ti rat urui'atumu'e eipe Tupana ehay kaipyi e. Urui'atumu'e eiperia uru'ywania wuat'i etama kaipywiaria e Peteru tawa Ierusarẽi miaria pe. 16 Kat e kat e sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi hat Iueu mienoi 2.28-32 pe hap ewy koitywy topyhu'at mesuwe e. 17 Mio tã e Tupana tehay moherep hat Iueu pe — Yt pya i ra'yn yi kahuro hamuat hap e'at kape ti aru Uito ahytmoi kahato wuat'i ywania pe Uipã'ãu e wuat'i miit'in miat pe. Eha'yru'in ehaki'yt'in timoherep kahato aru uhehay wuat'i ywania pe e. Mekewat e'at pe atum kahato aru Uipã'ãu kurum'in me hawyi wyti aru te'era'akasa ta'atumu'etu wuat ewy Uipã'ãu mienoi ewywuat e. I'ewyte eha'ase'i'in me atum kahato aru Uipã'ãu hawyi ti aru ui'e hap ta'atumu'etu wuat ewy ta'atumoherep wuat'i ywania pe e. 18 I'ewyte ti aru ihainia'in haryporia'in wuat'i uheropat haria pe atum kahato Uipã'ãu Wakuat mekewat e'at pe. Mi'i hawyi ti aru uhehay yianmiat hap ewy ta'atumoherep wuat'i ywania pe e Tupana sa'awy'i tehay moherep hat Iueu miwan me e Peteru. 19 Mekewat e'at pe ti aru atipy pe atunug iwato kahato miit'in mowanẽtup hamuat miit'in miat uikuap hamuat wuat'i mo'akasa hamuat e Tupana. Mi'i hawyi ti aru suu at hap kape te'eraha'at e. Mi'i hawyi ti aru atimoherep wuat'i ehamo aria ẽty i'ewyte ywyhig miit'in akasa hamuat itote e. 20 Mi'i hawyi ti aru yt heremo i ra'yn at i'ewyte yt heremo i waty e. Waty ti aru suu ewy ra'yn ihup topyhu'at e. Mi'i hap saipe pe ti aru Uimipo'oro Wuat'i Porekuat nuat sese ra'yn put'ok'e teiam ikahu kahato rakat puo tut tomõtypot hawe ra'yn put'ok'e. He'at ra'yn ikahu rakat e. 21 Mi'i tupono uwe uwe hẽtup uhepe Tupana pe — Uhehakyera'at ro En e uhepe haria wyti aru ati'atuehakyera'at kahato e Tupana sa'awy'i aha'ase'i Iueu pe e Peteru Ierusarẽi miaria pe. 22 Mi'i hawyi Peteru to'e haty wo itotiaria pe — Uikuap to eipe uhyt'i'in mana'in eweikuap to uhehay ui'ywania e. Mesup ta'yn Tupana tunug na'yn to'e hap ewy e. Pywo ti rat toipo'oro ra'yn Temiit Iesui tawa Nasare piat Aiporekuat nuat e. Iesui ti Tupana Mipo'oro ahehakyera'at hamuat e. Pywo ti rat Tupana timoherep ta'yn ahepe tomi'airo sese mesup e. Tominug wakuap yt uwe minug ewywuat i Iesui timoherep kahato ahepe. Iesui wakuat sese e Tupana wuat'i pe e. Mi'i Miit timoherep Tupana esaika hap ahepe e. Yne tutunug ahehamo wuat'i ehamo e. Mi'i kape ewei'akasa ra'yn katupono ehehamo hewyry mesuwe e. 23 Tupana Mipo'oro ewei'auka ra'yn aria'yp posak sa'ag ete yt kat i i sa'ag tutunug pytkai e. Yt naku i kahato ewetunug tope ma'ato Tupana tum na'yn Tosa'yru ehepe i'auka hamo katupono i'auka hap toikuap yianmete e. Ta'i aria'yp posak ete ne'i ewei'auka Ha'yru. Yt nakuaria i ehay upi ewei'auka Imipo'oro Aiporekuat nuat ma'ato iku'uro hawyi Tupana tihep i ra'yn gu'uro pyi. Totiõtem i ra'yn Iesui e Peteru Iuteuria pe. 24 Ta'i ui'e hap ewy Tupana tihep ta'yn gu'uro po pyi Uruka'iwat. Toĩne'en i ra'yn uiwyria'in e. Yt ipohepap i gu'uro ete e. Yt gu'uro tipyhyp kuap i Urupotypot e. Iesui po'og hesaika gu'uro kai pote meremo gu'uro ipohep Iesui ete pyi e. 25 Ha'awyte kahato morekuat Tawi to'e — Uiporekuat heremo kahato uipy'a pe e. Ta'i Mi'i toĩne'en uipo sese kai wuat'i e'at pe mi'i pote ti yt karãmuo i areken'ẽ e. 26 Mi'i tupono uiwepit yn uipy'a pe. I'ewyte uhehay wepit kahato rat katupono atomohey kahato Uipotypot e. Yt karãmuo i ti aru Tupana ti'atoiat Uika'iwat gu'uro hap eiam me e. 27 I'ewyte ti aru yt karãmuo i Uika'iwat piit nem nakano topyhu'at aru iku'uro hawyi e. Yt karãmuo i aru Uika'iwat topyhu'at aria wato ho'opot hap tote e Tawi sa'awy'i. 28 Uhewyry uheĩne'en ne turan Uika'iwat timoherep kahato uhepe topu'ap sese wuat'i e'at piat uheĩne'en hap kapiat mu'ap e. Mi'i tupono ti uiwepit yn kat pote e'yatype aru areĩne'en wuat'i e'at pe Tupana e Morekuat Tawi ha'awyte tomiwan me Saumu 16.8-11 pe e Peteru to'ywania tawa Ierusarẽi miaria pe. 29 Uiwyria'in uhehay hãpyk teran eiwywo e. Aha'ase'i Morekuat Tawi wyti iku'uro ra'yn pãi e. Nimo ra'yn ti

ta'atusyp ta'yn meiũpe e. Mio ti toĩ na'yn iwat wo'osyp hap meiũpe tawa Ierusarẽi me e. Ta'i wata'akasa ra'yn iwat wo'osyp hap kape aito katupono toĩne'en mesup meiũpe. Ikag ko'i tukupte'en ne mesuwat wo'osyp hap tawa pe are uhyt'i'in mana'in e Peteru. 30 Aikotã aikotã Tupana mikuap ewy Tawi tiwan towepy hawuo — Tupana to'e uhepe sa'awy'i — Tawi e meiũran emiariru kaipywiat wyti aru atimoherep esaipepiat Uimipo'oro Miit'in Potypot no sese e uhepe e Tawi yianmete Iesui piat pe. 31 — Ta'i esaipepiat Uimipo'oro iku'uro hawyi yt karãpe i ipiit nem nakat topyhu'at e Tupana Tawi pe. Yt atoiat hin i aria pe Uimipo'oro ma'ato tuwẽtem aru gu'uro pyi Mi'i Miit e. Ipiit yt topyhu'at i aru yi pe e. Iku'uro hawyi toĩne'en pakup i i aru e Tupana aha'ase'i Tawi pe. Mi'i pote toiwan mi'i e hap ahepe Iesui ieĩne'en pakup i hap etiat e Peteru. 32 Mana'in Uhyt'i'in ga'atpo Tupana tomoieĩne'en pakup i ra'yn Tomipo'oro Iesui e. Pywo ti rat ipiit wẽtem gu'uro pyi hap kape uruta'akasa i ra'yn urutoria yne e. Pywo ti uruehamo Iesui tuwẽtem na'yn gu'uro pyi e. Ipiit sese kape uruta'akasa uruto pãi. 33 Ta'i Tupana timowato kahato ti Tomipo'oro Iesui e. Mi'i pe tutum Topã'ãu Wakuat i'ewyte mesup ti Iesui tum Ipã'ãu uruepe aikotã ei'akasa hap ewy. Eimikuap hap ewy ti mio tutum Topã'ãu Wakuat uruepe e. 34 Mi'i hap ete Tawi to'e sa'awy'i kahato tuwepy hawe — Uipotypot to'e Uika'iwat pe — Ta'i woromowato kahato po'og torania kai e. Mi'i pote era'apyk to uipo sese kai Mehĩ katupono atimoherep teran wuat'i pe Uimimõtypot po'og torania kai En hap e. 35 Koran ti ati'atumoperup'i kahato yne yne ahewanĩkaptia e. Mi'i pote epy ywyt'okpype hap ewy ati'atu'akit yne ahewanĩkaptia e. Mi'i turan waku era'apyk to meiũpe ui'yatype Uimimõtypot no uipo sese kawiano e Tupana Uika'iwat pe e Tawi tomiwan me e Peteru. Ta'i yt tuwepiat i Tawi ihay tomiwan me Saumu 110.1 pe ma'ato Toka'iwat etiat ihay e. 36 Uhyt'i'in Mana'in pywo pe ti ai'ywania ti'auka ra'yn Tupana Mipo'oro aria'yp posak ete e. Ma'ato eimi'auka Tupana tipo'oro Aiporekuat no. Mi'i hap toimoherep ahepe mesup katupono toihep Mi'i Miit hyp hawyi e. Mi'i Miit ti Tupana Mi'airo te Wuat'i Porekuat nuat e Peteru to'ywania pe.

37 Mio tã e Peteru hawyi paa'i'atu'e kahato ra'yn. Ta'atuhaty'u kahato ra'yn. Mi'i hawyi te'ero'e Peteru'in me — Yt naku i kahato urutunug Tupana Mipo'oro ete i'atu'e. Kat som pyno waku urutunug Tupana mowepit hamuat i'atu'e haty wo 12 ok takaria pe. 38 Mi'i hawyi Peteru ti'atuwesat — Eweipun no eiminug yt naku i hap ko'i hawyi eiwemorem no Tupana kape hawyi eiweset'ok to Uruka'iwat set upi e. Mi'i hawyi meremo Tupana tiporop yne eiminug sa'ag ko'i e. 39 Mi'i ewetunug mote ti aru Tupana tum na'yn Topã'ãu Wakuat ehepe aikotã sa'awy'i to'e hap ewy tutum na'yn tomiky'esat ewy ehepe e. Mio Tupana hytmoi teran Topã'ãu Wakuat ehepe. Mio tã e hap wyti topyhu'at ahepe i'ewyte ahemiariru'in me e. Ta'i yne imohey haria pe tutum neran Topã'ãu Wakuat wuat'i ywania pe aikope aikope tukupte'en mesuwat mytyp tote hap ok tã tutum neran Topã'ãu hãpyk takat. Uwe uwe hẽtup mi'i hap ko'i pote tutum neran tomi'airoria pe e. 40 Mi'i hawyi Peteru ihay kahato topy'a pyi itotiaria pe — Uru'ywania woroho'onãpin neran haty wo e. Tupana ti'atu'apiheg kahato aru Tomipo'oro Aiporekuat nuat auka haria e. Mi'iria ti aru ho'opot haria sese wo aru tukupte'en wuat'i e'at pe e Tupana. Mi'i pote uiwyria'in eiwe'eg wo o Tupana ei'apiheg sese hap pupi e. Irania'in i'auka haria tuwat kahato aru ta'atu'apiheg Tupana piat hap kape e. Yt eweiwat rei'o mi'iria upi e. Waku paa'ewei'e Tupana kape hawyi ewei'aipok to Tupana kape eiminug sa'ag hap kaipyi e Peteru haty wo itotiaria pe. 41 Mi'i hawyi Peteru pe te'ero'e — Pywo kahato e'e hap mehĩ i'atu'e. Koitywy ti uruimohey ra'yn Iesui Tupana mi'airo uruehakyera'at hanuat hap uhyt i'atu'e. Mekewat e'at pe 3000 miit Iesui mohey haria ipakup takaria te'eropyhu'at itote. Mi'i hawyi ipotmu'eria ti'atuset'ok kahato ra'yn y'y wo imohey pakup i haria. 42 Mi'i hawyi ipotmu'eria ti'atunãpin at ka'ap ta'yn imohey pakup i haria yne Iesui e hap nug hamuat hap ete ta'atu'atumu'e kahato. Mi'i hawyi te'eruwa'atunug kahato to'oehay hamo. Mi'i hawyi imohey haria ti'atumõ'ẽ kahato ta'atumi'u to'ope i'ewyte te'eruwa'atunug kahato Tupana wywo to'oehay hamo. 43 Mi'i hawyi Iesui potpo'ororia 12 ok takaria tunug kahato Tupana mimoherep ko'i yt miit'in minug kuap i ko'i ewywuat ta'atumoherep miit'in ehamo imohey hamuat. Iwato kahato ta'atumoherep Tupana esaika hamo miit'in ehamo. Mi'i hawyi irania'in te'eruwanẽtup kahato imohey haria mimoherep wakuap ko'i kape hawyi yt kat i'atu'e kuap i. 44 Mi'i hawyi Iesui mohey haria wẽtup ehay yn na'yn te'eropyhu'at itote. Wẽtup miit ewy ta'atumohey. Mi'i hawyi Iesui mohey haria ti'atumõ'ẽ to'ope ta'atuekat ko'i. 45 Ta'atue'yi ta'atuweneru ra'yn hawyi ta'atumõ'ẽ yi sa'up to'ope aikotã waku hap ewy miit'in ehaky'e'i hap ok tã hap ewy. Kat ko'i kat ko'i ta'atuweneru ra'yn hawyi i'ewyte ta'atumõ'ẽ ta'atuekat sa'up to'ope aikotã waku hap ewy miit'in ehaky'e'i hap ok tã. 46 Yne e'at pe ra'yn Iesui mohey haria te'eruwa'atunug kahato Tupana mõtypot yat koro Ierusarẽi miat rote e. Wẽtup miit ewy kahato tukupte'en itote. I'ewyte yne e'at pe ta'atunug kahato man pik pik hamuat tuwat tuereto to'o'yat kape. I'ewyte ta'atumi'u ta'atumõ'ẽ to'ope. Mi'i hawyi i'atuwepit kahato tukupte'en to'ope te'eruwete to'owese kahato. I'atupy'a wasu kahato itote. 47 Te'eruwehum

kahato haype Tupana kape at ka'ap. Mi'i pote irania'in Ierusarẽi miaria te'eruwehum mi'iria kape — Ta'i Iesui mohey haria ti waku pe tukupte'en i'atu'e. Ta'i mi'iria hegyi'at rakaria pãi i'atu'e. Mi'i pote ti Aipotypot Iesui ti'atuwy'inug kahato yne e'at tomohey haria tomiehakyera'at pakup i ko'i.

Uito Iruka aikotã Tupana Pã'ãu put'ok'e Iesui potmu'eria etiat hap atiwan mesuwe.

3

1 Wẽtup e'at pe wãtym'i turan Peteru Iuwãu tuwat Tupana mõtypot yat koro kape Tupana wywuat ta'atuehay hamo. 2 Mi'i hawyi itote ta'atupuẽti wẽtup ok miit toty kaipywiat wemoherep hat yt hewyry kuap i rakat. Mekewat ipy kĩ'ã kahato rakat toĩne'en Tupana mõtypot yat koro e'oken'ypy kai mekewat Oken'ypy Kahu e hap het rakat tote toĩne'en yne e'at pe. Mi'i tote sẽtup sẽtup e hat sese wo topyhu'at ha'awytepyi. Mekewat miit ipy yt ikahu hin i rakat ti. Ity'in terut yne e'at pe Tupana yat e'oken'ypy kape. Itote wuat'i miit'in õ'ẽ haria kaipyi toiky'esat yt kat sa'up i ta'atuium tepiat hap ko'i. 3 Mi'i hawyi Peteru Iuwãu tuwehyt'ok mekewat Tupana mõtypot yat pe turan mekewat ipy kĩ'ã rakat hẽtup ta'yn Peteru Iuwãu me — Mehĩ'in e eweho'oium no uhepe ehetineiru e. 4 Mi'i hawyi te'eraha'at kahato yt hewyry kuap i rakat kape hawyi te'ero'e tope — Eraha'at ro uruewawi uhyt i'atu'e. 5 Mi'i hawyi teha'at i'atuewawi i'atumiium tepiat hap ekatup haype katupono tohẽtup hawyi tuwanẽtup — Ta'atuho'oium aru uhepe e. 6 Ma'ato Peteru to'e hẽtup hat pe — Pywo ti rat yt kat i sese uruekat uhyt e. I'ewyte yt kat i uruetineiru Uru kawiat Parata kawiat mehĩ e. Yt hekat rakaria hin i ti uruto wen ma'ato kat som toĩne'en uruwanuat rakat atum yne epe mehĩ e. Mi'i hawyi to'e ipy tyt i rakat pe — Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat Iesui tawa Nasare piat wemotag hat set no woromoehãite teran mesup mehĩ e. Mi'i tupono epoĩ'ãm no ewyry ro uhyt e ipy kĩ'ã sese rakat pe. 7 Mi'i hawyi Peteru timopoĩ'ãm na'yn ipo sese ete. Mi'i hawyi meremo ipy waku ra'yn topyhu'at hesaika kahato ipy. 8 Mi'i hawyi peso peso'e ra'yn. Mi'i hawyi teke ra'yn Tupana mõtypot yat koro pe Peteru Iuwãu wywo — Waku poity'i Tupana waku poity'i Tupana e tuwehum haype. 9 Mi'i hawyi itotiaria yne te'era'akasa peso peso'e hap waku Tupana e hap. 10 Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Ta'i watikuap uwe meke miit i'atu'e. Ta'i mi'i ti mekewat oken'ypy ikahu rakat rotiat sẽtup sẽtup hat wyti i'atu'e to'ope. Sa'awy'i ahepiat ahekat ẽtup hat ra'yn wyti meke toĩne'en i'atu'e to'ope. Aikotã som pyno mio hewyry kuap kahato i'atu'e. Iwato kahato ra'yn ni ipy mohãpyk hap i'atu'e to'ope. Aikotã som pyno mio waku pe i ra'yn hewyry i'atu'e te'eruwanẽtup kahato haype. 11 Mi'i hawyi mekewat ipy pakup takat iporok'at Peteru Iuwãu py ete — Uiwepit kahato e uiwepit kahato e i'atuepe. Mi'i hap kape wuat'i kaipyi ra'yn te'eruwa'atunug kahato te'eraha'at hamo. Mi'i hawyi typy'i rakaria õ'ẽ haria tukupte'en itote mekewat morekuat Sarumãu e'oken'ypyke. Mi'i hawyi te'eruwanẽtup kahato mekewat Tupana mimoehãite kape. 12 Mi'i hawyi Peteru iha'at kahato tewawiat seha'at haria kape wanẽtup kahato haria kape hawyi to'e i'atuepe — Kat poteĩ eweheha'at kahato uruewawi urumõtypot kahato hap wywo e aikotã ten uruewaku hap kaipyi uruimoehãite mesuwat sa'awy'iwuat ipy kĩ'ã rakat e. Yt naku i urumõtypot mi'i miit moehãite hap ete katupono yt uruwat uruewaku hap kaipyi i ti imoehãite hap toĩne'en mesup e Peteru. Yt uruwat uruesaika hamo i mi'i miit topyhu'at ipy kahu rakano e. Ta'i Ahetupana ti imoehãite meiẽwat miit e. Tomipo'oro Iesui mohey hap upi wyti toimoehãite meiũwat sa'awy'iwuat ipy kĩ'ã rakat are uhyt'i'in mana'in e. 13 Aha'ase'i'in Aparãu Isaki Iako eTupana mimoehãite ti meiũwat miit e. Eweikuap apo kat pote Tupana timoehãite ipy kĩ'ã rakat ehehamo e. Pyno ahenoi ehepe. Toiky'esat kahato temiit sese Iesui mõtypot hap haype wyti e. Ta'i Ahetupana tiky'esat kahato ra'yn wyti eimikuasa te Iesui mõtypot hap e. Morekuat Piratu ti yt i'auka teran i wen ma'ato eipe ti eweiky'esat i'auka hap — Yt naku i Iesui ewei'e morekuat pe itote sa'awy'i e. — Eti'auka ro pyno Iesui ewei'e kahato morekuat Piratu pe e. 14 — Wakuat sese Uito Tupana ewywuat e Iesui wen ma'ato mi'i pytkai — Yt kan hamo i Iesui ewei'e. Mi'i hawyi wo'o'auka hat Parapa eweiky'esat po'og Iesui kai. — Yt eti'auka tei'o Parapa ewei'e itote ma'ato mekewat po'og po'og wakuat wuat'i kawiat rakat Iesui pe ti — Eti'auka ro eti'auka ro Mi'i Miit ewei'e sa'ag Piratu pe e. — Yt naku i kahato wyti wati'auka ra'yn Iesui e Piratu pytkai — Eti'auka ro eti'auka ro Mi'i Miit ewei'e ti ra'yn itote eipe. Yt naku i kahato eiminug sa'ag e Peteru. 15 Ta'i miit'in moieĩne'en wuat'i e'at piat hat auka haria sese eipe pãi ma'ato mi'i pytkai eimi'auka Tupana tomoieĩne'en i ra'yn e. Toihep i ra'yn wyti Tomi'airo gu'uro pyi pãi. Mi'i hap ti uruikuap kahato ra'yn katupono heĩne'en pakup i hap kape uruta'akasa mot'i kahato uruto e Peteru. 16 Koitywy wyti Tupana timoehãite ra'yn mesuwat sa'awy'iwuat ipy kĩ'ã rakat katupono toiky'esat Tomipo'oro Iesui set mõtypot hap mesuwe pote e. Iesui set kawiat mohag wo toimoehãite mi'i miit ehehamo katupono toiky'esat kahato eipe yne Tosa'yru mohey haria wo hap e. Uruimohey Iesui hawyi waku ra'yn topyhu'at mesuwat

sa'awy'iwuat ipy kĩ'ã rakat. Mesup Tupana mimohãpyk wo ra'yn toĩne'en na'yn ehehamo mana'in uhyt'i'in e. Iesui set esaika hap wywo Tupana timoehãite mesuwat miit e. 17 Ta'i ui'ywania atikuap kahato aikotã yt eiwe'eg i hap wywo ewei'auka Iesui nagnia ehay upi hap e. 18 Ha'awyte yianmete ra'yn Tupana ehay enoi haria henoi kahato aikotã aru aikotã aru wata'akasa mesuwe hamuat hap e. Mi'i hap ewy wyti sa'awy'ite yne Tupana ehay enoi haria henoi ti ra'yn yianmete Iesui mi'auka wuat hap etiat e. Mi'iria piat henoi kahato ra'yn Uruporekuat piat ho'opot hamuat e. Mi'i henoi hap ewy ti ewetunug na'yn mesup Tupana e hap ewy e. 19 Aikotã Tupana henoi yianmete hap ewy ti topyhu'at mesup. Mi'i pote waku mio tã ewei'e ro Tupana pe — Koitywy paa'uruto'e ewawi Tupana katupono yt naku i kahato urutunug Esa'yru ete ewei'e pote meremo waure wo topyhu'at eiminug sa'ag ete e. Mi'i hawyi waku pe i ra'yn iwywo eweikupte'en mehĩ'in mana'in e. Mi'i hawyi ti aru Tupana mimowepit ko'i wo i ra'yn wuat'i e'at pe eweikupte'en katupono tutum ehepe Topã'ãu Wakuat eimoesaika hamuat hap hawyi e. Ta'i eiwemorem Tupana kape i ra'yn pote waku pe iwywo eweikupte'en e Peteru. 20 Mi'i hawyi ti aru tuwekaipyi toipo'oro i ra'yn ehowawi Iesui e. Sa'awy'i sese ra'yn Tupana ti'airo Mi'i Miit Eika'iwat nuat e. Pyno eiwemorem howawi hawyi ti aru toipo'oro i ra'yn Tosa'yru Pã'ãu ehowawi e. 21 Mio ti toĩne'en Iesui atipy pe e. Mio itote tohekatup topo'oro i meiko wuat hap e'at e. Mio tã i'atu'e Tupana ehay moherep haria sa'awy'iwuaria — Tut wyti aru wẽtup e'at pe aikotã Tupana tunug mesuwat yi sa'awy'iwuat hap ewy tutunug i irane e miwan me e. Mi'i hap e'at wyti aru Tupana tunug mesuwat mytyp ikahu ipakup takat sa'awy'iwuat ikahu hap ewy i'atu'e yianme Iesui toĩne'en Wuat'i Porekuat nuat hap kape i'atumu'etu e Peteru. 22 Aikotã aha'ase'i Musei henoi sa'awy'i Iesui etiat hap ewy. Mio tã e — Wẽtup e'at pe wyti aru Tupana tipo'oro ehowawi wẽtup ok ui'ewywuat kahato rakat e. Mi'i Miit ti Tupana Mi'airo sese Wuat'i Porekuat nuat e. Ta'i Mi'i Miit wyti aru toĩne'en eipy'asetpe Tupana Ehay Moherep sese hano aikotã ui'ewy ma'ato po'og uikai e Musei sa'awy'i tomiwan me. Mi'i Miit wyti aru ei'ywania suu kawiat tuwemoherep ui'ewy e. Put'ok'e eipy'asetpe hawyi eweikuap yne o imienoi e. Kat e kat e wyti aru ihay ehepe. Ewetunug no yne yne i'e hap ok tã e Musei. 23 Ma'ato uwe uwe Tupana Ehay Moherep hat sese ehay pun haria ti aru tukupte'en Tupana mimoweityk ko'i wo e. Ewetunug no yne imienoi ewywuat. Ma'ato yt ewetunug i pote yt Tupana ywania wo hin i eweikupte'en aru e Musei sa'awy'i ahowawi e Peteru. 24 Ui'ywania yne ti sa'awy'iwuaria Tupana ehay enoi haria mio tã i'atu'e yianme Iesui etiat aikotã Musei to'e hap ewy e Peteru. Wẽtup ehay yn i'atuehay e sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria e. Ta'i sa'awy'iwuat aha'ase'i Samueu i'ewyte ihay yianmete Iesui ete i'ewyte yne yne Samueu saipepiaria Tupana ehay moherep haria wẽtup ehay yn i'atuehay e. Mesuwiat Aika'iwat Iesui etiat yn i'atuehay yianme e. 25 Eiperia ti Tupana ehay moherep haria emiariru ko'i pãi e. Kat i'atu'e kat i'atu'e sa'awy'i Iesui etiat ta'atumoherep ehepe e. Sa'awy'i aha'ase'i'in me Tupana ihay kahato aikotã aru tutunug hap ete ihay e. Aha'ase'i'in tiwan kahato i'e hap aimu'e hamo. Koitywy aipo pe ra'yn mesup Tupana e hap i'e hap ewy e. Aikotã sa'awy'ite Tupana to'e aha'ase'i pot Aparãu me hap ewy tutunug mesup ehehamo e. Sa'awy'i mio tã e Aparãu me — Uiwy meiũran aru wẽtup ok emiariru epu'i kaipywiat tuwemoherep yi tote e. Mi'i Miit esaipepiat sese wo aru ati'atupoityro wuat'i ywania mesuwat yi wato hap ok tã e Tupana Aparãu me Iesui piat pe. 26 Pyno Tupana tunug na'yn mio tã to'e Aparãu miat hap are katupono mesup ta'yn toipo'oro Temiit Iesui ai'ywania kape aimowepit hamo ahehakyera'at hamo aiminug yt nakuap i kaipywiat aiporera'aipok hamo toipo'oro Iesui e Peteru Tupana mõtypot yat koro totiaria pe.

Mi'i hawyi uito Iruka uimiwan atunug Peteru mienoi etiat.

4

1 Itote mio tã e Peteru turan miit'in tok pe tõ'ẽ tõ'ẽ ipy'ahak takaria pa'iria Tupana mõtypot yat piaria akag ko'i wywo Peteru Iuwãu saty'i saty'i hamo. Ta'atukuap Peteru'in Iesui wẽtem gu'uro pywiat hap ta'atuhenoi miit'in me hawyi — Wãi'i'atu'e Peteru Iuwãu me. Yt naku i ewehenoi miit'in me Iesui tuwẽtem gu'uro pyi hap i'atu'e katupono uruikuap ta'yn aiku'uro hawyi ti yt karãpe i watoĩne'en pakup i hap i'atu'e sa'ag. 2 Yt naku i ewei'atumu'e miit'in aikotã Iesui tuwẽtem gu'uro pyi hap ete i'atu'e. Wãi nei'o i'atu'e. Pyno yt naku i ewei'atumu'e miit'in i'atu'e. 3 Mi'i hawyi pa'iria ti'atupyhik Peteru Iuwãu wo'opyhik hawe. — Yt naku i kahato eipe i'atu'e. Yt naku i eweipotmu'e i'atu'e. Wãtym na'yn mote yt naku i urui'apiheg eipe mesup ma'ato pywo ti rat mũki'ite put'ok'e hawyi urui'apiheg kahato eipe morekuat tikuap ehehay sa'ag ko'i hap hawyi i'atu'e Peteru Iuwãu me. 4 Ma'ato Tupana mõtypot yat koro totiaria Peteru Iuwãu mimu'eria timohey kahato i'atumienoi Iesui etiat. Mi'i hawyi ta'atumorania karania Iesui mohey pakup i haria tukupte'en itote hap e. Mi'i hawyi ta'atupuẽti itote porap 5000 ihainia imohey pakup i haria Peteru Iuwãu miekyi ko'i.

5 Mi'i hawyi mũkiite ihot'ok hawyi Peteru Iuwãu apiheg teran haria te'eruwa'atunug kahato pa'i koro Ierusarẽi miat yat pe. Mi'i tote i'atuehay kahato pa'iria wywo nagnia wywo Iuteu ywania wãie hap moherep kuap kahato haria wywo Peteru Iuwãu kuasa hap ete. 6 Mi'i hawyi pa'i koro Anai e hap put'ok'e tosa'yru'in pa'i Ka'iwa pa'i Iuwãu pa'i Aresãtere wywo. I'ewyte yne tosa'yru'in wywo. 7 Mi'i hawyi Peteru Iuwãu ta'atuenõtem wo'opyhik hap pyi hawyi ta'atuhytmoi ta'atupy'asetpe hawyi apo'i'atu'e Peteru Iuwãu me — Uwe ehay pyi kahu ewetunug mi'i tã ga'atpo Tupana mõtypot yat koro pe i'atu'e. Uwe eipo'oro mi'i tã nug hamo i'atu'e Peteru Iuwãu me. 8 Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu put'ok'e kahato Peteru piit pe hawyi Tupana wẽ wo ihay kahato itote — Uruporekuaria woroho'owesat reran kahato e. Nagnia eweikuap to uhepiat eiwesat hap e. Eweikuap teran uwe ehay pyi mesuwat sa'awy'iwuat ipy kĩ'ã rakat topyhu'at ipy waku ra'yn hap e. 9 Pyno ahenoi ehepe uwe sese mesuwat sa'awy'iwuat ipy kĩ'ã rakat moehãite hat. 10 Ta'i Iesui tawa Nasare piat mimoehãite wyti ipy pakup takat e. Ta'i Iesui ehay upi wyti uruimoehãite mekewat ipy kĩ'ã rakat ga'atpo e. Sa'awy'i Tupana tipo'oro Temiit ahowawi Aipotypot nuat wen ma'ato Imipo'oro Wakuat ewei'auka ra'yn aria'yp posak sa'ag ete. Yt naku i kahato ewetunug ma'ato iku'uro hawyi Tupana tomoieĩne'en pakup i gu'uro pyi e. Pywo ti rat toĩne'en i Iesui katupono mesup ta'yn toimoehãite meiũwat miit e. Eweha'at ro pyno imimoehãite kape katupono hewyry ra'yn ehehamo e. 11 Iesui ti Nu Wakuat kahato ewy e. Mi'i Nu wo Tupana tunug na'yn to'yat koro sese e. Pywo ti rat Nu iheg kahato rakat ewy kahato Iesui e. Mi'i waku ui'yat koro nug hamuat e Tupana sa'awy'i morekuat Tawi miwan me Saumu 118.22 pe e ehepe wen ma'ato mekewat Nu pun haria wo kahato eweikupte'en mesup eiperia e. Yt naku i kahato e. Ma'ato Eimipun wo ti Tupana ha'awynug na'yn to'yat sese e. 12 Wẽtup miit yn ni ahehakyera'at kuap hat e. Mi'i Miit set ti Iesui e. Yt uwe i mi'i rẽ mesuwarotiat wuat'i Ehakyera'at kuap hat e. Iesui mohey hap upi yn ni ahehakyera'at kuap Tupana e Peteru haty wo. 13 Mi'i hawyi morekuaria itotiaria te'ero'e to'ope — Kat pote som aipupi yt te'eroken'ẽ hin i Peteru Iuwãu i'atu'e. Yt karãpe i ti mi'iria te'erupotmu'e kahato wo'omu'e hap wato sese puo. Ai'ewy wen ma'ato mi'i pytkai i'atuehay kuap kahato rakaria ewy. Pira pytyk haria mi'iria miit'in eropat haria yn mi'iria ma'ato i'atuehay po'og ikahu wo'omu'e haria akag ko'i kai i'atu'e to'ope nagnia. Uwe pyno i'atumu'e mio tã e hap nug hamo i'atu'e to'ope. Te'eruwanẽtup hawyi — Ta'i Iesui ti'atumu'e mi'iria ha'awytepyi tomikuap ko'i ete. Mi'i pote mesup Ta'atuka'iwat Iesui ewy kahato ta'atunug i'atu'e to'ope. 14 Mi'i hawyi itotiaria te'eraha'at kahato ipy pakup takat y'am miat Iuwãu Peteru py'asetpiat kape hawyi te'eruwanẽtup kahato ta'atupy'a pe hawyi yt kat i'atu'e kuap i — Wakuap yn ta'atunug mote aikotã wati'atu'apiheg mi'iria i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe. 15 Mi'i hawyi ta'atupo'oro porap'i Peteru Iuwãu ta'atu'yatypepyi hawyi te'ero'e to'ope — Aikotã aru watunug mi'iria wywo i'atu'e. Yt naku i wati'atu'apiheg mi'iria katupono waku kahato ta'atunug mekewat ipy kĩ'ã rakat pe i'atu'e. 16 Ta'i heremo kahato ra'yn i'atuminug wakuap i'atu'e. Yne tawa Ierusarẽi miaria ikuap ta'yn waku hap ipy kĩ'ã rakat moehãite hap mi'i pote yt naku i Peteru yt naku i Iuwãu yt wato'e kuap i miit'in me katupono yt miit'in minug kuap i hap ewy ta'atunug na'yn i'atu'e. 17 Pyno waku wãiwato'e i'atuepe — Yt ewehenoi tei'o miit'in me po'og mekewat Iesui etiat waku wato'e i'atuepe ma'ato ewehenoi wẽtup ok pe Iesui etiat pote ti aru urui'atusaty'i saty'i eipe waku wato'e i'atuepe i'atu'e. Yt naku i ti Iesui eweimoherep miit'in me waku wato'e ro Iuwãu Peteru pe i'atu'e to'ope itotiaria miit'in akag ko'i pa'i kororia. Mi'i pote ti aru yt iwato i miit'in ikuap mekewat Iesui etiat i'atu'e to'ope. 18 Mi'i hawyi Peteru Iuwãu ta'atukaykay wãita'atu'e hamo — Waku ra'yn toran na'yn wyti mio i'atu'e. Po'og o yt ewehenoi i ra'yn Iesui etiat irania'in me i'atu'e. Iwat het wyti mio yt ewei'e tei'o wẽtup ok pe i'atu'e. 19 Mi'i hawyi Peteru Iuwãu ti'atuwesat — Kat som pyno po'og waku urutunug sio Tupana miky'esat sio eiwat eimiky'esat mehĩ'in i'atu'e. 20 Ma'ato ti uruta'akasa ti ra'yn howawi pãi i'atu'e. Ta'i uruikuap ti ra'yn urumu'e hat i'atu'e. Mi'i tupono ti yt uruwẽpohep kuap i ti ra'yn Urumu'e hat moherep hap ete pyi i'atu'e Peteru Iuwãu wãi'e haria pe. 21 Ma'ato irania'in — Tupana wyti imowaku ipy kĩ'ã rakat i'atu'e. Mi'i pote ti nagnia yt ti'atu'apiheg kuap i ma'ato te'ero'e i'atuepe — Ewetunug ne pote ti aru urui'atu'apiheg na'yn eipe i'atu'e pa'i kororia. 22 — Ta'i Tupana ti waku kahato katupono 40 anu yt hewyry kuap i rakat mio waku ra'yn tutunug. Iwato poity'i ra'yn wakuap iminug i'atu'e irania'in.

23 Mi'i hawyi i'atuwẽpohep ta'yn Peteru Iuwãu ete. Mi'i hawyi tuwat ra'yn ta'atuwyria'in Iesui mohey haria kape. Itote ta'atuhenoi henoi ra'yn kat i'atu'e kat i'atu'e pa'i kororia ehay enoi haria nagnia ehay enoi haria ta'atuepiat hap — Yt ewehenoi po'og i ra'yn o miit'in me Iesui etiat i'atu'e uruepe i'atu'e — Ma'ato ewehenoi po'og ne mote ti aru urui'apiheg sese ra'yn eipe i'atu'e uruepe Uhyt'i'in mana'in i'atu'e. 24 Mi'i ta'atukuap hawyi tuwat ra'yn Tupana kape ta'atuehay to'o'ewy'ewy hamo — Tupana Uru'ywot Atipy piat i'atu'e. En ni wuat'i waikiru nug hat i'atu'e. Urupytyp nug hat sese En i'atu'e. Tupana En ni

wuat'i puat y'y nug hat i'atu'e. Ta'i wuat'i piat yi nug hat En i'atu'e. 25 Ta'i sa'awy'iwuat urue'ase'i Tawi mienoi ewy ti mio ta'atunug sa'ag na'yn uruete Tupana i'atu'e. Emienoi Epã'ãu Wakuat kaipyi mio tã e Tawi epe sa'awy'i tuwepy hawuo i'atu'e — Kan hamo som kan hamo som i'atupy'ahak kahato wuat'i ywania ete Tupana e. Kat pote som to'onãpin sa'ag ne'i Emipo'oro Uruporekuat nuat ete e Tawi sa'awy'i miwan me. Mesup ehay ewy kahato ta'atunug sa'ag kahato morekuaria Emi'airo Iesui ete meiũpe Tupana i'atu'e. 26 Mesup miit'in akag ko'i pa'i akag ko'i yt tiky'esat hin i wyti Emipo'oro Iesui Ta'atuporekuat nuat hap i'atu'e. Ta'i aiwy Tawi wepy ewawiat hap morekuat Tawi wepy 2.12 hawe ewywuat kahato ta'atunug mesup Tupana i'atu'e. 27 Katupono mesup ta'yn te'eruwa'atunug kahato meiũpe tawa Ierusarẽi me Emipo'oro Iesui etiat sa'ag ta'atuehay hamo i'atu'e. Tupana i'atu'e mesup ta'yn morekuaria te'eruwa'atunug to'onãpin sa'ag ne'i Emi'airo Uruporekuat nuat Iesui mohit hamo mesuwe i'atu'e. Uru'ywot mesup ta'yn mekewat morekuat Eroti i'ewyte morekuat Pũsui Piratu te'eruwa'atunug Isareu ywania irania'in ywania wywo to'onãpin sa'ag ne'i hamo i'atu'e. Koitywy tawa Ierusarẽi me ta'atukat at ka'ap aikotã aikotã waku eropat sese haria Iesui mohey haria yne moma hamo ta'atukat to'onãpin sa'ag hap tote Tupana i'atu'e. 28 Tupana i'atu'e uruikuap wen ma'ato yt kat i sa'ag ta'atunug kuap Esa'yru ete uruete wãi'ere pote i'atu'e. Pywo ti rat yne porekuaria mesuwarotiaria epo piaria tukupte'en hap uruikuap i'atu'e. Uruikuap ta'yn morekuaria yne emi'airo tukupte'en sio waku sio yt hap uruikuap i'atu'e. Tupana epo pe urutukupte'en mi'i pote yt kat i sa'ag ta'atunug kuap uruete sio wãi'ere i'atuepe pote i'atu'e. Tupana etunug o emiky'esat ewy morekuaria po wo uruete emõtypot hamuat i'atu'e katupono uruikuap ta'yn morekuaria tunug ehay etiano aikotã yianme emienoi i'atuepiat hap ewy yn ta'atunug kuap i'atu'e. 29 Koitywy mesuwe miit'in akag ko'i ai'akit reran kahato i'atu'e. Mi'i pote Tupana urumoesaika kahato esaika hamo ehay Iesui etiat moherep torania miit'in miat hamo i'atu'e. 30 Mi'i hawyi — Tupana i'atu'e urumoesaika o Iesui po wo miit'in moehãite kahato hamo aikotã Esa'yru Iesui tunug sa'awy'iwuat ewy yt uwe miit misepap nug hap ewy i etunug o urupo wo miit'in mowanẽtup kahato hamo i'atu'e haty wo Peteru Iuwãu wywo Tupana kape. 31 Mio tã i'atu'e pote tyry'e kahato meiẽwat i'atuwa'atunug hap getap. Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu Wakuat ti'atumoesaika kahato ra'yn itotiaria i'atumiẽtup ewy. Mi'i kaipyi yt te'eroken'ẽ hin i ra'yn wanĩkaptia pupi. Mi'i hawyi Tupana ehay yn na'yn i'atuehay wo. 32 Mi'i hawyi Iesui mohey haria wo'oky'e kahato haria tukupte'en itote aikotã wẽtup miit ewy kahato i'atupy'a wasu hap. Ta'i wẽtup miit ewy yn i'atuwanẽtup hap. Mi'i hawyi i'atuegyi'at kahato rakaria wo tukupte'en itote. Mi'i hawyi yt uwe i itote — Uianuat yn uhekat e hat topyhu'at i'atupy'asetpe katupono ta'atumõ'ẽ kahato to'ope kat ko'i kat ko'i i'atuekat e. — Ta'i aiwanuat topyhu'at yne uhekat yne uruekat mesup i'atu'e to'ope katupono ta'atuky'e kahato sa'awy'i Iesui mohey haria itote. 33 Iesui ti tuwẽtem na'yn gu'uro pyi i'atu'e kahato Iesui potpo'ororia 12 ok takaria wuat'i miit'in me. Hesaika kahato i'atuehay Iesui ete topyhu'at itote. Mi'i hawyi miit'in te'eruwanẽtup kahato i'atuehay kape. Mi'i hawyi tuwepyi Tupana tuwehum kahato i'atuete. 34 Mi'i hawyi getap ka'iwaria yi ka'iwaria iweneru ra'yn ta'atu'yat ta'atue'yi. 35 Mi'i hawyi ta'atue'yi sa'up ti ta'atuium 12 ok takaria pe. Mi'i hawyi ta'atumõ'ẽ mekewat sa'up ihaky'e'i rakaria pe. Mi'i hawyi yt wẽtup ok i i'atupy'asetpe toĩne'en ihaky'e'i rakat. 36 Mi'i hawyi wẽtup ok mehĩ Iuse yi Sipiri kaipywiat wyti te'yi sa'up hum yne ra'yn 12 ok takaria pe. Iuse ti aha'ase'i sa'awy'iwuat Irewi ywania ti. 37 Mi'i Iuse ta'atu'e hawe ti te'eruwẽpowat — Aipowyro hat i'atu'e ma'ato Iuteu ywania — Mehĩ Panãpe i'atu'e ta'atupusu puo.

Pyno aikotã hap ewy ta'atunug. Mi'i hawyi atiwan mesuwe uito Iruka.

5

1 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe Panãpe ewywuat Iesui mohey hat mehĩ Anania tiweneru ra'yn te'yi tehary'i Sawira wat wywo te. 2 Mi'i hawyi yi sa'up ta'atuewyi ipat'ok katupono yt ta'atuium yne teran i Tupana pe. Mi'i hawyi ma'ato — Urue'yi sa'up urutum yne Tupana pe waku wato'e 12 ok takaria pe i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi toto Anania 12 ok takaria kape hawyi — Heno uhyt e meiko ra'yn urue'yi sa'up toran na'yn atum neran Tupana pe e ma'ato yt pywo pe i. 3 Mi'i hawyi Peteru to'e Anania pe — Kat pote som Tupana Pã'ãu Wakuat pe eso teran e. Ta'i ahiag ehay pyi wyti eso teran e. Ta'i ipat'ok yn wyti etum uipo pe ma'ato — Atum yne Tupana pe ere uruepe pytkai e. 4 Sa'awy'ite ti toran epo pe mekewat yi toĩne'en e. I'ewyte koitywy etiweneru hawyi epo pe te mekewat yi sa'up topyhu'at e. Kat poteĩ pyno — Atum yne ra'yn wyti meiko Tupana pe ere uruepe. Ta'i ipat'ok te ti topyhu'at epo pe — Atum yne ere pytkai e. Yt naku i are e. Ta'i yt uhepe i wyti eso hap uhyt e ma'ato Tupana pe wyti eso hap e Peteru Anania pe. 5 Mio tã e hawyi ta'at ra'yn yi tote heso rakat hawyi ipyhu tek'e ra'yn. Mi'i kapiat akasa haria te'eroken'ẽ kahato ra'yn ipupi. 6 Mi'i hawyi itotiaria kurum iwasuria terut ra'yn sokpe kyt'i huwy hamuat hawyi ta'atusuwy ipiit hawyi ta'atusyp ta'yn

Anania. 7 Mi'i rokirẽ Anania piit ta'atusyp ta'yn. Mi'i turan mye'ym ora hap ewy tokosap hawyi ihary'i put'ok'e ra'yn Peteru ete. Yt toikuap hin i te te'aito ku'uro hap. 8 Mi'i hawyi Peteru to'e tope — Mana Sawira e toran ni ra'yn apo ehe'yi sa'up ewetum Tupana pe sio yt e. Pywo apo e'aito tum yne ti ra'yn ehe'yi sa'up mana sio yt e. Mi'i hawyi toiwesat — Pywo ti an mimi e tutum yne ti ra'yn urue'yi sa'up Tupana pe e mana Sawira Peteru pe. 9 Mi'i hawyi — Yt naku i e Peteru katuponoĩ eiwo'o'ewy eheso e. Kat poteĩ ewehã'ãg neran Uruka'iwat Pã'ãu Wakuat eheso hamo e. Pyno eraha'at ro oken kape mana Sawira e katupono tõ'ẽ ra'yn e'aito syp kahu hawyi kurum'ĩ wasuria ko'i e. Mana e mio ti ewat epiit iku'uro rakat i'ewyte ra'yn ta'atuereto irane hyp hamo e'aito ewy e Peteru. 10 Mi'i hawyi meremo mana Sawira i'ewyte iku'uro itote hawyi ta'at ra'yn Peteru py yatype hawyi ipyhu tek'e ra'yn. Mi'i hawyi kurum iwasu ko'i te'eraha'at oken'ypykiat turan — Iku'uro ra'yn wyti ihary'i i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atuereto ra'yn ipiit he'aito syp hap kape hyp hamo. Mi'i hawyi ta'atusyp he'aito ywyt puo. 11 Mi'i hawyi wa'atunug haria Iesui mohey haria te'eroken'ẽ kahato ra'yn typy ok heso rakaria iku'uro i'atuehamo hawyi. I'ewyte irania'in ikuap hawyi te'eroken'ẽ kahato ta'atu'auka Tupana piat hap pupi.

12 Mi'i hawyi 12 ok takaria po pe iwato kahato topyhu'at Tupana esaika hap. Mi'i hawyi ta'atunug moity'i ra'yn iwato kahato Tupana ewy yt miit'in minug kuap i ko'i ta'atumoherep miit'in py'asetpe. 13 Yt irania'in minug kuap i ko'i ewywuat ra'yn ta'atunug Tupana po wo. Mi'i pote — Aikotã som mi'iria inug mi'i tã i'atu'e irania'in. Ta'i waku kahato ti Iesui mohey haria tunug i'atu'e irania'in to'ope wen ma'ato — Watoken'ẽ kahato i'atupupi i'atu'e. Arewanẽtup yt naku i watuwat mi'iria upi katupono sio watuwat i'atuupi hawyi mehĩ Anania ehary'i Sawira ewywuat watopyhu'at i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi Iesui mohey haria te'eruwa'atunug kahato yne e'at pe morekuat Sarumãu e'oken note Tupana mõtypot yat koro pe. 14 I'ewyte iky'esat haria typy'i sese Iesui mohey hanuaria ipakup i ihainia'in haryporia'in tokoka'at Aika'iwat Iesui kape. Mekewat e'at pe tuwehyt'ok kahato ra'yn imohey haria pakuptia i'atu'yatype. 15 Mi'i hawyi i'ahu rakaria ta'atue'yni iãti wẽtup sok yn to'ototе tote tukupte'en mu'ap ẽpe upi — Peteru pã'ãu mono tokosap uruho'opot poity'i pote urupohag nug hamo i'atu'e. Mi'i hawyi mono uruehãite i ra'yn i'atu'e i'ahu rakaria to'ope. 16 I'ewyte tawa Ierusarẽi popy etiaria tawa hit popy wuaria te'eruwa'atunug Ierusarẽi kape. Mi'i kape ta'atuerut i'ahu rakaria i'ewyte miit'in ahiag ipiit piat rakaria ta'atuerut. Mi'iria yne Tupana ti'atumoehãite 12 ok takaria po wo.

17 Mi'i pote pa'i koro tomierohik ko'i wywo i'atueha'ywywi kahato ra'yn Iesui mohey haria ete. Mi'i hawyi i'atusaiwot kahato ne'i ra'yn — Waku wati'atumoma yne Iesui mohey haria i'atu'e to'ope. 18 Mi'i pote ta'atupyhik ta'yn yne Iesui potpo'ororia 12 ok takaria yt nakuaria i pyhik hawe. 19 Ma'ato wãtym hake turan put'ok'e Tupana mipo'oro atipy kaipywiat i'atu'okenhyp'ok hamuat. Mi'i upi tuwat iheg myi. 20 Mi'i hawyi itote to'e i'atuepe — Eweiwat ro Tupana mõtypot yat koro kape hawyi eweikupte'en no wuat'i miit'in py'asetpe hawyi ewehenoi henoi kahato ro — Iesui ti tuwẽtem i ra'yn gu'uro pyi ewei'e ro itote e. Iesui mohey hap yn ni mu'ap Tupana kapiat ewei'e i ro i'atuepe e. Iesui yn wyti aimoieĩne'en wuat'i e'at piat kuap hat ewei'e ro itotiaria pe e atipy kaipywiat sut hat Iesui potpo'ororia pe. 21 Mi'i hawyi tuwat ra'yn 12 ok takaria hawyi te'eruwehyt'ok hunete Tupana mõtypot yat koro pe. Mi'i hawyi ta'atu'atumu'e kahato i ra'yn itotiaria.

Mi'i turan pa'i koro toto ra'yn towyria'in wywo morekuaria yat koro kape. Mi'i hawyi toi'atukaykay ra'yn tuwewawi wo'onãpin haria temiit'in Isareu ywania etu'isaria toi'atukaykay. Te'eruwa'atunug yne ra'yn hawyi ta'atupo'oro tesurara'in 12 ok takaria porera'at hamo wo'opyhyp hap kape. 22 Mi'i hawyi tuwat ra'yn surara'in wen ma'ato yt uwe i ta'atupuẽti Iesui potmu'eria itote. Mi'i hawyi te'era'aipok i ra'yn henoi hamo. 23 — Ta'i okenhyp ko'i iheg me yne uruipuẽti i'atu'e i'ewyte surara'in tukupte'en yne oken'ypyke i'atu'e. Ta'i okenhyp ko'i iheg me yne tukupte'en i'atu'e. Mi'i hawyi uruho'o'okenhyp'ok 12 ok takaria wywuat okipy wen ma'ato itote yt uwe hin i ra'yn uruipuẽti eimipyhik ko'i pãi i'atu'e. 24 Mi'i hawyi Tupana mõtypot yat koro ka'iwaria surara akag ko'i pa'i koro ko'i te'eruwanẽtup kahato hawyi te'ero'e — Aikowo som te'eropopy Iesui potmu'eria ta'atupyhik hap pyi i'atu'e to'ope. Aikotã aru waku watunug mi'iria ete i'atu'e to'ope. 25 Mi'i turan put'ok'e wẽtup ok miit to'e hamo — Tu'isaria e mio wyti eimipyhik ko'i Iesui potmu'eria tukupte'en Tupana mõtypot yat koro pe i ra'yn e. Mi'i tote ta'atu'atumu'e kahato miit'in Ta'atuka'iwat ete e morekuaria pe. 26 Mio tã e hap ta'atukuap hawyi surara'in sem tuwat i ra'yn i'atueropo'ok hamo. Mi'i hawyi to'e surara'in akag mu'ap upi temiit'in me — Eimitum mo o e yt ewei'atusaty'i saty'i tei'o mekewat Pauru e hap het rakat mesuwe miit'in sem ipotmu'eria typy'i tok pe e kat pote meremo ti aru miit'in sem ai'atu'uka nu wo e. Eiwe'eg wo o e. Mi'i hawyi surara'in ti'atukaykay Iesui emiit'in. 27 Mi'i hawyi ta'atuereto morekuat yat kape. Ta'atuerut hawyi ta'atupag wo'omu'e haria akag py'asetpe i ra'yn. 28 Mi'i hawyi pa'i koro to'e — Kat pote som ewei'atumu'e wuat'i miit'in Iesui ete

yt urumiky'esat ewy i i'atu'e. Sa'awy'i ti — Yt ewehenoi i ran o Iesui etiat irania'in me uruto'e ra'yn ehepe wen ma'ato ti mio yne miit'in tawa Ierusarẽi miaria tikuap kahato mekewat Iesui etiat e. Ta'i Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat auka haria ti pa'i ko'i ewei'e ti uruepe e pa'i koro. Yt naku i kahato eipe e. 29 Mi'i hawyi Peteru ti'atuwesat — Morekuaria e waku kahato urutunug wuat'i eimiky'esat ewy wen ma'ato karãpe eipe urupo'oro yt Tupana miky'esat ewywuat nug hamo i mi'i pote ti po'og waku urutunug Tupana miky'esat ok tã wãi'ewei'e pytkai e Peteru. 30 Aiwat aha'ase'i'in Etupana timoehãite i ra'yn eimi'auka aria'yp posak etiat Iesui uhyt'i'in e. 31 Miit'in Potypot no Tupana tiky'esat kahato Uruka'iwat Iesui e. Mio tã e Tupana sa'awy'i — Mi'i Miit ti Uipo sese kawiat ieĩne'en hat e. Mi'i Miit ti wuat'i miit'in ehakyera'at hanuat e Tupana sa'awy'i miwan me e Peteru. Ta'i Iesui ti henoi ahepe mekewat mu'ap aiminug yt naku i hap kaipywiat aihep hamuat e. Mi'i Miit yn ni mu'ap Tupana kapiat hat e. Mi'i Miit yn ni ai'ywania Isareu ywania wanẽtup sa'ag hap mohãpyk kuap hat e. Toiky'esat yne ai'ywania tomiehakyera'at ko'i wuat hap e. 32 Yt uruto yn i ti mio tã uruto'e ma'ato Tupana Pã'ãu Wakuat i'ewyte mio tã e at ka'ap uru'e hap ewy te e Peteru. Mio wyti Tupana tum neran Topã'ãu Wakuat tomiky'esat nug haria pe pãi e. Mi'i Miit etiat ri urumikuap uruimoherep miit'in me ehepe uhyt'i'in e. Mi'i Miit yn ahehakyera'at kuap hat e Peteru wo'onãpin haria akag ko'i pe.

33 Mio tã e Peteru hawyi wo'onãpin haria i'atupy'ahak kahato Iesui potpo'ororia ete. Mi'i hawyi — Waku watu'uka mi'iria i'atu'e to'ope. 34 Mi'i hawyi itote toĩne'en pa'i kororia py'asetpe wẽtup ok miit i'atunãpin hat akag koro. Mi'i miit po'og i'atumimõtypot. Mi'i ti Musei wãi'e hap moherep hat. Mi'i miit set Kamarieu e hap het rakat. Mi'i hawyi ipoĩ'ãm na'yn i'atupy'asetpe yne nãpin hamo — Uimimu'eria e atiky'esat ewei'atupo'oro porap'i meimuẽwaria 12 ok takaria surara'in upi wẽtup yat kape e. 35 Tuwat yne ipotmu'eria hawyi to'e wo'omu'e hat Kamarieu itotiaria pe — Uipotmu'eria e eiwe'eg wo o e. Eiwanẽtup o kat aru pyno watunug Iesui mohey haria ete e. 36 Ha'awyte wẽtup surara Teuta tuwemowato meiũpe tawa Ierusarẽi me e. Mi'i hawyi 400 surara'in tuwat hupi e. Mi'i turan ni iku'uro ra'yn Teuta ta'atu'auka ra'yn e. Mi'i hawyi yt kat i ra'yn topyhu'at iwat hemiit. Tuwat yne ra'yn iwat haipepiaria e. Mesup yt uwe i mekewat Teuta emiit mesuwe e Kamarieu Isareu ywania pe. 37 I'ewyte ga'atpo tama Karireia piat uhyt Iuta e hap het rakat tuwemowato meiũpe e. Mi'i hawyi tuwat kahato miit'in hupi typy'i kahato hesurara'in wo e. Mi'i hawyi mekewat wo'oset puruk hap e'at pe toi'atukaykay yne tesurara'in tuwewawi hawyi ta'atu'atu'uka kahato mesuwe ma'ato mi'i turan iku'uro ra'yn Iuta hawyi te'eruwesytpok ta'yn Iuta saipepiaria torania e Kamarieu. 38 Mi'i pote are'e mio ehepe waku ti aipohep ta'yn Iesui saipepiaria ete e. Waku waure wo yn na'yn aito i'atukai e Kamarieu. I'atuwat i'atueko miit'in wanuat ne'i pote ti aru ikahuro ra'yn topyhu'at e. 39 Ma'ato i'atuehay pywuat Tupana wanuat pote ti aru yt karãmuo i watimoma kuap i'atuehay e. Pyno Tupana etiano watu'uka pote imi'akit ko'i wo aru watopyhu'at uhyt'i'in e Kamarieu pa'i koro emiit'in me. 40 — Pywo kahato tig urunãpin mehĩ Kamarieu i'atu'e itotiaria. Mi'i tã ti aru epiat urunãpin hap ewy ti aru pyno urutunug uhyt i'atu'e pa'i koro kapiat wa'atunug haria. Mi'i hawyi ta'atukaykay 12 ok takaria te'eruwewawi. Mi'i hawyi ta'atu'ahyk ahyk saity sa'ag wo Iesui potmu'eria. Ta'atu'apiheg kahato hawyi wãi'i'atu'e — Yt ewehenoi po'og i ra'yn o miit'in me Iesui etiat i'atu'e. Yt ewehenoi tei'o irania'in me Iesui etiat i'atu'e. Ma'ato po'og ewetunug mote po'og aru sa'ag urui'atu'apiheg eipe i'atu'e. Pyno waku eweiwat i ra'yn ei'yat ko'i kape i'atu'e 12 ok takaria pe. 41 Mi'i hawyi tuwat i ra'yn morekuaria yat koro pyi. Tuwat hawyi i'atuwẽpap'i kahato itote — Tupana i'atu'e urutuwehum kahato ra'yn eete i'atu'e. Koitywy urumosaty'i saty'i sa'ag kahato itote Esa'yru mohey haria uruto pote i'atu'e. Ma'ato ti waku uruho'opot Esa'yru Iesui set po'ypyi i'atu'e. 42 Mi'i hawyi ipotmu'eria ti'atumu'e at ka'ap yne i'atu'yat puaria. I'ewyte ta'atu'atumu'e Tupana mõtypot yat koro totiaria. Yt i'atuwẽpohep hin i ma'ato — Iesui ti Tupana tipo'oro Aiporekuat nuat i'atu'e ta'atuehay pirik wo.

Iesui potmu'eria mienoi hap ewy atiwan mesuwe uito Iruka.

6

1 Mi'i hawyi ipotmu'eria timoherep kahato miit'in me yne Iesui etiat. Mekewat e'at pe imohey pakup i haria te'eruwemotypy'i kahato itote. Imohey pakup i haria typy pusu kuap haria tukupte'en. Mi'iria yne Iuteuria ma'ato typy pusu kuap haria mi'iria tukupte'en. Wẽtup ywania Kereku pusu kuap haria ma'ato wẽtup ywania Epereu pusu kuap haria. Mi'i hawyi wẽtup e'at pe Kereku pusu kuap haria te'ero'e to'ope — Kat pote Epereu pusu kuap haria po'og imõ'ẽ ta'atuehiwuria pe aito wuaria kai i'atu'e. 2 Mi'i hawyi 12 ok takaria tikuap mio tã i'atu'e hap hawyi ta'atu'atukaykay ra'yn torania hawyi te'ero'e Iesui mohey haria typy'i rakaria pe — Ma'ato ti yt naku i urui'atoiat Tupana ehay hiwu ko'i piat mi'u mõ'ẽ hamo i'atu'e. Uruto ti yt urupotput'ok'e i typy motpap nug hamo i'atu'e. Yt urupotput'ok'e i

Tupana ehay moherep at ka'ap hamo i'ewyte hiwu poi hamo at ka'ap i'atu'e. Niatpo kahato typy motpap nug hamo at ka'ap i'atu'e. 3 Mi'i tupono waku ewei'airo 7 ihainia wakuat rakat hiwu sese ko'i piat mi'u mõ'ẽ hamo i'atu'e. Waku ewei'airo iwe'eg kahato rakaria i'atu'e. Waku eweikat Iesui mohey sese haria inug hamo i'atu'e. Waku Tupana Pã'ãu Wakuat miky'esat ewywuat nug kuap haria ewei'airo i'atu'e. Ewei'airo ro wakuaria miit'in mimõtypot ko'i i'atu'e. Mi'iria ewywuat yn ni waku watipo'oro urupotpap nug hamo mi'u mõ'ẽ hiwu ko'i piat hamo i'atu'e 12 ok takaria Iesui mohey haria pe. 4 Ma'ato uruto wyti Tupana ehay mõ'ẽ haria wo yn ni urutukupte'en aru at ka'ap uruto i'atu'e. I'ewyte Tupana wywo yn uruto uruehay teran at ka'ap i'atu'e. 5 Mi'i hawyi wu'uka haria te'ero'e — Pyno waku watunug ei'e hap ewy i'atu'e ta'atuwesat 12 ok takaria pe. Mi'i hawyi ta'atu'airo 7 ihainia. Sa'awy'i ta'atu'airo mekewat Iesui mohey kahato hat mehĩ Etewãu katupono Tupana Pã'ãu Wakuat eiam kahato topyhu'at mi'i miit. Ta'i Tupana miky'esat ewy yn tutunug. Mi'i hawyi ta'atu'airo wẽtup ok mekewat mehĩ Wiripi. Mi'i hawyi ta'atu'airo mehĩ Pokuru i'ewyte mehĩ Nikanu. Mi'i hawyi mehĩ Timãu i'ewyte mehĩ Pamena ta'atu'airo. Mi'i hawyi mekewat mehĩ Nikurau yt Iuteu ywania i mekewat tawa Antiokia piat ta'atu'airo. Mi'i hawyi torania meimuẽwat 7 ok ta'yn tukupte'en itote. 6 Mi'i hawyi ta'atumi'airoria 7 ok takaria ta'atuerut 12 ok takaria kape. Mi'i hawyi te'eruweponug na'yn hawyi — Tupana eti'atupoityro kahato mi'iria i'atu'e. Etum o meikorania pe esaika hap epotpap nug hamo i'atu'e 12 ok takaria.

7 Mi'i hawyi hãpyk kahato meimuẽwat 7 ok takaria timõ'ẽ mi'u hiwu sese ko'i pe. Mi'i pote Iesui potmu'eria sese 12 ok takaria ti'atumu'e at ka'ap miit'in yne Iesui miky'esat nug hap ete. Mi'i hawyi yne tawa Ierusarẽi miaria pe ta'atumõ'ẽ kahato Tupana ehay. Mi'i pote typy'i kahato ra'yn imohey pakup i haria itote tukupte'en. I'ewyte i'atu kahato Iesui miky-'esat yn nug haria tukupte'en itote. Mi'i turan pa'iria sem i'ewyte te'eropyhu'at Iesui mohey haria wo ra'yn itote.

8 Mi'i hawyi mekewat mehĩ Etewãu timoherep kahato ra'yn miit'in me Tupana esaika hap — Ta'i Tupana miky'e kahato ti mi'i i'atu'e. Ta'i Tupana ti tuwehum kahato Etewãu ete i'atu'e to'ope itote. Tupana ti hum kahato tewaku hap hawyi toimoherep kahato topo wo Tupana yn inug kuap hap ko'i. Yt miit minug kuap i ko'i tutunug Tupana esaika hamo. 9 Ma'ato meiũran irania'in Iuteu ywania pa'i ko'i Tupana yat kaipywiat õ'ẽ haria i'atupy-'ahak kahato Etewãu ete Ta'i ta'atu'akit reran ne'i ta'atuehay wo ma'ato yt ta'atu'akit kuap i katupono mi'i Tupana Pã'ãu kaipyi ra'yn ihay. Mi'i pote Etewãu ehay ete i'atupy'ahak sese ra'yn wo'omu'e haria yi Sireniu pywiaria tawa Aresãtere pywiaria yi Sirisia pywiaria yi Asia pywiaria i'atupy'ahak kahato Etewãu ete. — Ta'i uruto urutuwepo'oro i'atu'e. Yt uwe i urupo'oro kuap haria i'atu'e. Ta'i miit'in mipo'i po'i saity porop haria ko'i uruto i'atu'e Etewãu me. 10 Mi'i hawyi ta'atunug Tupana mõtypot yat tawa Ierusarẽi me. Mi'i hawyi ta'a-tuset'ok ta'atu'yat Miit'in porenõtem wanĩkaptia po pywiat hap yat i'atu'e. Mi'iria Etewãu ti'atuwesat hãpyk kahato katupono Tupana Pã'ãu kaipyi ra'yn ihay. Iwe'eg kahato po'og po'og i'atuwe'eg hap kai. Mi'i pote yt ta'atuwesat kuap i. Yt kat i'atu'e kuap i Etewãu me. 11 Yt ta'atuwesat kuap i pote te'ero'e to'ope — Waku watipo'oro heso rakaria morekuaria kape heso hap Etewãu etiat enoi hamo. Waku mio tã i'atu'e heso rakaria — Etewãu ni ihay sa'ag kahato Tupana ete e hamo i'atu'e. Tupana etiat wekyry'i hat ne'i i'ewyte aha'ase'i Musei ete ihay sa'ag kahato e hamo i'atu'e ipy'ahak takaria. 12 Mi'i hawyi tuwat ra'yn Etewãu etiat ta'atueso hamo. Mi'i hawyi nagnia tikuap ta'yn hawyi yt i'atuwese hin i ra'yn Etewãu ete. Mi'i pote nagnia i'ewyte miwan enoi haria tuwat ra'yn surara'in wywo. Mi'i hawyi haty wo ta'atupytyk Etewãu. Mi'i hawyi yi upi ta'atuekyi morekuaria yat kape ihay kuap hamo pywo apo sio yt hap kuap hamo. 13 Mi'i hawyi henoi hanuaria i'atupoĩ'ãm ta'atueso hap te'ero'e hamo — Meiũwat Etewãu ti aimoweuka'i Tupana yat ete ai'ywania nãpin hap ete i'atu'e. 14 Meiũwat Tupana yat wato ti Iesui tipuruk irane e wyti i'atu'e. Sa'awy'iwuat aheko yne ainãpin Musei piat hap ti Iesui tawa Nasare piat timoma irane e ti Etewãu i'atu'e. 15 Mi'i hawyi itotiaria te'eraha'at Etewãu kape hawyi — Are pãi i'atu'e iwat howa ti hẽtyhot ra'yn atipy piat owa hẽtyhot hap ewy ra'yn i'atu'e to'ope typy'i rakaria.

Mi'i tã hap ewy ta'atunug Etewãu ete wakuat pytkai. Mi'i tã etiat atiwan mesuwe uito Iruka.

7

1 Mi'i hawyi pa'i koro apo'e Etewãu me — Pyno apo mio tã i'atu'e hap pywo sio yt e. 2 Mi'i hawyi toiwesat — Eiwanẽtup to meikowo mehĩ'in e uha'ase'i'in ui'ywania e waku sakpo e ti Ahetupana. Nimo ra'yn ti tuwemoherep aha'ase'i Aparãu me yi Mesuputamia pe. 3 Mi'i hawyi wẽtup e'at Tupana to'e — Aparãu e erẽtem no ewat e'yi pyi e'ywot'in yatypepyi e. Atimoherep teran wyti epe wẽtup yi e Aparãu me e. 4 Mi'i hawyi totoiat ra'yn tetawa Kauteu hawyi toto pya tetawa pyi mekewat tawa Arã kape toto wẽtup yi kape toto. Mi'i hawyi

toĩne'en tawa Arã me. To'ywot iku'uro hawyi Aparãu toto i ra'yn aikope aikope Tupana timoherep mu'ap hap upi toto. Mi'i hawyi put'ok'e mesuwe aikope mio watoĩne'en hap kape toto e Etewãu. Mesuwat ahe'yi tote hewyry mot'i hawyi Tupana to'e tope — Aparãu e mesuwat yi yne wyti aru atum epe uiwy e. Pywo ti mesuwat yi wato hap ok tã atum yne epe i'ewyte ewat emiariru emiariru'in wuat'i e'at piaria pe atum mesuwat e'yi e. 5 Mio tã e ti sa'awy'i Tupana aha'ase'i Aparãu me yt wẽtup i imẽpyt sese te turan. — Atimotypy'i kahato ti aru esa'yru'in e. Ta'i mesuwat yi yne atum mesup epe e yt kat i hin te Aparãu e'yi meiũpiat te turan e. Yt ipyãtap ok tã i te he'yi turan e Etewãu. 6 Mi'i hawyi Tupana to'e Aparãu kape — Emiariru'in wyti aru 400 e'at i'aman mot turan na'yn ikohyewyry kahato wanĩkaptia e'yi tote e. Itote ti aru esaipe piaria ho'opot kahato. Motpap wyti aru ta'atunug yt kat sa'up i e. Ta'i ta'atuho'opot kahato wanĩkaptia py'asetpe e Tupana aha'ase'i Aparãu me e. 7 Ma'ato emiariru ko'i atomoehaky'e'i haria ti aru ati'atu'apiheg kahato e. Aikope aikope emiariru ko'i tukupte'en wanĩkaptia po pe turan areĩne'en i'atukawiano kahato hamo e. Yne yne esaipepiaria ewanĩkaptia ati'atu'apiheg kahato aru e Tupana. Mi'i hawyi ati'atuporenõ'ẽ ti aru wanĩkaptia po pyi. 400 e'at i'aman mot hap ete ati'atukaykay aru mi'iria meikowo mesuwat e'yi kape i ra'yn e. Mi'i hawyi ti aru tõ'ẽ tõ'ẽ kahato esaipepiaria yne meikowo uimõtypot hamo e Tupana sa'awy'i aha'ase'i Aparãu me e Etewãu. 8 Mi'i pote atiky'esat yt kat i emusin sokpe e. Atiky'esat yne esaipepiaria esa'yru'in emiariru'in to'o'ewy wẽtup ywania yn e. Mi'i pote eremusin sokpe tek'e. I'ewyte etitek esa'yru Isaki emusin sokpe e. Mi'i tã eipiit eweimoherep pote uwe'in esaipepiaria hap tuwekuap yt kat i eimusin sokpe hap ete e. Mi'i hawyi ti aru uwe e'ywania sese kuap hap topyhu'at e Tupana Aparãu me sa'awy'i sese e Etewãu. Mi'i hawyi Aparãu ha'yru ra'yn Isaki tuwemoherep e. Mi'i hawyi 8 e'at toĩne'en tuwemoherep hawyi Aparãu tosa'yru ahit pe toihep kyse hit wo aikotã Tupana mienoi ewy e. Mi'i hawyi Isaki sa'yru ra'yn Iako ai'ywania ywot pot tuwemoherep 12 ok ha'yru rakat ra'yn topyhu'at e Etewãu. Iako sa'yru'in 12 ok takaria saipepiaria kaipyi ti mesup watoĩne'en 12 ok ywania aito hap watikuap ta'yn e. Mi'i hawyi wẽtup Iako sa'yru ti Iuse e. 9 Sa'awy'i Iuse ete iyke'et'in te'eruwemoeha'ywywi kahato mi'i pote ta'atuweneru ra'yn tama Esitu piaria pe. Itote itotiaria toi'atueropat yt kat sa'up i ta'atuium pytkai. Mi'i hawyi itote Iuse tuweran toĩne'en ma'ato Tupana yt i'atoiat hin i Esitu pe e. 10 Tupana tikawiano kahato Iuse ho'opot hawiat heĩne'en hap ete e. Itote toimowe'eg kahato po'og Esitu ywania kai. Mi'i pote yi Esitu piat morekuat Warãu tiky'e kahato Iuse. Toiky'esat kahato to'yat piaria torania akag wo hap hawyi yi Esitu piat tu'isa koro wo ra'yn totopag Iuse temiit'in po'og torania kai e. Tuwehum kahato morekuat Warãu Iuse ete e. 11 Mekewat e'at pe yt kat i hin i itote i'aman yi Esitu pe i'ewyte yi Kanã'ã pe yt kat i hin i mi'i pote y'y yt kat i. Yt naku i kahato itote katupono topap ta'yn yne mikoi i'ewyte i'atuhũria mi'u. Mi'i hawyi ai'ywania aha'ase'i'in ete yt naku i topyhu'at. Meiũran u'i yne ikahuro ra'yn aha'ase'i Iako sa'yru'in yat rote. 12 Mi'i hawyi aha'ase'i Iako tikuap ta'yn u'i kahato yi Esitu pe e hap toikuap hawyi toi'atupo'oro ra'yn tosa'yru'in Iuse eyke'et'in u'i kyi'at hamo e. 13 Mi'i hawyi i'atumierut u'i yt kat i hawyi toi'atupo'oro i ra'yn po'og u'i kyi'at hamo. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e yi Esitu pe hawyi tuwehyt'ok morekuat wato emiit akag Iuse yat pe. Mi'i hawyi Iuse tuwemoherep ta'yn toyke'et'in kape — Uito ti eheywyt sese Iuse to'e hamo e. Mi'i hawyi Iuse tomoherep toeyke'et'in yi Esitu piat morekuat koro Warãu kape ikuap hamo e. 14 Waku yne hawyi toikaykay to'ywot Iako tuwewawi tama Esitu kape. Mi'i hawyi tuwat ra'yn itotiaria Iako wywo 75 miit tuwat ra'yn aha'ase'i'in nimuaria mẽpyt'in e Etewãu to'auka teran haria pe. 15 Pyno uhyt'i'in ipot'apyk ta'yn aha'ase'i sa'awy'iwuat Iako tama Kanã'ã pyi tama Esitu kape e. Ta'i watikuap aikotã Iako toĩne'en mot'i yi Esitu tote hawyi itote iku'uro ra'yn hap watikuap e. I'ewyte aha'ase'i'in nimuat Iako sa'yru'in 12 ok takaria wyti yne topap yi Esitu tote e. 16 Ma'ato mi'iria yt ta'atusyp hin i Esitu pe ma'ato ta'atusyp ta'yn yi Kanã'ã pe aikope sa'awy'i Aparãu syp hawe mekewat tawa Sikẽi e hap tote. Ta'atusyp yne ahe'yianmiaria aikope sa'awy'i Aparãu tikyi'at nu ka'a uhyt Emu sa'yru'in kai sa'up mo yi Kanã'ã pe e. 17 Mi'i hawyi aha'ase'i'in emiariru ko'i te'eruwetypy'i kahato aito wuaria nimuaria yi Esitu tote. Mi'i hawyi ti te'era'aipok teran i ra'yn yi Kanã'ã kape aikotã sa'awy'i Tupana to'e Aparãu me hap ewy ra'yn e. 18 Meiũran wẽtup ok morekuat i ra'yn topyhu'at yi Esitu pe morekuat pakup. Mi'i ti yt ikuap i ra'yn aha'ase'i Iuse etiat e. 19 Ta'i tuweuka'i kahato ra'yn sa'awy'iwuat aito wuaria ete — Yt naku i kahato typy'i eimẽpyt'in meiũpe e ai'ywania pe e. Mi'i pote o eweipugha ra'yn eha'yru'in i'atu'ywã'ĩ turan i'atuku'uro hamo e morekuat pakup aha'ase'i Musei ywã'ĩ hap e'at pe e. 20 Mi'i hawyi Musei ywã'ĩ hap e'at topyhu'at ma'ato te'era'akasa ikahu kahato ra'yn hap kape hawyi i'ywot ity tomotag na'yn iheg me mye'ym ewaty ta'atu'yat pe e. 21 Wẽtup e'at pe ta'atupag Musei hire urutu wato pe y'y hit owa tote. Ta'atumõto i'anam me aikope yt uwe i ipuẽti kuap hap tote ta'atupag e. Ma'ato morekuat koro saki'yt tipuẽti Musei tuwei turan tuwak tuerut e. Mi'i hawyi totat ra'yn Musei hawyi — Uimẽpyt ra'yn e. Mi'i hawyi morekuat koro saki'yt

tomotag na'yn Musei tomẽpyt no ra'yn e. 22 Meiũran morekuat timowe'eg kahato Musei. Toimu'e kahato tosaipepiano. Toi'atumu'e kahato aikotã Esitu ywania morekuaria mikuap ko'i yne toi'atumu'e e. Mi'i hawyi Musei itag hawyi — Ta'i tohepap kahato morekuat ewy i'atu'e Esitu ywania Musei pe e. 23 Toikuap yne hãpyk hap hawyi 40 i'aman mot pe tokosap hawyi Musei to'e tuwepe — Are pãi uhewyry teran na'yn ui'ywania kape uiwa'akasa hamo. Isareu ywania kape ara'akasa teran e Musei e. 24 Mi'i hawyi ta'akasa tewyry hap upi Esitu ywania esurara kape wẽtup ok to'ywania ahyk hat kape ta'akasa. Mi'i hawyi Musei ipy'ahak ta'yn hawyi Esitu ywania esurara toi'auka ra'yn towy'ok po'ypyi e. 25 — Ta'i ui'ywania tikuap hawyi ti aru uiky'e ra'yn e tuwepe. Ta'i Tupana mipo'oro ti en wanĩkaptia po piat hat wyti en i'atu'e wyti aru ui'ywania'in e tuwanẽtup hawe tuwepe Musei. Ma'ato yt pywo pe hin i katupono mi'i hawyi wẽtup e'at i ra'yn toto hawyi toipuẽti to'ywania typy ok wu'uka haria e. 26 Mi'i hawyi tokosap i'atumoperup i hamo — Uheywyt'in e wãi eiwu'uka tei'o e katupono wẽtup ok yn aha'ase'i kaipywiat aito wẽtup ywania yn eipe pote yt naku i eiwu'uka eiwo'ope e. 27 Mi'i hawyi mekewat wu'uka hap nug hat to'e Musei pe — Motoro meiũpepyi e katupono yt uruporekuat hin i en e. Uwe pyno epo'oro meikowo urunãpin hamo e Musei pe. 28 Ui'auka teran en e aikotã ga'atpo eti'auka morekuat esurara hap ewy apo'e Musei pe. 29 Mio tã e pote Musei token'ẽ ra'yn morekuat pupi hawyi topopy ra'yn pya yi Esitu pyi e Etewãu. Mi'i hawyi mekewat yahig wato tote Musei hewyry ra'yn 40 anu tohũria apykok hap upi hewyry. 30 Mi'i tote toipuẽti tehary'i e. Mi'i tote typy ok ha'yru ra'yn tuwemoherep e. Wẽtup e'at pe Musei toto ra'yn yity'ok Sinai kape hawyi itote ta'akasa hu yp wuk hap. 31 Mi'i hawyi aria py'asetpe atipy piat miit ewywuat tuwemoherep e. Mi'i hawyi tokosap ikuap hamo. 32 Mi'i hawyi toikuap Tupana ehay itote — Uito ti ewat e'ase'i'in eTupana e. Uito ti e'ase'i Aparãu Isaki Iako eTupana e Musei pe. Mi'i pote Musei iwuwu kahato hawyi yt ta'akasa po'og neran i howawi — Araha'at Tupana sese kape pote meremo uiku'uro e tuwepe. 33 Mi'i hawyi Tupana to'e Musei pe — Etihep to epy sokpe uimõtypot hamo katupono meiũpe uimõtypot hap e'yi tote ewyry e. 34 Ariot atipy kaipyi ai'ywania ehakyera'at wanĩkaptia po pywiat hamo e. Yt naku i kahato ta'atuho'opot yi Esitu pe e. Ara'akasa ra'yn yne yi Esitu piaria kape e. I'atuehaky'e'i kahato yi Esitu pe hap kape ara'akasa e. I'atumikyry'i kahato itote i'atuete uhehamo e. Ta'i i'atuwo'okak'i hap atikuap hawyi ti ariot atipy kaipyi i'atuehakyera'at hamo e Musei pe. Woropo'oro mesup yi Esitu kape uhemiit'in porera'at wanĩkaptia po pywiat hamo e Ahetupana Musei pe e Etewãu. 35 Pyno tomi'airo Musei Tupana tipo'oro temiit'in ehakyera'at hamo e. Ta'i toipo'oro Musei yi Esitu kape tehay atipy kaipywiat enoi hamo e. Yt ta'atuky'esat hin i Musei ta'atuporekuat nuat pytkai Tupana tipo'oro mi'i miit ai'ywania sa'awy'iwuaria ehakyera'at hamo e. Tupana ihay mekewat aria'yp wuk hap kaipyiat turan toipo'oro Musei temiit'in powyro hamo. Put'ok'e itote yi Esitu pe hawyi temiit'in sese te'ero'e — Uwe kahu epo'oro uruporekuat no urunãpin hamo i'atu'e Musei pe. Meimuẽwuaria e haria kape Tupana tipo'oro Musei e Etewãu. 36 Ta'i iwato kahato Tupana esaika hap Musei timoherep yi Esitu pe e. Mi'i hawyi toi'atuporenõtem na'yn ai'ywania sa'awy'iwuaria wanĩkaptia po pyi e. Mi'i hawyi Musei timoherep Tupana esaika hap hyemui'a koro y'y hup e hap tote e. Ta'i tutunug mu'ap y'y py'asetpuo ihyemui'a koro sakpo e. Mi'i hawyi tuwat ihyemui'a sakpo yi gag upi wanĩkaptia po pyi e. Mi'i hawyi yahig wato tote 40 anu toimõtypot Tupana iwat hesaika hamo e. Itote tutunug yt miit'in minug kuap i ko'i wuat'i ehamo e. 37 Ta'i ai'ywania mi'atoiat Musei sa'awy'i topyhu'at Tupana mi'airo mi'i miit pytkai e Etewãu to'auka teran haria pe. Ta'i nimuat Musei henoi yiannote Isareu ywania pe — Ui'ywania e meiũran wyti aru Tupana tomowato kahato tomipo'oro ui'ewywuat eiporekuat koro wo e. Mi'i Miit uhaipepiat sese tuwemoherep aru wẽtup ahemiariru e sa'awy'i Musei e. 38 Sa'awy'i toi'atunãpin kahato ai'ywania Isareu ywania mekewat yity'ok Sinai e hap tote aikotã atipy kaipywiat henoi tope hap ewy tohenoi ahepe sa'awy'i sehay wuat'i e'at piat tohenoi ai'ywania pe e. 39 Ma'ato aha'ase'i'in yt i'atupap teran hin i Tupana mimoherep sehay wuat'i e'at pianuat upi e. Ta'atupun ne'i hawyi te'eruwemorem neran yi Esitu kape i ra'yn e. 40 Mi'i hawyi te'ero'e Musei ywyt Arãu me — Etunug no Ahetupana epo wo mehĩ aipu'ap moherep hanuat i'atu'e. Katupono aipu'ap moherep hat eyke'et Musei ti toto ra'yn yity'ok kape i'atu'e. Mi'i hawyi mio yt uruikuap i ra'yn aikope toĩne'en Musei hap sio iku'uro sio yt i'atu'e Arãu me e. 41 Mi'i hawyi aha'ase'i'in tunug wewato ahup hit iã'ãkap ta'atuetupana wo e. Mi'i ete te'eruwehum kahato i'ewyte ai'ywot'in tomõtypot ta'atupo wuat ta'atuminug wewato ahup hit e. Mi'i hawyi ti ta'atu'auka ra'yn ta'atuhũ imõtypot hamo e. Mi'i hawyi ta'atuium hã'ãkap we — Waku kahato en tupana ta'atu'e hap wewato pe ai'ywot'in nimuaria e. Ikahu kahato ahetupana i'atu'e to'ope e. 42 Mi'i hawyi Tupana to'e — Pyno waku eweipyhu'at ehetupana wẽtup kawiat wywo e Tupana. Mi'i hawyi ta'atumõtypot tupana wo at waty waikiru ko'i e. — Uruetupana kahato en at waty waikiru i'atu'e sa'ag aha'ase'i'in e. 43 Yt naku i ta'atumõtypot tupana wo Tupana minug

ko'i aikotã Tupana to'e miwan me hap ewy — Yt uimõtypot hin i eipe — Uruimõtypot En ewei'e uhepiat pytkai e Tupana. — Uruhũria urui'auka emõtypot haype ewei'e uhepe wen ma'ato atikuap kahato eheso hap e. Yt uimohey haria hin i eipe e. Atikuap eiwanẽtup hap eipy'a piat at ka'ap ehewyry uimipo'oro Musei upiat turan mekewat yahig wato tote turan. Yt uhowawi hin i eipy'a ko'i ma'ato mekewat ehetupana Moroki kape yn eipy'a e. — Waikiru Irenwã waku kahato ahetupana wo ewei'e eiwo'ope itote e. Tupanaria iã'ãkap ko'i wyti ewetunug kahato itote ehetupana ewywuat ko'i e. Mi'iria yn eweimõtypot at ka'ap itote. — Uruimõtypot kahato Aparãu eTupana ewei'e kahato yt pywo pe pytkai i e Tupana sese. Pyno woroho'opo'oro eipe pya kahato ehe'yi wakuat kai wẽtup ywania kape wẽtup tama kape. Ehewanĩkaptia esurara'in po pe eweikupte'en aru pya kahato ehe'yi uimiium wakuat kaipyi hawyi e. Ehewanĩkaptia yt nakuaria i po pe wyti aru eweikupte'en e. Mekewat yi Papirunia e hap kape woroho'opo'oro aru e. Mi'i tote ehewanĩkaptia yt nakuaria i eropat hamo woroho'opo'oro aru e Tupana sa'awy'i miwan me ai'ywania pe Amosi 5.25-27 pe e. 44 Pyno yahig koro puo nimuaria ai'ywania ikohyewyry kahato e. Mi'iria pe Musei to'e — Waku watunug no Tupana yat koro meiũpe aikotã Tupana mimoherep kat kupitu kat kupitu hap ewy e. — Waku ipe kawiat i'ewyte sokpe kawiat ewetunug uimõtypot yat e Tupana uhepe e Musei e. Sa'awy'i Tupana ihay kahato ai'ywania pe tomõtypot yat sokpe kawiat puo. 45 Mi'i hawyi karãpe tuwehyt'ok yi Kanã'ã pe turan mekewat e'at pe Tupana mõtypot yat ipe kawiat ta'atuereto yi Kanã'ã kape e. Ma'ato aha'ase'i Musei yt teke i yi Kanã'ã pe katupono iku'uro Iũtãu hy sakpo yity'ok tote e. Mi'i hawyi Tupana ti'asyp itote e. Mi'i hawyi Musei saipepiat Iusue upi ra'yn tuwehyt'ok kahato tawa Kanã'ã pe nimuaria ahe'yianmiaria e. Mi'i hawyi yi Kanã'ã pe ta'atupuẽti wẽtup ywania ko'i ra'yn ahewanĩkaptia sese yt nakuaria i ma'ato mi'iria Tupana ti'atusopo yne ra'yn hawyi tutum yi Kanã'ã ai'ywania pe e. Mi'i hawyi toĩne'en na'yn Tupana mõtypot yat ipe kawiat yi Kanã'ã tote e. Mi'i hawyi ai'ywania te'eruwemotypy'i kahato itote e. Mi'i hawyi mehĩ Tawi topyhu'at morekuat koro wo itote e. 46 Morekuat Tawi ete Tupana tuwehum kahato ra'yn e. Mi'i hawyi wẽtup e'at pe morekuat Tawi to'e — Uha'ase'i Iako eTupana e atunug neran meiũpe ahe'yi Kanã'ã tote emõtypot yat sese e. 47 Mi'i hawyi — Waku esa'yru inug e. Mi'i hawyi morekuat Tawi iku'uro hawyi ha'yru morekuat Sarumãu tunug na'yn Tupana yat koro itote e. 48 Ma'ato watikuap ta'yn aikotã Ahetupana yt toĩne'en kuap i aipo wuat aiminug to'yat pe e Etewãu. 49 Kat pote nimo Tupana to'e — Atiky'esat pote waku yne waikiru ko'i tote ara'apyk hawyi mytyp yne tote waku uipy heiam topyhu'at e. Uiwato kahato. Yt areĩne'en neran i miit'in minug ui'yat ko'i pe e. Ui'yat wato hap ok tã yt uwe i inug kuap are katupono areĩne'en atipy pe i'ewyte areĩne'en yi tote e. 50 Uiwat uiminug yne yne waikiru sem hawyi at yi waty i'ewyte yne ipuat ko'i ati'atunug yne. Pyno aikotã aru pyno eipe ewetunug uheiam yi tote e Tupana miwan me Isaia 66.1-2 pe e Etewãu to'auka teran haria pe.

51 Ui'ywania e sa'awy'itepyi aha'ase'i'in tu'uka kahato Tupana miky'esat nug hap ete e. Koitywy mi'iria ewywuaria eweikupte'en eiperia e. Ta'i aha'ase'i'in ewywuaria kahato eweikupte'en e. Ta'i eipy'a heg kahato aikotã ai'ywania sa'awy'iwuaria ewy sese eweikupte'en e. Tupana Pã'ãu miky'esat ko'i yt ewetunug hin i eiperia e. Ipy'ahak sese rakaria wo eweikupte'en Tupana piat eiky'e hap ete e. Ta'i eweho'o'okenhyp kahato wyti ehewaure ka'a ko'i Tupana ehay kape e. Aikotã ai'ywania nimuaria ewy kahato ti ewetunug yt naku i sa'ag kahato Tupana mipo'oro ko'i ete e. Ta'i Tupana mipo'ororia yne auka haria ti eipe ei'ywot'in pot ko'i ewy e. 52 Ta'i Tupana ehay moherep haria sa'awy'iwuaria yne henoi henoi kahato Hemiit Wakuat ut hamuat hap ma'ato mi'iria ete wyti aha'ase'i'in ti'atumikyry'i kahato hawyi ta'atu'atu'uka sa'ag ne'i e. Ta'i aha'ase'i'in ewywuaria eweikupte'en katupono ga'atpo Tupana tipo'oro Temiit Wakuat Aiporekuat nuat sese aikotã to'e hap ewy wen ma'ato Mi'i Miit Wakuat eweima'at sa'ag ne'i hawyi ti ewei'auka sa'ag ne'i aria'yp posak tote e Etewãu to'auka teran haria pe. 53 Ta'i i'ewyte Tupana mipo'ororia atipy kaipywiaria henoi hãpyk kahato Musei pe Tupana ehay Mi'i Miit etiat einãpin hamuat wen ma'ato yt eweimohey hin i i'atumimoherep ko'i e. Atipy kaipywiaria ehay pun haria eipe e Etewãu to'auka teran haria pe. 54 Mi'i hawyi mio tã e pote i'atupy'ahak kahato ra'yn Etewãu ete kyry'et kyry'et'i'atu'e. 55 Ma'ato Tupana Pã'ãu Wakuat no toĩne'en kahato Etewãu ete. Mi'i hawyi teha'at atipy kape Etewãu. Mi'i tote Tupana mimõtypot hap ẽtyhot hap itote ta'akasa. Mi'i turan — Aheyke'et Iesui itote e. 56 Eweha'at ro Tupana po sese kawiat ipoĩ'ãm na'yn e. Are pãi ikahu kahato ikahu kahato e. Waku kahato itote. Eweheha'at ro e Etewãu i'atuepe. 57 Mi'i hawyi — Wãi'i'atu'e yt naku i e hat i'atu'e. Epo'inik to katupono yt uruikuap teran i po'og ehay i'atu'e ta'atuehay pirik wo. Mi'i haype meremo te'eruwewaure ka'a hik ta'atupo wo. Mi'i hawyi torania itotiaria tuwat tuwat Etewãu ehay monik hamo. 58 Mi'i pote ta'atuporenõtem Etewãu tawa Ierusarẽi myi. Mi'i hawyi i'auka haria te'erekamisa hep ium ta'atu'akag kurum iwasu Sauru po pe.

Mi'i hawyi Sauru to'e tesurara'in me — Ewei'auka ro Etewãu nu wo e haty wo. 59 Mi'i hawyi mak mak'e i'atu'e nu wo Etewãu auka hamo. Mi'i turan Etewãu ihay haty wo — Uika'iwat Iesui epo pe ra'yn atum uipã'ãu e. 60 Mio tã to'e hawyi tuwepỹ'ãtutuk hawyi — Uika'iwat eti'atuky'e yn na'yn o yne ui'auka haria e. Waure wo ereĩne'en ui'auka hap kai e haty wo hawyi ipyhu tek'e hawyi iku'uro ra'yn toket sese.

Mi'i tã hap ewy ta'atu'auka aiwy Etewãu hawyi atiwan mesuwe uimiwan me. Uito ti mekewat mohag nug hat Iruka.

8

1 Mekewat e'at turan kurum iwasu Sauru timoma teran yne Iesui mohey haria tawa Ierusarẽi totiaria. Toi'atusaty'i saty'i kahato Aika'iwat emiit'in yne. Mi'i hawyi i'atuehaky'e'i kahato itote imohey haria. Mi'i pote te'eropopy kahato pya tawa Ierusarẽi kaipyi Sauru piat ta'atu'atu'uka hap pupi. Mi'i hawyi te'eruwesytpok kahato aikope aikope waku hap kape kat etawa hit kape kat etawa wato kape tuwat tuwat. Irania'in tuwat yi Samaria kape ma'ato irania'in tuwat yi Iuteu kape. Ma'ato Iesui saipepiaria 12 ok takaria yt te'eropopy hin i tawa Ierusarẽi kaipyi. 2 Mi'i hawyi Iesui mohey haria koro ko'i tuwat ta'atuwy Etewãu piit syp hamo. Ta'atu'asyp turan paa'i'atu'e kahato iky'e haype. Ta'atusyp hawyi te'eruwak kahato itote iky'e kahato haria pote.

3 Mi'i hap e'at pe i'atu'akag Sauru timoma kahato Iesui mohey haria tawa Ierusarẽi miaria. Mi'i pote yne i'atu'yat puo teke teke toi'atumoma teran haype. Ihainia'in i'ewyte haryporia'in toi'atuherep'i herep'i yi upi hawyi toi'atupyhyp wo'opyhik hawe. Mi'i tet pupi irania'in Iesui mohey haria te'eruwesytpok kahato tawa Ierusarẽi kaipyi te'eruwenõ'ẽ.

4 Mi'i hawyi ma'ato kat etawa pe kat etama pe aikope aikope te'eropyhu'at hap tote ta'atu'atusytpok kahato sehay wakuat yne Iesui etiat. 5 Mi'i hawyi mekewat 7 ok takat Wiripi toto yi Samaria kape. Mi'i hawyi itote topotmu'e tehay wo — Iesui ti Tupana Mi'airo Aiporekuat nuat e. 6 Mi'i hawyi Wiripi po puo Tupana timoherep kahato itotiaria pe tesaika hap. Iwato kahato toimoherep wakuap ko'i yt miit minug kuap i hap ewy tutunug Wiripi po wo. Mi'i pote yi Samaria piaria te'eraha'at kahato i'ewyte te'eruwanẽtup kahato hawyi — Uhyt mimi koitywy uruimohey ra'yn Iesui ti rat Tupana Sa'yru i'atu'e. Pywo ti rat emienoi Wiripi i'atu'e. 7 Mi'i pote Iesui ti'atusopo kahato ahiagnia yi Samaria ywania piit pyi Wiripi po wo. Toi'atusopo turan kak'i'atu'e kak'i'atu'e ahiagnia. Ikag mot'i rakaria toi'atumoehãite kahato. Yt hewyry kuap i rakaria toi'atumoewyry i ra'yn. Ipiit heg nakaria toi'atupiit moperup'i i ra'yn. 8 Mi'i pote yi Samaria totiaria — Waku sakpo waku sakpo En Tupana i'atu'e ta'atuehay wepit kahato popuo.

9 Waku kahato yi Samaria tote wen ma'ato toĩne'en itote wẽtup ok paini Simãu e hap het rakat. Mi'i ti tomikuap ewy inug topo wo yt pywo piat i. Toimoherep kat ko'i kat ko'i miit'in atumoperup'i hap katupono toiky'esat topo pe yne miit'in haype itotiaria tomohey hap toiky'esat. Mi'i pote to'e — Pywo ti rat Tupana mipo'oro ahepaini wuat e Simãu miit'in ma'at hamo. 10 — Uito ti po'og po'og torania kai e Simãu itotiaria pe. Mio tã to'e pote i'atupap kahato paini koro upi — Pywo ti rat paini Simãu ni Tupana misepap nug kuap hat sese i'atu'e tu'isaria itotiaria. 11 Meremo topo wuat tominug ko'i wo paini ti'atumoperup'i yne tawa piaria yi Samaria piaria. Ma'ato topo wo meremo hap wywo toi'atuma'at kahato miit'in tominug yt pywo piat i hamo. 12 Mekewat e'at pe put'ok'e Wiripi itote yi Samaria tote Iesui moherep i'atuepiat hamo are. Mi'i hawyi tohenoi henoi aikotã miit'in tunug Ta'atuporekuat no Tupana hap ko'i tohenoi — Ta'i Tupana tipo'oro ra'yn wyti Aporekuat sese uiwyria'in e. Iesui ti Tupana Mi'airo Ahehakyera'at hanuat e. Pyno — Woromohey En Iesui ewei'e ro hawyi atiky'esat En Iesui Uipotypot no ewei'e ro mesup uhyt'i'in mana'in e Wiripi yi Samaria totiaria pe. Mio tã e hawyi te'eruwehik ta'yn Wiripi mienoi Iesui etiat ete. Mi'i hawyi ta'atumohey ra'yn Wiripi mienoi Iesui etiat. Waku mi'i hawyi toi'atuset'ok ta'yn mi'iria itotiaria haryporia'in ihainia'in y'y wo Iesui set upi. — Woroho'oset'ok Iesui mohey haria y'y wo e Wiripi i'atuepe.

13 Mi'i hawyi mekewat paini Simãu timohey ran hawyi tuweset'ok ta'yn mi'i y'y wo. Mi'i hawyi toto ra'yn Wiripi upi katupono toiky'esat Wiripi esaika hap ewy — Atiky'esat Wiripi esaika hap ewy e. Wiripi ewywuat areĩne'en hawyi mono paini koro wo areĩne'en aru Wiripi ewy e Simãu tuwepe. Mi'i hawyi ipap kahato Wiripi upi. Ta'akasa teran iminug ko'i yt miit'in minug ewywuat i hap ko'i kape. — Aikotã som tutunug e tuwanẽtup hawe paini.

14 Mi'i hawyi meiũran Iesui potmu'eria 12 ok takaria tikuap ta'yn aikotã yi Samaria piaria Tupana ehay upi ra'yn te'eropyhu'at hap. Mi'i hawyi ta'atupo'oro ra'yn uhyt Peteru uhyt Iuwãu ikuap hamo. 15 Peteru Iuwãu put'okta'atu'e hawyi ta'atuhẽtup Tupana kape Topã'ãu Wakuat ium Samaria ywania piat hamuat ta'atuhẽtup. 16 Katupono sa'awy'i Wiripi ti'atuset'ok y'y wo Iesui mohey haria itotiaria wen ma'ato Topã'ãu Wakuat Tupana yt tum i te

mekewat ywania pe. 17 Mi'i pote Peteru Iuwãu te'eruweponug Iesui mohey haria pakup i ko'i ete hawyi — Tupana i'atu'e etum no Epã'ãu Wakuat Esa'yru mohey pakup i haria pe i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atusat ra'yn hawyi i'atukai kahato ra'yn Tupana Pã'ãu Wakuat. 18 Mi'i hawyi paini Simãu tikuap ta'yn hawyi — Are pãi atiky'esat kahato Peteru Iuwãu esaika hap e. Pyno aru atikyi'at hawyi atum aru Ipã'ãu uhemiit'in me e tuwepe tuwanẽtup hawe. Mi'i hawyi to'e — Mehĩ Peteru e atiky'esat etum uhepe esaika hap Mã'ãu ium kuap uhepiat hamuat e. Etum na'yn uhepe hawyi ti aru sa'up atum iwato kahato epe e. 19 Waku kahato areĩne'en e'ewy mehĩ katupono mi'i hawyi atum kuap Ipã'ãu uhepiat iky'esat haria pe e'ewy e paini. I'ewyte atiky'esat ewat esaika hap Tupana ewywuat. Mi'i pote atum neran e'ewy Mã'ãu uimiky'esat ewywuat nug haria pe. Pyno etum no uhepe esaika hap hawyi uito wy atum kahato ha'up epe e Peteru pe. 20 Ma'ato Peteru tiwesat — Uhyt e uiwanẽtup hawe ti aria koro wuat'i e'at piat hap kapiat en e. Esa'up uato hap yt kan hamo i Tupana miium kyi'at hamo e. Waku Tupana tipo'oro esa'up uato aria koro kape ewywo e. Yt naku i rat erewanẽtup paini e katupono yne Tupana miium ko'i yt kat sa'up i yt uwe i ikyi'at kuap e. Yt naku i — Atikyi'at teran Tupana miium e. 21 Ewanẽtup hap ti yt Tupana kape hin i e. Yt ehepap hin i uruwywo epotpap hap e. 22 Pyno ehẽtup to po'og yn na'yn Uruka'iwat pe — Atoiat yne teran uiminug sa'ag ko'i hawyi koitywy woromohey En yn uhehakyera'at hamo ere ro Uruka'iwat Iesui pe katupono ti mi'i yn ipotput'ok'e emowanẽtup kahu hamo emowe'eg hap nug hamo paini e. 23 Mi'i yn emohãpyk kuap e. Yt ikahu hin i wyti ewanẽtup hap e. Yt ehay se hin i wyti mio tã ere e. Ahiag po pe sese wyti areĩne'en e i'ewyte eminug yt naku i hap eko po pe wyti areĩne'en ne en e Peteru paini Simãu me. 24 Mi'i hawyi paini paa'e kahato hawyi to'e haty wo Peteru pe — Ehẽtup to Tupana pe uhehakyera'at hamo mehĩ e. Yt atiky'esat kahato i e'e hap ewy topyhu'at uhete Tupana kaipyi e paini Simãu Peteru pe.

25 Mi'i hawyi Peteru Iuwãu ti'atumu'e kahato itotiaria tawa Samaria totiaria yne Iesui mienoi nug hamuat hap ete. Mi'i hawyi te'era'aipok tawa Ierusarẽi kape ma'ato mu'ap upi ta'atuhenoi henoi yne ra'yn tawa Ierusarẽi kape mu'ap upiaria tawa hit upi ta'atuenoi yi Samaria piaria pe ta'atuenoi.

26 Mekewat e'at pe Tupana tipo'oro temiit atipy kaipywiat Wiripi kape tehay enoi hamo. — Ereto ro meiũpepyi Wiripi e Tupana. Ereto ro yi Samaria pyi at posak pe mekewat yahig muat mu'ap upi tawa Ierusarẽi pywiat tawa Kasa kapiat upi e Tupana mipo'oro Wiripi pe. 27 Mi'i hawyi toto ra'yn yahig koro kape Wiripi Tupana e hap ewy. Mi'i hawyi itote teha'at hawyi ta'akasa mekewat mu'ap upi yi Etiopia potypot haryporia kawiat mana Kantasi emiit'in akag potpo'oro kape. Mi'i ti yi totiat yara piat kape ta'akasa ta'aipok ta'yn tawa Ierusarẽi myi tetama Etiopia kape. Mi'i tote sa'awy'ite Ierusarẽi kape toto hawyi totomõtypot itote Tupana. Waku yne hawyi ta'aipok tetama kape i ra'yn. Mi'i miit topyhu'at Etiopia piat haryporia kawiat morekuat Kantasi ekare'en i'ewyte tetineiru yne ipo piat hat. Morekuat Kantasi ekat yne apykok hanuat topyhu'at. 28 Mi'i hawyi mekewat yara puo tuwemu'e at Tupana miwan ete. Isaia miwan ete tuwemu'e toimowẽpap apyk pe pytkai ihũ Kawaru ko'i he'yara heroto yi upi hetama Etiopia kape. 29 Mi'i howawiat Wiripi eha'at turan Tupana to'e — Ereto ro Wiripi. Ereput ro mekewat yara upi e. 30 Mio tã e hawyi pun'e ra'yn hupi Wiripi. Mi'i hawyi put'ok'e mekewat miit morekuat powyro hat ete. Mi'i turan mekewat miit tomowẽpap ta'yn Tupana ehay moherep hat Isaia miwan. Wiripi tikuap hawyi tuwẽpowat — Etikuap apo kat e kat e tohenoi iwan me mehĩ e. 31 Mi'i pote toiwesat — Yt rat uhyt e. Yt uwe i rat uimu'e mi'i pote rat yt atikuap kuap i rat e ma'ato uimu'e pote ti ren meremo atikuap e. Mio tã to'e hawyi — Pyno ereke ro uhyt era'apyk to meiũpe ui'yatype e. 32 Sa'awy'iwuat Tupana mienoi Isaia piat ete tuwemu'e kahato. Mio tã e Isaia — Aikotã aihũ Uweuira toto to'auka hamo hawyi yt tu'uka hin i to'auka haria wywo e. Mi'i hap ewy wyti aru Uimipo'oro toto to'auka hamo e. I'ewyte aikotã aihũ mẽpyt yt ihay hin i wahap'ok hap e'at pe hap ewy ti aru Uimipo'oro yt wãi'e i toho'opot hap e'at pe e. 33 I'ywania yt timõtypot hin i Uimipo'oro hawyi yt kat hamo i ta'atu'auka sa'ag e. Ta'atuwat ta'atuminug yt ikahu i pote yt ta'atuky'esat i henoi hap. Mi'i pote sa'ag kahato ta'atumohit e. Yt hãpyk hin i morekuaria titek Uimipo'oro e. Yt naku i kahato aru i'auka haria te'eropyhu'at wuat'i e'at pe e Tupana e Isaia pe Isaia 53.7-8 kaipyi toimowẽpap. 34 Mi'i hawyi apo'e Wiripi pe — Pyno Isaia henoi tuwetiat apo sio wẽtup ok etiat tohenoi yianmete e. 35 Mi'i hawyi Wiripi tiwesat topy'a pyi — Ta'i yt tuwetiat i wyti tohenoi ma'ato Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at hat Iesui etiat wyti Tupana ehay moherep hat Isaia henoi sa'awy'i ahepe yianme miwan me e Wiripi. Mi'i hawyi toimoherep yne mekewat miwan me Iesui etiat mekewat morekuat emiit pe. 36 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e y'y ete. Mi'i hawyi Morekuat powyro hat to'e — Meiko y'y uhyt waku apo uhet'ok en meikowat y'y pe e Wiripi pe. 37 Mio tã e pote — Ta'i mehĩ e pywo etomohey Iesui toĩne'en Ehakyera'at hat epy'a pe pote ti waku woroset'ok e. Mi'i hawyi toiwesat — Uhyt e pywo ti rat atomohey sakpo'e Iesui ti Aiporekuat nuat Tupana Mipo'oro e. Mi'i Miit ti Tupana Sa'yru sese atomohey kahato mehĩ

e Wiripi pe. — Pyno waku e Wiripi. 38 Mi'i hawyi morekuat emiit akag to'e temiit'in me — Ewemopyhu'at ro meremo uhe'yara mesuwe yẽpeke mu'ap tote e. Mi'i hawyi yara yi totiat pyi tuwenõ'ẽ y'y kape. Mi'i hawyi tuwehyt'ok y'y pe. Mi'i hawyi Wiripi het'ok ta'yn mi'i. 39 Mi'i hawyi tuwenõ'ẽ y'y pyi hawyi yt tuwekuap i ra'yn Wiripi katupono Tupana Pã'ãu tioto ra'yn meremo itote pyi hawyi yt uwe i ra'yn yahig note Wiripi. Mi'i hawyi morekuat emiit toto ra'yn tetama kape iwepit kahato ra'yn tuwehum kahato ra'yn Tupana ete. 40 Mi'i turan Wiripi tuwemoherep i ra'yn tawa Asutu pe. Mi'i hawyi tawa Asutu piaria toi'atumu'e kahato Iesui ete. Mi'i hap totepyi toto i ra'yn Sesareia kape ma'ato toto turan yne tawa hit upi toi'atumu'e yne mu'ap upi tokosap mo.

Mi'i hap atikuap hawyi atiwan mesuwe uito Iruka.

9

1 Mekewat e'at pe mekewat Sauru e hap het rakat toĩne'en Ierusarẽi me. Mi'i ti ipy'ahak kahato po'og Iesui mohey haria ete — Ati'atu'uka yne Iesui emiit'in e Sauru topy'a pe. Ati'atumoma torania eipe e haty wo ipotmu'eria pe. Eimoma hap yn atiky'esat e. Mi'i haype toto ra'yn pa'i koro kape Ierusarẽi miat kape. 2 Mi'i hawyi to'e pa'i koro pe — Uipo'oro ro en tawa Tamaku kape katupono atiky'esat kahato atikat teran mekewat wẽtup mu'ap mohey haria itotiaria e. Ta'i ihainia'in i'ewyte haryporia'in imohey haria ati'atupytyk pytyk teran hawyi ti ateropo'ok teran meikowo ewawi Ierusarẽi kape i'atu'apiheg hamo e. Mi'i tupono ti emiwan atiky'esat ekaipyi uipo'oro epiat hap mi'i hap nug hamo mehĩ e Sauru pa'i koro pe. Mi'i hawyi tutum Sauru pe mekewat ipo'oro hap miwan etiat. Mio tã to'e — Tawa Tamaku piaria Iuteuria pa'i ko'i e ewetunug no yne Sauru miky'esat ko'i ewy e miwan me. 3 Mi'i hawyi Sauru toto tawa Tamaku kape yi upi. Mi'i hawyi porap put'ok'e tawa Tamaku tote turan meremo put'ok'e Sauru ete ariãty hẽtyhot kahato rakat. Mi'i hawyi hẽtyhot py'asetpe toĩne'en. 4 Mi'i pote Sauru ta'at yi tote hawyi toikuap sehay — Sauru Sauru e kat hamo ten uhaty'i haty'i en e. 5 Mi'i pote toiwesat — Uweĩ En Mehĩ e. Mi'i hawyi — Uito rat Emisaty'i saty'i sese Iesui e toiwesat. 6 — Sauru e epoĩ'ãm no hawyi ereto ro tawa Tamaku kape. Itote ti aru etikuap ta'yn aikotã waku etunug hamuat hap e Iesui. 7 Itote ti Sauru wyria'in ikuap ta'yn wy atipy kaipywiat sehay ma'ato ihay rakat yt te'era'akasa i. Mi'i pote yt kat i'atu'e kuap i ra'yn. Mi'i hawyi Sauru i'ãpe'ok'am yi totepyi hawyi mehit'e wen ma'ato yt ta'akasa i ra'yn yt kat i heremo. 8 Mi'i hawyi ta'atuky'esat eroto ra'yn mu'ap upi tawa Tamaku kape yt ihapytig i pote. 9 Itote mye'ym e'at yt kat i ta'akasa. Yt kat i tutu'u teran yt te'y'u i wyti Sauru.

10 Mi'i hawyi tawa Tamaku pe wẽtup ok Iesui emiit toĩne'en Anania e hap het rakat. 11 Mi'i pe imu'etu Iesui to'e — Anania ereĩne'en apo'e. Mi'i pote — Ta'i areĩne'en Uika'iwat e. — Pyno epoĩ'ãm no katupono woropo'oro teran Iuta yat kape mekewat mu'ap hãpyk takat rotiat yat kape e. Put'ok'ere Iuta yat piat hawyi ti aru etikat Sauru e hap het rakat tawa Tasu piat wemotag hat. 12 Katupono tohẽtup ta'yn mesup uhowawi e. Mio Sauru ta'akasa ra'yn tomu'etu ewawi Anania e. Pyno ereke to'yat piat hamuat hap kape ta'akasa ra'yn tomu'etu e. Epo wuat tomoehapytig hamuat hap toikuap ta'yn tomu'etu e Anania pe. 13 Mi'i hawyi Anania tiwesat — Uika'iwat e uruikuap kahato ti mekewat miit e. Ta'i yt naku i kahato ti mekewat Sauru e. Ta'i irania'in henoi kahato uhepe mekewat miit etiat — Mi'i miit wyti Iesui mohey haria tawa Ierusarẽi miaria mosaty'i saty'i hat sese wyti i'atu'e. 14 Mesup ta'yn wyti tut urupo'i po'i hamo Uhyt e. Ta'i pa'i kororia mipo'oro ti Sauru urupyhik hanuat e Anania. 15 Mi'i hawyi Iesui to'e — Ta'i atikuap ta'yn wen ma'ato ereto ro Sauru kape katupono uipo piat ra'yn wyti mi'i. Uimi'airo sese ra'yn mi'i e. Ta'i atipo'oro wyti aru Sauru wuat'i ywania kape uhenoi hamo e. Morekuaria piat uimoherep hamo wyti aru atipo'oro Sauru e. Isareu ywania pe i'ewyte irania'in ywania pe ti aru atipo'oro mi'i miit e. 16 Ma'ato ti aru uimoherep turan aikope aikope toto hap tote toho'opot kahato aru uhetiat uhehay enoi hap upi e. Yt tuwemõti hin i ti aru uhet moherep miit'in miat turan e. Mi'i pote ti aru toho'opot kahato uimoherep wuat'i ywania puo turan e. Ho'opot kahato hap wyti aru atomoherep Sauru pe e Iesui Anania pe. 17 Mi'i hawyi toto ra'yn Anania Sauru kape Tupana piat topo'oro hap ewy. Put'okto'e hawyi Anania tuweponug hawyi to'e — Uiwy'ok Sauru e Aika'iwat Koro Iesui uipo'oro mesup emoehãite hamo e. Ga'atpo tuwemoherep epe mu'ap upi e. Mi'i Miit uipo'oro mesup katupono toiky'esat kahato ehapytig sese hap i'ewyte tutum neran epe Topã'ãu Wakuat yn e Sauru pe Anania. 18 Mio tã e hawyi hewo ra'yn pira pe ewywuat Sauru eha pyi hawyi ihapytig i ra'yn hawyi i'ãpe'ok'am na'yn hawyi Anania het'ok ta'yn y'y wo. 19 Mi'i hawyi ti Sauru tenuk i ra'yn. Waku hawyi hesaika i ra'yn.

Mi'i hawyi Sauru toĩne'en mot'i Iesui mohey haria wywo tawa Tamaku pe. 20 Mi'i hawyi itote tohenoi kahato haty wo — Iesui ti Tupana Sa'yru sese e to'ywania Iuteuria pe ta'atuwo'omu'e hawe Tupana mõtypot yat pe. 21 Mio tã e pote te'ero'e to'ope — Iesui mohey haria atu'uka hat ra'yn apo meiũ i'atu'e. Pa'i kororia mipo'oro Iesui mohey haria

po'i po'i hanuat apo meiũ miit i'atu'e i'ywania to'ope. 22 Ma'ato Sauru henoi po'og ne'i wakuap. Toi'atumoperup'i tehay wo tawa Tamaku piaria — Pywo pe ti Iesui ti Tupana Mipo'oro Miit'in Porekuat nuat e. 23 Toi'atumu'e kahato at ka'ap pote — Wãi'i'atu'e ma'ato toi'atumu'e te hawyi — To'iro wati'auka Sauru i'atu'e. To'iro watimopo'inik ihay sa'ag i'atu'e to'ope Iuteuria. 24 Ma'ato Sauru tikuap ta'yn i'atu'e hap tetiat to'auka irane hap. Mi'i hawyi topopy teran tawa Tamaku pyi wen ma'ato surara'in tipyhyp ta'yn mekewat oken'ypy wato i'auka hamo. 25 Ma'ato wãtym na'yn hawyi Iesui mohey haria tipowyro ra'yn iwẽtem hap ete yrysakag wato pe. Ta'atumo'apyk ta'yn yi kape haity pe tawa ekurara ywaiti rakat sakpo ta'atuenõtem na'yn Sauru yi kape.

26 Tawa sakpo hawyi topopy ra'yn Sauru tawa Ierusarẽi kape. Put'ok'e Sauru tawa Ierusarẽi note hawyi toto teran Iesui mohey haria wywo ma'ato yt te'eruwehik teran hin i Sauru ete kat pote te'eroken'ẽ ipupi katupono yt ta'atumohey i te Iesui mohey hano toĩne'en hap pote. 27 Ma'ato mekewat mehĩ Panãpe tipowyro kahato Sauru. Mi'i hawyi motpo'ororia 12 ok takaria kape totioto Pauru imohey Iesui etiat hap enoi hamo. Mi'i hawyi Panãpe to'e i'atuepe — Aika'iwat Iesui ti tuwemoherep ta'yn Sauru pe tawa Tamaku kapiat mu'ap tote e Panãpe. Mi'i tote ti ta'akasa ra'yn Aipotypot Iesui kape e. Mi'i hawyi ti ai'ewy ra'yn toimohey Iesui e. Pywo ti rat Iesui mohey hat sese wo mio Sauru e. Ta'i tohenoi kahato ra'yn Iesui tawa Tamaku piaria pe e Panãpe. 28 Mi'i hawyi motpo'ororia 12 ok takaria — Waku kahato i'atu'e. Mi'i hawyi Sauru topyhu'at i'atuwywo ra'yn. Mi'i hawyi hewyry kahato i'atuwywo ra'yn tawa Ierusarẽi me. Karãpeĩ tuwat Ierusarẽi myi hawyi Sauru toto i'atuwywo i'atuewyry hap upi Iesui ehay moherep hamo. 29 Mi'i hawyi Sauru tomoherep kahato ra'yn tehay wakuat Iesui etiat yne miit'in me. Yt uwe pupi i ra'yn token'ẽ — Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at hat ti Iesui e torania pe Sauru.

Mi'i hawyi itote Sauru henoi kahato itotiaria Kereku pusu kuap haria pe. I'ewyte yne Iesui etiat tohenoi at ka'ap kahato. Yt ipo hep hin i. Mi'i hawyi apo apo'i'atu'e Sauru pe i'atumikuap ok tã niatpo sese sehay wen ma'ato waku pe yne toi'atuwesat. Mi'i hawyi tu'uka kahato teran ta'atuehay wo. — Pyno waku wati'auka mekewat Sauru i'atu'e to'ope. 30 Mi'i hawyi Iesui potmu'eria tikuap ta'yn Sauru auka teran itotiaria piat hap. Mi'i hawyi Sauru ta'atuereto ra'yn wẽtup tawa kape mekewat tawa Sesareia kape i ra'yn. Mi'i hawyi tawa Sesareia pyi ta'atupo'oro mehĩ Sauru y'y wato sakpo ra'yn tetawa Tasu e hap kape i ra'yn yara puo. 31 Mi'i hawyi Iesui mohey haria waku pe i ra'yn tukupte'en tawa Ierusarẽi me katupono i'atusaty'i saty'i haria i'atu'uka teran haria i'atupohep porap'i pote. Waku i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi te'eruwemoesaika kahato ra'yn Iesui mohey hawe. I'atuwepit ra'yn. Mi'i hawyi yt uwe pupi i te'eroken'ẽ.

32 Mekewat e'at pe Peteru hewyry i ra'yn yne tawa puo Iesui mohey haria pakup i rakaria Tupana mimowakuaria miit'in upi ikuap hamo. Meiũran put'okto'e tawa Irita pe. Mi'i tote toĩne'en Iesui mohey haria wywo. 33 Mi'i hawyi itote Peteru tipuẽti Eneia e hap het rakat 8 i'aman mot pe toĩne'en yni pe at ka'ap yt hewyry kuap i rakat pote. 34 Mi'i hawyi to'e Peteru tope — Mehĩ Eneia e Aiporekuat Iesui ti emopoĩ'ãm na'yn mehĩ e. Pyno epoĩ'ãm no uhyt hawyi eti'okpo'i ro e'yni hawyi ewyry ro e Peteru tope. Mio tã e hawyi meremo ipoĩ'ãm. 35 Karãpeĩ tawa Irita piaria i'ewyte Tawa Saruna piaria te'era'akasa Iesui mimopoĩ'ãm kape hawyi te'eruwemorem kahato Aika'iwat kape. Te'eruwat ra'yn ta'atuetupanaria kaipyi.

36 Mi'i hawyi tawa Iope pe wẽtup ok haryporia Iesui miky'esat nug hat toĩne'en. Mi'i ti mana Turaka e hap het rakat. Mi'i haryporia inug waku kahato at ka'ap. Toi'atupowyro kahato miit'in miwaure ko'i. Toi'atupoi hesy'at rakaria. Iwese kahato hap toimoherep yne ihaky'e'i rakaria pe. Toi'atupowyro hatek takaria. Tekare'en ahyt toimõ'ẽ yt hekat i rakaria pe. Wẽtup het Tapita i'atu'e Kereku pusu kuap haria. 37 Ma'ato mekewat e'at i'ahu kahato ra'yn hawyi mana Turaka iku'uro ra'yn. Mi'i hawyi wẽtup ok tei i'okpuk hawyi okipy ywaiti tote ta'atupag iku'uro rakat. 38 Mi'i hawyi Iesui potmu'eria tawa Iope totiaria tikuap ta'yn Peteru ieĩne'en tawa Irita piat hap. Tawa Irita yt pya hin i tawa Iope kaipyi toĩne'en. Mi'i pote ipotmu'eria tipo'oro ihainia typy ok Peteru kape kat hamo meremo. Ta'atupuẽti hawyi — To'iro tawa Iope kape meremo Peteru i'atu'e. Mi'i pote meremo toto ra'yn i'atuwywo. 39 Mi'i hawyi put'ok'e ra'yn itote hawyi Peteru ta'atuera'am okipy ywaitiat kape. Itote hiwu ko'i te'eruwak kahato ta'atupowyro hat mana Tapita iku'uro hap haty kahato i'atuete pote. Mi'i hawyi hiwu ko'i timoherep Peteru pe iku'uro rakat minug sokpe ko'i mana Tapita miium i'atuepiat sa'awy'iwuat ko'i — Mimi i'atu'e mi'i tã mana Tapita tum tominug sokpe uruepe sa'awy'i uruehaky'e'i pote i'atu'e ta'atuwak popuo. 40 Mi'i hawyi Peteru to'e i'atuepe — Mana'in pywo ti rat atikuap ta'yn e. Pyno uhehay teran Tupana wywo e. Pyno ui'atoiat mesuwe porap'i e. Tuwat hiwu ko'i itote pyi hawyi Peteru tuwepỹ'ãtutuk hawyi to'e — Iesui e etimoieĩne'en i ro mana Tapita e. Mi'i hawyi tuwemorem i'okpuk takat kape hawyi to'e — Mana Tapita epoĩ'ãm no gu'uro pyi e. Mi'i hawyi mehit'e ra'yn mana Tapita hawyi teha'at ra'yn Peteru kape. Mi'i hawyi mana Tapita tuwe'ãpe'ok'am na'yn te'yni pyi.

41 Mi'i hawyi Peteru tat mana Tapita ipo ete hawyi toimopoĩ'ãm na'yn he'yni pyi. Mi'i
hawyi ta'am na'yn. Mi'i hawyi Peteru ti'atukaykay imohey haria itotiaria i'ewyte hiwu ko'i.
Put'ok'i'atu'e hawyi toimoherep mana Tapita i'atuepe. 42 Meiũran mekewat sehay yne Iope
piaria tikuap Iesui piat mana Tapita moieĩne'en pakup i ra'yn hap hawyi ti ta'atumohey
kahato ra'yn Aipotypot Iesui. 43 Mi'i hawyi Peteru topyhu'at pot'i tawa Iope pe towy'ok
Simãu yat pe mekewat miat atukã'ã hat yat pe toĩne'en.

Yne mesuwat atikuap hawyi atiwan mesuwe uito Iruka.

10

1 Mekewat e'at pe toĩne'en tawa Sesareia pe wẽtup ok surara'in akag Kuneriu e hap
het rakat. Typy'i kahato iwat hesurara'in ko'i. Mekewat Itaria ywania esurara'in ko'i
akag wo toĩne'en tawa Sesareia pe. 2 Surara koro Kuneriu ti waku hap nug kahato hat
toĩne'en i'ewyte topy'a pywiat Tupana mohey hat sese toĩne'en. Yne i'yat piaria imẽpyt'in
ihary'i Tupana mohey haria tukupte'en itote. Surara Kuneriu timõ'ẽ kahato tekat ko'i
Iuteu ywania ihaky'e'i rakaria pe. Ihay kahato at ka'ap Tupana wywo topy'a pyi mi'i miit.
3 Wẽtup e'at pe surara Kuneriu topotpap kahu ra'yn hawyi wãtym'i kape ta'akasa ra'yn
tomu'etu Tupana mipo'oro atipy kaipywiat hap kape. Mi'i hawyi atipy kaipywiat sut hat
to'e — Surara Kuneriu ereĩne'en apo'e. 4 Mi'i pote Kuneriu gyt'e hawyi teha'at kahato ra'yn
Tupana mipo'oro atipy kaipywiat kape hawyi toiwesat — Areĩne'en meiũpe Uika'iwat e.
Kat e hap som Tupana tiky'esat atunug hap e. Mi'i pote mekewat atipy kaipywiat tiwesat
— Mehĩ e pywo ti rat ehay tewawiat hap kape ti Tupana tuwehum kahato e. I'ewyte
emimõ'ẽ ihaky'e'i rakaria powyro hap ko'i Tupana mowepit kahato hap topyhu'at mehĩ e.
Tuwehum kahato tomõtypot hap eminug ko'i ete mehĩ e. 5 Mi'i tupono toiky'esat etipo'oro
epotpo'ororia tawa Iope kape hap e. Mi'i totepyi toiky'esat eti'atukaykay temiit'in Simãu
Peteru ewawi mehĩ e. 6 Hemiit Peteru ti toĩne'en wẽtup ok Simãu yat pe y'y Ukyt Koro hy
ẽpekiat ieĩne'en hat yat pe e. Miat pe mokã'ã nug hat yat pe toĩne'en mekewat y'y wato ẽpekiat
tote e. Pyno etikaykay ro mekewat Peteru ewewawi mehĩ emu'e hamo katupono Tupana
tiky'esat etunug hap e atipy piat surara akag Kuneriu pe. 7 Mio tã to'e hawyi ta'aipok i
ra'yn atipy kape. Mi'i hawyi surara akag Kuneriu tikaykay tuwewawi typy ok temiit'in
sese i'ewyte temiit sese surara kawiat Tupana mohey kahato hat toikaykay. 8 Toi'atukaykay
tuwewawi temiit'in sese mye'ym ok hawyi toimoherep tomu'etu wuat i'atuepe. Mi'i hawyi
— Pyno mũki'ite woroho'opo'oro tawa Iope kape mekewat Peteru kat hamo e i'atuepe.
9 Ihot'ok hawyi tuwat ra'yn Peteru kat hamo. Atposake porap turan put'ok'i'atu'e ra'yn
mekewat y'y wato ẽpekiat yt pya hin i mekewat Simãu yat ete. Mi'i turan Peteru ta'am na'yn
getap okipy ywaiti rakat rote Tupana wywuat tehay hamo e. 10 Mi'i tote hesy'at kahato
Peteru tomi'u nug Simãu miat turan. Mi'i hawyi tomu'etu wuat ewy ta'akasa. Mi'i turan
teha'at atipy kape. 11 Mi'i hawyi ta'akasa ika'a atipy pe oken'ypy ewywuat. Mi'i puo mysop
iwato rakat ikytsig nakat ewywuat ta'akasa ika'a pyi ta'apyk yi kape hap ta'akasa 4 haity
i'apy etiat rakat ta'akasa. 12 Mi'i mysop kytsig muo Peteru ta'akasa kat ko'i kat ko'i mi'u
pu'i ko'i yt naku i to'ywania mi'u wuat rakat kape ta'akasa. Moi ko'i Uruwu ko'i ga'apy piat
ipyt etiat hewyry rakat ko'i yt naku i Iuteuria mi'u wuat rakat ko'i kape ta'akasa tomu'etu.
13 I'ewyte toikuap sehay atipy kaipyi — Peteru e epoĩ'ãm no hawyi eti'atu'uka ro meimẽwat
mi'u emi'u wo mehĩ e. Ehu'u ro uimiium emi'u wuat mi'u pu'i e. 14 Ma'ato Peteru tiwesat
— Yt naku i rat mi'i ewywuat uimi'u pu'i Uika'iwat e katupono meimẽwat ipu'i yt naku i
aimi'u wo aito Iuteuria ywania pote Mehĩ e. Ta'i uimotag hap upi mesup te yt karãpe i
mi'i tã meimẽwat mi'u pu'i ewywuat atu'u pãi Uhyt e. Yt naku i mi'i aimi'u wo e. 15 Mi'i
hawyi toikuap pakup i sehay atipy kaipywiat — Wãi mio tã ere tei'o e katupono kat ko'i kat
ko'i pu'i Tupana ti'atumowaku kahato mi'i pote waku kahato yne aimi'u wo e. 16 Mye'ym
mo ta'akasa tomu'etu wuat ewywuat hawyi ta'aipok i ra'yn mekewat sokpe kawiat miat
eiam. 17 Mi'i hawyi Peteru tuwanẽtup kahato — Kat e hap som Tupana to'e teran uimu'etu
e. Kat ko'i som toimoherep teran uhepe e tuwepe tuwanẽtup kahato hawe. Mi'i turan
surara Kuneriu mi'atupo'ororia wẽtup ywania put'ok'i'atu'e ra'yn itote. Ma'ato mi'i ywania
wywo yt karãpe i Iuteuria i'atuehay. 18 Mi'iria oken'ypyke pyi te'eruwatka — Simãu Peteru
toĩne'en apo meiũpe i'atu'e. 19 Mi'i turan Peteru tuwanẽtup tumu'etu wuat kape hawyi
Tupana Pã'ãu to'e tope 20 — Pyno ereto ro i'atuewawi e. Yt ereken'ẽ tei'o i'atupupi katupono
uimipo'ororia yne meimuẽwuaria e Tupana Peteru pe. 21 Mi'i hawyi Peteru ta'apyk getap
okipy ywaitiat kaipyi yi kape. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Uito ti meiũ eimikat e. Kat hamo
uikat eipe e i'atuepe. 22 Mi'i hawyi ta'atuwesat — Ta'i uruka'iwat Kuneriu urupo'oro ewawi
uhyt i'atu'e. Uruka'iwat ti 100 ok surara akag wo ieĩne'en hat urupo'oro mehĩ i'atu'e. I'ewyte
uru'akag ni Tupana mohey kahato hat toĩne'en i'atu'e. Toimõtypot Etupana yn i'atu'e. Waku
kahato urupo'oro hat. Hãpyk yn nug wuat'i e'at piat hat uhyt i'atu'e. Yne e'ywania Iuteuria
uruetawa totiaria ikuap uruka'iwat Kuneriu ewaku hap i'atu'e. Ga'atpo ti Tupana Pã'ãu

Wakuat ihay kahato uruka'iwat pe — Etikaykay ro uhemiit Peteru e'yat kape enãpin hamo e uru'akag Kuneriu pe i'atu'e. Mi'i pote mesup ti urupo'oro ewawi toiky'esat ereto tewawiat hap mehĩ i'atu'e Peteru pe. 23 — Pyno meiũpe ro ehewãtym hawyi mũki'ite waku watuwat eika'iwat yat kape e. Pyno eiwehyt'ok to uhyt'i'in e Peteru meimuẽwat Itaria ywania pe. Ihot'ok hawyi toto ra'yn Peteru i'atuupi i'ewyte Iesui potmu'eria tawa Iope piaria irania'in tuwat Peteru upi.

24 Wẽtup e'at pe tuwat hawyi put'ok'i'atu'e ra'yn tawa Sesareia pe. Mi'i tote mehĩ Kuneriu hekatup kahato ra'yn Peteru ihay kuap hamo. Mi'i pote toi'atunug yne kahato to'ywot'in toty'in towyria'in toi'atukaykay Peteru ehay kuap hamo to'yat kape. 25 Mi'i hawyi Peteru put'ok'e Kuneriu yat e'oken'ypyke hawyi meremo Kuneriu tuwepỹ'ãtutuk howa kape tepiat Peteru mõtypot hamo ma'ato Peteru timopoĩ'ãm ne'i. 26 Mi'i hawyi to'e — Wãi yt uimõtypot tei'o Tupana ewy mehĩ kat pote uito miit kawiat e'ewywuat e. 27 Mi'i hawyi i'yat pe Peteru teke to'oehay to'oehay popuo. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e ra'yn okipy koro tote hawyi Peteru teha'at hawyi i'atu kahato miit'in tukupte'en itote Itaria ywania. 28 Mi'i hawyi Peteru tuwẽpowat i'atuewawi — Uhyt'i'in mana'in e yt naku i wyti uruto Iuteu ywania irania'in ywania wywo to'oewaku i'atu'e ti urueko enoi haria uruepe e. Ha'awytepyi mio tã i'atu'e uruepe urumu'e haria are wen ma'ato ga'atpo Tupana tomoherep uhepe tehay sese mi'i hap ete. Mio tã to'e — Peteru e yt etimohit rei'o wẽtup ywania e. Yt naku i ei'ywania yt ere tei'o irania'in ywania pe e uhepe e. Yt Tupana mi'airoria ei'ywania yt ere tei'o wẽtup ywania pe e Tupana uhepe e. 29 Mi'i tupono ti ariot meremo ehowawi mesup eimiky'esat ewy e. — Yt naku i areto ei'yat kape yt are'e hin i uikaykay haria pe e. Yt urueko ewy i pytkai ariot ra'yn mehĩ'in mana'in e. Ma'ato kat hamo uikaykay hap yt atikuap hin i te e. Pyno ewehenoi ro kan hamo uikaykay meikowo hap e Peteru surara Kuneriu ywania pe. 30 Mi'i hawyi Kuneriu tiwesat — Mehĩ Peteru e ga'atpuo re ga'atpo wãtym'i uhehay Tupana wywo meiũpe ui'yat pe turan ara'akasa wẽtup ok miit hesokpe mehit kahato rakat kape e. 31 Mi'i miit to'e uhepe atipy kaipyi — Kuneriu e Tupana tikuap kahato ra'yn ehay tewawiat hap e. Ta'i Tupana tikuap ta'yn ihaky'e'i rakaria piat ekare'en mõ'ẽ hap mehĩ e. 32 Mi'i pote waku etipo'oro emiit'in tawa Iope kape Tupana emiit Simãu Peteru kat hamo e. Mi'i miit toĩne'en wẽtup ok Simãu y'y wato hy ẽpekiat ieĩne'en hat miat pe mokã'ã hap nug hat yat pe e ti uhepe atipy kaipywiat e. 33 Mi'i hawyi meremo worokaykay uruewawi Tupana miky'esat ewy e. Pywo ti rat waku kahato eriot hap mehĩ e. Mi'i pote ti urutuwa'atunug kahato meiũpe mesup ehay kuap hamo mehĩ e. I'ewyte ti uruikuap ta'yn Tupana toĩne'en meiũpe hap e. Mi'i pote ehenoi ro uruepe aikotã som yne yne imiky'esat ewywuat hap e surara Kuneriu Peteru pe. 34 Mi'i hawyi Peteru to'e tehay wo — Mehĩ'in mana'in e mesup ti atikuap sese ra'yn Tupana wuat'i ywania ky'e hat koro toĩne'en hap e. Ta'i toi'atuky'e wuat'i miit'in pãi e. Sa'awy'i uruto Iuteu ywania Tupana miky'e ko'i tukupte'en hap kape yn arewanẽtup e ma'ato koitywy atikuap ta'yn aikotã to'o'ewy'ewy toi'atuky'e wuat'i pusu kuap haria topy'a pe uruky'e hap ok tã ne hap atikuap ta'yn e Peteru surara Kuneriu Itaria ywania pe. 35 Ta'i Tupana tuwehum kahato yne tama kaipywiaria tomohey haria ete. Wakuap nug haria ete tuwehum hap atikuap ta'yn e. 36 Mesup ta'yn Tupana tipo'oro ra'yn uru'ywania pe temiit Iesui wuat'i ywania ehakyera'at hanuat e Peteru. Koitywy ti Tupana Mipo'oro topyhu'at aipu'ap Tupana kapiat hat e. Mesup mio tã e Tupana wuat'i pe — Koitywy waku ra'yn eweiõ'ẽ uhowawi katupono Uha'yru Iesui tunug na'yn aiwo'opiat wo'owese hap e. Ta'i mesup ti aiwo'oewaku hap tutunug na'yn e. Sa'awy'ite ti uruepe Isareu ywania pe yn mio tã e ma'ato mesup wuat'i ywania pe mio tã e — Uhemiit Iesui ti atunug na'yn Wuat'i Porekuaria Porekuat no e Tupana wuat'i pusu kuap haria pe e Peteru. 37 Ta'i eweikuap ta'yn ni yne Iesui tawa Nasare piat ieĩne'en hat etiat e katupono sa'awy'i yne tawa Iuteu kaipywiaria henoi kahato ra'yn heĩne'en i hap ehepe e. Sa'awy'i ahet'ok hat Iuwãu het'ok Iesui. Mi'i hawyi Iesui ha'awynug na'yn topotpap hap uruetama Karireia pe e. Mi'i hap etiat yne eweikuap ta'yn e. 38 Mi'i tote sa'awy'i Tupana tum na'yn yne tesaika hap. — En ni Uimi'airo miit'in yne Ehakyera'at hanuat e. Mi'i pote woromoieĩne'en Uipã'ãu Wakuat no e Tupana sa'awy'i Iesui tawa Nasare piat pe e. Mi'i hawyi hewyry kahato urumu'e hamo urumoehãite hamo uruwo'oewaku hamo wakuap yn nug hamo ahiagnia yne atusiu hamo katupono Tupana Pã'ãu Wakuat toĩne'en iwywo uhyt'i'in mana'in e Peteru. 39 Iesui tawa Nasare kaipywiat kape ti uruta'akasa kahato ra'yn mana'in uhyt'i'in e. Pywo ti Mi'i Miit ehay yne ti uruikuap ta'yn yi Iuteu piaria etama pe tawa Ierusarẽi me hewyry hap upi e. Mi'i tote ti ta'atu'auka sa'ag na'yn aria'yp posak ete Tupana emiit e. Yt naku i kahato ti ta'atunug Uruwy pe e. 40 Ma'ato miit'in mi'auka Tupana tomopoĩ'ãm i ra'yn gu'uro pyi pãi e. Ta'i mye'ym e'at toĩne'en gu'uro piat hawyi tuwẽtem i ra'yn Ha'yru e. Ta'i heremo kahato pãi are katupono tuwẽtem gu'uro pyi hawyi ti ipiit sese kape ara'akasa yne uito e Peteru. 41 Mi'i Miit Iesui tuwemoherep uruepe e. Uruta'akasa ra'yn urutoria yne imi'airo ko'i sese. Ipiit sa'awy'iwuat ihãite kahato i ra'yn e. Ma'ato ti irania'in yt imohey i haria pe yt tuwemoherep

i e. Mi'i pote yt yne i miit'in te'era'akasa Iesui tuwẽtem hawyi ma'ato uruto ipotmu'eria sese uruta'akasa kahato Iesui piit sese kape e. Urutenuk ta'yn iwywo pãi. Urutuwesapo'u ra'yn iwywo toĩne'en i ra'yn hawyi pãi e Peteru. 42 Mana'in mehĩ'in mio tã e Tupana ahepe mesup — Koitywy atimopyhu'at Uha'yru wuat'i miit'in eropo'ok hanuat e. Uha'yru ewaku hap yn put'ok'e uwe waku uwe yt e hap enoi uhepiat hamo e. Uha'yru yn waku wuat'i ywania pat'ok pat'ok hamo sio uhemiit sese sio yt e hamo e. Katupono meiũran map haria i'ewyte ihãite rakaria te'eropyhu'at Uha'yru po puo irane uimohey haria sese sio yt hap enoi hamo e Tupana e Peteru. Koitywy Tupana urupo'oro ehowawi mehĩ'in mana'in katupono toikuap teran eipe Tosa'yru mohey haria wo sio yt hap. Mi'i haype Tupana urupo'oro Tosa'yru moherep uruehay wuat hamo ehowawi wẽtup ywania pe e Peteru. 43 Mi'i pote yne tomohey haria minug sa'ag ko'i toipuruk kuap ta'yn aikotã sa'awy'iwuaria Tupana ehay enoi haria mienoi ewy — Atipo'oro aru Iesui Wuat'i Ywania Ehakyera'at hanuat i'atu'e hap ewy e Kuneriu'in me. 44 Mio tã e Peteru turan Tupana Pã'ãu Wakuat put'ok'e ra'yn ikuap haria pe.

45 Mi'i hawyi ipotmu'eria Peteru wywo hewyry rakaria Iuteu ywania te'eruwanẽtup kahato hawyi — Pywo ti rat Tupana tum na'yn Topã'ãu Wakuat surara Kuneriu ywania pe yt uru'ywania hin i mi'iria pytkai i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. 46 Tupana Pã'ãu Wakuat teke hawyi i'atuehay wẽtup pusu puo. Wẽtup pusu puo ra'yn Tupana Pã'ãu Wakuat kaipyi i'atuehay itotiaria. Mi'i hawyi itotiaria timõtypot kahato ra'yn Tupana. 47 Mi'i hawyi Peteru to'e to'ywania Iuteuria pe — Ewei'akasa ro aikotã mesup Tupana tum na'yn Topã'ãu Wakuat Itaria ywania piat hap e aikotã tutum ahepe sa'awy'iwuat hap ewy mehĩ'in mana'in e. Mi'i tupono apo waku wati'atuset'ok mi'iria y'y wo sio yt e Peteru to'ywania pe. Mi'i hawyi — Waku i'atu'e. 48 Mi'i pote Peteru to'e surara Kuneriu'in me — Mesup ta'yn waku woroho'oset'ok Iesui set no uhyt'i'in mana'in e Peteru. Mi'i hawyi toi'atuset'ok Iesui mohey haria. Mi'i hawyi i'atu'e Peteru pe — Eropyhu'at ro meiũpe uruwywo mehĩ mimi i'atu'e. Mi'i hawyi Peteru toĩne'en porap'i itote wẽtup ywania wywo.

Mi'i hap ewy Kuneriu'in te'eropyhu'at Iesui mohey haria wo. Atiwan yne mi'i tã etiat mesuwe uito Iruka.

11

1 Mi'i hawyi irania'in 12 ok takaria tikuap ta'yn aikotã wẽtup ywania timohey Tupana ehay Peteru wẽ pywiat hap. Mi'i hawyi meremo yne yi Iuteu piaria Iesui mohey haria — Pywo ti rat mesup ta'yn irania'in ywania — Uruimohey ehay Tupana i'atu'e ai'ywania ewy i'atu'e to'ope. 2 Mi'i hawyi ta'aipok Peteru tawa Ierusarẽi kape yi Sesareia kaipyi hawyi irania'in Iesui mohey haria Iuteu ywaniaria sese i'atupy'ahak Peteru ete katupono toi'atumu'e ra'yn irania'in ywania pote. 3 Put'ok'e Peteru hawyi ta'atuewãi kahato — Kat pote som ewyry irania'in ywania wywo uhyt i'atu'e. I'ewyte kat hamo erenuk wẽtup ywania wywo uhyt i'atu'e Peteru pe. 4 Mi'i hawyi Peteru henoi kahato tewyry yne ra'yn hap i'atuepe. 5 Mio tã e toi'atuwesat — Uhyt'i'in mana'in waku kahato Tupana katupono tawa Iope pe toimoherep uhepe tehay. Ga'atpo areĩne'en tawa Iope piat turan areto uhehay Tupana wywuat hamo e. Mi'i hawyi itote herewe kahato ara'akasa uimu'etu atipy kaipywiat sokpe iwato rakat kawiat heiam 4 haity hẽpe etiat rakat. Mi'i ta'apyk uhowawi atipy kaipyi saity ko'i upi. Mi'i hap kape ara'akasa uimu'etu. 6 Mi'i hawyi araha'at hawyi ara'akasa mekewat mysop puo miat topyt wuat hewyry rakat ko'i. Mi'i ko'i yt naku i yne aimi'u wo aito Iuteu ywania pote. Mi'i hap ko'i kape ara'akasa. Araha'at hawyi itote moi ko'i i'ewyte weita ko'i hawyi uruwu ko'i yt naku i aimi'u wuat rakat ko'i kape ara'akasa. 7 Mi'i hawyi atikuap sehay — Peteru e epoĩ'ãm no hawyi eti'atu'uka ro emi'u wo uimiium ko'i hawyi etu'u ro e. 8 Mi'i hawyi atiwesat — Uika'iwat yt naku i atu'u mi'i ko'i are katupono yt naku i watu'u mi'i aito Iuteu ywania pote e. Yt atiky'esat hin i mi'u pu'i meimuẽwat ko'i Uika'iwat are itote uimu'etu. Ta'i yt karãpe i mi'u pu'i yt naku i rakat mi'i atopag uiwẽ pe are uimu'etu e Peteru. 9 Mi'i hawyi to'e i uhepe ywaiti pyi sehay — Waku emi'u wo e Tupana epe pote waku etu'u mehĩ e uhepe e. Yt mi'u i yt ere tei'o Tupana mimowaku ko'i kape e katupono toi'atumowaku ra'yn meimuẽwat ko'i e. 10 Mi'i ewywuat ti ara'akasa mye'ym mo herewe uimu'etu hawyi te'era'aipok i ra'yn miat sa'ag ko'i yt ai'ywania mi'u ewy hin i ko'i e. 11 Uimu'etu tokosap hawyi meremo ara'akasa mye'ym ok miit kape oken'ypy tote put'ok'i'atu'e Simãu yat pe yi Sesareia kaipywiaria surara akag Kuneriu mi'atupo'oro ko'i uhowawi e. 12 Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu to'e uhepe uipy'a pe — Ereto ro i'atuwywo Peteru e. Yt ereken'ẽ tei'o i'atupupi e. Yt ere'e tei'o epy'a pe — Yt naku i areto wẽtup ywania wywo yt ere tei'o. Mi'i hawyi areto mekewat wẽtup ywania wywo. I'ewyte Iesui mohey haria itotiaria tipo'oro 6 ok ai'ywania uheywyt'in uhupi. Mi'i hawyi meiũran put'ok'uruto'e tawa Sesareia pe e Peteru. 13 Mi'i hawyi Kuneriu henoi ra'yn aikotã atipy kaipywiat henoi tepiat hap — Etikaykay ro tawa Iope piat Simãu Peteru e hap.

14 Mi'i ti aru henoi ehepe Ehehakyera'at hat etiat i'ewyte emẽpyt'in me hawyi e'yat piaria
pe tohenoi Ehehakyera'at hanuat etiat e Kuneriu uhepe atipy kapywiat henoi tepiat hap
etiat. 15 Mi'i hawyi itote ati'atumu'e surara Kuneriu ywania turan Tupana Pã'ãu put'ok'e
kahato i'atuewawi hawyi teke i'atupiit puo i'atupy'a puo aikotã sa'awy'i ahowawi put'ok'e
hap ewy aikotã sa'awy'iwuat aito Iuteuria kapiat hap ewy put'ok'e to'ewy Tupana Pã'ãu
meimuẽwat wẽtup ywania puo e. 16 Mi'i hawyi mi'i hap kape ara'akasa hawyi atikuap
meremo Aika'iwat Iesui mienoi sa'awy'iwuat aikotã hap e mio tã e — Iuwãu ni ehet'ok y'y
wo mesup e. Ma'ato meiũran wyti aru Tupana ra'yn ehet'ok Topã'ãu Wakuat no ra'yn e
hap atikuap i ra'yn e Peteru. 17 Aikotã ai'ywania pe Topã'ãu tutum hap ewy te ti mi'iria
ywania pe tutum na'yn Topã'ãu Wakuat pãi e. Ta'atumohey ra'yn Aiporekuat Aika'iwat
Iesui hawyi tutum na'yn Topã'ãu i'atuepe e. Mi'i tupono ti yt naku i aipyhyp ne'i Tupana
miium i'atuepiat e Peteru Iesui mohey haria Iuteu ywania pe.

18 Ta'atukuap ta'yn Peteru mienoi hawyi i'atupo'inik ta'yn. Mi'i hawyi te'ero'e — Waku
kahato En Tupana i'atu'e katupono etum na'yn eieĩne'en hap wuat'i e'at piat wẽtup ywania
pe i'atu'e. Yt uruepe yn i katupono wẽtup ywania i'ewyte eti'atumorem na'yn yt naku i hap
kaipyi i'atu'e Iuteu ywania Tupana pe.

19 Sa'awy'i mekewat Etewãu auka hap e'at pe mekewat Iesui mohey haria ho'opot kahato
hap e'at sa'awy'i miit'in Iesui mohey haria te'eropopy kahato ta'atu'atu'uka hap pupi.
Tuwat tuwat kahato kat etawa kat etawa kape te'eruwesytpok kahato wuat'i tama kape.
Irania'in tuwat yi ywypyi'a y'y wato py'asetpiat Sipiri kape. Irania'in tuwat tawa Antiokia
kape. Irania'in tuwat tama Wenisia kape. Put'okta'atu'e hawyi ta'atuhytpok kahato sehay
wakuat Iesui etiat aikope aikope tuwat tuwat hap upi wen ma'ato irania'in ywania itotiaria
pe yt ta'atuhenoi hin i. Ta'atu'ywania Iuteu ywania pe yn ta'atuhenoi Iesui etiat — Yt
naku i wati'atumu'e irania'in ywania i'atu'e to'ope sa'awy'i pote e. 20 Ma'ato wẽtup e'at
pe Iesui mohey haria tawa Sirene piaria i'ewyte yi a Sipiri totiaria tuwat kahato tawa
Antiokia kape. Put'ok'i'atu'e hawyi ta'atuhenoi ra'yn Kereku pusu kuap haria pe — Iesui ti
Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat sese i'atu'e. 21 Mi'i hawyi Aika'iwat Iesui ti'atupowyro
kahato tuwemoherep hamuat hap ete. Mi'i tupono ti Kereku ywania pusu kuap haria
te'eruwemorem kahato ra'yn Ahehakyera'at hat Iesui kape. Mi'i hawyi typy'i kahato ra'yn
imohey pakup i haria wẽtup ywania Kereku pusu kuap haria tukupte'en tawa Antiokia pe.
22 Mi'i hawyi Ierusarẽi miaria Iesui mohey haria tikuap ta'yn aikotã Kereku ywania i ra'yn
Iesui mohey hap. Mi'i hawyi mehĩ Panãpe ta'atupo'oro tawa Antiokia kape. 23 Put'okto'e
hawyi iwepit kahato topyhu'at — Ta'i Tupana ti'atuky'e kahato mesuwat ywania aikotã
toi'atuky'e uru'ywania hap ewy kahato e Panãpe tuwepe — Ta'i tutum ne'en ne'i Topã'ãu
mesuwat wẽtup ywania pe aikotã tutum uru'ywania piat pe hap ewy te e to'ywania Iuteu
pe. Mi'i hawyi to'e Tupana pe haty wo — Waku kahato ti rat En Tupana e. Pywo ti rat
yt uwe i po'og hegyi'at rakat ekai Tupana e Panãpe. Mi'i hawyi Panãpe topyhu'at pot'i
tawa Antiokia pe hawyi toi'atunãpin kahato Iesui mohey haria ipakup takaria — Mehĩ'in
mana'in e eweimohey ro eiku'uro hap kape Aipotypot Iesui eipy'a pe e. Yt eiwemõti tei'o
Aika'iwat ehay pupi e Kereku pusu kuap haria pe. 24 Mi'i hawyi itotiaria i'atupap kahato
Iesui upi. Katupono te'era'akasa ra'yn aikotã Tupana Pã'ãu toĩne'en kahato uhyt Panãpe
ete hap e. Mi'i pote — Waku kahato rakat ti aiwy Panãpe i'atu'e. Ta'i toimohey kahato
Iesui i'atu'e. Mi'i pote te'eruwehik kahato Panãpe mienoi ete Iesui etiat. Ta'i tawa Antiokia
piaria ahyt timohey Iesui itote. 25 Mi'i pote mehĩ Panãpe toto meremo ra'yn tawa Tasu kape
towy Sauru kat hamo. 26 Toipuẽti hawyi totioto towy tawa Antiokia kape miit'in mu'e hamo
iwywo. Mi'i hawyi itote wẽtup i'aman motpe tukupte'en miit'in atumu'e Iesui etiat haype.
Mi'i hawyi Iesui mohey pakup i haria te'eruwa'atunug kahato itote hawyi mehĩ Panãpe
mehĩ Sauru ti'atunãpin kahato Iesui mienoi nug hamuat hap ete.

Mi'i hawyi tawa Antiokia piaria Iesui mohey haria ti'atumu'e kahato irania'in itotiaria
— Iesui ti Tupana Mipo'oro sese Aipotypot nuat i'atu'e. Mi'i pote — Ta'i Iesui mohey haria ti
Ta'atuka'iwat Iesui ewywuat kahato tukupte'en i'atu'e tawa Antiokia piaria. Mi'i hawyi —
Pyno waku wẽtup set wywo urui'atuset'ok eipe i'atu'e. Pyno ehet pakup ti Tupana Mipo'oro
ko'i i'atu'e Iesui mohey haria pe.

27 Mi'i hawyi mekewat e'at pe tuwat tawa Antiokia kape tawa Ierusarẽi kaipyi Tupana
ehay moherep haria. 28 Wẽtup ok Tupana ehay moherep hat ti mehĩ Akapu. Mi'i ti'atumu'e
kahato itotiaria — Pywo ti rat meiũran irane ti yt kat i hin i hamuat i'aman yne mesuwat yi
tote toĩne'en e. Mi'i hawyi ti aru mikoi ko'i topap kahato hawyi yt kat hin i eimi'u topyhu'at
aru e Tupana uhepe e Akapu. Mi'i hap ewy topyhu'at kahato aikotã to'e hap ewy mekewat
morekuat Kautiu topyhu'at morekuat pakup mo hap e'at pe ikahuro ra'yn i'aman yne yi
wato hap ok tã. 29 Mi'i pote Iesui potmu'eria tawa Antiokia piaria te'ero'e to'ope — Yt naku
i aiwyria'in Iesui mohey haria yi Iuteu totiaria topap yne yt kat i i'atumi'u pote i'atu'e. Pyno
waku wati'atunug kahato ahe'u'i i'ewyte ahekare'en ko'i hawyi waku watimõ'ẽ ahekat

Iesui mohey haria tawa Iuteu ywania ihaky'e'i poity'i rakaria pe i'atu'e. 30 Mi'i hawyi ta'atu'atunug na'yn ta'atuekat ta'atue'u'i hawyi ta'atupo'oro ra'yn Ierusarẽi kape. — Mehĩ Panãpe mehĩ Sauru waku kahato eheroto mesuwat urumiium Iesui mohey haria Ierusarẽi miaria kape katupono eiperia ti uru'apykok haria sese i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atu'atupo'oro ra'yn mekewat ta'atumiium Iesui mohey haria akag ko'i kape tawa Ierusarẽi kape yara puo mehĩ Panãpe mehĩ Sauru upi.

Mi'i hawyi ahenoi mesuwe uimiwan me uito Iruka.

12

1 Mi'i hawyi mekewat e'at pe morekuat Eroti tipo'oro temiit'in surara'in Iesui mohey haria akag ko'i pog towo'opyhik hawe. 2 Mi'i hawyi tesurara'in toi'atupo'oro wẽtup ok Iesui potmu'e auka hamo Iuwãu eyke'et Tiaku auka hamo. Ta'atupuẽti hawyi ta'atu'auka ra'yn kyse'yp mo. 3 Mi'i hawyi Iuteuria tikuap Tiaku auka hap hawyi te'eruwehum morekuat ete ta'atumiky'esat ewy kahato tutunug pote. Mi'i hawyi morekuat tipyhik ta'yn Peteru mekewat man teneg u hap e'at pe Iuteuria mowepit hamo. Totat hawyi toipun na'yn ipyhik hawe. 4 Mi'i hawyi 16 surara'in toiporokpun i'apykok hamo. Yt toiky'esat i Peteru tuwẽtem hap haype. — Ienuk hap ikahuro ra'yn hawyi ti aru aterut Peteru meiũpe miit'in tokpe miit'in mikyry'i hamo e tuwanẽtup hawe morekuat. 5 Mi'i tupono po'og toimoheg Peteru ma'ato Iesui mohey haria Peteru wyria'in hẽtup haty wo Tupana pe ipowyro hamo. 6 — Pyno mũki'ite waku Peteru tut uhowawi e morekuat Eroti tuwanẽtup hawe. Ma'ato iheg me Peteru toket ne'i surara'in typy ok po pe kokai kokai haity ipo ete surara'in po pe. I'ewyte surara'in oken'ypy hik haria tukupte'en. 7 Mi'i turan Tupana mipo'oro atipy kaipywiat put'ok'e oken'ypyke. Mi'i hawyi hẽtyhot ra'yn itote. Mi'i hawyi Peteru toipetek hawe toihymut — Epoĩ'ãm merep to uhyt e. Mi'i hawyi ipoĩ'ãm na'yn hawyi mekewat ipo etiat haity porop'e ra'yn. 8 Mi'i hawyi to'e i Peteru pe — Ewo'okytyt hap po'i ro erepysokpe pag no e. Mi'i hawyi meremo tuwepysokpe pag. — Etopag no ekamisa wato e. Mi'i hawyi to'iro uhupi uhyt e. 9 Mi'i hawyi toto atipy piat ewat'ymo Peteru. Mi'i hawyi — Ta'i uimu'etu apo pãi e sio herewe e. Ta'i uimu'e poity'i kahato apo pãi sio yt e. 10 Mi'i hawyi typy ok surara sakpo tokosap hawyi oken'ypy wato asu kawiat iheg nakat kape tuwat. Mi'i ti tuwewi ra'yn tuwe'okenhyp'ok. Mi'i hawyi tuwenõ'ẽ. Mi'i hawyi tawa puat rote henõtem hat meremo yt tuwekuap i ra'yn. 11 Mi'i hawyi tawa pu'ap tote tuweran hawyi Peteru ete hot'ok'e i ra'yn. Mi'i hawyi to'e tuwepe — Ta'i yt uimu'etu hin i rasig pãi e. Koitywy wyti atikuap kahato ra'yn morekuat Eroti po pywiat Uika'iwat piat uhenõtem hap pãi e. Ta'i mekewat atipy piat mipo'oro wyti iheg nakat wo'opyhyp hap pyi uiporenõtem na'yn e. Katupono toĩ ra'yn mu'ap Iuteu ywania piat ui'auka irane turan e Peteru tuwanẽtup hawe. 12 Hot'ok'e kahato hawyi toto ra'yn Iuwãu Maku ty yat kape ra'yn. Mi'i turan itotiaria te'eruwa'atunug kahato ta'atuhẽtup ka'ap Peteru powyro Tupana piat hamo. 13 Mi'i turan Peteru kurara okenhyp toi'ahyk ahyk. Mi'i pote mio apo uwe i'atu'e hawyi toto i'atueropat hat mana Hote oken'ypy kape ikuap hamo. 14 Mi'i hawyi ihay ete toikuap. Mi'i hawyi ta'aipok meremo irania'in kape henoi hamo. Tuwehum moity'i haype yt toho'ookenhyp'ok rokirẽ i ta'aipok. 15 Mi'i hawyi tohenoi — Peteru ra'yn iuẽ tut oken'ypyke ra'yn e. Ma'ato — Heso i aimoweuka'i rat i'atu'e. Mi'i hawyi mana Hote — Pywo rat yt uheso i rat e. — Yt Peteru i i'atu'e ma'ato iwat ipowyro hat atipy kaipywiat i'atu'e. 16 Ma'ato ipuehay i ra'yn okenhyp ete. Mi'i hawyi ta'atu'okenhyp'ok. Mi'i hawyi — Peteru ti sio i'atu'e ra'yn. Mi'i hawyi te'eruwanẽtup kahato. 17 I'atuehay pirik pote topo wo — Eipo'inik to e. Waku hawyi tohenoi i'atuepe aikotã me Toka'iwat piat tenõtem iheg mywiat hap — Pyno mesuwat ewehenoi uiwy Tiaku uheywyt'in Iesui upiaria pe e. Mi'i hawyi toto ra'yn wẽtup tawa kape i ra'yn. 18 Mi'i pytkai he'ihot'ok hawyi tu'uka ra'yn Peteru pyhik haria haipe kai to'ope — Aikope som Peteru ta'atu'e hawyi. 19 Mi'i turan Eroti tikuap Peteru yt uwe i ra'yn hap. Mi'i hawyi temiit'in toi'atupo'oro ikat hamo. Ma'ato yt toipuẽti i hawyi i'apykok haria toi'atukaykay. Mi'i hawyi toi'atu'apo — Kat pote topopy hap kuap hamo. Mi'i hawyi Eroti ti'atu'uka i'apykok haria surara'in yne. Mi'i hawyi morekuat Eroti toto tama Iuteu pyi tawa Sesareia kape. Mi'i tote ra'yn topyhu'at. 20 Mi'i hawyi Eroti haiwot kahato tawa Sitãu piaria ete. I'ewyte tawa Tiru piaria ete. Toipyhyp teran na'yn mu'ap kare'en erut i'atuewawiat hap. Mi'i pote tõ'ẽ tõ'ẽ Eroti kape imowepit hamo. Mi'i hawyi morekuat emiit Paraitu e hap mekewat morekuat yat koro eropat hat kape tuwat sa'awy'i imowepit hamo. Paraitu waku e hawyi tuwat morekuat Eroti kape imoperup i hamo — Waku ti eti'atuky'e Tiru'in Sitãu'in i'atu'e katupono i'atumi'u ko'i tut morekuat Eroti po pyi. 21 Mi'i pote te'eruwa'atunug yne ra'yn tu'isaria. Mi'i hawyi Eroti ta'atukaykay sehay wakuat nug hamo. Wo'owese hap ta'atuky'esat ikaipyi. Mi'i hawyi tut ra'yn morekuat esokpe ikahu rakat puo. Mi'i hawyi ta'apyk i'atupy'asetpe morekuat amyap tote. 22 Mi'i hawyi tutumig to'oehay wo itote. Mi'i waku hawyi — Ewat ehay wyti yt miit'in ehay ewy i ra'yn. Tupana

ehay ewy ra'yn i'atu'e ta'atuehay wo. Mi'i hap po'og imiky'esat ewy. 23 Wãi yt e hin i. Po'og tomohey hap yn toiky'esat Tupana kai. Mi'i hawyi meremo atipy kaipywiat Tupana mipo'oro ti'ahyk. Mi'i hawyi ipyhu tek'e ra'yn ut piat to'u pote. 24 Mi'i hawyi Iesui mohey haria ti'atumu'e kahato Tupana ehay wo. Mi'i hawyi tukupte'en na'yn itote imohey pakup i haria. 25 Mi'i hawyi mehĩ Panãpe Sauru wywo ta'atumõ'ẽ yne ra'yn mekewat kare'en ihaky'e'i rakaria pe Ierusarẽi me. Mi'i hawyi itote pyi ta'atuerut kurum iwasu Iuwãu Maku tawa Antiokia kape.

Mi'i tã hap ewy are uito Iruka.

13

1 Mi'i hawyi tawa Antiokia pe tukupte'en Iesui mohey haria. I'ewyte i'atumu'e haria Tupana ehay wuat ihay rakaria tukupte'en. Wẽtup ok mehĩ Panãpe hawyi wẽtup ok Simeãu i'atuwẽpowat Tapaiũ'ã i'atu'e hap. Wẽtup Irusiu tawa Sirene kaipywiat. Wẽtup ok Mana'ẽ morekuat Eroti ty mẽpyt wat'yp'i hawyi wẽtup ok Pauru mekewat sa'awy'i Iesui mohey haria auka hat mi'i hawyi toran na'yn itotiaria atumu'e haria. 2 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe yt kat i mi'u ta'atuky'esat. Ta'atuehay Tupana wywuat hap yn ta'atuky'esat. Mi'i hawyi mekewat e'at pe Tupana Pã'ãu wakuat to'e i'atuepe — Ewetum no uhepe Panãpe Pauru e. Ati'atupo'oro mono miit'in atumu'e hamo pya wuaria kape. Aikotã sa'awy'i ahenoi i'atuepe hap ewy te ti atiky'esat mesup e Tupana Iesui mohey haria pe. 3 Mi'i hawyi yt kat i ta'atu'u hawyi te'ereponug mehĩ Panãpe Pauru ete. Mi'i hawyi ta'atuhẽtup Tupana kape i'atuwat hamo. 4 Mi'i hawyi Panãpe Pauru wywo tuwat ra'yn tawa Sereusia kape Tupana Pã'ãu miky'esat ewy. Mi'i tote tuwehyt'ok yara wato pe ra'yn tawa Sipiri kape y'y to'oran miat yi kape. Ma'ato Iuwãu Maku mekewat Tupana ehay wan nug hat ta'atuereto ta'atupowyro hamo. Mi'i hawyi Sereusia tote tuwehyt'ok ta'yn yara wato pe tawa Sipiri kapiat tuwat hamo y'y to'oran miat yi kape. 5 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tawa Saramina pe. Mi'i tote tuwat Tupana mõtypot yat kape Iuteuria wanuat Tupana ehay moherep hamo. I'ewyte Maku toĩne'en i'atupowyro hamo. 6 Mi'i hawyi ikohyewyry ra'yn yne tawa ko'i upi y'y to'oran miat yi sakpo tuwat yi upi. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tawa Pawu pe. Itote ta'atupuẽti wẽtup ok Iuteu Iesui ran e hap het rakat. Mi'i ti paini kahato i'atu'e. — Uito ti Tupana ehay enoi hat e hat ma'ato heso rakat. Toimoherep kahato topo wo ma'ato yt pywo piat i. Erima i'atu'e te'eruwẽpowat. Paini sese i'atu'e. 7 Itotiat yi porekuat ti Sesiu Pauru e hap toĩne'en. Mi'i e paini ti Iesui ran e hap morekuat pohag nug hat. Itotiaria aiporekuat wyti tuwe'eg moity'i i'atu'e. Mi'i hawyi put'ok'e itote hawyi morekuat tikaykay — Atiky'esat kahato ti atikuap Tupana ehay hap uhyt'i'in e Panãpe Pauru pe. Ma'ato paini to'e morekuat pe. 8 — Yt rei'o yt etikuap tei'o mekewat sehay Iesui etiat katupono yt toiky'esat i morekuat tomohey Iesui hap e. 9 Mi'i hawyi Pauru teha'at howawi paini kape haty wo Tupana Pã'ãu esaika hap wywo. Mi'i hawyi to'e paini pe. 10 — En wyti miit'in atuma'at kahato hat e. Ahiag sa'yru ti en e. Eso kahato ti en yne wakuaria ewanĩkap ti en e. Karãpeĩ put'ok'e miit'in eti'atupyhyp kahato Tupana kapiat hamuat e. 11 Mi'i pote ti atipo'oro Tupana po eha pysasep hamo e. Mio wyti aru yt era'akasa i at e Pauru paini pe. Mi'i hawyi meremo ihapytig sasep hap put'ok'e paini ete. Mi'i hawyi to'e — Iypyryp ta'yn uhete ui'ykesat ro eipe e. 12 Mi'i pote morekuat ta'akasa hawyi tuwanẽtup kahato — Tupana mienoi rat hesaika kahato rat pãi e. Mi'i hawyi toimohey ra'yn Iesui. 13 Mi'i hawyi tuwat ra'yn Pauru towyria'in nywo tawa Pawu pyi yi Pãwiria kape yara wato puo. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e ra'yn tawa Peke pe. Mi'i hawyi put'okta'atu'e hawyi Iuwãu Maku tohok'iwat ra'yn Ierusarẽi kape. 14 Mi'i hawyi Pauru i'ewyte Panãpe tuwat i ra'yn tawa Pisitia kape tawa Antiokia kape ikohyewyry miit'in mu'e Iesui etiat hamo. Put'okta'atu'e hawyi Sapatu e'at pe tuwehyt'ok mekewat Iuteu ywania wo'omu'e hawe. Mi'i tote te'era'apyk Tupana mõtypot hamo. 15 Mi'i tote mekewat Tupana yat piat miit'in akag tomowẽpap Musei wo'onãpin yianmiat Tupana mienoi toimowẽpap. Mi'i hawyi toi'atukaykay Pauru'in — Uiwyria'in ewei'atupo'oro ro wẽtup ok eipy'asetpiat urumu'e Tupana ehay wuat hamo e Pauru'in me. 16 Mi'i hawyi Pauru ipoĩ'ãm hawyi topoha hawyi to'e — Ihot'ok ui'ywania e. Pyno aito Isareu ywania Tupana mõtypot haria. Mi'i pote eweikuap to uimienoi Tupana ehay uhyt'i'in e. Aikotã Aha'ase'i'in tukupte'en sa'awy'iwuaria hap ti ahenoi hamuat ehepe e. 17 Tupana sese ti'airo aha'ase'i Isareu. Toi'airo hawyi ti toimowato hemiariru aitoria e. Ta'i Tupana ti tuwehum kahato ai'ywania ete e. Ta'i sa'awy'ite ti Esitu'in po pe watukupte'en ma'ato ti Tupana ahera'aipok tesaika hamo wanĩkaptia po pyi uhyt'i'in e. 18 Mi'i hawyi 40 anu ti tukupte'en ai'ywania yahig wato tote tama Kanã'ã kape i'atukohyewyry e Pauru. 19 Mi'i hawyi 7 ywania Tupana timoma hawyi tutum i'atue'yi Kanã'ã ahepe e. 20 Mi'i hawyi ti itote watukupte'en mot'i kahato 450 anu itote. Mi'i hawyi Tupana tum ahepe temiit'in ainãpin hanuaria. Ta'i Tupana ehay moherep hat Samueu kape tukupte'en ainãpin hanuaria Tupana miium e Pauru. 21 Mi'i hawyi aha'ase'i'in hẽtup Tupana pe ta'atuporekuat nuat.

Mi'i hawyi Kisi sa'yru Sa'uru tutum i'atuepe ase'i Pesamĩ emiariru mi'i. Mi'i hawyi 40 anu toĩne'en itote morekuat no e. 22 Mi'i hawyi Tupana tihep Sa'uru hawyi Tawi i ra'yn toimoherep ai'ywania porekuat no sa'awy'i. Mi'i hawyi Tupana to'e miit'in me Tawi etiat — Uimipuẽti wakuat ti Iuse sa'yru Tawi e. Mi'i ti uimiky'esat ewywuat nug hat e miit'in me. Mi'i ti uipy'a ewywuat e Tupana Tawi etiat. 23 Ta'i morekuat Tawi emiariru emiariru ti Tupana tomoherep Isareu ywania pe Ahehakyera'at hanuat e. Tawi kaipywiat wyti Iesui e Pauru. Aikotã yianme to'e Tupana mi'i hap ewy mesup tutunug e. 24 Sa'awy'ite Iuwãu henoi ahepe — Ta'i ewei'atoiat ro yt nakuap i eiminug hap ko'i hawyi ewei'aipok to Tupana kape. Mi'i waku hawyi ti aru woroho'oset'ok e ahepe. 25 Mi'i hawyi ti Iuwãu mienoi upi te'eropyhu'at porap'i. Mi'i hawyi to'e — Uhyt'i'in uito ti yt eimiekatup i te katupono ti wẽtup ok tut irane uhaipe pe po'og wuat uikawiat waku rakat e. Pywo ti rat uhewaku hap yt put'ok'e hin i Mi'i Miit py sokpe saity pok hamo e. Mi'i ti eimiekatup e Iuwãu Wo'oset'ok hat. 26 Mehĩ'in ta'i aito ti Aparãu emiariru'in e. I'ewyte ai'ywania pe ran tukupte'en meiũpe Tupana pupiat gen'ẽ haria. Ta'i ahepe ti Tupana tipo'oro tehay ahehakyera'at hamo e Pauru Tupana mõtypot yat piaria pe. 27 Ta'i tawa Ierusarẽi miaria akag ko'i i'ewyte yt ikuap i mekewat wakuat Miit. Ta'i yne Sapatu e'at pe ta'atumowẽpap yianmiat Iesui ieĩne'en hamuat hap etiat ma'ato yt ta'atumohey i put'ok'e hawyi. Yt ta'atukuap i Mi'i hawyi ta'atuhekatup aikotã miat i'aparap hap i'auka hamo ma'ato yt toi'aparap hin i e. 28 Mi'i hawyi morekuat Piratu po pe ra'yn ta'atupag i'auka hamo yt kat e hin i pytkai e. 29 Ta'atunug yne aikotã yianmiat mienoi ewy. Mi'i hawyi ta'atumo'apyk ta'yn aria'yp posak ete pyi ipiit iku'uro hawyi. Mi'i hawyi ta'atusyp nu ka'a pe e. 30 Mi'i hawyi ti ma'ato Tupana tomoherep pakup'i gu'uro pyi i'atumisyp e. 31 Mi'i hawyi toĩne'en mot'i i ra'yn towyria'in Karireia piaria wywo Ierusarẽi me. Mi'iria ti mesup tukupte'en Iesui ieĩne'en i hap enoi haria e Pauru. 32 Uruto ti i'ewyte henoi haria te e. Yt heso hin i ti Tupana sa'awy'i ai'ywania pe. Aikotã sa'awy'ite Tupana to'e mi'i hap ewy ti mesup tutunug na'yn e. 33 Sa'awy'ite Tawi to'e tomiwan me tuwepy puo Tupana to'e — En ni Uha'yru sese e. Pyno woromoieĩne'en pakup i aru e Tupana Iesui etiat Tawi tuwepy hawe mekewat Saumu 2.7 pe. Pyno aikotã sa'awy'i to'e hap ewy ti mesup toimoherep ta'yn Tosa'yru pãi e Pauru itotiaria pe. 34 I'ewyte ti mekewat Tawi wepy hawe aikotã morekuat Tawi pe Tupana to'e hap ewy te ti mesup ti totiõtem i ra'yn gu'uro pyi Aipotypot Iesui e. Ipiit yt nem i tuwẽtem na'yn gu'uro pyi e. Pyno ti aikotã Tupana to'e sa'awy'i Isaia 55.3 pe hap ewy ti ra'yn mesup tutunug e. 35 Pyno ti Iesui piit yt i'okpuk hin i are aikotã Tupana to'e Tawi wepy hawe miwan miat hap ewy — Yt karãpe i aru Uha'yru sese nem rakano ne'i topyhu'at to'e hap ewy e Tawi wepy hawe Saumu 16.10 pe. 36 Yt morekuat Tawi etiat i mio tã e ma'ato Tupana ihay Tosa'yru sese etiat mekewat morekuat Tawi saipepiat sese wuat etiat ihay are katupono mekewat aiporekuat sa'awy'iwuat Tawi iku'uro ra'yn hawyi ta'atusyp i'ywot'in syp hawe hawyi ikag ko'i heremo te itote e. Tupana ihay wẽtup ok etiat Tosa'yru Iesui etiat ihay yianmete e. 37 Mi'i Miit ti Tupana tihymut ra'yn gu'uro pyi e. Yt nem hin i ipiit e Pauru. 38 Uiwyria'in Musei wãi'e hap ti waku kahato wen ma'ato ti yt aimohãpyk kuap i Tupana wywo e. 39 Pywo pe ti rat are'e uiwyria'in mekewat Miit sese yt nem i rakat yn ni wyti aimohãpyk kuap Tupana wywo e. Imohey haria toi'atumohãpyk kuap tuwewawi e Pauru. 40 Sa'awy'iwuat Tupana ehay enoi hat to'e mio tã e — Eiwe'eg wo yt uimohey i haria e. Eimitum mo o uhehay etiat wekyry'i i haria e. Katupono yt uimohey i hap ti aru ei'atu'uka e. 41 Katupono ti aru mekewat e'at pe uito atunug eipy'asetpe wakuap iwato kahato yt wẽtup ewywuat i iwato rakat atunug ma'ato ewei'akasa hawyi ti aru i'ewyte eweikuap hawyi ti aru ma'ato yt eweimohey i e Tupana sa'awy'i e. Ta'i yianmete ti Tupana henoi ehetiat ui'ywania Apakuki 1.5 pe tohenoi e Pauru Iuteuria pe. 42 Mi'i hawyi Pauru tuwẽtem Tupana mõtypot hap yat pyi towyria'in wywo. Mi'i hawyi irania'in itotiaria yt Iuteuria i te'ero'e — Uhyt i'atu'e wẽtup semana hawyi o era'aipok i ra'yn o urumu'e hamo meiũpe i'atu'e. 43 Tuwat yne ra'yn Tupana mõtypot yat pyi hawyi irania'in itotiaria Iuteuria i'ewyte yt Iuteuria i ko'i te'eruwehik ta'yn uhyt Panãpe uhyt Pauru ete. Mi'i hawyi Pauru Panãpe ti'atunãpin mi'iria mu'ap upi — Eweiwat ro haty wo eiky'e hat Tupana upi i'atu'e. Yt ewei'atoiat re Tupana piat eiky'e hap i'atu'e. 44 Mi'i hawyi Sapatu e'at pe i ra'yn hawyi kahupyt i ra'yn tawa piaria te'eruwa'atunug i ra'yn. Ta'atukuap teran Tupana ehay i'atukaipyi haype. 45 Mi'i hawyi Iuteuria potnagnia te'era'akasa miit'in typy'i kahato Pauru upi. Mi'i pote i'atueha'ywywi tuete. Mi'i hawyi — Ta'i eheso kahato i'atu'e. Eti'atuma'at ne'i rat miit'in Tupana ete i'atu'e. 46 Ma'ato mi'i hawyi Pauru Panãpe wywo i'atuehay hesaika po'og miit'in kape. Yt te'eruwemõti hin i. Mi'i hawyi te'ero'e Iuteuria yt imohey i haria pe — Ta'i Tupana tum neran ni ieĩne'en hap yt ikahuro rakat i ma'ato imiium ni eweipun ne'i eipe i'atu'e. Pyno ti sa'awy'i uruhenoi teran ehepe e ma'ato yt eweimohey i mi'i pote ti wẽtup ywania pe ra'yn uruhenoi. 47 Katupono sa'awy'i Tupana to'e Tosa'yru pe — Woronug En aikotã iypyryp wiat ariãty ewy e. Yne ywania akasa hamuat e. Yne mesuwat yi totiaria ehakyera'at hamo e Tupana Isaia 49.6

pe i'atu'e Pauru'in. 48 Mi'i pote irania'in yt Iuteuria i ra'yn i'atuwepit kahato Tupana ehay ete. Mi'i hawyi te'eruwehum kahato — Waku poity'i ehay Tupana i'atu'e. Mi'i hawyi tomi'airoria pe tomohey haria pe yn na'yn Tupana tum toieĩne'en hap yt ikahuro rakat i. 49 Mi'i hawyi mi'iria ra'yn imõ'ẽ Ta'atuka'iwat pakup'i mienoi wuat'i tawa piaria pe. 50 Mi'i hawyi Iuteuria potnagnia ti'atunug iwato'in nakaria haryporia'in ihainia'in hawyi tu'isaria ta'atu'atukaykay. Mi'i hawyi te'ero'e mi'iria pe — Waku ti wati'atusaty'i saty'i ra'yn Pauru'in i'atu'e. Mi'i hawyi Pauru Panãpe ta'atuporenõ'ẽ ra'yn ta'atuetawa pyi. 51 Tuwenõ'ẽ hawyi Pauru Panãpe te'eruwepypitpit'ok kahato Tupana etiat yt iwese i rakaria piat ikuap hamo. Mi'i hawyi tuwat i ra'yn wẽtup tawa Ikuniu kape. 52 Ma'ato ipakuptia Iesui mohey haria te'eropyhu'at itote yt iwese i rakaria py'asetpe tawa Antiokia pe. Mi'iria i'atuwepit kahato itote Tupana Pã'ãu wywo.

Mi'i hap etiat atiwan yne mesuwe uito Iruka.

14

1 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tawa Ikuniu pe hawyi tuwehyt'ok Tupana mõtypot hawe. Mi'i hawyi itote Pauru'in ti'atumu'e kahato Tupana ehay wo. Mi'i hawyi Iuteuria tomohey kahato Tupana ehay. I'ewyte irania'in ywania yt Iuteuria i imohey ra'yn wy. Mi'i hawyi miit'in sok topyhu'at Iesui mohey pakup i haria. 2 Ma'ato yt imohey haria i Iuteuria te'ero'e — To'iro watipugha Pauru'in i'atu'e. Yt naku i ti mi'iria i'atu'e. Yt eweimohey tei'o meimuẽwaria i'atu'e yt Iuteuria i pe. 3 Ma'ato Tupana ti'atumoesaika po'og na'yn. Mi'i hawyi ta'atunug ta'atupo wo ra'yn wakuap miit'in wanẽtup hamo. Mi'i hawyi itote tukupte'en mot'i ra'yn katupono ta'atumohey kahato ra'yn itote Tupana ehay. Mi'i hawyi Pauru Panãpe ti'atumu'e kahato Tupana wo'oky'e te'en ne'i tuwekaipywiat hap ete. 4 Mi'i hawyi tawa Ikuniu piaria yt to'oksat i hin i katupono yt to'owanẽtup hap ewy i kahato. Ipat'ok Iesui mienoi upi ipat'ok Iuteuria mienoi upi. 5 — To'iro wati'atuma'at sehay wo i'atu'e. Mi'i hawyi wati'atu'uka mak mak wo nu wo i'atu'e Iuteuria to'ope ta'atu'akag ko'i wywo. 6 Mi'i hawyi Pauru Panãpe tikuap ta'yn ta'atu'auka teran hap hawyi te'eropopy ra'yn. Mi'i hawyi tuwat tawa Irikaunia kape. Mi'i hawyi itote ikohyewyry tawa hit ko'i upi tawa Irita tawa Tepe upi i'atukohyewyry. 7 Mi'i tote ta'atuhenoi kahato Tupana ehay. 8 Mi'i hawyi tawa Irita tote ta'atupuẽti yt karãpe i hewyry rakat apyk pe. Toty kaipywiat wemoherep hat ipy kĩ'ã rakat. 9 Mi'i tote Pauru henoi Iesui etiat turan mekewat yt hewyry kuap i rakat tikuap ihay. Mi'i hawyi Pauru iha'at howawi hawyi toikuap ta'yn tuwanẽtup hawe — Iesui mohey hap uimoehãite kuap e tuwanẽtup. 10 Mi'i hawyi Pauru to'e tehay wo — Epoĩ'ãm no uhyt e. Mi'i hawyi mekewat sa'awy'iwuat yt hewyry kuap i rakat peso'e hawyi hewyry ra'yn. 11 Mi'i hawyi Ikuniu piaria te'eraha'at kahato ipy kĩ'ã rakat moehãite Pauru piat hap kape. Mi'i pote ta'atuehay pirik wo te'ero'e — Tupanaria tupanaria miit'in kawiat atipy kaipywiaria eipe i'atu'e Pauru Panãpe pe ta'atupusu puo. 12 Mi'i hawyi Panãpe tupana waikiru Iupite i'atu'e ma'ato Pauru tupana waikiru Mekuriu i'atu'e katupono — Aimu'e hat po'og Pauru mi'i i'atu'e. 13 Mi'i turan tawa oken'ypy kawiano toĩne'en tupana waikiru Iupite yat. Mi'i ka'iwat pa'i terut wewato ahup ko'i ipa'iat oken'ypy kape. Mi'i miit'in ti'auka teran tupana Pauru Panãpe mõtypot hamuat. Ipohyt kawiat hewahi rakat wewato ahup. 14 Mi'i ta'atukuap hawyi Pauru'in yt i'atuwepit hin i ra'yn. Yt ta'atuky'esat i ta'atumõtypot hap. Mi'i pote te'eruwesokpe hiot ne'i ra'yn miit'in tok pe. 15 — Wãi urumõtypot re Tupana eipe. Kan hamo ten urumõtypot Tupana wo eipe i'atu'e. Katupono yt naku i miit'in me Tupana en ewei'e e Tupana i'atu'e. Wãi ne i'atu'e. Yt naku i tupanaria eipe ewei'e uruepe. Ewei'atoiat ro meimuẽwat ehetupana ko'i hawyi ewei'aipok to Tupana sese kape mekewat wuat'i e'at piat ieĩne'en hat kape uhyt'i'in mana'in i'atu'e. Yt kan hamo i eweimohey ehetupanaria katupono Tupana sese ti ainug hat y'y nug hat wuat'i y'y piaria nug hat e. Pyno Tupana sese kape ewei'aipok to hawyi eweipun no ehetupanaria sa'ag ko'i i'atu'e Panãpe Pauru. 16 Sa'awy'i Tupana yt to'e i — Uito yn waku Ehetupana wo yt e i te ehepe wẽtup ywania eipe pote. Ma'ato mesup ti — Wãi'e ra'yn. Yt atiky'esat i po'og ehetupana ko'i e. Yt atiky'esat i po'og yt eiwe'eg i hap uhetiat mesup e Tupana ehepe. 17 Sa'awy'ite ti yt watikuap i Tupana sese etiat ma'ato ti mesup wakuap tutum ne'en ne'i ahepe yt kat sa'up i. Koitywy yne ywania pe yne miit'in me tuwemoherep teran. I'ewyte i'aman tutum yne pe. I'ewyte miit'in yne pe hewo iminug kaipyi wakuap. Mi'i tã ti Tupana yne tokuap ahepiat hamo e. Mi'i tã ti tutunug aimowepit hamo e Pauru'in tawa Irita piaria pe. 18 Porap ta'atu'auka wewato ahup turan na'yn Pauru'in wãi'i'atu'e haty wo. Mi'i pote yt ta'atu'auka i ra'yn wewato ahup ko'i Pauru'in mõtypot Tupana ewywuat hamo. 19 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e Iuteuria Pauru ewanĩkaptia tawa Antiokia pyi tawa Ikuniu pyi tõ'ẽ. Mi'i hawyi ti itotiaria irania'in ta'atumo'akag'aia ra'yn — Ewei'auka ro nu wo Pauru i'atu'e. Mi'i hawyi nu wo mak mak'i'atu'e howawi i'auka hamo. Mi'i hawyi ta'atuherep haity pe yi upi tawa pyi. — Iku'uro ra'yn koitywy Pauru i'atu'e te'eruwanẽtup

hawe. 20 Mi'i hawyi ipotpo'ororia te'eruwa'atunug Pauru piit kape. Mi'i hawyi ma'ato i'ãpe'ok'am i ra'yn i'atupy'asetpe. Mi'i hawyi ta'aipok i ra'yn to'auka hap tawa kape. He'ihot'ok pe hawyi tuwat Panãpe wywo tawa Tepe kape. 21 Mi'i hawyi itote sehay wakuat ta'atuhenoi Iesui etiat. Mi'i hawyi ta'atu'atunãpin at i'atuepiat ikuap kahato hamo. Mi'i hawyi itote pyi te'era'aipok i ra'yn tawa Irita kape tawa Ikuniu kape tawa Antiokia kape Iesui mohey haria pakup tiaria kape. 22 Mi'i hawyi Pauru'in ti'atunãpin kahato itotiaria ipakup tiaria i'atumoesaika hamo i'atuepiat imohey kahato hamo. Mio tã i'atu'e — Eiwe'eg wo o katupono meiũran ti eweho'opot kahato mesuwe Tupana etama kapiat mu'ap upi i'atu'e imohey pakup i haria pe. 23 Mi'i hawyi itote Pauru'in ti'airo Iesui mohey haria nãpin hamuaria. Mi'i hawyi Panãpe Pauru yt kat i i'u at katupono hẽtup kahato Tupana kape — Tupana i'atu'e epo pe ra'yn ti meiũpiaria uruiky'esat emohey haria ipakup takaria katupono urutuwat irane meiũpepyi i'atu'e ta'atuhẽtup Tupana pe. 24 Mi'i hawyi tuwat yi Pisitia sakpo yi Pãwiria sakpo. 25 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tawa Peke pe hawyi ta'atuhytpok kahato ra'yn Iesui ehay itote. Mi'i hawyi tuwat hẽpype tawa Ataria kape. 26 Mi'i hawyi yara wato puo ra'yn tuwat tawa Antiokia kape ta'atumipo'ororia kape. Te'era'aipok i ra'yn aikope sa'awy'i tuwat Iesui ehay sytpok hamo hap kape. Mi'i hap kape te'era'aipok i ra'yn. Ta'atupotpap kahu ra'yn hawyi te'era'aipok i ra'yn. Aikope Panãpe Pauru powyro hamuat ta'atuhẽtup Tupana pe hap kape i ra'yn te'era'aipok. 27 Put'okta'atu'e itotiat hawyi ta'atukaykay yne Iesui mohey haria. Mi'i hawyi aikotã Tupana tunug mu'ap upi i'atupo wo mi'i hap ewy yne ta'atumoherep itotiaria pe — Koitywy ti Tupana tomoherep ta'yn Iesui yt ai'ywania pe yn i ra'yn i'atu'e Iuteuria pe. Ta'i mio ra'yn ti yt Iuteuria yn i ra'yn imoherep i'atu'e. 28 Mi'i hawyi itotiaria imohey haria wywo tukupte'en mot'i ra'yn Panãpe Pauru.

Aikope aikope tuwat Pauru'in miit'in mu'e hamuat hap etiat ahenoi mesuwe uimiwan me uito Iruka.

15

1 Mi'i hawyi ti Iuteuria tõ'ẽ tõ'ẽ ra'yn tawa Antiokia totiaria Iesui mohey haria mu'e hamo ra'yn — Ewetunug no Musei wo'onãpin hap yne pote ti aru Tupana ehehakyera'at kuap ma'ato yt eiwemurui ãpy sokpe tek hap pote ti aru yt ehehakyera'at i i'atu'e. 2 Mi'i hawyi itote Pauru Panãpe tu'uka at kahato ta'atuehay wo. Mi'i hawyi yt to'owese hin i itotiaria to'ope. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Pyno waku ti wati'atupo'oro ra'yn Pauru Panãpe irania'in wywo Ierusarẽi kape sa'awy'iwuaria Iesui'in 12 ok takaria kape itotiat piat i'atuehay kuap hamo i'atu'e. Aikotã Musei eko aikotã watunug hap kuap hamo i'atu'e. 3 Mi'i hawyi Iesui mohey haria tawa Antiokia piaria ti'atupo'oro Pauru Panãpe Ierusarẽi kape irania'in nywo. Mi'i hawyi tuwat ra'yn tawa Antiokia pyi. Mi'i hawyi Iesui mohey haria pe yi Wenisia piaria pe yi Samaria piaria pe ta'atuhenoi aikotã irania'in yt Iuteu ywania i timohey ra'yn Iesui hap ko'i. Mi'i pote te'eruwehum kahato Tupana ete itotiaria. 4 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e ra'yn Ierusarẽi me. Mi'i tote yiannote wuaria 12 ok takaria tukupte'en. I'ewyte Iesui mohey haria akagnia tukupte'en. Mi'iria te'ero'e — Pyno eiwehyt'ok to uhyt'i'in i'atu'e Pauru'in me. Mi'i hawyi Pauru'in tomoherep i'atuepe aikotã Tupana tunug wuat'i tawa puaria piat hap ko'i. 5 Mi'i hawyi irania'in Iesui mohey haria wo'onãpin haria te'ero'e — Pyno waku eiwemurui ãpy sokpe tek to wato'e i'atuepe. Waku yne Musei wãi'e hap ewetunug wato'e ro yt Iuteuria i pe i'atu'e. 6 Mi'i hawyi yne ta'atu'atunug 12 ok takaria Iesui mohey haria akagnia wywo te'eruwa'atunug aikotã mekewat yt Iuteuria i nãpin hap kuap hamo. 7 Mi'i hawyi yt to'oehay sat i at hawyi mehĩ Peteru ipoĩ'ãm i'atupy'asetpe i'atunãpin hamo — Uheywyt'in Iesui mohey haria e eipe ti eweikuap ta'yn aikotã sa'awy'i Tupana ui'airo yt Iuteu ywania i nãpin hamuat hap e. Uito yn ni sa'awy'i areto sehay wakuap enoi hamo yt ai'ywania kape e. Uiwẽ pyi ti sa'awy'i ta'atumohey ha'awyte wuaria e Peteru. 8 Ta'i Tupana tikuap yne wyti miit'in wanẽtup ta'atupy'a piat hap e. Yt aiwanẽtup hap yn i ti Tupana tikuap e. Ta'i tutum na'yn ti i'atuepe Topã'ãu Wakuat aikotã ahepe tutum hap ewy te ti e. Mi'i tã toimoherep ta'yn ahepe tomohey i'atuepiat hap e Peteru. 9 Ta'i toimohãpyk yne wyti i'atuwanẽtup sa'ag hap ko'i Tosa'yru mohey ra'yn hawyi e. 10 Pyno kat hamoĩ mesup eweiky'esat Musei eko yrysakag ipotyi ai'akag etiat hap ewywuat irania'in akag ete e. Pyno toimoherep ta'yn ahepe irania'in ywania ai'ewy ra'yn toi'airo e Peteru. Aha'ase'i'in wyti yt hupit i mekewat seko e. I'ewyte aito yt wahupit i ra'yn. Kat hamoĩ pyno eweiky'esat aheko Iesui mohey haria wẽtup ywania ipakuptia ok pe tote e. Yt naku i ti Tupana wahã'ãg e. 11 Ta'i Iesui yn nyti ahehakyera'at e. I'ewyte irania'in ywania Ehakyera'at hat Iesui yn. Pyno aiwo'o'ewy kahato e. Ta'i Iesui mohey hap yn ahehakyera'at kuap hap. Yt aiminug ko'i kaipyi i wyti ahehakyera'at hap toĩne'en e Peteru. 12 Mi'i hawyi sehay wuat wu'uka haria atunik ta'yn. Yt kat i i'atu'e hin i ra'yn miit'in sok. Mi'i hawyi Panãpe Pauru timoherep aikotã yt Iuteuria i timohey ra'yn Iesui hap ko'i aikotã Tupana tum tesaika hap wakuap nug hamuat hap mi'iria pe hap. 13 Mi'i hawyi te'eruwanẽtup

kahato ra'yn. Yt kat i'atu'e i ra'yn. Mi'i hawyi Tiaku ihay — Uhyt'i'in eweikuap to uimienoi e. 14 Pywo ti rat Simãu henoi aikotã mio Tupana Pã'ãu teke kuap wuat'i ywania Tosa'yru mohey haria py'a pe e. Toiky'esat yne ywania kaipywiat tomi'airo tomohey haria e. 15 Mi'i hap ewy ra'yn wyti mesup topyhu'at. Sa'awy'iwuat Tupana e hap ewy e 16 — Mekewat e'at pe ti aru ara'aipok hawyi atunug pakup i morekuat Tawi yat at hat. 17 Mi'i kape ti aru tõ'ẽ tõ'ẽ miit'in yne ywania uikuap haria. Wuat'i ywania ti aru ati'atukaykay yne uhet kuap haria. Mi'i tã ti aru atunug e ti Tupana yianmete iwan me e Tiaku. 18 — Katupono Tupana tikuap aikotã mesup topyhu'at hamuat hap yianmete e. 19 Yt naku i arewanẽtup turan wahenoi niatpo rakat seko ai'ywania ewywuat irania'in ywania Iesui mohey haria pakuptia pe e Tiaku. 20 Pyno waku kahato watipo'oro sehay irania'in ywania kape. Mio tã wato'e waku wati'atunãpin — Waure wo ro meimuẽwat ehetupana iã'ãkap ko'i ete pãi waku wato'e e. I'ewyte yt ewetu'u tei'o mi'u miit'in miium ta'atuetupanaria piat ne'i wato'e i'atuepe. I'ewyte wẽtup ok wẽtup ok wywo tei'o ewary e'aito wato'e. I'ewyte yt naku i huu ehesapo wo. Yt naku i ewetu'u ipu'i huu wywo waku wato'e i'atuepe e Tiaku. 21 Sa'awy'ipyi te ti yne tawa puo tukupte'en ne Musei eko enoi haria. Mesup te yne Sapatu e'at pe ti Musei mienoi ta'atumowẽpap toran e Tiaku. 22 Mi'i hawyi torania Iesui mohey haria te'ero'e to'ope 12 ok takaria wywo ta'atu'akagnia wywo — Pyno waku aimi'airoria wati'atupo'oro uhyt Pauru uhyt Panãpe upi tawa Antiokia kape mi'i ai'e hap enoi irania'in miat hamo i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atu'airo uhyt Iuta Pasapa e hap het rakat hawyi uhyt Sira ta'atu'airo miit'in wakauria ta'atupy'asetpiaria. 23 Mi'i hawyi ta'atuwan popera pe i'atumiereto wuat. Mio tã i'atu'e — Uruto ti Ierusarẽi miaria Iesui mohey haria torania 12 ok takaria mi'iria wywo uru'akagnia wywo Iesui mohey haria uruipo'oro miwan me ehowawi kuekatu uru'e hap popera pe wẽtup ywania kape tawa Antiokia piaria kape yi Siria piaria kape yi Sirisia piaria kape uruipo'oro miwan eweimoehãite ro kuekatu uru'e hap i'atu'e. 24 Ha'awyte wyti tuwat ehowawi yt uruwat urumipo'ororia i uruto'e. Mi'iria ti eimo'akag'aia hanuaria uruto'e. Mi'iria wyti uruikuap ta'yn mesup. Urupy'asetpyi ti wyti tuwat ma'ato ti yt uruwat urumipo'ororia i pãi i'atu'e popera pe. 25 Ta'i waku kahato uruipo'oro ehowawi meiũpepyi urumikuap sehay enoi hanuaria uruto'e. Ta'i aiwyria'in Panãpe Pauru upi waku kahato uruipo'oro ehowawi pãi i'atu'e. 26 Ta'i uhyt Panãpe uhyt Pauru yt te'eroken'ẽ hin i ta'atu'auka hap pupi. Mi'i tupono tuwat ra'yn Aiporekuat Aika'iwat Iesui enoi miit'in miat hamo uruto'e pãi i'atu'e. 27 Pyno uruipo'oro ehowawi mi'iria upi mehĩ Iuta hawyi Sira ehepiat henoi hamo. 28 Uruwyria'in Tupana Pã'ãu wyti urumu'e kahato kat e hap kat e hap ko'i enoi ehepiat hamuat hap ete i'atu'e. Yt toiky'esat i wyti urueko ipotyi rakat ne'i uruhenoi ehepiat hap. 29 Mio tã e ti ma'ato toiky'esat — Yt ewetu'u tei'o miit'in miium tupanaria iã'ãkap ko'i piat e. Mi'i hap yt toiky'esat i i'atu'e. I'ewyte yt toiky'esat i wyti wẽtup ok wẽtup ok wywo se'aito hap i'ewyte wary hap. Hut'yp nik piat mi'at pu'i o yt etu'u tei'o. I'ewyte huu o yt etu'u tei'o e ti wy i'atu'e. Pyno urumienoi ewy ewetunug mote ti aru waku ra'yn uruwyria'in i'atu'e. Toran na'yn pyno uru'e hap mehĩ'in i'atu'e popera pe. Mi'i hawyi ta'atuium mekewat miwan ta'atumipo'ororia pe. 30 Mi'i hawyi pyno waku eweiwat ro tawa Antiokia kape i'atu'e. Mi'i hawyi tuwat ra'yn. Put'okta'atu'e itote hawyi ta'atu'atunug yne Iesui mohey haria. Mi'i hawyi ta'atuium mekewat mipo'oro popera itotiaria pe. 31 Mi'i hawyi ta'atumowẽpap hawyi i'atuwepit kahato ta'atunãpin hap ete. 32 Mi'i hawyi yianmiat Tupana ehay enoi haria uhyt Iuta uhyt Sira ti'atunãpin kahato Iesui mohey haria tawa Antiokia piaria ta'atu'atumoesaika imohey hap ete. 33 Mi'i hawyi tukupte'en mot'i itote hawyi te'era'aipok teran i ra'yn Ierusarẽi kape Iesui potpo'ororia kape i ra'yn. Mi'i hawyi — Hẽto i'atu'e. Uruipo'oro teran ehupi uruekuekatu i'atu'e tawa Antiokia piaria. 34 Ma'ato Sira yt ipap i ra'yn tawa Antiokia pyi. Mi'i hawyi yt toto i. 35 Mi'i hawyi Pauru Panãpe'in tukupte'en mot'i tawa Antiokia piaria mu'e hamo. Ta'atuka'iwat ehay enoi haype te'eropyhu'at Iesui mohey haria ahyt tok pe. 36 Tukupte'en mot'i itote hawyi Pauru to'e Panãpe pe — Pyno waku apo uhyt wata'aipok i ra'yn irania'in tawa ko'i kape e. Katupono ati'atuepiok teran aikotã tukupte'en Iesui mohey haria pakup i ko'i aikope sa'awy'i wati'atumu'e hap kape mehĩ e Pauru Panãpe pe. 37 — Pyno waku watioto Iuwãu Maku e Panãpe Pauru pe. 38 Ma'ato — Yt naku i uhyt watioto Iuwãu Maku katupono sa'awy'i mi'i ti ta'aipok ne'i ahupi pyi Tupana potpap wyi yi Pãwiria pyi e Pauru Panãpe pe. 39 Ma'ato yt to'owanẽtup hap ewy hin i ra'yn hawyi to'oehay tek hawyi to'o'atoiat ra'yn. Mi'i hawyi uhyt Panãpe uhyt Iuwãu Maku wywo yn na'yn tuwat yara puo ta'atue'yi Sipiri kape. 40 Mi'i hawyi uhyt Pauru tiky'esat uhyt Sira ra'yn tekatuwy wo. Mi'i hawyi Iesui mohey haria hẽtup Tupana pe — Tupana i'atu'e eti'atupowyro kahato aiwy Pauru aiwy Sira epotpap nug hamo i'atu'e. Eti'atuky'e ro yne mu'ap upi. Mi'i hap uruhẽtup epe waku i'atu'e. Mi'i hawyi Pauru toto uhyt Sira wywo Iesui mohey haria moesaika hamo wuat'i ywania kape. 41 Mi'i hawyi i'atuewyry yi Siria puo hawyi yi Sirisia puo i'atuewyry itotiaria Iesui mohey haria atumoesaika Tupana ehay wuat hamo.

Yne uimikuap atiwan mesuwe uito Iruka.

16

1 Mi'i hawyi Pauru'in put'ok'i'atu'e i tawa Tepe pe tawa Irita pe. Mi'i hawyi itote Pauru'in
tipuẽti uhyt Timoteu. Ity ti Iesui mohey hat Iuteu ywania ma'ato i'ywot Kereku ywania.
2 Mi'i hawyi tawa Irita piaria tawa Ikuniu piaria Iesui mohey haria — Ta'i waku kahato
ti rat Timoteu i'atu'e itotiaria. 3 Mi'i hawyi Pauru to'e Timoteu pe — To'iro uhupi kurum
iwasu e. Ereto teran uhupi pote Iuteuria ewy ro ereĩne'en aikotã ety ewy ai'ywania Iuteuria
mu'e hamo are e. Mi'i hawyi ta'atuemurui sokpe tek Iuteuria eko ewy hawyi Timoteu
topyhu'at Iuteu wo toty ewy. Mi'i tã ti Pauru tiky'esat Timoteu piit katupono toiky'esat
Iuteuria mimõtypot no topyhu'at Timoteu hap e. Katupono toikuap ta'yn itotiaria tikuap
wẽtup ywania ne'i Timoteu ywot hap pote. 4 Mi'i hawyi Pauru Sira Timoteu wywo hewyry
sa'awy'iwuat tewyry hap ko'i upi. Mi'i tote ta'atuhenoi mekewat Ierusarẽi kaipywiat
wo'onãpin hap miwan Iesui yn ahehakyera'at kuap e hap miwan ta'atuhenoi. Mekewat
kat i'atu'e kat i'atu'e 12 ok takaria e hap Iesui mohey haria akagnia e hap ta'atuhenoi itote.
5 Mi'i hawyi ta'atuewyry hap upiaria Pauru'in ti'atumoesaika po'og na'yn Iesui mohey hap
ete. Mi'i pote po'og na'yn i'atutypy'i itote. 6 Mi'i hawyi yi Karata yi Wirisia upi Pauru'in
i'atuewyry. Mi'i hawyi yi Asia kape tuwat teran ma'ato Tupana Pã'ãu Wakuat to'e — Yt
ewehenoi tei'o uhehay itote mesup mehĩ'in e. 7 Mi'i pote tuwat tawa Misia kape. Itote
pyi tuwat teran yi Pitinia kape i ra'yn ma'ato Iesui Pã'ãu wãi'e i ra'yn. 8 Mi'i hawyi tawa
Misia sakpo tokoka'at ne'i. Mi'i hawyi tuwat teran yi Turate kape ma'ato — Wãi'e i Iesui
Pã'ãu. 9 Mi'i hawyi — Aikope waku pyno watuwat e yn tuwanẽtup hawe. Mi'i hawyi
Pauru ta'akasa tomu'etu wãtym muo wẽtup ok yi Masẽtunia piat y'am miat kape. Mi'i
hawyi toikuap ihay — Eriot ro meikowo urue'yi Masẽtunia kape urupowyro hamo mehĩ
e toikaykay. 10 Mi'i hawyi tuwehymut ra'yn Pauru hawyi mio tã to'e — Meremo urutuwat
teran kahato yi Masẽtunia kape. Mi'i haype ti uruikat kahato aikotã miat uruwat hamuat.
Katupono Tupana urukaykay ra'yn i'atuowawi tehay wakuat enoi hamo hap uruikuap
ta'yn e. 11 Mi'i hawyi meiũpepyi uito Iruka areto ra'yn Pauru'in wywo. Yara wato puo hãpyk
pe urutuwat ra'yn wasere upi y'y wato yi hit Samutasia kape. Mi'i hawyi ihot'ok hawyi
wẽtup tawa Neapuri kape urutuwat yi Masẽtunia sese kape. 12 Mi'i hawyi urutuwat tawa
wato yi Masẽtunia wywuat tawa Wiripu kape. Mi'i hawyi urutuwehyt'ok tawa Wiripu pe
Humanu ywania mu'e Iesui etiat hamo. Itote urutukupte'en mot'i. 13 Mi'i hawyi Sapatu e'at
pe urutuwat y'y hit i kape aikope Iuteu ywania i'atuehay Tupana kape hap kape. Mi'i hap
kape urutuwat tawa pyi. Mi'i tote uruta'apyk hawyi meiũran tõ'ẽ tõ'ẽ haryporia'in. Mi'iria
urui'atumu'e ra'yn. 14 Wẽtup ok i'atupy'asetpe toĩne'en mana Iritia. Mana Iritia ti tawa
Tiatira pywiat. Sokpe hup ikahu rakat weneru hat. Tupana mõtypot hat sese mi'i. Mi'i ipap
kahato Pauru mienoi upi hawyi Tupana tomoherep ta'yn mekewat sehay mana pe. 15 Mi'i
hawyi mana Iritia timohey Iesui yne to'yat piaria wywo hawyi tuweset'ok y'y pe to'yat
piaria torania wywo. Mi'i hawyi — Mimi'in e Pauru'in me koitywy ti atomohey kahato
ra'yn Aika'iwat atipy piat e. Mi'i tupono uimohey ehepiat pote eweikupte'en no meiũpe
ui'yat piaria yatype mimi'in e mana Iritia Pauru'in me. Ihay awãi hawyi urutopyhu'at i'yat
pe.

16 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe urutuwat i ra'yn aiũpe Tupana wywuat sehay hap kape
mekewat y'y hit i kape. Mi'i hawyi mu'ap upi uruipuẽti pĩ'ã ahiag pã'ãu ipiit piat rakat
e. Mi'i pĩ'ã mimoherep ahiag kaipywiat wyti aikotã aikotã e hap ko'i ika'iwaria ha'up sat
kahato. 17 Mi'i hawyi mekewat pĩ'ã toto Pauru'in upi. Mi'i hap tote mu'ap upi ihay haty
wo irania'in me mu'ap upiaria pe — Mi'iria miit'in ni Tupana sese ywaitiat eropat haria
sese e ahiag pã'ãu pĩ'ã wẽ pyi. Mi'iria wyti Tupana kapiat mu'ap moherep haria e mekewat
pĩ'ã. 18 Mi'i e hap ewy ti yne e'at pe mio tã e ihay Pauru'in upi. Ihay po'og po'og moity'i pote
Pauru yt tiky'esat i po'og. Mi'i hawyi tuwemorem howawi hawyi to'e — Uito ti morekuat
Iesui mipo'oro. Mi'i tupono are'e — Ereto ro meiũwat pĩ'ã piit pyi e ahiag pã'ãu me. Mio
tã e hawyi tuwẽtem na'yn meremo ipiit pyi. 19 Mi'i pote pĩ'ã ka'iwaria te'ero'e — Pyno
ihãite ra'yn pĩ'ã. Yt naku i yt kat i ra'yn ahiag pã'ãu pĩ'ã piit pe i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi
ta'atusat Pauru Sira. Mi'i hawyi iherep mo ta'atueropo'ok yi upi morekuaria kape wuat'i
weneru hap kape. 20 Mi'i hawyi te'ero'e morekuaria pe Pauru'in ete — Meimuẽwuaria
Iuteuria yt naku i kahato i'atu'e. Pywo ti wu'uka hap nug haria sese mi'iria i'atu'e sa'ag.
Aimoweuka'i ahetawa etiat haria mi'iria i'atu'e. 21 Uruto wyti Humanu'in. Pyno ti yt naku
i i'atuwat i'atueko watunug meiũpe uhyt'i'in i'atu'e. Ta'atuhenoi sa'ag ne'i ahepe i'atu'e
surara'in me. 22 Mi'i hawyi itotiaria i'atuehay pirik Pauru Sira ete. I'atupy'ahak kahato.
Mi'i hawyi morekuaria tuwat Pauru'in esokpe hiot hiot pun hamo. Mi'i hawyi te'ero'e
— Pyno waku eweipoityk poityk to aria'yp mo i'atu'e ta'atuesurara'in me. 23 Mi'i hawyi
ta'atupak pak kahato ra'yn Pauru'in hawyi ta'atupag iheg me ra'yn wo'opyhyp hawe. Mi'i

hawyi eti'atu'apykok to i'atu'e ra'yn wo'opyhik hap ka'iwat pe. 24 Mi'i pote tohytmoi ra'yn iheg muo sese ra'yn oka'apy pe. Mi'i hawyi wo'opyhik hap aria'yp kawiat pe toi'atupyhik. 25 Mi'i hawyi wãtym hake turan Pauru Sira te'eruwehum kahato hap wywo te'eruwepy Tupana kape. Mi'i pote i'atupyhik haria itotiaria ikuap yne i'atuwepy hap. 26 Mi'i hawyi meremo yi huruk huruk'e. Po'og na'yn hawyi mekewat wo'opyhik hap yi hewo hewo ra'yn. Mi'i hawyi i'ahot'e ra'yn. Tuwe'okenhyp'ok yne ra'yn mekewat wo'opyhik hap tuwewi. Mi'i hawyi i'atupo'i po'i hap hewo hewo yne ra'yn itote. 27 Mi'i turan tuwehymut ra'yn wo'opyhik hat surara akag hawyi to'e tuwepe — Te'eruwe'okenhyp'ok ta'yn sig pãi e. Yt naku i kahato katupono uimipyhik ko'i tuwat tuwat yne ra'yn som e. Mi'i hawyi totat tekyse'yp tuwe'auka teran haype — Yt naku i aru uhete katupono morekuat ikuap hawyi ui'apiheg moty'i ui'auka meremo hamo uimipyhik ko'i te'eruwepopy pote e. 28 Mi'i pote — Yt era'auka tei'o uhyt e Pauru tuwak popuo. Urutukupte'en meiũpe torania uruto mehĩ e. 29 Mi'i hawyi — Eweterut ariãty uhowawi e wo'opyhik hap yat apykok hat temiit pe. Mi'i hawyi meremo teke hawyi toto Pauru Sira kape hawyi tuwepỹ'ãtutuk tyryto'e popuo. 30 Mi'i hawyi toteropo'ok ta'yn i'atupyhik hap kaipyi to'yat kape. Mi'i hawyi apo'e i'atuepe — Aikotã som waku atunug uhehakyera'at hamo e. 31 — Pyno etomohey ro Iesui yn na'yn hawyi etunug Eka'iwat no Iesui mi'i pote yn ehakyera'at hap toĩne'en uhyt. I'ewyte e'yat piaria toi'atuehakyera'at e wo'opyhik hat pe Pauru. 32 Mi'i hawyi Pauru'in henoi kahato Tupana ehay wo'opyhik hat yat piaria pe. 33 Mi'i hawyi wo'opyhik hat ti'atusei ra'yn i'atu'ahyk ahyk hawywiat i'atusuu i'atupiit etiat. Mi'i hawyi huhywirip hap ko'i toikoho yne e. Mi'i tã tutunug hawyi Pauru'in het'ok ta'yn yne i'yat piaria wywo y'y wo. 34 Mi'i hawyi te'era'aipok ta'yn wo'opyhik hat yat kape. Mi'i hawyi ta'atu'atumoenuk ta'yn Pauru Sira. Mi'i hap tote te'eruwehum kahato ra'yn Tupana ete katupono toimohey kahato Tupana to'yat piaria wywo.

35 Ihot'ok hawyi morekuaria ti'atupo'oro ra'yn wo'opyhik hat kape ta'atuemiit'in — Waku ti tuwenõ'ẽ ra'yn ga'atpuat aimiahykahyk ko'i aimipyhik ko'i ta'atu'e haype ta'atu-'atupo'oro. 36 Mi'i hawyi wo'opyhik hat henoi ra'yn Pauru'in me — Morekuaria tipo'oro ra'yn sehay uhyt'i'in e. Pyno waku mesup eweiwat i ra'yn uruetawa pyi e. Pyno waku ra'yn eweiwat i ro uiwyria'in e wo'opyhik hat. 37 Ma'ato Pauru to'e — Yt urupap i rat e. Uruto ti Humanu ywania'in eiperia ewywuaria e. Ga'atpo morekuat yt hẽtup hin i uruepe aikotã urueko ewy e. Kat poteĩ morekuat pyno uru'ahyk ahyk kahato e. Yt naku i ere'e ro morekuaria pe e. Kat poteĩ pyno urupyhik mesuwe ga'atpo yt apo'ei'e rokirẽ i e Pauru. Mi'i hawyi mesup morekuat — Eweiwat ro uruetawa pyi yt uwe mikuap mo i e uruepe. Mi'i pote waku ti morekuaria tõ'ẽ meiũpe uruenõtem hamuat e. Pyno ewehenoi ro uruehay morekuaria pe e Pauru. 38 Mi'i hawyi toto ra'yn morekuaria kape. Mi'i hawyi tohenoi ra'yn i'atuepe Pauru e hap. Ta'atukuap ta'yn Pauru'in Humanu ywania hawyi i'atuwuwu kahato ra'yn morekuaria katupono Humanu ywania yt naku i wati'apiheg e morekuat koro Sesa. 39 Mi'i hawyi morekuaria tuwat Pauru'in kape i'atuhep wo'opyhik hap pywiat hamo ta'atuwese kahato popuat Pauru'in puksit hamo — Uhyt'i'in waku ti eweiwat ra'yn ahetawa pyi i'atu'e morekuaria Pauru'in me. 40 Mi'i hawyi tuwat mana Iritia yat kape ta'atupyhik hap kaipyi. Mi'i hawyi ta'atukaykay yne Iesui mohey haria ta'atuewawi hawyi ta'atu'atumoesaika Tupana ehay se wywo itotiaria. Mi'i hawyi tuwat ra'yn mekewat tawa Wiripu pyi.

Mi'i tã hap ewy are uito Iruka.

17

1 Mi'i hawyi Pauru Sira tuwat ra'yn tawa Awipuri sakpo tawa Apurunia sakpo tuwat. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tawa Tesaronika pe ra'yn. Itote toĩne'en Tupana mõtypot yat Iuteuria wat. 2 Mi'i pe Pauru teke towat teko ewy ra'yn nug hamuat. Mi'i tote miwan Tupana ehay kaipyi Pauru ti'atumu'e. Mi'i hawyi mye'ym Sapatu e'at to'owesat wesat Pauru wywo. 3 Mi'i hawyi Tupana etiat miwan mot'i kaipyi toi'atumu'e — Uiwyria'in e Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat piat ho'opot hamuat hap tohenoi mesuwe miwan me e. I'ewyte ti tuwẽtem irane gu'uro pyi hamuat hap tohenoi meikowat miwan me. Eweikuap uwe mi'i tã hamuat e. Ta'i Iesui uimimoherep ehepiat wyti mesuwe e. Tohenoi mi'i ti Aiporekuat no e Pauru Iuteuria pe. 4 Mi'i hawyi te'eruwanẽtup hawyi — Pywo i'atu'e irania'in. Mi'i hawyi Pauru'in upiaria topyhu'at Kereku ywania'in Tupana mõtypot haria ahyt. I'ewyte haryporia'in we'eg haria ahyt topyhu'at Iesui mohey haria wo ra'yn itote. 5 Ma'ato irania'in Iuteuria yt imohey i Iesui. Mi'i hawyi Pauru'in ete i'atueha'ywywi kahato. Mi'i hawyi ta'atukat mu'ap upiaria yt ipotpap i rakaria yt nakuaria i wu'uka hap nug hamo. Mi'i hawyi tuwat uhyt Iasũ yat kape. Miit'in typy'i kahato tuwat. Mi'iria yne tõ'ẽ tõ'ẽ tawa piaria Pauru'in kupte'en hap kape Pauru'in etiat ta'atuhoiro hamo. Mi'i hawyi tuwehyt'ok haty wo Iasũ yat pe ma'ato Pauru'in yt uwe i ta'atupuẽti. 6 Ma'ato Iasũ yn

na'yn irania'in toywyt'in nywo ta'atu'atupuẽti. Mi'i hawyi Iasũ'in ta'atueropo'ok iherep mo morekuat kape yi upi. Mi'i hawyi ta'atuput'ok hawyi ta'atukuasa ta'atuehay wo — Yt naku i yt naku i mi'iria wo'omo'akag'aia haria mi'iria i'atu'e. Mio ti tõ'ẽ ahetawa kape i'atu'e uhyt Iasũ yat pe i'atu'e. 7 Yt naku i mi'iria i'atu'e. Morekuat Sesa wo'onãpin hap yt ta'atunug i katupono wẽtup — Aipotypot Iesui yn ni waku i'atu'e mi'iria ta'atuehay pirik wo Iasũ'in piat pe. 8 Mi'i hawyi morekuaria itotiaria i'atupy'ahak kahato Pauru'in ete. 9 Mi'i hawyi iheg me ta'atupag. Mi'i hawyi meiũran tuwat yne hawyi ta'atukaykay Iasũ'in. Mi'i hawyi morekuat to'e — Pyno waku eweiwat ro i'atu'e Iasũ'in me. 10 Mi'i pote Iesui mohey haria ti'atupowyro uhyt Pauru uhyt Sira i'atupopy hamo tawa Tesaronika pyi. Mi'i hawyi tuwat tawa Pereia kape wãtym upi. Mi'i hawyi Pauru'in put'ok'i'atu'e hawyi te'eruwehyt'ok Iuteuria Etupana mõtypot yat pe. 11 Tawa Pereia totiaria ta'atu'atupuẽti po'og yt i'akag heg i rakaria tawa Tesaronika piaria kai. Mi'iria ti Tupana ehay wakuat iky'esat kahato. Mi'iria ti te'eruwemu'e kahato wuat'i e'at pe sa'awy'iwuat mienoi ete. Tupana etiat ta'atukuap teran koitypuo pywo pe koitypuo yt Pauru'in henoi hap ta'atukuap teran. 12 Mi'i tupono ti itotiaria typy'i kahato Iesui mohey haria ipakuptia te'eropyhu'at Kereku ywania sok haryporia'in wakuaria ihainia'in wakuaria te'eropyhu'at Iesui mohey haria itote. 13 Mi'i hawyi ti tawa Tesaronika piaria Iuteuria tikuap ta'yn aikowo Pauru'in wat hap. I'ewyte ta'atukuap ta'yn tawa Pereia pe aikotã toi'atumu'e itotiaria Tupana ehay wuat hap ta'atukuap. Mi'i hawyi tuwat ra'yn hupi Pauru etiat miit'in mõpy'ahak hamo. 14 Mi'i hawyi Iuteuria ti'atumo'akag'aia miit'in sok tawa Pereia pe. Mi'i hawyi Pauru ywyt'in Iesui mohey haria tipo'oro ta'atueyke'et Pauru meremo y'y wato kape. Mi'i hawyi tuwat ra'yn Pauru wywo iwyria'in i'apykok hamo ma'ato Timoteu Sira topyhu'at tawa Pereia pe. 15 Put'ok'i'atu'e Atena pe hawyi Pauru apykok haria te'era'aipok teran i ra'yn. Mi'i hawyi Pauru to'e i'atuepe — Pyno ewehenoi o uhehay uhyt'i'in Timoteu uhyt Sira pe e. Atiky'esat tõ'ẽ merep meikowo hap o ewehenoi i'atuepe e Pauru. Mi'i hawyi te'era'aipok i ra'yn tawa Pereia kape Pauru ehay enoi hamo. 16 Mi'i hawyi itote tuweran na'yn Pauru toĩne'en towyria'in ekatup hamo. Mi'i turan itote Pauru ta'akasa tupanaria iã'ãkap yn mu'ap upi hawyi toto mohaty kahato miit'in miat imohey sa'ag hap ko'i. 17 Mi'i hawyi ti yne e'at pe Pauru ti'atumu'e Iuteuria Kereku ywania wakuaria Tupana mõtypot yat pe. I'ewyte mu'ap upiaria pe tohenoi iky'esat haria pe. 18 Mi'i hawyi itotiaria wo'onãpin hat potmu'eria tokoka'at Pauru kape ihay kuap hamo. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope mu'ap upi — To'iro ihay at ka'ap takat ehay kuap hamo i'atu'e. Ta'i mi'i ti wẽtup ywania kawiat tupanaria moherep hat i'atu'e to'ope katupono Pauru henoi itote Iesui etiat aikotã gu'uro pyi tuwẽtem i hap etiat. 19 Mi'i hawyi Pauru ta'atu'ykesat eroto wo'oehay wo'oehay hap kape yity'ok Areopaku e hap kape. Itote ta'atuereke Pauru ta'atupy'asetpe hawyi te'ero'e tope — Uhyt pyno ehenoi ro koitywy aikotã aikotã hap sehay pakup uruepe i'atu'e. 20 Yt karãpe i uruikuap ehay ewywuat ihay rakat. Mi'i pote ti ehay ewy hap uruehay uruiky'esat i'atu'e. 21 Katupono Atena piaria tikuap teran kahato yne kaipywiat sehay kat e kat e hap enoi hap ko'i i'atu'e. I'ewyte yne hewyry rakaria itotiaria tikat kahato sehay pakup itote. 22 Mi'i hawyi i'atupy'asetpe ipoĩ'ãm na'yn Pauru mi'i hawyi to'e — Uhyt'i'in woroho'okuap ta'yn aikotã eipe tupanaria iã'ãkap ko'i ne'i wyti eweimõtypot e Pauru Atena piaria pe. 23 Ta'i ga'atpo ti uhewyry ehetawa puo hap tote ti ara'akasa kahato ehetupanaria iã'ãkap ko'i e. Wẽtup heiam me ti yt kat i tupana iã'ãkap itote atipuẽti ma'ato itote toĩne'en iwan yn — Yt uwe mikuap i Tupana eiam mesup e itote. — Yt ai'akasa hap i Tupana mõtypot hap eiam mesup e iwan me itote e Pauru. Yt eweikuap i ti mi'i eipe ma'ato ti eweimõtypot mi'i e. Mi'i wyti mesup atomoherep ehepe. 24 Ta'i mi'i Tupana sese ti aipytyp nug hat. Ta'i wuat'i mesuwarote iminug ko'i toĩne'en e. Mi'i ti atipy piat yi totiat morekuat sese. Ta'i Tupana sese yt toĩne'en kuap i aipo wuat aiminug teiam me e. 25 Mi'i wyti wuat'i ereko hat. Ikai ti tukup yne sekat. Yt kat i wyti iwat iweteweru hap ipo pe e. Ikaipyi ti watoĩne'en. Ikaipyi ahehãite hap. Torania ikaipywiat ko'i e. Ta'i yt miit'in minug kaipyi i wyti Tupana toĩne'en e. 26 Wẽtup ok miit kaipywiat yn ni yne ywania tohytpok mesuwat yi totiaria tukupte'en e. Ta'i sa'awy'ite ti Tupana sese yne ywania ahyt eiam mesuwat yi totiat nug hat. Aikope aikope wuat'i ywa'nia e'yi toĩne'en hap Tupana tunug sa'awy'i tuwanẽtup hap kaipyi. Ikupte'en porap ne'i mesuwat yi totiat hamuat hap tutunug tuwanẽtup hawe nimo te e Pauru. 27 Mi'i tã tutunug tuwemoherep teran miit'in kapiat haype. Toiky'esat kahato ti miit'in miat tuwewowiat hap e. Toiky'esat wuat'i ywania tikat mu'ap tuwewowiat hap e. Toiky'esat topuẽti hap e. Yt pya hin i ti Tupana toĩne'en miit'in kai. 28 Ta'i Tupana sese kaipyi ti aheiam ahewyry hap aheĩne'en hap e. Aikotã sa'awy'iwuat eimu'e haria pypy'e hap nug haria te'ero'e hap ewy — Tupana mẽpyt'in aito e hap ewy. 29 Kat poteĩ eiwanẽtup hawyi Uru kawiat Tupana toĩne'en ewei'e eiwanẽtup hap kaipyi ne'i. Aito ti meimẽ Tupana mẽpyt'in ko'i e. Aito ti Tupana iã'ãkap ko'i e. Yt Parata kawiat i ti Tupana. Yt nu kawiat i ti Tupana e. Yt mo wuat minug i ti Tupana e. 30 Sa'awy'ite ti miit'in yt we'eg i sese tepiat haria pe Tupana

sese yt kat e i te. Ma'ato mesup ti ewei'atoiat ro yt we'eg i hap ehetupanaria e ra'yn yne miit'in me Tupana. 31 Mio ti Tupana wat miit'in airo hat toĩne'en na'yn hãpyk kahato. Mi'i ti aru meiũran miit'in airo Tupana wano sio yt e hat. Hãpyk kahato ti aru tohenoi Tupana pe e. Mi'i tã hamuat wyti watikuap ta'yn katupono gu'uro pywiat Tupana mihep ta'yn mi'i e Pauru Atena piaria pe. 32 Mio tã e hawyi irania'in to'okyry'i kahato Pauru ete. Gu'uro pywiat ieĩne'en i wat e hap ete. — Toran na'yn uhyt i'atu'e apuete. Ta'i uruikuap ti aru wẽtup e'at pe mio e'e hap etiat i'atu'e irania'in Pauru pe. 33 Mi'i hawyi Pauru toto ra'yn i'atupy'asetpyi ma'ato wẽtup ok wẽtup ok tuwemu'e ra'yn Pauru wywo. 34 Mi'i hawyi wẽtup ok mehĩ Tiunisiu tawa Areopaku piat timohey ra'yn Iesui. I'ewyte wẽtup ok mana Tamari timohey ra'yn Iesui irania'in nywo.

Mi'i tã hap etiat atiwan mesuwe uito Iruka.

18

1 Mi'i hawyi Pauru tuwẽtem na'yn tawa Atena pyi. Mi'i hawyi put'ok'e tawa Kurintiu pe ra'yn. 2 Mi'i hawyi itote toipuẽti wẽtup ok Iuteu uhyt Akira e hap het rakat tawa Puntu kaipywiat. Katupono mi'i kaipyi sa'awy'i yi Itaria kape toto Akira. Mekewat e'at pe ma'ato toĩne'en morekuat Kautiu itote. Mi'i morekuat ma'ato yt iwese i Iuteuria ete. Mi'i pote toi'atupo'oro ra'yn tetawa Huma pyi. Mi'i pote uhyt Akira tehary'i Pisira wywo tuwat ra'yn tawa Kurintiu kape. 3 Mi'i tote ipotpap sokpe kawiat getap nug hap ete. Mi'i hawyi Pauru ti'atupuẽti itote ra'yn tomisepap nug hap ete. Mi'i hawyi topyhu'at i'atu'yat pe ra'yn i'atupowyro hamo. Mi'i turan i'atupotpap kahato itote sokpe kawiat getap nug hap ete. 4 Ma'ato itote yne Sapatu e'at pe Pauru toto Tupana mõtypot yat kape to'ywania atumu'e hamo. Toi'atuporerokosap teran tehay wo Kereku ywania Iuteu ywania Iesui kape. 5 Mi'i hawyi uhyt Sira uhyt Timoteu put'ok'e itote yi Masẽtunia kaipyi. Itote ta'atupuẽti hawyi Pauru ihay kahato topy'a pyi — Iesui ti Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat e. 6 Mi'i pote Pauru ete i'atuhoiro kahato. Wãi wãi'i'atu'e Iuteuria. Yt naku i urumu'e mi'i tã i'atu'e. Mi'i hawyi Pauru tekamisa wato hep hawyi toipehuruk pehuruk i'atuewawi. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Eiwepyi kahato ti eiwemoewasat eipe. Pyno yt uhehay pyi i ra'yn wyti aria kape eweiwat e. Mi'i hawyi ti aru irania'in ywania kape ra'yn pyno areto i'atuepiat henoi hamo e Pauru Iuteuria pe. 7 Mi'i hawyi toto Pauru irania'in ywania mu'e hamo. Mi'i hawyi toto tekatuwy uhyt Titu wẽtup set Iutu yat kape imu'e hamo. Katupono mi'i Tupana mohey hat toĩne'en. I'ewyte torania i'yat piaria tuwat kahato Tupana mõtypot yat mekewat Iuteu ywania wat kape. 8 Meiũran Tupana mõtypot yat ka'iwat uhyt Kiripu tomohey ra'yn Iesui yne to'yat piaria wywo. I'ewyte ipoity ra'yn tawa Kurintiu piaria imohey haria. Mi'i hawyi te'eruweset'ok yne ra'yn. 9 Mi'i hawyi wãtym muo imu'etu Pauru pe to'e Aika'iwat — Yt ereken'ẽ tei'o miit'in mupi. Yt epo'inik tei'o. Eti'atumu'e o haty wo e. 10 Ta'i Uito areĩne'en ewywo. Yt uwe kuap i esaty'i saty'i mehĩ e katupono ti ipoity meiũwat tawa pe uimohey hanuaria e Iesui Pauru pe imu'etu. 11 Mi'i pote wẽtup anu hawyi 6 ewaty Pauru ti'atumu'e kahato tawa Kurintiu piaria Tupana ehay wo. 12 Mi'i hawyi itote toĩne'en wẽtup ok yi Akaia etu'isa Kariu e hap het rakat. Mi'i hawyi Iuteuria Pauru ete i'atupy'ahak i ra'yn. Mi'i hawyi ta'atuereto ra'yn Kariu kape Pauru hã'ãg hamo. 13 — Meiũwat miit wyti wãi'ai'e hap yt ewy i inug kahato i'atu'e. Aiwat aheko yt ewy hin i toiky'esat miit'in miat Tupana mõtypot hap i'atu'e Iuteuria Kariu pe Pauru piat pe. 14 Mi'i hawyi Pauru ihay teran ma'ato Kariu apuete e. Mi'i hawyi to'e Iuteuria pe Kariu — Miit'in yt nakuat i sese ko'i pyhyp hat ti uito e. Yt atiky'esat hin i eweterut uhewowi — Mi'i miit yt hãpyk i uruwanẽtup hawe katupono urueko yt tutunug i kahato ewei'e hap het rakat e. 15 Ẽiperia eiwu'uka kahato sehay po'ypyi set po'ypyi seko po'ypyi. Yt atikuap teran hin i wãi'ei'e hap ko'i e Iuteuria pe. Pyno koitywy eipo pe ra'yn eiwu'uka sehay wuat hap e Kariu. 16 Mi'i hawyi toi'atuporenõ'ẽ ra'yn to'yat pyi. 17 Ma'ato tuwat turan itotiaria Kereku ywania topytyk Iuteu Tupana mõtypot yat ka'iwat uhyt Sotene. Mi'i hawyi Kariu ehamo ta'atu'ahyk ahyk itote. Ma'ato Kariu yt wãi'e hin i i'atuepe. 18 Mi'i hawyi mekewat e'at pe toĩne'en mot'i Pauru toywyt'in Iesui mohey haria yatype. Mi'i hawyi Pauru tuwenoi i'atuepe hawyi toto ra'yn yara puo yi Siria kape. Ma'ato totioto toywyt Akira ihary'i Pisira wywo. Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e tawa Sekeia pe. Mi'i hawyi itote Pauru to'e Tupana pe — Atunug wyti aru ui'e epiat hap Uika'iwat e. Mi'i pote ati'ateneg pywo ti aru atunug ui'e hap kuap epiat hamo e. 19 Mi'i hawyi tuwat i ra'yn tawa Ewesu kape. Mi'i hawyi itote Pauru ti'atumu'e Iuteuria Tupana mõtypot yat pe. 20 Mi'i hawyi itotiaria te'ero'e — Uruiky'esat en ereĩne'en mot'i meiũpe urumu'e hamo i'atu'e. Ma'ato Pauru yt tiky'esat i. 21 Mi'i hawyi to'e — Pyno are'e ehepe Tupana tiky'esat pote ti aru ara'aipok te ehowawi uiwyria'in e Pauru. Mi'i hawyi tuwenoi mehĩ Akira mana Pisira pe irania'in me hawyi teke yara wato pe hawyi toto ra'yn tawa Ewesu pyi. 22 Mi'i hawyi toto i ra'yn tawa Sesareia kape i ra'yn. Mi'i hawyi put'okto'e hawyi tuwẽpowat Iesui mohey haria kape. Mi'i hawyi toto i ra'yn tawa Antiokia kape yi

upi. Mi'i hawyi itote toĩne'en mot'i porap'i hawyi toto i ra'yn. 23 Mi'i hawyi yi Karata puo yi Wirisia puo hewyry i ra'yn yne Iesui mohey haria atumoesaika hamo. 24 Wẽtup e'at pe hawyi mehĩ Aporu put'ok'e tawa Ewesu pe Aresãtiria piat i'ywã'ĩ rakat sa'awy'itewuat Tupana etiat miwan kuap hat put'ok'e. 25 Mi'i hawyi ihay se kahato ihay itote iwanẽtup hap hesaika kahato. Mi'i ti Iuteu ywania. Topy'a pyi toi'atumu'e itote haty wo Iesui ete. Toikuap yne Iuwãu wo'oset'ok hat piat miit'in set'ok hap ko'i ma'ato mi'i yn toikuap. 26 Mi'i hawyi wẽtup e'at pe Tupana mõtypot hawe toi'atumu'e haty wo. Itote mehĩ Akira mana Pisira tipuẽti. Mi'i hawyi ta'atuereto ta'atuwywo Tupana piat henoi po'og hãpyk hamo. 27 Mi'i hawyi Aporu toto teran yi Akaia kape pote Iesui mohey haria tawa Ewesu piaria tunug popera Aporu miereto wo yi Akaia piaria Iesui mohey haria kape. Mi'i tã wyti i'atu'e miwan me — Mehĩ'in ereke ro uhyt ewei'e o Aporu pe i'atu'e. Kat pote Aporu ti ai'ewywuat Iesui mohey hat. Mi'i tupono waku ei'yatype toĩne'en uruto'e i'atu'e mekewat miwan me. Mi'i hawyi Aporu toto Akaia kape tawa Kurintiu kape. Put'ok'e itote hawyi toi'atupowyro kahato Tupana wehum hap kaipywiat Iesui mohey haria. 28 Toimoherep kahato Iuteuria pe Tupana ehay sa'awy'itewuat kaipyi aikotã aikotã Tupana tipo'oro Iesui Miit'in Porekuat no hap etiat toimoherep yne miit'in ehamo. Sa'awy'i to'o'ewy e ma'ato tohenoi yne hawyi yt kat i'atu'e kuap i ra'yn. Mi'i tã mehĩ Aporu ti'atumu'e topy'a pyi.

Mi'i hap ewy Aporu are mesuwe uimiwan me uito Iruka.

19

1 Uruwy Aporu ti'atumu'e kahato tawa Kurintiu piaria pe turan Pauru hewyry kahato yity'ok totiat mu'ap upi tawa Ewesu kape. Put'ok'e itote turan toi'atupuẽti itotiaria imohey haria. 2 Mi'i hawyi apo'e i'atuepe — Eweimohey hawyi apo ewehewaku ra'yn Tupana Pã'ãu Wakuat e ipotmu'eria pe. Mi'i hawyi ta'atuwesat — Yt uruikuap i ti Tupana Pã'ãu sio toĩne'en sio yt i'atu'e. 3 — Uwe set upi kahu pyno eipe eiwo'oset'ok e Pauru. — Ta'i Iuwãu mienoi ewy ti urutoria uhyt i'atu'e. 4 Mi'i hawyi Pauru to'e — Are pãi Iuwãu ti henoi mio tã e — Uhaipepe ti aru wẽtup ok Tupana Mipo'oro Miit'in Porekuat nuat tut e Pauru. Mi'i ro — Eweimohey e ti Iuwãu. Mi'i tupono ewei'atoiat ro yt nakuap i ko'i eiminug hawyi woroho'oset'ok e ti Iuwãu miit'in me e. Mi'i ti Iesui ra'yn uhyt'i'in e Pauru. 5 Ta'atukuap hawyi ti Aiporekuat Iesui set upi i ra'yn to'oset'ok. 6 Mi'i hawyi Pauru tuweponug mi'i hawyi Tupana Pã'ãu wakuat put'ok'e ra'yn i'atuete. Mi'i hawyi ta'atumoherep kahato Tupana ehay irania'in pusu puo. 7 Mi'iria ti 12 ok ihainia'in itote tukupte'en. 8 Mi'i hawyi Pauru henoi miit'in me itote aikotã Tupana toĩne'en miit'in me hap itote. Aikotã Tupana toĩne'en Miit'in Porekuat no hap. Mye'ym ewaty ipypap i kahato mekewat Iuteuria wat Tupana yat kape. Toi'atumu'e haty wo toi'atuekyi miit'in Tupana etama kape. 9 Ma'ato irania'in itotiaria Pauru mienoi yt ta'atumõtypot i. To'okyry'i kahato miit'in Iesui enoi hap ete. Yt ta'atumohey hin i. Mi'i pote Pauru hok'iwat ra'yn irania'in Iesui mohey haria wywo. Mi'i hawyi mehĩ Tiranu wo'omu'e hawe yne e'at pe Pauru ti'atumu'e. 10 Typy anu ra'yn Pauru ti'atumu'e Aipotypot ehay ete. Mi'i tupono yne itotiaria Iuteuria ywania tikuap ta'yn i'ewyte Kereku ywania ikuap ta'yn wy e. 11 Mi'i hawyi miit'in te'eruwanẽtup kahato katupono Pauru tunug yt kat kuap i topo wo wakuap ma'ato Tupana esaika hamo yn tutunug. 12 Mi'i hawyi i'ahu rakaria kape Pauru esokpe ta'atuereto hawyi ta'atupag i'atupiit pe. Mi'i hawyi meremo ra'yn i'atu'ahu kosap. I'ewyte ahiagnia pã'ãu wywuat haria toi'atuporenõtem na'yn miit'in myi. 13 Mi'i hawyi paini hu'at teran Iesui set ahiag sytpok hamo. Mi'iria Iuteuria uruto e haria ma'ato yt mi'i sese i. 14 Sewa sa'yru'in 7 ok takaria Iuteuria epa'i koro sa'yru'in mi'iria. 15 Mi'i hawyi mã'ãu sa'ag te'eruwẽpowat 7 ok takaria kape — Uruikuap ti emisu'at ko'i sehay i'atu'e. Iesui set Pauru set uruikuap i'atu'e ma'ato eipe yt uruikuap i pãi uweĩ eipe Uwe'in eipe pyno e ahiag miit piit pyi. 16 Mio tã ta'atu'e hawyi mã'ãu sa'ag ipiit piat rakat peso'e mekewat paini wato sa'yru'in kape. Mi'i hawyi ha'yru'in tu'uka mekewat miit wywo ma'ato po'og hesaika i'atukai. Mi'i hawyi te'eruwehep ta'yn mekewat miit po pyi yt kat ta'atuesokpe wywo i i'atupak pak hap yn na'yn i'atupiit ete. 17 Mi'i hawyi tawa Ewesu piaria Iuteuria Kerekuria tikuap ta'yn hawyi i'atuwuwu ra'yn Iesui set pupi. Yt to'okyry'i teran i po'og. 18 Mi'i pote typy'i poity'i te'eropyhu'at imohey haria itote tawa Ewesu pe. Mi'i hawyi wuat'i mikuap mo te'ero'e — Yt nakuat i nug kahato sa'awy'iwuat hat uito aikotã aikotã sa'ag nug hap sepap hat sese ti uito i'atu'e. Ma'ato mesup ti atoiat ra'yn mekewat mu'ap sa'ag wẽtup i'atu'e to'ope. Mi'i tupono ti atiwuk ta'yn ehehamo paini miium popera sok i'atu'e to'ope. 19 Mi'i hawyi ta'atukat karania upi rakat paini miwan ko'i i'atumiwuk ko'i. Mi'i hawyi ta'atupuẽti sa'up iwato kahato 50 miu e'at i'atupotpap mi'i tã kyi'at hamo i'atu'e. Ma'ato ta'atuwuk yne ra'yn. 20 Tupana sese yn waku Ahetupana wo i'atu'e. Mi'i ehay upi yn watopyhu'at teran i'atu'e. 21 Wẽtup e'at pe Pauru to'e topy'a pe — Pywo ti Tupana Pã'ãu tiky'esat areto tawa Ierusarẽi kapiat hap yi Masẽtunia puo yi Akaia puo e. Mi'i rẽ Ierusarẽi kaipyi ti aru areto tawa Huma kape Tupana Pã'ãu

miky'esat ewy e tuwepe. 22 Mi'i hawyi Pauru tipo'oro typy ok tekatuwyria yi Masẽtunia piaria kape. Wẽtup ok Timoteu wẽtup ok Eratu toipo'oro ma'ato Pauru topyhu'at porap'i tawa Ewesu pe. 23 Mekewat e'at pe tu'uka kahato tawa Ewesu piaria Iesui pu'ap upiaria ete. 24 Wẽtup ok itote tupanaria iã'ãkap nug hat toĩne'en Temetiu e hap het rakat. Mi'i ti tupana mana Tiana yat nug hat. Mi'i ti tupanaria eiam Parata kawiat nug hat koro i'atu'e. Mi'i nug hap kaipyi hemiit'in hekat rakaria wo te'eropyhu'at. 25 Mi'i hawyi toi'atukaykay tuwewawi topotpap tuwyria'in irania'in tupanaria eiam nug haria. Iõ'ẽ hawyi to'e i'atuepe — Mehĩ'in e watikuap ta'yn koitywy aikotã watopyhu'at aito mesup hekat rakaria wo ra'yn hap e. 26 Ta'i aipo wuat aiminug kaipyi wyti ahekat ra'yn e. Mi'i hawyi ewei'akasa ra'yn Pauru potpap hap. Eweikuap ta'yn ihay aikotã tohenoi tawa Ewesu piaria pe i'ewyte wuat'i yi Asia wato hap ok tã hap. Mio tã e — Mo wuat minug tupanaria wyti yt Tupana kahato i e hap eweikuap ta'yn e. Mi'i hawyi ti mesup ta'yn miit'in toiat kahato ahetupanaria. — Waure'i'atu'e ra'yn e. 27 Mi'i hap ewy ti meiũran aiwat aipotpap yt kat i aru topyhu'at pãi e. Yt naku i topyhu'at aru katupono meiũran tupana mana Tiana yat pe yt uwe i imõtypot hanuaria pãi e. Yt kat i imõtypot hap hawyi yt naku i ahepe. Yi Asia piaria etupana mana Tiana i'ewyte yi wato ok tã miit'in timõtypot kahato mana Tiana e Temetiu tupanaria nug haria pe. 28 Mi'i e hap ta'atukuap hawyi i'atupy'ahak kahato Pauru ete Iesui mohey haria ete. Mi'i hawyi i'atuehay pirik kahato itote — Wakuat wakuat ti ahetupana mana Tiana tawa Ewesu wat i'atu'e haty wo. 29 Mi'i hawyi tõ'ẽ tõ'ẽ kahato miit'in. Mi'i hawyi topyhu'at tawa Ewesu pe sehay sa'ag yn na'yn. Mi'i hawyi Pauru wyria'in mehĩ Kaiu mehĩ Aritaku yi Masẽtunia kaipywiaria ta'atupytyk. Mi'i hawyi ta'atuereto yi upi ta'atuwa'atunug hap kape. Mi'i hawyi meremo tuwehyt'ok ta'yn mekewat yat wato pe. 30 Mi'i hawyi Pauru teke teran i'atuwe'atunug yat pe miit'in sok nãpin hamo towyria'in Kaiu Aritaku powyro hamo. Teke teran ma'ato irania'in Iesui mohey haria yt tiky'esat i. 31 I'ewyte tu'isaria itotiaria Pauru kuap haria tipo'oro sehay Pauru pe — Mehĩ i'atu'e yt naku i ereke i'atuwa'atunug hap yat wato pe i'atu'e. Yt uruiky'esat i uruto i'atu'e tu'isaria. 32 Mi'i hawyi itote i'atuehay pirik kahato. Ipat'ok wẽtup sehay etiano. Yt ta'atukuap i kahato itotiaria kat hamo kat hamo te'eruwa'atunug hap e. 33 Mi'i hawyi Iuteuria tiky'esat uhyt Aresãtere ihay itotiaria kape hamo. Mi'i hawyi ipoĩ'ãm i'atupy'asetpe tehay hamo. Topoĩ'ãm haype topo wo toi'atumopo'inik teran ihay pirik takaria. Ma'ato yt ta'atuky'esat i Aresãtere ehay hap katupono Iuteu ywania ne'i mi'i. 34 Mi'i hawyi po'og na'yn i'atuehay pirik typy ora kape itote. Wẽtup ehay yn i'atuehay itote — Wakuat wakuat ahetawa Ewesu etupana mana Tiana i'atu'e ta'atuehay pirik wo. 35 Mi'i hawyi wẽtup ok popera piat sehay moheg hat tawa Ewesu piat ihay teran i'atuepe. Ta'atukuap ta'yn hawyi i'atupo'inik ta'yn. Mi'i hawyi ihay ra'yn — Uiwyria'in e tawa Ewesu piaria ti aito pãi e. Ta'i watikuap kahato wuat'i miit'in mesuwat yi totiaria aikotã Tupana wakuat haryporia kawiat mana Tiana mõtypot haria aito hap. 36 Ta'i ta'atukuap kahato aikotã sa'awy'i ahemana Tiana ta'at waikiru kaipywiat hap e. Wuat'i miit'in mi'i hap kuap haria te'eropyhu'at mesuwe e. Kan hamo pyno mio tã ehehay pirik at mesuwe e. Eiwe'eg wo o eweikupte'en e. Yt ewetunug nei'o mõpy'ahak hap sehay e. 37 Ta'i meimuẽwaria miit'in eimipyhyp ko'i ti yt kat i'atu'e i ahetupana Tiana ete. Yt karãmuo i wyti ta'atuse'ero'ok ahetupanaria yat ko'i e. 38 Pyno mehĩ Temetiu woronãpin neran. Mi'i hawyi karãpeĩ wẽtup ok eimõpy'ahak hat toĩne'en meikope pote waku eweterut wo'onãpin hap getap kape mi'i hat e aikotã hamuat kuap tuereto hap kape e. Mi'i hawyi waku itote ewehenoi aikotã aikotã eiwanẽtup hap waku sio yt kuap hamo e. 39 Katupono wo'onãpin hap e'at toĩne'en mesuwat tawa pe. Mi'i pote mekewat e'at pe waku eweterut eiwewywo i'aparap hat e. Mi'i hawyi itote waku wati'atunãpin mi'i miit'in pyhik hat akag wywo e. 40 Yt naku i mesup ewetunug mesuwe mi'iria ete. Eiwe'eg wo o eipotpyhik hap pupi mehĩ'in e. Kat wato'e aru wo'opyhik hat ete. Yt kat wato'e kuap i aru wo'opyhik hat akag me mesuwat e'at piat hap ete e popera piat sehay moheg hat itotiaria pe. 41 Mio tã e i'atuepe hawyi — Waku eweiwat e. Mi'i hawyi i'atuperup i ra'yn tuwat itote pyi.

Aikotã hap atiwan mesuwe uito Iruka.

20

1 Pyno i'atupo'inik typy'i rakaria. Mi'i hawyi Pauru tikaykay Iesui potmu'eria. Put'ok-'i'atu'e hawyi toi'atu'ahi'ypysat. Waku yne ra'yn hawyi toi'atunãpin na'yn i'atumoesaika hamo. Mi'i hawyi toto yi Masẽtunia kape tawa Ewesu pyi. 2 Mi'i hawyi tawa ko'i sakpo toto wuat'i puat Tupana ehay enoi hamo. Mi'i hawyi toto yi Kereku kape. 3 Mi'i tote toĩne'en mye'ym ewaty. Mi'i hawyi ta'aipok teran i ra'yn yi Siria kape ma'ato teke irane yara wato piat turan Pauru tikuap Iuteuria ehay to'auka irane hap. Mi'i hawyi ta'aipok yi upi tawa Masẽtunia puo. 4 Tuwat Pauru wywo 7 ok miit yi Asia kape wẽtup set Sopaturu uhyt Piru sa'yru tawa Pereia pywiat. Mi'i hawyi Aritaku mi'i hawyi Sikũtu tawa Tesaronika kaipywiaria. Mi'i hawyi Kaiu tawa Tepe piat. Mi'i hawyi Timoteu mi'i hawyi Tikiku

i'ewyte Towimu Asia piaria tuwat. 5 Mi'iria uruekatup tawa Turate tote katupono tuwat
urue'yianme. 6 Mekewat man teneg u hap e'at ko'i tokosap hawyi urutuwat i ra'yn tawa
Wiripu pyi y'y upi. 5 e'at hawyi put'ok'uruto'e tawa Turate wã tote. Itote urutukupte'en
wẽtup semana. 7 Mytu'u e'at piat uruwe'atunug man pik pik hap e'at pe turan Pauru
ti'atumu'e ka'ap kahato Iesui mohey haria. Toto teran mũkite wẽtup tawa kape haype yt
iwẽpohep tã i te. 8 Mi'i hawyi wãtym turan ariãty ipoity kahato meiẽwat okipy ywaiti rakat
pe uruwa'atunug hap tote. 9 Mi'i tote toĩne'en wẽtup ok kurum Eutiko e hap het rakat
wanẽtup hat. Mi'i hawyi Pauru ehay pot'i pote kurum toket ne'i ra'yn. Mi'i hawyi ta'at
ywaiti pyi apyk piat mye'ym okipy hap totepyi yi kape. Mi'i hawyi iku'uro sese ra'yn.
10 Pauru ta'apyk hawyi tuwepỹ'ãtutuk hawyi totat ra'yn kurum at hat iku'uro rakat topo
pe hawyi to'e irania'in itotiaria pe — Wãi yt eweiwak tei'o. Yt iku'uro i rat e. Mio tã to'e
hawyi kurum at hat waku i ra'yn. 11 Mi'i hawyi ta'am i hawyi toipik pik man hawyi ta'atu'u.
Mi'i hawyi ihay ywop hawyi iwẽpohep ihot'ok pote ra'yn. 12 Mi'i hawyi iku'uro rakat toto
wy irania'in wywo ta'atu'yat kape. Ihãite i ra'yn pote i'atuwepit kahato itotiaria. 13 Mi'i
hawyi Pauru toto yi upi tomiky'esat ewy e ma'ato uruto urutuwat yara wato puo tawa Asu
kape itotiat Pauru pag hamo. 14 Mi'i hawyi tawa Asu pe uruto'opuẽti i ra'yn. Mi'i hawyi
Pauru teke yara wato pe hawyi urutuwat yi Mitirene kape. 15 Itote pyi urutuwat i ra'yn.
He'ihot'ok pe urutokoka'at ywypyi'a Kiu e hap rãpe. Mi'i hawyi meiũran urutuwehik tawa
Samui pe. Mi'i hawyi urutopyhu'at tawa Tokiriu pe. He'ihot'ok pe put'ok'uruto'e tawa
Miretu tote. 16 Mi'i hawyi Pauru to'e uruepe — Wãi yt eiwehik tei'o tawa Ewesu tote e. Yt
areĩne'en mot'i teran i yi Asia tote e. Atiky'esat arokosap Ierusarẽi me ienuk man teneg u
hap e'at pe e uruepe. 17 Mi'i hawyi tawa Miretu pyi toi'atukaykay tuwewawi Iesui mohey
haria akag ko'i. Tawa Ewesu piaria toi'atukaykay. 18 Put'okta'atu'e hawyi Pauru to'e —
Eweikuap te apo aikotã sa'awy'i ariot ehe'yi Asia turan wuat hap e. Ta'i eipy'asetpe wuat'i
e'at pe areĩne'en meiũpe eiwywo e. 19 Eweikuap kahato ti mi'i pote aikotã uipotpap kahato
Aika'iwat miky'esat motpap wiat hap perup'i puo uiwak popuo woroho'omu'e hap e. Mi'i
turan tut ra'yn uhã'ãg hap ko'i katupono Iuteuria ui'auka teran itote e. 20 Mi'i turan yt
uiwẽpohep hin i henoi hap ko'i ete ma'ato ahenoi yne eimoesaika hamuat hap e. Ahenoi
yne uimikuap wakuap etiat ko'i. Wuat'i ehamo i'ewyte wuat'i getap we woroho'omu'e e.
21 Ta'i eweikuap ta'yn aikotã ahenoi henoi Iuteuria ywania pe Kereku ywania piat hap e.
Mio tã are — Ewei'atoiat ro yt nakuap i ko'i are. Eweimohey ro Iesui. Mi'i ti Eika'iwat nuat
are itote e Pauru. 22 Mesup ti uipo'oro ra'yn Tupana Pã'ãu tawa Ierusarẽi kape e Pauru. Mi'i
pote areto hamuat howawi ma'ato yt atikuap i aikotã aru arokosap itote hap. 23 Ma'ato mi'i
tã e hap atikuap Tupana Pã'ãu Wakuat uimu'e — Ereto Ierusarẽi kape hap tote ti epyhik
hamuat eho'opot hamuat yn topyhu'at itote e uhepe wuat'i tawa puo e Pauru. 24 Ma'ato yt
areken'ẽ hin i uiku'uro hap pupi katupono atunug yne teran kat kat som motpap Aika'iwat
Iesui miium uhepiat uipo'oro hap ko'i. Mi'i ti tutum sehay wakuap aiky'e Tupana piat hap
uimienoi wuat. Mi'i pote ti atunug yne teran e Pauru. 25 Ta'i uimimu'eria Tupana yn ni
waku Aiporekuat no e hap ahenoi kahato ehepe. 26 Mio atikuap ta'yn mesup areto ra'yn
hawyi aru ma'ato yt karãpe i ra'yn ewei'akasa uhowawi e. 27 Pywo pe ti koity'i e'at pe yt
kat i miit'in suu uipo ete katupono yt karãmuo i uiwẽpohep Tupana ehay enoi hap ete.
Ta'i ahenoi henoi yne kahato ra'yn Tupana wo'onãpin hap ehepuo e. 28 Pyno eiwe'eg wo
o. Ewei'apykok Tupana hũria Tupana Pã'ãu miium eipo puat ko'i. Ewei'atupoi o Tupana
hũria Iesui mikyi'at tosuu wuat ko'i ihay wo Tupana emiit'in e. 29 Katupono atikuap ta'yn
uhaipe kai ti aru tõ'ẽ tõ'ẽ awahuru ko'i wo'o'u haria ehowawi e Pauru. Mi'iria ti aru yt iky'e
hin i Tupana hũria e. 30 Ta'i eipy'asetpyi wyti aru te'eruwemoherep heso rakaria wo'oma'at
hanuaria te'eruwewawiat ehekyi hamo e. Mi'i hawyi ti aru tuwat irania'in eipy'asetpyi
i'atumima'at ko'i e. 31 Mi'i tupono eiwatetup o. Yt waure'ewei'e tei'o uhepiat eimu'e hap
ete. Katupono mye'ym anu wãtym muo ihot'ok at puo woroho'omu'e woroho'onãpin uiwak
popuo e Pauru tawa Ewesu kaipywiaria pe. 32 Uiwyria'in e koitywy areto ra'yn eipy'asetpyi.
Ma'ato ti woroho'o'atoiat eipe Tupana po pe. Tupana ti eiky'e hap hum kahato ehepe.
Tutum ahepe tehay wakuat aimoesaika hamo aimohãpyk yt nakuap i kaipywiat hamo. Mi'i
pote watoĩne'en hemiit'in no irania'in imimoewaku ko'i saipepiaria wo mesup e Pauru
tawa Ewesu piaria pe. 33 Yt karãpe i kue atiky'esat ehetineiru ehesokpe pãi e. 34 Pyno pywo
eweikuap ta'yn aikotã uipo wo uipotpap hap e. Mi'i sa'up mo kue atikyi'at yne uhekare'en
ko'i uimi'u ko'i i'ewyte uhekatuwyria wano atum yne uipotpap kaipyi. 35 Atimoherep
kahato ehepe uipotpap hap aikotã waku watum yt kat i ereko haria pe aimiereko ko'i hap
e. Ta'i waku aiwatetup Aika'iwat Iesui ehay kape aikotã sa'awy'i to'e hap kape — Aimiium
wyti po'og aimowepit aimikyi'at ko'i kai e Iesui e Pauru. 36 Mio tã to'e hawyi tuwepỹ'ãtutuk
Pauru i'atuwywo. Mi'i hawyi ihay Tupana kape. 37 Mi'i hawyi te'eruwak yne kahato. Mi'i
hawyi ta'atu'ahi'ypysat hawyi ta'atu'ãpytsin Pauru. 38 Ta'atumohaty ihay — Yt ewei'akasa
i ra'yn aru uhowawi e hap. Mi'i hawyi ito pote tuwat hupi yara wato kape.

Mi'i hap etiat atikuap yne katupono areĩne'en itote are uito Iruka.

21

1 Mi'i hawyi urutuwenoi yne ra'yn hawyi urutuwat i ra'yn yara wato puo. Mi'i hawyi hãpyk urutuwat tawa Kui kape. He'ihot'ok pe urutuwat tawa Hutei kape. Itote pyi urutuwat yi Patara kape. 2 Mi'i hawyi uruipuẽti itote wẽtup yara wato yi Wenisia kapiat. Mi'i pe urutuwehyt'ok hawyi urutuwat ra'yn. 3 Mi'i turan uruta'akasa ywypyi'a wato Sipiri e hap. Mi'i hawyi urutuwat moran kai yi Siria kape. Mi'i hawyi put'ok'uruto'e tawa Tiru tote. Mi'i tote ta'atuenõtem yne ta'atuekare'en. 4 Tawa Tiru tote uruipuẽti Iesui mohey haria hawyi urutukupte'en itote 7 e'at. Mi'i hawyi itotiaria te'ero'e Pauru pe — Wãi yt ereto tei'o tawa Ierusarẽi kape mehĩ i'atu'e Tupana Pã'ãu mienoi puo. 5 Tokosap mekewat e'at ko'i hawyi urutuwat i ra'yn. Yne Iesui mohey haria tuwat yne uruwywo ihainia'in haryporia'in hirakaria pya ra'yn tawa kai. Mi'i tote urutuwepỹ'ãtutuk yi kyt'ok tote. Mi'i hawyi itote uruehay Tupana wywo. 6 Urutuwenoi uruwo'ope hawyi urutuwehyt'ok i ra'yn yara wato pe. Mi'i hawyi te'era'aipok i ra'yn ta'atu'yat kape. 7 Mi'i pytkai urutuwat ra'yn tawa Puturemaita kape tawa Tiru pyi. Mi'i tote uruto'opuẽti ra'yn uruwyria'in Iesui mohey haria wywo. Itote urutukupte'en wẽtup e'at i'atuwywo. 8 He'ihot'ok pe urutuwat i ra'yn tawa Sesareia kape. Put'ok'uruto'e itote hawyi urutuwat Tupana ehay sytpok hat Wiripi yat kape. Sa'awy'iwuat 7 ok takaria Wiripi yat kape. 9 Mi'i hawyi Wiripi saki'yt'in itote tukupte'en 4 ok haryporia makuptiaria Tupana ehay moherep haria. 10 Mi'i tote urutukupte'en turan put'ok'e yi Iuteu kaipywiat wẽtup ok miit Tupana ehay moherep hat Akapu e hap het rakat. 11 Tut uruewawi hawyi totat Pauru we'ok kytyt hap. Mi'i hawyi toikytyt topy ko'i topo ko'i Pauru we'ok kytyt hamo. Mi'i hawyi to'e Pauru pe — Meiko tã eĩ uhepe Tupana Pã'ãu henoi e. Meiko tã aru Iuteuria Ierusarẽi miaria ekytyt aru ereto tawa Ierusarẽi kape hawyi e. Mi'i hawyi ti aru ta'atuium na'yn irania'in ywania surara'in me e Tupana ehay moherep hat Akapu Pauru pe. 12 Mi'i hawyi — Wãi yt ereto tei'o Ierusarẽi kape mehĩ uruto'e Pauru pe. I'ewyte itotiaria wãi'i'atu'e. 13 Ma'ato Pauru uruwesat — Wãi yt eweiwak tei'o katupono haty ti uipy'a pe e. Tupana tiky'esat uipyhik hap pote i'ewyte uito atiky'esat e. Yt areken'ẽ i ui'auka hap pupi tawa Ierusarẽi note Uika'iwat Iesui set mõtypot hap ete. 14 Mi'i pote uruto'e Pauru pe — Pyno yt eropyhu'at teran i uruehay upi mi'i pote etunug no Aika'iwat miky'esat ewy mehĩ uruto'e. 15 Tokosap mekewat e'at ko'i Wiripi yat piat hawyi urutunug waku yne hawyi urutuwat ra'yn Ierusarẽi kape. 16 Mi'i hawyi mu'ap upi irania'in Iesui mohey haria tawa Sesareia pywiaria tuwat uruwywo Ierusarẽi kape. I'ewyte wẽtup miit Manasũ e hap het rakat tawa Sipiri piat yianmiat Iesui mohey hat tut i'atuwywo wy e. Mi'i pote te'ero'e — Mi'i yat pe som waku watopyhu'at i'atu'e. 17 Put'ok'uruto'e Ierusarẽi note hawyi itotiaria Iesui mohey haria te'ero'e — Eiwehyt'ok to i'atu'e ta'atuwepit popuo. 18 He'ihot'ok pe Pauru toto uruwywo Tiaku owa kape. Mi'i rokirẽ itote te'eruwa'atunug yne Iesui mohey haria akagnia. 19 Mi'i hawyi waku kahato sig woroho'opuẽti mehĩ'in e. Mi'i hawyi Pauru henoi kahato aikotã Tupana tunug wakuap irania'in ywania yt Iuteuria i haky'era'at hap ete. 20 Pauru mienoi ta'atukuap hawyi — Waku kahato i'atu'e Tupana pe Tiaku'in. Mi'i hawyi te'ero'e Pauru pe — Uhyt i'atu'e mio wyti typy'i kahato Iesui mohey haria meiũpe Iuteuria ai'ywania. Mi'iria ti imohey kahato Iuteuria eko. 21 Ma'ato mi'iria ti yt ikuap i kahato etiat kat ere eti'atumu'e Iuteuria ywania irania'in py'asetpiaria hap. — Ewei'atoiat ro Musei einãpin hap ko'i e'e i'atu'e. Mi'i hawyi wãi yt ewehemurui ãpytek tei'o esa'yru'in e'e hap ko'i i'atu'e. Wãi yt ereke tei'o Iuteuria eko pe e'e hap i'atu'e Pauru pe. 22 Aikotã aru pyno watunug katupono ta'atukuap ti aru put'ok'e e hap. Mi'i hawyi ti aru tõ'ẽ kahato enãpin hamo i'atu'e Pauru pe. 23 Pyno po'og waku etunug no urueko ewy uhyt i'atu'e. Katupono uruto wuaria py'asetpe tukupte'en 4 ok ihainia'in. Mi'iria ti aru inug ta'atupy'a piat — Urutunug aru ta'atu'e Tupana piat hap. 24 Pyno erepukpuk'ok kahato ro i'atuwywo Iuteuria eko ewy. Mi'i hawyi waku etum mi'i hap sa'up i'atu'e. Mi'i hawyi ti aru waku era'ateneg i'atu'e. Mi'i tã etunug mote ti aru meremo ekuap urueko nug hat en hap i'atu'e Pauru pe. Mi'i pote ti aru aheko ewy ra'yn Pauru tunug i'atu'e to'ope ta'atunãpin. 25 Ta'i uruhenoi ra'yn sa'awy'i irania'in ywania pe Iesui mohey haria pe. Yt ewetu'u tei'o yne tupanaria iã'ãkap piat miium mi'u pu'i ko'i uruto'e. I'ewyte huu sapo wo yt naku i aimi'u wo uruto'e. I'ewyte mi'ut'yp nik piat mi'auka pu'i yt naku i watu'u uruto'e. I'ewyte ihainia iwary wary haryporia he'aito he'aito yt naku i uruto'e. Mi'i hawyi irania'in Iuteuria eko waku eweiwaure uruto'e sa'awy'i urumiwan me irania'in ywania pe uhyt i'atu'e Ierusarẽi miaria. 26 Mi'i hawyi he'ihot'ok pe Pauru toto 4 ok ihainia wywo. Mi'i hawyi te'eruwepitpit'ok yne hawyi tuwehyt'ok ta'yn Tupana mõtypot hawe. Ta'atuhenoi teran kat e'at pe waku ta'atuium Tupana pe ta'atuhũ suu ta'atuwepitpit'ok hap enoi hamo — 7 e'at aru urutunug uru'e hap ewy hap enoi hamo. 27 Put'ok'e irane ra'yn i'atupitpit'ok hap e'at. Mi'i hawyi tõ'ẽ

Iuteuria yi Asia kaipyi. Put'ok'i'atu'e hawyi te'era'akasa Pauru Tupana mõtypot hawe. Mi'i hawyi ta'atumo'akag'aia Ierusarẽi miaria Pauru etiat i'atupy'ahak hamo. Mi'i hawyi ta'atupytyk ta'yn Pauru. 28 Mi'i hawyi te'ero'e ta'atuehay pirik wo — Surara'in urupowyro ro eipe meiũwat miit pyhik hamo i'atu'e. Kat pote wuat'i puo yt naku i sehay enoi hat meiũ i'atu'e ta'atuehay pirik wo. Ta'i ai'ywania ete aheko ete Tupana yat ete ihay sa'ag sa'ag hat wyti meiũ miit i'atu'e. Kereku ywania kawiat rei'o ti totopag Tupana mõtypot hawe. Mi'i pote toimohun kahato meiũwat seiam wakuat i'atu'e Pauru piat pe. 29 Sa'awy'i te'era'akasa uhyt Towimu tawa Ewesu kaipywiat Pauru wywo Ierusarẽi me. Mi'i hawyi te'eruwanẽtup yt pywo pe i — Ta'i Pauru tioto ra'yn ti mekewat wẽtup ywania Tupana yat kape i'atu'e te'eruwanẽtup yt pywo pe i. 30 Mi'i hawyi to'owenka wenka Ierusarẽi miaria yne hawyi ta'atupytyk Pauru hawyi ta'atuherep yi upi hawyi ta'atu'okenhyp ta'yn Tupana mõtypot hap yat. 31 Mi'i hawyi ta'atu'auka teran na'yn ma'ato put'ok'e ra'yn i'auka teran hat surara'in akag ete. Ta'i tu'uka irane ti yne Ierusarẽi miaria i'atu'e surara'in me. Mi'i hawyi surara akag koro teropo'ok tesurara'in i'atu'akag ko'i wywo. 32 Mi'i hawyi tuwehyt'ok meremo ipy'ahak takaria py'asetpe. Surara'in akag koro te'era'akasa hawyi meremo i'atupohep ta'yn Pauru pak pak haria. 33 Mi'i hawyi put'ok'e surara'in akag koro hawyi tokosap Pauru kape. Mi'i hawyi to'e temiit'in me — Ewetat ro mesuwat miit e. Eweipo'i po'i ro typy saity iheg nakat wo e. Mi'i hawyi apo apo'e — Uwe keĩ e pyno meiũ e. Kat keĩ tutunug pyno e. 34 Mi'i hawyi irania'in typy'i rakaria haty wo yt to'o'ewy i ta'atuwesat. Mi'i pote surara akag koro yt tikuap i aikotã hamuat hap. Mi'i hawyi to'e temiit'in me — Ewetioto ro meiũwat ai'yat iheg nakat kape e Pauru piat pe. 35 Mi'i hawyi tuwat ra'yn hawyi put'ok'i'atu'e ra'yn. Mi'i hawyi surara'in hupit ta'atu'okpe tote Pauru miit'in py'ahak typy'i poity'i pote. 36 Mi'i hawyi miit'in typy'i rakaria tuwat hupi ta'atuehay pirik wywo — Ewei'auka ro ewei'auka ro i'atu'e. 37 Mi'i hawyi Pauru ta'atuereto irane ra'yn surara'in yat kape turan to'e i'atu'akag koro pe — Uhehay teran ewywo uhyt e Pauru i'atupusu puo Kereku pusu puo. Mi'i hawyi surara akag koro to'e 38 — Etikuap apo pyno urupusu Kereku ehay e. En apo pyno yt Esitu piat i e. Nimuat miit'in mõpy'ahak morekuat etiat hat i apo en. Yt 4000 wo'opot'auka haria akag i apo en e Pauru pe ikoro. 39 Mi'i hawyi Pauru tiwesat — Uito rat Iuteu e tawa Tasu piat yi Sirisia piat. Ta'i tawa ypy wakuat piat uito e. Pyno uhehay teran kahato meimuẽwaria miit'in typy'i rakaria kape e Pauru surara akag koro pe. 40 Mi'i hawyi — Waku uhyt e Pauru pe. Mi'i turan Pauru y'am me toĩne'en am hap tote.

Mi'i hawyi Pauru henoi itotiaria pe. Aikotã mi'i totiat hap etiat atiwan mesuwe are uito Iruka.

22

1 Mi'i hawyi Pauru ihay haty wo to'ywania Iuteuria pe topusu puo — Ui'ywot'in uheywyt'in e mesup ahenoi teran uhetiat sehay ehepe e. Mi'i pote eweikuap to uhehay e to'auka teran haria pe. 2 Ta'atukuap ta'yn ihay ta'atupusu puo Epereu pusu puat hawyi po'og i'atupo'inik ta'yn po'og i'atuewaure ka'a. Mi'i hawyi to'e i Pauru miit'in sem me. 3 — Uito rat ei'ewy Iuteu ywania kawiat e. Ui'ywã'ĩ wyti tawa Tasu pe yi Sirisia pe e. Ma'ato uitag meiũwat tawa Ierusarẽi me. Meiũpe wo'omu'e hat Kamarieu uimowe'eg hat yatype areĩne'en. Mi'i hawyi yne wo'onãpin hap nimuat ko'i ai'ywania ko'i wanuat wo uimu'e hãpyk kahato. Mi'i ko'i atunug na'yn haty wo Tupana ewawi aikotã ewetunug mesup hap ewy te atunug e. 4 Sa'awy'i uipotpap kahato mesuwat mimohey pakup moma hamo. Mi'i pote haty wo ati'atupo'i po'i ihainia'in haryporia'in mu'ap pakup mohey haria. Mi'iria ati'atumohan kahato. Areto ra'yn i'atupyhik pyhik hamo i'atu'uka hamo e. 5 Uiminug ko'i pa'i koro tikuap yne. I'ewyte yne nagnia ikuap e. I'atukaipyi ti sa'awy'i atat popera hẽ to e hap ai'ywania tawa Tamaku piaria kapiat nuat. 6 Mi'i hawyi areto tawa Tamaku kape e. Yt pya i ra'yn turan atposake irane turan iũte'en atipy kaipyi hẽtyhot kahato ui'apypueri wo e. 7 Mi'i pote ara'at yi tote. Itote atikuap ihay to'e uhepe — Sauru Sauru kat poteĩ uhaty'i haty'i en e. 8 Mi'i hawyi apo'are — Uweĩ en kat eĩ eset Uhyt are. Mi'i hawyi uiwesat — Uito ti meiũ Iesui tawa Nasare piat emisaty'i saty'i e. 9 Uiwywuat wat haria te'era'akasa hẽtyhot hap kape ma'ato yt ta'atukuap i ihay uiwywuat hap. Mi'i hawyi apo'are 10 — Kat aru atunug pyno Uika'iwat are. Mi'i hawyi uiwesat — Pyno erepoĩ'ãm no hawyi ereto ro tawa Tamaku kape e. Itote ti aru wẽtup ok henoi epe kat ko'i kat ko'i uimiky'esat ko'i eminug wuat e uhepe e Pauru. 11 Mi'i tote ti yt uhehapytig i ra'yn ariãty hot hap poity'i hawyi. Mi'i hawyi ti ui'ykesat eroto ra'yn Tamaku kape uiwywuat wat haria e. 12 Mi'i hawyi put'ok'are e Pauru. Mi'i hawyi itotiat wẽtup ok uhyt Anania Tupana wo'onãpin hap nug hat toĩne'en itotiaria Iuteuria mimõtypot kahato. 13 Wuat'i Iuteuria mimõtypot mi'i put'ok'e uheĩne'en hap tote uhowakai hawyi to'e — Ehapytig i ro uheywyt Sauru e. Mio tã e hawyi meremo uhehapytig i ra'yn hawyi araha'at ra'yn howawi e. 14 Mi'i hawyi to'e uhepe Anania — Aha'ase'i'in Etupana

ti e'airo ra'yn tomiky'esat kuap hamo. Toiky'esat wyti era'akasa hãpyk takat miit kapiat hap e uhepe. 15 Toiky'esat etikuap iwẽ pyi ihay e. Meiũran aru etimoherep akasa hap ko'i emikuap ko'i wuat'i miit'in me hap uhyt e. 16 Koitywy kat poteĩ ereĩne'en mot'i mesuwe e. Epoĩ'ãm no hawyi ereset'ok to e. Ehẽtup to Eka'iwat pe — Uiminug sa'ag ko'i etikoho yne ro mehĩ ere ro e Anania uhepe. 17 Meiũran ara'aipok i ra'yn Ierusarẽi kape tawa Tamaku pyi. Mi'i hawyi Tupana mõtypot hap yat pe areĩne'en. Itote ara'akasa uimu'etu. 18 Ara'akasa ihay uiwywuat rakat — Erẽtem no merep tawa Ierusarẽi myi katupono ti aru yt ta'atumohey i ehay uhetiat emienoi e uhepe. 19 Mi'i hawyi atiwesat — Ma'ato mehĩ ta'atukuap kahato uhetiat meiũpe aikotã sa'awy'i ati'atupyhik ati'atupak pak emohey haria wuat'i wo'omu'e hawiaria hap ta'atukuap ta'yn. 20 I'ewyte ta'atukuap ta'yn aikotã sa'awy'i ehay enoi hat Etewãu suu okpun turan uito itote hẽ to waku ewei'auka ro are hap ta'atukuap. Ta'i i'auka haria esokpe uipo pe toĩne'en itote ta'atu'auka Etewãu turan. Mi'i hap ta'atukuap uhyt are Uika'iwat pe e Pauru. 21 Ma'ato uiwesat — Motoro e katupono woropo'oro pya kahato yt Iuteuria i mu'e hamo e uhepe e Pauru Iuteuria pe.

22 Mio tã e pote i'atuehay pirik kahato Pauru ete. Katupono sehay yt Iuteuria i mu'e hamo e hap ete. Mi'i hawyi te'ero'e — Yt naku i ti mio tã e'e hap i'atu'e ta'atuehay pirik wo. 23 Mi'i hawyi ta'atuekamisa hep hawyi ta'atuporokpun. Mi'i hawyi yi wo mak mak'i'atu'e ywaipe. Ta'atupy'ahak Pauru etiat haype. 24 Mi'i pote surara'in akag koro ti'atupo'oro temiit'in Pauru erut surara'in yat koro kapiat hamo. Mi'i hawyi toi'atupo'oro temiit'in Pauru pak pak hamo. Toiky'esat kat e Pauru topusu puo Iuteuria mõpy'ahak hap toikuap hamo. 25 Mi'i hawyi ta'atupo'i po'i Pauru saity mi'at pe kawiano. Mi'i turan Pauru apo'e wẽtup ok surara akag me — Waku apo som ui'ahyk ahyk yt morekuat sehay upi i katupono uito Humanu ywania pote yt naku i uipokpok Humanu ywania morekuat wywuat yt ahehay rokirẽ i te morekuat yt ehay pyi i te e Pauru surara akag me. 26 Tepiat ikuap hawyi toto henoi hamo surara'in akag koro kape. Mi'i hawyi to'e — Mehĩ ewe'eg wo o katupono meiẽ ihainia ti sio Humanu e'ywania e. 27 Mi'i hawyi tut ra'yn ikoro apoto'e Pauru piat hamo — Pywo apo en Humanu'in e. Mi'i hawyi toiwesat — Ta'i mi'i ti rat uito e. 28 Mi'i hawyi ikoro to'e — Ta'i uito ti i'ewyte atikyi'at wyti Humanu'in set ha'up woity kahato e Pauru pe. Mi'i hawyi Pauru tiwesat — Uito ti Humanu ywania ui'ywot kaipywiat e. Uito yt atikyi'at i e katupono ui'ywot Humanu e.

29 Mi'i hap surara'in tikuap hawyi te'eruwepik meremo Pauru yatypepyi ipak pak teran haria. Mi'i hawyi ikoro token'ẽ kahato kat pote tehay pywiat Pauru po'i po'i pote. Yt naku i roso Humanu'in watipo'i po'i i'atu'e. 30 He'ihot'ok pe ikoro tikat kahato sehay kat pote Pauru Iuteuria ti'auka teran kahato hap. Mi'i hawyi toipo'i po'i hawyi toi'atuwenka pa'i kororia wo'onãpin haria. Mi'i hawyi toterut kary Pauru. Mi'i hawyi toimoherep i'atuepe.

Mi'i hap aikotã ta'atunug Pauru ete atiwan mesuwe uito Iruka.

23

1 Mi'i hawyi Pauru iha'at kahato wo'onãpin haria kape. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Uheywyt'in e. Nimo pyi te meiũ te areĩne'en Tupana ehamo yt kat i atunug sa'ag uiwemõti hamo e. 2 Ma'ato pa'i koro Anania to'e — Eweiwẽpetek to e Pauru yatypiaria pe. 3 Mi'i hawyi Pauru to'e pa'i koro pe — Ta'i Tupana ti aru e'ahyk e. En wyti yi pype ikytsig nakat ewy. Meiẽpe ereĩne'en apyk pe uikuap hamo aikotã uito waku sio yt nakuat i hap kuap hamo e. Ma'ato iwan miat ainãpin hap kaipyi yn ni watikuap miit'in waku sio yt naku i hap ko'i uhyt e. Mio eweiwẽpetek to ere yt aiwo'onãpin hap ewy i ra'yn e Pauru pa'i koro Anania pe. 4 Mi'i hawyi Pauru yatypiaria te'ero'e tope — Ehay sa'ag apo Tupana mi'airo ahepa'i koro ete i'atu'e. 5 Mi'i hawyi Pauru tiwesat — Yt atikuap i wyti pa'i koro meiũ hap uiwyria'in katupono miwan me — Yt ehay ko'i ko'i tei'o eiporekuat ete e ti ainãpin hawe e Pauru. 6 Mi'i hawyi Pauru tikuap ta'yn typy sehay mohey haria tukupte'en itote hap — Aiku'uro hawyi yt kat i aheĩne'en i hap e haria i'ewyte wo'onãpin haria — Ta'i aiku'uro hawyi aheĩne'en hap sese watipuẽti e haria tukupte'en itote. 7 Mi'i pote to'e haty wo — Uheyke'et'in uito ti wo'onãpin hat i'ewyte ui'ywot mi'i te e. Ta'i atomohey kahato aiku'uro hawyi Tupana aimoieĩne'en i hap. Mi'i atomohey pote yt naku i i'atu'e uhepe meiũpiaria e. 8 Mio tã e hawyi miit'in tuwepat'ok kahato itotiaria tu'uka sehay wuat hamo katupono ipat'ok te'ero'e — Yt kat i rat aiku'uro rokirẽ wuat aheĩne'en i hamuat hap e haria. I'ewyte yt uwe i Tupana mipo'ororia atipy kaipywiaria e haria. Yt kat i rat ipã'ãu toĩne'en e haria. Ma'ato ipat'ok imohey kahato yne meimuẽwat mio wat ko'i. Ta'atuhenoi yne meimuẽwat ko'i yn. 9 Mi'i pote i'atuehay pirik kahato itotiaria. Mi'i hawyi i'atupoĩ'ãm irania'in wan'i wan'i'e haria te'ero'e haty wo hamo. Mio tã i'atu'e — Yt kat e i ti meiũwat ihainia ti'aparap uruwanẽtup turan i'atu'e. Pyno atipy kaipywiat sut hat apo ihay tope imienoi wuat i'atu'e sio ipã'ãu henoi tope yt watikuap i wen ma'ato hãpyk kahato ihay watipuẽti i'atu'e wan'i wan'i'e haria. 10 Mi'i hawyi to'opy'ahak kahato ra'yn to'ope. Mi'i pote surara akag koro token'ẽ. Ta'atuhep hep

irane sio Pauru to'etu. Mi'i hawyi toi'atupo'oro tesurara'in Pauru ero'ok ipy'ahak takaria yatype pywiat hamo ipag surara'in eiam iheg nakat piat hamo. 11 Mi'i hawyi mekewat ewãtym Aika'iwat toĩne'en Pauru ywytpe y'am me. Mi'i hawyi to'e — Yt ereken'ẽ tei'o Pauru katupono woropo'oro hamuat tawa wato Huma piaria kape e. Aikotã Ierusarẽi miaria pe ehenoi uhetiat mi'i hap ewy atiky'esat ehenoi tawa Huma piaria pe uhetiat e. Mi'i tupono eremowepit yn no e Pauru pe Aika'iwat. 12 Ihot'ok turan ipat'ok Iuteuria te'eruwa'atunug i ra'yn Pauru auka hamuat kuap hamo. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Pywo yt watenuk i i'ewyte yt y'y i wyti watu'u i'atu'e. Wati'auka Pauru rokirẽ waku watenuk i ra'yn i'atu'e to'ope Pauru auka teran haria. Pywo wahenoi ra'yn Tupana pe — Urutunug aru uru'e hap ewy i'atu'e to'ope ta'i urui'auka irane Pauru i'atu'e. Yt urui'auka pote waku uru'auka Tupana i'atu'e Pauru auka neran haria Tupana pe. 13 Pauru auka teran haria 40 sakpo te'eruwa'atunug itote. — Pywo wati'auka ra'yn aru e haria. 14 Mi'i pote mi'iria tuwat pa'i kororia kape nagnia kape. Mi'i hawyi te'ero'e — Urutunug aru uru'e hap sehay pywo sese uruto'e uruto'ope. Yt kat i urutu'u hamuat Pauru auka re'ym ne uruto'e urupy'a pe i'atu'e. 15 Mi'i pote koitywy ewehenoi ro surara akag koro pe wo'onãpin haria pe — Uruehay teran Pauru wywo ewei'e ro uruepiat ikuap kahato hamo ewei'e ro i'atuepe. Mi'i pytkai ti aru uruto waku pe ra'yn urutukupte'en mu'ap upi Pauru auka hamo i'atu'e pa'i kororia pe. 16 Ma'ato Pauru inyt mẽpyt tikuap yne Pauru auka hamuat hap i'atuehay ko'i. Mi'i hawyi toto surara'in yat wato kape Pauru piat henoi hamo. 17 Mi'i toikuap hawyi Pauru tikaykay surara akag 100 hemiit rakat tuwewawi. Mi'i hawyi to'e — Mehĩ etioto ro meiũwat kurum eka'iwat koro kape katupono toĩ sehay imienoi wuat e Pauru surara akag me. 18 Mi'i hawyi totioto kurum surara akag koro kape. Mi'i hawyi to'e — Aimipyhik Pauru uikaykay hawyi uipo'oro meiũwat kurum erut ewawiat hamo katupono tohenoi teran epe tomikuap sehay e. 19 Mi'i hawyi ikoro ti'ykesat ipo ete ta'atuweran hap kape. Mi'i hawyi apo'e — Kat e hap som ehenoi teran uhepe kurum e. 20 Mi'i hawyi toiwesat — Mũki'ite ti aru Iuteuria akag ko'i te'ero'e epe — Etomoherep Pauru wo'onãpin haria kape uruepiat ihay kuap kahato hamo i'atu'e ti aru e. Ma'ato ti yt pywo pe i katupono ta'atu'auka teran haype ne'i e. 21 Mi'i pote o yt eropyhu'at tei'o i'atuehay upi e. Kat pote 40 miit Pauru auka teran haria tukupte'en mu'ap tote. Pywo pe — Yt watenuk i yt wate'y'u i ti aru Pauru auka re'ym ne e haria ti tukupte'en itote e. Pyno ti mio ehay yn Pauru moherep hamuat hap ta'atuhekatup i'auka hamo e kurum ikoro pe. 22 Mi'i hawyi ikoro tiwesat — Kurum waku ereto ma'ato wãi yt ehenoi tei'o. Yt uwe pe tei'o ehenoi — Ta'i ahenoi ra'yn surara akag me yt ere tei'o e ikoro Pauru mimoehapy'ap we. 23 Mi'i hawyi surara akag koro tikaykay typy ok tesurara'in akag. Mi'i hawyi to'e i'atuepe — Atiky'esat mesup wãtym hake turan waku pe eweikupte'en 200 surara yi totiaria 70 surara aihũ kawaru totiaria irokirẽ 200 surara mory'a wato wywuaria. Mi'i hawyi waku eweiwat tawa Sesareia kape wãtym muo hap atiky'esat e. 24 Mi'i pote waku ewetunug kahu aihũ kawaru ko'i Pauru ereto hamo. Atiky'esat ewetioto mi'i miit morekuat Werisi kape tawa Sesareia kape e surara akag koro. 25 Mi'i hawyi mekewat surara akag tipo'oro ra'yn tehay miwan ete. 26 Mio tã e surara akag — Uito ti surara akag koro uhyt Kautiu Irisia e hap het rakat e. Uito atipo'oro miwan ewawi morekuat Werisi. Waku kahato en. Ehãite hap yn atiky'esat mehĩ e tomiwan ete. 27 Meiũwat ihainia atipo'oro ewawi mehĩ. Iuteuria tat hawyi ta'atu'auka teran meremo pote e. Mi'i turan ma'ato ariot uhesurara'in nywo katupono atikuap ta'yn mi'i ai'ywania Humanu hawyi meremo i'atupo pyi atipowyro yt atiky'esat i i'auka hap pote uhyt e. 28 Mi'i hawyi atikuap teran kat pote ta'atu'auka teran mi'i miit hap. Mi'i pote atioto Iuteuria wo'onãpin haria kape mi'i hap kuap hãpyk hamo. 29 Kat pote atikuap ta'yn kat pote ta'atu'auka teran hap. Ta'i Iuteuria eko ete yn toi'aparap. Mi'i atikuap hawyi yt atiky'esat i kat pote yt kat i sa'ag sese tutunug ikytyt hamo i'auka hamo e. 30 Mi'i hawyi atipo'oro mi'i miit ewawi iũte'en ne'i e. Mi'i hawyi ti atikaykay teran i'auka teran haria Iuteuria hawyi ati'atupo'oro hamuat ewawi henoi hamo kat pote ta'atu'auka teran hap enoi hamo e. Toran na'yn mehĩ e Kautiu Irisia e tomiwan me. 31 Wãtym muo surara'in tioto Pauru tawa Ãtipatire kape ta'atu'akag koro miky'esat ewy. 32 He'ihot'ok pe te'era'aipok i ra'yn surara'in yi upi hewyry rakaria ta'atu'yat kape ma'ato irania'in kawaru totiaria tuwat Pauru upi tawa Sesareia kape. 33 Put'okta'atu'e hawyi ta'atuium popera morekuat Werisi pe. I'ewyte ta'atumoherep Pauru. 34 Popera mowẽpap hawyi apo'e morekuat — Aiko piat meiũ miit e i'atuepe. Mio tã e pote — Yi Sirisia kaipywiat i'atu'e. Mi'i toikuap hawyi to'e Pauru pe 35 — Pyno aru arewanẽtup ehay kape e'auka teran haria put'ok'i'atu'e turan e Werisi. Mi'i hawyi to'e temiit'in me — Waku eweipyhik meiũwat miit morekuat Eroti wo'onãpin hap yat pe e.

Mi'i hap etiat atikuap kahato. Mi'i hawyi atiwan mesuwe uito Iruka.

24

1 Mi'i hawyi 5 e'at rokirẽ pa'i koro Anania put'ok'e nagnia wywo i'atuehay enoi hat Teturu

wywo. Mi'i hawyi Teturu henoi morekuat Werisi pe Pauru etiat. 2 Ta'atukaykay Pauru hawyi Teturu ihay sa'ag kahato Pauru mohit hamo. Toimoherep teran Pauru piat i'aparap hap itotiaria pe. Mio tã e — Morekuat Werisi e waku kahato en mehĩ e. Uruporekuat kahato en e mi'i pote urutukupte'en waku pe kahato yne uru'ywania wywo e. Ta'i epo pe urutukupte'en mote po'og waku meiũpe torania tawa kai e. 3 Nimo pyi te uruikuap kahato yne tawa puo ewaku hap mehĩ e. 4 Ta'i urutuwehum kahato ete e. Ma'ato yt woromosero teran i uhehay wo pote meremo atimoherep uhehay epe epiat ikuap hamo mehĩ e. 5 Mi'i miit Pauru wyti uruikuap kahato yt naku i hap ete e. Ta'i sakpo e yt nakuat i mi'i miit Pauru e. Mi'i miit wuat'i Iuteuria wuat'i etawa puo Iuteuria toi'atumo'akag'aia tehay wo e. Pywo ti rat aiwu'uka hap nug hat mi'i miit Pauru ha'awytepyi e. Mekewat tawa Nasare piat yn waku Aipotypot e hat ehay enoi haria akag wyti mi'i miit Pauru mehĩ e. 6 Ga'atpo uruipuẽti mi'i miit Tupana mõtypot yat koro pe hawyi itote sa'ag kahato tutunug tuwekaipyi e. Mi'i pote uruipytyk ta'yn hawyi urutioto teran wo'onãpin hap kape apo'uru'e hamo sio waku tutunug sio yt urueko ko'i ewy i hap kuap hamo e. 7 Ma'ato urutuwat turan tut ra'yn surara akag koro Irisia uruewawi e. Mi'i hawyi tesurara'in sok esaika hamo toihep urupo pyi meiũwat miit Pauru e. 8 Mi'i pote mesup urutõ'ẽ ewawi — Pauru ti yt naku i kahato uru'e hamo mehĩ e Teturu morekuat Werisi pe. 9 Mi'i hawyi irania'in Iuteuria — Pywo ti rat to'e hap ewy te'ero'e. Ta'i yt naku hin i Pauru i'atu'e. Pywo kahato aiwy Teturu mienoi epiat mehĩ i'atu'e morekuat Werisi pe. 10 Mi'i hawyi morekuat Werisi ipo meru ra'yn Pauru kape waku ehay to'e hamo. Mi'i hawyi Pauru ihay ra'yn — Atikuap kahato etiat mehĩ katupono nimo pyi te urunãpin hano ereĩne'en. Mi'i pote waku kahato ahenoi ehamo uiwetiat e. 11 Pyno atiky'esat etikuap aipok wo areto Ierusarẽi kape hap. Yt mot'i hin i areĩne'en itote. Pywo pe ti 12 e'at yn areĩne'en Tupana mõtypot yat koro pe e. 12 Apo'ere torania itotiaria pe pote meremo ta'atuhenoi epe aikotã perup'i puo areĩne'en itote hap e. Ta'i itote ti yt uwe i uipuẽti yt naku i nug hap ete e. Yt kat are'e hin i itote miit'in nywo uhehay e. Yt ati'atumo'akag'aia hin i miit'in itote e. Waku pe areĩne'en itote. Yt miit'in wu'uka hamo i areĩne'en itote. I'ewyte yt tawa wato pe i wyti yt wo'omu'e hawe i wyti ati'atumo'akag'aia pãi e. 13 Ma'ato uikuasa i'atuepiat hap yt ta'atumoheg kuap i e. 14 Pywo piat hap wẽtup yn ta'atuhenoi uhetiat aikotã atimohey kahato mekewat tawa Nasare piat hap. Pywo kahato ta'atuhenoi uhetiat aikotã mekewat uimimohey yn waku mu'ap uru'ywot'in Etupana kapiat hap. Mi'i ti atimohey kahato. Mi'i ete yn pywo i'atu'e e. Ta'i atomohey kahato yne urue'ase'i'in mienoi Iuteu ywania wanuat miwan uruwo'onãpin hap Tupana ehay e. Atomohey kahato wuat'i nimuaria miwan e. Mi'i tã aru e hap Tupana ehay miwan miat atipywo yne mehĩ e Pauru morekuat Werisi pe wuat'i ehamo. 15 Atomohey kahato Tupana — Atunug aru e hap e. Ta'i atomohey kahato ahehãite te aiku'uro rokirẽ wuat hap i'ewyte miit'in wakuaria yt nakuaria i i'ewyte te'eruwehymut re aru e hap atomohey kahato uito e Pauru. Ta'i i'ewyte meimuẽwaria Iuteuria mimohey atimohey kahato mehĩ e. 16 Nimo pyi te mesup te yt ati'aparap teran i uhepiat imohey hap ete kat pote yt aremõti hin i uipy'a pe miit'in mupi e. Ta'i Tupana tikuap pywo ui'e hap e. 17 Areĩne'en mot'i irania'in nywo hawyi ara'aipok tawa Ierusarẽi kape e. Mye'ym anu areĩne'en irania'in tama pe hawyi aterut urumiium wuat uru'ywania kape Tupana pianuat e. 18 Mi'i turan irania'in Iuteuria yi Asia kaipywiaria uipuẽti Tupana mõtypot hamuat uiwepitpit'ok hap turan e. Waku pe uipuẽti itote yt kat i my'ahak hap ete areĩne'en turan e. 19 Yt kat i sa'ag nug hap ete areĩne'en itote uipuẽti turan e. Ma'ato uipuẽti hawyi i'atupy'ahak kahato ra'yn uhete yt kat i atunug pytkai e. Mi'i pote koity'i mi'iria yt tõ'ẽ hin i meikowo mekewat sehay uhetiat enoi epiat hamo mehĩ e. Eraha'at ro e yt tõ'ẽ hin i mi'iria kat pote te'eruwemõti kahato mesup yt nakuaria i pote e. 20 Ma'ato yne meiũwat Iuteuria uhehay kuap haria ha'awytepyi te pãi e. Wuat'i ehamo ahenoi uimimohey ete pote e. Mi'i tupono waku te'ero'e epe kat ko'i kat ko'i som uiminug yt naku i hap ko'i ta'atukuap pote e. Ma'ato yt ta'atukuap i pote yt tõ'ẽ i ewawi mehĩ e. Mi'iria sa'awy'i tukupte'en wo'onãpin hap tote uikuasa turan e. 21 Itote sa'awy'i are'e i'atuepe haty wo aiku'uro rokirẽ watuwehymut i aru are uipy'a pyi mio tã are hawyi meremo i'atupy'ahak uhete hawyi ui'auka teran e. Mi'i uimimohey hap atomohey pote uherut mesup ewawi mehĩ katupono ui'auka teran atomohey kahato aiku'uro hawyi watoĩne'en i hap mehĩ e Pauru morekuat Werisi pe.

22 Mi'i hawyi morekuat Werisi to'e — Porap atikuap yne e'e hap Pauru e. Mi'i hawyi to'e irania'in me Pauru auka teran haria pe — Uiwyria'in put'ok'e uhesurara'in akag Irisia hawyi iwywo atikuap kahato yne mesuwat etiat uhyt'i'in e i'atuepe katupono Werisi tikuap kahato ha'awytepyi Pauru mimohey etiat aikotã wẽtup yn mu'ap Tupana kapiat hap etiat. Mi'i pote yt tutum i Pauru i'atuepe. 23 Mi'i hawyi morekuat Werisi to'e wo'opyhyp hat surara akag me — Etioto ro meiũwat Pauru ipyhik hamo uhyt e. Waku kahato etunug tuete. Waku iwyria'in topiok hawyi ta'atupoi itote e morekuat Werisi.

24 He'ihot'ok he'ihot'ok tokosap rokirẽ morekuat Werisi tut tehary'i Tusira Iuteu ywania piat wywo Pauru ehay kuap hamo. Mi'i hawyi toikaykay Pauru tuwewawi katupono toikuap teran po'og Aipotypot Iesui mohey hap etiat. 25 Mi'i hawyi itote Pauru henoi i'atuepe aikotã mi'iria Tupana wywuat i'atupyhu'at hãpyk hamuat hap i'ewyte aikotã waku wãiwato'e aiwanẽtup sa'ag hawe hap katupono meiũran aru Tupana tomoherep uwe uwe temiit'in sese hap ko'i uwe uwe yt temiit'in i hap ete Pauru henoi kahato i'atuepe. Mi'i hawyi morekuat Werisi token'ẽ imienoi pupiat haype to'e — Apuete Pauru yt uipohepap i te rat e'e hap kuap hamo e. Mi'i pote meiũran aru worokaykay i ra'yn mi'i e'e hap kuap sese hamo e token'ẽ to'apiheg aru Tupana piat hap pupi. 26 Ma'ato topy'a pe morekuat Werisi tohekatup Pauru kaipyi ha'up nug hap — Pauru tum uhepe ha'up iwato hawyi atihep mi'i wo'opyhyp hap pyi e tuwepe haype. Mi'i pote toikaykay merep'i merep'i to'oehay iwywo hamo yne e'at pe sa'up iwato hap ky'ewi.

27 Typy anu tokosap rokirẽ morekuat Posiu Wetu e hap het rakat topyhu'at morekuat Werisi saipe piano. Mi'i hawyi morekuat Werisi toto ra'yn ma'ato totoiat Pauru iheg me katupono toiky'esat toky'e kahato Iuteuria piat hap po'og po'og toky'e Tupana piat hap kai.

Mi'i hap etiat atiwan mesuwe uito Iruka.

25

1 Mye'ym e'at morekuat pakup Posiu Wetu toĩne'en morekuat no hawyi ipot'am tawa Ierusarẽi kape tawa Sesareia pyi. 2 Put'ok'e hawyi pa'i kororia Iuteuria akagnia henoi ra'yn morekuat Posiu Wetu pe aikotã aikotã Pauru mi'aparap ko'i. 3 Mi'i hawyi ta'atuhẽtup kahato morekuat Posiu Wetu pe — Mehĩ i'atu'e uruiky'esat kahato Pauru meiũpe uruetawa Ierusarẽi me i ra'yn meremo i'atu'e morekuat pakup we katupono ta'atu'auka teran Pauru mu'ap totiat haype. 4 Ma'ato morekuat Posiu Wetu ti'atuwesat — Ma'ato Pauru iheg me kahato toĩne'en mesup uhetawa Sesareia pe e. Ma'ato meiũran wyti aru ara'aipok i uhetawa kape. 5 Mi'i hawyi waku ewei'atupo'oro ehetu'isaria uiwywo uhetawa Sesareia kape mekewat Pauru mi'aparap ko'i moherep itotiat hamo mehĩ'in e. Pauru yt naku i pote ti aru waku wati'apiheg kahato itote uhetawa Sesareia pe e tawa Ierusarẽi miaria akag ko'i pe.

6 Mi'i hawyi morekuat Posiu Wetu toĩne'en tawa Ierusarẽi me 8 e'at sio 10 e'at saĩke hawyi toto i ra'yn tawa Sesareia kape. Mi'i hawyi he'ihot'ok pe ta'apyk sehay hap tote morekuat eiam note aikope morekuaria waku mi'i miit i'atu'e sio yt naku i mi'i miit i'atu'e hap tote ta'apyk morekuat Posiu Weitu. Mi'i hawyi to'e tesurara akag me — Pyno waku eterut uhowawi mekewat uimipyhyp Pauru e.

7 Put'ok'e Pauru itote hawyi meimuẽwat Iuteuria akag ko'i tawa Ierusarẽi kaipywiaria ti'apypueri Pauru hawyi ta'atunug sehay sa'ag tuete ma'ato yt ta'atumoheg kuap i Pauru kuasa hap. 8 Mi'i hawyi Pauru ta'am na'yn i'atupy'asetpe hawyi ihay kahato tuwenoi i'atuepe — Yt kat hin i ti rat sa'ag atunug e. Yt pywo pe i uikuasa e. Yt kat i i atunug sa'ag ei'e hap ewy e. Yt karãpe i uhehay sa'ag atunug ui'ywania Iuteuria wo'onãpin hap ete Tupana ainãpin hap ete i'ewyte yt karãpe i uhehay sa'ag atunug Tupana mõtypot yat koro ete i'ewyte wyti yt karãpe i wẽtup sehay sa'ag atunug wuat'i porekuat koro mesuwat yi totiat Sesa ete e. Pywo ti rat yt kat ete i uhehay ko'i ko'i uhyt'i'in ei'e hap ewy e Pauru haty wo tuwenoi. 9 Mi'i hawyi morekuat Posiu Wetu topyhu'at teran Iuteuria upi. Toiky'esat kahato itotiaria towyria'in wo hap toiky'esat kahato tuwemowato hap i'atuwanẽtup hawe. Mi'i haype to'e Pauru pe — Uhyt Pauru e en apo epot'am neran Ierusarẽi kape. Itote wyti aru are'e epe sio en waku sio en yt naku i hap ete e morekuat Wetu Pauru pe. 10 Ma'ato Pauru tiwesat — Yt areto teran i ra'yn Ierusarẽi kape mehĩ ma'ato wuat'i potypot koro Sesa po pe areĩne'en neran mi'i piat uikuap hamo sio uito waku sio yt e hamo mehĩ e. Pywo ti rat etikuap ta'yn yne uhetiat aikotã yt kat i uiminug sa'ag ui'ywania Iuteuria ywania ete hap mi'i pote yt areto teran i tawa Ierusarẽi kape mi'iria upi ma'ato areto teran aiporekuat koro Sesa kape hawyi iwẽ pyi atiky'esat sehay pywuat sio uito waku sio yt e hap. 11 Uito yt nakuat i pote waku ui'apiheg ma'ato pywo ti rat yt kat i atunug sa'ag e. Pywo ti rat mekewat wãi'e hap iwato rakat ete ati'atu'aparap sa'ag mote pyno waku ui'auka uiminug sa'ag po'ypyi. Ma'ato yt atunug i pote yt naku i ui'auka e Pauru. Ma'ato yt pywuat i uikuasa hap ete yt naku i uhum Ierusarẽi miaria pe e. Mi'i pote koitywy uipopap kahato aiporekuat koro Sesa kape uikuap hamo waku sio yt e hamo e Pauru morekuat Wetu pe. 12 Mi'i hawyi morekuat Wetu ihay ra'yn tonãpin haria wywo temiit po'og ikuap takaria wywo hawyi toiwesat Pauru pe — Pyno ereto teran aipotypot Sesa kape pote pyno waku woropo'oro Sesa kape to'e hap kuap hamo en waku sio yt e hamo e morekuat Posiu Wetu Pauru pe.

13 He'ihot'ok he'ihot'ok pe morekuat Eroti Akipa tehary'i Perenisi wywo put'ok'i'atu'e tawa Sesareia pe tawa Ierusarẽi myi to'oehay to'opiat Wetu wywuat hamo. 14 Tukupte'en porap'i itotiat hawyi morekuat Wetu henoi ra'yn i'atuepe yne Pauru etiat — Uhe'yianmiat

morekuat Werisi toto meiũpepyi turan totoiat uipo pe wẽtup ok miit tomipyhik e. 15 Mi'i hawyi areto tawa Ierusarẽi kapiat turan pa'i kororia nagnia wywo tõ'ẽ uhowawi Pauru kuasa hamo e. 16 Ta'atuky'esat ui'e Pauru piat hap i'auka hamo hap e ma'ato ati'atuwesat — Wãi ne yt mi'i tã i urutoria Humanu'in inug. Kat pote urueko ti mi'i tã hap ete urutunug sa'awy'i uruterut miit mi'apiheg neran nakat ikuasa haria wywo morekuat kape i'atuehay kuap hamo pywo sio yt hap kuap hamo. Mi'i tã ti urutunug uruto. Mi'i hawyi waku i'atumikuasa henoi morekuat pe tewaku hap i'atuehamo are Iuteuria pe tawa Ierusarẽi notiaria pe e. 17 Mi'i hawyi put'ok'i'atu'e to'owywo mi'i hawyi meremo he'ihot'ok pe ara'apyk morekuat ehay nug hap tote hawyi are'e — Eweterut ro mekewat ihainia Pauru e. 18 Irokirẽ i'atupoĩ'ãm Pauru etiat ihay rakaria hawyi yt kat i ta'atuhenoi iwato Pauru minug sa'ag uhepe ma'ato uimiekatup sehay yt te'ero'e hin i e. 19 Ma'ato Iuteuria wemohey hit hap etiat sehay ko'i i'atueko etiat sehay yn ta'atuhenoi uhepe. Mekewat miit Iesui e hap het rakat ku'uro hap etiat yn ta'atuhenoi itote ma'ato Pauru to'e — Iku'uro wen ma'ato iku'uro sese hawyi ihãite i ra'yn Iesui katupono tuwẽtem i ra'yn gu'uro pyi e i'atuepe e morekuat Wetu morekuat Eroti Akipa'in me. 20 Mi'i hawyi uhehay teran waku sio yt e hap enoi hamo pãi ma'ato yt kat are kuap i kat pote yt atikuap kahato i i'atueko hit ko'i e. Mi'i pote apo'are Pauru pe — Epap apo tawa Ierusarẽi kape itotiaria piat ikuap kahato hamo wakuat en koitypuo yt e hap kuap hamo e. 21 Ma'ato Pauru to'e uhepe — Yt uipap i tawa Ierusarẽi kape ma'ato areto teran aiporekuat koro Sesa kape katupono mi'i yn ni waku ikuap uhetiat e mi'i pote uipap kahato howawi e uhepe. Mi'i hawyi — Pyno waku e'e hap ewy are'e itote hawyi mesup meiũpe Pauru atimoheg na'yn e. Meiũran wyti atipo'oro teran wuat'i porekuat koro kape ui'e Iuteuria piat hap ewy e morekuat Wetu. 22 Mi'i hawyi morekuat Akipa tiwesat — Uito i'ewyte arewanẽtup teran meiẽwat Pauru ehay kape meiũpe mehĩ e. Mi'i hawyi Wetu tiwesat — Pyno waku mehĩ e waku mũki'ite aru pyno eweikuap mehĩ yne uimipyhik Pauru ehay e.

23 He'ihot'ok pe hawyi tut ra'yn morekuat Akipa tehary'i Perenisi wywo morekuat Wetu yat wato kape mekewat miit'in wo'onãpin hap yat kape ta'atuesokpe kahuria wywo tõ'ẽ. Te'eruwepainug kahato morekuaria ewy. Mi'i hawyi tuwehyt'ok wo'oehay hawe surara akagnia wywo. Wuat'i tawa Sesareia kaipywiaria tu'isaria wywo tuwehyt'ok. Mi'i hawyi Wetu to'e tesurara koro pe — Eterut ro uhowawi uimipyhyp Pauru meikowo e. Mi'i hawyi toterut Pauru hawyi toipag wuat'i õ'ẽ haria py'asetpe. 24 Mi'i hawyi Wetu to'e wuat'i ehamo — Morekuat Akipa uhehay teran ewywo i'ewyte meiũpiat gupte'en haria wywo e. Ewei'akasa ro meiũwat ihainia Pauru kape e. Ga'atpo Iuteuria — Waku eti'auka mi'i miit i'atu'e uhepe meiũpiaria Ierusarẽi kaipywiaria e. 25 — Ma'ato yt naku i are katupono yt kat i tutunug sa'ag sese i'auka hamo are. Mi'i are'e hawyi Pauru to'e uhepe i'atuehamo — Uipap kahato aiporekuat koro Sesa kape uito waku uito sio yt naku i e hap kuap hamo e uhepe e. 26 Mi'i pote atipo'oro aru are'e itote e Wetu. Pyno atipo'oro aru e ma'ato mesup te ti meiũwat miit etiat yt kat e hap kuap i te atiwan Sesa kape e. Pyno uipowyro ro kat som waku atiwan miwan me e. Pyno apo ere'e ro Pauru pe e Wetu Akipa pe katupono yt kat i tutunug sa'ag morekuat Sesa wãi'e hap ete e. 27 Pyno waku watiwan aiwanẽtup hap morekuat Sesa kape kat som kat som watipuẽti sa'ag Pauru minug hap ok tã e. Mi'i watunug hawyi waku pe areĩne'en Sesa wanẽtup hawe ahet yne wywo atipo'oro miwan hawyi e. Ma'ato atipo'oro uimipyhyp Pauru morekuat Sesa kape yt kan hamo i hawyi yt iwe'eg hin i rakano aru areĩne'en ui'akag wanẽtup hawe e morekuat Wetu morekuat Akipa'in me.

Pauru minug sa'ag sio yt hap kat hap etiat atiwan mesuwe uito Iruka.

26

1 Mi'i hawyi morekuat Akipa to'e — Pauru e mesup ta'yn waku ehay ewetiat uruepe e. Waku en pote etimoherep to ewaku hap uruepe e morekuat Akipa. Mi'i hawyi Pauru tuwemopoĩ'ãm tehay hamo to'ywania Iuteuria eko ewywuat. Mi'i pote itotiaria i'atupo'inik kahato. 2 Mi'i hawyi Pauru ihay ra'yn — Morekuat Akipa e waku kahato uruipuẽti en mehĩ katupono Iuteu ywania eko kuap kahato hat en. Ha'awytepyi uruikuap uruwanẽtup hap kuap kahato hat en hap e. Mi'i pote uhehay kuap kahato hano aru ereĩne'en e. Mi'i pote yt areken'ẽ hin i uhehay moherep epiat hamo uru'ywania ky'e hat en mote e. Ui'ywania Iuteu ywania i'atuehay ko'i ko'i kahato mesup uhete mehĩ ma'ato yt pywo pe i hap e. 3 Uimowepit ro en katupono etikuap po'og irania'in kai Iuteuria eko ko'i to'oehay awãi awãi hap ko'i e. Mi'i pote ehekatup kahato pyno uhehay mehĩ e katupono areĩne'en epo pe uheko kuap hamo sio uito waku rakat areĩne'en sio yt hap kuap hamo mehĩ e. Pyno ewetum no ehewaure ka'a ko'i uhepe mehĩ'in mana'in e. 4 Ta'i Ierusarẽi miaria Iuteu ywania uikuap kahato sa'awy'ipyi ui'ywã'ĩ pyi te uitag hap uheĩne'en hap ta'atukuap kahato torania tawa Ierusarẽi miaria e. 5 Sa'awy'ipyi te mesup te uikuap kahato ui'ywania Iuteuria e. Mi'i hap ta'atuhenoi teran mote ta'i ta'atuhenoi kuap kahato katupono uimotag haria

mi'iria e. Ha'awytepyi areĩne'en po'og i'atueko kuap kahato hano torania kai areĩne'en e. Ta'i mi'i pote uinug sa'awy'i i'atueko yne moherep hat akag wo e. Ta'i uhet'ok itote sa'awy'i ui'ywania wo'onãpin hat koro i'atu'e sa'awy'i e. Ui'ywania tikuap kahato aikotã ha'awytepyi wuat'i e'at pe i'atueko yne yne atunug at ka'ap hap. 6 Morekuat Akipa etikuap apo aikotã uru'ywania irania'in wo'onãpin haria timohey kahato aiku'uro hawyi aipiit tuwẽtem i gu'uro pyi hap e. Ma'ato irania'in uru'ywania aiku'uro hawyi aikahuro sese ra'yn wuat'i e'at pe e hap ta'atumohey hap etikuap e. Pyno mi'iria yt i'atuwese hin i uhete mehĩ katupono atimohey kahato aiku'uro hawyi Tupana aimoieĩne'en i aipiit wywo hap e. Ta'i atimohey yne uipy'a puo katupono sa'awy'i Tupana to'e uru'ywania urue'ase'i'in me — Atimoieĩne'en aru eipiit eiku'uro hawyi e mesup te ahepe yne e. 7 Ta'i uru'ywania Iuteuria 12 ywania urutukupte'en are mi'iria timohey kahato Tupana e hap — Woroho'omoieĩne'en aru e hap i'ewyte uito atimohey kahato Tupana piat — Atimopakup i aru eipiit e hap uru'ywania ewy e. Mi'i pote ti rat irania'in — Urutoria yt imohey i haria — Wãi'i'atu'e uhepe at ka'ap e. Ma'ato ati'atumu'e te pote irania'in Iuteuria uipun neran ui'auka teran ehay pyi e. Morekuat Akipa e mesup ta'yn koitywy ti put'ok'e ra'yn Tupana piat — Atunug aru e hap. Ga'atpo toihep ta'yn gu'uro pyi Tosa'yru sese ipiit wywo e. Mi'i ui'e hap monik hamo ui'auka teran mesup eipo wo uiwyria'in e Pauru. 8 Kat poteĩ yt eweimohey i mekewat iku'uro rakaria yne aru Tupana ti'atuhymut gu'uro pyi e hap. Kat pote yt imohey haria wo i eweikupte'en eipe e. Kat poteĩ yt eweimohey i watoĩne'en ne aiku'uro hawyi e hap e katupono ainug hat Tupana aimoieĩne'en kuap katupono toha'awynug na'yn toihymut ra'yn Tosa'yru to'e hap ewy e. Mi'i tupono eweimohey ro e. 9 Sa'awy'ite ma'ato ei'ewy yt atimohey hin i e. Mekewat e'at pe ti yt uiwese hin i areĩne'en yne imohey haria ete e. Pywo ti rat sa'awy'i mekewat Iesui tawa Nasare kaipywiat ewanĩkap koro wo areĩne'en e. Mekewat e'at pe ati'atumoma teran Iesui set mesuwat yi totepyi e. Mi'i haype ati'atumoweityk teran yne yne imohey haria e. Yt naku i yn atunug Iesui ete sa'awy'i e. 10 Sa'awy'i tawa Ierusarẽi me ati'atu'uka Iesui emiit yt naku i hap ewy atunug mi'iria ete e. Irania'in ati'atupyhyp wo'opyhyp hawe imohey haria wakuaria Tupana ewywuaria pytkai e. Mekewat e'at pe pa'i kororia — Waku wati'atu'uka mi'iria sio yt i'atu'e uhepe. Mi'i pote — To'iro wati'atu'uka are'e yn. Mi'i hawyi pa'i kororia mi'airo wo areĩne'en Iesui mohey haria moweityk tawa Ierusarẽi piat hamo e Pauru. 11 Karania wo wewua'i ati'atupak pak imohey haria wuat'i Iuteuria wat yat Tupana mõtypot yat pe e. Atiky'esat kahato waure'i'atu'e mekewat i'atuepiat Iesui mohey hap ete hap e. Marak'a wo sese areĩne'en i'atuete. I'atuehay sa'ag Tupana etiat hap atiky'esat kahato e. Sa'awy'i tawa irania'in ati'atupugha ati'atu'apiheg imohey haria e. 12 Mi'i hawyi areto tawa Tamaku kape imohey haria itotiaria atusaty'i saty'i hamo e. Uipo pe atioto miwan pa'i kororia kaipywiat uipo'oro hap imohey haria yne apiheg hamuat hap e Pauru. 13 Mi'i hawyi ma'ato atposake turan uito mu'ap upi turan ara'akasa ariãty hapyke kahato rakat kape po'og po'og at hapyke hap kai hap kape araha'at mehĩ e. Yt uheso hin i morekuat Akipa e katupono irania'in surara'in uhupiaria tikuap yne mesuwat ui'e hap pywuat e hap katupono mi'iria i'ewyte te'era'akasa yne mekewat mu'ap upiat ariãty hapyke uhetiat hap kape e. 14 Mi'i ariãty put'ok'e kahato uhete hawyi ara'at kahato ra'yn yi kape hawyi atikuap sehay uity pusu puo mekewat uru'ywania Epaiku pusu puo — Sauru Sauru e kat e hap upi kat e hap upi uimosaty'i saty'i kahato en mehĩ e. Karãpe wati'atumoewyry aihũria kawaru ko'i mory'a koro iãi wo hawyi tuwat meremo ma'ato aihũ yt toto teran i hawyi tu'uka to'opy wywo mekewat mory'a ete. Mi'i hawyi po'og po'og haty hap toipuẽti e. Mi'i e hap ewy areĩne'en. Mi'i pote po'og haty ra'yn eete mehĩ e uhepe mekewat ariãty toĩne'en kahato uhete turan e. 15 Mi'i hawyi apo'are — Uweĩ En Uika'iwat are. 16 Mi'i hawyi uiwesat — Uito ti Iesui emi'apiheg apiheg e hawyi erepoĩ'ãm no Sauru e katupono woronug neran en uheropat hano e. Mesup woro'airo en uhemiit no uhehay moherep hamo uimoherep wuat'i ywania kapiat hamo woro'airo mesup Sauru e uhepe. Atiky'esat etimoherep miit'in me ewa'akasa mesuwiat hap i'ewyte atiky'esat etimoherep miit'in me yne uhepiat emo'akasa mesuwiat hap mehĩ e uhepe e. 17 Waku e'ywania kape i'ewyte irania'in ywania kape woropo'oro ma'ato areĩne'en aru ewywo ewanĩkaptia po piat ereĩne'en turan. Epowyro hat areĩne'en aikope aikope ereto hap upi e uhepe. 18 Woropo'oro en wuat'i miit'in kape e. Mi'iria tukupte'en aikotã yt ihapytig i rakaria ewy katupono yt karãpe i te'era'akasa te Tupana ta'atupy'a pe yt ta'atumohey i pote. Mi'i pote woropo'oro en i'atumoehapytig hamo mekewat i'ypyrywiat hap kaipyi uhe'ariãty hot kapiat i'atumo'akasa hamo e. Mesuwarotiaria yt uimohey i te haria yne ahiag po pywiaria tukupte'en e. Mi'i pote woropo'oro en ahiag pohari hamo e. Mi'i hawyi ti aru uipo piaria wo ra'yn mi'iria tukupte'en uhyt e uhepe itote e. Mi'i hawyi ti aru wakuaria uimẽpyt'in no ra'yn te'eropyhu'at e. Uimohey haria ti aru uha'yru'in uhaki'yt'in sem ko'i my'asetpe ahytmoi wuat'i e'at pe eti'atumu'e uhetiano hawyi e uhepe. Mi'i tã ti aru atunug uhyt e uhepe mekewat mu'ap upi tawa Tamaku kapiat uhewyry turan e

Pauru. 19 Morekuat Akipa e mi'i hawyi uimiẽtup atipy kaipywiat sehay yt atiwaure hin i mehĩ e. Ta'i to'e uhepe e hap ewy atunug at ka'ap ha'awytepyi mesup te mi'i yn atunug mehĩ e. Ta'i atunug na'yn Tupana mimoherep imiky'esat ok tã e. 20 Mi'i hawyi areto ra'yn tawa Tamaku kape hawyi itote ati'atumu'e kahato itotiaria — Ewei'atoiat ro yne eiminug sa'ag ko'i hawyi ewei'aipok to Tupana kape hawyi ewetunug no eipy'a pyi wakuat miit'in me eimimohey moherep wuat'i piat hamo are yn tawa Ierusarẽi miaria pe. I'ewyte yi Iuteu totiaria i'ewyte aikope aikope irania'in ywania tukupte'en hap totiaria ati'atumu'e Uruka'iwat ete e. 21 Mi'i hap upi ga'atpo irania'in ui'ywania Iuteuria tawa Ierusarẽi miaria i'atupy'ahak kahato uhete hawyi ta'atupo'oro surara'in ui'auka hamo e. 22 Ma'ato Tupana uhehakyera'at ra'yn porap ui'auka hap turan i'atupo pyi e. Ta'i uihep esurara'in i'atupo pyi e. Waku kahato rasig Tupana katupono mesup areĩne'en mesuwe ihay moherep hamo to'e hap ewy e. Wẽtup ehay yn ahenoi kahato ihaky'e'i rakaria pe hekat rakaria pe. Wẽtup ehay yn ahenoi henoi mekewat sa'awy'iwuat sehay Tupana mimoherep yianmiaria ehay nimuaria ehay ewywuat Musei ehay ewywuat yn ahenoi henoi wuat'i pe i'ewyte ehepe e Pauru. 23 Aikotã yianme ta'atuenoi — Aipotypot Tupana Mipo'oro tut aru ho'opot hamo gu'uro pywiat wẽtem sa'awy'iwuat hanuat i'atu'e hap ewy are'e yn e. Aikotã sa'awy'i Tupana ehay moherep haria ta'atuhenoi hap ewy aikotã Tupana Mipo'oro topyhu'at aru hẽtyhot rakat ewy Iuteu ywania pe i'ewyte irania'in ywania pe i'ypyryp hap hep hamo hap ta'atuhenoi yianme hap ewy yn uhehay e. 24 Sa'awy'iwuaria mienoi ewywuat yn ahenoi kahato te mesup morekuat Akipa e Pauru turan morekuat Wetu ihay tek ta'yn tehay pirik wo — Pauru eso'ok kahato ra'yn uhyt e. Ta'i eremoeso'ok ta'yn eremu'e poity'i pote e Wetu. 25 Ma'ato Pauru tiwesat — Yt uheso'ok hin i pytkai i morekuat wakuat Wetu e. Ma'ato ti ahenoi ehepe pywuat sese sehay. Yt heso'ok takat ehay ewy i uhehay e. 26 Ta'i morekuat Akipa tikuap kahato pywuat ui'e hap yne katupono mi'i pote yt aremõti hin i uhehay pupi katupono yt mig'i wo hin i Iesui tuwẽtem gu'uro pyi e. I'atu kahato Iesui kapiat akasa haria Ierusarẽi me e. I'ewyte morekuat Akipa ti'atukuap kahato yne Mi'i Miit etiat are e Pauru morekuat Wetu pe. 27 Mi'i hawyi Pauru to'e — Morekuat Akipa etipywo apo Tupana ehay moherep haria sa'awy'iwuaria mienoi ko'i Mi'i Miit etiat e. Ta'i atikuap kahato uipy'a pe imohey hat areĩne'en hap e Pauru. 28 Mi'i hawyi morekuat Akipa tiwesat — Pãi porap uinug Iesui mohey hano en e Pauru pe. 29 Mi'i hawyi Pauru tiwesat — Mi'i hap yn ahẽtup Tupana pe e. Atiky'esat kahato yne eipe urupotypot Iesui mohey haria ui'ewy hap yn ahẽtup at ka'ap Tupana pe. Waku pe kahato Tupana Mipo'oro mohey sese haria eweikupte'en ui'ewy hap pãi. Atiky'esat uipy'a pe yne eipe ui'ewy hap e. Ma'ato yt atiky'esat i eipe wo'opyhyp hawe uito ewy hap e. Toran na'yn ui'e hap mehĩ'in mana'in e Pauru.

30 Mi'i hawyi morekuat Wetu ipoĩ'ãm morekuat Akipa ehary'i Perenisi wywo hawyi yne itotiaria i'atupoĩ'ãm hawyi tuwat yne ra'yn Pauru pyi. 31 Morekuaria tuweran hawyi — Pywo ti rat yt kat e i toi'aparap i'atu'e to'ope. Yt naku i mi'i miit ewywuat wo'opyhik hawe i'atu'e to'ope. Yt kan hamo i wati'auka mi'i miit Iuteu ywania miky'esat ewy katupono yt toi'aparap hin i i'atu'e morekuaria to'ope Pauru piat pe. 32 Mi'i hawyi morekuat Akipa to'e morekuat Wetu pe — Meiẽwat emipyhyp Pauru waku pe toĩne'en uiwanẽtup hawe e. Pyno waku etihep mekewat wo'opyhyp hap wyi. Etiky'esat pote waku ra'yn mipo'i pok wen ma'ato toto teran morekuat koro Sesa kape pote waku watipo'oro mi'i miit imiky'esat ewy e morekuat Akipa morekuat Wetu pe.

Mi'i hap etiat atiwan yne mesuwe uito Iruka.

27

1 Mi'i hawyi morekuat Wetu to'e tesurara koro Iuriu pe — Mehĩ e atipo'oro teran uimipyhik Pauru i'ewyte irania'in uimipyhik ko'i aipotypot koro Sesa kape ahetama Itaria kape e. Pyno etikaykay ro ahesurara'in sem hawyi etum no Pauru i'ewyte irania'in i'atuepe hawyi eweipo'oro ro mi'iria yne ahe'yara koro pe aipotypot Sesa kape ahetama Itaria kape e. 2 Mi'i hawyi urutuwehyt'ok ta'yn yara wato tawa Ãtamitinu kaipywiat pe. Mi'i hawyi urutuwat yi Asia hypopy upi. Mi'i hawyi urutuwe'apun ihy pya kape. Uruwywo toto Aritaku yi Masẽtunia tawa Tesaronika kaipywiat. 3 He'ihot'ok pe put'ok'uruto'e tawa Sitãu me. Mi'i hawyi surara koro Iuriu iwese kahato tomipyhik Pauru ete — Waku ereto ewyria'in yat kape e. Waku erenuk itote e Pauru pe. 4 Mi'i hawyi urutuwat i ra'yn yara koro puo tawa Sitãu myi ma'ato wasere yt urupowyro i kahato. Uruowa kape pote urutuwat yi hit y'y py'asetpiat Sipiri kape wasere re'ym me yity'ok og muo urutuwat. 5 Yi hit Sipiri totepyi urutuwat y'y wato sakpo pya wuat yi Sirisia kape yi Pãwiria upi. Itote pyi put'ok'uruto'e tawa Mira yi Irisia tote. 6 Tawa Mira tote surara akag tipuẽti wẽtup yara wato tawa Aresãtira kaipywiat yi Itaria kapiat. Toipuẽti hawyi urupag yara wato pe. 7 Mi'i hawyi urutuwat hepamo karania e'at ne'i urutuwat wasere owa kape yi hit y'y py'setpiat yi ywypyi'a Kereta kape. Mi'i hawyi porap put'ok'uruto'e yi a tawa Nitu ete ma'ato wasere

wato poity'i pote urutuwat y'y sakpo wasere ywyt puo yi a y'y py'asetpiat Kereta kape urutuwat ywypyi'a Saumuna sakpo. Yity'ok og muo urutuwat teran ma'ato niatpo kahato urutuwat. 8 Mi'i hawyi put'ok'uruto'e wẽtup wã note miset'ok wã wakuat e hap tote yt pya i tawa Iraseia pyi. 9 Mi'i hawyi wasere poity'i y'y ete pote aipohari kahato itote. I'aman mot hap e'at yt pya i pote wasere kahato toĩne'en y'y wato ete. Mi'i hawyi yt uruewyry kuap i at ka'ap. 10 Mi'i hawyi Pauru to'e yara wato piaria pe — Uhyt'i'in e atikuap ta'yn uipy'a pe yt naku i tut ahewyry hap ete. Waho'opot kahato irane ti. Ta'i aipohari irane hap ti atikuap ta'yn. Ta'i yt naku i hamuat wyti ahekare'en ko'i ete ahe'yara koro ete i'ewyte aheĩne'en hap ete tut hamuat e Pauru yara piaria pe. 11 Ma'ato surara akag timohey po'og yara wato ãpokiat irokirẽ yara ka'iwat ehay po'og Pauru ehay kai. Ma'ato Pauru ehay yt totomohey hin i Tupana e hap pytkai. 12 Mi'i pote — Mekewat wã tote yt naku i i'aman mot pe watukupte'en mesuwe i'atu'e ta'atuehay wo. To'iro watuwat meiũpepyi i'atu'e porap yne. Mi'i pote waku wahã'ãg sio put'okwato'e yi Wenise tote sio yt i'atu'e. Itote waku kahato watokosap i'aman mot yi Kereta wã note i'atu'e. Kat pote mekewat wã kaipyi wata'akasa at apyk hap kape aikope wasere yt tut i hap kape i'atu'e to'ope. Waikiru kawiat aria'yp posak iã'ãkap kape heremo pote itote waku ahe'yara wato eiam mo i'atu'e. Mi'i pote waku kahato katupono wasere yt i'auka kuap i ahe'yara itote i'atu'e torania yara koro akag ko'i to'ope. — Yt naku i rat watuwat mesuwepyi mehĩ'in e Pauru pytkai — To'iro i'atu'e yn. 13 Mi'i hawyi wasere ran put'ok'e at posak kaipyi urue'yara koro ete hawyi — To'iro to'iro mesup ta'yn waku watuwat i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atuhep y'y pyi yara wato asaity nug hap. Mi'i hawyi urutuwat i ra'yn ihypopy upi yt pya i po'og yi ywypyi'a Kereta kai. 14 Mi'i rokirẽ saĩke urutuwat hawyi wasere kahato i ra'yn put'ok'e uruowa ete ihyemyi'a koro kaipywiat tut urumogyt hap. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Yt naku i kahato meiẽ wasere i'atu'e. Mi'i hawyi po'og na'yn put'ok'e haty wo hawyi ywytu uato ra'yn ikohyeput kahato uruewa ete mekewat at sakpo hap kaipyi waikiru wato ieĩne'en hap kaipyi tut. 15 Mi'i hawyi mekewat ywytu uato te'eropun haty wo urue'yara koro. Mi'i hawyi yt urutuwat kuap i wasere owa kape. Mi'i pote urupohep yara wato mohãpyk hap ete hawyi uruereto wasere yn na'yn. 16 Mi'i hawyi wẽtup yi ywypyi'a hit Karauta e hap het rakat og muo urutokoka'at. Niatpo kahato urutuwat wasere upi hawyi urutopag urue'yara hit urumiekyi saity upi urue'yara wato pe y'y pyi. 17 Mi'i hawyi uruimoheg urue'yara hit iheg me hawyi uruipo'i po'i yne urue'yara koro saity wato wo ipikpik hap pupi yne aria'yp moheg hamo. Mi'i hawyi uruihep wasere eiam uruekyi hap wasere upiat yara wato moewyry hap esokpe wato katupono urutoken'ẽ mekewat ywytu uato hesaika kahato rakat pupi. Koran ti itu yt put'ok'uruto'e i teran yi og me miit'in u hap yi perup y'y kawiat hap pupi. Mi'i hawyi meremo urutuwat wasere upi aikowo aikowo wasere miky'esat ewy. 18 Mi'i hawyi at ka'ap wasere wato ti'auka auka y'y pe urue'yara koro. Mi'i hawyi he'ihot'ok pe hawyi ipotyi kahato hawyi — Uruku'uro hap yt pya hin i uruto'e uruto'ope. — Pyno to'iro watipugha ahekare'en yne y'y pe yara koro pehoro'i hamo. 19 Mye'ym e'at hawyi uruipugha ra'yn y'y pe yara wato asaity ko'i uruipugha yne urupo wo ywytu uato ipoity'i pote. 20 Mi'i hawyi karania e'at ne'i ra'yn urutukupte'en itote i'ypyryp we yt uruikuap hin i. Yt tuwekuap i at waikiru ko'i hun moity'i pote. Itote ywytu uato pote wasere uato kahato at ka'ap. Mi'i hawyi — Ta'i watopap watopap irane wyti i'atu'e to'ope itote. Yt uwe i meiũ aipowyro kuap hat i'atu'e yara wato apykok haria. 21 Karania e'at ne'i ra'yn itote yt kat i i'atumi'u yt te'erenuk i e. Mi'i hawyi Pauru ipoĩ'ãm i'atupy'asetpe hawyi to'e — Uhyt'i'in pywo pe ti are'e sa'awy'i ehepe — Yt eweiwat rei'o mesuwat wã pyi y'y koro kape are'e sa'awy'i einãpin hap are. Ma'ato uhehay upiat eweipyhu'at sa'awy'i pote yt watuwat i sa'awy'i yi ywypyi'a Kereta pyi mesuwat ahepiat ho'opot hamuat kape ahekat ko'i pugha hamuat kape yt watuwat i e. 22 Ma'ato meiũ woroho'onãpin i ra'yn. Pyno eiwepit ro katupono yt uwe i wyti eipe wuaria iku'uro irane e Tupana e. Pywo ti rat ahe'yara koro yn aru iku'uro e Pauru yianme. 23 Kat pote mũki meke atipy piat Tupana emiit put'ok'e tehay uhepiat hamo e. Pywo ti Tupana sese tipo'oro uhowawi temiit sese atipy kaipyi katupono uito hemiit sese e. 24 Mũki Tupana mipo'oro to'e uhepe — Yt ereken'ẽ tei'o Pauru katupono yt eku'uro hin i ti aru mesup katupono woropo'oro en morekuat koro Sesa mu'e hamo mehĩ e uhepe. Mi'i pote ti aru Tupana tiehakyera'at yne ewywuaria mesuwat yara koro piaria e uhepe mũki Tupana mipo'oro e. 25 Uiwyria'in uito atomohey kahato Tupana mienoi uhepiat aikotã Tupana to'e uhepe hap ewy wyti aru tutunug yne to'e hap ewy topyhu'at aru e. Mi'i pote eiwemowepit ro katupono Tupana ahehakyera'at yne ywytu uato po pyi mesup to'e hap ewy. 26 Pywo wyti aru put'okwato'e yne wẽtup yi emyi'a ete e. Mi'i tote wyti aru ahe'yara koro iku'uro sese ma'ato aito yt aiku'uro hin i e hap yn atikuap ta'yn Tupana e hap ewy re e Pauru yianmete.

27 Mi'i hawyi 14 e'at turan wãtym muo ywytu uato popuo urukohyewyry kahato mekewat yara koro puo mekewat hyemyi'a koro Atiatiku e hap het rakat puo ma'ato yt minwato'e

hin i. Mi'i hawyi mekewat yara koro ka'iwaria tikuap ta'yn yt pya i yi kawiat watoĩne'en hap. 28 Mi'i hawyi ta'atupun y'y hy pya hap iã'ãg hap y'y pe. mekewat nu saity etiat hap ihy pya sio yt kuap hamo. Mi'i hawyi hã'ãg hã'ãg turan toĩne'en ihy pya hap 20 iã'ãg hap yi kape. Tuwat po'og na'yn yianme hawyi ta'atuiã'ãg i ma'ato mi'i hawyi 15 iã'ãg hap yn na'yn ihy pya hap ta'atupuẽti. 29 Mi'i hawyi te'eroken'ẽ kahato hawyi — Ta'i put'okwato'e aru meremo yẽpe enu wato ete i'atu'e haty wo. Tuwe'auka ti aru urue'yara ta'atu'etu. Mi'i pote ta'atupun ta'atue'yara etu'a pyi i'asaity ipotyi rakat imopyhu'at hap ko'i. Mi'i hawyi urue'yara topyhu'at iheg me tosaity ko'i ete. Mi'i hawyi merep ta'yn ta'atuky'esat kahato ihot'ok hap. 30 Mi'i hawyi yara koro ka'iwaria te'eropopy teran yara koro pyi ta'atue'yara hit puo yt uwe ehamo i. Mi'i pote ta'atumo'apyk mekewat yara hit y'y pe. Mi'i hawyi te'ero'e — Pywo pe ti iãpo uruimoheg neran ipotyi rakat i'asaity nug hap ete yara koro i'atu'e. Ma'ato i'atueso ne'i te'eropopy teran haype. 31 Mi'i hawyi Pauru to'e surara'in akag me — Wãi nei'o yara ka'iwaria e. Ma'ato eweiwat mekewat yara hit pe pote ti aru eweipap yne yne ra'yn e Tupana uhepe e. 32 Mi'i pote surara'in titek ta'yn yara hit asaity ko'i. Mi'i hawyi yara hit ta'at ra'yn yara koro pyi hawyi toto ra'yn y'y upi yt uwe wywo i. 33 Mi'i hawyi yt pya i ra'yn ihot'ok turan Pauru to'e i'atuepe — Mehĩ'in e to'iro watenuk e katupono koity'i 14 e'at ra'yn yt kat i ra'yn mi'u ewetu'u kat pote mu'ap upi ipoity'i pono yt ewehenuk teran i e. 34 Mi'i pote woroho'onãpin ewehenuk to uheywyt'in are katupono mi'i ewetunug mote ehesaika i ra'yn e. Pywo ti rat — Yt uwe i eipe iku'uro meiũpe i'ewyte yt kat i ti aru haty ehete e Tupana uhepe ga'atpo e Pauru yara piaria pe. 35 Mi'i hawyi Pauru tat man topo pe hawyi to'e Tupana pe — Waku emiium Uru'ywot e hawyi toipat'ok pat'ok wuat'i ehamo hawyi tutu'u sa'awy'i wuat'i ehamo. 36 Mi'i hawyi i'atuwepit kahato itotiaria hawyi i'ewyte te'erenuk ta'yn Pauru wywo. 37 Mi'i hawyi ta'atumorania yne miit'in yara koro piaria hawyi ta'atupuẽti itote 276 miit ipuo. 38 Mi'i hawyi i'atu'ok hawyi ta'atupugha yne yara pyt'at ko'i mi'u y'y pe ahe'yara wato ipoty'i kahato pote e.

39 Ihot'ok hawyi te'era'akasa yi kape yara wato pyi ma'ato yt ta'atukuap i uwe etama toĩne'en itote hap. Mi'i hawyi te'era'akasa wẽtup ihy ypy hit. Mi'i tote toĩne'en yi kyt. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — To'iro yi kyt kape ahe'yara koro ehakyera'at hamo i'atu'e. Waku apo itote watiherep ahe'yara i'atu'e to'ope. 40 Mi'i hawyi ta'atutek ta'atue'yara saity pytyk hap y'y piat hawyi ta'atuma'am sokpe wato aria'yp ete. Mi'i hawyi — To'iro wasere upi yi kyt kape i'atu'e. Mi'i hawyi wasere tomoesaika tuetiat hawyi urutuwat yi kyt kape wasere wato upi. 41 Mi'i hawyi put'ok'uruto'e yara koro puo ihy esaika hap tote aikope y'y wo'opuẽti hap tote. Itote hik'e kahato iheg me ra'yn nu wato ko'i tote topyhu'at iãpo yt hyry'e i ra'yn. I'ywyt'okpype ihy esaika tipikpik ta'yn yara koro hetu'a ete. 42 Mi'i hawyi surara'in te'ero'e ta'atuka'iwat pe — To'iro wati'atu'uka yne yne aimipyhik ko'i koran ti itu te'eropopy te'eruwe'yha wo ta'atu'etu to'ope. 43 Ma'ato surara akag yt tiky'esat i tomipyhik Pauru auka hap pote yt ewei'atu'uka tei'o aimipyhik ko'i pãi e tesurara'in me. Mi'i hawyi to'e uruepe — We'yha kuap haria peso'ewei'e ro y'y pe. Put'ok'ewei'e mono yẽpe ete e. 44 Ma'ato irania'in yt we'yha kuap i haria waku eweiwat ro aria'yp pemu'e hat tote e surara akag uruepe yara piaria pe. Mi'i hawyi urutuwat ra'yn yara wato pyi yẽpe kape aria'yp ko'i tote. Mi'i hawyi put'ok'uruto'e torania yẽpe ete yt wẽtup ok i iku'uro y'y pe. Tupana ti'atuehakyera'at yne yne uruto to'e hap ewy.

Pywo put'ok'i'atu'e yẽpe ete are uito Iruka. Mi'i hap etiat atiwan mesuwe.

28

1 Mi'i hawyi put'ok'uruto'e mekewat yẽpe ete yi kyt rote. — Waku kahato uruto'e yt wẽtup i aito iku'uro y'y wato pe waku kahato uruto'e. Mi'i hawyi tõ'ẽ miit'in uruewawi mekewat yi a etawa kaipywiaria hawyi — Kat eĩ eiwat ehe'yi a set uruto'e i'atuepe hawyi — Yi a Mauta urue'yi a set mesuwe i'atu'e. 2 Mi'i hawyi waku kahato uruipuẽti meimuẽwuaria yi ywypyi'a Mauta totiaria. I'atuwese kahato itote urupowyro kahato. Meremo ta'atu'uhu aria wato mekewat yi kyt yẽpeke hawyi — Eiwemõpe ro meikowo mehĩ'in i'atu'e uruepe katupono uruena'ak kahato y'y wato pyi urutuwẽtem e. I'ewyte i'aman hewo kahato itote pote ira'ak kahato topyhu'at. Mi'i pote itotiaria meremo aria wato ta'atunug uruwemõpe hamo. I'atuwese kahato yi ywypyi'a Mauta wẽtup ywania uruto pytkai waku kahato uruipuẽti. 3 Mi'i hawyi Pauru toto aria kat hamo. Toterut wẽtup apeman aria hawyi toiporokpun yne aria wato pe turan wẽtup moi miit auka rakat tuwẽtem aria apeman ka'a pyi hawyi iporok'at Pauru po ete haty wo. Mi'i hawyi ipo ete iheg me kahato topyhu'at. 4 Mi'i hawyi ywypyi'a totiaria mekewat Mauta piaria te'era'akasa moi Pauru po etiat hãi heg hap kape hawyi te'ero'e to'ope — Pywo ti ewy rat meiẽwat miit wo'opot'auka hat toĩne'en i'atu'e. Yt iku'uro hin i y'y koro pe ma'ato mesup iminug sa'ag sa'awy'iwuat tut howawi i'auka hamo i'atu'e. 5 Mi'i hawyi meremo Pauru tipun topo ete pyi mekewat moi aria wato pe hawyi yt haty i tuete ipo ete. 6 Mi'i hawyi itotiaria te'eraha'at kahato Pauru

kape katupono ta'atuekatup ipuk aru hawyi aru iku'uro meremo hap mekewat moi yt naku i kahato rakat ta'atukuap pote ma'ato ta'atuekatup pot'i pytkai yt kat i haty Pauru ete. Mi'i pote wẽtup upi te'eruwanẽtup — Pauru ti Tupana i'atu'e.

7 Mekewat e'at pe yt pya i yẽpe kai tukupte'en itote go wato ko'i yi ywypyi'a akag Pupiriu e hap het rakat wat. — Waku kahato uruka'iwat uruporekuat Pupiriu i'atu'e itotiaria ywypyi'a piaria. Ihot'ok hawyi urutuwat ra'yn morekuat Pupiriu yat wato kape. Put'ok'uruto'e itote hawyi meremo — Eiwehyt'ok to e uruepe. Mi'i hawyi Pupiriu wywo urutokosap mye'ym e'at. Urutukupte'en waku kahato itote. 8 Mi'i hawyi uruipuẽti itote morekuat ywot i'ahu kahato itote i'okpy su kahato rakat ipiit sakup hap wywo. Mi'i hawyi Pauru toto ta'akasa hamo hawyi — Tupana e etimoehãite Pupiriu ywot hap ahẽtup epe e hawyi tuwepoporokpun i'ahu kahato rakat rote hawyi meremo ihãite i ra'yn. 9 Morekuat Pupiriu ywot moehãite hap irania'in tikuap hawyi tõ'ẽ tõ'ẽ Pauru kape i'ahu rakaria ywypyi'a piaria. Mi'i hawyi i'ewyte Tupana ti'atumoehãite yne itotiaria Pauru po wo. 10 Mi'i hawyi itotiaria imõtypot kahato Pauru. Mi'i pote urutuwat hap e'at pe ta'atuhytmoi kahato urue'yara pe urumiereto mu'ap upiat urumi'u wuat kat ko'i kat ko'i urumiky'esat ok tã. 11 Mye'ym ewaty urutukupte'en ywypyi'a Mauta tote hawyi urutuwat i ra'yn wẽtup yara koro puo mekewat yara wato tawa wato Aresãtira kaipywiat e'yara puo hei'aman mot ywypyi'a Mauta e hap totiat rakat puo. Mi'i yara wato set ti Tupana mẽpyt paat e hap het rakat. Mi'i puo urutuwat yi Mauta pyi. 12 Mi'i hawyi put'ok'uruto'e tawa wato Sirakusa tote. Mi'i tote urutopyhu'at mye'ym e'at. 13 Mi'i hawyi urutuwat i yi ẽpeke pyi wẽtup tawa kape hawyi put'ok'uruto'e at upi mekewat tawa Iresiu tote. He'ihot'ok pe wasere at posak pyi waikiru Kurusa iã'ãkap kaipyi tut ra'yn mi'i pote urutuwat i ra'yn wasere upi. Typy e'at hawyi meremo put'ok'uruto'e ra'yn tawa Puteuri tote.

14 Mi'i hawyi Tawa Puteuri totiaria Iesui mohey haria urui'atukat. Mi'i hawyi i'atuwese kahato uruete — Eweipyhu'at ro uruwywo uruywyt'in i'atu'e. Mi'i pote urutukupte'en 7 e'at i'atu'yat rote. Mi'i hawyi urutuwat i ra'yn tawa Puteuri totepyi tawa koro Huma kape mekewat mu'ap yi upi. 15 Mi'i hawyi Iesui mohey haria tikuap ta'yn put'ok'uruto'e tawa Huma piat hap. Mi'i hawyi tõ'ẽ tõ'ẽ kahato uruewawi urukat hamo. Mi'i hawyi mekewat tawa hit Apiu e'oken note uruto'opuẽti mekewat mye'ym ok weneru i weneru i e hap het rakat rote. Mi'i hawyi Pauru ta'akasa Iesui mohey haria sem ewawiat hawyi — Waku e Tupana pe tuwehum kahato iwepit i ra'yn.

16 Tawa Huma piat put'ok'uruto'e hawyi surara akag to'e Pauru pe — Woro'atoiat en uhesurara wywo Pauru e. Uimipyhik sese ereĩne'en ne ma'ato waku uhesurara wywo ereĩne'en wuat'i e'at pe aikope aikope emiky'esat ewy e Pauru pe surara koro.

17 Mi'i hawyi Pauru toĩne'en Tawa koro Huma tote mye'ym e'at rokirẽ toi'atukaykay tuwewawi to'ywania meimuẽwat Iuteuria akagnia toi'atukaykay tuwewawi tuwenoi hamo. Te'eruwa'atunug yne hawyi Pauru to'e i'atuepe — Ui'ywania e yt kat no i ti atoma'at ai'ywaniaria tawa Ierusarẽi miaria pytkai uipyhik ta'yn itote ui'auka teran haype e. I'ewyte ai'ywot'in eko ewy atunug torania uimotag hap ko'i mesup te e. Mi'i pytkai uipyhik pe ariot ehowawi tawa Ierusarẽi myi. Humanu'in esurara po pe areĩne'en ne e Pauru Iuteuria pe. 18 Iuteuria akagnia tawa Ierusarẽi miaria yt naku i i'atu'e uhepe — Ewei'auka ro Pauru i'atu'e Iuteuria akagnia Humanu ywania morekuaria pe. Mi'i hawyi Humanu ywania porekuaria apo apo'i'atu'e uhepe. Ta'atukat uiminug sa'ag ko'i itote wen ma'ato yt kat i sa'ag uhetiat ta'atupuẽti ta'atu'atukat kahato pytkai e Pauru. 19 Mi'i hawyi i'atupohep teran ma'ato wãi yt eipohep tei'o i'atu'e ai'ywania Iuteuria Humanu porekuaria pe ui'auka teran haype. Mi'i pote — Areto teran pyno morekuat koro Sesa kape waku apo uito sio yt kuap hamo are yn itote. Mi'i hawyi morekuaria uipo'oro meikowo ta'atu'akag Sesa kape ui'e hap ewy. Mi'i pote uhehay irane ikoro wywo e. Ma'ato uiwetiat yn ahenoi morekuat Sesa pe e. Yt kat are'e i aru sa'ag ehetiat ui'ywania i'ewyte yt kat are'e i ai'ywania tawa Ierusarẽi piaria etiat ikoro pe e Pauru. 20 Mi'i tupono moroho'okaykay eipe meikowo mesup ui'ywania ei'akasa hamo uhehay kuap hamo katupono ui'ywania eipe pote e. Uiwyria'in ai'ywania timohey kahato Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat Ahehakyera'at kuap hat e. Mi'i pote mesup aito watomohey kahato. I'ewyte Mi'i Miit yn uimiekatup katupono atimohey kahato Mi'i e. Mi'i aimimohey etiano mesup uipyhik hawe areĩne'en ehehamo e Pauru to'ywania Iuteuria pe tawa koro Huma totiaria pe. 21 Mi'i hawyi ta'atuwesat Pauru — Yt kat i miwan sa'ag ta'atupo'oro uruewawi yi Iuteu kaipyi uhyt i'atu'e. Yt uwe i tut i'ewyte meikowo etiat enoi sa'ag hamo i'atu'e. 22 Pyno uruiky'esat ehenoi uruepe emikuap pakup i ko'i Mi'i Miit etiat katupono teke aru wuat'i ywania pe miit'in muo mekewat emimohey e. Mi'i pote irania'in — Yt naku i watomohey Mi'i Miit i'atu'e torania mekewat piat pe i'atu'e Pauru pe. 23 Mi'i hawyi Pauru ti'atuwesat — Waku kahato woroho'omu'e uimimohey ok tã e. Waku ewei'atukaykay ai'ywania hawyi woroho'omu'e Aimiekatup ete e. Mi'i hawyi — Pyno waku i'atu'e to'ope hawyi tuwat.

Mi'i hawyi mekewat e'at put'ok'e hawyi tõ'ẽ tõ'ẽ kahato Pauru ywania sem i'yat sese kape. Mi'i hawyi hune pyi te wãtym'i kape Pauru yn ihay at to'ywania pe. Toi'atumu'e kahato aikotã topyhu'at Tupana Aiporekuat no hap ete. Toiky'esat itotiaria — Pywo ti rat uruimohey Iesui Tupana Mipo'oro sese ahehakyera'at hanuat i'atu'e hap. Mi'i pote Musei miwan myi i'ewyte Tupana ehay moherep haria yianmiaria ehay pyi tohenoi yne Aipotypot Iesui etiat. 24 Mi'i hawyi ipat'ok itotiaria timohey ra'yn Pauru ehay Iesui etiat ma'ato irania'in — Yt rat i'atu'e. 25 Mi'i hawyi itote sehay wo tu'uka hap topyhu'at itote. Irania'in — Pywo ti rat Iesui ti Tupana Mipo'oro Aimiekatup i'atu'e ma'ato irania'in — Yt pywo pe i rat aimu'e i'atu'e. Mi'i hawyi yt imohey i haria te'eruwenoi Pauru pe — Urutuwat ra'yn mio i'atu'e haty wo. 26 Mi'i hawyi Pauru to'e — Pywo ti sa'awy'ite Tupana Pã'ãu henoi kahato ai'ywot'in me ehetiat e. Mio tã e Isaia pe — Woropo'oro en e'ywania Iuteuria mu'e hamo e. Mi'i hawyi ehenoi ro i'atuepe uhehay — Ehewaure ka'a tukupte'en ma'ato uhehay yt teke kuap i ehewaure ka'a pe ere'e ro e'ywania pe e. Ta'i eweikuap uhehay wen ma'ato yt eweikuap kahato i katupono yt teke i eipy'a pe eiwanẽtup hawe pote ere'e ro e'ywania pe e. I'ewyte eheha pe toĩ yne yne heremo kahato wen ma'ato yt ewei'akasa i te katupono yt teke i te eipy'a pe eiwanẽtup hawe eiwa'akasa hap ko'i. Kat pote yt uimohey sese i te pote ere'e ro e'ywania pe e. 27 — Eipy'a heg kahato ti ere'e ro i'atuepe. Ehewaure ka'a puo ewehẽtup at ka'ap wen ma'ato yt eweikuap hin i te katupono eipy'a pe yt ewei'akasa teran i pote e. Ta'i yt ewehẽtup teran hin i ehewaure ka'a puo uhehay. Mi'i pote yt ewetunug neran i eipy'a pe e. Mi'i pote ti yt kat i eimopakup i hap e. Mi'i pote ti yt woroho'oehakyera'at kuap i e ti Tupana sa'awy'i ai'ywot'in me ehetiat pe tehay moherep hat Isaia miwan me e Pauru Iesui pun haria pe. 28 Mi'i hawyi tuwat yt imohey i haria turan Pauru to'e — Eiwanẽtup to ui'e hap kape e. Tupana henoi ra'yn ehepe mesuwat sehay wakuat ehehakyera'at hanuat etiat ma'ato yt ewetat i mi'i pote mio irania'in ywania yt Iuteu ywania i pe ra'yn Tupana henoi teran tehay wakuat eimipun e. Mi'iria ti aru haat ra'yn e. Pywo ti rat mi'iria wyti aru imohey haria sese wo ra'yn tukupte'en e Pauru to'ywania tehay pun haria pe. 29 Mio tã e hawyi tuwat tuwat ra'yn i'ywania Iuteuria Pauru yat pyi ma'ato tuwat turan tu'uka to'ope sehay wo.

30 Mi'i hawyi typy i'aman mot pe Pauru tokosap itote tawa koro Huma pe towat to'yat pe tomipuru sa'up ete rakat pe toĩne'en surara piat topyhyp hawe. Itote toi'atumu'e kahato miit'in. — Waku eweihyt'ok Pauru kape e surara'in wuat'i miit'in me. Mi'i hawyi itote toi'atuky'e yne topuẽti haria — Eiwehyt'ok to e yn torania tehay kuap teran haria pe towyria'in me. 31 Mi'i tote tohenoi kahato aikotã Tupana topyhu'at Aipotypot no wuat'i pe yt token'ẽ wywo hin i tohenoi. Yt uwe kuap i wãi'e Pauru pe. Itote toi'atumu'e mu'e at Aika'iwat Iesui ete Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat ete. Uito ti Iruka uimiwan waku ra'yn Toran are.

HUMANU YWANIA NÃPIN HAP PAURU MIENOI

1 Humanu ywania kuekatu sese atipo'oro ehowawi uimiwan me. Uito Pauru are. Uimiwan ni mesup sehay wakuat atipo'oro ehowawi. Uito ti Tupana mipo'oro sehay wakuat moherep wuat'i ywania puat hanuat. Iesui potmu'e sese ti uito. Uito ti Tupana mipo'oro Iesui Aiporekuat moherep hanuat. Sa'awy'i te Tupana ui'airo hawyi mio tã e uhepe — Mehĩ Pauru e woropo'oro Uha'yru Iesui etiat sehay wakuat moherep wuat'i puat miit'in miat hamo e. Atiky'esat sehay ewẽ pywiat Uha'yru etiat yn e uhepe. 2 Aikotã nimo te wuaria uhehay moherep haria pe atum hap ewy woronug e. Nimo te mio tã are'e ti ra'yn uhehay enoi haria pe — Meiũran ti aru atipo'oro ehowawi Uimipo'oro Wuat'i Miit'in Ehakyera'at hat e. Mio tã e Tosa'yru Iesui etiat pe e Tupana uhepe. Mesup ti miwan miat toĩne'en Uha'yru etiat ui'e hap ta'yn e Tupana uhepe. 3 Koitywy atunug na'yn ui'e hap ewy. Mi'i ti atipo'oro ra'yn Uha'yru Iesui eiporekuat nuat e. Mi'i ti morekuat Tawi saipepiat sese e katupono Tawi emiariru emiariru sese Mi'i e Tupana uhepe. 4 Mi'i ti Uha'yru sese e Tupana uhepe. Ui'ewy hesaika rakat e. Uipã'ãu wakuat ok tã ne hesaika rakat e. Koitywy atimoherep ta'yn ui'e hap e Tupana. Koitywy atimoherep ta'yn nimuat ui'e hap e Tupana. Koitywy Mi'i moherep hap niatpo kahato ra'yn aikotã atiõtem gu'uro pyi Uha'yru e Tupana uhepe ha'awyte uikaykay tehay sytpok hamuat hap tote are. 5 Tosa'yru mohey hawyi Tupana iwese kahato uhete. Mio tã e uhepe — Woronug en mehĩ uhemiit sese wo e. Atiky'esat miit'in tukupte'en torania Uha'yru mohey haria wo e. Atiky'esat kahato Uha'yru ta'atunug Ta'atuporekuat no hap. Mi'i haype woropo'oro en i'atumu'e hamuat e Tupana uhepe. 6 Pyno Humanu ywania uito ti Iesui potpo'oro Pauru are. Tapy'yia Humanu ywania eipe atiky'esat eipe ipotpo'ororia wo ui'ewywuat. Mio tã e ra'yn ti Tupana ehepe mesup — Ewetunug no Uha'yru Eiporekuat no e ra'yn ehepe. Tupana Eiky'e kahato hat pote ei'atukaykay yne tuwewawi.

7 Mi'i hap atiwan mesuwat uimiwan ehowawi Humanu ywania. Mio tã are'e Tupana pe — Uru'ywot kahato En. Esa'yru ti Emipo'oro sese Uruka'iwat nuat. Mi'i pote ahẽtup eset upi Esa'yru set upi etum no tapy'yiaria Humanu ywania pe egyi'at kahato hap are. Ereĩne'en no hegyi'at i'atuepiat rakano etum no ewese hap yt kat sa'up i tapy'yia Humanu'in me are. Etunug no mi'iria wo'owese haria wo aikotã Esa'yru ewese hap ewy are Tupana pe.

8 Ha'awyte atikuap eweimohey Iesui hawyi arehum kahato Tupana kape. Uimowepit kahato haria eipe katupono ewetunug na'yn Iesui Eipotypot koro wo pote. Koitywy ti yne mesuwat yi totiaria tikuap kahato ra'yn eipe Iesui mohey haria ra'yn hap. Mi'i pote arehum kahato Tupana kape. 9 Yt uheso hin i are ma'ato Tupana tikuap yt uheso i hap. Ahẽtup at ka'ap Tupana kape eipowyro hamuat. Yt uheso i uiwyria'in. Ahẽtup at ka'ap Tupana kape eikawiano. Pywo ti rat Tupana tikuap eweikupte'en uiwanẽtup hawe at ka'ap hap. Pywo ti Tupana ui'airo tehay wakuat Tosa'yru Iesui etiat moherep hano. Uipy'a pyi ti ateropat ehetiano at ka'ap. Ahẽtup at ka'ap Tupana kape eipowyro hamuat. 10 Ahẽtup Tupana kape turan mio tã are'e — Tupana atiky'esat kahato uipo'oro Humanu'in kapiat uhewyry hamo are. Tupana ewaku hap upi uipo'oro ro En i'atumu'e hamo are. Tupana atiky'esat kahato uhehay Humanu'in wywuat hap are mesup te ma'ato yt kat i mu'ap i'atuewawi. 11 Atiky'esat kahato meremo uipo'oro Humanu'in kapiat uhewyry hamo. Tupana ewaku hap upi uipo'oro o i'atumu'e hamo. Mi'i pote etunug o mu'ap i'atuewawi katupono te'era'akasa uhowawiat hamo tapy'yia Humau'in kape uipap are'e Tupana pe. Atomõ'ẽ teran i'atuepe Epã'ãu miat i'atupoityro hap are. Ati'atumoesaika kary mi'iria Epã'ãu wo are'e wy. Etunug o mu'ap tapy'yia Humanu'in kapiat uito hamuat are Tupana pe. 12 Atiky'esat Iesui mohey hap etiat uruwo'omoesaika moesaika hap itote Tupana. Put'ok'uruto'e itotiat hawyi urutunug neran Humanu ywania ewanuaria wẽtup miit ewy Esa'yru mohey hap upi. 13 Sa'awy'i are'e Tupana pe — Areto teran tawa wato Huma kape katupono uheinyt'in uheywyt'in Esa'yru mohey haria kapiat ara'akasa hamo are. Ma'ato ahã'ãg hawyi toĩne'en uipyhyp pyhyp hap kat ko'i kat ko'i uikosap hamo. Uiwyria'in areto teran ehowawi. Mi'i hap o yt eweiwaure tei'o katupono woroho'omoesaika teran eiperia Iesui mohey hap ete. Irania'in ywania aikopiat aikopiat kape areto kahu ra'yn mote areto teran ehowawi eikuap hamo. Ma'ato uipyhyp pyhyp kat ko'i kat ko'i ehowawiat uikosap hamo. Koitywy irania'in mi'iria te'eropyhu'at Iesui mohey haria itag nakaria wo ra'yn. Mi'i hap ewy atiky'esat ehetama pe wy. Yt uheso hin i mi'i pote ahã'ãg i ahã'ãg i kahato ehowawi wen ma'ato yt put'ok'are i te ehowawi eimotag. 14 Uipap kahato Iesui kapiat miit'in porerokosap hamo ma'ato yt atimoherep i Iesui wuat'i ywania pe pote yt naku i nug hat arepyhu'at Tupana pe. Mi'i pote yne ywania miit'in kape areto teran Iesui moherep hamo sio iwe'eg kahato rakaria kape sio yt. Yne ywania kape areto teran pote ehetama

kape areto wy. Tawa wato piaria kape areto teran Iesui ehay moherep hamo i'ewyte yne tawa hit kape areto teran wy. Yne tapy'yiaria kape areto wy sio haiwot rakaria kape sio iwese rakaria kape sio ga'apy puaria gupte'en haria sio tawa wato'in puaria kape areto wy. Iwan kuap kahato haria kape areto wy. Yt kat kuap i haria kape areto wy. Uipap kahato wuat'i miit ekyi Iesui kapiat hamo. Ta'i areĩne'en aikotã wetewеru hat ewy. — Etum no uhehay wuat'i miit'in me uhehay yt kuap i haria pe e Iesui uhepe pote atum neran wuat'i ywania pe wen ma'ato yt atum i pote wuat'i piat wetewеru hat ewywuat areĩne'en. 15 Mi'i pote uipap kahato ehowawi wy atum neran ei'ywania pe Iesui etiat sehay pote. Toran kahato atimoherep teran sehay wakuat ei'ywania pe ehetawa wato Huma totiaria pe. 16 Mi'i pote rat yne uhesaika hap wywo ahã'ãg neran ehowawiat areto hamo wen. Katupono sehay wakuat Iesui etiat hesaika kahato rakat aikotã Tupana esaika hap ok tã ne. Aikotã purake ko'i esaika hap ewy Iesui etiat sehay. — Pywo ti rat uwe uwe timohey ra'yn Iesui mi'i hat Tupana miehakyera'at wo topyhu'at sio wuat'i miit'in eropat haria sio wuat'i miit'in akagnia ko'i toi'atuehakyera'at kuap torania Tosa'yru mohey haria are'e ra'yn wuat'i ywania pe. Sa'awy'i waku Iuteu ywania kape watimoherep Iesui etiat mi'i hawyi waku irania'in yt Iuteu i ywania kape watimoherep Aipotypot Iesui. Hesaika kahato mesuwat sehay Iesui etiat are. Iesui etiat sehay pupi ti yt aremõti hin i imoherep hamo. 17 Sa'awy'i Tupana to'e miwan me — Uimohey haria yn ni aru uimiehakyera'at nuaria e. Mi'iria yn uimimoieĩne'en wuat'i e'at pianuaria e. Nimo pyi mesup te Tupana timoewaku Tosa'yru mohey haria yn. Pywo ti rat woroho'onug eipe wakuap Ui'ewy uimohey hawyi e Tupana nimo te miwan me. Mesup te wy mio tã e — Uha'yru mohey haria yn ati'atumoieĩne'en wuat'i e'at pe e wuat'i ywania pe. Uiwyria'in pyno waku yne e'at watuwemoheg ahepiat Iesui mohey hap ete. Imohey haria sese pe Tupana to'e — Uiwanẽtup hawe uipy'a pe eiperia yn wakuaria e.

18 Miit'in mesuwarotiaria minug ko'i yt Tupana miky'esat ewy hin i. Ta'i yt hãpyk hin i torania i'atuminug ko'i e Tupana. Ta'atukuap hãpyk nug hap ta'atupy'a pe wen ma'ato yt i'atupopap i inug hamo e. Mi'i haype yt naku i nug hap yn ta'atunug neran e. Ta'atukuap yne pywuat ko'i nug hap ta'atupy'a pe hepiat ta'atunãpin hap wen ma'ato yt ta'atunug hin i ui'e hap e Tupana wuat'i ywania pe. Yt ta'atumohey teran i ma'ato ta'atuky'esat ta'atuminug sa'ag yn neran haype e. Ta'atupyhyp at ka'ap uhehay pywuat sese moherep haria e. Mi'i haria yt uwe i uikuap teran haria mesuwarotiaria yt uimohey i pote haria e Tupana wuat'i miit'in miat. 19 Mi'i pote miit'in minug yt nakuap i ete uhaiwot kahato areĩne'en e Tupana. Atimoherep yne i'atuepe i'atu'apiheg hap i'atuminug sa'ag etianuat atipy kaipyi wen ma'ato ta'atunug ne yt uimiky'esat ewy i e. Ta'i yne e'at pe atimoherep ta'yn i'atuewawi uiwat uimiky'esat ewy nug hap i'atupy'a puo ma'ato yt ta'atunug i uimoherep hap ta'atupy'a piat hap ewy e. Yt te'eruwewãi hin i uhehay wo. Aremoherep at ka'ap miit'in me i'atuwanẽtup hawe ma'ato uiwemoherep hap ta'atupun ta'atupy'a pyi. Mi'i pote yt ta'atukuap kuap i areĩne'en hap e Tupana. Areĩne'en miit'in wywo ma'ato yt uikuap i haria wo tukupte'en e. — Tupana yt heremo i i'atu'e to'ope. — Ma'ato aremoherep uiminug ikahu rakaria wo areĩne'en nat ui'e hap e. Te'eraha'at uiminug ko'i kape hawyi — Ta'i Tupana minug kaipyi watikuap toĩne'en Tupana hap yt i'atu'e i to'ope e. — Aremoherep uiminug wo areĩne'en sese hap ma'ato uimimoherep yt ta'atuky'esat i ta'atuwanẽtup hawe e Tupana sa'awy'i 20 Tupana minug yi at waty waikiru sem te'era'akasa yne pytkai — Pywo ti rat Tupana toĩne'en yt i'atu'e i te'era'akasa iminug yne pytkai. Yt naku i katupono Tupana tuwemoherep kahato ra'yn tominug ko'i wo toieĩne'en hap miit'in muo. Tupana yt heremo i wen aheha pe ma'ato tuwemoherep ta'yn ahepe tominug ko'i wo. Sa'awy'i Tupana tunug mesuwat yi hawyi i'ewyte mesuwarotiaria ga'apy puat y'y puat miat ko'i. Mi'iria ko'i ti yt ihay kuap i rakaria tukupte'en wen ma'ato ihay rakaria ewy — Ainug hat ri Tupana i'atu'e haria ewy. Pywo ti Ainug hat ri Tupana i'atu'e wuat'i miit'in me. Yt heremo i Tupana wen ma'ato toĩne'en kahato aikai. Ta'i hesaika sakpo'e Ainug hat i'atu'e hap ewy iminug ko'i yne ahepe. Wuat'i e'at piat — Ainug hat toĩne'en i'atu'e ahepe iminug ko'i. Yt uruwewi i urutuwenug i'atu'e hap ewy ahepe Tupana minug ko'i wuat'i ywania pe. Mi'i hawyi miit'in te'eraha'at Tupana minug ko'i kape hawyi — Pywo Tupana ti wuat'i nug hat yt i'atu'e hin i heremo kahato pytkai. Te'eraha'at kahato hewakuap moherep hap kape pytkai — Aiwewi watuwenug i'atu'e sa'ag ne'i to'ope. 21 Ta'i mesuwarotiaria tikuap ta'yn Tupana toĩne'en iminug ko'i kaipyi ma'ato ta'atukuap toĩne'en pytkai yt ta'atumõtypot hin i Tupana. Iwese kahato hegyi'at kahato i'atuepe pytkai — Waku kahato En Tupana yt i'atu'e hin i. Yt te'eruwehum hin i Tupana miium ahepiat hap kape. Yt nakuat i wo yn te'eruwanẽtup Tupana kape. Pywuat sehay Tupana etiat yt ta'atuky'esat hin i mesuwarotiaria miit'in. Yt karãpe i te'eruwanẽtup teran Tupana kape. Yt kat i i'atuwanẽtup hap Tupana etiat hap pote aikotã ho'owasat sese rakaria ewy tukupte'en ta'atuwanẽtup hawe. I'ypyryp kahato i'atuwanẽtup hap mi'i pote wẽtup sehay kape yn ta'atuwanẽtup. Yt kan hamuat i sehay rakat

kape yn ta'atuwanẽtup. Heso'ok takaria ewy tukupte'en i'atuwanẽtup hawe. Yt nakuaria i sese ta'atupy'a pe. Yt i'atuwe'eg i sese rakaria ewy i'atuwanẽtup hap. 22 Yt nakuaria sese pytkai — Ta'i uruto po'og uruwe'eg torania kawiat i'atu'e ta'atupy'a pe. Ma'ato Tupana wanẽtup hawe yt i'atuwe'eg hin i haria wo te'eropyhu'at. 23 Tupana toĩne'en wuat'i e'at piat ieĩne'en hat pytkai mesuwarotiaria yt timohey i mio tã e hap. Ta'i yt ta'atumõtypot hin i Tupana Sese mekewat Wuat'i E'at Piat Ieĩne'en hat. Ma'ato ta'atuky'esat po'og ta'atupo wuat ta'atuminug tupanaria sa'ag hit ko'i. Mi'i hawyi miit'in me — Eipe ti tupana i'atu'e sa'ag Tupana minug ko'i pe i'atu'e. Ta'atunug miit'in mesuwarotiaria ta'atuetupana wo. Mi'i hawyi miit'in iã'ãkap mo wuat minug ko'i kape te'eruwepỹ'ãtutuk — En ni tupana i'atu'e. Irania'in weitaria iã'ãkap ko'i kat kat kawiat mo wuat ta'atunug hawyi — Meimuẽ ni tupana sese i'atu'e sa'ag. Irania'in miat ko'i pira ko'i iakare ko'i iã'ãkap ko'i ta'atunug sa'ag ta'atuetupana wo. Ta'atunug ta'atupo wo hawyi mi'iria kape te'eruwepỹ'ãtutuk — Mi'iria so tupana i'atu'e sa'ag. Moi ok kape i'ewyte i'atuwẽpap'i at ka'ap ma'ato ta'atunug hat kape Tupana Koro kape mekewat Po'og Po'og Ikahu Torania Tominug Ko'i Kawiat Rakat kape yt kat i i'atu'e hap are. Te'eruwe'ywyk kahato Tupana sese kaipyi ta'atukuap sa'awy'i pytkai. Nu'e sa'yru'in sa'awy'iwuat yne aito pote. 24 Yt ta'atuwe'eg i hap tupanaria yn ta'atuky'esat pote Tupana to'e i'atuepe — Pyno ewetunug no yt eiwe'eg i hap at ka'ap eiku'uro hap kape e. Ewetunug eimiky'esat ok tã eiwepyi hap ok tã e Tupana tomohey hap pun haria pe. Mi'i hawyi po'og sa'ag nug haria wo te'eropyhu'at sa'awy'iwuat kai. Mi'i hawyi yne ta'atupy'a pywiat i'atuminug sa'ag i'atumiky'esat ko'i ta'atunug toran at ka'ap hawyi yt naku i nug haria sese wo te'eropyhu'at at ka'ap. Mi'i hawyi i'atueko yt naku i nug hap po pe te'eropyhu'at heso'ok takaria. Yt ta'atu'atoiat kuap i ta'atueko ta'atuhã'ãg mytkai. Yt naku i nug hap eropat at ka'ap haria te'eropyhu'at yt te'eruwewãi kuap i hawyi. Mi'i tupono hewaire waire hap kahato to'ope to'ope ta'atunug haryporia haryporia wywo ihainia ihainia wywo hap ewy ta'atunug at ka'ap yt i'atuwe'eg i haria yne katupono sa'ag kahato ta'atunug ta'atupiit wywo. Yt miit ewy i te'eruwewuk wuk ta'atupiit miky'esat sa'ag upi. Ta'atumoherep yt ta'atuwe'eg i hap ko'i to'ope to'ope. Mi'i hawyi te'eruwemõti at ka'ap hap topyhu'at ta'atuwanẽtup hawe i'atuminug sa'ag hap kaipyi. 25 Sa'awy'i wuaria sehay Tupana etiat pywuat ta'atukuap ta'atuwanẽtup hawe ma'ato mi'i hawyi heso rakaria wo tukupte'en hawyi ta'atuwaure teran pywo sehay Tupana etiat. Katupono ta'atunug neran yt Tupana miky'esat ewywuat i ko'i. Mi'i hawyi ta'atu'atoiat Tupana hawyi Tupana minug ko'i kape — Eipe ti urunug hat i'atu'e. Waku watunug miit'in ahetupana wo i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi heso'ok takaria sese ewy te'eropyhu'at. Mi'i hawyi ta'atunug ta'atuetupanaria ta'atupo wo. Mi'i hawyi te'eruwepỹ'ãtutuk tupanaria iã'ãkap ran ko'i ta'atumõtypot hamo. Mi'i hawyi Tupana minug ko'i pe — Urunug hat en i'atu'e ta'atupo minug ko'i pe.

Ma'ato aito Iesui mohey haria — Tupana wato'e En ni Urunug hat sese wato'e. Pywo pe ti En ni po'og wuat torania kai wato'e ra'yn. 26 Ma'ato irania'in sa'ag kape yn i'atuwanẽtup hap. Mi'i tã ta'atuky'esat pote Tupana to'e i'atuepe — Pyno hẽto e. Eiwema'at teran eiminug sa'ag ko'i wywo pote woroho'o'atoiat eipe eiminug yt naku i eheko eropat haria wo e. Mi'i hawyi te'eruwepyi sewaire sewaire hap kape yn ta'atuky'esat haype. Mi'i hap urumowepit kahato hap topyhu'at aru i'atu'e. Ma'ato ta'atunug kahato hawyi i'atumõti hap yn topyhu'at. Mi'i hawyi awareria ewy tukupte'en to'ope. Meiũran haryporia yt haryporia ewy hin i te'eropyhu'at. Katupono haryporia'in yt tiky'esat po'og ihainia ta'atue'aito wo ma'ato ta'atuky'esat haryporia'in ne ta'atue'aito sa'ag wo ta'atuky'esat. 27 I'ewyte ihainia'in ti'atuky'esat towary wo ihainia'in yt ihainia sese ewy hin i te'eropyhu'at. Yt Tupana miky'esat ewy hin i ta'atuky'esat pote yt Tupana minug ewy hin i te'eropyhu'at. Mi'i hawyi haryporia ti'atu'atoiat ihainia'in hawyi haryporia'in to'ope to'ope to'oky'esat hap topyhu'at i'ewyte ihainia'in ihainia'in wywo to'ope to'ope yt miit ewy i yt naku i hap eropat sese haria wo. Mi'i hap upi tukupte'en Tupana mi'apiheg wuanuaria wo. I'atuminug sa'ag iwato hap ok tã toi'atumoso'opot.

28 Mi'iria pe wahenoi sehay wakuat Tupana etiat pote wãi'i'atu'e ahepe katupono yt ta'atuky'esat i. Mi'i sehay kape yt te'eruwanẽtup teran i. Yt ta'atuky'esat i'atuewaure ka'a pe i'atuwanẽtup hawe — Yt kat i Tupana sese i'atu'e to'ope pote toĩne'en pytkai. Mi'i pote Tupana to'e mi'iria ewywuaria pe — Hẽto eiwewanẽtup eiminug sa'ag kape yn at ka'ap eimiky'esat ewy e. Mi'i hawyi po'og yt ihainia ewy i yt haryporia ewy i te'eropyhu'at ta'atupy'a pe ta'atuwanẽtup hawe ta'atuminug. Yt naku i hap ko'i yn ne'i ta'atunug ta'atuwepyi hap ewy. Te'eruwepyi Tupana wanẽtup hap ikahu rakat kaipyi i'atuehamana'i. 29 Aikotã aikotã sa'ag nug kuap haria tukupte'en. Yt naku i nug hap ete yn te'eruwemoehapap at ka'ap — Ta'i yt nakuap i waku i'atu'e ta'atupy'a pe. Uiminug yt nakuap i yn uimowepit sese i'atu'e. Atiky'esat irania'in ekat yne uiwanuat uhekat hamo i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe. I'atuehay miit'in mõti te hap yn i'ewyte seha'ywywi hap yn ta'atunug torania miit'in ete. — Uito po'og waku eikai i'atu'e wakuaria pe i'atueha'ywywi wywo. Miit'in pot'auka

haria wo te'eruwepyhu'at. Mi'i hawyi wo'opotma'at haria te'eruwepyhu'at. Te'eruwepyi i'atuhoiro'i hoiro'i irania'in ete. Yt pywuat sehay i ta'atuhenoi irania'in ete mi'iria ma'at hamo irania'in he'i he'i wo. 30 To'oeowa pe i'atuwese kahato ma'ato haipekai miit'in atumohit kahato hap yn i'atuehay. Yt ta'atuky'e hin i Tupana sese i'ewyte miit'in me — Yt kat hamo i eiperia i'atu'e yn ta'atupy'a pe. Yt i'atuwese i i'ewyte yt ta'atuwesat i irania'in katupono — Uito rat po'og nakat eikai i'atu'e te'eruwewanẽtup hawe. Atunug kuap po'og eikai i'atu'e. Yt ta'atu'ywot'in ta'atuty'in miat wãi'e hap upi hin i te'eropyhu'at. 31 Te'eruwepyi ta'atupehik ta'atuehay — Ta'i atunug aru ui'e hap i'atu'e ma'ato yt ta'atunug hamuat pytkai i. Miit'in ma'at hap kape yn te'eruwanẽtup pote — Atunug aru are ti rat ui'e hap i'atu'e pytkai yt ta'atunug hin i aru ta'atu'e hap ko'i. Yt ta'atukuap teran i ta'atuwe'eg hap. Yt ta'atuky'e kuap i irania'in. Marak'a ko'i wo tukupte'en. Yt kat i miit'in ehaky'e'i hap i'atupy'a pe. 32 Ta'atukuap Tupana wãi'e hap mekewat kat som waku watunug kat som yt naku i watunug e hap ko'i wen ma'ato yt ta'atunug hin i. Yt ta'atuky'esat i haype. — Mi'i tã ewetunug mote woroho'o'apiheg gu'uro hamo e Tupana. Mi'i ta'atukuap pytkai ta'atupugha yne Tupana piat ainãpin hap ko'i. I'ewyte to'omowehum kahato to'ope to'ominug sa'ag ko'i ete — Urumowepit kahato haria eipe i'atu'e yt naku i nug haria pe. Mi'i hawyi wato'e — Ma'ato uito ti yt mi'iria ewywuat hin i areĩne'en katupono waku kahato uito wato'e pote ti waku aiwe'eg wo o uiwyria'in katupono yne aito mi'iria ewywuaria Tupana wanẽtup hawe are.

2

1 Pyno yt naku i wato'e — Uito waku yn nug hat pãi an ma'ato irania'in mesuwarotiaria yt naku i nug kahato haria tukupte'en wato'e aipy'a pe pote yt iwe'eg hin i rakaria wo watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. Katupono Tupana ti aikuap kahato. Tupana tikuap yne aiminug sa'ag ko'i yt heremo i rakaria ko'i e. I'ewyte aiwanẽtup hap ko'i yt ikahu rakat i toikuap. Mi'i pote — Miit'in irania'in ni sa'ag nug haria sese ma'ato uito waku nug hat areĩne'en yne uiminug hap ete wato'e pote aiwema'at haria wo watopyhu'at. Katupono aitoria torania yt naku i nug haria Tupana wanẽtup hawe. Mi'i pote karãpe — Uito po'og irania'in kai ai'e pote yt iwe'eg i rakaria wo watoĩne'en. Katupono — Yt kat i uimi'aparap hap Mehĩ Mimi yt wato'e kuap i Tupana kape. Ta'i Tupana tikuap yne aiwepywiat aiminug ko'i. Irania'in yt tikuap i yt hehamo i watunug yt naku i pytkai Tupana tikuap toikuap yne pote. Pywo ti rat toĩne'en kahato ai'aparap hap. Mi'i pote yt naku i watikat irania'in miat i'aparap hap. Katupono aito wy yt naku i nug haria wo watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe. 2 Ta'i Tupana tikuap yne aiminug ko'i sio waku sio yt toikuap. Tupana yn waku e ahepiat hanuat uwe waku uwe yt naku i e hamo uwe toi'apiheg uwe yt e hamuat. 3 — Meimuẽwaria yt naku i nug haria wato'e ma'ato wo'okupitu kahato i'aparap hap irania'in minug sa'ag ai'aparap hap ko'i to'o'ewy'ewy. — Wãi ne wato'e irania'in me i'atu'aparap hap ete i'atuminug sa'ag hap tokupitu watunug pytkai — Atunug yt naku i pytkai yt karãpe i aru Tupana ui'apiheg wato'e. Mio tã wato'e pote aiwemoeso haria watoĩne'en katupono Tupana tikuap yne yt nakuap i ko'i uimimu'eria. 4 — Tupana iwese kahato ahete pote waku watunug yt nakuap i mot'i uimiky'esat ok tã katupono iwese te ahete yt naku i watunug mot'i pytkai ai'e hap wato'e pote yt aiwe'eg hin i aito. — Yt karãpe i aru ai'apiheg aiminug yt naku i hap upi yt naku i wato'e aiwo'ope are. Pywo ti rat Tupana iwese kahato te ahete aiky'e kahato haype. Yt meremo i ai'apiheg teran aiminug yt nakuap i ete. Eweikuap kat pote yt ai'apiheg meremo i katupono iwese kahato te toiky'esat kahato watuwemorem aiminug sa'ag kaipyi ai'apiheg hap yianmete haype. Mi'i haype ti iwese mot'i te ahete. Toiky'esat wati'atu'atoiat yne aiminug sa'ag ko'i. Mesup te yt ai'apiheg i te ma'ato — Atiky'esat ewei'atoiat yne eiminug sa'ag ko'i e ahepe. Ewei'aipok to uhowawi uimẽpyt'in e yn Tupana ahepe. 5 Yt naku i ti watunug aiwepyi Tupana yt miky'esat i. Yt naku i aipy'a pyi watunug sa'ag nakat yn aiwepyi uiwyria'in are. Mi'i hap watunug te'en te'en hawyi aiminug sa'ag tuwe'akytka mi'i hawyi ai'apiheg i'ewyte tuwe'akytka. Put'ok'e aru aiminug sa'ag hap ko'i moherep hap e'at hawyi aru Tupana timoherep yne aiminug sa'ag ko'i aiminug yt Tupana miky'esat ewy hap ko'i e. Mekewat e'at pe ti yt iwese hin i ra'yn aiminug sa'ag hap ko'i ete e. Marak'a ewy aru Tupana topyhu'at aiminug sa'ag hap ko'i ete mekewat e'at pe e. Mekewat e'at pe yne heremo aiminug wuat'i ehamo sio waku sio yt toimoherep. 6 Mekewat e'at pe aru Tupana tum na'yn tomõtypot haria pe tomiky'esat nug haria pe sa'up wakuat kahato. Ma'ato irania'in me yt naku i nug haria pe tutum na'yn sa'up yt naku i i'atuminug sa'ag hap ok tã na'yn e miwan me. 7 Ta'i Tupana tum aru tomohey haria pe tomõtypot haria pe tomiky'esat nug hanuaria pe wuat'i e'at piat i'atuieĩne'en hap sese tomẽpyt'in sa'up e. Mi'iria yt i'atupohep hin i Tupana mõtypot hap ete. Ta'atuminug wakuap ko'i wo ta'atumõtypot at ka'ap. Yt karãpe i i'atuku'uro mi'iria ete e. Katupono tomõtypot sa'up Tupana tum mi'iria pe wuat'i e'at piat i'atuieĩne'en

waku hap. 8 Ma'ato irania'in yt tomohey i haria pe aru tutum i'atu'apiheg wuat'i e'at piat katupono ta'atumiky'esat yt naku i hap ewy yn ta'atu'atunug at ka'ap. Yt ta'atunug hin i Tupana miky'esat ewywuat ko'i pote Tupana mi'apiheg ko'i te'eropyhu'at wuat'i e'at pe e. Tupana mõpy'ahak teran hap yn ta'atunug mote Tupana mi'apiheg ko'i wo te'eropyhu'at wuat'i e'at pe e. Yt naku i nug haria toran toi'atu'apiheg sio Iuteuria sio irania'in ywania toi'atumoehaky'e'i kahato wuat'i e'at pe. 9 Ta'i yt naku i ti yt nakuap i nug haria ete sio aito Iuteu ywania sio wẽtup ywania e. Yt nakuap i nug haria i'atuwanẽtup hap mo'arot kahato tukupte'en wuat'i e'at pe e. Iuteu ywania po'og ho'opot rakaria tukupte'en aru irania'in kai katupono mi'iria ikuap Tupana ehay po'og torania ywania kai ha'awytepyi wen ma'ato yt ta'atunug i. 10 Ma'ato ti tukupte'en Tupana mohey haria yne ywania kawiat. Mi'iria tukupte'en to'ywania py'asetpe Tupana miky'esat nug haria wakuat nug haria Iuteu ywania i'ewyte yt Iuteuria i are. Mi'iria Tupana mimõtypot ko'i tukupte'en. Mi'iria pe — Woroho'onug eipe wuat'i miit'in mimõtypot no wuat'i e'at pe e Tupana. Woroho'onug eipe uimimowepit haria sese at ka'ap wuat'i e'at pe aru e Tupana wakuap nug haria pe Iuteu ywania kawiaria pe i'ewyte wakuap nug haria irania'in ywania kawiaria pe. 11 Tupana ti'atuky'e sakpo'e torania miit'in e. Ta'i aito yne ywania aiwo'oewy'ewy to'okupitu Tupana piat aiky'e hap e. Yt karãpe i Tupana to'e wẽtup ok ywania kawiat pe yn — Woroho'oky'e eipe po'og uimiky'e irania'in kai.

12 Aparãu emiariru emiariru'in ko'i Iuteu ywania kawiaria ti tukupte'en Tupana mienoi ko'i Musei miwan upi. Toi'atunãpin Iuteu ywania tomiky'esat ko'i torania ywania e'yianmete. Nimo te kat som waku watunug kat som yt naku i watunug hap Tupana tiwan puretig nu kawiat rote hawyi tutum Musei ywania Iuteu ywania pe. Ma'ato ta'atukuap yne Tupana miky'esat nu kawiat puretig miwan pytkai yt ta'atunug hin i. Mi'i pote — Ho'owasat rakaria ewywuat eweikupte'en e Tupana Iuteu ywania pe mesup. Katupono eweikuap sakpo'e uimiky'esat ko'i uimiwan ko'i ma'ato mi'i pytkai yt ewetunug hin i uhepiat einãpin hap e. Ma'ato mesuwarotiaria irania'in ywania yt kat i uimiwan wo'onãpin hap Musei kaipywiat kuap haria tukupte'en ma'ato yt ta'atukuap i uimiwan Musei piat hap pytkai ta'atunug yt naku i ta'atumikuap ok tã. Mi'i pote mio tã are'e yt uimiwan kuap i haria pe i'ewyte Iuteu ywania uimiwan kuap haria pe — Yt ewetunug i wakuap eimikuap hap ok tã ewy pote ho'owasat rakaria eweikupte'en e. 13 Mi'i pote are'e yne miit'in me e Tupana — Wakuap nug haria uimiky'esat nug haria eipe pote waku pe eweikupte'en uipy'a pe e ahepe. Uiwyria'in waku watikuap yne Tupana piat ainãpin hap ko'i. Waku watiwẽpap i imiwan ma'ato watikuap Tupana miwan Musei mimoherep ko'i yne pytkai yt watunug i yne pote yt naku i nug haria wo watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe are katupono mio tã e Tupana — Uimiky'esat miwan miat ewywuat nug haria pe yn are'e aru — Eipe wakuaria are uimiky'esat miwan miat ewywuat nug haria pe yn e.

14 Irania'in ywania yt Iuteu ywania i yt ikuap i kahato Tupana wãi'e hap Musei mienoi ko'i wen ma'ato yt ikuap i pytkai ta'atunug kahato Tupana miky'esat ko'i te'eruwepyi wakuat nug haria tukupte'en mote. Tupana miwan miat puretig nu kawiat ewywuat ta'atunug yt ikuap i pytkai. Katupono i'atuwanẽtup hawe Tupana wo'onãpin hap ewywuat toĩne'en aikotã Tupana miwan miat ewywuat toĩne'en i'atupy'a pe. Ta'atukuap kahato kat som waku kat som yt naku i hap ta'atukuap. Katupono mi'i e hap topyhu'at yne miit'in me Tupana piat ainãpin hap ewywuat aiwewanẽtup hawe. Mi'i tupono wemõti haria wo te'eropyhu'at ra'yn yt ta'atunug Tupana piat i'atuwanẽtup nãpin hap ewy i pote. 15 Yt nakuat i nug hap tu'irãpe te'eruwemõti. Yt naku i ta'atunug neran hawyi — Are pãi are an meketã sig atunug hawyi yt naku i nug hat areĩne'en uipy'a pe i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. Yne e'at pe te'eruwewãi yt naku i nug hap pupi wuat'i ywania yt ta'atukuap i te Tupana wo'onãpin hap miwan miat pytkai. — Atunug waku hawyi waku pe areĩne'en i'atu'e te'eruwekaipyi. Atunug yt naku i pote yt naku i nug hat areĩne'en i'atu'e at ka'ap te'eruwewanẽtup hawe. Sa'awy'ipyite ainug hap e'at pe turan Tupana tiwan miit'in py'a pe wanẽtup hawe tomiky'esat ko'i kat som waku kat som yt naku i wanẽtup hap. Mi'i hap kaipyi watikuap Tupana wo'onãpin hap toĩne'en miit'in py'a pe hap yt ta'atukuap i te ta'atuewaure ka'a puo Tupana ehay wen ma'ato ta'atukuap kahato ta'atupy'a pe te'eruwewãi hap ko'i kat som waku kat som yt naku i watunug hap ko'i ta'atukuap kahato.

16 Uito ti Pauru Tupana ehay wakuat sese Iesui etiat moherep hat. Mio tã are'e wuat'i ywania pe — Uhyt'i'in mana'in Tupana tipo'oro ra'yn ahowawi Ahehakyera'at hat are. Toipo'oro ra'yn Tosa'yru Iesui Aiporekuat nuat. Eweimohey ro Iesui eipy'a pe eiwanẽtup hawe. Ewetunug no Iesui Eiporekuat no. Tupana tikuap kahato eiwanẽtup hap eipy'a piat. Put'ok'e aru uwe waku uwe yt e hap e'at. Mi'i e hap e'at pe Iesui ti'atumoherep To'ywot Tupana pe uwe temiit'in sese uwe yt hap are. Toikuap kahato wuat'i miit'in wanẽtup hawiat ko'i mig'i wuat. Toikuap sese sio wẽtup ok tomohey hat sese toĩne'en sio yt hap

toikuap sakpo are. Mi'i pote Iesui ehay pyi aru Tupana ahehakyera'at wuat'i e'at pe sio ai'apiheg wuat'i e'at pe. Uito Pauru mi'i tã are'e wuat'i ywania pe.

17 Mesuwe uimiwan me uhehay teran Aha'ase'i Aparãu emiariru emiariru'in me. Ui'ywania Iuteu ywania — Uruto ti Iuteu ywania sese wato'e irania'in ywania pe. Nimo te Tupana sese mohey haria uruto wato'e irania'in me. Ha'awytepyi Tupana uru'airo to'ywania sese wo wato'e irania'in ywania pe aito Iuteu ywania Tupana sese mõtypot haria sese uruto wato'e. Nimo pyi te wuat'i ywania e'yianme uruimohey Tupana Koro wato'e irania'in me. Ta'i uruepe yn sa'awy'i Tupana tuwemoherep wato'e. Uruepe yn tutum topo wuat miwan uruwo'onãpin hap miwan miat wato'e irania'in ywania pe. 18 Urumikuap yne kat som Tupana tiky'esat miit'in tunug hap wato'e wuat'i ywania pe. Uruikuap kahato Tupana miwan kaipyi kat som waku kat som yt naku i hap wato'e. Uruikuap kahato urupy'a pe kat e hap yt pywuat i hap katupono Tupana e hap miwan miat tutum uruepe wato'e irania'in me. 19 Ta'i uruto ti irania'in yt ikuap i te hanuaria mu'e sese haria wato'e irania'in ywania pe. Eiperia mu'ap upiaria yt ihapytig i rakaria ewywuaria eipe wato'e. Eiperia aikotã mu'ap i'ypyryp wiat yt kat i ariãty ipo piaria rakaria ewywuaria wato'e irania'in me. Uruto eimu'e sese hanuaria urutukupte'en wato'e torania ywania'in me. 20 Irania'in ywania yt we'eg i te haria mowe'eg haria uruto wato'e yne Tupana wo'onãpin hawe. Tupana miwan yianmiat kuap haria uruto wato'e. Ta'i Tupana miky'esat ko'i yne kuap haria uruto wato'e kat som waku kat som yt nakuat i hap kuap haria uruto wato'e yne irania'in ywania pe aikope aikope ahewyry hap tote.

21 Uito Pauru ui'ywot uity Iuteu ywania sese mi'i pote uito i'ewyte areĩne'en Iuteu. Mi'i pote atikuap pywo yne ai'e hap ui'ywania ma'ato waku watuwemu'e wy ui'ywania karãpe wati'atumu'e irania'in waku ahewaure ka'a kahato i'atumu'e ahepiat hap kape. Kat pote yt watunug i aipotmu'e hap ewywuat pote yt iwe'eg hin i rakaria ewywuaria watopyhu'at aimimu'eria wanẽtup hawe. Pywo ti rat waku watunug aimienoi ok tã. — Yt sero'ok'ewei'e tei'o wato'e irania'in me pote waku i'ewyte yt sero'ok'e hat wo i watopyhu'at aipotminãpin hap ewy. 22 Yt ewary wary tei'o yt e'aito aito tei'o wato'e aimimu'eria pe pote waku wy watopyhu'at i'ewy iwe'eg kahato rakaria wo. Waku yt kat i aiwary wary hap i'ewyte yt kat i ahe'aito e'aito hap are. Waku aiwenãpin hawe aimimu'e ewywuat. Ma'ato yt watunug i ahepiat miit'in nãpin hap ewy pote ai'e hap yt kan hamo i i'atuwanẽtup hawe. — Yt naku i kahato iã'ãkap ko'i ahetupana wo wato'e torania ywania pe. Yt naku i aikai mo wat aiminug tupanaria wato'e irania'in me. Ma'ato mi'i tã wati'atumu'e pote waku wy watimoma torania tupanaria aikaipyi. Ha'awyte ai'ywania timoma irania'in ywania tupanaria imõtypot yat piat ko'i ma'ato mi'i ko'i ta'atuweneru yne tupanaria itotiaria sa'up ky'ewi — Ewei'atumoma ro tupanaria yne e Tupana pytkai. Mi'i pote i'atumimu'eria wekyry'i wuanuaria te'eropyhu'at itote te. Yt naku i mi'i tã wati'atumu'e irania'in turan. 23 — Urunãpin Tupana piat hap wakuat kahato wato'e ma'ato wãiwato'e pytkai yt watunug hin i ahepiat miit'in mu'e hap ewy mi'i pote irania'in to'okyry'i kahato Tupana sese ete aiminug sa'ag upi. 24 Aikotã nimo te Tupana to'e ai'ywania'in me hap ewy mio tã e miwan me — Uimi'airoria eimimu'eria irania'in ywaniaria to'okyry'i kahato uhehay ete katupono eiperia typy sehay nug haria ewywuaria eweikupte'en. Yt ewetunug Tupana piat einãpin hap ewy hawyi eimimu'eria mikyry'i ko'i eweikutpte'en. — Ewetunug no yne Tupana piat ainãpin hamuat ewei'e irania'in me yt ewetunug hin i uhepiat einãpin hap pytkai e Tupana aha'ase'i'in me nimo te. 25 Uruto ti Iuteu ywania sese wato'e irania'in me. Mi'i hap moherep hamo uruesa'yru'in emusin ãpy sokpe uruitek te'eruwemoherep 8 e'at tokosap hawyi — Tupana urutum neran uruesa'yru epe emiky'esat nug hamo wato'e itote Tupana mõtypot yat pe. Mi'i hawyi Tupana wano topyhu'at uruesa'yru'in wato'e irania'in me. Ui'ywania pywo pe ti are'e ehepe yt watunug i Tupana piat ainãpin hap pote yt kan hamo i aheko aha'yru'in emusin ãpy sokpe tek hap. Mi'i hamo imoherep Tupana pe watunug neran torania ainãpin ewywuat hap e. Ma'ato yt watunug i Tupana e hap pote yt kan hamo i aheko aiwemusin ãpy sokpe tek hap — Uito Tupana ywania hap moherep hap are. Ta'i aikotã irania'in ywania ewywuaria watopyhu'at yt watunug i Tupana miky'esat yne ewywuat hawyi. 26 Ma'ato irania'in yt Iuteuria i yt te'eremusin ãpy sokpe tek hin i aheko ewy pytkai Tupana miky'esat nug haria tukupte'en tuereto yt kat i i'atuemusin ãpy sokpe tek hat i pytkai. Mi'iria ti Tupana miky'esat ewy nug haria pote te'eropyhu'at po'og ai'ywania Iuteuria kai Tupana wanẽtup hawe — Ui'ywania sese torania uimiky'esat nug haria tukupte'en e sio Iuteu sio yt e Tupana mesup e. 27 — Karãpe irania'in ywania tunug uimiky'esat ewywuat mi'iria ti uhemiit'in sese tukupte'en e Tupana sio Iuteu ywania sio wẽtup ywania sio i'atuemusin ãpy sokpe tek hap toĩne'en Iuteu ywania ewywuat sio yt e. Eiperia ti ui'ywania Iuteuria ywania ewywuaria e Tupana i'atuepe. Yt eweikuap i te uimiky'esat ko'i miwan miat pytkai uimiky'esat nug haria eweikupte'en mote e Tupana irania'in ywania pe yt ta'atu'atukuap i te aha'ase'i Musei piat ainãpin hap pytkai are.

Uiwyria'in Iuteu ywania watikuap kahato aha'ase'i Musei e hap ko'i ma'ato tukupte'en kahato aitoria yt inug hin i rakaria. Mi'iria pe wyti aru Tupana to'e — Irania'in ywania po'og eikai katupono uimiky'esat ko'i ta'atu'atunug yne ta'atumikuap ok tã ma'ato eiperia yt ewetunug hin i eweikuap yne uimiky'esat ko'i pytkai e. Mi'i pote irania'in ywania po'og waku eikai e Tupana aru ai'ywania irania'in me yt imiky'esat ewy nug haria pe. 28 Ui'ywania watikuap mesup aikotã Tupana tikuap temiit'in sese hap. Toikuap kahato tomiky'esat nug haria sio Iuteu ywania sio yt sio i'atuemusin ãpy sokpe tek hat toĩne'en sio yt e. Ta'i yt aipiit kaipyi i Tupana tikuap to'ywania wo watoĩne'en hap. 29 Ta'i Tupana ikuap kahato to'ywania sese ko'i katupono sio toĩne'en ta'atupy'a pe Topã'ãu Wakuat sio yt hap. Toikuap kahato sio waku pe tukupte'en sio yt hap. Yt teha'at hin i wemusin ãpy sokpe tek hap toĩne'en sio yt hap kape ma'ato aiwanẽtup hap kape teha'at kahato hawyi aipy'a piat kape teha'at kahato hawyi toikuap yne ra'yn aipy'a piat sio waku sio yt. Mi'i hawyi to'e Topã'ãu miky'esat nug haria pe — Eipe ui'ywania sese e katupono Uipã'ãu miat einãpin hap ewy kahato ewetunug e. Mi'i pote eipe ui'ywania sese eweikupte'en e Tupana tomiky'esat nug haria pe sio Iuteu ywania sio wẽtup ywania pe. — Waku kahato eipe e Tupana ahepe pote waku pe watoĩne'en. Karãpe irania'in — Yt naku i kahato eipe i'atu'e ahepe wen ma'ato watikuap yt pywo pe i ra'yn i'atu'e hap katupono Tupana wanẽtup hawe waku pe watoĩne'en mote. uito Pauru.

3

1 Eiperia Humanu ywania wen ma'ato uito Pauru Iuteu ywania areĩne'en. Waku kahato ui'ywania are. Iuteu ywania waku kahato katupono sa'awy'i sese Tupana ti'airo urue'ase'i pot Aparãu. Mi'i hawyi to'e tope — Ati'atupoityro kahato aru wuat'i miit'in mesuwat yi totiaria wẽtup esaipepiaria emiariru emiariru wo e. Mi'i pote Iuteu ywania titek ta'atuesa'yru emusin sokpe ãpy ete — Uruto Tupana mi'airoria e hamo. Pyno waku apo ai'ywania sio yt. 2 Pywo ti kẽi waku kahato topyhu'at Iuteuria ywania. Uito Pauru ti Iuteu ywania sese are. Waku kahato Iuteu katupono yne ywania e'yianmete Tupana tum tehay uru'ywania pe. Sa'awy'i tuwemoherep sese urue'ase'i'in me. Sa'awy'i Tupana ihay kahato uru'ywania miwan me katupono tuwemoherep teran wuat'i ywania pe urumiwan wo. 3 Tutum tehay urue'ase'i'in sa'awy'iwuaria Tupana mohey kahato haria pe ma'ato i'atumepyt'in i'atuemiariru'in tiwaure kahato i'atumienoi Tupana ehay. Mi'i hawyi yt ta'atumohey i kahato Tupana. Mi'i pytkai yt karãpe i Tupana waure wo toĩne'en aru Iuteu ywania kai. Ta'i Tupana ti uru'ywania ky'e sese hat wuat'i e'at pe. Ta'i Tupana mi'airo ywania pote urutukupte'en ne. Uruto wuaria Iuteuria ti'atoiat kahato Tupana ha'awytepyi wen ma'ato yt karãpe i Tupana uru'atoiat katupono — Yt karãpe i woroho'o'atoiat esaipepiaria e Tupana sa'awy'i Urue'ase'i Aparãu me pote. 4 Tupana ti yt heso kuap i rakat pãi. Sa'awy'i — Ati'atupoityro aru emiariru emiariru'in e Tupana urue'ase'i'in me. Mi'i hap ete yt karãpe i Tupana heso. Tutunug yne to'e hap ewywuat. Urutoria Iuteu ywania heso kuap ma'ato Tupana yt karãmuat i heso kuap e. Aikotã morekuat Tawi pe to'e sa'awy'i hap ewy tutunug wuat'i e'at pe. Mio tã to'e — Tawi e atunug aru ui'e hap ewywuat wuat'i e'at pe e. Atunug esaipepiat Morekuat Koro wo wuat'i e'at pe e. E'ywania yt uimohey i pytkai aru atunug ui'e hap ewy e. Yt uwe i uipyhyp kuap ui'e hap nug hamuat ete e Tupana nimo morekuat Tawi pe hawyi toiwan towepy hap miwan me. 5 Pywo ti rat uru'ywania Iuteuria yt timohey kahato i Tupana e hap — Atunug aru e hap pytkai Tupana tunug yne to'e hap ewy. Urui'atoiat Tupana pytkai yt uru'atoiat hin i. Mi'i hap kaipyi watikuap Tupana yn ni waku sese rakat yt uru'ewy hin i hap. Mi'i pote uruminug sa'ag hap topyhu'at Tupana mõtypot ran hap ewywuat kat pote uruky'e sese te yt nakuat i uruto pytkai. — Eiky'e sese pote kat pote ei'apiheg apiheg kahato i'atu'e sa'ag irania'in uruepe. 6 Eweikuap kat pote uru'apiheg uruky'e haype aikotã ai'ywot'in ai'apiheg aihire te hap ewy Tupana uru'apiheg uruky'e haype pote. Tupana ti hãpyk sakpo te mi'i pote toi'apiheg kahato aru wuat'i yt naku i nug haria — Yt uru'apiheg nei'o yt uru'apiheg nei'o i'atu'e pytkai. Tupana uruminug sa'ag ni emõtypot hap topyhu'at wuat'i e'at pe i'atu'e sa'ag. Ta'i aiminug sa'ag kaipyi miit'in tikuap kahato Tupana po'og waku aikawiat rakat i'atu'e sa'ag to'ope. 7 Aheso pote Tupana e hap po'og pywo topyhu'at kat pote Tupana yt heso i rakat toĩne'en pytkai aito heso rakaria wo watoĩne'en i'atu'e sa'ag to'ope. Mi'i pote aheso hap kaipyi Tupana waku hap po'og heremo topyhu'at. Ta'i waku watunug yt naku i Tupana mõtypot hamuat i'atu'e sa'ag. Mi'i pote ti yt karãpe i ai'apiheg aru aiminug sa'ag ko'i ete katupono imõtypot hap topyhu'at aiminug sa'ag ko'i kaipyi i'atu'e ma'ato Tupana ti'atu'apiheg aru wuat'i e'at pe to'e hap ewy. 8 — To'iro wuat'i ywania waku ti watimõtypot Tupana aiminug sa'ag wo i'atu'e sa'ag to'ope. Ta'i mi'i tã hap ti aimu'e hat Pauru tiky'esat i'atu'e uimohit reran haype ne'i. Sa'awy'i ti mio tã e aimu'e hat sese Pauru ahepe i'atu'e to'ope yt pywo pe i. Mi'iria

yne yne Tupana mi'atu'apiheg wuanuaria tukupte'en wuat'i e'at pe. Tupana ti'atu'apiheg neran mi'i tã haria ewywuaria.

9 Iuteu ywania i'ewyte yne ywania te'eropyhu'at yt naku i nug haria to'o'ewy'ewy katupono yne yne yt naku i nug haria Tupana wanẽtup hawe. Tupana piat urunãpin hap Musei miwan miat yt urutunug hin i te uru'ywania. I'ewyte irania'in ywania ti'aparap kahato ta'atu'ywania wãi'e hap ko'i ete. Mi'i pote aito torania i'aparap haria Tupana wanẽtup hawe e. Mi'i pote ti yt naku i uruto'e irania'in ywania pe — Uruto ti po'og nakat eikai katupono uruto waku ma'ato eipe yt nakuaria i yt uruto'e kuap i. 10 Katupono sa'awy'i Tupana to'e miwan me — Yt wẽtup ok i mesuwat yi tote wakuat yn nug hat atipuẽti e. 11 Yt wẽtup miit i uikuap teran sese hat atipuẽti nimo pyi mesup te e. Yt wẽtup ok i mesuwat yi tote atipuẽti uikat reran hat e Tupana. 12 Yt naku i kat pote yne miit'in ui'atoiat haria wo tukupte'en e tuwepe. Yt kan hamo i tukupte'en mi'i tã e. Yt uwe i mesuwat yi totiat atipuẽti waku sese nug hat e Tupana miwan me. 13 I'atuehay ko'i yt hãpyk hin i atipuẽti e. I'atueso hap yn i'atuwẽ pe miit'in ma'at hap yn atipuẽti e. I'atuẽku tote sehay nem hap ewywuat yn aikotã miit yt misyp i yi ka'a piat ewy nem kahato i'atuwẽ pe e. Sehay sa'ag yn tuwẽtem i'atuwẽ pyi miit'in kuasa hamuat e. 14 Aikotã moi iãi hy miit'in auka hap ewy i'atuehay miit'in auka hap ewy topyhu'at e. I'atuehay aikotã mohag nop takat ewy e. I'atuehay sa'ag uhete i'ewyte irania'in ete e Tupana miwan me. 15 Miit'in auka sese haria wo te'eropyhu'at miit'in e. Aikotã miit'in ihyha kahato rakaria ewy te'eruweput meremo irania'in atu'uka hamo hap ewy. Aikotã awyato tikat yty tomi'u wo ta'atukat miit'in i'auka hamo e. 16 Aikopuo aikopuo hap saipe upi i'atumoehaky'e'i ko'i i'atumisatek nug ko'i tukupte'en e. 17 Yt karãpe i irania'in mowepit hap ta'atunug mote yt ta'atukuap hin i i'atumowepit hap e. 18 Yt karãpe i uimõtypot hap i'atuwanẽtup hawe e Tupana. Uhepiat ta'atu'apiheg hap pupi yt te'eroken'ẽ hin i e Tupana sa'awy'i miwan me ahepiat. Mio tã e aito yt naku i nug haria moherep hamuat.

19 Urutoria Iuteuria ywania tikuap kahato Tupana wo'onãpin sa'awy'iwuat hap Musei mimoherep kat som waku watunug kat som yt naku i watunug hap. Mi'i watikuap yne pytkai yt watunug i torania pote wati'aparap wãi'e hap ete — Ewetunug no e hap ete are. Mi'i pote yt uwe i mesuwat yi tote uruto — Yt karãpe i ati'aparap Tupana wãi'e hap ete yt uruto'e kuap i. I'ewyte yne aito wuat'i puo mesuwat yi totiaria watopyhu'at Tupana mi'apiheg wuanuaria wo. Pywo ti rat mekewat e'at pe aru — Eiperia yt naku i nug haria e aru Tupana ahepe torania pe. Mi'i to'e pote aru yt uwe i aitoria — U pãi u an yt karãpe i ati'aparap emiky'esat nug hap ete e haria itote kat pote toi'atumoherep wuat'i ehamo aiminug sa'ag ko'i e. Mi'i pote yt watiwesat kuap i aiwemõti hap toĩne'en mote e. 20 Yt uwe i tuwemohãpyk kuap Tupana wanẽtup hawe topiat ainãpin hap Musei mimoherep miwan nug hap kaipywiat upi e. Ta'i yne aito wahã'ãg kahato Tupana piat ainãpin hap nug hamuat ete wen ma'ato aito yt uwe i inug yne ainãpin hap. Wati'atu'aparap aparap Tupana piat ainãpin hap ete. Wati'atumu'e kahato aimu'e hap Tupana piat kat som waku watunug kat som sa'ag hap ete wen ma'ato wati'aparap yn. Mi'i pote paawato'e aipy'a pe ahepiat yt watunug i pote — Yt naku i kahato uito wato'e aiwanẽtup hawe aiwepe. Mi'i pote ti — Uito yt naku i nug hat e hap yn watikuap Tupana piat ainãpin hap kaipyi. 21 Aikotã aru pyno watipuẽti Tupana wywuat aiwo'owese hap are. Pyno ahenoi ehepe. Mio tã e Tupana ahepe — Yt eiminug wakuap kaipyi i woroho'onug eipe waku rakaria e Tupana miwan me. Ta'i uimohey hap kaipyi woroho'oehakyera'at e. Uimohey hap eipy'a piat kuap hap kaipyi waku pe eweikupte'en uipy'a pe uiwanẽtup hawe e Tupana miwan me. Atiky'esat kahato ewetunug yne uhepiat einãpin hap ko'i ma'ato yt uwe i eiperia inug yne haria mi'i pote yt uwe i eiperia wakuat e. Eiminug waku hap ko'i upi yt eweipuẽti i mu'ap uhowawi e Tupana ahepe sa'awy'i tehay moherep haria miwan me. 22 — Ta'i Uha'yru Iesui mohey haria pe yn are'e — Eiperia ti waku kahato uiwanẽtup hawe uipy'a pe e Tupana. Uimipo'oro Miit'in Porekuat nuat mohey haria yn uimiehakyera'aria e. Mi'iria yn waku pe uiwanẽtup hawe sio Iuteu ywania eipe sio wẽtup ywania e aru Tosa'yru mohey haria sese pe. 23 Katupono yne ywania yne miit'in yt naku i nug haria tukupte'en. Katupono yne miit'in yt Uito ewy hin i i'atuewaku hap ete are e Tupana ahepiat. 24 Pywo kahato uiwyria'in Tupana ti po'og po'og waku ahewaku hap kai. Ta'i ahewaku hap yt Tupana ewaku hap ewy hin i. Mi'i pote ahewaku hap yt put'ok'e hin i Tupana ewaku hap ete e. Mi'i pote yne aitoria yt naku i nug haria watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe e. Mi'i pote mesup Tupana to'e ahepe — Uha'yru mohey haria pe yn atum i'atuehakyera'at hap wuat'i e'at piat e Tupana mesup wuat'i pe. Uha'yru suu mikyi'at upi atum ne'en ne'i wuat'i e'at piat ieĩne'en hap e mesup ahepe. Uhegyi'at hap upi Uha'yru suu mikyi'at upi atum ne'en ne'i eimowaku hap e mesup yne miit'in me e. 25 Eiky'e haype yt kat i eiminug wakuap pytkai woroho'oky'e hawyi eheĩne'en hap wuat'i e'at piat hap atum ne'en ne'i ehepe Uha'yru Iesui suu mikyi'at upi e. Eipotypot Iesui tikyi'at ra'yn eheĩne'en hap yt ikahuro rakat i pote waku eweitat uimiium e Tupana wuat'i miit'in me. Yt kat sa'up i rakat atum miit'in me Uha'yru

Pã'ãu e Tupana mesup. 26 Mi'i uiminug kaipyi miit'in tikuap ta'yn Uito wakuat e Tupana. Sa'awy'i yt eweikuap i mesuwat mu'ap uhowawiat e ahepe. Mekewat e'at pe yt naku i yn ewetunug at ka'ap e. Ma'ato eiminug sa'ag sa'awy'iwuat atiwaure torania ewetat ra'yn Uha'yru suu eipohag wo hawyi e Tupana mesup ahepe. Tupana ti hãpyk kahato rakat yt toiky'esat hin i aiminug sa'ag. Ma'ato koran to'e wuat'i miit'in me — Eiwe'eg wo o eiminug sa'ag ete e. Uha'yru suu ti eikoho kuap e. Uha'yru suu ti eimohãpyk kuap e. Eweimohey ro mi'i Uha'yru e. Mi'i Miit ti eimohãpyk kuap e. Uha'yru mohey haria wo eweikupte'en hawyi uikuap haria wo eweikupte'en e. Mi'i hawyi eweikuap uhewaku hap e koran yne miit'in me e Tupana. 27 Pyno koran aito yt uwe i wato'e kuap — Tupana uito waku kahato kat pote atunug yne emiky'esat ko'i ewy pote waku uhehakyera'at uhewaku hap upi hat yt pywo pe i ahehay mio tã wato'e pote. Pyno kat e hap som waku pyno wato'e Tupana pe. Pyno mio tã e yn wato'e waku — Tupana atimohey kahato Esa'yru Iesui iku'uro uikawiano uiminug sa'ag moma hamo uhehakyera'at hamo wato'e waku. Mi'i e hap ewy Tupana yn miky'esat ewywuat. 28 Kat pote Tupana tiky'esat kahato ainug kahu Tosa'yru mohey hap kaipywiat hap wuat'i aimohãpyk hap ma'ato — Uito ti atunug yne torania Tupana piat uinãpin hap pote waku pe Tupana wywo areĩne'en wato'e aiwanẽtup hawe pote aiwema'at hap topyhu'at kat pote aiminug wakuap ko'i yt put'ok'e hin i ahehakyera'at hamo e. Mi'i mu'ap yt mu'ap i Tupana kape sio aito Iuteu ywania sio wẽtup ywania.

29 Pywo ti rat Tupana sese toĩne'en Iuteu ywania eTupana wo i'ewyte Tupana sese toĩne'en wy yne ywania eTupana wo. Tupana yt i'atu i are. Wẽtup Tupana yn ni toĩne'en are. Tupana sese yn toĩne'en wuat'i ywania nug hat. Karãpe Iuteu ywania timohey Tupana Sa'yru hawyi — Waku pe eweikupte'en mesup uiwanẽtup hawe e Tupana ahepe. 30 I'ewyte karãpe irania'in ywania timohey Ha'yru hawyi pyno — Waku pe eweikupte'en e Tupana. Pyno wẽtup Tupana yn toĩne'en Ai'ywot no sio aito Iuteu ywania kawiat sio aito irania'in ywania kawiat. Tupana Wato wẽtup yn toĩne'en. Mi'i ti Iuteu ywania nug hat i'ewyte irania'in ywania nug hat wẽtup Tupana wuat'i nug hat yn toĩne'en. 31 Karãpe watomohey Iesui hawyi yt naku i wato'e — Mesup ti uito Iesui mohey hat mi'i pote yt atiky'esat i po'og Tupana piat uinãpin hap ko'i yt naku i wato'e. Po'og waku wato'e aiwo'ope — Iesui mohey haria aito pote waku watunug yne yne Tupana miky'esat ko'i ai'e hap waku wato'e aiwo'ope are. Uito Pauru.

4

1 Pyno to'iro watuwanẽtup sa'awy'iwuat aha'ase'i Aparãu kape. Aparãu ni uru'ywania Iuteuria e'ase'i pot. Urue'ase'i pot timohey kahato Tupana sese topy'a pe hawyi — Uiwy kahato en Aparãu e Tupana tope e miwan me. 2 Yt karãpe i Aparãu to'e — Ta'i waku kahato rakat uito pote Tupana uhehakyera'at yt e hin i miit'in me. Ta'i yt tuwemõtypot hin i Aparãu e. Ma'ato mio tã to'e sa'awy'i miwan me — Aparãu e uimohey pote waku pe ereĩne'en uiwanẽtup hawe e Tupana tope. 3 Pyno Aparãu timohey kahato Tupana hawyi Tupana mimohãpyk wo topyhu'at aha'ase'i.

4 Mesuwarotiaria miit'in ipotpap takaria aheropat haria pe watum ha'up wẽtup e'at ipotpap hap watum. Wẽtup e'at ipotpap sa'up watum hawyi totat hawyi — Waku e uipotpap sa'up ta'yn toĩne'en e. Totat hawyi yt karãpe i to'e — Yt kat i uipotpap pytkai tutum ne'en ne'i uhepe tomiium yt kat sa'up i yt e i kat pote ipotpap at hap upi totat sa'up pote. 5 Ma'ato yt mi'i tã hin i Tupana piat ahehakyera'at hap kat pote yt watikyi'at kuap i aipotpap wakuap mo Tupana piat ahehakyera'at hap katupono ahewaku hap aipotpap at ka'ap hap sa'up yt put'ok'e i ikyi'at hamo e. Watimohey Iesui hawyi yn tutum ne'en ne'i ahepe yt naku i rakaria aito pytkai e. Tosa'yru mohey haria pe Tupana to'e — Eiminug sa'ag ahyt kahato ma'ato eweimohey Uha'yru suu eipohag wo pote woroho'oehakyera'at eipe Uha'yru piat ha'up nug hap upi e ahepe. Imohey pote uiwanẽtup hawe yt sa'ag nug haria ewy hin i eweikupte'en e. Mio hãpyk kahato eipe uiwanẽtup hawe Uha'yru miium upi e Tupana ahepe Iesui mohey haria pe. 6 Morekuat Tawi henoi tomiwan me yianmete Ahehakyera'at hat ete. Mio tã e — Waku kahato ti Tupana e katupono Uhehakyera'at kahato hat atimohey hawyi e yt naku i nug hat uito pytkai — Waure wo areĩne'en eminug sa'ag kai e uhepe e Tawi. — Uimohey hat en hawyi waku puo ereĩne'en uiwanẽtup hawe e uhepe yt kat i uiminug wakuap pytkai. — Woroehakyera'at en Tawi uimohey hap upi e Tupana sa'awy'i uhepe e. 7 — Waku kahato En Tupana are. Mesup ti waure wo Tupana toĩne'en aiminug sa'ag ko'i kai e ahepe. Waku kahato wuat sakpo'e En Tupana wato'e. Waku sese En wato'e. Tupana ti'atumoweityk yne wuat'i ai'e hap sa'ag ko'i kat ai'e kat ai'e tetiat hap toiwuare torania watomohey hawyi e. — Aimowehum kahato hat En Tupana e tomiwan me towepy puo. 8 — Tupana etikuap kahato yne uruminug sa'ag ko'i i'atu hap etiat. Tukupte'en kahato yne yt naku i hap uruete e. Ma'ato mi'i sa'ag ko'i yne eti'atumõto ra'yn pya urukai uruimohey En hawyi e morekuat Tawi. Tupana waku kahato mesup

urupy'a pe e katupono koitywy aiwo'owese hap toĩne'en i etiwaure yne ra'yn uruminug sa'ag ko'i hawyi e. Waku kahato ti rat koitywy. Uruwehum kahato ewawi uruwepit hap mywo urupy'a perup i kahato hawuo e morekuat Tawi tomiwan me towepy hawe nimo te. 9 Pyno morekuat Tawi ihay aiwepit hap ete. Morekuat Tawi yt to'e hin i — Wemusin sokpe ãpy tek haria yn ni Tupana mimowepit rakaria tukupte'en yt e i are. Pywo ti koitywy i'atu kahato Tupana mowepit haria tomohey haria yt te'eremusin ãpy tek hin pytkai i. Pywo ti koitywy i'atu kahato Tupana mowepit haria imohey haria yt te'eremusin sokpe ãpy tek hin i pytkai. Aikotã aha'ase'i pot Aparãu to'e hap ewy mesup — Woromohey En Tupana e. Ati'atumohey kahato ra'yn yne e'e hap uhowawiat e. Ati'atumohey etunug aru e'e hap ewy hap e hawyi Tupana to'e Aparãu me — Uimohey en mote waku pe ereĩne'en uiwanẽtup hawe uipy'a pe mehĩ e ti Tupana aha'ase'i koro Aparãu me. 10 Sa'awy'i sese yt kat i aha'ase'i pot emusin ãpy sokpe tek hap i te turan Tupana to'e Aparãu me — Uimohey hat en mote uiwy kahato en e. Uimohey kahato en mote waku pe aru ereĩne'en e tope. Uiwanẽtup hawe hãpyk takano ereĩne'en uimohey en mote e mekewat uru'ywania'in miat hemusin ãpy sokpe tek hap e'yianmete. 11 Aha'ase'i Aparãu toĩne'en Tupana mohey pot'i wo ra'yn hawyi tuwemusin ãpy sokpe tek ta'yn i'ewyte tosa'yru'in wat toitek kyse hit wo to'ywania kuap hap uru'ywania eko ewywuat uruto Tupana mohey haria e hamo toitek. Koitywy aha'ase'i Aparãu toĩne'en yne Tupana mohey haria ypy ewywuat. Toimohey sa'awy'i ahe'yianme pote Aparãu topyhu'at mesup Tupana sese mohey haria e'ase'i pot no ra'yn. Koitywy ahepe imohey haria pe aikotã sa'awy'i Aparãu me to'e hap ewy ra'yn — Uiwanẽtup hawe hãpyk takaria eipe e Tupana ahepe sio aito aimusin sokpe ãpy tek sio yt pytkai e ahepe Tupana mesup. 12 Uru'ywania e'ase'i pot ti Aparãu topyhu'at. Uruto ti meimuẽwat wemusin sokpe ãpy tek haria urueko ewywuat. Uruto ti Aparãu piit kawiaria. Ma'ato tukupte'en urupy'asetpe yt Tupana mohey hin i haria. Mi'iria wemusin sokpe tek hap toĩne'en wen ma'ato mi'iria pe yt karãpe i Tupana to'e — Eipe waku kahato uimohey hat Aparãu ewywuat yt e i katupono mi'iria yt imohey i Aparãu ewywuat pote are. Aha'ase'i Aparãu mimohey ewywuaria yn ni Aparãu saipepiaria sese. 13 Sa'awy'i Tupana to'e Aparãu me — Meiũran aru atum yne mesuwarotiat epe i'ewyte esa'yru'in me i'ewyte wuat'i ywania emiit no i'atu kahato waikiru sem i'atu hap ok tã atum epe Aparãu uimohey hat kahato en mote e. Mi'i hawyi Aparãu to'e — Tupana woromohey En e. Atimohey e'e hap ewy i'ewyte atimohey ra'yn etunug aru e'e hap ko'i e. Mi'i pote Tupana to'e tope — Aikotã yt karãpiat i i'aparap hat ewy ereĩne'en uiwanẽtup hawe mehĩ ui'e hap etimohey yn mote e Tupana nimo yt kat i te Musei piat ahewãi hap Tupana tum te turan Aparãu me yt kat i te Musei wo'onãpin hap te turan. Katupono Musei ti Aparãu emiariru emiariru kahato.

14 Ma'ato irania'in mesuwarotiaria — Watunug yne Tupana wãi'e hap hawyi waku pe ra'yn watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe e haria heso rakaria tukupte'en Tupana wanẽtup hawe. Pywo ti rat yt kat i Tupana mohey hap aikai pytkai watunug aha'ase'i Musei mimoherep Tupana e hap hawyi yt naku i te rat watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe. Kat pote yt uwe i aito Musei miwan miat nug yne haria. Yt karãpe i Tupana to'e — Ewetunug yne waĩui'e Musei piat pote waku pe eweipyhu'at uiwanẽtup hawe yt e i. Ma'ato mio tã e Tupana pote yt uwe i aito waku pe watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe yt uwe i aito toran Tupana e hap nug haria pote. — Waku pe ereĩne'en uimohey hat en mote e Tupana. Yt karãpe i ma'ato Tupana to'e i Aparãu me — Etunug yne ui'e hap ko'i mi'i pote ti aru waku pe ereĩne'en uiwanẽtup hawe yt e hin i. I'ewyte mio tã yt e hin i ahepe. Ma'ato Tupana to'e irania'in e hap ewy pote — Etunug yne Musei wãi'e hap pote ne'i ti aru uiwanẽtup hawe waku pe ereĩne'en e pote yt uwe i aitoria waku pe watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe katupono aitoria i'aparap yne haria katupono yne aito wati'aparap i'e hap ete. Ma'ato mi'i pytkai yne aito Tupana mipoityro ko'i watoĩne'en katupono watomohey Tupana Aparãu ewywuat aito pote. 15 Ma'ato wato'e irania'in ewywuat — Watunug yne Tupana piat ainãpin hap hawyi waku pe watukupte'en Tupana wanẽtup hawe Musei wo'onãpin hap nug yne pote. Eiwe'eg wo o Katupono mi'i e hap ko'i ete ewei'aparap yn wẽtup e hap ete hawyi Tupana ipy'ahak eiminug sa'ag ete. Nimo te Musei e'at e'yianme ti yt kat i hin i Tupana piat — Yt etunug nei'o e hap sio — Etunug no e hap ko'i hap e'at pe yt uwe i i'aparap kuap Tupana piat ainãpin hap ete. Yt kat i Tupana piat ai'apiheg hap mekewat e'at pe. Mekewat e'at yt wati'aparap kuap i wãi'e hap ete yt kat i pote. Ma'ato toimoherep hawyi ti i'aparap haria wo watopyhu'at yt watunug i hawyi. 16 Ma'ato Tupana to'e Aparãu me — Uiwy e uimohey pote waku pe kahato ereĩne'en uiwanẽtup hawe e. Mi'i hap ewy te koitywy to'e ahepe — Eweimohey Uha'yru hawyi atum eheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat e. Yt kat sa'up i ete atum ne'en ne'i Uha'yru mohey haria pe e. Uha'yru tum na'yn tosuu ha'up mo e Tupana ahepe mesup. Watat Ha'yru aipy'a pe hawyi watopyhu'at aha'ase'i pot piat imohey hap ewywuaria. Mi'i pote yt to'e hin i ahepe Tupana — Ewetunug yne wãi'ui'e hap hawyi waku pe eweikupte'en uiwanẽtup hawe yt to'e i ahepe ma'ato aikotã to'e Aparãu me mi'i hap ewy

te to'e ahepe mesup — Uimohey haria pote woroho'oehakyera'at e ahepe mesup. 17 Mio tã e Tupana Aparãu me miwan me nimo te — Woronug aru wuat'i ywania ywot pot no e. Wuat'i ywania e'ase'i koro wo ereĩne'en aru ui'e hap ewy e. Atunug waku yne esaipepiaria uimohey haria e'ewy e Tupana Aparãu me nimo te. Mi'i hawyi toiwesat — Woromohey En pãi e. Atimohey yne e'e hap — Atunug aru e'e hap atimohey e Aparãu Tupana pe. Atimohey kahato uiku'uro rokirẽ uimoieĩne'en kuap hat En hap e Aparãu. Atimohey kahato etunug kuap yne yne yt kat kawiat i hap atimohey e. 18 Mi'i pote Tupana to'e Aparãu me — Ta'i emẽpyt'in sem ni aru atum kahato epe e. Esa'yru'in sem esaki'yt'in sem ni aru atum epe e. I'atu kahato atum epe aikotã waikiru sem i'atu hap ewy aikotã yi kyt i'atu hap ewywuaria atum epe e. — Pyno woromohey po'og En e Aparãu Tupana pe. Ta'i atimohey — Atunug aru emẽpyt'in i'atu e'e hap ewywuat atimohey e Aparãu Tupana pe. Ipot'i ra'yn yt wẽtup imẽpyt i ra'yn turan mi'i tã e hap toimohey. Toimohey pote mesup ta'yn imẽpyt'in ko'i typy'i rakaria tukupte'en kahato. Koitywy i'atu ywania Tupana mohey haria ywot pot topyhu'at Tupana e hap ewy. 19 Sa'awy'i Aparãu iporo kahato hap wywo yt tosa'yru i te pytkai toimohey te Tupana piat — Atunug aru e hap. Mi'i hawyi to'e — Uiporo sakpo pytkai tutunug aru to'e hap ewy e. Ta'i uipiit porap iku'uro pytkai tutunug aru to'e hap ewy e. Ta'i uhehary'i i'ewyte yt myhu'at hat i ra'yn pytkai aru tutum kuap tope hupi'a hap atimohey e. Tutum aru uha'yru sese uipiit poro kawiat pytkai e Aparãu tepiat imohey hap pote. 20 Imohey hap yt karamuo i tuwanẽtup hawe — Heso som Tupana yt e i ma'ato — Tupana to'e atunug aru pote tutum aru to'e hap ewy yn e topy'a pe. Mi'i hawyi po'og imohey hap ihaĩte tuete sa'awy'i kai hawyi meiũran tomohey hap kaipyi Tupana timoesaika kahato. Mi'i hawyi Aparãu to'e — Tupana arehum kahato ewawi e. Woromõtypot kahato katupono etum na'yn uhepe e'e hap ewy e. 21 Atikuap epiat hum hamuat uipy'a pe e. Atikuap etunug kuap yne niatpo rakat ko'i e. Atikuap epiat — Atunug yne aru e'e hap etunug yne hap e. 22 Mi'i pote Tupana iwepit kahato tomohey Aparãu piat hap ete. Mi'i hawyi Tupana to'e tope — Uiwy sese waku pe kahato ereĩne'en uipy'a pe uimohey kahato hat en mote e. 23 Ihãpyk kahato rakat ereĩne'en uhepe e Aparãu me. Ma'ato yt Aparãu me yn i mio tã e ma'ato yne tomohey haria pe ahepe — Yt kat i sa'ag atipuẽti ekai e tope i'ewyte ahepe tomohey haria pe. 24 Pyno waku nug hat ereĩne'en uipy'a pe e Tupana tope uimohey pote e miwan me. — Uimiky'e en e Aparãu me aimu'e hamo tomohey haria aito pote Tupana miky'e ko'i aito e hamo. Ta'i Tupana mimohãpyk ko'i aito e hamo mi'i e hamuat toĩne'en iwan me. Koitywy watomohey kahato Iesui Tupana timohymut i gu'uro pyi hap watomohey kahato. Watimohey kahato Tupana tum na'yn Tosa'yru Aipotypot Koro wuanuat e hap watomohey. Ta'i to'e hap ewywuat watomohey. 25 Ta'i watomohey kahato Tupana ti'apiheg Tosa'yru Iesui aiminug sa'ag upiano e hap watomohey. Watimohey Tupana timoieĩne'en na'yn Tosa'yru hap to'e hap ewy. Mi'i pote watomohey kahato wy Tupana aimoieĩne'en i hamuat waku hap ete to'e hap ewy watomohey. Koitywy watomohey kahato Tupana ainug tomohey hap kaipywiat wakuaria wo aikotã Tupana — Atunug aru e hap ewy watomohey. Aparãu ewywuaria watoĩne'en imohey hap saipepiaria aito. Aparãu mẽpyt'in ko'i aito. Mi'i hap e'at pe Tupana to'e Aparãu me i'ewyte ahepe — Waku pe ereĩne'en uhepe uimohey hat en mote e ahepe. Uito Pauru.

5

1 Watimohey Iesui hawyi — Waku kahato eipe e Tupana ahepe. Mio tã e ahepe hawyi aiwepit kahato katupono aiwo'owese hap kahato topyhu'at Tupana wywo. Watimohey Ha'yru hawyi Aiporekuat no topyhu'at hawyi watikuap kahato Tupana aiwywo hap e. Mi'i hawyi meremo wato'e tope — Egyi'at kahato Tupana katupono yt uruewaku i kahato ewawi sa'awy'i pytkai ewaku kahato uruepe uruto'e mesup epe. Yt nakuaria i uruto pytkai uruky'e uruto'e. Yt kat i wakuap uruminug pytkai uruky'e kahato En katupono ha'awytepyi uruky'e uruto'e. Ewanĩkaptia uruto te turan uruky'e kahato wato'e. 2 Mi'i pote — Woroho'omoieĩne'en kahato eipe mesuwat yi tote e Tupana mesup ahepe. Mi'i pote — Uruimõtypot kahato En Tupana uruto'e i'ewyte urumimõtypot En uruto'e. Meiũran aru urutukupte'en ewywo emõtypot hap e'at pe hap uruimohey kahato mi'i tã hamuat kape. Mi'i pote waku kahato En uruto'e emowepit hap mywo. 3 Mi'i pote put'ok'e ahatek hap hawyi watuwehum yn ne Tupana kape. — Ereĩne'en waku kahato Tupana put'ok'e uruete niatpo hap pytkai. Mio tã ai'e pote watoĩne'en mot'i i imohey sese haria wo. Karãpe watuwehum mot'i Tupana ete ahatek hap e'at pe mi'i hawyi waku pe imohey hap katupono wahaty'u kuap haria wo watopyhu'at. Mi'i hawyi wahepap imohey mot'i hap ete. Ahatek turan yt watiwaure hin i ra'yn Tupana mohey hap yt naku i ahete pytkai. 4 Karãpeĩ watuwehum mot'i Tupana kape ho'opot hap put'ok'e pytkai mi'i pote Tupana i'ewyte tuwehum ahowawi are. Karãpe Tupana to'e ahepe — Atunug aru ui'e hap ewywuat mi'i hawyi — Pywo ti rat wato'e hawyi po'og po'og watomohey. 5 Karãpe wato'e — Pywo

ti aru ta'i tutunug ni aru to'e hap ewy wato'e mi'i hawyi Ipã'ãu Wakuat topyhu'at kahato ahepe tutum ahepe Topã'ãu. Mi'i hawyi aipy'a wepit kahato topyhu'at katupono Ipã'ãu — Woroky'e en woroky'e en e hap yn topyhu'at. Mi'i hawyi ahatek hap ne'i yt aimo'arot kuap i ra'yn katupono watomohey te ahatek pytkai.

6 Sa'awy'i sese mekewat e'at wuat Tupana to'e — Atipo'oro aru En Uha'yru miit'in Porekuat nuat e. Uha'yru e koitywy mesuwat e'at ati'airo eto hamuat yi kape katupono ho'owasat kahato miit'in tukupte'en itote pote i'atuminug sa'ag e'at yn mote e Tupana tosa'yru pe. Mio tã e pote Aipotypot Iesui toto. Mi'i hawyi aiminug sa'ag kaipywiat ai'apiheg hap tutu'u yne aheiam mo. 7 Uiwyria'in niatpo kahato wẽtup ok ehakyera'at hamo aiku'uro hamuat hap. — Waku rakat sese upi pote pyno ahã'ãg uiwy sese ehakyera'at y'y wato pyi wato'e ma'ato yt watipun teran hin i aheĩne'en hap wẽtup ok aiwanĩkap ehakyera'at hamo. Aiwy sese waku rakat pote sio wahã'ãg neran. 8 Ma'ato yt naku i nug haria ehakyera'at hamo ne'i Iesui iku'uro. Tewanĩkaptia etiano iku'uro hawyi watikuap ta'yn Tupana aiky'e kahato hap. Tupana tomoherep ta'yn aiky'e hap Tosa'yru ku'uro hap kaipyi. 9 Iesui suu aikoho hawyi toihep yne aiminug sa'ag. — Eipe wakuaria e Tupana Tosa'yru suu wuat tomikoho ko'i pe. Mi'i pote koitywy yt watoken'ẽ hin i ai'apiheg hamuat Tupana hap ete. Mi'i hawyi Tupana yt ipy'ahak i ahete Tosa'yru suu tomikoho ko'i aito pote. 10 Sa'awy'i watunug Tupana ahewanĩkap mo ma'ato mi'i pytkai ainug towyria'in wo kahato katupono Ha'yru toku'uro hamo ai'atupehik To'ywot kape — Koitywy yt ahewanĩkap mo i topyhu'at ma'ato aiwy ok wo ra'yn. Koitywy Tupana wy kahato uito wato'e. Koitywy Tupana toĩne'en uipiit pe. Mi'i kaipyi watikuap ta'yn pywo ti aru areĩne'en wuat'i e'at pe ai'e hap katupono Iesui tuwẽtem gu'uro pyi hawyi uimimoieĩne'en hap topyhu'at wato'e. 11 Mi'i pote — Watuwehum kahato ewawi Tupana wato'e. Uruka'iwat Iesui urunug na'yn ewy ok wo. Waku kahato uruipuẽti En wato'e katupono uruwy ok nug na'yn En wato'e. 12 Nimo te Ãtãu yt tunug i Tupana miky'esat ewy mi'i hawyi watopyhu'at aha'ase'i Ãtãu ewywuat katupono Ãtãu ewywuat watunug yt Tupana miky'esat ewywuat i. Nimo te Tupana to'e Ãtãu me — Meke tã etunug sa'ag hawyi ti aru eku'uro hap topyhu'at e Tupana Ãtãu me i'ewyte yne Ãtãu mẽpyt'in me. Mi'i hawyi yne aito Ãtãu ewywuat sa'ag nug haria watopyhu'at. Yne ywania ra'yn mi'i tã inug. Mi'i tupono yne miit'in iku'uro rakaria wo tukupte'en. Watopap yne Tupana e hap ewy. 13 Ãtãu mẽpyt'in tukupte'en mesuwat yi tote mot'i. Ta'atunug sa'ag kahato ma'ato yt ta'atukuap i ta'atuminug sa'ag yt kat i te wãi'e hap Tupana kaipywiat pote ma'ato Musei tut ra'yn hawyi tohenoi ra'yn kat som Tupana tiky'esat watunug kat som yt hap tohenoi ra'yn. 14 Wẽtup wãi'e hap yn Tupana tum Ãtãu me — Yt etu'u tei'o meiẽwat yp ywa e ma'ato mi'i pytkai tutu'u. Mi'i hawyi meiũran iku'uro Tupana e hap ewy ma'ato Ãtãu mẽpyt'in ko'i kai yt kat i Tupana wãi'e hap Ãtãu e'at kaipyi Musei e'at kape. Yt kat i Tupana wãi'e hap ma'ato mi'i pytkai Ãtãu'in sa'ag nug haria kahato tukupte'en. Mi'i tã hap ta'yn watikuap katupono sa'awy'iwuaria Ãtãu'in iku'uro yne ra'yn sa'ag nug haria pote Tupana e hap ewy. Mi'i hawyi Tupana to'e — Pyno atipo'oro Wẽtup Ok Ãtãu ewywuat ma'ato Mi'i Miit yt i'aparap hat i e. 15 Pyno Ãtãu wywo Iesui to'o'ewy ma'ato yt to'o'ewy hin i katupono yt i'aparap hat i. Mi'i hawyi mekewat sa'awy'iwuat Ãtãu kaipyi watipuẽti aiku'uro hap katupono i'ewy watopyhu'at yt naku i nug haria wo. Aikotã Ãtãu iku'uro tominug sa'ag kaipyi hap ewy te aito. Ma'ato mekewat Wẽtup Ok Miit Tupana Sa'yru yt i'aparap hat hin i. Mi'i pote Ãtãu miium aiku'uro hap ma'ato Mekewat Miit Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat miium aheĩne'en wuat'i e'at piat ieĩne'en hap. Iku'uro hawyi Tupana wese hap topyhu'at ahete ihaky'e'i kahato aiky'e haype. Mi'i pote Tupana piat aiky'e hap po'og na'yn hewanĩkaptia aito pytkai. Mi'i pote toipo'oro Ãtãu Ewywuat Wẽtup Ok Takat ahehakyera'at hamo. Mi'i pote wẽtup ok miit Ãtãu kaipyi aiku'uro hap i'ewyte Wẽtup Ok Miit Iesui kaipyi aheĩne'en hap. 16 Pyno ti Ãtãu minug Iesui minug wywo yt to'o'ewy hin i katupono Ãtãu kaipyi yt nakuap i ypy. Ma'ato Iesui kaipyi Tupana miium aheĩne'en wuat'i e'at piat hap ypy. Ãtãu minug wẽtup muat kaipyi — Yt naku i en e Tupana ma'ato Iesui ahehakyera'at hawyi aiminug sa'ag toimoweityk yne hawyi — Waku kahato eiperia e Tupana ahepe Iesui mohey haria pe aiminug sa'ag i'atu kahato sa'awy'i pytkai. — Eheĩne'en waku hap yt eiwat ehewaku hap upi i woroho'onug ma'ato Uha'yru ewaku hap upi waku pe eweikupte'en e Tupana ahepe. 17 Ãtãu kaipyi aiku'uro hap ma'ato Ha'yru kaipyi aheĩne'en hap. Yianmiat Ãtãu yt naku i nug hat hawyi mi'i kaipyi iku'uro. Mi'i hawyi aito watopyhu'at Ãtãu mẽpyt'in ko'i ai'ywot Ãtãu ewywuaria watopyhu'at yt naku i nug haria. Mi'i hawyi ho'owasat kahato rakaria wo watopyhu'at yt nakuaria i saipepiaria aito pote. Kat pote wẽtup ok miit kaipyi aiku'uro hap ypy topyhu'at aiminug sa'ag iwato hap kaipyi Tupana to'e — Woroho'o'apiheg e ma'ato mi'i hawyi Wẽtup

Ok Miit put'ok'e mesuwe po'og Ãtãu kawiat Mi'i Miit wakuap nug hap ypy. Mi'i Miit po'og hesaika iminug wakuap Ãtãu minug yt nakuap i hap ko'i kai. Mi'i Miit ti Aipotypot Iesui are. — Ereke ro wato'e Iesui pe hawyi Tupana tum aheĩne'en wuat'i e'at piat hap ahepe. Hegyi'at kahato ahepe topyhu'at — Waku kahato eipe e tosa'yru mohey haria pe. Woroho'onug eipe morekuaria ewywuat Uha'yru ewywuat Uimipo'oro Eiporekuat nuat mohey haria eipe pote e. 18 Pyno Ãtãu i'aparap hap kaipyi watopyhu'at aitoria yne i'aparap haria wo ra'yn katupono watunug Ãtãu ewywuat ma'ato Iesui minug wakuap kaipyi Tupana to'e ahepe — Yt kat i sa'ag eikai e. Yt woroho'o'apiheg hin i e ma'ato atum ne'en ne'i ti wuat'i e'at piat eheĩne'en hap e. 19 Sa'awy'i sese ti aha'ase'i pot Ãtãu yt topyhu'at hin i Tupana ehay upi. Tuwepyi toi'aparap. Mi'i hawyi imẽpyt'in hemiariru'in typy'i kahato i'ewywuat haria tukupte'en i'atusaipepiaria pote ta'atu'ywot ewy. Mi'i turan put'ok'e Wẽtup Ok Miit inug yne Tupana miky'esat ok tã nakat. Mi'i Miit Ãtãu ewywuat ma'ato Tupana miky'esat ewywuat nug hat. Mi'i pote koitywy Tupana to'e kuap Tosa'yru mohey haria pe — Eipe waku kahato uipy'a pe e. 20 Mi'i hawyi nimuaria Tupana ehay moherep haria timoherep kahato kat som Tupana tiky'esat kat som yt hap. Mi'i hawyi po'og sa'ag nug haria wo te te'eropyhu'at sa'awy'itewuat kai katupono i'atu kahato Tupana wãi'e hap put'ok'e hawyi i'aparap kahato hap topyhu'at. Katupono yt watunug i pote mi'i kaipyi hot'ok'e ra'yn ahete yt nakuap i kahato aito hap. Mi'i pytkai aiky'e teran katupono Tupana aiky'e hap po'og hesaika aiminug sa'ag kai. 21 Mi'i hawyi yt naku i nug hap upi yn watopyhu'at. Yt watoiat kuap i aiminug sa'ag i'ewyte yt watoiat teran i. — Mi'i tã etunug mote eku'uro hap topyhu'at e Tupana pytkai watunug te'en te'en ne'i pote. Mi'i hawyi aiminug sa'ag kaipyi ai'auka hap topyhu'at. Ma'ato ai'apiheg hap e'yianmete put'ok'e Aipotypot Iesui mesuwe ai'apiheg hap tutu'u yne toku'uro hamo. Mi'i pote aimoieĩne'en wuat'i e'at pe. Yt nakuaria i kahato aito pytkai Tupana aiky'e. Koitywy aiky'e pote watopyhu'at hemiit'in no imiky'esat ewy watunug neran mesuwe. Imipo'oro Iesui aimohãpyk hawyi yt Ãtãu wat i aito ma'ato Iesui wat watoĩne'en wuat'i e'at pe. Pywo ti rat atiwan ewowi. Uito Pauru.

6

1 Yt naku i irania'in aimu'e — Pyno waku watunug sa'ag katupono Tupana aiky'e hap po'og iwato aiminug sa'ag hap kai i'atu'e sa'ag. Waku wahã'ãg sa'ag nug hap ete pote Tupana aiky'e po'og po'og i'atu'e. 2 Ma'ato sakpo'e yt pywo i pãi katupono aito Iesui mohey haria ra'yn. Mi'i pote ahã'ãg hap put'ok'e ahete sa'awy'itewuat ewy pote waku yt watuwat i ahiag upi yt naku i nug hamo. Waku aikotã iku'uro rakat sehay yt kuap i hap ewy waku yt watikuap i ahã'ãg hap ete yt ahewaure ka'a i iku'uro rakat ewy. Mi'i pote yt watuwat kuap i aiminug sa'ag ahã'ãg hap nug hamuat upi. 3 Ahet'ok turan Iesui set topyhu'at ahete. Mi'i hawyi Iesui set wywo watopyhu'at pote — Iesui mohey haria meimuẽ i'atu'e ahepe. Mi'i hawyi wẽtup miit ewy yn watopyhu'at Aipotypot Iesui wywo. Mekewat minwato'e y'y pe ahet'ok turan hap tote watimoherep Iesui syp hap iku'uro rakat ewy watopyhu'at iwywo. 4 Ahet'ok turan watimoherep aisyp hap ewywuat Iesui wywo aikotã Iesui iku'uro hap ewy i'ewyte — Areĩne'en i ne e hap ewy watimoherep aihep y'y pyi hawyi ahet'ok turan irania'in me. Aikotã Iesui tuwẽtem gu'uro pyi aikotã tesaika wywo Tupana tihep Aika'iwat gu'uro pyi mi'i hap ewy Ai'ywot atipy piat tunug ahepe wato'e. Mi'i hawyi aheĩne'en pakup'i hap toĩne'en mesuwarote watimoherep aihep y'y pyi hawyi ahet'ok turan wato'e irania'in me. Aikotã Iesui ipakup takat ewy watopyhu'at hap ewy. 5 Pyno aito Iesui mohey haria pote watopyhu'at Iesui wywo wẽtup miit ewy yn. Ipiit aiwat aipiit ewy aipiit iã'ãkap ewy. Iku'uro turan aiku'uro hap topyhu'at hap ewy. Towẽtem gu'uro pyi hap aiwẽtem gu'uro pyi hap topyhu'at. 6 Yt naku i ky'esat hap iwato kahato ahete. Mi'i hap ete yn ahehapap sa'awy'ite. Ma'ato mi'i hap upi Aika'iwat Iesui iku'uro aria'yp posak ete hawyi aiwepywiat yt naku i nug ky'esat hap topyhu'at Iesui piit ku'uro hap wywo. Mi'i hawyi Iesui iku'uro hawyi aimiky'esat sa'ag iku'uro iwywo. Koitywy watikuap aiwetiat yt naku i nug hap ky'esat hap tuweityk ta'yn. 7 Aiku'uro hawyi mekewat aiminug sa'awy'iwuat yt aimo'akag'aia kuap i ra'yn sa'ag nug hap ete. Yt hot'ok'e i ra'yn yt hesaika i ra'yn. 8 Mi'i hap ewy kahato topyhu'at ahete watomohey Iesui Aiporekuat nuat hawyi. Wẽtup miit yn watopyhu'at Aika'iwat wywo. Iku'uro pote aimiky'esat sa'ag iku'uro iwywo. Karãpe tuwẽtem gu'uro pyi i'ewyte watuwẽtem iwywo hap ewy wakuap nug hamo. Koitywy watoĩne'en ipakup takaria wo.

9 Pywo ti koitywy watikuap ta'yn Aika'iwat tuwẽtem gu'uro pyi hap. Iku'uro hap tokosap ta'yn. Koitywy yt iku'uro kuap i ra'yn. Gu'uro yt ti'auka kuap i ra'yn. Yt hesaika i ra'yn gu'uro tuete. 10 Iku'uro wẽtup muat hawyi toran na'yn iku'uro. Wẽtup muat yn iku'uro miit'in minug sa'ag upi. Iku'uro hawyi sa'ag nug hap yt hã'ãg kuap i ra'yn. Tuwẽtem gu'uro pyi hawyi toĩne'en kahato Tupana mõtypot hap yn tuete. 11 Koitywy Aipotypot Iesui emiit

no watoĩne'en mote watopyhu'at Iesui ewy. Waku watuwanẽtup — Iesui ku'uro turan uiku'uro iwywo waku wato'e. Mi'i pote uiminug sa'ag yne yt uhã'ãg kuap i katupono uiku'uro iwywo wy uipiit miky'esat sa'ag yt kat i koitywy waku wato'e. Iesui toĩne'en i gu'uro pyi hawyi uito areĩne'en i gu'uro pyi wy waku wato'e. Koitywy areĩne'en kahato iwywo waku wato'e. Tupana mõtypot hap wywo yn areĩne'en mesup wato'e katupono Iesui wywo wẽtup miit yn arepyhu'at waku wato'e. 12 Sa'awy'i aipiit miky'esat sa'ag nakat po pe watopyhu'at kahato. Mi'i hawyi aimiky'esat sa'ag nug hap yn aika'iwat no topyhu'at. Aiwẽ pyi watunug sa'ag ma'ato mesup waku waĩwato'e sa'awy'iwuat aimiky'esat ete. Koitywy wẽtup miit ewywuat areĩne'en Tupana wywo waku wato'e. 13 Koitywy karãpe aipiit tiky'esat sa'ag nug hap aikotã watiky'esat sa'awy'i hap ewy waku watuwewãi. Waku wãiwato'e aipiit miky'esat sa'ag kape. Waku wãiwato'e aiwemiky'esat sa'ag ete — Yt erenug nei'o sa'ag nug hano waku wato'e aipiit kape. Mi'i turan waku wato'e Tupana pe — Atum epe uhaga ko'i waku wato'e. Atiky'esat yne uipiit ewanuat wo emiky'esat ko'i nug hamo. Atiky'esat uipiit ko'i ewaku hap nug hamo Tupana waku wato'e. Atiky'esat uheko ko'i ipakup ta'yn Tupana aikotã miit iku'uro rakat tuwẽtem i gu'uro pyi hap ewy uipiit pakup atiky'esat epotpap nug hamo Tupana wato'e waku. 14 Sa'awy'i watikuap Tupana piat ainãpin hap Musei mienoi kaipyi. Mi'i hawyi — Pyno atunug aru wato'e ma'ato yt watunug kuap i kat pote yt Iesui miehakyera'at ko'i i te aito pote. Mekewat e'at pe yt watikuap hin i Tupana aiky'e hap. Koitywy Tupana Pã'ãu esaika hap mywo watunug kuap ta'yn ainãpin Tupana piat hap. Pyno koitywy yt naku i wata'aipok aipiit miky'esat sa'ag eropat hamuat ipakup i rakaria wo i ra'yn watukupte'en hawyi. 15 Koitywy yt naku i kahato rat pãi wato'e — Pyno koitywy Tupana uiky'e kahato sio waku atunug sio yt naku i wato'e. Waku watuwewãi ra'yn. Tupana piat ainãpin hap iwan miat aiwanuat waku watunug Tupana esaika hap mywo. Waku watoiat aiminug sa'ag hap ko'i. 16 Waku koitywy watikuap ta'yn uwe po pe watoĩne'en. Aimiky'esat sa'ag aika'iwat no watunug mote yt naku i nug hap aika'iwat no topyhu'at. Ma'ato yt aipohep kuap i aiminug sa'ag ete pote sa'ag aika'iwat no topyhu'at. Aiminug sa'ag yt watoiat kuap i hawyi meiũran ai'auka hano topyhu'at. Ma'ato Tupana esaika hap mywo ainãpin topiat hap watunug pote meiũran aru — Waku kahato eipe e Tupana ahepe wuat'i ehamo.

17 Uiwyria'in tawa Humanu ywania sa'awy'ite ra'yn tig ewetunug eimiky'esat sa'ag ko'i yn yt eweimonik kuap i. Mi'i turan put'ok'e itote Tupana ehay hawyi ewei'oksat'i kahato Tupana ehay — Pywuat kahato mi'i ehay ewei'e. Koitywy watipuẽti ra'yn Tupana piat ainãpin hap ewei'e. Mi'i hawyi ewetunug kahato Tupana ehay eipy'a pe. Mi'i pote arehum kahato Tupana kape. 18 Sa'awy'i eimiky'esat sa'ag ko'i ei'ahi'ypy kytyt kahato aikotã miit mikytyt hap ewy eweipyhu'at ma'ato mi'i hap ewywuat Tupana ti'asaity tek ta'yn eiminug sa'ag haity ewywuat. Koitywy mi'i hap kaipyi eweipopy ra'yn wakuap nug hat emiit no ra'yn eweikupte'en. Koitywy eisaity wakuap nug hamuat ra'yn topyhu'at. Mi'i pote arehum kahato Tupana ete. 19 Eikytyt hap ete ahenoi hã'ãkap wuo katupono po'og yt niatpo i hã'ãkap wuo henoi hap kaipyi. Mi'i iã'ãkap ewy kahato sa'awy'i eweipyhu'at eimiky'esat sa'ag ko'i saity wo eikytyt hap ewy eiwanẽtup hap ipitpit rakat saity ewy topyhu'at. Aikotã aihũ saity ete hap ewy saity ete watukupte'en sa'awy'i miit'in ma'at hano kahato. Wakuap watunug typy wanẽtup hap mywo. Sa'awy'i miit'in ma'at hamo watunug wakuap. Mi'i saity ewy aikytyt hap ewy koitywy Tupana titek yne ra'yn mekewat saity ko'i ewywuat. Mi'i hawyi watopopy ra'yn wakuap nug hamo. Koitywy Tupana ahã'ãg wakuap nug hamo ra'yn. Pyno waku watuwat mi'i upi. Waku watuwat ihay upi. Waku Tupana emiit no kahato watopyhu'at mesuwarote wakuap nug hamo. Hewaku hap ewy waku watunug Tupana miky'esat ok tã miit'in powyro hamuat ko'i. — Koitywy uipiit topyhu'at epotpap wakuap nug hamo ra'yn waku wato'e Tupana pe. 20 Sa'awy'i watopyhu'at aimiky'esat sa'ag nug haria wo yne. Mi'i ete yn watuwemoehapap. Wakuap nug hap yt ahewãi kuap sa'ag nug hap ete. Yt teke i aiwanẽtup hawe hãpyk nug hap. 21 Sa'awy'itewuat aiminug sa'ag watunug i ra'yn hawyi aiwemõti hap topyhu'at. Mi'i ko'i he kahato watipuẽti sa'awy'i ma'ato koitywy watikuap ta'yn ai'auka hamo topyhu'at. Ai'apiheg wuat'i e'at piat hap. Mi'i pote waku watoiat sese mi'i ko'i sa'awy'iwuat. 22 Sa'awy'i aiminug sa'ag emiit no watopyhu'at. Mi'i hawyi koitywy watopyhu'at Tupana emiit no ra'yn. Koitywy Tupana po pe ra'yn watopyhu'at. Waku kahato po'og Tupana po pe watopyhu'at katupono aheĩne'en mesuwarotiat hap Tupana mõtypot hap yn topyhu'at. Mi'i hawyi aru toĩne'en aheĩne'en wuat'i e'at piat Tupana mõtypot hap. 23 Aiminug sa'ag kaipyi tut ha'up aiku'uro hap ai'apiheg hap wuat'i e'at piat. Tupana wat yt ha'up takat i tutum te'en ne'i wuat'i e'at piat aheĩne'en hamuat ahepe Aipotypot Iesui mohey haria aito pote. Mesuwat miwan nug hat Pauru.

7

1 Uiwyria'in Iesui mohey haria pywo ti eweikuap urue'ase'i Musei piat Tupana miium miwan yity'ok totiat kaipyi kat som waku watunug kat som yt naku i watunug hap puretig nu kawiat rotiat pyi. Mi'i miwan ni ainãpin kahato aheĩne'en turan aiminug kahato aikotã waku watunug aikotã yt naku i watunug hap ete. Mi'i hawyi waku watunug i'e hap ewy wato'e aiwo'ope. Watoĩne'en turan Musei piat Tupana miwan ainãpin hap aimu'e hat akag ewy topyhu'at. Ma'ato aiku'uro ra'yn hawyi yt kat i ainãpin puretig nu kawiat hap yt aimu'e hat i katupono aiku'uro ra'yn mote. 2 Pyno ahenoi iã'ãkap ewywuat ehepe mehĩ'in mana'in Humanu ywania. Ehe'aito hawyi eiwary hawyi yt naku i etoiat e'aito ewary e Tupana tomiwan me. Ereĩne'en o iwywo eku'uro hap sio iku'uro hap kape e miwan me. Etoiat ehary'i sio etoiat e'aito pote yt naku i etunug e Tupana mekewat puretig nu kawiat rote. Ma'ato iku'uro hawyi waku wẽtup etat etiky'esat re pote e miwan me. 3 Ma'ato e'aito toĩne'en ne turan ehary'i toĩne'en ne turan ewaire wẽtup ok wywo pote yt naku i rakano ereĩne'en e Tupana mekewat miwan me. Ma'ato e'aito iku'uro ehary'i iku'uro hawyi waku etat pakup i e'aito wo sio ehary'i wo yt he'aito i yt hehary'i i rakat e. Mi'i wywo waku ereĩne'en yt kat i yt naku i ewetunug Tupana wanẽtup hawiat e miwan me. 4 Pyno mi'i hap kaipyi ti ahenoi ehepe iã'ãkap wuo eipe Iesui mohey haria pe. Aito Iesui mohey haria mesup. Sa'awy'i watikuap kahato mekewat Musei wo'onãpin hap Iuteuria wãi'e hap ko'i. Waku kahato mi'i e hap ainãpin hamuat. — Mi'i e hap watunug yne hawyi ahehakyera'at hap sa'up toĩne'en wato'e sa'awy'i aiwo'ope. Mi'i hawyi watunug neran kahato ma'ato wahã'ãg kahato yne ahesaika hawe pytkai wati'aparap aparap mekewat Tupana piat ainãpin hap ete. Mi'i pote Iesui iku'uro aikawiano aheiam muat. Iwywo i'ewyte aiku'uro hap ewy toĩne'en. Tupana wãi'e hap waku wen ma'ato aito yt nakuaria i pote yt watunug kuap i. Sa'awy'i wahã'ãg kahato yne wãi'e hap nug hamuat. Mekewat wãi'e hap topyhu'at aikotã ahe'aito aiwary ewy. Ma'ato aiku'uro Aika'iwat Iesui upi hawyi yt watoĩne'en po'og i sa'awy'iwuat po piat mekewat ahe'aito ahehary'i ewywuat hap. Iesui upi aiku'uro ma'ato mesup Iesui wywo watuwẽtem gu'uro pyi iwywo ipakup takaria Tupana mowepit hamuat hap nug hamo watuwẽtem. Sa'awy'i ahe'aito ahehary'i wãi'e wãi'e yn ahepe ma'ato koitywy aiku'uro ra'yn pote ahe'aito ahehary'i sa'awy'iwuat Iuteuria eko ko'i yt wãi'e kuap i ahepe aiku'uro ra'yn hap ewy pote. Mio yt aimu'e kuap i ahe'aito ahehary'i ewywuat. Mi'i iã'ãkap ewy wẽtup miit ewy yn na'yn watopyhu'at Iesui piit wywo. Iku'uro turan aiku'uro hap wy topyhu'at ma'ato Tupana tihep Iesui gu'uro pyi i'ewyte aito watuwẽtem iwywo hap ewy. Koitywy ahe'aito ahehary'i Tupana Pã'ãu topyhu'at hap ewy. Mi'i pote ahe'aito pakup ehay upi watopyhu'at. Koitywy watunug Tupana mowepit hap ko'i. Tupana Pã'ãu ni aimoesaika imiky'esat wakuap nug hamuat. Sa'awy'i wahã'ãg kahato puretig nu kawiat miwan nug hamuat wen aipiit yt hesaika kahato i inug hamuat. Ma'ato mesup ahe'aito ahehary'i pakup ewywuat Tupana Pã'ãu wywo ra'yn watopyhu'at wẽtup piit ewy. Mi'i pote ahesaika puretig pakup sehay nug hamuat are sehay iã'ãkap puo.

5 Sa'awy'i yt naku i nug haria wo kahato watopyhu'at at ka'ap yne minug ete. Aiwekaipyi miit ewy watunug sa'ag. Aiwemiky'esat sa'ag nakat ewy yn watunug. Sa'ag yt nakuat i aito hap ewy watunug. Sa'awy'iwuat miwan wãi'e ahepe aimu'e pytkai yt watunug i — Yt etunug nei'o mi'i hap e waku mi'i hap etunug e. Mi'i hawyi aiwepywiat aiwanẽtup hawe — Atunug aru wato'e wen ma'ato mi'i hawyi aipiit miky'esat e hap upi watuwat mekewat — Hẽto e waku etunug epiit miky'esat sa'ag hap ok tã e sa'awy'i ahiag ahepe. Mi'i hawyi aiwepyi watunug sa'ag Tupana ete. Watikuap pytkai ai'apiheg hap topyhu'at aru hap pytkai watunug aiminug sa'ag etiat hap kaipywiat. Aiku'uro hap kape yn aipotpap sa'ag sa'up watum yne hap ewy. 6 Ma'ato koitywy wẽtup ok miit ewy yn watopyhu'at Iesui Pã'ãu wywo. Iku'uro pote aiku'uro hap ewy topyhu'at iwywo hap ewy. Mi'i pote ahe'aito sa'awy'iwuat ahehary'i sa'awy'iwuat mekewat Iuteuria eko ko'i sem yt ainãpin kuap i po'og iku'uro rakaria watopyhu'at pote hap ewy.

7 Ma'ato Tupana piat ainãpin hap Musei mimoherep wakuap kahato topyhu'at. Yt naku i watimohit Tupana piat ainãpin hap ete. Pywo pe ti Tupana wãi'e hap kaipyi watikuap yt naku i watunug sio sa'ag hap watunug i'e hap ewy pote. Mi'i hawyi watikuap aiminug sa'ag watipik ne'i ainãpin hap hawyi. Uimotag hap turan uito Pauru atiky'esat kahato uipy'a pe irania'in ekat uiano hawyi atipuẽti ainãpin hap miwan me — Yt etiky'esat rei'o irania'in ekat eha pe e. Mi'i e hap ete atikuap yt naku i nug hat areĩne'en hap. 8 Ma'ato yt watikuap i Tupana piat ainãpin hap Musei mimoherep pote yt watikuap i aito i'aparap hat sio wakuap nug hat yt watikuap i. Aikotã sa'awy'i uito yt atikuap i mekewat — Yt etiky'esat rei'o irania'in ekat eha wo e hap ma'ato atikuap hawyi — Pyno yt atunug i aru po'og are uipy'a pe ma'ato yt pytkai i katupono atunug po'og po'og ne'i. Irania'in ekat kape yn uheha teha'at. Uiwekaipywiat atunug sa'ag po'og sa'awy'iwuat kai. 9 Sa'awy'i uito sio waku kahato areĩne'en are'e mi'i turan put'ok'e Tupana e hap Musei mimoherep uhete —

Yt naku i etunug e. Mi'i hawyi atikuap Tupana wãi'e hap hawyi atunug ne sa'ag katupono uipiit miky'esat sa'ag hap — Etunug no e. Mi'i hawyi yt naku i pe areĩne'en are uiwepe. Yt naku i nug hat uito are. 10 Ui'apiheg aru uiminug sa'ag upi are. Uiku'uro aru yn are'e uiwepe. Yt atikuap i aheĩne'en hap Tupana piat hap ewy. Yt atikuap i Tupana aiminug sa'ag pyhyp hamo sa'awy'i Tupana tunug na'yn wãi'e hap aimoieĩne'en hamuat. Sa'awy'i Tupana tum kahato ainãpin hap aimoieĩne'en mesuwarotiat hamuat. Waku piat aheĩne'en hap tokuap hamuat tutum towãi'e hap. 11 Ma'ato uhowawi yt mi'i tã hin i katupono yt atunug i. Mi'i pote areĩne'en Tupana mi'apiheg wuanuat kat pote Tupana to'e — Yt etunug i ui'e hap hawyi ti aru eku'uro e. Mi'i pote iku'uro rakanuat areĩne'en. Sa'awy'i are'e uiwepe — Are pãi pyno atunug aru yne Tupana piat uinãpin hap hawyi areĩne'en wuat'i e'at pe are. Mi'i hawyi uiwepe ahã'ãg kahato inug hap ete ma'ato ati'aparap aparap yne inug hap ete. Mi'i hawyi — Pãi are ui'apiheg aru Tupana ui'e hawyi. 12 Tupana ainãpin hap miwan miat Musei mimoherep ikahu kahato hãpyk kahato wakuat kaipyi ainãpin hap pote hãpyk kahato ikahu kahato ainãpin hap. Hãpyk yn ainãpin hap atipuẽti. Waku kahato toĩne'en i'e hat ewy ti ra'yn hãpyk topyhu'at. 13 Tupana piat uinãpin hap yt uima'at hin i. Yt karãmuo i aima'at kuap. Tupana ehay yt ai'auka hap i ma'ato Tupana ehay aparap hap nug hap ai'auka hap ai'apiheg aru hap topyhu'at. Tupana piat uinãpin hap waku kahato pytkai yt atunug hin i — Waku atunug aru are'e pytkai atunug sa'ag hawyi atikuap yt nakuat i uito hap. Mi'i hawyi Tupana piat uinãpin hap Musei mimoherep tomoherep kahato uimi'aparap ko'i. Are pãi uito rasig yt naku i rat pãi are. Tupana ui'apiheg aru uiku'uro hamo are yn sa'awy'i mekewat e'at pe. 14 Tupana Pã'ãu miat ainãpin Musei wẽ pywiat wakuat sese Tupana wanẽtup hap ewy. Mi'i ti waku ma'ato uito yt atunug i pote yt naku i rakat areĩne'en. Mi'i tã hawyi yt Tupana ewy hin i areĩne'en wakuap nug hap ete. 15 Atunug neran kahato wakuap nug hap ko'i ma'ato yt uimiky'esat ewy i hawyi sa'ag nug hap tuwẽtem yn uipiit pyi. Mi'i hawyi uiminug sa'ag uimõti te hap topyhu'at. 16 Mi'i hawyi atunug yt naku i turan uiwanẽtup hap — Wãi'e uhepe — Yt etunug Tupana miky'esat ewy hin i e uiwanẽtup hap. Musei piat ainãpin hap yt ewy hin i uiwanẽtup hawyi — Yt etunug nei'o e hap ete yn Ati'aparap. 17 Mi'i hawyi atunug sa'ag uiwanẽtup hap miky'esat ewy kat pote uimiky'esat sa'ag uipy'a piat po'og hesaika uiwewãi hap kai. Mi'i pote yt atoiat kuap i uheko sa'ag. 18 Miit sa'ag nug hat ewy areĩne'en uha'um me. Yt kat i wakuap itote. Atunug neran wakuap wen — Hẽto e uiwanẽtup hap ma'ato uipiit yt iky'esat i hawyi uimiky'esat sa'ag uipy'a piat uipyhyp wakuap nug hamo. 19 Pyno ahã'ãg kahato wakuap nug hap ete ma'ato yt atunug kuap i. Mi'i hawyi yt naku i yn atunug wãi'e uiwanẽtup hap pytkai. 20 Mi'i hawyi typy miit ewy areĩne'en wẽtup ok yt naku i nug hat ewy wẽtup ok waku nug hat ewy. Mekewat yt naku i nug hat uipy'a piat po'og hesaika uikai. 21 Pyno typy sehay tu'uka uipiit pe. Wẽtup sehay — Etunug o wakuap e. Wẽtup sehay — Etunug no yt naku i e. Mi'i hawyi mekewat sehay sa'ag upi uipap tuereto hawyi mekewat Tupana miky'esat ko'i yt atunug i. Yt naku i uito are. 22 Mekewat uito sese atiky'esat kahato Tupana ehay e hat uipap kahato Tupana piat ainãpin hap upi. 23 Ma'ato toĩne'en wẽtup sehay uipiit pe — Wãi yt etunug nei'o Tupana miky'esat e. Mi'i hawyi typy sehay tu'uka uipiit pe — Ereto ro Tupana ehay upi e uiwanẽtup hap. — Etunug no epiit miky'esat e wẽtup sehay. Mi'i hawyi ati'airo uipiit miky'esat ewy. Yt arẽtem kuap i uimiky'esat sa'ag po pyi. 24 Yt naku i kahato yt uimowepit hin i. Are pãi uwe uwe aru uihep kuap mesuwat uheko sa'ag po pyi katupono uipiit miky'esat sa'ag ko'i ui'auka hat ewy topyhu'at. Uhekyi kahato ui'apiheg hap kape. 25 Pyno wẽtup yn uhehakyera'at kuap hat. Tupana Sa'yru yn uihep kuap uiminug sa'ag hap po pyi. Mi'i pote arehum kahato Tupana pe katupono yt Tupana esaika hap wywo i pote yt atunug kuap i Tupana miky'esat ewy. Uiwanẽtup hap wywo — Waku etunug e ma'ato uipiit miky'esat sa'ag esaika hap po'og uiwanẽtup waku hap nug neran hap kai. — Tupana sa'awy'i areĩne'en uimiky'esat sa'ag nug hap po pe ma'ato mi'i hawyi Esa'yru uinug pakup hawyi mesup Epo pe areĩne'en. Waku kahato En Tupana katupono Esa'yru Pã'ãu wo uipyt'atnug hawyi wẽtup sehay wakuat yn uipiit pe toĩne'en.

8

1 Watunug Iesui Ai'akag wo hawyi wẽtup miit ewy yn watopyhu'at iwywo katupono watoĩne'en Iesui pe i'ewyte toĩne'en ahepe. Mi'i hawyi Tupana yt to'e hin i ahepe — En yt naku i e hap. Woroho'o'apiheg yt e i ahepe. 2 Mi'i hawyi wẽtup sehay yn aipiit pe kat pote Tupana Pã'ãu wo aipyt'atnug. Mi'i hawyi aipiit topyhu'at Iesui piit ewy. Sa'awy'i te watuwat mekewat wẽtup sehay upi — Etunug no uimiky'esat ewy e hawyi ahiag miky'esat sa'ag watunug. Mi'i hawyi aiminug sa'ag ahekyi kahato aiku'uro hap kape ho'opot hap kape ma'ato watomohey Iesui hawyi Tupana Pã'ãu put'ok'e ra'yn. Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu aihep ta'yn aimiky'esat sa'ag po pyi aiku'uro hap wuat'i e'at piat po pyi. 3 Sa'awy'i Tupana ainãpin kahato Musei upi. — Mi'i tã waku etunug e. Mi'i tã yt naku i etunug e

ma'ato mekewat e'at yt watunug kuap i imiky'esat ko'i katupono aimiky'esat sa'ag aipyhyp kahato inug hap ete. Mi'i hawyi Tupana piat ainãpin hap yt aimohãpyk kuap i yt watunug i pote. — Pyno atimohãpyk mi'iria e Tupana tuwepe. Mi'i to'e hawyi toipo'oro Tosa'yru sese. Put'ok'e hawyi ai'ewy ipiit Miit kahato Mi'i. Toi'aparap kuap aito ewy wen ma'ato yt toi'aparap hin i. Yt karãpe i tutunug sa'ag. Toi'akit kahato tomiky'esat sa'ag nug hamuat — Yt atunug i e tuwepe. Miit'in miky'esat sa'ag toi'akit yne. Miit no tuwenug hawyi ai'apiheg hap tutu'u yne aria'yp posak ete. 4 Koitywy Topiit wakuat wo aimoesaika. Tupana Pã'ãu wywo watuwat hawyi watunug Tupana miky'esat ko'i ainãpin iwan miat hap ewy. Tupana Pã'ãu wo aipyt'at sese hawyi yt watiky'esat hin i aimiky'esat aiwekaipywiat sehay. 5 Ma'ato watuwat aimiky'esat sa'ag upi pote aimiky'esat sa'ag yn watunug. Mi'i hawyi aiwanẽtup hap sa'ag ewywuat po pe watopyhu'at. Aheko yt naku i ewywuat sa'ag hap topyhu'at ma'ato Tupana Pã'ãu eiam mo watopyhu'at pote mi'i hawyi watuwat Tupana Pã'ãu ehay upi. Mi'i hawyi Tupana wanẽtup hap ewy topyhu'at aiwanẽtup hap. Mi'i hawyi watunug Tupana miky'esat ewy. 6 Ma'ato watuwat aiwepywiat mekewat miit sa'ag wanẽtup hap ewywuat upi mi'i hawyi aiwanẽtup hap mesuwarotiat ewy topyhu'at. Mi'i hawyi yt naku i nug haria sese watopyhu'at hawyi aiku'uro hap yn topyhu'at. Ma'ato Tupana Pã'ãu toĩne'en aiwanẽtup hawuo hawyi wẽtup wanẽtup hap yn topyhu'at ahete Tupana wat ewy. Mi'i hawyi yt kowo'ikowo'i hin i aiwanẽtup hap. Waku kahato aiwanẽtup hap topyhu'at. Ihay se kahato aheĩne'en hap. He kahato rakat topyhu'at Tupana Pã'ãu wo watuwenug hawyi. 7 Karãpe watopyhu'at mesuwarotiaria ewy aiwanẽtup hawe hawyi yt watunug hin i Tupana miky'esat ko'i. Yt watunug hin i ainãpin miwan miat. Pyno watikuap Tupana ehay hawyi — Pyno atunug Tupana miky'esat wato'e ma'ato yt watunug kuap i wahã'ãg pytkai katupono aimiky'esat yn aiwanẽtup hawe yt Tupana miky'esat hin i. Mi'i pote mesuwarotiat miit ewy aimiky'esat ko'i watunug hawyi yt naku i nug haria wo watopyhu'at. Watunug Tupana ahewanĩkap mo. 8 Watuwat aimiky'esat sa'ag upi hawyi miit sa'ag ewywuat watopyhu'at mesuwarote. Mi'i hawyi yt kat i aiminug ko'i topyhu'at Tupana mowepit hamo. 9 Ma'ato aito yt mi'i tã hin i. Yt watuwat hin i aimiky'esat sa'ag ky'esat hap nug hamo i'ewyte yt ahewaure ka'a hin i mekewat sehay kape. Wẽtup sehay upi ra'yn watuwat katupono Tupana Pã'ãu toĩne'en ahepe mio. Ma'ato uwe uwe yt Aipotypot Iesui Pã'ãu yt eiam i mi'i hat ti yt Tupana emiit hin i katupono Tupana emiit no Iesui Pã'ãu eiam yn te'eropyhu'at. 10 Ma'ato Aipotypot Iesui Pã'ãu wakuat wo aipyt'at pote aipiit miky'esat sa'ag hap iku'uro rakat ewy topyhu'at katupono aipã'ãu moieĩne'en wuat'i e'at piat hap toĩne'en ahete. Aipiit iku'uro aru irania'in ewy katupono sa'awy'i watunug neran sa'ag yn mote Tupana Pã'ãu wakuap aimoesaika kahato ahã'ãg hap akit hamo Iesui miehakyera'at ko'i pote. 11 Sa'awy'i Tupana Pã'ãu timoieĩne'en Iesui piit iku'uro hawyi. Ta'i Tupana Pã'ãu hesaika kahato miit'in moieĩne'en hamo. Mi'i ti toĩne'en ahepuo. Aipiit iku'uro hawyi Tupana Pã'ãu toĩne'en aimoieĩne'en hamuat Iesui wat ewy. Pywo pe ti Iesui piit ewy Tupana Pã'ãu esaika hap toĩne'en aipiit moieĩne'en hamuat.

12 Uiwyria'in Iesui mohey haria yt kat hamo i koitywy watuwat sa'awy'iwuat aimiky'esat sa'ag ko'i kape katupono yt watoĩne'en po'og i aimiky'esat sa'ag po pe kat pote Iesui ãu po pe watoĩne'en mesup. Areĩne'en Aipotypot Aika'iwat po pe hawyi yn waku are — Tupana arehum ewawi. Uihep ta'yn uimiky'esat sa'ag po pyi. 13 Pyno aipiit miky'esat sa'ag ky'esat hap kape yn watuwepotpap pote ai'apiheg hap yn topyhu'at ahete aiku'uro hap. Waku wato'e Tupana Pã'ãu me — Eti'akit ro uimiky'esat sa'ag ky'esat hap wato'e Tupana Pã'ãu me. Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu aimoieĩne'en kahato. 14 Uwe uwe Tupana Pã'ãu piat topo'oro hap upi topyhu'at mi'i hat topyhu'at Tupana saki'yt'in Tupana sa'yru'in e. 15 Katupono Tupana tum na'yn Topã'ãu aiky'e haype. Yt aimogyt hamo i yt aimoken'ẽ hamo i katupono Tupana Pã'ãu iwese kahato. Ai'apykok hamo aimowepit hamo yn toiky'esat. Tupana Pã'ãu aimoherep Tupana sa'yru'in wo haki'yt'in wo hawyi watuwak — Papai Papai wato'e Tupana pe. Ui'ywot kahato En wato'e Tupana pe. 16 Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu aipã'ãu wywo wẽtup Pã'ãu ewy yn topyhu'at — Tupana mẽpyt'in eipe e. Tupana Pã'ãu ahepe mi'i pote ai'ãu — Pywo e. 17 Pyno mesup Tupana mẽpyt'in ko'i aito pote Tupana mimõpyhu'at wuat'i e'at pe katupono Ai'ywot Tupana pote Iesui Aheyke'et pote aito iywyt'in inyt'in wẽtup sok yn aitoria pote. Tupana ekat yne aiwanuat ko'i imẽpyt'in aito pote. Aheyke'et mõtypot hap e'at pe aito i'ewyte aimõtypot hap toĩne'en imohey haria aito pote. Aheyke'et Aikywyt ho'opot kahato ahehakyera'at hamo mi'i pote waku kahato waho'opot Aheyke'et Aikywyt ehay moherep hamo katupono wẽtup sok yn Tupana mipoityro ko'i aito. Aheyke'et Aikywyt mõtypot hap e'at pe aimõtypot iwywo hap topyhu'at.

18 Aho'opot kahato mesuwe uito Pauru. Koitywy aho'opot hap e'at kahato. Koran ni miit'in mimoso'opot ko'i kahato watoĩne'en ma'ato Iesui mõtypot hap e'at pe Tupana mimõtypot no kahato watopyhu'at. Mekewat e'at pe aito i'ewyte Tupana mimõtypot kahato wo watopyhu'at. Aimõtypot Iesui wywo hap e'at pe aru po'og iwato mesup e'at

piat waho'opot mesuwarotiat. Ta'i waku wato'e aho'opot kahato hawe — Koitywy aho'opot kahato Iesui wanĩkap po upi ma'ato typy sakpo are po'og Tupana mimõtypot no areĩne'en wuati e'at piat aho'opot hap sa'up waku wato'e. 19 Yne Tupana minug ko'i hekatup haria wo te'eropyhu'at katupono ta'atukuap teran kahato uwe uwe Tupana sa'yru'in Tupana saki'yt'in Tupana mimoherep hap kuap hamo ta'atuhekatup kahato. 20 Tupana minug ko'i mesuwarotiat ikahu kahato ma'ato mesuwe toĩne'en hawyi iku'uro yne katupono ai'aparap hawyi Tupana ti'atu'uhu yne tominug i'atumoso'opot hamuat ipap hamuat aiminug sa'ag upi. Mi'i pote iku'uro rakaria wo tukupte'en yne yt ta'atumiky'esat ewy i. Watomohey Iesui hawyi — Wuat'i e'at piaria eweipyhu'at aru e Tupana ahepe. Mi'i pote aheĩne'en hap ipakup i hap kape mesup wahekatup kahato imohey hap wywo. 21 Gu'uro po pe watoĩne'en yne aitoria map haria — Uipiit aru tuwemopyp e hap yn aiwanẽtup hawe. Yne mesuwat yi totiaria wemopyp hanuaria topap hawyi wato'e aiwanẽtup hawe. I'ewyte yne aihũria yne miat ko'i yne mikoi yne aiminug ko'i ikahuro rakano tukupte'en wato'e. Wati'aparap sa'awy'i hawyi iku'uro rakaria wo watukupte'en wato'e. Ma'ato mi'i pytkai watomohey kahato — Meiũran aru tut waku hap ahete i wato'e aipy'a pe. Tupana aru aihep mesuwat gu'uro po pyi wato'e. Waku pe aru watoĩne'en wato'e irania'in Iesui mohey haria pe kat pote Tupana sa'yru'in Tupana saki'yt'in aito pote ti aru waku sese puo watoĩne'en wẽtup miit ewy yn watoĩne'en Iesui piit ewywuat wato'e. Watuwẽtem gu'uro po pyi hap e'at pe aru yne mesuwarote ai'ewy topyhu'at i ra'yn ga'apy yi y'y waku pe i ra'yn tukupte'en wuat'i e'at pe ai'ewy wato'e aipy'a pe Tupana mohey hap wywo. 22 Nimo te mesup te yne Tupana minug ko'i — Waku pe watukupte'en aru i'atu'e i'ewyte wato'e. Ma'ato koitywy waho'opot kahato aheĩne'en hap ete mesuwarote i'atu'e miat ko'i pira ko'i weita ko'i i'ewyte wato'e. Ta'i yne Tupana minug ko'i haty potiat kak'i'atu'e kak'i'atu'e hap ewy tukupte'en mesuwe. Aikotã hirakat haty potiat ewy ahatek ahatek hap kahato topyhu'at mesuwe. 23 Ho'opot haria sok Tupana minug ko'i mesuwarotiaria. Sa'awy'i ainug hap e'at pe waku pe watoĩne'en ma'ato mesup yne ra'yn ho'opot haria wo tukupte'en e. Aito Iesui mohey haria ho'opot haria wo kahato watoĩne'en Tupana tum na'yn ahepe Topã'ãu pytkai. Haty kahato hap ahete pote kynkynwato'e aipy'a pe — Uruiky'esat kahato urupiit yt ikahuro rakat i wato'e Tupana pe. Urunug no esaki'yt'in esa'yru'in sese wo wato'e. Waku pe urutukupte'en teran yt kat i uru'arot hap wywo. Uruwemowepit hap yn mywo sese watoĩne'en neran wato'e Tupana pe kynkyn'ai'e hap wywo. 24 Mio tã wato'e Tupana pe — Uruimohey kahato e'e hap ewywuat wato'e. Yne yne nug hat ereĩne'en hap uruimohey wato'e. Wuat'i — Atunug aru e'e hap ko'i ewywuat hap uruimohey kahato wato'e. — Uimohey pote woroho'oehakyera'at wuat'i e'at pe e'e hap ewywuat ti uruimohey wato'e. Ma'ato koitywy yt put'ok'e i te e'e hap ewywuat pytkai uruimohey te wato'e. Yt karãpe i uruta'akasa Esa'yru urueha wywo te ma'ato uruimohey MI'I yn uruehakyera'at kuap hat urupy'a pe wato'e Tupana pe. Yt uruta'akasa i te Esa'yru wen urueha pe ma'ato mi'i pytkai uruimohey kahato tut aru e'e hap ewywuat Tupana wato'e. Mesup sehay toĩne'en urumimohey mekewat e'at pe aru uruta'akasa e'e hap ewywuat heremo ra'yn e'e hap wato'e. Ma'ato yt naku i wato'e Tupana pe — Uruta'akasa En urueha wo mi'i pote uruimohey En yt naku i wato'e. Uruta'akasa Tupana kape aheha wo hawyi heremo ra'yn toĩne'en aheha pe. Heremo ra'yn toĩne'en aimimohey. Mi'i tupono wẽtup aimimohey ewywuat toĩne'en yt sa'awy'iwuat aimimohey ewy hin i. Heremo ra'yn ahehamo Tupana pote yt wahekatup kuap i po'og tut irane hap. 25 Ma'ato yt toĩne'en i ahehamo pote imohey hap wywo yn wahekatup — Ariot i aru e hap ewy. Yt watiwaure hin i ahepiat imohey hap. Wahekatup imohey hap wywo yt heremo i pytkai.

26 Karãpe ahehay Tupana kape turan yt watikuap hin i kat som waku wahẽtup kat som yt naku i wahẽtup katupono aiwe'eg hap yt put'ok'e kat som waku wato'e Tupana pe ahehay wo hap ete. Ma'ato mi'i turan Tupana Pã'ãu Wakuat put'ok'e ahete aipowyro hamo ahehay Tupana kape ai'e hap moherep hamo aiwẽ pyi hawyi aiwywo kahato toĩne'en Ipã'ãu ahehay tewawiat ete aipowyro kahato ahehay Tupana kapiat hamuat. Mi'i hawyi aipiit pyi aipy'a pyi aiwanẽtup hap pyi Ipã'ãu ihay kahato Tupana wywo aiwẽ pyi. Yt watikuap kuap i kat som waku wato'e hawyi Tupana Pã'ãu ihay aipy'a pyi aikotã kynkynwato'e hap ewy hawyi kat som waku Tupana miky'esat ewy toimoherep Tupana pe aiwẽ pyi. 27 Tupana yt ahehay se kape hin i iha'at ma'ato aipy'a kape aiwanẽtup hap kape iha'at kat wato'e som aipy'a pyi hap kape iha'at. Toikuap kahato Topã'ãu pusu aipiit pywiat hap. Topã'ãu wanẽtup hap kat som wato'e teran hap toikuap hawyi Ipã'ãu timoherep aimiẽtup ko'i Ai'ywot pe. Tupana Pã'ãu ni ihay kuap Tupana wywo aimiẽtup moherep hamo. Toikuap kahato Tupana miky-'esat ko'i hawyi ahẽtup turan toimoherep ahepe tomiky'esat ewywuat ko'i pyi ihay tomiky'esat ko'i aimiky'esat ewy. 28 Watiky'e sese Tupana pote i'ewyte imiky'esat nug haria wo watoĩne'en. Mi'i pote Tupana ipotpap kahato aikawiano. Pywo ti rat aikotã aikotã topyhu'at ahete sio waku sio yt hap puo ipotpap kahato aikawiano. Put'ok'e ahete aimowepit

hap sio ahatek hap toĩne'en aikawiano kahato Tupana. Aito Tupana toky'e haria i'ewyte imiky'esat nug kahato haria wo pote ipotpap kahato aipowyro hamuat aipoityro hamuat waku nug hamuat.

29 Yt aheĩne'en i te hap e'at turan Tupana aikuap ta'yn. Ta'i ainug hap e'at e'yianmete Tupana aikuap. — Ta'i mi'iria wyti aru Uha'yru mohey hanuaria tukupte'en e tuwepe nimo te yt uwe i aito hap e'at pe. Uha'yru mohey haria wo aru ati'atunug Uha'yru ewywuaria Ta'atueyke'et ewywuaria Ta'atukywyt ewy atunug mi'iria Uha'yru wat'yp'i wo hap ati'atunug mi'iria e tuwepe nimo te yt uwe i aito hap e'at pe. Uha'yru mohey haria wyti aru ati'atu'airo uhemiit'in sese wo e Tupana topy'a pe nimo te yt uwe i te toĩne'en mesuwarote turan. 30 Pyno sa'awy'i sese Tupana ai'airo atipy pe. Mi'i hawyi put'okwato'e ai'ywã'ĩ hap hawyi watoĩne'en mesuwat yi tote hawyi watomohey Ha'yru hawyi Tupana aikaykay tuwewawi towanuaria sese wo. Mi'i hawyi — Waku kahato uipy'a pe uiwanẽtup hawe eweikupte'en e ahepe. Pywo ti rat woroho'onug eiperia uha'yru'in uhaki'yt'in sese wo e. Karãpe put'ok'e uimõtypot hap e'at sese mesuwarote hap e'at pe uimimõtypot haria wo aru eweikupte'en e. Mekewat e'at pe aikotã miit'in uimõtypot hap ewywuat miit'in mimõtypot wo eweikupte'en are e Tupana ahetiat yt kat i te aheĩne'en turan.

31 Waku kahato Tupana katupono aiky'e hap wywo tutunug yne aikawiano hap. Nimo pyi mesup te i'ewyte mũki'ite te aikai yn Tupana toĩne'en. Tupana toĩne'en aiwy kahato hawyi yt uwe i ahewanĩkaptia ai'akit kuap. 32 Tutum na'yn ahepe Tosa'yru sese Tomiky'e po'og ahehakyera'at hamo iku'uro aiky'e hap upi. Tupana hegyi'at kahato. Tosa'yru po pyi mesup tutum neran ahepe yt kat sa'up i yne yne yt kat i te aipo piat rakat ahehakyera'at tuwy. 33 Koitywy Tupana to'e ahetiat — Yt kat i sa'ag atipuẽti Uha'yru mohey haria kai uiwanẽtup hawe e katupono uimi'airoria kahato mi'iria e Tupana. Yt kan hamo i irania'in te'ero'e uhepe — Yt naku i kahato Esa'yru mohey haria katupono mi'iria ti uimimoewaku ko'i sese e Tupana ahepiat. 34 Tupana mimoewaku ko'i kahato aito pote yt uwe i to'e kuap ahepe — Tupana mi'apiheg ko'i wo aru eweikupte'en yt i'atu'e kuap i. Yt mi'i tã hin i aru e Tupana ahepiat. Tupana Mipo'oro Wuat'i Miit'in Porekuat nuat iku'uro wuat'i miit'in apiheg hap ko'i u hamo. Iku'uro hawyi tuwẽtem gu'uro pyi miit'in moieĩne'en wuat'i e'at piat hamo. Mio ra'yn toĩne'en atipy pe apyk pe Tupana po ran kai imohey haria imimohãpyk haria moherep hamuat. Ta'i watomohey hawyi imimohãpyk haria wo watukupte'en Tupana wanẽtup hawe. — Waku kahato uimohey haria ko'i e yn ahepe Tupana ahetiano irania'in me ahewanĩkaptia pe. 35 — Woroho'oky'e kahato eipe e Aika'iwat Iesui ahepe. Yt kat i hin i aihep kuap Aika'iwat po pyi. Ahatek hap apo aihep kuap Aiky'e hat po pyi. Yt hin i wato'e are. Aho'opot hap apo aihep kuap Aipotypot Iesui po pyi. Yt hin i wato'e. Miit'in mikyry'i ahetiat hap pupi apo aihep kuap Ai'akag po pyi. Yt hin i wato'e. Ahesy'at hap apo pupi aihep kuap Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat po pyi. Yt hin i wato'e are. Yt ahekat hin i hap apo aihep kuap Aiky'e hat po pyi. Yt hin i wato'e. Irania'in ai'auka teran haria pupi apo aihep kuap Aika'iwat po pyi. Yt hin i wato'e. Aiku'uro hap apo aihep kuap Aiky'e sese hat po pyi. Yt hin i wato'e. 36 Ta'i yt kat i aihep kuap Aika'iwat Aiky'e hat po pyi wato'e katupono mio tã e morekuat Tawi tuwepy hawuo tomiwan me — Tupana uruho'opot kahato mesuwe emohey haria uruto pote e. Emohey haria pote uru'auka teran haria typy'i kahato rakaria tukupte'en mesuwe e. Yne e'at pe uru'auka teran at e. Tupana ienuk koro hap e'at pe urui'atu'uka kahato uruhũria urumi'u wo. Mi'i hap ewywuat re uruwanĩkaptia urukat uru'atu'uka hamo mesup mesuwe Mehĩ are e morekuat Tawi tuwepy hawe tomiwan me. 37 Pyno morekuat Tawi ewy kahato watopyhu'at mesuwarote ho'opot haria ma'ato mi'i pytkai yt watoiat hin i Aiky'e hat Iesui are katupono Aika'iwat ti aimoesaika kahato ai'akit hap pupi. Mi'i hawyi Aiky'e hat Koro toĩne'en aiwywo at ka'ap wuat'i ai'akit hap akit hamuat. Mi'i pote ti watoĩne'en Ahesurara Akag ewy. Aikotã surara po'og hesaika rakat torania kawiat ewywuat watoĩne'en mesuwarote yne yt naku i akit hamuat. 38 Pywo ti rat mesup ta'yn atikuap kahato ra'yn yt kat i hin i aihep kuap Aiky'e hat po pywiat. Aiku'uro hawyi watoĩne'en kahato te Ahekatuwy po pe. Aheĩne'en sa'ag kahato mesuwarotiat hap i'ewyte yt aihep kuap i Aiwy po pyi hap atikuap ta'yn. I'ewyte atipy piaria yt aipohari kuap i Ai'apykok hat aiky'e hap ete. Mi'i hawyi morekuaria mesuwarotiaria i'ewyte yt aipohari kuap i Aipotypot Iesui po pyi. Pywo ti rat ahiag i'ewyte ahiagnia wy yt aihep kuap i Tupana po pyi katupono aiky'e wuat'i e'at pe. Ta'i ga'atpo te mesup te i'ewyte mũki'ite watoĩne'en ipo pe wuat'i e'at pe. Yt kat i hin i aipohari kuap aito Iesui mohey haria Aiky'e hat Koro po pyi. 39 Ta'i yt uwe hin i mesuwarotiaria tipohari kuap aito Tupana po pyi. I'ewyte yt uwe hin i wy mesuwat yi ywyt'okpypiaria aihep kuap aito Aiky'e hat po pyi. Yt uwe hin i ga'apy puaria wy aipyhyp kuap Aiky'e kahato hat Tupana kape Tosa'yru Aipotypot Akag mohey haria aito pote e. Mesuwat miwan nug hat ri Pauru.

9

1 Uiwyria'in Iuteuria ywania uhehay teran eiwywo uimiwan me mesuwe. Eiperia ti uheinyt'in ko'i i'ewyte uheyke'et'in ko'i are. Uito ti Pauru eheywyt eikywyt sese ewy areĩne'en katupono aha'ase'i pot Aparãu mote. 2 Pywo pe ti woroho'oky'e kahato eiperia ui'ywania Iuteuria. Pywo ti rat woroho'oekyi teran eiperia yne Tupana Mipo'oro Aipotypot Iesui kape uhepiat eimu'e hamo ma'ato yt uimohey i eipe. Haty kahato uipy'a piat wywo ahẽtup ehepe — Eweimohey ro Iesui eipy'a pe Iesui ti Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat hap eweimohey ro are. Haty kahato uipy'a pe ui'ywania katupono yt eweimohey i te Iesui. Pywo pe ti yt uheso hin i Tupana Pã'ãu uipy'a piat tikuap kahato yt uheso i hap woroho'oekyi teran eipe torania Iesui kape uhepiat eiky'e hap wywo are. Atikuap yt uheso i hap. Karãpe arewanẽtup uity ui'ywot ywania Iuteuria kape hawyi arewak kahato uipy'a puo katupono haty kahato uhete hap toĩne'en uipy'a puo. Haty hap ewywuat toĩne'en at ka'ap uiwanẽtup hawe katupono ui'ywania uha'ase'i'in ko'i uha'yru'in ko'i uhaki'yt'in ko'i uity'in ko'i ui'ywot'in ko'i yt Iesui mohey haria hin i wo tukupte'en mote. Iuteuria atuehakyera'at teran hap ahaty'u kahato uipy'a pe are. Yt uheso hin i. Tupana tikuap kahato yt uheso hin i hap. 3 Wẽtup e'at pe are'e Tupana pe — Pyno waku ui'apiheg ui'ywania ehakyera'at hamo are. Waku areĩne'en ekuasa hano hawyi waku uipo'oro aria wato kape ui'apiheg hano ui'ywania ehakyera'at hamo are. Atiky'esat kahato ui'ywania tukupte'en emiehakyera'at ko'i Tupana are. Mi'i hap upi waku uihep Iesui po pyi ui'apiheg hamuat ui'ywania emiehakyera'at wo tukupte'en aru are'e sa'awy'i Tupana pe yt kat i uheso hap wywo.

4 Meiũpe uhehay teran eiwywo ui'ywania Iuteuria etiat sehay. Sa'awy'i sese te mesup te ui'ywania Iuteuria tukupte'en kahato Tupana mi'airo sese ko'i e. Nimo te pyi ra'yn Tupana sa'yru'in ko'i ewywuat Tupana saki'yt'in ko'i ewywuat wo tukupte'en uru'ywania. Mi'iria ti Tupana mimõtypot kahato tukupte'en. Mi'iria pe uru'ywania puo sa'awy'i Tupana timoherep tehay miwan miat yne i'ewyte tomõtypot hap i'ewyte tẽtyhot hap. Mi'iria pe sa'awy'i — Woroho'opoityro yne e'at e uru'ywania pe urue'ase'i'in me. Sa'awy'i Tupana to'e — Woroho'opoityro aru yne e'at pe aru ui'e hap ewy e. Atunug aru uimõtypot yat koro eipy'asetpe e sa'awy'i uruepe. Ta'i sa'awy'i Tupana to'e — Atunug aru eipiit kawiat Uimipo'oro Wuat'i Porekuat nuat hat e urue'ase'i'in me. Urue'ase'i'in sa'awy'i Tupana wywo i'atuehay kahato rakaria. 5 Urue'ase'i sese ti mekewat Aparãu e hap het rakat i'ewyte urue'ase'i'in ko'i ti mekewat ase'i Isaki i'ewyte mekewat ase'i Isareu e hap het rakat. Mi'iria ti sa'awy'i hewyry kahato Tupana wywuat rakaria. Pywo ti Tupana kuap haria akag ko'i uru'ywania sa'awy'i tukupte'en. Sa'awy'i irania'in ywania eiperia Humanu ywania ewywuaria yt tikuap hin i Tupana sese ma'ato mi'i hap e'at pe uru'ywania tikuap sakpo Tupana sese. Uru'ywania saipepiat sese Iesui tuwemoherep. Urupiit ewywuat kahato Iesui tuwemoherep. Ta'i uru'ywania piit ewywuat kahato Iesui piit toĩne'en. Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat ty ti Iuteu kawiat. Mi'i pote waku watuwehum kahato Tupana ete — Tupana watuwehum kahato ewawi katupono erepu'i nug hawyi areĩne'en kahato aipy'asetpe Ai'akag wo. Watomõtypot En ni wuat'i e'at pe. Waku ra'yn waku ra'yn waku wato'e Tupana pe. 6 Sa'awy'i Tupana to'e urue'ase'i Aparãu ehary'i mana Sara pe — 9 ewaty put'ok'e hawyi ara'aipok i ewawi mana hawyi wyti aru emẽpyt ra'yn toĩne'en e Tupana tope hawyi hupi'a ra'yn ma'ato mana Sara iporo sese pytkai. Yt karãpe i Tupana ti'aparap — Atunug aru ui'e hap ewy hap ete. Mi'i hawyi 9 ewaty hawyi ta'aipok hawyi mana Sara imẽpyt a ra'yn. Mekewat Aparãu sa'yru Isaki tuwemoherep ta'yn itote imẽpyt ra'yn Tupana e hap ewywuat. Mi'i hawyi Tupana to'e — Isaki ti uimi'airo sese e. Isaki saipepiaria ti uhemiit'in sese tukupte'en e. Isaki ywania wyti aru ui'ywania mesuwat yi tote tukupte'en aru wuat'i e'at pe e Tupana urue'ase'i pot pe. 7 Ma'ato tukupte'en kahato Aparãu sa'yru'in yt Isaki kaipywiat i. Mi'iria ti wẽtup ok Aparãu ehary'i kaipywiat tukupte'en wy wẽtup ywania mekewat haryporia Isitu ywania kawiat mana Sara eropat hat mẽpyt. Mi'iria ete Tupana to'e — Aparãu esaipepiat sese ti Sara mẽpyt Isaki e hap het rakat are e. Uiwanẽtup hawe Isaki yn esa'yru sese e. Mi'i emẽpyt kawiat wyti aru ati'atumoherep emiariru sem ko'i e. Isaki sa'yru kawiat ati'atumoherep e'ywania sese mesuwe mehĩ e Tupana sa'awy'i urue'ase'i Aparãu me. 8 Mekewat ewary wẽtup ok Sara emiit kaipyi emẽpyt re wen ma'ato Isaki yn ni esa'yru sese uimi'airo wat'yp sese yn ni are e Tupana. Ehary'i mana Sara iporo rakat kaipywiat yt myhu'at hat i ra'yn kaipywiat yn ni aru ewat'yp sese toĩne'en mehĩ e Tupana urue'ase'i Aparãu me. 9 Mio tã e ti Tupana uruehary Sara pe — Mũki'ite mũki'ite 9 ewaty tokosap hawyi wyti aru toĩne'en emẽpyt epiit sese kaipywiat tuwemoherep aru ui'e hap ewy e Tupana sa'awy'i mana Sara pe. Mi'i hawyi topyhu'at i'e hap ewy ra'yn. Iporo sese pytkai yt imẽpyt i rakat pytkai mana Sara tomoherep tomẽpyt Isaki Tupana e hap ewy ra'yn. 10 Mi'i hawyi Isaki totag na'yn hawyi totat tehary'i Hepeka e hap het rakat. Mi'i hawyi ihary'i hawyi hupi'a hawyi imẽpyt ra'yn typy ok ipat rakaria ha'yru'in tuwemoherep

mana Hepeka pyi. 11 Ma'ato sa'awy'i Isaki sa'yru'in wemoherep hap e'yianmete Tupana
to'e mana Hepeka pe — Emẽpyt ipat rakat sa'awy'iwuat wẽtem yianmiat hat ti aru topyhu'at
eropat hanuat e Hepeka pe. Mi'i hawyi iyke'et topyhu'at toywyt eropat hano Tupana e
hap ewy imiky'esat ewy tutunug. Mi'i hawyi imẽpyt Iako topyhu'at Isaki saipepiat sese.
— Ati'airo ipat ok wat'yp'i Iako e Tupana i'atu'ywã'ĩ hap e'yianmete. 12 Mi'i hap tohenoi
i'atuty Hepeka pe yianmete Isaki sa'yru'in ipat rakaria minug etiat Iako yt kat i te wakuap
nug kuap sio waku sio yt hap e'yianmete Tupana ti'airo. Yt hewaku hap upi i toi'airo Iako.
Koitywy aito tuwepyi te Tupana ai'airo aikaykay tuwewawi hap. 13 Katupono i'atu'ywã'ĩ
hap e'yianmete Tupana to'e — Uimiky'e kahato Iako uimi'airo kahato e ma'ato iyke'et Esau
piat — Yt uimiky'e i kahato e. 14 — Ta'i Tupana yt naku i i'atu'e irania'in. Yt hãpyk i kahato
katupono toi'airo Iako hawyi yt toiky'esat i Esau i'atu'e irania'in. Yt ahewaku hap upi i
ai'airo pote yt naku i Tupana toĩne'en i'atu'e sa'ag irania'in Iako emiariru'in me uruepe. 15 Yt
mi'i tã hin i ti rat uiwyria'in are katupono waku kahato Tupana toĩne'en. Nimo te Tupana
to'e aha'ase'i Musei pe — Areĩne'en iwese kahato rakat e. Mi'i pote ti ati'atuehakyera'at
kahato miit'in uipy'a pyi uimi'airo ko'i e. Ati'atuehakyera'at teran miit'in mote atiky'e
kahato miit uimiky'esat ok tã e. Ati'airo miit uhemiit no uimiky'esat upi yt i'atuewaku
hap upi i ati'airo uheropat hanuat e Tupana. 16 Wẽtup ok miit ihaky'e'i uhepe rakat atekyi
uhowawi uiwepyi sio waku rakat sio yt e. Uito ti Tupana pote atunug uimiky'esat ewy e.
Uito Tupana pote uiwepyi ati'atu'airo miit'in uipy'a pyi uimiky'esat ewy e Tupana sa'awy'i
Musei pe. Mio tã e hap kaipyi watikuap ta'yn yt ahewaku hap upi i Tupana aiky'e hap
ma'ato towese hap kaipyi ahehakyera'at hap watikuap. 17 Sa'awy'i Tupana to'e morekuat
yi Esitu piat Warau e hap het rakat pe — Uiwepyi woro'airo morekuat no mesuwat yi
tote e. Ereĩne'en morekuat yi Esitu pe hawyi eminug yt naku i hap ko'i kaipyi wuat'i
miit'in mesuwarote uhet kuap haria te'eropyhu'at. Katupono atimoherep kahato irane
uhesaika hap hawyi atiporenõtem uhemiit'in Iuteu ywania epo pyi e Tupana morekuat
Warau me temiit'in ewanĩkap sese pe. 18 Mi'i pote mesup te Tupana topyhu'at iwese rakano
tomiky'esat ok tã ma'ato irania'in ipy'ahak takaria pe toi'atumõpy'ahak po'og ne'i tuwepyi
tomiky'esat ewy. 19 Mio tã i'atu'e irania'in — Tupana ti yt naku i katupono tomiky'esat
ewy mesuwarote tutunug i'atu'e sa'ag. — Yt hãpyk hin i etunug Tupana i'atu'e irania'in
ipy'a heg nakaria. Toi'atumõpy'ahak kahato po'og tehay wo tuweete i'atu'e. Pyno aikotã
aru toi'atu'apiheg tomimõpy'ahak haria i'atuminug sa'ag ete i'atu'e. Tupana tomiky'esat
ewy yn inug mote yt watuwewãi kuap i Tupana kape. Yt watinãpin kuap i pote Tupana
katupono tomiky'esat ewywuat yn tutunug i'atu'e irania'in. Mi'iria pe are'e — Yt eweiwesat
sa'ag nei'o Tupana are katupono aito yi ewywuat yi og ahemyp nug hap ewywuat aito
are i'atuepe. Mi'i hawyi Tupana ainug ahemyp nug hat ewy. 20 Yt naku i wato'e Tupana
kape — Kat pote uinug mi'i tã Uhyt Mimi wato'e tope. Yt naku i wato'e — Yt uimiky'esat
ewy hin i uinug wato'e Tupana pe are. Mio tã wato'e pote watopyhu'at aikotã yi og yt kan
hamo i yt naku i ahemyp nug hamuat rakat ewy. — Yt uinug nei'o emiky'esat ewy wato'e
sa'ag. Uinug no Tupana uimiky'esat ewy wato'e pote watopyhu'at yt ikahu hin i rakat yi
og sa'ag myp nug hat po pe hap ewy. Myp tutunug hawyi yt kan hamo i topyhu'at yi og
sa'ag kawiat i pote pok'e meremo aria pe tosey hawyi. Mi'i hap ewy kahato aitoria aiwepyi
aimiky'esat yn watiky'esat hawyi. Tupana po pe watoĩne'en wen ma'ato yt aimokahu kuap
i tomiky'esat ewywuat. 21 Mi'i hap ewy kamũti nug hat po pe yi og wakuat hawyi tutunug
tomiky'esat ewywuat. — Koitywy atunug mesuwat yi og kawiat typy kamũti e tuwepe.
Wẽtup kamũti atunug miit'in mipun eiam yt ikahu i rakat. Ma'ato wẽtup atunug kamũti
ikahu kahato rakat ui'yat painug hamuat e tuwepe hawyi tutunug na'yn typy kamũti yi og
kawiat tomiky'esat ewy. Typy kamũti wẽtup yi og kaipyi yn tomiky'esat ewy. Mi'i hap ewy
ti Tupana tunug aito tomiky'esat ewy. 22 Ta'i kamũti nug hat ewy Tupana ainug tomiky'esat
ewy. Yi og sa'ag mote kamũti nug hat ipy'ahak kahato yt tutunug kuap i kamũti yi og sa'ag
mote. Mi'i hawyi — Yt kat hamo i mesuwat yi og to'e hawyi toipun pya to'yat pyi. Toi'apok
ta'yn tominug kamũti. Mi'i hap ewy kahato Tupana miit'in ete toperup'i wywo ipotpap
mi'iria wywo. Meiũran iperup'i pot'i hawyi ipy'ahak — Pyno woroho'o'apiheg na'yn eipe
e i'atuepe aikotã kamũti nug hat ewy yt aimohãpyk kuap i hawyi. 23 Ma'ato wẽtup yi og
wakuat topyhu'at kamũti nug hat po pe hawyi hepamo tutunug kamũti topotpap mo waku
rakat wuat'i eiam mo ra'yn. Mi'i hap ewy Tupana ainug tomõtypot hamo. Ainug hawyi
miit'in te'eraha'at hawyi te'eruwehum Tupana ete. — Tupana waku rakat i'atu'e iwese
kahato mi'iria nug hap ete ihaky'e'i kahato Tupana mi'iria ete i'atu'e. Tupana eiam kahato
mi'iria tukupte'en tuwepokuap kahato mi'iria nug hap ete i'atu'e.

24 Tupana mi'airo kahato aito. Tupana aikaykay tuwewawi aito Iuteuria ywania i'ewyte
irania'in aito wẽtup ywania. 25 Sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Useia henoi tomiwan
me. Tupana ti to'e uhepe — Meiũran aru wẽtup ywania pe yt uhemiit'in sese i rakaria pe
ahenoi — Eiperia ti mesup uhemiit'in sese eweikupte'en e. Meiũran aru irania'in ywania

yt uwe miky'eria i kape — Uimiky'eria kahato sese eiperia e Tupana e Useia miwan me. 26 Meiũran aru aikope aikope miit'in te'ero'e — Eiperia yt Tupana emiit'in hin i i'atu'e hap tote aru te'ero'e — Eiperia ti Wuat'i E'at Piat Ieĩne'en hat Tupana sese sa'yru'in saki'yt'in i'atu'e aru e Useia nimuat Tupana ehay moherep hat tomiwan 1.10 2.23 pe. 27 Mi'i hawyi Isaia Tupana ehay moherep hat mio tã e haty wo — Aitoria ti Isareu ywania e. I'atu kahato aitoria aikotã yẽpe ete yi kyt i'atu hap ewy watoĩne'en e. Typy'i kahato aito ma'ato kurin kurin Tupana miehakyera'at wuaria sese aipy'asetpe tukupte'en e katupono i'atuminug sa'ag yt nakuap i kahato tukupte'en aikotã tawa Sutuma tawa Kumura yt naku i nug haria ewy e. 28 Pywo ti rat Tupana tunug to'e hap ewy aru ahete — Woroho'o'apiheg kahato aru eiperia yt naku i nug haria merep'e hap ewy yn woroho'omoma sese aikotã nimo ati'a-tuwuk tawa Sutuma tawa Kumura hap ewy e Isareu ywania pe. 29 Ma'ato mesup yt atunug i te e. Katupono eipy'asetpe tukupte'en uimi'airo ko'i uimohey hat Aparãu ewywuaria e. Mi'iria ti yt ui'atoiat teran hin i haria e Tupana nimo Isaia tomiwan 10.22 pe uru'ywania Iuteuria pe.

30 Pyno eweipome'eg no ehewaure uhowawi uhyt'i'in mana'in Humanu ywania are. Sa'awy'i uru'ywania Iuteuria yn Tupana mi'airoria tukupte'en wen ma'ato mesup irania'in ywania mesuwarotiaria waku pe tukupte'en ta'atumohey Ha'yru hawyi. Sa'awy'i yt ta'atukuap hin i mu'ap Tupana kapiat mi'iria i'ewyte yt ta'atukat hin i Tupana ma'ato mesup ta'atumohey Iesui hawyi waku pe tukupte'en Tupana wywo. 31 Ma'ato Iuteuria Tupana mi'airoria sa'awy'iwuaria Tupana ywania sese tikat kahato mesup wẽtup mu'ap Tupana kapiat yt Iesui upi i. Ta'atuky'esat kahato — Waku kahato eipe e hap Tupana wanẽtup hawiat hap. Mi'i hawyi mio tã i'atu'e — Pyno waku watunug kahato toran Tupana wãi'e hap ainãpin hap ko'i Musei mienoi ko'i hawyi waku pe watoĩne'en Tupana py'a pe i'atu'e kahato to'ope. Mi'i hawyi ma'ato ta'atuiã'ãg inug hap ete at ka'ap hawyi yt kat i mu'ap ta'atupuẽti Tupana kape yt ta'atukat i Iesui mohey hap upi hawyi. 32 Ta'atu'aparap kahato Tupana kapiat mu'ap ete kat pote ta'atuwepyi ta'atuminug wakuat upi ta'atukat ta'atuwemoewaku hap. Yt ta'atukat hin i Iesui mohey hap kaipywiat upi ta'atuwemoewaku hap. Mi'i pote — Watunug toran Tupana piat aiwo'onãpin hap ko'i pote ti waku pe watoĩne'en Tupana pe i'atu'e to'ope yt Tupana e hap ewy i. Mi'i hawyi Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at hat Iesui topyhu'at i'atupy'asetpe pytkai yt ta'atusat i ta'atumoieĩne'en wuat'i e'at piat rakat sese. Mi'i hawyi Iesui topyhu'at i'atupy'asetpe aikotã mu'ap tote nu wo py yitytek hat ewy toĩne'en i'atuepe. Ta'atu'aparap Iesui ete aikotã Isaia sa'awy'i to'e miwan me hap ewy. Mio tã e Tupana ahepe — Eiwe'eg wo o Iuteuria tawa wato Ierusarẽi miaria yity'ok Siãu miaria are e. Waku mekewat Nu wato tote eweha'awynug yn na'yn uimõtypot yat koro e. 33 Waku uimi'airo mekewat Nu Wato ikahu rakat tote eweha'awynug uimõtypot yat e. Ma'ato ta'atupuẽti itote mekewat Nu hawyi — Yt kan hamo i Mi'i i'atu'e yt aimiky'esat ewywuat hin i i'atu'e Tupana pe hawyi Tupana Sa'yru pun haria tukupte'en ne Iuteu ywania. Mi'i hawyi i'atumipun topyhu'at i'atupu'ap tote nu ewy. Mio karãpe Iuteu ywania ikohyewyry itote hawyi hewo hewo kahato meiẽwat Nu Wato ete e aikotã wata'at nu ete aipu'ap upi wãtym muo turan hap ewy are. Mio tã Tupana to'e hap ewy — Uwe uwe mesuwat Nu ikahu kahato rakat ete ta'at mi'i haria te'eruwe'auka hanuaria aru tukupte'en e ma'ato uwe uwe mekewat Nu Wakuat rote tuwe'yat nug mi'i hat wuat'i e'at piat Tupana mowepit hat topyhu'at aru e Isaia tomiwan 8.14 pe. Uito ti Pauru.

10

1 Uheywyt'in uheinyt'in Iesui mohey haria Yi Humanu totiaria ahẽtup haty wo at ka'ap Tupana kape — Tupana are eti'atuehakyera'at ro ui'ywania ui'ewywuaria Iuteu ywania ahẽtup kahato uipy'a pyi. Etimoherep to Esa'yru Iesui ui'ywania pe. Eti'atunug no Iuteuria Emipo'oro Uruporekuat nuat mohey kahato hanuaria wo ui'ewywuat haria wo are'e yn Tupana pe haty uipy'a piat wywo. 2 Yt uheso hin i ui'ywania Iuteuria tikuap teran kahato Tupana wen ma'ato yt ta'atukuap i te. — Tupana sese po'og uruimõtypot irania'in kai i'atu'e ma'ato yt ta'atukuap i te Tupana ta'atupy'a pe ta'atuwy ewywuat. 3 Ha'awyte yt ta'atumohey i Tupana kapiat mu'ap Iesui. Ta'atuwaure mu'ap Tupana kuap sese hamuat hawyi mesup ta'atukat re wẽtup mu'ap Tupana kapiat kuap hamo e. Tupana kapiat mu'ap pun haria ui'ywania. — Yt watiky'esat i En Uruporekuat nuat hap i'atu'e Tupana Mipo'oro Iesui pe. Ta'atunug ta'atupu'ap ta'atuwanẽtup hawe yt Tupana kapiat mu'ap ewywuat i. Mi'i hawyi waku kahato urupu'ap Tupana kapiat i'atu'e irania'in me ma'ato yt pywo pe i. 4 Katupono ha'awyte Tupana to'e — Atipo'oro aru Uha'yru Eiporekuat no e. Uwe uwe imohey haria mi'i haria ti aru waku pe tukupte'en uipy'a pe e nimo ui'ywania pe wen ma'ato uru'ywania Iuteuria yt imohey i hawyi — Ewetunug no yne yne urue'ase'i Musei wãi'e hap hawyi waku pe eweikupte'en Tupana wanẽtup hawe i'atu'e mesup wuat'i ywania pe. — Atimoma ra'yn mekewat mu'ap e Tupana yt uwe i inug kuap mote e. Mesup

Uimipo'oro Eiporekuat nuat Iesui upi yn toĩne'en mu'ap uhowawiat e. Yt karãpe i ehewaku hap put'ok'e uimowepit hamo e Tupana mesup wuat'i miit'in me. 5 Pyno eweikuap teran mekewat mu'ap Musei mienoi Tupana kapiat hap pote waku eweikuap sese kat som Musei to'e. Mio tã e tomiwan me — Ereĩne'en neran hãpyk takat sese Tupana wanẽtup hawe pote ewetunug at ka'ap yne yne Tupana wãi'e hap Tupana etunug no e hap ko'i e. Yt ewei'aparap hin i yne yne Tupana e hap ko'i ete hawyi eweikupte'en wakuaria wo ma'ato wẽtup ete ewei'aparap pote Tupana mi'apiheg wo eweikupte'en aru e Musei tomiwan me. 6 Ma'ato Tupana tikuap kahato yt uwe i mesuwat yi totiat toran tomiky'esat ewywuat nug kuap haria tukupte'en. Mi'i pote Tupana tunug mu'ap wẽtup takat tuwewawiat Tosa'yru apiheg hap upi. Ta'i mekewat Wakuat Miit Iesui mohey hap kaipyi aimohãpyk kuap. Tomipo'oro Aipotypot nuat mohey haria pe yn Tupana to'e — Eipe waku kahato atipuẽti mesup uipy'a pe e. Aikotã Tupana to'e sa'awy'i tehay moherep haria wẽ pyi hap ewy. Mio tã e wuat'i miit'in me — Yt pya hin i areĩne'en eikai e. Uimipo'oro Eiporekuat nuat i'ewyte yt pya hin i eikai e. 7 Uhehay i'ewyte yt pya i eikai e. Ta'i uhehay toĩne'en na'yn eiwẽ pe ehehẽku tote e. Ta'i uhehay toĩne'en na'yn eiwanẽtup hawe e ahepe. Yt naku i wato'e — Tupana Mipo'oro toĩne'en pya kahato aikai iuẽpe atipy pe wato'e. Katupono yt pya hin i aikai Ahehakyera'at hat. Yt naku i wato'e aipy'a pe — Waku watuwat atipy kape Iesui kape hawyi waku waterut meikowo Aiporekuat no yt naku i wato'e katupono toĩne'en kahato aipy'asetpe. Yt naku i wato'e — To'iro wa'asyp hap kape Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat kat hamo sio toĩne'en itote sio yi ywyt'okpype toĩne'en sio waku watehymut sio yt naku i mi'i tã wato'e katupono Tupana Ehay toĩne'en mesup yt pya hin i aikai katupono aiwẽ pe toĩne'en kahato e. Imohey haria piit puo toĩne'en. 8 Ma'ato mi'i tã Tupana to'e ahepe mesup — Uhehay i'ewyte yt pya hin i eikai e. Ta'i uhehay toĩne'en na'yn eiwẽ pe ehẽku tote. Ta'i uhehay toĩne'en na'yn eipy'a pe eiwanẽtup hawe e ahepe. Mi'i tã ti ahenoi ehepiat hap. Ta'i Tupana ehay toĩne'en eipiit pe imohey haria eipe pote. 9 Katupono uwe uwe tuwemoherep towẽ pyi irania'in me — Iesui ti Uika'iwat sese e i'ewyte topy'a pe hawyi mio tã e — Iesui woromohey kahato ereĩne'en gu'uro pyi hap mi'i e hat Tupana miehakyera'at no topyhu'at e. 10 Katupono karãpe aipy'a pe wato'e — Woromohey En Iesui e mi'i hat pe — Waku pe eweikupte'en wuat'i e'at pe e Tupana ahepe. I'ewyte uwe uwe tuwemoherep irania'in me towẽ pyi Iesui mohey hat sese uito i'ewyte Uika'iwat kahato Iesui e hat pe Tupana to'e — Woroehakyera'at en wuat'i e'at pe e. 11 Aikotã miwan miat Tupana to'e sa'awy'iwuat hap ewy — Uwe uwe to'e uhepe — Tupana woromohey En e hat ti aru yt karãpe i tuwemõti te uimohey hap ete e Tupana miwan me. 12 Tupana to'e wuat'i miit'in me sio aito Iuteuria ywania sio wẽtup ywania — Uwe uwe uimohey hat uimowepit hat sese toĩne'en sio Iuteu ywania sio wẽtup ywania e. Ta'i Kereku ywania sio ga'apy piat ywania uimohey haria uikaykay Uha'yru set upi pote uimiehakyera'at nuaria tukupte'en e Tupana yne ywania pe. 13 Aikotã miwan me Tupana to'e sa'awy'i hap ewy topyhu'at mesup. — Uwe uwe e uhepe — Tupana uhehakyera'at ro e mi'i e hat pe mio tã are'e — Mesup ta'yn woroehakyera'at en uhyt mana e. 14 Ma'ato yt karãpe i yt imohey i te hat hẽtup Iesui kape hehakyera'at hamo. I'ewyte yt ikuap i te Iesui etiat yt uwe i henoi tope pote yt karãpe i hẽtup Tupana kape hehakyera'at hamo katupono yt toikuap i te pote. I'ewyte yt kat i i Tupana ehay moherep hat itote pote yt ta'atuẽtup kuap i Tupana kape i'atuehakyera'at hamo yt kat i i'atuwo'omu'e haria i pote. 15 I'ewyte yt watipo'oro i wẽtup ok i'atuepe Iesui ehay etiat i'atumu'e hamo pote yt karãpe i ta'atukuap katupono yt uwe i henoi i'atupy'asetpe i'atumu'e hamo Tupana etiat pote yt ta'atumohey kuap i. Mi'i pote ti — Waku kahato uhehay wakuat moherep haria tukupte'en e Tupana. Ikahu kahato i'atupy ko'i uiwanẽtup hawe katupono uhehay ereto hamuat i'atupy ko'i e Tupana. Aikotã Tupana to'e hap ewy — Karãpe wẽtup ok toto uhehay moherep hamo irania'in kape uiwanẽtup hawe mi'i miit wakuat kahato wo toĩne'en e. Ipy ko'i i'ewyte ikahuria ewy te'eropyhu'at uiwanẽtup hawe katupono i'atukohyewyry kahato uhehay moherep hamo pote e. 16 Sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Isaia to'e tomiwan me — Tupana e ati'atumu'e kahato mesuwarotiaria ehay wo ma'ato yt ta'atumohey i te e. Ta'atukuap kahato aiwẽ pywiat pytkai yt ta'atupywo i ahehay etiat e Isaia sa'awy'i. Mi'i e hap kaipyi watikuap ta'yn i'atu kahato Tupana ehay wakuat kuap haria mesuwarotiaria tukupte'en ma'ato yt ta'atumohey teran i haria hap watikuap. 17 I'ewyte Tupana Mipo'oro Ahehakyera'at hamuat moherep hap kaipyi yn ni miit'in te'eropyhu'at Iesui mohey haria wo. 18 Ui'ywania Iuteuria tikuap kahato mesuwat sehay wakuat aikotã morekuat Tawi to'e tuwepy hawe tomiwan me hap ewy — Ta'i ui'ywania ti Tupana ehay kuap kahato haria e. Aikope aikope ta'atuewyry mesuwat yi wato hap ok tã note aru ta'atumoherep kahato Tupana ehay itotiaria pe e. Ui'ywania Iuteuria tukupte'en wuat'i etama pe Tupana ehay moherep hamo e tomiwan me. 19 Pyno uru'ywania Iuteuria tikuap ta'yn sa'awy'ite mesuwat sehay wakuat e. Mekewat urue'ase'i pot Isareu emiariru ko'i ikuap kahato aikotã Musei to'e wuat'i e'yianmete hap ta'atukuap. Mio tã to'e Tupana uruepe Isareu emiariru

ko'i pe — Meiũran aru wẽtup ywania tukupte'en uimohey haria wo e. Mekewat e'at pe mi'iria yt nakuaria i ywania eiwanẽtup hawiat tukupte'en pytkai uheropat kahato haria e. Uimiehakyera'at ko'i wo tukupte'en kahato mi'iria e. Mi'iria ete aru eha'ywywi kahato e Tupana sa'awy'i uru'ywania pe irania'in ywania yt iwe'eg nakaria i ewy te iro pote e. Ta'i mi'iria uimiehakyera'at ko'i tukupte'en irane ui'ywania sese ewywuaria e. Mi'i atunug hawyi eweipyhu'at ipy'ahak mi'i haria etiat rakaria wo uhehay i'atuehay wo pote e. 20 Musei iku'uro hawyi Tupana ehay moherep hat Isaia put'ok'e mekewat Musei ewy te ihay — Mio tã e Tupana uhepe e meiũran ti aru irania'in ywania yt uikat i haria uipuẽti ra'yn aikope aikope tukupte'en yi wato hap ok tã e Tupana uhepe e. I'ewyte — Aremoherep irania'in ywania pe — Yt karãpe i eremoherep uruepe e haria pe e Tupana Isaia miwan me. 21 Ma'ato ui'ywania Iuteuria kape mekewat Isareu emiariru ko'i pe mio tã e Tupana at ka'ap — Eweĩ'ẽ o uhowawi woroho'o'okhytsat reran are at ka'ap Aparãu emiariru emiariru ko'i pe ma'ato — Yt yt yt i'atu'e uhowawi e. Yt uruiky'esat i yt kat i emiky'esat urutunug neran ewei'e uhepe Isareu ywania e Tupana sa'awy'i Isaia miwan me. Ta'i aikaykay kahato tuwewawi Tupana yt nakuaria aito pytkai. Uito Pauru.

11

1 Mi'i pote apo'are ehepe sio Tupana Iuteuria ky'e te sio yt sio toi'atupugha sio waure'e ra'yn Iuteuria ywania kai temiit'in kai sio yt i te are'e. Yt rat pãi toi'atuky'e kahato te mi'iria e. Uito ti mekewat Iuteuria ywania kaipywiat hat pote atikuap kahato uruky'e hap pãi. Atikuap kahato Tupana yt uruwaure hin i te hap. Uha'ase'i pot ti mekewat Tupana mohey hat akag sese Aparãu are. Pywo ti rat uha'ase'i Pesamĩ ti Aparãu emiariru toĩne'en sa'awy'i. 2 Yt karãpe i aru Tupana ti'atoiat temiit'in sese Iuteuria ywania e. Katupono toi'airo mi'iria to'ywania wo wuat'i e'yianmete. Sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Eria to'e Tupana pe tomiwan me — Uru'ywania yt naku i kahato e. Ta'atunug sa'ag kahato yne emiky'esat ko'i ete e. 3 Ta'atu'uka kahato emipo'oro ehay moherep hanuaria e. Yt naku i aikope aikope emiit'in tunug emõtypot hamuat aikope aikope ta'atuwuk ta'atuhũria emõtypot hamo mi'iria kape tõ'ẽ kahato uru'ywania wãita'atu'e hamo e. Ta'atupugha emõtypot yat ko'i e. Ta'atu'aporok yne emõtypot yat e. Ta'atumoma teran yne emiit emipo'oro ko'i e. Pywo ti rat Tupana mesup ta'yn uikat kahato ui'auka hamo e tomiwan me. Uito yn ni emiit sese mesuwarote areĩne'en Iuteuria py'asetpe pote e Eria sa'awy'i Tupana pe. 4 Mi'i hawyi Tupana tiwesat — Eria e yt en yn i uimõtypot hat itote katupono uhemiit'in sese uhehay moherep haria tukupte'en ne 7000 miit itote uimõtypot haria sok yt karãpiat i tupanaria ne'i mõtypot haria mi'iria e. Yt ta'atumõtypot hin i mekewat tupana iã'ãkap Paeu e hap het rakat. Yt en yn hin i uimõtypot hat topyhu'at itote e Tupana Eria pe. 5 Mi'i hap ewy Tupana to'e mesup Isareu ywania etiat uruepe yt i'atu i wen i'ewyte Iesui mohey haria ma'ato tukupte'en ne Iuteuria ywania uimi'airoria e Tupana uruepe katupono aho'oekyi ra'yn uhowawi mi'i ywania kaipyi ipat'ok hit ihaky'e'i uhepiat rakaria katupono paa'are hawyi aho'oekyi heĩpyt uhowawi e Tupana. 6 Aho'o'airo mi'iria uhepiat i'atuky'e hap ete katupono i'atuehaky'e'i uhepiat hap kaipyi atunug mi'iria uhemiit'in no e. Yt i'atuminug wakuap upi hin i ati'atu'airo mi'iria e. Uiwepyi ati'atu'airo mi'iria uipy'a pyi e Tupana. Mi'i hap ewy koitywy Tupana ai'airo yt aiminug wakuap upi hin i ma'ato tuwepyi ai'airo haty wo aiky'e haype yt kat i i watunug wakuap pytkai ahehaky'e'i pote. Ma'ato wakuaria aito hawyi ahewaku hap upi aiky'e wato'e pote mi'i ti yt pywo pe i katupono watoĩne'en tewanĩkap mo turan hap e'at pe aiky'e. 7 Pyno Aito Tupana mohey haria watopyhu'at aiky'e hap kaipyi hawyi Tupana mowakuaria watoĩne'en. Koitywy aimikuap mu'ap Tupana kapiat Iuteuria ywania tikat kahato. Isareu ywania tiky'esat kahato Tupana piat — Waku eipe e hap ma'ato mi'iria yt ipuẽti i katupono te'eruwepyi ta'atunug Tupana kapiat yt mu'ap i. Mi'i pytkai Tupana to'e kahato i'atuepe — Uha'yru mohey hap upi ro uipuẽti e ma'ato yt i'atu'e Tupana ihay at ka'ap pytkai. Meiũran te'eruwewaurehik ta'yn ma'ato kurin kurin ipuẽti ui'ywania Iuteuria kawiat. Ta'i imi'airoria yn ipuẽti. 8 Aikotã to'e miwan me hap ewy — Yt yt i'atu'e hawyi — Pyno waku eweikupte'en yt iwe'eg i rakaria wo waku eweikupte'en ipy'a heg nakaria wo e. Pyno eweikupte'en yt ikuap kuap takaria wo i e Tupana Iuteuria pe. Mi'i pote mesup e'at pe e — Iuteuria yt ikuap kuap i pywuat sehay Iesui ehay moherep haria henoi i'atuehamo pytkai yt put'ok'e i i'atupy'a pe. Tupana ehay miwan miat te'era'akasa hawyi teke i'atueha py pe ma'ato yt put'ok'e i i'atupy'a pe. 9 Yt ta'atumohey teran i rakaria Iuteuria aikotã miwan me morekuat Tawi to'e hap ewy — Tupana uru'ywania yt emohey teran i pote waku etunug iheg me i'atuenuk hap ewamiri kape hap ewy waku i'atuenuk hap topyhu'at i'atu'auka hap e. Waku i'atupu'ap tote ehewãhik yi ka'a i'atu'at hamo i'atuminug sa'ag upi i'atu'apiheg hamo e Tawi. 10 Waku eti'atueha py sasep mi'iria yt emohey teran i haria pote e. Waku eti'atuewaure ka'a hik i'atuwo'okak'i hap pupi e. Waku myk puo yne mi'iria yt emohey teran hin i pote e morekuat Tawi Tupana pe tuwepy hawe. 11 Uru'ywania

Iuteuria i'aparap kahato Tupana kapiat mu'ap kuap hap ete aikotã miit ta'at yi hot pe hap ewy yt ihapytig i pote e. Ma'ato mi'i pytkai atu'aparap pytkai Tupana yt ti'atuwaure hin i — Atomog aru mi'iria e. Yt karãpe i aru woroho'o'atoiat ui'atoiat eipe pytkai e. Yt eweiky'esat i ehehakyera'at uhepiat hap pote atum irania'in ywania yi totiaria pe. Mi'i atunug hawyi irania'in ywania etiat iha'ywywi rakaria wo eweikupte'en katupono uimiehakyera'at ko'i wo tukupte'en mi'iria uimẽpyt'in ko'i wo e Tupana Iuteuria pe. 12 Uru'ywania Tupana piat ta'atupoityro hap pun haria ta'atu'aparap kahato Tupana imiium ta'atuehakyera'at hamuat ete. Yt ta'atuky'esat i hawyi ihaky'e'i rakaria ewy tukupte'en mesuwe. Katupono pya kahato Tupana kai tukupte'en. Uru'ywania mipun irania'in ywania ewy topyhu'at. Mi'i hawyi koitywy irania'in ywania Tupana mipoityro wo tukupte'en aikotã Tupana Pã'ãu kuap haria wo. Ta'atumohey Tupana hawyi Tupana mihu'ihu'i ko'i wo tukupte'en. Ma'ato meiũran aru Iuteuria ywania urutoria yne Iesui mohey haria wo urutukupte'en aru imi'airoria ok tã aikotã irania'in ywania mesuwat yi tote wẽtup sok yn watukupte'en hap ewy. Mi'i hap e'at pe Tupana mipoityro ko'i yne miit'in. Mi'i pote mesuwat yi yne Tupana mipoityro wo topyhu'at. Waku kahato mi'i hap e'at topyhu'at waku sakpo e.

13 Pyno koitywy uhehay teran eiwywo irania'in ywania yt uru'ywania i yt Iuteuria i ko'i kape uhehay teran. Sa'awy'i Tupana uikaykay eimu'e hamo tehay moherep ehepiat hamo ui'airo Tupana. Yt Iuteuria i pe Tupana ehay moherep hat kahato uito ma'ato Tupana ehay moherep wẽtup ywania piat hat uito. Yt aremõti hin i mesuwat motpap nug hamo. Waku kahato atipuẽti ui'airo hap. 14 Yt atiwaure i uru'ywania ma'ato ahã'ãg kahato i'atuehakyera'at hap nug hamo. Ui'ywania teha'at uiminug irania'in ywania mu'e hap kape hawyi atiky'esat i'atuesy'at rakaria ewy te'eropyhu'at i'atupy'a piat Iesui mohey hap ky'ewi yt kat i Tupana poityro hap i'atukai pote. Ta'atukuap irania'in poityro hap hawyi atiky'esat ta'atukat kahato Iuteuria poityro hap i'atueha'ywywi hap kaipyi. Mi'i hap atiky'esat kahato. 15 Sa'awy'i — Yt uruiky'esat i En Uruporekuat no i'atu'e Iesui pe. Mi'i pote Tupana tuwemorem i'atuewawi uru'ywania pyi hawyi. — Pyno yt ta'atuky'esat i En pote uruiky'esat En Uruporekuat no i'atu'e irania'in ywania Iesui pe. Mi'i pote koitywy irania'in ywania tukupte'en Tupana wy oktia wo kahato ma'ato meiũran aru uru'ywania te'eruwemorem i ra'yn — Uruiky'esat En Uruporekuat no i'atu'e aru Iesui pe hawyi — Pyno uiwanuaria eipe e Tupana aru i'atuepe uiwanuaria i ra'yn eipe e. I'atupap i ra'yn Iesui upi uru'ywania. Mekewat e'at pe aru wakuap kahato topyhu'at mesuwarote aikotã gu'uro pyi worohenõtem hap waku kahato hap ewy e.

16 Pyno ahenoi teran iã'ãkap ewy uru'ywania ete. Woroho'oium aimikoi mani Tupana kape pote aimiium kaipyi topyhu'at Tupana wano u'i. Mi'i pote Aparãu topyhu'at aimi-so'oium aimikoi aiko pywiat ewy. Mi'i hawyi Iuteuria topyhu'at u'i mani kaipywiat ewy. Pyno wẽtup sehay iã'ãkap wuo ahenoi teran ehepe. Karãpe watikoi kat ypia i'yp watum Tupana kape pote mi'i hawyi haga ete topyhu'at Tupana wat yne. I'yp hapo topyhu'at Aparãu ewy miaria urue'yianmiaria uru'ywania Iuteuria tukupte'en haga ewy. 17 Uruetama puo toĩne'en Uriweira yp ko'i urumikoi wakuaria kahato i'ewyte toĩne'en Uriweira yp ga'apy piat nop sese rakaria Uriweira ran uruto'e. Mi'i yp ewywuat kahato eiperia Humanu ywania. Uruto Iuteuria mekewat Uriweira yp sese ewywuaria. Ha'awytepyi uruikuap Tupana sese ma'ato eiperia Humanu ywania yne tupanaria mohey haria eipe. Sa'awy'itewuat tupana iã'ãkap mohey haria mesuwat yi totiat yt Iuteuria i ko'i tukupte'en aikotã mekewat Uriweira ran yp nop takat ewy ma'ato uruto Iuteuria yt iky'esat i Iesui Uruporekuat no hawyi Uriweira yp sese yp pik'e hap ewy yp tek hap ewy urutukupte'en. Mi'i hawyi Tupana tipag irania'in ywania itote haga howapy piat ewy. Mi'i hawyi sat'e koitywy haat kahato irania'in ywania kat pote i'ypy Iuteuria ywania kaipyi haga ewy irania'in ywania. 18 Yt etimohit rei'o ehay wo Iuteuria ywania. Yt ereĩne'en nei'o haiwot i'atuetiat rakano katupono hatek hap ewy Uriweira yp tek hap ewy tukupte'en. Yt ere'e tei'o — Uruwehay pyi urutuwenug uruto po'og Iuteuria kai yt ewei'e tei'o. Mio tã ewei'e pote yt eiwe'eg hin i kat pote haga yt haat kuap i yt i'ypy'a ete i pote katupono yt tuwemosat kuap i yt i'ypy'a i pote. Yt naku i haga to'e i'ypy kape — Yt naku i en e mi'i hap ewy yt wato'e kuap i Iuteuria ywania pe — Yt kat hamo i eipe katupono mi'iria tukupte'en hapo sese ewywuat i'ypy ewy ma'ato irania'in ga'apy piat Uriweira ypia nop takaria ewy. 19 Ma'ato irania'in te'ero'e — Toitek haga sa'ag nakat mi'i hawyi watipehik po'og waku rakat haga totopag itote i'atu'e sa'ag. Mi'i hap ewy urutukupte'en. Toihep Iuteuria haga pot'i ewy hawyi uruto urupehik itote waku po'og nakaria uruto pote i'atu'e sa'ag yt pywo pe hin i i'atu'e irania'in. 20 Pywo ti toihep Iuteuria aikotã haga watihep hap ewy ma'ato yt i'atuminug sa'ag myi i toihep ma'ato yt ta'atumohey i Tosa'yru pote. Mi'i hawyi totopag eipe aikotã haga watipehik hap ewy Ha'yru mohey haria eipe pote. Yt naku i eiwanẽtup hawe — Uruto po'og Iuteuria kai ewei'e eiwanẽtup hawe. Waku po'og paa'ewei'e — Tupana kat pote uru'airo ewanuat po'og waku wato'e. Ta'i Ha'yru mohey haria aito pote uru'airo waku wato'e yn kat pote yt ahewaku

hap upi i ahehakyera'at. 21 Ta'i yt tomohey po'og i hap upi toihep Iuteuria haga sese ikahu rakat pytkai toihep aikotã Uriweira yp haga sese rakat ewywuat. Pyno eipe Uriweira yp aga ran kahato ewywuat eweikupte'en. Pyno Iuteuria ewy yt eweimohey po'og i pote eipe i'ewyte eihep. 22 Iwese kahato Tupana ma'ato towese pytkai ai'apiheg kuap mekewat to'ywania sese Iuteuria yt tomohey po'og i ra'yn hawyi toi'atuhep toi'atu'apiheg na'yn. Mi'i tupono eipe yt to'ywania sese i Tosa'yru mohey haria pote topyhu'at iwese rakano ehete ma'ato meiũran eweipun iwese hap pote yt eweimohey i aikotã tutunug to'ywania hap ewy aikotã haga watihep hap ewy te toihep eipe e. 23 Ma'ato meiũran aru to'ywania Iuteuria Ha'yru mohey haria tukupte'en mote mi'i hawyi tohytmoi i ra'yn mekewat aikotã tomihep hap tote te Iuteu ywania tomohey sese i ra'yn hawyi. Ta'i Tupana ti'atupehik kuap kahato Iuteu ywania i ra'yn to'yp etiat ne'i pote. Eipe yt Iuteuria hin i. 24 Eipe ti Humanu'in ko'i eipe wẽtup pusu kuap haria. Eipe eweikupte'en aikotã Uriweira yp haiwot rakat ewywuat aikotã haga Uriweira ran ewy. Aikotã imihep haga hawyi totopag wẽtup yp tote tomihep saipepiano hap ewywuat. Toihep eipe haga ran hawyi toipehik Uriweira yp sese wakuat ete ra'yn hap ewy mekewat Uriweira he rakat hewo kahato aimi'u wuat rakat ewy Iuteuria tukupte'en. Niatpo kahato watopag wẽtup yp kaipyi haga hap wẽtup yp kape. Watunug kuap i ma'ato niatpo kahato. Yt niatpo hin i iwat haga te watopag hap tote wẽtup yp kaipywiat yn na'yn haga i'ewyte hapo pote yt niatpo i mi'i ewywuat eihep eipe hawyi totopag Iuteuria towat to'yp ete sese ra'yn hap ewy yt niatpo hin i totopag.

25 Koitywy ehepe irania'in ywania pe atimoherep teran Tupana ehay ehepe yt uwe mikuap i te hap. Mi'i eweikuap hawyi yt ewei'e kuap i — Uruto po'og we'eg haria ywania Iuteuria kawiat e hap. Koitywy Iuteuria yt timohey kahato i Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat Iesui i'atupy'a heg kahato rakaria pote ma'ato meiũran aru paa'i'atu'e hawyi ta'atuky'esat kahato imohey hap. Koitywy yt ta'atuky'esat i pote — Pyno ati'atuehakyera'at irania'in ywania ta'atumohey kahato Uimipo'oro Iesui I'atuporekuat nuat pote e Tupana. Meiũran aru yt uwe i eipe Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat mohey haria hawyi yt uwe i po'og iky'esat hawyi mekewat e'at pe ti uimi'airoria Iuteuria i'atupap i ra'yn imohey hap ete mi'i hap e'at pe yt niatpo hin i tuwehyt'ok Uha'yru mohey hawe e. Katupono mi'iria tukupte'en Uriweira yp haga sese ko'i ewy e Tupana ahepe. 26 Ta'i Iuteu ywania aru topyhu'at Iesui mohey haria aikotã sa'awy'i Tupana ehay moherep haria te'ero'e ta'atumiwan me hap ewy topyhu'at aru. Mio tã e Tupana — Meiũran aru atipo'oro Iuteuria ehakyera'at hat sese e. Tuwẽtem aru tawa Ierusarẽi yity'ok Siãu tote pyi. Tuwemoherep yity'ok Siãu tote hawyi toi'atuhep ta'yn yne i'atuminug sa'ag ko'i Iuteuria wanuat. Yne i'atuminug ko'i yt Tupana ewywuat ko'i i toimoweityk yne. Mekewat ase'i Iako emiariru emiariru ko'i iminug sa'ag ko'i toiporera'at yne i'atuehakyera'at hamuat e Tupana. 27 Atunug aru sehay i'atuwywo waku ui'e hap aikotã are'e atunug aru ui'e hap ewy. Mekewat e'at ati'atumoweityk yne i'atuminug uhetiat i'atuminug sa'ag ko'i hap mekewat e'at pe e Tupana temiit Ieremia miwan me 31.31 pe. 28 Koitywy Iuteuria tunug na'yn Tupana ta'atuewanĩkap wo katupono ta'atupun ne'en ne'i yne mekewat sehay wakuat Iesui etiat. Mi'i pote yt ati'atuehakyera'at kuap i mi'iria e Tupana mesup i'atuepe. Ma'ato yt eweiwaure tei'o Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat mi'iria ewy. Koitywy tukupte'en ne Tupana e hap sa'awy'iwuat Aparãu Isaki Iako kapiat hap ewy. Mi'i pote to'ywania towyria'in ne mi'iria tukupte'en Tupana mi'airoria. Koitywy eweipyhu'at ra'yn Tupana wy ko'i aikotã Iako kape hap ewy. Ma'ato to'ywania iwyria'in ne mi'iria tukupte'en ne. 29 Aikotã to'e sa'awy'i tomohey sa'awy'i haria pe mekewat Tupana ehay moherep haria sa'awy'i sese rakaria Aparãu Isaki hawyi ase'i Irau'in me — Meiũran aru atunug irania'in ywania torania uimẽpyt'in ko'i wo e. Mi'i hap ewy karãpe Tupana to'e — Meiũran aru atunug to'e mi'i pote tutunug. Yt uwe i wãi'e kuap Tupana kape. Uwe toiky'esat topoityro hap ewy Tupana mi'airoria te'eropyhu'at ra'yn. Mio tã e Tupana — Woroho'opoityro uiwepyi e. Ati'atupoityro miit'in yne uimiky'esat ewy e. Mi'i pote tutunug tuwemiky'esat ewy. Yt uwe i wãi'e kuap Tupana kape. 30 Pyno eipe wẽtup ywania ko'i yt Iuteuria ywania i. Sa'awy'i yt kat i Tupana miky'esat nug haria eipe ma'ato mesup Tupana mi'atuky'e kahato wo eweikupte'en. Pyno yt woroho'o'apiheg hin i e ehepe katupono uimohey haria mesup. Atum ne'en ne'i ehepe Iuteuria poityro hap ko'i katupono Iuteuria yt i'atupap i uimiky'esat nug hap ete e Tupana mesup ehepe yt Iuteuria i pe. 31 Pyno koitywy Iuteuria yt te'eropyhu'at i Tupana kai ma'ato tut aru wẽtup e'at hawyi paa'i'atu'e. Mi'i hap e'at pe tukupte'en haky'e'i ko'i ei'ewy tukupte'en aru Iuteuria. Meiũran — Uruehakyera'at Tupana i'atu'e haria ei'ewy te'eropyhu'at. 32 Pyno Tupana to'e wuat'i ywania pe — Eipe torania yt uimiky'esat ko'i nug haria i e mi'i pote ho'owasat rakaria sese wo eweikupte'en eiminug sa'ag py'asetpe eweikupte'en. Eheko sa'ag po pe eweikupte'en iheg me hap ewy. Mi'i tã e Tupana pytkai — Meiũran wuare wo areĩne'en eiminug sa'ag ko'i kai e. Woroho'oky'e haype Uha'yru mohey haria e wuat'i ywania pe.

33 Mi'i hawyi mio tã to'e sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Isaia — Wakuat wakuat

kahato tig Tupana. Wakuat sese kahato En. Urutuwanẽtup kahato hawyi yt uruikuap hin i ekuap hap ko'i ewe'eg hap ko'i e. Kurin kurin uruikuap ewakuap sese hap kaipyi ewato hap sese hap ete e. Ewe'eg hap iwato kahato. Ekuap hap po'og wuat'i kai e. Yt uwe i uruto aikotã etunug hap ikuap kat pote etunug aikope aikope ewyry hap upi e. Kat som etunug yt uwe i uruto uruikuap yt uruikuap kuap i kahato e. 34 Aikotã to'e miwan me — Uwe uwe mesuwat yi tote Tupana kuap hat topyhu'at e. Yt uwe i mesuwat yi tote Tupana nãpin kuap hat yt uwe i pãi e Isaia miwan me 40.13 pe. 35 Ta'i Tupana yt ahepiat weteweru hat i. Yt watunug kuap i Tupana aimiium kaipywiat weteweru hano. 36 Katupono aikope aikope toĩne'en kat ko'i kat ko'i sio heremo sio yt Tupana tunug yne mi'i yt kat kawiat i tutunug. Tuwekaipyi tutunug yne yne. I'ewyte yne mesuwat yi tote toĩne'en katupono Tupana imoieĩne'en pote. Tesaika hap kaipyi tutunug yne tomõtypot hamuat yne yne iminug ko'i. Mi'i pote — Urutuwehum kahato ewawi Tupana uruto'e. Waku kahato En waku kahato En uruto'e epe Tupana. Mio tã wato'e Tupana pe are uito Pauru.

12

1 Uheywyt'in uheyke'et'in uheinyt'in yt ahewaku hin pytkai i Tupana aiky'e — Yt ati'atu'apiheg teran i mi'iria e tuwepe ahetiat pe. Tupana mi'atuky'e eipe pote ahẽtup ehepe uheyke'et'in uheinyt'in Iesui mohey haria Tupana eiky'e pote ewetum no eipiit tope eweikupte'en kahato imõtypot haria wo. Aikotã sa'awy'iwuaria ti'auka ta'atuhũria Tupana mõtypot hamo hap ewy waku ewetum eipiit Tupana kape Tupana potpap nug hamo. Waku eheĩne'en hap imiky'esat ewy imõtypot hap yn topyhu'at. Waku eipiit pyi tuwẽtem sehay Tupana mõtypot hap yn Tupana ewaku hap ok tã aikotã waku watunug hap ewy. Aika'iwat wakuat kahato pote waku watopyhu'at heropat sese haria wo. 2 Waku watum aipiit Tupana kape. Yt naku i watunug ne aikotã mesuwarotiat Tupana yt kuap i haria wanẽtup sa'ag hap ewy ainãpin sa'ag ewywuat. Yt naku i watuwat i'atuehay upi kat ko'i kat ko'i sa'ag nug hamo. Waku po'og wato'e Tupana kape — Etihep uiwanẽtup hap wyi mesuwarotiat sa'ag wanẽtup hap hawyi uiwanẽtup hap etimopakup i ewat ewywuat. Uipy'a pe ui'akag me uipiit pe uiwanẽtup hawe ereĩne'en Tupana uipyt'at nug hano. Mi'i hawyi ewanẽtup hap eiam mo areĩne'en neran. Mio tã ewei'e Tupana pe pote eweikuap kuap Tupana miky'esat ko'i kat som tutunug neran hap nug hamo. Kat som imowepit hap kat som hãpyk sese imiky'esat ewywuat hap mio tã ewei'e Tupana pe pote. 3 Pyno uito Pauru Tupana uipo'oro einãpin hamo. Tupana hegyi'at kahato hawyi uinug eimu'e hano mi'i pote woroho'onãpin eipe. Yt naku i aiwanẽtup hawe — Uito po'og torania kai ai'e hap kape. Waku — Uito en wato'o'ewy kahato wato'e. Katupono aito wẽtup ok po'og imohey wẽtup ok yt ma'ato wẽtup sok yn aito pytkai. Mi'i pote yt ere'e kuap i — Uito po'og eikai hap ete. 4 Aipiit ete i'atu kahato ahaga ma'ato aipiit wẽtup yn toĩne'en. Mi'i hawyi ahaga ko'i yt to'o'ewy hin i aipiit miky'esat motpap nug hap ete. 5 Mi'i hap ewy kahato Iesui mohey haria ko'i. I'atu kahato aitoria yt aiwo'o'ewy i ma'ato wẽtup piit ewywuat yn watopyhu'at. Iesui Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat piit ewywuat watopyhu'at mesuwe aikotã aipiit ahaga wywo to'osat to'osat hap yt to'o'ewy hin i pytkai. Mi'i hap ewy wato'osat kahato Iesui mohey haria ko'i Iesui piit ewy wẽtup piit ewy watoĩne'en. 6 Pyno wẽtup ok imohey hat pe Tupana tum tesaika hap topotpap nug hamuat ma'ato wẽtup ok pe wẽtup sepap hap tutum. Yt to'o'ewy hin i tutum ahepe aimikuap ko'i aimisepap nug hap ko'i. Ma'ato Tupana tum yne mi'i ko'i ahepe tegyi'at pote haype. Tutum ne'en ne'i yt kat sa'up i. Wẽtup ok pe tutum tesaika hap tehay moherep hamuat. Tutum ahepe pote pyno waku watimoherep ihay imohey hap mywo imohey hap ok tã. 7 Ma'ato tutum ahepe tesaika hap teropat hap miit'in powyro hamo pote waku watuwepotpap kahato heropat nug hap ete. Ma'ato tutum ahepe miit'in mu'e kuap hap mi'i pote waku wati'atumu'e miit'in hesaika hap wywo. 8 Ma'ato tutum ahepe tesaika hap miit'in mowepit hamuat miit'in arot'i potiat i'atuhep hamuat mi'i pote eti'atumowepit ro hatek takaria ho'opot haria. Ma'ato tutum ahepe tegyi'at hap miit'in powyro hamuat aimiium kaipyi pote waku watopyhu'at hegyi'at kahato mi'i hap wywo. Tupana ainug miit'in akag wo pote waku ahemiit'in ky'e hap wywo watipowyro hãpyk takat ewy. Tupana ainug miit'in powyro hano pote waku watum kat ko'i kat ko'i satek takaria pe i'atuky'e hap wywo. 9 Karãpe wati'atuky'e miit'in pote waku wati'atuky'e kahato aipy'a pyi yt kat aheso hap wywo i. Waku watopyhu'at haiwot rakat ewy ma'ato yt miit'in ete i. Waku ahaiwot rakaria ewy watopyhu'at aiminug sa'ag hap ko'i ete. Ma'ato waku watiky'esat kahato waku nug hap ko'i. Yne wakuat waku watat ma'ato yt naku i hap waku watipun. 10 Waku wo'oky'e haria wo watoĩne'en aikotã wẽtup ywania to'oky'e kahato hap ewy. Aikotã aheinyt'in aheywyt'in aheyke'et'in ai'ywot'in aity'in to'oky'e kahato hap ewy aiwese hap wywo. Waku wato'oky'e katupono Tupana Mipo'oro mohey haria aito. Iesui eropat haria aito mi'i pote waku watikat kahato aikotã waku wato'omõtypot hamuat. Waku wato'e aiwanẽtup hawe — En ni waku. Mi'i ti waku wato'e. 11 Yt iperup takaria ewy

i waku watopyhu'at. Waku watuwepotpap at hakup wywo. Yt ereĩne'en nei'o sẽtup e hano. Aika'iwat eropat hat sese wo waku watoĩne'en. Waku aipy'a pyi Aika'iwat mowepit hap yn aiwanẽtup hawe ipotpap nug hap ete. 12 Tupana tunug aru to'e hap ewy pãi an wato'e. Mio tã wato'e pote aimowepit hap topyhu'at aikotã Tupana wepit hap ewy. Watimohey pote put'ok'e ahete ho'opot hap niatpo kahato hap. Mi'i hawyi waku watoĩne'en mot'i aiperup i hap wywo. Waku wahekatup tokosap aru hap — Yt watoiat hin i imohey hap ai'e hap wywo. Mi'i pytkai waku ahehay Tupana wywo at ka'ap aikope aikope ahewyry hap upi. 13 Waku hegyi'at rakaria wo watoĩne'en ahekat wywo. Waku watimõ'ẽ ahekat irania'in me hatek takaria pe — Iesui mohey haria eweikupte'en uruwywo ewei'e irania'in yt aimikuap i ko'i pe pytkai. Iesui mohey haria mi'iria pote waku mio tã wato'e õ'ẽ haria yt uwe mikuap i ko'i pe. 14 Karãpe wẽtup ok ihay sa'ag ahete pote waku wahẽtup Tupana ewawi — Tupana etipoityro ro mesuwat uhewanĩkap uinug neran ne tewanĩkap wuat hat wato'e. Ta'i yt atiky'esat i i'apiheg hap wato'e Tupana pe. Ma'ato yt naku i haiwot rakaria wo watopyhu'at ahaty'i haty'i haria ete. Yt naku i wateromopusu mi'iria yt naku i iminug upi. Yt naku i watuwepoepyk aimosaty'i saty'i haria. 15 Karãpe wẽtup ok put'ok'e ahete iwepit kahato pote waku watuwemowepit iwywo. Ma'ato karãpe wẽtup ok put'ok'e ahete tuwak ta'arot'i hap wywo mi'i pote waku watuwemowak iwywo. 16 Yt naku i ipat'ok ete aiwese ipat'ok ete yt. Karãpe put'ok'e ahete motpap hap yt aimiky'esat ewy i miit'in emiit minug hap ewy pote waku watunug aimisakup hap wywo i'atu'akag wo watopyhu'at pytkai. — Uito po'og mote yt naku i uipotpap aikotã miit emiit ewy yt naku i wato'e. 17 Karãpe wẽtup ok tunug sa'ag kahato ehete yt eweipoepyk tei'o. Yt etunug nei'o mi'i hat ete aikotã tutunug sa'ag hap ewy te ma'ato etipoepyk waku puo wakuap mo. Waku watunug yne yne yt kat i miit'in ma'at hap aikai yt kat i aheso hap wywo. Mi'i hawyi miit'in tikuap ta'yn yt kat i ta'atuma'at hap aikai. 18 Waku wahã'ãg yne ahesaika hap ko'i wo miit'in iperup i kahato iwese kahato rakano irania'in yt i'atuwese i rakaria wo tukupte'en pytkai. Waku aito iwese rakano. Yt naku i watu'uka irania'in wywo sehay wo ma'ato wo'oky'e hap yn waku watikat. 19 Yt naku i watipoepyk uhetiat yt naku i nug haria. Uiwyria'in wẽtup ok aima'at pote yt naku i watopyhu'at aipy'ahak. Po'og waku wahenoi Tupana kape mi'i pote Tupana ipy'ahak aikawiano hamo katupono mio tã e Tupana miwan me — Ati'atukawiano yne eipe. Eipoepyk hat uito e Tupana miwan me. 20 Yt naku i watuwepoepyk uiwyria'in. Tupana yt tiky'esat i kat pote to'e miwan me — Ewanĩkap hesy'at pote ewei'atupoi o mi'iria e. I'atuwesapo'utui pote etum o sapo hy i'atuepe. Mi'i etunug pote tuwemõti topy'ahak hap ete kat pote ewaku hap etunug pote aikotã na'ak hawywiat ahe'yni ywyt'okpype aria sapuẽ hap ewy. Mi'i hawyi imowepit hap topyhu'at i'ewyte tuwemõti tominug sa'ag ehetiat hap pupi. 21 Karãpe yt naku i hap ahã'ãg kahato karãpe ahatek hap ai'akit teran pote yt naku i watoiat imohey hap. Waku watu'uka kahato ai'akit hap akit hamo. Waku wati'akit sa'ag wakuap nug hamo kat pote wakuap nug hap po'og hesaika sa'ag ko'i kai are uito Pauru.

13

1 Karãpe morekuaria to'e ahepe — Etunug no wakuap e pote waku watunug i'e hap ewy Iesui mohey haria aito pote. Waku watuwat i'atuehay wakuap upi are katupono yne aika'iwaria Tupana mipag ko'i. Yne tu'isaria i'ewyte Tupana mi'airo ko'i tukupte'en. Ta'i ahekapitãu ko'i yne ai'akag ko'i morekuaria ko'i ahetu'isaria aika'iwaria Tupana mi'airo ko'i tukupte'en ai'atu'apykok hamo. — Ta'i uhehay kaipyi ti yne morekuaria tukupte'en atipy pe i'ewyte yi tote e Tupana ahepe. 2 Yt naku i watu'uka morekuaria ainãpin waku nug hap ete. Waku aiwe'eg wo o katupono yt naku i watu'uka morekuaria airo hat Tupana ete are. Watu'uka mi'iria ainãpin waku hap ete pote Tupana mi'apiheg wuanuaria wo watopyhu'at. 3 Ma'ato wakuap watunug ai'akag ko'i aipo'oro hap ewy pote yt watoken'ẽ hin i morekuaria surara'in mupi are katupono waku pe watoĩne'en kahato morekuaria wanẽtup hawe. Mi'i hawyi karãpe put'ok'e surara ahowawi hawyi yt watoken'ẽ hin i ipupi ma'ato aiwy ok wo toĩne'en are. Ma'ato karãpe watunug sa'ag mi'i hawyi yt naku i nug haria wo watoĩne'en morekuaria wanẽtup hawe. Mi'i pote watoken'ẽ kahato morekuaria pupi i'ewyte i'atuesurara'in miat ai'apiheg hap pupi watoken'ẽ. Pyno aito Iesui mohey haria pote yt karãpe i watoken'ẽ morekuaria pupi. 4 Tupana mi'airoria ko'i ti aiporekuat tu'isaria ai'akag ko'i pywo ti rat Tupana ti'atu'airo yne mi'iria aipowyro hamuat yt naku i nug hap pupiat ai'apykok hanuaria toi'atu'airo aika'iwaria ma'ato watunug yt naku i hap ko'i pote waku watoken'ẽ kahato i'atupupi katupono ai'apiheg kuap ta'atuesurara'in po wo are. Pyno tu'isaria morekuaria Tupana eropat haria ewywuaria tukupte'en kahato aipy'asetpe are. Mi'iria ti toi'atupag ai'apiheg hamuat aiminug sa'ag etiat hamo. 5 Pyno yt nakuap i ahete yt watunug i morekuaria tu'isaria ehay pote. Watunug waku pote waku pe watoĩne'en surara'in nywo. Mi'i pote po'og waku i'atuwese kahato hap toĩne'en are katupono waku watunug hawyi yt kat i aiwemõti hap topyhu'at aipy'a pe aiwanẽtup

hawe. 6 I'ewyte karãpe morekuaria ti'atuky'esat sa'up ta'atupotpap hap upi mi'i pote waku watum i'atuepe i'atumiẽtup katupono i'atupotpap kahato ai'apykok hawe. Mi'iria i'atupotpap kahato Tupana miky'esat nug hamuat ahetama ahe'yi wanĩkaptia pyhyp hamo. Mi'iria tiky'esat kahato aheĩne'en hap ikahu kahato hap. Yne minug hap ete aipowyro kahato ai'akag ko'i mesuwarotiaria. 7 — Ewei'atumõtypot ro pyno mi'iria tu'isaria e Tupana ahepe. Morekuaria torania pe ehegyi'at ro ehekat wo e mesup ahepe Tupana. Eweha'upnug o eiweteweru hap i'atuepiat e. Ta'atuky'esat ta'atupowyro hap ta'atukonug hamuat ete pote waku watuwepotpap i'atuko nug hamuat e Tupana ahepe. Waku mi'i tã watunug mi'iria mõtypot hamo are. Waku morekuaria pe tu'isaria pe watum sa'up katupono mi'iria i'atupotpap kahato Tupana miky'esat ewy nug hamuat aipowyro hap ete. Waku ipotpap takaria wo watukupte'en yne aito Iesui mohey haria aito pote. 8 Eiweteweru hap meremo eweha'upnug e. Yt naku i ti rat aito Iesui mohey haria watuweteweru ne'i. Waku wẽtup yn aiweteweru hap mesuwarote are mi'i ti miit'in ky'e hap kawiat. Waku wahã'ãg kahato mi'i nug hamo yne miit'in ete. Mi'i hawyi waku yt kat i aiweteweru hap. Waku wuat'i miit'in ky'e haria watopyhu'at. Mi'i yn waku aiweteweru hap sese. Miit'in ky'e kahato haria wo watoĩne'en pote wakuap yn na'yn watunug i'atuepe. Mi'i hawyi Tupana miky'esat nug haria wo watopyhu'at miit'in ky'e haria aito pote. Yt karãpe i wati'aparap miwan miat wãi'e hap ko'i ete Musei mienoi ko'i ete kat pote wati'atuky'e kahato irania'in miit'in mote yt karãpe i watima'at mi'iria. 9 Kat pote sa'awy'i yity'ok tote Tupana tiwan nu tote puretig. Mi'i hawyi tutum aha'ase'i Musei pe — Yt ereket rei'o wẽtup ok e'aito wywo wẽtup ok ehary'i wywo e. Yt eti'auka tei'o miit e. Yt etero'ok tei'o irania'in ekat e. Yt eheso tei'o irania'in minug hap ete i'atuma'at hamuat. Yt eti'atuky'esat rei'o eha wo irania'in ekat irania'in emiit e. Yt ereĩne'en nei'o eha'ywywi irania'in ekat ete e Tupana ainãpin tomiwan me nu tote. Mi'i e hap ko'i waku watunug yne yne are. I'ewyte wẽtup ainãpin hap po'og mi'iria kai toĩne'en are. — Ewei'atuky'e ro irania'in eiweky'e hap ok tã e Tupana. Mi'i e hap watunug mote yne Tupana kaipywiat ainãpin hap tomiwan miat watunug na'yn. 10 Kat pote wati'atuky'e irania'in aiweky'e hap ok tã mote yt karãpe i wati'atuma'at reran aimiky'e kahato haria. Yt karãpe i wo'oma'at haria wo watopyhu'at Tupana piat ainãpin hap koro — Ewei'atuky'e irania'in eiweky'e hap ok tã e hap nug hawyi. Wo'opotky'e hat wo watoĩne'en hawyi yne ainãpin hap Tupana miky'esat ko'i nug haria wo watukupte'en. 11 Uimimu'eria tawa wato Huma piaria to'iro wati'atuky'e miit'in. Yt naku i wo'oma'at haria wo watopyhu'at. Ahehakyera'at hat Iesui tut hamuat. Yt watikuap i kat e'at put'ok'e ma'ato mi'i hap watikuap po'og yt pya i ga'atpo hap kai. Po'og po'og yt pya i Aika'iwat ut hap sa'awy'iwuat ahepiat yt imohey i te hap kai. Yt naku i get haria ewywuaria wo watukupte'en hut turan. Pyno koran waku wahekatup kahato hut hap. 12 Yt naku i nug haria tiky'esat kahato wãtym muo yt naku i nug hamuat hap. Ta'atuky'esat kahato ti i'ypyryp wiat sa'ag nug hap ma'ato aito yt mi'iria ewywuat i aito katupono aitoria watopyhu'at ihot'ok puo ieĩne'en haria ewy are. Waku nug haria tiky'esat kahato waku nug hap yne ehamo hamuat Tupana mõtypot hamuat. Waku nug haria tiky'esat kahato ihot'ok wuo wuat'i ehamo waku nug hamuat. Mesup ta'yn wãtym porap tokosap ta'yn uiwyria'in are. Mesup ta'yn ihot'ok porap put'ok'e. Uimimu'eria Aika'iwat ut hap yt pya i at wẽtem hap ewy ihot'ok hap. 13 Wuat'i ehamo e'at pe turan yt uwe i inug sa'ag. Aiminug wakuap wen yne heremo. Waku yt watuwemõti hin i aiminug waku hap upi. Waku wati'atoiat yne yt naku i nug hap kat ko'i mekewat wãtym muat hairu sa'ag nug haria wo'opytyk pytyk hap ewywuat. Waku wati'atu'atoiat yne kat som mekewat mahy wemopẽ'ã hap aikotã wãtym muaria tunug hap ewywuat. Waku wati'atoiat yne kat som mekewat aiwary wary ahe'aito he'aito hap. Waku miit'in hãpyk takaria ewywuaria watopyhu'at mesuwat yi tote are aikotã wakuap nug haria ewy. Waku wati'atoiat yne kat som aiwu'uka hap wo'o'ahyk hap ko'i. Waku wati'atoiat yne kat som mekewat wo'oeha'ywywi hap. 14 Mi'i pote waku wati'auka aipiit miky'esat sa'ag nug hap ko'i. Waku wẽtup ehay kape watum aiwanẽtup hap mekewat Aika'iwat Iesui wanẽtup hap ewywuat. Yt naku i watipowyro aipiit imiky'esat sa'ag nug hamuat ete. Karãpe put'ok'e ahete aimiky'esat sa'ag yt naku i nug neran hap hawyi waku meremo yt ahewaure i howawi. Aikotã watopag ahesokpe pakup aipiit pe aipainug hamuat hap ewywuat waku watopag Aipotypot Aika'iwat Iesui aipy'a pe aiwanẽtup hawe aipiit puo aimokahu sese hap aipainug sese hap are uito Pauru.

14

1 Karãpe put'ok'e wẽtup ok Iesui mohey pakup te hat yt itag i te Iesui mohey hap ete hawyi waku — Ereke ro mehĩ mana wato'e tope. Iesui mohey hat en mote waku ereĩne'en uruwywo Tupana mõtypot hamuat wuat'i e'at pe wato'e imohey pakup i hat pe are. Waku — Ereke ro wato'e imohey pakup i hat pe yt ihãite i imohey hap ete pytkai. 2 Yt naku i watimohit ne'i mi'i wẽtup ok miit yt ikuap kahato i te aimikuap Iesui etiat pytkai. Yt naku

i watu'uka sehay wo mi'u ete kat som waku watu'u kat som yt e hap ete katupono imohey pakup takaria tu'uka teran mi'u eko ete. Yt naku i watu'uka imohey hap yt aiwo'oeko ewy hap ete mekewat kat e'at waku watimõtypot Tupana e hap ete. Mi'i pote yt naku i watimohit Iesui mohey pakup i hat. Po'og waku watiky'e kahato mi'iria. 3 Yt aiwo'o'ewy hin i mi'u eko ete katupono wẽtup ok Iesui mohey hat i'u yne mi'u ko'i hat ma'ato wẽtup ok yt ihaĩte i te Iesui mohey hap ete rakat — Wãi wãi'e ne'i mi'u ko'i ete. Mi'i hawyi mi'u u yne hat yt naku i to'e yt i'u yne i hat pe — Yt naku i kahato en mehĩ mana e yt etu'u yne i mi'u uru'ewy yt naku i mio tã wato'e imohey pakup hat pe. Katupono — Uha'yru mohey hat en mote waku ereĩne'en uipy'a pe e Tupana ahepe. 4 Yt naku i watimohit irania'in Iesui eropat haria i'atueko ete kat pote I'atuka'iwat koro Iesui yn ikuap waku teropat hap sio yt hap katupono Ta'atuka'iwat kaipyi yn ta'atuky'esat — En ni waku rakat e hap. Uiwyria'in Aika'iwat tikuap kahato aimoesaika topotpap nug hamuat hap. Aipoityro kuap kahato Aipotypot koro topotpap nug hamo. Yne tomohey pakup i haria poityro kuap hat Iesui toĩne'en. I'ewyte yt naku i wato'e i'u yne hat pe — Yt naku i en katupono etu'u yne yt urueko ewy i wato'e. Yt naku i mio tã wato'e katupono Tupana to'e Tosa'yru mohey haria pe — En ni waku kahato uiwanẽtup hawe e yne miit'in me sio mi'u tutu'u yne sio yt pytkai i. 5 Pyno irania'in Iesui mohey haria — Waku ti watimõtypot Tupana yne e'at pe i'atu'e ma'ato irania'in Iesui mohey haria — Wẽtup e'at yn nat po'og waku watimõtypot Tupana i'atu'e. Ta'i yt aiwo'o'ewy hin i kat e'at po'og waku hap ete. Pyno waku watomohey aipy'a pe yt heremo i kat som watomohey mi'i hap ete are. Waku watikuap aiwewi kat e'at waku kat e'at yt hap Tupana mõtypot hamuat are. Mi'i hawyi yt naku i watimohit irania'in mimohey. 6 Waku kahato watimõtypot Tupana. Mi'i pote waku wato'e — Mesuwat e'at pe atimõtypot teran Tupana wato'e. Yt aiwo'o'ewy hin i aimi'u eko ko'i wo Iesui mohey haria aito pytkai. Wẽtup ok to'e — Mesup atu'u mi'u Tupana mõtypot hamo e. Pyno waku mi'i ewy ewetu'u katupono eiwehum kahato mekewat mi'u ete Tupana kape pote waku ewetu'u. Ewetu'u hawyi — Waku kahato En Tupana katupono uipoi kahato hat en ewei'e. Ma'ato irania'in Iesui mohey haria — Yt urutu'u kuap i mekewat mi'u mana mehĩ i'atu'e katupono uruwanẽtup hawe Tupana yt tiky'esat i urutu'u mekewat mi'u hap i'atu'e. Mi'i haria pe waku wato'e — Pyno waku yt ewetu'u i mekewat mi'u mana mehĩ katupono yt eiwehum kuap i mekewat mi'u ete Tupana kape wato'e. Mi'i pote yt naku i ewetu'u katupono waku watimõtypot Tupana ahenuk turan. I'ewyte waku watuwemosy'at tuereto Tupana mõtypot hamo wato'e aiwo'ope aheko mi'u u hap ko'i ete. 7 Yt naku i watoĩne'en mesuwat yi tote aiwehay upi aimowepit hap yn nug hamo kat pote Aika'iwat mowepit hap kape aiwyria'in mowepit kape yn waku watuwepotpap are. Yt wato'opowyro i pote yt naku hin i watoĩne'en mesuwat yi tote. 8 Uiwyria'in waku wato'e — Yt uiwepyi i uiwemowepit hamo areĩne'en neran mesuwat yi tote ma'ato Tupana mowepit hamuat i'ewyte miit'in mowepit hamuat areĩne'en neran mesuwe wato'e. I'ewyte uiku'uro hap e'at pe atimõtypot teran Tupana uiku'uro hamo waku wato'e aiwo'ope uimimu'eria are. Mio tã wato'e pywo pe pote Tupana wanuaria sese watoĩne'en. 9 Tupana tipo'oro Tosa'yru Aiporekuat nuat. Mi'i hawyi iku'uro hawyi tuwẽtem i gu'uro pyi. Aika'iwat toku'uro rẽ toikuap aiku'uro hap mi'i pote irania'in Iesui mohey haria iku'uro rakaria Ka'iwat no topyhu'at. I'ewyte Aika'iwat no toĩne'en i toku'uro hawyi mi'i pote watoĩne'en iwywo katupono toĩne'en i pote tuwẽtem gu'uro pyi. Mesup Iesui toĩne'en wuat'i ieĩne'en haria Ka'iwat no. I'ewyte toĩne'en mesup wuat'i iku'uro rakaria Ka'iwat nuat. Mi'i pote aiku'uro hap toikuap kahato mesup. 10 Mi'i pote yt naku i wato'e aiwo'ope — Uiwanẽtup hawe mekewat miit yt kat hamuat i yt naku i wato'e mesuwe kat pote Tupana yn waku aipat'ok uwe waku uwe yt hap e hamuat are. Mekewat e'at pe wyti aru toiho'omoherep uwe tomohey sese haria. Yt naku i wato'e wẽtup ok Iesui mohey hat pe — Yt woroky'esat i kahato en mana mehĩ wato'e. Yt naku i watimohit aiwanẽtup hawe irania'in Iesui mohey haria katupono Tupana yn aikuap sio waku sio yt hap. Mi'i yn to'e kuap. Meiũran wyti aru yne aito watoĩne'en i'am me Tupana ehay ahepiat kuap hamuat sio waku rakat no watoĩne'en aipy'a pe aiwanẽtup hawe sio yt naku i hap kuap hamo. 11 Ta'i mi'i tã to'e Tupana miwan me — Meiũran aru yne tuwepỹ'ãtutuk uhowawi e. Mekewat e'at pe yne te'ero'e aru — En yn ni Tupana i'atu'e te'eruwepỹ'ãtutuk popuo e. Yt uheso hin i e. Pywo ti rat ui'e hap ewy aru topyhu'at e. Torania te'eruwepỹ'ãtutuk uhowawi ui'e hap ewy e. Yne yne miit'in aru mekewat e'at pe — En ni En yn ni Tupana i'atu'e aru uhepe e Tupana miwan me Isaia 45.23 pe. 12 Mi'i pote torania aito aru wahenoi Tupana pe yne yne ahetiat kat som watunug mesuwarotiat aikotã watoĩne'en mesuwarote wato'e aru Tupana pe. 13 Mi'i pote waku watoiat mekewat aiwanẽtup hawiat — Mekewat miit yt naku i ai'e hap. Mi'i hawyi waku wẽtup sehay wato'e aiwanẽtup hawe — Yt aho'o'aparap teran i irania'in Iesui mohey haria ete e hap waku wato'e aipy'a pe. Waku wato'e aipy'a pe — Yt ati'aparap teran i wẽtup ok Iesui mohey hap pun hamuat waku wato'e at ka'ap aipy'a pe uhekatuwyria.

14 Uito ti eiwy Pauru are. Uito eiperia wywo wẽtup piit ewy yn Iesui piit wo watoĩne'en
mesuwat yi tote. Uiwyria'in pywo pe ti uiwanẽtup hawe mi'u mesuwarote Tupana minug
wakuat yne toĩne'en mi'u wo are uipy'a pe uiwepe. Sa'awy'i yt atimohey i ma'ato koitywy
atimohey kahato. Iesui e hap kaipyi atikuap hawyi. Ma'ato uiwyria'in — Yt naku i mekewat
mi'u watu'u ewei'e eipy'a pe pote yt ewetu'u tei'o are kat pote ewetu'u hawyi eiwemõti
hap topyhu'at. Katupono — Atunug yt naku i mi'u atu'u pote ewei'e aru eipy'a pe. Mi'i
pote yt ewetu'u tei'o eiwemõti popuo. 15 — Pyno waku watu'u yne wato'e pote waku
aiwe'eg wo uwe pe mio tã wato'e katupono tukupte'en irania'in Iesui mohey haria yt
aiwanẽtup hap ewywuaria i kahato i'atueko mi'u etiat mi'i pote — Pãi an waku watu'u
yne wato'e i'atuehamo hawyi i'atumohey hap mohit haria watopyhu'at i'atuwanẽtup hawe.
Po'og waku wato'e — Mehĩ mana yt naku i watu'uka aheko mi'u ete mi'i pote atu'u
teran eimiky'esat ewy mesuwe areĩne'en eiwywo turan waku wato'e. Mi'i hawyi waku
watuwemoesy'at i'atueko ewy itote. Tukupte'en wy yt imohey i te haria. Mi'iria py'asetpe
watoĩne'en turan waku wati'atuky'e mi'iria i'atueko mi'u etiat ewywuat nug hap ete
watoĩne'en i'atuwywo turan are. Yt naku i waho'omõpy'ahak aimi'u u hap wywo irania'in
are. Yt naku i aimi'u wo watimõpy'ahak irania'in seko wãi'e hap ete katupono mi'iria
ehakyera'at hamo Iesui iku'uro wy. Ma'ato watenuk kahato i'atuehamo — Yt ewetu'u
tei'o mi'i mi'u i'atu'e hap ete pote yt karãpe i ta'atumohey Iesui hawyi mi'iria ma'at haria
watopyhu'at katupono aimi'u wo wati'atumõpy'ahak ne'i pote yt waho'oekyi kuap i mi'iria
Iesui kape. 16 Ma'ato irania'in waku watu'u yne i'atu'e. Waku watimõtypot kahato Tupana
aimi'u wywo i'atu'e. Waku watuwehum kahato Tupana kape ahenuk turan i'atu'e. Mi'i
hap waku wen ma'ato eiwe'eg wo o uwe pe mio tã ewei'e. Katupono kat som waku pe
toĩne'en aiwanẽtup hawe irania'in me yt naku i topyhu'at tuereto. Mi'i hawyi aiminug
wakuap topyhu'at yt nakuat i i'atuepe. Mi'i hawyi i'atuwanẽtup hawe yt naku i nug haria
watopyhu'at yt kat i watunug yt naku i aiwanẽtup hawe pytkai. Mi'i pote waku aiwe'eg wo
kahato ahehay wywo aiminug wywo katupono mi'i hawyi yt i'atuewaure ka'a i ahowawi yt
naku i aito i'atuwanẽtup hawe hawyi. 17 Ma'ato pywo pe ti Tupana topyhu'at Ahehakyera'at
hat yt aimi'u u hap kaipyi i yt ahesapo hy u hap kaipyi i. Tupana topyhu'at Aiporekuat no
Topã'ãu tutum ahepe hawyi. Ipã'ãu yn ainug kuap to'ywania ko'i wo. Yt aheko mi'u etiat
ahehakyera'at hap. Yt aheko i aimohãpyk kuap. Tupana Pã'ãu yn aimowepit kuap. Aheko
mi'u u hap ete yt aimowepit kuap i. Karãpe aiwanẽtup hap hewyry kahato kowo'ikowo'i
hawyi Tupana Pã'ãu yn aimowepit kuap. Aheko mi'u ete e'at ete wati'atunug yne hawyi
yt kat i te ahehakyera'at hap are. Tupana yn ahehakyera'at kuap. 18 Pywo ti rat are'e
ehepe — Karãpe wati'atuky'e irania'in aipy'a pyi Tupana Pã'ãu mimowepit ko'i aito pote
mi'i hawyi Tupana mowepit haria wo i'ewyte miit'in mowepit haria wo watukupte'en
mesuwarote. 19 Mi'i pote waku watikat kahato mu'ap aiwo'owese hap nug hamo. Waku
watopyhu'at wo'owese haria wo. Waku watikat kahato mu'ap aiwo'omopoĩ'ãm hamuat
are. Waku watikat mu'ap aiwo'ope aiwo'omoesaika Iesui ehay wo imohey po'og hamuat
hap ete. 20 Pyno Tupana wanẽtup hawe waku watu'u yne mi'u ma'ato yt naku i Tupana
wanẽtup hawe watopyhu'at wu'uka haria aheko mi'u u hap ete. Mi'i tã watunug mote
watimoma aiwo'owese hap aiwo'ope. Yt naku i watu'uka ahehay wo aimi'u u hap aheko
ete. Mi'i tã watunug mote Tupana hũria atu'uka haria wo watoĩne'en hawyi Tupana potpap
moma haria wo watopyhu'at. Po'og waku watikat kahato aiwo'oky'e hap. Waku wato'e
Tupana pe — Uipowyro o miit'in ekyi ewawiat hamo mehĩ uipowyro kahato o katupono yt
ati'atusytpok teran i emohey haria uheko mi'u u hamo waku wato'e Tupana pe. 21 Pyno kat
som kat som waku i'atuwywuat aheĩne'en turan waku watunug. Waku watikuap irania'in
eko ko'i hawyi waku iwe'eg nakaria wo watoĩne'en. I'atumi'u hap ewy waku watu'u
i'atuehamo. Waku watu'u i'atumi'u ipu'i u hap ewy i'atuwywo watoĩne'en nuran. Yt naku i
wati'atu'aparap ne'i irania'in Iesui mohey haria yt i'atueko ewywuat i watunug hap kaipyi.
— Wãi i'atu'e mahy u hap ete pote waku yt watu'u i. Mi'i pote waku — Yt naku i watu'u
mekewat mi'u pu'i i'atu'e pote — Pyno waku wato'e. Yt naku i wati'atu'aparap ne'i irania'in
aiminug ko'i wo. 22 Waku watikuap kahato aipy'a pe kat som waku watunug kat som yt
naku i watunug Tupana e hap mi'i hawyi waku watunug aimimohey ewy. Waku watikuap
kat som watomohey mi'u ete sapo hy u ete e'at hap ete mi'i hawyi waku yt wahenoi i
irania'in me mi'i hap ko'i kaipywiat imohey hap ete. Waku wahenoi Tupana kape yn kat
som watomohey mi'i ete hap ma'ato aiwanẽtup hap to'e — Yt naku i mi'i tã etunug e pote
yt etunug nei'o mekewat epy'a piat. Ma'ato watunug mekewat wãi'e aipy'a piat hap pote
aiwemõti kahato hap topyhu'at. Aipy'a piat haty hap toĩne'en — Yt naku i nug hat uito
wato'e aiwepe. 23 Ma'ato irania'in aito Iesui mohey haria haty kahato topyhu'at aipy'a pe
watu'u kat ko'i kat ko'i hawyi. Watuwemõti ne'i aipy'a pe katupono aheko yt ewy i watunug
mote. Mi'i pote yt watuwehum kuap i Tupana kape watu'u turan yt imohey hap upi i watu'u
pote. Mi'i pote waku watoiat mekewat aiminug sa'ag ko'i yne yt watuwehum kuap i Tupana

kape hap watunug nuran mote are. Yt Iesui mohey hap wywo i watunug aiminug ko'i hawyi wati'aparap Tupana pe yt watimõtypot i Tupana aiminug wywo pote are uito Pauru.

15

1 Ma'ato yt watomohey kahato i seko ko'i pote waku watipowyro irania'in yt aiwanẽtup hap ewywuaria i Iesui mohey pakup i haria. Waku wati'atupowyro mi'iria Iesui mohey hap etiat i'atumoehãite hamo. Yt naku i watuwepotpap aiwemowepit hap kape yn. Waku watuwepotpap kahato irania'in Iesui mohey haria powyro hamuat hap ete. Waku Iesui mohey pakup i haria wati'atuky'e kahato aiwese kahato hap wywo ta'atu'aparap kahato te pytkai. 2 Po'og waku irania'in Iesui mohey haria mowepit hano watopyhu'at. Waku watikat irania'in Iesui mohey haria waku piat hap are. Waku wati'atumotag neran Iesui mohey hap ete irania'in. 3 Yt karãpe i Ai'akag Iesui tuwemowepit hap kat hano toĩne'en. Ta'i Aika'iwat Tupana mowepit hap ko'i yn toikat. Sa'awy'i mio tã e miwan me — Sa'awy'i to'okyry'i kahato eete Tupana hawyi uipo'oro i'atuehakyera'at hamo. Mesup i'atuehay sa'ag kahato topyhu'at uhete e. Yne miit'in sehay sa'ag Tupana piat hap topyhu'at uhete e Iesui e'yianmete miwan me Tawi wepy hawe 69.9 pe. Mi'i hap ewy waku po'og wati'atumowepit irania'in watuwemowepit hap kai.

4 Uiwyria'in yne yne Tupana e hap miwan miat sa'awy'iwuat toĩne'en aimu'e hamo. Pywo ti rat sa'awy'iwuat miwan aimu'e kahato hap topyhu'at ai'arot hap hep kahato hamuat. Mi'i e hap ko'i aimoesaika kahato imohey hap ete. Watuwemu'e sa'awy'iwuat miwan ete hawyi watikuap kahato yne Tupana e hap — Atunug aru e hap ko'i. Watikuap kat som tutunug aru hawyi wahekatup kahato i'e hap ewywuat e'at put'ok'e hap. Mi'i hawyi aimowepit kahato hap topyhu'at katupono watikuap waku kahato aru Tupana tunug aru ahepe to'e hap ewy watikuap miwan sa'awy'iwuat kaipyi.

5 Uiwyria'in mi'i tã kahato ahẽtup Tupana pe ehowawi — Uru'ywot atipy piat En yn ni wuat'i uruwat uru'arot hap kaipywiat urumowepit hat. En yn ni urumoesaika kuap hat yt karãpiat i ehay atoiat uruepiat hap ete. Urunug Esa'yru mohey haria wo pote wẽtup miit ewy yn uruwanẽtup hawe urupy'a pe hap ahẽtup epe. Tupana urunug no Esa'yru Uruporekuat saipepiaria kahato wo hap ahẽtup ewawi are. Aikotã Esa'yru toĩne'en kahato mesuwe yi tote emõtypot kahato hano mi'i hap ewy urunug no Esa'yru ewywuat mesuwe hap ahẽtup ewawi Tupana. 6 Mi'i etunug mote wẽtup miit ewy uruimõtypot En mesuwe Uru'ywot are. Waku wẽtup sehay yn tuwẽtem uruwẽ pyi Esa'yru Emipo'oro Uruporekuat nuat Iesui ete are. Waku wẽtup miit ewy yn uruehay emõtypot hap are. Urumoesaika Epã'ãu wo urupy'a pe hawyi emõtypot haria kahato urutukupte'en uimiẽtup ewawiat are.

7 Sa'awy'i karãpe watomohey Aipotypot Iesui hawyi meremo Tupana ainug towyria'in wo. Iwese kahato toĩne'en ahowawi. Mi'i ewywuat waku meremo watunug irania'in Iesui mohey haria aiwyria'in wo. Waku iwese kahato rakaria wo watoĩne'en i'atuwywo yt aiwo-'oeko i pytkai. Mi'i watunug mote meremo Tupana mõtypot kahato hap topyhu'at mesuwa-rote.

8 Sa'awy'i Tupana to'e urue'ase'i pot Aparãu me — Meiũran aru yne ywania mesuwat yi totiaria ati'atupoityro e. Ta'i Wẽtup emiariru emiariru topyhu'at aru Wuat'i Ywania Porekuat no e. Mi'i hawyi Iesui tuwemoherep mesuwe Aparãu saipepiat sese Iuteuria py'asetpe. Mi'i hawyi to'ywania eropat kahato hat ewy topyhu'at. 9 Ta'i Tupana yt heso hin i Aparãu me. Tutunug to'e hap ewy ma'ato yt Iuteuria kape yn i Iesui tuwemoherep katupono irania'in ywania kape i'ewyte tuwemoherep wy. Toiky'esat yne ywania Tupana mõtypot hanuaria hap toiky'esat. Toiky'esat yne yne ywania tikuap To'ywot egyi'at hap. Aiwy Iesui tiky'esat aikotã to'e miwan me sa'awy'i hap ewy — Ui'ywot e arehum aru uhẽku wo ewawi irania'in ywania py'asetpyi e. Arepy aru ewawi Ui'ywot e. Mi'i hawyi irania'in ywania wẽ pyi eset kahu aru wemõtypot haria wo te'eropyhu'at e Tupana Sa'yru sa'awy'i sese temiit morekuat Tawi wepy hawe miwan me 18.49 pe. 10 I'ewyte mio tã e miwan me — Wuat'i ywania eweimõtypot ro Tupana imowepit kahato hap ehehay wywo e. Eweimõtypot ro Tupana mekewat Iuteuria ywania wywo iwat i'ywania sese wywo e. Eiwemowepit ro Tupana kape ehehay wepit kahato hap wywo e morekuat Tawi towepy hawe miwan me ahepe Saumu 72 pe. 11 I'ewyte po'og to'e morekuat Tawi — Wuat'i ywania eweimõtypot ro Ainug hat eipy'a pyi e. Mio tã ewei'e ro tope — Waku kahato sakpo'e En Urupotypot Uruka'iwat ewei'e ro Einug hat Tupana ewawi are'e yne miit'in sem mesuwat yi totiaria pe e morekuat Tawi towepy hawe tomiwan me Saumu 11.1 pe. 12 I'ewyte Tupana ehay moherep hat Isaia mio tã e wy — Meiũran aru wẽtup ok miit Tupana Mipo'oro topyhu'at mesuwarote Wuat'i Ywania Porekuat no e. Mi'i Miit wyti aru morekuat Tawi ywot Iesi saipepiat sese toĩne'en aru e. Morekuat Tawi ywot Iesi toĩne'en aikotã aria'yp ypy pot'i ewy ma'ato Tupana Mipo'oro aru toĩne'en aikotã mekewat aria'yp koro sese ga'apy piat ewy e. Mekewat i'ypy kyt tuweityk ta'yn hawyi i'ypy kyt hẽtyt heremo

hawyi tuwemowato sese i'yp e. Mi'i hap ewy aru Tupana Mipo'oro sese toĩne'en aru Wuat'i Ywania Porekuat nuat Miit toĩne'en e. Yt Iuteuria ywania Porekuat no yn toĩne'en ma'ato yne miit'in mesuwarotiaria Porekuat no toĩne'en aru e ti sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Isaia tomiwan me 11.9 pe.

13 — Tupana uito ti emipo'oro Pauru atiky'esat kahato eti'atupowyro irania'in ywania kape ekuap hamuat hap ete. Koitywy i'atu'arot pot'i wywo tukupte'en. En yn waku i'atumowepit kuap hanuat. Esa'yru kape yn te'eruwanẽtup ta'atuhekatup haype are. Ui'ywot mekewat ewat wuat'i e'at piat wo'omowepit hap yn waku etum i'atuepe. Esa'yru mohey hap kaipyi etum no i'atuepe i'atuwanẽtup sa'ag hap monik hap Esa'yru mohey hap kaipyi are. Papai etum o Epã'ãu Wakuat i'atuepe po'og po'og yne e'at pe. Etimoesaika mi'iria Epã'ãu Wakuat kaipyi are. Epã'ãu Wakuat kaipyi atiky'esat ta'atuhekatup Esa'yru ut hap at ka'ap. Uru'ywot Tupana etimowepit kahato uheywyt'in uheinyt'in tawa wato Huma piaria.

14 Uiwanẽtup hawe waku kahato ti eiperia tawa Huma piaria. Uiwyria'in uheinyt'in kahato eiperia Iesui mohey haria eweikupte'en mote Ai'ywot Tupana Wakuat eiam kahato eiperia. Ta'i Tupana kuap hamo eipyt'at ehehowapy kahato mi'i pote woroho'omohey kahato eipe. Waku eweikupte'en eiwo'omu'e mu'e hanuaria wo eimikuap Tupana etiat wo. Ta'i waku kahato woroho'opuẽti eiperia wuat'i miit'in mu'e hamuat. 15 Pyno uito Pauru mesuwat uimiwan ehowawiat. Uimiwan mesuwe yt i'perup takat i einãpin hamuat sese. Atiwan haty wo aikotã wati'atunãpin aimẽpyt'in haty wo hap ewy woroho'onãpin eipe mesuwe. Mi'i hap uimiwan atunug mesuwe. Waku pe atiwan katupono Tupana uipo'oro irania'in ywania nãpin hamo. Tupana ui'airo mi'i hap inug hamuat. Yt uhewaku hap upi i ui'airo wen ma'ato uiky'e tepiat hap kaipyi yn mote. 16 Waku kahato atipuẽti Aipotypot Iesui eropat hano. Waku atipuẽti mesuwat uipotpap irania'in mu'e hamuat Iesui ehay wakuat etiat. Sa'awy'iwuat pa'iria ko'i iwuk miit'in hũria Tupana mowepit hamo. Mi'i hap ewy areĩne'en Iesui mi'airo pa'i sa'awy'iwuaria ewywuat. Pa'i ewy areĩne'en katupono atomoherep kahato sehay wakuat Iesui etiat Tupana kaipywiat. Pa'i ewy atimoherep kahato irania'in me Tupana e uhepiat hap ewy. Aikotã pa'i sa'awy'iwuaria ewy atum Tupana pe irania'in ywania mohãpyk hamo Iesui suu hap ewy. Mesup eiperia atum Tupana kape pa'i ewy. Eiperia Tupana mowepit kahato haria ewy eweikupte'en katupono Iesui suu mikoho ko'i eiperia. Wuat'i ywania atum Tupana kape hawyi tuwehum kahato uimiium ete katupono Ipã'ãu Wakuat mimohãpyk ko'i irania'in tukupte'en mesup. Iesui suu mimowaku ko'i tukupte'en irania'in ywania mesup. Mi'i pote pa'i ewy atum mi'iria Tupana pe hap ewy. 17 Uika'iwat Iesui yn uhehakyera'at hat. Mi'i yn ni Ui'akag sese. Wẽtup ok miit ewy yn iwywo urupotpap miit'in yne ywania ekyi Tupana kape hap. Mi'i pote ati'atuekyi kuap kahato irania'in ywania Tupana kape. Yt aremõti hin i mesuwat uipotpap ete Tupana eropat hap ete. 18 Uipotypot no hap upi Iesui toĩne'en kahato uikai. Ipã'ãu ipotpap kahato uipo pyi irania'in ywania ekyi hamo Tupana kapiat hamo. Iesui Pã'ãu ihay kahato uiwẽ pyi tomikuap ko'i wo. I'ewyte Iesui misepap nug hap toimoherep kahato uipiit pyi irania'in ywania porerokosap Tupana miky'esat nug hamuat hamo. 19 Ipã'ãu uimoesaika kahato irania'in ywania porerokosap tuwewawiat hamuat. Pywo ti rat yt uhesaika hap kaipyi ma'ato Ipã'ãu uimoesaika kahato sepap nug hamo wuat'i ywania ehamo. Yt uwe i mikuap mesuwat yi totiat nug hamuat ko'i tutunug uipiit pyi Tupana Pã'ãu. Uimoesaika kahato uhewyry tehay sytpok hamuat wuat'i tawa puat. Uipiit yt hesaika hin i pytkai uhewyry wuat'i yi totiat wuat'i tawa ko'i puat hamo wuat'i y'y upi hamuat atimoherep kahato sehay wakuat Ahehakyera'at hat Iesui etiat wuat'i miit'in me. Ta'i mekewat tawa wato Ierusarẽi kaipyi sa'awy'i areto yne yne tawa puo uhewyry ihay moherep hamo. Yne yne tawa kape areto te ihay wywo Ierusarẽi myi tawa Ieriko kape. Yne mu'ap upi ati'atumu'e torania miit'in Iesui ete Tupana Pã'ãu uimoesaika hawuo. 20 Arepotpap kahato yne uhesaika hap ok tã mesuwat sehay wakuat Iesui etiat moherep hamo irania'in ywania puo torania puo aikope aikope Tupana Sa'yru Aiporekuat set Iesui yt ta'atukuap i te hap upi. Ta'i yt ati'atupohari i Iesui mohey haria wẽtup ok ai'apykok hat po pyi are. Ati'atumu'e teran yt ikuap i te haria hawyi yt ati'atupohari teran hin i irania'in i'atupotmu'eria ete. 21 Aikotã to'e miwan me sa'awy'i hap ewy — Yt karãpiat i ikuap i te haria aru meiũran ikuap yne. Yt karãpe i te tuwat irania'in i'atumu'e hamo pytkai meiũran te'era'akasa e. Yt karãpe i Tupana etiat kuap haria aru meiũran ikuap haria wo tukupte'en e Isaia miwan me 52.15 pe sa'awy'i. 22 Uiwyria'in Humanu ywania nimo kahato ra'yn areto teran ehowawi. Ahã'ãg hawyi ahã'ãg i hap ewy ma'ato eweikuap ta'yn Iesui etiat pote yt areto kuap i katupono yt ikuap i te haria irania'in kape yn areto teran. 23 Ma'ato mesup areto ra'yn katupono atomoherep yne ra'yn yne ywania pe yne tawa tote miit'in me yne sehay wakuat Iesui etiat yne hy upiat ra'yn mi'i rokirẽ koitywy waku areto ra'yn ehowawi eipe Humanu'in ara'akasa hamo. Uimiky'esat sa'awy'i hap

ewy mesup atunug na'yn. 24 Pyno ehetawa sakpo toĩne'en mekewat yi wato Epania. Areto teran itotiaria mu'e Iesui etiat hamo. Mi'i haype areto ehowawi ehetawa puo. Mi'i hap yn ahekatup. Pyno uikosap mo ma'ato areĩne'en teran eiwywo. Woroho'okuap teran eipe pote areĩne'en porap i hamuat eipy'asetpe uimiky'esat ewy. Waku kahato aru atipuẽti itote eiwywo. Atiky'esat kahato eipe uipowyro mekewat yi wato Epania kapiat mu'ap sa'up nug hap ete. 25 Ma'ato mio koran areto tawa wato Ierusarẽi kape. Mi'i kahu rẽ ehowawi areto. Ma'ato sa'awy'i ati'atupowyro teran Tupana sa'yru'in Tupana saki'yt'in Ierusarẽi miaria katupono i'atu kahato itote Tupana mẽpyt'in ho'opot haria ihaky'e'i kahato rakaria. 26 Mi'i pote Iesui mohey haria irania'in ywania aikope aikope te'eruwa'atunug hap tote tawa ko'i yi Masetunia piaria tawa yi Akaia piaria ti'atumõ'ẽ teran ta'atuekat ihaky'e'i rakaria tawa wato Ierusarẽi miaria puo Iesui mohey haria tawa Ierusarẽi miaria powyro hamo. 27 Te'eruwepy'a pyi mi'i tã ta'atunug — Waku watimõ'ẽ ahekat Ierusarẽi miaria pe i'atu'e te'eruwehay pyi yt uhehay pyi i. Mi'i ta'atunug neran mote — Waku eweimõ'ẽ ihaky'e'i rakaria Ierusarẽi miaria pe are. Ta'i ewetunug o are i'atuepe. Katupono ti sa'awy'i ta'atumõ'ẽ kahato Tupana ehay ahepe. Tupana ehay wywo eipoityro hanuaria te'eropyhu'at i'ewyte yne Tupana miium ta'atupoityro hap kaipywiat ta'atumõ'ẽ ehepuo wẽtup ywania eipe pytkai ta'atunug. Mi'i pote koitywy waku eweimõ'ẽ ehekat Iesui mohey haria ihaky'e'i rakaria pe are. Mi'i pote hẽto are'e i'atuepe tama Masẽtunia piaria pe tama Akaia piaria pe Iesui mohey haria. 28 Mi'i hawyi aikope aikope i'atuwa'atunug hap tote tuereto ta'atu'atunug ta'atumiium ko'i mi'i hawyi ta'atuium uruepe — Etioto ro Ierusarẽi kape i'atu'e mi'i pote areto i'atumiium ko'i wywo. Put'ok'are itote hawyi atimõ'ẽ yne ihaky'e'i rakaria pe. Mi'i hawyi i'atumiium ok tã atum yne Iuteuria Iesui mohey haria itotiaria pe. Mi'i atimõ'ẽ yne hawyi atoiat yne itotiaria pe hawyi areto Ierusarẽi myi tawa Epania kape eitok puo eikuap hamo. 29 Put'ok'are eipy'asetpiat hawyi atiky'esat kahato Aika'iwat Iesui aipoityro kahato hap. Atikuap ta'yn uipy'a pe meiũran wuat'i ai'atupoityro itotiat hamuat tegyi'at hap wato hap ok tã hawyi waku kahato ra'yn.

30 Uiwyria'in tama Humanu piaria ahẽtup kahato ehupi uheinyt'in uheywyt'in ewehẽtup yne eipy'a pyi haty wo uipowyro hamuat Tupana pe — Etipowyro Pauru hewyry hap upi ewei'e o. Etimõtypot Esa'yru Emipo'oro Uruporekuat nuat Pauru ehay kaipyi Pauru minug kaipyi ewei'e o Tupana kape. Ta'i atikuap uiky'e Tupana Pã'ãu kaipywiat ehepiat hap mi'i pote ahẽtup ehepe ewehẽtup o Tupana kape uipowyro hap. 31 Uiky'e eipe pote ehẽtup o Tupana pe — Etipowyro kahato o Pauru katupono yt Iesui mohey haria i Iuteuria ti'auka teran haype. Mi'i tupono etikawiano kahato i'atupy'asetpiat turan toĩne'en ewei'e o Tupana pe. I'ewyte mekewat aimiium ereto hap ete etipowyro o Pauru Tupana. Eti'atupowyro o Iesui mohey haria mekewat Pauru miium ta'atuepiat sat ta'atuwehum wywuat hamuat ewei'e o Tupana pe yt ta'atusat i irania'in ywania te'eruwemõti ta'atumiium yt ky'esat i hap ete. 32 Mi'i eimiẽtup ok tã Tupana tunug yne ra'yn hawyi uimowepit hap topyhu'at uhowapy mekewat Tupana wepy hap ewywuat. Mi'i hawyi areto ehowawi uimowepit Tupana piat hap wywo. Mi'i hawyi areĩne'en eiwywo hawyi po'og uiwepit aiwo'oky'e aiwo'owese hap itote pote.

33 Tupana ereĩne'en kahato o Humanu'in wywo Esa'yru mohey haria itotiaria powyro hamo ereĩne'en. Iwese rakaria wo yne o etunug mi'iria katupono En wo'owese hap hanuaria nug hat kahato. Etunug o mesuwat uimiẽtup ewy Tupana are'e mesuwe eikawiano. Uito Pauru.

16

1 Atipo'oro ehowawi wẽtup haryporia Iesui mohey hat kahato. Mi'i ti aheinyt mana Wepi. Iwepit kahato mana Wepi wakuat kahato Iesui mohey hat sese. Mi'i ti ipotpap kahato tawa Sekeia totiaria Iesui mohey hap tote i'atuwa'atunug hap howare totiat hat. Mi'i atipo'oro ehowawi meiũwat mana Wepi. 2 Aikotã Iesui kape — Ereke o eiwese hap wywo hap ewy o — Ereke ro ewei'e mana Wepi pe aikotã Tupana mẽpyt'in ewywuat eweikupte'en pote eiwese tuete. Topowyro hap toiky'esat eikaipyi mi'i o ewetunug tope imiky'esat ok tã. Mana Wepi ti mesuwe uipowyro kahato i'ewyte uiwy kahato topyhu'at i'ewyte toi'atupowyro kahato mesuwiat Iesui mohey haria. I'atu kahato mesuwarotiaria wy ok wo topyhu'at mana Wepi. Wakuat kahato uipotpo'oro mi'i.

3 Pyno kuekatu atipo'oro mana Pisira he'aito Akira kape uipowyro Aipotypot Iesui eropat hap etiat are. 4 Sa'awy'i sese mi'iria uipowyro kahato. Wẽtup e'at pe tõ'ẽ tõ'ẽ kahato miit'in ui'auka hamuat wen ma'ato uhyt Akira iwary Pisira uhehakyera'at uhewanĩkaptia po pyi. — Uru'auka teran mote waku ma'ato yt naku i ewei'auka Pauru i'atu'e wanĩkaptia pe arepopy pytkai. Mi'i hap upi uhehakyera'at uhyt Akira mana Pisira. Mi'i ete yne Iesui mohey haria yne ywania aimẽpuo aimẽpuo te'eruwa'atunug hap ok tã te'eruwehum Tupana pe mehĩ Akira mana Pisira ete. Mi'iria kape atipo'oro uhekuekatu. 5 I'ewyte

atipo'oro uhekuekatu Iesui mohey haria mehĩ Akira mana Pisira yat piaria wa'atunug haria kape.

I'ewyte atipo'oro uhekuekatu uhewakuap uiwy sese mekewat mehĩ Epenetu kape. I'atu kahato mio Iesui mohey haria tawa Asia pe yi Asia pe ma'ato uiwy Epenetu torania mi'iria e'yianmete topyhu'at Iesui mohey hano tawa Asia piaria kai. Mi'i inug yianmete Iesui Toporekuat no. 6 Uhewaku hap atipo'oro mekewat mana Maria pe eheropat hap ete ipotpap kahato rakat kuekatu atipo'oro mi'iria pe mi'i pe. 7 Sa'awy'i toĩne'en typy ok ui'ywania Iuteuria wo'opyhik hawe wẽtup ok Ãtuniku wẽtup ok Iunia. Mi'iria Iesui mohey haria ahe'yianmiat haria kahato mi'iria Iesui potpo'ororia mikuap kahato ko'i. Mi'iria kape uhewaku hap kuekatu e hap atipo'oro. 8 I'ewyte atipo'oro kuekatu sese mekewat uiwy sese mekewat mehĩ Ãpiatu kape. Iesui urumowehik kahato wẽtup miit ewy yn urutopyhu'at. Uiwy kahato mi'i Iesui mohey hat pote. 9 Etum uhekuekatu mehĩ Upanu pe Aika'iwat Iesui eropat uruwywuat hat kahato mi'i. Uhekuekatu sese atipo'oro uiwy sese Etaki kape. 10 I'ewyte atipo'oro kuekatu kahato aiwy Apere kape. Mi'i ti toku'uro hap kapiat Aika'iwat mohey hap — Yt atoiat i e hat. Sa'awy'i ta'atuhã'ãg ihep imohey hap kaipywiat hap ma'ato yt ta'atuhep kuap i. Kuekatu mehĩ Aritũpuru yat piaria kape ati'atuewaku. 11 Arehum kahato uhehay wo i'ewyte mehĩ Erotiãu kape mi'i ti Iuteu ywania ui'ewy. I'ewyte kuekatu atipo'oro Nasisu kape i'ewyte ha'yru'in Iesui mohey haria kape. 12 Ati'atuewaku teran mehĩ Tiwena I'ewyte Tiwosa. Mi'iria aheropat kahato Aipotypot potpap nug hap ete. Yt atiwaure i aiwy mana Pesĩte Aipotypot potpap ahyt nug hat. Mi'i ti Aipotypot eropat hat kahato. 13 Mi'i hawyi haika'at mehĩ Huwu kape sepap nug hap ewy Aika'iwat potpap nug hap ete ipotpap i'ewyte ety kape atipo'oro uiwy Huwu kuekatu. Waku kahato ety are. Uity ewywuat kahato mi'i topyhu'at uipy'a pe are. Ta'i uipowyro kahato ety aikotã uity sese hap ewy uipowyro are. 14 — Tupana are etipoityro uiwyria'in kuekatu atipo'oro mehĩ Asikitu kape mehĩ Wẽkũte kape aiwy Ema kape mehĩ Patũpa kape mehĩ Eme kape i'ewyte yne Iesui mohey haria i'atuwywuaria kape atipo'oro yne kuekatu. 15 Yt atiwaure teran hin i uhekuekatu po'oro ewawiat hap mehĩ Wiroruku are. I'ewyte mana Iuria kape i'ewyte mehĩ Nereu kape i'ewyte inyt kape i'ewyte uhehay atipo'oro ewawi uiwy Urĩpa kape i'ewyte yne i'atuwywuat ieĩne'en haria Tupana Sa'yru emiit'in ko'i kape kuekatu atipo'oro.

16 Karãpe put'ok'e wẽtup ok Iesui mohey hat sese ahowawi pote waku iwese kahato rakat howawiat hano watopyhu'at. Waku ahehay wese kahato iwywo waku. Waku watiwesat — Waku aiwyria'in Iesui mohey haria sese. Ta'i waku wati'ahi'ypysat aimẽpuo aimẽpuo Iesui mohey haria te'eruwa'atunug hap kaipyi ta'atupo'oro ehowawi ta'atuekuekatu eipe Humanu ywania kape mesuwepyi.

17 Tukupte'en Iesui mohey ran haria ma'ato mesuwat yi tote yt naku i rakaria katupono wo'oehay uka teran sehay wuat haria tukupte'en. Ta'i mi'iria ta'atupat'ok pat'ok teran kahato aito hap ta'atuky'esat kahato. Mi'iria aimo'akag'aia ta'atuehay wuat hap ta'atuehay wo. Yt Iesui ky'e hap kaipyi i ma'ato wẽtup mohey hap kape wẽtup sehay kape aimo'akag'aia teran. Typy mohey hap nug hamo yt Aimimohey Iesui ewy i ta'atumoherep yt aimimohey sehay yt ewy i yt aimu'e hap sa'awy'i wuat Iesui potmu'eria piat yt aimu'e hap ewy i aimu'e. Yt naku i. Uiwyria'in karãpe mi'iria ewywuaria put'ok'i'atu'e eipy'asetpe ehepiat Iesui mohey hap nug kowo'ikowo'i hanuaria eiwe'eg wo o mi'iria pupi. Mi'iria put'ok'i'atu'e turan waku eweikuap meremo i'atuepiat eima'at reran hap hawyi yt eweiwat i i'atuehay upi. — Urumu'e ro uhyt mana yt ewei'e tei'o i'atuepe. I'atuehay pupi eweiken'ẽo. Uiwyria'in Iesui mohey haria eipe pyno woroho'onãpin haty puo yt eweipome'eg tei'o ehewaure ka'a wo'opat'ok pat'ok Iesui mohey haria etiat i'atumo'akag'aia hap kaipywiaria kape. 18 Katupono wo'opat'ok pat'ok haria yt Aika'iwat Iesui eropat haria i hin i. Ta'i yt Aika'iwat Iesui upiat hin i aimo'akag'aia hamo. Ta'i mi'iria tõ'ẽ tõ'ẽ ahowawi katupono ta'atuky'esat kahato aito ta'atuemiit'in no haype sa'ag nug hamuat ai'u hamo tõ'ẽ. Mi'i pote eiwe'eg wo o pyno i'atuehay sese kahato mi'iria wẽtup sehay ete aima'at ta'atuehay iwese rakat nuat hamo — Yt uwe i po'og ikahuria eipe kawiat haria i'atu'e ahepe ma'ato yt pywo pe i aima'at reran haype. I'atuehay upi mekewat hirakaria wanẽtup hap ewywuaria meremo tuwat kahato i'atuehay upi. Mi'i pote uipy'a pyi are'e — Eiwe'eg wo o eima'at tet pupi eipat'ok hamuaria ne'i pote ahekat ky'ewi aima'at haria mi'iria. 19 Ma'ato eiperia yt irania'in ekat ky'ewi i miit'in mu'e hanuaria mi'iria ewywuaria hin i. Ta'i aito sehay wakuat Iesui etiat yn aiwẽ ete. Ta'i yt kat i wẽtup sehay kowuat kowuat hap upiaria aito. Aito ti wẽtup mohey hap yn aikai Iesui mowepit hap yn aikai waku. Mi'i pote uimowepit kahato eipe. Eipe Iesui ehay upiaria Humanu ywania katupono yt miit'in piit ky'ewi eweimu'e Iesui hũria. Waku kahato. Pyno waku watopyhu'at waku nug hap sepap nug haria wo. Waku watikuap yn wakuat ko'i we'eg haria ewy. Ma'ato yt naku i watopyhu'at yt ikuap i hat ewy sio waku sio yt aikotã aimẽpyt'in yt ikuap i te haria ewy aikotã — Waku atunug yt naku

i mig'i wo mesup e haria ewy yt naku i watopyhu'at i'atuehay upi. Waku watuwewãi yt naku i nug hap ko'i ete Iesui esurara'in ewy waku. 20 Pyno Tupana aiwanẽtup kowo'ikowo'i hap monik kahato hat topyhu'at aiwanẽtup hawe. Waku ahewaure kahato Tupana kape. Mi'i watunug mote aimowese kahato hap topyhu'at aiwo'ope. Waku aiwo'oky'e hap upi watu'uka te at ka'ap ahiag ete. Mi'i watunug mote meiũran yt pya hin i ra'yn hap e'at pe Tupana ti'akit sese ra'yn ahiag aipy wo toi'aporok ahiag. Ta'i aipy wo aru toi'akit ahiag akag aikotã wati'akit moi akag ewy e.

— Uipotypot Iesui ereĩne'en kahato ro emiit'in Humanu ywania wywo. Ereĩne'en hegyi'at kahato itotiaria piat hano. Ereĩne'en egyi'at i'atuky'e hap wywuat wywo hap ahẽtup epe Iesui pe ehepiat.

21 Uha'yru Timoteu ipotpap kahato uiwy wo mesuwe. Kuekatu toipo'oro teran ehowawi — Aikotã surara'in timõtypot ta'atu'akag hap ewy ta'atuwehum hap wywo hap ewy arehum ehowawi e Timoteu ehepe. Tupana potpap nug haria mesuwe ui'ywania Iuteuria kawiat ui'ewywuaria — Woroho'oky'e kahato eipe woroho'omõtypot eipe i'atu'e ehepiat. Aiwy Irusiu mio tã e mi'i hawyi mehĩ Iasãu i'ewyte mekewat aiwy Sosipatu tipo'oro teran mi'i e hap ehowawi.

22 Mesuwat uipotpo'oro iwan nug hat topo wywuat hat uiwẽ pywiat aiwy uhyt Tesiu e hap het rakat i'ewyte toipo'oro teran kuekatu e hap ehowawi. — Pyno uiwyria'in Tupana Mipo'oro Eiporekuat nuat Iesui piat ei'atupoityro hap atipo'oro ehowawi atiwan mesuwe uito Pauru e hap wan nug hat Tesiu uito toran are.

23 Uito Pauru mesup areĩne'en mehĩ Kaiu yat pe areket mesuwe. Iesui mohey haria te'eruwa'atunug mesuwe mehĩ Kaiu yat pe. Pyno uipowyro hat Kaiu i'ewyte toipo'oro teran kuekatu e hap ehowawi. Wẽtup ok mehĩ Eratu tipo'oro kuekatu ehowawi. Aiwy Eratu ti toĩne'en mesuwat tawa pe morekuat ekare'en apykok kuap hat miit'in miat imõ'ẽ kuap hat.

24 — Uika'iwat Iesui eti'atuky'e kahato o emiit'in yi Humanu totiaria are'e mesuwe eti'atuky'e hap upi eti'atupoityro o mi'iria egyi'at hap ok tã are'e mesuwe Iesui pe.

25 Pyno to'iro watimõtypot Tupana ahehay wo — Tupana En ni wakuat kahato waku wato'e. Ikahu kahato ewakuap uruto'e. Urumoehãite kuap kahato Esa'yru sese mohey hap ete uruto'e. Ehay wakuat Esa'yru etiat wo Uruporekuat etiat Emimoherep ete urumoehãite kuap kahato urumotag kuap kahato Esa'yru mohey hap ete uruto'e. Nimo te Esa'yru yt put'ok'e i te mesuwat yi tote turan ehay moherep haria urue'ase'i'in timoherep kahato yianmete Esa'yru Iesui etiat ta'atumiwan me waku wato'e. Aikotã sehay mig'i wuat ewy ta'atumoherep uruepe ma'ato yt heremo kahato i aikotã mesup e'at hap ewy uruto'e Epe Tupana. Esa'yru e'yianmete ta'atumoherep yne Esa'yru ete yn uruto'e. Put'ok'e hawyi urumoehãite hanuat kahato. Mi'i miwan kaipyi Esa'yru mohey uruepiat hamo uruto'e. Urupowyro kahato emohey hap ete uruto'e. 26 Mekewat miwan pywuat sehay etiat yianmiat Tupana ehay moherep haria mienoi heremo kahato topyhu'at wuat'i ywania mikuap mo kahato. Waku kahato En Tupana uruto'e. Ta'i Iesui etiat miwan ko'i Emipo'oro Aiporekuat nuat etiat waku kahato uruto'e. Mi'i pote uruimoherep Esa'yru etiat mesuwat sehay pywuat torania ywania pe mesuwat yi tote hap uruhẽtup ewawi Tupana. Uruiky'esat kahato yne ywania Esa'yru mohey haria wo tukupte'en hap uruto'e. I'ewyte uruiky'esat yne mi'iria Esa'yru ehay upiaria wo tukupte'en uruto'e ewawi Tupana. 27 En yn ni Tupana mi'i hawyi yt uwe i Tupana wo toĩne'en uruto'e. En yn ni wuat'i wuat'i kuap hat uruto'e. En yn ni yne yne we'eg hap eiam sese uruto'e. Uruimõtypot kahato En katupono etipo'oro Esa'yru Iesui uruewawi Uru'akag Sese wo uruto'e. Uruimõtypot kahato En at ka'ap wuat'i e'at pe uruto'e. Waku kahato ti rat En pãi an uruto'e. Mi'i hap ewy waku wato'e Tupana pe. Waku.

Waku ra'yn ui'e hap ehowawi Iesui mohey haria yi Humanu wanuat rotiaria.

Uito ti Iesui potpo'oro Pauru.

TAWA KURINTIU PIARIA NÃPIN HAMUAT PAURU MIENOI SA'AWY'IWUAT

1 Uito ti Pauru are. Mesuwat uimiwan atipo'oro ehowawi tawa Kurintiu piaria einãpin
hamuat torania Iesui mohey haria nãpin hamuat. Uito ti Tupana mi'airo Tomipo'oro Wuat'i
Porekuat Nuat Iesui moherep miit'in miat hanuat are. I'ewyte aiwy kahato Sotene po
kaipyi tuut mesuwat miwan. 2 Pyno kuekatu uruipo'oro ehowawi. Mi'i hawyi waku
kahato woroho'onãpin katupono Tupana mi'airoria temiit'in sese wuat sa'awy'itewuaria
eipe. Ta'i Tupana wano eiperia wakuaria wo Tupana wywo eweipyhu'at — Iesui Aipotypot
Aika'iwat sese ewei'e pote. Yt eipe yn i ma'ato wuat'i miit'in mesuwarotiaria mio tã e haria
Tupana wanuaria wakuaria Tupana wywo te'eropyhu'at. 3 Pyno mio tã ahẽtup Tupana
pe — Tupana etum o tawa Kurintiu piaria pe i'atupoityro hap yt kat sa'up i egyi'at hap
kaipyi are. Etunug mi'iria o torania wo'owese haria wo are'e Aika'iwat Aipotypot Iesui
kape Ai'ywot Atipy piat kape ahẽtup eikawiano. Uito ti Pauru.

4 Wuat'i e'at pe arehum ewawi Tupana katupono etum na'yn tawa Kurintiu piaria pe
i'atuehakyera'at hap Uruka'iwat Iesui mohey haria mi'iria pote are'e. 5 Ta'i Tupana aipoi-
tynug kahato Iesui minug hap upi. Mi'i hawyi ti torania watikuap kahato kat ko'i kat ko'i
Aipotypot ok tã. Uhehay Tupana wat ewy topyhu'at. Wẽtup piit ewy watoĩne'en. 6 Watoĩ-
ne'en mot'i Aika'iwat wywo pote ihay i'ewyte toĩne'en mot'i aipy'a pe. 7 Mi'i pote wahekatup
Aipotypot turan I'ywot aipoityro kahato aipowyro kahato. Mi'i hawyi tuwemoherep aru
Aika'iwat wato'e yn wuat'i ehamo. Aimoehaĩte Iesui mohey hap ete. 8 Koitywy Aika'iwat
aimoheg kahato tehay wo. Yt watoiat kuap i ahepiat imohey hap wuat'i e'at pe pote. Mi'i
tã ti tutunug mesuwat yi kahuro hap kape. Mi'i hawyi meremo ta'aipok i Aipotypot Wuat'i
Mimõtypot no. Aika'iwat Iesui put'ok'e hap e'at pe turan — Yt kat i sa'ag atipuẽti mi'iria
ete e Iesui ahetiat. 9 Mi'i pote waku watomohey i'e hap torania aipy'a pe. Sa'awy'i to'e —
Atiky'esat eipe Uha'yru ekatuwyria sese wo eweikupte'en e. Ewetunug Mi'i Miit Uha'yru
Eipotypot no pote waku pe iwywo eweikupte'en wuat'i e'at pe e ahepe. Mi'i hawyi waku
watomohey kahato i'e hap ewy mesup te.

10 Uheywyt'in uheinyt'in pywo pe are'e ehepe Aipotypot Aika'iwat Iesui ehay moherep
hat ti uito are. Mi'i tupono ahẽtup eiwo'oehay upi eweikupte'en. Mi'i pote — Pywo pywo
ewei'e eiwo'ope hawyi eiwo'owehik kahato. Mi'i hawyi wẽtup wanẽtup hap wywo yn
eweikupte'en. Waku aiwo'o'ewy yn watoĩne'en wẽtup miky'esat upi yn hawyi sehay yt kat
i aiwo'osytpok hap toĩne'en aikai.

11 Ga'atpo tõ'ẽ mana Kure yat piaria hawyi mi'iria henoi uhepe aikotã eipy'asetpe
tukupte'en sehay wuat wu'uka haria etiat. 12 — Pyno itotiaria wẽtup wẽtup wanẽtup hap
wywuaria i'atu'e. Yt to'o'ewy hin i i'atuwanẽtup hap ko'i. Mi'i pote wu'uka hap yn itote
i'atu'e uhepe ehetiat. Pyno atikuap ta'yn eipy'asetpe tukupte'en — Uito ti aimu'e hat Pauru
upi e haria ma'ato irania'in — Uito aimu'e hat Aporu upiaria e haria. Mi'i hawyi irania'in
— Uito aimu'e hat Peteru upi e haria tukupte'en. Ma'ato irania'in — Uito aimu'e hat Iesui
upiaria e haria i'atu'e ta'atuhenoi uhepe õ'ẽ haria. Mi'i tã hap kaipyi ti eiwu'uka hap
topyhu'at. 13 Uiwyria'in karãpe watu'uka aiwo'ope mi'i hawyi watopat'ok pat'ok kahato
hawyi aiwat i aiwat i yn watoĩne'en karania heko rakaria ewy ne'i. Ma'ato Iesui piit yt mi'i
ewywuat hin i are'e. Wẽtup piit ewywuat yn watoine'en. Uito Pauru ma'ato uito yt uiku'uro
i aria'yp posak ete ehehakyera'at hamo. I'ewyte ti ehet'ok hawyi yt uhet i ti topyhu'at eikai
ehete. Pywo yt uwe i ti eiperia uimiset'ok ko'i. 14 Ta'i uito ti yt woroho'oset'ok i eiperia
y'y pe. Toĩ ni ma'ato typy ok yn itote uimiset'ok ko'i mekewat mehĩ Kiritu hawyi mehĩ Kaiu
hawytewat uimiset'ok ko'i ma'ato mi'iria yn ahet'ok hawyi irania'in eiperia — Uito ti Pauru
upiat hat imiset'ok pote yt ewei'e kuap i katupono typy'ok yn ni itote uimiset'ok. 15 Yt uwe i
to'e kuap — Uito ti Pauru miset'ok mi'i pote po'og uito eikai e hat. I'ewyte yt uwe i to'e kuap
— Eipe Pauru miset'ok toset wuat e hat. 16 I'ewyte uimi'atuset'ok ko'i tukupte'en itote uhyt
Etewana yat piaria yn ma'ato mi'i hawyi uimi'atuset'ok ko'i yt uwe i itote.

17 Pywo ti Aika'iwat Iesui yt uipo'oro i miit'in set'ok set'ok hamo ma'ato tehay wakuat
moherep hamo yn uipo'oro tehay wakuat enoi wuat'i puoria piat hamo yn e. Mi'i hawyi
ati'atumu'e haty wo aikotã Aika'iwat iku'uro aikawiano hap aria'yp posak ete hap yn
uhehay. Yt aremõtypot teran i ma'ato ahenoi aikotã Aiporekuat nuat Tupana Mipo'oro
iku'uro aria'yp posak etiat hap yn ahenoi teran. Pyno ti yt miit'in miky'esat ewy hin i ti
atimoherep katupono aremõtypot uhehay se wywo hap hawyi yt hesaika hin i uhehay
Tupana wanẽtup hawe. 18 Ta'i aria'yp posak etiat Iesui iku'uro ahetianuat enoi hap ti yt
hee hin i mekewat ho'owasat rakaria pe — Yt ewe'eg hin i ti i'atu'e ne'i ahepe. Ma'ato aito
Iesui miky'eria pe ti hee kahato ra'yn katupono watikuap ta'yn hesaika kahato mekewat

sehay hap. 19 Aikotã sa'awy'i yianmiaria Tupana ehay moherep haria te'ero'e hap ewy — Meiũran ti aru atimoma ra'yn eiwe'eg kahato hap — Uito po'og kuap hat wuat'i kawiat hap e. Atimoweityk ti aru miit'in we'eg hap yt nakuat i ko'i e. Mi'i hawyi — Uito atikuap po'og e haria yt uwe i topyhu'at e Tupana sa'awy'i tehay moherep hat Isaia miwan 29.14 piat pe.
20 Aikope aru tukupte'en — Wuat'i etiat kuap haria uruto e haria e. Aikope aru tukupte'en wuat'i sehay kuap haria. Aikope tukupte'en mekewat irania'in akit ta'atuehay wuat haria. Ta'i yt aikope i ti aru katupono i'atuwat i'atuwe'eg hap Tupana ti'akit yne ra'yn. Mi'i hawyi miit'in we'eg hap topyhu'at wuat'i mi'akit akit wo ra'yn. 21 Katupono sa'awy'iwuat we'eg kahato haria ikuap teran Tupana ma'ato yt put'ok'e i i'atuwe'eg hap Tupana kuap hamuat hap. Katupono koitywy Tupana tiky'esat kahato mekewat yt i'atuwe'eg i hap kaipywiat aria'yp posak etiat ne'i iku'uro rakat mohey haria ehehakyera'at hamuat hap. Po'og Tupana iwe'eg miit'in kai Katupono Tupana mikyry'i wo toĩne'en miit'in we'eg kahato hap e.
22 Mio tã i'atu'e Iuteu ywania — Etomoherep to iwato kahato mesuwe uruepe Tupana esaika hap uruepiat emohey hamo mi'i pote ti aru uruimohey en i'atu'e wati'atumoherep Iesui i'atuepe turan. Ma'ato Kereku ywania mi'iria — Etimoherep uruepe ehay iwe'eg kahato hawyi uruimohey Iesui etiat i'atu'e. 23 Ma'ato mi'iria pe — Iesui yn ahehakyera'at kuap uruto'e. Iesui yn iku'uro aria'yp posak ete ahetiano e hap uruhenoi Iuteu ywania pe Kereku ywania pe yt ihay see hin i pytkai ta'atupuẽti Iuteuria ywania. Mi'i hawyi ti Kereku ywania mi'iria mekewat sehay ti yt we'eg hin i hat ehay i'atu'e ahepe. 24 Ma'ato aito Tupana mi'airoria ete ti Iuteu ywania sio Kereku ywania ti mekewat sehay Iesui iku'uro aria'yp posok ete aiku'uro hap u hamo hap hesaika kahato topyhu'at ahehakyera'at hamo. Ta'i watomohey mekewat sehay Iesui etiat hawyi ahehakyera'at hap toĩne'en. Pywo ti rat Iesui ti Tupana esaika hap wywo iwe'eg hap wywo toi'atuehakyera'at kuap wuat'i miit'in wato'e. 25 Katupono mekewat Tupana we'eg hap po'og iwe'eg torania aiwe'eg hap kai wato'e. Katupono Tupana tuwekyry'i pote po'og iwe'eg torania mesuwiaria we'eg hap ko'i kai haype wato'e. Katupono Tupana perup'i hap ti po'og hesaika mesuwarotiat hesaika rakaria kai wato'e yn ahehay.
26 Ta'i uhekatuwyria koitywy ti watikuap kahato aikotã Tupana ti'airo yt we'eg i haria temiit'in sese wo hap. Sa'awy'i ai'airo temiit no turan yt aiwe'eg hin i te turan ai'airo. I'ewyte yt typy'i hin i iwato'in nakaria toi'airo temiit no mesuwe. I'ewyte yt typy'i hin i hesaika rakaria toi'airo temiit no. Ma'ato mi'i pytkai ai'airo temiit no torania kaipyi. 27 Ma'ato toi'airo yt we'eg i haria temiit no typy'i kahato. Mi'i tã tutunug hawyi toi'atumohit kahato — Uito po'og we'eg hat e haria. I'ewyte ti Tupana ti'airo miit'in emiit temiit no typy'i kahato. Mi'iria kaipyi ti toimohit — Uito po'og torania kai e haria. 28 Ta'i ihaky'e'i rakaria yt uwe miky'e i ko'i miit emiit ko'i yt iwato hin i rakaria yn ni toi'airo temiit sese wo. I'ewyte yt kat sehapap i hap ko'i wyti toi'airo temiit no. I'ewyte yt uwe mikuap i ko'i ti satek takaria toi'airo temiit no. Mi'i hawyi ti — Uruto po'og e haria yi kai ne'i ra'yn te'eropyhu'at katupono hemiit'in sese te'eruwanẽtup kahato imienoi kape. 29 Eweikuap apo kat pote Tupana ti'aro temiit'in no paa'e haria. Pyno ahenoi teran ehepe. Tupana ti'atu'aro temiit no miit hit ko'i katupono yt toiky'esat aru atipy pe tuwemowato rakaria. Yt toiky'esat itote — Uito po'og uhewaku torania kai pote Tupana ui'airo temiit no e haria. Yt toiky'esat i itote — Uito po'og pote Tupana ui'airo sa'awy'i tehay moherep hamo e haria katupono mio tã e haria Tupana mõpy'ahak haria tukupte'en e. 30 Aito ti Aipotypot Iesui mohey haria pote Tupana ainug Tosa'yru wywo wẽtup miit ewy. Sa'awy'i yt aiwe'eg hin i pytkai mesup aiwe'eg kahato katupono Iesui amyãtym toĩne'en aipiit pakup we hawyi Iesui we'eg hawuo wahewyry mesup. Sa'awy'i yt ahehay kuap i Tupana wywo ma'ato mesep Iesui wẽ aipiit pe pote ahehay kuap kahato Tupana wywo. Koitywy watoĩne'en Iesui piit ewy mesuwarote. Mi'i pote watopyhu'at Tupana sa'yru'in ko'i Tupana saki'yt'in ko'i mesuwe. Mi'i pote watopyhu'at Tupana ywania ewywuat mesuwe. 31 Yt naku i wato'e aiwepe pãi — Uito po'og Irania'in kai yt naku i wato'e aiwanẽtup hawe. Yt mi'i tã hin i are. Po'og waku wato'e — Tupana ti waku po'og uikai waku wato'e. Mi'i yn ni aipowyro kahato hat wato'e waku. Aikotã i'e hap ewy aru tutunug yne to'e hap waku wato'e aiperup'i hap wywo. Uito ti miit'in yt naku i rakat ma'ato Iesui mi'airo kahato. Uito ti Pauru.

2

1 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria ta'i mekewat e'at pe sa'awy'ite areto ehowawi eimu'e hamo turan areĩne'en eipy'asetpe. Woroho'omu'e kahato Tupana mimoherep ok tã. Tupana miky'esat ewy yn woroho'omu'e yt uhehay niatpo hin i atunug eimu'e hap ete. 2 Mio tã are uiwepe — Mesuwe Iesui yn atimoherep miit'in me hawyi irania'in ehay atiwaure yne. Aipotypot ete yn aru uhehay are'e uipy'a pe. Aikotã Aikawiano aria'yp posak ete iku'uro hap yn aru uhehay wo atimoherep tawa Kurintiu piaria pe are'e uiwepe. 3 Sa'awy'i

te areĩne'en eipy'asetpe turan uipiit yt hesaika hin i hawyi uityry popuo woroho'omu'e paa'ui'e popuo woroho'omu'e turan. 4 Yt ihay se hin i hap ewy woroho'omu'e. Miit'in ehay see hap yt ewy i woroho'omu'e ma'ato Tupana Pã'ãu esaika hap kaipyi woroho'omu'e. Mi'i hap ewy pytkai ti Tupana Pã'ãu esaika hap topyhu'at uhehay moesaika hamo. Mi'i pote mi'i hawyi — Pywo pywo ewei'e eipy'a pe uhehay tyry wywo pytkai. 5 Mi'i hawyi Iesui mohey haria eweikupte'en Tupana esaika hap kaipyi. Yt eweipuẽti hin i eimohey Tupana piat hap miit'in i'atuehay we'eg hap kaipyi.

6 Ma'ato irania'in Iesui mohey haria wo topotmu'eria hawyi ati'atumu'e mi'iria uhehay wo — Iwe'eg kahato rakat i'atu'e uhetiat pe. Ma'ato uito yt mesuwarotiaria we'eg hap kaipyi uhehay yt ahiag we'eg hap kaipyi i. Mesuwarotiaria ti koitywy i'atuwe'eg kahato ma'ato yt i'atuwe'eg hin i Tupana wanẽtup hawe. Meiũran Tupana timoma yne aru i'atuwe'eg hap hawyi yt topyhu'at hin i aru i'atukai. 7 Ma'ato uito ati'atumu'e Iesui mohey haria Tupana we'eg hamo yn. Yt miit'in mikuap kaipyi hin i ati'atumu'e ma'ato mekewat we'eg hap Tupana kaipywiat yn wo ati'atumu'e torania mi'iria. Ma'ato irania'in yt kuap i hap ewy mesuwat sehay uimimoherep kat pote uhehay sehay yianmiat ewywyat aikotã sa'awy'i Tupana ai'airo mesuwat yi nug hap e'yianmete hap ewy. 8 Tupana po'og iwe'eg morekuaria kai katupono morekuaria we'eg hap yt put'ok'e i Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat we'eg hap ete. Ma'ato te'eruwe'eg pote kat pote som ta'atu'auka Aipotypot aria'yp posak ete.

9 Aikotã Tupana to'e Sa'awy'i hap ewy — Mekewat uiky'e haria pe atum neran uiminug wakuat po'og ikahu torania miit'in akasa hap ko'i kai ikahu rakat e. Atum neran uhemiit'in me wakuat sese e. Yt teke i te i'atuwanẽtup hawe ikahu hap e. Mi'i hap ti atum neran uiky'e haria pe e Tupana sa'awy'i Isaia miwan 64.4 pe. 10 Mi'i pote koitywy watikuap ta'yn mekewat ikahu rakat Tupana miium. Ma'ato aito yn watikuap. Ta'i Ipã'ãu ti ahepe imoherep ta'yn. Katupono Tupana Pã'ãu me heremo yne minug ko'i heremo yne ra'yn. I'ewyte mig'i wuat yt uwe mikuap i ko'i toikuap. I'ewyte toikuap yne kat hamuat kat hamuat Tupana Pã'ãu minug ko'i. Mi'i pote aimu'e torania ete tepiat ikuap hap ok tã. 11 Aipotypot ti miit aipiit ewywuat sese e. Mi'i hawyi Mi'i Miit wanẽtup hap watikuap toĩne'en aipiit pe Iesui Pã'ãu pote. Mi'i pote watuwekuap Iesui pã'ãu sese toĩne'en aipiit pe. Mi'i hap ewy Tupana wywo Tupana toĩne'en Ipã'ãu. Mi'i ti ikuap yne tuwetiat. 12 Koitywy toĩne'en na'yn Tupana Pã'ãu aipiit pe. Mi'i hawyi Tupana Mipo'oro Iesui pe — Ereke ro wato'e hawyi teke ra'yn. Mi'i hawyi Ipã'ãu kaipyi watikuap yne Tupana Pã'ãu py'a piat ewy. Ma'ato irania'in mesuwarotiaria kai wẽtup mã'ãu ne'i yt aiwat ewy hin i ra'yn. 13 Mi'iria ti wẽtup mã'ãu ahiag wanuat wanẽtup hap ewy tukupte'en. Mi'i pote wẽtup sehay i'atuete wuat'i mikuap ewy mi'iria we'eg hap. Mi'i pote i'atuepe uruwe'eg kahato katupono Tupana Pã'ãu ti wẽtup sehay wo ra'yn aimu'e. Mi'i hawyi aiwẽ pyi wẽtup sehay ra'yn tuwẽtem sehay pywuat sese yn na'yn. Mi'i pote aimimu'eria Tupana Pã'ãu eiam kahato wo tukupte'en hawyi pywo i'atu'e ahehay pe. 14 Ma'ato irania'in yt Tupana Pã'ãu yt eiam i ko'i ti — Yt i'atu'e ne'i Tupana ehay pywuat aiwẽ piat ete katupono mi'iria yt kat kuap i Tupana miium Topã'ãu wakuat kaipywiat. — Yt kat hamo i ehay i'atu'e Tupana pe. Ta'i aimienoi Tupana Pã'ãu kaipywiat ete ti te'eruwekyry'i ne'i. Yt ta'atukuap i kahato Tupana miium ko'i ikahu rakat pytkai katupono Tupana Pã'ãu yt toĩne'en i i'atupy'a pe ikuap hamuat. 15 Ma'ato aipiit pe toĩne'en Tupana Pã'ãu pote watikuap kahato waku sese rakat sehay pywo rakat i'ewyte yt naku i hap watikuap yne. 16 Katupono miit'in mesuwarotiaria yt tikuap i kahato kat hamo Tupana tunug tomiky'esat ko'i. Aikotã to'e iwan me hap ewy — Ta'i yt uwe i ti ikuap Aika'iwat wanẽtup hap. Ta'i yt uwe i ti inãpin kuap e Isaia tomiwan me. Yt uwe i Tupana wanẽtup hap kuap hat toĩne'en e Isaia miwan 40.13 pe. Watikuap kahato mesup katupono Aika'iwat Iesui wanẽtup hap aikai kahato toĩne'en mesup. Iesui wanẽtup hap toĩne'en aipy'a pe aiwanẽtup hawe hawyi Tupana mikuap ko'i toĩne'en wy aipy'a pe katupono Iesui To'ywot ewywuat wanẽtup hat toĩne'en aipã'ãu me aipy'a pe e. Tupana mipo'oro sese Pauru uito are.

3

1 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria sa'awy'i Uito Pauru ahenoi teran Tupana ehay ehepe sa'awy'i uheĩne'en itote turan ma'ato tig mekewat e'at pe yt ahenoi kuap i Tupana Pã'ãu miky'esat ewywuat hãpyk po'og nakat katupono eipe yt Iesui mohey haria yt ewy hin i te eiwanẽtup hap. Mesuwarotiat wanẽtup hap ewy yn eipe eweikupte'en katupono kurin kat ewy Iesui mohey hap toĩne'en eikai mekewat e'at pe. 2 Sa'awy'i eipe hirakat hit ewy eweikupte'en mi hy yn u haria ewy aikotã hirakat yt tu'u kuap i te ipu'i kã'ã hap ewy eweikupte'en Tupana ehay yt ewetunug yne kuap i te pote. Mi'i hawyi woroho'omu'e pot'i teran Tupana mikuap eiky'e hap ok tã. Ma'ato ahenoi hawyi yt eweikuap kuap i. Ma'ato i'ewyte koitywy yt eweikuap i ui'e hap ko'i eimu'e hap. 3 Katupono eweikupte'en mesuwarotiat wanẽtup haria ewy yn. Eiwu'uka wu'uka eiwo'ope sehay hit no. Mi'i hawyi

eha'ywywi eweikupte'en eiwo'ope aikotã mesuwarotiaria yt Iesui mohey i haria eko ewy eweikupte'en. 4 Mio tã ewei'e eiwo'ope — Uruto ti Pauru mohey haria ma'ato irania'in — Uruto ti aimu'e hat Aporu mohey haria ewei'e. Mi'i hawyi eiwu'uka wu'uka at ka'ap mio tã ei'e eiwo'opiat hamo. Yt naku i mi'i tã ewei'e katupono mi'i tã ne'i pote mesuwarotiaria yt Iesui mohey i haria ewywuat eiwewanẽtup. 5 Ma'ato are'e ehepe — Uito ti Pauru Tupana yn eropat hat sese i'ewyte eimu'e hanuat are. Aporu i'ewyte Tupana yn eropat hat. Kat hamo pyno — Aimu'e hat Pauru mohey haria uruto ewei'e. Sa'awy'i woroho'omu'e eipe mi'i hawyi Iesui mohey haria wo eweikupte'en ui'ewy eweimohey pote are. Aika'iwat emiit'in sese uruto urutunug urupo'oro hap ok tã yn. 6 Uito areĩne'en hã'ỹi koi hat Tupana ehay wo ewy woroho'omu'e mekewat e'at pe. Mi'i turan aimu'e hat Aporu put'ok'e itote eimu'e hamo hap ewy hawyi toihu'i hu'i uimikoi iã'ỹi hap ewy hawyi i'atutag na'yn Tupana esaika hap wywo. 7 Ma'ato Tupana yn ni aimotag kuap tomohey hamuat hap ete. Mi'i tupono waku Tupana yn watimõtypot hã'ỹi nug hat i'ewyte i'yp moehaĩte hat. Yt naku i watimõtypot ikoi hat ne'i are. I'ewyte yt naku i watimõtypot ihu'i hu'i hat ne'i. Po'og waku imotag kuap hat watomohey haty wo. 8 Meiũran aru Tupana tum ahepe aipotpap hap sa'up. Tutum ahepe ha'up aikotã aipotpap hap ok tã aru. I'ewyte iwato aipotpap pote iwato tutum yt pote kurin tutum. Pyno tukupte'en aitoria hã'ỹi koi haria ewy hawyi irania'in ihu'i hu'i haria ewy ma'ato sa'up ium hat sese Tupana.

9 Pyno aito Tupana eropat haria Aikotã wẽtup ok etiat motpap nug haria ewy aito. 10 Eipe Tupana mõtypot yat ewy eweikupte'en. Uito Tupana mõtypot yat ãkukag mo'am hat ewy Uipo'oro hat miky'esat ewy are. Hãpyk kahato atunug wuat'i nug kuap hat ewy. Waku yne hawyi irania'in inug ipiit. I'ewyte irania'in i'ahik yi wo hap ewy. Mi'i hap ewy atunug ehepe are. Katupono Tupana to'e — Eiwe'eg wo o ewetunug ui'yat nug hap ete waku ui'e hap ewy ewetunug o e ahepe. Mi'i pote waku wati'atumu'e miit'in hãpyk kahato ihay pywuat nuat yn. 11 Aika'iwat Iesui i'apy'yha ewywuat kahato. I'apy'yha watopag yi pe ai'yat moheg hamuat hawyi ai'yat yt ta'at hin i. Mi'i hap ewy ti Aika'iwat Iesui watopag ai'apy'yha wo hawyi watoĩne'en wuat'i e'at pe. Yt karãpe i wata'at aria pe. Iesui yn Tupana Mi'airo Ahehakyera'at hat. Yt naku i wato'e irania'in me — Yt Iesui yn i ti ahehakyera'at hat ma'ato toĩne'en wẽtup ok ahehakyera'at hat wato'e ne'i yt naku i wato'e. 12 Eimu'e haria ti ai'yat nug haria ewy tukupte'en. Toĩne'en ai'yat nug kuap kahato haria ewy mi'iria ai'yat nug nu kawiat ewy iheg nakat nu Uru kawiat nu Parata kawiat getap nug haria ewywuat aimu'e hãpyk Tupana ehay sese etiat haria ewywuaria ma'ato irania'in aimu'e haria ai'yat nug haria yt iheg hin i nug hap ewy tutunug. Yt toĩne'en mot'i hin i i'atuminug ko'i nupi'a mi'u wo hap ewy ta'atunug ai'yat ikaha wen ma'ato meremo yt ikahu i hap ewy topyhu'at. Mi'iria ta'atunug ai'yat meremo upip kawiat hawyi ikahu wen wẽtup ewaty hawyi hat'e hap ewy topyhu'at. Mi'iria ewywuat aimu'e ikahu kahato ma'ato ta'atuwanẽtup hap kaipyi aimu'e yt Tupana ehay sese kaipyi hin i aimu'e hawyi watomohey i'atuwanẽtup hawyi meremo waku ma'ato wẽtup ewaty hawyi ai'yat nem nakat hap ewy topyhu'at hap ewy. 13 Karãpe put'ok'e Aiopotypot Iesui hawyi toimoherep aru wuat'i miit'in me i'atuminug sio waku sio yt hap. Sio watunug iheg nakat sio yt e. Tohã'ãg yne aiminug ko'i mekewat e'at pe sio iheg nakat nu ewy sio aria'yp kawiat ne'i hap kuap hamo. 14 Waku watunug Tupana mõtypot yat iheg kahato rakano nu kawiat ewywuat. Mi'i hawyi aria put'ok'e itote hawyi aria yt tu'u kuap i. Mi'i hawyi Tupana tuwehum aiminug iheg nakat nuat to'yatnug mote. 15 Ma'ato aria tu'u ne'i hawyi yt kat hamo i topyhu'at yt kat hamo i aipotpap. Watoĩne'en aru Tupana miehakyera'at no wen ma'ato aipotpap sa'up aipo pe yt kat i katupono aiminug aria tu'u yne. Yt kat i topyhu'at Tupana kapiat aipotpap hap watunug sa'ag ne'i pote. 16 Eweikuap apo Tupana Pã'ãu yat sese eipe hap sio yt. Ta'i Tupana yat sese ko'i ti eipe. Tupana Pã'ãu eiam torania imohey haria Iesui kaipywiat haria. 17 Ma'ato uwe uwe — Tupana yat moma teran e hat Tupana mimoma wo ne'i aru topyhy'at. Katupono Tupana yat no yn waku aipiit topyhu'at aikotã Tupana ewaku hap ewy yn waku watopyhu'at. Aito ti Tupana yat sese ewy watoĩne'en. 18 Yt naku i watuwema'at ne'i Tupana yat — Uito po'og irania'in kai e hap mo. Mi'i tã ne'i watunug mote miit'in irania'in yt kat kuap i haria ewy ne'i watuwanẽtup. Waku watipun — Uito po'og e hap pya aikai. Paa'wato'e pote Tupana to'e ahepe — Eiwe'eg kahato rakaria eipe e ahepe miit'in mikyry'i hamuat watoĩne'en pytkai. 19 I'atu kahato mesuwat yi tote — Uito po'og uiwe'eg e haria ma'ato Tupana wanẽtup hawe yt kat i kuap haria ewy mi'iria — Uito uiwe'eg kahato i'atu'e pytkai. Miwan me mio tã to'e — Uito po'og uiwe'eg e haria te'eruwema'at ne'i ta'atuwe'eg sa'ag hamo hawyi ta'atuwe'eg po'og hap suki ewywuat topyhu'at ta'atu'auka hamo pira ewy e Tupana sa'awy'i miwan me. 20 Mio tã e haria pe Tupana to'e — Uito po'og uiwe'eg irania'in kai ewei'e pytkai yt kat hamo i eiwe'eg hap e Tupana.

21 — Aito hekat rakaria ewy katupono Ai'ywot Tupana sakpo'e hekat rakat pote. Yt kat i ahekat mesuwepytkai hekat rakaria watoĩne'en wuat'i e'at pe. 22 Yt naku i watuwemõtypot

— Uito po'og nakat e hap aiwanẽtup hawe. Yt naku i watuwehum miit'in minug te'eruwe-kaipywiat ete katupono torania aiwat aiminug wuat ko'i Tupana piat aipowyry hap. Uito Pauru ma'ato areĩne'en eimu'e eiwanuat hamo ra'yn. I'ewyte aimu'e hat Peteru aiwanuat re wy aimu'e hat Aporu aiwanuat aimu'e hap tutum. Katupono yne yne Tupana minug aipowyro hamuat toĩne'en. Tutum aipowyro aiku'uro turanuat aipowyro hamo. Koran mũki-'ite wuat'i e'at pe aipowyro. Ta'i i'ewyte mesup i'ewyte mũki'ite e'ihot'ok pe turan toĩne'en kahato aipowyro hano. Mi'i pote hekat rakaria sese ewywuat watoĩne'en aito. Aito i'ewyte aiku'uro wen i'ewyte mesup i'ewyte mũki'ite i'ewyte e'ihot'ok hap ewy. 23 Katupono Aika-'iwat Iesui wanuat watoĩne'en. Aika'iwat Iesui toĩne'en Tupana wanuat. Mi'i pote yne aito Tupana wuanuat watukupte'en. Uito Iesui emiit Pauru are.

4

1 Uiwyria'in uruto ti Tupana potpo'ororia pote waku ti eiwanẽtup urumienoi kape — Mi'iria wyti Aipotypot eropat haria sese waku ewei'e. Mi'iria wyti yt aimikuap i Tupana etiat moherep haria waku ewei'e uruepiat pe. 2 Karãpe watuwepotpap Aika'iwat potpap nug hap ete turan waku kahato watunug i'e hap ewy. Waku watunug imiky'esat ewy. Mi'i hawyi watoĩne'en heropat kuap sese haria wo aito. 3 Irania'in eipy'asetpe tukupte'en — Mi'i wakuat kahato i'atu'e uhepiat pe. Irania'in — Yt naku i i'atu'e uhepiat pe. Ma'ato ti uito yt atikat i miit'in kaipyi — En ni waku e hap katupono — En ni waku kahato e hap Tupana kaipyi atiky'esat. Koitywy yt are'e i uiwepe uiwanẽtup hawe — Uito waku uito yt naku i yt are'e i uiwepe ma'ato atikat kahato Tupana piat uikuap hap — En waku e hap. 4 Karãpeĩ yt kat i uiwemõti hawe pytkai — Pyno waku kahato uito are'e uiwanẽtup hawe ma'ato Tupana yn ikuap sio uito waku sio yt hap. Sio atunug waku tope sio yt nakuap i atunug. 5 Karãpeĩ Aika'iwat put'ok'e atipy kaipyi miit'in pat'ok pat'ok hamo hap e'at pe ti aru Tupana tomoherep aru wuat'i pe aiwanẽtup sa'ag hap sio watunug waku tope sio yt hap sio tomõtypot haria watoĩne'en sio watuwemõtypot ne'i sio miit'in mõtypot haria aito. Ta'i mekewat e'at pe watikuap ta'yn Tupana kaipyi — En ni waku e hap sio yt hap watikuap ta'yn mekewat e'at pe — Uito waku ai'e pytkai aito waku ai'e pytkai. 6 Mi'i hap ewy ti uruto uiwyria'in. Uito Pauru eimu'e hat i'ewyte Aporu toĩne'en itote eimu'e hat. Waku eiwanẽtup kahato urehay kape katupono wẽtup ehay yn uruto'e Iesui etiat yn uruimu'e eipe. Pyno atiky'esat kahato uru'ewy eweikupte'en wẽtup sehay yn moherep haria Iesui moherep haria uruto ewy uruhãiku ewywuat urupusu ewywuat waku eweikupte'en hap atiky'esat urupotmu'eria. Urumimu'e wẽtup ok yn uruto typy ok pytkai. Yt naku i ewei'e Uito Pauru mimu'e hawyi wẽtup ok — Uito yt Pauru upi i ma'ato uito Aporu upi uito pãi an yt naku i ewei'e katupono Aporu uito wẽtup miit ewy hawyi wẽtup sehay yn eimu'e Iesui Aimimõtypot moherep hap yn uruehay. Yt naku i watimohit wẽtup ok aimu'e hat hawyi yt naku i watunug wẽtup ok aimu'e hat Tupana wo e. 7 Mi'i pote kat hamo wato'e irania'in me — Uito po'og ekai katupono Tupana tum ahepe tomisepap kuap nug kuap hap. Yt aiwewi i watikuap wuat'i nug hamuat ma'ato Tupana miium kaipyi wahepap ma'ato yt pote yt kat i aikai. Pyno kat hamo ten — Uito po'og waku eikai wato'e aipy'a pe. 8 Koitywy — Uruto po'og ewei'e katupono uruikuap yne ewei'e. Ta'i Miit'in mu'e haria akag wo urutukupte'en ewei'e. Ikap kahato rakaria ewy urutukupte'en mesup pote yt kan hamo i urupoi po'og Tupana ehay mesup uruikuap yne ra'yn mote ewei'e eipy'a pe yt iwe'eg i haria ewy. Pywo pote waku uimu'e waku Aporu mu'e haria wo eweikupte'en ma'ato yt pywo hin i ewei'e eipy'a pe. Hirakaria ewy te eweikupte'en eiwanẽtup hawe. 9 Uruto urutukupte'en wuat'i mu'e hamo Tupana mipo'oro sese ko'i uruto. Ma'ato mi'i pytkai eimimohit ko'i wo urutukupte'en po'og yi kape wuat'i kai wuat'i miit'in wanẽtup hawe urutukupte'en. Irania'in uru'auka teran urukuasa teran urumohit teran wuat'i ehamo miit'in ehamo i'ewyte atipy piaria ehamo urumohit turan. 10 Mi'i pytkai Aipotypot Iesui moherep hap ete yt urupohep hin i miit'in te'eruwekyry'i teran uruete pytkai. Ma'ato ehete yt uwe i te'eruwekyry'i uruetiat ewy. Mi'i pote — Uruto po'og Aipotypot emiit ewei'e. Uruwe'eg po'og irania'in kai ewei'e. Uruto imohey pakup kahato haria ewei'e. Ta'i uruwanẽtup hawe eipe ipakup kahato ko'i. Ma'ato uruto miit'in mimohit ko'i wo urutopyhu'at. 11 Koitywy hesy'at rakaria wo urutukupte'en. Urute'y'u kahato uruhewyry hap upi. Uruesokpe ko'i hiot hiot'e rakat. Miit'in mi'ahykahyk ko'i uruto. Yt kat i i'yat rakaria uruto. Kowo'i kowo'i uruewyry yt urue'yni wywo i. 12 Urupotpap sa'up hap kaipyi urutenuk. Karãpe miit'in urumohit ta'atuehay wo haywi urui'atupoitynug mi'iria uruehay wo. — Tupana etiatumohãite no uruwanĩkaptia uruto'e at ka'ap. I'atuehaĩte hap urutum urusaty'isaty'i kahato mi'iria pytkai. 13 Urutoĩne'en mot'i Iesui mohey hap wywo uru'akit ta'atuehay wo kahato pytkai ma'ato uruto uruiwesat sehay iwese rakano yn. Mesuwarotiaria mipun wuat urutopyhu'at. — Waku urumimohit haria wo eweikupte'en i'atu'e uruepe. Mio tã i'atu'e uruepe Tupana mi'airoria sese uruto pytkai.

14 Ahenoi yne mesup ehepe uiwyria'in uimiwan me. Yt atiky'esat i eiwemõti ne'i uimiwan ete uhehay ete ma'ato eimoehaĩte eiwanẽtup hawe yn woroho'onãpin. Aikotã watinãpin aimẽpyt iky'e haype hap ewy woroho'onãpin mesuwe. 15 Katupono uito areĩne'en ei'ywot ewy katupono uiwẽ pyi eweikuap sa'awy'i Aipotypot Iesui etiat. Mi'i hawyi eweimohey Iesui hawyi wuat'i e'at pe gupte'en haria uimienoi wakuat kaipyi Uimimoherep kaipyi aikotã uimẽpyt'in ewy eweikupte'en. Toĩne'en i'atu kahato eimu'e haria ei'apykok haria Tawa Kurintiu piaria wen ma'ato wẽtup yn ei'ywot hap ewy toĩne'en. Mi'i ti uito Pauru rat katupono wuat'i irania'in eimu'e haria yianme sehay wakuat ahenoi ehepe Iesui etiat. 16 Mi'i hawyi uipy'a pyi ahẽtup ehupi eweikupte'en itote ui'ewy kahato hamuat hap Aika'iwat Iesui mohey hamuat hap ete. 17 Atiky'esat kahato eipe uito ewywuaria Iesui mohey haria. Mi'i pote atipo'oro eimu'e hat ehowawi Uito ewywuat Timoteu. Mi'i ti uha'yru sese wo ewywuat toĩne'en uiwanẽtup hawe. Uiky'e kahato mi'i katupono yt karãpe i uima'at hano toĩne'en. Mi'i put'ok'e itote hawyi toimoherep ehepe eimiwaure aikotã woroho'omu'e sa'awy'iwuat hap ko'i ete. Aikotã watoĩne'en ipakup takaria ewy yn na'yn wẽtup piit ewy Aika'iwat Iesui wywo hap ete. Aikope aikope miit'in tukupte'en hap kape uruhenoi hawyi Iesui mohey haria wo uruepiat ta'atunãpin hap ewy ipakup takaria wo ra'yn tukupte'en. Wẽtup miit ewy yn Iesui piit wywo tukupte'en. Mi'i hap ete eimu'e hamo atipo'oro uha'yru Timoteu. 18 Sa'awy'i urutuwat eipy'asetpyi hawyi i'atu kahato wemõtypot haria tukupte'en eipy'asetpe — Pauru yt ta'aipok i i'atu'e haypiat haria. 19 Ma'ato ara'aipok irane te Tupana tum mu'ap uhepe hawyi. Areĩne'en eipy'asetpe hawyi atikat eipy'asetpiat haria tukupte'en. Mi'i hawyi atikuap irane uwe uwe eipy'asetpe Tupana mõtypot haria tukupte'en. 20 Tupana toĩne'en Aipotypot no yt aiwẽ kaipywiat i — Uiporekuat no En ereĩne'en Tupana yt e hap kaipyi i ma'ato aipy'a pyi watunug imiky'esat ewy hap kaipyi Tupana toĩne'en kuap Aipotypot no.

21 Waku areto eimoperup'i hamo sio ei'apiheg hap mywo. Sio waku woroho'omoperup'i eiky'e hap mywo uiwese hap wywo sio aikotã eweiky'esat hap wywo areto ehewowi. Uito Pauru.

5

1 Koitywy ti wuat'i miit'in eikuap yt eiwe'eg i hap ete meũpiaria. Ta'i ta'atuhenoihenoi kahato ti aikotã aheĩne'en haryporia wywuat ihainia'in wywuat hap ko'i. Yt Iesui mohey haria ewy hin i eweikupte'en hap ta'atukuap ta'yn. Ma'ato eipe po'og sa'ag yt nakaria i mekewat yt Iesui mohey i haria kai. Katupono uruikuap eipy'asetpiat wẽtup ok to'ywot ehary'i pakup toty pakup wywo toket hap. 2 Mi'i hap ete ti yt tuwemõti hin i te ma'ato po'og ni uruto uruewaku to'e ne'i sa'ag. Mi'i hawyi eipe yt paa'ewei'e hin i ma'ato — Waku mi'i tã watunug ewei'e sa'ag. Uiwyria'in waku waire waire nug haria ewei'atu'ywyk eiwe'atunug hap kaipyi. 3 Uipiit yt toĩne'en itote eipy'asetpe wen ma'ato areĩne'en eipy'asetpe uiwanẽtup hawe hap ewy mi'i pote woroho'onãpin aikotã areĩne'en eipy'asetpiat turanuat hap ewy. Ta'i yt naku i kahato etunug ety hit ehary'i sa'ag wo mimi uhyt waku wato'e itote. 4 Mi'i pote waku eiwe'atunug yne eipe hawyi waku eweikaykay mekewat miit yt iwe'eg i rakat ehewowi. Mi'i tote ti toĩne'en aru Aipotypot Iesui eipy'asetpe i'ewyte uipã'ãu toĩne'en eiwywo. Mi'i hawyi waku mekewat to'ywot ehary'i wywuat get hat eweinãpin kahato — Pyno koitywy ahiag wanuat ereĩne'en waku wato'e tope. Mi'i hawyi mono etoiat ro eminug sa'ag ma'ato yt etoiat i ewaire waire hap pote iku'uro rakat no ereĩne'en waku wato'e tope. 5 Ma'ato — Yt atoiat i uiwaire hap to'e pote waku wato'e Iesui pe — Pyno waku mi'i miit piit ahiag mi'auka wo topyhu'at ma'ato waku mi'i miit pã'ãu topyhu'at epo pe Iesui wuat'i e'at pe aikope Tupana toĩne'en morekuat no hap tote waku wato'e. 6 Pyno yt eiwekyry'i tei'o mekewat miit minug sa'ag ete. Yt naku i kahato watuwehum mi'i tã nug hat ete katupono mekewat miit topyhu'at mani puk ewywuat eipy'aset pe ma'ato eipe eweipyhu'at ipyre ewy. Mi'i pote aikotã watopag ipyre mani puk pe hawyi toimorem yne mani puk hap ewy mi'i hap ewy waku eweihep o mekewat miit sa'ag eipy'asetpyi hawyi ti aru eweipyhu'at miit wakuaria ewywuat. Yt naku i hap yt mig hin i haria eipe. Pyno sa'awy'iwuaria Iuteuria tuwenõ'ẽ ta'atuewãnikaptia yi Esitu'in po kaipywiat turan i'atumi'u man iteneg nakat yn i'atumi'u yt kat i nem nakat ewy. 7 Mi'i ti yt kat i imoperup hap i'apuk hap nem nakat. Mi'i yt ipyp takat i mekwat i'atueman. Mi'i hap ewy koitywy aiwat aheman yt kat i ipyp hit hap imonem kuap hat. 8 Pyno to'iro Iesui enuk hap kape yt kat i ipyp takat man aimi'u wywo hap ewy e. Pyno ti aimopyp hap ewywuat toĩne'en mekewat mani puk ewywuat mekewat aiwo'oma'at'i ma'at'i hap ewywuat toĩne'en. I'ewyte man teneg ewywuat toĩne'en mekewat aiwo'oky'e hap ewywuat. Mi'i yn waku sa'awy'i aimi'u wo watuwẽtem ye Esitu pyi turan yt kat i mani puk watioto kuap pote. Mi'i man Tupana ehay pywo rakat yt kat i aheso hap wywo hap ewy. Mi'i man ewywuat waku aimi'u wo katupono mekewat man puk aiwo'omopitpit hap ewywuat aiwo'otu'uka hap ewywuat

wato'e sa'awy'i. Waku po'og Tupana ehay sese wahenoi miit'in me yt kat i miit'in ehay heso hap wywo. 9 Sa'awy'i atipo'oro uimiwan me einãpin hamuat — Yt naku i watunug aiwy ok sese wo Iesui mohey hat yt iwe'eg i sese rakat wuat'i ihainia wywuat ieĩne'en hat wuat'i haryporia wywo. 10 Tukupte'en aipy'asetpe mesuwat yi tote ma'ato i'atu kahato aiwyria'in yt Iesui mohey i haria yt naku i nug haria. Mi'iria tukupte'en yne e'at aikope aikope watoĩne'en hap tote ahewyry hap tote. Mi'iria minug ewywuat yt naku i watunug katupono mi'iria wuat'i haryporia'in ihainia'in wywo ieĩne'en haria. Ahekare'en sere'ak takaria tukupte'en mi'iria. Ahekat ky'ewi yn aima'at ma'at ne'i mi'iria wuat'i e'at pe. Mi'iria wuat'i tupanaria mo wuat minug mõtypot haria. Yt naku i watunug mi'iria ewywuat ma'ato waku wati'atuekyi mi'iria Iesui mohey hap kape. Yt naku i watunug mi'iria ahewanīkaptia wo ma'ato po'og waku watiwesat mi'iria waku hap ewy. Ma'ato karãpe Iesui mohey hat watoĩne'en hawyi yt naku i watunug ne aikotã mi'iria minug yt naku i hap ko'i ewywuat. Ma'ato mi'iria ewywuat watoĩne'en yt naku i nug haria te waku — Iesui mohey haria mi'apiheg wo watopyhu'at. Yt naku i watunug ne yt naku i nug hap sa'awy'iwuat ewy Iesui mohey haria aito hawyi. 11 Ma'ato — Ewetoiat ro meimuẽwat ko'i katupono mi'i ewywuat watoiat pote watoĩne'en mesuwat yi tote waku pe.

Koitywy atipo'oro ewawi wẽtup sehay. Toĩne'en eipy'asetpe yt nakuap i nug hat — Uito Iesui mohey hat e hat ma'ato wuat'i wywo toĩne'en hewaire rakat mi'i hat ewywuat yt eweiwesat wesat tei'o i'ewyte yt erenuk tei'o iwywo. I'ewyte toĩne'en Iesui mohey hat ma'ato tupana iã'ãkap kape toiwẽpap te toimohey te miit'in minug tupana to'i — Uito Iesui mohey hat wy to'e pytkai waku mi'i miit kai waure wo waku watukutpte'en. 12 I'ewyte Iesui mohey hat ma'ato miit'in mohit tehay wuat hat toĩne'en ne i'ewyte sero'ok'e hat i'ewyte Iesui mohey hat ma'ato mahy kape toĩne'en imopẽ'ã rakat. 13 Mi'i hat waku watinãpin kahato aikotã sa'awy'i Tupana to'e miwan me — Eweihep to eipy'asetpiat yt naku i nug hat uimohey to'e pytkai e Tupana temiit'in me. Ma'ato irania'in mesuwarotiat yt Iesui mohey i haria yt kat hamo i mi'iria wati'atu'apiheg katupono Tupana yn mi'iria apiheg kuap hat. Ma'ato ti waku Iesui mohey haria yt naku i nug haria wati'atunãpin hãpyk yn wati'atu'apiheg mi'iria hap ewy waku e Tupana ahepe. Uito emu'e hat Pauru.

6

1 Karãpe toĩne'en aipy'asetpe wu'uka hap ne'i aiwo'opiat irania'in Iesui mohey haria wywo. Mi'i hap e'at pe yt naku i kahato watioto mi'iria surara'in yt imohey i haria kape. Po'og waku mi'iria wati'atunug Tupana mõtypot yat kape Tupana mohey haria piat ikuap hamo sio waku sio yt hap kuap hamo. 2 Meiũran aru aito Iesui emiit'in no watopyhu'at wuat'i miit'in airo hamo sio wakuat sio yt e hamuaria. Mi'i tã watunug mote aru waku mesup ta'yn wy aiwo'ope wo'ope wati'airo sio wẽtup ok tunug yt naku i sio yt hap kuap hamo e. 3 Ta'i mekewat e'at pe aru Tupana ainug temiit atipy piaria airo hamo uwe waku uwe yt e hamo wahenoi kuap mekewat e'at pe Tupana pe. Mi'i tã watunug kuap pote aru waku mesuwe i'ewyte wati'airo kat som waku kat som yt naku i. Waku wati'airo aipy'asetpiaria uwe aiwo'opat'ok hat hawyi waku watomohãpyk aiwu'uka hap ne'i. 4 Yt naku i watu'uka aiwo'ope ma'ato toĩne'en aiwu'uka hap pote yt naku i watikaykay surara'in aiwu'uka wu'uka hap monik hamo aiwo'opiat aiwo'oehay uka turan. 5 Ma'ato surara'in watikaykay mesuwarotiat aiwu'uka wu'uka hap monik hamo mi'i tã pote waku watuwemõti mekewat yt aiwe'eg i hap ne'i pupi yt uwe i eipy'asetpe iwe'eg nakat eiwu'uka hap moma hamo. Ma'ato Iesui mohey haria waku watikat aipy'asetpe wẽtup ok iwe'eg nakat aiwu'uka hap moma hamo uwe waku uwe yt naku i e hamo. 6 Ma'ato wẽtup ok eiwy ok eheinyt'in ko'i ewetioto surara'in kape yt imohey i haria kape uwe waku uwe yt e hamo pote yt eiwe'eg hin i eipe. 7 Ma'ato eiwo'o'atu'uka hap kaipyi atikuap ta'yn yt ihãite i eiwo'oky'e hap ete. Mi'i hap kaipyi atikuap eipe porap te haria hap. Yt naku i ewetioto ehemiit morekuat yt Iesui mohey hat kape. Karã pe Iesui mohey hat aima'at yt naku i watioto surara kape po'og waku ima'at hat no watukupte'en. Po'og waku eweikupte'en waku imiero'ok wo po'og morekuat wo'opyhik hawe eweikupte'en.

8 Koitywy yt naku i wo'oma'at haria wo eweikupte'en. Yt naku i wo'oero'ok haria wo eweikupte'en uhyt'i'in mana'in. 9 Yt uwe i aru wo'oma'at'i ma'at'i hat toĩne'en aikope Tupana toĩne'en Morekuat nuat hap tote. Ewe'eg wo o eiwema'at hap pupi katupono eweikupte'en wuat'i haryporia wywo wuat'i ihainia wywo pote yt karãpe i put'ok'ewei'e Tupana etawa pe. I'ewyte yt uwe i mo wuat minug tupanaria mõtypot haria itote. Se'aito wywuat ieĩne'en hat sehary'i wywuat ieĩne'en hat yt uwe i aru itote. Haryporia'in e'aito wo haryporia te i'ewyte ihainia'in e'aito wo ihainia'in ne haria yt uwe i itote. 10 Sero'ok'e haria yt uwe i itote. Yt hegyi'at i rakaria yt uwe i. I'ewyte yt uwe i aru wo'eromopusu hat miit'in mohit hat itote. Yt uwe i — Uiano yn mo e hat i'ewyte imopẽ'ã rakat. 11 Mi'i haria mi'i nug ewywuat haria sok aito sa'awy'i ma'ato koitywy Tupana timoweityk aiminug sa'ag ko'i

aheko yt naku i nug hap sa'awy'iwuat. Mi'i hawyi ainug na'yn temiit sese wo. Koitywy yt kat i sa'ag Tupana tipuẽti aikai Aika'iwat Iesui miehakyera'at ko'i aito pote. Aika'iwat ainug na'yn Tupana wanuaria wo hawyi tutum Topã'ãu ahepe hawyi.

12 Tukupte'en eipy'asetpe — Uito atunug uimiky'esat ewy e haria. Uimiky'esat ok tã yn atunug yne i'atu'e mi'iria. Pyno eiwe'eg wo o mio tã e haria pupi. I'atu kahato — Aimiky'esat watunug hawyi waku topyhu'at wen ma'ato mi'i kape yn watuwanẽtup pote aimiky'esat nug eropat haria yn watopyhu'at hawyi yt Tupana miky'esat nug kuap haria hin i watopyhu'at. 13 I'ewyte irania'in eipy'asetpe — Uimi'u kat hap yn atunug neran at ka'ap yne e'at katupono mi'u yn aimowepit kuap hap e hat. Ma'ato eiwe'eg wo o mi'u mesuwarotiat wywo yn ei'ok hap. Mi'u waku kahato wen ma'ato mi'u yn watikat pote aima'at hap toĩne'en katupono Tupana eropat hap yt watikat hin i. Meiũran aru Tupana timoma yne ahesy'at hap hawyi yt kan hamo i aimi'u kat hap. Yt eweikuap i kat hamo Tupana tunug aipiit apo. Ta'i toiky'esat aito teropat hamo i'ewyte toiky'esat aito toky'e haria. Toiky'esat aipiit towanuat e. Yt toiky'esat i aipiit watum yt iwe'eg i rakaria pe i'ewyte yt toiky'esat watum aipiit mi'u kat hap yn kape. Uiwyria'in waku watuwehum kahato Tupana kape aimi'u ete ma'ato yt naku i watunug mi'u ahetupana wo. Iesui Aika'iwat aipoi kuap kahato. Waku iwywo watikat aimi'u. Yne Tupana tum teran ahepe aimowepit hamuat. 14 Tupana tihep Aika'iwat Iesui gu'uro pyi. Mi'i hap ewy aito aihep gu'uro pyi tesaika hap wywo. 15 Karãpe watomohey Iesui hawyi wẽtup piit ewy aipiit Iesui piit wywo. Mi'i pote yt naku i watuwehik haryporia yt iwe'eg i rakat ete ihainia yt iwẽ'ẽg i rakat ete kat pote ti watoĩne'en Iesui piit ewywuat pote. 16 Tupana yt tiky'esat hin i watum aipiit waire nug hamuat mesuwe watoĩne'en hap. Sa'awy'i Tupana to'e — Uwe tuwehik haryporia ete hawyi wẽtup ok miit piit ewy topyhu'at iwywo e. Mi'i pote yt naku i watuwehik haryporia ihainia yt iwe'eg i rakat ete. Katupono mi'i tã watunug hawyi wẽtup ok piit ewy ra'yn watoĩne'en Iesui piit yt ewy i ra'yn. Mi'i hawyi yt iwe'eg i rakat piit ewy watoĩne'en. 17 Watomohey Aika'iwat imiky'esat ok tã pote watoĩne'en Ipã'ãu wywo i'ewyte aipã'ãu wẽtup mã'ãu ewywuat topyhu'at iwat Ipã'ãu yn. 18 Watoĩne'en yt iwe'eg i rakat pote o watoĩne'en pya ikai katupono aipiit minug sa'ag ky'esat hap toĩne'en aika'iwat no. Watuwehik haryporia yt ahehary'i ete mi'i hawyi aipiit iwywo wẽtup piit topyhu'at hawyi heremo kahato yt Iesui piit ewy i aito. 19 Yt eweikuap i te aipiit Tupana mõtypot yat ewywuat toĩne'en hap. Tupana Pã'ãu eiam aito hap yt eweikuap i te Tupana toĩne'en aipiit pe hap. 20 Aipiit yt aiwanuat i katupono koitywy Tupana wanuat watopyhu'at toikyi'at ra'yn ha'up iwato kahato tutum toikyi'at aipiit hamo. Pyno Tupana wat aipiit pote waku watum aipiit Tupana mõtypot hamo. Tupana mõtypot yat sese wo watum aipiit waku. Uito einãpin hat miwan miat Pauru.

7

1 Ha'awyte eipe tawa Kurintiu piaria eweipo'oro uhowawi miwan apo'ei'e hamo sio waku ahehary'i sio yt ei'e hap. 2 Ta'i waku kahato ahehary'i ma'ato wẽtup yn waku e. Mi'i hawyi waku watoĩne'en ihary'i kahato rakano he'aito kahato rakano aheĩne'en yne hawe. Mi'i tã ewetunug mote waku kahato eweikupte'en e. Mi'i tã ewetunug mote yt ehã'ãg kuap i ahiag yt eiwe'eg i hap nug hamo. 3 Waku ereket ehary'i sese wywo yn. Waku etum epiit ehary'i pe yn ehary'i piit miky'esat ok tã. I'ewyte waku etum epiit e'aito pe e'aito piit miky'esat ewy. 4 Waku to'e — Uipiit uhehary'i wat yn e. I'ewyte waku to'e — Uipiit uhe'aito wat yn e. Yt naku i to'e — Uipiit yt ewat i pote yt atum i po'og uipiit epe yt naku i to'e e. 5 Yt naku i ihary'i wãi'e ne'i te'aito piat iky'esat turan e. I'ewyte yt naku i wãi'e ne'i ihainia tehary'i piat iky'esat turan e. Ma'ato ehehay teran Tupana wywo pote waku eiwo'opohep porap'i tuereto eiwo'opytyk hap ete e. Eiwo'opohep porap'i hawyi waku i ra'yn eiwo'omowepit katupono ahiag aru ehã'ãg neran haype wẽtup haryporia wẽtup ihainia ky'esat hap ete e. 6 Pyno koitywy ahenoi teran uiwanẽtup hap ewy ma'ato ahenoi hap yn yt woroho'opo'oro hin i uhehay wo are. 7 Uito areĩne'en yt ihary'i rakat i. Uito Pauru Tupana miky'esat ewy areĩne'en are. Mi'i hap atipuẽti waku kahato. Mi'i pote atiky'esat irania'in ui'ewy yt ihary'i i rakat i ewy ta'atuky'esat pote. Mi'i tã Tupana tiky'esat uito wen toĩ irania'in yt ui'ewy hin i katupono mi'iria ihary'i kahato rakaria wo Tupana tiky'esat. 8 Koitywy woroho'onãpin neran yt ihary'i rakat i te yt he'aito rakat i te i'ewyte hiwu ko'i. Waku eweikupte'en eiweran aikotã ui'ewy eweiki'esat pote are'e. Po'og waku mi'i tã areĩne'en are'e uiwanẽtup hawe. 9 Ma'ato — Atiky'esat kahato uhehary'i uhe'aito ewei'e eipy'a pe pote waku etat ro ewary e'aito emiky'esat ewy ma'ato Iesui mohey hat yn waku etat e. Po'og waku etat ehary'i e'aito Iesui mohey hat epiit miky'esat monik hamuat hap upi epiit miky'esat haty hap mekewat kyt'ok epy'a piat hap kai. 10 Koitywy woroho'onãpin he'aito rakaria iwary rakaria yt uito i wen ma'ato Tupana wo'onãpin hap ahenoi. Yt eweitoiat tei'o e'aito ehary'i e. 11 Ma'ato eweitoiat pote ereĩne'en o eweran kahato

ra'yn yt he'aito i rakano yt ihary i rakano e. Mi'i hawyi etiky'esat e'aito emi'atoiat pote etat i emi'atoiat. Yt naku i kahato wehary'i atoiat hat no eweikupte'en uhyt'i'in e. 12 Karãpe ehary'i yt Iesui mohey hat wo i toĩne'en ma'ato o yt etoiat ne'i tei'o kat pote eky'esat hap toĩ ikai pote yt etoiat rei'o e. Yt naku i mi'i tã etunug e. 13 E'aito yt Iesui mohey hat i pytkai yt etoiat tei'o mi'i kat pote eky'esat hap toĩ ikai pote. 14 Watomohey Iesui hawyi yt naku i watoiat ahe'aito ahehary'i sa'awy'iwuat yt Iesui mohey hat i pote. Waku wahẽtup kahato Tupana pe ahe'aito ahehary'i ehakyera'at hamo katupono ahe'aito ahehary'i toĩne'en yt pya hin i Tupana kai katupono Tupana Pã'ãu eiam kahato aito pote. Waku aiwywo toĩne'en Iesui mohey haria aito pote. Waku watoĩne'en ahe'aito wywo ahehary'i wywo katupono wahenoi tuereto mi'iria pe Iesui mohey hap i'ewyte aimẽpy'in ahaki'yt'in aha'yru'in yt pya hin i Tupana ehay aiwẽ pywiat kai. Mi'i pote mi'iria yt pya hin i tomohey hawyi Tosa'yru moherep haria aito pote. 15 Ma'ato ehary'i e'aito etoiat teran kahato yt imohey hat i pote yt he i tuete Iesui mohey epiat hap pote mi'i hawyi pyno waku ewei'e e'aito pe ehary'i pe etoiat teran me — Yt naku i ui'atoiat mimi mana yt atiky'esat i ma'ato ui'atoiat teran mote ui'atoiat ma'ato yt uimiky'esat ewy hin i ere'e o e. Katupono yt naku i watu'uka yn yt aiwo'o'ewy i imohey hap ete e. Tupana yt tiky'esat i aiwu'uka ahe'aito wywo ahehary'i wywo hap ma'ato toiky'esat kahato aiwo'oky'e aiwo'owese hap yn e. 16 Waku kahato watoĩne'en ahehary'i wywo ahe'aito wywo hap. Ehary'i e'aito yt Iesui mohey hano i pytkai waku ereĩne'en ne o iwywo e. Yt naku i watoiat ahehary'i ahe'aito yt Iesui mohey hat i pote. Waku aiwo'owese hap wywo aiwo'oky'e hap wywo watekyi ahe'aito ahehary'i Iesui kape imohey hamuat. Pyno waku pe watukupte'en ahehary'i ahe'aito wywo paa'ai'e hap wywo pote meiũran ti aru Iesui mohey haria wo te'eropyhu'at ahehay waku pe hawe. Iesui mohey haria sese watukupte'en pote watiky'e kuap ahehary'i ahe'aito Iesui kape imohey hamuat. Mi'i hawyi aiwese hap kaipyi ahepiat Iesui kuap hap kaipyi wati'atuekyi kuap ahehary'i ahe'aito Iesui mohey hap kape.

17 Mesup ti koitywy Tupana ai'airo Aika'iwat emiit sese wo. Waku kahato watoĩne'en. Ma'ato mi'i pytkai aikotã sa'awy'i watoĩne'en hap ewy te. Sa'awy'i Iuteu ywania aito pote mesup te Iuteu ywania watoĩne'en e. Sa'awy'i tapyi'a ywania watoĩne'en i'ewyte mesup te tapy'yia wo watoĩne'en. Sa'awy'i watoĩne'en wẽtup ok eropat hano pote watomohey Iesui hawyi mi'i hap ewy te topyhu'at re mesup koitywy heropat hat watoĩne'en ne. Mi'i pote woroho'onãpin neran eipe Iesui mohey haria pakup ko'i Tupana mi'airo pakup ko'i. — Eweimohey Iesui hawyi waku eweikupte'en no aikotã watoĩne'en watimohey iesui hap e'at pe ai'airo hap e'at pe hap ewy waku watukupte'en ne. 18 Iuteu ywania ereĩne'en sa'awy'i pote ereĩne'en Iuteu ywania te. Yt naku i etoiat e'ywania etimohey Iesui hawyi Tupana ekaykay tuwewawiat hawyi. Wẽtup ywania ereĩne'en sa'awy'i pote pyno yt naku i ewei'e — Mesup uito Iesui mohey hat pote waku atoiat ui'ywania i'ewyte i'atueko ko'i yt naku i kahato mio tã wato'e. Tupana aikaykay tuwewawiat hawyi waku watoĩne'en aipiit ewy aipotpap hap ewy aikaykay hap e'at pe ewy waku. 19 Yt naku i watuwemusin ãpy sokpe tek Iuteuria eko ewy ne'i watimohey Iesui hawyi e. Waku watoĩne'en ai'ywania ewy yn. 20 Watomohey Iesui hawyi waku watoĩne'en ne aimiit kawiano sa'awy'i hap e'at kai e. Yt naku i watoiat ahe'yi aipotpap aiko ahe'aito ahehary'i watomohey hawyi. Waku watoĩne'en ne aikotã Tupana aikaykay hap e'at pe hap ewy. Waku watukupte'en ne aipotpap hap wywo. Miit'in emiit no watoĩne'en pote waku watoĩne'en ne miit'in emiit no te ma'ato po'og waku sa'awy'i kai. Yt naku i watoiat aika'iwaria ahetu'isaria aiwyria'in ko'i Iesui watomohey hawyi. 21 Aika'iwaria yt nakuaria i pytkai waku watoĩne'en i'atuwywo te i'atueropat hamuat. Yt kat i aika'iwat pote pyno waku watoĩne'en ne aiweran aipotpap nug hap ewywuat ma'ato waku yne miit'in emiit no hat ewy watopyhu'at yne miit'in powyro hat no. Aiweteweru hap iwato pote iwato te topyhu'at watomohey hawyi. Waku watikat aiweteweru hap tum yne hamuat. Mi'i hawyi watum yne aiweteweru hap mesuwarotiaria pe hawyi Aika'iwat Atipy piat eropat hano po'og no watopyhu'at. 22 Wuat'i eropat haria wo watoĩne'en Aipotypot Iesui aikaykay turan mi'i hawyi wuat'i eropat hat no watoĩne'en ne ma'ato waku Iesui eropat hano watopyhu'at miit'in eropat hap upi. I'ewyte miit'in akag wo watoĩne'en Iesui aikaykay turan hawyi waku miit'in akag wo re watopyhu'at ma'ato waku Iesui eropat hano te watopyhu'at miit'in akag aito pytkai. 23 Katupono Aikyi'at Iesui Tupana wano. Iwato kahato sa'up tutum aikyi'at temiit'in nuat hamo. Mi'i pote yt naku i watopyhu'at yt naku i nug hap eko sa'ag eropat haria wo ne'i e. 24 Uiwyria'in uheinyt'in yt naku i aheko waku rakat watoiat katupono sa'awy'i Tupana aikaykay tuwewawi turan ai'ywania eko waku aheko waku i'atu kahato aiminug waku hap ewy. Yt naku i watoiat ai'ywania eko watimohey Iesui hawyi. Mi'i pote waku watoĩne'en ne aheko wakuap nug haria wo Iesui watimohey hawyi.

25 Woroho'onãpin neran kurum iwasu ko'i i'ewyte pĩ'ã makuptia ko'i yt he'aito i te rakaria yt iwary i te rakaria. Yt ihary'i rakat i uito pote woro'onãpin Tupana ehay uiwanẽtup hawiat

ok tã ahenoi. 26 Mesuwat e'at pe miit'in aikat kahato ai'auka teran haype Iesui mohey haria aito pote. Niatpo kahato aheĩne'en hap. Mi'i pote are'e uiwanẽtup hap. Yt eweiky'esat i ehary'i eiwary pote waku eweikupte'en ui'ewy katupono irania'in i'atupy'ahak kahato ahete ahaty'ihaty'i kahato hatek takaria ewy iro pote aito. Mi'i pote niatpo kahato ahehary'i ahe'aito koitywy. 27 Ma'ato — Atiky'esat kahato uhe'aito uhehary'i ewei'e pote pyno waku ehary'i etat kurum waku e'aito etat pĩ'ã are'e ma'ato yt ewei'e i pote waku yt etikat rei'o e'aito ehary'i hawyi waku uito ewy ereine'en are'e. Ewetat pote yt ewei'atoiat tei'o e'aito ehary'i ho'opot hap e'at pe katupono ahatek hap e'at mesup tawa Kurintiu piaria ai'auka teran haype pote. 28 Ma'ato epakup te ereĩne'en mote waku etikat ehary'i e'aito Tupana miky'esat ewy. Ma'ato — Yt atikat teran i wẽtup ok uhehary'i sa'awy'i wuat uhe'aito sa'awy'i wuat uruho'opot kahato e'at mesup pote ewei'e pote pyno waku pe eweikupte'en Tupana wanẽtup hawe. Ma'ato etat ehary'i e'aito kurum iwasu makuptia en mote i'ewyte waku pe eweikupte'en Tupana wanẽtup hawe e. Waku yne are. Mio miit'in ai'auka teran mote niatpo kahato ahe'aito ahehary'i watikat. Ma'ato etat pote waku ma'ato niatpo kahato aru etipuẽti eho'opot hap mesup e'at pe turan. 29 Uheinyt'in uiwy'ok ko'i yt pya hin i Aika'iwat aipok hap. Yt watikuap i kat e'at pe hut hap ma'ato tuut irane hap watikuap. Waku watiky'e kahato ahe'aito ahehary'i ma'ato mi'i pytkai waku po'og watunug Tupana miky'esat ewy ahe'aito ahehary'i miky'esat ko'i kai. Waku watiky'e Tupana koran aikotã Iesui mohey haria yt he'aito i te rakat yt iwary i te rakat ewy.

30 Eiwe'eg wo o ehekare'en wywo katupono yne mesuwarotiat ahekat yt toĩne'en mot'i i. Karãpe watat ipakup takat ahekare'en hawyi yt naku i wato'e aipy'a pe — Mio uito po'og irania'in kai katupono uhekat po'og ikahu irania'in kai yt naku i wato'e. Waku watuwehum Tupana miium kape wen ma'ato yt naku i watomohey nei'o ahekat. Tupana kape yn waku watuwehum ahekat aipo pe hawyi. Waku watunug Tupana miky'esat ewy sio imiky'esat aimiky'esat sio yt sio imiky'esat aimowepit sio yt. Waku watunug imiky'esat sio watuwak sio yt katupono aiwak hap tokosap hawyi po'og aimowepit hap toĩne'en. 31 Yt naku i mesuwarotiat kape yn watuwanẽtup at ka'ap katupono tuweityk meremo aimowepit hap ahe'aito hap aiwary hap aimikyi'at ko'i ahekare'en ko'i topap topap yne ma'ato aiminug Tupana kapiat toĩne'en mot'i rakat yn waku aiwanẽtup hap aimowepit hap. Yt tuweityk kuap takat i.

32 Iesui mohey haria yt he'aito rakaria i yt iwary rakaria i te'eruwanẽtup at ka'ap ta'atuka'iwat Iesui potpap nug hap kape ta'atuka'iwat mowepit hap kape yn. Waku mi'iria ewy watoĩne'en po'og po'og mesuwe. 33 Ma'ato iwary rakat tuwemowepit hap kape yn tuwanẽtup to'yat tomi'u tesokpe hap kape yn tuwanẽtup hawyi. 34 Karãpe tuwanẽtup teran Tupana potpap kape turan toĩne'en typy iwanẽtup hap Tupana mowepit hap i'ewyte tehary'i mowepit hap. Yt he'aito rakat i yt iwary rakat i Iesui mohey hat Toka'iwat potpap hap kape yn tuwanẽtup. Toiky'esat topiit Tupana wanuat yn. Toiky'esat aiwanẽtup Tupana kapiat hap yn i'ewyte Tupana Pã'ãu miky'esat yn toiky'esat. Ma'ato he'aito kahato rakat iwary kahato rakat tuwanẽtup aikotã aikotã aru atimowepit uhe'aito uiwary to'e hap kape yn tuwanẽtup tomi'u kape to'yat kape tomẽpyt'in kape at ka'ap hap ewy tuwanẽtup. 35 Po'og waku ahe'aito kahato ahehary'i kahato hap. Woroho'onãpin neran eipowyro hamo. Atiky'esat kahato watunug Tupana miky'esat ewy hap po'og torania miky'esat nug hap kai. Mi'i pote mi'i hap ete sio ereĩne'en e'aito sio yt rakano sio ereĩne'en iwary rakano sio yt rakano atiky'esat eipe atipy piat eropat haria sese yt kat i eipyhyp Aipotypot potpap nug hap ete haria wo. 36 Pyno mesup woroho'onãpin neran eipe. Ehaytuwy haryporia ihainia kawiat eiwo'oky'esat pote waku etat ehary'i wo e'aito wo. Ma'ato — Aho'opot kahato mesup yt kat i ai'yat i yt kat i aiko i yt kat i aimi'u ewei'e eiwo'ope pote — Waku po'og yt wato'okyi'at i te katupono ho'opot hap e'at mesup katupono aito Iesui mohey haria pote miit'in mikyry'i haria wo watopyhu'at. Pyno waku watoĩne'en yt iwary i rakano yt he'aito rakano i mesup waku ewei'e eiwo'ope. Mi'i hawyi waku eweikupte'en yt iwary i rakat ewy yt he'aito i rakat ewy. Meiũran ma'ato eiwo'okyi'at teran mote pyno waku eiwo'okyi'at eiwo'okoka'at e Tupana. Mi'i hawyi waku eweikupte'en he'aito iwary rakano Iesui mohey haria eipe pote. 37 Pyno — Yt karãpe i uhehary'i e hat yt toiky'esat i pote waku yt iwary i topyhu'at e. Mi'i hat yt i'aparap i Tupana pe katupono toi'akit kuap topiit miky'esat. 38 Waku ahehary'i ahe'aito. Waku watuwehum Tupana pe ahe'aito ahehary'i miium hap ete. I'ewyte yt kat i ahe'aito pote yt kat i ahehary'i pote mi'i hap i'ewyte waku watuwehum Tupana pe katupono uito ewy eweikupte'en mote. Uiwanẽtup hawe po'og waku uito ewy katupono wahewyry kahato Tupana ehay moherep hamo. Uito ti Pauru. 39 Mana'in uhyt'i'in waku e'aito ehary'i wẽtup ok kahato yn iku'uro hap kape e. Ma'ato iku'uro hawyi yt uwe wano i ra'yn ereĩne'en neran mote waku ma'ato etiky'esat ipakup hawyi waku etat wẽtup ok emiky'esat Iesui mohey hat yt he'aito rakat i ewywuat Iesui mohey hat yn waku yt iwary rakat i yt he'aito rakat i waku etat e. 40 Ma'ato uiwanẽtup hawe

waku po'og mana'in hiwu wo eweikupte'en eweiky'esat pote. Tupana Pã'ãu tuwanẽtup i'ewyte uiwanẽtup hap ewy hap yt atikuap i ma'ato mio tã are'e uiwanẽtup hawyi Tupana yt to'e i waku hiwu tukupte'en hiwu wo yt e i te atikuap teran pytkai. Pyno uito ti eimu'e hat Pauru.

8

1 Mesup woroho'onãpin neran tupanaria iã'ãkap mõtypot hap mi'u ete mekewat wewato ahup auka tupanaria iã'ãkap e'at piat ko'i ete. Pyno mesuwat uimienoi kuap haria ra'yn eipe ma'ato ti ahenoi pakup i teran ehepe ikuap i hamo. Pyno Uwe uwe to'e topy'a pe — Uito po'og atikuap tuwemowato teran tuwewanẽtup hawe ma'ato tuwema'at haype katupono yt uwe i mimu'e wo topyhu'at i'ewyte yt uwe i wy wo toĩne'en. Ma'ato uwe uwe to'e topy'a pe — Miit'in ky'e hat areĩne'en neran mi'i e hat Tupana mipowyro topyhu'at hawyi yt aima'at kuap i rakat toĩne'en. 2 Mi'i tupono karãpe — Uito po'og atikuap e hat put'ok'e ahete hawyi yt aiwe'eg i hap topyhu'at katupono mesuwat yi totiat yt uwe i topyhu'at ikuap yne hat. Mi'i tupono waku watopyhu'at — Atikuap teran e haria wo — Uimu'e ro e haria wo. 3 Pyno Tupana kuap teran haria yn aru Tupana kuap haria te'eropyhu'at. I'ewyte Tupana ky'e haria yn ni aru Tupana kuap haria tukupte'en e. 4 Mi'i tupono ahenoi pakup i ra'yn aikotã tupana iã'ãkap mõtypot haria mi'u etiat. Pyno koitywy watikuap ta'yn mesuwarotiat mo wuat minug ko'i tupana ko'i yt Tupana sese hin i hap tukupte'en ma'ato aria'yp nu yi kawiat yn tukupte'en. Mi'i tupono ti koitywy watikuap ta'yn tupanaria miit'in mo wuat minug ko'i yt kat hamo i tupana wo tukupte'en katupono yt kat i ieĩne'en hap ipuo hap watikuap. Ma'ato wẽtup ok yn Tupana Sese toĩne'en. Mi'i ti atipy piat wuat'i e'at piat ieĩne'en hat. Pyno irania'in tupana mesuwatroiat yi kawiat nu kawiat hap ko'i yt Tupana hin i. 5 Uruetupanaria at waty waikiru ko'i i'atu'e. Irania'in — Uruetupanaria mesuwarotiat gupte'en haria i'atu'e. I'atu kahato iã'ãkap ko'i pe — Uruetupanaria uruka'iwaria i'atu'e mesuwarotiaria. 6 Ma'ato Tupana sese toĩne'en wẽtup yn Mi'i wato'e. Tupana ti Ainug hat Ai'ywot wato'e. Mi'i ti wuat'i nug hat wato'e. Mi'i yn Aimoieĩne'en hat wẽtup yn Aipotypot wato'e. Aika'iwat ti Iesui e hap het rakat wato'e. Tupana tunug yne topo wo aimoieĩne'en hap wato'e. 7 Yt aheso hin i wuat'i miit'in tikuap ai'e hap pywo rakat. Tukupte'en aipy'asetpe Iesui mohey pakup haria. Mi'iria sa'awy'i ta'atumohey kahato tupanaria miit minug ko'i. Mi'i pote mesup te ta'atuwanẽtup hawe — Mekewat iã'ãkap uimimohey sa'awy'iwuat wẽtup Tupana wo toĩne'en yt Tupana wo toĩne'en hin i pytkai. Katupono Tupana Sese yn toĩne'en Tupana wo. Mi'i hawyi mi'u pu'i ta'atukyi'at pote — Pyno etum apo mesuwat pu'i ehetupanaria pe sio yt i'atu'e pu'i weneru haria pe. Ta'i Tupana iã'ãkap mõtypot hap yne mesuwat pu'i i'atu'e hawyi mekewat Iesui mohey haira — Pyno yt atiky'esat i emiweneru hap ko'i i'atu'e. — Ta'i urumiium na'yn tupanaria iã'ãkap pe i'atu'e pote te'eruwemõti kahato i'u hap ete Iesui mohey haria pakup pote — Yt atu'u i i'atu'e. 8 Ma'ato yt aimi'u kaipyi i aimohun hap topyhu'at e Iesui. Yt watu'u i pote waku watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe. Watu'u teran mote waku Tupana wanẽtup hawe. Tupana yt tuwehum i aheko mi'u u hap kape. Yt ai'apiheg hin i sio watu'u sio yt. Watuwehum Tupana kape aimi'u watu'u turan mote waku pe watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe. 9 Ewe'eg wo o karãpe etu'u tupanaria miit minug ko'i mõtypot hap mi'u turan. Toĩne'en ekai Iesui mohey hat pakup — Yt etu'u tei'o tupanaria mõtypot hamuat miium u hap ete i'atu'e pote pyno yt etu'u tei'o. Etu'u pote — Yt etu'u tei'o e haria te'eruwemõti etu'u hap turan Iesui mohey haria yt itag i te rakaria Iesui mohey hap ete pote. Mi'i hawyi i'aparap hat ereĩne'en i'atuwanẽtup hawe. 10 Pywo watikuap ta'yn tukupte'en kahato miit'in — Yt naku i etu'u mi'u pu'i tupanaria mõtypot kapiat miium e haria ta'atumohey Iesui pytkai. Ta'atumohey te ta'atuwanẽtup hawe tupanaria tukupte'en hap. Ma'ato aito watikuap Tupana wanẽtup hawe — Waku etu'u yne mi'u ko'i e ma'ato watu'u Iesui mohey hat pakup ehamo pote meiũran — Pyno waku watomohey tupanaria i'ewyte i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe e. Mi'i hawyi teke tupanaria mõtypot yat pe aikope toĩne'en mi'u iã'ãkap kapiat miium ko'i hap kape hawyi tutu'u itote yt iwe'eg i hat ewy katupono ta'akasa aito i'u hap ete ai'yat pe sa'awy'i pote. 11 Iesui mohey pakup hat yt hesaika i rakat tukupte'en Iesui mohey hap ete mi'i pote yt naku i watima'at mi'iria — Watu'u yne mi'u ai'e hap wywo katupono mi'iria yt kat i mi'u tupanaria mõtypot mi'u u haria tukupte'en katupno ta'atuwanẽtup hawe tupanaria Tupana wo tukupte'en ne. Watikuap ta'yn yt kat i tupana ko'i mesuwarotiat hap. Ma'ato aiwyria'in Iesui mohey pakup haria ta'atuwanẽtup tupana nu kawiat ihaĩte rakaria tukupte'en. Yt naku i pyno watu'u tupana ko'i mõtypot hap mi'i Iesui mohey pakup takaria ehamo katupono meremo ta'atu'atoiat Iesui hawyi te'era'aipok i i'atuetupana ran ko'i kape mekewat mi'u ta'atu'u aito ewy hawyi e. 12 Aika'iwat Iesui iku'uro mio tã e haria ehakyera'at hamo. Ma'ato watu'u yne hap kaipyi Iesui mohey haria pakup takaria te'era'aipok tupana iã'ãkap yat kape pote aiwy ma'at hat no watoĩne'en

i'ewyte Aika'iwat Iesui ma'at hat no watoĩne'en katupono yt nakuat i yt ta'atumohey kahato i te turan watu'u i'atupy'asetpe mo wuat minug tupanaria mõtypot hap mi'u katupono haty kahato mi'iria ete watu'u pote. 13 Pyno uito yt karãpe i atu'u mi'u pu'i mekewat uipotma'at hap pupi katupono yt atiky'esat i uiwy'ok wẽtup ok Iesui mohey pakup hat ma'at hano areĩne'en. Yt atima'at reran i uheywyt uheinyt uheyke'et pote — Waku atoiat mi'u pu'i tupanaria mõtypot hap areĩne'en i'atuwywo turan are'e yn uipy'a pe.

Uito ti Pauru eimu'e hat Iesui etiat.

9

1 Ta'i uito Pauru Tupana emiit sese imipo'oro tehay moherep hamuat. Yt kat i uiweteweru hap miit'in po pe pote areĩne'en Iesui emiit no yn. Yt uwe i uipyhyp kuap kat pote yt uwe po pe i areĩne'en. Yt uwe i to'e kuap uhepe — Etum uhepe mekewat eweteweru hap hawyi waku ereto Tupana ehay moherep hamo yt ta'atu'e kuap i katupono yt kat i atipuru miit'in kaipyi pote. Aika'iwat Iesui uinug tomipo'oro tehay moherep hamuat. Mekewat e'at pe ara'akasa Iesui uheha wo hawyi Aika'iwat uipo'oro ehowawi tehay moherep hamo. Mi'i hawyi Aika'iwat mohey haria eweikupte'en uhehay upi. 2 Mi'i hap kaipyi eweikuap Tupana uipo'oro hap. Ma'ato irania'in yt ipywo i Tupana uipo'oro hap ma'ato eipe eweipywo katupono uiwẽ pyi Aika'iwat Iesui aimoieĩne'en hat uhehay pyi einug ipakup takaria wo. Mesup koitywy eweikupte'en Iesui mohey haria wẽtup miit ewy iwywo eweikupte'en. Mi'i kaipyi eweimohey Tupana potpo'oro wuat areĩne'en hap. 3 Tukupte'en ma'ato — Pauru yt Tupana mipo'oro ewy hin i i'atu'e. Yt mekewat 12 ok takaria ewy hin i i'atu'e to'ope ma'ato mi'iria atiwesat — Uito rat Tupana mipo'oro sese are. 4 Areĩne'en Iesui potpo'ororia 12 ok takaria ewywuat uito are'e. Mi'i pote atiky'esat pote waku atunug i'atuminug ewywuat are. Atiky'esat pote waku atipo'oro uimimu'eria uipoi hamo katupono Iesui potmu'eria 12 ok takaria sa'up ta'atupuẽti ta'atumimu'eria miium kaipyi. Uito Pauru i'ewyte atiky'esat mi'u eikai pote waku ahẽtup sa'up eipo pywiat eimu'e hamuat wen ma'ato — Atiky'esat eimimu'e hap sa'up uipoi ro yt are'e hin i ehepe. 5 Aika'iwat potmu'e Peteru ihary'i rakat toĩne'en i'ewyte Aika'iwat Iesui ywyt Tiaku i'ewyte toĩne'en ihary'i. Mi'iria tuwat i'atu'aito wywo i'atuewyry hap upi Tupana ehay moherep hamo ma'ato uito yt kat i uhehary'i mi'iria ewy ma'ato atiky'esat pote waku atat uhehary'i. 6 Aiwy Panape i'ewyte uito urupotpap kahato urupo wo aimi'u kyi'at hamo ahesokpe kyi'at hamo mi'i tã. 7 Surara'in ni mesuwat yi tote tenuk kahato topo'oro hat surara akag kaipyi. Toĩne'en i'atuesurara akag miium i'atuesokpe i'atuewyry hamuat. Yt i'atupotpap hin i ta'atupo wo mekewat kyi'at hamo. Ma'ato uruto uruwewiat urupotpap kaipyi urutenuk hap toĩne'en. Go nug haria yt mi'i tã hin i katupono ta'atumikoi kaipyi te'erenuk. Ta'atumikoi ypia kaipyi te'eresapo u ra'yn. I'ewyte ta'atuhũria emĩ hy kaipyi te'erenuk. I'atupotpap hap ti mi'iria poi hamo toĩne'en. Ma'ato uito i'ewyte Tupana ehay moherep hat Panãpe yt mi'iria ewy hin i urutukupte'en. 8 Pyno ahenoi wẽtup ehepe Tupana ehay kaipyi. 9 Mio tã e Tupana sa'awy'iwuat miwan me Musei wẽ pyi ihay — Yt naku i watikytyt aihũ wewato ahup ipotpap turan e. Yt naku i watiwẽpo'i po'i ne'i awati iã'ỹi akit akit turan e. Yt naku i mi'i turan watiwẽpo'ipo'i ne'i. Waku tenuk awati eha'ok topy wuat turan topotpap popuo aihũ wewato ahup e Tupana Musei pe ainãpin hawe. Pyno Tupana tuwanẽtup kahato aihũ hesy'at hap kape. 10 Ma'ato topotpap nug haria topotpo'ororia poi hamuat ete uruesy'at pote uruipoi hap ete mio tã e Tupana. — Waku watipoi aihũria ta'atupotpap nug hap popuo i'ewyte waku watipoi aipotpap nug haria e. I'ewyte aikotã ikoi hat ewy i'ewyte i'atunug hat ewy ta'atumikoi kaipyi te'erenuk kahato. Mi'i hap ewy hut hap kape i'atupotpap. Ta'atuhekatup haype aikotã i'atag tomikoi hepamo hap ewy. 11 Karãpe watikoi mani hawyi waku watunug u'i aihemani i'ok hawyi. Mi'i hap ewy kahato waku aimikoi Tupana ehay kaipyi watenuk eimu'e hap Tupana ehay etiat sa'up kaipyi waku urutenuk hap ewy e. Niatpo kahato mani koi hap ma'ato itag hawyi u'i kahato watipuẽti aipotpap sa'awy'iwuat kai. Mi'i hap ewywuat kahato eimu'e hap Tupana ehay koi hap. 12 Irania'in eimu'e haria eweipoi kahato. Ma'ato — Yt karãpe i urupoi ro uruto'e ehepe. Eweikuap kat pote pyno ahenoi ehepe. Yt uruiky'esat i ei'e hap eiwanẽtup hawe — Aimi'u ky'ewi ne'i aimu'e ahekat ky'ewi ne'i aimu'e sehay wakuat ete Pauru Panape ewei'e hap. Mi'i pote urupotpap at ka'ap urupo wo urusa'up puẽti hamo. Uruho'opot kahato yat sokpe kawiat nug hap ete urumi'u kyi'at hamo yt uruiky'esat i ei'okpe tote urutenuk haype pote. 13 Sa'awy'iwuaria Tupana mõtypot yat piaria pa'i ko'i te'erenuk miit'in miium kaipyi i'atuhũ Tupana kapiat i'atumiwuk kapiat ete. Te'erenuk ta'atuhep ipu'i kã'ã mekewat nu kawiat aihũ wuk hap eiam kaipyi te'erenuk hamo. Pa'i ko'i mi'i tã sa'awy'i ta'atupuẽti ta'atumi'u. 14 Mi'i hap ewy Tupana ainãpin mesup — Eweipoi ro eimu'e haria e. Eweimõ'ẽ emi'u uhehay wakuat moherep haria pe uimiky'esat ok tã e Tupana. 15 Ma'ato sa'awy'i eimu'e turan yt atikat i uipoi hamuat. Yt kat i sa'up atikat. Eimu'e hap sa'up yt atiky'esat

i te. Koitywy atunug mesuwat uimiwan yt kat i ahẽtup eikaipyi mesuwat uimiwan me. Yt atiky'esat i sa'up eikaipyi eimu'e hap sa'up. Po'og waku uiku'uro areĩne'en yt eimipoi i wywo te areĩne'en. Yt atiky'esat i ekat. Yt kat i uheso hap uhehay ete. Eweimõ'ẽ uhepe pote koitywy yt atikat i te pãi. 16 Ati'atumu'e kahato miit'in Iesui etiat ma'ato yt uimimu'eria ekat ky'ewi i ati'atumu'e mi'iria i'ewyte yt uimõtypot hap ky'ewi i ati'atumu'e miit'in. Eweikuap apo kat pote ati'atumu'e miit'in Iesui ete hap. Pyno ahenoi ehepe Iesui uipo'oro miit'in mu'e hamo mi'i pote ati'atumu'e wuat'i ywania Iesui uipo'oro hap ewy. Iesui ehay ikahu rakat ete yt ati'atumu'e i miit'in mote Tupana mi'apiheg wo areĩne'en aru. 17 I'ewyte yt arepo'oro i Iesui ehay moherep hamo yt uimiky'esat ewy hin i. Ma'ato uipo'oro hat miky'esat ewy woroho'omu'e. Ma'ato arepo'oro ne'i pote mi'i hawyi atiky'esat sa'up eikaipyi. Ma'ato yt atiky'esat i sa'up eikai katupono yt uipo'oro i eipe. Ma'ato Tupana uipo'oro yt uimiky'esat ewy hin i ma'ato — Etunug o e Tupana uhepe pote waroho'omu'e. Mi'i atunug mote uimohey Tupana inug hap ete. 18 Yt ha'up ky'ewi i woroho'omu'e pãi. Uha'up sese ti ehepiat Tupana kuap hap. Yt eikat ky'ewi i ma'ato woroho'omu'e. Yt ekat ky'ewi i atimoherep ehepe Iesui etiat ikahu rakat sehay. Atiky'esat ha'up eikai uipotpap sa'up Tupana ehay wakuat moherep hap sa'up pote waku ahẽtup Tupana wanẽtup hawe ma'ato yt ahẽtup i te mi'i hap ete. 19 Yt uwe i uikyi'at kuap sa'up mo are. Yt uwe i — Urumu'e ro urumiky'esat ewywuat pote sa'up iwato urutum epe Pauru e haria. Uito ti Tupana mikyi'at uito are. Tupana po pyi yn arenuk teren. Yt kat i miit'in wanẽtup hap uikai ma'ato Tupana wanẽtup hap wywo yn woroho'omu'e are. Yt kat i eikat ky'ewi hap wywo woroho'omu'e. Uito areĩne'en wuat'i miit'in eropat hat katupono atekyi teran wuat'i miit'in Iesui kape pote.

20 Ati'atuekyi teran kahato uiwyria'in Iuteuria Iesui mohey hap hamo. Mi'i pote i'atupy'asetpe areĩne'en Iuteu ywania wo — Uito ti Iuteu yn are'e i'atuepe. Mi'i hawyi i'atueko Iuteuria eko nug hat areĩne'en i'atupy'asetpiat areĩne'en turan. I'ewyte karãpe areĩne'en Musei mienoi moherep haria py'asetpe mi'i hawyi atimoherep Iesui i'atuepe Musei miwan kaipyi. Musei ainãpin hap nug hat ewy areĩne'en mi'iria py'asetpe i'atuekyi Iesui kape. 21 Karãpe irania'in ywania py'asetpe areĩne'en mi'i hawyi irania'in ywania eko wakuat ewy atunug. Areĩne'en mi'iria ewywuat. Areĩne'en wẽtup ywania py'astpe pote yt atunug i ui'ywania Iuteuria eko ewy ma'ato i'atueko wakuat yne rakat atunug. Mi'i hap atunug katupono mi'iria atiky'esat kahato Iesui mohey haria torania hap. Mi'i hap yn atunug Iesui kapiat miit'in ekyi hamo. 22 Karãpeĩ areĩne'en Iesui mohey haria yt hesaika rakaria i te tokpe mi'i hawyi paa'e hat areĩne'en ei'ewy uito are'e i'atumoesaika imohey hap ete hamo. Mi'i kai aho'osat Iesui mohey hanuaria. 23 Ati'atumu'e kahato mi'iria Iesui ehay wakuat ete. I'atuwyria'in wo areĩne'en i'atumu'e hamo. Mi'i hap ahenoi yne hawyi Tupana mipoityro wo mi'iria tukupte'en i'ewyte uito.

24 Ahetama puo tukupte'en wo'oiã'ãg haria mesuwat seput hap ete uwe po'og ihyha hap kuap hamo. I'atu kahato teput to'o'ewy'ewy ma'ato wẽtup yn po'og ihyha hat yn topyhu'at morekuat miium sa'up sat hat no. Pyno waku watuweput hãpyk kahato mekewat morekuat miium sa'upsat hamo. 25 Wo'o'iã'ãg haria seput haria sa'awy'i ta'atupiitmoesaika kahato. Yne e'at pe teput at i'atuhyha hamo. Mi'i hawyi wẽtup topyhu'at po'og torania kai hawyi mi'i hat pe morekuat tum to'akag painug hap ewywuat — Mi'i seput hat po'og e hamo. Ahetama puo morekuat tum to'akag painug hap mohyt kawiat po'og seput kuap hat pe. Wẽtup e'at hawyi igag na'yn. Mi'i hap ewy Tupana tum aru ahepe aipainug hap ai'akag totiat ma'ato mi'i ti yt igag i rakat toĩne'en. Wuat'i e'at piat ikahu rakat sese. 26 Mi'i hap ewy waku watomohey hãpyk kahato Aipotypot Iesui haty wo. Uito Pauru surara ewywuat ipiit heg nakat ewywuat mekwat wo'o'ahykahyk hat ewywuat hãpyk kahato uito. Atu'uka aikotã ikuap kahato hat hepap hat uka hap ewy yt arekyry popuo i atu'uka. 27 Ahetamã puo wato'o'iã'ãg wu'uka hap ete. Mi'i watunug at pote watuwemoesaika kahato aipiit. Yt miky'esat ewy i haty hap ma'ato watimopokuat aipiit. Mi'i hat ewy areĩne'en uito. Ma'ato Tupana ehay moherep hap ete uipiit yt ipap i pytkai atunug. Karãpe wẽtup ok yi kai ne'i ra'yn watu'uka hap ete mi'i hawyi tuwemõti. Ma'ato uito mi'i hat ewy yt areĩne'en neran i Tupana ehay moherep hap ete. Areĩne'en neran po'og hesaika rakat ewy. Mi'i hap ewy karãpe are'e irania'in me — To'iro waku Iesui upi watuwat are'e ma'ato mi'i pytkai yt areto i Iesui upi pote uito i'ewyte aremõti. Wãi'are uipiit miky'esat sa'ag ete yt atiky'esat i Uipo'oro hat to'e uhepe aru — Sa'ag nug hat en e hap yt atiky'est hin i aru Iesui e hap. Uito ti uipiit miky'esat monik hat Pauru.

10

1 Ui'ywania woroho'omu'e teran i ra'yn aha'ase'i'in sa'awy'iwuat ete. Sa'awy'i te turan aha'ase'i Musei upi tuwat ai'ywania wanĩkaptia po pyi. Mi'i hawyi Tupana ti'atupyhyp surara'in i'atuewanĩkaptia i'atumohan haria. Mi'i hawyi toipo'oro ywyhig temiit'in apykok hamo y'ahig i'atuewyry hap moherep hamo. 2 Mi'i hawyi tutunug mu'ap ihyemui'a wato

sakpo ihyemui'a Hup e hap het rakat sakpo. Mi'i hawyi y'y wehy'okmõi hap sakpo tuwat y'y
py'asetpuo Tupana pu'ap upi. Mi'i hawyi ywyhig mekewat wanĩkaptia pyhyp hap hewyry
i'atuupi. Mi'i hawyi Tupana ti'atuset'ok ta'yn eipe Musei upiaria e. 3 Mi'i hawyi tuwat
yahig sakpo. I'atumi'u wuat man atipy piaria mi'u toĩne'en itote. Te'erenuk kahato yne
e'at Tupana miium man ete. 4 I'ewyte tutum tesaika hap wywo y'y wakuat nu wato kaipyi
tuwẽtem ihy yne e'at pe. Koitywy watikuap ta'yn mekewat Nu wato Aika'iwat Iesui iã'ãkap
ewywuat. 5 Ma'ato yt naku i nug haria te'eropyhu'at yahig note e. Mi'i hawyi Tupana
yt iwepit hin i mekewat i'atuminug sa'ag ete hawyi te'eropap kahato yahig note kowo'i
kowo'i moi mi'auka wo ahu mi'auka wo aria mi'auka wo. 6 Mi'i hawyi aito mesup mi'iria
emiariru ko'i ewywuat pote yt kan hamo i watunug yt naku i kat pote Tupana ti'atu'apiheg
mi'iria aha'ase'i'in aimowe'eg hamuat i'atuminug sa'ag ko'i atoiat hamo e. 7 Waku pyno
watoken'ẽ kahato aha'ase'i'in etiat Tupanaria mug hap pupi. Waku watoiat tupanaria
mõtypot hap katupono aha'ase'i'in timõtypot kahato mi'i ko'i aikotã to'e miwan hap ewy.
Ai'ywania te'era'apyk mi'u u hamo sapo hy u hamo Tupana sa'ag wewato ahup iã'ãkap
mõtypot hamo hawyi hairu nug hamo. Mi'i hawyi i'atupoĩ'ãm ta'atuetupanaria mõtypot
hamo e. 8 Mi'i hawyi haryporia'in ihainia'in to'ope to'ope inug sa'ag. Ta'atunug sa'ag hawyi
te'eropap kahato sakpo 23000 miit hewo hewo yi tote iku'uro rakaria yt naku i nug haria.
9 Mi'i hawyi yahig note ta'atumõpy'ahak teran Tupana ta'atuminug sa'ag wo. Ta'atuhã'ãg
kahato Tupana. Mi'i hawyi moi ko'i ti'atu'uka kahato mi'iria. 10 I'atuehay sa'ag kahato
— Emiium ko'i man yt ikahu hin i i'atu'e Tupana pe. Mi'i pote Tupana tipo'oro temiit
atipy kaipyi i'atumoma hamo. Put'ok'e hawyi topap kahato ai'ywania sa'awy'iwuaria.
Pyno waku aiwe'eg wo kahato waku watuwehum imiium ete 11 Yne mesuwarotiat ikahuro
hamuat yt pya hin i ra'yn. Waku ahewyry iwe'eg nakaria ewy. Waku watoken'ẽ aha'ase'i'in
minug sa'awy'iwuat pupi katupono aimowe'eg hamo Tupana tiwan aha'ase'i'in minug
ko'i etiat. 12 Yt naku i wato'e aiwanẽtup hawe — Uhesaika kahato Tupana mohey hap
ete pote yt karãpe i aru ati'aparap Tupana pe yt naku i wato'e. Ewe'eg wo o mio tã
ewei'e eipy'a pe pote katupono mi'i e haria meremo ta'atu'aparap ta'atuiã'ãg hap yt naku
i nug hamo put'ok'e hawyi — Imohey kahato hat areinẽ'ẽn i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe
pytkai. 13 Yne aito ahiag miiã'ãg ko'i aiwo'o'ewy'ewy. Ma'ato sa'awy'i Tupana to'e ahepe
— Atipyhyp aru ehã'ãg hap pupi e. Mi'i pote yt karãpe sese i put'ok'e hã'ãg hap ehete po'og
hesaika eikai katupono areĩne'en eiwywo eimoesaika hamo ehã'ãg hap pupi e. Mi'i hawyi
ehesaika kahato eweikupte'en ehã'ãg hap sopo hamo e hawyi atum ehepe mu'ap haty'u
wuat ipopywiat ewẽtem hamuat e Tupana. 14 Mi'i pote uiwyria'in sese eipe yt eweimõtypot
tei'o iã'ãkap ko'i. 15 Mi'i tã ewetunug mote we'eg haria wo eweikupte'en. I'ewyte atikuap
uhehay upiat haria eipe sio yt hap ete e.

16 Karãpe watuwe'atunug watu'u sapo hy hamo kui'a piat i'ewyte man u hamo mi'i
turan watuwehum kahato Tupana kape katupono aipoityro mi'i hap ete. Mi'i sapo hy
Aika'iwat Iesui suu iã'ãkap kahato. Mi'i watu'u hu iã'ãkap hawyi imohey hap watimoherep
kahato. Karãpe watipik mekewat man hawyi watu'u hawyi imohey haria watopyhu'at
hap watimoherep miit'in me i'ewyte wẽtup piit ewy watoĩne'en hap watimoherep. 17 I'atu
kahato aito Iesui mohey haria ma'ato mi'i pytkai wẽtup piit ewy watoĩne'en e. Mi'i hap ewy
wẽtup a yn watipik pik man hawyi watenuk. Mi'i hawyi wẽtup a yn man watu'u Iesui pu'i
pik'e hap moherep hap. 18 Uru'ywania Isareu ywania tum kahato ta'atuhũ Tupana pe. Mi'i
hawyi pa'iria tiwuk ta'atuhũria i'atuwuk wuk hap heiam note. Iwyp kahato hawyi terenuk
kahato ra'yn ta'atumiium kaipyi Tupana piat ta'atumiium pytkai. 19 Pyno ahenoi mekewat
mi'u Isareu ywania miium ta'atuetupanaria imõtypot hap yt ihaĩte hin i. Mi'i pytkai ta'atu'u
mi'u iku'uro rakat katupono iku'uro rakaria tupanaria pote. 20 Ta'atuwuk ta'atuhũria
i'atuiã'ãkap py'asetpe ma'ato iã'ãkap ko'i i'atuetupanaria yt ta'akasa hin i. Pywo ti yt Tupana
sese kape hin i i'atumiium ko'i ma'ato ahiagnia kape i'atumiwuk ko'i. Mi'i hawyi ahiag
wyria'in kahato tukupte'en mi'iria. Yt naku i mi'i tã ewetunug eipe mi'iria eko ewy ne'i
Iesui ekui'a sapo hy wo. 21 Mi'iria i'ewyte te'ere'y'u ahiagnia ehamo mekewat tupanaria
mõtypot hap yparakai totiat. Yt naku i watunug i'atuminug ewy te katupono wẽtup sapo
hy ra'yn aiwanuat. Aika'iwat Iesui ekui'a pyi ra'yn watenuk huu at hap ewywuat watu'u
waku rakat. 22 Ma'ato watu'u ahiagnia ekui'a pyi i'ewyte Aika'iwat ekui'a pyi hawyi waku
aiwe'eg wo katupono Aika'iwat tiky'esat aito towanuat hap yn. Ihay'ywywi mi'i tã watunug
pote. Waku aiwe'eg wo kahato katupono Aika'iwat po'og hesaika aikai. Waku watoken'ẽ
Aika'iwat ai'apiheg hap pupi uiwyria'in Tupana sa'aru'in saki'yt'in aito pote.

23 Waku watunug yne aimiky'esat ok tã i'atu'e to'ope irania'in Iesui mohey haria ta'atueso
popuo. Mi'i pote are'e i'atuepe — Aimiky'esat waku pote pyno waku watunug ma'ato
aimiky'esat yt naku i pote yt naku i watunug. Aimiky'esat miit'in powyro hap pote waku
watunug are'e i'atuepe. 24 Yt naku i aimiky'esat yn watunug waku pytkai are'e i'atuepe.
Waku po'og irania'in miky'esat watunug aiwepowyro hap kai. 25 Karãpe irania'in terut

ahowawi mi'u pu'i waku watu'u yne imiium. Yt naku i wato'e — Eti'auka apo mesuwat ehũ iã'ãkap mõtypot hamo mehĩ mana sio yt wato'e ne'i. 26 Yt naku i mio tã ewei'e mi'u erut hat pe katupono Tupana tunug yne pu'i mesuwat aipytyp nug hap mywo te i'ewyte aihũria yne Tupana wanuat topyhu'at. 27 Mi'i hawyi wẽtup ok yt imohey i hat to'e ahepe — To'iro ui'yat kape ahenuk hamo e hawyi waku ereto etiky'esat pote. Ma'ato waku put'ok'ere hawyi erenuk kahato imiium ok tã e. Yt ere'e tei'o tope — Etum na'yn apo meiũwat mi'u iã'ãkap mõtypot hamo uhyt mana yt apo'ere tei'o ma'ato etu'u yt kat i haty ewanẽtup hawiat wywo yn waku. 28 Ma'ato erenuk turan wẽtup ok to'e epe — Etikuap apo Tupana iã'ãkap mõtypot hamuat mi'u pu'i watu'u hap uhyt e pote — Yt atikuap hin i mi'i hap waku ewei'e i'atuepe. Mi'i hawyi — Pyno yt atu'u i po'og katupono yt naku i watu'u mi'i tã e hat ehamo ma'ato etu'u pote haty kahato topyhu'at ewanẽtup hawe i'ewyte mekewat miit itotiaria pe i'aparap hat wo en eropyhu'at ihamo etu'u pote. 29 Yt aiwo'oewy hin i aimi'u u hap eko ete e. Ma'ato waku watu'u aiwanẽtup hawe wen ma'ato mekewat miit — Yt naku i watu'u e hat ehamo yt naku i watu'u. Ma'ato irania'in itotiaria Iesui mohey haria — Waku watu'u Tupana miium e haria tukupte'en eipy'asetpe pote waku yne aimi'u wo watuwehum kuap Tupana kape pote waku etu'u e Iesui Aika'iwat ahepe. Pywo kahato mi'i tã wen ma'ato yt naku i — Yt naku i watu'u e hat ehamo katupono yt naku i watu'uka ahehay wo irania'in Iesui mohey haria wywo — Waku watu'u yt naku i watu'u e hap ko'i etiat. 30 Watenuk turan waku wato'e Tupana pe — Urutuwehum kahato epe Tupana emiium urumi'u wo waku wato'e Tupana pe. Mi'i hap ewy watunug mote yt naku i wato'e wẽtup ok — En yt naku i katupono etu'u mekewat mi'u yt naku i mio tã wato'e katupono tuwehum tenuk turan Tupana kape hap wywo tutu'u pote. 31 Pyno kat ko'i kat ko'i watunug waku watunug mi'i torania Tupana mõtypot hamo sio watenuk sio wate'y'u sio watuwepotpap Tupana mõtypot hap yn waku aiwanẽtup hawe. Ta'i kat ko'i kat ko'i watunug turan waku watuwehum Tupana kape. 32 Waku aheĩne'en yt uwe ma'at hano i. Waku watopyhu'at yt Iuteu ywania aparap hano i. Yt naku i Iesui mohey hap auka hat watopyhu'at aiminug ko'i kaipyi. I'ewyte irania'in ywania aparap hano yt naku i watopyhu'at. Yt naku i watoĩne'en Iesui mohey haria Tupana yat piaria ma'at hat ne'i. 33 Uito Pauru arewy'inug neran yne uiminug wakuap mo yn.

11

1 Pyno waku eiweha'at uhowawi ui'ewywuat eweipyhu'at katupono uito Aika'iwat Iesui iã'ãkap kahato uito imiky'esat ewy yn atunug neran are. 2 Pywo pe ti arehum kahato ehete uipotmu'eria katupono yt uiwaure hin i eipe uimienoi upi kahato eweikupte'en. Ha'awyte woroho'omu'e kahato Iesui moherep hap ete. Mi'i hawyi areto ra'yn ma'ato yt eweiwaure hin i uimiatoiat i'ewyte yt eweiwaure hin i eimu'e hap. 3 Pyno wẽtup ete worohomu'e teran. Atiky'esat eweikuap Torania Ihainia'in akag no topyhu'at Iesui Aipotypot Po'og torania Kawiat. Mi'i hawyi haryporia akag topyhu'at he'aito. Mi'i hawyi Aipotypot Iesui akag topyhu'at Tupana. 4 Yt naku i ihainia aimu'e Tupana ehay etiat turan sio ihainia ihay Tupana wywo aiwo'omu'e hawe yt naku i morekuat painug hap i'akag note katupono mi'i pote To'akag Iesui mõti te hap topyhu'at. 5 Karãpe Tupana mõtypot yat pe wẽtup ok haryporia aimu'e teran Tupana ehay wo waku totopag ta'akag note sokpe hit kawiat yt kat i — Uito po'og ihainia'in kai e hap toĩne'en mekewat haryporia wanẽtup hawe e hap moherep hamo. Ma'ato tuwepyi aimu'e haryporia yt kat i paa'e hap wywo pote ihainia'in mõti hap toĩne'en hawyi he'aito tuwemõti sese — Uhehary'i uimu'e hat toĩne'en mesup e hap tuwanẽtup hawe pote. 6 Ma'ato sokpe hit ta'akag note pote waku aimu'e. Mi'i pote waku haryporia topag ta'akag tote te'og sokpe hit kawiat aimu'e Tupana ehay etiat turan sio ihay Tupana kape turan — Ihainia'in ywyt'okpype areĩne'en e hamo. 7 Tupana mõtypot kahato hat ihainia'in Tupana iã'ãkap sese ihainia haryporia i'ewyte ma'ato ihainia mõtypot hat ihary'i. 8 Sa'awy'i Tupana tunug haryporia ihainia kawiat mekewat e'at pe. Yt tutunug i ihainia haryporia kawiat. 9 Sa'awy'i sese Tupana tunug ihainia haryporia mu'e hamo. 10 Mi'i pote waku haryporia'in tuwe'akag suwy sokpe wo — Uito atimõtypot uhe'aito to'e hamo wuat'i miit'in ehamo hamo. I'ewyte atipy piaria he'aito po'og ikai e hamo. 11 Karãpe watopyhu'at Iesui mohey haria watipowyro kahato haryporia. Yt watimohit i i'ewyte aiwo'omõtypot hap yn. 12 Pyno ti Tupana tunug haryporia ihainia eturu'okpy kawiat. Ma'ato i'ewyte pywo kahato torania ihainia'in tuwẽtem toty ymyẽ pyi. Ainug hat sese ma'ato Tupana sio aito haryporia sio ihainia. 13 Pyno uiwesat eipe sio waku ahehary'i ihay Tupana kape Tupana mõtypot yat pe aiwa'atunug hap tote yt kat i hin i i'akag me te'og wywo sio yt. 14 Ma'ato ihainia tunug to'asap haryporia wat ewywuat pote mi'i hawyi aiwemõti hap topyhu'at kat pote ihainia aito pote. 15 Ta'i yt naku i katupono watikuap yne aito yt uwe i aimu'e pytkai haryporia i'asap ywop takat waku. Watikuap ta'yn haryporia asap hesokpe ewywuat Tupana tunug sa'awy'i haryporia painug hap

ewywuat topyhu'at. 16 Ma'ato uiwanẽtup hawe waku haryporia topag ta'akag tote sokpe hit ta'atuhenoi ihainia'in Tupana ehay wo turan sio ta'atuehay Tupana kapiat turan. Yne Iesui mohey haria mi'i seko ewy toĩne'en ahetamã pe. I'ewyte uruto Iesui potmu'eria sese 12 ok takaria wy wẽtup seko yn urutukupte'en. Pyno waku aheko ewy watunug. — Yt naku i sokpe hit ai'akag toto ewei'e pote Iuteuria eko ewywuat urueko mohit haria wo eweikupte'en katupono yne Tupana mõtypot yat piaria uruetama pe mi'i ewywuat nug haria tukupte'en.

17 Pyno woroho'onãpin teran uito Pauru. Waku kahato ti eipe tawa Kurintiu piaria ma'ato mesup ahenoi teran ehepe yt uimowepit i hap ko'i eiminug. Pyno eiwe'atunug kahato o itote Tupana mõtypot hamo ma'ato yt hãpyk hin i eweimõtypot Iesui. Mi'i hawyi mi'i kaipyi miit'in aparap hap topyhu'at. Mi'i hawyi eiwe'atunug hawe po'og wu'uka hap topyhu'at itote. Kat pote som mi'i tã. 18 Ta'i irania'in henoi uhepe — Yt to'o'ewy hin i itotiaria hawyi wu'uka hap yn topyhu'at itote i'atu'e. Pyno eipe Iesui mohey haria pytkai eiwepat'okpat'ok itotiat hap atikuap ta'yn. Yt atimohey i yne i'atuehay ko'i ehetiat ma'ato mi'i i'atu'e hap ehetiat hap atimohey. 19 — Waku watipat'ok pat'ok ewei'e sa'ag eiwo'ope. Waku irania'in aimu'e hat Peteru upiaria. Waku irainia'in aimu'e Aporu upiaria. Waku irania'in aimu'e hat Pauru upiaria ewei'e sa'ag me'i eiwo'ope. Mi'i tã watunug hawyi meremo watikuap uwe hãpyk uwe yt hãpyk i ewei'e sa'ag ma'ato mi'i tã ti yt Tupana miky'esat ewy hin i. 20 — To'iro watenuk Aika'iwat enuk hap man pikpik hap kape ewei'e. To'iro sapo hy u hamo Iesui kapiat kuekatu hamo waku wato'e ma'ato yt mi'i tã hin i ewetunug. 21 Yt Aipotypot enuk hap ewy hin i ewetunug itote katupono yt iwe'eg nakaria ewy i ewehenuk yt eweimõ'ẽ hin i pote. Sa'awy'iwuaria tu'u yne mi'i hawyi irania'in hesy'at topyhu'at. Mi'i hawyi irania'in te'eruwesapo hy u yne hawyi imopẽ'ã rakaria wo tukupte'en. 22 Yt naku i mi'i tã. Ehesy'at pote waku yianmete ewetu'u mi'u ei'yat pe katupono irania'in yt hekat i rakaria yt terut kuap i mi'u ko'i. Mi'i hawyi yt hekat i rakaria pe yt kat i ewetum kuap. Mi'i hawyi te'eruwemõti kahato yt eiwe'eg hin i hap ete. Yt arehum hin i mi'i eminug ete pãi.

23 Pyno waku woroho'omu'e i ra'yn Aika'iwat aimu'e hap ete aikotã Aika'iwat Iesui enuk hap ewy. Sa'awy'i Iesui ma'at hap wãtym turan totat man teneg e. 24 Mi'i hawyi waku e Tupana pe hawyi toipik pik man i'atuehamo — Mesuwat man ui'ewy e katupono uipik irane ehehakyera'at hamo e. Karãpe ewetu'u mesuwat man turan uhowawi waku eiwatetup aikotã uiku'uro eikawiano hap kape e. 25 Te'erenuk kahu hawyi Iesui tat sapo hy kui'a piat. Mi'i hawyi to'e — Mesuwat sapo hy uhuu ewy e. Mi'i atum irane sa'up mo Tupana pe iwywuat miit'n wo'owese hap pakup i nug hamuat e. 26 Pyno karãpeĩ ewetu'u mesuwat man ewywuat i'ewyte eiwe'y'u mesuwat sapo hy wo eweimoherep wuat'i miit'in me uiku'uro hap iã'ãkap ui'aipok hap kape e. Mi'i ewywuat ewetunug uiku'uro hap moherep hamuat e Iesui ima'at hap e'at pe turan. 27 Waku hãpyk kahato watimõtypot Aika'iwat Iesui. Uwe uwe i'u i'ewyte te'y'u yt kat i imõtypot hap wywo mi'i hat Tupana mi'apiheg wo topyhu'at katupono Iesui piit etiat mikyry'i hat mi'i. 28 Ma'ato waku Iesui enuk hap ewy ahenuk hamo. E'yianmete waku watuwanẽtup kahato — Aipy'a pe sio waku pe watoĩne'en Tupana wywo hap kape. Ma'ato waku pe watoĩne'en Tupana wywo pote waku watu'u sapo hy i'ewyte man pikpik'e rakat Iesui ku'uro hap kape aiwanẽtup hamuat. 29 Ma'ato watu'u man pikpik i'ewyte mekewat sapo hy aiwekyry'i popuo ne'i mi'i pote Tupana mi'apiheg wo watoĩne'en. Aima'at hap topyhu'at Aika'iwat piit pun haria ne'i aito. 30 Mi'i pote i'atu kahato eipy'asetpiaria i'ahu rakaria wo ipiit perup takaria wo get rakaria wo tukupte'en itote Iesui suu etiat wekyry'i haria eweikupte'en mote. 31 Pyno waku aiwe'eg wo waku po'og ahepiat. I'u hap e'yianmete waku wato'e Tupana pe — Waku atu'u sio yt wato'e. Mi'i tã watunug mote yt watopyhu'at i Tupana mi'apiheg wo. 32 Ma'ato yt naku i wywo watu'u pote mi'i hawyi — Yt naku i eipe e aru Tupana ahepe ai'apiheg hap wywo katupono yt toiky'esat i aho'owasat hap irania'in mesuwat yi totiaria ewy. 33 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria karãpe eiwa'atunug mekewat Aika'iwat ienuk hap ewywuat u hamo turan eiwo'oekatup wo'oekatup o tukupte'en yne itote hawyi waku ewetu'u. 34 Ma'ato wẽtup ok toĩne'en eipy'asetpe uhesy'at kahato e hat mi'i hat pe — Waku mehĩ waku erenuk e'yat pe hawyi eriot meikowo ewei'e e'yianmete katupono yt naku i Tupana mi'apiheg haria wo watopyhu'at. Ma'ato Iesui mõtypot hap upi wat'u man pikpik'e hap uwa hy iku'uro aikawiano hap moherep hamo mi'i watunug mote Tupana mipoityro ko'i watopyhu'at e. Mi'i pote mi'i hap ete yt ahenoi kuap i koitywy uimiwan me. I'atu kahato te yt ahenoi i ehepe ma'ato areto ehowawi hawyi ahenoi yne ehepe heĩpyt ko'i.

12

1 Sa'awy'iwuat einãpin miwan miat hap ewywuat ko'i koitywy woroho'onãpin pakup i tawa Kurintiu piaria. Mesup woroho'omu'e teran Tupana Pã'ãu etiat aikotã tutum ahepe

tesaika hap to'ewywuat pytkai sepap nug hap etiat. Yt naku i watoĩne'en yt ikuap i haria wo ne'i Tupana Pã'ãu miium etiat haria. 2 Ha'awyte tupanaria mõtypot haria mo wuat minug yt ihay i rakat mõtypot haria yt ta'akasa kuap i rakaria mõtypot haria sa'awy'i eipe. Mi'i hap sa'ag kape yn sa'awy'i eiwanẽtup. Iã'ãkap upi ehewyry yt Tupana ywania ewy hin i eweikupte'en. 3 Karãpe wato'e Iesui pe — En ni Uipotypot Uika'iwat wato'e pote Tupana Pã'ãu mimu'e watopyhu'at. Ma'ato wato'e — Iesui ti yt naku i wato'e pote yt kat i Tupana Pã'ãu aikai. 4 Pyno yt aiwo'o'ewy hin i wẽtup yn Tupana Pã'ãu aipy'a pe pytkai katupono Tupana Pã'ãu tum ahepe tesaika hap yt to'o'ewy'ewy hin i toimõ'ẽ wuat'i nug hamuat wẽtup yn Tupana Pã'ãu toĩne'en pytkai. 5 Wẽtup yn Aipotypot toĩne'en. Mi'i kape watuwepotpap ma'ato aipotpap hap yt aiwo'o'ewy'ewy hin i. 6 Aipotpap hap ko'i yt to'o'ewy'ewy i Tupana potpap nug hap. Ma'ato mi'i pytkai wẽtup yn aimisepap ko'i ium hat. Mi'i hat ti Tupana are. 7 Tupana Pã'ãu toĩne'en aipiit pe. Mi'i hawyi aiwo'ope aiwo'opoityro hap ahewaku hap toĩne'en. 8 Pyno Tupana Pã'ãu timoherep wẽtup ok Iesui mohey hat piit pyi iwe'eg hamuat miit'in mu'e hat. Wẽtup ok imohey hat pe Tupana Pã'ãu timoherep ikuap wuat'i miit'in mu'e kuap hamo. 9 Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu timoherep wẽtup ok imohey hat pe imohey kahato hap. Mi'i hawyi wẽtup ok pe tutum tesaika hap i'ahu rakat moehaĩte hamo. 10 Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu tum tesaika hap wẽtup ok pe Tupana ewywuat yt uwe misepap i nug hamo. Wẽtup ok pe tutum tesaika hap Tupana wanẽtup hap moherep hamuat hawyi Tupana wẽ wo ra'yn toĩne'en hap. Mi'i hawyi wẽtup ok pe Tupana Pã'ãu tum tesaika hap wuat'i kuap hamuat pywo sio yt hap kuap hamuat sio Tupana Pã'ãu kaipyi ihay sio ahiag ihay wẽtup ok miit ete hap kuap hamo. I'ewyte tutum wẽtup ok miit pe tesaika hap wẽtup ywania pusu puat i'atumu'e hamuat yt toikuap pytkai i hap. Wẽtup ok pe tutum tesaika hap wẽtup ywania pusu moherep hamo aipusu puat imoherep hamo. 11 Tupana Pã'ãu wẽtup yn toĩne'en pytkai i'atu kahato tomisepap nug hap ko'i tukupte'en. Tutum ahepe tomisepap nug kuap hap Topã'ãu kaipyi. Ma'ato yt ewy hin i toimõ'ẽ ahepe. Tomiky'esat ewy tutum ahepe tomisepap nug kuap hap ko'i. Wẽtup ok aipy'asetpiat pe tutum wẽtup tomisepap nug kuap hap hawyi wẽtup aipy'asetpiat pe wẽtup tomisepap nug kuap hap tutum e. Yt to'o'ewy'ewy hin i toi'atumõ'ẽ tomisepap nug kuap hap ahepe. 12 I'atu kahato aito Iesui mohey haria pytkai Tupana wanẽtup hawe wẽtup miit ewy yn watoĩne'en aikotã aipiit wẽtup yn hap ewy. I'atu kahato ahaga ko'i. Yt to'o'ewy hin i aipiit ete ma'ato mi'i pytkai wẽtup yn aipiit hap ewy ti Iesui piit toĩne'en. 13 Ipat'ok aito Iuteu ywania ipat'ok wẽtup ywania aito ipat'ok aito miit emiit ipat'ok miit akag ko'i ma'ato aito Iesui mohey haria pote Tupana Pã'ãu eiam aito. Mi'i pote Tupana Pã'ãu ahet'ok ta'yn — Iesui piit eipe e ra'yn ahepe. 14 Aipiit yt wẽtup iaga yn i ma'ato i'atu kahato iaga ko'i aipiit ete. 15 Mi'i tupono yt naku i to'e aipy aipo pe — Yt kan hamo i areĩne'en mesuwe yi ete waku po'og areĩne'en itote aipo wo en ewy ma'ato uiwyria'in yt naku i aipy topyhu'at aipo wo yt naku i po'og areĩne'en mesuwe aipy wo. Waku arẽtem aipiit pyi e. Mio tã to'e ne'i pote tu'uka kahato tehay wo aipo ete ma'ato yt kan hamo i tu'uka katupono toĩne'en wuat'i e'at pe aipy wo Tupana inug aipy pote. Yt kan hamo i iha'ywywi aipo hap ky'ewi katupono aipy wo Tupana inug. Waku aipy waku aipo waku aipiit powyro hamo. 16 Yt naku i ahewaure ka'a to'e aipiit pe. — Uito yt ekawiat i katupono yt eha ewy i miit'in mimõtypot areĩne'en mote. Mi'i tupono waku yt areĩne'en i aipiit ete po'og e ne'i. Mio tã e ahewaure ka'a aipiit pe pote heso rakano topyhu'at. 17 Aheha tuwenug aipiit kaipyi ne'i mi'i pote aikotã watikuap sehay. Mi'i hawyi ai'ãkuat yt toĩne'en i aipiit wo yt tuwepehik i pote aikotã aru watikuap ikamhig hap. 18 Mi'i pote Tupana yt ainug i wẽtup yn ahaga aipiit ma'ato i'atu kahato ahaga ainug wẽtup piit kaipyi yn pytkai. Pywo ti tomiky'esat ewy ainug. 19 Ahaga wẽtup yn toĩne'en mote yt kat i aipiit. 20 I'atu kahato aipiit ete ahaga ko'i ma'ato mi'i pytkai wẽtup yn aipiit. 21 Mi'i tupono yt naku i aheha yt naku i e aipo kapiat ta'akasa hawyi — Yt kan hamo i aipo e. I'ewyte yt naku i ai'akag to'e aipy pe — En yt kan hamo i woroky'esat e. 22 I'atu kahato ahaga yt hesaika rakaria i wen ma'ato to'o'ewy'ewy ahaga hesaika rakaria to'opowyro kuap kahato. 23 Ma'ato i'atu kahato ahaga aipiit pe yt wa'akasa i hap ko'i. Yt uwe i tuwehum i'atuete yt heremo i pote. Ma'ato mi'i pytkai aipowyro kahato mi'iria. Ma'ato i'ahu wẽtup aipy'a aime'en hap ewy hawyi watiky'esat kahato mi'iria mog hap i'ewyte toĩ ahaga yt ikahu rakat i ma'ato ikahu aiwanẽtup hawe katupono aipowyro kahato hamo waku mi'iria. 24 Pyno aipiit ahaga ko'i Tupana minug yne tornia. Mi'i hawyi tuwehum yne tominug ko'i ete. Yt wẽtup ete i tuwehum po'og irania'in kai. Wẽtup wẽtup tutunug po'og yt ikahu hin i irania'in kai wen ma'ato mi'iria aipowyro hat ikahu rakat ok tã ne. Mi'iria ma'ato yt ikahu pytkai i po'og watipowyro tuereto aimowepit pote. 25 Mi'i hawyi ahaga ko'i to'opowyro at ka'ap. Yt naku i ahaga yt to'opowyro i to'ope. 26 Karãpe wẽtup ahaga ete haty ra'yn hawyi torania aipiit ete ra'yn haty. I'ewyte karãpe ahaga wẽtup ok timõtypot — Ikahu kahato eha e hap ewywuat hawyi 'i hawyi aipiit yne ra'yn iwepit. 27 Ma'ato ti hã'ãkap wuo ahenoi ahaga ko'i etiat Iesui piit etiat. Pyno aito Iesui piit aga ko'i ewy Iesui mohey haria aito pote. 28 Aito

ti haga ko'i ewy watopyhu'at ma'ato ti Tupana timowo'osat yne wẽtup piit ete yn torania aito Iesui mohey haria. Wẽtup ahaga Tupana tum tesaika hap tehay sytpok wẽtup ywania kapiat hat ewy. Mi'i hawyi Tupana tum wẽtup haga pe tesaika hap aikotã aikotã meiũran topyhu'at hap moherep hamo Tupana yn wyti ikuap e hap moherep hamo e. Mi'i hawyi wẽtup ok pe tutum tesaika hap tehay wuat miit'in atumu'e hamo e. Mi'i hawyi wẽtup ok pe tutum tesaika hap yt uwe i miit'in misepap ewywuat nug hamuat e. Mi'i hawyi wẽtup ok pe tutum tesaika hap i'ahu rakaria moehaĩte hamo e. Mi'i hawyi wẽtup ok pe tutum tesaika hap wẽtup ywania i'atupusu puat miit'in atumu'e tehay etiat hamo e. 29 Yt yne i aito Tupana ehay sytpok yne ywania piat hanuaria. Yt torania pe i tutum tesaika hap iwato kahato aikotã aikotã hap moherep hamo e. I'ewyte yt yne pe i tutum tesaika hap miit'in atumu'e hamo e. I'ewyte yt yne pe i tutum tesaika hap yt uwe i misepap nug hamo e. 30 Yt yne i pe tutum tesaika hap i'ahu rakaria moehãite hamuat e. Yt yne pe i tutum tesaika hap wẽtup ywania pusu puat i'atumu'e hamo yt toikuap pytkai i e. I'ewyte wẽtup ok pe tutum tesaika hap wẽtup ywania pusu moherep hamo aipusu puat hamo e. 31 Pyno Tupana aimoesaika wakuat kahato nug hamo. Waku kahato toimoherep aipiit pyi tesaika hap nug hamo. Yt watikuap i pytkai waku kahato watunug Tupana mikuap hap toipag aipiit pe hawyi. Waku kahato watunug ma'ato wẽtup aimoesaika hap Tupana piat po'og waku irania'in kai. Mi'i ti Tupana ehay moherep irania'in me hap po'og waku torania tomiium kai. Mi'i pote waku wahẽtup aipy'a pyi — Tupana uimu'e o ehay moherep emikuap ok tã irania'in me waku wato'e wuat'i aimiky'esat hap wywo hawyi tutum ahepe tesaika hap tehay moherep hamo.

Uito ti Tupana ehay moherep hat sese Pauru.

13

1 Yt watiky'e i miit'in pote yt kat hamo i aimisepap ko'i sio watikuap yne torania pusu mesuwarotiat sio watikuap atipy piaria pusu yt kat i miit'in ky'e hap Tupana ky'e hap aikai pote aipusu ahehay topyhu'at ipuehay ewy aimogyt hap ewy aikotã tamãraka ehay ewy ihay pirik hap. Watikuap wuat'i ywania pusu ma'ato mi'i pytkai yt wati'atuky'e i irania'in pote yt kat hamo i watikuap yne pytkai. 2 Watikuap kahato Tupana ehay moherep miit'in miat hamo ma'ato mi'i pytkai yt watiky'e i aimimu'eria pote mi'i hawyi yt kat hamo i ahehay see hap topyhu'at. Mi'i hawyi watikuap yne torania mikuap ok tã ma'ato yt miit'in ky'e hat i aito pote yt kan hamo i aimikuap ko'i. Ma'ato imohey hap iwato aikai pote aikotã wato'e yity'ok kape — Moto ro mesuwepyi wato'e hawyi toto hap ewy. Mi'i tã watomohey pote ma'ato yt kat i aikai miit'in ky'e hap pote yt kat hamo i imohey hap iwato aikawiat. 3 I'ewyte hegyi'at kahato rakat watoĩne'en hawyi watum yne ahekat miit'in me ma'ato yt wati'atuky'e i miit'in mote yt kat hamo i aimimohey iwato hap — Yt pywo i rat i'atu'e ne'i ahepe. Mi'i hawyi watum aipiit yne Iesui ehay moherep hamo ma'ato yt kat i miit'in ky'e hat aito pote yt kan hamo i — Waku pyno uiwuk wato'e ai'auka teran haria pe Iesui mohey haria kahato aito pote ma'ato mi'i pytkai yt watiky'e i miit'in mote yt kat hamo i aiwuk hap Iesui moherep haria wuat'i ywania mu'e haria aito pytkai. 4 Pyno watiky'e sese miit'in mote mot'i watiky'e hawyi wuat'i e'at pe watiky'e. Yt Karãpe i watoiat i'atuky'e hap. Wati'atuky'e sese miit'in mote watoĩne'en iwese kahato rakano wuat'i e'at pe. Karãpeĩ aimiky'e topyhu'at po'og aikai hawyi yt kat i ahehay'ywy'i hin i ma'ato watuwehum katupono watiky'esat aimiky'e mõtypot hap pote. Yt karãpe i — Uito po'og ekai wato'e aipy'a pe wati'atuky'e sese miit'in mote. — Waku uito po'og eikai wuat'i mimõtypot no yt wato'e i watiky'e sese miit'in mote. 5 Wati'atuky'e sese miit'in pote waku i'atueko wakuat ewy watoĩne'en. Yt karãpe i watoĩne'en yt hegyi'at i rakano wati'atuky'e sese miit'in mote. Yt karãpe i watoĩne'en marak'a wo watiky'e sese miit'in mote meremo waure wo watoĩne'en i'atuminug sa'ag aima'at hap kai. 6 Watiky'e miit'in mote karãpe ta'atunug waku ahepe meremo aimowepit kahato hawyi — Waku uhyt mana wato'e. Karãpe ta'atu'aparap hawyi watuwak hap ewy topyhu'at aipy'a pe wati'atuky'e sese pote. 7 Watiky'e sese miit'in pote wati'apykok kahato aimiky'e ko'i yt naku i hap pupi. Aimiky'e sese watomohey pot'i. Watiky'e miit'in mote — Woromohey en mehĩ mana wato'e. Atikuap waku pe etunug aru hap wato'e. Hepamo kahato aipy'ahak hap i'atuete wati'atuky'e sese pote. 8 Wati'atuky'e sese miit'in pote mesup mũki'ite wuat'i e'at pe wati'atuky'e po'og po'og hap ewy. Tupana ihay tuereto aiwẽ pyi tehay wo watimoherep kahato. Ma'ato meiũran Tupana ewywuat ra'yn watoĩne'en atipy pe hawyi yt kat hamo i ihay aiwẽ pyi katupono aimu'e hat no toĩne'en atipy pe ihay ma'ato miit'in ky'e hap Tupana ky'e hap topyhu'at itote wuat'i e'at pe. Mi'i pote mesup te Tupana tum ahepe tesaika hap wuat'i pusu kuap hamo. Ma'ato atipy pe torania itotiaria wuat'i ywania pusu kuap haria tukupte'en ma'ato Tupana ky'e hap miit'in ky'e hap itote topyhu'at wuat'i e'at pe. 9 Pyno koitywy Tupana tum ahepe towe'eg hap tehay kuap hamo to'e hap moherep hamo. Koitywy toĩne'en aikai ma'ato ipat'ok hit yn watikuap. 10 Pyno koitywy watikuap ipat'ok yn ma'ato meiũran wuat'i kuap hap tutum

ahepe tomikuap ok tã. Koitywy wahepap kurin Tupana sepap nug hamo wen ma'ato atipy pe watunug kuap yne hap ewy. 11 Sa'awy'i watoĩne'en hirakat ewy yne ahehay hirakat ehay ewy i'ewyte aiwanẽtup hap hirakat wanẽtup hap ewy i'ewyte aheĩne'en hap hirakat ewy. Aimikuap yt pywo rakat i hirakat mikuap ewywuat watiwuare yne ra'yn. Yt kat hamo i watuwanẽtup po'og hirakat wanẽtup hap ewy watoĩne'en Yne Kuap Hat Tupana Kai hawyi. 12 Koitywy Tupana watikuap i'ypyryp we pyi hap ewy Tupana etiat ipat'ok hap ko'i yn. Ma'ato meiũran watoĩne'en i hap tote ra'yn aiwo'oewa pe ra'yn wato'oeha'at. Mi'i hap e'at pe watikuap sese ra'yn yt watikuap i te hap ko'i. Ma'ato mesuwarotiat watikuap Tupana aikotã aipã'ãu wata'akasa y'y pe yt heremo i kahato hap ewy ne'i. Ma'ato meiũran aru Tupana piat aikuap hap ok tã watikuap Tupana. 13 Pyno mesuwarotiat toĩne'en mye'ym nakat yn yt karãpe i ikahuro rakat. Wẽtup aiwo'omohey hap wẽtup — Waku pe aru topyhu'at e hap wẽtup aiwo'oky'e hap. Mye'ym mi'iria wuat'i e'at piaria waku rakat. Wẽtup po'og torania kai mi'i ti aiwo'oky'e sese hap. Pyno waku wato'e Tupana pe — Uinug o wo'oky'e hano waku wato'e. Mi'i hap Tupana wywuat miit'in nywuat aiwo'opotky'e hap po'og hesaika torania kai are'e. Uito eky'e kahato hat Pauru.

14

1 Pyno waku wahẽtup torania aipy'a pyi — Uinug o Tupana wo'oky'e hano waku wato'e. Atiky'esat kahato emisepap nug kuap hap ko'i ma'ato wẽtup atiky'esat po'og torania kai. Atiky'esat kahato etum o uhepe esaika hap ehay sese moherep hamo miit'in me waku wato'e. 2 Katupono karãpe ahehay Tupana wywo ipusu puo yt uwe i mesuwarotiat aikuap yt miit'in pusu ewywuat i pote yt aiwanẽtup hap kaipyi i ahehay pote ma'ato Tupana wanẽtup hap ewy ahehay Tupana pusu ewy ahehay pote yt uwe i mesuwe ikuap. 3 Ma'ato karãpe Tupana tum ahepe tesaika hap topusu moherep hamo miit'in atunãpin hamo mi'i hawyi ahehay topyhu'at miit'in powyro hamo. Aimimu'eria i'atu'arot ne'i potiat wati'atumu'e Tupana Pã'ãu kaipyi hawyi Tupana mimowepit ko'i tukupte'en. Ta'atumohey aimienoi aimimu'eria haty'u pote mi'i hawyi i'atuwepit kahato ra'yn. 4 Ma'ato karãpe ahehay Tupana wywo ipusu puo mi'i hawyi aiwepowyro hap yn topyhu'at aiweran ahehay pote. Ma'ato karãpe uwe uwe Tupana wẽ wo timoherep Iesui hawyi yne Iesui mohey haria itote imimu'eria powyro hat topyhu'at mi'i. 5 Waku yne aito Tupana wywo ahehay Tupana pusu puo ma'ato po'og waku watimoherep Tupana e hap ewywuat miit'in me mi'i hap po'og waku topyhu'at ahehay Tupana pusu puo hap kai. Ma'ato toĩne'en wẽtup ok aipy'asetpe Tupana pusu moherep hat miit'in me pote waku ahehay Tupana kape ipusu puo. Sa'awy'i ahehay Tupana kape mekewat ipusu puo mi'i hawyi waku mekewat wẽtup ok Tupana pusu kuap hat imoherep irania'in me itotiaria pe kat e hap kat e hap ko'i wato'e hap ko'i.

6 Meiũran aru areto ehowawi uheywyt'in. Mi'i hawyi atimoherep ehepe Tupana ehay Tupana yn ikuap ko'i. Tupana Pã'ãu kaipyi aru woroho'omu'e woroho'onãpin. Eipusu puo yn ahenoi ehepe. Yt kat hamo i Tupana pusu puo woroho'omu'e. 7 Eity pusu puo eimikuap ok tã woroho'omu'e. Yt areĩne'en neran i wepy hap yt hãpyk takat i ewy. Yt areĩne'en neran i akuara pyy hat yt ikuap i hat kahato hat ewy. Yt areĩne'en neran i kawakiũ yt pyy hat yt hepap kahato i hat ewy katupono mi'iria te'eruwepyy hawyi yt watikuap i kat e tuwepyy hap. Ma'ato hepap hat ipy hawyi meremo ipy hap ete watikuap. 8 Surara akag tikaykay temiit'in ta'atuewanĩkaptia wywuat tu'uka hamo huhu e hap wywo. Toi'atukaykay ma'ato huhu e hat yt hepap i hat pote surara ko'i yt tikuap i — Waku mesup watu'uka yne ahesaika hap wywo sio yt i'atu'e ne'i. 9 Mi'i hap ewy kahato karãpe watuwe'atunug Iesui mõtypot hamo hawyi wẽtup ok ihay yt uwe mikuap i pusu puo wẽtup ywania pusu puo sio atipy piaria pusu puo ihay ikahu wen ma'ato itotiaria yt ikuap hin i kat som to'e hap yt ta'atupusu puo i pote. Ahehay Tupana tikuap wen ma'ato itotiaria yt hawyi ahehay yt kat hamo i. Yt wẽtup sehay i topyhu'at miit'in wanẽtup hawe ikuap hap. 10 I'atu kahato yt aipusu ewywuat i mesuwat yi tote yt aimikuap ko'i i. Ma'ato mekewat pusu ikuap haria ta'atuwat ta'atupusu pote ta'atukuap ta'yn kat e kat e hap. 11 Ma'ato yt watikuap i yt i'ywania i aito pote. Mi'i hawyi karaiwo ewy watopyhu'at yt ipusu kuap haria aito pote. 12 Pyno waku wahẽtup Tupana pe haty wo — Etum no uhepe esaika hap emisepap ewywuat nug hamuat waku wato'e Tupana Pã'ãu me. Mi'i ewetunug mote tutum ehepe hawyi waku Tupana misepap ewywuat hap wywo watuwepotpap kahato. Waku watikat mu'ap aiwyria'in Iesui mohey haria i'atuepiat imohey hap moesaika hamo. 13 Karãpe ahehay Tupana kape ipusu puo yt watikuap i kat som wato'e hap mi'i pote waku wahẽtup Tupana pe — Etimoherep uhepe ui'e hap Uhyt Mimi waku wato'e Tupana pe. 14 Karãpe ahehay Tupana wywo ipusu puo yt aiwanẽtup hap kaipyi i ahehay ma'ato aipy'a pyi ahehay tuwẽtem Tupana pã'ãu ihay hap ewy. Aipy'a ihay haty wo sese Tupana wywo pote ahehay pywo pe. 15 Pyno aikotã waku watunug ahenoi epe. Waku ahehay Tupana kape aipy'a pyi Tupana pusu puo waku ma'ato

po'og waku ahehay Tupana kape aiwanẽtup hawyi aipusu puo. I'ewyte waku watuwepy Tupana kape Tupana pusu puo ma'ato po'og waku watuwepy Tupana kape aiwanẽtup hawyi aipusu puo. 16 Pyno watuwehum Tupana kape Tupana pusu puo yt ikuap i haria py'asetpe pote — Pywuat ehay mana mehĩ yt i'atu'e kuap i. Ahehay Tupana kapiat ipusu puo turan teke ta'atu'ewaure ka'a pe wen ma'ato kat som wato'e yt ta'atukuap i. Mi'i hawyi yt te'eruwehum kuap i yt ta'atu'ewaku kuap i yt ta'atukuap i aimiẽtup ko'i pote. Yt ta'atukuap i aiwehum Tupana kapiat hap yt ta'atupusu puat i pote. 17 Tupana kapiat aiwehum hap ikahu sese pytkai watunug ipusu puo pote irania'in itotiaria yt kat hin i ikuap hap. Mi'i hawyi yt kat hamo i ahehay se Tupana kape mi'iria py'asetpe. Yt i'atupowyro hap hin i ahehay iro pote. 18 Uito Pauru arehum kahato Tupana kape katupono tutum uhepe tesaika hap topusu kuap hamuat. Mi'i hap ete atikuap po'og eipe torania kai katupono uito uhehay kuap Tupana pusu puo e. 19 Ma'ato karãpe watuwe'atunug Tupana mõtypot hamo turan yt uhehay teran hin i mekewat atipy piat pusu puo ne'i wa'atunug haria py'asetpe. Ma'ato aimikuap pusu puo yn uhehay teran. Po'og waku wati'atumu'e kurin kurin irania'in i'atumikuap sehay puo 5 sehay yn hap ewy sio ahehay at ka'ap wẽtup 1000 sehay ewy yt uwe mikuap i pusu puo.

20 Pyno waku watoĩne'en hirakaria ewy aikotã hirakaria yt ta'atukuap hin i sa'ag nug hap. Mi'i hap ewy waku watopyhu'at uheinyt'in uheywyt'in. Ma'ato yt naku i watuwanẽtup hirakat ewy katupono yt te'eruwanẽtup kuap kahato i te wakuat sehay enoi hap kape hap ewy ne'i. 21 Mio tã e Tupana sa'awy'i miwan me — Iuteuria e meiũran woroho'omu'e eipe wẽtup ywania wẽ pyi yt eipusu kuap i haria wẽ pyi woroho'omu'e ma'ato mi'i turan i'ewyte uhehay pun haria eweikupte'en. Eiwewaure hik ne'i aru eimu'e wẽtup ywania wẽ pywiat turan. Yt ta'atukuap i eipusu pytkai uhesaika hap wywo ta'atusu'at eipusu pote e. Ma'ato mi'iria mienoi yt eweimohey i aru e Tupana sa'awy'i miwan me. 22 Mi'i hap ewy topyhu'at mesup katupono Tupana tum tesaika hap ahepe yt imohey i haria mu'e hamo. Yt watikuap i i'atupusu pytkai i'atupusu puo Tupana ihay kahato aiwẽ pyi hawyi te'eruwanẽtup kahato Tupana e hap aiwẽ pywiat hap kape hawyi te'ero'e — Tupana waku kahato i'atu'e katupono ihay ahepe wẽtup ywania wẽ pyi i'atu'e. 23 Ma'ato karãpe aito Iesui mohey haria watuwe'atunug waku ahehay yne aimikuap pusu puo yn. Yt naku i ahehay itote Tupana kape atipy piaria pusu puo. Ma'ato mi'i tã watunug itote pote mi'i hawyi put'ok'e itote wẽtup ok yt Iesui mohey i hat i te yt aheko kuap i te hat mi'i hawyi — Are pãi are an i'atu'e ta'i mesuwarotiat heso'ok takaria i'atu'e ne'i ta'atuwanẽtup hawe katupono yt ta'atumikuap wuo i ahehay Tupana kapiat pote atipy piaria pusu puo pote. 24 Ma'ato Tupana ehay watimoherep itote ai'ywania pusu puo mi'i pote — Pywo i'atu'e yt Iesui mohey i te haria. Yt aiwanẽtup hap ewy i te hat pytkai — Pywo i'atu'e Tupana e hap aiwẽ pywiat kape. Mi'i hawyi — Pyno eweikuap kahato urupusu pote mesup uruikuap ta'yn iesui moherep hap eiwẽ pywiat pote uruimohey mi'i i'atu'e aru. Pywo ti rat uito areĩne'en yt naku i nug hat i'atu'e. Mio atikuap ta'yn Tupana ui'apiheg ten uiminug yt naku i hap ete i'atu'e aru. 25 Mi'i hawyi tuwanẽtup ko'i ko'i yt naku i yt uwe mikuap ko'i i mig'i wuat Tupana timoherep tope toikuap Tupana ehay topusu puo hawyi. Mi'i hawyi meremo tuwepỹ'ãtutuk Tupana sese ewawi hawyi to'e — Tupana pywo kahato ti ereĩne'en mesuwe emohey haria py'asetpe i'atu'e aru Tupana pe ta'atupusu puo ahehay hawyi.

26 Uiwyria'in uheinyt'in koitywy woroho'omu'e teran aikotã aikotã waku watimõtypot Tupana aiwo'o'atunug hap ete. Waku ikahu kahato watimõtypot Tupana. Waku pe yn waku ahehay itote. Waku watikat Tupana mohey hat wẽtup ok aimu'e kahato hat itotiat Tupana mõtypot wepy hap ete. Mi'i hawyi waku wẽtup ok aimu'e itote Tupana ehay miwan myi. Mi'i hawyi wẽtup ok itote ihay kahato Tupana wẽ ewy Tupana ainãpin hap sese moherep hamo Tupana to'e hap ewy. Mi'i hawyi waku wẽtup ok aimu'e Tupana pusu puo sio toĩne'en itote wẽtup ok atipy piaria pusu kuap hat imoherep ahepe aipusu puo kat e kat e hap ko'i ete. Mi'i pote aimoesaika kahato Tupana mohey hap ete Tupana pusu puat. Atipy piaria pusu puo ihay rakat waku wẽtup ok yn hawyi waku wẽtup ok imoherep hat ihay iwywo kat to'e kat to'e e hap wuat'i pusu puo. 27 Ma'ato mi'i hawyi mi'iria aimu'e turan waku wẽtup ok aimu'e aipusu puo kat som to'e kat som to'e hap ete. 28 Ma'ato yt uwe i itote Tupana pusu moherep aipusu puat hat yt uwe i imoherep aipusu puat pote — Mehĩ Mana waku aipusu puo aimu'e mesup katupono atipy piaria pusu moherep haria yt uwe i mesuwe waku wato'e itote. Ma'ato waku ahehay Tupana pusu puo aiwanẽtup hawe ahehay Tupana kape. Waku wẽtup ok ihay Tupana pusu puo mi'i hawyi wẽtup ok henoi ahepe kat to'e hap ko'i. Mi'i hawyi wẽtup ok ihay hawyi wẽtup ok i tuereto. 29 Waku wahenoi irania'in me kat som kat som Tupana Pã'ãu to'e aiwanẽtup hawe aiwe'atunug hawe. Waku wẽtup ok i ihay mi'i hawyi wẽtup ok i ihay. Mi'i hawyi ta'atumoherep Tupana ehay torania. Mi'i pote waku ahewaure ka'a kahato Tupana ehay i'atumienoi kape. Waku wato'e aiwanẽtup hawe Tupana ehay sio yt waku wato'e aiwanẽtup

hawe. 30 Karãpe Tupana ihay aiwẽ pyi tomimu'eria pe mi'i hawyi waku wẽtup ok ipoĩ'ãm Tupana Pã'ãu e hap moherep hamo. Waku mehĩ wato'e. Mi'i hawyi watimonik porap'i wẽtup ok ihay turan. 31 Waku yne aito Iesui mohey haria Tupana ehay moherep haria wo e. Yt naku i Tupana ehay wahenoi aiwo'oetu etu ne'i. Waku wẽtup ok ti ihay mi'i hawyi waku wẽtup ok i ihay tuereto. Mi'i tã watunug mote we'atunug haria tikuap hãpyk Tupana ehay aiminug ko'i. Mi'i hawyi te'ero'e — Pywo ti rat pãi i'atu'e hap ewy. Mi'i hawyi i'atu'arot hap yt kat i i'atuwanẽtup hawe. 32 Mi'i hawyi to'ero'e — Tupana Pã'ãu kaipyi urumu'e pote urumowẽ'ẽg Tupana ehay wo. Uiwyria'in Karãpe Tupana ihay aiwẽ pyi mi'i hawyi yt ahiag ewy i ihay. Waku pe aiwanẽtup hap toĩne'en yt aheso'ok hap ewy hin i ma'ato ahehay aiwanuat ewy toĩne'en aiwanẽtup hawe. Ta'i watikuap Tupana to'e hap Iesui mõtypot hap hawyi watimoherep miit'in me. 33 Ma'ato Tupana Pã'ãu toĩne'en aipy'asetpe hawyi Tupana mõtypot hap hãpyk kahato watunug. Mi'i hawyi wo'owese haria wo ra'yn Tupana Pã'ãu ainug. 34 Karãpe watuwe'atunug Tupana mõtypot hamo yt naku i ahehay aiwo'ope wo'ope aimu'e hat ainu'e turan. Waku watuwanẽtup aimu'e hat ehay kape yn wẽtup wanẽtup hap yne aito hap ewy waku are. Ahehary'i yt ikuap i pote waku tohẽtup ahepe ta'aipok to'yat kapiat hawyi. 35 Yt naku i apo'e wo'omu'e hawe. Katupono waku Iuteuria eko ewy waku watunug itote. Mi'i tã Iuteuria ywania — Yt naku i haryporia ai'apykok hat ai'akag wo i'atu'e. Mi'i hawyi waku yne Iesui mohey haria te'eropyhu'at mesuwat seko upi.

36 Pyno yt eikaipyi tuut Tupana ehay miwan miat ma'atu Iuteu ywania kaipyi yne Tupana ehay miwan miat tuut e. Katupono sa'awy'i eiperia tawa Kurintiu piaria yt kat i Tupana ehay eikai. Mi'i turan put'ok'e Tupana ehay ehete uiwẽ kaipywiat. Mi'i tupono yt eiwekaipyi i eweikuap Tupana ehay. I'ewyte yt ehepe yn i put'ok'e Tupana ehay uiwẽ kaipywiat. Katupono tukupte'en kahato irania'in ywania Tupana ehay kuap haria ma'ato yt eimienoi hap kaipyi i pãi ta'atukuap are. Yt naku i pyno ewei'e — Tupana ehay moherep haria kahato uruto. Yt naku i ewei'e uruto po'og Tupana ehay kuap haria irania'in kai yt naku i mio tã ewei'e. 37 — Pyno uito ti Tupana ehay moherep haria koro ko'i ewei'e sa'ag. Ta'i Tupana tum na'yn uruepe tesaika hap tomisepap nug hamuat ewei'e. Po'og waku ewei'e eiwo'ope — Aimu'e hat sese Pauru mimu'eria aito waku ewei'e. 38 Ma'ato toĩne'en wẽtup ok eipy'asetpe — Ta'i Pauru yt imoherep kuap i Tupana ehay e hat. Mio tã e hat pote yt eweiwesat tei'o. Mio tã to'e hawyi yt ewetum nei'o ehewaure ka'a howawi. 39 Uiwyria'in waku wahẽtup yne aipy'a pyi — Tupana uinug o ewẽ wo ehay moherep miit'in miat hamo wato'e. I'ewyte waku wato'e Tupana pusu puat ihay teran nakat pe — Waku mana waku uhyt wato'e. Yt etipyhyp tei'o mi'iria. 40 Mi'i hawyi karãpe wati'atunug watuwa'atunug Tupana mõtypot hamo hawyi waku hãpyk puo watunug. Watimõtypot waku pe kahato imõtypot yat pe are uito Pauru

15

1 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria pyno mesup uito Pauru ahenoi teran po'og mekewat sa'awy'iwuat uimienoi hãpyk takat sehay etiat. Sa'awy'i ui'e hap eweimohey haty wo hap ahenoi ira'yn teran ehepe. Ui'e hap sa'awy'iwuat ewy yt atiky'esat i eweiwaure katupono mi'i watomohey mot'i hawyi Iesui mohey haria sese watopyhu'at. 2 Pyno mio tã are woroho'omu'e sa'awy'iwuat sehay wakuat sese ahenoi. Mi'i eweimohey mot'i pote Tupana miehakyera'at ko'i eweikupte'en ma'ato watomohey ran ne'i pote yt e. 3 Yt uiwekaipyi i sa'awy'i woroho'omu'e ma'ato Tupana tum tesaika hap uhepe tehay wakuat moherep miit'in miat hamo pote sehay wakuat po'og torania kai atimoherep ehepe Aipotypot Iesui iku'uro aria'yp posak ete ai'apiheg hap Tupana piat aiminug sa'ag ko'i etiat. Aimõti hap ko'i moma hamo iku'uro itote aikawiano aikotã Tupana to'e sa'awy'i hap ewy aikotã miwan me to'e hap ewy iku'uro ra'yn. 4 Mi'i hawyi ta'atusyp ipiit mi'i hawyi itote mye'ym e'at tosyp hawe iku'uro sese hawyi mye'ym e'at hawyi Tupana tomoieĩne'en i ra'yn gu'uro pyi Tosa'yru aikotã Tupana to'e sa'awy'i hap ewy aikotã Isaia tiwan 53 piat to'e hap ewy. 5 Tuwemoherep gu'uro pyi hawyi tuwemoherep sa'awy'i temiit Peteru kape. Mi'i hawyi tuwemoherep temiit'in 12 ok takaria kape topotmu'eria sese kape. 6 Mi'i hawyi meiũran Iesui tuwemoherep i ra'yn miit'in sem kape temiit'in 500 ok takaria kape sa'awy'i hewyry iwywuat rakaria kape. Mi'iria te'era'akasa kahato ta'atukuap ihay. Koitywy ti mi'iria tukupte'en ne aimu'e haria wẽtup ok wẽtup ok ma'ato iku'uro ra'yn iraina'in. 7 Mi'i hawyi ipotmu'e Tiaku ta'akasa hawyi yne ipotmu'eria te'era'akasa pakup i ira'yn 11 ok takaria. 8 Meiũran aru tuwemoherep uhowawi. Uito Pauru ara'akasa i ra'yn Iesui uheha wo. Uito aikotã aimẽpyt yt tuwemoherep i te rakat ewy areĩne'en katupono ara'akasa uito irania'in Iesui potpo'ororia i'atuewat'ymo ma'ato ipotpo'oro sese uito are. Hirakat no areĩne'en Iesui toĩne'en aipy'asetpe turan mote. 9 Ma'ato uhewaku hap yt put'ok'e hin i irania'in Iesui potmu'eria kai katupono sa'awy'i Iesui mohey haria ti ati'atusaty'i saty'i ka'ato. Sa'awy'i ati'atumoma kahato mi'iria. Sa'awy'i ati'atu'uka mi'iria ma'ato mi'i pytkai Tupana uiky'e.

Yt uhewaku hap upi hin i ui'airo topotpo'oro wo. Sa'awy'i hewanīkap nuat areĩne'en pytkai ui'airo topotpo'oro wo are. 10 Hegyi'at kahato Tupana uhepe atikuap koitywy. Atikuap iwese hap hawyi yt atipun hin i uiky'e hap. Arepotpap po'og ipotpo'ororia irania'in kai aikotã uiky'e hap ok tã arepotpap uiky'e hap moherep hamo. 11 Mi'i hawyi uruimoherep ehepe Tupana ehay Iesui etiat sio uito sio 12 ok takaria Tupana ehay yn Iesui etiat. Ta'i wẽtup sehay yn uruwẽ pyi tuwẽtem katupono uruto wẽtup sehay moherep haria yn uruimoherep wote. Mi'i tupono Iesui mohey haria sok eipe mesup urupo'oro hat mohey haria eipe pote. 12 Urumimoherep sa'awy'iwuat ehepiat wẽtup sehay yn aikotã Aipotypot Iesui tuwẽtem gu'uro pywiat hap yn. Mi'i hawyi eweimohey Mi'i ra'yn. Ma'ato mesup toĩne'en eipy'asetpe — Aiku'uro rokirẽ yt kat i aito. Yt karãpe i watoĩne'en i e haria. 13 Ma'ato yt kat i miit'in ieĩne'en hap toku'uro hawyi mi'i pote yt toĩne'en i toku'uro hawyi Aika'iwat Iesui katupono Aika'iwat aipu'i kawiat sese toĩne'en MIIT SESE kawiat toine'en Iesui piit. Iku'uro hawyi toĩne'en i ra'yn gu'uro pyi. 14 Aika'iwat yt tuwẽtem i gu'uro pyi pote yt kat hamo i watimu'e miit'in Iesui ete hawyi yt kat hamo i etimohey Iesui sio iku'uro te gu'uro pe te toĩne'en mote. 15 Ha'awyte urui'atumu'e eipe i'ewyte mesup te Aika'iwat Iesui tuwẽtem gu'uro pyi uruto'e. Ma'ato mio tã yt wato'e i pote heso rakaria watoĩne'en — Heso rakat e Tupana iro pote ahepe. 16 Tupana yt aihep i gu'uro pyi aiku'uro hawyi pote yt toihep i sa'awy'i Aika'iwat Iesui gu'uro pyi wy. Aika'iwat yt ihaĩte i te pote heso hap watomohey hawyi yt kan hamo i wahekatu aheĩne'en hap wuat'i e'at piat are. Ma'ato tuwẽtem gu'uro hawyi hap watikuap ta'yn i'ewyte aheĩne'en aiku'uro hawyi hap watikuap. 17 Uiwyria'in ta'i Tupana yt timoieĩne'en i Aika'iwat gu'uro pyi pote te neke iku'uro te mio topyhu'at. Mi'i hawyi Iesui toĩne'en pakup i hap mohey hamo yt kat i. Yt kat hamo i imohey hap. Aimo'akag'aia hap yn topyhu'at. Mi'i hawyi watopyhu'at ho'owasat rakaria ewywuat. Mi'i hawyi yne aiminug sa'ag topyhu'at ahete te i'ewyte ai'apiheg hap aru topyhu'at ahete Iesui iku'uro te pote. 18 I'ewyte yne aiwyria'in iku'uro rakaria wo tukupte'en ne nimuaria Iesui mohey haria. Yt kat i aheĩne'en i hap aiku'uro hawyi pote yne aitoria ho'owasat rakaria watukupte'en wuat'i e'at pe i'ewyte aiwyria'in iku'uro rakaria i'atuwo'osyp hawe te tukupte'en ne. Mi'iria yt karãpe i tuwẽtem wo'osyp hap popyi yt kat i aheĩne'en i hap wote. 19 Uiwyria'in yt watoĩne'en i aiku'uro hawyi mi'i pote mesuwarote yn watukupte'en. Aiku'uro hawyi yt kat i topyhu'at aiwywo Iesui. Iku'uro te pote heso rakaria watoĩne'en katupono wato'e miit'in me — Iesui toĩne'en ne wato'e. 20 Pywo ti rat Aika'iwat yt nem rakano no hin i toĩne'en. Mio yt iku'uro i koran katupono Tupana timoieĩne'en pakup i ra'yn Aika'iwat. Toihep Tosa'yru gu'uro pyi aimu'e hamo — Aikotã atihep Uha'yru mi'i hap ewy woroho'ohep eipe gu'uro pyi e hamo toihep Tosa'yru. 21 Sa'awy'i sese wuat'i miit'in aha'ase'i Ãtãu kaipyi ta'atu'aparap Tupana pe mi'i pote iku'uro rakaria tukupte'en. Mi'i hawyi yne aito Ãtãu ewy aiku'uro hap toĩne'en aha'ase'i ewywuat topyhu'at i'aparap haria aito pote. Mi'i pote iku'uro rakaria yne aito. Mi'i hawyi wẽtup MIIT tuwemoherep. Mi'i MIIT Iesui. Mi'i yt i'aparap hin i Tupana pe. Mi'i Tupana tihep gu'uro pyi. Mi'i hawyi koitywy imẽpyt'in ko'i wo aito i'ewyte watuwẽtem gu'uro pyi imohey haria aito pote. 22 Yne miit'in te'eropyhu'at ta'atue'ase'i Ãtãu ewywuat to'o'ewy'ewy yt naku i nug haria sok. Mi'i pote ti yne aito iku'uro rakaria. Mi'iria Ãtãu saipepiaria to'o'ewy'ewy. Karãpe watomohey Aika'iwat Iesui hawyi Mi'i MIIT ewywuat watopyhu'at. Mi'i hawyi wẽtup miit ewy aito aikotã Tupana tihep Aika'iwat Iesui gu'uro pyi hap ewy i'ewyte aihep aru aimoieĩne'en aru Tupana. 23 Nimo te ti Aika'iwat Iesui tuwẽtem gu'uro pyi wuat'i miit'in e'yianmete. Meiũran aito imohey haria hewat'ymo watuwẽtem iwywo e. Karãpe Iesui tuut turan watoĩne'en hewat'ymo. 24 Mi'i hawyi ikahuro hap put'ok'e ra'yn mekewat e'at pe Aika'iwat tum aru torania temiit'in To'ywot Tupana pe. Mekewat e'at pe topyhu'at wuat'i Porekuat no Iesui morekuaria porekuat no topyhu'at. Miit'in akag akag wo topyhu'at. Imohey haria akag Akag wo topyhu'at. Mi'i hawyi Iesui tum yne torania To'ywot pe mi'iria. 25 Koitywy Aika'iwat Iesui topyhu'at Wuat'i Porekuat no ra'yn ma'ato mi'i pytkai i'atu kahato miit'in — Yt atiky'esat i Iesui Uiporekuat no e haria. Mi'iria ti i'atupy'ahak Iesui ete. Nimo morekuaria ti'atu'akit ta'atupy wo ta'atuewanīkaptia akag okpe tote wuat'i ehamo. Mi'i hawyi i'atumimohit wo te'eropyhu'at. Mi'i hap ewy ti aru Aipotypot Iesui ti'atu'akit ne'i — Yt uruiky'esat i En Uruporekuat no e haria aru mekewat e'at pe. 26 Toi'atumoma yne tewanīkaptia hawyi hemiit'in yn topyhu'at. Mi'i hawyi toimoma i'ewyte aiku'uro hap. Gu'uro toimoweityk yne ra'yn hawyi yt kat i ra'yn are.

27 Nimo Tupana to'e — Areĩne'en aru yne Porekuat no e. Areĩne'en aru torania sa'ag akit hano e sa'awy'i Tupana miwan me mekewat morekuat Tawi wepy hawe miwan 8.6 piat pe. Yt tuwete i ihay morekuat Tawi ma'ato Tupana Sa'yru ewanīkaptia ete ihay. Mi'i hap ewy Tupana tunug mesup katupono tutunug na'yn Tosa'yru Wuat'i Porekuat no. 28 Meiũran aru wuat'i wanīkaptia okpe tote topyhu'at. Mi'i hawyi wuat'i Porekuat no topyhu'at hawyi

yne toĩne'en yi kai. Mi'i hawyi tuwepỹ'ãtutuk To'ywot kape — Ui'ywot e aru En yn waku uru'akag wo e. Koitywy atum torania uhemiit epe e Iesui Tupana pe. Mi'i hawyi Tupana topyhu'at wuat'i akag wo i ra'yn.

29 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria kat pote ewei'e — Yt kat i aiku'uro hawyi aheĩne'en pakup i hap ewei'e. Yt eiwe'eg hin i mio tã ei'e pote katupono toĩne'en wẽtup eheko itote — Karãpe wẽtup ok mi'asyp miit toĩne'en ma'ato yt ta'atuset'ok i te waku wahet'ok wẽtup ok iku'uro rakat kawiano ewi'e sa'ag ma'ato — Yt kat i aheĩne'en i hap ewei'e pote kat hamo ten eti'atuset'ok miit'in iku'uro rakaria eheko ewy are'e. 30 Yt kat i aheĩne'en hap aiku'uro hawyi pote kat hamo ten woho'opot at ka'ap miit'in mu'e Iesui etiat hamo apo'are. 31 Yt karãpe i aiku'uro hawyi watoĩne'en mote yt kat hamo i uito ati'atumu'e at ka'ap wanĩkaptia ui'auka teran haria. Uiwyria'in pywo ti woroho'oky'e eipe uimowepit haria eipe. Mesuwe uimohan haria tukupte'en. Yt ta'atuky'esat i uhehay Iesui etiat hap wote ui'auka teran. Ma'ato mi'i hap ahenoi teran ehepe katupono aito wẽtup miit ewy Iesui mohey haria aito pote woroho'oky'e haype. 32 Meiũpiaria tawa Ewesu piaria haiwot rakaria te'eropyhu'at uhete. Ta'i aikotã awyato ko'i ewy haiwot rakaria uimienoi hap ete. Ma'ato mi'i pytkai ati'atumu'e te — Aiku'uro hawyi watoĩne'en i e hap ete. Ma'ato ati'atumu'e te mi'i hap ete wãi'i'atu'e pytkai. Ui'auka pote ui'auka are ma'ato woroho'omu'e te pywo ui'e hap pote. Ma'ato yt kat i aheĩne'en pakup i hap toĩne'en mote kan homo ten uho'opot mesup meiũpe tawa Ewesu pe are'e. Yt uiwe'eg hin i ei'e hap pywo pote.

Tawa Kuritiu piaria woroho'omu'e kahato pytkai yt uimohey hin i. — Yt kan hamo i woroho'omu'e kuap katupono yt eiwe'eg hin i eiperia. — Yt watoĩne'en i aiku'uro hawei ewei'e yt pywo pe i eiwo'ope itote. Kat pote tig mio tã ewei'e sa'ag are. Yt pywo pe i watoĩne'en aiku'uro hawyi yt kat i aheĩne'en hap toĩne'en aru pote po'og waku ienuk hap yn watunug at ka'ap mahy ete at ka'ap hawyi waku aisyp hawyi toran na'yn aheĩne'en hap. 33 — Aipap wuat'i e'at aiku'uro hawyi i'atu'e irania'in eimu'e haria. Yt naku i i'atu'e ehepe eimu'e haria eima'at sehay wo katupono ta'atuky'esat yt naku i nug haria eiperia eiĩa'ãg teran haype mi'iria. Ta'atuky'esat eipe i'atu'ewywuaria hap. Eiwe'eg wo o mi'iria pupi. I'atuehay upi eweipyhu'at hawyi i'atumima'at ko'i eweikupte'en aru. 34 Aikotã watoĩne'en pya heso'ok takaria pupi hap ewy waku watoĩne'en mi'iria pupi. Ewei'aipok to eiwemowe'eg hamo. Ewetoiat ro sa'ag nug hap ko'i katupono i'atu kahato aria kapiat wat hanuaria tawa Kurintiu piaria katupono yt karãpe i ewei'atumu'e mi'iria Aipotypot Iesui ete. Waku eiwemõti aria kapiat ehehay pyi tuwat hap pupi. 35 Ma'ato ewei'e — Aikotã aru iku'uro rakaria tuwẽtem gu'uro pyi. Aikotã aru i'atupiit pakup ewei'e. 36 Mio tã ewei'e pote yt ikuap sese i hat ewy eweikupte'en. Yt eweikuap i te karãpe watikoi awati aiko pe meiũran aru aimikoi iã'ỹi tuweityk katupono hẽtyt ra'yn yi pyi pote. 37 Kat iã'ỹi watikoi sio awati sio wẽtup mi'i ti yt ipiit i te ma'ato hẽtyt hawyi ipiit itag na'yn. Mi'i ti ipiit sese. 38 Mi'i hap ewy ra'yn Tupana tum na'yn yne iã'ỹi pe tesaika hap hẽtyt hamo itag hamo. Yne watiwaure meremo aikopiat iã'ỹi tuweupi weupi. 39 Mi'i hap ewy aipiit yt miat piit ewy hin i yt weita piit ewy hin i yt pira piit ewy hin i. Mi'iria ipu'i kawiat ma'ato yt aipiit ewy hin i. 40 Mi'i hap ewy ti atipy piaria tukupte'en. Ta'i mi'iria yt mesuwarotiaria ko'i yt ewy hin i ra'yn. Ta'i atipy piaria wyti ikahu kahato i'ewyte mesuwarotiaria ikahu wy ma'ato ti yt to'o'ewy'ewy hin i. 41 At i'ewyte ikahu. Waty mi'i i'ewyte ikahu ma'ato ikahu hap yt at kahu hap ewy hin i. Waikiru ko'i i'ewyte ikahu wen ma'ato yt at waty ewy i ikahu hap ewy hin i. Ma'ato yne mi'iria ikahu kahato Tupana minug ko'i pote. 42 Mi'i hap ewy ti gu'uro pywiat aheĩne'en pakup i hap. Aipiit wyti aikotã hã'ỹi ewy. Ta'atusyp mi'i hawyi ti tuweityk ta'yn aimikoi awati iã'ỹi ewy ma'ato hẽtyt hap tuwẽtem hawyi yt sa'awy'iwuat hã'ỹi ewy i. Mi'i hap ewy aipiit wẽtup ta'atusyp hawyi aipiit aimikoi ikahu kahato tuwẽtem gu'uro pyi. Tupana tum ne wuat'i e'at piat ieĩne'en hap aipiit pakup we e. 43 Ta'i aipiit aisyp turan yt ikahu hin i. Yt kat i ahesaika hap aiku'uro hawyi. Ma'ato karãpe aheĩne'en hap ipakup i hawyi aipiit ikahu sese ra'yn topyhu'at hesaika sese toĩne'en. 44 Aisyp hap e'at pe turan aipiit ipu'i yn toĩne'en ma'ato Tupana aimoieĩne'en i hap e'at pe hawyi aipiit pakup toĩne'en Ipã'ãu minug. Mi'i ewywuat topyhu'at toĩne'en aipiit ipu'i ikag kawiat ma'ato toĩne'en i'ewyte mekewat piit atipy piaria ewywuat yt aiwat ewy i Tupana Pã'ãu minug. 45 Katupono sa'awy'i Tupana tunug Ãtãu miit ihaĩte kahato rakat e ti miwan me. Ma'ato i'ewyte to'e miwan me — Put'ok'e aru Ãtãu Saipepiat e Iesui piat. Mi'i Miit po'og na'yn katupono aikotã Tupana toĩne'en hap ewy aimoieĩne'en hap toĩne'en. 46 Sa'awy'i aipiit ipu'i kawiat ikag kawiat toĩne'en ma'ato watuwẽtem gu'uro pyi hawyi aipiit Tupana Pã'ãu minug Iesui piit ewywuat toĩne'en. 47 Sa'awy'iwuat Tupana tunug Ãtãu yi kawiat. Mekewat Ãtãu Saipepiat Iesui toĩne'en. 48 Mi'i hap ewy ti aito mesuwarote watoĩne'en aha'ase'i Ãtau ewywuat pote ti aito mesuwarotiat kape yn aiwanẽtup hap ma'ato mekewat wẽtup ok Miit Iesui Miit sese atipy Kaipywiat mẽpyt'in no watoĩne'en mote atipy kapiat wanẽtup haria wo

ra'yn aito. 49 Pyno ti Ãtãu iã'ãkap ko'i aito mesup watoĩne'en ma'ato meiũran ti aru Atipy Kaipywiat Aika'iwat Iesui iã'ãkap ko'i watopyhu'at e. 50 Pyno eiwe'eg wo o uhekatuwyria katupono aipiit mesuwarotiat yt teke kuap i atipy pe katupono aipiit ipu'i kawiat huu kawiat iku'uro i'okpuk takat toine'en. Aikope Morekuat no Tupana toĩne'en hap tote yt uwe i iku'uro rakaria wo toĩne'en itote.

51 Pyno atomoherep teran mio wuat uimiwan etiat Tupana ehay ehepe. 52 Iesui ut turan ni tukupte'en ihaĩte rakaria ma'ato mekewat e'at pe ti aru aipiit pakup we Iesui piit ewywuat topyhu'at meremo. Mekewat hap e'at pe merep hap ewy tut Iesui aikotã aheha mehit hap ewy meremo hap ewy e. Mi'i hawyi Tupana huhu'e — Ariot ra'yn e hamo. Mi'i hawyi huhu'e hap ihay pirik pya wo hawyi ti aru meimuẽwat map haria te'eruwenõ'ẽ ra'yn gu'uro pyi e. Ipaku we watoĩne'en mekewat e'at pe. Aikotã Satere ut topopy kuap hap ewy mekewat e'at pe ikahu kahato watuwẽtem aiwo'osyp hawyi. 53 Ma'ato ti aru aipiit pakup hap yt iku'uro rakat nuat i ra'yn watuwenõ'ẽ. Mi'i hawyi aito yt iku'uro rakat i te rakaria i'ewyte aipiit topyhu'at meremo ipakup sese. 54 Mekewat e'at pe aipiit meremo ipakup we toĩne'en. Mesup aipiit iku'uro rakat toĩne'en ma'ato mekewat e'at pe ieĩne'en hat watoine'en aikotã Tupana to'e hap ewy topyhu'at aru — Atimoma aru gu'uro hawyi yt karãpe i eiku'uro hap toĩne'en e hap ewy. 55 Watoken'ẽ kahato aiku'uro hap pupi mesup aikotã moi ahekatu'u hap pupiat ewy watoken'ẽ. Ma'ato mekewat e'at pe Tupana aihep gu'uro pyi hawyi yt kat i aiken'ẽ hap toimoma ra'yn pote e. 56 Iku'uro rakaria aito katupono yt naku i nug haria aito watopyhu'at pote. Karãpe Tupana ainãpin hap ko'i yt watunug i mi'i hawyi watikuap yt naku i nug haria aito Tupana wanẽtup hawe watopyhu'at hap watikuap. 57 — Tupana urutuwehum ewawi urupy'a pyi. Waku kahato En katupono etum na'yn Esa'yru uruepe Urupotypot no waku kahato En. Mesup Esa'yru urumoesaika wakuat nug hamo. Urutuwehum ewawi wato'e Tupana pe. 58 Urumiky'eria uhekatuwyria yt eweitoiat tei'o ehepiat Iesui mohey hap. Waku eweikupte'en mot'i o iwywo e yne e'at pe. Po'og Tupana miky'esat ewy ewetunug no katupono watikuap ta'yn aha'up iwato tutum aru aipotpap iwato hap ok tã. Watikuap ta'yn aiminug Tupana miky'esat ewywuat hap wuat'i e'at piat topyhu'at. Uito ti Pauru.

16

1 Pyno koitywy ahenoi teran aikotã waku watipowyro Iesui emiit'in ko'i mekewat aimiium te'en ne'i rakat wywo aikotã sa'awy'i ahenoi tawa Karata piaria pe. Aikotã aikotã waku watimõ'ẽ ahekat hap ete eweikuap hawyi waku ewetunug. 2 Pyno o yne torania mytu'u e'at pe waku eiwanẽtup o ga'atpo 6 e'at eipotpap gosap hap kape aikotã aikotã Tupana eiky'e hap tutum hap kape aikotã eipowyro hap kape. Mi'i hawyi kat ko'i kat ko'i Tupana tum ehepe mekewat 6 e'at piat hawyi waku mi'i o eweipat'ok ehekat hawyi ewetum ne'en ne'i Tupana pe aikotã Tupana tum ne'en ne'i tegyi'at hap ewy. Aikotã aipoitynug kahato hap kaipywiat hap ewy waku watum. Mi'i hawyi etioto o emiium Tupana mõtypot yat kape hawyi etoiat emiium itote imõtypot hamuat. Torania eimiium eyparakai tote hawyi waku watipo'oro mi'i Iesui mohey haria satek takaria tawa Ierusarẽi piaria powyro hamo Iuteuria powyro hamo. 3 Pyno put'ok'are i ra'yn itote hawyi ewei'airo eipy'asetpyi uwe mekewat eimiium ereto hanuat haria. Mi'i hawyi ti aru atunug iwan eimiereto wuat eipe Iesui mohey haria sese kuap hamuat. Mi'i hawyi eweipo'oro eimiium ne'en ne'i mekewat Ierusarẽi kapiano haria upi mesuwat uimiwan nywo. 4 Uipo'oro teran eipe pote areto waku wy irania'in tuwat uhupi eweiky'esat pote waku wy yt pote yt. 5 Pyno uhewyry teran yi Masẽtunia puo hawyi put'ok'are ehetawa Kurintiu pe te. 6 Pyno i'aman mot e'at pe put'ok'are pote areĩne'en mot'i i'aman mot pe itote tawa Kurintiu pe eiwywo. Mi'i hawyi waku uipowyro mu'ap sa'up ete mekewat uito hap sa'up ete. 7 Ta'i areĩne'en mot'i teran ni eiwywo itote.

8 Areĩne'en mesuwe tawa Ewesu pe. Karamuo put'ok'e mekewat e'at Esitu'in po pywiat watetup hap e'at pe atimõtypot teran Tupana mesuwe haype. Waku hawyi areto ehowawi. 9 I'atu kahato uipyhyp teran haria mesuwe ma'ato yt uipyhyp kuap i katupono Tupana uipowyro kahato. Mi'i pote arepotpap kahato ipotpap nug hamuat ete. Waku kahato mi'i hap uhete.

10 Ma'ato tut uimẽpyt Timoteu ei'yat kape hawyi — Ereke ro ewei'e tope iky'e hap wywo aikotã uiky'e hap ewy te katupono ui'ewy kahato ipotpap Tupana potpap nug hap ete. 11 Yt eweimohit tei'o eimu'e hat Timoteu are. Eweimõtypot o mi'i are. Mi'i hawyi karãpe toto teran i ra'yn uhowawi mi'i hap e'at pe o ewetum mu'ap sa'up tope hap atiky'esat. I'ewyte karãpe toto teran wẽtup tawa kape tuereto i'atumu'e hamo turan o ewetum mu'ap sa'up tope hap atiky'esat. Ahekatup Timoteu mesuwe irania'in wywo.

12 Atiky'esat kahato aimu'e hat uhyt Aporu atipo'oro eimu'e hamo — Waku ti ereto tawa Kurintiu piaria powyro hamo irania'in powyro hamo are'e wen tope ma'ato — Yt areto i

te Katupono yt uipohepap i te mesup e uhepe ma'ato meiũran waku yne hawyi areto tawa Kurintiu piaria powyro hamo e uhepe. Uipotpap put'ok'e hap e'at pe waku pe yne mesuwe hawyi areto aru i'atuewawi e Aporu uhepe.

13 Iesui ekuekatu kape o mehit ewei'e po'og po'og wuat'i e'at pe. Yt naku i waure wo watoĩne'en aimimohey Iesui kai miit'in mimoweuka'i watopyhu'at hawyi. Ma'ato yt naku i aikohyeput Tupana wanĩkap pupiat. Waku surara'in hesaika kahato rakaria ewywuat watoĩne'en Tupana potpap nug hap ete. 14 Pyno waku yne aiminug ko'i watunug miit'in ky'e hap wywo.

15 Pyno uiwyria'in waku eweiwat aimu'e hat Etewana ehay upi katupono mi'i ti ei'apykok kahato hat mesuwat Iesui mohey hap ete. Mi'i pote eweiwat ro mehĩ Etewana ehay upi eweipowyro o mi'i. Mi'i ti ei'ywania kawiat mekewat Kereku ywania sese kawiat aimu'e hat Etewana. 16 Mi'i ti nimo pyi kahato Iesui mohey hat topyhu'at. Mi'i turan ti mi'i yn toĩne'en Iesui mohey hano. Mi'i tupono waku watunug mehĩ Etewana yianme ei'apykok hat e'akag wo itote katupono mi'i ewywuaria Iesui emiit no wo'opotky'e kahato hat mi'i. I'ewyte yne to'yat piaria wywo te waku pãi. Mi'iria ewywuat waku ai'apykok hanuaria. 17 Ga'atpuat re put'ok'i'atu'e meiũpe emipo'ororia aiwy Etewana aiwy Wutunatu i'ewyte aiwy Akaiku wywo. Mi'i pote arehum kahato i'atuwywo katupono uipowyro kahato haria ti mi'iria Iesui potpap etiat haria mi'iria eipe yt uwe i uipowyro haria pytkai. Mi'iria aikotã eipe uipowyro hap ewy te meiũpe ehaipe kai uipowyro. 18 Ta'i mi'iria ti mohag ewy kahato uimowepit kahato haria. Ma'ato i'ewyte yt uipohag yn i ma'ato yne aipohag no tukupte'en mi'iria. Ta'i aiwehum hap eiam kahato Etewana ywaniaria are. Waku watimõtypot mi'iria i'ewyte torania yne mi'iria ewywuaria waku watimõtypot. I'ewyte waku mi'i tã haria ewywuaria eweikat ei'apykok hamo.

19 Pyno meiũpe Iesui mohey haria yi Asia piaria te'eruwehay po'oro kahato eiky'e hap wywo. I'ewyte mehĩ Akuira i'ewyte mana Pirika e hap ipo'oro te'eruwekuekatu sese ehowawi. 20 Ta'i aipoitynug ni Aika'iwat Iesui i'atu'e katupono koitywy Tupana mõtypot hap toĩne'en na'yn i'atu'yat pe. Pyno ti uruwe'atunug hap toĩne'en na'yn i'atu'yat pe. Pyno ti ehekatuwyria meiũpiaria ehowawi te'eruwehay po'oro torania Iesui mohey haria. 21 Mi'i hawyi uito Pauru i'ewyte atipo'oro uimiwan eiky'e uhepiat hap etiat ma'ato uipo wuat atipehik mesup uhet. PAURU uhet are hap atiwan. Kuekatu atipo'oro ehowawi are atiwan na'yn ui'e hap. 22 Tut irane tut irane Aipotypot Iesui waku wato'e. Eiwe'eg wo o katupono yt torania i iky'e haria. 23 Pyno ahẽtup Aika'iwat Iesui kape uiwyria'in tawa Kurintiu piaria — Eti'atuky'e te'en ne'i o egyi'at hap kaipyi at ka'ap. Eti'atupowyro mi'iria Iesui are'e. 24 Pyno ti pywo ti woroho'oky'e kahato eipe torania eiperia kat pote eipe Iesui emiit'in sese ra'yn eweipyhu'at pote woroho'oky'e. Toran na'yn mesuwe uimiwan ehowawiat.

Toran uimiwan mesuwe. Uito ti Iesui mipo'oro tepiat sehay moherep hamo. Pauru ti uhet.

TAWA KURINTIU PIARIA NÃPIN HAMUAT PAURU MIENOI TYPUAT

1 Uito ti Puaru are. Uiwyria'in Iesui mohey haria tawa Kurintiu piaria yi Akaia piaria. Eiperia ti Tupana mimowaku ko'i ra'yn tewaku hap wuat ko'i. Uito ti Iesui potpo'oro Pauru e hap het rakat are. Sa'awy'i Tupana to'e uhepe — Woro'airo en Uha'yru moherep miit'in muat hamuat e. Koitywy atipo'oro ehowawi uimiwan aikope aikope eiwa'atunug Tupana mõtypot hamo are. I'ewyte toĩne'en meiũpe aheywyt aikywyt sese Timoteu are. Mi'i ti uipowyro mesuwat uhehay wan hap ete. 2 Mio tã are Tupana pe — Eti'atupoityro kahato o emohey haria Esa'yru mohey haria tawa Kurintiu piaria are. Ereĩne'en o egyi'at kahato rakat i'atuepiat hat wo. Etunug o mi'iria wo'owese haria wo. Tupana are En ni Uru'ywot sese are. Emipo'oro Uruporekuat nuat ti Iesui Esa'yru set upi wyti ahẽtup. 3 Urutuwehum ewawi Tupana. Waku kahato En Tupana katupono etipo'oro ra'yn Iesui uruewawi. Koitywy emẽpyt'in sese uruto are. Waku kahato En Uru'ywot. Uruho'opot turan urukawiano kahato hat En. Uruehaky'e'i kahato wuat'i e'at pe are. 4 Uruetupana are karãpe urusatek turan Uru'ywot kahato ereĩne'en haty hap etimonik kahato hamo. Uruho'opot turan i'ewyte urunãpin uruky'e hap wywo. Waku kahato Tupana katupono karãpe uruwyria'in hatek hap put'ok'e mi'i turan urui'atunãpin kuap i'atuky'e hap wywo. Aikotã urunãpin ho'opot turan mi'i hap ewy urutunug aikotã urumowepit ehay wo hap ewy uruto'e ewawi Tupana are. 5 Aipotypot Iesui tikuap kahato ho'opot hap ko'i po'og torania kai toikuap are. Uruto urutukupte'en iwywo wẽtup miit ewy yn uruho'opot kahato wy. Mi'i turan urukawiano kahato hat pote toikuap kahato ho'opot hap pote. Yt wẽtup i yt toikuap i. Torania toikuap kat pote tohã'ãg yne ra'yn. Mi'i pote tohaty'u kuap yne aiky'e haype. 6 Koitywy mesuwarotiaria urusaty'i saty'i kahato ra'yn mesuwe katupono uruhenoi ra'yn Iesui etiat wãi'i'atu'e pytkai. Mi'i pote koitywy Tupana miehakyera'at ko'i wo eweikupte'en. Uru'apiheg kahato pote eipowyro haria wo urutukupte'en mote are. Ma'ato urusaty'i saty'i hap kaipyi eipowyro haria urutukupte'en. 7 Ma'ato urusaty'i saty'i turan Tupana urukawiano urusaty'i saty'i hap ok tã. Mi'i pote po'og hesaika rakaria wo urutopyhu'at eipowyro hamuat ehepiat ho'opot hap ete. Mi'i hawyi karãpe ehaty'i haty'i Iesui mohey haria eipe pote mi'i hawyi uruepiat ho'opot hap kape eiwatetup yn na'yn. Mi'i hawyi — Waku waho'opot aimu'e haria ewy ewei'e eiwewawi. Mi'i hawyi wẽtup miit piit ewy yn ho'opot haria wo watoĩne'en are. Mi'i pote watikuap yne ho'opot hap ko'i are. Mi'i hawyi wahupit kuap yne are. Mi'i hawyi yt uwe i aito imohey hap atoiat haria ahaty'i haty'i kahato pytkai. 8 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria wẽtup yn wyti aimimohey. Mi'i pote atimoherep teran ehepe aikotã sa'awy'i waho'opot ehe'yi Asia totiat hap. Atiky'esat eweikuap mi'i hap ete. Katupono karãpe eweho'opot turan mono erakue ewei'e yn na'yn. Ta'i uruho'opot kahato itote aikotã ahak puat ipotyi rakat wahupit hap ewy yt wahupit kuap i. Mi'i hap ewy yt uruhupit kuap i po'og ehe'yi Asia tote uruho'opot hap. — Ta'i aiku'uro ra'yn keĩ mesup pãi uruto'e yn uruto'ope itote. 9 Yi Asia piaria uru'auka irane mesup sio mũki'ite uruto'e yn uruwanẽtup hawe itote. — Pyno yt watuwehakyera'at kuap i aiku'uro hap po pyi uruto'e yn itote uruto'ope. Ta'i Tupana yn keĩ aihep kuap ai'auka teran haria po pyi uruto'e itote uruwo'ope. Tupana yn aihep kuap ai'auka hanuaria po pyi uruto'e sa'awy'i ehe'yi Asia tote urutuwat Iesui ehay moherep hamuat turan. 10 Ma'ato yt uru'auka kuap i ehetama piaria katupono Tupana uruehakyera'at uruewanĩkaptia po pyi itote urumohaky'e'i mohaky'e'i turan. I'ewyte urutuwehakyera'at uru'auka irane turan yne e'at pe. 11 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria ewehẽtup o Tupana kape urupowyro Iesui ehay moherep hamo. Mi'i tã ewetunug mote Tupana urupowyro emiẽtup ok tã. Mi'i hawyi waku pe urutukupte'en urupoityro emiẽtup ok tã hawyi aru eweikuap ta'yn Tupana piat urupoityro hap. Mi'i hawyi eiwepit kahato hap topyhu'at katupono Tupana tum na'yn eimiẽtup hap ok tã. — Etipoityro Pauru'in ewei'e ro Tupana pe urukawiano.

12 Yt karãpe i urui'atuma'at eipe tawa Kurintiu piaria. Po'og hãpyk torania kai hap ewy urutukupte'en eipy'asetpe. Tupana mõtypot hap yn urutunug itote. Yt uruwe'eg hap kaipyi i urupotpap ehehamo ma'ato Tupana urumowe'eg hap kaipyi uruimõtypot Tupana miit'in py'asetpe. Yt uruhepap hap kaipyi i ma'ato Tupana tum uruepe tegyi'at hap tomisepap nug kuap hamo hawyi hesaika hap wywo uruimoherep wakuat itote sa'awy'i. Mi'i pote uruminug ete Tupana urupowyro hap kaipyi uruimõtypot Tupana itote sa'awy'i. Mi'i hawyi miit'in te'eruwehum kahato Tupana kape. Yt uruewawi i ma'ato Tupana kape yn te'eruwehum uruminug wakuat upi. Mi'i hawyi Tupana kape te'eruwehum hawyi urumowepit kahato kat pote uruminug kaipyi Tupana mõtypot hamo urutukupte'en mote.

13 I'ewyte yt eima'at hap i uruipo'oro miwan ehowawi are. Urumiwan uruehay ewy ti ra'yn waku pe yn toĩne'en. Yt uruiwan i typy sehay ehowawi. Yt kat i ehekat ky'ewi uruipo'oro urumiwan ehowawi hap. Ta'i heremo kahato urumiwan wuat'i mikuap kahato hap ewy. Yt kat i wẽtup sehay ipuo toĩne'en urumiwan me. Yt kat i eima'at hap urumiwan me toĩne'en. Mi'i pote heremo yne uimiwan are. 14 Koitywy urumohey ran are kat pote yt urukuap kahato i te pote. Mi'i pote urumohit tuereto ehehay wo. Atiky'esat kahato urukuap sese hap. Waku watuwekuap aiwo'o'ewy'ewy hawyi aiwo'omowepit hap toĩne'en are. Karãpe mekewat e'at pe put'ok'e mekewat Aipotypot Iesui toĩne'en mesuwarote Morekuat Koro wo hap e'at pe uimowepit kahato haria eweipyhu'at are. Katupono — Mi'iria uipotmu'eria sese uimiekyi ko'i tawa Kurintiu kaipywiaria are aru Iesui pe. Ta'i woroho'omoherep eipe Iesui kape hut hap e'at pe are. Mi'i hap e'at pe aru waku — Ta'i Pauru ti urumu'e hat sa'awy'iwuat waku ewei'e mekewat e'at pe Aika'iwat pe are. Mi'i hap ewy urutukupte'en itote wo'omowepit hanuaria wo.

15 Sa'awy'i eipap kahato uhehay upi mi'i pote — Ara'aipok i ra'yn i'atumu'e hamo pãi are uipy'a pyi. Sa'awy'i — Areto i ra'yn tawa Kurintiu piaria kape are. 16 Mi'i hawyi areto i ra'yn yi Masẽtunia piaria kape. Mi'i kaipyi ariot i ra'yn tawa Kurintiu kape i are'e uiwepe sa'awy'i. Ati'atumu'e areto hamo i'ewyte i'atumowepit hamo areto i ra'yn tawa Kurintiu piaria kape. Mi'i hawyi are'e arewanẽtup — Waku urupowyro yi Iuteu ywania hatek takaria uruekat wywo are'e uiwepe. Waku Kurintiu piaria uipowyro mu'ap upi mekewat Iuteu kapiat uito hap sa'up ete tawa Kurintiu piaria pe are arewanẽtup hawe. 17 Mi'i ui'e hap ete ahenoi yne sa'awy'i ehepe uimiwan me uiwyria'in. — Areto ehowawi are uimiwan me. Ma'ato yt areto hin i ehowawi ui'e hap ewy hawyi — Kat pote som yt tut i ahowawi ewei'e eiwo'ope. Aima'at i ma'at i teran haype ne'i ewei'e uhepiat pe. Pauru ti heso apo ahepe ewei'e eiwo'ope are. Yt tutunug i to'e hap ewy apo'ewei'e ewo'ope uhetiat. 18 Uiwyria'in yt naku i mio tã ewei'e ne'i kat pote uito atunug yne ui'e hap ewywuat ko'i uito are. Ta'i urutunug aru uru'e hap ewy katupono urutukupte'en neran Tupana ewywuat pywuat rakaria uruto'e uruwo'ope.

19 Sa'awy'i mehĩ Sira mehĩ Timoteu i'ewyte uito urutuwat ehowawi eimu'e hamo. Mi'i hawyi itote urui'atumu'e kahato aikotã Tupana tipo'oro Tosa'yru hap etiano. Tupana mõtypot haria wo yn urui'atumu'e eipe. Yt kat i urueso hap wywo urui'atumu'e eipe. Mi'i hap e'at pe urutunug aru uruto'e pote urutunug uru'e hap ewy. Yt typy sehay wywo hin i urui'atumu'e sa'awy'i eipe Iesui etiat uruhenoi ra'yn. 20 Sa'awy'i sese Tupana henoi yianmete miwan me yne Tosa'yru etiat aikotã aru tutunug hap etiat tohenoi miwan me. Mi'i hawyi toipo'oro ra'yn Tosa'yru Aiporekuat nuat. Put'ok'e hawyi — Papai e atunug neran yne e'e hap ewywuat e. E'e hap ko'i yne atunug aru e. E'e hap ewywuat hap atunug neran e. Mi'i hawyi Iesui tunug yne To'ywot e hap — Atunug aru to'e hawyi tutunug yne. Mi'i pote karãpe uruto'e — Urutunug aru uruto'e hawyi urutunug uru'e hap ewy. Aikotã Aika'iwat ewy Tupana miky'esat ewy urutunug neran uru'e hap ewy. — Ta'i yt urutunug i aru mi'i tã uruto'e mi'i pote yt urutunug i uru'e hap ewy Tupana Sa'yru e hap ewy. Mi'i tã urutunug neran Tupana mõtypot hamo. 21 Koitywy Tupana ainug Tosa'yru ewywuaria ahehay wuat. Tehay moherep hamo wẽtup piit ewy watoĩne'en Ha'yru wywo. Katupono aito watomohey Aipotypot Iesui. Tupana aimoesaika Tosa'yru Pã'ãu wo hawyi Ha'yru ewy watopyhu'at. 22 Aikotã watiwan ahet ahekare'en ete ahet — Mesuwuat ri uiat e hap. Mi'i hap ewy wyti watomohey Ha'yru ra'yn hawyi Tupana tum Tosa'yru Pã'ãu ahepe hawyi Ipã'ãu set topyhu'at ahete. Mio tã e — Tupana wanuat mi'i miit e hamuat wuat'i miit'in me hap ewywuat. Yt karãpe i hawyi wẽtup ok wano mi'i hat topyhu'at e hamo hap ewy. 23 Ta'i yt uheso i are. Tupana tikuap yt heso i rakat uito. — Tupana are etomoherep yt uheso i hap are uiwyria'in Kurintiu piaria pe Tupana are. Sa'awy'i areto aru ehowawi wen ma'ato yt areto i. Eweikuap apo kat pote yt areto i pyno ahenoi ehepe. Aikotã ai'ywot yt ai'apiheg teran i hap ewy ti areĩne'en pytkai yt areto i ei'apiheg hamo. 24 Kat pote Eika'iwat sese yt uruto i. Mi'i hawyi are'e uiwanẽtup hawe — Pyno yt kat hamo i areto are. Kat pote po'og waku eweikupte'en Eika'iwat sese po pe hawyi yt areto i ei'apiheg hamo are Uito ti Pauru.

2

1 Uiwyria'in woroho'oky'e kahato eipe. Mi'i pote yt areto i ehowawi ma'ato areto pote woroho'omohit hawyi ei'arot hap topyhu'at. Sa'awy'i areto ehowawi hawyi woroho'omohit kahato eipe. Mi'i hawyi paa'ewei'e kahato. Mi'i hawyi are'e uiwanẽtup hawe — Koitywy yt atunug neran i po'og are uiwepe. 2 Woroho'omohit eipe hawyi uwe apo uimowepit haria. Woroho'omohit hawyi paa'ewei'e. Mi'i hawyi yt uwe i ra'yn uimowepit hanuaria mi'i rẽ. Mi'i hawyi yt naku i areto mesup katupono woroho'omohit eipe hawyi woroho'omo'arot kahato eipe. Mi'i hawyi yt wo'omowepit haria wo i watoĩne'en. 3 Mi'i pote atipo'oro miwan ehowawi. Pyno eweimohãpyk eiminug sa'ag ko'i. Mi'i hawyi

areto kuap ehowawi are uimiwan me. Katupono areto turan ewetunug sa'ag ne mi'i hawyi yt kat i uimowepit ehepiat hap. Mi'i pote atipo'oro miwan ehowawi uhe'yianmete katupono woroho'omohey eipe. Atikuap ewetunug uhepiat einãpin hap ko'i hamuat. Pywo ti rat yt karãpe i uiwepit yt eiwepit i pote. 4 Mekewat uimiwan sa'awy'iwuat pe woroho'onãpin haty wo — Eiminug sa'ag eweitoiat ro. Arewak kahato popuo atiwan mi'i miwan ehowawi. Yt atiky'esat i uimiwan me eimõpy'ahak hap katupono woroho'oky'e kahato eipe po'og torania kai. Mi'i pote haty kahato upy'a pe i'ewyte uiwanẽtup hawe woroho'onãpin eiminug sa'ag etiat turan. 5 Sa'awy'iwuat urumiwan me woroho'onãpin. Mekewat eipy'asetpiat Iesui mohey hat to'ywot ehary'i wywuat waire nug hat. Mi'i hawyi eiwemõti kahato toĩne'en eiwy ok eipy'asetpiat i'aparap turan wuat woroho'onãpin mote. I'ewyte uito aremõti mi'i hap ete are. Ma'ato yt ei'ewy i pote yt uhehamo i pote mi'i pote yt woroho'omohit teran i po'og mi'i hap ete ne'i. Ma'ato atunug po'og pote po'og ei'arot kat pote po'og woroho'omohit pote. 6 Mi'i hawyi eiwemõti te kahato i'ewyte mi'i miit tuwemõti ti te. Pyno waku aipo hep ta'yn i'apiheg hap ete. 7 Pyno waku waure wo ra'yn watoĩne'en. Pyno waku watunug aiwy sese wo ra'yn. Ma'ato yt pote meiũran i'arot sese hap topyhu'at aikotã i'auka hap ewy. 8 Pyno ahẽtup uipy'a pe ehupi uiwyria'in ewei'e i ro tope — Uruiky'e kahato en uhyt mimi ewei'e i ro i'aparap hat pe kat pote totoiat ra'yn tominug sa'ag pote. 9 Sa'awy'iwuat uimiwan me are'e — Ewei'apiheg no eipy'asetpiat mekewat to'ywot ehary'i wywuat sa'ag nug hat. Mi'i tã are ehepe sa'awy'i ehã'ãg hamo sio uhehay upi eweikupte'en sio yt hap kuap hamo. 10 Koitywy waku waure wo eweikupte'en iminug sa'ag kai. Waure wo eweikupte'en pote i'ewyte uito waure wo areĩne'en. Mi'i hawyi waku waure wo wato'e Aika'iwat Iesui e. Mi'i hawyi i'ewyte Aika'iwat toĩne'en waure wo ra'yn. Mi'i hawyi aiwo'oky'e hap sese toĩne'en i ra'yn. 11 Waure wo watoĩne'en hawyi aikotã wẽtup ok miit ewy yn aiwo'ope watoĩne'en. Mi'i hawyi ahiag yt aima'at kuap i. I'ewyte yt aipat'ok pat'ok kuap i kat pote ahiag inug neran aipat'ok pat'ok hap. Toiky'esat kahato aiwo'osytpok hap yn. 12 Sa'awy'i areto tawa Turati kape mekewat sehay wakuat moherep hamo. Aikotã Tupana tipo'oro Tosa'yru Eiporekuat nuat sehay wakuat moherep hamuat. Ta'i Ahiag uipyhyp teran wen ma'ato Tupana tunug mu'ap tehay wakuat moherep hamo. We'okenhyp hap ewy itote ma'ato Tupana ti'okenhyp'ok ta'yn uhepe tehay enoi hamo. 13 Itote turan atikat kahato aheywyt Titu katupono atikuap teran iwẽ pyi aikotã aikotã eweikupte'en hap ko'i. Atikat at ka'ap ma'ato yt atipuẽti i hawyi ui'arot kahato areĩne'en itote. — Kat pote yt tut i Titu are yn uiwepe. Mi'i hawyi are'e itotiaria pe — Pyno areto ra'yn yi Masẽtunia kape are mi'i hawyi areto ra'yn.

14 Koitywy are'e Tupana pe — Uhetupana arehum kahato ewawi are. Waku puo uruiky'esat karãpe urutuwat aikowo aikowo Esa'yru moherep hamo are. Mi'i turan urupowyro kahato mi'i nug hamuat are. Miit'in uipyhyp pytkai arehum ewawi Tupana kat pote uinug surara ewy po'og uhewanĩkap ko'i kawiat hesaika rakano ehay wakuat moherep wuat'i miit'in piat hamo are. Wãi i'atu'e pytkai ta'atukuap ehay wakuat hawyi — Waku kahato mi'i iatu'e aikotã mohag ikamhig se rakat ewy ehay iatu'e are. — Waku kahato En Tupana are. 15 Pywo ti rat uiwyria'in Tupana mowepit hat sese Aika'iwat Iesui. Mi'i hap ewy Tupana mowepit haria aito kat pote Iesui eiam watopyhu'at mesuwarote. Aika'iwat ikamhig sese rakat ewy toĩne'en aipiit pe hawyi yne ikuap ikamhig sese hap upi Tupana aikuap. I'ewyte irania'in yt imohey i te haria ho'owasat rakaria ikuap ikamhig se aipiit piat hap upi hap ewy. 16 Irania'in ahehay Iesui etiat ta'atukuap hawyi ma'ato yt ta'atumohey i mi'i pote — Yt naku i i'atu'e katupono ahehay ta'atukuap hawyi — Pywo i'atu'e te'eruwepe — Uruku'uro hawyi Tupana uru'apiheg uruku'uro hap kape i'atu'e te'eruwepe. Mi'i pote uruehay yt ikamhig se i rakat ewy pãi. Yt ta'atumohey i pote iku'uro rakat nem hap ewy topyhu'at uruehay upi are. Ma'ato irania'in imohey haria pe ahehay Iesui etiat hawyi — Waku kahato aikotã ikamhig se hap ewy topyhu'at. Urutukupte'en wuat'i e'at pe i'atu'e uruehay ta'atukuap hawyi are. Mi'i pote aiwat aiwe'eg hap yt pu'ok'e i irania'in mu'e Aika'iwat etiat hamo yt ta'atuky'esat i pote. Waku Tupana piat aimowe'eg hap kaipyi yn wati'atumu'e irania'in tawa ko'i. 17 Tukupte'en Tupana ehay moherep haria ma'ato yt pywo pe i rakaria. Yt Tupana ky'e hap wywuat sese haria i aimu'e ma'ato ahekat ky'ewi ne'i — Mio tã e Tupana i'atu'e ma'ato yt mi'i tã e hin i pytkai ta'atu'ywyk ne'i. Ma'ato ahehay mio tã wato'e — Tupana tipo'oro ra'yn Tosa'yru ahehakyera'at hamo wato'e. Mi'i pote waku watunug Iesui Aiporekuat no wato'e aipy'a pyi wato'e. Uruka'iwat mowepit hamo yn urui'atumu'e miit'in ko'i.

Mesuwat miwan nug hat ri Pauru.

3

1 Tukupte'en irania'in Iesui mohey haria mipo'oro ko'i. Mi'iria po pe miwan ta'atuereko ta'atupo'oro haria miium — Waku kahato mi'i miit urumipo'oro eimu'e hamo i'atu'e

mekewat miwan note wen ma'ato uito ti yt irania'in mipo'oro hin i katupono yt uwe mipo'oro i uito are. Ma'ato uruto Tupana mipo'oro eimu'e hamo i'atu'e katupono miwan ete — Uruto waku po'og waku eimu'e hamo e mesuwat miwan me i'atu'e ahepe. Eiwatetup o mesuwat miwan kape hawyi eweikuap uruto po'og eimu'e e hamuat hap i'atu'e ahepe. Ma'ato uito ti Pauru are. Tupana yn uipo'oro ehowawi sa'awy'i. Yt karãpe i aterut wẽtup ywania kaipyi miwan — Po'og waku eimu'e hamo e hat irania'in miit'in minug ko'i. Ma'ato irania'in yt uru'ewy hin i. 2 Yt uiky'esat i eikaipyi — Pauru'in Tupana mipo'oro aimu'e hamo e hap. Eweikuap kat pote. Pyno ahenoi ehepe koitywy eweikupte'en Iesui mohey haria uruepiat eimu'e hap kaipyi. Koitywy urukuap ta'yn Aika'iwat ewy ra'yn uruto. Mi'i hawyi eipe wy Aika'iwat ewywuat eweikupte'en katupono uruimotag eipe hap ewy urui'atumu'e eipe. Mi'i hawyi karãpe te'eraha'at uruewawi mi'i hawyi ta'atukuap Tupana mipo'oro ko'i sese uruto hap. Mi'i pote eipe miwan ewy eweikupte'en — Pauru'in Tupana mipo'oro e hamo. Ma'ato mesuwat miwan yt popera pe i ma'ato toĩne'en eipy'a pe eiwanẽtup hawe yne miit'in imowẽpap hap ewy. Mi'i hawyi mesuwat miwan ewywuat eiminug wakuat kapiat te'eraha'at hawyi eimoehay moehay hap ewy. Ta'i mi'iria Tupana mipo'oro ko'i Pauru'in potmu'eria mi'iria i'atu'e. 3 — Ta'i eipe waku urumu'e hamo miwan ewy eweikupte'en i'atu'e. Aikotã miwan sa'awy'iwuat timoherep kahato yne Aipotypot Iesui etiat. Mi'i hap ewy eweimoherep miit'in me Tupana mipo'oro Eipotypot Iesui etiat. Yt aipo wuat minug popera etiat pyi i. Yt miwan nu etiat kawiat pyi i. Ma'ato wẽtup miwan ewywuat Tupana Pã'ãu kaipywiat miwan eiwanẽtup hap eipy'a pywiat kaipywiat wo. Mi'i hawyi wuat'i miit'in timowẽpap kuap. Katupono aiminug ko'i wakuat ihay Aipotypot moherep hat ete yn. Katupono aiminug wakuat timoherep kahato Iesui topyhu'at Aika'iwat no hap etiat miwan ewy. 4 Pyno pywo ti uruikuap kahato Tupana uru'airo tehay moherep hamuat. Tupana to'e uruepe — Eipe uimi'airo uhehay moherep miit'in muat hamuat e. 5 Tupana mi'airo uruto tehay moherep hamuat. Mi'i pytkai yt karãpe i uruto'e — Uruto po'og Tupana uru'airo yt uruto'e i. I'ewyte — Uruto po'og imohey haria irania'in kai pote Tupana uru'airo hap yt uruto'e hin i. Yt mi'i tã ahehay hin i katupono uruesaika hap Tupana ehay moherep hamuat yt tut i uruesaika hap kaipyi. Ma'ato Tupana urumoesaika tesaika hap kaipyi tomiky'esat nug hamuat. Tupana Pã'ãu tum tesaika hap uruepe. Yt uruwekaipyi hin i tut uruesaika hap. 6 Tupana Pã'ãu wakuat yn aimowe'eg kuap tehay wakuat moherep hamuat. Sa'awy'iwuat sehay wãi'e hap ko'i Tupana henoi Iuteuria kape. Waku kahato mi'iria ma'ato yt aimohãpyk kuap i Tupana wanẽtup hawe. Katupono yt watunug kuap i yne mi'i ko'i. Ma'ato sehay pakup Iesui etiat wo Tupana Pã'ãu aimoieĩne'en kuap. Irania'in iwẽpap kuap kahato Tupana ehay. Ma'ato yt ta'atuhẽtup i Tupana Pã'ãu me — Uimu'e ro kat som ere'e mesuwe hap kuap hamo yt i'atu'e i. Te'eruwanẽtup mesuwat miwan Tupana etiat — Atimowẽpap kuap hawyi ahehakyera'at ra'yn i'atu'e yn. Tupana miwan etiat ahehakyera'at kuap i'atu'e to'ope. Mi'i hawyi ta'atumowẽpap kahato ahut ewy yt ta'atukuap i ta'atupy'a pe pytkai. Mi'i hawyi iku'uro rakat ewy tukupte'en Tupana ehay ete. Kat pote sehay yn ta'atukuap pote. Ma'ato Tupana Pã'ãu wakuat yt aimu'e i mi'i hap ewy ne'i. Katupono Tupana Pã'ãu aimu'e aipy'a pe aiwanẽtup hawe aimu'e kahato tehay ete. Mi'i hawyi aimoieĩne'en we'eg tehay wo miwan kaipyi. 7 Sa'awy'i Tupana tunug tehay nu ete sehay wakuat kahato. Mi'i hawyi ase'i Musei terut mekewat miwan Isareu ywania kape. Mi'i hawyi ase'i Musei ewa hẽtyhot kahato tut turan toterut mekewat miwan turan. Ma'ato yt hẽtyhot mot'i i howa wẽtup ewaty hap ewy yn. Sa'awy'i hẽtyhot kahato miit'in yt te'eraha'at kuap i. Mi'i hawyi yne e'at pe hẽtyhot yi kape te'en te'en. Sa'awy'i Tupana tum tomiwan miat Isareu ywania piat turan — Pyno mi'i miwan e hap ewetunug mote waku pe eweikupte'en Tupana wanẽtup hawe i'atu'e. Mi'i hawyi — Urutunug aru i'atu'e. Ma'ato yt ta'atunug i hap yn topyhu'at. — Pyno eipe Tupana mi'apiheg ko'i wo eweikupte'en e Musei. 8 Koitywy Tupana Pã'ãu to'e ehepe — Eweimohey Uha'yru pote woroho'oehakyera'at e. Mi'i e hap po'og ikahu sa'awy'iwuat nu totiat hap kai. 9 Sa'awy'iwuat ainãpin hap ai'apiheg hap topyhu'at. Mi'i ko'i — Ewetunug e hap ko'i waku yne wen ma'ato yt aimohãpyk kuap i ainãpin hamo waku pytkai. Yt watunug i te hap hawyi ai'auka hap topyhu'at. Ma'ato koitywy — Woroho'omohãpyk eipe e Tupana. Atum ehepe Uipã'ãu ehepe po'og ikahu sa'awy'iwuat kai e. 10 Sa'awy'iwuat aimu'e hap ikahu ma'ato mesuwat aimu'e hap ipakup takat po'og ikahu sa'awy'iwuat kai waku sese hap ewy. Yt kat i po'og wakuat ikai. Mi'i hawyi mekewat sa'awy'iwuat ipot'i sehay wo'onãpin hap waku te wen ma'ato watiky'esat po'og ipakup i mi'i pote po'og waku. 11 Ainãpin sa'awy'iwuat hap Musei ewa hẽtyhot hap ewy topyhu'at. Yne e'at pe yt hẽtyhot i yi kape te'en te'en hap ewy sa'awy'iwuat. Ma'ato Tupana ehay pakup topyhu'at yne e'at pe hẽtyhot po'og po'og kat pote Tupana ehay pakup pote. 12 Tupana ehay pakup Iesui etiat watomohey kahato katupono yt karãpe i yi kape po'og po'og ne'i. Mi'i pote wahenoi Tupana ehay yne miit'in me yt kat i aiwemõti popuo. 13 Sa'awy'i Musei tuwemõti kahato kat pote Tupana

ẽtyhot hap howa etiat ikahuro po'og po'og yne e'at pe. Toto hap ete tuwemõti. Mi'i hawyi tuwewa suwy sokpe wo. Yt toiky'esat i miit'in te'eraha'at hasep hepap mo ariãty hap kape. Mi'i hawyi Iuteuria Isareu ywania yt te'era'akasa i Tupana ẽtyhot hap howa etiat. Yt te'era'akasa kuap i hasep hap kape sokpe i'ãuka hap pote. 14 Mi'i hawyi Iuteuria ywania tukupte'en mesup te. Ta'atumoherep kahato Tupana ehay Musei miwan sa'awy'iwuat ma'ato yt ta'atukuap pytkai i yt heremo i hap ewy pote. Katupono Musei tiwan Iesui etiat Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat etiat hut hap e'yianmete. Iuteuria timohey Iesui hawyi heremo ta'atukuap uwe etiat Musei tiwan hap. Mesup te ma'ato yt ta'atumohey i te Iesui ra'yn hap. 15 Mi'i hawyi karãpe ta'atumowẽpap Musei miwan yt heremo hin i. Musei aimu'e hap watunug mote Tupana ahehaky'era'at kuap i'atu'e to'ope ma'ato mi'i e hap i'atuesokpe ewy toĩne'en i'atuewa ete hap ewy. Yt i'atuehapytig i hap ewy. Sokpe i'atuewa suwy hap ewy pote yt heremo i ahehaky'era'at hap Iesui mikyiat yt kat sa'up i hap. Iesui yn Musei minãpin yne nug hat pote mi'i yn ahehaky'era'at kuap hat. 16 Ma'ato mesup karãpe wẽtup ok Iuteu ywania tuwemorem Tupana Mipo'oro I'atuporekuat nuat Iesui kape imohey hamo mi'i hat meremo uwe ete Musei tiwan hap toikuap ta'yn. Mi'i hawyi i'atuewa etiat sokpe ewywuat yt kat i hawyi heremo kahato i'atuwanẽtup hawe. 17 Tupana Pã'ãu aimu'e kahato. Tomiwan ete toimoherep kahato Tupana ahepe. Tomiwan myi toimoherep kahato Tosa'yru e hap. Mi'i hawyi yt uwe i aima'at kuap Tupana ehay ete. Sa'awy'i miwan yt watikuap kuap i kat pote yt kat i Tupana Pã'ãu aipiit pe pote. Koitywy heremo ahepe pote waku pe watoĩne'en Tupana Pã'ãu toĩne'en ahepe hawyi. 18 Aito Iesui mohey haria Musei ewywuat kahato Tupana mõtypot hap hẽtyhot hap ma'ato yt iku'uro i ahowa ete Musei wat ewy. Katupono ahowa Tupana ewa y'y ewa ete hap ewy Tupana Pã'ãu aimoẽtyhot kahato wuat'i e'at pe. Yt hasep hin i Musei ewa ewy. Mi'i hawyi Tupana kahu hap ahepe topyhu'at. Ipã'ãu heremo ahete Tupana Mipo'oro Aika'iwat nuat Pã'ãu heremo ahete. Pyno yne e'at po'og wakuat watopyhu'at hap ewy Tupana Pã'ãu hẽtyhot hap ete. Mi'i hawyi yne e'at watimoherep po'og po'og Tupana Pã'ãu. Katupono Tupana ewywuat po'og po'og watopyhu'at yt kat i sokpe ahowa suwy hap ewy ma'ato Tupana i'ãuka yt kat i ahowa ete. Ikahu kahato Tupana Pã'ãu ahete are uimimu'eria uito Pauru.

4

1 Mi'i pote wati'atumu'e kahato wuat'i ywania sehay wakuat Iesui etiat. Katupono Tupana Pã'ãu hegyi'at hap kaipyi ai'airo towẽ wo. Yt ahewaku hap kaipyi i ai'airo mi'i nug hamo. Ahehaky'e'i pote aiky'e. Mi'i pote ai'airo tehay sytpok hamo. Mi'i pote yt karãpe i waurewato'e ihay sytpok hap ete. Tupana Pã'ãu aimoesaika mi'i nug hamo. 2 Irania'in ta'atuhenoi sa'ag Tupana ehay miit'in ma'at hamo ma'ato aito watimoherep Tupana ehay aikotã to'e hap ewy. Yt wahenoi i aikotã irania'in miit'in ma'at haria ewywuaria henoi hap ewy. Tupana to'e hap ewy wato'e. Mi'i hawyi miit'in tikuap Tupana ehay pywo piat moherep haria aito hap i'ewyte Tupana aikuap. Mi'i hawyi yt aiwema'at hap wywo i wahenoi pywo piat yn wahenoi pote. 3 Ma'ato yt watimoherep Iesui etiat mu'ap Tupana kapiat pote yt ta'atukuap hin i. Mi'i hawyi aimimu'eria yt ikuap takaria i wo tukupte'en. Yt naku i yt wahenoi i katupono yt wahenoi i hawyi tuwat aria kape yt ta'atukuap i Tupana etiat pote. 4 Pyno yt imohey i haria mesuwarotiaria ho'owasat rakaria wo te'eropyhu'at. Ahiag topyhu'at i'atuetupana wo. Mi'i hawyi karãpe wahenoi sehay wakuat aikotã Tupana tipo'oro Tosa'yru Aiporekuat no hap etiat i'ewyte karãpe watimoherep yne Iesui etiat Tupana moherep hat sese etiat Tupana ewywuat rakat mi'i hap etiat wahenoi turan — Yt eweimohey tei'o mi'i. Yt eweimohey tei'o mi'i e ahiag i'atuwanẽtup hawe yt toiky'esat i mi'iria te'eropyhu'at Iesui haria pote. Ahiag i'atuewa hik hap ewy i'atuete yt toiky'esat i Iesui kapiat i'atu'akasa hap pote. 5 Yt watuwemõtypot i ahehay wo miit'in miat wahenoi turan. — Eheropat haria uruto wato'e katupono Iesui emiit uruto pote wato'e. Mi'i hawyi Iesui yn Ai'akag wato'e. Mi'i yn Tupana tipo'oro Aiporekuat no. Mi'i yn aimimõtypot sese wato'e. — Eheropat haria yn waku wato'e wahenoi Iesui etiat turan. 6 Sa'awy'i sese i'ypyryp sese turan Tupana to'e — Ereĩne'en no hẽtyhot hap e. Mi'i hawyi toĩne'en na'yn hẽtyhot hap. Koitywy mi'i hap ewy tutunug aiwanẽtup hawe. Aipotypot Iesui Tupana e'ariãty ewywuat toĩne'en. Karãpe watomohey Iesui hawyi Tupana heremo topyhu'at aiwanẽtup hawe — Worokuap kahato En mesup Tupana wato'e. Esa'yru En wẽtup miit ewy yn wato'e. Koitywy watikuap ewaku hap wato'e. 7 Tupana Pã'ãu eiam kahato aito. Mi'i pote ahesaika kahato Tupana ehay moherep hamo. Pyno yt ahesaika hin i pytkai ahehay Iesui etiat hesaika kahato katupono aito heiam yi kawiat ewywuat watopyhu'at pytkai Tupana Pã'ãu aipyt'at nug kahato. Mi'i hawyi woity rakat mehit rakat ko'i kawiat ewywuat watopyhu'at. Mi'i hawyi meremo miit'in tikuap ahesaika hap toĩne'en Tupana Pã'ãu kaipyi hap yt aipiit yi kawiat kaipyi i. 8 Iesui ehay moherep haria aito pote miit'in mikyry'i hamo watoĩne'en aikope aikope ahewyry hap

upi. Ma'ato mi'i pytkai yt ai'akit kuap i kat pote uruho'opot aimoma teran ma'ato yt aimoma kuap i. 9 Ai'atoiat mesuwarotiaria ai'akag wuaria kahato ma'ato yt waure wo hin i aiwanẽtup hawe imohey hap ete. 10 Ai'auka aru aikotã Aika'iwat Iesui ta'atu'auka hap ewy wato'e. Aikotã ta'atukuasa Iesui i'auka hamo hap ewy aimohan ai'auka hamo wato'e. Yt watikuap i aiku'uro hap sio mesup mũki'ite wato'e. Ma'ato mi'i pytkai yt watoiat hin i imohey hap wato'e. Ma'ato mi'i pytkai wahenoi ahewanĩkaptia pe aimimohey Iesui etiat. Mi'i pote — Pywo ti rat i'atu'e. Iesui tuwẽtem gu'uro pyi hap watikuap ta'yn i'atu'e. Pywo ti rat katupono heremo toĩne'en i'atupiit pe i'atu'e ahewanĩkaptia. 11 Ahehay Iesui etiat pote aipyhyp teran aikotã ai'auka hamo. Ta'atu'auka Aika'iwat. Mi'i hap ewy teran ahete ta'atunug neran. Mi'i turan watimoherep yne Iesui toĩne'en hap ete. 12 Pyno ai'auka aru wato'e ma'ato aipotpap ta'yn wuat'i ywania mu'e hap ete. Mi'i hap ewy urutunug sa'awy'i eipy'asetpe. Mi'i pote Aika'iwat mimoieĩne'en ko'i wo eweikupte'en mesup. 13 Sa'awy'i morekuat Tawi to'e — Woromohey sese En Tupana. Mi'i pote atimoherep En wuat'i miit'in me uhehay wo. Yt atoiat kuap i uhepiat emohey hap e morekuat Tawi. Mi'i ewywuat kahato aito imohey hap ete. — Uruimohey sese En Tupana. Mi'i pote uruimoherep En wuat'i miit'in me wato'e. Yt urutoiat kuap i En wato'e. 14 Ta'i koitywy watikuap kahato ra'yn Tupana tihep Aika'iwat gu'uro pyi hap etiat. Mi'i hawyi toimoieĩne'en i iku'uro hawyi. Mi'i hap watikuap kahato are. I'ewyte aito watikuap kahato meiũran aru Aika'iwat Iesui aihep gu'uro pywiat aimoieĩne'en wuat'i e'at piat hamo Tosa'yru mohey haria aito pote. Aimoieĩne'en hawyi aru aito ahereto To'ywot kape aikope toĩne'en hap kape. Mio tã e aru mi'i hawyi — Papai meimuẽwaria uimohey sese haria e aru. Mi'i hawyi aru wẽtup miit ewy watoĩne'en itote. 15 Sa'awy'i eipy'asetpe urutukupte'en turan miit'in mimoso'opot ko'i wo uruto urui'atumu'e eipe Iesui etiat pote. Mi'i hawyi uruepiat ho'opot hap kaipyi eweikupte'en pywo e haria wo typy'i ra'yn. Mi'i hap kaipyi koitywy miit'in po'og po'og Tupana kapiat wehum haria wo tukupte'en. — Egyi'at kahato Tupana ewei'e. Yt uwe i e'ewy hegyi'at hap ewei'e. Uruimõtypot wuat waku rakat. Uruhewaku En ewei'e itote po'og po'og sa'awy'i kai. Koitywy Tupana topyhu'at eimimõtypot no ra'yn uruepiat ho'opot kahato eimu'e hamuat rokirẽ. 16 Karãpe uruta'akasa ehepiat imohey hap kapiat hawyi uruto'e — Pyno waku po'og waho'opot irania'in mu'e Iesui etiat hamo uruto'e. Ma'ato koitywy urupiit yt hesaika kahato i sa'awy'iwuat ewy ma'ato mi'i pytkai po'og uruesaika sa'awy'iwuat kai urupy'a pe uruwanẽtup hawe Tupana esaika hap po'og uruete sa'awy'i kai katupono Tupana Pã'ãu urumopakup kahato Iesui ehay moherep hamo wuat'i e'at pe. Mi'i pote yt urui'atoiat hin i sehay wakuat etiat miit'in mu'e hap. 17 Pyno irania'in Tupana ehay yt ky'esat i haria urusaty'i saty'i kahato urumoso'opot kahato mesuwe. Ma'ato aheĩne'en turan yn aimoso'opot kuap. Mi'i hawyi po'og yt kat i ta'atunug kuap ma'ato yt watoĩne'en mot'i i mesuwarote. Mi'i hawyi watoĩne'en mot'i wuat'i e'at pe hap tote. Mi'i hawyi atipy pe aru wato'e — Ta'i waho'opot kahato yi tote miit'in mu'e hamuat turan. Ma'ato koitywy waku aiwanẽtup hawe ahepiat ho'opot hap wato'e. Katupono ahepiat ho'opot hap kaipyi i'atu kahato Tupana mõtypot haria nug mesuwiat hamo wato'e aru atipy pe. 18 Pyno yt naku i watuwanẽtup ahepiat ho'opot hap mesuwarotiat kape koran wuat kape yn. Po'og waku watuwanẽtup aimowepit hap atipy piat hap kape aikotã aru aimowepit wuat'i e'at pe hap kape. Ma'ato koitywy yt heremo i te mi'i. Katupono ahepiat ho'opot porap i hap heremo kahato koran aiwanẽtup hawe. Pyno po'og waku watuwanẽtup ahepiat ho'opot hap e'yianmete aikotã aru hap kape. Ta'i yt pya hin i wyti aimowepit hamuat wuat'i e'at piat hap e'at wato'e. Ahepiat ho'opot porap'i hawyi tokosap aru pote meremo wato'e.

Uimiwan Pauru are.

5

1 Pywo aipiit wyti aikotã og ape ewy. Katupono yt watoĩne'en mot'i hin i mesuwarote. Mi'i hawyi aipiit iku'uro aikotã og ape ewy. Ma'ato aipiit pakup Tupana timoeĩne'en hawyi yt og ape ewy hin i. Katupono aipiit pakup topyhu'at aikotã Tupana yat atipy piat yt karãpiat iku'uro rakat i. 2 Ma'ato mesuwe aipiit hero kahato haty kahato aipiit ete. — Tupana wato'e waho'opot kahato aipiit ete haty kahato wato'e. Areto teran ewawi atipy kape wato'e. Atiky'esat uipiit pakup wato'e Tupana pe mesuwe yi tote ho'opot popuo. Aipiit mesuwe aikotã sokpe pot'i ewy. Ma'ato aipiit pakup atipy piat aikotã ahesokpe pakup ewy. Mi'i hawyi watiky'esat kahato aikotã ahesokpe pakup ewy. 3 Yt naku i yt kat i ahesokpe pot'i hiot'e hawyi yt kat haipepiat pakup i hap pote yt naku i are. Yt naku i miit'in py'asetpe yt ahesokpe i hap ewy. Mi'i hap ewy ma'ato po'og sa'ag aiku'uro hawyi yt kat i aipiit pakup i atipy piat hap yt naku i are. 4 Aipiit mesuwarotiat kak'e kynkyn'e ne'i aipiit iku'uro rakat toĩne'en pote. Aipiit mesuwarotiat tiky'esat kahato ipakup we toĩne'en hap. Ta'i yne aito aipiit mesuwarotiat iku'uro hap watikuap ta'yn. Yt watiky'esat i pytkai iku'uro. Mi'i pote wahẽtup Tupana — Atiky'esat kahato uipiit pakup we toĩne'en wuat'i e'at

piat rakat wato'e. — Etunug no uipiit pakup ewat ewy wato'e Iesui pe. — Uipainug no wato'e. Aikotã uhesokpe pakup uiku'uro hawyi etopag uipiit epiit ikahu hap ewy wato'e. 5 Pyno aito Iesui mohey haria pote Tupana to'e ahepe — Uha'yru mohey haria atum aru ehepe eipiit pakup eiku'uro hawyi. Pywo ti rat yt uheso i rat e. Mi'i pote atimoherep Uipã'ãu pywo ewei'e hamo eipiit pakup toĩne'en atipy pe hap kuap hamo e Tupana ahepe. 6 Pywo ti rat eipiit pakup toĩne'en Tupana Pã'ãu kawiat watomohey po'og po'og hap kaipyi are. Yt heremo i aipiit pakup ma'ato Tupana to'e pote — Pywo wato'e yn aimohey hap kaipyi. Aipiit wyti ai'yat mesuwarotiat ewy. Aipiit pakup ai'yat pakup atipy piat ewy. 7 Watoĩne'en mesuwarotiat aipiit pe pote Tupana yt heremo i. Ma'ato imohey hap kaipyi yn wata'akasa kuap. 8 Watomohey kahato mi'i pote wato'e — Pywo ti rat atiky'esat kahato uipiit pakup hap. Katupono areĩne'en neran uipiit pakup wywo Tupana ehamo wato'e. Uito Pauru uiwanẽtup hawe po'og waku areĩne'en uipiit pakup wywo atipy pe mesuwat yi tote areĩne'en hap kai. 9 Watoĩne'en neran Tupana wywo mi'i pote watowepotpap kahato aipiit wywo mesuwiat wywo mesuwarote te haty wo Tupana e hap nug hap ete. Ta'i Tupana mowepit kahato haria wo watukupte'en neran sio mesuwat yi totiat sio atipy pe. Mio tã e hap watiky'esat. 10 Waku aiwe'eg wo kahato kat som watunug mesuwarote aipiit wywo hap ete. Katupono meiũran aru Aipotypot Iesui aikaykay yne tuwewawi ha'up ium hamo. Wẽtup ok tuereto toikaykay yne aito. Itote toimoherep aiminug ko'i wuat'i pe. Aiminug wakuat ko'i i'ewyte aiminug yt naku i hap ko'i aiminug mesuwat totiat turan wuat ko'i. Mi'i hawyi to'e wẽtup ok wẽtup ok pe — En wakuat kahato e. Ma'ato wẽtup ok wẽtup ok pe — En yt naku i e. Mi'i pote waku aiwe'eg wo kahato aipiit wywo mesuwarote. 11 Mi'i hap e'at pe Aipotypot ti'atumoherep yne aiminug ko'i sio waku sio yt hap ko'i. Mi'i pote waku watoken'ẽ kahato yt naku i nug hap pupi. Waku wato'e — Atimõtypot reran Uika'iwat uiminug wakuat wywo waku wato'e yn. Waku wati'atuekyi kahato miit'in Aika'iwat kape waku wato'e. Yt naku i i'atuekat ky'ewi ne'i wati'atuekyi miit'in Iesui kape. I'ewyte yt naku i i'atuma'at reran haype ne'i wati'atuekyi miit'in. Uruto mi'i hap ko'i eipiit ky'ewi hawyi ehekat ky'ewi ne'i hap yt karãpe i urui'atuekyi eipe. Mi'i hap Tupana tikuap pywo piat uruto'e hap i'ewyte eipe. 12 Yt karãpe i urui'atuma'at eipe. — Uruto po'og yt uruto'e hin i. Ta'i yt urutuwemowato teran i aikotã irania'in eimu'e haria ewy. Mi'iria ti te'eruwepainug te'eruwemõtypot hamo — Uimõtypot mono ta'atu'e hawe ne'i. Ma'ato i'atuwanẽtup hawe yt hãpyk hin i — Uruto po'og i'atu'e hap. Mi'iria eweikuap teran pote waku apo'ewei'e sio waku apo'ewei'e sio yt hap kuap hamo. — Urumu'e haria Pauru ewywuaria sio yt apo'ewei'e. Mi'i hawyi eweikuap sio waku sio eima'at haria ne'i hap ko'i etiat. 13 — Pyno uruto po'og waku eimu'e hamo Pauru'in kai i'atu'e itote. Pauru'in yt ta'atukuap i kat e te'eropat mu'e hap ko'i heso'ok takaria pote i'atu'e. Ma'ato Tupana wanẽtup hawe yt urueso'ok hin i katupono imiky'esat ewy urutunug. Ma'ato i'atuwanẽtup hawe uwe uwe inug Tupana miky'esat mi'i haria i'atuwanẽtup hawe heso'ok takaria wo. Irania'in te'ero'e — Pauru'in i'atuwe'eg kahato miit'in ma'at hap ete i'atu'e. Mio tã i'atu'e yt ta'atukuap hin i kat hamo urupotpap kahato eipowyro hamo hap yt kat i eiky'e hap i'atuekai pote. Uruto uruiky'e kahato eipe mi'i pote urupotpap kahato eipowyro hamuat ete. Aikotã ywot ho'opot tomẽpyt'in powyro hamo hap ewy. Yt urutuweky'e i eipowyro hamuat hap ete urupotpap kahato. 14 Pyno kat hamo urupotpap at ka'ap miit'in ekyi Iesui kapiat hamo. Pyno ahenoi kat pote hap. Iesui piat eiky'e sese hap totopag na'yn uruepe eiky'e kahato eipe urukaipyi. Mi'i hawyi wẽtup miit ewy uruto iwywo eiky'e hap ete. Yt woroho'oky'e i pote haty kahato uruete. Pywo ti rat toi'atuky'e torania wuat'i ywania ko'i. Mi'i pote tutu'u yne wuat'i apiheg hap toku'uro aria'yp posak etiat hawyi. Toikuap kahato yne miit'in Tupana mi'apiheg ko'i wo aru tukupte'en hap. Toikuap i'atu'apiheg hap hawyi iku'uro i'atuekawiano. 15 Tutum sa'up yne Tupana pe aikyi'at hamo. Toha'up nug yne hawyi Tupana wanuaria wo watoĩne'en. Koitywy I'ywot eropat haria watoĩne'en. Kat pote aikyi'at ra'yn pote. Yt naku i watuweropat ne'i. Waku po'og wateropat mekewat iku'uro aikawiano rakat. 16 Pyno yt naku i aiwanẽtup hawe wato'e — Mi'i miit yt naku i mi'i miit waku wato'e yt watikuap i te sese sio waku sio yt i te pytkai. Mio tã wato'e sa'awy'i Aikawiat Iesui ete aiwanẽtup hawe. Koitywy watikuap ta'yn Aika'iwat Iesui sese ra'yn hawyi watikuap sese Waku Sese rakat toĩne'en. Sa'awy'i — Yt kan hamo i Iesui wato'e yt kat i Iesui etiat watikuap pytkai ma'ato mesup yt naku i mi'i watunug. Mi'i hap ewy kahato yt naku i wato'e aipy'a pe wẽtup ok miit pe — Yt kan hamo i en mana mimi mehĩ yt watikuap i te mekewat aimimohit hat re e. Waku iminug upi watikuap waku sio yt e. 17 Watunug Iesui Aika'iwat no hawyi watoĩne'en iwywo wẽtup miit ewy yn watoĩne'en. Mi'i hawyi ipakup takaria wo watoĩne'en. Mi'i hawyi aheko sa'awy'iwuat sa'ag ko'i watiwaure yne ra'yn. Mi'i hawyi aheko pakup ta'yn Aika'iwat eko ewywuat ra'yn miit pakup watoĩne'en pote. 18 Pyno yne yne ipakup ta'yn katupono Tupana aimopakup i ra'yn. Aiwo'owy'inug Tupana wywuat hat Aika'iwat Iesui. Aika'iwat ewywuat koitywy watoĩne'en. Wato'owy'inug na'yn

ahehay wo. 19 Pywo ti rat Aika'iwat Iesui piit pe Tupana toĩne'en. Wuat'i miit'in wywuat tuwy'inug hamuat toĩne'en Tosa'yru piit pe. Tupana hewyry aipy'asetpe Tosa'yru piit pe. Tomohey haria sese pap tet pupi ti iku'uro. Toi'atumorem tewanĩkaptia towyria'in sese wo. Yt totereko i ra'yn wyti miit'in minug sa'ag topy'a pe. Tomoweityk ta'yn wyti mekewat topy'a piat ko'i tosuu wo. Koitywy to'e ahepe — Ewehenoi ro miit'in me waure wo areĩne'en i'atuminug sa'ag kai e. Waku te'era'aipok uhowawi e Aipotypot e mesup ahepe. 20 Koitywy toĩne'en Wuat'i Porekuat Koro wo. Mi'i hawyi ainug topotpo'oro wo morekuat hit ko'i wo wẽtup tawa kape wẽtup tawa kape tehay moherep hamo — Ewei'aipok to Tupana kape e hamo. Aika'iwat Iesui toĩne'en atipy pe. Ma'ato uruto haipepiaria ihay moherep haria uruto'e. Tupana urupo'oro ehowawi eiky'e kahato haype. Woroho'oky'esat eipe uruwyria'in wo i ra'yn uruto'e. Eiwewy'inug no Tupana wywo uruto'e. 21 Aika'iwat Iesui yt karãpe i inug sa'ag wato'e. — Ta'i Uha'yru waku sakpo e Tupana. Ma'ato mi'i pytkai Tupana ti'apiheg aiminug sa'ag upi. Aiminug sa'ag yne i'okpe tote toĩne'en kahato i'auka hap. Mi'i hawyi Iesui topyhu'at yt naku i nug hat ewy aiminug sa'ag topiit tote hawyi. Yt towat tominug sa'ag hap upi Tupana ti'apiheg Iesui ma'ato aiwat aiminug sa'ag upi toho'opot kahato. Mi'i watomohey hawyi Tupana ainug wakuat sese rakaria Tosa'yru suu aikoho hawyi. Tosa'yru ewaku hap totopag ahepe. Waku pe watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe wato'e wuat'i ywania pe aikope aikope aipo'oro hap upi Tosa'yru haipepiano.

Uito Tupana mipo'oro Tosa'yru moherep hanuat Pauru.

6

1 Urutoria Iesui ehay moherep haria sese. Mi'i pote koitywy uruhẽtup kahato ehupi. Eipe i'ewyte uru'ewy te wẽtup piit ewy yn Tupana wywo. Watuwepotpap kahato wuat'i ywania piat ikuap Ha'yru etiat hamo. Pyno Tupana eropat haria aito pote uruhẽtup ehupi urupy'a pyi kahato. Yt eweikupte'en nei'o Tupana piat eiky'e hap ete ira'ak takaria wo ne'i. Tupana tum na'yn ehepe kat ko'i kat ko'i topotpap nug hamuat yt kat sa'up i. Yt naku i Tupana miium ahepiat ko'i watiporerokosap ne'i. Yt naku i watipun imiium ko'i. 2 Mio tã e sa'awy'i Tupana ahepe — Koran na'yn wyti woroho'oehakyera'at teran e. Mesup e'at ra'yn atiky'esat ehehakyera'at e. Woroho'okuap eipe ehepiat uikaykay hap e'yianmete e. Woroho'o'ykesat eipe ehepiat ho'opot hap e'at pe e Tupana ahepe mesup ta'yn miwan me Isaia 49.8 pe. 3 Koitywy Aika'iwat ehay moherep haria ra'yn aito. Mi'i pote waku aiwe'eg wo kahato watoĩne'en. Kat pote karãpe wati'aparap pote miit'in te'eruwekyry'i kahato Aika'iwat Iesui ete i'ewyte ahete. Mi'i hawyi yt uwe i tuwanẽtup teran ahehay kape. 4 Uruwyria'in waku kat ko'i kat ko'i watunug aiwe'eg wo kahato Tupana mowepit hap wywo — Meiẽ Tupana eropat hat sese i'atu'e hamo. Karãpe put'ok'e ahete ahatek hap aho'opot hap ko'i turan yt naku i iũte'en iũte'en aipy'ahak miit'in ete i'ewyte Tupana ete. Waku watimoherep Aipotypot eropat haria sese hap mi'i hap e'at pe. 5 Karãpe ai'ahyk ahyk i'ewyte karãpe aipyhyp wo'opyhyp hawe i'ewyte karãpe miit'in sem ai'auka teran haria py'asetpe watoĩne'en i'ewyte karãpe ahero ahã'ãg hap wywo Tupana potpap nug kahato hap ete i'ewyte karãpe yt watoket i ka'ap Tupana potpap nug hap e'at pe wy i'ewyte karãpe yt kat i aimiium Tupana potpap nug turan mi'i ko'i ahete turan waku watuwepỹ'ãtutuk po'og yn na'yn. Mi'i hawyi miit'in tikuap ta'yn Aika'iwat eropat haria sese aito hap. 6 I'ewyte karãpe yt kat i aiwanẽtup hawe yt naku i nug hap ete mi'i hawyi meiũran miit'in tikuap Tupana eropat haria sese aito hap. I'ewyte karãpe watikuap Tupana aiwy sese ewywuat mi'i hawyi — Tupana emiit kahato mi'i i'atu'e. I'ewyte karãpe miit'in tunug sa'ag ahete ma'ato yt wati'atupoepyk i mi'i hawyi — Pywo imohey hat sese i'atu'e ahepe. I'ewyte iwese rakaria wo watoĩne'en hawyi — Meiẽ i'atu'e to'e hap ewy imohey sese hat i'atu'e. I'ewyte karãpe watunug Tupana Pã'ãu miky'esat ewy hawyi i'ewyte karãpe wati'atuky'e miit'in sese aipy'a pyi hawyi ta'atukuap pywuat Aipotypot Iesui eropat haria sese aito hap. 7 I'ewyte karãpe watimoherep aikotã Tupana e hap ewy hawyi ipotmu'eria sese aito hap ta'atukuap ta'yn. I'ewyte karãpe Tupana aimoesaika yt ahesaika pytkai i hawyi — Pywo rakat i'atu'e ahepe. I'ewyte karãpe waku pe watoĩne'en Tupana wywo i'ewyte miit'in wywo mi'i hawyi aikotã surara hesaika rakat ewy watoĩne'en. Surara typy ipo pe kyse'yp takat ewy. Wakuaria watoĩne'en pote — Mi'iria Tupana surara wakuat sese i'atu'e ahepe. 8 Waku pe yn watiky'esat Tupana potpap nug ahepiat imõtypot wywuat hamo. Ma'ato irania'in aimõtypot kahato tuereto. Ma'ato irania'in yt aimõtypot hin i. Ma'ato irania'in te'eruwekyry'i kahato ahete. Ma'ato irania'in yt — Waku i'atu'e kahato. Pywo piat watimoherep turan irania'in — I'atueso atueso ne'i ta'atuhenoi i'atu'e ahepiat. Ma'ato sio waku i'atu'e sio yt naku i i'atu'e pytkai wati'atumu'e kahato te Tupana ehay wakuat ete. 9 Ta'i irania'in yt aikuap teran hin i. Ma'ato Tupana aikuap kahato. Mi'i hawyi irania'in aikuap wen ma'ato ai'auka hamo aikuap. Ai'ahyk ahyk ai'apiheg kahato aipiit suk suk kahato hamo aikuap. Mi'i hawyi iku'uro ra'yn i'atu'e. Ma'ato mi'i turan watuwehymut

i ra'yn kat pote Tupana yt tiky'esat i te aiku'uro hap pote. 10 Aimoso'opot hap aimo'arot kahato. Ma'ato mi'i pytkai watuwehum kahato Tupana kape. Ma'ato i'atuwanẽtup hawe yt kat hamo rakaria wo i watoĩne'en. Ma'ato wahenoi Tupana ehay wakuat i'atuepe hawyi ta'atumohey hawyi ta'i Tupana mipoityro ko'i wo tukupte'en na'yn. Mi'i hawyi aikotã hekat rakaria ewy tukupte'en. Yt kat i ahekat pytkai. 11 Uhyt'i'in mana'in tawa Kurintiu piaria uruiky'e kahato eipe. Torania eipe uruiky'e uruto'e. Yne uruwanẽtup hap uruimoherep ehepe. Eiky'e hap yt karãpe i yi kape ne'i. Pywo ti rat uruiky'e kahato eipe. 12 Eipe ti urumẽpyt'in urui'atuky'e kahato aikotã ywot tiky'e tomẽpyt'in hap ewy. 13 Ma'ato eipe aikotã yt ta'atu'ywot etiat i yt iwese i rakaria ewy. I'ewyte yt ta'atuwesat i ta'atu'ywot rakaria ewy eweikupte'en. Urui'atuky'e kahato eipe uruto'e hawyi yt kat ewei'e i uruwesat. Urumẽpyt'in uruky'e pote ewehenoi ro uruepe. 14 Yt naku i watuwat yt naku i nug haria wy'inug hamo. Aikotã i'ypyryp wywo hẽtyhot hap wywo yt to'osat i hap ewy. Mi'i hap ewy yt naku i watoĩne'en yt naku i nug haria wywo wẽtup miit ewy i'atuminug sa'ag ete. Aikotã u'i mani'aykaray wywo to'opype mi'i hap ewy yt naku i watopyhu'at tupanaria mõtypot haria wywo i'atuetupanaria mõtypot hamo. Aito Iesui mohey haria pote wẽtup miit ewy watoĩne'en wakuat nug hap ete. Mi'i pote Tupana mimowaku hanuaria yt to'osat kuap sese i yt naku i nug haria wywo yt to'o'ewy hin i pote. 15 Aika'iwat wywo ahiag wywo yt karãpe i to'owẽka ta'atupotpap wẽtup ehay yn hamo. Mi'i hap ewy yt karãpe i aito Aika'iwat mohey haria wato'osat sese Aika'iwat etiat mikyry'i haria wywo. Yt karãpe i wẽtup miit ewy watopyhu'at i'atuwywo. 16 Sa'awy'i mio tã e Tupana tomohey haria pe — Areĩne'en eiwywo uheiam eipe. Eiwywo uhewyry e. Ehetupana wo areĩne'en e. Uhemiit no eweikupte'en e sa'awy'i miwan me. Mi'i pote Tupana yat ewy watoĩne'en. Tupana toĩne'en aipiit pe pote wuat'i e'at piat ieĩne'en hat eiam aito. Yt mo wuat minug Tupana iã'ãkap eiam hin i aito. Yt karãpe i Tupana iwese tupanaria wywo. Mi'i pote yt naku i Tupana aipiit piat watioto tupanaria mõtypot yat kape i'atumõtypot hamo e Tupana sa'awy'i miwan me Irewitiku 26.12 pe. 17 Mio tã e sa'awy'i Tupana tomohey haria pe — Ewei'atoiat ro tupanaria e. Yt eweikupte'en nei'o i'atuwywo e. Eweikupte'en pya i'atukai ro e. Yt eweiwat rei'o irania'in wywo i'atumõtypot hamo e. Yt ewetemig nei'o mi'iria katupono yt naku i kahato mi'iria e Tupana. Uimiky'esat ewetunug mote uimẽpyt'in wo eweikupte'en e. I'ewyte eiwehyt'ok ui'yat pe e Tupana ahepe Isaia 52.11 pe. 18 Ei'ywot sese wo areĩne'en e. Mi'i hawyi eipe uha'yru'in uhaki'yt'in wo e Tupana ahepe Esutu 4.22 pe.

7

1 Ei'ywot areĩne'en e Tupana ahepe. Woroho'omu'e eipe uimẽpyt'in wo Ahetupana Koro e. Mi'i pote uimiky'e ko'i eweipyhu'at e Tupana ahepe. Pyno waku watuwehik kahato Tupana ete imẽpyt'in aito pote. Waku watimõtypot kahato Ai'ywot Koro yt kat i aiminug sa'ag wywo. Waku watoken'ẽ ahepiat inug sa'ag hap pupi kat pote Tupana ehamo watoĩne'en pote. Yt naku i watuwat aipiit miky'esat sa'ag upi ne'i i'ewyte aiwanẽtup sa'ag hap upi ne'i. Yt naku i watuwanẽtup po'og ahetupanaria sa'awy'iwuat kape ne'i.

Waku wato'e Tupana pe — Uiminug sa'ag ko'i aikotã uipiit ipitpit sese hap ewy. Mi'i hap ewy uiwanẽtup hap ipitpit kahato. Uipitpit ok hap pote aremõti kahato uiminug sa'ag pupi waku wato'e Tupana pe. 2 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria yne e'at pe urui'atuky'e kahato po'og sa'awy'i kai. Mi'i pote uruky'e aikotã urui'atuky'e eipe hap ewy. Yt karãpe i urui'atuma'at eipe. I'ewyte yt karãpe i eipiit ky'ewi hawyi ehekare'en ko'i ky'ewi ne'i urutukupte'en eipy'asetpe. I'ewyte yt karãpe i urui'atupohari eipe katupono eiky'e kahato haria uruto. 3 Ta'i urutuwanẽtup yn ehowawi yt kat i eimohit hap ne'i uruwanẽtup hawe uruku'uro eiky'e haype. 4 Uimowepit haria kahato eipe are. Uruimohey kahato eipe are. — Iesui mohey haria tawa Kurintiu piaria waku kahato rakaria uruto'e wuat'i miit'in me. Uruho'opot kahato mesuwe ma'ato urutuwanẽtup ehowawi hawyi urumowepit kahato eipe. Mi'i hawyi yt kat i uru'arot ne'i hap. 5 Sa'awy'i put'ok'uruto'e mesuwe yi Masẽtunia pe turan uruho'opot kahato. Yt uruky'e hin i itote. I'atuehay sa'ag uruete yne tawa piaria. Urutoken'ẽ itote kat pote sio uru'auka sio yt hap urutuwanẽtup pote. Irania'in tu'uka kahato uruete. Yt ikahu hin i uruwanẽtup hawe. Yt urutuwemohey kuap i. Mi'i hawyi yt uruiky'esat i po'og yi kape sese uruto urutukupte'en. 6 Ma'ato mi'i turan aimowepit hat Tupana tipo'oro ra'yn urupowyro hat mehĩ Titu are. Put'ok'e hawyi urumowepit kahato. 7 Mi'i hawyi mehĩ Titu urumu'e kahato — Waku kahato mi'iria e ehetiat. Uipowyro kahato mi'iria e. Ta'atuky'esat kahato Tupana ehay e ehetiat tohenoi. Ta'atukuap emiwan hawyi paa'i'atu'e ta'atuminug sa'ag ete e Titu uhepe. Uruiky'e kahato te Pauru i'atu'e uhepiat pe. Mi'i hawyi urumowepit kahato mio tã mehĩ Titu henoi ehetiat hawyi. Pyno typy urumowepit hap mehĩ Titu put'ok'e hawyi tohenoi waku kahato ehetiat hawyi. 8 Sa'awy'iwuat uimiwan ehowawiat ei'apiheg kahato hap eimo'arot kahato hap paa'ewei'e kahato hap. Mi'i turan are'e uiwepe — Yt naku i kahato uimiwan are. Po'og waku yt karãpe

i atipo'oro uimiwan are uiwepe. Ma'ato mio waku kahato atipuẽti uimiwan katupono ewei'aipok ta'yn Tupana kape paa'ewei'e hap. Sa'awy'iwuat einãpin hap ei'apiheg hap yt he hin i eweipuẽti yt eimowepit hin i pote. Ma'ato koitywy eimowepit po'og po'og. Mi'i hawyi koitywy eweiwat ra'yn einãpin uhepiat hap upi. Pyno koitywy uimiwan sa'awy'iwuat ehowawiat uimowepit kahato. 9 Waku kahato uimiwan sa'awy'iwuat katupono mi'i kaipyi eiwemorem kahato Tupana kape. Ma'ato sa'awy'i ti haty yn eweipuẽti. Mekewat uimiwan ei'apiheg kahato hap ewy topyhu'at. Mi'i hawyi paa'ewei'e kahato eiminug sa'ag ete. Mi'i kaipyi wo'owese hap eweipuẽti Tupana wywo. Mi'i pote uimowepit hap ewy uimiwan sa'awy'iwuat ehowawiat haty rakat pytkai. 10 Karãpe watuwemõti aiminug sa'ag ete Tupana ehamo i'ewyte karãpe paawato'e aiwanẽtup hap sa'ag ete mi'i hawyi wata'aipok aiminug sa'ag myi Tupana kape. Mi'i hawyi ahehakyera'at ra'yn. Watuwemorem Tupana kape hawyi waku kahato ahete. Toiwaure ra'yn aiminug sa'ag ko'i. Mi'i hawyi aimowepit kahato hap yn topyhu'at. Toiwaure yne aiminug sa'ag ko'i. Mi'i pote yt kat i po'og aimõti te hap topyhu'at. Mi'i hawyi — Paa'wato'e hap tokosap ta'yn wato'e are. Mi'i hawyi — Waku kahato ahehakyera'at hat wato'e. Ma'ato yt wata'aipok i aiminug sa'ag kaipyi pote yt watuwemõti hin i e hamo. Mi'i pote yt karãpe i ahehakyera'at hap toĩne'en. Ai'apiheg hap wuat'i e'at piat yn topyhu'at aiku'uro sese hap. Mi'i hawyi mesuwe yi tote yt karãpe i watipuẽti mekewat aimowepit hap. Tupana tiwaure aiminug sa'ag hawyi yt kat i haty hap ahete aimowanẽtup hawe aiminug sa'awy'iwuat etiat. Ma'ato yt pote haty hap topyhu'at aheĩne'en hap ok tã yt aimowepit hin i. 11 Pywo ti rat karãpe wati'aparap sese yt Tupana miky'esat ewy i hawyi wahaty'i aiwanẽtup hawe watuwemõti kahato itote. Mi'i hap Tupana tiky'esat kahato. Mi'i hap ewy topyhu'at ehete eiwemõti hap mekewat eipy'asetpiat hewaire waire rakat. Mi'i hap atimoherep ehepe hawyi paa'ewei'e kahato Tupana miky'esat ewy. Mi'i hawyi eweikupte'en ipy'ahak takaria wo iminug sa'ag ete. — Yt urumiky'esat ewy i ewei'e tope. Urutoken'ẽ kahato eminug sa'ag pupi. Yt naku i ti rat ewei'e haty wo tope. Etoiat ro eminug sa'ag hawyi ereĩne'en no Tupana emiit sese wo. Mio tã ewei'e hawyi yne ikuap yt Tupana miky'esat ewy i tutunug sa'ag hap. Koitywy miit'in tikuap yt mi'i tã nug haria i eipe hap. — Yt etunug po'og i ra'yn o typuo i ewei'e hawyi. 12 Eiweikuap kat pote uimiwan sa'awy'i atipo'oro ehowawi einãpin haty wuat hap. Pyno ahenoi ehepe woroho'oky'e kahato moherep hamuat. Yt uheso hin i are. Ta'i Tupana ehamo yt uheso hin i are. Pywo piat sese woroho'oky'e eipe hap. Yt atipo'oro i sa'awy'i mekewat miwan eipy'asetpiat i'aparap hap mohit hamo i'ewyte imima'at ko'i mohit hamo wy. Ma'ato ei'ywot ewy areĩne'en woroho'onãpin perup i popuo eiky'e haype are. 13 Pyno sa'awy'i mehĩ Titu toto ehowawiat turan yt towepit hin i wywo toto. Ma'ato put'ok'e turan imowepit kahato haria wo eweikupte'en. Mi'i hawyi koitywy i'ewyte uruto uruwepit kahato mehĩ Titu henoi yne aikotã aikotã eweikupte'en hap etiat hawyi urumowepit haria eipe. 14 Sa'awy'i atipo'oro mehĩ Titu ehowawiat turan are'e tope — Aika'iwat mohey haria tawa Kurintiu piaria waku kahato rakaria are tope. Ta'aipok hawyi tohenoi ehetiat aikotã are'e hap ewy tohenoi. Mi'i hawyi pywo ti rat are. Ta'i pywo are ati'atumohey kahato mi'iria. Aikotã uruto'e sa'awy'i pywo e hap ewy. Kurintiu imohey haria waku kahato rakaria are Titu pe. 15 Koitywy mehĩ Titu eiky'e kahato hat po'og po'og sa'awy'iwuat kai. Mi'i pote ehowawi yn iwanẽtup hap. — Ta'i mi'iria Tupana miky'esat nug haria e yn uruepe ehepiat pe. Yt toiwaure kuap i ehowawiat tuwanẽtup hap. — Uimõtypot kahato mi'iria e. Yt toimõto hin i tuwanẽtup hawe. Aikotã paa'e haria ewy eweikupte'en itote — Ereke mehĩ ereke mimi ewei'e yn tope. — Hegyi'at kahato rakaria e yn uruepe ehepiat pe. Mi'i hawyi ehowawi yn tuwanẽtup kahato. 16 Pyno woroho'omohey kahato eipe. Yt karãpiat i aru uima'at haria eweipyhu'at. Ehewaku hap yn topyhu'at uiwanẽtup hawe.

Uito ti mesuwat miwan nug hat Pauru are.

8

1 Pyno koitywy ahenoi teran ehepe aikotã yi Masẽtunia piaria koitywy tukupte'en Tupana mipoityro ko'i wo tukupte'en. Tegyi'at hap kaipyi toi'atuky'e mi'iria. Pywo wuat mi'iria Tupana ti'atupoitynug po'og po'og ne'i. Sa'awy'i ta'atumohey hawyi itotiaria miit'in weuka'i kahato haria mi'iria. Ta'i ihaky'e'i kahato rakaria wo te'eropyhu'at itote mi'iria. Aikotã yt i'atuekat hin i rakaria ewy tukupte'en. 2 Ma'ato mi'i pytkai i'atuwepit hap yn topyhu'at. Mi'i pytkai ta'atumõ'ẽ ta'atuepiat ekat hit yne irania'in me. Po'og i'atuegyi'at hekat rakaria kai ta'atumõ'ẽ yne pote. Katupono ta'atumõ'ẽ yne miit'in powyro hamo. 3 Te'eruwepy'a pyi ta'atuium ne'en ne'i. Yne ta'atuium kuap hap ok tã ihaky'e'i rakaria tawa Ierusarẽi miaria powyro hamo. Yt uheso i rat katupono i'atuegyi'at sese mi'iria. 4 — Uruipowyro kahato teran Aika'iwat mohey haria tawa Ierusarẽi miaria i'atu'e uhepe urui'atuky'e kahato mi'iria pote i'atu'e. Mi'i pote urumowepit kahato etioto urumiium ko'i hawyi i'atu'e yn uhepe typuo i typuo i. Sa'awy'i uruto'e uruwo'ope — Pyno ta'atuium

aru kurin ta'atumiium ok tã. Mi'i hawyi watioto tawa Ierusarẽi kape uruto'e uruwo'ope. Ma'ato yt heĩpyt hin i ta'atuim po'og uruwanẽtup hap kai. 5 Katupono — Tupana i'atu'e urutum neran urupiit epe i'atu'e. Mi'i hawyi urupotpap hap kaipyi urutum neran yne ewawi. Mi'i hawyi urutum yne Pauru'in me imiereto tawa Ierusarẽi miaria kapiat hamo i'atu'e Tupana pe. Mi'i hawyi ta'atunug Tupana piat ta'atu'e hap ewy. 6 Sa'awy'i uruipo'oro mehĩ Titu — To'iro wati'atunug tawa Ierusarẽi miaria ihaky'e'i rakaria powyro hamo e. Pyno uruikuap mekewat yi Masẽtunia piaria i'atuegyi'at kahato hap ete hawyi uruto'e — Pyno waku watipo'oro i ra'yn mehĩ Titu imohey haria tawa Kurintiu piaria nãpin aikotã waku watum ihaky'e'i rakaria pe hap etiat hamo uruto'e. Waku watunug imohey i haria yi Masẽtunia piaria ewy e hamo i'atuegyi'at hap wywo uruto'e. Mi'i hawyi uruipo'oro i ra'yn ehowawi. 7 Urui'atumohey kahato eipe uruwanẽtup hawe. Eweikuap kahato aikotã waku hãpyk nug hap ete. Howapy kahato imohey hap wywo eipe. Tupana Pã'ãu ihay hesaika kahato eikaipyi. Tupana kuap haria sese eipe. Yt eipohep hin i Tupana miky'esat nug hap ete. I'ewyte weky'e hap ete eweikuap kahato. Ta'i yne mi'i hap ko'i ete po'og wakuaria wo eweikupte'en. Pyno koitywy wahã'ãg sio eipe po'og hegyi'at rakaria sio yt hap kuap hamo. 8 Pyno — Ewetum no yt are'e i haty wo ehepe. Yt ewetum i pote yt naku i yt are'e kuap i ehepe. Eipy'a pyi ewetum ihaky'e'i rakaria tawa Ierusarẽi miaria piat hap i'ewyte i'atuky'e kahato wywo hap uruiky'esat. Mi'i hawyi Tupana tikuap ehegyi'at hap toky'e kahato hap. Waku watimoherep imohey haria yi Masẽtunia ewy ehegyi'at hap. 9 Eipotypot Iesui aiky'e kahato. Mi'i hap eweikuap ta'yn ma'ato ahenoi teran i ra'yn. Hegyi'at kahato Mi'i aikotã hekat sese rakat timõ'ẽ yne tekare'en ihaky'e'i rakaria pe hap ewy Aika'iwat hegyi'at kahato. Sa'awy'i sese yne kare'en topyhu'at ipo pe atipy pe. Mi'i hawyi ahowawi tut atipy kaipyi. Mi'i Miit ihaky'e'i rakat topyhu'at. Toimõ'ẽ yne tewaku hap ahowawi aiky'e haype. Mi'i hap ko'i watikuap ta'yn. Ma'ato waku watopyhu'at aikotã hegyi'at hap ewy uhekatuwyria are. 10 Ga'atpuat anu — Waku wati'atunug hawyi watipo'oro ihaky'e'i rakaria tawa Ierusarẽi miaria imohey haria kape ewei'e wuat'i Iesui mohey haria irania'in e'yianmete. 11 Pyno koitywy woroho'onãpin eipe — Ewetunug no aikotã ewei'e hap ewy. Ewei'atunug o eimiium ko'i eimiky'esat ewy. Ta'i eiwepit hap wywo wyti ewetum eimiky'esat ok tã. Waku watum aimiium Tupana kapiat haty wo i'atuky'e hap wywo. Waku watum aipap hap wywo. Waku waho'oium ahekat ko'i aimiky'esat ewy. 12 Pyno kat ko'i kat ko'i watum Tupana kape aipy'a pyi iky'e hap wywo mi'i hawyi ewepit kahato. Iwato sio yt hap kape yt tuwanẽtup i mi'i ko'i kape. Tupana tiky'esat watum kuap hap ok tã tope. Yt toiky'esat i watum yt watum kuap i hap ok tã. 13 Yt naku i watum yne ahekat ihaky'e'i rakaria pe hawyi aito watoĩne'en ihaky'e'i rakaria wo ne'i hap. Waku po'og watimõ'ẽ i'atuepe hawyi yne aito ahekat topyhu'at. 14 Pyno waku watimõ'ẽ ahekat i'atuepe katupono aiwat i'atu kahato pote ma'ato i'atuwat yt kat i i pote. Meiũran aru put'ok'e ehepiat ho'opot hap e'at. Mi'i hap e'at pe waku mi'iria aipowyro aikotã aito watimõ'ẽ sa'awy'i hap ewy. 15 Aikotã Tupana to'e sa'awy'i miwan me — Yt naku i yt hegyi'at rakaria wo i watoĩne'en uiano yne e haria wo ne'i. Yne aito hegyi'at rakaria wo watoĩne'en pote watimõ'ẽ aiwo'ope. Mi'i hawyi aiwo'o'ewy'ewy hekat rakaria wo watoĩne'en e Musei tomiwan Esutu 16.18 piat pe. 16 Uruwyria'in tawa Kurintiu piaria urui'atuky'e kahato eipe. Koitywy aiwy Titu eiky'e aikotã uruky'e hap ewy. Eipowyro hap yn iwanẽtup hawe. Tupana tunug na'yn Titu eiky'e kahato hano. Mi'i pote waku wahewaku Tupana kape. 17 Wẽtup e'at pe wato'e mehĩ Titu pe — Waku era'aipok tawa Kurintiu kape uruto'e. — Areto teran ni rat e hawyi toto yt uruipo'oro po'oro po'og pytkai i. Tuwepy'a pyi toto. Ipap kahato pote po'og torania kai. 18 Mi'i hawyi wẽtup ok uruipo'oro mehĩ Titu wywo. Mi'i ti aimu'e kuap kahato Tupana ehay wakuat etiat rakat. Wuat'i puat mikuap Iesui mohey haria mikuap kahato mi'i are. Mi'i pe ti — Wakuat kahato mi'i i'atu'e. 19 Ta'i torania Tupana mõtypot yat piaria mi'airo ti meiũwat miit mekewat aimiium ereto tawa Ierusarẽi kapiat hamuat. Mi'i hamuat i'atumi'airo i'atumiium i'atuegyi'at hap moherep hamuat ium hamuat. Mi'i urutum ihaky'e'i rakaria imohey haria tawa Ierusarẽi miaria pe. Mi'i hawyi te'eruwehum kahato Aika'iwat Iesui kape. Mi'i hawyi i'atuwepit kahato ta'atukuap ta'atuky'e kahato ehepiat hap hawyi. 20 Iwato kahato aimiium urutioto. Mi'i pote urutioto meiũwat miit eimi'airo miium ko'i ereto hamo. Yt urutioto teran i katupono yt uruiky'esat i kahato irania'in to'ope — Meiẽ Pauru iho'osat aimiium ko'i mu'ap upi tawa Ierusarẽi kapiat aimipo'oro ko'i e hap yt uruiky'esat i. Mi'i pote eimi'airo tioto are. 21 Hãpyk kahato yn areĩne'en neran wuat'i miit'in wanẽtup hawe i'ewyte Tupana wanẽtup hawe. Mi'i pote yt atioto teran i mesuwat wuat'i miium wato ko'i kat pote yt atiky'esat i miit'in te'eruwanẽtup sa'ag uhowawi sio toho'osat sio yt i'atu'e hap ete. 22 Mi'i pote eimi'airo po pe yne urutum hereto hamo. Eimi'airo waku kahato uruipuẽti aiwy sese. Yt karãpe i topotma'at nimo pyi te aipowyro hat. Uruhã'ãg kahato yne ete ma'ato yt karãpe i uruma'at. — Areto teran tawa Kurintiu kape e. Ati'atumohey kahato mi'iria e imohey haria tawa

Kurintiu piaria katupono ta'atuium aru po'og watuwanẽtup hap ok tã e uruepe. 23 Uito hawyi mehĩ Titu aikotã wẽtup miit ewy yn urutukupte'en eheropat hamo. Uiwy kahato mehĩ Titu are. Koitywy atipo'oro mi'i irania'in wywo ehowawi. Tuwat yne hawyi areto. Mi'iria uhe'yianme tuwat. Waku ewei'atumohey mi'iria katupono Iesui mohey haria yne. Tupana mõtypot yat piaria mipo'oro kat pote Aika'iwat mõtypot haria sese i'atu'airo. — Eiwehyt'ok ewei'e o i'atuepe aikotã eimikuap sese ko'i piat ewy are. 24 Ewei'atuky'e sese i'atumipo'oro ko'i pote — Imohey haria Kurintiu piaria iwese sese rakaria i'atu'e aru te'era'aipok ta'atuetawa kape hawyi. — Waku imohey haria Kurintiu piaria i'atu'e Pauru'in e hap ewy aiky'e kahato haria mi'iria i'atu'e aru are.

Pyno uito Pauru

9

1 Pyno koitywy yt kat hamo i — Waku kahato wati'atumõ'ẽ ahekat ko'i imohey haria ihaky'e'i rakaria tawa Ierusarẽi miaria pe yt kat hamo i are'e katupono ewetum neran. 2 — Ga'atpuat anu urupotpap kahato hum hamo ewei'e uhepe. Meremo urui'atunug urumiium muat ihaky'e'i rakaria imohey haria tawa Ierusarẽi miaria pe ewei'e. Mio tã ei'e hap ahenoi wuat'i imohey haria pe yi Masẽtunia piaria pe. Mi'i hawyi te'ero'e — Pyno uruto wy urutum i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atuim ta'atukuap eipe ewetum irane hap hawyi. — Tawa Kurintiu piaria yi Akaia piaria ewy watum i'atu'e to'ope. 3 Mi'i pote atipo'oro mehĩ Titu'in uhe'yianme eimiium sio waku sio yt i te hap kuap hamo. Ma'ato areto yt ewei'atunug i te turan wuat pote wato'omõti te hap topyhu'at — Urutunug aru ei'e yt ewetunug i te pote. 4 Katupono areto aru yi Masẽtunia piaria wywo ma'ato — Urutunug aru ei'e hap yt ewetunug i turan yt naku i put'ok'uruto'e ehetawa pe eimiium sat hamo. Yt kat i pote yi Masẽtunia piaria to'okyry'i sese ta'atupy'a pe. — Kat pote — Urutunug aru i'atu'e pytkai yt ta'atunug i i'atu'e. 5 Mi'i pote are'e mehĩ'in Titu'in me — Uhe'yianmete eweiwat ro tawa Kurintiu kape are. Ewei'atunãpin mi'iria — Waku aiwepit wywo watum e hap ete waku watum aipy'a pyi imohey haria ihaky'e'i rakaria tawa Ierusarẽi miaria pe e hamo. Pyno waku pe yne ra'yn aimiium ko'i ta'atuereto hap e'yianmete tawa Ierusarẽi kapiat hamo waku ewei'e o tawa Kurintiu piaria pe are Titu'in me tawa Kurintiu piaria nãpin hamo. — Waku watum aipy'a pyi hap yn ewei'e o are mehĩ'in Titu'in me. — Yt naku i watum yt watum neran i pote waku ewei'e o are mehĩ'in Titu'in me. 6 Pyno ahenoi ehepe hã'ãkap wuat aikotã waku watum Tupana kape hap ete. Uwe uwe tikoi yt iwato i mi'i hat aikotã toikoi hap ok tã toipuẽti. Ma'ato uwe uwe tikoi iwato mi'i hat ipuẽti tepiat ikoi hap ok tã. Mi'i hap ewy karãpe watum Tupana kape yt ahegyi'at wywo i pote meiũran aru yt kat i watipuẽti yt ahegyi'at i pote. 7 Uiwyria'in Tupana tiky'e kahato hegyi'at sese rakat. Topy'a pyi toiky'esat kahato tutum Tupana kape hat. Yt toiky'esat i watum tope yt watum neran i wywo watum hap. I'ewyte yt toiky'esat i — Etum no ma'ato yt pote yt naku i pe ereĩne'en e wẽtup ok hap upi ne'i watum hap. Tupana tiky'esat aiwehum kahato wywo watum aipy'a pyi hap tewawiat hap toiky'esat. Toiky'esat aimiium muat wati'airo yianmete kat som watum hap ko'i. 8 Tupana hegyi'at sese ahepe. Tutum kuap ahepe po'og po'og watuwanẽtup hap kai aipoityro kuap kahato aiky'e haype. Yt ahewaku hap upi i tutum ne'en ne'i ma'ato aiky'e hap yn wywo. Mi'i pote karãpe watunug neran wakuap imiky'esat turan aimoesaika kahato inug hamuat po'og po'og watunug kuap kai. Tupana tikuap kahato ahepiat kat sepap hap kuap hamuat aimowe'eg hamo. Tutum kuap po'og ahepiat hum hap tepiat hap kai. 9 Mi'i hap ete Tupana to'e miwan me — Ehehaky'e'i kahato uhepe. Yt woroho'oewaure hin i eipe ihaky'e'i rakaria e. Atikuap haty ehete hap ko'i e. Woroho'opowyro eipe wuat'i e'at pe e morekuat Tawi wepy 112.9 pe. Mi'i hap kaipyi watikuap hegyi'at kahato hap. 10 Pywo ti rat aipoi kahato hat Tupana. Yne aimikoi nug hat sa'awy'i kat ko'i kat ko'i watikoi Tupana inug hap kaipyi. Mi'i pote yne mi'i tut Tupana po pyi. Tupana timowato yne aimikoi ko'i aiko moehaĩte hat. Tupana tikuap kahato aikotã mowato hap aito hegyi'at rakaria watoĩne'en pote. Watimõ'ẽ hap ok tã tutum ahepe. 11 Tupana timowato kuap ahekat ko'i. Yne aiminug ko'i toipoityro kuap watoĩne'en hegyi'at ahekat ko'i wo pote. Watimõ'ẽ ihaky'e'i rakaria pe pote Tupana kape te'eruwehum ahegyi'at hap upi. 12 Pyno watipo'oro aimiium ihaky'e'i rakaria imohey haria tawa Ierusarẽi miaria kape hawyi — Waku kahato En Tupana i'atu'e aru. Yt wesok i te haria hin i tawa Kurintiu piaria i'atu'e aru ihaky'e'i rakaria powyro hamo. Koitywy uruikuap emohey haria tukupte'en i'atumiium kaipyi. Koitywy waku ahete kat pote tokosap ta'yn ahehaky'e'i hap uruete Tupana i'atu'e haty wo torania watimõ'ẽ ahekat ko'i pote. 13 — Tupana i'atu'e Esa'yru ehay upiaria emohey haria tawa Kurintiu piaria i'atu'e aru. Emipo'oro Aiporekuat nuat ehay wakuat nug haria mi'iria i'atu'e aru Tupana pe. Ta'atumõ'ẽ uruepe hãpyk kahato i'atu'e. Yt uwe pe i po'og to'okupitu kupitu kahato hegyi'at sese rakaria ewy i'atu'e aru Tupana pe. 14 — Tupana tawa Kurintiu piaria emohey haria ekaipyi tukupte'en hegyi'at sese rakaria.

Mi'i pote eti'atupoityro o mi'iria katupono koitywy uruiky'e kahato mi'iria. Etimoherep i'atuepe aikotã urui'atuky'e mi'iria hap ko'i i'atu'e aru Tupana pe. Eimipowyro ko'i tawa Kurintiu piaria i'atu'e. 15 — Tupana yt uwe i po'og hegyi'at ekai. Emiium iwato po'og torania kai uruto'e. Esa'yru wẽtup ok yn nakat etum pote Tupana urutuwehum ewawi urupy'a pyi. Ma'ato yt karãpe i uruehay put'ok'e emiium Esa'yru etiat enoi yne hamo uruto'e.

Pyno waku kahato En uruto'e are. Uruto ti Esa'yru mohey haria are. Pyno waku are uito Pauru.

10

1 Uito ti eimu'e hat sese sa'awy'iwuat. Ha'awyte Tupana uipo'oro ehowawi. Mi'i turan woroho'onãpin perup'i puo aikotã Aika'iwat Iesui ainãpin hap ewy aiky'e hap wywo. Sa'awy'i ihaky'e'i haky'e'i rakano uito areĩne'en eipy'asetpe turan po'og yi kape. Ma'ato koitywy areĩne'en pya eikai. Mi'i pote woroho'onãpin uimiwan me haty wo uiwemõtypot wywo. 2 Uimohit kahato irania'in eipy'asetpiaria. — Pauru yt Tupana mipo'oro hin i ewei'e. Ahekat ko'i ky'ewi ne'i aimu'e ewei'e. Eheso sese rakaria eipe yt are'e teran i mi'iria pe i'atuewa pe. Mi'i pote miwan me yn are'e i'atuepe. Eiwe'eg wo o are. Mio tã ewei'e mot'i pote eheso are aru ehowa pe. Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria ahẽtup ehupi uipy'a pyi haty wo yt uimohit rei'o ehehay wo. 3 Ta'i ei'ewywuat re uito ipu'i rakat ikag nakat re. Ma'ato uhesaika hap yt tut i uipiit kaipyi. Tupana Pã'ãu kaipywiat rat ne'i wyti uhesaika hap toĩne'en. Mi'i kaipyi ne'i wyti uhesaika ahiag uka hamo. 4 Aito imohey haria watoĩne'en aikotã surara ko'i ewy. Ma'ato aipory'a ko'i tuweupiat ra'yn. Yt mesuwarotiat wu'uka hap ewywuat i katupono po'og po'og hesaika i'atukai. Mi'i ko'i wywo Tupana aipowyro kahato mi'i ko'i yt naku i nug hat akit hamo. Aiminug sa'ag ko'i aikotã wanīkaptia ewy topyhu'at. 5 — Uito po'og irania'in kai e hat yt tuwanẽtup kuap kuap i Tupana kape. Mi'i hawyi Tupana topyhu'at yt Tupana wo hin i. Aiwanẽtup sa'ag hap topyhu'at Tupana ete. Ma'ato Tupana aimoesaika mi'i wanẽtup sa'ag hap pun hamo. Mi'i hawyi Aika'iwat Iesui yn toĩne'en aiwanẽtup hawe Aiporekuat no. Mi'i hawyi Aika'iwat ehay yn aiwanẽtup hawe. I'ewyte aiwanẽtup hap aheha wywo Aika'iwat timohãpyk kuap yne. 6 Ma'ato yt watiky'esat i aimohãpyk hap pote mi'i hawyi Aika'iwat Iesui ai'apiheg katupono toikuap kahato aiwanẽtup hap ko'i. Toikuap kahato eipe Kurintiu piaria sio uimohit hap eiwanẽtup hap sio yt. Mi'i pote eiwe'eg wo o are. 7 Tukupte'en aipy'asetpe — Uruto Aika'iwat Iesui emiit sese e haria. Mi'iria pe uruto'e — Eipe Iesui emiit sese pote mi'i pote eweikuap meremo uruto ei'ewywuaria te hap. Eiweha'at ro urueko kape mi'i hawyi eweikuap uruto Aika'iwat eropat haria sio sese hap. 8 Ha'awyte Tupana uru'airo uruepiat eimu'e hamo i'ewyte ei'apykok hamo. Yt aremõti hin i Tupana piat ui'airo hap ete are at ka'ap. Ma'ato tukupte'en eipy'asetpe yt iky'esat i are'e — Tupana uru'airo ei'apykok hamo are hap. Ma'ato Tupana ti'airo uruto. Toikuap eiky'e hap yn uruto hap. Yt kat i eima'at hap urukai hap toikuap. Toikuap Tupana ehay etiat eimotag hap eimu'e tehay etiat hap. Mi'i pote uru'airo uruepiat ei'apykok hamo. 9 Uiwyria'in yt eweiken'ẽ uipupiat hamuat i pote mesuwat miwan atipo'oro. Yt atipo'oro mesuwat miwan ma'ato ehowawi miit'in mohit hamuat ne'i. 10 Irania'in eipy'asetpe yt uiky'e i haria — Pywo ti rat Pauru ai'apiheg kahato tomiwan me i'atu'e. Eweikuap kat pote i'atu'e. Token'ẽ kahato aipy'asetpe to'e ahepiat hamo i'atu'e. Yt ipoity'i hin i i'ewyte yt ihay se hin i aimu'e turan i'atu'e. 11 Eiwe'eg wo o uwe uwe eipy'asetpiat to'e mio tã e urumohit haria. Uruto'e kuap ehowa pe aikotã urumiwan me hap ewy. Eiwatetup mi'i hap kape katupono urui'apiheg kuap. 12 Tukupte'en eipy'asetpe — Aito po'og irania'in kai i'atu'e to'ope haria. Ma'ato uruto yt i'atu'ewywuat hin i ko'i uruto'e. — Uruto po'og eikai i'atu'e te'eruwanẽtup ahepiat pe. Mi'i tã wanẽtup haria yt i'atuwe'eg hin i katupono to'ope to'o'akasa hap kaipyi te'ero'e — Uito po'og i'atu'e te'eruwanẽtup hawe. Yt i'atuwe'eg hin i katupono yt te'eruwanẽtup hin i sio i'atuewaku hap put'ok'e sio yt Aika'iwat ewaku hap ok tã hap kape. 13 Uruto ei'apykok haria pytkai yt karãpe i uruto'e uruwanẽtup hawe — Uruto po'og eikai yt uruto'e i irania'in eipy'asetpiaria — Uruto po'og e haria ewy. Tupana uru'airo eheropat haria ewy yn. Yne uruewaku hap ko'i yt kat i tuwẽtem uruwekaipyi ne'i. 14 Sa'awy'i Tupana urupo'oro ehowawi. Tomipo'oro Tosa'yru Aiporekuat nuat ehay wakuat moherep hamo. Mi'i hawyi uruto'e ehowawi i'e hap ewy. Yt uruiwaure hin i eipe pytkai urutuwat wẽtup ywania kape. 15 Aikope aikope Tupana urupo'oro mi'i hap kape yn urutuwat. Yt karãpe i uruipohari irania'in potmu'e ne'i urupotmu'e wo. Irania'in te'ero'e ehepe — Eipe uruimu'e Pauru'in e'yianmete i'atu'e ehepe urupohari teran haype. — Eheso ewei'e o mi'iria pe. Ehehãite sese Iesui mohey hap ete hawyi — Pauru'in uru'apykok haria ewei'e. Mio tã ewei'e hawyi uruto yt kat hamo i ra'yn uruto'e i. Mi'i hawyi wẽtup ywania kape urutuwat yt ikuap i te haria kape. 16 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria i'atu kahato te

irania'in ywania yt ta'atukuap i te Iesui etiaria. Mi'iria tukupte'en ehe'yi ehetawa ekuekai po'og po'og pya wẽtup hy ete. Mi'i pote urutuwat teran yt ta'atukuap i te sehay wakuat Iesui etiat haria kape. Aikope yt uwe i te toto hap kape. Mi'i kape watuwat pote yt uwe i itote te'ero'e ahepe — Kat pote urumimu'eria eweipohari teran ne'i yt i'atu'e kuap i ahepe watuwat yt ikuap i te haria kape hawyi. 17 Aikotã Tupana to'e miwan me hap ewy. — Karãpe woroho'opowyro kahato wakuat nug hap ete mi'i hawyi yt naku i ewei'e — Uito atunug uhesaika hap wywo uipo wo uito po'og kahato pote yt naku i mio tã ewei'e ne'i e. Po'og waku ewei'e — Tupana esaika hap wywo atunug waku ewei'e e miwan me. 18 Yt naku i wato'e — Uito po'og Tupana eropat hat sese pãi yt naku i wato'e. Po'og waku wahekatup Tupana kaipyi — En uheropat hat sese e hap. Mi'i hap e'at pe yne ikuap Tupana wẽ kaipyi Tupana emiit sese hap. Mi'i hap e'at pe imimõtypot no watoĩne'en are uito eimu'e hat Pauru.

11

1 Pyno woroho'okyry teran kurin mi'i pote eweiwanẽtup to aikotã yt uiwe'eg i hap kape heso'ok takat ewy. 2 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria areĩne'en ei'ywot ewy. Eipe eweikupte'en uhaki'yt ewy yt karãpiat he'aito i te rakat ewy. Aika'iwat Iesui toĩne'en aikotã uhaki'yt ehaytuwy ewy. Mi'i pote uheha'ywywi kahato ehete. Yt atiky'esat i irania'in ne'i e'aito wo. Atiky'esat Iesui yn e'aito wo. Ta'i uheha'ywywi kahato ehete aikotã Tupana iha'ywywi hap ewy aikotã e'ywot ewy areĩne'en uhaki'yt are. 3 Sa'awy'i sese ahiag tima'at mana Ewa moi'ok wẽ pyi. Tehay wo totekyi Tupana kaipyi. Mi'i hap ewy hap pupi areken'ẽ kahato. Areken'ẽ kahato ahiag tihep eipe Aika'iwat Iesui po pyi hap pupi. Aika'iwat Iesui mohey hap yn ahehakyera'at kuap. Mi'i pote wẽtup mohey hap yn toĩne'en Tupana kape. 4 Uimogyt kahato eipe katupono eweimohey yne miit'in mienoi ko'i. Put'ok'e wẽtup ok itote hawyi wẽtup Iesui etiat eimu'e yt uruepiat eimu'e hap ewy hin i. Mi'i hawyi — Pywo ewei'e kahato. E'e hap ewy ewei'e tope. Mi'i hawyi put'ok'e wẽtup i ra'yn hawyi to'e ehepe — Atum neran wẽtup pã'ãu ehepe. Mi'i hawyi — Waku mehĩ waku mimi ewei'e tope yt eiwe'eg hin i. Mi'i hawyi put'ok'e wẽtup ok wẽtup ehay enoi hat yt Aika'iwat Iesui wakuat ewy hin i. Mi'i hawyi — Pywo ewei'e mi'i pote uimogyt sese eipe katupono — Pywo ewei'e yne eimu'e haria pe. Mi'i pote eiwe'eg wo o are ehepe. 5 — Tupana mipo'oro sese uruto i'atu'e ehepe eimu'e hamo. Urupo'oro uruto po'og Tupana mipo'oro Pauru kai i'atu'e. I'atueso kahato ne'i katupono areĩne'en Iesui mi'airo sese ipotpo'ororia 12 ok takaria ewywuat areĩne'en are. 6 — Pauru ehay yt ikahu hin i i'atu'e. Ma'ato mi'iria pe Pywo are uhehay yt ikahu i eiwat ewy ma'ato uhehay hesaika kahato einãpin Tupana we'eg hap etiat hamo. Yne apo'ei'e hap atiwesat kuap yne. Mi'i hap uiwe'eg hap Tupana kaipyi eweikuap kahato ra'yn. 7 Ha'awytepyi te mesup te woroho'omu'e eipe sehay wakuat Iesui etiat. Yt wẽtup mo i woroho'omu'e ha'up ete. Mi'i hawyi — Pauru piat aimu'e hap yt kat hamo i atum ha'up kat pote yt ihay se i pote ewei'e. Ta'i uimohit kahato uhegyi'at hap ete. Yt kat hamo i aremohit eipy'asetpe. Po'og waku ha'up ete aru woroho'omu'e mi'i hawyi uimõtypot haria wo eweikupte'en. 8 Ha'awyte woroho'omu'e at ka'ap yt kat sa'up ete i ma'ato eweikuap uwe tum eimu'e hap sa'up. Pyno ahenoi ehepe. Irania'in Iesui mohey haria aikope aikope te'eruwa'atunug hap kaipyi mi'iria tipo'oro uhowawi eimu'e hamuat sa'up. Areĩne'en sero'ok'e hat ewy katupono i'atuwat i'atusa'up kaipyi areĩne'en eipy'asetpe. Yt kat i ewetum uhepe. 9 Yt karãpe i areĩne'en neran ahẽtup hẽtup kat ko'i kat ko'i eikaipyi teran. Sa'awy'i areĩne'en eipy'asetpe turan uiwekaipyi arenuk. Mi'i hawyi uhesy'at eipy'asetpiat areĩne'en turan tõ'ẽ kahato imohey haria yi Masẽtunia piaria uhowawi kat ko'i kat ko'i ta'atumiium ko'i erut hamo. Mi'i kaipyi areĩne'en eipy'asetpe yt kat i ahẽtup ehepe. I'ewyte yt ahẽtup i aru ehepe. 10 Uiwanẽtup hawe — Waku kahato ati'atumu'e yt kat sa'up ete i. Mi'i pote yt kat i ahẽtup uimimu'eria ko'i kaipyi. Yt areĩne'en i ei'okpe tote yi Asia pe areĩne'en eipy'asetpe turan. Yt uheso hin i karãpe are'e yt kat sa'up ete i woroho'omu'e are ehepe. I'ewyte Aika'iwat Iesui tikuap yt uheso i hap kat pote toĩne'en uipy'a pe. 11 Mi'i hawyi irania'in te'ero'e eipy'asetpe to'ope uruetiat. — Pauru yt aiky'e i mi'i pote yt toiky'esat aikaipyi kat ko'i kat ko'i. Pywo ti rat Tupana tikuap woroho'oky'e kahato uhepiat hap. 12 Eweikuap kat pote yt ahẽtup i eikai eimu'e hap sa'up. Pyno ahenoi ehepe. Tukupte'en eipy'asetpe — Eimu'e haria Pauru ewy kahato i'atu'e ehepe ma'ato yt pywo pe i katupono ehekat ko'i ky'ewi yn eimu'e. Waku apo'ewei'e i'atuepe — Eipe Pauru ewy ewei'e pytkai kat pote ewehẽtup ha'up urukaipyi ewei'e o i'atuepe. Mi'i hawyi yt eiwesat kuap i kat pote yt ui'ewy i pote. Mi'i pote yt karãpe i ahẽtup eikaipyi ha'up. Yt urusaipepiaria hin i mi'iria. 13 — Pyno Tupana mipo'ororia sese uruto i'atu'e ehepe ma'ato yt pywo pe i i'atu'e ehepe mi'i tã ma'ato eima'at reran haype. Ta'i te'eruwepo'oro ei'akag wo te'ero'e hamo — Ta'i 12 ok takaria ewywuat ko'i uruto i'atu'e. Aika'iwat Iesui potmu'eria ko'i uruto i'atu'e eima'at reran haype. Iesui urupo'oro ehowawi i'atu'e ehepe yt pywo pe i i'atueso ne'i.

14 Nimo pyi te ahiag tima'at kuap miit'in. Tuwemoherep miit'in me hẽtyhot hap ewy — Uito Tupana mipo'oro tehay moherep ehepiat hamuat e yt pywo pe i. I'ewyte ahiag emiit ko'i aikotã ta'atuka'iwat ewy tukupte'en eipy'asetpe ui'e hap ewy. 15 Ahiag mẽpyt'in ko'i aikotã ta'atu'ywot ewy tukupte'en. Aima'at kuap to'ywot ewy. I'atuwẽ pyi — Uruto waku nug haria kahato i'atu'e. Ma'ato i'atuminug yt i'atuehay ewy hin i tuwẽtem. Mi'i pote meremo yt watikuap i sio aima'at sio yt hap ma'ato meiũran watikuap. I'atu'apiheg hap e'at pe Tupana timoherep wuat'i ehamo i'atuminug sa'ag ko'i. Mi'i hap e'at pe i'atu'apiheg hap put'ok'e i'atuminug sa'ag hap ok tã. 16 — Pauru ti yt iwe'eg i sese rakat i'atu'e. Uruto po'og i'atu'e. Are pãi yt karãpe i are'e — Uito po'og are. Ma'ato are'e teran pote are'e kuap. Pyno ipoity'i ete aremowato kuap are'e teran irania'in ewy pote ma'ato ahenoi hawyi yt uiwe'eg hin i hat ewy areĩne'en. Ma'ato i'ewyte are'e hawyi waure wo o eweikupte'en ui'e hap ete yt iwe'eg i rakat areĩne'en pote. 17 Karãpe ahenoi uiminug wakuat ete yt uiwe'eg hin i katupono Tupana yt tiky'esat i watuwemõtypot hap. 18 Ma'ato eipy'asetpiaria eimu'e haria te'eruwemõtypot yn ta'atuehay wywo — Uruto po'og torania kawiat Tupana mipo'oro ko'i i'atu'e. Yt pywo hin i are — Uito po'og eikai. Yt uiwe'eg hin i mio tã are. Ma'ato i'atu'e hap ewy are'e yt iwe'eg i rakat ewy. 19 Uiwyria'in Kurintiu piaria — Aito po'og aiwe'eg kahato torania kai ewei'e eiwo'ope. Mio tã ewei'e kat pote eweiky'esat eima'at reran haria yt i'atuwe'eg i rakaria. Yt eiwe'eg hin i mi'i tã ewetunug mote. 20 — Eipotpap to uruemiit no yt kat sa'up ete i i'atu'e ehepe haty wo. Mi'i hawyi — Urutunug ei'e hap ewy mehĩ'in mimi'in ewei'e eima'at haria pe. Yt eiwe'eg hin i katupono ehekat ko'i yne ta'atusat. Ihaky'e'i rakaria wo eweikupte'en eimu'e hap sa'up mo ewetum yne hawyi. — Uruto po'og eikai i'atu'e hawyi — Pywo ewei'e ehowa petek turan eimohit hamo. Mi'i ta'atunug yne ehete pytkai eipe — Uru'apykok haria akag ewei'e. Urumu'e haria sese eipe ewei'e i'atuepe yt eiwe'eg hin i. 21 Uito yt mi'i tã hin i areĩne'en eipy'asetpe turan. Eimõtypot hat areĩne'en. Woroho'omõ'ẽ aikotã eiwy sese ewy. Mi'i pytkai uimohit uhehay ete. Yt karãpe i atunug kuap i'atuminug ehetiat ewy. Uhesaika hap yt put'ok'e i mi'i sa'ag nug hamo. Yt te'eroken'ẽ hin i te'eruwemõtypot hamo. Pyno ahã'ãg i'ewyte uhewaku hap moherep hamo. 22 — Uruto po'og i'atu'e. Uruikuap Iuteuria pusu i'atuehay pot'i i'atu'e. Uito po'og atikuap kat pote uipusu sese pote. — Ase'i Isareu emiariru'in sese uruto i'atu'e. Uito i'ewyte Isareu ywania te wy are. Urue'ase'i sa'awy'iwuat eimiariru sese ko'i uruto i'atu'e. I'ewyte uito Aparãu saipepiat sese wy are. 23 — Uruto Aika'iwat Iesui eropat haria sese i'atu'e. Ma'ato uito po'og i'atukai are. Mio tã pote yt iwe'eg i rakat mi'iria wemowato haria ewywuat areĩne'en. Yt uiwe'eg hin i ma'ato pywo pe are'e po'og Aika'iwat emiit areĩne'en i'atukai. Uito po'og i'atukai uipotpap. Yt uwe i uhete put'ok'e Aika'iwat potpap nug hap ete. Yt uiwe'eg hin i mio tã are ma'ato pywo pe are'e. Morekuaria uipyhyp po'og mi'iria kai uhehay Iesui etiat pyhyp teran haype. Yt atikuap karania wo ui'ahyk ahyk itote yt ta'atuky'esat uhehay Iesui etiat pote. Ui'atoiat uiku'uro turan karania wo. 24 Sa'awy'i areto Tupana ehay moherep hap upi turan uito ui'ahyk ahyk kahato Iuteuria yt mohey i haria 5 wo ui'ahyk ahyk. Pywo ti rat 39 wo ui'ape ete wo'o'ahyk hap 9 haity sa'ag kahato rakano uiku'uro hap kape. Mi'i hap ewy 5 tawa pe Iuteuria tunug uhete. 25 Haty kahato uhete ui'ahyk ahyk hap wia'yp mo. Mye'ym mo Humanu'in tunug uhete hawyi ui'atoiat. Wẽtup e'at pe uimak mak nu ko'i wo ui'auka hamo. Uhewyry y'y wato totiat yara wato puat turan mye'ym wo yara wato uito hap ywytu uato ti'apymin nu ete pik'e yne. Mi'i hawyi y'y wato pe areĩne'en wẽtup ewãtym i'ewyte wẽtup e'at y'y wato ihy pya kahato rakat pe. 26 Uhero kahato uhewyry kahato Tupana ehay moherep hamuat pote. Aho'opot kahato mu'ap upi y'y upi ihy esaika kahato pote. Sero'ok'e haria ui'auka teran yne uhewyry hap upi Aika'iwat ehay moherep hamuat turan. I'ewyte ui'auka teran Iuteuria. I'ewyte irania'in ywania ui'auka teran. Tawa wato piaria uikat ui'auka hamo. Niatpo kahato uhewyry hap atipuẽti. Areken'ẽ kahato areto ga'apy koro kapiat turan sio uiku'uro sio yt. Y'y wato uipohara'i kahato areto sakpo turan. Mu'ap upi te'ero'e uhepe — Uruto Iesui mohey haria i'atu'e ma'ato yt pywo pe i uima'at reran ui'auka hamo ne'i. 27 Uhero kahato uhewyry kahato pote uhaty'i kahato. Karania ewãtym ne'i yt areket kuap i kat pote areken'ẽ kahato sio uiket kai ui'auka. I'ewyte uhesy'at kahato areĩne'en yt kat i mi'u pote. Are'y'utui kahato ma'ato yt kat i y'y areto yahig wato ekuekai turan. Karania e'at yt kat i atu'u. Uhena'ak kahato wywo uhewyry yt kat i uhe'og yt kat i uhesokpe ko'i uimosakup hamo. 28 Pywo ti rat aho'opot kahato Iesui ehay sytpok hamuat hap upi. Ui'akag'aia kahato uhewyry hap upi. Arewanẽtup kahato irania'in imohey haria irania'in tawa piaria kape sio ta'atumohey te sio yt hap kape sio tu'uka to'ope sio yt sio i'atuehãite sio yt hap ko'i kape yn arewanẽtup. Uhehat'at i'atuky'ewi. Yne e'at yne i'atu'apykok hano areĩne'en uiwanẽtup hawe uipy'a pe. Atiky'esat i'atuehay Iesui mohey hap ete yn uiwanẽtup hap. 29 Karãpe wẽtup ok Iesui mohey hat i'aparap mi'i hawyi ahaty'u kahato uhete haty kahato. Areto teran ipowyro hera'aipok Tupana kapiat hamo. Karãpe wẽtup ok Iesui mohey hat totoiat irania'in towyria'in imohey haria wẽtup ok

i'atupy'asetpiat ihay sa'ag tuete pote mi'i hawyi areto teran meremo wo'owese hap nug yt iwese rakat i wywuat hamo. 30 Ta'i — Uruto po'og Pauru kai i'atu'e eimu'e haria. Mi'iria yt ati'atuwesat teran i wen ma'ato ati'atuwesat. Wuat'i ete po'og areĩne'en i'atukai ma'ato uhehay yt iwe'eg i rakat ewy. Yt karãpe i ahenoi teran uhewaku hap mi'iria ewy. Po'og waku ahenoi miit'in me aikotã uhewaku hap yt put'ok'e hin i Aika'iwat Iesui ewaku hap ete. Mi'i hap po'og waku ahenoi miit'in me. Waku yt heso'ok takat ewy i uhehay uito are. 31 — Tupana waku kahato En. Wuat'i e'at pe etikuap aikotã aho'opot Esa'yru ehay moherep hamuat. Etikuap yt uheso i mesuwat uimiwan me hap. Esa'yru Aika'iwat i'ewyte ikuap yt uheso i hap. 32 Yt uheso i sa'awy'i areĩne'en tawa Tamaku pe turan. Toĩne'en itote morekuat Areta. Mi'i ti ipo'oro tesurara'in ui'apiheg hamo. Mi'i hawyi surara'in tipyhyp yne tawa wato pyhyp hap yi pype ko'i uipyhyp hamo. Mi'i hawyi tawa ewato iheg me toĩne'en. Yt arẽtem kuap i. 33 Mi'i turan are'e — Ui'auka aru are. Ma'ato uiwyria'in uhehakyera'at. Era'apyk meiũwat yrysakag wato pe i'atu'e. Mi'i hawyi ywaiti pyi uimo'apyk tawa wato pyhyp hap ekuekai haity ete yi kape. Getap hit ywaiti piat kaipyi oken'ypy hit kaipyi yi kape. Mi'i hawyi morekuat Areta esurara'in yt uipuẽti hin i. Yt uheso i rat. Tupana tikuap yt uheso i hap. Mi'i hap kaipyi eweikuap yt uito eimu'e haria ewy i hap uito ti Pauru.

12

1 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria uiminug wakuat ko'i yt atimoherep teran i ehepe ma'ato irania'in mi'i tã yn ta'atunug. Mi'i hawyi yt ahenoi uhepiat waku nug hap pote yt uimõtypot hin i. Pyno ahenoi uhepiat waku nug hap pote yt uiwe'eg hin i. Eima'at haria eimu'e haria — Uruto po'og wuat'i kai i'atu'e katupono Tupana ehay kahato uruepe urumu'etu i'atu'e. Ma'ato uito po'og are. Yt uiwe'eg hin i mio tã are'e ma'ato uheha wo ara'akasa kahato Aika'iwat. 2 Sa'awy'i 14 anu e'yianmete uheha wo ara'akasa aikope Tupana toĩne'en hap kape. Wẽtup e'at pe uhehay Tupana wywo mesuwe. Mi'i turan put'ok'e kahato Aika'iwat Pã'ãu uhete. Mi'i hawyi uhereto atipy kape waikiru ekuekai. Yt atikuap i sio uipiit wywo uhereto sio uipã'ãu yn ma'ato uherokosap atipy kape. Atikuap kahato mesuwat ui'e hap pywo kahato kat pote ara'akasa pote uheha wywo. 3 Pyno are'e i ra'yn yt atikuap sio uipiit wywo areto atipy kape sio yt. Mi'i hap Tupana yn ikuap. 4 Sa'awy'i areto ywyhig ekuekai. Mi'i hawyi waikiru sakpo Tupana Pã'ãu uherokosap Tupana eiam sese kape. Ikahu kahato itote aikotã Tupana mikoi ga'apy ewy itote. Atikuap sehay yt miit'in mikuap ok tã i sehay ikahu kahato. — Pyno ahenoi aru mesuwat sehay ikahu rakat miit'in yi totiaria pe are Tupana pe ma'ato uiwesat — I'atupusu yt put'ok'e i ikahu hap moherep hamo e uhepe. 5 Pyno ara'akasa yt uwe i te akasa hap kape. Mi'i hawyi uito po'og atikuap torania kai wen ma'ato — Uíto po'og yt are'e i. Po'og waku are'e — Uhewaku hap yt put'ok'e hin i Uika'iwat ewaku hap ete. Yt karãpe i uhewaku hap put'ok'e Uika'iwat ewaku hap ete pãi. Ma'ato uhewaku hap uimõti re uiwanẽtup hawe. 6 Yt naku i are'e — Uito Iesui mohey po'og torania kawiat are. Pywo kahato uito are'e kuap ma'ato yt kat hamo i are'e mio tã are. Are'e mio tã pote yt uiwe'eg hin i. Mi'i pote karãpe are'e teran tuereto hawyi arewanẽtup hawyi yt naku i arewanẽtup. Yt uiwe'eg hin i are'e mio tã pote uiwanẽtup hawe. Yt naku i kahato miit'in uinug Tupana are uiwepe. Uhewaku hap waku miit'in te'eruwanẽtup uhowawi uito ta'atu'ewywuat re hap are uiwepe. Waku uikuap aikotã uhewaku hap ok tã ma'ato yt naku i uinug po'og. 7 Uhewaku hap kai ara'akasa Tupana ieĩne'en hap hawyi Tupana to'e uhepe — Pyno era'akasa yne ra'yn mio mehĩ e. Areĩne'en kahato erenug po'og ewato hap kai tet pupi e uhepe. Areken'ẽ ere'e aru — Uito po'og irania'in kai kat pote ara'akasa ra'yn atipy sese uito ere'e aru e'e hap pupi e. Mi'i pote woromowatetup woromohit irania'in py'asetpe. Atum aru epe epohara'i hap aikotã e'ahu hap ewy haty kahato mi'i e Tupana uhepe. Mi'i hawyi Tupana e hap ewy put'ok'e uhete ahiag kaipyi ui'ahu hap uiwemowato hap monik hamuat. 8 Mi'i hawyi sat'e i'e hap uhete haty are. — Tupana haty kahato are. Etihep to uipiit pyi uimoso'opot hap are. Ma'ato — Yt e Tupana uhepe. Mi'i hawyi tokosap mot'i hawyi ahẽtup i ma'ato yt e te wy hawyi tokosap mio tã ne hawyi ahẽtup i ma'ato yt e te wy. 9 Mi'i hawyi to'e Tupana uhepe — Yt karãpe i atihep epiit piat e'ahu hap e. Yt karãpe i epiit hesaika i ra'yn ma'ato mi'i pytkai waku areĩne'en. Ma'ato mi'i pytkai yt karãpe i woro'atoiat en. Yt karãpe i yt woroky'e i ra'yn e. Karãpe irania'in te'era'akasa esaika hap kapiat hawyi te'ero'e — Yt topiit kaipyi i Pauru hesaika hap i'atu'e ma'ato Tupana imoesaika. Mi'i pote epiit yt hesaika i hap kaipyi uimõtypot sese hap topyhu'at e Tupana uhepe. 10 — Pyno atiky'esat e'e hap Tupana are. Atiky'e emiky'esat ewy. Waku kahato uipiit perup hap sio emõtypot hap topyhu'at mi'i kaipyi. Ta'i waku Tupana uhesaika hap yt tut i uipiit kaipyi. Mi'i pote yt aremohey kuap i uipiit esaika hap ete. Mi'i hawyi aru po'og hesaika sa'awy'iwuat kai rakano areĩne'en katupono Esa'yru emipo'oro Uruporekuat nuat yn uimoesaika tesaika sese hap wywo. Po'og po'og uhesaika sa'awy'iwuat kai are Tupana pe. Mi'i hawyi koitywy

uipiit yt uhesaika i hap uimowepit kahato kat pote mi'i pytkai po'og uhesaika sa'awy'iwuat kai. Yt uipiit kaipyi i uhesaika hap ma'ato Aika'iwat esaika hap kaipyi uhesaika. Karãpe put'ok'e miit'in miat uimohit hap i'ewyte uhatek hap put'ok'e turan po'og uimowepit hap atipuẽti. Karãpe yt imohey i haria uhaty'i haty'i i'ewyte karãpe yt kat i ikahu uhete Iesui mohey hano areĩne'en mote i'ewyte mi'i hap e'at pe uiwesaika kahato te yt uhesaika hin i pytkai katupono uimoesaika kahato mi'i hap e'at pe Aika'iwat Iesui tesaika hap wywo. Mi'i pote uiwepit kahato. 11 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria yt uimõtypot hin i Tupana miky'esat ewy kat pote sa'awy'i Tupana ui'airo tehay wakuat moherep ehepiat hamo. Iesui potpo'ororia 12 ok takaria ewywuat sese areĩne'en. Mi'iria wakuat sese ewywuat areĩne'en Iesui potpo'oro wo. Uito wakuat mi'iria ewywuat are. Yt uiwe'eg hin i are'e mio tã are ma'ato uimohit pote mio tã are. 12 Sa'awy'i areĩne'en eipy'asetpiat turan Tupana timoherep kahato uipiit pyi tesaika hap. Toiky'esat kahato eipe eweikuap uito imipo'oro sese hap tehay sese moherep hamuat. Mi'i pote tutunug kahato uipiit pyi yt miit'in mikuap ko'i e. Ehehamo toimoherep kahato kat ko'i kat ko'i sepap Tupana yn inug kuap hap ko'i miit'in mowanẽtup kahato hamo waku nug hap ko'i ete. Mi'i ko'i kapiat ewei'akasa hawyi ewei'e — Pauru ti Tupana mipo'oro ahowawiat aimu'e tehay wakuat etiat hamo ewei'e eiwo'ope. Karãpe ewei'akasa yt uhesaika hap kape i hawyi ewei'e uhepiat pe — Pywo ti rat Pauru Tupana mipo'oro sese katupono toimoherep Pauru piit pyi yt hesaika i pytkai ewei'e. 13 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria woroho'oky'e kahato eipe aikotã ati'atuky'e irania'in Iesui mohey haria aikope aikope gupte'en haria hap ewy woroho'opowyro eipe. Yt uwe i po'og eiwo'o'ewy'ewy. Ma'ato irania'in tum ehepe ta'atumiium ko'i. Sa'awy'i ewetum kat ko'i kat ko'i ma'ato wãi'are ne'i. Yt areĩne'en neran i ei'okpe tote. Uhekat kaipyi arenuk hawyi eimõpy'ahak hano areĩne'en. Pyno yt uiwepyi i waure wo o eweikupte'en uhepiat eimõpy'ahak hap kai. 14 Pyno areto i ra'yn ehowawi ehepiok hamo. Sa'awy'i areto typuo ra'yn koran wuat areto hawyi mye'ym mo ra'yn areto. Ma'ato put'ok'are eipy'asetpe turan yt atiky'esat i areĩne'en ei'okpe tote. arenuk uhekat kaipyi aikotã sa'awy'i are'e hap ewy. Eweikuap kat pote pyno ahenoi. Yt atiky'esat hin i ehekare'en ko'i. Ma'ato woroho'oky'esat eipe aikotã uha'yru'in uhaki'yt'in hap ewy. Aikotã yt naku i wahẽtup aha'yru'in ahaki'yt'in me mi'i kare'en ko'i. Mi'i hap ewy yt ahẽtup i ehepe. Waku po'og ei'ywot'in i'ewyte tutum kare'en ko'i hap ewy. 15 Woroho'oky'e kahato eipe aikotã uha'yru'in uhaki'yt'in sese ewy woroho'oky'e. Aikotã ei'ywot ewy areĩne'en pãi are. Ta'i uimi'at uiko kaipyi uimiereko kaipyi woroho'opoi hap ewy atunug itote. Ta'i areĩne'en eipy'asetpe eimu'e Iesui etiat haype yt kat sa'up i ete woroho'omu'e katupono ei'ywot ewy areĩne'en. Uipoi ro yt are'e hin i katupono aikotã ai'ywot'in yt karãpe i — Eweium no sa'up uhepe hawyi woroho'opoi yt i'atu'e i. Uito ti ety ewy pote ati'atumoma yne uhekat ehepe eipowyro hamo woroho'oky'e kahato haype. Ma'ato mi'i pytkai yt uiky'e hin i eipe. Po'og po'og ne'i yi kape uiky'e hap woroky'e po'og po'og pytkai are. Ma'ato mi'i pytkai po'og po'og atum aru ehepe uimẽpyt'in eipe pote. 16 Yt areĩne'en neran hin i ei'okpe tote i'ewyte yt areĩne'en neran i ehekare'en kaipyi ne'i. Irania'in eipy'asetpiaria te'ero'e uhepiat — Pauru yt sẽtup sẽtup e hat hin i i'atu'e. Ma'ato eiwe'eg wo o katupono eima'at kuap kahato. Towese hap wywo wyti einug teropat haria wo hawyi ehekat yne totat towano i'atu'e ehepe uhewanĩkaptia. 17 Mio tã i'atu'e i'atueso kahato ne'i uhepiat pe. Karania wo uhemiit atipo'oro ehowawi yt wẽtup mo i eima'at ehekare'en ky'ewi are. Mio tã e haria pe yt karãpe i atipo'oro wẽtup ok uhemiit ehekare'en ẽtup hamo. 18 Sa'awy'i atipo'oro mehĩ Titu ehowawi wẽtup ok imohey hat wywo. Mi'i hawyi tuwat ra'yn eiky'e haype. Yt karãpe i mehĩ Titu ehekat toiky'esat. Katupono mehĩ Titu hawyi uito urutukupte'en wẽtup miit ewy yn urutukupte'en wẽtup wanẽtup hap yn uruto. Uito woroho'oky'e i'ewyte mehĩ Titu eiky'e aikotã woroho'oky'e hap ewy te eiky'e. Uhaipepiat sese mi'i. Uheko ewy te i'ewyte mi'i yt karãpe i eima'at. 19 Yt karãpe i eipy'asetpe urutukupte'en turan paa'uruto'e — Wati'atuma'at mi'iria yt uruto'e i. Yt urueso i rat i'ewyte Tupana tikuap yt urueso i hap. I'ewyte Aika'iwat Iesui tikuap yt urueso i hap. Katupono yne uruminug ko'i eimoesaika imohey hap etiat hamo. Mi'i pote yt urueso i. 20 Pyno areto i ra'yn wyti ehowawi aikotã itotiat hap kuap hamo. Areken'ẽ kahato put'ok'ui'e turan eiwu'uka hap pupi. Yt woroho'opuẽti teran i yt eiwo'owese i turan ne'i. Ma'ato woroho'opuẽti eiwo'oehay ewãi ewãi turan ne'i pote areken'ẽ kahato areĩne'en ei'apiheg hano ne'i tet pupi. Yt naku i woroho'opuẽti eiwo'oeha'ywywi ehekat ko'i etiat turan ne'i. I'ewyte eiwo'ope eimopy'ahak turan ne'i yt naku i woroho'opuẽti yt eiwo'owesat i eiwo'ope turan ne'i. I'ewyte yt naku i eiwo'oewa pe eiwo'owese ma'ato eiwo'o'okpe wo ehehay sa'ag hap ete turan ne'i woroho'opuẽti hap. Yt naku i woroho'opuẽti eiwo'oweuka'i turan ne'i. I'ewyte eiwo'ohoiro hoiro turan ne'i. Areken'ẽ wu'uka hap etiat — Uito po'og eikai ei'e turan ne'i. 21 Uiwyria'in areken'ẽ te wyti uiwanẽtup hawe aikotã aru eweikupte'en areto turan hap pupi. Yt woroho'opuẽti teran i ehewaire waire turan ne'i. Mi'i tã ewetunug put'ok'are turan ne'i pote aremõti sese Tupana ehamo. — Tupana yt areto teran i. Yt

ati'atupuẽti teran i tawa Kurintiu piaria Esa'yru mohey haria i'atuewaire waire turan ne'i katupono uimõti te hap sese topyhu'at. Mi'i hawyi arewak uiwy sese iku'uro hap ewy. Tupana atiky'esat ta'atu'atoiat yne to'opiit ky'esat hap ko'i yt naku i hap ko'i. Tupana yt atiky'esat i areto emohey haria Kurintiu piaria kape uimohit hap yn itote turan uimõti te hap yn pote are Tupana pe.

Uito ti Pauru are.

13

1 Uiwyria'in tawa Kurintiu piaria areto i ra'yn ehowawi ehepiok hamo. Sa'awy'i areto typuo ra'yn koran wuat areto hawyi mye'ym mo ra'yn areto. Sa'awy'i Tupana to'e miwan me — Yt naku i eiwemohit wẽtup ok okpe wo. Mi'i ti minug yt naku i ewei'e eiwo'ope yt eweikuap i te sio tutunug pywo sio yt hap yt eiweikuap i te pytkai e. Yt eweimohey tei'o meremo wẽtup ok yn ta'akasa wẽtup ok minug sa'ag kapiat hat e. Ma'ato mye'ym ok te'era'akasa wẽtup ok minug sa'ag kapiat hawyi waku eweikaykay sa'awy'i wẽtup ok. Mi'i hawyi waku wẽtup ok eweikaykay. Mi'i hawyi wẽtup i ra'yn eweikaykay mi'iria henoi hamo. Mi'i hawyi ta'atuhenoi te'era'akasa hap i'ewyte ta'atukuap kahato pywo hap to'o'ewy'ewy ta'atuhenoi pote waku eweimohey. Ma'ato yt to'o'ewy'ewy i ta'atuhenoi pote yt naku i eweimohey e. Ma'ato yt eweipuẽti mye'ym ok pote waku eweimohey typy ok to'oehay ewy ta'atuhenoi pote e Tupana miwan me sa'awy'ite. 2 Sa'awy'i akasa haria henoi uhepe iminug sa'ag ko'i areĩne'en eipy'asetpe turan. Mi'i hawyi ara'aipok hawyi ta'atuhenoi i ra'yn uhepe. Mi'i hawyi ta'atuhenoi uhepe typuo ra'yn. Meiũran aru ara'aipok i ra'yn ehowawi mi'i hawyi ta'atuhenoi uhepe mye'ym mo ra'yn iminug sa'ag ta'atuhenoi to'o'ewy'ewy mi'i hawyi atimohey ra'yn. Mi'i hawyi woroho'o'apiheg na'yn. Sa'awy'i eiwe'eg wo o are. Mi'i hawyi ara'aipok hawyi are'e i — Ewei'atoiat ro eiminug sa'ag ko'i koitywy. Woroho'o'apiheg aru yt eweitoiat i pote are ehepe. Koitywy mye'ym mo ra'yn woroho'oewãi. Yt areĩne'en i eipy'asetpe wen ma'ato eiwe'eg wo o woroho'o'apiheg aru. Yt uipohep hin i ei'apiheg hap ete haty ewei'e pytkai. 3 Toĩne'en eipy'asetpe — Yt uruikuap i Pauru sio Aipotypot mipo'oro sio yt watikuap i sio Iesui wẽ pyi sio yt. Eiwe'eg wo o katupono Aipotypot wẽ wo kahato areĩne'en hesaika kahato. Aika'iwat ei'apiheg kuap. Ta'i ei'apiheg haty wo uhehay kaipyi are'e hawyi. 4 Ta'atu'auka Aika'iwat turan yt kat i to'e paa'e ne'i. Yt toimoherep hin i tesaika hap. Yt toi'atupoepyk hin i. Yt kat i hesaika hap iku'uro turan ma'ato Tupana timoieĩne'en i tesaika wo. Koitywy Tupana esaika hap yne eiam topyhu'at. Sa'awy'i urutukupte'en eipy'asetpe turan aikotã Aika'iwat iku'uro turan yt hesaika hin i turanuat ewy watopyhu'at. Ma'ato meiũran uruta'aipok ewawi hesaika rakaria ewy urutukupte'en ma'ato Tupana esaika hap urupiit pe. Eiwe'eg wo o Tupana ei'apiheg kuap kahato. 5 Waku ewei'e eipy'a pe sio — Uito Tupana Sa'yru mohey hat sese sio yt waku ewei'e. Waku watikuap kahato aipy'a pe sio Tupana sa'yru'in sese uito sio i'ewyte sio Tupana saki'yt'in sese uito sio yt hap. Ma'ato yt eweikuap i te pote eiwe'eg wo o. Yt naku i watopyhu'at piku piku ko'i ewy ne'i yt i'ywot wekuap takaria i ewywuaria wo ne'i. — Uruikuap kahato Tupana Uru'ywot sese hap. Uruikuap Iesui mohey haria sese uruto hap. 6 Atiky'esat kahato eweikuap uruto Tupana Sa'yru mipo'oro ko'i sese hap. — Yt heso rakaria i waku ewei'e kuap uruetiat. 7 Tupana are — Etihep to tawa Kurintiu piaria i'atueko sa'ag myi i'atuminug sa'ag po pyi are. Yt urutuwat teran i i'atuewawi epiat i'atu'apiheg hap nug uruepiat hamo are. Yt uruimoherep teran i esaika hap i'atu'apiheg hamo ne'i. Irania'in itote yt urumohey i emipo'oro uruto hap. Etunug mi'iria ta'atumohey uruto emipo'oro sese i'atu'e hamo. Yt naku i urui'atu'apiheg mi'iria esaika wo are Tupana pe mesuwe. 8 Uruto Tupana mi'airo sese tehay pywo piat moherep ehepiat hamo. Yt uheso i rat. Pywo rat uru'e hap. Ma'ato — Yt pywo rakat i rat ewei'e pote yt eweimohit kuap i urumienoi kat pote Tupana mipo'oro ko'i sese uruto. Po'og waku ewei'e — Pywo kahato ei'e hap waku ewei'e. Pywo ewei'e hawyi po'og esaika hap topyhu'at katupono pywo e haria sok wo watukupte'en. 9 Uruiky'esat kahato eweikupte'en waku rakaria Tupana ewywuaria wo hap. Urumowepit kahato karãpe eweikupte'en hesaika kahato rakaria wo imohey hap ete. Mi'i hawyi po'og urunãpin haria ewy. Mi'i hap e'at pe urumowepit kahato. 10 Atiky'esat kahato ehehãite imohey hap ete put'ok'ui'e turan. Hãpyk Tupana eko ewy hap atiky'esat. Mi'i pote woroho'onãpin miwan me yt areĩne'en i te eipy'asetpiat turan. Po'og waku uiwanẽtup hawe woroho'onãpin miwan me aiwo'o'ewa piat hap kai. Kat pote ati'airo kuap ui'e hap. Mi'i hawyi yt kat i uhehay uimiwan me eimohit hap. Yt karãpe i woroho'omohit teran eipe. Woroho'omotag yn neran Aika'iwat mohey hap ete. Katupono sa'awy'i Tupana tum uhepe tesaika hap tomohey haria nãpin uhepiat hamo i'atumoesaika imoheg hap etiat hamo. 11 Uiwyria'in uhekatuwyria kuekatu atipo'oro ehowawi. Toran na'yn uimiwan mesuwe. Waku pe eweikupte'en. Yt kat i i'aparap ehepiat hap eheĩne'en hap ete hap wywo eweikupte'en. Wẽtup ok miit ewywuat eweikupte'en imohey hap ete. Eiwo'omowepit ro

eiwo'opowyro hap ete wo'owese hap ete. Mi'i ewy ewetunug pote eiwepit kahato katupono Tupana wuat'i ky'e hat toĩne'en eipy'asetpe eimowepit sese hamo. 12 — Pyno eiwehyt'ok to mehĩ'in mana'in ewei'e o imohey haria pe ewepit hap wywo. Aikotã Aika'iwat ewy yne mesuwarotiaria Aika'iwat mohey haria ipo'oro kuekatu ehowawi. 13-14 — Uruka'iwat sese Iesui eti'atuky'e kahato tawa Kurintiu piaria emohey haria. Yt i'atuewaku hap kaipyi ereĩne'en egyi'at i'atuepiat rakano ma'ato i'atuky'e haype. Tupana are waure wo ereĩne'en i'atuminug sa'ag kai. Eti'atuky'e mi'iria yt kat upi i. Tupana Pã'ãu are ewy'inug tawa Kurintiu piaria Esa'yru mohey haria wywo. Etunug mi'iria aikotã wẽtup ok miit ewy yn ahẽtup Tupana. Waku are. Mio tã ewy yn ahẽtup Tupana pe ehepiat uiwyria'in Iesui mohey haria tawa Kurintiu piaria etiat.

Toran na'yn ui'e hap miwan miat. Uito ti Tupana mipo'oro sese Pauru.

TAWA KARATA PIARIA NÃPIN HAP PAURU MIENOI

1 Uito ti meiũ Pauru Tupana Mipo'oro wuat'i miit'in mu'e hamuat ti uito are. Aipotypot
Iesui mipo'oro sese uito are. I'ewyte Ai'ywot Tupana mihymut gu'uro pywiat Iesui
mipo'oro uito are. Yt karãpe i miit'in mesuwarotiaria ui'airo Tupana mipo'oro Aiporekuat
nuat ehay moherep hamo. Yt miit'in mi'airo hin i uito. I'ewyte yt Iesui potpo'ororia
mi'airo hin i uito ma'ato Tupana mipo'oro uito are. 2 Mi'i tupono mesup atipo'oro uimiwan
uheywyt'in Iesui mohey haria tawa Karata piaria kape. Ma'ato yt uito yn i ma'ato torania
meiũpiaria Iesui mohey haria ipo'oro mesuwat ta'atuekuekatu ehowawi uruwyria'in are.
3 Koitywy mio tã are'e Tupana pe ehepiat — Ui'ywot pyno koitywy eti'atupowyro ro tawa
Karata piaria Esa'yru mohey haria are. Atiky'esat kahato mi'iria egyi'at hap ok tã sese
kuap haria hap atiky'esat are. Atiky'esat etimoherep i'atuepe aikotã iwato hap i'atuky'e
hap epiat hap atiky'esat etimoherep itotiaria pe ahẽtup. Tupana are eti'atunug itotiaria
yt wanẽtup ko'i ko'i haria wo i are ma'ato wo'owese kahato rakaria wo eti'atunug mi'iria
are. Mi'i tã are yn ahẽtup mesuwe Ai'ywot Tupana pe i'ewyte Aipotypot Iesui pe ehepiat
uiwyria'in. 4 Iesui tiky'esat kahato ti miit'in ehakyera'at hap. Toiky'esat kahato i'atuminug
sa'ag kaipywiat te'era'aipok hap. Mi'i hamo tuweium aria'yp posak ete To'ywot miky'esat
ewy. Mi'i hamo Tupana tum Tosa'yru ai'apiheg hap u hamo aiminug sa'ag ko'i hep hamo.
5 Mi'i tupono mesup — Waku kahato En Tupana wato'e at ka'ap mesup te mũki'ite wuat'i
e'at pe. Woromõtypot kahato En Tupana waku wato'e mesup are.
6 Ta'i arewanẽtup kahato eiminug sa'ag ko'i kape. Kat hamo ten ewei'atoiat wakuap
sehay Aika'iwat Iesui kaipywiat hegyi'at kahato hap. Pywo apo eipohep ta'yn Aipotypot
aiky'e hat mohey hap ete wẽtup sehay sa'ag ky'ewi — To'iro watuwehakyera'at aiminug
waku hap sa'up upi ewei'e apo. Ta'i mi'i e hap yt naku i wato'e katupono Iesui upi yn
ahehakyera'at kuap are. Ma'ato eipe wẽtup sehay upi ra'yn eweiwat yt sehay wakuat Iesui
mienoi upi hin i sehay upi eweiwat are. Yt naku i pãi are. 7 — Ta'i po'og ipakup sehay
aimimohey kahu ewei'e. Hẽ ewei'e ne'i ti mesup eiwo'ope ma'ato yt hin i. Iesui mimoherep
yn ni sehay pakup sese toĩne'en are. Wẽtup yn ni toĩne'en sehay pakup sehay pywuat are
mekewat sa'awy'iwuat pywiat sese uimienoi ehowawiat hap yn sehay pakup Tupana wẽ
pywiat. Mi'i yn sehay pywuat sese ahehakyera'at kuap hap sehay are. Ipakup sehay i'atu'e
irania'in ehepe ma'ato heso rakaria sok mi'iria are. Ta'i Iesui ehay pero'ok teran wẽtup
sehay nem nakat kape teran ne'i mi'iria are. Yt Aipotypot Iesui ete hin i i'atumienoi ma'ato
i'atueko ko'i nug hap ete yn i'atuehay. 8 Ha'awyte Iesui etiat yn mekewat pywuat sese sehay
etiat yn uruhenoi ehepe. Ahenoi ehepe mi'i ti sehay pakup wakuap sese rakat are. Yt
naku i watoiat Iesui etiat aimu'e hap wẽtup sehay kapiat hamo are. Uito i'ewyte ma'ato
mesup ahenoi wẽtup sehay yt sa'awy'iwuat uimienoi yt ewy i pote waku Tupana uipo'oro
aria kape ne'i are. I'ewyte sio Wẽtup Ok put'ok'e atipy kaipyi — Uito Tupana mipo'oro e
hat pytkai wẽtup sehay toimoherep yt Iesui mienoi yt sa'awy'iwuat urumienoi ewywuat
i pote — Tupana epo'oro aria kape waku ewei'e mekewat atipy piat uito e haria pe are.
Katupono meiũran ti aru mesuwat yi tote tõ'ẽ atipy kaipywiat Tupana ehay moherep haria
ewywuat ko'i ma'ato yt Iesui e hap yt ewywuat i moherep haria. Mi'i haria pe waku wato'e
— Tupana yt miky'esat ewy i eimi'enoi waku ewe'eg wo katupono Tupana mi'apihag wo
aru ereine'en yt Iesui e hap ewywuat etimoherep pote waku wato'e mi'iria pe. Yt naku i
Tupana eipo'oro aria kape waku wato'e wẽtup sehay wywuat õ'ẽ haria pe yt Iesui e hap
ewywuat i haria pe. Pyno wyti waku Iesui ehay etiat aiwo'omu'e hap yn po'og waku
uiwyria'in i'atueso atueso hap ko'i kai are. 9 Pyno are'e i mi'i hap ehepe uwe uwe wẽtup
sehay ne'i imoherep yt Iesui mienoi wakuat ewywuat i waku mi'i hat Tupana tipo'oro aria
wato kape sese wato'e. Waku mi'i miit topyhu'at Tupana mikuasa wuat'i e'at pianuat are.
10 Ta'i yt ta'atuky'esat i ahehay Iesui etiat pytkai waku mi'i etiat yn wahenoi po'og are. Waku
ti Tupana mowepit hap yn watunug are. Mi'i hap yn uito po'og atiky'esat are. Yt miit'in
mowepit hap i ti atunug neran. Waku ti Tupana kaipywiat — En waku e hap po'og waku
miit'in kaipywiat — Waku en e hap kai are. Ma'ato uito atunug miit'in wo mowepit hap
yn mote ti rẽ irania'in yt karãmuo i uhaty'i haty'i. Pyno irania'in uhaty'i haty'i pytkai uito
ti Aipotypot sese mowepit reran kahato hat uito are. Yt atimowepit teran i miit'in Tupana
e hap wywo. Po'og waku atimowepit Tupana are. Ma'ato miit'in miky'esat ewywuat ne'i
ahenoi pote Aika'iwat miky'esat ewy yt ahenoi kuap i are. — Urumu'e ro urumiky'esat ewy
e haria mowepit haria wo watukupte'en pote yt Iesui eropat haria wo hin i watukupte'en
katupono yt wahenoi kuap i imiky'esat wy. 11 Pyno ti atimoheg neran uhehay eiwanẽtup
hawe uiwyria'in. Pywo ti mekewat sehay wakuat sese uimienoi sa'awy'iwuat ehowawiat
mi'i sehay yt miit'in wanẽtup hap kaipywiat i uimimoherep ehepiat are. 12 Ta'i yt miit'in

miium uhepiat i ti yt miit'in mienoi uhepiat i i'ewyte yt miit'in mimoherep uhepiat i ma'ato mekewat Aipotypot Iesui mimoherep uhepiat ahenoi are. Yt atikuap hin turan i Iesui tomoherep tehay wakuap sese uhepe towẽ pyi sese uimu'e are. 13 Ta'i eweikuap aikotã sa'awy'i yt atikuap hin i Iesui etiat. Eweikuap kahato uito aikotã wẽtup seko upiat myhu'at hat kahato areĩne'en sa'awy'i mesuwarote. Mi'i Iuteu ywania eko wo uhowapy ra'yn nyti mi'i turan. Sa'awy'i te Iuteuria kaipyi atikuap Tupana ehay. Ta'i sa'awy'i uito Tupana emiit'in sese Iesui mohey haria moma teran hano areĩne'en. Ta'i eweikuap aikotã sa'awy'i Iesui potmu'eria saty'i saty'i hat areĩne'en sa'ag po'og torania'in kai hap eweikuap ta'yn. Yt nakuat i kahato uito. Sa'awy'i Iesui mohey haria atu'uka hat uito areĩne'en are. Ati'atu'uka sa'ag mi'iria uito are. 14 Sa'awy'i uiwemotag hamo te po'og irania'in ui'ywania kai Iuteuria eko hit ko'i yne yne ati'atuky'esat i'ewyte ati'atunug yne uito. Uiwemotag tuwyria apy'i aremoehapap urue'ase'i'in eko ete yne e'at pe. Haty wo ati'atunug yne yne urueko ko'i po'og po'og torania kai. 15 Ma'ato wẽtup e'at pe Tupana tomiky'esat ewy ui'airo temiit no hawyi uiky'e kahato tuwekaipyi tuwewawi. Yt kat i atunug wakuat pytkai i ui'airo ma'ato uiky'e haype. Uiky'e tewanĩkap muat uheĩne'en pytkai ui'airo topotpo'oro wo. Mi'i hawyi to'e uhepe — Ta'i Pauru worokuap en ha'awyte ety ymyẽ piat re ereĩne'en turan worokuap. Mi'i turan woro'airo uimipo'oro wo e Tupana uhepe. Uiky'e yt kan hamo i uikaykay tuwewawi tuwepyi hap ewy are. Mi'i hap eweikuap. 16 Mi'i hawyi sake wẽtup e'at pe Tupana tuwemoherep Tosa'yru sese Iesui uhowawi uipy'a pe. Atikuap Ha'yru hawyi to'e uhepe — Pauru woro'airo en uhehay enoi miit'in yt Iuteu ywania piat hamo i e uhepe. Mi'i hawyi yt uwe pe i — Uimu'e ro are. Katupono sa'awy'i Tupana yn uimu'e hat toĩne'en. Yt wẽtup ok miit pe i are — Waku apo areĩne'en ehay sytpok hamo yt are hin i. Yt uwe pe i mio tã are. 17 I'ewyte Iesui e'yiannote wuaria motpo'oria yt uimu'e hin i katupono yt areto i tawa Ierusarẽi kape. Ma'ato Iesui tuwemoherep uhowawi hawyi mekewat e'at pe ti areto pya kahato uiweran hap kape mekewat yi wato yahig Arapia e hap kape areto. Ikaipyi ti ara'aipok tawa Tamaku kape i ra'yn. 18 Mi'i tote ti areĩne'en mot'i mye'ym i'aman motpe areĩne'en tawa Tamaku piaria py'asetpe. Mi'i hawyi areto tawa wato Ierusarẽi kape Iesui potmu'e Peteru kapiat ui'akasa hamo. Itote areĩne'en 15 e'at iwywo ikuap hamo. 19 Mi'i tote ti Aika'iwat Iesui ywyt sese wẽtup ok ara'akasa Tiaku e hap het rakat. Ma'ato mi'i hawyi yt uwe i ati'atukuap itote Iesui potpo'ororia torania. Peteru hawyi Tiaku atikuap hawyi mi'iria yatype are'ine'en 15 e'at hawyi areto e tawa Ierusarẽi pyi. 20 Uiwyia'in mi'iria ti yt uimu'e haria i are. Yt uheso hin i ma'ato ahenoi ehepe Tupana ehamo are'e — Tupana yn ui'airo topotpo'oro wo. Yt Iesui potmu'eria mi'airo i uito are. Yt uikuap hin i mi'iria sa'awy'i. 21 Areĩne'en tawa Ierusarẽi piat hawyi areto yi Siria kape hawyi yi Sirisia kape. 22 Mi'i turan mekewat e'at pe yi Iuteu piaria tama Ierusarẽi piaria Iesui mohey haria yt uikuap hin i katupono yt karãpe i uhewyry i'atuewawi. Mi'i pote uhowa ete yt uikuap hin i. 23 Ma'ato itotiaria uikuap uhehay ete yn. Mi'i hawyi te'ero'e to'ope itote — Ta'i koitywy ti sa'awy'iwuat ai'atusaty'i saty'i hat ra'yn meiũ Aika'iwat Iesui powyro hamo ra'yn topyhu'at i'atu'e to'ope uhepiat pe. Pyno ti koitywy yt aimoma teran hin i ra'yn katupono topotmu'e kahato ra'yn Iesui mohey hap ete i'atu'e to'ope uhepiat pe. 24 Mi'i hawyi ti mi'iria te'eruwehum kahato ra'yn Tupana ete — Waku kahato ti En Tupana i'atu'e itote uhepiat pe Tupana pe Iesui mohey haria yi Iuteu piaria mekewat tawa Ierusarẽi piaria te'ero'e.

2

1 Mi'i hawyi yi Siria yi Sirisia pe areĩne'en mot'i kahato. 14 i'aman mot hap ewy 14 anu hap ewy areĩne'en itote hawyi areto i tawa wato Ierusarẽi kape. Uiwy Panãpe wywo areto i'ewyte atioto uiwy uhyt Titu uiwywo. 2 Areto turan Tupana to'e uhepe — Pauru atiky'esat ereto tawa Ierusarẽi kape mesup e uhepe pote areto i e hap ewy. Put'ok'are ra'yn itote hawyi areto ra'yn Iesui potmu'eria yianmiaria kape hawyi mi'iria pe ahenoi henoi kat e hap kat e hap ahenoi yne sehay wakuat Iesui etiat Tupana ehay kat e kat e hap ko'i ahenoi mesuwat yi tote irania'in me yt uru'ywania i pe ui'e hap atimoherep yne yne uhehay wakuat are'e itote. Iesui mohey haria akagnia puo yn ma'ato mig'i wo pyi ahenoi katupono ta'atukuap teran sio pywo uhehay sio wẽtup sehay ahenoi irania'in me sio Iesui etiat. I'atuehay ewywuat ahenoi hap sio yt ta'atukuap teran itote tawa Ierusarẽi piaria. Katupono uikuap hamo yn ahenoi wakuat sio yt hap moherep hamo. Aikotã ahenoi sehay wakuat yt Iuteuria i piat hap ewywuat e hap ahenoi itote i'atuepe. Ta'atuky'esat kahato uimienoi pywo kahato i'atumienoi Iesui etiat hap ta'atuky'esat. Ahenoi yne hawyi — Waku kahato ehenoi miit'in me Pauru i'atu'e aikotã miit ihyha rakat teput kuap kahato rakat ewywuat en i'atu'e uhepe. Uiwyria'in are mi'i hap ewy atiky'esat Aipotypot Iesui to'e uhepe aru — Waku rakat ewy ereput Pauru e hap atiky'esat kahato. Yt naku i to'e uhepe — Yt kan hamo i emienoi miit'in me Pauru to'e hap yt atiky'esat hin i are. 3 Mekewat

e'at pe ahenoi ui'e hap irania'in miat hap e'at pe uiwy mehĩ Titu toĩne'en uiwywo itote Iesui potmu'eria 12 ok takaria py'asetpe. Wẽtup ywania Titu toĩne'en mekewat Kereku ywania yt Iuteu ywania i ma'ato. Mi'i ete yt kat i'atu'e hin i Iuteuria Iesui mohey haria akag ko'i — Yt naku i en e'ahit sokpe toĩne'en ne. Yt uru'ywania ewy i e hap yt i'atu'e i. Yt naku i eko yt i'atu'e i. Waku uruto ewy etunug no i'ewyte yt i'atu'e i aiwy Titu pe. Waku kahato atipuẽti itote. 4 Ma'ato mi'i hawyi ahenoi kahu turan put'ok'i'atu'e itote wẽtup miit'in ko'i Iesui mohey ran haria heso heso rakaria henoi haria. Mi'i hawyi urupy'asetpe tukupte'en mi'iria yt naku i e hap kat hanuaria ne'i. Yt uruikuap i i'õ'ẽ hap miit'in sem itote pote. Mi'i hawyi te'eraha'at kahato Titu kape urupy'asetpiat kape yt Iuteu ywania i hap kape. Mi'i hawyi — Wãi'i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe yt i'atueko ewywuat i urutunug itote pote. Mi'i hawyi ta'atuehay wo ta'atuky'esat kahato urutunug ta'atueko nug hap ewywuat katupono ta'atuky'esat ta'atuehay upiat urutukupte'en hap wẽtup sehay sa'ag upi — Uruto po'og waku Tupana wanẽtup hawe irania'in ywania Iesui mohey haria kai katupono Iuteu eko ewywuat urueko e hap upi hap ky'ewi. 5 Ma'ato ti mi'iria eko wãi'e hap upi yt urutuwat teran hin i pãi — Yt urueko ko'i nug hap kaipyi hin i aimoewaku hap uruto'e itote mekewat miit'in ko'i pe. Iesui mohey hap kaipyi yn aimoewaku hap tut e Tupana ahepe. Pywuat wakuat sehay Iesui kaipywiat upi yn urutuwat teran uruto'e i'atuepe. Katupono uruiky'esat kahato Aika'iwat Iesui minug upi ahehakyera'at hap yt kat sa'up i rakat uruto'e itote. Tupana miium yn ni aimoewaku uruto'e. Ta'i yt aheko nug hap upi i Iuteu eko nug hap upi aimoewaku Tupana uruto'e yn itote. Ta'i yt urutuwat hin i Peteru'in ehay wẽtup upi. Iesui mohey haria akag ko'i pytkai yt pywo pe i i'atuehay uruto'e eikawiano urumipowyro ko'i eipe Karata ywania wẽtup eko nug hanuaria pote. 6 Ta'i mekewat e'at pe i'atu kahato miit'in akag ko'i Iesui mohey haria akag ko'i tawa wato Ierusarẽi miaria urui'atupuẽti itote miit'in akag ko'i ahyt i'atumi'airoria ko'i. Mi'iria ai'akag ko'i i'atu'e uruepe katupono mi'iria po'og wakuat irania'in kai i'atu'e uruepe ma'ato uiwanẽtup hawe Tupana yt ai'airo i aikahu hap upi aimikuap upi miit'in miky'e kahato aito e hap upi yt ai'airo i ma'ato tuwepyi ai'airo tomiky'esat ewy. Ma'ato mi'iria te'eruwemowato kahato itote to'ope te'eruwehay upi Peteru'in. Mi'i tote areĩne'en Titu wywo i'atupy'asetpe wen ma'ato yt kat i urumu'e hat itote. Yt kat i'atu'e hin i uruepe. Mi'i hawyi — Uruiky'esat eti'atumu'e irania'in ywania urueko nug hap yt i'atu'e i uhepe uruepe. — Pyno waku wẽtup sehay ehenoi ro yt Iuteuria i pe yt i'atu'e hin i uhepe i'ewyte Titu pe. 7 Ma'ato mi'i tã te'ero'e tawa Ierusarẽi miaria Iesui mohey haria akag ko'i to'ope uruetiat — Pywo waku ti uhyt Pauru topyhu'at Tupana mi'airo yne irania'in ywania mu'e hamo meimuẽwat yt Iuteu ywania i mu'e hamuat waku i'atu'e to'ope uhepiat pe. Ma'ato waku uhyt Peteru ti uru'ywania Iuteuria ywania mu'e hamuat topyhu'at Tupana mi'airo i'atu'e to'ope itote torania Iesui emiit'in akag ko'i mekewat 12 ok takaria. Ma'ato — Waku eti'atumu'e irania'in ywania aheko ewy Pauru yt i'atu'e hin i uhepe itote yt i'atu'e i pãi. 8 Ta'i itotiaria tikuap kahato aikotã Tupana Pã'ãu toĩne'en kahato uhetiat hap irania'in ywania mu'e Iesui etiat hap ta'atukuap ma'ato i'ewyte ta'atukuap kahato aikotã Ipã'ãu toĩne'en kahato Peteru kai uru'ywania Iuteu ywania mu'e Iesui etiat hamuat hap ta'atukuap kahato. Mi'i pote — Ta'i ai'ywania Iesui mohey haria mu'e kahato hat sese Peteru i'atu'e ma'ato Pauru i'ewyte te Tupana Pã'ãu ipotpap kahato ipiit pyi irania'in ywania mu'e hamo Iesui mohey haria apykok hamo i'atu'e Ierusarẽi miaria imohey haria akag ko'i. 9 Itote Ierusarẽi me atikuap mye'ym ok miit po'og Iesui mohey haria akag ko'i mye'ym Tupana mõtypot yat apy'yha ewy iheg nakaria ewywuat ko'i mi'iria. Wẽtup ok mekewat Iesui ywyt sese aiwy mehĩ Tiaku wẽtup ok Iesui potmu'e sese aiwy mehĩ Peteru wẽtup ok Iesui potmu'e sese aiwy mehĩ Iuwãu. Mi'iria po'og miit'in mimõtypot ko'i itote atikuap. Mi'iria tikuap kahato Tupana Pã'ãu mi'airoria kahato aiwy Panãpe i'ewyte uito hap irania'in ywania mu'e hamuat hap yt Iuteuria mu'e hamuat hap ta'atukuap. Ta'atukuap ta'yn hawyi te'ero'e mehĩ Panãpe pe i'ewyte uhepe — Koitywy ti pyno urui'atu'airo eipe wẽtup eko rakaria mu'e hamo i'atu'e. Ma'ato aheko ewywuaria Iuteu ywania kape wemurui ãpy sokpe tek haria kape waku uruto urutuwat i'atumu'e hamo i'atu'e uhepe i'ewyte Panãpe pe. Mi'i hawyi te'eruweponug i'atupo sese ko'i ui'akag note i'ewyte uhyt Panãpe akag note mi'i hawyi mio tã i'atu'e — Pyno Tupana eti'atupo'oro ro Panãpe i'ewyte Pauru wuat'i ywania mu'e hamo i'atu'e. Mi'iria ti i'ewyte urumi'airo ko'i wuat'i ywania mu'e Esa'yru sese etiat hamo i'atu'e. Mi'i hawyi waku i'atu'e uruepe te'eruwehum haype Tiaku Peteru Iuwãu. 10 Mi'i hawyi te'ero'e uruepe — Waku ewei'atumu'e Iesui ehay ete wuat'i ywania i'atu'e katupono mi'i nug kuap hap Tupana tum na'yn ehepe i'atu'e uruepe. Waku kahato i'atu'e. Ewei'atumu'e turan yt waure'ewei'e tei'o ihaky'e'i rakaria poi mi'u wuat hap ete pyi i'atu'e uruepe. Ewei'atupowyro ro meimuẽwuaria hatek takaria i'ewyte ewei'atumu'e mi'iria Iesui etiat turan i'atu'e uruepe itote tawa Ierusarẽi me. Mio tã i'atu'e uruepe hawyi — Ta'i uruwyria'in mi'i hap ewy yn urutunug teran ha'awytepyi mesup te ra'yn uruto'e haty wo

urupy'a pyi Tiaku Peteru Iuwãu me uruto'e ainãpin hawyi.

11 Wẽtup e'at pe ma'ato ai'akag Peteru hewyry uruewawi tawa Atiokia kape mekewat wẽtup ywania Iesui mohey haria kapiat ta'akasa hamo toto. Mi'i tote mekewat e'at pe urutunug ienuk wato kahato hap. Waku kahato itote watenuk wẽtup miit ewy uruto irania'in ywania Peteru wywo waku yne. Ma'ato urutenuk turan put'ok'e itote uhyt Tiaku mipo'ororia Iuteu ywania sese tawa Ierusarẽi kaipywiat. Tuwemoherep hawyi aiwy Peteru yt tenuk teran i po'og uruwywo yt Iuteuria i ywania ko'i aito pote. Toiky'esat Tiaku mipo'oro ko'i wywo yn tenuk hap to'ywania wywo yn tenuk teran aikotã Iuteu ywania eko ewy tenuk itote. Ta'i Iuteu ywania yt te'erenuk hin i wẽtup ywania wywo — Tupana yt tiky'esat i watenuk yt naku i nug haria wywo i'atu'e to'ope ta'atueko ewy. Mi'i pote Peteru toto irania'in totepyi to'ywania wywuat tenuk hamo. Yt Iesui ewy hin i tutunug itote. Mi'i tã ne'i tutunug hawyi meremo uipoĩ'ãm i'atupy'asetpe Peteru ewãi hamo. — Ta'i yt uiwese i ra'yn eete Peteru are haty wo. Ta'i yt nakuap no i ewy etunug mesup are itote typy'i tok pe. Kat pote etoiat irania'in ywania Iesui mohey haria wẽtup ywania upi. — Uito po'og mi'iria kai Iuteu uito pote e'e hap sa'ag hap wywo are. 12 Kat poteĩ pyno yt erenuk teran i ra'yn yt Iuteuria i wẽtup ywania wywo. Kat pote Tiaku mipo'ororia wywo e'ywania Iuteuria wywo yn erenuk meiũpe are. Kat pote ereken'ẽ kahato Iuteuria ywania eko mõtypot haria pupi are. Yt naku i mi'i tã etunug Peteru are. 13 Mi'i tã are pote torania Iesui mohey haria ta'atu'atunug typy sehay upiat ewy te'eruwa'atunug itote. Ipat'ok Peteru wywo ipat'ok uiwywo. I'ewyte aiwy Panãpe toto Peteru eko ewywuat ra'yn. I'ewyte torania irania'in Iuteuria tuwat Peteru enuk hap kape irania'in ywania enuk hap kaipyi. Yt naku i kahato topyhu'at itote. Yt wo'owese hap ewy hin i ta'atunug itote. 14 Mi'i pote are'e ra'yn Peteru pe typy'i ehamo haty wo — Mehĩ Peteru kat pote yt ewyry i Iesui piat aimu'e hap ewy are. Kat hamoĩ etiky'esat Iuteuria eko ewy meiũpe. En ni Iuteu ywania sese ma'ato koitywy erenuk kahato uruwywo yt Iuteu ywania i wywo yt Iuteu ywania eko ewy hin i erenuk meiũpe are. Ta'i koitywy erenuk kahato urupy'asetpe. Erenuk ta'yn mesup yne ehamo mehĩ are. En ni Iuteu ywania uito ewy wen Peteru ma'ato eko ti yt Iuteuria eko ewy hin i tuereto ereĩne'en are. Pyno kat poteĩ etiky'esat irania'in meiũpiaria Iuteu eko ewy hap ewy mesup uhyt are Peteru pe. Kat poteĩ i'atu'ewy ereĩne'en sa'awy'i ma'ato mesup te eti'atumo'akag'aia mo'akag'aia kahato irania'in Iuteuria eko ete are. Iuteuria eko ewy sese yt eti'atunug hin i te are'e Peteru pe. 15 — Ta'i aito Iuteuria ywania ai'ywã'ĩ kaipyi are. Aheko sa'awy'iwuat kaipyi watikuap ai'ywania ehay — Irania'in ywania ti yt naku i nug haria i'atu'e ai'ywot'in aity'in ahepe. 16 Ma'ato koitywy watikuap ta'yn wẽtup eko mio tã e — Aheko nug hap kaipyi ne'i yt tut i ahehakyera'at hap e hap watikuap. Ta'i yt Iuteuria i eko nug hap kaipyi hin i toĩne'en ahehakyera'at hap e. Ta'i Tupana wanẽtup hawe ahewaku hap yt tut i ai'ywania eko nug hap kaipyi ne'i hap watikuap mesup Iesui e hap ewy. Ta'i mekewat wãi'e hap watunug yne pytkai yt ahewaku kuap i e Tupana mesup are. Mesup Uha'yru Iesui mohey hap kaipyi yn ni woroho'omohãpyk kuap e Tupana ahepe mesup are. Koitywy ti watomohey ra'yn Iesui Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat aito imohey kahato haria are. Koitywy watikuap ta'yn yt uwe i tuwehakyera'at kuap teko waku nug hap kaipyi ne'i hap watikuap Peteru are. Watikuap ta'yn aikotã Aika'iwat Iesui yn ahehakyera'at kuap hat topyhu'at hap watikuap Peteru are. 17 Koitywy watikuap wẽtup mu'ap yn toĩne'en Tupana kape. Mi'i yn toĩne'en Tupana kapiat are. Mi'i mu'ap ti Aiwy Iesui mohey hap ti are. Uwe uwe yt toto i hupi mi'i haria ti yt nakuat i nug hanuaria wo Tupana wanẽtup hawe tukupte'en are. Mi'iria tunug kahato ta'atueko wakuap pytkai ho'owasat rakaria wo tukupte'en Tupana pe sio Iuteu ywania sio wẽtup ywania are Peturu pe itote. Ta'i Aika'iwat tut yt aipat'ok pat'ok hamo i tut are ma'ato aikotã hũria tukupte'en to'opype pype hap ewy ainug hamuat tut are. Wẽtup ywania yn ainug hamo tut Iesui uiwy are'e Peteru pe itote. 18 Iesui mohey hap kaipyi yn ni ahehakyera'at hap toĩne'en uhyt are. Waku kahato watunug yne Tupana piat ainãpin sa'awy'iwuat hap ko'i wen ma'ato mi'i ko'i nug hamo yt watuwehakyera'at kuap i mehĩ are. Ma'ato watomohey aheko ahehakyera'at kuap pote ho'owasat rakaria sese wo i ra'yn watoĩne'en uhyt are. 19 Peteru etikuap apo kat pote yt watuwehakyera'at kuap i mekewat Tupana wo'onãpin hap nug yne hap kaipyi. Ta'i Tupana tiky'esat kahato tepiat ainãpin hap nug hap yne yne hap toiky'esat kahato ma'ato wahã'ãg pytkai wati'aparap kahato tuereto yne yne imiky'esat nug hap ete yt wati'aparap teran hin i pytkai. — Waku atunug yne imiky'esat wato'e wen ma'ato wati'aparap aparap imiky'esat ewywuat nug hap ete. Mi'i pote yt watuwehakyera'at kuap i aiwekaipyi yne Tupana miky'esat nug hap upi wahã'ãg kahato pytkai are. Ta'i wati'aparap aparap hawyi ho'owasat rakaria wo watukupte'en aiwanẽtup hawe aipy'a pe are. Wati'aparap kahato tuereto imiky'esat nug hap ete are'e sa'awy'i itote Iesui potmu'e Peteru pe wuat'i Iuteu ywania ehamo i'atupy'asetpe mekewat ienuk hap e'at pe turan. Mi'i pote yt ahehakyera'at kuap i mekewat wãi'e hap yt uwe i nug yne kuap pote are. Mi'i pote uheha yt mekewat

wãi'e hap kape hin i uhehakyera'at hap ky'ewi ma'ato Tupana Sa'yru kape yn uheha are Peteru'in me. 20 — Uito yt atunug i te emiky'esat ewy ai'e hamo are. Tupana miky'esat ewy atunug neran kahato wen ma'ato uhesaika hap yt toĩne'en i te uipiit pe inug hamuat wato'e hap watikuap are. Mi'i pote Iesui kape waku watokosap hesaika hap sat hamo are. Yt tuwemiky'esat ewy i iku'uro aria'yp posak ete Iesui ma'ato Tupana miky'esat ewy iku'uro aria'yp posak ete wato'e are. Mi'i hap ewy atunug neran wen. Koitywy uipyt'at teran kahato Iesui Pã'ãu wo. Mi'i pote koitywy uimiky'esat ko'i hokpap yne ra'yn. Uika'iwat Iesui miky'esat ko'i nug hamo yn na'yn areĩne'en koitywy are. Mesup ti koitywy Tupana Sa'yru mohey hano yn areĩne'en. Koitywy wẽtup ok uiky'e hat mõtypot hamo yn na'yn areĩne'en wato'e. 21 Ta'i Tupana ti hegyi'at kahato ahepe tuwekaipyi aiky'e are. Ma'ato watuwekyi'at kuap ahehakyera'at hap aheko nug hap sa'up mo pote yt kat hamo i Iesui iku'uro aria'yp posak ete aha'up mo ahehakyera'at hamo are Peteru'in me tawa Atiokia pe ienuk hap e'at pe. Yt naku i so wato'e ne'i Tupana pe are. Ta'i yt naku i Tupana egyi'at hap Tupana wese hap pun haria wo watopyhu'at are itote yne pe.

3

1 Tawa Karata piaria Iesui mohey haria woroho'onãpin neran eipe. Kat pote ewei'e mesup eiwo'ope — To'iro watuwehakyera'at aiminug wakuat nug hap upi ewei'e. Yt iwe'eg hin i rakaria ewy apo eipe are. Uweĩ eimu'e mi'i tã itote are. Uweĩ eima'at mi'i e hap upi. Ha'awyte woroho'omu'e kahato kat hamo Iesui iku'uro hap ete itote at ka'ap. Mi'i uimimoherep uhehay sa'awy'i heremo kahato ehewaure ka'a pe. Mi'i hawyi Iesui mohey haria wo eweikupte'en itote. Waku kahato mekewat e'at pe are. Mi'i hawyi Tupana tum na'yn ehepe Topã'ãu wakuat eweimohey Ha'yru hawyi. 2 Pyno woroho'o'apo mesup — Kat hap upi Tupana eipyt'at nug Topã'ãu wakuat no are sio to'ywã'ĩ pywiat re wakuap nug haria eipe pote sio Tosa'yru mohey uimienoi kaipywiat pote are. Ta'i eweikuap ta'yn Tosa'yru mohey ra'yn hawyi eipyt'at nug Tupana Topã'ãu wo hap eweikuap are. 3 Pyno kat pote mesup wẽtup sehay upi eweiwat are. Ei'akag heg kahato apo. Sa'awy'i Tupana Pã'ãu kaipyi yn na'yn eweiky'esat eimoesaika hamuat. Pyno kat pote koitywy ehewaku hap moherep hap kaipyi eweiky'esat eimoesaika hamuat. Kat pote eweikyi'at teran Tupana miium ehewaku nug hap sa'up hap upi are. Yt iwe'eg i haria ewy kahato eipe are. 4 Sa'awy'i Iesui mohey haria eipe turan miit'in mimoweuka'i ko'i wo yn eweikupte'en Aparãu ewywuat ko'i wo ra'yn imohey hap kaipyi. Aikotã Aparãu mohãpyk hap ewy te ra'yn are. 5 Pywo tig Tupana tum Topã'ãu hawyi Topã'ãu wo aimoesaika wakuap nug hamuat sio sehay wakuat Iesui etiat watimohey hawyi. Imohey hawuo watunug miatpo kahato hap ko'i yt miit'in minug kuap i ko'i. 6 Aikotã miwan me tohenoi Aparãu etiat — Toimohey ti pywuat sese e. Pywo ti imohey pywo piat hap kaipyi ti Tupana to'e — Hãpyk kahato en uhepe e Aparãu me. 7 Mi'i hap ewy ti pywo eweikuap ta'yn mekewat Aparãu Emiariruria imohey haria kahato wo sok ta'yn hap. 8 Mio tã e sa'awy'iwuat miwan me tomohey hap kaipywiaria pe yn — Uimohey kahato hap ti einug wakuaria wo e hap wẽtup ywaniaria pe. Mio tã e hap tohenoi yianmete Aparãu me. Mio tã e Aparãu — Pywuat sehay ahenoi epe. Ekaipywiat ti aru Wuat'i Ywania Ehakyera'at hanuat tuwemoherep aru e Tupana Aparãu me. 9 Pyno koitywy aitoria yne ywania Tupana mimohãpyk ko'i. Aikotã Aparãu mohãpyk hap ewy ra'yn tomohey pywo piat potiat ko'i. 10 Ma'ato uwe uwe to'e topy'a pe — Ta'i atunug yne kahato Tupana wo'onãpin hap ko'i mi'i pote Tupana miehakyera'at wuat areĩne'en e hat Tupana mi'apiheg wo topyhu'at. Katupono mio tã e Tupana sa'awy'i — Yt torania i ewetunug einãpin uhepiat hap ko'i pote uimi'apiheg wo eweikupte'en e. 11 Uimohey kahato haria yn uimimohãpyk wuaria tukupte'en. Mi'iria yn ni ui'yatypiat gupte'en hanuaria e Tupana sa'awy'i. Mio tã e hap kaipyi watikuap ta'yn sa'awy'iwuat Tupana wo'onãpin hap nug yne hap kaipyi yt aimohãpyk kuap i are. 12 Irania'in ti wẽtup wo'onãpin haria. Mi'iria ti — To'iro watuwat Tupana piat ainãpin hap ko'i nug yne aiwehakyera'at hamo i'atu'e. Mi'i nug hap upi watuwehakyera'at aito i'atu'e. Ma'ato mi'iria yt i'atuwe'eg hin i katupono Tupana to'e miwan me — Uimohey haria yn uimimohãpyk wuaria tukupte'en e. Mi'iria yn ui'yatypiat gupte'en hanuaria e Tupana sa'awy'i ahepe. Mi'i pote aiminug wakuap ko'i ahehakyera'at hamo watomohey pote yt watomohey i ahehakyera'at hamuat Iesui iku'uro hap. Mi'i pote Tupana to'e sa'awy'i — Ewei'aparap wẽtup wo'onãpin uhepiat hap ete pote aru uimi'apiheg wo eweikupte'en e. Ewetunug torania sese wuat'i e'at pe pote yn waku kahato ereĩne'en uiwanẽtup hawe e Tupana sa'awy'i. Ma'ato yt uwe i uimiky'esat ewy kahato inug haria eweikupte'en e Tupana ahepe. 13 Ta'i Tupana tikuap kahato aipy'a piat i'aparap hap ko'i. Mi'i kaipyi aria'yp posak kape Tupana tipo'oro Tosa'yru ai'apiheg hap u hamo. Tosa'yru suu wo toihep tokuasa hap pya ra'yn aikai. — Uwe aria'yp ete tomosat'e pe iku'uro mi'i uikuasa topyhu'at e Tupana sa'awy'i miit'in me. Pyno koitywy Tupana py'ahak hap yt kat i ahete aikawianuat iku'uro ra'yn aria'yp ete pote. Mi'i hawyi ikai toĩne'en na'yn

iwese hap. 14 Sa'awy'i Aparãu Tupana timowaku kahato mekewat tomohey kahato hap kaipyi tegyi'at hap kaipyi toipoityro. Mi'i hap ewy koitywy aito i ra'yn watoĩne'en wuat'i ywania Tupana mipoityro ko'i ra'yn watukupte'en. Mekewat tomipoityro sese tomipo'oro Aipotypot Iesui piat aikyi'at hap watomohey hap kaipyi aimohãpyk kuap. Mio koitywy mio tã e Tupana — Koitywy atum Uha'yru mohey haria pe Uipã'ãu e. Yt kat sa'up mo i atum i'atuepe kat pote Uha'yru upiaria mi'iria pote e. 15 Uhyt'i'in mana'in karãpeĩ wato'e aiwo'ope — Atunug aru ui'e hap epiat. I'ewyte waku en waku etunug kuap e'e hap uhepiat aiwo'o'ewy'ewy wato'e aiwo'opiat hawyi waku yne ai'e aiwo'opiat hap watunug. Yt naku i eipohep atunug aru ai'e aiwo'opiat hap ete wato'e. I'ewyte yt naku i watunug wẽtup sehay wo atunug aru ai'e rokirẽ hawyi wato'e. 16 Mi'i hap ewy ti sa'awy'i Tupana to'e Aparãu me — Meiũran ti aru Wẽtup Ok Emiariru kaipyi atipoitynug yi totiaria torania. Yt uheso i aru atunug ui'e hap ewy e. Tepiat Tupana e hap Aparãu timohey kahato. Tupana yt to'e i — Emẽpyt'in kaipyi aru atipoityro torania yi totiaria yt e i ma'ato — Wẽtup Ok Emiariru kaipyi atipoityro wuat'i ywania e Iesui wuanuat etiat pe tohenoi. Aparãu Emiariru Emiariru piat pe yianmete Aiporekuat nuat tomipo'oro tohenoi mio tã e. 17 Pywo yt ipohep hin i atunug aru to'e hap kai ete. Pyno atunug aru to'e hap Tupana tunug na'yn. Pyno yt uwe i Tupana ewãi kuap — Atunug aru e hap ete ma'ato tutunug i'ewyte tomiky'esat ewy tuwekaipywiat aru to'e Aparãu miat hap tutunug na'yn. 430 anu hap ete tutum na'yn wo'onãpin hap ase'i Musei pe. Ma'ato yt tutunug kuap i sa'awy'iwuat Aparãu miat — Atipoityro aru Emiariru mohey haria i'atuehakyera'at hamo e hap. 18 — Watunug Musei pywiat torania Tupana wo'onãpin hap pote aipoityro hap ahehakyera'at hap topyhu'at ma'ato yt pywo pytkai i ewei'e are katupono 430 anu turan ase'i Musei e'yianmete toĩne'en kahu ra'yn Tupana aipoityro hap. Sa'awy'i pyi te Tupana to'e Aparãu me — Wẽtup esa'yru kaipyi aru wuat'i atipoityro e. Mi'i hap tutunug mesup. 19 Kat hamo som pyno tutum ahepe ainãpin hap ko'i. Pyno woroho'owesat. Ta'i aiminug sa'ag moherep hamuat tutum ahepe. Mi'i hap ewy mesup tutum ahepe Aparãu Emiariru Iesui put'ok'e yianmete wuat hap — Atunug aru to'e hap. Yt tutunug i te turan Tupana ainãpin atipy kaipywiat tomipo'oro wẽ pyi. Mi'i e hap Musei tiwan ainãpin hamuat. 20 Ma'ato sa'awy'i Aparãu me tuwewi sese tohenoi towẽ kaipyi sese — Meiũran aru atipoityro torania ywania esaipepiat emẽpyt kaipywiat no e tope tehay pywo piat nug hamo. Yt tomipo'oro wẽtup ok atipy piat wẽ pyi i mio tã e Aparãu me ma'ato tuweran toto tehay moherep hamo Tupana sese. 21 Tupana tinãpin kahato Musei sa'awy'i wẽtup aha'ase'i tehay wo wen ma'ato yt Aparãu piat tehay moma hamo i ma'ato ahewaku hamo ihay Musei pe ma'ato aipyhyp aiminug sa'ag nug pupiat hamo yn yt watomohey i te pytkai. Mi'i pote pyno atunug aru Musei piat uinãpin hap hawyi waku pe areĩne'en Tupana wanẽtup hawe wato'e pote yt aimohãpyk kuap i Tupana katupono yt watunug yne i pote. Katupono yt put'okwato'e i torania nug hamo. 22 Ta'i sa'awy'i Tupana to'e tomiwan me — Yt naku hin i miit'in e. Yt uwe i kahato uimienoi kuap teran haria meikope e. Yt uwe i uiwenãpin hap uimiium nug yne haria itote e Tupana sa'awy'i miit'in me. Mi'i pote paawato'e Tupana mi'atu'apiheg wuaria aito wato'e haype. Mi'i hawyi pyno wẽtup mu'ap yn waku wato'e. Koitywy Aipotypot Iesui mohey hap yn waku ahehakyera'at hamo wato'e. Aikotã Aparãu me to'e — Atipoityro aru wuat'i ywania mekewat ewat'ypmuat esaipepiat mohey sese haria e ahepe. Koitywy toĩne'en wato'e meimẽ. Koitywy imipoityro ko'i ra'yn watukupte'en. Katupono imipo'oro Aipotypot Iesui mohey haria ra'yn aito pote wato'e. 23 Sa'awy'iwuat yt watomohey kuap i wahekatup kahato karãmuo tomohey hap wen. Wahã'ãg hã'ãg kahato wãi'e Tupana hap nug yne hamo ma'ato yt watunug kuap i. Mi'i pote mipyhik ko'i ewy watukupte'en Tupana mi'apiheg ko'i wo iheg miat ko'i wo hap ewy. 24 Ahenoi hã'ãkap wuo mi'i e hap ete. Sa'awy'i Tupana ehay ainãpin hap ko'i tukupte'en wo'omu'e sese hat ewy wãi wãi'e hamo. Mi'i hap e'at pe wahekatup aimu'e pywuat sese hanuat Iesui e'yianmete wuat hamuat. Put'ok'e ra'yn Ahehakyera'at hat Iesui hawyi Tupana aimohãpyk Tosa'yru Iesui mohey hap upi. 25 Pyno mesup koitywy Tupana aimohãpyk Tosa'yru mohey sese hap upi yn na'yn. Yt sa'awy'itewuat ainãpin hap upi i ma'ato watomohey sese Iesui hawyi pywo ra'yn wato'e. 26 Tupana mẽpyt'in no watukupte'en wẽtup miit pakup ewy Aika'iwat Iesui mohey hap kaipyi wato'e. 27 Aito miit'in aiwo'o'ewy wẽtup miit yn watoĩne'en. Wẽtup miit set wywo watopyhu'at Iesui mohey hat set wywo watoĩne'en mio. Aiweset'ok hawyi aikotã Iesui ewy ra'yn watoĩne'en. 28 Aito miit'in yt aiwo'o'ewy hin i watukupte'en irania'in Iuteu ywania e hap ko'i irania'in yt Iuteu ywania i irania'in ihainia'in haryporia'in irania'in ga'iwaria irania'in miit emiit'in. Ma'ato mi'i pytkai watoĩne'en Iesui mohey hap kaipyi wẽtup piit ewywuaria yn imohey haria sok aito pote are. 29 — Atipoityro aru Wẽtup Takat Emiariru e Tupana sa'awy'i yianmete Aparãu me. Koitywy Iesui topyhu'at Aiporekuat no ra'yn. Mi'i hap kaipyi koitywy Tupana wanẽtup turan Aparãu Emiariru'in wo ra'yn watopyhu'at katupono Iesui toĩne'en aiwywo pote Tupana mi'atupoityro ko'i sok aito Tupana e Aparãu

miat hap ewy topyhu'at ahepe koitywy.

4

1 Pyno ahenoi po'og wẽtup i hã'ãkap wuo ehepe. Ahetama pe kue aihire te turan ai'ywot iku'uro pote ipowat'yp aiwanuat totoiat iheg me toĩne'en yt ta'atuium i te ahepe. Ma'ato airan hap put'ok'e ra'yn hawyi iheg myi ta'atuenõtem na'yn mi'i te ium i'atu'e ahepe ai'ywot powat'yp iku'uro rakat miky'esat miwan miat ai'ywot to'e hap ewy. 2 Ma'ato aiwemotag hamo te yt kat i ipowat'yp aikai. Irania'in emiit no yn watukupte'en pote ai'ywot powat'yp iwato toĩne'en pytkai. Mi'i tã ahetama pe watunug. 3 Karãpe atunug yne teran Tupana wo'onãpin hap uhehakyera'at hamo ai'e pote watoĩne'en aikotã wãi'e hat po pe. Aikotã aihire te turan ai'ywot iku'uro rakat powat'yp iheg me kahato toĩne'en rakat hap ewywuat watoĩne'en mesuwe. 4 Put'ok'e ra'yn he'at tomiky'esat ewy ra'yn topyhu'at hawyi Tupana tipo'oro Tosa'yru haryporia kaipywiat torania tehay wo'onãpin hap nug hamuat ra'yn. Put'okto'e hawyi yt wẽtup i To'ywot wo'onãpin hap toi'aparap. Tutunug yne imiky'esat ok tã. 5 Koitywy Iesui ainug To'ywot sa'yru'in To'ywot saki'yt'in ko'i wo. Koitywy watunug neran ainãpin hap ok tã katupono imẽpyt'in pakup ko'i watoĩne'en pote. Aikotã waku ehay uinãpin hap atunug wato'e at i at i Tupana kape. 6 Mi'i hawyi tutum Tosa'yru Pã'ãu wakuat — Uimẽpyt'in wo eweikupte'en to'e ahepiat hap. Put'ok'e hawyi Papai wato'e at ka'ap Tupana kape aipy'a pe. 7 Tupana yat eropat haria ewy nimo watoĩne'en. Koitywy ha'yru'in haki'yt'in no sese wo ainug na'yn. Koitywy Ai'ywot powat'yp yn na'yn aikai pãi ha'yru'in sese haki'yt'in kahato wo aito. 8 Sa'awy'i yt eweikuap i Tupana sese pywuat turan eweikupte'en Tupana ran ko'i mohey haria tupanaria eropat haria eipe eweikupte'en. 9 Ma'ato koitywy wyti Tupana sese kuap haria ra'yn eweikupte'en. I'ewyte Tupana sese mikuap ko'i eipe are. Kat hamo ten pyno koran ewei'aipok teran mekewat sa'awy'iwuat eipyhyp hap ewywuat kape sa'awy'iwuat eipyhyp hat eika'iwat kape. Ehetupana ran yt kat etiat i kuap haria kape. 10 Uimoken'ẽ kahato haria eipe tawa Karata piaria katupono — Watunug Iuteuria eko ko'i ewy yne pote watuwehakyera'at kuap e haria eipe. Iuteuria eko ko'i wati'atumõtypot hãpyk hawyi watuwehakyera'at kuap ewei'e. Waku kahato aimimõtypot no Iuteuria e'at ko'i waty ko'i anu ko'i yne aiwehakyera'at hamo ewei'e. 11 Mi'i pote uimo'akag'aia kahato haria eipe are mio tã ewei'e pote. Yt naku i rat pãi katupono eimu'e sa'awy'itewuat Iesui etiat uhepiat hap eweiwaure kahato hap. Mi'i hawyi yt kat hamo i eimu'e sa'awy'iwuat hap topyhu'at ehepe. 12 Uito meimuẽwat seko ko'i uhehakyera'at hap atiwaure yne rokirẽ ahẽtup kahato Iesui kape yn uhehakyera'at hap. Mi'i hawyi atipuẽti Tupana Iesui mohey hap upi waku kahato. Pyno mesup atiky'esat kahato eipe uito ewywuat. Yt eweimohey tei'o eheko nug hap mu'ap Tupana kuap hamuat katupono Iesui yn mu'ap Tupana kape are. Atiky'esat kahato eipe ui'ewywuat imohey haria hap atiky'esat eweikupte'en hamuat pãi. Iuteuria ywania mẽpyt sese uito meiũ pãi. Ui'ywot ti Iuteu sese pãi. Ui'ywania eko ko'i ewy atunug kahato sa'awy'i uhehakyera'at hap ky'ewi Tupana kuap hamo wen ma'ato yt atipuẽti i mi'i mu'ap atunug yne urueko ewywuat pytkai pãi. Mi'i hawyi Iesui Uhehakyera'at hano topyhu'at hawyi waku kahato Tupana topyhu'at yt pya hin i uikai topyhu'at. Pyno atiky'esat eipe uhepiat Iesui mohey hap ewywuaria ro eweikupte'en. Sa'awy'i areĩne'en eipy'asetpe turan eheko ewywuat atunug. Yt urueko ko'i i atunug uito Iuteu uito pytkai. Eipe ewy atunug itote. Pyno mesup ewetunug uito ewy eweikupte'en yi Karata ywania. Waku eheko wakuat ewywuat ewetunug aikotã sa'awy'i atunug eipy'asetpe are. Ma'ato mio uheko Iuteu eko upi eweikat Tupana piat ehehakyera'at hap aikotã uimotag hap e'at pe ewywuat ewetunug neran. Yt eiwe'eg hin i mio tã ewetunug pote. Sa'awy'i uimohey haria eweikupte'en. Kat pote mesup uhehay mohit hanuaria eweikupte'en. 13 Sa'awy'i ui'ahu kahato itote eipy'asetpe areĩne'en turan mi'i pote yt areto kuap i wẽtup tawa kape. Ui'ahu eipy'asetpe wywo woroho'o'omu'e. 14 Mi'i turan tig yt eweiwaure i uhehay. Yt karãpe i — Motoro ewei'e uhepe. Ui'ahu hap upi yt eiwekyry'i hin i. Waku kahato waku kahato ewei'e yn uimimu'e pe. — Ereke ro mehĩ ereke ro mimi ewei'e yn uhepe. Aikotã uito atipy kaipywiat sut hat ewy uinug Iesui put'ok'e turanuat ewy. — Ereke ro ewei'e hap ewy yn. Eimimõtypot no kahato areĩne'en sa'awy'i itote. 15 Mi'i turan uhehay wo woroho'omowepit kahato. Kat poteĩ koitywy yt iwepit rakaria wo i ra'yn eweikupte'en. Sa'awy'i uheha ahu hap yt ikahu i pytkai uiky'e eipe. — Urutum neran urueha wakuat ewei'e uiky'e haype. 16 Ma'ato koitywy eweikupte'en yt uiky'e i po'og haria ewy eweikupte'en katupono yt uiwẽ pohep teran i eimu'e pywuat sehay wuat hap ete pyi pote. Mi'i pote ehewanĩkap ewy areĩne'en mesup. 17 Koitywy eimu'e haria wẽtup seko kaipyi eiky'e wen ma'ato eima'at reran haype. Woroho'oky'e i'atu'e ma'ato eheropo'ok uipo pywiat reran haype ne'i. Eiky'esat ta'atuky'e ehepiat po'og uiky'e hap kawiat haria wo eweikupte'en. 18 Atiky'esat wuat'i e'at pe miit'in ei'atuky'e haria wo sio areĩne'en itote sio yt. Wuat'i miit'in eiky'e hap atiky'esat aikotã uito woroho'oky'e hap

ewy are atiky'esat wen ma'ato yt atiky'esat i eiky'e ran hap ne'i eima'at sehay wo hap ne'i. 19 Uimẽpyt'in eipe pote haty kahato uhete. Woroho'oky'e hap aikotã aity tuwemẽpyt turanuat hap ewy. Uhehat'at kahato eiky'ewi are. Ei'atumu'e hap kaipywiat hãpyk takaria wo teran woroho'onug aikotã Iesui hãpyk takat topyhu'at hap ewywuaria wo teran haype. Atiky'esat kahato Iesui i'ywã'ĩ eipy'a pe i hap. Mi'i pote Tupana kape ahẽtup haty wo — Etunug emẽpyt'in no mi'iria are Tupana pe. Haty kahato uipy'a pe aikotã aity ete haty imẽpyt wemoherep hap e'at pe hap ewy ahẽtup eikawiano. Eweimoherep ta'yn hawyi waku ra'yn uhetiat. Haty hap tokosap ta'yn aikotã aity tehat'at tomẽpyt egyi'at turan hap ewy. 20 Uipopap kahato eimowanẽtup pyre'i uhepiat Tupana ehay wuat hamo. Mi'i pote areto teran ehowawi ma'ato yt aikotã kuap hin i areto wo'opyhik hawe areĩne'en mote. 21 Uhehat'at kahato sio ehehaĩte Iesui mohey hap ete sio yt hap kuap hamo aikotã aity ewy woroho'oky'e. 22 Sa'awy'i te ti urue'ase'i Aparãu toĩne'en typy ok sa'yru ywot no e miwan me. Wẽtup ha'yru ihary'i sese mana Sara kawiat ma'ato wẽtup ha'yru hemiit wẽtup ywania kawiat mana Ãka kawiat. 23 Temiit kawiat ha'yru ti topu'i kaipywiat wemoherep. 24 Pyno ahenoi teran mi'i hap sehay iã'ãkap wuo ehepe Aparãu sa'yru'in etiat typy ok etiat ihary'i'in typy ok hap kaipywiat hap. Pyno Aparãu ehary'i toĩne'en typy ok hap kaipywiat. Pyno Aparãu ehary'i toĩne'en typy ok aikotã typy ok kapiat Tupana ihay hap e. Tohenoi kahato tehay wo'onãpin hap Musei pe yity'ok Sinai e hap tote — Uwe uwe inug yne teran Tupana ehay wãi'e hap tehakyera'at hamo haria ti tukupte'en Aparãu sa'yru temiit kawiat ewy mana Ãka kawiat ewy. 25 Irania'in te'eremohey sa'ag. — Atunug yne teran uhehakyera'at hamuat i'atu'e. Mio tã e haria mana Ãka mẽpyt Isameu ewywuat wẽtup ok Aparãu ehary'i temiit kawiat ewywuat haria. Mio tã e haria tawa Ierusarẽi miaria. Uwe uwe toto mi'iria ehay upi mi'iria te'eropyhu'at — Atunug yne teran Tupana wo'onãpin hap e hap emiit no tukupte'en. 26 Ma'ato toĩne'en wẽtup tawa Ierusarẽi ne. Mi'i tawa atipy kaipywiat sut hat mesuwiat ewywuat re wen. Mi'i pe watukupte'en mio aitoria Aparãu ehary'i sese mẽpyt Isaki ewywuaria wẽtup sehay upiat gupte'en haria. Katupono Iesui mohey hap yn ahehakyera'at e haria. 27 Sa'awy'i te ti Tupana to'e miwan me — Eiwemowepit ro yt karãpiat i imẽpyt rakaria e. Eiwemowepit ro yt karãpiat i hã'ãg mẽpyt saty hã'ãg haria katupono he'aito mi'atoiat ti aru po'og imẽpyt'in nakano topyhu'at he'aito kahato rakat mẽpyt'in kai. 28 Mi'i tupono uiwyria'in aito ti watukupte'en Tupana sa'yru'in wo Tupana saki'yt'in no to'e Tupana Aparãu me hap ewy Isaki piat — Atum ti aru e hap ewy. 29 Mekewat ha'yru piit esaika hap kaipywiat wyti Isameu e hap het rakat tuwekyry'i kahato Tupana Pã'ãu esaika hap kaipywiat ete Isaki ete. Mi'i hap ewy kahato te koran topyhu'at. Katupono miit esaika hap kaipywiaria to'okyry'i kahato te Tupana Pã'ãu esaika hap kaipywiat ete. 30 Sa'awy'i mana Sara to'e te'aito Aparãu me Tupana Pã'ãu kaipyi — Etipo'oro ro ehary'i emiit kawiat imẽpyt wywo pya ai'yatypepyi katupono yt naku i ti aru e'yi epowat'yp ko'i topyhu'at esa'yru ran po pe ne'i pote. Esa'yru sese po pe yn waku epowat'yp e'yi epoityro hap topyhu'at e te'aito pe. Mi'i hawyi Aparãu tipo'oro tehary'i ran imẽpyt wywo wẽtup hy kape. 31 Mi'i tupono uiwyria'in teropat hat kawiat Aparãu mẽpyt yt ewywuaria i ra'yn aito ma'ato pywo sese ihary'i sese kawiat imẽpyt ewywuaria aito are. Isaki saipepiat sese Iesui pãi mi'i upiaria aito are.

5

1 Koitywy Aika'iwat Iesui tum na'yn ahepe tesaika hap wakuap ko'i nug yne hamuat. Mi'i tupono yt kat hamo i ra'yn wata'aipok Iuteuria eko ko'i ewywuat nug yne ahehakyera'at hap ky'ewi. Yt kat hamo i po'og watuwepotpap ha'up nug howoity rakat kyi'at hamo hap ewy ne'i pãi. Ahesaika hap yt put'ok'e hin i waku nug hamo Iesui ewywuat hamo. Ma'ato Iesui Pã'ãu esaika hap aipiit pe pote yn waku nug hap ko'i tuwẽtem aipyt'at hap kaipyi. 2 Uito Pauru mi'i tupono ewetum no ehewaure ka'a uhepe. Uru'ywania Iuteuria mio tã i'atu'e — Aiwe'ahit ãpy sokpe tek hap kaipyi ahehakyera'at i'atu'e sa'ag. Watimohey mi'i pote Iesui atoiat haria wo watoĩne'en katupono Iesui yn ahehakyera'at kuap. Iesui mohey hap kaipyi yn nyti Tupana aimoewaku. Kat hamo pyno Iuteuria eko nug hap aimowaku ewei'e. 3 — To'iro ihainia'in ahit sokpe ãpy tek hap watunug Iuteuria eko ewy watunug ewei'e. Mi'i watunug mote waku pe watoĩne'en Tupana pe e haria wo ne'i eipe are. Uiwyria'in i'atu kahato Iuteuria eko mi'i ma'ato yt ewetunug yne hin i te. Yt eiminug i ko'i topyhu'at re i'atu kahato te. Eiwe'ahit ãpy sokpe tek hap ewetunug i'ewyte irania Iuteuria eko ewetunug neran. Ma'ato yt naku i wẽtup seko yn ewetunug are. Waku torania ewetunug are. Ma'ato yt uwe i mesuwat yi tote inug kuap torania. Mi'i pote seko nug hap ne'i yt aimohãpyk kuap hin i Tupana wanẽtup hawe. 4 Ma'ato eipe — Watunug yne meimuẽwat ko'i potiat ne'i Tupana ahehakyera'at ewei'e wen mi'i pote pya kahato eweikupte'en Aika'iwat sese kai katupono sa'awy'i Iesui yn ahehakyera'at kuap e haria

ra'yn eipe. Imohey hap pun haria wo eweikupte'en mio. Mi'i pote Tupana egyi'at hap pun haria wo eweikupte'en. 5 Ma'ato uruto yt eiperia ewy hin i katupono uruto ti Iesui mohey hap kaipyi ti ahehakyera'at kuap e haria uruto. Mi'i hap kaipyi yn uruimohey. 6 Ma'ato Aika'iwat Iesui ahehakyera'at teran haype Tupana yt tuwanẽtup hin i mekewat seko aiwemusin ãpy sokpe tek hap kape ne'i. Ma'ato toiehakyera'at kuap miit'in yne sio hemusin ãpy sokpe tek hap toĩ sio yt sio Iuteuria sio yt mi'iria i waku yne. Toimohãpyk kuap wuat'i ywania katupono kat seko kat seko kape ne'i yt iha'at hin i ma'ato teha'at tomohey hap sese kape yn. Toky'e ahepiat hap aikawiat toĩne'en sio yt watiky'e i hap kape yn ta'akasa. 7 Sa'awy'i imohey kahato haria eipe. Uwe uwe itote eima'at sa'ag sa'ag wẽtup mu'ap upi. Katupono koitywy eipe yt pywuat sehay upi hin i ra'yn eweikupte'en sa'awy'i waku pe eweikupte'en pytkai. 8 Tupana ti yt eima'at hat hin i pãi. Kat pote mesup eiwemorem hamo eweimohan kahato Iuteuria eko katupono mi'i aipun hat ne'i ai'ahit ãpy sokpe hep hap. Mekewat Iuteuria eko yt aikaykay hãpyk hat eko ewy hin i yt imienoi ko'i ewy hin i. 9 Pyno aimi'u to'oran me toĩne'en nem nakat ipyp kurin kat. Mi'i hawyi aimi'u wakuat nem na'yn topyhu'at toimonem tuwewawi. Mi'i hap ewy kahato toĩne'en aipy'asetpe wẽtup aimimohey yt pywuat i rakat. Meiũran aimimohey wakuat monem hat wywo watopyhu'at are. 10 Mi'i ewy wẽtup seko enoi hat toĩne'en eito'oran me. Mi'i ti eiwanẽtup hap moehamana'i ra'yn. Yt atikuap i mi'i hat set Tupana ikuap. Mi'i tupono toĩne'en imi'apiheg wo aru. Atikuap ti ma'ato meiũran ewei'aipok Iesui mohey hap mohan hamo. Meiũran uhepiat imohey hap ewy wẽtup sok yn aru aito Iesui wywo watoĩne'en. 11 Uiwyria'in uito arepotmu'e kahato Iesui ku'uro aria'yp posak etiat hap ete. Mi'i eweimohey pote toĩne'en eheĩne'en pakup i hap are. Ma'ato mi'i hap ete to'okyry'i kahato. Yt karãpe i arepotmu'e wen — Eremusin ãpy sokpe tek ehehakyera'at hamo pote waku yt karãpe i are'e ehepe. Mio tã ahenoi pote yt to'okyry'i hin i katupono Iuteuria ta'atumiky'esat ewywuat pote. 12 Ahemusin sokpe ãpy tek hawyi ahehakyera'at i'atu'e eimoehamana'i haria. Pyno waku mi'i haria te'eruwesa'ahep yne hawyi aikai tukupte'en pya mi'iria tuwesa'ahep ta'atueko sese nug yne haria pote waku. 13 Uiwyria'in Tupana tum ahepe tesaika hap wakuap nug hamo aimiky'esat ok tã nuat hamuat nug hamo. Ma'ato yt naku i — Uimiky'esat ewywuat yn aru atunug wato'e ne'i pote yt naku i pãi are. Katupono ui'airo ra'yn tomiky'esat nug hamuat tupono waku wato'e. Yt naku i aimiky'esat yn watunug. Katupono towat tomiky'esat nug hamo ai'airo aiwo'opowyro wo'oky'e hamuat etiat hap. 14 Mio tã e ti Tupana Musei miwan me — Ewei'atuky'e ro miit'in aikotã eweiky'e hap ok tã e. Mi'i tupono karãpe wato'opowyro aiwo'oky'e hap ete pote Tupana miky'esat nug haria wo aito watopyhu'at. 15 Ma'ato karãpe watikuasa irania'in wahenoi aiwẽ pyi aheso hap yt i'e hap ewy i watoma'at ne'i wẽtup ok pote aikotã miat haiwot rakaria ewywuat watopyhu'at. Miit'in u hat ewywuat watoĩne'en. Eiwe'eg wo o mi'i tã nug hap pupi are. 16 Mi'i tupono uiwyria'in atiky'esat Tupana Pã'ãu miky'esat nug haria wo eweikupte'en hap Tupana miky'esat ewywuaria wo eweikupte'en. Yt atiky'esat i eiwanẽtup hap kaipywiat ne'i nug haria wo eweikupte'en. Eimiky'esat sese ne'i nug haria wo hap yt atiky'esat i. 17 Mi'i turan aiwat aimiky'esat ne'i yt Tupana miky'esat ewy hin i. Aimiky'esat po'og ne'i watunug mote yt watunug kuap i Tupana miky'esat ewy. 18 Pyno Tupana Pã'ãu miky'esat ewy ra'yn watunug hawyi atunug neran Musei mienoi uhehakyera'at hamo yt wato'e kuap i. 19 Ma'ato mekewat aimiky'esat ewy watunug neran mote yne haryporia'in wywo watoĩne'en ne'i. I'ewyte watuwanẽtup sa'ag hap he ne'i. I'ewyte aiminug sa'ag yn watunug kuap. 20 Tupana sa'ag watimõtypot kahato pote watopotkuasa wanĩkap mo watoĩne'en. Sehay uka uka hano watoĩne'en. Iha'ywywi rakano watoĩne'en. Ipy'ahak takano watoĩne'en. Eikai po'og uruto urutukupte'en e haria wo wo'opat'ok pat'ok haria wo watoĩne'en. 21 Yt watopot'oksat i. Imopẽ'ã rakaria wo watoĩne'en pote wo'oero'ok wo'oero'ok haria ewywuat gupte'en haria ewy watoĩne'en. Mi'i pote eiwe'eg wo o katupono mi'i tã ne'i nug haria yt tuwehyt'ok kuap i Tupana Morekuat no topyhu'at hap e'at pe yt tuwehyt'ok kuap i hetama pe. 22 Ma'ato Tupana Pã'ãu miky'esat ewywuat watunug hawyi wo'oky'e haria wo watoĩne'en. Wo'omowepit haria wo watoĩne'en. Wo'okuap haria kahato wo watoĩne'en. Miit perup'i wo watoĩne'en. Wo'owese haria wo watoĩne'en. Aiwo'opiat ai'e hap nug haria wo watoĩne'en. 23 Yt wemowato haria wo i watoĩne'en. Wewãi kuap kahato haria wo watopyhu'at. Karãpe mi'i tã e hap ewy watunug hawyi yt kat i ahewãi Musei mienoi kaipywiat hap tuwẽtem aipiit pyi e. Mi'i pote iperup'i rakano watoĩne'en e. Watuwenãpin kahu kahato pote mi'i hap yn tuwẽtem Tupana Pã'ãu kaipyi aipiit pyi. Mi'i tã e hap yne. Mi'i wãi'e hap mopo'inik hap yt kat i toĩne'en e. 24 Pywo pe ti Aiporekuat Iesui po pe ra'yn watopyhu'at pote mekewat aiwanẽtup hap aimiky'esat sa'ag ko'i topap yne ra'yn. Mi'i hawyi yt iheg muo hin i aiminug sa'ag ko'i tukupte'en. Katupono Iesui wano ra'yn watopyhu'at pote. 25 Nimo yt imohey i te turan aimu'e kahato Tupana Pã'ãu Iesui mohey ahepiat hamo. Koitywy po'og na'yn Tupana Pã'ãu aimu'e Tupana miky'esat ewywuat nug

hamo. 26 To'iro watipywo koitywy aimu'e hap imiky'esat nug hamo yt kat i aheha sio pywo
sio yt ai'e hap pun ne'i wywo aiwo'oehay sat hap ko'i wywo.

6

1 Uiwyria'in Karãpe wẽtup ok yt naku i i'aparap hap inug mi'i pote waku wẽtup ok
toto Tupana Pã'ãu sehay wywo i'aparap hat nãpin perup'i wuat hamo. Mi'i hat wyti
waku kahato inug ma'ato waku mi'i rokirẽ tuwe'eg wo ra'yn toĩne'en tepiat i'aparap hap
pupi irania'in nãpin rokirẽ. 2 Meiũran wẽtup ok i i'aparap mi'i hawyi waku watipowyro
imoesaika hamo. Mi'i tã aiminug kaipyi ti Iesui e hap nug haria aito pote. 3 Ma'ato uwe —
Uito yt arepotpowyro teran i po'og uiwato e hat yt kan hamo hin i atimohey uito Iesui e.
Mio tã e hat tuwema'at kahato ne'i. 4 Waku watuwanẽtup kahato aiminug sio waku sio
yt e hap kape. Waku pote aimowepit hap toĩne'en. Ma'ato uito po'og atunug ikahu ai'e
hap ne'i ti aimowepit hap akit hamo topyhu'at. 5 Waku aiwo'o'ewy'ewy ipotpap takaria
wo watoĩne'en. 6 Waku ti aiwo'omu'e haria pe watimõ'ẽ ahekat. 7 Yt naku i watuwema'at.
Yt watima'at kuap hin i Tupana. Kat iã'ỹi watikoi pote ti mi'i ti ra'yn imoẽtyt. 8 Mi'i hap
ewy ti aimiky'esat yn nug mote yt nakuaria i wo watukupte'en Tupana pe. Mi'i turan na'yn
aiku'uro hawyi yt kat i aheĩne'en Tupana wywuat hap. Ma'ato Tupana Pã'ãu wo wepit hamo
watoĩne'en pote tutum tesaika hap aheĩne'en towywuat wuat'i e'at piat hamuat. 9 Yt naku i
eipo sero ne'i wakuap nug hap ete katupono meiũran Tupana tum hamuat ipotpap kahato
rakaria pe. Mi'i turan aiwat ahepe tutum wy aikotã ipirik kahu ra'yn hawyi aimowepit
ra'yn hap ewy. Mi'i hap ewy ti Tupana tum wakuap nug hap etiat yt ipo sero i rakaria
i pe ha'up tutum are. 10 Pyno ti waku watikat aikotã irania'in powyro hamuat. Waku
ti yne watunug wakuap torania miit'in me. Ma'ato ti Iesui mohey haria ti waku po'og
wati'atupowyro wakuap no. Uiwyria'in eweheha'at ro uipo wuat uimiwan iwato'in kahato
rakat kape. 11 Uimiwan mesuwe atunug uipo wo. Iwato kahato uimiwan katupono yt
heremo kahato i yt uhehapytig i pote. 12 Eimu'e haria ipakup takaria te'eruwemowato
kahato itote — Uruto po'og wo'omu'e haria torania kai i'atu'e haria. Wemusin ãpy sokpe
tek hap ti waku e haria aipiit etiat yn wo'omu'e haria mi'iria. Iro pote miit'in to'okyry'i
kahato aimimohey aria'yp posak etiat ahehakyera'at hamo e hap ete. Mi'i haype yt
te'erepotmu'e i mi'i ete. Yt ta'atuky'esat i miit'in wo'okyry'i ta'atuetiat hap haype. 13 Pyno
Iuteuria wo'onãpin hap ewy watunug wemusin ãpy sokpe tek hap ahehakyera'at i'atu'e yt
ta'atuhenoi yne hin i Iuteuria eko pytkai. Ta'atuky'esat ta'atumiky'esat nug hanuaria wo
yne eipe haype. 14 Ma'ato Iesui iku'uro ahetiano are pote yt i'atuwese hin i. Yt ta'atuky'e
i Iesui haype. Mi'iria yt iky'esat hin i uheĩne'en hap ewy tukupte'en hap. I'ewyte uito yt
atiky'esat i i'atu'ewywuat areĩne'en hap wy katupono te'eruwemowato haype ne'i pote.
15 Mekewat hemusin ãpy sokpe sio yt rakaria kape sio Iuteuria eko nug yne haria sio yt
hap kape te'eruwanẽtup. Mi'i haria ti yt kat no i Iesui pe. Ma'ato ti tokaipywiat miit ipakup
sio yt hap kape yn ni iha'at Iesui. Imopakup hap toĩne'en sio yt hap kape yn teha'at. Yt kat
i imopakup hap toipuẽti pote toimopakup i. 16 Mi'i hap yn ahẽtup Tupana pe — Erehay
moehaky'e'i ro Ui'ywot i'atuehaky'e'i hap etiano ipakup takaria upi inug hamo are. Etihep
o i'atuehamana'i hap are ehupiat pe. I'ewyte torania Tupana emiit'in etiano. 17 Yt atiky'esat
i po'og sehay aiwo'o'atu'uka hap wemusin ãpy sokpe tek hap ete katupono ipoity kahato
uipekyt pekyt uipiit ete. Uito Iesui emiit sese e hap moherep hap upi uipekyt pekyt. Uipe
timoherep kahato Iesui ewywuat areine'en uipekyt pekyt ui'auka teran haria tunug Iesui
mohey hap moherep hap uipe. 18 Uiwyria'in mio tã are Aika'iwat pe ehupi — Iesui egyi'at
ro aiwyria'in Karata piaria pe are Aika'iwat pe are ehupi.

Uito Pauru pyno toran uimiwan.

TAWA EWESU PIARIA NÃPIN HAP PAURU MIENOI

1 Uiwyria'in tawa Ewesu piaria koitywy atipo'oro uimiwan ehowawi. Mesuwat miwan
nug hat ti uito Pauru. Eipe ti Tupana sa'yru'in Tupana saki'yt'in koitywy eipe Aika'iwat
Iesui mohey pot'i haria ti eipe. Sa'awy'i Tupana ui'airo hawyi uinug tosa'yru wo Aipotypot
Iesui potpo'oro wo tomiky'esat ewy ui'airo. 2 Pyno mio tã ahẽtup ehowawi Ai'ywot Tupana
kaipyi i'ewyte Aika'iwat Iesui kaipyi — Etum o ewese hap tawa Ewesu piaria pe emohey
haria pe are i'ewyte eti'atupoityro kahato mi'iria are ahẽtup Tupana pe i'ewyte Iesui pe
ehowawi uiwyria'in are.
3 Ta'i Aika'iwat Iesui i'ewyte To'ywot Tupana ai'atupoityro poityro kahato ra'yn. —
Waku kahato En wato'e Tupana pe i'ewyte Aika'iwat Iesui pe wato'e — Waku kahato En
Tupana wato'e aito Iesui mohey haria. Ta'i atipy kaipyi put'ok'e ahete aipoityro kahato
hap. Ahehakyera'at hap tutum na'yn ahepe. Wuat'i e'at piat aimoieĩne'en Tupana kapiat
hap tutum ahepe towanuaria aito pote are. 4 Ta'i sa'awy'i mesuwat yi nug hap e'yianmete
Tupana ai'airo Tosa'yru emiit no. Ta'i ahe'yianmete ai'airo temiit'in no are. Mi'i hawyi
to'e — Uha'yru mohey haria wo aru mi'iria hap ati'atukuap e. Mi'i pote ti atunug aru
hãpyk mi'iria ui'ewywuaria wo ra'yn e. Yt kat i sa'ag nug haria wo ati'atunug mi'iria e.
Pyno yt uwe i te aito turan ai'airo Tosa'yru emiit no. Aiky'e haype yn ai'airo mesuwat yi
yt kat i te hap e'at pe turan ai'airo. 5 Ta'i atunug aru Uha'yru mohey haria yne uha'yru'in
uhaki'yt'in no e. Atum aru Uha'yru i'atuepe I'atuka'iwat no e ahetiat. Atunug aru mi'iria
uimẽpyt'in no uimiky'esat ewywuat uimowepit hamuat e Tupana ahowawi sa'awy'i yt uwe
i te mesuwarotiat turan. 6 Pyno to'iro watuwehum Tupana kape — Egyi'at hap yt uwe
ewywuat hin i waku wato'e. Po'og po'og torania kai ewese hap waku wato'e. Uruky'e hap
moherep hamuat etum Esa'yru uruepe. Wẽtup yn Esa'yru pytkai etum ne'en ne'i uruepe yt
kat sa'up mo i etum uruepe uruto'e waku wato'e. Mi'i ti Esa'yru Emiky'e kahato etum na'yn
uruepe uruehakyera'at hamuat. Waku kahato En Tupana uruto'e ewawi. 7 Ta'i Emipo'oro
Uruporekuat no iku'uro hawyi uruminug sa'ag po pyi urutuwẽtem na'yn i'ewyte uruminug
sa'ag ha'awytewuat eti'atuwaure waure ra'yn En. Waku kahato En. En ni po'og po'og
torania kai hegyi'at rakat uruto'e ewawi Tupana uruto'e. Esa'yru suu ti urukyi'at ewanuat
hap uruto'e. 8 Etum ne'en ne'i yne yne iwato kahato sakpo emiium etum yne yne. Waku
kahato En uruto'e. Ewese kahato uruto yt uruwese i pytkai uruto'e. Ewe'eg hap ok tã egyi'at
hap ok tã uruky'e hap uruto'e. Urutuwehum kahato ewawi Tupana katupono koitywy
etunug na'yn ere'e sa'awy'iwuat hap emiky'esat ok tã uruto'e ewawi. 9 Sa'awy'i emiky'esat
ewy ere'e ewepe — Atum aru Uha'yru pe wuat'i ywania ere. Atum ne'en ne'i aru Uha'yru
wuat'i miit'in me I'atuporekuat no. Uimowepit hap ewy atum aru ere'e sa'awy'i ewepe
ewanẽtup hawe yt kat i miit'in te turan. Tupana uruikuap teran kat pote uruky'e kahato
hap. Mi'i tã yt uruikuap hin i te wen ma'ato uruky'e hap mi'i uruikuap ta'yn. Waku kahato
En uruto'e epe Tupana.
10 Mio tã e sa'awy'i Tupana — Put'ok'e uhe'at aru hawyi atunug sese ti Uha'yru wuat'i
Porekuat no e tuwepe i'ewyte yne atipy piaria Porekuat no i'ewyte yne yi totiaria Porekuat
no e tuwepe. Uha'yru suu wo ati'atumowehik sok torania yi totiaria atipy piaria uhowawi
e. Mi'i hawyi wẽtup piit ewy yn na'yn watopyhu'at wuat'i uiminug ko'i uikai tukupte'en e
tuwepe Tupana wuat'i tominug ko'i pe tukupte'en yianmete turan. 11 Yne tomiky'esat ewy
Tupana sa'awy'i ai'airo ra'yn tomiky'esat ewy. Mi'i hawyi ainug tosaki'yt'in no tosa'yru'in
no Aheyke'et Aikywyt Iesui ewywuat ainug wẽtup miit mẽpyt'in ko'i ewywuat ainug na'yn
aito watimohey Iesui hawyi. Tomiky'esat ewy tutum aru ahepe topowat'yp yne yne. Hekat
kahato rakaria wo watopyhu'at wuat'i e'at pe aikotã to'e sa'awy'iwuat hap ewy ra'yn tutum
ahepe. 12 Pyno to'iro watuwehum Tupana kape katupono aito ti irania'in e'yianmiat
imohey haria irania'in e'yianmiat watunug Iesui Aiporekuat no. Waku kahato wato'e
aiwo'ope mi'i hap ete ma'ato meiũran aru i'atu kahato ahaipepiaria Iesui mohey haria
tukupte'en kahato Tupana mõtypot wuat'i e'at piaria. Waku kahato are.
13 Pyno mesup ta'yn uru'ewywuaria ra'yn Tupana ehay pywuat rakat Iesui etiat uruwẽ
pyi hawyi mekewat sehay Ehehakyera'at hat moherep hap topyhu'at. Mi'i e hap etikuap
hawyi Aika'iwat Iesui mohey haria sok eweikupte'en. Waku kahato are. Mi'i hawyi ti
aru Tupana tum na'yn Topã'ãu ahepe to'e hap ewy tutum. Mi'i hawyi mesup — Mi'iria
ti uianuaria e ehepe. Tutunug toset ehepe — Mi'iria wyti uiat e wuat'i miit'in me Tupana
Pã'ãu. 14 Tupana tum na'yn Topã'ãu ahepe. Mi'i tutum mote mesup watikuap i'ewyte tutum
aru ahepe kat e hap kat e hap — Atum aru uimẽpyt'in me e hap ko'i ewy. Tutum na'yn yne
sa'up yne aiminug sa'ag hep hamuat Tosa'yru suu. Mi'i pote watikuap ta'yn mesup yt kat
i sa'ag toipuẽti aikai. Watoĩne'en iwywo turan tuwehum ahowawi yt kat i aikai yt naku i

pote yt kat i aipitpit hap. — Waku kahato En Tupana wato'e aru wuat'i e'at pe. Waku En waku En katupono uruhep ahiag po pywiat hat En uruto'e aru wuat'i e'at pe aru.

15 Ga'atpo atikuap ehetiat sehay — Koitywy tawa Ewesu piaria Aipotypot Iesui mohey kahato haria tukupte'en. Po'og imohey haria mio sa'awy'iwuat kai i'atu'e uruepe. I'ewyte Tupana emiit'in ky'e kahato haria tukupte'en mi'iria i'atu'e ehepiat pe. 16 Mio tã i'atu'e hap atikuap hawyi arehum kahato at ka'ap mesuwe — Uhetupana are waku kahato En katupono mesup tawa Ewesu piaria Esa'yru mohey kahato haria tukupte'en na'yn mesup i'ewyte wo'oky'e haria tukupte'en are at ka'ap Tupana pe. 17 — Uru'ywot koro En ni Urupotypot Iesui eTupana are. Etum no Epã'ãu po'og tawa Ewesu piaria pe ekuap po'og po'og mono are'e Tupana pe. Uwe En sese hap kuap hamuat atiky'esat. Epã'ãu kaipyi iwe'eg kahato rakaria wo tukupte'en hap atiky'esat are. Eti'atumoẽtyhot ro i'atuwanẽtup hap are. Etihep yt i'atuehapytig i hap mi'i hawyi heremo i'atuwanẽtup hawe etum Esa'yru mohey hap Tupana are. 18 Tupana are'e etum no Esa'yru mohey haria tapy'yia Ewesu piaria pe ewanẽtup hap kuap hamo hap are. Etum no i'atuepe ewanẽtup kuap hap kat hamo eti'atu'airo mi'iria emiit'in no are. Etimoherep to i'atuepe emiky'esat ko'i nug neran hap ko'i are. Etimoherep i'atuepe aikotã aru tukupte'en atipy pe esa'yru'in wo esaki'yt'in wo hap are. Etimoherep i'atuepe kat som atipy pe are. Etimoherep i'atuepe aikotã aru atipy pe emõtypot haria tukupte'en hap are. Etimoherep i'atuepe aikotã aru ewaku hap ewywuaria tukupte'en hap are. Tupana ewaku hap ekahu hap ewato hap etimoherep emiit'in me tawa Ewesu piaria pe are at ka'ap ehetiano uiwyria'in. 19 Tupana are'e etimoherep emiit'in me esaika hap kuap hap are. Esaika hap iwato kahato uruewawi Esa'yru mohey haria pe aikotã karãpe sa'awy'i etihep Esa'yru gu'uro pyi hap ewy esaika hap. Tupana etimoherep mi'i tã esaika hap Esa'yru mohey haria pe are. 20 Tupana esaika hap iwato kahato uruete are aikotã sa'awy'i etihep Uruka'iwat gu'uro pyi hap ewy esaika are. Mi'i hawyi — Era'apyk o meiũpe uipo sese kai ere itote Esa'yru pe. Era'apyk to mesuwe atipy pe ere. Mi'i hawyi topyhu'at e'e hap ewy esaika sese hap ewywuat topyhu'at. Esaika kahato hap ewy etimoherep uruepe Esa'yru mohey haria pe are Tupana pe at ka'ap.

21 Ai'akag Iesui topyhu'at Wuat'i Akag wo. Toĩne'en ni Morekuat Koro wo are. Ai'akag wo toĩne'en ma'ato i'ewyte Wuat'i Akag wo atipy pe toĩne'en. Morekuaria Porekuat no topyhu'at Iesui are. Tu'isaria Porekuat no topyhu'at. Surara Akag Koro wo topyhu'at. Iesui set po'og Tupana mimõtypot no wuat'i miit'in set kai. Po'og po'og wuat'i kai Aika'iwat mesuwat i'ewyte wuat'i e'at pe. 22 Katupono Tupana tunug yne yne Iesui py ywyt'okpype. Aika'iwat wuat'i okpe tote toĩne'en. Mi'i hawyi i'ewyte aito imohey haria Akag Koro wo topyhu'at Iesui Tupana miky'esat ewy. 23 Pyno yne aito Iesui mohey haria watopyhu'at Iesui wywo wẽtup piit ewy yn. Iwywo watoĩne'en wẽtup ok miit ewy. Iesui piit no watoĩne'en mesup mesuwat yi tote are. Atipy pe i'ewyte watoĩne'en irania'in imohey haria wẽtup piit ewy yn watoĩne'en aito. Imohey haria ipiit ewywuat watopyhu'at. Aikope Aikope Atipy pe mesuwat yi tote yne tote Aipotypot Iesui toĩne'en Morekuat Koro wo.

2

1 Ha'awyte kahato yt uwe i eimu'e hat Iesui etiat turan yt Iesui mohey haria i eipe turan mi'i hap e'at pe yt eweikuap hin i Tupana etiat aikotã iku'uro rakaria yt tikuap hin i ahehay hap ewy mekewat e'at pe. Sa'awy'i yt eweikuap hin i Tupana ehay are. 2 Mi'i hawyi mekewat e'at pe yt ewetunug hin i yne yne Tupana wãi'e hap ko'i e hap. Sa'awy'i imohey hap e'yianmete ti ewetunug miit'in minug sa'ag ko'i yne yne mekewat e'at pe. Mekewat e'at pe wẽtup eika'iwat toĩne'en mi'i ti ahiag. Mi'i heso rakat kape — Uruetupana en ewei'e ahiag me. Emiky'esat ewy atunug neran ewei'e mekewat mã'ãu sa'ag me. Uruetupana uruetupana ewei'e at ka'ap mekewat yt nakuaria i nug haria porekuat kape mekewat ahiag me. 3 Pyno sa'awy'i yne aito watopyhu'at ahiag emiit no yt nakuaria i ewy. Sa'awy'i aimiky'esat sa'ag he watipuẽti. Mekewat e'at pe aiminug aipiit miky'esat sa'ag ko'i kape yn po'og po'og ahepap wãi'e Tupana pytkai watunug sa'ag ne'i. — Mi'i tã ewetunug mote woroho'o'apiheg ne'i eipe e Tupana ahepe pytkai watunug yne yne yt imiky'esat i ko'i. 4 Ma'ato sa'ag watunug tuete pytkai aiky'e kahato te Tupana. Yt tuwepyk hin i katupono haty aiky'e hap tuete. 5 Towese hap kaipyi ahehakyera'at Tupana. Aikotã iku'uro rakat yt ihay i hap ewy yt ahehay hin i Tupana kape mekewat e'at pe. Ta'i yt ahehay kuap i. Karãpe Tupana ihay ahowawi turan mekewat e'at pe yt watiwesat kuap i kat pote iku'uro rakaria ewy watoĩne'en Tupana ewawi pote. Ma'ato mi'i pytkai aiwy'inug tuwewawi Aipotypot Iesui ehay upi. 6 Mi'i hawyi aimoieĩne'en Tosa'yru suu wo. Mi'i hawyi Tupana ainug Aipotypot Iesui emiit no wẽtup piit ewy watoĩne'en iwywo. Mi'i hawyi karãpe Iesui tuwẽtem gu'uro pyi mi'i hap i'ewyte watuwẽtem gu'uro pyi hap ewy wẽtup pu'i yn aito watomohey hawyi. 7 Mi'i hawyi Tupana to'e Tosa'yru pe — Era'apyk to mesuwe uikai atipy pe wuat'i Porekuat no e Tosa'yru pe. Mi'i tote hap ewy aito i'ewyte watoĩne'en iwywo morekuaria

wo are. Mi'i hap ewy watoĩne'en iwywo katupono aito wẽtup ok miit ewy iwywo. Pyno mesup toimoherep ta'yn towese hap ahepe wuat'i e'at pe. Mi'i pote — Egyi'at kahato wato'e Tupana pe. Yt uwe i po'og ekai iwese rakat wato'e. 8 Ma'ato yt aiminug wakuap kaipyi hin i Tupana ahehakyera'at. Ta'i yt hin i uiwyria'in. Ahewaku hap yt put'ok'e hin i Tupana wat hewaku hap ewy are. Aiky'e hap kaipyi towese hap kaipyi tutum ahehakyera'at hap ahepe. Watimohey Iesui hawyi tutum ahepe wuat'i e'at piat aheĩne'en hap yt kat i watunug pytkai tutum. Pywo pe ti tuwekaipyi tutum watomohey Iesui hawyi are. 9 Pyno yt naku i wato'e — Uito ti wakuat pote Tupana uhehakyera'at yt naku i wato'e katupono i'aparap haria watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe mi'i tupono yt watuwehakyera'at kuap i.

10 Sa'awy'i Tupana topo wo ainug. Koitywy Ha'yru mohey haria watopyhu'at wẽtup ywania ewy yn na'yn watopyhu'at. Ainug hap e'yianmete Tupana to'e — Meiũran aru atipowyro kahato uimiky'esat nug neran haria e. Wakuaria sok ewy aru atunug mi'iria e sa'awy'i tuwepe. 11 Ma'ato ha'awyte eipe tawa Ewesu piaria yt kurin i eweikuap Tupana etiat katupono wẽtup ywania eipe. Sa'awy'i sese aha'ase'i pot Aparãu emiariru'in yn Tupana ywania tukupte'en mekewat e'at pe. Mekewat we'ahit sokpe tek haria mi'iria yn sa'awy'i Tupana ehay kuap haria tukupte'en. Ma'ato eipe wẽtup ywania eweikupte'en sa'awy'i yt Aparãu emiariru ko'i hin i eipe. Nimo urupusu puo uruhet'ok eipe ti yt we'ahit sokpe tek haria i uruto'e. 12 Katupono sa'awy'ite eipe yt Tupana mohey haria ywania hin i eipe ma'ato wẽtup ywania eweikupte'en. Mi'i hap e'at pe yt kat hin i eweikuap Tupana Mipo'oro Aiporekuat etiat katupono sa'awy'i Tupana ti'airo Aparãu emiariru'in ko'i yn temiit'in no sa'awy'i. Yt ei'airo hin i sa'awy'i. — Aparãu emiariru emiariru ati'atupoityro e Tupana. Atunug esa'yru'in esaki'yt'in ui'ywania wo e. Ma'ato ehepe yt mio tã e hin i sa'awy'i. Yt kat i Tupana eipy'a pe sa'awy'i mi'i pote yt uwe i eipe — Areĩne'en aru wuat'i e'at pe e haria are. 13 Ma'ato mesup ti yt pya hin i ra'yn eweikupte'en Tupana kai Tupana Sa'yru wuaria eipe pote. Sa'awy'ite ti pya kahato eweikupte'en Tupana kai ma'ato mesup Iesui suu eimowo'osat kahato ra'yn Tupana ete. 14 Koran eipe yt pya hin i Tupana kai katupono Iesui tunug na'yn ni Tupana wywuat aiwo'owese wese hap. 15 Aika'iwat iku'uro aria'yp posak ete hawyi wo'owese hap tutunug ei'ywania wywuat hamo i'ewyte uru'ywania wywuat hamo. 16 Mi'i hawyi Ha'yru mohey haria wẽtup ywania ewy ra'yn watopyhu'at. Wẽtup piit ewy yn. Iesui mohey haria aito pote yt kat i po'og aiwo'opy'ahak hap yt kat i aiwu'uka hap aiwo'ope. I'ewyte yt kat i po'og Tupana wywuat hap aiwu'uka hap are. 17 Tupana tipo'oro Tosa'yru Aika'iwat no. Put'okto'e hawyi ai'atumu'e kahato hamuat. Irania'in ywania pya kahato tukupte'en Tupana kuap hap kai. Uru'ywania Iuteu ywania po'og yt pya i ma'ato torania aito wẽtup sok yn sa'awy'i watukupte'en pya kahato Tupana kai. Mi'i hap e'at pe Iesui timoherep ahepe mu'ap To'ywot kapiat hap. 18 Mekewat mu'ap ti ahera'aipok Tupana kapiat hap Aipotypot Iesui kawiat katupono tutum na'yn Topã'ãu ahepe. Mi'i hawyi uruto Iuteuria i'ewyte eipe yt Iuteuria i Tupana Pã'ãu wẽtup takat eiam aito. Mi'i pote mesup waku watuwat Tupana kape uruto Iuteuria i'ewyte eipe wẽtup ywania waku wateke Ai'ywot Tupana ehamo mesup Iesui aimowo'osat Tupana wywuat pote. 19 Sa'awy'i areto eimu'e hamuat hap e'at pe eipe yt Tupana mẽpyt'in hin i. Yt eweikuap hin i mekewat e'at pe Tupana sese yt kuap i haria eipe ma'ato mesup Tupana etawa piaria ewy ra'yn eweikupte'en. Mio Tupana sa'yru'in no saki'yt'in no ra'yn eweikupte'en. Koran Tupana yat piaria wo ra'yn eweikupte'en imẽpyt'in no eipe mesup. 20 Mio Tupana yat nug hat ewy watukupte'en. Aikotã ai'yat watunug nu kawiat hawyi toĩne'en mot'i hap ewy. Mi'i hap ewy Tupana tunug to'yat mesup ma'ato miit'in kawiat. Toha'awynug to'yat nug hap hamuat ewy toĩne'en mesup. Waku yne hawyi totopag Tosa'yru mohey haria nu ewywuat to'yat iheg nakat pe hamuat are. 21 Ma'ato mekewat nu wato yne ai'ywyt'okpype aimoesaika hap mi'i nu ewywuat ti Aika'iwat Iesui. Mi'i hawyi watomohey Iesui hawyi ainug to'yat motag hamo. Mi'i hawyi meiũran Tupana yat ikahu rakano watopyhu'at hap ewy are. 22 Koitywy Tupana toĩne'en to'yat pe katupono Ipã'ãu toĩne'en aipy'a pe pote. Mi'i hawyi aito imohey haria yne yne aito watopyhu'at aiwo'opype wẽtup yat ikahu rakat ewywuat Tupana eiam sese aitoria yne are.

3

1 Mesup ti uito Pauru wo'opyhik hawe areĩne'en katupono morekuaria yt tiky'esat i po'og miit'in mu'e uhepiat hap Iesui etiat hamo. Mi'i pote uipyhyp mesuwe wo'opyhik hawe. Yt ta'atuky'esat i irania'in ywania ikuap Iesui hap. Mi'i pote uipyhik mesuwe wen ma'ato yt uipyhik kuap i meiũwat wo'opyhik hawe katupono mesuwe ahẽtup Tupana kape eipowyro hap at ka'ap. I'ewyte arepotpap kahato miwan nug hap ete mesuwe uimipo'oro einãpin hamuat hap ete. 2 Uiwanẽtup hawe Iesui mipyhyp areĩne'en toiky'esat pote are. Waku kahato Tupana hegyi'at kahato. Uipowyro kahato mesuwe wo'opyhik sa'ag hawe topotpap nug hap ete. 3 Katupono mesuwe koitywy Tupana timoherep kahato uhepe sa'awy'iwuat yt

uwe mikuap i sehay toimoherep uhepe aikotã wẽtup ywania ipakup imohey haria tutunug hap. Ta'i ipakup takaria tutunug mesup wuat'i ywania kawiat. Aikotã to'ywania pakup tutunug mesup hap toimoherep mesuwe uipyhyp hawe uhepe. Waku kahato Tupana yt uwe i ipyhyp kuap are.

4 Mi'i ko'i atiwan mesup ehowawi yt iwato i wen uimiwan mesuwe ma'ato mesup uimiwan hit ete waku eiwemu'e kahato are at ka'ap. Mi'i hawyi eweikuap ui'ewy Tupana mienoi mig'i wuat sehay mi'i Aipotypot ywania pakup etiat. 5 Sa'awy'iwuaria yt uwe i ikuap mesuwat sehay mig'i wuat Tupana — Atunug aru e hap. Tupana yn ikuap. I'ewyte ihay moherep haria sa'awy'iwuaria yt ikuap i ma'ato mesup Tupana Pã'ãu timoherep ta'yn uruepe tehay moherep haria pe uruto Iesui potpo'ororia 12 ok takaria pe toimoherep tehay mig'i wuat Topã'ãu wo. 6 Koran Tupana Pã'ãu to'e ahepe — Sa'awy'i irania'in ywania yt uikuap hin i ma'ato mesup atipo'oro uhehay wakuat wuat'i ywania ewawi aikotã are'e sa'awy'i miwan me. Atunug aru e hap ewy mesup atunug na'yn e. Koran atunug na'yn Irania'in ywania Porekuat no ra'yn Uha'yru e. Mi'i imohey haria sok wẽtup piit ewywuat yn na'yn te'eropyhu'at aru e. Aikotã sa'awy'i atipoityro Iuteu ywania ati'atupoityro mesup yne yne ywania aikotã are'e sa'awy'i ui'e hap ewy atunug mesup e Tupana uhepe. Sa'awy'i mig'i wo sese yt uwe mikuap mo i mesuwat ui'e hap are ma'ato koitywy atimoherep mi'i ui'e hap yne miit'in me uimiwan kaipyi uhehay kaipyi e Tupana ahepe. 7 Uito Pauru sa'awy'i Aipotypot Iesui uinug topotpo'oro wo tehay sytpok hamo tehay moherep hamo miit'in me wuat'i ywania piat hamo uinug. Mi'i hap atunug kahato uito ma'ato yt uhesaika hap upi i katupono Ipã'ãu tum uhepe tesaika hap sehay wakuat moherep miit'in miat hamo. 8 Uhewaku hap yt put'ok'e hin i Aipotypot eropat hamo are. Ta'i uito ti po'og kurin kano areĩne'en po'og yi kape torania Iesui mohey haria kai areĩne'en uito ma'ato mi'i pytkai Tupana ui'airo irania'in ywania mu'e hamo tehay ikahu rakat ete uhewaku hap yt put'ok'e hin i heropat hamo pytkai are. Yt naku i uito pytkai towese kahato hap mywo ui'airo katupono yt po'og hin i uito. Koitywy atimõ'ẽ kahato irania'in ywania pe. Tupana ekare'en mõ'ẽ hat ewywuat areĩne'en uito aikotã wuat'i e'at piat hekat rakat tomõ'ẽ hap ewy areĩne'en. Aika'iwat Iesui ekat iwato kahato aikotã po'og po'og wuat'i kai toĩne'en po'og po'og Mi'i ekat mõ'ẽ hat ewy areĩne'en uito Pauru. 9 Sa'awy'itewuat mig'i wuat Tupana mimoherep aikotã toiky'esat yne ywania towanuat hap toimoherep mesup uiwẽ pyi. Tupana ti wuat'i wuat'i nug hat ma'ato kat hamo ainug sa'awy'i yt tohenoi i. Mi'i kape miit'in sa'awy'iwuat te'eruwanẽtup kahato ma'ato yt ta'atukuap kuap i. Ma'ato koitywy toimoherep ta'yn mi'i e hap ahepe. 10 Koitywy koran mesuwat e'at pe Ai'akag Iesui timoherep kahato towe'eg kahato hap mo ahepe i'ewyte yne atipy piaria pe. Koitywy atipy piaria Surara Akag wo toĩne'en Iesui i'ewyte Tupana etawa piaria atipy piaria tikuap ta'yn Tupana we'eg kahato hap ko'i katupono ahowawi Iesui mohey haria kape te'eraha'at kahato hawyi te'ero'e to'ope — Pywo ti Tupana iwe'eg po'og torania kai katupono yne ywania toi'atuehakyera'at kuap i'atu'e. 11 Wuat'i e'yianmete Tupana tunug towe'eg hap upi yne tomiky'esat upi. Mio tã e — Ati'atuehakyera'at yne ywania yne miit'in e. Uimipo'oro I'atuporekuat nuat po wo Uha'yru minug upi ati'atuehakyera'at wuat'i ywania e Tupana sa'awy'i yt kat i te mesuwat yi turan yianmete mio tã e tuwepe mig'i wo. Mi'i hap toimoherep ta'yn uhepe mesuwe uipyhik hawe. 12 Mi'i pote mesup yt watoken'ẽ hin i Tupana kapiat ahehay hamo. Yt kat i aiwemõti hap ahehay iwywuat hamo katupono koitywy Ha'yru upi imohey hap upi watuwat kahato Tupana kape aikotã wẽtup piit ewy yn watoĩne'en Ha'yru wywo Aheyke'et Aikywyt wywo.

13 Uiwyria'in tawa Ewesu piaria morekuaria uipyhik mesuwe iheg me mesup yt ta'atuky-'esat i woroho'omu'e po'og hap wote. Uhaty'i haty'i kahato mesuwe. Aho'opot kahato wen ma'ato waku aho'opot eimu'e hap ete are. Pywo ti rat yt paa'ewei'e tei'o are uipyhik ne'i hap upi kat pote meiũpe areĩne'en Ai'ywot atipy piat Tupana ehamo are. 14 Mi'i tã ahẽtup mesuwe at ka'ap — Uru'ywot atipy piat arepỹ'ãtutuk ewawi mesuwe katupono wuat'i ywania ehakyera'at kuap hat En are. 15 Wuat'i ywania mesuwat yi totiat nug hat En are i'ewyte yne ywania atipy piaria nug hat En are. 16 Wuat'i wuat'i mimõtypot En are. Yt uwe i po'og ekai are. Mi'i pote ahẽtup ekawiano etum no emohey haria pe tawa Ewesu piaria pe Epã'ãu wakuat i'atumoesaika hamuat hap ahẽtup epe. Atiky'esat kahato i'atuwanẽtup hap hesaika rakat ewy emohey hap ete. 17 — Etunug no Emipo'oro Iesui kawiat e'yat sese itote. Ereĩne'en itote emohey haria py'asetpe. Atiky'esat i'atusapo yi pe iheg me aria'yp wato ga'apy piat hap ewy. Atiky'esat mi'iria iheg me wo'oky'e hawe i'ewyte eky'e hawe hap atiky'esat are. 18 Ahẽtup kahato ti ewawi Tupana. Atiky'esat kahato ti itotiaria tikuap Esa'yru piat ta'atuky'e hap are. Atiky'esat yne urutoria Esa'yru moheg haria ikuap haria. Etum no esaika hap i'atuepe kat kupitu kat kupitu Esa'yru piat i'atuky'e hap kuap hamo are katupono iwato kahato Esa'yru piat uruky'e hap i'ywop kahato hap ewy i'anam kahato hap ewy. Mi'i hap kuap hamo atiky'esat ta'atukuap ta'atuky'e hap Esa'yru piat hap

atiky'esat Tupana are. 19 Yt karãpe i uruikuap yne kat kupitu kat kupitu uruky'e hap Iesui piat hap ma'ato ahẽtup kahato ewawi Tupana etimoherep emohey haria pe tawa Ewesu piaria pe aikotã aikotã Esa'yru ta'atuky'e hap ahẽtup epe are. Mi'i hap ta'atukuap hawyi te'eropyhu'at eiam sese wo ra'yn Tupana are i'ewyte ereĩne'en no i'atuwywo kahato are ahẽtup Tupana pe mỹ'ãtutuk pepyi mesuwe wo'opyhik hawe.

20 Ta'i uiwyria'in Ahetupana hepap kahato aimiẽtup ium hamo po'og po'og iwato tutum kuap aimiẽtup ko'i kai are. Yt karãpe i teke aiwanẽtup hawe kat kupitu kat kupitu hegyi'at hap are. Tutum po'og po'og kuap ahepiat hẽtup kuap hamo kai katupono Ipã'ãu hesaika aikai ahepiat hẽtup hamo Tupana pe are. 21 — Uruetupana uruimõtypot kahato En uruto'e. Emipo'oro Uruporekuat nuat mohey haria sese uruto. Ta'i urutuwehum kahato ewawi wuat'i e'at pe aru uruto'e ewawi Tupana waku ra'yn uruto'e.

4

1 — Uimimu'eria tawa Ewesu piaria mesup uito Pauru areĩne'en meiũpe wo'opyhik hawe. Wanĩkaptia uipyhyp ta'yn Aika'iwat potpap nug hap pyhyp hamo uipyhik wen ma'ato mi'i pytkai woroho'omu'e te uimiwan myi uiwyria'in. Sa'awy'i Tupana ai'airo temiit'in no tomõtypot hamo. Mi'i pote are'e ehepe — To'iro watimõtypot Ai'airo hat haty wo are. Aikotã aimẽpyt'in hãpyk takaria ewy aimowepit ta'atupotpap wakuat nug hap ete aimiky'esat nug hap ete mi'i hap ewy waku watimowepit Ai'ywot atipy piat wakuat nug hap kaipyi. 2 Yt naku i wato'e aiwanẽtup hawe — Uito po'og irania'in imohey haria kai yt naku i wato'e. Pyno to'iro watoĩne'en hãpyk kahato rakaria wo. Waku watuwepotpap Aika'iwat kape aiperup'i wywo yt kat i aipy'ahak hap mywo waku are. Waku watimoherep irania'in miit'in ky'e hap yne aiminug ko'i ete are. Waku wati'atuky'e irania'in yt i'atuwese i pytkai. 3 Waku watoĩne'en yt kat i aiwu'uka hap mywo katupono Tupana Pã'ãu tiky'esat aiwo'owese kahato hap are. Mi'i pote waku watuwat Ipã'ãu upi. Waku wẽtup mẽpyt'in ko'i wẽtup piit ewy watopyhu'at Iesui wywo. 4 Katupono aito Aika'iwat piit aga ko'i ewywuat are. I'ewyte Aipã'ãu Tupana miium Aika'iwat Iesui wanuat e. Mi'i pote aito imohey haria wẽtup pã'ãu wẽtup piit ewywuat watopyhu'at mesuwe aito imohey haria. Aito ti wẽtup piit imohey haria aito pote aiwo'o'ewy'ewy katupono Iesui wywo watukupte'en. — Mũki'ite ti aru watoĩne'en wuat'i e'at pe e haria sok aito wato'e. 5 Wẽtup yn Aika'iwat. Aito aitypy'i kahato wen ma'ato wẽtup yn Aika'iwat pote wẽtup yn aimimohey wẽtup set upi yn ahet'ok hap. Mi'i pote wẽtup piit ewy yn watoĩne'en. 6 Wẽtup yn ni Ai'ywot Atipy piat. Mi'i ti Tupana wuat'i miit'in nug hat. Mi'i ti Ai'akag Koro wo toĩne'en e. Wẽtup yn Ahetupana. Tupana ti toĩne'en ahepuo ipotpap nug hamo. Mi'i pote aito watopyhu'at ipiit ewy miit'in sem kahato aito pytkai. 7 Mi'i hawyi wẽtup ok pe wẽtup ok pe tomohey haria pe toimõ'ẽ tomisepap ko'i nug hap tomiky'esat ewy. Toi'atumõ'ẽ ahepuo tomisepap nug hap ipotpap ko'i nug hamuat. Aipotypot Iesui miky'esat ewy Tupana ti'atumõ'ẽ tomisepap ko'i ahepe. 8 Mi'i tutunug aikotã to'e sa'awy'i morekuat Tawi miwan me e hap ewy — Meiũran ti aru Tupana Mipo'oro topyhu'at wuat'i Porekuat Koro wo e. Mi'i Miit ti'akit yne tewanĩkaptia hawyi ta'am aru atipy kape e. Mi'i tote pyi toimõ'ẽ aru tesaika hap tomisepap ko'i nug hamuat temiit'in me mesuwe e morekuat Tawi sa'awy'i tomiwan me tuwepy hawe 68.18 hawe. 9 Pyno ti ta'am e miwan me ma'ato ta'am hap tohenoi pote i'ewyte tohenoi tut hamuat yi ywyt'okpype topot'apyk hap i'ewyte ti tohenoi yt to'e i pytkai. 10 Mekewat ta'apyk hap tohenoi i'ewyte mekewat yi ywyt'okpypiat toto hap tohenoi morekuat Tawi miwan me. — Pyno mekewat toto po'og yi ywyt'okpype i'ewyte mesup ta'am na'yn po'og atipy kape po'og ta'am na'yn torania kai. Ywaiti hap tote ta'apyk ta'yn Morekuat no. Iesui toto ra'yn waikiru apy tote i'ewyte toĩne'en Morekuat no aipy'asetpe. 11 Koitywy toimõ'ẽ kahato ahepuo tomisepap ko'i topotpap nug hamuat aikotã to'e miwan me hap ewy — Wẽtup ok pe wẽtup ok pe tomi'airoria pe tutum tesaika hap tehay moherep hamo wẽtup ywania pe wẽtup tama totiaria pe e. Wẽtup ok pe wẽtup ok pe tutum tesaika hap Tupana ehay sese moherep miit'in miat hamo e. Wẽtup ok pe wẽtup ok pe tutum tesaika hap tehay sytpok kahato hamo miit'in sem miat hamo hap tutum e. Wẽtup ok pe wẽtup ok pe ti tutum tesaika hap temiit tohũria apykok hamuat hap tutum e. Wẽtup ok pe wẽtup ok pe ti tutum tesaika hap temiit'in atupowyro hamuat hap tutum e. Wẽtup ok pe wẽtup ok pe tutum tesaika hap yne miit'in atumu'e hap kuap kahato hamuat hap tutum. 12 Wẽtup ok pe wẽtup ok pe tutum tesaika hap tomisepap ko'i yt uwe minug kuap i nug hamuat hap tutum e. Pyno yt to'o'ewy'ewy hin i toimõ'ẽ tesaika hap tomisepap nug hamuat ko'i tominug kuap hap ewywuat nug hamuat hap ko'i are. Ta'i toimõ'ẽ kahato ahepe tomiium ko'i are. Yt to'o'ewy'ewy hin i tutum. Ewat emikuap uiat uimikuap Tupana miium ko'i aimisepap ko'i yt to'o'ewy hin i are. Tomohey haria mowe'eg hamo tutum tesaika hap ahepe topotpap nug kuap hamo tutum e. Tupana tiky'esat kahato aito tomipo'oro ko'i Tosa'yru Iesui ewywuat e. Mi'i pote aimoesaika Tosa'yru Pã'ãu wo topotpap nug hamuat. 13 I'ewyte Tupana tiky'esat

aito Aika'iwat Iesui ewywuat aito torania iwywo wẽtup piit ewy hap toiky'esat e. 14 Yt toiky'esat i wẽtup ok wẽtup ok mienoi sa'ag upi watopyhu'at hap kat pote toiky'esat Tosa'yru mienoi upi yn watopyhu'at hap. Imohey haty wuat hap toiky'esat. I'atu kahato aimu'e iwe'eg kahato rakaria aimu'e kuap kahato haria ma'ato yt pywo pe i yt Iesui mienoi upi i haria aimu'e ma'ato ahekat ky'ewi yn aimu'e haria e. Mi'iria ehay upi watopyhu'at hawyi i'atuewamiri pe watopyhu'at hap ewy aikotã wasere owa kape wato teran ihyemyi'a wato sakpo teran ma'ato yt wato kuap i ipoity'i pote hap ewy katupono mi'iria te'eruwanẽtup at ka'ap aima'at'i ma'at'i hap ete i'atuehay wẽtup upi. Yt eweimohey tei'o mi'iria yne miit'in miat aimu'e hap are. Yt naku i watopyhu'at hirakaria ewy aimikuap ete are. Hirakaria imohey yne yne miit'in ehay sio pywo sio yt hap ta'atumohey. Waku watomohey aimu'e hat Iesui e hap ewy aimu'e pote. Waku watimoheg aimimohey Iesui aipy'a pe aiwanẽtup hawe e. Tupana wywo wẽtup piit ewy watukupte'en. Mi'i hawyi ai'ywania uru'ywania wẽtup ywania ewy yn na'yn ainug e. Koitywy Tupana ywania ra'yn aito. Sa'awy'i Iuteu ywania ei'ywania tukupte'en to'ope to'ope to'oewanĩkap mo te'eropyhu'at. Mekewat e'at pe toĩne'en eipyhyp hap ewywuat Iuteu etawa kapiat eweiwat hamo. Ma'ato mekewat eipyhyp hap Tupana kapiat hap Iesui ti'aporok yne ra'yn topy wo. 15 Iuteu eko i'ewyte wãi'i'atu'e hap ko'i yt Tupana miwan ewy i toimoweityk mi'i hawyi towano tutunug mote Iuteu ywania i'atupy'ahak kahato ehete kat pote yt i'atueko yt ewy i ra'yn aheko pote i'atuwo'onãpin hap ko'i i'atuwo'oewãi hap ko'i. Mi'i pote i'atupy'ahak — Wãi wãi'i'atu'e ma'ato yt eweiwat i wãi'i'atu'e hap upi hawyi wo'oewanĩkaptia wo eweikupte'en.

Typy ywania eweikupte'en sa'awy'i. Mi'i hawyi put'ok'e Aika'iwat Iesui hawyi toi'atu-kaykay yne miit'in tuwewawi yne ywania. Mi'i hawyi tutunug yne miit'in Tupana ywania wo. Koitywy ipat'ok yne ywania Iuteu ywania ei'ywania irania'in ywania tukupte'en Iesui mohey haria. Mi'i hawyi watukupte'en mesup yne yne ra'yn wẽtup piit ewy Iesui wywo wo'owese rakaria ra'yn watopyhu'at. 16 Sa'awy'i aito wu'uka yne ywania wywuat haria aito wuat'i ewanĩkaptia wo watukupte'en. Pya kahato watukupte'en Tupana kai aito torania.

Aipiit ete ipoity ahaga ko'i ma'ato wẽtup piit yn watoĩne'en aito wẽtup piit yn aito. Yt tuweran hin i ma'ato ahaga ko'i. To'osat kahato ahaga ko'i. Mi'i hawyi aipiit iheg aipiit wẽtup yn. Aipu'i aikag ko'i ahaga to'osat to'oete kahato. Karãpe watunug Ai'akag Iesui miky'esat ewy hawyi watopyhu'at aikotã haga ko'i ewy ipiit ewy. Mi'i hawyi wahewyry aikotã ihãite rakat ewy. Karãpe aito Iesui mohey haria wato'oky'e yne yne aiwo'ope mi'i hawyi wato'opowyro mi'i hawyi watopyhu'at aito Iesui piit ihãite rakat ewy. 17 Pyno woroho'omu'e teran Aika'iwat Iesui ehay ete. Ewe'eg wo o eiminug sa'ag ko'i eimiky'esat sa'awy'i eheko sa'awy'iwuat pupi are. Yt imohey i te turan wuat sa'ag nug hap ete yt aiwe'eg hin i sa'awy'iwuat aiminug sa'ag ko'i kai — Ewei'atoiat ro mi'i ko'i e Tupana pytkai. Uiwyria'in yt naku i watuwanẽtup po'og aikotã yt imohey i haria wanẽtup hap ewy ne'i katupono mi'iria yt naku i nug hap yn i'atuwanẽtup hawe. — Uito po'og po'og torania kai i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe. Yt paa'i'atu'e hin i ta'atuminug yt naku i hawyi. Mi'i tã i'ewyte aito sa'awy'i ma'ato mesup waku watuwenãpin mi'i e hap pun hamuat e. 18 Yt karãpe i te'eruwanẽtup Iesui ewawi mi'iria. I'atuwanẽtup hap ho'owasat kahato hap ewy aikotã miit'in i'ypyryp we ho'owasat hap ewy tukupte'en. Katupono irania'in yt imohey i haria yt karãpe i Tupana mohey haria. — Mi'i pote yt karãpe i areĩne'en I'atu'ywot no e Tupana i'atuepe. Yt te'eruwanẽtup hin i uhehay kape e. I'atuewaure ka'a yt uikuap i hap e. Ta'atuky'esat kahato wẽtup mu'ap e. Yt kat i uikuap hap ta'atuky'esat e. — Yt urumu'e tei'o yt uimu'e tei'o i'atu'e yn at ka'ap uhepe e. Ta'atunug sa'ag sese sakpo yt uimiky'esat ewy i are e Tupana sa'awy'i mi'iria piat pe. 19 Karãpe ta'atunug sa'ag wemõti hap ewy mi'i hawyi yt te'eruwemõti hin i. — Yt naku i mi'i tã eweikupte'en e Tupana pytkai yt paa'i'atu'e hin i. Te'eruwepyi ta'atupiit miky'esat sa'ag hap ok tã yn ta'atunug neran yt naku i. Ta'atuewaire hap kape yn te'eruwewanẽtup ta'atupy'a pe. Yt te'eruwewãi teran hin i yne sa'ag nug hap ete. Ta'atueko sa'ag nug hap kape yn te'eruwepotpap miit'in ehamo ta'atunug. Aikotã aikotã miit'in mõti hap ewy yn ta'atunug wuat'i ehamo ma'ato yt te'eruwemõti hin i pytkai. 20 Ma'ato Aipotypot Iesui — Yt eweikupte'en nei'o mi'iria ewywuat e. Waku eweikupte'en ui'ewywuat e Aimu'e Hat Koro ahepe. 21 Uiwyria'in pywo ti waku watoĩne'en Aika'iwat Iesui ewy are. Waku watikuap kahato ieĩne'en hap etiat i'ewyte sehay etiat aimu'e hap etiat hãpyk kahato rakat ewywuat. Waku wati'atunug yne Ai'akag minug ewywuat aikotã aimu'e Iesui hap ewy. Ma'ato yt naku i watunug mote watikuap ta'yn yt imimu'eria i aito hap watikuap. 22 Pyno waku watoiat aiwẽ piat sa'ag nug hap ete aheko yt naku i nug hap sa'ag sa'awy'iwuat. Waku yne watipugha aiminug sa'ag ko'i sa'awy'iwuat aiminug ko'i are kat pote sa'awy'i aiwanẽtup sa'ag hap yn watunug neran. Yne aimiky'esat sa'ag koi aima'at hap ewywuat topyhu'at. Ma'ato yt watoiat i aiminug sa'ag sa'awy'iwuat mi'i pote aheko ewy topyhu'at ahete. Mi'i hawyi aiwema'at hap yn topyhu'at iheg me aiwanẽtup hap hawyi heso heso rakaria wo watopyhu'at wema'at haria ewywuat wo watoĩne'en. 23 Waku

wato'e Tupana pe — Uinug o ipakup takat wo waku wato'e. Uinug o waku wanẽtup hano i'ewyte uinug o waku kapiat wanẽtup hat wo waku wato'e. Areĩne'en neran ipakup takano areĩne'en neran uiwanẽtup hawe uipy'a pe waku wato'e Tupana pe. Mi'i yn waku katupono Tupana yn aihep kuap i aheko sa'ag nug at ka'ap hap po pyi e. 24 Aikotã watopag ahesokpe aipiit pe ipakup takat hawyi aikahu hap ewy ra'yn topyhu'at. Mi'i hap ewy waku watopag ahete Tupana aimokahu hap ewywuat aipainug hap ewywuat. Tupana wanẽtup hap ewy waku watopag aiwanẽtup hawe. Tupana wanẽtup hap watopag aiwanẽtup hawe hawyi ipakup takaria ewywuat sokpe pakup we ahewyry hap ewy Tupana wanẽtup hawe. Waku watuwepainug Tupana ehay wo. Waku watunug yne Tupana tunug hãpyk hap ewy. Waku yt kat hin i miit'in ma'at hap aikai. Waku hãpyk Tupana ewy wahewyry mesuwarotiaria py'asetpe. Mi'i watunug mote watopag ahesokpe pakup ewywuaria aipainug hap ewy watopyhu'at hap yt aipu'i ete i ma'ato aipy'a pe aipainug kahato hap toĩne'en hap ewy. 25 Aito ti Aimimohey Iesui piit ewywuat watopyhu'at yne aito haga ewy. Pyno yt naku i aheso aiwo'ope aikotã sa'awy'i watunug hap ewy. Waku watipugha aiwo'ope aheso heso hap aikotã watipun ahesokpe hiot'e rakat ewy. Koitywy waku pywuat sehay yn aiwo'ope ahehay are. Mi'i watunug mote aipainug hap aipy'a piat aiwanẽtup hawiat ikahu kahato Tupana ehamo. 26 Karãpe aipy'ahak put'ok'e wẽtup ok etiat hap yt naku i watipowyro mekewat aipy'ahak hap are. Waku aipohep mekewat aipy'ahak hap toĩne'en ahete turan. Waku meremo aipohep mekewat aipy'ahak mot'i hap ete. Waku meremo watuwemoperup'i aipy'ahak hap ete. Yt naku i watopyhu'at typy e'at aipy'ahak hap wywo. Waku waure wo watopyhu'at at min'e hap e'yianmete. 27 Karãpe ahã'ãg ahiag yt naku i nug hap ete mi'i pote waku yt ahehay upi i are. 28 Sa'awy'i watero'ok irania'in ekat ma'ato koitywy waku watoiat mekewat ahesokpe nem hap ewy are. Yt naku i Iesui mohey hat sero'ok'e hano topyhu'at. Waku mesup ipakup we watoĩne'en motpap nug haria wo waku watoĩne'en. Waku ahe'at hakup wywo aipotpap at. Mi'i hawyi aipotpap hap sa'up wywo waku ahekat. Yt naku i miit'in ma'at'i ma'at'i hano aipotpap are. Waku watikat ahekat iwato hawyi ahegyi'at hap wywo hatek takaria powyro hanuaria watukupte'en. Mi'i hawyi satek haria poi haria wo watopyhu'at aiko wato kaipyi. Mi'i hap watunug mote ahegyi'at hap topyhu'at ahete aipainug hap ikahu rakat ewy topyhu'at mesuwe Tupana wanẽtup hawe. 29 Waku ahehay hẽ'ẽ rakat ewy are. Waku iwese kahato rakat ewy watoĩne'en. Waku irania'in mowepit ahehay kuap hanuaria watikuap are. Mi'i tã watunug mote pywo i'atu'e hamo ahehay kuap haria. Mi'i hawyi ahehay kuap haria poityro hat ewy watopyhu'at. Yt naku i watopotkuasa ahehay wo. Yt naku i watipoepyk ahehay wo are.

30 Karãpeĩ sa'awy'i watopyhu'at Tupana Pã'ãu eiam mo mi'i hap e'at pe Tupana to'e ahepe — Wuat'i e'at pe aru ereĩne'en uianuat uhemiit no e ahepe. Uimiehakyera'at wuaria eipe e ahepe. Pywo yt uheso hin i ui'e hap e ahepe Tupana. Pyno uhehay moheg hamuat atum Uipã'ãu ehowawi e ahepe sa'awy'i. Mesup Uipã'ãu to'e ehepe — Woroho'onug eipe uhemiit sese nuaria e. Worokuap kahato eipe mesup e ahepe Tupana. Uheiam mo Uipã'ãu eiam mo eweikupte'en e mesup ahepe. Mi'i pote yt naku i watimo'arot ne'i Tupana Pã'ãu aiminug sa'ag wo are. 31 Watimo'arot kahato Tupana Pã'ãu karãpe aipy'ahak irania'in ete pote. Mi'i pote waku watoiat mekewat yt naku i haiug nakaria are. Yt naku i watuwehum haryporia kape ihainia kape ipiit ky'esat hap wywo ahewaire teran hap wywo. Mi'i watunug mote Tupana Pã'ãu aipiit pe i'arot kahato hap ewy are. Yt naku i watopotwesat ahehay pirik hap wywo ahehay sa'ag wywo. Yt naku i marak'a wo watoĩne'en. Mi'i tã watoĩne'en mote mi'i tã watunug mote Tupana Pã'ãu mo'arot hat watoĩne'en. 32 Ma'ato waku watoĩne'en iwese kahato rakaria wo. Waku aiwo'owese hap ahehay perup'i popuo. Waku meremo watiwaure aima'at hat aikotã Aika'iwat waure wo toma'at hap aiminug sa'ag kai toĩne'en hap ewy. Waku watukupte'en waure wo yne yne aima'at hap ko'i kai are. Uito ti Pauru. Woroho'onãpin kahato waku iwese kahato rakaria wo Iesui ewywuat eweikupte'en are.

5

1 Pyno aito Tupana sa'yru'in haki'yt'in watopyhu'at mi'i pote waku wahã'ãg kahato Ai'ywot Tupana waku nug hap ewywuat nug hamo Ai'ywot mõtypot hamuat Ai'ywot pote. 2 Aikotã Aipotypot Iesui aiky'e kahato sa'awy'i aiky'e kahato te. Aiky'e kahato hawyi aiky'e hap upi iku'uro. Tutum na'yn heĩne'en hap aikawiano hap aikotã sa'awy'iwuaria tum ta'atuhũria aria pe Tupana mowepit hamo. Mi'i hap ewy iku'uro aria'yp posak ete aiky'e kahato haype. Aiky'e sese hat Iesui pote iku'uro ai'apiheg hap u hamo. Mi'i pote aikotã aiky'e hap ewy waku watiky'e irania'in aiku'uro hap kape.

3 Pyno koitywy aito Tupana ywania sese ko'i aito mi'i pote waku iwe'eg kahato rakaria wo waku watoĩne'en are. Waku ihary'i rakaria wo watoĩne'en i'ewyte he'aito kahato rakaria wo waku watoĩne'en. Yt naku i aheĩne'en hap totiaria i'atuehay sa'ag ahete sio iwe'eg sio yt i'atu'e hap ete sio tuwanẽtup sa'ag sio yt i'atu'e hap ete. Mi'i pote waku hãpyk kahato

watoĩne'en haryporia wywo ihainia wywo iwe'eg nakat ewywuat powyro hap are. Mi'i pote miit'in yt uwe i ahete i'atuehay sa'ag sio aiwe'eg sio yt i'atu'e hap ete. Waku yt naku i yt i'atu'e hin i ahepe. Yt naku i aito Iesui mohey haria yt hegyi'at i rakano watopyhu'at are. Yt naku i watiky'esat sa'ag irania'in ekat aipy'a pe aheha wo. Yt naku i watuwanẽtup at ka'ap uruwat e hap kape. Waku po'og watikat ahegyi'at hap irania'in hatek takaria powyro hap are. 4 Koitywy aito Iesui mohey haria mi'i pote waku watoiat yne sa'awy'iwuat ahehay sa'ag hap ko'i yt iwe'eg i rakat ewywuat. Waku watoiat yne ahehay sa'ag miit'in muat ahehay sa'ag hap ko'i miit'in wemõti hap ko'i. Waku watoiat yne sehay sa'ag. Koitywy po'og waku sehay aiwẽ pyi Tupana kapiat aiwehum hap. 5 Pyno uiwyria'in waku aiwe'eg wo katupono pywo ti yt uwe hin i ti aru yt nakuat i wanẽtup sa'ag haria tukupte'en aru atipy pe aikope Aipotypot Iesui toĩne'en Morekuat no hap tote are. Yt uwe i itote atipy pe uiano yn mo e haria yt hegyi'at i rakaria. Ewe'eg wo o mi'i pupi katupono yt ahegyi'at i hap yt naku i sese Tupana wanẽtup hawe aikotã irania'in tupanaria mõtypot haria yt naku i nug hap ewywuat minug mõtypot hap ewy yt ahegyi'at i hap are. Yt uwe i aru atipy pe wuat'i haryporia wywuat ieĩne'en haria wuat'i ihainia wywuat ieĩne'en haria yt uwe i itote katupono aito Aipotypot Iesui emiit. 6 Mi'i tupono waku aiwe'eg wo mi'i ko'i sa'ag nug hap pupi katupono i'atu kahato ahã'ãg haria i'atuehay se ahã'ãg neran yt naku i nug hamo. Yt te'eroken'ẽ hin i mi'i sa'ag nug hamo. Mi'iria aima'at kuap kahato. Waku aiwe'eg wo are. I'atu irania'in — Atunug yne Tupana wãi'e hap e haria. Aiwe'eg wo o mi'i ewywuat aheĩne'en pote katupono Tupana ipy'ahak kahato yt tomiky'esat i nug haria ete. Toi'atu'apiheg mi'iria. 7 Pyno yt naku i watuwat i'atuehay upi are. Yt naku i watunug sa'ag mi'iria ewy are. Yt naku i mi'iria watunug aiwy sese wo. 8 Pyno mi'i ko'i sa'ag nug haria ewy yne sa'awy'i aito nimo. Yt watikuap hin i Tupana mekewat e'at pe. Nimo ho'owasat i'ypyryp we rakaria ewywuaria watoĩne'en ma'ato mio Aika'iwat eropat haria watopyhu'at. Mi'i pote koitywy watoĩne'en mu'ap upi hẽtyhot puo ikohyewyry rakat ewy yt wata'at kuap i ra'yn. Waku watunug wakuat yn wuat'i ehamo Tupana ehamo. Waku watunug waku hap yn aikotã Tupana kuap haria ewy. 9 At ipotpap kahato aimikoi ete mi'i pote aimikoi ihãite kahato. Mi'i hawyi hewo kahato kat kat ywa. Ahe'u'i ra'yn aimi'u ra'yn at motpap hap kaipyi. Mi'i hap ewywuat kahato karãpe Tupana Pã'ãu put'ok'e ahete turan ahehãite hap toĩne'en aipã'ãu me. Mi'i hawyi pywo e haria wo wotopyhu'at waku nug haria wo watopyhu'at hãpyk nug haria wo watopyhu'at aimikoi ihãite kahato hap ewy are. 10 Pyno waku watikat kat som Aika'iwat tiky'esat hap. Mi'i hawyi waku watunug imiky'esat ewy imowepit hamuat aikotã aimikoi hewo kahato aimowepit hap ewy. 11 Yt naku i nug haria hepap kahato sa'ag nug hap ete wãtym nuran aikotã aikotã hap yt naku i nug hap ete yt kat i Tupana mõtypot hap i'atuminug ete pote. Aikotã yt naku i nug haria i'ypyryp we ta'atunug sa'ag mi'i hap ewy yt naku i nug haria. Waku wãiwato'e i'atuepe — Yt Tupana miky'esat ewy hin i ewetunug wato'e i'atuepe. Yt naku i watuwat i'atuminug hap upi. Yt naku i watopyhu'at mi'iria ewy are. 12 Mi'iria inug sa'ag kahato mig'i wo watuwemõti hap ewy. Yt are'e kuap i aiwo'ope i'atuminug sa'ag ko'i ete katupono aiwemõti hap sese topyhu'at. Yt miit ewy i ta'atunug sa'ag i'ypyryp we are. 13 Ma'ato meiũran yne i'atuminug sa'ag mig'i wuat tuwemoherep wuat'i ehamo. Tupana timoherep i'atuminug sa'ag ko'i wuat'i ehamo. Mi'i toimoherep hawyi watikuap ta'yn i'atuminug sa'ag ko'i. Heremo kahato toĩne'en hẽtyhot rakat hap ewy toĩne'en heremo are. 14 I'ypyryp sese pote yt kat i heremo ma'ato hẽtyhot put'ok'e hawyi heremo kahato ra'yn mi'i hap ewy miit'in minug sa'ag. Karãpe watunug sa'ag waku Tupana pe wato'e — Ati'aparap kahato ti Tupana wato'e. Mi'i pote atoiat ra'yn sa'ag waku wato'e aipy'a pe. Mi'i watunug pote Iesui aimomehit ra'yn hawyi toimoherep ahepe mu'ap hãpyk takat aiporera'aipok Tupana kapiat hap. Mi'i pote to'e wepy hawe — Erehymut ro eket hawyi erehymut ro eku'uro hap kaipyi mi'i hawyi Eipotypot Iesui eimomehit ra'yn e ahepe aiminug sa'ag ko'i aiket hap ewywuat aiku'uro hap ewy pote. 15 Waku aiwe'eg wo yt naku i nug hap pupi. Waku watikat'i kat'i kahato waku hãpyk nug hamo. Pyno waku aiwe'eg wo kahato watoĩne'en mesuwarote. Yt naku i yt aiwe'eg wo i watoĩne'en mesuwe miit'in ehamo. 16 Koitywy sa'ag nug haria sok tukupte'en mesuwe mi'i pote waku watuwepotpap po'og waku nug hap ete sa'awy'iwuat kai. Karãpe watikuap hatek takaria ete pote waku watipowyro meremo. Waku wati'atumu'e yt Iesui kuap i te haria. 17 Waku watikuap Tupana miky'esat. Watikuap hawyi waku watunug haty wo. Yt naku i watopyhu'at yt Tupana miky'esat yt kuap i te haria ewywuat yt iwe'eg i rakaria ewywuat. 18 Mi'i tupono yt naku i aimopẽ'ã mahy wo ma'ato mahy u hat meiũran topyhu'at toieĩne'en hap pun hat. Mahy kape yn tuwanẽtup hap pote yt miit ewy i aru topyhu'at. Miit'in mikyry'i wo yne yt naku i nug hano are. Waku wato'e Tupana Pã'ãu me — Uimowepit ro En aikotã mahy irania'in mowepit hap ewywuat waku uimowepiit waku wato'e Tupana Pã'ãu me. Waku po'og aito Tupana Pã'ãu eiam mo mahy eiam kai. Tupana Pã'ãu aimowepit kuap kahato ma'ato mahy yt kahato i.

19 Eiwo'omu'e ro morekuat Tawi wepy hap ko'i ete sa'awy'iwuat ko'i ete. Waku watimõtypot Tupana wepy hap wywo. Waku watuwepy Tupana Pã'ãu kaipyi aiwehum hap wywo. Waku wepy nug haria wo watukupte'en Aika'iwat mõtypot hap ko'i wywo watoĩne'en. 20 Karãpe put'ok'e ahete sio waku sio yt hap waku wato'e Tupana pe — Waku kahato En Tupana. Arehum kahato ewawi Emipo'oro ete emiium ete katupono Esa'yru Iesui mohey hat uito waku wato'e.

21 Pyno Aipotypot mõtypot haria aito pote i'ewyte waku wato'omõtypot katupono hemiit'in aito pote are. Pyno mana'in etimõtypot ro e'aito. Etunug no imiky'esat ewy are. 22 Mi'i tã etunug hawyi Tupana mõtypot hat ereĩne'en. 23 Katupono e'aito topyhu'at e'akag wo Tupana wanẽtup hawe aikotã aikotã aipotypot Iesui Ai'akag wo topyhu'at hap ewy. 24 Mi'i hap ewy waku mana'in waku eweipyhu'at e'aito eropat hano wo imiky'esat nug hamuat aikotã watopyhu'at Iesui eropat haria ewy. Ai'akag sese Iesui. Imohey haria torania Akag wo topyhu'at wuat'i e'at pe. Imohey haria torania ipiit no topyhu'at mi'i hawyi Ai'akag wanẽtup hap watunug ipiit aito pote. 25 Mehĩ'in etiky'e kahato ehary'i aikotã sa'awy'i Ai'akag Iesui ti'atuky'e kahato aito temiit'in tomohey haria hap ewy. Etiky'e kahato ehary'i aikotã Iesui tum ahepe toieĩne'en hap ahehakyera'at hamuat mi'i tã aiky'e. Mi'i tã waku etiky'e ehary'i eku'uro hap kape Iesui ewy. 26 Mi'i hawyi tomohey haria yne tutum To'ywot po pe — Ewano mesup e tope. Ati'atumu'e ra'yn mi'iria ehay nug hamo e. Mi'i pote wei haria ewy tukupte'en yt i'atupitpit hin i e. 27 Mi'i pote aito imohey haria yne watopyhu'at ihary'i ewywuat ma'ato aikyi'at e'yianmete ainug ikahu kahato rakat ewy iwe'eg kahato rakat ewy. Yt karãpe i i'aparap hat ewy ainug tehay wo. Ihay y'y ewywuat aikoho hap ma'ato ihay ainug ihãite kahato rakat ewywuat ipe ikahu rakat ewy ipiit kahu rakat ewywuat tehary'i ewy ainug. Aipiit yt ipitpit hin i hap ewy ainug imohey haria yt kat i sa'ag ahete aiwei tehay wo hawyi. 28 Uhyt'i'in mehĩ'in etiky'e ro ehary'i eweky'e hap ewy katupono uwe uwe tiky'e tehary'i tuweky'e i'ewyte uwe uwe tipowyro tehary'i tuwepowyro are. 29 Aito ahesy'at hawyi watuwepoi i'ewyte haty aipiit ete hawyi meremo watikat mohag haty monik hamo. Mi'i hap ewy waku etiky'e ehary'i ereky'e hap ewy. Yt naku i aipiit ete aipy'ahak. Yt naku i mi'i tã watunug aiwete. Watipowyro kahato aipiit. Pywo ti mi'i hap ewy Ai'akag Iesui ti'atuky'e tomohey haria. Waku etiky'e ehary'i Iesui ky'e hap ok tã. 30 Pyno aito imohey haria torania. Aika'iwat Iesui piit aga ko'i ewy watopyhu'at. 31 Sa'awy'i Tupana to'e miwan me — Waku etiky'e ehary'i po'og torania miit'in kai mi'i pote waku etoiat e'ywot ety hawyi waku ehary'i wywo kahato ereĩne'en wẽtup piit ewy yn na'yn e Tupana sa'awy'i miwan me. 32 Pyno mio tã to'e Tupana miwan me — Karãpe ihainia ihary'i to'okyi'at hap hawyi topyhu'at wẽtup piit kawiat yn na'yn topyhu'at typy ok miit pytkai e. Niatpo hap tohenoi mesuwe ma'ato watomohey Iesui hawyi aito yne watopyhu'at Iesui ehary'i ewywuat. Mi'i iã'ãkap tohenoi ihay sa'awy'iwuat pe. 33 Ihainia'in etiky'e kahato o ehary'i aikotã eweky'e hap ewy e. Mana'in etimõtypot kahato o e'aito e Tupana ahepe are.

6

1 Hirakaria kurum'in ko'i pĩ'ã'in ko'i Iesui mohey haria eipe pote ewetunug no e'ywot ety e hap ewy. Etunug e'ywot ety piat epo'oro hap pote waku rakaria wo hãpyk takaria wo ereĩne'en wuat'i wanẽtup hawe. 2 Katupono mio tã e Tupana sa'awy'i sa'yru'in me saki'yt'in me — Etimõtypot ro e'ywot ety pote woropoityro aru eipe e. Pywo etimõtypot e'ywot ety pote ti aru ereĩne'en mot'i mesuwat yi tote e i'ewyte eweikupte'en waku pe kahato mesuwe at ka'ap e Tupana sa'awy'i ahepe. 3 Pyno waku watimõtypot aity ai'ywot i'e hap ewy katupono Tupana piat ainãpin hap wẽtup yn watunug hawyi Tupana to'e — Koitywy ereĩne'en waku pe mot'i aru e. 4 Ai'ywot'in ko'i eiwe'eg wo o emẽpyt'in nãpin hap ete. Waku eti'atu-'apiheg wen ma'ato i'atuky'e hap wywo yn o waku eti'atu'apiheg. Yt ewei'atumopy'ahak tei'o ma'ato eti'atunãpin Aipotypot Iesui piat ainãpin hap ewy are.

5 Uiwyria'in miit emiit eweiwat ro eika'iwat mesuwarotiat ehay upi eiperup'i popuo imõtypot popuo yt kat i eheso hap popuo. Waku watuwehum howawi aipy'a pyi. Waku wateropat kahato aika'iwat mesuwarotiat aikotã Aika'iwat Iesui eropat hap ewy. 6 Waku wateropat kahato haipe kai aikotã heĩne'en turanuat ewy. Waku imowepit hap wywo wateropat. Karãpe wateropat aika'iwat mesuwarotiat waku wato'e aipy'a pyi — Tupana woromõtypot teran mesuwat uipotpap ete katupono areĩne'en Esa'yru eropat hat waku wato'e Tupana pe ahekaraiwa mesuwarotiat potpap nug hap turan. 7 Waku aika'iwat mesuwarotiat wateropat aiwepit hap popuo. Waku haty wo watunug imiky'esat ewy. Waku aika'iwat mesuwarotiat potpap ete watimowepit Aika'iwat atipy piat. Yt naku i aika'iwat mesuwarotiat mowepit hap kape yn watuwanẽtup hap. Waku Aika'iwat atipy piat mowepit hap wy aiwanẽtup hawe wateropat aika'iwat mesuwarotiat turan. 8 Waku aiwatetup hap aipotpap sa'up ium hap sese toĩne'en atipy pe hap kape. Yt naku i

mesuwarotiat kape yn aheha katupono meiũran ti aru Tupana tum aipotpap wakuat sa'up ahepe. Tutum aru wuat'i miit'in me sio miit'in akag sio miit emiit Tupana tum wakuat sa'up watunug yne imõtypot hap wywo pote.

9 Mehĩ'in mana'in eweikupte'en miit akag wuat mesuwarote pote waku eti'atupowyro kahato o emiit'in emipo'ororia ko'i. Yt ewei'e tei'o ehemiit'in me — Yt ewetunug i uimiky-'esat ewy pote woroho'o'apiheg yt ewei'e i katupono emiit'in Ka'iwat sese toĩne'en atipy pe. Yt eti'atumohit emiit'in mesuwe katupono meiũran ti aru Ai'akag sese timoherep wuat'i pe aiminug wakuat ko'i sio aiminug sa'ag ko'i. Mekewat e'at pe heremo yne aiminug ko'i sio miit eropat hat watoĩne'en sio miit akag wo watoĩne'en are.

10 Pyno Uito Pauru. Waku ra'yn uimiwan. Ahenoi hit hawyi toran na'yn are. Pywo uiwyria'in Aika'iwat Iesui aimoesaika kahato hat toĩne'en. Mi'i pote — Urumoesaika ro emohey hap ete waku wato'e Iesui pe. Waku watopyhu'at wẽtup miit ewy aiwanẽtup hawe Mehĩ waku wato'e Iesui pe. Uinug o hesaika kahato rakat waku nug hap ete waku wato'e Aipotypot pe. 11 Iesui mohey haria aito pote watoĩne'en surara'in ewywuat ahiag akit hanuaria. Waku watopag aipiit pe surara esokpe ewywuat Tupana miium. Waku watat yne Tupana miium wu'uka hamuat. Mi'i hawyi put'ok'e ahewanĩkap ahiag hawyi aima'at hamo hawyi waku watu'uka mekewat ahiag mupiat Tupana miium ahiag akit hamuat hap wywo. Yt naku i ahesaika hap wywo aipiit esaika hap wywo watu'uka ahiag wywo katupono po'og po'og hesaika aikai. Katupono aito yt watu'uka i miit'in wywo ma'ato ahiag wywo watu'uka. 12 Katupono ahiag ahewanĩkap sese topyhu'at. Ahiag esurara'in wywo watu'uka mã'ãu sa'ag kawiat. Ahiag emiit ko'i atipy piaria ewywuat Ahiagnia tukupte'en mesuwat yi tote miit'in yt naku i nug haria akag wo. Yt heremo i mã'ãu sa'ag wen ma'ato hesaika kahato miit'in powyro yt naku i nug hamo. Yt naku i nug haria akag wo tukupte'en mi'iria. 13 Mekewat atipy kaipywiaria ahewanĩkaptia kahato mi'iria i'ewyte yne imohey haria ewanĩkaptia ahiagnia. Mi'i pote waku watuwat Tupana miium ko'i wywo aipiit piat ahiag sopo hamuat mã'ãu sa'ag ko'i sopo hamo. Waku watopag koran Tupana miium ko'i wu'uka hap ekare'en hawyi waku watopag yianmete yne aipiit pe Tupana miium mekewat surara'in wat ewywuat. Mi'i wywo yn watu'uka kuap ahiag wywo aimoma teran hap e'at turan. Mekewat e'at pe tu'uka tu'uka kahato ahete at ka'ap. Ma'ato mi'i pytkai yt ai'akit kuap i katupono Tupana miium ahiag sopo hap po'og hesaika. Mi'i pote watopyhu'at ahiag okpe tote. 14 Pyno waku watoĩne'en surara'in ewywuat ahewanĩkap ekatup hamo. Waku aipiit ete ai'auka hap pupiat sokpe surara'in wat ewywuat. Waku wahẽtup Tupana kape ahesokpe ahiag akit hamuat. Waku sa'awy'i watopag aiwanẽtup hawe pywuat sehay yn Tupana ehay aikotã surara'in topag iwe'ok kytyt hap iheg nakat ewywuat. Mi'i hamo ahiag pory'a ewywuat yt teke kuap i aipy'a pe. Mi'i wo watisopo kuap ahiag miat ai'auka hap ko'i pupi. Waku wahẽtup Tupana pe — Uinug no hãpyk kahato rakano waku wato'e aikotã surara'in topag sokpe iheg nakat sumu wato pupiat ewy. Mi'i hap ewy waku watopag Tupana miium aimohãpyk hamuat. 15 Topy ete surara'in topag iheg nakat surara'in py sokpe. Mi'i wywo te'eruweput kuap kahato tu'uka hamo. Mi'i hap ewy waku watopag aipy sokpe ewywuat Tupana miium tehay ereto wuat'i miit'in kapiat hamuat hap mekewat sehay wakuat wo'owese hap Tupana wywuat hap ete. 16 Surara'in topag ta'atupo ete iheg nakat mory'a aria kawiat pupiat. Mory'a pupiat surara'in topag to'o'og me hap ewy. Mi'i ewy Tupana miium ahepiat tomohey hamuat waku aipo pe yne e'at pe ahiag pory'a sem sopo hamo. Waku watomohey at ka'ap aiku'uro hap kape. Mekewat sa'ag nug hat ahiag ahewanĩkap kahato. Mi'i ai'awa'awa surara ewy ihay sa'ag mory'a ewy ai'awa'awa surara pory'a wuat hap ewy ma'ato yt put'ok'e i ahete katupono surara'in ewy ahe'og iheg nakat aipo pe Iesui mohey pote yt put'ok'i'atu'e i ahete. 17 Surara'in topag i'atu'akag ete surara'in akag wepainug hap iheg nakat. Mi'i ewywuat Tupana tum neran ahepe. Mi'i ti aheĩne'en wuat'i e'at pianuat tutum. Surara'in po sese kai toĩne'en kyse wu'uka hap iwato'in nakat typy kai hãi hyk kahato rakat. Mi'i hap ewy Tupana Pã'ãu tum ahepe Tupana ehay ahiag wywuat wu'uka hamo ahiag atek tek hamo. 18 Karãpe watu'uka ahiag wywo waku wato'e meremo — Tupana uipowyro ahiag akit hamo yne e'at pe wakuat nug hamo waku wato'e. Aikope aikope areĩne'en waku uhewyry Tupana Pã'ãu upi waku wato'e Tupana pe. Etipowyro o emiit'in ewe'eg wo o ahiag mupi waku wato'e. Yt urutuwat reran i ahiag ehay upi. I'ewyte irania'in Iesui mohey haria upi waku uruhẽtup wy. Yt uruiky'esat i ahiag ehay upi urutuwat hap. Yt karãpe i uru'atoiat emohey hap waku wato'e Tupana pe.

19 Uito ti Pauru atiky'esat ewehẽtup o Tupana pe uipowyro hamuat. Karãpe ewehẽtup irania'in powyro hamo yt uiwaure tei'o eipe. — Etunug o Pauru ewẽ wo ehay moherep hamo wuat'i miit'in me ewei'e ro uikawiano. Karãpe toimoherep ehay wakuat turan etum o tope iwe'eg kahato hap i'ewyte ikuap kahato hamuat hap ewat ewywuat hap ewei'e o. — Ehay pywuat yt uwe i mikuap sa'awy'i miwan miat hamo etimoesaika Pauru Iesui etiat

moherep hamo ewei'e yt kat i miit'in ken'ẽ hap wywo waku ewei'e Tupana pe uipowyro hamo.

20 Mesuwarote morekuaria koro ko'i tipo'oro kahato ta'atuemiit'in irania'in etawa kape ta'atuehay moherep hamuat. Ta'atuehay ereto hamo ta'atupo'oro wẽtup ok ta'atuemiit po'og ta'atumimohey. Mi'i hap ewy kahato uito Pauru. Mi'i hap ewy kahato areĩne'en. Uiporekuat Tupana mipo'oro areĩne'en tehay moherep hamuat irania'in ywania kape. Mi'i ehay moherep hamo ui'airo. Ma'ato mi'i pytkai koitywy areĩne'en wo'opyhik hawe. Mesup yt uhewyry kuap i Tupana ehay sytpok hamo. Pyno waku ewehẽtup o Tupana pe mesuwat wo'opyhik hawiat uipowyro hamo are. Ewehẽtup o yt kat i uiwemõti hap Tupana ehay moherep hamuat mesuwe katupono atiky'esat surara'in sem mu'e hano areĩne'en mesup are.

21 Pyno Aika'iwat emiit sese Tikiku e hap het rakat atipo'oro ehowawi. Uhehay wywo atipo'oro aikotã aikotã areĩne'en mesuwe hap enoi hamo. Tikiku waku kahato atipuẽti. Mi'i ti Tupana ehay yt i'atoiat hin i aheywyt sese aikywyt miit sese mi'i. 22 Mi'i pote atipo'oro Tikiku ehowawi katupono atiky'esat tohenoi ehepe aikotã urutukupte'en hap enoi hamo. Mi'i hap eweikuap hawyi eiwepit kahato. Ta'i eimoesaika aru eipy'a pe aimimohey Iesui mohey hap ete aiwo'oky'e hap ete are. 23 — Uru'ywot Tupana Uruka'iwat koro Iesui ahẽtup ewawi. Etunug o emohey haria tawa Ewesu piaria wo'oky'e haria wo. Etunug o mi'iria wo'owese haria wo emohey sese haria wo are. 24 Tupana areĩne'en hegyi'at kahato rakano emohey haria pe katupono Esa'yru Uruka'iwat Koro Iesui ky'e kahato haria mi'iria are. Eti'atuky'e te'en ne'i mi'iria katupono Emipo'oro Uruporekuat ky'e wuat'i e'at piat haria mi'iria are'e at ka'ap Tupana pe mesuwe wo'opyhik hawe. Woroho'oky'e eipe are.

Uito ti IESUI potpo'oro PAURU.

TAWA WIRIPU PIARIA NÃPIN HAP PAURU MIENOI

1 Uiwyria'in tawa Wiripu piaria mesup atipo'oro miwan ehowawi. Uito ti Pauru i'ewyte
uha'yru Timoteu toĩne'en mesuwe uiwywo. Mi'i kuekatu to'e hap ipo'oro wy. Uruto ti Tu-
pana mipo'oro Aipotypot koro Iesui eropat haria sese uruto. Mesuwat einãpin hamuat hap
atipo'oro ehowawi yne Tupana mẽpyt'in tawa Wiripu piaria mu'e hamo. I'ewyte ei'akag
ko'i kape i'ewyte ai'apykok haria kape yne Aipotypot Iesui mohey haria kape atipo'oro
mesuwat uimiwan are. 2 Pyno meiũpepyi uruhẽtup Tupana pe ehowawi — Uru'ywot etum
o Esa'yru mohey haria pe tawa Wiripu totiaria pe wo'oky'e hap i'ewyte wo'owese hap
Uruka'iwat Urupotypot Iesui mõtypot hamuat hap uruhẽtup. Eti'atupoityro mi'iria egyi'at
hamo uruto'e. 3 Tupana karãpe arewanẽtup aiwyria'in tawa Wiripu piaria kape mi'i hawyi
uimowepit kahato. Arehum ewawi are Tupana pe ehowawi are. 4 Pywo uiwyria'in karãpe
ahẽtup Tupana pe eipoityro hamuat hap mi'i turan uiwepit kahato hap wywo ahẽtup ehupi
are. 5 Katupono uimowepit kahato eipe katupono sa'awy'i mesup te uipowyro kahato
haria eipe. Mi'i pote arehum kahato Tupana kape ehupi katupono Tupana potpap nug
hap uianuat powyro haria eipe. 6 Sa'awy'i watomohey Iesui hawyi Tupana miehakyera'at
hanuaria watopyhu'at. Toha'awynug ahehakyera'at hap hawyi yt ai'atoiat hin i e. Yne e'at
pe ha'awytepyi mesup te mũki'ite ahehakyera'at kuap hat Iesui topyhu'at. Po'og po'og yne
e'at pe aimoesaika kahato tewaku hap nug hamo. Ahehakyera'at kahato ha'awyte mesup te
Ha'yru ta'aipok Aipotypot no hap kape mesuwat yi kape ta'aipok hap kape ahehakyera'at
hamuat wuat'i e'at piat hap kape. Yt uheso hin i are. Topyhu'at kahato aipy'a pe Iesui wuat'i
e'at pe. Ipotpap kahato aiwanẽtup hawe aimoewaku kahato hamo. Yne e'at pe mi'i hap ko'i
wyti waku watomohey e.
7 Uiwanẽtup hawe i'ewyte uipy'a pe waku kahato eipe. Waku mi'i tã are'e katupono uikai
kahato eipe Iesui potpap nug haria uito ewy eipe pote are. Eweimohey kahato Iesui ehay
uito ewy pote uiwanẽtup hawe waku kahato eipe are. Karãpe irania'in ti'atumohit eipe
Iesui ehay moherep ehepiat pote yt eiwemõti hin i. Yt eiwepyk hin i i'atumikyry'i kahato
pytkai ma'ato po'og ewei'atumu'e. — Waku watomohey Iesui ehay pakup waku wato'e
ahewanĩkaptia pe yt kat i aiwemõti hap wywo are. Waku wati'atumu'e miit'in katupono
Tupana ai'airo tehay moherep hamo. — Tupana urunug ehay Esa'yru etiat moherep haria
are'e at ka'ap Tupana pe. Sa'awy'i Tupana ahytpok kahato tehay wakuat Iesui etiat hytpok
hamo miit'in me. Ma'ato koran uipyhik ta'yn surara'in wo'opyhyp hawe ma'ato mi'i pytkai
ahytpok te sehay wakuat Iesui etiat meiũpe wo'opyhik hawe.
8 Woroho'oky'e kahato eipe. Tupana tikuap yt uheso i hap. Aikotã aikotã Aipotypot
Iesui eiky'e hap ewy uito woroho'oky'e haty uipy'a piat wywo woroho'oky'e. 9 Mi'i tã
are'e Tupana pe — Uru'ywot etum no esaika hap emohey haria pe tawa Wiripu piaria pe
i'atuwo'oky'e hamuat hap po'og po'og yne e'at pe are'e Tupana pe ehupi. Atiky'esat yne
mi'iria ehay yne pywuat kuap haria wo hap po'og po'og sa'awy'iwuat kai. Ta'i atiky'esat
kahato mi'iria ikuap kat som waku kat som yt naku i hap kuap hamo ewanẽtup hap ok tã.
10 Etum i'atuepe esaika hap po'og wakuat airo hamo. Mi'i tã etunug pote e'ewy tukupte'en
yt kat i sa'ag nug hap i'atukai. Mi'i tupono Esa'yru ta'aipok Morekuat no mesuwat yi kape
turan uwe waku uwe yt e hamo Wiripu piaria emohey haria yt te'eruwemõti hin i mi'i hap
e'at pe. 11 Tupana etunug o mi'iria waku nug hanuaria wo are. Etunug mi'iria i'atuieĩne'en
hap tote wakuat eiam mo kahato are. Atiky'esat mi'iria aikotã Esa'yru Iesui ewaku hap ewy
tukupte'en. Ewaku hap ewywuat wo eti'atunug mi'iria. Tupana mi'i etunug mote emõtypot
haria wo kahato tukupte'en mi'iria are. Waku kahato En i'atu'e aru ewawi irania'in are'e
Tupana pe. Pyno mio tã ahẽtup mesuwe ehetiano Tupana pe.
12 Uheywyt'in uheinyt'in atiky'esat eweikuap uhetiat morekuat uipyhik ta'yn wo'opyhik
hawe areĩne'en ma'ato mi'i pytkai sehay wakuat Iesui etiat yt ta'atupyhyp hin i. Yt ta'a-
tupyhyp kuap i ihay ma'ato uipyhik hawe areĩne'en pote po'og ikuap haria te'eropyhu'at.
13 Mi'i pote koitywy morekuat esurara sem i'yat wato piaria sehay Iesui etiat kuap haria
wo ra'yn tukupte'en. I'ewyte irania'in mesuwarote wo'opyhyp haria uikuap ta'yn. —
Ta'i Pauru morekuat tipyhyp ta'yn katupono Iesui tutunug Toporekuat no i'atu'e. 14 Mi'i
hawyi irania'in Iesui mohey haria yt te'eroken'ẽ hin i aikotã sa'awy'iwuat ewy. — Pauru
toĩne'en wo'opyhik hawe i'ewyte aito waku watoĩne'en i'ewywuat i'atu'e. Mi'i hawyi yt
te'eruwemõti hin i Aika'iwat Iesui ehay moherep hamo. Po'og po'og hesaika rakaria
tukupte'en mio imohey haria wo po'og po'og sa'awy'iwuat kai. I'atuehay pirik — Iesui ti
Morekuat i'atu'e yt uwe pupi i te'eroken'ẽ ta'atuhenoi. 15 Ta'atumoherep kahato ta'atuehay
wo Aipotypot etiat. Irania'in Tupana mohey hap kaipyi i'ewyte uiky'e pote ta'atumu'e
miit'in po'og sa'awy'iwuat kai. Irania'in iha'ywywi uhetiat pote ta'atu'atumu'e miit'in

po'og sa'awy'iwuat kai. Irania'in yt uiky'e i pote uimohit teran ta'atuehay wo. Mi'i hawyi ta'atuky'esat miit'in mu'e hap po'og uikawiat hap. 16 Ma'ato i'atu kahato uiky'e haria. Mi'iria tikuap ta'yn Tupana mi'airo uito hap. Ta'atukuap Tupana uipo'oro tehay wakuat moheg miit'in wanẽtup hawiat miit'in py'a piat tehay pywuat kuap hamo. Mi'i pote uiky'e haria mi'iria. 17 Ma'ato toĩ irania'in ta'atumoherep sehay wakuat Iesui etiat wen ma'ato yt kat i Iesui ky'e hap i'atuete. I'atuehay se kahato wen ma'ato te'eruwemowato hap yn ta'atukat ta'atuwanẽtup hawe. Yt Iesui mõtypot haria hin i mi'iria ta'atupy'a pe. Mi'i tã watunug mote meiũran Pauru emiit'in yt uwe i i'atu'e ra'yn ta'atuwanẽtup hawe. Pauru mimu'eria yne aipo pe hawyi haty kahato topyhu'at Pauru ete wo'opyhik hawe te'ero'e ta'atuwanẽtup hawe uimohit reran haype. Mi'i pote Iesui ete ta'atumu'e miit'in ta'atuehay se wywo uipohari teran haype. 18 Karãpe ta'atumoherep Iesui Aiporekuat nuat yt ta'atumohey i pytkai mi'i hawyi uimowepit kahato hap toĩne'en katupono i'atuehay kaipyi miit'in Iesui kuap haria tukupte'en. Pyno yt arewanẽtup hin i sio mi'iria Iesui ky'e hap mywo ta'atumu'e miit'in sio te'eruwemowato hap mywo ta'atumu'e miit'in. Yt atikuap i kat hamo miit'in ta'atu'atumu'e ma'ato miit'in ta'atumu'e Iesui etiat hap pote uimowepit hap topyhu'at yt atikuap pytkai i kan hamo ta'atumu'e hap are. 19 Pyno waku ewehẽtup o Ahetupana kape — Etihep o Pauru wo'opyhik hap wyi ewei'e o are. Mio tã ewei'e pote atikuap arẽtem aru mesuwepyi morekuaria wo'opyhik hap kaipyi are. Ta'i atikuap aru Aipotypot Iesui tipo'oro Topã'ãu uihep mesuwepyi hamo ui'apypok hamo are. 20 Yt karãpe i atoiat teran Aika'iwat potpap nug hap uhepiat uipotpap nug hap. Uiku'uro hap kape Tupana mowepit hap yn uiwanẽtup hap yne e'at pe atiky'esat. I'ewyte mesuwe uipyhik hawe atimõtypot teran Tupana ma'ato po'og mesuwe atiky'esat irania'in kai. Yt kat i uiwemõti hap atiky'esat ma'ato areĩne'en neran miit'in pupiat yt uiken'ẽ i hap wywo. Atimõtypot teran Aipotypot mesuwe. Aipotypot Iesui mõtypot hano areĩne'en neran uipy'a pyi uiwanẽtup hap kaipyi uhehay kaipyi. Yne uiminug ko'i kaipyi atiky'esat imõtypot hap uheĩne'en hap turan. I'ewyte uiku'uro turan imõtypot hano areĩne'en neran are. 21 Pyno ahenoi ehepe kat hamo areĩne'en mesuwat yi tote. Aipotypot Iesui mõtypot hamo yn areĩne'en uito. Mi'i eropat hamo yn areĩne'en. Uiku'uro hawyi po'og atikuap Iesui mesuwarotiat kai. Mi'i tupono waku po'og areĩne'en uiku'uro hawyi. 22 Mi'i pote ati'airo teran uiku'uro hap. Mi'i hawyi areto Iesui kape kat pote areĩne'en neran iwywo ma'ato mi'i pytkai yt woroho'o'atoiat reran i eipe katupono uiku'uro hawyi yt uwe i uito mesuwe eimu'e hanuat yt naku i. Mi'i pote yt areto teran i. Po'og waku areĩne'en mot'i mesuwarote miit'in miat Iesui etiat mu'e hamo are. 23 Ma'ato areto teran Aipotypot kape atipy kape. Atoiat reran uheĩne'en hap mesuwe katupono po'og waku itote. Pyno po'og waku uiku'uro are ma'ato — Mi'i e hap yt ere'e i mio tã e. Wãi'e uiwanẽtup hawe are'e. 24 Po'og waku ereĩne'en mesuwe e uiwanẽtup hawe. Waku po'og ereĩne'en Iesui mohey haria powyro hamo e uiwanẽtup hap. Ereĩne'en no mesuwat yi tote e uhepe. 25 Pyno areĩne'en hap atikuap ta'yn. Arepyhu'at eipy'asetpiat hamo eimotag hamo imohey hap etiat eimowepit hamo are. Mi'i hamo arepyhu'at mesuwat yi tote eipy'asetpe. 26 Meiũran aru areĩne'en eiwywo i ra'yn. Mi'i hap e'at pe ti aru waku pe watoĩne'en. Mi'i hap e'at pe aru areĩne'en eipy'asetpe. Mi'i hap e'at pe ti aru watuwehum kahato Aipotypot Iesui ete tutunug mu'ap ehowawi hawyi are.

27 Karãpe watimoherep sehay wakuat Aipotypot etiat miit'in me mi'i turan waku aiwe'eg wo o aikotã aikotã watoĩne'en i'atupy'asetpiat turan. Waku iwe'eg kahato rakaria ewy watoĩne'en. Yt naku i wati'atumu'e miit'in yt naku i nug haria aito pote. Aimimu'eria yt tiky'esat i ahehay Iesui etiat ta'atupuẽti yt naku i nug haria aito pote. Yt teke i i'atuewaure ka'a pe wakuat Iesui etiat aheĩne'en hap yt ikahu i pote are. Atiky'esat kahato wakuaria wo o eweikupte'en sio areĩne'en eipy'asetpe sio yt. Waku eweikupte'en wakuat nug haria wo o itote yt uiwywuat pytkai i. Mi'i hawyi yt areĩne'en i eipy'asetpe pytkai sehay wakuat atikuap aru irania'in wẽ pyi ehetiat eiminug ko'i piat hap wyti aru hap atikuap. — Ta'i yt ta'atu'atoiat hin i te Iesui mohey hap i'atu'e aru uhepe. To'o'ewy'ewy wẽtup miit piit ewy i'atupotpap e hap aru atikuap wy ehetiat. Ta'i surara'in ewy tu'uka kahato sa'ag ete e hap aru atikuap wy. I'ewyte ta'atuky'esat yne miit'in Iesui ehay wakuat mohey haria i'atu'e aru uhepe meiũpe yt heremo i areĩne'en eipy'asetpe pytkai are. 28 Yt eraha'at tei'o yi kape ewanĩkaptia pupi. Eweikupte'en wanĩkaptia py'asetpe pote surara ewywuat ereĩne'en yt kat i eha yi kape. Mi'i hawyi meremo ta'atukuap — Ta'i mi'iria ti Tupana mowato haria i'atu'e. Mi'iria po'og urukai i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe te'eroken'ẽ haype. I'ewyte eipe ti eweikuap ta'yn Tupana toĩne'en eiwywo eipowyro hamo. Eweikuap ta'yn Iesui ehehakyera'at hat sese topyhu'at.

29 Are pãi waku kahato Tupana ainug Tosa'yru mohey hano. Waku kahato are. Waku wy Aipotypot Iesui eropat hamo are. I'ewyte waku waho'opot miit'in mikyry'i hap ete imohey hat aito pote. 30 Pyno aho'opot kahato mesuwe wo'opyhik hawe aikotã surara

tu'uka hap turan ewy. Pyno eweikupte'en o ui'ewy ahiag wu'uka hap surara ewywuat eiwu'uka kahato itote ahiag akit hamuat tawa Wiripu tote aikotã ewei'akasa uito hap ewy. Aikotã sa'awy'iwuat hap ewy mi'i hap ewy waku eweikupte'en uhaipepiaria eweikupte'en surara ewywuat. Yt atoiat hin i te mesuwe ahiag wywuat wu'uka hap. Areĩne'en wo'opyhyp hawe pytkai atu'uka atu'uka te. Ta'i mi'i hap eweikuap ta'yn kat pote yne ikuap are.

2

1 Uiwyria'in ahẽtup ehepe eiky'e hap wywo waku eweikupte'en eweiwanẽtup Iesui etiat wẽtup miit piit ewy hap yn i'ewyte Iesui ky'e hap ete wẽtup miit piit ewy yn waku eweikupte'en ahẽtup. Mi'i tã ewetunug mote uimowepit haria wo eweikupte'en. Mi'i tã eweikupte'en mote uimowepit hap sese topyhu'at. 2 Mi'i hap ti ahẽtup ehepe katupono Aipotypot Iesui mohey hap kaipyi watipuẽti ra'yn awemowepit sese hap. Mi'i hawyi Ipã'ãu topyhu'at ra'yn ahepe. Mi'i hawyi wato'oehay iwywo mi'i hawyi irania'in Iesui mohey haria kape wo'owese hap topyhu'at wo'oky'e haria wo watukupte'en. Mi'i pote ahẽtup ehepe wẽtup miit piit ewy yn eweikupte'en Iesui wywo hap. Mi'i tã ewetunug mote uimowepit kahato eipe. 3 Uiwyria'in yt naku i yt ehegyi'at i rakaria ewy eweikupte'en. Yt ewetunug tei'o — Uito po'og ei'e hamuat hap ne'i are. Yt ewetunug nei'o — Uito po'og e hano. Po'og waku watoĩne'en kurin hano kahato irania'in mõtypot hamo. Yt ewei'e tei'o eipy'a pe — Uito po'og mekewat miit kai yt ewei'e tei'o eiwo'ope e. 4 Yt erewanẽtup ka'ap tei'o eimiky'esat nug hap kape eimiky'esat ko'i ete. Po'og waku watuwanẽtup at ka'ap irania'in miky'esat nug hap ete. 5 Po'og waku aiwanẽtup hap Aika'iwat Iesui wanẽtup hap ewy katupono tuwemohit kahato ihaky'e'i kahato miit emiit no topyhu'at. 6 Tupana wo toĩne'en Iesui pytkai tuwemohit. Sa'awy'iwuat e'yianmete toĩne'en Tupana wo. Mi'i pytkai tuwemohit. Tut ahowawi hawyi yt to'e i — Arenug Uito mesuwe Tupana wo yt e i Tupana ra'yn pytkai. 7 Mi'i hawyi tuwepyi totoiat yne mekewat tuweTupana hap ko'i hawyi tuwemohit miit'in eropat hano. Tuwenug miit no miit sese wo topyhu'at. Aipiit ewy kahato topyhu'at. 8 Iesui yt tuwemowato hin i ma'ato karãpe Tupana to'e — Atiky'esat eku'uro hap miit'in ehakyera'at hamo mi'i hawyi toiwesat — Waku Papai e yt tomiky'esat ewywuat pytkai i. Ma'ato — Atiky'esat eku'uro hap aria'yp posak ete e Tupana hawyi — Atunug aru Papai e Iesui. 9 Tutunug To'ywot miky'esat ewy mi'i pote Tupana timowato kahato Iesui. Mi'i hawyi i'ewyte Iesui set toimowato. Mi'i pote po'og yne set kai topyhu'at. 10 Meiũran aru yne yne tuwepỹ'ãtutuk Uha'yru kape e ti Tupana. Atipy piaria yne te'eruwepỹ'ãtutuk e Uha'yru mõtypot hamo i'ewyte yne yi totiaria te'eruwepỹ'ãtutuk imõtypot hamo i'ewyte yne yi ywyt'okpypiaria te'eruwepỹ'ãtutuk Uha'yru mõtypot hamo e ti Tupana. 11 Mi'i hap e'at pe yne yne to'e — Pywo ti pywo ti Iesui Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat Aika'iwat koro wuat i'atu'e aru torania. Tuwemohit kahato sa'awy'i Iesui mi'i pote ti aru Tupana timowato kahato Aika'iwat. Mekewat e'at pe yne yne — Tupana i'atu'e Emipo'oro Aiporekuat nuat Aika'iwat sese hap uruikuap ta'yn i'atu'e. Uruimõtypot kahato En i'atu'e. Uru'ywot sese En i'atu'e aru. Ma'ato aito aikotã Iesui tuwemohit waku watuwemohit ewy are. 12 Uhekatuwyria'in uimiky'eria kahato eipe. Sa'awy'i areĩne'en eipy'asetpe eimu'e hamo. Mekewat e'at pe woroho'onãpin kahato kat som kat som Tupana tiky'esat ewetunug hap. Mi'i hap e'at pe waku pe eweikupte'en. Einãpin hap ewetunug yne ma'ato mesup yt areĩne'en i eipy'asetpe katupono morekuat wo'opyhik hawe areĩne'en mi'i pote yt uwe i uito eipy'asetpe. Mi'i pytkai ti atiky'esat kahato eweikupte'en uhehay upi. Yt uwe i uito itote pytkai ewetunug o einãpin hap ko'i are ma'ato po'og po'og sa'awy'iwuat kai ui'e hap ewy atiky'esat kahato ewetunug wakuat nug hap ko'i. Waku eweiken'ẽ yt naku i nug hap pupi Aikotã aityry hap ewy eiken'ẽ hap. Waku watunug Tupana miky'esat ko'i yn Tupana mihakyera'at aito pote. Waku watoĩne'en Tupana mihakyera'at ko'i wo watopyhu'at. Mi'i hawyi karãpe miit'in te'era'akasa aiminug wakuat kape hawyi — Pywo i'atu'e mi'iria ti Tupana mihakyera'at ko'i wo i'atu'e. 13 Are pãi Tupana tiky'esat kahato watunug tomiky'esat ewywuat hap. Mi'i pote ainãpin at ka'ap aiwanẽtup hawe kat som kat som waku watunug hap. Karãpe aiwẽ pyi yt watunug neran i imiky'esat ko'i mi'i hawyi perup'i popuo aimu'e aiwanẽtup hawe — Etunug o etunug o e. Mi'i hawyi meiũran — Waku Uhyt waku Mimi wato'e Tupana pe katupono toiky'esat kahato tehay upiat watuwat hap. 14 Karãpeĩ watuwepotpap Tupana miky'esat nug hap ete waku watuwat sese imiky'esat hap upi. Yt naku i wato'e — Emiky'esat ko'i yt atiky'esat i yt naku i wato'e. I'ewyte yt naku i watu'uka miit'in ete are. Karãpe watunug Tupana miky'esat turan yt naku i wato'e tope — Yt atiky'esat i emiky'esat nug hap ko'i yt naku i wato'e. Yt naku i watu'uka Tupana miky'esat ete aipy'a pe aiwanẽtup hawe are. 15 Ma'ato yne mi'i tã imiky'esat ewy watunug mote Tupana mẽpyt'in wakuaria wo watopyhu'at yt kat i sa'ag nug haria wo are. Aikotã aimẽpyt kurin kat yt tutunug kuap i sa'ag hap ewy watopyhu'at waku kape yn aiwanẽtup hap. Koitywy watoĩne'en yt naku i nug haria py'asetpe i'ewyte te'eruwanẽtup at ka'ap sa'ag

nug hap ete yn. Mi'iria tukupte'en aikotã i'ypyryp we wãtym sese turan wuat ewy yt naku i nug haria yn mi'iria pote. Ma'ato waku aito Iesui mohey haria waikiru ko'i ewywuat watopyhu'at aikotã waikiru wãtym sese turan hẽtyhot rakaria ewy aikotã waikiru ko'i aimu'e wãtym muo aikope mu'ap toĩne'en aikope waku ahewyry. Mi'i hap ewy waku watimoherep ho'owasat rakaria pe mu'ap Tupana kapiat. 16 Katupono watimoherep kahato miit'in me mu'ap Tupana kapiat aikotã waikiru hẽtyhot wãtym muo hap ewy watopyhu'at. Meiũran Aipotypot Iesui put'ok'e mesuwat yi tote yne aiminug moherep hamo sio waku sio yt e hamo. Mi'i hap e'at pe uimowepit haria wo eipe katupono mi'i hap e'at pe wuat'i ehamo — Mi'iria ti uhemiit sese. Mi'iria ti uhehay moherep haria sese e aru Iesui ehepiat. Mio tã to'e hawyi uimowepit kahato hap topyhu'at katupono eipe uimimu'eria sese pote. Ta'i arehum kahato itote katupono yt eweipun hin i einãpin uhepiat hap. Mi'i hawyi Tupana tuwehum kahato topotpap nug haria ete. 17 Koitywy surara'in uipyhyp ta'yn mesuwe. Yt ta'atuky'esat i po'og woroho'omu'e hap ma'ato ui'auka pote ui'auka are ma'ato mi'i pytkai yt karãpe i woroho'o'atoiat eimu'e hap ete katupono atiky'esat yne eipe Iesui mohey haria wo hap. Uhuu okpun eikawiano pote uiku'uro Tupana mowepit hap topyhu'at are. 18 Uiwyria'in woroho'omowepit reran kahato uheĩne'en ne turan i'ewyte uiku'uro hap turan. Ui'auka pote meremo areĩne'en Aika'iwat yatype i'ewyte meremo uimowepit hap sese topyhu'at. Ui'auka pote waku eiwemowepit wy atiky'esat katupono ui'auka pote areĩne'en uimowepit hat yatype are.

19 Uiwyria'in atipo'oro teran aiwy Timoteu ehowawi katupono atiky'esat kahato atikuap teran aikotã eweikupte'en hap sio waku sio yt hap kuap hamo katupono mi'i atikuap hawyi uimowepit kahato hap topyhu'at. Mi'i pote atipo'oro teran uha'yru Timoteu ehowawi. Mi'i pote ahẽtup Aipotypot Iesui kape — Etipo'oro Timoteu aiwyria'in tawa Wiripu piaria kape are at ka'ap ahẽtup. Mi'i hawyi atimohey kahato Aika'iwat Iesui tipo'oro meremo Timoteu ehewawiat hap. Meiũran ti aru ta'aipok hawyi uimowepit kahato hap topyhu'at imienoi. 20 Timoteu ui'ewywuat eiky'e kahato hat are. Mi'i aikotã woroho'oky'e hap ewy eiky'e. Mi'i hawyi yt uwe i uhemiit Timoteu ewy eiky'e hat. Timoteu woroho'oky'e kahato e hat pãi. 21 Irania'in te'eruwanẽtup at ka'ap ta'atumiky'esat nug hap kape yn. Mi'i kape yn te'eruwanẽtup. Kat som kat som Aipotypot Iesui tiky'esat Tupana wanẽtup hap yt i'atuwanẽtup hap ewy hin i. 22 Ma'ato aipowyro kahato Timoteu. Yt irania'in ewywuat hin i katupono mi'i ipotpap at Aipotypot ehay wakuat moherep miit'in kapiat hap ete yn ipotpap. Mi'i hap kaipyi eweikuap kahato Timoteu Tupana eropat hat sese hap. Ui'ewywuat kahato toĩne'en Timoteu. Ta'i urupotpap Iesui ehay moherep hap ete uruto'o'ewy kahato urupotpap aikotã ai'ywot tosa'yru wywuat ipotpap hap ewy urupotpap uito Timoteu wywo. 23 Meiũran aru atiky'esat kahato atipo'oro uha'yru Timoteu ehowawi. Meiũran karãpe atikuap kat som morekuaria tunug uhepe sio wakuap sio yt. Mi'i hawyi atipo'oro ehowawi Timoteu henoi ehepiat hamo. 24 Uito i'ewyte areto teran ehowawi mi'i pote are'e at ka'ap — Uruka'iwat woromohey kahato En are. Mi'i pote ahẽtup ewawi uihep o mesuwat wo'opyhik hap wyi katupono areto teran meremo tapy'yia Wiripu piaria kape are Uika'iwat pe.

25 Sa'awy'i eweipo'oro uhowawi ehemiit mehĩ Epawutitu uipowyro hamo mesuwe. Mi'i ti uheropat kahato hat toĩne'en mesuwe. Aikotã surara typy ok takaria ewy urutukupte'en mesuwe ahiag moma hamo. Waku kahato atipuẽti eipotpo'oro mehĩ Epawutitu. Koitywy mi'i atipo'oro i ra'yn ehowawi. 26 Toto teran kahato ehowawi katupono ihay teran i ra'yn eiwywo ihat'at kahato eiky'ewi. Ga'atpo i'ahu kahato mesuwe mehĩ Epawutitu. Mi'i hap eweikuap hawyi haty kahato iwanẽtup hawe katupono eweikuap hawyi ei'arot hap yt toiky'esat i ma'ato. 27 Ta'i aheropat kahato hat Epawutitu porap iku'uro mesuwe porap ahu ti'auka ma'ato yt pytkai i katupono Tupana haty'u kahato topy'a pe. Mi'i hawyi meremo toimoehãite katupono Tupana yt tiky'esat i ui'arot ne'i hap. Mi'i hawyi iky'e hap i'ewyte uiky'e hap wywo toimoehãite uhyt Epawutitu hawyi uimowepit hap topyhu'at. 28 Mi'i pote atipo'oro teran kahato ehowawi ihãite i ra'yn pote eimowepit hamo atipo'oro. Pyno eiwepit i ra'yn hawyi po'og na'yn uimowepit uito wy are. Mi'i hawyi yt kat i ui'arot hap. 29 Put'ok'e itote hawyi — Ereke mehĩ ewei'e o eiwepit hap wywo. Ereke ro ewei'e o aikotã aheyke'et aheywyt i'ewyte aheinyt kape hap ewy waku ewei'e katupono mi'i Aika'iwat mohey kahato hat. — Waku kahato epotpap eminug na'yn Tupana kapiat hap ewei'e Epawutitu pe eiwepit hap wywo. Eweimõtypot ro mi'i miit are. Waku eweimõtypot yne Iesui mohey haria Epawutitu ewywuaria katupono Aipotypot eropat kahato haria mi'iria. 30 Uipowyro turan porap iku'uro aiwy Epawutitu. Aipotypot Iesui potpap nug hap ete porap iku'uro ahemiit eimipo'oro katupono uipowyro teran eipe ma'ato yt uwe i eipe uipowyro hanuaria mesuwe pote. Mi'i hawyi eipotpo'oro mehĩ Epawutitu topyhu'at ehaipepiat eipotpap nug hamo uipowyro hamuat. Mi'i turan porap iku'uro wen ma'ato aiwepit kahato Tupana timoehãite ra'yn hawyi.

3

1 Pyno ahenoi kurin hawyi toran na'yn uimiwan. Uheywyt'in uheinyt'in atiky'esat kahato Aika'iwat Iesui eimowepit kahato hap. Mi'i eimowepit hamuat ahẽtup tope. Sa'awy'i woroho'onãpin uimiwan me — To'iro eiwemowepit katupono Iesui miky'eria kahato eipe are ra'yn ehepe sa'awy'i. Mi'i ui'e hap are'e i ehepe aikotã are'e sa'awy'i ehepe are'e i ra'yn eiwemowepit ro are. Yt aremõti hin i aikotã sa'awy'i uimiwan me are'e typuo i typuo i ahenoi eiwemowepit ro e hap ete katupono atiky'esat kahato einãpin uhepiat hap topyhu'at kahato eiwanẽtup hawe. Mi'i hawyi yt uwe i eima'at kuap einãpin wẽtup etiat hamo. Yt pywo rakat i etiat hap yt uwe i einãpin kuap.

2 Eiwe'eg wo kahato o sa'ag nug haria pupi katupono ehã'ãg aru sa'ag nug hamo are. Eiwe'eg wo o wẽtup mu'ap moherep haria pupi. Eiwe'eg wo o yt eiwemusin ãpy sokpe tek hep i pote yt kat i ehehakyera'at hap e haria pupi. Mi'iria pupi eweiken'ẽ kahato aikotã awahuru sem pupi watoken'ẽ hap ewy katupono eima'at reran sa'ag nug hap etiat haype. Yt naku i kahato mi'iria. 3 Aito yt mi'iria mohey haria hin i katupono Tupana Pã'ãu sese aipiit pe Aipotypot Iesui mimoieĩne'en aito pote waku kahato Iesui waku kahato Iesui e haria aito. Ma'ato irania'in ahemusin ãpy sokpe tek hap ete yn mi'iria i'atuehay. Yt wati'atumohey hin i mi'iria katupono wẽtup kawiat aito Iesui mohey haria. Wẽtup ywania ewy yn watopyhu'at katupono Tupana titek ta'yn aiminug sa'ag sio toĩ ahemusin ãpy sokpe sio yt. Pyno Tupana miehakyera'at ko'i ra'yn aito katupono imohey haria aito pote. 4 Uito ti Pauru Iuteu sese uito. Ta'i uito ui'ywã'ĩ 8 e'at hawyi ta'atutek uhemusin ãpy sokpe uru'ywania Iuteu eko ewywuat. Atunug yne ui'ywania eko ko'i ma'ato mi'i ko'i yt uhehakyera'at hin i. Mi'i pote atikuap kahato uipy'a pe aiminug aheko ko'i yt ahehakyera'at kuap i ma'ato tukupte'en eipy'asetpe — Watunug Iuteuria eko hawyi ahehakyera'at Tupana e haria. Mi'i pywo pote uito po'og Tupana miehakyera'at mi'iria kai katupono atunug yne mi'i ko'i ma'ato yt pywo hin i are. 5 Uity ui'ywot ti Isareu ywania sese mi'iria. I'ewyte Epereu pusu kuap haria ui'ywot'in. Ta'i Epereu pusu ahepap kahato. Mi'i pote Epereu sese uito. Uha'ase'i sese sa'awy'iwuat Aparãu emiariru Pesamĩ e hap het rakat. Uipiit Iuteuria piit sese. Uimotag hap turan ati'atumu'e kahato urueko nug hap ete. Mi'i hawyi yt karãpe i ati'aparap urueko nug hap ete. Uitag hawyi areĩne'en kahato Tupana mõtypot piaria uru'ywania wo'omu'e haria akag koro wo. 6 Mi'i turan atunug yne yne i'atuwo'onãpin hap ko'i Tupana wãi'e hap ko'i pãi. Mi'i hawyi areĩne'en po'og irania'in kai i'atu'akag wo yne uhesaika hap wywo. Ati'atusaty'i saty'i kahato Iesui mohey haria sa'awy'i. Atunug yne uru'ywania miky'esat ewy. Yt kat i urueko etiat i'aparap hap atunug. Yne uru'ywania wãi'e hap atunug yne urue'ase'i urunãpin sa'awy'iwuat hap atunug yne. I'ewyte yne urunãpin hap atunug. Yne mi'i ko'i nug hap aimoewaku kuap Tupana wanẽtup hawe pote waku pe areĩne'en mekewat e'at pe ma'ato yt pytkai i. Yt uinug waku hin i Tupana wanẽtup hawe mekewat e'at pe. Yt atikuap hin i Tupana mi'i turan. 7 Sa'awy'i arewanẽtup aremoewaku kuap uhesaika hap wywo. Ta'i uipiit esaika hamo aremoewaku kuap are. Mi'i hawyi ahã'ãg kahato Tupana mowepit hamo ma'ato uhewaku hap yt put'ok'e i. Mi'i turan yt atikuap hin i Tupana katupono Tupana yn uimoewaku kuap hat. Mi'i hawyi atimohey Iesui hawyi Tupana uinug waku. Mi'i pote koitywy Iesui kape yn areto uimowaku hamo. Yt are'e hin i koitywy — Uiwepe aremoewaku kuap yt are'e i. Mi'i e hap atipugha ra'yn yt kat hamo i pote. 8 I'atu kahato uiwanẽtup hawe sa'awy'i. Mi'i atunug mote waku ra'yn areĩne'en Tupana wanẽtup hawe ui'e hap. Atunug uheko hawyi waku pe areĩne'en Tupana wanẽtup hawe ui'e hap sa'awy'i. Mi'i hap ewywuat sa'awy'iwuat uiwanẽtup hap atipun yne ra'yn aikotã watipun iun ai'yat pyi hap ewy katupono koitywy atipuẽti po'og wakuat wuat'i kawiat rakat. Koitywy Iesui kuap hano areĩne'en. Atipuẽti Iesui po'og waku. Mi'i Uika'iwat no ra'yn. Mi'i yn na'yn atiky'esat uiwanẽtup hawe. Mi'i yn uimoewaku hat. Huu yn na'yn uimohãpyk kuap Tupana wanẽtup hawe. Mi'i pote koitywy atipun yne sa'awy'iwuat uiwanẽtup hap ko'i sa'awy'iwuat ui'e hap ko'i sa'awy'iwuat uiwemoewaku hap hawyi Aika'iwat yn uimoewaku hat are. Tupana yn na'yn uhehakyera'at kuap hat koitywy are yn na'yn. Koitywy sa'awy'iwuat ui'e hap ko'i atipun yne katupono atimohey Ahehakyera'at hat Aipotypot yn. Iesui yn atiky'esat uiwanẽtup hawe are. 9 Koitywy atikuap ta'yn uito yt naku i rakat. Atikuap ta'yn yt karãpe i atipuẽti uhehakyera'at hap uhewaku hap kaipyi. Katupono yt arewaku kuap i uito are. Yt karãpe i atikyi'at kuap uhehakyera'at hap uiminug wakuap sa'up mo. Tupana ainãpin hap ko'i koitywy atimohey Iesui. Mi'i hawyi wẽtup miit piit ewy watopyhu'at. Mi'i hawyi Iesui ewaku hap topyhu'at uiano yt uiat pytkai i ma'ato Iesui wano. Mi'i yn waku koitywy Tupana uimoewaku ra'yn atimohey Ha'yru hawyi. 10 Atikuap ta'yn Iesui ma'ato atikuap teran po'og. Atiky'esat po'og po'og Uiporekuat no aikotã Iesui toĩne'en mesuwarote hap ewy areĩne'en neran. Karãpe iku'uro aikawiano ho'opot hap turan toiky'esat uhepiat ho'opot hap wẽtup miit yn uruto pote. Ahupit reran Iesui wywo ho'opot hap i'ewyte atikuap teran

uipiit pe hesaika hap. Arẽtem neran gu'uro pyi iwywo wẽtup piit yn urutukupte'en pote. 11 Areĩne'en neran i ra'yn iwywo uiku'uro hawyi. Areĩne'en i iwywo hap yn ahekatup. Mi'i hap atimohey kahato. 12 Uito wakuat Iesui ewywuat yt are'e hin i. Uito wakuat Tupana ewywuat yt are'e i. Uiwanẽtup hawe yt put'ok'e hin i te Iesui wanẽtup hap wakuat hap ewywuat. Yt uitag i te Tupana mohey hap ete. Mi'i ewywuat areĩne'en neran kahato Aipotypot Iesui ewywuat. Areĩne'en neran aikotã weput haria te'eruweput yne ta'atuesaika hap wywo mekewat morekuat miium sat hamo — En po'og weput kuap hat e hap sat hamo. Mi'i hap ewy atimohey teran Aipotypot Iesui yne uhesaika hap wywo aikotã seput po'og hat ewy Iesui po pyi atat teran ra'yn mekewat — Uito po'og e hap. Uito i'ewyte seput hat ewy katupono Iesui uhekyi ra'yn tuwewawi. 13 Uiwyria'in mekewat miium aikotã seput hat tiky'esat hap ewy. Yt uipo pe i te ma'ato areĩne'en seput re hat ewy. Mi'i hawyi areput kahato. Mi'i hap kape yn arewanẽtup. Yt araha'at hin i uhewat'ymo uiwanẽtup hap. Seput kahuro hap kape yn araha'at. Iesui wanẽtup hap ewywuat sat hamo yn areput. 14 Yt pori'ok pori'ok yt areput hin i. Hãpyk kahato areput atiky'esat kahato — Waku kahato ereput uhyt e hap yn atiky'esat Aipotypot e hap. Atiky'esat Tupana tum uhepe mekewat seput haria e'amãtap ewy mekewat uipainug hap ewy. Atiky'esat kahato Tupana to'e uhepe areput kahu hawyi — To'iro atipy kape kat pote Uimipo'oro Uha'yru mohey kahato hat en. Itote atum epe uimiium wuat'i e'at piat e hap atiky'esat. Mi'i pote seput sese hat ewy areĩne'en Iesui wanẽtup hap ewywuat kape areput. 15 Atiky'esat eipe ui'ewywuat eiwanẽtup hawe. Waku watopyhu'at seput sese haria ewy. Waku yne ahesaika hap wywo watomohey Tupana mimotag ko'i aito pote. Waku mi'i tã watunug. Waku haty wo watomohey. Eweimohey ran ne'i pote Tupana timoherep aru ehepiat yt tomohey i hap. 16 Karãpe wati'aparap mi'i hap aru Tupana timoherep ahepe aiminug sa'ag hap ko'i. Waku wateput aimikuap ewy Iesui miky'esat hap ok tã. Mi'i turan Tupana aipowyro tesaika hamo seput po'og sa'awy'iwuat kawiat haria wo. 17 Karãpeĩ urutukupte'en eipy'asetpe urutukupte'en Iesui mohey haria kahato. Uheywyt'in uheinyt'in aikotã atimohey kahato Iesui mi'i hap ewy waku eweikupte'en. Karãpe toĩne'en eipy'asetpe imohey kahato ui'ewywuat hat waku eweheha'at mi'i kape. Mi'i hawyi ewetunug iminug ewy. Mi'i iã'ãg haria wo eweikupte'en. 18 I'atu kahato aria kapiat haria katupono Iesui ewanĩkaptia kahato mi'iria katupono te'eruwekyry'i kahato Aipotypot ku'uro aria'yp posak etiat ta'atuekawiano pote. Aikotã sa'awy'i are'e hap ewy are'e i — Mi'iria aria kape tuwat are uiwak popuo. 19 Aikotã sa'awy'i are'e hap are'e i — I'atueiam sese ti aru aria are katupono i'atuetupana sese i'atumiky'esat ko'i mi'u kape yn i'atuwanẽtup hap mesuwarotiat kape yn i'atuwanẽtup hap. Ta'atuekat hap kape yn i'atuwanẽtup hap. Mi'i hawyi yt naku i kahato ta'atunug ma'ato ta'atunug hawyi yt te'eruwemõti hin i inug te turan. — Waku nug haria uruto i'atu'e ma'ato i'atueiam ti aru aria kawiat. 20 Ma'ato aito atipy kapiaria ahetama sese atipy pe. Mi'i kaipyi aru tut Ahehakyera'at hat. — Hẽ eriot ro meremo meikowo wato'e mot'i Aika'iwat Aipotypot Iesui pe. 21 Tut hawyi aipiit mesuwarotiat tutunug towat topiit ewy. Mi'i hawyi yne aipiit Iesui ewy topyhu'at wuat'i e'at pe. Aipiit iwat piit ewy ikahu kahato. Mi'i tã aru ainug tesaika hap wywo. Hesaika kahato Iesui mi'i nug hamo katupono mekewat e'at pe topyhu'at yne yne Porekuat no po'og hesaika torania kai. Mi'i tesaika hap wywo aimopakup aipiit. Pakup tutunug towat ewy are.

4

1 Mehĩ'in mana'in aiku'uro hap kape waku watomohey o are. Uimiky'eria kahato eipe. Woroho'oky'e eipe. Uhehat'at kahato eiky'ewi. Uimowepit haria eipe. Arehum kahato ehowawi. Uheinyt'in uheywyt'in yt uimõti te hin i. Atikuap aikotã eweikupte'en wẽtup miit ewy Aika'iwat wywo. 2 Mi'i hawyi mana Ewotia mana Sintiki ahẽtup ehowawi eipe Aika'iwat mohey haria pote eweikupte'en wo'oky'e haria wo'owese haria kahato. Waku wẽtup ehay ewy aikotã eikypy'yt ewy eweikupte'en Iesui mohey haria eipe pote. Aito Iesui mohey haria pote yt naku i watukupte'en yt wo'oky'e i haria wo yt naku i are. 3 Sa'awy'i eipotpap kahato uiwywo mana'in. Sa'awy'i mehĩ Kementi wywo watuwat irania'in aipowyro haria wywo sehay wakuat Iesui etiat sytpok hamo. Mi'iria set yne toĩne'en Tupana miwan atipy piat ete mekewat miwan ete uwe aru toĩne'en wuat'i e'at pe e hap tote. Pywo pe ti mana'in sa'awy'i eipotpap kahato uiwywo. Mi'i pote atiky'esat kahato waure'ewei'e o eiwu'uka hap ete are. Atiky'esat kahato eiwo'owese hap ta'yn aikotã sa'awy'i eiwo'oky'e hap ewy ra'yn atiky'esat uheinyt'in are. Mi'i pote ahẽtup ei'apykok hanuat pe — Uhyt are'e eti'atunug no uheinyt'in wo'oky'e haria wo ra'yn are. Mehĩ are'e uipowyro en tawa Wiripu piaria nãpin hamo. Pyno mehĩ waku ere'e mana Ewotia i'ewyte mana Sintiki pe — Yt eiwu'uka po'og nei'o ehehay wo ere'e o i'atuepe are ei'apykok hat pe mana'in.

4 Pyno uiwyria'in wo'omowepit haria ewywuaria wo o eweikupte'en. Wuat'i e'at pe waku — Tupana urumowepit hat kahato En waku wato'e at ka'ap. Tupana urumowepit hat kahato En waku wato'e Tupana pe are. 5 I'ewyte ti waku yt ipy'ahak takaria wo i watukupte'en e. Waku yne miit'in wesat hano watoĩne'en. Yt eweiwaure tei'o Aika'iwat ut hamuat hap e'at katupono ta'aipok irane Ai'akag koro are. Mi'i pote waku wakuaria ewy watukupte'en wuat'i e'at pe. 6 Pyno yt eiwanẽtup ko'i ko'i i ran o. Po'og waku wahẽtup Tupana kape aipowyro hamuat hap. Waku wato'e Tupana pe — Etum o uruepe uruwat yt kat i rakat. Uruikuap kahato ra'yn egyi'at hap Tupana waku uruhẽtup. Mi'i pote urutuwehum kahato ewawi urupy'a pyi Tupana waku wato'e Tupana pe. 7 Mi'i tã watunug pote yt kat i hin i aiwanẽtup ko'i ko'i hap atunik kahato. Aiwanẽtup hawe wo'owese hap yn topyhu'at. Tupana ainug waku pe kahato aiwanẽtup hawe yt miit'in mikuap ok tã i tutum ahepe aiperup'i kahato hap. Towese hap ewy tutum ahepe. Mi'i pote toihep aheso'ok hap ko'i. Mi'i hawyi aiwanẽtup hap Iesui wanẽtup hap ewy wẽtup miit ewy kahato ra'yn ainug. Aipotypot timoma ra'yn aiwanẽtup hap aipy'a piat yt naku i nug hap i'ewyte aiwanẽtup sa'ag hawiat.

8 Kurin po'og ahenoi hawyi waku. Uheywyt'in uheinyt'in watipyhyp aiwanẽtup hap yt naku i hap. Mi'i hawyi wẽtup kape yn aiwanẽtup hap. Wakuat kape yn watuwanẽtup aikotã miit'in miat wakuat rakat ewy aiwanẽtup hap aikotã pywuat wanẽtup hat ewy aikotã miit'in mimõtypot kahato hap wanẽtup hap ewy aikotã hãpyk kahato rakat ewy waku watuwanẽtup. Waku ihainia haryporia we'eg nakaria ewy watuwanẽtup. Waku iwese kahato rakat ewy aiwanẽtup hap. Mi'i hawyi — Meimuẽwaria wyti waku kahato rakaria i'atu'e hap ewy waku aiwanẽtup hap. Kat e hap kat e hap po'og po'og waku mi'i ewywuat waku watuwanẽtup. Kat e hap kat e hap ete Tupana — Waku e pyno mi'i hap ete waku watuwanẽtup at ka'ap. 9 I'ewyte atiky'esat kahato ehewyry uhepiat einãpin hap nug haria wo. Atiky'esat uimipo'oro einãpin hamuat eweiky'e kahato hap. Sa'awy'i ti areĩne'en eitokpe turan wakuat yn atunug ehepuo. Waku ewetunug aikotã uheko ewei'akasa hap ewy wakuap nug hap ete. Mi'i tã ewetunug mote wo'oky'e hap eiwo'opiat hap eweipuẽti Tupana miky'esat ewy. Mi'i hawyi ti aru eiperup'i hap topyhu'at aikai are.

10 Mio ti put'ok'e eimiium uipowyro hamuat hap. Mi'i hap ti uimowepit kahato. Mi'i hawyi uipy'a perup'i kahato Uika'iwat ete. — Waku kahato En are Iesui pe. Mio tã are emiium uhepiat uimo'okpipok'i po'og po'og hap ete katupono uiky'e hap moherep kahato hap eimiium. Sa'awy'i ti uipowyro teran kahato eipe wen ma'ato mi'i re mu'ap yt eweipuẽti i uiky'e ehepiat hap moherep hamo. 11 Sa'awy'i te ti yt kat i sẽtup ui'e hap. Yt ahenoi i irania'in me yt kat i uiat e hap katupono koitywy atikuap ta'yn uiwepit sio uhekat iwato hap etiat sio kurin uiat uiwepit hap atikuap. 12 Atikuap kahato sehaky'e'i hap etiat i'ewyte atikuap kahato sekat hap etiat. Sa'awy'i meimuẽwat yt atikuap i yt kurin i ma'ato koitywy atikuap ta'yn uhesy'at pytkai uiwepit i'ewyte ui'ok pote uiwepit. Uhekat kurin hawyi arehum i'ewyte iwato uhekat pote arehum ne. Koitywy ahepap ta'yn wehum hap. 13 Ma'ato yt uiwekaipyi i tut uhesaika hap ma'ato Aipotypot Iesui kaipyi atipuẽti. Mi'i ti kat e hap kat e hap etiat — Uimoesaika hap wuat'i etiat kuap hap ete uimowatetup are Tupana pe. I'ewyte waku kahato eipe mi'i e hap ti ere'e Tupana pe. 14 Ma'ato waku eiminug ewetum uhepe. Ta'i uhepiat ho'opot hap toĩne'en mesuwe. Uimoso'opot kahato mesuwe wo'opyhik hawe. Mi'i turan eimipo'oro put'ok'e uhete. Mi'i hawyi arehum kahato eimiium uhepiat ete. 15 Ehe'yi Masẽtunia pe mio i'atu kahato Iesui mohey haria tukupte'en. Ha'awyte areto ra'yn i'atuewawi sehay Iesui etiat wakuat moherep hamo wuat'i tawa pe kat e hap kat e hap upi. Mio koitywy ahok'iwat yne tawa pe Iesui mohey haria te'eruwa'atunug tuereto ma'ato yt kat i te ta'atupo'oro uhowawi ta'atumiium ko'i. Ma'ato eipe Iesui mohey haria tawa Wiripu piaria ewetum kahato ra'yn uhepe. Eweipat'ok kahato uhepe ehekat ko'i. 16 Sa'awy'i areto tawa Tesaronika kape. Itote yt uhekat hin i ma'ato mi'i turan uipowyro hap eweipo'oro po'oro kahato uhowawi kat uimiky'esat ko'i sa'awy'i eweipo'oro. 17 Yt ahẽtup hin i eimiium wuat i'ewyte yt atiky'esat i ehekare'en uiwanẽtup hawiat hap pytkai eweipo'oro. Yt eimiium kape hin i araha'at. Yt ehekat hin i uheha pe. Eiky'e hap yn uheha pe uhepiat hap wen ma'ato eimiium uimowepit kahato katupono mi'i kaipyi atikuap uiky'e ehepiat hap. Mi'i kaipyi atikuap eipe Tupana ky'e kahato haria hap. Mi'i eimiium ko'i yne topyhu'at atipy pe rakanuat ehegyi'at hap toimoherep hamuat itote emipo'oro ko'i. 18 Mehĩ Epawutitu tum yne eimiium eimipo'oro ko'i uhepe. Ikahu kahato uipuẽti eimiium aikotã sa'awy'i nagnia tiwuk mohag hy ikamhig se rakat Tupana mõtypot hamo. Mi'i hap ewy atipuẽti eimiium ikamhig se kahato eimiium Tupana mowepit kahato hap. — Waku kahato e Tupana eimiium me. Koitywy areĩne'en hekat rakat ewy ra'yn ewetum iwato uhepiat pote. Ewetum iwato pote uipo sakpo ewetum uhepe. 19 Tupana tum aru yne yt kat i aikawiat rakat ahepe. Ta'i Uhetupana tum aru wuat'i yt kat i eiwat rakat tekat iwato kahato hap kaipyi. Aikotã tekat iwato kahato atipy pe hap ewy te tutum ehepe. Ta'i hegyi'at

kahato aru ahepe katupono Ha'yru Aipotypot Iesui iku'uro aikawiano haype. Mi'i pote toĩ yne aipo pe imiium ko'i.

20 Mi'i tupono to'iro watuwehum Aika'iwat Tupana kape. To'iro watimõtypot Mi'i yn mesuwepyi mũki'ite e'ihot'ok wuat'i e'at pe waku mi'i tã pãi. 21 Mi'i tupono kuekatu atipo'oro torania Tupana eropat haria kape Tupana emiit'in kape mekewat Aipotypot Iesui emiit'in ko'i kape i'ewyte Iesui mohey haria uheywyt'in uheinyt'in torania kape atipo'oro kuekatu hap are. 22 Morekuat Sesara emiit'in surara'in i'ewyte kuekatu ipo'oro ehowawi. I'atu kahato mesuwe Iesui mohey haria. Mi'iria i'ewyte kuekatu ipo'oro ehowawi.

23 Pyno ahẽtup Tupana pe — Eti'atuky'e kahato emohey haria tawa Wiripu piaria are ahẽtup. Egyi'at kahato hap kaipyi eti'atupoityro mi'iria ewaku hap ok tã are yn Aipotypot Aika'iwat Iesui pe eikawiano hamo ahẽtup. Tupana Pã'ãu eiam mo eipiit ko'i hap yn ahẽtup Tupana pe at ka'ap eikawiano haype. Morekuat Sesa wo'opyhyp hawe areĩne'en mesup. Uimiwan Iesui etiat atipo'oro ehewowi tawa Wiripu piaria Iesui mohey haria pe. Toran na'yn uimiwan.

Uito Iesui potpo'oro Pauru.

TAWA KOROSI PIARIA NÃPIN HAP PAURU MIENOI

1 Uiwyria'in uito ti Iesui potpo'oro Pauru. Mesup atipo'oro uimiwan ehowawi tapy'yiaria
tawa Korosi piaria Iesui potpo'ororia kape. Mesup Tupana emiit'in sese eipe are Iesui
mohey pot'i haria eipe. Uito ti Aipotypot eropat hat sese uito. Uito Tupana mi'airo sese
Imipo'oro Tosa'yru Iesui moherep hamuat. Tomiky'esat ewy ui'airo. 2 Mi'i pote kuekatu
e hap atipo'oro ehowawi. I'ewyte aiwy Timoteu tuwehay po'oro ehowawi urumiwan
me. Uruhẽtup ehowawi — Uru'ywot Tupana etum no wo'oky'e hap wo'owese hap tawa
Korosi piaria pe uruto'e. Ereĩne'en o itote hegyi'at kahato Esa'yru mohey haria piat hano
uruto'e. 3 Uruka'iwat Iesui Ywot waku kahato En katupono Emipo'oro Esa'yru Uruka'iwat
nuat kahato uruto'e. Waku sakpo'e En katupono eti'atuehakyera'at ra'yn uruwyria'in
tawa Korosi piaria uruto'e Tupana pe. 4 Urumowepit kahato mi'iria katupono mi'iria
emimowaku ko'i. Mi'iria Esa'yru Emipo'oro mohey haria kahato. Emipo'oro Urupotypot
upiat haria kahato mi'iria uruto'e. Waku sese En Tupana katupono etunug na'yn mi'iria
emẽpyt'in ky'e kahato haria uruto'e Tupana pe.
5 Uhekatuwyria ga'atpo mekewat sehay pywuat wakuat Iesui etiat put'ok'e ehetawa
pe hawyi eiwewaure ka'a kahato. Eweikuap ta'yn hawyi — Ta'i mi'i watomohey pote
ti watoĩne'en aru wuat'i e'at pe atipy pe ewei'e ra'yn Tupana e hap ewy ewei'e. —
Tupana atunug aru e'e hap ewy ewei'e. Mio tã ewei'e ra'yn hawyi Iesui mohey haria sese
eweipyhu'at. Waku kahato katupono i'ewyte wo'oky'e kahato haria kahato eweipyhu'at
eipe. 6 Koitywy mesuwat Iesui etiat ainãpin hap aimoehapyhot'ok kahato wuat'i miit'in me
mesuwat yi totiaria pe. Tuwesytpok kahato ihay wakuat aikowo aikowo tuwat Tupana
ehay wuat'i puo. Mi'i hawyi mi'iria wy waku pe ra'yn tukupte'en. Tupana mipoityro wo
ra'yn tukupte'en. Mi'i hap ewy ra'yn eweikupte'en eweikuap ta'yn sehay hawyi. Eipe ti
eweikuap ta'yn Tupana tum ehepiat wuat'i e'at piat eheĩne'en hamuat hap. Eweikuap ta'yn
yt kat sa'up i tegyi'at hap tutum neran hap eweikuap ta'yn.
7 Ga'atpo mehĩ Epawai toĩne'en eipy'asetpe turan tohenoi kahato ra'yn Tupana egyi'at
hap etiat. Ta'i mi'i ti Aipotypot eropat hat sese uruto ewywuat kahato aipotpap upiat
kahato uhyt Epawai. I'ewyte eiwo'omu'e kahato hat mi'i. Yt ipohep hin i wakuat sehay enoi
hap ete ehepe. Mi'i kaipyi eweipuẽti ra'yn Tupana egyi'at hap. 8 Mi'i hawyi mehĩ Epawai
urumu'e kahato mesuwe aikotã eweikupte'en itote — Tawa Korosi piaria ti wo'oky'e
kahato haria e uruepe. Tupana Pã'ãu kaipyi to'oky'e kahato e ehetiat uruepe mehĩ Epawai.
9 Mi'i e hap uruikuap hawyi uruhẽtup kahato Tupana kape eipowyro hamuat uhyt Epawai
e hap uruikuap hawyi. Mesup te uruhẽtup ehupi — Tupana uruto'e etum tawa Korosi
piaria pe emiky'esat nug hap kuap hamuat uruto'e. I'ewyte etum no i'atuwe'eg kahato hap
ewe'eg hap ok tã ewanẽtup hap ewy uruto'e Tupana Pã'ãu me. 10 — Tupana uruiky'esat
kahato tawa Korosi piaria Epã'ãu eiam kahato wo ewe'eg hamo i'ewyte emiky'esat nug
kuap hap uruto'e mesuwe uruhẽtup. Uruiky'esat mi'iria aikotã i'yp i'ywa kahato rakat
ewy hewo hewo kahato hap ewy wyti uruiky'esat kahato mi'iria Tupana uruto'e. Pyno
uruiky'esat mi'iria wakuap yn nug haria En ewy hap uruiky'esat. I'ewyte uruiky'esat
ekuap hap ihot'ok ewy ewy put'ok'e Esa'yru mohey haria ete uruto'e uruhẽtup Tupana pe.
11 Tupana Pã'ãu hesaika kahato yne esaika hap apy tote. Mi'i pote aito ahesaika kahato
Tupana Pã'ãu po'og po'og aipyt'atnug hawyi. Mi'i hawyi watopyhu'at hesaika hap wywo.
Mi'i hawyi aimoesaika wuat'i sa'ag miat ai'akit hap pun hamo. Mi'i hawyi wyti i'ewyte
wahupit kuap yne i'atumikyry'i hap ko'i. Mi'i hawyi perup'i puo watomohey wuat'i e'at pe
mot'i kahato Tupana Pã'ãu toĩne'en aikai pote. 12 Mi'i hawyi watuwehum aiwepit kahato
hap wywo Ai'ywot Tupana kape katupono Ai'ywot atipy piat aimohãpyk aiwanẽtup hap.
Mi'i hawyi — Wakuaria wo ra'yn mi'iria e ahepiat pe. Uhemiit'in sese mi'iria e. Uhekare'en
aru atum yne i'atuepe. Uhetawa hẽtyhot rakat atum aru i'atuepe e. I'atueowakai waku
pe yne ra'yn e ahepiat Topã'ãu eiam ko'i pe. 13 Sa'awy'i ahiag potmu'eria wo watoĩne'en.
Yt watuwe'aputsit kuap i ipo pyi. I'e hap yn watunug kuap. I'ypyryp wiat ieĩne'en haria
ewywuat watoĩne'en. Sa'awy'i ho'owasat rakaria wo watoĩne'en ma'ato Ai'ywot atipy
piat tipohari ra'yn aito ahiag po pyi. Mi'i hawyi aherokosap Tosa'yru eropat haria wo
ra'yn. Tomiky'e kahato emiit no ra'yn ainug. Waku kahato are. 14 Mi'i hawyi waure wo
ra'yn Tupana toĩne'en aiminug sa'ag ko'i kai. Iesui aikyi'at tosuu wo ahehakyera'at hamo.
15 Tupana sese ti yt heremo i ahowawi. Mi'i hawyi toipo'oro ahowawi Tosa'yru wẽtup
ok tuwemoherep hamo Aiporekuat nuat. Imipo'oro Ha'yru ti i'ewywuat sese topyhu'at.
I'ywot yt heremo pytkai i ma'ato Ha'yru wata'akasa hawyi watikuap ta'yn Ha'yru hawyi
watikuap ta'yn To'ywot ewy ra'yn hap. Mi'i hawyi yt heremo i rakat heremo ra'yn. Ha'yru ti
po'og na'yn torania irania'in kai ipotput'ok'e. Torania Tupana minug kai ipotput'ok'e. Po'og

na'yn yne ieĩne'en haria hewyry rakaria yi totiat atipy piat kai po'og Ha'yru. 16 Tosa'yru ehay wo tutunug yne yne. Yt kat kawiat i tutunug. Atipy piaria yne toimoherep i'ewyte yne yi totiaria Ha'yru inug. Yne heremo rakaria inug i'ewyte yt heremo i rakaria atipy piaria akag ko'i inug. Tu'isaria yne imi'airoria tukupte'en. Morekuaria i'ewyte imi'airoria. Waikiru at waty yi iminug ko'i yne Tosa'yru ehay wo yne tutunug. Mesup tutum na'yn yne yne Tosa'yru pe. 17 Ha'yru toĩne'en yne iminug ko'i e'yianmete. Wẽtup ok yn na'yn topyhu'at Tosa'yru wywo. Ha'yru esaika hap wywo toi'atumopyhu'at yne yne at waikiru waty yi yne yne. Tosa'yru ehay wo toi'atumowo'osat yne. Toi'atumoheg yne Tosa'yru ehay wo yne tominug ko'i. 18 Mi'i hawyi wuat'i puo Tupana mohey haria akag wo topyhu'at ra'yn Ha'yru. Tomohey haria akag akag wo toĩne'en. Mi'i hawyi yne aito imohey haria ipiit ewy watopyhu'at ma'ato Iesui ai'akag wo topyhu'at aikotã ai'akag me watuwewanẽtup hap ewy aipiit tutunug mi'i hap ewy watunug i'e hap ewy. Tomohey hanuaria Sa'awynug hat ti Iesui. Ahesaika hap Ha'yru kaipyi yn tut aimoesaika hamuat. Ahehaĩte hap i'ewyte Ha'yru tunug wy. Iku'uro sese aikawiano hawyi Tupana tomoieĩne'en i ra'yn gu'uro pyi. Yt uwe hin i te tuwẽtem gu'uro pyi turan tuwẽtem gu'uro pyi katupono Tupana tiky'esat Tosa'yru yianmete wuat miit'in wẽtem hap. Mi'i sa'awy'i wyti put'ok'e gu'uro hakpo gu'uro hap. 19 Pyno aito wẽtup yn imiky'esat ewywuat Tupana wywo Ha'yru wywo Ipã'ãu wywo watomohey Ha'yru hawyi.

20 Tupana atoiat haria yne aitoria sa'awy'i i'ewyte atipy piaria ahyt Tupana atoiat haria sa'awy'i. Mi'i hawyi Tupana watunug ahewanĩkap mo. Mi'i pote wẽtup e'at pe to'e Tosa'yru pe — Woronug En mu'ap ewywuat miit'in aipok uhowawiat hamuat. Eku'uro aria'yp posak ete hawyi ta'at yne esuu ra'yn hawyi uiwaure haria uikat kuap ta'yn. Mi'i esuu wo ati'atumowehik yne miit'in emohey haria uhowawi i ra'yn e mesuwarotiat yi totiaria i'ewyte atipy piaria ui'atoiat haria e. Mi'i hawyi aru wo'owese hap i ra'yn topyhu'at e Tupana Tosa'yru pe.

21 Sa'awy'i watoĩne'en pya kahato Tupana kai yt naku i nug haria kahato aiwanẽtup hawe i'ewyte aipiit no. Mi'i pote watunug Tupana ahewanĩkap mo katupono wakuat kahato Tupana pote. 22 Ma'ato koran wyti Tupana ainug na'yn towyria'in no kahato. Aipotypot piit iku'uro aria'yp posak ete hawyi Tupana tunug Tosa'yru mu'ap tuwewawiat ai'aipok hamuat. Ipiit aiwanuat ewy iku'uro hawyi Tupana tekyi kahato tuwewawi Tosa'yru mohey haria. Koitywy ihamo ra'yn watoĩne'en. Koitywy to'e ahepe — Yt kat i te sa'ag atipuẽti eikai e. Waku puo ra'yn eweikupte'en uiwanẽtup hawe aikotã yt karãpe i ewei'aparap uhepe hap ewy eipe e ahepe. Koran uiwyria'in no ra'yn eipe e Tupana ahepe. 23 Pyno aiwy ra'yn Tupana. Yt nakuap i watoiat ra'yn hawyi waku aiky'e hat sese watomohey wuat'i e'at pe. Sa'awy'i watikuap mekewat Iesui etiat sehay wakuat ehay hawyi watomohey ra'yn Iesui. Mi'i hawyi watoĩne'en aru wuat'i e'at pe e hap ewy watomohey. Miit'in te'eruwekyry'i ahetiat pytkai imohey hap yt watoiat hin i. Iheg me kahato watoĩne'en imohey hap ete. Sa'awy'i watomohey kahato. Pyno koitywy yt naku i ra'yn imohey hap watoiat sehay waku kahato Iesui etiat. Mi'i atikuap sa'awy'i hawyi uheropat kahato at ka'ap wuat'i miit'in kape mi'i moherep hamo aikope aikope miit'in tukupte'en hap upi yne ywania pe ahytpok mi'i ehay wakuat mesuwat yi wato hap ok tã. Mi'i hamo yn uinug uito Pauru. 24 Koitywy ho'opot hat ewy areĩne'en mesuwe. Uipiit saty'i kahato areĩne'en katupono wo'opyhik hawe areĩne'en hatek takat ewy. Mi'i pytkai uiwepit yn katupono eikawiano aho'opot. Sa'awy'i Aipotypot Iesui ho'opot kahato aikawiano tomohey haria etiano. Koitywy watoĩne'en wẽtup mẽpyt sok ewy Iesui upi katupono toho'opot aikawiano. Mi'i hap ewy kahato aho'opot Iesui mohey haria kawiano. 25 Mi'i pote Tupana to'e uhepe — Woronug en uimohey hano uheropat hano. Atiky'esat etomoherep wuat'i pe uhehay e. Mi'i tã etunug mote emimu'eria waku pe tukupte'en. Mi'i pote eti'atumu'e ro uhehay wo wuat'i ywania pe e Tupana uhepe. Uito ti Pauru.

26 Mesuwat sehay wakuat yt uwe i ikuap sa'awy'i. Nimuaria yt uwe i mesuwat yi tote ikuap mesuwat sehay etiat. Tupana yt tomoherep i miit'in muo mekewat e'at pe ma'ato mesup heremo ra'yn wuat'i Iesui mohey haria pe ra'yn. 27 Koitywy Tupana to'e — Sa'awy'i yt uwe i kape atimoherep uhehay pakup e. Kurin ikuap haria sa'awy'i ma'ato koitywy Uha'yru mohey haria kape atimoherep ta'yn uhehay ikahu kahato rakat sehay hekat rakat wuat'i ywania mesuwat yi totiat kapiat sehay wakuat e. Sa'awy'i mig'i wo toĩne'en ma'ato mesup atimoherep ta'yn ehepe e Tupana ahepe. Etunug no Uha'yru Eporekuat no eipy'a pe pote eweikupte'en aru uhehamo mesuwe atipy pe uimimõtypot ko'i wo e Tupana ahepe. 28 Mi'i tupono koitywy wuat'i ywania pe — Ewetunug no Iesui Eiporekuat no uruto'e wuat'i miit'in me. Eiwe'eg wo o wato'e. Eweikuap o mesuwat sehay wakuat wato'e wuat'i pe. Mi'i hawyi yne Tupana esaika hap wywo waku watoĩne'en we'eg haria wo irania'in py'asetpe katupono watiky'esat kahato mi'iria yne yne Tupana wywuat ieĩne'en haria wo. Watekyi teran kahato miit'in aiwe'eg hap wywo Tupana kape. Watiky'esat mi'iria Tupana kuap

haria. Watiky'esat mi'iria Ha'yru mohey sese haria. Watiky'esat mi'iria wẽtup wanẽtup hap ewy yn Aipotypot Iesui wywo. 29 Uito Pauru arepotpap kahato miit'in mohãpyk Iesui mohey hap etiat hamo. Uipiit sakup hap wywo aremoso'opot kahato mi'i nug hamo yne uhesaika hap wywo. I'ewyte yne Aipotypot miium uhesaika hap wywo arepotpap katupono Tupana Pã'ãu uipiit pyi ipotpap kahato topotpap nug hamo are. Uiwyria'in tawa Korosi piaria pywo pe ti are'e teran ehepe arepotpap sa'awy'ipyi mesup te arepotpap kahato. Woroho'onug Aipotypot Iesui emiit no yt eipe yn i ma'ato i'ewyte irania'in ywania torania ati'atumu'e teran Iesui ete.

2

1 Mana'in uhyt'i'in tawa Korosi piaria ha'awytepyi mesup te aho'opot kahato uipy'a pe ehetiano. Uhehay kahato Tupana pe ehetiano katupono woroho'onug neran eipe Aika'iwat emiit no imohey sese haria wo. Ma'ato yt ehepe yn i ahenoi teran ma'ato i'ewyte i'atu kahato yt ui'akasa i te haria i'ewyte tawa Irautiseia piaria kape hap ahẽtup at ka'ap Tupana pe. 2 — Atiky'esat mi'iria ieĩne'en kahato Esa'yru mohey hap upi hap ahẽtup. Etimonik to i'atu'arot'i hap are'e Tupana pe. Mi'i hawyi etunug mi'iria iwepit rakaria wo are. Eti'atu'apo'ahik mi'iria wo'oky'e haria wo aikotã urue'yni urui'okpo'i hap ewy are. Atiky'esat mi'iria hesaika rakaria wo surara ewywuaria ehay moherep haria wo are. Atiky'esat pywuat sehay kuap kahato haria wo are. Atiky'esat ikuap hot'ok kahato sehay pywuat hawyi — Pywo ti rat e haria wo tukupte'en are. Atiky'esat kahato ta'atukuap kahato mekewat e'e hap sa'awy'iwuat yt heremo i rakat Iesui e'yianmete wuat are. Mekewat — Atipo'oro aru Uha'yru Eiporekuat no e'e hap are. 3 Aika'iwat Iesui pe toĩne'en yne yne we'eg hap ko'i yne yne mikuap ko'i are. Watikat pote watipuẽti yne. Wahẽtup tope pote tuwemoherep ta'yn ahepe yne yne wuat'i Tupana mikuap yne. Wahẽtup pote Iesui aimowe'eg kuap Tupana mikuap ko'i ete are.

4 Pyno eiwe'eg wo o eima'at sehay wuat teran haria pupi. Wãi'ewei'e o i'atuehay wu'uka hap ne'i ete are i'atuehay yt pywo rakat i. Yt eweiwat rei'o i'atuehay upi katupono yt pywo i sehay hap nug kuap kahato haria mi'iria. I'atuwe'eg kahato heso nug hamo. I'atuehay se kahato tuereto ma'ato eima'at hamo ne'i. Yt ereto tei'o i'atuehay upi are. 5 Uimowepit kahato haria eipe. Waku kahato eweikupte'en Aipotypot Iesui mohey haria sese ra'yn ewy. Waku wẽtup surara y'am miat hat ewy eweikupte'en — Yt atoiat i imohey hap ewei'e eiwo-'ope. Eiwanẽtup hap yt ewei'ywyk hin i. — Uruto Iesui mohey haria waku ewei'e. Mi'i hap ara'akasa yne mesuwe uiwanẽtup hawe. Yt areĩne'en i eipy'asetpe wen ma'ato uimu-'etu wuat ewy atikuap. Uimowepit kahato haria eipe uiwanẽtup hawe uipy'a pe are. 6 Mi'i hawyi waku ewei'e Iesui pe — Uruiky'esat kahato En Uruka'iwat no hap ewei'e. Mi'i ti waku wato'e. I'ewyte mesup yne e'at pe waku wato'e Aika'iwat Iesui pe — Worokuap kahato teran uipy'a pe waku wato'e. Uruiky'esat aiwanẽtup hap wẽtup ok wanẽtup hap ewy yn waku wato'e. Mi'i ti i'ewyte waku wato'e at ka'ap watomohey hawyi.

7 Waku watopyhu'at Aika'iwat ewy are. Sa'awy'i urui'atumu'e kahato eipe Iesui ete. Mi'i hawyi eweimohey Iesui hawyi waku. Koitywy ma'ato waku eweimohey po'og po'og yne e'at. Aimikoi hapo kahato rakat ti ihãite ra'yn tuwesapo nug kahato hawyi. Mi'i hap ewy karãpe watunug Aimimohey miky'esat ewy at ka'ap. Watimohey kahato ra'yn Iesui hawyi ahehãite hap kahato ra'yn watikuap. Mi'i aikotã tuwemotag kahato aria'yp wato ewy hapo yi piit pe hap ewy watoĩne'en. Mi'i hap ewy waku ahehay watipehik Iesui ehay ete. Mi'i hawyi — Waku kahato En Iesui ai'e hap yn wato'e aipy'a pe. Arehum ewawi wato'e yn ahehãite imohey hap kaipyi.

8 Aimu'e haria irania'in tuwekaipyi aimu'e. Yt Tupana mipo'ororia i i'atu kahato tukupte'en. Irania'in aimu'e haria nagnia ehay kaipyi miit wanẽtup hap kaipyi mekewat mã'ãu sa'ag wanẽtup hap aimu'e sa'ag. Yt imohey i haria porekuat ehay moherep haria irania'in. Yt Aipotypot upiat aimu'e haria hin i wo'oma'at haria wo mi'iria. Miit'in wanẽtup hap ewy yn aimu'e. Eiwe'eg wo o i'atuwo'omu'e hap pupi katupono aima'at reran haype are. 9 Ta'a-tuky'esat eipe ta'atuemiit no aikotã wamiri ewy aimu'e irania'in.

Tupana tipo'oro Tosa'yru Aiporekuat no ma'ato Tosa'yru piit pe toĩne'en miit sese wo Tupana tuwepu'i nug. Iesui ti miit sese toĩne'en ai'ewywuat. I'ewyte Iesui piit pe Tupana yne yne toĩne'en. 10 I'atu kahato atipy piaria akag morekuaria ko'i tukupte'en wen Iesui po'og po'og mi'iria kai e. Iesui ti po'og po'og Morekuat no ahiag kai po'og hesaika ahiagnia kai po'og po'og nakat. Mi'i hawyi aito Iesui mohey haria pote iwywo wẽtup miit ewy yn watoĩne'en. Mi'i pote tutum ahepe toieĩne'en hap wuat'i e'at piat ieĩne'en hap mesuwe i'ewyte atipy pe. Koitywy po'og waku aheĩne'en hap sa'awy'iwuat kai. 11 Pyno karãpe topyhu'at aito Iesui mohey haria watopyhu'at wẽtup ywania ewy iwywo. Sa'awy'i aipiit miky'esat sa'ag ewy yn watunug kuap ma'ato mesup Iesui titek ta'yn hawyi toipugha aimiky'esat sa'ag ko'i aheko sa'ag ko'i aipotpap sa'ag hap ko'i. Toitek pun na'yn

aiwanẽtup hawiat aikotã sa'awy'i Iuteu ywania tunug ta'atumẽpyt tuwemoherep ihainia hawyi ta'atuemurui sokpe tek pun i'atueko ewy. Mi'i hap ewy Tupana titek aimiky'esat sa'ag hawyi toipun na'yn pya aikai e. Mi'i hap ewy Iesui titek kuap aimiky'esat sa'ag ko'i are. 12 Iuteu ywania emurui ãpy tek — Uito Iuteu ywania e hamo ma'ato aito Iesui mohey haria ahet'ok y'y wuat hamo watimoherep Iesui mohey hap. Minwato'e y'y pe turan Iesui syp hap watimoherep ahet'ok hawe. Aiminug sa'ag ko'i kaipywiat aihep Tupana piat hap watuwẽtem y'y pywiat hawyi. Watimoherep Tupana tihep ta'yn Iesui gu'uro pyi hap tesaika hap no watimoherep ahet'ok hawe. Aiminug sa'ag nug hap pywiat aihep Tupana piat hap watimoherep ahet'ok hawe. 13 Aikotã iku'uro rakat yt ikuap hin i ahehay. Yt toikuap i watoĩne'en itotiat hap ewy watopyhu'at sa'awy'i Tupana kapiat iku'uro rakat ewy yt watikuap i ihay yt wata'akasa kuap i howawi katupono aiminug sa'ag aipyhyp kahato howawi ikuap hamuat. I'ewyte aimiky'esat sa'ag kape yn aiwanẽtup hap. Kat pote sa'awy'i yt kat i i Tupana ehay aikai ma'ato koran yt mi'i tã hin i katupono Tupana tomoweityk yne yne ra'yn aiminug sa'ag ko'i. Aimoieĩne'en i gu'uro pyi hap ewy tutum ahepe. Karãpe watomohey Iesui mekewat e'at pe watuwẽtem gu'uro pyi hap ewy Iesui tuwẽtem hap ewy. Koitywy watoĩne'en Tupana ewawi yt sa'ag ewawi i ra'yn. Yt iku'uro rakaria ewy i ra'yn mesup watoĩne'en ma'ato Tupana ewawi aheha ahewaure mesup.

14 Sa'awy'i watopyhu'at weteweru wato kahato haria ewy. Aikotã aiweteweru hap wato turan aimo'arot kahato hap ewy. Miwan me iwato kahato topyhu'at hap ewy aiweteweru hap. Yt ikahu hin i ewy ai'akit hap topyhu'at. Mi'i hap ewy aiweteweru hap sa'awy'i aikotã yt karãpe i waha'up nug kuap hap ewy. Mi'i hawyi ma'ato — Atum yne miit'in weteweru hap sa'up mo e Iesui Tupana pe. Mi'i hawyi ta'atumoheg Iesui aria'yp posak ete. Toieĩne'en hap tutum aiweteweru hap sa'up mo. Koitywy Tupana to'e ahepe — Yt kat i ira'yn ti mekewat miwan miat ewetweru hap tuweityk ta'yn e. Uha'yru tum yne ra'yn eiweteweru hap sa'up Uha'yru suu ta'at yne hawyi iku'uro aria'yp posak ete e Tupana ahepe mesup ta'yn. 15 Sa'awy'i ra'yn Iesui iku'uro turan toi'akit yne ra'yn ahiag. Tesaika wo toi'atu'apeman kytyt mã'ãu sa'ag ko'i. Aipotypot iku'uro aria'yp posak ete hawyi aihep ahiagnia po pyi kahato. Iesui ti'akit yne ra'yn ahiag. Koitywy wuat'i mikyry'i wo ra'yn tukupte'en ahiagnia — Yt ewesaika i ra'yn e Tupana wuat'i ehamo ahiag ko'i pe.

16 Mi'i pote yt naku i watuwat wẽtup sehay upi katupono — Ewehenuk i urueko yt ewy i hawyi Tupana yt ehehakyera'at hin i i'atu'e. Yt eiwe'y'u hãpyk i uru'ewy pote yt naku i te eweikupte'en Tupana wanẽtup hawe i'atu'e sa'ag. Yt eweimohey tei'o i'atuehay — Yt eweiwat i uruenuk wato hap Tupana mõtypot hap kape pote ho'owasat rakaria eweipyhu'at i'atu'e. Tupana e'at mesup i'atu'e. Tupana ewaty mesup i'atu'e. Tupana e'anu mesup i'atu'e. Ma'ato yt eweimõtypot i Tupana mesuwat e'at pe pote yt Tupana miehakyera'at ko'i i wo eweipyhu'at i'atu'e. Ma'ato yt eweiwat rei'o mekewat wẽtup sehay upi katupono Iesui yn ahehakyera'at kuap pãi are. 17 Sa'awy'iwuaria Iuteu ywania inug kahato ta'atueko ko'i ahehakyera'at hap Iesui ut hap moherep hamo Aiporekuat nuat ut hap moherep hamo. Karãpe wata'akasa miit put'ok'e turan wata'akasa ipã'ãu kape. Mi'i hap ewy i'atueko ko'i Iesui ut hap moherep hamuat. Iuteu eko timoherep kahato Iesui ut sa'awy'ipyi te aikotã aipã'ãu yi totiat timoherep ahut hap ewy are.

18 Yt eweiwat rei'o i'atuehay upi karãpeĩ te'ero'e ehepe — Yt eweikupte'en i Tupana miehakyera'at ko'i katupono yt uru'ewy i ehewaku hap. Po'og uruto eikai katupono atipy piaria ihay uruwywo urumu'etu i'atu'e. Uruta'akasa Tupana urumu'etu i'atu'e. Atipy piaria kuap haria uruto uruehay i'atuwywo i'atu'e. Mi'i pote po'og uruto eikai i'atu'e. Tupana miehakyera'at ko'i sese uruto. Eipe yt hin i katupono uruto paa'e haria sese i'atu'e. Ma'ato yt pywo pe i mio tã i'atu'e. Te'eruwemõtypot hap yn i'atuwanẽtup hawe. I'atuwanẽtup hap miit wanẽtup hap ewywuat yn. Ma'ato yt kat i Iesui mõtypot hap i'atupy'a piat pytkai. 19 Ma'ato aito yt i'atu'ewy i. Iesui sat haria kahato aito. Mi'i Miit yn Ai'akag. Aipiit tuwehik kahato Ai'akag Iesui wanẽtup hap upi. Ahãtikag i'ewyte apy'yha aipu'i hawyi aipe hawyi ahaga ko'i to'osat kahato Ai'akag Iesui wywo hawyi aipu'i apy'yha wẽtup piit yn watopyhu'at. Mi'i hap ewy watoĩne'en Iesui wywo wẽtup piit ewy. Iesui ti Ai'akag. Aito ipiit ewy. Ai'akag kaipyi aipiit ihãite tuwemotag. Ma'ato mi'iria — Uruto po'og eikai e haria — Uruto ti ei'akag e haria mi'iria. Yt ta'atuky'esat i Iesui ta'atu'akag wo are. Ma'ato aito Iesui mohey haria watukupte'en. Ta'i Iesui piit iaga ewywuaria aito. Mi'i pote aipiit tuwehik kahato Ai'akag Iesui ete. — Urutuwehakyera'at uruto waku nug haria pote i'atu'e sa'ag ma'ato — Aito Iesui miehakyera'at haria wato'e. Tupana esaika hamo yn aimohãpyk kuap wato'e. 20 Kat pote pyno mesup te eweiwanẽtup te mi'iria ewywuaria are. Mesuwarotiaria — Urutuwehakyera'at kuap rat aru e haria. Yt naku i mekewat mi'u watu'u e haria. Yt naku i watemig mekewat i'atu'e. Yt naku i watopag aiwẽ pe mekewat ipu'i e haria. Mi'i tã watunug mote yt wata'am i i'atu'e sa'ag ahiag ehay upi. 21 Te'eruwehakyera'at teran mi'u kaipyi. — Ewetunug yne wãi'uru'e hap mi'i pote Tupana ehehakyera'at i'atu'e. Ma'ato wãi'i'atu'e

hap yt Tupana wãi'e hap ewy hin i are katupono te'eruwekaipyi te'eruwehakyera'at teran haype. Yt naku i kahato are. 22 Ma'ato watomohey ra'yn Aipotypot Iesui yn Ahehakyera'at kuap hat wato'e katupono iku'uro aikawiano hawyi aihep mekewat ahiagnia ehay po pyi wato'e. Yt watomohey po'og i ra'yn watuwehakyera'at kuap hap wato'e. Koitywy watikuap ta'yn yt mi'u kaipyi i ahehakyera'at hap wato'e. Watikuap ta'yn aheko mi'u yt aimohãpyk kuap i Tupana wanẽtup hawe wato'e. 23 Mã'ãu sa'ag upiaria te'eruwepiitmosaty'i kahato hawyi — Uruimõtypot Tupana po'og eikai i'atu'e sa'ag ahepe. Urutuwemohit kahato po'og eikai urutuwemosy'at at ka'ap pote po'og waku uruto eikai i'atu'e ahepe. Wateha'at mi'iria kape hawyi aikotã we'eg kahato haria ewy tukupte'en ma'ato i'atuwanẽtup hawe sa'ag yn i'atuwanẽtup hap ta'atupiit miky'esat sa'ag nakat ewy yn i'atuwanẽtup hawe. Te'eruwepiitmosaty'i kahato te'eruwemõtypot hamo. Ma'ato i'atuwanẽtup hawe ta'atunug ta'atupiit miky'esat sa'ag nakat yn. I'atupot'ewãi hap ko'i yt i'atumõhapyk kuap i Tupana wanẽtup hawe. Te'eruwepitmohaty'i te'eruwehakyera'at hamo wen ma'ato yt pytkai i katupono Iesui yn ahehakyera'at kuap toku'uro hamo pãi an wato'e.

3

1 Aipotypot Iesui toku'uro hawyi tuwẽtem gu'uro pyi. Koitywy watomohey Iesui toĩne'en atipy pe To'ywot Tupana po sese kai hap watomohey. Mi'i pote wẽtup miit piit ewy yn watopyhu'at. Karãpe Iesui tuwẽtem gu'uro pyi hawyi aito imohey haria i'ewyte watuwẽtem gu'uro pyi hap ewy. Karãpe ta'am atipy kape hawyi aito i'ewyte wata'am atipy kape hap ewy. Mi'i tote Aipotypot Iesui ta'apyk Tupana po sese kai. To'ywot mõtypot hawe toĩne'en itote. Waku mi'i kape aiwanẽtup hap. 2 Waku watuwanẽtup atipy kape aikope Aipotypot Iesui toĩne'en hap kape. Waku aiwanẽtup hap Aika'iwat atipy piat wanẽtup hap ewy are. Yt naku i watuwanẽtup mesuwarotiaria yt imohey i haria ewy katupono mesuwarotiat kape yn te'eruwanẽtup. 3 Watimohey Iesui hawyi wẽtup piit ewy watoĩne'en. Iku'uro hawyi aikotã watoĩne'en ipiit pe hap ewy iku'uro hawyi aiku'uro hap topyhu'at hap ewy. Tuwẽtem mi'i pote watuwẽtem aito gu'uro pyi hap ewy. Koitywy Aika'iwat Iesui toĩne'en atipy pe To'ywot wywo i ra'yn. Mi'i hawyi aito ipiit pe watoĩne'en. Mi'i pote waku yt kat i mesuwarotiat sa'ag ko'i kape watuwanẽtup. 4 Karãpe ta'aipok i ra'yn mesuwat yi kape hawyi aito wata'aipok iwywo te ipiit piat ieĩne'en haria aito hap ewy. Wẽtup miit ewy yn na'yn watoĩne'en mekewat e'at pe. Iwywuat iwemoherep mesuwe pote watuwemoherep e. Mekewat e'at pe Iesui mõtypot hap e'at kahato i'ewyte aimõtypot hap e'at katupono imohey haria aito ipu'i kawiat ewywuat aito pote. Mi'i hap e'at pe — Pywo i'atu'e irania'in yt imohey i haria.

5 Waku wati'akit yne aiwanẽtup sa'ag hap aiwanẽtup hawiat. Waku watiwaure yne sa'awy'iwuat aiwary wary hap ahe'aito aito hap. Mi'i hap waku watoiat yne e. Waku watipun yne yt ahegyi'at i hap katupono yt ahegyi'at i hap sa'ag kahato topyhu'at Tupana wanẽtup hawe. Aikotã aria'yp nu kawiat Tupana iã'ãkap mõtypot hap yt naku i hap ewy te yt ahegyi'at i hap topyhu'at yt naku i Tupana wanẽtup hawe. Waku watimak aipiit miky'esat sa'ag ko'i aiwemõti hap ko'i. Waku wahasep wẽtup ok ahehary'i wuat ky'esat i hap wẽtup ok ahe'aito wuat ky'esat i hap. Waku wãiwato'e aiwanẽtup hawe aipotmõti te mõti te hap ko'i are. Waku wati'auka ai'e hap aiwanẽtup hawe — Uiwano yn atiky'esat ekat ko'i e hap. Waku yt kat i ihainia wary wo hap aiwanẽtup hawe. 6 Katupono mi'i hap ko'i watunug mote yt Tupana miky'esat ewy hin i watunug. Mi'i tã yt imohey i haria ra'yn inug at ka'ap. Yt naku i watuwat mi'iria ehay upi. Mi'i upi watuwat pote Tupana mi'apiheg ko'i wo watopyhu'at aru katupono Tupana ta'atunug ta'atuewanĩkap wo mi'i tã nug haria. 7 Mi'i minug sa'ag ko'i ete haiwot kahato Tupana toĩne'en mi'i tã watunug pote. Sa'awy'i yt imohey i te turan mi'i tã yn aheko sa'ag yn watunug kuap. Pyno yt atunug i uiminug sa'ag ko'i wato'e sa'awy'i ma'ato yt watoiat kuap i katupono sa'ag nug hap eropat haria wo watukupte'en sa'awy'i. 8 Ma'ato koran waku wati'apun pya aikai yt aiwese i hap. Waku watimoperup'i ahaiwot ne'i hap. Waku watiwaure aipy'ahak pot'i miit'in etiat hap. Waku yt uwe i watimohit ahehay wo. Yt naku i watipoepyk poepyk ne'i irania'in e. Yt naku i wahu'at aiwo'omõti te hap sehay sa'ag nug hap etiat. Waku watiwaure yne yt naku i nug hap ko'i. 9 Waku watiwaure aheso miit'in kapiat hap. Yt naku i ahehay aheso heso hamo katupono watunug sa'awy'i yt watikuap i te Iesui turan aheko sa'ag upi yn watunug neran. Aikotã watihep ahesokpe pot'i ko'i hawyi watopag ahesokpe ipakup i ko'i ra'yn hap ewy waku watipugha sa'awy'iwuat aheso hap. Mi'i hawyi waku watopag aiwanẽtup hap pywuat hap ewy. Waku watuwepainug ahesokpe pakup hap ewy ahehay pywuat ai'e hap ewy. 10 Watimohey hawyi Tupana aimopakup i miit pakup mo watopyhu'at toiã'ãkap sese ewy ainug. Mi'i pote waku mekewat yt naku i nug hap aipiit piat aiwanẽtup hawiat iku'uro rakat ewy topyhu'at. Yne e'at pe Tupana ainug kahu aiwanẽtup hawe po'og po'og sa'awy'iwuat kai. Yne e'at pe Tupana kuap haria wo

watopyhu'at po'og po'og. Koitywy Tupana tiky'esat tokuap hap kaipyi towy ok sese wo aito hap. Mi'i hawyi toiky'esat aiwanẽtup hap towanẽtup hap ewy. 11 Karãpe watopyhu'at Iesui mohey haria Tupana ainug wẽtup ywania pakup wo ewywuat. Iuteu ywania aito pote sio yt Iuteu ywania i aito pote sio ahemurui sokpe yt kat i sio toĩne'en Tupana wanẽtup hawe wẽtup ywania pakup yn ewy watopyhu'at. Sio aito tapy'yiaria sio yt sio ga'apy piaria sio yt miit akag sio miit emiit wẽtup ywania yn Tupana wanẽtup hawe aito. — Eipe Uimipo'oro Eiporekuat nuat mohey haria eipe e ahepe mi'i pote wẽtup tapy'yia yn uiwanẽtup hawe eweikupte'en e Tupana ahepe. Eipe Uimipo'oro eiam eipe e. Uimipo'oro Eiporekuat nuat ky'e haria eipe e Tupana. Sio Tapaiũ'a sio yt sio ipe kytsig sio yt wẽtup ywania yn eipe uiwanẽtup hawe Uha'yru emiit'in eipe pote e Tupana ahepe.

12 Waku watuwepainug hap ewy waku ahesokpe pakup watopag ma'ato wẽtup ahesokpe pakup wo'oky'e hap kawiat. Wẽtup aipainug hap wo'owese hap. Wẽtup aipainug hap — En po'og waku uikai e hap aiwanẽtup hawe. Wẽtup aipainug hap paa'e hap. Wẽtup hap aipainug hap aiperup'i hap. Wẽtup Iesui mohey mot'i hap. Mi'i ko'i wo waku watuwepainug are. 13 I'atu kahato Tupana wanuat aimokahu hap. Wẽtup wo'opowyro hap. Wẽtup yt aipotmõpy'ahak i hap. Wẽtup aiwo'oewaure aiwo'ominug sa'ag etiat hap. Wẽtup aipainug hap aiwu'uka hap monik hap. Wẽtup aiwo'oehay aiwo'opiat hap — Waure wo areĩne'en uhyt mimi mana emi'aparap uhepiat hap kai ai'e hap. Mi'i ko'i yne waku ahesokpe pakup ewywuat aiwepainug hap ikahu rakat ewywuat. Mi'i wo waku watuwepainug aikotã Iesui tiwaure ahepiat i'aparap tetiat hap ewy te waku watiwaure irania'in piat hap ai'aparap hap. 14 Wẽtup aipainug hap toĩne'en ikahu po'og torania kai mi'i ti aiwo'oky'e hap kawiat. Yt naku i watiwaure aiwo'oky'e hap katupono karãpe aiwo'oky'e hap toĩne'en hawyi aiwo'owese hap topyhu'at wẽtup miit ewywuat yn watopyhu'at. 15 Aika'iwat Iesui ainug kahato aipy'a piat aiwo'owese haria wo. Mi'i hawyi karãpe yt aiwo'owese i hap put'ok'e ahete mi'i hawyi haty kahato aipy'a pe. Mi'i hawyi meremo watikat aiwo'owese hap i ra'yn katupono Tupana tiky'esat kahato aiwo'oky'e hap. Toiky'esat kahato watoĩne'en wẽtup wo'oky'e haria sok ewy yn mesuwiat aheĩne'en turan. Mi'i hap kape ti aikaykay mesup. Toiky'esat kahato wato'e aiwo'ope — Arehum ewowi uhyt mehĩ mana mimi e hap ewy toiky'esat. Uimowepit en waku wato'e. Toiky'esat — Arehum emiium ete mehĩ mana pĩ'ã kurum e hap ewy toiky'esat aiwo'ope.

16 Sehay wakuat Aipotypot etiat Iesui etiat Tupana tiky'esat kahato aiwanẽtup hawe aipy'a pe. Toiky'esat yne Iesui mienoi aikai howapy sakpo hap ti ra'yn toiky'esat. Toiky'esat yne Tosa'yru ehay aipy'a pyi tuwẽtem nakat aikotã hekat rakat hegyi'at rakat tum hap ewy. Toiky'esat ahegyi'at kahato hap tehay wywuat torania pe. Toiky'esat wati'atumu'e kahato irania'in tehay wepy puat hap. Toiky'esat wati'atumu'e kahato tehay wo irania'in hap yne aiwe'eg hap wywo waku aiwo'omu'e hamo. Toiky'esat morekuat Tawi wepy hawuo watuwepy hap. Toiky'esat tehay kaipywiat hap watuwehum kahato tewawiat wepy hamuat wuat'i ehamo hap. Toiky'esat watuwepy mekewat sehay ikahu rakano tuetiat hamo. Toiky'esat watuwepy mekewat sa'awy'iwuat wepy hap pyi. Toiky'esat towawiat wepy hap aipy'a pywiat hap Topã'ãu wywo. Toiky'esat watuwehum tewawiat wepy hap mywo — Waku kahato En ai'e hap toiky'esat. — Emiium waku kahato Tupana ai'e hap toiky'esat. 17 Toiky'esat yne aiminug ko'i Tosa'yru Aipotypot Iesui mõtypot hap. Toiky'esat yne ahehay Tosa'yru Iesui set mõtypot hap. Toiky'esat kahato ahehay towawiat hap aiwepit hap wywo. Toiky'esat ahehay towawi Tosa'yru set upi hap. Toiky'esat wato'e — Uruporekuat nuat urumowepit kahato. En waku kahato Esa'yru waku kahato emiium e hap ewywuat ai'e hap Tupana tiky'esat.

18 Mana'in erepyhu'at ro e'aito ehay upi Iesui mohey hat en mote. Etunug no e'aito miky'esat ewy Tupana miky'esat ewy are. 19 Mehĩ'in waku watiky'e kahato ahehary'i aipy'a pyi. Yt naku i watimohit mi'iria ahehay wo. Yt naku i watoĩne'en marak'a wo ahehary'i ete. 20 Hirakaria kurum'in pĩ'ã'in eweimohey Iesui pote erepyhu'at ro e'ywot ety ehay upi. E'ywot ety mõtypot hano ereĩne'en mote Tupana mowepit hano ereĩne'en are. 21 Papai'in waku eweinãpin eha'yru'in ehaki'yt'in i'atuky'e hawuo wen ma'ato yt etimopy'ahak tei'o ehehay sa'ag wo. Eti'apiheg apiheg yn mote yi kape yn teha'at aru hawyi i'arot rakaria wo tukupte'en at ka'ap.

22 Miit'in eropat haria mesuwe woroho'onãpin neran ewetunug no mesuwarotiaria eika'iwaria piat miky'esat ewy waku ewetunug. ehetu'isaria eipo'oro hap ewy ewetunug no e. Yt eimiky'esat ewy pytkai i ma'ato ei'akag miky'esat ewy ewetunug are. Eika'iwat okpe wuat ne'i pytkai o eweiwepotpap ihamo hap ewy e. Yt naku i aheha mesuwarotiat aika'iwat kape sio teha'at sio yt aipotpap nug hap kape ai'e hawe. Po'og waku watuwepotpap haty wo aipy'a pyi Tupana eropat haria aito pote. 23 Waku watuwepotpap kahato aika'iwat mesuwarotiat miky'esat nug hap ete ma'ato aiwanẽtup hap Aika'iwat atipy piat potpap nug hap watunug mesuwat motpap nug hap kaipyi. 24 Waku wato'e aipy'a pe —

Aipotpap sa'up sese topyhu'at atipy pe waku nug haria aito mesuwe pote waku wato'e. Itote atipy pe tutum aru aha'up watuwepotpap mesuwarotiat pytkai katupono Aika'iwat Iesui eropat haria sese aito waku wato'e. 25 Aiminug waku pote ha'up toĩne'en Tupana miium muat. Ma'ato waku aiwe'eg wo katupono aiminug sa'ag sa'up i'ewyte Tupana tum. Waku aiwe'eg wo katupono Tupana tiky'e kahato torania aitoria to'oewy'ewy. Yt naku i watunug mote ai'apiheg sio aito miit'in akag sio aito miit'in mimõtypot sio aito yt uwe mikuap i e. Mi'i pote to'oewy'ewy toi'atu'apiheg yt naku i nug tipyt. Wẽtup e'at pe ti aru toimoherep wuat'i pe aiminug sa'ag ko'i yt heremo i rakat ko'i — Waku kahato eipe torania irania'in to'e ahepiat pytkai toi'atu'apiheg yt naku i nug haria.

4

1 Ga'iwaria Iesui mohey haria waku watum aipotpap nug haria pe sa'up waku hap ewy i'atupotpap hap ok tã. Waku watum sa'up aikotã miit hãpyk takat tum hap ewy aikotã miit hegyi'at rakat ewy. Mi'i pote waku watimõ'ẽ hãpyk ahemiit'in me ahekat katupono atipy pe toĩne'en Aika'iwat koro ga'iwaria aito mesuwe pytkai.

2 Karãpeĩ wahẽtup Tupana kape aimiky'esat waku wahẽtup — Tut wyti aru ai'e hap wywo. Yt tutum i te hawyi waku wahẽtup i. Mi'i hawyi aiwesat sio waku e wahẽtup hap kape sio yt e waku — Arehum ewawi Tupana waku wato'e. 3 Karãpe ewehẽtup eimiky'esat ko'i urupowyro hamuat waku ewehẽtup to — Tupana etum Pauru'in moesaika hamuat ehay etiat henoi hamo ewei'e. Eti'atupowyro o mi'iria irania'in yt ekuap i te haria atumu'e hamo katupono typy'i kahato te Emipo'oro Esa'yru Uruporekuat nuat yt kuap i te haria tukupte'en ehay ti mig'i wo te topyhu'at i'atuepe waku ewei'e Tupana pe — Uruiky'esat kahato Pauru'in powyro hap katupono morekuaria tipyhyp teran ehay Uruporekuat koro etiat waku ewei'e Tupana pe are. Iesui ehay pyhyp hamo morekuaria uipyhyp mesuwe wo'opyhik hawe are. 4 Pyno ewehẽtup — Tupana etipowyro kahato o Pauru ehay enoi miit'in miat kuap hamo waku ewei'e o katupono yt naku i ihik wo ne'i ehay moherep hap waku ewei'e Tupana pe at ka'ap uipowyro hamuat. 5 Waku we'eg kahato haria wo watopyhu'at karãpe yt Iesui mohey i ra'yn haria py'asetpiat ahehay turan. Waku wahenoi i'atuepe Aipotypot Iesui etiat. Waku watikat miit'in i'atumu'e hamuat ihay se rakat yne e'at turan. 6 Waku watikat kahato aiwanẽtup hawe i'atuwesat hamuat yne apo apo'i'atu'e hap ete. Waku wati'atuwesat Tupana we'eg hap ewy pywuat wo'owesat hap ewy ihay se rakat ewy waku watekyi Iesui kape yt imohey i te haria are.

7 Mesup atipo'oro ehowawi aikywyt aheywyt Tikiku. Waku kahato Tikiku uimiky'e kahato. Yt iperup hin i Tupana potpap nug hamo. Tikiku yt toiwaure hin i Tupana eropat hap. Ai'ewy kahato ipotpap takat Tikiku Aika'iwat potpap ete. 8 Pyno atipo'oro Tikiku ehowawi tohenoi yne aru put'okto'e hawyi uhetiat aikotã areĩne'en mesuwe hap etiat. I'ewyte aru tohenoi yne ehetiat aikotã eweikupte'en Korosi pe hap tohenoi aru put'okto'e mesuwe i hawyi. Woroho'omowepit teran haype atipo'oro Tikiku ehowawi. Tohenoi yne mesuwiat uheĩne'en hap hawyi eiwepit kahato rakaria wo eweikupte'en aru are. 9 Ehetawa piat Unesimu aru atipo'oro wy ehowawi. Aikywyt aheywyt kahato Unesimu. Iesui mohey kahato hat Unesimu. Put'ok'i'atu'e Unesimu Tikiku wywo hawyi ta'atuhenoi kahato ehowawi kat som urutunug mesuwe hap ko'i.

10 Aiwy Aritaku toĩne'en mesuwe wo'opyhyp hawe uiwywo toĩne'en. Kuekatu toipo'oro ehowawi. I'ewyte Panãpe enyt mẽpyt Maku ipo'oro tehay wy tuwehum hap ehowawi. Pyno meiũran Maku put'ok'e itote pote waku — Ereke ro uruwy ewei'e o Maku pe eiwepit hap wywo iky'e hap wywo aikotã are'e sa'awy'i hap ewy ewetunug Maku pe are. 11 Mehĩ Iusue i'ewyte ipo'oro kuekatu ehowawi mekewat wẽtup het Iutu e hap. Pywo ti rat uipowyro kahato mesuwe mi'iria kuekatu e haria are. Ta'atuky'esat kahato Tupana topyhu'at Morekuat no mesuwat yi tote hap mi'i pote i'atupotpap kahato inug hamo. Mi'iria yne ui'ewy Iuteu ywania kawiat Iesui mohey haria. Uimowepit haria kahato mi'iria are.

12 Aiwy Epawai toĩne'en mesuwe. Mi'i i'ewyte waku e hap toipo'oro ehowawi. Aipotypot Iesui eropat kahato hat Epawai eipy'asetpywiat mi'i. Mi'i pote tohẽtup at ka'ap topy'a pyi Tupana kape yne hesaika hap wywo — Etipowyro aiwyria'in tawa Korosi piaria emiky'esat ok tã nug hanuaria te'eropyhu'at. Eti'atumotag mi'iria Esa'yru ok tã e. Eti'atumoesaika yt karãpe i e'atoiat hamuat e. Atiky'esat itotiaria pywo i'atu'e yne hap ehay etiat hap e Epawai at ka'ap meiũpepyi Tupana kape epowyro hamuat. 13 Aiwy Epawai tiky'esat kahato yne eipe yne tawa Korosi piaria Iesui mohey haria wo hap toi'atuky'esat i'ewyte tawa Irautiseia piaria i'ewyte tawa Ieropuri piaria yt uheso hin i toi'atuky'esat yne eipe imohey haria wo hap are.

14 I'ewyte aimiky'e aipohag nug hat Iruka i'ewyte aiwy Tema ti'atupo'oro eiky'e hap — Uruipo'oro urui'atuky'e eiperia e hap. 15 Yne Iesui mohey haria piat waku e hap uruipo'oro. Kuekatu uruipo'oro tawa Irautiseia piaria kape. Uruiky'esat kahato ehehãite hap ewei'e

mehĩ Niwa pe i'ewyte yne Iesui mohey haria to'yat puat wa'atunug haria pe are. Mi'iria kape kuekatu uruipo'oro.

16 Meikowat uimiwan o eweimowẽpap aiũpe eiwa'atung hap tote are. Mi'i hawyi eweikuap yne ra'yn hawyi waku eweipo'oro tawa Irautiseia kape mi'iria piat ikuap hamo te'eruwa'atunug hawyi. I'ewyte eiperia eweimowẽpap o uimiwan sa'awy'iwuat uimipo'oro tawa Irautiseia piaria pe. 17 Mi'i hawyi atipo'oro i sehay uhyt Akipu kape. Pyno koitywy atoiat eipo pe ra'yn Aika'iwat potpap ko'i. Mi'i hap ti koitywy tutum eipo pe ra'yn. Pyno koitywy ewe'eg wo o. Eweimoma o ipotpap hap imiky'esat ok tã are. 18 Pyno ti uipo wo ti yne mesuwat atunug uimiwan are. Pyno atunug mesuwe miwan me uhet sese uipo minug uikuap hamuat sio uito sio yt kuap hamo. Uhet ti Pauru.

Pyno yt eweiwaure tei'o uipyhik hap mesuwe morekuat wo'opyhyp hawe. Saity iheg nakat uipo ete areĩne'en Tupana miky'esat ewywuat hap. Yt uiwaure tei'o.

— Pyno Tupana eti'atuky'e kahato Esa'yru mohey haria tawa Korosi piaria. Eti'atupoityro egyi'at kahato hap upi ahẽtup mesuwe uipyhyp wyi are. Toran na'yn uhehay are. Waku Tupana pe.

TAWA TESARONIKA KAPIAT PAURU MIENOI SA'AWY'IWUAT

1 Uito ti Pauru kuekatu sese atipo'oro ehowawi Iesui mohey haria kape tawa Tesaronika
piaria kape are. Uiwyria'in Iesui mohey haria mesuwat uimiwan atipo'oro ehowawi
katupono atiky'esat kahato ti Tupana hegyi'at kahato ehepiat hap. I'ewyte atiky'esat
kahato Tupana kaipywiat eiwo'owese hap. Pyno uito hawyi mehĩ Sira hawyi Timoteu
wywo kuekatu uruto'e ehowawi uruwyria'in tawa Tesaronika piaria kape. Mesuwat
uruipo'oro ehowawi urumiwan Ai'ywot Tupana Aika'iwat Iesui hũria kape tomohey haria
wa'atunug haria kape. 2 Yne e'at pe — Waku kahato tawa Tesaronika piaria uruto'e Tupana
pe. Urutuwehum kahato ewawi Tupana katupono torania Tesaronika piaria emohey haria
kahato tukupte'en uruto'e Tupana pe. 3 Yt ehẽku kaipyi yn i ti tuwẽtem ehepiat Iesui mohey
hap ma'ato yne kaipyi tuwemoherep. Mi'i tupono urutuwehum kahato Ai'ywot atipy piat
kape. Yt waure'uruto'e hin i ti uruky'e ehepiat hap i'ewyte miit'in ky'e ehepiat hap ete
Aipotypot Iesui mohey hap kaipyi. I'ewyte eipotpap hap ko'i yt uruiwaure hin i.
4 Ta'i uheywyt'in uheinyt'in uruikuap kahato ti aikotã Tupana eiky'e kahato pote ei'airo
kahato ti towano. 5 Sa'awy'i ti uruhenoi kahato ehepe sehay wakuat Iesui etiat ma'ato
yt uruwat uruẽku kaipyi yn i ma'ato Tupana esaika hap kaipyi i'ewyte Tupana Pã'ãu
kaipyi urui'atumu'e eipe. Ta'i pywuat sese uruto'e. Urumimohey mesuwat sehay uruto'e
uruhenoi ehepe turan. Eweikuap ta'yn aikotã sa'awy'i urutukupte'en eipy'asetpiat hap.
Ta'i eiky'e uruepiat hap yn ni toĩne'en urukai. 6 Sa'awy'i uruminug wakuap kape ti
eweheha'at kahato hawyi — Ta'i uruto ti i'ewyte urutukupte'en teran Pauru'in ewy ewei'e.
Ta'i I'atuka'iwat Iesui mohey haria wo urutukupte'en teran ewei'e. I'atumienoi ahepiat
wyti pywuat kahato rakat ewei'e. Mio tã ewei'e hawyi ti Tupana Pã'ãu put'ok'e ra'yn ehetiat
hawyi eiwepit kahato hap ta'yn topyhu'at ehete. Mi'i hawyi ti ma'ato mekewat ho'opot hap
e'at put'ok'e ra'yn ehete turan yt hep e kuap i ra'yn ehepiat imohey hap i'ewyte eiwepit
hap. 7 Mi'i pote ti yi Masẽtunia yi Akaia piaria te'eraha'at kahato ehepiat mohey hap kape.
— Pyno waku aito tawa Tesaronika piaria ewy waku watomohey Iesui i'atu'e te'eraha'at
ehowawi hawyi. 8 Mi'i hap kaipyi ti Aika'iwat mohey hap tuwẽtem na'yn eiwẽ pyi. Mi'i
hawyi ti ihay eweihytpok kahato ra'yn yne tawa Masẽtunia puo yne yi Akaia puo ra'yn. Mi'i
hawyi ti yne tawa ko'i puo ra'yn imohey hap tuwesytpok. 9 Mi'i hawyi ti karãpe uruhenoi
teran na'yn irania'in me Iesui eimohey hap etiat hap mi'i pote ti — Ta'i uruikuap ta'yn
i'atu'e. Mi'i hawyi ti karãpe uruewyry turan uruewyry hap upi te'ero'e uruepe irania'in
— Eweikuap apo Tesaronika piaria Iesui mohey hap i'atu'e uruepe. Koitywy ti i'atuwese
kahato eimimohey ete. Mo wuat minug tupanaria atoiat haria ra'yn mi'iria i'atu'e uruepe
miit'in. Mi'i hawyi ti Wuat'i E'at Piat Ieĩne'en hat Tupana sese eropat haria ra'yn mi'iria
i'atu'e ra'yn uruepe uruewyry tipytpe.
10 Koitywy ta'atuhekatup ta'yn Aika'iwat Iesui Tupana Sa'yru i'ewyte Tupana mihep
gu'uro pywiat mohey haria wo ra'yn tukupte'en i'atu'e ahepe. Ta'i sa'awy'i wyti ipy'ahak
kahato Tupana aiminug sa'ag ete. Sa'awy'i wyti ai'apiheg hap yn topyhu'at ahepe yt kat i
Tupana wywo aiwo'owese nug hanuat pote sa'awy'i. Ma'ato Ahehakyera'at hat put'ok'e
ai'apiheg hap u hamuat hawyi Tupana aihep ta'yn ai'apiheg hap kaipyi. Mi'i hawyi
irania'in yt kat i'atu'e kuap i ra'yn ahete katupono — Waku eipe e yn na'yn ahepe. Mi'i
hap are'e ehepe Iesui mohey haria tawa Tesaronika piaria. Ma'ato yt uito yn i katupono
torania mesuwat yi tote waku i'atu'e ehepe. Yt kat are'e kuap i ra'yn miit'in me eimohey
kahato hap etiat uruewyry tipytpe katupono ta'atukuap yne ra'yn ehepiat imohey waku
kahato hap. Mi'i tupono urutuwehum kahato ehepiat imohey hap ete uruto Pauru'in.

2

1 Uiwyria'in eweikuap ta'yn aikotã uhepiat eimu'e hap tuwenug kahato itotiat hap.
Eweikuap ta'yn aikotã miit'in i'atupap kahato uimienoi upi. 2 Eweikuap ta'yn uiwyria'in
karãpe urutuwat ehetawa Tesaronika kape tawa Wiripu piaria mu'e hamo urutuwat
ma'ato itotiaria yt uru'oksat'i hin i. I'atumikyry'i kahato uruete urupiit ete haty. Mi'i
totepyi urutuwat ehowawi uruepiat ho'opot rokirẽ. Mi'i hawyi put'ok'uruto'e ehetawa
pe hawyi yt paa'uruto'e hin i Tupana ehay moherep hap ete uruho'opot kahato itotiat
pytkai. Mi'i pytkai yt uruwẽpohep hin i eimu'e hap ete. Sehay pywuat sese yn uruwẽ pyi
tuwẽtem. Po'og ne'i urumoesaika Tupana. Mi'i hawyi urutu'uka hap pupi yt urutoken'ẽ
hin i tawa Wiripu piaria uru'ahyk ahyk pytkai. 3 Yt kat i eima'at uruepiat hap uruwanẽtup
hawe. Yt kat i eipiit ky'esat hap wywo i woroho'omu'e. 4 Ta'i Tupana eropat haria wo
yn urutukupte'en mi'i pote Tupana wẽ wo urutukupte'en. Sa'awy'i Tupana to'e uruepe

— Woroho'omohey kahato eipe uhehay enoi hamo e. Uimi'airoria sese eipe uhehay wakuat sytpok hanuaria e uruepe. Mi'i hawyi hãpyk kahato urui'atumu'e eipe. Yt eimiky'esat ewy i wen ma'ato Tupana miky'esat ewy yn. Ma'ato itote uruiã'ãg kahato Tupana. Toikuap teran pywuat toky'e hap kaipywiat urupotpap hap haype sio miit'in miat urumõtypot hap kaipyi ne'i urupotpap mi'i hap toikuap teran. 5 Yt karãpe i eima'at'i ma'at'i wo urui'atumoperup'i eipe. Ma'ato ti yt eimiky'esat ewy i urui'atunãpin. Ta'i Tupana miky'esat ewy yn urui'atunãpin. Yt kat i uruteha'at ehekat ky'ewi hap kape. Mi'i pote pywo e Tupana ei'atumu'e uruepiat hap ete. 6 I'ewyte yt kat i urumõtypot hap uruiky'esat eimu'e turan. Yt uwe kaipyi hin i uruiky'esat urumõtypot hap. Yt eikaipyi i wyti ma'ato urupo'oro hat mowepit hap yn uruwanẽtup hawe eimu'e turan. 7 Uruto ti Iesui potpo'ororia sese ma'ato mi'i pytkai urumõtypot ro urupoi ro yt uruto'e i ehepe. Perup'i popuo urutukupte'en eipy'asetpe aikotã aity aimoperup'i moperup'i temi ete hap ewy. 8 Ta'i eipy'asetpe urutukupte'en eiky'e kahato haria wo. Urutuwehum kahato ehete. Mi'i pote eheropat haria wo urutopyhu'at katupono urui'atuky'e kahato eipe. 9 Yt sẽtup i sẽtup i haria wo hin i urutukupte'en eipy'asetpiat turan. Yt kat i hin i uruhẽtup ehepe. Yt eimi'u ky'ewi i ti urui'atumu'e Tupana ehay wo eipe. Ma'ato urupotpap urupo wuat kaipyi yn ni urutenuk. Yt ei'okpe tote hin i urutukupte'en yt ehekat ky'ewi hin i ti urutukupte'en. Yt waure'ewei'e tei'o mi'i hap kai uruwyria'in. 10 Mi'i hap ete pywo ewei'e i'ewyte Tupana pywo e urutukupte'en eipy'asetpiat turan katupono wakuap mywo hãpyk puo yt kat i eima'at hap mywo urutukupte'en ehehamo i'ewyte Tupana ehamo. 11 Eweikuap ta'yn eipy'asetpe urutukupte'en turan ei'ywot sese ewy urutukupte'en einãpin haype aikotã ai'ywot tuwehaponik kahato hap ewy eipy'asetpe urutukupte'en einãpin hanuaria. 12 Urui'atumahara'i mahara'i kahato eipe urumẽpyt'in mote. Ehewyry hãpyk kahato o Tupana miky'esat ewy uruto'e. Eikaykay ra'yn temiit'in no tetawa kape aikope toĩne'en Morekuat no hap kape aikope tewaku hap moherep hap kape eikaykay. Mi'i tote yt tuwemõti hin i Tupana eiminug ko'i pupi. Mi'i hap uruiky'esat kahato. Yt kat i hin i Tupana wemõti eiminug ko'i pupiat hap uruiky'esat.

13 Waku kahato eipe uiwanẽtup hawe katupono sa'awy'i Iesui kapiat uruehay hap kape ehewaure ka'a kahato. — Yt miit'in ehay wo hin i urunãpin ewei'e eipy'a pe tawa Tesaronika piaria. Waku kahato eiperia. — Tupana ehay sese wo urumu'e katupono Iesui Aimoieĩne'en hat ete urumu'e ewei'e uruepiat. Mi'i hawyi Iesui mohey haria wo ra'yn eweipyhu'at kahato itote waku hap ewy are. Mi'i hap upi urutuwehum kahato Tupana kape at ka'ap ehupi are. Yt karãmuat i ikahuro rakat uruwehum hap katupono Tupana ehay mio tuwenug kahato ra'yn eheĩne'en hawuo Iesui mohey hawyi. 14 Mi'i hawyi ehetawa Tesaronika piaria i'atuhoiro haria kahato ehete ei'atumoso'opot kahato itote aikotã sa'awy'i Iesui mohey haria Iuteuria ho'opot i'atuetawa piaria hap ewy topyhu'at ehete eiwo'o'ewy'ewy. 15 Nimo Iuteuria tu'uka Tupana potpo'ororia tehay moherep haria. Mi'i hawyi Aika'iwat Iesui ta'atu'auka ra'yn wy. Mi'i pote koitywy ai'auka teran mi'iria. Yt Tupana mowepit hap hin i te ta'atunug ahete. I'ewyte yne ahewanĩkaptia wo tukupte'en mi'iria Iuteuria. 16 Yt ewehenoi tei'o irania'in wẽtup ywania pe i'atu'e uruepe. Katupono mi'iria yt tiky'esat hin i irania'in ehakyera'at hap katupono — Howapy yne ra'yn i'atupiit i'atuminug sa'ag ko'i wo. Yt kat i ra'yn heiam howapy poity'i pote e Tupana. Toran na'yn put'ok'e ra'yn koitywy i'atu'apiheg hap e Tupana Iuteuria pe topy'ahak popuo.

17 Uiwyria'in ehepiat ho'opot turan yt uwe hin i uruto eiwywo eipowyro hamo. Urupiit yt uwe i ma'ato uruwanẽtup hap toĩne'en ehowawi yn are. Ta'i uruehat'at kahato eiky'ewi kat pote sa'awy'i uru'aipok wo urutuwat ehowawi. Mi'i hawyi po'og urupap ehowawi — To'iro wata'aipok i ro ahekatuwyria Tesaronika piaria ewawi uruto'e urupap haype. 18 I'ewyte uito Pauru mi'i hap yn uiwẽ pyi tuwẽtem — To'iro wata'aipok i ui'e hap ewy. Mi'i hawyi urutuwat ma'ato yt put'ok'uruto'e i. Ta'i karania wo ne'i urupyhyp ahiag ehowawiat urutuwat turan. Urutuwat wen ma'ato yt put'ok'uruto'e hin i. Urupyhyp yn tuereto ahiag ehowawiat uruwat turan. 19 Katupono karãpeĩ put'ok'e Aika'iwat Iesui Wuat'i Miit'in Porekuat nuat turan eipe yn eweipyhu'at uimowepit kahato hanuaria wo aikotã morekuaria te'eruwehum kahato hamuat ta'atu'akag painug hap ete. Mi'i hap ewy hamuat uruto urutuwehum kahato hamuat ehete. Mi'i hap yn uiwanẽtup hawe. 20 Katupono eipe yn eweipyhu'at uimo'okpipok'i haria wo uruto'e Pauru'in.

3

1 Karãpe yt urutuwat kuap i ehowawiat pote pyno uruipo'oro Timoteu iha'at ehowawiat hamo are aikotã eweikupte'en hap kuap hamo uruehat'at kahato hawyi. Uruipo'oro mi'i pytkai uruto urutukupte'en tawa Atena pe. 2 Mi'i hawyi uruekatuwy Timoteu uruipo'oro ehowawi Iesui ehay etiat urupotpap hap moherep ehepiat hamo katupono Tupana eropat hat kahato Timoteu ai'ewywuat sese. Mi'i uruipo'oro pote eimoehãite kahato ehepiat

imohey hap upi. Yt uruiky'esat i eihep imohey hap kaipyi ho'opot hap. 3 Katupono Iesui mohey ra'yn ahepiat pote i'atumikyry'i kahato miit'in ahete mi'i pytkai Tupana yt tipyhyp hin i katupono mi'i hap kaipyi aikuap pywuat tomohey hap sese i'ewyte yt toky'e i haria kuap hamo. 4 Sa'awy'i urutukupte'en eiwywuat turan — Tut aru ehepiat ho'opot hap uruto'e. Mi'i hawyi put'ok'e ra'yn ehete uru'e hap ewy. Koitywy ewehã'ãg na'yn i'ewyte eweikuap ta'yn miit'in mikyry'i ehetiat hap. 5 Sa'awy'i tawa Atena pe areĩne'en turan ehowawi yn uiwanẽtup hap. Wẽtup e'at pe haty kahato uhete katupono yt atikuap i aikotã som eweikupte'en hap. Mi'i hawyi yt ahupit kuap i ra'yn mesuwat haty hap hawyi atipo'oro Timoteu i'atuepiat imohey hap kuap hamo are sio ahiag i'atuiã'ãg moity'i hawyi imohey hap pun haria wo ra'yn tukupte'en hawyi uipotpap hap topyhu'at yt kat hamo i hap kuap hamo atipo'oro Timoteu. 6 Mio tã are turan Timoteu put'ok'e ra'yn uruete. Mi'i hawyi sehay wakuat kahato tohenoi uruepe ehetiat — Ta'i sakpo'e te ta'atumohey hap e. Ta'i Tupana ky'e hap te toĩne'en itote e. Aiky'e hap wuat'i e'at piat toĩne'en ne e. I'atuehat'at kahato te ti aiky'ewi e. Ta'atuky'esat kahato te'era'akasa ahowawiat hap e aikotã sa'awy'i aito ahehat'at i'atuky'ewi hap ewy e Timoteu uruepe ehehay tohenoi. 7 Mi'i hawyi urusaty'i hap tuweityk ta'yn uruete. Waku sakpo'e ta'atumohey kahato te uruto'e. Mi'i hawyi yt uruho'opot kahato i ra'yn katupono Timoteu mienoi ehetiat urumowepit kahato. 8 Pyno Iheg me kahato o eweikupte'en imohey hap ete. Mi'i tupono waku pe eweikupte'en ma'ato yt pote yt uimowepit hin i. 9 Mi'i hap uruikuap hawyi po'og po'og urutuwehum Tupana ete — Waku kahato En uruto'e katupono tawa Tesaronika piaria emohey kahato te waku kahato uruto'e. 10 Tupana urupowyro o mi'iria kapiat uru'akasa hamo uruto'e katupono urutuwat teran i ra'yn emohey haria yt ihãite i te rakat moehãite hamo uruto'e at ka'ap Tupana pe. 11 — Uru'ywot uruhẽtup Uruka'iwat Iesui set upi etum o uruepe mu'ap mekewat Tesaronika kapiat uruwat hamo uruto'e Tupana pe. 12 Urui'atuky'e kahato eipe. Mi'i hap ewy atiky'esat eiwo'ope eiwo'oky'e hap mi'i pote ahẽtup Tupana pe — Eti'atumoesaika o po'og po'og Iesui mohey haria eky'e po'og hamo i'ewyte irania'in atuky'e hamo are. Mi'i hap ti ahẽtup Tupana pe ehupi. 13 Eiwo'oky'e kahato pote Tupana eimoesaika wakuat nug hamo aikotã to'owywuat hamo. Mi'i pote ti aru karãpe Tupana tut Tosa'yru wywo teropat haria wywuat turan ehewaku kahato hap toipuẽti eikai katupono miit'in ky'e kahato haria eipe pote. Mi'i hap uruikuap ta'yn uruto Pauru'in.

4

1 Uruwyria'in koitywy uruhẽtup kahato ehupi po'og po'og Tupana mowepit haria wo eweikupte'en hap Iesui miky'esat ewy kahato. Uruikuap ta'yn ti koitywy Tupana mowepit haria wo ra'yn eweikupte'en. Mi'i tã ra'yn pytkai ti uruhẽtup po'og po'og ne. 2 I'ewyte yt waure'ewei'e tei'o Iesui kaipywiat einãpin uruepiat hap ete. 3 Pyno koitywy uruhenoi teran ehepe kat som Tupana tiky'esat watunug hap. Yt toiky'esat i ti wuat'i haryporia'in wywuat hap i'ewyte wuat'i ihainia'in wywuat yt aiwe'eg i hap ti yt toiky'esat i. Waku iwe'eg kahato rakaria wo toiky'esat aheĩne'en hap. 4 Tupana tiky'esat wyti wẽtup ok wywo yn ahe'aito hap iwary hap toiky'esat iwe'eg kahato rakaria aito pote. Mi'i tã watunug pote miit'in mimõtypot no watoĩne'en. 5 Ma'ato irania'in yt Tupana kuap i haria ti i'atuewaire ewaire hap yn ta'atunug. Ma'ato aito ti yt toiky'esat hin i mi'iria ewywuat aheĩne'en hap. 6 Yt naku i kahato ti watipohari aiwy ihary'i ete pãi uruto'e sa'awy'ite ehepe. I'ewyte wy koitywy yt eweima'at rei'o wẽtup ok haryporia imoewaire hamo uruto'e haty wo katupono mi'i tã watunug pote Tupana mi'apiheg wo watukupte'en pãi. 7 Tupana yt tiky'esat hin i ti yt iwe'eg i rakaria wo aheĩne'en hap ma'ato to'ewywuat ahewaku hap yn toiky'esat. 8 Ipã'ãu we'eg kahato rakat aimu'e hamuat. Mi'i tupono uwe uwe topotma'at'i ma'at'i haryporia'in ihainia'in wywo yt tuwe'eg i haype. Mi'i hat topyhu'at Tupana ehay pun hano. I'ewyte miit'in ma'at hat mi'i.

9 Nimo pyi te mesup te Tupana eimu'e kahato aikotã eiwo'oky'e hamuat hap ete. Mi'i tupono ipotmu'eria wo ra'yn eweikupte'en koitywy. Mi'i tupono yt kat no kuap i ra'yn po'og woroho'omu'e wo'oky'e hap ete mesuwat uimiwan me katupono eiwo'oky'e kuap kahato ra'yn. 10 Iesui mohey haria wuat'i tawa Masẽtunia piaria ikuap yne ra'yn wo'oky'e hap eikaipyi. Mi'i tupono ti uruhẽtup po'og ehepe eiwo'oky'e hap miit'in ky'e hap. 11 Uiwyria'in woroho'onãpin pywuat sehay wo. Wo'oeremopusu haria wo yt naku i aito watukupte'en. Waku te'en aipotpap kaipyi aimi'u ahakare'en aikotã uruto'e sa'awy'i hap ewy waku watoiat yne aiperup hap ko'i uruto'e. 12 Mi'i hawyi ipotpap kahato rakaria wo eweikupte'en are. Mi'i pote ti aru meiũran — Ta'i waku kahato mi'iria i'atu'e Iesui mohey haria. Waku kahato mi'iria i'atu'e irania'in. Eipo minug kaipyi mio tã i'atu'e. Yt eweikupte'en nei'o irania'in okpe tote ne'i i'atuekare'en i'atumi'u etiano ne'i ma'ato motpap haria wo eweikupte'en. Yt sẽtup i sẽtup i e haria wo tei'o eweikupte'en are.

13 Uruwyria'in uruiky'esat eweikuap kahato pywuat sehay aikotã iku'uro rakaria tukupte'en hamuat hap. Yt uruiky'esat i eweikupte'en Iesui mohey ran haria wo ne'i katupono ta'atuwy ku'uro pote to'okak'i kahato — Yt karãpe i ra'yn aru wata'akasa aiwy kape ta'atuehaype. 14 Ma'ato aito ti watomohey kahato ra'yn karãpe Iesui toku'uro hawyi toĩne'en pakup i hap. I'ewyte watomohey kahato ra'yn karãpe Tupana tut hamuat Iesui wywo i'ewyte map haria imohey haria tõ'ẽ tõ'ẽ Iesui upi atipy kaipyi hap watomohey kahato ra'yn aito. 15 Pyno mio tã e Tupana henoi map haria etiat tomohey haria etiat — Ta'i ariot i ti aru yt ihãite rakaria kape yn i ma'ato map haria uimohey haria kape wy ariot. Mi'i hawyi to'opype ateropo'ok e Tupana. 16 Pyno Aika'iwat sese ti aru ta'apyk atipy kaipyi mi'i hawyi atipy piaria esurara akag ti aru ihay pirik kahato. Mi'i turan ti aru huhu'e akuara wato pyi mekewat hut hap enoi hamo. Mi'i turan ti aru mekewat Iesui mohey haria iku'uro rakaria Tupana ti'atuporenõ'ẽ yne yne ai'am hap e'yianmete. 17 Mi'i hawyi aito ihãite te rakaria ahytmoi tomimoieĩne'en gu'uro pywiat haria wywo. Mi'i hawyi ti aru wata'am aiwo'opype howa kape hut turan ywyhig kape. Mi'i hawyi itote wato'opuẽti ywaiti pe. 18 Pyno waku wato'omowepit aiwo'ope aheĩne'en pakup i hap ete uruto'e ehepe Pauru'in.

5

1 Tut aru Iesui ma'ato yt watikuap i karãpeĩ put'ok'e hamuat sio i'aman motpe sio at pe hap ko'i ti yt urutuwan kuap i ewawi. 2 Yt urutuwan kuap i ehowawi katupono yt uwe i ikuap aikotã yt uwe i sero'ok e hat ikuap wãtym muat. Mi'i hap ewy kahato Iesui ut hap yt uwe i ikuap. 3 Mi'i turan ti aru miit'in te'ero'e to'ope — Yt kat i wyti po'og ho'opot hap i'atu'e aru. Yt eweiken'ẽ tei'o i'atu'e katupono waku pe ra'yn watoĩne'en i'atu'e ma'ato yt pywo pe i. Katupono hupi'a rakat haryporia ete watikuap imẽpyt haty hap meremo put'ok'e tuwete hap ewy meremo put'ok'e hamuat ikahuro hap e'at imoma hap e'at meremo put'ok'e. Yt uwe i aru tuwemig kuap i aru mekewat e'at pe. 4 Ma'ato ariãty ewy watoĩne'en aito pote ariãty hot pe ti ra'yn watoĩne'en hut turan mote yt aimogyt kuap i. Hẽtyhot pe watoĩne'en mote watikuap ta'yn put'ok'e irane mekewat ikahuro hap e'at pe. Ma'ato i'ypyryp mẽpyt'in ne'i aito pote ti i'ypyryp we ti ra'yn watoĩne'en hut turan. Mi'i hawyi get haria ewy watopyhu'at pote mekewat e'at pe aimogyt kahato katupono mekewat e'at pe i'ypyryp we ieĩne'en haria i'atuminug sa'ag hap ko'i heremo ra'yn. 5 Ma'ato ariãty mẽpyt'in no watopyhu'at aito pote ihot'ok mẽpyt'in sese wo ra'yn aito katupono watopyhu'at Iesui ehay wywo. Mi'i pote aito yt i'ypyryp mẽpyt'in wo hin i katupono yt watunug neran i ra'yn sa'ag. 6 Ta'i aito Iesui ut hap kape wateha'at kahato. Yt naku i get haria ewy ne'i watoĩne'en hut hap owakai irania'in ewy. 7 Ta'i get haria wãtym muo te'eroket kahato. I'ewyte mahy u haria i'atumopẽ'ã mi'iria wãtym muo tukupte'en. 8 Ma'ato aito hẽtyhot puo ahewyry yt kat i aimopẽ'ã hap mywo. Waku watopyhu'at aikotã surara'in ewy katupono surara'in ipag ta'atupoti'a tote iheg nakat mory'a pupi ta'atu'auka hap. Mi'i hap ewy waku watomohey Iesui hawyi i'ewyte wato'opowyro waku aiwo'oky'e hap ete. Karãpe Iesui mohey hano watoĩne'en i'ewyte miit'in ky'e hano pote ti surara ipoti'a tote iheg nakat ewy watoĩne'en. I'ewyte surara'in ipag ta'atuesapeu iheg nakat ta'atu'ahot hap pupi hap ewy waku watoĩne'en. Uheywyt'in uheinyt'in waku wateha'at kahato Ahehakyera'at hat yatypiat aheĩne'en hap ky'ewi. Mi'i hap ewy ti waku wateha'at kahato surara esapeu iheg nakat ewy.

9 Tupana ai'airo yt ai'apiheg hamuat i ma'ato ahehakyera'at hamo. 10 Iesui iku'uro ai'apiheg hap u hamo. Mi'i tupono karãpe hut turan watuwat hupi sio watoĩne'en map haria wo ra'yn mekewat e'at pe sio ahehãite te watuwat hupi. 11 Mi'i tupono ti waku wato'omoesaika wato'omowepit tut aru Iesui ai'e hap ete. Ta'i atikuap ta'yn eipe mi'i hap nug haria ra'yn are. Mi'i yn uruiky'esat po'og.

12 Uhyt'i'in ewei'atumõtypot o eimu'e haria eipy'asetpiaria. Mio tã uruto'e uruwese popuo. Yt ewei'atumohit ne'i tei'o ai'apykok haria katupono Tupana minug ai'akag wuat ainãpin hanuaria. I'ewyte aiporeto mu'ap hãpyk takat kapiat haria. 13 Waku aimu'e haria ky'e haria wo watukupte'en. Waku i'atumõtypot haria wo watukupte'en. I'ewyte wato'owese kahato aiwo'ope.

14 Ma'ato toĩne'en eipy'asetpe motpap pupiat wo'oksep hat ne'i pote waku wãi'ewei'e mi'i hat pe merup upiat ne'i myhu'at hat pe. I'ewyte waku ti watimo'okpipok'i ihay ken'ẽ tehay hamuat rakat. I'ewyte waku wati'ykesat imohey hap etiat yt hesaika i rakat. I'ewyte waku aiperup'i yn wuat'i miit'in ete. 15 I'ewyte yt naku i nug ehetiat haria o yt ewei'atupoepyk tei'o. Mi'i hawyi ti waku watikat aikotã miat waku watunug wakuat aiwo'ope hap yn na'yn. Ma'ato yt Iesui mohey haria kape yn i wyti mio tã are ma'ato yne miit'in me. 16 Yne e'at pe waku watuwehum Tupana kape. 17 I'ewyte yne e'at pe wahẽtup Tupana kape yt ikahuro i hamuat hap. 18 I'ewyte yne e'at pe — Waku kahato En Tupana wato'e sio ho'opot pote sio

ahehãite pote. Mi'i tã yne e'at pe waku watunug katupono mi'i tã hap Tupana tiky'esat Iesui mohey haria tunug hap.
19 Yt naku i wãiwato'e Tupana Pã'ãu miat aimu'e turan. 20 I'ewyte yt naku i watuwekyry'i ne'i aimu'e wẽtup ok Tupana Pã'ãu kaipywiat turan. 21 Karãpe wẽtup ok aimu'e turan waku watuwanẽtup — Tupana e hap ewy sio waku wato'e aiwanẽtup hawe. Ipã'ãu kaipyi pote waku wato'e yt pote wati'airo hawyi waku yt nakuat i watipun. 22 Ipotyi kahato ti aheko sa'ag. Pyno mi'i waku watoiat yne.
23 — Tupana eti'atupowyro o uruwyria'in itotiaria. Eti'atumoperup'i wakuap nug hamo are. Uruiky'esat tawa Tesaronika piaria emohey haria wuat'i kupte'en hap. Eti'atumopakup'i i'atuwanẽtup pakup i hamo are. Mi'i hawyi yt kat i i'atuwanẽtup sa'ag hap kapiat hap uruiky'esat Uru'ywot uruto'e. Uruiky'esat mi'iria ewano yn hap uruto'e. Mi'i tã etunug mote ti aru karãpe Esa'yru emipo'oro ut turan yt kat i i'atuminug sa'ag hut turan etipuẽti aru uruto'e yn Tupana pe. 24 Yt karãpe i Tupana ai'atoiat. Sa'awy'i aikaykay towano. Mio toĩne'en aiwywo wuat'i e'at pe to'oewy ainug.
25 Uruwyria'in ewehẽtup o Tupana ewawi urupowyro hamuat. 26 Mesuwat uhekuekatu atipo'oro torania Iesui mohey haria itotiaria kape. Waku wato'ahi'ypysat tuereto aiwo'oky'e hap moherep hamo. 27 Mesuwat urumiwan me uruhenoi Aika'iwat Iesui etiat. Mi'i tupono eweimowẽpap to mesuwat mienoi yne Iesui mohey haria pe. 28 Toran na'yn urumiwan. — Iesui ereĩne'en kahato Morekuat no tawa Tesaronika piaria emohey haria py'asetpe. Etum ne'en ne'i i'atuepe po'og po'og egyi'at hap. Mi'i yn uruhẽtup Aika'iwat pe ekawiano.
Toran na'yn urumiwan ewawi mesup. Woroho'oky'e kahato. Mi'i tupono uito Pauru hawyi mehĩ Sira hawyi mehĩ Timoteu kuekatu uruipo'oro.

TAWA TESARONIKA KAPIAT PAURU MIENOI TYPUAT

1 Uiwyria'in Tawa Tesaronika piaria koitywy Uito Pauru atipo'oro uimiwan ehowawi i'ewyte aiwy Sira aiwy Timoteu'in wywo kuekatu uru'e hap uruipo'oro ehowawi Ai'ywot Tupana mẽpyt'in Aika'iwat Iesui emiit'in torania kape.
2 Uruhẽtup kahato ehupi — Tupana uruto'e etum no aiwyria'in me yt kat sa'up i egyi'at hap i'ewyte i'atuwo'owese hamuat etum kahato uruto'e Ai'ywot kape Aipotypot Aika'iwat Iesui kape uruhẽtup.
3 Uruwyria'in karãpe urutuwekuekatu ehowawi turan — Waku kahato En Tupana uru'e hap yn topyhu'at. Tupana urutuwehum kahato eete katupono itag na'yn po'og po'og i'atukai emohey hap uruto'e. Koitywy wo'oky'e kahato haria wo ra'yn tukupte'en waku kahato uruto'e. Mi'i tupono ehewaku hap upi urutuwehum at ka'ap Tupana ete.
4 Irania'in itotiaria to'okyry'i kahato ehete. Iesui mohey ehepiat pote ehaty'i haty'i kahato. Ta'atuky'esat kahato waure'ei'e Tupana etiat hap. Yt ikahu hin i i'atu'e ehepe ma'ato yt eweiwaure teran hin i Iesui mohey ehepiat hap. Mi'i pote irania'in me uruhenoi — Meiẽ mi'iria tawa Tesaronika piaria waku kahato rakaria uruto'e. Yt ta'atu'atoiat hin i Iesui mohey ta'atuepiat hap ta'atusaty'i saty'i pytkai uruto'e. Mio tã uruto'e yn irania'in tawa piaria imohey haria puo.
5 Eweikuap kat pote eweho'opot hap. Ta'i Tupana mẽpyt'in eipe pote — Waku kahato eipe e Tupana. Ta'i ehewaku hap put'ok'e ui'yatypiat wuat'i e'at piat eikupte'en hamo. Katupono i'atumikyry'i pytkai yt ui'atoiat hin i eipe e aru Tupana ehepe.
6 Tupana tomoherep hãpyk kahato wakuap sio yt hap. Mi'i tupono ti yt toiwaure hin i ehetiat mikyry'i haria. Toi'atuporera'aipok i'atupotsaty'i saty'i hap eimoso'opot hap kaipyi.
7 Mi'i hawyi ti aru Tupana timonik yne ra'yn ho'opot ehepiat hap. I'ewyte uruwat miit'in mikyry'i hap monik hamo. Tut Aipotypot Iesui atipy kaipyi. Tuwemoherep temiit'in hesaika rakaria atipy piaria wywo.
8 Ehaty'i haty'i haria apiheg hamo tut. Yt Tupana kuap i haria apiheg hamo tut. Aika'iwat wo'onãpin wakuap yt nug i haria apiheg hamo tut. Atipy kaipyi Iesui aria wo toi'atu'apiheg irane mi'iria.
9 Mi'i hawyi mi'iria ewywuaria toi'atu'apiheg aru wuat'i e'at piat i'atumoewasat hamo. — Eweiwat ro aikope yt ui'akasa i hap kape. Eweiwat ro wo'opugha hap kape. Yt karãpe i aru uikahu hap mõtypot hap kape ewei'akasa. Yt karãpe i ti aru uhesaika hap Morekuat nuat uheĩne'en hap kape ewei'akasa e.
10 Karãpe ta'aipok i ra'yn mi'i hap e'at pe ti aru imohey haria hemiit'in torania imõtypot kahato Ta'atuporekuat koro. Mi'i hap e'at pe eipe i'ewyte eweimõtypot kahato wy katupono uru'e hap mohey kahato haria eweikupte'en.
11 Mi'i tupono uruhẽtup kahato wuat'i e'at pe ehupi — Tupana uruiky'esat hãpyk kahato gupte'en haria wo emohey haria tawa Tesaronika piaria uruto'e. Yt wẽtup ok i toĩne'en itote ewemõti ehay pupiat hat uruto'e. Etum i'atuepe esaika hap emiky'esat wakuap yn nug hamuat hap uruto'e. Uru'ywot mi'iria Esa'yru mohey haria sese mi'i tupono po'og uruiky'esat i'atuehãite imohey hap etiat hap uruto'e.
12 Mi'i tã ta'atunug itote pote irania'in itotiaria yt to'okyry'i hin i Uruka'iwat Iesui set ete. Emõtypot kahato itote irania'in Papai uruto'e. I'ewyte emi'atumõtyporia wo tukupte'en emohey haria itotiaria Papai uruto'e. Mi'i hap uruhẽtup ewawi etum ne'en ne'i hamuat hap Uruka'iwat Uruporekuat Iesui egyi'at hap kaipyi uruhẽtup Kahato wuat'i e'at pe ehupi uruto Pauru'in.

2

1 Pyno uruwyria'in koitywy uruhenoi pakup i teran ehepe Aipotypot Aika'iwat Iesui aipok hap etiat aikotã aikotã ai'atunug tuwewawi hap etiat uruhenoi teran ehepe.
2 Irania'in wo'omu'e haria ti — Tut kahu ra'yn ti Iesui i'atu'e aimu'e yt pywo pe i ma'ato. Tut kahu ra'yn ti e ti Pauru miwan me i'atu'e eimo'akag'aia teran haype. Yt ewei'atuehay mohey tei'o mio tã e haria — Pywo ti Tupana ehay wahenoi i'atu'e haty wo pytkai. Yt i'atumima'aria wo tei'o eweikupte'en.
3 Aiwe'eg wo o aima'at i'atuepiat hap pupi katupono yt tut i te rat Iesui. Yt he'at i te katupono ti aru Iesui mohey haria sok ihay atoiat haria tukupte'en aru hut hap owakai. I'ewyte hut hap e'yianme ti aru tuwemoherep Tupana ewanĩkap mekewat ahiagnia akag. Mi'i ti yne sa'ag eiam tuwemoherep Iesui e'yianmete.
4 Mi'i miit ti aru Tupana mohey hap moma miit'in kaipywiat hat. Mi'i ti wuat'i puo Tupana kuap haria ewanĩkap mo toĩne'en — Uito ti wuat'i Tupana kawiat po'og nakat e. Mi'i hawyi ti aru teke Tupana mõtypot yat koro pe tawa Ierusarẽi me ta'apyk Tupana eiam note — Uito ti Tupana to'e hamo.
5 Yt eiwatetup i ra'yn apo karania wo ne'i ra'yn ahenoi ehepe mi'i miit etiat pytkai are.
6 Ma'ato yt tuwemoherep kuap i te katupono topyhyp hawe te toĩne'en. Watikuap kahato ra'yn ti uwe ipyhyp hat. Ma'ato meiũran te'at put'ok'e ra'yn hawyi ti tuwemoherep hamuat wuat'i sa'ag sepap nug hat koro Iesui ut hap e'yianmete

tuwemoherep. 7 Koitywy yt herep wyi i te ipotpap sa'ag nug hap ete. Hemiit yn heremo. Mig'i pyi ipotpap ma'ato meiũran ti herep wyi hamuat ra'yn ipotpap. Ma'ato koitywy yt tuwemoherep kuap i te hewãi hat toĩne'en ne pote. 8 Mi'i hawyi tuwemoherep mekewat sa'ag nug hat koro ma'ato Aipotypot Iesui ti aru i'auka wẽtup tehay wo yn topyhu wo yn teẽtyhot kahato wywo tut hap e'at pe. 9 Mi'i miit sa'ag tuwemoesaika ahiag esaika hamo iwemoherep hap put'ok'e turan. Mi'i hawyi ti aru miit'in ma'at hap iwato kahato tutunug tesaika hap moherep hamo. Topo wo yt uwe miit'in minug ewy i tutunug miit'in miat tomõtypot hamo teso hap ko'i. Mi'i hawyi miit'in te'eruwanẽtup kahato iminug ko'i kape — Aikotã som tutunug i'atu'e aru. 10 Mi'i hawyi ti aru ho'owasat rakaria wo miit'in toi'atuma'at kahato ra'yn mekewat topo wuat tominug wo yt miit'in minug kuap i wo. Mi'i hawyi imima'at ko'i tuwehyt'ok yne aria pe katupono ta'atumohey kahato ra'yn heso hap ko'i po'og pywuat sese sehay kai. Yt ta'atuky'esat i po'og ta'atuehakyera'at hanuat Tupana miium. 11 Yt ta'atuky'esat i pywuat sehay pote mi'i hawyi Tupana ti'atupo'oro heso rakaria i'atumu'e hamo. Mi'i hawyi heso rakaria pe yn pywo i'atu'e. 12 Mi'i tupono tukupte'en mi'i haria wuat'i e'at pe Tupana mi'apiheg wo katupono ta'atupun na'yn pywuat sehay i'ewyte ta'atuky'esat ta'atunug sa'ag hap yn.

13 Uruwyria'in Tupana mi'atuky'eria kahato eipe. Ta'i urutuwehum kahato Tupana ete wuat'i e'at pe uruwatetup ehowawiat hawyi katupono Tupana mi'airoria ra'yn eipe. Tutum na'yn ni ehehakyera'at hap ehepe pywuat sese tomohey hap upi. Mi'i hawyi mio Tupana Pã'ãu esaika hap wywo yn na'yn eweikupte'en. Mi'i hap ete urutuwehum kahato Tupana kape uruwyria'in uruto'e. 14 Sa'awy'i woroho'omu'e mekewat sehay wakuano mi'i hawyi eweikupte'en imohey haria wo. Mi'i hap e'at pe to'e Tupana ehepe — Pyno woroho'onug eipe ikahu rakaria wo aikotã Uha'yru ewywuat no. 15 Mi'i tupono uruwyria'in waku kahato ti mot'i mekewat sehay pywuat eweimohey mekewat uruwẽ pywiat sehay urumiwan urumienoi ko'i. 16 Uruhẽtup kahato Aipotypot Aika'iwat Iesui pe i'ewyte Ai'ywot hegyi'at rakat kape — Eti'atumoesaika ro emohey haria tawa Tesaronika piaria yt kat pupiat i i'atuwuwu hamo uruto'e. Eti'atumoesaika ro mi'iria wakuap nug hamo i'ewyte wakuap enoi hamo. 17 Mi'i yn uruhẽtup kahato aimiekatup kape yt kat pupiat i eiken'ẽ hamuat hap ium hat kape uruhẽtup uruto Pauru'in.

3

1 Uruwyria'in mi'i tupono waku ewehẽtup Tupana kape urupowyro ihay sytpok merep'i ran hamuat hap aikotã waku hamuat hap aikotã ei'ewywuat miit'in ewaku kahato hamuat hap waku ewehẽtup. 2 Ewehẽtup o yt nakuaria i po pywiat heso'ok takaria po pywiat Tupana piat uruehakyera'at hamuat hap. Katupono yt imohey yne i haria tukupte'en mesuwat yi tote. 3 Aika'iwat wyti temiit yt atoiat hat i toĩne'en ma'ato aimoesaika kahato hano toĩne'en Aika'iwat. Aikawiano kahato ti ahiagnia akag mupi. 4 Koitywy eipe urui'atumohey kahato Aika'iwat mohey kahato rakaria eipe pote. Tohenoi ra'yn uruepe imohey ehepiat hap. Mi'i pote urui'atumohey kahato eipe urumienoi nug yne mũki'ite mesup hamuat hap katupono uruhẽtup kahato ehupi. 5 — Uruka'iwat uruto'e eti'atumoherep tawa Tesaronika piaria pe aikotã aikotã eti'atuky'e kahato hap uruiky'esat. Ta'atukuap ta'atupy'a pe epiat ta'atuky'e hap aikotã Esa'yru Uruka'iwat iperup'i kahato tepiat ho'opot hap ko'i ete. Mot'i kahato hap ewy eti'atumoesaika i'atuwanẽtup hawe i'atupiit pe uruto'e.

6 Uruwyria'in tukupte'en aipy'asetpe iperup kahato rakaria — Uito ti Iesui mohey hat e haria pytkai. Mi'iria ti yt ipotpap teran i rakaria wo gupte'en haria. Mi'iria ti tukupte'en eipy'asetpe — Yt atunug neran Pauru mienoi e haria. Mi'i haria o yt ewetunug nei'o eiwy wo. 7 Eweikuap ta'yn ipotpap takaria wo urukupte'en hap mi'i tupono waku ewehã'ãg uru'ewywuat hap uruto'e. Pyno uruiã'ãkap wo eweikupte'en itote urusaipepiano urueiam mo uru'ewywuat hewyry rakaria wo eweikupte'en. 8 Yt uwe yat upi i uruesy'at uruto'e put'ok'uruto'e turan katupono uruewyry hap upi ta'i urumisa'up nug kaipyi yn urutenuk. Ta'i motpap urutunug uruepiat turan urusero kahato wãtym muo ihot'ok puo. Mi'i kaipyi ti uruipuẽti urumi'u sa'up ko'i i'ewyte uruesokpe uruekare'en sa'up ko'i uruto'e. Yt uruiky'esat hin i urutuweteweru ehepiat hap. 9 I'ewyte eimu'e sa'up yt uruhekatup hin i eikaipyi. Uruhẽtup teran pote uruhẽtup kuap ma'ato yt urutunug i mi'i tã. Waku eweikupte'en ipotpap kahato rakaria wo uru'ewy. 10 Katupono urutukupte'en eipy'asetpiat turan mio tã uruto'e yt ipotpap teran i rakat pe. Pyno yt naku i mi'i hat pe waho'oium imi'u wo uruto'e. Waku merup wuaria hesy'at rakaria wo te'eropyhu'at uruto'e.

11 Ma'ato tukupte'en Iesui mohey haria eipy'asetpiaria yt ipotpap takaria i yt wo'opowyro teran i haria. Pyno mi'i haria pe waku wãiwato'e. I'ewyte wo'oeremõpusu hap ete yn i'atupotpap ta'atuewyry hap upi ta'atunug. Mi'iria pe waku wãiwato'e. 12 Mi'i tupono waku wãiwato'e iperup takaria pe. Aika'iwat Aipotypot Iesui yt tiky'esat i sẽtup i sẽtup

i e haria wo watoĩne'en hap waku wato'e mi'i hat pe. Iesui tiky'esat watoiat mekewat aipot'eremopusu hap hawyi waku aiwepotpap aimosakup i hap aiwemosero hap kaipyi yn waku aimi'u ahekat toĩne'en waku wato'e aiwo'ope. 13 Uruwyria'in yt naku i kahato aipohep ahero pytkai yt naku i aipohep wakuap nug hap ete pyi.

14 I'ewyte toĩne'en mote wẽtup ok eipy'asetpe — Yt atiky'esat i Pauru'in piat uinãpin hap e hat waku yt eiwehik tei'o mi'i tã hat ete. Mi'i tã watunug hawyi mono te'eruwemõti ra'yn hawyi tuwat urumienoi kape i ra'yn to'e haype. 15 Ma'ato yt naku i ewei'e — Koitywy en uhewanĩkap ta'yn yt naku i mio tã ewei'e mi'i miit pe ma'ato waku eweinãpin perup'i popuo aikotã aheywyt aheinyt nãpin hap ewy. 16 Aiwo'omowese hap nug hat sese ti Aipotypot. Mi'i pe uruhẽtup kahato — Etum o aiwyria'in tawa Tesaronika piaria pe to'owese wuat'i e'at piat hamuat hap uruto'e. Karãpe i'atusatek turan etum o i'atumowepit hap i'ewyte i'atuehãite hap. Ereĩne'en wuat'i e'at pe i'atupy'asetpe uruto'e uruhẽtup Tupana pe ehupi uruwyria'in. 17 Pyno mesup kurin atiwan uiwewi uipo wuat mesuwat Pauru piat mienoi sese moherep hamo. Pywuat uiat yne uimienoi sehay toĩne'en mesuwe hap kuap hamo uhet Pauru e hap atiwan. 18 — Uika'iwat Uipotypot Iesui eti'atuky'e te'en ne'i o aiwyria'in tawa Tesaronika piaria are'e yn ahẽtup yn ehupi Aika'iwat pe.

Waku ra'yn uhehay. Toran na'yn.

Uito ti Pauru hawyi mehĩ Sira hawyi mehĩ Timoteu Iesui potpo'ororia uruto.

TIMOTEU NÃPIN HAP PAURU MIENOI SA'AWY'IWUAT

1 Timoteu koitywy atipo'oro uimiwan ewawi. Uito ti Pauru mekewat Aipotypot Iesui
ehay moherep hat. Uito ti Ahehakyera'at hat Tupana potpo'oro pãi. Aimiekatup Iesui
potpo'oro uito pãi. 2 Timoteu uha'yru sese ewy kahato ereĩne'en katupono sa'awy'i ereĩne'en
Iesui mohey hano uimienoi kaipyi pote are. Mi'i tupono ahẽtup kahato Tupana pe eupi —
Ui'ywot eraha'at Timoteu kape ihaky'e'i hap wywo are. Etum o tope yt kat sa'up i egyi'at
hap. Iwanẽtup hap wẽtup yn etum iwepit hamuat are Tupana pe eupi.
3 Pyno mesup ahẽtup i ra'yn eupi Timoteu tawa Ewesu piat ereĩne'en hamuat. Aikotã
sa'awy'i ahẽtup ewawi karãpe areto yi Masẽtunia kapiat turan — Ereĩne'en no tawa Ewesu
tote mekewat itotiaria sehay yt pywo rakat i enoi haria ewãi hamo. 4 Atikuap koitywy
tukupte'en itote Iesui mohey haria sehay pot'i enoi haria kat ywania kat ywania kat set
kat set ko'i enoi haria. Mi'iria pe waku wãi'ere — Wẽtup sehay upi ne'i pote ti aru yt karãpe
i Tupana miky'esat nug hamo eweikupte'en katupono Iesui mohey kahato hap yn Tupana
miky'esat ewy. 5 Yt naku i ti watu'uka sehay pot'i ete ere'e o itotiaria pe katupono Tupana
tiky'esat aiwo'owese ahehay wuat hap ere'e o i'atuepe. Wẽtup wanẽtup hap wywo yn waku
wato'oky'e ere'e o. Yt i'atuekat ky'ewi i ti watopotky'e ere'e o. Waku wato'oky'e wẽtup
sok yn aito Iesui mohey haria aito pote. 6 Yt kan hamo i sehay wo watu'uka. Ma'ato mio
tã watu'uka hap watunug mote aiwo'owese hap moma hamuat hap topyhu'at. Mi'i pote
waku ehenoi itotiaria pe — Yt eiwu'uka tei'o sehay wo ere. Mi'i tã ewetunug mote yt
kat i aiwo'owese hap toĩne'en meiũpe. Waku po'og watunug aiwo'owese hap mi'i hawyi
aiwanẽtup hap ikahu kahato rakat topyhu'at waku ere. I'ewyte Iesui mohey haria sese
watopyhu'at waku ere'e o itotiaria pe Timoteu. 7 Irania'in iky'esat kahato miit'in mu'e
hamo Tupana mienoi Musei piat hap ma'ato yt ta'atukuap i kat e kat e hap pytkai i. —
Waku uruto yn ei'atumu'e hanuaria wo i'atu'e ta'atuehay pirik wo yt ta'atukuap i ta'atu'e
hap ko'i pytkai.
8 Tupana piat ainãpin sa'awy'iwuat hap waku kahato wati'atumu'e. Hãpyk kahato
wati'atumu'e pote ti aipowyro kahato wakuap nug hamo. 9 Wakuap nug haria tiky'esat
kahato Tupana piat tonãpin hap. Ma'ato irania'in sa'ag ky'esat hap nug haria yt iky'esat
hin i Tupana ehay wuat kat pote yt nakuaria i pote he kahato i'atuepe i'atuminug sa'ag
ko'i. Ma'ato ti mi'iria pe Tupana tum i'atuewãi e hamuat. Ma'ato waku hap nug haria yt kat
i ra'yn Tupana miium wãi'e hap kat pote toiky'esat wakuap nug hap yn pote. Yt wo'oewãi
kuap i haria nãpin hamo Tupana tum wãito'e hap. Morekuaria wo'onãpin hap pun haria
nãpin hamo tutum wãito'e hap. Mekewat yt kat i Tupana e haria nãpin hamo tutum wãito'e
hap. Yt naku i nug haria pianuat tutum wãito'e hap i'ewyte yt karãpe i Tupana kapiat
wanẽtup teran haria tutum wãito'e hap. To'ywot toty auka haria wo'opot'auka hat nãpin
hamuat tutum wãito'e hap. 10 Wuat'i haryporia wywuat wuat'i ihainia wywuat ieĩne'en
haria nãpin hamuat tutum wãito'e hap. I'ewyte wo'opiat wo'opytyk piat ewãi hamuat
ihainia to'ope i'ewyte haryporia to'ope mi'i e haria ewãi hanuat. I'ewyte miit'in ero'ok
haria pianuat heso rakaria nãpin hanuat tutum. Wo'okuasa i kuasa i haria nãpin hanuat
tutum wãito'e hap. Toĩ po'og meimẽwat kai sa'ag nug hap ko'i. Yt ahenoi kuap yne i. Mi'i
tupono mi'i hap nug haria wãi'e hamo Tupana tum na'yn i'atunãpin hap hãpyk kahato rakat.
11 Tupana ewaku hap ewywuat yt kat i mi'i rẽ watipuẽti. Yt uwe i ikahu hap ewy topyhu'at
i'ewyte yt kat i ikahu iwat ihay ewywuat. Mi'i e hap yn ahytpok wuat'i puo. I'e uhepiat hap
yn ahenoi miit'in me pãi.
12 Pyno uiwepit kahato arehum kahato Aika'iwat Iesui ete Wuat'i Porekuat ete katupono
Mi'i hum tesaika hap uhepe tehay moherep hamuat. Arehum kahato tuwete katupono
ui'airo te'eropat hat miit'in mu'e hamuat. 13 Sa'awy'i te yt atimohey i te turan ateremõpusu
kahato Iesui. Ati'atusaty'i saty'i kahato hemiit'in. Mi'i turan ne uhehay sa'ag Iesui ete.
Yt imohey i hap kaipyi areĩne'en sa'ag Iesui ete. Yt uiwe'eg hin i haype ma'ato mi'i
pytkai uiky'e hap wywo iha'at uhowawi. Yt atikuap i kahato atunug sa'ag mekewat
e'at piat. 14 Sakpo'e hegyi'at kahato rat uhepe pãi Uika'iwat uheĩne'en ne wanīkap nuat
turan. Mi'i hawyi tutum tomohey hamuat hap uhepe. Koitywy iwywo wẽtup piit hap
ewy yn na'yn urutukupte'en. 15 Timoteu ahenoi teran epe sehay pywuat sese rakat sakpo
aimimohey wuat. Mio tã are Aika'iwat Iesui tuwemoherep mesuwe yi tote yt nakuaria i
atuehakyera'at hamo tuwemoherep. Mi'i atikuap kahato katupono uito po'og yt nakuat
i wuat'i kawiat pãi are. 16 Ma'ato mi'i pytkai Tupana uiky'e kahato yt kat i uhewaku
hap upi. Tuwekaipywiat tegyi'at hap moherep hamo uhehakyera'at. Koitywy ti irania'in
ui'ewywuaria sa'ag nug haria tikuap ta'yn Tupana ti'atuehakyera'at kuap torania yt naku i
nug haria hap. Mi'i tupono ti aru wuat'i miit'in sa'ag nug haria — Pyno uito uhehakyera'at

kuap wy i'atu'e. Uhehakyera'at Tupana piat hap atikuap ta'yn i'atu'e irane. 17 Uru'ywot Tupana uruimõtypot at ka'ap En i'atu'e. Urupotypot koro wuat'i e'at piat En i'atu'e Tupana piat uhehakyera'at hap upi. Yt karãpiat i weityk hat En i'atu'e. Miit'in yt te'era'akasa kuap i ewawi rakat En. Wẽtup Tupana yn ereĩne'en. Mi'i rẽ yt kat i hin i Tupana toĩne'en i'atu'e hap upi. Mi'i urumimõtypot kahato En. Wuat'i kawiat po'og ikahu rakat En. I'ewyte wuat'i e'at piat ieĩne'en hat En pãi i'atu'e ta'atukuap Tupana piat uhehakyera'at hap hawyi.

18 Uha'yru sese ewy kahato ereĩne'en Timoteu. Mi'i tupono woronãpin neran. Sa'awy'i Tupana e'airo kahato Iesui mohey haria wẽ pyi. Itote to'e epe — En ni uimipo'oro uhehay moherep hanuat e Tupana Pã'ãu epe itote. Mi'i hap o yt etiwaure tei'o. Waku etopytyk mi'i e hap aikotã surara po pe mory'a wato hap ewywuat wanĩkap wywo wu'uka hamuat. Mi'i e hap wywo o waku etu'uka ahiag e hap auka hamo woronãpin uha'yru. 19 Uha'yru atimoheg kahato o epiat Iesui mohey hap aikotã enãpin hap kape erewanẽtup kahato. Mi'i hawyi etunug ewanẽtup hap kaipyi wakuap erenãpin hap ok tã katupono tukupte'en epy'asetpe yt naku i nug haria. Sa'awy'i mi'iria Iesui mohey haria tukupte'en ma'ato ta'atupun na'yn Iesui mohey hap ta'atukawiat. Mi'iria ti tukupte'en ho'owasat rakaria ewywuaria aikotã ahe'yara apy'at hap yt watipuẽti i ra'yn hap ewywuaria mi'iria tukupte'en yt kat i po'og Iesui mohey hap mio i'atukai. 20 Typy ok ti mi'i haria set mehĩ Imeneu hawyi Arisãtere. Sa'awy'i Iesui mohey haria tukupte'en mi'iria ma'ato koitywy Tupana moweuka'i hanuaria wo ra'yn tukupte'en — Pyno koitywy eipe ahiag eiporekuat no ra'yn Satanai wanuwaria eipe are i'atuepe. Ei'apiheg hap yn na'yn topyhu'at ehete. Mi'i tupono ehera'aipok Iesui kapiat hap are i'atuepe uito Pauru.

2

1 Timoteu enãpin sese hap ahenoi teran kahato epe. Pyno waku wahẽtup kahato Tupana pe wuat'i miit'in powyro hamuat hap — Tupana etum o ihaky'e'i rakaria pe i'atumi'u i'atuesokpe i'atu'yat waku wato'e mot'i haty wo hum hap kape. Tutum hawyi — Waku kahato En Papai etum na'yn uimiẽtup ewy waku wato'e Tupana pe Timoteu. 2 I'ewyte waku wahẽtup Tupana pe — Eti'atupowyro o uruporekuaria uru'akag ko'i mesuwarotiaria. Urupowyro kahato urutukupte'en hap ete hamo meiũpe waku wahẽtup. Eti'atupowyro uruieĩne'en hap wẽtup ehay yn hamuat. Yt karãpe i sa'ag uruete hamuat yt wẽtup ok i urupyhyp pyhyp wakuat nug hap ete emiky'esat nug wuat'i puat hamo. Eti'atupowyro morekuaria tu'isaria waku kahato wahẽtup Tupana pe. 3 Mio tã wahẽtup pote watimowepit kahato Tupana ahehakyera'at hat. 4 Katupono toiky'esat kahato miit'in torania tomiehakyera'at nuaria tehay pywuat sese hap kuap hanuaria toiky'esat. 5 Wẽtup yn Tupana ma'ato yt uwe i miit ihay kuap iwywo katupono sa'ag nug haria yn pote ma'ato wẽtup miit ihay kuap iwywo. Aika'iwat Iesui ihay kuap iwywo katupono miit sese yt sa'ag nug hat i pote. Mi'i iku'uro wo'owese nug Tupana wywo hap. Koitywy imohey hap upi ahehay kuap Tupana wywo. 6 Put'ok'e ra'yn ahehakyera'at hap e'at hawyi Aika'iwat iku'uro ra'yn aikawiano hamo tuweium na'yn ahepe. Mi'i kape wata'akasa ra'yn hawyi watikuap kahato wuat'i ywania Tupana ti'atuky'esat kahato tomiehakyera'at no hap watikuap ta'yn. 7 Yt uheso i ti pywo sese ti. Sa'awy'i ti uimu'e Tupana mesuwat sehay wo Tosa'yru etiat — Etimoherep to mesuwat uhehay wuat'i yt Iuteuria i irania'in ywania pe e. Uwe mesuwat uhehay pywuat mohey haria ti aru uimiehakyera'at no tukupte'en e uhepe sa'awy'i Tupana.

8 Timoteu atiky'esat kahato miit'in torania i'atuehay Tupana kapiat hap atiky'esat uito. Atiky'esat mi'iria Tupana wanuaria wo yn hap. Atiky'esat mi'iria tukupte'en yt wo'oweuka'i hap mywo i ma'ato wo'owese hap yn atiky'esat yt kat i sa'ag hap i'atuwywo. I'atuehay to'o'ewy'ewy wẽtup ehay yn hap atiky'esat.

9 Haryporia'in atiky'esat kahato eweikupte'en Iesui mohey haria kahato. Waku we'eg sese rakaria wo eweikupte'en. Waku eiwepainug hap ehesokpe hãpyk kahato rakano Iesui mõtypot hap eiwanẽtup hawe. Waku ei'asap i'ewyte ehewahi ehesokpe imõtypot hap wywo yn ehete. Eiwe'eg wo o mekewat — Uito po'og hekat rakat ei'e hap eiwepainug hap pupi. Ma'ato waku ikahu rakano o eweikupte'en imõtypot ehepiat hap ok tã. 10 Waku po'og ma'ato eiwepainug eiwanẽtup hawe eiwese sese hap wywo i'ewyte waku eweiwepainug waku nug hap wywo — Uito Iesui mohey hat sese ei'e hap enoi hamuat. 11 Karãpe ewa'atunug aiwo'omu'e hamo turan waku eweimu'e kahato yt kat i mekewat sehay sehay hap wywo. Waku eiwewaure ka'a kahato wo'omu'e hat kape. Eweikupte'en perup'i puo ei'atunik takaria wo eweikupte'en itote. 12 Yt atiky'esat i eipe ihainia'in akag wo eweikupte'en. I'ewyte yt naku i ihainia'in mu'e hat akag wo eweikupte'en. Po'og waku i'atumimu'eria wo hewaure ka'a kahato rakaria wo eweikupte'en. 13 Katupono sa'awy'i Tupana tunug ihainia ti irokirẽ haryporia. Ei'yianme mimi Ãtau tutunug hawyi mana Ewa tutunug. 14 I'ewyte sa'awy'i mana Ewa ti ipun Tupana piat ainãpin hap. Toi'aparap mi'i sa'awy'i ahiag ehay upi pote. 15 Mi'i pote toĩne'en mesup ehete mekewat Tupana

ei'apiheg hap mekewat haty kahato hap eimẽpyt tuwemoherep hap turan. Koitywy Iesui ti'atuehakyera'at teran yne eipe haryporia'in. Toiky'esat eipe tomiehakyera'at wuaria hawyi wo'oky'e haria hawyi we'eg kahato haria eipe hap toiky'esat are uito Pauru.

3

1 Timoteu uwe uwe ipotpap kahato Iesui mohey haria apykok hamo mi'i hat ti po'og wuat'i motpap kawiat ky'esat hat are. Aikotã hãpyk wo'omu'e hat ipotpap. Mi'i ti waku to'airo hawyi tutunug kuap hãpyk yn. 2 Ma'ato ewe'eg wo o mi'i wuat airo hap ete Timoteu katupono yne miit mikuap hãpyk yn nakat waku eti'airo. Wẽtup ok wywo yn ihary'i rakat eti'airo. Yt naku i eti'airo kowo'i kowo'i wanẽtup haria. Waku — Yt uipo hep i Tupana potpap hap ete e hat eti'airo. Ma'ato waku wy emi'airoria paa'e haria miit'in nãpin turanuat hanuaria te'eropyhu'at. Waku irania'in — Wakuat yn nug haria mi'iria i'atu'e emi'airoria etiat. I'ewyte etikat o — Waku eweikupte'en ui'yat pe e hat waku eti'airo. 3 Yt naku i mahy se kuap hat i'ewyte marak'a yt naku i. Waku miit'in ete iperup'i kahato rakat wo'owese hap eti'airo. Yt naku i kare'en ky'esat hap kape yn iwanẽtup hat. 4 Waku wati'airo to'yat piaria po'oro perup'i tuwat hat. Waku imẽpyt'in mimõtypot imẽpyt'in miehay mohey kahato. Mi'i haria yn waku eti'airo ei'apykok hanuaria wo. 5 Ma'ato yt toi'apykok kuap i tomẽpyt'in mi'i hap pote ti yt aikotã kuap i Tupana mẽpyt'in apykok kuap hamo pãi. 6 Pyno i'ewyte Iesui mohey pakup i haria ne'i yt naku i ai'apykok hamo ai'akag wo katupono meremo i te'eruwemowato teran hap kaipyi te'eruwema'at ne'i aikotã sa'awy'iwuat sese ahiag — Uito po'og e hat tuwema'at ne'i hap ewy ti Iesui mohey pakup i hat ne'i ai'apykok hamo. 7 Yt Iesui mohey haria yn i mimõtypot ma'ato yne miit'in mimõtypot eti'airo. Yne miit'in mimõtypot eti'airo pote yt wẽtup ok pupi i tuwemõti. Mi'i pote ahiag yt tima'at kuap i wy.

8 Timoteu waku eti'airo aipy'asetpiaria waku rakaria aipowyro hanuaria. Miit'in mimõtypot kahato yn waku eti'airo. Mahy u poity'i rakaria ne'i yt naku i eti'airo. Ahekat nuat ky'esat hap kape yn wanẽtup hat yt naku i ma'ato hegyi'at rakat yn waku. 9 Waku eti'airo yt waure'e hin i Iesui ehay tomimoherep tepiat imohey hat mekewat tomikuap ok tã wakuat nug hat waku eti'airo. 10 Ma'ato wati'airo aheropat hanuaria hawyi waku wahã'ãg waku sio yt hap kuap hamo. Waku kahato ipotpap hap hawyi waku topyhu'at aheropat hamo ma'ato yt naku i ipotpap hawyi yt naku i. 11 Ihary'i waku rakat yn waku. I'ewyte yt naku i ihary'i marak'a poity'i rakat ne'i. Waku ihary'i iwe'eg kahato rakat sehay pywuat piat yn ihay rakat. 12 Waku aheropat haria wẽtup kahato yn ihary'i. I'ewyte waku tosa'yru'in tosaki'yt'in to'yat piaria po'oro kuap kahato perup'i puo hat. 13 Uwe topyhu'at aipowyro wakuat motpap wuat mi'i hat ti aru topyhu'at wuat'i mimõtypot kahato rakano. Mi'i hawyi karãpe — Uito Aika'iwat Iesui mohey kahato hat i'atu'e aimu'e turan yt te'eruwemõti hin i irania'in wo'okyry'i hap pupi miit'in mimõtypot ko'i mi'iria pote.

14 Timoteu mesuwat uimiwan atipo'oro ewawi uhehat'at kahato haype. Mi'i tupono areto teran kahato ewawi uhehay ewywuat hamo. 15 Ma'ato yt areto i pote yt uhewyry kuap i ewawi pote meikowat uimiwan atipo'oro ewawi aikotã waku etunug itote hap kuap hamo. Mi'i uimiwan kaipyi waku eti'atunãpin itotiaria aikotã waku aiwo'owese haria wo watukupte'en aito Iesui mohey haria. Ta'i aito ti Tupana sa'yru'in wo Tupana saki'yt'in wo aito watukupte'en wẽtup piit yn aito Tupana yat apy'yha iũtikag ewywuat aito katupono Tupana ehay mohey haria aito. 16 Tupana mienoi Iesui etiat watikuap kahato ma'ato yt karãpe i watikuap yne yne. Tupana yn ikuap sese hat. Mi'i hawyi ikuap hat sese tuwemoherep ta'yn ahowawi. Mio tã to'e ahepe Iesui etiat — Meiũ ti pywuat sese e. Mi'i Miit kape atipy piaria te'era'akasa yne. Mi'i ti imoherep ta'yn kat ywania puo kat ywania puo mi'i hap tuwemoherep ta'yn tehay wo. Mi'i hawyi ti i'atu kahato ra'yn imohey haria mesuwat yi tote. Mi'i hawyi Tupana tioto i ra'yn atipy kape i are uito Pauru.

4

1 Pyno koitywy Tupana Pã'ãu to'e kahato ahepe — Meiũran ikahuro hamo ti aru wẽtup ok wẽtup ok waure'e imohey tepiat hap ete. Mi'i hawyi ti aru mã'ãu sa'ag miat ta'atuma'at hap upi i ra'yn te'eropyhu'at. I'ewyte ahiag ko'i ehay enoi hap upi i ra'yn te'eropyhu'at e Tupana ahepe. 2 Mekewat e'at pe ahiag ko'i eso eso hap upi pywo i'atu'e ahiag eso hap ete. Mi'i tã e haria heso heso rakaria aima'at'i ma'at'i hanuaria. Yt ta'atuenoi teran hin i sehay pywuat ta'atukuap sehay pywuat pytkai. Sa'awy'i i'atuwanẽtup hawe sehay toĩne'en — Ehenoi ro pywo rat e hap toĩne'en ma'ato koitywy yt kat i ra'yn i'atukai i'atuwewãi hap katupono ti ta'atuhep ta'yn mekewat i'e hap ta'atuwenãpin hap te'eruwanẽtup hawiat. Koitywy yt kat i i'atuwemõti hap ta'atu'eso atu'eso hamo. 3 — Yt naku i ehary'i e'aito i'atu'e sa'ag. Yt naku i mi'u watu'u yne i'atu'e sa'ag. Yt ta'atukuap i aikotã Tupana tunug yne mi'u mesuwat yi tote aimi'u wo. Toiky'esat waku ai'e popuo i'u hap. Iminug ko'i tomohey haria poi hap tutunug tehay pywuat mohey haria mowepit hamo tutunug kat ko'i kat ko'i som. 4 Yne Tupana

minug mi'u ko'i wakuat no tukupte'en. — Eminug yt naku i yt wato'e kuap i Tupana pe. Wakuat yn tutunug mi'i tupono — Waku kahato emiium Tupana. Urumowepit kahato En waku wato'e i'u hap e'yianmete watuwehum. 5 Katupono sa'awy'i Tupana to'e — Waku yne emi'u wo e. Mi'i tupono mesup ti aito waku ai'e Tupana pe rokirẽ watenuk. Mi'i tupono yne waku watu'u Tupana miium aimi'u wuat.

6 Pyno mesuwat enãpin hamo eti'atumu'e ro Iesui mohey haria Timoteu. Eti'atumu'e hãpyk kahato pote ti aru erepyhu'at Aipotypot Iesui eropat kahato hano. I'ewyte etikuap kahato ra'yn uhepiat imohey hap i'ewyte sehay pywuat sese etiat etikuap ta'yn. Mi'i tupono atiky'esat po'og po'og eremu'e hap mi'i etiano. 7 Ipoty kahato ti sehay yt Tupana mienoi kaipywiat i yt Tupana e hap ewywuat hin i. Mi'i tupono waku waure wo mi'i hap ko'i kai. Yt kan hamo i watopotmu'e mi'i hap ko'i ete. Ta'i po'og waku wato'omoesaika kahato Tupana e hamo Ipã'ãu wo miit'in e hap ko'i kai. 8 Waku aiwesaika saika hap aipiit moheg hamo are ma'ato po'og waku wuat'i kai watuwesaika saika Tupana Pã'ãu e hap nug hamo. Katupono imiky'esat ewy watunug mote ipakup takano watoĩne'en mesuwe. I'ewyte aiku'uro hap e'at pe wuat'i e'at pe aikai Tupana. 9 Pyno Timoteu ahenoi teran epe sehay pywuat sese aimimohey aipy'a piat hap — Tupana ti wuat'i e'at piat ieĩne'en hat toĩne'en. I'ewyte wuat'i miit'in ehakyera'at teran hat Tupana. 10 Wuat'i tomohey haria Ehakyera'at hat Mi'i are ti epe pãi. Mi'i ti aimiekatup sese. Mi'i kape yn watuwepotpap watuweso'opot waku. 11 Mio tã e hamo eti'atumu'e at ka'ap yne o miit'in. 12 En ni kurum iwasu te. — Uruewat'yp ne'i wyti en i'atu'e epe itote ma'ato o ereĩne'en i'atupy'asetpe waku kahato rakano i'atuehamo ihay hãpyk kahato rakano hãpyk kahato wo'oky'e hano ereĩne'en. Iesui mohey sese hano ereĩne'en. Yt wẽtup i o sa'ag etunug i'atuwo'okyry'i hamo. Mi'i tã ereĩne'en mote yt uwe i itotiaria emohit kuap nagnia emimu'eria i'atuewat'yp ne'i en mytkai.

13 Meiũran ti aru areto ewawi Timoteu ma'ato put'ok'are itote hap kape waku yt ewẽpohep tei'o mekewat Tupana miwan miat mowẽpap wa'atunug haria piat hap ete. Mi'i hawyi kat e hap kat e hap o etimoherep i'atuepe mekewat Tupana miwan miat mowẽpap hap. I'ewyte waku Tupana ehay mohey hamo kahato ereĩne'en. 14 Sa'awy'i Tupana tum epe tesaika hap topotpap nug hamuat tutum epe sa'awy'i. Mi'i tupono yt waure wo tei'o mekewat miium kai ma'ato waku etimoherep kahato hesaika hap miit'in me. Sa'awy'i Tupana ehay moherep haria te'ero'e epe — Tupana mi'airo en i'atu'e. I'ewyte Iesui mohey haria akag ko'i te'eruweponug e'akag ete — Tupana potpap nug hat en ta'atu'e haype. Mi'i tupono waku etimoherep kahato hesaika hap imiium epiat miit'in me. 15 Timoteu waku mesup ui'e hap sepap kahato hano ereĩne'en. Mi'i pote ti aru wuat'i seha'at haria — Pywo Timoteu tuwemotag kahato Tupana emiit no i'atu'e. 16 Ewe'eg wo o Timoteu koran ti itu erema'at ne'i. I'ewyte ewe'eg wo o emienoi Tupana ehay mienoi aparap hap pupi. Mi'i tã etunug at ka'ap pote ti aru ehakyera'at Tupana emimu'eria wywo are uito Pauru.

5

1 Karãpe wẽtup ok e'yian ti'aparap Tupana pe pote yt ehoiro'i hoiro'i tei'o mi'i miit ete. Yt naku i watimohit ase'i'i ko'i hary ko'i e. Ma'ato waku perup'i puo watinãpin aimimõtypot ko'i waku — Papai Mamai yt naku i mi'i tã watunug aito waku wato'e perup'i puo i'atuky'e hap wywo iporo pote. 2 Mi'i hawyi karãpe e'yian haryporia kawiat ti'aparap Tupana pe pote waku eti'atunãpin perup'i puo. — Mamai ere'e popuo imõtypot haype. Ma'ato irania'in makuptiaria ti'aparap Tupana pe pote waku eti'atunãpin perup'i puo Uheinyt ere'e popuo yt i'atuky'esat popuo i.

3 Waku hiwuria sese watipowyro he'aito ku'uro rakaria yt imẽpyt i te turanuat iku'uro he'aito rakat yt hemiariru i te rakat. 4 Waku hiwuria mẽpyt'in me hemiariru'in me ere'e — Eweimõ'ẽ ro eity'in me ehehary'in me. Eweha'up nug o eimotag hap Tupana miky'esat ewy ere'e o hiwu mẽpyt'in me hiwu emiariru'in me. 5 Ma'ato tukupte'en hiwu sese ko'i yt uwe i mipowyro ko'i Tupana mohey haria ta'atuhẽtup kahato Tupana kape ihot'ok puo wãtym mo — Uruieĩne'en hap mi'u sokpe etum o uruepe i'atu'e. 6 Ma'ato hiwu tomiky'esat sa'ag nug hat iku'uro rakat ewywuat toĩne'en Tupana wanẽtup hawe. Ipiit ihãite rakat wen ma'ato yt iwe'eg i rakat pote. 7 Timoteu eti'atunãpin o hiwuria mẽpyt'in hiwuria emiariru'in aikotã uimienoi ewy. Mesuwat ewy ta'atunug mote yt uwe i te'eruwekyry'i kuap Iesui mohey haria ete. 8 Ma'ato toĩne'en wẽtup ok eipy'aset pe — Yt atipowyro teran i ui'ywot uity uimẽpyt'in e hat mi'i hat wyti ipun ne'i ra'yn Iesui mohey hap sese. Mi'i hawyi topyhu'at po'og yt naku i Tupana ehay pun haria kai. 9 Timoteu waku watipowyro hiwu iporo rakat 60 anu ieĩne'en hat he'aito wẽtup ok wywuat yn ieĩne'en hat mi'i rokirẽ wuat he'aito ku'uro rakat. Mi'iria eti'atuset pehik i'ewywuaria wywo Iesui mohey haria miium Tupana piat kaipywiat i'atuieĩne'en hamo. 10 — Wakuap yn nug hat meiẽ hiwu i'atu'e irania'in hap upi watikuap wakuat hiwu. — Sa'awy'i tomẽpyt'in erohik kahato hat i'atu'e. Meiẽ — Ereke ro ui'yat pe e hat wuat'i piat hat meiẽ i'atu'e hap upi watikuap wakuat hiwu. —

Tupana emiit ho'opot haria powyro kahato hat meiũ i'atu'e ihaky'e'i rakaria eropat hat meiũ wuat'i e'at piat waku yn hap nug hat meiũ i'atu'e hap upi watikuap uwe wakuat hiwu. Mi'i wahetpehik kuap Tupana mohey haria miium kaipywiat ieĩne'en hamo. 11 Ma'ato yt etipehik tei'o hiwu ipakup te rakaria mekewat Tupana mohey haria miium kaipywiat gupte'en haria set kape katupono mi'i meiũran ipakup te rakaria ti iky'esat re i i'atue'aito hap i ra'yn. Ta'atuwaure ra'yn Aika'iwat Iesui wẽtup ta'atue'aito i ra'yn ky'esat hap ky'ewi. Yt iwe'eg i rakaria wo tukupte'en. 12 — Uito ti aru yt karãmuo i ra'yn uhe'aito an i'atu'e pytkai. Iesui kape yn na'yn ti aru uipotpap ta'atu'e pytkai hiwu ipakup takaria meiũran ta'atuky'esat i ra'yn ihainia hawyi meremo ta'atuwaure sa'awy'iwuat ta'atuehay. 13 Mi'i hawyi irania'in tuwemohapap kahato aiperup hap ete sat'i sat'i getap ko'i upi ne'i. Mi'i hap kaipyi tuwemohapap wo'okuasa kuasa i hap ete. Aiwu'uka hap ne'i enoi enoi hap ete. Wo'oma'at'i ma'at'i hap ete yn ihay. Wemõti hap sehay sa'ag yt watikuap teran i rakat ta'atuhu'at. 14 Mi'i tupono atiky'esat — Waku e'aito i ro wato'e ipakup te rakaria hiwu pe. E'aito pakup i ra'yn hawyi waku emẽpyt'in hawyi mono eti'atueropat e'yat pe waku ere'e. Waku pe tukupte'en hiwuria Iesui mohey haria pote ti aru yt i'atuehay sa'ag kuap i ahewanĩkaptia imohey ahepiat hap ete. 15 I'ewyte tukupte'en irania'in hiwuria sa'awy'ite Iesui mohey haria mi'iria wen ma'ato koitywy ahiagnia akag Satanai ehay upiat myhu'at haria mi'iria. 16 Ehenoi irania'in haryporia'in me ihainia'in me Iesui mohey haria pe — Toĩ wẽtup ok e'yat pe hiwu mi'i pote waku eweipowyro eweipoi mekewat e'yat piat hiwu ere'e o. Yt eweweipo'oro tei'o e'yatypiat hiwu Iesui mohey haria miium wuat ipoi hamo katupono ti typy'i kahato hiwuria yt uwe i mipowyro ko'i. Waku wati'atupowyro kahato hiwuria yt uwe i mipowyro ko'i ere'e o Timoteu Iesui mohey haria pe.

17 Timoteu waku wati'atupowyro kahato Iesui mohey haria akag ko'i sa'up mo. Mi'iria ti i'atupotpap kahato po'og irania'in kai aimu'e kahato Tupana ehay mohey hap ete pote waku watum po'og sa'up mi'iria pe. Typy ok miit potpap hap sa'up ewy waku watum. 18 Katupono sa'awy'i Tupana to'e miwan me — Wãi yt eweikytyt tei'o eihũ wewato ahup ipotpap awati eha'ok hap etiat turan. Waku tenuk topotpap popuo e Tupana sa'awy'i. I'ewyte ewetum o eheropat haria pe i'atuwepotpap hap ewy sa'up atiky'esat e Tupana. Mi'i hap ewy waku sa'up watum ipotpap Tupana ehay etiat aimu'e haria pe. 19 Timoteu waku wahenoi Iesui mohey haria pe — Yt ewei'atuehay mohey tei'o meremo aimu'e haria kuasa hap ete ai'akag kuasa hap ko'i ete. Ma'ato waku hepamo apowato'e ikuap sese haria pe akasa sese haria pe typy ok mye'ym ok pe hap ewy. 20 Ma'ato ai'akag ti'aparap pywo pote waku watinãpin wahewãi wuat'i ehamo. Mi'i hap watunug pote irania'in te'eroken'ẽ i'ewywuat sa'ag nug hap pupi. 21 Timoteu etunug no haty wo yne yne enãpin hap uhepiat hap ewy. Eti'atunãpin ui'ewy yne itotiaria to'ewy'ewy. E'yian pupi o yt ereken'ẽ tei'o e'ywania pupi i'atunãpin hamo. Ewy ok sese pupi i'ewyte yt ereken'ẽ tei'o inãpin hamo ma'ato waku torania eti'atunãpin perup'i puo. Woronãpin Tupana ehamo Iesui ehamo i'ewyte atipy piaria wakuaria ehamo woronãpin uha'yru. 22 Yt naku i ai'akag wanuaria wati'atu'airo meremo Timoteu aimu'e sese hanuaria are.

Karãpe irania'in ahã'ãg sa'ag nug hamo waku — Wãi yt atunug neran i wato'e. I'ewyte waku ereĩne'en pya sa'ag nug hap kai are. 23 Timoteu yt naku i kahato ereĩne'en i'ahu kahato ime'en ete rakano. Waku mohag Uwa hy etu'u eme'en mog hamo. Yt naku i y'y yn etu'u are.

24 Tukupte'en yt nakuat i nug haria yne piat heremo rakaria. Mi'i haria pe — Yt nakuaria i sese wato'e. Tupana mi'apiheg wuaria wato'e. I'ewyte irania'in minug sa'ag yt heremo i rakaria tukupte'en. Mi'iria ti yt watikuap i sio waku sio yt wato'e kuap i ma'ato put'ok'e ra'yn i'atuminug sa'ag moherep hap e'at pe Tupana tomoherep yne aru yt heremo i rakat aiminug sa'ag. 25 I'ewyte tukupte'en waku nug haria yne piat heremo rakaria. I'ewyte tukupte'en mig'i wuat wakuap nug haria ma'ato meiũran heremo yne i'atuminug wakuap ko'i Tupana tomoherep mi'i hap ko'i are Uito Pauru.

6

1 Timoteu mio tã ere'e ro Iesui mohey haria pe semiit'in me wo'o'eropat haria pe — Uiwyria'in waku wati'atumõtypot kahato aipo'oro haria aika'iwaria ere. Mi'i tã watunug mot'i pote ti aru ahehay wo aipotpap ete meiũran yt te'eruwekyry'i hin i Ahetupana ete ihay aiwẽ piat hap ete pãi ere o. 2 Aipo'oro hat Aika'iwat Iesui mohey hat pote waku watimõtypot po'og aipotpap kahato hap upi katupono aheyke'et ewy topyhu'at Iesui mohey hap ete aimimohey ewywuat hat pote. Mi'i pote ere'e i — Wẽtup yn aipotpap Aika'iwat aito pote yt naku i watihaymoweuka'i aika'iwat mesuwarotiat Iesui mohey hat pote. Waku wati'atuky'e aikotã aheyke'et ewy pãi ere wo'o'eropat haria Iesui mohey haria pe. Mi'i e hap eti'atumu'e kahato o emimu'eria pe Timoteu.

3 Tukupte'en ti itote irania'in wo'omu'e haria wẽtup sehay wuat haria yt Aika'iwat Aipotypot Iesui etiat hin haria i yt uimienoi Iesui etiat yt ewywuat haria i. Ta'i yt pywo pe hin i

i'atumienoi. 4 Mi'iria ti — Uruto po'og uruikuap irania'in kai e haria yt ta'atukuap i kahato pytkai tu'uka yn sehay wo pytkai. Kat e hap kat e hap sehay hit ete tu'uka teran to'ope. Mi'i hap kaipyi to'oeha'ywywi yn to'ope. Ta'atupat'ok pat'ok Iesui mohey haria tu'uka sehay wuat haype. To'omohit mohit kahato to'ope ta'atuehay wo. — Yt naku i mi'i miit i'atu'e yn to'ope. Waku mi'i haria yt eweiwesat i tu'uka teran eiwywo turan ma'ato yt ewetunug nei'o mi'i haria ehewanĩkap mo ma'ato eweiky'e mi'iria tu'uka teran pytkai are. 5 I'atuwanẽtup hap yt toto kuap i. Sehay wakuat yt kat i i'atuwanẽtup hawe. Mi'i pote tu'uka yn hap toĩne'en i'atuehay kaipyi i'atuwanẽtup hawyi. — Iesui atimohey hawyi hekat rakano areĩne'en i'atu'e te'eruwepe yt mi'i tã hin i pytkai i. 6 Uwe uwe iwepit Tupana miky'esat nug hap ete sio yt kat i tekat pytkai mi'i hat toĩne'en hekat kahato rakano Tupana wanẽtup hawe. 7 Pyno apo'are kat ko'i ai'ywã'ĩ turan waterut ahekare'en aipo hit pe. Pywo pe ti yt kat i waterut aipo pe. I'ewyte aiku'uro turan kat som apo watioto kuap. Yt kat kuap i wy. 8 Toĩ aimi'u ahesokpe aikosap hamuat i wyti pote ti waku ra'yn ahete waku wato'e aiwo-'ope. 9 Ma'ato hekat kahato teran rakaria ti aru hewo hamuat ahiag ewamiri pe tominug sa'ag wywo ahiag esuki pe. Tominug sa'ag kaipyi i'atuewo kahato aria kape yt iwe'eg i hap kaipyi ta'atumiky'esat sa'ag upi. Mi'i kape miit'in i'atuewo kahato aria kape hekat kahato teran rakaria. 10 Timoteu aima'at sese hap ne'i ti uhekat iwato sese hap ky'e hap. Mio tã watuwanẽtup hap kaipyi ti tut aikotã watunug sa'ag ahekat watipuẽti hamuat. Tukupte'en irania'in Iesui mohey haria sa'awy'iwuat haria ma'ato mio mi'i haria ti'atoiat ra'yn imohey hap ta'atuepiat hap ta'atukat hap ete yn te'eruwemohey. Yt i'atuwepit hin i ra'yn mi'iria. Koitywy i'atu'arot hap yn na'yn i'atuete. Yt te'eruwehum kuap i ta'atuekat kahato pytkai.

11 Ma'ato aito ti Tupana emiit'in sese aito mi'i tupono waku yt watiky'esat i mekewat uhekat po'og hap — Ati'atuky'esat e hap. Po'og waku watiky'esat hãpyk kahato Tupana wywuat waku rakat. Tupana ky'e hap po'og waku imohey hap po'og waku aiwo'oky'e hap po'og waku. — Atimohey pot'i Iesui aru aho'opot kahato pytkai ai'e hap yn waku aiwanẽtup hawe aiweperup'i hamuat hap kat hap yn aiwanẽtup hawe aito Tupana emiit'in hap ewy. 12 Karãpe wateput yn hawyi meiũran watuwepokuap kahato mi'i hap ete. Mi'i hawyi put'okwato'e irania'in e'yianmete. Mi'i hap ewy waku watoĩne'en Tupana mohey hap ete. Meiũran put'okwato'e Tupana ete wuat'i e'at piat aheĩne'en iwywuat hap tote. Mi'i hamuat kape ha'awytepyite aikaykay karãpe — Woromohey En Iesui ere tope haty wo wuat'i Iesui mohey haria ehamo turan. 13 Koitywy woropo'oro en Timoteu etunug yne ro epo'oro hap ko'i Iesui mienoi ko'i. 14 Mi'i hap upi ereĩne'en pote ti aru yt kat i sa'ag ekai topyhu'at Iesui e hap yn nug hamo ereĩne'en mote. Ma'ato irania'in wo'omu'e miit'in kaipywiat hap etiwaure yne yt Iesui mienoi ewywuat i. Waku yne epo'oro hap ko'i etunug yne Aika'iwat aimiekatup put'ok'e hap kape. Mi'i hap nug hamo woropo'oro Tupana ehamo i'ewyte Aika'iwat Aipotypot Iesui ehamo Wuat'i Miit'in Moieĩne'en hat ehamo. Sa'awy'i Aika'iwat Iesui yt token'ẽ hin i morekuat Pũsiu Piratu pupi ma'ato tohenoi kahato pywuat sese sehay. Mi'i hap ewy o ereĩne'en Timoteu. 15 Meiũran ti aru Iesui Tupana tipo'oro i tepiat iky'esat hap e'at pe toipo'oro i ra'yn. Waku kahato Iesui mi'i yn ni Wuat'i Miit'in Porekuat no. Mi'i ti morekuaria Porekuat i'ewyte wuat'i ka'iwat Ka'iwat. Waku kahato Iesui. 16 Aito ti yne iku'uro rakat nuaria aito ma'ato Iesui ti wuat'i e'at piat ieĩne'en sese hanuat ra'yn teiam hẽtyhot kahato rakat pe. Yt uwe i teha'at kuap howawi. Yt uwe i tokosap kuap heiam hẽtyhot rakat kape. Yt uwe i teha'at kuap mesuwarotiat teha wo. Aheha yt put'ok'e i ai'akasa hamo. Pyno to'iro Iesui watimõtypot katupono wuat'i kawiat hesaika rakat Mi'i. Wuat'i e'at piat ieĩne'en hat mi'i. Mi'i tupono waku watimõtypot Mi'i.

17 Pyno tukupte'en Iesui mohey haria aipy'asetpe hekat rakaria. Waku mi'iria pe ere'e — Ewei'atoiat ro — Uito po'og wakuat irania'in kai eiwanẽtup hap ere'e o. I'ewyte yt ehekare'en ne'i tei'o eweimohey ma'ato Tupana yn o eweimohey ere katupono ehekat yt eheĩne'en mot'i hamuat hin i ma'ato Tupana hegyi'at kahato tutum kahato ahepe wuat'i aimowepit kahato hamuat ere o. 18 Wakuap nug haria wo o eweikupte'en ere'e. Waku eipotpap kahato wakuap nug hap ko'i ete yn. Hegyi'at rakaria wo o eweikupte'en ere. Yt hekat i rakaria tukupte'en eimikuap pote eweimõ'ẽ mi'iria pe ehekat ere o hekat rakaria pe Iesui mohey haria pe. 19 Ta'atunug ta'atunãpin epiat hap pote ti aru hekat rakaria wo sese tukupte'en atipy pe.

20 Timoteu waku etopag yne mesuwat ui'e hap ewanẽtup hawe. Mesuwat uimiwan waku iheg me epy'a pe. Tukupte'en ti sehay wuat — To'iro watu'uka e haria ma'ato yt eti'atuwesat rei'o mi'iria. Tupana etiat i'atuehay sa'ag hap kape o yt ewaure ka'a tei'o. — Uruto po'og uruikuap uruwanẽtup hawe i'atu'e ahepe yt ta'atuwe'eg i haype. Pyno yt erewanẽtup mot'i tei'o i'atuehay kape. 21 I'atuehay — Uito po'og i'atu'e hap i'atuma'at hamo topyhu'at. Tupana mohey hap ta'atu'atoiat ra'yn aikotã mu'ap watiwaure hawyi aho'owasat hap ewy. Pyno ahẽtup kahato Tupana pe — Tupana eti'atupoityro Timoteu'in torania itotiaria gupte'en haria are'e ahẽtup. Pyno toran na'yn.

Uito ti Pauru

TIMOTEU NÃPIN HAP PAURU MIENOI TYPUAT

1 Timoteu mesup uimiwan atipo'oro kuekatu ui'e hap. Uito e'ywot Pauru mekewat
Aipotypot mi'airo tehay moherep wuat'i miit'in mianuat hat. Karãpe etomohey Iesui hawyi
pywo Aiporekuat sese ere o wuat'i pe. Mi'i pote ti aru ereĩne'en wuat'i e'at pe Tupana wywo
ere o katupono mio tã e hap ti sa'awy'ite Tupana tomoherep uhepe. 2 Ta'i uha'yru sese
ewy ereĩne'en Timoteu. Woroky'e kahato en. Ai'ywot sese ti Tupana i'ewyte Aika'iwat
sese ti Iesui. At ka'ap mio tã are Tupana pe — Waku etipowyro ro Timoteu egyi'at hap
kaipyi. Waku eraha'at Timoteu kape iky'e hap wywo are. Iwanẽtup hap wẽtup yn etum
iwepit hamuat are Tupana pe meiũpepyi eupi. 3 I'ewyte — Waku kahato En Uru'ywot are.
Ta'i Tupana eheropat kahato hat uito Pauru. Emiky'esat ewy yn atunug neran. Aikotã
sa'awy'i ai'ywania tunug emiky'esat ewy i'ewyte uito atunug mesup are Tupana pe. Karãpe
uiwatetup ewawi turan Timoteu — Waku kahato En Tupana are yn wãtym muo ihot'ok
ewy ewy are Tupana pe. 4 Timoteu yt atiwaure kuap i aikotã e'yatypiat areĩne'en turanuat
aikotã erewak uiky'e epiat haype hap. Uipap kahato ewawiat ui'akasa hamo hawyi atikuap
uimowepit kahato en hap. 5 Uimowanẽtup kahato en Iesui mohey sese hap kape mekewat
pywuat sese hap yt eso hin i Iesui mohey hap ete. Sa'awy'i ti ehary Iroiti i'ewyte ety Eunise
tukupte'en imohey sese haria. Mi'i hawyi koitywy en i ra'yn i'atu ewywuat imohey sese
hare en ereĩne'en. 6 Mi'i tupono woronãpin Timoteu. Sa'awy'i woro'atoiat en itote Iesui
mohey haria akag wo. Mi'i hap e'at pe areponug e'akag ete hawyi Tupana tum tesaika hap
topotpap nug epiat hamo. Pyno waku ewatetup o mi'i hap kape. 7 Tupana tum na'yn ahepe
Topã'ãu aimoesaika kahato hap yt uwe pupiat i aiken'ẽ hamo. Koitywy Topã'ãu wo aipyt'at
nug kahato ra'yn wo'oky'e hamo. Mi'i kaipyi koitywy watuwenãpin kuap ta'yn sa'ag nug
hap akit hamuat.

8 Yt eremõti tei'o Aika'iwat ehay moherep hamo. I'ewyte uito areĩne'en wo'opyhik hawe
Iesui mohey hap upi pytkai yt eremõti tei'o — Uito Pauru mẽpyt e hamo. Ma'ato waku ere
— Uito i'ewyte aho'opot hawe areĩne'en wy mesuwat sehay wakuat moherep hap upi waku
ere o Tupana pe. Uimoesaika hap ok tã aru atunug ere o Tupana pe Timoteu. 9 Tupana
ahehakyera'at hawyi ainug temiit'in wo. Yt aiwanẽtup kahu hap upi i yt ahewaku hap upi
i ma'ato tomiky'esat no tegyi'at hap ok tã ahehakyera'at wuat'i e'at piat aikotã Tupana to'e
nimo sa'awy'i tutunug yne wuat'i hap yianmete — Ati'atuehakyera'at ti aru Uha'yru mohey
haria e Iesui etiat hap ewy. 10 Pyno koitywy watikuap kahato hegyi'at ahepiat hap katu-
pono Aika'iwat Iesui ut hawyi tuwemoherep ta'yn ahepe aikotã aiku'uro hap kaipywiat
aimoherep hamo. Tehay wakuat toimoherep ta'yn ahepe aheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat
hap.

11 Ta'i Tupana ui'airo topotpo'oro sese wo wuat'i puat tehay moherep hamo miit'in
atumu'e uhepiat hamo. 12 Mi'i hap upi ti aho'opot aikotã aikotã hap ko'i. Miit'in i'atumiky-
ry'i kahato uhete ma'ato yt aremõti hin i Tupana ehay ete katupono atikuap kahato uiwy
uimimohey Iesui. Mi'i hap toikuap i'ewyte uito atikuap are. Yne uimiium tepiat toi'atunug
iheg me itote tut hamuat kape. 13 Timoteu epap kahato o uimienoi epiat pywuat sese sehay
upi. Ewatetup mi'i e hap ko'i upi katupono aikotã aikotã ereĩne'en hamuat ahenoi epe. Mi'i
hap tote ereĩne'en wuat'i e'at pe. Etomohey Aika'iwat Iesui. Etiky'e kahato Mi'i. Mi'i hawyi
wẽtup piit ewy yn watoĩne'en Iesui wywo. 14 Tupana Pã'ãu esaika hap topyhu'at kahato
ahepe. Kat e hap kat e hap wakuap ko'i tutum epe emohey haype. Mi'i ko'i o etat kahato
etomoheg kahato ewanẽtup hawe uha'yru.

15 Uhyt Wikeru i'ewyte uhyt Emosene yi Asia piaria ui'atoiat ra'yn i'ewyte itotiaria
irania'in yt i'atuwese i ra'yn uhete. 16 Ma'ato mehĩ Onesiwuru ti yt ui'atoiat hin i pãi.
Uipowyro kahato mi'i. — Tupana are etum o wakuap yn aiwy Onesiwuru pe imẽpyt'in
me are torania i'yatypiaria wywo karania wo etum o wakuap Tupana are. Ta'i uimowepit
hat kahato mi'i. Yt token'ẽ hin i uipyhik hap pupi. Tut tuereto uipyhik hap kape. Yt
tuwemõti hin i — Uito Pauru ekatuwy to'e hamo. 17 Put'ok'e Huma pe hawyi yt toikuap i
aiũpe uipyhik hap tawa Huma piat hap ma'ato mi'i pytkai uikat kahato. Meremo put'okto'e
itotiat hawyi mi'i hawyi uipuẽti. 18 Tupana ahẽtup aiwy Onesiwuru upi. Etum egyi'at
kahato hap Onesiwuru pe are. Eti'atumoehãite i'yatypiaria wywo are yn. Pyno Iesui tut
turan atiky'esat Onesiwuru pe ha'up ikahu rakat are Tupana pe. Pywo etikuap kahato
ra'yn Timoteu aikotã sa'awy'i areĩne'en tawa Ewesu piat turanuat uipowyro kahato hat
Onesiwuru topyhu'at itote. Mi'i hawyi ipoityro hap ahẽtup kahato Tupana kaipyi uito
Pauru.

2

1 Timoteu Aipotypot Iesui hegyi'at kahato tesaika hap ium ahepiat hamo. Mi'i hap kaipyi ereĩne'en hemiit hesaika kahato rakano hap wẽtup piit ieĩne'en hap ewy ra'yn ereĩne'en iwywo. 2 Uimienoi kuap kahato hat en uha'yru katupono uiwywo yn ereĩne'en uipotmu'e turan. Yt etiwaure tei'o ui'e hap ma'ato etomoherep yne o Iesui mohey kahato haria pe — Imohey hap yt atoiat hin i haria pe. Ahaipepiaria piat uimienoi moherep hanuat ereĩne'en.

3 Aikotã surara tuwemoso'opot'i hap ewy eremoso'opot uha'yru. Surara sese ewy o ereĩne'en Iesui emiit wakuano. 4 Katupono ti topotpap hawe ti surara tiky'esat topo'oro hat mowepit hap yn toiky'esat. Mi'i pote toto topo'oro hat miky'esat nug hamuat. Sa'awy'iwuat tekat ko'i kape yt tuwewanẽtup i ra'yn ma'ato tuwanẽtup surara akag miat topo'oro hap kape yn. Mi'i hap ewy ro ereĩne'en Aipotypot piat epo'oro hap ewy. 5 Karãpe aheput hap ete wato'oiã'ãg hap ewy uwe po'og ihyha hap kuap hamo waku hãpyk kahato rakat morekuat piat ainãpin hap ewy waku watunug. Yt mi'i hap ewy i pote yt uwe i mi'i po'og i'atu'e ahepe aihyha pytkai. Ma'ato i'e hap ewy wateput mi'i pote miit'in mimõtypot no watoĩne'en. Mi'i hap ewy ti waku watoĩne'en hãpyk kahato imohey hap ete to'o'ewywuat seput kahato haria ewy Timoteu. 6 Karãpe — Aiweso'opot'i popuo watikoi aiko wato'e mi'i rokirẽ ti ma'ato karãpe haat hawyi aiwano topyhu'at sa'awy'itewuat haat. Mi'i hap ewy ti Iesui ehay upi waku watuweso'opot'i popuo watuwepotpap. 7 Erewanẽtup to uimienoi kape Timoteu. Mi'i pote ti aru Aika'iwat tum epiat wuat'i etiat kuap hamo.

8 Timoteu ewatetup o Aika'iwat Iesui kape. Ta'i mi'i ti morekuat Tawi emiariru Emiariru sese. Mi'i Miit Tupana mimoieĩne'en pakup i ra'yn hat ahenoi wuat'i puo. 9 Mi'i mienoi upi ti aho'opot te. Uipo'i po'i ra'yn haity wo wo'o'auka hat ewy. Uito uipyhik kuap ma'ato Tupana ehay ti yt uwe i ipyhik kuap yt uwe i i'akit kuap. 10 Ma'ato yt uiwẽpohep hin i Iesui mohey hap ete wãi'i'atu'e pytkai. Ui'auka pote ui'auka ma'ato yt uipohep hin i te. Katupono Tupana ti'atuehakyera'at teran kahato tomi'airoria aho'opot kahato Iesui mohey i'atuepiat hamuat pytkai. Mi'i hap kaipyi Tupana ti'atuehakyera'at mi'iria. Mi'i hawyi Iesui kahu hap ewywuaria ra'yn tukupte'en iwywo wuat'i e'at pe ra'yn. 11 — Uiku'uro pote uiku'uro ma'ato yt woro'atoiat Tupana wato'e pote watoĩne'en iwywo wuat'i e'at pe waku wato'e. Hãpyk kahato sehay mi'i. 12 — Iwywo waho'opot pote iwywo morekuat no watoĩne'en waku wato'e ma'ato — Atoiat Iesui mohey hap wato'e pote i'ewyte — Yt uimohey hat i meiẽ e ahepe e. 13 Watoiat pytkai yt ai'atoiat hin i. Yt ai'atoiat i kat pote yt heso i. — Yt karãpe i ti aru woroho'o'atoiat e. Mi'i e hap ko'i ti aimimohey wuat wato'e waku kahato.

14 Timoteu eti'atunãpin no haty wo epotmu'eria — Tupana yt tiky'esat i wyti aiwo'oewanĩkap hap ne'i watunug tehay enoi turanuat hap. Yt kan hamo i watu'uka sehay hit kuap hap ete e ma'ato aiwu'uka i pote ti yt kat i aiwo'owehik hap itote ere o. Ewe'eg wo o mi'i hap pupi katupono Tupana toĩne'en aipy'asetpe aiwa'atunug turan. 15 Eremu'e kahato at ka'ap Tupana ehay enoi hãpyk hamuat hap ete. Yt epohep hin i o Tupana miky'esat nug hamuat. Mi'i hawyi — Waku kahato epotpap uhepiat hap e Tupana epe. Mi'i hawyi yt eremõti hin i Tupana pupi hãpyk kahato epotmu'e tehay sese wuat pote. 16 Waku watoiat kahato yt aiwe'eg i hap aiwo'o'ehay wuat wu'uka hap aiwo'omu'e turanuat hap katupono mi'i hap yt kan hamo i ma'ato watunug mi'i ne'i pote Tupana tuwemõti aipupi i'ewyte wati'atuputsit ne'i irania'in Tupana kuap teran hap kaipyi. 17 Uhyt Imeneu uhyt Wiretu mi'iria tu'uka kahato sehay wo aiwo'omu'e turan. Yt ikahu hin i iwu'uka hap. Haty kahato aiwo'oky'e hap ete. Topyhu'at aikotã ahepihi haty kahato hap ewy. Sehay wuat iwu'uka hap miit'in wo'o-'atoiat hap ewy. Yt kan hamo i watu'uka sehay wo. 18 Ha'awyte aimu'e haria uhyt Imeneu uhyt Wiretu pywo sehay upiat haria tukupte'en wen ma'ato mio ti ta'atu'atoiat ra'yn. Mi'i hawyi wẽtup sehay kape — Tupana ti'atuhymut kahu ra'yn map haria i'atu'e. Mio tuwat ra'yn yne ra'yn Iesui upi i'atu'e. Mio tã i'atu'e pote aimogyt kahato ahepiat imohey hap etiat waurewato'e pote. I'atuepiat aimu'e hap toĩne'en aikotã hepihi wato yt uwe i imog kuap hap ewywuat are. Sat'e ra'yn irania'in ete hap ewy. 19 Ma'ato aito yt watoiat hin i te pywuat sehay mohey hap katupono Tupana sa'yru'in saki'yt'in aito. Watunug i'yat iheg nakano pote yt ta'at i. Mi'i hap ewy watomohey kahato. Pywo kahato pote yt watoiat i. Aikotã Tupana to'e sa'awy'i hap ewy — Woroho'okuap ti eipe uimẽpyt'in e. I'ewyte uwe uwe to'e — Uito Tupana wano e mi'i hat pe — Pyno eminug sa'ag etoiat yne e Tupana.

20 Hekat rakat yat koro pe tukupte'en kahato seiam ko'i yt to'o'ewywuat ewywuat rakaria i. Irania'in wuat'i e'at piat ahenuk hap ma'ato irania'in aiwyria'in sese poi hap ewy tukupte'en. Mi'i ko'i yt wẽtup kawiat yn i irania kui'a kawiat irania yi kawiat irania hekat rakat kawiat imehit rakat. Mi'i ko'i heiam watipuẽti getap wato pe. 21 Watoiat yne sa'ag nug hap pote hekat rakat kui'a ewy watoĩne'en ekui'a wo i'yat koro pe ikahu kahato imowepit kahato hamo. Mi'i hawyi — Waku ti rat uimiky'esat nug hamo en e ahepe Tupana. Mi'i hawyi Tupana emiit sese wo watoĩne'en. Mi'i hawyi kat ko'i kat ko'i imiky'esat yn na'yn watung. 22 Timoteu yt erewanẽtup tei'o emotag hap turan epiit miky'esat sa'ag nug hamuat

kape ma'ato meremo o etoiat. Erepik meremo o mi'i hap kaipyi hãpyk nug hap kape Tupana mohey hap kape wo'oky'e hap kape wo'owese nug hap kape irania'in Iesui mohey haria upi urupowyro Tupana e haria upi wanẽtup kahu haria upi. 23 Uha'yru tukupte'en kahato ti sehay wuat wu'uka teran haria yt kan nuat i ihay rakaria. Mi'iria pe waku u pãi u an wato'e yn na'yn i'atuehay pe. Yt wati'atuwesat i ra'yn iwu'uka hap sehay enoi pote. 24 Katupono yt uwe i Aika'iwat eropat hat wakuat wu'uka hano toĩne'en. Ma'ato hemiit sese ti iwese yne miit'in ete. Wo'omu'e kuap kahato hat yt ipy'ahak hin i ma'ato hepamo ikuap haria ete Tupana eropat hat. 25 Hepamo towese popuo toi'atunãpin kuap kahato ipy'ahak teran tetiat rakaria. Eti'atumu'e mio tã irania'in mote meiũran Tupana tum kuap i'atuepe paa'i'atu'e hamuat ta'atu'atoiat mono ta'atuminug sa'ag — Pywo ra'yn ta'atu'e haype. 26 Mi'i hap kaipyi ti aru te'era'aipok ta'yn ta'atumowe'eg hap kape. Mi'i hawyi ti aru toi'atuehakyera'at ra'yn ahiag ewamiri pyi aikope ahiag miky'esat yn ta'atunug. Mi'i hap kaipyi wati'atumu'e wanĩkaptia aiwese kahato hap wywo wati'atumu'e. Mi'i hap ewy waku watunug Timoteu are uito e'ywot Pauru.

3

1 Timoteu niatpo ti aru watoĩne'en wuat'i sa'ag nug haria e'at put'ok'e turan katupono imohey haria piat ho'opot hap e'at mekewat e'at pe. 2 Katupono mekewat e'at pe yt hegyi'at i rakaria tukupte'en kahato — Ewat uiano yne i'atu'e. Uito po'og ekai e haria. Uito po'og atikuap ekai i'atu'e. To'okyry'i kahato Tupana ete. I'atuehay ta'atu'ywot ta'atuty piat yt ta'atumohey hin i. Etum ne'en ne'i ikahu rakat i'atuepiat hawyi — Waku yt i'atu'e hin i egyi'at hawe. — Yt kat i Tupana i'atu'e i. 3 Yt uwe etiat i iwese rakaria mi'iria. Ehaky'e'i hap yt kuap i haria. Ta'atumoweuka'i yn miit'in. Meremo wu'uka teran haria haiwot rakaria wakuap nug hat etiat ipy'ahak takaria. 4 Ta'atuwyria'in ma'at'i ma'at'i hanuaria wo i tukupte'en. I'atuhuhai'i yn tukupte'en. — Uito po'og e hap yn i'atuwanẽtup hawe. Ta'atuwepit hap kape yn te'eruwanẽtup. Yt Tupana mowepit hap yt kape i te'eruwanẽtup. 5 Te'eruwa-'atunug Tupana mõtypot hamo ma'ato yt pywo pe i. Yt ta'atuky'esat hin i Tupana esaika hap ta'atumopakup i hamuat. Mi'i ewywuaria ti aru pywo tukupte'en kahato. Mi'i tupono o ero'oksep yn na'yn mi'i haria pupi. Eiwe'eg wo o mi'i haria ewamiri pupi. 6 Haryporia yat pe yt we'eg i hat yat pe tuwehyt'ok yt uwe mikuap mo i wẽtup sehay wuat imu'e hamo ima'at hamuat haype. Ta'atuma'at kuap kahato katupono mekewat haryporia'in yt i'atoiat teran hin i ta'atuminug yt ta'atuwe'eg i hap ko'i. Mi'i haryporia iky'esat kahato tehakyera'at Tupana piat hap ma'ato yt totoiat teran hin i tominug yt naku i yt iwe'eg i hap ko'i pytkai. 7 Pywuat sehay atikuap teran i'atu'e wen ma'ato yt ta'atukuap i ta'atumu'e kahato pytkai. 8 Aikotã sa'awy'i pywuat sehay pun haria mehĩ Iane i'ewyte mehĩ Iãpere ewywuat gupte'en haria mi'iria. Sa'awy'i mi'iria Musei ehay pywuat yt ta'atusat i. Mi'i haria ewywuaria ti aru mesuwe tukupte'en aru. Yt te'eruwanẽtup kuap i pywuat sese sehay kape katupono ta'atuepiat imohey sa'awy'iwuat hap ta'atupun ne'i. 9 Aima'at'i ma'at'i hap kaipyi wuat'i miit'in ti'atukuap ta'yn wo'oma'at haria wo mi'iria. Aikotã sa'awy'i Iane Iãpere ewywuaria mi'iria.

10 Ma'ato en yt mi'iria ewywuat hin i Timoteu katupono en uhaipepiat kahato emu'e uhepiat hap ewy kahato nug hat en. Uiminug wakuat e hamuat ewy kahato nug hat en. Uipy'ãtap upiat ewyry ra'yn. Iesui mohey uhepiat hap upi hewyry mot'i kahato rakat ra'yn en. Yt uihyha i hap upi hin i ewyry en. Uhepiat miit'in ky'e hap upi uhepiat ho'opot hap kuap hamo ewyry ra'yn. 11 I'ewyte etikuap kahato i'atumikyry'i uhaty'i haty'i hap ko'i. Sa'awy'i karãpe areĩne'en tawa Atiokia pe tawa Ikuniu pe tawa Iritara pe ta'atumikyry'i sa'ag kahato uhete. Uhaty'i haty'i uimoso'opot uimohaky'e'i ma'ato uiporerokosap ne'i Uika'iwat Iesui. 12 Uwe uwe topyhu'at teran Aika'iwat Iesui ewy hewaku hap ewy mi'i hat wyti miit'in mikyry'i hamo topyhu'at miit'in misaty'i saty'i wo topyhu'at. 13 Ma'ato miit'in sa'ag nug haria wo'oma'at'i ma'at'i haria ti aru po'og po'og tuwemoherep. I'atuminug sa'ag kaipyi meiũran po'og sa'ag te'eropyhu'at. Mi'i hawyi wuat'i ma'at hamo te'eropyhu'at. I'ewyte mi'i hawyi wuat'i miit'in ma'at hano te'eropyhu'at. 14 Ma'ato Timoteu yt atiky'esat i en mi'i tã ereĩne'en. Ma'ato uhepiat emu'e hap ete at ka'ap ereĩne'en po'og po'og katupono sa'awy'ite mi'i hap ete pywo haty wo eremu'e. Mi'i hap ewy te mesup etimohey te Timoteu katupono etikuap sese ra'yn uiwẽ pywiat emu'e hap. 15 Katupono ehire pyi te etikuap Tupana ehay miwan miat hap ete pywuat sese hap kaipyi etipuẽti Eka'iwat Iesui etiat kuap hamuat. Katupono yianmete ta'atuhenoi Aika'iwat Iesui etiat. Mi'i hap kaipyi ti watipuẽti aiwe'eg hap Iesui mohey hamuat. Mi'i hawyi watomohey hawyi ahehakyera'at hap topyhu'at. 16 Wuat'i yianmiat Tupana ehay miwan miat tuwẽtem hemiit'in wẽ pyi Tupana Pã'ãu ihay. Waku kahato aimu'e pywuat sehay wo. Ainãpin kahato kat som waku watunug i'ewyte aimu'e kahato sa'ag kaipyi aiporerokosap hamo wakuap yn nug hamo aimu'e. 17 Aimohãpyk kahato hamuat Tupana ainãpin tehay wo. To'e hap kaipyi Tupana

ti'atumoesaika kahato teropat haria wuat'i sepap hap kuap yne hamo wuat'i wakuap nug hamo are epe e'ywot uito Pauru.

4

1 Pyno Timoteu woronãpin kahato haty wo Tupana ehamo Aipotypot Iesui ehamo — Etimohey kahato o Tupana ehay ere'e o epotmu'eria pe. Yt ewẽpohep hin i nei'o mi'i hap ete. Yt epohepap pytkai i yt epohep tei'o i'atumu'e hap ete. Katupono tut irane Aika'iwat uwe waku uwe yt naku i rakaria hap enoi hamo ihãite rakaria kape i'ewyte map haria kape. 2 Yt etoiat rei'o ihay moherep hap. Wãi ere o miit'in minug sa'ag ko'i ete. Yt eweipun nei'o ehepiat imohey hap ere o wuat'i pe. Eiwepit ro ere o epotmu'eria pe. Yt kat i i'atumõpy'ahak hap wywo ma'ato hepamo perup'i wo eti'atuekyi kahato ro emienoi wo Tupana kape katupono tut irane wuat'i Porekuat no emienoi wo. 3 Pywo ti aru meiũran aimimu'eria yt tiky'esat i kahato ta'atumu'e hãpyk takanuat hap. Mi'i haype ti aru — Wãi'i'atu'e yt he i i'atu'e yt watuwanẽtup teran i mio tã e hap kape i'atu'e aimu'e ihãite rakat etiat hap ete. Mi'i hawyi ti aru ta'atumiky'esat ewywuat ta'atumu'e haria ta'atukat. 4 I'atuewaure ka'a yt kat i ra'yn sehay pywuat kape. Ta'atuky'esat yt ta'atuwe'eg i hap haype. 5 Ma'ato en Timoteu ewe'eg wo o mio tã i'atu'e hap kai. Yt eremoehamana'i tei'o ma'ato Tupana ehay pywuat sese po pe ereĩne'en o. Epiat ho'opot pytkai yt ewẽpohep tei'o. Ma'ato en woroky'esat wuat'i puat Tupana ehay wakuat sytpok hamo. Etimoehãite yne o epotpap Tupana miium epiat uha'yru.

6 Aikotã aihũ wati'auka Tupana mõtypot hamo hap ewy uito porap put'ok'e ra'yn uiku'uro hap Tupana mõtypot hamuat hap pãi. 7 Surara wakuat ewy uipotpap ui'akag Iesui miky-'esat ete. Seput hap etiat po'og ihyha rakat ewy areĩne'en. Irania'in ta'atuku'uro hap pupi te'eroken'ẽ kahato i ma'ato uito yt mi'i hat i. Irania'in aipok haria ne'i ma'ato uito put'ok'are aheput hap ete. Mi'i hap ewy areĩne'en imohey hap mywo. 8 Karãpe wateput turan seput hat akag to'e — En po'og ihyha rakat e wuat'i ehamo. Mi'i hap ewy ti meiũran Ai'akag Iesui to'e irane uhepe — En ni wakuat kahato Tupana wanẽtup hawe e irane uhepe ma'ato yt uhepe yn i ma'ato i'ewyte uwe uwe toky'e haria pe torania — Ati'atuky'esat Iesui ta'aipok i e haria pe. 9 Timoteu atiky'esat kahato eriot uhowawi. Mi'i tupono yne esaika hap mywo eriot meikowo uha'yru. 10 Katupono aiwy Tema ui'atoiat ra'yn. Kat pote tekat po'og ky'esat Tupana kawiat haype. Mi'i pote tawa Tesaronika kape toto. Aiwy Kesente toto yi Karata kape. Titu ti toto ra'yn tawa Taumasia kape mi'i tupono waku eriot meikowo. 11 Ma'ato aiwy Iruka yn ti topyhu'at uiwywo. Timoteu atiky'esat etikat o aiwy Maku mi'i hawyi eterut ewywo eut turan katupono mi'i waku ra'yn aipowyro aipotpap etiat hamo. 12 Uhyt Tikiku ti atipo'oro tawa Ewesu kape. 13 Timoteu atoiat uhekamisa wato uipysop uhyt Kapu yat pe tawa Turate piat. Mi'i atiky'esat eterut hap eut tuwywo. I'ewyte miwan ko'i itote tukup-te'en. Mi'i i'ewyte eterut o wy. Atiky'esat po'og ipe totiat miwan.

14 Uhyt Aresãtere yne imehit rakat tupanaria ĩã'ãkap ko'i nug hat etiat uima'at kahato hat. Uimoso'opot kahato mi'i. Ta'i haiwot kahato aipotmu'e hap ete. Toimoma teran uipotmu'e hap. 15 Pyno ewe'eg wo o ipupi. Waku wahẽtup Tupana kape — Etipoepyk to Aresãtere iminug sa'ag ok tã uruma'at hap ok tã ha'up iminug sa'ag waku wato'e Tupana pe.

16 Mi'i hap e'at pe yt i'atuwese hin i uhemiit'in ran ko'i. Yt uipowyro i haype. Yt naku i atipuẽti sehay wuat haria uhemiit'in ui'atoiat yne. Mi'i hawyi ui'atoiat uiwyria'in wanĩkaptia py'asetpe uito waku sio yt e hamo. — Tupana waure wo ereĩne'en uiwyria'in ui'atoiat haria kai are Tupana pe. 17 Ui'atoiat ma'ato Aika'iwat yt ui'atoiat hin i. Tutum uhepe tesaika hap tehay wakuat enoi hamuat. Ta'i Tupana uhehakyera'at ui'auka tet pupi aikotã aihũ watikawiano awy'ato pupi hap ewy. 18 Ta'i Aika'iwat uhero'ok kuap kahato ui'auka teran haria po pyi uima'at teran haria tok pyi. Mi'i hawyi ui'ãuka i'atu pupi. Tetama atipy piat pe uhereto. — Arehum at ka'ap ewawi Tupana. Ekahu kahato En are aru wuat'i e'at pe. Ta'i mi'i tã wyti pyno. 19 Uhekuekatu atipo'oro mehĩ Akuira kape ihary'i Pisira kape. I'ewyte kuekatu mehĩ Onesiwuru pe torania i'yatypiaria kape. 20 Uhyt Eratu topyhu'at tawa Kurintiu pe. Aiwy Towimu atimõpyhu'at tawa Miretu pe kat pote i'ahu pote.

21 Atiky'esat eriot mesup uhowawi Timoteu i'aman mot ewakai te.

Eyke'et'in Iesui mohey haria Eũpuru Putensi Irinu i'ewyte mana Kautia i'ewyte torania meiũpiaria Iesui mohey haria kuekatu i'atu'e ewawi.

22 Atiky'esat ihãite kahato ehepiat imohey hap. Mi'i hap ahẽtup Tupana pe — Etum o Timoteu pe egyi'at hap are ti Tupana pe.

Pyno toran na'yn. Uito Pauru

MEHĨ TITU NÃPIN HAP PAURU MIENOI

1 Mesup ti Pauru miwan atipo'oro ewawi uiwy Titu. Uito ti meiũ Tupana eropat hat i'ewyte wuat'i Porekuat Iesui ehay moherep hat uito. Sa'awy'i ti Tupana ui'airo tehay moherep hamo tomi'airoria piat hamo uipo'oro. Mio tã e uhepe — Atiky'esat en uhehay pywuat moheg miit'in miat hamo e. Uha'yru mohey hap moheg hamo uimi'airoria mu'e hamo woro'airo en e Tupana uhepe. 2 Katupono sa'awy'ite at yt kat i te turan to'e Tupana ahepe — Atum aru ehepe eheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat e ti Tupana. Yt heso i ahete Tosa'yru mohey haria pe. Mi'i hap yn wahekatup aito mesup. 3 He'at put'ok'e ra'yn hawyi Tupana timoherep ta'yn uhepe tehay — Atum aru wuat'i e'at piat eheĩne'en hap Uha'yru mohey haria pe e Tupana ahepe. — Koitywy woropo'oro en Pauru uha'yru etiat sehay moherep hamo katupono woromohey en inug hamo e uhepe. Mi'i tupono ti atimoherep Ha'yru wuat'i uwania pe Tupana e hap ewywuat. Ahehakyera'at Tupana piat hap Iesui mikyi'at moherep hat areĩne'en mesup uito. Uito ti Pauru.

4 En ni Titu uha'yru sese Iesui mohey hap kaipywiat katupono aimimohey ti wẽtup ok yn toĩne'en mote 'i pote wẽtup ok yn aito. — Etum no egyi'at hap uha'yru Titu pe are'e mesup mesuwe Ai'ywot Tupana pe. I'ewyte imowepit kahato hap etum o uha'yru Titu pe are'e mesup mesuwe Tupana pe Iesui Uhehakyera'at hat pe wuat'i Porekuat pe.

5 Sa'awy'i woromopyhu'at en y'y to'oraniat yi Kereta pe yt uiminug yne re'ym moma hamo. Pyno waku eti'airo torania yne tawa puat Iesui mohey haria apykok hanuaria are'e sa'awy'i epe uha'yru. 6 Waku eti'airo yt i'aparap i hat wẽtup ok yn ihary'i rakat are. I'ewyte imẽpyt'in Iesui mohey haria ewywuat eti'airo. Yt eti'airo tei'o imẽpyt'in ipy'ahak poity'i rakat ne'i are'e. Yt to'ywot ehay upiat i haria. Mi'i yt naku i ai'apykok hano. 7 Tupana potpap nug haria pote waku yn nug hat waku eti'airo. Ma'ato — Uito po'og waku irania'in kai e hat yt eti'airo tei'o. I'ewyte marak'a yt eti'airo tei'o. Mahy u hat pote yt naku Iesui mohey haria apykok hat wo topyhu'at are'e. Yt eti'airo tei'o mi'i hat ewywuat. Wu'uka teran hat i'ewyte yt naku i — Uiwano yn na'yn e hat. Mi'iria ewywuaria yt put'ok'e Iesui mohey haria apykok hanuaria wo. Mi'i pote waku yn nug hat eti'airo. 8 Waku hegyi'at miit'in miat — Ereke ro e hat i'atu'akag wo waku eti'airo. Wakuap yn nug neran hat waku eti'airo. Iwe'eg kahato hat waku hãpyk kahato rakat waku Tupana ewywuat wakuat rakat eti'airo waku. Wewãikuap hat waku eti'airo i'atu'akag nuat. 9 Eti'airo aimimohey wuat'i e'at piat moherep hat Iesui mimu'e ewywuat eti'airo. Mi'i hat ewywuat eti'airo pote hesaika rakaria watukupte'en ipotmu'eria pywo piat ta'atumu'e pote. 10 Mi'i hat eti'airo pote meremo ta'atumoperup'i tehay pywuat no yt i'ewy i rat e haria.

Ta'i tukupte'en aipy'esetpiaria aimimu'eria wẽtup ehay upiat myhu'at haria. Mi'iria tu'uka teran kahato sehay pywuat ete aima'at teran haype. — Uruto Iesui mohey haria i'atu'e wen ma'ato wẽtup sehay ete aimu'e. Sehay pot'i Iuteu ywania eko enoi haria mi'iria. 11 — Wãi'ere o i'atuepe yt naku i mi'i tã ehenoi katupono urumo'akag'aia kahato yne aimẽpyt'in nywo ere'e ro mi'iria pe. Pyno ti yt naku i watuwanẽtup mi'i haria ehay kape katupono mi'iria ti ahekat ky'ewi aimu'e. Pyno waku te'eruwemõti mekewat ahekare'en ky'ewiat hap ete. 12 Sa'awy'i yi Kereta pe toĩne'en wẽtup ok wo'onãpin hat. Mi'i hat to'e — Pywo ti rat ai'ywania yi Kereta piaria ti heso heso rakaria e. Haiwot rakaria wo tukupte'en e. Ienuk yn neran haria. Yt ipotpap teran i rakaria e ti sa'awy'i yi Kereta piaria mu'e hat to'ywania etiat pe. 13 Pywo kahato to'e mi'i miit katupono mi'i tã ti tukupte'en yi Kereta piaria. Mi'i tupono o eti'atunãpin o Iesui mohey haria — Ewetoiat ro ei'ywania yi Kereta eko sa'ag hawyi ewei'aipok to Iesui mohey hap kape ere'e o yi Kereta piaria pe. — Pywo ti i'atu'e hawyi mono i'atuhaĩte ra'yn imohey hap ete. 14 — Yt eweimu'e tei'o po'og mekewat eimu'e sa'awy'iwuat heso rakat ete ere'e ro iperup takaria pe. I'ewyte eweitoiat ro Iuteuria eko ko'i aimu'e hap ko'i yt Tupana ehay kaipywiat i ko'i ere'e o epotmu'eria pe are.

15 Waku hap etiat wanẽtup haria pe — Waku yne Tupana minug ko'i mesuwat yi totiat ko'i i'atu'e. Te'eruwehum yn Tupana minug ete ma'ato irania'in yt imohey i haria yt wẽtup i waku Tupana minug ko'i. Yt naku i i'atu'e yn Tupana miium ete katupono i'atuwanẽtup hawe yt naku i hap yn topyhu'at. Te'eruwemõti kahato te'eruwanẽtup hawe yt ta'atunug i i'atueko ewy pote. 16 Mi'iria — Uruikuap Tupana i'atu'e wen ma'ato i'atuminug ko'i yt Tupana mohey haria minug ewy hin i katupono hemarak'a poity'i irania'in ete. Yt uwe ehay upi i mi'iria te'eropyhu'at teran. I'ewyte yt kat i i'atuminug wakuap heremo. Yt ta'atuhepap'i wakuap nug hap pãi — Uruikuap kahato Tupana i'atu'e pytkai. Mi'i tã hap ewy mi'iria. Uito Pauru.

2

1 Ma'ato en Titu ehenoi ro Iesui mohey haria pe yi Kereta piaria pe Tupana ehay hãpyk kahato rakat yn pywuat rakat Tupana e hap ewywuat yn. 2 Pyno mio tã ere'e o i'atuepe. Eti'atunãpin ihainia'in nagnia pe — Waku etunug waku miit'in me hawyi miit'in mimõtypot no eweikupte'en ere'e o. Ehehay hãpyk yn haria wo o eweikupte'en ere'e o. Eiwewãi o eiminug sa'ag ete hawyi Iesui mohey haria kahato wo o eweikupte'en ere'e o. Wo'oky'e hap yn o ewetunug ere'e o. Imohey pot'i haria wo o eweipyhu'at ere'e o nagnia pe Titu.

3 I'ewyte Titu haryporia'in nagnia pe kotã ere'e o — Ewe'eg wo o mana'in eiminug sa'ag pupi ere'e o. Haryporia wakuat ewy eweikupte'en aikotã Tupana ewaku hap ewy o eweikupte'en ere'e o. Yt naku i ehehay miit'in mohit hap ete eiwẽ pyi ere'e o. Yt naku i mahy u haria wo eweikupte'en. 4 Waku eweikupte'en haryporia'in he'aito pakup takaria nãpin haria wo ere'e o nagnia pe. Mana'in waku mio tã ewei'e he'aito pakup takaria pe — Waku eweiky'e e'aito i'ewyte waku ewei'atuky'e eimẽpyt'in ere'e o haryporia nagnia he'aito pakup takaria nãpin hamo. 5 — I'ewyte wãi'ewei'e o eiminug sa'ag nug hap pupi. Ewei'atupowyro kahato o ehe'aito eimẽpyt'in i'ewyte ei'yat piaria waku i'atu'e mana'in nagnia he'aito pakup takaria pe. Ehe'aito miky'esat ewy o eweikupte'en ewei'e o he'aito pakup i rakaria pe ere'e o hary'in me are. Pyno Titu e'e hap ewy ta'atunug pote ti aru ahewanĩkaptia — Ta'i Iesui mohey haria haryporia'in iwe'eg kahato haria i'atu'e. Mi'i pote yt te'eruwekyry'i kuap i Tupana ehay ete ere'e o mana'in nagnia pe.

6 Mi'i hawyi ti kurum iwasu ko'i pe ere'e o — Pyno iwe'eg haria ewywuaria wo o eweipyhu'at ere'e o. Wakuat yn nug haria wo eweikupte'en Tupana miky'esat nug haria ere'e o kurum iwasuria pe. 7 I'ewyte en Titu po'og wakuap nug hamo ereĩne'en itotiaria kurum iwasuria kai hawyi ti aru — Pyno waku watunug Titu ewy i'atu'e kurum iwasuria. Tupana ewy ereĩne'en i'atumu'e haype yt kat i eso hap wywo. Epy'a hãpyk wywo eti'atumu'e Titu. 8 I'ewyte ahewanĩkaptia eti'atuwesat ehay hãpyk kahato ewe'eg hap kaipyi eti'atuwesat perup'i puo. Mi'i tã eti'atuwesat pote ti aru yt kat i i'atu'e kuap i ra'yn Tupana ehay mohit hamuat ete. Te'eruwemõti ra'yn katupono yt kat i ta'atupuẽti ehay kaipyi sa'ag hap ne'i. Yi kape yn na'yn i'atueha pãi.

9 Pyno mi'i tã ere'e o Iesui mohey haria miit'in eropat haria pe — Ewetunug o eika'iwaria piat Ehetu'isaria piat ei'atupo'oro hap ewy i'atumiky'esat ewy ere'e o. Yt naku i morekuaria ewei'atuehay moweuka'i eipo'oro hap pote. Waku eweikupte'en ei'apykok haria mowepit kahato haria wo ere'e o epotmu'eria pe Titu. 10 — I'ewyte yt ewetero'ok tei'o eika'iwat ekare'en ko'i ere'e o. I'ewyte eipotpap kahato o wakuap ko'i eiminug ko'i ete. Eika'iwaria emiit'in no kahato o eweikupte'en ere'e o. Mi'i tã ewetunug mote ti aru eika'iwat Tupana ehay mõtypot hap kahato ewetunug eika'iwaria wanẽtup hawe Ahehakyera'at hat Tupana ehay mõtypot hamo eweikupte'en ere'e o Iesui mohey haria miit'in eropat haria pe Titu.

11 Pyno koitywy Tupana mio tã e ahepe i'ewyte wuat'i miit'in me — Woroho'oky'e kahato eipe e ra'yn. Pyno woroho'oehakyera'at reran eipe e wyti Tupana wuat'i ywania pe. Atum hamuat uhegyi'at kahato pote te'en ne'i yne ehepe e ti Tupana ahepe. 12 Mi'i hawyi aiky'e hap watikuap kahato ra'yn. I'ewyte aikotã waku watukupte'en mesuwarotiat hap watikuap katupono Tupana aimu'e ra'yn — Sa'awy'i te ti eimiky'esat ewy yn ewetunug e. Mekewat e'at pe sa'ag kahato rakaria wo eweikupte'en e. Ma'ato uhegyi'at hap put'ok'e ehete pote waku eweitoiat ra'yn eiminug sa'ag hap ko'i uimiky'esat ewy yn nug hamuat e. Wakuaria wo uhewaku hap ewy atiky'esat e. Uimõtypot haria eipe atiky'esat e Tupana ahepe. 13 Mi'i hawyi Iesui put'ok'e hap e'at yn na'yn wahekatup Tupana mõtypot e'at sese ra'yn. Ta'i Uhetupana i'ewyte Iesui Ahehakyera'at hat po'og wuat'i kai put'ok'e irane. Put'ok'e hawyi ikahu hap sese watikuap ta'yn. Mekewat e'at pe ti wahekatup kahato turan tut. 14 Ahehakyera'at hat Iesui iku'uro ra'yn aria'yp posak ete aikawiano. Yne yt nakuap i nug sa'ag po pyi aihep hamo iku'uro. Tupana wanuaria wo ainug neran pote wakuaria wo aito hap toiky'esat. Mi'i pote aihep ta'yn sa'ag nug hap po pyi aimowaku hamo ra'yn. Koitywy Ahehakyera'at hat iwepit kahato ra'yn.

15 Pyno uha'yru Titu uimienoi mesuwat uimiwan miat ehenoi yne Iesui mohey haria epotmu'eria pe are. Aikotã wo'omu'e hat sese ewy eti'atunãpin Iesui ainãpin hap ewy. I'aparap hap etikuap hawyi wãi'ere o i'atuepe yt i'atumohit wywo tei'o ma'ato wãi'ere i'atuepe. — Ta'i Tupana wyti uipo'oro meikowo ehepiat sehay wakuat Iesui etiat moherep hamo ere'e o i'atuepe. Uito ti ehehaytuwy sese ere'e o epotmu'eria pe Titu. Uito Pauru.

3

1 Eti'atumu'e epotmu'eria mio tã ere'e o Titu — Ewei'atuehay upi ehetu'isaria ei'akagnia i'ewyte ehesurara'in ewei'atuehay upi eweikupte'en ere'e o. Mi'i hap etiat i'atumu'e hap ete yt waure wo eweikutpte'en ere'e o. Karãpeĩ ei'akagnia eipo'oro motpap wakuap nug hap mi'i pote — Hẽ ewei'e kahato ere'e o epotmu'eria pe. 2 I'ewyte yt uwe tei'o ewei'atuehay

moweuka'i ere'e o. I'ewyte miit'in wuat'i wywo o eiwese eweikupte'en ere'e o Titu. I'ewyte waku eweikat ewy ewese hap wywo. I'ewyte eiperup'i kahato yn o yne miit'in ete eweikupte'en ere'e o Iesui mohey haria pe. 3 Kat pote ti aito nimo te yt hãpyk i sese rakaria watoĩne'en. Wo'oehay upi upi haria wo i ti aito katupono mekewat e'at pe aito aiminug sa'ag atoiat reran ai'e pytkai yt watoiat kuap i. Mi'i hawyi ti mekewat aiminug sa'ag kape ne'i watoĩne'en. Mi'i hap kaipyi ti aiwo'oweuka'i aiwo'opiat hap yn na'yn tuwekuap ahete. Mi'i haype ti — Atiky'esat ewat uiwano ai'e hap aiwanẽtup hawe. I'ewyte — Atiky'esat ti uito po'og ekai irania'in kai ai'e hap yn. Mi'i hap kaipyi ti ipy'ahak takaria wo aito yne miit'in ete. I'ewyte irania'in torania ipy'ahak takaria wo ahete tukupte'en. 4 Yt naku i kahato ahete mekewat e'at pe ma'ato mi'i pytkai Tupana tuwemoherep ta'yn ahepe aiky'e kahato hap. Mi'i kaipyi ahehakyera'at hamuat. Iwese kahato ti ahete. Tuwepyi aiky'e te'en ne'i haype. 5 Ta'i Tupana yn ti Ahehakyera'at kuap hat. Aito ti yt wati'atuehakyera'at kuap hin i aiwewi. I'ewyte aiminug wakuap ko'i ti yt put'ok'e i ahehakyera'at hamuat kyi'at hamo. Tepiat ahehaky'e'i hap kaipyi yn ti Tupana ahehakyera'at kuap. I'ewyte aiminug sa'ag ipitpit kahato hap ko'i Tupana yn ikoho kuap. I'ewyte ti tutum ahepe Topã'ãu Wakuat Sese ra'yn. Mi'i hawyi ti tosa'yru'in no tosaki'yt'in no ainug Topã'ãu wo. Mi'i hawyi ti koitywy ipakup i rakaria wo ra'yn watoĩne'en. Tupana tunug ni tuweran mi'i tã hap ahetiat tuwepyi. 6 Mi'i hawyi ti aipiit wyti Topã'ãu Wakuat eiam mo ra'yn tutunug. Tutum kahato Topã'ãu wakuat po'og na'yn ahepe aimiẽtup kai katupono ti Aika'iwat Iesui tikyi'at tuwekaipyi ra'yn ahehakyera'at hamuat. 7 Koitywy ti Iesui tum na'yn ahepe Topã'ãu aiky'e haype. Yt aiwaku hap upi i tutum ne'en ne'i. Mi'i pote Tupana to'e ahepe watimohey Ha'yru hawyi — Koitywy waku rakaria wo eweikupte'en uipy'a pe e Tupana ahepe e. Eipo pe ra'yn ti atum yne uipowat'yp e. Uhekat yne atum ehepe e ahepe. Mi'i tupono wuat'i e'at piat ieĩne'en hap kape yn na'yn aiwatetup. 8 Pywo kahato ti mesuwat uimienoi pãi. Mi'i tupono Titu eti'atunãpin kahato epotmu'eria — Waku watuwanẽtup kahato aikotã aru watunug waku hap ete ere'e o i'atuepe katupono waku nug haria wo watoĩne'en mote Tupana mowepit kahato haria wo watopyhu'at. I'ewyte waku miit'in powyro kahato rakaria wo watopyhu'at ere'e o Iesui mohey haria pe Titu. 9 — Ma'ato mekewat wu'uka hap ehay wuat yt kat hamuat i. Mi'i hap ko'i waku watoiat yne ere'e o. Yt eiwu'uka tei'o — Uruwat uru'ywania ni waku po'og irania'in ywania kai ei'e hap ete. Uru'ywania set po'og po'og ei'ywania pe kai ei'e hap ete yt eiwu'uka tei'o. I'ewyte yt eiwu'uka tei'o miit'in wãi'e hap hit ko'i ete miit'in seko hit ete kat mi'u waku watu'u kat som waku kat som yt aipainug hap ete. Yt kan hamo i aheko urueko hap ete watu'uka. Yt aipowyro hin i watu'uka sokpe ete yt Tupana ehay kaipyi i pote. Pyno mekewat nagnia ehay seko etiano yt naku i watu'uka ere'e o are. 10 Ma'ato toĩ wẽtup ok aipy'asetpe Iesui mohey hat wu'uka teran hat eipat'ok pat'ok teran hat mi'i pote waku eweikaykay mi'i ehowawi hawyi eweinãpin mi'i. Uhyt mana etoiat ro mekewat meruwano sehay ewei'e tope. Mi'i hawyi tutunug i ra'yn mi'i pote waku eweikaykay i ra'yn wãi'ei'e hamo. Ma'ato yt toikuap i tonãpin hap mi'i hawyi o yt eiwanẽtup i ra'yn ihay kat e hap kat e hap ko'i kape. 11 katupono tu'uka teran haype yt naku i tutunug. Tuwepyi ra'yn tutunug wãi'ai'e pytkai ra'yn. Mekewat wu'uka hap nug hap kaipyi ti yne miit'in tikuap ta'yn yt nakuat inug hat mi'i. Mi'i pote waku ra'yn aipohep ta'yn mekewat ihay ete.

12 Titu atipo'oro teran wẽtup ok esaipe piano aimimu'eria apykok hamuat ma'ato yt atikuap i te uwe waku atipo'oro hap. Koitypuo ma'ato atipo'oro mehĩ Atema sio mehĩ Tikiku are. Pyno put'ok'e esaipepiat hawyi etikat kahato epu'ap uhowawiat e'ut hamuat Titu. Areĩne'en wyti aru mekewat tawa Nikopuri tote are. Mi'i kape eriot meremo uha'yru. Mi'i hawyi mekewat i'aman mot na'ak hap e'at ko'i pe tawa Nikopuri pe watukupte'en. 13 Pyno Titu etipowyro mekewat mehĩ Sena mekewat wu'uka haria atunãpin hat mu'ap sa'up ete. I'ewyte mekewat mehĩ Aporu pu'ap sa'up ete etipowyro. Etum o mekewat mieroto wo imi'u hesokpe aikotã aikotã waku hap ewy. 14 Pyno Titu koitywy waku wato'e aipotmu'eria pe Iesui mohey haria pe — Ewei'atumu'e ro ho'opot haria powyro hamuat ete. I'ewyte aikotã waku hatek sese rakaria powyro hamo eweikupte'en hap ete waku wato'e aipotmu'eria pe katupono yt naku i kahato ti watoĩne'en ne'en ne'i ahowawi yn wanẽtup hano ne'i. Waku wati'atunãpin Iesui mohey haria. 15 Pyno koitywy torania meiũpiaria uiwywuaria gupte'en haria tipo'oro ta'atuekuekatu ewawi Titu. I'ewyte kuekatu ra'yn ti aru aiwyria'in itotiaria Iesui mohey haria pe uruto'e.

Pyno — Tupana etum no uha'yru Titu pe imowepit kahato hap egyi'at hap ok tã i'ewyte torania itotiaria Esa'yru mohey haria pe ahẽtup epe Tupana waku. Toran na'yn uimiwan ewawi uiwy Titu.

Uito ti Pauru

MEHĨ WIREMU NÃPIN HAP PAURU MIWAN

1 Waku kahato en Wiremu. Uiwywuat Tupana kapiat ipotpap takat kahato en Wiremu. Meiũ ti areĩne'en morekuat pot pyhik hawe Iesui ehay moherep hap po'ypyi. Koitywy ti atipo'oro uimiwan ewawi Wiremu. Uito ti Pauru i'ewyte aiwy Timoteu tipo'oro tehay ewawi. 2 Atikuap kahato ti Iesui mohey haria aikotã te'eruwa'atunug kahato ti e'yat kape. Mi'iria kape ti i'ewyte kuekatu ui'e hap atipo'oro. I'ewyte uhekuekatu atipo'oro uheinyt Apia pe i'ewyte aiwy ok Akipu e hap het rakat kape ai'ewywuat Iesui esurara yt naku i moma hamuat rakat kape. 3 Koitywy ahẽtup kahato Ai'ywot Tupana kape i'ewyte Aipotypot Iesui kape — Etum ne'en ne'i o Wiremu'in me egyi'at hap i'ewyte eti'atumowepit mi'iria are Tupana pe. 4 Ta'i uhehay kahato ti Tupana kape mesuwe epowyro hamuat ahẽtup kahato uiwy Wiremu. Mi'i atunug neran ne. Arehum kahato Tupana kape eupi are.

5 Koitywy ti ehay put'ok'e ra'yn uhete aikotã ikahu kahato ereĩne'en hap ete aikotã Tupana emiit'in ky'e kahato hat en Aipotypot Iesui mohey hat sese ra'yn erepyhu'at hap. Mi'i hap atikuap ta'yn mesuwe hawyi uimowepit kahato. 6 — Tupana atiky'esat kahato Wiremu'in wẽtup ehay yn Iesui mohey haria te'eropyhu'at are Tupana kape. Atiky'esat kahato Wiremu'in wẽtup piit ewy yn tukupte'en hamuat. Tupana urupowyro kahato En po'og po'og eminug ikahu kahato rakat kuap hamo Esa'yru Urupotypot Iesui emiwan ne'en ne'i i'ewywuat haria pe urunug Tupana are. 7 Uiwy Wiremu en uruky'e hap i'ewyte uiky'e hap po'og uimowepit kahato hap topyhu'at. Uimowepit kahato meiũpe arewanẽtup ewawiat hawyi are. Yt uito yn i ma'ato yne Tupana emiit'in mowepit kahato hat en.

8 Pyno ahẽtup teran epe uimiky'esat iwato'in nakat Wiremu ma'ato eyke'et ewy ahẽtup perup'i puo epe Iesui mohey haria aito pote. Yt ati'akit teran i uiky'e epiat hap uimiẽtup mo. Yt woromopy'ahak teran i egyi'at hap ete. Mi'i pote etunug o epy'a pyi uiky'e hap wywo uimiẽtup hap atiky'esat. 9 Uito ti meiũ Iesui mohey haria apykok hanuaria akag wuat Tupana mi'airo kahato. Mi'i pytkai yt woropo'oro i haty wo ma'ato perup'i puo yn ahẽtup epe uimiky'esat eky'e popuo Iesui po'ypywiat uipyhik pyi ahẽtup epe perup'i puo. 10 Areĩne'en meiũpiat wo'opyhik hawiat turan ni put'ok'e uhete sa'awy'iwuat emiit emikyi'at wuat'i miit'in eropat re'en ne'i hat Unesimu e hap e'atoiat hat put'ok'e uhete. Mi'i hawyi ti ahenoi tope Aipotypot Iesui etiat mi'i hawyi ti totomohey ra'yn Iesui uhehay upi. Mio koitywy topyhu'at uha'yru ewy ra'yn pãi meiũpe are. Mio Iesui mohey hano ra'yn topyhu'at. Mi'i pote i'ywot ewy areĩne'en katupono uimienoi kaipyi ra'yn tuwemoherep pakup i. 11 Atikuap ti sa'awy'i ti emiit no te'en ne'i yt tuwe'eg hin i rakat Unesimu toĩne'en ma'ato koitywy wakuat semiit no i ra'yn topyhu'at. Uipowyro kahato hat wo ra'yn ti mio topyhu'at. Ahemiit pakup mo ra'yn ni toĩne'en. 12 Pyno koitywy atiporera'aipok i ra'yn ewawi ma'ato uiwak popuo atipo'oro ewawi katupono atiky'e kahato Unesimu. 13 Yt atipo'oro teran hin i wen ma'ato atiky'esat kahato uipo pe topyhu'at katupono waku kahato uheropat uipyhik hawiat turan Iesui po'ypywiat uipyhik turan. En yt uwe i meiũpe pote uheropat emiit Unesimu. 14 Ma'ato atiky'esat emiky'esat yn atunug mehĩ. Yt kat i uhepiat epo'oro haty wo hap mywo ahẽtup. Waku topyhu'at uipowyro hano meiũpe wen ma'ato e'e hap yn atiky'esat. 15 Atikuap aikotã sa'awy'i Unesimu e'atoiat rakano toĩne'en. Yt iwe'eg hin i turan topopy e'yatypepyi ma'ato mesup atiporera'aipok ewawi emiit pakup mo ra'yn. Unesimu ta'aipok ta'yn Tupana piat toto mopakup i hamo uiwanẽtup hawe are arewanẽtup. Mi'i hawyi wuat'i e'at piat emiit nuat ra'yn topyhu'at Unesimu. 16 Sa'awy'i te ti ewat emiit sese toĩne'en ma'ato mio wyti po'og na'yn emiit no topyhu'at sa'awy'iwuat kai. Aikotã eywyt ewy sese ra'yn topyhu'at katupono Aika'iwat mohey hap kaipyi ra'yn aheywyt no Tupana tunug. Uimiky'e kahato mi'i kurum Unesimu. Meiũran ti aru po'og sa'awy'iwuat emiit nuat hap kai topyhu'at katupono koitywy eywyt no ra'yn topyhu'at Iesui mohey hap kaipyi ra'yn. 17 Wiremu uiky'e apo en. Ta'i atikuap uiky'e hap. Uhekatuwy apo en. Hẽ ere pote waku — Ereke ro ere kurum Unesimu pe are aikotã — Ereke ro ere uhepe hap ewy o ere o mi'i pe. Pyno etiky'e ro aru Unesimu uiky'e hap ewy mehĩ are. 18 Toĩne'en ema'at hap Unesimu minug mote waure wo areĩne'en mi'i hap ete ema'at hap kai. Toĩ epiat iweteweru hap pote uito aha'up nug iweteweru hap ok tã aha'up nug yne iweteweru hap are. 19 Pyno ti uipo wo atunug uimiwan mesuwe uimipo'oro ewawiat Unesimu weteweru hap aha'up nug yne ui'e hap. Uito ti Pauru uipo wo atiwan mesuwe uhet — Atum Unesimu weteweru hap etiano Wiremu kape are. Uipo wo atopytyk uimiwan nuat mesuwe Pauru. Yt etiwaure tei'o ma'ato uhepiat ewetewerú iwato hap katupono sa'awy'i uiwẽ kaipyi etikuap mesuwat wuat'i e'at piat ieĩne'en hap uhehay pyi mehĩ. Mi'i tupono iwato kahato ewetewerú hap te yt kat sa'up i etum pytkai. 20 Mi'i tupono ahẽtup ewawi uipy'a pyi etunug no Aika'iwat Iesui mõtypot hamuat. Uipowyro o mesuwat uimiẽtup ete. Mi'i etunug mote uimowepit kahato

katupono eheyke'et sese areĩne'en uito. Uheywyt en Aika'iwat Iesui mohey hap kaipyi.
21 Pyno woromohey kahato en Wiremu. Ta'i arewanẽtup turan ti etunug aru mesuwat
uimiẽtup ewy uimiwan miat ewy. Arewanẽtup etunug po'og aru uimiẽtup kai uiky'e epiat
pote.
22 Uiwy Wiremu pyno etunug kahu o e'okipy uiwat i te uheiam mo itote katupono areto
irane ewawi ma'ato mesup yt areto kuap i te. Atikuap ta'yn aikotã eweiky'esat kahato
uhewyry ehowawiat hap. Atikuap aikotã eiwehẽtup uhepiat ut hap Tupana kapiat — Etum
o Pauru pe mu'ap kahu uruewawiat Tupana ei'e hap atikuap. Atiky'esat kahato Tupana
tum eimiẽtup ewy are.
23 I'ewyte ti toĩne'en meiũpe mipyhik aiwy Epawai e hap Iesui po'ypywiat mipyhik.
Epawai tuwekuekatu ipo'oro ewawi. 24 I'ewyte ahekatuwy Tupana potpap nug hat Maku
tipo'oro teran ewawi kuekatu e hap. Mehĩ Aritaku i'ewyte ewy uhyt Tema i'ewyte ewy
Iruka i'ewyte kuekatu ehowawi ipo'oro. Mi'iria meiũpe uipowyro kahato Tupana motpap
nug hap ete. 25 Mio tã are ahẽtup Aika'iwat Iesui pe — Ereĩne'en no aiwy Wiremu'in powyro
kahato hamo are. Etum ne'en ne'i ro egyi'at hap ok tã i'atuepe are Aipotypot pe. Mesup
toran na'yn uimiwan ewawiat uiwy Wiremu.

Uito ti PAURU

EPEREU YWANIA NÃPIN HAP

1 Nimo te ti Tupana ihay kahato ai'ywania Epereu ywania Iuteu ywania pe tomimoherep
i moherep i ahepe nimo tehay. Aikotã aikotã toimoherep tehay moherep haria wẽ pyi.
Toho'oium i'atuepe tehay tomimoherep ko'i. Yt to'o'ewy hin i tuwemoherep ai'ywania
sa'awy'iwuat pe tehay e. 2 Ma'ato mesup te Tupana aimu'e Tosa'yru wẽ pyi. Koitywy
tuwemoherep ahepe Tosa'yru ieĩne'en hap upi Tosa'yru minug upi Tosa'yru ehay hap upi
tuwemoherep mesup. Yt nimo te wuat aimu'e hap ewy hin i ra'yn tutunug mesup katupono
Tosa'yru po wo Tupana tunug wuat'i mesuwarotiaria. Atipy totiat at waty waikiru ko'i
Tosa'yru po wuat iminug ko'i. Mi'i tupono ti tutum yne meimẽwat ko'i torania Tosa'yru
pe. Mesuwat torania yne meimẽwat — Ewano e. Pyno ereĩne'en no Mesuwat Yne Ka'iwat
no e. 3 Tupana Iã'ãkap Sese Ha'yru yn i'ewy sese rakat. Wẽtup Miit ewy yn i'atueko
wẽtup yn i'atumiky'esat ko'i wẽtup yn i'atumõtypot hap to'okupitu. Tosa'yru esaika hap
wo toimõpyhu'at yne atipy ko'i mesuwarotiaria i'ewyte atipy piaria Ha'yru inug ko'i yne
yne. To'ywot ehay upi toimoesaika yne yi at waikiru ko'i waty Ha'yru esaika hap mo inug
iheg me. I'ewyte Tosa'yru suu wo aipitpit hap aiminug sa'ag toikoho yne. Iesui tipuruk
yne aiminug sa'ag hawyi — Waku era'apyk mesuwe uipo sese kai ui'yatype atipy pe e.
Waku era'apyk mesuwe uhepiat emõtypot hap tote e katupono woronug En Wuat'i Wuat'i
Porekuat no po'og po'og wuat'i kawiat hesaika rakano e Tupana Tosa'yru pe. 4 Mi'i tupono
yt uwe i atipy piaria po'og hesaika Ha'yru kai. Yt uwe i put'ok'e kuap tuwete atipy piaria
Iesui esaika sakpo hap ete katupono mi'i ra'yn Wuat'i Akag Koro topyhu'at. I'ewyte het
po'og i'atuset kai iwato katupono Tupana tuwesetpehik — Uha'yru sese ti En e Iesui pe.
5 Mi'i rokirẽ yt karãpe i atipy piaria pe — Uha'yru sese En wuat'i e'at pe E'ywot sese wo
areĩne'en Uito e Tupana Tosa'yru pe yn. Ma'ato yt karãpe i atipy piaria pe — Uha'yru sese
ti En e Tupana morekuat Tawi wepy miwan 2.7 pe. 6 Ma'ato Tosa'yru sese tomimõtypot
wuat'i e'yianmete wuat pe mio tã e — Meiũran aru woromoherep En wuat'i miit'in me e.
Mi'i tupono uipotpo'ororia pe are'e — Eweimõtypot ro Uha'yru sese are'e yn atipy piaria
pe e Tupana. 7 Ma'ato atipy piaria pe mio tã e Tupana miwan me — Eipe ti uheropat haria
meremo rakaria wasere hyha hap ewywuaria eipe e. Merep merep'e hap ẽty ewywuaria
eipe woroho'onug e. Uhehay ereto merep hanuaria eipe e Tupana topotpo'ororia atipy
piaria pe mekewat Tawi wepy 104 piat pe. 8 Ma'ato Tosa'yru pe mio tã wẽtup e — Wuat'i
Porekuat Eporekuat no ti erepyhu'at e. Wuat'i akag Porekuat no En e. Yt karãmuo i ikahuro
Miit'in Porekuat Koro wo En e. Toĩne'en epo pe puretig ewywuat hap esaika moherep
hamuat e. Ta'i En ni wuat'i miit'in powyro teran hanuat katupono wakuat yn nug hat
En e Tupana Tosa'yru pe. 9 Morekuat Koro wo ieĩne'en hat Uha'yru katupono En hãpyk yn
hat Wakuat Sese Ky'e Hat En mote e. En ni yne yt naku i etiat haiwot rakano e. Mi'i pote
woro'airo En Uha'yru Wuat'i Porekuat no e. Koitywy atopag e'akag me ikap takat mohag
ewywuat e. Mi'i ti wuat'i kawiat Morekuat po'og po'og ekatuwyria'in kai e hap e. En ni
Uimimowato Uimimowepit En e Tupana morekuat Tawi miwan 45.67 piat pe.

10 Mi'i hawyi to'e Tosa'yru piat pe sa'awy'iwuat miwan me — Wuat'i nug hat En Uha'yru
e. Yi ga'apy mikoi nug hat at waty waikiru ko'i nug hat En e. Torania sa'awy'iwuat nug hat
En e. Epo esaika hamo atunug yne yne e. 11 Ma'ato mi'iria aru meiũran te'eruwewuk yne
ta'atuporo hawyi ikahuro ra'yn ma'ato En ni aru ereĩne'en ihãite wuat'i e'at piat rakano e.
En ni ereĩne'en yne yne weityk pytkai e. Ma'ato at atipy waikiru yi ga'apy y'y waty ti aru
tuwemoweityk yne sokpe pot'i ewy ma'ato En yt karãpe i e. 12 Mi'iria aikotã sokpe pot'i
ewywuat tukupte'en. Topugha hawyi sokpe pot'i tuweityk hap ewy aru mi'i hawyi ipakup
takat toimoherep e. Ma'ato En Uha'yru yt karãpe i epot'i aru katupono ereĩne'en aru wuat'i
e'at pe epakup yn e Tupana Iesui pe sa'awy'ipyite nimo te morekuat Tawi wepy 102.25 pe.
13 Mi'i hawyi Tosa'yru pe mio tã e iwan me — Era'apyk to Uha'yru mesuwe uipo sese kai
uimimõtypot no e. Meiũran aru ewanĩkaptia okpe tote epy topyhu'at aikotã morekuaria
tunug — Uito po'og e hap moherep hamo. Wuat'i e'at pe ewanĩkaptia akit hano areĩne'en
e miwan me. Ma'ato irania'in atipy piaria pe yt karãpe i mio tã e. 14 Pyno ahenoi ehepe
mio tã e Tupana atipy piaria pe. Ta'i mio tã e teropat haria pe — Eipe uheropat haria e.
Mã'ãu kawiat eipe e. Eipe ti uimiehakyera'at haria yi totiaria powyro hanuaria e. Mi'i nug
hamo woroho'opo'oro e. Uha'yru'in uhaki'yt'in uimohey haria powyro hanuaria wo woro-
ho'onug eipe e. I'ewyte yt uimohey i te haria powyro imohey hap etiat haria wo woroho-
'onug eipe e Tupana sa'awy'ite miwan me atipy piaria pe. Pyno koitywy watikuap ta'yn
po'og Ha'yru atipy piaria teropat haria kawiat hap.

2

1 Pyno waku Tupana ehay moherep haria aimu'e turan watuwewaure ka'a kahato. Yt naku i watoket ne'i Tupana piat aimu'e hap ete. Yt naku i watiwaure mekewat sa'awy'iwuat aimikuap Tupana etiat. Pyno waku aiwẽ'ẽg wo o mi'i hap pupi uiwyria'in ui'ywania. 2 Sa'awy'i Tupana tipo'oro topotpo'ororia atipy piaria yi kape tehay sese moherep hamo mesuwarotiaria ai'ywania kape. Ta'atumoherep kahato ihay pywo kahato rakat Tupana e hap ewy ta'atumoherep. Ma'ato yt ta'atumohey i Tupana ehay pywuat ko'i pote toi'atu'apiheg sa'awy'i ai'ywania. I'atuminug sa'ag sa'up tutum i'atuepe to'e hap ewy. 3 Mi'i tupono waku aiwe'eg wo kahato to'e hap ete katupono koitywy Tosa'yru wẽ pyi aimu'e ra'yn Tupana. Ha'yru piat aimu'e hap ti po'og atipy piaria wẽ pywiat kai. Mi'i tupono yt naku i kahato wato'okyry'i ahehakyera'at hat ete. Ma'ato yt watat i Ha'yru e hap hawyi watipun ne'i ahehakyera'at hap hawyi aikotã aru. — Yt atiky'esat i emiium Iesui ai'e hawyi aikotã aru. Ta'i yt kat i hin i aru watipuẽti mu'ap Tupana kapiat mio tã ai'e hawyi. Ma'ato ai'apiheg hap yn na'yn topyhu'at yt watat i imiium hawyi. Sa'awy'i ahehakyera'at hap ete aimu'e kahato Aika'iwat Iesui. I'ewyte tosaipepiaria topotmu'eria kaipyi aimu'e kahato wy. Ta'atumoheg kahato i'e hap torania ahowawi. 4 Katupono Aika'iwat Iesui ti'atupowyro kahato tosaipepiaria tehay enoi hanuaria hawyi tutum tesaika hap i'atuepe. Topã'ãu tutum tomisepap ko'i ewywuat nug hamuat. Toipywo kahato tehay i'atuwẽ piat katupono ta'atunug imisepap yt miit'in misepap ewy hin i ipã'ãu esaika hap wywo. Mi'i hawyi i'atupiit pyi tuwẽtem hesaika hap miit'in moehãite hamuat. I'atupo i'atupiit pyi ta'atunug kahato miit'in yt ewy hin i miit'in mowanẽtup hamo miit'in wa'akasa hamo. Mi'i hap kape te'eraha'at i'atuesaika hap kape hawyi pywo i'atu'e. Tutum Topã'ãu i'atuepe topotpap nug waku kahato hamo. Tomiky'esat ewy toimõ'ẽ yne tesaika hap i'atuepe. 5 Ui'ywania pywo ti rat yt karãpe i Tupana tunug temiit'in atipy piaria Yi Pakuwiat Morekuat no — Woroho'onug eipe Miit'in Porekuat no yt e i atipy piaria pe Tupana. Meimẽwat yi totiaria porekuat no woroho'onug yt e i. Ma'ato Tosa'yru Iesui pe mio tã e — Woronug ni En Wuat'i Miit'in Porekuat no e. Mi'i hap etiat wyti mesup ahenoi hamuat ehepe. 6 Sa'awy'i wẽtup ok to'e miwan me — Tupana kat poteĩ miit'in ewawi uruewawi eraha'at kahato uruky'e kahato hap wywo e. Kat kawiano pyno urupã'ãu katupono uruto emiky'e kahato ko'i i'ewyte uwe sese Aheyke'et koro e. Kat poteĩ uruepiok kahato at ka'ap uruky'e hap wywo e. I'ewyte kat poteĩ ewyry teran kahato uruwywo. Kat poteĩ ehay teran kahato uruwyro Tupana e. 7 Tupana koitywy urumõtypot hap iwato kahato aikotã atipy piaria ewy urumõtypot En e. Kat poteĩ uruky'e mi'i kupitu e. Koitywy Urueyke'et etunug Yne Yne Eminug Ko'i Apykok Hano e. Ta'i imõtypot kahato hat En. Urueyke'et Painug Kahato Hat En Tupana e miwan me. 8 — Mi'i hawyi yne atopag Mi'i py ywyt'okpype ere'e Tupana. Mi'i Uimimõtypot kahato topyhu'at e. Mi'i aru atunug Wuat'i Porekuat no e miwan me. Pyno Mi'i Uruyke'et Wuat'i Porekuat nuat e. Mi'i pote ipo pe tutum torania hawyi yt kat i ra'yn yt ipo pe i re'ym e. Yne ra'yn ipo pe e. ma'ato mesup te yt i te ma'ato meiũran ti aru pywo sese topyhu'at yne yne ipo pe to'e hap ewy e Tawi wepy hawe 8.4 piat pe. 9 Pyno koran aheha Iesui kape i'ewyte koitywy howawi aiwanẽtup hap. Mi'i ra'yn topyhu'at hap kape aheha. Mekewat po'og iwato atipy piaria kawiat hat kape aiwanẽtup hap. Ma'ato mesuwarotiat toĩne'en turan tuwemohit kahato. Atipy piaria e'yi kai te topyhu'at. Yt atipy piat ewy hin i toĩne'en Aheyke'et mesuwarote tuwepu'i nug hap e'at pe. Ma'ato ho'opot kahato aikawiano hamo yi tote toĩne'en turan. Iku'uro miit'in ehakyera'at hamo. Koitywy Tupana tunug na'yn Wuat'i Porekuat no. Mi'i Miit tuwepainug na'yn. Mi'i hawyi Tupana tunug Tosa'yru Wuat'i Epa'i Koro wo ra'yn e. Mio koitywy Ahepa'i Koro wo Iesui ra'yn katupono Mi'i Miit ipitpit'ok yne aiminug sa'ag ko'i. — Koitywy waku ra'yn uiwanẽtup hawe eipe e Tupana ahepe. Koitywy wẽtup miit ewywuat watopyhu'at Tupana Ai'ywot ahepe. Wẽtup mẽpyt'in sok yn aito Aheyke'et mohey haria e. Ta'i yt watuwemõti hin i mesup te aiminug sa'ag sa'awy'iwuat ete katupono watomohey Tupana Sa'yru hawyi wẽtup miit ewy watopyhu'at i'ywot wywo. Eipe uheywyt'in uheinyt'in e Iesui ahepe.

10 Tupana ti'atumoherep yne yne mesuwat yi tote atipy tote at yi waikiru ko'i toi'atu'atunug wuat'i toran na'yn toi'atumoherep yi y'y ga'apy mi'at aimikoi ko'i toi'atunug wuat'i meimuẽwaria e. Toi'atu'atunug yne yne hawyi toi'atu'apykok kahato yne tominug ko'i e. Ta'i toi'atumoewyry yne tominug ko'i e. Waku pe tutunug at ka'ap yne tominug ko'i e. Mi'i pytkai toipo'oro Tosa'yru Iesui ho'opot kahato mesuwat yi hawywiat ahehakyera'at hamo. Mi'i hawyi toho'opot kahato po'og aikai mesuwat yi tote hawyi yt totoiat hin i ma'ato To'ywot miky'esat ko'i tutunug yne. Toho'opot kahato toĩne'en hawe toku'uro hawe hawyi waku wato'e aiiã'ãg hap upi Aika'iwat ewywuat — Mesup waho'opot ma'ato Iesui po'og ho'opot aikai waku wato'e. Ahehakyera'at hat ho'opot kahato aikawiano hamo aiky'e pote waku wato'e. Aiky'e kahato hawyi ahereto atipy kape Ahehakyera'at hat waku wato'e aiwo'ope are.

11 Iesui ti aikoho kuap kahato. Pywo ti rat aipy'a piat aiminug sa'ag ko'i aiwanẽtup hap ko'i toimoweityk kuap. Mi'i hawyi ainug To'ywot sa'yru'in saki'yt'in no. Tupana mẽpyt'in no ainug hawyi Iesui Aheyke'et Aikywyt toĩne'en. Waku pe kahato hawyi watopyhu'at. Aikoho tosuu wo hawyi yt tuwemõti i to'e hamo ahepiat — Mi'iria ti uheywyt'in ko'i uheinyt'in ko'i e hap pupi yt tuwemõti hin i to'e hamo. Aheyke'et Aikywyt Iesui watimohey hawyi aikoho tosuu wo hawyi waku kahato e. 12 Sa'awy'i mio tã e Ha'yru Tupana pe — Woromoherep En Papai wuat uheywyt'in uheinyt'in me e aikope aikope te'eruwe'atunug ehay kuap hamo hap upi e. Mi'i pote — Areĩne'en i'atupy'asetpe emõtypot hamo Papai uhehay wo uiwepy hamo irania'in wywo emõtypot haria yatype emõtypot haype Papai e morekuat Tawi miwan 22.22 pe. 13 I'ewyte mio tã e Ha'yru Tupana pe — Emohey uhepiat hap koitywy tuwehik kahato ra'yn uhete e. Eraha'at ro uhowawi Papai e. Koitywy emohey haria ahyt ra'yn tukupte'en na'yn uiwywo emiium ko'i esa'yru'in ko'i esaki'yt'in ko'i e sa'awy'i Tupana ehay moherep hat Isaia miwan 8.18 pe.

14 Pyno aito miit kawiat ma'ato — Uha'yru'in uhaki'yt'in eipe e Tupana ahepe Tosa'yru mohey haria pe mesup. Miit pu'i kawiat kahato Iesui piit ma'ato yt karãpe i tutunug yt naku i. Iku'uro aikawiano hare pote tuwenug miit no i'ewyte wẽtup piit ewy iwywo watopyhu'at watimohey hawyi e. Wẽtup suu ewy kahato iwywo aito i'ewyte aihep ta'yn ahiag po pyi tutu'u yne aiku'uro hap hawyi. Sa'awy'i ahiag aimoken'ẽ kahato aiku'uro hamo ma'ato mesup Iesui tihep ta'yn mekewat aimoken'ẽ hap. 15 Nimo te turan ni aiku'uro hap pupi watoken'ẽ kahato. Sa'awy'itewuat aheĩne'en hap ti aiken'ẽ aiku'uro pupiat hap yn ni toĩne'en ahete ma'ato mesup yt kat i ra'yn katupono Aheyke'et Aikywyt iku'uro aheiam me pote.

16 Iesui topyhu'at miit piit ai'ewywuat pote. Yt tuwepu'inug hin i atipy piat topu'i ewy ma'ato mesuwiat mu'i ewy yn tuwepu'inug hawyi aipiit wo topyhu'at. Aha'ase'i Aparãu Saipepiat hemiariru Emiariru kaipywiat tuwepu'inug yne miit'in mesuwarotiat powyro hamuat. 17 Mi'i hawyi tuwe'ywã'ĩ miit no tuwemoherep. Miit kahato no ra'yn topyhu'at. Mi'i tupono waku kahato Miit Mi'i hat. Tuwemoehaky'e'i tuwewi aikawiano hano Ahepa'i Koro topyhu'at pote toha'up nug na'yn aiminug sa'ag Tupana pe. Tutu'u yne ai'apiheg hap ko'i hawyi aiwywo topyhu'at. I'ywot Tupana waure wo topyhu'at aiminug sa'ag ko'i kai koitywy. Yt karãpe i aima'at hano topyhu'at i'ewyte yt karãpe i To'ywot ma'at hano topyhu'at. Mi'i pote Ahepa'i sese Mi'i. 18 Ahepa'i Iesui tikuap kahato ahepiat ho'opot hap i'ewyte ahiag kaipywiat ahã'ãg hap tohã'ãg yne. Mi'i tupono ihaky'e'i kahato ahepiat ho'opot turan. Aikawiano hat kahato topyhu'at Mi'i Iesui. Toikuap kahato ahã'ãg piat ahã'ãg hap pote koitywy aipowyro kuap kahato ahiag miat aima'at turan. Aipowyro kuap kahato ahepiat ho'opot hap e'at pe katupono toikuap kahato ahiag piat toiã'ãg hap. Sa'awy'i mesuwarote toho'opot kahato miit'in mikyry'i hap ete mi'i pote aipowyro kuap kahato ahepiat ho'opot hap ahete turan. Ta'i Iesui tikuap kahato ahatek hap saty hap mesup watikuap.

3

1 Pyno Iesui po'og atipy piaria kai i'ewyte mesuwiaria kai. Waku watuwanẽtup kahato aimimohey kape. Tupana mimowaku ko'i aito uiwyria'in. Aito wẽtup ok ywyt'in ko'i wo yn Tupana ainug Aheyke'et Iesui pote. Aito wẽtup sok yn wuat'i atipy kapiat wat hanuaria aito. Koitywy Tupana aikaykay atipy kape. Mi'i pote waku watuwanẽtup kahato Ahepa'i Koro Iesui kape hawyi — Iesui Ahepa'i Koro wato'e irania'in me mi'i pote wẽtup yn miit ewywuat watopyhu'at wẽtup ehay ewy yn wato'e. 2 Sa'awy'i aha'ase'i Musei ti'atu'apykok Tupana emiit'in Tupana piat topo'oro hap ewy. To'yatypiaria ewy tutunug. Yt ipohep hin i i'atuky'e hap ete. Mi'i pote Musei Tupana mimõtypot kahato wo topyhu'at. Ma'ato Ha'yru Iesui po'og Musei kai — Mi'i Miit Uimimõtypot Po'og e Tupana. Yt uwe i mi'i rẽ mi'i kai uimiky'esat yn nug hat e. Mi'i Miit po'og uiwanẽtup hawe uimiky'esat nug yne hat e Tupana Iesui etiat. 3 Pyno Musei Tupana mohey haria apykok kahato hat Tupana emiit'in powyro kahato hat. Mi'i hawyi Iesui po'og Musei kai katupono po'og toi'atu'apykok Tupana yat piaria Musei kai e. Pyno Tupana yat piaria Akag Iesui topyhu'at Tupana yat piaria Apykok hat sese. Tupana yat yne nug hat toĩne'en. 4 Uiwyria'in karãpe aiminug ai'yat ipakup ikahu rakat topyhu'at aimimõtypot kahato hamo toine'en. — Ta'i ehepap kahato yat nug hamuat e miit'in ahepe. Ikahu tig iatu'e ahepe ai'yat pakup hawyi ainug hap aimõtypot hap topyhu'at. Ma'ato po'og po'og Tupana mõtypot hap watopyhu'at ai'yat kai katupono inug hat aito pote. 5 Pyno Tupana miky'esat ewy Musei tunug Tupana yat piaria apykok hap ete. Ipotpap Tupana mohey haria apykok hap ete. — Atunug aru e'e hap ewy e Tupana pe. Mi'i hawyi ihay kahato aikotã aikotã Tupana to'e hap ewy to'e. 6 Ma'ato Aipotypot Iesui po'og Musei kai kat pote Tupana Sa'yru sese pote. Mi'i pote po'og waku topyhu'at i'yat piaria apykok hamo Ha'yru pote. Musei Tupana eropat hat ma'ato Iesui Ha'yru sese. Pyno aito imohey haria Tupana yat piaria ewywuaria watoĩne'en. Ta'i mi'i tã aito watomohey pot'i

pote — Uito imohey hat wato'e yt aiwemõti hin i pote. Pywo ti rat Iesui yn aimiekatup ai'e pote. Iesui yn ahehakyera'at kuap hat wato'e pote. Yt kat i aiwemogyt hap aiku'uro hap mesup wato'e. Mio tã ai'e pote Tupana yat piaria wuat aito. 7 Koitywy Tupana Pã'ãu Wakuat aimu'e kahato mio tã e — Karãpe Tupana ihay ewywo turan o yt ehewã'ãhik tei'o ehewaure ka'a e. 8 Yt epy'a ran nei'o e. Yt ere'e sa'ag nei'o eipy'a pe — Yt atiky'esat i uipy'a pe Tupana ehay e hap ewy yt ere'e tei'o. Yt eweikupte'en nei'o aikotã ai'ywania sa'awy-'iwuaria ipy'ahak takaria yahig notiaria ewy e. Katupono mi'iria tu'uka kahato Tupana ete. Ta'atuhã'ãg kahato Tupana ta'atuminug sa'ag wo sio uru'apiheg sio yt hap kuap hamo. — Pyno yt naku i mi'iria ewy ewetunug e Tupana Pã'ãu ahepe. 9 Pyno mio tã e Tupana mesup ahepe. — Yahig notiaria ehe'yianmiaria uhã'ãg kahato ta'atuminug sa'ag wo sio ati'atu'apiheg sio yt hap kuap hamo e. Mot'i uhã'ãg e hawyi uimopy'ahak teran 40 anu itote e. Te'era'akasa yne uiminug wakuap ta'atuepiat ko'i pytkai yt miit'in minug kuap i ko'i atimoherep kahato i'atuepiat pytkai yt uimohey i e. 10 — Mot'i hawyi uimopy'ahak kahato ehe'yianmiaria eha'ase'i'in e. Ei'ywaniaria wanẽtup hap yt karãpe i waku atipuẽti e. Yt naku i hap kape yn i'atuwanẽtup hap. Ati'atumo'akasa kahato uipu'ap uiwanẽtup waku rakat kapiat ma'ato — Yt uruiky'esat i i'atu'e uhepe e. 11 Mi'i pote uipy'ahak i'atuete ei'y-wania sa'awy'iwuaria ete e. Mi'i hawyi mio tã are'e i'atuepe. — Uimopy'ahak eipe e. Woro-ho'okuap ta'yn eipe e. Yt naku i nug haria eipe e. Mi'i pote aru woroho'o'apihag ui'e hap ewy e. Eweipap yne mesuwat yahig wato tote e. Yt eweipuẽti i eimowepit hap yi wakuat rote aikope ewemohy hap tote e sa'awy'i Tupana ai'ywania Epereu ywania pe.

12 Uiwyria'in uheinyt'in wẽtup yn I'ywot rakaria aito pote woroho'onãpin — Waku aiwe'eg wo Ahetupana mohey hap pun hap pupi katupono yt naku i kahato aipy'ahak Tupana ete hap are'e. Yt naku i watoiat Tupana yt kat i imohey hap aikawiat haype. Yt naku i watopyhu'at wuat'i e'at piat ieĩne'en hat ewanĩkap mo Ahetupana atoiat haria wo. 13 Ui'ywania waku watopyhu'at aito wo'oky'e haria wo katupono mesup ta'yn wato'opowyro kuap. Waku mesup ta'yn wato'opowyro aipy'a heg Tupana kapiat hap monik hamo. Waku wato'oky'e mesup ta'yn mesup te katupono yt watikuap i sio toine'en mũki'ite aiwanuat sio yt hap. Sa'ag nug hap aheko aima'at kahato hap topyhu'at wuat'i e'at pe e. Waku wo'oky'e haria wo watopyhu'at. Mũki'ite put'ok'e pote waku yn mi'i tã hap nug haria wo watukupte'en hawyi mũki'ite e'ihot'ok waku wo'oky'e haria wo te'en te'en watopyhu'at wuat'i e'at pe mesuwat ewy. Yt pote wo'oma'at'i haria wo watopyhu'at. 14 Pyno waku uiwyria'in watomohey aheĩne'en hap ok tã aikotã sa'awy'i watomohey hap ewy te te'en te'en waku watomohey Iesui hawyi yt naku i wẽtup mohey hap kape i kowo'i kowo'i ne'i wati'ywyk ywyk imohey hap. Waku watomohey Iesui akasa hap kape. Waku iheg me imohey hap ete aiku'uro hap kape. Mi'i tã watunug mote Aika'iwat ekatuwyria wo watopyhu'at torania aitoria wuat'i e'at pe. 15 Tupana piat ai'ywania nãpin hap ewy woroho'onãpin. Mio tã e Tupana sa'awy'i miwan me — Koitywy eweikuap uhehay pote yt eweikupte'en nei'o ipy'ahak takaria wo uhehay ete e. Yt eweikupte'en nei'o sa'awy'iwuat uhehay pun haria wo aikotã eha'ase'i'in yahig notiaria ewy e. Uiwyria'in yt naku i watopyhu'at ipy'ahak Tupana etiat rakaria aha'ase'i'in sa'awy'iwuat ewy.

16 Uwe apo ipy'ahak sa'awy'iwuaria Tupana piat ta'atunãpin hap ete. Ta'i ai'ywania aha'ase'i'in Musei mihep wanĩkaptiaria po pywiaria ko'i i'atupy'ahak kahato Tupana nãpin hap ete. 17 Uwe apo meimuẽwaria 40 anu turanuat yahig wato tote sa'ag yn nug haria Tupana mõpy'ahak hanuaria. Ta'i aha'ase'i'in ai'ywaniaria Iuteu ywania. Ta'i ai'ywot'in aity'in topap yne i'atuminug sa'ag ti'atu'uka. 18 Uwe wywo Tupana to'e sa'awy'i — Pywo ti rat yt wẽtup ok i atipuẽti eiperia waku rakaria pote yt uwe i teke kuap eiperia uhe'yi pakup we aikope aiwo'omowepit hap kape aiwemohy hap kape e ipy'ahak takaria pe ahe'yianmiaria pe Tupana. 19 Pyno ahary'in aha'ase'i'in yt tipuẽti i ta'atue'yi wakuat yi Kanã'ã Tupana — Atum aru e pytkai. Ta'i yt ta'atumohey i — Atum aru e hap pote yt ta'atupuẽti i. Yt naku i yt watomohey i mi'iria ewy are.

4

1 Pyno mio tã e Tupana sa'awy'i — Eweihyt'ok yi pakup we yi Kanã'ã pe pote eiwemohy aru itote uiwywo ui'e hap ewy e. Pyno to'iro watuwehyt'ok Tupana e'yi pakup we iwywuat aiwo'omowepit hap kape. Waku watoken'ẽ kahato yt wateke i hap pupi. 2 Pyno koitywy watikuap mekewat sehay aikotã sa'awy'i aha'ase'i'in tikuap hap ewy ma'ato ta'atukuap pytkai yt kat hamo i topyhu'at yt ta'atumohey i pote. 3 Mio tã e ai'ywaniaria nimo te wuaria pe — Uimopy'ahak haria eipe e mi'i pote pywo ti rat yt karãpe i aru eiwehyt'ok aikope aiwemohy hap kape yi wakuat pe yt uimohey i eipe pote e. Ma'ato aito imohey haria pote aiwemohy Tupana piat hap toĩne'en i'e hap ewy katupono karãpe Tupana tunug yne hawyi — Waku ra'yn toran na'yn e mi'i hawyi tuwemohy. Mi'i hap ewy waku watuwemohy iwywo e morekuat Tawi wepy 95.11 pe. 4 I'ewyte Tupana henoi aikotã

sa'awy'ite tuwemohy hap etiat miwan me — Tutunug yne mesuwat mytyp at waty waikiru ko'i hawyi tuwemohy e miwan me. 6 e'at tuwepotpap hawyi ipohep waku yne ra'yn tominug hawyi tuwemohy 7 e'at piat hawyi e miwan me. 5 Mi'i hawyi to'e tominug ko'i miit'in me — Eweikupte'en no mesuwe hawyi woroho'opoityro mono mesuwat uimikoi yi wakuat pe e. Eiwemowepit kahato hap atum teran ehepe mesuwe e ai'ywania pe sa'awy'i ma'ato — Yt rat i'atu'e Tupana pe. Mi'i pote — Yt karãpe i eiwehyt'ok aru mesuwe aiwemohy hamuat uhetama pakup we e Tupana haty wo morekuat Tawi miwan 95.11 pe. 6 Yt ta'atumohey i pote yt tuwehyt'ok kuap i tawa wakuat Kanã'ã pe. Mi'i pote mesup Tupana to'e irania'in me wuat'i ywania pe — Waku eiwemohy mesuwe uhetama pe uiwywo e ahepe. Ai'ywania sa'awy'iwuaria yt imohey i Tupana toi'atunãpin kahato pytkai. Yt tuwehyt'ok i Tupana wemohy hawe yi kanã'ã pe. Pyno waku aiwe'eg wo hap wywo wateke Tupana wemohy hawe atipy pe i'ewyte mesuwe toiky'esat. 7 Tupana ti'airo aiwemohy hap e'at yt sa'awy'iwuat yi kanã'ã piat yt ewywuat i. Mio tã e Tupana mesup ahepe — Koitywy ehe'at sese eiwemowepit hamuat e. Mi'i pote meiũran Tupana ihay i ra'yn morekuat Tawi wẽ pyi aiwemohy sese hap e'at ete ihay — Mesup e'at eweiwemohy teran wuat'i e'at pe pote eweĩ'ẽ ro uhowawi mesup e. Eweikuap uhehay pote yt eweimopun nei'o eipy'a pe eikaykay hap kape e Tupana ahepe morekuat Tawi wepy 95.7 pe. 8 Pyno aha'ase'i Musei yt teke i yi Kanã'ã pe ma'ato haipepiat Iusue hupi ai'ywania Epereu pusu kuap haria nimuat tuwehyt'ok yi Kanã'ã pe e. Ma'ato itote yt te'eruwemohy hin i yi Kanã'ã pe. Tu'uka hap yn ta'atunug itote irania'in ywania wywo. Ma'ato mi'i pytkai — Atum aru meiũran ehe'at sese eiwemohy hap e Tupana ahe'yianmiaria pe. 9 — Ma'ato tut aru eiwemohy hap e morekuat Tawi. Ma'ato sa'awy'i yt kat i itote morekuat Iusue e'at pe. Mio ti watiky'esat pote toĩne'en na'yn aiwemohy Tupana kaipywiat hap aiwepit hap aito Tupana emiit'in wuat pote. 10 Ahehakyera'at ra'yn hawyi waku yne ra'yn hawyi aiwemohy hap ewy toĩne'en. Yt kat i aipotpap po'og aiwehakyera'at hamuat katupono Iesui potpap upi ahehakyera'at hap toĩne'en. Aria'yp posok tote toikyiat aiwepit hap. Tuwemohy ra'yn mesup Iesui. Apyk pe ra'yn toĩne'en. Waku ra'yn watuwemohy iwywo. Mi'i pote yt naku i watuwepotpap ahehakyera'at hap kyi'at hamo ne'i katupono ahehakyera'at hap kyi'at hap toĩne'en na'yn Aika'iwat tunug. 11 Sa'awy'i — Eweiwehyt'ok o ehe'yi Kanã'ã pe e Tupana ahe'yianmiaria pe. Waku itote eiwemohy e ma'ato — Yt i'atu'e. Mi'i hawyi howasat rakaria wo tukupte'en yahig note. Yt naku i mio tã wato'e Tupana pe. Waku wato'e — Ta'i urupap kahato eupi waku wato'e. Urutuwemohy teran kahato ewywo waku wato'e. Yt naku i aho'owasat hap topyhu'at nagnia ewy uiwyria'in.

12 Tupana aikuap kahato. Tehay hãi hyk kahato aikotã kyse'yp haĩhyk to'owa piat rakat surara'in ekyse'yp ewywuat Tupana e hap. Hãihyk hesaika mekewat kyse'yp ewywuat Tupana ehay teke kuap kahato aipiit pe aiwanẽtup hawe. Toitek tek kuap kahato aiminug sa'ag ko'i. Tupana ehay aimoieĩne'en kuap kahato. Yt heremo i aipiit piat rakat yt naku i hap toipuruk kuap kahato aiwanẽtup hap kaipyi aipiit pyi. Hesaika kahato Tupana ehay aimoehãite hap nug hamuat aiwanẽtup hawe. Tupana ehay tikuap kahato aipã'ãu. Toikuap kahato kat e hap kat e hap aipiit pe toĩne'en hap sio watomohey teran sio watimõtypot teran sio watuwemõtypot teran sio miit'in aimõtypot hap yn watiky'esat sio Tupana mõtypot hap watiky'esat hap. Kyse'yp haĩhyk takat ewy Tupana ehay tipo'oro kuap kahato yt naku i aiwanẽtup hap pya pyi aikai. Toipat'ok kuap kahato yt naku i sio waku hap. Toikuap yne aipiit piat yt heremo i rakat. Toikuap kahato aipy'a piat aimiky'esat ky'esat hap toĩne'en hap ihay teke teke kahato aiwanẽtup hawe pote. I'ewyte kan hamõi watunug wakuap hap toikuap. Toikuap aiwanẽtup waku sio yt hap. Kat pote mekewat sio Tupana ky'e hap aikai sio yt mi'i i hap toikuap. Sio aiwemõtypot hap sio Tupana mõtypot hap toikuap. Yt heremo i rakat wen aiwanẽtup hap toikuap yne aipy'a piat aimiky'esat ko'i kyse'yp hãi hyk to'owa piat rakat ewywuat tehay wo. 13 I'ewyte Tupana tikuap yne yne miit'in waku hap sio yt naku i hap wuat'i ywania wat aikope aikope gupte'en hap tote katupono yne aiminug ko'i miit'in mi'iria pote. Yt watuwemig kuap i Tupana pupi aiwanẽtup hap waku sio yt hap toikuap yne pote. Aiminug ko'i i'ewyte heremo yne Tupana pe sio waku pe sio yt naku i pe hap toikuap. Pyno waku aiwe'eg wo katupono meiũran tuwemoherep yne kuap aiminug ko'i wuat'i ehamo. — Kat poteĩ mi'i tã ne'i ewetunug e aru ahepe. Kat poteĩ mio tã ne'i erewanẽtup e aru Tupana ahepe. Uiwesat ro e aru. Ara'akasa yne tig eminug ko'i e aru ahepe haty wo. 14 Ma'ato toĩne'en wẽtup aikawiano hat ihay Tupana wywo rakat Mi'i Miit ri Ahepa'i sese Iesui. Ha'awytepyi tutunug yne To'ywot miky'esat ok tã hawyi ti ta'am atipy kape. Teke ra'yn To'ywot wywuat pe Ahepa'i Koro sese. Mi'i tupono waku watomohey Mi'i Mi'it aiku'uro hap kape. Mi'i tupono waku wato'e yne e'at pe howawi — Woromohey En Iesui wato'e waku. 15 Katupono Ahepa'i Tupana wywuat ihay aikawiano hat yt mesuwarotiaria yt ewy hin i. Karãpe ahete ahatek hap put'ok'e hap haty hap topyhu'at hawyi toikuap kahato katupono Mi'i Pa'i haty'u kahato satek hap sa'awy'i

tuwete. I'ewyte yt ahesaika i hap toikuap kahato katupono sa'awy'i mesuwe ai'ewy tohã'ãg tosero hap mesuwat yi tote. Sa'awy'i hã'ãg ahiag kaipywiat hap toikuap kahato yt naku i nug hamuat hap katupono ahiag hã'ãg kahato Iesui yne yt naku i mug hamuat katupono Iesui aipiit pi'i eweywuat kawiat sese Ahepa'i Koro hawyi yne toiã'ãg ahiag miat hap toikuap ma'ato yt ta'at i toma'at hap upi. Ta'i Aika'iwat no kahato ti Ahepa'i toĩne'en. Karãpe yt naku i hap ahete pote aikawiano hamo topyhu'at aipowyro kahato ahiag sopo hamo. 16 Mi'i pote waku watuwat Tupana kape yt aiken'ẽ wywo hin i yt kat i aiwemõti hap wywo katupono toĩne'en aiwywo Ahepa'i Koro. Mi'i pote ti hegyi'at kahato Tupana ahepe Ahepa'i Koro ky'e haype Ahepa'i Koro emiit no watoĩne'en mote. Wahenoi yne aiminug sa'ag tope pote meremo topyhu'at waure wo. Watiky'esat aipowyro hap ho'opot hap e'at piat pote waku merep wahenoi tope. Wahẽtup hawyi meremo tutum ne'en ne'i aipowyro hap. I'ewyte satek hap saty monik hamo wahẽtup pote meremo tutum ahepe tehaky'e'i hap. Ta'i hegyi'at kahato ahepe katupono Ha'yru Ahepa'i wo toĩne'en pote. Toĩne'en atipy pe ahehay moherep To'ywot piat hano Ahepa'i. Mi'i hawyi I'ywot aimoesaika kahato kat e hap kat e hap niatpo kahato rakat ahete hap turan aimoesaika kuap kahato e.

5

1 Nimo te pyi Tupana ti'airo wẽtup miit ai'ywania pa'i koro wo — Atiky'esat en pa'i wo miit'in ehay moherep uhepiat hamo e i'ewyte i'atuminug moherep uhepiat hamo e. Woro'airo en wẽtup ok yn pa'i akag wo e. Karãpeĩ miit tunug sa'ag hawyi waku eti'auka i'atumiium wo ehũ i'atuminug sa'ag hep hamo e. Mi'i etunug mote waure wo areĩne'en i'atuminug sa'ag kai e Tupana tomi'airo pa'i koro pe sa'awy'i ai'ywania pe. 2 — Woro'airo en miit'in atuky'e hamuat e. Karãpeĩ miit'in ui'atoiat hawyi waku paa'ere o epy'a pe miit'in satek hawyi e. Mi'i hawyi etimoherep i'atuepe mu'ap uhowawiat e. — En miit kawiat ereĩne'en e i'ewyte etikuap miit'in miat i'aparap ta'yn hap yt i'atuwe'eg i hap ko'i yt ikuap kahato i hap ko'i hawyi waku eti'auka ta'atuehũria ta'atuekawiano i'ewyte ekawiano e sa'awy'i Tupana tomi'airo pa'i koro pe. 3 — En ni tapy'yia ewy kahato i'aparap hat pote waku eti'auka ehũ emi'aparap moweityk hamo i'ewyte emiit'in minug sa'ag ko'i hep hamuat e. Mi'i nug hamo woro'airo e Tupana. 4 — Woro'airo pa'i akag wo e. Yt miit'in mi'airo hap kaipyi i ereĩne'en pa'i koro wo ma'ato uimi'airo en e. Yt naku i ere'e miit'in me — Ui'airo no eipa'i wo katupono uito yn waku pa'i akag airo hamo e. Yt e'e hap kaipyi pa'i koro wo ereĩne'en. Ma'ato ui'e hap kaipyi yn waku e. Nimo are'e Musei ywyt Arãu me — Woro'airo en miit'in epa'i akag wo e. Ereĩne'en no miit'in py'asetpe pa'i koro wo are'e Musei ywyt Arãu me sa'awy'i e. Arãu yt tuwenug hin i pa'i koro wo ma'ato uimi'airo uimiky'esat ewywuat ne'i Arãu e Tupana. 5 Tupana tunug Aika'iwat Iesui Arãu ewywuat kahato ma'ato po'og mi'i kai. Yt tuwenug hin i Ahepa'i Koro wo Iesui. Yt tuwemõtypot i pa'i wo ma'ato Tupana mimõtypot no Mi'i Miit toĩne'en. Aikotã Tupana to'e sa'awy'i miwan me hap ewy — E'ywot sese ti Uito Uha'yru e. Wuat'i e'at piat Uha'yru En e katupono wuat'i e'at piat E'ywot sese wo areĩne'en e. Mesup e'at woromoherep En wuat'i miit'in me Uha'yru hap e. En yn Uha'yru mesuwe miit kaipywiat e wepy hawe 2.7 miwan me. 6 Mi'i hawyi to'e Tupana wẽtup miwan me — Uha'yru e woronug en wuat'i e'at piat wuat'i ywania Pa'i Koro wuat woronug En mekewat aikotã sa'awy'itewuat pa'i koro Mekeseteki hap het rakat ewywuat sese Uha'yru e sa'awy'i morekuat Tawi Tosaipepiat Iesui etiat 110.4 miwan me. 7 Mi'i hawyi mesuwat yi totiat toĩne'en turan Ahepi'i Sese Iesui ihay Tupana kape tuwak popuo tepiat haty'u hap wywo tohẽtup hẽtup tehay wo — Papai Papai e uihep En gu'uro po pyi e uiku'uro hap kaipyi uihep o En gu'uro po pyi e haty wo. Mi'i hawyi Tupana tiwesat — Pywo Uha'yru atunug aru e'e hap ewy e. Worohep En gu'uro pyi e Uimõtypot kahato hat En mote e uimiky'esat ewy ne'i eku'uro pote e. Eremohit kahato mi'i pote woromõtypot Uha'yru e. Emiẽtup ok tã worohep En gu'uro pyi e. 8 Tupana Sa'yru sese Iesui ma'ato toho'opot popuo tuwemu'e Tupana miky'esat nug hap ete paa'e hat ewy. Mi'i kaipyi aimohãpyk hamuat tutu'u yne tepiat ho'opot hap hawyi toikuap Tupana miky'esat nug hap. Yt iku'uro teran i pytkai iku'uro aikawiano Tupana miky'esat toiky'esat pote. 9 Aika'iwat yt karãpe hin i i'aparap To'ywot miky'esat nug hap ete pote — En yn miit'in ehakyera'at hano e Tupana. Iesui watomohey hawyi tutum aheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat ahepe tomiky'esat nug haria wo watoĩne'en mote. 10 Toho'opot kahu hawyi. — Pywo sese hãpyk takat miit En e Tupana tope. Ewaku hap uiat ewy pote waku En yne miit'in Epa'i wo e. En ni mekewat pa'i wakuat sa'awy'iwuat Mekeseteki ewywuat e. Pa'i Mekeseteki Saipepiano Sese woronug En e Tosa'yru pe.

11 Uiwyria'in woroho'omu'e teran Pa'i Mekeseteki Saipepiat ete. Ahenoi teran po'og Iesui ete wen ma'ato ehewaure ka'a iperup kahato Tupana ehay etiat kuap hamo. Ta'i eweiket kahato eiwanẽtup hawe Tupana etiat eimu'e turan mi'i pote yt woroho'omu'e kuap i yne Ahepa'i Akag etiano. 12 Mot'i eweikupte'en Iesui mohey haria pytkai — Urumu'e i ro ewei'e

yn yt uruikuap i te ti urumu'e hap Tupana eha etiat ewei'e at ka'ap haria eipe. Are pãi koitywy ti waku ra'yn miit'in mu'e haria wo eweikupte'en ma'ato ti yt itag i te Tupana ehay kuap hap etiaria eiperia are. Mi'i hawyi ikuap perup i haria eweikupte'en. Mi'i pote miit'in mimu'e wo te ne'i eweikupte'en. Mi'i pote — Uruiwaure ra'yn sa'awy'itewuat urumu'e hap e haria wo eipe. Mi'i pote urumu'e i ro mehĩ mana mekewat sa'awy'iwuat sehay Tupana etiat ehenoi i ro uruepe ewei'e. Aikotã hirakat ihire te rakat ewy eweikupte'en Tupana ehay kuap hap ete. Aikotã aimẽpyt hit yt tenuk kuap i iheg kahato rakat ete hap ewywuat kahato eweikupte'en Tupana ehay u hap ete. Aikotã aimẽpyt'in mĩ hy yn iky'esat hap ewy eweikupte'en. Tupana ehay mi'u pu'i ewywuat u hap ete yt eweikuap kuap i. 13 Niatpo rakat sa'awy'iwuat Tupana ehay etiat kurin kurin eweikuap. Aimẽpyt ihup te rakat ewy mĩ hy yn toisym kuap ewywuat eipe katupono yt eweikuap i te kat ko'i kat ko'i som sio pywuat sio yt pywuat i hap. Sio waku watunug sio yt naku i watunug e hap katupono Tupana pywuat hap yt eweikuap i te sio waku sio yt Tupana e hap yt eweikuap i te pote. 14 Ma'ato nagnia hãi rakaria ihãite rakaria tutu'u kuap kahato ipu'i kã'ã iheg nakat ihainia'in haryporia'in. — To'iro watenuk i'atu'e aimi'u ra'yn i'atu'e. Mi'i hap ewy Tupana ehay miwan miat kuap haria ihãite rakaria Iesui mohey haria Tupana ehay kuap kahato rakaria tikuap kahato kat som waku watunug kat som yt naku i watunug hap ko'i Tupana e hap miwan miat pyi. Mi'i haria Tupana nug haria te'eropyhu'at ta'atuehãite imohey hap etiano. Mi'iria mi'u pu'i u haria ewy are.

6

1 Sa'awy'i kurin kurin watikuap Aipotypot Iesui etiat. Kurin kurin watikuap ihay etiat. I'ewyte sa'awy'i aipotmu'eria Iuteuria aimu'e kurin kurin Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat ete. Mi'i ko'i toĩne'en ne aiwanẽtup hawe. Waku mi'i ko'i wen ma'ato po'og waku watikuap yne yne Iesui e hap yne yne iminug ko'i e. Waku watuwemotag ikuap hap ete. Yt naku i watopyhu'at mekewat aimikuap hit hap ewy yn. Sa'awy'i — Ewetoiat ro eiminug sa'ag ko'i hawyi ewetomohey ro Tupana i'atu'e ahepe hawyi i'atuehay upi watuwat. 2 Pyno ai'ywania Iuteuria te'eruwepiitsei te'eruweposei te'eruwepysei kahato aheko ewy. Mi'i hap yn sa'awy'i watuwemu'e. Mi'i watunug watunug aiwemõpokuap hamo pote — Waku pe watopyhu'at Tupana pe sa'awy'i wato'e. Sa'awy'i watuweponug aimi'auka aihũ tote hawyi tuweityk aiminug sa'ag wato'e sa'awy'i. Waku watoiat mi'i ko'i katupono mesup Aika'iwat yn ahehakyera'at kuap waku wato'e yn. Sa'awy'i aikotã aru iku'uro rakaria tukupte'en hap kape yn watuwanẽtup aikotã te'eruwehymut hap kape yn watuwanẽtup aikotã aru Tupana ti'atuhymut mi'iria gu'uro pyi hap ete yn watuwanẽtup. 3 Sa'awy'i mi'i hap kape yn watuwanẽtup Iuteuria ywania aito pote. Mesup koitywy waku watuwanẽtup aheko kape ma'ato aikotã aimu'e hit hap kape hap ewy. Waku po'og watuwanẽtup Iesui eko kape katupono aimu'e Iesui etiat po'og aheko sa'awy'iwuat kai pote.

4 Iesui toine'en aipy'asetpe turan ai'ywania tuwat kahato Aika'iwat ehay upi — Pywo i'atu'e sa'awy'i Iesui e hap ete hawyi paa'i'atu'e ta'atuminug sa'ag ete hawyi i'atuwepit kahato mekewat kuap pakup hap ete. Tupana Miium Iesui ta'atuiã'ãg sio waku sio yt hap ete sio Tupana ehay ihay sio yt hap kuap hamo ta'atuiã'ãg. Mi'i turan Tupana Pã'ãu wakuat i'atumu'e kahato ai'ywania Iuteuria. Mi'i hawyi te'eropyhu'at Tupana Wakuat Pã'ãu eiam wo. 5 Mi'i hawyi Tupana ehay wakuat ete iwẽ pywiat kurin kurin ta'atukuap hawyi — Waku kahato i'atu'e. He kahato Tupana ehay i'atu'e ai'ywania. Waku kahato aru karãpe put'ok'e ra'yn ti Tupana mesuwe Aiporekuat no i'atu'e irania'in ai'ywania. 6 Mi'i ta'atukuap yne hap kaipyi ta'atu'atoiat sa'ag Iesui. Ta'atupun yne imohey hap itote hawyi — Yt uruimohey i Mi'i Miit i'atu'e — Ewei'auka ro ewei'auka ro e haria tukupte'en ai'ywania. Ewei'auka aria'yp posak ete yt watiky'esat i Tupana Sa'yru Aiporekuat no e haria mi'iria. Yt kan hamo i Mesuwat Miit i'atu'e haty wo ta'atuehay pirik wo. Mi'i hap kaipyi Tupana ti'atukuap mi'iria topy'a pe. — I'atuehay kaipyi Uha'yru auka hap kaipyi ati'atu'apiheg aru irania'in ai'ywania tuwat Iesui mohey hap upi pytkai. Ta'atumohey rokirẽ ra'yn ta'atupun Iesui mohey hap. Mi'iria ewywuaria koitywy yt watimorem kuap i ra'yn Tupana kape katupono Tupana Sa'yru pun haria ra'yn mi'iria. 7 Ma'ato aito Tupana Sa'yru mohey haria aikotã aiko wakuat rakat ewywuaria watopyhu'at yi wakuat i'aman sym hat ewy aito Tupana mikoi wakuat ewywuaria mikoi Tupana mipoityro kahato ewywuat ko'i. Tupana tum i'aman hawyi ihãite kahato hap ewy watopyhu'at watat ahehakyera'at hap hawyi. 8 Ma'ato aiko aimikoi yi yt kan hamo i ewy Tupana Sa'yru pun haria tukupte'en. Hu ypia ewy hyri hyp ewy yt uwe i miky'esat ewywuaria tukupte'en yt imohey i haria. Mi'i hawyi meipepe ro ekahuro epyp e'u aria wato'e. Mi'i hap ewy topyhu'at mi'iria. Ai'ywania Tupana Sa'yru pun haria aria wo tukupte'en aru aiko piat hyri hyp ewy. 9 Ma'ato eipe uiwyria'in uimiky'e ko'i yt mi'iria ewywuaria hin i eipe. Yt aiko aimikoi wẽki'a e'yi ewy hin i eipe are. Ma'ato aiko aipoi kahato hap ewywuaria eipe are. Woroho'omohey kahato

eipe uhekatuwyria. Ahehakyera'at hat mohey sese haria eipe. Ahehakyera'at hat moherep haria kahato eipe. Wuat'i miit'in eikuap Ahehakyera'at hat mohey haria eipe hap. Ma'ato eipe aimikoi hẽ'ẽ kahato rakat ewywuat hap kaipyi eikuap miit'in. 10 Ta'i Tupana hãpyk kahato. Yt karãpe i toiwaure toky'e hap eipotpap tomõtypot ehepiat hap etiat e. Yt toiwaure kuap i eiminug wakuat tomõtypot etiat hap Tupana pote. Yt karãpe i toiwaure temiit'in powyro hap tomõtypot toky'e ehepiat hap kaipywiat ko'i. 11 Pyno po'og waku mi'i hap ewywuat no watukupte'en. Waku Tupana mõtypot hap kahato wywo watoĩne'en. Imohey pot'i kahato aiku'uro hap e'at kape yn waku imohey hap wato'e. 12 Pyno yt naku i watoĩne'en iperup wo'omu'e hap etiat rakano ne'i are. Yt naku i iperup ne'i imohey hap ete. Yt naku i watopyhu'at yt ikuap teran i haria wo e. Yt naku i aiwanẽtup hap watimoken'ẽ ne'i Tupana Pã'ãu miat aimu'e turan. Waku watukupte'en aikotã sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria ewywuat imohey iwato'in rakaria ewywuat meimuẽwat sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria ewy. Katupono mi'iria tukupte'en wuat'i e'at pe Tupana mohey mot'i haria. Yt te'eruwemõti hin i — Atimohey ta'atu'e hap ete. Yt ta'atupun hin i ta'atumimohey Tupana piat — Atunug aru e hap mohey hap. Waku mi'iria ewywuaria watukupte'en. Yt naku i pya kahato ne'i aiwanẽtup hap Tupana kapiat hap.

13 Waku watopyhu'at aha'ase'i Aparãu ewywuaria. Sa'awy'i Tupana to'e Aparãu me — Pywo ti rat woropoityro en e. Uhet wyti Tupana e. Yt kat i miit mi'i rẽ po'og uhet kawiat e. Atunug aru emiariru'in waikiru i'atu kahato hap ewy e. Mi'i pote areset pehik atunug aru ui'e hap ete e Tupana Aparãu me. 14 — Woropoityro poityro e. Pywo ti rat atunug aru ui'e hap ewy e. Atimotypy'i esa'yru'in e. I'atu sakpo typy'i esaipepiaria yi kyt ewy i'atu hap ewy emiariru'in e Tupana Aparãu me. 15 Ma'ato Tupana yt meremo hin i hum to'e hap ewy. Mi'i pytkai toimohey pot'i Aparãu. Yt ipun hin i — Atunug aru e Tupana piat hap. Mi'i hawyi tuwemoherep ta'yn ha'yru Isaki Tupana e hap ewy. 16 Karãpeĩ miit'in to'e ahepe — Atunug aru ui'e hap ewy to'e hawyi ma'ato yt watomohey i pote ta'atukaykay ra'yn ta'atuetu'isa ta'atu'e hamuat — Yt atunug i ui'e hap ewy pote heso rakat areĩne'en wuat'i ehamo i'ewyte Tupana ehamo e hamuat. Mio tã to'e hawyi watomohey po'og wuat'i ehamo to'e pote. 17 Ma'ato Tupana to'e tuwehamo yn — Atunug aru emẽpyt'in i'atu waikiru ewy e Aparãu me. — Areĩne'en hegyi'at kahato rakano aru emiariru'in ko'i pe e. Yt uheso hin i e. Atunug aru ui'e hap ok tã e. Meiũran aru ati'atupoityro esaipepiaria e. Yt atiwaure hin i kat ui'e hap e. Ma'ato atunug aru ui'e hap ewy e. Uito Tupana pote atunug ui'e hap ewy e Aparãu me haty wo. Yt karãpe i kue wẽtup sehay atunug aru ma'ato atipyt'atnug uhehay Uito Tupana pote e nimo te Aparãu me. I'ewyte yne esaipepiaria pe pywuat ui'e hap kuap hanuaria tukupte'en aru e. 18 Pyno atipyt'atnug uhehay Tupana Uito pote e. Pywo yt uwe i imonik kuap ui'e hap — Atunug aru Tupana e hap Tupana i'e pote. Tupana yt heso kuap i mi'i pote waku watomohey kahato mi'i tã — Atunug aru e hap ko'i. — Urumowepit hat kahato En Tupana wato'e. Ewawi uruteput wanĩkaptia pupi. Urutopytyk kahato ehay — Atunug aru e'e hap. Pyno typy to'e — Atunug aru e hap ko'i. Typy tohenoi tehay ahepe. 19 Tupana e hap wẽtup — Woroho'opoityro aru wuat'i e'at pe e hap aimowepit kahato. Mi'i hawyi i'e hap typy — Atunug aru e hap. Pyno pywo ti aru uruehakyera'at wato'e tope. Uruhekatup kahato urupy'a pe wato'e. Mi'i hawyi uruehakyera'at aru to'e hap ewy wato'e.

Aimimohey aikytyt kahato iheg me aikotã haity Tupana eiam sese kaipyi tut aipiit kape hap ewy. Ta'i imohey hap haity ewy. Yt karãpe i uruiwaure e'e hap Tupana wato'e. 20 Katupono mekewat Aimimohey Iesui teke Tupana eiam koro sese pe ra'yn. Sa'awy'i Ahepa'i Iesui teke Tupana eiam sese pe. Hewat'ymo ti aito. Ahepa'i mekewat Mekeseteki ewywuat po'og nakat Ahepa'i Koro wuat'i e'at piat. Yianme teke aikotã ahe'yara tuwemoheg i'asaity ete. Mi'i hap ewy watomohey Tupana e hap — Atunug aru e hap watomohey kahato mi'i e hap hawyi aimoheg kahato Tupana ete wuat'i e'at pe saity iheg nakat ewy.

7

1 Pyno ahenoi teran sa'awy'iwuat pa'i wato Mekeseteki etiat. Mi'i ti morekuat no topyhu'at mekewat Ierusarẽi notiat ma'ato mekewat e'at pe tawa Sareĩ i'atu'e ta'atupusu puo ma'ato aipusu puo tawa wo'owese e hap wato'e. Sa'awy'i ti Tupana ti'airo temiit Mekeseteki pa'i koro wuat miit'in ehay enoi tepiat hamuat. Tupana po'og ywaiti wuat'i kawiat mi'airo Mekeseteki. Sa'awy'i Aparãu ta'aipok wo'o'auka hap wato kaipyi wanĩkaptiaria atu'uka hap kaipyi. I'atuekat yne topo piat wywo tut. Mi'i hap tote mu'ap upi pa'i wato Mekeseteki tipuẽti. Mi'i hawyi toipoityro aha'ase'i Aparãu. 2 Mi'i hawyi Aparãu ho'oium tope wanĩkaptia pohari hap ko'i ipat'ok. 10 rakat kaipyi tutum wẽtup iwat. Iwato tutum pa'i akag Mekeseteki pe. Mekeseteki set aipusu puo wo'oewaku nug hat akag e. Mi'i ti morekuat tawa Sareĩ totiat. Sareĩ aipusu puo wo'owese hap. Mi'i pote Mekeseteki topyhu'at wo'owese hap nug hat akag aipusu puo e. Aipotypot Iesui ewywuat topyhu'at morekuat Meskeseteki. 3 Ma'ato Mekeseteki uwe i'ywot kuap hat yt to'e i miwan miat

pote. Uwe ity kuap hat yt to'e i iwan miat pote. I'ewyte uwe imẽpyt'in kat ywania hap yt uwe i ikuap yt to'e i iwan me pote. Sio i'ywã'ĩ hap toĩ sio yt hap yt watikuap i yt to'e i pote. Sio iku'uro sio yt hap yt to'e i pote yt watikuap i. Yt uwe i ikuap mi'i pote wuat'i e'at piat miit ewy topyhu'at morekuat Mekeseteki. Mi'i pote wuat'i e'at piat miit'in epa'i koro ewywuat topyhu'at. Mi'i pote Tupana Sa'yru ewywuat kahato topyhu'at. Mi'i Ahepa'i wuat'i e'at piat iã'ãkap kahato. 4 Ui'ywania waku watuwanẽtup morekuat Mekeseteki kape katupono Iesui e'yianmiat iã'ãkap kahato topyhu'at mi'i. Miit'in mimowato kahato mi'i. Aha'ase'i koro Aparãu mimõtypot mi'i. Ta'i toho'opat'ok kahato tewanĩkap pohari hap kaipyi toho'oium wẽtup 10 rakat kaipyi mokekuat Mekeseteki pe. Mi'i ti po'og Aparãu kai topyhu'at katupono toho'oium tope. 5 Sa'awy'i ase'i Aparãu emiariru Irewi e hap het rakat toĩne'en ahepa'i koro wo. Mi'i hawyi yne Irewi saipepiaria tukupte'en ahepa'i wo. Mi'iria pe mesup watum aimiium ko'i Irewi saipepiaria pe pa'i kororia pote Irewi saipepiaria pote. Aikotã Tupana to'e hap ewy — Eho'oium o uhepe eimikoi hat ko'i wẽtup 10 rakat kaipyi pa'i koro Irewi saipepiaria pe e hap ewy. Kat e hap kat e hap eimipuẽti kaipyi eho'oium o uhepe wẽtup 10 piat e Tupana. Pyno mesup te aito Aparãu emiariru'in ko'i waho'oium ahekat pa'i koro Irewi saipepiaria pe. Ma'ato sa'awy'i Irewi tum tekat Pa'i Koro Mekeseteki pe katupono Irewi e'ase'i Aparãu tum tekat Pa'i Koro Mekeseteki pe pote Irewi tum wy tekat Pa'i Koro Mekeseteki pe te'ase'i Aparãu po wo tutum hap ewy. Mi'i pote Pa'i Mekeseteki Saipepiat Iesui topyhu'at po'og Ahepa'i Koro wo ahepa'i koro Irewi saipepiaria kai katupono Irewi i'ewyte hum ha'up Pa'i Koro Iesui Mekeseteki Saipepiat pe. 6 Ma'ato pa'i koro Mekeseteki yt Irewi ywania hin i. Yt Aparãu kaipywiat i ma'ato yt uwe i ikuap kat ywania morekuat Mekeseteki toĩne'en. Mi'i kape aha'ase'i sese hum wuat'i kat ko'i kat ko'i. Toipat'ok hawyi toho'oium pa'i Mekeseteki pe. Mi'i hawyi pa'i Mekeseteki tipoityro ra'yn aha'ase'i Aparãu e — Tupana emowato e Aparãu me. Tupana mipoityro toipoityro te. 7 Pywo ti rat po'og Aparãu kawiat iwato Mekeseteki kat pote yt po'og i mi'i pote yt toipoityro kuap i. 8 Mi'i tupono koitywy aito ai'ywania miium ko'i watum Irewi ywania pe ma'ato Irewi ywania iku'uro rakaria wo tukupte'en torania ma'ato Ahepa'i Koro pakup Iesui yt mi'i tã i mesup. Aikotã to'e sa'awy'iwuat miwan me hap ewy — Mi'i Miit toĩne'en wuat'i e'at piat Pa'i wuat e. En ni Pa'i wato Mekeseteki ewywuat e miwan me morekuat Tawi wepy hawe. 9 Pyno sa'awy'iwuat aha'ase'i koro Aparãu tum na'yn pa'i koro Mekeseteki pe tomiium ko'i. Pyno Aparãu topyhu'at pa'i Irewi e'ase'i. Mi'i tupono sa'awy'i pa'i Irewi topyhu'at te'ase'i Aparãu piit pe. Mi'i hawyi Aparãu tum tomiium Mekeseteki pe turan pa'i Irewi i'ewyte hum tomiium ko'i Mekeseteki pe Irewi e'ase'i Aparãu po wo yt tuwemoherep i te turan. Katupono pa'i Irewi e'yianmete ha'ase'i Aparãu tum imiium Mekeseteki pe. Mi'i turan Irewi toĩne'en ne iã'ỹi wo Aparãu piit pe imiairiru Irewi pote. Mi'i tã aha'ase'i i'ewyte torania aito Aparãu emiariru'in watum yne aimiium Tupana piat Mekeseteki pe Aparãu saipepiaria iã'ỹi ko'i Iesui pote. 10 Sa'awy'i to'opuẽti mu'ap tote morekuat Mekeseteki wywo aha'ase'i Aparãu. Mi'i turan aha'ase'i pa'i koro Irewi'in aha'ase'i Aparãu piit te tukupte'en hã'ỹi ewy yt hẽtyt i te rakat ewy. Mi'i hawyi ta'atuium itote aha'ase'i Aparãu po wo. 11 Pywo ti rat pa'i kororia ko'i Irewi'in kaipyi yt tut i aimohãpyk hap Tupana wywuat hap. Yt kat i rat ahehakyera'at hap mi'iria kaipyi. Ai'ywania ewãi hap yn tuwemoherep ainãpin Tupana kaipywiat hap Tupana ehay kat som waku watunug hap watikuap Musei e'ase'i Irewi wẽ pyi. Irewi ywania kaipyi Musei tuwemoherep ma'ato Tupana to'e sa'awy'i — Tut aru wẽtup ok Ehepa'i Koro pakup e. Mi'i Miit ti Pa'i Koro Mekeseteki ewywuat toĩne'en e Tupana sa'awy'i morekuat Tawi pe. Pyno Ahepa'i Koro sese yt tut i Musei ywot'in Irewi ywania kaipyi i'ewyte yt Musei ywania kaipyi i te wy. Mi'i pote pa'i Musei ehay yt aimohãpyk kuap i Tupana wywo. Ma'ato aimohãpyk hamuat Tupana tipo'oro wẽtup ok i Aiporekuat no Ahepa'i Koro wo mekewat Mekeseteki Ewywuat Ahehakyera'at Hat Iesui. 12 Pyno Ahepa'i Koro ipakup takat yt Irewi ywania ewywuat i ma'ato wẽtup kaipyi ra'yn ipakup takat toĩne'en. Ahepa'i Pakup Iesui kaipyi ainãpin Irewi piat yt hap ewy i. I'ewyte Irewi emiariru Musei yt ewywuat i. I'ewyte Musei ywyt Arãu yt kaipyi i Iesui ma'ato Ahepa'i Pakup Iesui kaipyi ra'yn ainãpin hap tut aimohãpyk kuap Tupana wywuat hap sese. Musei piat ainãpin hap yt ewywuat i. 13 Aha'ase'i Musei yt kaipyi hin i Ahepa'i Koro Iesui. Yt Musei suu yt ewywuat i katupono Aha'ase'i Iuta emiariru Emiariru ti Iesui. Yt karãpe i aha'ase'i Iuta emiariru'in tukupte'en ahepa'i koro wo. Yt karãpe i Iuta ywania tum aihũria Tupana pe aria pe mekewat yparakai aihũ wuk hap nu kawiat tote. Ma'ato mi'i pytkai mesup topyhu'at Ahepa'i Akag wo Iesui mekewat Mekeseteki ewywuat. 14 I'ewyte watikuap kahato aha'ase'i Iuta emiariru emiariru kaipywiat tut Ahehakyera'at hat Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat hap. Ma'ato Tupana yt to'e i — Iuta ywania kaipyi tuwẽtem ahepa'i koro yt e i. Ma'ato watikuap Iesui topyhu'at Ahepa'i Koro wo hap ma'ato wẽtup kaipyi Mekeseteki pa'i koro ewywuat. Yt Irewi ywania i ma'ato Mekeseteki ewywuat e hap kaipyi watikuap. 15 Iesui topyhu'at Pa'i Koro wuat miit'in yt eko ewy hin i. Heremo kahato mi'i mesup watikuap

ta'yn Iesui tuwemoherep mekewat Mekeseteki ewywuat sese. Aikotã aikotã Tupana to'e hap ewy. Mi'i ewywuat topyhu'at Ahepa'i Koro wo. 16 Tupana mi'airo Iesui Ahepa'i Koro wuat ma'ato yt aheko upi hin i toi'airo. Aikotã irania'in aimi'airo ahepa'i yt ewywuat hin i. Yt aha'ase'i Irewi sa'yru'in hin i Mi'i ma'ato mi'i pytkai Tupana ti'airo katupono wuat'i e'at piat ieĩne'en hat Iesui pote mekewat Mekeseteki ewywuat toi'airo Ahepa'i Koro wuat sese Mi'i. 17 Pyno ti mekewat miwan me mio tã e sa'awy'ite Tupana to'e — Uha'yru mesup woro'airo En miit'in Epa'i Koro wo ma'ato yt karãpe i ra'yn ekahuro En Pa'i Porekuat no hap e. Pa'i Mekeseteki ewy En e sa'awy'i Tupana Tawi wepy 110.4 hap we.

18 Mekewat sa'awy'iwuat pa'iria aimu'e hap ko'i ainãpin hap ko'i ai'ywania wat yt put'ok'e i ahehay moherep Tupana kapiat hamo. Yt hesaika i miit'in mohãpyk Tupana wywuat hamo. Mi'i pote Tupana to'e — Yt kan hamo i i'atueko e katupono yt put'ok'e i miit'in ekyi uhowawiat hamo miit'in mohãpyk hamo e Tupana. 19 Sa'awy'iwuat ahepa'i aimotag teran tehay wo sa'awy'iwuat ainãpin hap ko'i ete. Toimopakup teran yne ma'ato mekewat sa'awy'iwuat waku wen ma'ato yt hesaika i aimowaku hamo. Yt aimoperup'i kuap i mekewat Musei piat ainãpin hap. Yt aimohãpyk kuap i yt watunug i pote. Wati'aparap yne mi'i hap ko'i ete pote. Pa'i Musei wãi'e hap upi yt kat i mu'ap Tupana kapiat hap katupono yt watunug kuap i yne Musei piat ainãpin hap ko'i pote. Ma'ato watomohey Pa'i Koro wo Iesui hawyi meremo watikuap Tupana. 20 Pyno sa'awy'i Tupana kapiat ihay rakat tukupte'en pa'i koro wo miit'in mi'airo ko'i. Ma'ato Iesui Ahepa'i Sese wuat Tupana Mi'airo toĩne'en. Tupana ehay kaipyi topyhu'at Ahepa'i Wato wo. — Pywo ti rat woronug En Wuat'i Miit'in Epa'i Wato wo e Tupana. Ewẽ pyi yn atiky'esat miit'in ehay enoi hap e. Karãpe ehay turan meremo emiẽtup atum epe e Tupana Iesui pe. Emiit miẽtup ewẽ pywiat atum yne e. Karãpe uhehay teran miit'in kape mi'i hawyi ewẽ pyi yn uhehay e. Miit'in Epa'i Wato wo woronug En e Tupana Iesui pe Wuat'i E'at Piat Ieĩne'en Hanuat En mote e. 21 Mi'i pote woro'airo En Pa'i Wato wuat mekewat pa'i wato Mekeseteki Saipepiat En e Tupana miwan me Iesui piat pe. Yt karãpe i Tupana to'e irania'in pa'iria pe mio wat to'e hap ewy. I'ewyte Musei pe i'ewyte haipe piaria pe Tupana yt to'e i mekewat to'e hap ewy ma'ato Tosa'yru pe yn to'e — En ni Uimi'airo Miit'in Epa'i wuat wuat'i e'at piat ieĩne'en hanuat e. Yt uheso i rat e Tupana sa'awy'i Iesui piat morekuat Tawi wepy 110.4 piat pe. 22 Ta'i waku sakpo Iesui Ahepa'i Akag wo watipuẽti po'og po'og irania'in pa'i ko'i kai. Katupono Tupana to'e hap ewy — En ni Uimi'airo Pa'i wato wo e ma'ato yt karãpe i to'e Tupana irania'in pa'iria pe mi'i ta e hap. 23 Sa'awy'iwuaria i'atu kahato pa'iria tukupte'en map haria ne'i pote yt ieĩne'en mot'i pa'i wo itote. Wẽtup iku'uro hawyi toĩne'en wẽtup i ra'yn haipepiano. Ma'ato Wẽtup Ok yn waku I'atu'akag Sese Mi'i ti Iesui wẽtup ok takat. 24 Ma'ato koran pa'i wato sese mesuwarotiat yt ewy hin i katupono Mi'i ieĩne'en wuat'i e'at piat hamuat Pa'i Pakup mo. Mesuwarotiat pa'i ko'i iku'uro yne pytkai toĩne'en ne wẽtup teiam me atipy pe. 25 Ahepa'i Wato Pakup Iesui ahehakyera'at kuap yne mesuwarotiaria torania ywania e. Pywo ti rat torania Tupana kapiaria toi'atuehakyera'at kuap ta'atuky'esat imohey hawyi katupono Mi'i Miit ti mu'ap Tupana kapiat. Koitywy uwe uwe mi'i mu'ap upi toto Tupana kape Mi'i Miit tuwat hupi haria put'ok'i'atu'e Tupana kuap hap kape e. Kat emiit kat emiit put'ok'e kuap Tupana kape Mi'i Pa'i sehay upi. Ahehay enoi ok tã tohenoi Tupana pe. Yt toima'at hin i To'ywot ahehay wo i'ewyte tohẽtup kahato aikawiano Tupana pe Ahepa'i Wato Iesui. 26 Mi'i miit ti waku kahato Ahepa'i Wato wo katupono aikawiano hat aiwy kahato topyhu'at. Aimiky'esat toikuap kahato. Po'og po'og waku irania'in pa'i ko'i kai. Yt uwe i po'og Mi'i Miit kai. Tupana ewywuat wanẽtup hat Mi'i Miit. Tupana ewywuat wakuat nug hat Mi'i Miit Iesui. Mi'i pote Ahepa'i wo waku kahato. Yt aima'at kuap i. Yt ai'aparap kuap i. I'ewyte yt uwe i i'aparap kuap teko sa'ag wo. Waku kahato Ahepa'i Wato wo. Yt karãpe i toi'aparap irania'in miit'in ewy ai'ewy. Pywo ti rat po'og po'og waku wuat'i pa'i ko'i kai Ahepa'i wo Iesui irania'in i'aparap aparap haria ne'i pote. Tupana Mimõtypot sese Ahepa'i pakup. Yt uwe i atipy pe po'og mi'i rẽ Tupana Mimõtypot kai. — En po'og po'og atipy piaria kai e Tosa'yru pe yn. En po'og po'og rakat torania kawiat e Iesui pe. 27 Ahepa'iria mesuwarotiat i'aparap aparap kahato Tupana piat ta'atupotpap nug hap ete. Ai'ywania pa'i ko'i ti'auka ta'atuhũria ta'atu'atuwuk wuk mohag wo ta'atuminug sa'ag moweityk hamo — Urui'aparap ta'yn ewawi Tupana i'atu'e hamuat. Ereĩne'en waure wo uruminug sa'ag kai i'atu'e. I'ewyte sa'awy'i ta'atu'auka aihũria aiminug sa'ag pohag wo. Aihũria suu wywo ta'atumoweityk teran ahepiat i'aparap hap. Ta'atuhã'ãg kahato mi'i hap ete. Ma'ato mio Iesui iku'uro aihũria ewy aikawiano aipohag wo aiminug sa'ag moweityk hamo Ahepa'i Wato pote. Yt kat i tominug sa'ag pytkai iku'uro aiminug sa'ag upi toho'opot ai'apiheg hap tutu'u hamo. Wẽtup mo yn iku'uro hawyi tuweium Tupana pe ai'apiheg hap sa'up mo yt kat i tominug sa'ag pytkai. Iku'uro aiku'uro hap u hamo. Wẽtup mo yn iku'uro mi'i hap yn imoma ra'yn aiminug sa'ag. Ma'ato irania'in pa'i akag ko'i aihũria atu'uka kahato i'ewyte ta'atuhũria at ka'ap. Ma'ato Iesui ti wẽtup mo yn iku'uro hawyi waku ra'yn

koitywy e Tupana. — Waku ra'yn e. 28 Irania'in pa'i ko'i aimi'airo ko'i Irewi eko ewywuaria mi'iria miit aipu'i ewywuat ta'atu'aparap aparap kahato ai'aparap hap ewy yne yt naku i nug hawiat. Iku'uro rakaria ai'ewy ahepa'i akag ko'i mesuwarotiaria. Mi'iria yt naku i nug haria ai'ewy mesuwiaria pa'i ko'i. Ma'ato Ahepa'i Akag Sese Iesui pakup we Tupana to'e haty wo — Woronug En Wuat'i Miit'in Epa'i Koro wo aru sa'awy'iwuat mekewat pa'i Mekeseteki ewywuat woro'airo En e haty wo sa'awy'i Iesui pe. I'atu kahato pa'i mesuwe tukupte'en e ma'ato mi'i turan woro'airo En wuat'i miit'in Epa'i Wato wo e Tupana miwan me. Mi'i hawyi ti aru ereĩne'en na'yn wuat'i e'at piat miit'in Epa'i wo e Tosa'yru pe. Waku En Pa'i wo Uha'yru e katupono En yn ui'ewy Uha'yru e Tupana Tosa'yru pe.

8

1 Pyno ahenoi i ehepe to'e Ahehay Enoi To'ywot piat hat ete. Mi'i ta'apyk To'ywot po sese kai aikope Tupana ta'apyk Morekuat Akag wo hap tote Tupana po sese kai ta'apyk wuat'i mimõtypot rote Tupana mõtypot eiam sese tote. 2 Mi'i tote tohẽtup hẽtup ahupi ahepa'i koro wo toĩne'en pote ipotpap mekewat atipy piat Tupana eiam sese pe. Sa'awy'i pa'i akag Musei tunug yahig note Tupana mõtypot yat mi'at pe kawiat ipe hup ipe heryp'i kawiat tutunug i'ewyte sokpe kawiat. Ikahu rakat tutunug. Mi'i hap tote Musei topyhu'at pa'i wo. Ma'ato Ahepa'i sese Iesui topyhu'at atipy pe Tupana mõtypot eiam sese tote ikahu rakat rote yt miit'in minug hin i hap tote toĩne'en. Ipotpap Pa'i wo po'og po'og Musei minug kawiat rote katupono Tupana minug note ipotpap. 3 Karãpeĩ ahepa'i ko'i mesuwarotiaria aimi'airo ko'i i'atupotpap aimiium Tupana piat hap ete ta'atuium aimiium tope hawyi ta'atu'auka aihũria Tupana piat ta'atumiium mo. Ma'ato Iesui Tupana mi'airo Ahepa'i Wato Iesui wo hawyi tutum To'ywot Tupana pe To'ywot mowehum hap kahato ko'i. Aikawiano hamuat ipotpap hap. Iwat imiium To'ywot piat ko'i po'og waku aihũria kai katupono tosuu aikawiano hamo. 4 Ahepa'i Sese Iesui ti yt pa'i Irewi ywania saipepiat hin i. Mi'i pote po'og Pa'i wo pa'i Irewi kai po'og mekewat Musei minug sokpe kawiat Tupana mõtypot yat epa'i wato kai katupono toĩne'en kuap Ahepa'i atipy piat i'ewyte mesuwe Ahepa'i wo toĩne'en wuat'i e'at piat. 5 Pyno mesuwarotiat Tupana eiam Musei minug yahig notiat aikotã Tupana eiam sese atipy piat iã'ãkap ewy kahato. Ahepa'iria mekewat sokpe kawiat piat motpap nug haria tukupte'en atipy pe Tupana eiam notiat motpap ewywuat Ahepa'i Wato Iesui iã'ãkap ewywuat. Aikotã Tupana to'e Musei pe ha'awyte mio tã e — Ewe'eg o Musei e. Waku etunug o uimõtypot yat ui'e hap ewy e. Atiky'esat hãpyk kahato ui'e hap ewywuat hap e. Aikotã atomoherep epe sa'awy'i yity'ok tote hap ewy etunug o atipy pe e. Kat kupitu kat kupitu are'e yity'ok tote hap ewy etunug o e Tupana Musei pe tutunug inug hap e'yianmete. 6 Pyno Tupana tunug na'yn wẽtup ok Ahepa'i Ipakup takat ra'yn Tosa'yru kawiat. Mi'i po'og heropat kuap torania pa'iria mesuwarotiaria kai. Mi'i ti ahehay Tupana kapiat enoi kuap kahato To'ywot Tupana piat hat. I'ewyte ti Tupana Ehay Moherep Ahepiat Hat sese Mi'i. Aiwo'owese hap to'ywot wywuat nug hat sese Mi'i Miit Akag. Koitywy po'og aiwesat kuap Tupana katupono ahehay enoi kuap hat toĩne'en na'yn mi'i pote po'og waku irania'in sa'awy'iwuaria pa'iria kai. Mi'i pote mio tã to'e Tupana tope — Atunug aru ui'e hap ewy Uha'yru e. Woronug En wuat'i epa'i koro wo wuat'i e'at piano e Tupana. Yt karãpe i Tupana to'e mi'i tã irania'in pa'i pe. Yt Musei pe te wy ma'ato mio tã Musei pe — Eipe mesuwarotiaria pa'i ko'i wo woroho'onug e yn. 7 Sa'awy'i Tupana to'e Musei pe — Atiky'esat en miit'in wo'owese nug uiwywuat hap e. Mi'i hap ete Musei ipotpap kahato waku kahato ma'ato meiũran Tupana to'e tope — Atunug aru wẽtup ok Pa'i wo Esaipepiat e. Wẽtup ok ati'airo En ewywuat wo'owese hap nug miit'in wywuat hat e. Mi'i uhemiit sese e katupono Musei yt put'ok'e i wo'owese hap nug sese hamo. Mi'i pote Tupana tunug wẽtup ok i Musei ewywuat Pa'i Sese wo. 8 Sa'awy'i Tupana to'e aha'ase'i'in me — Yt put'ok'e i Musei uiwywuat wo'owese nug hamuat e. Mi'i pote aru meiũran wo'owese hap nug hat ipakup takat atunug e ai'ywania sa'awy'iwuaria pe mekewat Isareu ywania pe. Yt ewetunug hin i ui'e hap ewy pote e ase'i Iuta ywania pe. Mi'i pote wẽtup wo'owese hap atunug aru wẽtup ok kawiat e. 9 Sa'awy'i ati'atuehakyera'at ei'ywania wanĩkaptia po pyi i'ewyte ati'atu'ykesat yi Esitu kaipyi e. Mi'iria yahig note ati'atunãpin uhehay wo — Ewetunug o uhepiat einãpin hap pote ti aru ei'ykesat hano areĩne'en e. Mi'i hawyi — Pyno urutunug e'e hap ewy i'atu'e uhepe ma'ato ta'atunãpin uhepiat hap ta'atupun ne'i. Yt te'eruwanẽtup i po'og uhehay kape pote yt ati'atuwesat kuap po'og mi'iria e Tupana miwan me. 10 — Pyno wo'owese hap ipakup aru atunug i uhehay moheg hamuat e Tupana ai'ywania pe. Ikahu rakat aru atunug mesup e. Sa'awy'i atiwan nu ete uhehay ma'ato mesup eipy'a pe eiwanẽtup hawe atiwan uimiky'esat ewetunug hamuat uhehay einãpin hap. Aikotã sa'awy'i nu ete atiwan iheg me mi'i hap ewy mesup iheg me eipy'a pe uhehay atiwan e. Ehetupana wo sese areĩne'en mote uimowepit haria aru eweikupte'en uha'yru'in uhaki'yt'in are'e aru ehepe. Mekewat e'at pe areĩne'en Ehetupana wo sese e. Waku watukupte'en mekewat e'at pe wo'owese haria wo e.

11 Mekewat e'at pe uheiam mo eweikupte'en e. Uhehay kuap haria wo yne eweikupte'en eipe. Ahowapy ra'yn yne eiperia Uipã'ãu wo e. Mekewat e'at pe uimẽpyt'in haryporia'in ihainia'in torania eipe eweikupte'en e. Uikuap haria eweikupte'en yne eiperia tu'isaria wo morekuaria wo miit eropat haria wo uheiam mo eweikupte'en e. Mekewat e'at pe yt uwe i eiperia — Urumu'e ro urumu'e ro ewei'e irania'in me Tupana kuap hamo katupono mekewat e'at pe uikuap haria yne eipe eweikupte'en e. Uikuap sese haria sok eweikupte'en eipe e Tupana. I'ewyte uhemiit'in uikuap haria wo eweikupte'en e. I'ewyte iwato'in nakaria uikuap takaria yne eipe uikuap sese haria wo eweikupte'en mekewat e'at pe e. 12 Waku kahato mekewat e'at pe katupono mekewat e'at uima'at ehepiat hap atiwaure yne e. Atoiat aru ei'apiheg hap mekewat e'at pe e. Yt atunug i ma'ato ihaky'e'i rakano areĩne'en e. Woroho'oky'e pote uipohep ei'apiheg hap ete yt hãpyk hin i eipe sa'awy'i pytkai yt naku i nug haria eipe sa'awy'i pytkai e. Uima'at ehepiat hap i'atu kahato pytkai waure wo areĩne'en eimi'aparap uhepiat sa'awy'iwuat ko'i ete. Mi'i hawyi ipakup we watopyhu'at e. Wẽtup miit ewywuat yn ahehay topyhu'at mekewat e'at pe aru e. Mekewat e'at einãpin uhepiat hap nug haria wo eweikupte'en i'ewyte atunug ui'e hap ewy e. Waku pe kahato watoĩne'en e. Mi'i hawyi sa'awy'iwuat yt naku i hap yt ewy hin i eweikupte'en e. Ta'i mekewat e'at ipakup we eweikupte'en e. Pyno mekewat sa'awy'iwuat Musei kaipywiat aiwo'owese hap nug hap yt put'ok'e hin i wo'owese hap nug hamuat e. Mekewat e'at pe aru yt uwe i tuwanẽtup kape ipakup po'og po'og waku pote e. 13 Aikotã nem nakat ewy aiwo'owese sa'awy'iwuat hap topyhu'at aikotã iku'uro rakat ewy ipot'i rakat tuweityk hap ewy ra'yn. Mi'i hawyi ipakup aiwo'owese hap topyhu'at mekewat e'at pe waku kahato rakano e Tupana sa'awy'i miwan me aipyt'atnug Topã'ãu wuat hap ete Iesui Pã'ãu aipiit piat hap ete.

9

1 Pyno nimo Tupana tunug ai'ywania wywo wo'owese hap ma'ato mesumuat towese hap yt ewywuat i. Mekewat wo'owese sa'awy'iwuat hap niatpo kahato aikotã hãpyk tomõtypot hap aikotã toiky'esat tomõtypot yat hãpyk sese hap tohenoi ahepe. Niatpo kahato to'e — Ewetunug yne ui'e hap ewy pote waku pe eweikupte'en yt pote yt e tohenoi nimo. 2 Aikotã toiky'esat tomõtypot yat typy okipy rakat. Aikotã toiky'esat wẽtup kai ariãty hekat rakat nu mehit kawiat i'ewyte mekewat yparakai man eiam toiky'esat wẽtup kai hawyi toiky'esat ta'atuset'ok wakuat e'okipy e hap. 3 Tupana e'okipy toĩne'en okenhyp towat i te itote ekuekai. Mi'i ti toiky'esat ta'atuset'ok wakuat wakuat e'okipy e hap Tupana Pã'ãu eiam mote. — Waku ewetunug sokpe i'anam nakat mo topyhyp we Tupana Pã'ãu eiam ete e. Tupana Pã'ãu eiam sese po'og po'og wakuat torania kai e hap tohenoi. Wẽtup kai Tupana mõtypot hap sese topyhu'at ma'ato wẽtup kai Tupana Pã'ãu eiam topyhu'at e. 4 Itote toĩne'en ikamhig se rakat wuk hap eiam Tupana mõtypot yat mokamhig se hamuat hap. Mi'i eiam imehit kahato iheg nakat hekat rakat nu Uru kawiat e. Mekewat okipy tote toĩne'en amyap ewywuat aria'yp kawiat e. Tupana Pã'ãu toĩne'en mesuwe i'atu'e hap. Mekewat amyap pe imehit rakat kawiat nu Uru kawiat ikahu kahato Tupana Pã'ãu amyap i'atu'e hap. Mi'i pe waku Tupana ihay aiwywo i'atu'e teiam me pyi i'atu'e sa'awy'i. Mi'i heiam amyap ika'a rakat toĩne'en hawyi ipuo kamũti hekat rakat i'ewyte toĩne'en man atipy kaipywiat Tupana sa'awy'iwuat mekewat i'aman ewywuat at hat. Sa'awy'iwuaria pusu puo man a i'atu'e mekewat pe. Mekewat Tupana amyap ka'a pe toĩne'en wy mekewat pa'i Arãu po'yha sa'awy'iwuat hẽtyt rakat haat rakat. I'ewyte toĩne'en mekewat puretig ewywuat ma'ato nu kawiat ipuo. Mi'i tote toĩne'en Tupana wat miwan topo wuat puretig aikotã waku watunug aikotã yt naku i watunug hap. Mi'i aiwo'owese hap aikotã waku watunug Tupana mowepit hamuat enoi hap. Mi'i ti puretig nu etiat iheg nakat etiat. 5 Itote toĩne'en ikahu kahato rakat amyap e'og atipy piaria mopy kuap haria ewywuaria imehit rakaria nu Uru kawiat i'atupope topyhu'at he'og wo Tupana Pã'ãu eamyap tote wẽtup kuekai wẽtup kuekai. Ta'atu'ãuka ta'atupope wo Tupana Pã'ãu eamyap. Mi'iria iã'ãkap ko'i Tupana ieĩne'en hap enoi hamuat hap imehit kahato toĩne'en. Niatpo kahato ahenoi yne mesuwat etiat uimiwan me aikotã Tupana mõtypot hap sa'awy'i toĩne'en hap etiat. Mi'i tã sa'awy'i heiam mesuwarote i'yat sokpe kawiat mi'at pe kawiat. 6 Sa'awy'i pa'iria tuwehyt'ok wehyt'ok Tupana mõtypot yat pe at ka'ap ma'ato heiam sese pe yt tuwehyt'ok i. Mi'i tote pa'iria i'atupotpap kahato Tupana eropat hap ete. Pa'iria wẽtup kai okipy kawiat pe yn i'atupotpap Tupana mõtypot hap ete pa'i e'okipy tote ma'ato yt tuwehyt'ok kuap i Tupana e'okipy sese pe. Mi'i tã pa'iria sa'awy'iwuaria ai'ywania tunug mekewat sokpe kawiat mi'at pe kawiat Tupana mõtypot yat pe. 7 Ma'ato mekewat ai'ywania pa'i akag sese yn teke kuap aikope Tupana eiam toĩne'en hap tote. Mekewat sokpe i'anam nakat kawiat oken'ypy pyhyp hap sakpo. — Pa'i koro yn waku tut mesuwe uhowawi e Tupana. Ma'ato yt yne e'at i waku e teke. Wẽtup anu wẽtup anu hap ewy yn Tupana Pã'ãu eiam sese kape toto

sa'awy'i pa'i akag. Ma'ato yt teke kuap i yt aihũ suu yt kat i i topo piat wywo. Topo piat aihũ suu wywo pote yn waku teke aimi'auka aihũ suu wywo mi'i aiminug sa'ag weityk hamo. Mi'i pote totioto mohag wo aihũria suu — Heno urumi'aparap sa'up e. Heno emiit'in piaria aparap sa'up e Tupana pe. 8 Aikotã Tupana to'e miwan me sa'awy'i hap ewy — Yt uwe i teke kuap uhowawi e. Katupono uhowawiat a'akasa hap uhẽtyhot hap ei'auka hap topyhu'at katupono areĩne'en wakuat kahato pote e. Uimõtypot eiam i'ewyte waku kahato e Tupana Pã'ãu sa'awy'i ahepe. Sa'awy'i yt kat i mu'ap Tupana kapiat wakuat sese pote. Mekewat Musei minug sokpe kawiat mi'at pe kawiat Tupana mõtypot yat yt mu'ap hin i Tupana kapiat. Mi'i sokpe kawiat oken'ypy hyp hap sokpe i'anam sakpo yt uwe i teke kuap Tupana kape. 9 Iesui auka hap moherep hamo ta'atu'auka ta'atuhũria sa'awy'i. Ta'i watikuap kahato i'atuhũria i'atumiium kaipywiat ahehakyera'at Tupana piat hap ete Tupana hũ miium Tosa'yru ete aimowaku hap ete. Hã'ãkap wo sa'awy'iwuaria tunug aimu'e hamo. Sa'awy'iwuaria i'atuwuk kahato ta'atuhũria ma'ato yt put'ok'e hin i i'atuminug sa'ag hep hamo. Watunug kahato sa'awy'i ma'ato haty kahato te aiwanẽtup hawe topyhu'at. Yt kat i — Mesup waku pe ra'yn ereĩne'en Tupana e hap ahepiat hap aipy'a piat hap. Yt kat i — Mesup ti waure wo ra'yn Tupana toĩne'en uiminug sa'ag ete e hap aiwanẽtup hawe. Sa'awy'i Mesup te i'atuminug sa'ag i'atuwanẽtup hawe topyhu'at kahato te haty te i'atuwanẽtup hawe. 10 Yt put'ok'e hin i Musei e hap watunug yne pytkai. Watunug yne aipe aipiit aimi'u aheko Musei ainãpin hap ewy wen ma'ato mi'i kaipyi yt kat i mu'ap watipuẽti Tupana kape. Haty te aipy'a pe. Aiminug sa'ag moweityk hap yt kat i watipuẽti pote haty te aiwanẽtup hawe. Mi'i turan put'ok'e mu'ap aimohãpyk sese Tupana wywuat hamuat. Ha'yru suu mohag kahato aimowepit hamo aiminug sa'ag moweityk hamo. Mi'i hawyi mu'ap toĩne'en Tupana kape Tosa'yru minug kaipyi. Mesup — Waku kahato eipe e ra'yn Tupana ahepe watomohey hawyi. Mekewat haty monik hap topyhu'at ra'yn ahete watomohey Iesui pote. 11 Mi'i ti Ahepa'i Wato Pakup toĩne'en Ahehay Moherep Tupana kapiat hat. Wakuap yn tut Aika'iwat Iesui po pyi. Wakuap yn tutum ahepe wuat'i e'at piat nuat aheĩne'en pakup po'og sa'awy'iwuat kawiat hap erut hamo tut. I'ewyte mu'ap pakup Tupana kapiat hap. Koitywy yt pya hin i Tupana aikai. Watoĩne'en heiam wakuat sese pe. Imõtypot hap we watoĩne'en iwywo mesup mũki'ite wuat'i e'at pe. Aheiam Tupana mõtypot yat pakup po'og wakuat mekewat yahig notiat kawiat ai'ywania sa'awy'iwuat sokpe kawiat kai po'og waku rakat. Koitywy Tupana mõtypot yat yt mesuwiat Tupana mõtypot yat ewy hin i katupono koitywy Tupana mõtypot yat yt miit'in po wuat minug i — Atunug Tupana mõtypot yat pakup e. 12 Ahepa'i Koro Iesui teke ra'yn Tupana yat wato pe. Mekewat imõtypot eiam atipy piat pe teke ra'yn oken'ypy pyhyp hap sakpo. Towat tosuu wywo teke. Tutum na'yn tosuu Tupana pe. Yt tutum i wewato ahup suu. Yt tutum i aihũria kaneiru suu ma'ato towat tosuu tutum hekat rakat Tupana pe. Ahehakyera'at hap sese sa'up tutum hawyi — Waku ra'yn e Tupana tope. Put'ok'e ra'yn esuu sa'up mo wuat'i miit'in kyi'at hap sakpo e Tupana Tosa'yru pe.

13 Sa'awy'iwuaria ahepa'i ko'i ai'atusapei sapei kahato aihũria suu wo. Aipiit ete wewato ahup suu wo aipehom pehom. Ta'atuwuk kahato wewato ahup mẽpyt iwary ko'i. Aihũ ta'atuwuk hawyi aria ku'i tup mo aipen aipiit ete Tupana mõtypot yat pe wateke hap mohag wo sa'awy'i. Ma'ato aipe ete yn aipen mote aiminug topyhu'at re aiwanẽtup hawe aipy'a pe. 14 Ma'ato Aika'iwat Iesui suu po'og hesaika yn suu kai mohag wo. Sa'awy'i Aika'iwat tum yne topiit Tupana pe aha'up mo. Sa'awy'i ikahu rakat aihũ yn waku aimiium mo yt kat i hatek takat yt kat i i'ahu hap rakat. Ipe kyt hap ihãite sese rakat yn ni waku e. Mi'i hap ewy Iesui po'og waku mohag wo katupono yt kat i sa'ag tuete Tupana tipuẽti. Ihãite put'ok'e kahato turan tutum topiit. Pyno koitywy watomohey Iesui hawyi Aihũ Aimiium Tupana piat hap ewy topyhu'at. Mi'i watum Tupana pe hawyi yt kat i hin i aheha yi kape hap. Yt kat i aiwemõti hap aiminug sa'ag kapiat hap ete. Aihũ Aimiium Ikahu Rakat Iesui pote. 15 Koran Tupana Wywuat Wo'owese Nug Hat ra'yn toĩne'en Iesui. Koitywy Mu'ap toĩne'en Tupana kapiat. Katupono mesup ahepe Tosa'yru mohey haria pe — Eweĩ'ẽ ro uhowawi e. Koitywy wuat'i e'at piat ieĩne'en hap atum neran ehepe yt ikahuro rakat i e Tupana. Katupono Uha'yru suu topyhu'at eha'up mo e. Uha'yru iku'uro ei'apiheg hap sa'up mo e. Mi'i pote mesup waku pe ra'yn eweikupte'en e. Waku ahehay aiwo'ope aiwo'ope aiwo'owese hap e Tupana ahepe watimohey Ha'yru hawyi. Ipakup we ra'yn watukupte'en mesup Tupana wywo — Koitywy Uha'yru mikyi'at ko'i eipe pote eweĩ'ẽ ro uhowawi uha'yru'in uhaki'yt'in e Tupana ahepe. 16 Mi'i hawyi mesup Tupana to'e ahepe — Uha'yru Sese Miit Kawiat iku'uro ehetiano pote waku eweĩ'ẽ ro uhowawi e. Atum yne teran ehepe Uha'yru mi'atoiat toku'uro turanuat ipowat'yp ko'i e. Sa'awy'i yt atum kuap i te ehepe Uha'yru yt iku'uro i te pote e. Ma'ato koitywy atum kuap yne ipowat'yp ko'i eiwano ra'yn e. Toieĩne'en hap tutum na'yn ehepe e ahepe.

17 Uiwyria'in karãpe watoĩne'en ne turan aipowat'yp ko'i yt watum kuap i te ahaipe piaria pe. Ma'ato aiku'uro hawyi ta'atumõ'ẽ aipowat'yp ko'i ahaipepiaria pe aimiky'esat miwan

etiat hap ewy. Aikotã iwan watoiat ahekare'en ky'ewi hap ete. Aikotã aimiky'esat miwan miat e hap ewy yn ta'atumõ'ẽ waku hap ewywuat. Yt ta'atumõ'ẽ hin i aheĩne'en ne turan ma'ato aiku'uro hawyi ta'atumõ'ẽ aipowat'yp ai'e hap toĩne'en iwan hap ewy. 18 Sa'awy'i mio tã e Tupana nagnia pe — Eihũria suu sat yne hap kaipyi put'ok'e aiwo'owese hap nug hamo e. Eihũria suu ta'at yne yne yi to'e hawyi waku ra'yn aiwo'oehay pywuat hamuat e Tupana sa'awy'i nagnia pe. Mi'i hawyi koitywy Tosa'yru suu ta'at yne yi tote hawyi aiwo'oehay sat hap topyhu'at wuat'i e'at piat Tupana wywo. 19 Sa'awy'i aimu'e kahu yne hawyi ahepa'i Musei tat ra'yn tekui'a hawyi toi'auka mekewat wewato ahup mẽpyt hit ko'i aihũria hit ko'i hawyi huu toipag kui'a pe. Mi'i hawyi totat aihũ kaneiru sap amũkiusu ap ewywuat ihup takat hawyi toipo'i mekewat aria'yp ãpo ete hawyi toipuka suu y'y puat pe. Mi'i suu wo sapei sapei'e miit'in ete. I'ewyte suu wo sapei sapei'e mekewat Tupana miwan ete. Mi'i hawyi yne tomimu'eria toi'atusapei sapei ra'yn. 20 Tupana mõtypot ekare'en ko'i ete i'ewyte toi'atusapei sapei yne ra'yn suu wo hawyi to'e topotmu'eria pe — Eweikuap apo meikotã woroho'osapei sapei suu wo hap e. Ta'i eipehik Tupana etiat hap ti mi'i e katupono suu yn waku ahehay Tupana kapiat hap sa'up mo e. — Mi'i tã e hap ewetunug no e Tupana ahepe. Suu yn ahehay wesat kuap uiwywo hap e ahepe Musei sa'awy'i. Yt ta'at i yne suu yi tote pote yt kat i eiminug sa'ag moweityk hap e Tupana ahepe sa'awy'i. 21 Mi'i hawyi Musei tat mekewat kui'a piat suu hawyi topopag hawyi toi'atusapei sapei yne miit'in Tupana mõtyot yat piaria hawyi to'e. Mio tã e Tupana ahepe — Suu at hat yne waku ehehakyera'at mo e. 22 Mi'i yn imoweityk kuap eiminug sa'ag e Tupana ahepe e. Eiwe'eg wo o katupono yt ehei i suu at hat wo pote eipitpit rakat ewy eweikupte'en ne uiwanẽtup hawe e Tupana ahepe miwan me e. 23 Hã'ãkap wuo Tosa'yru suu at hat ete mekewat atipy kaipywiat sut hat ete ihay. Aihũ aimi'auka ko'i sa'awy'iwuat Iesui auka hap ete ihay yianmete. Iesui suu yn waku yne koho hamo yi tote i'ewyte atipy pe e. Po'og waku Iesui suu aihũria suu at hap kai katupono — Eihũ Sese Uha'yru moherep hap eihũria toĩne'en e. Mi'i ti iku'uro eikawiano e Tupana ahepe. 24 Mi'i suu at hawyi toĩne'en mu'ap uimõtypot yat atipy piat teke hamo. Mi'i hawyi uiwywo topyhu'at Eipai Wato wo. Mesuwarotiat miit'in minug ta'atupo wuat uimõtypot yat pe i teke kuap ma'ato mesuwe atipy pe teke tosuu topo etiat wywo e Tupana ahepe. 25 Sa'awy'iwuat pa'i akag ko'i yne 12 waty pe teke tuereto uimõtypot yat pe miit'in hũria suu wywo aikope Uito yn waku areĩne'en hap tote e. 26 Ma'ato Uha'yru Ehepa'i Wato toĩne'en wuat'i e'at pe uiwywo wẽtup muat tosuu at hawyi. Koitywy yt kat i ra'yn typuot i epiat ho'opot hamuat are'e Uha'yru pe e. 27 Mi'i hawyi mio tã e Tupana yne miit'in me — Mi'i hap ewy eipe wẽtup mo yn eiku'uro hap e. Mi'i hap ewy Uimipo'oro Eiporekuat nuat Iesui wẽtup mo yn iku'uro eikawiano yne eiminug sa'ag moweityk hamo e. Mi'i hawyi woroho'omoherep wuat'i miit'in ehamo sio Uha'yru mohey haria eipe sio yt hap kuap hamo e. 28 Mi'i hawyi yt karãmuo i iku'uro i ra'yn Uha'yru katupono wẽtup mo yn miit'in iku'uro e. Mi'i pote Mi'i Miit Uha'yru wẽtup mo yn iku'uro hawyi mesup hut hap yn na'yn toine'en aru eimihekatup e. Sa'awy'i toku'uro hamo tut miit'in kape e. Ma'ato meiũran aru yt toku'uro hamo i tut tohekatup haria kape. Katupono Uha'yru yt typuat iku'uro rakat i e. Uha'aru tut wyti aru tomiehaky'era'at ko'i moherep hamo e Tupana ahepe Tosa'yru Iesui ete.

10

1 Waku kahato sa'awy'iwuat Musei miwan ai'ywaniaria Epereu pusu kuap haria mowe'eg hamo katupono tohenoi tomiwan me — Tut aru Ahehakyera'at hat e. Yne Musei miwan ete aimu'e — Waku aru waku aru tut wyti aru Tupana Mipo'oro uito ewywuat ma'ato po'og waku rakat e kahato ma'ato hã'ãkap ewy ihay ahehakyera'at hamuat ete. Aikotã aipã'ãu ai'ewy toĩne'en yi tote mi'i hap ewy toimoherep Iesui ai'akag Musei. Yianmiat miwan me tohenoi yne Iesui etiat aikotã wẽtup ok pã'ãu at kape tut heremo yt heremo kahato i wen ma'ato to'ewy ipã'ãu wywo hap ewy toimoherep iesui yianmete aha'ase'i Musei miwan yt heremo kahato i rakat pe. Hã'ãkap wuat Musei henoi yne Iesui ieĩne'en hap ete iku'uro hap ete i'ewyte toĩne'en i gu'uro pywiat hamuat hap ete. Sa'awy'i aha'ase'i Musei ti'atu'uka kahato aihũria aikawiano Iesui auka hap moherep hamo. Mi'i ti imoherep kahato po'og wakuat ut hamuat ete. Katupono yne 12 ewaty pe ta'atu'atu'uka ta'atuehũria Tupana piat ta'atumoewaku hap puẽti hamo wen ma'ato yt ta'atupuẽti hin i. Ma'ato mi'i hap nug hap kaipyi te'eruwanẽtup Tupana hũ sese kape ta'atuehakyera'at sese hamuat kape yianmete ipã'ãu ewy tukupte'en ta'atuhũria. 2 Aihũria wewato ahup auka hap kaipyi yt put'ok'e i aipy'a piat aiwanẽtup hawiat sa'ag nakat monik hamo. Sa'awy'i wahã'ãg kahato put'ok'e hap ete ma'ato yt put'ok'e i Tupana piat aimohãpyk hamo. Sa'awy'i tõ'ẽ tõ'ẽ miit'in Tupana mõtypot hamo — Heno aihũria i'atu'e pa'i pe. Eti'auka ro aiminug sa'ag hep hamo i'atu'e. Katupono haty kahato aipy'a pe aiwanẽtup hawe aiminug sa'ag i'atu'e. Aiwemõti mi'i hap ko'i yt watiwaure kuap i mi'i hap ko'i i'atu'e pa'i pe. Ta'atu'auka

wuat'i 12 ewaty pe. Ta'atunug yne hãpyk ta'atuhũ auka hap ete ma'ato yt naku i hap te topyhu'at re i'atupy'a pe katupono aihũria suu yt put'ok'e i aipy'a piat aiwanẽtup hap koho hamo. Ta'atunug kahato pytkai haty te ahete. Mi'i pote watunug anu i anu i ewy yt put'ok'e kuap i mohag wo sese pote. Put'ok'e pote yt ta'atunug i ra'yn. Ma'ato ta'atunug anu i anu i pote tohenoi ra'yn yt put'ok'e i hap. 3 Sa'awy'i watunug yne 12 ewaty pe mi'i hap ete watikuap ta'yn yt naku i te aipy'a pe aiminug sa'ag hap Tupana pe wati'aparap toĩne'en ne. Mi'i pote toĩne'en ne aiminug sa'ag aiwanẽtup hawe hawyi watuwemõti watunug na'yn yne anu hawyi. 4 Katupono aihũ wewato ahup suu yt put'ok'e i aiminug sa'ag hep hamo. Topyhu'at re aiminug sa'ag hep hamuat. Aihũria suu watum kahato pytkai yt put'ok'e i Tupana wywuat waku hamo. Aihũ suu yt tomoweityk kuap i ahepiat i'aparap hap ko'i. 5 Karãpe Aipotypot put'ok'e mesuwat yi tote turan — Uhetupana e yt etiky'esat i po'og miit'in ti'auka ta'atuhũria e. Pyno koitywy waku ra'yn atum uipiit Papai e. Uhuu yn waku mohag wo emowepit hamo Papai e. 6 Worokuap kahato En Papai e. I'atumiium ko'i yt emowepit hin i i'atuhũ wuk heiam notiat hap e. Katupono mekewat i'atuhũria suu i'atuminug sa'ag hep hamuat yt put'ok'e i emowepit hamo e. Mi'i pote uipiit atum epe Papai e. 7 Pyno koitywy ariot miit'in ehakyera'at hamo eimiky'esat ewy Papai emiky'esat ewywuat nug hamo e. Aikotã Musei to'e hap ewywuat atunug yne yne Papai e. Ta'i Musei ihay kahato yianme uhetiat tohenoi e. I'ewyte yne sa'awy'iwuaria ehay moherep haria i'atuehay kahato uheĩne'en hap ete uhehay ete uimoherep haria sa'awy'iwuaria e. Uheĩne'en hamuat hap ete yn i'atuehay ui'ywã'ĩ hap e'yianmete i'atuehay uhetiat Papai e. Mi'i i'atuehay ewy yne yne atunug na'yn Papai emiky'esat ewy miit'in ehakyera'at hamo Papai e Iesui sa'awy'ite morekuat Tawi wepy hap miwan 40.6 pe. 8 Aikotã ere'e hap ewy are'e i ra'yn Papai. — Yt atiky'esat i po'og eihũria eimiium ko'i ere'e miit'in me sa'awy'i e hap ewy Papai. Eimi'auka eimiwuk ko'i yt atiky'esat i po'og yt uimowepit kuap i pote ere'e Papai e. Eihũria suu eimiium ko'i yt put'ok'e i uimowepit hamo ere'e hap ewy. Eihũria suu yt put'ok'e i eiminug sa'ag hep hamo uiwanẽtup hawe ere'e. Hãpyk kahato eimiwuk pytkai einãpin uhepiat hap miwan miat ewy kahato pytkai miwan me to'e hap ewy ewetunug pytkai ma'ato yt atiky'esat i po'og eimiwuk ko'i ere'e miit'in me e hap ewy sa'awy'i Papai e. Waku wen ma'ato yt put'ok'e i eiminug sa'ag hap ko'i hep hamo ere'e e. 9 Mi'i e'e hap atikuap hawyi pyno areto Papai are'e epe sa'awy'i. Ui'ywot atum aru uipiit emowepit hamo e. Areto are yi kape emiky'esat nug hamo e. Areto emowepit hap nug hamo aru e Ha'yru Tupana pe sa'awy'i miwan me. Mi'i pote mesup Tupana yt tiky'esat i aihũria suu katupono wẽtup suu yn waku mesup Ha'yru suu yn waku e. 10 Mi'i pote koitywy waku pe ra'yn watoĩne'en Tupana ehamo. Imiewaku sese wo ra'yn watopyhu'at aito katupono mekewat Tosa'yru piit ium hap kaipyi aimohãpyk hap toĩne'en. Tupana towaku hap ewy ainug. Aika'iwat Aipotypot suu at yi totiat hap kaipyi aimohãpyk hap toĩne'en mesup. Tupana tewaku hap ewy tutum ahepe. Ha'yru ha'up nug tosuu wo wẽtup mo yn. Yt kat i mi'i rẽ katupono — Waku ra'yn eipe e Tupana toran na'yn e. 11 Ma'ato nagnia hepa'i ko'i yne i'atupotpap aihũria ko'i wuk hap ete te. Yne e'at pe mi'i tã ta'atunug. Ta'atuwuk tuereto aihũria wen ma'ato ahepiat i'aparap hap topyhu'at kahato te. Ta'atunug hãpyk kahato Tupana e hap sa'awy'iwuat ewy pytkai yne e'at pytkai yt put'ok'e i aimowaku hamo Tupana wanẽtup hawe. 12 Ma'ato Ahepa'i Akag Iesui wẽtup mo yn ha'up nug yne ra'yn wuat'i e'at piat ahepiat i'aparap hap hawyi — Mi'i Miit Eihũ wo waku e Tupana. Iku'uro miit'in apiheg hap u yne hamo aria'yp posak ete e. Wẽtup mo topiit tutum Tupana pe aria'yp posak ete hawyi ta'aipok gu'uro pyi hawyi — Woromõtypot teran mesuwe Uha'yru e. Era'apyk to mesuwe uipo sese kai e Tupana. Uhũ sese En e Tosa'yru pe. Mi'i Miit yn wyti waku mohag wo e Tupana ahepe mesup. 13 — Era'apyk to mesuwe Uha'yru uipo sese kai katupono woromõtypot teran En aikope ereĩne'en Morekuat no hap e. Uha'yru woronug aru En Wuat'i Ywania Porekuat no e yne yne ewanĩkaptia ati'atumohit kahato e. Pywo ti rat ewanĩkaptia okpe tote aru ereĩne'en Morekuat no wuat'i e'at pe Uha'yru e. Epy ywyt'okpype aru torania ewanĩkaptia ahytmoi e. Pyno waku mesuwe era'apyk Uha'yru e. Waku ehekatup mesuwe katupono atunug yne aru ui'e hap ok e'e hap ok tã tã e Tupana Iesui pe sa'awy'i.

14 Sa'awy'i watomohey hawyi aimohãpyk kahato Iesui suu wo i'ewyte mesup te aimohãpyk yne e'at Tupana Sa'yru suu wo yne e'at po'og sa'awy'iwuat kai. Waku wahẽtup yne e'at huu wywo aikoho hap aimowaku hamuat. Mi'i watunug mote meiũran itag nakaria wo watoĩne'en imohey hap ete. Tupana miewaku ko'i wo watopyhu'at mesuwarote. Tupana Sa'yru ewywuat watopyhu'at hawyi yt kat i sa'ag aikai. Mi'i hawyi tosuu wo aimotag kuap kahato. 15 Aikotã Tupana Pã'ãu to'e aipy'a pe hap ewy — Uha'yru suu yn eimohãpyk kuap mehĩ mana e kahato ahepuo. Aikotã sa'awy'i to'e hap ewy mio tã te to'e mesup Tupana Pã'ãu aipy'a pyi ra'yn — Waku pe ereĩne'en uiwywo e ahepe. 16 Aikotã Tupana Pã'ãu to'e sa'awy'i miwan me hap ewy — Meiũran aru uhehay atimoheg kahato Uha'yru mohey haria

py'a pe e. Mi'i pote waku eweĩ'ẽ uhowawi atunug aru ui'e hap ewy e. Mekewat e'at pe aru eweiky'esat ui'e hap pote uhehay eiam ko'i kahato eweikupte'en eipe e. Pywo ti rat ui'e hap atiwan aru eiwanẽtup hawe e. Ui'e hap ewy atiwan yne eiwanẽtup hap ete e. Eweiky'esat ui'e hap pote atipyt'atnug eipy'a ui'e hamo hawyi yt pya hin i einãpin uhepiat hap eikai e. Mi'i hawyi eweikuap yne eipy'a pyi uhehay e. Uhehay eiam mo eweipyhu'at e. Waku eweĩ'ẽ pote ahytmoi eipy'a pe uiwanẽtup hap ewywuat e Tupana Pã'ãu ahepe miwan me sa'awy'i e hap ewy mesup te to'e pakup i ahepe. 17 Mi'i hawyi ehepiat i'aparap hap atiwaure yne e Tupana Pã'ãu ahepe mekewat Ieremia miwan 31.33 pe. 18 Pywo ti rat eiminug sa'ag uhetiat yt kat i ra'yn Uha'yru mohey haria eipe pote e ahepe mesup. Yt kat i ra'yn topyhu'at uiwanẽtup hawe eiminug yt naku i ko'i e. Atiwaure yne yne ra'yn e Tupana Pã'ãu ahepe. Mi'i tupono koran yt kat hamo i ra'yn eihũria ewei'auka ei'aparap hap sa'up mo katupono waku ra'yn uiwanẽtup hawe eipe e Tupana ahepe tosuu hum hat mohey haria pe. 19 Mi'i tupono koitywy yt watoken'ẽ i Tupana kapiat ahehat'at hamo ahehay hamo. Ta'i uiwyria'in koitywy yt watoken'ẽ hin i ra'yn Tupana eiam kapiat ahehat'at hamo. Iesui suu aipo pe ra'yn pote aipit pit'ok yne hamo aipy'a koho yne hamo pote — Waku ra'yn meiẽwat teke ahowawi Papai e Iesui ahepiat pe To'ywot pe. Mi'i pote waku wateke Tupana eiam sese pe yt kat i aimoken'ẽ hap wywo. 20 Koitywy toĩne'en mu'ap Tupana kapiat wuat'i e'at piat aheĩne'en sese hamuat. Koitywy ereke ro meiũpe e yn na'yn ahepe. Waku ra'yn koitywy eiwehyt'ok uha'yru'in eipe uhaki'yt'in eipe pote e ahepe mesup. Sa'awy'i sokpe i'anam nakat kawiat eipyhyp uhowawi ma'ato mesup hiot'e ra'yn oken'ypy e Tupana. Mi'i pote waku yne ra'yn eiperia eiwehyt'ok uhowawi Uha'yru mohey haria eipe pote e. Mekewat sokpe i'anam hiot'e hap Uha'yru pu'i hiot'e hap iã'ãkap kahato e. Mi'i puo tõi mu'ap uhowawi mesup e Tupana ahepe. 21 Koitywy waku ra'yn eiwehyt'ok uhowawi katupono Uha'yru Ehepa'i Koro wo ra'yn toĩne'en uimõtypot hap yat sese pe e Tupana ahepe.

22 Pyno to'iro Tupana kape uiwyria'in. Waku watipun ahehay aheso hap ko'i wateke Tupana wywuat piat hamo. Waku yt kat i aipy'a piat aheso hap. Mi'i hawyi yt kat i aimowemõti hap wywo wateke. To'iro pyno Tupana ewawi. Waku watipen aiwanẽtup hap aipy'a piat Iesui suu wo. Waku Iesui aipy'a sei hap Tupana tunug suu wo wateke. Waku yt kat i aiwanẽtup hap sa'ag aimõti hap wywo i waku wateke. Waku watuwei kahato mekewat y'y wakuat sese wuat'i e'at piat wat pe. Mi'i hawyi waku wateke aipy'a sei hap wywo aikoho hap mywo aipiit toran koho hap mywo yn waku wateke Tupana ewawi uiwyria'in.

23 — Uha'yru eweimohey pote woroho'oehakyera'at e Tupana. Pyno Tupana tunug to'e hap ewy yt heso kuap i Tupana pote. Koitywy waku wato'e — Woromohey kahato ti rat En Iesui wato'e waku haty wo. Waku mi'i wahenoi wuat'i miit'in muo — Iesui Uimimohey kahato wato'e. Yt naku i watoken'ẽ ne'i — Iesui yn mu'ap atipy kapiat ai'e irania'in tok piat hamo. Katupono sa'awy'i to'e Tupana — Eweimoherep irania'in ne Uha'yru mohey hap hawyi woroho'oehakyera'at eipe e. Mio tã e hap wato'e pote yt aima'at kuap i irania'in. Mi'i pote waku watopyhu'at i'ewywuano. Waku watunug ai'e hap ewy tope wy. 24 I'ewyte waku watiky'e irania'in Iesui mohey haria. Waku wati'atupowyro aiwyria'in imohey haria. Waku wato'opowyro wẽtup yat piaria ewy. Waku wato'onãpin aiwyria'in — To'iro wato'oky'e wato'e aiminug wakuap mywo. Waku ahegyi'at hap kaipyi wati'atuekyi irania'in Iesui mohey haria wo. 25 Yt naku i wato'o'atoiat atoiat ne'i aiwa'atunug hap totepyi karãpe watuwa'atunug turan. Yt naku i wato'e — Yt uipap i mesup Tupana ehay etiat uiwemu'e hamo wato'e aiwo'ope. Karãpe Aipotypot mohey haria te'eruwa'atunug mi'i pote waku wati'atuwy'inug waku watuwat i'atuupi. Toĩne'en aipy'asetpe wẽtup ok wẽtup ok aiwa'atunug hap kape — U pãi U an e haria yt uipap i kahato aiwa'atunug hap kape e hat pote pyno waku mi'i e haria wati'atunãpin — Tupana tiky'esat kahato ereto hap uhyt mana katupono Aika'iwat tut irane hawyi waku ereĩne'en uruwywo hut turan waku wato'e yt ipap i e haria pe. Mi'i watunug aiwo'omu'e hap tote pote po'og watomoesaika moesaika imohey hap ete. Waku watuwa'atunug po'og po'og Iesui ut hap watikuap yt pya i ra'yn hawyi.

26 Ma'ato karãpe irania'in yt Iesui mohey i hat watoĩne'en hawyi watikuap pywuat sehay yne Iesui etiat ne'i hawyi — Yt atiky'esat i wato'e aipy'a pe mi'i pote yt kat i mu'ap ahepe atipy kapiat ma'ato ai'apiheg hap kapiat mu'ap upi yn watuwat. Mi'i hawyi heremo kahato aiminug sa'ag Tupana pe yt kat i Iesui suu ahepiat aipiit aipiit i'aparap hap koho hap pote. Yt kat i ai'aparap hap moweityk hamuat. Watipun na'yn Iesui mu'ap sese ra'yn watipun hawyi yne e'at pe ra'yn aimoma hap topyhu'at mesuwe aimoma ne'i. Aimo'akag'aia hap yn na'yn topyhu'at. Aria kape areto uiminug sa'ag upi ai'e hap yn na'yn aiwanẽtup hawe. — Tupana ewanĩkaptia wuk hap kape yn na'yn aru areto ai'e hap yn na'yn aiwanẽtup hawe pote. Kat pote yt kat i watipuẽti wẽtup mu'ap Tupana kape watipun na'yn Iesui hawyi. 27 Ma'ato watikat aihũ suu upi ne'i Tupana kapiat mu'ap pote yt put'okwato'e i atipy kape yt naku i ahei hamo katupono — Uha'yru suu yn put'ok'e eikoho hamo e Tupana.

Ma'ato — Yt atiky'esat i epu'ap wato'e Tupana pe hawyi yt naku i ti Esa'yru suu wato'e hap ewy wato'e Tupana pe. Mi'i hawyi yt kat i ahehakyera'at hap mio tã wato'e ne'i pote. Mi'i hawyi yt kat i topyhu'at mu'ap Tupana kape watikat pytkai. 28 Sa'awy'i ahepa'i koro Musei ainãpin kahato kat som waku kat som yt naku i watunug hap ete. Ainãpin haty wo niatpo rakat ainãpin kahato sa'awy'i. Mi'i ainãpin hap yt watunug i hawyi ai'auka hap topyhu'at sa'awy'i. Typy ok miit ta'akasa aiminug sa'ag yt ainãpin Musei piat hap ewy i hawyi mi'iria henoi morekuaria pe hawyi ai'auka hap topyhu'at yt ahehaky'e'i hin i ai'auka hap e'at pe. 29 Ma'ato Tosa'yru auka haria po'og Tupana ti'atumoso'opot mekewat Musei wãi'e hap pun haria kai — Yt atiky'esat i Esa'yru suu uimoewaku hamo e haria yt atiky'esat i Esa'yru suu uhekyera'at e haria yt kat hamo i Esa'yru suu e haria. Mi'iria ewywuaria Tupana ti'atu'apiheg typy sakpo kahato Tosa'yru pun haria Tosa'yru akit ne'i teran haria. Karãpe Tupana Pã'ãu — Pywo ti Iesui Uha'yru Sese e ahepe ma'ato — Heso wato'e Tupana Pã'ãu pe mi'i hawyi po'og ai'apiheg hap topyhu'at Musei piat ai'apiheg hap kai. Karãpe — Yt egyi'at i kahato wato'e Tupana Pã'ãu pywo rakat pe. Eso En wato'e Tupana Pã'ãu pe hawyi — Yt atiky'esat i egyi'at hap e haria wo watopyhu'at. Tupana eremopusu kahato hewaku hap etiat haria wo watopyhu'at. Mi'i tã haria aito pote Tupana ai'apiheg wuaria wo watukupte'en po'og po'og Musei piat ai'apiheg hap kai.

30 Sa'awy'i mio tã e Tupana — Ateruwepyk ti aru Uha'yru etiat mikyry'i haria yne yne e. I'atuminug sa'ag upi ati'atu'apiheg aru e. Meiũran aru ahenoi uwe waku uwe yt naku i hap Uha'yru etiat haria wuat'i ehamo e. Uwe hemiit sese uwe yt hap ahenoi e Tupana mesup ahepe. Tupana yt heso kuap hin i pote pywo yn tohenoi sio pywo watomohey sio yt e hap. 31 Pyno waku watoken'ẽ kahato Tupana piat ai'apiheg hap pupi katupono yt naku i kahato watopyhu'at Tupana ewanīkap wuat'i e'at piano. Yt naku i watopyhu'at Tupana mi'apiheg wo ne'i. Waku watoken'ẽ ai'apiheg hap pupi. 32 Watomohey sa'awy'i Iesui hawyi ahehakyera'at hap topyhu'at kahato ahete. Mi'i hap e'at pe ahewyry waku pe kahato heremo yne Tupana aiwanẽtup hawe. Aiwepit hap yn ahete. Mi'i hawyi miit'in te'eruwekyry'i kahato ahete e. Mi'i hawyi ahaty'i haty'i kahato mi'iria. Mi'i hap waho'opot kahato. 33 Mi'i hawyi aimohit wuat'i ehamo te'eraha'at kahato ahowawi. Irania'in yt aiwesat i. Irania'in yt te'eruwehum i po'og ahowawi Iesui waku wato'e pote. Aimo'arot kahato ta'atuminug sa'ag kaipyi aima'at hamo. Karãpe irania'in Iesui mohey haria ho'opot miit'in mikyry'i hap ete mekewat e'at pe watuwat i'atuwywo ho'opot i'atuwywuat hamo. Mi'i hawyi waho'opot aiwo'o'ewy'ewy itote ahatek hap e'at pe. Yt naku i ta'atunug ahete hap e'at pe. 34 Mi'i pote mekewat e'at pe aipyhyp wo'opyhyp hawe wanīkaptia po pe watoĩne'en. Mi'i tote ai'ahyk ahyk sa'ag ne'i Iesui mohey haria aito pote. Ma'ato wãi'i'atu'e pytkai yt watoiat hin i Iesui. Iesui mohey haria irania'in yt ai'atoiat hin i ho'opot hap e'at pe ma'ato — Waku urumosaty'i saty'i wy wato'e morekuaria pe katupono waku uruho'opot wy uruwyria'in nywo uruto Iesui mohey haria wy pote waku wato'e surara'in me. Mi'i hawyi wẽtup miit ewy waho'opot hap topyhu'at katupono aiwo'oky'e kahato hap itote pote. — Pyno waku watuwat aito wy i'atuwywo waho'opot hamo waku wato'e aiwanīkaptia pe. Mi'i hawyi surara'in ti'atupohari yne yne ahekat ko'i ete Iesui mohey haria aito pote wen ma'ato mi'i turan yt kat wato'e hin i ma'ato Tupana kape watuwehum kahato imimowepit ko'i wuat'i e'at piaria aito pote. — Pywo ti rat ahekare'en sese atipy pe yn toĩne'en mio wato'e aiwo'ope mekewat e'at sa'ag me ahekat yne ta'atupohari turan hap e'at pe. Itote ti wakuat po'og ahekare'en wato'e aiwo'ope aipohari yne ete pytkai. 35 Ta'i mekewat e'at pe waho'opot kahato watomohey Iesui hawyi. I'atumikyry'i hamo watukupte'en. Mesup e'at pe po'og waku sa'awy'iwuat kai toĩne'en ahete pote waku watuwe'eg wo watukupte'en uiwyria'in katupono yt naku i mekewat ahatek hap e'at pe watoiat ne'i Aimimohey Iesui. Waku watimoheg kahato Iesui mohey hap aiku'uro hap kape. Mi'i watunug mote sa'up iwato kahato aiwanuat topyhu'at wuat'i e'at pe aru ma'ato watoiat ne'i imohey hap pote yt kat i i watipuẽti mekewat waho'opot i ho'opot sa'awy'iwuat hap sa'up e. 36 Waku typy sakpo watomohey mot'i Iesui aiwepit hap e'at i'ewyte ai'arot hap e'at. Yt naku i aipohep imohey hap ete. Yt naku i watunug tunug waure ne'i. Waku pot'i watomohey hawyi — Atum aru ui'e hap ewy e Tupana ahepe. Mio tã e hap yn waku wahekatup. Yt naku i wahekatup hawyi yt hum i te turan watoiat ne'i ra'yn — Atum aru e hap e. Ma'ato wahekatup po'og po'og hawyi put'ok'e Aika'iwat atipy kaipyi ha'up mywo hawyi yt watuwemõti hin i. Pywo pywo yn wato'e aimimõtypot hap e'at pe. Waku kahato watoĩne'en itote. 37 Pyno kurin waho'opot po'og na'yn hawyi merep tut Ahehakyera'at hat Iesui tomimoewaku ko'i moehãite hamo wuat'i e'at pe. 38 Imohey haria sese imohey hap ete ti ra'yn Tupana timopokuap. Ma'ato Tupana to'e sa'awy'i — Uwe uwe ipohep ne'i uimohey hap ete pyi mi'i hat yt uimowepit hano i topyhu'at e Tupana tehay moherep hat Apakuki miwan 2.34 pe. 39 Ma'ato aito yt mi'i haria yt ewywuat i katupono yt wata'aipok hin i Iesui mohey hap kaipyi. Tupana kapiat wat imohey wywuat haria wo aito. Yt wata'aipok teran i ahowasat

aria kapianuat ai'apiheg hap kape. Aito ti mekewat Iesui mohey aiku'uro hap kapiat haria. Mi'i tã imohey haria aito ahehakyera'at wuat'i e'at piat hap kapiat haria yn aito pãi an uhyt'i'in mana'in are'e.

11

1 Karãpe watomohey sese Tupana hawyi tut kahato aimiẽtup Tupana kaipyi. — Atikuap kahato uipy'a pe tut wyti aru uimiẽtup Tupana po pyi wato'e imohey hap wywo aiwanẽtup hawe yt toĩne'en i te aipo pe pytkai yt heremo i te ma'ato watomohey kahato toĩne'en na'yn hap hawyi heremo rakano topyhu'at aipy'a pe hap ewy. Watomohey te yt heremo i te pytkai aimimohey. — Toĩne'en na'yn mesup wato'e yt heremo i te pytkai hawyi tuwemoherep ahepiat imohey hap ok tã Tupana po pyi hawyi heremo aimimohey ok tã. 2 Sa'awy'iwuat tomohey haria sese pe yn Tupana to'e — Uimowepit kahato haria eipe katupono uimohey haria sese eipe e. 3 Sa'awy'i Tupana tuwanẽtup — Atunug aru waikiru waty at e topy'a pe. Mi'i hawyi tutunug to'e hap ewy tomohey ewy. Toi'atumoewyry at waikiru waty yi tomohey hamo hawyi ikahu kahato tukupte'en to'e hap ewy. Mekewat e'at pe yt kat i aito yt wata'akasa hin i inug hap pytkai watomohey Tupana tunug yne yne hap. Watomohey hawyi watikuap Wuat'i Sa'awy'iwuat Nug Hat Tupana. Watikuap Tupana ehay kawiat yne yne topyhu'at mesuwe atipy pe.

4 Sa'awy'iwuat sese Ãtãu sa'yru Apeu tum tomiium imohey wywo Tupana pe — Woromohey kahato En Tupana e hamo. I'ewyte ieyke'et Kãi tum Tupana pe tomiium wen ma'ato Tupana yt tuwehum kahato i Kãi miium ete katupono Kãi yt timohey kahato — Atiky'esat ehũ suu emiium e hap hawyi tutum tomiium tomikoi ko'i Tupana pe pote. Ma'ato iywyt pe — En ni uimimoewaku ereĩne'en e Tupana Apeu pe. Ehũ emiwuk po'og waku Kãi wat kai katupono uimohey en mote e. Mesup te — Waku kahato Apeu miium e uimohey kahato hat Apeu pote e ahepe. Iku'uro ra'yn pytkai Apeu ihay aimu'e te Tupana mohey hap yn aimohãpyk hap e ahepe. Apeu suu ihay te hap ewy ahowawi yi pyi ihay te.

5 Sa'awy'i aha'ase'i Inoki yt iku'uro hin i te turan Tupana tioto atipy kape tomohey hap ikawiat iwato pote. Ipiit mesuwiat wywo te Tupana ti'ykesat ra'yn atipy kape. Tupana tioto ra'yn yt uwe i ipuẽti Tupana tipohari ra'yn mesuwat ete tomohey kahato hawyi. Yt iku'uro hin i mesuwarote ma'ato toto yianmete mi'i tã e miwan me — Uimowepit kahato hat ti mehĩ Inoki e Tupana. 6 Ma'ato watikuap ta'yn yt watomohey i Tupana pote yt karãpe i watimowepit kuap. Ma'ato watikat Tupana imohey hap mywo mi'i hawyi watipuẽti Tupana ma'ato yt watomohey i hawyi yt karãmuo i put'okwato'e ipuẽti hamo. Mi'i hawyi yt to'e kuap i ahepe — Eriot ro uhowawi e hap yt to'e kuap i yt tomohey i rakat pe.

7 Nimo Tupana to'e aha'ase'i Nu'e pe — Tut aru y'y wato mesuwat yi wuat'i moma hamo e. Mi'i pote ahenoi epe yianmete i'aman kahato at ka'ap hap etiat e. Waku pe etunug ehe'yara wato y'y wato owakai ui'e ewy e. Waku etunug yara iwato'in nakat ehehakyera'at hamuat e Tupana Nu'e pe. Pyno yt kat i te i'aman pytkai tutunug yara wato. Nu'e timohey Tupana e hap hawyi tutunug i'e hap ewy to'e pote. Yt heremo i te y'y wato pytkai tutcunug yara wato at ka'ap hap ewy. Mi'i hawyi token'ẽ kahato mekewat i'aman wato ut hap pupi pote Tupana e hap ewy tutunug yara wato kahato. To'yat piaria tehary'i tosa'yru'in tomimoehapy'aptia ehakyera'at hamo tutunug. Ma'ato irania'in yi totiaria yt imohey hin i — Tut irane y'y wato ai'akit hamo e Nu'e hap ma'ato te'eruwekyry'i kyry'i at ka'ap iminug ete imohey ete. Ma'ato Nu'e timohey kahato te Tupana — Atunug aru e hap. Mi'i pote tutunug yara wato. Tepiat imohey hap mywo toimoherep mesuwarotiaria yt imohey i haria pe. Mi'i hawyi Tupana to'e — Uimohey hap kaipywiat uimimohãpyk ti Nu'e e mi'i pote uipy'a pe hãpyk kahato Nu'e topyhu'at e Tupana mesup te ahepe.

8 I'ewyte nimo te Tupana to'e aha'ase'i pot Aparãu me — Atiky'esat ereto wẽtup yi kape uimimoherep e'yi kape yt emikuap i yi kape e uimiium epiat wuat e'yi kape e i'ewyte yne yne emẽpyt'in emiariru'in wanuat e yi kape e. Mi'i hawyi Aparãu timohey Tupana e hap hawyi toto i'e hap ewy yt ta'akasa i aikope toto hap kapiat pytkai. 9 Mi'i hawyi ikohyewyry kahato mekewat — Yi atum aru e Tupana piat hap tote. — Mesuwat yi aru Tupana tum uhepe e Aparãu topy'a pe Tupana yt tum i te turan. Sewyry at haype ma'ato to'yat aparap ko'i te toĩne'en sokpe kawiat pe. Mi'i tote ikohyewyry tosa'yru Isaki wywo i'ewyte temiariru'in wywo. — Mesuwat yi aru yne eiwano e Aparãu i'atuepe tomẽpyt'in me katupono Tupana tum aru mesuwat yi yne ahepe e Aparãu imohey hap wywo. Uha'yru'in e atikat kahato ahetawa sese yt mesuwarotiat tawa ewywuat hin i e. Iheg kahato rakat tawa atikat e. Yt miit'in minug ewywuat i ma'ato Tupana minug tomikuap ewywuat atikat e temiariru'in me. Atimohey kahato Tupana tum aru ahepe mesuwat yi yt ara'akasa i te pytkai e. 10 — Tupana atiky'esat kahato ahetawa yt karãpe i ikahuro rakat e. Atiky'esat ahetawa iheg sese rakat yt karãpe i ipot'i rakat e. Mi'i pote toikat kahato mesuwarotiat tetawa sese Tupana minug yt karãpe i ikahuro rakat toikat. — Atiky'esat kahato ahetama

uhe'yi wuat'i e'at piat ieĩne'en hanuat eminug ara'akasa hap e Tupana pe ase'i Aparãu Tupana mohey kahato hap wywo. 11 Sa'awy'i ihary'i mana Sara yt imẽpyt nug i toĩne'en ipot'i kahato rakat. Tuwei wuat'i e'at piat ewy toĩne'en hawyi yt imẽpyt i rakat sese topyhu'at. Mi'i turan Tupana to'e Sara pe — 9 ewaty hawyi aru emẽpyt ra'yn Mana e. Mi'i pote — Pywo ti aru an woromohey En e. Toimohey pote ti Tupana tum tesaika hap Mana Sara pe hawyi hupi'a rakano topyhu'at Aparãu ehary'i. Mi'i hawyi Tupana tum na'yn tesaika hap Sara pe hawyi tuwemoherep Aparãu sa'yru Isaki. Mi'i hawyi Sara to'e — Are an Tupana tunug na'yn koitywy ahepe to'e sa'awy'iwuat hap ewy e. Yt heso hin i ahepe e. 12 Aparãu iporo sese kahato rakat yt imẽpyt'i kahato rakat i ma'ato tomohey hap kaipyi Aparãu tuwesa'yru nug na'yn. Koitywy Aparãu emiariru'in typy'i tukupte'en. Haipepiaria i'atu kahato waikiru ko'i i'atu hap ewy aikotã y'y wato hyẽpe etiat yi kyt i'atu hap ewy Aparãu emiariru sem. Yt uwe i imorania kuap Aparãu emiariru'in toimohey yn mote. 13 Ta'i sa'awy'iwuaria Ase'i Apeu Nu'e Aparãu Inoki hary Sara ti Tupana mohey pot'i kahato haria. Ta'atumohey kahato ta'atuku'uro hap kape. Yt heremo i te — Atunug aru e Tupana piat hap turan pytkai ta'atumohey te. Ta'atuku'uro hap turan te'era'akasa hap ewy ta'atuwanẽtup hawe Tupana tunug aru e hap. Yt tutunug i te to'e hap ewywuat pytkai ta'atumohey kahato ta'atupy'a pe. Ta'i uruto yt mesuwarotiaria imohey haria ewy hin i i'atu'e. Wẽtup ywania ewywuaria aito i'atu'e. Ihamana'i rakaria ewywuaria uruto mesuwe i'atu'e. Wẽtup yi kat haria ewywuaria uruto i'atu'e. 14 Mi'i tã haria imoherep kahato mesuwe ahepe ta'atuehay wo — Uruikat kahato wẽtup setama ta'atumoherep ta'atuehay wo. Uruetawa sese yt kat i mesuwe i'atu'e ahepe. 15 Yt te'era'aipok teran hin i te'eruwanẽtup hawe sa'awy'iwuat ta'atue'yi kape ne'i yt i'atuehat'at hin i sa'awy'iwuat ta'atue'yi ky'ewi. Ma'ato ta'atuky'esat sa'awy'iwuat ta'atue'yi pote meiũran te'era'aipok ma'ato yt hin i. 16 Mi'iria tikat kahato wẽtup tawa po'og po'og waku sa'awy'iwuat mesuwiat kawiat rakat katupono atipy piat e tawa ta'atukat. Koitywy Tupana yt tuwemõti hin i to'e — Uito ti rat Aparãu Etupana to'e hamo. Mi'i pote i'atuetawa atipy piat waku piat ra'yn toĩne'en Tupana minug pakup yn na'yn itote. Ikahu pe ra'yn tutunug i'atuewa kai ta'atumohey pote. 17 Sa'awy'i Aparãu Tupana hã'ãg kahato sio toimohey sio yt hap kuap hamo — Atiky'esat eti'auka esa'yru wẽtup ok takat Isaki uimõtypot hamo e Tupana Aparãu pe. Ma'ato yianmete Aparãu me — Esa'yru Isaki kawiat ti aru atunug yne esaipepiaria e. Mi'i pytkai Aparãu toto tosa'yru wẽtup ok takat auka hamo Tupana e hap ewy. 18 Nimo Tupana to'e Aparãu me — Esa'yru Isaki kaipyi aru esaipepiaria ahyt tuwẽtem yne e. Mi'i e hap Aparãu tikuap pytkai totioto Isaki i'auka hamo Tupana e hap ewy. 19 Pyno ati'auka rokirẽ Tupana timoieĩne'en i gu'uro pyi to'e hap mywo toto. Ma'ato i'auka irane turan Tupana to'e — Aparãu yt eti'auka tei'o Isaki. Waku ra'yn koitywy worokuap sese hap atikuap ta'yn mesup uimohey kahato epiat hap e. Mi'i hawyi tutum Aparãu me Isaki i ra'yn Tupana tum. Mi'i hawyi Isaki topyhu'at Iesui iã'ãkap ewy katupono Isaki aikotã tuwẽtem i gu'uro pywiat hap ewy topyhu'at. Koitywy atikuap uimohey hap e Aparãu me Tupana.

20 Sa'awy'i Isaki ti'atupoityro tosa'yru'in toku'uro hap e'yianmete. Mio tã e Iako Esau pe — Tupana timotypy'i kahato aru eimiariru'in aikotã Tupana to'e uhepe hap ewy tutunug aru e hap kaipyi watikuap ta'yn Isaki tomohey kahato te Tupana e hap toku'uro hap ewywuat e'at pe.

21 Sa'awy'i aha'ase'i Isaki sa'yru Iako ti'atupoityro te temiariru'in toku'uro turan — Atimohey kahato Tupana e hap uhepiat — Atunug aru esa'yru'in saipepiaria waikiru sem ko'i i'atu mi'i pote eterut ro uhowawi uhemiariru'in e Iako tosa'yru Iuse pe katupono ati'atupoityro teran mi'iria e. Mi'i hawyi — Tupana e waku etunug no uhemiariru ko'i typy'i kahato rakaria wo e'e hap ewy e Iako tuwemopo'og myi aria'yp topo'yha etiat pyi toku'uro sese hamo. Mi'i tehay wywo toimoherep tepiat Tupana mohey kahato hap.

22 Mi'i hawyi aha'ase'i Iuse iku'uro hap owakai to'e to'ywania Isareu ywania pe — Meiũran Tupana tunug aru to'e hap ewy e. Meiũran aru mesuwat yi Esitu pyi eiwenõ'ẽ Tupana e hap ewy e. Tupana tiporera'at aru eipe wanĩkaptia po pyi hawyi mekewat tawa Tupana piat — Atum aru e hap kape eweiwat e. Uiku'uro ra'yn mesup ma'ato atiky'esat karãpe eweiwat turan ewetioto eiwywo uikag ko'i eweiwat Tupana piat — Atum aru e hap kapiat turan e. Mi'i to'e hap kaipyi watikuap Iuse tomohey kahato Tupana atunug aru e hap tomohey hap.

23 Sa'awy'i aha'ase'i Musei i'ewyte Tupana mohey kahato hat. Musei ywã'ĩ ikahu kahato tuwemoherep hawyi — Ikahu kahato aimẽpyt i'atu'e i'ywot'in. Mi'i turan wanĩkaptia morekuat Warãu tama Esitu piat to'e Tupana ywania pe — Ewei'atu'uka ro yne eimẽpyt ihainia iatu'ywã'ĩ hap e'at pe e. Yt naku i kahato eipe typy'i kahato po'og i'atu aru eiperia uru'ywania kai pote e. Ma'ato Musei ty i'ywot yt ti'auka hin i yt te'eroken'ẽ hin i morekuat Esitu piat pupi hawyi ta'atuerewyi Musei ywã'ĩ — Tupana i'atu'e etiehakyera'at urumẽpyt morekuat surara'in po pyi hawyi meiũran i'atu kahato ai'ywania i'atu'e hap pyi watikuap

Tupana e hap — Atunug aru emẽpyt'in i'atu yi kyt ẽpe etiat i'atu hap ewy e hap mohey haria Musei ywot'in hap. 24 Mi'i hawyi meiũran Musei mõto hap turan hawyi morekuat saki'yt tipuẽti hawyi totat tomẽpyt no. Itag hawyi waku ereĩne'en uimẽpyt no sese e uru'ywania wo e Musei pe morekuat saki'yt. 25 Ma'ato Musei to'e — Mamai e yt atiky'esat i ui'ywania sese atoiat e katupono mi'iria Tupana mi'airo ywania e. Ta'i Ui'ywania ho'opot kahato haria mesuwe tukupte'en e. Mi'i pote are'airo aho'opot i'atuwywo hamo e. Yne eheko yt Tupana mowepit hap hin i e. Mi'i atoiat yne e. Aimowepit kahato porap i aheko Mamai ma'ato po'og waku aho'opot Tupana emiit'in nywo mesuwarote hawyi watoĩne'en Tupana wywo wuat'i e'at pe e. Aimowepit mesuwiat yt naku i nug hap etiat eiewywuat yt atiky'esat mamai e Musei Morekuat Akag saki'yt pe — Woronug en morekuat no uhaipepiat e hat pe. 26 Atikuap ta'yn ehekat uiano yne aru hap ikahu rakat i'ewyte yne Esitu'in ekat emẽpyt no pote uiano yne epowat'yp hap atikuap ta'yn pytkai atiky'esat po'og areĩne'en Tupana ywania wo katupono atimohey mi'iria ywania kaipyi aru Tupana Mi'airo tuwemoherep Wuat'i Ywania Porekuat Nuat mamai e Musei morekuat koro Warãu saki'yt toty hit pe. Mi'i hap mohey hap upi ui'ywania ho'opot mamai e. I'ewyte uito aho'opot aru i'atuwywuat hamo ati'airo e. Meiũran aru Tupana mipoityro areĩne'en e. Mi'i e'at pe Tupana tum iwato kahato po'og iwato yne yne mesuwat yi Esitu ekat hap kai tutum uhepe Mamai e. Mi'i pote mi'i Tupana miium atiky'esat po'og e. 27 Ta'i mamai atimohey kahato areto meiũpepyi hawyi ara'akasa aru Tupana sese mekewat yt heremo rakat i e. Atikuap e'ywot uha'ase'i Warão Esitu piat morekuat aru ipy'ahak kahato uhete yt ui'oksat'i i hin i ma'ato yt areken'ẽ i Warão pupi e. Ui'auka pote ui'auka ma'ato areto ra'yn Tupana mohey haria upi katupono ara'akasa teran Tupana sese yt heremo rakat i e Musei toty Esitu piat pe. Mi'i hawyi totoiat yne yi Esitu ekat iwato kahato hawyi tomimohey upi toto. 28 Sa'awy'i Tupana to'e Musei pe — Atipo'oro aru uhesurara atipy kaipyi Esitu'in apiheg hamo e. Mi'i e'at pe ati'atumoma Esitu'in eyke'et'in torania e. Mi'i pote waku eihũria suu wo eti'atusapei sapei ei'yat oken'ypy ete e. Mi'i ewetunug mote aru yt atimoma i eheyke'et'in e. Mi'i hawyi Musei tunug Tupana e hap ewy toimohey kahato pote. Toimohey kahato Tupana e hap hawyi to'e to'ywania pe — Tut aru yke'et yne moma hanuat e. Mi'i pote waku watopyhu'at aihũ suu ai'yat ete Tupana mohey haria aito hap kuap hamo e. Mi'i watunug mote tokosap aheyke'et'in sakpo hawyi yt toi'atumoma aheyke'et'in surara akag atipy kaipywiat e Musei tomohey hap wywo. Mi'i hawyi ta'atunug suu yne yat oken'ypy ete hawyi yt wẽtup ok i iku'uro Tupana mohey piaria eyke'et'in ma'ato yi Esitu eyke'et'in topap yne itote. 29 Mi'i rẽ tuwat to'ywania wywo ihyemyi'a wato kape y'y hup e hap kape. Mi'i hawyi Tupana to'e i'atuepe — Atunug ni aru ehepe mu'ap wato y'y wato sakpo e y'y to'oran muo yi heg upi ehewyry hamo e. Mi'i hawyi ta'atumohey hawyi y'y wato sakpuat mu'ap upi ra'yn tuwat yi Esitu esurara'in ko'i pupi y'y hy teke mu'ap upi. Mi'i hawyi wanĩkaptia ti'atumohan na'yn ysakpo. Mi'i hawyi wanĩkaptia hã'ãg na'yn ma'ato mi'iria topap yne y'y pe y'y wato mi'akit ko'i wo tukupte'en.

30 Meiũran Tupana ywania put'ok'i'atu'e tawa Ieriko tote. Mekewat tawa wato apypueri wo ipyhyp hap toĩne'en i'anam nakat ywaiti kahato rakat wanĩkaptia pupiat. Mi'i tawa ewei'apypueri 7 wo hawyi aru ta'at ra'yn ipyhyp hap e Tupana. Yne nu wato ko'i hewo hewo e. Mi'i hawyi Tupana e hap ta'atumohey hawyi ta'atunug i'e hap ewy. Mi'i hawyi hewo hewo ipyhyp hap imohey hap kaipyi pote. 31 Ma'ato wẽtup haryporia weweneru hat yt iku'uro itote mana Hape e hap katupono yianmete mi'i imohey Tupana e hap — Atimoma hamuat meiũwat tawa Ieriko e hap katupono yianmete typy ok tuwat surara'in Iuteuria wat i'atuetawa epiok hamo. Mi'iria pe — Eiwehyt'ok to mimi'in e i'atuepe mekewat haryporia. Mi'i hawyi toi'atuerowyi to'yat pe i'atu'uka teran haria pupi. Toimohey pote toimoherep mu'ap tetawa pyi. Mekewat haryporia yn imohey. Mi'i pote irania'in topap ma'ato Mana Hape yt iku'uro hin i toimohey i'atu'e hap pote. Yt naku i nug hat Hape pytkai toimohey hawyi Tupana miehakyera'at topyhu'at.

32 Ta'i ahenoi teran mekewat sa'awy'iwuaria imohey haria etiat ma'ato i'atu kahato mi'iria pote yt ahenoi kuap i. Iwan hamo yt uipotput'ok'e i typy'i kahato tupono. Ahenoi teran mekewat surara Kiteãu piat Tupana mohey hap etiat i'ewyte mekewat surara akag Paraki piat imohey hap etiat ahenoi teran i'ewyte mekewat hesaika rakat Sasãu piat imohey hap etiat ahenoi teran wy. I'ewyte mekewat surara akag Iete piat Tupana mohey hap ahenoi teran i'ewyte ahenoi teran aiporekuat sa'awy'iwuat Tawi piat Tupana imohey hap ma'ato yt uipohepap i ne'i are. I'ewyte Tupana tunug aru e hap moherep hat Samueu piat imohey hap ahenoi teran i'ewyte yne sa'awy'iwuaria ai'ywaniaria piat Tupana ehay moherep haria etiat ahenoi teran ma'ato yt uipotput'ok'e i henoi yne hamo mesuwat uimiwan me. 33 Tupana mohey hap kaipyi te'eropyhu'at i'atuesaika kahato wanĩkap ywania moma hamo irania'in moperup'i hamo. Ta'atuwanĩkaptia porekuat no tukupte'en Tupana mohey hap wywo. Yt naku i nug hap ta'atumoma kahato hawyi wakuap nug

haria ra'yn tukupte'en ta'atumohey hawyi. Morekuaria yt nakuaria i ta'atusopo ne'i Tupana mohey hap wywo. Ta'atumohey Tupana e hap hawyi topyhu'at i'atupo pe i'e hap ok tã. Karãpe wanĩkaptia hytmõi Tupana ehay moherep hat Tanieu awyato tok pe i'u hamo mi'i hap e'at pe Tupana ti'atuwẽhik awyatoria hawyi yt ta'atu'auka kuap i Tupana mohey hat. 34 I'ewyte ta'atuwuk teran aria pe imohey haria ma'ato yt sat'e i aria i'atuete katupono Tupana ti'atuehakyera'at aria pe tukupte'en mot'i pytkai tomohey hap upi. I'ewyte Irania'in tu'uka surara'in ete turan wanikaptia ekyse'yp yt ti'auka kuap i Tupana mohey haria pote. Tupana ti'atuekawiano kahato tomohey haria yt i'atuesaika hin i turan ta'atumohey hawyi Tupana ti'atumoesaika kahato. Karãpe tu'uka surara wanĩkaptia wywo turan toi'atumoesaika kahato tomohey haria surara'in ko'i. Mi'i hawyi te'eropyhu'at surara sa'ag wu'uka sepap haria ewy. Mi'i hawyi wanĩkaptia ikohyeput ne'i topap tet pupi. 35 Sa'awy'iwuat haryporia wẽtup ok wẽtup mẽpyt Tupana tihep gu'uro pyi mana'in tomohey hap upi.

Sa'awy'i mekewat yt Tupana mohey i haria te'ero'e imohey haria pe — Ewetoiat Tupana mohey hap pote yt urui'atu'uka i eipe yt urui'atumoso'opot i eipe i'atu'e wen ma'ato — Yt rat i'atu'e yt urui'atoiat i yt sake i ra'yn Tupana i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atu'atu'uka turan ma'ato te'ero'e — Pywo ti rat Tupana urumoieĩne'en aru i'atu'e. Mesuwat e'at pe Tupana mimõtypot ko'i watopyhu'at i'atu'e. 36 Irania'in Tupana mohey haria miit'in mikyry'i kahato haria wo te'eropyhu'at Tupana mohey hap yt pun haria i pote. Wuat'i ehamo ta'atu'ahyk ahyk — Eweipun no Tupana mohey hap i'atu'e ma'ato — Yt karãpe i uruipun imohey hap i'atu'e. Ta'atuhã'ãg kahato ra'yn mekewat imohey hap moma hamuat ma'ato — Yt i'atu'e. Irania'in Tupana mohey haria miit'in mipakpak wo te'eropyhu'at. Irania'in imohey haria miit'in mi'ahyk ahyk wo miit'in mituktuk wo miit'in mi'auka wo te'eropyhu'at. Irania'in ituktuk i'atupiit ete irania'in ikohyewyry haity iheg nakat ete irania'in ta'atupyhik iheg me i'ypyryp we kahato ma'ato yt ta'atu'atoiat hin i imohey hap. 37 Irania'in kape nu wo makmak'i'atu'e imohey haria kape hawyi topap ta'yn. Irania'in topap hepamo ta'atu'oktek kyse hãi kurup takat wywo imohey hap atoiat hap ky'ewi ma'ato — Yt i'atu'e. Irania'in wyti — Etoiat imohey hap pote ti aru urutum iwato kare'en ehepe i'atu'e ma'ato — Yt i'atu'e hawyi irania'in ta'atu'uka kyse'yp mo. Irania'in imohey haria kyse'yp mo ta'atu'okpak ma'ato mi'i pytkai — Yt uruo'atoiat i Ahetupana i'atu'e. Irania'in imohey haria yt i'atu'yat hin i. Irania'in imohey haria yt kat i i'atu'yat ikohyewyry kowo'i kowo'i i'atuesokpe sa'ag mi'at pe kawiat hesy'at rakaria tukupte'en. Miit'in mimoso'opot kahato ko'i miit'in mikyry'i hap ko'i. Miit'in ti'atumoso'opot kahato wo tukupte'en mesuwarote pytkai yt ta'atuwaure hin i ta'atuepiat Tupana mohey hap. 38 I'atuehamana'i ne'i yahig note tukupte'en. Ga'apy puo tukupte'en. Yi hot pe i'atu'yat aria'yp ka'a pe tukupte'en. I'atu'yat mi'at ka'a ko'i yi ka'a ko'i. — Mi'iria uimohey haria kahato e Tupana po'og waku mi'iria eikai e mesuwarotiaria pe. Pyno Atiporenõ'ẽ mi'iria eipy'setpyi e. Ehewaku hap yt put'ok'e i mi'iria uimohey haria kupte'en eipy'asetpiat hamo e mesuwarotiaria pe. Waku kahato uimohey haria e. Yt atiky'esat mi'iria po'og eipy'asetpe pote ati'atunõ'ẽ eipo pyi e yt imohey i haria pe. 39 — Uimohey kahato haria mi'iria e Tupana typy'i sok miit'in sem ehamo. Ma'ato mi'i pytkai yt ta'atupuẽti hin i mesuwarote ta'atupoityro Tupana kaipywiat ta'atumowepit hap ma'ato ta'atumohey te — Yt heremo i te wen ma'ato Tupana mipoityro wo urutopyhu'at wuat'i e'at piat Tupana e hap ewy i'atu'e. Ta'atuku'uro hap turan ta'atumohey i te hap wywo topap — Meiũran aru tukupte'en i'atu kahato Aparãu mimohey saipepiaria Tupana e hap ewy i'atu'e. Ma'ato yt te'era'akasa hin i te Tupana ehay mi'iria ma'ato ta'atumohey kahato te miit'in miat ta'atu'auka hap kape. Yt te'era'akasa i te Iesui put'ok'e hap i'ewyte yt te'era'akasa i te aito aheĩne'en hap pytkai. Yt te'era'asaka i te aito imohey haria sem pytkai ma'ato ta'atumohey te topap hap kape yt heremo i pytkai. 40 — Pyno i'atu kahato uimohey haria aru ehaipepiaria e Tupana tomohey yianmiaria pe. Pyno mesup watopyhu'at mi'iria mimu'eria katupono mi'iria ewywuat watomohey. Pyno watomohey yne hawyi wẽtup piit ewy watopyhu'at hawyi — Waku ra'yn e aru Tupana. Toran na'yn. Atunug yne ra'yn ui'e hap ewywuat pote mesup waku ra'yn miit'in sem na'yn waikiru ko'i ewywuat yi kyt ko'i ewywuat uimohey haria sok i'atu kahato hap ewywuat tukupte'en uimiehakyera'at ko'i wuat'i ywania hap ewywuat mesup uimohey haria tukupte'en mesup e aru. Mi'i pote atunug na'yn yne ui'e hap ewywuat e aru Tupana hawyi waku ma'ato yt uwe i aito Iesui mohey haria pote yt tutunug yne i te to'e hap ewywuat e.

12

1 Aikotã wateha'at seput haria kape hap ewy ahe'yianmiaria Tupana mohey haria te'eraha'at ahowawi atipy kaipyi aikotã som watopyhu'at Tupana mohey hap ete hap kape te'eraha'at. I'atu kahato mi'iria ahowawiat seha'at haria. Atipy kape tuwat ra'yn

ahe'yianmiaria sa'awy'iwuaria Tupana mohey sese haria seha'at ahowawiat haria. Ta'i ipotyi rakat yrysakag ai'akag etiat wywo pote yt aihyha hin i aikohyeput turan. Aiminug sa'ag yrysakag howapy kahato ai'ok pe tote hap ewy aiwanẽtup sa'ag hap ipotyi hap ewy. Ai'akit hamuat wateput turanuat hap ewy ma'ato yt kat i ipotyi hap pote wateput kuap aihyha kahato aiminug sa'ag watipun hawyi. Mi'i pote waku wati'okhytpun aiminug yt naku i nug hap ko'i. Mi'i rẽ waku watomohey Tupana haty wo yne aipy'a pe. Mi'i watunug mote seput haria ikohyeput haty wo rakaria ewy watopyhu'at. Ma'ato ahepiat ai'aparap kahato imohey hap etiat pote aikotã ipotyi hap ai'aparap hap ewy. Aikotã seput hat teput hap ete yt waure i hatek pytkai ipy sero pytkai hap ewy waku watomohey — Put'ok'are aru pãi an waku wato'e hap yn aiwanẽtup hap. Waku watomohey pot'i yt kat i iwaure wo wuat ne'i hap wywo aiwanẽtup hawiat hap wywo. 2 Aikotã seput haria te'eraha'at popuo ta'atueput hap etiat — Put'ok'are i'atu'e hamuat hap kape yn hap ewy waku wateha'at aiwanẽtup hawe — Put'ok'are aru Iesui yatype ai'e hap kape yn katupono Iesui topyhu'at seput haria akag ewy katupono toimohey Tupana po'og torania kai. Uiwyria'in waku Iesui piat Tupana mohey hap ewy waku watomohey Tupana are. Iesui ti aimoehãite kuap kahato Tupana mohey hap ete. Ha'awytepyi watomohey Iesui hawyi aiwanẽtup hap Iesui yn topyhu'at mi'i hap ewy waku watomohey te Iesui put'okwato'e i'yaty piat hap e'at kape. Aikotã seput haria ta'atusa'awynug hawyi te ikahuro hap kape te'eruwanẽtup hap ewy Iesui toĩne'en mesuwiat turan seput hat ewy topyhu'at. Put'ok'e Tupana etiat hap kape yn iha aria'yp posak kape yn iha Tupana miky'esat nug kap kape yn iha. Mi'i hap yn imowepit hap. Mi'i hawyi tutu'u ai'apiheg hap aria'yp posak ete. Yt toiky'esat hin i miit'in mikyry'i hap pytkai. Toikuap kahato tomohit hap ma'ato yt tuwemõti hin i aria'yp posak totiat toĩne'en sa'ag hap miit'in eha'at hap pupi. Toku'uro hawyi ta'apyk Tupana po sese kai aikope Tupana piat topainug hap tote. Toku'uro hap no aikawiano hap kape yn toto toĩne'en mesuwe turan. Tupana miky'esat nug hap yn imowepit hap mesuwarote topyhu'at toho'opot hap e'at turan. Iesui seput hat akag ewy toĩne'en meiũpe turan. 3 Waku watuwanẽtup kahato Iesui ieĩne'en hap kape. Waku watunug i'ewy yne. Sa'awy'i yt naku i nug haria mikyry'i hap toho'opot kahato ma'ato yt ipohep hin i imohey hap ete Iesui. Waku iminug ewy wahã'ãg. Karãpeĩ yt naku i nug haria ahaty'i haty'i kahato imohey pote mi'i pote yt naku i watoiat ne'i imohey hap aikotã watoiat aheput hap aipiit sero hawyi hap ewy. Yt naku i watihep imohey hap aipy'a piat. 4 Iesui tikuap kahato yt naku i nug hap. Yne tosuu toipun yt naku i hap moma hamo. Waku mi'i ewy watopyhu'at ai'auka pote waku ahuu okpun pytkai yt watoiat i imohey hap. Waku wahã'ãg Iesui ewy ho'opot hap ete yt naku i hap ko'i akit hamuat. 5 Sa'awy'i Tupana ainãpin kahato waho'opot hamuat hap ete miwan me — Uha'yru'in uhaki'yt'in e eipe uimẽpyt'in pote woroho'o'apiheg tuereto eiminug sa'ag ko'i po'ypyi e. Pywo yt eweipoepyk ne'i tei'o uhete Ei'ywot uito pote e. Yt eweikupte'en nei'o eiperup'i rakaria e. — Pywo kahato uru'apiheg waku ewei'e woroho'o'apiheg hap e'at pe. Woroho'oky'e pote woroho'onãpin ei'apiheg hap wywo. Yt atiky'esat i eheha yi kape woroho'o'apiheg hawyi katupono eimowepit hamuat woroho'o'apiheg e Tupana sa'awy'i miwan me. Yt naku i watiwaure mesuwat i'e ahepiat hap. 6 — Uha'yru'in uhaki'yt'in e uimiky'eria kahato ti eipe uimohey haria ti eipe pote wãi nei'o are'e tuereto ehepe e Tupana ahepe. Aikotã aikotã ei'ywot ewy areĩne'en mi'i tupono woroho'o'apiheg tuereto e. Uiano eweikupte'en wuat'i e'at pe woroho'o'ahyk eimowe'eg hamo e. Eiwehyt'ok uha'yru'in uhaki'yt'in are aru ehepe mi'i pote woroho'o'apiheg tuereto eiminug sa'ag po'ypyi Ei'ywot Uito pote e Tupana sa'awy'i. 7 Pyno karãpe Tupana ai'apiheg sese hap waku watu'u yne surara ewy. Yt naku i watipoepyk katupono ai'apiheg hap kaipyi watikuap Tupana sa'ayru'in saki'yt'in sese wuaria wo aito hap. Katupono yne Tupana sa'ayru'in saki'yt'in iminãpin ko'i wo watukupte'en. Aikotã ai'ywot'in ainãpin ai'apiheg hap wywo hap ewy koitywy Tupana ainãpin ai'apiheg hap wywo. 8 Ma'ato aito Tupana sa'yru'in saki'yt'in pote ai'apiheg aimowe'eg hamo. Mi'i tã Ai'ywot tunug yne imohey haria ete ma'ato yt karãpe i ai'apiheg hap topyhu'at Tupana kaipyi pote yt i'ywot i rakaria ewy watukupte'en yt kat i ai'apiheg hap pote yt Tupana saki'yt'in Tupana sa'yru'in i aito. 9 Sa'awy'i mesuwarotiaria ai'ywot'in aipopetek aimowe'eg hamo. Mi'i hawyi i'atumõtypot haria wo watopyhu'at po'og sa'awy'iwuat kai. Mi'i pote karãpe Ai'ywot Atipy piat ai'apiheg mi'i hawyi waku imõtypot haria wo watukupte'en. Waku imiky'esat nug haria wo watopyhu'at ai'apiheg hawyi. Katupono Tupana ainug tomẽpyt'in no Topã'ãu wo. 10 Ai'ywot aity mesuwarotiat aipopetek kahato aimotag hap e'at pe turan ta'atumõtypot hap ky'ewi ta'atumikuap wakuap hap ok tã aihire te yn. Ma'ato Tupana ai'apiheg wẽtup wanẽtup hap mywo toiky'esat ahehãite aimoewaku hap aimotag hamuat wuat'i e'at piat. Toiky'esat aito waku rakaria wo tewaku hap ewy ainug neran haype. Tewaku hap ewy ainug neran hãpyk wuat'i e'at piat teko hãpyk takat ewy ainug toiky'esat aito to'ewy hap aiky'e haype aimowepit teran haype. 11 Karãpe Tupana ainãpin hamo ai'apiheg turan yt he

hin i ma'ato haty kahato yt aimowehum kuap i yt aimowepit i ai'apiheg turan. Meiũran ma'ato aru tokosap haty hap hawyi ti sat'e kahato ahete hewaku hap. Ha'yru'in haki'yt'in hãpyk kahato rakaria wo watopyhu'at. Tupana tiky'esat aimoehãite tomohey hap etiat hap tomiky'esat etiat hap.

Uiwyria'in yt naku i aiperup Tupana potpap nug hap ete. Waku aipo hesaika ipotpap nug hap ete. Waku aipy hesaika ipotpap ereto hamuat hap ete. Toiky'esat aito to'ypia aikotã hewo kahato rakat ewywuat tomowepit haria wo. 12 Pyno waku watuwemoesaika Tupana esaika hap wywo ipotpap hap nug hamo are. Waku watuwemoesaika Tupana esaika hap wywo aipy ihay sytpok hamo ahewyry wuat'i tap'yia mu'e hamo. 13 Sa'awy'i yt hãpyk i ahewyry ma'ato mesup ti hãpyk ta'yn. Aheko sa'ag yt naku i nug hap aipy pik hap ewy waku watunug aipu'ap ikahu rakat ewy aipy powyro hamo. Mu'ap ewy waku watuwanẽtup Tupana kape aipy pik'e hap mog hamo. Mi'i hawyi waku ahewyry iwywo o. Waku aipu'ap yt i'anam hin i rakat ewy mi'i hawyi yt wata'at kuap i. Aipy haty rakat yt hewyry kuap i mu'ap i'anam nakat upi. Ahewyry itote hawyi wata'at merep i'anam kahato pote. Ahewyry ra'yn po'og hawyi merep aipy i'ahu kahato. Yt karãpe i aipy waku. Mu'ap iherep upi yn waku ahewyry hãpyk takat mu'ap upi pote. Mi'i hawyi aipy ihãite kuap. Mi'i hap ewy aito waku wahewyry Tupana pu'ap upi ma'ato yt pote yt karãpe i ahehãite ma'ato ipy pik rakaria ewy yn wahewyry. Waku watoiat mu'ap sa'ag sa'awy'iwuat aiminug yt naku i hap i'aparap aparap hap aiwanẽtup sa'ag ko'i hap. 14 Uiwyria'in waku watikat at ka'ap aiwo'owese torania wywuat hamuat. Iesui suu aimohãpyk kuap aikoho kahato hawyi ainug Tupana ewaku hap ewywuat hamo. Ma'ato yt kat i aimowaku hap Tupana wuat hap ahete pote yt karãpe i aru watopyhu'at Tupana akasa hamo. Pywo ti rat yt Tupana yt ewy i watoĩne'en pote yt Karãmuo i Tupana kape wata'akasa aru e. 15 Pyno waku aiwe'eg wo kahato. Yt naku i watipun Tupana piat aiky'e hap aipoityro teran hap. Yt naku i watopyhu'at ipy'ahak miit'in etiat rakaria wo i'ewyte Tupana ete katupono ahaiwot hap uku hapo kahato rakat ewy toĩne'en. Pyno waku aiwe'eg wo watoĩne'en katupono yt niatpo hin i watopyhu'at my'ahak haria wo watoiat ainãpin Tupana piat hap hawyi. Waku watihep hapo miit'in auka hap uku ewywuat aipy'a pyi yt pote my'ahak rakaria wo yn watopyhu'at miit'in ete i'ewyte Tupana ete. Mi'i hawyi yt uwe i wo'oky'e hat itote. Ahaiwot irania'in Iesui mohey haria ete hawyi torania itote aiwo'o'ewy hawyi yt uwe i iwese to'ope itote.

16 Nimo te Iako eyke'et Esau hewaire kahato irania'in haryporia'in wywo i'ewyte tuwekyry'i Tupana ehay ete. Uiwyria'in Iesui mohey haria yt naku i Esau ewywuat watopyhu'at. Sa'awy'i ase'i Isaki to'e to'yat piaria pe — Uiku'uro hawyi atiky'esat uha'yru Esau uhaipe piano uipowat'yp e. Esau ti topyhu'at aru Tupana Mipo'oro Yianmiat Ahehakyera'at hanuat aha'ase'i pono e. Wẽtup e'at pe Esau hesy'at kahato hawyi to'e toywyt Iako pe — Uipoi ro en pãi ipu'i apokik wo katupono uhesy'at kahato uhyt e. Mi'i hawyi Iako tiwesat — Areĩne'en teran ai'ywot saipepiano uito e. Atiky'esat Tupana mipoityro wo ai'ywot e hap ewy e. Mi'i e hap etum uhepe pote woromo'ok kahato meikowat ipu'i mõi wo e. Mi'i hawyi — Ta'i ewano ra'yn katupono yt kan hamo i Tupana aipoityro hap e Esau e Iako pe. 17 Mi'i tuwemo'ok kahato mekewat mi'u pu'i mõi wo. Ma'ato meiũran Esau tiky'esat i ra'yn Tupana piat topoityro hap. Toiky'esat kahato Tupana mi'airo to'ywot Isaki saipepiano hap. Mi'i hawyi toikat hãpyk kahato to'ywot e hap — Papai etum i ro uhepe Tupana miium epowat'yp e towak popuo. Ma'ato i'ywot Isaki — Yt rat e yt atum kuap i ewawi uha'yru e — Papai papai etum i ro etum i ro uhepe epowat'yp e towak popuo wen ma'ato yt tutum kuap i tutum na'yn tosa'yru Iako pe Esau eywyt pe pote. Yt naku i aito Esau ewywuaria watopyhu'at e.

18 Sa'awy'i tuwat tuwat ai'ywania Iuteuria ywania yity'ok wato Sinai e hap kape Tupana piat ainãpin hamuat kape mekewat ase'i Musei upi. Sa'awy'i watuwat mekewat yity'ok kape turan wateha'at turan hẽty wato kahato toĩne'en he'yhig hun kahato itote. He'yhig wepypueri kahato ywytu uato ewy. I'ypyryp yn itote yity'ok tote. Aria ẽty hun hap aimo'arot hap ewy. 19 Put'ok'e aha'ase'i'in hawyi ihay pirik hap topyhu'at aikotã huhu'e hap ewywuat. Ma'ato mekewat huhu'e hap sehay ewy toĩne'en. Watikuap mekewat sehay haty kahato ahewaure ka'a pe i'ewyte aiwanẽtup hawe aimoken'ẽ kahato hap sio aiku'uro hap ewy wato'e. Mi'i hawyi Musei pe — Wãi uruto'e yt uruiky'esat ewy hin i mekewat sehay wato'e sa'awy'i. 20 — Ehẽtup to Tupana pe ihay monik hamo wato'e katupono huhu'e hap ehay iwato kahato hap ewy topyhu'at ihay pirik. — Yt urutuwesepap i mekewat sehay wywo wato'e. Mekewat sehay yt uruikuap teran i po'og wato'e sa'awy'i Musei pe. Sa'awy'i Tupana mekewat yity'ok totepyi to'e — Yt naku i eihũria tukupte'en meiũpe yity'ok tote e. Musei yn waku meiũpe uiwywo toĩne'en yity'ok tote e. Ma'ato eihũ ta'am uhowawi yity'ok kape pote meremo nu wo mak mak wo ewei'auka ro eihũ e Tupana Musei'in me. Mio tã e hawyi — Yt ihay se i Tupana i'atu'e. Yt atikuap teran po'og i Tupana e hap i'atu'e Musei pe aha'ase'i'in. 21 Mekewat yity'ok Sinai e hap kape yt wateha'at kuap i sa'awy'i

i katupono wateha'at pote ipoity'i ne'i ai'auka kuap ne'i. Mi'i hap Musei ta'akasa hawyi — Uimõgyt kahato uimotyry uimoken'ẽ kahato hap e. 22 — Yt naku i i'atu'e te'era'akasa hawyi. Mi'i yity'ok Sinai pyi sa'awy'i ai'ywania Tupana ti'atunãpin tehay pirik wo yt aimowepit hin i hap ewy Tupana ihay yity'ok Sinai totepyi. Ma'ato mesup Tupana ihay i ra'yn atipy kaipyi ihay ahowawi mekewat atipy piat Ierusarẽi kaipyi yity'ok Siãu e hap kaipyi ihay mesup ahowawi. Yt sa'awy'i i wuat ewy mesup Tupana ihay ahowawi atipy kaipyi Tosa'yru mohey haria aito pote. Po'og wakuat sa'awy'iwuat kai ihay ahowawi Tosa'yru wẽ pyi mekewat Nusaken pakup e hap kaipyi aikope tukupte'en atipy piaria sem po'og yt watimorania kuap i etawa kaipyi ihay mesup ahowawi. Mesup watuwat mekewat atipy kape tawa Ierusarẽi pakup kape Tupana sese eiam kape watuwat. Itote ti aru watuwa'atunug kahato aitoria Iesui mohey haria pote. 23 Koitywy watuwa'atunug Aheyke'et Iesui Musei saipepiat kape Aikywyt Iesui kape hap. Atipy pe toĩne'en miwan me ahet ko'i yne yne aikotã wẽtup ok i ra'yn herohik hap ewy aheywyt'in aheyke'et'in aheinyt'in aikypy'yt'in koitywy wate'eruwa'atunug ienuk hamo hap ewy Aheyke'et Sese Aikywyt Sese Iesui wywo. Aikope atipy pe torania iwan me Tupana miehakyera'at wuaria ko'i set toĩne'en hap kape. Wuat'i miit'in kuap hap sio waku sio yt hat Tupana kape watuwa'atunug aito. Aikope to'ewywuat Tupana mimohãpyk ko'i tukupte'en hap kape watuwa'atunug aito Aikope Tupana mimohãpyk yianmiaria imohãpyk sese towaku hap ok tã hap kape watuwa'atunug aito. Aikope aipiit waku pe topyhu'at Tupana ewaku hap ewy hap kape watuwa'atunug atipy piat tawa kape watuwa'atunug aru. Tupana kape watuwat aito Iesui emiit aito Tupana Sa'yru Pã'ãu Sese aipiit pe toĩne'en mote. 24 Pyno koitywy yt sa'awy'i i yity'ok Sinai yt kape hin i aikope ainãpin Musei piat hap ewy watuwat. Watuwat mesup aito ma'ato po'og sa'awy'iwuat kawiat kape aikope Iesui ainãpin hap kape watuwat ra'yn mesup mekewat yity'ok atipy piat kape katupono Ahepa'i Koro Iesui tunug Tupana wywuat aiwo'owese hamuat hap atipy pe. Mesup ahehay toimoherep Tupana pe. Iesui ti aimowehik Tupana wywuat hat. Sa'awy'i Ãtãu sa'yru Apeu suu at hat ihay Tupana kape yi pyi hap ewy e miwan me. Mi'i hap ewy mesup Iesui suu ihay ahetiano ma'ato po'og mi'i sehay ikahu Apeu suu at hat kai — Eti'auka ro ui'auka hat e Apeu suu ma'ato Iesui suu to'e Tupana pe — Waure wo o ereĩne'en ui'auka haria kai Papai e. Yt ta'atukuap i rat kat som ta'atunug e Iesui suu at hat ihay yi pyi te. Iesui suu wo waku watuwepen yne aiminug sa'ag moweityk hamo. Waku Tupana ahapei hapei Tosa'yru suu wo. Mi'i yn waku ahehakyera'at kuap hamo. 25 Sa'awy'i Tupana ihay yity'ok totepyi ai'ywania pe yity'ok Sinai pyi ma'ato ai'ywania sa'awy'iwuaria itotiaria yt iky'esat i Tupana ehay te'eruwewaurehik ne'i. Mi'i hawyi mi'iria Tupana mi'apiheg ko'i wo te'eropyhu'at. Ta'i mi'i hawyi topap topap yahig note sa'awy'iwuaria ai'ywania Epereu pusu kuap haria. Ta'atuhã'ãg Tupana e hap nug hamuat ma'ato yt wẽtup ok i tuwenug kuap. Yt ta'atunug i ta'atunãpin hap. Ma'ato koitywy Tupana ainãpin Tosa'yru wẽ pyi atipy kaipyi. Waku watunug atipy kaipywiat ainãpin hap. Waku aiwe'eg wo ainãpin hap nug hamuat hap ete. Ma'ato watuwewaurehik sa'ag Ha'yru piat ainãpin kape hawyi po'og na'yn sa'ag sa'awy'iwuat kai. Yt watuwemig kuap ai'apiheg hap pupi watipun na'yn ainãpin hap ipakup i Tupana piat hap pote. 26 Mio tã e Tupana mesup miwan me — Sa'awy'i atihuruk ta'yn yity'ok mesuwat Sinai e hap totiat ma'ato meiũran aru atihuruk ta'yn mesuwat yi wato hap ok tã e ma'ato yt mesuwat yi yn i atihuruk ma'ato i'ewyte at waikiru waty yne atihuruk e miwan me Tupana. 27 Pyno Tupana to'e — Atihuruk i ra'yn wẽtup mo yn e. Mi'i atunug hawyi waku ra'yn toran na'yn uimihuruk e. Yt typuo i atihuruk aru e katupono yt kan hamo i typuo e. Mi'i huruk hap put'ok'e yne ra'yn e. Mekewat e'at yne yt iheg nakat i ta'at yne e. Ma'ato mekewat yt huruk'e i rakat iheg sese rakat aru topyhu'at wuat'i e'at pe e. Mesuwarotiat morekuaria minug ko'i yne ta'at e ma'ato Uimi'airo Eiporekuanuat minug ko'i aru topyhu'at re atihuruk yne yne hawyi e Tupana. 28 Pyno yt iheg nakat i aru ta'at yne hawyi yt ta'at kuap i rakat ko'i aiwano ra'yn topyhu'at katupono watunug Aiporekuat nuat Ha'yru pote. Mi'i hap kape waku watuwehum kahato hawyi waku watunug Aipotypot Tupana mowepit hamuat hap ete waku watimõtypot Ha'yru. 29 Tupana aria ewywuat toĩne'en. Waku kahato aria aimowepit hap aria ma'ato i'ewyte waku aiwe'eg wo ipupi katupono aria aiwuk kuap i'ewyte e.

13

1 Pyno to'iro wato'oky'e mot'i uiwyria'in Iesui mohey haria aito pote. Waku wato'oky'e aikotã wẽtup ok yat piaria ewy. 2 Karãpe put'ok'e ai'yat pe yt aimikuap i te wen mi'i pytkai waku — Ereke ro mehĩ mana waku wato'e. Eweikupte'en no meiũpe waku wato'e. Aimi'u ra'yn waku wato'e i'atuepe yt aimikuap i pe katupono Tupana tipo'oro tuereto temiit ahowawi atipy piaria yt aimikuap i ko'i aiwese hap kuap hamo. Sa'awy'i Tupana tipo'oro temiit'in atipy piaria tehay moherep hamo. Mi'i hawyi ta'atupoityro kahato Aparãu sa'awy'i. Mi'i ewywuat waku watuwewy'inug yt eimikuap i te rakaria e Tupana

ahepe mesup. 3 Waku watiky'e kahato aiwyria'in morekuaria mipyhyp ko'i. Yt naku i waure wo watoĩne'en wo'opyhyp haria kai. Waku wahaty'u aipy'a pe i'atupyhik hap ko'i upi. Waku aikotã itote watoĩne'en mote haty ahete hap ewywuat kuap hap wywo. Waku wato'oky'e aiwo'o'ewy watomohey haype. Toĩne'en wẽtup ok Iesui mohey hat irania'in mikyry'i hamo mi'i hat waku watuwat mi'i powyro hamo kat pote wẽtup yn hap ewy watopyhu'at imohey haria. Waku wahaty'u haty'u haria wywo wẽtup aimimohey yn mote wẽtup miit yn aipiit pote. 4 Uiwyria'in Iesui mohey haria — Waku he'aito kahato rakano ereĩne'en e. Waku ihary'i kahato rakano ereĩne'en e. Waku ehary'i wywo yn ewaire e. Waku e'aito wywo yn ewaire e. Mi'i etunug pote arehum ewawi e Tupana ma'ato irania'in wywuat eiwo'opytyk pote — Yt naku i en are'e e. Woro'apiheg aru e Tupana yt iwe'eg i haria pe. I'ewyte wewiat weweneru wuat'i piat haria ati'atu'apiheg yne yne e ahepe. I'ewyte wewiat weweneru haria kyi'at haria ati'atu'apiheg e. Hewaire rakaria uimi'apiheg wuaria e Tupana. E'aito wywo ehary'i wywo kahato hap uimowepit hap e Tupana. 5 I'ewyte yt naku i ti wateha'at irania'in ekare'en kape iky'esat hap wywo aiwat no teran ai'e hap mywo. Waku watuwehum Tupana kape imiium ahekare'en sio iwato sio yt. — Waku kahato eimiium ok tã Tupana wato'e waku. Katupono sa'awy'i Tupana to'e — Yt karãpe i ti aru woroho'o'atoiat e. Yt karãpe i eikupte'en piku piku ko'I sese wo e Tupana ahepe sa'awy'i. Waku watikat Tupana miium ko'i aimowepit hap wywo ma'ato yt naku i watiky'esat irania'in ekare'en e Musei tomiwan Teuterunumiu 3.5 pe. 6 Waku wato'e — Pywo rat uipowyro kahato hat En Tupana mi'i pote yt areken'ẽ hin i Uipowyro kahato hat En mote waku wato'e. Uiwywo ereĩne'en mote aikotã aikotã sa'ag miit'in tunug uhetiat pytkai yt areken'ẽ hin i waku wato'e Tupana pe e morekuat Tawi towepy 118.67 hawe.

7 Waku watimõtypot ai'apykok haria aimu'e haria mesuwarotiaria i'ewyte sa'awy'i-wuaria Tupana ehay moherep haria. Yt naku i waure wo ne'i mi'iria kai watopyhu'at katupono mi'iria aimotag Tupana mohey hap etiaria wo tukupte'en. Waku watukupte'en ai'apykok haria saipepiaria wo i'atuminug wakuap nug haria wo. Waku i'atuiã'ãkap wo watoĩne'en i'atuminug wakuap ko'i nug hap ete. Mi'iria Tupana mimõtypot wuanuaria. Waku aito watunug mi'iria minug wakuat ewywuat. Waku watomohey Tupana mi'iria piat imohey hap ok tã. 8 Iesui ti Ai'akag Akag toĩne'en tuwe'awy wuat'i e'at pe. Aikotã sa'awy'i Iesui toĩne'en koitywy i'ewyte toĩne'en tuwe'awy te mũki'ite tuwe'awy te toĩne'en e'ihot'ok tuwe'awy te wuat'i e'at pe tuwe'awy te yn toĩne'en. Tewaku hap ewy yn topyhu'at wuat'i e'at pe. 9 Waku watopyhu'at imohey hap ete Iesui kape yn watuwanẽtup wuat'i e'at. Yt naku i watuwat irania'in miat aimu'e hap upi yt Iesui yt etiat i ra'yn hap upi. Katupono i'atu kahato aimu'e hap ko'i yt pywuat i ra'yn ko'i. I'ewyte i'atu kahato aimu'e yt Iesui etiat i. I'atu aimu'e Iesui etiat rakaria ma'ato yt hãpyk i rakaria. Yt naku i watuwat heso rakari aimu'e wẽtup sehay yt Iesui etiat i hap upi. Waku watomohey Iesui hap yn sehay pywuat Iesui etiat. Mi'i ti waku watunug. Waku watuwanẽtup at ka'ap aikotã Tupana aiky'e yt kat sa'up i pytkai aiky'e hap upi. Aikotã ahewaku hap yt put'ok'e i aiky'e hamuat sa'up ete hap upi waku watuwanẽtup. Mi'i watunug mote aipy'a iheg me Iesui mohey hap ete. Yt naku i watuwanẽtup at ka'ap mi'u sio waku Tupana tiky'esat sio waku atu'u sio yt ai'e hap kape. Irania'in mi'u waku sio yt aheko ewy hap kape yn te'eruwanẽtup haria tukupte'en. Te'eruwanẽtup mi'u waku sio yt hap kape yn ma'ato mi'i haria yt i'atuehãite i kahato Iesui mohey hap ete. Hãpyk kahato aheko mi'u u hap etiat i'atu'e wen ma'ato Tupana mohey hap kape yt te'eruwanẽtup hin i mi'i pote yt i'atuesaika i te Tupana ehay moherep hamo. 10 Sa'awy'i pa'iria te'erunuk kahato aihũria aimiium Tupana piat ete. Ta'atuwuk Tupana kape turan ta'atuhep ipu'i kã'ã ta'atumi'u wo. Ma'ato aito Iesui mohey haria wẽtup auka hap kaipyi watenuk. Yt mesuwarotiat ai'ywania Tupana yat sokpe kawiat piat ewy hin i aimi'u ma'ato po'og po'og wakuat Aihũ Aimiium sa'awy'iwuaria kai katupono Aihũ Pakup Aimiium ti Iesui piit. 11 Sa'awy'i aitoria waterut kahato aihũria Tupana mõtypot yat kape imõtypot hamo. Itote ahepa'i akag ti'auka aimierut Tupana mõtypot yat sokpe kawiat oken'ypyke hawyi totereke aihũria suu Tupana yat sokpe kawiat pe aiminug sa'ag moweityk hamo ai'apiheg hap monik hamo. Mi'i hawyi mekewat aihũ piit ta'atuereto pya ai'yat kai iwuk hamo pa'i tioto. 12 Mi'i hap ewy kahato Iesui iku'uro pya tawa wato Ierusarẽi pyi toho'opot mekewat tawa Ierusarẽi ekuekai aikawiano iku'uro Aihũ ewy. Huu ta'at itote aimowaku hamuat. Iesui tum tosuu itote temiit'in moewaku hamo. 13 Yt ikahu hin i ta'atunug Ahehakyera'at hat ete. Ta'atu'auka turan mekewat tawa Ierusarẽi ekuekai ta'atunug. Waku watuwat tawa pyi i'ewywuat hamo wy i'atumikyry'i hamo ahete hemiit'in aito pote. Waku wẽtup miit ewy wẽtup piit ewy woho'opot iwywo wẽtup ok piat ho'opot hap ewy yn waku. 14 Katupono ahetawa sese yt mesuwat tawa Ierusarẽi i ma'ato aiwat ahetawa iheg nakat yt karãpiat i ikahuro rakat. Mesuwat yi tote yt karãpe i watipuẽti aru ahetawa yt iku'uro rakat i. Ahetawa sese tut aru yi kape atipy kaipyi wato'e. 15 Atipy kaipywiat yn wahekatup ahetawa sese ut hap wato'e.

Uiwyria'in waku kahato watomõtypot Tupana. Waku aiwẽ pyi ahẽku pe Tupana kapiat yn aiwehum hap — Eset Tupana po'og ikahu torania kai waku wato'e. Yt watuwehum teran i pytkai waku watuwehum ahehay wo Tupana pe — Waku kahato Ahehakyera'at Hat Aika'iwat waku wato'e at ka'ap howawi aikotã aimiium iwato kahato hap ewy Tupana mowepit kahato hap topyhu'at. 16 Waku hegyi'at rakaria wo watoĩne'en. Ihaky'e'i rakaria pe waku watimõ'ẽ ahekat. Waku watipowyro hatek takaria ahekat kaipyi ahesokpe kaipyi ahe'u'i kaipyi e. Yt naku i waure wo watoĩne'en ihaky'e'i rakaria kai. Watimõ'ẽ pote Tupana mowepit haria wo watopyhu'at. Haty pytkai waku watum. Ahegyi'at hap kape Tupana ta'akasa hawyi tuwehum kahato ahowawi.

17 Waku watuwat Iesui mohey haria akagnia ehay upi ai'apykok haria upi. Katupono mi'iria tiky'esat kahato ahehãite kahato Iesui mohey hap etiat hap. Waku watunug i'atumiky'esat ewy katupono mi'iria hẽtup kahato Tupana kape ahupi. Mi'i watunug mote i'atumowepit hap topyhu'at aiwo'owese hap wywo. Ma'ato yt pote haty i'atuete hap wywo te'eropyhu'at. Mi'i hawyi yt aiwe'eg i hap ta'atuhenoi ra'yn Tupana pe hawyi ai'apiheg hap topyhu'at Tupana kaipyi. Eiwe'eg wo o. Mi'i hawyi aheĩne'en hap mesuwe po'og sa'ag topyhu'at yt watunug i ra'yn i'atuehay upiat hawyi. Ma'ato watunug i'atuehay upi pote po'og ihãite rakaria wo watopyhu'at. Mi'i hawyi i'ewyte aiwe'eg hap ta'atuhenoi ra'yn Tupana pe hawyi aipoityro aimowepit hamo watopyhu'at.

18 Pyno ewehẽtup i hẽtup i urupowyro hamuat uruwyria'in Tupana kape. Urutung neran wakuap yn wuat'i e'at pe. Yt kat i uruminug sa'ag upi urutuwemõti Tupana ehamuat hap uruiky'esat. I'ewyte yt kat i uruminug sa'ag upi urutuwemõti miit'in ehamuat hap uruiky'esat. Urutoĩne'en neran hãpyk kahato miit'in py'asetpe yt uwe pupiat i uruwemõti hap mywo. Mi'i pote ewehẽtup uruupi Tupana pe uruieĩne'en hap ikahu rakat nug hamo. 19 Uimimu'eria waku ewehẽtup uhupi uikaiwiano haty wo ui'aipok ehowawiat hamuat. Ewehẽtup wote meremo ara'aipok ehowawi.

20 Mio tã are'e Tupana pe eikawiano — Tupana are atiky'esat kahato aimimu'eria waku nug haria wo En ewy are. Waku kahato En Wuat'i Wo'owese Hap Nug Hat are. En ni Uruka'iwat Iesui Moieĩne'en Iku'uro Hap Kaipywiat Hat are. En ni Ehũria Emohey Haria Apykok Hat Moieĩne'en Hat are. En ni urupyhik ehay wakuat wuat'i e'at pe hamo are. Esa'yru suu wo urumosat epy'a pe Tupana are. 21 — Tupana eti'atumohãpyk aiwyria'in wakuap nug haria are. Etunug mi'iria Esa'yru miky'esat ewy waku nug haria wo are. Etunug mi'iria Esa'yru mohey hap etiat itag nakaria wo are. Atiky'esat etum i'atuepe esaika hap wakuap nug hamuat are. Atiky'esat i'atuminug emowepit hap yne hawyi eha mowepit hap topyhu'at are. Tupana uito ti emipo'oro Esa'yru mohey kahato hat. Esa'yru wywo ahẽtup mesup ewawi are. Atiky'esat Esa'yru mowato mesuwat yi totiat wuat'i e'at piat hap atiky'esat Tupana. Tupana waku kahato En at ka'ap are. Eti'atukawiano meiũpepyi uiwyria'in Iuteu ywania are. Iesui set upi ahẽtup Toran na'yn ui'e hap are.

22 Pyno uiwyria'in uheinyt'in Iesui mohey haria atiky'esat eiwanẽtup kahato mesuwat uimiwan einãpin hap kape. Ewetum no ehewaure ka'a po'og po'og uimienoi kape. Uiky'e ehepiat pote eiwemu'e ro mesuwat uimiwan kurin kat ete. Yt i'ywop hin i mesuwat uimiwan. Ewei'atumu'e yne irania'in uimiwan mo are. Uimiwan mesuwarote yt i'ywop hin i are katupono atimohit kahato uhehay mesuwe.

23 Aheywyt Timoteu tuwẽtem na'yn morekuat wo'opyhyp hawyi. Koitywy — Waku ewyry emiky'esat ewy e morekuat tope. Pywo ti rat waku kahato. Karãpe tut uhowawi Timoteu hawyi uimowepit kahato. Mi'i hawyi atioto teran uha'yru Timoteu ehowawi ei'akasa hamo.

24 Kuekatu atipo'oro ehowawi i'ewyte ei'apykok haria kape i'ewyte kuekatu atipo'oro yne Tupana mimoewaku ko'i kape. Yne Iesui mohey haria meiũpiaria yi Itarianu piaria tipo'oro kuekatu ehowawi.

25 Tupana eti'atuky'e ro yne uru'ywania Esa'yru mohey haria Iuteuria ywania are. Yt i'atuwaku hap upi i ma'ato egyi'at hap kaipyi eti'atupoityro uru'ywania are Tupana pe eikawiano. Ikahuro ra'yn uimiwan ehowawiat ui'ywania Iuteu ywania ewawi mekewat ase'i Aparãu emiariru emiariru ko'i ewawi mekewat Iesui ywania Iuteuria ewawi mekewat Epereu pusu kuap haria kape.

Toran na'yn uimiwan

MEHĨ TIAKU MINÃPIN

1 Uito Iesui ywyt sese Tiaku. Iesui ti uheyke'et sese are. Pyno meiũ uito Tiaku uimiwan atipo'oro ehowawi. Uito ti Tiaku Tupana eropat hat i'ewyte Aika'iwat Aipotypot Iesui eropat hat uito are. Koitywy atipo'oro ui'e hap torania kape Tupana mẽpyt'in aimẽpuo aimẽpuo yi wato hap ok tã tukupte'en hap kape. 2 Uiwyria'in karãpe put'ok'e ahete aikotã aikotã mikyry'i hap ho'opot hap ahã'ãg hap mi'i pote waku watuwehum kahato Tupana kape. 3 Mi'i hap watunug mote po'og ihãite ahepiat imohey hap. Mi'i hawyi wahaty sepap ne'i ra'yn karãpe wẽtup ok kaipyi ra'yn ahã'ãg hap put'ok'e turan. 4 Waku yt watuwemig i ahã'ãg hap pupi. — Waku arakosap aru ho'opot hap sakpo wato'e yn waku yn aipy'a pe. Mi'i hap watunug mot'i pote Iesui mohey haria wo kahato watoĩne'en hãpyk sese rakat hap ete. Wahupit kuap waho'opot hap ahã'ãg hap pote ti hekat kahato rakaria ewy watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe.

5 Karãpe yt watikuap i kat som waku watunug hãpyk takat ahã'ãg hap put'ok'e turan mi'i hap e'at pe waku wahẽtup kahato wuat'i kuap sese hat Tupana kape. Mi'i hawyi aikotã waku hamuat tohenoi kahato ahepe towese popuo aimu'e yt ahaty'i haty'i popuo hin i ainãpin Tupana. 6 Imohey kahato hap wywo yn waku wahẽtup aimowe'eg hamuat wahẽtup Tupana pe. Yt naku i wahẽtup Tupana pe imohey ran hap wywo. Ma'ato karãpe wahẽtup imohey ran hap wywo ne'i pote ahehay yt aiwesat i wyti aru imohey ran nywo ne'i wahẽtup wote. Yt naku i imohey hap kowo'i kowo'i aiwanẽtup hap mywo wahẽtup. Ma'ato mi'i hap wywo wahẽtup pote watopyhu'at aikotã y'y hyemueri piat ewy ne'i aiwanẽtup hap. Aikowo aikowo wasere wato upi hap ewywuat watoĩne'en aiwanẽtup hawe imohey hap upi. Yt naku i are. 7 Aikowo aikowo ne'i imohey hap aiwanẽtup hawe pote yt naku i kahato watopyhu'at katupono atimohey kahato Tupana wato'e irania'in me ma'ato yt pywo pe i katupono typy ihay rakat ewy watoĩne'en aiwanẽtup hawe. 8 Karãpe wahẽtup Tupana kaipyi aimiky'esat ko'i ma'ato yt watomohey kahato i hap wywo pote typy ehay rakat ewy watoĩne'en. Yt naku i wato'e Tupana pe — Woromohey En Tupana wen ma'ato yt atikuap i sio etum aru uimiẽtup sio yt wato'e pote kowo'i kowo'i watomohey typy wanẽtup haria watopyhu'at. Mi'i hap ewy wahẽtup pote aimiẽtup yt heremo hin i Tupana wanẽtup hawe. Mi'i pote yt tutum kuap i aimiẽtup Tupana tuwekaipyi.

9 Karãpe watomohey Iesui hawyi ho'opot kahato hap topyhu'at ahete katupono irania'in yt imohey i haria yt i'atuwese hin i ahete — Yt naku i kahato eipe i'atu'e ahepe. Mi'i hawyi ahehaky'e'i kahato hap toĩne'en ahete. Mi'i pote yt naku i aiwanẽtup hap yi kape are. Yt naku i watuwemõti imohey hap ete katupono Tupana wanẽtup hawe waku pe watoĩne'en. 10 Hekat rakaria miit'in mimõtypot ko'i tukupte'en mesuwarote i'atu'e ma'ato Tupana wanẽtup hawe imohey haria hekat rakaria ewy tukupte'en katupono yne Tupana wanuat toĩne'en imohey haria po pe. Mi'i tupono waku hekat rakaria mesuwarote aito pote waku watuwehum Tupana kape are ma'ato yt naku i watuwehum ahekat ete — Uito po'og uhekat wato'e aiwanẽtup hawe. Waku paa'e haria wo watopyhu'at ahekare'en ko'i ete katupono iku'uro irane mi'iria hekat rakaria pytkai. Mi'i hawyi aiku'uro hawyi yt kat i ahekat mesuwarote. Ta'i aheĩne'en hap mesuwarote ipohyt ko'i ewy kahato. At hakup kahato hawyi igag ipohyt hawyi iteneg na'yn hawyi iku'uro. 11 Pywo ipohyt ewy kahato hekat rakaria tukupte'en. Mesup hekat kahato rakaria tukupte'en mi'i hawyi mũki'ite satek hap e'at pe hawyi ihaky'e'i kahato rakaria wo tukupte'en ipohyt teneg ewy. Karãpe Tupana ainug hekat rakano mi'i pote waku watuwehum kahato ahekat nug hat Tupana ete. I'ewyte karãpe yt ahekare'en kahato i hap put'ok'e ahete waku watuwehum kahato wy Aimowepit hat Tupana ete are katupono watikuap yt ahekat kaipyi i aimowepit sese hap tut. Waku wato'e — Ta'i ahekat mesuwarotiat ipohyt ewy waku wato'e mesup. Ikahu kahato tig wen ma'ato mũki'ite toto ra'yn. Mi'i hap ewy ahekat yt toĩne'en mot'i hin i waku wato'e ahatek hap e'at pe mesuwe.

12 Ma'ato uwe uwe tepiat ho'opot turan te haky'e'i turan yt iwaure i imohey hap mi'i hat ti Tupana mimowaku wo toĩne'en i'ewyte Tupana mimowepit kahato wo topyhu'at wuat'i e'at pe katupono ho'opot hap sakpo gosap hat toĩne'en imohey hat. Mi'i hat pe Tupana to'e aru — Uiky'e hat sese en e. Mi'i pote woromoieĩne'en kahato wuat'i e'at pe e yt tewaure i haria pe. 13 Karãpe ahã'ãg hap toĩne'en ahete yt naku i nug hamuat mi'i pote yt naku i wato'e aipy'a pe — Tupana ti uhã'ãg kahato yt naku i nug hamo yt naku i wato'e katupono Tupana yt ahã'ãg kuap i sa'ag nug hamo i. I'ewyte yt wahã'ãg kuap i Tupana sa'ag nug hap ete aito. 14 Aiwanẽtup hap miky'esat sa'ag kaipyi ti tuwẽtem ahã'ãg sa'ag nug hamuat hap. Aimiky-'esat sa'ag aipy'a piat aima'at hamuat topyhu'at aikotã ewamiri miat hã'ãg hap ewy. Aimiky'esat ahã'ãg kahato yt naku i nug hamuat. Wahã'ãg hawyi watopyhu'at aima'at hawe

aikotã hapiri topyhu'at ewamiri pe hap ewywuat. 15 Aimiky'esat sa'ag ko'i ahepiat i'aparap hap toĩne'en. Aiwanẽtup sa'ag hap aikotã aikotã waku watunug aru aiminug sa'ag ainug yt naku i nug haria sese katupono meremo watuwat aiwanẽtup sa'ag hap ko'i upi. Watunug aimiky'esat sa'ag ko'i hawyi sa'ag nug haria wo ra'yn watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe. Mi'i hawyi Tupana ui'apiheg hap yn topyhu'at aiwanẽtup hawe. 16 Yt naku i watuwema'at uiwyria'in are. Yt naku i watunug aimiky'esat sa'ag. Waku watoiat aimiky'esat ko'i yt naku i nug neran hap ko'i.

17 Tupana ti hẽtyhot kahato rakat ewy toĩne'en. Tupana ti at nug hat waty nug hat i'ewyte wuat'i waikiru nug hat wyti Mi'i. Tupana yne wakuap nug hat. Yt kat hin i sa'ag Tupana tunug. Yne imienoi ko'i hãpyk yn na'yn. Ewaty at yt hẽtyhot mot'i i ahowawi. Hẽtyhot rokirẽ yt ra'yn tuereto at waty waikiru ko'i wen ma'ato Tupana sese yt mi'iria tominug ko'i yt ewywuat hin i toĩne'en. Tupana ti po'og po'og aipowyro hat tominug at waty waikiru ko'i kai. Mi'i ti po'og po'og ipotpap at ka'ap wyti aipoityro hamuat. Yt kat sa'up i watum pytkai tutum yne yne ahepe tekat ko'i aimowepit hamuat ko'i. Hẽtyhot at ka'ap Tupana. 18 Tehay pywuat sese wo ainug tomẽpyt'in ko'i. Mi'i hawyi aito watopyhu'at Tupana mowepit kahato haria aikotã aimikoi pakup haat rakat aimowepit hap topyhu'at. Mi'i hap ewy aito Iesui mohey haria watopyhu'at Tupana mowepit hanuaria wo sese katupono — Po'og po'og uimiky'eria eipe torania uiminug ko'i kai e Tupana ahepe tosa'yru'in me tosaki'yt'in me.

19 Uiwyria'in waku wyti watuwewaure ka'a kahato aimu'e haria mienoi kape. Waku watuwanẽtup kahato hawyi waku aiwe'eg ahehay. Yt naku i iũte'en hap wywo. Yt naku i aipy'ahak hap wywo ne'i watiwesat aiwy are. Yt etiwaure tei'o mi'i hap nug hamuat. Uiwyria'in waku ehewaure ka'a kahato aimu'e haria ehay kape. Waku watuwanẽtup kahato. Waku aiwe'eg hap wywo ahehay yt kat i iũte'en hap wywo. Yt naku i aipy'ahak hap wywo watiwesat iũte'en. Yt etiwaure tei'o mi'i hap nug hamuat. Uiwyria'in waku ehewaure ka'a kahato aimu'e haria ehay kape. Waku watuwanẽtup — Uimu'e o uiwy e hap yn aiwanẽtup hawe waku wato'e. 20 Tupana tiky'esat kahato wyti hãpyk takat yn mi'i tupono ti aiwo'opy'ahak hap kaipyi ne'i yt watunug kuap i Tupana miky'esat ewywuat ko'i. 21 Waku ti watoiat yne yne aiminug yt naku i hap ko'i i'ewyte yne aheko sa'ag nug hap ko'i. Mi'i hawyi ti waku watuwewaure ka'a kahato Tupana ehay kape paa'ai'e hap wywo yn katupono Tupana yn ahehakyera'at kuap tehay wo. Mi'i pote — Uimu'e kahato ro ehay nug hamo waku wato'e Tupana pe. Tupana etikoi kahato o ehay uiwanẽtup hawe waku wato'e. Yt naku i aheko sa'awy'iwuat ewywuat ahewaire waire nug hap. 22 Yt naku i ti ahewaure ka'a wo yn watuwewanẽtup Tupana ehay kape. Ahewaure pe yn Tupana ehay toĩne'en mote ti aiwema'at hap yn toĩne'en katupono ihay watunug hap kaipyi Tupana miky'esat wy. Toiky'esat kahato aheko towat ewy hap toiky'esat. Toiky'esat tehay hẽtyt rakat ewy hap aimikoi ewy hap toiky'esat. Tomiky'esat nug hepiat hap wyti toiky'esat. 23 Y'y kape wateha'at aipã'ãu kape watuwepiok kahato aipã'ãu kape. Aikotã aipiit aikotã aipainug hap aikotã aikahu hap wateha'at aipã'ãu y'y piat kape. Ma'ato wateha'at kahu hawyi wato i ra'yn hawyi meremo watiwaure ra'yn aikotã ahowapy aikotã hap. 24 Mi'i hap ewy ti Tupana ehay watikuap sa'ag hawyi wato hawyi watiwaure ra'yn watikuap sa'awy'i rokirẽ wuat pytkai. 25 Ma'ato ahewaure ka'a kahato Tupana ehay kape — Atikuap teran kahato ehay wato'e Tupana pe hawyi watuwewaure ka'a kahato Tupana piat ainãpin hãpyk takat kapiat hawyi watuwemu'e kahato hawyi watikuap kahato inug hamuat hap. Watunug Tupana miky'esat ewy hawyi Tupana aimowepit kahato aiminug upi katupono watunug i'e hap ewy kahato hawyi aipoityro kahato yne aiminug ete.

26 Karãpe yt wãiwato'e i ahehay sa'ag hap miit'in ete mi'i pote yt kan hamo i — Tupana mohey kahato hat uito wato'e katupono wema'at haria wo i watoĩne'en. Yt kan hamo i ahehay miit'in mu'e hap ete katupono ta'atukuap typy ihay rakaria aito hawyi ahehay Tupana ete ihay se wen ma'ato ahehay irania'in ete yt naku i katupono sehay i'ewyte sa'ag tuwẽtem aiwẽ pyi wy. 27 Uwe uwe yt ity i yt i'ywot i rakat powyro hap kaipyi Ai'ywot atipy piat Tupana tikuap kahato tomohey hat sese pywo sio yt hap. Uwe uwe hiwuria powyro hap ko'i toikuap aito tomohey hat sese pywo sio yt hap e. Uwe uwe hatek takaria powyro hap ko'i toikuap tomohey hat sese pywo sio yt hap e. Karãpe irania'in ahã'ãg yt naku i nug hamo ma'ato yt watuwat i i'atu'e hap upi — Uito Iesui mohey hat pote yt atunug neran i te wato'e. Mio tã wato'e hawyi Ai'ywot atipy piat tikuap kahato aito tomohey sese haria wo ra'yn aikuap are uito Tiaku.

2

1 Uiwyria'in Apotypot Koro Iesui ti wuat'i mimõtypot nuat topyhu'at. Mi'i tupono ti waku wati'atumõtypot irania'in. Yt naku i uimi'airoria yn i miit'in wati'atuky'e. Ma'ato Aika'iwat ti'atuky'e yne miit'in torania hap ewy waku wati'atuky'e yne. Yt naku i wati'airo aiwyria'in

i'atuekat hap upi i'atuwepainug hap upi ne'i are. Yt naku i wati'atuky'e ai'ywania ko'i yn. 2 Karãpe aiwo'omu'e hawe tut wẽtup ok miit hekat rakat wuat'i iwat toĩ tuwepainug hesokpe ikahu ipu'iãpiat imehit. I'ewyte tut wy wẽtup ok yt hekat i rakat hesokpe sa'ag wywo tut. 3 Mi'i hawyi wato'e hekat rakat pe — Uiwy kahato en. Waku era'apyk mesuwe e'amyap ikahu rakat rote ma'ato mi'i hawyi yt hekat i rakat pe — Pyno waku en itote y'am me ro ereĩne'en sio yi tote ro era'apyk wato'e hap kaipyi Ai'ywot Tupana aikuap. 4 Uiwyria'in yt naku i watimohit hatek takaria yt hekat i rakaria. Ma'ato watimohit miit'in yt hekat rakaria i yt uwe wat i mimõtypot ko'i yt hekat i rakaria pote meremo Tupana tikuap aiminug yt naku i hap. Tupana ti'atuky'e yne aito sio aipiit ikahu sio yt. Sio ahesokpe ikahu sio yt kat i ahesokpe toi'atuky'e torania aitoria topy'a pe. Waku Tupana ewy wati'atuky'e torania miit'in sio hekat rakat sio yt. Waku wati'atuky'e irania'in Tupana aiky'e hap ewy. Miit'in ekat ky'ewi hap ne'i wati'airo aiwyria'in mote — Uito po'og e hat ewy watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe katupono watiky'e miit'in i'atukat ky'ewi hap wywo ne'i. Wẽtup ky'e hamo yn waku wati'atuky'e miit'in sio morekuaria sio miit emiit ko'i. 5 Pyno ewetum no ehewaure ka'a uhepe uimiky'e ko'i. Yt eweikuap i te apo aikotã Tupana ti'airo kahato yt hekat i rakaria Iesui mohey kahato hanuaria wo hap. Po'og toi'airo ihaky'e'i rakaria temiit no tetama pianuaria wo irania'in kai katupono sa'awy'i to'e — Uhemiit sese wyti aru tukupte'en miit emiit haria wo karãpe arepyhu'at Wuat'i Miit'in Morekuat Koro mesuwarote e Tupana miwan me sa'awy'i. Mio tã to'e hap ewy ra'yn ti mesup te toi'airo temiit'in no miit yt uwe mikuap ewywuat ko'i i yt uwe miky'e ewywuat ko'i i e. Mi'iria pe ti — Woroho'o'airo eipe miit'in porekuaria wo uimohey sese haria eiperia pote e. Woroho'onug eipe morekuat no yne mesuwat yi tote e hatek takaria pe toky'e sese haria pe. Woroho'omoesaika uimohey kahato hap wywo wuat'i nug hamo e Tupana tomohey haria pe. 6 Eiperia yt hekat i rakaria pote hekat rakaria eimohit reran ne'i. Yt naku i ta'atunug hekat rakaria. Ta'atu'atuky'esat wyti eiweteweru ta'atuepiat hap yn ta'atuky'esat. Mi'i hawyi yt eweha'up nug i ra'yn eiweteweru hap hawyi ti ehereto ra'yn surara'in kape ei'apiheg hamo. Yt ewenug nei'o mi'iria ewy ne'i are. 7 Aipotypot Iesui set mohit kahato haria wyti hekat rakaria. Yt i'atuwe'eg hin i mi'iria katupono Tupana ahet'ok Iesui set upi. Yt kat set i po'og Iesui set kai ikahu rakat ahepe. Iesui ti Aika'iwat koro ma'ato yt ta'atumõtypot hin i Aika'iwat.

8 Sa'awy'i Aipotypot Iesui aimu'e tehay pywuat sese wo. Mio tã e — Waku wati'atuky'e kahato irania'in aiweky'e kahato hap ewy e ahepe ainãpin hap sese. 9 Pyno waku watunug Aika'iwat koro ainãpin hap ewy yn waku watunug. Waku wati'atuky'e torania miit'in aiweky'e hap ewy. Ma'ato waho'oky'e miit'in hekat hap upi ikahu hap upi mi'i pote Aimu'e hat ainãpin hat ehay pun haria wo watopyhu'at. Mi'i hawyi yt nakuaria i wo watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe. Waku wati'atuky'e torania miit'in watuweky'e kahato hap ewy e ahepe.

10 Tupana tiky'esat kahato watunug wuat'i tepiat ainãpin hap ma'ato wati'aparap wẽtup ainãpin hap mi'i hawyi yt naku i nug haria wo ra'yn watoĩne'en. Wẽtup yn aimi'aparap hawyi yt naku i watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe katupono wẽtup ainãpin hap pe toĩne'en yne Tupana piat ainãpin hap wẽtup sehay pe — Aikotã ewei'atuky'e irania'in eiweky'e hap ewy e hap. Mi'i hap yt watunug i mote wati'aparap yne Tupana piat ainãpin hap ko'i. 11 Katupono sa'awy'ite Tupana ainãpin miwan me — Yt eweipohari tei'o wẽtup ok ihary'i ete he'aito ete e. I'ewyte to'e — Yt ewei'auka tei'o miit e tomiwan nu kawiat puretig etiat. Mi'i hawyi yt watipohari i wẽtup ok ihary'i ete he'aito ete ma'ato wati'auka wẽtup ok hawyi Tupana wo'onãpin hap wati'aparap kahato katupono miit auka hano ra'yn watopyhu'at ra'yn.

12 Ma'ato ahowawi Tupana iha'at kahato sio watunug imiky'esat ewy sio yt hap kape yn. Tupana iha'at ahowawi sio wati'atuky'e irania'in aiweky'e hap ewy. Mi'i tupono waku wati-'atuky'e miit'in Iesui ewy. Waku aiwe'eg wo aiminug ko'i kai ahehay ko'i kai sio miit'in ky'e hap toĩne'en aikai Iesui miky'esat ewy sio yt Iesui miky'esat ewy i watunug hap ko'i. 13 Tupana piat miit'in apiheg hap e'at put'ok'e ra'yn turan mi'i hap e'at pe wyti yt kat i ra'yn Tupana kai i'atuehaky'e'i hap meimuẽ waria miit'in yt ehaky'e'i kuap i haria ete. Ma'ato irania'in wo'ohaky'e'i kuap haria kape yt kat i hin i aru i'atu'apiheg hap topyhu'at katupono Tupana tuwehum wo'ohaky'e'i kuap haria ete.

14 Pyno uiwyria'in yt naku i ti ahehay wo yn watomohey Iesui katupono yt watomoherep i ahepiat imohey hap miit'in me aiminug wakuap ko'i mi'i pote ti yt kat hamo i ahehay se — Uito atimohey kahato Tupana wato'e. Uito ti Iesui mohey hat sese ai'e hap toĩne'en aikai hawyi yt kat i aiminug wakuap ko'i miit'in ky'e hap moherep hamuat aikai mi'i pote ti yt kat i Iesui mohey hap sese toĩne'en aipy'a pe ma'ato heso rakaria wo watoĩne'en irania'in wanẽtup hawe i'ewyte Tupana wanẽtup hawe. 15 Karãpe put'ok'e ai'yat pe hatek takat Iesui mohey hat yt imi'u i rakat yt hesokpe i rakat hawyi yt kat i watum tope ma'ato wahenoi

Tupana pe yn — Pyno waku mehĩ mana ahẽtup aru Tupana pe eipowyro hamuat wato'e yt kat i watum pytkai — Tupana aru epoi mehĩ mana wato'e yt kat i mi'u watum pytkai. 16 Ma'ato yt kat i watum mote yt karãpe i ta'atumohey ahehay — Uruto ti Iesui mohey kahato haria ai'e hap. Tupana eipainug wato'e yt kat i sokpe ium wywo i'atupowyro hamo hawyi yt ta'atumohey i ahehay — Uruimohey kahato Iesui ai'e hap. 17 Mi'i tã watunug pote yt watomoherep hin i i'atuepe ahepiat Iesui mohey sese hap are. Mi'i pote heso rakaria wo watoĩne'en i'atuwanẽtup hawe i'ewyte Tupana wanẽtup hawe. Uiwyria'in iku'uro rakat nem kahato rakat yt ikahu hin i toĩne'en. Yt uwe miky'esat ewy hin i toĩne'en aikotã i'okpuk nem nakat ewy watoĩne'en aitoria Iesui mohey haria yt hegyi'at i rakaria aito hawyi. 18 Mi'i hawyi te'ero'e irania'in ahepe — Ma'ato tukupte'en ni Iesui mohey haria yt kat i ta'atuminug wakuap ko'i e haria. Mi'i hawyi eheso kahato are i'atuepe katupono Iesui mohey hap sese kaipyi tuwẽtem wuat'i waku nug hamuat ko'i are. Yt pote yt kat i Iesui mohey sese hap aikai are i'atuepe. Uito ti atimoherep uhepiat Aika'iwat mohey hap miit'in ky'e hap wywo are. 19 — Uruto ti uruimohey kahato Tupana i'atu'e uhepe irania'in. Uruimohey sese Tupana wẽtup yn toĩne'en i'atu'e uhepe. Pyno waku mi'i tã watomohey i'atuepe wen ma'ato eiwe'eg wo o katupono i'ewyte ahiag timohey kahato wy wẽtup yn Tupana toĩne'en hap token'ẽ popuo. Ahiagnia timohey Tupana toĩne'en hap wen ma'ato yt Tupana miky'esat ewywuat nug hin i haria wo tukupte'en. Ahiagnia ta'atumohey sa'ag pytkai. 20 Yt kan hamo i — Atomohey kahato Tupana wato'e hawyi yt kat i watunug wakuap miit'in me. Mi'i tã watunug pote — Heso kahato rakaria eipe i'atu'e irania'in ahepe te'eruwanẽtup hawe. Ahehay wo yn watomohey Iesui pote yt aiwe'eg hin i aito. 21 Watikuap ta'yn aikotã sa'awy'ite aha'ase'i Aparãu tunug nu kawiat heiam aikope aihũ watiwuk Tupana mowepit hamuat hap ewy. Mi'i hap tote toiporokpun tosa'yru Isaki i'auka hamo Tupana piat ipo'oro hap ewy. Mi'i hawyi mi'i tã iminug kapiat teha'at howawi Tupana hawyi — Waku kahato rakat en Aparãu e Tupana tope. Eminug kaipyi mesup atikuap sese ra'yn uimohey hat sese en e Tupana tope. 22 — Waku en Tupana katupono aha'ase'i pot timoherep tepiat Tupana mohey hap tominug wo. Imohey hap toimoherep kahato wuat'i pe tominug wo. To'okupitu kahato imohey hap iminug ko'i. I'e hap tutunug hap kaipyi Tupana tikuap tomohey hap sese aha'ase'i pot Aparãu sa'awy'i. 23 Aikotã Tupana to'e sa'awy'i hap ewy — Uiwy kahato ti en Aparãu e. Uimohey hat sese ti en e. Hãpyk kahato rakat en uiwanẽtup hawe uiwy e Tupana tope. 24 Uiwyria'in imohey hap toĩne'en ahehay pe yn mote Tupana yt aimohãpyk kuap i katupono uiminug wakuap kaipyi yn watimoherep kuap Tupana mohey hap sese toĩne'en aipy'a pe. Ma'ato yt kat i imohey hap moherep hap aikai waku nug hap ko'i mi'i pote yt toĩne'en i Iesui mohey hap sese aikai ma'ato heso rakaria wo watopyhu'at aito. 25 Sa'awy'i mana Irapi timoherep kahato Tupana mohey tepiat hap katupono toi'atuporereke to'yat pe typy ok surara Isareu ywania Tupana mipo'oro ko'i sepiok e hanuaria. Mi'iria pe mana Irapi timoherep mu'ap wẽtup i'atupopy hamuat mig'i wo toimoherep i'atuehakyera'at hap katupono irania'in surara tikat mi'iria i'atu'uka hamo. Mi'i hap ewywuat mana Irapi tunug hawyi Tupana tikuap ta'yn tomohey hat ra'yn toĩne'en hap. Mi'i hawyi toiehakyera'at mekewat haryporia yt iwe'eg i rakat wuat'i ihainia'in wywuat ieĩne'en hat pytkai. 26 Pywo ti rat uhekatuwyria yt kat i aipã'ãu pote yt kat hamo i aipiit katupono iku'uro ra'yn. Aheha piat toto hawyi — Iku'uro sese ra'yn i'atu'e. Mi'i hap ewy ti yt kat i miit'in powyro hap Iesui mohey hap moherep hap aikai hawyi iku'uro rakat ewy ra'yn watoĩne'en yt iwese rakat ewy i yt kat nug hat wo i ra'yn watoĩne'en. Yt watimoherep Iesui piat miit'in ky'e hap irania'in me ahegyi'at hamo pote yt kan hamo i wato'e hatek takaria pe — Uruimohey kahato Iesui wato'e ai'e hap. Pywo ti rat uimienoi are uito Tiaku.

3

1 Uiwyria'in eiwe'eg wo o — Uito po'og torania kawiat wo'omu'e hat ei'e hap wywo katupono miit'in mu'e haria kape yn Tupana po'og iha'at sio ta'atumu'e hap ewy ta'atunug sio yt te'eropyhu'at sio ta'atunug ta'atuepiat miit'in nãpin hap ewy sio yt hap kape teha'at kahato Tupana. Ma'ato yt watunug i ahepiat miit'in nãpin hap mi'i pote po'og ai'apiheg hap topyhu'at aipotmu'eria kai katupono yt watunug i Tupana ainãpin hap ko'i pote mi'i pote ti — Typy ihay haria eipe e aru ahepe Tupana mekewat e'at pe karãpe Tupana timoherep yne miit'in me uwe waku uwe yt naku i hap airo hap e'at pe. Mi'i tupono waku perup'i puo wati'atumu'e miit'in are. Waku wato'e aiwanẽtup hawe — Yt hãpyk i ahenoi pote ati'aparap kahato Tupana pe waku wato'e aipy'a pe. 2 Pyno torania aito i'aparap haria watoĩne'en. Ma'ato ahehay wo ahẽku wo yt wati'aparap i pote yt karãpe i sa'ag nug hano watoĩne'en katupono aipy'a piat aiwanẽtup hap moherep hap ahehay topyhu'at. Karãpe yt wati'aparap i ahehay wo pote hãpyk pe kahato watoĩne'en aheĩne'en hap tote. Ahehay hãpyk takat watunug kuap pote watuwepo'oro kuap yne aipiit wakuap nug hamo.

3 Aihũ Kawaru wẽ sakpo watikytyt saity hawyi mi'i ete watimohãpyk aikotã hewyry aimiky'esat ewy hamo. Kurin kat ete pyi watimoewyry aihũ iwato sese pytkai. 4 I'ewyte ahe'yara iwato kahato rakat pytkai watimohãpyk kahato y'y puo apukuita kurin kat no. Mi'i hawyi aimiky'esat ewy toto ahe'yara iwato kahato pytkai. Imohãpyk hap kurin hetu'a pe toĩne'en wen ma'ato totomoesaika kuap yne wasere wato pytkai waku ahewyry. 5 Mi'i hap ewy ahẽku topyhu'at kurin aipiit kai mekewat saity aihũ Kawaru wẽ sakpuat ewy mekewat imohãpyk hap kurin hetu'a piat ahe'yara etiat hap ewy. Ta'i ahẽku ti yt iwato i pytkai — Uito po'og torania kai wato'e ahẽku hit no. I'ewyte aikotã aria hit ta'at go iwato rakat rote igag nakat rote hap ewy meremo aria iwato kahato topyhu'at itote. Mi'i hap ewy ahẽku hit kaipyi iwato kahato sa'ag tuwenug. 6 Ahehay sa'ag ni aiwanẽtup hap ma'at kuap hat toĩne'en. Aima'at hat kahato ti rat ahẽku. Wo'oeremopusu hap tuwẽtem ahẽku pyi aiwo'oma'at'i ma'at'i hamo. Aikotã aria ahekare'en wuk hap ewy ahehay toĩne'en. Ahehay aikotã mekewat sa'ag nug hat eiam wyti aria wato yn toĩne'en. Ahehay sa'ag ahẽku kaipywiat miit'in wuk hap ewy topyhu'at. Ahehay wo miit'in ma'at hap topyhu'at katupono aheĩne'en hap moko'i moko'i hap aiwanẽtup hap pyi tuwẽtem ahẽku pyi are. Ta'i aimohun hap wyti ahehay sa'ag. 7 Ta'i watikuap kahato haiwot rakaria ga'apy piaria moperup'i aihũ wuat hap i'ewyte weitaria aihũ wo atimoperup'i kuap i'ewyte topyhu'at hewyry rakaria aihũ wo watunug. I'ewyte piraria watimoperup'i kuap aito. 8 Ma'ato mi'i pytkai ahẽku yt watimoperup i kuap i katupono ahẽku miit'in auka kuap hap topyhu'at. Ahehay wo watima'at kuap kahato miit'in. Moi haiwot rakat ewy ahẽku toĩne'en katupono mi'i wo wati'atu'uka kuap miit'in aimima'at ko'i. 9 Ahehay sa'ag ahẽku pyi gu'uro hy ewy toĩne'en katupono — Waku kahato en wato'e Ai'ywot Aika'iwat Tupana pe wen ma'ato miit'in me — Motoro meiũpepyi aria wato kape wato'e sa'ag ahewanĩkaptia pe miit'in me Tupana minug toiã'ãkap ko'i pe. Ahẽku wo — Waku kahato En Tupana wato'e mi'i hawyi mekewat ahẽku wo wati'atukuasa Tupana minug miit'in ko'i. Yt naku i kahato mi'i tã are. 10 Wẽtup ahehay pyi tuwẽtem Tupana mõtypot hap i'ewyte wẽtup ahehay pyi tuwẽtem miit'in mohit hap. Yt naku i ti rat mi'i tã are. Are pãi yt aiwe'eg hin i ahẽku moperup'i hap ete aito. Aiwemõti hap kahato ahehay. 11 Yrasa pyi yt karãmuo i y'y tuwẽtem he rakat nop takat wẽtup ka'a pyi yn. Mi'i hap ewy yt naku i ahehay he rakat ahehay nop takat ahẽku pywiat. 12 I'ewyte yt karãpe i Paku'a yp kaipyi hewo muse saat ne'i. I'ewyte yt karãpe i hewo Warana yp kaipyi Wasa'i saat ne'i. I'ewyte yrasa ihy nop takat yt tum kuap i aimi'u he rakat. 13 Mi'i hap ewy kahato yt naku i ahehay sa'ag yt Tupana Pã'ãu miky'esat ewy i ahẽku wo. Waku watunug wakuat yt kat i aiwemõtypot hap wywo. Mi'i hap ewy waku aheĩne'en hap he rakat ewy aiminug wo'owese hap wywo yt kat i — Uito po'og ai'e hap aiwanẽtup hawe. Waku yne ahehay wakuap wo watimoherep aiwe'eg hap imõtypot hamuat. 14 Karãpeĩ wato'oeha'ywywi hawyi yt kat i aiwo'owese hap aikai topyhu'at. Mi'i pote yt kan hamo i — Uito ti po'og irania'in kai wato'e ne'i. Ma'ato mi'i tã mote watuwema'at ne'i. 15 Karãpeĩ watu'uka aiwo'ope Tupana piat aimu'e hap kaipyi mi'i pote yt we'eg hin haria wo i watopyhu'at. Karãpe wato'oeha'ywywi aiwo'ope watopyhu'at irania'in yt imohey i haria ewy ne'i. Aikotã ahiag potmu'eria ewy watoĩne'en. Aikotã ta'atumiky'esat yn nug haria ewy watopyhu'at. Yt naku i kahato watu'uka aiwo'ope Tupana piat aimu'e hap kaipyi. Mi'i tã watunug mote yt karãpe i Tupana mimu'eria watopyhu'at ma'ato ahiag potmu'eria watoĩne'en. 16 Karãpe wato'oeha'ywywi aiwo'ope — Uito ti po'og eikai ai'e hap aipy'a piat kaipyi mi'i hawyi meiũran wanĩkaptia wo watopyhu'at itote hawyi aiwo'oma'at'i ma'at'i hap yt ikahu hin i rakat topyhu'at aiwo'opiat. Yt naku i are.

17 Ma'ato Ai'ywot atipy piat iwe'eg sakpo toĩne'en. Mi'i ti aimu'e kahato aipy'a pe towe'eg hap yt ahiag wat ewywuat hin i. Mio tã e ahepe — Pywuat kahato eweikupte'en no Ui'ewy e ahepe. Wo'owese haria wo ro eweikupte'en e. Wo'oky'e haria wo wo'opowyro haria wo wo'owesat kahu hanuaria ui'ewy o eweikupte'en o e ahepe. Waku wo'oky'e hap moherep hanuaria wo eweikupte'en e ahepe. Waku wakuat nug haria wo eipe e. Waku yt wẽtup ok i miit mohit hanuaria wo eweikupte'en no e ahepe. Waku yt typy ehay rakaria wo eweikupte'en e. Waku to'o'ewy'ewy wuat'i miit'in ky'e haria wo eweikupte'en e ahepe aimu'e kahato hat atipy piat Ai'ywot. 18 Watikoi aikope aimikoi wakuat pote waku kahato hẽtyt hawyi ma'ato yt pote yt kat i aimi'u wakuat watipuẽti aru hat hawyi. Mi'i hap ewy kahato wo'oky'e hap watikoi hawyi aiwo'owese hap toĩne'en aru aiwo'ope hawyi aimowepit hap toĩne'en aiwo'ope. Mi'i hawyi hewo kahato aru waku hap ahete aimi'u he kahato hap ewy aimikoi he hap ewy. Uito eimu'e hat pot Tiaku are.

4

1 Koitywy ahenoi teran ehepe kat kaipyi kat kaipyi aiwu'uka hamuat aiwo'oehay poepyk hamuat hap tuwemoherep hap ko'i. Pyno ahenoi ehepe — Uiat uipo pe atiky'esat ewat ekat ai'e hap sa'ag kaipyi ti watu'uka. — Uimiky'esat yn waku watunug e hap kaipyi watu'uka.

Mi'i hap kaipyi yt aiwo'owese i hap toĩne'en. 2 — Atiky'esat ewat uiano wato'e irania'in me ma'ato — Yt atum i i'atu'e ahepe hawyi — Pyno yt etum i pote yt uiwese i aru wato'e aipy'a pe aiwyria'in me. Mi'i hawyi wato'o'auka teran irania'in ete i'atuekat ky'ewi. Yt naku i mi'i tã are. Po'og waku wahẽtup hẽtup Ai'ywot Tupana pe aimiky'esat ko'i are. Yt kat i aimiky-'esat ko'i toĩne'en aipo pe katupono yt wahẽtup Ahekat nug hat Tupana pe i pote e. 3 Mi'i hawyi aimiky'esat Tupana pe wahẽtup tuereto wen ma'ato yt tutum i aimiẽtup katupono yt tomiky'esat ewy i wahẽtup pote. Aimiky'esat ewy sa'ag ne'i wywo yn wahẽtup wote aimowepit hamuat kape yn wahẽtup pote yt tutum kuap i aimiẽtup.

4 Aikotã ahehary'i ete aipohari hap ewy yt ikahu hin i mi'i hap ewy kahato yt ikahu hin i typy ahetupana pote. Yt naku i typy ok miky'esat ewy watunug Tupana miky'esat wakuat i'ewyte mesuwarotiaria miky'esat ewywuat yt naku i nug haria miky'esat ewywuat pote. Yt ikahu hin i mi'i tã watoĩne'en are. Tupana ewanĩkaptia miky'esat ewy watunug mote Tupana ewanĩkaptia wo watoĩne'en. Uwe uwe mesuwarotiat yt naku i nug haria seko sa'ag wo tuwewy'inug mi'i hat Tupana ewanĩkap mo topyhu'at. 5 Ewe'eg wo e Tupana sa'awy'iwuat pupi — Uiwano yn woroky'esat e ahepe. Ma'ato wẽtup tupana eweimohey hawyi uheha'ywywi kahato tupanaria ete e Tupana Pã'ãu ahepe. 6 — Ati'atumoesaika kahato waure wuat gupte'en haria pe. Mi'iria pe atum ne'en kahato wakuap mi'iria pe ma'ato irania'in me — Uito po'og e haria ewanĩkap wo areĩne'en e Tupana ahepe. Uhegyi'at hap po'og atum paa'e haria pe e Tupana ahepe. 7 Tupana tiky'esat ai'e hap — Tupana atiky'esat emiit sese wo waku wato'e aiperup'i popuo e. Ui'ywot uimoesaika kahato uiminug sa'ag ko'i akit hamo waku wato'e. Tupana eti'akit o ahiag ui'okpe totiat wato'e waku. Uimoesaika Epã'ãu wo ahiag sopo hamo ehay wo — Motoro ui'yatypepyi ahiag me e hamo waku wahẽtup Tupana pe. Mi'i hawyi waku wato'e — Tupana etisopo ro ahiag uhã'ãg hat mesuwe waku wato'e. Mi'i hawyi ahiag topopy ra'yn meremo ai'yatypepyi Tupana pupi.

8 Pyno karãpe watiky'esat watukupte'en Tupana wywo mi'i pote waku watuwat Tupana kape aimiky'esat ẽtup hamo. Aiwanẽtup hap kaipyi aipy'a pyi ahehay hawyi tut ahowawi aimiky'esat ewy. Mi'i hawyi aikotã watuwei aipitpit potiat hap ewy ra'yn y'y pe waku mi'i hap ewy waku wato'e Tupana pe — Ui'ywot uikoho Esa'yru suu wo uimi'aparap sa'ag ko'i waku wato'e. Uipo ti iminug yt naku i hap ko'i pote uipo ipitpit hap ewy. Mi'i pote etikoho uipo yt naku i nug hap hep hamo waku wato'e. Ui'ywot atipy piat pe uiwanẽtup hap uipy'a piat typy sehay potiat uipiit yt naku i topyhu'at. Mi'i pote etikoho kahato uhepiat i'aparap hap ko'i yne waku wato'e Tupana pe. 9 Waku paawato'e Tupana pe aiminug sa'ag upi aikotã haty kahato hap aipy'a pe hap ewy aikotã aiwy sese iku'uro hawyi haty hap ewy waku aiwak hap aipy'a pe hawyi — Tupana sakpo'e atunug sa'ag wato'e. Yt ikahu hin i atunug eete. Mi'i tupono uimõti te kahato rat uipy'a pe waku wato'e aiwak popuo. Tupana uhepiat ema'at hap ko'i yt ikahu hin i uipy'a pe uiwanẽtup hawe. Ahaty'u kahato yt kat i hin i uiwepit hap toĩne'en. Uimõti hap yn toĩne'en uikai waku wato'e yt kat i aimikyry'i hap wywo. 10 — Ehamo Tupana aremõti kahato uipy'a pe paa'e hap wywo wato'e. Pywo pe pote Tupana mimõtypot sese ko'i watopyhu'at wuat'i e'at pe wuat'i ehamo.

11 Uiwyria'in yt naku i ahehay sa'ag wẽtup ok ete irania'in ete katupono Tupana to'e miwan me — Eiwo'oky'e ro eiwo'ope e. Mi'i pytkai watimohit ne'i wẽtup ok irania'in ehamo pote — Yt naku i meiẽwat miit wato'e pote Tupana wo'onãpin hap pun hanuaria wo watoĩne'en katupono yt i'e hap ewy hin i watunug mote. Uiwyria'in yt naku i watimohit wẽtup ok ahehay yt naku i rakano. — Eti'atumõtypot ro irania'in e Tupana sa'awy'i miwan me. Karãpe wati'atusaty'i saty'i miit'in ahehay wo hawyi wati'aparap kahato Tupana piat ainãpin hap yt watimõtypot i aiwy pote. Mi'i hawyi watimohit Tupana piat ainãpin ko'i katupono ai'e hap aiwenãpin hap sa'ag yn watunug. Po'og waku watunug ainãpin hap sese Tupana iwe'eg sese rakat piat ainãpin hap. Yt naku i ewei'atumohit wẽtup ok miit e Tupana pote. 12 Tupana yn aikuap sese sio waku aito sio yt hap katupono Tupana yn ni ikuap aiwanẽtup hap wakuap ko'i sio yt nakuap i ko'i. Mi'i tupono kat poteĩ pyno — Yt naku i en wato'e wẽtup ok miat pe yt watikuap i kahato ipy'a piat pytkai. Tupana yn ikuap wakuat sio yt hap. Mi'i yn ikuap ainug ko'i. Mi'i pote Tupana yn ahehakyera'at kuap i'ewyte Tupana yn ni ai'apiheg kuap. Mi'i pote yt naku i wato'e wẽtup ok etiat — Yt kan hamo i mekewat miit. Yt naku i kahato mi'i tã wato'e katupono yne miit'in Tupana miky'e ko'i tukupte'en. — Wuat'i miit'in torania ahekat ko'i ewy tukupte'en e Tupana ahepe. Mi'i pote yt eweimohit rei'o uhekat ko'i e Tupana yt miit'in mõtypot i haria pe.

13 Waku aiwe'eg wo kahato ahehay pupi — Uimiky'esat yn atunug neran e hap pupi — Pyno mũki'ite uimiky'esat ewy uiwepyi areto wẽtup tawa kape hawyi itote areĩne'en mot'i hawyi itote atunug uiko iwato'in nakat uimiky'esat ok tã hawyi uhekat kahato ra'yn areĩne'en itote ai'e hap pupi waku aiwe'eg wo. — Pywo ti rat ui'e hap ewy atunug aru uimiky'esat ok tã hawyi uiwepyi arepotpap kahato itote hawyi ati'atunug iwato kahato

uhekat ko'i hawyi areĩne'en hekat kahato rakano itote uito. Ta'i uimiky'esat ewy yn aru ati'atunug e hap pupi waku aiwe'eg wo uiwyria'in. 14 Katupono yt watikuap hin i aikotã mũki'ite aipore'ihot'ok hap pytkai i aikotã aru watoĩne'en sio are. Tupana yn mi'i tã kuap hat i'ewyte yt watikuap hin i karania e'at re aheĩne'en hamuat hap ko'i. Ta'i aikotã hunete y'y he'yhig am hawyi atposake hawyi yt kat i ra'yn toĩne'en itote. Mi'i hap ewy kahato aheĩne'en hap topyhu'at mesuwarote. Ta'i aheĩne'en porap i hawyi aiku'uro ra'yn meremo hap ewy watoĩne'en mesuwat yi tote uiwyria'in. 15 Mi'i pote po'og waku wato'e aipy'a pe — Tupana atunug neran emiky'esat ewy po'og waku wato'e. Tupana etum uhepe ehesaika hap uipowyro hamuat. Mi'i pote ti aru areto motpap nug hamo po'og waku wato'e aipy'a pe. 16 Yt naku i kahato watuwemowato kahato ahehay wo — Atunug kuap yne ai'e hap ete uiwyria'in. Yt naku i wato'e — Uito po'og yne miit'in kai ai'e hap ete. Yt naku i aito watopyhu'at aiwehay pyi. Yt naku i — Uito po'og ekai e hano watopyhu'at.

17 Uimimu'eria karãpe watikuap kat som waku Tupana tiky'esat watunug hap hawyi ma'ato yt watunug i imiky'esat ewy hawyi wati'aparap kahato Tupana pe yt watunug i imiky'esat pote. Yt nakuaria i wo watopyhu'at yt kat i hin i watunug pytkai. Mi'i tã hap atiky'esat eweikuap ta'yn uiwyria'in are uito Tiaku.

5

1 — Eiwe'eg wo o hekat rakaria. Eiwe'eg wo o wo'opo'oro i po'oro i te'en ne'i haria pupi e Tupana. Koitywy yt pya hin i eiwo'okak'i hamuat hap e'at e Tupana. Yt pya hin i kynkyn'ei'e hap e'at ehepiat ho'opot hap wuat'i e'at piat hamuat e katupono eiwemoekat kahato miit'in ma'at hap kaipyi e Tupana. 2 Mekewat e'at pe ti aru eimisoknug ni hokpyp ne'i ra'yn topyhu'at e Tupana. Ehesokpe sok ko'i nupi'a yat no ra'yn topyhu'at yne yne aru e Tupana. 3 Ehekat ikahuria rakat ahyt aru yt kan hamo i ra'yn topyhu'at i'ytyk tutu'u yne ra'yn hawyi e. Mekewat e'at ehekat ikahu miit'in mipugha wo ra'yn topyhu'at nem ne'i pote e. Sa'awy'i imehit rakat yn ehekat ma'ato mekewat e'at pe i'ytyk kahato rakano ra'yn topyhu'at ikamhig sa'ag nakano ra'yn topyhu'at e. — Kat pote kahu yt eweimõ'ẽ i ehekat ko'i nimo te uruepe i'atu'e ti aru ehepe ewyria'in hatek takaria. Kat pote yt ehegyi'at hin i uruepe nimo i'atu'e aru ehepe ihaky'e'i rakaria. — Mi'i hawyi ehekat ko'i i'ytyk kaipyi ti aru ta'atukuap meremo ra'yn yt ehegyi'at hin i kahato hap e Tupana — Uiwano yn neran e haria pe. — Ehekat ahyt topyhu'at aru aria wato mi'u wo e Tupana. Mi'i hawyi eipe ekat wuk hap pe eweikupte'en at ka'ap ei'apiheg hamuat wuat'i e'at pe e Tupana aru hatek takaria pohari haria pe. 4 — Sa'awy'i eimikoi eropat haria i'atupotpap kahato eiko nug hamuat pytkai ma'ato yt kat i ewetum i'atuepe. — Pywo ti rat mũki'ite aru atum eipotpap sa'up ewei'e pytkai yt kat hin i ewetum i'atuepe. Yt ehegyi'at i hap kape ara'akasa yne ra'yn Uito e aru Tupana yt imõ'ẽ i haria pe. I'atuesy'at kahato ehemiit'in e. Yt i'atuesokpe hin i rakaria mi'iria. I'atuehaky'e'i kahato te'erepotpap at ka'ap pytkai yt kat hin i ewetum e. Sa'awy'i kak'i'atu'e kak'i'atu'e ahetiat — Tupana yt urupoi i urupo'oro haria uruka'iwaria hekat rakaria i'atu'e uhepe e. Yt ta'atumõ'ẽ hin i uruepe urupotpap hap sa'up i'atu'e irane to'okak'i popuo uhepe ihaky'e'i rakaria e Tupana. 5 Yt ehegyi'at hin i eipe e aru ehepe katupono eiwemowepit hap yn ewetunug eheĩne'en hap turan e. Kat ko'i kat ko'i eimiky'esat ok tã ewei'atunug atunug kahato. Ei'yat wakuat pe ienuk hap yn ewetunug. Eimi'u ikahu kahato ma'ato eiweran ewei'atumo'ok kahato. Yt kat i ewetum hesy'at sese rakaria pe e Tupana aru ihaky'e'i rakaria ma'at haria pe. Aikotã sa'awy'i eihũria ewei'atumokyt kahato awati wo i'atu'uka hamuat i'u hamuat hap ewy kahato eiperia tukupte'en ikap kahato rakaria wo e aru Tupana yt hegyi'at rakaria i pe. Ikap kahato rakaria wo koitywy eweikupte'en eihũria ewy e. Eikap ti waku kahato aria mi'u wo pote mesup ta'yn waku pe eweikupte'en kahato ma'ato uimi'apiheg wuanuaria wo e Tupana mi'iria pe yt ta'atupoi hin i ta'atupotpap nug haria hawyi. 6 — Sa'ag nug haria ti eipe katupono miit'in wakuat kuasa haria wo eweikupte'en are'e aru ehepe e Tupana. I'atuekat ky'ewi — Ewei'atu'uka mi'iria ewei'e yn esurara'in me wakuap yn ta'atunug pytkai e. Ewei'atu'uka yt kat i sa'ag i'atu'e i ehepiat pytkai e aru Tupana yt hegyi'at i rakaria hekat rakaria pe.

7 Uiwyria'in waku aiperup'i po'og po'og watoĩne'en Iesui ekatup haype miit'in aimoweuka'i pytkai. Aikotã aikopiat aimikoi wahekatup hepamo hap ewy. Sa'awy'i watikoi hawyi i'aman hap wahekatup imoẽtyt hamo. Mi'i hawyi wahekatup i i'aman tuereto hap imotag hamo. Perup'i popuo wahekatup haat hap kape imo'apuhup hamuat kape. Mi'i hap ewy waku wahekatup Iesui ut hap. 8 — Yt pya hin i ti Iesui ut hap waku wato'e yn aiwo'ope aiwemoesaika hamo. Yt naku i watoiat hut hap mohey hap katupono tut aru Aika'iwat. Waku wahekatup hut hap aiwemowepit hap wywo. 9 Uiwyria'in yt naku i wato'oehay petek petek hekatup haype katupono wo'oehay petek petek haria pe ti aru — Yt nakuaria i eipe e aru Tupana. Yt pya hin i aika'iwat ut hamuat uwe waku uwe yt naku i to'e hamo. Yt pya hin i

Aika'iwat ut hap aikotã oken'ypy og me hap ewy yn ni toĩne'en meke — Areke teran e hat ewy toĩne'en.
10 Uiwyria'in yt naku i ti watiwaure aipy'a pe sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria piat ho'opot hap ko'i. Ta'i nimo te ti ta'atuho'opot pot'i kahato miit'in mikyry'i ta'atuetiat imohey hap wywuat hap. Ta'i yt i'atuwẽpohep hin i ti Tupana e hap moherep hap ete miit'in ti'atusaty'i saty'i pytkai. Mi'i tupono waku watunug mi'iria ewy. 11 Mi'iria sa'awy'i tokoka'at ra'yn ho'opot hap sakpo. Mi'i tupono koitywy Tupana mi'atuewaku ko'i wo tukupte'en eimi'atumõtypot no ra'yn tukupte'en. Watikuap ta'yn ti aikotã nimo aha'ase'i Io ho'opot pot'i kahato hap ma'ato yt toiwaure hin i Tupana mohey tepiat hap. Imohey mot'i hap po'og iwato ho'opot hap kai. Mi'i pote ho'opot kahato hap sakpo tokosap ase'i Io. Mi'i pote Tupana mipoitynug wo ra'yn topyhu'at. Uiwyria'in Tupana tikuap kahato ahepiat ho'opot hap. Ta'i Aika'iwat aiky'e kahato tohaty'u kahato ahepiat ho'opot hap.
12 Ahehay pywo piat hap yn Tupana tiky'esat. Karãpe irania'in me — Atunug aru wato'e pote waku watunug ai'e hap ewy hap. Yt naku i aheso — Atunug aru ai'e hap ete. Ma'ato aheso hap ne'i pote Tupana ai'apiheg e. I'ewyte ti yt naku i Tupana set watipehik — Atunug aru e hap ete. Yt naku i wato'e — Yt atunug i aru ui'e hap ewy pote waku Tupana ui'auka wato'e. Po'og waku — Atunug aru mehĩ mana wato'e hawyi waku watunug ai'e hap ok tã po'og waku are. I'ewyte yt naku i miit'in set watipehik pywo ai'e hap moheg hamo. Ma'ato Tupana tiky'esat pywo piat yn ahehay hap — Atunug aru ai'e hap ete.
13 Ahatek pote watemoehamana'i hawyi waku wahẽtup Tupana kape aikawiano hamuat hap. Ma'ato toĩne'en ahehãite hap aiwepit hap yn ahete pote waku watuwehum Tupana ete aiwepy hap wywo.
14 Wẽtup ok i'ahu aipy'asetpiat pote waku mekewat i'ahu rakat ti'atukaykay tuwewawi Iesui mohey haria apykok haria ko'i ta'atuhẽtup Tupana kapiat hamo i'ahu kosap hamuat hap. Mi'i hawyi ikap takat mohag wo waku ta'atupag i'ahu rakat ete. Mi'i hawyi waku ta'atuhẽtup — Tupana etimoehãite kahato mesuwat i'ahu rakat esaika hap mywo Esa'yru Iesui mõtypot hamo waku i'atu'e itote i'ahu rakat moehãite hamuat. 15 Mi'i tã ta'atunug Iesui mohey hap mywo pote ti aru ipoĩ'ãm na'yn te'yni pyi ihãite ra'yn topyhu'at i'ahu rakat. I'ewyte iminug sa'ag kaipywiat i'ahu pote Tupana timoweityk ta'yn iminug yt naku i sa'ag hap ko'i. 16 Mi'i pote waku wahenoi aiwo'ope aiminug sa'ag ko'i i'ewyte waku wahẽtup kahato Tupana kape aiwyria'in kawiano hamuat. Wahẽtup aipy'a pyi pote aiwo'opoityro kahato hap ewy topyhu'at ahete aiwo'oky'e hap ewy aiwo'ope. Mi'i hawyi toĩne'en kahato aimoehãite kahato hap Tupana kaipywiat hap. Aipy'a hãpyk kahato Tupana wywo hawyi meremo tutum aimiẽtup niatpo kahato rakat pytkai. Meremo tutum waku miẽtup ko'i.
17 Sa'awy'i mekewat Tupana ehay moherep hat Eria ai'ewywuat miit kahato ma'ato tohẽtup kahato tepiat imohey kahato hap mywo yn — Tupana etipyhyp to i'aman mye'ym anu 6 ewaty hap atiky'esat e. Mi'i hawyi hẽtup ewy Tupana tunug itote. 18 Mi'i hawyi tohẽtup i ra'yn — Etum i ro i'aman e hawyi i'aman kahato i ra'yn hap Tupana tunug i'e hap ewy. Mi'i hawyi itote ihãite kahato i ra'yn i'atumikoi ko'i.
19 Uiwyria'in toĩ wẽtup ok wẽtup ok tuereto aipy'asetpiaria wemig Tupana po piat haria ta'atuminug sa'ag ky'ewiat haria. Waku mi'iria watekyi ahehay wo te'era'aipok Tupana ewawiat hamo. 20 Uwe uwe yt nakuat i nug hat porerokosap Tupana kapiat iminug sa'ag myi mi'i hat tihep wẽtup ok miit wo'o'apiheg hap kaipyi iminug sa'ag ahyt po pyi toiporenõtem Tupana piat iehakyera'at hamo. Uiwyria'in yt eweiwaure ro mi'i tã nug hamo yt waure wo tei'o.

Uito Tiaku ti mekewat Iesui ywyt sese. Uheyke'et sese Iesui uruty Maria pote. Koitywy toran na'yn uimiwan.

PETERU MINÃPIN SA'AWY'IWUAT

1 Uito ti Peteru Aipotypot Iesui eropat hat sese uito. Uito ti Iesui mipo'oro miit'in mu'e hanuat ihay moherep hat uito are.

Uiwyria'in Iesui mohey haria mesup uimiwan Iesui etiat atipo'oro ehowawi aikope aikope eweikupte'en mesuwat yi wato hap ok tã are. Atipo'oro einãpin hamuat ehowawi tama Puntu puaria i'ewyte yi Karasia puaria kape. Atipo'oro wy ui'e hap yi Kapatusia totiaria kape i'ewyte yi wato Asia puaria kape i'ewyte yi Pitinia puaria kape. Mesuwat sehay miwan miat atipo'oro ehowawi uiwyria'in torania imohey haria kape aikope aikope eweikupte'en hap kape. Sa'awy'i aitoria yne watukupte'en tawa wato Ierusarẽi me ma'ato mesup ahewanĩkaptia aimohan mohan kahato ai'atu'uka hamo mesuwat yi wato hap ok tã are. Mi'i pote atipo'oro ehowawi uimiwan uipotmu'eria aikope aikope wesytpok hap ewywuaria hap kape uimiwan atipo'oro.

2 Sa'awy'i sese ti Ai'ywot atipy piat Tupana ai'airo Tosa'yru sese eropat hanuaria wo. Mesuwat yi e'yianmete Tupana aikuap kahato yt uwe i te aitoria mesuwarotiaria pytkai aikuap yne. Pywo ti rat sa'awy'i Tupana to'e tuwepe — Meiũran ti aru atipo'oro Uha'yru sese wuat'i miit'in uiminug ko'i Potypot nuat e tuwepe. Uwe uwe aru topyhu'at Uha'yru mohey haria wo mi'iria ti aru uimimoewaku ko'i wo tukupte'en. Katupono Uha'yru suu wo ati'atumoewaku mi'iria hawyi Uipã'ãu Wakuat atum i'atupiit piat ieĩne'en hanuat e Tupana tuwepe nimo te yt kat i te tutunug ne turan. — Mi'i hawyi Uipã'ãu yne i'atupiit puo atopag i'atumoewaku hamo e ahepe. Mi'i hawyi atiky'esat kahato imohey haria imiky'esat yne nug haria wo hap etiat atiky'esat. Mi'i hap atiky'esat e Tupana Ai'ywot koro sa'awy'i sese atipy piat pe.

3 Sa'awy'i Aipotypot Iesui iku'uro hawyi Tupana timoieĩne'en gu'uro pyi. Sa'awy'i yt watomohey hin i aiku'uro hawywiat aheĩne'en i hamuat hap. Ma'ato mesup koitywy watomohey kahato kat pote Ai'ywot Tupana tihep ta'yn Aika'iwat iku'uro hap kaipyi. Mi'i pote koitywy — Waku kahato En Tupana. Po'og wakuat torania kai uruto'e kat pote egyi'at kahato uruepe. Uruky'e kahato En. Po'og po'og torania miit'in kai uruky'e hat En katupono etihep ta'yn Uruka'iwat hyp hawyi uruto'e. 4 Waku kahato En Tupana katupono koitywy urutukupte'en esa'yru'in esaki'yt'in. Mi'i pote ewywo irane urutukupte'en wuat'i e'at pe aru atipy pe e'yat pe. Mi'i tote urutukupte'en kat pote esa'yru'in esaki'yt'in uruto pote. Uruekat atipy piat yt tuweityk kuap i. Yt tuwepik pik kuap i. Yt ikahuro kuap i katupono iheg me toĩne'en ai'yat pe atipy piat Tupana uruto'e. 5 Tupana pywo ti rat En yn Uruehakyera'at kuap hat ereĩne'en. Koitywy uruto emẽpyt'in pote Uru'apykok hat kahato En Tupana. Esaika kahato En. Uruimohey kahato En. Meiũran aru yne miit'in tikuap uruimohey kahato En hap Uruehakyera'at Hat En hap. Mi'i pote urutukupte'en aikotã hekat kahato rakat ewy katupono epowat'yp yne tukupte'en urupo pe Tupana. Hekat rakat En ewy urutukupte'en. Yt urui'atoiat hin i aru katupono urumoesaika ra'yn Epã'ãu wo. Mi'i pote yt wẽtup ok i uruto ho'owasat rakaria wo uruto'e ewawi Tupana. 6 Urumowepit kahato En. Mi'i pote urutuwehum kahato ewawi Tupana. Uruho'opot kahato wen mesuwe ma'ato yt mot'i i. Uruho'opot hap uruipuẽti tuereto ma'ato tokosap aru uruto'e. Uruiã'ãg kahato ahiag. Urumo'arot'i kahato ahiag. Uruiã'ãg kahato urusatek hap wywo uruto'e Tupana pe.

7 Uiwyria'in waku aho'opot hap katupono mi'i kaipyi Tupana tikuap tomohey sese sio yt haria aito are. Mesuwarotiat miit'in tikat kahato mekewat nu mehit rakat hekat kahato rakat kawiat Uru e hap het rakat. Ma'ato i'ytyk kahato i'atumipuẽti yi puat pote. Mi'i hawyi ta'atupag aria pe hawyi ihywap ta'yn hawyi i'ytyk hap toto yne. Mi'i hawyi imehit hawyi ikahu kahato mekewat nu Uru kawiat. Mi'i hap ewy kahato aito uruwyria'in are. Uito ti Peteru uhepiat ho'opot hap uhatek hap miit'in mikyry'i hap aria ewy i'ytyk uhepiat hap ewy hep hamuat. Mi'i hawyi po'og hesaika rakat areĩne'en Tupana mõtypot hamuat. Waho-'opot turan mekewat Tupana mõtypot hap Tupana kapiat aiwehum hap po'og po'og aimoesaika sa'awy'iwuat kai are. Meiũran aru Aika'iwat Aipotypot Iesui tuut mesuwat yi kape tuut Morekuat nuat hamo. Mi'i hap e'at pe ti aru aitoria watukupte'en imehit rakaria ewy aikotã mekewat Uru mehit hap ewy are. Kat pote waho'opot hap kaipyi waku pe ra'yn watoĩne'en. Mi'i hawyi aikotã hekat rakaria ewywuaria wo watoĩne'en mekewat nu imehit rakat ewy watoĩne'en mekewat e'at pe aru Iesui ut hap e'at pe ti aru. Mi'i hap e'at pe urumowepit kahato mesuwarotiat uruepiat ho'opot hap katupono yt urui'atoiat hin i Iesui mohey uruepiat hap urusatek pytkai uru'ahyk ahyk pytkai i'ewyte urupyhik pytkai uru'atu'uka pytkai are.

8 Ta'i atikuap kahato Iesui uito katupono ara'akasa uito ma'ato eiperia yt ewei'akasa i eheha wo Aika'iwat Iesui. Ma'ato yt ewei'akasa pytkai i eweimohey kahato ra'yn. Mi'i

hawyi eimowepit hap kahato toĩne'en imohey hap kaipyi. Mekewat wepit hap Iesui tum tomohey hap kaipyi. Waku kahato mekewat. Yt watimoherep kuap i miit'in me Iesui piat aimowepit sese hap. Ahowapy kahato Iesui mõtypot hap wywo mi'i pote aimowepit kahato po'og torania kai. Yt heremo i ma'ato aipy'a pe toĩne'en aimiky'e sese aimimohey Iesui are. 9 Sa'awy'i wo'owy'inug Iesui mohey hap ete. Koitywy watomohey te. Mũki'ite ti aru watomohey te. Sa'awy'i watomohey hawyi ahehakyera'at aipy'a aipiit piat aiwanẽtup hap yne toiehakyera'at. Meiũran aru wuat'i e'at pe ahehakyera'at hap toĩne'en katupono mekewat e'at pe heremo kahato Tupana miium sa'awy'iwuat ahepiat ahehakyera'at hamuat are.

10 Sa'awy'i sese ahe'yianmiaria Tupana ehay moherep haria henoi kahato aikotã aru Tupana topyhu'at hegyi'at kahato wuat'i ywania piat hap ete i'atuehay. Aikotã aikotã aru tutunug hap ete i'atu'e Iesui etiat. Ta'atumoherep kahato aikotã Tupana ahehakyera'at hap. Ta'atukuap teran sese sa'awy'i ma'ato i'ypyryp hap ewy ta'atukuap. Ma'ato ta'atumikuap ok tã ta'atumoherep Tupana Pã'ãu kaipyi ahepe Iesui ut hap etiat katupono miwan myi sa'awy'iwuaria imoherep Tupana yn mikuap ko'i sehay are. 11 Kat e'at pe aru Aipotypot Iesui tuut e hap kape te'eruwanẽtup kahato ta'atukat kahato. Ta'i sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria i'atuehay kahato Aika'iwat Pã'ãu mimoherep ko'i ete. Ta'i ta'atumoherep yianmete aikotã aru Aipotypot iku'uro ho'opot hap rokire hamuat ko'i ta'atuwan kahato miwan me. I'ewyte ta'atuwan kahato Tupana Pã'ãu kaipyi aikotã me Aipotypot wuat'i miit'in potypot no topyhu'at hamuat ko'i ta'atuwan are. 12 Aikotã i'atumu'etu wuat ewy Tupana Pã'ãu timoherep i'atuepe aikotã aru Aipotypot toku'uro hap e'yianmete toĩne'en hap ko'i aikotã tuwẽtem gu'uro pyi hap ta'atukuap kahato Tupana Pã'ãu kaipyi. Mi'i hawyi put'ok'e mekewat e'at pe hawyi uruepe topotmu'eria sese pe tuwemoherep ta'yn Aipotypot. Mi'i hawyi uruimoherep ta'yn ehepe i'atu'e hap ewywuat sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria e hap ewywuat. Uruta'akasa yne i'atu'e hap ewywuat Aika'iwat moherep hap. Uruta'akasa yne mi'i hawyi mesup uruimoherep yne Iesui etiat ehepe uru'akasa hap ko'i. Uruimoherep kahato uruehay wywo Iesui etiat Tupana Pã'ãu urupiit piat uruwanẽtup hap ko'i. Uruimoherep mesuwat sehay wakuat Iesui etiat kat pote uruta'akasa ra'yn Tupana Mipo'oro atipy kaipywiat. Koitywy uruikuap Tupana miehakyera'at ko'i wuat aito hap. Mekewat atipy piaria te'eruwanẽtup kahato kat pote sa'awy'i yt uruimohey hin i ma'ato mesup uruimohey ra'yn. Sa'awy'i yt Tupana kape hin i uruwanẽtup hap. Koitywy Tupana kape yn na'yn uruwanẽtup hap. Mi'i hap ete atipy piaria te'eruwanẽtup kahato. Ta'atukuap teran haype ma'ato yt ta'atukuap i kat pote mesup Tupana miehakyera'at ko'i wuat ra'yn mesup uruto are.

13 Uiwyria'in meiũran ti aru Tupana tipo'oro Aiporekuat nuat. Tuwemoherep mesuwat yi tote i ra'yn wuat'i ehamo. Mi'i pote waku aiwanẽtup hap Ahehakyera'at hat kape yn watuwanẽtup. Yt naku i aiwanẽtup hap kowo'i kowo'i ne'i. Waku wahekatup kahato Aipotypot hut hap kape iwemoherep hap kape katupono mekewat e'at pe tuut irane Ahehakyera'at hat. Mi'i hawyi iwese kahato ahete hegyi'at kahato ahepe tomohey haria aito pote. Mi'i pote waku aikotã watopag aiwe'ok kytyt hap aipiit ete ahesokpe moheg hamo mi'i hap ewy waku watimoheg kahato aiwanẽtup hap Iesui kape yn hap ewy are ehepe uiwyria'in. Uito ti Peteru are.

14 Pywo ti rat waku aito Tupana mẽpyt'in no watukupte'en aikotã Ai'ywot miky'esat ewy yn waku watunug are. Waku i'ywot kahato rakat ewy watoĩne'en Sa'awy'i watukupte'en aikotã piku piku ko'i ewy yt i'ywot rakaria ewywuat i watoĩne'en aito uiwyria'in. Ma'ato watunug mesuwarotiaria ainãpin hap ewy yn pote sa'ag ko'i upi yn watuwat. Watunug sa'awy'iwuat aimiky'esat ewy pote yt watunug kuap Ai'ywot atipy piat miky'esat ewy hin i are. Mi'i hawyi mekewat e'at pe yt we'eg hin i haria wo watopyhu'at. Aipiit miky'esat ko'i aiwuk kahato yne yt naku i nug ahepiat hap ko'i. Ma'ato mesup Ai'ywot toĩne'en na'yn. Mi'i hawyi yt piku piku ko'i ewy i ra'yn aito. Mi'i pote waku Ai'ywot atipy piat miky'esat ewy yn waku watunug are. 15 Ai'ywot atipy piat waku sese rakat. Yt kat i hin i i'aparap hap Tupana kaipyi. Mi'i tupono waku aito Ai'ywot Tupana ewaku hap ewy waku watunug mesuwarote aheĩne'en turan are. 16 Katupono sa'awy'i Tupana to'e — Uiat uiminug ko'i wyti hãpyk yne e. Yt karãpe i ati'aparap Uito Tupana pote. Mi'i pote atiky'esat kahato eiperia ui'ewywuaria wo e Tupana sa'awy'i tomiwan me.

17 Pyno eipe wyti Tupana saki'yt'in Tupana sa'yru'in eipe mi'i pote i'ewyte Tupana wywuat ihay rakaria wo eipe pote pyno waku eiwe'eg kahato mesuwarote eiminug sa'ag ko'i pupi i'aparap ehepiat hap ko'i pupi are. Kat pote meiũran Ai'ywot Tupana ti'atu'apiheg kahato yt naku i nug haria sio aitoria hekat rakaria sio yt sio aitoria miit'in akag ko'i sio yt sio aitoria ikuap kahato rakaria sio yt are. Mekewat e'at pe Tupana ti'atu'apiheg miit'in i'atuminug sa'ag upi. Toimoherep yne aiminug sa'ag ko'i. Yt toimõtypot hin i aiminug sa'ag miit'in akag aito pytkai. Mi'i pote ti waku aiwe'eg wo kahato ahepiat i'aparap hap

pupi are. 18 Mi'i tupono waku watikoho kahato aiminug sa'ag ko'i Aika'iwat suu wo. Waku watimoweityk yne aiminug sa'ag ko'i are. Ahekat yt ahehakyera'at kuap i kat pote ahekat yt toĩne'en mot'i i pote. Meiũran ahekat ipyp i'ytyk topyhu'at aikotã ahewahi aiminug imehit rakat ewy Paratu kawiat Uru kawiat ewy. Porap ne'i imehit ma'ato meiũran yt ikahu i hap ewy ra'yn topyhu'at. Mi'i ko'i wo yt watikyi'at kuap i aheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat hap are. Uiwyria'in sa'awy'iwuaria ai'ywania ai'ywot'in tikyi'at teran wuat'i e'at piat ta'atuieĩne'en hamuat hap. Kat pote ta'atunug neran Tupana mowepit hamuat ta'atuesokpe ete ta'atumi'u ete ta'atueko ete ma'ato yt put'ok'e hin i mu'ap Tupana kapiat ete. Koitywy watikuap yt mi'i kaipyi i ahehakyera'at hap aheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat hap are. 19 Koitywy watikuap ta'yn mekewat sa'up iwato'in nakat kaipyi ahehakyera'at hap. Ta'i Iesui Aipotypot suu kaipyi yn ahehakyera'at hap. Koitywy watikuap ta'yn Aika'iwat iku'uro aikotã sa'awy'iwuaria ti'auka ta'atuhũria Kuteiru hap ewy. I'atuhũria ikahuria kahato rakat yt kat i ipiit ete sa'ag hap ewy ikytsig kahato rakat ta'atu'auka Tupana mowepit hamo hap ewy Aika'iwat Aipotypot iku'uro. Mi'i hawyi huu ta'at yne itote Tupana kapiat ahehakyera'at hap sa'up mo are. 20 Sa'awy'i sese Tupana to'e tuwepe. Mesuwat yi yt kat i te turan Tupana to'e — Atipo'oro aru Uha'yru wuat'i ywania minug sa'ag sa'up mo e nimo sese turan. Koitywy tuwemoherep ta'yn iku'uro ra'yn Tupana Sa'yru. Aihũ Kuteiru ewy iku'uro. Ga'atpo e'at iku'uro ra'yn Aika'iwat. Howapy hap e'at pe hap ewy iku'uro are. 21 Mi'i pote mesup yt niatpo hin i watomohey Tupana aipy'a pe kat pote uruehamo Aika'iwat toihep gu'uro pyi. Mi'i hawyi Tupana to'e itote wuat'i ehamo — Miit'in Ehakyera'at hanuat Mi'i Miit e. Mi'i pote koitywy Iesui yn watomohey ahehakyera'at hamo. Waku wato'e tope — Uruimohey En yn Iesui Uruehakyera'at hanuat waku wato'e Iesui pe are.

22 Uiwyria'in karãpe Aipotypot suu topyhu'at aheha ete aipy ete aiwanẽtup hawe aipiit ete mi'i hawyi ikytsig kahato rakat ewy topyhu'at aikai. Yt sa'awy'iwuat aiminug sa'ag ko'i ewywuat hin i. Mi'i hawyi waku watunug yne Tupana mimoherep tomiky'esat ko'i pywuat ko'i waku watunug. Yt watunug kuap i wen ma'ato Tupana Pã'ãu aimoesaika kahato mekewat pywuat sehay nug hamo are. Waku Tupana Pã'ãu ainug miit'in ky'e sese haria wo yt kat i aheso hap aipy'a piat miit'in ky'e hap wywo ma'ato aipy'a pyi miit'in ky'e sese hap yne ahesaika hap wywo. Waku wati'atuky'e miit'in Tupana Pã'ãu aimoesaika hap kaipyi are. 23 Kat pote aito Tupana sa'yru'in sese Tupana saki'yt'in sese ewy aitoria katupono Tupana Pã'ãu aity ewy aimoherep pakup i ra'yn. Sa'awy'i aimoherep haria aity ai'ywot. Aipiit nug hap ta'atunug mekewat to'upi'a kaipyi mekewat iã'ỹi kaipyi ainug. Mi'i ti waku kahato wen ma'ato yt toĩne'en mot'i i aipiit. Aikotã aipiit nug haria ewy aiku'uro ne'i are. Meiũran iku'uro ra'yn i'atuminug aipiit ma'ato aiwemoherep pakup i hap Tupana kaipywiat mekewat hã'ỹi Tupana ehay aity ai'ywot ewy topyhu'at. Mi'i ti ainug wuat'i e'at piat aimoieĩne'en hamuat. Yt karãpe i ikahuro Tupana ehay ma'ato toĩne'en wuat'i e'at pe. Mi'i kaipyi aiwemoherep hawyi watoĩne'en wuat'i e'at pe are. 24 Ma'ato aito ti ipu'i kawiat. Aipiit aimikoi ewy katupono meiũran ti aru ipot'i hawyi igag na'yn hawyi iku'uro. Aimimõtypot mesuwarotiat aikotã ipohyt ewy ikahu kahato sa'awy'i ma'ato meiũran ta'at ra'yn hawyi yt ikahu i ra'yn hap ewy topyhu'at. Mi'i hap ewy watoĩne'en mesuwarote aimikoi ewy ipohyt ewy are. 25 Ma'ato Tupana e hap wuat'i e'at pe toĩne'en. Yt aimikoi i yt pohyt pot'i rakat i ewy Tupana ehay. Sehay wakuat tuwemoherep wuat'i miit'in me. Mi'i tã ti sehay wakuat atimoherep ehepe uiwyria'in are.

Uito ti Peteru are.

2

1 Pyno uiwyria'in waku watoĩne'en Tupana mẽpyt'in no ipakup i rakaria ewy kurin nakaria ewy. Aikotã mihy sym haria ewy watukupte'en katupono Tupana mimoherep pakup i ko'i ra'yn aito. Mi'i tupono waku watoiat yne aiminug ko'i sa'awy'iwuat yt naku i hap ko'i. Mekewat miit'in ma'at hap ko'i mekewat miit'in mohit hap ko'i mekewat typy sehay nug hap ko'i mekewat irania'in ekat ky'esat hap ko'i mekewat sehay sa'ag nug hap ko'i mekewat miit'in ekat ky'esat hap ko'i uheha'ywywi hap ko'i waku watoiat yne aikotã watoiat ahesokpe yt ikahu i rakat hap ewy waku watoiat. 2 Kat pote Tupana saki'yt'in Tupana sa'yru'in sok aito mi'i pote waku watiky'esat kahato Tupana ehay aikotã aimẽpyt hit tiky'esat kahato mihy hap ewy. Pyno watu'u kahato Tupana ehay hawyi ahehãite aikap aipiit hesaika aimotag hap topyhu'at aikotã aimẽpyt pakup mihy ete itag hap ewy. 3 Pyno watikuap kahato mi'u ete aimotag hap. Mi'i hap ewy wahã'ãg Aika'iwat egyi'at hap ete aiky'e hap ete. Mi'i hawyi watikuap ta'yn iwese kahato rakat he kahato rakat Aipotypot Iesui hap. 4 Uiwyria'in sa'awy'i mesuwarotiaria ipun kahato haria Aika'iwat ta'atumimohey wuanuat. Aikotã miit'in tikat nu ikahu rakat ta'atu'yat nug hamuat hap ewy. — Wẽtup waku wẽtup yt naku i watikat nu turan. Mi'i hap ewy sa'awy'iwuaria

ta'atupugha mekewat nu — Yt naku i meimẽwat nu ai'yat nug no i'atu'e. Mi'i yt kan hamo i ai'yat ha'awy nug hamo i'atu'e. Mi'i hap ewy ti Iesui topyhu'at Tupana mi'airo ai'yat nug nu kawiat hamo. Ma'ato mi'i Nu hekat kahato rakat mekewat ai'yat wuat — Po'og waku torania kai mesuwat Nu e'yat nug hamo e Tupana. Uimi'airo kahato mesuwat Nu e Tosa'yru Iesui etiat. Waku etopag mesuwat Nu sa'awy'iwuat e'yat nug hamo e Tupana ahepe. 5 I'ewyte aitoria Iesui mohey haria watopyhu'at nu ko'i ewy Tupana yat nug hamuat hap ewy. Pyno i'atu kahato nu Tupana yat nug hap wẽtup nu uito wẽtup nu en wẽtup nu eipe hap ewy. Tupana yat nu ko'i aito hap ewy watopyhu'at. I'ewyte ti aito Tupana epa'i ko'i ewywuat watoĩne'en katupono ahehay kuap Tupana wywo aikotã sa'awy'iwuaria ta'atu'atu'uka ta'atuhũria hawyi ta'atuwuk Tupana mowepit hamo. Mi'i hap ewy watunug mesup. Watimohey Iesui Aipotypot hawyi Tupana mowepit haria wo watopyhu'at Tupana hũ Aika'iwat pote. Mi'i aihũ watum Tupana pe imowese hamuat imowepit hamo aikotã pa'i ko'i ewy aito. 6 Mio tã Tupana to'e sa'awy'i tehay moherep haria wẽ pyi miwan me. Mio tã e — Toĩne'en uhetama pe tawa Ierusarẽi me yity'ok Siãu note aha'awynug uimõtypot yat sese mekewat Nu wato tote mekewat Nu uimi'airo tote mekewat Nu ikahu rakat rote mekewat Nu hekat rakat rote aha'awynug uimõtypot yat sese e. Sa'awy'i sese atopag mekewat Nu yity'ok Siãu tote. Irania'in yt tiky'esat i mekewat Nu ma'ato uwe uwe iky'esat uwe uwe imohey mekewat miit topyhu'at iheg kahato rakat aikotã mekewat Nu totiat e'yat iheg nakat kahato hap ewy. Uwe uwe inug to'yat mekewat Nu tote mi'i pote yt karãpe i ta'at i'atu'yat. 7 Ikahu kahato mekewat Nu wato'e imohey haria aito pote. Ma'ato irania'in yt imiky'esat nug neran i haria — Yt kan hamo i mekewat Nu i'atu'e. Yt naku i watunug ai'yat itote i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atu'atoiat mekewat Nu ma'ato Tupana yt totoiat hin i. Mi'i pote pyno — Mekewat Nu irania'in mi'atoiat wakuat kahato rakat Uimẽpyt ewywuat e. Irania'in mi'atoiat wo topyhu'at ma'ato Mi'i tote atunug uimõtypot yat koro e kat pote atipuẽti mekewat Nu po'og hãpyk takat torania kai e Tupana. 8 Karãpe toĩne'en nu mu'ap tote hawyi wata'at tuereto mekewat nu ete aimõpy'ahak kahato. — Yt naku i mekewat nu aipu'ap tote wato'e ma'ato iheg me toĩne'en. Mi'i hap ewy kahato irania'in yt Iesui mohey i haria tukupte'en Tupana e hap Iesui etiat pe. Ta'atupuẽti mekewat sehay wakuat hawyi i'atumõpy'ahak hap topyhu'at — Yt naku i i'atu'e.

9 Ma'ato aito ti aikotã wẽtup ywania Tupana mi'airo wẽtup ywania ewywuat ko'i aito. Kat pote Tupana sa'yru'in saki'yt'in aito. Mi'i pote Tupana ai'airo tepa'i ko'i wo ma'ato yt mesuwarotiat pa'i ko'i ewywuat i. Katupono aito morekuaria ewy watopyhu'at Tupana wanẽtup hawe. Aitoria aikotã wẽtup tama piaria ewywuat Tupana e'yi ka'iwaria aito. Aiwanẽtup hap ko'i yt mesuwarotiaria minug ko'i mesuwarotiaria wanẽtup hap ko'i ewy hin i. Mi'i pote — Eiperia yt miit ewy i i'atu'e ahepe. Mi'i pote Tupana mõtypot hap yn watiky'esat mesuwarote. — Waku kahato Uruetupana wato'e irania'in me. Sa'awy'i urutukupte'en aikotã i'ypyryp we hap ewy. Ma'ato mesup urutukupte'en hẽtyhot puo hap ewy. Sa'awy'i Tupana yt heremo hin i uruepe. Koitywy heremo hap ewy urupy'a pe uruimohey pote. 10 Sa'awy'i watoĩne'en aikotã piku piku ko'i ewy yt i'ywot i yt ity i rakaria ewy. Ga'apy piat hewyry rakaria ewy yt uwe ywania ewy i ahewyry. Ma'ato watomohey Aika'iwat Iesui hawyi Tupana ainug tosaki'yt'in sese tosa'yru'in sese wo ra'yn. Mi'i hawyi Tupana ywania wo watopyhu'at. Sa'awy'i yt uwe i aiky'e haria — Yt kan hamo i eipe i'atu'e ahepe. Ma'ato koitywy Tupana miky'e ko'i kahato aito. Ahehakyera'at ra'yn Tupana yt ahewaku pytkai hin i aiky'e. Mi'i pote Tupana etama puaria aito watopyhu'at.

11 Uito ti Peteru. Uimiky'eria sese eipe. Mi'i pote atiky'esat kahato ewetunug uimiky'esat ewy. Atiky'esat kahato ewei'atoiat yne ehewaire hap ky'esat hap ko'i eipiit miky'esat sa'ag ko'i. Karãpe wẽtup ok ehã'ãg hawyi — Yt atiky'esat i ewei'e. Ta'i aimiky'esat sa'ag ko'i aipy'a piat toĩne'en at ka'ap hawyi meiũran yt kat i Tupana ky'e hap toĩne'en aikai kat pote mekewat aimiky'esat sa'ag ko'i tu'uka kahato Tupana miky'esat hap wywo aipy'a pe. Mesuwat rotiaria ewy yt naku i watopyhu'at kat pote atipy piaria aito pote. Ahewyry mesuwarote wen ma'ato ahetama sese yt mesuwarote i. Mi'i pote yt naku i irania'in miky'esat ewywuat watunug sa'ag i'atuwywo. 12 Irania'in te'eraha'at kahato ahowawi sio pywo pe watomohey sio yt hap kape. Mi'i pote aheĩne'en hap mesuwarote aikotã Iesui ewy hãpyk kahato rakat ewy waku watopyhu'at are. Uiwyria'in waku watunug hãpyk kahato i'atuehamo. Mi'i pote meiũran ho'opot hap e'at put'ok'e i'atuete hawyi meremo ta'atumohey aikotã aito hap ewy. Mi'i hawyi Tupana mõtypot hap ete aikotã ai'ewy tukupte'en hãpyk kahato watunug wakuat pote. Mesup i'atumikyry'i hamo watoĩne'en watomohey Iesui pote — Yt naku i nug haria i'atu'e ma'ato yt pywo pe i. Katupono aikotã wẽtup ywania mi'iria tukupte'en yt Tupana ywania hin i yt ai'e hap ewywuat i mi'iria. 13 Pyno watoĩne'en mesuwarote turan waku watunug aika'iwaria piat aipo'oro hap ok tã ahetu'isa piat aipo'oro hap ok tã ai'akag ko'i piat aipo'oro hap ok tã. Mi'i watunug pote ai'akag sese atipy piat mõtypot haria wo watoĩne'en. — Wãi yt etunug nei'o i'atu'e

pote pyno — Waku wato'e. — Mi'i tã o etunug i'atu'e pote pyno — Waku morekuaria wato'e. 14 Morekuaria ti Tupana mi'airo ko'i tukupte'en. I'atuesurara'in i'ewyte Tupana mi'airo ko'i tukupte'en. Mi'iria tukupte'en yt naku i nug mupiat monik hamuat mesuwat yi totiat. I'ewyte waku nug haria mõtypot hamuat. Mi'i hamo ta'atu'airo mesuwarotiaria morekuaria tu'isaria aipowyro hamuat. 15 Mesuwat rotiaria yt iwe'eg i rakaria i ihay sa'ag nakaria aimohit reran ta'atuehay wuat rakaria ma'ato wati'atunug wakuat kahato yne miit'in kape hawyi yt i'atuehay sa'ag kuap i po'og ahete. Mi'i hap ewy Tupana tiky'esat kahato. 16 Pyno pywo pe ti aitoria Iesui mohey haria watukupte'en aikotã yt kat i i aipyhyp hap ewy kat pote Tupana eropat haria watukupte'en Tupana miky'esat watunug i'e hap ewy pote. Yt naku i wato'e morekuaria pe — Pyno yt po'og i atunug emiky'esat ewy katupono mi'i hawyi ti aru Tupana miky'esat ewy yn atunug yt naku i wato'e. Yt naku i wato'e aika'iwaria pe — Uito Iesui eropat hat mesup pote yt atunug i po'og emipo'oro ewy naku i wato'e ahetu'isaria pe. 17 Waku wati'atumõtypot yne mesuwarotiat miit'in. Yt naku i watimohit mesuwarotiaria miit'in. Waku i'ewyte wati'atuky'e kahato yne Iesui mohey haria aikotã wẽtup yat piaria ewy waku watukupte'en. Waku wato'oky'e aikotã watiky'e aheywyt'in aheinyt'in aheyke'et'in aikywyt'in aikypy'yt'in aheki'it'in watiky'e hap ewy. Waku watimõtypot kahato Ahetupana yne aiky'e hap wywo. Waku tyry'wato'e aipy'a pe Tupana pupi. I'ewyte waku wati'atumõtypot kahato mesuwarotiat aiporekuaria are. 18 Uiwyria'in toĩne'en aika'iwaria ahetu'isaria aiporekuaria mesuwarotiaria iwese kahato rakaria. I'ewyte toĩne'en yt iwese hin i rakaria. Toĩne'en wakuaria i'ewyte toĩne'en yt nakuaria i. Mi'i pote woroho'onãpin eipe. Waku ewetunug eika'iwaria ehetu'isaria eiporekuaria miky'esat ewy sio iwese rakaria sio yt sio ipy'ahak takaria sio yt hap. Pyno waku watopyhu'at i'atueropat haria wo i'atumõtypot hanuaria wo aito Tupana eropat haria aito pote. 19 Karãpe irania'in mesuwarotiaria aimohit kahato ta'atuehay wo ai'apiheg kahato yt kat i watunug sa'ag pytkai ahaty'i haty'i kahato ta'atuwepyi mi'i hawyi yt watipoepyk hin i i'atuewawi. Yt kat wato'e i. Watimohey te ti Tupana. Mi'i hawyi mi'i hap watunug pote Tupana — Waku kahato eipe e ahepe. 20 Karãpeĩ watunug yt naku i hawyi surara'in morekuaria ai'apiheg kahato aiminug sa'ag sa'up ta'atuium kahato ahepe. Mi'i hap e'at pe yt waho'owesat kuap i kat pote yt naku i nug haria aito pote. Ma'ato karãpe morekuaria esurara'in ko'i ai'apiheg yt kat i watunug sa'ag pytkai Iesui mohey haria aito pote mi'i turan yt wati'atuwesat i pote yt watuwemõpy'ahak i. Waku watuwehum yn Tupana kape ai'apiheg turan. Mi'i watunug pote Tupana mõtypot hap sese topyhu'at ahepe — Waku kahato eiperia e Tupana ahepe. 21 Aika'iwat Aipotypot Iesui sa'awy'i ho'opot kahato miit'in i'atumikyry'i kahato tuwete. Yt kat i tutunug sa'ag pytkai ta'atu'ahyk ta'atu'auka ma'ato yt kat i to'e sa'ag i'atuepe. Yt toi'atupoepyk hin i mi'i tã ta'atunug pytkai kat pote toimoherep teran ahepe aikotã waku watunug ai'apiheg haria pe hap. Toiky'esat kahato watunug tominug hap ok tã toiky'esat. Mi'i hap kape aikaykay aikotã topiat ho'opot hap ewy hamuat hap kape. 22 Pywo pe ti rat Aika'iwat yt kat sa'ag hin i tutunug pytkai ta'atu'auka. Yt wẽtup sehay sa'ag tutunug towẽ pywiat pytkai i ta'atu'ahyk ahyk Aika'iwat are. 23 Ta'atumohit kahato Aika'iwat Iesui ta'atuehay sa'ag wywo ma'ato yt kat i i toi'atuwesat sa'ag. Yt toi'atupoepyk hin i sa'ag wywo. Ta'atu'ahyk ahyk Iesui turan ho'opot kahato tepiat turan yt kat e hin i i'atuepe — Meiũran woroho'o'ahyk eipe yt e i ma'ato to'e Tupana pe — Atikuap Papai aikotã aru uhewaku hap etimoherep wuat'i ehamo. Ewẽ pyi yn waku uwe waku uwe yt enoi hamo. En yn etikuap e Iesui To'ywot pe. 24 Pywo ti rat Aika'iwat Iesui tuut irane kat pote yne aiminug ai'apiheg sa'ag ko'i yne miit'in mesuwarotiaria minug sa'ag ko'i topyhu'at Aika'iwat piit pe. Mekewat aria'yp tote toho'opot kahato topiit ete. Tupana mi'apiheg wo topyhu'at. Tuwepyi Aika'iwat yne Tupana piat ai'apiheg hap aiminug sa'ag ko'i u hamo tuut. Mi'i hawyi ai'apiheg hap yne topyhu'at Iesui piit ete mekewat aria'yp posak tote. Ipiit ete yne topyhu'at Tupana kaipywiat ai'apiheg hap ko'i ai'ahyk ahyk hap tutu'u yne. Haty kahato tuete. Mi'i hawyi aimoehãite hamuat hap topyhu'at. Haty hap yne tutu'u yne hawyi iku'uro aheiam me. Aiku'uro hap tutu'u yne. Mi'i pote aito watoĩne'en iku'uro rakaria ewy iwywo mekewat aiminug sa'ag ete. Yt ahesaika i po'og aito watoĩne'en. Aikotã iku'uro rakat yt wahã'ãg kuap i yt naku i nug hamo hap ewy. Mi'i hap ewy watopyhu'at mesup. Ma'ato wakuat yn sake i watunug kuap mesup kat pote watuwẽtem gu'uro pyi Aika'iwat wywo hap ewy. Mi'i hawyi waku nug haria wo watopyhu'at iwywo. 25 Ma'ato sa'awy'i aitoria watukupte'en aikotã aihũria mi'apykok ko'i ewy piku piku ko'i ewy aikotã aihũria Kuteiru ko'i ho'owasat ga'apy piat hap ewywuaria watukupte'en sa'awy'i. Ma'ato mesup aitoria Aika'iwat Koro hũria wo watukupte'en. Mi'i ti ai'apykok hat akag. Mi'i upi ti watuwat atipy kape Ahepa'i Koro Mi'i Miit Iesui pote are.

3

1 Pyno waku watunug morekuaria miky'esat ewywuat. I'ewyte waku etunug e'aito miky'esat ewywuat uheinyt'in are. E'aito toĩne'en pote etunug o imiky'esat ewywuat. Ma'ato e'aito yt Iesui mohey hat i pote i'ewyte waku etunug imiky'esat ewy. Mi'i tã etunug mote meremo etekyi Iesui mohey hap kape. Kat pote te'eraha'at kahato ewese hap kape ma'ato yt ehenoi hin i Tupana ehay tope pytkai. Eheĩne'en hap ikahu rakat kaipyi topyhu'at Iesui mohey hano sa'awy'i yt tutunug neran hin i Tupana ehay pytkai are. Mi'i pote waku etunug e'aito e'akag wo uheinyt'in are. 2 Waku etum epiit e'aito pe yn yt kat i ewaire waire hap wywo. Mi'i hawyi waku etimõtypot kahato e'aito. Mi'i hap kape teha'at hawyi meremo ehekyi kuap Iesui kape. 3 Mi'i hawyi waku ewepainug hap ko'i eipy'a pe eiwese hap wywo ewepit hap wywo eiwanẽtup hawe. Waku pe eweikupte'en Tupana miky'esat ewywuat. I'ewyte eweikupte'en hekat rakat ewy mekewat ewepainug hap wuat'i e'at piat hap ewy. Waku ewetopag wahi ko'i eimokahu hamuat eiwanẽtup hap ikahu rakat. I'ewyte eipy'a piat ikahu hap ewywuat are. Irania'in haryporia'in mesuwarotiaria te'eruwanẽtup ta'atukahu hap kape yn ta'atupiit kape yn te'eruwanẽtup. 4 Ta'atukyi'at ta'atuekat ikahu kahato rakat mekewat mehit rakat hekat rakat kawiat Uru kawiat saity ko'i hawyi ta'atupag yne ta'atu'asap ta'atupiit ko'i ete Uru imehit rakat yn ta'atupag. Te'eruwepainug kahato wen ma'ato ta'atupiit ete yn. Ma'ato eipe waku po'og ewetunug eipy'a pe ehekat ikahu hap eiwanẽtup hawe eiwese hap eiwepit hap ko'i. Mi'i ewetunug mote ikahu rakat sese wo eweikupte'en Tupana wanẽtup hawe. Hekat rakaria sese wo eweikupte'en Tupana wanẽtup hawe Tupana miky'esat ewy ewetunug mote. 5 I'atu kahato sa'awy'iwuaria haryporia'in Tupana mohey haria wakuap nug kahato haria are. Mi'iria inug kahato ta'atue'aito miky'esat ewywuat. Ta'atue'aito eropat haria kahato mi'iria tukupte'en. Mi'iria te'eruwepainug kahato Tupana mohey hap wywo. 6 Sa'awy'i sese ahehary mana Sara tunug yne aha'ase'i pot Aparãu miky'esat ewy. — Uika'iwat en e te'aito pe. Pyno waku haryporia'in eweikupte'en ehehary pot ko'i ewywuaria wo. Pywo ti rat ewetunug ehe'aito miky'esat ewy ewetunug wakuat pote yt uwe i pupi i eweiken'ẽ aru are. Yt kowo'i kowo'i hin i eiwanẽtup hap topyhu'at kat pote eika'iwat ehe'aito topyhu'at pote. 7 I'ewyte woroho'onãpin neran yne eipe mehĩ'in. Toĩne'en ehary'i pote mio tã are'e ehepe — Eiwe'eg wo o yt eiwe'eg i hap pupi are. Ereĩne'en ehary'i wywo aikotã iwe'eg nakat ewy are. Etimõtypot ro ehary'i are. Epiit po'og hesaika ehary'i kai pote etipowyro ehary'i epiit wywo. Pyno wẽtup miit ewywuat eweikupte'en mote waku eweiwat atipy kape eiwo'oky'e hap wywo eiwo'owese hap wywo eiwo'ogyi'at hap wywo are. Waku wo'omowepit haria wo eweikupte'en. Mi'i ewetunug mote karãpe ehehay Tupana kape ehehary'i wywo hawyi meremo Tupana eiwesat eipe wẽtup miit wanẽtup hap ewy eweikupte'en mote.

8 Pyno mesup ahenoi teran uiwenãpin hap yne Iesui mohey haria pe. Mio tã are aikotã wẽtup miit ewy waku eweikupte'en eiwanẽtup hawe. Waku wo'oky'e kahato haria wo eweikupte'en are. Waku eipy'a pe eiwo'oky'e eiwo'ope are. Waku eiwo'oky'e Iesui mohey haria pote aikotã eheywyt'in eheyke'et'in eheinyt'in ky'e hap ewywuat are. Aikotã eikywyt'in eikypy'yt'in eheki'it'in ky'e hap ewy wẽtup mẽpyt'in sok ewy waku eiwo'oky'e are. Karãpe ho'opot hap put'ok'e wẽtup ok Iesui mohey hat ete hawyi etipowyro o mi'i. I'ewyte karãpe irania'in hatek pote etipowyro mi'i eipy'a pyi iky'e hap wywo. Waku eweikupte'en eiwese kahato irania'in etiat rakaria wo. Waku ewei'e irania'in Iesui mohey haria pe — Wẽtup yn aimimohey uhyt mana ewei'e o are. Ereke uhyt mana mimi ewei'e. Era'apyk o ewei'e. Mi'i hawyi hegyi'at rakaria wo aru eweikupte'en Iesui mohey hap wywo are. 9 Karãpe Iesui mohey haria irania'in yt i'atuwese i ehete hawyi waku eweikupte'en iwese rakaria wo. Yt eweipoepyk tei'o irania'in tunug sa'ag ehetiat pote. Ta'atunug sa'ag hawyi — Waku ewei'e emohit mi'iria pote. Eti'atumõtypot mi'iria uhyt'i'in mana'in. Mi'i tã ewetunug mote Tupana mipoityro ko'i wo eweikupte'en. Yne Tupana ekat topyhu'at eiwanuat atipy pe. Mi'i tã ewetunug mote — Woroho'opoityro eipe e Tupana ahepe. 10 Uiwyria'in eweikupte'en mesuwarote iwese kahato rakaria wo iwepit sese rakaria wo eweikupte'en are. Ma'ato eheĩne'en hap mesuwarotiat i'ewyte wepit hap ikahu sese hap ko'i eweiky'esat pote eiwenãpin ihay nug hap ete irania'in wywo. Eweimu'e ro ehẽku sehay wakuat nug hamo are. Karãpe ehẽku ihay teran sa'ag nug hap ete pote — Wãi'ewei'e o ehẽku pe. Karãpe ehẽku timohit reran irania'in mote — Wãi'ewei'e o ehay sa'ag nug hap ete. 11 Waku eweimu'e ehẽku sehay iwese rakat nug hamuat hap ete miit'in wywo. Mi'i hawyi eimowepit hap mesuwarotiat eweipuẽti Tupana kaipyi are. Yt naku i aiwẽ pyi ahehay haiug nakat yt iwese rakat i yt hẽ'ẽ i rakat. Waku watuwemu'e sehay miit'in mowepit hamuat e hap nug hamuat ete are. Waku wati'atoiat yne aiminug sa'ag ko'i aimiky'esat ko'i aiminug sa'awy'iwuat hap ewy. Mi'i hawyi waku watikat at ka'ap wo'owese nug hamuat hap. Aikotã watimohan miat yne ahesaika hap wywo hap ewy. Mi'i hap ewywuat yne

ahesaika hap wywo watimohan aiwo'omowepit hap are. 12 Ta'i uiwyria'in Tupana tikuap kahato uwe uwe topyhu'at waku nug hat waku wanẽtup hat iwese rakat. Mi'i hat kape Tupana ewaure ka'a tuwehik kahato. Tupana tikuap kahato mekewat miit miẽtup ko'i. Mekewat miit ihay hawyi meremo Tupana tiwesat. Ma'ato irania'in yt naku i nug haria ete Tupana yt tuwehum hin i i'atuewawi ma'ato topyhu'at yt naku i nug haria ewanĩkap mo are. 13 Watunug Tupana miky'esat ewy pote waku mekewat watimohan kahato inug hamo kat pote yt uwe i mesuwarotiat aima'at kuap hat topyhu'at.

14 Uiwyria'in karãpe mesuwarotiaria yt i'atuwese i kahato ahete waku nug haria aito pote waku watuwemowepit mesuwarote. Yt naku i watoken'ẽ i'atupupi. Yt naku i aiwanẽtup hap kowo'i kowo'i mi'iria pupi. 15 Waku po'og watimõtypot Tupana aipy'a pe. Mi'i hawyi waku watikat sehay wakuat aiwanẽtup hawe yne miit'in wesat hamuat hap. Karãpe put'ok'e wẽtup ok ahowawi hawyi to'e ahepe — Kat pote etimohey Iesui. Mi'i hawyi waku watimoherep i'atuepe aimimohey Iesui ahehay perup'i puo yt kat i — Uito po'og eikai ai'e hap wywo. Ma'ato aikotã paa'e haria ewy waku wati'atuekyi miit'in aimimohey Iesui kape. 16 Uiwyria'in waku watoiat yne aiminug ko'i aiwanẽtup sa'ag hap ko'i. Mi'i hawyi waku ahewyry yt kat i haty aipy'a piat wywo aiwanẽtup hawiat aiminug sa'ag wywo. Mi'i hawyi karãpe irania'in i'atu'e sa'ag kahato ahete i'atueso hap kaipyi yt kat i aiwemõti hap topyhu'at kat pote watikuap yt kat i i sa'ag watunug pote. Watikuap Aika'iwat Iesui miky'esat ewy watunug mesuwarote pote. 17 Pyno Tupana tiky'esat tuereto ho'opot ahepiat hap waku nug haria aito pote. Mi'i hawyi mesuwarotiaria ahaty'ihaty'i haria wo tukupte'en. Karãpe ho'opot hap toĩne'en waku nug haria aito pote mi'i pote waku watuwehum Tupana kape. Ma'ato karãpe aito Iesui mohey hat pytkai watunug sa'ag mote mesuwarotiaria ahaty'ihaty'i hawyi haty sese hap topyhu'at kat pote yt watuwehum kuap i Tupana kape. 18 Sa'awy'i Aipotypot Aiporekuat Iesui miit'in mikyry'i hamo topyhu'at mesuwarote aikotã aikotã ta'atunug sa'ag tuwete waku rakat pytkai ta'atu'auka. Ma'ato yt kat i sa'ag tutunug pytkai toho'opot kahato. Ma'ato aiminug sa'ag upi toho'opot. Iesui hãpyk kahato rakat ma'ato iku'uro yt hãpyk i rakaria mohãpyk hamo. Iku'uro mu'ap nug hamo To'ywot Tupana kapiat mu'ap nug hamuat. Koitywy toĩne'en mu'ap Tupana kapiat Iesui ho'opot hap kaipyi. Yt hãpyk i sese rakat toimohãpyk kuap ta'yn. Pyno ipiit iku'uro aria'yp posak ete ma'ato mi'i hawyi Tupana Pã'ãu timoieĩne'en Aika'iwat. 19 Iku'uro aria'yp posak ete hawyi Iesui toto aikope miit'in pã'ãu sem tukupte'en hap kape aikope miit'in pã'ãu sem tukupte'en i'atupyhyp hap kape toto. Mi'i tote toimoherep i'atuepe tehay ikahu rakat toku'uro hawyi. 20 I'atu kahato miit itote yt naku i nug haria. Mi'i haria kape toto. Aikope tukupte'en Nu'e mimu'eria. Sa'awy'i Nu'e ti'atumu'e mi'iria. Tutunug mekewat yara wato koro turan toi'atumu'e ma'ato yt ta'atumohey i. Tupana ti'atuky'esat kahato mi'iria tuwewawiat hap. Toi'atuekyi kahato Nu'e ehay wo ma'ato yt ta'atumohey i. Mi'iria kape Iesui toto toku'uro hawyi aikope tukupte'en iku'uro rakaria hap kape. Mi'i hawyi toimoherep i'atuepe mekewat sehay wakuat. Katupono sa'awy'i mesuwat yi tote Nu'e'in yn Tupana miehakyera'at ko'i topyhu'at. Mekewat yara wato pe tukupte'en 8 ok yn Nu'e'in ko'i. Mi'i hawyi i'aman iwato ti'atu'uka yne mesuwarotiaria ma'ato mekewat Nu'e minug yara wato ti'atuehakyera'at 8 ok takaria katupono mekewat yara wato pe tukupte'en Nu'e'in mekewat y'y wato yowa tote. 21 Mi'i hap ewy kahato ahet'ok hap topyhu'at. Y'y piat wateke aikotã Iesui iku'uro hap ewy. Watuwẽtem y'y pyi hawyi aikotã Iesui tuwẽtem gu'uro pyi hap ewy watoĩne'en. Ma'ato mekewat y'y yt aikoho kuap i aipitpit ok hap aiminug sa'ag ko'i ma'ato ahet'ok hap watunug hawyi yt kat i haty hap aiwanẽtup hawe kat pote Tupana miky'esat ewy watunug aikotã Nu'e ewy y'y sakpo watuwat ahe'yara puo hap ewy. 22 Mesup ta'yn Aheyke'et Iesui teke ra'yn atipy pe. Koitywy ta'apyk Tupana po sese kai ta'apyk. Mi'i tote Tupana mimõtypot no topyhu'at — Koitywy Uha'yru woronug En wuat'i miit'in Akag wuat'i porekuaria Akag wuat'i atipy piaria akag wo woronug En e Tupana Tosa'yru pe. Yne esaika hap atum epe e Tupana Tosa'yru pe Iesui pe.

4

1 Pyno uiwyria'in Aipotypot Iesui ho'opot kahato topiit no mesuwat yi tote ma'ato yt tominug sa'ag upi hin i toho'opot miit'in mi'apiheg wo ma'ato aiminug sa'ag upi i toho'opot ai'apiheg hap upi. Pyno waku watuwanẽtup Aika'iwat ewy waku waho'opot irania'in ehakyera'at hamo hap ewy. Karãpe watimowepit aipu'i hawyi yt kat i aho'opot hap watiky'esat wen ma'ato yt kan hamo i watoĩne'en katupono aipiit miky'esat sa'ag hap yne watunug. Po'og waku watunug Iesui miky'esat wakuap ko'i are. Po'og waku waho'opot Aika'iwat ewy miit'in ehakyera'at hamo are. 2 Ma'ato yt naku i watoĩne'en mesuwarote aiku'uro hap kape yt naku i nug hanuaria wo aikotã sa'awy'i yt watomohey i te Iesui turan wuat ewy are. Yt naku i aipiit miky'esat sa'ag watunug. Ma'ato watunug mote yt kat hamo i watoĩne'en. Waku watoĩne'en mesuwarote Tupana miky'esat nug hamo Tupana mowepit

hamo are. 3 Sa'awy'i yt aiwe'eg hin i yt watikuap i te Iesui turan. Sa'awy'i aimiky'esat yn watunug i'ewyte irania'in mesuwarotiaria miky'esat ewy yn watunug. Mekewat e'at pe yt watikuap i Iesui te turan yt watunug hin i Tupana miky'esat ewy. katupono watunug at ka'ap irania'in miky'esat ewy yn watunug. Ta'i yt Tupana kuap i haria miky'esat ewy yn watunug. Mi'i turan watunug ahewaire waire hap yn aiwanẽtup hawe. Aipiit miky'esat sa'ag ko'i yn watunug neran mekewat e'at pe. I'ewyte mahy u hap at ka'ap hap watiky'esat watunug mekewat e'at pe. Watu'uka teran yne miit'in wywo ahehay wo aipiit wywo yt aiwese hin i. — Uito po'og e hap yn aiwanẽtup hawe. Ta'i sa'awy'i ienuk hap nug hap kape yn watuwat. Yt miit'in ewywuat i watenuk. Ai'ok hap sakpo watenuk mekewat e'at pe. Mi'i hawyi ahetupanaria sem karania ahetupanaria sa'awy'i aheĩne'en hap yt watikuap i Iesui turan. 4 Koitywy aiwyria'in sa'awy'iwuaria — Kat pote uru'atoiat i'atu'e. Kat pote yt etunug i te aikotã sa'awy'i etunug hap ewy i'atu'e. To'iro uhyt'i'in mana'in pĩ'ã'in kurum'in i'atu'e ahepe ma'ato — Yt wato'e. To'iro i'atu'e ma'ato yt watuwat i hawyi i'atuehay sa'ag ahete. Ta'atuky'esat watunug sa'ag aikotã ta'atunug hap ewy. 5 Ma'ato aito yt watuwat i i'atupi mekewat sa'ag nug hamo kat pote watikuap ta'yn tuut irane yt pya hin i Aika'iwat Iesui ut hap. Mi'i hawyi toipo'oro miit'in aikotã aikotã imohey hap etiat kuap hamo. Wẽtup kai totopag yne tomohey haria. Wẽtup kai yt tomohey haria i ko'i totopag. Mekewat e'at pe toimoherep wuat'i ehamo uwe waku uwe yt sio watoĩne'en sio aiku'uro hut turan ma'ato yne miit'in sio toĩne'en wakuaria ihãite rakaria sio iku'uro rakaria toipat'ok mekewat e'at pe. Towanuat sio yt towanuat ko'i i hap moherep hamo toipat'ok. 6 Mi'i pote toto toku'uro hawyi aikope miit'in pã'ãu tukupte'en hap kape wo'opyhyp hap kape toto toku'uro hap totepyi mekewat Nu'e mimu'eria mu'e hamo. Yt ta'atukuap i te iku'uro ta'atukawiano hamuat hap. Yt ta'atukuap i te pote toto. Mi'i pote koitywy iku'uro rakaria ikuap i'ewyte ihãite rakaria ikuap. Mi'i hawyi meiũran aru toi'atupat'ok uwe imohey haria uwe yt rakaria i. I'ewyte iku'uro rakaria ihãite rakaria Tupana Pã'ãu tomoherep yne. 7 Pywo ti rat yne mesuwarotiat mesuwat yi i'ewyte ahekare'en ai'yat ko'i aiko hawyi waikiru waty at ga'apy yne mesuwarotiat ikahuro hamuat ko'i e'at yt pya hin i. Pywo ti rat tuut irane uiwyria'in yne mesuwat ikahuro hap e'at. Yt pya hin i are. Mi'i pote waku we'eg haria wo watukupte'en mesuwarote. Waku wahẽtup at ka'ap Tupana kape mesuwarotiaria ehakyera'at hamo. Waku wahekatup Iesui ut hap. 8 Pyno mesuwat ikahuro hap e'at yt pya hin i pote Tupana tiky'esat kahato aito tomohey haria wo wẽtup miit ewy aiwo'oky'e hap toiky'esat. mi'i tã Tupana tiky'esat kahato. Uiwyria'in toiky'esat wati'atuky'e irania'in Iesui mohey haria yne ahesaika hap wywo. Toiky'esat watimoherep aiwo'ope aiwo'oky'e hap aimiium kaipyi aimimõ'ẽ hap kaipyi aiminug kaipyi toiky'esat aiwo'oky'e hap. Pywo ti rat toĩne'en aiwo'oky'e hap sese aiwo'opiat hap hawyi yt kat i aiwo'oma'at'i hap toine'en. Yt heremo i aiwo'o'aparap hap ko'i aiwo'oky'e kahato hap toĩne'en mote. Aiwu'uka hap yt tuwemoherep i. Aiwo'oky'e hap toĩne'en pote yt watikat aiwyria'in kai i'atuminug sa'ag ko'i aiwo'o'aparap hap ko'i. 9 Uiwyria'in waku — Eiwehyt'ok o wato'e irania'in me. Waku eiwehyt'ok wato'e aiwo'ope. Ewei'apyk o waku wato'e. Waku — Uru'yat aiwanuat wato'e irania'in me. Waku watipowyro hatek takaria ai'yat pe. Yt naku i wato'e irania'in me — Yt atiky'esat hin i irania'in ui'yat piat wato'e. 10 Pyno Tupana tum ahepe tesaika hap wakuat moherep hamuat miit'in powyro hamuat. Yt to'o'ewy hin i tutum ahepe tesaika hap. Pyno kat som watipuẽti Tupana esaika hap kaipyi waku watimõ'ẽ irania'in me. Kat som watikuap waku rakat pyno waku wahenoi irania'in me Tupana mienoi hepiat ko'i. Waku watipowyro irania'in aipo wywo Tupana miium aimisepap ko'i wywo aikotã Tupana piat aimu'e hap ewy. Watikuap pote waku wati'atupowyro irania'in aimisepap ko'i wywo aikotã Tupana aimu'e hap ok tã. Aimisepap ko'i yne Tupana miium ko'i tukupte'en yne aimikuap ko'i Tupana aimu'e hap ko'i. Yt kat sa'up i tutum ahepe pote waku watum miit'in me yt kat sa'up i. Waku watopyhu'at Tupana eropat haria wo wakuaria ewy. Waku Tupana miium watimõ'ẽ irania'in me ahegyi'at kahato hap wywo aikotã Tupana hegyi'at hap ewy. 11 Pyno irania'in aitoria Tupana mimu'eria kahato ahehay se kahato Iesui etiat moherep hamo aimu'e kahato. Ahẽku ete tutum tesaika hap tehay moherep hamuat. Mi'i pote karãpe wati'atumu'e miit'in waku ahehay watimoherep aipy'a pyi aikotã Tupana ihay aiwẽ pyi Topã'ãu kaipyi hap ewy waku watimoherep Tupana ehay. Ma'ato irania'in yt ahehay kuap i rakaria Tupana tiky'esat aipo wywo aipy wywo wati'atupowyro miit'in hap. Mi'i pote tutum ahepe irania'in me tesaika hap miit'in eropat hamuat. Tupana aimu'e kahato aipy'a pyi aikotã aikotã waku watunug miit'in eropat hap ete. Mi'i hawyi tutum ahepe tesaika hap wakuat sese nug aipo wywo aipiit wywo hamuat hap. Pyno kat som tutum ahepe sepap nug hamuat hap ko'i mi'i pote waku i ok tã watimõ'ẽ miit'in me Tupana mõtypot hamuat Aipotypot Tupana Mipo'oro Iesui mõtypot hamuat hap ko'i are. Pyno ahẽtup uiwy Iesui pe — Atiky'esat kahato ereĩne'en Wuat'i Miit'in Porekuat no hap. Atiky'esat En Wuat'i Miit'in Mimõtypot no. Mesup wuat'i e'at pe aru atiky'esat En yne mesuwarotiaria emiit'in

sem akag wo. Mi'i ti mesup ahẽtup are waku. 12 Uimiky'esat ko'i Iesui mohey haria karãpe put'ok'e ehete ehatek hap miit'in mikyry'i hap ko'i eho'opot hap ko'i aikotã aria haty hap ewy put'ok'e ehete yt eiwanẽtup tei'o kowo'i kowo'i — Kat pote mi'i tã uhete yt ewei'e tei'o eiwanẽtup hawe. Katupono mi'i tã yne Iesui mohey haria ete toĩne'en tuereto uiwyria'in uimiky'e ko'i. Mi'i pote yt eweiwanẽtup tei'o — Ta'i yt irania'in ewy hin i aho'opot yt ewei'e i kat pote yne aitoria Iesui mohey haria ihaky'e'i rakaria watukupte'en tuereto. Mi'i tã Tupana tunug ahete ahã'ãg hap ko'i sio watoĩne'en Ha'yru mohey haria sese wo sio yt haria wo i kuap hamo. 13 Karãpe put'ok'e ahã'ãg hap ahatek hap miit'in mikyry'i hap ai'ahu hap yne mekewat ko'i put'ok'e pote waku meremo watuwemowepit hawyi waku wato'e Tupana pe aho'opot hap put'ok'e hawyi — Tupana koitywy atikuap ta'yn Esa'yru Emipo'oro Uruporekuat nuat ho'opot hap. Yt atikuap yne i ma'ato aho'opot hap kaipyi atikuap Emipo'oro ho'opot hap. Waku kahato atu'u Iesui ewy mekewat ho'opot ko'i waku wato'e Tupana pe. Meiũran aru atikuap Esa'yru Uruporekuat nuat put'ok'e mesuwe Wuat'i Mimõtyot no tuwemoherep mesuwe. Mi'i hap e'at pe uimowepit hap sese wuat'i e'at piat hap toĩne'en waku wato'e Tupana pe. 14 Pywo ti rat uiwyria'in karãpe miit'in ihay sa'ag kahato ahetiat pote watomohey Aiporekuat nuat pote mi'i hap e'at pe waku watuwemowepit kahato. Eweikuap kat pote. Aimowepit hap sese topyhu'at aru ahete wuat'i e'at pe katupono watopyhu'at Tupana mimõtypot ko'i sese. Tupana Pã'ãu eiam kahato watopyhu'at. Katupono Tupana yt ai'atoiat hin i waho'opot turan. Katupono mesuwarotiaria i'atuehay sa'ag Aika'iwat Iesui ete ma'ato aitoria watimõtypot kahato Aika'iwat. Mi'i hap kaipyi Tupana aikuap. Mi'i pote tutum ahepe Topã'ãu pywuat imõtypot ko'i watopyhu'at pote. 15 Pyno waku watopyhu'at miit'in mesuwarotiaria mikyry'i hamo. Waku watopyhu'at miit'in misaty'i saty'i ko'i wo Iesui mohey haria aito pote. Ma'ato yt naku i kahato waho'opot mesuwarotiat sero'ok'e haria aito pote yt naku i nug haria pote miit'in ma'at haria aito pote miit'in ekat porera'at haria aito pote miit'in potpap pyhyp haria aito pote ahehay sa'ag irania'in etiat aito pote. Mi'i hap upi aipyhyp ahaty'i haty'i pote yt nakuaria i wo watopyhu'at. Ma'ato waho'opot Iesui potpap nug pote waku. 16 Ta'i karãpe ahaty'i haty'i Iesui Aipotypot emiit'in pote waku watuwemowepit. Yt naku i watuwemõti ne'i Aika'iwat pupi ahaty'i haty'i Iesui etiat turanuat pote. Po'og waku wato'e Tupana pe — Tupana waku kahato En kat pote aho'opot Esa'yru mohey hap upi waku wato'e. 17 Pyno waho'opot hap kaipyi miit'in irania'in minug sa'ag kaipyi ai'apiheg hap mesuwarotiaria piat hap kaipyi Tupana tikuap sio aito Iesui mohey haria sese sio yt hap sio aito imẽpyt'in sese aito sio yt hap. Pyno sa'awy'i ahã'ãg Tupana mi'i hawyi waku pe aito aipuẽti aheĩne'en wuat'i e'at piat hamo. Ma'ato aikotã aru irania'in meimuẽ wuaria yt sehay wakuat Iesui etiat yt ky'esat i haria ete aikotã aru mi'iria ete. Kat som aru Tupana tunug mi'iria ete yt tomiky'esat nug neran i haria ete. Ta'i mi'iria ete po'og po'og sa'ag topyhu'at i'atuepiat ho'opot hamo. Mesuwat rotiat ho'opot hit i'atuepiat hap kaipyi ho'opot hap te topyhu'at wuat'i e'at pe i'atuete. 18 Pyno niatpo kahato ahehakyera'at hap Tupana mimoewaku ko'i aito pytkai. Ma'ato aikotã aru irania'in yt Tupana ky'esat i haria irania'in mesuwarotiaria yt naku i nug haria ete aikotã aru mi'iria ete mekewat e'at pe. Ta'i aitoria watopyhu'at Tupana miehakyera'at ko'i wo ma'ato mi'iria yt karãpe i i'atuehakyera'at hap topyhu'at. 19 Pyno are'e ehepe — Miit'in mikyry'i hamo o eweikupte'en Iesui mohey haria eipe pote waku eweikupte'en no Iesui mohey haria wo are. Waku ewetunug no Tupana miky'esat ewywuat. Waku ewei'e Tupana kape — Tupana atum uipiit uiwanẽtup hap uipy'a piat uheĩne'en hap yne atum epe. Uiku'uro pote uiku'uro ma'ato yt atoiat hin i waku nug hap. I'ewyte yt atoiat hin i emohey hap uinug hat En mote Tupana wato'e waku. Mi'i pote atikuap yt ui'atoiat hin i hap. Mi'i pote epo pe atum uipiit uipã'ãu uiwanẽtup hap uinug hat waku wato'e miit'in mikyry'i hano watoĩne'en turan Iesui mohey haria aito pote.

5

1 Pyno uito Peteru iporo rakat areĩne'en. Ei'apykok hat areĩne'en. Pyno uhehay teran Iesui mohey haria apykok haria pe. Woroho'onãpin neran eipe. Uito ti Iesui potmu'e sese uito. Ara'akasa yne Aika'iwat iku'uro hap kape. Ara'akasa aikotã ho'opot hap kape. I'ewyte ara'akasa Iesui wẽtem gu'uro pywiat hap kape. Ara'akasa Iesui Tupana mõtypot hawe hẽtyhot hap py'asetpe ara'akasa. Mi'i hap ewy tut irane. Mi'i hap kape i'ewyte ara'akasa uimu'etu wuat ewy are. 2 Mi'i pote woroho'onãpin eipe uipy'a pyi aikotã watopoi aihũria yne e'at pe aikotã wati'apykok aihũria wãtym muo. Mi'i hap ewy ewei'atupoi Tupana ehay wo Iesui mohey haria Tupana hũria eimi'apykok ko'i are. Ewei'atu'apykok o Tupana hũria ahiag mupi yt naku i nug hap pupi are. Ewei'atoiat ro mekewat eiwanẽtup hawe — Yt atunug neran i e hap. Mi'i hawyi ewei'atu'apykok Iesui mohey haria yne eipy'a pyi yne ehepiat ky'esat hap wywo. Uiwyria'in karãpe put'ok'e mekewat eiwanẽtup hawe — Atiky'esat uhekat kahato Tupana hũria kaipyi. I'ewyte areĩne'en neran hekat rakano

Tupana hũria apykok hap sa'up kaipyi e hap pupi eiwe'eg wo kahato o are. Katupono yt naku i watiky'esat kahato Iesui mohey haria ekat ko'i. Pyno waku watuwepotpap i'atumu'e hap ete po'og miit'in ky'e hap aikai waku. Yt naku i watoket ne'i. Waku aiwanẽtup hawe aiperup yn aipotpap turan miit'in mu'e Iesui etiat hap turan are ehepe nagnia pe ai'apykok haria pe are. 3 Yt naku i wati'atupo'oro po'oro ahehay pirik hap wywo aihũria kat pote aihũria Tupana sa'yru'in saki'yt'in. Mi'i pote po'og waku watimoherep Tupana hũria pe mu'ap ikahu rakat. Waku watopyhu'at Iesui iã'ãkap ko'i wo ewywuat no. Mi'i hawyi waku wato'e aimimu'eria pe — Ereĩne'en no eweikupte'en no aikotã areĩne'en waku hap ewy waku wato'e. Waku watuwepotpap po'og aihũria kai. Mi'i hap kaipyi ta'atukuap aikotã waku ta'atunug hap ko'i wakuap ko'i are. 4 Pyno karãpe wati'atu'apykok aihũria turan waku watuwanẽtup kahato Ai'apykok hat toĩne'en hap kape. Mi'i kaipyi aha'up sese tut aru. Mekewat sa'up waku rakat aimõtypot hap sese wuat'i e'at piat tut Ai'apykok hat Iesui kaipyi aru wato'e aiwanẽtup hawe. Morekuaria mesuwarotiaria te'eruwepainug kahato nu imehit rakat wywo te'erewepainug kahato ta'atu'akag ete. Hekat kahato rakat ewy te'erewepainug morekuaria mesuwarote. Mi'i hap ewy Tupana tum aru ahepe aipotpap sa'up. Ma'ato aipainug hap wuat'i mimõtypot ko'i watopyhu'at aru wuat'i e'at piat morekuaria ewywuat aipainug hap are.

5 Pyno uito Peteru ati'atunãpin neran mesuwe kurum'in. Makuptiaria woroho'onãpin neran eipe. Uiwyria'in eweimõtypot ro nagnia are. Ewetunug no ei'apykok haria miky-'esat ko'i. Karãpe ei'apykok haria eipo'oro hawyi meremo ewetunug i'atumiky'esat ko'i. Eweikupte'en no miit'in mimu'e ko'i wo — Uimu'e ro ewei'e ro nagnia pe. Eweimõtypot ro irania'in eiwo'omõtypot eiwo'ope are ehepe. Ewei'atoiat ro mekewat — Uito po'og irania'in kai e hap. Mi'i hawyi aikotã watopag sokpe pakup hap ewy eweipag wẽtup wanẽtup hap ikahu rakat eipy'a pe mekewat — Atikuap teran uhyt mana e hap mekewat — Uimu'e ro e hap mekewat paa'ei'e hap wywo eiwepainug o aikotã sokpe pakup hap ewy. Katupono — Uito po'og irania'in kai e hat Tupana mimohit no aru topyhu'at. Tupana yt tiky'esat i — Uito po'og irania'in kai e haria wo watukupte'en. Ma'ato paa'e haria kape yn teha'at. Mi'iria pe tutum kahato hegyi'at hap kaipyi tekat yne tomimõtypot ko'i pe are. 6 Pyno uiwyria'in ipakup takaria waku ewei'e Tupana kape — En ni po'og po'og uikai. Uimu'e ro. Aremohit epy'asetpe Tupana. Paa'are areĩne'en epo pe Tupana. I'ewyte areĩne'en neran yt uwe i uimõ-typot mesuwarote. Atikuap ta'yn uito kurum te ipakup takat re waku ewei'e Tupana pe. Mio tã ewei'e pote meiũran Tupana mimõtypot no eweipyhu'at mesuwat yi tote. I'ewyte miit'in akag wo miit'in apykok hano eweipyhu'at. Kurum hin pĩ'ã hin Tupana miky'e ko'i kahato wo eipe are. 7 Mi'i pote waku ewei'e Tupana pe — Tupana aikotã miit'in timohy yrysakag ipotyi rakat hero i'akag ete mi'i hap ewy etihep uhetiat uhero hap uipy'a piat hap. Wẽtup ok po pe wẽtup ok akag note aikotã ta'atuereto mekewat yrysakag ipotyi rakat ewy. Mi'i hap ewy atoiat yne uiwanẽtup hap ipotyi rakat ewywuat kowo'i kowo'i hap ko'i. Aikotã aikotã aru atunug ui'e hap ko'i atoiat yne epo pe e'akag ete Tupana ewei'e. Kat pote uiky'e kahato hat En waku ewei'e kurum iwasuria makuptiaria are.

8 Pyno eiwe'eg wo o ahiag mupi kurum iwasuria makuptiaria i are. Aikotã surara'in ewy eweikupte'en. Eiwe'eg wo kahato o ahiag mupi kat pote ehewanĩkap sese toĩne'en ahiag kurum iwasu ko'i makuptiaria. Pyno eweikupte'en aikotã mory'a epo pe hap ewy. Kat pote ahiag awyato marak'a hap ewy toĩne'en kowo'i kowo'i hewyry rakat ewy hesy'at rakat ewy. Toikat kahato Tupana hũria ipakuptia u hamo are. 9 Pyno eti'awa ahiag — Wãi'ewei'e ahiag me. Iesui mohey hat uito ewei'e. Karãpe eweho'opot kahato Iesui mohey haria eipe pote yt eweheha'at rei'o yi kape kat pote irania'in mesuwarotiaria py'asetpe kurum iwasuria makuptia eiperia ewy tukupte'en ho'opot hawe. Ta'atukuap wy mi'i pote waku hesaika rakaria ewywuat eweikupte'en ahiag sopo hamo are. 10 Ma'ato Tupana ti eipowyro kahato hat toĩne'en uiwyria'in ipakup takaria. Tutum neran ehepe yne tesaika hap yt kat sa'up i. Toiky'esat kahato eiperia tomimõtypot ko'i wuat'i e'at piat hano. Kat pote Aipotypot Iesui mohey haria eipe pote. Pyno ho'opot hap yt mot'i hamuat i toĩne'en. Mũki'ite e'ihot'ok e'ihot'ok hap ewy tokosap ta'yn. Pyno waku etu'u ho'opot hap mesup mi'i hawyi meiũran Tupana mimotag ko'i wo eweikupte'en waku rakaria hãpyk kahato rakaria wo. Yt uwe mima'at ko'i wo i eweikupte'en. Meiũran Tupana ehay wywo ehesaika eweikupte'en. Mi'i hawyi meiũran eiwanẽtup hap yt kowo'i kowo'i hin i toĩne'en. Hesaika rakaria wo Tupana mohey haria ewy eweikupte'en eweho'opot hap tokosap hawyi ehã'ãg hap tokosap hawyi are yne pe nagnia pe makuptiaria pe kurum iwasuria pe hirakaria pe yne pe are. 11 Uito ei'apykok hat Peteru mio tã are yn Tupana pe — Atiky'esat kahato emõtypot hap mesuwarote are. Atiky'esat yne miit'in epo pe are. Mesup mũki'ite wuat'i e'at pe atiky'esat En Miit'in Potypot Koro wo are. Pyno waku toran na'yn ui'e hap uito Peteru. 12 Pyno uito Siwanu atunug mesuwat miwan. Peteru wẽ pyi atiwan yne mesuwat sehay. Uhet wyti Siwanu. Uito areĩne'en aikotã eheywyt eikywyt yt eima'at hat hin i ewywuat i areĩne'en.

Atipo'oro mesuwat Peteru miwan Peteru e hap ehowawi uimiwan miat. Yne miit'in tikuap uimiwan aikotã aikotã atunug hap. Ta'i heremo kahato uimiwan kaipyi uwe uito hap. Yt iwato hin i uimiwan. Pyno pywo kahato aimu'e mesuwe Peteru. Ui'e hap ewy kahato to'e mesuwe. Are'e Peteru e hap ewy uito. Ta'i watopyhu'at ahã'ãg hap turan waho'opot turan mi'i pote watopyhu'at wuat'i e'at pe Tupana mipoityro ko'i wo. Tupana aiky'e kahato pote waku watopyhu'at y'am me hap ewy surara'in ewy. Yt karãpe i watoiat aiky'e hat hegyi'at kahato pote are. 13 Pyno Iesui mohey haria mesuwe kuekatu ta'atupo'oro ehowawi are. Sa'awy'i ti Iesui ui'airo mesuwe Tosa'yru eropat hat wo ui'airo are. Aikotã ta'atu'airo eipe hap ewy. Mi'i pote kuekatu atipo'oro ehowawi. I'ewyte yne uiwyworia Iesui mohey haria kuekatu ehowawi ta'atupo'oro. Urupo wywo y'am me urueko ewy uruipo'oro kuekatu ehowawi. Uha'yru i'ewyte toĩne'en mesuwe. Uha'yru set Maku. Mi'i i'ewyte kuekatu toipo'oro ehowawi are. 14 Uiwyria'in eiwo'oky'e ro eiwo'ope. Waku eiwo'oky'e eiwo'ope aikotã wẽtup mẽpyt'in ko'i ewy. Pyno ahẽtup Tupana pe — Tupana etunug no mi'iria Esa'yru mohey haria wẽtup miit ewy are. Etunug mi'iria wo'oky'e kahato haria wo Tupana are kat pote ta'atumohey Esa'yru Iesui pote are. Ta'atumohey Emipo'oro Uruporekuat nuat pote are. Pyno toran na'yn ui'e hap are.

Uito ti Peteru

PETERU MINÃPIN TYPUAT

1 Uito ti Peteru Aipotypot Iesui eropat hat sese uito. Uito Iesui mipo'oro miit'in mu'e
hanuat ihay moherep hat uito. Uito ti 12 ok hap Iesui emiit uito. I'ewyte imohey haria nãpin
hat uito. Aimimohey ikahu rakat moherep hat uito. Hekat kahato rakaria ewywuaria
watukupte'en katupono imohey hap sa'up iwato kahato hap ewy topyhu'at imohey hap
kaipyi. — Uha'yru mohey haria ti eipe uiwanẽtup hawe uipy'a pe e Tupana ahepe. Mi'i
pote atum yne wakuat ehepe e Tupana. 2 Atiky'esat kahato eipe Iesui kuap kahato haria wo
eweikupte'en. Ta'i eweikuap Aipotypot Iesui hawyi Tupana tum ne'en ne'en ne'i tegyi'at
hap ehepe. I'ewyte tutum wo'owese hap tutum yt kat sa'up i. Aipoityro kahato Tupana
tuwehay pyi. Iwese pote tutum yne ahepe. Tutum iwato kahato typy sakpo itote. Toimõ'ẽ
kahato tegyi'at hap are. Tutum ahepe wuat'i tokuap hap Tosa'yru kuap hap kaipyi tutum
yne yne ahepe are. 3 Tutum ahepe yne yne towanuat yt kat sa'up i. Tesaika hap toieĩne'en
hap tewaku hap tutum ahepe are. Watikuap Ha'yru Iesui hawyi tutum yne yne tomõtypot
hamuat hap tutum. Ta'i i'ewyte watomohey Iesui hawyi Tupana ai'airo topotpo'ororia ko'i
wo are. 4 Tutum ahepe tehay wakuat. Koitywy mio tã e ahepe — Atum aru yne yne ehepe
e. Pywo yt uheso hin i e. Woroho'oky'e haype e. Ta'i sa'awy'i ti watoĩne'en yi totiaria ewy
ne'i yt naku i hap nug haria wo are. Katupono yt watuwẽtem kuap i ti aipiit miky'esat seko
sa'ag myi. Aiminug sa'ag yt nakuat i po pe yn watoĩne'en. Ma'ato koitywy ti watuwẽtem
na'yn mekewat kaipyi Tupana piat ainug pakup i ra'yn hap kape. Mi'i tupono ti koitywy
aito ipakup takaria wo ra'yn watoĩne'en Tupana to'e hap ewy — Woroho'onug ti aru eipe
ipakup takaria wo e hap ewy watukupte'en are mesuwe.
5 Pyno toĩne'en na'yn aikai Iesui mohey hap. Mi'i tupono ti Tupana tiky'esat po'og Tosa-
'yru ewywuat watopyhu'at hap uiwyria'in are. I'ewyte aikaipyi toiky'esat aiwanẽtup hap
aheko Tosa'yru ewywuat ikahu rakat yn toiky'esat. Mi'i hawyi toiky'esat ahepiat tokuap
hap aikotã aiwo'o'ewy'ewy hap toiky'esat are. 6 Waku hawyi i'ewyte toiky'esat aiwewãi
kuap hap toiky'esat. Mi'i hap watikuap hawyi toiky'esat aiwo'oky'e hap. I'ewyte toiky'esat
yt aipohep i tomohey hap etiat hap toiky'esat. Mi'i watunug kuap hawyi toiky'esat aito
toiã'ãkap ko'i ewy hap toiky'esat are. 7 Mi'i toĩne'en hawyi toiky'esat aiwo'oky'e sese hap
aikotã watiky'e aheywyt aheinyt hap ewy aikywyt aikypy'yt hap ewy are. Mi'i watunug
kuap hawyi toiky'esat aiwo'oky'e pot'i sese hap. Itag sa'awy'itewuat imohey hap kaipyi
hap toiky'esat are. 8 Mi'i tã watukupte'en mote ti aru ikahu kahato watoĩne'en are. Mi'i
hawyi ti aru hekat kahato rakaria wo watoĩne'en Tupana mõtypot hanuaria aito hawyi
are. Mi'i hawyi ti ihãite rakano watukupte'en are. Mi'i hawyi aikotã mekewat mikoi haat
kahato rakat ewy watoĩne'en are. Mi'i hawyi ti aru watukupte'en Aika'iwat Iesui kuap
haria kahato are. Mi'i hawyi ti aru Aiporekuat no kahato topyhu'at Aika'iwat are. 9 Ma'ato
meimuẽwat wakuat ko'i yt iwato i aikai pote ti aru yt ihapytig i rakaria wo watoĩne'en
uiwyria'in katupono sa'awy'i yt eweikuap hin i Iesui eipe. Mi'i turan ti yt ihapytig i rakaria
ewy eweikupte'en. Yt kat i heremo Tupana etiat uiwyria'in sa'awy'i mekewat e'at pe.
Sa'awy'iwuat eiminug sa'ag ko'i yn topyhu'at. Mi'i pote ti yt ihapytig i rakaria ewywuaria
wo eweikupte'en. Mi'i pote ti eiminug sa'ag ko'i tukupte'en ne ei'ymyẽpe katupono ti kurin
kat Iesui mohey hap kaipyi wyti yt watikuap i mekewat pywuat sese hap. Yt wato'e kuap i
pywo sio yt katupono yt watomowato i Iesui mohey hap ahepiat pote. 10 Pyno uheywyt'in
uheinyt'in eiwemu'e ro haty wo mekewat Tupana mi'airo sio uito sio yt hap kuap ehepiat
hamo are. Mi'i hawyi ti aru eweimowato ro mekewat seko pakup i eiwanẽtup hawe hawyi
ti aru eweikuap ta'yn — Pywo ti rat uito Tupana emiit no areĩne'en e hap eweikuap. Uito
ti Tupana mi'airo areĩne'en hap eweikuap. Mi'i hawyi ti aru eweimowato mekewat seko
pakup i eiwanẽtup hawe ui'e hap ewy. Mi'i hawyi ti aru eweikuap kahato ra'yn — Pywo ti
Iesui wanuat uito hap eweikuap are. Mi'i pote ti aru yt karãpe i ra'yn ewei'atoiat mekewat
ahehakyera'at hap mohey hap kaipyi. 11 Mi'i hawyi ti aru mekewat e'at put'ok'e turan
— Ereke ro e Tupana. Aikotã aiwy sese pe wato'e — Ereke ro wato'e hap ewy ti aru
topyhu'at. Mi'i hawyi ti aru itote watukupte'en na'yn wuat'i e'at pe ra'yn aikope Iesui
toĩne'en Aiporekuat no ahehakyera'at hap tote. Mi'i hawyi ti aru Aika'iwat yat pe ra'yn
watukupte'en. 12 Mi'i pytkai yt uipohep hin i eimowe'eg hamo. Yt eweiwaure tei'o Tupana
piat einãpin hap ko'i are yn katupono eweikuap ta'yn sa'awy'ite. Mi'i tupono po'og waku
watikuap pakup i hap po'og waku. Waku watikuap kahato aipy'a pe. 13 Pyno ti waku wuat'i
e'at pe pywo ai'e hap yn. Pyno to'iro watuwemu'e i mu'e i kahato iwan miat ete. 14 Pyno
koitywy areĩne'en eipy'asetpe Tupana Pã'ãu uipiit piat wywo ma'ato yt atikuap i karãmuo
yt uwe i ra'yn uipiit piat hap. Meiũran ta'at hawyi yt uwe i ra'yn. Koitywy ui'yat toĩne'en
ne. Mi'i tupono areĩne'en eimu'e hamo. Pyno sa'awy'iwuat meimuẽwat eimiwaure ko'i

koitywy atimopakup i. Moroho'omu'e pakup i ra'yn. Meimuẽwat eimiwaure ko'i ahenoi pakup i ra'yn. Pyno uito ti eimu'e hat. Meiũran yt uwe i mesuwe katupono uheiam iku'uro rakat nuat ne'i. Aikotã ai'yat ipot'i ra'yn hawyi watipun hap ewy areĩne'en. Katupono Uika'iwat Iesui to'e uhepe — Wuat'i e'at pe eieĩne'en hap yt pya i e. Porap yn na'yn eku'uro hap e. Mio tã to'e hamo Uika'iwat tuwemoherep wuat'i e'at pe uhepe. 15 Mi'i tupono moroho'omu'e po'og po'og katupono uiku'uro hawyi eiwanẽtup hawe uimienoi topyhu'at re — Ta'i Peteru mienoi ewy kahato ti tut irane Aiporekuat Iesui i'e hap ewy ewei'e aru uiku'uro hawyi. 16 Pywo ti rat uruta'akasa hap sese Iesui ieĩne'en hap. Mi'i kape urueha wo uruta'akasa are. Uruto uruikuap kahato Mi'i Miit katupono uruewyry kahato iwywo are. Iesui hesaika kahato hap uruikuap ta'yn are. Yt urumu'etu wuat hap kaipyi hin i urui'atumu'e eipe Iesui ete are. Pywo ti rat uruta'akasa ra'yn Tupana Mipo'oro Wuat'i Potypot Koro wuat. Waku kahato Mi'i Miit po'og po'og torania miit'in kai are. Uruikuap kahato Mi'i uruewyry at ka'ap hawyi. Uruikuap kahato Tupana Mimõtypot sese Iesui hap. Urumimoherep Iesui etiat ehepe yt urumu'etu wuat hap kaipyi i ma'ato urueha wuat uru'akasa hap kaipyi urui'atumu'e eipe Mi'i Miit sese ete are. 17 Pyno sa'awy'i Tupana henoi atipy kaipyi uruehamo Tosa'yru etiat tohenoi. Mio tã e Ai'ywot Tupana itote — Mi'i ti Uha'yru sese uimiky'e kahato e. Uimowepit sese Mi'i Miit e. Pywo ti rat uimõtypot kahato hat Mi'i e Tupana teiam ywyhig muo ikytsig nakat ikahu rakat kaipyi mekewat tomõtypot hap teiam kaipyi mio tã e are. 18 Pyno sa'awy'ite mio tã e Tupana atipy kaipyi uruehamo. Ta'i urutukupte'en Iesui wywo mekewat yity'ok wakuat hap tote turan mio tã to'e. 19 Sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria ti'atumu'e kahato Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat ete. Mesup wẽtup ihay po'og hesaika mi'iria kai katupono koitywy I'ywot ihay atipy kaipyi uruehamo — Mi'i ti Uha'yru sese uimowepit hat sese Mi'i Miit e atipy kaipyi ahowawi. Ta'i Tupana kaipywiat ti sehay po'og hesaika torania irania'in mienoi ko'i kai are. Mi'i pote waku watomohey kahato mi'i e hap katupono mi'i Tupana wẽ kaipywiat sehay sese are. Pywuat sese ti topyhu'at mi'i e hap po'og torania kai are. Mi'i tupono eiwanẽtup kahato o mio tã e Tosa'yru piat hap kape are uiwyria'in e. Katupono ti mekewat sehay ti Tupana ehay moherep haria timoherep kahato Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat hap etiat. Aikotã ariãty i'ypyryp wiat hẽtyhot hap ewywuat. Pyno mi'i sehay eweikuap eipy'a pe Tupana Sa'yru hap mi'i hawyi aikotã at tuwemoherep hune pyi hẽtyhot tuerut hap ewy eipy'a pyi wyti aru hẽtyhot hap tuwemoherep are. Aikotã waikiru wato tuwẽtem hunete mi'i hap ewy eipy'a pyi tuwẽtem hẽtyhot tuerut eweimohey ra'yn Iesui Tupana Sa'yru hap hawyi. 20 Pyno ahenoi hamuat Tupana ehay aikope pyi tut sa'awy'i hap mekewat miwan miat. Pyno ti yt miit'in wanẽtup hap kaipyi i tut are. Yt yne miit'in mikuap kaipyi i tut mi'i wuat are. Yt miit'in mu'etu wuat kaipyi hin i ti. 21 Pyno miit'in wakuaria Tupana kuap haria kaipyi ti tuwẽtem Tupana ehay. Sa'awy'i yianmete ta'atuhenoi Tupana Pã'ãu mienoi aikotã aikotã hamuat ko'i. Ta'i Tupana Pã'ãu mienoi ko'i ahepiat ti ta'atumoherep kahato ra'yn.

2

1 Sa'awy'i tukupte'en Tupana ehay enoi haria ma'ato ti yt pywuat sese ko'i i te. Mi'i hap ewy te ti mesup tukupte'en ne eimu'e haria heso rakaria eipy'asetpe. Mi'iria ti imoherep yt pywo piat i sehay eima'at hamuat ne'i Tupana etiat. Mi'iria ti — Iesui ti yt Ahehakyera'at hat i e haria. Yt Iesui kaipyi i ti ahehakyera'at hap sa'up e haria. Aiporekuat pun haria ne'i mio tã e haria. Pyno mio tã e haria ti Aiporekuat Iesui atoiat haria. Mi'i haria ti te'eruwe'atu'uka aima'at hap kaipyi. 2 Mi'iria ehay aimu'e hap topyhu'at i'atuehay se ma'ato yt pywo piat i. Mi'i hawyi irania'in tuwat i'atumienoi upi. Ta'atunug sa'ag kahato ta'atumu'e haria minug ewy. Mi'i hawyi haryporia'in sehary'i wo haryporia'in wywo i'ewyte ihainia'in se'aito wo ihainia'in wywo hap ta'atunug iwaire waire hap ewy. Yne mi'i tã sa'ag hap ewy ta'atunug. Mi'i hawyi irania'in weha'at haria mekewat pywuat sese hap ete i'atuehay sa'ag sa'ag ne'i meimuẽ waria wẽtup sehay upiaria inug sa'ag hap haria kaipywiat. 3 Pyno ehekat ky'ewi yn eimu'e haria. Ta'i ehekat ta'atuky'esat ei'atumu'e hap eima'at hamuat hap kaipyi. Mi'iria ti eiky'esat ta'atuemiit no i'ewyte ta'atuky'esat torania ta'atupo puo hap ehekare'en eimẽpyt'in. Mi'i tã hap yn ta'atuky'esat. Pyno Tupana toĩne'en ne mi'iria apiheg hamo. Ta'i Tupana toĩne'en eima'at hanuaria moma hanuat. Ta'i Tupana ti yt pya hin i i'atukai i'atu'uka hamo. 4 Sa'awy'i sese ti atipy piaria Tupana wywuat hap ta'atu'atoiat kahato ra'yn. Mi'i pote ti yt naku i nug haria te'eropyhu'at mi'iria. Mi'i pote ti Tupana ti'atu'apiheg na'yn. Yt toihep hin i i'atu'apiheg hap kaipyi ma'ato ti aria koro kape toi'okhytpugha atipy kaipyiaria are. I'ypyryp hap kape toi'atupo'oro po'oro are i'atupyhik hap i'ypyryp takat kape. Mi'i hawe ti tukupte'en ta'atupyhik hawe iheg me. Meiũran ti aru put'ok'e mekewat uwe waku uwe yt naku i hap moherep hap e'at pe hawyi Tupana timoherep ta'yn i'atuminug sa'ag ko'i wuat'i puo. 5 Sa'awy'i te tukupte'en kahato

yt nakuaria mesuwarotiat. Mekewat e'at turan Nu'e wywuaria to'yat piaria 7 ok takaria yn wakuaria Tupana tipuẽti. Mi'i pote mi'iria yn toi'atuehakyera'at. Ma'ato irania'in yt Tupana mohey i haria yt naku i nug haria Tupana ti'atumoma yne yne y'y wato wo i'aman 40 e'at piat 40 wãtym miat tutunug hawyi. Mekewat aha'ase'i Nu'e ti'atumu'e kahato wen — Ewei'atoiat ro eiminug sa'ag ko'i hawyi ewei'aipok to Tupana kape e wen ma'ato yt te'eruwemorem hin i Tupana kape yt ta'atu'atoiat teran i i'atuminug sa'ag hap ko'i pote. Mi'i pote ti Tupana tikaykay y'y kahato i'atu'atu'uka hamo. Mi'i hawyi te'eropap kahato Tupana yt miky'esat ewy i gupte'en haria. Te'eruwe'ãpyhyka ãpyhyka miit'in. Tupana yt ipohep hin i i'atu'apiheg hap ete. Mi'i hawyi aha'ase'i Nu'e'in 8 ok takaria imohey haria yn Tupana ti'atuehakyera'at ra'yn.

6 I'ewyte ahenoi teran tawa Sutuma tawa Kumura e hap etiat are. Itotiaria ti yt nakuap i nug kahato haria torania. Sa'ag nug hap kape yn te'eruwanẽtup. Mi'iria ti Tupana timoma ra'yn aria wato wo. Toi'atuwuk kahato i'atu'yat ko'i yne yne i'atuetawa ko'i. Yne yne Tupana tiwuk ta'yn torania. Mi'i hawyi itup yn topyhu'at itote. Mi'i hawyi yt wẽtup ok i topyhu'at itote. Toi'atu'akit yne ra'yn mi'iria. Mi'i tupono koitywy eiminug sa'ag hap kai eiwe'eg wo o. Yt eweiwaure tei'o tawa Sutuma tawa Kumura Tupana piat i'apiheg hap ko'i. Yt nakuaria i minug upiat mi'i tã hap. Mi'iria ti Tupana kuap hap pun haria. Mi'i pote waku i'atu'apiheg hap aimu'e hap aimoken'ẽ hamuat hap topyhu'at are. Mi'i ete ti aimu'e kahato ra'yn aimoken'ẽ hap ete are. Mi'i hawyi watikuap yt naku i nug motiat yt naku i kue pãi ai'e aiwanẽtup hawiat hamo. 7 Ma'ato toĩne'en tawa Sutuma pe wẽtup ok Tupana mohey sese hat wakuat nug neran hat Iro e hap het rakat. Mi'i ti Aparãu ywyt sa'yru — Yt naku i yn nug haria mesuwe uhetawa piaria e. Sewaire hap kape yn wanẽtup haria e. Yt naku i kahato atipuẽti mi'iria e Iro tawa Sutuma totiat gupte'en haria minug sa'ag ko'i ete. Iro yt tiky'esat hin i itotiat seko sa'ag ko'i. Mi'i tupono Tupana tiehakyera'at Iro tosaki'yt'in wywo. Mi'i pote mekewat aria yt tu'u hin i iro'in mekewat tawa wuk turan katupono yt toiky'esat hin i i'atuminug sa'ag itotiat hap ko'i. 8 Itotiaria yt ta'atunug hin i Tupana miky'esat ewy. I'ewyte yt miit'in miky'e ewy hin i ta'atunug. Ta'i i'atuminug ko'i yt miit'in eko ewy hin i ta'atunug. Mi'i hap ko'i Iro yt tiky'esat i pote Tupana miehakyera'at wo topyhu'at. 9 Ta'i Tupana ahehakyera'at kuap kahato ahã'ãg hap kaipyi inug hap kaipyi imohey haria aito pote. Yne mekewat yt tomiky'esat ewywuat i hap ko'i kaipyi aihep kuap. I'ewyte toikuap yt nakuaria i apiheg hap. Pyno ti yt nakuaria i apiheg hamuat Tupana po pe toĩne'en. Ta'i yt pya hin i mekewat e'at Tupana piat — Yt naku i kahato eipe e hamuat hap e'at are. 10 Tupana timoma yne ra'yn tawa Sutuma tawa Kumura piaria. Katupono Tupana yt tiky'esat hin i i'atuwat i'atuieĩne'en hap. Wuat'i yne ta'atupu'i miky'esat ewy yn ta'atunug wuat'i haryporia'in wywo wuat'i ihainia'in wywo. Ta'atupiit miky'esat hap ko'i yn ta'atunug to'ope to'ope. — Yt kan hamo i Tupana miky'esat hap ko'i ta'atu'e haype. Ta'atumiky'esat ewy yn ta'atunug. Yt ta'atumõtypot hin i Tupana wãi'e hap i'ewyte miit'in wãi'e hap yt ta'atumõtypot i. Yt te'eruwemõti hin i ta'atuminug sa'ag hap ko'i ete. — Atunug mote atunug e haria yn. Ta'i mi'iria ti to'okyry'i kahato ne'i wakuaria ete. I'ewyte atipy piaria ete to'okyry'i. Ta'i atipy piaria ti sakpo'e ikahuria i'ewyte po'og hesaika rakaria. Mi'i pytkai wemu'e haria yt pywuat i enoi haria — Uruto po'og irania'in kai i'atu'e yn i'ewyte mio tã i'atu'e atipy piaria pe. 11 Ta'i atipy piaria ikahu rakaria hesaika kahato rakaria. Ta'i po'og hesaika mekewat eima'at haria kai wen ma'ato yt kat i sa'ag i'atu'e Tupana pe yt pywo piat i henoi haria ete. 12 Mekewaria ti aikotã miat haiwot rakaria ewywuaria. Aikotã miat wati'auka teran meremo hap ewywuaria mi'iria. Mi'i haype to'okyry'i kahato mekewat wakuap wuat'i mikuap wuat ete. Ma'ato ti yt ta'atukuap i haype. Mekewat seko sa'ag ta'atuminug wo ne'i ti te'eruwe'atu'uka kahato. 13 — Urumiky'esat ewy yn urutunug neran i'atu'e sa'ag. Mi'i hawyi miit'in py'asetpuo ihot'ok puo yt naku i kahato ta'atunug irania'in ehamo. Ma'ato Tupana ha'up nug irane i'atuminug sa'ag hap ko'i. Yne i'atumiky'esat ewy ta'atunug hawyi yt te'eruwemõti hin i. Ma'ato eipe ti eiwemõti kahato eweipyhu'at mekewaria te'erenuk eipy'asetpe turan katupono te'eruwemo'ok sa'ag kahato. Ta'i eima'at kahato ti eimi'u wuat te'erenuk turan. I'atupiit mo'ok hap mowepit hap yn ta'atuky'esat. Mi'iria ti te'eruwanẽtup hap ywyk hanuaria. Ta'i sa'ag nug hap ete ti to'omowepit kahato ra'yn. Ma'ato i'atusa'up i'atuminug sa'ag hap ete put'ok'e irane. Ta'i Tupana ti'atusaty'i saty'i irane yt naku i nug hap ko'i ete. Ta'atumoso'opot hap ewy ta'atupuẽti irane. 14 Mi'iria eha pe ti toĩne'en haryporia'in ihainia'in ky'esat hap ko'i yn ti ra'yn. Mi'iria ti — Ta'i yt karãmuo hin i ti aru ahero aiminug sa'ag wo e haria. Mi'i hawyi Tupana mohey haria yt hesaika kahato rakaria ma'at haria wo te'eropyhu'at mi'iria. Ta'i miit'in ekare'en ko'i ta'atuky'esat yne ta'atuwano hap. Mio tã hap ewy i'atuieĩne'en hap yt naku i kahato. Pywo ti rat mi'iria Tupana mikuasa wuanuaria wo te'eropyhu'at. 15 Ta'i mi'iria ti mu'ap hãpyk takat atoiat haria wo te'eropyhu'at. Aikotã ga'apy piat ho'owasat rakaria ewy tukupte'en. Mekewat Tupana ehay moherep sa'ag hat Parãu e hap Posu sa'yru upiaria mi'iria. Kat

pote Parãu ti ha'up etiat Tupana ywania ma'at hat — Pyno ha'up ewetum uhepe pote kat e kat e hap sa'ag atunug e hat mi'i. Ma'ato inug sa'ag hat ete Tupana ihay pirik kahato ne'i. Wãi'e kahato ne'i Tupana mekewat ete. 16 Mi'i hawyi Tupana tinãpin yt we'eg i hat wẽ pyi mekewat ihũ wẽ pyi wãi'e Parãu me. Mi'i hawyi ihay mekewat ihũ miit ehay ewy — Wãi'e etiwaure ro eso hap e. Heso'ok takat ewy ereĩne'en e mekewat Iumentu ihay mekewat kat ko'i kat ko'i moherep hat pe mekewat Tupana ehay moherep ran hat pe. 17 Pyno mekewaria yt pywuat sehay enoi haria i yrasa gag ewy mi'iria. Aiwe'y'utui turan y'y hit'i yrasa kaipyi waku kahato watipuẽti ma'ato wẽtup tuereto igag na'yn pote yt kat i y'y watipuẽti aiwe'y'utui hap monik hamuat. Mio tã hap ewy yt kat i waku watipuẽti mi'iria kai. Aikotã ywyhig ko'i ywytu uato turan hewyry kahato wasere upi hap ewy mi'iria. Ta'i mi'iria eiam ti Tupana tunug na'yn i'ypyryp sese yt wẽtup i'ypyryp ewywuat'i ti i'atueiam Tupana minug. Mi'i hawyi ti aru mi'iria tukupte'en i'ypyryp we yn na'yn wuat'i e'at pe. 18 Mi'iria i'atuehay se wen ma'ato yt kat i'atu'e pytkai i ra'yn. Ta'i i'atuehay kahato ma'ato kat i'atu'e kat i'atu'e yt watikuap i. — Uruto ti iwe'eg kahato rakaria i'atu'e. Mi'i wo ti ahekyi te'eruwewawi. Mi'i hawyi ta'atupiit ko'i wywo ta'atuma'at ne'i irania'in Iesui mohey pakup haria yt hesaika kahato rakaria i te. Irania'in te'eruwẽtem neran yt naku i nug hawyi ma'ato mi'iria ta'atuiã'ãg kahato irania'in ta'atupiit minug sa'ag wo. Mio wyti ta'atunug aikotã pina puta ewy miit'in pytyk teran haype. Mi'i hawyi sa'ag nug hap kaipyi wẽtem neran haria yt hesaika i pote wo'opyhik hawiat ewywuaria te'eropyhu'at. Mi'i tã me ti ta'atuho'oma'at reran Iesui mohey pakup i haria. 19 Mi'i hawyi — Eweiwat uruupiat pote ti ren eweikupte'en eimiky'esat ewy e haria. Yt uwe po pe i eweikupte'en e haria ti. Mi'i pote yn ti ren waku kahato rakaria wo eweikupte'en e haria. Ta'i eweiwat uruupiat pote yt uwe i eipo'oro hat e haria. Mi'i tupono po'og waku pe eweikupte'en i'atu'e sa'ag. Ma'ato ti i'atueso kahato ne'i katupono mi'iria yt te'eruwenõ'ẽ kuap i mekewat ta'atuminug sa'ag pyi. Pywo pe ti ta'atuminug sa'ag ko'i eropat haria mi'iria. I'atueko sa'ag ni topyhu'at i'atu'okpe tote i'atu'akit hamo. — Yt uwe i uruka'iwat i'atu'e pytkai i'atuminug sa'ag hap ko'i i'atuka'iwat sese topyhu'at. Pyno ti mi'iria iheg me tukupte'en mekewat seko sa'ag eiam me. Pyno uwe po pe watoĩne'en pote pyno mi'i ti ra'yn aika'iwat no toĩne'en. Yt watoiat kuap i aiminug sa'ag pote aiminug sa'ag topyhu'at aipotypot no ti ra'yn are. 20 Ma'ato tukupte'en yt naku i nug hap atoiat haria Iesui kuap haria ma'ato meiũran te'era'aipok i mekewat sa'awy'iwuat seko sa'ag kape ra'yn mesuwat yi totiaria wemohun hap kape i ra'yn. Mi'i hawyi ti aikotã kiã e'yni pianuaria ewy tukupte'en. Mi'i hawyi ti yt te'eruwenõ'ẽ kuap i ira'yn mekewat ta'atuminug sa'ag hap sa'awy'iwuat kaipyi. Mi'i hawyi ta'atuminug sa'ag hap ko'i po pe i ra'yn tukupte'en. Mi'i hawyi po'og po'og sa'ag sa'awy'iwuat kai te'eropyhu'at. 21 Mi'i hawyi ti yt naku i kahato ra'yn tukupte'en. Ta'i po'og waku mi'iria yt karãpe i ta'atupuẽti mu'ap hãpyk takat wakuap nug hap sio ta'atukuap hawyi te'era'aipok i ra'yn sa'awy'iwuat yt naku i nug hap kape. Mi'i hap ewy pote po'og na'yn sa'ag te'eropyhu'at sa'awy'iwuat kai. 22 Aikotã aware te'en hawyi tutu'u i hap ewy are. Hã'ãkap aimikuap awareria etiat hap ewy mi'iria. Aikotã hamaut tuwei hawyi meiũran ta'at i ra'yn ipitpit pe hap ewy tuwei hawyi. Tuwesot sot ihy nem nakat pe hap ewy mi'iria are. Pyno typuat ra'yn uimiwan ewawi.

3

1 Typuo ra'yn atipo'oro uimiwan ehowawi uiwyria'in. I'ewyte mesuwat uimiwan aikotã sa'awy'i einãpin hap ewywuat re. Yt eweiwaure tei'o aikotã sa'awy'i ho'owasat rakaria ewy eweikupte'en. Koitywy ti eiwanẽtup hap yt ipitpit hin i ra'yn toĩne'en. Pyno o yt eweiwaure tei'o aikotã sa'awy'i ho'owasat rakaria eweikupte'en eiwanẽtup hawe hap. I'ewyte yt eweiwaure tei'o aikotã meiũran tut eima'at hanuaria ikahuro turan wuat hap ete. Mi'i ti aru Tupana ehay etiat wekyry'i hat e hap. 2 Aikotã sa'awy'iwuaria mienoi iwan miat Tupana ehay ewy put'ok'e. Aikotã uruto Aika'iwat Iesui potmu'eria e hap ewy. 3 Tut wyti aru eimu'e hanuaria. Mi'iria ti aru ta'atumiky'esat ete yn eimu'e. Ta'atupiit piat miky'esat sa'ag ko'i hap ta'atunug kahato eiky'ewi i'ewyte ehekare'en ky'ewi. Mi'i hawyi eimimohey Iesui tut aru e hap ete ta'atukyry'i kahato. 4 — Yt tut i wyti Eika'iwat Iesui i'atu'e irane ahepe. Pyno eipe i'ewyte sa'awy'iwuaria Tupana mohey haria — Tut irane uruka'iwat ewei'e ra'yn wen ma'ato yt tut i te i'atu'e irane ahepe. Ta'i sa'awy'iwuaria Tupana mohey haria i'ewyte Iesui potpo'ororia 12 ok takaria topap yne pytkai yt tut i te i'atu'e. Sa'awy'iwuat mesuwat mytyp waha'awynug hap ewy ra'yn topyhu'at mesup. Mi'i tupono ti yt put'ok'e hin i irane aiminug sa'ag ai'apiheg hamuat Tupana piat i'atu'e irane mesuwarotiaria wo'okyry'i haria. 5 Pyno ti aru te'eruwepyi ra'yn yt iwe'eg i rakaria wo te'eropyhu'at mi'iria katupono mi'iria ti yt Tupana ehay kaipyi i te'eruwemu'e. Katupono Tupana to'e — Sa'awy'i ti waikiru ko'i tukupte'en mi'i hawyi i'ewyte mesuwat yi. Mi'i hap ewy te ti mesuwat yi toĩne'en. Mi'i hawyi y'y toĩne'en mesuwat yi tote. Pyno ti mi'i tã sa'awy'ite toĩne'en y'y yn ma'ato y'y pe yi toĩne'en. Mi'i hawyi meiũran pe'am'e ra'yn yi y'y pyi. Mi'i hawyi y'y tuwepat'ok ta'yn.

Mi'i hawyi yi po'og ywaiti y'y kai toĩne'en. Ma'ato i'ewyte toĩ y'y ywyt'okpype. 6 Mi'i hawyi meiũran aikotã sa'awy'iwuat ewy y'y i ra'yn po'og iwato mekewat Nu'e e'at pe. Heremo rakaria min'i'atu'e i ra'yn. Mi'i hawyi ti mekewat sa'awy'iwuat yi heremo rakat min'e yne i ra'yn. Mi'i hawyi ti topyhu'at yt sa'awy'iwuat ewy i ra'yn mytyp. 7 Aikotã mekewat e'at pe Tupana to'e Nu'e pe mi'i hap ti tutunug na'yn. Ma'ato koitywy ti mekewat sa'awy'iwuat ewy sehay wẽtup te toĩ. Ma'ato ti mekewat yi wuk hap etiat ra'yn Tupana tohenoi — Pyno ti aru meimuẽwat aria wo yi waikiru yne atimoma aria wo e ti Tupana. Aikotã sa'awy'ite atimoma yne y'y wo hap ewy te ti aru. Ta'i tut ti aru mekewat e'at katupono mi'i hap ewy atunug e ti Tupana. Mi'i hawyi ti aru yt nakuap i nug haria apiheg hap e'at put'ok'e ra'yn e ti Tupana are. Ma'ato mio tã e Tupana pytkai yt tut i aru i'atu'e ne'i meimuẽ waria ta'atuwanẽtup hap kaipyi ne'i. 8 Ma'ato uimiehakyera'at ko'i uimiky'eria yt eweipyhu'at rei'o i'atuehay upi. Eweikuap to aikotã mekewat Tupana e'at. Ta'i Tupana yt tomorania i ti yne e'at aikotã aikotã hap ko'i. Wẽtup e'at yn ni Tupana po pe toĩne'en aikotã wẽtup 1000 anu hap ewy. Tupana wanẽtup hawe wẽtup e'at wẽtup 1000 anu hap ewy i'ewyte wẽtup 1000 ano wẽtup e'at hap ewy Tupana wanẽtup hawe. 9 Katupono sa'awy'itewuat — Atunug aru e hap tutunug na'yn. Pyno ti Aika'iwat wyti sa'awy'iwuat — Atunug aru e hap tutunug na'yn. Yt aima'at hin i are. Ta'i Tupana ti yt waure'e hin i sa'awy'iwuat tehay — Ati'atu'apiheg ti aru yt nakuaria i te hap ete. Ma'ato ahowawi ti iperup'i kahato. Yt tutunug neran i te aiky'e haype katupono toiky'esat yt wẽtup i ho'owasat hap. Yne torania topo piat hap toiky'esat. Kat pote yt meremo i ai'apiheg neran i ma'ato ti hepamo put'ok'e mekewat mio tã e hap. Toiky'esat miit'in te'eruwemorem tewawiat yt naku i pywiat hap haype. Mi'i pote hepamo put'ok'e mekewat — Atunug aru e hap. Yt toiky'esat i miit'in moma hamuat hap. 10 Ma'ato pywo put'ok'e irane mekewat e'at pe. Ta'i pywo ti aru put'ok'e Aika'iwat piat miit'in apiheg hap. Ma'ato ti karãmuo kat e'at pe yt uwe i ikuap ma'ato ti put'ok'e hamuat. Aikotã sero'ok'e hat ewywuat tut irane. Kat e'at pe yt uwe i ikuap are. Mekewat e'at pe ti aru ikahuro ra'yn wakiru ko'i. Mekewat e'at pe tehay pirik wo toimoweityk ta'yn waikiru ko'i. I'ewyte mesuwat yi tuweityk ta'yn. Mi'i hap e'at pe ti aru yi ihywap ta'yn hakup wote yt aikopiat wẽtup hakup i'ewy'ewy i hakup sese ti ra'yn. Mi'i hawyi ti aru wuk'e yne ra'yn mesuwarotiat miit'in minug sa'ag ko'i. I'ewyte yi ikahuro ra'yn. 11 Pyno uiwyria'in watikuap ta'yn mesuwat yi ihywap irane hap. Mi'i hawyi yt kat i ra'yn. Mi'i tupono waku watomohãpyk yne aiwanẽtup hap ko'i. Mi'i hawyi wakuaria Tupana ewaku hap ewywuat watukupte'en. Waku Tupana kape yn aiwanẽtup hap watukupte'en mesuwarotiat turan. Mi'i hawyi ti aheko pakup wywo yn ra'yn ahewyry waku kat pote wakuaria yn na'yn aito. 12 Mi'i hawyi ti waku — Eriot ro Mehĩ Eriot ro Mimi wato'e yn na'yn. Mi'i pote ti wateha'at kahato ra'yn Tupana put'ok'e hap e'at kape. Yt pya i ra'yn wato'e yn na'yn. Ta'i wuk'e ti aru waikiru ko'i. Mi'i hawyi ti aru tuweityk yne ra'yn wato'e. Watikuap ta'yn mio tã e hap. Ta'i meiũran ti aru yne ra'yn iheg nakat i'ewyte yt iheg i rakat i ti aru wuk'e ra'yn hakup pote ihywap yne. Ma'ato ti aito watikuap ta'yn. 13 Mi'i hawyi i'ewyte Tupana to'e — Atunug ti aru mi'i rẽ wẽtup yi ipakup takat. I'ewyte ti waikiru ko'i ipakup takat ra'yn atunug e. Ma'ato ti aru mi'i hawyi itote sa'awy'iwuat ko'i kai hãpyk sese rakaria yn na'yn. Mi'i hawyi ti aru wakuat nug haria yn na'yn tukupte'en itote Tupana mimoewaku ko'i mio tã wato'e ti aiwo'ope. Uiwyria'in mi'i watikuap ta'yn hawyi ti aru merep ta'yn watiky'esat put'ok'e yi pakup hap i'ewyte waikiru pakup ko'i. 14 Mi'i pote ti hãpyk yn watiky'esat watoĩne'en Tupana wywuat hap. Irania'in wywuat aiwo'owese hap yn waku watikat. Tupana wywuat aiwo'owese hap yn watiky'esat. Pyno uiwyria'in waku watoĩne'en iwywo mekewat e'at pe. Waku yt kat i i'aparap hap aiwanẽtup hawe. Waku yt kat i yt nakuap i aikai Tupana wanẽtup hawe. Waku yt kat i hin i ra'yn aiminug sa'ag aikawiat ko'i. 15 Ta'i eweheha'at kahato mekewat e'at pe hekatup turan. Yt perup'i puo hin i ewehekatup ma'ato Tupana miky'esat nug hap ete ewehekatup are katupono Tupana tunug irane to'e hap ewy wen ma'ato yt waure'e hin i ahehakyera'at hamuat hap ete. Toiky'esat wuat'i miit'in ehakyera'at hamuat pote yt merep i tut. Yt tut i te katupono toiky'esat yne eiperia tomiehakyera'at ko'i wo eweipyhu'at hap. Aikotã aheyke'et Pauru henoi hap ewy are. Tuwe'eg hap Tupana kaipywiat wo eimu'e mi'i hat ti meke. Tupana miium ewy kahato eimu'e. Ta'i toiwan kahato ti mesuwat ehowawi. 16 Ta'i mio tã e Pauru Tupana ut hap etiat tohenoi tomiwan miat. Yne tomiwan me mio tã e. Aimu'e kahato mekewat sehay wo. Pyno niatpo kahato aimu'e wen mekewat sehay wo. Yt watikuap i kahato ti yne aiwy Pauru miwan ko'i. Mi'i pote tukupte'en yt we'eg i haria mekewat Pauru ehay ywyk haria. Mi'i pote ti mehĩ Pauru miwan kaipyi eimu'e wen ma'ato ti yt aimu'e hat Pauru mienoi ewy sese i. Ta'i mi'i haria ti i'atu kahato. Kat pote mekewat Pauru miwan etiat yt wemu'e kahato haria pytkai i are. Mi'i pote Iesui mohey ran haria i'ewyte Tupana mipo'ororia ran nakaria pote Tupana ehay pun haria mi'iria. I'ewyte ta'atuero'ok ta'yn imienoi kat e hap kat e hap. Mi'i hawyi ti ta'atuwanẽtup hap kaipyi ra'yn ta'atunug yt Pauru e hap ewy i. Mi'i hap

kaipyi ti te'eruwema'at Tupana ehay ran enoi hap ete. Mi'i hawyi Tupana mimoma haria te'eropyhu'at. 17 Pyno uhekatuwyria eiwe'eg wo o mi'i haria pupi are. Mi'iria yt aiwy Pauru ewy hin i ta'atuhenoi — Ta'i Pauru e hap mi'i i'atu'e pytkai. Yt ehewyry tei'o i'atuehay upi are. Yt nakuaria i mi'iria are. Yt Tupana miky'esat ewywuat nug haria i mi'iria. I'ewyte yt miit'in miky'esat ewywuat nug haria i. Pyno mesup yianmete uimiwan me ahenoi ra'yn yne yne eimowe'eg hap. Aikotã aru aikotã aru miit'in eima'at reran haria put'ok'e aru ehete hap turan. Mi'iria ti aru wẽtup Iesui e hap ran ta'atumoherep wen ma'ato yt to'e hap ewy hin i are. Karãpe aru meimuẽwat ewywuat put'ok'i'atu'e ehã'ãg hamo mi'i hawyi ti aru — Yt rat ewei'e yn no i'atuepe. — Kopuo yn mu'ap meiko yn mu'ap i'atu'e pytkai ti aru. — Yt rat ewei'e o i'atuepe Iesui ehay sese upiaria uruto ewei'e ro. Ẽheso i rat ewei'e i ro i'atuepe. Mi'i hawyi ti aru yt eima'at kuap i ra'yn mi'iria. Ta'i mi'iria eima'at teran haype wẽtup sehay upi. Mi'i hawyi awyato ewy tõ'ẽ ei'u hamo. Ta'atuky'esat Iesui mohey hap ahepiat hep hamuat. Ta'atuky'esat watunug yt naku i ta'atuminug sa'ag hap ewy. Eiwe'eg wo mi'iria pupi are. Pyno yt ewei'atoiat tei'o Iesui mohey hetiat hap i'atumimohey wẽtup sehay upi pãi are. Ma'ato iheg me kahato imohey hawe waku eweikupte'en pote waku pe ra'yn eweikupte'en wuat'i e'at pe are pãi.

18 Pyno eiwemotag o Tupana ehay wo hegyi'at hap kaipyi are i'ewyte Tupana eiky'e hap kaipyi. Ahehakyera'at hat Aipotypot Iesui mohey hamo eiwemotag o. Imohey kahato haria wo eweikupte'en hawyi ihãite kahato rakaria eipe. Imohey hap upi ihay wakuat upi yn atiky'esat eweikupte'en uito are'e ehepe uimiwan me ahenoi.

Uito ti Peteru Iesui potpo'oro sese uito.

IUWÃU MINÃPIN SA'AWY'IWUAT

1 Uito ti Iesui miky'e Iuwãu. Mesuwat uimiwan atipo'oro ehowawi uiwyria'in. Iesui etiat atiwan ehowawi.

Aheĩne'en hap e'yianmete Iesui toĩne'en are. Pywo ti rat uruto ipotmu'eria urueha wo uruta'akasa ra'yn mesuwe mekewat Tupana ehay Miit kawiat rakat. I'ewyte mi'i turan uruewaure ka'a wo uruikuap ihay wakuat. I'ewyte ti urutemig urupo wo mekewat aipiit ewywuat rakat. 2 Sa'awy'i yt heremo i toĩne'en Tupana ehay wakuat rakat ma'ato mi'i hawyi tuwepit nug na'yn tuwemoherep ta'yn Miit no sese ra'yn ahowawi are. Mi'i Miit wyti uruta'akasa ra'yn. Mi'i hap ti koitywy uruimoherep ta'yn ehepuo uruehay wuat. Mi'i ti wuat'i e'at piat ieĩne'en hat uruta'akasa ra'yn. Sa'awy'i To'ywot atipy piat wywo yn toĩne'en ma'ato koitywy toimoherep ahepe Tosa'yru. 3 Aiwywo ra'yn toĩne'en. Mi'i hap uruikuap uruewaure ka'a pe. Urueha'at hap uruimoherep ehepe katupono uru'ewy aiwo'o'ewy'ewy watopyhu'at hap uruiky'esat kahato I'ywot wywo Ha'yru wywuat aiwo'owese hap. Uru'ewywuat Aipotypot Iesui ewywuat hap uruiky'esat. 4 Mi'i hap ky'ewi ti mesuwat urumiwan atipo'oro ehowawi uruehay eimowepit kahato hamuat.

5 Pyno Ha'yru wẽ pywiat imienoi uruimoherep ta'yn ehepe sa'awy'itewuat imienoi mio tã e hap. Tupana yn nyti ariãty sese e hap. Tupana kai ti yt kat i i'ypyryp hap toĩne'en. Yt naku i nug hap yt kat i ikai. 6 Pyno Tupana wywo uruto'owese kahato wato'e ma'ato watunug ne seko sa'ag nug hap pote i'ypyryp wiat watoĩne'en hap ewy. Mi'i pote ti — Atikuap Tupana wato'e ma'ato yt naku i watunug sa'ag pytkai. Mi'i pote aiwema'at hap ne'i topyhu'at yt kat i wyti ai'e pywo piat hap pote are. 7 Ma'ato watopyhu'at hẽtyhot pe Aika'iwat ewy pote pywo pe watoĩne'en. Mi'i pote ti iwywuat aiwo'owese hap topyhu'at kahato are. Mi'i hap kaipyi ti Tosa'yru Iesui suu wo Tupana tikoho yne aiminug sa'ag ko'i. Mekewat kat ko'i kat ko'i aiminug sa'ag ko'i toi'atukoho at ka'ap ahewyry Iesui wywo imiky'esat ewywuat pote. Mi'i hawyi tomiky'esat nug haria watopyhu'at. 8 I'ewyte ti — U yt karãpe i sa'ag atunug wato'e pote i'ewyte koitywy yt karãpe i ati'aparap Tupana pe wato'e pote heso rakano watopyhu'at katupono i'aparap kahato haria aito pote. — Yt kat i sa'ag atunug wato'e pote aiwema'at hap topyhu'at mio tã ai'e hap kaipyi are. Yt kat i hin i topyhu'at pywo ai'e hamuat hap e. Mi'i hawyi heso rakaria wo watoĩne'en. 9 Ma'ato wato'e Tupana pe aipy'a pyi — Ui'ywot ati'aparap kahato epe uhehay wo uiminug sa'ag wo wato'e pote aimohãpyk kahato. Mi'i hawyi — Waku pe ereĩne'en mesup e ahepe watoiat yne aiminug sa'ag hawyi. Tupana aiky'e kahato pote toĩne'en kahato aikawiano hamo. Yt ai'atoiat teran hin i wati'aparap topiat pytkai aiky'e kahato. Ai'apiheg hamuat pytkai aiky'e hap wywo ai'apiheg are. 10 Ma'ato wato'e — Yt karãpe i ati'aparap Tupana pe miit'in me wato'e pote ti — Heso rakaria wo eipe e Tupana ahepe katupono yne miit'in i'aparap haria atikuap kahato e Tupana ahepe. Atikuap yne eiwanẽtup sa'ag hap ko'i e ahepe.

2

1 Pyno uha'yru'in ko'i uhaki'yt'in ko'i yt atiky'esat i ti ewei'aparap Tupana pe i'ewyte miit'in me. Mi'i hap etiano ti mesup atiwan ehowawi. Ma'ato wati'aparap Tupana pe miit'in me pote waku wahenoi ahepiat i'aparap hap. Mi'i hawyi Aika'iwat timoherep To'ywot pe aimohãpyk hamuat to'e. 2 Aika'iwat Iesui ti ihay kuap kahato aikawiano hamo katupono mi'i ti yt karãpe i i'aparap Tupana piat hat. Ai'apiheg hap tutu'u yne. I'ewyte ai'apiheg hap sa'up tutum yne. Ma'ato yt aiwat aha'up mo yn i tuweium ma'ato yne yi totiaria yne ywania sa'up mo tuweium To'ywot pe ai'apiheg hap sa'up mo are.

3 Karãpe watunug Tupana miky'esat ewy ainãpin hap ok tã mi'i hawyi watikuap ta'yn aipy'a pe Tupana kuap haria sese wo watoĩne'en hap. 4 Ma'ato — Atikuap ti Tupana wato'e yt imiky'esat ewywuat nug hin i pytkai mi'i pote heso rakano watoĩne'en. Mio tã wato'e pote yt kat i aipy'a pe topyhu'at pywo ai'e hap. 5 Ma'ato watunug ihay ewy imiky'esat ewywuat pote iky'e sese hano watoĩne'en watunug imiky'esat ewy pote. Mi'i tã watunug pote watikuap kahato Tupana wo'owese hap. 6 Uito ti Tupana wywo sese wato'e pote waku watoĩne'en ha'yru ewy haki'yt ewy are. Waku watunug Aika'iwat Iesui minug ewywuat yn waku watunug.

7 Uhekatuwyria yt kat i einãpin pakup i hap ahenoi ehepe ma'ato ahenoi sa'awy'iwuat ainãpin hap te aikotã sa'awy'ite ainãpin hap ewy yn ahenoi ehepe. Pyno Tupana e hap sa'awy'iwuat ahenoi ehepe. Eiwo'oky'e ro e hap yn ahenoi ehepe. 8 Ipot'i rakat sehay ma'ato ti yne e'at pe wyti ipakup takano topyhu'at aikotã Aika'iwat aiky'e hap ewy waku wato'oky'e are. Mi'i tã watunug hawyi pywo imohey haria mi'iria i'atu'e aru irania'in. 9 Ma'ato uito ti Tupana mohey kahato hat hẽtyhot puo uhewyry wato'e wen

ma'ato ti aiwyria'in ete aipy'ahak yn watoĩne'en pote i'ypyryp we wãtym muat ewy ra'yn watopyhu'at are. 10 Ma'ato uwe uwe towyria'in Iesui mohey haria wywo waku kahato toĩne'en to'oky'e kahato mi'i pote ti pywo ariãty hot puo hewyry rakat ewy topyhu'at. Mi'i hat ti yt ta'at kuap i kat pote yt i'ypyryp we i hewyry pote. I'ewyte yt kat i ikai miit'in ma'at hamuat ne'i. 11 Ma'ato aiwyria'in Iesui mohey haria ete aipy'ahak mi'i hap kaipyi i'ypyryp wiat ewy watukupte'en aikotã yt ihapytig i rakaria sese wo watoĩne'en. 12 Uimẽpyt'in eiminug sa'ag ko'i yne Tupana timohãpyk ta'yn watomohey Aika'iwat Iesui hawyi.

13 Mi'i pote woroho'onãpin neran kahato uimiwan me ui'ywot'in. Eipe ti wuat'i nug hap e'yianote wuat ieĩne'en haria ti eipe. Tupana kuap kahato haria eipe. I'ewyte mi'i pote woroho'onãpin uimiwan me kurum'in makuptiaria katupono wuat'i sa'ag ka'iwat akit haria ti eipe ahiag akit haria. Mi'i pote woroho'onãpin uimiwan me. 14 Uimẽpyt'in eweikuap kahato Ai'ywot sese. Mi'i pote woroho'onãpin eipe uimiwan me. Ui'ywot'in eipe ti yi nug hap e'yianmete wuat'i wo'omoieĩne'en hat kuap haria eipe. Tupana sese kuap haria eipe are mi'i pote woroho'onãpin eipe uimiwan me. Kurum'in ehesaika kahato katupono Tupana ehay ahyt eiam ni eipe. Mi'i pote wuat'i sa'ag nug haria akag akit haria ti eipe. Mi'i pote ti uimiwan me woroho'onãpin. 15 Pyno yt eweiky'esat i ra'yn o irania'in miky'esat sa'ag ko'i. I'ewyte yt eweiky'esat i ra'yn o mesuwiaria yi totiaria sa'ag ko'i. Ma'ato watiky'e mesuwarotiat minug sa'ag pote yt kat i ra'yn Ai'ywot atipy piat ky'e hap aikai. Pyno ahenoi teran ehepe kat ko'i kat ko'i yt naku i watiky'e mesuwarotiat ko'i aipiit miky'esat ko'i yt nakuat i nug hap. 16 Ta'i eheha tiky'esat kat ko'i kat ko'i yt Tupana miky'esat ewy i i'ewyte — Uito po'og wato'e hap yn watiky'esat. Uimõtypot hap yn atiky'esat wato'e pote mi'i hap ko'i yt Ai'ywot atipy kaipywiat piat yt aimu'e hap i. 17 Ma'ato mesuwarote pywiat kaipyi yn aimu'e sa'ag ko'i miit'in miky'esat ko'i ti aru tuweityk yne. Ma'ato uwe uwe Tupana miky'esat ewywuat nug haria ti aru te'eropyhu'at wuat'i e'at pe.

18 Uhaki'yt'in uha'yru'in put'ok'e irane ikahuro hap e'at katupono ti put'ok'e irane Aipotypot Iesui ewanĩkaptia are. Mi'i ti Aipotypot Iesui pohari teran haype. Koitywy typy'i kahato mi'i ewywuaria tukupte'en. Mi'i hap kaipyi ti watikuap ta'yn yt pya i ra'yn ikahuro hap e'at hap. 19 Sa'awy'i te ti ai'ewy kahato tukupte'en tuereto aipy'asetpe ma'ato mesup ti ai'atoiat ra'yn. Tuwat yne ra'yn mi'iria. Tuwat ra'yn ahiag upi kat pote yt aimimohey ewywuat i mi'iria pote. Ma'ato aimimoheyria pote ti te'eropyhu'at aiwywo. Mi'i pote ahok'iwat ra'yn. 20 Ma'ato aito ti yt mi'i tã haria hin i ra'yn katupono ti Tupana Pã'ãu topyhu'at kahato ra'yn ahete. Ahowapy kahato ra'yn Iesui tum ahepe Topã'ãu hawyi. 21 Mi'i hap kaipyi watikuap yne kahato ra'yn pywuat sese sehay Tupana Pã'ãu aimu'e pote. Ehepiat ikuap pytkai ra'yn ti woroho'omu'e i ra'yn sehay pywuat sese rakano. 22 — Iesui yt Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat i e haria ti heso yn nakaria wo te'eropyhu'at. Iesui ewanĩkaptia wo wyti mi'iria. 23 Mi'iria ti I'ywot Ha'yru ewanĩkaptia sese mi'iria. Uwe uwe irania'in me — U yt atimohey i ti Iesui toĩne'en Tupana Sa'yru hap e hat. Mi'i hat ti yt Tupana wywo i sese toĩne'en. Ma'ato uwe uwe irania'in me — Uito Iesui mohey hat e mi'i hat ti Tupana wy sese toĩne'en. Ta'i watipun ne'i ra'yn Ha'yru pote i'ewyte I'ywot pun haria wo ra'yn watoĩne'en. Ma'ato — Iesui En nyti Tupana Sa'yru sese wato'e pote I'ywot mohey haria wo watoĩne'en. Tupana toĩne'en aipy'a pe. 24 Sa'awy'iwuat aimikuap aikai pot'i toĩne'en pote mi'i hawyi Ha'yru I'ywot wywo watoĩne'en wo'owese kahato haria wo. 25 Mi'i tã eweikupte'en pote — Atum pot'i eheĩne'en wuat'i e'at piat hamuat hap e Aipotypot ahepe. 26 Pyno arehay po'oro hamuat ehowawi eiwe'eg wo o eima'at sehay wuat haria pupi. 27 Aipotypot Iesui Pã'ãu aimu'e hap sese topyhu'at katupono toĩne'en Ipã'ãu aikai pote mi'i yn aimu'e. Mi'i hawyi yt uwe i aimu'e pytkai toĩne'en. Mi'i ti aimu'e at ka'ap. Yne e'at pywo rakat etiat aimu'e kahato Ipã'ãu. Yt kat i sa'ag ete aimu'e. — Pyno uipap eupi wato'e. Uimu'e ro wato'e Ipã'ãu me. Mi'i tã watunug mote aiwo'owese hap yn topyhu'at Aika'iwat Iesui wywo. 28 Uimẽpyt'in waku kahato ti aipap Aika'iwat upi. Mi'i pote ti aru karãmuo Aika'iwat ta'aipok i ra'yn meikowo mi'i hawyi yt kat i aiwemõti hap toĩne'en ipupiat hap. Yt watuwemig hin i ipupi ma'ato watuwehum yn hut turan. Yt kat i aheha yi kape hut turan. Aipotypot ewywuat hap wahekatup kahato pote yt kat i ai'apiheg hap Tupana kaipyi. — Waku yn e ahepe. Mi'i pote aito i'ewyte waku pe yn watoĩne'en i'ewy aito pote. 29 Ta'i watikuap kahato ra'yn mekewat wakuap yn nug hat Aika'iwat Tupana Sa'yru. Mi'i hawyi Aika'iwat ewy wakuap nug haria aito pote i'ewyte Tupana mẽpyt'in sese wo ra'yn watukupte'en are.

3

1 Katupono ti iwato kahato Ai'ywot piat aiky'e hap. Toimoherep kahato ti aiky'e hap tomẽpyt'in wuat ra'yn ainug hawyi. Ta'i tegyi'at hap toimoherep kahato aiky'e hap. Pyno yt ta'atukuap i Tupana pote i'ewyte yt ta'atukuap i aito Tupana mẽpyt'in ko'i hap. 2 Uimiky'eria koitywy ti aito Tupana mẽpyt'in na'yn. Ta'i yt watikuap hin i ti aikotã miat aheĩne'en

hamuat hap. Iesui ut hawyi ti aru watikuap aikotã me watoĩne'en hamuat katupono topiit ewy ti ainug hamuat. Mi'i hawyi ti aru mekewat e'at pe wata'akasa ra'yn Iesui sese. Mi'i hawyi ti aru watopyhu'at aikotã i'ewy ra'yn are. 3 Mi'i hap watomohey yne e'at pe pote ti yt kat i sa'ag aipitpit hap topyhu'at. Mi'i hawyi ti ma'ato po'og po'og aikoho hap toĩne'en. Mi'i hawyi ti watoĩne'en aikotã topiit kahu hap ewy ainug. 4 Ma'ato uwe uwe yt inug i Tupana piat tonãpin hap ko'i mi'i hat Tupana piat yt naku i nug hat topyhu'at katupono karãpeĩ wati'aparap Tupana piat ainãpin hap mot'i mi'i hawyi yt naku i nug haria watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe. 5 Katupono Aika'iwat yt karãpe i i'aparap Tupana pe. Ma'ato Aika'iwat tuut hamuat yne yt nakuat i hep hamo. Mi'i hap eweikuap ta'yn. 6 I'ewyte uwe uwe toĩne'en Aika'iwat wywo kahato mi'i hat yt i'aparap teran i Aika'iwat pe. Toiky'e kahato haype. Ma'ato irania'in Aika'iwat ma'at haria mi'iria kaipyi watikuap Aika'iwat yt kuap i haria hap. Yt karãmuat i Aika'iwat mohey hanuaria i ra'yn. 7 Uhaki'yt'in uha'yru'in eiwe'eg wo o wẽtup sehay pupi. Eiwe'eg wo o eima'at hap pupi. Waku nug haria waku pe tukupte'en Tupana wanẽtup hawe aikotã Aika'iwat toĩne'en waku pe Tupana wanẽtup hawe hap ewy. 8 Ma'ato uwe uwe inug sa'ag Tupana pe mi'i hat ahiag wano topyhu'at katupono sa'awy'iwuat yt nakuat i nug hat sese ahiag. Mi'i pote yt nakuat i akit hamo tuwemoherep Tupana Sa'yru yne ahiag minug sa'ag ko'i moma hamo tuwemoherep. 9 Uwe uwe tuwemoherep Tupana mẽpyt no mi'i hat yt toiky'esat i Tupana piat i'aparap hap katupono Tupana Pã'ãu toĩne'en ipiit pe. Mi'i pote To'ywot atipy piat ewy topyhu'at. Yt toiky'esat i po'og sa'ag nug hap Tupana mẽpyt pote ti ra'yn. 10 Pyno yt to'o'ewy hin i Tupana mẽpyt'in ahiag wat wywo yt to'okupitu hin i. Katupono uwe uwe wakuat nug hano topyhu'at i'ewyte uwe uwe Tupana mẽpyt'in ky'e hano topyhu'at mi'i hat ti topyhu'at Tupana sa'yru wo Tupana saki'yt ko'i wo are. 11 Pyno ahenoi i ra'yn sa'awy'iwuat sehay sese yianmiat Tupana ainãpin hap — Eiwo'oky'e ro e Tupana sa'awy'i. 12 Sa'awy'i sese toĩne'en Kãi e hap het rakat. Mi'i yt iky'e hin i toywyt. Toi'auka ne'i. Mi'i pote yt naku i watoĩne'en Kãi minug ewy ne'i. 13 Uiwyria'in tukupte'en miit'in mesuwarotiaria mekewat Kãi ewywuat yt naku i nug haria ahiag wywuaria ai'auka teran haria. Karãpe i'atupy'ahak ahete mi'i pote yt naku i watuwanẽtup ko'i ko'i ne'i mi'iria yt i'atuwese i ahete hap kape. 14 Sa'awy'i watukupte'en iku'uro rakaria ewy Tupana wanẽtup hawe katupono yt watikuap i ihay pote. Katupono yt kat i aikai Tupana aimoieĩne'en pakup i hap. Ma'ato mio watoĩne'en Tupana wywo katupono koitywy aiwo'oky'e hap toĩne'en. Ma'ato yt kat i aiwo'oky'e hap aikai pote iku'uro rakaria ewy watoĩne'en Tupana wanẽtup hawe. 15 Ma'ato wato'oweuka'i ne'i pote watukupte'en wo'o'auka haria ewy watukupte'en Tupana wanẽtup hawe. Ma'ato wo'opot'auka hat aito pote yt kat i Tupana kapiat aheĩne'en hap. 16 Kat pote Aika'iwat Iesui iku'uro aikawiano hamo ra'yn. Iku'uro hawyi yt kat i aiku'uro hap sese topyhu'at aikai. Pyno iku'uro ahetiano hap watikuap hawyi watikuap aiky'e hap sese. Koitywy waku wati'atupowyro wuat'i aiwyria'in Iesui mohey haria aiku'uro hap kape. 17 Hekat rakaria aito pote waku watimõ'ẽ ihaky'e'i rakat pe watipuẽti hawyi. Waku ahekat watum i'atuepe. Yt naku i wato'e aiwepe — Pyno yt naku i atimõ'ẽ uhekare'en ihaky'e'i rakaria pe. Mio tã wato'e pote yt kat i Tupana ky'e hap aikai. Yt ahegyi'at i pote yt naku i wato'e irania'in me — Tupana ky'e kahato hat uito yt naku i wato'e katupono yt pywo pe i wato'e. 18 Yt naku i wato'oky'e ahehay wo yn uimẽpyt'in. Waku watimoherep aiwo'oky'e hap aiwo'opowyro hap wywo are. 19 Aiwo'oky'e sese pote mi'i hap kaipyi watikuap ta'yn pywo rakaria aito hap. Mi'i pote karãpe watoĩne'en Tupana ehamo yt watuwemõti hin i Iesui mohey haria ky'e haria aito pote. 20 Wati'aparap Tupana pe hawyi watuwemõti i ra'yn ma'ato Tupana tikuap aiwanẽtup hap. Toikuap yt watunug neran i hap. Watuwemõti pytkai aiky'e te koran. 21 Ma'ato po'og waku yt kat i hin i aiwemõti hap Tupana ehamo watoĩne'en turan. Watunug yne Tupana miky'esat ko'i ainãpin hap ko'i mi'i hawyi Tupana mowepit haria wo watoĩne'en. 22 Mi'i hawyi kat e hap kat e hap wahẽtup tope hawyi tutum aimiẽtup ok tã watunug imiky'esat ewy pote. 23 Pyno ahenoi ehepe Tupana miky'esat sese. Mio tã e — Eweimohey ro Uha'yru e. Ewetunug Mi'i Eiporekuat no e. Mi'i hawyi eiwo'oky'e ro aikotã Eika'iwat Iesui e hap ewy e Tupana ahepe. 24 Uwe uwe Tupana piat tonãpin hap inug mi'iria ti tukupte'en kahato Tupana wanẽtup hawe. Tupana tomoieĩne'en tomohey haria wo tukupte'en hap. I'ewyte Tupana toĩne'en i'atupy'a pe. Tupana tum na'yn Topã'ãu ahepe hawyi watikuap kahato watoĩne'en hap sese tepiat hamuat. Mi'i hawyi watikuap kahato ra'yn Tupana toĩne'en aipy'a pe hap.

4

1 Uiwyria'in yt eweimohey tei'o yne wo'omu'e haria — Uito Tupana Pã'ãu eiam i'atu'e pytkai. Waku eweikat i kat i mi'iria sio Tupana Pã'ãu eiam sio yt hap kuap hamo. Katupono i'atu kahato wo'omu'e haria mesuwat yi totiaria yt pywo piat haria i katupono wẽtup pã'ãu i'atupiit pe. 2 Pyno ahenoi teran ehepe aikotã aikotã waku wahã'ãg mi'iria sio waku sio yt

naku i hap kuap hamo sio Tupana Pã'ãu kaipyi sio yt hap kuap hamo. Mi'i pe waku apo'ere o — Mehĩ mana etimohey apo uhyt Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat Iesui tuwemoherep miit kawiat hap sio yt apowato'e. Mi'i pote aiwesat — Ta'i atimohey kahato mi'i uito e pote Tupana eiam kahato mi'i. 3 Ma'ato — Yt atimohey i mi'i e pote i'ewyte yt Iesui mohey hat i mio tã e hat yt Tupana eiam hin i topyhu'at. Kat pote wẽtup Pã'ãu eiam pote. Aikotã to'e Tupana sa'awy'i hap ewy koitywy topyhu'at ra'yn. — Tuut aru wẽtup pã'ãu porekuat nuat ewanĩkap ti mi'i. Koitywy watikuap mi'i mã'ãu sa'ag toĩne'en na'yn aipy'asetpe hawyi aima'at'i ma'at'i ra'yn. 4 Uimẽpyt'in aito ti Tupana wanuat ko'i sese. Yt pywo piat sehay akit hanuaria i aito. Aimu'e haria yt pywo piat i yt Tupana kaipywiat ko'i akit hanuat haria aito. Ma'ato Tupana Pã'ãu aipiit piat po'og hesaika aimu'e sa'ag haria pã'ãu kai. Aito Tupana ehay moherep haria ma'ato mi'iria mesuwarotiat seko sa'ag enoi haria. 5 Tupana ehay ta'atuhenoi sa'ag kahato ahepe. Mi'i hawyi irania'in yt Iesui mohey i haria — Pywo i'atu'e katupono miit'in eko sa'ag ewywuat waku watunug i'atu'e pote. Mi'iria ahiag wanuaria tukupte'en. 6 Ma'ato aito Tupana wanuaria watoĩne'en. Mi'i hawyi yne Tupana wanuaria te'eruwewaure ka'a kahato aimienoi kape. Ma'ato irania'in yt te'eruwewaure ka'a i aimienoi pywuat kape. Mi'i hap kaipyi meremo watikuap uwe Tupana Pã'ãu pywuat ehay upi toĩne'en sio uwe ahiag pã'ãu sa'ag ehay upi ne'i toĩne'en hap.

7 Uiwyria'in to'iro wato'oky'e katupono aiwo'oky'e hap nug hat Tupana. Wo'oky'e haria wo watoĩne'en pote Tupana mẽpyt'in no watukupte'en. Tupana kuap sese haria wo watopyhu'at. 8 Ma'ato yt wo'oky'e i haria aito pote yt Tupana kuap haria wo i aito katupono wo'opotky'e hat sese ti Tupana. 9 Tupana timoherep ta'yn ahepe aiky'e kahato hap katupono toipo'oro Tosa'yru sese ahowawi aimoieĩne'en pakup i hap nug hamo. 10 Sa'awy'i yt watiky'e hin i Tupana. Mi'i pytkai aiky'e kahato hawyi toipo'oro Tosa'yru aiminug sa'ag ko'i atumoma yne hamo. Ha'yru iku'uro hawyi ai'apiheg hap tutu'u yne ra'yn. 11 Pyno waku wato'oky'e aikotã Tupana piat aiky'e hap ewy waku wato'oky'e. 12 Uiwyria'in yt karãpe i wata'akasa Tupana ma'ato mi'i pytkai watikuap kahato toĩne'en aiwywo. Mi'i hawyi wati'atuky'e miit'in pote Tupana toĩne'en po'og aikai. Aimoesaika kahato miit'in ky'e hap hãpyk nug hamo tepiat aiky'e hap ewywuat nug hamo. 13 Tupana tum na'yn ahepe Topã'ãu hawyi meremo watikuap Tupana wywuat aheĩne'en hap watoĩne'en hap. I'ewyte aipy'a pe Tupana toĩne'en hap. 14 Tupana tipo'oro ra'yn ahepe Tosa'yru ahehakyera'at hamo. Mi'i kape uruta'akasa ra'yn. Mi'i hawyi uruimoherep ta'yn wuat'i miit'in me uruehay wo. 15 Uwe uwe to'e irania'in me — Uito atimohey kahato Iesui toĩne'en Tupana Sa'yru sese hap e mi'i hat Tupana eiam mo topyhu'at. I'ewyte Tupana topyhu'at heiam mo. 16 Mi'i pote watikuap ta'yn Tupana aiky'e hap watomohey kahato ra'yn hawyi. Tupana ti wo'opotky'e hat sese. Mi'i pote uwe uwe wo'opotky'e hat sese toĩne'en Tupana wywo mi'i pote Tupana toĩne'en iwywo ipy'a pe. 17 Aipotypot saipepiaria ti aito. Mi'i pote i'ewy sese waku watoĩne'en miit'in py'asetpe hãpyk kahato Aika'iwat ewaku hap ewy. Mi'i tã watoĩne'en pote yt watuwemõti hin i mekewat karãpe Tupana timoherep ahewaku hap sio yt hap e'at pe. Mi'i hap e'at pe yt watuwemõti hin i katupono wo'oky'e haria wo Tupana ainug towat miit'in ky'e hap ewywuat no ainug. 18 Watiky'e sese irania'in pote yt watoken'ẽ hin i i'atupupi katupono toĩne'en aikai i'atuky'e hap sese Tupana miium kaipywiat hawyi yt watoken'ẽ kuap i i'atupupi. Ma'ato watoken'ẽ ne'i pote yt kat i i'atuky'e hap aikai. Mi'i hawyi watoken'ẽ po'og katupono Tupana piat ai'apiheg hap pupi. 19 Yt watiky'e i te Tupana turan aiky'e Mi'i. Mi'i hap kaipyi watiky'e Tupana mesup. Aiky'e yianmete pote mesup aito watiky'e Tupana. 20 Karãpe wẽtup ok to'e ahepe — Uito atiky'e Tupana e ma'ato mi'i yt topotky'e hin i pytkai mi'i watikuap ta'yn heso rakat. Karãpeĩ yt wati'atuky'e i aiwyria'in mi'i pote yt watiky'e hin i Tupana. Katupono yt heremo hin i Tupana ma'ato irania'in heremo kahato mi'i pote po'og yt niatpo i watiky'e hamo mi'iria heremo pote. 21 Pyno ahenoi i ra'yn Aika'iwat piat ainãpin hap sese. Mio tã e hap — Ewei'atuky'e ro eiwyria'in e. Yt ewei'atuky'e eiwyria'in pote pyno yt Tupana ky'e haria hin i eweikupte'en are.

5

1 Uwe uwe imohey Iesui Tupana Mipo'oro Aipotypot nuat mi'i hat Tupana mẽpyt sese wo topyhu'at. Karãpe watiky'e Ai'ywot mẽpyt'in mi'i hawyi Ai'ywot mowepit hano watopyhu'at. Mi'i hawyi watoĩne'en Ai'ywot ky'e hano sese. 2 Karãpe watiky'e Tupana i'ewy karãpeĩ watunug Tupana piat ainãpin hap ko'i mi'i hawyi Tupana mẽpyt'in ky'e hano watoĩne'en. 3 Iesui Ywot ky'e haria ti imiky'esat nug haria wo tukupte'en. Karãpe irania'in ahã'ãg yt naku i nug hamo Tupana mẽpyt'in aito mi'i pote Ai'ywot ehay upi yn waku watoĩne'en. 4 Ta'i yt niatpo hin i watunug Ai'ywot ainãpin hap ko'i katupono Ai'ywot mohey haria kahato aito pote. Karãpeĩ irania'in ahã'ãg yt naku i nug hamo mi'i hawyi yt i'atuehay upi hin i watoĩne'en katupono Tupana mẽpyt'in aito pote. 5 Karãpeĩ watomohey kahato

Iesui Tupana Sa'yru e hap mi'i hawyi Tupana aipowyro kahato miit'in miat ahã'ãg hap akit hamo. Mi'i hawyi po'og ahesaika watoĩne'en i'atueko sa'ag nug hap kai.

6 Iesui ti Tupana mi'airo Ahehakyera'at hanuat. Mi'i pote put'ok'e hawyi Tupana miky'esat ok tã yne tutunug. Hãpyk kahato toĩne'en To'ywot ehay ewy toĩne'en. Sa'awy'i toto toset'ok hamo. Meiũran iku'uro. Mi'i hawyi huu ta'at yne yi tote To'ywot miky'esat ewy. Koitywy Tupana to'e wuat'i pe — Uha'yru ti uimi'airo wuat'i Porekuat nuat e. I'ewyte Tupana Pã'ãu mio tã e. — Yt heso hin i e Tupana Pã'ãu ahepe. 7 Toĩne'en mye'ym aimu'e haria mesuwat yi totiaria pywo Iesui Tupana Mipo'oro Eiporekuat nuat e haria. 8 Ta'i Tupana Pã'ãu ihay Iesui ete. I'ewyte I'ywot ihay Tosa'yru set'ok turan. I'ewyte Iesui suu aimu'e kahato. Mi'iria mye'ym ok ihay te Iesui mõtypot haria to'o'ewy'ewy i'atumienoi. 9 I'ewyte typy'i kahato miit'in ihay Iesui etiat rakaria. Mi'iria — Waku watomohey Tupana e hap Tosa'yru piat hap. Pywo pe ti Mi'i po'og po'og hesaika miit'in mienoi kai — Uha'yru kahato En e hap waku watomohey. 10 Ma'ato — Yt atimohey i Tupana e pote — Heso rakat En wato'e tope. Ma'ato watomohey Iesui Tupana Sa'yru hawyi i'ewyte toĩne'en aipy'a pe ihay rakat pywuat e hap ewy. Ma'ato aipiit yt e i pote yt kat i Tupana pywo e hap aikai — Heso heso yn wato'e Tupana pe. 11 Mio tã e aipy'a pe — Tupana tum na'yn uhepe Tosa'yru. Mi'i pote areĩne'en na'yn wuat'i e'at piano wato'e aiwepe. 12 Pywo pe ti rat uwe uwe topyhu'at Tupana Sa'yru eiam mo mi'i hat yn toĩne'en wuat'i e'at pe ma'ato uwe uwe yt Tupana Sa'yru yt eiam mo i mi'i hat yt kat i heĩne'en wuat'i e'at piat hamuat hap. 13 Eipe ti Tupana Sa'yru mohey haria sese eipe. Mi'i pote atiky'esat eweikuap eweikupte'en wuat'i e'at piat hamuat hap. Mi'i hap kuap hamo atiwan mesuwat uimiwan ehepe. 14 Karãpeĩ wahẽtup Tupana pe imiky'esat ewy hawyi watikuap ta'yn ahehay Tupana ewaure ka'a pe teke ra'yn ahehay. Mi'i hawyi watuwehum at howawi aimiẽtup ium hat kape. 15 Karãpe wahẽtup imiky'esat ok tã hawyi tuwewaure ka'a kahato ahehay kape hawyi — Pywo wato'e tutum aru aimiẽtup wato'e aiwo'ope. 16 Uiwyria'in karãpe wẽtup ok aiwyria'in Aipotypot Iesui mohey hat yt naku i nug hat pote waku wato'e Tupana pe — Waku waure wo ereĩne'en aiwy minug sa'ag ete waku wato'e. Etihep aiwy iminug sa'ag myi wato'e katupono yt tuwepyi hin i tutunug sa'ag waku wato'e. Emohey te ma'ato yt hesaika kahato i te yt naku i nug hap akit hamo waku wato'e Tupana pe. Toĩne'en mekewat sa'ag nug hat sese emohey hap pun hat ma'ato mi'i hawyi yt tutunug i mi'i pote waku waure wo ereĩne'en aiwy minug sa'ag ko'i kai waku wato'e Tupana pe. Mio tã wato'e pote meremo Tupana topyhu'at waure wo i'ewyte tutum aiwy pe imoehãite hap imoesaika hamo are uiwyria'in. Ma'ato karãpe wẽtup ok Iesui mohey hat topyhu'at ipy'ahak Tupana ete Iesui ete ahete i'ewyte — Yt atimohey i te Iesui e mio tã to'e haype yt imohey i hat ewy tutunug tuwepyi. Mi'i hawyi Tupana ipy'ahak kahato topyhu'at mi'i hat ete. Yt kan hamo i wato'e Tupana pe — Waure wo ereĩne'en aiwy minug sa'ag kai katupono tuwepyi i ipy'ahak toĩne'en Tupana ete wato'e. 17 Yne aiminug sa'ag ko'i yt naku i topyhu'at Tupana wanẽtup hawe wen ma'ato wẽtup aiminug sa'ag po'og sa'ag torania kawiat katupono karãpe aiwepyiat hap — Yt woromohey i En po'og wato'e Tupana pe Ha'yru pe mi'i hawyi yt kat i po'og paa'ai'e hap sa'ag nug hap etiat. Mi'i hawyi Tupana yt aimohãpyk kuap i katupono aiwepyi watipun ahehakyera'at hap pote. Aiwepyi watikat ai'apiheg hap wuat'i e'at piat hap. Yt naku i kahato watipun imohey hap are. 18 Uiwyria'in karãpe watomohey Iesui hawyi Tupana ainug tosa'yru'in tosaki'yt'in wo. Mi'i hawyi imẽpyt'in ko'i wo watopyhu'at. Mi'i hawyi Ai'ywot ewy watoĩne'en yt kat i sa'ag yt kat i yt naku i hap watunug neran. Aheko yt watunug neran i po'og aiminug sa'ag ko'i sa'awy'iwuat aheko sa'ag ko'i katupono Tupana ainug tomẽpyt'in no Tosa'yru Pã'ãu wo aipyt'atnug hawyi. Koitywy ahowapy kahato Tupana Pã'ãu wywo. Mi'i hawyi Tupana eiam mo kahato watoĩne'en. Mi'i hawyi karãpe Ahiag ahã'ãg neran kat sa'ag kat sa'ag nug hamo mi'i hawyi Tupana Pã'ãu ai'ãuka kahato ainãpin kahato aihep ahiag aima'at'i ma'at'i hap po pyi. Mi'i hawyi yt kat i ahewaure ahiag ahã'ãg hap kape — Yt rei'o yt rei'o wato'e ahiag me. 19 Pywo ti rat irania'in mesuwarotiaria ahiag ehay upi yn te'eruwewanẽtup at ka'ap katupono ahiag emiit no te'eropyhu'at are. Ma'ato aito Tupana mẽpyt'in nuat watoĩne'en pote yt irania'in ewy i aito yt kat i aikai ahiag wat. 20 Koitywy watikuap kahato Tupana sa'yru'in saki'yt'in aito hap. Ta'i watikuap Tupana Sa'yru hawyi Tupana moherep hat sese topyhu'at po'og po'og mekewat pywuat etiat kuap hamo. Mi'i tupono mekewat Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat hat watikuap hawyi topo'oro hat Tupana watikuap i'ewyte. Sa'awy'i watikuap teran uwe Tupana hap ma'ato yt heremo hin i Tupana ahepe. Ma'ato mesup heremo ra'yn Ahetupana katupono Ha'yru imoherep ahepe. Tupana Ha'yru ti To'ywot ewywuat wẽtup miit ewy. Karãpe wata'akasa Ha'yru kape pote I'ywot kape ti ra'yn wata'akasa wy are. Mi'i pote mesup — Worokuap kahato En wato'e yn Tupana pe. Koitywy uiwyria'in watoĩne'en Tupana pe aikotã Tupana eiam ewy mi'i pe watopyhu'at. Sa'awy'i watomohey Iesui ti Tupana Sa'yru e hap hawyi Iesui po pe watopyhu'at. Ipy'a pe kahato watoĩne'en. Aika'iwat yat piaria

ewywuaria watopyhu'at. Iesui ti Tupana sese mi'i pote Tupana pe watoĩne'en Iesui pe watoĩne'en pote. Iesui ti wuat'i e'at piat ieĩne'en hat i'ewyte aito wuat'i e'at piat watoĩne'en Iesui wywo wẽtup miit piit ewywuat pote are. 21 Uimiky'e ko'i uha'yru'in uhaki'yt'in uito Iuwãu ti e'ywot uito. Uimẽpyt'in ewywuat eipe mi'i pote woroho'onãpin. Ewei'atu'atoiat ro tupanaria yne yne aipo wuat aiminug sa'ag koi are. Mi'i hawyi ewetunug no Tupana yn Ehetupana wo are uito Iuwãu. Pyno toran na'yn uimiwan are'e.

Uito ti Iesui potpo'oro Iuwãu.

IUWÃU MINÃPIN TYPUAT

1 Uito ti Iesui potmu'e sese Iuwãu.
Koitywy ase'i pot areĩne'en uiporo kahato ra'yn mote.
Mesuwat uimiwan atipo'oro ewawi mana. Waku sese kahato en katupono sa'awy'i Tupana e'airo temiit sese wo. Kuekatu atipo'oro uimiky'e ko'i kape emẽpyt'in kape. Pywo ti rat woroho'oky'e kahato eiperia. Yt uito yn i eiky'e ma'ato yne yne Iesui kuap haria eiky'e kahato wy Iesui pywo e hap ewy eiky'e urutoria. 2 Tupana ehay pywuat sese eiam kahato aito mana. Mi'i hawyi yt karãmuat i watiwaure mekewat pywuat e hap katupono toĩne'en aru wuat'i e'at pe aikai. 3 Mi'i hawyi ahẽtup kahato Ai'ywot atipy piat kape i'ewyte Ha'yru Aipotypot kape — Etum no uruepe egyi'at hap. Uruky'e ro yt kat sa'up i are. Uruehaky'e'i pote etum no uruky'e hap yt kat sa'up i are. Urunug o wo'owese haria wo are. I'eywte urunug sehay pywuat ky'esat haria wo. I'ewyte wo'oky'e haria wo are at ka'ap ahẽtup Ai'ywot kape.
4 Mana emẽpyt'in ko'i uimowepit kahato haria tukupte'en katupono pywuat sehay upiaria kahato mi'iria. Mekewat sa'awy'iwuat Ai'ywot ainãpin hap sese nug haria mi'iria. 5 Pyno ahenoi i ra'yn epe mana mekewat sa'awy'iwuat Tupana piat ainãpin hap sese. Mio tã e — Waku eiwo'oky'e yne e. Yt ipakup i ra'yn wen ma'ato atiwan ne ewawi uimiky'e kahato en mote. 6 Pyno waku yne sa'awy'iwuat ainãpin hap aimikuap ok tã waku watunug. Karãpeĩ are'e ehepe — To'iro wato'oky'e i'ewyte are'e ehepe — Watunug yne yianmiat ainãpin hap aimikuap ok tã meimẽwat sa'awy'iwuat mi'i pote wo'oky'e haria wo ra'yn watoĩne'en. 7 Ta'i typy'i kahato ti mesuwarotiaria aima'at'i ma'at'i hanuaria. Wẽtup sehay wuat aima'at reran haype — Iesui ti yt miit kawiat i i'atu'e sa'ag. Tupana yt tuwemoherep miit no i'atu'e reran haype. Aika'iwat ewanĩkaptia ti mi'iria. 8 Waku aiwe'eg wo o mi'iria pupi katupono ta'atuky'esat kahato watuwat i'atuehay upi. Watuwat mi'iria ehay upi pote watoiat ra'yn aimimohey Iesui etiat. I'atuehay upi watuwat hawyi yt naku i pe watopyhu'at. Yt kat i aipotpap hap sa'up topyhu'at Tupana kaipyi. Mi'iria ehay — Iesui ti yt miit pu'i kawiat i yn i'atu'e ahepe. Tupana yt tuwepu'i nug i i'atu'e ahepe sa'ag. Mi'i hawyi watuwat i'atuehay upi hawyi yt kat i sa'up toĩne'en aru Tupana kaipyi mekewat e'at pe mekewat aipotpap sa'up. 9 Yt naku i wahenoi irania'in me aiwanẽtup hap yt Aipotypot Iesui e hap ewy i. Mi'i tã watunug mote yt Tupana wanuat i watopyhu'at. Ma'ato miit'in wati'atumu'e Iesui e hap ewy imienoi ewy mi'i pote toĩne'en I'ywot Ha'yru aipy'a pe. 10 Mi'i hawyi put'ok'e wẽtup ok aimu'e hat hawyi — Ta'i wẽtup kawiat ti Iesui yt aipiit ewywuat i Iesui i'atu'e sa'ag. Mi'iria put'ok'e ai'yat oken'ypyke hawyi — Wãi yt ereke tei'o waku wato'e tope. 11 Ma'ato — Tupana epowyro ere'e pote mi'i hawyi meiẽwat miit sa'ag ewy ra'yn iwy ok wo ra'yn erepyhu'at.
12 I'atu kahato ti atiwan neran ewawi mana ma'ato waku ahenoi mi'i ko'i uiwẽ pyi areĩne'en ewywo hawyi. Ma'ato yt atunug neran koitywy uhehay uimiwan me. Areto teran ewawi mana hawyi mi'i tote ahenoi uhehay sese epe mana. I'ewyte waku ehenoi ehay uhepe aiwo'oewa pe. Mi'i hap e'at pe uimowepit hap sese toĩne'en. 13 Pyno kuekatu atipo'oro ewawi mana. I'ewyte ekypy'yt mẽpyt'in tipo'oro ewawi kuekatu. Waku ra'yn uimiwan toran na'yn.
Uito Iesui potmu'e Iuwãu

IUWÃU MINÃPIN MYE'YMUAT

1 Pyno uito ti Iuwãu Iesui potmu'e sese Uito. I'ewyte imiky'e kahato uito. Waku kahato ti
en mehĩ Kaiu. Mi'i pote atipo'oro mesup uimiwan ewawi woroky'e kahato haype. 2 Uheka-
tuwy sese en. Mi'i pote ahẽtup kahato Tupana pe ewawi — Etipoityro kahato uiwy Kaiu
are. Atiky'esat kahato ipiit ihãite hap aikotã ihãite topy'a pe Tupana wywo hap ewy are
Tupana pe. 3 Ga'atpo put'ok'i'atu'e meiũpe aiwyria'in Iesui mohey haria. Mi'i hawyi ta'atu-
henoi sehay etiat aikotã Tupana ehay pywuat upi ereĩne'en mot'i imohey hap ete hap etiat
ta'atuhenoi. Mi'i hap atikuap hawyi uimowepit kahato en. 4 Karãpeĩ uimẽpyt'in tukupte'en
pywuat sehay upi hap uimowepit kahato. Mesuwarotiat yt kat i po'og uimowepit hap mi'i
kai. Atikuap uimẽpyt'in hãpyk kahato tukupte'en hawyi uimowepit hap sese toĩne'en.
5 Uiwy kahato en Kaiu. Waku ti ereĩne'en mot'i Tupana potpap we. Iesui mohey haria
eropat kahato hat en ereĩne'en. I'ewyte Iesui mohey hat yt emikuap ko'i i eropat kahato hat
en. 6 Mi'i pote Iesui mohey haria meiũpe ta'atuhenoi kahato to'ope to'ope aikotã ereĩne'en
hap. — Wo'opotky'e hat toĩne'en itote i'atu'e to'ope to'ope. Mi'iria tuwat Iesui etiat enoi
miit'in miat hamo wẽtup tawa piaria atumu'e hamo sakpuaria mu'e hamo tuwat aru. Waku
o ewei'atupowyro o mi'iria i'atupotpap ete. Ewei'atupowyro o i'atupu'ap sa'up ete Tupana
mõtypot hamo Tupana miky'esat nug hamo are. 7 Tuwat ra'yn mi'iria yt kat ha'up wywo
i. I'ewyte yt ta'atuky'esat i sa'up irania'in kaipyi yt Iesui mohey i haria kaipyi katupono
Aipotypot eropat haria mi'iria pote. Mi'i pote ta'atuky'esat Iesui kaipyi yn i'atupu'ap sa'up.
Tuwat ra'yn yt kat sa'up wywo i Aika'iwat potpap nug hamo. 8 Aito ti Aipotypot emiit mi'i
pote waku wati'atupowyro hemiit'in Aika'iwat ehay sytpok haria. Mi'iria wati'atupowyro
pote meiũran Aika'iwat tum ahepe i'atuwat i'atusa'up ok tã tutum ahepe are. Katupono
mi'iria tuwat sehay pywuat sytpok hamo tuwat.
9 Sa'awy'i atiwan uhehay Iesui mohey haria kape tawa piaria kape ma'ato itote uhyt
Teotewe toĩne'en uhehay akit hat. — Yt watuwewaure ka'a tei'o Iuwãu piat ainãpin hap
kape e hat. Waku po'og uhehay kape eweiwanẽtup e hat toĩne'en itote. Katupono toiky'esat
kahato tuwenug i'atu'akag wo. Mi'i pote toipun uimiwan. Mi'i pote areto ewawi hawyi
ahenoi iminug sa'ag ehepe. 10 Put'ok'are itote hawyi ati'apiheg mi'i. Ahenoi aru iminug
sa'ag ko'i. Ahenoi aru i'e hap heso hap ko'i katupono ihay at kahato ahete yt pywo piat
sehay i. Yt naku i kahato mi'i. Toipyhyp Tupana Mipo'oro tehay sytpok hanuaria. Yt karãpe
i — Ereke e Tupana ehay sytpok haria pe. Yt iwese hin i Iesui mohey haria ete. Yt toiky'esat
i Iesui mohey haria eke to'yat piat hap. Yt toiky'esat i aimipo'ororia to'yat piat hap. I'ewyte
yt toiky'esat i aimipo'ororia eke Iesui mohey haria yat piat hap. Wãi'e i'atupu'ap tote. Mi'i
hawyi karãpe aimipo'ororia tuwehyt'ok Tupana mõtypot yat pe hawyi tohytpok hytpok ne'i.
Yt iwe'eg hin i. Mi'i pote areto i'apiheg hamo. 11 Uiwy are yt ereĩne'en tei'o mi'i ewy ne'i. Kat
pote mi'i sa'ag nug hat kahato are. 12 Atiky'esat en wakuat nug hano ereĩne'en katupono
wakuat nug hano yn Tupana wanuat. Uwe uwe inug sa'ag mi'i hat yt Tupana kuap i hat
sese. Yt karãpe i Tupana toĩne'en ipy'a pe. Ma'ato toĩne'en wẽtup ok eipy'asetpe Temetiu
e hap het rakat yne Iesui mohey haria mimõtypot. Mi'i wyti pywuat sehay iã'ãkap yne
pywuat sehay enoi haria mimõtypot mi'i. I'ewyte uimimõtypot mi'i. Uruimõtypot kahato
mi'i are.
13 Ahenoi teran po'og po'og epe mehĩ Kaiu ma'ato yt atunug neran hin i popera tote.
14 Mi'i pote areto irane meremo ewawi. Uhehay teran ewywo haype. — Tupana etum
o uiwy Kaiu pe iwepit hap are Tupana pe. 15 Pyno yne meiũpiaria tipo'oro kuekatu e
hap ewawi. I'ewyte uruipo'oro kuekatu e hap ko'i ehowawi uruwyria'in itotiaria kape
uruipo'oro uruepiat i'atuky'e haype. Pyno wuat'i aiwyria'in me atipo'oro uhehay —
Woroho'oky'e kahato e hap atipo'oro are.
Toran na'yn uimiwan. Uito ti Iesui eropat hat Iuwãu. Uhet sese Iesui miky'e.

MEHÎ IUTA MINÃPIN

1 Mesuwat uimiwan atipo'oro Iesui mohey haria kape aikope aikope mesuwat yi tote eikupte'en hap kape. Uito ti Iesui ywyt sese Iuta e hap het rakat. I'ewyte mekewat Iesui ywyt Tiaku ywyt sese areĩne'en. Kuekatu atipo'oro ehowawi uiwyria'in.

Pyno uimiwan atipo'oro ehowawi uiwyria'in. Eiperia ti Ai'ywot Tupana mimohãpyk ko'i sese eipe tomohey haria eipe pote. Pywo ti rat Iesui waku kahato ai'apykok hamo. Yt uwe hin i ti aihep kuap Iesui piat ai'apykok hawyi katupono iheg me kahato watoĩne'en ipo pe. 2 — Tupana are atiky'esat kahato ereĩne'en uruky'e hat uruehaky'e'i hap uruete turan miit'in yt i'atuwese i uruete hap turan are. I'ewyte Papai eremoehaky'e'i Esa'yru mohey haria ky'ewi are yn ehupi Tupana pe. Etunug no mi'iria emiit'in sese iwepit kahato rakaria wo mesup mũki'ite hawyi wuat'i e'at pe are Tupana pe. Ui'ywot Koro are eti'atumowepit ro emiit'in po'og sa'awy'iwuat kai to'opowyro powyro hamo are ahẽtup epe Tupana Urupotypot Iesui set upi mesuwe ehowawi are ra'yn. 3 Uimiky'e kahato ko'i eipe. Sa'awy'i arehaypo'oro teran ehowawi aikotã Iesui ahehakyera'at hap kuap hamo. Uimiwan ehowawiat nuat atunug neran ma'ato Tupana Pã'ãu — Yt etiwan nei'o miowat Iuta e uhepe. Apuete Iuta ma'ato waku etiwan wẽtup aikotã aikotã hap etiat e uhepe. Waku wẽtup sehay yn na'yn etipo'oro uimohey haria pe. Mi'i hawyi woroho'omu'e teran Tupana Pã'ãu mienoi uhepiat ewywuat yn na'yn. Pyno koitywy eipe Iesui mi'apykok yne. Koitywy uimiwan me woroho'onãpin Tupana Pã'ãu e hap einãpin hamuat wo. — Uimẽpyt'in atiky'esat kahato eweimoheg eipy'a pe Uha'yru mohey hap e Ipã'ãu ahepuo are. Yt eipohep ne'i tei'o imohey hap ete ma'ato eweimohey po'og po'og yne e'at pe Uha'yru Iesui e ahepe. Aikotã sa'awy'i eweimohey haty wo hap ewy po'og po'og eweimohey te wuat'i e'at kape e Tupana ahepe. Aikotã surara'in tunug yne ta'atu'akag koro ehay mi'i haria ewywuat ro eweikupte'en Uha'yru miky'esat ko'i nug hamo e Tupana Pã'ãu ahepe mesup are. Uito Iuta eiwy sese eimu'e ra'yn are waku.

4 Koitywy tuwehyt'ok tuereto aipy'asetpe Tupana mohey hap pun haria. Yt Tupana mõtypot rakaria i mi'iria are. Mi'iria aipy'asetpe tukupte'en ma'ato yt naku i nug hamuat aima'at hamo tõ'ẽ ahowawi. Mi'iria ti Tupana Sa'yru yt kuap i haria. Mi'iria ti aikotã Tupana ehay enoi haria te'ero'e sa'awy'ite hap ewy. Mio tã i'atu'e — Tut wyti aru eima'at hanuaria sese e miwan me. Mi'iria wyti aru uimi'atu'apiheg wuanuaria te'eropyhu'at wuat'i e'at piat nuaria e Tupana miwan me mi'iria etiat hap nug haria. Mi'iria ti yt kat i uimõtypot hap i'atuwanẽtup hawe haria e. Mi'i haria wyti aru tuwehyt'ok wehyt'ok eipy'asetpe uimõtypot yat pe yt naku i nug hamo e. Mi'iria Tupana e hap ewy — Ta'i waku ti watunug sa'ag aimiky'esat ewywuat i'atu'e. Waku ahewaire waire kahato i'atu'e aru are. Ta'i Tupana yt ai'apiheg hin i katupono ti aiky'e kahato Tupana iwese kahato rakat pote i'atu'e aru aimu'e sa'ag ne'i. Yt naku i watunug Tupana Mipo'oro Aipotypot no i'atu'e aru mi'iria e sa'awy'ite Tupana miwan me eima'at reran haria etiat. 5 Pyno eiwe'eg wo o mi'iria hap pupi uiwyria'in are. Yt eweiwaure tei'o sa'awy'i wanĩkaptia po pywiat ai'ywania Iuteu ywania Tupana ti'atuehakyera'at yne yi Esitu'in ahewanĩkaptia po pyi hap. Ma'ato mi'i pytkai yt ta'atumohey po'og hin i ta'atuehakyera'at hat Tupana are. Ta'i mi'i hawyi mekewat yahig wato tote Tupana ti'atu'apiheg mi'iria are. Ta'i tomohey hap pun haria toi'atumoma kahato itote are. Nagnia yne topap itote hawyi ta'atumẽpyt'in yn put'ok'i'atu'e yi wakuat Tupana miium kape are. Mekewat yahig wato tote hakpap kahato tomohey hap pun haria are. Tupana ti'atumoma yne yahig wato tote. Ta'atumohey kahato sa'awy'i pytkai topap ta'atupun imohey hap pote. Mi'i hawyi i'atumẽpyt'in yn tokoka'at Tupana miium e'yi kape are. 6 I'ewyte sa'awy'iwuaria atipy piaria waku kahato tukupte'en atipy pe Tupana wywo are. Ta'i sa'awy'i sese ti mi'iria tukupte'en Tupana ehamo atipy pe wen ma'ato meiũran — Uruto po'og Tupana kai i'atu'e sa'ag hawyi Tupana ti'atupugha ra'yn i'atuieĩne'en hap atipy piat pyi i'atumiky'esat sa'ag nug hamuat. Mi'i pote ti koitywy mi'iria tukupte'en ta'atupo'i po'i hawe ra'yn are.

Sa'awy'i atipy piaria mi'iria ma'ato mio te ta'atupyhyp hawe tukupte'en. I'ypyryp sese pe mekewat i'ypyryp hun kahato rakat pe iheg sese pe tukupte'en. Mio ti itote ta'atuhekatup ta'atu'apiheg sese hap e'at Tupana piat hap. Katupono Tupana to'e i'atuepe — Ati'atu'apiheg wyti aru eipe e ra'yn i'atuepe. Koitywy he'at yn ta'atuhekatup. Mi'i e hap ewy te Tupana to'e koran Tosa'yru mohey hap pun haria pe. Mi'i pote waku watoken'ẽ kahato mi'iria ewywuaria pupi e. 7 Sa'awy'i mekewat tawa Sutuma piaria i'ewyte mekewat tawa Kumura piaria topap meremo katupono Tupana tiwuk yne mi'iria are. Mi'i tawa ko'i piaria etiat eweikuap ta'yn. Ta'i meimuẽwat tawa ko'i ti Tupana tiwuk aikotã atipy piaria Tupana atoiat haria ewy kahato tukupte'en pote. Katupono mi'iria eko

ti i'atuewaire waire hap kape yn i'atuwanẽtup hap hawyi ihainia'in ti ihainia'in wywo i'ewyte haryporia'in ti haryporia'in wywo. Yt miit'in ewywuat i ta'atunug hap ete yn ta'atuwanẽtup. Te'eruwanẽtup yn aikotã mekewat ta'atuminug sa'ag ko'i ete yn. Mi'iria ti ihainia'in wywo yne haryporia'in wywo hap kape yn te'eruwanẽtup at ka'ap are. Mi'i pote yt miit'in ewywuat hin i tukupte'en to'ope to'ope to'opytyk pytyk pote. Ihainia ti ihainia wywo ti ra'yn haryporia ti haryporia wywo ti ra'yn ta'atuky'esat sa'ag. Mi'i tã hawyi Tupana tiwuk i'atuetawa aria sa'ag i'aman ewywuat wo. Mi'iria wuk hap ti aria hewo atipy kaipyi i'atu'apiheg hamuat. Mi'i hap ti mesup topyhu'at aimu'e hamo ra'yn ainãpin hap ta'yn. Waku ai'apiheg hap pupi watoken'ẽ are. Yt naku i Tupana mi'apiheg ko'i tawa Sutuma tawa Kumura piaria ewy watopyhu'at. I'atuetawa wuk hap kaipyi watikuap aria wato wuat'i e'at piat yt imohey i haria wuk hap etiat watikuap are. [8] I'ewyte yt naku i watopyhu'at mi'iria ewywuat uiwyria'in. Mi'iria ti at ka'ap te'eruwanẽtup hawe ikat aikotã me waku ta'atunug sa'ag hap i'ewyte miit'in ma'at hap kape. Mi'i pote i'atumu'etu ti sa'ag yn na'yn are. Mi'i hap kaipyi ti ta'atupiit ete i'atumikyry'i kahato katupono waire waire hap yn i'atuwanẽtup hawe. Mi'i pote ti ta'atunãpin neran irania'in ta'atueko nug hamuat. I'atusaiwot kahato Tupana ete ta'atupy'a pe. I'atuhuha'i ne'i pote waĩ'i'atu'e Tupana pe. I'ewyte torania morekuaria ete yne tu'isaria ete i'atusaiwot i'atuhuha'i yn na'yn. I'ewyte Tupana emiit'in atipy piaria ete i'atumikyry'i. Yt te'eroken'ẽ hin i ahiag mupi are. [9] Ma'ato atipy piaria surara'in akag Mikeu atipy kaipywiat yt tuwekyry'i hin i ahiag ete. Mi'i ti sa'awy'i Tupana tipo'oro tesurara koro Mikeu atipy kaipyi yi kape Musei syp hamo ma'ato mu'ap upi ahiag tipyhyp teran. Mi'i hawyi yt kat e i Mikeu ahiag me ma'ato meremo tohẽtup atipy kape — Tupana meremo ro eti'akit ahiag katupono uipyhyp teran emiky'esat nug hap ete e token'ẽ haype. Musei iku'uro hawyi ahiag tiky'esat ipiit towanuat. Mi'i pote atipy kaipywiat surara akag Mikeu hẽtup meremo Tupana pe — Eti'akit ro ahiag Uika'iwat mesuwe e. Eti'apiheg no ahiag e yn. Yt to'e hin i — Woro'pun en yt e i ahiag me atipy piaria surara koro pytkai. Ma'ato toĩne'en aipy'asetpe miit'in yt imohey i te haria. Mi'iria to'okyry'i kahato Tupana ete i'ewyte ahiag ete i'ewyte torania akag ko'i ete sio tu'isaria sio morekuaria ete — Uruto ti po'og nakaria wo torania kai i'atu'e ta'atuwanẽtup hawe.

[10] Yt naku i watopyhu'at aikotã tawa Sutuma hawi tawa Kumura eko ewy. Itotiaria yt te'eroken'ẽ hin i atipy kaipywiaria pupi. I'ewyte mi'iria ta'atumikyry'i kahato yne akag ko'i etiat haria. Yt ta'atukuap i Tupana esaika hap pytkai i'atuehay sa'ag ne'i. Yne akag ko'i ete i'atuehay sa'ag. Ta'i mi'iria ti aikotã ga'apy piaria haiwot rakaria ewy tukupte'en katupono torania miit'in akag ko'i ete i'atuhuha'i ne'i irania'in mimõtypot ko'i ete. Yt ta'atukuap i waku rakaria haype hawyi yne wakuap ko'i ete i'atusaiwot. Mi'iria ti Tupana mi'atusaty'i saty'i ko'i katupono tuweupiaria ra'yn ta'atuminug sa'ag ete yn te'eremoehapap. Mi'iria irania'in moweuka'i ta'atueso wywuat haria. Mi'iria wakuap sese ko'i yt kuap i haria aikotã Awyato miit auka hat ewywuaria i'atueko. Mi'i pote miit'in mi'auka wo te'eropyhu'at Awyato auka hap ewywuat are. I'atuhaiwot popuo sy'at i'atu'e yt nakuap i utui hap ete hawyi te'eruwewi te'eruwe'auka. [11] Ta'i uiwyria'in mi'iria ti sa'awy'iwuat Kãi e hap het rakat ewywuat heko rakaria. Kãi ti sa'awy'i ipy'ahak toywyt wakuat Apeu toi'auka yt nakuat i uito te'e hap toimoherep. Kãi ewywuat sese ko'i mi'iria tukupte'en at ka'ap are. Nimo te mekewat Tupana ehay ran moherep hat paini koro Parãu me Tupana to'e — Yt ereto tei'o ui'ywania Iuteu ywania kuasa te hamo e. Ma'ato Parãu toto ra'yn toiky'esat kahato ha'up iwato morekuat po pyi. Miit'in ti'aparap mono Tupana kapiat we'eg hap te'etu yt naku i nug hamo toto. Itote toimoherep yne sa'ag sepap hap. Mi'i hap ewy mi'iria paini Parãu ewywuat tukupte'en Tupana ehay ran moherep haria ma'ato i'atupy'a pe yt kat i Tupana ky'e sese hap wywo. are. Ta'atuhenoi miit'in wen ma'ato i'atuekat ky'ewi hap yn te'eruwewanẽtup wywo. I'ewyte ti te'eruwemowato teran kahato hap kape yn te'eruwewanẽtup ka'ap are. Yt kat i Tupana mõtypot hap sese i'atuekai are. Sa'awy'iwuat pa'i ran Kore e hap wanẽtup hap — Uito po'og Musei kai e nimo Tupana mohey haria Musei mi'apykoktia pe. Toipohari yne teran Musei Tupana mohey haria Tupana hũria haype. Ma'ato toi'aparap kahato Tupana pe hawyi Tupana mi'auka meremo rakano topyhu'at yi ka'a pe ipyp. Ta'i mekewat pa'i Kore ewywuaria kahato tukupte'en ne mesup aipy'asetpe are. Mi'iria Tupana hũria aimi'apykok aiwyria'in Iesui mohey haria ete aipohari teran aimi'apykok wẽtup sehay upi yt Iesui ehay upi i haria. Mi'iria wyti aru Tupana mimoma wuanuaria pa'i Kore ewywuat are. [12] Yt naku i mi'iria tunug at ka'ap to'ope to'ope pytkai yt te'eroken'ẽ hin i te'erenuk aiwywuat hamo. Aikotã ut aimi'u ete tenuk hap ewy mi'iria aipy'asetpe ahenuk aiwo'oky'e hap nug hap etiat turan. — Heno watenuk yt ai'e pytkai i te'erenuk aiwywo Iesui piit iã'ãkap man watu'u turan i'ewyte Iesui suu iã'ãkap Uwa hy watu'u turan. — Tupana tiky'esat ahewaire waire hap i'atu'e Iesui mohey haria ewaure ka'a pe yt kat i wemõti hap wywo. Ta'atumiky'esat yt we'eg i hap nug hap kape yn i'atuehay. Mi'iria ti tukupte'en aikotã mekewat ywyhig hun ewy. — Meiẽ tut aru i'aman

aimikoi hu'i hamo wato'e wen ma'ato ywytu uwato yn put'ok'e ai'mikoi pun hamuat. Yt i'aman hin i hewo aiko aimikoi ete. Mi'i hap ewywuaria ti mi'iria tukupte'en are. Mi'iria ti ikahuria aimikoi ypia iyhop ikahuria ewywuat ko'i ma'ato yt karãpe i haat rakaria ewywuaria. Karãpe haat e'at put'ok'e hawyi watuwat i'ywa so'ohep hamo ma'ato yt kat hin i ikaipyi watipuẽti mi'u hewo hap ewy haria are. Mi'i tã ti tukupte'en mi'iria aikotã aimikoi aimi'ypy hep yi pywiat rakat igag hap ewy are. Aikotã aimikoi iku'uro rakaria ewy mi'iria tukupte'en aimikoi ypia py'asetpe are. 13 — Ta'i uruto ei'ewy Iesui mohey kahato haria i'atu'e wen ma'ato Iesui mohey ran haria aikotã y'y ihy we'okmõi ko'i wasere upi tõ'ẽ tõ'ẽ hawyi ihy mohun hap hawyi aimi'u wuat hap ewy Iesui mohey ran haria. I'atuwanẽtup sa'ag nakat yn pote ti aiwanẽtup hap ywyk hanuaria. I'ewyte Iesui mohey ran haria ti aikotã waikiru hewyry ewy kahato are. Aikotã waikiru ho'owasat tuwewi aikowo aikowo ta'atumiky'esat ewy tuwat. Ma'ato meiũran i'atuowasat hawe tukupte'en yt hẽtyhot i ywyhig hun me i'ypyryp sese pe hap ewy aru aikope Tupana yn ikuap hap tote. Mi'i hap ewy ti Iesui mohey ran haria i'ypyryp aikotã wãtym koro i'ypyryp hap ewy Tupana kuap hap ete. 14 Nimo te ti mio tã e mekewat Tupana ehay moherep hat pot Enoki Atãu emiariru emiariru to'e — Tut ti aru Tupana Aika'iwat ahowawi typy'i kahato tesurara'in atipy piaria wakuaria sese wywo e yt naku i nug haria moma hamo e. 15 Wuat'i miit'in yt imohey haria i apiheg hamo tut Ahetupana e Enoki. Mi'i hawyi ti aru toimoherep yne uwe waku uwe yt nakuat i hap e. Mekewat e'at pe ti aru toimoherep miit'in minug sa'ag nakat ko'i yt nakuat i nug haria pe Tupana yt miky'esat i nug haria pe e. toi'atumoherep wuat'i ehamo e. I'ewyte torania yt naku i i'atuehay sa'ag tetiat e. I'atupy'ahak tetiat hap enoi wuat'i miit'in ehamuat hamo tut Ahetupana e. Toimoherep yn wo'oeromopusu hap koi hawyi yn soso hap i'ewyte — Tupana ti yt naku i kahato i'atu'e hap moherep hamo tut e. 16 I'atuweuka'i tetiat hap sio tomohit hap ko'i toi'apykok yne hamo Ahetupana tut tesurara'in sem wywo e Enoki nimo. Mi'iria ti ta'atumiky'esat sa'ag ewywuat ra'yn nug at ka'ap ma'ato yt heremo i haria are. Ta'atuwẽ pyi ti — Uito po'og wuat'i kai i'atu'e ahepe are. Mi'iria tiky'esat kahato ta'atumõtypot kahato hap — En po'og urukai i'atu'e irania'in hap. Mi'iria ti ikat kahato ta'atumõtypot kahato — En ni yt naku i rakat i'atu'e wakuaria pe. Karãpe aiwat aimiky'esat ete aipowyro hawyi aheromopusu kahato hap — Yt naku i ti meke tã mi'i miit ewy watunug i'atu'e irania'in me ahetiat pe. Yt wati'atumowepit kuap i ra'yn mi'iria are. Ta'atumiky'esat sa'ag yn ta'atunug neran mote wakuat yt ta'atunug kuap i ta'atuhã'ãg pytkai are. — Uito ti waku kahato po'og torania kai wakuap atunug i'atu'e. Waku kahato en i'atu'e ahepe ahekat ky'ewi. I'atuehay se rakat ta'atuehay wo aimowepit ma'ato yt pywo pe hin i aima'at teran haype ne'i are. Mi'i tã hap ete te'eremopokuap kahato. Mi'iria ti te'eropotmu'e wẽtup sehay yt Iesui etiat enoi haria hin i. Eiwe'eg wo o Tupana ehay pun haria mi'iria are. 17 Ta'i mesup ta'yn ui'e hap ewy ta'atunug na'yn mi'iria eipy'asetpe wẽtup sehay enoi haria are. Uiheywyt'in uheinyt'in yne uhekatuwyria wẽtup sehay kape yn ni waku watuwanẽtup. Mi'i ti ainãpin sa'awy'iwuat Iesui etiat 12 ok takaria aimu'e hap kape yn waku are. 18 Mekewat sa'awy'iwuaria Aipotypot Iesui potpo'ororia sese ainãpin kahato mi'iria aima'at teran haria ete aima'at pupi are. Ta'i mio tã i'atu'e ahepe 12 ok takaria — Meiũran wuat'i kahuro hap e'yianmete wyti aru tõ'ẽ kahato wẽtup ehay enoi haria. Mi'iria ti aru ai'atuma'at reran haria i'atu'e ra'yn ahepe. Mekewat yi kahuro hap yt pya i ra'yn turan put'ok'i'atu'e ahowawi. Mi'iria ti ikohyeput kahato ta'atupiit miky'esat gu'uro ypy yn nug hap upi i'atu'e. Tõ'ẽ ehowawi wẽtup sehay moherep hanuaria i'atu'e. Eimimohey hãpyk takat Iesui etiat mohit hanuaria tõ'ẽ hawyi eipy'asetpe tukupte'en i'atu'e 12 ok takaria. Mi'iria ti ta'atupiit miky'esat yt naku i gu'uro ypy nug hap etiat wemoehapap haria yt Tupana miky'esat wuat'i e'at piat ieĩne'en hap yt ky'esat i haria i'atu'e ahepe sa'awy'i 12 ok takaria. 19 Mi'iria aimu'e haria wẽtup takat wakuat aiwo'oky'e hap moma rakaria aimohey ete aipohari teran haria. Mi'iria ti iky'esat aiwo'oewaure aimimohey etiat hap yn. Mi'iria piit pe ti yt kat i ra'yn Tupana Pã'ãu rakaria. Mi'iria ti aikotã ga'apy puat haiwot rakaria miit auka haria ewy. Te'eruwanẽtup mesuwarotiat ko'i kape yn. 20 Mi'iria ehay upi yt naku i watuwat are. Waku watomohey po'og po'og wuat'i e'at Aiwy Iesui are. Waku iheg kahato ihay hawyi watunug i'e hap yn. Waku aikotã ipotmu'eria 12 ok takaria ainãpin haria wo watukupte'en mot'i hap ewy aito are. Mio tã are yn uiwyria'in waku sese rakat aimimohey pote. Waku wato'omoesaika moesaika aimimohey wakuat ete yn are. Ta'i aiwat aimimohey ti po'og wakuat torania kawiat hat are. Ta'i mi'i yn ni waku kahato ahehay Tupana kapiat hamo het upi are. Tupana Pã'ãu miky'esat ewy yn waku wahẽtup Ipã'ãu upi are. — Etum no esaika hap uhehay ewawiat sepap hamo wato'e Ipã'ãu me are. Mi'i hap yn ni waku ra'yn Ipã'ãu upi wahẽtup hap are. 21 Uito ti atimohey kahato. Mi'i pote eipe atiky'esat ui'e eweimohey kahato hap. Tupana ti yt puo hin i eikai ui'e tomohey hap ium ehepiat hamo. Tupana tum neran aiky'e hap mi'i pote to'iro watiky'e Aiky'e hat. Waku watuweium Tupana pe aiky'e hamo. Waku Tupana yt wahowai i aiky'e teran tipyt.

Ta'i waku ti Aika'iwat wahekatup wuat'i e'at pe. Mi'i hap yn ti waku uiwyria'in. Tupana mipo'oro ahetiano ihaky'e'i kahato tutum toĩne'en wuat'i e'at piat hamo. Mi'i pote waku watiky'e Aiky'e hat are. 22 Tupana ti waku watipowyro ihay enoi hap ete. Mi'i tã ti toiky'esat kahato katupono irania'in yt tokuap i te haria piat tokuap hap toiky'esat tomõtypot hap. Tomõtypot sa'up mo tutum neran i'atuehakyera'at hap. Katupono toi'atuehakyera'at teran irania'in yt imohey kuap i te haria are. 23 Waku ti wati'atuehakyera'at irania'in aria wato po pyi. Waku watimoherep mu'ap aria wuat'i e'at piat ho'opot hap pyi. Waku paawato'e i'atuky'e hap aipy'a pyi are. I'ewyte irania'in yt imohey kahato i te haria waku wati'atuekyi i'atuky'e hap wywo. Uiwyria'in waku ti aiwe'eg wo kahato yt nakuaria i yt imohey i te haria i mu'e turan. Mi'iria ti karãpe watimoherep Iesui ehay aimo'akag'aia teran yt nakuap i nug hamo. Yt naku i wata'at i'atuehay upi waire waire nug hamo. Waku watoken'ẽ mi'i nug hamo. Waku ti i'atupiit kahu hap yt aimo'akag'aia i i'atupiit ky'esat hamo. Waku aikotã ahesokpe ikytsig kahato ete yt watiky'esat i hap ewy. Waku ti wati'atuekyi yt naku i nug haria Iesui kape. Waku ti ta'atupiit miky'esat nug haria waire waire haria ta'atuwuk hap kapiat haria watekyi Iesui kapiat we'eg haria wo. Aiwe'eg i hap wati'ywyk wywo pote watoken'ẽ i'atueko pupi are. Yt naku i wata'aipok ne'i aheko sa'awy'iwuat yt naku i nug hap kape i ra'yn are. 24 Uiwyria'in karãpe put'ok'e ahete aho'opot hap ahatek hap turan ni Tupana ti aimoesaika kuap yne ahã'ãg hap akit hamo are. Mi'i pote waku wato'e Tupana pe — Urupowyro En Tupana katupono yt urutunug neran i ahiag miat irania'in miat uruiã'ãg hap upi waku wato'e. Yt naku i urui'atoiat En Tupana Uru'ywot ma'ato urupowyro En uruma'at hap akit hamo wato'e ne'i. Ta'i etikuap yne uruiã'ãg hap put'ok'e turan. Mi'i pote urumoesaika mekewat sa'ag nug hap akit hamuat waku wato'e Tupana pe are. 25 — Tupana En yn ni Uruetupana uruto'e. Mi'i hawyi En ni po'og we'eg torania kawiat hat uruto'e. I'ewyte En yn Uruehakyera'at kuap hat uruto'e. Urupowyro En urui'aparap hap moma hamo Tupana. Urunug no En hãpyk sese rakaria wo ewaku hap ewy uruto'e. Uruiky'esat kahato ehamo urutukupte'en mesup mũki'ite wuat'i e'at pe uruto'e. Urumowepit ro En ewy. Uruimõtypot reran En Urumohãpyk kuap hat sese En mote. En ni po'og wuat'i apy tote uruto'e. En ni Wuat'i porekuaria Porekuat. En ni Wuat'i Miit'in Akag Koro. En ni wuat'i atipy piaria i'ewyte yi totiaria Akag Koro uruto'e. En ni rat wuat'i apy i ipotmoko'i rakat. Ga'atpo hawyi mesup mũki'ite hawyi torania e'at piat uruto'e ewawi i'ewyte Esa'yru Emipo'oro Uruporekuat nuat Iesui set puo waku.

Uito ti Iuta. Iesui ti uheyke'et sese are. Tiaku ti Iesui ywyt re i'ewyte mi'i Uheyke'et are.

IESUI ARU E HAP IUWÃU MIWAN

1 Uito Ei'akag Iesui e. Ui'ywot Tupana tiky'esat kahato atimoherep ehepe yne aikotã yt
pya hin i ra'yn hap e. Mi'i ko'i toiky'esat uheropat haria ikuap e. Atipo'oro uhehay atipy piat
uhehay moherep hat wẽ pyi e. Ahenoi yne uheropat hat uipotmu'e uimiky'e kahato Iuwãu
me. 2 Etimoherep to mesuwat uhehay yne yne uheropat haria pe are'e. Mesuwat sehay yne
Tupana e hap uhetiat e. Mesuwat uhehay wakuat yne are'e yne eimikuap ok tã ehewaure
ka'a mikuap ok tã ui'e hap. I'ewyte aikotã emu'etu era'akasa uimimoherep epiat hap ewy
topyhu'at are'e epe uiwy Iuwãu e. 3 Uimohey haria waku ehewaure ka'a ewetum kahato
mesuwat uhehay wakuat kape e. Waku eweimowẽpap'i mowẽpap'i kahato mesuwat
miwan ehepiat ikuap hawywiat ehepiat inug hamuat hap kape aikotã aikotã Tupana tunug
hap ahenoi ehepe e'yianmete e. Yt pya hin i Mesuwat uhehay Tupana tipyt'atnug hamuat
e'at. Eweimowẽpap mesuwat uhehay pote aru toĩne'en eipoityro kahato hap eimowepit hap
e Iesui ahepe.
4 Mi'i pote uito Iuwãu atiwan na'yn Iesui ehay tomikuap ok tã hawyi atipo'oro Iesui
mohey haria pe 7 tawa yi Asia piaria pe. Aikotã Iesui mimoherep ewy mekewat temiit
tomipo'oro atipy kaipywiat wẽ pywiat ewy atipo'oro ehowawi uito Iuwãu. Ma'ato sa'awy'i
uimiwan me wepoityro hap tohẽtup Tupana kaipyi 7 tawa piat Tupana mõtypot yat piaria
wat hamo. Mio tã are'e epe Tupana — Uito ti emiit Iuwãu ma'ato En ni mekewat wuat'i
e'at piat ieĩne'en hat are. En ni torania mesuwiat ieĩne'en hat e'yianmiat ieĩne'en hat are.
En ni mesuwuat re ieĩne'en hat are. En ni wuat'i e'at sakpo ieĩne'en hat are. Tupana ahẽtup
kahato ewawi ereĩne'en hegyi'at kahato Esa'yru mohey haria pe hap are. Etum o wo'oky'e
hap i'atuepe. Etimõ'ẽ Epã'ãu 7 tawa piaria Esa'yru mohey haria kape are ewawi Tupana.
5 Tupana Esa'yru sese Iesui kaipyi ahẽtup etipoityro emohey haria. Etum no i'atuepe i
wo'owese hap are epe. Wuat'i Porekuat no En po'og po'og irania'in kai are. En ni wuat'i
e'yianmete wuat gu'uro pywiat ieĩne'en i hat. En ni pywo yn e hat. Iesui En ni uruky'e hat
sese katupono Esuu wo urupitpit hap etikoho yne torania uruminug sa'ag are. Eku'uro
hap urukawiano hap. 6 Waku yne hawyi urunug na'yn morekuaria wo mesuwat yi tote
E'ywot eropat hamuat are. En ni urunug miit'in epa'i wo E'ywot miky'esat ewy. Urunug
na'yn emiit miit'in ekyi ewewawiat emõtypot haria wo hamo. Wuat'i e'at piat esaika
hap moherep hanuaria urunug na'yn are. Etum no Emohey haria pe egyi'at hap kaipyi
i'atumowepit hap wuat'i e'at pe aru yt kat sa'up i hap ahẽtup are'e epe Tupana. Pyno waku
ra'yn uhehay. Uito Iuwãu.
7 Uiwyria'in Iesui mohey haria meiẽ eweheha'at ro Aika'iwat Iesui tut ra'yn teiam ywyhig
me. Ta'i yne yne te'era'akasa. I'ewyte ipiit suk haria i'auka haria te'era'akasa kahato
howawi. Eweheha'at ro te'eruwak kahato wuat'i ywania yt imohey i haria te'eroken'ẽ
haype kak'i'atu'e. Ma'ato aito imohey haria wahekatup kahato. Waku eriot Mehĩ waku
eriot Mimi wato'e. I'ewute aitoria 7 tawa piat Tupana mõtypot yat piaria pe yi Asia totiaria
pe Iesui tuwemoherep wy. 8 — Ta'i uito ti rat Iesui e ahepe tut hawyi. Aha'awynug yne uito
hawyi areĩne'en ni hat uito. Uhepiat inug yne hap e'yianme areĩne'en ni e. Uimisa'awynug
sa'awynug atimoput'ok yne. Ma'ato wuat'i mesuwarotiat e'yianme areĩne'en ne wuat'i e'at
pe e. Uito ti rat Eika'iwat Wuat'i Esaika Hap Eiam uito e Iesui ahepe.
9 Pyno uito Iesui potpo'oro 12 ok takat Iuwãu areĩne'en eheyke'et ewy katupono waho-
'opot aiwo'o'ewy'ewy Iesui mohey haria aito pote are. Wẽtup sok yn aito. Iesui yn
Aiporekuat ai'e pote ai'atusaty'i saty'i kahato irania'in. Mi'i pote wẽtup miit yn ewy
wahekatup Aika'iwat put'ok'e wuat'i Porekuat nuat hap e'at. Iesui yn Aipotypot are'e hap
etiat no uipyhyp mesuwe yi a y'y wato py'asetpiat ui'apiheg hamo. Wo'opyhyp hat ewy
uinug katupono ahenoi uhehay wo Iesui ti Aiporekuat nuat are'e pote. Mi'i pote uhehay
monik hap ky'ewi ui'atoiat mesuwat yi a Patumu e hap tote. 10 Mi'i yi a tote Aika'iwat
wanuat e'at Mytu'u e'at pe turan Tupana Pã'ãu topyhu'at kahato uhete. Put'ok'e hawyi
uipyt'atnug kahato hawyi uimu'etu kahato. Mi'i hawyi ui'ok pe kai put'ok'e ra'yn sehay
aikotã huhu'e hap ewy atikuap kahato. Ihay pirik kahato atikuap heremo kahato rakat.
Huhu'e hap ewy ma'ato ihay ewy atikuap. 11 — Uito ti yne sa'awynug hat ma'ato uhepiat
inug hap yianmete areĩne'en wuat'i e'at pe e. Uminug ko'i yne ikahuro hap sakpo areĩne'en
ne wuat'i e'at pe e uhepe. Mi'i hawyi to'e i uhepe — Iuwãu e atomoherep aru epe emi'akasa
ko'i emu'etu wuat ewywuat ko'i e. Etiwan o uimimoherep emu'etu hap ko'i e. Mi'i hawyi
emiwan o etipo'oro uimohey haria pe 7 Tupana mõtypot yat kape yi Asia tote. Tawa EWESU
piaria we'atunug haria kape. I'ewyte Tupana mõtypot yat tawa SIMINA piaria wa'atunug
haria kape etipo'oro ui'e hap emiwan. I'ewyte Tupana mõtypot yat tawa PẼKAMU piaria
we'atunug haria kape etipo'oro emiwan. I'ewyte Tupana mõtypot yat tawa SATU piaria

kape etipo'oro. I'ewyte Tupana mõtypot yat tawa TIATIRA kape etipo'oro wy. I'ewyte Tupana mõtypot yat tawa WIRATEWIA piaria kape etipo'oro hawyi Tupana mõtypot yat IRAUTISEIA piaria kape etipo'oro emiwan ipe pewiu tote e Iesui uhepe.

12 Mio tã to'e hawyi aremorem mekewat ihay rakat IESUI kape ara'akasa hamo. Aremorem turan hẽtyhot hap atipuẽti. Tuwẽtem wẽtup eiam myi ariãty. 13 Mi'i hawyi mekewat aria ẽty ko'i py'asetpe toĩne'en Aheyke'et to'ewywuat sokpe i'ywop takat puo yi kapiat hap. Ipoti'a ete toĩne'en iwo'okytyt hap ewywuat hekat rakat Uru kawiat imehit rakat. 14 I'asap ikytsig kahato aikotã nukara kytsig hap amukiusu ap ewy ikytsig hap. Iha aria sapuẽ sapyhot hap ewy aria ẽty ewy. 15 Ipy ko'i ihup hapyhot hap ewy aikotã Asu watopag aria pe hapyke kahato rakat ihup imehit hap ewy. Mi'i hawyi ihay topyhu'at y'y esaika hap topyhyp pote hap ewy y'y wato puehay ewy woo woo'e ne'i soo'e hap. 16 Mi'i hawyi toĩne'en 7 waikiru ipo sese kai. Iwẽ pyi tuwẽtem kyse'yp surara wat to'owa piat hãihyk kahato rakat. Mi'i kape araha'at turan yne ipiit hẽtyhot yne atposake turanuat wateha'at at kape hap ewy kape ara'akasa. 17 Ara'akasa howawi hawyi ara'at yi tote uhowa yi kape hap ewy ipoity'i uhetiat hawyi ipy yatype gen'ẽ pono iku'uro rakat ewy areĩne'en. Mi'i pote tuweponug uipiit ete topo sese kai haype to'e — Uimiky'e Iuwãu e yt ereken'ẽ tei'o uipupi e uhepe. Pywo ti rat uito wuat'i e'yianmete wuat e'at piat ieĩen'en hat Uito e i'ewyte yt kat i ra'yn topyhu'at re mesuwarotiat pytkai aru areĩne'en ne Uito e uhepe. 18 Iuwãu e eraha'at ro uhowawi e. Ha'awyte areĩne'en eipy'asetpe. Mi'i hawyi uiku'uro sese koitywy areĩne'en i ra'yn wuat'i e'at piat hamo e. Mi'i pote ui'e hap uhehay upi yn miit'in tuwẽtem kuap gu'uro pyi e. I'ewyte uhehay upi yn miit'in tuwat ta'atu'apiheg aria wuat e'at piat hamuat kape e uhepe. 19 Mi'i hawyi — Iuwãu e emiwan nug uimimoherep tepiat emi'akasa aikotã topyhu'at irane hamuat i'ewyte mesup muat toĩne'en hap ewywuat hap etiwan no e i'ewyte aikotã aikotã irane atunug uimimoherep epe hap ewy e uhepe. 20 Mũki 7 waikiru uipo sese kawiat atomoherep ta'yn epe. Katupono atiky'esat etikuap yt uwe mikuap i aikotã aru kat kat ko'i ewywuat tukupte'en hap e. I'ewyte atimoherep teran epe mekewat emo'akasa hap 7 ariãty wẽtup teiam mywiat hẽtyhot rakat nu Uru kawiat etiat e. Mi'i ti atimoherep teran kat som kat som mi'i ewy hap topyhu'at hap mekewat ariãty eiam e. I'ewyte kat kawiat uipo sese kawiat 7 waikiru e hap som kat ewy hap e uhepe. Iuwãu e mekewat 7 waikiru uipo sese kawiat tukupte'en aikotã uimohey haria akag ko'i yi Asia totiaria tawa piat Tupana mõtypot yat apykok haria mi'i aikotã 7 waikiru ewywuat tukupte'en aikope te'eruwe'atunug hap tote mekewat 7 tawa yi Asia piaria akag ko'i 7 waikiru uipupiat ewywuat ko'i are e uhepe. Mekewat ariãty eiam 7 haga rakat mi'i ti aikotã uimohey haria yi Asia piaria ewy e. Wẽtup haga wẽtup tawa piaria uimohey haria ewy wẽtup haga wẽtup tawa piaria ewy hap ewy te'eropyhu'at uimohey haria te'eruwe'atunug haria ti te'eropyhu'at mekewat 7 rakat ariãty ewy 7 tawa Asia piaria e uhepe ihay huhu'e hap ewywuat puo e Iesui uhepe.

Uito Iuwãu uimi'akasa hap ahenoi.

2

1 Mi'i hawyi Aheyke'et Iesui to'e uhepe — Iuwãu e mio tã etiwan no uimohey haria tawa EWESU apykok hat pe tawa Ewesu piaria etiat. Mio tã ere'e — Pyno atiky'esat areĩne'en uipo pe katupono tukupte'en uipo sese kai ra'yn 7 waikiru ko'i ewy 7 ok takaria Tupana mõtypot yat piaria apykok haria e. Uito ti uhewyry eipy'asetpe aikotã aikotã ariãty yt hẽtyhot kahato i rakat moẽtyhot hat ewy e. Uhewyry eipy'asetpe eimoẽtyhot hamuat e. Eipe wẽtup haga 7 haga py'asetpiat ariãty eiam ewy mekewat 7 ariãty wẽtup eiam hekat rakat py'asetpuo e. 2 Uimohey haria tawa Ewesu piaria woroho'okuap kahato eipe. Uipotpap nug kahato haria eipe are e. Yt eipohep hin i uheropat hap ete e. Yt eweiky'e hin i yt naku i nug hap ne'i. Atikuap eheko waku hap. Karãpe wẽtup ok put'ok'e eimu'e hamo turan hepamo ihay eweimohey sio uhehay wo sio yt hap kuap hamo e. Ma'ato yt uhehay i ne'i pote meremo — Eso i rat ewei'e tope. Ewehã'ãg kahato mekewat sio Tupana mipo'oro wẽtup miit sio tuwehay pyi ne'i hap kuap hamo e. 3 Eweho'opot kahato ra'yn uimohey hap upi e uimohey mot'i haria eipe e. Ta'i uheropat mot'i kahato haria eipe pãi are. 4 Waku kahato eipe e wen ma'ato wẽtup yt naku i eikawiat yt uimowepit hin i hap toĩne'en. Sa'awy'i uiky'e kahato haty wo ma'ato mesup yt sa'awy'iwuat yt ewy i ra'yn uiky'e eipe. Ui'atoiat uiky'e sa'awy'iwuat hap ete e. Haty kahato uipy'a pe mi'i hap uhete e. 5 Pyno eiwanẽtup o aikotã sa'awy'iwuat uiky'e haty wo ehepiat hap kape uimiky'eria e. Mesup uiky'e hap waure haria wo eweikupte'en e. Ewei'aipok to uhowawi i uiky'e pote are'e ehepe ma'ato yt pote ariot ehe'ariãty sasep hamo e. Mi'i hawyi i'ypyryp hap yn toĩne'en itote e. Koitywy 7 ariãty toĩne'en ma'ato ahasep hawyi ti aru eiwat pote i'ypyryp yt naku i topyhu'at e. Ewei'aipok to uhowawi are'e ehepe tawa Ewesu piaria e. 6 Tukupte'en tawa EWESU piaria uimohey haria mu'e haria uhyt Nikuraita mimu'eria — Waku ehary'i uiat uhehary'i wo hawyi uhehary'i ewano e haria to'ope yt naku u. Waku ehaiwot ro eweikupte'en mi'i

potmu'eria ete katupono Uito i'ewyte uhaiwot areĩne'en i'atupotmu'e hap upiaria ete e Iesui. 7 Uimohey haria ehewaure ka'a kahato ro kat som Tupana Pã'ãu to'e topotmu'eria pe Tupana mõtypot yat piaria pe yi Asia tote e. Ewetum no ehewaure ka'a Tupana Pã'ãu einãpin hap kape e. Uimohey haria e pywo pe ti uimikoi ypia pe toĩne'en wẽtup uimikoi ywa py'asetpe eimoieĩne'en wuat'i e'at piat hap e. Uwe uwe uimohey toku'uro hap kape i'ewyte uwe uwe topyhu'at ahiag potiã'ãg hap akit hat toku'uro hap kape mi'i hat pe aru are'e — Waku etu'u ro uimikoi ypia ywa eimoieĩne'en wuat'i e'at piat hamo are'e aru e Tupana Pã'ãu ehepe e mekewat waikiru ipupiat rakat uimiwan nug hamuat tawa EWESU piaria pe.

8 Mi'i hawyi to'e i ra'yn uhepe mekewat 7 waikiru ipo piat rakat — Iuwãu e wẽtup uhehay etiwan hawyi etipo'oro wẽtup Tupana mõtypot yat piaria kape e. Etipo'oro uhehay i'atu'apykok hat kape. Uimohey haria tawa SIMINA piaria kape e. Mio tã etiwan — Tawa SIMINA piaria uimohey haria Uito ti areĩne'en wuat'i e'yianmiat ieĩne'en hat e. I'ewyte areĩne'en aru yi waikiru ko'i kahuro pytkai hap e'at e. Mesuwe sa'awy'i uiku'uro ma'ato mesup areĩne'en i ra'yn e. 9 Uimohey haria tawa SIMINA piaria woroho'okuap kahato eipe. Waku sakpo'e eipe e. Uheropat haria seseria kahato eipe e. Atikuap eweho'opot uhetiano hap e. Atikuap aikotã ho'opot kahato popuo eipotpap uimiky'esat nug hap ete. Satek takaria eweikupte'en ma'ato uiwanẽtup hawe hekat kahato rakaria wuat'i e'at piaria eweikupte'en e. I'ewyte atikuap aikotã itotiaria tukupte'en hap ei'atusaty'i saty'i kahato haria e. Atikuap aikotã uruto yn ni Tupana kuap haria katupono Iuteu ywania sese uruto irania'in ehepe ma'ato eipe yt ewei'e. Mi'iria ta'atuehay sa'ag wo ehepe. Yt Tupana emiit'in hin i mi'iria ma'ato ahiag mõtypot yat piaria mi'iria e. Yt Iuteu ywania hin i ma'ato ahiag ywania sa'ag tukupte'en mi'iria Iuteu ywania ran ne'i ko'i e. 10 Yt eweiken'ẽ tei'o ahiag mupi e katupono mi'iria ahiag mõtypot haria ei'atuiã'ãg aru eimoso'opot ehepiat imohey hap sa'ag hamo ehepiat uimohey hap moweityk hap ky'ewi. Ma'ato yt eweitoiat rei'o ehepiat uimohey hap ehã'ãg hap upi 10 e'at hap ewy eweho'opot uimohey hap waure hamo. Eweipyhu'at ro uimohey hap mywo eiku'uro hap e'at kape pote eheĩne'en hap sese ikahu rakat wuat'i e'at piat atum ehepe aru e. Yt kat i sa'ag atipuẽti eikai e. Mi'i hawyi woroho'opainug morekuaria wo uimimõtypot wuat'i e'at piaria wo ra'yn uimohey haria sese eweikupte'en mote are'e ehepe tawa SIMINA totiaria pe e uhepe uimiwan nug hamuat tawa SIMINA piaria pe. 11 — Pywo ti wuat'i uimohey haria pe mio tã e te Tupana Pã'ãu are aikotã are'e tawa SIMINA piaria pe hap ewy e. Waku ehewaure ka'a kahato Tupana Pã'ãu e hap uiwẽ pywiat e hap kape e torania 7 Tupana mõtypot yat piaria pe. Uwe uwe ahiag miat toiã'ãg hap akit hat topyhu'at toku'uro hap kape mi'i hat yt iku'uro i typuot hap mekewat wuat'i e'at piat miit'in moso'opot at ka'ap hap e Tupana Pã'ãu ahepe.

12 Mi'i hawyi po'og tohenoi uhepe — Iuwãu e etiwan uhehay uimohey haria tawa PEKAMU piaria pe yi Asia totiaria pe e. Kotã ere o etiwan mi'iria pe — Tawa PEKAMU piaria uimohey haria apykok hat e uhehay ti surara ekyse'yp typy hãi nakat to'owa piat hãihyk takat ewy kahato. 13 Uimohey haria tawa PEKAMU piaria woroho'okuap kahato eipe e. Atikuap aikotã eweikupte'en uimohey haria sese wo ahiag emiit'in sem py'asetpe e. Atikuap eweikupte'en aikope ahiag topyhu'at morekuat no hap tote e. Atikuap aikotã uiky'e sese haria eweikupte'en itote. Yt eiwemõti hin i uhet enoi itotiaria piat hamo wãi'e ahiag pytkai e. Atikuap aikotã uimohey sese kahato haria eweikupte'en itote. Atikuap aikotã yt eweipun hin i te kue uikuap ehepiat hap e. Atikuap sa'awy'i aikotã uhehay moherep hat wakuat kahato Antipa ahiag etama piaria ti'auka eipy'asetpia uhehay enoi uimohey hap kaipyi pote e. Uimipo'oro ta'atu'auka hawyi atikuap sese yt naku i mi'iria ehetawa piaria e. 14 Ma'ato tukupte'en eipy'asetpiaria uimohey ran haria uhehay ewanĩkaptia tawa PEKAMU piaria. — Uruto Tupana ehay moherep haria i'atu'e wen ma'ato wẽtup sehay moherep haria aikotã nimo sehay yt hãpyk i rakat enoi hat Parãu mienoi ewy ta'atumoherep. Nimo Tupana ehay moherep hat Parãu e hap het rakat ti'atumu'e kahato Isareu ywania ewanĩkaptia eporekuat Paraki e het rakat Tupana emiit Isareu ywania mo'akag'aia Tupana set etiat hap tehay wo. Mio tã e Parãu — Waku ewetunug ienuk hap iwato hawyi ewei'auka eihũria Tupanaria iã'ãkap ko'i mõtypot hamo e. Mi'i hawyi waku yne haryporia'in wywo to'ope eweikupte'en e. Mi'i etunug mote ewanĩkaptia Isareu ywania Tupana mi'apiheg wo tukupte'en eipy'asetpe e Parãu morekuat Paraki pe tominãpin e uhepe uimiwan nug hamuat. 15 I'ewyte sehay yt naku i moherep haria tukupte'en eipy'asetpe. Wẽtup sehay sa'ag moherep haria uimopy'ahak kahato mi'i ti mekewat uhyt Nikuraita ehay upiat gupte'en haria mekewat — Waku ahewaire waire watunug i'atu'e sa'ag uimopy'ahak haria e. 16 Ewetoiat ro yne Tupanaria are'e. Ewetoiat ehewaire hap yne are'e. Ewei'aipok to uhowawi uimienoi ko'i nug hamo e. Yt pote ariot ehowawi eiwu'uka hap erut hamo e. Mekewat uiwẽ piat kyse'yp typy hãihyk takat wywo areto ehowawi surara ewy e. Eiwe'eg wo'o are'e tawa Pekamu piat uimohey haria pe.

17 I'ewyte yne eipe uimohey haria kape mio tã are aikotã Tupana Pã'ãu eimu'e hap ewy e. Ehewaure ka'a pote ewewanẽtup to aikotã are'e 7 Tupana mõtypot yat piaria pe yi Asia piaria pe. Uwe uwe uimohey pot'i ahiag miat toiã'ãg pytkai toi'akit ne'i toiã'ãg hap toku'uro hap kape mi'i hat pe atum man a atipy kaipywiat aikotã Ui'ywot tum sa'awy'i yahig note man a Iuteu ywania pe hap ewy atum tope uimiium to'ewy. Uito yn atikuap aikope mekewat man a uimiium uimohey sese haria piat nuat hap e. I'ewyte uimohey sese hat ahet'ok het pakup atum tope. Atiwan nu ikytsig sese rakat rote hawyi atum tope. Mekewat nu etiat uimiset pehik uito yn atikuap het. I'ewyte nu kytsig sat hat ikuap het ma'ato irania'in yt ikuap i toset uiat uimiwan. Mi'i atum uimohey toku'uro hap kapiat haria pe pãi are'e uimohey haria 7 ywania yi Asia totiaria pe e mekewat hesokpe ikytsig nakat uhepe uimiwan nug hamuat tawa Pekamu piaria nãpin hamuat i'ewyte ahepe yne imohey haria pe nãpin hamo.

18 Mi'i hawyi mekewat ariãty eiam 7 haga rakat puat hewyry rakat to'e uhepe — Iuwãu etiwan ui'e hap ko'i hawyi etipo'oro uimohey haria awa TIATIRA piaria kape i'atu'apykok hat kape etipo'oro. Mio tã etiwan — Tawa Tiatira piaria Uito ti Tupana Sa'yru e uhehay sese atipo'oro ehowawi e. Uheha ko'i ti aria sapuẽ sapyhot hap ewy nu mehit hap ewy e. 19 Woroho'okuap kahato eipe. Atikuap eipotpap ko'i waku kahato hap e. Wakuap nug hap ko'i ewetunug hap atikuap. Atikuap eiwo'oky'e kahato eiwo'opowyro eipotpap etiat kaipyi hap atikuap. Aikotã eiwo'omõtypot eiwo'oehay upiat hap kaipyi hap atikuap e. I'ewyte atikuap aikotã eweikupte'en mot'i uimohey wywo hap e. Atikuap mesup ta'yn uheropat po'og haria wo eweikupte'en hap e. Atikuap aikotã ha'awytewuat kai po'og na'yn waku eipe hap ko'i atikuap yne. 20 Ma'ato i'ewyte atikuap aikotã ehewaku hap toĩne'en kahato pytkai toĩne'en yt naku i hap itote yt eweitoiat hin i te e. Mi'i hap nug hap ete ehewanĩkap wo kahato areĩne'en e. Toĩne'en wẽtup ok haryporia eipy'asetpe — Uito Tupana ehay moherep hat e hat Iesapeu e hap het rakat e. — Pyno sig waku ahewaire hewaire e Tupanaria mõtypot hamo i'ewyte waku Tupanaria iã'ãkap mõtypot ienuk hamo e Tupana uhepe e hat Mana Iesapeu. Mi'i ete toi'atumu'e uhemiit pytkai yt kat ewei'e i tope. Yt eweipo'oro hin i eipy'asetpyi. Yt naku i kahato ewetunug tawa TIATIRA uimohey haria e. 21 Sa'awy'i are'e — Mana Iesapeu pe — Etoiat ro ewaire waire hap meremo hawyi era'aipok to uhowawi mana are'e. Karania wo ne'i mio tã are'e tope ma'ato — Yt yt an e ne'i uhepe e. 22 Pyno koitywy Mana ewaire waire hap e'yni e'ahu hap eiam mo topyhu'at e. Haryporia yt we'eg i hat mio koitywy woro'apiheg epiat ho'opot hap mywo. I'ewyte ihainia'in etiat wema'at haria i'ewyte ati'atu'apiheg yne emo'ahu hap e'yni pe e. Torania emoewaire haria i'atu'ahu emoewaire hap ta'atue'yni pe uhepiat ta'atu'apiheg e'apiheg tuwywuat. Eiwo'o'ewy'ewy mot'i mana Iesapeu e. Ewetoiat eiminug sa'ag hawyi ewei'aipok to uhowawi hawyi waure wo areĩne'en ma'ato yt pote uimi'apiheg ko'i wo eweikupte'en ehehatek hap sese topyhu'at e. Iwato kahato ho'opot aru e. 23 Yt ewe'eg i kahato i mana pote topap topap kahato aru hirakaria emẽpyt'in ko'i e. Woro'apiheg kahu hawyi uimohey haria te'eruwanẽtup kahato aikope aikope te'eruwe'atunug yi Asia totiaria te'eruwanẽtup kahato aru e'apiheg hap emimu'eria e — Tupana tikuap kahato aiminug wuat'i yt naku i rakat ko'i i'atu'e aru are e. Meiẽ toikuap sewaire waire nug i wuat'i wywuat hap i'atu'e aru e. Pywo ti rat Tupana tikuap aiwanẽtup hap i'ewyte aiminug ko'i sio waku sio yt hap ko'i i'atu'e aru. Are pãi aipoepyk aiminug ok tã ne sio waku sio yt i'atu'e aru uimohey haria yne 7 tawa ko'i piaria e. 24 Ma'ato tukupte'en eipy'esatpe haryporia yt iwe'eg i rakat ehay upiat yt tuwat i rakaria uimohey haria. Mi'iria ihainia iwe'eg kahato rakaria — Yt naku i kahato ahewaire e. Mi'iria pe Woroho'oky'e kahato e Tupana katupono yt eweiwat i mekewat Iesapeu wẽ pywiat po'og ahiag ehay sa'ag wuat'i kawiat rakat upi are'e e Tupana tawa TIATIRA piaria piat pe. Sa'awy'i Iesapeu to'e — To'iro woroho'omu'e yt eimikuap i te ete e. Mi'i ahenoi teran ehepe ma'ato wẽtup sehay piat pe. To'iro ahewaire waire mig'i wo ahiag ehay pyi e. Ma'ato yt i'atu'e irania'in. Mi'iria pe yt woroho'onãpin teran i katupono — Yt ewei'e ra'yn mana Iesapeu mienoi hap kape. 25 Pyno mio tã are'e waku nug haria pe tawa TIATIRA piaria pe. Uimohey mot'i ro e. Karamuo ariot hap kape uhut ehowawiat hap kape eweikupte'en no uimohey haria mot'i pote morekuat nuaria wuat'i pianuaria woroho'onug e. 26 Uwe uwe eipe uimohey mot'i rakaria i'ewyte uwe uwe i'akit ahiag miat toiã'ãg hap i'ewyte uwe uwe inug uhehay toku'uro hap kape mi'i haria pe are aru — Waku kahato eipe are. Woroho'onug eipe wuat'i ywania porekuat wo wuat'i e'at pe aru are e. 27 Sa'awy'i sese mio tã to'e Ui'ywot uhepe — Uha'yru e aikotã aikotã kamũti nug hat ti'aporok tominug yt hãpyk i hawyi mi'i hap ewy ti aru waku eti'atu'apiheg o yt naku i nug haria wẽtup ywania wẽtup ywania yt uimohey teran i haria e nimo Ui'ywot uhepe. 28 Pyno koitywy kat Ui'ywot to'e uhepe mi'i hap ewy are ehepe. Pywo ti rat eipe ui'ewywuat pote woroho'onug eipe wuat'i ywania porekuaria wo ui'ewy eweikupte'en aru wuat'i e'at piat are. I'ewyte meiũran ti aru ariot ehowawi aikotã aikotã mekewat waikiru wato at wẽtem

hap enoi hap e'yianmete wuat ipohup at tuerut hap ewy ariot ehowawi i'ypyryp hap moma hamuat eimowepit hamuat ariot aru ehowawi are e. 29 Waku ehewaure ka'a kahato kat som are'e uipotmu'eria 7 Tupana mõtypot yat ko'i piat we'atunug haria pe yi Asia totiaria pe are'e e. Uito Iuwãu pyno waku watikuap kahato torania aitoria wuat'i Tupana Pã'ãu mimoherep ahepe mesuwat uimiwan me.

Uito Iuwãu.

3

1 Mi'i hawyi mekewat Miit waikiru ko'i 7 rakaria topo piat hat to'e i ra'yn uhepe — Iuwãu e etiwan no uhehay Tupana mohey haria tawa SARATU piaria kape e. Etiwan hawyi etipo'oro i'atu'apykok hat kape. Kotã ere'e o etiwan e — Uito ti Tupana Pã'ãu yne eiam e. Koitywy atimõ'ẽ ehowawi Tupana mõtypot yat piaria 7 tawa yi Asia totiaria pe e. I'ewyte toĩne'en uipo pe mekewat waikiru ko'i 7 rakaria. Atikuap kahato eiminug wakuat ko'i e. Wakuat kahato eipe i'atu'e miit'in mesuwarotiaria. Wuat'i miit'in mimõtypot ko'i eipe wen ma'ato uiwanẽtup hawe iku'uro rakat ewy eweikupte'en katupono yt karãpe i uiwesat eipe e. Uiky'e hap eipy'a piat iku'uro ra'yn e. 2 Ewe'eg wo o kat pote kurin uimohey hap eipy'a pe topyhu'at e. Mi'i pote iku'uro rakat ewy uimohey ehepiat hap e. Waku eweiwyro o ehepiat uimohey hit hap. Ma'ato yt pote iku'uro aru eipy'a pe uimohey hap katupono atipuẽti eipotpap hap Tupana kapiat yt pywo pe i. Eiminug wakuat uimõtypot hamuat yt uimowepit hin i uimohey ehepiat hap yt iwato i pote e. Pyno kurin kat uimohey hap ekawiat etimotag no e. 3 Uimohey haria sa'awy'i uhehay sat kahato haria eipe e. Sa'awy'i ehewaure ka'a yn uhehay kape ma'ato mio yt e. Tawa SARATU piaria ewei'aipok to uimohey hap kape aikotã eweimoheg eheha pe'ok hap ewy eweimoheg uimohey hap ehepiat katupono ariot ehowawi aikotã sero'ok e hat ewy. Waku surara ewy eweikupte'en ma'ato yt pote yt eweikuap hin i uhut hap e. Pyno eiwehymut ro katupono eiket kai put'ok'are sere'ok'e hat ewy e. 4 Ma'ato wẽtup ok wẽtup ok toĩne'en eipy'asetpe uimohey te kahato hap wywo e. Mi'iria ete yt aremõti hin i — Uheropat haria eipe are'e hamuat yt ta'atuhã'ãg hin i irania'in ewy sa'ag nug hap ete. Katupono ehewaku hap put'ok'e uhupiat ehewyry uiwywo hamo are'e ehepe ipat'ok etiat tawa SARATU piaria pe. Pywo pe ti ehepe ti aru atum eipainug hap ikytsig kahato rakat ehepe uhemiit sese eipe hap moherep hamo e. 5 Pywo Uimohey haria torania pe are'e — Uwe uwe uimohey mot'i toku'uro hap kape uwe uwe ti'akit yne ahiag miat toiã'ãg hap ko'i mi'iria ati'atupainug kahato sokpe ikytsig nakano uhemiit sese eipe hap moherep hamo e. I'ewyte i'atuset yne atimoherep wuat'i ehamo. I'atuset ko'i atimoherep miwan me atipy pe e. Yt karãpe i ati'atusetmoweityk mekewat miwan myi are'e. Tupana mimoieĩne'en ko'i wuat'i e'at piat gupte'en hanuaria mi'iria e. Mi'iria uhemiit sese ko'i are'e atipy piaria pe. Mi'iria uhekatuwyria sese are'e Ui'ywot pe e. 6 Pyno waku ehewaure ka'a kahato kat e som Tupana Pã'ãu to'e 7 Tupana mõtypot yat ko'i piaria pe katupono yne Tupana mohey haria kape wy ihay mesuwe.

7 Mi'i hawyi po'og Iesui henoi uhepe — Iuwãu e mesup etiwan uimi'atunãpin uimohey haria tawa WIRATEU piaria kape. Etiwan hawyi etipo'oro ui'e hap i'atu'apykok hat kape — Uiwyria'in Uito ti mekewat wakuat sese rakat Tupana ewywuat e. Hãpyk sese rakano areĩne'en pywuat yn uhehay e. Ta'i Uito morekuat Tawi Saipepiat Sese e. Mi'i pote Wuat'i Porekuat no areĩne'en e. Mi'i pote are'okenhyp'ok kuap kahato i'ewyte atunug kuap kahato mu'ap ehewyry hamo e. Aho'okenhyp'ok hawyi yt uwe i uhemiit'in pyhyp kuap mesuwarote e. Wuat'i Ywania Porekuat no areĩne'en. Uito Tawi Saipepiat Sese Are. Katupono morekuat Tawi tum tepuretig uhepe ipowat'yp sese uipo pe toĩne'en e. Mi'i pote uhehay wo aho'okenhyp'ok kuap wuat'i pu'ap uipotpap nug hamuat i'ewyte atipyhyp kuap wuat'i pu'ap ewanĩkaptia wat e. Yt uwe i uipyhyp kuap e. 8 Uimohey haria tawa WIRATEU piaria woroho'okuap kahato eipe e. Ehesaika hap mesuwarote yt iwato hin i hap atikuap wen ma'ato mi'i pytkai uiwanẽtup hawe ehesaika kahato uhesaika hamo katupono ewetunug yne uhepiat einãpin hap ko'i e. Waku kahato eipe katupono yt eiwemõti hin i uimohey hap moherep hamuat hap uhetiat enoi enoi irania'in miat hamo. Mi'i pote woroho'opo'oro eipe wuat'i miit'in kape uhehay moherep hamo e. Yt uwe i uipyhyp kuap pãi e. Yt uwe i uhe'okenhyp'ok kuap e. Mi'i pytkai Uito wuat'i uhewanĩkaptia e'okenhyp'ok kuap hat areĩne'en e. Uiphyp kuap haria yt uwe i e. — Yt ehenoi tei'o ehay mesuwe i'atu'e pytkai ahenoi te itote uhehay e. Yt uhehay pyhyp kuap i. Mi'i pote uito atikuap kahato eipo'oro uhehay moherep hamuat wuat'i ywania mu'e hamuat uimiky'esat ewywuat hap katupono woroho'okuap kahato wakuap nug haria eipe hap e. Koitywy woroho'opo'oro wuat'i miit'in mu'e hamo yt hekat rakaria hin i eipe pytkai e. 9 Ma'ato tukupte'en ehetawa pe ahiag mõtypot sese haria — Uruto po'og eikai i'atu'e ehepe katupono uruto ti Aparãu emiariru sese ko'i ma'ato eiperia yt i'atu'e. I'atu'eso mio tã i'atu'e pote. Yt Iuteu ywania hin i mi'iria e. Pyno ati'atumohit kahato mi'iria hawyi eimõtypot hamo te'eruwepỹ'ãtutuk

ehowawi — Aparãu emiariru sese eipe i'atu'e aru ehepe katupono Iesui miky'e sese ko'i eipe i'atu'e aru ehepe. Ati'atumohit kahato mi'iria ehamo hawyi te'eruwepỹ'ãtutuk ehowawi e. 10 Waku kahato uhehay mohey mot'i haria eipe e. Ta'i yt eipo hep hin i uhehay moherep hap ete uhehay nug hap ete e. Meiũran aru torania iã'ãg koro hap e'at put'ok'e mesuwarotiaria wuat'i miit'in iã'ãg hamo sio uhemiit sese sio yt hap kuap hap e'at sese ma'ato mi'i hap e'at e'yianme woroho'ohep mesuwat yi pyi eiperia katupono woroho'okuap ta'yn uhehay nug mot'i haria eipe hap atikuap ta'yn e. Mi'i pote mekewat e'at wuat'i iã'ãg hap yt put'ok'e i eiwat ehã'ãg hamuat e. 11 Pywo ti rat ariot merep'e hap ewy e. Yt uwe i Uito hawyi meremo aremoherep i. Ahut hap e'at pe woroho'opainug eipe morekuaria wo mekewat e'at pe e. Pyno eweimohey ro ui'e hap eipy'a pe uhut hap kape e. Yt naku i wẽtup sehay upi ne'i eweiwat eima'at hap upi ne'i e. Ma'ato eima'at hap upi eweiwat pote yt atum kuap i eimiẽtup e. Yt woroho'onug kuap i morekuaria wo e. Mekewat wuat'i e'at piat morekuaria wo hap eweipun hawyi. 12 Mi'i pote are torania pe uwe uwe i'akit ahiagnia piat toiã'ãg hap yt naku i nug hamuat mi'i hat uimõtypot sese hat topyhu'at wuat'i e'at pe Tupana mõtypot yat atipy pe e. Aikotã Tupana mõtypot yat e'ãkukag iwato'in nakat nu heg kawiat ikahu rakat ewywuat eweikupte'en atipy pe aru Tupana mõtypot yat apy'aha wo katupono ahiag miat eima'at hap pun haria yne eweipyhu'at pote e. Mekewat e'at pe aru eipiit ete atiwan uhet pakup i'ewyte Ui'ywot etawa set atipehik ehete mekewat Nusaken Pakup i het rakat atiwan ehete. Mekewat tawa atipy kaipywiat yi kapiat sut hat set mekewat tawa wakuat Ui'ywot Tupana mipo'oro set atiwan aru ehete katupono eheko sa'ag akit haria eweikupte'en pote are'e uimohey haria tawa WIRATEU piaria pe e. 13 Pyno waku ehewaure ka'a kahato kat e kat e Tupana pã'ãu to'e Tupana mõtypot yat piaria pe. Kat e toi'atunãpin tomohey haria itotiaria hap kape.

14 Pyno mi'i hawyi po'og to'e uhepe — Iuwãu e etiwan no tawa IRAUTISEIA piaria kape e. Uhet Iesui. Ta'i yt uipo hep hin i pywuat sehay enoi hamuat ete e. Ta'i sa'awy'i mesuwat mytyp nug hap e'yianmete areĩne'en itote wuat'i Tupana Miky'esat Nug Hano yi atipy at waty waikiru ko'i aha'awynug yne Uito e Iesui uhepe. 15 Uimohey haria tawa IRAUTISEIA piaria woroho'okuap kahato eipe e. Atikuap kahato aikotã eiwepotpap uimiky'esat nug hap ete e. Are pãi yt haty wo hin i eiwepotpap uipotpap nug hap ete uimiky'esat nug hap ete — Hepama waku hap ne'i ewei'e. Eipiit yt at hakup hin i uipotpap nug hap ete hap atikuap. I'ewyte — Aipiit yt ra'ak hin i Tupana potpap nug hap ete ewei'e hap atikuap. Ma'ato eiperup i pot'i eiwepotpap are'e. Uiwanẽtup hawe po'og waku haty wo eiwepotpap sio eiperup'i sese hap wywo ma'ato — Mũki'ite ti rat waku watunug ei'e hap yt uimowepit hin i hap e. 16 Pyno yt eipy'a pyi i hin i uiky'e e. Eiwepotpap wen ma'ato — Arepotpap teran kahato Tupana potpap hap ete haty wo yt ewei'e hin i eipy'a pe. Mi'i pote woroho'opugha aru e. Yt atiky'esat i mi'i tã haria uipotpap nug haria hap e. Uito atiky'esat eipy'a pyi eiwanẽtup hawe — Atunug neran kahato e haria ma'ato yt pote uimopy'ahak haria wo eweikupte'en e. 17 Mi'i hap ewy arewanẽtup ehowawi tawa IRAUTISEIA piaria. Ma'ato — Waku kahato rakaria uruto ewei'e irania'in me. Waku kahato uruto ewei'e eiwo'ope. Waku pe kahato uruto ewei'e. Ahekat kahato rakaria aito ewei'e eiwo'ope. Aimiky'esat ok tã topyhu'at ra'yn mesup aipo pe ewei'e eiwo'ope. Ma'ato yt mi'i tã hin i eweikupte'en uiwanẽtup hawe are'e e. Yt naku i pe eweikupte'en uiky'e ran haria e. Pywo ti rat aikotã satek takaria ewy ti rat eweikupte'en e. Aikotã sẽtup i sẽtup i e haria ewy eweikupte'en e. Aikotã yt ihapytig i rakaria ewy eweikupte'en e. Aikotã yt hesokpe i rakaria ewywuat eweikupte'en e. Mi'i ewywuat eweikupte'en mytkai — Waku pe watoĩne'en ewei'e eiwo'ope. Ma'ato yt i'atuwepit hin i rakaria ewy eipe e. 18 Tawa IRAUTISEIA piaria Uimohey haria koitywy woroho'onãpin neran aikotã ehekat wuat'i e'at piat sat hap kuap hap ete e. Uimohey haria eweikyi'at ro uipo pyi ehekat sese yt ikahuro rakat i e. Toĩne'en uipo pe hekat kahato rakat wuat'i e'at piat e. Mi'i ti aria yt i'u kuap i hap ewy e Imehit kahato rakat mi'i mekewat nu Uru kawait ewywuat e. Mi'i eweikyi'at uikai hawyi hekat rakaria sese rakano eweikupte'en are e. Eweikyi'at ro uipo pyi ehesokpe sese wuat'i e'at piat nuat e. Eipainug ikahu rakat sese mekewat ikytsig sese rakat eweikyi'at ro eipainug sese wuat'i e'at pe hap e. Ma'ato yt pote eiwemõti kahato aru yt kat i ehesokpe turanuat ewy pote eweikupte'en wuat'i ehamo wuat'i e'at pe e. I'ewyte eweikyi'at mohag sese seha pohag eheha moehapytig hamuat wuat'i e'at piat nuat e. 19 Pywo ti rat uimohey haria uimiky'e sese ko'i ati'atunãpin meremo ati'atu'apiheg meremo yt naku i ta'atunug hawyi uimẽpyt'in mote e. I'atuminug sa'ag ko'i atimoherep kahato i'atuepe. Eiwemorem no eiminug sa'ag ko'i kaipyi hawyi ewei'aipok to uhowawi yne ehesaika hap wywo hawyi ewetunug no uimiky'esat ewywuat are'e yn e. 20 Uimohey haria pywo ti rat areĩne'en eho'oken'ypy ete hawyi mi'i kaipyi woroho'okaykay — Mehĩ'in mana'in are areke teran ei'yat pe are'e at ka'ap Ui'ywot Tupana mõtypot yat piaria pe e. Uwe uwe kaykay'ui'e hap ikuap hawyi uiwesat — Waku Mehĩ waku Mimi — Ereke ro e. Mi'i hat pe areke sese hawyi

arenuk iwywo i'ewyte tenuk uiwywo itote — Ereke ro Mehĩ Mimi e haria py'a pe areĩne'en e Iesui ahepe.

21 Sa'awy'i ati'akit kahato ne'i ahiag hawyi areĩne'en wuat'i Porekuat no Ui'ywot yatype e. I'ewyte uwe uwe i'akit ahiag ui'ewy i'ewyte uwe uwe uimohey toku'uro hap kape mi'i hat pe aru are'e — Waku era'apyk to uiwywo mesuwe ui'yatype are'e aru mekewat uiky'e hat pe e. 22 Pyno mio tã are uimohey haria we'atunug haria pe mekewat 7 Tupana mõtypot yat piaria pe yi Asia totiaria pe. I'ewyte torania uimohey haria pe are'e waku ehewaure ka'a kahato mesuwat ui'e hap kape e. Waku eiwewanẽtup kahato mesuwat Tupana Pã'ãu mienoi kape kat are'e sese Tupana mõtypot yat piaria pe e Iesui ahepe.

Uito Iuwãu i'e hap ewy atiwan yne ehewowi.

4

1 Sa'awy'i uito Iuwãu Iesui potmu'e 12 ok takat ara'akasa oken'ypy ewy atipy pe. Mi'i puo heremo yne atipy kape. Mi'i hawyi atipy kaipyi sehay atikuap sehay wen ma'ato huhu'e hap ewy — Iuwãu e eriot ro mesuwe atipy kape e. Atimoherep teran epe aikotã aru topyhu'at hamuat sese hap e. Yne aru topyhu'at ui'e hap ewy e uhepe sa'awy'i. 2 Mi'i hawyi meremo Tupana Pã'ãu uimoehapyhot'ok aikotã wẽtup ok miit ewy areĩne'en Tupana Pã'ãu wywo. Mi'i hawyi uhereto atipy kape. Mi'i tote ara'akasa yne uimu'etu ewy ikahu kahato. 3 Sa'awy'i ara'akasa Aipotypot Koro Iesui apyk pe wuat'i ka'iwat no. Ikahu kahato topyhu'at itote. Aikotã nu ikahu hekat rakat imehit hap ewy aikotã hẽtyhot merihup'ok'e mekewat nu Iasipi hẽtyhot hap ewy aikotã nu Satuniu ewy Ai'akag Koro Iesui kahu hap. I'ewyte Morekuat apyk hap apypueri wo toĩne'en ipainũg hap we'yp ikahu kahato rakat ewy. Aika'iwat e'amyap heryp'i ikahu rakat nu Emerauta mehit hap ewy. 4 I'ewyte itote ara'akasa 24 miit apyk pe Morekuat e'amyap apypueri wo sa'awy'iwuaria po'og Tupana mohey haria. I'atuesokpe ikytsig kahato rakat. I'atu'akag note i'atu'amãtap hekat rakat nu Uru kawiat morekuat painug hap ko'i. 5 Mi'i hawyi araha'at i Aipotypot Tupana e'amyap wato kape. Mi'i heiam myi tuwẽtem merep merep'e hap ko'i i'atu kahato. Huruhuru'e kahato itote sehay ewywuat wen huhu'e ihay pirik takat ewywuat tuwẽtem itote pyi. Ikahu kahato itote are'e uiwepe. Mi'i hawyi araha'at hawyi ara'akasa ariãty itote wen ma'ato Tupana Pã'ãu kawiat. Ikahu kahato itote katupono 7 ariãty ewywuat tuwẽtem itote pyi 7 ariãty eiam itote pote hap kape ara'akasa itote atipy pe.

6 Mi'i hawyi araha'at i hawyi ara'akasa hyemyi'a iwato'in nakat ewy. Itote Aipotypot wat amyap toĩne'en hyemyi'a py'asetpe. Mekewat hyemyi'a wato ewa ete heremo yne aipã'ãu. Mekewat hyemyi'a y'y yt ipitpit hin i heremo kahato ipuo aikotã mekewat Nu hekat rakat Tiamante ewy. Mi'i hawyi ara'akasa 4 ok atipy piaria itote. Mi'iria pe ete iha ko'i yne i'atupiit ete. Mi'i hap kape ara'akasa. 7 Wẽtup ok atipy piat Awyato eowa ewywuat. Wẽtup ok atipy piat Wewato ahup mẽpyt eowa ewywuat. Wẽtup ok atipy piat miit eowa ewywuat. Wẽtup ok atipy piat hywi wato eowa ewywuat toĩne'en. 8 Yne 4 ok atipy piaria tukupte'en topopy kuap takaria 6 ipepo wẽtup atipy piat ete. I'ewyte yne i'atupepo ete iha ko'i torania puo. Ipepo ywyt'okpypuo i'ewyte iha ko'i tukupte'en. Mi'iria yt te'eroket hin i ma'ato te'eruwepy at ka'ap Tupana kape — Wakuat sese En Tupana i'atu'e. Wakuat sese En Tupana i'atu'e. Wakuat sese En Tupana i'atu'e. En yn UrueTupana i'atu'e. En yn Urupotypot Sese i'atu'e. En yn po'og po'og hesaika torania kawiat rakat i'atu'e. Wuat'i eminug hap e'yianmete ereĩne'en En i'atu'e. I'ewyte mesup te wuat'i e'at pe ereĩne'en i'atu'e. I'ewyte ikahuro hap ekuekai te ereĩne'en te'eruwepy at ka'ap meimuẽwat 4 ok takaria atipy piaria. 9 — Uruimõtypot mõtypot kahato En Tupana i'atu'e. Hãpyk kahato En i'atu'e. Ewato kahato En i'atu'e. Urutuwehum wehum kahato ewawi Tupana i'atu'e. Wuat'i e'at ieĩne'en hat i'atu'e. Ereĩne'en no Wuat'i Porekuat no i'atu'e te'eruwepy puo meimuẽwat 4 ok atipy piaria. 10 Mi'iria te'eruwepy turan meimuẽwat 24 miit sa'awy'iwuaria po'og Tupana mohey haria te'eruwepỹ'ãtutuk i'atuewa yi kape Morekuat Wato oro ewa kape imõtypot hamo. Mi'i hawyi i'atue'amãtap wakuat ko'i ta'atuhep i'atu'akag totepyi hawyi ta'atupugha Aipotypot py ywyt'okpype hawyi — Uruporekuat En i'atu'e. Ereĩne'en no wuat'i e'at pe wuat'i Porekuat no uruto'e i'atu'e. 11 En yn ni Uruka'iwat Urupotypot i'atu'e. Ewaku hap put'ok'e sakpo'e wuat'i piat emõtypot hamo i'atu'e. Mi'i pote uruimõtypot mõtypot En i'atu'e. Wuat'i Mimõtypot En i'atu'e. Wuat'i Mimõwato En i'atu'e. Po'og po'og wuat'i kai En i'atu'e. I'ewyte esaika hap po'og po'og torania kai i'atu'e. Waku uruimõtypot En katupono Urunug Hat En Wuat'i Nug hat En mote i'atu'e. Emowepit hap sese eminug ko'i katupono i'atukahu hap timoherep Ekahu hap i'atu'e. Urutuwehum kahato emiium ete emiky'esat ewy pote i'atu'e. Emõtypot hap ko'i yne mi'i eminug ko'i i'atu'e 24 ok takaria sa'awy'iwuaria po'og imohey haria.

I'atu'e hap ewy atiwan yne mesuwe uimiwan me. Uito Iuwãu.

5

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i atipype hawyi ara'akasa Aipotypot apyk hap ikahu rakat tote. Mi'i kape araha'at hawyi ara'akasa miwan Aipotypot po sese kai to'okmõi me. I'yhop ipe pewiu rakat ete miwan kokai kokai toĩne'en typy kawiat miwan. Howapy kahato ipyt'at kahato mekewat miwan ipe ete. Mekewat iwan yt uwe i imowẽpap kuap katupono iheg me to'okmõi me toĩne'en. Tomosat'e hap 7 wo ipyhyp hap i'ywop hap ok tã 7 imosat'e hap ete ytyghe ewywuat toĩne'en. 2 Mi'i hawyi ara'akasa wẽtup ok atipy piat ieĩne'en hat surara akag hesaika rakat hẽtup tehay pirik wo — Uwe uwe ewaku hap put'ok'e Aipotypot mi'okpo'i miwan porap mowẽpap e hamo e tehay pirik wo ahowawi. 3 Mi'i hawyi toikat kahato ma'ato yt wẽtup ok i toipuẽti katupono i'atuewaku hap yt put'ok'e hin i i'okpo'i porop mowẽpap e hamo. Yt uwe i toipuẽti atipy pe i'ewyte yt uwe i yi tote toipuẽti. I'atuewaku hap yt put'ok'e hin i imowẽpap hamo i'ewyte teha'at mekewat miwan kape hamo. 4 Yt uwe i toipuẽti i'okpo'i porop hamuat hawyi uito Iuwãu arawak haty wo katupono waku waku sese rakat yt wẽtup i aito toipuẽti pote arawak itote. 5 Ma'ato wẽtup ok 24 rakaria po'og Tupana mohey sa'awy'iwuat haria to'e uhepe — Yt erewak tei'o mehĩ e uhepe — Eraha'at ro toĩne'en aipy'asetpe wẽtup ok waku kahato rakat hewaku hap put'ok'e mekewat miwan moherep hamo e. Meiẽ mekewat Morekuat Tawi E'yianmiat Wuat'i Porekuat nuat yt karãpe i'aparap i pote hewaku hap put'ok'e Tupana miwan imoherep hamo e. Eraha'at ro hesaika kahato Awyato Tig ewy hesaika hap ewy e. Ei'ywania Akag Mi'i Eha'ase'i Pot Iuta Saipepiat Mi'i e. Mi'i ewaku hap put'ok'e mekewat miwan sat hamo mekewat puratig ewywuat moherep hamo e. Katupono mi'i yn Gu'uro Sese Hap Moma Hat e. Mi'i yn ahiag yt toma'at kuap i hat e uhepe mekewat sa'awy'itewuat po'og imohey hat. 6 Mi'i hawyi araha'at hawyi ara'akasa wuat'i py'asetpe wẽtup ok Miit Aihũ Mẽpyt Hit Kuteiru Ewywuat. Aipotypot koro eiam note y'am me toĩne'en meimuẽwat 24 ok takaria sa'awy'iwuaria po'og imohey haria py'asetpe. I'ewyte mekewaria 4 ok takaria atipy piaria te'eruwepy puo Tupana mõtypot haria py'asetpe. Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at kahato mekewat Hũ Hit kape. — Gu'uro Kaipywiat Wẽtem Hat Mi'i Miit are'e. Mi'i hawyi ara'akasa ipiit suk hap ko'i kape. — Pywo ti rat Miit'in Mi'auka Sa'awy'iwuat Mi'i Miit are'e araha'at isuk hap ko'i kapiat hawyi. Aikotã wati'auka aihũ hit aiminug sa'ag Tupana piat hep hamo aikawiano ai'apiheg hap moma hamo hap ewy are'e uiwanẽtup hawe. Tupana Mipo'oro Aihũ hit wuat'i py'asetpe hap kape araha'at. Ta'i 7 i'aut rakat i'akag note hap kape ara'akasa. I'ewyte 7 iha rakat ara'akasa 7 iha pyi Tupana Pã'ãu hẽtyhot hap 7 iha Tupana eha piat ewywuat. Teha wo toi'atuepiok kuap kahato mesupwarotiat yne miit'in sio waku sio yt hap kuap hamo. Yne heremo tope ewywuat. 7 Mi'i hawyi mekewat Hũ Hit tat mekewat miwan topo sese kai to'okmõi miat miwan Wuat'i Porekuat po sese kai. Mi'i pote mekewat Hũ Kuteiru ta'atumõtypot meimuẽwat 4 ok takaria atipy piaria po'og rakaria. 8 Mekewat miwan totat topo pe hawyi Tupana Hũ Hit Kuteiru itotiaria timõtypot kahato mekewat Hũ Kuteiru. Meimuẽwat 4 ok takaria wuat'i e'at piat ieĩne'en haria. I'ewyte meimuẽwat 24 ok takaria po'og nakaria te'eruwepỹ'ãtutuk yi kape imõtypot hamo. Mi'i hawyi te'eruwepy kahato ta'atupo piat wepy nug hap wywo. Haity ko'i imehit kahato rakaria wywo ikahu rakaria wywo te'eruwepy ta'atupo piat kawakĩu wywo Tupana Hũ Kuteiru Hit mõtypot hamo. Mi'i hawyi ta'atuwuk ikamhig se rakat tyghe mohag hy puat Mekewat Kuteiru mõtypot hamo. Ta'atuwuk ikamhig se rakat aria eiam imehit rakat Uru kawiat puo. Mi'i ikamhig se kahato hap ewywuat Tupana wanẽtup hap ewy. Katupono Ihũ Hit mõtypot hap ahehay howawiat hap ewy. 9 Mi'i hawyi ara'akasa typy'i kahato miit'in Ihũ Hit mõtypot haria itote. Mi'i hawyi te'eruwepy kahato irania'in nywo. Ma'ato i'atuwepy hap ipakup takat — Waku kahato En Tupana Hũ i'atu'e. — Waku kahato En i'atu'e. Ewaku hap put'ok'e mekewat miwan okpo'i porop hamo. Waku eti'okpo'i porop hawyi etimoherep uruepe Mimi Uhyt i'atu'e. Ewaku hap yn put'ok'e Tupana mimosat'e hap hep hamo i'atu'e. Ewaku hap yn iwato hap ok tã i'okman miat miwan moherep hamo e'auka urukawiano pote i'atu'e Sa'awy'i esuu topyhu'at Tupana piat urukyi'at towanuat hawe i'atu'e. Katupono wuat'i mesuwarotiat ywania kaipyi uruho'oekyi Tupana emiit no wuat'i miit'in wẽtup pusu wẽtup pusu kuap haria i'ewyte wuat'i miit'in yt to'o'ewywuat rakaria kaipyi i'ewyte wuat'i miit'in wẽtup seko wẽtup seko mohey haria yt to'o'ewy ewywuat i rakaria kaipyi i'ewyte wuat'i yt to'o'ewywuat i i'atupiit ete i'atueko rakaria kaipyi uruho'okyi'at esuu wo i'atu'e. I'ewyte wuat'i setama kaipyi uruho'okyi'at wuat'i ipe hun ipe kytsig ipe hup rakaria kaipyi uruho'oekyi Tupana emiit no Esuu wo i'atu'e te'eruwepy puo wuat'i ywania Tupana Mipo'oro Aihũ Kuteiru ewywuat aikawiat iku'uro rakat kape. 10 — Waku kahato En Iesui i'atu'e. Katupono urunug miit'in moherep Tupana kapiat hamuat i'atu'e. Koitywy urunug pa'i ko'i wo. Koitywo watopyhu'at emi'airoria miit'in porekuaria wo emiky'esat nug hamo i'atu'e. Waku kahato En Tupana Hũ Kuteiru Waku sakpo'e kahato i'atu'e te'eruwepy puo wuat'i ywania itotiaria.

11 Mi'i hawyi atikuap wẽtup wepy hap Tupana Hũ Kuteiru kape. Atipy piaria i'atu kahato te'eruwepy hap atikuap itote. Atipy piaria sem te'eruwe'atunug kahato wuat'i Morekuat Akag apyk hap kape ara'akasa. I'ewyte meimuẽwat 24 ok takaria po'og imohey sese haria wywo te'eruwe'atunug torania atipy piaria wywo Tupana Hũ Kuteiru mõtypot hamo. Typy'i kahato mi'iria ewywuat hap kape ara'akasa. I'atu kahato 10000 wo 10000 rakat watopag itote itote hap ewy typy'i hap ewy ara'akasa atipy piaria sem yt mimorania yne kuap takat i hap ewy ara'akasa itote. 12 Mi'i hawyi yne atipy piaria te'eruwepy Tupana hũ Kuteiru kape haty wo — Waku kahato En Waku kahato En Miit'in Mi'auka i'atu'e te'ruwepy puo atipy piaria — Ewaku hap put'ok'e miit'in airo hamo sio waku yt e hamo i'atu'e te'eruwepy puo. Ewaku hap put'ok'e Wuat'i Miit'in Porekuat Nuat pote i'atu'e. Waku wuat'i ekat topyhu'at epo pe. Ta'i ewaku hap put'ok'e kahato katupono wuat'i we'eg hap kuap hat En i'ewyte wuat'i hesaika hap ekai toĩne'en i'atu'e. Pyno hãpyk kahato En mote waku Wuat'i Mimowato wo ereĩne'en i'atu'e. Waku yne ehay emõtypot hap topyhu'at te'eruwepy haty wo atipy piaria sem mekewat Tupana Mipo'oro Aihũ Kuteiru Miit'in Mi'auka Iesui kape. Uito Iuwãu ara'akasa yne uimu'etu.

13 Mi'i hawyi uito Iuwãu wẽtup i wepy hap atikuap Tupana Hũ Kuteiru mõtypot kahato hap wepy hap. Wuat'i atipy piaria i'ewyte wuat'i yi totiaria wepy hap atikuap wuat'i yi ywyt'ok piaria i'ewyte y'y wato piaria wepy hap atikuap. Mio tã i'atu'e — Uruimõtypot kahato En i'atu'e. Era'apyk to wuat'i Morekuat eiam note Uruporekuat koro wo Mehĩ Mimi i'atu'e. Ereĩne'en no Wuat'i Akag Wato wo i'atu'e. Ereĩne'en no Wuat'i Kawaiat Po'og Nakano i'atu'e. Yt uwe i po'og hesaika ekai Mimi Mehĩ i'atu'e. Ta'i ewaku hap uruikuap kahato i'atu'e. Waku kahato En wato'e wuat'i e'at pe katupono wuat'i e'at pe ga'atpo mũki'ite mesup wuat'i e'at pe ewaku hap put'ok'e Urumimõtypot no eminug ko'i. 14 Mi'i hawyi mekewat 4 ok takaria — Pywo ti rat pywo ti rat i'atu'e. I'ewyte mekewat 24 ok takaria po'og Tupana mohey sa'awy'iwuat haria te'eruwepỹ'ãtutuk i'atuowa yi kape ta'atumõtypot Tupana Hũ Kuteiru haype — Wuat'i e'at piat ieĩne'en hat uruhewaku kahato En i'atu'e.

Mi'i tã uito Iuwãu ara'akasa uimu'etu.

6

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at hawyi ara'akasa Tupana Hũ Kuteiru. Mi'i hawyi toipak wẽtup sa'awy'iwuat miwan Tupana mosat'e hap. Mekewat 7 rakat imosat'e hap wẽtup toipak hawyi atikuap sehay wẽtup ok 4 ok takaria wẽ pyi — Iuwãu e eriot ro atipy kape e katupono atiky'esat eraha'at yi kape aikotã aru topyhu'at miit'in hap kape e. 2 Araha'at hawyi ara'akasa ra'yn wẽtup ok aihũ kawaru ikytsig kahato rakat ok pe tote surara akag ewywuat ara'akasa. Mi'i hawyi mekewat miit toto wuat'i ywania moperup'i hamo wuat'i akit hamo toto. Ipo pe mory'awat mory'a ko'i. Mi'i hawyi miit'in te'ero'e — Waku En uruporekuat no i'atu'e. Mi'i hawyi ta'atupainug mekewat surara akag morekuat no — En uru'akag wo i'atu'e. Mi'i hap kape ara'akasa.

3 Mi'i hawyi araha'at i ra'yn Tupana Hũ Kuteiru Iesui kape. Mi'i hawyi wẽtup i ra'yn toihiot miwan mosat'e hap toipak hawyi mekewat 4 ok takaria wẽtup ok ihay uhowawi — Iuwãu e eraha'at ro yi kape eraha'at ro aikotã aru miit'in te'eropyhu'at aru itote hap kape e. 4 Mi'i hawyi ara'akasa wẽtup ok surara akag aihũ kawaru hup kahato rakat okpe tote. Mi'i hawyi hesaika kahato morekuat no topyhu'at. Ta'atunug mi'i ta'atu'akag akag wo. Mi'i hawyi toi'atumu'e kahato tesurara'in me miit'in moma kuap kahato hap. Mi'i hawyi toto te miit'in wywuat wu'uka hamo mesuwat yi totiaria yne wywo hamo. Mi'i hawyi totat ra'yn surara wato kyse'yp ewywuat wuat'i moperup hamo. Mi'i hawyi yt kat i topyhu'at wo'owese hap mesuwat yi tote ma'ato wo'o'auka haria yn tukupte'en itote. Mi'i hap kape ara'akasa.

5 Mi'i hawyi Tupana Hũ Kuteiru Iesui tipak ta'yn wẽtup miwan etiat mosat'e hap mye'ym hap ta'yn toipak. Mi'i tutunug hawyi atikuap sehay wẽtup ok 4 takaria wẽ pyi. Iuwãu e eraha'at ro yi kape aikotã aru topyhu'at miit'in hap kape e. Araha'at hawyi ara'akasa ra'yn wẽtup ok aihũ kawaru hun kahato okpe tote rakat surara akag kape ara'akasa. Mekewat miit po piat kape ara'akasa karania ipotyi hap kuap hap. 6 Atikuap sehay 4 ok takaria py'asetpyi — Mi'i ha'up iwato kahato — Miu ha'up ha'up woity'i hap topyhu'at yi totiaria mikyi'at nuat e ikap rakat i'ewyte hesapo hy rakat i'ewyte u'i. — Ta'i wẽtup e'at miit'in ta'atupotpap at wẽtup ekui'a u'i kyi'at hamo. Mi'u ha'up woity'i e. Ta'i awati mye'ym ekui'a kyi'at hamo i'atupotpap at e. Waku satek hap wywo etu'u kurin kurin mi'u e yi totiaria pe.

7 Mi'i hawyi Tupana Hũ Kuteiru Hit tipik wẽtup i ra'yn miwan mosat'e hap 4 ra'yn toipik hawyi atikuap sehay wẽtup ok 4 ok takaria wẽ pyi ihay ra'yn uhowawi 4 ok ta'yn meimuẽwat morekuat apyk hap kaipyi hay rakaria. — Iuwãu e eriot ro meikowo e. Eraha'at ro aikotã aru miit'in te'eropyhu'at yi tote hap kape e uhepe. 8 Araha'at hawyi ara'akasa wẽtup ok surara akag kape tohũ Kawaru okpe tote. Ihũ ete ika'ay rakat hepihi pihi rakat yt ikahu hin

i rakat. Mekewat miit set Gu'uro i'atu'e. Tohũ sa'ag okpe tote hewyry aikope aikope tomiky'esat kape. I'ewyte toĩne'en hewat'ymo yne mu'ap upi iku'uro rakaria sem. Mi'i hawyi Gu'uro miit'in py'asetpe ikosap hap upi miit'in topap kahato ikuasa hap upi. Mi'i hawyi atikuap sehay Gu'uro pe — Eho'o'auka ro yi totiaria e. Aikope aikope toĩne'en 4 miit ekai pote eti'auka wẽtup miit e. Toĩne'en 40 miit ekai pote eti'auka 10 miit e. Mi'i hawyi toto miit'in wu'uka hamo. Ipat'ok topap surara akag Gu'uro e hap het rakat ekyse'yp mo. Ipat'ok sy'at pe topap ipat'ok ahu pono topap ipat'ok mi'at ko'i ipy'ahak takaria ti'atu'uka. Topap topap yi totiaria sok kape ara'akasa.

9 Mi'i hawyi Tupana Hũ Kuteiru kape ara'akasa. Mi'i hawyi toipak miwan pyhyp 5 hap ta'yn miwan pyhyp hap toipak hawyi araha'at yparakai wato kape mekewat miium Tupana kapiat kape. mi'i hawyi yparakai ywyt'o'pype miit'in sem Tupana ehay moherep potiat miit'in mi'auka sem kape ara'akasa. — Eiwemohey Tupana pote urui'auka eipe i'atu'e e Tupana wanĩkaptia. Ma'ato mi'i pytkai — Uruimohey te pãi an i'atu'e imohey haria ta'atu'atu'uka teran haria pe. Mi'i hawyi miit'in mi'auka wo tukupte'en mi'iria. 10 Mi'iria tukupte'en yparakai wato ywyt'okpype wuat'i miium Tupana kapiat py'asetpe tukupte'en. Itote — Urupotypot Urupotypot i'atu'e ta'atuehay pirik wo. Wakuat sese En i'atu'e. Hãpyk sese rakat En i'atu'e. Karãpe aru karãpe aru urueruwepyk urusuu okpun haria ete uru'auka haria ete mytyp totiaria ete i'atu'e Tupana pe. 11 Mi'i hawyi tutum i'atuesokpe ikytsig nakat miit'in mi'auka tomohey potiat haria hap moherep hamo hawyi — Apu'ete e hawyi woroho'okawiano irane e. Eiwemohey ro mesuwete e. Pywo ti rat woho'opoepyk irane ma'ato eipe yt eirania i te miit'in mi'auka ko'i e. Tukupte'en ei'ewywuaria miit'in mi'auka wuat irane. Ta'atu'auka yne aru eipe torania yne mesuwe hawyi woroho'okawiano eipe e. Ati'atu'apiheg kahato aru eisuu okpun haria ei'auka haria e wuat'i miium yparakai koro ywyt'okpy piaria pe. Mi'i hap kape ara'akasa yne.

12 Mi'i hawyi araha'at i ra'yn Tupana Hũ Kuteiru kape. Mi'i hawyi toipak ta'yn wẽtup miwan moheg hap 6 hap ta'yn hawyi yi tyry'e tyry'e kahato. Mi'i hawyi at yt hẽtyhot hin i. I'ewyte at hun kahato aikotã sokpe hun puo hẽtyhot hap ewy. I'ewyte waty ihup aikotã suu ewy to'opuẽti pytkai ihup. Mi'i hap kape ara'akasa. 13 Mi'i hawyi waikiru ko'i hewo hewo atipy kaipyi yi kape. Hewo aikotã ywa hewo kahato ywytu uato turanuat hap ewy hewo hewo waikiru sem yi kape. 14 Mi'i hawyi waikiru ko'i yt te'eruwekuap i ra'yn aikotã wati'okpo'i ahe'yni hap ewy at wẽtem hap kaipyi at min'e hap kape tuwe'okmueri hawyi yity'ok ko'i tuwat wẽtup teiam kape. I'ewyte y'y wato piat tuwat wẽtup ta'atueiam y'y wato piat kape hap ara'akasa. 15 Mi'i hawyi yi totiaria te'eroken'ẽ kahato te'eraha'at hamo. Miit'in porekuat ko'i te'eroken'ẽ kahato. I'ewyte hekat rakaria te'eroken'ẽ kahato. Miit iwato'in nakaria te'eroken'ẽ i'ewyte Tupana pupi. I'ewyte surara'in akag ko'i te'eroken'ẽ kahato. Miit'in ipiit hesaika rakaria te'eroken'ẽ. I'ewyte miit eropat haria i'ewyte te'eroken'ẽ kahato Tupana owa kapiat te'eraha'at hamo. Ga'apy pe mi'at ka'a pe te'eruwemig gen'ẽ pono yity'ok ka'a pe Tupana Hũ Kuteiru pupi te'eroken'ẽ kahato. 16 Mi'i haype kak'i'atu'e kak'i'atu'e — Urusyp to urusyp to i'atu'e yihot kaipyi yity'ok kape. Ehewo ro ehewo ro urusyp hamo i'atu'e. Katupono urutoken'ẽ kahato Tupana owa kape uruta'akasa hamo i'atu'e. Yt uruiky'esat i teha'at uruewawi i'atu'e. Urutoken'ẽ kahato Tupana Hũ Kuteiru pupi i'atu'e. Katupono mesup haiwot ra'yn ahete i'atu'e te'eruwẽpowat yihot kaipyi torania. 17 — Are pãi are an put'ok'e ra'yn ai'apiheg hap e'at kak'i'atu'e kak'i'atu'e popuo. Mesup haiwot ra'yn ahete i'atu'e. Ipoity'i kahato ahete i'atu'e. Yt uruhupit kuap i uru'apiheg hap kak'i'atu'e kak'i'atu'e popua e hap kape ara'akasa yne uito. Gyt'i'atu'e popuo kyry'etkyry'et'itatu'e.

Mi'i kape ara'akasa yne uito Iesui Kaitywy Iuwãu.

7

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at yi kape. Mi'i turan ara'akasa 4 ok atipy piaria Tupana mipo'oro ko'i yi aipytyp tote wasere hewyry yi totiat pyhyp hamo. Wẽtup Tupana mipo'oro toĩne'en y'am me aikope at tuwẽtem hap tote. Mi'i hawyi toipyhyp sese wasere at wẽtem hap kaipywiat. Wẽtup Tupana mipo'oro toĩne'en y'am me at min'e hap tote mekewat at min'e hap kaipywiat wasere pyhyp hamo. Ma'ato wẽtup ok atipy kaipywiat Tupana mipo'oro toĩne'en y'am me at posak pe wasere pyhyp hamo. Irokirẽ wẽtup ok Tupana mipo'oro kokawiano toĩne'en at posak pe y'am me kokawiano wasere pyhyp hamo. Mi'i tã me ta'atupyhyp yne wasere aipytyp tote. Mi'i hawyi yt kat i wasere hewyry aipytyp tote hawyi ihyemyi'a wato ko'i ihy nik kahato ra'yn. Mi'i hawyi ga'apy ete yt wasere hin i. Mi'i hawyi ga'apy ko'i yt i'ywa yt hẽ'ẽ hin ĩ ra'yn yt kat i wasere pote. Mi'i kape araha'at yne atipy kaipyi yi kape. 2 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at at tuwẽtem hap kape. Mi'i turan ara'akasa wẽtup ok Tupana mipo'oro atipy kaipywiat Tupana eropat hat sese. Mi'i ti topopy puo ta'am at wẽtem hap kaipyi. Mi'i hawyi toikat Tupana eropat haria sese yi

totiaria. Tupana eropat hat sese toipuẽti yi tote hawyi toiwan mi'i miit owatu'a mi'i ete Tupana pusu puo — Uheropat hat sese mi'i e hamo howatu'a ete uwe Tupana emiit sese moherep hamo. 3 Topopy at wẽtem hap kaipyi turan tuwẽpowat tehay pirik wo wasere pyhyp haria atipy kaipywiaria kape — Wasere pyhyp haria yt eweipyhyp ti tei'o wasere yi totiat y'y wato totiat. Yt ewei'apiheg tei'o yi y'y e. Aput'i te e atimowekuap teran uwe Tupana eropat sese haria e. I'atuewatu'a atipehik iwan i'atuewatu'a tote e tehay pirik wo wasere pyhyp haria pe. 4 Mi'i hawyi toi'atumorania Tupana emiit sese hap mekewat miwan wywuat toiwan iatuewatu'a sokpe ete. Mi'i hawyi atikuap karania. 144000 miit Tupana wanuat i'atu'e hap atikuap. Torania mi'iria Iuteu ywania meimuẽwat yne ase'i pot Isareu emiariru ko'i. 144000 miit Iuteu ywania kawiat i'atu'e hap atikuap. 5 Pyno 12000 miit ase'i IUTA ywania kaipyi Tupana eropat haria sese. Mi'i hawyi 12000 miit ase'i HUPIN ywania kaipywiat. 12000 miit ase'i KATI kaipywiat. 6 Mi'i hawyi 12000 miit ase'i ASA kaipywiat. Mi'i hawyi 12000 miit ase'i NATARI kaipywiat. Mi'i hawyi 12000 miit ase'i MANASE kaipywiat toi'atumorania. 7 Mi'i hawyi ase'i SIMIÃU kaipywiat 12000 miit. Mi'i hawyi 12000 miit ase'i IREWI kaipywiaria. Mi'i hawyi 12000 miit ase'i ISAKA kaipywiaria toi'atumorania. 8 Mi'i hawyi ase'i SAPURUM kaipywiaria 12000 miit. Mi'i hawyi 12000 miit ase'i IUSE kaipywiat toi'atumorania. Mi'i hawyi 12000 miit ase'i PEISAMĨ kaipywiat toi'atumorania. Yne ASE'I POT ISAREU ha'yru'in kaipywiaria 12000 miit torania Tupana eropat haria sese mesuwat yi tote toi'atumorania 144000 miit ASE'I POT ISAREU ywania sa'yru'in 12 ok takaria emiariru emiariru ko'i mesuwat yi totiaria. Mi'i hap kape ara'akasa torania mi'iria Iuteu ywania Iesui mohey haria pakup takaria hehay wakuat moherep haria.

9 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i hawyi ara'akasa miit'in sem kahato yt watimorania kuap i hap ewy. Katupono typy'i kahato mi'iria. Te'eruwe'atunug Tupana Hũ Kuteiru owa kape Morekuat koro apyk hap tote te'eruwe'atunug. Tupana Hũ hit Kuteiru mõtypot hamo te'eruwe'atunug. Typy'i kahato ara'akasa. Mi'i hawyi araha'at meimuẽwuaria kape hawyi atikuap yne ywania py'asetpyi te'eruwe'atunug yt to'o'ewy hin i. I'atupiit ko'i ihup ikytsig hun. Katupono yne tama kaipyi i'atueko yt to'o'ewy'ewy hin i mi'aria katupuno wuat'i pusu kuap hap kaipyi te'eruwe'atunug wuat'i morekuaria etama kaipyi te'eruwe'atunug Tupana Hũ Kuteiru owa kape. Yne i'atupo puat ikahu rakaria aria'yp iãgã ko'i ta'atuerut Tupana Hũ Kuteiru hit mõtypot hamo. Ta'atuesokpe ikytsig nakat ikahu rakat puo tõ'ẽ imõtypot hamo. 10 Mi'i hawyi i'atuwẽpap'i ta'atuehay wo — Tupana En yn Uruehakyera'at kuap hat katupono Esa'yru Iesui iku'uro urukawiano hawyi emeihakyera'at ko'i wo urutukupte'en i'atu'e. Wakuat En wakuat En i'atu'e. Waku ere'apyk Uruporekuat koro wo wuat'i e'at pe aru i'atu'e. Era'apyk to eiam ikahu rakat tote. Waku morekuat akag epuretig toĩne'en epope wuat'i e'at pe i'atu'e. Wakuat En wakuat En i'atu'e i'atuwẽpap'i haty wo. 11 Mi'i hawyi wuat'i atipy piaria i'ewyte mio tã i'atu'e i'atuwẽpap'i meimuẽwaria 24 ok takaria po'og imohey sa'awy'iwuat haria te'eruwẽpowat irania'in i'ewyte te. Mi'i hawyi meimuẽwat 4 ok takaria atipy piat ieĩne'en haria te'eruwepỹ'ãtutuk i'atuowa yi kape mekewat wuat'i Porekuat Koro Atipy Piat Apyk Piat Iesui mõtypot hamo — Waku sakpo'e En waku sakpo'e En i'atu'e. Po'og waku wuat'i ewaku hap kai i'atu'e. Uruimõtypot mõtypot kahato En wuat'i e'at pe i'atu'e haty wo i'atu'e. 12 Pywo sese ti rat En. Uruhewaku En uruimowato En katupono wuat'i we'eg hap heiam En i'atu'e. Emiium uruepiat ete urutuwehum kahato i'atu'e. Uruimowato En uruehay wo i'atu'e. Eropyhu'at ro wuat'i mimõtypot wo wuat'i akag wo. Esaika po'og po'og wuat'i kai i'atu'e. Wuat'i mimõtypot sese wo po'og po'og rakano ereĩne'en. Ewaku po'og po'og uruto'e. Emiium po'og waku uruto'e. Emiium waku yne uruto'e. En yn Tupana wẽtup yn wuat'i e'at piat ieĩne'en hat En uruto'e. Tupana wo ereĩne'en esaika hap yne esaika hap torania kai i'atu'e miit'in sem ta'atuesokpe kytsig puo atipy piaria torania wywo. 13 Mi'i hawyi wẽtup ok 24 rakaria apo'e uhepe — Iuwãu e etikuap apo uwe mi'iria miit'in sem i'atuesokpe kytsig nakat piaria. Etikuap karãpe tukupte'en aru mi'iria yi tote e uhepe. 14 — U pãi are'e yt atikuap i rat. En yn etikuap mehĩ are. Mi'i hawyi uiwesat — Pyno ahehoi mi'iria etiat epe Iuwãu e. Mi'iria tõ'ẽ tõ'ẽ meikowo ta'atuho'opot ho'opot sese hap kaipyi. Ha'awyte mi'iria miit'in mimoso'opot kahato wo tukupte'en yi tote ta'atumohey Tupana Sa'yru hawyi e. Wakuaria kahato mi'iria katupono Tupana Hũ Kuteiru iku'uro i'atukawiano. Ta'atumohey hawyi Tupana tihep ta'yn i'atuminug sa'ag hap ko'i e. Sa'awy'i i'atuminug sa'ag i'atupitpit hap ewy ma'ato koitywy ikytsig hap ewy te'eropyhu'at mi'iria Tupana Hũ Kuteiru suu mikoho ko'i ra'yn e. Sa'awy'i i'atuminug sa'ag sokpe hun hap ipitpit rakat ewy te'eropyhu'at e. Ma'ato ta'atumohey hawyi sokpe koho hap ewy Iesui suu puo hap ewy hawyi ikytsig na'yn i'atuesokpe te'eropyhu'at e uhepe. 15 Mi'i tupono Tupana ehamo tukupte'en kuap mesup e. Tupana owa kape te'eraha'at kuap e. Mi'i hawyi to'oehay Tupana wywo to'oewa kape.

Mi'i pote Aipotypot amyap ikahu rakat yatype tukupte'en mi'iria e. Mi'i pote tukupte'en at ka'ap ihamo e. Ta'atueropat at ka'ap wuat'i e'at pe Tupana miky'esat nug hap ete e. Mi'i pote Tupana yt paa'e hin i i'atuete katupono toĩne'en i'atupy'asetpe ta'atueTupana wo e uhepe. 16 Sa'awy'i Miit'in misaty'i saty'i kahato haria mi'iria miit'in mimoesy'at ko'i wo tukupte'en e. Te'ere'y'utui kahato pytkai yt kat i y'y ta'atuium e. Sa'awy'i ta'atuho'opot at ka'ap imohey pote e. Miit'in mimoso'opot motpap wiat haria i'atupiit sero hakup pono haria e. Koitywy yt hakup i haria wo yt iã'ãg haria wo i ra'yn tukupte'en e. Koitywy waku pe tukupte'en e. Yt kat i po'og ho'opot hap katupono Tupana mipoi ko'i tukupte'en e. Koitywy Tupana mowepit at ka'ap takaria wo tukupte'en mi'iria e uhepe. 17 — Koitywo Tupana Hũ Kuteiru topyhu'at i'atu'apykok hat sese. Toi'atu'apykok mekewat Morekuat e'amyap ikahu rakat rote pyi. Koitywy Tupana Sa'yru topyhu'at i'atupoi hat e. Te'ere'y'utui hawyi Tupana Hũ hit timoherep y'y wakuat rakat yt ipitpit hin i rakat aimoieĩne'en wuat'i e'at piat hat y'y e. Toi'atu'ykesat yrasa sese ko'i kape i'atumoieĩne'en sese hamo e. Tupana sese topyhu'at i'atumowepit hat — Uha'yru'in uhaki'yt'in wãi ehekiri tei'o e. Koitywy ti aru yt karamuo i ra'yn eheha hy homhom'e ehekiri hap upi e. Atihep yne ehepiat haty'u hap e. Koitywy wuat'i e'at pe eweikupte'en waku pe eweikupte'en e Tupana Hũ Kuteiru Hit mekewat ho'opot haria kape e uhepe mekewat wẽtup ok 24 rakaria kaipyiat hat.

Ara'akasa yne mekewat kape uimu'etu Uito Iuwãu.

8

1 Mi'i hawyi mekewat Kuteiru tipik ta'yn popera mosat'e hap torania ra'yn mekewat 7 hap ta'yn. Toipik yne ra'yn hawyi i'atupo'inik yne atipy piaria. Wẽtup ora pat'ok turan yt uwe hin i ihay atipy pe hap kape ara'akasa. Ipo'inik sese itote toipik yne ra'yn mote. 2 Mi'i hawyi ara'akasa ra'yn 7 ok takaria atipy piat gupte'en haria Tupana py'asetpe imiky'esat nug hanuaria. Yne mi'iria kape tutum huhu'e hap akuara wato. 3 Mi'i hawyi wẽtup ok atipy piat ieĩne'en hat put'ok'e ra'yn mekewat aimiium Tupana kapiat yparakai wato Tupana ywyt pe. Toĩne'en ipo pe heiam nu imehit rakat kawiat. Toĩne'en mekewat heiam me mohag hy ikamhig se rakat wẽtup ok miium iwuk hamuat. Sa'awy'iwuat aimiium Tupana kapiat ieĩne'en hap tote toĩne'en Tupana emiit i'atumienoi Tupana kapiat ywytpe. Mi'i hawyi wẽtup ok tum tope ahehay Tupana kapiat sehay wuat'i imohey haria ehay Tupana kapiat sehay ewywuat mekewat mohag ikamhig se rakat ewywuat. Mi'i totopag heiam me mohag hy puo hawyi toiwuk Tupana mowepit hamuat. 4 Mi'i hawyi mekewat heiam kaipyi ta'am na'yn ywyhig i'atumiẽtup Tupana kapiat e'yhig. Mi'i turan heiam toĩne'en Tupana yatypiat ieĩne'en hat po pe ra'yn. Mi'i hawyi ikamhig se rakat ta'am aria upi Tupana kape imowepit hap. 5 Mi'i hawyi mekewat atipy piat tipag na'yn aria teiam kamũti pe yparaka aikope aria wo watum aimiium Tupana kapiat hap tote pyi hawyi toto kamũti topo piat wywo hawyi toipun na'yn yi kape aipytyp kape. Toipun na'yn yi kape hawyi atikuap sehay yi tote huhu'e hap ewy ihay pirik. Mi'i hawyi merep merep'e i'ewyte mytyp tyry'e kahato. 6 Mi'i hawyi 7 ok takaria i'atuehuhu i'aturania tukupte'en i'atupo pe i'atumipy wuat. 7 Mi'i hawyi wẽtup ok i huhu'e ra'yn tuwepy ra'yn. Mi'i pote i'aman ewy nukara to'opype suu wywo tuwemoherep. Mi'i hawyi ta'at ra'yn yi kape. Mi'i pote ga'apy piat wuk'e ra'yn aria'yp wato'in i'ewyte ga'akyt hyp ko'i ipat'ok wuk'e ra'yn. 8 Mi'i rokirẽ wẽtup ok tuwehuhupy akuara wato. Mi'i ti imipy typy hap. Totopy ra'yn mote wẽtup yity'ok aria kawiat ta'at y'y wato pe. Mi'i hawyi y'y wato puaria ho'opap kahato wẽtup iku'uro mye'ym puo y'y piaria. 9 Mi'i pote y'y wato piat gupte'en haria ho'opap ta'yn yne y'y hit upi y'y wato upi. I'ewyte yara wato ko'i ipat'ok ta'yn toimoma. 10 Mi'i hawyi wẽtup ok i 7 ok takaria tehuhupy. Mi'i wyti i'okhyt pun na'yn waikiru iwato rakat ewywuat ta'at ra'yn atipy kaipyi y'y hit'i ko'i ete. 11 Mekewat waikiru set nop e hap katupono ta'at ra'yn mekewat waikiru y'y hit'i ko'i piat hawyi i'ewyte nop ta'yn i'ewyte yrasa ko'i te'eropyhu'at nop ta'yn. Mi'i hawyi miit'in te'ere'y'u mekewat nop takat wo hawyi topap ta'yn. 12 Mi'i hawyi wẽtup ok i 7 ok takaria i'uhu te'akuara wato hawyi wãtym na'yn aikope aikope yt hẽtyhot hin i ra'yn at waty i'ewyte waikiru ihot'ok puo yt hẽtyhot hin i yt heremo i ra'yn aikotã wãtym'i ewy aikotã wãtym yt heremo i hap ewy. 13 Mi'i hawyi araha'at hawyi uheha wo atikuap wẽtup ok atipy piat ywaiti pe topopy ra'yn yi totiaria mu'e hamo. Mi'i kaipyi sehay atikuap ihay pirik wo to'e — Yt naku i kahato yt naku i kahato yt naku i kahato topyhu'at irane mesuwe katupono toĩne'en mye'ym atipy piaria yt i'uhuu te'akuara wato i te ta'atuehuhu mye'ym ok takaria e tehay pirik wo yi totiaria pe.

Mi'i sehay atikuap hawyi atiwan na'yn uimu'etu uito Iesui potmu'e Iuwãu are.

9

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i hawyi ara'akasa wẽtup ok atipy piat Tupana eropat hat mekewat 7 ok takaria kaipyi wẽtup ok 7 ok hap. Mi'i i'uhuu te'akuara wato. Huhu'e hawyi

wẽtup ok atipy piat ta'at yi kape waikiru wato at hap ewy. Ma'ato mekewat atipy kaipywiat waikiru ewywuat hẽtyhot kahato rakat toĩne'en. Mi'i hawyi Tupana tum na'yn tope tesaika hap yi ka'a wato sa'ag okenhyp'ok hamo yi ka'a yn nakat yt ika'a sasat rakat i okenhyp'ok hamo. 2 Toho'o'okenhyp'ok hawyi he'yhig hun am yi ka'a wato pyi aikotã go wato wuk hap ewy. Mi'i hawyi ywyhig hun tomo'ypyryp yne ra'yn at i'ewyte yt hẽtyhot kuap i ra'yn mekewat ywyhig hun ta'am yi ka'a pyi pote. 3 Mi'i hawyi hewo hewo mekewat ywyhig hun kaipyi pohit iwato kahato ko'i sem kasikasi iwato kahato ko'i sem tuwenõ'ẽ mekewat ika'a wato pyi. Mi'iria pe Tupana tum sapot ewywuat haty hap miit'in atumoso'opot hamuat miit'in hok hok hap hamuat. 4 Mi'i hawyi Tupana to'e kasikasi wato pohit wato sa'ag ko'i pe — Yt ewetu'u tei'o po'og upip yhop aria'yp ko'i e. Ma'ato eweiwat ro miit'in irania'in kape i'atumoso'opot hamo are'e e. Yt kat i miwan Uhet etiat rakaria i'atuowatu'a ete pote waku eti'atumoso'opot ihokhok hap mywo e. 5 Mi'i hap ete 5 ewaty i'ypyryp we eweimoso'opot ro mi'iria e. Ma'ato yt ewei'auka tei'o ma'ato aikotã sapot piat miit'in hok hap turan wuat saty hap ewy o ewetunug mi'iria e Tupana sapot iwato kahato ewywuaria pe. Mi'i hawyi tuwat ra'yn pohit kasikasi ko'i miit'in hokhok hamuat. Yt Tupana mohey i haria iatu'apiheg hamo. 6 — Haty pãi haty an i'atu'e haty kahato uhete haty kahato uhete kak'i'atu'e kak'iatu'e. Uruku'uro teran uruku'uro teran i'atu'e ma'ato gu'uro hap pya kahato urukai i'atu'e to'ope. Ui'auka ro i'atu'e ma'ato 5 ewaty turan ta'atuho'opot ma'ato yt uwe i iku'uro. 7 Meimuẽwat kasikasi wato kahato rakaria ko'i pohit wato kahato rakaria ko'i sapot ewywuat mi'iria owa ko'i miit ewy. Morekuat ewy i'atue'amãtap imehit rakat kawiat Uru kawiat. I'atupiit aikotã surara hũria ewy kawaru ewy tu'uka turanuat te'eruwepainug hap ewy i'atupiit ete meimuẽwat kasikasi ko'i sapot ewywuat ko'i hap kape araha'at. 8 I'atuiãi ko'i awyato iãi ewy. I'atu'asap ko'i i'ywop kahato aikotã makuptia asap ewy. 9 I'atupoti'a ete surara ewy i'atu'auka hap sopo hamo iheg kahato rakat ewy. Mi'i hawyi te'eruwepopy turan i'atupopesap ipuehay kahato aikotã surara sem kawaru totiaria ikohyeput tu'uka hamo hap ewy aikotã surara'in e'yara sem yi upiat puehay ewy. 10 I'atusuwaipo miit'in hok hamuat aikotã sapot ewywuat. Mi'i wo ta'atuso'opot kahato yt Tupana mohey haria i 5 ewaty turan. 11 Meimuẽwat sapot ewywuat potypot set wuat'i moma hat e. Mi'i yi ka'a sa'ag upiaria topyhu'at. Iuteuria pusu puat ta'atuset'ok Apatãu i'atu'e ma'ato kereku pusu puo Apariãu i'atu'e ahiag i'atu'e. 12 Pyno wẽtup ra'yn tokosap ho'opot hap sese hap ma'ato typy te toĩne'en ho'opot hap sese hap katupono typy ok te yt huhu'e i te.

13 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i hawyi ara'akasa wẽtup atipy piat huhu'e irane rakat kape. Akuara wato ipo pe toĩne'en. Mi'i hawyi atikuap sehay aimiium Tupana kapiat yparakai kaipyi yparakai 4 e'aut rakat kaipyi mekewat yparakai imehit kahato rakat Uru kawiat rakat kaipyi. 14 Mi'i hawyi to'e 6 rakat huhu'e hat pe — Mehĩ e tukupte'en y'y wato Eurate ywyt'okpype iheg me ta'atukytyt puo yi ka'a pe 4 ok takaria e. Mi'iria sa'awy'i Tupana atoiat haria te'eropyhu'at ma'ato mesup ta'atu'asaity iheg nakat ete tukupte'en y'y wato Eurate e hap het rakat ywyt'okpype e. Etihep i'atukytyt hap kaipyi e. 15 Mi'i hawyi toto mekewat y'y wato Eurate e hap kape mekewat atipy piat mi'i hawyi 4 ok takaria toi'atuporenõtem i'atupyhyp hawyi — Ahe'at ra'yn i'atu'e to'ope aimiky'esat sa'ag nug hamo i'atu'e. Waku watunug aimiky'esat sa'ag mesup ta'yn i'atu'e. Waku watuwepotpap katupono mi'i nug hamo ainug sa'awy'i i'atu'e. Pyno to'iro waho'o'auka miit'in i'atu'e. Waku yne mye'ym miit'in kaipyi wati'auka wẽtup miit i'atu'e katupono mi'i nug hamo watoĩne'en mesup e'at pe i'atu'e. To'iro miit'in ho'o'auka hamo i'atu'e. Mesup e'at ahe'at miit'in sem atu'uka hamo i'atu'e to'ope. 16 Mi'i hawyi te'eruwe'atunug kahato surara'in sem i'atu kahato yne te'era'apyk i'atuhũ okpe tote. Mi'i hawyi wẽtup ok to'e uhepe — Iuwãu e etikuap apo karania surara tukupte'en itote miit'in atu'uka haria apo uhepe. — U yt atikuap i are'e hawyi uiwesat — Pywo pe ti i'atu kahato yt aimikuap i ko'i hap ewy tukupte'en 200.000.000 surara'in i'atu hap 200.000 wo 1000 surara'in itote tukupte'en e uhepe. 17 Mi'i hawyi uimu'etu ara'akasa mekewat surara'in sem ta'atuhũ kawaru sem okpe tote. I'atuesokpe i'atupyt etiat surara'in wat ewywuat ta'atu'auka hap sopo hap ma'ato aria kawiat toĩne'en nu hup ewy aria sapuẽ hapyke rakat ewy. Mi'i hawyi i'atuhũria kawaru akag ko'i awyato akag ewy. Mi'i hawyi ta'atuwẽ pyi tuwẽtem aria ẽty hun ytyghe wuk hap ewy tuwẽtem haty wo i'atuwẽ pyi miit'in ho'o'atu'uka hamo. 18 Mi'i hawyi mekewat aria i'atuwẽ pywiat ho'o'auka kahato miit'in mye'ym kaipyi wẽtup miit ta'atu'auka. 19 I'atuesaika hap topyhu'at i'atuwẽ pyi miit'in auka hamuat. Katupono aria sapuẽ hapyke rakano ta'atu'atuowa irania'in ta'atuwẽpyi. I'ewyte i'atusuwaipo ãpy ete moi akag ewy. I'atusuwaipo wo miit'in moso'opot hap topyhu'at. 20 Mi'i hawyi ta'atu'atumoma kahato miit'in yi totiaria 30 kaipyi 10 ok miit ta'atumoma kahato miit'in. Ma'ato mi'i pytkai irania'in yt iku'uro i rakaria yt te'eruwemorem hin i Tupana kape. Te'era'akasa yne ho'opot hap pytkai yt paa'i'atu'e hin i. Ta'atumõtypot re ahiagnia. Ta'atunug ne tupanaria

hekat rakaria ihup ikytsig ika'ay rakaria ta'atu'atumõtypot re. Mi'i hawyi ta'atumõtypot yt ihapytig i rakaria tupanaria ta'atuminug ko'i yt kat kuap haria i yt hewyry kuap i rakaria ta'atu'atumõtypot kahato te. Yt ta'atumõtypot teran hin i Ta'atunug Hat Sese. Ta'atuho'opot pytkai yt te'era'aipok hin i Tupana Sese kape. 21 I'ewyte ta'atuminug sa'ag ko'i yt ta'atoiat hin i. Miit'in auka haria wo te te'eropyhu'at i'ewyte paini ko'i wo te tukupte'en ne miit'in ma'at hamo. Ta'atuma'at hap topyhu'at mekewat paini mimoherep. Yt nakuaria i tukupte'en ne. I'atuewaire atuewaire te. Sero'ok'i'atu'e te. Mi'iria Tupana ti'atu'apiheg kahato pytkai yt paa'i'atu'e hin i i'atuminug sa'ag nug hap ete. Ma'ato po'og ta'atu'atunug yt Tupana miky'esat ko'i i.

Mi'i hap kape ara'akasa yne uito Iesui miky'e Iuwãu uimu'etu aikotã aru hap.

10

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i hawyi ara'akasa wẽtup ok po'og hesaika rakat atipy piat. Mi'i ti ta'apyk yi kape. Ipiit ete hesokpe ywyhig ikytsig kahato rakat. Ipainug hap i'akag ete we'yp ewy ikahu kahato rakat. Howa hẽtyhot kahato at ewy. Ipy typy wasere yp ok tã toĩne'en ma'ato aria kawiat ewy topyhu'at. 2 Mi'i hawyi wẽtup iwan okpo'i hit totat. Mi'i hawyi toi'okpo'iporop ta'yn. Ipy sese topypag y'y wato owa tote ma'ato topy ran kai topypag yi tote. 3 Mi'i hawyi mekewat atipy piat akag tuwẽpowat tehay pirik wo aikotã awyato ko'i i'atuehay hap ewy. Tuwẽpowat kahu hawyi 7 wo huhu'e. 4 Ma'ato huhu'e hap miit'in pusu ewy topyhu'at. Mi'i pote uito Iuwãu atikuap kat som to'e huhu'e tohenoi hap — Pyno atiwan mesuwarote kat som te'ero'e hap uiwepe atiwan turan put'ok'e uhete sehay atipy kaipyi — Yt etiwan nei'o kat som to'e huhu'e puat hap e. Yt atiky'esat i miit'in ikuap hap koran te e. 5 Mi'i hawyi mekewat atipy piat ihay ra'yn — Yt uheso i rat e. Mi'i hawyi topo sese tohupit ywaipe tehay Tupana kapiat pywo yn e hamo. 6 — En ni atipy nug hat i'ewyte yne atipy piaria nug hat e. En ni mytyp nug hat i'ewyte yne yi totiaria nug hat e. En ni y'y wato nug hat i'ewyte yne y'y piaria nug hat e. Eset ri Tupana e. En ni pywo sese rakat e. Mi'i pote are'e pywo rakat e'e hap ewy wuat'i miit'in me are'e — Mũki'ite yt kat i po'og miit'in wanuat e'at ko'i sa'awy'iwuat ewy e Tupana e. Mekewat 7 huhu'e hap ikahuro hawyi i'ewyte ikahuro ra'yn e'at ko'i yi totiaria wanuat e Tupana e. 7 Pywo ti rat e mekewat 7 ok huhu'e hawyi aikotã Tupana to'e sa'awy'i tehay moherep haria wẽ pyi topyhu'at aru yne i'atu'e hap ewy huhu'e hap tutunug 7 rakat hawyi e. Topyhu'at aru aikotã atunug aru e tehay moherep haria wẽ pyi sa'awy'i hap ewy topyhu'at e. Mi'i tokosap yne ra'yn hawyi yne mekewat atunug aru e hap sa'awy'i yt heremo i rakat heremo ra'yn topyhu'at kat atunug na'yn atunug aru ehehamo ui'e hap ewy e Tupana e. Mi'i hawyi — Atikuap yne atunug aru e hap e Tupana wuat'i miit'in me e mekewat atipy piat iwato'in nakat.

8 Mi'i tohenoi kahu hawyi atikuap sehay atikuap sa'awy'i hap ewy — Iuwãu e etat atipy piat po pyi mekewat iwan okpo'i hit e uhepe. Etat ro mekewat atipy piat ipy y'y pe kokawiat ipy yi totiat rakat po pyi e. Mekewat miwan ta'apymeha piat e mekewat sehay atipy kaipywiat e uhepe. 9 Mi'i hawyi areto ra'yn mekewat atipy piat owa kape hawyi — Mehĩ etum no mekewat miwan hit uhepe are'e tope. Mi'i hawyi uiwesat — Etat ro miwan hit hawyi etu'u yne ro e. Hẽ'ẽ kahato aru etipuẽti ewẽ pe awi'a hy ewywuat e ma'ato etohon hawyi yt naku i etipuẽti aru epy'a pe yt hẽ'ẽ hin i ma'ato nop hap topyhu'at epy'a pe e uhepe. 10 Mi'i hawyi atat mekewat miwan hit atipy piat akag po pyi hawyi atu'u ra'yn hawyi i'e hap ewy topyhu'at hẽ'ẽ kahato waku kahato awi'a hy ewy ma'ato atu'u hawyi nop hap ewy topyhu'at uime'en me. 11 Mi'i hawyi mekewat po'og atipy piat rakat to'e uhepe — Iuwãu e pyno ti pywo ti rat Tupana ehay etimoherep aru i'atu kahato miit'in kape e. Ehenoi aru aikotã topyhu'at i'atuete irane hap e. Ehenoi po'og aru i'atuepe mekewat sehay emihon kaipyi waku yne pusu puo aru ehenoi mekewat miwan miat emi'u yne yne ywania kape i'ewyte yne morekuaria kape i'ewyte yne tama piaria kape miwan miat e hap ewy waku eti'atumoherep aru e. Yt naku i mesup miit'in ikuap ma'ato he'at put'ok'e aru hawyi waku etimoherep yne kat to'e kat to'e huhu'e hap puo e uhepe mekewat miwan kaipywiat uipoi hat atipy piat.

Pyno mesuwe uimiwan me mekewat miwan uimi'u hap ewy ahenoi mesup ehepe uito Iuwãu.

11

1 Mi'i hawyi Aipotypot Iesui tum uhepe aria'yp hit kat kupitu kat kupitu Tupana yat toine'en hap hã'ãg hamuat ãpy hãpyk kahato rakat. Tutum uhepe hawyi to'e — Uiwy Iuwãu ereto ro meikowat aria'yp hit ãpy hã'ãg hamuat wywo Tupana mõtypot yat sese kape e. Mi'i hawyi ehã'ãg no karan iwato hap karan i'ywop hap karan itypore hap e i'ewyte yne Tupana mõtypot yat ipyt'at ko'i ehã'ãg iwato hap e uhepe. I'ewyte eti'atumorania yne miit'in Tupana mõtypot haria itotiaria e uhepe. I'ewyte yparakai aikope Tupana kapiat

ta'atumiium pytyp hap waku ehã'ãg yne mekewat aria'yp hit ãpy wo karan iwato karan i'ywop hap itypore hap e uhepe. 2 — Ma'ato Tupana mõtypot yat e'oken yt ehã'ãg nei'o katupono Tupana mõtypot yat e'oken mesup koitywy yt ai'ywania wat i ma'ato irania'in yt Iuteu i ywania wanuat topyhu'at. I'ewyte Tupana etawa Ierusarẽi irania'in ywania tipohari ra'yn ai'ywania Iuteu ywania po pyi. Surara'in hewyry aru itote 42 ewaty surara'in tipohari Ierusarẽi i'atu'ywania wanuat e uhepe e Akag Iesui uhepe. 3 Mekewat e'at pe aru atipo'oro typy ok uimi'airo ko'i uhehay moherep hamuat tawa Ierusarẽi miaria kape e. Atum mi'iria pe uhesaika hap uhehay moherep hamuat 1260 e'at ta'atumoherep uhehay uhesaika hap wywo e. I'atuesokpe i'anam nakat waku paa'wato'e aiminug sa'ag ete e hap moherep hamo e. 4 — Mekewaria typy ok takaria te'eropyhu'at Uriweiru yp ewy Tupana e'ariãty rakat ewywuaria e. Ta'atupyt'at ikap ihy rakat wo hap ewy mi'iria Tupana e'ariãty hapyke rakaria ewy te'eropyhu'at e. Katupono Tupana ehay moherep haria mi'iria typy ok takaria e. To'o'ewy kahato aikotã typy rakat ariãty Tupana yatypiaria ieĩne'en haria ariãty eiam hẽtyhot kahato rakaria ewy mekewat typy ok Tupana mipo'ororia e. Te'eropyhu'at hamuat Wuat'i Miit'in Yi Totiaria Ka'iwat e'ariãty moherep hamo e uhepe. 5 Mi'i hawyi yi tote ta'atumoherep kahato uhehay e. I'atuwanĩkaptia i'atu kahato ma'ato umipo'ororia typy ok po'og hesaika i'atu'uka teran haria kai e. Karãpe miit'in tuwat aru uimipo'ororia typy ok auka hamo mi'i hawyi i'atuwanĩkaptia ko'i yne topap aria i'atuwẽ pywiat wo e. Yt uwe i uimipo'ororia typy ok auka kuap hat e uhepe. 6 Mi'i hawyi mi'iria typy ok takaria uimipo'ororia hesaika kahato rakaria wo tukupte'en e. Ta'atupyhyp kuap aru i'aman e. Miit'in sem me ta'atumoherep aikotã aru e hap ko'i e. Wãi'i'atu'e i'aman me ta'atuhenoi miit'in miat turan yt kat i i'aman i'atuko ete e. Yt kat i i'aman mesuwat yi tote i'atu'e hap ewy ta'atumiky'esat ewy e. I'ewyte ta'atunug kuap y'y ko'i huu rakano. I'ewyte ta'atumiky'esat ewy ta'atupo'oro kuap ahu. Sa'ag nug haria ta'atuewanĩkaptia moma hanuaria tukupte'en e. I'ewyte ta'atupo'oro kuap hamuat ihywy'okmõi ko'i ta'atuwanĩkaptia ãpymin hamo e uhepe Iesui. 7 Mi'i hawyi 42 ewaty hap ete tokosap ta'yn i'atuehay hap e. Toran na'yn hawyi tuwẽtem irane yi ka'a wato sa'ag myi mekewat haiwot rakat sa'ag kahato rakat ipoity'i rakat ahiag e. Mi'i hawyi tu'uka kahato Tupana ehay enoi haria typy ok takaria ete e. Mi'i hawyi po'og hesaika topyhu'at e. Mi'i hawyi hamuat ewy toi'atu'akit uimipo'ororia tesurara'in sem py wo hawyi toi'atu'uka uimipo'ororia typy ok takaria e uhepe. 8 I'atupiit toipun tawa wato py'asetpyi aikope sa'awy'i ta'atupehik Tupana Mipo'oro Uito aria'yp posak ete hap tote ta'atupugha tawa pu'ap tote tawa py'asetpe wuat'i ehamo e. Tawa Esitu sa'awy'i yt naku pe i kahato tukupte'en uimohey haria. Mi'i hap ewy kahato yt naku i kahato tukupte'en aru uimohey haria mekewat tawa Ierusarẽi miaria e Tupana. Mi'i pote wẽtup set atum tawa Ierusarẽi miaria pe — Tawa Sutuma piaria eipe are'e e. Mio tã are'e katupono uimiwuk tawa Sutuma sa'awy'i e. Yi Esitu piaria uhewanĩkaptia ewy kahato tawa Ierusarẽi miaria mesup e. Sa'ag kahato ta'atunug sa'awy'iwuaria uimohey haria ete e. Sutuma miaria i'ewyte yt naku i yn te'eropyhu'at uimohey haria ete e. Ierusarẽi miaria po'og uimohey haria auka karia wuat'i tawa kai e uhepe. 9 — Yt eweisyp tei'o mi'iria ete ne'i i'atu'e irania'in Ierusarẽi miaria uimipo'ororia typy'ok takaria piit etiat e. Mi'i pote i'atupiit iku'uro rakaria tukupte'en mu'ap tote tawa Ierusarẽi me mye'ym e'at hawyi wẽtup e'at pat'ok. Mi'i hawyi miit'in tõ'ẽ tõ'ẽ kahato te'eraha'at hamo. Te'eruwe'atunug wuat'i pusu kuap hap kaipyi wuat'i ywania kaipyi wuat'i tama kaipyi ipe hup takaria ipe hun nakaria ipe kytsig nakaria tõ'ẽ tõ'ẽ hepiok hamo mye'ym e'at kape e. 10 Mi'i hawyi õ'ẽ haria i'atuwepit kahato — Waku pe ra'yn i'atu'e e. Iku'uro ra'yn Tupana ehay moherep haria i'atu'e e. Waku kahato i'atu'e to'oepe e. Iku'uro ra'yn Tupana ehay moherep haria typy ok takaria i'atu'e e. Sa'awy'i mi'iria aimoso'opot haria tukupte'en mesuwat mytyp tote i'atu'e to'ope. Koitywy waku ra'yn watunug aimiky'esat ewy yt naku i nug hap i'atu'e. Mi'i hawyi ienuk hap ta'atunug hawyi to'ope ta'atuium kat ko'i kat ko'i to'omowepit hamo — Waku pe mesup topap ta'yn aimoso'opot haria i'atu'e to'ope e. 11 Mye'ym e'at hawyi wẽtup e'at pat'ok hawyi i'atupiit toĩne'en i wuat'i ehamo mu'ap tote hawyi Tupana timoieĩne'en i ra'yn Topã'ãu wo toimopyhu'i ra'yn e. I'atuieĩne'en i hap teke i'atupiit pe hawyi i'atupoĩ'ãm na'yn wuat'i miit'in wekyry'i haria ehamo e. Mi'i hawyi itotiaria seha'at haria te'eroken'ẽ kahato ra'yn i'atupupi e. 12 Mi'i hawyi ti typy ok takaria tikuap sehay pirik atipy kaipyi — Ewei'õ'ẽ ro meikowo e. Mio tã e hawyi ta'atuewanĩkaptia ehamo te'era'am na'yn ywyhig muo wuat'i ehamo e Iesui uhepe. 13 I'atu'am turan huruk'e iwato kahato topyhu'at tawa Ierusarẽi ete e. Mi'i hawyi yat ko'i nu kawiat ko'i hewo hewo kahato e. Ikaipyi i'atu 10 hap ta'at wẽtup tuereto hap ewy yi huruk'e kahato pote miit'in ho'opot kahato hawyi 7000 miit iku'uro itote. Mi'i pote irania'in yt map haria i te'eroken'ẽ kahato hawyi — Tupana atipy piat po'og torania kai En i'atu'e aru tawa Ierusarẽi miaria e Aipotypot Iesui uhepe.

14 Pyno typy ho'opot hap miit'in piat hap tokosap ta'yn ma'ato wẽtup te yt tokosap i te ho'opot hap sese miit'in miat hap katupono yt torania i te huhu'e. 15 Mi'i hawyi atipy piat

wẽtup te myhu'at hat akuara wato huhu'e ra'yn mekewat 7 ok takat hawyi uito Iuwãu ara'akasa mi'i hap kape uimu'etu. Mi'i hawyi atikuap miit'in sem ihay pirik kahato atipy pe — Tupana Mipo'oro topyhu'at ra'yn Wuat'i Porekuat nuat i'atu'e haty wo. Wuat'i Ywania Potypot no Aiporekuat topyhu'at mesuwepyi wuat'i e'at pe i'atu'e. Mi'i Miit yn toĩne'en Ai'akag koro i'atu'e. Aika'iwat mesup topyhu'at po'og wuat'i kai i'atu'e te'erowẽpowat atipy piaria hap atikuap.

16 Mi'i hawyi mekewat 24 ok takaria morekuat e'amyap totiaria te'eruwepỹ'ãtutuk Tupana kape i'atueowa yi kape Tupana mõtypot hamo. 17 — Urutuwehum ewawi Tupana i'atu'e. Uruka'iwat sese En i'atu'e. Wuat'i E'at piat En i'atu'e. Yne eminug ko'i e'yianmete ereĩne'en ni i'atu'e. Mesup te ereĩne'en i'ewyte wuat'i eminug hap sakpo ereĩne'en ne i'atu'e. I'ewyte wuat'i e'at tokosap pytkai ereĩne'en ne i'atu'e. Yt uwe i put'ok'e esaika hap ete i'atu'e. Mi'i esaika hap iwato rakat wywo ereĩne'en no atipy piat i'atu'e. Yi totiat Potypot no ereĩne'en i'atu'e. 18 — Uru'akag wo sa'awy'itepyi wuat'i ywania. Yt emohey i haria haiwot kahato eete i'atu'e. Koitywy ma'ato waku ereĩne'en Surara Akag ewy i'atu'apiheg hamo i'atu'e. Eti'atupoepyk ta'yn ewanĩkaptia i'atu'e. Waku eti'airo uwe waku uwe yt hap i'atu'e. Waku mesup etum no eropat sese haria pe i'atusa'up wakuat i'atu'e. Waku i'ewyte ehay moherep sa'awy'iwuat rakaria pe emiehakyera'at ko'i pe i'atusa'up wakuat waku etum i'atuepe i'atu'e. Waku i'ewyte emõtypot haria pe iwato'in nakaria ko'i pe i'ewyte yt uwe i mikuap ko'i pe i'atusa'up wakuat etum i'atuepe i'atu'e. Waku i'ewyte eti'atu'apiheg e'yi kahu hap moma haria i'atu'e 24 ok takaria po'og imohey haria Tupana pe.

19 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i hawyi ara'akasa atipy pe Tupana mõtypot yat tuwe'o-kenhyp'ok ta'yn hawyi araha'at Tupana yat kape. Mi'i tote ara'akasa ra'yn mekewat sa'awy'iwuat Tupana Pã'ãu apyk hap aikope sa'awy'i Tupana ihay ra'yn — Atunug aru ui'e hap ewy e hap totepyi ihay i ra'yn. Mi'i hawyi tuwẽtem kahato itote pyi merep merep'e hap ko'i hap ewy ara'akasa. Mi'i hawyi huruk'e kahato hap atikuap. Mi'i hawyi yi tyry'e kahato hawyi miit'in te'eruwẽpowat kahato itote pyi. Mi'i hawyi nukara iwato'in nakat hewo yi kape.

Mi'i hap kape ara'akasa yne uimu'etu Iesui mimoherep uhepe. Uito ti Iesui potmu'e Iuwãu.

12

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu ara'akasa wẽtup uimu'etu uimowanẽtup hap sese kat som Tupana aimu'e hap sese are'e uiwepe. Katupono ara'akasa waikiru py'asetpe wẽtup ok haryporia ewywuat y'am me waty tote. Hesokpe at ewywuat. I'akag ete toĩne'en amãtap iwepainug hap waikiru ko'i 12 waikiru ko'i. 2 Mi'i ti tuwak popuo to'e — Uimẽpyt irane e kynkynto'e popuo. Uimẽpyt hap e'at ra'yn e tuwak popuo. Haty kahato e. 3 Mi'i hawyi uimu'etu wẽtup kape ara'akasa uimowanẽtup hap sese katupono mekewat haryporia yatype toĩne'en mekewat moi'ok sa'ag iwato'in nakat. Uimo'akag'aia kahato mekewat moi'ok koro 7 i'akag nakat ipe ihup kahato rakat huwaipo waikiru ko'i ete hewyry. Ipainug hap amãtap morekuat ewywuat 7 amãtap. I'aut piit kahato rakat 10 i'aut rakat i'akag ko'i ete. 4 Mi'i ti tosuwaipo wo toi'atupugha kahato waikiru ko'i tosuwaipo wo. Mye'ym kaipyi toipat'ok wẽtup waikiru hap ewy. Waikiru sem toipugha kahato yi kape. Mi'i hawyi itote tohekatup haryporia imẽpyt ywã'ĩ hap tutu'u teran imẽpyt haype. 5 Mi'i hawyi imẽpyt ihainia ra'yn. Tuwẽtem hawyi Tupana tioto meremo atipy kape aikope toĩne'en Morekuat no hap tote. Mi'i hawyi to'e Haryporia Mẽpyt pe — Meiũran aru eti'atumoperup'i haty wo yne miit'in e Tupana. Aikotã Morekuat tepuretig wywo hap toimoperup'i temiit nuat hap ewy ereĩne'en aru e. Mi'i hap ewy etunug irane e Tomiera'am Hirakat pe. 6 Mi'i hawyi mekewat haryporia topopy ra'yn moi'ok pupi aikope yt uwe i miit'in hap kape. Mi'i hawyi Tupana minug yahig yt uwe i mikuap hap tote haryporia tuwemig. Mi'i kape toipo'oro temiit'in ipoi hamo 1260 e'at turan 42 ewaty hap ewy.

7 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at wu'uka hap kape waikiru pya'setpe. Mekewat atipy piat akag Mikeu temiit'in atipy piaria tesurara'in wywo ta'atu'uka kahato moi'ok koro ete. 8 Mi'i hawyi moi'ok ti'atu'akit teran surara akag Mikeu'in ma'ato Mikeu ti'atu'akit ne'i moi'ok hawyi to'e — Motoro emiit'in wywo e. Yt naku i ra'yn ereĩne'en po'og mesuwe atipype e. Motoro esurara'in wywo e Mikeu moi'ok koro pe. 9 Mi'i hawyi toi'atu'okhytpugha moi'ok hesurara'in nywo waikiru kaipyi yi kape. Moi'ok koro wẽtup het ahiag e wẽtup het miit'in mo'akag'aia hat. Wẽtup het satanai e. 10 Mi'i hawyi wẽtup ok atipy piat tuwẽpowat tehay pirik wo — Tupana Mipo'oro Iesui ti'akit ne'i ahiag e. Temiit'in mohit hat toimohin ne'i ra'yn e. Sa'awy'i ihay sa'ag Tupana emiit'in ete at ka'ap ahiag — Emiit yt kat hamo i e. Yt nakuaria kahato emiit e yn sa'awy'i Tupana pe e. Ma'ato mesup toi'atupugha ra'yn e. Waku kahato e. Tupana timoherep ta'yn ahiag akit hamuat e. Koitywy watikuap Tupana Mi'airo Iesui po'og po'og hesaika ahiag kai e hap watikuap e. Ahehakyera'at hap topyhu'at

ra'yn e. Katupono Iesui aihep sese ahiag po pyi e wẽtup ok atipy kaipyi haty wo. 11 Mesup aheywyt'in aheinyt'in Iesui mohey haria ti'atu'akit ne'i ahiag e. Mekewat aikotã ta'atuhũ ewywuat iku'uro rakat suu mohey hap kaipyi ta'atu'atuiã'ãg hap ko'i yne ta'atu'akit ne'i e. Iku'uro rakat huu at hap i'atukawiano ta'atumohey hawyi esaika hap wywo ta'atu'akit ne'i ahiag e. I'ewyte i'atumienoi Iesui piat ta'atuehakyera'at hap moherep hap wo ta'atu'akit ne'i ahiag e. Ta'atuku'uro hap kape ta'atumohey hamo ta'atu'akit ahiag e tehay pirik wo atipy piat e. 12 Pyno koitywo atipy piaria i'atuwepit ra'yn e. Yt kat i ahiag mio itote waku pe ra'yn e. Mi'i pote — Eiwehum no Tupana kape yne eipy'a pyi e. Ma'ato eweiwak to yi totiaria e. Katupono mesup ahiag haiwot ra'yn ta'atupugha atipy pyi hawyi. Yt naku i pe eweikupte'en mesup aru yi totiaria. Eiwe'eg wo o y'y upiaria yi totiaria katupono toĩne'en eipy'asetpe ahiag to'okhytpun atipy kaipyi yi kape hawyi e. Koitywy haiwot rakano toĩne'en katupono toikuap ta'yn mesup yt wuat'i porekuat no i toĩne'en ne hap. Mi'i pote aikotã aikotã toikat tuwanẽtup miit'in atuekyi tuwewawiat hamuat hap teropat haria wo hap e tehay pirik wo — Yt i'atu i ra'yn uhe'at uipotpap hamo e ahiag. 13 Ahiag toĩne'en yi tote hawyi — Uipun atipy kaipyi e. Mi'i hawyi tohaty'i haty'i mekewat Ihainia hit ty. 14 Ma'ato Tupana tum na'yn haryporia pe hywi wato kahato rakat popesap ewywuat tutum hawyi to'e mana pe — Mana e waku erepopy yahig wato kape e. Waku eremig itote uiminug eiam me e. Itote moi'ok yt epuẽti hin i e. Ereĩne'en no mye'ym i'aman motpe itote e. Mi'i hawyi waku at pe erẽtem epyhyp hap wyi e. 15 Mi'i hawyi mekewat moi'ok wato wẽ pyi tuwẽtem y'y ihy koro ewy Mekewat Hirakat ty ãpymin teran hamo. Toiky'esat totioto pya teran haype. Mi'i pote y'y tuwẽtem kahato moi'ok wẽ pyi aikotã y'y mut'e hap ewy. 16 Ma'ato mesuwat yi tipowyro kahato haryporia. Ma'ato yi topyhu'at ika'a wato kahato y'y wato hy sym hamo. Mi'i pote moi'ok wẽ pywiat ma'ato mekewat y'y mut'e rakat yt ti'ãpymin kuap i mekewat haryporia. 17 Mi'i pote po'og haiwot ahiag mekewat haryporia yt mi'ãpymin i ete. Mi'i hawyi toto wu'uka hamo imẽpyt saipepiaria moma hamo. Tupana piat ainãpin hap nug haria ete Iesui yn Uruka'iwat e haria mot'i haria moma hamo ete. Mi'iria moma hamo moi'ok toto tosaiwot wywo. 18 Toto hawyi toĩne'en yikyt upi hyemyi'a wato yẽpeke mekewat i'akare wasu ewywuat ahiag toĩne'en i'am me Iesui emiit'in u hamuat.

Pyno uito Iuwãu uimi'akasa hap atiwan na'yn.

13

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu uhewyry y'y wato ẽpe ete yi kyt upi. Mi'i puo araha'at hawyi ara'akasa wẽtup ok tuwẽtem y'y wato pyi yt nakuat i sese uimogyt kahato. Mi'i awyato tig koro 7 i'akag nakat. I'akag ko'i ete 10 i'aut. I'ewyte yne i'aut ete ipainug hap amãtap morekuat wat ewywuat. Mi'i kape ara'akasa uimu'etu. Mekewat awyato tig koro 7 i'akag ete howatu'a ete toĩne'en het sa'ag ko'i. Het ko'i sa'ag uito Tupana e hap ewy. Toimohit teran kahato Tupana toset wo. 2 Araha'at kahato mekewat y'y pywiat wẽtem hat kape. Ta'i awyato tig ewy kahato are'e uiwanẽtup hawe. Ipy ipo hĩpa py ewy. Iwẽ awyato wato wẽ ewy are'e. Tuwẽtem y'y pyi hawyi mekewat moi'ok to'e tope — Woronug na'yn en wuat'i uhemiit'in porekuat no e. Waku era'apyk morekuat nuat ui'apyk hap tote e. Woronug en uhehaytuwy e. Mi'i hawyi ehay topyhu'at uhehay kaipyi e. Mi'i hawyi ehay upi yne miit'in te'eropyhu'at e moi'ok mekewat yt nakuat i rakat hĩpa py ewywuat pe. 3 Uito Iuwãu araha'at mekewat 7 i'akag nakat kape ma'ato wẽtup ok akag hepihi wato rakat ma'ato tokã'ã ra'yn aikotã sa'awy'i i'auka hap ewy. Mi'i hawyi araha'at yne miit'in tutunug tomiky'esat ewy. Tuwat kahato ihay upi. 4 — Woromõtypot En moi'ok i'atu'e. Tupana sese moi'ok i'atu'e. Katupono y'y pywiat wẽtem hat uruporekuat no i'atu'e. Mio tã i'atu'e hawyi te'eruwepỹ'ãtutuk 7 i'akag nakat kape — Yt uwe i ekai po'og wakuat i'atu'e. Yt uwe i e'akit kuap i'atu'e. Torania te'eroken'ẽ epupi tu'uka ewywuat hamo i'atu'e torania miit'in. 5 Mi'i hawyi mekewat moi'ok wẽ wo topyhu'at hawyi ihay se tuwemõtypot hamuat — Uito ti Tupana e Uito ti Tupana e. Aikotã morekuat wato ewy ihay se 42 ewaty turan mi'i yn topyhu'at morekuat koro wo. Mi'i turan ipotpap kahato moi'ok miky'esat ewy. 6 Tuwekyry'i kahato Tupana ete towẽ pyi — Yt ikahu hin i Tupana set e. Tupana mõtypot yat yt kat hamo i e. Yt naku i nug haria atipy piaria e. Yt naku i kahato Tupana e. 7 I'ewyte — Eti'atumoma ro Tupana emiit'in e moi'ok mekewat y'y wato pywiat wẽtem hat pe. Wu'uka hamo waku wati'atu'akit Tupana mohey haria e. Mi'i hawyi wati'atu'akit yne hawyi waku wuat'i ywania akag wo eropyhu'at mesuwat yi tote e. Yne pusu ka'iwat sio ihup sio ikytsig sio hun yne ywania ka'iwat kat e pusu kuap haria kat ywania kaipywiaria e. Waku yne tama piaria porekuat i'atumi'akit no i'atumimohit hat no ereĩne'en e ahiag awyato tig koro pe. 8 Mekewat e'at turan ta'atunug Tupana wo mekewat awyato ewywuat sa'ag nakat. Te'eruwepỹ'ãtutuk hawyi — En ni Tupana i'atu'e irania'in. Ma'ato mekewat iku'uro aihũ Kuteiru ewywuat rakat mohey haria yt inug i mekewat awato tig akag ewywiat ta'atuetupana wo. Yt ta'atumõtypot i. Katupono Tupana Sese yn sa'awy'i toĩne'en

yi nug hap e'yianmete i'atu'e iesui mohey haria. Mi'iria Tupana tunug i'atuset pehik hawe tomiwan ete. Mi'iria Uihũ Kuteiru hit mohey haria toiwan tomiwan me mesuwat yi nug hap e'yianmete mi'iria aru — Uruimohey Tupana Hũ iku'uro aikawiano haype pote yt uruimohey i moi'ok mipo'oro aiporekuat nuat i'atu'e haria toiwan tomiwan me mesuwat yi yt kat i tep hap e'at pe turan Tupana.

9 Uiwyria'in uito ti Iuwãu. Ehewaure ka'a pote eiwanẽtup to kat som Tupana to'e ehowawi hap kape are'e. 10 Mio tã are'e ehepe — Eiwe'eg wo o Tupana emiit'in eipe pote. Eweimohey ro yne eipy'a pe eiku'uro hap kape katupono ti aru ahaty'i haty'i kahato wo'opyhik hawe imohey haria aito pote. Waku waho'opot aiku'uro hap kape. Ai'auka kyse'yp wo pytkai yt naku i watoiat Iesui hap ai'auka irania'in imohey pote are'e. Ehewaure ka'a pote eweikuap to ui'e hap. Uito Iuwãu uipyhyp hawe y'y wato py'asetpe yi a tote ui'atuiat mesuwe Iesui mohey hap upi.

11 Mi'i hawyi uito araha'at hawyi ara'akasa wẽtup ok kape. Yi ka'a pyi tuwẽtem i'aut kurin kat yt i'aut rakat ewy i. Yty hit mẽpyt ewy aihũ kaneiru mẽpyt ewy. Typy i'aut kurin kat ma'ato ihay hawyi ihay pirik kahato akuara wato ehay ewy. 12 Mi'i topyhu'at uito Tupana e hat saipepiat sa'awy'iwuat morekuat koro yianmiat ewy. — Eweimõtypot ro uhe'yianmiat Tupana wo eawyoto tig ewywuat piat. Isuk hap tuwemokã'ã ra'yn i'auka hap tokã'ã ra'yn toĩne'en i ra'yn hap ewy ma'ato yt kahato i. 13 Mekewat yi ka'a pywiat wẽtem hat mekewat wẽtup ok Tupana ran saipepiat inug kuap kahato yt miit'in minug ewywuat i. Tutunug iwato kahato miit'in mowanẽtup hamo. Toikaykay kuap aria atipy kaipyi yi kape wuat'i miit'in ehamo iwato kahato. 14 Toi'atuma'at miit'in mesuwat yi tote tomimoherep yt miit'in minug kuap i rakat wywo. Ma'ato tuweran note yt uwe i mekewat awyato tig akag 7 i'akag nakat iwywo pote yt toimoherep kuap i miit'in mowanẽtup hamo. Katupono yianmiat hap ahiag kaipyi hesaika hap toĩne'en. Mi'i hawyi toi'atumowanẽtup pywo i'atu'ehamo. Mi'i hawyi — Uimohey pote ewetunug no Tupana iã'ãkap uhe'yianmiat ewywuat e mekewat kyse'yp misuk ma'ato toĩne'en i ra'yn gu'uro pywiat hat e yn miit'in me. Mi'i hawyi ta'atunug na'yn mekewat awyato tig akag 7 i'akag nakat iã'ãkap. 15 Ta'atunug hawyi mekewat iã'ãkap te'yianmiat iã'ãkap toimoieĩne'en. Mi'i hawyi iã'ãkap ihay ra'yn toimopyhu ra'yn hawyi tutum tesaika hap mekewat iã'ãkap we yt tomõtypot i haria auka hamuat. 16 — Eweimõtypot ro Tupana wo iã'ãkap e. Ewetunug no ui'e hap ewy e. Ewetat ro miwan ehowatu'a ete mekewat ahetupana i'ã'ãkap set e. I'ewyte eipo sese kai mekewat miwan iã'ãkap set ewetat ro e wuat'i miit'in me miit akag ko'i pe i'ewyte miit emiit pe i'ewyte hekat rakaria pe i'ewyte hatek takaria pe mipyhyp ko'i pe i'ewyte wo'opyhyp haria pe. — Hẽ to ewei'e ro eipiit etiat miwan nug haria pe e. 17 — Yt ewei'e pote yt kat i aru uruiweneru ehepe e — Yt ewei'e pote i'ewyte uruipyhyp aru eipe wuat'i weneru hap ete e wuat'i pe. Mi'i hawyi ta'atuwan yne miit'in piit mekewat Tupana iã'ãkap set wywo mekewat Tupana iã'ãkap morania hap wywo.

18 Uiwyria'in we'eg haria eipe pote eweikuap to mekewat Tupana iã'ãkap set mekewat yt nakuat i set e Tupana ahepe. Eiwe'eg mote yt niatpo i eweikuap het kat pote miit'in set wywo topyhu'at. Watimorania yne mekewat miwan ko'i het ko'i watimorania yne tuwat i tuwat i hawyi watipuẽti miwan to'okape 666. Mi'i kaipyi watikuap het aiwe'eg mote e. Yne miwan miat 666 piat wẽtup het toĩne'en. Watimorania yne numuru hawyi 666 watipuẽti e Tupana ahepe. Mi'i hap kape uito Iuwãu ara'akasa yne.

14

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at hawyi ara'akasa uimu'etu wuat ewy. Eiweha'at ro eiweha'at ro Tupana Hũ Kuteiru toĩne'en tawa Ierusarẽi me yity'ok Sitãu tote. Eiweha'at ro. I'atu kahato teropat haria wywo toĩne'en itote 144000 heropat haria iwywo tukupte'en itote. Eiweha'at ro are'e ehepe. I'ywot set miwan toĩne'en ihũ hit Kuteiru ewatu'a ete. 2 Mi'i hawyi atikuap wepy hap ikahu atipy pe ihay se kahato rakat aikotã ywytu y'y ete hap ewy aikotã ipuehay y'y hit'i soro'e hap ewy atikuap uimu'etu wuat ewy. I'atu kahato y'y soro'e hap ewy ipuehay. Mi'i puehay puo atikuap huruhuru'e hap iwato rakat haty wo. Mi'i hawyi atikuap wepy nug hap ewy aikotã mory'awat ewywuat haity i'atu kahato rakat pyi tuwepy hap ewy tuwepy. Miit'in sem te'eruwepy i'atu kahato kawakiu wywo hap ewy. 3 Mi'i hawyi Tupana Hũ hit miehakyera'at ko'i te'eruwepy atipy pe. Wepy hap ipakup takat sese. Mekewat apyk piat Morekuat e'yian notiat hat mõtypot hamuat. Mi'iria mekewat 24 ok po'og wuat imohey yne e'at piat haria ehamo. I'ewyte 4 ok takaria ehamo. Te'eruwepy mekewat wepy pakup. Ma'ato itotiaria yt tikuap hin ta'atupy'a pe kat e hap kat e hap te'eruwepy hap. Ma'ato mekewat 144000 rakaria Iuteuria Iesui mohey haria ikuap ta'atupy'a pe. Katupono mi'iria i'ewyte Tupana miehakyera'at ko'i ta'atukuap. 4 I'atuwe'eg kahato mekewat 144000 miit Iesui eropat haria. Yt karãpe i haryporia'in miat ta'atuwaire hap upi tuwat. Mi'iria 144000 ihainia yt karãpe i ihary'i rakaria ta'atunug

kahato Tupana Hũ hit Kuteiru emiit sese imi'airoria sese ko'i mi'iria. Toi'atuehakyera'at mi'iria irania'in Iuteuria e'yianmete. Mi'i hawyi 144000 miit'in rakaria ehay kaipyi miit'in sem toi'atuehakyera'at. Tupana kapiat weium hap ko'i imowepit hamuat i'ewyte Tupana Hũ hit Kuteiru kapiat weium hap imowepit hamuat te'eropyhu'at mi'iria 144000 Iuteuria Iesui mohey haria. 5 Tupana mimoewaku ko'i kahato mi'iria katupono wakuaria kahato mi'iria. Yt karãpe i te'eropyhu'at Tupana ma'at haria wo i'ewyte yt karãpe i heso rakaria wo te'eropyhu'at.

6 Mi'i hawyi uito Iuwãu wẽtup ara'akasa topopy rakat ywyhig muo. Mi'i hawyi toimoherep kahato tehay wo sehay wakuat Tupana etiat mekewat sehay wakuat wuat'i e'at piat. Yt karãpiat i ikahuro rakat. Mi'i ti topopy kahato wuat'i Setama kape wuat'i ywania kape toto wuat'i pusu kuap haria kape topopypuo. Wuat'i miit'in kape toto hun nakaria ihup takaria i'ewyte ikytsig nakaria kape yt to'o'ewywuat i kape topopy. Mi'i hawyi ywyhig kaipyi toimoherep sehay wakuap. 7 Mi'i ti tehay pirik wo tuwẽpowat — Eweimõtypot o Tupana yn e. Eiwehum yn no Tupana kape e. Katupono yt pya hin i tut uwe waku uwe yt naku i rakat moherep hanuat tut hap e'at e. Uwe imi'apiheg wuat uwe yt e hamo tut irane. Mi'i pote eweimõtypot ro Atipy Nug Hat Yi Nug Hat e. Eweiky'e ro Y'y Wato Nug Hat e tehay pirik wo topopy popuo pyi.

8 Haipepe wẽtup atipy kaipywiat mopy hat ara'akasa. Mi'i ihay ra'yn — Mekewat tawa Papirunia ewywuat ikahuro ra'yn e. Katupono tawa Papirunia piaria ti'atumu'e kahato miit'in ta'atuwaire waire e hap ete — Ewetunug no urueko ewy i'atu'e yne ywania pe — Waku yne haryporia weweneru haria wo waku ahewaire aikotã mahy wo aimopẽ'ã wywo hap ewy i'atu'e. Mi'i pote Tupana haiwot pote toi'atumoma mi'iria tawa Papirunia piaria ewywuat gupte'en haria e mekewat mopy ywyhig muat hat.

9 Mi'i hawyi uito Iuwãu ara'akasa wẽtup atipy piat mekewat typy rakat saipepiat. Mi'i hawyi mye'ym na'yn atipy piat mopy hat. Mi'i tuwẽpowat tehay pirik wo. — Eiwe'eg wo o yt eweimõtypot rei'o mekewat awyato tig koro 7 i'akag nakat — Uito Tupana heso rakat e. Yt eweimõtypot rei'o iminug Tupana iã'ãkap e. Karãpe toiwan teran toset ewatu'a ete epo sese ete pote waku wãi'ewei'e. 10 Katupono — Uito Tupana heso rakat wywuat wat haria Tupana sese mi'apiheg wo te'eropyhu'at. Yt naku i topyhu'at i'atu'apiheg hap aikotã sapo hy watu'u mani hy pyre puo hap ewy — Ewetu'u yne ro e aru Tupana topy'ahak hap wywo. Mi'i hawyi woroho'o'apiheg aria wo e. Mi'i hawyi woroho'omoso'opot wuat'i e'at pe e Tupana — Uito Tupana sese e heso rakat mõtypot haria pe. Aria sapuẽ puo i'atueiam sese topyhu'at i'atuepiat ho'opot hap. Mi'i puo ho'opot hap sese topyhu'at e wuat'i atipy piaria ehamo Tupana Hũ hit Kuteiru ehamo. Ewe'eg wo katupono mi'i tã ne'i ti aru eweho'opot ewetunug mekewat set ehowatu'a ete pote. Ewetunug mekewat heso rakat ehetupana wo pote. 11 Mi'i hawyi Tupana mimoso'opot ko'i he'yhig am ywaipe wuat'i e'at pe. Are pãi ho'opot hawe mi'iria yt te'eroket kuap i yt te'eremohy kuap i mi'iria. Haty pote yt te'eroket kuap i at ka'ap. Katupono mekewat yt naku i nug hat ta'atunug ta'atuetupana wo. I'ewyte hã'ãkap kape te'eruwepỹ'ãtutuk aikotã imõtypot Tupana ewywuat hamo. I'ewyte het ta'atuwan ta'atueowatu'a ete pote ta'atusaty'i saty'i hawe tukupte'en wuat'i e'at pe. 12 Uiwyria'in uito Iesui potmu'e 12 ok takat Iuwãu. Eiwe'eg wo o yt eweiwat rei'o — Uito Tupana heso rakat upi eimoso'opot pytkai katupono mesuwe yn eimoso'opot kuap. Waku watomohey Iesui ai'auka teran pytkai are'e. Waku Tupana piat ainãpin hap aiku'uro hap kape watopytyk. Aito Tupana mimoewaku ko'i pote waku watomohey aiperup'i popuo yt kat i waure'ai'e hap are'e.

13 Mi'i hawyi atikuap sehay atipy kaipyi uimu'etu — Iuwãu e Etiwan itote ui'e hap e. — Waku kahato meimuẽwaria ta'atuka'iwat potpap ta'atunug ta'atuku'uro hap kape. Waku kahato meimuẽwat te'eruwepotpap ta'atuka'iwat potpap ete mesuwat e'at pyi ta'atuku'uro hap kape e. Mi'i hawyi Tupana Pã'ãu i'ewyte to'e — Pywo ti rat waku i'atupotpap ho'opot hap Tupana potpap ta'atunug at ka'ap e. Mi'i hawyi waku pe tukupte'en wuat'i e'at pe e Tupana Pã'ãu. Waku pe tukupte'en katupono i'atuminug ko'i yt karãpe i miit'in tiwaure i'atumiekyi ko'i. Toĩne'en yne itote e Tupana Pã'ãu ahepe.

14 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at ywaipe hawyi ara'akasa wẽtup ok apyk pe ywyhig kytsig me Mi'i ti Aheyke'et ewywuat. Morekuat wato painug hap imehit rakat toĩne'en ipiit ete. Ipo pe kyse hãihyk kahato rakat mi'i kape ara'akasa. 15 Mi'i hawyi uito Iuwãu ara'akasa wẽtup ok tuwẽtem Tupana mõtypot yat pyi hawyi tuwẽpowat mekewat ywyhig notiat apyk piat kape — Etiterek to mikoi mehĩ ekyse wo e. Kat pote iterek hamo waku ra'yn e. 16 Mi'i hawyi toiterek ta'yn tekyse'yp wo. Mikoi yi etiat toi'atunug. 17 Mi'i hawyi araha'at wẽtup ok atipy piat ieĩne'en hat tuwẽtem Tupana yat pyi hawyi ara'akasa ipo pe kyse ãpori'ã hãihyk kahato rakat. 18 Mi'i hawyi araha'at hawyi ara'akasa wẽtup atipy piat te. Mi'i ti ipotpap mekewat aria ikamhig se rakat Tupana kapiat wuk hamuat hap ete. Mi'i hawyi ihay pirik mekewat wẽtup ok kyse'yp hãihyk ipo piat rakat kape — Etipuruk to Uwa ypia sat katupono i'atag

na'yn e. 19 Mi'i hawyi tekyse'yp mo toipuruk yne Uwa sat ko'i yi totepyi yne Uwa ypia kaipyi. Mi'i hawyi tohytmoi yne itok hap we ihy hep hamo. Mekewat itok hap Tupana saiwot hap ewy. Uwa sat miit'in ewy. 20 Mi'i hawyi tuwẽtem miit'in suu ewywuat itok hawyi. Toitok yne mekewat Uwa tawa wato Ierusarẽi miaria hawyi ti Huu kahato itote aikotã ihyemyi'a wato sese hap ewy. Mi'i kape araha'at turan hawyi i'atuhũ kawaru hewyry mekewat miit'in suu mu'ap tote hewyry ihyemyi'a ewy miit'in suu. hut'ypy puo

Uito Iuwãu mi'i tã hap ara'akasa yne hawyi atiwan are.

15

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i ra'yn atipy kape. Mi'i hawyi uimowanẽtup kahato uimia'akasa hap ko'i. Uimogyt hap ewy katupono ara'akasa 7 ok atipy piaria kape. Mi'iria 7 ok takaria Tupana ti'atupo'oro yi kape tosaiwot miit'in minug sa'ag etiat hap apiheg hamuat. Toi'atupo'oro mi'iria 7 ok takaria wuat'i miit'in apiheg 7 wuat hamo — Mi'i ta'atunug hawyi yt kat i ra'yn uipy'ahak i'atuetiat hap e. Kat pote uimipo'ororia ati'atumohaky'e'i kahato hamuat e. Mi'i atunug hawyi toran na'yn uipy'ahak hap e.

2 Mi'i hawyi ara'akasa ihyemyi'a iwato rakat ma'ato iheg kahato rakat imehit kahato rakat. Aikotã aria ewy hẽtyhot itote ihup hap. Mi'i hawyi Tupana tum i'atuepe wepy nug hamuat mory'awat ewywuat ma'ato haity i'atu kahato rakat. Mi'iria sa'awy'iwuat ahiag akit haria ra'yn. I'ewyte yt karãpe i mekewat het 666 mimoherep ahiag wat ta'atunug ta'atuewatu'a ete haria mi'iria. Yt karãpe i ta'atumõtypot Tupana wo mekewat yt naku i nug hat — Uito Tupana e hat ne'i. I'ewyte toiã'ãkap iminug yt ta'atumõtypot i Tupana wo. 3 Are pãi te'eruwepy kahato sa'awy'iwuat Tupana eropat sese hat ase'i Musei minug wepy hap kaipyi i'ewyte mekewat Tupana Hũ hit Kuteiru minug wepy hap kaipyi te'eruwepy. — Tupana En ni urupotypot koro i'atu'e En ni po'og hesaika torania kai i'atu'e. Eminug ko'i urumowanẽtup kahato katupono iwato kahato etunug kuap yt uwe minug ewy i. Wuat'i ywania akag ereĩne'en i'atu'e. Yne eminug ko'i pywo rakat yn i'ewyte yne hãpyk kahato rakat eminug ko'i i'atu'e. Yt uwe ma'at hat i En i'atu'e. Wuat'i mimõtypot En i'atu'e. Eset ri Tupana ikahu kahato eset i'atu'e. Uruka'iwat ti eset i'atu'e. 4 Urutoken'ẽ popuo katupono uruewaku hap yt put'ok'e i uruehay ewywuat hamo i'atu'e. En yn ni wakuat sese i'atu'e. Tupana urumimõtypot En uruto'e wuat'i e'at pe i'atu'e. Meiũran aru wuat'i ywania kaipyi wuat'i tama kaipyi te'eruwepỹ'ãtutuk ewawi En ni Tupana ta'atu'e hamo i'atu'e. Eminug wakuat heremo wuat'i miit'in ehamo. Wakuat wakuat i'atu'e Tupana pe te'eruwepy puo ihyemyi'a wato upiaria.

5 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at Tupana mõtypot yat atipy piat kape. Mi'i hawyi tuwe'okenhyp araha'at turan hawyi ipuo heremo kahato. Itote Ara'akasa sa'awy'iwuat sokpe kawiat Tupana mõtypot yat aikope topyhu'at Tupana Pã'ãu sa'awy'ite teiam sokpe kawiat pe hap. 6 Mi'i hawyi mekewat Tupana mõtypot yat pyi tuwenõ'ẽ mekewat 7 ok takaria atipy piaria uimia'akasa sa'awy'itewuat hap ko'i Tupana mipo'oro miit'in apiheg hamuat tosaiwot hap wywuat hanuaria. I'atupainug hap sokpe ikytsig kahato rakat. Ikahu kahato rakat. Ipoti'a tote toĩne'en morekuat esokpe ewywuat nu uru kawiat imehit kahato rakat mora'a sopo hamuat. 7 Mi'i hawyi mekewat 4 ok takaria wuat'i e'at piat ieĩne'en haria tum 7 ok takaria atipy piaria pe 7 kamũti imehit rakat kawiat. Mi'i 7 eiam me howapy kahato Tupana saiwot hap wywo miit'in yi totiaria apiheg hamuat. 8 Mi'i tutum i'atuepe hawyi Tupana mõtypot yat topyhu'at howapy kahato ra'yn imõtypot hap ywyhig imehit rakat ewy. Mi'i hawyi yt uwe i teke kuap itote. Uipotpo'ororia ti'atu'apiheg yne hawyi waku eiwehyt'ok i ra'yn uimõtypot hap yat pe e. I'atumoehaky'e'i hap tokosap hawyi waku eiwehyt'ok i ra'yn e.

Uito Iuwãu mi'i hap kape ara'akasa kahato.

16

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu atikuap ihay wato kahato Tupana mõtypot atipy piat kaipyi — Uheropat haria atipy piaria eweiwat ro meiũpepyi yi kape ui'e hap ewy e. Ewetioto ro kamũti irania'in meimuẽwat howapy uhaiwot hap wywuat rakat e. Put'ok'ewei'e uhepiat eipo'oro hap tote hawyi ewehytpok kamũti pyt'at aiũpe woroho'opo'oro hap tote e 4 ok atipy piaria pe. 2 Mi'i hawyi toto sa'awy'iwuat atipy pyi ta'atu'ãti'ypykiat wywo. Put'ok'e mytyp tote hawyi tohytpok mekewat — Uito Tupana e hat heso rakat mohey haria ete. Meimuẽwat hã'ãkap mohey haria ete. Mekewat — Uito Tupana e hap set howatu'a etiat rakaria ete. Mi'i hawyi mi'iria ete hepihi pihi sa'ag sat'e kahato i'atupiit ete yt tokã'ã rakat nuat i hap kape ara'akasa. 3 Mi'i hawyi typy ok toto atipy kaipyi y'y wato kape. Toipugha y'y wato pe hawyi i'ok puk hap ewy huu nem nakat ewy y'y wato pe. Mi'i hawyi yne yne y'y piaria topap. 4 Mi'i hawyi wẽtup ok i ra'yn toipo'oro atipy kaipyi torania ihy koro kape i'ewyte wuat'i y'y hit'i ko'i kape.

5 Mi'i hawyi mye'ym nakat ra'yn toipo'oro hawyi mi'i ti'okpun itote Tupana saiwot hap. Teke y'y pe hawyi suu wo y'y topyhu'at. Mi'i hawyi atikuap sehay — Y'y topyhu'at suu ewy e. Mi'i hawyi mekewat kamũti erut hat tuwẽpowat — Waku ra'yn e emiky'esat ewy Tupana e katupono sa'awy'i mesuwat yi totiaria ta'atu'uka emipo'ororia ehay moherep hanuaria. Ta'atupugha emiit suu mesuwat yi tote e. Mi'i pote koran etum na'yn i'atumi'u wo suu katupono yne y'y topyhu'at suu wo ra'yn e. Waku etipoepyk mi'iria katupono yt naku i kahato emipo'ororia suu ok pun haria e. 6 I'atu'apiheg hap i'atuminug sa'ag ok tã etum e. Mi'i pote hãpyk kahato etunug no e. Wakuat yn nug hat en Tupana e. Nimo pyi mesup te i'ewyte wuat'i e'at pe waku kahato En e. Koitywy i'atuwe'y'utui turan suu yn topyhu'at ta'atumi'u wo e atipy kaipywiat y'y nug suu wuat erut hat.

7 Mi'i hawyi atikuap sehay aikope ta'atuium Tupana kape hap kaipyi yparakai kaipyi — Pywo ti rat e'e hap ewy etunug no Tupana e eti'atupoepyk emipo'oro auka haria Tupana e. Waku eti'atu'apiheg mi'iria e. 8 Mi'i hawyi ara'akasa 4 ok takat kamũti wywo hewyry rakat kape. Mi'i hawyi toi'okpun kamũti pyt'at at ete hawyi at yt sa'awy'iwuat ewy hin i. Po'og hakup sa'awy'iwuat kai hawyi miit'in ete hakup kahato ra'yn. 9 Mi'i hawyi — Yt naku i kahato En Tupana i'atu'e yi totiaria. Urumoso'opot kahato at wo i'atu'e. Etunug yt naku i kahato at wo uruete i'atu'e. Yt kan hamo i En uruipuẽti. Wãi'i'atu'e. Etunug hãpyk i ro at i'atu'e. Ma'ato yt te'era'aipok hin i Tupana kape ta'atuminug sa'ag kaipyi pytkai mio tã i'atu'e. Yt te'eruwepỹ'ãtutuk teran hin i Tupana kape — Waku kahato En Tupana ta'atu'e hamuat. Yt karãpe i te'eruwehum Tupana Kape.

10 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at wẽtup ok atipy piat toto tekamũti wywo hap kape. Toto aikope yt naku i rakat ta'apyk morekuat no hap kape Tupana saiwot hap kamũti howapy rakat wywo toto. Mi'i ti put'okto'e hawyi toi'okpun morekuat sa'ag ete hawyi yne hetama i'ypyryp sese tapyhu'at. Yt karãpiat ewy i i'atumoso'opot kahato mi'i hap ok tã. Mi'i hap upi kak'i'atu'e kak'i'atu'e — I'ypyryp sese i'ypyryp sese urumoso'opot sese i'atu'e kakta'atu'e popuo. 11 — Haty ti rat i'atu'e haty ti rat ahepihi i'atu'e te'eruwak popuo — Yt naku i kahato En atipy piat Tupana i'atu'e. Yt karãpe i uruta'aipok uruminug sa'ag myi i'atu'e i'atuehay popuo.

12 Mi'i hawyi ara'akasa 6 ok hap ta'yn atipy piat kamũti wywuat hat hawyi toto y'y wato Eurate hy kape. Mi'i i'okpun tekamũti piat Tupana saiwot hap y'y wato pe hawyi y'y wato Eurate hy ihysik ra'yn hawyi — Pyno waku watuwat ra'yn mesup Iuteu ywania momã hamo katupono koitywy watipo'oro kuap ahesurara'in y'y wato sakpo i'atu'e morekuaria to'ope at min'e hap totiaria. Koitywy toĩ na'yn y'y wato sakpo mu'ap ihy sik hawyi i'atu'e. 13 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at moi'ok kape mekewat yt naku i nug hat — Uito Tupana heso hat kape. I'ewyte mekewat yt naku i nug hat iã'ãkap kape ara'akasa. Araha'at turan ara'akasa ahiag pã'ãu mye'ym ok tuwenõ'ẽ iwẽ pyi. Yt ikahu hin i rakat aikotã wa'asa sa'ag ewy. 14 Mi'i hawyi mi'iria mã'ãu sa'ag mye'ym ok takaria inug kuap kahato yt miit'in minug kuap ewy i ta'atunug wuat'i miit'in mowanẽtup hamo. Mi'i hawyi mye'ym ok takaria ahiag pã'ãu sa'ag ko'i kawiat tuwat aikope morekuaria tukupte'en hap kape. Mi'i hawyi te'eruwe'atunug yne morekuaria Tupana etiat wu'uka nug hamo te'eruwe'atunug ta'atuesurara'in wywo. Mi'i hawyi te'eruwe'atunug yne torania hawyi Tupana to'e — Koitywy yt pya hin i hamuat uhe'at — Uito po'og hap atimoherep wuat'i miit'in me hap e'at e Tupana. Wuat'i surara'in te'eruwe'atunug mekewat y'y wato ihypap takat sakpo. 15 Mi'i hawyi Araha'at turan wẽtup ok to'e — Eiwe'eg wo o miit'in yne yi totiaria e. Eiwatetup o katupono sero'ok e hat ewy ariot e. Yt uwe i ti ikuap karãmuo uhut hap e. Mi'i pote eweikupte'en sokpe piaria ewy waku uipuẽti hamo e. Yt pote aru eiwemõti kahato yt ehesokpe rakaria ewywuaria eweipyhu'at uhut turan ariot pote e.

16 Mi'i hawyi ahiag pã'ãu wa'asa ewywuaria te'eruwe'atunug yne mesuwat yi totiaria ta'atuesurara'in wywo. Morekuaria i'ewyte ta'atuesurara'in wywo yi Iuteuria etama kape te'eruwe'atunug tu'uka hamo. Iuteuria pusu puo yi wato Amaketũ tote te'eruwe'atunug.

17 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at atipy kape turan ara'akasa wẽtup ok 7 ok hap toto kamũti wywo. Mi'i hawyi 7 ok hap toran hap ta'yn toto. Mi'i hawyi toto yi kape ma'ato put'ok to'e hap e'yianmete toi'okpun kamũti pyt'at Tupana saiwot hap ywytu ete ywyhig ete. Mi'i tutunug hawyi atikuap ihay pirik Tupana mõtypot yat atipy piat kaipyi aikope Tupana ta'apyk Morekuat no hap kaipyi. — Torania ra'yn uhaiwot hap atunug e. Yne ra'yn yt kat i ra'yn po'og e. 18 Mi'i hawyi ywytu uato kahato pig'e pig'e kahato. Mi'i hawyi atikuap i'atu kahato miit'in kak'i'atu'e kak'i'atu'e. Mi'i hawyi i'atu kahato mory'a ewy hewo yi kape. Mi'i hawyi huruhuru'e kahato yt ipo'inik takat i. Mi'i hawyi tyry'e haty wo kahato yi. Yt karãpiat ewy i huruk'e hap. Nimuat miit'in nug hap turan yt uwe i ta'akasa mi'i ewywuat yi huruk'e hap. Yt kat i huruk'e hap po'og mote. 19 Mi'i hawyi mekewat tawa iwato'in nakat Papirunia mekewat tawa po'og iwato rakat pok pok'e yi tyry'e kahato itote pote. I'ewyte yne tawa ko'i ta'at yne yi totiat ko'i yi tyry'e poity'i pote hewo yne. — Yt naku i kahato tawa

Papirunia piaria e Tupana. — Ati'atupoepyk i'atuminug ko'i uhaiwot i'atuminug sa'ag hap kaipyi e. Yt karãpe i ati'atuwaure kuap i'atuminug sa'ag ko'i. Pyno ei'apiheg uhepiat hap topyhu'at mekewat kui'a pyt'at howapy aikotã mani hypyre wywo hap ewy. Ewetu'u ro mi'i are'e ehepe. Uhaiwot hap wywo ewetu'u ro e irania'in me yi Papirunia pe Tupana. 20 Hewo yne yity'ok ko'i hawyi ta'atukat turan yt uwe i ipuẽti aiũpe aiũpe yity'ok ko'i hap yt uwe i ikuap. Tuweityk ta'yn yi tyry'e hawyi y'y wato py'asetpiat ko'i i'aporok'e yne ra'yn. 21 Mi'i hawyi hewo nukara ko'i iwato'in nakat i'aman wato ewy. Aikotã ipotyi sese hap porap yt uwe i hupit hap ewy. Mi'i hawyi hewo hewo miit'in ete. Mi'i hawyi yi totiaria — Yt naku i kahato En Tupana i'atu'e. Kat pote yt naku i etunug uruete i'atu'e. Yt naku i kahato nukara ko'i i'atu'e. Wãi i'atu'e. Yt naku i kahato Tupana i'atu'e ta'atupy'ahak hap wywo.

Mi'i hap ewy ara'akasa uito Iuwãu.

17

1 Mi'i hawyi wẽtup atipy piat to'e uhepe — To'iro uhupi Iuwãu e. Atimoherep teran epe aikotã aru Tupana ti'atu'apiheg tawa wato Papirunia piaria hamuat hap kape e uhepe mekewat wẽtup kamũti pyt'at okpun hat. To'iro uhupi e. Atimoherep epe yt i'atuwe'eg i hap e. Aikotã wẽtup ok haryporia wuat'i ihainia wywo hat ewy tukupte'en mi'iria e. Mi'i pote Tupana ti'atu'apiheg mi'iria tawa Papirunia piaria e. To'iro pyno mekewat tawa wato kape. Wanĩkap ko'i yt tuwehyt'ok kuap i tawa Papirunia pe katupono mekewat tawa topyhyp hawe toĩne'en ihy esaika kahato howawi pote surara'in yt tuwehyt'ok kuap i e. 2 Yt naku i kahato mi'iria e uhepe. Tupanaria weneru haria mi'iria e. Aikotã yt iwe'eg i sese rakaria ewy tukupte'en e uhepe. Ta'atukaykay tuwewawi topiit kyi'at haria e. Mi'i ewywuat tawa Papirunia piaria tukupte'en e. — To'iro ahewaire waire i'atu'e wuat'i ywania pe. Aikotã mahy weneru haria tikaykay mahy kyi'at haria hap ewy tawa wato Papirunia piaria tukupte'en e uhepe. Mi'i hap ewy tawa Papirunia ti'atukaykay morekuaria ta'atuemiit'in wywo wuat'i tupanaria mõtypot hap etiat i'atumu'e hamo e uhepe mekewat kamũti pyt'at okpun hat atipy kaipywiat. 3 Mi'i hawyi uhereto mekewat atipy piat hap ara'akasa uimu'etu Tupana timoherep yne. Mi'i hawyi put'ok'are yahig wato tote. Itote ara'akasa haryporia waire waire nug hat yt naku i sese rakat apyk pe tohũ awyato tig koro sa'ag note. Ihũ awyato ihup kahato aikotã weweneru haria esokpe hup hap ewy. Ihũ awyato sa'ag nakat toĩne'en 7 i'akag nakat ipiit ete. 10 i'aut rakat 7 akag totiat ko'i. Ipiit etiat miwan sa'ag kahato Tupana sese mohit kahato hap toĩne'en — En ni yt naku i kahato Tupana e tope ete miwan sa'ag hap ko'i hap kape ara'akasa. 4 Itote mekewat ipiit weneru hat esokpe ihup kyre hap ewy. Tuwepainug kahato wahi hekat rakat ko'i wo. Nu ikahu kahato rakano tuwepainug hap ihup ika'ay ikytsig ihyryp'i. Ipo pe hekui'a mahy eiam imehit kahato rakat hekat rakat. Hekui'a topyhu'at Iesui mohey haria suu. Miit'in toimoesaika yt naku i nug iwywuat hamuat hap. 5 Mekewat haryporia yt naku i nug hat akag ete toĩne'en mekewat haryporia set itote miwan me — Uito ti wuat'i weweneru haria ty e. Uito tawa Papirunia piaria morekuat haryporia kawiat e. Yt naku i nug hap etiat miit'in mu'e hat uito e. Yt uwe i te mikuap yt naku i nug hap moherep hat uito e miwan howatu'a ete. 6 Araha'at hawyi mekewat yt iwe'eg i rakaria akag haryporia kawaiat temahy u at ka'ap takat ewy topyhu'at hemahy Iesui mohey haria suu. Yt ta'atu'atoiat hin i Iesui mohey haria suu u hap. Tupana eropat haria sese suu hemahy wo. I'ok sese mi'i mahy wo. Mi'i hawyi arewanẽtup hawyi yt naku i sese sa'ag kahato hap ewy are'e uiwanẽtup hawe. Mi'i rokirẽ yt heremo hin i uimu'etu. 7 Mi'i hawyi mekewat atipy piat to'e uhepe — Yt heremo hin i emu'etu ewa'akasa hap e. Pyno atimoherep epe mekewat haryporia yt iwe'eg i rakat koro hap ete uwe uwe mekewat awyato tig koro ihũ sa'ag topyhu'at mekewat 7 i'akag nakat 10 i'aut rakat mekewat haryporia ereto hat ete hap ahenoi epe e. 8 Mekewat awyato tig sa'ag sa'awy'i toĩne'en yi tote ma'ato mi'i hawyi iku'uro hawyi meiũran tuwẽtem gu'uro pyi mekewat yi ka'a sa'ag iwato rakat kaipyi yt ika'a sasat rakat i kaipyi e. Mi'i hawyi yi totiaria yt Iesui mohey i haria te'eruwanẽtup kahato toĩne'en i hawyi e. Mekewat e'at pe — Are pãi are an iku'uro sa'awy'i mesuwat awyato wato tig ewywuat ma'ato mesup tuwemoherep i ra'yn i'atu'e aru mekewat meimuẽwaria yt Tupana miwan miaria i'atuset pehik i haria — Mi'iria ti waku tukupte'en wuat'i e'at pe uiwywo atipy pe yt to'e i Tupana miwan me haria. Sa'awy'i Tupana tiwan na'yn tomohey haria sa'awy'i sese at yi waikiru yt kat i te turan toiwan tomimoieĩne'en wuaria set ko'i ma'ato mekewat awyato ahiag mohey haria set ko'i yt wẽtup i Tupana miwan ete e uhepe mekewat atipy kaipywiat Tupana ehay moherep hat uhepe uito Iuwãu me. 9 Eiwe'eg wo o eweikuap kat som Tupana to'e ahepe mesuwe katupono iwe'eg kahato rakaria yn tikuap ui'e hap mesuwe uito Iuwãu. Pyno mekewat haryporia hũ awyato sa'ag 7 i'akag ko'i 7 morekuaria ewy tukupte'en. Mi'iria ti haryporia yt iwe'eg i rakat e'aito ko'i mi'iria. Mekewaria 7 ok takaria te'era'apyk miit'in akag ko'i wo tawa wato yt naku i rakat e'yity'ok ko'i tote 7

yity'ok ko'i tote te'era'apyk. 10 Mi'i hawyi morekuat ko'i ho'opap kahato ra'yn 5 iku'uro ra'yn mekewat 7 yity'ok totiat etawa pe. Mi'i hawyi typy morekuaria yn na'yn toĩne'en. Wẽtup toĩne'en mesup te morekuat no ma'ato mi'i ti iku'uro irane hawyi mekewat wẽtup ok tuwemoherep morekuat no. Ma'ato mi'i ti yt toĩne'en mot'i morekuat no. 11 Mi'i hawyi mekewat haryporia sa'ag hũ awyato sa'ag 7 ok takaria morekuaria saipepiat tuwenug na'yn morekuat no. Mi'i ti morekuat koro wo topyhu'at ra'yn 8 rakat. Mi'i ti ipotpap kahato morekuat no ma'ato ta'at aria wato pe wuat'i e'at piat ho'opot piat pe. 12 Mi'i hawyi atipy piat to'e i uhepe — Iuwãu e mekewat ihũ 10 i'aut rakat mekewat haryporia hũ awyato tig ewywuat ipiit etiat tukupte'en aikotã 10 morekuaria hap ewy. Mesup yt morekuat no i ma'ato meiũran aru topyhu'at morekuaria wo e. Meiũran aru mekewat haryporia hũ yt naku i rakat ti'atunug morekuaria wo to'ewywuat no ma'ato aru yt tukupte'en mot'i i iwywo morekuaria wo e. 13 Mi'iria wẽtup wanẽtup hap ewy tukupte'en mekewat haryporia hũ wywo. Mekewaria 10 i'aut ewywuaria hesaika kahato rakaria tukupte'en e. Mi'i hawyi i'atuesaika hap wo ta'atumõtypot mekewat awyato sa'ag me. Mi'i ti topyhu'at morekuaria 10 ok takaria mipo'oro hanuat i'atumiky'esat nug hamuat topyhu'at mekewat haryporia hũ awyato sa'ag nakat. 14 Mi'i hawyi 10 i'aut rakaria tu'uka Tupana hũ hit Kuteiru wywo ma'ato po'og Tupana hũ hit Kuteiru i'atu'akit hano topyhu'at. Katupono po'og po'og Morekuat no Iesui toĩne'en. I'ewyte hemiit po'og tuwat Ta'atuka'iwat upi. Yt waure'i'atu'e hin i ta'atuka'iwat ete pyi. Ta'atu'auka hap kape yt ta'atu'atoiat hin i. Mi'i pote tukupte'en Ta'atuka'iwat wywo mekewat haryporia hũ 10 i'aut rakat okpe tote. Mi'i hawyi Tupana hũ topyhu'at wuat'i Ka'iwat no Wuat'i Morekuat Porekuat no topyhu'at. 15 Mi'i hawyi mekewat atipy piat to'e i uhepe — Mekewat yt iwe'eg i rakat ta'apyk itote yne y'y ete katupono y'y wato tapyhu'at wuat'i miit'in ewywuat. Y'y wato topyhu'at wuat'i pusu kuap haria aikope aikope tukupte'en wuat'i y'y ete hap ewy e. Mi'i tote toĩne'en mekewat haryporia i'atumu'e hamo tupanaria mõtypot hap ete waku ahewaire waire e hap ete e uhepe. 16 i'ewyte to'e uhepe — Mekewat yt iwe'eg i rakat hũ ete era'akasa 10 i'aut ko'i i'atupy'ahak kahato irane mekewat haryporia ete e. Tu'uka kahato iwywo. Meiũran ihũ aut ko'i tihiot yne hesokpe haryporia wat e. Mi'i hawyi yt hesokpe i rakano topyhu'at e. Mi'i hawyi topyhu'at hiwu e. Mi'i hawyi ta'atusuk suk ta'atu'aut no e. Mi'i haryporia ta'atuwuk yt iwe'eg i rakat aria wo e. Mio tã hap ewy irane topyhu'at e atipy piat uhepe. 17 Mi'i hawyi Tupana ti'atumowanẽtup 10 i'aut rakat morekuaria ewywuat haryporia hũ waku topyhu'at eiporekuat no e hap ete. Mi'i hawyi ta'atunug Tupana miky'esat ewy yt ta'atukuap pytkai i e. Mi'i pote te'ero'e — Waku ereĩne'en uruporekuat no i'atu'e haryroria hũ me ne'i. Mi'i hawyi — Waku e katupono Tupana timoma teran. Mi'i e hap ewy e atipy piat uhepe. 18 Etikuap mekewat ewa'akasap hap haryporia e. Mi'i ti mekewat tawa wato yt naku i nug hat aikope wuat'i mesuwarotiat morekuaria sa'ag nug haria akag wo ta'apyk morekuat no e uhepe mekewat atipy piat.

Uito Iuwãu ara'akasa yne mi'i hap ko'i kape.

18

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at hawyi ara'akasa wẽtup ok tut atipy kaipyi yi kape. Tupana emiit Morekuat ewy. Mi'i ti sut hat ipo'oro kuap kahato Morekuat ewy. Imehit kahato rakat. Imehit hap kaipyi yi mesuwarotiat po'og hẽtyhot sa'awy'iwuat kai. 2 Mi'i hawyi atipy kaipywiat to'e tehay pirik wo — Hewo hewo irane tawa wato Papirunia e. Tuweityk ta'yn wuat'i mi'atoiat no ra'yn tapyhu'at tawa sa'ag Parirunia e. Koitywy yt uwe i toĩne'en itote e. Ahiagnia tukupte'en itote iehog ko'i yn na'yn e. Tawa Papirunia pe topyhu'at uruwu eiam mo hywi eiam wo e. Yne kat kat sa'ag eiam mo topyhu'at itote e. 3 Nimo te pyi tawa Papirunia piaria ti'atumu'e kahato wuat'i ywania waku ahewaire hewaire e hap ete e. Aikotã mahy weneru haria wo — Etu'u ro yt pote urui'ahyk en e haria ewy tukupte'en wuat'i haryporia weweneru hat ete e. Mi'i nug hap ete yne morekuaria waku i'atu'e. Yt wãi'i'atu'e hin i katupono i'atuekat tut mekewat kaipyi e. I'ewyte karaiwa ko'i i'atupotpap mekewat ete e. Mi'i kaipyi yn tukupte'en hekat rakaria wo e. Ta'atuweneru kahato tupana iã'ãkap ko'i tawa Papirunia pyi e. Tawa Papirunia ekat kaipyi te'eruwemoekat e. Koitywy tawa Papirunia i'anam irane tehay pirik wo wuat'i pe e.

4 Mi'i hawyi atikuap wẽtup ok tuwẽpowat atipy kaipyi hap — Uhemiit'in e eiwenõ'ẽ ro pya kahato mi'iria kai e. Yt ewetunug nei'o mi'iria tawa Papirunia piaria minug ewywuat e. Ewetoiat ro tupanaria e. I'ewyte i'atuewaire atuewaire hap eweitoiat e. Yt naku i aru eweikupte'en i'atupy'asetpe uhepiat i'atu'apiheg hap e'at pe ra'yn e. Katupono ati'atu'uhu i'atu'ahu hap hamo mi'iria e. Yt atiky'esat i sat'e ehete e sehay atipy kaipyi. 5 I'atu kahato i'atuminug sa'ag i'atuwat e. Mi'i pote koitywy yne tawa Papirunia piaria yt naku i nug haria sese te'eropyhu'at i'atu'e to'ope atipy piaria. Mi'i hap ara'akasa pyno — Yt eweikuap i uhepiat ehewãi hap pote woroho'o'apiheg eipe wy e. Woroho'okuap ta'yn eipe e. Yt naku i

nug hap ete e Tupana tawa Papirunia piaria pe. 6 Eweikupte'en eipe wepit weneru hat ewy e. Mi'i pote ei'apiheg uhepiat hawe eweikupte'en e Tupana katupono ewei'atumoso'opot kahato uhemiit'in mi'i tã ewetunug haype hap kaipyi e. Mi'i pote woroho'o'apiheg eipe e. Ma'ato eweho'osaty'i saty'i hap kai aru po'og torania kai e Tupana. Ewei'atumoso'opot kahato uhemiit'in typy'i kahato sa'awy'i e. Yt miit'in ewy i ewetunug e. Ma'ato koran atunug ehete aikotã ewetunug uhemiit'in ete hap kai po'og na'yn yt naku i atunug ehete e. 7 Aikotã wepit weneru haria sese ewy eweikupte'en tawa Papirunia piaria e. — Yt karãpe i ikahuro uhe'aitoria e haria ewy. Pyno uhekat rakano mot'i areĩne'en ewei'e. Yt karãpe i uhatek ewei'e pote yt iwe'eg i rakat haryporia ewy eweikupte'en e. Aikotã te'ero'e — Uito areĩne'en morekuat ehary'i wo e haria ewy tawa Papirunia piaria ma'ato yt mi'i tã hin i e. Ihaky'e i rakaria sese eweikupte'en e. Aikotã aikotã eweho'opot kak'ewei'e kak'ewei'e e. Ehe'aito kak potiat ewy e Tupana. Sa'awy'i eweimowato kahato ehekat ko'i — Uruto po'og e hamo ma'ato Uito po'og ei'e pote Tupana eiwemowato hap kai po'og woroho'omohit ne'i e Tupana. 8 Wẽtup e'at pe yn atunug eimoma hap ei'ahu hap ehesy'at hap eimoma hap e. Paa'ei'e hap ei'auka e. Woroho'owuk yne eipe aria wo e. Uhesaika kahato ti katupono Uito Tupana Wuat'i akag wo areĩne'en mote e. Uito yn atikuap e. Uito Tupana sese pote atikuap kahato tawa Papirunia piaria i'atuminug sa'ag ko'i hap e. Mi'i pote uimi'apiheg wuaria wo te'eropyhu'at Papirunia piaria e. 9 Woroho'owuk turan yhig hun aria sa'ag kawiat ta'am wuat'i mesuwarotiaria ehamo ehetawa pyi e. Mi'i hawyi morekuaria tuwak tuwak eiwuk hap ta'akasa hawyi e. — Uhehary'i ikahu rakat aimikyi'at iku'uro ra'yn i'atu'e. Ahetupanaria aria mi'u wo ra'yn i'atu'e. Aikotã aru ahewaire waire hap mesup ahekat sat hamo katupono wuk'e yne ra'yn mote i'atu'e to'okak'i kahato. 10 Pya pyi ne'i ra'yn tuwak popuo te'ero'e — Yt naku i kahato an pãi i'atu'e ahetawa koro Papirunia tuwemoma wẽtup e'at pe turan yn i'atu'e. Imi'apiheg sese wo tukupte'en i'atu'e to'okak'i popuo. Pya pyi te'eraha'at katupono te'eroken'ẽ kahato aria sat'e ta'atuetiat hap pupi. 11 Mi'i hawyi weneru haria te'ero'e — Sa'awy'i tawa Papirunia piaria kape watiweneru aipiit ahetupana ko'i yi totiaria karaiwa ko'i kape i'atu'e. Koitywy hawyi yt aikope kuap i watiweneru kuap i'atu'e to'okak'i popuo. Aika'iwaria topap yne ra'yn i'atu'e. 12 Yt kat i po'og nu imehit rakat ahekat ko'i aimikyi'at wuat aimiweneru wuat i'atu'e. Yt kat i po'og nu ikahu rakat ko'i hekat rakat ko'i painug hap i'atu'e. Yt kat i po'og wahi hekat rakat ko'i painug hap i'atu'e. Yt kat i sokpe kype ikahu rakat po'og i'atu'e. Yt kat i sokpe ipewiu rakat ha'up woity rakat i'atu'e. Hekat rakaria esokpe yt kat i ihyryp'i rakat ika'ay rakat i'atu'e. Yt kat i morekuat painug hap yt kat i aria'yp aimikyi'at wuat aimiweneru wuat i'atu'e. Yt kat i po'og heiam ikahu rakaria nu ikahu rakat kawiat heiam imehit rakat kawiat aria'yp itig nakat kawiat yt kat i ra'yn i'atu'e. Ikag ikytsig kahato rakat kawiat aipainug hap yt kat i po'og aimiweneru aimikyi'at wuat i'atu'e te'eruwak popuo i'atu'e. 13 Yt kat i aimi'u mosẽ'ẽ hap i'atu'e. Yt kat i aimokamhig se hap. Yt kat i aimiwuk wuat ai'yat mokamhig se hap i'atu'e. Mahy yt kat i wy i'atu'e. Yt kat i aimi'u mokap hap i'atu'e. Yt kat i ahe'u'i i'atu'e. Yt kat i aheman nug hap i'atu'e. Yt kat i ipu'i aimi'u wo i'atu'e. Yt kat i wewato ahup aimiweneru wo aimikyi'at wo i'atu'e. I'ewyte yt kat i aihũ Kaneiru ko'i i'atu'e. Yt kat i aihũ Kawaru ahereto hap i'atu'e. Ahe'yara ko'i yt kat i i'atu'e. Yt kat i ahemiit wuat'i eropat haria yt kat sa'up i etiaria aimiweneru nuat aimikyi'at wuat i'atu'e miit'in mesuwarotiaria te'eruwak popuo i'atu'e. Yt naku i ahetawa Papirunia yhig hun aria sa'ag kawiat mi'u wo mesup ahetawa akag Papĩrunia tapyhu'at Tupana miwuk i'atu'e. Mi'i hawyi aikotã aru i'atu'e. 14 Mi'i hawyi te'ero'e to'ope — Yt naku i yt naku i i'atu'e. Ahekare'en aipainug kahato hap aimiky'esat kahato ko'i aimikat ko'i yt kat i mesup ra'yn ahetawa wato aria hun tu'u yne i'atu'e. Imehit hap aimokahu hap aipainug hap yt kat hamo i rakat Tuwat yne ra'yn wuk'e yne ra'yn i'atu'e. Watikat pytkai yt kat i watipuẽti itote mekewat waku hap ko'i i'atu'e to'ope. 15 Wuat'i kyi'at haria wuat'i weneru haria ta'atuepiok kahato tawa iku'uro rakat hawyi kak'i'atu'e — Sa'awy'i ekat kahato kaipyi urutopyhu'at hekat rakaria wo i'atu'e. Koitywy yt wateke kuap tawa wato Papirunia pe katupono urutoken'ẽ kahato sio sat'e mekewat aria aimoso'opot hat i'atu'e to'ope yt ta'atuwepit hin popuo i. 16 Sa'awy'i tawa Papirunia te'eruwepainug kahato morekuaria ewy i'atu'e. I'atuesokpe hekat rakaria sese wo ipewiu kahato rakano ihup hawyi ihyryp'i i'atu'e. I'atupainug hap imehit kahato rakat uru kawiat i'atupuĩ'ã piat ko'i ti ikahu rakaria ihup ika'ay rakaria i'atu'e. I'ewyte i'atuewahi ko'i ti ikahu rakaria i'atu'e. I'atupainug hap ti hekat rakaria sese wo i'atupainug hap i'atu'e to'ope. 17 Koitywy yt uwe i itote tuweityk yne ra'yn i'atu'e. Meremo i'atuekare'en ko'i yt kat hamo i'atu'e. Sa'awy'i i'atu kahato tawa wakuat Papirunia wã tote tukupte'en yara wato piaria i'atu'e. Sa'awy'i urutioto yne ahekare'en ko'i aikope aikope mesuwat yi tote i'atu'e. Mesup yt kat i yara tawa Papiruinia wã tote pãi an i'atu'e. 18 Karãpe yara wato piaria te'era'akasa iwuk hap kapiat yahig hun sa'ag kapiat hawyi te'ero'e ta'atuehay pirik wo — Yt naku i ra'yn katupono ahetawa Papirunia po'og ikahu torania kawiat yt kat i ra'yn

mesup i'atu'e te'eruwak popuo. 19 Ahekat iwato kahato tuwat yne i'atu'e kakta'atu'e popuo. Ahetawa wato yahig ewy topyhu'at i'atu'e to'okak'i haype ta'atuwowo yi ta'atu'akag note e ta'atueko ewy paa'i'atu'e hap moherep hamo. Eiweha'at ro i'atu'e aimoekat hat tuweityk ta'yn i'atu'e. Sa'awy'i ahe'yara ta'atupuru sa'up ete ahe'yara wato i'atuekare'en ereto hamo aikope aikope ha'up iwato ta'atuium i'atu'e. Ma'ato mesup yt kat kuap i ra'yn watioto i'atuekat wuk'e yne hawyi i'atu'e te'eruwak popuo.

20 Mi'i hawyi uito Iuwãu are'e atipy piaria pe — Waku kahato eiwemowepit ro atipy pe katupono Tupana tiwuk ta'yn tawa sa'ag Papirunia are'e. Eiwehum no itotiaria katupono Tupana ehay moherep haria Papirunia piaria mi'auka ko'i yt uwe i aru waku ewei'e are'e. I'ewyte uiwyria'in 12 ok takaria Iesui potpo'ororia eiwemowepit ro katupono mesup Tupana eipoepyk ta'yn ei'auka haria tawa Papirunia piaria yt uwe i mesup wote are'e uimu'etu.

21 Mi'i hawyi surara akag atipy piat hesaika kahato rakat totat nu myp wato ok tã hawyi toipun haty wo atipy kaipyi hawyi ta'at y'y wato sese pe. Mi'i hawyi min'e hawyi to'e haty wo — Meiẽ mekewat nu wato ewy topyhu'at aru tawa wato Papirunia ewywuat katupono Tupana tipugha tawa Papirunia aikotã yt heremo hin i uimipun nu wato hap ewy e. Yt uwe i aru ipuẽti kuap mekewat tawa e haty wo. 22 Yt kat i hairu sa'ag Papirunia pe aru e. Yt kat i wepy hap eweipuẽti aru e. Yt eweipuẽti aru wyti akuara pywiat wepy hat. Yt uwe i huhu'e haria itote e uhepe. Yt kat i mory'a saity pywiat wepy hap e. Yt kat i getap nug haria e. Yt wẽtup ok i kat ko'i kat ko'i nug hat e. Yt kat i tõgtõg'e hap e. Yt kat i itote man ko'i nug hap e atipy piat e. 23 Yt wẽtup i hẽtyhot hap eweipuẽti e katupono yt karãmuo i wẽtup ok ariãty nug hat toĩne'en aru tawa Papirunia pe e. Yt karãmuo i aru eweipuẽti wepit hap itote e. — Atiky'esat en uhehary'i wo atiky'esat en uhe'aito wo e hap yt kat i ra'yn e. Yt uwe i ihainia'in wywuat hat yt uwe i haryporia'in wywuat hat sa'awy'i mi'i yn itote pytkai e. Karaiwa akag ko'i yn itote sa'awy'i heso rakaria wo'omo'akag'aia haria yne mesuwarotiat wo'oma'at haria yt miit ewy i ta'atumoherep ta'atupo wo miit'in ekat ky'ewi ma'ato mekewat e'at pe yt wẽtup i itote e atipy piat uhepe. 24 Tupana ei'apiheg aru tawa Papirunia piaria e kat pote toipuẽti kahato ehetawa pe temiit'in suu tomipo'oro ko'i tehay moherep haria eimi'auka ko'i suu okpun hap toipuẽti temiit'in ko'i suu eimi'auka ko'i yne pote ei'apiheg sese aru haty wo e atipy piaria hesaika kahato rakat tehay pirik wo.

Mi'i hap etiat atiwan yne uito miit'in mosaty'i Iuwãu.

19

1 Tawa Papirunia wuk'e hawyi atikuap wepy hap i'atuehay typy'i kahato hap ewy typy'i kahato haty wo heremo kahato i'atuehay. Mio tã i'atu'e te'eruwepy — Urutuwehum kahato ewawi Tupana i'atu'e. En yn Uruehakyera'at hat i'atu'e. En yn urumimõtypot i'atu'e. En yn UrueTupana ereĩne'en Wuat'i Porekuat no i'atu'e. 2 En yn waku miit'in apiheg kuap hat katupono En yn etikuap i'atupy'a piat ko'i kat ko'i kat ko'i hap i'atu'e. Pywo hap upi yn eti'atu'apiheg i'atu'e. Sa'awy'i tawa Papirunia piaria haryporia yt iwe'eg i kahato rakat ewy tukupte'en katupono ta'atu'atumu'e kahato yi totiaria yt naku i nug hamo wuat'i haryporia wywo wuat'i ihainia wywo i'atu'e. Mi'i hawyi emipo'oro emiit'in auka haria tukupte'en mi'iria ma'ato mesup eti'atumoma yne mi'iria emiit'in suu okpun hap upi i'atu'e. Waku kahato En i'atu'e. 3 Eti'atu'atupoepyk ta'yn mote urutuwehum kahato ewowi Tupana i'atu'e. Mi'i hawyi mekewat tawa Papirunia wuk hap yt karãpe i aru ho'osep i'atu'e. Ywyhig hun yn na'yn ta'am itote pyi at ka'ap wuat'i e'at pe i'atu'e. Waku kahato En Tupana i'atuehay atipy piaria sem wepy hawe.

4 Mi'i hawyi mekewat sa'awy'iwuaria 24 ok takaria te'eruwepỹ'ãtutuk Tupana ewawi imõtypot hamo. I'ewyte 4 ok takaria wuat'i e'at piaria te'eruwepỹ'ãtutuk howawi pywo kahato ti rat i'atu'e hap ewy. I'ewyte urutuwehum ewawi UrueTupana i'atu'e. 5 Mi'i hawyi uito Iuwãu atikuap sehay aikope Tupana ta'apyk Morekuat no hap kaipyi mio tã e — Mehĩ'in mana'in e to'iro watuwehum ahehay wo Tupana kape e. To'iro Tupana eropat haria watimõtypot Tupana ahehay wo e. Torania aito sio aito morekuaria sio aito semiit to'iro watuwehum kahato Tupana kape ahehay wo e sehay aikope Tupana ta'apyk kaipyi.

6 Mi'i hawyi uito Iuwãu atikuap wẽtup i wepy hap typy'i kahato rakaria. Te'eruwepy kahato aikotã ywytu uato sese puehay ewy — Urutuwehum ewowi Tupana urutuwehum ewowi Tupana urutuwehum ewowi Tupana mio tã uruto'e katupono etunug Esaỹry ra'yn Wuat'i Porekuat no urumiky'esat ewy i'atu'e te'eruwepy puo. 7 — To'iro watuwemowepit i'atu'e to'ope. To'iro watuwehum Tupana kape ahehay wo i'atu'e to'ope. To'iro waku kahato En katupono mesup etum esa'yru pe hehary'i ikahu kahato rakat i'atu'e. Waku pe tuwepainug me ikahu kahato pe ihary'i toine'en i'atu'e. 8 He'aito Tupana Sa'yru ikahu rakat no toine'en tesokpe pe ikytsig rakano esokpe ikahu kahato pĩ'ã i'atu'e. Ikytsig imehit kahato aikotã Tupana emiit'in imimokytsig ewy esokpe ikahu hap ewy i'atu'e.

9 Mi'i hawyi atipy piat to'e uhepe — Iuwãu e etiwan no kat som are'e epe hap ko'i e katupono Tupana e hap ahenoi epe — Waku ra'yn Uha'yru ehary'i hap e'at e. Mesup atunug ienuk hap imõtypot hamo e. Uha'yru ehary'i hap mõtypot hap ienuk hap kape woroho'okaykay wen ma'ato yt ehewaku hap kaipyi i woroho'okaykay eipe e. Woroho-'okaykay Uha'yru ehary'i hap mõtypot hap ienuk hap kape woroho'oky'e kahato pote e. Woroho'o'airo uimipoityro ko'i uhegyi'at pote e Tupana e.

10 Mi'i hawyi wẽtup ok to'e atipy piat uhepe Iuwãu e Tupana sese ihay teran ewywo e. Mi'i hawyi arepỹ'ãtutuk mekewat atipy piat Tupana ehay moherep hat kape hawyi atimõtypot kahato mi'i wen ma'ato — Iuwãu e yt uimõtypot tei'o katupono uito e'ewywuat Tupana eropat hat yn e. Yne ewyria'in Iesui mohey haria ewywuat arepyhu'at Tupana eropat hat e. Uito ti yt po'og i ekai e. Waku Tupana yn watimõtypot katupono sa'awy'iwuaria Tupana ehay moherep haria Iesui etiat ta'atuhenoi ta'atuwẽ pyi yianmete ta'atuhenoi Iesui minug ko'i e mi'iria ewy areĩne'en e atipy piat uhepe.

11 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at atipy kape turan heremo ipuo wuat'i ara'akasa yne itote hawyi itote ara'akasa waku kahato rakat. Mi'i ti ta'apyk tohũ kawaru ikytsig kahato rakat rote. Mekewat waku rakat Yt Aima'at Kuap I hap het rakat Mi'i. Wẽtup iwat het Aimimohey kahato rakat. I'ewyte Pywo Sese rakat wẽtup iwat het. Toikuap kahato uwe waku uwe yt hap ko'i e. Yt naku i nug haria wywo wu'uka hamo toto ra'yn e. 12 Mi'i hawyi mekewat Waku Sese Rakat teha'at kahato aikotã hẽtyhot pya hap. I'akag ete i'atu kahato ipainug hap amãtap Morekuaria Akag Sese ewy. Het toĩne'en miwan me ma'ato yt uwe i ikuap tuwewi yn toset toikuap e. 13 Mi'i ti ara'akasa huu ewy kahato yne hesokpe ete. Ma'ato het aipusu puo Tupana Ehay Yne e hap. 14 Mi'i hawyi mekewat toto atipy kaipyi yi kape tohũ kawaru kytsig nakat ok tote. I'ewyte hesurara'in tuwat hupi ta'atuhũria kytsig nakaria okpe tote. I'atuesokpe ikytsig sese hawuo tuwat hupi. 15 Topy'ahak wywo toto tesurara'in wywo wuat'i ywania tewanĩkaptia akit hamo. Ihay kyse'yp hãihyk takat ewywuat wywo toto ipo pe. Hekara'yp ihũria atusiu hap ma'ato iheg kahato rakat nu ewywuat wanĩkaptia moperup'i hamo. Mi'i hawyi te'eroken'ẽ ipo piat hekara'yp pupi. Mi'i hawyi ta'atunug i'e hap ewy. Mi'i hawyi tewanĩkaptia toi'atu'akit yne. Toi'atu'akit mi'iria topy'ahak hap wywo Tupana saiwot hap wywo po'og haiwot torania kai. Toi'atu'akit akit tewanĩkaptia aikotã watihep kana hy hap ewy. 16 Mi'i hawyi ara'akasa i'ok po'i hap hesokpe ete. Het Wuat'i Porekuat Porekuat e. Wuat'i Ka'iwat Ka'iwat e miwan ok po'i hap ete hesokpe ete. Uito Iuwãu ara'akasa yne uimu'etu.

17 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at at kape hawyi ara'akasa atipy piat y'am me. Mi'i hawyi tuwẽpowat haty wo itote pyi — Uruwu ko'i hywi ko'i weita ko'i e eweikuap eimi'u ra'yn koitywy e. Tupana tunug na'yn mi'u eiwanuat e. Eiwe'atunug no meikowo eipopy puo aikope aikope pyi ewehenuk hamo Tupana piat eipoi hap kape e. 18 Meiẽ i'atu kahato morekuaria piit eimi'u wo e. Ewetu'u ro morekuaria pu'i e. Ewetu'u ro surara akag ko'i pu'i surara hesaika kahato rakaria pu'i ewetu'u ro e. I'atu surara'in hũria Kawaru ko'i pu'i eimi'u wo ra'yn e. Eiwe'atunug no weitaria uruwu ko'i hiwu ko'i katupono eimi'u ra'yn e. Ipu'i yn mesuwe karaiwaria pu'i e. I'atuemiit pu'i hekat rakaria pu'i i'ewyte miit emiit pu'i miit'in mikuap ko'i pu'i i'ewyte yt miit'in mikuap i ko'i pu'i e. Waku eiwepopy meikowo katupono mũki'ite ehenuk hap e'at ra'yn e atipy piat tehay pirik atipy kaipyi. 19 Mi'i hawyi Uito Iuwãu araha'at hawyi ara'akasa mekewat yt naku i rakat — Uito Tupana e hat heso rakat torania tesurara'in wywo ta'atu'akag ko'i wywo. Tuwat tuwat tu'uka hamo Morekuat Porekuat apyk piat ieĩne'en tohũ kytsig totiat kape. Mekewat atipy kaipywiaria ete i'ewyte yne Iesui mohey haria hesurara'in ete tu'uka hamo. 20 Mi'i hawyi tu'uka kahato itote. Ma'ato Iesui ti'atu'akit kahato ne'i — Uito Tupana e hat heso rakat yt naku i nug hat. I'ewyte ta'atu'akit mekewat heso rakat — Uito Tupana ehay moherep kahato hat e wo'oma'at'i ma'at'i hat ne'i mekewat yt naku i nug hat set howatu'a etiat rakaria wo'oma'at'i ma'at'i hat. Toi'akit ne'i mekewat — Eweimõtypot ro Tupana iã'ãkap e hat. Mi'i haria Waku Rakat esurara'in ko'i ti'atu'akit yne. Mi'i hawyi Wuat'i Porekuat Porekuat topytyk ta'yn mekewat awyato tig sa'ag i'ewyte mekewat — Uito Tupana ehay moherep hat wo'oma'at'i hat hawyi toi'atupugha mi'iria mekewat ihyemyi'a wato aria sapuẽ sapyhot pe ytyghe wuk hap puo rakat pe. Toipytyk ta'yn wen ma'ato yt toi'atu'auka hin i ma'ato ta'atupuhu hap wywo toi'atupugha aria pe wuat'i e'at piat pe. Mi'i hap ewy ara'akasa. 21 Mi'i hawyi mekewat Waku Rakat kawaru okpe totiat rakat Aipotypot Iesui timoma yne i'atuesurara'in tehay wo. Mi'i rẽ to'e — Weitaria Uruwuria eimi'u ra'yn e. Mi'i hawyi toi'atunug yne mesuwarotiat hawyi weitaria i'atu'ok wuat'i Tupana wanĩkaptia pu'i wo.

Uito Iuwãu mi'i hap kape ara'akasa yne uimu'etu.

20

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at hawyi ara'akasa wẽtup ok atipy kaipywiat sut hat. Topo

pe toterut haity korente iheg sese rakat i'anam kahato rakat. Mi'i hawyi toto atipy kaipyi yi ka'a kape yt ika'a sasat rakat i kape. Ipo pe hesaika hap yi ka'a sese ewãhyp hamuat. 2 Mi'i hawyi atipy piat tat haty wo mekewat moi'ok ipo'i po'i hamo ipyhyp mot'i sese hamo. Mi'i hawyi toipyhyp ta'yn mekewat wẽtup het ahiag wẽtup het satanai — Woropyhyp en wẽtup 1000 anu e atipy kaipywiat sut hat ahiag me. 3 Mi'i hawyi moi'ok toi'okhytpun yi ka'a sa'ag yt ika'a sasat rakat i pe hawyi tohewãhyp yi ka'a hawyi tutunug imoheg hap itote. Mi'i hawyi ahiag yt toma'at kuap i mesuwarotiaria miit'in wẽtup 1000 anu itote toĩne'en. Yt tohã'ãg kuap i wuat'i ywania topyhyp wiat pote turan. Mi'i hawyi atipy piat sut hat to'e uhepe — Wẽtup 1000 anu tokosap hawyi aru atiporenõ'ẽ ika'a pyi ahiag e. Mi'i hap kape ara'akasa uimu'etu. 4 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at morekuaria typy'i kahato Tupana mipo'oro aipotypot nuat ko'i. Mi'iria te'era'apyk aiporekuaria wo Iesui wywo yne miit'in mesuwarotiat karaiwaria wo. Sa'awy'i mi'iria timoherep kahato ta'atuehay wo Iesui etiat miit'in me. Mi'iria yt imõtypot hin i mekewat sa'ag nug hat — Uito Tupana e hat heso rakat. Yt ta'atumõtypot i — Uito Tupana e hat minug iã'ãkap ko'i. Yt ta'atunug i mekewat ihay sa'ag nakat — Yt ewetunug i uhet ehowatu'a ete eipo ete pote woro'auka e rakat. Ma'ato mio tã e pytkai — Yt i'atu'e yt urutunug i i'e hap ewy i'atu'e tipyt ta'atu'auka mi'iria sa'awy'i. Ma'ato mi'iria tukupte'en i ra'yn morekuaria wo uwe waku uwe yt hap enoi hamuat. Tupana Mipo'oro Aiporekuat nuat emiit'in wuat'i ywania morekaria wo. Mi'iria ti Aika'iwat Iesui mimoieĩne'en ko'i torania tomohey haria e'yian notiaria ko'i. Mi'i hawyi ahiag toĩne'en 1000 anu ka'ap pe turan mi'iria tukupte'en morekuaria wo wuat'i ywania py'asetpe. 5 Mi'i turan irania'in Iesui mohey haria yt tuwenõ'ẽ i te gu'uro pyi. Ma'ato wẽtup 1000 at pot tokosap hawyi tuwenõ'ẽ gu'uro pyi. Mi'iria yn yianmete te'erehymut katupono Iesui ti'atukawiano mi'iria sa'awy'i katupono yt Tupana mohey i haria mi'auka ko'i wo tukupte'en sa'awy'i pote. 6 Waku puo kahato tukupte'en mi'iria katupono Tupana mimõtypot sese ko'i mi'iria. Mi'i pote toi'atumoieĩne'en mi'iria irania'in e'yianmete. Ma'ato meiũran i'ewyte ta'atu'auka haria yt naku i nug haria Tupana ti'atumoieĩne'en ne hamuat hawyi toi'atupo'oro wẽtup i'atueiam kape i'atumoso'opot hamuat kape i'atuku'uro typuot i hap kape. Ma'ato i'atumi'auka ko'i Iesui kawiano ko'i yt karãpe i topap typuo i irania'in ewy. Yt karãpe i ta'atuso'opot mi'iria tukupte'en morekuaria wo Aika'iwat wywo wuat'i e'at pe. Miit'in ehay moherep Tupana kapiat hanuaria wo tukupte'en. Wẽtup 1000 anu turan morekuaria wo tukupte'en yi tote. Tupana mõtypot haria sese mi'iria.

7 Wẽtup 1000 anu tokosap hawyi mekewat atipy piat ta'aipok ta'yn yi ka'a okenhyp'ok hamo hawyi toipok korente ahiag ete pyi hawyi tohewyhyp'ok ta'yn hawyi to'e — Toran na'yn epyhyp hap e ahiag me. 8 Mi'i hawyi ahiag toto itote pyi aikope aikope wuat'i ywania mo'akag'aia hamo. Hewyry kahato mesuwarotiat wuat'i ywania pe to'e hamo — To'iro uhupi tawa Ierusarẽi moma hamo e wuat'i ywania pe yi Koki piaria yi Makoki piaria pe. — To'iro Tupana mohey haria moma hamo e. Mi'i hawyi imima'at ko'i tuwat kahato hupi. I'atu kahato tuwat i'atuesurara'in aikotã yi kyt yt watimorania kuap i hap ewy tuwat ahiag upi tu'uka hamo Tupana emiit'in moma teran hamo. 9 Mi'i hawyi ahiag topyhu'at i'atuesurara'in akag wo hawyi toi'atupo'oro tesurara'in Tupana etawa Ierusarẽi apypueri hamo. Iuteuria yi wato hap ok tã surara'in yn te'eropyhu'at itote. Mi'i hawyi tõ'ẽ tõ'ẽ wanĩkaptia ahiag esurara'in Tupana Miky'e Sese kahato etawa moma hamo. Mi'i ti wanĩkaptia ti'apypueri ta'atu'apyhik sa'ag ma'ato mi'i turan Tupana tipo'oro atipy kaipywiat aria mekewaria tewanĩkaptia wuk hamo. Mi'i hawyi aria tu'u yne mi'iria. 10 Mi'i hawyi mekewat wo'oma'at hat Tupana topytyk hawyi toipun aria emyi'a wato pe. Sa'awy'i mekewat moi'ok toipun mekewat aria pe i'ewyte mekewat yt naku i rakat — Uito Tupana e hat heso rakat toipun tope te. Mi'iria wywo ahiag ho'opot sese at ka'ap wuat'i e'at pe. Mi'i tã hap ti atikuap uimu'etu aikotã aikotã topyhu'at irane hap.

11 Mi'i hawyi Uito Iuwãu araha'at mekewat Morekuat Porekuat Akag apyk hap kape. Ara'akasa hawyi — Ikahu kahato he'amyap are. Ikytsig kahato are. Mi'i hawyi araha'at howa kape. Ikahu kahato rasig pãi are. Po'og ikahu at waikiru waty ko'i kai i'ewyte mytyp ko'i kai po'og ikahu are'e. Mi'i hawyi at waikiru waty ko'i mytyp ko'i te'eruwemõti kahato hawyi te'eruwemig ipupi hap ewy po'og ikahu i'atukai pote po'og hẽtyhot po'og imehit i'atukai. Mi'i rokirẽ po'og araha'at waikiru waty at mytyp kape. Ma'ato mi'i turan yt ara'akasa hin i ra'yn i'atuewawi yt ta'atueiam note hin i ra'yn apo pãi pote are'e.

12 Mi'i hawyi Tupana to'e iku'uro rakaria pe — Eiwenõ'ẽ ro eweikupte'en i ro yne eipe e. Miit'in mikuap ko'i i'ewyte yt miit'in mikuap ko'i i eweikupte'en i ro e. Eweĩ'ẽ ro uhowawi e Tupana sa'awy'iwuaria iku'uro rakaria pe. Mi'i hawyi te'eruwe'atunug he'amyap kape. Mi'i hawyi miwan ko'i ahyt ara'akasa itote. Mi'i miwan myi Tupana timoherep aikotã aikotã tehamuat i'atuminug ko'i toi'apypok miwan ahyt hawyi ta'atuieĩne'en mytyp tote te turanuat aikotã itotiat re turan ta'atunug waku sio yt hap toimoherep. Sio mi'iria hap Tupana mi'apiheg wo te'eropyhu'at sio yt. I'ewyte toĩne'en wẽtup miwan itote yt irania'in

ewy hin i. Mi'i ti toi'apypok hawyi Tupana mimoieĩne'en sese ko'i toimoherep wuat'i e'at piat ieĩne'en haria. 13 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at y'y wato kape. Mi'i turan y'y piat iku'uro rakaria tuwenõ'ẽ y'y wato pyi Tupana e hap ewy. I'ewyte wo'osyp hap kaipyi tuwenõ'ẽ kahato. Aikope aikope miit'in iku'uro hap kaipyi tuwenõ'ẽ hawyi Tupana kape te'eruwe'atunug hawyi wẽtup ok wẽtup ok pe — Waku en kat pote yi tote waku etunug ereĩne'en hap turan e. Ma'ato wẽtup ok pe — En ni yt naku i etunug ereĩne'en hap hap turan e Tupana map haria pe. 14 Mi'i hawyi Tupana teha'at mekewat wẽtup miwan kape hawyi to'e i — Uwe uwe wat toĩne'en mesuwe het miwan me mi'i hat yt toto hin i aria wato ẽty py'aset kape e ma'ato yt kat i het mesuwe miwan me pote mi'i hat toto meremo e. Ma'ato Tupana yt tipuẽti i miwan me het ko'i rakaria Tupana tipugha aria emyi'a wato kape. Yt toipuẽti i tomiehakyera'at nuat set miwan me pote. Mi'iria yt tomohey i haria ra'yn. 15 Mi'i hawyi Tupana tat gu'uro hap miit'in auka hap i'ahu hap i'ewyte ho'opot hap i'ewyte satek hap hawyi toi'atupugha yne mi'i sa'ag ko'i aria pe. Mi'i hawyi to'e tomipun ko'i pe — Koitywy eiku'uro typuot i hap put'ok'e ra'yn e. Eweho'opot ro wuat'i e'at pe e. Mi'i hap ko'i kape ara'akasa uimu'etu.

Uito Iuwãu mi'i tã hamuat hap ti ara'akasa uimu'etu aikotã aikotã topyhu'at irane hamaut hap ewy. Yt uheso i katupono uheha wo ara'akasa ui'e hap.

21

1 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at i ra'yn hawyi ara'akasa yi waikiru waty ko'i ipakup ko'i sese ra'yn. Koran nuat saipepiat ko'i ipakup takaria Tupana minug ko'i. Mi'i hawyi koran nuat yt kat hamo i ra'yn. Ikahu kahato yi pakup waikiru ko'i pakup waty pakup at pakup wote te'eruwemõti kahato ne'i ra'yn yianmiat at waikiru waty mytyp. 2 Mi'i hawyi araha'at ywaipe turan ara'akasa tawa Ierusarẽi ipakup ta'apyk turan wakuat kahato Tupana ewywuat wakuat. I'ewyte ikahu sese rakat aikotã haryporia ikahu sese rakat ewy. Are pãi ikahu kahato aikotã haryporia tuwepainug to'okyi'at hap e'at pe hap ewy are saĩke iro pote. Mi'i hawyi atikuap mi'i tawa Tupana etawa Ierusarẽi ipakup e hap het rakat are'e. 3 Mi'i hawyi wẽtup ok tuwẽpowat atipy kaipywiat Tupana ieĩne'en hap kaipyi miit'in py'asetpiat ra'yn ieĩne'en hat. Waku pe i ra'yn toĩne'en mesup yi tote e. Miit'in topyhu'at Tupana ywania wo i ra'yn e. Wuat'i miit'in topyhu'at hemiit'in no e. — AheTupana sese En i'atu'e i ra'yn koitywo tope e. — Eipe uimẽpyt'in e Tupana i'atuepe e. 4 Mi'i hawyi yt eweiwak po'og nei'o e. Koitywy ti aru yt karãpe i te'eruwak po'og e. Yt kat i i'atu'arot hap e. Yt kat i po'og haty hap itote e i'atuehãite sese itote katupono yt kat i sa'awy'iwuat ewy e. Ipakup we tukupte'en mesup e. 5 Mi'i hawyi to'e Aipotypot Iesui uhepe atipy kaipyi Morekuat eiam kaipyi — Koitywy atomopakup i yne uiminug sa'awy'i wuat wuat'i e. Yne aru topyhu'at uimienoi ui'e hap ewy e. Etiwan no ui'e hap ewy Iuwãu e uhepe. 6 Koitywy atunug i ra'yn waku pe yne i ra'yn ui'e hap ewy e. Waku pe i ra'yn uimiky'esat ewy atunug e. Pyno ha'awynug sa'awy'i hat Uito i'ewyte yne saipepiat nug hat Uito e. Yne wyro hat Uito e. Waku pe yne atunug uimiky'esat ewy e Iesui uhepe. Uwe uwe tikuap sese teran Tupana mi'i hat pe atimoherep Tupana yt kat sa'up i uhegyi'at hap ok tã e. Atum tope Ui'ywot kuap hap e. Aikotã etipuẽti y'y hit'i ihy kahu rakat ere'y'utui kahato turan hawyi ere'y'u yt kat sa'up ete i hap ewy atum Tupana kuap hap wuat'i e'at piat eimoieĩne'en hamuat e. Atunug ui'e hap ewy e. 7 Uwe uwe ahiag miat toiã'ãg hap yt naku i nug hamuat akit hat mi'i hat pe atum yne Tupana wat e. Mi'i hat pe are'e — Uha'yru sese en uhaki'yt sese en are'e. Mi'i hawyi uiwesat mi'i hat — En ni Ui'ywot sese i'atu'e e. 8 Ma'ato irania'in te'eroken'ẽ uimohey hap moherep hamo e. Mi'i pote mi'iria aru tukupte'en wuat'i e'at pe mekewat aria emyi'a wato pe ytyghe wuk hap ewywuat pe e. I'ewyte wo'opot'auka haria paini ko'i i'ewyte hewaire hewaire rakaria i'ewyte wuat minug Tupana mõtypot haria i'ewyte wo'oma'at'i ma'at'i haria i'ewyte yt uimohey i haria i'ewyte yt naku i nug haria mi'iria typuot i map hanuaria ho'opot wuat'i e'at pe aria ẽty emyi'a ewywuat pe e uhepe Aipotypot Iesui atipy kaipywiat morekuat eiam note pyi.

9 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at hawyi ara'akasa wẽtup ok mekewat sa'awy'iwuaria 7 ok takaria yianmiat kamũti howapy rakat erut hat tut uhowawi. Mi'i hawyi ihay uiwywo — Mehĩ e to'iro uhupi e. Atimoherep teran epe uwe topyhu'at Tupana Sa'yru ehary'i e hap e. Uwe iku'uro aikotã aihũ iku'uro sa'awy'i aikawiano hap ewy e. Mi'i wat ikahu rakat ihary'i teran e. — To'iro e. 10 Mi'i hawyi uhereto uimu'etu itote hawyi Tupana Pã'ãu timoherep yne uhepe. Mi'i hawyi to'e uhepe — Era'apyk to meiũpe yity'ok ywaiti sese rakat rote e. Eraha'at ro e hawyi araha'at hawyi ara'akasa Tupana etawa sese iwato kahato iminug ikahu kahato Tupana ewy. Hãpyk kahato Tupana e'okipy. Mi'i ta'apyk yi kape tawa Ierusarẽi e hap het rakat. 11 Are pãi hẽtyhot kahato mekewat Tupana etawa are'e. Tuwekaipyi hẽtyhot hap toĩne'en ikahu tonug hat ewy ikahu hap are'e. Ta'i nu ikahu rakat ewy imehit ihup ihyryp'i ika'ay. Mekewat nu ha'up woity rakat ko'i ewy are'e. Mekewat nu IASIPI ewy

ikahu kahato mekewat tawa are'e. Nu yt ipitpit hin i rakat ewy aikotã nu TIAMANTE ewy are'e. 12 Mi'i hawyi ara'akasa 12 oken'ypy mekewat tawa wato ete — Waku eiwehyt'ok e hap mekewat tawa ete. Mi'i puo yn waku wateke mekewat tawa pe. Katupono tawa pyhyp hap ywaiti rakat toĩne'en mekewat tawa Ierusarẽi mipueri wo. Atipy piat surara toĩne'en yne oken'ypy rania tukupte'en 12 oken'ypy ete. 12 set toĩne'en oken'ypy rania. Wẽtup set toĩne'en yne oken'ypy ete ikuap hamuat. Aha'ase'i Iako sa'yru'in 12 ok takaria Iuteuria ko'i set 12 ywania set toĩne'en itote yne oken'ypy kuap hamo. 13 Mekewat tawa okipy owa ete oken'ypy ko'i ete kokai mye'ym oken'ypy hawyi kokai oken'ypy mye'ym oken'ypy kokai mye'ym oken'ypy kokai mye'ym oken'ypy tuereto auriwo. Mye'ym oken'ypy at min'e hap kai mye'ym oken'ypy at wẽtem hap kai mye'ym oken'ypy at posak kai kokawiano mye'ym oken'ypy i'ewyte kokawiano at posak kawiano mye'ym oken'ypy. 14 Mi'i hawyi araha'at tawa kape hawyi are'e — Pywo ti rat arewanẽtup yt karãpe i i'aporok'e oken'ypy ko'i mekewat oken'ypy ko'i ny kawiat imehit kahat hap ewy aikotã wahi i'a rakat ikahu rakat nu ko'i yn he'okipy wo. Iwato kahato rakaria 12 oken'ypy toĩne'en itote are'e. Ikahu kahato meimẽwat nu ko'i to'otote tote yity'ok ewy. Toĩne'en yne wyti itote uruset ko'i Tupana hũ Iesui potmueria 12 ok takaria set ko'i tukupte'en yne tawa 12 okipy ete hap ara'akasa. I'ewyte uhet Iuwãu itote ara'akasa wy are'e. 15 Mi'i hawyi mekewat atipy piat to'e i uhepe — Mesup atikuap teran karan iwato karan i'ywop hap Tupana etawa Ierusarẽi pakup e. Toĩne'en ipo pe hã'ãg hap ikahu kahato rakat imehit rakat Tupana etawa iã'ãg hamuat typy miit ywaiti hap ewy iã'ãg hap. Mi'i hawyi oken'ypy ko'i i'ewyte tohã'ãg koran iwato koran i'ywop hap ewy. I'ewyte nu pype i'ãpe'ok takat tohã'ãg atipy piat tawa pyhyp hap. 16 Tohã'ãg hawyi iwato kahato e uhepe i'ywop hap iwato hap ywaiti hap to'okupitu kupitu Tupana etawa 12.000.000 aiko wato hap ok tã hap ewy e uhepe. 17 I'anam kahato mekewat tawa pyhyp hap wẽtup go i'anam hap ewy e. Pywo ti rat yt uheso i iwato hap ete. Uipo piat hã'ãg hap hãpyk kahato rakat. Yi totiat iã'ãg hap to'o'ewy'ewy e. 18 Ikahu kahato Tupana tunug tetawa. Po'og yi kape tawa Ierusarẽi pakup he'okipy suwy ipyhyp hap nu ãpe'ok wẽtup nu kawiat ikahu kahato rakat ihyryp'i nu IASIPI e hap het rakat ikahu kahato imehit kahato nu Uru ewy. Heremo kahato ipuo. 19 Mi'i rẽ araha'at hawyi atikuap Tupana etawa pytyp 12 wuat to'otote tote ikahu kahato. Mi'i tote typy nu wo tawa pakup he'okipy suwy nu ha'up woity rakat ihyryp'i atipy ewy nu SAWIRA e hap nu kawiat. Mye'ym nu wo tawa Ierusarẽi pakup hakipy suwy ha'up woity rakat kawiat wo ihyryp'i imehit hap aikotã pykasu atig e'ai'a etiat ewy itig hap ewy nu KAUSETUNIA kawiat ha'up woity rakat. Mi'i hawyi 4 nu wuat Tupana etawa e'okipy suwy hap toĩne'en nu ha'up woity sese rakat ihyryp'i ga'apy ewy mekewat nu EMERAUTA e hap nu kawiat wo. 20 Mi'i hawyi 5 wuat Tupana etawa pytyp mi'i ti ha'up woity rakat sese ihup kahato rakat nu SATUNIU e hap het rakat. Mi'i hawyi 6 wuat nu tawa pytyp ihup kahato suu ewy nu SATIU e hap het rakat ha'up woity rakat. Mi'i hawyi 7 wuat nu tawa pytyp wẽtup ika'ay kahato ikahu kahato rakat ha'up woity rakat nu KISORITU e hap het rakat. Mi'i hawyi mekewat 8 wuat nu tawa pytyp ihyryp'i hawyi itig ikytsig kahato rakat no nu PERIRU e hap het rakat. Mi'i hawyi 9 wuat nu tawa pytyp wẽtup nukara imehit ika'ay rakat hap ewy nu TUPASIU e hap het rakat. Mi'i hawyi 10 wuat nu tawa pytyp ihyryp'i paku'a yhap imehit hap nu tawa pytyp nu KISOPASU hap het rakat. Mi'i hawyi 11 wuat nu tawa pytyp ha'up woity rakat ihyryp'i kyre rakat nu IASINTU e hap het rakat. Mi'i hawyi 12 wuat nu tawa okipy toran hap he'okipy ikahu sese rakat ihyryp'i kyre heremo kahato ipuo nu AMETITA e hap het rakat. 21 Pyno 12 Tupana e'oken'ypy ko'i ete ikahu kahato rakaria aikotã wahi ikahu rakat ewy. Wẽtup a yne oken'ypy ete aikotã wahi ikytsig kahato rakat i'a nu PERURA e hap het rakat imehit kahato rakat. 22 Mi'i hawyi uito Iuwãu araha'at tawa Ierusarẽi Pakup kape hawyi atikat mekewat aikotã sa'awy'i tawa Ierusarẽi pot'i pe toĩne'en Tupana mõtypot yat iwato'in kahato rakat hap ewy. Arewanẽtup toĩne'en Tupana mõtypot yat aikotã tawa Ierusarẽi pot'i piat ewy are'e uiwanẽtup hawe haype. Ma'ato atikat pytkai yt atipuẽti Tupana mõtypot yat nu kawiat minug. Kat pote are. Mi'i hawyi atikuap hawyi pãi — Aika'iwat koro Tupana Tohũ Kuteiru wywo koitywy tuwenug Tupana mõtypot yat miit'in eiam mo tomõtypot hamo toĩne'en mesup are'e uiwepe. 23 Hẽtyhot kahato tawa Ierusarẽi Pakup we. Tupana kahu hap Ihũ Kuteiru kahu hap topyhu'at mekewat tawa imoẽtyhot hamo ariãty ewy at ka'ap. Sa'awy'iwuat at waty waikiru ko'i yt imoẽtyhot i ra'yn itote. 24 Tupana topyhu'at tohũ Kuteiru wywo to'ewy at waty waikiru ewy mesuwat yi tote wuat'i ywania tomiehakyera'at moẽtyhot hamo. I'ewyte yne i'atu'akag ko'i Tupana mõtypot haria tukupte'en Ihũ Kuteiru mõtypot haria wo. Mi'i hawyi miit'in akag ko'i tuwat tawa Ierusarẽi Pakup kape Tupana mõtypot hamo — Uruporekuat sese En i'atu'e hamo. 25 Tupana yt tipyhyp hin i itote — Eiwehyt'ok o e yn. Ma'ato sa'awy'iwuat tawa Ierusarẽi pot'i pe ta'atupyhyp wãtym hawyi ma'ato Ierusarẽi Pakuwe yt ta'atupyhyp i wãtym yt kat i itote pote. 26 Mi'i hawyi yne ywania te'ero'e — Tawa Ierusarẽi Pakup po'og yne kai i'atu'e. To'iro watuwat tawa Ierusarẽi Pakup

kape AheTupana mõtypot hamo i'atu'e. To'iro watioto ahekat aimiium Tupana piat mõtypot hamo i'atu'e. 27 Tupana mimo waku ko'i yn teke kuap hetawa pe Tupana Hũ Kuteiru miset pehik ko'i miwan etiat — Mi'iria uimimoieĩne'en ko'i yn tuwehyt'ok kuap mesuwe e. Yt naku i nug haria heso heso rakaria miit'in ma'at haria yt uwe i itote Tupana etawa pe.

Mi'i hap ko'i kape uito Iuwãu ara'akasa uimu'etu aikotã topyhu'at irane hamaut hap.

22

1 Pywo ti rat ikahu kahato tawa Ierusarẽi Pakup e atipy piat uhepe. Eraha'at ro y'y kape e hawyi araha'at y'y kape. Mi'i turan ikahu kahato y'y. Yt ihy pitpit hin i. Miir'in mohãite rakat toĩne'en itote. Ihyeput kahu kahato. Ihy py'asetpiat ikahu sese rakat ewy. Aikope Tupana ta'apyk Tohũ Kuteiru wywo mi'i hap ywy'okpy kaipyi ihyeput y'y. 2 Y'y wyti ihyeput mu'ap py'asetpuo are'e. Ỹ'y ẽpe ete wyti aria'yp ko'i kokai kokai ikahuria kahato rakaria tukupte'en are'e. I'ywa ko'i hewo kahato ma'ato yt to'o'ewy hin i hewo tuereto kat kat ywa ko'i. Wẽtup ewaty wẽtup ywa hewo hawyi wẽtup waty hawyi wẽtup ywa hewo tuereto. 12 wo hewo wẽtup 12 waty pe. Watu'u mekewat kat kat ywa ko'i hawyi aimoieĩne'en wuat'i e'at aipiit ipakup wuat'i e'at pe hap topyhu'at. I'yhop ko'i mohag ewy wuat'i ywania moehãite hamo. 3 Sa'awy'i Tupana to'e Ãtãu me — Ui'atoiat hawyi e'yi yt ihãite i e. Ma'ato itote yi pakup hawe hesaika kahato toine'en katupono Tupana to'e yi pe — Yt woro'akurek po'og i ra'yn e. Erenug i ro e yi pe. I'atu kahato itote Tupana Hũ eropat haria wo. Koitywo Tupana toĩne'en i'atupy'asetpe Morekuat no Iesui wywo e. Wuat'i ywania i'atupotpap kahato imiky'esat nug hap ete. 4 Tuwehik kahato i'atuete. Mesup yt pya hin i i'atukai e. To'oha'at to'oewawi toky'e haype e. Toset no toi'atumowekuap i'atuewatu'a ete e. 5 Yt kat i ariãty itote kat pote yt kat i i'ypyryp hap itote pote. Wãtym yt kat i katupono Aipotypot Tupana toĩne'en ahe'ariãty wo. Topyhu'at Aika'iwat hẽtyhot puo aikohyewyry e. Mi'i pote yt kat hamo i at itote. Mi'i hawui Iesui eropat haria te'eropyhu'at irania'in yi totiaria morekuaria wo wuat'i e'at pe e.

6 Mi'i hawyi to'e uhepe atipy piat — Iuwãu e yne aru ui'e hap topyhu'at aikotã are'e hap ewy e. Yt pya i ra'yn tut aru ui'e hap e'at Aipotypot Tupana e hap e. Sa'awy'i ihay tehay moherep haria wẽ pyi aikotã aikotã topyhu'at hamuat hawyi i'e hap ewy topyhu'at. Koitywy Tupana uipo'oro atipy kaipyi teropat haria mesuwarotiaria mu'e hamo aikotã aru topyhu'at mesuwarote hap e. Pywo yn Tupana ihay uiwẽ pyi e. 7 Mi'i hawyi atikuap Tupana Hũ Kuteiru Iesui ehay — Uhyt'i'in mana'in e ehewaure ka'a ro uhowawi kat pote ariot merep hap ewy ehowawi hamuat e. Eiwe'eg wo o katupono yt uwe i ikuap karãpe ariot hap. Mesuwe uhemiit Iuwãu tiwan uhehay ko'i yne aikotã aikotã topyhu'at aru eimowe'eg hamo hap yt uwe i eima'at hamuat e. Woroho'onãpin kahato mesuwat miwan me e. Pyno ewetunug o uhepiat einãpin hap mesuwat miwan miat e.

8 Pyno uito Iesui potmu'e Iuwãu are'e. Mesuwe uimiwan me yne toimoherep Tupana yn uhewaure miẽtup mo hap. Ipat'ok ara'akasa ipat'ok atikuap atipy piat wẽ pyi hawyi arepỹ-'ãtutuk howawi imõtypot hamo. Mi'i hawyi are'e — Ikahu kahato ti emimoherep emienoi uhewowi are'e. Woromõtypot kahato En pãi are'e. 9 Mi'i hawyi mekewat wẽtup atipy piat sehay erut hat to'e uhepe — Yt uimõtypot tei'o Tupana ewy katupono uito Tupana eropat hat sese ne'i ei'ewywuat re ne'i uito e. Eweimõtypot ro Tupana yn e. Tupana eropat hat no areĩne'en aikotã sa'awy'iwuat Tupana ehay moherep haria powyro hat re areĩne'en e. Mi'i hap ewy te mesup woropowyro teran Iesui mohey haria e uhepe. Meiũran aru i'atu kahato mesuwat emiwan wo mopywo haria hawyi ta'atunug i'e hap ewy haria e. Mi'iria powyro hat areĩne'en e. Ma'ato yt atiky'esat i uimõtypot hap ma'ato atiky'esat Uipo'oro Hat Tupana Iesui mõtypot hap e atipy piat uhepe. 10 Mi'i hawyi to'e uhepe — Iuwãu e etimoherep o mesuwat emiwan e. Yt atiky'esat i mig'i wo ne'i etimoherep e. Epiat ikuap kat aru kat aru toĩne'en hap ewy atiky'esat irania'in ikuap wy e. Kat pote atiky'esat yne ikuap miit'in aikotã aru topyhu'at hap yiam me te i'atumowe'eg hamo — Pywo miwan i'atu'e hamo. Katupono yt pya i miwan miat tut aru e hap ko'i e. 11 Mi'i hawyi to'e — Eiwe'eg wo o mehĩ'in mana'in e. Waku eweimohey yne torania kat e som to'e mesuwat miwan me hãpyk hap yt put'ok'e yne i te pytkai e. Yt naku i eweimohey ran ne'i kat e som hap ko'i sio mũki'ite e'ihot'ok ewei'e i'e hap mohey hap ete e. Mũki'ite atimohey ewei'e pote pot'i poity'i kat pote merep i hap ewy tut Aika'iwat. Ma'ato hut turan atomohey Iesui ere'e ne'i turan tut pote yt naku i nug haria wo eweikupte'en. Yt naku i eiwanẽtup hut turan ipitpit kahato eiwanẽtup hawe e. Ma'ato waku nug haria eweikupte'en turan tut pote waku kahato rakaria wo te eweikupte'en ne itote e. Ma'ato Tupana kape ewanẽtup hap hut turan mote — Eipe waku kahato e tut hawyi. Pyno eiwe'eg wo e kat pote mũki'ite atimohey Iesui ewei'e pote pot'i poity'i e atipy piat ahepe.

12 Mi'i hawy Iesui to'e uhepe ahepe — Ehewaure ka'a ro e. Yt pya hin i uhut hap e'at e. Meremo eha'up wywo ariot eiminug wakuap ok tã ium ehepe hamo e. Eiminug yt naku i

hap ok tã atum ehepe ha'up e. 13 Yne sa'awyiwanuat nug hat sese Uito aikotã miwan toĩne'en sa'awy'ipyi ikahuro hap kape aikotã aru toĩne'en hap atunug yne aru i'e hap ewy e. Mi'i hap ewy aha'awynug aikotã wo'omu'e hap ete toĩne'en miwan me sa'awy'i hap ewy atunug aru e. Mi'i e hap ewy areĩne'en yne e'yianmete e. Mi'i hap ewy areĩne'en yne wyro hamo e. Aikotã miwan toĩne'en mo'ywopo wuat hawyi yt kat i ra'yn miwan toĩne'en po'og kat pote toran hap ta'yn hap ewy atunug yne ra'yn Tupana e hap atunug aru e hap ahaipepiat nug hat areĩne'en ne e Iesui ahepe.

14 Mi'i hawyi to'e atipy piat — Uwe uwe inug mesuwat piat tonãpin hap mi'i Tupana mipoityro wo toĩne'en. Pywo ti rat uwe uwe Tupana mipoityro wo toĩne'en uwe uwe tunug Tupana miky'esat mi'i hat pe ti aru Tupana to'e — Waku etu'u kat kat ywa wuat'i e'at piat eimoieĩne'en hamuat uimikoi kaipyi e aru Tupana mi'i hat pe. Ereke mehĩ ereke mana uhetawa pakup we e aru tomiky'esat nug haria pe e. 15 Ma'ato irania'in me — Ereke ro yt e hin i e. Yt karãpe i — Ereke ro uhetawa pe e paini ko'i pakup we e. Yt karãpe i — Ereko ro e wo'o'auka haria pe e. Yt karãpe i — Ereke ro e hewaire waire rakaria pe e. Iewyte uwe uwe imõtypot mo wuat Tupana mi'i haria pe — Ereke ro yt e hin i Iewyte uwe uwe miit'in potma'at'i ma'ati hat toĩne'en ni'i hat pe — Ereke ro uhetawa pakup we yt e i e atipy piat.

16 Mi'i hawyi Iesui to'e uhepe ahepe — Uito Iesui morekuat Tawi saipepiat sese aikotã ahewat'yp iku'uro mi'i hawyi toĩne'en i'ypykyt hap ewy areĩne'en morekuat tawi saipepiat meiũran i'yp wato kahato aru e. Uito areĩne'en aikotã mekewat waikiru tut ihot'ok kai i at ut hap enoi hamuat hap ewy atimoherep Tupana ut hap e. Mi'i hap ewy atipo'oro ra'yn wẽtup ok uipotpo'oro atipy kaipyi yne mesuwat miwan moherep ehowawiat uimohey haria kape Iuwãu miwan myi e Iesui.

17 Mi'i pote mesup — Era'aipok to Iesui meikowo wato'e. Aikotã haryporia tiky'esat kahato tehaytuwy pya ieĩne'en hat hawyi — Era'aipok to era'aipok to e hap ewy wato'e — Era'aipok to wato'e aipy'a pyi epe Iesui. I'ewyte Tupana Pã'ãu ehay moherep haria sa'awy'iwuaria i'ewyte koran wuaria — Era'aipok to meikowo Iesui i'atu'e Tupana Pã'ãu ehay moherep haria i'ewyte aito. I'ewyte waku yne mesuwat miwan kuap haria te'ero'e — Era'aipok to Iesui waku wato'e. Uiwyria'in eweikupte'en teran wuat'i e'at pe pote ewetat ro yt kat sa'up i aikotã mekewat y'y aimoieĩne'en hap yt kat sa'up i Tupana etawa pe rakat hap ewy waku watomohey. 18 Uito ti Iuwãu. I'e hap ewy yn atiwan. Waku eweimohey uimiwan hap are'e. Yt etimo'apy'i tei'o mesuwat sehay katupono Tupana ehay yn atimoherep. Yt mesuwat uiat kaipyi i ma'ato i'e hap ewy yn atiwan are'e. Yt naku i mesuwat miwan ewei'e pote Tupana mi'apiheg no eweikupte'en aru aikotã yne mesuwat uimiwan aikotã aikotã aru mesuwe ho'opot hap ewy. Mi'i hap ok tã tohenoi aru. 19 Ma'ato ipat'ok yn etimohey pote mi'i hawyi etihep uhehay kurin na'yn mesuwat miwan myi pote mi'i haria pe Tupana to'e — Eipe yt ewetu'u kuap i eimoehãite hamuat uimikoi kat kat ywa e uhetawa pakuwe mesuwat miwan miat mienoi ewy eweihep wẽtup uhehay wakuat mesuwat miwan myi pote woroho'ohep eset uimiwan myu uwe toine'en wuat'i e'at pe aru ui'e hap uimiwan miat kaipyi e Tupana. 20 Pywo kahato mesuwat miwan me to'e Iesui — Ariot aru merep'e hap ewy e. Pyno — Eriot ro Iesui waku wato'e Aika'iwat pe. 21 — Uika'iwat Iesui eti'atupoityro o egyi'at hap kaipyi yne mesuwat yi Asia piaria i'ewyte etipoityro mesuwat miwan mohey haria yt i'atuewaku hap upi i wen ma'ato i'atuky'e hap wywo hap ok tã. Mi'i hap ahẽtup Iesui set upi waku.

Uito Iesui potmu'e 12 ok Iuwãu Iesui mimoherep aikotã aru e hap miwan nug hat.